

Holy Bible

Aionian **Edition®**

Muqeddes Kalam (yāngi yezik)
Uyghur Bible (pinyin script)

Holy Bible Aionian Edition ®

Mukeddes Kalam (yāngi yezik)

Uyghur Bible (pinyin script)

CC Attribution ShareAlike 4.0, 2018-2024

Source text: eBible.org

Source version: 7/13/2024

Source copyright: CC Attribution ShareAlike 4.0

Mukeddes Kalam - Uyghur Bible Translation Committee, 2010

Formatted by Speedata Publisher 4.19.18 (Pro) on 7/19/2024

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously

<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc

<https://Nainoia-Inc.signedon.net>

We pray for a modern public domain translation in every language

Report content and format concerns to Nainoia Inc

Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Uyghur tili at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aiōdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aiōdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is eternal! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to eternal life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Take the time to understand these eleven words. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read online at AionianBible.org, with Android, and TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal... and purple is the color of royalty!

History

Uyghur tili at AionianBible.org/History

04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
12/07/16 - Nainoia Inc established as non-profit corporation.
01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
10/28/19 - Aionian Bible nursed as J. and J. pray.
10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEP Bible.
02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
02/04/24 - 352 translations now available in 135 languages.
05/01/24 - 371 translations now available in 151 languages.

Table of Contents

OLD TESTAMENT

Yaritilix	1
Misirdin qikix	34
Lawiyalar	63
Qel-bayawandiki səpər	85
Qanun xərhi	114
Yəxua	139
Batur Həkimlər	156
Rut	173
Samu'il 1	176
Samu'il 2	197
Padixahlar 1	215
Padixahlar 2	236
Tarih-təzkirə 1	256
Tarih-təzkirə 2	275
Əzra	299
Nəhəmiya	306
Əstər	316
Ayup	322
Zəbur	340
Pənd-nəsihətlər	384
Həkmət toplusuqi	398
Küylərnin küyi	403
Yəxaya	406
Yərəmiya	441
Yərəmiyaning yiqə-zarliri	481
Əzakiyal	485
Daniyal	519
Hoxiya	530
Yo'el	535
Amos	537
Obadiya	541
Yunus	542
Mikah	544
Naħum	547
Həbakkuk	549
Zəfaniya	551
Həgay	553
Zəkəriya	555
Malaki	561

NEW TESTAMENT

Matta	565
Markus	587
Luka	601
Yuhanna	625
Rosullarning paaliyətliri	644
Rimliklərə	668
Korintliklərə 1	679
Korintliklərə 2	689
Galatyaliklərə	696
Əfəsusluklərə	700
Filippiliklərə	704
Kolossiliklərə	707
Tesalonikaliklərə 1	710
Tesalonikaliklərə 2	713
Timotiyə 1	715
Timotiyə 2	718
Tituska	720
Filemonə	722
Ibraniylərə	723
Yakup	731
Petrus 1	734
Petrus 2	737
Yuhanna 1	739
Yuhanna 2	742
Yuhanna 3	743
Yəhuda	744
Wəhiy	745

APPENDIX

Reader's Guide
Glossary
Maps
Destiny
Illustrations, Doré

OLD TESTAMENT

Adəmni qoqliwetip, həyatlıq dərihigə barıdıoan yolni muhəpizət qılıx üqün, u Erəm beoqining məxriq tərıpigə kerublarni wə tət tərəpkə pırqıraydıoan yalkunluq bir xəmxərnı qoyup qoydı.

Yarılilix 3:24

Yaritilix

1 Mukəddəmdə Huda asmanlar bilən zeminni yarattı.

2 U qaoqda yər bolsa xəkilsiz wə kupkuruk hələttə boldi; karangoçuluk qongkur sularning yüzini kaplıdi; Hudaning Rohi qongkur sular üstidə ləzran pərwaz kıllattı. 3 Huda: «Yorukluk bolsun!» dewidi, yorukluk pəyda boldi. 4 Huda yoruklukning yaxhi ikənlikini kərđi; Huda yorukluk bilən karangoçulukni ayridi. 5 Huda yoruklukni «kündüz», karangoçulukni «keq» dəp atidi. Bu tərıkidə kəq bilən səhər etti, bu tunji kün boldi. 6 Andin Huda: — Sularning arilikida bir boxluk bolsun wə sular [yukiri-təwən] ikkigə ayrılıp tursun, dedi. 7 Xuning bilən Huda bir boxluk həs kılip, sularni boxlukning astioqa wə boxlukning üstigə ayriwətti; ix ənə xundak boldi. 8 Huda bu boxlukni «asman» dəp atidi. Bu tərıkidə kəq bilən səhər etti, bu ikkinçi kün boldi. 9 Andin Huda: «Asmanning astidiki sular bir yərgə yiojilsun, kuruk tuprak kəriünsun!» dewidi, dəl xundak boldi. 10 Huda kuruk tuprakni «yər», yiojilgan sularni bolsa «dengizlər» dəp atidi. Huda bularning yaxhi boləjanlikini kərđi. 11 Andin Huda yənə: «Yər hərhił ösümlüklərni, urukluk otaxlarni, mewə beridioqan dərəhlərni türliroi boyiqə ezidə ündürsun! Mewilərninq iqidə urukliroi bolsun!» dewidi, dəl xundak boldi; 12 yərdiki ösümlüklərni, yəni uruk qikidioqan otaxlarni ez türliroi boyiqə, mewə beridioqan, yəni mewilərninq iqidə urukliroi boləjan dərəhlərni ez türliroi boyiqə ündürdi. Huda bularning yaxhi boləjanlikini kərđi. 13 Xu tərıkidə kəq bilən səhər etti, bu üçinçi kün boldi. 14 Huda yənə: «Kündüz bilən keqini ayrip berix üqlən asmanlarda yorukluk jisimlar bolsun. Ular külin, pasillar wə yillarni ayrip turuxka qəgə bolsun; 15 ular asmanlarda turup nur qikəroquçi bolup, yər yüzigə yorukluk bərsun!» dewidi, dəl xundak boldi. 16 Huda ikki qong nur qikəroquçi jisimni yaratti; qong nur qikəroquçini kündüzni baxkuridioqan, kikiq nur qikəroquçini keqini baxkuridioqan kıldi. Həmdə yənə yutuzlarnimu yaratti. 17 Huda bularni yərgə yorukluk berip, kündüz bilən keqini baxkurup, yorukluk bilən karangoçulukni ayrisun dəp asmanlarning gümbizigə orunlaxturdi. Huda buning yaxhi boləjanlikini kərđi. 18 Xu tərıkidə kəq bilən səhər etti, bu tətinqi küni boldi. 20 Huda yənə: «Sularda miq-miq janıwarlar bolsun, uqar-qanatlar yərninq üstidə, asman boxlukida uqsun» dedi. 21 Xundak kılip Huda sudiki qong-qong məhluklarni, xundakla sularda miq-miq janıwarlarni ez türliroi boyiqə wə hərhił uqar-qanatlarni ez türliroi boyiqə yaratti. Huda buning yaxhi boləjanlikini kərđi. 22 Huda bu janliklarəqə bəht-bərikət ata kılip: «Nəsillinip, kəpiyip, dengiz sulirini toldurunglar, uqar-qanatlarmu yər yüzidə awusun» dedi. 23 Xu tərıkidə kəq bilən səhər etti, bu bəxinçi küni boldi. 24 Huda yənə: «Yər janıwarlarni ez türliroi boyiqə qıarsun — mal-qarwilarni, emüliguçi janıwarlarni wə yəqayı həywanlarni ez türliroi boyiqə apiridə kılsun» — dewidi, dəl xundak boldi. 25 Xundak kılip Huda yərdiki yəwayı həywanlarni ez türliroi boyiqə, mal-qarwilarni ez türliroi boyiqə wə yər yüzidə emüliguçi barlik janıwarlarni ez türliroi boyiqə yaratti. Huda buning yaxhi boləjanlikini kərđi. 26 Andin Huda:

«Əz sürət-obrazimizda, Bizgə ohxaydıoqan kılıp insanni yarıtaylı. Ular dengizdikı beliklaroqa, asmandıkı uqar-kanatlaroqa, barlık mal-qarwılaroqa, pütkül yər yüzığə wə yər yüzıdikı barlık əmiligüqı janıwarlaroqa ıgıdarqılık kılısun» dedi. **27** Xundak kılıp, Huda insanni Əz sürət-obrazıda yarattı; Uni Əzining süritidə yarattı; Ularnı ərəkək-qıxı kılıp yarattı. **28** Huda ularoqa bəht-bərikət ata kılıp: «Silər nəsilinip, kəpiyip, yər yüzini toldurup boysundurunglar; dengizdikı beliklar, asmandıkı uqar-kanatlaroqa, xuningdək yər yüzidə yürüdiyoqan hərbir haywanlaroqa ıgıdarqılık kilinglar» dedi. **29** Andin Huda yənə: «Mana, Mən pütkül yər yüzıdikı urukluk otyaxlar bilən urukluk mewa beridiyoqan hərbir dərəhlərnı silərgə ozukluk bolsun dəp bərdim; **30** xundakla yərdiki barlık janıwarlar bilən asmandıkı barlık uqar-kanatlar wə yər yüzidə barlık əmiligüqılərgə, yəni barlık jan-janıwarlaroqa ozukluk bolsun dəp barlık gül-giyahlarnı bərdim» dewidi, dəl xundak boldi. **31** Huda yaratkanlirining həmmisi dəp səpsəlup qəridi, wə mana bularnıng həmmisi nəhayiti yaxşı boləqanıdi. Xu tərıkidə kəq bilən səhər etti, bu altinqı kün boldi.

2 Xundak kılıp asman bilən zemin, pütkül məwjudatlıri bilən koxulup yaratılıp boldi. **2** Huda yəttinqi künigiqi kılıdioqan ixini tamamlıdi. U yəttinqi küni barlik yaritix ixini tohtitip aram aldı. **3** Yəttinqi küni Huda barlik yaritix ilxiridin aram aloqan kü biloqlanlıki üqün, xu künni bəhtlik kün kılıp, uni «mukəddəs kün» dəp bekitti. **4** Pərwərdigar Huda zemin bilən asmann yaratqan künıde, asman-zeminning yaratilix jəryanining tarihliri mundak; — **5** Zeminda tehi heq gül-giyah, yərdə heq otyax ümıojin qıdıkı Pərwərdigar Huda yər yüzige həl-yemıojin yaqırdurmıojanıdi, xundakla yər teriydıoqan adəmmu yök idi. **6** Lekin yərdin bulak süyi qikip, tamam yər yüzini suoqardı. **7** Andin Pərwərdigar Huda adəmnı yərnıng topisidin yasap, həyatlik nəpəsini unıng burnıoa pıwlıdi; xuning bilən adəm tirik bir jan boldi. **8** Andin keyin Pərwərdigar Huda məxrik tərəptə Erəm degən jayda bir baq bina kılıp, yasıoqan adəmnı xu yərgə orunlaxtardı. **9** Pərwərdigar Huda yərdin kəzni kamlaxturiđioqan qıraylik, [məwıiliri] yeyixlik hərhil dərəhni ündürdi; u yəne baqıning otturısida «həyatlik dərıhi» wə «yahxi bilən yamanni bilgüzgüđi dərəh»ni ündürdi. **10** Baqni suojırıxka Erəmdin bir dərya ekip qıkti; andin belünüp, tət ekın boldi. **11** Biriñqi ekınnıng nami Pıxon bolup, altun qikıđioqan pütkül Həwılayi zeminini aylinip etıdu. **12** Bu yurtnıng altun nahayiti esin idi; xu yərdə puraklık dewırıq bilən akı həkıkmu qikıdi. **13** İkkinqi dəryanıng nami Gıyon bolup pütkül Kux zeminini aylinip etıdu. **14** Üqinqi dəryanıng nami Dıjlə bolup, Axurning xərkidin ekip etıdu, tətinqi dəryanıng nami Əfrat idi. **15** Pərwərdigar Huda adəmnı elip Erəm beqıoa ixləp, pərwıx kılsun dəp uni xu yərgə koyup koydı. **16** Pərwərdigar Huda adəmgə əmr kılıp: baqđiki hərbir dərəh məwıiliridin həlıoqıningə yə; **17** əmma «yahxi bilən yamanni bilgüzgüđi dərəh»ning məwısidin yemigin; qünki unıngdin yegən küñüñgdə jəzmən elısən, — dedi. **18** Andin Pərwərdigar Huda yəne sız kılıp: — Adəmnıng yaloqıız turuxi yahxi əməs; Mən unıngəoa məs keliđioqan bir yərdəmqi həmrəhni yasap beray, — dedi. **19** Pərwərdigar Huda tupraqtıñ

daladiki barlik janiwarlar bilan asmandiki hamma uqar-kanatlarni yasioqandi; ularoqa adomning nemo dap at koyidoqanlikini bilix uqin, U ularni adomning aldioqa kaltirdi. Adom harbir janiwaroqa nemo dap at koyoqan bolsa, uning eti xu bolup kaldi. **20** Bu tarikida adom hamma mal-qarwilaroqa, asmandiki uqar-kanatlaroqa wa daladiki harbir janiwarlaroqa at koydi; wahalanki, adom ezigə mas kelidioqan heqbir yordamqi hamrah uqratmadi. **21** Xuning bilan Pərwərdigar Huda adomga bir kattik uyku saldi; u uhlap kaldi. U uhlawatkanda, U uning bikinidin bir az elip, andin uning ornini et-gex bilan etip koydi. **22** Xuning bilan Pərwərdigar Huda adomning bikinidin aloqan xu kishimdin bir ayalni yasap, uni adomning xexioqa okaldi. **23** Adom'ata huxal bolup: — Mana bu songaklirimdiki songak, etimdiki et boluq, «ayal» dap atalsun; qunki u erdin elinoqandur, — dedi. **24** Xuning uqin er kixi ata-anisidin ayrilip, ez ayalioqa baqlinip bir bolup, ikkisi bir tan bolidu. **25** Adom'ata bilan ayal har ikkisi yalingaq bolsimu, heq uyalmaytti.

3 Yər yüzidə yılan Rəb Pərwərdigar yaratkan daladiki haywanlarning hammisidin hiyligar idi. U ayaldin: — Huda rasttinla baqdiki dərəhlərnin heqkaysisinin mewisidin yemənglar, dedimu? — dap soridi. **2** Ayal yilanoqa jawab berip: — Baqdiki dərəhlərnin mewilirini yesək bolidu. **3** Əmma baqonin otturisidiki dərəhnin mewisi toqrisida Huda: «Buningdin yemənglar, kolmu təgküzmənglar, bolmisa əlisilər» degən, dedi. **4** Yılan ayaloqa: — Undək əməs! Hərgiz əlməysilər! **5** Bəlkə silər uni yegən kününqlarda, Huda kəzünglərnin eqilip, Hudaqə ohxax yaxhi bilan yamanni bilidioqan bolup qalidioqanlikinglarni bilidu, — dedi. **6** Ayal dərəhnin [mewisinin] yeməklək uqin yaxhilikini, uning kəzni kamlaxturidioqanlikini kərtip, həmdə dərəhnin adamni əkillik kilidioqan jəlpkarlikini kərtip, mewidin yedi wə uningdin yenida turoqan erigimu bərdi; umu yedi. **7** Yeyixi bilənla hər ikkisininin kəzliri eqilip, əzlrininin yalingaq ikənlikini bilip, ənjür yopurmaklirini elip bir-birigə ulap tikip, əzlrigə yapkuq kilip tartti. **8** Kün salkinlioqanda, ular Pərwərdigar Hudaning baqda mangoqan xəpisini anglap kelip, adom ayalı bilan Pərwərdigar Hudaning hazır bolojinidin keqip baqdiki dərəhlərnin arisioqa yoxurunuwaldi. **9** Ləkin Pərwərdigar Huda towlap adomni qakirip uningə: Sən nədə? — dedi. **10** Adom'ata jawab berip: — Mən baqda xəpəngni anglap, yalingaq turoqinim uqin kərkup ketip, yoxurunuwaldim, — dedi. **11** [Huda] uningə: — Yalingaq ikənlikingni sanga kim eytti? Mən sanga yemə, dap əmr kiloqan dərəhnin mewisidin yedingmu-ya? — dedi. **12** Adom jawab berip: — Sən manga həmrəh boluxkə bərgən ayal dərəhnin mewisidin manga bərgənidi, mən yedim, — dedi. **13** Pərwərdigar Huda ayaloqa: — Bu nemə kiloqin? — dedi. Ayal jawab berip: — Yılan meni aldap azdursa, mən yəp saptimən, — dedi. **14** Pərwərdigar Huda yilanoqa mundaq dedi: — «Bu kiloqin uqin, Sən həmma mal-qarwılardin, Daladiki barlik haywanatlardin bəkrək lənətkə kalisan; Kərsikinq bilan beqirlap mengip, Əmrüngning barlik künliridə topa yəysən. **15** Wə mən sən bilan ayalning arisioqa, Səning nəslinq bilan ayalning nəslining arisioqa eqmənlək salimən; U səning bəxingni dəssəp zəhimləndüridu,

Sən kopup uning tapinini [qeqip] zəhimləndürisən». **16** Andin Huda ayaloqa: — «Səning həmilidarlikingning japa-muxəkkətlirini kəpəytimən; Sən kattik toloqə iqidə boxinisən; Sən eringdin üstün turuxkə həwəs kilsangmu, U üstüngdin hojilik kilidu» — dedi. **17** Andin U Adom'atıoqa: — «Sən ayalıngning səzigə kulək selip, Mən sanga yemə, dap əmr kiloqan dərəhtin yegining tüpəylidin, Səning tüpəylingdin yər-tuprak lənitimə uqraydu; Əmrüngning barlik künliridə pəkət jəpalık ixləpla, andin uningdin ozuklinisən. **18** Yər sanga tikən bilan kəmoqək ündüridu; Xundaqtimu sən yərdiki ziraət-otyaxlarni yəysən. **19** Taki sən tuprakkə kəytkuqə yüz-kəzüng tərgə qümgəndə, andin nən yeyəlsəyn; Qunki sən əslı tupraktin elinoqansən; Sən əslidə topa boluq, Yənə topioqa kəytisən» — dedi. **20** Uning ayalı barlik jan igilirining anisi bolidioqini uqin adom uningə «Hawa» dap at koydi. **21** Pərwərdigar Huda Adom'ata bilan uning ayalioqa həywan teriliridin kiym kilip kiydürüp koydi. **22** Pərwərdigar Huda sək kilip: — Mana, adom Bizlərdin birigə ohxap kaldi, yaxhi bilan yamanni bildi. Əmdı kolini uzitip həyatlik dərhihidin elip yəwelip, tə əbədigə yaxawərməslikı uqin [uni tosumiz kərkə], dedi. **23** Xuning bilan Pərwərdigar Huda uni Erəm baqdın koqlap qikiriwətti; xundaq kilip uni yərgə ixləydiqan, yəni əzi əslı apiridə kilinoqan tuprakkə ixləydiqan kilip koydi. **24** Adomni koqliwetip, həyatlik dərhihigə baridioqan yolni muhapizət kilix uqin, u Erəm beqonin məxriək tərpiyə kerublarni wə tət tərəpkə pirkiraydiqan yalkunluk bir xəmxərnı koyp koydi.

4 Adom'ata ayalı Həwa bilan billə boldi; Həwa həmilidar bolup Qabilni tuqup: «Mən bir adomga igə boldum — U Pərwərdigardur!» — dedi. **2** Andin u yənə Qabilning inisi Həbilni tuqdi. Həbil padıqi boldi, Qabil bolsa teriqi boldi. **3** Bekitilən xundaq bir wəkit-səəttə xundaq bir ix boldiki, Qabil tuprakning hosulidin Pərwərdigarə hədiyə kəltirdi. **4** Həbilmu padisidin koylirining tunjiliridin, yəni ularning yeqidin hədiyə sundi. Pərwərdigar Həbilni wə uning sunoqan hədiyəsini koqul kildi. **5** Ləkin Qabil wə uning sunojinioqa kərimidi. Xu wəjidin Qabilning tolimu aqqıki kelip, qirayı tutuldi. **6** Xuning bilan Pərwərdigar Qabilə: Nemixkə aqqiklinisən? Nemə uqin qiraying tutulup ketidu? **7** Əgər durus ix kilsang, sən kətürülməmsən? Ləkin durus ix kilmisang, mana gunah ixik aldidə [seni paylap] beqirlap yatidu, u seni ez ilkigə almaqki bolidu; ləkin sən uningdin oqalıp kəlixing kərkə, dedi. **8** Qabil inisi Həbilə: «Dəlioqa qikiq kələyli!» dedi. Dalada xu wəqə boldiki, Qabil inisi Həbilə kol selip, uni öltirdi. **9** Pərwərdigar Qabilə: Ining Həbil nədə? — dap soridi. U jawab berip: Bilməymən, mən inimning bəkkuqisimu? — dedi. **10** Huda uningə: — Sən nemə kilding? Mana, iningning kəni yərdin manga pəryad kətürüwatidu! **11** Əmdı iningning kolungda təkülgən kəninı koqul kilixkə aqzini aqkan yərdin koqulinip, lənətkə uqrayəsən. **12** Sən yərgə ixlisəngmu u buningdin keyin sanga kuwwitini bərməydu; sən yər yüzidə sərsən bolup, sərgərdən bolisən, — dedi. **13** Buni anglap Qabil Pərwərdigarə jawab kilip: — Mening bu jazayimni adom kətürəlmigüdək! **14** Mana, Sən бүгүн meni yər yüzidin koqılding, mən əmdı

Sening yüzüngdin yoxurunup yürimən; yər yüzidə sərsən bolup sərgəndanlıqta yürimən; xundak boliduki, kimla meni tepiwalsa, ɵltürüwetidul, — dedi. 15 Ləkin Pərwərdigar uningəja jawab berip: — Xundak boliduki, kimki Qabilni ɵltürsə, uningdin yəttə həssə intikam elinidu, — dedi. Xularni dəp Pərwərdigar Qabiləja uqrioqan birsı uni ɵltürüwətmisun dəp uningəja bir bəlgə koyup koydı. 16 Xuning bilən Qabil Pərwərdigarning huzuridin qikiq, Erəmning məxrək tərpidiki Nod dəgən yurttə ɵlturaklixip qaldı. 17 Qabil ayali bilən billə bolup, ayali hamilidar bolup Hənohni tuqdı. U wəqıttə Qabil bir xəhər bina qiliwatattı; u xəhərning namini oqlining ismi bilən Hənoh dəp atıdı. 18 Hənohtin İrad tərəldi, iradtin Məhuyail tərəldi, Məhuyaildin Mətxəil tərəldi, Mətxəildin Ləməh tərəldi. 19 Ləməh əzığə ikki hotun aldı. Birining ismi Adah, yənə birining ismi Zillah idi. 20 Adah Yabalni tuqdı. U qədirdə ɵlturıdıqan kəqmən malqılarıning bowisi idi, 21 uning inisining ismi Yubal idi. Bu qiltar bilən nəy qalquqılarnıing bowisi idi. 22 Zillah yənə Tubal-qayin dəgən bir oqulni tuqdı. U mis-təmür əswablarni sokkuqı idi. Tubal-qayinning Naamah isimlik bir singlisi bar idi. 23 Ləməh bolsa ayallirioja səz kilip: — «Əy Adah bilən Zillah, səzümnı anglanglar! Əy Ləməhning ayalliri, gepingə kulək selinglar! Məni zəhimləndürgini üqün mən adəm ɵltürdüm, Tenimni zədə qiloqanlıkı üqün bir yigitni ɵltürdüm. 24 Əgər Qabil üqün yəttə həssə intikam elinsa, Ləməh üqün yətmix yəttə həssə intikam elinidul» — dedi. 25 Adəm'ata yənə ayali bilən billə boldi. Ayali bir oqul tuqup, uningəja Xet dəp at koyup: Qabil Həbilni ɵltürüwətkini üqün Huda uning ɵrniəja manga baxka bir əwlad tikləp bərdi, dedi. 26 Xettinmu bir oqul tuquldı; u uningəja Enox dəp at koydı. Xu wəqıttin tartip adəmlər Pərwərdigarning namioja nida kilixka baxlıdı.

5 Bu Adəm'atining əwladlırining nəsbənamisidur: — Huda insanni yaratkan künidə, uni Əzığə ohxax kilip yarattı. 2 U ularni ər jinis wə ayal jinis kilip yaritip, ularəja bəht-bərikət atə kilip, yaritiloqan künidə ularning namini «adəm» dəp atıdı. 3 Adəm'ata bir yüz ɵttuz yaxka kirgəndə uningdin əzığə ohxaydıqan, əz sürət-yəzəridə bir oqul tərəldi; u uningəja Xet dəp at koydı. 4 Xet tuquloqandın keyin Adəm'ata səkkiz yüz yil ɵmür kɵrüp, uningdin [yənə] oqul-qızlar tərəldi. 5 Adəm'atimiz jəmiy tokkuz yüz ɵttuz yil kün kɵrüp, ələmdin ɵtti. 6 Xet bir yüz bəx yaxka kirgəndə uningdin Enox tərəldi. 7 Enox tuquloqandın keyin Xet səkkiz yüz yəttə yil ɵmür kɵrüp, uningdin [yənə] oqul-qızlar tərəldi. 8 Xet jəmiy tokkuz yüz on ikki yil kün kɵrüp, ələmdin ɵtti. 9 Enox tokşan yaxka kirgəndə uningdin Kenan tərəldi. 10 Kenan tuquloqandın keyin, Enox səkkiz yüz on bəx yil ɵmür kɵrüp, uningdin yənə oqul-qızlar tərəldi. 11 Enox jəmiy tokkuz yüz bəx yil kün kɵrüp, ələmdin ɵtti. 12 Kenan yətmix yaxka kirgəndə uningdin Məhaləlel tərəldi. 13 Məhaləlel tuquloqandın keyin Kenan səkkiz yüz kırık yil ɵmür kɵrüp, uningdin [yənə] oqul-qızlar tərəldi. 14 Kenan jəmiy tokkuz yüz on yil kün kɵrüp, ələmdin ɵtti. 15 Məhaləlel atmix bəx yaxka kirgəndə uningdin Yərəd tərəldi. 16 Yərəd tuquloqandın keyin Məhaləlel səkkiz yüz ɵttuz yil ɵmür kɵrüp, uningdin [yənə] oqul-qızlar

tərəldi. 17 Məhaləlel jəmiy səkkiz yüz tokşan bəx yil kün kɵrüp, ələmdin ɵtti. 18 Yərəd bir yüz atmix ikki yaxka kirgəndə uningdin Hənoh tərəldi. 19 Hənoh tuquloqandın keyin Yərəd səkkiz yüz yil ɵmür kɵrüp, uningdin yənə oqul-qızlar tərəldi. 20 Yərəd jəmiy tokkuz yüz atmix ikki yil kün kɵrüp, ələmdin ɵtti. 21 Hənoh atmix bəx yaxka kirgəndə uningdin Mətxəlah tərəldi. 22 Mətxəlah tuquloqandın keyin Hənoh üq yüz yiləyiqə Huda bilən bir yolda mēgip, yənə oqul-qızları tapdı. 23 Hənohning [yər yüzidə] barlık kɵrgən künliri üq yüz atmix bəx yil boldi; 24 U Huda bilən bir yolda mēgip yaxaytti; u [tuyukşiz kɵzdin] oqayib boldi; qünkü Huda uni Əz yenioja elip kətkənidı. 25 Mətxəlah bir yüz səksən yəttə yaxka kirgəndə uningdin Ləməh tərəldi. 26 Ləməh tuquloqandın keyin Mətxəlah yəttə yüz səksən ikki yil ɵmür kɵrüp, uningdin oqul-qızlar tərəldi. 27 Mətxəlah jəmiy tokkuz yüz atmix tokkuz yil kün kɵrüp, ələmdin ɵtti. 28 Ləməh bir yüz səksən ikki yaxka kirgəndə bir oqul tepip, uning ismini Nuh atap: — Pərwərdigar tuprakka lənət kildi; xunga biz [yərgə] ıxliginimizdə həmdə kɵllirimizning japalık əmgikidə bu bala bizgə təsəlli beridu, — dedi. 30 Nuh tuquloqandın keyin Ləməh bəx yüz tokşan bəx yil ɵmür kɵrüp, uningdin yənə oqul-qızlar tərəldi. 31 Ləməh jəmiy yəttə yüz yətmix yəttə yil kün kɵrüp, ələmdin ɵtti. 32 Nuh bəx yüz yaxka kirgəndin keyin, uningdin Xəm, Həm wə Yafət tərəldi.

6 Wə xundak boldiki, insanlar yər yüzidə kɵpiyixkə baxlıqanda, xundakla qızlarımu kɵpləp tuquloqanda, 2 Hudaning oqulliri insanlarning qızlırining qıraylıqlıqını kɵrüp, halioqanqə tallap, ɵzlırigə hotun kilixka baxlıdı. 3 U wəqıttə Pərwərdigar səz kilip: — Məning Rəhim insanlar bilən mēnggü kürəx qiliwərməydu; qünkü insan ətur, halas. Kəlgüsində ularning ɵmri pəkət bir yüz yigirmə yaxtin əxmisun! — dedi. 4 Xu künlərdə (wə xundakla keyinki künlərdimu), Hudaning oqulliri insanlarning qızlırining yenioja berip, uların balılarni tapkınıda, gigantlar yər yüzidə pəyda boldi. Bular bolsa kədimki zamanlardiki danglık palwan-baturlar idi. 5 Pərwərdigar insanning ɵtküzüwatkan rəzilliki yər yüzidə kɵpiyip kətkənlikini, ularning kēnglidiki niyətłirining həkəqan yaman boluwatkınıni kərđi. 6 Xuning bilən Pərwərdigar yər yüzidə adəmnı apiridə qiloqinioja puxayman kilip, kēnglidə azablandı. 7 Buning bilən Pərwərdigar: — Əzüm yaratkan insanni yər yüzidin yökıtimən — insandın tartip mal-qarwılarəyiqə, ɵmiligüqi haywanlardın asmandiki kuxlarəyiqə, həmmisini yök kilimən; qünkü Mən ularni yaratkınımoja puxaymən kildim, — dedi. 8 Ləkin Nuh bolsa Pərwərdigarning nəziridə xəpkət tapkanıdı. 9 Nuh wə uning ix-izliri təwendikiqə: — Nuh həkəkaniy, ɵz dəwridikilər arisidə ayıbsız adəm idi; Nuh Huda bilən bir yolda mēgip yaxaytti. 10 Nuhtın Xəm, Həm, Yafət dēgən üq oqul tərəldi. 11 Pütkül jəhan Hudaning aldidə rəzillixip, həmmə yər zorawanlıqka tolup kətkənidı. 12 Huda yər yüzigə nəzər seliwidi, mana, jəhan rəzilləxkənidı; qünkü barlık ət igilirining yər yüzidə qiliwatkını yuzukqılık idi. 13 Xuning bilən Huda Nuhka: — Mana, aldiməja barlık ət igilirining zawallıki yetip kəldi; qünkü pütkül yər-jəhanni ularning

səwəbidin zorawanlik kaplidi. Mana, Mən ularni yər bilən koxup halak kılimən. **14** Əmdı sən əzünggə gəfər yaoqıqıdin bir kəmə yasap, kəmining iqidə bəlmə-hanılarnı kılip, iqi-texini karımay bilən suwa. **15** Sən uni xundak yasioqin: — Uzunluqi üç yüz gəz, kəngliki əllik gəz wə egizliki ottuz gəz bolsun. **16** Kəmining pexaywini astioqa bir oqukqılıq yasa, uning egizliki bir gəz bolsun; ixikini kəmining yenifa orunlastur; kemini asti, ottura wə üsti kılip üç kəwət yasa. **17** Qünki mana, Mən Özüm asmanning astidiki həyatlik tiniki barliki hər bir ət igisini halak kılıdoqan su topanni yər yüzigə kəltürimən; buning bilən yər yüzidiki barlik məhluklar tinikidin tohtaydu. **18** Ləkin sən bilən əhdəməni tüzimən. Sən əzüng, oquqliring, ayalıng wə kəlinliringni elip birlikdə kəmigə kiringlar. **19** Özüng bilən təng tirik saklap kəlix üçün, barlik jandarlar din hər kəyisidin bir jüp, yəni ərkikidin birini, qixidin birini kəmigə elip kirgin; **20** Tirik kəlix üçün kuxlarning hər bir tür lirlidin, mal-qarwilarning hər bir tür lirlidin wə yərdə əmiligüqi janiwarlarning hər bir tür lirlidin bir jüpi kəxingoqa kiridu. **21** Özüng wə ularning ozuklukı üçün hər hil yeməklərdən elip, yeningoqa cəməlin, — dedi. **22** Nuh xundak kildi; Huda əzige buyruoqan həmmə ixni u bəja kəltürdi.

7 Pərwərdigar Nuhqa mundak dedi: — «Sən pütün əydikiliring bilən kəmigə kirgin; qünki bu dəwərdə aldimda seni həqqaniyə dəp kərdüm. **2** Həmmə həlal həywanlarning ərkək-qixisidin yəttə jüptin, haram həywanlarning ərkək-qixisidin bir jüptin elip, xuningdək asmandiki uqar-qanatların gmu ərkək-qixisidin yəttə jüptin elip, ularning nəslini pütkül yər yüzidə tirik saklap üçün əzüng bilən billə əkir. **4** Qünki yəttə kündin keyin uda kirik keqə-kündüz yər yüzigə yamoqur yaoqdurimən; Özüm yasioqan həmmə janiwarlarni yər yüzidin yokitimən». **5** Xuning bilən Nuh Pərwərdigar uningə buyruojinining həmmisigə əməl kildi. **6** Yər yüzini topan baskanda Nuh altə yüz yaxta idi. **7** Topandin [kutulup kəlix] üçün Nuh bilən oquqliri, ayali wə kəlinliri billə kəmigə kirdi. **8** Həlal həywanlar bolsun, haram həywanlar bolsun, kuxlar bilən yərdə əmiligüqi janiwarlar bolsun, [hər bir tür din] bir jüp-bir jüptin ərkək-qixi bolup, Huda Nuhqa buyruoqandək kəmigə, Nuhning kəxioqa kirdi. **10** Wə xundak boldiki, yəttə kündin keyin, yər yüzini topan besixka baxlidi. **11** Nuhning əmrining altə yüzinqi yili, ikkinqi eyining on yəttinqi künidə qongkur dengizlarning təğliridiki barlik bulaklar yerilip, asmanning pənjiriliri eqilip kətti. **12** Yamoqur uda kirik keqə-kündüz yər yüzigə tohtimay yaoqdi. **13** Dəl yamoqur baxlanoqan küni, Nuh, Nuhning Xəm, Həm, Yafət dəgən oquqliri, Nuhning ayali bilən üç kəlini kəmigə kirdi. **14** Ular bilən billə hər hil yawa həywanlar tür-türı boyiqə, hər hil mal-qarwilar tür-türı boyiqə, yərdə əmiligüqi hər hil janiwarlar tür-türı boyiqə wə hər hil uqar-qanatlar, yəni hər hil qanatlik janiwarlar tür-türı boyiqə kəmigə kirdi. **15** Ət igilridin, yəni barlik həyatlik tiniki boləqan hər hil jandarlar din, bir jüp-bir jüpt bolup, kəmigə nuhning kəxioqa kirdi. **16** Kirgənlər Hudaning nuhqa buyruojinidək ət igilirining hərtürining ərkək-qixisi idi. Andin Pərwərdigar ixikni etiwətti. **17** Topan yər yüzini uda kirik kün besip,

sular uləyiyip kətti. Kəmə yər üstidin kəttürölüp layləp kəldi. **18** Su uləyiyip, yər üstidə təhimu egizləp kətti; kəmə su üstidə dawaloqur turattı. **19** Sular yər yüzidə tolimu uləyiyip, pütkül asmanning astidiki barlik egiz təqlarnimu besip kətti. **20** Sular [taqlar din] yənə on bəx gəz ərləp, təql qokkılirimu su astidə kəldi. **21** Buning bilən yər yüzidə yürgüqi həmmə ət igiliri, uqar-kuxlar, mal-qarwilar, yawayi həywanlar, yərdə əmiligüqi həmmə janiwarlar, jümlidin pütkül adəmlər həmmisi əldi; **22** kuruklukta yaxioquqi, burnida həyatlik tiniki bar boləqanlarning həmmisi əldi. **23** Yər yüzidiki jəni barlarning həmmisi, insan bolsun, mal-qarwilar bolsun, əmiligüqi həywanlar bolsun, asmandiki kuxlar bolsun, həmmisi halak bolup yər yüzidin yok kılandı; pəkət Nuh wə kəmidə uning bilən billə turoqanlar kutulup kəldi. **24** Bir yüz əllik künigə yər yüzini su besip turdi.

8 Huda Nuhni, xundakla kəmidə uning bilən billə boləqan barlik yawayi həywanlar bilən barlik mal-qarwilarni əslidi. Xuning bilən Huda bir xamal qikirip yər yüzini yəlpüttı wə sular yenixka baxlidi. **2** Qongkur dengizlarning təğliridiki bulaklar wə asmanning pənjiriliri etilip, asmandin təkülgən yamoqur tohtıdi. **3** Sular barəqanseri yər yüzidin yandı; bir yüz əllik kün ətkəndin keyin heli əzlidi. **4** Yəttinqi aynıng on yəttinqi küni, kəmə Ararat təql tizmiliridiki birining üstidə tohtap kəldi. **5** Sular oninqi ayəyiqə barəqanseri əziyip, oninqi aynıng birinqi küni təql qokkıliri kərunüxkə baxlidi. **6** Kirik kündin keyin Nuh kəmigə əzi ornatkan dərizini eqip, **7** bir kuzəqunni sirtka qikardi. U yər yüzidiki sular tartilip boləquqə uyan-buyan uqup yürdi. **8** Uningdin keyin Nuh sularning yər yüzidin tartiloqan-tartilmoqanlikini bilix üçün, bir kəptəni qikardi. **9** Ləkin sular təhiqə pütkül yər yüzini kaplap turoqaqka, kəptər putini kəyoqudək jay tapalmay, Nuhning kəxioqa kəmigə yenip kəldi. Xuning bilən Nuh kolini sunup uni tutup, kəmigə əkiriwəldi. **10** U yəttə kün saklap, bu kəptəni kəmidin yənə sirtka qikardi. **11** Kəptər kəqtə uning kəxioqa yenip kəldi; mana, uning tumxukida yəngi üzüwəloqan zəytun yopurmiki bar idi. Buni kərip Nuh sularning yər yüzidin tartiloqanini bildi. **12** U yənə yəttə kün saklap, kəptəni yənə sirtka qikardi, əmma bu kətim kəptər uning yenioqa kəytip kəlmidi. **13** Nuh altə yüz bir yaxka kirgən yili, birinqi aynıng birinqi künidə su yər yüzidin kuruoqanidi. Nuh kəmining kapkikini eqip kəriwidi, yərnıng kuruojinini kərdi. **14** Ikkinqi aynıng yigirmə yəttinqi küni, yər yüzı pütünləy kərup boldi. **15** U wəqıtta Huda Nuhqa səz kılip: — Sən əzüng, ayalıng, oquqliring wə kəlinliring kəmidin qikınglar. **17** Özüng bilən billə boləqan barlik ət igilridin hər bir türdiki janiwarlarni, yəni uqar-qanatlarni həm mal-qarwilarni, yərdə əmiligüqi həywanlarning həmmisini əzüng bilən koxup kəmidin elip qikkin; xuning bilən ular yər yüzidə tarilip-tarkilip, nəsilinip zeminda kəpəysun, — dedi. **18** Xuning bilən Nuh, ayali, oquqliri wə kəlinliri bilən billə sirtka qikti. **19** Janiwarlarning həmmisi, barlik əmiligüqi həywanlar, barlik uqar-qanatlar, yərdə midirlap yüridoqanlarning hər kəyisi əz tür liri boyiqə kəmidin qikixti. **20** Xu qəoqda Nuh Pərwərdigarə tap bir kurbangəhni yasidi; u həlal janiwarlar bilən həlal kuxlarning hər türidin elip kəlip,

kurbangahning üstida «keydirmə kurbanlik» otküzdi. **21** Xundak kilip Pərwərdigar huxbuy purap [məmnun boldi]; Pərwərdigar kengli: — «Insanning kəngül-niyiti yaxliqidin tartip rəzil bolsimu, Mən insan tüpəylidin yərgə yənə lənət okumaymən wə əmdi bu kətimkidək həmmə jandarlarını urup yökətwətməymən. **22** Bundin keyin, yər məwjut künliridə, Terix bilən orma, Sooquk bilən issik, Yaz bilən kix, Kündüz bilən keqə üzülməy aylinip turidu» — dedi.

9 Huda Nuh bilən uning oqullirioğa bəht-bərikət ata kilip, ularoğa mundaq dedi: — «Silər jüplixip köpiyip, yər yüzini toldurunglar. **2** Yər yüzidiki barlik janiwarlar, asmandiki barlik kuxlar, barlik yər yüzidə midirlap yürgüqilər wə dengizdiki barlik beliklarning həmmisi silərdin korkup wəhimidə bolsun; bular kolunglaroğa tapxuruloqandur. **3** Midirlap yürüdoqan hərəkəndak janiwarlar silərgə ozuk bolidu; Mən silərgə kək otyaxlarnı bərgəndək, bularning həmmisini əmdi silərgə bərdim. **4** Lekin silər gəxni iqidiki jeni, yəni keni bilən koxup yeməslikinglar kerək. **5** Keninglar, yəni jeninglardiki kan təkülsə, Mən bərhək uning hesabini alimən; hərəkəndək həywaning ilkidə keninglar bar bolsa Mən uningoğa tələtküzimən; insanning kolida bar bolsa, yəni birsining kolida əz kəringdixining keni bar bolsa, Mən uningoğa xu kənni tələtküzimən. **6** Kimki insanning kənni təkəsə, Uning kənnimu insan tərpidin təküldü; Qünkü Huda insanni Əz sürət-obrazida yaratqandur. **7** Əmdi silər, jüplixip köpiyip, yər yüzidə tarilip-tarkilip köpiyinglar». **8** Andin Huda Nuh bilən uning oqullirioğa səz kilip mundaq dedi: — «Mana Əzüm silər bilən wə silərdin keyin kelidoqan əwladliringlar bilən, xundakla silər bilən billə turoqan hər bir jan igisi, uqarqanatlar, mal-qarwilar, silər bilən billə turoqan yər yüzidiki hər bir yawayı həywanlar, kemidin qıqkanlarning həmmisi bilən — yər yüzidiki heqbir həywanı qaldurmay, ular bilən Əz əhdəmmi tüzimən. **11** Mən silər bilən xundak əhdə tüzimənkı, nə barlik ət igiliri topan bilən yökətilmas, nə yərnı wəyrən kilidoqan heqbir topan yənə kəlməs». **12** Huda yənə: — «Mən Əzüm silər bilən wə kəxinglardiki həmmə jan igiliri bilən mənggülik, yəni pütkül əwladliringlaroğa bekitkən muxu əhdəmming bəlgisi xuki: — Mana, Mən Əzüm bilən yərning otturisida boləqan əhdəning bəlgisi bolsun dəp həsən-hüsinimni bulutlar iqigə koyimən; **14** wə xundak boliduki, Mən yərning üstigə bulutlarnı qıkarəojinimda, xundakla həsən-hüsen bulutlar iqidə ayan boləjinimda, Mən silər bilən ət igiliri boləqan barlik janiwarlar bilən tüzgən əhdəmmi yad etimən; buningdin keyin sular hərgiz həmmə jandarlarını halak kəloquqi topan bolmas. **16** Həsən-hüsen bulutlar arisida pəyda bolidu; Mən uningoğa karəymən wə xuning bilən Mənkı Huda yər yüzidiki ət igiliri boləqan barlik janiwarlar bilən otturimizda bekitkən əhdəmmi yad etimən», — dedi. **17** Huda Nuhqa yənə: — «Mana bu Mən Əzüm bilən yər yüzidiki barlik ət igiliri otturisida bekitkən əhdəmming nıxan-bəlgisidur», — dedi. **18** Nuhning kemidin qıqkan oqulliri Xəm, Həm wə Yafət idi. Həm Kanaanning atisi boldi. **19** Bu üçi Nuhning oqulliri bolup, pütkül yər yüzigə tarəloqan əhalə xularning nəsil-əwladliridur. **20** Nuh tərəklik qilixkə baxlap, bir üzümzarlik bərpə

kildi. **21** U uning xarabidin iqip, məst bolup kəlip, əz qədiri iqidə kiym-keqəklirini seliwetip, yalinqaq yetip kaldi. **22** Kanaanning atisi Həm kəlip, atisining əwritini kərtip, sirtka qıqip ikki kəringdixioğa eytti. **23** Xəm bilən Yafət kərup yepinjini elip, mürisigə artip, kəyniqə mēngip kirip, atisining yalinqaq bədinini yepip koydi. Ular yüzini aldi tərəkə kəlip, atisining yalinqaq tenigə karimidi. **24** Nuh xarabning kəypidin oyoqini, kənji oqlining əzigə nemə kəloqini bilip: — **25** Kanaanoğa lənət boləqay! U kəringdaxlirining kəlining kəli bolsun, — dəp kərojidi. **26** U yənə: — Xəmming Hudasi boləqan Pərwərdigaroğa təkəkkür-mədhıyə kəltüröləgəy! Kanaan Xəmming kəli bolsun. **27** Huda Yafətnı awutkay! U Xəmming qədirlirida turoqay, Kanaan bolsa uning kəli boləqay! — dedi. **28** Nuh topandin keyin üç yüz əllik yil əmür kərdi. **29** Bu tərəkidə Nuh jəmiy tokküz yüz əllik yil kün kərtip, ələmdin etti.

10 Təwəndikilər Nuhning oqullirining əwladliridur: — uning oqulliri Xəm, Həm wə Yafət bolup, topandin keyin ulardin oqullar tərəlgən: — **2** Yafətning oqulliri bolsa, Gəmə, Magog, Maday, Yawan, Tubal, Məxək wə Tiras idi. **3** Gəməning əwladliri: Axkinaz, Rifat wə Torgamah idi. **4** Yəwanning əwladliri: Elixah, Tərxix, Kittiyar wə Dodaniyar idi. **5** Bularning əwladliri dengiz boyilirida wə arallarda ayrim-ayrim yaxioqan həlkələr bolup, hərəkəysi əz tili, əz ailə-kəbililiri boyiqə əz zeminlirida tərəkilip oltaqəlxəkən. **6** Həmming oqulliri Kux, Misir, Put wə Kanaanlar idi. **7** Kuxning oqulliri Seba, Həwilah, Sabtah, Raamah wə Sabtika idi. Raamahning oqulliri Xəba wə Dedan idi. **8** Kuxtin yənə Nimrod tərəlgən; u yər yüzidə nəhayiti kütənggür ədəm bolup qıkti. **9** U Pərwərdigarning aldidə kütənggür owqi boldi; xu səwəbtin «palanqi bolsa Nimrod tək, Pərwərdigarning aldidə kütənggür owqi ikən» dēgən gəp tərəkəloqan. **10** Uning padixahliki Xinar zeminidiki Babil, Ərək, Akkad wə Kalnəh dēgən xəhərlərdə baxlanəjanidi. **11** U bu zeminidin Axur zeminioğa qıqip Ninəwə, Rəhəbot-İr, Kalah wə Ninəwə bilən Kalahning otturisidiki Rəsan dēgən xəhərlərnimə bina kildi (bular koxulup «Katta Xəhər» boldi). **13** Misirning əwladliri Ludiylar, Anamiylar, Ləhəbiylar, Naftuhiylar, **14** Patrosiylar, Kasluhiylar (Filistiylar Kasluhiylardin qıqkan) wə Kaftoriylar idi. **15** Kanaandın tunji oqul Zidon tərili, keyin yənə Hət tərəlgən. **16** uning əwladliri bolsa Yəbusiylar, Amoriylar, Gırgaxiylar, **17** Hiwiylar, Arkiylar, Siniylar, **18** Arwadiylar, Zəməriylar wə Həmatiylar idi. Xuningdin keyin, Kanaaniylarning kəbililiri hər tərəkə tərəkilip kətti. **19** Kanaaniylarning yurt qəgrisi bolsa Zidondin tartip, Gərar tərəpige sozulup, Gəzaoğa qıqip, andin Sodom, Gomorra, Admah bilən Zəboim tərəpige tutixip, Lexəoqiğa yetip barətti. **20** Yüqirikilər bolsa həmming oqulliri bolup, əz kəbilisi wə tilliri boyiqə kəwm bolup əz zeminlirida oltaqəlxəkənidi. **21** Xəmmu oqul pərzəntlik boldi; Xəm bolsa Yafətning akisi, Eberlərnin ata-bowisi boldi. **22** Xəmming oqulliri Elam, Axur, Arfəhxad, Lud, Aram; **23** Aramning oqulliri Uz, Hül, Gətər, Max idi. **24** Arfəhxadtin Xələh tərəldi, Xələhtin Eber tərəldi. **25** Eberdin ikki oqul tərəlgən bolup, birining ismi Pələg idi, qünkü u yaxioqan dərwdə yər yüzidə bəllünix boldi; Pələgning inisining ismi

Yoktan idi. **26** Yoktandin Almodad, Xələf, Hazarmawət, Yerah, **27** Hadoram, Uzal, Diklah, **28** Obal, Abimaəl, Xeba, **29** Ofir, Həwilah və Yobab tərəldi. Bularning həmmisi Yoktanning oqulliri idi. **30** Ularning olturqan jayliri bolsa Mexadin tartip, Səffar degən rayonning xərk tərpidiki taşqığa sozulatti. **31** Yukirikilar bolsa Xəmning oqulliri bolup, öz kəbilisi və tilliri boyiqə kowm bolup ez zeminlirida olturaklxqanidi. **32** Yukiridikilə Nuhning əwladliri bolup, ular ez nəəbliri və kowmliri boyiqə hatiriləngən. Topandin keyinki yər yüzidiki barlık kowmlar ularning iqidin tarqaloqan.

11 U zamanda pütkül yər yüzidiki til həm sız birhil idi. **2** Lekin xundak boldiki, adəmlər məxrik tərəpkə səpər kılip, Xinar yurtida bir tüzlənglikni uqritip, xu yərdə olturaklxatti. **3** Ular bir-birigə: — Kelinglar, biz hix kuyup, otta pixurayli! — deyixti. Xundak kılip, ular kurluxta taxning ornioqa hix, layning ornioqa karimay ixlatti. **4** Ular yənə: — Kelinglar, əmdi əzimizgə bir xəhər bina kılip, xəhərdə uqi asmanlaroqa taxaxkudak bir munar yasayli! Xundak kılip əzimizgə bir nam tikliyaləymiz. Bolmisa, pütkül yər yüzigə tarilip ketimiz, — deyixti. **5** U waqıtta Pərwərdigar adəm baliliri bina kıliwatqan xəhər bilən munarni kərgili quxti. **6** Pərwərdigar: — «Mana, bularning həmmisi bir kowmdur, ularning həmmisining tilimu birdur; bu ularning ixining baxlinixidur! Bundin keyin ularning niyət kıloqan hərəkəndə ixini heq tosuwaloyli bolmaydu. **7** Xunga Biz təwəngə quxup ularning bir-birining gəplirini uqalmasliki uqun ularning tilini [baxka-baxka kılip] qalaymikanlaxturuwetayli» — dedi. **8** Xundak kılip Pərwərdigar ularni u jaydin pütkül yər yüzigə taritiwətti. Xuning bilən ular xəhərnı yasaxtin tohtap kaldi. **9** Xunga bu xəhərnıng nami «Babil» dəp ataldi; qunki u yərdə Pərwərdigar pütkül yər yüzidikilərnıng tilini qalaymikanlaxturuwətti. Xundak kılip Pərwərdigar ularni u jaydin pütkül yər yüzigə taritiwətti. **10** Təwəndikilə Xəmning əwladliridur: — topan etup ikki yildin keyin, Xəm yüz yexida, uningdin Arfakxad tərəldi. **11** Arfakxad tuquloqandin keyin Xəm bəx yüz yil emür kərup, uningdin yənə oqul-kizlar tərəldi. **12** Arfakxad ottuz bəx yaxka kirkənda uningdin Xeləh tərəldi. **13** Xeləh tuquloqandin keyin Arfakxad tət yüz üq yil emür kərup, uningdin yənə oqul-kizlar tərəldi. **14** Xeləh ottuz yaxka kirkənda uningdin Ebər tərəldi. **15** Ebər tuquloqandin keyin Xeləh tət yüz üq yil emür kərup, uningdin yənə oqul-kizlar tərəldi. **16** Ebər ottuz tət yaxka kirkənda uningdin Pələg tərəldi. **17** Pələg tuquloqandin keyin Ebər tət yüz ottuz yil emür kərup, uningdin yənə oqul-kizlar tərəldi. **18** Pələg ottuz yaxka kirkənda uningdin Rəu tərəldi. **19** Rəu tuquloqandin keyin Pələg ikki yüz tokkuz yil emür kərup, uningdin yənə oqul-kizlar tərəldi. **20** Rəu ottuz ikki yaxka kirkənda uningdin Serug tərəldi. **21** Serug tuquloqandin keyin Rəu ikki yüz yəttə yil emür kərup, uningdin yənə oqul-kizlar tərəldi. **22** Serug ottuz yaxka kirkənda uningdin Naħor tərəldi. **23** Naħor tuquloqandin keyin Serug ikki yüz yil emür kərup, uningdin yənə oqul-kizlar tərəldi. **24** Naħor yigirmə tokkuz yaxka kirkənda uningdin Tərah tərəldi. **25** Tərah tuquloqandin keyin Naħor bir yüz on tokkuz yil emür kərup, uningdin yənə

oqul-kizlar tərəldi. **26** Tərah yətmix yaxka kirkənda uningdin Abram, Naħor və Həran tərəldi. **27** Tərahning əwladliri təwəndikigə: — Tərahın Abram, Naħor və Həran tərəldi; Hərandin Lut tərəldi. **28** Lekin Həran tuquloqan yurti bolqan, kaldiyələrnıng Ur xəhiridə atisi Tərahning aldida, Tərahın ilgiri eldi. **29** Abram bilən Naħor ikkisi əyləndi. Abramning ayalining ismi Saray, Naħorning ayalining ismi Milkaħ idi; Milkaħ Həranning kizi idi; Həran bilən Milkaħ və Iskaħning atisi idi. **30** Lekin Saray tuqumas boləqaqka, uning balisi yok idi. **31** Tərah bolsa oqli Abramni, nəwrisi Lut (Həranning oqli)ni və kəlini, yəni Abramning ayali Sarayni elip, Kanaan zeminioqa berix üqün kaldiyələrnıng Ur xəhiridin yoloqa qikti; biraq ular Həran degən jayəqa yetip kəlgənda, xu yərdə olturaklixip kaldi. **32** Tərahning kərgən künliri ikki yüz bəx yil bolup, Hərandə aləmdin etti.

12 Pərwərdigar [əslidə] Abraməqa mundaq degəndi: — Sən əz yurtungdin, əz uruk-tuqanliringdin və əz ata jəmətingdin ayrilip, Mən sanga kərsitidioqan zeminioqa barəjin. **2** Xundak kılsang Mən seni uluq bir halk kılip, sanga bəht-bərikət ata kılip, namingni uluq kılimən; xuning bilən sən əzüng bəxkilarəqa bəht-bərikət boləsən; **3** kimlər sanga bəht-bərikət tilisə Mən ularni bərikətləymən, kimki seni horlisa, Mən qokum uni lənətkə kəldurimən; sən arkilik yər yüzidiki barlık ailə-kəbililərgə bəht-bərikət ata kılindu! — dedi. **4** Abram Pərwərdigar uningəqa eytkini boyiqə [Hərandin] ayrildi; Lutmu uning bilən billə mangdi. Abram Hərandin qikkini yətmix bəx yaxta idi. **5** Abram ayali Saray bilən inisining oqli Lutni elip, ularning yioqan barlık mal-mülükini koxup, Hərandə igidarqilik kıloqan adəmlərnı billə kətip, Kanaan zeminioqa berix üqün yoloqa qikti; xundak kılip ular Kanaan zeminioqa yetip kaldi. **6** Abram zeminni kezip, Xəkəm degən jaydiki «Morəhning dub dərihi»ning yenioqa kəldi (u qəoqda u zeminda Kanaaniylar turatti). **7** Pərwərdigar Abraməqa kərunip, uningəqa: — Mən bu zeminni sening nəslinggə ata kılimən, — dedi. Xuning bilən u xu yərdə əzigə kəringən Pərwərdigarəqa atap bir kurbangah saldi. **8** Andin u bu yərdin yetkilip, Bəyt-Əlnıng xərkidiki taşqa bardı; qərb tərpidə Bəyt-Əl, xərk tərpidə Ayi degən jay bar idi; u xu yərdə qədir tikti. U xu yərdə Pərwərdigarəqa atap bir kurbangah yasap, Pərwərdigarnıng namini qakirip ibadət kildi. **9** Andin keyin Abram tədrijiy kəqup, jənubidiki Nəgəw rayonioqa qarap yetkəldi. **10** Zeminda aqarqilik boləqanidi; Abram Misiroqa quxti; u xu yərdə waqıtnəqə turmaqki boləqanidi, qunki zeminda aqarqilik bək eəjir idi. **11** Əmma xundak boldiki, u Misiroqa yəkinlaxkənda, ayali Sarayəqa: — Mana, mən sening həsün-jamalingning güzəllikini bilimən. **12** Xundak boliduki, misirliklər seni kərsə, «Bu uning ayali ikən» dəp, meni əltürüwetip, seni tirik kəlduridu. **13** Xuning üqün sening: «Mən uning singlisi» deyixingni etimən. Xundak kılsang, mən seningdin yaxxilik tepip, sən arkilik tirik qalimən, — dedi. **14** Abram Misiroqa kirkənda xundak boldiki, misirliklər dərwəqə ayalıng güzəl ikənlikini kərdi. **15** Pirəwnning əmirilirimu uni kərup, Pirəwngə uning tərini kildi; xuning bilən ayal Pirəwnning ordisioqa elip kirildi. **16** Pirəwn Sarayning

səwəbidin Abraməja yaxhi muamilə kildi; xuning bilən u koy, kala, hangga exəklər, kü-l-dedəklər, mada exəklər wə təgilərgə erixti. **17** Əmma Pərwərdigar Pirəwn wə əyüdikilirini Abramning ayali Sarayning səwəbidin tolimu eoqir wabalarəja muptila kildi. **18** Xuning üqün Pirəwn Abramni qakirip uningəja: — «Bu zadi sening manga nemə kijoqining? Nemixka uning öz ayalinq ikanlikini manga eytmiding? **19** Nemixka uni «singlim» dəp mening uni hotunlukka eliximoja səwəbkar bolojili tas qalisen! Mana bu ayalinq! Uni elip kətkin! — dedi. **20** Pirəwn öz adəmlirigə Abram toqrisida əmr kildi; ular uni, ayalini wə uning barlikini koxup yoloja seliwətti.

13 Xuning bilən Abram ayali wə uning barliq nəsirlirini həmdə Lutni elip Misirdin qikip, Kanaanning jənubidiki Nəgəw yurtioja mangdi. **2** U qaoqda Abramning mal-waran wə altun-kümüxliri kəp bolup, helila bay idi. **3** U kəqüp yürüp, jənubtiki Nəgəwdin Bəyt-Əlgə, yəni Bəyt-Əl bilən Ayining otturisdiki əslidə qedir tikkan jayoja, **4** kurbangah yasioqan jayoja kaytip kəldi. Abram xu yərdə Pərwərdigarning namini qakirip ibadət kildi. **5** Abram bilən billə mangojan Lutningmu koy-kala padiliri wə qedirli ri bar idi. **6** Əmdi ular billə tursa, zemin ularni kamdiyalmaytti; **7** bu səwəbtin Abramning padiqiliri bilən Lutning padiqilirining arisida jedəl qikti (u wakitta Kanaaniylar bilən Pərizziylər xu zeminda turatti). **8** Xunga Abram Lutqa: — «Biz bolsak kərindaxlarmiz, sən bilən mening aramda, mening padiqilirim bilən sening padiqiliring arisida talax-tartix pəyda bolmisun. **9** Mana, aldingda pütkül zemin turmamdu? Əmdi sən məndin ayriloqin; əgər sən sol tərəpkə barsang, mən ong tərəpkə baray; əgər sən ong tərəpkə barsang, mən sol tərəpkə baray», — dedi. **10** U wakitta Lut nəzər selip kərdiki, İordan wadisidiki barliq tüzlənglikning Zoar xəhriqigə həmmila yərninq süyi intayin mol idi; Pərwərdigar Sodom bilən Gomorranı wayran kixlittin ilgiri bu yər bəəyni Pərwərdigarning beqi, Misir zeminidək idi. **11** Xuning bilən Lut əzigə İordan wadisidiki pütkül tüzlənglikni tallıwaldi; andin Lut məxriq tərəpkə kəqüp bardı. Xundak kili p ikkiylən ayrildi. **12** Abram Kanaan zeminida olturaklaxti; Lut bolsa tüzlənglikti xəhərlərninq arisida turdi; u bara-bara qedirilirini Sodom xəhiri tərəpkə yətkidi. **13** Sodom həlki rəzil adəmlər bolup, Pərwərdigarning nəziridə tolimu eoqir gunahkarlar idi. **14** Lut Abramdin ayrilip kətkəndin keyin, Pərwərdigar Abraməja: — Sən əmdi bexingni kətürüp, özinq turojan jaydin ximal wə jənubka, məxriq wə məoqrip tərəpkə kərioqin; **15** qünki sən həzir kəruwatkan bu barliq zeminni sanga wə nəslinggə mənggülik berimən. **16** Sening nəslingni yərdiki topidək kəp kili mən; xundakki, əgər birsi yərdiki topini sanap qikalisa, sening nəslingnimo sanap qikalixi mumkin bolidu. **17** Ornungdin tur, bu zeminni uzunlukı wə kəngliki boyiqə ayilnip qikkın; qünki Mən uni sanga ata kili mən, — dedi. **18** Xunga Abram qedirilirini yətkəp, Həbron xəhriqə yəkin Mamrədiki dubzarliqning yenioja berip olturaklaxti; u xu yərdə Pərwərdigarəja atap bir kurbangah yasidi.

14 Xinarning padixahı Amrafəl, Əllasarning padixahı Ariok, Elamning padixahı Kedorlayomər wə Goyimning padixahı Tidalning künliridə xu wəkə boldiki, **2** ular birlixip Sodomning padixahı Bera, Gomorraning padixahı Birxa, Admahning padixahı Xinab, Zəboimning padixahı Xəm'əbər wə Bela (yəni Zoar)ning padixahioja kərxı hujuməja atlandi. **3** Bu [bəxining] həmmisi kəlixip Siddim wadisioja, yəni «Xor Dengizi» wadisioja yiojildi. **4** Ular on ikki yıl Kedorlayomərgə bəkındi boldi, on üqinqi yioja kəlgəndə, Kedorlayomərgə kərxı isyan kətürdi. **5** On tətinqi yılı Kedorlayomər wə uningəja ittəpəkdax boləjan padixahlər həmmisi yiojilip, Axtarot-Karnaim dēgən yərdə Rəfayıylarəja, xundakla Həm dēgən yərdə Zuzıylarəja, Xawəh-Kiriataıymda Əmiylarəja hujum kili p ularni yəngdi; **6** andin ular Həriylərnı ularning Seir tēoqida məoqlup kili p, qəlninq yēnidiki Əl-Paranoqioqə sürüp-toqay kildi. **7** Arkidinla, ular Ən-Mixpatka (yəni Kədəxka) yēnip keli p, Amaləklərninq pütkül yurtini buləng-talang kildi; Həzazon-Tamarda olturuxluk Amoriylərnimo hujum kili p məoqlup kildi. **8** Xuning bilən Sodomning padixahı, Gomorraning padixahı, Admahning padixahı, Zəboimning padixahı wə Belanınq (yəni Zoarning) padixahı qikip, Siddim wadisida ularəja kərxı jəng kili xka səp tizdi; **9** muxu [bəxəylən] Elamning padixahı Kedorlayomər, Goyimning padixahı Tidal, Xinarning padixahı Amrafəl, Əllasarning padixahı Ariok katarliklər bilən soxuxti; yəni tət padixah bilən bəx padixah əzara soxuxti. **10** Siddim wadisidiki həmmila yərdə kərimay [orəkliri] bar idi. Sodom wə Gomorraning padixahləri kəqip, orəklərgə quxup kətti. Əmma kəloqanlar bolsa taqka kəqip kətti. **11** [Q]alib kəlgən tət padixah bolsa] Sodom bilən Gomorraning həmmə mal-mülkini wə barliq ozuk-tülüknı elip kətti. **12** Ular yənə Abramning jiyəni Lutnimo malliri bilən koxup elip kətti; qünki u Sodomda olturaklaxkanidi. **13** Həlbuki, kutulup kəloqan birsi berip bu ixlərnı ibraniylə Abraməja eytti. U qaoqda u Amoriy Mamrəning dubzarliqning yēnida turatti. Mamrə bolsa Əxkol wə Anərninq akisi idi; wə üqəylən Abram bilən ittəpəkdax idi. **14** Abram kərindixining əsir bolup kəloqanliqini anglap, əz eyidə tuquloqan, alahidə tərbiyiləngən üq yüz on səkkiz adəmnı baxlap qikip, [tət padixahni] koqolap danoqioqə bardı. **15** Kəqisi u adəmlirini guruppilarəja bəli p, ular bilən birliktə hujum kili p ularni məoqlup kili p, ularni Dəməxkning ximal tərpidiki Həbah dēgən jayəqioqə koqolap berip, **16** pütkül [olja əloqan] mal-mülükni kəyturuwaldi; əz kərindixi Lutni, uning mal-mülkü wə hotun-kizlirini, xundakla [barliq kəloqan] adəmlərnı yəndurup kəldi. **17** Abram Kedorlayomər wə uning bilən ittəpəkdax padixahlərnı məoqlup kili p, kaytip kəlgəndə, Sodomning padixahı Xawəh wadisı (yəni Han wadisı)əja uning əldioja qikti. **18** Salemning padixahı Məlkizadəkmə nan bilən xarəb elip əldioja qikti. U zat bolsa, Həmmidin Aliy Təngrining kahini idi; **19** u [Abramni] bəht-bərikətləp: — «Abram asman bilən zeminning İgisi boləjan Həmmidin Aliy Təngri tərpidin bərikətlənsun! **20** Xundakla düxmənlirinqni əz kolungəja tapxuroqan Həmmidin Aliy Təngrigə Həmdusana okuloqay!» — dedi. Abram bolsa qəniymət əloqan nəsirlərninq ondin birini uningəja bərdi. **21**

Andin Sodomning padixah'i Abram: — Adamlarni manga bərgəyła, o'janıymatlarnı əzlırıgə aloqayla, — dedi. **22** Lekin Abram Sodomning padixah'ıg a javab berip: — Mən bolsam asman bilən zeminning Igisi bolojan Həmmidin Aliy T ngri P rw rdıg r g  k l k t r p k s m k lojanm nki, **23** mən səndin h t ta bir tal yip nə bir tal boşquq nımu n  sening baxk  hərkəndək n rs ngni almaymən; bolmısa, sən keyin: «mən Abramni bay k lip k ydom» deyixing mumkin. **24** Xunga yigitlirimning yeg n-iq nı, xundəklə manga h mra l bolojanlar, yəni An r,   kol w  Mamr l rg  tegixlik  l xtin baxk , mən [o'janıym ttin] heqn rs  almaymən; xular əzlırıgə tegixlik  l x nı alsun, — dedi.

15 Bu  xlardın keyin P rw rdıg rning s z-kalamı Abram g a alam t k r n xt  kelip: « y Abram, k rk m  n; Mən  z m k lk ning w  zor in'amingdurm n» — dedi. **2** Lekin Abram: —  y R b P rw rdıg r, manga nem  beris n? Mana, mən balısız tursam, oy-bisatlirim g a warislik k loquq  mu  D m  k lik  liez rl  bardur, — dedi. **3** Abram y n : Mana, Sən manga heq nəsil bərmiding, mana əyümdə turuwatkanlardın biri manga waris bolıdu, dedi. **4** Xu həman P rw rdıg rning s z-kalamı uning g a kelip: «Bu kixi sanga waris bolmaydu, b lki  z puxtungdın bolıdojan kixi sanga waris bolıdu», — dedi. **5** Xuning bilən P rw rdıg r uni taxkırı g a elip q k p: —  md  asman g a karap yultuzlarnı sana — Keni,  larnı saniyal ms nkin?! — dedi. Andin uning g a: — Sening n slingmu xundək bolıdu, — dedi. **6** Abram P rw rdıg r g a ix nd ; P rw rdıg r uningdiki bu [ix nq nı] uning h kk nıylıq  d p h sablıdı. **7** Y n  uning g a: Mən bu zemino g a ig  k lixk  seni Kaldıy diki Ur x hiridin elip q kkan P rw rdıg rdurm n, — dedi. **8** Lekin [Abram]: — I R b P rw rdıg r, mən uning g a jəzmən ig  bolıdojanımnı kəndək bil m n? — d p sorıdı. **9** [P rw rdıg r] uning g a: — Mən üçün    yaxlık bir inək,    yaxlık bir qixi   k ,    yaxlık bir k  kar bilən bir kəptər w  bir bajka elip k lg n, — dedi. **10** Xunga u bularning h mmis nı elip,  larning h rbirs nı yerimdən ikki parq  k lip, yerim nı y n  bir yerim g a udulmu'udul k lip k yup k y dı;  mma k xlarnı parq lımıdı. **11** K           taplarning  st g  q  k nd , Abram  larnı  rk t p həydiwətti. **12** Lekin k n patay deg nd , Abramnı    r bir uyku bastı w  mana, uning  st g  d      k bir w h m , tom kar ng ul k q  tı. **13** Andin P rw rdıg r Abram g a: — Jəzmən bilixing kerəkki, sening n sling əzlırining bolmıojan bir zemında musap r bolup, xu yərdiki h lk ning k ll k d  bolıdu w  xundəklə, bu h lk   lar g  t t yüz yilo ıq  j b r-zulum salıdu. **14** Lekin Mən  larnı k ll k k  saloquq  xu taipining  st d n h k m q kirim n. Keyin  lar nuro n baylıkl r nı elip xu y rd n qıkıdu. **15**  mma sən bolsang, aman-hatirj ml k iqıd  ata-bowiliring g a k xulıs n; uzun  m r k r p andin d pn  k linıs n. **16** Lekin xu y rd  t t  wlad  t p, [n sling] bu y rg  yenip kılıdu; q nki Amoriylarning k bi liknıng zıhi tehi toxmıdı, dedi. **17** Xund k boldiki, k n petip kar ng u bolojanda, mana, g  l rning otturıs d n  t p ketıwatkan, is-t t k q k p turojan bir otd n bilən y lk n k bir m x' l k r nd . **18** D l xu k n  P rw rdıg r Abram bilən

 hd  t z p uning g a: — «Mən sening nəslinggə bu zeminni Misirning  k nid n tartıp Ulu  d ry , yəni  frat d ry sıo ıq  berim n; yəni Keniyl r, K nizziyl r, Kadmoniyl r, **20** H ttiyl r, P rızziyl r, R f y yl r, **21** Amoriyl r, Kənaaniylər, Girgaxiyl r w  Y busiyl rning yurtını  larningki k lim n» dedi.

16  mma Abramning ayalı Saray uning g a heq bala tu up b rmıdı; lekin uning H j r isimlik misirlik bir dediki bar ıdı; **2** Saray Abram g a: — Mana, P rw rdıg r meni tu ux tin tosti.  md  sən mening dedikimning k xi g a kirgin; b lkim u ar k lik ana bolup tiklinixim mumkin, — dedi. Abram bolsa Sarayning s z nı k bul k rd . **3** Xuning bilən Abramning ayalı Saray dediki misirlik H j r nı  z  ri Abram g a tok llı k a apirip b rd  (u wa ıtta Abram Kənaan zemindən on yil olturojanıdı). **4** Abram H j rning k xi g a kirdi w  u h milidar boldi.  mma u  zining h milidar bol j n nı bilginıd , u ayal hojayin nı k zg  ilmas bolup k ld . **5** Saray Abram g a keyıd p: — Manga q  k n bu horluk sening b xing g a q  sun! Mən  z dedikimni k  k ing g a selip bərdim;  md  u  zining h milidar bol j n nı kərgəndə mən uning n zirid  k zg  ilinmidim. H yr, P rw rdıg r sən bilən mening otturimizd  h k m q k rsun! — dedi. **6** Abram Saray g a: — Mana, dediking  z k lungdidur; sanga nem  layı  k r ns  uning g a xunı k lojan, — dedi. Buning bilən Saray uning g a k ttik lik k lixk  b xlıdı; buning bilən u uning aldid n k  p k tti. **7**  mma P rw rdıg rning P rix tisi uni qəldiki bir bul k ning yenid , yəni Xur yolin n boyıdiki bul k ning yenidən tepip, uning g a: **8**  y Sarayning dediki H j r, n d n k lding, n g  barisən? — d p sorıdı. U javab berip: — Mən hojayinim Sarayning aldid n k  p q k tim, — dedi. **9** P rw rdıg rning P rix tisi uning g a: — Ayal hojayinıngning k xi g a kəytıp berip, uning k l astıd  bol, — dedi. **10** P rw rdıg rning P rix tisi uning g a y n : — Sening n slingni xundək awutim nki, k pl k din uni sanap boləjili bolmaydu, — dedi. **11** Andin P rw rdıg rning P rix tisi uning g a: Mana, sən h milidars n; sən bir o q l tu up, uning g a Ismail d p at k yo ın; q nki P rw rdıg r sening j b r-japayıngni anglıdı. **12** U yawa  x k k bi bir adam bolıdu; uning k li hər ad mg  karxi uzitilıdu, xuningd k hər adəmnıng k li uning g a karxi uzitilıdu; u k r nd xlirining udulıd  ayrim turıdu, dedi. **13** H j r  z- zıg : «Mən mu  y rd  meni K rg q nı ar ksid n kərdüm» d p,  zıg  s z k lojan P rw rdıg rni: «Sən meni k rg q  Təngridursən» d p atıdı. **14** Xuning bil n u k duk: «B  r-l h y-roy» d p ataldı. U Kad x bil n B r d x hir nıng arilıkidıdır. **15** H j r Abram g a bir o q l tu up b rd . Abram H j r uning g a tu up b rg n o  lo g a Ismail d p at k y dı. **16** H j r Abram g a Ismailnı tu up b rg nd  Abram s ks n altı yaxta ıdı.

17 Abram tok san tok uz yaxk  kirg nd , P rw rdıg r Abram g a k r n p uning g a: — M n K dir T ngridurm n. S n Mening aldimdə mengip, k mil bol j n. **2** Mən  z m bilən sening arangd  əhdəmnı bekitip, seni intayın zor k p ytıman, — dedi. **3** Abram  z nı taxlap y z nı y rg  y k p yattı; Huda uning bilən y n  səzlixip m nd k dedi: — **4**  z mg  kəlsəm,

mana, Mening əhdəm sən bilən tüzülgəndur: — Sən nurojun əl-millətlərinin atisi bolisən. **5** Xuning üqün sening isming buningdin keyin Abram atalmaydu, bəlkə isming İbrahim bolidu; qünki Mən seni nurojun əl-millətlərinin atisi kildim. **6** Mən seni intayin zor kəpəydimən; xuning bilən səndin kəp əl-qowmlarını pəyda kiliyə, puxtungdin padixahlar qikidu. **7** Mən sən səndin keyinki nəslingni Hudası bolux üqün Özüm sən wə səndin keyinki nəslingnin arisida əbədiy əhdə süpitidə bu əhdəmi tikləyəmən; **8** Mən sanga wə səndin keyinki nəslinggə sən hazır musapir bolup turojan wə zeminni, yəni pütkül Kanaan zeminini əbədiy bir mülük süpitidə ata kiliyəmən; wə Mən ularning Hudasi bolimən, — dedi. **9** Andin Huda İbrahimə yənə: — Sən əzüng Mening əhdəmi tutkən, əzüng wə səndin keyinki nəslingni əwladin-əwladkə buni tutuxi kerək. **10** Mən sən bilən wə səndin keyinki nəsling bilən tüzgən, silərinin tutuxunglar kerək bolojan əhdəm xuki, aranglardiki hər bir ərkək hətnə kilinsun. **11** Xuning bilən silər hətniliklarni kesiwetixinglar kerək; bu Mən bilən silərin aranglardiki əhdinin bəlgisi bolidu. **12** Barlik əwladliringlar, nəsilin-nəsilgə aranglarda, mayli eydə təuqulojanlar bolsun, yəni əwladliringlarin bolmay yatlarin puloqə setiwelinojanlar bolsun, həmmə ərkək səkkiz künlik bolojanda hətnə kilinsun. **13** Əyüngdə təuqulojanlar bilən pulongoqə setiwəlojanlarning həmmisi hətnə kilinixi kerək. Xundək kilojanda, Mening əhdəm tənliringerda ornəp, əbədiy bir əhdə bolidu. **14** Ləkin hətnilik turup, təhi hətnə kilinmiojan hər bir ərkək Mening əhdəmi buzojan həsəblinip, üzup təxlinidu, — dedi. **15** Huda İbrahimə yənə səz kilip: — Ayaling Sarayni əmdi Saray dəp atimiojan, bəlkə ismi Sarəh bolsun. **16** Mən uningoqə bəht-bərikət berip, uningdinm sanga bir oqul berimən. Mən dərəkə uni bərikətləyəmən; xuning bilən u əl-millətlərinin anisi bolidu; həkklərinin padixəhirimu uningdin qikidu, — dedi. **17** İbrahim [yənə] əzini yərgə etip düm yetip külip kətti wə kənglidə: «Yüz yaxkə kirgən adəmmu balilik bolalar mu? Toksən yaxkə kirgən Sarəh mu bala təuqarmu?!», — dedi. **18** İbrahim Hudaqə: — Ah, İsmail aldingda yaxisa idi! dedi. **19** Huda uningoqə: — Yak, ayaling Sarəh jəzmən sanga bir oqul təuqup beridu. Sən uningoqə «İshək» dəp at kəyojin. Mən uning bilən əz əhdəmi tüzimən; bu uningdin keyin kelidiojan nəsl bilən bəqlojan əbədiy bir əhdə süpitidə bolidu. **20** İsmailəqə kəlsək, uning toqrisidiki duayingni anglidim. Mana, Mən uni bərikətləp, nəslini kəpəytip, intayin zor awutimən. Uning puxtudin on ikki əmir qikidu; Mən uni uluq bir hək kiliyəm. **21** Biraq əhdəmi bolma Mən kələr yili dəl muxu wəqəttə Sarəh sanga təuqup beridiojan oqul — İshək bilən tüzimən, — dedi. **22** Huda İbrahim bilən səlxip bolup, uning yənidin yukirioqə qikip kətti. **23** Xuning bilən xü künila İbrahim əz oqli İsmailni, əz eydə təuqulojanlar wə puloqə setiwəlojanlarning həmmisini, yəni uning əyidiki barlik ərkəkləri elip, Huda uningoqə eytkəndək ularning hətnilikini kəsip hətnə kildi. **24** İbrahimning hətnilik kəsilib, hətnə kilinjoqanda, tokəsən tokkuz yaxkə kirganidi. **25** Uning oqli İsmailning hətnilik kəsilib, hətnə kilinjoqanda, on üq yaxta idi. **26** İbrahim bilən uning oqli İsmail dəl xü

künning əzidə hətnə kilindi wə xundəklə uning əyidiki həmmə ər kixilər, mayli əyidə təuqulojan bolsun yəki yəttin puloqə setiwelinojanlar bolsun, həmmisi uning bilən billə hətnə kilindi.

18 Pərwərdigar Məmrədiki dubzarlikning yənidə İbrahiməqə kəründi; bu kün əng issiojan wəqət bolup, u əz qədirining ixikidə olturattı. **2** U bəxini kətürüp nəzər seliwidi, mana uning udulida üq kixi ərə turattı. Ularni kərüp u qədirining ixikidin kəpup, ularning aldioqə yügürüp berip, yərgə təgküdək təzim kilip: **3** — i Rəbbim, əgər pəkir nəzərlidə iltipət tapkən bolsam, ətənimənkə, kullirining yənidin ətüp kətmigəylə; **4** azoqina su kəltürölsun, silər putliringlarni yuyup dərəhning tegidə aram eliwelinglar. **5** Silər əz kulunglarning yənidin ətəkənəkənsilər, mən bir qixləm nən elip qikay, silər hərdükənlarni qikirip, andin ətüp kətkəysilər, dedi. Ular jawab berip: — Eytkingdək kiləjin, dewidi, **6** İbrahim qədirioqə Sarəhning kəxioqə yügürüp kirip, uningoqə: — Üq dəs əsil undin təz həmir yuqurup tokaq ətkin, — dedi. **7** Andin İbrahim kala padisioqə yügürüp berip, yumran obdan bir mozayni tallap, qakirioqə tapxurdi; u buni təzla təyyar kildi. **8** Andin İbrahim serik may, süt wə təyyaratkən mozayni elip kelip, ularning aldioqə tutup, əzi dərəhning tegidə ularning aldisida ərə turdi; ular uların yedi. Ular uningdin: ayaling Sarəh nədə, dəp soriwidi, u jawab berip: — Mana, qədirə, dedi. **10** Birs: — Mən kələr yili muxu wəqəttə kəxingəqə jəzmən kaytip kelimən, wə mana u wəqəttə ayaling Sarəhning bir oqli bolidu, — dedi. Sarəh bolsa uning kəynidiki qədirin ixikidə turup, bularni anglawatatti. **11** İbrahim bilən Sarəh ikkisi yaxinip, kərip kəlojanidi; Sarəhta ayal kixilərdə bolidiojan adət kərux tohtap kəlojanidi. **12** Xunga Sarəh əz iqidə külip: — Mən xunqə kərip kətkən tursam, rasttinla ləzzət kərələrmən mu? Erimmu kərip kətkən tursa? — dəp hiyal kildi. **13** Pərwərdigar İbrahiməqə: — Sarəhning: «Mən kərip kətkən tursam, rasttinla bala təuqarmən mu?» dəp külini nemisi? **14** Pərwərdigarəqə mümkün bolmaydian tilsimat ix barmu? Bəkitkən wəqəttə, yənə kələr yili dəl bu qəqdə kaytip kelimən wə u wəqəttə Sarəhning bir oqli bolidu, — dedi. **15** Əmma Sarəh kərkup ketip: — Külmədim, dəp inkar kildi. Ləkin U: — Yak, sən küldüng, — dedi. **16** Andin bu zatlar u yərdin kəpup, Sodom tərəpkə nəzirini əqdurdi. İbrahimmu ularni üzitip, ular bilən billə mangdi. **17** Pərwərdigar: — Mən kilidiojan iximni İbrahimdin yoxursam bolamdu? **18** Qünki İbrahimdin uluq wə küqlük bir əl qikidu wə xuningdək yər yüzidiki barlik əl-millətlər u arkilik bəht-bərikətkə muyəssər bolidiojan tursa? **19** Qünki Mən uni bilip talliojanmən; u qəqum əz baliliri wə uning əyidikiənləri əzizə əgəxtürüp, ularəqə Pərwərdigarning yolini tutup, həkkəniylikni wə adalətni yürgüzüxnə ətətidu. Buning bilən Mənkə Pərwərdigar İbrahim toquruluq kiləjan wədəmni əməlgə axurimən, — dedi. **20** Andin Pərwərdigar mundək dedi: — «Sodom wə Gomorra toquruluq kətürölgən dad-pəryad nəhayiti küqlük, ularning gunəhi intayin əqir bolojini üqün, **21** Mən həzirlə qüximən, kilmixliri rasttinla xü dad-pəryadların Manga məlum bolojandək xunqə rəzilə, bilip bəqay; unqə rəzil bolmioqandimu,

Mən uni bilixim kerək». **22** Xuning bilən bu kixilər u yərdin qozqılıp, Sodom tərəpkə yol aldı. Ləkin İbrahim yənıla Pərwədigarnın aldıda ərə turattı. **23** İbrahim yekin berip: — Sən rasttınla həkkəniyləni rəzillər bilən qoxup həlak kılamsən? **24** Xəhərdə əllik həkkəniy kixi bar boluxi mumkin; Sən rasttınla xü jayni həlak kılamsən, əllik həkkəniy kixi üqün u jayni kəqürüm kılamsən? **25** Yak, yak, Bu ix Səndin neri boləy! Həkkəniyləni rəzillərgə qoxup ɵltürüp, həkkəniyləroja rəzillərgə ohxax muamilə kılıx Səndin neri boləy! Pütkül jəhənnəmin sorəqəsi adalət yürgüzməmdü? — dedi. **26** Pərwədigar jəwəb berip: — Əgər Mən Sodom xəhəridə əllik həkkəniyni tapsam, ular üqün pütkül jayni ayap kəlimən, — dedi. **27** Andin İbrahim jəwəb berip: — Mana mən pəkət topa bilən küldin ibarət bolsammu, mən İgəm bilən səzləxkili yənə petinalidim. **28** Mubadə xü əllik həkkəniyidin bəx kixi kəm bolsa, Sən bu bəx kixinin kəm boləjini üqün pütkül xəhəni yəkəimsən? — dedi. U: — Əgər Mən xü yərdə kirik bəxni tapsammu, uni yəkətməymən, dedi. **29** İbrahim Uningə səzini dəwəam kılıp: — Xü yərdə kirik kixilə tēpilixi mumkin, dēwidi, [Pərwədigar]: — Bu kirik üqün uni yəkətməymən, — dedi. **30** U yənə sēz kily: İ Gēm, hapa bolmioqəysən, mən yənə sēz kily. Xü yərdə ottuzi tēpilixi mumkin? — dedi. U: — Əgər Mən u yərdə ottuzi tapsammu, yəkətməymən, — dedi. **31** U yənə sēz kily: — Mana əmdi mən İgəm bilən səzləxkili jür'ət kildim; xü yərdə yigirmisi tēpilixi mumkin, — dedi. Pərwədigar sēz kily: bu yigirmisi üqün u yərdəni yəkətməymən, — dedi. **32** U səzləp: — İ Gēm, hapa bolmioqəy, mən pəkət muxu bir kētimlə sēz kily! Xü yərdə oni tēpilixi mumkin, dēwidi, u jəwəb berip: — Mən oni üqün uni yəkətməymən, — dedi. **33** Pərwədigar İbrahim bilən səzlixip boləjandin keyin kētti; İbrahimmu əz jəyioja kəytip kētti.

19 İkki pərixə kəqtə Sodoməja yetip kēldi; xü qəojda Lut Sodomning dərəwəzidə ɵlturattı. Lut ularni kərūpla ɵrnidin turup, əldioja qikip yūzi yərgə təgkūdək təzīm kily: **2** — Mana, əy hojilirim, kəminilərinəni əyigə qūxūp pūtlirənləri yuyup qonup kəloqəysilə; andin ətə səhər qopup yəloja qikəsləngləm bolidu, dēwidi, bular jəwəbən: — Yak, biz xəhər məydanidə kəqləymiz, — dedi. **3** Əmma u ularni qing tutuwidi, əhir ular uning bilən berip əyigə kirdi. U ularəja dastihən sēlip, petir toqəqləni puxurup bərdi, ular əjizəlandı. **4** Ular tēhi yatmiojanidi, xəhərdikilə, yəni Sodomning ərkəkləri, yax, kəri həmmisi hərəkəysi məhəllilərdin kēlip əyni kərxiwəldi; **5** ular Lutni qəkirip uningəja: — Būgün kəqtə seningkigə kirgən adəmlər kēni? Ular ni bizgə qikirip bər, biz ular bilən yekinlik kily, — dedi. **6** Lut dərəwəzinəni əldioja, ularning xəxioja qikip, ixikni yepiwetip, **7** ularəja: — Əy buradərlirim, mündək rəzillikni kilmənglər! **8** Mana, tēhi hēq ər bilən billə bolmioqən ikki kizim bər; ularni silərgə qikirip bəray. Ular bilən həljojiningləni kilinglər. Əmma bu adəmlər əgəzəninəni sayisi əstioja kirgənəkən, silər ularni hēqnemə kilmənglər! — dedi. **9** Ləkin ular jəwəb berip: «Neri turl» dēginiqə, yənə: — Bu yərdə turuxkə kəlgən bu musapir həkim bolmaqimikən? Əmdi sanga ularəja kilyəndinmu bəttər yəmanlik kily, — dēp

Lutni kistap, ixikni qəxixkə basturup kēldi. **10** Əmma u ikki kixi kəllirini ɵzitip Lutni əyigə əz xəxioja tartip əkiriwəlip, ixikni təkiwəldi **11** wə əynin dərəwəzinəni əldidiki adəmləni kiyikidin tartip qongioqə korlukka muptilə kildi; xuning bilən ular dərəwəzinə izdəp, həlidin kētti. **12** Andin ikkəylən Lutkə: — Muxu yərdə yənə bərər kimin barmu? Kiy'ooqul, ooqul yəki kizlirən wə yəki xəhərdə bəxkə adəmlirən bolsa ularni bu yərdin əlip kətkin! **13** Qünki biz bu yərdi yəkətimiz; qünki ular toquruluk kətürilgən dād-pəryad Pərwədigarnin əldidə intayin küllük boləqə, Pərwədigar bizni uni yəkətxkə əwətti, — dedi. **14** Xuning bilən Lut taxkiriəni qikip, kizlirini əldiojan [boləqəsi] kiy'ooqullirənəni xəxioja berip: «Əmdi qopup bu yərdin qikip kētinglər; qünki Pərwədigar xəhəni yəkətidu» — dedi. Əmma u [boləqəsi] kiy'ooqullirənəni nəzirigə qəxəqə kilyəndək kəründi. **15** Tang atkəndə, pərixitlər Lutni əldiritip: — Əmdi qopup əyalin bilən kəxingdiki ikki kizini əloj; bolmisa xəhərnin kəbihlilikə qetilir kēlip, həlak bolisən, — dedi. **16** Əmma u tēhiqə arisəldi bolup turojəndə, Pərwədigar uningəja rəhim kilyənləni üqün, u ikkiylən Lutning kəlini, əyalinin kəlini wə ikki kizinin kəllirini tutup, ularni xəhərnin sirtioja əqikip, ɵrnəlxəturup kəydi. **17** Ular ni qikərojanidin keyin xü ix boldiki, ularidin biri uningəja: — Jəningni əlip qəq, həlak bolmaslikin üqün kəyninggə kəriməy, tüzlənqliktiki hēq yərdə tohtiməy, təoqə kəqkin! — dedi. **18** Ləkin Lut ularəja: — Undək bolmioqəy, əy hojam, ɵtünüp qəlay! **19** Mana, kəminəni kəzūngdə iltipət tapti, jənimni kutkuzdun, mənə zor mərəhəmət kərsəttin; əmma mən təoqə qəqəlməymən; undək kilsəm, mənə bərər apət qūxūp, ɵlöp kətərmənmikən. **20** Kərə, əwə xəhərgə qəqip bərsə boləqəndək nəhayiti yekin ikən, xundəklə kiyik xəhər ikən! ɵtünüp qəlay, mənə xü yərgə kəqiximəja yol qəoyəysən! U kiyik [xəhər] əməsmu?! Jənim xü yərdə əman kəlidu! — dedi. **21** Pərixə uningəja jəwəb berip: — Həyr, bu ixtimu sanga məkul bolay, sən eytkən xü xəhəni wəyrən kilməy. **22** Əmdi u yərgə tēzdin qəqip bərojin; qünki sən xü yərgə yetip bərmioqə hēq ix kilyəlməsmən, — dedi. Xunga u xəhərnin ismi «Zoar» dēp atəlojan. **23** Lut Zoarəja yetip bərojəndə kün nuri yər yūzigə qeqilyəndi. **24** Xü qəojda Pərwədigar ərxətin, əz yənidin Sodom bilən Gomorranin üstigə gūnggūrt wə ɵt yəojdurup, **25** xü xəhərləni, pütkül tüzlənqlikni həmədə xəhərlərdiki bərlək əhəlilə wə yərdin ینگənləni qoxup bərbət kildi. **26** Ləkin Lutning ərkisidin mənəjan əyalə kəynigə kəriwid, tuz tūwrukkə əylinip kəldi. **27** Ətisi tang səhərdə, İbrahim tuz kəpup ilgiri Pərwədigarnin əldidə turojan jəyoja qikip, **28** Sodom bilən Gomorra tərəpkə, xundəklə tüzlənqlikning həmmə yərigə nəzər sēliwidi, mənə, yər yūzidin humdaning tūtünidək tūtün ɵrləwatkinini kērdi. **29** Əmma xundək boldiki, Huda u tüzlənqliktiki xəhərləni wəyrən kilyəndə, U İbrahimni esigə əlip, Lut turojan xəhərləni bərbət kilyəndə uni balay' apətnin iqidin qikirip kutkuzdi. **30** Əmma Lut Zoar xəhəridə turuxtin kərkəqəqə, Zoardin kētip, təoqə qikip, ikki kizi bilən xü yərdə məkanlaxti. U ikki kizi bilən bər ینگürdə tūrdi. **31** Əmdi qong kiz kiyikigə: — Atimiz bolsa kərip kētti; dunyaning kəidə-

yoşuni boyiqə bu yurtta bizgə yeqinqilik kilidioqan heq ər kixi kəlmidi. **32** Keni, atimizni xarab bilən məst kilip koyup, uning bilən billə yatayli; xundak kilsak, biz pərzənt kərtip atimizning urukini kəlduralaymiz, — dedi. **33** Xuning bilən ular u keqisi atisioqə xarab iqlüzüp [məst kilip] koyup, qong kizi kirip atisi bilən yatti. Lekin Lut uning kirip yatqininimu, kəpup kətkininimu heq səzmidi. **34** Ətisi xundak boldiki, qongi kikiqigə: — Mana, mən ahxam atam bilən yattim; bəgün kəqtimu uningəyə yənə xarab iqlüzəyli; xuning bilən sən kirip uning bilən yatqin; xundak kilip, hər ikkimiz pərzənt kərtip atimizning nəslini kəlduralaymiz, — dedi. **35** Xuning bilən ular u keqisi atisioqə xarab iqlüzüp [məst kilip] koyup, kikiq kizi ornidin turup uning bilən billə yatti. Əmma Lut uning kirip yatqininimu, kəpup kətkininimu heq səzmidi. **36** Xundak kilip, Lutning ikkila kizi əz atisidin hamilidar bolup kəldi. **37** Qongi bəşə oşul tuəpup, uning etini Moab kəydi; u bəgünki Moabiyərləning atisidur. **38** Kikiqimu oşul tuəpup, uning etini Bən-Ammi kəydi. U bəgünki Ammoniyləning atisidur.

20 İbrahim u yərdin qikiq, jənub tərəptiki Nəgəwəgə kəqüp kelip, Kədəx bilən Xurning arilikida turup kəldi; bir məzgildin keyin Gərarda olturaklaxti. **2** Xu yərdə İbrahim əyalı Sarah toqrisida: «U mening singlimdur», dēgəndi. Xuning bilən Gərarning padixahı Abimələk adəm əwətip, Sarahni [əzigə] hotun boluxkə eliwaldi. **3** Lekin [bir kün] keqisi qüxida Huda Abimələkkə kelip uningəyə: — Mana, sən əzigəgə eliwəloqan əyal səwəbidin əmdi əlgən adəmdursən; qünki u baxkə birsining əyalidur — dedi. **4** Əmma Abimələk uningəyə tehi yeqinqilik kilmioqanidi. U Hudaqə: — I Rəb, həkqaniy bir həlkənimu həlak kilsənsən? **5** U əzimu mənə: «U mening singlim» dəp eytmidim? Yənə kelip, bu əyalnu «U mening akam», dəp eytkəndi. Mən bolsam sap kənglüm wə durus niyitim bilən bu ixni kildim, — dedi. **6** Huda qüxida uningəyə yənə: — Bu ixni sap kəngül bilən kiliqiningni bilimən; xu səwəbtin Mən seni aldimda gunah kilixtin təpup, uningəyə tēgixinggə koymidim. **7** Əmdi u kixining əyalini əzigə kəyturup bər; qünki u Pəyoqəmbər, u sening həkqingdə dua kildu wə sən tirik kəlisən. Əgər uni yandurup bərmisəng xuni bilip kəyoqinki, sən wə həmmə adəmləring koxulup jəzmən əlisilə, — dedi. **8** Abimələk ətigən tang səhərdə kəpup, həmmə hizmətkərlirini qakirip, bu səzləning həmmisini ularning kulaqlirioqə saldi; bu adəmlər nəhayiti kərkuxup kətti. **9** Andin Abimələk İbrahimni qakirip uningəyə: — Bu bizgə nemə kiliqining? Mən sanga zadi nemə gunah kildim, sən mən wə padixahlıqimoqə əqir bir gunahni yükləp kəyduq? Məngə kilməydiğənlərlə xilərdin kilding! — dedi. **10** Abimələk İbrahiməyə yənə: — Sən zadi bizning nemə iximizni kərgining üqün muxu ixni kilding? — dedi. **11** İbrahim jəwab bərip: — «Bu yərdə xübhəsiszki həqkim Hudadin kərkəmaydikən, ular mən əyalim tüpəylidin əltürüwətidu», dəp əylioqanidim. **12** Əməliyəttə, uning mening singlim ikənlikə rast, lekin u mening ata bir, ana bələk singlim; keyin u mening əyalim boldi. **13** Lekin Huda mənə atamning əyidin qikiqirip sərgərdanlikkə yürgüzgəninidə, mən əyaliməyə: — Biz kəyərgilə barsak, sən mənə xundak xapəət

kərsətkəysənki, mening toqramda: «Bu mening akam bolidu», dēgin, — dəp eytkəndim — dedi. **14** Andin Abimələk kəy-kəllər, kullər wə dedəklərinə elip ularni İbrahiməyə bərdi wə əyalı Sarahnimu uningəyə kəyturup bərdi. **15** Abimələk: — Mənə mening zeminim bolsa aldingda turuptu; kəzünggə kəysi yər yəksə xu yərdə turoqin, — dedi. **16** U Sarahkə: «Mənə, mən akəngəyə mēng kümüx tēnggə bərdim; mənə bular əz yeningdikilə, xundaklə həmmə adəmlərləning kəz əldida uyatni yəpkuqi bolidu; xuning bilən sən hərəkəndə dəq-əyibtin halas bolisən». **17** İbrahim Hudaqə dua kildi, Huda Abimələk, əyalı wə kənəzəklirini sakəytti; andin ular [yənə] bala tuəqəlaydiğənlə boldi; qünki Pərwərdigər İbrahəmining əyalı Sarah tüpəylidin Abimələkəning əyidiki həmmə hotunlarning bəliyatqulirini etip kəyoqanidi.

21 Əmdi Pərwərdigər wədə kiliqinidə Sarahnı yəklidi; Pərwərdigər Sarahkə dēginidə kildi. **2** Sarah hamilidar bolup, İbrahim kəriqəndə Huda uningəyə bəkitkən wəktida bir oşul tuəpup bərdi. **3** İbrahim əzigə tərəlgən oşli, yənə Sarah uningəyə tuəpup bərgən oşlining ismini İshak kəydi. **4** Andin İbrahim Huda uningəyə buyruqinidə əz oşli İshak tuəpup səkizinqi künə hətnə kildi. **5** Oşli İshak tuəpuploqan qəoqda, İbrahim yüz yaxta idi. **6** Sarah: «Huda mənə küldürüwətti; hərkim bu ixni ənglisə, mən bilən tēng külixidü», dedi. **7** U yənə: — Kimmu İbrahiməyə: «Sarah bala emitidigənlə bolidu!» dəp əytaalaytti? Qünki u kəriqəndə uningəyə bir oşul tuəpup bərdim! — dedi. **8** Bala qong bolup, əmqəktin ayrildi. İshak əmqəktin ayriloqan künə İbrahim qong ziyaət ətküzüp bərdi. **9** Əmma Sarah misirlik Həjərləning İbrahəməyə tuəpup bərgən oşulning [İshakni] məshirə kiliwatqinini kərtip kəldi. **10** Xuning bilən u İbrahəməyə: — Bu dedək bilən oşlini həydiwətt! Qünki bu dedəkning oşli mening oşlum İshak bilən tēng waris bolsa bolmaydu, — dedi. **11** [Sarahning] bu səzi İbrahəməyə tolimu əqir kəldi; qünki [İsmailmu] uning oşli-də! **12** Lekin Huda İbrahəməyə: — Baləng wə dedəkning wəjdin bu səz sanga əqir kəlmisən, bəlki Sarahnəng sanga dēgənlirining həmmisigə kulaq saləqin; qünki İshakın bəloqini sening nəsləng hesablinidu. **13** Lekin dedəkning əqlidinnmu bir həlk-millət pəyda kilmən, qünki umu sening nəsləng, — dedi. **14** Ətisi tang səhərdə İbrahim kəpup, nən bilən bir tulum suni elip Həjərgə bərip, əxnisigə yüdküzüp, balini uningəyə tapxurup, ikkisini yəloqə selip kəydi. Həjər kətip, Bəər-Xəbaning qəlidə kəzip yürdi. **15** Əmdi tulumdiki su tügəp kətkəndi; Həjər balini bir qatqalning tüwigə taxlap koyup, əz-əzigə: «Balining əlup kətxigə kərap qidiməymən» dəp, bir ək etimqə yirəkkə bərip, udulida olturdi. U udulida olturup, pəryad kərtürüp yioqlidi. **17** Huda oşulning yioqə əwazini əngli; xuning bilən Hudaning Pərixtsisi əsməndin Həjərnə qakirip uningəyə: — Əy Həjər, sanga nemə boldi? Kərkəmiqin; qünki Huda oşulning [yioqə] əwazini yətkən yəridin əngli. **18** Əmdi kəpup, kəlung bilən balini yələp turoquz; qünki Mən uni uluq bir əl-millət kilmən, — dedi. **19** Xuan Huda [Həjərləning] kəzlrini aqti, u bir kudukni kərdi. U bərip tuluməyə su toldurup, oşuləyə iqlüzdi. **20** Huda u bala bilən billə boldi; u əşup qong boldi. U qəldə yaxap, mərgən bolup

yetixti. **21** U Paran qelida turdi; xu vaqitlarda anisi uningorja Misir zeminidin bir kizni hotunlukkja elip bardı. **22** U vaqitlarda xundak boldiki, Abimalek wa uning laxkərbexi Fikol kelip Ibrahimorja: — Kilojan hamma ixliringda, Huda sening bilan billidur. **23** Emdi sen del muxu yorda manga, oqlumorja wa nawromga hiyanat kilmasslikka Hudaning namida kasam kilip bergaysan; men sanga kersitip kalgan mehribanlikimdak, sammu manga wa sen hazir turuwatkan yurtka mehribanlik kilojaysan, — dedi. **24** Ibrahim: Kasam kilip beray, dedi. **25** Andin Ibrahim Abimalekning qakarlıri tartiwalojan bir kuduk toqrısida Abimalekni ayiblıdı. **26** Abimalek: — Bu ixni kilojan kixini bilimayman; sen bu ixni mangimu eytmaysen; men bu ixni pakat bugunla anglim, — dedi. **27** Ibrahim koy-kala elip Abimalekka takdim kildi; andin ular ikkilisi ehda kilixti. **28** Ibrahim yana padidin yatta qixi kozini bir tarapka ayrip koydı. **29** Abimalek Ibrahimdin: — Sen bir tarapka ayrip koyojan bu yatta qixi kozining neme manisi bar? — dap sorıwıdı. **30** u: — Mening bu kudukni koliojinimni etirap kilojiningorja guwahlik supitida bu yatta qixi kozini qolumdin qobul kilojaysan, — dap jawab bardı. **31** Bu ikkisi xu yorda kasam kilixkanlıki uqun, u jaayni «Bær-Xeba» dap atıdı. **32** Xu तरीkıde ular Bær-Xebada ehda kilixti. Andin Abimalek wa uning laxkərbexi Fikol kozojılıp, Filistiyaların zeminiorja yenip ketti. **33** Ibrahim Bær-Xebada bir tüp yulojunni tikip, u yorda Ebadiy Tängri bolojan Pärwardigarning namiorja nida kilip ibadat kildi. **34** Ibrahim Filistiyaların zeminida uzun waqitkqja turup kaldı.

22 Bu ixlardin keyin xundak boldiki, Huda Ibrahimni sinap uningorja: — Ey Ibrahim! dedi. U: mana men! — dap jawab bardı. **2** U: — Sen oqlungni, yani sen seyidiorjan yaloquz oqlung Ishakni elip, Moriya yurtiorja berip, xu yorda, Men sanga eytidiorjan toqlarning birining üstida uni keydürme kurbanlik supitida sunojın, — dedi. **3** Etsi Ibrahim sehër kopup, exikini tokup, yigitlıridin ikkiylan bilan Ishakni billa elip, keydürme kurbanlik uqun otun yerip, Huda uningorja eytkan yerga karap mangdı. **4** Uqinqi küni Ibrahim bexini ketürüp karap, yıraktın u yärni kerdı. **5** Ibrahim yigitlıriga: — Siler exäk bilän muxu yorda turup turunglar. Men balam bilän u yerga berip, säjdä kilip, andin kexinglarorja yenip kelimiz, — dedi. **6** Xuning bilän Ibrahim keydürme kurbanlikka keräklik otunni elip, oqlı Ishakka yüdküzüp, ezi koliorja piqak bilän otı elip, ikkisi billa yürüp ketti. **7** Ishak atisi Ibrahimorja: — Ey ata! dewıdı, u uningorja jawab berip: — Mana men, oqlum, dedi. U uningdin: — Mana ot bilän otunorja bar, emma keydürme kurbanlik bolidiorjan kaza keni? — dap sorıwıdı, **8** Ibrahim jawab berip: — Ey oqlum, Huda Ezi Ezigä keydürme kurbanlik kozini täminlaydu, — dedi. Andin ikkisi birgä yolını dawamlaxtırdı. **9** Ahırıda ular Huda Ibrahimorja eytkan jayorja yetip kaldı. Ibrahim u yorda kurbangah yasap, üstigä otunni tizip koydı. Andin u oqlı Ishakni baqlap, uni kurbangahdıki otunning üstida yatquzdı. **10** Andin Ibrahim kolını uzıtıp, oqlını boqquzlıqlı piqakni aldı. **11** Xuan Pärwardigarning Pärıxtisi asmandin uni qakirip uningorja: — Ibrahim, Ibrahim! — dap warkırıdı. U: — Mana men, — dedi.

12 U uningorja: — Sen baliqorja qolungni tägküzmigin, uni heqneme kilmiorjin; qünki Men sening Hudadin kerkkanlıkingni bildim; qünki sening oqlungni, yani yaloquz oqlungni Mandin ayimiding, — dedi. **13** Ibrahim bexini ketürüp kariwıdı, mana, arkısida münggüzliri qatqaloja qirmixip qalojan bir qoqkarnı kerdı. Ibrahim berip qoqkarnı elip, uni oqlining ornida keydürme kurbanlik kilip sundı. **14** Xuning bilän Ibrahim xu jayorja «Yahwäh-Yiräh» dap at koydı. Xunga kixilär: «Pärwardigarning teojida täminlinidu» degän bu söz bügüngä qädar eytilip keliwatıdı. **15** Pärwardigarning Pärıxtisi asmandin Ibrahimni ikkinji ketim qakirip uningorja: — **16** Sen ez oqlungni, yani yaloquz oqlungni ayımay bu ixni kilojining uqın yör Eüm bilän kasam kiliämäni, daydu Pärwardigar, **17** — Men seni zor bärıkätläp, näslingni asmandiki yultuzlardak nuroqun kəpəytip, dengiz şahıdiki kumdak oqloditimän; näsling bolsa düxmänlırining dərwasiliriörja igä bolıdu. **18** Sen Mening awaziorja kulak salojining uqın yör yüzidiki barlık əl-yurtlar näslingning nami bilän əzliri uqın bəht-bärıkət tilaydu, — dedi. **19** Andin Ibrahim yigitlırining kexiorja yenip bardı. Ular hämmisi ornidin turuxup Bær-Xebaoja yol aldı. Ibrahim Bær-Xebada turup kaldı. **20** Bu ixlardin keyin Ibrahimorja: «Mana Milkahmu ining Nahoroja birkanqə oqlul tuojup beriptu», degän häwər yattı. **21** Ular bolsa tunji oqlı uz, uning inisi Buz wa Aramning atisi bolojan Kəmuəl, **22** andin Kəsəd, Hazo, Pildax, Yıdlaf wa Betuəl degän oqlular ıdı. **23** (Betuəldin Riwkah tərəldi). Bu səkkizini Milkah Ibrahimning inisi Nahoroja tuojup bardı. **24** Xuningdək uning keniziki Rəumahmu Tebah, Gaham, Tahax wa Maakah degənlərni tuojup bardı.

23 Sarah bir yüz yigirmə yatta yaxkqə ömür kerdı. Bu Sarahning ömrining yilliri ıdı. **2** Sarah Kanaan zeminidiki Kiriāt-Arba, yani Hebronda wapāt boldı. Ibrahim berip Sarah uqın matəm tutup yojaz-kar kildi. **3** Ibrahim ez mərhuməsining yenidin kopup, Hittiyarorja söz kilip: **4** — Men bolsam aranglarda musapir mehman, halas; silər əmdi aranglardın manga bir yərlik beringlar; xuning bilän mən bu mərhuməmnı aldimda kərünüp turmisun uqın elip berip dəpnə kilay, — dedi. **5** Hittiyar Ibrahimorja jawab berip: — I hojam, bizgə kulak salojayla! Sili arimizda Hudaning bir xahzadisi həsablınıla! Arimizdiki əng esil yərlikni tallap, xu yorda mərhuməlrini dəpnə kilojayla! Mərhuməlrini dəpnə kilixkə heqkaysimiz ez yərlikni silidin ayımaydu, — dedi. **7** Ibrahim ornidin turup, u zemindiki həlkə, yani Hittiyarorja təzim kilip, **8** ularorja: — Əgər mərhuməmnıng kəz aldimda turıwərməsliki uqın, uni elip berip, dəpnə kiliximni rawa kərsənglar, undakta səziümni anglap mening uqın Zoharning oqlı Əfronorja söz kilip, **9** uning etizining ayiorja əziningki bolojan Makpelahning ojarini manga berixini iltimas kilinglar. U manga buni silərnıng aranglarda gərıstan boluxkə toluk nərhidə bərsun, — dedi. **10** Xu qaojda Əfron Hittiyar arisida olturattı. Xuning bilän hittiylık Əfron Hittiyarların aldidə, yəni xəhırining dərwasizidin kirgüqilərnıng hämmisining aldidə Ibrahimorja jawab berip: — **11** Yoksu, əy hojam, manga kulak salojayla. Bu etizlikni, xundakla uningdiki ojarıni siligə bərey; uni ez

halkim boloqan adamlarning aldida siligə bərdim; ez meytirlirini dəpnə qiloqayla, — dedi. **12** Andin Ibrahīm yəna zemin halki aldida təzim qilip, **13** Xu zemindiki halkning kulakliri aldida Əfronqa: — Iltimasimoqa kulak saloqayla; mən bu etizlikning nərhi boyiqə pul berəy, uni mandin qobul qiloqayla, andin mən meytimni xu yərdə dəpnə qilay, — dedi. **14** Əfron Ibrahimoqa jawab berip uningqa: **15** Əy hojam, manga kulak saloqayla; tət yüz xəkəl kümüxkə yaraydiqan bir etizlik, sili bilən mening aramda nemə idi? Sili meytirlirini dəpnə qiloqayla — dedi. **16** Ibrahīm Əfronning səzigə qoxuldi; andin Əfron Hittiyar aldida eytkan bahani, yəni xu qaojdiki soda əlqimi boyiqə tət yüz xəkəl kümüxni tarazida tartip bərdi. **17** Xundak qilip Mamrəning udulidiki Makpelahqa jaylaxkan Əfronning etizliki, yəni etizlikning əzi, uningdiki oqar, xundakla etizlikning iqi wə ətrapidiki barlik dərəhlərləning həmmisi **18** Hittiyarlarning kez aldida Ibrahimoqa tapxurulup, [yəni Əfronning] xəhiring dərwasidindin barlik kirgizilərləning aldida uning mülki qilip bəkitildi. **19** Xuningdin keyin Ibrahīm ayali Sarahni Qanaan zemindiki Mamrə (yəni, Həbron)ning udulidiki Makpelahning etizlikning oqarida dəpnə qildi. **20** Xu tərəkiddə u etizlik wə uningdiki oqar Hittiyar tərpidin Ibrahimoqa gərstan boluxka tayin qilindi.

24 Ibrahīm kərip, yexi bir yərgə berip qaloqanidi; Pərwərdigar Ibrahimoqa hər tərəptə bəht-bərikət ata qiloqanidi. **2** Ibrahīm əyidiki əng mətəwər hizmatkari, əzinin pütün mal-mülkini baxquridiqan oqojidarqa: — Qolungni yotamning astioqa koyojin; **3** Mən seni asmanlarning Hudasi xundakla yərnin Hudasi boloqan Pərwərdigarning nami bilən kəsəm qildurimənki, sən mən hazır turuwatkan bu Qanaaniylarning arisidin oqlumoqa kiz elip bərməy, **4** Bəlki öz yurtumoqa, xundakla öz uruk-tuqanlirimning xəxioqa berip, oqlum Ishakqa hotun elip bərgəysən, — dedi. **5** Hizmatkari uningqa: — Mubada u kiz mən bilən bu yurtka kəlgili unimisa, undakta əzliri qikkan xu yurtka oqullirini yandurup apiramdimən? — dedi. **6** Ibrahīm uningqa jawab berip: — Həzi bol, oqlumni hərgiz xu yərgə yandurup barmioqin! **7** Məni atamning əyi bilən tuquloqan yurtumdin yetəkləp elip kəlgüqi, yəni manga səz qilip: — «Səning nəslinggə bu yurtni berimən», dəp manga kəsəm qiloqan, asmanning Hudasi boloqan Pərwərdigar Əz Pərixtsizini aldingoqa əwətidu; xuning bilən sən u yərdin oqlumoqa kiz elip kəlayəsən. **8** Xundaktimu, əgər kiz sən bilən bu yərgə kəlgili unimisa, mən sanga qilduridiqan kəsəmdin halas bolisən; əmma oqlumni u yərgə hərgiz yandurup barmioqin, — dedi. **9** Xuning bilən hizmatkar kolini hojisi Ibrahīmning yotisining astioqa koyup turup, bu toqrida uningqa kəsəm qildi. **10** Andin hizmatkar bu toqrida hojisining təgiliridin onni, xundakla hojisining hərhil esil nəsilirini elip yoloqa qikti; u Aram-Naharaim rayoniqa səpər qilip, Nahorning xəhiringə yetip qildi. **11** U xəhərləning sirtidiki bir kudukning yenida təgilirini qəkündurdi: bu kəqkurun, kiz-ayallarning su tartkili qikidiqan qeoqi idi. **12** U dua qilip: — Əy hojam Ibrahīmning Hudasi boloqan Pərwərdigar, ətinimənki, bügün mening iximni ongoqa

tartkaysən, hojam Ibrahimoqa xapaət kərsətkəysən. **13** Mana mən bu yərdə kudukning bexida turuwatimən wə xəhər halkining kizliri bu yərgə su tartkili keliwatidu. **14** Əmdi xundak bolsunki, mən kaysi kizqa: «Komzikingni qüxürsəng, mən su iqiwsam boptikan!» desəm, u jawab berip: «Məna iqqin, mən təgiliringnimu suqirip koyay», desə, u kiz sən kulung Ishakqa bəkitkingning ezi bolsun. Buningdin səning hojam Ibrahimoqa xapaət qiloqiningni biləlaymən, — dedi. **15** U təhi səzini tütətməy, mana Riwwah kəzini mürisidə kətürüp qikip qaldı; u bolsa Ibrahīmning inisi Nahorning ayali Milkahtin tuquloqan oqli Betuəlnin kizi idi; **16** Kiz intayin qiraylik bolup, həq ər kizi təgmigən pak kiz idi. U kudukning boyioqa qüxüp, komzikini tuldurup andin qikti. **17** Hizmatkar uning aldioqa yügürüp berip: — Ətünüp qalay, komzikingtin azojina su otlıwalay, dedi. **18** U jawab berip: — Iqkəy, əy hojam! dəpla, komzakni dərhal qolioqa elip, uning su iqxı üqün sundi. **19** U süyidin uningqa qanoquqə iqtüzgəndin keyin: — Təgilirigimu qanoquqə su iqtüzüp koyay, — dedi. **20** Xuning bilən u dərhal komzətkiti suni olakqa təküwetip, yəna kudukqa su tartkili yügürüp bardi; u uning həmmə təgilirigə su tartip bərdi. **21** U kixi uningqa kəzini tikkinəq jimjit turup, Pərwərdigarning yolini ong qiloqan, qilmioqanlikini bilix üqün kütüwatatti. **22** Təgilər su iqip qanoqanda, xundak boldiki, həliki kixi yerim xəkəlik bir altun burun halkisi bilən ikki qolioq on xəkəlik altun biləzükni qikirip kizqa berip uningqa: **23** Sən kimning kizi bolisən? Manga dəp bərsəng! Atangning əyidə bizgə qonoqudak jay barmu? — dəp soridi. **24** Kiz uningqa: — Mən Milkahtin Nahoroqa tuqup bərgən oqli Betuəlnin kizi bolimən, — dedi, **25** yəna uningqa: — Bizningkidə saman bilən boquz kəngri, [silərgə] qonoqli jaymu bar, — dedi. **26** Xuan bu adəm engixip Pərwərdigarning aldida səjdə qilip: **27** Əz xapaiti bilən hojamdin wapadarlikini ayimioqan, hojam Ibrahīmning Hudasi boloqan Pərwərdigarəqa Həmdusana okuloqay! Pərwərdigar bu səpirimdə mənı hojamning kəridaxliri turoqan əygə baxlap qaldı! — dedi. **28** Kiz yügürüp berip, bularning həmmisini anisining əydikilərgə eytip bərdi. **29** Əmdi Riwwahning Laban dəgən bir akisi bar idi. Laban kudukning bexioqa, u adəmning xəxioqa yügürüp qikti. **30** Qünki u singlisining burun halkisini wə kolliridiki biləzükənləri kərtip, həmdə singlisining: u adəm manga mundak-mundak dedi, deginini anglap, u adəmning xəxioqa bardi. Mana, u kixi kudukning yenida təgilərləning xəxida turatti. **31** Laban uningqa: — Əy Pərwərdigarning bəht-bərikiti ata qilinoquqi, kirgəy! Nemə üqün taxkiri turdila? Mən əyni təyyarlap koydum, təgilərgimu jay raslidim, — dedi. **32** U adəm əygə kirdi; Laban təgilərdin yükni qüxürüp, təgilərgə saman bilən boquz berip, u kixining həm uning həmrəhlirining putlirini yuoqli su elip qaldı; **33** andin u kixining aldioqa taam koyuldi; ləkin u: — Mən gepimni deməy turup taam yeməymən, — dedi. Laban jawab berip: — Eytqayla, dedi. **34** U: — Mən bolsam Ibrahīmning hizmatkarimən; **35** Pərwərdigar hojaməqa kəp bəht-bərikət ata qiloqaqca, u uluq bir kixi boldi. U uningqa koy bilən kala, kümüx bilən altun, kul bilən dedəkləri, tögə bilən exəkləri

bærdi. **36** Hojamning ayali Sarah qeriqoqanda hojamoja bir oqul tuqup barganidi. Hojam [ooqlioja] özining barlikini atidi. **37** Hojam meni kəsəm kildurup: «Sən mən turuwatqan zemindiki Kanaaniylarning kizliridin ooqlumoja hotun elip bərmə, **38** bəlkə jəzmən atamning eyigə, öz tuoqanlirimning kexioja berip, ooqlumoja hotun elip bargəysən», — dedi. **39** U waqıtta mən hojamoja: «U kiz mən bilən kəlgili unimisiq?» — desəm, **40** u manga jawab berip: «Tutqan yollirim uningoja oquq bolqan Pərwərdigarim Öz Pərixtisini sening bilən əwətip, yolungni ong kildu. Bu tərıqıdə sən mening ailidikilirim arisidin, atamning jəməti iqidin ooqlumoja hotun elip berisən. **41** Xundak kılıp ailəmdikilərnıng kexioja yetip baroqıningda, sən mən kılduroqan kəsəmdin halas bolisən; ular sanga kizni bərmisimu ohxaxla kəsəmdin halas bolisən», — degənidi. **42** Xunga mən bügün bu kudukning kexioja kelip: — Əy, hojam İbrahımning Hudasi bolqan Pərwərdigar, əgər sən bu səpirimni ong kilsang: — **43** mana mən su kudukning yenida turuwatımən; wə xundak bolsunki, su tartkili kəlgən kizoja: «Komzikıngdin manga bir otlam su bərgən bolsang», desəm, **44** u manga: «Sən iqqin, tēgilirınggımu su tartıp bərey», dəp jawab bərsə, undakta bu kiz dəl Pərwərdigar Əzi hojamning ooqlı üqün bekitkən kiz bolsun, dəp dua kılqanıdim. **45** Kənglümde tehi sēzüm tūgımayla, mana, Riwwah komzakni mürisidə kēttürüp qıqıp, kudukning boyioja qūxıp su tarttı; mən uningoja: — İltipət kılıp, manga su iqqili qoysang, dewidim, **46** u dərhal komzikini mürisidin qıxıdı: «İqqayla, tēgilirınımı suqırıp qoyay», dedi. Xuning bilən mən iqtım; u tēgilirımnımu suqırıp qoydı. **47** Andin mən uningdin: — Kimning kızı bolısən, dəp sorısam, u jawab berip: — Mən Nahorning Milkahdin tuquloqan ooqlı Betuəlning kızı bolımən, — dedi. Xu qaoqda mən uning burnioja hālka, kollirioja biləzükłərnı selip qoydum; **48** andin engixip Pərwərdigarqoja səjdə kıldim; hojamning kərındixining kizini uning ooqlı üqün elip ketixkə mening yolumnı ong kılqını üqün, hojamning Hudasi bolqan Pərwərdigarqoja həmdusana eyttim. **49** Əmđi silər hojamoja ihlas kılıp xapaət kərsitəyli desənglar, buni manga dənglar. Əgər halimisənglar, unımu manga eytinglar, mən ong tərəpkə yaki sol tərəpkə barımən, — dedi. **50** Əmđi Laban bilən Betuəl jawab berip: — Bu ix Pərwərdigardin bolqoq, siligə ya undak ya bundak deyəlməymiz. **51** Mana, Riwwah aldilirida turidu; uni elip kətkəyla. U Pərwərdigarning deginidək öz hojilirining ooqlioja hotun bolsun, — dedi. **52** İbrahımning hızmətkari ularning sezlırını anglap, yərgə engixip, Pərwərdigarqoja səjdə kıldı. **53** Andin, hızmətkar kımıtıx buyumları, altun buyumları wə kiyim-keqəklərnı qıkırıp, bularnı Riwwahqə bərdi; u yənə kizning akisi wə anisioqımu kımətlık hədiyələrnı sundi. **54** Andin u wə həmrəhliri bilən billə yəp-iqıp, xu yərdə qonup kaldı. Ətişi səhərdə kopup, u ularqoja: mənı hojamning kexioja yoloja selip koyunglar, dewidi, **55** Kizning akisi bilən anisi uningoja: — Kiz birkanqə kün yaki on kün yenimizda tursun; andin barsun, — dedi. **56** Əmma u ularqoja: — Pərwərdigar mening səpirimni ong kılqanıkan, mənı tosmənglar; hojamning kexioja berixim üqün mənı yoloja selip koyunglar, — dedi. **57** Ular uningoja: — Kizni qakırıp,

uning aqızidin anglap bakaylı, dəp **58** Riwwahni qakırıp uningdin: — Bu adam bilən baramsən? dəp sorıwıdı, u: — Baray, dəp jawab bərdi. **59** Xuning bilən ular singlisi Riwwahni, uning inik'anisi, İbrahımning hızmətkari wə adəmliri bilən koxup yoloja selip koydı. **60** U waqıtta ular Riwwahqə bəht tiləp: — Əy singlimiz, mingliqan on mingliqan adəmlərnıng anisi bolqəysən! Nəslıng dıxmənlirining dərwasiliriqoja igə bolqay! — dedi. **61** Xuning bilən Riwwah bilən uning dedəkliri ornidin turup, tēgilərgə minip, u kixigə əgixip mangdı. Xundak kılıp hızmətkar Riwwahni elip yoloja qıktı. **62** İshak Bəər-lahay-roy degən jaydin bayıla kaytıp kəlgənidi; qünki u jənubtki Nəgəwde turattı; **63** İshak kəqkurun istikəmtəkdə dalaqoja qıkkənidi; u bexini kēttürüp kərisə, mana tēgilər keliwatattı. **64** Riwwah bexini kēttürüp, İshakni kərdi; u dərhal tēgidin qūxıp, hızmətkardin: — Səhrada bizning aldimizqoja qıkwatqan bu kixi kim bolıdu? — dəp sorıdı. Hızmətkar: — Bu hojamdur! dedi. Riwwah dərhal qūmbilini tartıp yūzini yepıwaldi. **66** Hızmətkar əmđi kılqan həmmə ixlirini İshakqə eytip bərdi. **67** İshak kizni anisi Sarahning qedirioja baxlap kirdi; u Riwwahni öz əmrigə aldı; u uning hotunı boldı. U uni yaxxi kērip kaldı; bu tərıqıdə İshak anisining wapatinin keyin təsəlli taptı.

25 İbrahım Kəturah isimlik yənə bir ayalın aloqanıdı. **2** U İbrahımqoja Zımrən, Yoxxan, Medan, Midiyan, İxbak wə Xuahni tuqup bərdi. **3** Yoxxandin Xəba bilən Dedan tərəldi; Dedanning əwladlırı Axuriylar, Letuxiylar wə Leummiylar idi. **4** Midiyanıng ooqullırı Əfah, Efər, Hanoh, Abida wə Əldəah idi. Bular həmmisi Kəturahning əwladlırı idi. **5** İbrahım barlıqını İshakqə atıwətkənidi; **6** İbrahım tehi Hayat waqtıda kıkıq hotunlıridin bolqan ooqullirioja hədiyələrnı berip, andin bularnı ooqlı İshaktin yırək tursun dəp, kün qıkıx tərəpkə, xərkiy zeminqə əwətiwətkənidi. **7** İbrahımning əmrining künliri bir yūz yətmix yıl boldı; u tolımu kērip, künliri toxup, nəpəstin tohtap wapət boldı; u öz kəwmining kexioja berip koxuldi. **9** Uning ooqullırı İshak wə İsmail uni Məmrəning udulioja jaylaxqan, Hıttiy Zoharning ooqlı Əfronning etizlikidiki Makpelahning ojarida dəpnə kıldı. **10** Bu etizlikni İbrahım Hıttiyıldin setıwəloqanıdı; mana bu yərlikkə İbrahım dəpnə kılindi, ayali Sarahmu muxu yərgə dəpnə kılinoqanıdı. **11** İbrahım wapət bolqandın keyin xundak boldiki, Pərwərdigar uning ooqlı İshakni bərikətlidi. İshak Bəər-Lahay-Royning yenida turattı. **12** Təwəndikilər Sarahning misirlik dediki Həjərdin tuquloqan, İbrahımning ooqlı bolqan İsmailning əwladlırı: — **13** İsmailning ooqullirining, ularning nəsəbnamıli wə kəbililiri boyiqə ismi təwəndikiqə: — İsmailning tunji ooqlı Nebayot; andin Kedar, Adbəəl, Mıbsam, **14** Mıxmə, Dumah, Massa, **15** Hədad bilən Tema, Yatur bilən Nəfix wə Kədəmah idi. **16** Bular bolsa İsmailning ooqullırı bolup, ularning kənt wə qedirgəhliri ularning nami bilən ataloqan bolup, ular on ikki kəbiligə əmir bolqanıdı. **17** İsmailning əmrining yilliri bir yūz ottuz yəttə yıl boldı; u ahırki nəpsini tartıp wapət bolup, öz kəwmining kexioja berip koxuldi. **18** [Uning əwladlırı] Həwilah rayonidin tartıp xurojiqə olturaqlaxtı (Xur bolsa Misirning utturisida bolup, Axuroja barıdıqan

yolda idi). Ismail özining barlik kerindaxlirining udulida olturaklaxti. **19** Ibrahımning oqli Ishakning naslining bayani mundaktur: — Ibrahımdin Ishak ternaldi. **20** Ishak Padan-Aramda olturuxluk aramiy Betuəlnıng kızı, aramiy Labanning singlisi bolıqan Riwwahni hotunlukka aloqanda kirik yaxka kirgenidi. **21** Əmma Riwwah bolsa tuojmas bolıqaqka, Ishak hotuni üqün Pərwərdigarıq dala-tılavət kildi; Pərwərdigar uning duasini ıjabət kildi; xuning bilən ayali Riwwah hamilidar boldi. **22** Əmma uning korsiqidiki ikki bala bir-biri bilən soxuxkili turdi. Xuning bilən Riwwah: — Əgər bundaklikini bilsəm, [hamilidar] bolup nemə kilattim? — dap Pərwərdigardin səwəbini soriojli bardi. **23** Pərwərdigar uningıq: — «Sening korsikingda ikki əl bardur, İqingdin ikki həlk qikip bir-biridin ayrilidu, Bir həlk yənə bir həlktin ıqalib kelidu, Qongi kiqikining hizmitini kilidu» — dedi. **24** Uning ay-küni toxkanda, mana uning korsikida dərəkə bir jüp koxkezak bar idi. **25** Awwal tuqulıqini kizıqıq bolup, pütün bədini juwdək tüklük idi. Ular uning ismini Əsaw dap koydi. **26** Andin inisi kōli bilən Əsawning tapinini tutkan halda qikti. Bu səwəbtin uning ismi Yakup dap koyuldi. Ular tuqulıqanda Ishak atmix yaxta idi. **27** Balilar eşüdi qong boldi; Əsaw mahir owqi bolup, dala-janggaldə yitirdıqan adəm boldi. Yakup bolsa durus adəm bolup, qedirlarda turatti. **28** Ishak Əsawning owlap kəlgen gexidin daim yep turoqaqka, uningıqə amraq idi. Lekin Riwwah Yakupka amraq idi. **29** Bir küni Yakup [purqak] xorpisi kaynitıwatatti; Əsaw daladin hərıp-eqıp kaytip keldi. **30** Əsaw Yakupka: — Mən həlimdin kəttim! Ətünüp kalay, awu kizildin bərsəng! — Awu kizil nərsidin meni ozuklandursangqu! Mən həlimdin kəttim, — dedi (xu səwəbtin uning eti «Edom» dəpmu ataldi). **31** Yakup uningıq: — Undak bolsa, tunjilik hokukungni manga setip bərgin, — dedi. **32** Əsaw: — Mən ələy dəwatimən, bu tunjilik hokukining manga nemə paydisi? — dedi. **33** Yakup: — Əmisə hazır manga kəsəm kılıqın, dewidi, u uningıqə kəsəm kılıp, tunjilik hokukini Yakupka setip bərdi. **34** Xuning bilən Yakup Əsawıqə nan bilən kizil purqak xorpisini bərdi. U yep-iqıp ornidin turup kətti. Xundak kılıp Əsaw tunjilik hokukıqə xunqə etibarsız karioqanidi.

26 [Kanaan] zeminida Ibrahımning wahtidiki aqarqiliktin baxka yənə bir ketimlik aqarqilik yüz bərdi. Xuning bilən Ishak Gərar xəhirigə, Filistiylərnıng padıxahı Abimələknıng kexioqə bardi. **2** Pərwərdigar uningıqə keriünüp mundak dedi: — Sən Misioqə qüxməy, bəlki Mən sanga kersitip beridıqan yurtta turojın. **3** Moxu zemindin qikmay musapir bolup turojın; xuning bilən Mən sən bilən billə bolup, sanga bəht-bərikət ata kılımən; qünki Mən sən wə nəslınggə bu zeminlarning həmmisini berip, atang Ibrahımıqə bərgen kəsımimni ada kılımən; **4** nəslıngni asmandiki yultuzlardək awutımən wə nəslınggə bu zeminlarning həmmisini berimən; yər yüzidiki barlik əl-yurtlar nəslıngning [nami] bilən əzlirigə bəht-bərikət tiləydu; **5** Qünki Ibrahım Mening awazımoqə kulək selip, tapilojinim, əmlrim, bəlgilimilirim wə kanunlirimni bəja kəltirdi, — dedi. **6** Xuning bilən Ishak Gərada turup kaldı. **7** Əmma u yərlik kixilər uning ayali toqrisida sorisa u: — Bu mening singlim bolidu, — dedi; qünki Riwwah

intayin qiraylik bolıqaqka, Ishak öz-özıgə: «Bu mening ayalim bolidu», desəm, bu yərlik adəmlər Riwwahning səwəbidin meni ɵltürüwətməkin, — dap kərkti. **8** Lekin u xu yərdə uzak waht turoqandın keyin xundak boldiki, Filistiylərnıng padıxahı Abimələk dərızidin kəriwidi, mana Ishak wə ayali Riwwah bir-birigə ərkilixip turatti. **9** Andin Abimələk Ishakni qakirip: — Mana, u jəzmən sening ayaling ikən! Sən nemə dap: «U mening singlim», deding? — dewidi, Ishak uningıqə: — Qünki mən əslidə uning səwəbidin birsı meni ɵltürüwətməkin, dap ənsirigənıdim, — dedi. **10** Abimələk uningıqə: Bu bizgə nemə kılıqıning? Tas kaptu həlk arisidin birərsı ayaling bilən birgə bolıqılı! Undak bolıqan bolsa sən bizni gunahka patkuzoqan bolatting! — dedi. **11** Andin Abimələk həmmə həlkkə buyrup: — Kimki bu kixigə wə yaki hotunıqə kōl təgküzsa jəzmən ɵltürülməy kalmaydu, — dap yərlik qüxürdi. **12** Ishak u zeminda terikqilik kildi: u xu yili yərdin yüz həssa hosul aldı; Pərwərdigar uni bərikətligənidi. **13** Bu kixi bax kəttirup, barıqanseri rawaj tepip, tolimu katta kixilərdin bolup kaldı. **14** Uning koy-kala padiliri wə eyidiki kulliri intayin kəpəydi; Filistiylər uningıqə həsət kılıqili turdi. **15** Bu səwəbtin uning atisi Ibrahımning künlirida atisinin kulliri kılıqan kuduklarning həmmisini Filistiylər etip, topa bilən tinduruwətti. **16** Abimələk Ishakka: — Sən bizdin ziyadə küqıyıp kəttıng, əmdi arımızdin qikip kətkin, — dedi. **17** Ishak u yərdin ketip, Gərar wadisioqə qedir tikip, xu yərdə turup kaldı. **18** Ibrahım həyat wahtida [kulliri] birmunqə kuduklarnı kəzoqanıdi; birək Ibrahım ɵlgəndin keyin, Filistiylər bularnı topa bilən tinduruwətkənidi. Ishak bu kuduklarnı kaytidin kolitip, ularıqə atisi ilgiri koyıqan isimlarnı yənə koydi. **19** Ishakning kulliri wadida kuduk kolawatkanda suliri uroqıp qikip akıdıqan bir kudukni tepıwalıdi. **20** Lekin Gəradiki padıqılar Ishakning padıqiliridin uni talixip: — Bu su bizningkidur, — dedi. Ular Ishak bilən jedəlləxxəkə, u bu kudukni «Esək» dap atıdi. **21** Ular yənə baxka bir kudukni kolıdi, ular yənə bu kuduk toqrisida jedəlləxti. Xuning bilən Ishak buning ismini «Sitnah» dap atıdi. **22** Andin u u yərdin ketip, baxka yərgə berip, xu yərdimu yənə bir kuduk kolıdi; əmdi Gəradikilər bu kudukni talaxmıdi. Bu səwəbtin u uning etini «Rəhobot» koyup: «Əmdi Pərwərdigar biz üqün jay bərgənəkən, bu zeminda mewilik bolimiz», — dedi. **23** Andin u u yərdin qikip Bəər-Xəbaıqə bardi. **24** Pərwərdigar u keqisi uningıqə keriünüp: — Mən bolsam atang Ibrahımning Hudasisurman; korkmiojın, qünki Mən sən bilən billimən, seni bəht-bərikətləp, nəslıngni kulum Ibrahımning səwəbidin awutımən, — dedi. **25** U xu yərdə bir kurbangah yasap, Pərwərdigarning namıqə nıda kılıp ıbadət kildi. U xu yərdə qedirini tikti, Ishakning kulliri xu yərdə bir kuduk kolıdi. **26** Əmdi Abimələk, aqıjisi Ahuzətdə bilən ləxərbexi Fıkol birgə Gəradın qikip, uning kexioqə bardi. **27** Ishak ularıqə: — Manga eqmənlik kılıp, meni aranglardin kooqlıwətkəndin keyin, nemə üqün mening kexımoqə kəldinglar? — dedi. **28** Ular jawabən: — Biz Pərwərdigarning sən bilən billə bolıqınıni roxən baykıdu, xuning bilən biz sening toqrangda: «Otturımızda bir kelixim bolsun, yəni bizlər bilən sən bir-birimizgə kəsəm berip əhdə kılıxaylı» deduk; xu wəjdin

sən bizgə heqkandak ziyan-zəhmət yatküzmigəysən; biz sanga heq təgmiginimizdak, xundakla sanga yaxhiliqtin baxka heqbir nemə kilmioqinimizdak (bəlkı seni aman-esənlik iqdır yolungdə əwətkənıdukd) sənmu xundak kıløjaysən. Mana hazır sən Pərwərdigar tərıpidin bəht-bərikət kərıwətısən! — deyıxtı. **30** Xuning bilən u ularoqa bir ziyapət kılıp bərdi. Ular bolsa yəp-iqtı. **31** Ətisi tang səhərdə ular kəpup bir-birigə kəsəm kılıxtı; andin Ishak ularni yoloqa selip kəydi; ular uning kexidin aman-esən kətti. **32** U küni xundak boldiki, Ishakning kulliri kelip, uningə əzi kəliyoqan kuduk toqrısida həwər berip: «Biz su taptuq!» dedi. **33** U uning namini «Xıbaħ» kəydi. Bu səwəbtin bu xəhərnıng ismi bğüğüniqə «Bəər-Xeba» dəp atilip kəlməktə. **34** Əsaw kırık yaxka kirgəndə, Hıttıylardin boləqan Bəərinıng kızı Yəhudit bilən Hıttıylardin boləqan Elonning kızı Basimatni hotunlukka aldı. **35** Əmma bular Ishak bilən Riwkahning kəngligə azab elip kəldi.

27 Ishak kərip, kəzlıri torlıxip, kəzi oquwa kəridioqan bolup kəloqanda xundak boldiki, u qong oqlı Əsawnı qakırıp uningə: — Oqlum! — dedi. U: — Mana mən! — dəp jawab bərdi. **2** U uningə: — Mana mən əmdi kərip kəttim, qanqilik kün kəridioqinimmı bilməymən. **3** Xunga səndin ətünimən, qoralliring, yəni sadak wə okyayingni elip janggaləqa qikip, mən üqün bir ow owlap kəl; **4** mən yaxhi kəridioqan məzilik tamaktın birni etip, manga kəltürgin. Mən uni yəp, əlūxtin ilgiri kənglūmdin sanga bəht-bərikət tiləp dua kıləy, — dedi. **5** Ishak oqlı Əsawəqa səz kıləqanda Riwkahmu anglıdi. Əsaw ow owlap kəlgili janggaləqa qikip kətkəndə, **6** Riwkah oqlı Yakupka: — Mana mən atangning akang Əsawəqa: «Sən ow owlap kelip, manga məzilik bir taamni ətkin; mən uni yəp əlūp ketixtin burun Pərwərdigar aldidə sanga bəht-bərikət tiləp dua kıləy», — dəp eytkinini anglap kəldim. **8** Əmdi, i oqlum, səzümgə kulək selip buyruoqinimni kıləqin. **9** Sən dərhal padioqan berip, əqkilərnıng iqidin esil ikki oqlakni elip kəlgın; mən ulardin atang üqün u yaxhi kəridioqan məzilik bir taam təyyar kıləy. **10** Sən uni atangning aldioqa elip kirgin. Xuning bilən u yəp, əlūp ketixtin burun sanga bəht-bərikət tiləp dua kılıdu, — dedi. **11** Ləkin Yakup anisi Riwkahəqa: — Mana akam Əsaw bolsa tüklik kixi, mən bolsam tüksiz silik tənlik adəmmən. **12** Mubada atam meni silap kəlsa, undakta mən uning nəziridə uni mazaq kıləuqi adəm bolup kəlip, beximəqa bərikət əməs, bəlkı lənət taparmənmikın, dedi. **13** Anisi uningə: — Əy oqlum, sanga qüxidioqan lənət manga qüxsun; əmma sən pəkət səzümgə kulək selip, berip [oqlaklarnı] elip kəl, — dedi. **14** U berip ularni elip kelip, anisioqa bərdi. Anisi uning atisi yaxhi kəridioqan məzilik bir taamni təyyar kıldı. **15** Andin Riwkah tunji oqlı Əsawning eydə əz yenidə saklaklik əng esil keyimlirini elip kiqik oqlı Yakupka kiydürüp, **16** oqlaklarning terisini ikki kəli bilən boyning tüksiz jayioqa yəgəp, **17** andin əzi ətken məzilik taamlar bilən nanlarnı oqlı Yakupning kəliəqa tutkuzdı. **18** Yakup atisining kəxiəqa kirip: — Əy ata! — dedi. U: — Mana mən! Oqlum, sən kim bolısən? — dewidi, **19** Yakup atisioqa jawab berip: — Mən qong oqulliri Əsawmən, manga eytkanliridə kildim; əmdi orunliridin turup,

olturup kıləqan owumning gəxiəgə eqjiz tegip, andin kəngülliridin manga bəht-bərikət tiləp dua kıləy, — dedi. **20** Ishak oqlıəqa: — Əy oqlum, kəndəkmı uni xunqə tez tepip kəlding? — dewidi, u jawab berip: — Qünki Pərwərdigar Hudaliri uni dəl yoluməqa yolukturdi, — dedi. **21** Ishak Yakupka: — Əy oqlum, yekınrak kəl, sən rast oqlum Əsawmu, əməsmu, silap bəqay, — dedi. **22** Xuning bilən Yakup atisi Ishakning kəxiəqa yekın bardı; u uni silap turup: — Awarz Yakupning awazi, ləkin kəl bolsa Əsawning kəlidur, — dedi. **23** Uning kəlliri bolsa akisi Əsawning kəlliridə tüklik boləqini üqün uni toniyalmay, uningəqa bəht-bərikət tiləp dua kıldı. **24** Andin u yənə: — Sən rast oqlum Əsawmusən? dəp sorıwıdi, u jawab berip: — Dəl mən, — dedi. **25** Ishak uningə: — Taamni elip kəlgın, mən oqlumning ow gəxidın yəp, kənglūmdin sanga bəht-bərikət tiləp dua kıləy, — dedi. [Yakup] uni uning aldioqa kəydi; u yedi. U xarab kəltürıwıdi, unımu iqtı. **26** Andin atisi Ishak uningə: — Əy oqlum, əmdi yekın kelip meni səygin, — dedi. **27** U uning kəxiəqa berip uni səydi. Atisi uning kiyiminıng purikini purap uningəqa bəht-bərikət tiləp dua kılıp: — «Mana, oqlumning tenidiki purak Pərwərdigar bərikətlıgən kəkləməzarnıng hux purikioqa ohxaydikən! **28** Huda sanga əsmannıng xəbnimi, Yərnıng munbət küküni ata kılıp, Axlik-tüklik bilən xarabnimu kəp bərgəy. **29** Həklər sening kullukungdə boləqay, Əl-millətlər aldingdə tizlanəy; Kərinəxliringəqa hoja boləqaysən; Anangning oqulliri sanga tizlanəy; Sanga lənət kıləqanlar lənətkə kəloqay; Sanga bəht tiləqanlər bəht tapkay!» — dedi. **30** Xundak boldiki, Ishak Yakupka dua kılıp bolup, Yakup atisi Ishakning kexidin qikip boluxioqa, akisi Əsaw owdin kəytip kəldi. **31** Umu məzilik taamlarnı etip, atisining kəxiəqa elip kirip, atisioqa: — Ata kəpkəy, oqullirinin ow gəxidın yəp, kəngülliridin manga bəht-bərikət tiləp dua kıləy, — dedi. **32** Atisi Ishak uningə: — Sən kimsən? — dedi. U jawab berip: — Mən oqulliri, qong oqulliri Əsawmən! — dedi. **33** Buni anglap Ishak aləkdəlik kə qüxüp, pütün bədini jalaklap tıtrəp: — Undakta bayatın ow owlap elip kəlgini kim? Sən kəlxitin burun uning həmmə nərsidın yəp, uningəqa bəht-bərikət tiləp dua kıldim; wə bərhək, u bəht-bərikət kəridi! — dedi. **34** Əsaw atisining səzlrini anglapla intayın eqınarlik həl də üñ selip aqqıq pəryad kətürüp atisioqa: — Menim, i ata, menim bəht-bərikətligəy! — dedi. **35** U jawab berip: — Sening ining hiylə bilən kirip, sanga tegixlik bəht-bərikətni elip kətip, dedi. **36** Əsaw: — Rast uning eti Yakup əməsmu? Qünki u ikki kətim meni putlap, ornumni tartıwalıdi. Awwal tunjilik həkumni tartıwalıdi wə mana hazır u manga tegidioqan bəht-bərikətni elip kətti, — dedi, Andin yənə: — Mening üqün birər bəht-bərikət kəldürmıdımı? — dedi. **37** Ishak Əsawəqa jawab berip: — Mana, mən uni üstügingə hoja kıldim; həmmə kərinəxlirini uning kullukı dı bolıdıqan kıldim; axlik wə yengi xarab bilən uni kuwwətlıdım; əy oqlum, əmdi sanga yənə nemımu kılıp bərləymən? — dedi. **38** Əsaw atisioqa yənə: — Əy ata, silidə pəkət xı birlə bəht-bərikət bar ıdım? Manga, əy ata, mən silim bəht-bərikət tiləp dua kıləy! dedi. Andin u ün selip yioqlap kətti. **39** Atisi Ishak uningəqa jawab berip: — «Mana,

turaloqu jaying yorning munbat küqidin neri, Egiz asmanning xəbnimidin yirak bolur; **40** Sən kıliqingoğa tayınir jan baksən, İnningning hizmitida bolisən; Lekin qeğridin qikiş kəzginigda, Sən boyunungdin uning boyunturukini qikişir sunduruwetisən» — dedi. **41** Xunga Əsaw atisi uningoğa tiligən bəht-bərikət səwəbidin Yakupğa eqmənilik saklap yürdi. Əsaw kenglidə: — Atamning mətəm künliri yekinlixir kaldı; xu qaoğda inim Yakupni ɵltürüwetimən, dəp hiyal kildi. **42** Lekin Riwkah qong oqlı Əsawning bu səzlidiridn həwər taptı. U kişik oqlı Yakupni qakirip uningoğa: — Mana akang Əsaw seni ɵltürüwetimən dəp öz-əzidin təsəlli tepiwetiqtu; **43** əmdi əy oqlum, səzümgə kulak selip, kopup Həranəğa, akam Labanning kexioğa keqip kətkin; **44** akangning kəhri yanoquqə, uning kexida birnəqqə wakit turoşin. **45** Akang aqıqıkidin yenip, sening uningəğa kioşiningni untup kətküqə xu yərdə turup turoşin; andin mən adəm əwətip, seni u yərdin aldurup kelimən. Nemə üşün bir kündila hər ikiklingardın məhrum bolup qalay? — dedi. **46** Əmma Riwkah İshakğa: — Mən muxu Hittiy kizlar wəjidin jenimdin jak toydum. Əğər Yakupmu bu yurttikı kizlardın, muxundaq Hittiy kizni hotunlukğa əsa yaxioşininming mangə nemə paydisi? — dedi.

28 Xuning bilən İshak Yakupni qakirip, uningoğa bəht-bərikət tiləp, uningoğa jekiləp: — Sən Kənaanıylarning kizliridin hotun alma; **2** bəki kopup, Padan-Araməğa, anangning atisi Betuəlning əyigə berip, u yərdin anangning akisi Labanning kizliridin hotun aloşin. **3** Həmmigə Qadir Təngri seni bəht-bərikətləp, awutup, səndin kəp həlkəlnri qikişir kəpəytkəy, **4** Xundakla İbrahimning bəht-bərikitini sanga wə sening bilən nəşlinggə bərgəy; xundak kiliş sən həzir Musapir bolup turuwatqan yərnı, yəni əslidə Huda İbrahiməğa bərgən zeminni igiləysən! — dedi. **5** Xuning bilən İshak Yakupni yoloğa saldı. U Padan-Araməğa, aramiy Betuəlning oqlı, Yakup bilən Əsawning anisi Riwkahning akisi Labanning kexioğa karəp mangdi. **6** Əsaw İshakning Yakupğa bəht-bərikət tiləp, uni Padan-Araməğa xu yərdin hotun elixkə əwətkənlikini, xundakla uningoğa bəht-bərikət tiləp, uninga jekiləp: Sən Kənaanıylarning kizliridin hotun almişin, deşnərlirini ukup, Yakupningmu öz ata-anisioğa itaət kiliş. Padan-Araməğa kətkinini kərginidə, **8** Əsaw: — Kənaanıylarning kizliri atam İshakning nəziridə yaman kərinidikan, dəp bilip yətti. **9** U İsmailning kexioğa berip, həzirki hotunlirining üstigə İbrahimning oqlı İsmailning kizi, Nebayotning singlisi Məhalatni hotunlukğa aldı. **10** Yakup bolsa Bəər-Xəbadin qikiş, Həran tərəkə mengip, **11** bir yərgə yetip kəlgəndə, küin ɵlturup kətkəqə xu yərdə konmakqi boldi. U xu yərdiki taxlardın birini elip, bəxioğa yastuk kiliş koyup, uhlişili yətti. **12** U bir qüş kərdi: — Mana, uqi asmanlarəğa takixidioşan bir pələmpay yərdə tikləklik turattı; Hudaning pərixtiliri uningda kikiş-qüşüş turuxatti. **13** Mana, Pərwərdigar uning üstidə turattı. U: — «Mən bolsam atang İbrahimning Hudasi wə İshakning Hudasi boləşan Pərwərdigardurmən; Mən sən yatqan bu zeminni sening bilən nəşlinggə berimən. **14** Nəşling bolsa yərnig topisidək kəp bolup, sən məşrip bilən mərixkə, ximal bilən jənobkə yeyilisən; sən

wə nəşlingning wasitisi bilən yər yüzidiki barlik ailə-kəbililər bəht-bərikət tapidu. **15** Mana, Mən sən bilən billidurmən, kəyərğə barsang seni aman-esən saklap, bu zeminoğa seni kayturup kelimən; qünki sanga eytkən səzümmi ada kilmay turup, seni taxlimaymən» — dedi. **16** Andin Yakup oyoşinip: — Bərhək, Pərwərdigar bu yərdidur, lekin mən uni bilməptimən, — dedi. **17** U kərkup ketip: Bu yal əlamət dəhəxtlik bir jay ikən! Bu Hudaning əyi bilən asmanning dərwasisidin baxkə həq jay əməstür, — dedi. **18** Yakup ətisi səhər kopup, bəxining astioğa kəyoşan taxni elip, [hatirə] tüwrük şüpitidə tikləp, üstigə zəytn meyi kuyup koydi. **19** U jayning ismini Bəyt-Əl dəp atidi; əmma ilgiri u jayning eti Luz idi. **20** Andin Yakup kəşəm bilən wədə kiliş: — Əğər Huda mening bilən billə bolup, bu səpirmidə meni saklap, yegili nan, kiygili kiyim berip, **21** Mən atamning əyigə aman-esən yenip barsam, undaktə Pərwərdigar mening Hudayim bolidu; **22** Xuningdək mən hatirə tüwrük şüpitidə tikləp kəyoşan bu tax Hudaning əyi bolidu; həm xundakla sən manga beridioşan barlik nəşilərnig ondin bir ülişini sanga təkdım kilmay qəlmaymən, — dedi.

29 Andin Yakup səpirlini dawamlaxturup, mərixktiki kəwmlarning zeminoğa yetip kəldi. **2** U kəriwidi, mana, yaylakta bir kuduk turatti, uning yenida üş top kəş padisi turatti; qünki həlkə bu kuduktin padilarni suşiratti. Kudukning əşzioğa yooşan bir tax kəyukluk idi. **3** Kaşaniki padilarning həmmisi u yərgə yioşilsə, padiqilar birlikdə kudukning əşzidikı taxni yumilitiwetip, kəylarni suşirip, andin taxni yənə kudukning əşzioğa öz orniəğa koyup koyatti. **4** Yakup [padiqilardın]: Əy buradərlər, silər kəyərlik? — dəp soridi. Ular: — Biz həranlikmiz, dedi. **5** U ulardın: — Silər Nəşorning oqlı Labanni tonumsilə? — dəp soridi. Ular: — Tonuyviz, dedi. **6** U ulardın: — U salamətmu, dəp soriwidi, ular jawab berip: — U salamət turuwatidu. Mana ənə uning kizi Rəhilə kəyliri bilən keliwatidu, dedi. **7** U: — Mana, küin tehi egiz tursa, həzir tehi məlnig yioşilidioşan wakti bolmıdi; nemixkə kəylarni suşirip, andin yənə berip ɵtlatmaysilə? — dedi. **8** Ular jawab berip: — Yak, mundaq kəilmaymiz. Awwal padilarning həmmisi yioşilip, padiqilar taxni kudukning əşzidin yumilitiwətkəndin keyin, andin kəylarni suşirimiz, dedi. **9** U ular bilən gəşlixip turoşinidə, Rəhilə atisining kəyliri bilən yetip kəldi; qünki u kəş bakkuqi idi. **10** Xundak boldiki, Yakup anisining akisi Labanning kizi Rəhilə bilən anisining akisi Labanning kəylirini kərgəndə, u kopup berip, kudukning əşzidin taxni yumilitiwetip, anisining akisi Labanning kəylirini suşardi. **11** Andin Yakup Rəhiləni səyş, yukiri əwaz bilən yioşlap taxlidi wə Rəhiləğə: — Mən sening atangning tuşqini, Riwkahning oqlı bolimən, dewidi, u yügürüp berip atisioğa həwər bərdi. **13** Xundak boldiki, Laban öz singlisining oqlı Yakupning həwirlini angliəşanda, uning aldioğa yügürüp berip, uni kuşaklap səyş, əyigə baxlap kəldi. Andin Yakup Labanoğa [kəşürmixlirining] həmmisini dəp bərdi. **14** Laban uningoğa: — Sən dərəkə mening səngək bilən gəşümdursən! — dedi. Buning bilən u uning kexida bir ayqə turup kaldı. **15** Andin Laban Yakupğa: —

Sən mening tuşqinim boluq, manga bikaroja hizmat kilamsen? Eytkina, həkkingə nemə alisen? — dedi. **16** Labanning ikki kizi bar idi; qongining eti Leyah, kikiqining eti Rahilə idi. **17** Leyahning kezliri yekimlik idi; əmma Rahiləning bolsa təki-turki kelixkən, həsni-jamali qiraylik kiz idi. **18** Yakupning kengli Rahiləgə quxkən bolup Labanoja: — Mən sening kikiq kizing Rahilə üqün sanga yəttə yil hizmat kilay, dedi. **19** Laban jawab berip: — Uni baxka kixigə bərginimdin sanga bərginim yahxi. Əmdi meningkidə turoqin, dedi. **20** Yakup Rahiləni elix üqün yəttə yil hizmat kildi. Əmma u uni intayin yahxi kərgəqə, bu yillar uningoja pəkat birnəqə kündəklə bilindi. **21** Wakit toxkanda Yakup Labanoja: — Mana mening künlirin toxti. Əmdi ayalimni manga bərgin, mən uning kəxioja kirəy, dedi. **22** Laban xu yərdiki həmmə kixiləni yioqip, ziyapət kilip bərdi. **23** Lekin xundək boldiki, kəq kirgəndə, u qong kizi Leyahni Yakupning yenioja elip kəldi; Yakup uning kəxioja kirip billə boldi. **24** Laban əz dediki Zilpahni kizi Leyahjoja dedək kilip bərdi. **25** Ətisi xundək boldiki, mana aldida Leyah turattli! U Labanoja: — Bu zadi manga nemə kəlojining? Əjəba, mən Rahilə üqün sanga hizmat kilmidimmu? Meni nemixkə xundək aldidin?! — dedi. **26** Laban: Bizning yurtimizda kikiqini qongidin ilgiri yatlik kilidiojan rəsim-kaidə yok. **27** Əmdi sən qongining yəttə künlük toy murasimini etküzüp bolojin; andin yənə ikkinqisanimu sanga bərayli; u sening manga yənə yəttə yil kilidiojan hizmitningning həkki bolidu, — dedi. **28** Yakup maqul bolup, Leyahning yəttə künlük toy murasimini etküzüp bolojanda, Laban kizi Rahilənimu uningoja hotunlukka bərdi. **29** Laban dediki Bilhahni kizi Rahiləgə dedək kilip bərdi. **30** Bu tərəkida Yakup Rahiləningmu kəxioja kirdi; u Rahiləni Leyahdin ziyadə yahxi kərdi. Andin keyin u yənə yəttə yil Labanoja hizmat kildi. **31** Əmma Pərwərdigar Leyahning ətiwarlanmiojanlikini kərgəndə, uningoja tuoxuxni nesip kildi. Lekin Rahilə tuoxmas idi. **32** Leyah hamilidar bolup bir oşul tuoxup: — «Pərwərdigar harlaniojinimni kərdi; əmdi erim meni yahxi kəridu» dəp uning ismini «Rubən» koydi. **33** U yənə hamilidar bolup, bir oşul tuoxup: — «Pərwərdigar ətiwarlanmiojanlikini anglap, buni həm manga bərdi» dəp, uning ismini Ximeon koydi. **34** U yənə hamilidar bolup, bir oşul tuoxup: — «Əmdi bu ketim erim manga baqlinidu; qünki mən uningoja üq oşul tuoxup bərdim» dəp uning ismini Lawiy koydi. **35** U yənə hamilidar bolup, bir oşul tuoxup: — «Əmdi bu ketim mən Pərwərdigarjoja həmdusana okuy!» dəp uning ismini Yəhuda koydi. Andin u tuoxuttin tohtap kaldi.

30 Əmma Rahilə əzining Yakupka bala tuoxup bəralmiginini kərgəndə, aqisioja həsət kilip Yakupka: — Manga bala bərgin; bolmisa əlimən, — dedi. **2** Xuning bilən Yakupning Rahiləgə oşəzipi kelip: — Mən baliyatquning mewisini səndin ayiojan Hudaning ornidimu?! — dedi. **3** — Mana, dedikim Bilhah bu yərdə turidu; sən uning kəxioja kirgin, u mening quqikimjoja tuoxsun; mən u arkilik balilik bolay, — dedi Rahilə. **4** Xuning bilən u dediki Bilhahni uningoja hotun kilip bərdi; Yakup uning kəxioja kirdi. **5** Bilhah hamilidar bolup, Yakupka bir oşul tuoxup bərdi. **6** Rahilə: —

«Huda mən üqün adalət yürgüzüp pəryadimni anglap, manga bir oşul bərdi», dəp uning ismini Dan koydi. **7** Rahiləning dediki Bilhah yənə hamilidar bolup, Yakupka ikkinqi oşlini tuoxup bərdi. **8** Rahilə: — «Mən aqam bilən bəslixip kattik tutuxup, yəngdim» dəp uning ismini Naftali koydi. **9** Leyah əzining tuoxuttin tohtap kəlojanini kərip, dediki Zilpahni Yakupka hotun kilip bərdi. **10** Leyahning dediki Zilpah Yakupka bir oşul tuoxup bərdi. **11** Leyah: — «Nemidegan tələylik-hə!» dəp uning ismini Gad koydi. **12** Leyahning dediki Zilpah Yakupka ikkinqi oşlini tuoxup bərdi. **13** Leyah: «Mən bəhtlikturman! Qünki hotun-kizlar meni bəhtlik deyixidu!» dəp uning ismini Axir koydi. **14** Buqəday ormis künlridə Rubən qikip etizlikka bardi wə etizdin birkanqə muhəbbətgülini terip, bularni anisi Leyahning kəxioja əkəldi. Əmdi Rahilə Leyahka: — Ətünüp kalay, oşlungning muhəbbətgülinin birnəqqini manga bərgin! — dedi. **15** [Leyah] uningoja jawabən: — Erimni tartialojining yətməmdu? Əmdi oşlungning muhəbbətgülinimu tartiwalmaqimusan? — dedi. Rahilə jawab berip: — Undək bolsa u oşlungning muhəbbətgülliri üqün bugin keqə sən bilən yatsun, — dedi. **16** Yakup kəqkurun etizdin kaytip kəlginidə, Leyah uning aldioja qikip: — Mening kəxioja kirixing kərek; qünki mən oşlungning muhəbbətgülliri bilən seni ijarigə aldim, — dedi. Xundək dewidi, u bu keqə uning bilən yatti. **17** Huda Leyahning duasini anglidi; u hamilidar bolup, Yakupka bəxinqi oşlini tuoxup bərdi. **18** Xuning bilən Leyah: «Dedikimni erimgə bərginimgə Huda əmdi manga «ijarə həkkm»ni ata kildi» dəp uning ismini Issakar koydi. **19** Leyah yənə hamilidar bolup, Yakupka altinqi oşlini tuoxup bərdi. **20** Leyah: — «Huda manga yahxi toyluk ata kildi; əmdi erim mening bilən billə turidiojan boldi; qünki mən uningoja altə oşul tuoxup bərdim» dəp uning ismini Zəbulun koydi. **21** Xuningdin keyin, u bir kiz tuoxup, uning ismini Dinah koydi. **22** Əmma Huda Rahiləni yad kilip, duasini anglap uni tuojidiojan kildi, **23** U hamilidar bolup, bir oşul tuoxup. U: — «Huda meni nomustin halas kildi», dedi. **24** U: — «Pərwərdigar manga yənə bir bala bərsə» dəp, uning ismini Yüsüp koydi. **25** Rahilə Yüsüpnə tuojkandin keyin Yakup Labanoja: — Meni əz yurtumjoja, əz wətinimgə katkili koyojin. **26** Mening sanga ixləp erixkən ix həkkm biləjan ayallirin bilən balilirimni manga bərgin; mən ketəy; qünki mening sanga ixləpən japalik hizmitim əzünggə ayan, — dedi. **27** Laban uningoja jawabən: Nəziringda iltipət tapkan bolsam, etünüp kalay, [yenimdin kətmə]. Qünki mən Pərwərdigarning sening səwəbingdin manga bərikət bərginini tonup yəttim, dewidi, [Yakup] yənə: — **28** Manga alidiojan həkkingni tohtatkin; mən sanga xuni bəray, dedi. **29** [Yakup] uningoja jawab berip: — Mən sanga kəndək hizmat kilip kəlginim, mening kolumda malliringning kəndək bolojini əzünggə ayan. **30** Qünki mən kəlməstə meling az idi; əmdi nahayiti zor bir top boldi. Mening kədimim kəyərğə yətsə, Pərwərdigar sanga bərikət ata kildi. Əmdi mən kaqan əz ailəm üqün igilik tikləymən? — dedi. **31** Xuning bilən Laban: — Mən sanga nemə bəray, dewidi, Yakup: — Sən manga həqnemə bərmigin; pəkat mening xu iximoja koxulsangla, mən yənə padangni beqip, ulardin həwər alimən. **32** Mən bugin pütkül padangni

arilap, ala-qipar qoʻylarni, qara-qongur pahlanlarni, xundakla oʻqkilarning iqidinmu ala-qiparlarini ayrip qikimən. Bular mening ix həkķim bolsun. **33** Keyin, mening həkķimni təkķürüp kəlǵen waķtingda, həkķaniy bolojinim kəz aldingda ispatlinidu; oʻqkilər arisida ala-qipar bolmioanlirining həmmisi, pahlanlar arisida qara-qongur bolmioanlirining həmmisi oʻqrilap kelingən hesablanun, — dedi. **34** U waķitta Laban: — Maķul, deginingdək bolsun, — dedi. **35** Xu kūni [Laban] taqoil wə ala-qipar tekiləni, ala-qipar qixi oʻqkiləni, xundakla az-paz aķ qikimi boləjan barliķ oʻqkiləni, barliķ qara-qongur qoziləni ayrip, əz oʻqullirining qolioja tapxurup, **36** əzi bilən Yaqupning otturisida üq künliķ arilikni koydi. Yaqup bolsa Labanning padilirining qalojini bakti. **37** Lekin Yaqup terək, badam wə qinar dərəhliridin yumran qiwiklarni elip, qowzikiyi yolluķ kiliپ xilip, aķ siziklarni qikardi. **38** Andin mal kuyliǵen waķitlirida su iķkili kəlgənda, u muxu xiləjan qiwiklarni padilar su iқidiojan yərlərdiki ulaķaroja malning aldioja tikləp koyatti. Mal bu [taqoil] qiwiklarning aldidə jüpləxkəndin keyin ular taqoil wə ala-qipar qoziləni tuojdi. **40** Andin Yaqup bu qoziləni Labanning padisidin ayrip qikardi; andin u Labanning padisining yüzilirini taqoil wə qongur koylirioja karitip jüpləxtürdi; xundak kiliپ, u əz melini Labanning melioja qoxmay beləķ koyup, əzi üqün ayrim badiləni kildi. **41** Saqlam küqlük mal jüpləxkinidə, Yaqup qiwiklarni padining kəz aldioja ulaķlarda koyatti; mallar xu qiwiklarning yenidə jüplixətti. **42** Lekin jüplixəwatkan mal ajiz bolsa, u qiwiklarni koymaytti. Bu tərικidə ajizliri Labanoja, küqlükliri Yaqupķa təwə boldi. **43** Xundak kiliپ, bu kixi naķayiti bay bolup, malliri, dedəkliri, kulliri, təgiliri wə exəkliri heli kəp boldi.

31 Əmma Yaqup Labanning oʻqullirining: — Yaqup atimizning pütin mal-mülkini elip kətti; uning erixkən bu deliti atimizning təallukatidin kəlgən, deginini anglap kaldi. **2** Yaqup Labanning qirayioja kariwidi, mana, u əziǵə burunkidəķ hux peil bolmidi. **3** Bu qaojda, Pərwərdigar Yaqupķa: — Sən atabowiliringning zeminoja, əz uruķ-tuoqanliringning kexioja kaytip kətkin. Mən sening bilən billə bolimən, — dedi. **4** Xuning üqün Yaqup adəm əwətip, Raķilə wə Leyahni əz padisi turojan kəkləmgə qakirip keliپ **5** ularəja mundak dedi: — Mən atanglarning qirayioja karisam manga burunkidəķ hux peil bolmidi; əmma atamning Hudasi mən bilən billə bolup kəldi. **6** Küqümning yetixioja atanglarəja ixləp bərginim silərgə ayan; **7** ħəlbuki, atanglar meni əhməķ kiliپ, həkķimni on kətim əzgərtti; lekin Huda uning manga ziyan yətküzüxigə yol koymidi. **8** Əgər u: «Ala-qipar qozilar həkķing bolidu», desə, barliķ padilar ala-qipar qoziləjili turdi. U: «Taqoil qozilar həkķing bolsun», desə, barliķ padilar taqoil qoziləjili turdi. **9** Bu tərικidə Huda atanglarning mallirini tartiweliپ, manga bərdi. **10** Padilar küyliǵen waķitta mən bir kətim qüxümdə beximni kətürüp xuni kərdumki, mana, mallarning üstigə jüplixixkə etilojan qoķķar-tekiləning həmmisi taqoil yaki ala-qipar idi. **11** Andin Hudaning Pərixitsi qüxümdə manga: «Əy Yaqup», dewidi, mən jawab berip: «Mana mən», dedim. **12** U manga: — «Əmdi bexingni kətürüp kariəjin; mana mallarning üstigə

jüplixixkə etilojan qoķķar-tekiləning həmmisi taqoil wə ala-qipardur; qünki Mən Labanning sanga qilojini həmmisini kərdüm. **13** Mən Bayt-əlda [sanga kəringan] Təngridurmen. Sən xu yərdə tüwrüknə masiħləp, Manga kəsəm iқting. Əmdi sən orningdin turup, bu zemindin qikip, uruķ-tuoqanliringning zeminoja yanojin» dedi. **14** Raķilə wə Leyah uningəja jawab berip: — Atimizning əyidə bizgə tegixliq nesiwə yaki miras qalmioanmu? **15** Biz dərəwəķə uningəja yat adəm hesablinip qalojanmu?! U bizni setiwətti, toyluķimiznimu pütünləy yəp kətti! **16** Xundak boləjandin keyin, Huda Atimizdin sanga elip bərgən barliķ dələt biz bilən balilirimizningkidur. Əmdi Huda sanga nemə degən bolsa, xuni kiliپ, — dedi. **17** Xuning bilən Yaqup ornidin turup, baliliri wə ayallirini təgilərgə mindurup, erixkən barliķ malliri wə barliķ təallukatini, yəni Padan-Aramda tapķan təallukatlirini elip, atisi Ishəķning yenioja berixķa Kənaan zeminoja qarap yol aldi. **19** Laban bolsa qoylirini kirkiojili kətkəndi; Raķilə əz atisiəja təwə «əy butliri»ni oʻqrilap eliwaldi. **20** Yaqup aramiy Labanoja əz kəxidin oʻqriləqə qəqip kettidioanliķini uķturmay uni aldap koyəjanidi. **21** U bar-yəķini elip qəqip kətti; u dəryadin etüپ Gilead teəji tərəpķə qarap yol aldi. **22** Üqinqi kūni, Labanoja Yaqupning qəķķini teərisida həwə yətti. **23** U əz tuoqanlirini elip, yəttə künliķ yoloqioja kəynidin koəlap berip, Gilead teəjida uningəja yetixti. **24** Lekin qəķisi Huda aramiy Labanning qüxioja kirip uningəja: «Sən ħəzi bol, Yaqupķa ya aķ ya kəķ demə!» dedi. **25** Laban Yaqupķa yetixip barəjanda, Yaqup qədirini taəning üstigə tikəjanidi. Labanmu tuoqanliri bilən Gilead teəjining üstidə qədir tiktə. **26** Laban Yaqupķa: — Bu nemə qilojining? Sən meni aldap, qizlirimni uruxta alojan oljiddə elip kəttinq? **27** Nemixķə yoxurun qəisən, manga həwə bərməy məndin oʻqriləqə kəttinq? Manga degən bolsang mən huxal-huramliķ bilən əjəzəl oқup, dap wə qang qəlip, seni uzitip koymamtim? **28** Xundak kiliپ sən manga əz oʻqullirini wə qizlirimni səyüپ uzitip koyux pərsutininu bərmiding. Bu ixta əhməķliķ kilding. **29** Silərgə ziyan-zəhmət yətküzüx qolumdin kələtti; lekin tünügün keqə atangning Hudasi manga səz kiliپ: «Ĥəzi bol, Yaqupķa ya aķ ya kəķ demə» dedi. **30** Hox, sən atangning əyini tolimu səəjiojining üqün kətməy koymaysan; lekin nemixķə yənə mening butlirimni oʻqrilidinq? — dedi. **31** Yaqup Labanoja jawab berip: — Mən qorķup qaқtim; qünki seni qizlirini məndin məjburiy tartiwəlamdikin, dedim. **32** Əmdi butliringəja kəlsəķ, aldə kimdin qikķa xu tirik qalmaydu! Kərixədxilirimiz aldidə məndin qəndakla neməgni tonuwalsang, uni elip kət, — dedi. Ĥəlbuki, Yaqupning Raķiləning butlarni oʻqrilap kəlginidin həwiri yok idi. **33** Laban aldi bilən Yaqupning qədirioja kirip, andin Leyahning qədiri ħəm ikki dedəķning qədirilərioja kirip ahturup ħeqnemə tapalmidi. Leyahning qədiridin qikip, Raķiləning qədirioja kirdi. **34** Raķilə bolsa əy butlirini elip, bularni təgining qomining iқigə tikip koyup, üstidə olturawəlanidi. Laban pütkül qədirini ahturup, ħeqnemə tapalmidi. **35** Raķilə atisiəja: — Əy ħojam, aldingda turalmiojinim üqün ħapa bolmiojin; qünki mən ħəzir ayallarning adət məzgilidə turuwətimən, — dedi. Xundak kiliپ, Laban ħəmmə yərnə koymay

ahturupmu, oy butlirini tapalmidi. **36** Xuning bilən Yakup aqqıqlap Laban bilən jedəllixip kətti. Yakup Labanoja: — Sən meni kəynimdin munqa aldirap-tenəp koqqlap kəlgüdək məndə nemə səwənlək, nemə gunah bar? **37** Sən həmmə yük-taklirimni ahturup qıqting, eyüingning nərsiliridin birər nemə tapalidingmu? Birnemə tapkan bolsang, mening kəridaxlirim bilən sening kəridaxliringning aldidə uni kəyoqin, ular biz ikkimizning arisidə həküm kilsun. **38** Mən muxu yigirmə yil kəxingda turdum; heqqaqan saqlıqıng wə qixi əqkiliring bala taxliwətmidi; padiliringdin koqkarliringni yeginim yok. **39** Boquwetilgənlirini kəxingoja elip kəlməy, bu ziynəni əzüüm toldurdum; keqisi oqırılanoqan yaki kündüzi oqırılanoqan bolsun sən uni məndin təlitip alding. **40** Mening künlirim xundak əttiki, kündüzi isxiqtin, keqisi soquktin kijnilip, uyku kəzümdin qaçattı. **41** Mening künlirim muxu yigirmə yilda əyüingda turup xundak boldi; on tət yil ikki kizing üqün sanga hizmət kildim, alta yil padang üqün hizmət kildim; uning üstigə sən ix həkkimni on kətim əzgərtting. **42** Əgər atamning Hudasi, yəni İbrahimning Hudasi, yəni İshakning Korkunqisi Boləqanning Əzi mən bilən billə bolmisa idi, sən jəzmən meni kuruq kəl kılıp kayturuwetəting. Ləkin Huda mening tartkan jəbir-japalirimni, kollarimning muxəkkitini kərup tünügün keqə sanga tənbiş bərdi, — dedi. **43** Laban Yakupka jawab berip: — Bu kizlar mening kizlirim, bu oqullar mening oquullirim, bu pada bolsa mening padam boldi; xundakla kəz aldingdiki həmmə nərsə miningkidur; əmma mən bügün bu kizlirimni wə ularning tuoqkan oquullirini nemə kıləy? **44** Kəni kəl, sən bilən ikkimiz bir əhdə tüzüxəyli, mən bilən sening otturimizda guwah bolsun, — dedi. **45** Xuning bilən Yakup bir taxni elip ərə tikləp tüwrük kılıp koydi. **46** Andin Yakup kəridaxlirioja: — Tax yioqinglar, — dewidi, taxlarni elip kəlip dəwili, xu yərdə tax dewisining yenida oşialinixti. **47** Laban bu dəwini «Yəgər-Sahaduta» dəp atidi, Yakup uningə «Galeəd» dəp at kəydi. **48** Laban: — Bu dəwə bügün sən bilən mening otturamda guwah bolsun, — dedi. Xunga bu səwəbtin dəwining nami «Galeəd» ataldi. **49** U jay yənə «Mizpah», dəpmu ataldi; qünki Laban yənə: — İkkimiz bir-birimiz bilən kəruxmigan wəqitlarda, Pərwərdigar sən bilən mening otturamda karawul bolup kəzətip tursun. **50** Əgər sən kizlirimni bəzək kilsang, yaki kizlirimning üstigə baxka hotunlarni alsang, baxka heq kixi kəximizda hazır bolmioqan təkdirdimu, mana, Huda mən bilən sening arangda guwahqudidur! **51** Laban Yakupka yənə: — Mana, bu dəwigə kara, mən bilən sən ikkimizning otturisida mən tikləp koyoqan bu tüwrükkimu kara; **52** kəlgüsida bu dəwə wə bu tüwrükkimu mən yaman niyət bilən bu dəwidin sening tərəpinggə ətməsləkim üqün, seningmu niyetingni yaman kılıp bu dəwə wə bu tüwrüktin etüp mening tərəpinggə kəlməsləking üqün guwahqı bolsun. **53** İbrahimning ilahı, Nahorning ilahı wə bu ikkisining atisining ilahlıri arimizda həküm qıqarsun, — dedi. Yakup bolsa atisi İshakning Korkunqisi Boləquqı bilən kəsəm kildi. **54** Andin Yakup taoq üstidə bir kurbənlək sunup, kəridaxlirini əzi bilən tamaklinixka təklip kildi. Ular həmdastihan olturdi wə keqisi taoqda kəndi. **55**

Ətisi tang səhərdə Laban ornidin turup, nəwrliri bilən kizlirini səyüp, ularoja bəht-bərikət tiləp, əz əyigə rawan boldi.

32 Yakup əz yolioja ketip baratti; yolda Hudaning pərixtiliri uningə uqridi. **2** Yakup ularni kərup: — Bu jay Hudaning bargahı ikən! — dəp, bu jayning namini «Maḥanaim» dəp koydi. **3** Andin Yakup Seir zeminidiki «Edom yaylıqı»oja, akisi Əsawning kəxioja aldin həwərqıləni əwətip, **4** ularoja kəjiləp: — Silər hojamoja, yəni Əsawoja: «Kəminiliri Yakup mundak dedi: — Mən Labanning kəxida musapir bolup, ta muxu wəqitkəqə turdum. **5** Əmdi məndə kala, exək wə koylar, kul-dədəklərmu bar; mən əzlirining nəziridə iltipap taparmənməkin dəp hojamoja həwər yatküzüxni layik kərdüm», dənglar, — dedi. **6** Həwərqılər Yakupning yenioja yenip kəlip: — Biz akiliri Əsawning kəxioja barduk; u tət yüz kixini elip, siləning aldirioja kəliwatidu, — dedi. **7** Yakup nahayiti kərkup, oşəm-oşussigə qüxüp adəmlirini koy, kala wə təgilirigə koşup, ikki topka ayridi. **8** U: — «Əgər Əsaw kəlip bir topimizə hujum kilsə, yənə bir top kəqip kutulup kalar» — dəp oylidi. **9** Andin Yakup mundak dua kildi: — I atam İbrahimning Hudasi wə atam İshakning Hudasi! Manga: «Əz zəminə wə uruk-tuoqkanliringning kəxioja yenip kətkin, sanga yaxılık kılımən» dəp wədə kıləqan Pərwərdigar! **10** — Mən Səning Əz kulungə kərsətkən əzgərməs barlık məhrəbanlıqıng wə barlık wəpədarlıqıng aldidə heqnemə əməsmən; qünki mən bu İordan dəryasidin ətkinimdə yaloquz bir həsam bar idi. Əmdi mən ikki top adəm bolup kaytiwətmən. **11** Ətünüp qalay, meni akam Əsawning kolidin kütəkuzojaysən; qünki u kəlip mən bilən hotun-balilirimni əltürəwətmədikən, dəp kərkimən. **12** Sən: «Mən jəzmən sanga zor yaxılık kılıp, sening nəslingni dengizdiki kumdək həddi-həsəbsiz kəp kılımən», dəgəniding, — dedi. **13** U xu keqisi xu yərdə kərup kəldi; andin u kəl ilikidiki mallardin elip, akisi Əsawəja ikki yüz əqka, yigirmə teke, ikki yüz saqlıq, yigirmə koqkar, ottuz qixi təgini taylaklıri bilən, kirik inək, on buka, yigirmə mada exək, on hangga exəkni sowəqat kılıp təyyarlap, **16** Bularni ayrim-ayrim top kılıp hizmətkərlirining kəlioja tapxurup, ularəja kəjiləp: — Silər məndin burun mengip, hər topning arisida arilik koyup həydəp mēnginglar, — dedi. **17** U əng aldidiki top bilən mangojan kixikə əmr kılıp: — Akam Əsaw sanga uqrioqanda, əgər u səndin: «Kimming adimisən? Kəyərge barisən? Aldingdiki janıwarlar kimming?» — dəp sorisə, **18** Undakta sən jawab berip: «Bular kəminiliri Yakupning bolup, hojam Əsawəja əwətkən sowəqattur. Mana, u əzimu kəynimizdin kəliwatidu» — dəgin, dedi. **19** Xu tərikidə u ikkinqi, üqinqi wə uların keyinki padilarni həydəp mangoqadı kixilərgimu ohxax əmr kılıp: — Əsaw sizlərgə uqrioqanda, silərmu uningəja xundak dənglar, andin: — Mana, kəminiliri Yakup əzimu arkimizdin kəliwatidu, — dənglar, dedi; qünki u: — Mən aldimda barəjan sowəqat bilən uni meni kəqürüm kıldurup, andin yüzini kərsəm, meni kəbul kılarməkin, — dəp oylıoqanidi. **21** Xundak kılıp sowəqat aldin əwətidu; u xu keqisi bargahda kərup kəldi. **22** U xu kəqidə kərup, ikki ayali wə ikki dediki wə on bir oqlını elip, Yabbok kəqikidin ətəp kətti. **23** U ularni ekəndin ətküzdi, xundakla

həmmə təallukinimu u qarxi tərəpkə etküzdü. **24** Yakup bolsa bu katta yaloquz qaldı; bir zat kelip xu yərdə uning bilən tang atkūqə qelixiti. **25** Lekin bu zat uni yengəlməydiqlanliqini kərūp, uning yotisiniy yirikioğa kolini təgküziup koydi; xuning bilən ular qelixiwatkānda Yakupning yotisi kazandin qikiş kətti. **26** U zat: — Meni koyup bərgin, qünki tang atay dəp kaldi, dedi. — Sən meni bərikətlimigüqə, seni koyup bərməyman, dedi Yakup. **27** U uningdin: — Eting nemə? dəp soridi. U: etim Yakup, — dedi. **28** U uningə: — Sening eting buningdin keyin Yakup bolmay, bəli İsrail bolidu; qünki sən Huda bilənmu, insan bilənmu elixip qəlib kəlding, — dedi. **29** Andin Yakup uningdin: — Namingni manga dəp bərgin, dewidi, u: — Nemixkə mening namimni soraysən? — dedi wə xu yərdə uningə bəht-bərikət ata kildi. **30** Xuning bilən Yakup: — Hudani yüzmu-yüz kərūp, jenim kutulup kaldi, dəp u jayning namini «Pəniəl» dəp atidi. **31** U Pəniəldin etūp mənqəndə, küni uning üstibexini yorutti; əmma u yotisi tūpəylidin aqşap mangatti. **32** Bu səwəbtin İsrailar bəgüngiqə yotining ügisidiki pəyni yemaydu; qünki xu Zat Yakupning yotisiniy yirikioğa, yəni uning peyigə kolini təgküziup koyəjanidi.

33 Yakup bexini kətürūp kəriwidi, mana Əsaw tet yüz kixi bilən keliwatatti. Xuning bilən u balilirini ayrip, Leyah, Rahilə wə ikki dedəkkə tapxurdi; **2** u ikki dedək wə ularning balilirini həmmining aldidə mangdurdı, andin Leyah bilən uning balilirini, əng ahiridə Rahilə bilən Yüsüni mangdurdı. **3** Əzi bolsa ularning aldioğa etūp mangdi, u akisiniy aldioğa yetip baroquqə yettə kətim yərgə bax urup təzim kildi. **4** Əsaw uning aldioğa yögürūp kelip, uni kuqaklap, boynioğa girə selip, uni səydi; hər ikkisi yioqlixip kətti. **5** Andin Əsaw bexini kətürūp karap, ayallar wə balilarni kərūp: — Bu sən bilən billə kəlgənlər kimlər? — dəp soridi. Yakup: — Bular Huda xapaət kilip kəminiliriğə bərgən balilardur, — dedi. **6** Andin ikki dedək wə ularning baliliri aldioğa berip, uningə təzim kildi; **7** Andin Leyahmu uning baliliri bilən aldioğa berip, təzim kildi, ahiridə Yüsü bilən Rahilə aldioğa berip, təzim kildi. **8** Əsaw: — Manga yolda uqrioğan axu toplirində nemə məksiting bar? — dewidi, Yakup jawab berip: — Bu hojamning aldidə iltipət tēpexim üqündur, dedi. **9** Lekin Əsaw: — Əy kərindixim, məndə yetip axkudək bar. Sening öz nərsiliring əzünggə qalsun, dedi. **10** Əmma Yakup: — Undək kilmiöjin; əgər mən nəzərliridə iltipət tapkən bolsam, sowojitimni kolumdin qəbul kiləyayla; qünki silining meni huxallik bilən qəbul kilənlirini kərūp, didarlini kərginimdə Hudaning didarini kərgəndək boldum! **11** Əmdi sanga kəltürülgən, [Hudadin kərgən] bu bərikətlirimni qəbul kiləyayla; qünki Huda manga xapaət kərsətti, həmmə nərsilirim bar boldı, — dəp uningdin kayta-kayta etünüwidi, u qəbul kildi. **12** Andin Əsaw: — Əmdi biz kəzojilip sapirimizni dawamlaxturayli, mən sening aldingdə mangay, dedi. **13** U uningə jawabən: — Hojam kərdilə, balilər kikiq, kəximdə emidoğan qəza wə mozaylar bar; əgər mən bularni bir künla aldiertip kəzoqlap mangdursam, pütkül pada ölüp ketidu. **14** Xunga etünimənki, hojam kəminiliridin aldidə mangəyqə tursun; mən aldimdiki mal-qarwilarning mengixioğa, xundəklə balilarning mengixioğa karap asta

mengip, hojamning kəxioğa Seiroğa udul baray, dedi. **15** U waqitə Əsaw: — Undək bolsa, mən özüm bilən kəlgən kixilərdin birnəqqini kəxingdə koyup kətay, dedi. Lekin u jawab berip: — Buning nemə həjiti? Pəkət hojamning nəziridə iltipət tapsamla xu kupayə, dedi. **16** Əsaw u küni yoloğa qikiş Seiroğa yenip kətti. **17** Yakup səpər kilip, Sukkot dēgən jayəğa kəlgəndə, u yərgə bir əy selip, mallirioğa lapaslarni yasidi. Xunga bu yər «Sukkot» dəp ataldi. **18** Xu tərəkidə Yakup Padan-Aramdin kaytip, Kanaan zeminidiki Xəkəm xəhriğə aman-esən kəldi. U xəhərnin aldidə qədir tiktı. **19** Andin u qədir tikkən yərnin bir kisimini Xəkəmnin atisi boləğan Həmorning oqulliridin bir yüz kəsitiğə setiwəlip, **20** Xu yərdə bir kurbangah selip, namini «Əl-Əloğə-İsrail» dəp atidi.

34 Bir küni, Leyahning Yakupka tuəyup bərgən kizi Dinah yurtning kizliri bilən kərūxkili qikti. **2** Xu yurtning əmiri hiwiy Həmorning oqli Xəkəm uni kərūp kelip, uni tutuwelip, zorlap nomusioğa təgdi. **3** Əmma uning kengli Yakupning kizi Dinahkə qixūp, uni yaxhi kərūp kaldi wə uningə muhəbbiti bilən kəngüli soridi. **4** Xuning bilən Xəkəm atisi Həmodin: — Bu kizni manga hotunlukka elip bərgin, dəp tələp kildi. **5** Yakup [Xəkəmnin] kizi Dinahning ippitiğə təgkənlikini anglap kaldi. Uning oqulliri malliri bilən dalalarda idi; xunga Yakup ular kəlgüqə jim turup turdi. **6** Xəkəmnin atisi Həmor Yakupning aldioğa uning bilən səzləxkili qikti; **7** Yakupning oqulliri həwərnə anglapla dalalardin kaytip kəlgəni. Bular [Xəkəmnin] kilmaydiqan ixni kilip, Yakupning kizining nomusioğa tēgip İsrail kəbilisidə xərməndilik qiləni üqün əzəlinip, intayin kəttik qəzəpləndi. **8** Həmor ularəğa səz kilip: — Oqlum Xəkəmnin kengli kizinglarəğa qixūp kəptu. İltipət kilip uni oqluməğa hotunlukka bərsənglər! **9** Biz bilən kuda-baja bolup, kizliringlarni bizgə beringlar, bizning kizlirimiznimu silər elinglar; **10** Biz bilən billə turunglar. Mana, yər aldinglarda turuptu; bu yərnə məkən kilip, soda kilip, əzünglər üqün əy-mülük elinglar, — dedi. **11** Xəkəm kizning atisi bilən aka-ukiliriəğa: — Nəziringlarda iltipət tapsam dəymən; silər nemə desənglər, xuni berəy. **12** Məndin kənqilik toyluq yaki sowoqət tələp kilsənglər, manga eytkinilinglarqə beray; pəkət bu kizni manga hotunlukka bərsənglarla bolidu, dedi. **13** Yakupning oqulliri bolsa Xəkəm wə atisi Həmorəğa hiylə-mikir bilən jawab bərdi, qünki u singlisi Dinahning ippitiğə təgkənidi; **14** ularəğa: — Biz bundək kiləlməyimiz, singlimizni hətnisiz birsigə berixkə maqul deyəlməyimiz; qünki bu bizgə nomus bolidu. **15** Pəkət bir xərtimizgə kənsənglarla silərgə maqul bolimiz; silərnin barlik ərkəkilinglar hətnə kilingip bizdək bolsa, **16** Kizlirimizni silərgə berip, silərnin kizliringlarni biz elip aranglarda olturup, bir qəwm bolup qəlimiz. **17** Əmma bizgə kulək salmay hətnə kilingixkə unimisanğlar, undəktə biz kizimizni elip ketimiz, — dedi. **18** Ularning səzliri Həmor wə oqli Xəkəmnin nəzirigə yaqti. **19** Yigit bu ixni kəynigə sozmidi, qünki u Yakupning kizioğa ejil bolup qəlanidi; u atisiniy eydə həmminin ətiwarlik idi. **20** Xuning bilən Həmor oqli Xəkəm bilən xəhərnin dərwasizioğa berip, xəhərnin adəmlirigə səz kilip: — **21** Bu adəmlərnin biz bilən inək etküsi bar. Xunga ular muxu yurtta turup soda-setik kilsun; mana,

balki naming Israil bolidu, d p uning ismini Israil  oyup  oydi. **11** Andin Huda y n  uning ya: — Mən  z m H mmig  Qadir Təngridurmən; sən n sillinip, k p ygin; bir  l, xundakla bir t rk m əllər səndin payda bolidu; padixahlar u sening puxtungdin  iqkidu. **12** Mən Ibrahim w  Ish kka bərgən zeminni sanga berim n, xundakla səndin keyinki n slinggimu xu zeminni berim n, — dedi. **13** Andin Huda uning bilən səzləxkən jaydin, uning yenidin y kiri ya kətürüldi. **14** Y kup Huda  zi bilən səzləxkən jayda bir tax t wr nkli tikləp, üstiga bir xarab h diyasini teksti w  zayt n meyi  uyup  oydi. **15** Y kup Huda  zi bilən səzləxkən xu jayning namini «B yt- l» d p atidi. **16** Andin ular B yt- ldin mengip, Əfratka a z qina yol   lo anda, Ra il ni tolo ak tutup ketip, k tt k tu uqt azabida k ldi. **17**  mma tolo iki k tt k  oyirl xkanda, tu uqt anisi uning ya: —   rk mio in, bu  et m y n  bir  oylung bolidio an boldi — dedi. **18** Xundak boldiki, Ra ila jeni  ik x aldidə, ahirk  n pisi bilən  oyli a «Bən-Oni» d p isim  oydi;  mma uning atisi uni «Bən-Yamin» d p atidi. **19** Ra ila wap t boldi w  B yt-L h m d p atilidio an  fratning yolini n boyi a d pn   ilindi. **20** Y kup uning   brisining üstiga bir hatir  texi tikləp  oydi. B g ng   ad r «Ra il ning   br  Texi» xu y rd  turmakta. **21** Andin Israil s p rni dawamlaxturup Migdal-Edirning u t ripid   z  qidirini takti. **22** Israil u zeminnda turo an wa tidd , Rub n berip  z atisining keniziki Bilha  bilən bir orunda yatti; Israil buni anglap k ldi. Yəkupning on ikki  oyli bar idi: — **23** Leya din to ululo an  oyulliri: — Yəkupning tunji  oyli Rub n w  Ximeon, Lawiy, Y h da, Issakar həm Zəbulun idi. **24** Ra il din to ululo an  oyulliri: — Y s p w  Binyamin idi. **25** Ra il ning dediki Bilha din to ululo an  oyulliri: — Dan w  Naftali idi. **26** Leya ning dediki Zilpa din to ululo an  oyulliri: — Gad bilən Axir idi. Bular bolsa Y kupka Padan-Aramda to ululo an  oyulliri idi. **27**  mdi Y kup atisi Ish kning   xi a, Ibrahim w  Ish k Musapir bolup turo an Kiri t-Arba, yəni Hebronning yenidiki Mamr g  k ldi. **28** Ish kning k rg n k nliri bir yüz səksən yil boldi. **29** Ish k tolimu kerip, k nliri to up, nəpəstin tohtap wap t boldi w   z kəwmining   xi a berip  oxuldi. Uning  oyulliri  saw bilən Y kup uni d pn  kildi.

36 Təwəndikilər Əsawning əvladlıridur (Əsaw yənə Edom dəpmu atilidu): — **2** Əsaw ayallirini Kənaaniylarning kizliridin aldı, yəni Hittiyıldin bolqan Elonning kizi Adah bilən hiwiylərdin bolqan Zibeonning nəwrisi, Anahning kizi Əholibamahəni aldı; **3** uningdin baxka İsmailing kizi, Nebayotning singlisi Basimatımu alqanidi. **4** Adah Əsawqa Elifazni tuqurp bərdi; Basimat bolsa Reuəlni tuqdi. **5** Əholibamah Yəux, Yaalam və Korahni tuqdi; bular Kənaan zeminida Əsawqa tuqulqan oqsullar idi. **6** Əsaw ayalliri, oqul-kizliri, eyidiki həmmə kixilirini və qarpaylirini, bərlək ulaqılirini, xundakla Kənaan zeminida tapkan bərlək təəllukatlırini elip, inisi Yəkuptin ayrilip, baxka bir yurtka kəqüp kətti. **7** Qünki hər ikkisinin təəllukatlıri intayin kəp bolqacaqka, bir yərdə billa təalmaytti; musapir bolup turoqan zemin ularning mal-qarwiliriling kəplükidini ularni bəkamaytti. **8** Buning bilən Əsaw (Əsaw Edom dəpmu atilidu) Seir

teoqloja berip, olturaklixip qaldi. **9** Təwəndikilər taollik rayon Seirdiki Edomiylarning ata-bowisi Əsawning əwladliridur: — **10** Əsawning oqulliri: — Əsawning ayali adahning oqli Elifaz; Əsawning ayali Basimatning oqli Reuəl. Elifazning oqulliri: — Teman, Omar, Zəfo, Gatam wə Kənaz idi. Əsawning oqli Elifazning kiqik hotuni Timna idi; u Elifazqo Amalakni tuqup bərdi. Yukirilar bolsa Əsawning ayali adahning əwladliri idi. Reuəlning oqulliri: — Nahat, Zərah, Xammah wə Mizzah idi; bular Əsawning ayali Basimatning əwladliri idi. **14** Əsawning ayali, yəni Zibeonning qong kizi, Anahning kizi boləjan Oholibamahning oqulliri: u Əsawqo Yəux, Yaalam wə Korahni tuqup bərdi. **15** Əsawning əwladlirining iqidin təwəndiki əmirlər qikkən: — Əsawning tunji oqli Elifazning oqulliridin: — əmir Teman, əmir Omar, əmir Zəfo, əmir Kenaz, **16** əmir Korah, əmir Gatam wə əmir Amalak qikkən. Bular Edom zeminida Elifazning nəslidin qikkən əmirlər bolup, Adahning əwladliri idi. **17** Əsawning oqli Reuəlning oqulliridin əmir Nahat, əmir Zərah, əmir Xammah wə əmir Mizzahlar qikkən; bular Edom zeminida Reuəlning nəslidin qikkən əmirlərdur; bularning həmmisi Əsawning ayali Basimatning əwladliri idi. **18** Əsawning ayali Oholibamahning oqulliridin əmir Yəux, əmir Yaalam wə əmir Korahlar qikkən. Bular Anahning kizi, Əsawning ayali Oholibamahning nəslidin qikkən əmirlər idi. **19** Bular Əsawning, yəni Edomning əwladliri bolup, [Edomiylarning] əmirliiri idi. **20** Həriylardin boləjan Seirning [Edom] zeminida olturoqan əwladliri: — Lotan, Xobal, Zibeon, Anah, Dixon, Ezər wə Dixan idi. Bular Seirning əwladliri bolup, Edom zeminida Həriylarning əmirliiri idi. **22** Lotanning oqulliri Həri bilən Həmam idi; Lotanning singlisi Timna idi. **23** Xobalning oqulliri: Alwan, Manahat, Ebal, Xəfo wə Onam idi. **24** Zibeonning oqulliri: — Ayah wə Anah idi. Bu Anah qəldə atisi Zibeonning əxaklirini bəkiwetip, arxanglarni tepiwəloqan Anahning dəl əzi xü idi. **25** Anahning pərzəntliiri: oqli Dixon; Anahning kizi Oholibamah idi. **26** Dixonning oqulliri: Həmdan, Əxban, Itran wə Keran idi. **27** Ezərning oqulliri: Bilhan, Zaawan wə Akan idi. **28** Dixanning oqulliri: Uz wə Aran idi. **29** Həriylarning əzlrining əmirliiri: əmir Lotan, əmir Xobal, əmir Zibeon, əmir Anah, əmir Dixon, əmir Ezər wə əmir Dixan idi. Bular bolsa Həriylarning Seir zeminida əz namliri boyiqə atəloqan kəbililərnin əmirliiri idi. **31** Israilarning üstigə həq padixah tehi səltənət kilməsta Edom zeminida səltənət kilaqan padixahlar təwəndikidək: — **32** Beorning oqli Bela Edomda səltənət kildi; uning xəhirining ismi Dinhabah idi. **33** Bela əlgəndin keyin, bozrahlik Zərahning oqli Yobab uning ornida səltənət kildi. **34** Yobab əlgəndin keyin, temaniylarning zeminidin kəlgən Huxam uning ornida səltənət kildi. **35** Huxam əlgəndin keyin, Bedadning oqli Hədad uning ornida səltənət kildi. U Moabning yaylaklirida midiyaniylarqo hujum kilip yənggənidi. Uning xəhirining ismi Awit idi. **36** Hədad əlgəndin keyin, masəkahlik Samlah uning ornida səltənət kildi. **37** Samlah əlgəndin keyin, «Dəryanin boyidiki Rəhəbot»tin kəlgən Saul uning ornida səltənət kildi. **38** Saul əlgəndin keyin, Akborning oqli Baal-hanan uning ornida səltənət kildi. **39** Akborning oqli

Baal-hanan əlgəndin keyin, Hədar uning ornida səltənət kildi. Uning xəhirining ismi Pau idi. Uning ayalining ismi Məhetəbəl bolup, u Məy-Zahabning kizi boləjan Matrədnin kizi idi. **40** Əsawning nəslidin boləjan əmirlər ularning at-isimliri, jəmətliri, nəsəbnamiliri wə turoqan jayliri boyiqə: əmir Timna, əmir Alwah, əmir Yəhət, əmir Oholibamah, əmir Elah, əmir Pinon, əmir Kenaz, əmir Teman wə əmir Mibzar, əmir Magdiyəl wə əmir Iramlar idi. Bular Edomiylarning əmirliiri bolup, əzliiri igiləp olturaklaxqan jaylar əz namliri bilən atəloqanidi. Mana xü tərəkidə Əsaw Edomiylarning ata-bowisi boldi.

37 Yəqub bolsa atisi musapir bolup turoqan yərdə, yəni Kanaan zeminida olturaklaxtı. **2** Təwəndikilər Yəqub əwladlirining ix-izliridur. Yüsüp yigit bolup on yəttə yaxka kirqən qəqlirida, akiliri bilən billə qoylarni bəkatı; u atisining kiqik hotunliri Bilhah wə Zilpahning oqulliri bilən billə ixləytti. Yüsüp atisiqo ularning naqar kiliklirini eytip qoyatti. **3** Yüsüp Israilning kəriqəjan wəktida tapqan balisi boləqəqka, uni bəxka oqulliridin bəkrək yaxhi kərətti. Xunga u Yüsüpkə uzun yənglik tən tiktürüp bərdi. **4** Əmma akiliri atisining uni əzlridin yaxhi kəridioqinini kərüp, uningqo əq bolup kəloqanidi wə uningqo qiraylik gəp kilmətti. **5** Uning üstigə Yüsüp bir qix kərgən bolup, uni akiliriqə dəp bəriwid, ular uningqo təhimu əq bolup kətti. **6** Yüsüp ularqə mundaq dedi: — Menin kərgən xü qixünmi anglap bəkinglar. **7** Mana, biz həmmimiz etizlarda əxliklarni bəqləwatəkdəkmiz. Kərisəm menin ənqəm əra turuptidək; silərnin ənqənglar bolsa menin ənqəmnin qərisigə olixip təzim kilip turoqudək! — dedi. **8** Akiliri uningdin: — Əjəba, sən bizgə padixah boləmsən? Üstimizgə həkümranlik kiləmsən? — dəp soridi. Uning kərgən qixliri wə gəpidin akiliri uni təhimu yaman kərđi. **9** Keyin u yəna bir qix kərđi wə qixüni akiliriqə dəp: — Mana, mən yəna bir qix kərdüm. Kərisəm, kuyax bilən ay wə on bir yultuz mənə təzim kilip turoqudək! — dedi. **10** U bu qixüni atisi wə akiliriqə dəp bərdi. Atisi uningqə tənbiş bəri: — Bu kərgininz zadi kəndək qix? Əjəba, mən, anang wə aka-ukiliring əldinqə bəri, sanga yərgə bax urup təzim kilimizmu? — dedi. **11** Xuning bilən akiliri uningqə həsət kiləjili turđi. Əmma atisi xü gəpni kəngligə püküp qoyđi. **12** Əmdi Yüsüpnin kərindaxliri atisining qoylirini bəkkili Xəkəmgə kətkənidi. **13** Israil Yüsüpkə: — Akiliring Xəkəmdə pəda bəkiwatidioqu? Kəl, mən seni ularning kəxiqə əwətəy, dewidi, Yüsüp: — Mana mən, dedi. **14** U uningqə: — Əmdi bəri akiliring əman-esənnu-məsmu, qoylar əman-esənnu-məsmu, mənə hawirini elip kəlgin, dəp uni Həbron jiləjisidin yoloqə salđi; u Xəkəmgə bərdi. **15** Xu yərdə birsi uning ədalada tənəp yürginini kərüp uningdin: — Nəmə izdəwətisən, dəp soridi. **16** U: — Mən akilirimni izdəwatimən. Ularning padilirini kəyərđə bəkiwatqanlikini eytip bərsingiz, dedi. **17** U ədəm əwəb bəri: — Ular bu yərdin ketip qəldi, qünki mən ularning: «Yüringlar, Dotənoqə baraylı» dəginini anglidim, dedi. Xuning bilən Yüsüp akiliring arkişidin bəri, ularni Dotəndin tapti. **18** Ular uni yirəktin kərüp, u tehi ularning kəxiqə kəlməyła, uni əltürəwətxni məşləhtəxti. **19** Ular bir-birigə: —

Mana heliki qūx kergūqi keliwatidu. **20** Kelinglar, uni oltürüp muxu yərdiki oraklardin birgə taxliwetəyli, andin: — Wəhxiy bir haywan uni yəp ketiptu, dəyli. Xunda, biz uning qūxlirining nemə bolididoinini kerimiz! — dedi. **21** Əmma Rubən buni anglap uni ularning kolliridin kūtuzmaqqi bolup: — Uni oltürməyli, dedi. **22** Rubən ularoqa yənə: — Kən təkmənglar! Bəki uni qeldiki muxu orakkə taxliwetinglar; lekin uningoqa kol təgküzmənglar, dedi (əməliyəttə, u uni ularning kolidin kūtuzup, atisining kəxiəqa kayturuwətməkqi idi). **23** Yūsüp akilirining kəxiəqa yetip kəlgəndə ular uni tutup, uning əlahidə tonini, yəni kiyiklik uzun yənglik tonini salduruwəlip, orakkə taxliwətti. Ləkin orək kuruq bolup, iqidə su yok idi. **25** Andin ular tamak yegili olturdi. Ular bəxini kətürüp kəriwidi, mana Ismaillarning bir karwini Gilead tərəptin keliwatatti. Təgilirigə dora-dərmək, tutiya wə murməkkilər artoqlan bolup, Misir tərəpkə ketiwatatti. **26** Yəhuda kərandaxlirioqa: — Bizning bir tuşqan kərandiximizni oltürüp, kenini yoxurənimizning nemə paydisi bar? **27** Kelinglar, uni Ismaillaroqa setiwətyli; kəndakla bolmisun u bizning inimiz, bir tuşqan kərandiximiz; xunga uningə kol salmayli, dewidi, kərandaxli buningə kulək saldi. **28** Midiyanlik Sodigərlər xə yərdin otiüp ketiwatkəndə, ular Yūsüpnə orəktin tartip qikiqip, ularoqa yigirmə kümüx tənggigə setiwatatti. Bular bolsa Yūsüpnə Misiroqa elip kətti. **29** Rubən orakning yəniəqa kaytip kəlip, Yūsüpnəning orakkə yolkūqini kəriup, kiyimlirini yirtip, **30** inilirining kəxiəqa bəriup: — Bala yok turidu! Əmđi mən nəgə baray?! — dedi. **31** Əmma ular Yūsüpnəning tonini elip, bir tekini boşuzlap tonni uning kəniəqa miləp, **32** Andin uzun yənglik tonni atisining kəxiəqa əwətip, uningəqa: — Buni biz tepiwəlduk; bu oqlungning tonimə-əməsmu, əzəng kəriup bəkkin, dedi. **33** U uni tonup: — Bu dərwəkə mening oqlumning toni ikən; bir wəhxiy haywan uni yəp kətkən ohxaydu; xūbhəsiszki, Yūsüp titmə-titmə kiliwetilip! — dedi. **34** Xuning bilən Yəqub kiyimlirini yirtip, beligə bəz baqlap, nuroqun künlərgigə oqlı üqün matəm tutti. **35** Uning həmmə oql-kizliri yəniəqa kəlip uningəqa təsəlli bərsimu, u təsəllini qəbul kilmay: «Mən təhtisəroqa qixiup oqlumning kəxiəqa barəuqə xundək matəm tutimən!» dedi. Yūsüpnəning atisi xə peti uningəqa əh-zər kətiurp matəm tutti. **(Sheol h7585)** **36** Əmđi midiyaniylar [Yūsüpnə] Misiroqa elip bəriup, Pirəwnning bir oqojidari, pasiban bəxi Potifəroqa sattı.

38 U wəqitlarda xundək boldiki, Yəhuda akakilirining kəxidən ketip, Hiraş isimlik Adullamlik bir kixiningigə qūxti. **2** Xu yərdə Yəhuda Xua isimlik bir Kənaaniyning kizini kərđi; u uni hotunlukqə elip kəxiəqa kirip yatti. **3** U həmilidar bolup bir oqlul tuəđi; Yəhuda uningəqa «Ər» dəp at kəydi. **4** U yənə həmilidar bolup, bir oqlul tuəđi wə uningəqa Onan dəp at kəydi. **5** Andin yənə həmilidar bolup bir oqlul tuəđi wə uningəqa Xəlah dəp at kəydi. U tuəquləqəndə Yəhuda Kəzibdə idi. **6** Yəhuda tunji oqlı Ərgə Tamar isimlik bir kizni elip bərđi. **7** Ləkin Yəhudəning tunji oqlı Ər Pərwərdigəning nəziridə rəzil boləqəqə, Pərwərdigə uni oltürdi. **8** Bu qəşqəda Yəhuda Onanoqa: — Akəngning əyalining kəxiəqa kirip, uni hotunlukqə elip kərandaxlik burqini Ada kiliup, akəng üqün nəsil kəldurəjin, dedi. **9** Əmma Onan bu

nəsilning əzigə təwə bolmaydıəqlanlikini bilip, akisioqa nəsil kəldurmaslik üqün hər kətim akisining əyalı bilən billə boləqəndə mənəyisini yərgə akturuwəttətti. **10** Uning bu kilmixi Pərwərdigəning nəziridə rəzil kərtəngəqə, unimə oltürüwətti. **11** Yəhuda əmđi kəlini Tamarəqa: — Oqlum Xəlah qəng boləuqə atəngning əyidə tul olturup tuəqin, dedi. Qūnki u iqidə: — Bumu akiliriəqa ohxəx əliup kərtərməkin, dəp kərkti. Xuning bilən Tamar bəriup atisining əyidə turup kəldi. **12** Əmđi kəp künlər otiüp, Xuaning kizi, Yəhudəqa təgkən əyal əldi. Yəhuda təsəlli tapkəndin keyin adullamlik dosti Hiraş bilən billə əzəning qoy kirkioquqilirining əhwalini biləxə Timnahqə qikti. **13** Tamarəqa: — Keynatəng qoylirini kirkioqli Timnahqə yol əldi, dəgən həwə yətti. **14** Xuning bilən Tamar Xəlah qəng boləqən bolsimu, mən uningəqa hotunlukqə elip bərilimədim, dəp kərap, tulluk kiyimini seliwətip, qūmbəl tartip bədinini orap, Timnah yolining üstidə Ənaiməqa rixə eqizioqa bəriup olturdi. **15** Əmđi Yəhuda uni yizi yepiklik həldə kərgəndə: — Bu bir pəhixə əyal ohxaydu, dəp oylidi. **16** U yoldin burulup uning yəniəqa bəriup, əz kəlini ikənlikini bilməy: — Kəl, mən sən bilən billə bolay, dedi. U jawab bəriup: — Mən bilən billə bolsəng, mənə nemə bərişən? dəp soridi. **17** U uningəqa: — Padəmməng iqidin bir oqlakni sənə əwətip bəray, dedi. Ayal: — Sən uni əkelip bərgüqə, mənə rənigə birər nərsə bəramsən? dəp soriwidi, **18** U: — Sənə nemini rənigə bəray? — dedi. U: — Əz məhürəng bilən uning xoynisini wə koləngdiki həsəngni rənigə bərgin, dewidi, u bularni bəriup, uning bilən birgə boldi. Xuning bilən u uningdin həmilidar bolup kəldi. **19** Andin Tamar ornidin turup məngdi; u pəranjini seliwətip, tulluk kiyimini kiyiwəldi. **20** Yəhuda: — U hotunning kolidiki rənigin yəndurup kəlsun dəp adullamlik dostining kəli arkiqil oqlakni əwətti, əmma u uni tapalmidi. **21** U xu jaydik adəmlərdin: — Ənaimdiki yolning boyidə olturəqən butpərəs pəhixə kəni, dəp sorisə, ular: — Bu yərdə həqbir butpərəs pəhixə boləqən əməs, dəp jawab bərđi. **22** Buning bilən u Yəhudəning kəxiəqa yəniup bəriup: — Mən uni tapalmədim; üning üstigə u jaydik adəmlərmu: «Bu yərdə həqbir butpərəs pəhixə əyal boləqən əməs» deyixti, dedi. **23** Yəhuda: — Boptu, u nərsilərnə u elip kətsə kətsun; bolmisə, bəxkilərnəng məshirisigə kəlimiz. Nemilə bolmisun, mən uningəqa oqlək əwəttim, ləkin sən u hotunni tapalməding, dedi. **24** Üq əyqə otkəndin keyin bərsi Yəhudəqa: — Səning kəlining Tamar buzukqilik kildi, uning üstigə zinadin həmilidar bolup kəldi, dəgən həwəni yətküzdi. Yəhuda jawəbən: — Uni elip qikiqinlar, kəydürüwətilsun! — dedi. **25** Ləkin u elip qikiqələndə kəynatisioqa həwə əwətip: — Bu nərsilərnəng igisi boləqən adəmdin həmilidar boldum! Əmđi sən kəriup bək, bu məhür, xoynisi wə həsəning kimning ikənlikini etirap kiləqin, dedi. **26** Yəhuda bu nərsilərnə etirap kiliup: — U mənə nisbətən həkliktur; dərwəkə mən uni oqlum Xəlahqə elip bərmədim, dedi. Bu itxin keyin Yəhuda uningəqa yənə yəkinqilik kilmidi. **27** Uning tuəqut wəkti yəkinqixi, mənə kərsikidə kəxkəzək bər idi. **28** U tuəqən wəktidə balilərdin bərsi kolini qikiqirwidi, tuəqut anisi dərhal bər kizil yipni elip: «Bu əwəll qikti» dəp uning kəlioqa qigip kəydi. **29** Ləkin u kolini yənə

iqigə tikiwaldi, mana uning inisi qikti. Xuning bilən tuoqut anisi: «Sən qandak kılıp besüp qikting!» dedi; xuning bilən uningoya «Pəraz» degan at koyuldi. **30** Andin kolioja kizil yip qigilgan akisi tuoquldi. Uning ismi Zərah dəp ataldi.

39 Yüsüp bolsa Misiroja elip kelindi; uni Pirəwnning oqojidari, pasiban bexi Potifar xu yərgə elip kəlgən Ismaillarning kolidin setiwalidi. **2** Lekin Pərwərdigar Yüsüp bilən billə boləqəqə, uning ixliri ongəja tartti; u misirlik hojisininə oyidə turup kaldi. **3** Uning hojisi Pərwərdigarning uning bilən billə ikənlikini, xundakla u nemə ix kilsa, Pərwərdigarning uning kolidə ronək tapkuzənanlikini baykidi. **4** Xuning bilən Yüsüp uning nəziridə iltipət tepip, uning has hizmatqisi boldi. Hojisi uni əyini baxkuruxkə koydi wə barlik təəllukatini uning kolioja tapxurdi. **5** Wə xundək boldiki, u uni əyi wə barlik təəllukatini baxkuruxkə koyəjəndin tartip, Pərwərdigar bu misirlikning əyini Yüsüpninğ səwəbidin bərikətlidi; Pərwərdigarning bərikiti uning pütün ailisi wə barlik terikqilikioja kəldi. **6** Xuning bilən [Potifar] barlik ixlirini Yüsüpninğ kolioja tapxurup, əz tamikini yeyixtin baxkə heqkəndək ix bilən kari bolmidi. Yüsüp bolsa kamiti kelixkən, huxqiray yigit idi. **7** Birnəqqə wəqit ətkəndin keyin xundək boldiki, uning hojisininə ayalining Yüsüpkə kəzi qüxüp kelip: — Mən bilən yatkin! — dedi. **8** Əmma u unimay hojisininə ayalioja mundaq dedi: — Mana hojam əydiki ixlarni, xundakla barlik təəllukatini koluməja tapxurdi, manga tolimu ixinip ixlirim bilən kari bolmaydu. **9** Bu eydə məndin qong adam yok. Səndin baxkə u heqbir nərsini məndin ayimidi — qünki sən uning ayalidursən! Xundək turukluk mən kəndəkmə bundək rəzillikni kılıp Huda aldida gunəhkar bolay? — dedi. **10** Gərqə hər küni Yüsüpkə xundək desimu, xundakla u uning bilən yetip uningəja yeqinqilik kilixni yəki uning bilən birgə turuxni rət kıləjan bolsimu, **11** xundək bir wəqə boldiki, bir küni u əz ixi bilən əy iqigə kirgənidi, əydidilərdin heqkəysisi əyning iqidə əməs idi; **12** bu ayal uning tonini tutuwelip: — Mən bilən yatkin! dedi. U tonini uning kolioja taxlap koyup, yügürgən peti keqip taxkiriəja qikip kətti. **13** Ayal Yüsüpninğ tonini əz kolioja taxlap keqip qikip kətkinini kərtip, **14** əydidiki hizmətqilirini qakirip ularəja: — Karanglar, erim bizgə həkərat kəltürsun dəp bir ibranıy adəmnı elip kəptul! Bu adəm yeniməja kirip: «Sən bilən yatay» dewidi, kəttik warkiridim! **15** U mening kəttik warkiriəjinimni anglap, tonini yeniməja taxlap, taxkiriəja keqip kətti, dedi. **16** Xuning bilən hojisi əyigə yenip kəlgüqə u Yüsüpninğ tonini yenidə saklap koydi. **17** Andin u erigimu xu gəpnı kılıp: — Sən elip kəlgən heliki ibranıy kul manga həkərat kəlixkə kəximəja kirdi. **18** Lekin mən kəttik warkirəp-jarkirdim, u tonini kəximəda taxlap, taxkiriəja keqip kətti, — dedi. **19** Uning hojisi ayalining: — Sening kulung meni undək-mundək kildi, degən gəplirini anglap qəzipi ottək tutaxti. **20** Xuning bilən Yüsüpninğ hojisi uni tutup orda munarlik zindənoja kəməp koydi. Xu yərgə pəkət padixəhning məhbusliri solinatti. Buning bilən u xu yərdə soləkta yetip kaldi. **21** Lekin Pərwərdigar Yüsüp bilən billə bolup, uningəja xapəət kərsitip, uni zindan begining nəziridə iltipət tapturdi. **22** Xuning bilən zindan begi gundihanida

yatkan həmmə məhbuslarni Yüsüpninğ kolioja tapxurdi. Xu yərdə kılindiojan hərəkəndək ix uning kəli bilən bolatti. **23** Zindan begi Yüsüpninğ kolidiki heqkəndək ixtin oğm kilmətti; qünki Pərwərdigar uning bilən billə bolup, u hərnemə kilsa Pərwərdigar uni onguxluk kılatti.

40 Bu ixlərdin keyin Misir padixəhning səkiysi wə bax nawiysi Misir padixəhning zitiəja tegip gunəhkar bolup kaldi. **2** Xuning bilən Pirəwn uning bu ikki mənəspədariəja, yəni bax səkiy wə bax nawayəja qəzəplənip, **3** ularni pasiban bəxingin səriəyoja, Yüsüp soləklik munarlik zindənoja solap koydi. **4** Pasiban bexi Yüsüpnı ularning hizmitidə bolup ularni kütüxkə təyinlidi. Ular soləkta birnəqqə kün yetip kaldi. **5** Ular ikkisi — Misir padixəhning səkiysi wə nawiysi gundihanida soləklik turojan bir keqidə qüx kərdi. Hərbirininə qüxining əzigə has təbiri bar idi. **6** Ətisi ətigəndə, Yüsüp ularning kəxiəja kırıwidi, ularning oğməkin olturojini kərdi; **7** xunga u əzi bilən billə hojisininə səriəyida soləklik yatkan Pirəwnning bu ikki mənəspədaridin: — Nemixkə qirayənglar bügün xunga soləjun? — dəp soridi. **8** Ular uningəja jawab bərip: — İkkimiz bir qüx kərduk; əmma qüximizninğ təbirini yəxip bəridiojan kixi yok, dedi. Yüsüp ularəja: — Qüxkə təbir bərix Hudadin bolidu əməsmu? Qüxünglarni manga eytip bəringlar, — dedi. **9** Buning bilən bax səkiy Yüsüpkə qüxini eytip: — Qüxümdə aldimdə bir üzüm teli turoqudək; **10** bu üzüm telininğ üq xəli bar ikən. U bih urup qeqəkləp, saplıridə uzum pixip ketiptudək; **11** Pirəwnning kədəhi kolumdə ikən; mən üzümədnı elip Pirəwnning kədəhiğə sikip, kədəhni uning kolioja sunuptimən, dedi. **12** Yüsüp uningəja jawabən: Qüxning təbiri xudurki, bu üq xəh üq künni kərsitidu. **13** Üq kün iqidə Pirəwn kəddingni ruslitip, seni mənəspinggə kəytidin təyinləydu. Buning bilən sən burun uningəja səkiy boləqəndək Pirəwnning kədəhni uning kolioja sunidiojan bolisən. **14** Lekin ixliring onguxluk boləqənda meni yadingəja yatküzüp, manga xapəət kərsitip Pirəwnning aldida mening toqəramdə gəp kılıp, meni bu əydn qikərtkəysən. **15** Qünki mən həkəkətin ibranıylarning zeminidin nəhəkə tutup elip kəlimdim, — dedi. **16** Bax naway Yüsüpninğ xundək yəhxi təbir bərgininı kərtip uningəja mundaq dedi: — Mənmə üzümni qüxümdə kərdüm; mana, bəximdə ak nən bar üq səwət bar ikən. **17** Əng üstünki səwəttə nawaylar Pirəwngə pixurojan hərhlil nəzunəmətlər bar ikən; ləkin kuxlar bəximdəki u səwəttiki nərsilərnı yəp ketiptudək, — dedi. **18** Yüsüp jawabən: — Qüxning təbiri xudurki: — Bu üq səwət üq künni kərsitidu. **19** Üq kün iqidə Pirəwn səning bəxingni kəsip, jəstingni dərəhkə asidikən. Xuning bilən uqərkənatlar kelip gəxüingni yəydikən, — dedi. **20** Üqinqi küni xundək boldiki, Pirəwnning tuəqulojan küni boləqəqə, u həmmə hizmətkərliri üqün bir ziəpət kılıp bərdi, xundakla dərwəhə hizmətkərlirininə arisida bax səkiyning bəxini kətiürdi wə bax nawayning bəxini aldi; **21** u bax səkiynı kəytidin əz mənəspigə təyinlidi; xuning bilən u Pirəwnning kədəhini uning kolioja kəytidin sunidiojan boldi. **22** Lekin bax nawayni bolsa Yüsüp ularəja təbir

bərgəndək esiwətti. **23** Əmma bax sakij Yüsüpni heq əsliməy, əksiqə uni untup qaldı.

41 Toptooqra ikki yil etüp, Pirəwn bir qüx kərđi. Qüxidə u [Nil] dəryasining boyda turəduq. **2** Həm qiraylıq həm semiz yəttə tuyak inək dəryadin qikip, kumuxlukta otlaptu. **3** Andin yəne yəttə tuyak inək dəryadin qikiptu; ular sət həm oruk bolup, aldinki inəklərnin yenida, dəryanin boyda turuptu. **4** Bu sət həm oruk inəklər u yəttə qiraylıq həm semiz inəklərnin yəwetiptu. Xu waqıtta Pirəwn oyojinip ketiptu. **5** U yəne uhlap, ikkinji kətim qüx kərđi: — Mana, bir tüz buqday xehidin tok wə qiraylıq yəttə baxaq qikiptu. **6** Ulardin keyin yəne yəttə baxaq qikiptu; ular həm oruk wə puqək bolup, xərk xamilida solixip qaloqanidi. **7** Bu oruk baxaqlar u yəttə semiz, tok baxaqları yutub ketiptu. Andin Pirəwn oyojinip ketiptu, wə uning qüxi ikən. **8** Ətisi uning kengli nahayiti biaram bolup, Misirdiki həmmə palqi-jadugərlər bilən barlıq danixmənlərnin qakirtip qaldı. Pirəwn öz qüxinin ularoqə eytip bərđi; ləkin heqkim Pirəwnqə qüxlərnin təbirini dəp bəralmıdı. **9** U qaoqda bax sakij Pirəwnqə: — Bügün mening ötküzgən hatalıqlırım esimqə kəldi. **10** Burun Pirəwn janabliri kullirioqə, yəni pekir wə bax nawayoqə aqqiklinip, bizni pasiban bexining sariyida solakqə taxlıoqanidila; **11** Xu qaoqlarda hər birimiz bir keqida birdin qüx kərduq; hər kaysimiz kərgən qüxning təbiri baxqə-baxqə idi. **12** Xu yərdə biz bilən billə pasiban bexining quli boləqan bir ibranij yigit bar idi. Uningoqə qüxlirimizni eytiwiduk, u bizqə qüxlirimizning təbirini bayan kildi; u hər birimizning kərgən qüxigə qarap təbir bərgənidi. **13** Xundak bəldiki, ixlar dəl uning bərgən təbiridə deyilgəndək yüz bəldi; janabliri pekirni öz mənsipimqə kaytidin təyinlidila, bax nawayni darəqə astila, — dēdi. **14** Xuning bilən Pirəwn adam əwətip, Yüsüpni qakirdi; ular dərhal uni zindandin qikardi. Yüsüp burut-sakilini qüxürüp, kiyimlirini yənggüxləp, Pirəwnning aldioqə kirdi. **15** Pirəwn Yüsüpqə: — Mən bir qüx kərđüm, əmma uning təbirini eytip bəraləydiğə heqkim qikmıdı. Anglisam, sən qüxkə təbir bəraləydiğənsən, — dēdi. **16** Yüsüp Pirəwnqə jawab berip: — Təbir berix özümədən əməs; ləkin Huda Pirəwnqə hatirjəmlik beridəqan bir jawab beridu, — dēdi. **17** Pirəwn Yüsüpqə: — Qüxümədən mən dəryanin kirojkiqə turuptimən. **18** Qarışam, dəryadin həm semiz həm qiraylıq yəttə tuyak inək qikip kumuxlukta otlaptu. **19** Andin ulardin keyin əjiz, tolimu sət həm oruk yəttə tuyak inək qikiptu. Mən Misir zeminida xundak sət inəklərnin kərgən əməsmən. **20** Bu oruk, əski inəklər bolsa awwalki yəttə semiz inəkni yəwetiptu. **21** Ularni yəwətkən bolsimu, kərsikioqə bir nemining kirgənliki heq ayan bolmaptu, ularning kərunixi bəlki burunkidək sət imix. Andin mən oyojinip kəttim. **22** Andin yəne bir qüx kərđüm, mana bir xahın yəttə həm tok həm qiraylıq baxaq qikiptu. **23** Andin yəne yəttə puqək, oruk baxaq qikiptu; ular xərk xamili bilən solixip kurup ketiptu. **24** Bu oruk baxaqlar yəttə qiraylıq baxaqları yəp ketiptu. Mən bu ixni palqi-jadugərlərgə dəp bərsəm, mənqə təbirini eytip beridəqan heq kixi qikmıdı, dēdi. **25** Yüsüp Pirəwnqə: — [Janabliri] Pirəwnning qüxliri bir mənədidur. Huda Əzi kılmaqı boləqan ixlirini Pirəwnqə aldın bildürdi. **26** Bu yəttə yaxhi inək yəttə

yilni kərsitidu; yəttə yaxhi baxaqları yəttə yilni kərsitidu. Bu qüxlər ohxax bir qüxtur. **27** Ulardin keyin qikqan yəttə oruk, yaman sət inək yəttə yilni kərsitidu; xərk xamili bilən solixip qaloqan yəttə kuruk baxaqları xundak bolup, aqarqılıq bolidəqan yəttə yildur. **28** Mən Pirəwnqə dəydiğə səzüm xuki, Huda yekında kılmaqı boləqan ixni Pirəwnqə ayan kildi. **29** Mana, pütkül Misir zeminida yəttə yiləqə məmurqılıq bolidu; **30** andin yəttə yiləqə aqarqılıq bolidu; xuning bilən Misir zeminida pütkül məmurqılıqni unutkuzidəqan aqarqılıq zeminin wəyran kildi. **31** Kelidəqan aqarqılıqning səwəbidin zeminida boləqan məmurqılıq kixilərnin esidin kətürülüp ketidu; qünki aqarqılıq tolimu eqir bolidu. **32** Ləkin qüxning yandırulup, Pirəwnqə ikki kətim kəruniginin əhmiyiti xuki, bu ix Huda təripidin bəkitilgən bolup, Huda uni pat arida əməlgə axuridu. **33** Əmdi Pirəwn əzi üqün pəm-parəsətlik həm dana bir kixini tepip, Misir zeminioqə kəysun. **34** Pirəwn xundak kilsunki, məmurqılıq boləqan yəttə yilda Misir zeminidin qikqan axlıqning bəxtin birini toplanglar dəp zeminioqə nəzarətkilərnin təyinlisun. **35** Bular u kelidəqan tokqılıq yıllirida barlıq axlıqnı topla, xəhər-xəhərlərdə yeməlik bolunsun dəp buqday-konakları Pirəwnning kol astioqə jəm kılıp saklitip kəysun. **36** [Yiləqə] xuki axlıqlar Misir zeminida bolidəqan yəttə yıllık aqarqılıqqa təqabil turux üqün saklansun; xuki tərəkidə zemin aqarqılıqni həlak bolmaydu, — dēdi. **37** Bu sət Pirəwn wə uning hizmətkarlırining nəzirigə təza yaqti. **38** Xuning bilən Pirəwn hizmətkarlırioqə: — Bu kixidək, iqidə Hudaning rohi bar yəne birsini tapalamduk?! — dēdi. **39** Pirəwn Yüsüpqə: — Huda sənqə buning həmmisini ayan kıləqanikən, sənəqə pəmlik həm dana heqkim qikmaydu. **40** Sən əmdi mening eyümmi baxkuruxqə bəkitildin, barlıq həlkim sening əozingəqə qarap əzlrini tərtpikə tizsun. Pəkət təhttilə mən səndin üstün turimən, — dēdi. **41** Ahirida Pirəwn Yüsüpqə: — Mana, mən sən pütkül Misir zeminining üstidə təyinlidim, — dēdi. **42** Buning bilən, Pirəwn öz kolidin məhür üzükini qikrip, Yüsüpning kolioqə saldı; uningə nəpis kanap rəhttin tikilgən libasni kiygüzüp, boynioqə bir altun zənjir esip kəydi. **43** Uni əzinin ikkinji xəhanə hərwisioqə olturoquzup, uning aldida: «Tiz pükünglar!» — dəp jar saldurdu. Xundak kılıp, Pirəwn uni pütkül Misir zeminioqə tikləp kəydi. **44** Andin Pirəwn Yüsüpqə yəne: — Mən dēgən Pirəwndurmən; pütkül Misir zeminida sənəqə heqkim kol-putini midirlatmisun! — dēdi. **45** Pirəwn Yüsüpqə Zafinat-Paanıyah dēgən namni bərđi wə on xəhridiki kaqın Potifrahning kizi Asinatni uningə hotunlukqə elip bərđi. Xundak kılıp Yüsüp pütkül Misir zeminini baxkurux üqün qərgiləkkə qikti. Yüsüp Misir padixahı Pirəwnning hizmitidə boluxqə bəkitilgəndə ottuz yaxta idi; u Pirəwnning aldidin qikip, Misir zeminining hər qəysi jaylirini kəzdin kəqürdi. **47** Məmurqılıq boləqan yəttə yil iqidə zeminning həsuli dəwə-dəwə bəldi. **48** Yəttə yilda u Misir zeminidin qikqan axlıqnı yiləqə, xəhər-xəhərgə toplıdı; hər qəysi xəhərnin ətrapidiki etizlikning axlıqnı u xuki xəhərnin əzigə juoqlap kəydi. **49** Xu tərəkidə Yüsüp dēngizdiki kumdək nahayiti kəp axlıq toplıdı; axlıq həddi-həsəbsiz boləqaqə, ular həsəblaxni tohtattı. **50** Aqarqılıq yılliri

yeti yil kelixtin burun Yüsüpka ikki oqul tərəldi. Bularni Ondiki kahin Potifərahning kızı Asinat uningəja tuqup bərdi. **51** Yüsüp: «Huda pütün japa-muxəkkitim wə atamning pütün ailisini kenglumdin kətürüwətti» dəp tunji oqloja Manassəh dəp at qoydi; **52** andin: «Mən azab-əqubət qəkkən yurtta Huda meni mewilik kildi» dəp ikkinisigə əfrəim dəp at qoydi. **53** Misir zeminida məmurqılıq boləjan yəttə yil ayəqlaxti. **54** Andin Yüsüpnin eytkindək aqarqılıknıng yəttə yili baxlandi. U qəqlarda baxka barlik yurtlardimu aqarqilik boldi; ləkin Misir zeminidiki hər yərlərdə nan bar idi. **55** Aqarqılıq pütkül Misir zeminini bəskənda, həlk axlık sorap Pirəwnəgə pəryəd kildi. Pirəwn misirliklərnin həmmisigə: — Yüsüpnin qəxiəja bərip, u silərgə nemə desə, xuni qilinglar, — dedi. **56** Aqarqılıq pütkül yər yüzini besip kətti. Yüsüp hər yərdiki ambarlarni eqip, misirlikləroja axlık satatti; aqarqılıq Misir zeminida intayin eqip boləjili turdi. **57** Aqarqılıq pütkül yər yüzini bəskən boləjaqka, barlik yurtlardiki həlkmu axlık ələjili Misiroja Yüsüpnin qəxiəja kələtti.

42 əmdi Yakup Misirda axlık barlikini bilginidə oqullirioja: — Nemixka bir-biringlarəja qərixip turisilər? — dedi. **2** Andin yənə: — Manga qəranglar, angliximqə Misirda axlık bar ikən. U yərgə bərip, andin xu yərdin bizgə axlık elip kelinglar; buning bilən ələp kətməy, tirik qəlimiz, — dedi. **3** Buning bilən Yüsüpnin on akisi axlık setiwələjili Misiroja yəloja qikti. **4** Ləkin Yakup Yüsüpnin inisi Binyaminning birə yamanlıkka uqrap kəlixidin qərkup uni akiliri bilən billə əwətmidi. **5** Xuningdək aqarqılıq Qənaan zeminidimu yüz bərgəqə, İsrailnin oqulliri axlık ələjili kəlgənlər arisida bar idi. **6** Yüsüp zeminning waliysi bolup, yurtning barlik həlkigə axlık setip bərgüqi xu idi. Yüsüpnin qəxiiri kəlip uning əldida yüzlirini yərgə təgküzüp təzim kildi. **7** Yüsüp akilirini kərupla ularni tonudi; ləkin u tonuxluq bərməy, ularəja qəpal tələppuzda gəp kəlip: — Qəyərdin kəldinglar, dəp soridi. Ular jawabən: — Qənaan zeminidin axlık ələjili kəlduk, — dedi. **8** Yüsüp akilirini tonuəjan bolsimu, ləkin ular uni tonumidi. **9** Yüsüp əmdi ular toqrisida kərgən qüxlirini esigə elip, ularəja: — Silər jasus, bu əlnin mudapiəsiz jaylirini kəzətkili kəldinglar, — dedi. **10** Əmma ular uningəja jawab bərip: — Əy hojam, undək əməs! Bəlki kəminiliri axlık setiwələjili kəldi! **11** Biz həmmimiz bir adəmnin oqulliri, səmimiy adəmlərmiz. Kəminiliri jasus əməs! — dedi. **12** U ularəja yənə: — Undək əməs! Bəlki zeminning mudapiəsiz jaylirini kərgili kəldinglar, — dedi. **13** Ular jawab bərip: — Kəminiliri əslida on ikki kərixidə iduk; biz həmmimiz Qənaan zeminidiki bir adəmnin oqulliridurmiz; ləkin kənji inimiz atimizning kəxida kəlip qəldi; yənə bir inimiz yəqəp kətti, — dedi. **14** Əmma Yüsüp ularəja yənə: — Mana mən dəl silərgə eytkinimdək, jasus ikənsilər! **15** Pirəwnning həyati bilən qəşəm kəlimənki, kiqik ininglar bu yərgə kəlmigüqə silər bu yərdin qikip kətməysilər; silər xuning bilən sinlisilər. **16** Ininglarni elip kəlgili biringlarni əwətinglar, qəlojanliringlar bolsa solap qoyulisilər. Buning bilən eytkinilərnin rast-yəlojanlık ispatlinidu; bolmisa, Pirəwnning həyati bilən qəşəm kəlimənki, silər jəzmən jasus! — dedi. **17** Xuning bilən u ularni üç künigə

solap qoydi. **18** Üqinqi künü Yüsüp ularəja mundək dedi: — Mən Hudadin qərkədiəjan adəmmən; tirik kəlixinglar üçün muxu ixni kilinglar: — **19** Əgər səmimiy adəmlər bolsanglar, kərixidaxliringlardin biri silər solənojan gundihanida soləkləq turiwərsun, qəlojaninglar aqarqilikta qəlojan əilənglar üçün axlık elip ketinglar; **20** Andin kiqik ininglarni qəximəja elip kelinglar. Xuning bilən səzlinglar ispatlansa, əlməysilər! — dedi. Ular xundək kəldiəjan boldi. **21** Andin ular əzəra: — Bərhək, biz inimizəja qəlojan iximiz bilən gunəhkar bolup qəlduk; u bizgə yəlwursimu uning azabini kəruip turup uningəja qəlak salmidxuk. Xuning üçün bu azab-əqubət bəximizəja qüxti, — deyixti. **22** Rubən ularəja jawabən: — Mən silərgə: bəliəja zulum kəlmənglar, dəgən əməsmidim? Ləkin unimidinglar. Mana əmdi uning qən kəzi bizdin soriliwatidu, — dedi. **23** Əmma Yüsüp ular bilən təjəriman arkiqil səzləxəqəqə, ular Yüsüpnin əz gəplirini uqup turuwatkinini bilmedi. **24** U ularin əzini qətkə elip, yəloqap kətti. Andin ularning qəxiəja yenip kəlip, ularəja yənə səz kəlip, ularning arisidin Ximeonni tutup, ularning kəz əldida bəqlidi. **25** Andin Yüsüp əmr qüxürdi, ularning təqərlirioja axlık təldurup, hər bərsining pulini kayturup təqərlirioja səlup qoyup, səpər həzirliklərimu bərisun dəp buyruwidi, ularəja xundək kəldi. **26** Xuning bilən akiliri əxəklirigə axlıklirini artip, xu yərdin kətti. **27** Əmma ətənggə kəlgəndə ulardin biri exikigə yəm bərgili təqərlirini eqiwidi, mana, əz puli təqərnin əqzida turatti. **28** U kərixidaxlirioja: — Mening pulumni kayturuwetiptu. Mana u təqərimda turidu, dedi. Buni anglap ularning yüriki su bolup, titrixip bir-birigə: — Bu Hudaning bizgə zadi nemə kəlojanidu? — deyixti. **29** Ular Qənaan zeminioja, atisi Yakupning qəxiəja kəlip, bəxidin ətkən həmma wəklərnini uningəja səzləp bərip: **30** — həliqi kixi, yəni xu zeminning hojisi bizgə qəpal gəp kildi, bizgə zeminni pəylioquqi jasustək muamila kildi; **31** əmdi biz uningəja: «Biz bəlsək səmimiy adəmlərmiz, jasus əməsmiz. **32** Biz bir atidin boləjan oqullar bolup, on ikki aka-uka iduk; biri yəqəp kətti, kiqik inimiz həzir Qənaan zeminida atimizning yenida qəldi» desək, **33** Həliqi kixi, yəni xu zeminning hojisi bizgə mundək dedi: «Mening silərnin səmimiy ikənliklignilərnin biləxim üçün, kərixidaxliringlarning birini mening yənimda kəldurup qoyup, aq qəlojan əilənglar üçün axlık elip ketinglar; **34** andin kiqik ininglarni qəximəja elip kelinglar; xundək kəlsanglar, silərnin jasus əməs, bəlki səmimiy adəmlər ikənliklignilərnin biləyəmmən. Andin kərixidaxlignilərnin silərgə kayturup bərimən wə silər zeminida soda-sətik kəlsanglar bolidu» — dedi. **35** Əmma xundək boldiki, ular təqərlirini təkəndə, mana hər birining puldini əz təqərlirida turatti! Ular wə atisi əzlrining qigiklik pullirini kərgənda, qərkup kəlixti. **36** Atisi Yakup ularəja: — Məni oqulmdin juda kəldinglar! Yüsüp yəqəp boldi, Ximeonmu yəqəp, əmdi Binyaminimu elip kətməkqi boluwətisilər! Mana bu ixlarning həmmisi mening bəximəjila kəldi! — dedi. **37** Rubən atisioja: — Əgər mən Binyaminni qəximəja kayturup elip kəlmisəm, mening ikki oqulmni əltürüwətkin; uni mening qəloməja təpəruəjin; mən uni qəximəja yəndurup elip kəlimən, — dedi. **38** Ləkin Yakup jawab bərip: — Oqulum silər bilən

43 Aqarqılıq zeminni intayin eqor baskanidi. **2** Bu səwəbtin ular Misirdin elip kəlgən axliqni yəp tügətkəndə, atisi ularoqə: — Yənə berip bizgə azoqina axlik elip kelinglar, — dedi. **3** Lekin Yəhuda uninoqə jawabən: — Həliki kixi bizni kəttik aqahlandurup: «İninglar silər bilən billə kəlmisə, yüzümmi kerimən dəp hiyal kilmanglar» degən. **4** Əgər inimizni biz bilən billə əwətsəng, biz berip sanga axlik elip kelimiz. **5** Əmma əwətxkə unimisəng, biz barmaymiz; qünki həliki kixi bizgə: «İninglar silər bilən billə kəlmisə, yüzümmi kerimən dəp hiyal kilmanglar» degən, — dedi. **6** Israil ularoqə: — Silər nemixkə manga xunqə amanlik kılıp u kixigə: «Yənə bir inimizmu bar» dedinglar, — dedi. **7** Ular jawabən: — U kixi bizning wə ailimizning əhwalini sürüxtürüp koqılap: «Atanglar tehi Hayatmu? Yənə bir ininglar barmu?» — dəp soridi. Biz uning u soaliqə yarixa jawab bərdük. Uning bizgə: «İninglarni elip kelinglar» dəydiqini nədin bilayli? — dedi. **8** Yəhuda atisi Israiloqə: — Balini mən bilən əwətkin; biz dərhal qozqılıp yoloqə qıyayli; xundaktə biz wə sən, bizlər həm balilirimiz elmay, tirik qalimiz. **9** Mən uninoqə kepil bolimən; sən uning üqün mening meningdin hesab alisən; əgər mən uni sening kəxingoqə aman-esən yandurup kelip, yüzüngning aldidə turoquzmisən, pütkül ömrümdə aldidə gunahkar bolay. **10** Qünki həyal bolmioqə bolsak, bu qaoqıqə ikki kətim berip keləttük, — dedi. **11** Ularınəg atisi Israil ularoqə: — Undək bolsa, mundaq kilinglar: — U kixigə qaqa-kuqanglaroqə zemindiki əng esil mewilərdin sowoqat aloqəqəqə beringlar: yənə azoqina tutiya, azrak həsəl, dora-dərmanlar, murməkki, pistə wə badamlarni aloqəqəqə beringlar. **12** Kolunglarda ikki həssə pul elip, taqarlırlinglarnəg aozıdiki əzlinglaroqə yanduruloqə pulnimu aloqəqəqə beringlar. Əhtimal, bu ixtə səwənlik kərülgən boluxi mumkin. **13** İninglarnimu billə elip, qozqılıp u kixining yenioqə yənə beringlar. **14** Həmmigə Qadir Təngri Əzi siləni u kixining aldidə həşimə erixitgəy. Buning bilən u silarning u yərdiki kərindixinglarni wə Binyaminni koyup berip, silərgə koxup qoyarmikin; özüm nawada balilirimdin juda bolsam bolay! — dedi. **15** Xuning bilən bu adəmlər u sowoqatni elip, kollarioqə ikki həssə pulni tutup, Binyaminni elip qozqılıp, Misiroqə berip Yüsüpning aldidə hazır boldi. **16** Yüsüp Binyaminni ul bilən billə kərginidə, öz əyini baxkuridioqə oqojidarioqə buyrup: — Bu adəmləni öyümgə baxlap kirip, mal soyup taam təyyar kılıqin; qünki bu kixilər qüxlük oqizani mən bilən yaydu, — dedi. **17** U kixi Yüsüpning buyruqiniəndək kılıp, adəmləni Yüsüpning öyigə baxlap kirdi. **18** Ular bolsa Yüsüpning öyigə baxlap kelingininin kərkuxup: — Aldinki kətim taqarlırimizəqə yanduruloqə pulnəg səwəbidin biz uning öyigə elip kelindük; uning məksiti bizgə hujum kılıp, üstimizdin besip kul kılıp, exəklirimizni tartiwelx olxaydu, — deyixti. **19** Ular Yüsüpning əyini baxkuridioqə oqojidarnin

44 Andin u ez eyini baxkuridioqan oqojidari oja buyrup: — Bu kixilarning taojarlarini elip k t r l g d k axliq kaqilap, hər birining pulini taoqirining a zi oja selip k yoq n; **2** andin mening jamimni, yəni k m x jamni axliqning puli bilan bill   ng k kikining taoqirining a zi oja selip k yoq n, — dedi. U adam Y s pning deginid k kildi. **3**  tisi tang yori oqanda, ular exəkliri bilan bill  yol oja selip k yuldi. **4** Lekin ular x h rdin q k p anq  uzun mangmayla, Y s p oqojidari oja: — Ornungdin tur, bu ad mlarning kaynidin ko loq n; ular oja yetixkiningd  ular oja: «Nemixka yahxilikka yamanlik kayturdunglar? **5** Hojam xu [jamda] xarab iqidu h md  uningda pal aqidu  m smu?! Mundak k loq ninglar r zillik q loq ninglar bolmamdu!» degin, — dedi. **6** Bu adam ularoqning kaynidin yetix p berip, ular oja bu sozl rni kildi. **7** Ular uning oja javabən: —

Hojimiz nemixka mundaq gap kilidu? Mundaq ixni kilix kaminiliridin neri bolsun! **8** Biz aslida taqarlarimizning aqzidan tapkan pulnima Kanaan zeminidin silining kaxlirioja qayturup berixka akalganidik. Xundaq turukluk kandaqmu hojilirining oyidin altun-kumuxni oqirayli? **9** Kaminiliringning arisida kimdin bu [jam] tepilsa, xu elimga mahkum bolsun, bizmu hojimizning kulliri bolayli, — dedi. **10** Ojojidar jawaban: — Eytkan sozlinglardak bolsun; jam kimning yenidin tepilsa, xu kixi kulum bolup kelip kalsun, qaloqanliringlar bigunah bolisilar, — dedi. **11** Xuning bilan ular aldirap-tenap, taqarlarini yerga quxurup, hərbiri oz taqirini eqip bardı. **12** Ojojidar qonginingkidin baxlap kikiqingikigiqe ahturdi, jam Binyaminning taqiridin tepildi. **13** Buni korup ular kiyimlarini yirtixip, hərbiri exikiga kaytidin yukni artip, xaherga kaytti. **14** Xundaq kilip Yehuda wa kerindaxliri Yusiipning oyiga kaldi; u tehi xu yarda idi. Ular uning aldioja kelip ozlarini yerga etixti. **15** Yusiip ularoja: — Bu silarning zadi neme kilojininglar? Meningdak adamning qoqum pal aqalaydiqanlikini bilmamtinglar? — dedi. **16** Yehuda jawaban: — Biz hojimizoja nemimu deyolaymiz? Neme gap kilalaymiz, kandaq kilip ezimizni akliyalaymiz? Huda kaminiliringning kabihlikini axkara kildi. Mana, biz wa kolidin jamliri tepilojan kixi hammaimiz hojimizoja kul bolidiojan bolduk, — dedi. **17** Lekin Yusiip: — Mundaq kilix mandin neri bolsun! Balki jam kimning kolidin tepilojan bolsa pokat xu kixi mening kulum bolidu. Lekin qaloqanliringlar aman-esen ataglarning kexioja ketinglar, — dedi. **18** Andin Yehuda unioja yekin berip mundaq dedi: — Oy hojam, kaminilirigə kulak selip hojamning kulikioja bir eoiz gap kilixka ijazet bargayla. Ojəzpliri kaminilirigə tutaxmiojay; qunki ozliri Pirəwngə ohxax ikənla. **19** Əslidə hojam kaminiliridin: «Atanglar ya ininglar barmu?» dəp soriwidila, **20** biz hojimizoja jawaban: «Bizning bir keri atimiz bar wa u keriojanda tapkan, yax bir balisimu bar. Bu balining bir anisidin bolojan akisi elup ketip, u ezi yaloquz kaldı; uning atisi uni intayin soyidu» desək, **21** Sili kaminilirigə: «Uning ezini keximoja elip kelinglar, man uni oz kezum bilən kerəy» dedila. **22** Biz hojimizoja jawab berip: «Yigit atisidin ayrilalmaydu; əgər atisidin ayrilsa, atisi elup ketidu» desək, **23** Sili yənila kaminilirigə: «Əgər kikiq ininglar silər bilən billə kəlmisə, yuzumni yənə kərimiz dəp hiyal kilmanglar» degənidila. **24** Xuning bilən biz kaminiliri atimizning kexioja barojanda hojamning sozlarini unioja eyttuk; **25** andin atimiz yənə: «Yənə berip, bizgə azrak axlik elip kelinglar» dewidi, **26** Biz jawaban: «Biz xu yergə kaytidin quxəlməymiz; əgər kikiq inimiz biz bilən billə bolsa, undakta barimiz; qunki kikiq inimiz biz bilən billə bolmisa, u zatning yuzi aldidə turalmaymiz», deduk. **27** Silining kulliri bizning atimiz bizgə yənə: «silərgə məlumki, ayalim mənə ikki oqul tuqup bərgənidi. **28** Biri mening yenimdin qikip, yok bolup kətti; mən: u jəzmən titma-titma kiliwetiliptu, dəp oyuldim, xundakla uni bütigüingə kərmidim. **29** Əmđi silər bunimu mening keximdin elip ketip, unioja bir kelixmaslik kelip kəlsa, silər məndək bir aq qaxlik adəmini dərd-ələm bilən təhtisaraqa quxuriwetisilar», degənidi. (Sheol h7585)

30 Əmđi mən silining kulliri mening atamning kexioja barojanda, xu bala biz bilən bolmisa uning jeni balining jeniioja baqılanojan boləqəja, **31** xundaq boliduki, u balining yoklukini kərsə, jəzmən elup ketidu; xuning bilən silining kulliri bizning atimiz boləjan bu aq qaqni dərd-ələm iqidə təhtisaraqa quxuriwətkən bolimiz. (Sheol h7585) **32** Qunki mənki kaminiliri ataməja bu yigit uqun kepil bolup: «Əgər mən uni kexingəja qayturup kəlmisəm pütkül emrüməda atamning aldidə gunahkar bolay» degənidi. **33** Xunga hazır etünup kəlay, mənki kaminiliri u yigitning ornida hojamning kexida kul bolup tursam, u yigit kerindaxliri bilən billə kaytip kətsə! **34** Qunki yigit mən bilən bolmisa, mən kandaqmu atamning kexioja baralaymən? Ataməja xundaq azab-okubətning quxuxini kezum kərgüqi bolmisun! — dedi.

45 Yusiip oz yenida turojanlarning aldidə ezini tutalmay: — Həmmə adəm aldimdin qikiriwetilsun! dəp warkiridi. Xuning bilən Yusiip ezini kerindaxlirioja axkara kiləjanda uning kexida həqkim bolmidi. U kəttik yioqlap kətti; misirliklar uni anglidi, Pirəwning ordisikilərmu buningdin [tezla] hawər tapti. **3** Yusiip kerindaxlirioja: — Mən Yusiip bolimən! Atam hazır həyatmu?! — dəp soridi. Əmma kerindaxliri unioja karap həduqup ketip, həq jawab berəlməy kaldı. **4** Lekin Yusiip ularni: — Keni, mənə yekin kelinglar, dəp qakiridi. Ular yekin kaldı, u yənə: — Mən silərnin ininglar, yəni silər Misirəja setiwətkən Yusiip bolimən. **5** Əmđi meni muxu yergə setiwətkinenglar uqun azablanmanglar, ezüinglari əyibkə buyrumanglar; qunki Huda adəmlərnin həyatini saklap kelix uqun meni silərdin burun bu yergə əwətti. **6** Qunki hazır zemindiki aqarqilikə ikki yil boldı; lekin tehi yənə bəx yioqiqə həq teriloqumu bolmaydu, ormimu bolmaydu. **7** Xuning uqun silərgə dunyada bir kəldini saklap kelix uqun, uluq bir nijatlik kərsiti, silərnin tirik kutuluxunglar uqun Huda meni silərdin burun bu yergə əwətti. **8** Xundaq boləjanikən, meni muxu yergə əwətküqi silər əməs, balki Hudadır. U meni Pirəwngə atining ornida kilip, uning pütkül oyigə hoja kilip tikləp, pütkül zeminoja bax wəzir kilip koydi. **9** Əmđi tezdin atamning kexioja berip, unioja: — Sənin oqlung Yusiip: «Huda meni pütkül Misirəja hoja kilip koydi. Sən həyal kilməy, mening keximoja kəlgin; **10** sən Goxən yurtida turisən; xuning bilən sən ezüing, oqulliring, nəwrliring, qoyliring, kaliliring wa həmmə təəllukətliring bilən mənə yekin turisilar. **11** Əzüing, ailəng wa həmmə təəllukətingni namratlik besiwalmisun dəp mən seni xu yərdə bəkimən; qunki yənə bəx yil aqarqilik bardur», dedi, — dənglar. **12** — Mana silərnin kəzlinglar wa inim Binyaminning kəzliri silərgə gap kiliwatkan mening əz əqzim ikənlikini kəruwatidu. **13** Ataməja mening Misirdiki bu barlik xan-xəripim həmdə silərnin barlik kərginenglar toqrisida eytip, atamni tezdin bu yergə elip kelinglar, — dedi. **14** Xuning bilən u ezini Binyaminəja etip uning boynioja gərə selip yioqlap kətti; Binyaminmu uning boynioja yəlinip yioqlidi. **15** Andin Yusiip barlik kerindaxlirini soyup, ularni bir-birləp kuqaklap yioqlidi. Andin kerindaxliri uning bilən paranglaxti. **16** Yusiipning kerindaxliri kaldı, degən həwər Pirəwning ordisioja yətküzildi;

bu Pirawn wə hizmətkarlarining nəziridə kutluk ix boldi. **17** Pirawn Yüsupka: — Kerindaxliringoqa: — «Silər əmdi mundak qilinglar; ularoqliringlaroqa yūk artip, Kanaan zeminiqə berip, **18** atanglar wə jəmätinglarni elip mening keximoqa kelinglar; mən Misir zeminidin əng esil yərləni silərgə beray; silər bu zemindin qikқан nazu-nemətlərdin yəysilər» — degin. **19** Sanga bolqan əmrin xuki, sən ularoqa: «Baliliringlar wə ayalliringlarni elix üqin Misir zeminidin hərwilarni elip beringlar. Xuningdək atanglarnimu bu yərgə yətküzüp kelinglar. **20** Pütkül Misir zeminidin əng esil jaylar siləringki boləqəqə, əz sərəmjanliringlaroqa karinglar bolmisun» — dedi. **21** Xuning bilən Israilning oqulliri xundak kildi; Yüsup Pirawnning buyruqi boyiqə ularoqa hərwilarni berip, yoli tūqunmu ozuk bərdi. **22** Ularning hərbirigə bir kur kiym bərdi; ləkin Binyaminoqa bolsa u üq yüz kümüx tənggə, bəx kur kiym bərdi. **23** U atisiqimnu xu hədiyələni, yəni Misirning esil məhsulatliri artiloqan on hangga exək həmdə axlik, nan wə atisiqə yol təyyarlikli artiloqan on mada exəkni əwətti. **24** Andin u kerindaxlirini yoloqa selip, ularoqa: — Yolda jedəlləxmənglar, dəp jekilidi. Ular yoloqa rawan boldi. **25** Ular Misirdin qikip, Kanaan zeminiqə atisi Yakupning kexioqa berip, **26** uningqə Yüsup əzligigə eytkan gəpləni yətküzüp: «Yüsup tehi həyat ikən! U pütkül Misir zeminiqə bax wəzir ikən!» dedi. Əmma u ularoqa ixənməy, yūriki ketip həxidin ketəy dəp kəldi. **27** Ləkin ular Yüsupning əzligigə eytkan barlik sezlirini uningqə degəndə, xundakla Yüsupning əzini elip kelixkə əwətkən hərwilarnimu kərgəndə, ularning atisi Yakupning rohiqə jan kirdi. **28** Israil xuning bilən: — Əmdi arminim yok! Oqlum Yüsup tehi həyattur! Mən əlməstə berip uni kəriwəlay, — dedi.

46 Xuning bilən Israil barlik təəllukatini elip yoloqa qikip, Bəər-Xəbaqə kəldi. U xu yərdə atisi Ishəqning Hudasioqa qurbanliklarni sundi. **2** Keqisi Huda əlamət kərinüxlərdə Israiloqa: — Yakup, Yakup! dewidi, u jawab berip: — Mana mən! — dedi. **3** U: — Atangning Təngrisi boləqan Huda Məndurmən. Sən Misiroqa berixtin kərkəmiqin, qūnki Mən seni xu yərdə uluq bir kəwm kilimən. **4** Mən sening bilən Misiroqa billə barimən wə Mən Əzüm jəzman yəne seni xu yərdin yandurup kelimən. Yüsup əz kəli bilən sening kəzüngni yumduridu, — dedi. **5** Andin Yakup Bəər-Xəbadin yoloqa qikti; Israilning oqulliri atisi Yakup wə ularning bala-qakilirini Pirawn uni epkelix üqin əwətkən hərwiləroqa olturoquzup, **6** qarpayliri bilən Kanaan zeminiqə tapkan təəllukatirini elip mangdi. Bu tərəkidə Yakup bilən barlik əwladliri Misiroqa kəldi; oqullirini, oqul nəwrlirini, kizlirini, kiz nəwrlirini yioqip, nəsilirining həmmisini əzi bilən billə elip Misiroqa kəldi. **8** Israilning oqulliri, yəni Yakupning Misiroqa kəlgən əwladliri təwəndikiqə: — Yakupning tunji oqli Rubən; **9** Rubəning oqulliri Hənoh, Pallu, Həzron bilən Karmi. **10** Ximeonning oqulliri: — Yəmuə, Yamin, Ohad, Yaqin, Zohar wə Kanaaniy ayaldin boləqan Saul. **11** Lawiyning oqulliri: — Gərxon, Kohat wə Mərrari. **12** Yəhudaning oqulliri: — Ər, Onan, Xələh, Pəraz wə Zərah. Əmma Ər wə Onan Kanaanning zeminiqə əlöp kətkənidi. Pərazning oqulliri Həzron bilən Həmulalar idi. **13** Issakarning oqulliri: —

Tola, Puah, Yob wə Ximron. **14** Zəbulunning oqulliri: — Sərad, Elon wə Jəhliyə. **15** Bular Leyahning Yakupka Padan-Aramda tuqup bərgən oqul-əwladliri idi; u yəne kizi Dinahni tuqup bərdi. Buning bu oqul-kiz pərzəntliri jəmiy bolup ottuz üq jan idi. **16** Gadning oqulliri: — Zifion, Həggi, Xuni, Əzbon, Eri, Arodi wə Arəli. **17** Axirning oqulliri: — Yimnah, Yixwah, Yixwi wə Bəriyah. Ularning singlisi Sərah idi; Bəriyahning oqulliri Həbər wə Malkial idi. **18** Bular bolsa Laban kizi Leyahkə dedək boluxkə bərgən Zilpahning Yakupka tuqup bərgən oqulliri bolup, jəmiy on altə jan idi. **19** Yakupning ayali Rəhiləning oqulliri Yüsup wə Binyamin. **20** Yüsupkə Misir zeminiqə tərəlgən oqulliri Manassəh wə Əfraim; bularni Ondiki kəhin Potifirahning kizi Asinat uningqə tuqup bərdi. **21** Binyaminning oqulliri: — Belah, Bəkər, Axbəl, Gera, Naaman, Eh, Rox, Muppim, Huppim wə Ard. **22** Bular Rəhiləning Yakupka tuqup bərgən oqul-əwladliri bolup, jəmiy on tət jan idi. **23** Danning oqli: — Huxim. **24** Naftalining oqulliri: — Yəhziəl, Guni, Yəzər wə Xilləm. **25** Bular Laban kizi Rəhiləgə dedək boluxkə bərgən Bilhahning Yakupka tuqup bərgən oqul-əwladliri bolup, jəmiy yəttə jan idi. **26** Yakupning kelinliridin bəxkə, Yakupning puxtidin boləqan, uning bilən birgə Misiroqa kəlgənlər jəmiy atmx alta jan idi. **27** Yüsupning Misirdə tuquloqan oqulliri ikki idi. Yakupning jəmätidin bolup, Misiroqa kəlgənlər jəmiy yətmix jan idi. **28** Yakup Yüsupdin kərsətmə elip, əzligini Goxəngə baxlap berixkə Yəhudani Yüsupning kexioqa əwətti. Xundak kiliq ular Goxən yurtioqa kəlip qüxti. **29** Yüsup əzining wəzirlik hərwisini kətkuzup, atisi Israilning aldioqa Goxəngə qikti. U əzini uning aldioqa hazır kiliq atisiqə əzini etip boynioqa girə selip kuqəqlap, uzundin uzun yioqlidi. **30** Israil Yüsupkə: Mən sening yüzüngni kərip, tirik ikənlikingni bildim; əmdi əlsəmmu arminim yok, — dedi. **31** Andin Yüsup kərindaxliri wə atisinin eydikilirigə mundak dedi: — Mən hazır qikip Pirəwngə həwər berip: «Kanaan zeminiqə olturoqan kərindaxlirim, xundakla atamning eydikiləri keximoqa kəldi; **32** bu adəmlər padiqilar bolup, mal bəxiz bilən xuqullinip kəlgən, koy-kaliliri, xundakla barlik mal-mülüklerini elip kəldi» dəp eytay. **33** Xundak boliduki, Pirawn siləni qəkiridu; xu qəoqda u silərdin: «Nemə okitinglar bar?» dəp sorisa, **34** silər jawab berip: — Kəminiliri kiqikimizdin tartip ata-bowilirimizə oħxax pada bəkip kəlgənmiz, — dənglar. Xundak dəsənglar Goxən yurtida olturup kalisilər; qūnki padiqiləning həmmisi misirliklər arisida kəzgə ilinmaydu.

47 Yüsup Pirəwning kexioqa kəlip: — Atam bilən kərindaxlirim koy-kaliliri, xundakla həmmə mal-mülüklerini billə elip Kanaan zeminiqə kəldi. Mana, ular hazır Goxən yurtioqa qüxti, dəp həwər berip, **2** kərindaxlirining iqidin bəxəylənni elip, Pirəwning aldioqa hazır kildi. **3** Pirəwn uning kərindaxliridin: — Nemə okitinglar bar, dəp soriwidi, ular Pirəwngə jawab berip: — Kəminiliri ata-bowilirimizə oħxax mal bəkuqilarmiz, — dedi. **4** Andin ular Pirəwngə iltimas kiliq: — Kanaan zeminiqə kəttik kəhətiqlik boləqəqə, kəminilirining koylirimizni bəkidioqanoqa yaylakmu yok; xunga bu zeminda musapir bolup turuxkə kəlduk; janabiridin tələp kilimizki, kəminilirining Goxən

yurtida turuxioqa ijazət bərgəyla, — dedi. **5** Pirəwn Yüsüpke: — Atang wə qerindaxliring kexingə qaldı; **6** mana Misir zemini sening aldingda turuptu; atang wə qerindaxliringni zeminning əng esil yeridə olturuquzojin; ular Goxən yurtida makan kılsun. Xuningdək, əgər sən ularning iqidiki qabil kixiləni bilsəng, bularni mening qarpaylirimə qəzarətqi kılojin, — dedi. **7** Keyin, Yüsüp atisi Yəqubni elip, Pirəwnning aldioqa hazır kıldı; Yəqub Pirəwngə bəht-bərikət tilidi. **8** Andin Pirəwn Yəqubtin: — Ömrünəning yil-künliri nəqqigə yətti? — dəp soridi. **9** Yəqub Pirəwngə jawab berip: — Musapirlik səpirimning künliri bir yüz ottuz yiloqa yətti; ömrümning künliri az həm japa-muxəkkətklik bolup, ata-bowilirimning musapirlik emür səpirining künlirigə tehi yətmidi, — dedi. **10** Xuning bilən Yəqub Pirəwngə bəht-bərikət tiləp, aldidin qikip kətti. **11** Xuning bilən Yüsüp atisi bilən qerindaxlirini Misir zeminida olturaxlasturup qoydi; Pirəwnning buyruqinidə ularəqa zeminning əng esil yeridin, yəni Ramsəg dəgən yurttin təwəlik bərdi. **12** Yüsüp atisi, qerindaxliri, xundakla atisining həmmə əydidikilirini bala-qaklırining sanlırioqa qarap axlik bilən təminləp bəkti. **13** Əmma aqarqılık kəttik əqir boləqaqqa, zeminning heq yeridə ozuk-tülük tepilmidi; Misir zemini bilən Kanaan zemini aqarqılıktin harəpəlixip kətti. **14** Yüsüp axlik setip Misir zemini bilən Kanaan zeminidiki bərlək pulni yiojiwaldi. Andin Yüsüp bu pulni Pirəwnning ordisioqa yətküzüp bərdi. **15** Əmma Misir zemini bilən Kanaan zeminidiki Pul tığəp kətkəndə misirliklərnin həmmisi Yüsüpning aldioqa kelip: — Bizgə nan bərgəyla! Pul tığəp kətkini üqün silining aldirida əlimizmu? — dedi. **16** Yüsüp jawabən: — Pulunglar kəlmioqan bolsa, qarpaylirlərnəni elip kelip bərsənglar, mən mallirləngərioqa ozuk-tülük tegixip berimən, — dedi. **17** Buning bilən ular qarpaylirini Yüsüpning kexioqa elip kəlgili turdi; Yüsüp ularning atliri, qoy padiliri, kala padiliri wə exəklirining ornioqa ozuk-tülük bərdi; xu yili mallirining ornioqa ularəqa ozuk-tülük berip bəkti. **18** U yil ayaqlıxip, ular ikkinji yili uning kexioqa kelip uningə: — Biz hojimizdin heqnəmini yoxurmaymiz; pulimiz tığidi, qarpay mal padilirimiz bolsa hojimizning ilkidə, hojimizning aldidə tənlimiz bilən yerimizdin bəxka heqnərsə kəlmidi. **19** Nemixka kəz aldirida biz həm yerimizmu əlöp kətsun? Əmđi sili əzimiz wə yerimizni ozuk-tülükə tegixip eliwəloqayla; əzimiz wə yerimiz Pirəwnning bolup, uningə qul bolayli. Biz əlöp kətməy, tirik turuximiz, yerimizmu wəyran bolmaslıqi üqün bizgə uruk-tülük bərgəyla, dedi. **20** Bu tərəkidə Yüsüp Misirning pütükl teriloqı yerini Pirəwn üqün setiwaldi; qünki aqarqılık kəttik boləqaqqa, misirliklərnin hərbi əz etizini setip bərdi. Xuning bilən yər-zemin Pirəwnning bolup qaldı. **21** Yüsüp həlkni Misirning bu qetidin yənə bir qetigə hərəkəysi xəhərlərgə kəqürdi. **22** Pəkət kaqlınların yerini u almidi; qünki kaqlınlarınəqa Pirəwn tərpidin alahidə təminat beriləqəqqa, ular Pirəwn tərpidin təminləngən ülüxini yəp, əz yərlirini satmıqanı. **23** Yüsüp həlkə: — Mana, mən bügün əzüngə bilən yərlirlərnəni Pirəwn üqün setiwəldim. Mana silərgə uruk! Əmđi yər təringle. **24** Əmđi xundak kılısilərki, qıqkan həsuldin bəxtin birini Pirəwngə berip, qəloqan tət kışmini əzüngərioqa

elip kəlinglar; u urukluk həmdə əzüngərioqa, jüməldin əyügendikilərgə wə kikiq balilirləngərioqa ozuk bolsun, — dedi. **25** Ular jawabən: — Sili jenimizni kütqüzdi. Hojimizning nəziridə iltipət tapkan bolsaqla, Pirəwnning kulliri bolup turayli, — dedi. **26** Xuning bilən Yüsüp: — «Həsulning bəxtin biri Pirəwngə bərlisun» dəp bu ixni bügüngə kədar Misir zemini üqün kanun-bəlgilimə kıldi. Pəkət kaqlınların yerilə buning sirtida bolup, Pirəwngə təwə bolmidi. **27** Israilar Misir zeminida, Goxən əlkisidə olturaxlasti; ular xu jayda yər-zeminlik bolup, awup, tolimu kəpəydi. **28** Yəqub Misir zeminida on yəttə yil emür kərdi; buning bilən Yəqubning emür künliri bir yüz qirik yəttə yiloqa yətti. **29** Israilning künliri səkratqa yekınaxkanda, oqlı Yüsüpni qakirtip, uningə: — Əgər nəzirəndə iltipət tapkan bolsam, kolungni yotamning astioqa qoyup, manga xapəət wə sadəkətklikni kərsitip, meni Misirdə dəpnə kılima; **30** bəki mən ata-bowilirim bilən yatidioqan wəktimda meni Misirdin elip ketip, ularning qəristənioqa dəpnə kılojin, dedi. U jawab berip: — Mən eytkinəndə kılay, — dedi. **31** Yəqub uningə: — Manga kəsəm kılip bərgin, — dedi. U uningə qəsəm kılip bərdi; andin Israil karwatning bax tərpidə səjdə kıldi.

48 Bu ixlardan keyin birsi Yüsüpke: — Mana atang kəsəl bolup kəptu, dəp həwər bərdi. U ikki oqlı Manassəh bilən Əfrəimni billə elip bərdi. **2** Birsi Yəqubka: — Mana oqlung Yüsüp kexingə keliwatidu, dəp həwər beriwidi. Israil kütəp qərup kariwatta olturdi. **3** Yəqub Yüsüpke: — Həmmigə Qadir Təngri manga Kanaan zeminidiki Luz dəgən jayda ayan bolup, mən bərikətləp **4** manga: Mana, Mən sening nəslingni kəpəytip, seni intayin zor awutimən, səndin bir türküm həlk qikirimən; bu zeminni səndin keyinki nəslingə əbədi miras kılip berimən, dəp eytkənidi. **5** Əmđi mən Misiroqa kəlxitin ilgiri sanga Misir zeminida tuquloqan ikki oqlung mening hesablinidu; Əfrəim bilən Manassəh bolsa, huddi Rubən bilən Ximeənoqa ohxax, hər ikkisi mening oqullirim bolidu. **6** Ulardin keyin tapkan baliliring əzüngəning bolidu; ular kəlgüsidə mirasqa erixkəndə akiliringnəni nami astida bolidu. **7** Manga kəlsək, Padandin keliwatkinimda Rəhilə Kanaan zeminida yol üstidə Əfratka az qəloqanda meni taxlap əlöp kətti. Mən uni xu yərdə, yəni Əfratka (yəni Bəyt-Ləhəmgə) bəridioqan yolda dəpnə kıldim, — dedi. **8** Andin Israil Yüsüpning oqullirioqa qarap: — Bular kimdur, — dəp soridi. **9** Yüsüp atisioqa jawabən: — Bular bolsa Huda manga bu yərdə bərgən oqullirimdur, — dedi. U: — Ular ni aldiməqa yekın kəltürgin, mən ularəqa bəht-bərikət tiləy, — dedi. **10** Əmđi Israilning kəzliiri kərilikidin oquwalixip [yahxi] kərləməytti. Xunga Yüsüp ularni uning aldioqa yekınraq kəltürdi; u ularni səyit kuqaklıdi. **11** Andin Israil Yüsüpke: — Mən sening yüzüngni kərləymən dəp heq oylimioqanı; ləkin Huda meni sening balilirləngimə kərxəqqa nəsip kıldi, — dedi. **12** Yüsüp balılarni [Yəqubning] tizlirining arilikidin elip, yüzini yərgə təgküzüp təzim kıldi. **13** Andin Yüsüp bu ikkiylənni Israilning aldioqa yekın elip kelip, Əfrəimni ong kəli bilən tutup Israilning sol kəlioqa udullap turoquzdi; Manassəhni sol kəli bilən tutup Israilning ong kəlioqa udullap turoquzdi. **14** Ləkin Israil ong

49 Andin Yakup oqullirini qakirip ularoċa mundak dedi: — [Həmminglar] j m bolunglar, mən sil rg  keyinki k n l rd  sil r yoluk di qan  xl rni eytip ber y: — **2** Y qilip kelip anglanglar, i Yakupning oqulliri; Atanglar Israiloċa kul k selinglar. **3**  y Rub n, sən mening tunji o lums n, K  -kudritims n, K   m b  wak timning tunji mewisidurs n, Salap t w  kudrətə aldi iding, **4** Lekin kaynap t xip q    n sud k,  md  aldi bolalmass n; Q  n  s n atangning k r pisig  q kt ng, Xuning bil n s n uni buq ding! U mening k r p m n  st g  q kt ! **5** Ximeon bil n Lawiy k r nd xl rdur; Ularning k liqliri zorawanlikn g k r lliridur! **6** A  jenim,  larning m sl ht g  k rmigin! I  zzitim,  larning jam iti bil n q tilip k lmo y! Q  n  lar a q ik  ad ml rni  lt r p,  z b xim ql k k lip bukil r n n peyini k sti. **7** Ularning a q k       y bol    k  lənətkə k lsun!     pimu r   msiz bol    k  lənətkə k lsun! Mən  l rni Yakupning iqid  tark tiwetim n, Israilning iqid   l rni q    wetim n. **8**  y Y    ! Seni bols  ker nd xlir ng t    r, K l ng d xm n lir n ng g  jisini basar. Atangning oqulliri s ng  b x  r r, **9** Y     yax bir xirdur;  y o  lum, sən  wni tutupla qıktıng; U xirdək [ wning yenid ] q   p sozulup yats , Y k  q xi xirdək yetiw ls , Kimmu uni k z    k  petinar? **10** X h n   s  Y    din ketip kəlməydu, Y    dan n puxtid n k n n q kar      ks   ydu, T k  xu h    k  gisi k lg    k tidu; Kəlgəndə, j h n h  kliri uning    it  t k lidu. **11** U t hiyini     m telio ,     balisini sortluk     m telio  b    p k   r. U lib sini x r bt  yuyup, Tonini     m x       yuy r. **12** Uning k zli  x r bt n k zir p k t r, Q xliri s  t üçün     k     k

50 Yüsiip atisining yüzigä özini etip, uning üstidä yioqlap, uni söydi. **2** Andin Yüsiip öz hizmitidä bolqan tewiplarqo atisini mumiya kilixni buyrudi; xuning bilän tewiplar Israilni mumiya kildi. **3** Buni kilixqa kirik kün kattı, qünki mumiya kilixqa xunqilik kün ketätti. Misirliklar uningqo yetmix kün matəm tutti. **4** Uningqo haza tutux künliri ötüp bolqanda, Yüsiip Pirawnning ordisidikilargä: — Mən nəziringlarda iltipat tapkan bolsam, Pirawnning kuлакloriqo söz kilirgälik: — Atam manga kəsm kildurup: «Məna mən

elimən; sən meni mən Qanaan zeminida özüm üqün
 kolap koyoqan gergə dəpnə kıllojın» degənidi. Əmdi
 Pirəwn manga ijasət bərgəy, mən berip atamni dəpnə
 kılıp bolup yenip kəlsəm, — dedi. **6** Pirəwn jawabən:
 — Sən berip özünggə atang kəsəm kılduroqandək uni
 dəpnə kıllojın, dedi. **7** Xuning bilən Yüsüp atisini
 dəpnə kıllojili mangdi. Pirəwnning barlıq hizmətkarliri,
 ordining aqsakalliri həm Misir zeminidiki aqsakallar
 uning bilən həmrəh bolup mangdi. **8** Yüsüpning öyidiki
 həmmisi, kərindaxliri wə atisining öyidikilərmu billə
 bardı; ular pəkət kiqik baliliri, qoy-kala padilirini Goxən
 yurtida qoyup kətti. **9** Uning bilən yənə jəng hərwiliri
 wə atlıqlarmu billə bardı; xuning bilən ular nəhayiti
 qong bir qoxun boldi. **10** Ular İordan dəryasining u
 tərəpidiki «Atadning hamini» oja yetip kəlgəndə, xu
 yərdə kattıq wə həsrətlik yioja-zar kılıp matəm tutup
 yioqlaxti. Yüsüp atisi üqün yəttə kün matəm tutti. **11**
 Xu yurtta olturuxluq Qanaaniylar Atadning haminida
 bolqan bu matəmni kərüp: — Bu misirliklərnin intayın
 kattıq tutqan həzisi boldi, deyixti. Bu səwəbtin u jayning
 nami «Abəl-Mizraim» dəp ataldi; u İordan dəryasining
 u tərəpididur. **12** Yəqubning oqulliri uning əzlrigə
 tapilojınidək kildi; **13** uning oqulliri uni Qanaan
 zeminioja elip berip, Mamrəning udulida, Makpelaḥning
 etizlikining iqidiki oarda dəpnə kildi. Xu oarni İbraḥim
 kəbristanlıq kıləy dəp Makpelaḥning etizliki bilən
 koxup Hittiy Əfrondin setiwaləjanidi. **14** Yüsüp atisini
 dəpnə kıllojandin keyin, əzi, kərindaxliri, xundakla
 atisini dəpnə kılıxka uningə həmrəh bolup qıqқан
 həmmə həklər Misiroja yenip kəldi. **15** Ləkin Yüsüpning
 kərindaxliri atisining əlup kətkinini kərgəndə: — Əmdi
 Yüsüp bizgə duxmən bolup bizning uningə kıləjan
 barlıq yamanlıqimizni üstimizgə yandurarmikin, deyixti.
16 Ular Yüsüpning kəxioja adəm əwətip: — Atiliri əluxtın
 ilgiri bizgə wəsiyət kılıp tapiləp: — **17** «Silər Yüsüpkə: —
 Akiliring sanga rəzillik kıləjanidi; əmdi ularning asiylıki
 həm gunahını kəqürgin! — dənglar» — degənidi. Həzir
 silidin ötünümizki, atilirining Hudasing bəndilirining
 asiylıqını kəqürgəylə! — dedi. Yüsüp bu gəpləni anglap
 yioqlidi. **18** Andin akiliri kelip uning aldidə əzlrini yərgə
 etip: — Mana, biz silining kulliridurmiz! — dedi. **19**
 Ləkin Yüsüp ularəja jawabən: — Korkmanglar! Mən
 Hudaning ornida turuwatəmdim? **20** Silər dərwəkə
 manga xu ixni yaman niyət bilən kildinglar; ləkin Huda
 bügünki kündikidək nuroqunlojan həlkning jenini tirik
 saklap kəlix üqün xu ixni yaxxilıqka bekitkənidi. **21**
 Xunga əmdi korkmanglar; mən həm siləni həm bala-
 qakiliringlarni bəkimən, — dedi wə ularning kənglini
 hatirjəm kılıp məhirlək gəp kildi. **22** Yüsüp atisining
 jəməti bilən billə Misirdə turup kəldi. Yüsüp bir yüz on
 yil əmür kərđi. **23** Bu tərıkidə Yüsüp Əfrayimning üqinqi
 əwladini kərđi; Manassəḥning oqlı Makirning balilirimu
 uning tizliri üstidə tuəquldi. **24** Yüsüp kərindaxlırioja: —
 Mən əlup ketimən; ləkin Huda qəqum siləni yoklap
 siləni bu zemindin qikirip, İbraḥim, İshaq wə Yəqubka
 berixkə kəsəm kılıp wədə kıləjan zeminioja yətküzidu,
 — dedi. **25** Andin Yüsüp yənə kərindaxlırioja kəsəm
 iqtüzüp: «Huda siləni qəqum yoklaydu; xu qəqda silər
 mening səngəklirimni elip, bu yərdin qikip ketixinglar
 kərək», — dedi. **26** Yüsüp bir yüz on yaxkə kirgəndə

wəpat taptı. Ular uni mumiya kılıp, Misirdə bir meyt
 sanduqioja selip koydi.

Misirdin qikix

1 Wə təwəndikilər Israil [bilən billə] Misiroğa baroqan oqullirining isimliri (ular hərəkaysisi öz bala-qakilirini elip, Yakup bilən billə Misiroğa baroqanidi): — **2** Rubən, Ximeon, Lawiy, Yəhuda, **3** Issakar, Zəbulun, Binyamin, **4** Dan, Naftali, Gad və Axir. **5** Əmdə Yakupning puxtidin boloqanlar jəmiy bolup yətmix adəm idi. Bu wəqəttə Yüsüp Misirdə idi. **6** Keyin Yüsüp, uning barlık kerindaxliri həmdə barlık zamandaxliri olup tügidi. **7** Xundaxtimu, Israillər kəp tuqulup, tez awup, intayin küqaydi; ular zeminoğa bir kəldi. **8** U wəqətlərdə Yüsüpnı bilməydoqan yengi bir padixah Misirdə təhtkə qikti. **9** U halkığə: Mana, Israillarning həlki bizdin ziyadə awup həmdə bizdinmu küqlinip kətti. **10** Əmdə biz ularoğa nisbətən aqılana ix tutayli; bolmisa, ular tehimu awup ketidu, mubadə urux partlap qalsə, xundak boliduki, ular düxmənlimiz tərəpkə otup, bizgə hujum kilip, yurttin qikip ketixi mumkin, — dedi. **11** Xuning bilən ular ularni kattik əmgəklər bilən harlax üqün ix baxlirini təyinləp nəzarətqılıkkə koydi. Xuning bilən Israillər Pirəwn üqün Pitom bilən Raamsəs degən maddiy əxya saqlaydoqan xəhərlərni yasap bərdi. **12** Ləkin ularni [kanqə] əzgənsəri, bular xunqə kəpiyip həmmə yərnı kaplıdi; buning bilən misirliklər Israilləroğa eq bolup kətti. **13** Xuning bilən misirliklər Israilləroğa zulum kilip, ularni tehimu kattik ixlitiy eqır ixlaroğa saldi. **14** Misirliklər ularni layqilik, hix-kesək quyux wə etizlarning hərhil əmgəklirigə selip, ixning kattiklikı bilən ularning turmuxioğa kattik eqırqılık saldi; ularni nemə əmgəkkə salmisun, intayin japalik idi. **15** Misir padixahı ikki ibranıy tuqut anisioğa səz kilip (ularning birining ismi Xifrah, yənə birining ismi Puah idi): **16** — silər kaqanlıki ibranıy hotunlarnı tuqodursanglar, tuqqanda obdan qaranglar; bowəq oqul bolsa, ɵltürwətinglar; kiz bolsa, tirik koyunglar, — dedi. **17** Ləkin tuqut aniliri Hudadin kɵrkup, Misirning padixahı ularoğa eytkəndək kilmay, bəlkı oqul bowəqlarnı tirik koydi. **18** Xunga Misirning padixahı tuqut anilirini qakirtip ulardin: — Bu nemə kiləjininglar?! Oqul balilarnı nemixkə tirik koydunglar? — dəp soridi. **19** Tuqut aniliri Pirəwngə jawab berip: — Ibranıy ayallar misirlik ayalləroğa ohximaydu. Ular küqlük, saqlam-timən boləjini üqün tuqut aniliri ularning kəxioğa yetip barəquqə, ɵzliri tuqup bolidu, — dedi. **20** Nətijidə, Huda tuqut aniliriəğa iltipət kɵrsətti; Israil həlki dawamlik kəpiyip, tehimu küqaydi. **21** Xundək boldiki, tuqut aniliri Hudadin kɵrkidoqan ihlasmən boləqanlıki üqün Huda ularni aililik boluxkə muyəsər kildi. **22** Buning bilən Pirəwn barlık puhraliriəğa: — Israillərdin yengi tuquləqan oqul balilarning həmmisini dəryəəğa taxlanglar, ləkin kiz balilarning həmmisini tirik qaldurunglar, dəp əmr kildi.

2 Lawiyning jəmətidin boləqan bir kixi berip, Lawiyning nəslidin boləqan bir kizni hotunlukqə aldi. **2** Bu ayal həmilidar bolup, bir oqul tuqədi. Ana uning qiraylik ikənlikini kɵrüp, uni üq ay yoxurup saklıdi. **3** Uni yənə yoxuruxkə amalsiz qələqanda, kɵmuxtın bir səwət yasap, uningə yaryelim wə mom suwap, balini iqigə selip, dəryaning kirojıqıdikı kɵmuxluk

arisioğa koyup koydi. **4** Andin balining hədisi uningə nemə bolarkın dəp yirəktin qarap turdi. **5** U wəqəttə Pirəwnning kizi suəğa qəməlgili dəryə tərəpkə kəldi; uning qeriliri dəryə boyida aylinip yirdi. Pirəwnning kizi kɵmuxlukning arisida turəqan səwətnı kɵrüp, has qerisini uni elip qikixkə əwətti. **6** U səwətnı eqip qariwidi, mana, bir oqul balini kərdi wə u bala yioqlap kətti. Məlikə uningə iq əqrıtip: — Bu xübhəsizki ibranıylarning baliliridin bir iken, dedi. **7** U qaqda balining hədisi Pirəwnning kizidin: — Mən berip, sili üqün balini emitip bakidoqan bir ibranıy inik ana tepip kəlaymu? — dəp soridi. **8** Pirəwnning kizi uningəğa: — Barəjin, dedi. Kiz berip bowəqning anisini qakirip kəldi. **9** Pirəwnning kizi uningəğa: — Bu balini elip ketip mən üqün emitip bekıp bər; həkqingni berimən, dedi. Xuning bilən ayal balini elip ketip, uni emitip bakti. **10** Bala qong boləqanda uni Pirəwnning kizining kəxioğa elip bardı; u uningə oqul boldi. U: «Mən uni sudin qikiriwaləqan» dəp uningə Musa degən isimni koydi. **11** Musa qong boləqandin keyinki künlərdə xundək boldiki, u əz kerindaxlirining yenioğa bardı wə ularning eqır əmgəkkə seliniwatqanlıkini əz kəzi bilən kərdi. Arida, bir misirlikning ibranıy kerindaxliridin birini uruwatqanlıkini kərdi. **12** U tət ətrapiəğa qarap, adəm yoklukini kɵrüp, həlikı misirlikni urup ɵltürüp, kuməğa kɵmüp yoxurup koydi. **13** Ətisi u yənə qikip kariwidi, mana ikki ibranıy bir-biri bilən sokuxuwatatti; u yolsizlik kilıwatkan kixigə: — Əz kerindaxingni nemixkə urısən? — dedi. **14** Həlikı kixi jawab berip: — Kim seni bizgə hakim wə sorəqı kilip koydi? Həlikı misirlikni ɵltüringindək menimu ɵltürməqkimusən? — dedi. Musa bu gəpnı anglap kɵrkup əz iqidə: «Mən kiləqan ix jəzmən axkara bolup kaptu!» dəp oyıldı. **15** Pirəwn həm bu ixtin həwər tepip, Musanı ɵltürməqki boldi; ləkin Musa Pirəwnning aldidin kəqip, Midiyan zeminoğa berip ɵlturəqlaxti. Bir künı, u kudukning yenioğa kelip ɵlturdi. **16** Midiyanning kahinining yəttə kizi bar idi; ular kelip, atisining koylirini suqirixkə su tartip oqurləroğa quyup tolduruxkə baxlıdi. **17** U wəqəttə [yərlik] padıqılər kelip, ularni həydidi, Musa kɵpup kizləroğa yərdəm berip, koylirini suqirixip bərdi. **18** Ular atisi Reuəlning kəxioğa yenip kəlgəndə, ulardin: — Nemixkə bögün xunqə tez yenip kəldinglar? — dəp soridi. **19** Ular jawab berip: — Bir misirlik adəm bizni padıqılərləning kolidin kutkuzdi həmdə biz üqün su tartip, koy padimizni suqiripmu bərdi! — dedi. **20** U kizliriəğa: — Undəktə u kixi hazır nədə?! Uni nemixkə sirtta taxlap kəldinglar? Uni taməkkə qakiringlar, — dedi. **21** Musa u kixi bilən billə turuxkə məkul boldi. U kizi Zipporəhni uningə hotunlukqə bərdi. **22** U ayal uningə bir oqul tuqup bərdi; Musa «Mən yəka yurtta musapirdurmən» dəp, uning ismini Gərxom dəp koydi. **23** Nuroqun künlər ɵtup, Misirning padixahı ɵldi. Israillər əz kulluk haliti tüpəylidin aq-zar urup, nalə-pəryad kɵtürdi; kulluktin boləqan pəryadi Hudaning huzuriəğa berip yətti. **24** Huda ularning aq-zarlırini anglap, Əzining İbrahım bilən, İshək bilən wə Yakup bilən tüzgən əhdisini esigə aldi. **25** Xuning bilən Huda Israillarning həl-əhwalini kərdi wə Huda ularəğa kəngül bəldi.

3 Musa bolsa keynatisi Midiyanning kahini Yətroning koy padisini bakatti. U koylarni baxlap qolning ang qetigə Hudaning teoqi, yəni Hərab teoqining baqrioqa kəldi. **2** Xu yərdə bir azoanliktn erlap qikiwatkan ot yalkuni iqidin Pərwərdigarning Pərixtsi uningə keründi. Mana, azoanlik otta keyüwatkan bolsimu, lekin azoan əzi keyüp kətmigənidi. **3** Musa: — Mən berip, bu ajayip mənirini kərip bakay; azoanlik nemixka keyüp kətməydiyəndu? — dəp oyldi. **4** Pərwərdigar uning buni kərgili yoldin qətnəp [azoanlikka] kəlgini kərdi; Huda azoanlik iqidin uni: — Musa! Musa! — dəp qakirdi. U: Mana mən! — dəp jawab bərdi. **5** U uningə: — Bu yərgə yəkin kəlmə; putliringdin kəxingni saləqin; qünki sən turojan bu yər mukəddəs jaydur. **6** Mən atangning Hudasi, İbrahimning Hudasi, İshakning Hudasi və Yəqubning Hudasi durmən, — dedi. Buni anglap Musa Hudaqə karaxtin kərkup, yüzini etiwaldi. **7** Pərwərdigar uningə mundaq dedi: — Bərhək, Mən Misirdə turuwatkan kowminning tartiwatkan azab-okubətlirini kərdum, nazarətkilərnin ularni [harlawatkanlikidin] kəlojan pəryadini anglidim; qünki Mən ularning dərdilirini bilimən. **8** Xunga Mən ularni misirliklarning kəlidin kutkuzup, xu zemindin qikirip, yaxhi həm kəng bir zeminoqa, sūt bilən həsəl ekij turidiojan bir zeminoqa, yəni Kanaaniy, Hitti, Amoriy, Pərizziy, Hiwiylar və Yəbusiylarning yurtioqa elip berixka quxttim. **9** Mana əmdi İsaillarning nələ-pəryadi Manga yətti, misirliklarning ularoqa kəndək zulum kəlojanlikini kərdim. **10** Əmdi sən kəl, Mən seni həlkim İsaillarni Misirdin elip qikirix üqün Pərwənnin aldioqa əwətimən, — dedi. **11** Ləkin Musa Hudaqə: — Mən kim idim, Pərwənnin aldioqa berip İsaillarni Misirdin qikiraliqudək? — dedi. **12** U jawab berip: — Bərhək, Mən sən bilən billə bolimən; sən kowmni Misirdin elip qikkəndin keyin bu taqda Hudaqə ibadət kəlisilə; bu ix mana əzünggə Mening seni əwətkinimning ispat-bəlgisi bolidu, — dedi. **13** Xuning bilən Musa Hudaqə: — Mən İsaillarning kəxioqa berip ularoqa: «Ata-bowilirlərnin Hudasi meni kəxinglaroqa əwətti» desəm, ular məndin: «Uning nami nemə?» — dəp sorisa, ularoqa nemə dəp jawab berimən? — dedi. **14** Huda Musaqə: — Mən «Əzəldin bar Boləquqdurmən — dedi. Andin U: — Berip, İsailləroqa: «Əzəldin bar Boləquq» meni kəxinglaroqa əwətti» dəp eytkin, dedi. **15** Huda Musaqə yəne: — İsailləroqa: — «Ata-bowilirlərnin Hudasi, İbrahimning Hudasi, İshakning Hudasi və Yəqubning Hudasi boləjan «Yəhwəh» meni kəxinglaroqa əwətti; U: [Yəhwəh degən] bu nam əbədgəqə Mening namim bolidu, dəwərdin-dəwərgiqə Mən xu nam bilən əskə elinimən, daydu» — degin. **16** — Berip, İsaillərnin əksəkəllirini yioqip ularoqa: — «Ata-bowilirlərnin Hudasi, yəni İbrahim, İshak və Yəqubning Hudasi boləjan Pərwərdigar manga kərinüp: — Mən siləni yoklap kəldim, Misirdə silərgə kəndək muamilə kəliniwatkanlikini kərdim; **17** xuning üqün səzüm xudurki, Mən siləni Misirning zulumidin qikirip, Kanaaniylar, Hittiylar, Amoriylar, Pərizziylar, Hiwiylar və Yəbusiylarning zemini, yəni sūt bilən həsəl ekij turidiojan zeminoqa elip barimən, dedi, — degin, dedi. **18** — Xuning bilən ular sening səzünggə kulək

salidiojan bolidu. U wəqəttə sən, əzing wə İsaillərnin əksəkəlliri bilən birgə Misir padixahining aldioqa berip, uningə: «İbrahənlərnin Hudasi Pərwərdigar bəz bilən kərxitti. Əmdi sizdin etünimizki, bizgə üq künlük yolni besip, qəlgə berip, Huda yimiz Pərwərdigarəqə kurbənlilik kəlixkə ijazət bərgəysiz» — dənglər. **19** Ləkin Misir padixahining həttə kudrətlilik bir kəlnin əstidə turupmu, siləni yənilə kəyup bərməydiyəninə bilimən. **20** Xunga kəlməni uzitip, misirliklarni Mən əz zemini iqidə kərsətməkqi boləjan hərhil karamət-məjizilirim bilən urimən; andin [Pərwənn] siləni kəyup beridu. **21** Bu kowmni misirliklarning əldidə iltipət tapturimən wə xuning bilən xundək boliduki, silər xu yərdin qikkəninglərdə, kurək qol qikməysilə. **22** Bəlkə hər bir əyal kixi əz kəxnisidin wə əz əyidə olturuxluk yat əyaldin kümüx zinnət buyumliri, altun zinnət buyumliri wə kiyim-kəqəklərnə tələp kəlidu. Bu nərsilərnə oqul-kizirlənglarəqə takəysilə, kiydürisilə; xu tərəkidə misirliklərdin olja əlojan bolisilə, — dedi.

4 Musa jawab berip: — Mana, ular manga ixənməy turup, səzümgə kulək salmaydu, bəlkə: «Pərwərdigar sənə kərinimidi», deyixi mumkin, dedi. **2** Pərwərdigar uningə: — Kəlungdiki bu nemə? — dəp soridi. U: — Bu bir həsa, dəp jawab bərdi. **3** U: — Uni yərgə taxla, dedi. Uni yərgə taxliwidi, u bir yilanəqə aylandı; Musa uning əldidin kaqti. **4** Andin Pərwərdigar Musaqə: — Kəlungni uzitip, uni kuyrukidin tut, dewidi, u kəlini uzitip, uni tutti. U yəne uning kəlidə həsioqa aylandı. **5** [Pərwərdigar yəne]: — Buning bilən ular ata-bowilirlərnin Hudasi, yəni İbrahimning Hudasi, İshakning Hudasi və Yəqubning Hudasi boləjan Pərwərdigarning sənə kəringinigə ixinidu, — dedi. **6** Pərwərdigar uningəqə yəne: — Kəlungni kəyungəqə saləqin, dewidi, u kəlini kəyonioqa səlöp kikiriwidi, mana, kəli pəsə-mahaw kəsiliqə giriptar bolup kəndək əkirip kətti. **7** Andin uningə: — Kəlungni yəne kəyungəqə saləqin, dewidi, kəlini kəyonioqa saldi. Uni yəne kəyönidin qikiriwidi, mana, əz əksiqə kəlip ətlirlərnin bəxkə yərliridək boldi. **8** Pərwərdigar yəne: — Xundək boliduki, əgər ular sənə ixənməy, əldin kə mejiizilik əlamətkə kəngülximə, ular ikkinqi mejiizilik əlamətkə ixinidu. **9** Həlbuki, ular bu ikki mejiiziqə yənilə ixənmisə wə ya səzünggə kulək salmisa, undəktə sən [Nil] dəryasining süyidin elip, kurək yərgə təkkin. Xuning bilən sən dəryadin əlojan su kurək yər üstidə kənoqa aylinidu, dedi. **10** Andin Musa Pərwərdigarəqə: — Əy İgəm, mən əsəldinlə gəpkə usta əməstim, sən kəlungəqə səz kəlojəndin keyinmu yənilə xundək; qünki mən əqzəm kalwə wə tilim əqij ədəmmən, — dedi. **11** Pərwərdigar uningə: — Kim insənoqa əqiz bərgən? Kim ədəmni gəqə yəki gə, kərgüqi yəki kor kəlojan? Xundək kəloquqi Mən Pərwərdigar əməsmu? **12** Əmdi sən bəroqin, Mən Əzüm sening əqzinq bilən billə bolimən, nemə səzəydiyəninəni sənə əqitip turimən, — dedi. **13** Ləkin u: — Əy İgəm! Səndin etünüp kalay, Sən [bu ixkə] həliojan [bəxkə] bərsini əwətip, xuning kəli bilən kəlojin! — dedi. **14** Buni anglap Pərwərdigarning qəzəpi Musaqə tutixip: — Lawiylərdin boləjan əkəg Hərun bar əməsmu? Uning gəpni obdan kəlaləydiyəninəni bilimən. Mana, u əmdi sening əldinqə qikixkə əllikəqəjan yoloqə qikti; u seni kərsə, kəngli tolimu hux bolidu. **15** Əmdi

dəydiqan gəplərni uninqoja eyt; Mən Əzüm sening aoyzing bilən billə wə uning əqzi bilən billə bolimən, nemə kiliş kerəklikinglarni silərgə əgitimən. **16** Hərun sening ornungda həlkkə səzləydu; xundək boliduki, u sanga əqiz bolidu, sən uningəja Hudadək bolisən. **17** Bu həsini kolungəja elip, uning bilən xu məjizilik alamətlərni kərsitisən, — dedi. **18** Xuning bilən Musa keynatisi Yətroning kəxioja yenip berip, uningəja: — Manga ijjazət bərgəyla, Misirdiki kərinədxilirimning kəxioja baray, ular həyatmu, əməsmu kərip kəlay, dedi. Yətro Musəja: — Aman-esən berip kəlgin, — dedi. **19** Musa tehi Midiyandiki waktida, Pərwərdigar uningəja yənə: — Misiroja yenip barəjini Qünki sening jeningni istigin kixilər əlöp kətti, — dedi. **20** Xuning bilən Musa ayali wə oşullirini elip, ularni bir exəkkə mindürüp, Misir zeminiəja berixkə yoloja qikti. Mangəjanda Musa Hudaning həsinisi ələjaq kətti. **21** Pərwərdigar Musəja: — Misiroja yenip barəjiningda sən agah bol, Mən kolungəja tapxurojan barlik karamətlərni Pirəwnning aldidə kərsətkin. Lekin Mən uning kənglini həlknə kəyup bərmigüdək kəttik kiliyə. **22** Sən Pirəwngə: — «Pərwərdigar mundaq dəydu: — Israil Mening oşlum, Mening tunji oşlum bolidu. **23** Xuning üqün Mən sanga: Oşlumni Əzümgə ibadət kilişkə kəyup bər, dedim. Uningəja yol kəyuxni rət kilidiojan bolsang, sening tunji oşlungni əltürimən» — degin, — dedi. **24** Əmma Musa səpər kilip bir kənaləuəja kəlgəndə, Pərwərdigar uningəja uqrap, uni əltürəwətməqə bolidi. **25** Xuning bilən Zipporah bir qəkmək texini elip, oşlining hətnilikini kəsip, uni erining ayioəja taxlap: — Sən dərəkə aldimda kən təkər ər ikənsən! — dedi. **26** Xuning bilən Pərwərdigar uni kəyup bərdi (bu qəjdə Zipporah uningəja: «Sən dərəkə aldimda kən təkər bir ər ikənsən!» — dedi. Bu səzini u hətnə tüpəylidin eytti). **27** Pərwərdigar Hərunəja: — Sən qəl-bayawanəja berip, Musa bilən kərukkin, dewidi, u berip Hudaning teəjida uning bilən uqrixip, uni səydi. **28** Musa əzini əwətkən Pərwərdigarning həmmə səzliri bilən kilişkə buyruəjan barlik məjizilik alamətlərni Hərunəja dəp bərdi. **29** Andin Musa bilən Hərun berip, Israilarning barlik əksakallirini yiojdi. **30** Hərun Pərwədigarning Musəja eytkən həmmə səzilirini bayan kildi wə həlknə kəz aldidə xu məjizilik alamətlərni kərsətti. **31** Buni kərip, həl kəxədi; Pərwədigarning Israilarni yəklap, ular uqriojan harliklarni kərgənlikini angliojan həman, baxlirini egip səjdə kilišti.

5 Andin Musa bilən Hərun Pirəwnning aldioja berip, uningəja: — Israilning Hudasi Pərwərdigar sanga: — «Ularınə berip qəldə Manga ibadət kilip, həyt ətküzixigə kəwmiməja yol kəysun» dəydu, — dedi. **2** Lekin Pirəwn jawab berip: — Uning səzigə kulək selip, meni Israiləja yol kəyoquzidiojan kəndək Pərwərdigar ikən u? Mən u Pərwədigarni tonumaymən həm Israiləjimu yol kəymaymən, dedi. **3** Ular səz kilip: — Ibraniylarning Hudasi biz bilən kərxiti. Xunga ətünimizki, bizgə Pərwərdigar Hudayimizəja kərbənlə sunux üqün bizgə qəlgə bərxikə üq künlök yoloja ruhsət bərgəysiz. Bolmisa, U bizni wəba yəki kiliq bilən uruxi mumkin, — dedi. **4** Lekin Misirning padixəhi ularəja jawab berip: — Əy Musa wə Hərun, nemixkə ikkinglar

həlknə ixliridin tohtitip kəyməqə bolisilər? Berip əz əpkixinglarni kətüringlar! — dedi. **5** Pirəwn yənə: — Mana, həl kəyurtta ziyadə awup kətti. Silər bolsanglar, ularni əpkəxliridin halas kilməqəsisilər, dedi. **6** Xu küni Pirəwn nəzarətqilərgə wə nəzarətqilərnə kə astidiki ix baxlirəja buyruk qəxürüp: — **7** Həzirdin baxlap həlkkə ilgirikidək kəsək kuyuxkə saman bərmənglar! Ular samanni əzliri yiojsun. **8** Lekin ilgiri kənxilik kəsək kuyup kəlgən bolsa, həlilhəm kəm kilmay xənxilik kəsək kuydurunglar; qünki ular hərunlixip: «Hudayimizəja kərbənlə ətküzixkə bizni barəjili kəy» dəp qəlwə kilixiwatidu. **9** Əmdi ularni əz ixioja tolək bənd bolup, yalojan-yawidək gəplərgə kulək salmaslikə üqün, bu adəmlərnə üstigə təhimu əqir əmgəklərnə yülkənglar, — dedi. **10** Xuning bilən həlknə üstidiki nəzarətqilər bilən ix baxliri qikiq həlkkə: Pirəwn xundək dediki, mən əmdi silərgə saman bərməydiğə bolmum. **11** Əzünglar bəringlar, əzünglar üqün kəyərədin saman tapalisanglar, xu yərdin elip kəlinglar; ləkin kilidiojan ixlirənglar bolsa kiliqilikmu kəməytilməydu, — dedi. **12** Buning bilən həl kəptül Misir zeminiəja tarilip, samanning ornioja pahal yiojixkə baxlidi. **13** Nəzarətqilər bolsa ularni kəstap: Silərgə saman bəriləng qəqdikidək həzirmu hər künlök ixni xu küni kilinglar, dedi. **14** Israilarning üstigə Pirəwnning nəzarətqiləri təripidin kəyulojan Israilik ix baxliri tayək yedi wə: — Tünügün wə bügün nemixkə kəsək kuyux wəzipsini burunkidək toxkuzup orunlimidənglar?! — dəp til ixtitti. **15** Andin Israilik ix baxliri Pirəwnning aldioja berip: Nemixkə əz kullirioja mundaq muamilə kilidila? **16** Əz kullirioja həq saman bərilimidi. Lekin [nəzarətqilər] yənəla «kəsək kuydurunglar» dəp bizni buyruydu. Mana, əz kulliri tayək yəwatidu, əmma əyib bəzilərning adəmliridə, dəp pəryad kildi. **17** Lekin u yənə: — Silər hərun ikənsilər! Hərun ikənsilər! Xunga silər: «Berip Pərwərdigarəja kərbənlə ətküziximizgə ijjazət bər dəwatəsilər. **18** Kəytip berip ixingni kiliş! Silərgə saman bərilməydu, bərk kəsəklərnə bəlgiləngən san boyigə [awwəlkidək] tolək tapxuruxisən, dedi. **19** Israilik ix baxliri [Pirəwnning]: «Silər hərəkünlök wəzipənglarni, yəni tələp kiliojan kəsəklərnə bəlgiləngən sandin kəməytsənglar kəy iy bolmaydu» deginə qərap, bəxioja bala-kəzanəng qüxidiojanlikini bilixti. **20** Ular Pirəwnning aldidin qikiq kəliwatqinida, ular bilən kərtixixkə kəlip xu yərdə saklap turojan Musa wə Hərun bilən uqrixip kəldi. **21** Ular Musa bilən Hərunəja: — Bizni Pirəwnning nəziridə wə uning əmədlərlirining nəziridə səsitip, bizni əltürixkə ularning kəlioja kiliq tutkuzəjənglar üqün, Pərwərdigar silərnəng üstinglarəja həküm kilsun! — dedi. **22** Xuning bilən Musa Pərwədigarning aldioja yenip berip uningəja: — Əy İgəm, nemixkə bu həlknə balaəja tikting? Sən nemə üqün meni əwəttəting? **23** Qünki mən Pirəwnning aldioja kərip Sening naming bilən səz kiliojinimdin tartip, u bu həlknə üstigə təhimu ziyadə əzab kiliojili turdi. Əmma Sən təhiqə kəwməngni həq kutkuzmidəng, — dedi.

6 Lekin Pərwərdigar Musəja: — Əmdi sən Mening Pirəwngə kilidiojanlirimni kərisən; qünki u kudrətlik bir kəldin məjburlinip, ularni kəyup bəridu, kudrətlik bir kəlnəng səwəbidin əzining zəminidin ularni kəyoqlap

qikiriwetidu, — dedi. **2** Andin Huda Musaoja [yənə] sez kilip mundak dedi: — Mən Pərwərdigardurmən. **3** Mən İbrahimoja, İshaqqa və Yaqupqa Qadir-mutlək Təngri süpitədə kəründüm; ləkin «Yəhwəh» dəgən namim bilən ularoja axkara tonulmidim. **4** Mən ular bilən: — «Silər musapir bolup oluroqan zeminni, yəni Kanaan zeminini silərgə berimən» dəp, ular bilən əhdə baolixip wadə kilojanmən. **5** Əmdı Mən misirliklər kul kilip zulum saloqan İsaillarning aq-zarlırini anglap, kiloqan xu əhdəmni esimgə aldim. **6** Xunga İsaillaroja mundak degin: — «Mən Pərwərdigardurmən; Mən Özüm siləni misirliklarning eoqır yülkiri astidin qikirip, ularning kullukidin azad kilip, kolumni uzitip ularoja qong balayı'apətləni qüxürtip, silərgə həmjəmət bolup hərlükkə erixtürimən. **7** Siləni Öz kowmim boluxka qobul kilimən və Özüm Hudaqinglar bolimən; xuning bilən silər özünglarni misirliklarning yülkirlining astidin kutkuzup qikaroquqining Mən Hudaqinglar Pərwərdigar ikənlikini bilisilər. **8** Mən xuning bilən siləni qol kətürüp İbrahimoja, İshaqqa və Yaqupqa berixkə kəsəm kiloqan zeminoja elip barimən; Mən u yəni silərgə miras kilip zeminlikka berimən; Mən Pərwərdigardurmən». **9** Bularning həmmisini Musa İsaillaroja dəp bərdi; ləkin ular eoqır kulluk azabidin pioqanoja qüxkən bolup, uningoja kulak salmidi. **10** Andin Pərwərdigar Musaoja yənə: — **11** Berip Misirning padixahı Pırəwngə: «İsaillarning zeminingdin ketixigə yol koy», dəp eytkin, dedi. **12** Ləkin Musa Pərwərdigarning aldidə: Mana, İsaillar manga kulak salmioqan yərdə, Pırəwn kandaqmu məndək kalpuki hətnə kılınmioqan bir adəmgə kulak salsun? — dedi. **13** Əmma Pərwərdigar Musa və Harunoja səzləp, ularning İsaillaroja və Misirning padixahı Pırəwngə İsaillar toqırluk: — «Ular Misir zeminidin elip qikirilsun» dəgən əmr yətküzixini buyrudi. **14** Təwəndikilər jəmət baxlikliri: — İsaillning tunji oqılı boləqan Rubəning oqulliri Hanuk, Pallu, Həzron və Karmi. Bular bolsa Rubəning nəsilłiri idi. **15** Ximeonning oqulliri: — Yəmuəl, Yamin, Ohad, Yaqin, Zohar və kanaanlıq ayaldin boləqan Saullar idi; bular Ximeonning nəsilłiri idi. **16** Lawiyning oqullirlining isimliri, nəşəbnamilirigə asən: Gərxon, Kohat və Mərarı; Lawiyning əmrining yilliri bir yüz ottuz yəttə yil boldi. **17** Gərxonning oqulliri aililiri boyiqə: — Libni və Ximəy. **18** Kohatning oqulliri: — Amram, Yizhar, Həbron bilən Uzziəl. Kohat bir yüz ottuz üç yil əmür kərdi. **19** Mərarining oqulliri: — Mahli və Muxi. Bular nəşəbnamiliri boyiqə Lawiyning nəsilłiri idi. **20** Amram əz həmmisi Yəkəbədni hotunlukka aldi, Yəkəbəd uningoja Harun və Musani tuəqup bərdi. Amram bir yüz ottuz yəttə yil əmür kərdi. **21** Yizharning oqulliri: — Korah, Nəfəg və Zikri idi. **22** Uzziəlning oqulliri: — Mixəəl, Əlzafan və Sitri idi. **23** Harun bolsa Nahxonning singlisini, yəni Amminadabning kızı Elixebani hotunlukka aldi. U uningoja Nadab bilən Abihuni, və Əliazar bilən İtamarni tuəqup bərdi. **24** Korahning oqulliri: — Assir, Əlkanah və Abi'asaf; bular Korahların nəsilłiri idi. **25** Harunning oqılı Əliazar Putiəlning kizlirlining birini hotunlukka aldi; u uningoja Finihasni tuəqup bərdi; bular bolsa əz nəşəbi boyiqə həmmisi Lawiylarning jəmət baxlikliri

idi. **26** Pərwərdigarning: — İsaillarni qoxunlardək top-topi bilən Misir zeminidin elip qikinqlar, dəgən əmrini tapxuriwaloqıqlar dəl muxu Harun bilən Musa idi. **27** İsaillar Misirdin qikirilsun, dəp Misirning padixahı Pırəwngə səz kiloqanlar dəl bu kixilər, yəni muxu Musa bilən Harun idi. **28** Pərwərdigar Misirning zeminida Musaoja səz kiloqan wəktida **29** Musaoja: «Mən Pərwərdigardurmən. Sanga eytkinimning həmmisini Misirning padixahı Pırəwngə degin», dəp əmr kildi. **30** Ləkin Musa Pərwərdigarning aldidə: — Məndək kalpuki hətnə kılınmioqan bir kixigə Pırəwn kandaqmu kulak salsun?» — dəp jawap bərgənidi.

7 Xuning bilən Pərwərdigar Musaoja: — Mana, Mən Pırəwnning aldidə seni Hudaning ərnida kildim. Akang Harun bolsa sening pəyojəmbiring bolidu. **2** Mən sanga buyruoqinimning həmmisini [uningoja] dəysən; andin akang Harun Pırəwngə uning əz zeminidin İsaillarni koyup berixi kərəklikli toqırsida səz kilidu. **3** Ləkin Mən Pırəwnning kənglini kattik kilimən; buning bilən Mən Misir zeminida məjizilik aləmətlər və karamətlirimni kəpləp kərsitimən. **4** Xundaktimu, Pırəwn silərgə kulak salmaydu. Əmma Mən Misirning üstigə həküm qikirip kolumni uzitip, qong balayı'apətləni qüxürtip, qoxunlirim boləqan Öz kowmim İsaillarni Misir zeminidin qikirimən. **5** Öz kolumni Misirning üstigə sozoqinimda, İsaillarni ularning arisidin qikaroqinimda misirliklər Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu, — dedi. **6** Musa bilən Harun xundak kildi; Pərwərdigar ularoja kandaq tapilioqan bolsa, ularmu xundak kildi. **7** Ular Pırəwngə səz kiloqan wəktida Musa səksən yaxka, Harun səksən üç yaxka kərgənidi. **8** Pərwərdigar Musa bilən Harunoja səz kilip: — **9** Əmdı Pırəwn silərgə: — Özünglarni təstikləp bir məjizə kərsitinglar, desə, sən Harunoja: — Həsangni elip Pırəwnning aldioja taxlioqin, dəp eytkin. Xundak kilixi bilənla hasa yilanoja aylinidu, dedi. **10** Xuning bilən, Musa bilən Harun Pırəwnning aldioja berip, Pərwərdigarning buyruoqinidək kildi; Harun həsisini Pırəwn bilən uning əməldarlırlining aldioja taxliwidi, u yilanoja aylandı. **11** U wəktida Pırəwn danixəmənli və səhrigərlirini qəkırtip kəldi; Misirning jadugərlirimu əz jədusi bilən ohxax ixni kildi. **12** Ularning hərbi əz həsisini taxlidi; ularmu yilanoja aylandı. Ləkin Harunning həsis ularning hasilirini yutup kətti. **13** Biraq Pərwərdigar eytkəndək Pırəwnning kəngli kattiklik bilən Pərwərdigar eytkəndək ularoja kulak salmidi. **14** Andin Pərwərdigar Musaoja mundak dedi: — Pırəwnning kəngli kattik; u kowmni koyup berixni rət kilidu. **15** Əmdı sən ətə səhərdə Pırəwnning kəxioja barəqin (xu wəktida u su boyioja qikidu) — Sən uning bilən kərxüxkə dəryaning boyida saklap turoqin; yilanoja aylanoqan həsini kolungoja eliwəl. **16** Sən uningoja mundak degin: — «İbraniylarning Hudasi Pərwərdigar meni aldingoja: «Qəldə Manga ibadət kilixi üqün kowmimni koyup bər» deyixkə əwətkənidi; ləkin mana, bu wəktikqə heq anglimiding. **17** Xunga Pərwərdigar sanga: — «Sən xu [aləmət] bilən Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilisən», dəydu — Mana, mən kolumdikı hasa bilən dəryaning süyini ursam, su kanoja aylinidu, **18** dəryaning belikliri olüp, dəryaning süyi

sesip ketidu; misirliklar sudin saskinip, iqalmaydigan bolup kalidu». **19** Pärwärdigar Musağa: yänä: — Sän Harunoğa: — Hasangni elip misirliklarning suliri kanoğa aylansun döp ularning üstigä, yäni ekinliri, estängliri, kölliri wä su ambarliri üstigä kölüngni uzatqin. Xuning bilän pütkül Misir zeminida, hätta yaoğaq wä tax qaçılardiki sularmu kanoğa aylinidu, degin, dedi. **20** Musa bilän Harun Pärwärdigarning buyruqinidäk kildi; Harun Piräwn wä ämäldarlirining kez aldida hasini kötürüp, däryaning süyini uruwidi, pütün däryaning süyi kanoğa aylinip kötti. **21** Däryadiki beliklar ölüp, däryaning süyi sesip kötti. Misirliklar däryaning süyini iqalmaydigan bolup kaldı, pütkül Misir zemini kanoğa toldı. **22** Lekin Misirning jadugärlirimu ez jaduliri bilän häm xundak kildi. Bu säwäbtin Pärwärdigar eytkändäk Piräwnning kengli kattıq bolup, ularğa kulak salmidi; **23** äksiğä Piräwn öyigä kaytip ketip, bu ixkä heq pisänt kilmidi. **24** Däryaning süyini iqalmigini üqün barlıq misirliklar iqtüdäk su tepix üqün däryaning atraplırini kolidi. **25** Pärwärdigar däryani urup, yänä yättä kün etti.

8 Andin Pärwärdigar Musağa: — Piräwnning aldioğa berip uningğa: — Pärwärdigar mundak däydu: — «Manga ibadät kılıxkä Öz köwmimni koyup bär. **2** Lekin ularni koyup berixni rät kılsang, mana, Män delitingning hëmmä yerini pakılar bilän basturup urimän. **3** Däryada top-top pakılar päyda bolup, [däryadin] qikip ordangoğa, hujrangoğa, orun-körpänggä, ämäldarliringning öylirigä kirıwalidu, xuningdäk häklingning uqısoğa, tonur wä tängniliringgä yamixip qikiwalidu. **4** Pakılar özüngning üstibexioğa, häklingning üstibexioğa wä hëmmä ämäldarliringning üstibexioğa yamixip qikiwalidu» — degin, — dedi. **5** Pärwärdigar Musağa: — Sän Harunoğa: Pakılarning Misir zeminining üstigä qıkixi üqün kölüngni uzitip, hasangni ekinlar, estänglar wä köllarning üstigä xiltioqin, degin — dedi. **6** Xuning bilän Harun kölini Misirning suliri üstigä uzatti; xundak kiliwidi, pakılar qikip Misir zeminini kaplıdi. **7** Lekin jadugärlärmu ez jaduliri bilän ohxax ixni kılıp, Misir zemini üstigä pakılarnı päyda kildi. **8** Piräwn Musa bilän Harunni qakirtip: — Pakılarnı mändin wä hälkimdin neri kılıx üqün Pärwärdigardin ötününglar. Xundak bolsa, män häklingni Pärwärdigarğa qurbanlık kılsun döp koyup berimän, dedi. **9** Musa Piräwnğä: — Boptu, män izzitingni kılay, pökät däryadiki pakılarla kelip, baxkıleri özüngdin wä öyliringdin ayrılusun döp, sän, ämäldarliring wä häkling üqün mening dua kıldioğan waqtimni bekittin, dedi. **10** U jawab berip: — Äta bolsun, dedi. Musa uningğa: — Hudayimiz Pärwärdigarğa ohxax heqbirining yoklukini bilixing üqün sening deginingdäk bolsun. **11** Pakılar sändin, öyliringdin, ämäldarliring wä häklingdin qikip ketidu; pökät däryadila kalidu, dedi. **12** Xuning bilän Musa wä Harun Piräwnning aldidin qikip kötti. Andin Musa Piräwnning üstigä äwatılğan pakılar toqrisida Pärwärdigarğa nida kildi. **13** Pärwärdigar Musaning tiliginidäk kildi. Buning bilän öylärdiki, höylilärdiki wä etizlärdiki pakılar eldi. **14** Hälk ularni yioqip dewä-dewä kildi, [pütkül] yurt-zemin sesiqilikkä toldı. **15** Lekin Piräwn apättin halas bolojinini kergändä, könglini kattıq kılıp, Pärwärdigar eytkinidäk ularğa

kulak salmidi. **16** Andin Pärwärdigar Musağa: — Sän Harunoğa: — Hasangni uzitip, yärning topisini urujin. Buning bilän u paxioğa aylinip, pütkül Misir zeminini kaplaydu, degin, — dedi. **17** Ular xundak kildi; Harun kölini uzitip hasisi bilän yärning topisini uruwidi, adämlär wä haywanlarning üstibexini paxa bastı; pütkül Misir zeminidiki topa-qanglar paxioğa aylandı. **18** Jadugärlärmu ez jaduliri bilän xundak kılıp paxa päyda kılıxkä urunogan bolsimu, päyda kılalardı. Paxılar bolsa häm adämlärlärlä häm haywanlarning üstibexini kaplap kötti. **19** Andin jadugärlär Piräwnğä: — Bu ix Hudaning barmıqning kölojini! — deyixti. Lekin Piräwn könglini kattıq kılıp, Pärwärdigar eytkinidäk ularğa kulak salmidi. **20** Pärwärdigar Musağa: — Ätä sähär köpup Piräwnning aldioğa berip turojin — (xu waqtta u su boyioğa qıkıdu) uningğa: «Pärwärdigar mundak däydu: — Manga ibadät kılıxi üqün Öz köwmimni koyup bär! **21** Qünki äğär köwmimni koyup bärmişäng, mana Män sening wä ämäldarliring, häkling üstigä, öyliringgä köküyünlärläni äwatimän; xuning bilän misirliklarning öyliri wä hätta ular turuwatқан tuprakmu köküyünlär bilän toldı. **22** Lekin xu küniä Öz köwmim turuwatқан Goxän yurtini baxkığa kılıman; xundak boloduki, u yärdä köküyünlär tepilmaydu. Xuning bilän sän Män Pärwädigarning bu zeminda bolojanlıkimni bilisän. **23** Xundak kılıp Män Öz köwmimni sening häklingdin pärkländürimän; bu möjizilik alamät ätä yüz beridu», döp eytkin, dedi. **24** Pärwärdigar degininı kildi. Piräwnning öylirigä, ämäldarliringning öylirigä köküyünlär top-top bolup kirdi; pütkül Misir zeminining hëmmä yeri köküyünlär tärıpidin harab boluxkä baxlıdi. **25** Piräwn Musa bilän Harunni qakirtip kelip ularğa: Berip muxu zeminda Hudayinglarğa qurbanlık ötküzünglar, — dedi. **26** Lekin Musa jawab berip: — Bundak kılıx bizgä taza muwapıq bolmaydu; qünki biz Pärwärdigar Hudayimizğa sunmaqı bolojan qurbanlık mal misirliklarğa nisbätän yirginlıqlırtur. Ämdi äğär biz misirliklarning kez aldida yaman körüngän nersini qurbanlık kılsak ular bizni qalma-kesäk kıliwätmändu? **27** Biz üq künlük yolni besip, qeldä Pärwärdigar Hudayimiz bizgä buyruqinidäk uningğa qurbanlık sunuximiz keräk, dedi. **28** Piräwn: — Silärlä Pärwärdigar Hudayinglarğa qeldä qurbanlık ötküzüxkä barojılı koyimän; pökät bäk yirak ketip kalmanglar, mening üqün dua kılinglar, dedi. **29** Musa jawab berip: — Mana, män sening aldingdin qikip Pärwärdigarğa iltija kılıman wä köküyünlär sän Piräwndin, ämäldarliringdin wä häklingdin ätä qikip ketidu; lekin Piräwn yänä hiylä ixlitip, häklni Pärwärdigarğa qurbanlık kılıxkä berixtin toskuqi bolmisun, dedi. **30** Musa Piräwnning aldidin qikip, Pärwärdigarğa xundak iltija kildi. **31** Pärwärdigar Musa tiliginidäk kildi; u köküyünlärlä Piräwn, ämäldarlırlä wä hälkidin qikirowätti; hätta bir tal köküyünmu qalmidi. **32** Lekin Piräwn bu ketimmu könglini kattıq kılıp, köwmni koyup bärmedi.

9 Andin Pärwärdigar Musağa: — Piräwnning aldioğa berip uningğa: — «İbraniylarning Hudasi Pärwärdigar mundak däydu: — Manga ibadät kılıxioğa Öz köwmimni koyup bär. **2** Äğär ularni koyup berixni rät kılıp, yänila tutup turuwalıdigan bolsang, **3** mana,

Pərvərdigarning kəli etizlikteki qarpayliringning üstigə, at-exəklər, tögilər, wə qoy-kaliliringning üstigə qüxüp intayin eoqir bir waba kəltüridu. **4** Lekin Pərvərdigar Israilling qarpaylirini misirliklarning qarpayliridin pərkəndüridu. Nətijədə, Israilling qarpayliridin heqbiri əlməydu» — deyin, dedi. **5** Pərvərdigar wəqitni bekitip: — Ətə Pərvərdigar zemində bu ixni kəlidu, dedi. **6** Ətisi Pərvərdigar xundak kildi; misirliklarning barlik qarpayliri əldi; lekin Israilling qarpayliridin birimu əlmidi. **7** Pirəwn adəm əwətip təkxüriwidi, mana, Israilling qarpayliridin birimu əlmigənidi. Lekin Pirəwnning kəngli kəttik kəlinip, u kəwmni koyup bərmidi. **8** Andin Pərvərdigar Musa wə Hərunə: — Humdanning kəlidin qanggilinglarni toqxuzup elinglar, andin Musa uni Pirəwnning kəz aldida asmanə qəritip qəqsun. **9** Xundak kəlix bilən kül pütkül Misir zeminini kaplaydioqan qang-tozan bolidu wə Misir zeminidiki həmmə yərdə adəmlər wə həywanlarning bədinigə qüxuxi bilən hürək-hürək qəqa qikiridu, — dedi. **10** Xuning bilən ular humdandin kül elip, Pirəwnning aldioqə berip turdi wə Musa uni asmanə qəritip qəqti; u adəmlər wə həywanlarning bədinigə qüxuxi bilən hürək-hürək qəqa qikardi. **11** Jadugarlər qəqilər dəstidin Musaning aldida turalmay kaldi; qünki jadugarlarning bədininimu, bəxkə barlik misirliklarnimu ohxəx qəqa besip kətkənid. **12** Lekin Pərvərdigar Pirəwnning kənglini kəttik kildi; xunga Pərvərdigar dəl Musə qəytəkinidə u ularə qulək salmidi. **13** Andin Pərvərdigar Musə qə: — Ətə tang səhər qəpup, Pirəwnning aldida turup uningə: «İbraniylarning Hudasi Pərvərdigar mundaq dəydu: — Kəwmimni Manga ibadət kəlixə koyup bər; **14** qünki Mən bu kətim həmmə balay'apətlirimni yürikingə, əməldarling wə pəkraliringning üstigə əwətimən. Buning bilən sən pütkül yər yüzidə Məndək bəxkə birining yək ikənlikini bilisən. **15** Qünki Mən kəwmni uezitip, əzəng wə qəwmingni waba bilən uralə bəlsəm'idi, bə wəqitkə qə sən yər yüzidin yokilip kətəting. **16** Həlbuki, Mening seni urnalə tikliximdiki məksitim xu idiki, dəl Əz kədrimni sanga kərsitix, xundaklə namimning pütkül yər yüzidə jakarlinixi üqün idi. **17** Sən yənə kəwmimə qəngqilik kəlip, ularni koyup berixni rət kəliwəmsən? **18** Mana, ətə muxu wəqitlarda Misir dəliti bina boləandin buyan həq kərilip bəkmioqan kəttik məldürni yəqdurimən. **19** Xuning üqün adəm əwətip, həywan wə etizdə bə-yəkəngni yəyip iquiri solioqin; qünki əyge kəyturulmay sirtta kəloqan adəm wə həywanlarning həmmisi məldürning astida kəlip əlöp kətidu! — deyin, dedi. **20** Buni anglap Pirəwnning əməldarlingning arisidin Pərvədigarning səzidin kərkəqan hər bə adəm əz kulliri wə qarpaylirini yügürtüp əylirigə elip kəldi. **21** Lekin Pərvədigarning səzini etibarə almioqan əz kül wə mallirini təxkəridə kəldurup koydi. **22** Pərvərdigar Musə qə: — Misir zeminidiki hər yərdə, adəmlər üstigə, mallarning üstigə, xundaklə Misir zeminidiki dalalarning həmmə ot-qəplirining üstigə məldür yəqsun dəp, asmanə qərap kəlungni kətgün, dedi. **23** Musa xuning bilən həsisini asmanə qəritip kətgürüwidi, Pərvərdigar güldürməmini güldürlitip, məldür yəqdurdi, yər yüzidə qəkmək

qəkindiliri qəpip yürətti. Xundak kəlip Pərvərdigar Misir zeminini üstigə məldür yəqdurdi. **24** Məldür yəyip, məldür bilən ot ariləx qüxti; məldür xunə eoqir boldiki, Misir dəliti bina boləandin tartip undək kəttik məldür yəyip bəkmioqanidi. **25** Məldür pütkül Misir zeminining hər yeridə qüxup, insan bolsun, həywan bolsun, həmmisini urdi; məldür etizdiki həmmə ot-qəpni urup, yərdəki həmmə dəl-dərlərlərimu sundururətti. **26** Pəktə Israillər oltruxluk Gəxən zeminidila məldür yəqmid. **27** Pirəwn adəm əwətip Musa bilən Hərunni qəkərtip ularə qə: — Mən bu kətim gunəh kəldim! Pərvərdigar həkəqaniydu; Səwənlik bolsa mən wə həkəkimdin kəti. **28** Yənə bərip Pərvərdigardin ətünip iltija kəlinglar! Hudadin qikəqan bu kəttik güldürməmilar wə məldür yetip axti! Siləni koyup bəy; silər əmdi muxu yərdə turuwərsənglər bolmaydu, — dedi. **29** Musa uningə qəwəp bərip: — Mən xəhərdin qikəqanda, Pərvərdigar təpərkə qərap kəllirimni yəyip kətgürimən; güldürməmilar xu həman besikip məldür yənə yəqmaydu. Yər yüzü Pərvədigarningkidur, dəp bilixing üqün xundak bolidu. **30** Lekin sən wə sənəng əməldarling, silərlə Pərvərdigar Hudadin təhiqə kərkəmaywatqininglarni bilimən, dedi. **31** Xu qəqdə arpa bəx qikərip, zioqir qəunqilioqan boləqəqə, zioqir wə arpa məldürdin wəyran kəlinidi. **32** Lekin buqday bilən kəra buqday kəyirək bih qikəraqəqə, wəyran kəlinimidi. **33** Musa Pirəwnning aldidin kətip, xəhərdin qikəp Pərvərdigar təpərkə qərap kəllirini yəyip kətgürdi. Xuning bilən güldürməmə wə məldür tohtap, yəmoqur yərgə yənə təkülmidi. **34** Əmma Pirəwn yəmoqur, məldür wə güldürməmilarning tohtioqinini kərgəndə, yənə gunəh sadir kildi; umu, əməldarlimu kənglini kəttik kəlixiti. **35** Bu tərəkədə Pirəwnning kəngli kəttik turuwerip, Pərvərdigar Musaning wasitisi bilən eytkəndək, Israillarni koyup berixni rət kildi.

10 Andin Pərvərdigar Musə qə: — Pirəwnning aldioqə bəroqin; qünki ularning arisida bu məjizilik əlamətləni kərsitixim üqün Pirəwnning kənglini wə əməldarlingning kənglini kəttik kəlip koydum. **2** Bu ix bilən Mening misirliklarni kəndək rəsəwə kəloqanlikim wə ularning arisida kərsətkən məjizilik əlamətlirimni sən oqlungning andin nəwəngning kulioqə yətküzisən. Buning bilən Mening Pərvərdigar ikənlikimni bilisilər, dedi. **3** Xuning bilən Musa bilən Hərun Pirəwnning aldioqə bərip, uningə: — İbraniylarning Hudasi Pərvərdigar mundaq dəydu: «Əzüngni aldimda təwən tutuxni qəqanoqə rət kəlisən? Manga ibadət kəlix üqün kəwmimni koyup bər. **4** Qünki əgər sən kəwmimni koyup berixni rət kəlsəng, mana, Mən ətə sənəng yurtungə qəkətkə əwətimən. **5** Ular silər zemin yüzini kərmigüdək kəlip yəpəwetidu, silərlə məldürdin əman kəloqan nərsilərlərlərimu, dalalarda əskən həmmə dəl-dərlərlərlərimu yəp kətidu. **6** Ular orda-sarayliringə, əməldarlingning sarayliri, xundaklə barlik misirliklarning əylirigə tolup kətidu; bundək apəti ətə-bəwəngling wə ətə-bəwəlingning ətə-bəwəlimu yər yüzidə apiridə boləandin tartip kərip bəkmioqan» — dedi-də, burulup Pirəwnning aldidin qikəp kətti. **7** Pirəwnning əməldarlıri uningə: — Bu adəm bizgə qəqanoqə tuzək bolər? Əz Hudasi Pərvərdigarə qə

ibadət kilixqa bu adamlarni qoyup bərgəyla! Misirning harab bolojinini tehiqa kərməywatamdila? — dedi. **8** Xuning bilən Musa bilən Һarun Pirəwnning aldioqa yəna qakiritip kelindi. U ularoqa: — Pərwərdigarqa ibadət kilix üqün beringlar; lekin baridioqanlar zadi kimlər? — dedi. **9** Musa jawab berip: — Yaxlirimiz wə keriqürilər bilən, oqullirimiz wə kizlirimiz bilən, qoy wə kala padilirimizni elip həmmimiz barimiz; qünki biz Pərwərdigar üqün heyt ötküzüximiz kerək, dedi. **10** U ularoqa: — Silərni bala-qakanglar bilən qoxup qoyup bərginimdə, Pərwərdigar silər bilən billə boləy! Mana, aldinglarda balay'apət turuptu! **11** Yoksu, bundak kilixinglaroqa bolmaydu! Pərwərdigarqa ibadət kilixqa pəkət aranglardin ər kixilərla barsun! Qünki silərning təlipinglar dəl xu əməsmidi! — dedi-də, ular Pirəwnning aldidin qoqlap qikirildi. **12** Andin Pərwərdigar Musəoqa: — Misir zeminining üstigə qolungni uzatkin. Xundak kilsang, qekətkilər Misir zeminini besip, zemindiki hərhil otyaxlarni, yəni mēldürdin aman qəlojanning həmmisini yəp ketidu, dedi. **13** Musa Һasisini Misir zeminining üstigə uzattı; Pərwərdigar xu küni wə keqisi zemin üstigə xərk xamili qikardi. Səhərdə, xərk xamili qekətkilərnı uqurup kəldi. **14** Qekətkilər Misirning pütkül zeminioqa yeyilip, Misirning pütün qəgrisini mu basti. Apət intayin eojr boldi; ilgiri bundak qekətkə apiti bolup bəkmioqan, mundin keyinmu uningdək bolmaydu. **15** Ular pütkül zeminning yüzini qəplədi, yər qərangəxiluxip kətti; ular mēldürdin aman qəlojan zemindiki həmmə otyaxlarni wə dəl-dərəhlərnıng barlik mewilərnı yəp kətti. Xuning bilən pütkül Misir zeminini təwəsidi dəl-dərəhlərdə yaki daladiki gül-giyahlarda heq yexillik kəlmədi. **16** Andin Pirəwn aldirap-tenəp Musa bilən Һarunni qakiritip ularoqa: — Mən həm Hudainglar Pərwərdigar aldidə həm silərning aldinglarda gunah kildim. **17** Əmđi muxu bir ketim gunahimdin otip Pərwərdigar Hudainglardin bu olümni məndin elip ketixini iltia kilixinglarni etünimən, — dedi. **18** Xuning bilən Musa Pirəwnning aldidin qikip Pərwərdigarəqa iltia kildi. **19** Xuning bilən Pərwərdigar xamalni burap ojarb tərəptin intayin küqlük boran qikirip, qekətkilərnı uqurup, Kizil Dengizəqa ojarb kildi; Misirning pütkül təwəsidi bir talmu qekətkə kəlmədi. **20** Lekin Pərwərdigar Pirəwnning kənglini kattik kilip qoyojini üqün u Israillarni qoyup bərmidi. **21** Andin Pərwərdigar Musəoqa: — Qolungni asmanəqa karitip uzatkin; xuning bilən kattik bir qərangəxuluk bolidu, hətta adam silisa qəlioqa tuyuləyudək qoyuk qərangəxuluk Misir zeminini qəplaydu, — dedi. **22** Andin Musa kolini asmanəqa karitip uzitiwidi, qoyuk bir qərangəxuluk Misir zeminini üq küngiqə qəplap turdi. **23** Üq küngiqə biri yəna birini kərləməs wə ya heqkim əz jayidin qozojiləməs boldi; lekin barlik Israillar olturoqan jaylarda yorukluk bar idi. **24** Pirəwn Musani qakiritip uningəoqa: — Berip, Pərwərdigarəqa ibadət kilinglar. Pəkət qoy wə kala padiliringlar kəlsun; bala-qakiliringlarnimu elip barsanglar bolidu, dedi. **25** Musa jawabən: — Undakta Hudaingiz Pərwərdigarəqa kurbanlik kilixqa [inaklik] kurbanlik wə keydürmə kurbanlikioqa lazimlik qarpaylarni sən bizgə bəəmsən? **26** Əzimizning qarpaylirimiz biz bilən birgə ketixi kerək, bir tuyikimu kəynidə kəlsa bolmaydu; qünki

Hudaingiz Pərwərdigarəqa ibadət kilixqa kurbanlik kilidiojinimizni bulardin talliximiz lazim. U yərgə yetip barmioqə, Pərwərdigarəqa kaysi kurbanliklar bilən ibadət kilidiojinimizni bilməymiz, — dedi. **27** Lekin Pərwərdigar Pirəwnning kənglini kattik kildi; u ularni yanila qoyup bərmidi. **28** Pirəwn Musəoqa: — Aldimdin yokal! Hezi bol, ikkinqi manga kəringtiqi bolma! Qünki yüzümni yəna kərgən küning jeningdin ayrilsən, — dedi. **29** Musa uningəoqa: — Rast eyting! Mən sening yüzüngni ikkinqi kərgtiqi bolmaymən, — dedi.

11 Xuning bilən Pərwərdigar Musəoqa: — Yəna bir apətni Pirəwnning üstigə wə Misirning üstigə qixürimən. Andin u silərni bu yərdin ketixə yol qoyidu wə u silərni həmmə nərsiliringlar bilən qoxup qoyup berip, bu yərdin mutlək qoqlap qikiridu. **2** Əmđi sən həlkə tapilap: — Hər biringlar, ər kixilərnıng hərbi əz kəxnisidin, ayal kixilərnıng hərbi əz kəxnisidin kümux buyumlarni, altun buyumlarni sorap əlsun, degin, — dedi **3** (Pərwərdigar həlkini misirliklarning aldidə iltipət tapkuzdi. Xuningdək Musa deqən bu adəm Misir zeminida Pirəwnning əməldərlirning nəziridə bolsun, puqrəlarning nəziridə bolsun, nəhayiti uluq zat boldi). **4** Andin Musa yəna: — Pərwərdigar mundak dəydu: — «Mən yerim keqidə qikip Misirni kezip qikimən. **5** Xu wakitta təhtə olturuwatkan Pirəwnning tunji oqlidin tartip yəroqunqak tartidioqan dedəknıng tunji oqlioqə, xundakla barlik qarpaylarning tunjiliri, yəni Misirdiki barlik tunji jan igiliri əlidu. **6** Bu səwəbtin pütkül Misir zeminida kattik bir pəryad kətürilidu; uningdin ilgiri xundak pəryad bolup bəkmioqanidi, mundin keyinmu bundak pəryad anglanmaydu. **7** Lekin Israilləroqa, məyli adəmliri, məyli haywanatlırioqa bolsun, hətta bir tal itnu kəwap qoymaydu. Buningdin Pərwərdigarning misirliklar bilən Israilli pərkəndüridioqanlıqini bilisilər». **8** — Xuning bilən bu əməldərlirningning həmmisi aldiməqa kelip, manga təzim kilip: «Sili əzli ru wə siləg əgəxən barlik kəwmliri qikip ketixkəyla!» dəp eytidu, andin qikip ketimən» — dedi-də, kattik qəzəp bilən Pirəwnning aldidin qikip kətti. **9** Pərwərdigar Musəoqa: — Misir zeminida Mening karamət məjizilərnıng kəpləp kərsitilixi üqün Pirəwn silərgə kulək salmaydu, — deqənidi. **10** Musa bilən Һarun bu karamət məjizilərnıng həmmisini Pirəwnning aldidə kərsitip boldi; lekin Pərwərdigar Pirəwnning kənglini kattik kilip qoyojini üqün u Israillarni uning zeminidin kətkili kəymidi.

12 Pərwərdigar Misir yurtida Musa wə Һarunoqa mundak tunji — **2** Bu ay silərgə aylarning iqidə bexi, yilning tunji eyi bolidu. **3** Silər pütün Israil jamaitigə səz kilip: — Bu aynıng oninqi küni həmminglar atiliringlarning ailisi boyiqə bir kəzini elinglar; hərbi ailigə birdin kəza elinglar. **4** Əgər məlum bir ailə bir kəzini yəp bolalmioqudək bolsa, undakta əy igisi yenidiki kəxnisi bilən birlixip adəm saniəqa qərap bir kəza elinglar; hərbi kixining itxihasioqa qərap hesablap muwəpik bir kəza həzilənglar. **5** Həbiringlar tallaydioqan qəzənglar bejirim, bir yaxlik ərkək bolsun; qoy yaki əqə padilirdin tallansimu bolidu. **6** Kəzini bu aynıng on tətinqi küngiqə yeninglarda turəyuzənglar,

— degin. — Xu küni Israilning pütkül jamaiti tallojan melini gugumda soysun. **7** Andin ular uning kenidin elip gex yeyilgan eyning ixikning bax tæripigæ hæm ikki yan kexikigæ sürkæp koysun. **8** Ular xu keqisi gexini otta kawap kilip yesun; uni petir nan wæ aqqik-qüqük köktat bilen koxup yesun. **9** Kæt'iy hæm yaki suda pixurup yemænglar, bæli uni bax, put wæ iq-karinliri bilen otta kawap kilip yænglar. **10** Uning heqnemisini ætigæ qaldurænglar. Əgær ætigæ exip qalojanliri bolsa, uni otka selip keydüürüwetinglar. **11** Silær uni mundak halætta yænglar: — Uni yegænda balliringlarni qing baøjlap, ayaøjliringlaroğa kæx kiyip, qolliringlarda hasa tutkan halda tez yænglar. U bolsa Pærwærdigarning «ötüp ketix» kozisidur. **12** Qünki Mæn u keqisi Misir zeminini kezip ötümæn; Mæn Misir zeminida mëyli insan bolsun, mëyli haywan bolsun ularning tunji tuqulojan ærkikining hæmmisini eltürimæn; xuning bilen Mæn Misirning barlik but-ilahlirining üstidin hæküim qikirimæn; Mæn Pærwærdigardurmæn. **13** Xu kurbanlikning keni silær olturojan eylærdæ silærgæ [nijat] bælgisi bolidu; bu kanlarni kerginimdæ silærgæ ötüp turimæn. Xuning bilen Misir zeminini urojinimda halakæt elip kelidiojan waba-apæt silærgæ tægmæydu. **14** Bu kün silærgæ hatiræ kün bolsun; uni Pærwærdigarning heyti süpitidæ etküzüp tæbriklænglar; æbædiy bælgilimæ süpitidæ næsildin-næsilgæ manggü etküzünglar. **15** Yættæ kün petir nan yænglar; birinçi küni eyüinglardin [barlik] hemirturuqlarni yok qilinglar; qünki kimki birinçi kündin tartip yættingi küngigæ boldurulojan nan yesæ, xu kixi Israil qataridin üzüp taxlinidu. **16** Birinçi küni silær mukæddæs ibadæt soruni tüzünglar; yættingi künimu hæm xundak bir mukæddæs ibadæt soruni etküzülsun. Bu ikki kün iqidæ heqkandak ix-æmgæk kilinmisun; pækæt hær kixining yaydioqini tæyyarlaxka munasiwætlik ixlarnila kilsanglar bolidu. **17** Mæn dæl xu küni silærni koxun-koxun boyiqæ Misir zeminidin qikarojanim üqün silær petir nan heyтини etküzünglar; xu künni nasildin-næsilgæ æbædiy bælgilimæ süpitidæ heyti küni kilip bekitinglar. **18** Birinçi ayning on tætinçi küni, kækqurundin tartip xu ayning yigirmæ birinçi küni kækqurunoqigæ, petir nan yænglar. **19** Yættæ kün iqidæ eyliringlarda heq hemirturuq bolmisun; qünki musapir bolsun, zeminda tuqulojan bolsun, kimki boldurulojan nærsilærni yesæ xu kixi Israil jamaitidin üzüp taxlinidu. **20** Silær heqkandak boldurulojan nærsini yemæy, kæyærdila tursanglar, petir nan yænglar. **21** Musa Israilning barlik aqsakallirini qakirip ularoğa: — Berip hærbiringlarning ailisi boyiqæ eüzünglaroğa bir kózini tartip qikirip pasha kózisini soyunglar. **22** Andin bir tutam zupa elip uni qaqidiki kanoğa qilap, qaqidiki kanni ixikning bexi wæ ikki kexikigæ sürkænglar. Silærdin ætigangigæ heqkim eyining ixikidin kæt'iy qikmisun. **23** Qünki Pærwærdigar misirliklarni urup halak kilix üqün, zeminni kezip ötidu; U ixikning bexi wæ ikki kexikidiki kanni kergænda, Pærwærdigar halak kiløquqining eyliringlaroğa kirip silærni uruxidin tosux üqün [muħapizæt kilip] ixikning aldioğa ötüp turidu. **24** Bu ræsim-kaidini eüzünglar wæ baliliringlar üqün æbædiy bir bælgilimæ süpitidæ tutunglar. **25** Silær Pærwærdigar Əz wædisi boyiqæ silærgæ beridiojan zeminøğa kirgininglarda bu heyitlik ibadætini tutunglar.

26 Baliliringlar silærdin: «bu ibaditinglarning mænisi nemæ?» — dæp sorisæ, **27** silær: «Bu misirliklarni urojinida, Misirdæ Israilarning eylirining aldioğa ötüp turup, bizning eydikilirimizni kutkuzojan Pærwærdigarøğa boløjan «ötüp ketix» kurbanliqi bolidu» — dænglar. Xuni anglioqanda, hælq engixip [Hudaøa] sæjdæ kildi. **28** Andin Israilar kaytip berip, Pærwærdigar dæl Musa bilen Hærunoğa æmr kiløqandak ix kerd. **29** Wæ xundak boldiki, yerim kæqæ boløqanda, Pærwærdigar Piræwnning tæhtidæ olturuwatkan tunjisidin tartip zindanda yetiwatkan mæhbusning tunjisioqigæ, Misir zeminidiki tunji oqullarning hæmmisini urup eltürdi, xundakla u haywanatlarning tunji tuqulojanliriningmu hæmmisini eltürdi. **30** Adæm ølmøgæn birmu øy kalmioqaqka, xu keqisi Piræwnning øzi, uning barlik æmældarliri wæ barlik misirliklar keqidæ ornidin kopti; Misir zeminida intayin kattik pæryad këtürildi. **31** Piræwn keqidæ Musa bilen Hærunni qakirtip: — Turunglar, silær wæ Israilar bilen billæ mening hælkimning arisidin qikip ketinglar; eytkininglardæk berip, Pærwærdigarøğa ibadæt qilinglar! **32** Silæring degininglar boyiqæ koy, øqkæ, kala padilirinimu elip ketinglar; mæn üqünmu bæht-bærikæt tilænglar, — dedi. **33** Misirlik puκralarimu «hæmmimiz ølöp kæküdækmiz» deyixip, hælkni zeminidin tez qikiriwætx üqün ularni ketixkæ aldiratti. **34** Hælq tehi bolmiojan hemirlirini elip, uni tængnilærgæ selip, kiyim-keqækliri bilen yegæp, mürilirigæ elip këtürüp mengixti. **35** Israilar Musaning tapilioqini boyiqæ kilip, misirliklardin kümüx buyumlar, altun buyumlar wæ kiyim-keqæklærni sorap elixti. **36** Pærwærdigar hælkni misirliklarning kóz aldida iltipæt tapkuzoqini üqün misirliklar ularning øzlidiridin sorioqanlirini bærdi; xundak kilip Israilar misirliklardin qønïymætlærni elip kætti. **37** Xuning bilen Israilar balilarni hesabka almioqanda altæ yüz mingqæ ærkæk bolup, Ramsæstin qikip, Sukkot xæhiringigæ piyadæ mangdi. **38** Ular bilen billæ qong bir top xaloqæt hælkmu ularoğa koxulup mangdi, yænæ nuroqun qarwilar, kopligen kala-koy padiliri bilen billæ qikti. **39** Misirdin aloqæq qikkan hemirdin ular petir nan-toqæqlarni ætti; qünki ular Misirdæ birdæm-yerim dæm turoqzulmay haydalqini üqün hemir bolmioqanidi; ular øzliri üqün yemæklik tæyyarliwælxkimu ülgürælmigæni. **40** Israilarning Misirdæ turoqan wækti jæmïy tèt yüz ottuz yil boldi. **41** Xundak boldiki, xu tèt yüz ottuz yil toxkanda, dæl xu künidæ Pærwærdigarning barlik koxunliri Misir zeminidin qikip kætti. **42** Xu küni keqidæ ular Misir zeminidin qikiriløqini üqün, xu keqini ular Pærwærdigarning keqisi dæp tutuxi keræk; xu keqini barlik Israilar æwladtin æwladqigæ Pærwærdigarøğa atap tutup, tünixi keræk. **43** Pærwærdigar Musa bilen Hærunoğa mundak degænid: — Pasha kózisi toorxisidiki bælgilimæ xu bolsunki: — Heqkandak yat ællik adæm uningdin yemisun. **44** Lekin hærkimming puløqæ setiwalojan küli bolsa, u hætnæ kilinsun, andin uningdin yesun. **45** Əmma øyünglarda wakitlik turuwatkan musapir yaki mædikar buningdin yesæ bolmaydu. **46** Gæxni baxka bir eygæ elip qikmioqin; birlæ eydæ yeyilsun; kozining heqqbir sengiki sundurulmisun. **47** Pütkül Israil jamaiti bu heytni etküzsun. **48** Əgær sening birlæ birgæ turoqan musapir bolsa, Pærwærdigarøğa atap pasha heytni etküzmækqi

bolsa, undakta aldi bilan barlik erkaklari hatna qilinsun; andin kelip heyat otkuzsun. U zeminda tuquloqan kixidak sanalsun. Lekin heqbir hatnisiz adam uningdin yemisun. **49** Zeminda tuquloqan kixi ham aranglarda tuqoran musapir uqun ohxax kanun-balgilima bolsun. **50** Xuning bilan Israillarning hammisi dal Pərwərdigar Musa bilan Harunoja buyruqandak xu ixlarni ada kildi. **51** Xu kunning ezide Pərwərdigar Israillarni qoxun-qoxun boyiqə Misir zeminidin qikardi.

13 Pərwərdigar Musaoja: **2** — Israillar arisida baliyatquning barlik tunji erkak mewisini, mayli u insanning yaki haywanning bolsun, Manga atap mukəddəs kilojin; u Manga mənəsupur, degənidi. **3** Musa həkəkə mundaq dedi: — Silər Misirdin ibarət «kulluk makani»din qikqan bu künni yad etinglar; qünki Pərwərdigar siləni wə yərdin kudrətlik kəli bilan qikardi. Buning uqun heq bolduruloqan nərə yeyilmisun. **4** Abib eyining bügünki küni yoloja qikqan kün. **5** Əmdi Pərwərdigar sanga berixkə ata-bowiliringoja kəsəm kilojan, süt bilan həsəl ekip turidojan zeminoja, yəni Kanaaniy, Hittiy, Amoriy, Hitiy wə Yəbusiylarning zeminoja seni elip barojinida muxu [Abib] eyida xu ibadətəni tutqin. **6** Yəttə künqə petir nan yənglar; yəttinqi künidə Pərwərdigaroja alahidə atiojan heyat otküzilsun. **7** Yəttə kün iqidə petir nan yeyilsun; silərnəng aranglarda heqkəndak bolduruloqan nan tepilmisun wə ya qeqiriləng iqidə heq hemirturuqmu kərinmisun. **8** Xu küni sən əz oqlungoja: «Misirdin qikkini mda Pərwərdigarning manga kəsətkən iltipatinə yad kilip təkəkkur bildürüx uqun, bu [heytni] otküzimən», dəp qüxəndürqin. **9** Pərwərdigarning kanun-təlimining həmişə aqzinqidin qüxməslikli uqun, bu bəlgilimini kolungoja bəlgə kilip seliwal, pexanənggə kəxkidək əslətmə kilip ornitiwal; qünki Pərwərdigar seni kudrətlik kəli bilan Misirdin qikardi. **10** Əmdi bu bəlgilimini yilmu-yil bəkitiləng wəktidə tutqin. **11** Pərwərdigar sən bilan ata-bowiliringoja kilojan kəsəmi boyiqə seni Kanaaniylarning zeminoja elip berip, uni sanga təkdim kilojandin keyin, xundək kilixing kərak: — **12** barlik baliyatquning tunji mewisini Pərwərdigaroja atap sunisən; xundəkə qarpay melingning həmmə tunji ərkəklirimu Pərwərdigaroja mənəsupur bolsun. **13** Əmma exəklərnəng həmmə tunjilərnəng ornoja birdin koza bərgin. Əgər uning ornoja birnərsə bərmisəng, uning boynini sunduruwətkin. Oqulliringlar arisida barlik tunjilərnəng ornoja hərlük bədili tələxüəng kərak. **14** Keyinki künlərdə oqlung səndin: «buning mənisi nemidur», dəp sorisa, sən uningoja jawab berip: «Pərwərdigar kudrətlik kəli bilan bizni Misirdin qikqirip, «kulluk makani»din azad kildi. **15** Xundək boldiki, Pirəwn boyni kəttiklik kilip bizni qoyup berixni rət kilojinida, Pərwərdigar Misir zeminidiki barlik tunji tuquloqanlarni, insanning bolsun, malning bolsun, həmmisini urup oltürdi; buning uqun mən malning baliyatqusunəng tunji mewisini, yəni həmmə tunji tuquloqan ərkəklərnəng Pərwərdigaroja atap kurbənlilik kilip sunimən wə oqulliriməng hər bir tunjiləri uqun hərlük bədili tələp berimən», dəp eytkin. **16** Bu bəlgilimini kolungoja [əslətmə]-bəlgə kilip seliwal, pexanənggə kəxkidək əslətmə kilip ornitiwal, qünki Pərwərdigar kudrətlik

kəli bilan bizni Misirdin qikardi» — degin. **17** Əmma Pirəwn həkəni kətxikə qoyojandin keyin, Filistiylərnəng zeminidiki yol yəkin bolsimu, Huda ularni xu yol bilan baxlimidi; qünki u: «həkəim jənggə uqrap kəlsa, kərkup puxayman kilip, Misiroja yenip kətxi mumkin» dəp oyliqjanidi. **18** Xu səwəbtin Huda həkəni aylandurup, Kizil Dengiz tərəptiki qəlnəng yoli bilan baxlap mangdi. Xundək kilip Israillar Misirdin qikkini mda, kəralinip jənggə təyyar bolup tərtpir bilan mangdi. **19** Musa Yüsüpning səngəklərinimu billə eliwaldi; qünki Yüsüp əslidə Israillərnəng oqulliləri bolojan [kərinədxəlinirini]: «Huda qokum silərnəni yəkləp hələnqlərdin həwər alidu; xu qəojda silər mənəng səngəklərimni muxu yərdin billə elip kətinglar» dəp kəsəm kildurojanidi. **20** Andin ular Sukkotin qikqip, qəlnəng qetidikə Etəm degən yərdə qədirlirini tikti. **21** Əmdi Pərwərdigar ularoja yol kərsətxikə kündüzi bir bulut tüwrukidə, kəqisi yorukluk berixkə ot tüwrukidə bolup ularning aldidə yürətti. Xuning bilan ular kəqə-kündüz yol yürəltətti. **22** Bulut tüwruki kündüzi, ot tüwruki kəqisi həkətnin ayrilmay, aldidə yürətti.

14 Pərwərdigar Musaoja: **2** — Sən Israilləroja: «Silər burulup Migdol bilan dengizning arilikidiki Pi-Həhirotning aldoja berip qədir tilinglar; Baal-Zefonning udulidiki dengizning boyida qədir tilinglar», degin. **3** Xuning bilan Pirəwn: «Israillar zeminda əzip kaldı, qəlnəng iqidə kəmilip kaldı» dəp oylaydu; **4** Israillərnəni kəqəlsun dəp Mən Pirəwnning kənglini kəttik kilimən; xundək kilip, Mən Pirəwn wə uning pütkül kəxunlirəni arkilik Əz uluqlukumni ayan kilimən; wə misirliklər Mənəng Pərwərdigar ikənlikimni bilidu, — dedi. Israillar Hudaning səzi boyiqə kildi. **5** «U həkə qəqip kətti» dəp Misirning padixahioja həwər bəriləwidi, Pirəwn bilan əmədlərlirəni həkə təqrisidiki kəraridin yenip: «Israillərnəni kullukətnin qoyuwətkinimiz, wə zadi nəmə kilojinimiz?!» — deyixti. **6** [Pirəwn] dərhal jəng hərwisini kəxturup, əz həkəni baxlap yoloja qikti. **7** U yənə altə yüz hillaəjan jəng hərwisini, xundəkə Misirdiki barlik jəng hərwilirini yəqədurup, ularning hər birigə ləxkər baxliklərnəni olturoquzup elip mangdi. **8** Pərwərdigar Misirning padixahı Pirəwnning kənglini kəttik kilojini uqun, u Israillərnəni kəqəqli. Bu qəojda Israillar kəllirini egiz kətürəxkən həlde Misirdin qikqip bolojanidi. **9** Misirliklərnəng [həmmisi] yəni Pirəwnning barlik atiləri bilan jəng hərwilirini, atlik ləxkərlirəni bilan pütkül kəxunni ularni kəqəlap, Israillar dengiz boyiqə qədir tikken jayda, yəni Pi-Həhirotning yenida, Baal-Zefonning udulida ularoja yetixti. **10** Pirəwn yəkinləxkəndə, Israillar bəxini kətürəp kəriwidi, mana, misirliklər ularning arqisidin yürəx kilip kəqəlap kəliwəttəti! Xuni kərgəndə Israillar tolimu kərkuxup, Pərwərdigaroja nida-pəryad kətürdi. **11** Ular Musaoja: — Misirdə gəristən tēpilməsmidi, sən bizni qəldə əlsun dəp muxu yərgə elip kəldingəju?! Bizni Misirdin elip qikqip, bizgə mundaq kilojinəng nemisi?! **12** Misirdə tuqoran wəktimizdə biz sanga: «Bizni misirliklərnəng kullukidə boluximizəja qəyoqin, biz bilən kəring bolmisun» dəp eytməojanmidxə? Misirliklərnəng kullukidə bolojinimiz qəlgə kelip əlginimizdin əwzəl bolətti! — dedi. **13** Buning bilan Musa həkəkə: — Kərkəmay, tik turənglar, Pərwərdigarning bügün silərgə

yürgüzidionan nijatini kərisilər; qünki silər bugün kərgən misirliklarni ikkinqi kərməysilər. **14** Pərwərdigar silər üqün jəng kılıdu, ləkin silər bolsanglar jim tursanglarla boldi, dedi. **15** Andin Pərwərdigar Musaoja: — Nemixka sən Manga pəryəd kətürisən? Israillaroja: «Aldioja mēnginglar» dəp buyruoqin. **16** Ləkin sən hasangni kətürüp kolungni dengizoja uzitip, uni ikkigə bəlgin; xundakta, Israillar dengizning otturisdiki kuruk yər bilən ətüp ketidu. **17** Mana, Mən ularni koqluşun dəp misirliklarning kəngüllirini kattik kılımən, xuning bilən Mən Pirəwn wə uning pütkül qoxuni, jəng harwiliri wə atlikliri arkilik Əz uluqlukimni ayan kılımən. **18** Xundak kiliip, Mən Pirəwn wə uning jəng harwiliri wə atlikliri arkilik Əz uluqlukimni ayan kilojinimda, misirliklar Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilidu, dedi. **19** Israillning qoxunining aldidə yürüwatkan Hudaning Pərixtsi əmdi ularning kəynigə ətti; xuningdək ularning aldidə mangoan bulut tüwrükimu ularning kəynigə yətkilip, **20** misirliklarning qedirgahi bilən Israillning qedirgahining arilikida tohtidi; bu bulut bir tərəptə karəngəşlülük qüxürüp, yəna bir tərəptə kəqini yorutti. Buning bilən pütün bir kəqə bir qoxun yəna bir qoxunoja yəkin kələlmidi. **21** Musa kolini dengizning üstigə uzatti; Pərwərdigar pütün kəqə xərkətin küklük bir xamal qikrip, dengizning süyini kəynigə yandurdi; U suni yandurup dengizni kuruk yər kildi, sular ikkigə bəlindi. **22** Xu tərəkida Israillar dengizning otturisdiki kuruk yərdin mēngip, ətüp kətti; sular bolsa ularning ong wə sol yənidə kətürülüp tamdək turatti. **23** Əmma misirliklar ularni koqlap keliwatatti — Pirəwnning barlik atliri, jəng harwiliri wə atlik ləxkərliri ularning kəynidin dengizning otturisoja kəldi. **24** Tang atkənda xundak boldiki, Pərwərdigar ot bilən bulut tüwrükidə turup misirliklarning qoxunoja karidi wə misirliklarning qoxunoja parakəndiqilik qüxürdi. **25** U ularning harwilirining qaklirini patkuzup, həydəp mēngixini müxkül kildi. Misirliklar: — Yürümlar, Israillning aldidin kaqayli, qünki Pərwərdigar ular üqün misirliklaroja karxi jəng kiliwatidu, — deyixti. **26** Pərwərdigar Musaoja: — Sular yenip misirliklarning üstigə, ularning jəng harwilirining üstigə wə atliklirining üstigə ekip berip, ularni kəktürüwətsun dəp kolungni dengizning üstigə uzatkin, — dedi. **27** Musa kolini dengizning üstigə uzitiwidi, tang atkənda dengizning süyi yəna əsliy həlitigə yenip kəldi. Kəqiwatkan misirliklar ekinoja karxi yügürüxti, Pərwərdigar ularni dengizning otturisdida mollak atkuzdi. **28** Su əsligə yenip keliip, jəng harwiliri bilən atliklarni, yəni Israillarning arkidin koqlap dengizoja kirgən Pirəwnning pütkül qoxunini oqrək kiliwətti; ulardin birimu sak qəlmidi. **29** Ləkin Israillar dengizning otturisdiki kuruk yər bilən mēngip ətüp kətti; sular ularning ong wə sol yənidə kətürülüp tamdək turatti. **30** Xu tərəkida Pərwərdigar u küni Israillarni misirliklarning qolidin kutkuzdi; Israillar misirliklarning dengizning boyida əlük yatkinini kərđi. **31** Israil həlki Pərwərdigarning misirliklaroja ixlətkən zor qüdrətinini kərüp, Pərwərdigardin kərkti; ular Pərwərdigaroja wə uning küli Musaoja ixəndi.

15 Xu qaoqda Musa bilən Israillar Pərwərdigaroja mədhijə okup munu küyni eytti: — «Mən

Pərwərdigarni mədhijiləp küy eytat, Qünki U karamət uluqlukini kərsətti; U at wə mēngiqini dengizoja taxliwətti. **2** Mening küqüm həm mening küyüm Yah Əzidur; U manga nijat boldi; U mening Təngrimdur, mən Uni uluqlaymən; U mening atamning Hudəsidur, mən Uni aliy dəp mədhijiləymən. **3** Pərwərdigar jəngqəqidur, Yahwəh Uning namidur. **4** Pirəwnning jəng harwilirini həm qoxunirini dengizoja taxliwətti; Uning aliy ləxkə baxlikliri Kizil Dengizdə oqrək kiliindi. **5** Qongkur sular ularni kəməwətti, Ular huddi taxtək dengiz tegigə qəküp kətti. **6** Sening ong kolung, əy Pərwərdigar, Qüdrəti bilən xan-xərəp tapti; Sening ong kolung, əy Pərwərdigar, Düxmənni kukum-talkan kiliwətti. **7** Əz uluqlukungning həywisil bilən əzünggə karxi qikkanlarni nabut kilding, Sən otluq oqəzipingni əwəttig, U samanni kəydürgən ottak ularni yutuwətti. **8** Dimiqingning nəpisi bilən sular dəng bolup ərlidi, Juxkunliqan dölkunlar dəng kəbi tik turdi, Dengizning otturisdiki qongkur sular katırup qoyuldi. **9** Düxmən dedi: «Mən ularni koqlaymən, yetiximən, olja elip üləxtürimən, Ulardin dərdimni qikirimən, Kiliqimni suqurup, əz kolum bilən ularni nabut kiliwən». **10** Ləkin Sən nəpising bilən püwəlidig, Dengiz ularni kəməwətti; Ular juxkunluk sularda koqluxundək qəküp kətti. **11** İlahlarning arisida, əy Pərwərdigar, Kim Sening təngdixing bolsun? Pak-mukəddəslik iqidə Əz həywingni kərsətidiojan, Həmd-mədhijilər arisida dəlxətnikl turidiojan, Məjizə-karamət yaritidiojan, Səndək kim bolsun? **12** Sən ong kolungni uzitixing bilən, Yər-zəmin ularni yutuwətti. **13** Ləkin Əzünggə həmjəmət kiliip kutkuzojan kowmni rəhimdillikig bilən baxlap qikting; Sən ularni Əz mukəddəs məkəningoja küdrəting bilən həydat kiliip yətkəlidig. **14** Yat həlklər buni anglap, titrixip kətti; Filistiyədə turuwatkanlarni toloqəttək azab tutti. **15** Andin Edomning əmiriliri dəkkə-dükkiyə qüxti; Moabning palwanlirini bolsa, rasa titrək basti; Kənaan zəminidikilərnəng yürüki su bolup akti; **16** Qorqunq wə dəlxət ularni basti; Bilikəning həywi bilən ular huddi taxtək midirliyalma qaldi; Həlking ətüp kətküyə, i Pərwərdigar, Əzüng rənə tələp hər kilojan həlking ətüp boluquə. **17** Ular bilən baxlap kirip, Əz mirasing boləjan taqda kəqəttək tikisən, Əz məkəning kilojan jayoja, i Pərwərdigar, Əz kolliring təyyarliojan mukəddəs jayoja, i Rəb, ularni elip barisən. **18** Pərwərdigar əbədi'əbədgə padixah bolup həküm süridu! **19** Qünki Pirəwnning atliri, jəng harwiliri atlikliri bilən billə dengizoja kirip boldi; Pərwərdigar dengizning sulirini ularning üstigə yandurdi, Ləkin Israillar bolsa dengizning otturisdidin kuruk yərdin mēngip ətüp kətti». **20** Andin Hərunning hədisi pəyqəmbər Məryəm kəlioja dapni aldi, barlik kiz-ayallarmu kəlioja dap elip, ussul oynixip uningəja əgəxti. **21** Məryəm ularəja jawabən mundaq küyni okudi: — «Pərwərdigarni mədhijiləp küy eytinglar, Qünki U zor uluqlukini kərsətti; U at wə mēngiqini dengizoja taxliwətti!». **22** Andin Musa Israillarni Kizil Dengizdin baxlap, Xur qəligə elip bardı. Ular udə üq küñ qəldə yürüp, su tapalmidi. **23** Andin ular Marahqa yətip kəldi; ləkin u yərnəng süyi aqqik bolup, süyini iqlili bolmaytti; xunga u jayning nami «Marah» dəp qoyulojan. **24** U wakitta halayik; — Biz nəmə

iqimiz? — dēp Musadin aʼjrinip oʻqotuldaʼxkili turdi. **25** U Pərwərdigaroʻa pəryad kəʼtirdi; Pərwərdigar uningoroʻa bir dərəhni kəʼrsətti; u dərəh yaoʻiqini elip, suoroʻa taxliwidi, su tatlik suoroʻa aylandi. U yərdə Pərwərdigar ularoroʻa həkūm-bəlgilimə bekitip, ularni sinap, mundak dedi: — **26** «Əgər silər kəngül koyup Hudayinglar Pərwərdigarning səzini anglap, Uning nəziridə durus bolojanni kilip, əmrlirigə kulak selip, barlik həkūmlirini tutsanglar, undakta, Mən misirliklarning üstigə saloʻan kesəllərdin hēqbirini üstunggə salmaymən; qūnki Mənki silərgə xipalik bərgūqi Pərwərdigardurmən». **27** Andin ular Elimoroʻa yetip kəldi. Xu yərdə on ikki bulak bilən yəʼtmix horma dərəhi bar idi; ular xu yərdə sularning boyida qedir tikti.

16 Andin Israillarning pūtkūl jamaiti Elimdin yoloʻa atlandi; Misir zeminidin qikip, ikkinqi eyining on bəxinqi kūnidə Elim bilən Sinayning otturisidiki Sin qeliga yetip kəldi. **2** Əmma Israillarning pūtkūl jamaiti qəldə Musa bilən Hərunning yaman gepini kilip oʻqotuldaʼxkili turdi. **3** Israillar ularoroʻa: — Pərwərdigarning kəli bizni Misir yurtidila əltürəwətkən bolsa bolmasmidi! Xu yərdə biz gəx kaynawatkən kəzanlarni qəridəp olturup, toyoʻqudək nan yemigənmiduk? Lekin silər bu jamaətning həmmisini aqlik bilən əltürməkqi bolup bizni bu qəlgə elip kəldinglar! — deyixti. **4** Buning bilən Pərwərdigar Musaoʻa: — Mana, Mən əsmədin silərgə nan yaoʻjdurimən; xuning bilən həlk hər kūni qikip, bir künlik lazimlikini yioʻjiwalsun. Bu tərīkida Mən ularning Mening kanun-əmrilrimdə mangidioʻan-mangmaydioʻanlikini sinaymən. **5** Hər həptining alтинqi kūni xundak boliduki, ular yioʻjiwalojanlirini təyyarlisun; u baxka künlərdə erixidioʻinidin bir həsəə kəp bolidu, — dedi. **6** Andin Musa bilən Hərun barlik Israillaroʻa: — Būgūn əhxam silərnə Misir zeminidin elip qikkūqining Pərwərdigar ikənlikini bilisilər wə **7** ətə silər Pərwərdigarning xan-xəripini kərisilər; qūnki U silərnə Uning yaman gepini kilip oʻqotuldaʼxkinglarni anglidi; bizgə kəlsək, silər yaman gepimizni kilip oʻqotuldiyoʻqudək biz kim iduk? — dedi. **8** Musa yənə: Pərwərdigar būgūn əhxam silərgə yegili gəx berip, ətə ətigəndə toyoʻqudək nan bərgəndə [buni bilisilər]; qūnki Pərwərdigar silər Uning yaman gepini kilip oʻqotuldiyoʻininglarni anglidi. Əmđi biz nemə iduk? Silərnə oʻqotuldaʼxkinglar bizlərgə karitiloʻan əməs, bəlki Pərwərdigaroʻa karitiloʻandur, — dedi. **9** Andin Musa Hərunoroʻa: — Sən Israillarning pūtkūl jamaitigə: «Pərwərdigarning aldioʻa kelinglar; qūnki U yaman gəp bilən oʻqotuldaʼxkinglarni anglidi», dəp eytkin, — dedi. **10** Xundak boldiki, Hərun Israillarning pūtkūl jamaitigə səzləp turoʻjində, ular qəł tərəpkə kariwidi, mana, Pərwərdigarning julasi bulutta ayan boldi. **11** Xuning bilən Pərwərdigar Musaoʻa mundak dedi: — **12** — Mən Israillarning yaman gəp kilip oʻqotuldaʼxkinini anglidim; əmđi ularoroʻa: «Gugumda silər gəx yəysilər wə ətigəndə nandin toyunisilər, xuning bilən silər Mening Pərwərdigar Hudayinglar ikənlikimni bilip yetisilər» — dəp eytkin, dedi. **13** Kəqkurunda xundak boldiki, bədūmilər uqup kelip, qedirgahni kaplap kətti; ətisi ətigəndə, qedirgahning atrapidiki yərlərgə xəbnəm qūxkənidi. **14** Ətrapta yatkan

xəbnəm kəʼtürülüp kəʼtkəndin keyin, mana, qəllükning yəz yūzidə kirəwdək nepiz, kikiq-kikiq yumilək nərsilər turatti. **15** Israillar uni kərgəndə, uning nemə ikənlikini bilmigini üqūn: — Bu nemidu? — dəp soraxti. Musa ularoroʻa jawabən: — Bu Pərwərdigar silərgə ata kīloʻan ozuk-tūlūktur. **16** Pərwərdigar xu iʼxni əmr kilip dediki, «Həbiringlar yəydiyoʻininglaroroʻa karap uningdin yioʻjiwelinglar; həbiringlar alidiki adəm saniqə karap, hər bir adəmgə bir omər mīkdarda yioʻjinglar; hər adəm əz qediridiki kixilər üqūn yioʻjinglar» — dedi. **17** Israillar xundak kilip, bəzisi kəprək, bəzisi əzrak yioʻjiwaldi. **18** Ular uni omər mīkdari bilən əlqiwdi, kəp yioʻjkanlarningkidin exip kəʼtmidi, əz yioʻjkanlarningmu kəmlik kīlmidi; hər bir kixi əz yəydiyoʻiniqoroʻa karap yioʻjkanidi. **19** Musa ularoroʻa: — Həqkəndək adəm bulardin hēqnemini ətigə kaldurmisun, dedi. **20** Xundak bolsimu, ular Musaning səzigə kulak salmidi; bəzilər uningdin bir kismini ətigə saklap koydi. Əmma saklap koyojini kurtlap sesip kətti. Bu ix üqūn Musa ularoroʻa hapa bolup aqqiklandi. **21** Xu səwəbtin ularning hər biri hər ətigini qikip əz yəydiyoʻiniqoroʻa karap yioʻjiwalatti; kəloʻanliri bolsa aptap qikkəndə erip kəʼtətti. **22** Lekin alтинqi kūni xundak boldiki, ular künlik ozukning ikki həsəsisini yioʻjdi; demək, hər bir kixi üqūn ikki omər mīkdarda yioʻjiwaldi; andin jamaəʼt əmirliri həmmisi kelip buni Musaoʻa eytti. **23** Musa ularoroʻa: — Mana Pərwərdigarning degini: — Ətə aram kūni, Pərwərdigaroʻa ataloʻan mukəddəs xabat kūni bolidu; pixuridioʻininglarni pixurup, kaynitidioʻininglarni kayinitip, exip kəloʻanning həmmisini ətigə saklap koyunglar, — dedi. **24** Ular Musa buyruoʻandək, exip kəloʻanni ətisigə saklap koyuwidi, ular sesip kəlmidi, kurutlapmu kətmidi. **25** Musa ularoroʻa: — Buni būgūn yənglar; qūnki būgūn Pərwərdigaroʻa ataloʻan xabat kūni bolojini üqūn būgūn daladin tapalmaysilər. **26** Alta kūn silər yioʻjsanglar bolidu; lekin yəʼtinqi kūni xabat bolojini üqūn u kūnidə hēqnemə tepilmaydu, — dedi. **27** Halbuki, yəʼtinqi kūni həkūtin birnəqqisi ozuk-tūlūk yioʻjkili qikiwidi, hēqnemə tapalmidi. **28** Pərwərdigar Musaoʻa: «Silər kaqanoʻiqə Mening əmrlirim wə kanun-bəlgilimilirimni tutuxni rəʼt kilisilər? **29** Mana, Pərwərdigar silərgə xabat künini bekitip bərdi; xunga yəʼtinqi kūni hər biringlarni əz ornida turup, sirtlaroroʻa qikmisun dəp, alтинqi kūni ikki künlik ozuk beridu», — dedi. **30** Xuning bilən həlk yəʼtinqi kūni aram aldi. **31** Israillar bu ozukni «manna» dəp atidi; uning [xəli] yumoʻqəsūt urukidək, rənggi aq bolup, təmi həsəlgə mīləngən kəʼturməqka əhxyatti. **32** Musa ularoroʻa: — Pərwərdigarning əmri xuki, — Keyinki əwladliringlaroroʻa Mən silərnə Misirdin elip qikkəndə, Mən silərgə qəldə yeyixkə ata kīloʻan nanni kəʼrsitix üqūn, uningdin komzəkə bir omər toxkuzup, ular üqūn saklap koyunglar, — dedi. **33** Musa Hərunoroʻa: — Kəlgūsi əwladliringlaroroʻa kəʼrsitixkə saklax üqūn bir komzəkni elip, uningoroʻa bir omər mīkdarda manna selip, Pərwərdigarning hūzurida koyup koyojin, — dedi. **34** [Keyin,] Hərun Pərwərdigar Musaoʻa buyruoʻandək komzəkni saklax üqūn uni həkūm-guəhlik sanduqining aldidə koyup koydi. **35** Xu tərīkida Israillar adəm olturaklaxkan bir zeminoʻa yetip kəlgūqə kīrik yil

«manna» yedi; ular Kanaan zeminining qebralirioja yatküqə manna yedi. **36** Əyni qaojda bir «omər» «əfah»ning ondin biriga barawər idi.

17 Andin pütkül Israil jamaiti köpup, Sin qelidin qikip, Pərwərdigarning əmri boyiqə səpər kilip, Rəfidim degən yərgə kelip qedirilirini tiktı. Əmma u yərdə həlkkə iqlili su yök idi. **2** Xuning bilən həlk Musa bilən jedəllixip: — Bizgə iqlili su bərgin! — dedi. Ləkin Musa ularoja: — Nemixkə mening bilən jedəllixisilər? Nemixkə Pərwərdigarni sinaysılar? — dedi. **3** Ləkin həlk qangkap, su tələp kilip, Musadin aqrinip qotuldixip: — Sən nemixkə bizni, balilirimizni wə melimizni ussuzluk bilən eltürüxkə Misirdin elip kəlding? — dedi. **4** Xuning bilən Musa Pərwərdigaroja pəryad kətürüp: — Bu həlkni kəndək kılsam bolar?! Ular həlila meni qalma-kesək kılxıi mumkin! — dedi. **5** Pərwərdigar Musaoja jawaban: — Sən Israilning aksakalliridin birnaqqısını özüng bilən billə elip qikip, [Nil] dəryasining süyini urojiningda ixlətkən hasangni kolungoja elip həlkning aldioja baroqin; **6** Mana, Mən xu yərdə, Hərəb teojidiki koram taxning üstide sening aldingda turimən; sən koram taxni urojin. Buning bilən uningdin həlkkə iqlili su qikidu, — dedi. Musa Israilning aksakallirining kəz aldida xundək kildi. **7** Musa Israilarning jedəlləxkini wə ularning «Pərwərdigar arimizda zadi barmu-yokmu?» deyixip Pərwərdigarni siniojini üqün, u yərnı «Massah» wə «Məribah» dəp atidi. **8** Xu qaojda Amaləklər kelip Rəfidimdə Israiloja hujum kildi. **9** Musa Yəxuaoja: Sən ezimizdin Amalək bilən jəng kılxıxa adəm talliojin. Mən ətə Hudaning hasisini kolumoja elip dəngning qokkısida turup turimən, dedi. **10** Yəxua Musa buyruojinidək kilip, Amaləklər bilən jəng kildi. Musa, Harun wə Hur dəngning qokkısioja qikti. **11** Xundək boldiki, Musa kolini kətürüp tursa, Israil ojalib kələtti, ləkin u kollirini pəskə qüxürüp tursa, Amalək ojalib kələtti. **12** Musaning kolliri eoqirlixip kətti; ular bir taxni elip kelip uning astioja koydi; u uning üstide olturdi; andin Harun bilən Hur biri bir tərəpidə, biri yənə bir tərəpidə uning kollirini yələp turdi; bu tərəkida uning kolliri taki kün patkuqə məzmut turdi. **13** Xundək kilip, Yəxua Amalək wə uning həlkini kıliqlap nabut kildi. **14** Pərwərdigar Musaoja: — Bir əslimə bolsun dəp bu ixlarnı bir kitabkə yezip kəldurojin, xundəklə xularnı Yəxuaning kulaklırioja okup bər; qünki Mən Amaləkning namini asmanlarning astidin, hətta adəmlərnıng esidinmu mutlək eqürüwetimən, dedi. **15** Andin Musa bir kurbangahni yasap, namini «Pərwərdigar tuqumdur» dəp atidi **16** wə Musa: — Yəhning təhti aldida bir kol kətürülüp: — «Pərwərdigar əwladtin əwladkığə Amaləkkə karxi jəng kilidu» deyilgənidi, — dedi.

18 Musaning keynatisi, yəni Midiyanning kahini Yətro Hudaning Musa üqün həmdə Öz həlkı Israil üqün barlık kılojanlırı toqırluluk anglidi, yəni Pərwərdigarning Israilni Misirdin qıkarəjanlıkından həwər taptı. **2** Xuning bilən Musaning keynatisi Yətro Musaning əslidə ez yenioja əwətiwətkən ayalı Zipporah wə uning ikki oqlını elip yoloja qikti (birinqi oqlining ismi Gərxom dəp koyulojanidi; qünki Musa: «mən yaka yurttə musapir bolup turuwatimən» degənidi.

4 Yənə birining ismi Əliezər dəp koyulojanidi; qünki Musa: «Atamning Hudasi manga yərdəmdə bolup, meni Pirəwnning kıliqidin kutkuzdi», degənidi). **5** Xundək kilip Musaning keynatisi Yətro Musaning oqıllırı bilən ayalını elip, Musaning qəldə, Hudaning teojining yenidə qədir tikgən yerigə yetip kəldi. **6** U əslidə Musaoja: — «Mana, mənki keynatang Yətro sening ayalıngni wə uning ikki oqlını elip yeningoja ketiwatimən» dəp həwər əwətkənidi. **7** Xuning bilən Musa öz keynatısının aldioja qikip, təzim kilip, uni səydi. Ular bir-biridin həl-əhwal sorixip qədiroja kirdi; **8** Andin Musa kıynatisioja Israilning wəjodin Pərwərdigarning Pirəwn wə misirlikləroja kılojan həmmə əməllirini səzləp, ularning yol boyi bəxioja qüxkən jəbir-japalarnı bayan kilip, Pərwərdigarning kəndək kilip ularni kutkuzəojinini eytip bərdi. **9** Buni anglap Yətro Pərwərdigarning Israiloja kərsətkən barlık yaxhılıkidin, ularni misirliklərnıng kolidin kutkuzəjanlıkidin xadlandı. **10** Yətro [xadlinip]: — Silərnı misirliklərnıng wə Pirəwnning kolidin kutkuzəjan Pərwərdigaroja təxəkkurlər boləy! U bu kəwmni misirliklərnıng kolidin kutkuzdi! **11** Mən Pərwərdigarning barlık ilahlərdin üstün turidiojanlıkını əmdı bildim; qünki U dəl ular yooqanqılık kılojan ixtə Əzining uların üstün turidiojanlıkını namayan kildi — dedi. **12** Andin Musaning keynatisi Yətro Hudaəja atəp bir kəydürmə kurbanlık wə birnaqqə [təxəkkur] kurbanlıklarını elip kəldi; Harun bilən Israilning hər bir əksəkili Musaning keynatisi bilən billə Hudaning huzurida taam yeyixkə kəldi. **13** Ətisi Musa həlkning ix-dəwalırı üstidin həküm qikirixkə olturdi; həlk ətigəndin tartip kəqkiə Musaning qərisidə turuxti. **14** Musaning keynatisi uning həlkı üqün kılojan ixlirini kərgəndə uningdin: — Sening həlkkə kıliwatkan bu ixing zadi nemə ix? Nemixkə sən [bu ixtə] yəloquz olturısən, barlık həlk nemə üqün ətigəndin kəqkiə sening qərgəndə turidu? — dedi. **15** Musa keynatısıəja jawab berip: — Həlk Hudadin yol izdəxkə mening kəximəja kəlidu. **16** Qəqəqnı ularning bir ix-dəwasi qıksa ular yenimoja kəlidu; xuning bilən mən ularning otturısida həküm qikirimən wə xundəklə Hudaning kanun-bəlgilimilirini ularoja bildürimən, — dedi. **17** Musaning keynatisi uningəja: — Bu kılojining yaxhi bolmaptu. **18** Sən jəzmən özünəni həmdə qərgəndə turojan həlknimu qarqitip koyısən; qünki bu ix sanga bək eoqır kəlidu. Sən uni yəloquz kilip yetixəlməysən. **19** Əmdı mening səzümgə kulək saləjin, mən sanga bir məsləhət bəray wə [xundək kılsang,] Huda sening bilən billə bolidu: — Sən özünə Hudaning aldida həlkning wəkili bolup, ularning ixlirini Hudaəja məlum kılojin; **20** sən həlkkə kanun-bəlgilimilərnı egitip, mangidiojan yolni kərsitip, ularning kəndək burqi barlıkını ukturojin. **21** Xuning bilən bir wəqıttə sən pütkül həlkning arisidin Hudadin kərkidiojan, nəpsaniyətiqlikni yaman kəridiojan həm kabiliyətiək həm diyanətiək adəmlərnı tepip, ularni həlkning üstigə bax kilip, bəzisini mingbexi, bəzisini yüzbexi, bəzisini əllikbexi, bəzisini onbexi kilip təyinligin. **22** Xuning bilən bular hərəkəndək wəqıttə həlkning ix-dəwalırını soraydu. Əgər qəng bir ix-dəwa qikip kəlsa, buni sanga tapxursun; ləkin

həmmə kiçik ix-dəvalarni ular əzliri bejirisun. Xundak kilip, ular sening wəzəpəngni yeniklitip, yūkūngni ketürxüp beridu. 23 Ədəg xundak kılsang wə Huda sanga xundak buyrusa, əzüng [wəzəpəngdə] put tirəp turalaysən wə həlkingmu hatirjəmlək bilən öz jayıoğa kaytıp ketidu, dedi. 24 Musa keynatısının səziğə kulək selip deginining həmmisini kildi. 25 Musa pütkül İsraıl arisidin qəbilyətlik adəmləri taltap, ularni həlkingning üstigə bax kilip, bəzisini mingbexi, bəzisini yüzbexi, bəzisini əllikbexi, bəzisini onbexi kilip koydi. 26 Bular hərəkəndək wəqıtta həlking ix-dəwalirini sorap turdi; təsrək ix-dəwalarni bolsa, Musaoğa yollaytti, kiçik ix-dəwalarni bolsa əzliri soraytti. 27 Andin Musa keynatısını yoloğa selip koydi, u ez yurtioğa kaytıp kətti.

19 Israillər Misir zeminidin qikiş, dəl üqinqi eyining baxlanıqan küni Sinay qəligə yetip kəldi. 2 Ular Rəfidimdin qikiş, Sinay qəligə yetip kelip, qəldə qedir tikti; İsraıl xu yərdə, taqning udulida tohtap qedir tikti. 3 Musa Hudaning aldioğa qikişidi, Pərwərdigar taqdin uninoğa hitab kilip mundak dedi: — Sən Yakupning jəmətigə səz kilip, Israillərə munu həwərnı yətküzgin: — 4 «Mening misirliklərə nəmə kılojınimni, xundakla Mən silərnı huđdi bürküt balilirini kənatlırioğa mindürüp elip yürgəndək, Əz keximoğa elip kəlginimni əzünglər kərdünglər. 5 Əmđi silər dərəkəlikət Mening səzümnı anglap, əhdəmnı tutsanglar, undakta barlık əllərnıng arisida Manga has bir gəhər bolisilər — qünki pütkül yar Meningkidur — 6 wə silər Manga kəhınlardin tərkib tapkan has bir padixahlik wə mukəddəs bir kəwm bolisilər». Mana bu sən Israillərə deyixing kərək boləqan səzlərdur, — dedi. 7 Xuning bilən Musa yenip kelip, həlking aqsakallirini qakirtip, Pərwərdigar uninoğa buyruəqan xu səzlərnıng həmmisini ularoğa yətküzdi. 8 Həlkingning həmmisi bir eoizdin: — Pərwərdigar buyruəqanning həmmisigə qəqum əməl kılimiz! — dəp jawab bərdi. Andin Musa həlkingning jawab səzlrini Pərwərdigarning kexioğa berip yətküzdi. 9 Pərwərdigar Musaoğa: — Mana, Mən sanga səz kılojinimda hələk awazimni anglisun, həmıxə sanga ixənsun dəp, yeningoğa kərə bulutning kərangəoluluki iqidə kelimən, dəp eytti. Musamu həlkingning degənlirini Pərwərdigarə anglatı. 10 Pərwərdigar Musaoğa yənə: — Sən həlkingning kexioğa berip, bügün wə ətə ularni pak-mukəddəs kilip, kiyim-keqəklirini yuduroqin. 11 Ular üqinqi künigə təyyar tursun; qünki üqinqi küni barlık həlkingning kəz aldida Pərwərdigar Sinay teoioğa qüxidu. 12 Sən hələk üqün [taqning] ətrəpioğa bir pasil kilip, ularoğa: «Silər ehtiyat kılinglar, taqğa qikmanglar yaki uning etikəgə tegip kətmənglar. Kimki taqğa təgə əltürülməy kəlmaydu; 13 Uninoğa həttə birər kəli tegip kətsimu, qalma-kesək kilip əltürülsun yaki ok etip əltürülsun. Məyli həywan yaki insan bolsun, xundak kılsa, tirik kəldurulmisun» — dəp eytkin. Lekin Kanay uzun qelinsa, ular taqning tüwigə qıksun, dedi. 14 Musa taqdin qüxüp həlkingning kexioğa berip, həlknı Hudağa atap mukəddəs kildi; ular kiyim-keqəklirini yudi. 15 Andin Musa həlkkə: — Üqinqi künigə təyyar turunglar; heqkim ayalı bilən yeqinlik kilmisun, dedi. 16 Üqinqi küni boləqanda, tang yoruxi bilən xundak boldiki, güldürməmlər güldürləp, qəkmək

qekip, taq üstidə kəyuk bir parqə bulut pəyda boldi, zor kəttik qelinoqan kanayning awazi anglandı. Buni kərup qedirgəhdiki pütkül hələk kərkunqidin titrəp kətti. 17 Musa həlknı Hudaning aldidə hazır boluxkə qedirgəhdin elip qikti. Ular kelip taqning tüwidə ərə turdi. 18 Pərwərdigar Sinay teoioğa otta qüxüp kəlgini üqün is-tütək pütkül taqni kaplıdi; is-tütək humdandin ərləgin is-tütəktək üstigə ərləp qikti. Pütkül taq kəttik təwrinxkə baxlıdi. 19 Kanay awazi bərqənsəri küqiyip intayin kəttik qikti. Musa səz kiliwidi, Huda anglap ünlük awaz bilən jawab bərdi. 20 Pərwərdigar Əzi Sinay teoioğa, taqning qokkışioğa qüxti; andin Pərwərdigar Musanı taqning qokkışioğa qakiriwidi, Musa taqğa qikti. 21 Pərwərdigar Musaoğa: — Sən qüxüp halayikni agahlandıurup: Ular «Pərwərdigarnı kərimiz» dəp pasildin bəsüp ətmisun; undək kılsa, uların kəp adəm həlak bolidu, dəp eytkin. 22 Pərwərdigarə yeqin kələəydiqan kəhınlarnı əzlirini manga atap mukəddəs kılsun; bolmisa, Pərwərdigar [sepilni] bəskəndək ularoğa həlakət yətküzidu, — dedi. 23 Musa Pərwərdigarə: — Halayikning Sinay teoioğa qikixi mumkin əməs; qünki Sən Əzüng bizgə kəttik agahlandıurdu; taqni «mukəddəs» dəp kərap, uning ətrəpioğa pasillərnı bekitinglar, dəp əmr kilding, — dedi. 24 Pərwərdigar Musaoğa: — Mang, sən qüxüp kətkin. Andin sən Hərunni elip, billə qikkin; lekin kəhınlar wə hələk bolsa Pərwərdigarning kexioğa baraylı dəp pasildin bəsüp ətmisun; bolmisa, [Pərwərdigar sepilni] bəskəndək ularning üstigə qüxidu, — dedi. 25 Xuning bilən Musa həlkingning kexioğa qüxüp, ularoğa bu səzni yətküzdi.

20 Huda munu barlık səzlərnı bayan kilip mundak dedi: — 2 Mən seni «kulluk makani» boləqan Misir zeminidin qikirip kəlgən Pərwərdigar Hudayingdurmə. 3 Sening Məndin baxkə heqkəndək iləhəng bolmaydu. 4 Sən əzüng üqün məyli yukiridiki asmanda bolsun, məyli təwəndiki zeminda bolsun, yaki yər astidiki sularda bolsun, hərəkəndək nərsining kıyapitidiki heqkəndək oyma xəkilni yasima. 5 Sən bundək nərsilərgə bax urma yaki ularning kullukioğa kirmə. Qünki Mənkı Pərwərdigar Hudaying wəpasizlikkə həsət kıloquci Təngridurmə. Məndin nəprətləngənlərnıng kəbəhliklirini əzlirigə, oqullirioğa, həttə nəwrə-qəwrilirigiqə qüxürimən, 6 Əmma Məni səyidiqan wə əmrlirimni tutidiqanlaroğa ming əwladioqigə əzgərməs məhribanlık kərsitimən. 7 Pərwərdigar Hudayingning nəmini kəlayiməkan tiləqə əlma; qünki kimdəkim nəmini kəlayiməkan tiləqə əlma, Pərwərdigar uni gunəhkar həsəbliməy kəlmaydu. 8 Xəbat küni ni mukəddəs dəp bilip tutkili yadingda saklıqin. 9 Altə kün ixləp barlık ixlirəngni tügətkin; 10 lekin yəttinqi küni Pərwərdigar Hudayingoğa atəloqan xəbat künidur; sən xu küni heqkəndək ix kilməysən; məyli sən yaki oqlung bolsun, məyli kizing, məyli kulung, məyli dediking, məyli buqəng yaki sən bilən bir yərdə turuwatqan məsapir bolsun, heqkəndək ix kilmisun. 11 Qünki altə kün iqidə Pərwərdigar əsmən bilən zeminni, dengiz bilən uning iqidiki barini yarətti andin yəttinqi künidə aram əldi. Buning üqün Pərwərdigar xəbat küni ni bəht-bərikətlik kün kilip, uni mukəddəs kün dəp bekitti. 12 Ata-anəngni hərmət kil. Xundək kılsang Pərwərdigar Hudaying sanga ata

kilmaqçı bolojan zeminda uzun ömür kərisən. **13** Kətillik kılma. **14** Zina kılma. **15** Ooqrilik kılma. **16** Xoşnang toqruluk yalojan guwahlik bərmə. **17** Sən xoşnangning öy-imaritgə kəz kiringni salma, nə xoşnangning ayali, nə uning kuliyoja, nə uning dediki, nə uning kalisi, nə uning ixiki yaki xoşnangning hərəkəndə baxka nərsisigə kəz kiringni salma. **18** Pütkül həlk güldürməmilərnə, qeqin-yalkunlarni, kanayning awazi wə taqdin ərlep qıqkan əs-tütəklərnə kərdi wə anglidi; ular bularni kərtip, titrixip yirək turuxti **19** wə Musaəja: — Bizgə sənla səz kıləyəsən, biz anglaymiz; ləkin Huda bizgə Əzi səz kılmişun; qünkü undək kılə əlöp ketimiz, dedi. **20** Musa halayikkə jawabən: — Kərkəmənglər; qünkü Hudauning bu yərgə kelixi silərnə sinax üqün, yəni silərnəning Uning dəhxətlikini kəz aldingləroja kəltürüp, gunah kılmaslikinglər üqündür, — dedi. **21** Xuning bilən halayik nerida turdi; ləkin Musa Huda iqidə turojan koyuk bulutning kəxioja yəkin bardi. **22** Pərwərdigar Musaəja: — Sən berip İsailləroja munu səzlərnə yətküzgin: «Silərgə ərxitin səz kıləjinimni kərdünglər. **23** Silər Mening ornunda ilah dəp kümüxtin butlar yasimənglər, yaki əzünglər üqün altundin butlarni yasimənglər. **24** — Sən Mən üqün tupraqtin bir kurbəngəh yasap, xu yərdə kəydürmə kurbənlək wə inaklık kurbənləkliringni, koy-əqkə bilən kaliliringni sunəjin. Omumən Mən həlkəkə namimni [hərmət bilən] əslitidiojan barlık jaylarda, yeningəja kelip sanga bəht-bərikət ata kıləmən. **25** — Əgər Manga atap taxlardin kurbəngəh yasimakçı bolsəng, yənułojan taxlardin yasimənojan; qünkü taxləroja əswəbingni təgküzəsəng, ular napak bolup kalidu. **26** Kurbəngəhimoja qıkidiəjan pələmpəy bolmişun; undək boləjanda, pələmpəyidin qıkkuə əwritəng kərtünüp kelixi mumkin», — dedi.

21 — Sən ularning aldioja koyidiojan həküm-bəlgilimilər munulardur: — **2** Əgər sən bir ibranıy kulni setiwaləjan bolsəng, u alta yiləyoja hizmitəndə bolup, yəttinqi yili tələmsiz hər kılınsun. **3** U kul kılınıxka tənha hələttə elip kelingən bolsa, tənha hələttə kətsun. Ayali bilən birgə elip kelingən bolsa, ayalimu uning bilən billə kətsun. **4** Əgər hojisi uningəja hotun elip bərgən bolsa, xundəkla ayali uningəja ooqul-kizlarni tuəqup bərgən bolsa, ayal baliliri bilən hojisiəja kelip, ər yəloquz kətsun. **5** Ləkin əgər kul elan kılıp: «Mən hojam, ayalım wə baliliriməja muhəbbitim boləjini üqün hər bolup kətməymən» desə, **6** undəkta uning hojisi uni Hudaning [ibadət sorunining] aldioja elip berip, uni ixikning aldidə yaki ixikning kexikening aldidə turoquzsun; andin hojisi bigiz bilən uning kulikini təxsun. Xundək kılıp, u məngəgügə hojisining kul bolup kalidu. **7** Əgər birkim kizini dedəklikkə setiwətkən bolsa, u ər kullər hər kılinoqandək hər kılınmışun. **8** Əgər əzizə has setiwaləjan kiz hojisiəja yəkmisa, undəkta u kiz tərəpning hək tələp uni hər kılinoxja yol koyuxi kərkə. Ləkin hojisining uni yat həlkəkə setix həquki bolmaydu; qünkü hojisi uningəja wəpasizlik kıləjandur. **9** Əgər u kizni ooqləja has bəkitən bolsa, undəkta u bəlgilimilər boyiqə uningəja əz kizidək muamilə kılınsun. **10** Əgər hojisi yənə hotun əlsə, əslidə əmrigə əlojan dedikining yemək-ıqmikini, kiyim-keqikini wə ər-hotunqilik burqini kəməytmişun. **11** Əgər u xu üq ixni ada kılmissə, undəkta

u bədəl təliməy hər bolsun. **12** Kimki bir adəmnə urup əltürüp koyəsə, umu qəqum əltürülsun. **13** Ləkin əgər u kixi [əlgüqining] jenini paylap turup kəstən əltüriməgən, bəlkə mən Huda uning kəli arqılık xu kixining əlüxigə yol koyəjan bolsam, undək əhwalda Mən uningəja kəqidiojan bir jayni orunlaxturimən. **14** Ləkin əgər birsə əz kəxnisini hiylə bilən əltürimən dəp, uningəja kəstən həjuj kıləsə, u gərgə [panah izdəp] kurbəngəhimoja kəqip kəlsimu, u xu yərdə tutulsun wə əlümgə məhkum kılınsun. **15** Kimki əz atisi yaki anisiəja kəl təgküzəsə, qəqum əltürülsun. **16** Kimki bir adəmnə bulap satkən bolsa yaki uning kəlidə barlık məlum bolsa, jəzmən əltürülxizi kərkə. **17** Kimki əz atisi yaki anisiəja lənət kılıp kəroqəjan bolsa, jəzmən əltürülxizi kərkə. **18** Əgər ikki kixi uruxup kəlip, biri yənə birini tax yə moxti bilən ursa, urulojan kixi əlməy, orun tutup yetip kəlojan bolsa, **19** u kixi qəpup həsiəja tayinip taxkiriəja qıkkudək bolsa, undəkta uni urojan kixi jazadin halas kılınsun; pəkət zəhimləngüqining yetip ixtin kəlojan wəkti üqün tələm berip, uni dawalitip səlliməzə sakaytsun. **20** Əgər birsə kul yaki dedikini tayəktə ursa, xundəkla kul yaki dedək nək məydəndə əlöp kətsə, uning üqün [igisi] qəqum jəzoja tartilsun. **21** Ləkin əgər tayək yəgüqi bir-ikki kün tirik tursə, undəkta kul hojayininəng xəsi mal-mülki boləjini üqün, kulning jəzasiəja tartılmışun. **22** Əgər kixilər bir-biri bilən uruxup kəlip, həmilidar bir ayalni urup salsə, həmilidar ayalda balisi baldur tuəquluxidin bəxkə zəhimlinəng bolmisa, ayalning erining tələm tələpi boyiqə həkimlərnəng təstikidin ətküzölüp jərimənə təlisun. **23** Əgər [ayal yaki bala] ziyan-zəhətkə uqriojan bolsa, undəkta jeniəja jan, **24** kəzizgə kəz, qixioja qix, kəlioja kəl, putioja put, **25** kəyükkə kəyütk, zəhimgə zəhim, kəkkə kək tələnsun. **26** Əgər birsə əz kul yə dedikining kəzini urup nakar kılıp koyəsə, kəzi wəjədin uni azad kılınsun. **27** Xuningdək birsə əz kul yə dedikining qixini urup qıqiriwətkən bolsa, qixi wəjədin uni azad kılınsun». **28** Əgər bir kala bir ər yaki ayal kixini üsüp əltürüp koyəsə, xu kala qəqum qalma-kesək kılınıxi kərkə, uning gəxi yeyilmişun. Ləkin kalining igisigə gunah kəlmışun. **29** Ləkin bu uyning ilğiridin üsüx aditi bolup, igisigə bu həktə ağah bərilgən bolsa, ləkin yənə uni bəoqlimənoini üqün ər-ayal kixilərnə üsüp əltürüp koyəjan bolsa, undəkta kala qalma-kesək kılınsun, igisimu əlümgə məhkum kılınsun. **30** Ləkin uningdin hun həkki tələp kılinsə, əz jəninəng ornida uningəja kəngilik tələm koyulojan bolsa xuni bərsun. **31** Kalidin üsülgüqi ooqul yaki kiz bala bolsa, kalining igisi ohxaxla yukiriqi həkümədikidək bir tərəp kılınsun. **32** Kala kul yaki dedəkni üskən bolsa, kalining igisi üsülgüqining hojisiəja ottuz xəxəl kümüx bərsun; andin kala qalma-kesək kılınsun. **33** Əgər birsə bir orining əoqzini ooqk koyup yaki kolawatəng orining əoqzini yapmay, kala yaki əxək uningəja qüxüp kətsə, **34** Undəkta orining igisi mal igisining ziyinini toluk tələp bərsun; əlgən mal uningki bolidu. **35** Əgər birsəning kalisi yənə birsəning kalisini üsüp əltürüp koyəjan bolsa, undəkta ular tirik kəlojan kalini setip, pulni barawər bəluxsən həm əlük kalinimu xundək bəluxsən. **36** Ləkin kalining ilğiridin üsüdiəjan aditi barlık enik turup, igisi uni bəoqliməy

koyuwatkən bolsa, undakta üsküqi kalining igisi kalioja kala teləp bərsun, əlük kala uning bolsun.

22 Əgər birsi bir kala yaqi koyni oqrilap, uni soysa ya setiwətsə, u bir kalining ornioja bəx kala, bir koyning ornioja tət koy telisun. **2** Oqri tam təxkəndə tutulup kəlip, tayak yəp əliup kəlsa, əltürgüqiğə hun jazasi kəlmisun. **3** Lekin xu wəbə boləjan pəytə küñ qikiq kəlojan bolsa, undakta əltürgüqiğə hun jazasioja tartilsun. Oqri oqriliqini teləp ziyanni toluklap berixi kerək; uningda bir nemə bolmisa, kullukqa setilip, oqriliqan nərsini telixi kerək. **4** Oqri tutulojanda oqriliqan nərsa, kala bolsun, exək bolsun, koy bolsun uning kolida tirik həlatə təpilsə, u ikki həssə kimməttə teləp bərsun. **5** Əgər birsi əz mal-qarwilirini etizlikkə yaqi üzümarlikkə otlaqxə koyuwetip, bəxkılarning baq-etizlikdə otlaqxə yol koysa, undakta u əzining əng esil məhsulatlıridin yaqi üzümarlıqlıning əng esil mewisidin ziyanni teləp bərsun. **6** Əgər ot ketip, tikənlilikə tutixip ketip, andin ənqiləni, bəx tartip pixkan ziraətni keydürüp, pütkül etizlikni kül kiliwətsə, undakta ot koyoquqi barlik ziyanni teləp bərsun. **7** Əgər birsi koxnisioja pul yaqi mal-dunyasını amanət kıləjan bolsa, bular əyidin oqrilini pətsə, xundakla oqri keyin tutulsa, u oqriliqini ikki həssə kimməttə teləp bərsun. **8** Lekin oqri tepilmisə, əy igisining koxnisining melioja kol təgküzgən ya təgküzmigənlikə malum bolsun dəp, həkimlarning aldioja kəltürilsun. **9** Hərhil hiyanət, u məyli kala, exək, koy, kiyim-keqək bolsun, yittürüp koyojan nərsa bolsun, ular toqruluk bir koxnisi: «əməliyəttə mundaq idi» dəp talaxkan bolsa, hər ikkisininin dəwası həkimlarning aldioja kəltürilsun; həkimlar kəysioja gunah bekitə, xu koxnisioja ikki həssə kimməttə teləp bərsun. **10** Əgər birsi koxnisioja exək, kala, koy yaqi bəxka bir qarpayni amanət kilsə, bu amanət meli kixi kərməy əliup kətsə, yaqi zəhimlənsə, yaqi həydəp əkitilsə, **11** undakta koxnisining melioja kol təgküzgən ya təgküzmigənlikə malum bolsun dəp, Pərwədigarning aldidə ularning otturisida bir kəsəm iqtürilsun. Mal igisi bu kəsəmnı qəbul kilsun; koxnisi uningoja tələm teləp bərmisun. **12** Lekin mal oqrilənojan bolsa, u igisigə teləp bərsun. **13** Əgər uni wəlxixi haywan boqup koyojan bolsa, u malning kəldükini guwahlik üqün kərsitip, uni teləp bərmisimu bolidu. **14** Əgər birsi koxnisidin bir ulaqni ətnə elip, ulaq igisi yok yərdə zəhimlənsə yaqi əliup kəlsa, ətnə aloquqi toluk teləp bərsun. **15** Lekin igisi nək məydanda bolsa, ətnə aloquqi teləp bərmisun; ulaq ijarigə elinojan bolsa, aloquqi tələm təlimisun; qünki uni ijarə teləp əkələn. **16** Əgər bir adam teli yatlik bolmiojan bir kizni azdurup, uning bilən billə yatsə, undakta u uning toylukini berixi kerək, andin uni hotunlukka alsun. **17** Lekin kizning atisi uni uningoja bərgili unimisa, zina kıləquqi pak kizlarning toylukioja barawər kelidiojan kümüx pulni tarazida əlqəp bərsun. **18** Jadugər hotunni tirik koymiojin. **19** Haywan bilən jinsiy munasiwət ətküzgən hərbi jəzmən əlümgə məhkum kilsun. **20** Kimdəkim birdinbir Pərwədigardin bəxka hərəkəndə ilahəja qurbanlik sunsa, haram dəp mutlək həlakətkə məhkum kilsun. **21** Silərmu Misirdə musapir bolup turojanikənsilər, musapir boləjan kixini heq

harlimanglar wə yaqi uningoja heq zulum kilmanglar. **22** Hərəkəndə tul hotun yaqi yetim balini horlimanglar. **23** Sən ularni hərəkəndə tərəptə horlisang, ular manga pəryad kətürsə, Mən ularning kəwəzini qəqum anglaymən; **24** xuning bilən əzəpim tutixip, siləni kiliqlap əltürimən, siləning hotunliringlar tul kiliqip, baliliringlar yetim bolup kalidu. **25** Əgər sən Məning həkimning iqidin sanga koxna boləjan kəmbəəqləgə kərz bərgən bolsang, uningoja jazanihorlərdək muamilə kilmiojin; uningdin əstüm almanglar. **26** Əgər sən koxnangning qapini gərigə aləjan bolsang, küñ olturmasta uningoja yandurup bər. **27** Qünki qapini uning birdinbir yepinqisi bolup, bədinini yapidiojan kiyim xudur. U bolmisa, u nemini yepini yatidu? Bu səwəbtin Manga pəryad kilsə, pəryadini anglaymən; qünki Mən xəpkətlikturmən. **28** Hudaəja kupurluk kılma, wə həkimning əmiriləriminu qarəqap tillima. **29** Həminingning həsulining axkınıdin wə xarəb-zəytun meyi kəlkikingdin taxkınıdin Manga hədiyə sunuxni həyal kilmiojin. Sən oqulliringning tunjisini Manga atiojin. **30** Kala bilən kəyliringning tunji baliləriminu həm xundak atiojin; tunji bala yəttə künigə anisi bilən billə tursun; əmma səkkizinqi küni uni Manga atəp sunojin. **31** Silər Manga atəlojan mukəddəs kixilər bolisilər; xunga dalada yirtkəu haywan təripidin boqulojan haywanning gəxini yemənglar, bəlkı uni itləroja taxlap beringlar.

23 Yaləjan gəpni yaymiojin wə ya yaləjan guwahlik berip rəzil adəmgə yan basmiojin. **2** Topka əgixip rəzil ixtə bolma yaqi dəwə-dəsturlarda guwahlik bərgəndə topka əgixip həqiqətni burmilma. **3** Kəmbəəqal dəwə kilsə, uningoja yan basma. **4** Duxminingning kala ya exiki ezip ketip, sanga uqrəp kəlsa, uni elip kəlip, igisigə qəqum tapxurup bər. **5** Əgər sanga əq boləjaning exiki yükni kətürəlməy yükning astida yatkini kərsəng, uni yərdəmsiz taxlimay, bəlkı uningoja yərdəmlixip exikini kopuruxup berixing zərtür. **6** Arəngdiki kəmbəəqəlning dəwasida adələtni burmilima. **7** Hərəkəndə sahta ixtin əzüngni neri tart; bigunah adəm bilən həkkəniy adəmnı əltürmigən; qünki Mən rəzil adəmnı hərgiz adil dəp aklıməymən. **8** Xuningdək həqkəndə para yemə; qünki para kəzi oqukləni kor kiliq, həkkəniylarning səzilirini burmilaydu. **9** Musapir kixilərgə zulum kılma; qünki əzünglar Misir zeminida musapir bolup turojan boləqəqə, musapirning rohiy həlini bilisilər. **10** Altə yil əz yerinqi tərıp, həsulirini al. **11** Lekin yəttinqi yili yərgə aram berip uni box koy; həkimning namratlıri uningdin yiojip yesun, ulardin axkınıni jəngəldiki haywanlar yesun; xundakla üzümarlıqlıq bilən zəytunzarlıqlıngninu xundak kıləjin. **12** Altə küñ iqidə əz ixingni ada kiliq, yəttinqi küni aram elixing zərtür. Buning bilən kala-exəkliring aram tapidu, dedikingning oqlı bilən musapir kiximu hərdükini qikiridu. **13** Mən sanga eytkinimning həmmisini kəngül bəliup ada kıl; bəxka ilahəlarning namini tilingəja alma; bular həttə əqzinqimnu qikmisun. **14** Hər yilda üq kətim mənig üqün həyt ətküzgən. **15** Aldi bilən «petir nan həyti»ni ətküz; sanga əmr kıləjinimdək Abib eyidiki bəkitilgən künlərdə yəttə küñ petir nan yegin; qünki xu ayda sən Misirdin qikəkaniding. Xu həytə həqkixi

aldimoja quruk qol kəlmisun. **16** Sən əjir kılıp teriojan etizdiki ziraitingning tunji hösulini orojanda «orma heyti»ni ötküz; xundakla sən əjir singdürüp yərdin ahirki hösul-məhsulatliringni yıl ahirida yiojanda «hösul yiojix heyti»ni ötküz. **17** Yilda üq kətim ərkəkliringning həmmisi Rəb Pərwərdigarning hüzurioja hazır bolsun. **18** Sən manga atalojan kurbanlikning kenini hemirturuq selinojan nan bilən sunmiojin; heyət kurbanlikining yeojini bolsa keqija kondurup ətigiqə saqlima. **19** Zeminingdiki dəslepki hösulning əng yahxsini Pərwərdigar Hudayingning öyigə elip kəl. Ooqlakni anisening sütida kaynitip pixurma. **20** Mana, Mən bir Pərixitini yolda seni koqodap, Mən sanga təyyarliojan yərgə elip barsun dəp, aldingda yürüxkə əwətimən. **21** Sən uning aldidə əzünggə agah bol, uning awazioja kulak sal. Uning zitioja təgma; bolmisa, u itaətsizlikliringni kəqürməydu; qünki Mening namim uningdidur. **22** Lekin əgər sən uning awazioja kulak selip, Mening barlik buyruojanlirimoja əməl kılsang, Mən düxmənliringgə düxmən, küxəndiliringgə küxəndə bolimən. **23** Qünki Mening Pərixətəm aldingda yürüp, seni Amoriy, Hitti, Pərizziy, Kanaanıy, Hiwiy və Yəbusiylarning zeminoja baxlap kiridu; Mən ularni yökitimən. **24** Sən ularning ilahlirioja bax urup ibadət kılma və ya ki ular kılojandək kılma; bəki ularning [butlirini] üzül-kesil qəkiwət, but tüvrüklirini üzül-kesil kukum-talojan kıliwət; **25** Lekin Hudayinglar Pərwərdigarning ibaditidə bolunglar. Xundak kılsanglar U nan bilən süyinglarni bərikətləydu; Mən barlik kesəllikni aranglardin qikirip taxlaymən. **26** Buning bilən zeminingda boyidin ajrap ketidiojan ya ki tuojmas heqbir ayal ya ki qarpay bolmaydu; əmrüning künlirini toluk kılimən. **27** Mən sening aldingda wəhimimni əwətimən, kaysi tapiga yekinlaxsang xularni parakəndə kılimən; xuning bilən həmma düxmənliringni kəynigə yandurup qaqurimən. **28** Hiwiylar, Kanaanıylar və Hittiyilarni aldingdin koqlap qikiriwetixkə serik hərilərnə aldingda yürüxkə əwətimən. **29** Əmma zeminning Harabilixip, dalada wəhxiy haywanlar awup sanga həwp bolup kalmasliki üqün, u əllərnə aldingdin bir yilojiqə həydiwətməymən, **30** Bəki sən awup, zeminni [pütünləy] miras kılıp boluqqa, az-azdin həydəp turimən. **31** Sening zeminingning qegrilirini Kizil Dengizdin tartip Filistiyilarning dengiziojiqə, xuningdək qəldin tartip [əfrat] dəryasiojiqə bəkitimən; qünki zeminda turuwatkanlarni həydiwetip yerini igilixing üqün, ularni kolungoja tapxurimən. **32** Sən ular bilən və ya ki ilahləri bilən heqqandək bir əhdə təzmə. **33** Ularning seni aldimda gunahkə patkuzmasliki üqün ularni zeminingda kət'yı turoqzma. Qünki mubada sən ularning ilahlirining ibaditidə bolsang, bu ix sanga tuzak bolidu.

24 U Musoaja yənə: — «Sən berip, əzüng bilən billə Harun, Nadab, Abihuni wə Israillarning əksəlliri arisidin yətmix adəmnə elip, Pərwərdigarning hüzurioja qikip, yirəxtə turup səjdə kılinglar. **2** Pəxət Musala Pərwərdigarning aldioja yekin kəlsun; baxkılar yekin kəlmisun, həlk uning bilən billə üstigə qikmisun, — dedi. **3** Musa kelip Pərwərdigarning barlik səzliri bilən həkümlirini halayikqə dəp bərdi; pütkül halayik bir awazda: — Pərwərdigarning eytkən səzlirining

həmmisigə əməl kılimiz! — dəp jawab berixti. **4** Andin Musa Pərwərdigarning həmma səzini hatirilwelip, atisi səhər koqup taqoning tüwidə bir kurbangahni yasap, xu yərdə Israilning on ikki kəbilisining sani boyiqə on ikki tax tüvrükni tiklidi. **5** Yənə Israillarning birnəqqə yigitlirini əwətti, ular berip Pərwərdigarja kəydürmə kurbanliklar sundi, inaklik kurbanlik süpitidə birnəqqə torpaknimu soyup sundi. **6** Andin Musa kanning yerimini kaqilaroja kaqlidi, yənə yerimini kurbangah üstigə qaçti. **7** Andin u əhdinamini kolioja elip, həlkə okup bərdi. Ular jawabən: — Pərwərdigarning eytkinining həmmisigə kulak selip, itaət kılimiz! — deyixti. **8** Xuning bilən Musa kaqilardiki kənni elip, həlkə sepip: — Mana, bu Pərwərdigar muxu səzlərnəng həmmisigə asasen silər bilən baqliojan əhdining kənidur, dedi. **9** Andin keyin Musa wə Harun, Nadab wə Abihü Israillarning əksəlliridin yətmix adəm bilən billə taoj üstigə qikixti. **10** Ular xu yərdə Israilning Hudisini kərdi; uning ayiojining astida huddi kək yaquttin yasalojan nəpis payandazdək, asman gümbizidək süpsüzük bir jisim bar idi. **11** Lekin u Israillarning mətiwərlirigə kol təgküzmidi; ular Hudani kərup turdi həmdə yəp-iqixti. **12** Pərwərdigar Musoaja: — Taoj üstigə, kəximoja qikip xu yərdə turojin. Sanga ularoja əgətişkə tahtaylarni, yəni Mən yezip koyojan kanun-əmrni berimən, dedi. **13** Xuning bilən Musa koqup, Yərdəmqisi Yəxuanı elip mangdi. Musa Hudaning teojioja qikti. **14** U awwal əksəllaroja: Biz yenip kəlgüqə muxu yərdə bizni saqlap turunglar. Mana, Harun bilən hur silərnəng yeninglarda kalidu; əgər birsining ix-dəwasi qiksa, ularning aldioja barsun, — dedi. **15** Xuning bilən Musa taqoning üstigə qikti wə taqoni bulut kaqlidi. **16** Pərwərdigarning julasi Sinay teojining üstidə tohtidi; bulut uni altə küngiqə kaqlap turdi; yəttinqi küni, Pərwərdigar bulut iqidin Musani qakirdi; **17** Pərwərdigarning julasining kıyapiti Israillarning kəz aldidə taqoning qokkısında həmmi yutkuqi ottək kəründi. **18** Musa bulutning iqigə kirip, taqoning üstigə qikip kətti. Musa kirik keqə-kündüz taoqda turdi.

25 Pərwərdigar Musoaja mundaq dedi: — **2** Sən Israillarja eytkin, ular Manga bir «kəttürmə hədiyə»ni kəltürsün; kimming kəngli hədiyə sunuxkə hux bolsa, uningdin Manga sunulidiojan «kəttürmə hədiyə»ni tapxuruwelinglar. **3** Silər ulardin tapxuruwalidiojan kəttürmə hədiyə: — Altun, kümüx, mis, **4** kek, səsin wə kizil rənglik yip, kanap rəht, tiwit, **5** kizil boyalojan koqkarning teriliri, delfinning teriliri, akatsiya yaqoi, **6** qiraol üqün zəytun meyi, «məsihləx meyi» wə huxbuy üqün huxbuy dora-dərməklər, **7** əfod bilən «koxen»oja ornitilidiojan aq həkiq wə baxkə esil taxlar bolsun. **8** Mening əzliri arisida məkən kilixim üqün [xulardin] Manga bir mükəddəs turalojuni yasusun. **9** Uni Mən sanga barlik kərsətməkqi bolojinimoja asasen, yəni ibadət qedirining nushisi wə barlik əswab-saymanlirining nushisioja op'ohxax kılıp yasanglar. **10** Ular akatsiya yaqoiqidin bir sanduk yasusun. Uning uzunluqi ikki yerim gəz, kəngliki bir yerim gəz, əgizliki bir yerim gəz bolsun. **11** Sən uni sap altun bilən kaqliojin; iqi wə sirtini altun bilən kaqlap, uning üstünki kışmining qərisigə altundin girwək qikar. **12** Uningoja altundin tət həkə kuydurup,

töt qetiqloja bekitkin. Bir tæripigæ ikki halka, yænæ bir tæripigæ ikki halka bolsun. **13** Sæn hæm akatsiyæ yaojiqidin ikki baldak yasap, hæ ikkisini altun bilæn kapliojin; **14** andin sanduq ular arkilik kætürilsun dæp, baldaklarni sanduqning ikki yenediki halkiliridin etküzüp koyojin. **15** Baldaklar hæmixæ sanduktiki halkida tursun; ular uningdin qikirlimsun. **16** Mæn sanga beridojan hækümguwaqlikni sandukka koyojin. **17** Sanduqning [yapkuqi sipitida] sæn altundin uzunluqi ikki yerim gæz, kængliki bir yerim gæz bolojan bir «kafaræt tæhti» yasiojin. **18** Ikki kerubni altundin sokup yasiojin. Ularni kafaræt tæhtining ikki tæripigæ ornatkjin. **19** Bir kerubni bir tæripigæ, yænæ bir kerubni yænæ bir tæripigæ ornitix üqün yasiojin. Ikki tæripidiki kerublarni kafaræt tæhti bilæn bir gæwdæ kilinglar. **20** Kerublar bir-birigæ yüzlænsun, kanatlarini kafaræt tæhtining üstigæ kerip, kanatliiri bilæn uni yapsun; kerublarning yüzi kafaræt tæhtigæ karitilsun. **21** Sæn kafaræt tæhtini sanduqning üstigæ koyup, Mæn sanga beridojan hækümguwaqlikni sanduqning iqigæ koyojin. **22** Mæn xu yærdæ sæn bilæn kærüximæn; kafaræt tæhti üstidæ, yænæ hækümguwaqlik sanduqning üstidiki ikki kerubning otturisida turup sanga Israillaroja yatküzixka tapxuridojan barlik æmrilrim toorisida sæz kilimæn. **23** Hæm akatsiyæ yaojiqidin uzunluqi ikki gæz, kængliki bir gæz, egizliki bir yerim gæz bolojan bir xiræ yasiojin. **24** Uni sap altun bilæn kaplap, uning üstünki kismining qerisigæ altundin girwæk qikar. **25** Sæn xiræning qerisigæ töt ilik egizlikta bir læw yasiojin; bu læwning qerisigimu altundin bir girwæk qikar. **26** Sæn u xirægæ altundin töt halka yasap, bu halkilarni xiræning töt burjikidiki qetikka ornatkjin. **27** Xiræni kætürixka baldaklar etküzülsun dæp, halkilar xiræ lewigæ yekin bekittilsun. **28** Baldaklarni akatsiyæ yaojiqidin yasap, altun bilæn kapliojin; xira ular arkilik kætürilidu. **29** Xirægæ yandap legæn, qaça-tæhsæ, piyalæ wæ «xarab hædiyæleri»ni qaqidiojan kædæhlæri yasiojin; ularni sap altundin yasiojin. **30** Mening huzurumda turuxka sæn xirægæ hæmixæ «tækdim nan»ni koyojin. **31** Sæn hæm sap altundin bir qiraqdan yasiojin. U qiraqdan sokup yasalsun; qiraqdaning puti, ojol, kædæhliri, ojunqæ wæ qeqækliri pütün bir altundin sokulsun. **32** Qiraqdaning ojolining ikki yenedin altæ xahqæ qikirlilsun — qiraqdaning bir yenedin üq xahqæ, qiraqdaning yænæ bir yenedin üq xahqæ qikirlilsun; **33** bir yenediki hærbir xahqidæ badam güli xæklidæ ojunqisi wæ qeqiki bolojan üq kædæh qikirlilsun, yænæ bir yenediki hærbir xahqidæ badam güli xæklidæ ojunqisi wæ qeqiki bolojan üq kædæh qikirlilsun. Qiraqdanaja qikirilojan altæ xahqining hæmmisi xundak yasalsun. **34** Qiraqdaning [ojolidin] badam güli xæklidæ ojunqisi wæ qeqiki bolojan töt kædæh qikirlilsun. **35** Bulardin baxka [birinqi] ikki xahqining astida bir ojunqæ, [ikkinqi] ikki xahqining astida bir ojunqæ, [üqinqi] ikki xahqining astida bir ojunqæ bolsun; qiraqdanaja qikirilojan altæ xahqining asti hæmmisi xundak bolsun. **36** Uning xu ojunqiliri hæm xahqiliri qiraqdan bilæn bir gæwdæ kilinsun — bir pütün sap altundin sokup yasalsun. **37** Sæn qiraqdaning yætæ qiriqini yasiojin; qiraqlar uduloja yoruk qüxürælixü üqün üsti tærapkæ ornittilsun. **38** Uning pilik kayqiliri bilæn küldanliri sap altundin yasalsun. **39** Qiraqdan wæ uning barlik æswabliri bir talant sap altundin yasalsun.

40 Sanga taqda ayan kilinojan nussha boyiqæ bularni ehtiyat bilæn yasiojin.

26 Mukæddæs qedirni on parqæ yopuktin yasatkjin; yopuklar nepiz tokulojan ak kanap ræhtkæ kek, sæsin wæ kizil yiylar arilaxturulup ixlænsun; uningoja kerublarning süritini qewær kollaroja næpis kilip kæxtilæp qikærojuzojin. **2** Hærbir yopukning uzunluqi yigirmæ sækkiz gæz, kængliki töt gæz bolup, hærbir yopuk ohxax qong-kikilikta bolsun. **3** Yopuklarning bæxi bir-birigæ ulansun, kælojan bæx yopukmu hæm bir-birigæ ulansun. **4** Sæn ulap qikilojan birinqi qong parqining æng qetidiki kismioja bir tæripigæ ranggi kek izmæ kadiojin, xuningdæ ulap qikilojan ikkinqi qong parqining æng qetidikisining bir tæripigimu hæm xundak kiliojin. **5** Birinqi qong parqining æng qetidiki kismioja ællik izmæ kadiojin, ikkinqi qong parqining æng qetidikisigimu ællik izmæ kadiojin. Izmlær bir-birigæ udulmuudul bolsun. **6** Mukæddæs qedir bir pütün bolsun üqün altundin ællik iløju yasap, ikki qong parqæ yopukni xu iløjular bilæn bir-birigæ tutaxturøjin. **7** Mukæddæs qedirni yepix üqün eqkæ tiwitidin yopuklarni yasiojin; yopuktin on bir parqæ yasiojin. **8** Yopuklarning hærbirining uzunluqi ottuz gæz, kængliki töt gæz bolup, on bir yopukning hæmmisi ohxax qong-kikilikta bolsun. **9** Yopuklarning bæxini ulap bir kilip, kælojan altæ yopuknimu ulap bir kilip, altinqi yopukni ikki kæt kilip, qedirning aldi tæripigæ sanggilitip koyojin. **10** Sæn birinqi ulap qikilojan qong parqining æng qetidiki kismioja ællik izmæ, ikkinqi ulap qikilojan qong parqining æng qetidiki kismioja ællik izmæ kadiojin. **11** Sæn hæm mistin ællik iløju yasap, qedir bir pütün bolsun üqün ularni izmilærgæ etküzüp ikki qong parqini ulap koyojin. **12** Lekin yopukning qedirning kaynidin exip kælojan kismi, yænæ exip kælojan yerim parqisi qedirning kayni tæripida sanggilap tursun. **13** Qedir yopuklirining qedirning boyidin artuk kismi, yænæ u tæripidin bir gæz, bu tæripidin bir gæz, qedirning ikki tæripidin sanggilap, uni [toluk] yapsun. **14** Buningdin baxka, qediroja kizil boyalojan koqkar terisidin yopuk yasap yapkin, andin uning üstidinnu delfin terisidin yasalojan yænæ bir yopukni kapliojin. **15** Mukæddæs qedirning tik tahtaylarini akatsiyæ yaojiqidin yasap tikligin. **16** Hærbir tahtayning uzunluqi on gæz, kængliki bir yerim gæz bolsun. **17** Hærbir tahtayning ikkidin turumi bolsun, hæ ikki tahtay xular bilæn bir-birigæ qetilsun; qedirning barlik tahtaylarini xundak yasiojin. **18** Qedirning tahtaylarini xundak yasiojin; yigirmisini jænub tærapkæ tikligin; **19** bu yigirmæ tahtayning tegigæ kümüxtin kirik tæglik yasiojin; bir tahtayning [astidiki] ikki turumi üqün ikkidin tæglik, yænæ bir tahtayning ikki turumi üqün ikkidin tæglik yasiojin. **20** Xuningdæ qedirning udul tæripidæ, yænæ ximal tæripidæ yigirmæ tahtay bolsun; **21** bularning kirik tæglik kümüxtin bolsun; bir tahtayning tegigæ ikkidin tæglik, yænæ bir tahtayning tegigæ ikkidin tæglik orunlaxturulsun. **22** Qedirning kayni tæripigæ, yænæ ojarb tærapkæ altæ tahtay yasap tikligin. **23** Qedirning kayni tæripidiki ikki bulungoja ikki tahtay yasap ornatkjin. **24** Bu [bulung tahtayliri] astidin üstigiqæ ikki kæt kilinip [tahtaylarni] ezara qetixtursun, üsti bir halkioja bekittilsun. Hæ ikkisi xundak kilinip, ikki bulungoja tiklænsun. **25** Arka tærapta

səkkiz tahtay bolidu, ularning kümüxtin yasaloqan on altə təglikli bolidu; bir tahtayning tegidə ikki təglik, yənə bir tahtayning tegidə ikki təglik bolidu. **26** Buningdin baxka sən akatsiyə yaoqıqıdin baldak yasioqin; qedirning bu tərıpidiki tahtaylaroqə bəx baldakni, **27** qedirning u tərıpidiki tahtaylaroqə bəx baldakni, qedirning arka tərıpidiki tahtaylaroqə, yəni qəərb tərıpidiki tahtaylaroqə bəx baldakni yasioqin. **28** Tahtaylarning otturısidiki ottura baldak bu təraptın u tapəka yetıdıdoqan bolsun. **29** Tahtaylarnı altun bılən kaplap, baldaklar ətüzülıdıoqan həkılarnı altundın yasap, baldaklarnı altun bılən kaplıoqin. **30** Qedirni sanga taoqda ayan kılınıoqan nusha boyıqə yasap tikligin. **31** Sən nepiz tokuloqan aq kanap rəhtkə kək, sesün wə kızıylar arılaxturulup ixləngən bir pərdə yasioqin; uni qewər kollar kerublarning sürıtını nəpis kılıp qüzürüp kəxtıləp qıksun. **32** Uni akatsiyə yaoqıqıdin yasaloqan tət hadıoqə esip koyoqin. Bu hadılar altun bılən kaplınsun, hərberıning altun ilmiki bolsun; hadılar kümüxtin yasaloqan tət təglikkə ornıtılsun. **33** Pərdə qedir yopukıdiki ilməklərgə esilip sanggilitip koyulsun; andın həküm-guwaqlıq sandukını xu yərgə kəltürüp, pərdıning ıqıgə elip kirgin. Xuning bılən pərdə silər üqün mukəddəs jay bılən əng mukəddəs jayning otturısidiki bir ayırma pərdə bolsun. **34** Andın sən «kafarət təhti»ni əng mukəddəs jaydiki həküm-guwaqlıq sandukıning üstıgə koyoqin. **35** Xırə bolsa pərdıning texıoqə orunlaxturulsun; qıraoqdanni xırəning udulıoqə, qedirning jənuub tərıpigə koyoqin; xırəni ximal tərıpigə koyoqin. **36** Buningdin baxka sən qedirning kirix eoqızoqə nepiz tokuloqan aq kanap rəhtkə kək, sesün wə kızıylar arılaxturulup ixləngən bir pərdə yasioqin; u kəxtıqı tərıpidın kəxtılənsun. **37** Bu pərdə üqün akatsiyə yaoqıqıdin bəx hada yasap, ularni altun bılən kaplıoqin; hərberıning altun ilmiki bolsun; ularning tegıgə bəx danə təglikni mistin kuyup təyyarlatkın.

27 Sən kurbangahni akatsiyə yaoqıqıdin yasioqin. Kurbangah tət qasa bolsun; uzunluqı bəx gəz, kənglikı bəx gəz, egizlikı üq gəz kılinsun. **2** Uning tət burjıqıgə koyulıdıoqan münggüzlırını yasioqin; münggüzlırı kurbangah bılən bir gəwdə kılinsun. Kurbangahni mis bılən kaplıoqin. **3** Kurbangahning yaoq [wə külini] elixka daslarnı yasioqin; uningoa has boləoqan gürjəklərnı, korılarnı, lahıxıgırlarnı wə otđanlarnımu yasioqin; uning barlık əswablırını yasaxka mis ixlətkin. **4** Kurbangah üqün mistin bir xala yasioqin; xalaning tət burjıqıgə tət mis halqa yasap bekıtip koyoqin. **5** Xalanı kurbangahning kap belıning astıdiki girwəktin təwənrək turıdıoqan kıləoqin, xundakta xala kurbangahning dəl otturısıda bolıdu. **6** Kurbangahka ikki baldak yasioqin; ular akatsiyə yaoqıqıdin bolsun, ularni mis bılən kaplıoqin. **7** Kurbangahni ketürgəndə, baldaklar uning ikki yenıda boluxı üqün, ularni həkıləroqə ətüzüp koyoqin. **8** Kurbangahni tahtaylardin yasioqin, ıqı box bolsun; u taoqda sanga ayan kılınəoqan nusha boyıqə [hünərwənlər] təyyar kılın. **9** Mukəddəs qedirning hoylisınımu yasioqin. Hoylıning jənuubıoqə, yəni jənuubka yüzləngən tərıpigə nepiz tokuloqan aq kanap rəhttin pərdılərnı tokuqin; xu tərıpıning uzunluqı yüz gəz bolsun. **10** Pərdılərnı esıxka yıgırmə hada yasalsun; ularning tegıgə koyuxka yıgırmə mis təglik yasalsun; hadılarning

ilmiki bılən baldaklar bolsa kümüxtin yasalsun. **11** Xuningoa ohxax ximal tərıpidımu uzunluqı yüz gəz kelıdıoqan pərdə bolsun. Pərdılərnı esıxka yıgırmə hada yasalsun; ularning tegıgə koyuxka yıgırmə mis təglik yasalsun; hadılarning ilmiki bılən baldaklar bolsa kümüxtin yasalsun. **12** Hoylıning qəərb tərıpidə uzunluqı əllik gəz kelıdıoqan pərdə bolsun; uning on hadısı wə on təglikli bolsun. **13** Hoylıning xərək tərıpi, yəni kün qıqıxka yüzləngən tərıpıning kənglikı əllik gəz bolsun. **14** Bir tərıpidə on bəx gəz kelıdıoqan pərdə bolsun; uning üq hadısı bılən üq təglikli bolsun. **15** Yənə bir tərıpidə on bəx gəz kelıdıoqan pərdə bolsun; uning üq hadısı bılən üq təglikli bolsun. **16** Hoylıning kirix eoqızoqə yıgırmə gəz kelıdıoqan bir pərdə koyulsun; pərdə nepiz tokuloqan aq kanap rəhtkə kək, sesün wə kızıylar arılaxturulup, kəxtıqı tərıpidın kəxtılənsun. Uning tət hadısı bılən tət təglikli bolsun. **17** Hoylıning qerısıdiki həküm hadılar kümüxtin yasaloqan baldaklar bılən bir-birigə qetılsun; ularning ilməkləri kümüxtin, təglikləri mistin yasalsun. **18** Hoylıning uzunluqı yüz gəz, kənglikı hər ikki tərıpi əllik gəz bolsun; nepiz tokuloqan aq kanap rəhttin ixləngən pərdıning egizlikı bəx gəz kılinsun; hadılarning təglikləri mistin yasalsun. **19** Mukəddəs qedirning ix-hizmitidə ixlitilıdıoqan barlık əswab-saymanlırı həkmdə barlık mik-kəzükłırı, xundakla hoylıning barlık mik-kəzükłırı mistin bolsun. **20** — Qıraoqning həkımə yenik turuxı üqün, qıraoqə ıxlitixkə zaytundın sokup qırıqların sap mayni qexingoa kəltürüxkə İsraillərnı buyruoqin. **21** Jamaət qedirıning ıqıdə, həküm-guwaqlıq sandukıning udulıdiki pərdıning taxkıridə Hərun wə oqullırı hər kəqısı ətəgəngıqə Pərwədigarning aldıda qıraoqlarning yenik turoquxıx ıxıda bolsun. Bu ix dəwrđin-dəwrgıqə İsrailləroqə əbədiy bir qanun-bəlgilimə bolsun.

28 Sən İsraillarning ıqıdin akang Hərun wə uning oqullırlını öz kexingoa kəltürgin; ularni, yəni Hərun wə oqullırı Nadab, Abıhu, Əliazar wə İtamarlarning Mening kahınlıq hizmitımdə boluxı üqün yeningoa kəltürgin. **2** Akang Hərunoqə həm xərap həm güzəllik üqün mukəddəs kiyimlərnı təyyarlıoqin. **3** Hərunıning Manga mukəddəs kılınip, Mening kahınlıq hizmitımdə boluxı üqün, Mən əkil-parasətning rohi bılən kəlbırlını tolduroqan qewər kixilərnıng hərberıgə səz kılıp, ularni alaııdə kiyimlərnı tikixkə buyruoqin. **4** Ular tikıdıoqan kiyimlər munulardin ibarət: — bir koxen, bir əfəd, bir ton, kəxtıləngən bir halta kənglək, bir səllə wə bir bəlwaoq. Mening kahınlıq hizmitımdə boluxı üqün, ular akang Hərunoqə wə oqullırlıoqə mukəddəs kiyimlərnı tiksun. **5** Uningoa altun wə kək, sesün, kızıylar bılən nepiz tokuloqan aq kanap rəht ıxlitılsun; **6** əfədnı ular altun wə kək, sesün, kızıylar bılən nepiz tokuloqan aq kanap rəhtlərnı təyyarlap, qewər kollaroqə nəpis kılıp [kəxtilitip] ıxlətsun. **7** Əfədnıng ikki bexını bir-birgə tutaxturux üqün ikki dolısıda mürilik tasma bolsun. **8** Əfədnıng üstıdin baolaydıoqan, kəxtıləngən bəlwaoq əfəd bılən bir pütün kılinsun wə uningoa ohxax sıpta ıxlinip, altun wə kək, sesün, kızıylar wə nepiz tokuloqan aq kanap rəhttin yasalsun. **9** İkki aq həkıknı tepip, ularning üstıgə İsraillıning oqullırlıning namlırlını oyduroqin; **10** ularning namlırlıning altısı bir

yakutka oyulsun, qalojan altisi bolsa yana bir yakutka oyulsun, hammaisi tuqulux tartipi boyiqe pütülsun. **11** Huddi yakut näxixqiliri ixligandak, mehür oyuloqandak Israilning oqullirining namirini ikki yakutka oyduroqin; ular altundin yasaloqan közlükke bektilsun. **12** Israilning oqullirioqa aslatma tax bolsun üqün, ikki yakutni afodning ikki mürik tasmiyoqa qadiozuqojin; xundak bolojanda, Harun Pärwardigarning aldida ularning namirini aslatma süpitida mürikirida ketürüp yürüdü. **13** Buningdin baxka, sän altundin yana ikki közlük wä sap altundin xoynidak exip etilgen ikki zanjir yasatkin; andin exilma zanjirlar közlüklärgä bektilsun. **15** «Höküm koxeni»ni qewär kollaroya näpis kilip kaxtilitip yasatkin; uni häm afodni ixligen usulda yasioqan, altun wä kek, sesün, kızil yiplar bilän nepiz tokuloqan aq kanap rähittin yasioqin. **16** U ikki kat, töt qasa kilinsun; uzunluqi bir qeriq, känglikimu bir qeriq bolsun. **17** Uning üstigä töt qatar kilip gəhərlərni ornatkın: — birinqi kataroqa kızil yakut, serik gəhər wə zumrət ornitilsun; **18** ikkinqi kataroqa kek kaxtexi, kek yakut wə almas ornitilsun; **19** üqinqi kataroqa sesün yakut, piroza wə sesün kwarts ornitilsun; **20** tetinqi kataroqa beril yakut, aq həkik wə anartax ornitilsun; bularning həmmisi altun közlük iqigə ornitilsun. **21** Bu gəhərlər Israilning oqullirining namirioqa wəkil kilinip, ularning sanidak on ikki bolup, mehür oyoqandak hər bir gəhərgə on ikki kəbilining nami birdin-birdin pütülsun. **22** Koxenoqa xoynidak exilgen sap altundin [ikki] exilma zanjir yasioqin. **23** Koxenoqa altundin ikki hālka etip, ikki hālkinı koxenning [yukiriki] ikki burjikigə bekittin; **24** andin altundin exilip yasaloqan ikki zanjirni koxenning [yukiriki] ikki burjikidiki hālkindin etküzip, **25** exilgen xu zanjirlarning ikki uqini ikki közlükke bekittip, [közlüklərni] afodning ikki mürik tasmiyining aldi kismiyoqa ornatkın. **26** Buningdin baxka sän altundin ikki hālka yasap, ularni koxenning [asti tərpidiki] ikki burjikigə bekittin; ular afodka tegixip turidioqan kilinip iqigə qadalsun. **27** Mundin baxka sän altundin [yənə] ikki hālka yasap, ularni afodning ikki mürik tasmiyining aldi təwənki kismiyoqa, yəni afodka ulinidioqan jayoqa yekin kilip, kaxtiləngən bəlwəqədin egizrək kilip bekittin. **28** Koxenning afodning kaxtiləngən bəlwəqədin yukirirək turuxi, koxenning afodtin ajrap kətməsliki üqün koxenning hālkinsini kek xoyna bilän afodning hālkinsioqa qetip koyoqin. **29** Xundak kıljoqanda, Harun mukəddəs jayoqa kirkəndə, həküm koxenini takioqaqka, Israilning oqullirining namirini aslatma süpitida yürükining üstidə Pärwardigarning aldida daim ketürüp yürgen bolidu. **30** Harun Pärwardigarning aldioqa kirkəndə, urim bilän tummim uning yürüki üstidə boluxi üqün, bularnı həküm koxenining iqigə aloqin; muxundak kıljoqanda, Harun Israilaroya baqlıq həkümlərni həmixə Pärwardigarning huzurida əz yürüki üstidə ketürüp yürgen bolidu. **31** Afodning [iqidiki] tonni pütünləy kek rənglik kıljoqin. **32** Tonning baxka kiylidioqan təxüki dəl otturısında bolsun; uning yirtilip kətməsliki üqün huddi bəpkar tokuoqandək, sawutning yakisioqa ohxax qerisigə pəwaz qikirilsun. **33** Uning etikining qerisigə kek, sesün wə kızil yiptin anarlarnı tokup askin həmdə altun kongoquraklarnı yasap, qerisidiki anarlarning

arilikioqa birdin esip koyoqin; tonning etikining pütkül qerisigə bir altun kongoqurak, bir anar, yənə bir altun kongoqurak, bir anar... bektilsun. **35** Harun hizmət kıljoqan waqtda xu tonni kiysun; buning bilən Harun Pärwardigarning aldioqa baroqanda, yəni mukəddəs jayoqa, Pärwardigarning aldioqa kirip-qikkanda uning awazi anglinip turidu-də, u elümdin aman kalidu. **36** Andin keyin sən sap altundin nəpis bir otuoqatni yasap, uning üstigə mehürəgə nəxixləngəndək: «Pärwardigaroqa mukəddəs kılindi» dəp oyoqin; **37** uni kek rənglik yip bilən səlisigə qigkin; u səllining aldi tərpiyə takalsun; **38** u Harunning pexanisiyə tursun. Buning bilən Harun Israilarning mukəddəs kılip kəltürgən barlıq mukəddəs hədiyələrigə qaplaqan gunahlarıni əz üstigə elip ketürüdü; hədiyələrnin Pärwardigarning aldida qəbul kılınıxi üqün otuoqat həmixə uning pexanisiyə takaklık tursun. **39** Buningdin baxka aq kanap rəhttin bir kənglək tokuoqin, xuningdək kanap rəhttin tokuloqan bir səllə təyyarlıoqin; kaxtiləngən bir bəlwəqə yasioqin. **40** Harunning oqullirioqa halta kəngləklərni tikkin; ularoqimu bəlwəqələrini təyyarla, ularoqa egiz bəklərnimu tikkin; bular ularoqa hām xərap hām güzəllik bolsun. **41** Bularning həmmisini sən akang Harun wə uning oqullirioqa kiydürgin; andin ularning Mening aldimda kahinlik hizmitində boluxi üqün ularni məsihləp, Manga mukəddəs kılip ayrioqin. **42** Ularınin əwratlirinin yepik turuxi üqün ularoqa kanap rəhttin tamlal əttürgin; u belidin yotisioqıy yepip tursun. **43** Harun wə oqulliri jamaət qedirioqa kirkəndə ya ki mukəddəs jayda hizməttə bolux üqün kurbangahka yekinləxkanda, ular gunahkar bolup ölüp kətməsliki üqün [tambalni] kiwiwalsun. Bu uningə wə uningdin keyinki nəsiliri üqün əbədiy bir bəlgilimə bolsun.

29 Ularınin Manga mukəddəs kılınıp, kahinlik hizmitində boluxi üqün mundaq ixni ada kıliling kerək: — sən bir yax ərkək torpaq bilən ikki qoqkarnı talla (həmmisi bejirim bolsun) **2** həmdə petir nan, zəytun meyi iləxtürülgən petir toqə wə zəytun meyi sürülüp məsihləngən petir həkək namları təyyarla, bularning həmmisini buoqday unidin kıljoqin; **3** namlarning həmmisini bir səwətkə selip, səwətni, torpaqni wə ikki qoqkarnı billə hədiyə kılip kəltürgin. **4** Sən Harun wə uning oqullirini jamaət qedirinin kirix eoqizioqa yekin elip kelip, ularni su bilən yuoqin; **5** andin kiymiliri elip kelip, Harunoqa halta kənglək, afod toni wə afodni kiydürgin, koxenni takioqin; andin beligə afodning kaxtiləngən bəlwəqəni baqlioqin. **6** Bexioqa səllini yegəp, səlligə mukəddəs otuoqatni takap koyoqin. **7** Andin məsihləx meyi elip, bexioqa kuyup uni məsihləgin. **8** Andin sən uning oqullirini elip kelip, ularoqa halta kəngləklərni kiydürgin; **9** ularoqa, yəni Harun wə uning oqullirioqa bəlwəqələrini baqlap, egiz bəklərni kiydürgin. Xuning bilən əbədiy bəlgilimə boyiqə, kahinlik hizmiti ularningki bolidu; xundak kılip, sən Harun bilən uning oqullirini Hudaqə mukəddəs kılip ayrip təyinligin. **10** — Sən torpaqni jamaət qedirinin aldioqa elip kəlgin; elip kəlginingdə Harun bilən uning oqulliri kollarini torpaqning bexioqa koysun. **11** Andin sən bu torpaqni Pärwardigarning aldida, jamaət qedirinin kirix eoqizining yenidə boquzlıoqin; **12** torpaqning kenidin

elip barmiqing bilan uni qurbangahning münggüzirigə sürüp, qalojan kanning həmmisini qurbangahning tüwiga təküp kuyojin. **13** Iq karnini yөгəp turojan barlik mayni, xundakla jigərnig üstidiki qawa may, ikki bərək wə ularning üstidiki mayni ajritip bularni qurbangahta keydürgin. **14** Torpaqning gəxi, terisi wə tezisini bolsa qedirgahning sirtioja elip qikip, otta keydürüwətkin; bu gunah kurbanliki bolidu. **15** Andin sən bu qoqkarlarning birini elip kəlgin; Harun bilan uning oqulliri kollirini qoqkarning bexioja qoysun; **16** andin sən bu qoqkarni boquzlap, uning kenidin qurbangahning üsti kismining ətrapioja səpkin. **17** Qoqkarni parqilap, uning iq karni bilan paqaklirini yuyup, ularni gəx parqiliri wə baxning üstigə koyup, **18** pütün qoqkarni qurbangahta keydürgin. Bu Pərwədigaroja atalojan keydürmə kurbanlik — ot arkilik sunulidiojan, Pərwədigaroja huxbuy yətküzidiojan hədiyyə bolidu. **19** Keyin sən ikkinqi qoqkarni elip kəlgin; Harun wə uning oqulliri kollirini qoqkarning bexioja qoysun. **20** Andin bu qoqkarni boquzlap kenidin elip, Harunning ong kulikining yumxiqioja, uning oqullirining ong kulikining yumxiqioja, ularning ong kollirining qong barmiki bilan ong putlirining qong barmikiqioja sürkəp koyojin, qalojan kanni qurbangahning üsti kismining ətrapioja səpkin. **21** Andin qurbangah üstidiki kəndin wə məsihləx meyidin elip, Harunning üstigə, uning kiyimlirigə, xuningdək uning oqullirining üstigə wə ularning kiyimlirigimu səpkin. Xundak kilipl u wə uning kiyimliri, uning oqulliri wə ularning kiyimlirimu uning bilan təng Hudaqoja atap mukəddəs kilinojan bolidu. **22** Andin sən qoqkarning meyi, kuyruk meyi, iq karnini yөгəp turojan barlik may, jigərnig üstidiki qawa may, ikki bərək wə ularning üstidiki mayni qikar həmdə ong arka putini alojin — (qünki bu qoqkar kahinlikka tikləx [kurbanlikioja atalojan] qoqkardur) — **23** — buningdin baxka sən Pərwədigarning aldidə koyulojan petir nən sewitidin bir girdini, zəytun meyi iləxtürüləg petir tokaqatin birni wə petir həmək nandin birni elip, **24** bularning həmmisini Harunning kollirioja wə uning oqullirining kollirioja koyup, ularni «pulanglatma hədiyyə» süpitidə Pərwədigarning aldidə pulanglatkuzojin. **25** Andin sən bularni ularning kolliridin tapxurup elip, Pərwədigarning aldidə huxbuy qikarsun dəp, qurbangahtiki keydürmə kurbanlikning üstidə koyup keydürgin. Bu ot arkilik Pərwədigaroja sunulojan hədiyyə bolidu. **26** Sən Harunni kahinlikka tikləx kurbanlikioja atalojan qoqkarning təxini elip «pulanglatma hədiyyə» süpitidə Pərwədigarning huzuridə pulanglatkin; bu sening ülüxüng bolidu. **27** Xuningdək, sən kahinlikka tikləx kurbanlikioja atalojan qoqkarning «pulanglatma hədiyyə» süpitidə pulanglitilojan təxi bilan «kətürmə hədiyyə» süpitidə egiz kətürüp pulanglitilojan arka putini, yəni Harun wə uning oqullirioja beoxilanojan xu ülüxləni «mukəddəs» dəp ayrip bekitkin. **28** Xuning bilan bu nərsilər əbədiy bəlgilimə boyiqə Israillər təripidin Harun wə oqullirioja beoxilanojan nesiwə bolidu; qünki u kətürmə hədiyyədur. Bular Israillər təripidin sunulidiojan inaklik kurbanlikliridin ayrip qikilip, ularning Pərwədigaroja atap «egiz kətürəgən hədiyyə»si

hesablinip, «kətürmə hədiyyə» bolidu. **29** Harunning mukəddəs kiyimlirigə keyin oqulliri warislik kilidu. Ular məsihlinip, kahinlikka təyinləngədə xə kiyimlərni kiyusun. **30** Oqullirining kaysisi uning ornini besip kahin bolsa, jamaət qedirioja kirip mukəddəs jayning iqidə hizmətkə kirixkəndə, bu kiyimlərni uda yəttə kün kiyip yürsun. **31** Sən kahinlikka tikləx kurbanlikioja atalojan qoqkarni elip, uning gəxini mukəddəs jayda pixurojin; **32** andin Harun wə oqulliri qoqkarning gəxi bilan sewəttiki nənələri jamaət qedirining kirix eoizidə yesun; **33** ular əzlirining kahinlikka təyinlinixidə Hudaqoja atap mukəddəs kilinojanda kafərkə ixlitilgən nərsiləri yesun, ləkin bulan mukəddəs boləqəqka, yat kixi buningdin həqnəmini yemisun. **34** Əgər kahinlikka tikləx kurbanlik gəxidən yaki nandin ətigə azrak exip qalsə, exip qalojan otta keydürüwə; bular mukəddəs boləqəqka, həqkim uningdin yəsə bolmaydu. **35** Sən xu tərəkidə Harun wə uning oqulliri toqrisidə buyruojinimning həmmisini bəja kəltürüp, uda yəttə küngiqə ularni kahinlikka tikləx wəzipsini ada kiləjin. **36** Hər küni kafərkə kilinixka gunah kurbanliki süpitidə bir torpaqni sunojin. Qurbangahning əzini gunahdin pak kilixka uning üqünmu kafərkə kəltürgin, mukəddəs kilinsun dəp, uni zəytun meyi bilan məsihləgin. **37** Yəttə küngiqə sən qurbangah üqün kafərkə kəltürüp, uni mukəddəs kiləjin. Buning bilan u «əng mukəddəs nərsilərnin biri» hesablinidu; uningəqə təgkən həmmə nərsə mukəddəs hesablinidu. **38** Mana, kurbangəhta həmixə sunidəjanlirig munular: — hər küni bir yaxlik ikki kəza kurbanlik kilinsun. **39** Birini ətigəndə, yənə birini gugumda kurbanlik kilip sunojin. **40** Birinqi kəza bilən birgə zəytun meyidin bir hinning tətтин biri iləxtürüləg buqəqə undin [əfahning] ondin biri wə yənə xarab hədiyyəsi süpitidə tətтин bir hın xarab kuxup sunulsun. **41** İkkinqi kəzini gugumda sunojin; uni ətəgnəlik kurbanlikningkidə, huxbuy boluxi üqün ot arkilik Pərwədigaroja atalojan kurbanlik süpitidə əxlik hədiyyə wə xarab hədiyyə bilən kəxup sunojin. **42** Xu tərəkidə bu keydürmə kurbanlik nəsilədin-nəsilgə jamaət qedirining kirix eoizidə Pərwədigarning huzuridə ətküzilüp daimlik kurbanlik bolsun; Mən [Pərwədigar] xu yərdə silər bilən kərixüp, sən bilən səzliximən. **43** Xuningdək Mən xu yərdə Israillər bilən uqriximən, xuning bilən u jay Mening xan-xəripim bilən mukəddəs kilinidu. **44** Mən jamaət qediri bilən qurbangahni Əzümgə atap mukəddəs kilimən; Harun wə uning oqullirininu Əzümgə kahinlik hizməttə boluxka ayrip mukəddəs kilimən. **45** Xundak kilipl Mən Israillərnin arisidə makan kilip, ularning Hudasi bolimən. **46** U wəqittə ular Mening ularning arisidə makan kilixim üqün ularni Misir zeminidin qikirip kəlgən Hudasi Pərwədigar ikənlikimni bilidu; Mən ularning Hudasi Pərwədigardurmən.

30 Sən yənə huxbuy yandurux üqün bir huxbuygəhni yasatkin; uni akatsiyə yaqıqidin təyyarlıojin. **2** U tət qasa, uzunluğu bir gəz, kəngliki bir gəz, egizliki ikki gəz bolsun. Uning [tət burjikidiki] münggüzlər uning bilən bir pütün kilipl yasalsun. **3** Sən uni, yəni uning üstini, tət ətrapini həm münggüzlirini sap altun bilən kəplətkin; uning üsti kismining qərisigə altundin

gırwək qıkarəojın. **4** Uningəja altundın ikki həkəja yasap, uning gırwikening astioja bekitkin; ularni ikki yenioja udulmuʼudul bekitkin. Huxbuygahni ketüridiojan ikki baldakni selix üqün bularni huxbuygahning ikki tərəpigə orunlaxturojin. **5** Baldaklırini akatsiyə yəqıjıqıdın yasap, altun bilən kaplıojın. **6** Huxbuygahni həküm-guwahlık sandukıne udulidiki pərdıne sırtioja, yəni Mən sən bilən kərixidiojan jay boləjan həküm-guwahlık sandukıne üstidiki kafarət təhtıne udulioja kəyojin. **7** Hərun xuning üstidə esil huxbuy ətirni yandursun; hər kını ətigənliki qıraqlarnı pərligili kəlgəndə, huxbuyarnı yandursun. **8** Xuningdək Hərun guguma qıraqlarnı tizip yakkəndə, huxbuy yandursun. Xundak kılıp Pərwərdigarıne alidə nəsilidin-nəsilgə huxbuy həmixə əqürilməy yenik bolidu. **9** Silər uning üstidə nə heqkəndək öjəyriy huxbuy yandurmanglar, nə keydürmə kurbanlık nə əxlik hədiyə sunmanglar, xundakla uning üstigə heqkəndək xarab hədiyəni təkmənglar. **10** Hər yilda Hərun bir kətim [huxbuygahning] münggüzlırigə kafarət kəltürsun; hər kətim kafarət kəltüridiojan gunah kurbanlıkınıne kəni bilən uning üqün kafarət kəltürsun. Nəsilidin-nəsilgə xundak kilinglar; bu [huxbuygah] Pərwərdigarəja «əng mukəddəs» hesablinidiojan nərsiləning kataridındur. **11** Pərwərdigar Musəja mundak dedi: — **12** Sən Israillarning sanini eniklax üqün ularni saniojiningda, ularning sanilixi wəjidin arisioja balayı apət kəlməsliki üqün, ularni saniojiningda hər bir adəm əz jeni üqün Pərwərdigarəja kafarət puli tapxursun. **13** Royhətkə elinip, sanaktın ətkənləning həmmisi berixi kərək boləjini xuki, hər biri mukəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boyiqə yerim xəkəl bərsun (bir xəkəl yigirmə gərahkə barawər kelidu). Bu yerim xəkəl Pərwərdigarəja «ketürmə hədiyə» bolidu. **14** Royhətkə elinip, sanaktın ətkənlər, yəni yigirmə yax yaki uningdin qonglarning hər biri Pərwərdigarəja xü «ketürmə hədiyə»ni bərsun. **15** Əz jeninglarəja kafarət kəltürx üqün Pərwərdigarəja ketürmə hədiyə bərginınglarda bay kixi yerim xəkəldin artuk bərmisun, kəmbəqəl kiximu yerim xəkəldin kəm bərmisun. **16** Sən Israillardin xü kafarət pulini tapxurup elip, jamaət qedirining hizmitigə beqıxlap ixlətkin; u pul Israilləroja Pərwərdigarning huzurida əslətmə süpitidə jeninglarəja kafarət kəltüridiojan bolidu. **17** Pərwərdigar Musəja mundak dedi: — **18** Sən yuyunuxkə ixlitixkə mistin [yoojan] bir das wə uningəja mistin bir təglik yasatkin; uni jamaət qediri bilən kurbangahning otturisioja orunlaxturup, iqigə su toxturup kəyojin. **19** Hərun bilən uning oquilliri uningdiki su bilən put-kollirini yusun. **20** Ular jamaət qedirisioja kirgəndə əlməsliki üqün su bilən əzini yuyuxi kərək; ular hizmət kilix üqün, kurbangahkə yekın berip Pərwərdigarəja ot arkılık atilidiojan kurbanlık sunmakqı boləjindimu, xundak kilsun. **21** Ular əlməsliki üqün put-kollirini yusun; bu ix ularəja, yəni əzi wə uning nəsilirini üqün əwladtın əwladkığə əbədiy bir bəlgilimə bolidu. **22** Pərwərdigar Musəja mundak dedi: — **23** Sən həmmidin esil huxbuy dora-dərməklərdin təyyarlar, yəni murmekki suyuqlukıdın bəx yüz xəkəl, darqındin ikki yüz əllik xəkəl, egirdin ikki yüz əllik xəkəl, **24** kowzakdarqındin bəx yüz xəkəl elip (bu

əlqəmlər mukəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boyiqə bolsun) wə zəytun meydinmu bir hın təyyarlar; **25** bu dora-dərməklər bilən məsih kilix üqün bir mukəddəs may — ətirqi qıkarəjəndək bir huxbuy may qıkarəjuzojın. Bu «mukəddəs məsihləx meyi» bolidu. **26** Sən uning bilən jamaət qedirini, həküm-guwahlık sandukını, **27** xirə wə uning barlık qaqa-kuqilirini, qıraqdan wə uning əswablırini, huxbuygahni, **28** keydürmə kurbanlık kurbangahı wə uning əswablırini, yuyunux desı wə uning təglikini məsihləgin; **29** sən xü tərzdə ularni «əng mukəddəs nərsilər» katarida mukəddəs kıləjin. Ularəja təgkən hərəkəndək nərsimu «mukəddəs» hesablinidu. **30** Hərun bilən uning oquillirini bolsa Manga kahinlık hizməttə boluxi üqün məsihləp mukəddəs kıləjin. **31** Israilləroja səz kılıp mundak eytkin: — Bu may əwladtın əwladkığə Manga atalojan mukəddəs məsihləx meyi bolidu. **32** Uni adəmnıng bədinigə kuysa bolmaydu; xuningdək uningəja ohxaydiojan yaki tərkibi ohxixidiojan heqkəndək maylarnı yasımanğlar. U mukəddəs boləjini üqün silərgimu mukəddəs boluxi kərək. **33** Kimki tərkibi xuningəja ohxaydiojan may təngxisə, yaki uni elip yat birsigə sürsə, u əz həkli arisidin üzüp taxlinidu. **34** Pərwərdigar Musəja mundak dedi: — Sən huxbuy dora-dərməklər, yəni huxbuy yelim, dengiz kululisi meyi, ak dewırkay wə sap mastiki təyyarlıojın. Bularning həmmisi ohxax mikdarda bolsun; **35** Huddi ətirqi may qıkarəjənoja ohxax, ularni təngxəp huxbuy yasiojin; u tuzlanojan, sap wə mukəddəs puraklık ətir bolidu. **36** Sən uningdin azrak elip, talkəndək obdan ezip, jamaət qediridiki həküm-guwahlık [sandukıne] udulioja, yəni Mən silər bilən kərixidiojan jayning aldioja kəyojin. Bu silərgə Pərwərdigarəja atalojan «əng mukəddəs nərsilər» katarida hesablınsun. **37** Silər yasiojan bu huxbuyning retsepi bilən əzünglarəjimu ohxax bir huxbuyni yasıwalsanglar bolmaydu. U sanga nisbətən eytkənda Pərwərdigarəja has kılinojan mukəddəs bolidu. **38** Kimki uning purikini purap huzurlinix üqün uningəja ohxap ketidiojan hərəkəndək bir huxbuyni yasisa, u əz həkli arisidin üzüp taxlınsun.

31 Pərwərdigar Huda Musəja mundak dedi: — **2** Mana, Mən Əzim Yəhuda kəbilisidin boləjan Hurning nəwrisi, urining oqlı Bəzaləni ismini atap qakirdim; **3** uni Hudaning Rohi bilən toldurup, uningəja danalix, əkil-parasət, ilim-həkmət igilitip, uni hərtürlük ixni kılıxkə kabiliyətlilik kılıp, **4** türlük-türlük hünərləni kılalaydiojan, yəni altun, kümüx wə mis ixlirini kılalaydiojan, **5** yaqutlarnı kesip-oyalaydiojan, ularni zinnət buyumlırioja ornitalaydiojan, yaqəqləroja nəxix qıkiralaydiojan, hərhil hünər ixlirini kəmlaxturalaydiojan kıldim. **6** Xuningdək mana, Mən yənə Dan kəbilisidin Ahisaməknıng oqlı Oholiyabni uningəja yərdəmqıllıqə təyinlidim, xundakla Mən sanga buyruəjan həmmə nərsiləni yasısun dəp, barlık pəmparasətlilik kixikərnıng kəngligə təhimu əkil-parasət ata kıldim; **7** xuning bilən ular jamaət qedirini, həküm-guwahlık sandukını, uning üstidiki kafarət təhtini, qedirining həmmə əswablırini, **8** xirə bilən uning qaqa-kuqilirini, sap altundın yasılidiojan qıraqdan bilən uning barlık əswablırini, huxbuygahni, **9** keydürmə kurbanlık

kurbangahni bilan uning barlik əswablarini, yuyux desi bilan uning taglikini yasiyalaydigan, **10** hizmat kiyimlari, yoni kahinlik hizmitida kiyilidigan, Harun kahinning mukaddas kiyimlari va uning oqullirining kahinlik kiyimlarini tokuyalaydigan, **11** masihləx meyi və mukəddəs jayəyə tayyarlinidigan esil dora-dərməklərdin huxbuyni yasiyalaydigan boldi. Mən sanga əmr kiloynim boyiqə ular barlik ixni bəja kəltüridu. **12** Pərwərdigar Musaəyə əmr kilip mundaq dedi: — **13** Sən Israilləroqə əmr kilip ularəyə: — «Silər Mening xabat künlirimni qoqum tutunglar; qünki bular silərnin özünqlarni pak-mukəddəs kiloquqining Mən Pərwərdigar ikənlikini bilixinglar üqün Mən bilən silərnin otturanglardiki bir nixanə-bəlgə bolidu. **14** Xabat küni silərgə mukəddəs kilip bekutilgini üqün, uni tutunglar; kimki uni buzsa, elüm jazasiəyə tartilmisa bolmaydu; bərhək, kimki u künidə hərkəndək ixni kilsa, öz həlki arisidin üzüp taxlansun. **15** Altə kün iqidə ix kılınsun; lekin yəttinqi küni Pərwərdigarəyə ataloqan mukəddəs kün bolup, aram alidoqan xabat küni bolidu; kimki xabat künidə birəx ix kilsa, elüm jazasiəyə tartilmisa bolmaydu. **16** Israillər xabat künni tutuxi kerək; ular əbədiy əhdə süpitidə uni əwladtin əwladkigə tutsun. **17** Bu Mən bilən Israillərnin otturisiədə əbədiy bir nixanə-bəlgə bolidu; qünki Pərwərdigar altə kün iqidə asman bilən zeminni yaritip, yəttinqi künidə aram elip rahət tapkanidi», — degin. **18** Huda Sinay teəqidə Musaəyə bu səzlərnə kilip boləndin keyin, ikki həküm-guwaħlik tahtiyini uningəyə tapxurdi. Tahtaylar taxtin bolup, [səzlər] Hudaning barmiki bilən ularəyə pütülgənidi.

32 Həlk Musaning taəqdin qüxməy həyal bolup kəloqinini kərip, Harunning kəxiəyə yioqilip uningəyə: — Sən kəpup, bizgə aldimizdə yol baxlap mangidoqan bir ilah yasap bərgin! Qünki bizni Misir zemnidin qikərip kəlgən Musa degen həliki kixigə nemə bolup kətkənlikini bilməymiz, — deyixti. **2** Harun ularəyə: — Hotunliringlar bilən oəul-kizliringlarning kulakliridiki altun zirə həlkilərnə qikərip, mening kəximəyə elip kelinglar, dedi. **3** Xuning bilən pütkül həlk öz kulakliridiki altun zirə həlkilərnə qikərip Harunning kəxiəyə elip kəldi. **4** U bulərnə ularnəng kəlidin elip, iskinə bilən kuyma bir mozayni yasatkuzdi. Xuning bilən ular: — Əy Israil, seni Misir zemnidin qikərip kəlgən Hudayinglar mana budur! — deyixti. **5** Harun uni kərip uning əldida bir kurbangahni yasitip andin: «Ətə Pərwərdigar üqün bir həyt ətküzüldü», dəp elan kildi. **6** Ətisi ular səhər kəpup, kəydürmə kurbanliklarni sunup, inaklik kurbanliklirininimə kəltürdi; andin halayik olturup yəp-ixixti, kəpup əyx-ixrət kilixti. **7** Xu qəədə Pərwərdigar Musaəyə: — Ornungdin tur, teədin pəskə qüxkin! Qünki sən Misir zemnidin qikərip kəlgən həlking buzukqilikqə berilip kətti. **8** Mən ularəyə buyruəqan yəldin xunqə tezla qətnəp, əzlixi üqün bir kuyma mozayni yasap, uningəyə qəkunup kurbanlik kəltürüxiti həmdə: «Əy Israil, seni Misir zemnidin qikərip kəlgən Hudaying mana xudur!», deyixti, — dedi. **9** Andin Pərwərdigar Musaəyə: — Mana, bu həlkni kərip kəydum; mana, ular dərwəkə boyni kattik bir həlktur. **10** Əmdi Meni tosmə, Mən qəzəp otumnə ularnəng üstigə qüxürüp, ularni yutuwetimən; andin

seni uluəq bir əl kəlimən, — dedi. **11** Lekin Musa Hudasi Pərwərdigardin otünüp iltija kilip mundaq dedi: — Əy Pərwərdigar, nemixkə sən qəzəp otungni Əzüng zor kudrət wə küqlük kəl bilən Misir zemnidin qikərip kəlgən həlkingning üstigə qüxürisən? **12** Misirliklər mazək kilip: — Ularning bəxiəyə bala qüxürüx üqün, ularni taəqlarning üstidə əltürüp yər yüzidin yəkitix üqün, [ularning Hudasi] ularni elip kətti, — deyixsunmu? Əz otluq qəzəpindin yenip, Əz həlkingəyə balay'i apət kəltürüx niyitingdin yanəəysən! **13** Əz kulliring Ibrahim, Ishək wə Israilni yad kiloqin; Sən ularəyə kəşəm bilən wədə kilip: «Nəslinglarni asmandiki yultuzlərdək əwutimən, Əzüm uning toərisidə səzigen muxu zeminning həmmisini nəslingləroqə berimən, ular uningəyə mənəgü igidarqilik kilidoqan bolidu» degenidingəyə, — dedi. **14** Xuning bilən Pərwərdigar Əz həlkingning üstigə: «Balay'i apət qüxürimən» degen niyitidin yandi. **15** Musa kəynigə burulup, ikki həküm-guwaħlik tahtiyini kəloqəyə elip taəqdin qüxti. Tahtaylarning ikki təripigə səzlər pütülgənidi; u yüzigimə, bu yüzigimə pütüklük idi. **16** Bu tahtaylar bolsa Hudaning Əzining yasiəqini, pütülgənləri bolsa Hudaning Əzining pütükini idi, u tahtaylarəyə oyuloqanidi. **17** Yəxua həlkingning kətürəgən qukan-sürənlirini, wərkirəxlirini anglap Musaəyə: — Qədirəghədin jəngning hitabi qikəwatidu, dedi. **18** Lekin u jəwəp bərip: — Anglini wətkən əwəz nə nusrət təntənisi əməs, nə məəulubiyətnin pəryadi əməs, bəlkə nahxəküy sadasi! — dedi. **19** Musa qədirəghəyə yəkin kəlip, mozayni wə jəməətnin ussuləyə qüxüp kətkənlikini kərip xundək dəroqəzəp boldiki, tahtaylarni kəlidin taxlap taəqning tiwidə qəkiwətti. **20** Andin ular yasiəqan mozayni otkə selip kəydürüp, uni yanjip kukum-talkan kilip, su üstigə qəqip Israillərnə iqxikə məjburlidi. **21** Andin Musa Harunəyə: Sən ularni xunqə əqir gunəhəyə patkuəzəjudək, muxu həlk sanga nemə kildi? — dedi. **22** Harun jəwəp bərip: — Hojəmnin qəzəp-aqıqi tutaxmioqay! Bu həlkingning kəndək ikənlikini, ularning zəzilikkə mayil ikənlikini obdan bilisən. **23** Ular mənəyə: — «Bizgə aldimizdə yol baxlap mangidoqan bir ilahni yasap bərgin; qünki bizni Misir zemnidin qikərip kəlgən Musa degen xu ədəməgə nemə boləqinini bilməymiz», dedi. **24** Mən ularəyə: «Kimdə altun bolsa xuni qikərip bərsun» dəşəm, ular mənəyə tapxurup bərdi; mən uni otkə taxliwidim, mana, bu mozə qikti, — dedi. **25** Musa həlkingning kəndəkəsigə tizginsiz bolup kətkənlikini kərdi; qünki Harun ularni duxmənlirining əldida məshirə obyektə boluxkə öz məyligə qəyowətkənidi. **26** Musa qədirəghəning kirix əojizəyə bərip, xu yərdə turup: — Kimki Pərwərdigarning təripidə bolsa mənəng yeniməyə kəlsun! — dedi. Xuni dewidi, Lawiylarning həmmisi uning kəxiəyə yioqildi. **27** U ularəyə: — Israilning Hudasi Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Hərbir kixi öz kiliqini yanpəxiəyə əsip, qədirəghəning iqigə kərip, bu qətidin u qətiqigə kəzəp yürüp, hərbiri öz kəridixini, öz dost-burədlirini, öz kəxnisini əltürsun!» — dedi. **28** Xuning bilən Lawiylər Musaning buyruəqini boyiqə ix kərdi; xu küni həlkingning iqidin üq ming kixi əltürüldi. **29** Andin Musa: — Hərbiringlar bəgün əzünglarni Pərwərdigarəyə has boluxkə atidinglar; qünki hərbiringlar həttə öz oəqlunglar həm kəridixinglarnimə

ayimidinglar; xuning bilan бүгүн бәһт-бәрікәтні үстүңлароҗа қўхүрдунлар, деди. **30** Әтиси Musa хәлқкә сөз килip: — Силәр дәрвәкә һаһайити еојир бир гунаһ садир қилдинглар. Әмди мана, мән Пәрвәрдигарнинг алдиоҗа қикимән; гунаһинлар үқүн кафарәт кәлтүрәләймәнмикин, — деди. **31** Xuning билән Musa Пәрвәрдигарнинг алдиоҗа yenip берip: — Һәй...! Bu хәлқ дәрвәкә еојир бир гунаһ садир қилip, өзлirigә altundin ilаһlarni yasaptu! **32** Lekin әмди Sән ularning гунаһини әпу қилixкә униојaysән..., unimisang, isminni Özüңгә yazoҗan дәptiringdin еқүрүwәtkin! — деди. **33** Пәрвәрдигар Musaoҗа jawab берip: — Kimki Mening aldimda гунаһ килоан bolsa, uning etini Öz дәptirimdin еқүрүwetimin. **34** Әмди сән берip, Mән sanga eytkән jayoҗa хәлқни baxlap баројин. Mana, Mening Pәrixтәм aldingda mangidu. Lekin ularoҗa jaza beridoҗan күнүм кәлгәндә, ularoҗa гунаһи үқүн jaza берimән, деди. **35** Bu сөздin keyin Пәрвәрдигар хәлқning Һarunning қолі билән mozayni кuydurup yasatkini үқүн ularni waba билән jazalidi.

33 Пәрвәрдигар Musaoҗа мундақ деди: — Sән орnungdin turup, өзүңгә Misir zemинidin elip кәлгән хәлқ билән billә muxu yәrdin ketip: «Mән sening nәslinggә uni берimән» дәp кәsәм қилip İbrahimoҗa, İshakқа wә Yakupқа wәdә килоан zeminoҗa баројин. **2** Xuning билән sening aldingda bir Pәrixтә әwәtip, Kanaaniy, Amoriy, Һittiy, Pәrizziylarni, Һiwiy билән Yәbusiylarni һәyдәp қикirip, **3** seni süt билән һәsәl еқip turidoҗan zeminoҗa кәлтүrimән. Qünki silәр boyni қattik bir хәлқ болоҗаққа, yolda silәrni һalak қилiwәtmәslikim үқүн, Özüм silәrning aranglarda болup, xu [zeminoҗa] billә қikmaymән, — деди. **4** Halayik bu қattik sәzni anglap, қayoҗoҗa qemüp һeqқaysisi өз zibu-zinnәtlirini takimidi. **5** Qünki Pәrwәrdigar Musaoҗa сөз қилip: — Sән берip İsaillaroҗa: «[Pәrwәrdigar]: — Silәр boyni қattik bir хәлқ ikәnsilәр; әgәр Mән Pәrwәrdigar aranglaroҗa қikip bir дәқikila tursam, silәrni yokitiwәtkән болattim. Әмди silәр өзүңglardiki zibu-zinnәtlәrni eliwetinglar; xu qaoҗda Mән silәrgә nemә қilidoҗinimni bilimән, деди», дәp eytkin, — degәnidi. **6** Xunga İsaillar Һorәb teoјidin ayrılıpla zibu-zinnәtlirini әzliridin eliwәtti. **7** Xuning билән Musa өз qedirini elip, uni qedirahning sirtida, qedirahğdin nerirak bir jayoҗa tikip, uni «көрүхүх qediri» дәp atidi. Kimki Pәrwәrdigarni izdәp, yol sorimakqı bolsa qedirahning sirtidiki «көрүхүх qediri»oҗa барatti. **8** Xundak болattiki, һәр кетim Musa qediroҗa қикsa, pütкүл halayik қopup, һәрбири өз qedirining ixikidә әrә turup, Musa qediroҗa kirip болoҗuqә uning кәynidin қarixip turatti. **9** Andin Musa һәр кетim qediroҗa kirip katәsә xundak болattiki, bulut tüwrükü qüxüp, qedirning kirix eoјizida тоhtaytti; xuning билән Pәrwәrdigar Musa билән sөzlәxәtti. **10** Pütкүл halayik bulut tüwrükining jamaәt qedirining kirix eoјizida тоhtioјinini көrәtti; uni көrginidә хәлқning һәmmisi қopup, һәрбири өз qedirining ixikidә turup sәjdә қilixatti. **11** Xu qaoҗlarda Pәrwәrdigar Musa билән kixilәр өз dost-buradiri билән sөzlәxәkәndәk, yüzmyüz sөzlәxәtti. Andin Musa qedirahoҗa yenip кelәtti; lekin uning hizmetkari болoҗan nunning оoҗli Yәxua degән yax yigit qedirning iqidin қikmaytti. **12** Musa Pәrwәrdigaroҗa мундақ деди: — Mana, Sән daim manga:

«Bu хәлқни elip қикқin» дәp кәlding; lekin Özüңгә manga: «Mән seni ismingni bilip tonuymән», wә xuningdәk «Nәzirim aldimda iltipat taptı» degән bolsangmu, Sән mening билән birgә kimni әwәtidoҗininingni manga ayan қilmiding. **13** Әgәр mән rasttinla nәziringdә iltipat tapқan bolsam, өзүмning Seni tonuxum үқүн, nәziringdә iltipat tepiwәrixim үқүн manga Öz yolungni ayan қiloјaysән; mana, bu хәлқning Öz хәлқing bolојinini nәziringdә tutқaysән! — деди. **14** U jawab берip: Mән Özüм [sән] billә billә берip, sanga aram ata қilimән, — деди. **15** Musa uningoҗa jawabән: — Әgәр Sән Özüңгә [biz] билән billә mangmisang, bizni bu yәrdin қikarmioјaysән; **16** qünki, mән wә хәлқing nәziringdә iltipat tapқinimiz nemidin bilinidu? Әјbә, Özüңgә biz билән billә mangојiningdin bilinmәmdu? Xu sәwәbtin mән wә хәлқing yәр yüzidiki һәрбир таipilәrdin alahidә pәrkләnmәmduқ?! — деди. **17** Pәrwәrdigar Musaoҗa: — Muxu iltiјayingnimu iјabәt қilimән; qünki sән nәzirimdә iltipat taptıng wә Mән seni ismingni bilip tonuymән, деди. **18** Xuning билән Musa: — Öz xan-xәrpingni manga көrsәtkәysән, — деди. **19** [Pәrwәrdigar]: — Özüмning pütкүл meһribanlikimni sening көz aldingdin еtküzimән wә aldingda «Yahwәh» degән namni jakarlaymән. Kimgә xapaәt қilmaqқı bolsam xuningoҗa xapaәt көrsitimән, kimgә rәһim-xәpкәt көrsәtmәkқı bolsam, xuningoҗa rәһim-xәpкәt көrsitimән, деди. **20** Pәrwәrdigar uningoҗa: — Sән yüzümni көrәlmәysән; qünki һeq әdәmzat Meni көrsә tirik қalmaydu, деди. **21** Andin Pәrwәrdigar: — Mana, yenimda bir jay bardur; sән bu yәrdiki қoram taxning üstidә turoјin. **22** Mening xan-xәripim etidoҗan waқitta, xundak boliduki, Mән seni xu қoram taxning yerikida turoқuzup, Mән еtip болoҗuqә seni қolum билән yepip turimән. **23** Andin қolumni tartiwalimән; xuning билән sән Mening арка тәripimni көrisән, lekin yüzüm көrünmәydu, — деди.

34 Пәрвәрдигар Musaoҗa: — Sән awwalkioҗa ohxax өзүңгә үқүн taxtin ikki таhtayni yonup кәл; Mән bu таhtaylaroҗa сән ilgiri qеқiwәtkән таhtaylardiki sөzlәrni yezip қoyimән. **2** Sән әtә әtigәngiqә тәyyar болup, sәһәрдә Sinay teoјioҗa қikip, xu yәрдә таoҗning qоққisida Mening aldimda һazir болoҗin. **3** Lekin һeq kixi сән билән billә қikmisun wә yaki таoҗning һeq yeridә baxқа әdәм көrünmisun, қoy-kalilarmu таoҗning tüwidә otlimisun, — деди. **4** Musa awwalkioҗa ohxax taxtin ikki таhtayni yonup, әtisi tang sәһәр қopup, bu ikki tax таhtayni қolida elip, Pәrwәrdigarnıng buyruқini boyiqә Sinay teoјioҗa қикti. **5** Xuning билән Pәrwәrdigar bulutta қüxüp, xu yәрдә Musaning қexida turup, «Yahwәh» degән namini jakarlidi. **6** Pәrwәrdigar uning көz aldidin еtip: — «Pәrwәrdigar, Pәrwәrdigar, rәһimdil wә meһir-xәpкәtliktr, asan oҗәzәplәnmәydioҗan, xapaәt билән wapasi kәңg Tәngridur, **7** minglioҗan-on minglioҗanlaroҗa rәһim-xapaәt көrsitip, қәbiһlik, asiylık wә гунаһни қәqürgüqıdur; lekin u гунаһқarlarni һәrgiz гунаһsiz дәp қarimaydioҗan, bәlki atılarning қәbiһlikining jazasini baliliri wә nәwrlirigiqә, xundakla үқinqı wә tәtinқи әwladioҗiqә үкlәydioҗan [Tәngridur]» — дәp jakarlidi. **8** Xuning билән Musa dәрһal yәrgә bax қoyup sәjdә қilip: — **9** — Әy Rәb, әgәр mән rasttinla nәziringdә iltipat tapқan bolsam, undakta i Rәb, arimizda biz билән mangојaysән;

qünki bu h  k d  rw  k   boyni kattik bir həktur; bizning k  bihlikimizni w   gunahimizni kaq  rg  ys  n, bizni   z mirasing boluxka k  bul kılojaysən! — dedi. **10** Xuning bilan u Musaqə: — Mana, Mən bir əhdə tüzimən; sening barlik h  lking aldidə p  tk  l y  r y  zining heqbir joyida yaki heqbir   l arisida k  linip ba  mioq  n me  jizil  rni yaritimən. Xuning bilan sən arisida boləqən h  lkingning h  mmisi P  rw  rdigarning [karam  t]   m  lini kerid  ; q  nki Mening sil  rg   k  lidoq  n   m  l  m d  rw  k   dəhxətlik ix bolidu. **11** Mən b  g  n sanga tapilayd  q  n   mlir  imni tutq  n; mana, Mən sil  rning aldinglardin Amoriy, Kanaaniy, H  tti, Pərizziy, Hiwi y   Y  busiyl  rni h  yd  p q  kirim  n. **12**   mdi hezi bol  q  nki, sən barid  q  n zeminda turuwatq  nlar bilan heq əhdə ba  laxmioq  n; bolmisa, bu ix sil  rg   tuz  k bolidu; **13** b  lki sil  r ularning kurbangah  lirini q  w  p, but t  w  tk  lirini sundurup, «axərah» but  lirini kesip taxlanglar. **14** Q  nki sən heq  kand  k baxka ilah  k ibadət k  lmaslik  ng ker  k — q  nki M  nki P  rw  rdigarning nami «Wapasizlik  ka H  s  t K  loqu  » bolup, h  s  t k  loqu   bir ilah  durm  n. **15** Bolmisa, xu zeminda turuwatq  nlar bilan əhdə t  z  x  ng mumkin; andın ular ilah  lirining ka  ynidin y  r  p buz  q  lik k  lip, ilah  lirio  q   kurbanlik  lar   tk  z  ginid  , sil  rni q  kirs   ularning kurbanlik  liridin y  p ketixinglar mumkin; **16** sən xundakla y  n   ularning k  z  lirini o  qulliring  q   hotunluk  ka elip berixing mumkin; u kızlar   z ilah  lirining ka  ynidin y  r  p buz  q  lik k  loj  nida, ular o  qulliringnimo   z ilah  lirining ar  ksidin mangozup, buz  q  lik k  lduruxi mumkin. **17**   z  ng   q  n heq  kand  k kuyma but  larni yasatmioq  n. **18** Petir nan heytini tutunglar; Mening   mr k  loj  nimd  k Abib eyida, bekitleq  n wak  tta y  tta k  n petir nan y  nglar. Q  nki sil  r Abib eyida Misirdin q  kkansil  r. **19** Baliyat  kuning tunji mewisi Meningki bolidu; qarpay malliringning iqidin d  sl  p tu  qulo  q  n   rk  kl  r, kala bolsun, k  y bolsun ularning tunjilirining h  mmisi Meningki bolsun. **20** Lekin ex  kl  rning tunji t  haylirining ornio  q   koza bilan b  d  l t  lixing lazim bolidu.   g  r ornio   [koza] b  rmis  d  , t  hayning boynini sunduruw  tkin. Tunji o  qulliringni bolsa, ular  q   b  d  l t  l  p kayturuwal. Heq  kim Mening h  zuru  mo  q   kuru  k k  l misun. **21** S  n alt   k  n iqid   ix-  m  l  ngni k  lip, y  ttingi k  ni aram elixing z  r  r; y  r h  yd  k wak  ti bolsun, orma wak  ti bolsun, aram elixing z  r  r. **22** Yengi buoqdayning tunji h  sulini t  brik  layd  q  n «h  ptil  r heyti»ni   tk  z  nglar; yilning ahirida «h  sul yioq  x heyti»ni   tk  z  nglar. **23** Sening h  rbir   rk  k xixiliring yilda   q   ketim Israilning Hudasi boləqən R  b P  rw  rdigarning aldio  q   hazir bolsun. **24** Q  nki Mən taipil  rni aldingdin həydiwetip, q  graliringni keng  yitim  n; xuningd  k sən yilda   q   ketim P  rw  rdig  r Hudayingning aldio  q   hazir boluxka q  kip barsang, heq  kim yering  g   k  z k  rini salmaydu. **25** Manga sunulid  q  n kurbanlik  ng kenini boldurulo  q  n nan bilan bill   sunmioq  n; yaki   t  p ketix heytining kurbanlik  ning g  xini   tig   k  ldurma. **26** Zemingning d  sl  pki həsulidin tunji m   sulatl  rni P  rw  rdig  r Hudayingning   yig   k  lt  r  p ata. O  ql  kni anisining sütidə ka  ynitip pixurma. **27** P  rw  rdig  r Musaqə: — Bu sezl  rni   z  ng   q  n yeziwaloq  n; q  nki Mən muxu sezl  rni asas k  lip sən bilan w   Israil bilan əhdə ba  qlidim,

dedi. **28** U wak  tta Musa xu y  rd   P  rw  rdigarning h  zurida kirik ke  q  -kündüz turdi; u heq  n  sa yemidi, heq   su iqmidi. U y  rd   [P  rw  rdig  r] tahtaylar  q   əhdining sezl  ri boləqən on   mrni p  tti. **29** Musa Sinay teo  j  din q  xxkand   xundək boldiki (u ta  q  din q  xxkand   ikki h  k  m-guwa  lik tahtiyl   uning kəlida idi),   zining [P  rw  rdig  r] bilan sezl  x  kni   q  n y  zining parkir  p kətkinini bilməytti. **30**   mdi Harun w   barlik Israil  lar Musani k  rdi, mana, uning yüz terisi parkir  p turatti; ular uning  q   y  kin berixtin kor  xusti. **31** Lekin Musa ularni q  kiriwidi, Harun w   jama  tning barlik bax  liri yenip, uning kəxiəqə k  ldi; Musa ular bilan sezl  xti. **32** Xuningdin keyin, barlik Israilər uning yenio  q   k  ldi; u wak  tta Musa P  rw  rdig  r   zig   Sinay teo  j  da s  z k  loj  nida tapxuro  q  n barlik   ml  rni ular  q   tapilidi. **33** Musa ular  q   d  ydi  q  nini d  p t  g  tti. U [sezl  g  nd  ] y  zig   bir q  mp  rd   tartiwaloq  nidi; **34** Kaq  nki Musa P  rw  rdig  r bilan sezl  x  k   uning h  zurio  q   kirs  , q  mp  rdini eliwet  tti, taki u yenip q  kku  q   xundək bolatti; yenip q  k  kand     zig   nem   tapilano  q  n bolsa, xuni Israil  lar  q   eytip berətti. **35** Israil  lar Musaning yüz terisining parkir  p turo  nini kərətti; xunga Musa y  n   taki P  rw  rdig  r bilan sezl  x  kni uning h  zurio  q   k  rg  q   y  zig   q  mp  rd   tartiwallati.

35 Musa Israil  larning p  tk  l jamaitini yioqıp ular  q  : — P  rw  rdig  r sil  rg   k  lix  ka buyruo  q  n   ml  r munulardur: — **2** Alt   k  n ix-  mg  k k  ni bolsun; lekin y  ttingi k  ni sil  rg   nisbətən mu  k  dd  s bir k  n bolup, P  rw  rdig  r  q   atalo  q  n aram alid  q  n xabat k  ni bolsun. Hərkim xu k  nida ix-  mg  k k  ls     l  mg   m     m k  linsun. **3** Xabat k  nida barlik turalo  l  rlinglarda h  rgiz ot k  limanglar, — dedi. **4** Musa Israil  larning p  tk  l jamaitigə s  z k  lip mund  k dedi: — «P  rw  rdig  r buyruo  q  n əmr mana xuki: — **5**   z  nglarning aranglardin P  rw  rdig  r  q   bir «k  t  rma h  diy  » kəltürünglar; kəngli halo  q  nlarning h  rbiri P  rw  rdig  r  q   bir «k  t  rma h  diy  »sini k  lt  rsun: yəni altun, k  m  x, mis, **6** kek, s  s  n w   k  zil yip, a   kanap ra  t,   q  ka tiwiti, **7** k  zil boyalo  q  n ko  kar terisi, delfin terisi, akatsiy   yaoq  i, **8** qirao  q  n   q  n z  ytun meyi, «m  sh  l  x meyi» bilan huxbuy   q  n ixlitilid  q  n esil dora-dərməklər, — dedi. **9** fod  ka həm koxeno  q   ornitilid  q  n he  k   w   bax  ka yakutl  rni kəltürünglar». **10** — «Aranglardiki barlik mah  r ustilar kelip P  rw  rdig  r buyruo  q  nning h  mmisini yasap bərsun: **11** — [mu  k  dd  s] qədir bilan uning iq  i w   tax  ki yopuqlirini, ilo  qlirini, tahtaylirini, bald  klirini, hadilirini w   bularning t  gliklirini, **12**   hd   sandu  ki w   uning bald  klirini, «kafar  t t  hti»ni, «ayrima p  rd  -yopu  k»ni, **13** xira w   uning bald  klirini, uning barlik ka  q  -ku  lirini w   «t  k  dim nanlirini»ni, **14** yorukluk   q  n yasal  q  n qirao  q  n w   uning   swab  lirini, uning qirao  qlirini w   qirao   meyi, **15** huxbuyga   w   uning bald  klirini, «M  sh  l  x meyi»ni, dora-d  rm  kl  rdin ixl  ng  n huxbuy  ni, mu  k  dd  s q  dirining kirix   q  zidiki «ixik p  rdisi»ni, **16** keyd  rma kurbanlik kurbangah  i w   uning mis xalasini, bald  klirini w   barlik   swab  lirini, yuyunux desi w   uning t  glikini, **17** h  ylining p  rdilirini, uning hadiliri w   ularning t  gliklirini, h  ylining kirix   q  zidiki p  rdini, **18** qədirning mih-

koʻzuklirini, hoʻylining mih-koʻzuklirini, xundakla barlik tanilirini, **19** tokulidioʻan kiyimlar, yoni mukaddas jayning himzitigə kahinlik himzitida kiyilidioʻan, Harun kahinning mukaddas kiyimlarini ham uning oqullirining kiyimlarini tayyar kilsun». **20** Xuning bilən pütkül Israil jamaiti Musaning yenidin qikip ketixti. **21** Andin kengli tartkanlarning hərbiri, rohi ezlirigə türtkə bololanlarning hərbiri kelip, jamaat qedirini yasaxka, xundakla qedirning himzitida ixtilidioʻan barlik sərəmjanlarni yasaxka wə mukaddas kiyimlarni tikixka Pərwərdigarə ataloʻan «pulanglatma hədiyə»ni kəltürgili turdi. **22** Ular ərlərmu, ayallarmu kelip, sunuxka kengli hux bololanlarning hərbiri hədiyə kəltürüp, bulapka, zirə-halka, üzük, zunnar-biləzük katarlik hərbil altun buyumlarni elip kəldi; altunni «kətürmə hədiyə» kilip beray degənlərnin hərbiri uni Pərwərdigarə sundi. **23** Kimdə kək, səsün, kizil yip bilən ak kanap rəht, eqkə tiwiti, kizil boyaloʻan qoʻqar terisi wə delfin terisi bolsa, xularni elip kelixti. **24** Kümux ya mistin kətürmə hədiyə kəltüray degənlərnin hərbiri xuni Pərwərdigarə hədiyə kilip sundi. Kimdə qedirning himzitida ixtilidioʻan hərbil sərəmjanlarə yariəudək akatsiyə yaəiqi bolsa, uni elip kəldi. **25** Kəli qewər ayallarning hərbiri əz kolliri bilən egirip, xu egirən yip wə rəhtlarni, yoni kək, səsün wə kizil yip bilən ak kanap rəhtlarni kəltürdi, **26** Xuningdək kengli qoʻzoʻaloʻan ayallarning həmmisi hərbiri ixtilip eqkə tiwitidin yip egirixti. **27** Əmirlər əfod wə koxenəqə ornitilidioʻan həkiklar wə yaqutlarni, **28** dora-dərməklərnə, qiraəqə wə məsihləx meyiəqə ixtilidioʻan zəytun meyi, huxbuyəqə ixtilidioʻan esil dora-dərməklərnə kəltürdi. **29** Xu tərəkədə Israilar Pərwərdigarə Musaning wasitisi bilən buyruəqə ixlarning həkəysioʻa bir nərsə berixkə kengli tartkan bolsa, ər bolsun ayal bolsun hərbiri xuni elip kelip, Pərwərdigarə atəp ixtiyariy hədiyə bərdi. **30** Andin Musa Israilarəqə mundak dedi: — «Mana, Pərwərdigarə Yəhuda kəbilisidin hurning nəwrisi, Uring oolli Bəzələlni ismini atəp qakirip, **31** uni Hudaning Rohi bilən toldurup, uningəqə danalik, əkil-parasət, ilim-həkmət igitilip, uni hərtürlik ixni kilixkə kəbiliyətlilik kilip, **32** uni türlik-türlik hünərlərnə kilalaydioʻan — altun, kümux wə mis ixlirini kilalaydioʻan, **33** yaqutlarni kesip-oyalaydioʻan, zinnət buyumliroʻqə ornitalaydioʻan, yaəoʻaqlarəqə nəkiş qikiralaydioʻan, hərbil hünər ixlirini kamlaxturalaydioʻan kildi. **34** U yənə uning kəngligə, xuningdək hām Dan kəbilisidin boləqə Aħisamakning oolli Əholiyabning kəngligə [baxkəlarəqə] hünər igitix niyət-istikini selip, **35** ularning kəngillirini danalik-həkmət bilən toldurup, ularni hərbil nəkkaxlik-oymiqilik ixlirioʻa məhir kilip, kək, səsün wə kizil yip bilən ak kanap rəht bilən kəxtiqilik kilixkə həmdə bəpkarlikkə iktidarlik kildi. Xuning bilən ular hərbil hünər ixlirining wə hərbil layihiləx ixlirining həddisidin qikalaydioʻan boldi.

36 Xuning bilən Bəzələl wə Əholiyablar, xuningdək Pərwərdigarə mukaddas qedir yasaxning hərbil ixlirioʻa kerək boləqə danalik-həkmət wə əkil-parasətni atə kiləqə məhir ustilarning hərbiri ularəqə koxulup, xu ixni uning əmr kiləqini boyiqə əməlgə axuridu». **2** Xu wəqəttə Musa Bəzələl wə Əholiyabni,

xundakla Pərwərdigarə danalik-həkmət bilən kəngüllirini toldurəqə, kəngli əzini xu ixni kilixkə kətnixixkə dalalət kiləqə barlik hünərwən-kasiplarni qakirip yiqdi. **3** Ular kelip mukaddas qedirni yasaxka, xundakla uning ix-hizmətlirigə kerəklik sərəmjanlarni yasaxkə Israilar elip kəltürgən barlik «kətürmə hədiyə»lərnə Musadin tapxuruwaldi. Israil halki yənə əz məyli bilən hər kuni ətiginə Musəqə ixtiyariy hədiyə kəltürüp turatti. **4** Andin mukaddas qedirning ixlirini kiləwatkan ustilarning həmmisi kəlidiki ixni qoyup qoyup kelip, **5** Musəqə: — Həlkning elip kəlgini Pərwərdigarə bizgə kilixkə buyruəqə ixni pütküziəxkə ehtiyay boləqinidin kəp exip kəttil — deyixti. **6** Andin Musə əmr kilip, pütkül qedirgəh boyiqə: «Mana, ər bolsun, ayal bolsun, həkim mukaddas qedirni yasax üçün «kətürmə hədiyə» süpitidə yənə həkəndək nərsə tayyarlap kəlmisun!» dəp jakarlatti. Buning bilən kəppilik hədiyələr kəltürüxtin tohtitildi. **7** Qünkü ular tayyarlan materiyallər pütkül kurulux ixioʻa yətətti, həttə xep kalatti. **8** Mukaddas qedirning kurulux ixni kiləwatkan ustilarning hərbiri nepiz tokuloʻan ak kanap rəhtkə kək, səsün wə kizil yiplar arilaxturulup ixləngən on parqə yopuk yasap, kerublarning süritini yopuklarəqə qewərlilik bilən layihiləp nəpis kilip kəxtiləp qikti. **9** Hərbir yopukning uzunluqi yigirmə səkkiz gəz, kəngliki tət gəz bolup, hərbir yopuk ohxax qong-kikiqliktə kilindi. **10** [Bəzələl] yopuklarning bəxini bir-birigə ulidi, kəloʻan bəx yopuknimu hām bir-birigə ulidi. **11** U ulap qikiloʻan birinqi qong parqining əng qetidiki kismining bir tərəpigə rənggi kək izmilərnə kədidi, xuningdək ulap qikiloʻan ikkinqi qong parqining əng qetidikisining bir tərəpigimu xundak kildi. **12** Birinqi qong parqining əng qetidiki kismioʻa əllik izmə kədidi, ikkinqi qong parqining əng qetidikisigimu əllik izmə kədidi. Izmilər bir-birigə udulmuudul kilindi. **13** Mukaddas qedir bir pütün bolsun üçün u altundin əllik iloʻu yasap, ikki parqə yopukni xu iloʻular bilən bir-birigə tahtaturdi. **14** U mukaddas qedirni yepix üçün eqkə tiwitidin yopuklarni yasidi; yopuktin on bir parqə yasidi. **15** Yopuklarning hərbirining uzunluqi ottuz gəz, kəngliki tət gəz bolup, on bir yopukning həmmisi ohxax qong-kikiqliktə kilindi. **16** Yopuklarning bəxini u ulap bir kilip, kəloʻan altə yopuknimu ulap bir kildi. **17** U birinqi ulap qikiloʻan qong parqining əng qetidiki kismioʻa əllik izmə, ikkinqi ulap qikiloʻan qong parqining əng qetidiki kismioʻa əllik izmə kədidi. **18** U qedir bir pütün bolsun üçün hām mistin əllik iloʻu yasap, ikki qong parqini ulap koydi. **19** U buningdin bəxkə qedirəqə kizil boyaloʻan qoʻqar terisidin yopuk yasap yəpti, andin uning üstidinnu delfin terisidin yasaloʻan yənə bir yopukni kəplidi. **20** U mukaddas qedirning tik tahtaylirini akatsiyə yaəiqidin yasap tiklidi. **21** Hərbir tahtayning uzunluqi on gəz, kəngliki bir yerim gəz kilindi. **22** Hərbir tahtayning ikkidin turumi bar idi, hər ikki tahtay xular bilən bir-birigə qetildi; u qedirning barlik tahtaylirini xundak yasidi. **23** U qedirning tahtaylirini xundak yasidi; yigirmisi jənub tərəpkə ornitildi; **24** u bu yigirmə tahtayning tegigə kümüxtin kirik təglik yasidi; bir tahtayning [astidiki] ikki turumi üçün ikkidin təglik, yənə bir tahtayning ikki turumi üçün ikkidin təglikni

yasidi. **25** Xuningdak u qedirning udul täripigä, yäni ximal täripigä yigirmä tahtay yasidi, **26** xundakla bularning kirik taglikini kümüxtin yasidi; bir tahtayning tegigä ikkidin taglik, yänä bir tahtayning tegigä ikkidin taglik orunlasturildi. **27** Qedirning käyni täripigä, yäni qärb täräpkä altä tahtayni yasap ornatti. **28** U qedirning käyni täripidiki ikki bulungoqa ikki tahtayni yasap ornatti. **29** Bu bulung tahtaylari astidin üstigigä ikki kat kilip [tahtaylarni] ezara qetixturdi, üsti bir halkioqa bekitildi. U här ikkisini xundak yasap, ikki bulungoqa ornatti. **30** Xunglaxkimu u täripidä säkkiz tahtay boldi, ularning kümüxtin yasaloqan on altä tagliki bar idi; bir tahtayning tegidä ikki taglik, yänä bir tahtayning tegidä ikki taglik bar idi. **31** Buningdin baxkä u akatsiyä yaoqiqidin baldak yasidi; qedirning bu täripidiki tahtaylaroqa bax baldakni, **32** qedirning u täripidiki tahtaylaroqa bax baldakni, qedirning arka täripidiki tahtaylaroqa, yäni qärb täripidiki tahtaylarojimu bax baldakni yasidi. **33** U tahtaylarning otturidiki ottura baldakni bu täräptin u täräpkä yatküzüp yasidi. **34** U tahtaylarni altun bilän kaplap, baldaklar ötküzüldioqan halkilarni altundin yasap, baldaklarni altun bilän kaplidi. **35** U nepiz tokuloqan ak kanap rähtkä kök, säsün wä kizil yiplar arilaxturulup ixlängän bir pärdä yasidi; uni kerublarning süritini qewärlik bilän layihilap näpis kilip qüxürüp, käxtilap qikardi. **36** Uni esixkä u akatsiyä yaoqiqidin töt hada yasap, altun bilän kaplidi. Ularining ilmäkliri altundin yasaldi; hadiloroqa u kümüxtin töt taglikni kuyup yasidi. **37** U qedirning kirix eoziqora näpis tokuloqan ak kanap rähtkä kök, säsün wä kizil yiplar arilaxturulup ixlängän bir pärdä yasidi, uni käxtiqigä käxtilätti. **38** U yänä bu pärdining bax hadisini ilmäkliri bilän xoxup yasidi; ularning baxlirini wä baldaklirini altun bilän kaplidi; ularning bax tagliki mistin yasaldi.

37 Andin Bəzalə əhdə sanduqını akatsiyə yaoqiqidin yasidi; uning uzunluğı ikki yerim göz, egizliki bir yerim göz, kəngliki bir yerim göz idi. **2** U uning iqi wə sirtini sap altun bilən kaplidi, uning üstünki kismine qərisigə altundin girwək qikardi. **3** U uning üqün altundin töt halka kuyup, ularni uning töt qetiqioqa bekitti; bir täräpigä ikki halka, yänä bir täräpigä ikki halka bekitti. **4** U həm akatsiyä yaoqiqidin ikki baldak yasap, hər ikkisini altun bilən kaplidi; **5** andin sanduk ular arkilik kütürilsun dəp, baldaklarni sandukning ikki yenediki halkiliridin ötküzüp koydi. **6** U [sandukning yapquqi süpitidä] altundin uzunluğı ikki yerim göz, kəngliki bir yerim göz bolqan bir «kafarət təhti» yasidi. **7** U ikki kerubni altundin soqup yasidi; ularni kafarət təhtining ikki täräpigä ornatti; **8** bir kerubni bir täräpigä, yänä bir kerubni yänä bir täräpigä ornatti. U ikki täräpidiki kerublarni kafarət təhti bilən bir gəwdä kildi. **9** Kerublar bir-birigä yüzlinip, kənatlirini kafarət təhtining üstigə kerip, kənatliri bilən uni yepip turatti; kerublarning yüzü kafarət təhtigə karitildi. **10** U həm xirəni akatsiyə yaoqiqidin yasidi; uning uzunluğı ikki göz, kəngliki bir göz, egizliki bir yerim göz idi. **11** U uni sap altun bilən kaplap, uning üstünki kismine qərisigə altundin girwək qikardi. **12** U xirəning qərisigə töt ilik egizlikdə bir ləw yasidi; bu ləwning qərisigimu altundin bir girwək qikardi. **13** U xirəgə altundin töt halka yasap,

bu halkilarni xirəning töt burjikidiki qetiqkə ornatti. **14** Xirəni kütürüxkə baldaklar ötküzülsun dəp, halkilar xirə ləwigə yəkin bekitildi. **15** Xirə üqün u baldaklarni akatsiyə yaoqiqidin yasap, altun bilən kaplidi; xirə ular bilən kütürülätti. **16** U xirəning üstigə koyulidioqan barlik buyumlarni, yäni ləgənlirini, qaqa-kuqa təhsilirini, [«xarab hədiyaləri»ni] kuyidioqan kədəh wə piyalilərnin həmmisini sap altundin yasidi. **17** U həm qiraqəddanni sap altundin yasidi; qiraqəddanni soqup yasidi; qiraqəddanning puti, oqoli, kədəhliri, oqunqiliri wə gülliri bir pütün altundin sokuldi. **18** Qiraqəddanning oqolining ikki yenedin altä xahqə qikarildi — qiraqəddanning bir yenedin üq xahqə, uning yänä bir yenedin üq xahqə qikarildi; **19** bir yenediki hər bir xahqədə badam güli xəklidä oqunqisi wə qeqiki bolqan üq kədəh qikarildi, yänä bir yenediki hər bir xahqədə badam güli xəklidä oqunqisi wə qeqiki bolqan üq kədəh qikarildi. Qiraqəddanoqa qikariloqan altä xahqining həmmisi xundak yasaldi. **20** Qiraqəddanning [oqolidin] badam güli xəklidä oqunqisi wə qeqiki bolqan töt kədəh qikarildi. **21** Bulardin baxkä [biringi] ikki xahqining astida bir oqunqə, [ikkinji] ikki xahqining astida bir oqunqə, [üçinji] ikki xahqining astida bir oqunqə yasaloqandi; qiraqəddanoqa qikariloqan altä xahqining astining həmmisi xundak idi. **22** Uning xu oqunqiliri həm xahqiliri qiraqəddan bilən bir gəwdə kilindi — bir pütün sap altundin sokup yasaldi. **23** U qiraqəddanning yəttə qiriqini, xundakla uning pilik kayqiliri bilən küldanlirini sap altundin yasidi. **24** U qiraqəddan wə uning barlik əswablrini bir talant sap altundin yasidi. **25** U yänä huxbuygahni akatsiyə yaoqiqidin yasidi. Uning uzunluğı bir göz, kəngliki bir göz, egizliki ikki göz bolup, töt qasa kilip yasaldi; [töt burjikidiki] münggüzlər uning bilən bir pütün kilip yasaldi. **26** U uni, yäni uning üstini, töt ətrapini həm münggüzlrini sap altun bilən kaplidi; uning üsti kismine qərisigə altundin girwək qikardi. **27** Uningoqa altundin ikki halka yasap, uning girwikingin astioqa bekitti; ularni ikki yenioqa udulmu'udul bekitti. Huxbuygahni kütüridioqan ikki baldakni selix üqün bularni huxbuygahning ikki täräpigə orunlasturdi. **28** U baldaklarni akatsiyə yaoqiqidin yasap, altun bilən kaplidi. **29** U həm muqəddəs Məsihləx meyini yasidi, andin ətirqi qikarəqdək dora-dərməklərnə təngxəp sap huxbuyni yasidi.

38 U köydürmə qurbanlik qurbangahini akatsiyə yaoqiqidin yasidi. Qurbangah töt qasa bolup, uzunluğı bax göz, kəngliki bax göz, egizliki üq göz kilindi. **2** U uning töt burjikigə koyulidioqan münggüzlrini yasidi; münggüzliri qurbangah bilən bir gəwdə kilindi. Qurbangahni mis bilən kaplidi. **3** U qurbangahning barlik əswablrini — uningə bə bəloqan daslarni, giyrəklərnə, korilarni, lahxiqirlarni wə otlanlarnimu yasidi; uning barlik əswablrini mistin yasidi. **4** Qurbangah üqün mistin bir xala yasidi; xalani qurbangahning qap belining astidiki girwəktin təwənək turidioqan kildi; xala qurbangahning döl otturisiida idi. **5** U xalaning töt burjikigə baldaklar ötküzüldioqan töt mis halkini kuyup yasidi. **6** U baldaklarni akatsiyə yaoqiqidin yasap, ularni mis bilən kaplidi. **7** Andin u qurbangahni kütürüx üqün baldaklarni qurbangahning ikki yenediki

halkilarga etküzüp qoʻydi. U qurbangahni tahtaylardin, iqini box kilip yasidi. **8** U yana uyuyunux desini mistin, uning taglikinimu mistin yasidi; u bularni «keruxux qediri»ning kirix eoqizining aldisda hizmatda bolojan ayallarning mis aynakliridin yasidi. **9** Andin u qedirning hoylisinimu yasidi. Hoylining janubioqa, yani janubka yuzlangan taripiga nepiz tokulojan aq kanap rahttin pardilarni yasidi; uning uzunluki yuz gaz idi. **10** Pardilarni esixka yigirma hada wa hadilarning yigirma taglikini u mistin yasidi. Hadilarning ilmakliri wa baldakliri kumuxtin yasalojanidi. **11** Xuningoqa ohxax ximal taripidimu uzunluki yuz gaz kelidiojan parda bar idi. Pardilarni esixka yigirma hada wa hadilarning yigirma taglikini u mistin yasidi. Hadilarning ilmakliri wa baldakliri kumuxtin yasalojanidi. **12** Xuningoqa ohxax qarab taripida uzunluki ellik gaz kelidiojan parda bar idi; pardilarni esixka on hada wa hadilarning on taglikini u mistin yasidi. Hadilarning ilmakliri wa baldakliri kumuxtin yasaldi. **13** Hoylining xark taripi, yani kun qixixka yuzlangan taripining kanglikli ellik gaz idi. **14** Bir taripida on bax gaz kelidiojan parda bolup, uning uq hadisi bilan uq taglikli bar idi. **15** Yana bir taripidimu on bax gaz kelidiojan parda bolup, uning uq hadisi bilan uq taglikli bar idi. **16** Hoylining qerisidiki pardilarning hammissi nepiz tokulojan aq kanap rahttin tikilganidi. **17** Hoylining qerisidiki hamma hadilarning taglikli mistin, ularning ilmakliri wa baldakliri kumuxtin yasaldi; hadilarning baxlirimu kumuxtin kaplanoqanidi. Hoylining qerisidiki hamma hadilar kumuxtin yasalojan baldaklar bilan bir-biriga qetildi. **18** Hoylining kirix eoqizidiki parda nepiz tokulojan aq kanap rahtko kek, sesun wa kizil yiplar arilaxturulup, qaxtiqilar taripidin kaxtlandi; uning uzunluki yigirma gaz, egizlikli hoylidiki pardilarning egizlikiga ohxax bolup bax gaz idi. **19** Uning tet hadisi bilan mistin yasalojan tet taglikli bar idi; hadilarning ilmakliri kumuxtin yasaldi, ularning baxliri kumux bilan kaplandi wa baldakliri kumuxtin yasaldi. **20** Mukaddas qedirning ham qerisidiki hoylining barlik mik-qozukliri mistin yasaldi. **21** Mukaddas qedir, yani «hekum-guwahlik qediri» uqun atalojan materiyallarning sani towanda hatirilangon (ular Musaning buyruki bilan, kahin Harunning oqli Itamarning kol astidiki Lawiylar mas'ul bolup sanaktin etkuzulup, [Hudaqa] atalojanidi): — **22** Yehuda kabilisidin bolojan Hurning nawrisi, Urining oqli Bazelal Pærwardigar Musaoja buyruqaning hammissini ada kildi; **23** Dan kabilisidin bolojan Ahisamakning oqli Oholiyab uning yardamqisi idi; u bolsa nakxaxlik-oymiqilik ustisi, layihliguqi hamda kek, sesun, kizil yiptin aq kanap rahtko kaxta tikalaydiojan usta idi. **24** Mukaddas qedirni yasaxka ixlitilgan altun, yani «pulanglatma hadiya» supitida kaltirulgan altunning hammissi mukaddas jaydiki xakolning elqam birliki boyiq yigirma tokkuz talant yetta yuz ottuz xakol idi. **25** Jamaat arisidin sanaktin etkuzulgan adamlar taripidin kaltirulgan kumux bolsa mukaddas jaydiki xakolning elqam birliki boyiq bir yuz talant bir ming yetta yuz yotmish bax xakol idi. **26** Bu kumux nopusi royhatko elinojan kixilardan elinojanidi — demak, kimki yigirma yax ya uningdin qong, sanaktin etkuzulganlarning

harbiri bir beka, yani mukaddas jaydiki xakolning elqam birliki boyiq yerim xakol kumux bard. Sanaktin etkon kixi alta yuz uq ming bax yuz ellik kixi idi. **27** Mukaddas jayning tagliklirini ham otturidiki pardining tagliklirini kuyuxka yuz talant kumux katti; yuz talant kumuxtin yuz taglik yasilip, harbir taglik uqun bir talant ixlitildi. **28** U qalojan bir ming yetta yuz yotmish bax xakol kumuxtin hadilarning ilmaklirini yasidi, ularning baxlirini kaplidi, xuningdak ularni bir-biriga qatidiojan baldaklarni yasidi. **29** «Pulanglatma hadiya» supitida kaltirulgan mis bolsa yotmish talant, ikki ming tet yuz xakol qikti. **30** Buningdin u jamaat qedirining kirix eoqizining tagliklirini, mis qurbangahni, uning mis xalasi wa qurbangahning barlik aswablirini, **31** hoylining qerisidiki hada tagliklirini, hoylining kirix eoqizidiki tagliklarni, qedirning barlik qozuklirini wa hoylining qerisidiki qozuklarning hammissini yasidi.

39 Pærwardigar Musaoja buyruqinidak kek, sesun wa kizil yiplar ixlitilip, mukaddas qedirning hizmitida kiyilidiojan [kahinlik] kiyimlar, xundakla Harunning mukaddas kiyimliri tayyar kilindi. **2** [Bazelal] altun wa kek, sesun, kizil yiplar bilan nepiz tokulojan aq kanap rahtlardin afodni yasap tayyarlidi. **3** Ular altunni sokup nepiz kilip, uni kesip yip kildi, andin bularni mahirlik bilan kek yiplar, sesun yiplar wa kizil yiplardin aq kanap rahtko lahayilangon nushilar ustiga tokudi. **4** Ular afodning [aldi wa keyni] kimsini bir-biriga tutaxturup turidiojan ikki murilik tasma yasidi; afodning ikki taripi bir-biriga tutaxturildi. **5** Afodning ustiga baqlaydiojan balwoq afod bilan bir puttin kilinojan bolup, uningoga ohxax sipta ixlinip, altun wa kek, sesun, kizil yiplar wa nepiz tokulojan aq kanap rahttin yasaldi; hammissi Pærwardigarning Musaoja buyruqinidak kilindi. **6** Ular ikki aq hekikni ikki altun kozlukka ornitip, ularning ustiga huddi mehür oyoqandak Israilning oqullirining namlirini oyup yasidi. **7** Israilning oqullirioja aslatma tax bolsun uqun, Pærwardigar Musaoja buyruqandak ikki yakutni afodning ikki murilik tasmisioja bekutip qoydi. **8** U koxenni qewar kollaroqa napis kilip kaxtilitip yasidi; uni afodni ixligon usulda altun wa kek, sesun, kizil yiplar bilan nepiz tokulojan aq kanap rahttin yasidi. **9** Ular koxenni ikki kat, tet qasa kilip yasidi; ikki kat kilinojanda uzunluki bir qeriq, kanglikimu bir qeriq kelatti. **10** Uning ustiga tet qatar kilip geharlarni ornatti: — bir qatardikisi kizil yakut, serik gehar wa zumratlar idi; bu birinqi qatar idi. **11** Ikkinqi qataroga kek kaxteti, kek yakut wa almas, **12** uchinqi qataroga sesun yakut, piroza wa sesun kwarts, **13** tetingi qataroga beril yakut, aq hekik wa anartax ornitildi; bularning hammissi altun kozlukka bekutildi. **14** Bu geharlar Israilning oqullirining namlirioja wakil kilinip, ularning sanidak on ikki bolup, mehür oyoqandak harbir geharga on ikki kabilining nami birdin-birdin putildi. **15** Ular koxenoja xoynidak exilgan sap altundin [ikki] exilma zanjir yasidi; **16** ular koxenoja altundin ikki kozluk wa ikki halka etip, ikki halkini koxenning [yukiriki] ikki burjikiga bekitti; **17** andin xu altundin exilip yasalojan ikki zanjirni koxenning [yukiriki] ikki burjikidiki halkidin etkuzup, **18** exilgan xu zanjirlarning ikki uqini ikki kozlukka bekutip, [kozluklarni] afodning ikki murilik tasmisining

aldi qismioja ornatti. **19** Buningdin baxka ular altundin ikki halka yasap, ularni koxenning [asti tæripidiki] ikki burjikiga bekitti; ular æfodka tegixip turidiojan kilinip iqigæ qadaldi. **20** Mundin baxka ular altundin [yænæ] ikki halka yasap, ularni æfodning ikki mürilik tasmisining aldi tæwænki qismioja, æfodka ulinidiojan jayoja yekin, kæxiti-længæn bælwaojdin egizræk kilip bekitti. **21** Ular koxenning æfodning bælweojdin yukiriræk turuxi, koxenning æfodtin ajrap kætmasliki üqün kæk xoyna bilæn koxenning halkisini æfodning halkisioja qetip koydi. Bularning hæmmisi Pærwædigarning Musaoja buyruojinidæk kilindi. **22** [Bæzalæ] æfodning [iqidiki] tonni pütünlæy kæk rænglik kildi. **23** Tønning [baxka kiyilidiojan] tæxüki dæl otturisi-da, huddi sawutning yakisidæk ixlængænidi; yirtilip kætmasliki üqün uning qerisigæ pæwax ixlendi. **24** Ular tonning etikining qerisigæ kæk, sæsün wæ kizil yiptin anarlarni tokup esip koydi. **25** Ular hæmdæ altun kongoquraklarni yasap, kongoquraklarni tonning etikining qerisigæ, anarlarning arilikioja birdin esip koydi; hær ikki anarning otturisi-oja bir kongoquræk esip koyuldi. **26** [Kahinlik] hizmitigæ ait [kongoquraklar] tonning etikining qerisigæ bekittildi; bir altun kongoquræk, bir anar, bir altun kongoquræk, bir anar kilip bekittildi; hæmmisi Pærwædigarning Musaoja buyruojinidæk kilindi. **27** Ular Hærun bilæn uning oqullirioja nepiz tokulojan aq kanap ræhttin halta kænglæklærni tikt; **28** sællini aq kanap ræhttæ yasidi, xundakla qiraylik egiz bækærni aq kanap ræhttæ, tamballarni nepiz tokulojan aq kanap ræhttæ tæyyarlidi; **29** buningdin baxka ular bælwaojnimu kæk, sæsün wæ kizil yip arilaxturulup kæxtilængæn, nepiz tokulojan aq kanap ræhttæ tæyyarlidi; bularning hæmmisi Pærwædigarning Musaoja buyruojinidæk kilindi. **30** Ular yænæ næpis tahtayni, yæni mukæddæs otuqatni sap altundin yasap, uning üstigæ mæhür oyojandæk: «Pærwædigaroja mukæddæs kilindi» dæp oyup pütiti; **31** ular otuqatka kæk rænglik yipni baoplap, uning bilæn otuqatni sælligæ takidi, bular Pærwædigarning Musaoja buyruojinidæk kilindi. **32** Xu tærikidæ jamaætning ibadæt qedirining hæmmæ kuruluxi pütüküzildi; Israillar Pærwædigarning Musaoja buyruojinining hæmmisini xu boyiqæ kildi; xu tærikidæ hæmmisini püttürdi. **33** Ular qedirni Musaning yenioja elip kældi — qedir yopuklirini, uning barlik æswablrini, ilmæklirini, tahtaylirini, baldaklirini, hadiliri bilæn tæglilirini, **34** xuningdæk kizil boyalojan koqkar terisidin yasalojan yopuk bilæn delfin terisidin yasalojan yopukni, «ayrima pærdæ»ni, **35** æhdæ sandukni wæ uning baldaklirini, «kafaræt tæhti»ni, **36** xiræ wæ uning barlik æswablrini, xundakla «takdim nanlar»ni, **37** sap altundin yasalojan qiraqdan bilæn uning qiraqlirini, yæni üstigæ tizilojan qiraqlarni, uning barlik æswabliri ham qiraq meyini, **38** altun huxbuygah, mæsihlæx meyi, dora-dærmæklærdin yasalojan huxbuyni, qedirning kirix eoqizining pædisini, **39** mis kurbangah bilæn uning mis xalasini, uning baldakliri bilæn hæmmæ æswablrini, yuyux desi bilæn uning tæglisini, **40** høylining qerisidiki pædilærni, uning hadiliri wæ ularning tæglilirini, høylining kirix eoqizining pædisi bilæn høylining taniliri wæ kozuklirini, mukæddæs qedirning, yæni jamaæt qedirioja ait hizmæt-kæ ixlitilidiojan barlik æswablarni, **41** mukæddæs jayoja ait

hizmæt üqün tikilgæn kahinlik kiyimini, yæni Hærun kahinning mukæddæs kiyimliri bilæn uning oqullirining kahinlik kiyimlirini bolsa, hæmmisi elip kældi. **42** Bu ixlarning hæmmisini Israillar Pærwædigarning Musaoja barlik buyruoqlari boyiqæ ænæ xundæk ada kילוanidi. **43** Musa ixlarning hæmmisigæ tæpsiliy qaridi, mana, ular Pærwædigarning buyruojini boyiqæ bu ixlarni pütüküzgænidi; buyruolændæk, dæl xundæk kילוanidi; Musa bularni kærüp, ularoja bæht-bærikæt tilæp dua kildi.

40 Andin Pærwædigar Musaoja mundæk æmr kildi: — **2** Birinqi ayning bexi, ayning birinqi küni sæn jamaæt qedirining mukæddæshanisini tikligin. **3** Hæküm-guwahlik sandukini uning iqigæ koyup, iqki pærdæ arkilik æhdæ sandukini tosüp koyojin; **4** xiræni qedirning iqigæ ækirip, üstigæ tizilidiojan nærsilærni tizojin; andin qiraqdanmi ækirip, üstigæ qiraqlarni orunlaxturujin. **5** Altun [bilæn kaplanojan] huxbuy keydürgüqi kurbangahni hæküm-guwahlik sandukining udulioja tiklap koyojin; qedirning kirix eoqizining pædisini esip koyojin. **6** Keydürmæ kurbanlik kurbangahni mukæddæshanining, yæni jamaæt qedirining kirix eoqizining aldioja koyojin; **7** andin yuyux desini jamaæt qediri bilæn kurbangahning otturisi-oja orunlaxturup, su toxturup koyojin. **8** Høylining qerisigæ pædilærni bekittip, høylining kirix eoqizining pædisini askin; **9** andin «mæsihlæx meyi»ni elip, ibadæt qediri wæ uning iqidiki barlik nærsilærni mæsihlæp, uni wæ barlik hæmmæ æswablrini Hudaqja atap mukæddæs kילוqin. Xundæk kilip [pütükül qedir] mukæddæs bolidu. **10** Sæn keydürmæ kurbanlik kurbangahni, xundakla uning barlik æswablrini mæsihlæp, uni [Hudaqja atap] mukæddæs kילוqin; buning bilæn kurbangah «æng mukæddæs nærsilær» qatarida bolidu. **11** Sæn yænæ yuyunux desi wæ uning tæglisini mæsihlæp mukæddæs kילוqin. **12** Andin Hærun bilæn uning oqullirini jamaæt qedirining kirix eoqizioja yekin ækilip, ularni su bilæn yuoqin; **13** Hærunoja mukæddæs kiyimlærni kiydürüp, Manga kahinlik hizmæt-tæ boluxi üqün uni mæsihlæp, [Manga ayrip] mukæddæs kילוqin. **14** Andin uning oqullirini elip kirip, ularoja halta kænglæklærni kiydürüp, **15** ularning atisini mæsihlighiningdæk Manga kahinlik hizmitidæ boluxi üqün ularnimu mæsihlighin. Xuning bilæn ularning bu mæsihlighini ular üqün æwladtin æwladkiqæ æbædiy kahinlikning [bælgisi] bolidu. **16** Musa xundæk kildi; Pærwædigar uningoja nemæ buyruoqan bolsa, u xundæk bæja kæltürdi. **17** Xundæk boldiki, ikkinqi yilning birinqi eyida, ayning birinqi künidæ ibadæt qediri tiklændi. **18** Musa qedirni tikip, tæglilirini orunlaxturup, tahtaylirini tizip, ularning baldaklirini bekittip, hadilirini tiklidi. **19** Mukæddæs qedirning üstigæ [iqki] yopukni yapti, andin uning üstigæ taxki yopukni yepip koydi; bularning hæmmisi Pærwædigarning Musaoja buyruojinidæk kilindi. **20** Andin u hæküm-guwahlikni elip, uni sanduk iqigæ koydi; baldaklarni æhdæ sandukining [halkiliridin] etküzüp, «kafaræt tæhti»ni sandukning üstigæ orunlaxturdi. **21** Əhdæ sandukni mukæddæs qedir iqigæ elip kirip, otturioja «ayrima pærdæ»ni tartti; xundæk kilip u hæküm-guwahlik sandukini pærdæ arkilik tosüp koydi. Hæmmæ ix Pærwædigarning Musaoja buyruojinidæk kilindi.

22 U xirəni jamaət qedirioğa elip kirip, mukəddəs jayning ximal tərpiğə, [«əng mukəddəs jay»diki] pərdining sirtioğa qoydi. **23** «Təkdin nanlar»ni xirəning üstigə, Pərwədigarning aldioğa tizip qoydi; bularning həmmisi Pərwədigarning Musaoğa buyruşinidək kılindi. **24** Andin u qiraşdanni jamaət qedirioğa elip kirip, uni mukəddəs jayning jənub tərpiğə, xirəning udulioğa qoydi, **25** qiraşlarni Pərwədigarning aldioğa orunlaxturdi; bularning həmmisi Pərwədigarning Musaoğa buyruşinidək kılindi. **26** Andin u [huxbuyni keydürüqil] altun kurbangahni iqidiki pərdining aldioğa tiklidi; **27** Uning üstidə esil huxbuyni keydürdi; bularning həmmisi Pərwədigarning Musaoğa buyruşinidək kılindi. **28** U ibadət qedirining kirix eşizioğa pərdə tartti. **29** Andin keydürmə kurbanlik kurbangahni jamaət qediridiki mukəddəs jayning kirix eşizioğa yekin qoydi; uning üstidə keydürmə kurbanlik wə qoxumqə axlik hədiyəsini etküzdi; bularning həmmisi Pərwədigarning Musaoğa buyruşinidək kılindi. **30** Yuyunux desini jamaət qediri bilən kurbangahning otturishioğa koyup, yuyuxkə ixlitilidioğan suni daskə toxkuzup kuydi. **31** Musa wə Hərun bilən uning oşulliri qaqanla jamaət qedirioğa kirsə yaki kurbangahkə yekin barsa, Pərwədigarning Musaoğa buyruşinidək kollarini xu suda yuyatti. Bular Pərwədigarning Musaoğa buyruşinidək kılindi. **33** Andin u qedir həm kurbangahning ətrapioğa həyla pərdisini tikləp, həylining kirix eşizining pərdisini tartti. Xu tərkiyə Musa pütkül ixni tamamlidi. **34** Xuning bilən bulut jamaət qedirini kaplap, Pərwədigarning julasi ibadət qedirini toldurdi. **35** Bulut sayə quxürüp, Pərwədigarning julasi qedirni tolduroşini üqün, Musa jamaət qedirioğa kirəlmidi. **36** Qaqanki bulut jamaət qediridin kətürilsə, Israillar səpərgə atlinatti. Hərbir kətim səpərdə xundək bolatti. **37** Bulut kətürülmisə ular kəzoşalmay, taki kətürüldioğan küngiqə səpərgə qikmaytti. **38** Qünki kündüzi Pərwədigarning buluti mukəddəs qedir üstidə turatti, keqisi uning üstidə ot kərünətti; pütkül İsrail jəmətining kəz aldida ularning barlik kəloğan səpərliridə xular kərünətti.

Lawiyalar

1 Wə Pərwədigar Musani qakirip jamaət qediridin uningə sēz kīlip mundaq dedi: — **2** Sən Israillaroqə sēz kīlip ularoqə mundaq degin: — Əgər silərdin biringlar Pərwədigarning aldioqə bir kurbənlīkni sunmaqci bolsanglar, kurbənlīklərnī qarpaylardin, yəni kala yaki uxkak mallardin sunuxunglar kerək. **3** Əgər uning sunidioqini kalilardin keydürmə kurbənlīk bolsa, undaqtə u bejirim ərkək haywanni kəltürsun; uning Pərwədigarning aldida qəbul boluxi üqün uni jamaət qedirining kirix əozzining aldida sunsun. **4** U kəlini keydürmə kurbənlīkning bexioqə koysun; xuning bilən kurbənlīk uning ornioqə kafarət boluxkə qəbul kīlinidu. **5** Andin u Pərwədigarning huzurida bukini boozulisin; kaħinlar boləqan Hərunning oqulliri kəlini kəltürüp, jamaət qedirining kirix əozzidiki kurbəngəhning üsti kismining ətrəpioqə səpsun. **6** Andin [kurbənlīk kīloquq] keydürmə kurbənlīk kīlinəqan haywanning terisini soyup, tenini parqilisun. **7** Wə Hərun kaħinning oqulliri kurbəngəhtə ot kalap otning üstigə otunlarni tizsun. **8** Andin kaħinlar boləqan Hərunning oqulliri gex parqilirini, bexi wə meyi bilən kəxup, kurbəngəhdiki otning üstidiki otunning üstigə tartip bilən tizip koysun. **9** Ləkin uning iq-kərnī bilən paqaklirini [kurbənlīk sunoquq] suda yusun; andin kaħin həmmisini elip kəlip kurbəngəhning üstidə keydürsun. Bu ot arkilik sunulidioqan kurbənlīk hesabida, Pərwədigaroqə huxbuy qikirilidioqan keydürmə kurbənlīk bolidu. **10** Əgər u keydürmə kurbənlīk kīlix üqün uxkak mallardin kəy ya əqkə kurbənlīk kīlay desə, undaqtə u bejirim boləqan bir ərkikini kəltürsun. **11** U uni kurbəngəhning ximal təripidə Pərwədigarning huzurida boozulisin. Andin kaħinlar boləqan Hərunning oqulliri kəlini elip, kurbəngəhning üsti kismining ətrəpioqə səpsun. **12** [kurbənlīk kīloquq] bolsa gəxni parqilap, bexi bilən meyni kəsip ayrisun. Andin kaħin bularni elip kurbəngəhtiki otning üstidiki otunning üstidə tartip boyiqə tizip koysun. **13** Ləkin uning iq-kərnī bilən paqaklarni [kurbənlīk sunoquq] suda yusun; andin kaħin həmmisini elip kəlip kurbəngəhning üstidə keydürsun. Bu ot arkilik sunulidioqan kurbənlīk hesabida, Pərwədigaroqə huxbuy qikirilidioqan keydürmə kurbənlīk bolidu. **14** Əgər [kurbənlīk kīloquq] Pərwədigaroqə atap uqar-kanətlərdin keydürmə kurbənlīk kīlay desə, undaqtə u pahtəklərdin yaki kəptər baqkīliridin kurbənlīk kəltürsun. **15** Kaħin uni kurbəngəhning yenioqə elip kəlip, bexini toloqap üzüp uni kurbəngəhning üstidə keydürsun; uning kəni sikīlip kurbəngəhning temioqə sūrtīlsun. **16** Ləkin taxlikini pəyliri bilən kəxup kurbəngəhning xərk təripidiki küllikkə taxliwətsun; **17** u kurbənlīkni ikki kənitining otturisdin yarsun, biraq uni ikki parqə kīliwətmisun. Andin kaħin buni elip kurbəngəhdiki otning üstidiki otunning üstigə koyup keydürsun; bu ot arkilik sunulidioqan kurbənlīk hesabida, Pərwədigaroqə huxbuy qikirilidioqan keydürmə kurbənlīk bolidu.

2 Əgər birkim Pərwədigarning huzurioqə axlik hədiyə sunmaqci bolsa hədiyəsi esil undin boluxi kerək; u uningə sēz kīlip meyi kuyup andin üstigə məstiki salsun. **2** U uni elip kaħinlar boləqan Hərunning oqullirining aldioqə kəltürsun; andin [kaħin hədiyə sunoquqining] yadlinixi üqün zəytun meyi iləxtürilgən undin bir qanggal elip, həmmə məstiki bilən kəxup, bu hədiyəni kurbəngəhtə keydürsun; bu ot arkilik sunulidioqan, Pərwədigaroqə huxbuy qikirilidioqan hədiyə bolidu. **3** Əmma axlik hədiyədin kəloqini bolsa, Hərun bilən uning oqullirioqə təwə bolsun. Bu Pərwədigaroqə ot arkilik sunuloqanlarning iqidə «əng mukəddəslərnəng biri» hesablinidu. **4** Əgər sən tonurda pixuruloqan nərsilərdin axlik hədiyə sunay desəng, ular zəytun meyi iləxtürilgən esil undin pixuruloqan tokaqlar yaki zəytun meyi sūrlūp məsihləngən petir həmək nanlardin bolsun. **5** Əgər sening kəltiridioqan hədiyəng tawida pixuruloqan axlik hədiyə bolsa u zəytun meyi iləxtürilūp esil undin petir haldə etilsun. **6** Sən uni oxtup üstigə zəytun meyi kuyojin; u axlik hədiyə bolidu. **7** Sening kəltiridioqan hədiyəng kazanda pixuruloqan axlik hədiyə bolsa undaqtə u esil un bilən zəytun meydə etilsun. **8** Xu yollarda təyyarlanəqan axlik hədiyələrnī Pərwədigarning huzurioqə kəltürsin; uni kaħinoqə bərgin, u uni kurbəngəhkə elip baridu. **9** Kaħin bolsa axlik hədiyədin «yadlinix ülixi»ni elip kurbəngəhning üstidə keydürsun. Bu ot arkilik sunulidioqan, Pərwədigaroqə huxbuy qikirilidioqan hədiyə bolidu. **10** Əmma axlik hədiyədin kəloqini bolsa, Hərun bilən uning oqullirioqə təwə bolsun. Bu Pərwədigaroqə ot arkilik sunuloqanlarning iqidə «əng mukəddəslərnəng biri» hesablinidu. **11** Silər Pərwədigarning huzurioqə sunidion həkəndə axlik hədiyələr eqitku bilən təyyarlanmisun. Qünki silərnəng Pərwədigaroqə otta sunulidioqan hədiyənglarning həqkaysisidə eqitku yaki həsəlni keydürüxkə bolmaydu. **12** Bularni Pərwədigarning aldioqə «dəsləpki həsul» süpitidə sunsanglar bolidu, ləkin ular huxbuy süpitidə kurbəngəhning üstidə keydürilūp sunulmisun. **13** Sening hər bir axlik hədiyəng tuz bilən tuzlinixi kerək; axlik hədiyəngni Hədayingning əhdə tuzidin məhrum kīlməy, həmmə axlik hədiyələrnəngni tuz bilən tuzlijoq. **14** Əgər sən Pərwədigaroqə «dəsləpki həsul»din axlik hədiyə sunay desəng, undaqtə ziraətnəng yengi pixkan kək bexini elip, danlarni otta kərup, ezip talkan süpitidə sunojin; bu «dəsləpki həsul» hədiyəsi bolidu; **15** sən uningə sēz kīlip meyi kuyup üstigə məstiki salojin; bu axlik hədiyə bolidu. **16** Kaħin bolsa uningdin, yəni kərup ezilgən danlar bilən zəytun meydin bir kismini elip həmmə məstiki bilən kəxup, bularni «yadlinix ülixi» süpitidə keydürsun. Bu ot arkilik Pərwədigaroqə sunuloqan hədiyə bolidu.

3 Birsining sunidioqini inaklik kurbənlīkni bolsa, xundakla kalilardin sunsa, u Pərwədigarning huzurioqə bejirim bir ərkikini yaki qixisini kəltürsun. **2** U sunidion bu haywanning bexioqə kəlini koyup, andin uni jamaət qedirining kirix əozzi aldida boozulisin. Andin kaħinlar boləqan Hərunning oqulliri kəlini kurbəngəhning üsti kismining ətrəpioqə səpsun. **3** Sunoquq kixi bu inaklik kurbənlīkdin Pərwədigaroqə

atap otta sunulidioqan hədiyə süpitidə bir qismini elip beoxixlisun, yəni iq karnini yəgəp turoqan mayni, xundakla barliq iq meyini elip **4** ikki berəkni wə ularning üstidiki həmdə ikki yanpaxidiki mayni ajritip, jigərninq bərekkiqə boləqan qawa meyini kesip, elip kəlsun. **5** Hərunning oqulliri bolsa bularni kurbangahning üstigə kəltürüp ot üstigə qoyuloqan otuning üstidiki keydürmə kurbanlikqə qoxup keydürsun. Bu ot arklilik sunulidioqan, Pərwərdigarəqa huxbuy qikirilidioqan kurbanlik bolidu. **6** Birsining Pərwərdigarəqa kilidioqan inaklik kurbanlik üqün sunidioqini uxxaq maldin bolsa, undakta u bejirim bir ərkikini yaki qixisini kəltürsün. **7** Əgər uning kurbanlik qoy bolsa uni Pərwərdigarning aldioqə kəltürüp, **8** kurbanlik kilidioqan bu haywanning bexioqə kolini qoyup, andin uni jamaət qedirining kirix aqzining aldidə booqzlisun. Andin Hərunning oqulliri kenini elip kurbangahning üsti qismining ətrəpioqə səpsun. **9** Sunoquqi kixi bu inaklik kurbanlikidin Pərwərdigarəqa atap otta sunulidioqan hədiyə süpitidə bir qismini, yəni uning meyini elip beoxixlisun, — pütün mayliq kuyrukini uning omurtkisiqə yekin yərdin ajritip elip, iq karnini yəgəp turoqan mayni, xundakla barliq iq meyini elip, **10** ikki berəkni wə ularning üstidiki həmdə ikki yanpaxidiki mayni ajritip, jigərninq bərekkiqə boləqan qawa meyini kesip, elip kəlsun. **11** Kahin bularni kurbangahning üstidə keydürsun; bu otta sunulidioqan, Pərwərdigarəqa ataloqan taam hədiyəsi bolidu. **12** Uning sunidioqini eqəqə bolsa, buni Pərwərdigarning huzuriqə kəltürsün. **13** U kolini uning bexioqə qoyup, andin uni jamaət qedirining aldidə booqzlisun. Andin Hərunning oqulliri kenini elip kurbangahning üsti qismining ətrəpioqə səpsun. **14** Andin sunoquqi kixi bu kurbanlikdin Pərwərdigarəqa atap otta sunulidioqan hədiyə süpitidə bir qismini elip beoxixlisun, yəni iq karnini yəgəp turoqan mayni, xundakla barliq iq meyini elip, **15** ikki berəkni wə ularning üstidiki həmdə ikki yanpaxidiki mayni ajritip, jigərninq bərekkiqə boləqan qawa meyini kesip, elip kəlsun. **16** Kahin bularni kurbangahning üstidə keydürsun; bu otta sunulidioqan, huxbuy qikiridioqan taam hədiyəsi bolidu. Mayning həmmisi Pərwərdigarəqa təwədur. **17** Bu hərəkəndə turar jayinglarda silərgə əbədiy bəlgilimə bolidu; silər heqkəndə may yaki qan yemasliqlar kerək.

4 Pərwərdigar Musaəqa səz kilip mundaq dedi: — **2** Israilləroqə səz kilip mundaq degin: — «Birsi bilməy ezip, Pərwərdigar «kilma» dəp buyruoqan hərəkəndə əmrlərdin birigə hilaplik kilip selip, gunah kilsa, [təwəndikidə kilsun]: — **3** — əgər məsihləngən kahin həlkni gunahqə putlaxturidioqan bir gunahni kilsa, undakta u bu kiləqan gunahı üqün bir bejirim yax torpaqni elip kəlip, Pərwərdigarəqa gunah kurbanlikı süpitidə sunsun. **4** U torpaqni jamaət qedirining kirix aqzining yenioqə, Pərwərdigarning aldioqə kəltürüp, kolini uning bexioqə qoyup, andin torpaqni Pərwərdigarning huzurida booqzlisun. **5** Andin məsihləngən kahin torpaqning kenidin azoqina elip, jamaət qediri iqigə kətürüp aparsun; **6** kahin xu yərdə barmikini qanoqə qilap, qanni mukəddəs jayning pərdisining aldidə, Pərwərdigarning huzurida yəttə mərtiwə səpsun. **7** Xundakla kahin qandin elip,

jamaət qediri iqidə Pərwərdigarning aldidə turoqan huxbuygahning münggüzliqigə sürsun. Torpaqning qaloqan həmmə kenini bolsa, jamaət qedirining kirix aqzining aldidə keydürmə kurbanlik kurbangahning tüwigə təküp qoysun; **8** andin u gunah kurbanlikı boləqan torpaqning iqidin həmmə meyini ajritip qikarsun — yəni iq karnini yəgəp turoqan may bilən qaloqan iq meyi, **9** ikki berəkni wə ularning üstidiki həmdə ikki yanpaxidiki mayni ajritip, jigərninq bərekkiqə boləqan qawa meyini ajratsun **10** (huddi inaklik kurbanlikı boləqan kalining iqidiki may ajritiloqəndə); andin kahin bularni keydürmə kurbanlik kurbangahning üstidə keydürsun. **11** Lekin torpaqning terisi bilən həmmə gəxi, bax bilən paqaklıri, iq karni bilən zininı, **12** yəni pütkül torpaqning qaloqan qisimlirini qedirgahning sirtioqə elip qikip, pak bir yərgə, yəni küllər təküldioqan jayoqə elip qikip, otuning üstidə otta keydürsun. Bulər küllər təküldioqan jayda keydürüwetilisun. **13** Əgər pütkül Israil jamaiti əzi bilmigən həlda ezip gunah kiləqan bolsa, Pərwərdigarning «kilma» dəp buyruoqan hərəkəndə əmrlirigə hilaplik ixlarning birini kilip selip, gunahqə qüxüp qalsə, **14** xundakla ularning sadir kiləqan gunahı aydinglaxkan bolsa, undakta jamaət gunah kurbanlikı süpitidə bir yax torpaqni sunup jamaət qedirining aldioqə kəltürsün. **15** Jamaətninq əksakalliri Pərwərdigarning aldidə qollirini torpaqning bexioqə qoyup, andin torpaqni Pərwərdigarning aldidə booqzlisun. **16** Məsihləngən kahin torpaqning kenidin azoqina elip jamaət qediri iqigə elip kirsun; **17** xu yərdə barmikini qanoqə qilap, qanni [mukəddəs jayning] pərdisining aldidə, Pərwərdigarning huzurida yəttə mərtiwə səpsun. **18** Xundakla kahin qandin elip jamaət qediri iqidə Pərwərdigarning aldidə turoqan huxbuygahning münggüzliqigə sürsun. Torpaqning qaloqan həmmə kenini bolsa, jamaət qedirining kirix aqzining aldidə keydürmə kurbanlik kurbangahning tüwigə təküp qoysun; **19** kahin [torpaqning] iqidin barliq meyini ajritip elip, kurbangahning üstidə keydürsun. **20** U gunah kurbanlikı boləqan ilgiriki torpaqni kiləqinioqə ohxax bu torpaqnimu xundak kilsun; wə dəl xundak kilixi kerək; xu yol bilən kahin ular üqün kafarət kəltüridu; xu gunah ularin kəqürüldü. **21** Andin u torpaqni qedirgahning taxkiriqə elip qikip, ilgiriki torpaqni keydürgəndə bu torpaqnimu keydürsun. Bu jamaət üqün gunah kurbanlikı bolidu. **22** Əgər bir əmir bilməy uning Hudasi Pərwərdigarning «kilma» deqən hərəkəndə əmrlirining birigə hilaplik kilip selip, gunahqə qüxüp qalsə, **23** wə kiləqan gunahı əzigə məlum kilinoqan bolsa, undakta u əzi kurbanlik üqün bejirim bir tekini sunsun; **24** u kolini tekining bexioqə qoyup, andin uni keydürmə kurbanlik kilinidioqan haywanlarni booqzlaydian jayoqə elip berip Pərwərdigarning aldidə booqzlisun. Bu bir gunah kurbanlikı bolidu. **25** Kahin gunah kurbanlikining kenidin barmikioqə azoqina elip, uni keydürmə kurbanlik kurbangahning münggüzliqigə sürüp qoysun; andin qaloqan kenini keydürmə kurbanlik kurbangahning tüwigə təküp qoysun. **26** U inaklik kurbanlikı kilinoqan haywanning meyini keydürgəndə, uning barliq meyini kurbangahqə keydürsun. Bu yol bilən kahin uni gunahidin paklandurux üqün kafarət kəltüridu

wə xu gunahı uningdin kəqürüldü. **27** Əgər pükrələrdin biri bilməy uning Hudasi Pərwərdigarning «kilma» degən həkəndək əmrilərinin birigə hiləplik kəlip selip, gunahka qüxtüp kəlsa, **28** wə kəlojan gunahı əzigə məlum kəlinəjan bolsa, undəktə u əzining, yəni u sadir kəlojan gunahı üqün kurbanlik kəlixka bejirim bir qixi əqkini sunsun; **29** u kəlini gunah kurbanlikning bəxioja koyup, andin uni keydürmə kurbanliklarni boquzlaydiojan jayoja elip berip boquzlisun. **30** Andin kahin uning kənidin barmikioja azojina elip uni keydürmə kurbanlik kurbangahning mungguzlirigə sürüp koysun; kəlojan barlik kəneni kurbangahning tüwigə təküp koysun. **31** Inaklik kurbanlik kəlinəjan həywaning meyi iqidin ajritiləndək uningmu həmmə meyni ajritip qikarsun; kahin uni Pərwərdigarning əldida huxbuy kəltürsun dəp kurbangahning üstidə keydürsun. Xu yol bilən kahin uning üqün kafarət kəltüridu; xu gunah uningdin kəqürüldü. **32** Əgər u kixi gunah kurbanlik üqün kəza kəltürüxni halisa, bejirim bir qixi kəzini sunsun. **33** U kəlini gunah kurbanlik [kəzisining] bəxioja koyup, keydürmə kurbanliklar boquzlinidəjan jayoja elip berip, uni gunah kurbanlik süpitidə boquzlisun. **34** Andin kahin gunah kurbanlikning kənidin barmikioja azojina elip uni keydürmə kurbanlik kurbangahning mungguzlirigə sürüp koysun; uning kəlojan barlik kəneni u kurbangahning tüwigə təküp koysun. **35** Inaklik kurbanlik kəlinəjan kəzining meyi iqidin ajritiləndək, uningmu həmmə meyni ajritip qikarsun; kahin bularni Pərwərdigarjoja atəp otta sunulidəjan barlik kurbanliklarjoja koxup, kurbangahning üstidə keydürsun. Xu yol bilən kahin uning sadir kəlojan gunahı üqün kafarət kəltüridu; xu gunah uningdin kəqürüldü.

5 Əgər birsi məlum ixka guwahqi bolup, xundakla uningəja kəsəm buyrulojinida kərgini yəki bilginidin məlumat bərmisə, undəktə u kəbihlikining jazasioja tartilidu. **2** Əgər birsi əzi bilməy napak bir nərsigə tegip kətsə — məyli u napak bir həywaning jəsiti bolsun, məyli napak bir qarpayning jəsiti bolsun, yəki napak bir əmiligüqi həywaning jəsiti bolsun, muxundək nərsigə tegip kətsə umu napak sanilip gunahkar hesablinidu; **3** əgər xuningdək birsi əzi tıymay məlum kixining adəmnə napak kəlidəjan həkəndək nijasitigə tegip kətsə, xundakla u buni bilip yətsə, undəktə u gunahkar hesablinidu. **4** Əgər birsi əngsiz rəwixtə yaman yəki yaxhi bir ixni kəlay dəp kəsəm kəlip salsa (kixilər hərtürlik ix toqrisida əngsiz rəwixtə kəsəm kəlixə mumkin), xundakla u buni tonup yətsə, u bu ixlar tüpəylidin gunahkar hesablinidu. **5** Birsi yuxirikli həkəysi ixlarda mən gunahkar boldum dəp bilsə, u əz gunahini «mən mündək gunah kəldim» dəp ikrar kilsun; **6** andin əzi sadir kəlojan gunahning kafariti üqün Pərwərdigarning əldioja «itaətsizlikni tiligüqi kurbanlik» süpitidə uxəkə maldin saqlıq wə ya bir qixi əqkini gunah kurbanlikli kəlip kəltürsun; andin kahin uni gunahidin paklanduruxka uning üqün kafarət kəltürsun. **7** Əgər u koylərdin [kurbanlik] kəlixka kurbə yətmisə, u kəlojan itaətsizlik üqün ikki pahtək yəki ikki baqkini elip kəlip, birini gunah kurbanlikli üqün, yəne birini keydürmə kurbanlik üqün Pərwərdigarning əldioja sunsun. **8**

U bularni kahinning kəxioja kəltürgəndə, [kahin] əwwəl gunah kurbanlikjoja təyyarlanəjanəni kurbanlik kəlip boynini üzməy, bəxioja yəkən jəyaydin tolojisun, ləkin bəxini boynidin üzüwətmisun; **9** andin gunah kurbanlikning kənidin azojina elip kurbangahning temioja qəqsun; kəlojan kəni bolsa kurbangahning tüwigə sikip qikərisun. Buning əzi gunah kurbanlikli bolidu. **10** Əmmə ikkinəsinəni bolsa bəkitilgən bəlgilimə boyiqə keydürmə kurbanlik kəlip sunsun. Bu yol bilən kahin uning kəlojan gunahı üqün kafarət kəltüridu wə xu gunah uningdin kəqürüldü. **11** Əgər ikki pahtək yəki ikki baqkini kəltürüxkə kurbə yətmisə, undəktə gunah kəlojan kixi gunah kurbanlikli üqün əsil undin bir əfəhning əndin birini kəltürsun; bu gunah kurbanlikli boləjaqka u uning üstigə zəytun meyi kuymisun yəki üstigə həkəndək məstiki salmisun; qünki u gunah kurbanlikli bolidu. **12** U uni kahinning kəxioja kəltürsun wə kahin buningdin [sunəquqining] «yadlinix ülüxi» süpitidə bir qəngəll elip, xuni Pərwərdigarjoja atəp otta sunuləjan kurbanliklarjoja koxup, kurbangahning üstidə keydürsun. Buning əzi gunah kurbanlikli bolidu. **13** Bu yol bilən u u gunahlərdin kəysisini kəlojan bolsa, kahin uning üqün kafarət kəltüridu. Axlik həyiyələrdikigə ohxəkə kəlojan kəsimə kahinəja təwə bolidu. **14** Andin Pərwərdigar Musəja sək kəlip mündək dēdi: — **15** Birsi bilməy Pərwərdigarjoja atəlojan mukəddəs nərsilərgə nisbətən itaətsizlik kəlip gunah ətküzsə, undəktə u Pərwərdigarning əldioja uxəkə maldin bejirim bir koqkarni itaətsizlik kurbanlikli kəlip kəltürsun; xu itaətsizlik kurbanlikli boləjan koqkarning bəhasini sən mukəddəs jəydiki xəkəlning əlqəm birliki boyiqə kümük xəkəlgə tohtatkin. **16** Andin xu kixi mukəddəs nərsilərgə nisbətən ətküzgən hətəlikdin boləjan ziyanı toldursun, xundakla ziyaning bəxtin biri boyiqə koxup kahinəja tələm təlisun. Bu yol bilən kahin itaətsizlik kurbanlikli boləjan koqkarning wasitisi bilən uning üqün kafarət kəltüridu; xu gunah uningdin kəqürüldü. **17** Əgər birsi bilməy Pərwərdigarning «kilma» degən həkəndək əmrilərinin birərisigə hiləplik kəlip, gunahkar boləjan bolsa u kəbihlikining jazasioja tartilidu; **18** xundək bolsa, u uxəkə maldin sən tohtatқан kimməttə bejirim bir koqkarni itaətsizlik kurbanlikli kəlip sunsun. Bu yol bilən kahin uning bilməy ətküzgən itaətsizlikli üqün kafarət kəltüridu wə xu itaətsizlik gunahı uningdin kəqürüldü. **19** Bu itaətsizlik kurbanlikli bolidu; qünki u dərəkəkiqət Pərwərdigarning əldida itaətsizlik kəlojan.

6 Andin Pərwərdigar Musəja sək kəlip mündək dēdi: — **2** Əgər birsi gunah kəlip Pərwərdigarning əldida wəpasizlik kəlip, koxnisi əzigə əmanət yəki kapəltəkə bərgən bir nərsə yəki koxnisidin zorəwanlik bilən buluwəlojan məlum bir nərsə toqrisida yəlojan gəp kəlojan bolsa yəki koxnisidin nəhəklik bilən məlum nərsini tartiwəlojan bolsa, **3** yəki yitip kətkən bir nərsini tēpiwelip uningdin tansa yəki kixilərnənin gunah sadir kəlojan həkəndək bir İxi toqrisida yəlojan kəsəm iqsə, **4** U gunah kəlojan ixtə əzini gunahkar dəp tonup yətsə, undəktə u buliwəlojan yəki nəhək tartiwəlojan nərsə yəki uningəja əmanətkə bərilgən nərsə bolsun, yəki yitip kətip tēpiwəlojan nərsə bolsun, **5** yəki u həkəndək nərsə toqrisida yəlojan kəsəm iqənə bolsun, uning həmmisini

toluq bahasi boyiqə tēlisun, xundakla xu bahaning bəxtin bir qismi boyiqə qoxup tēlisun; u itaətsizlik qurbanlikini qiləjan künidə tēləmni igisigə tapxurup bərsun. **6** Andin u Pərwərdigarning aldioja itaətsizlik qurbanliki süpitidə uxxak maldin sən tohtatқан kimmət boyiqə bejirim bir qoqқarni itaətsizlik qurbanliki kilip kaқinning kexioja elip kəlsun. **7** Kaқin bu yol bilən uning üqün Pərwərdigarning aldidə kafarət kəltüridə wə u hərkaysi ixta itaətsizlik qiləjan bolsimu u uningdin kəqürüliidu. **8** Pərwərdigar Musaoja söz kilip mundak dedi: — **9** Sən Hərun bilən oqullirioja kəydürmə qurbanlik toqrisidə əmr kilip mundak degin: — Kəydürmə qurbanlik toqrisidiki kaidə-nizam mundak bolidu: — Kəydürmə qurbanlik pütün keqə tang atқuqə qurbangahṭiki oqakning üstidə kəyüp tursun; wə qurbangahning otini eqürməy yenik turuquzunglar. **10** Kaқin kanap tonini kiyip, yalingaqlikini yepip, saorisioja kanap iq tambal kilip tursun; qurbangahning üstidiki ot bilən kəydürülgən kəydürmə qurbanlikning külini elip, qurbangahning bir təripidə koysun; **11** andin kiyimlirini seliwetip baxka kiyimlarni kiyip, külini qedirgaṭning sirtioja elip qikip pakiz bir jayda koysun. **12** Qurbangahning oti bolsa həmixə yenip tursun; uni heq waқit eqürüxə bolmaydu, kaқin ezi hər küni ətigəndə uningə otun selip, üstigə kəydürmə qurbanlikni tizsun wə uning üstigə inaklik qurbanlikining meyini koyup kəydürsun. **13** Üzülməs bir ot qurbangahning üstidə həmixə kəyüp tursun; u hərgiz eqürülmisun. **14** Axlik hədiyə toqrisidiki kaidə-nizam mundak: — Hərunning oqulliridin biri uni Pərwərdigarning aldioja, qurbangahning aldioja kəltürsun. **15** U axlik hədiyə boləjan esil unəja kolini selip uningdin xundakla uningdiki zəytun meydin bir qanggal elip wə hədiyəning üstidiki barlik məstikini koxup, bularni qurbangah üstidə kəydürsun; bu hədiyəning «yadlinix ülüxi» bolup, Pərwərdigarning aldidə huxbuy kəltürüx üqün kilinəjan bolidu. **16** Exiп qalojanlirini bolsa Hərun bilən oqulliri yesun; u eqitқu selinmay pixurulup mukəddəs bir jayda yeyilsun; ular uni jamaət qedirining həyilisida yesun. **17** U mutlək eqitқusiz pixurulsun. Mən otta Manga sunulidəjan qurbanlik-hədiyələr iqidin xuni ularning əz ülüxi bolsun dəp ularəja hək kilip bərdim; u gunah wə itaətsizlikni tiligüqi qurbanliklarəja ohxax «əng mukəddəslərləning biri» hesablinidu. **18** Hərunning əwladidin boləjan ərkəklərləning həmmisi buningdin yesun; bu dəwrdin-dəwrgə aranglarda əbədiy bir bəlgilimə bolidu; Pərwərdigarəja atap otta sunulidəjan qurbanlik ülüxi bolsun. Uningəja kol təgküzgüqi jəzmən mukəddəs boluxi kerək. **19** Pərwərdigar Musaoja söz kilip mundak dedi: — **20** Hərun Məşihlinidəjan künidə u wə oqullirining Pərwərdigarning aldioja sunidəjan mundak boluxi kerək: — Ular üzülməs axlik hədiyə süpitidə esil undin bir əfahning ondin birini sunuxi kerək; ətigini yerimini, ahximi yənə yerimini sunsun. **21** U tawida zəytun meyi bilən etilsun; u zəytun meyoja qilap pixurulojandin keyin sən uni elip kir; axlik hədiyəning pixurulojan parqilirini huxbuy süpitidə Pərwərdigarəja atap sunojin. **22** Hərunning oqullirining qaysisi uning ornida turuxka Məşihləngən bolsa umu [hədiyəni]

xundak təyyarlap sunsun; bu əbədiy mutlək bir bəlgilimə bolidu. Bu hədiyə Pərwərdigarəja atap toluq kəydürülsun. **23** Kaқinning hərbi axlik hədiyəsi bolsa pütünləy kəydürülsun; u hərgiz yeyilmisun. **24** Pərwərdigar Musaoja söz kilip mundak dedi: — **25** Hərun bilən oqullirioja mundak degin: — Gunah qurbanliki toqrisidiki kaidə-nizam mundak: — Gunah qurbanlikimu kəydürmə qurbanlik boquzlinidəjan jayda, Pərwərdigarning aldidə boquzlanisun; bu hil qurbanlik «əng mukəddəslərləning biri» hesablinidu. **26** Gunah qurbanlikini otküzgüqi kaқin ezi uni yesun; qurbanlik mukəddəs bir yərdə, jamaət qedirining həyilisida yeyilsun. **27** Uning gəxiqə kol təgküzgüqi hərkim mukəddəs bolmisa bolmaydu, xuningdə əgər uning kəni birsining kiyimigə qaqrap kətsə, undakta kaқ qeqiləjan jay mukəddəs bir yərdə yuyulsun. **28** Qaysi sapal kazanda qurbanlik kaқnitilip pixurulojan bolsa, u sundurulsun. Əgər u mis kazanda kaқnitip pixurulojan bolsa, u kirip sürülsun həm su bilən yuyulsun. **29** Kaқinlardin boləjan barlik ər kixilər uningdin yesə bolidu. Bu «əng mukəddəslərləning biri» hesablinidu. **30** Həlbuki, mukəddəs jayda kafarət kəltürüx üqün kəni jamaət qedirəja kirgüzülgən hərkaṭandə gunah qurbanliki bolsa, hərgiz yeyilmisun, bəliki [pütünləy] kəydürülsun.

7 Itaətsizlik qurbanliki toqrisidiki kaidə-nizam mana mundak: — Bu [qurbanlik] «əng mukəddəslərləning biri» hesablinidu. **2** Kəydürmə qurbanlik boquzlinidəjan jayda itaətsizlikni tiləx qurbanlikimu boquzlinidu; [kaқin] kəninə qurbangahning üsti kismine ətrəpioja səpsun. **3** [Qurbanlik kiləuqi kixi] barlik meyi sunsun; yəni maylik kuyruki bilən iq kərnini yəgəp turojan mayni, **4** ikki bərkəni wə ularning üstidiki həmdə ikki yanpixediki mayni ajritip, jigərləning bərkəkiqə boləjan qawa meyi ajritip sunsun. **5** Kaқin bularni Pərwərdigarəja atap otta sunulidəjan qurbanlik süpitidə qurbangahṭa kəydürsun. Bu itaətsizlik qurbanliki bolidu. **6** Kaқinlardin boləjan ər kixilərləning həmmisi buni yesun; u mukəddəs yərdə yeyilsun; u «əng mukəddəslərləning biri» hesablinidu. **7** Gunah qurbanliki kaṭandə bolsa itaətsizlik qurbanlikimu xundak bolidu; ular ikkisi toqrisidiki kaidə-nizam ohxax; bu qurbanlik kafarət kəltürüxə qurbanlik otküzgüqi kaқinning əzigə təwə bolsun. **8** Kaқin birsining sunəjan kəydürmə qurbanlikini otküzgən bolsa, kəydürmə qurbanlikning terisi xu kaқinning bolidu. **9** Tonurda pixurulojan hərbi axlik hədiyə, xundakla kazanda yaki tawida etilgən hərbi axlik hədiyə bolsa uni otküzgən kaқinning bolidu, yəni kaқinning əzigə təwə bolidu. **10** Hərbi axlik hədiyə, mayli zəytun meyi arilaxturulojan bolsun, yaki kuruq kəltürülgən bolsun, bular Hərunning oqullirining hərbiqə barawər bəliп berilidu. **11** Pərwərdigarəja atap kəltürülgən inaklik qurbanliki toqrisidiki kaidə-nizam mundak: — **12** Sunmaқi boləjan kixi uni təxəkkür eytix üqün sunsa, undakta u «təxəkkür qurbanliki» bilən billə zəytun meyi ilaxtürülgən petir toқаqlar, zəytun meyi sürüliп məşihləngən petir həməк nanlar wə esil undin zəytun meyoja qilap pixurulojan toқаqlarnimu kəltürsun. **13** Xu toқаqlardin baxka, yənə təxəkkür eytidəjan inaklik

kurbanlikı bilən billə eqitku selinojan nanlarnimu sunsun; **14** u xu sunojanlirining hər bir türüdün birni elip Pərwərdigar üqün [kox kollap] sunidiojan «ketürmə hədiyə» kilip kəltürsun; bu inaklik kurbanlikining kenini [kurbangahning üstigə] səpkən kahinning özige təgsun. **15** Təxəkkür bildüridiojan inaklik kurbanlikining gəxi bolsa kurbanlik kilinojan xu küni yeyilixi kerək; [kurbanlikni sunojuqi kixi] tang atkuqə uning heq nemisini qaldurmisan. **16** Əgər uning sunojan kurbanlikı kəsimigə has kurbanlik yaki ihtiyariy kəltürgən kurbanlik bolsa, undakta haywanning gəxi kurbanlik kilinojan künde yeyilsun; uningdin exip qalojini bolsa, ətisi mu yeyixkə bolidu; **17** lekin kurbanlikning gəxidin üqinqi küniqigə exip kalsa, u otta keydürüluxi kerək. **18** Inaklik kurbanlikining gəxidin üqinqi künde yeyilsə, undakta kurbanlik qobul bolmaydu, kurbanlik sunojuqining hesabiojimu hesablanmaydu, bəli məkrul bolidu; kimdəkim uningdin yesə əz kəbihlikining jazasioja tartilidu. **19** Xundakla napak nərsigə tegip qalojan gəxmu yeyilməliki kerək, bəli otta keydürüluxi kerək. Hərkəndə pak adəm [napak nərsigə təgmigən] kurbanlikning gəxini yesə bolidu. **20** Lekin kimki napak qaləttə turup Pərwərdigarəja atalojan inaklik kurbanlikidin yesə, undakta u əz həlkədin üzüp taxlinidu. **21** Kimki napak bir nərsigə tegip kətsə (məyli napak qaləttiki adəm bolsun, napak bir haywan bolsun yaki hərkəndə napak yirginlik nərsə bolsun) wə xundakla Pərwərdigarəja has atalojan inaklik kurbanlikining gəxidin yesə, undakta u əz həlkədin üzüp taxlinidu. **22** Pərwərdigar Musəja səz kilip mundak dedi: — **23** Israilləroja mundak degin: — Silər kala, koy wə əqkilərnəng meyini hərgiz yemənglər. **24** Əzlükidin əlgən yaki yirtkuqlar boqup koyojan haywanning jəsitining meyini hərkəndə ixkə ixlətkili bolidu, lekin hərgiz uningdin yemənglər. **25** Qünki kimki Pərwərdigarəja atap otta sunulidiojan hərkəndə haywanning meyini yesə, xuni yəgən kixi əz həlkəridin üzüp taxlinidu. **26** Silər hərkəndə turar jayinglarda heqkəndə kənni, yəni uqar-qanatlarınəng bolsun yaki qarpaylarınəng bolsun kənni hərgiz estimal kilmənglər. **27** Kimdəkim hərkəndə kənni estimal kilsə, xu kixi əz həlkəridin üzüp taxlinidu. **28** Pərwərdigar Musəja səz kilip mundak dedi: — **29** Israilləroja mundak degin: — Kimki Pərwərdigarəja atap bir inaklik kurbanlikı sunsa, undakta u Pərwərdigarəja has boləjan hədiyəni xu inaklik kurbanliktin ayrip kəltürsun. **30** Əz qoli bilən Pərwərdigarəja atiojan, otta sunulidiojan hədiyələrnəni, yəni may bilən təxni koxup elip kelip, təxni «pulanglatma hədiyə» süpitidə Pərwərdigarning aldidə pulanglatsun. **31** Kahin meyini kurbangah üstidə keydürüwətsun. Təx bolsa Hərun bilən uning oqujulliroja has bolsun. **32** Inaklik kurbanliklirənglarning ong arka putini silər «ketürmə hədiyə» süpitidə kahinoja beringlər. **33** Hərunning oqujulliridin kəyisə inaklik kurbanlikining kəni bilən meyini sunəjan bolsa əz ülxixi üqün ong arka putini əzi alsun. **34** Qünki mən Israillərnəng inaklik kurbanlikliridin «pulanglatma hədiyə» boləjan təx bilən «ketürmə hədiyə» boləjan arka putini əbədiy bir bəlgilimə bəng Israillərdin elip, kahin Hərun wə uning oqujullirining

həkkəi bolsun dəp ularəja təkdəim kıldim. **35** [Musa] Hərun bilən oqujullirini Pərwərdigarning kullukidə kahin boluxkə uning aldioja kəltürgən künidə, ularəja Pərwərdigarəja atap otta sunulidiojan kurbanliklərdin təkdəim kilinidiojan kahinlik ülxixi mənə xudur. **36** [Musa] ularni Məsihləgn künidə, Pərwərdigar bu ülxixni Israillərdin elip ularəja bərlisun dəp əmr kiləjan. Bu [Israilləroja] dəwrdin dəwrgiqə əbədiy bir bəlgilimə bolidu. **37** Keydürmə kurbanlik bilən əxliq hədiyəsi, gunah kurbanlikı bilən itətsizlik kurbanlikı, kahinlikkə tikləx kurbanlikı bilən inaklik kurbanlikı toqrisidiki kəidə-nizam mənə xudur. **38** Pərwərdigar Israilləroja: «Silər bu Sinay bayawinidə Pərwərdigarning aldioja kurbanliklirənglarni sunənglər» dəp buyruəjan künidə, u bularning həmmisini Sinay təojidə Musəja tapxurojanidi.

8 Pərwərdigar Musəja səz kilip: — **2** Hərunni oqujulliri bilən billə, wə ularning məhsus kiyimlirini, «məsihləx meyi»ni, gunah kurbanlikı bolidiojan torpak bilən ikki qoqkənni, petir nən selinojan səwətni elip kelip, **3** [Israilləng] pütün jaməitini jaməət qədirining kirix əozining aldioja jəm kiləjan, — dedi. **4** Musa Pərwərdigar uningəja buyruəjanidə kıldı, jaməət jaməət qədirining kirix əozining aldioja yiojildi. **5** Andin Musa jaməətə: — Pərwərdigar buyruəjan ix mənə mundak, — dedi. **6** Xuning bilən Musa Hərun bilən uning oqujullirini aldioja kəltürüp ularni su bilən yuyup, **7** [Hərunəja] kənglək kiydürüp, bəlwəq baqlap, tonni kiydürdi wə üstigə əfodni yapti; u əfodning bəlwəojini baqlap, əfodni uningəja takap koydi. **8** Andin Musa uningəja «koxen»ni takap, koxenning iqigə «urim bilən tummim»ni selip, **9** Bəxioja səllə yəgəp Pərwərdigar uningəja buyruəjanidə səllining aldi tərəpigə «altun tahtilik mukəddəs otuəjat»ni bəkitip koydi. **10** Andin Musa məsihləx meyi elip ibadət qədri bilən iqidiki bərlək nərsilərnəng həmmisini məsihləp mukəddəs kıldı. **11** U maydin elip kurbangahkə yəttə mərtiwə qeqip, kurbangah bilən uning bərqə qəqa-qəqujullirini, yuyunux dəsə wə təglikini Hudaəja atap mukəddəs kilixkə məsihlədi. **12** U yənnə məsihləx meydin əzrak elip Hərunning bəxioja kuyup uni Hudaəja atap mukəddəs kilixkə məsihlədi. **13** Andin Musa Hərunning oqujullirini aldioja kəltürüp, Pərwərdigar uningəja buyruəjanidə ularəja kənglək kiydürüp, bəllirigə bəlwəq baqlap, ularəja egiz bəklərnəni takap koydi. **14** Andin u gunah kurbanlikı kilinidiojan torpakni yetiləp kəldi; Hərun bilən uning oqujulliri gunah kurbanlikı kilinidiojan torpakning bəxioja kollirini koydi. **15** U uni boquzlıdi, andin Musa kənnidin elip, əz bərmikə bilən kurbangahning munggüzilrigə, qərisigə sürüp kurbangahni gunahnin paklıdi; qalojan kənni bolsa u kurbangahning təwigə təküp, mukəddəs boluxkə kafarət kəltürdi. **16** Andin u iq kənnini yəgəp turojan mayning həmmisini, jigərnəng üstidiki qawa mayni, ikki bərək wə üstidiki maylirini koxup aldi; andin Musa bularni kurbangahning üstidə keydürdi. **17** Bəraq [Musa] torpakning tərəsi bilən gəxi wə təkikini bolsa Pərwərdigar əzigə buyruəjanidə qədirəgnəng taxkəridə otta keydürüwətti. **18** Andin u keydürmə kurbanlik kilinidiojan qoqkənni kəltürdi; Hərun bilən

uning oqulliri kollirini qoʻqarning bexioʻja qoydi. **19** [Harun qoʻqarni] boʻqozlidi; andin Musa kenini elip kurbangahning ʻusti kismining ʻatrapiʻja sapti; **20** [Harun] qoʻqarni parqʻa-parqʻa qilib parqildi; andin Musa bexini, parqilanoʻjan gʻoxlirini barlik meyi bilan qoxup keydirdi. **21** ʻUqʻay-kerinliri bilan paqaklirini suda yudi. Andin Musa qoʻqarni pütün peti kurbangah ʻustida keydirdi. Bu Pʻrwardigar Musaʻja buyruoʻjan, «Pʻrwardigarʻja atap otta sunulidoʻjan huxbuy qikidoʻjan kurbanlik» idi. **22** Andin u kaʻhinlikʻka tiklʻox kurbanlikʻi kilinidoʻjan qoʻqarni, ikkinji qoʻqarni kaltirdi; Harun bilan uning oqulliri kollirini qoʻqarning bexioʻja qoydi. **23** U uni boʻqozlidi; wʻ Musa uning kenidin elip Harunning ong kulikining yuxmikʻi bilan ong kolining bax barmikioʻja sʻurʻup wʻ ong putning qong barmikioʻjimʻu suwap qoydi. **24** Andin Musa Harunning oqullirini aldioʻja kaltʻurʻup, kandin elip ularning ong kulaklirining yuxmikʻi bilan ong kollirining bax barmaklirioʻja sʻurdi, ularning ong putlirining qong barmaklirioʻjimʻu suwap qoydi, qaloʻjan kanni Musa kurbangahning qʻorisigʻa sapti. **25** Xundak qilib, u meyi bilan maylik kuyrukini, iq karnini yegʻop turoʻjan barlik may bilan jigʻarning ʻustidiki qawa meyini, ikki berʻak wʻ ʻustidiki maylirini qoxup elip ong arʻka putinimʻu kesip elip, **26** Pʻrwardigarning aldidiʻki petir nan selinoʻjan sewattin bir petir tokaʻq bilan bir zʻaytun may tokiqi wʻ bir dana hʻamʻak nanni elip bularni may bilan ong arʻka putning ʻustida qoydi; **27** andin bularning hʻammisini Harun bilan uning oqullirining kollirioʻja tutkuzup, pulanglatma hʻadiyaʻ bolsun dʻap Pʻrwardigarning aldida pulanglati. **28** Andin Musa bularni ularning kolliridin elip kurbangahʻtiki keydirmʻa kurbanlikning ʻustida qoyup keydirdi. Bu «kaʻhinlikʻka tiklʻox kurbanlikʻi» bolup, Pʻrwardigarʻja atap otta sunulidoʻjan, huxbuy qikidoʻjan kurbanlik idi. **29** Andin Musa tʻoxni elip pulanglatma hʻadiyaʻ sʻupitida Pʻrwardigarning aldida pulanglati; Pʻrwardigarning uningʻja buyruʻojini boyiqʻa, «kaʻhinlikʻka tiklʻox kurbanlikʻi» bolʻoʻjan qoʻqarning bu kismi Musaning ʻuluxi idi. **30** Andin Musa Mʻasihlʻox meyidin wʻ kurbangahning ʻustidiki kandin birʻaz elip, Harun bilan uning kiyimlirigʻa wʻ oqulliri bilan ularning kiyimlirigʻa sapti. Xundak qilib, u Harun wʻ kiyimlirini, oqulliri bilan ularning kiyimlirini mukʻaddʻas kildi. **31** Musa Harun bilan uning oqullirioʻja mundaʻk buyrudi: — «Bu gʻoxni jamaʻat qedirining kirix aʻozida kaynitip pixurup xu yʻardʻa olturup «kaʻhinlikʻka tiklʻox kurbanlikʻi»ʻja tʻawʻa bolʻoʻjan sewattiki nan bilan qoxup yʻanglar; bularni Harun bilan oqulliri yesun, dʻap buyruʻojinimdʻak uni yʻanglar; **32** lekin gʻox bilʻan nandin exip qaloʻjanlirining hʻammisini otta keydʻurʻuwetinglar. **33** Silʻer yʻattʻa kungiqʻa jamaʻat qedirining kirix aʻozidin qikʻmay, Hudaʻja atap kaʻhinlikʻka tiklʻox kʻunliringlar toxkuʻqʻa xu yʻardʻa turunglar; qʻunki silʻarni Hudaʻja atap kaʻhinlikʻka tiklʻox ʻuqʻun yʻattʻa kʻun ketidu. **34** Bʻugʻun kʻilinoʻjan ixlʻar Pʻrwardigarning buyruʻojini boyiqʻa silʻer ʻuqʻun kafarʻat kaltʻurʻulsun dʻap kʻilindi. **35** Silʻer ʻolmʻaslikinglar ʻuqʻun Pʻrwardigarning ʻamrini tutup jamaʻat qedirining kirix aʻozining aldida keqʻa-kʻundʻuz yʻattʻa kʻun turuxunglar kerʻak; qʻunki manga xundʻak buyrildi». **36** Harun

bilʻan oqulliri Pʻrwardigarning Musaning wasitisi bilʻan buyruʻojinining hʻammisini bʻaja kaltʻurdi.

9 Sakkizinji kʻuni Musa Harun bilʻan uning oqulliri wʻ Israilning aksakallirini qʻaqirip, **2** Harunoʻja mundaʻk dedi: — «Sʻen gunah kurbanlikʻioʻja bejirim bir moʻzayni, keydirmʻa kurbanlikʻka bejirim bir qoʻqarni ʻezʻung ʻuqʻun elip, Pʻrwardigarning aldioʻja kaltʻurgin, **3** andin Israilaroʻja sʻoz qilib: — Silʻer gunah kurbanlikʻi ʻuqʻun bir tekʻa elip kelinglar, keydirmʻa kurbanlikʻi ʻuqʻun bir moʻzay wʻ bir koʻza elip kelinglar, hʻar ikkisi bejirim, bir yaxʻka kirgʻen bolsun; **4** Pʻrwardigarning aldida sunuxʻka inaklik kurbanlikʻi sʻupitida bir torpaʻk bilʻan bir qoʻqarni elip, zʻaytun meyi ilʻaxʻtʻurʻulgʻen axlik hʻadiyaʻ bilʻan billa kaltʻurʻunglar; qʻunki bʻugʻun Pʻrwardigar ʻOʻzini silʻergʻa ayan kʻilidu, degin». **5** Ular Musa buyruʻoʻjan nʻarsilʻarni jamaʻat qedirining aldioʻja elip kʻaldi; pʻutkʻul jamaʻat yʻekin kʻelip, Pʻrwardigarning aldida hʻazir bolup turdi. **6** Musa: — Mana, bu Pʻrwardigar buyruʻoʻjan ixtur; buni kʻilsanglar Pʻrwardigarning xan-xʻaripi silʻergʻa ayan bolidu, dedi. **7** Xuning bilʻan Musa Harunoʻja: — Sʻen kurbangahʻka yʻekin berip gunah kurbanlikning bilʻan keydirmʻa kurbanlikingni sunup ʻezʻung wʻ hʻalkʻ ʻuqʻun kafarʻat kaltʻurgin; andin hʻalkning kurbanlikinimʻu sunup, Pʻrwardigar ʻamr kʻilʻoʻjandʻak ular hʻakkidʻa kafarʻat kaltʻurgin» — dedi. **8** Xuni dewidi, Harun kurbangahʻka yʻekin berip ʻoʻzi ʻuqʻun gunah kurbanlikʻi bolidoʻjan moʻzayni boʻqozlidi. **9** Harunning oqulliri kanni uningʻja sunup bʻardi; u barmikini kanoʻja tagkʻuzʻup, kurbangahning mʻungʻgʻuzlirigʻa sʻurdi, qaloʻjan kanni kurbangahning tʻuwigʻa kʻuydi. **10** Gunah kurbanlikining meyi bilʻan ikki berʻak wʻ jigʻarning ʻustidiki qawa mayni elip, Pʻrwardigar Musaʻja buyruʻojinidʻak ularni kurbangah ʻustida keydirdi. **11** Gʻox bilʻan terisini bolsa qedirgahning taxkiriʻoʻja elip qikip otta keydirdi. **12** Andin u keydirmʻa kurbanlik kʻilidoʻjan [qoʻqarni] boʻqozlidi; Harunning oqulliri uningʻja kanni sunup bʻardi; u buni kurbangahning ʻusti kismining ʻatrapiʻja sapti. **13** Andin ular parqʻa-parqʻa kʻilinoʻjan keydirmʻa kurbanlikni bexi bilʻan billa uningʻja sunup bʻardi; u bularni kurbangahʻta keydirdi. **14** U iq karni bilʻan paqaklirini yuyup, bularnimʻu kurbangahning ʻustida, keydirmʻa kurbanlikning ʻustigʻa qoyup keydirdi. **15** Andin u hʻalkning kurbanlikini kaltirdi; hʻalkning gunah kurbanlikʻi bolʻoʻjan tekini boʻquzlap, ilgiri hʻaywanni sunoʻjandʻak unimʻu gunah kurbanlikʻi qilib sundi. **16** U keydirmʻa kurbanlik kʻilidoʻjan malni kaltʻurʻup bunimʻu bʻalgilimʻa boyiqʻa sundi. **17** Andin u axlik hʻadiyani kaltʻurʻup uningdin bir qanggal elip ʻatiganlik keydirmʻa kurbanlikʻka qoxup kurbangah ʻustida keydirdi. **18** Andin hʻalkʻka bolidoʻjan inaklik kurbanlikʻi bolidoʻjan torpaʻk bilʻan qoʻqarni boʻqozlidi. Harunning oqulliri kenini uningʻja sunup bʻardi; u buni kurbangahning ʻusti kismining ʻatrapiʻja sapti. **19** Ular torpaʻk bilʻan qoʻqarning may kismini, yʻani maylik kuyruki, iq karnini yegʻop turoʻjan maylirini, ikki berʻak wʻ jigʻarning qawa meyini elip, **20** Bu may parqilirini ikki tʻoxning ʻustida qoydi, [Harun] bularni kurbangahning ʻustida keydirdi. **21** Ahirida Harun ikki tʻox bilʻan ong arʻka putini pulanglatma hʻadiyaʻ sʻupitida Musaning buyruʻojinidʻak Pʻrwardigarning aldida pulanglati. **22** Andin Harun

kollirini hálkka karitip kótürüp, ularoqa bəht tilidi; u gunah kurbanliqi, köydürmə kurbanliq wə inakliq kurbanliqini sunup, [kurbanğahtin] qüxti. **23** Musa bilən Harun jamaat qediriqə kirip, yəna yenip qikip hálkka bəht tilidi; xuning bilən Pərwərdigarning xan-xəripi pütkül hálkka ayan boldi; **24** Pərwərdigarning aldidin ot qikip, kurbangah üstidiki köydürmə kurbanliq bilən maylarni yutup kətti. Pütkül hálk buni kərüp, towlixip, düm yikilixti.

10 Harunning oqulliri Nadab bilən Abihu ikkisi öz huxbuydenini elip uningoqa ot yekip üstigə huxbuyini selip, Pərwərdigar ularoqa buyrup baqmioqan oçayriy bir otni Pərwərdigarəqa sundi; **2** xuning bilən Pərwərdigarning aldidin ot qikip ularni yəwətti; xuan ular Pərwərdigarning aldidə əldi. **3** Musa Harunoqa: — Mana, bu Pərwərdigarning: «Mən Manga yekin kəlgən adəmlərdə Özümining mukəddəs ikənlikimni kərsitimən wə barliq hálkning aldidə uluoqlinimən» degən səzining əzidur, dedi. Xuni dewidi, Harun jim turup kaldi. **4** Musa Harunning taqisi Uzziəlning oqulliri boləqan Mixael bilən Əlfazanni qakirip ularoqa: — Silər yekin kelip əz kərinədxliringlarni mukəddəs jayning aldidin kətürüp, qedirəghəning taxkiriəqa elip qikiqlar» — dedi. **5** Xuning bilən ular yekin kelip, ularni kiyiklik kəngləkliri bilən kətürtüp Musaning buyruqinidək qedirəghəning taxkiriəqa elip qikti. **6** Musa Harun wə oqulliri Əliazar bilən Itamarəqa: — Silər baxlirlarni oquq koymanglar, kiyimlirlərləni yirtmanglar; bolmisa əziqlər əlöp, pütkül jamaatkə oçəzəp kəltürisilər; ləkin kərinədxliringlar boləqan pütkül Israil jəməti Pərwərdigar yakkən ot tüpəylidin matəm tutup yioqlisun. **7** Əmma silər bolsanglar Pərwərdigaring Məsihləx meyi üstüqləroqa sürülgən boləqəqka, jamaat qedirining taxkiriəqa qikmanglar; bolmisa əlisilər, dedi. Xuni dewidi, ular Musaning buyruqinidək kildi. **8** Pərwərdigar Harunoqa səz kiliq mundaq dedi: — **9** «Sən əziqlə wə oqullirling xarəb wə ya bəxka küqlük xarəklərnəni iqip, jamaat qediriəqa hərgiz kirmənglar; bolmisa, əlöp kətisilər. Bu silər üqün dəwərdin-dəwərgə əbədiy bir bəlgilimə bolidu. **10** Xundaq kilsanglar, mukəddəs bilən adəttikini, pak bilən napakni pərk etip ajritəlaydiəqan bolisilər; **11** xundaqla Pərwərdigar Musaning wasitisi bilən Israiləroqa tapxuroqan həmmə bəlgilimilərnəni ularəqa əgitələysilər». **12** Musa Harun wə uning tirik kəloqan oqulliri Əliazar bilən Itamarəqa mundaq dedi: — «Silər Pərwərdigarəqa atəp otta sunulidiəqan kurbanliq-hədiyələrdin exip kəloqan axliq hədiyəni elip uni kurbangahning yenidə eqitqu ariləxturmioqan həl də yənglar; qünki u «əng mukəddəsələrnəning biri» həsəblinidu. **13** Bu Pərwərdigarəqa atəp otta sunulidiəqan nərsilərdin sening nəsivə wə oqullirlingning nəsivisi boləqəqka, uni mukəddəs jaydə yeyixinglar kərək; qünki mənə xundaq buyruloqandur. **14** Uningdin bəxka pulənglatma hədiyə kiliəqan təx bilən kətürmə hədiyə kiliəqan arka putni sən wə oqul-kizliring bilə pak bir jaydə yənglar; qünki bular sening nəsivə wə bilən oqullirlingning nəsivisi boləqan dəp, Israilərnəning inakliq kurbanliqliridin silərgə berilgən. **15** Ular kətürmə hədiyə kiliəqan arka put bilən pulənglatma hədiyə kiliəqan təxni otta sunulidiəqan mayliri bilən kəxup,

Pərwərdigarning aldidə pulənglatma hədiyə süpitidə pulənglitix üqün kəltürisun; Pərwərdigarning buyruqini boyiqə bular sening wə oqullirlingning nəsivisi bolidu; bu əbədiy bir bəlgilimə bolidu». **16** Andin Musa gunah kurbanliqi kiliədiəqan təkini izdiwidi, mənə u allikəqan köydürülüp boləqanidi. Bu səwəbtin u Harunning tirik kəloqan ikki oqul Əliazar bilən Itamarəqa aqikiqlinip: **17** — Nemixka silər gunah kurbanliqiniəning gəxini mukəddəs jaydə yemidənglar? Qünki u «əng mukəddəsələrnəning biri» həsəblinatti, Pərwərdigar silərnəni jamaətning gunahini kətürüp ular üqün uning aldidə kafərat kəltürisun dəp, xuni silərgə təkəsim kiliəqanidi. **18** Mənə, uning kəni mukəddəs jayning iqigə kəltürülmidi; silər əslidə mən buyruəqandək uni mukəddəs jaydə yeyixinglar kərək idi, — dedi. **19** Ləkin Harun Musəqə: — Mənə, bular bugin [toqra ix kiliq] əzirlining gunah kurbanliqi bilən köydürmə kurbanliqini Pərwərdigarning aldidə sundi; mənəning bəximəqə xu iqlər kəldi; əgər mən bugin gunah kurbanliqiniəning [gəxini] yegən bolsam, Pərwərdigarning nəziridə obdan boləttimə? — dedi. **20** Musa buni əngləp jawəbidin razi bolidi.

11 Pərwərdigar Musa bilən Harunoqa mundaq dedi: — **2** Israiləroqa mundaq dəgin: — Yəz yuzidiki barliq həywanlarning iqidin silərgə yeyixkə bolidiəqan janiwarlar xuki: — **3** Həywanlar iqidə həm tuyakliri pütün aqimək (tuyakliri pütünləy yerik) həm kəxigüqi həywanlarning hər birini yəsənglar bolidu. **4** Ləkin kəxigüqi yəki aqimək tuyakliq həywanlardin təwəndikilərnəni yeməslikinglar kərək: — Təgə: qünki u kəxigini bilən tuyiqi aqimək əməs. Xunga u silərgə hərəm bolidu. **5** Suəqur bolsa kəxigini bilən tuyiqi aqimək əməs — u silərgə hərəm bolidu. **6** Toxqan bolsa bumu kəxigini bilən tuyiqi aqimək əməs — u silərgə hərəm bolidu. **7** Qoxka bolsa tuyakliri aqimək (tuyakliri pütünləy yerik) boləqini bilən kəximigini üqün silərgə hərəm bolidu. **8** Silər xu həywanlarning gəxidin yeməslikinglar kərək wə ularning əlökigimə təgmənglar. Ular bolsa silərgə hərəm bolidu. **9** Suda yaxaydiəqan janiwarlardin təwəndikilərnəni yeyixkə bolidu: — sudiki, yəni dəryə-dəngizlardiki janiwarlardin kənitə wə kəsirəkliri boləqanlarni yeyixkə bolidu; **10** ləkin dəryə-dəngizlarda yaxaydiəqan, yəni sularda top-top üzidiəqan barliq janiwarlardin, kəsirəkliri yəki kənitə bolmioqanlirini yeməslikinglar kərək; ular silərgə yirginqlik sanalsun. **11** Məzkur janiwarlar dərwəkə silərgə yirginqlik sanalsun; silər ularning gəxidin yeməslikinglar kərək; ularning əlökini yirginqlik dəp kəranglar. **12** Sudiki janiwarlarning iqidin kənitə bilən kəsiriqi bolmioqan janiwarlarning həmmisi silərgə yirginqlik sanalsun. **13** Uqar-kənatlardin təwəndikilər silərgə yirginqliktur; ular yeyilməsliki kərək wə silərgə yirginqlik boləqan: — yəni bürküt, kəritəz-təpkuqlar, dēngiz bürküti, **14** kərləqəq kuyruqluk sar, ləqin wə ularning hilliri, **15** həmmə kəqə-qəzəqunlar wə ularning hilliri, **16** müxükyəpəlak, tēgikux, qayka, sar wə ularning hilliri, **17** hūwkuq, kərna, ibis, **18** əkkə, sakijkuq, bəlik, əloquq, **19** ləylək, turna wə uning hilliri, hēpüp wə xəpəreng kətarliklər silərgə hərəm sanalsun. **20** Buningdin bəxka tət putlap mēngidiəqan, uqidiəqan uxək janiwarlarning həmmisi silərgə yirginqlik bolidu. **21** Həlbuki, tət

putlap mangidioqan, uqidioqan uxax janiwarlardin t wendikil rni yes nglar bolidu: — puti bil n  gilik paqiki bolup, y r y zid  sakriyalaydioqanlarni yes nglar bolidu; **22** bularning iqidin silerg  yeyixk  bolidioqanliri: — qekətkə w  uning hilliri, kara qekətkə w  uning hilliri, tomuzo a w  uning hilliri, q kq kiz w  uning hilliri. **23** Lekin t t putl k bololan  milig qi həm uqidioqan h mm  baxk  janiwarlar silerg  yirginqlik sanalsun. **24** Bu janiwarlardinmu munda  yol bilən napak bolisil r; birkim ularning  l k tenigə tag s  k q kirgüqə napak hesablinidu. **25** Kimdekim bularning  l kining bir k simini kətürsə  z kiyimlirini yuyuxi ker k, u kixi k q kirgüqə napak hesablinidu. **26** Tuy kliri aqimak, bir k p t n y bel nmi n yaki k ximaydioqan h ywanlarning h mmisi silerg  h ramdur; h rkim [ularning  l kig ] tag s  napak sanalsun. **27** T t puti bilən mangidioqan h ywanlarning iqidin tapini bilən mangidioqanlarning h mmisi silerg  napak bolup, h rkim ularning  l k t nirig  tag s  k q kirgüqə napak sanilidu. **28** Kimki ularning  l kini kətürsə  z kiyimlirini yuyuxi ker k, u kixi k q kirgüqə napak turidu. Bu həywanlar bolsa silerg  h ram bolidu. **29** Y r y zid   milig qi uxax janiwarlarning iqidin silerg  h ram bololanlar munular: — kari u zokor, q x n, k sl n k w  ularning t rliri, **30** salma, k zil k sl n k, tam k sl n ki, t g t k k sl n k w  hameleon k tarliklar h ram bolidu. **31** Bularning h mmisi y r y zid   milig qi h mm  uxax janiwarlarning iqid  silerg  h ram bolidu; ularning  l kig  tag s , k q kirgüqə napak sanilidu. **32** Bu janiwarlarning  l ki h rkanda  nemigə q x p k lsa xu nem  napak hesablinidu — h rkanda  yao aq qa a-k  a bolsun, kiyim bolsun, ter  bolsun, ta ar bolsun, h rkanda  ixk  ixlitilidioqan  swab bolsun, su a qilinixi ker k; ular k q kirg q  napak sanilip, keyin pak bolidu. **33** Bularning biri sapaldin yasalo an h rkanda  qa a iqig  q x p k lsa, xu qa a iqidiki h mm  n rs  napak sanalsun w  qa a  zi sundurulsun. **34**   ar  aqidiki sudin ax-taam  stig  q qr p k ts , ax-taam napak sanalsun w  xundakla  aqidiki h rkanda  iqimlikmu napak sanalsun. **35** H rnemig  und k  l kning bir r k simi q x p k lsimu, napak sanalsun.   ar tonur w  o  ak bolsa, napak boldi d p q kiwetilsun; ular silerg  h ram bolsun. **36** Lekin xundək əhwalda bul k yaki su yiqilidioqan k l k yenila pak sanilidu;  mma birkim ularning  l k tenigə tag s  napak bolidu. **37**   ar und k  l kning birər kəsimi terixk  t yyarlano an danlaro a q x p k lsa, bumu yenila pak sanilidu. **38** Lekin   ar d nning  stig  su kuyulo andin keyin xundək bir  l kning birər kəsimi q x p k lsa, undəkta bu danlar silerg  napak sanalsun. **39**   ar silerg  yeyixk  bolidioqan həywanlardin biri  l p k lsa, uning  l kig  tag k n kixi k q kirgüqə napak sanalsun. **40** Kimki und k  l kning   oxidin yes ,  z kiyimlirini yuyuxi ker k w  k q kirgüqə napak sanalsun; xundəkta und k bir  l kni k t rg n kiximu kiyimlirini yuyuxi ker k w  u kixi k q kirgüqə napak sanalsun. **41** Y r y zid   milig qi h mm  uxax janiwarlar yirginqlik sanilip, h rgiz yeyilmisun. **42** Korsiki bilən be irl p mangidioqan janiwar bolsun, y r y zid  y r p t t puti bilən yaki k p putliri bilən

mangidioqan  milig qi janiwarlarning h rt rl kini bolsa, ularni h rgiz yem nglar; q nki ular yirginqlikdu. **43** Sil r bolsanglar munda   milig qi janiwarning s w bidin  z nglarni yirginqlik k lmaslik nglar ker k.  z nglarni ular t p ylidin napak k lmanglar, bolmisa ularning s w bidin bulo inip k lisil r; **44** q nki Mən Hudayinglardurm n. Sil r  z nglarni [ z m ] atap m k dd s kəlixinglar ker k; Mən  z m m k dd s bolo aq sil rmu  z nglarni m k dd s tutuxunglar ker k. Sil r  z nglarni y r y zid   milig qi uxax h rkanda  janiwarlarning s w bidin napak k lmanglar. **45** Q nki Mən  z Hudayinglar boluxk  sil rni Misir zeminidin qəkirip k l n P rw rdigardurm n; sil r m k dd s bolunglar, q nki M n m k dd sturm n. **46** Xular bolsa qarpay bil n u ar-kənatlar, suda y ridioqan h rbir janiwar bil n y r y zid   milig qi h rbir uxax janiwarlar to risidiki k nun-b lgilimidur. **47** Bular bil n h ram-h lalni ukup, yeyixk  bolidioqan həywan bil n yeyixk  bolmaydioqan həywanlarni p rk  t l ysilar.

12 P rw rdigar Musao a s z k lip munda  dedi: — **2** Israillaro a s z k lip munda  de in: — «Ayal kixi h milidar bolup o ul tuo sa, ad t k rt p a r k bololan k nliridikid k y tt  k ngiq  napak sanalsun. **3** S kizinqi k ni o li bolsa h tn  k linsun. **4** Ayal bolsa xuningdin keyin ottuz  z k ngiq  «k n paklinix»ta tursun; paklinix k nliri tamam bolmo u a h q b m k dd s n rsig  tag misun, m k dd s jayo imu kərmisun. **5**   ar u k z tuo sa undəkta adət künliridikidək ikki h ptig q  napak turup, andin atm x alt  k ngiq  «k n paklinix»ta tursun. **6** M yli o ul yaki k z tuo sun, k n paklinix k nliri tamam bololo andin keyin u ayal keyd rm  k rbanlik üçün bir yaxk  kir n k zini, gun h k rbanlik üçün bir ba ka yaki paht kni elip jama t qədirining kirix a zio a, kəhınning k xi o a k lt rsun. **7** K h n uni P rw rdigarning aldidə sunup, xu ayal üçün kafar t k lt ridu; xuning bilən u hunidin pak bolidu. O ul yaki k z tuo kan ayal to risidiki k nun-b lgilim  mana xudur. **8**   ar uning k zio a k rbi yətmisə, u ikki paht k yaki ikki ba ka k lt rsun; ularning biri keyd rm  k rbanlik üçün, y n  biri gun h k rbanlik üçün bolidu; xu yol bilən k h n uning üçün kafar t k lt ridu; u ayal pak bolidu.

13 P rw rdigar Musa bilən Harunoğa s z k lip munda  dedi: — **2** Birsining bədinining terisidə bir q kan, yaki təmrətkə yaki park rak taxma q kip, uningdin bədinining terisidə pes -mahaw kesilining jarahiti p yda bololan bolsa, u kixi Harun kəhınning yaki uning k h n o ulliridin birining k xi o a k lt r lsun. **3** K h n uning bədinining jarahitigə karaydu; jarahət bololan jayning təki a irip kətkən h md  jarah tmu  trapidik  teridin kenik rak k r ns , bu pes -mahaw kes llikidur. Xunga k h n uni k rg ndin keyin u kixini «napak» d p jakərlisun. **4** Lekin   ar uning bədinining terisidiki p yda bololan axu yaltir k q kan a  bolup,  trapidik  teridin kenik rak k r nmis  w  t kimu a irip kətmigən bolsa, k h n bu jarahət bar kixini y tt  k ngiq  ayrim solap ko sun. **5** Yəttinqi k ni k h n uning a karisun w    ar jarahət ohxax turup, terisidə kəngiyip kətmigən bolsa, k h n uni y n  y tt  k ngiq 

ayrim solap koysun. **6** Yëttinqi küni kahin uningöja yëna karisun wə jarahätning rënggi suslaxkan wə kengiyip kətmigən bolsa, undakta kahin uni «pak» dəp jakarlisun; jarahätning pəkət bir qaka ikənliki bekitilip, kesəl kixi öz kiyimlirini yuyup pak sanalsun. **7** Ləkin əgər u kahinoja kərinüp «pak» dəp jakarlanojandin keyin xu qaka terisidə kengiyip kətsə, undakta u yəna bir kətim kahinoja kərinusun. **8** Kahin uningöja yəna karisun wə əgər qaka uning terisidə kengiyip kətkən bolsa, kahin uni «napak» dəp jakarlisun; u jarahət pesə-mahawdur. **9** Əgər birkimdə pesə-mahaw jarahiti pəyda bolup kəlsa kahinning kəxiöja kəltürilsun. **10** Kahin uning jarahitigə səpsəlip karisun; wə əgər terisidə aq bir qikan pəyda boləjan, tükü akirip kətkən bolsa wə qikan qikkən jayda ət-gəxi kərinüp kəlojan bolsa, **11** bu uning bədinining terisigə qüxkən kona pesə-mahaw jarahitining kaytidin kəzojilixi bolup, kahin uni «napak» dəp jakarlisun. U napak boləjini üqün uni solaxning həjiti yök. **12** Ləkin əgər pesə-mahaw kəzojilip, jarahiti bar kixining terisigə yeyilip kətkən bolsa, kahin nəgila karisa xu yərdə xu «pesə-mahaw» bolsa, terisini bəxidin putiojiqə kaplap kətkən bolsa, **13** undakta kahin uningöja səpsəlip karisun; mana, u pesə-mahaw jarahiti pütün bədinini kaplap kətkən bolsa, u jarahiti bar kixini «pak» dəp jakarlisun; qünki uning pütün bədinü akirip kətkən bolup, u «pak» dəp sanalsun. **14** Ləkin kaqaniki uningda ət-gəxi kərinüp kəlsa, u kixi napak sanalsun. **15** Kahin mundak kərtünən ət-gəxigə karap, u kixini «napak» dəp jakarlisun; qünki xu ət-gəx napak bolup, u pesə-mahaw kesilidur. **16** Həlbuki, əgər ət-gəxi kaytidin əzgirip, akarsa u kixi yəna kahinning kəxiöja kəlsun. **17** Kahin uningöja səpsəlip karisun; jarahət akərojan bolsa, kahin jarahiti bar kixini «pak» dəp jakarlisun; u pak sanilidur. **18** Əgər birkimning bədinining terisigə hürək qikiq sakjiyip, **19** hürəkning ornida aq qikan yaki kizəjuq daq pəyda boləjan bolsa, kahinoja kərsitilsun. **20** Kahin uningöja səpsəlip karisun; əgər daq ətrapidiki teridin kənikrak kərinəsə, xundakla uningdiki tüklər akirip kəlojan bolsa, undakta kahin uni «napak» dəp jakarlisun; qünki bu hürəkting kəzojilip pəyda boləjan pesə-mahaw kesili jarahitidur. **21** Ləkin kahin uningöja səpsəlip kəriojanda, daq qikkən jayda akirip kəlojan tüklər bolmisa, wə daqmu ətrapidiki teridin kənikrak bolmisa, rənggi səl susrak boləjan bolsa, undakta kahin uni yəttə küngiqə ayrim solap koysun. **22** Əgər daq dərəkə terisigə yeyilip kətkən bolsa, kahin uni «napak» dəp jakarlisun; qünki bu [pesə-mahaw] jarahitidur. **23** Əmma əgər daq əz jayida tohtap yeyilmiojan bolsa, bu pəkət hürəkning zəhmi, halas; kahin uni «pak» dəp jakarlisun. **24** Əgər birsining bədinining terisining məlum jayı kəyüp kəlip, kəyən jay aq-kizəjuq yaki pütünləy aq daq bolup kəlsa, **25** kahin uningöja səpsəlip karisun; əgər xu daqdiki tüklər akirip kətkən, daqmu ətrapidiki teridin kənikrak bolup kəlojan bolsa, undakta bu kəyik yarisdin pəyda boləjan pesə-mahaw kesilidur; kahin uni «napak» dəp jakarlisun; qünki u pesə-mahaw jarahitidur. **26** Ləkin əgər kahin səpsəlip kəriojanda, daqning ornida həqkəndak akirip kətkən tük bolmisa, xundakla daqmu ətrapidiki teridin kənik bolmisa, bəlki rənggi sus bolsa, undakta kahin

uni yəttə küngiqə ayrim solap koysun. **27** Yəttinqi küni kahin uningöja yəna karisun; daq terisidə kengiyip kətkən bolsa, kahin uni «napak» dəp jakarlisun; qünki u pesə-mahaw jarahitidur. **28** Əmma əgər daq jayida tohtap, yeyilmiojan bolsa, xundakla rənggi sus bolsa, bu pəkət kəyüktin boləjan qawartku, halas; kahin uni «pak» dəp jakarlisun; qünki u kəyüktning tatuki, halas. **29** Əgər bir ər yaki kixining bəxida yaki sakildu jarahət pəyda bolsa, **30** kahin jarahətkə səpsəlip karisun; əgər jarahət ətrapidiki teridin kənikrak kərinəsə, üstidə xaləng serik tük bolsa, undakta kahin uni «napak» dəp jakarlisun; qünki bu jarahət kəkaq bolup, bax yaki sakildiki pesə-mahawning alamtidur. **31** Əgər kahin kəkaq jayoqa səpsəlip kəriojanda, u ətrapidiki teridin kənik kərinmisə, xundakla uning iqidə həqkəndak kara tükmu bolmisa, undakta kahin kəkiqi bar kixini yəttə küngiqə ayrim solap koysun. **32** Kahin yəttinqi küni kəkaqqa yəna səpsəlip karisun; kəkaq kengiyip kətməy, üstidimu həqkəndak serik tük bolmisa, xundakla kəkaq ətrapidiki teridin kənik kərinmisə, **33** jarahiti bar kixi barlik qaq-sakilini qüxürtüwətsun; kəkaqning əzini qöjdimisun. Kahin kəkiqi bar kixini yəna yəttə küngiqə ayrim solap koysun. **34** Yəttinqi küni kahin kəkaqqa səpsəlip karisun; əgər kəkaq teridə kengiyip kətmigən bolsa, xundakla ətrapidiki teridin kənik kərinmisə, kahin uni «pak» dəp jakarlisun. Andin u kiyimlirini yusun; xuning bilən u pak sanilidur. **35** Ləkin əgər u «pak» dəp jakarlanojandin keyin kəkaq terida kengiyip kətsə, **36** kahin uningöja yəna səpsəlip karisun; əgər kəkaq teridə kengiyip kətkən bolsa, serik tükning bar-yoklukini təxürükning həjiti yök; qünki bu kixi napaktur. **37** Əgər kəkaq jayida xu peti kəlip, üstidin kara tük ünüp qikkən bolsa, kəkaq sakəyojan bolidur; u kixi pak boləqaqqa, kahin uni «pak» dəp jakarlixı kerək. **38** Əgər ər yaki ayal kixining bədinining terisidə daq pəyda bolup, bu daqlar parkirək həm aq bolsa **39** kahin səpsəlip karisun; əgər bədənning terisidiki xu daqlar suslixip boz rənggə yüzləngən bolsa, bu teridin qikkən bir taxma, halas; bu kixi pak sanalsun. **40** Əgər birkimning bəxining tükliki qüxüp kətkən bolsa, u pəkət bir takir bax, halas; u pak sanalsun. **41** Əgər uning bəxining tükü pəxəna təripidin qüxkən bolsa, u pəkət paynəkəbx, halas; u yənila pak sanalsun. **42** Ləkin əgər uning takir bəxi yaki paynək bəxida kizəjuq aq daq kərinəsə, undakta xu jarahət uning takir bəxi yaki paynək bəxidiki pesə-mahaw kesilining bir alamtidur. **43** Kahin jarahitigə səpsəlip karisun; əgər uning takir bəxida yaki paynək bəxida ixik jarahət bolsa həmdə pesə-mahaw kesilining alamtidək kizəjuq aq kərinəsə, **44** undakta u pesə-mahaw kesiligə giriptar boləjan adəm bolup, napak həsəblinidur. Uning bəxiöja xundak jarahət qüxkən boləjaq, kahin uni mutlək «napak» dəp jakarlisun. **45** Xundak jarahiti bar pesə-mahaw kesili boləjan kixi kiyimliri yirtik, qəqliri quwuk, burut-sakili yepiklik həlda: «Napak, napak!» dəp towlap yürüxi kerək. **46** Xu jarahiti boləjan barlik künlərdə u «napak» sanilidur; u napak boləjaqqa, ayrim turuxi kerək; uning turaləjisi qədirgəhning sirtida bolmisa. **47** Əgər bir kiyimda, məyli yungdin yaki kanaptin tikiləng bolsun uningda pesə-mahaw iz-deqi pəyda bolsa, **48** yəni kanap yaki yungdin

tokulojan rəhttə, ərux yipida yaki arkaq yiplirida bolsun, terə-hurumda yaki teridin etilgən hərəkəndə nərsilərdə pesə-mahaw iz-deoqi bolsa, **49** xundakla kiyim-keqək yaki terə-hurumda, ərux yip yaki arkaq yiplirida, ya terə-hurumdin etilgən nərsilərdə pəyda boləjan iz-daoq yexilraq yaki kizəuq bolsa bu iz-daoq «pesə-mahaw iz-deoqi» dəp kərilip kaħinoqə kərsitilsun. **50** Kaħin [daoqka] səpsəlip kərisun, andin iz-daoq pəyda boləjan nərsini yəttə künigə qəyrim səklisun. **51** U yəttinqi künə iz-daoqə qarap bəksun; iz-daoq qüxkən kiyim-keqək, məyli arkaq yipta yaki ərux yipta bolsun, yaki terə-hurumda yaki terə-hurumdin etilgən nərsidə bolsun, u kengiyip kətkən bolsa, bu iz-daoq qiritkük pesə-mahaw kesili dəp həsəblinip, ular napək sanalsun. **52** Xuningdək kaħin ərux yip yaki arkaq yipida iz-daoq bolsa kiyim-keqək yaki terə-hurumdin etilgən nərsidə xundək iz-daoq bolsa ularnıma keydüriwətsun; qünki bu qiritkük pesə-mahaw kesilidur. Mundaq nərsilərnıng həmmisini otta keydüriw kerəktur. **53** Ləkin kaħin uningə qəpsəlip kərioqanda, iz-daoq kiyim-keqəktiki ərux yipta bolsun, arkaq yipta bolsun, yaki terə-hurumdin etilgən nərsidə bolsun, iz-daoq kengəymigən bolsa, **54** undakta kaħin deoqi bar nərsini yuyulsun dəp buyrup, ikkinqi kətim uni yəttə künigə qəklisun. **55** Bu nərsə yuyuləqandin keyin kaħin yənə daoqka səpsəlip kərisun; əgər uning rənggi əzgərmigən bolsa (gərqə kengiyip kətmigən bolsimu), u yənəla napaktur; sən uni otta keydürgin. Qünki məyli uning iz-deoqi i q yüzidə bolsun yaki tax yüzidə bolsun u qiritkük iz-daoq həsəblinidu. **56** Ləkin əgər kaħin səpsəlip kərioqanda, mana, daoqning rənggi yuyuləqandin keyin suslixip kətkən bolsa, u xu kismini kiyim-keqəktin, ərux yiptin yaki arkaq yiptin bolsun, yaki terə-hurumdin bolsun uni yirtip kəti, taxliwətsun. **57** Əgər bu iz-daoq kiyim-keqəktə, məyli arkaq yipta yaki ərux yipta bolsun, ya terə-hurumdin etilgən nərsidə kəriwsun, bu kengiyidəjan birhil pesə-mahaw iz-deoqi dəp sanalsun; sən u qaplawkən kiyim-keqəkni keydüriwətkin. **58** Ləkin əgər iz-daoq kiyim-keqəktə bolsun (ərux yipida yaki arkaq yipida bolsun) yaki terə-hurumdin etilgən nərsidə bolsun, yuyulux bilən qikip kətsə, undakta bu egin ikkinqi kətim yuyulsun, andin pak sanalsun. **59** Pesə-mahaw kesiliningkidək iz-daoq pəyda boləjan yung yaki kanap rəhttin tokulojan kiyim-keqək (iz-daoq ərux yipta yaki arkaq yipta bolsun) yaki terə-hurumdin etilgən nərsilər toqrisidiki qanun-bəlgilimə mana xudur; buning bilən ularni pak yaki napək jakarlawka bolidu.

14 Pərwərdigar Musaqə səz kilip mundaq dedi: — **2** Pesə-mahaw boləjan kixi pak kilinidəjan künidə bəja kilix kerək boləjan qanun-bəlgilimə mana təwəndikidəktur: — U kaħinning aldioqə kəltürilsun. **3** Kaħin qədirəgəhnıng taxkiriə qikip, pesə-mahaw boləjan kixigə səpsəlip kərisun; əgər pesə-mahaw boləjan kixi kesilidin sakəyojan bolsa, **4** Undakta kaħin pak kilinidəjan kixigə pak, tirik kuxtin ikkini uningə qəyrim kədir yaoiqi, kizil rəht wə zofa kəltürüxkə buyrusun. **5** Andin kaħin kuxlarning birini ekin su qəqilənojan sapal kozining üstidə boquzlanglar dəp buyrusun; **6** andin tirik kuxni bolsa, kaħin uni kədir yaoiqi, kizil rəht wə zofa bilən elip kəlip, bu nərsilərnıng

həmmisini tirik kux bilən birgə ekin suning üstidə boquzlanəjan kuxning kənoqə qilisun, **7** andin pesə-mahawdin pak kilinidəjan kixigə yəttə kətim səpxi bilən uni pak dəp jakarlisun; wə tirik kuxni dalaəqə qəyrim bərsun. **8** Pesə-mahawdin pak kilinidəjan kixi kiyimlirini yuyup, bədinidiki barlıq tükləni qüxürüp, suda yuyunəqandin keyin pak həsəblinidu. Andin uningə qədirəgəhka kirixkə iəzəttə bolidu; pəqəttə u yəttə künigə qə qədirining texida turuxi kerək. **9** Yəttinqi künə u bədinidiki həmmə tükləni qüxürsün; baxning qaq-sakalliri wə kəxini, yəni barlıq tüklirini qüxürsün; u kiyimlirini yuyup öz bədinini suda yusun, andin pak bolidu. **10** Səkkizinqi künə u ikki bejirim ərkək qəzə bilən bir yaxka kirgən bejirim qixi kəzidin birni, xuningdək bir [əfəhnıng] ondin üqigə barawər zəytun meyi iləxtürüləgil esil un «axlıq hədiyə»ni, bir log zəytun meyini kəltürsün. **11** Uni «pak» dəp jakarlayidəjan bu rəsim-qəaidini ətküzidəjan kaħin pak kilinidəjan kixini wə u nərsiləni jamaəttə qədirining kirix əozida, Pərwərdigarning aldidə hazır kilsun. **12** Andin kaħin ərkək qəzilərnıng birini elip itaətsizlik qurbanlıqı kilip sunup, uning bilən billə xu bir log zəytun meyinimu kəltürüp, pulanglatma hədiyə süpitidə Pərwərdigarning aldidə pulanglatun. **13** Qəzə bolsa mükəddəs bir jayning iqidə gunah qurbanlıqı bilən keydürmə qurbanlıqlar boquzlinidəjan jayda boquzlansun; qünki itaətsizlik qurbanlıqı bolsa gunah qurbanlıqə oħxə, kaħinoqə təwə bolup «əng mükəddəsərnıng biri» sanilidu. **14** Kaħin itaətsizlik qurbanlıqının kənidin elip pak kilinidəjan kixining əng kulikining yumxikə qə wə əng kolining qəng barmiki bilən əng putining qəng barmikiəyimu sürüp qəwsun. **15** Andin kaħin xu bir log zəytun meydin elip, əzining sol kolining alqiniə azəyina kuysun. **16** Kaħin əng barmikiəni sol kolidiki zəytun meyiə qiləp, Pərwərdigarning aldidə yəttə kətim barmiki bilən səpsun. **17** Andin kaħin kolidiki qəlojan maydin elip, pak kilinidəjan kixining əng kulikining yumxikə qə, əng kolining bax barmikiə wə əng putining bax barmikiə sürüləgil itaətsizlik qurbanlıqının kəninə üstigə sürüp qəwsun. **18** Sürüp bolup, kaħin kolidiki exip qəlojan mayni pak kilinidəjan kixining bəxiə qə kuysun. Bu yol bilən kaħin uning üqün Pərwərdigarning aldidə kafarəttə kəltüridu. **19** Andin kaħin gunah qurbanlıqını sunup, pak kilinidəjan kixini napaklıkidin pak kilixkə kafarəttə kəltüridu; ahirida u keydürmə qurbanlıqni boquzlisun. **20** Kaħin keydürmə qurbanlıq bilən axlıq hədiyəni qurbəngəhta sunsun. Bu yol bilən kaħin uning üqün kafarəttə kəltürüp, u kixi pak bolidu. **21** Ləkin u kəmbəəqəlliktin xundək kilixkə qurbi yətmisə, əzigə kafarəttə kəltürüw üqün «pulanglatma hədiyə» süpitidə yəloquz bir ərkək qəzini itaətsizlik qurbanlıqı kilip kəltürsün, xuningdək axlıq hədiyə üqün bir əfəhnıng ondin birigə barawər zəytun meyi iləxtürüləgil esil un bilən bir log zəytun meyini kəltürsün **22** wə əz əhwaləy qəyrimə ikki pahtək yaki ikki baqka elip kəlsun; biri gunah qurbanlıqı üqün, yənə biri keydürmə qurbanlıqı üqün bolsun; **23** səkkizinqi künə bularnı əzining pak kilinixi üqün jamaəttə qədirining kirix əoziqə elip kəlip, Pərwərdigarning aldidə kaħinning kəxiə qə kəltürsün. **24** Kaħin itaətsizlik qurbanlıqı

bolidioqan  rk k k za bilən xu bir log mayni elip, bularni pulanglatma h diya s pitid  P rw rdigarning aldidə pulanglatsun. **25** Ita tsizlik k rbanliki kilinoqan  rk k k zini bolsa  zi boq zlisun; andin kahin ita tsizlik k rbanlikining kenidin azo ina elip, pak kilinidioqan kixining ong kulikining yumxikio a, ong kəlining bax barmikio a w  ong putining bax barmikio a sürsun. **26** Andin kahin maydin elip, sol kəlining alikinio a azo ina kuysun. **27** Xundak kilip, kahin ong barmiki bilən sol kəlidiki maydin P rw rdigarning aldidə yett  ketim səpsun. **28** Andin kahin  zi kəlidiki maydin elip, pak kilinidioqan kixining ong kulikining yumxikio a w  ong kəlining bax barmiki bilən ong putining bax barmikio a ita tsizlik k rbanlikining kenining  stig  sürsun. **29** Xuning bilən P rw rdigarning aldidə uning a kafar t kəltürüxkə kahin kəlidiki mayning q lo inini pak kilinidioqan kixining bexio a kuysun; **30** andin xu kixi  z k rbio a qarap pahtaktin birni yaki baqkidin birni sunsun; **31**  z k rbio a karap, birini gunah k rbanliki, y n  birini k yd rm  k rbanlik kilip axlik h diya bilən bill  sunsun. Bu yolda kahin P rw rdigarning aldidə pak kilinidioqan kixi  q n kafar t k lt ridu. **32**  zid  pes -mahaw bolox, pak kilinixi  q n wajip bolidioqan n rsil rni kəltürüxkə k rbi y tm y dioqan kixil r to risidiki q nun-b lgilim  mana xulardur. **33** P rw rdigar Musa bilən  aruno a munda  dedi: — **34** — Sil r Mən  z nglaro a miras kilip beridioqan Kənaan zemini a kirg ndin keyin, Mən sil r ig  bolidioqan xu zemindiki bir  yg  birhil pes -mahaw yarisini  w ts m, **35**  yning igisi kahinning k xio a berip, uning a buni məlum kilip: «Mening  y mg  waba y kk nd k k r n du», d p məlum kilixi ker k. **36** Kahin bolsa: —  ydiki h mm  n rsil r nap k bolmisun  q n mən berip bu wabao a səpselip qaraxtin burun əyni bikarlanglar, d p buyrusun. Andin kahin kirip  yg  səpselip qarisan. **37** U xu wabao a səpselip qar io inida, mana  yning tamlirio a waba dao liri yəkkən jaylar kawak bolsa, həm yexilo a mayil yaki k zo uq bolup, tamning y zidin kenikrak bolsa, **38** kahin  yning ixikining aldio a q kip, ixikni yett  k ngiq  tak p koysun. **39** Andin kahin y ttingi k ni yenip kelip, səpselip qar io inida,  yning tamliridiki iz-dao  kengiyip kətkən bolsa, **40** kahin: — Waba yəkkən taxlarni qəkirip x h rning sirtidiki nap k bir jayo a taxliwetinger, d p buyrusun. **41** Xuning bilən birgə u  yning iqining t t ətrapini k rdorsun w  ular k roqan suwakni bolsa x h rning texidiki nap k bir jayo a t kw tsun. **42** Andin ular bax a taxlarni elip, ilgiriki taxlarning ornida koysun w  bax a h k lay etip, uning bilən əyni kaytidin suwisun. **43**  g r u taxlarni qəkirip, əyni k rdurup kaytidin suwat andin keyin,  yd  waba deo i y n  p yda bolsa, **44** undak a kahin y n  kirip buning a səpselip qarisan. S pselip qar io inida, mana iz-dao   yd  kengiyip kətkən bolsa, bu  yg  y kk ni qirit k  waba bolidu;  y nap k sanilidu. **45** Bu w jidin ular əyni, yəni yao aq-tax w  barlik suwik  bilən bill  q x r p, h mmisini k t r p x h rning sirtidiki nap k bir jayo a taxliwətsun. **46** Kimdəkim  y tak loqan m zgild  uning a k rs , u k q kirg    nap k sanilidu. **47**  g r birkim  y iqida yat an bolsa, kiyimlirini yusun; w  əgər birs   yd  o izalanoqan bolsa, umu  z kiyimlirini

yusun. **48** Lekin kahin kirip,  yg  səpselip qar io inida  y suwalo andin keyin waba uning a kengiyip kətmigən bolsa, undak a kahin əyni «pak» d p jakarlisun; q nki uningdiki waba sa ayo an bolidu. **49** Andin u  yning pak kilinixi  q n ikki k x, k dir yao iqi, k zil r ht bilən zofa elip kelip, **50** k xlarning birini əkin su q qilanoqan sapal kozining  stid  boq zlisun; **51** andin u k dir yao iqi, zofa, k zil r ht w  tirik k xni bill  elip kelip, bu n rsilarning h mmisini boq zlan an k xning k nio a, xundak a əkin su a q lap,  yg  yett  mərtiwə səpsun; **52** bu yol bilən u əyni k xning k ni, əkin su, tirik k x, k dir yao iqi, zofa w  k zil r ht ar k l nap k ktin paklaydu. **53** Andin u tirik k xni x h rning sirtida, dalada k yup bərsun. U xundak kilip,  y  q n kafar t k lt ridu; u  y pak sanilidu. **54** Bular bolsa hərhil pes -mahaw jarah ti, ka aq, **55** kiyim-keçək w   yg  yəkkən pes -mahaw wabasi, **56** teridiki q kanlar, təmrətkə w  parkirak a  iz-dao l to risidiki q nun-b lgilimidur. **57** Xu b lgilimil r bilən bir n rsining q ysi a walda nap k, q ysi a walda pak bolidioqanlikini p rk etix  kərsətmə berixə bolidu; mana bu pes -mahaw to risidiki q nun-b lgilimidur.

15 P rw rdigar Musa bilən  aruno a s z kilip munda  dedi: — **2** Israilaro a munda  d nglar: —   rk nd k  rk kning  z tenidin akma q ks  xu kixi xu akma s w bidin nap k sanalsun. **3** Akma q k xtin bol an nap k k to risidiki h k m xuki, akmisi m yli tenidin  kip tursun yaki  k xtin to titilo an bolsun, xu kixi y nila nap k sanalsun; **4** munda  akma bol an kixi yat an h rbir orun-k rp  nap k sanilidu w  u q ysi n rsining  stid  oltursa xu n rsimu nap k sanilidu. **5** Kimki u yat an orun-k rp g  t gs ,  z kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun, andin k q kirg    nap k sanalsun. **6** Xuningd k kimki munda  akma bol an kixi olturoqan n rsida oltursa  z kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun w  k q kirg    nap k sanalsun. **7** Kimki akma bol an kixining tenig  t gs ,  z kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun, w  k q kirg    nap k sanalsun. **8**  g r akma bol an kixi pak birsig  t k rs , xu kixi  z kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun, k q kirg    nap k sanalsun. **9** K ysibir  g r-tokumning  stig  [akma bol an] kixi mins , xu n rs  nap k sanalsun. **10** Kimki uning tegid  k yulo an n rsil rg  t gs  k q kirg    nap k sanilidu; w  kimki xu n rsil rni k t rs ,  z kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun, w  k q kirg    nap k sanalsun. **11** Akma bol an kixi k lini yumastin birkimg  t g ks , xu kixi  z kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun w  k q kirg    nap k sanalsun. **12** Akma bol an kixi sapal q qini tutup salsa, xu ka a q k wit lsun; yao aq ka a bolsa suda yuyulsun. **13** Q q nik i akma bar kixi akma h litidin kutulsa,  zining pak kilinixi  q n yett  k nni h sabl p  tk z p, andin kiyimlirini yuyup, əkin suda yuyunsun; andin pak sanilidu. **14** S kkizinq  k ni ikki paht k yaki ikki baq ini elip, jam  t qədirining kirix a zio a, P rw rdigarning aldio a k lt r p, kahinoğa tapxursun. **15** Kahin ulardin birini gunah k rbanliki  q n, y n  birini k yd rm  k rbanlik  q n sunsun. Bu yol bilən kahin P rw rdigarning aldidə uning akma bol anlikio a kafar t k lt ridu. **16**  g r bir  rk kning m nisi əzlikidin q kip kətkən bolsa, u pütün

bədinini suda yusun, u kəq kirgüqə napak sanalsun. **17** Xuningdək adəmning məniysi kaysi kiyimigə yaqi terisigə yukup qalsa, suda yuyulsun wə kəq kirgüqə napak sanalsun. **18** Ər wə ayal kixi bir-birigə yəkinlixixi bilən məniy qıksa, ikkisi yuyunsun wə kəq kirgüqə napak sanalsun. **19** Əgər ayal kixilər aqma kelix həliti tursa wə aqmisi hun bolsa, u yəttə künigə «ayrim» tursun; kimki uninoqə təgsə kəq kirgüqə napak sanalsun. **20** «Ayrım» turux məzgilidə, kaysi nərsining üstidə yatsa, xu nərsə napak sanilidu, xundakla kaysi nərsining üstidə olturoqan bolsa, xu nərsimu napak sanalsun. **21** Hərkim uning orun-kərpisigə təgsə öz kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun wə kəq kirgüqə napak sanalsun. **22** Hərkim u olturoqan nərsigə təgsə, öz kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun wə kəq kirgüqə napak sanalsun. **23** Wə əgər birkim u yatqan yaqi olturoqan jayda qoyuloqan birər nərsigə təgsə, kəq kirgüqə napak sanalsun. **24** Əgər bir ər kixi xu hələttiki ayal bilən birgə yatsa, xundakla uning hun napakliki xu ərgə yukup qalsa, u yəttə künigə napak sanalsun; u yatqan hər bir orun-kərpimu napak sanalsun. **25** Əgər ayal kixining adət waqtining sirtidimu birnəqqə künigə huni kelip tursa, yaqi hun aqmisi adət waqtidin exip kətkən bolsa, undakta bu napak qan ekip turoqan künlirining həmmisidə, u adət künliridə turoqandək sanalsun, yənə napak sanalsun. **26** Qan kəlgən hər bir künde u kaysi orun-kərpə üstidə yatsa, bular u adət künliridə yatqan orun-kərpilərdək həsəblinidu; u kaysi nərsining üstidə olturoqan bolsa, xu nərsə adət künlirining napaklikidək napak sanalsun. **27** Hərkim bu nərsilərgə təgsə napak bolidu; xu kixi kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun wə kəq kirgüqə napak sanalsun. **28** Ayal kixi qaqan hun kelix tın sakaysa, u yəttə künni həsəblap, ətküzüp bolojanda pak sanilidu. **29** Səkkizinə qıni u ikki pəhtək yaqi ikki baqkini elip jamaət qedirining kirix aqzioqə, kaqinining kəxioqə kəltürsün. **30** Kaqin bularning birini gunah qurbanliki üqün, yənə birini kəydürmə qurbanliki üqün ətküzün; bu yol bilən kaqin uning napak aqma kenidin pak boluxioqə uning üqün Pərwədigarning aldidə kafarət kəltüridu. **31** Silər muxu yol bilən Israillarni napaklikidin üzünqlər; bolmisa, ular napaklikidə turiwerip, ularning arisidə turoqan mening turaloq qedirimni bulojixi tüpəylidin napak həliti də elüp ketidu. **32** Aqma kelix həliti də bolojan kixi wə məniy ketix bilən napak bolojan kixi toqrisidə, **33** Xuningdək hun kelix künliridiki aqrık ayal kixi toqruluk, aqma hələttə bolojan ər wə ayal toqruluk, napak hələttiki ayal bilə yatqan ər toqruluk kəlgən kanun-bəlgilimə mana xulardur.

16 Harunning ikki oqlı Pərwədigarning aldioqə yəkinlixixi bilən elüp kətti. Ular elüp kətkəndin keyin, Pərwədigar Musaqə səz kildi. **2** Pərwədigar Musaqə mundaq dedi: — «Sən əz kərindixing Harunoqə: «Sən elüp kətməsliking üqün pərdining iqidiki mukəddəs jayqə qoyuloqan əhdə sanduqining üstidiki «kafarət təhti»ning aldioqə hər waqit kəlmə», degin. Qünki Mən «kafarət təhti»ning üstidiki bulutta ayan bolimən. **3** Harun [əng] mukəddəs jayqə munu yol bilən kirsun: — Gunah qurbanliki üqün bir yax torpak, kəydürmə qurbanliki üqün bir qoqkarni kəltürsün; **4** əzi mukəddəs kanap halta kəngləkni kiyip, atirini yapidioqan kanap

ixtannimu kiyip, beligə bir kanap bəlwaoqni baqlap, bexioqə kanap səllini yəgəp kəlsun. Bular mukəddəs kiyimlər bolojaqqa, kiyix tın ilgiri bədinini suda yusun. **5** U Israillarning jamaetidən gunah qurbanliki üqün ikki tekə, kəydürmə qurbanliki üqün bir qoqkarni tapxuruwalsun. **6** Xuning bilən Harun awwal gunah qurbanliki bolidioqan torpakni sunup, əzi wə əz əyidikilər üqün kafarət kəltürüxi kərək. **7** Andin u ikki tekini elip, ularni jamaət qedirining kirix aqzining aldioqə kəltürüp, Pərwədigarning aldidə turoquzsun. **8** Andin Harun bu ikki tekə toqrisidə qək taxlisun; qəkning birini «Pərwədigar üqün», yənə birini «azazəl üqün» taxlisun. **9** Harun Pərwədigaroqə qək qüxxən tekini kəltürüp, gunah qurbanliki süpitidə sunsun. **10** Lekin «azazəl»gə qək qüxxən tekini bolsa, kafarət kəltürüxi üqün qəlgə həydilixkə, xundakla «azazəl»gə əwətilixkə Pərwədigarning aldidə tirik kəldurulsun. **11** Andin Harun gunah qurbanlikini, yəni əzi üqün bolojan torpakni kəltürüp, əzi wə əz əyidikilər üqün kafarət kəltürüxkə əzizə gunah qurbanliki bolidioqan bu torpakni boquzlisun; **12** Andin u Pərwədigarning aldidiki qurbangah tın elinoqan qoq bilən toloqan bir huxbuydanni elip, ikki kollar yumxaq əzilgən esil huxbuy ətir bilən toldurup, buni pərdining iqigə elip barsun; **13** andin huxbuy is-tütiki həküm-guwaq sanduqining üstidiki kafarət təhtini kaplisun dəp, huxbuyi Pərwədigarning huzuridiki otning üstigə koysun; xuning bilən u əlməydu. **14** U torpakning kenidin elip əz barmiki bilən kafarət təhtining xərk tərripigə qeqip, kafarət təhtining aldioqimu əz barmiki bilən qəndin elip, yəttə kətim səpsun. **15** Andin u həlk üqün gunah qurbanliki qilinidoqan tekini boquzlisun; kenini pərdining iqigə kəltürüp, torpakning kenini qiləndək kilsun, yəni uning kenidin elip kafarət təhtigə wə kafarət təhtining aldioqə qaqsun. **16** U bu yol bilən mukəddəs jay üqün kafarət kəltürüp, uni Israillarning napaklikidin, həmmə itaətsizlikirini elip baridioqan gunahlıridin paklaydu wə xuningdək ularning napakliki arisidə turuwatqan jamaət qediri üqünmu xundak kafarət kilsun. **17** U kafarət kəltürüx üqün əng mukəddəs jayqə kirgəndin tartip uningdin qıkkuqə həqbir adəm jamaət qediri iqidə bolmisun; bu yol bilən u əzi, əyidikilər wə Israilling pütkül jamaiti üqün kafarət kəltüridu. **18** Andin u Pərwədigarning aldidiki qurbangahqə qikip, uning üqünmu kafarət kəltüridu; xuningdək torpakning kəni bilən tekining kenidin elip qurbangahning qərisidiki münggüzlərgə sürsun; **19** u barmiki bilən qəndin elip qurbangahning üstigə yəttə kətim səpsun; xuning bilən u uni Israillarning napaklikiridin paklap [Hudaqə atap] mukəddəs kiliidu. **20** — Mukəddəs jay, jamaət qediri wə qurbangah üqün kafarət kəltürüp bolojandin keyin, u tirik tekini kəltürsün; **21** andin Harun ikki kolini tirik tekining bexioqə qoyup turup, uning üstidə turup, Israillarning barlik kəbiqlikliəri wə itaətsizlikirini elip baridioqan gunahlırini ikrar kili, ularni tekining bexioqə artsun; andin uni yenidə təyyar turidioqan bir adəmning kəli bilən qəlgə əwətiwətsun. **22** Bu yol bilən tekə ularning həmmə kəbiqlikliəri əz üstigə elip, adamzətsiz qəlgə ketidu. Xunga u tekini qəlgə qoyuwətsun. **23** — Andin

Harun jama'at qedirioja kirip mukaddas jayoja kargan wakitta kiygan kanap kiyimlirini selip xu yerdä ularni koyup koyusun. **24** U mukaddas yerdä ez bädinini suda yuyup, ez kiyimlirini kiyip taxkiriyoja qikip, özining keydürmä kurbanliki bilän halkning keydürmä kurbanlikini sunup, xu yol bilän ezi wä halk üqün kafarät költüridu. **25** Xundakla u gunah kurbanlikining meyini kurbangahğa keydürsun. **26** «Azazel»ğa bekitilgen tekini elip berip koyuwatken kixi ez kiyimlirini yuyup, bädinini suda yuyup, andin qedirgahğa kirixkä bolidu. **27** Kafarät költürüx üqün keni [əng] mukaddas jayoja elip kirilip, gunah kurbanliki kilinojan torpak bilän gunah kurbanliki kilinojan tekini birsi qedirgahning taxkiriyoja elip qikip, ularning terisi, gexi wä tezäklerini otta keydürsun. **28** Ular ni keydürgän kixi ez kiyimlirini yuyup, bädinini suda yuyup, andin qedirgahğa kirixkä bolidu. **29** — Mana bu silergä bir äbädiy kanun-bälgilimä bolsun: — Hər yöttingi ayning oninğı künidä silär ez näpsinglarni tartip özinglarni tewän tutunglar wä heqkandak ix kilmanglar; mäyli yärlıklar bolsun yaki aranglarda turuwatqan Yak, yurtluqlar bolsun xundak kilixinglar keräk. **30** Qünki xu künidä silärni paklawğa silär üqün kafarät költürüldü; Pärwərdigarning aldida silär hämmä gunahlırların pak bolisilär. **31** Bu kün silergä pütünläy aram alidojan xabat küni bolup, näpsinglarni tartip özüglarni tewän tutisilär; bu äbädiy bir bälgilimidur. **32** Kimki atisining ornida kahınlık yürgüzüx üqün məsh kiliñip, Hudaoja atap tiklängän kahın bolsa xu yol bilän kafarät költüridu. U kanaptin etilgen mukaddas kiyimni kiyip turup, **33** Əng mukaddas jay üqün kafarät költüridu; jama'at qediri bilän kurbangah üqünmu kafarät költüridu; qalojan kahınlar bilän barlık həlkəning jama'iti üqün həm kafarät költüridu. **34** Bu bolsa silär üqün äbädiy bir bälgilimä bolidu; xuning bilän Israillarni barlık gunahlırların paklaw üqün yilda bir ketim kafarät költürüp berisilär». Xuning bilän [Harun] Pärwərdigar Musaoja buyruojinidäk kildi.

17 Pärwərdigar Musaoja söz kilip mundak dedi: — **2** Harun bilän oqullari wä barlık Israillaroja mundak degin: — Pärwərdigar silergä buyruojan həküm xuki: — **3** Israilning jəmətliridin bolojan hərəkəndək kixi kurbanlık kilməkçi bolup, kala yaki koy yaki eqkini jama'at qedirining kirix əozida, Pärwərdigarning turaloju qedirining aldioja, Pärwərdigarəja atalojan kurbanlık süpitidä yetiləp əpkəlməy, bəlki qedirgahning iqidä yaki taxkiriđa boozulisa, uningdin akqan kan xu kixining gədinigə artilidu; bu adəm «qan təkən» dəp, ez həlkidin üzüp taxlinidu. **5** Bu həkümning məksiti Israillarning həzirkidək dalada mal soyup kurbanlık kilixning ornioja, kurbanlıqlirini jama'at qedirining kirix əozida Pärwərdigarning aldioja költürüp, kahinoja tapxurup Pärwərdigarəja «inaklık kurbanlıqliri» süpitidä sunup boozulixi üqündur. **6** Kahın kanni elip jama'at qedirining kirix əozining yenidiki Pärwərdigarning kurbangahining üstigə sepip, Pärwərdigarəja huxbuy költürüx üqün məyni keydürsun. **7** Xuning bilän ular əmdi burunkidək buzukluk kilip təkə-jinlarning kəynidä yürüp, ularəja ez kurbanlıqlirini etküzüp yürmisun. Mana bu ular üqün dəwrdin-dəwrgiə äbädiy bir bälgilimä bolsun. **8** Sən ularəja: — Israilning jəmətidin

yaki ularning arisida turuwatqan yaka yurtluqlardin biri keydürmä kurbanlık yaki [baxkä] kurbanlık etküzməkçi bolsa, **9** uni Pärwərdigarəja atap sunux üqün jama'at qedirioja kirix əozining aldioja költürmisä, u kixi ez həlkiridin üzüp taxlansun» — degin. **10** Əgər Israilning jəmətidin bolojan hərəkəndək adəm yaki ularning arisida turuwatqan yaka yurtluqlar qan yesä, Mən yüzümni kanni yegən xu kixigə kərxi kilimən, uni ez həlkidin üzüp taxlaymən. **11** Qünki hərbi janiwarning jeni bolsa uning kənididur; Mən uni jeninglar üqün kurbangah üstigə kafarät költürüxə bərgənmən. Qünki qan əzidiki janning wasitisi bilän kafarät költüridu. **12** Xunga bu səwəbtin Mən Israillaroja: — «Silarning heqbiringlar qan yeməslilinglar kerək, aranglarda turuwatqan yaka yurtluqlarmu qan yeməsliki kerək» — değənidim. **13** Əgər Israillardin biri yaki ularning arisida turuwatqan yaka yurtluqlarning biri yeyixkä bolidojan bir qarpay haywan yaki kuxni owlap, kənni təkə, uni topa bilän yepip koyusun. **14** Qünki hərbi janiwarning jeni bolsa, uning kəninin ibarəttur. Uning jeni kənida boləqə mən Israillaroja: «Silər heqkandək janiwarning kənni yemənglar, qünki hərbi janiwarning jeni uning kənididur; kimki uni yesä üzüp taxlinidu» — dedim. **15** Kimdəkim ölüp qalojan yaki yirtquqlar boqup titma-titma kiliwətkən bir haywanni yesä, mäyli u yərlık yaki yaka yurtluk bolsun ez kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun wə kəq kirgüqə napak sanalsun; andin u pak bolidu. **16** Ləkin u yaki kiyimlirini yumisa, yaki suda bädinini yumisa, xu kixi ez kəbihlikning jazasını tartidu.

18 Pärwərdigar Musaoja söz kilip mundak dedi: — **2** Sən Israillaroja mundak degin: — «Mən bolsam Hudayinglar Pärwərdigardurmən. **3** Silər ilgiri turojan Misir zeminidikidək ixlarni kilmanglar wə yaki Mən silərni elip baridiojan Qənaan zeminidikidək ixlarni kilmanglar; ularning rəsim-adətliridä yürmənglar, **4** bəlki Məning həkümlirimə əməl kilip, kanun bälgilimilirimni tutup xu boyiqə mēnginglar. Mən Hudayinglar Pärwərdigardurmən. **5** Silər qokum Məning bälgilimilirim bilän həkümlirimni tutuxunglar kerək; insan ularəja əməl kilidojan bolsa ularning səwəbidin hayatta bolidu. Mən Pärwərdigardurmən. **6** — Heqkim əzigə yekin tuqқан bolojan ayaloja yekinlik kilip əwritini aqmisun. Mən Pärwərdigardurmən. **7** Anangning əwritigə təgmə, bu atangning əwritigə təgkining bolidu; u sening anang boləqəqə uning əwritigə təgsəng bolmaydu. **8** Atangning ayalining əwritigimu təgmə, qünki xundak kilsang atangning əwritigə təgkəndək bolidu. **9** Sən aqa-singlingning, bir atidin bolojan yaki bir anidin bolojan, yaki xu eydə tuqulojan yaki baxkä yerdə tuqulojan bolsun, uning əwritigə təgmə. **10** Sən ez oqlungning kizi wə yaki kizingning kizingning əwritigə təgmə; qünki ularning əwriti sən əzüngning əwritidur. **11** Sən atangning ayalining kizingning əwritigə təgmə; u atangdin tuqulojan, sening aqa-singling, xunga uning əwritigə təgmə. **12** Sən atangning aqa-singlisining əwritigimu təgmə, qünki u atangning birtuqkındur. **13** Sən anangning aqa-singillirining əwritigimu təgmə, qünki u anangning birtuqkındur. **14** Atangning aka-inilirining ayalining əwritigə təgmə; ularning ayallirioja

yeqinlik qilma; qünki ular sening hammangdur. **15** Sən kelingningning əwritigə təgma; u sening oolungning ayali bolojaqka, uning əwritigə təgsang bolmaydu. **16** Sən aka-iniliringning ayalining əwritigə təgma; qünki bu əz aka-iniliringning əwritigə təgkəndək bolidu. **17** Sən bir ayaloqa wə xuning bilən birgə uning kizining əwritigə təgma; xundakla uning oolining kizi wə kizining kizimiu [hotunlukka elip] əwritigə təgma. Ular bir-birigə yekin tuoqan bolojaqka, mundak ix pəsəndilikdur. **18** Sən ayaling hayat waqtida, uning aqa-singlisini hotunlukka elip əwritigə təgma. Undak kilsang hotunungoqa kündəxlik azabini kəltürisən. **19** Sən bir ayalning adət kərip napak turoqan waqtida yekinlik kilip əwritigə təgma. **20** Sən əz koxnangning ayali bilən zina kilip əzüngni uning bilən napak qilma. **21** Sən əz nəslingdin heqbirini Molək məbudioqa atap ottin etküzsəng kət'iy bolmaydu. Əgər xundak kilsang Hudayingning namini napak kiloqan bolisən. Mən Özüm Pərwərdigardurmən. **22** Sən ayallar bilən birgə bolojandək ər kixi bilən birgə bolma. Bu ix yirginqliktur. **23** Sən heq haywan bilən munasiwət kilip əzüngni napak qilma; xuningdək ayal kiximu munasiwət kildurux üqün bir haywanning aldioqa barmisin. Bu ix nijiqliktur. **24** Silər bu ixlarni kilip əzünglarni napak kilmanglar, qünki mən silərnin aldinglardin qikiriwatqan taipilər bolsa xundak ixlarni kilip əzlrini napak kiloqan. **25** wə zeminimu napak bolojandur. Buning üqün Mən u zeminning kəbihlikini əz bexioqa qüxürimən, xuningdək u zeminmu əzida turuwatqanlarni kusup qikiriwetidu. **26** Lekin silər bolsanglar Mening bəlgilimilirim bilən həkimlirimni tutunglar; silərdin heqkim, mayli yərlək yaki aranglarda turuwatqan yaka yurtluk bolsun bu yirginqlik ixlardin heqbirini kilmisin. **27** (qünki bu barlik yirginqlik ixlarni silərdin ilgiri u zeminde turoqan həlk kilip kəlgəqkə, zeminning əzi napak bolup kaldı). **28** Xundak kilip zeminni napak kilsanglar, zemin əzi silərdin ilgiri əzida turoqan əllərni kusup qikaroqandək, silərnimu kusup qikiriwetidu. **29** Qünki bu yirginqlik ixlarning hərəkəndikini kiloquq, — mundak kilmixlarni kiloqan hərəkəndək kixi əz həlki arisidin üzüp taxlinidu. **30** Silər Mən silərgə tapilioqinimoqa əməl kilixinglar zərürdur; — demək, silər əzünglardin ilgiri etkənlər tutqan u yirginqlik rəsim-kəidilərnı tutup, əzünglarni napak kilməslilikinglar kerək. Mən Hudayinglar Pərwərdigardurmən.

19 Pərwərdigar Musaoqa səz kilip mundak dedi: — **2** Sən Israillarning pütkül jamaitigə səz kilip ularoqa mundak dəgin: — «Mən Hudayinglar Pərwərdigar mukəddəs bolojaqka, silərmu mukəddəs boluxunglar kerək. **3** Silər hərbinglar ananglar bilən atanglarni izzətlənglar; xuning xabat künliriminı bolsa, ularni tutuxunglar kerək. Mən əzüm Hudayinglar Pərwərdigardurmən. **4** Silər ərziməs butlaroqa tayanmanglar, əzünglar üqün kuyma butlarni yasamanglar. Mən əzüm Hudayinglar Pərwərdigardurmən. **5** Silər Pərwərdigarəqa inaklik kurbanlikini kəltürüxni halisanglar, qəbul kilinoqudək yol bilən uni sununglar. **6** Silər uni sunoqan küni wə ətisi u yeyilsun; üqinqi küniyə kəloqini bolsa otta kəydürülsun. **7** Əgər uningdin bir qismi üqinqi

küni yeyilsə kurbanlik haram hesablinip qəbul kilinmaydu. **8** Kimki uningdin yəsə əz gunahini əz üstigə alidu, qünki u Pərwərdigarəqa atap mukəddəs kilinoqan nərsini napak kildi; undək kixi əz həlkidin üzüp taxlinidu. **9** Silər zeminiglardiki həsulni yioqsanglar, sən etizingning bulung-puxkaklirioqəqə tamam yioqiwalma wə həsulungdin kəloqan wasangni teriwalmioqin. **10** Özüm talliringni pasangdiwatma wə özüm talliridin qüxkən üzümlərnimu teriwalma, bəlkı bularni kəmbəəqəllər bilən musapirlaroqa kəyoqin. Mən Özüm Hudayinglar Pərwərdigardurmən. **11** Silər oqrilik kilmanglar, aldamqilik kilmanglar, bir-biringlarəqa yəloqan səzlimanglar. **12** Mening namini bilən yəloqan kəsəm iqmanglar, undək kilsang Hudayingning namini buləyoysən. Mən Pərwərdigardurmən. **13** Əz koxnangoqa zulum qilma, uningkini əzüngning kiliwalma. Mədikarning həkkinı kəqiqə yeningda kondurup qalma. **14** Gas kixini tillima, kor kixining aldisi pətluxangoqu nərsini qəyima; bəlkı əz Hudayingdin qorqkın. Mən Pərwərdigardurmən. **15** Həkim kiloqiniglarda heq nəhəklik kilmanglar; namratqimu yan basmay, bayoqimu yüz-hatirə kilmay, bəlkı adillik bilən əz koxnang üstidin toqra həkim kiloqin. **16** Əz həlkıngning arisida gəp toxuoquqı bolup yürmə; koxnangning jənioqa heqkəndək ziyan-zəhmət yətküzmə. Mən Pərwərdigardurmən. **17** Sən kənglündə əz kərindixingdin nəpərlənmigın; koxnangda [gunah bolsa] sən uning səwəbidin bəxingəqə gunah kəlip kalməslikı üqün uningəqa tənbih-nəsihət bərgin. **18** Sən intikəm əlmioqin wə əz həlkıngning nəsligə heq adawətmu səklımioqin, bəlkı koxnangni əzüngni səygəndək səygin. Mən Pərwərdigardurmən. **19** Silər Mening kanun-bəlgilimilirimni tutunglar. Sən əz qarpayliringni bəxka nasillər bilən qəpıxturma, etizingəqa ikki hil uruk səlmioqin, ikki hil yiptin tokəloqan kiymini kiymə. **20** Əgər bir ər kixi kiz-qokan bilən yetip munasiwət etküzsə, wə u bəxka biri bilən wədiəxkən dedək bolsa, bu dedəkning hərlük puli tapxurulmıqan bolsa, yaki uningəqa hərlük bərlimigən bolsa, muwəpiq jəza bərlisun. Lekin kiz-qokan hər kılınmioqaqka, hər ikkisi əltürülmisin. **21** Ər kixi bolsa əzining itaətsizlik kurbanlikini jəməət qədirining kırıx əozizing aldioqa, Pərwərdigarning aldioqa kəltürsün; itaətsizlik kurbanlikı bir qəqkar bolısun. **22** Kəhın u itaətsizlik kurbanlikı üqün kəltürgən qəqkarıni elip uning sədir kiloqan gunahı üqün Pərwərdigarning aldisi kafarət kəltüridu; uning kiloqan gunahı uningdin kəqürülıdu. **23** Silər zəminəqa kirip hərhil yəydioqan məwilik dərəhlərnı tikən bolsanglar, məwilirini «hətnisiz» dəp kəranglar; üq yiləqəqə buni «hətnisiz» dəp kərap uningdin yemənglar. **24** Tətinqi yili ularning həmmə məwiliri Pərwərdigarəqa mədhıyə süpitidə mukəddəs kilip bəoıxlansun. **25** Andin bəxinqi yildin tartip silər ularning məwiliridin yeyıxkə bəxlanglar. Xundək kilsanglar [zəmin] məhsulatlırini silərgə ziyadə kılıdu. Mən Hudayinglar Pərwərdigardurmən. **26** Silər kən qikmioqan nərsini yemənglar. Nə pəqlilik nə jəduğərlık kilmanglar. **27** Silər bəxinglarning qəqə-qərisidiki qəqni qüxürüp dügilək kiliwalmanglar, səkalning əz-yanlırini buzmaglar. **28** Silər əlgənlər üqün bədiniglarni zəhim yətküzüp tilmanglar, əzünglarəqa heqkəndək gül-

20 Pərvərdigar Musağa söz kəlip mundaq dedi: — 2 Sən İsrailarğa söz kəlip mundaq deyin: — Əgər İsrailarning biri wə yaki İsrail zeminida turuwatkan musapirlarning biri Molək butioğa nəslining birini beoxlisa, uningorə ölüm jazasi berilixi kərək; zemindikilər uni qalma-kesək kəlsun. 3 Wə Mən Əz yüzümni bu kixigə kərxi kəlimən, qünki əzi əz əwladlirining birini Molək butioğa beoxlap muqəddəs jayimni paskina kəlip, Mening namimni buloqiojini üqün uni əz həlkədin üzüp taxlaymən. 4 Əgər zeminda turuwatkanlar əz nəslidin birini Molakka beoxliqoqanda xu kixigə kəzlrini yumup, uning bilən kari bolmisa, xundakla uni öltürmisa, 5 Mən Özüm yüzümni u kixi bilən uning ailisigə kərxi kəlimən, uni wə uningorə əgixip buzukqilik kəloquqilar, yəni Moləkning kəynidin yürüp buzukqilik kəloquqlarning həmmisini əz həlkədin üzüp taxlaymən. 6 Jinkəxlər bilən səhğərlərgə tayinip, ularning kəynigə kərip buzukqilik kəlip yürğüqilar bolsa, Mən yüzümni xu kixilərgə kərxi kəlip, uni əz həlkədin üzüp taxlaymən. 7 Xunga əzlinglarni pak kəlip muqəddəs bolunglar, qünki Mən Hudayinglar Pərvərdigardurmən. 8 Kanun-bəlgilimilirimni tutup, ularğa əməl kilinglar; Mən bolsam silarni muqəddəs kəloquqi Pərvərdigardurmən. 9 Əgər birkim əz atisi yaki anisini kərojisa, ularğa ölüm jazasi berilmisə bolmaydu, qünki u əz ata-anisini kərojojini üqün əz kəni əz beoxioğa qüxkən bolidu. 10 Əgər birkim bəxkəsining ayali bilən zina kəlsa, yəni əz kəoxnisining ayali bilən zina kəlsa, zina kəloqan ər bilən ayal ikkisi ölüm jazasini tartmisa bolmaydu. 11 Əgər birsi atisinging ayali bilən yatsa, əz atisinging əwritigə təgkən bolidu; ular ikkisi ölüm jazasini tartmisa bolmaydu; ularning kəni əz beoxioğa qüxkən bolidu. 12 Birsi əz kəlini bilən yatsa, ikkisi nijislik kəlojini üqün ölüm jazasini tartmisa bolmaydu; ularning kəni əz beoxioğa qüxkən bolidu. 13 Birsi ayal kixi bilən vatkəndək ər kixi bilən yatsa ikkisi virgənzlik ix

21 Pərvərdigar Musağa sez kılıp mundaq dedi: — Sən kahinlər boləjan Hərunning oşqullirioğa mundaq degin: — bir kahin öz həlkining arisidiki əlgənlər vəjidin ezini napak kilmisun. **2** Pəkət ezining yekin tuşqanlıri üqün — anisi bilən atisi, oşqlı bilən kızı və aka-inisinin əluki tüpəylidin ezini napak kilsa bolidu; **3** xuningdək əvəqə-aşinglisi əvəqə təgməy pak kiz həlletta əzi bilən billə turuwaştəgan bolsa, uning əluki tüpəylidin ezini napak kilsa bolidu; **4** qünkü [kahin] öz həlkining arisida

metiwər boləjaqqa, əzini napak kilip buləjimasliki kerək. **5** Kahinlar bexini yerim-yata kilip quxürməsliki, sağılining uq-yanlirini həm quxürməsliki, bədinigimu zəhim yatküzip tilmasliki kerək, **6** bəliki ular əz Hudasioja mukəddəs turup, Hudasingning namini buləjimasliki kerək; qünki ular Pərwərdigarəja atap otta sunulidiojan kurbənlikli, öz Hudasingning nenini sunidu; xunga ular mukəddəs boluxi kerək. **7** Ular bir ayalni əz əmrigə aloyanda pəhixa ayalnimo, buzuk ayalnimo almasliki kerək wə eri koyuwətkən ayalnimo almisun. Qünki kahin bolsa əz Hudasioja has mukəddəs kilinojan. **8** U Hudayingning nenini sunojini üqün u sanga nisbətən mukəddəs dəp sanilixi kerək; qünki silərni mukəddəs kəloquqi Pərwərdigar Əzümü mukəddəstürmən. **9** Əgər bir kahinning kizi pəhixilik kilip əzini buləjojan kilsa, əz atisini buləjojan bolidu; u otta kəydürülsun. **10** Bəxioja məsihləx zəytun meyi təkülgən, kahinlik kiyimlərni kiyixkə tikləngən, əz kərindaxlirining arisida bax kahin kilinojan kixi yaləngəx bolmisun, kiyimlirininim yirtmisun; **11** U yənə heq əlökkə yəkinlaxmasliki kerək, həttə atisi wə yəki anisinin əlökkilirining wəjdin əzini napak kilməsliki kerək. **12** U [wəzipsidə turuwatqanda] mukəddəs jaydin hərgiz ayrilmisun wə xuningdək Hudasingning mukəddəs jayini buləjimasliki kerək; qünki uning Hudasingning uni Əzigə has kəlojan «məsihləx meyi» uning bəxida turidu. Mən Pərwərdigardurmən. **13** U hotun əlpa pak kizni elixi kerək; **14** tul wə yəki ərdin koyuwetilgan ayal wə yəki buzuk wə yəki pəhixa ayal bolsa bularni əlmasliki, bəliki əz həlkədin boləjan pak kizni hotunlukqə elixi kerək. **15** Bolmisa u əz həlkəning arisida əz urukini napak kilidu; qünki uni mukəddəs kəloquqi Pərwərdigar Məndürmən. **16** Pərwərdigar Musaəja səz kilip mundaq dedi: — **17** Sən Hərunəja mundaq degin: — «Əwladtin-əwladkə sening nəslingdin boləjan bərsi meyip bolsa, Hudaning nenini sunux üqün yəkin kəlmisun; **18** meyip boləjan hərəkəndə kixi hərgiz yəkin kəlmisun — yəki kor bolsun, tokur bolsun, panək bolsun yəki bir əzasi yəna bir jüpədin uzun boləjan ədəm bolsun, **19** puti yəki kəli sunuk bolsun, **20** dok bolsun, parpa bolsun, kəzidə aq bolsun, kəqəxəkə boləjan bolsun, təmrətkə bəskən bolsun yəki urukdeni əzilən hərəkim bolsun, **21** Hərun kahinning nəslidin boləjan undək meyip kixilərnəning heqbiri Pərwərdigarəja atap otta sunulidiojan nərsilərnə kəltürükə yəkin bərmisun; undək kixi meyiptur; u əz Hudasingning nenini sunuxkə yəkin kəlmisun. **22** Həlbuki, u əz Hudasingning nenini, yəni «əng mukəddəs» wə «mukəddəs» hesablanəjan nərsilərnəning hər ikkisinə yesun. **23** Pəkət u pərdidin etüp iqrəsisigə kirməsliki yəki kurbəngəhkimu yəkin bərməsliki kerək; qünki u meyiptur; bolmisa, u Məning mukəddəs jayliriminə buləjojan bolidu; qünki ularni mukəddəs kəloquqi Pərwərdigar Əzümürmən. **24** Bu səzlərnəning həmmisinə Musa Hərun bilən uning oquqliri wə Israillarning həmmisigə eytip bərdi.

22 Pərwərdigar Musaəja səz kilip mundaq dedi: — **2** Sən Hərun bilən uning oquqliriəja mundaq degin: — «Silər Israillarning Manga atiojan mukəddəs hədiyələrnə ehtiyatqanlıq bilən bir tərəp kilinglar, bolmisa ular namimni buləjixi mumkin. Mən

Pərwərdigardurmən». **3** Ularəja mundaq degin: — «Silər hər bir dəwrlərdə, bərlək nəsilənglərdin hərəkəyisə Israillar Pərwərdigarəja atiojan pak nərsilərgə napak hələttə yəkinlaxsa, undək kixi Məning əldimdin üzüp taxlinidu. Mən Pərwərdigardurmən. **4** Hərunning nəslidin biri pəsə-mahaw yəki aqma kesili boləjan bolsa, pak bolmıoquqə mukəddəs nərsilərdin yemisun. Birkim əlökkning səwəbidin napak boləjan birkimgə wə yəki məniysi ekip kətkən kixigə tegip kətsə, **5** yəki ədəmni napak kilidiojan əmiligüqi janiwarəja təgsə yəki hərəkəndə yukup kalidiojan napakliki bərlək bir ədəmgə tegip kətsə, (napakliki nəmidin boluxidin kətləyənəzər) **6** mundaq nərsilərgə təgkən kixi kəq kirküqə napak bolup, mukəddəs nərsilərdin yemisun. U bədinini suda yusun **7** andin kün olturojanda pak sanilip, mukəddəs nərsilərdin yeyixkə bolidu; qünki bular uning ozukidur. **8** U [əzlükədin] əlgən wə yəki yirtkuqlar boqup koyəjan həywanı yeyix bilən əzini napak kilmisun. Mən Pərwərdigardurmən. **9** Ular Məning bu tapiliojanliriminə tutuxi kerək; bolmisa, buningəja ihlassizlik kilsa, [xu əlök] tüpəylidin gənəhkar bolup əlidu; ularni mukəddəs kəloquqi Pərwərdigar Əzümürmən. **10** Kahinlarəja yat boləjan heqkəndə kixi mukəddəs nərsilərdin yemisun. Kahinning yenediki musapir-məhman wə yəki mədikari bolsun ularmu mukəddəs nərsilərdin yemisun. **11** Həlbuki, kahin əzi pul qikirip setiwəlojan kul uningdin yeyixkə bolidu; xuningdək uning əyidə tuəlojan kiximu uningdin yəsə bolidu. **12** Kahinning kizi yat kixigə təgkən bolsa umu «kəttürmə hədiyə» süpitidə atəlojan mukəddəs nərsilərdin yemisun. **13** Ləkin əgər kahinning kizi tul bolup kəlip, yəki koyup bərlək pərzəntsiz hələttə atisinin əyigə yenip kəlip, yax wəktidəkidək olturojan bolsa, undəkta atisinin təamədin yəyələydu; ləkin heqbir yat kixi uningdin yeməsliki kerək. **14** Əgər birkim bilməy, mukəddəs nərsilərdin yəp salsa, undəkta u uningəja xuning bəxtin birini koxup, mukəddəs nərsinəning əzi bilən kahinəja kayturup bərsun. **15** [Kahinlar] Israillarning Pərwərdigarəja atiojan nərsilərnə buləjimasliki kerək; **16** bolmisa, həlkə mukəddəs hədiyələrdin yeyixi bilən, kahinlar həlkəning gədinigə itaətsizlik gənəhəni yüləkə koyəjan bolidu; qünki ularni mukəddəs kəloquqi Pərwərdigar Əzümürmən. **17** Pərwərdigar Musaəja səz kilip mundaq dedi: — **18** Sən Hərun bilən uning oquqliri wə Israillarning həmmisigə mundaq degin: — Əgər İsraillərinin jəmətidin biri wə yəki İsraillərinin zeminidə turuwatqan musapirlarning biri əz kəsəmlirigə bəqlək kurbənlək yəki ihtiyari kurbənləkni sunup, Pərwərdigarəja atap kəydürmə kurbənlək kilməkqi bolsa, **19** undəkta u kəbul kilinixi üqün bəjirim ərkək kala, kəy yəki əqlərdin kəltürənglər. **20** Əyibi bolmıojan bir janiwarəni sunuxunglar kerək; qünki xundək boləjini silər üqün kəbul kilinmas. **21** Biri kalilərdin yəki uxək maldin əz kəsəmlirigə bəqlək kurbənlək yəki ihtiyari kurbənləkni sunup, Pərwərdigarəja atap inəklik kurbənləkni kilməkqi bolsa, sunulojan həywan kəbul kilinixi üqün bəjirim boluxi kerək; uning heqkəndə əyibi bolmisun. **22** Kor yəki əksək-qolək, qonək yəki yaris yiringdəp kətkən, təmrətkə bəskən yəki kətur-qəka bəsilə kəlojan həywanlar bolsa —

bularni Pərwərdigarəja atap sunsanglar yaki bularni Pərwərdigarəja atap qurbanlik süpitidə qurbangahta otta keydürsənglar bolmaydu. **23** Torpaq yaki koyning mälum jüp əzasidin biri uzunrak ya kiska bolsa, mundaklarni ihtiyariy qurbanlik süpitidə ötküzsəng bolidu, lekin kəsəmgə baqlıq bolsa qurbanlik üqün qobul kilinmas. **24** Urukini zahimlənən, ezilip kətkən, yeriləjan yaki piqiləjan həywanı Pərwərdigarəja atap qurbanlik kılmanglar. Mundaq ixni əz zeminiglardimu hərgiz kılmanglar. **25** Hudayinglarning neni süpitidə yaka yurtluk kixining kolidin xundaq haywanlardin heqkaysisini elip sunmanglar; qünki ular meyip boləqaqka, silər üqün qobul kilinmaydu. **26** Pərwərdigar Musaəja sez kilip mundaq dedi: — **27** Bir moza, qəza yaki oqlak tuqlusa yəttə küngiqə anisini əmsun; səkkizinci künidin baxlap Pərwərdigarəja atap otta sunidojan qurbanlik süpitidə qobul boluxka yaraydu. **28** Məyli kala bolsun, koy bolsun, silər anisi bilən balisini bir künde boquzlimanglar. **29** Silər Pərwərdigarəja atap bir təxəkkür qurbanliki sunmaqı bolsanglar, qobul kilinixka layiq boləjan yol bilən sununglar. **30** U sunulojan künidə yeyilixi kerək; uningdin heqnemini ətisigə kaldurmasliqnglar kerək. Mən Pərwərdigardurmən. **31** Silər Mening əmlirimni qing tutup, ularəja əməl kilinglar. Mən Pərwərdigardurmən. **32** Mening mukəddəs namimni buləjimanglar, Mən əmđi Israillarning arisida mukəddəs dəp bilinimən. Mən siləni mukəddəs kıləuqi Pərwərdigar bolup, **33** Hudayinglar boluxka siləni Misir zeminidin qikirip kəldim. Mən Pərwərdigardurmən.

23 Pərwərdigar Musaəja sez kilip mundaq dedi: — **2** Sən Israilləroja mundaq degin: — Pərwərdigar bekitkən heytlar, silər mukəddəs sorunlar bolsun dəp qakirip jakarlaydiojan heytlirim mana munulardur: — **3** (altə kün ix-əmgək kılinsun; lekin yəttinci küni «has xabat küni», mukəddəs sorunlar küni bolidu; u küni heqkəndak ix-əmgək kılmanglar. Kəyərdila tursanglar bu kün Pərwərdigarəja atəlojan xabat küni bolidu). **4** Silər bekitilgən künliri mukəddəs sorunlar bolsun dəp qakirip jakarlaydiojan, Pərwədigarning heytliri mana munulardur: — **5** Birinci ayninq on tətinci küni gugunda Pərwərdigarəja atəlojan «ətüp ketix heyti» bolidu. **6** Xu ayninq on bəxinqi küni Pərwərdigarəja atəlojan «petir nan» heyti bolidu; silər yəttə küngiqə petir nan yəysilər. **7** Birinci künidə silər mukəddəs yiojilix kilip, heqkəndak ix-əmgək kılmanglar. **8** Silər yəttə küngiqə Pərwərdigarəja atap otta sunidojan qurbanliklarni sunup turunglar. Yəttinci künidə mukəddəs yiojilix bolidu; heqkəndak ix-əmgək kılmanglar. **9** Pərwərdigar Musaəja sez kilip mundaq dedi: — **10** Sən Israilləroja mundaq degin: — Silər Mən əzünglarəja təkdım kilidiojan zeminoja kirip, uningdin həsul yiojininglarda, həsulunglarning dəsəlpki pixkınınidin bir baqlamni kahinning kəxioja elip beringlar. **11** Kahin silər üqün qobul boluxka uni Pərwədigarning aldida pulanglatsun; uni pulanglatkən wakıt bolsa xabatning ətisi bolidu. **12** Silər uni pulanglatkən künde silər bir yaxka kirgən bejirim bir kəzini Pərwərdigarəja atap keydürmə qurbanlik süpitidə sununglar; **13** xuningəja kəxup axliq hədiyə süpitidə zəytun meyi iləxtürilgən esil undin bir əfahning ondin birini Pərwərdigarəja huxbuy

kəltürsun dəp otta sununglar; buningəja kəxup xarab hədiyə süpitidə xarabtin bir hinning tətтин birini sununglar. **14** Silər Hudayinglarəja has boləjan bu hədiyəni sunidojan kündin ilgiri [yengi həsuldin] heqnemini, nə nan nə kəmaq nə kək bax bolsun yemənglar. Bu dəwrdin-dəwrgiqə silər üqün kəyərdə tursanglar əbədiy bir bəlgilimə bolsun. **15** Andin silər xu xabat künninq ətisidin, yəni xu bir baqlamni pulanglatma hədiyə süpitidə sunəjan künninq ətisidin tartip, yəttə həptə sananglar (ular toluk həptə boluxi kerək); **16** yəttinci xabatning ikkinqi küngiqə əllik künni sananglar; andin Pərwərdigarəja atap yengi [həsuldin] bir axliq hədiyə sununglar. **17** Əzünglar turuwatkən jaylardin pulanglatma hədiyə süpitidə esil undin bir əfahning ondin ikkisidə etilgən ikki nanni elip kəltürünglar; ular eqitku selip etilgən bolsun; bular Pərwərdigarəja atəlojan dəsəlpki həsul hədiyəsi dəp həsəblinidu. **18** Nandin bəxka yənə bir yaxliq yəttə bejirim kəza, yax bir torpaq wə ikki kəqkarni keydürmə qurbanlik süpitidə Pərwərdigarəja atap sununglar; ularəja has axliq hədiyələri wə xarab hədiyələrini kəxup, həmmisi Pərwərdigarəja huxbuy kəltürixkə sunulsun. **19** Buningdin bəxka silər gunah qurbanliki üqün bir tekini, inakliq qurbanliki üqün bir yaxliq ikki kəzini kəltürünglar; **20** kahin bularni, yəni xu ikki kəzini dəsəlpki həsul nanlirioja kəxup pulanglatma hədiyə süpitidə Pərwərdigar aldida pulanglatsun. Bular bolsa Pərwərdigarəja atəlojan mukəddəs sanilip, kahinoja təgsun. **21** Xu küni silər «bügün bizlərgə mukəddəs yiojilix bolidu» dəp jakarlanglar; xu küni heqkəndak ix-əmgək kılmanglar. Bu silər üqün kəyərdila tursanglar əbədiy bir bəlgilimə bolidu. **22** Etizingning bulung-puqkəkliriojigə tamam yiojiwalmanglar, wə həsulungdin kəlojan wasangni teriwalimətin, bəlki bularni kəmbəəqəllər bilən musapirləroja kəyojin. Mən Əzüm Hudayinglar Pərwərdigardurmən. **23** Pərwərdigar Musaəja mundaq dedi: — **24** Sən Israilləroja mundaq degin: — Silər yəttinci ayninq birinci küni toluk aram elip, kanaylar qelinix bilən əslətmə yosunda heyti kilip, mukəddəs sorunlarni tüzünglar. **25** U künde heqkəndak ix-əmgək kılmanglar; Pərwərdigarəja atap otta sunulidojan bir qurbanlik sununglar. **26** Pərwərdigar Musaəja sez kilip mundaq dedi: — **27** Yəttinci ayninq oninqi küni bolsa kafarət küni bolidu; u kün silər üqün mukəddəs yiojilix küni bolidu; xu küni nəpsinglarni tartip əzünglarni təwən tutup, Pərwərdigarəja atap otta sunulidojan qurbanlikni sununglar; **28** U künde heqkəndak ix-əmgək kılmanglar; qünki u bir kafarət küni bolup, xu kün əzünglar üqün Hudayinglar Pərwərdigar aldida kafarət kilinixka bekitilgəndur. **29** Hərkim xu küni nəpsini tartmay əzini təwən tutmisa əz həlkədin üzüp taxlinidu. **30** Kimdəkim xu kündimu hərkəndak bir ix kilsa, Mən xu adəmnə əz həlkədin üzüp taxlaymən. **31** Xu küni heqkəndak ix kılmanglar; bu dəwrdin-dəwrgiqə silər üqün kəyərdə tursanglar bir əbədiy bəlgilimə bolidu. **32** U kün silər üqün toluk aram alidojan xabat küni bolidu; nəpsinglarni tartip əzünglarni təwən tutunglar. Xu ayninq tokkuzinqi küni gugumdin tartip ətisi gugumojigə xabat küniyə riayə kilip aram

elinglar. **33** Pərvərdigar Musa'ja səz kəlip mundak dedi: — **34** Sən Israillaro'ja mundak degin: — Yəttinqi ayninq on bəxinqi künidin baxlap, yəttə künigqə Pərvərdigarning «kapilar həyti» bolidu. **35** Birinqi kündə mukəddəs yiojilix bolidu; heqkəndək ix-əmgək kilmanglar. **36** Yəttə künigqə Pərvərdigar'ja atap otta sunulidio'jan kurbənlək sununglar; səkkizinqi kündə silərgə mukəddəs yiojilix bolidu; Pərvərdigar'ja atap otta sunulidio'jan kurbənlək sununglar. Bu əzi təntənəlik yiojilix boləjaq, u künə heqkəndək ix-əmgək kilmanglar. **37** Silər «mukəddəs sorunlar bolsun» dəp jakarlaydio'jan, yəni Pərvərdigar bəkitkən heytlar mana xulardur. Xu sorunlarda silər hərəkəsi künəg bəkitilgini boyiqə, Pərvərdigar'ja atap otta sunulidio'jan hədiyə-kurbənlək, yəni kəydürmə kurbənlək, axlik hədiyə, baxkə hərhił kurbənləklər wə xarəb hədiyələrnə sunisilər; **38** bulardinq baxkə, Pərvərdigarning xabat künlirini tutisilə wə Pərvərdigar'ja atap kəlo'jan hədiyələrlərnə berip, kəsəm kurbənləklərlərnə həmmisini ada kəlip, ihtiyariy kurbənləklərlərnə həmmisini sunisilər. **39** Silər əmdi zemindinq həsul-məhsulatlrini yiojip bolup, yəttinqi ayninq on bəxinqi künidin baxlap yəttə kün Pərvərdigarning heytini ətküzünglər. Birinqi künə toluk aram elix bolidu, səkkizinqi konidimu toluk aram elix bolidu. **40** Birinqi künə silər esil dərəhlərdinq xah-putaklarnə qatəp, yəni hormə dərəhləri bilən koyuk yopurməklək dərəhlərnə hahlirini kəsip, erik boyidiki səgət qiwiklirini kirkip Hudainglar Pərvərdigar aldida yəttə künnə xundək xad-huram ətküzisilər. **41** Silər hər yili bu yəttə künnə Pərvərdigar'ja atio'jan bir həyt süpitidə ətküzünglər; dəwrdinq-dəwrgiqə bu silər üqün əbədiy bir bəlgilimə bolidu. Silər heytinq yəttinqi ayda ətküzünglər. **42** Yəttə künigqə kəpirlərdə turunglar. Israilda tuqulo'janlarning həmmisi kəpidə tursun. **43** Buning bilən Mən Israillarnə Misir zemindinq qikəro'jinimda, ularnə kəpirlərdə turo'zuo'jinimnə əwladliringlar bilidu. Əzüm Hudainglar Pərvərdigardurmən. **44** Xundək kəlip Musa Pərvərdigarning bəkitkən xu heytlrini Israillaro'ja bayən kildi.

24 Pərvərdigar Musa'ja səz kəlip mundak dedi: — **2** Israillaro'ja qira'q həmixə yenik turuxi üqün zəytundinq so'kup qikirilə'jan sap maynə sangə elip kəlixkə buyruo'jin. **3** Hərun jəmaət qədirininq iqidə, həküm-guəhlik sandukinqing udulidiki pərdinqing sirtidə hər kəqisi ətəgəngiqə Pərvərdigarning aldida qira'qlarnə xundək rərləp tursun. Bu dəwrdinq-dəwrgiqə silər üqün əbədiy bir bəlgilimə bolidu. **4** Hərun həmixə Pərvərdigarning aldida bu qira'qlarnə pak qira'qdənninq üstigə tizip koysun. **5** Sən yənə esil buo'jdəy unidinq on ikki to'kaqnə ətkin. Hərbi to'kaq bir əfəhning ondinq ikkisigə barəwər bolsun. **6** Andinq sən Pərvərdigarning aldidiki pak xirəning üstigə altidinq ikki qatar kəlip tizo'jin. **7** Hərbi katarinqing üstigə sap məstiki ko'yo'jin; xuning bilən lərnə Pərvərdigar'ja atap otta sunulidio'jan hədiyə, əslətmə nən bolidu. **8** Bularnə u Israillaro'ja wəkalitən hərbi xabat küni Pərvərdigarning aldida tizsun; bu əbədiy bir əhdidur. **9** Nanlar Hərun bilən uning o'qullirio'ja təwə bolidu; ular ularnə mukəddəs jayda yesun; qünki bu nərsilər Pərvərdigar'ja atap

otta sunulo'jan nərsilər iqidə «əng mukəddəsleşninq biri» dəp sanilip, Hərun'ja təwə bolidu; bu əbədiy bir bəlgilimidur. **10** Anisi Israiliy, atisi Misirlik bir o'qul bar idi. U Israillarning arisio'ja bardı; u qədirgəhtə bir Israiliy bilən uruxup kəldi. **11** Ular so'kuxkəndə Israiliy ayalninq o'qli kupurluk kəlip, [Pərvərdigarning] namini buləjaq kəro'jidi. Həlk uni Musaninq aldio'ja elip bardı. U kixininq anisinqing ismi Xəlomit bolup, u Dan kəbilisidinq bolə'jan Dibrininq kizi idi. **12** Xuning bilən lərnə Pərvərdigarning həküm buyruki qikkuqə u kixini soləp ko'ydı. **13** Andinq Pərvərdigar Musa'ja səz kəlip mundak dedi: — **14** Kəro'jo'juqini qədirgəhning taxkiri'jo'ja elip qikəling. Uning eytkinini anglio'janlarning həmmisi kəllirini uning bəxio'ja koysun, andinq pütkül jəmaət bir bolup uni qalma-kesək kilsun. **15** Həmdə sən Israillaro'ja mundak degin: — Əgər birkim öz Hudasinə həkərləp kəro'jisə öz gunəhinq tartidu. **16** Pərvərdigarning namio'ja kupurluk kəlo'jan hərəkəndək kixi əlüməgə məhkum kilinsun; pütkül jəmaət qokum bir bolup uni qalma-kesək kilsun; məyli u musapir bolsun yəki yərlək bolsun, [mukəddəs] namio'ja kupurluk kilsə əltürilsun. **17** Əgər birsi bəxə birsini urup əltürsə, u əlüməgə məhkum kilinsun. **18** Birsı bir qarpaynı əltürsə, uning üqün həywanı tələp, janəja-yan tələp bərsun. **19** Birkim öz koxnisini meyip kilsə, u əzgigə kəndək kəlo'jan bolsa, uning əzigimu xundək kilinsun. **20** Birə əzasi sunduruwetilgən bolsa, uningmu sundurulsun; kəzigə-kəz, qixio'ja-qix nakar kilinsun; bəxə kixini kəndək zahimləndürgən bolsa umu həm xundək kilinsun. **21** Kimdəkim bir qarpaynı əltürsə, qarpay tələp bərsun; adəmnı urup əltürgən kixi bolsa, əlüm jəzasio'ja məhkum kilinsun. **22** Silərdə birlə kənun bolsun. musapir yəki yərlək bolsun, barəwər muamilə kilinsun; qünki Mən Hudainglar Pərvərdigardurmən. **23** Musa Israillaro'ja xularnə dedi; xuning bilən ular xu kəro'jo'juqini qədirgəhning taxkiri'jo'ja elip qikip, qalma-kesək kildi. Xundək kəlip, Israillər Pərvərdigarning Musa'ja əmr kəlo'jinidək kildi.

25 Pərvərdigar Sinay təo'jidə Musa'ja səz kəlip mundak dedi: — **2** Sən Israillaro'ja mundak degin: — Mən silərgə bəridio'jan zemino'ja kərgininglelarda u zeminning əzimu Pərvərdigar'ja atap bir xabat aramini alsun. **3** Sən altə yil etizingnə terip, altə yil tallik beo'jingnə qatəp, ularinq həsullarnə yiojkin; **4** əmma yəttinqi yili zeminning əzi üqün bir «xəbatlık aram» bolsun; u Pərvərdigar'ja atəlo'jan bir «xəbat» həsəblinidu. Xu yili sən etizingnə teriməysən wə tallikinqnə qətiməysən. **5** Əzlükidinq ünüp qikə'jan həsulnə orməysən; wə qətalmo'jan tallirinqning üzümlirini üzməysən; qünki xu yil zəmin aram alidio'jan yildur. **6** Həlbuki, zəmin xəbat yilidə qikəro'jan həsul həmmingləro'ja ozuk bolidu, yəni əzüng üqün, kəl-dedikinq üqün, mədikəring üqün wə seningkidə turuwatqən musapir üqün, xuningdək məwəranlirinq üqün **7** Wə zemindingiki yəwayi həywanlar üqünmu ozuk bolidu; zeminning həmmə həsulı ozuk bolidu. **8** Xuningdək sən yəttə kətimlik xəbat yilini, yəni yəttə həssə yəttə yilnə sanio'jin; yəttə xəbat yil künləri kirik tokkuz yil bolidu. **9** Xunqilik wəkit etüp, yəttinqi ayda, ayninq oninqi küni, kafərat künidə burəja qəlip sadasini yukiri qikirisilər; kafərat küning əzidə silər pütkül zeminingləlarda burəjinqing sadasini anglitisilər.

10 Xu əllikinqi yilini silər muqəddəs dəp bilip, pütkül zeminda uningda barlik turuwatqanlarning həmmisigə azadlikni jakarlixinglar kerək. Xu yil silərgə «azadlik yili» bolidu, hərbinglar öz yər-mülklinglaroqə kaytisilar, hərbinglar öz ailə-jəmətinglaroqə kaytip barisilar. **11** Bu əllikinqi yili silərgə bir azadlik yili bolsun; u yili heq nemə terimaysilar, əzlükidin üniüp qikqan hosulnimu ormaysilar wə qatalmioqan talliringlarning üzümlirininu yioqmayisilar. **12** Qünki bu azadlik yili bolup, silərgə muqəddəs hesablanun; uning hosulini bolsa, etiz-dalilardin tepip [həmminglar] yəysilar. **13** Azadlik yili aranglardiki hərbir adəm öz yər-mülkigə kaytsun. **14** Silər koxnanglardoqə birnema setip bərsanglar, yaki koxnanglardin birnema setiwalsanglar, bir-biringlarni bozək kilmanglar. **15** Koxnangdin [yərni] setiwalsang, undakta «azadlik yili»din keyin etkən yillarning sanini hesablap uningdin setiwelixing kerək; umu qaloqan yillarning sanioqə qarap, yarning keyinki hosullirioqə asasen sanga setip bərsun. **16** «[Azadlik yili]»oqiqə boloqan yillar kəprək bolsa, bahasini xuningoqə muwapik yukiri kəturisən; qaloqan yillar azrak bolsa, bahasini xuningoqə muwapik keməytsun. Qünki qaloqan yillarning hosuliri qanqə bolsa, u xu boyiqə sanga setip beridu. **17** Silər bir-biringlarni bozək kilmanglar, bəlkı Hudayinglardin kərkunglar; qünki Mən bolsam Hudayinglar Pərwədigardurmən. **18** Silər Mening bəlgilimilirimni tutup, həkülirimdə turup, xularoqə əməl kilinglar; silər xundək kilsanglar, zeminiglarda tinq-aman turisilar. **19** Xuning bilan zemin silərgə öz mewisini beridu, silər toyoqədək yəp, uningda tinq-aman turisilar. **20** Əgər silər: — Mana, bizgə terip hosulni yioqixkə ıjazət berilmisə, yəttinqi yili nemə yəymiz, dəp sorisanglar, **21** [silərgə məlum bolsunki], altinqi yilida üç yilning hosulini bərsun dəp, Mən üstünglaroqə bərikitimni «qüx» dəp buyruymən. **22** Wə xundək boliduki, silər səkkizinqi yili teriysilar, əmma tokkuzinqi yilioqiqə exip qaloqan kona hosuldin tehiqə yəysilar; xu tokkuzinqi yilioqiqə silər kona axliqtin yəysilar. **23** Yər-zemin setilsə, mənggülik setilmisun, qünki zeminning əzi Meningkidur, silər bərsanglar Mening yenimdiki musapir wə mehman, halas. **24** Silər ıgə bolidioqan pütkül zeminda yər-zeminning ıgilirigə uni «qayturuwelix hokukı»ni yaritip berixinglar kerək. **25** Əgər qərindaxliringlardin biri kəmbəqəllixip, öz miras yerini setiwətkən bolsa, uning yəkin tuoqkini, yəni «həmjəmət xapaəti»si kelip öz qərindixi satqan yərni kayturup setiwalsun. **26** Əgər uning heq xapaəti tuoqkini bolmisa, ləkin u yanduruwelixkə kerəklik pulni tapalisa, **27** Undakta satqinioqə qanqə yıl boləqlilikini hesablap, [azadlik yilioqiqə] qaloqan yillar üçün setiwəloqan kixigə muwapik pul berip, öz yerigə kaytsun. **28** Ləkin əgər u yanduruwelixkə kerəklik pulni tapalmisa, əzi setip bərgən yər azadlik yilioqiqə aloquqining qolida tursun; azadlik yili kəlgəndə yər yər setiwəloquqining qolidin qiksun, öz ıgisi öz yər-mülkigə kaytsun. **29** Əgər birsi sepillik xəhərninq ıqidiki bir turaloqə əyni satqan bolsa, setip bir yıl ıqida uni yanduruwelix hokukı bardur. Toluk bir yıl tügəp boluqəp, yanduruwelix hokukı bardur. **30** Ləkin pütün yıl ıqida yanduruwelimnisa, sepillik xəhərninq ıqidiki bu əy nəsilidin-nəsilgə aloqan

kixining qolida bolup, azadlik yili kəlsimu yandurulmas. **31** Ləkin sepilsiz kəntlarning əyliri bolsa zeminning etizliridək hesablinidu; ularni yandurup setiwəloqili bolidu; azadlik yili kəlgəndə əsli ıgisiqining qolioqə yandurulidu. **32** Ləkin Lawiy xəhərliridə bolsa, Lawiyar öz mirasi boləqan xəhərlərdiki əylirini halisa hərəkəqan kayturuwelix hokukı bardur. **33** Lawiyarlardin biri əylirini, yəni öz mirasi boləqan xəhərdiki bir əyni kayturuwelix hokukı bar bolsimu, [ləkin kayturup almioqan bolsa], undək əhwalda u azadlik yili kəlgəndə yandurulidu; qünki Lawiy xəhərlirining əyliri bolsa Lawiyarlarning Israillarning arisidiki mirasi bolidu. **34** Xundək həm bularning xəhərlirining qərisidiki etiz-yərliri bolsa, ularning əbədi mirasi boləqəqə, setilsə bolmaydu. **35** Sanga koxna boləqan, qərindaxliringlardin biri kəmbəqəllixip, əzjenini bəkalmay qəlsa, sən uni musapir yaki yaka yurtluk mehmandək yeningda turuoquzup, uningdin hawər aloqin. **36** Sən uningdin əsüm wə yaki payda almioqin; sən Hudayingdin kərkup, qərindixingni kəxingda turuxkə qəyoqin. **37** Pulungni uningə əsümgə bərmə, axliqingnimu payda elix məksitidə uningə etnə bərmigin. **38** Hudayinglar boluxkə, Qanaən zeminini silərgə bərixkə silərnı Misir zeminidin qikrip kəlgən Hudayinglar Pərwədigar Özümdurmən. **39** Əgər sanga koxna boləqan qərindixing kəmbəqəllixip, əzini sanga satsa, uni kuldək kulluk hizmitigə salmioqin; **40** bəlkı u kəxingda mədikar yaki musapirdək tursun; azadlik yilioqiqə sening hizmitingda bolsun; **41** andin azad bolup əzi bilan baliliri kəxingdin qikip, öz jəmətigə yenip berip, ata-bowilirining yər-mülkigə kaytsun. **42** Qünki ular Mən Əzüm Misir zeminidin qikrip elip kəlgən kul-bəndilirim boləqəqə, ularni kuldək setixkə yol kəymanglar. **43** Sən ularoqə kəttik kulluk bilən hojilik kilməysən, bəlkı Hudayingdin kərkəkin. **44** Ləkin əzünggə kul yaki dedək almaqıqı bolsang, ularni ətrapıtki yat əllərdin xundək kul ya dedək setiwalsang bolidu. **45** Bulardin baxkə, aranglarda olturəqləxqan musapirlarning pərzəntlirini wə xularning jəmətidin, yəni silər bilən billə turuwatqan, zeminiglarda tuəquloqanlardin kullar setiwalsanglar bolidu; xuning bilən ular silərninq mülkünglar bolup qalidu. **46** Silər muxularni əzünglardin keyinki baliliringlaroqə miras kilip, ularoqə mülük boluxkə qaldursanglar bolidu; muxularnı əbədgigə kul kilsanglar bolidu; ləkin öz qərindaxliringlar boləqan Israillar arisida bolsa, bir-biringlaroqə kəttik kulluk bilən hojilik kilməlikinglar kerək. **47** Əgər aranglarda olturuxluk bir musapir yaki yaka yurtluk beyioqan wə uningə qəxna qərindixing kəmbəqəllixip, əzini xu kəxna musapiroqə wə yaki xu musapirning məlum bir əwladioqə satsa, **48** u setiloqandin keyin uningda pul tələp hərlükkə qikix hokukı qalidu; uning aka-ukilirining hərəkəyisi uni hərlükkə setiwalsa bolidu. **49** Xuningdək uning taqisi yaki taqisining oqlı wə yaki jəmətidin boləqan hərəkəyisi yəkin tuoqkini uni hərlükkə setiwalsa bolidu; yaki əzining kurbi yətsə, pul berip əz-əzini hərlükkə setiwalsa bolidu. **50** Uni setiwəlidioqan kixi uning hojisi bilən gəplixip setiloqan yildin tartip azadlik yilioqiqə qanqilik boləqlilikini hesablap, setiwelix bahasini yillarning sanioqə qarap hesablisun; [hərlük puli hesablxatə kulning

hojisiyo]a] ixləxkə kerək boləjan kəlojan künlirining həkəki «mədikarning ixligən künliri»dək hesabansun. **51** Azadlik yilioja yənə heli yillar bolsa, xuni həsəblap, setilojan pulnig nisbiti boyıqə hərlük pulini hesablap bərsun; **52** əgər azadlik yilioja az yillar kəlojan bolsa, uni hesab kılıp, kəlojan kulluk yillirioja muwapik pulni yandurup bərsun. **53** Bolmisa, kul xu hojisining yenida yillik mədikardək turuxi kerək; uning hojisi sening kəz aldingda uningə kəttik kəlluk bilən həjilik kılmsun. **54** Əgər kul yukiriki yollar bilən hərlükkə qıqalmisa, azadlik yili kəlgəndə qoyup berilsun — u baliliri bilən koxulup azad bolidu. **55** Qünki Israillarning əzi Manga kul-bəndilərdur; ular Mən Özüm Misir zeminidin qikirip kəlgən kul-bəndilirimdur. Hudayinglar Pərwərdigar Özümdurmən.

26 Silər əzinglar üqün heqkəndək but yasimanglar yaki əzinglarəja heq oyma məbud yaki həykəl-tüwrükni turoquzmanglar yaki ularəja bax uruxkə oyulojan nəxixlik taxlarni zemininglarda hərgiz tiklimanglar; qünki Özüm Hudayinglar Pərwərdigardurmən. **2** Mening xabat künlirimni tutup, mukəddəs jayimoja ihlasmən bolunglar. Mən Pərwərdigardurmən. **3** Əgər silər mening bəlgilimilirimdə mengip, əmrlirimni tutup ularəja əməl kilsanglar, **4** Mən yeringlarning əz həsulini berip turuxioja, daladiki dərəhlərlənin mewisini qikirixioja wəktida yamoqurliringlarni yəqədurup turimən. **5** Xuning bilən haman tepix wəkti üzüm yioyix pəsligiqə bolidu, üzüm yioyix wəkti teriloju wəktioyiqə bolidu; silər neninglarni toyunoquə yəp, əz zemininglarda tinq-aman turisilər. **6** Mən zeminəja aram-tinqlik ata kilmən, xuning bilən heqkim silərni kərkitalmaydu, aramhuda yetip uhlaysilər; wəhxiy həywanlarni zeminidin yəkitimən, qiliqmu zemininglardin ətməydu; **7** silər düxmənilinglarni qoqlaysilər, ular aldinglarda qiliqlinip yikilidu. **8** Silərdin bəx kixi yüz kixini qoqlaydu, yüz kixi on mingni qəquridu; düxmənilinglar bolsa aldinglarda qiliqlinip yikilidu. **9** Mən silərgə yüzümni kəritip, silərni pərzənt kərgüzüp kəpəytimən, silər bilən baqilojan əhdəmini məzmət turoquzimən. **10** Silər təhiqə uzun saqlanojan kona axlikni yəwətkininglarda, yengi axlik qikidu; yengisi wəjidin konisini qikiriwetisilər. **11** Mən Əz məkanimni aranglarda turoquzimən wə kəlbim silərdin nəprətlənməydu. **12** Mən aranglarda mengip silərlənin Hudayinglar bolimən wə silər Mening həlkim bolisilər. **13** Mən silərni Misirdə ularning kulliri boluxtın hər kılıxkə xu zeminidin qikərojan Hudayinglar Pərwərdigardurmən; Mən boyunturukunglarning asərlərlini sundurup, kəddinglarni tik kılıp mangozquzdu. **14** Həlbuki, əgər silər Manga kulək salmay, bu əmrlərlənin həmmisigə əməl kilməy, **15** bəlgilimilirimni taxlap, kəlbənglardin həkümlirimni yaman kərip, barlik əmrlirimni tutmay, əhdəmini buzsanglar, **16** Mənmə bəxinglarəja xu ixlarni qixürimənkə, — Mən silərgə wəhima selip, kəzünglarni kor kiliديوan, jeninglarni zəipləxtürüديوan sil-wəba kesili, kezik kesilini bəxinglarəja qixürimən. Silər urukunglarni bikar qeqip-teriyisilər, qünki düxmənilinglar uni yəp ketidu. **17** Mən yüzümni silərgə kərxə kilmən, xuning bilən silər düxmənilinglardin

uruluk qəqidojan bolisilər; silərni əq kərgüqilər üstinglardin həkümrənlilik kiliديو; heqkim silərni qoqlimisimu, qəqisilər. **18** Bulardin heq ibrət almay, bəlkə Manga yənə kulək salmisanglar, Mən gunəhliringlar tüpəylidin silərgə boləjan jazani yəttə həssə əqirilitimən, **19** küq-həywənglardin boləjan həkəwurlukinglarni sundurimən; asmininglarni təmərdək kılıp, yeringlarni mistək kiliwetimən; **20** əjir-japayinglar bikəroja ketidu, yeringlar həsul bərməydu, daladiki dərəhlərgə mēwə qixməydu. **21** Əgər yənəla Mən bilən kərxə mangsanglar, xundəklə Manga kulək salmisanglar, Mən gunəhliringlarəja layik bəxinglarəja qixidojan wəba-külpətlərnə yənə yəttə həssə əqirilitimən. **22** Aranglarəja silərni baliliringlardin juda kiliديوan, qərpəyliringlarni yəkitidojan, silərni əzlitidojan yawəyi həywanlarni əwətimən; yol-qoqliringlar ədəmzətsiz qəldək bolup qalidu. **23** Silər bu ixlər ərkilik ibrət-tərbəyi almay, bəlkə yənəla Manga kərxə mangsanglar, **24** Mənmə silərgə kərxə mengip, gunəhlərlər tüpəylidin boləjan jazani yənə yəttə həssə əqirilitip, Mən Özüm silərni urimən; **25** üstinglarəja əhdəmini buzojanlikning intikəmini alidojan kiliq qixürimən; xuning bilən silər xəhərlərgə yioqiliwalisilər, Mən aranglarəja wəba qixürimən; xuning bilən silər düxmənlərlənin qəlioja qixisilər. **26** Silərgə yələnqük boləjan axlikni kərutiwetimən; on ayal bir bolup bir tonurda nən yekip, nənlərnə silərgə tarazida tartip beridu, əmmə buni yegininglar bilən toymaysilər. **27** Əgər bulardin heq ibrət almay, manga kulək salmisanglar, bəlkə manga kərxə mangsanglar, **28** Mənmə kəhr bilən silərgə kərxə mangimən; Mən, yənə Mən Özüm gunəhliringlar tüpəylidin jəza-tərbəyini yənə yəttə həssə əqirilitip qixürimən. **29** Xuning bilən silər əqulliringlarning gəxi wə kizliringlarning gəxini yəysilər; **30** xundəklə Mən kurbənlilik «yukiri jay»liringlarni wəyrən kılıp, «kün tüwrük»liringlarni sundurup, əlükilinglarni sunuk butliringlarning üstigə taxliwetimən; Mening kəlbim silərdin nəprətlinidu. **31** Mən xəhərliringlarni wəyrən kılıp, mukəddəs jayliringlarni harəb kılıp, [kurbənliliklarning] huxbuylirini yənə puriməymən; **32** zeminni hələkətkə elip bərimən; uningda əturəkləxkən düxmənilinglar bu əhwaləja həyrənuhəs qalidu. **33** Silərnə əllərlənin ərisioja taritip, kəyninglardin kiliqni suqurup qoqlaymən; xuning bilən zeminərlər wəyrən bolup xəhərliringlar harəb kilinidu. **34** U wəktidə, silər düxmənilinglarning zeminida turuwətkininglarda, zemin wəyrənə boləjan barlik künlərdə, zemin əz xabat künliridin səyünidu; u zamanda zemin dərəkə aram elip əz xəbatliridin səyünidu. **35** Əzi wəyrənə bolup turojan barlik künliridə u aram alidu, yənə silər uningda turuwətkən wəktidə xəbat künliringlarda heq əlmiojan aramni əmdi alidu. **36** Aranglardin kutulup kəlojanlar bolsa, ular düxmənlərlənin zeminlirida turojinida kəngüllirigə yirəkəzədlilik salimən, xuning bilən ular qixkən bir yopurməknənin xəpisini ənglisə kiliqtin qəqkəndək qəqidu; heqkim qoqlimisimu yikilip qixidu. **37** Gərqə heqkim ularni qoqlimisimu, dərəkə kiliqtin yikiləyoqəndək ular bir-birining üstigə putlixip yikilidu; silərdə düxmənilinglarəja kərxə turoqudək küq kəlməydu. **38** Əllərlənin ərisida hələk

bolisilər, düxmənlirirlarning zemini silərni yəp ketidu. **39** Aranglardin kutulup qaloqlanliri bolsa ez razilliki tüpəylidin düxmənlirirlarning zeminida zəiplixidu; wə ata-bowilirlining razillikidimu yürüp, xular zəipləxəndək ularmu zəiplixidu. **40** Halbuki, ular əzi qiloqlan razilliki bilən ata-bowilirlining sadir qiloqlan razillikini, Manga yüz ərüp asiylik qiloqlinini, xundakqla ularning Manga qarxi turup mangoqlinini boynioqla alidu, **41** xuningdək Mening ularoqla qarxi mangoqlinimoqla, xuningdək ularni düxmənlirirlining qolioqla tapxuroqlinimoqla iqlrar bolidu. Xunga əgər u wakitta ularning hətnisiz kəngli təwən kilingip, əz kəbihlikining jazasini qəbul kilsa, **42** undakqla Mən Yakup bilən baqlioqlan əhdəmni yad kilingip, Ishak bilən baqlioqlan əhdəmnimu wə Ibrahim bilən baqlioqlan əhdəmnimu esimgə kəltürimən, zemininimu yad kilingimən. **43** Qünki zemin ulardin taxlinip, ularsiz bolup harabə turoqlan wakitta, xabat künliridin səyünidu; ular bolsa əz kəbihlikining jazasini qəbul kildu; səwəbi dəl xuki, ular Mening həkümlirimni taxlidi, bəlgilimilirimni kəlbidin yaman kərgəndi. **44** Halbuki, xundak bolsimu, ular əz düxmənlirirlining zeminida turoqlinida Mən ularni taxlimaymən yaki ularoqla əqlük kilmaymən, xuningdək ular bilən baqlioqlan əhdəmni buzmaymən, ularni yəqatmaymən; qünki Mən Özüm ularning Hudasi Pərwərdigardurmən. **45** Mən bəli ularni dəp, ularning Hudasi boluxkə əllərləning kəzi aldida Misir zeminidin qiklirip kəlgən ata-bowiliri bilən baqlaxkən əhdəmni esimdə tutimən. Mən Pərwərdigardurmən. **46** Pərwərdigar Musani wasitə kilingip, Sinay teqlida əzi bilən Israillarning otturisiida bəkitkən həkümlər, bəlgilimilər wə qanunlar mana xular idi.

27 Pərwərdigar Musaoqla səz kilingip mundaql dedi: — **2** Sən Israillaroqla mundaql dəgin: — Əgər birsə pəwqul'addə bir kəsəm kilingip məlum kixining jenini Pərwərdigaroqla atioqlan bolsa, undakqla xu kixigə sən bəkitkən jenining kimmitininə nərhi təwəndikidək bolidu; **3** Yəxi yigirmə bilən atmixning arilikida boləqlan ər kixi bolsa, sən tohtitidoqlan kimmiti mukəddəs jaydiki xəkəlnəning əlqəm birliki boyiqə bolsun; uning kimmiti əllik xəkəl kümüxkə tohtitilsun. **4** Ayal kixi bolsa, aranglarda tohtitiloqlan kimmiti ottuz xəkəl bolsun. **5** Əgər yəxi bəx bilən yigirməning arilikida bolsa, ərəkəb üqün tohtitidoqlan kimmiti yigirmə xəkəl bolup, ayal kixi üqün on xəkəl bolsun. **6** Əgər yəxi bir ay bilən bəx yaxning arilikida bolsa, tohtitidoqlan kimmiti oqul bala üqün bəx xəkəl, kiz bala üqün üq xəkəl kümüx bolsun. **7** Əgər atmix ya uningdin qongraq yaxtki kixi bolsa, tohtitidoqlan kimmiti ər kixi üqün on bəx xəkəl, hotun kixi üqün on xəkəl bolsun. **8** Əgər birsə tohtitiloqlan kimmitini tələxkə kurbə yətmisə, u əzini kəhningə aldidə tək kilsun; kəhən uning kimmitini bəkitun. Kəhən kəsəm kiloqluqlining əhwalioqla qarap uning kimmitini tohtitip bərsun. **9** Əgər birsə [kəsəm kilingip] Pərwərdigaroqla kurbənlək boluxkə layik bolidoqlan bir həywənni uningəqla atioqlan bolsa, aranglarda xundak həywənlər Pərwərdigaroqla atap mutlək mukəddəs sanalsun; **10** həywən naqar bolsa uning ornioqla yaxhini yaki yaxhining ornioqla naqirini tegixixkə yaki ornioqla bəxkisini almaxtuxkə hərgiz

bolmaydu. Mubada atioqluqi u həywənnəning ornioqla yəna bir həywənni yəngətləximəkqi bolsa, Awwalkisi bilən ornioqla əkləginəning hər ikisi mukəddəs sanalsun. **11** Əgər həywən Pərwərdigaroqla atəqlan kurbənləkkə layik bolmaydoqlan bir «napak» həywən bolsa, undakqla u həywənni kəhningə aldioqla elip kəlsun; **12** andin kəhən əzi uning yaxhi-yamanliqioqla qarap kimmitini tohtatsun; kəhən kimmitini qənaqlə tohtatqən bolsa xundək bolsun. **13** Əgər igisi pul tələp həywənni qayturuwlməkqi bolsa, tohtitiloqlan kimmitigə yəna uning bəxtin birini qəxup bərsun. **14** Əgər birsə Pərwərdigaroqla mukəddəs bolsun dəp əyini uningəqla atap mukəddəs kilsa, kəhən uning yaxhi-yamanliqioqla qarap kimmitini tohtatsun; kəhən uning kimmitini qənaqlə tohtatqən bolsa, xu kimmiti inawətlik bolidu. **15** Keyin əgər əyini atioqluqi kixi uni qayturuwlməkqi bolsa, u tohtitiloqlan kimmitigə uning bəxtin birini qəxup bərsun; andin əy yəna uning bolidu. **16** Əgər birsə əz māl-mülki boləqlan etizlikning bir kismini Pərwərdigaroqla atap mukəddəs kilsa, kimmiti uningəqla qənaqlək uruq terilidoqlanliqioqla qarap tohtitilsun; bir homir arpa uruqi ketidoqlan yər bolsa, kimmiti əllik xəkəl kümüxkə tohtitilsun. **17** Əgər birsə «azadliq yili»din tartip əz etizlikni mukəddəs kilsa, sən qənaqlə tohtatsang xu bolsun. **18** Ləkin əgər birsə «azadliq yili»din keyin əz etizlikni mukəddəs kiloqlan bolsa, kəhən kəldioqlan azadliq yilioqluqə qənaqlək yillar qəlaqlanliqini həsəblap kimmitini tohtatsun. Ətəp kətkən yillaroqla qarap tölək bəhədin muwəpik pul kəmaytilsun. **19** Əgər birsə əz etizlikni mukəddəs kiloqlandin keyin pul tələp uni qayturuwlməkqi bolsa, u sən tohtatqən kimmitigə yəna uning bəxtin birini qəxup bərsun; xuning bilən etizliq uning əz qolioqla qaytidu. **20** Əgər u pul bərip etizlikni qayturuwalmioqlan bolsa yaki bəxkə birsə setip bərgənə bolsa, keyin xu etizlikni qayturuwelixkə bolmaydu, **21** Bəli azadliq yili kəlgəndə etizliq «igisiqə qayturuwlmioqlanda» u mutlək bəqəqlanəqlan yərgə ohxax, Pərwərdigaroqla atap mukəddəs kilingip, miras həkuqi kəhənoqla etidu. **22** Əgər birsə setiwaləqlan əmma əz mirasi bolmioqlan bir pəraq yər-ətəzini Pərwərdigaroqla atap mukəddəs kiloqlan bolsa, **23** kəhən azadliq yilioqluqə qəlaqlan yilni həsəblap, kimmitini tohtatsun. Andin u küni u kixi tohtitiloqlan kimmitini Pərwərdigaroqla mukəddəs kiloqlan nərsə süpitdə kəltürsun. **24** Ləkin azadliq yili kəlgəndə, etizliq kimdin elioqlan bolsa, xu kixigə, yəni əslidiki igisiqə qayturuw berilsun. **25** Sən tohtitidoqlan bərlək kimmətlər bolsa həmixə mukəddəs jaydiki xəkəlnəning əlqəm birliki boqiqə həsəblansun; bir xəkəl yigirmə qərahkə barawər bolidu. **26** Ləkin qarpayning tunji balisi tunji bala boləqlanliqə səwəbidin əslidinlə Pərwərdigaroqla atilidoqlan boləqlaqkə, kala bolsun, qoy-əqkə bolsun həqkim uni «Hudaoqla atap» mukəddəs kilmisun; qünki u əslidə Pərwərdigarning idi. **27** Əgər u napak bir həywəndin tuquloqlan bolsa, igisi sən tohtatqən kimmətkə yəna uning bəxtin birini qəxup bərip, andin əzizə qayturuwalsun; ləkin əgər igisi uni əzizə qayturuwlməymən desə, bu həywən sən tohtatqən kimmətkə setilsun. **28** Əgər birsə Pərwərdigaroqla əz melidin, adəm bolsun, həywən bolsun yaki miras yeri bolsun, Pərwərdigaroqla mutlək atioqlan bolsa, undək nərsə hərgiz setilmisun yaki

bədəl tələx bilənmu qayturulmisun. Pərwərdigarəja mutlək atalojan hərnərsə bolsa «əng mukəddəslərnin biri» hesablinip, uningoja has bolidu. **29** Əgər bir adəm Hudaəja mutlək has atalojan bolsa, undakta uning üqün bədəl berilip, qayturuwelinixka hərgiz bolmaydu; u qoqum ɵltürɵlüxi kerək. **30** Yər-zemindin qikkən həmmə həsulning ondin biri bolojan ɵxrə bolsa, yərning danlık ziraətliri bolsun yaki dərəhlərnin mewisi bolsun, Pərwərdigarningki bolidu; u Pərwərdigarəja mukəddəs kilingojandur. **31** Birsı ɵz ɵxriliridin məlum birnərsini bədəl berip qayturuwalmakqi bolsa, u xuningəja yənə uning kimmitining bəxtin birini koxup berip, qayturuwalsun. **32** Kala yaki qoy-ɵqkə padisidin elinidiojan ɵxrə bolsa padiqining tayikı astidin ɵtküzölgən həywanlardin hər oninqisi bolsun; Pərwərdigarəja atilip mukəddəs kilingojini xu bolsun. **33** Həqkim uning yahxi-yamanlıkioja karimisun wə yaki uni almaxturmisun; əgər uni almaxturimən desə, Awwalkisi bilən ornioja almaxturulojan hər ikkisi mukəddəs sanalsun; u hərgiz bədəl tələp qayturuwelinmisun. **34** Pərwərdigar Sinay teojida Musəja tapilojan, Israilləroja tapxurux kerək bolojan əmrlər mana xular idi.

Qel-bayawandiki

səpər

1 Wə Israillar Misirdin qikkəndin keyin ikkinçi yili ikkinçi aynıng birinçi küni Pərwərdigar Sinay qelidə, jamaət qedirida turup Musaqa mundək dedi: — **2** Silər pütkül Israil jamaatini kəbilisi, ata jəməti boyiqə sanini elip qıkinglar; adəmlərnıng ismi asas kılınıp, barlık ərəkəklər tizimlansun. **3** Israillar iqidə omumən yigirmə yaxtin axkan, jənggə qıqalaydioqanlarnı Harun bilən ikkinglar ularnıng koxun-kışmiliri boyiqə sanəktin ətəküzılğələr. **4** Hər bir kəbilisidin silərgə yərdəmlixidioqan birdin kixi bolsun; ularnıng hər biri ularnıng ata jəmətinıng bexi bolıdu. **5** Təwəndikilər silərgə yərdəmlixidioqanlarnıng isimliki: — Rubən kəbilisidin Xidərnıng oqlı Əlizur; **6** Ximeon kəbilisidin Zuri-xaddaynıng oqlı Xelumiyl; **7** Yəhuda kəbilisidin Amminadabnıng oqlı Nahxon; **8** Issakar kəbilisidin Zuarnıng oqlı Nətanal; **9** Zəbulun kəbilisidin Həlonnıng oqlı Eliab; **10** Yüsüp əwladliri iqidə Əfraim kəbilisidin Ammihudnıng oqlı Əlixama; Manassəh kəbilisidin Pidahzurnıng oqlı Gamaliyl; **11** Binyamin kəbilisidin Gideonıng oqlı Abidan; **12** Dan kəbilisidin Ammixaddaynıng oqlı Ahizər; **13** Axir kəbilisidin Okrannıng oqlı Pagiyəl; **14** Gad kəbilisidin Deuəlnıng oqlı Əliasaf; **15** Naftali kəbilisidin Enannıng oqlı Ahıra». **16** Bular jamaət iqidin qakırılqanlar, yəni ata jəmət-kəbililirining baxlıkliri, mingloqan Israillarnıng bax sərdarliri idi. **17** Xuning bilən Musa bilən Harun ismi ataloqan bu kixilərnı baxlap, **18** ikkinçi aynıng birinçi küni pütkül jamaətnı yioqdi; ular həlkning hər birining kəbilə-nəsəbi, ata jəməti boyiqə ismini asas kılıp, yigirmə yaxtin yukirilarnıng həmmisini bir-birləp tizimlidi. **19** Pərwərdigar Musaqa kəndək buyruoqan bolsa, Musa Sinay qelidə ularnı xundək sanəktin ətəküzdi. **20** Israilnıng tunji oqlı Rubənnıng əwladliri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kılınıp, yigirmə yaxtin axkan, jənggə qıqalaydioqan ərəkəklərnıng həmmisi bir-birləp tizimladi; **21** Rubən kəbilisidin sanəktin ətəküzılğələr jəmiy kirik alta ming bəx yüz kixi boldi. **22** Ximeonning əwladliri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kılınıp, yigirmə yaxtin axkan, jənggə qıqalaydioqanlarnıng həmmisi bir-birləp tizimladi; **23** Ximeon kəbilisidin sanəktin ətəküzılğələr jəmiy əllik tokkuz ming üç yüz kixi boldi. **24** Gədnıng əwladliri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kılınıp, yigirmə yaxtin axkan, jənggə qıqalaydioqanlarnıng həmmisi bir-birləp tizimladi; **25** Gad kəbilisidin sanəktin ətəküzılğələr jəmiy kirik bəx ming altə yüz əllik kixi boldi. **26** Yəhudanıng əwladliri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kılınıp, yigirmə yaxtin axkan, jənggə qıqalaydioqanlarnıng həmmisi bir-birləp tizimladi; **27** Yəhuda kəbilisidin sanəktin ətəküzılğələr jəmiy yətmix tət ming altə yüz kixi boldi. **28** Issakarnıng əwladliri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kılınıp, yigirmə yaxtin axkan, jənggə qıqalaydioqanlarnıng həmmisi bir-birləp tizimladi; **29** Issakar kəbilisidin sanəktin ətəküzılğələr jəmiy əllik tət ming tət yüz kixi boldi. **30** Zəbulunıng əwladliri

ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kılınıp, yigirmə yaxtin axkan, jənggə qıqalaydioqanlarnıng həmmisi bir-birləp tizimladi; **31** Zəbulun kəbilisidin sanəktin ətəküzılğələr jəmiy əllik yəttə ming tət yüz kixi boldi. **32** Yüsüpning əwladliri: — unıng oqlı Əfraimning əwladliri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kılınıp, yigirmə yaxtin axkan, jənggə qıqalaydioqanlarnıng həmmisi bir-birləp tizimladi; **33** Əfraim kəbilisidin sanəktin ətəküzılğələr jəmiy kirik ming bəx yüz kixi boldi. **34** [Yüsüpning ikkinçi oqlı] Manassəhning əwladliri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kılınıp, yigirmə yaxtin axkan, jənggə qıqalaydioqanlarnıng həmmisi bir-birləp tizimladi; **35** Manassəh kəbilisidin sanəktin ətəküzılğələr jəmiy ottuz ikki ming ikki yüz kixi boldi. **36** Binyaminning əwladliri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kılınıp, yigirmə yaxtin axkan, jənggə qıqalaydioqanlarnıng həmmisi bir-birləp tizimladi; **37** Binyamin kəbilisidin sanəktin ətəküzılğələr jəmiy ottuz bəx ming tət yüz kixi boldi. **38** Dənnıng əwladliri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kılınıp, yigirmə yaxtin axkan, jənggə qıqalaydioqanlarnıng həmmisi bir-birləp tizimladi; **39** Dan kəbilisidin sanəktin ətəküzılğələr jəmiy atmix ikki ming yəttə yüz kixi boldi. **40** Axirning əwladliri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kılınıp, yigirmə yaxtin axkan, jənggə qıqalaydioqanlarnıng həmmisi bir-birləp tizimladi; **41** Axir kəbilisidin sanəktin ətəküzılğələr jəmiy kirik bir ming bəx yüz kixi boldi. **42** Naftalining əwladliri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kılınıp, yigirmə yaxtin axkan, jənggə qıqalaydioqanlarnıng həmmisi bir-birləp tizimladi; **43** Naftali kəbilisidin sanəktin ətəküzılğələr jəmiy əllik üç ming tət yüz kixi boldi. **44** Yukirikilər bolsa sanəktin ətəküzılğələr bolup, Musa bilən Harun həm Israillarnıng on ikki əmiri (hər biri əz ata jəmətgə wəkil boldi) ularnı sanəktin ətəkəzən. **45** Xundək kılıp, Israillarnıng həmmisi, yəni Israilda yigirmə yaxtin axkanlardin, jənggə qıqalaydioqanlarnıng həmmisi ata jəmətliri boyiqə tizimladi; **46** Sanəktin ətəküzılğələr jəmiy altə yüz üç ming bəx yüz əllik kixi boldi. **47** Biraq Lawiylar ata jəmət-kəbilisi boyiqə sanəknıng iqidə kirgüzülmidi. **48** Qünki Pərwərdigar Musaqa sız kılıp: — **49** «Sən pəkət Lawiy kəbilisinila xu hesabka kirgüzimigin, ularnıng omumiy saninimu Israillarnıng katarioqa kirgüzimigin. **50** Ləkin sən Lawiylarnı [Hudanıng] həküm-guwaahlıki saklaklık qədir wə unıng iqidiki barlık qaqa-kuqa əswablarnı həm unıngə dair barlık nərsilərnı baxkuruxka təyinligin; ular [ibadət] qədirini wə unıng iqidiki barlık qaqa-kuqa əswablarnı kəttiridu; ibadət qədirininıng hizmitini qiloquşlar xular bolsun, ular qədirning tət ətrapida əz qədiririni tiksun. **51** Qədirni kəqüridioqan qaoqda uni Lawiylar seksun; qədirni tikidioqan qaoqda uni Lawiylar tiksun; [Lawiylaroqda] yat boləqan hər kəndək adəm unıngə yəkinlaxsa əlümigə məhkum kılinsun. **52** Israillar bargah kuroqanda hər adəm əz kismida, əzigə has tuəq astioqa qədir tiksun. **53** Biraq [Hudanıng] ojezipi Israil jamaatinıng üstigə qıxmaslıki üçün, Lawiylar Hudanıng həküm-guwaahlıki saklaklık qədirning tət ətrapioqa bargah kursun; Lawiylar Hudanıng həküm-guwaahlıki saklaklık qədirni muhapizət kilişka mas'ul bolıdu» — dəgənidi. **54** Israillar ənə xundək kildi;

Pərvərdigar Musaoja qandak buyruoan bolsa, ular xundak kildi.

2 Pərvərdigar Musa bilən Harunoja mundaq dedi: — **2** Israillar hər biri öz lirlirining tuqi astioja, öz lirlirining ata jəmətining bayriki astida qedir tiksun; jəmət qedirining tət ətrapidin səl yirakrak bargah kürsun. **3** Kün qikix tərəpkə, xərk tərəpkə karitip əz tuqi astida koxun-kismi boyiqə bargah küridiojini Yəhuda bolsun; Yəhudalarning əmiri Amminadabning oqlı Nəhxon bolsun. **4** Uning koxuni, yəni sanaktin etküzülgənlər jəmiy yətmix tət ming altə yüz kixi. **5** Uning yenida bargah küridiojini Issakar kəbilisi bolsun; Issakarlarning əmiri Zuarning oqlı Nətanəl bolsun. **6** Uning koxuni, yəni sanaktin etküzülgənlər jəmiy əllik tət ming tət yüz kixi. **7** Ularning yenida yənə Zəbulun kəbilisi bolsun; Zəbulunlarning əmiri Həlonning oqlı Eliab bolsun. **8** Uning koxuni, yəni sanaktin etküzülgənlər jəmiy əllik yəttə ming tət yüz kixi. **9** Omumən Yəhuda bargahioja karaydioanlarning həmmisi, yəni koxun-kisimliri boyiqə sanaktin etküzülgənlər jəmiy bir yüz səksən altə ming tət yüz kixi; ular aldi bilən yoloja qikşun. **10** — Jənuə tərəptə, tuq tikləp, koxun tərpti bilən bargah küridiojini Rubən kəbilisi bolsun; Rubənlarning əmiri Xidərnin oqlı Əlizur bolsun. **11** Uning koxuni, yəni sanaktin etküzülgənlər jəmiy kirik altə ming bəx yüz kixi. **12** Uning yenida bargah küridiojini Ximeon kəbilisi bolsun; Ximeonlarning əmiri Zuri-xaddayning oqlı Xelumiylə bolsun. **13** Uning koxuni, yəni sanaktin etküzülgənlər jəmiy əllik tokkuz ming üç yüz kixi. **14** Ularning yenida Gad kəbilisi bolsun; Gadlarning əmiri Deuəlnin oqlı Əliasaf bolsun. **15** Uning koxuni, yəni sanaktin etküzülgənlər jəmiy kirik bəx ming altə yüz əllik kixi. **16** Rubən bargahioja karaydioanlarning həmmisi, yəni koxuni boyiqə sanaktin etküzülgənlər jəmiy bir yüz əllik bir ming tət yüz əllik kixi; ular ikkinqi səp bolup yoloja qikşun. **17** Andin jəmət qediri bilən Lawiylarning bargahı bəxə bargahlarning otturisida mangsun; ular qandak bargah küriojan bolsa, xundak yoloja qikşun; hər kaysisi əz ornida əz tuqi astida bolsun. **18** — Kün petix tərəptə, tuq tikləp, koxun tərpti bilən bargah küridiojini Əfrayim kəbilisi bolsun; Əfrayimlarning əmiri Ammihudning oqlı Əlixama bolsun. **19** Uning koxuni, yəni sanaktin etküzülgənlər jəmiy kirik ming bəx yüz kixi. **20** Uning yenida bargah küridiojini Manassəh kəbilisi bolsun; Manassəhlarning əmiri Pidahzurnin oqlı Gamaliyalə bolsun. **21** Uning koxuni, yəni sanaktin etküzülgənlər jəmiy ottuz ikki ming ikki yüz kixi. **22** Ularning yenida Binyamin kəbilisi bolsun; Binyaminlarning əmiri Gideonin oqlı Abidan bolsun. **23** Uning koxuni, yəni sanaktin etküzülgənlər jəmiy ottuz bəx ming tət yüz kixi. **24** Omumən Əfrayim bargahioja karaydioanlarning həmmisi, yəni koxun kisimliri boyiqə sanaktin etküzülgənlər jəmiy bir yüz səkkiz ming bir yüz kixi; ular üçinqi səp bolup yoloja qikşun. **25** — Ximal tərəptə, tuq tikləp, koxun tərpti bilən bargah küridiojini Dan kəbilisi bolsun. Danlarning əmiri Ammixaddayning oqlı Ahjəzər bolsun. **26** Uning koxuni, yəni sanaktin etküzülgənlər jəmiy atmix ikki ming yəttə yüz kixi. **27** Uning yenida bargah küridiojini Axir kəbilisi bolsun; Axirlarning əmiri Okranning

oqlı Pagiyəl bolsun. **28** Uning koxuni, yəni sanaktin etküzülgənlər jəmiy kirik bir ming bəx yüz kixi. **29** Ularning yenida Naftali kəbilisi bolsun; Naftalilarning əmiri Enanning oqlı Ahira bolsun. **30** Uning koxuni, yəni sanaktin etküzülgənlər jəmiy əllik üç ming tət yüz kixi. **31** Dan bargahioja karaydioanlarning həmmisi, yəni koxun-kisimliri boyiqə sanaktin etküzülgənlər jəmiy bir yüz əllik yəttə ming altə yüz kixi; ular əz tuqliri astida həmmiəning kaynida yoloja qikşun. **32** Yükdiridkilər əz ata jəməti boyiqə sanaktin etküzülgənlər Israillardur; koxun-kisimliri boyiqə bargahlarda sanaktin etküzülgənlər jəmiy altə yüz üç ming bəx yüz əllik kixi boldi. **33** Biraq Lawiylarla, Pərvərdigarning Musaoja küriojan əmiri boyiqə, Israillar qatarida sanaktin etküzülmidi. **34** Israillar Pərvərdigarning Musaoja küriojan barlık əmiri boyiqə ix tutup, öz lirlirining tuqi boyiqə bargah kurattı; ular əz kəbilisi wə ata jəməti tərpti boyiqə yoloja qikattı.

3 Pərvərdigar Sinay teojida Musa bilən səzləxkən künlərdə, Harun bilən Musaning əwladliri təwəndikilərdin ibarət idi. **2** Harunning oqullirining ismi mundaq: tunji oqlining ismi Nadab idi, uning yənə Abihu, Əliazar, Itamar degən oqulliri bar idi. **3** Harunning oqullirining ismi ənə xundak idi, ular məsihləngən kəhinlər idi; [Musa] ularni kəhinlik wəzipsini etəxkə Hudaoja atay ayriyojan. **4** Lekin Nadab bilən Abihu Sinay qelidə oqayri bir otni Pərvərdigarning aldioja sunojini tüpəyildin Pərvərdigar aldida əldi wə ularning heq nəslı kəldurulmidi; Əliazar bilən Itamar əz atisi Harun aldida kəhinlik wəzipsini etidi. **5** Pərvərdigar Musaoja səz kilip: — **6** Sən Lawiy kəbilisini aldingoja kəltürüp, ularni kəhin Harunning hizmitidə boluxkə uning aldioja hazır kil. **7** Ular Harunning həjiti wə pütkül jəmətning həjittidin qikip jəmət qedirining aldida wəzipə etəp, ibadət qedirining hizmitini bejirsun. **8** Ular yənə jəmət qediridiki barlık qaqa-kuqa əswəblarnı bəxkurux bilən Israillarning hizmitidə bolup wəzipə etəp, ibadət qedirining ixlirini bejirsun. **9** Sən Lawiylarnı Harun bilən uning oqullirioja təksimləp bərgin; ular Israillar iqidin məhsus uningəja tallap bərilgən. **10** Harun bilən oqullirini bolsa sən əzizing kəhinlik wəzipsini etəxkə bəkitkin; hər qandak yat kixi yəqinlaxsa əltürölsun, — dedi. **11** Andin Pərvərdigar Musaoja mundaq dedi: — **12** — Qara, Mən Israillar iqidin Lawiylarnı tallidim, ularni Israel iqidə baliyatquning barlık tunji mewisining ornioja, yəni qong oqullirining ornioja koyimən, xunga Lawiylar Mening bolidu. **13** Qünki tunji oqullarning həmmisi Meningkidur; Mən Misir zeminida tunji tuqulojanlarning həmmisini kətl küriojan iqidin Israillarning iqidiki tunjilarning həmmisini, məyli adəm bolsun yaki həywan bolsun, mukəddəs hesablap Meningki küriojanidim. Ular Meningkidur; Mən Pərvərdigardurmən. **14** Andin Pərvərdigar Sinay qəlbəyawanida Musaoja: — **15** — Sən Lawiylarnı ata jəməti, ailisi boyiqə sanaktin etküzi; barlık ərkəklərnı, yəni bir aylıktın axkanlarning həmmisini sanaktin etküzi, — dedi. **16** Xuning bilən Musa Pərvərdigarning əmiri boyiqə, əzığə deyilgəndə Lawiylarnı sanaktin etküzdı. **17** Lawiyning oqullirining ismi mundaq: — Gərxon,

Kohat, Mərari. **18** Gərxonning oqullirining ismi aililiri boyiqə Libni wə Ximay idi. **19** Kohatning oqulliri aililiri boyiqə Amram, Izhar, Həbron wə Uzziäl idi. **20** Mərarining oqulliri aililiri boyiqə Mahli wə Muxi idi. Bularning həmmisi ata jəməti boyiqə Lawiylarning jəməti boldi. **21** Gərxondin Libnilarning jəməti bilən Ximaylarning jəməti wujudқа kəldi; bular Gərxonlarning jəmətliri idi. **22** Barlik ərləring sənioja əsasən, bir ayliktin axqanlirining sanəktin etküzülgənliri jəmiy yəttə ming bəx yüz kixi boldi. **23** Gərxonning jəməti ibadət qedirining arқа tərpidə, yəni ojarb tərəpta bargah kürdi; **24** Gərxon jəmətining əmiri Ləlning oqli Əliasaf idi. **25** Gərxonlarning jəmət qediridiki wəzipsi ibadət qedirining əzidiki astinki ikki yapquq-pərdə, uning üstidiki yopuq wə jəmət qedirining ixik pərdisigə, **26** xundakla həyła ətrapidiki pərdilər, həyła dərəwəzinin pərdisi (həyła pərdiliri ibadət qədiri bilən kurbangahni qeridəp turattı) wə həyıldə ixilitididojan munasiwətlük barlik tanilaroja qarax idi. **27** Kohattin Amramlarning jəməti, Izharlarning jəməti, Həbronlarning jəməti wə Uzziälərlərinin jəməti wujudқа kəldi; bu Kohatlarning jəmətliri idi. **28** Barlik ərkəklərinin sani boyiqə, bir ayliktin axqanlar jəmiy səkkiz ming altə yüz adam bolup qikti; ular mukəddəs jəyoja qarax wəzipsini etəydiojan boldi. **29** Kohat əwladlirining jəmətliri jəmət qedirining jənub tərpidə bargah tiktı. **30** Kohat jəmətining əmiri Uzziälning oqli Əlizafan idi. **31** Ularning wəzipsi əhdə sanduqi, xirə, qiraqdan, ikki kurbangah, xuningdək mukəddəs jəyning iqidə ixilitididojan qaqa-kuqa, pərdə wə ibadət qedirining iqidə ixilitididojan barlik nərsilərgə qarax idi. **32** Lawiylarning əmirilərinin əmiri bolsa kahin Hərunning oqli Əliazar idi; u mukəddəshənoja qarax wəzipsini etəydiojan üstidin nəzarət kilitidiojan boldi. **33** Məraridin Mahli jəməti bilən Muxi jəməti wujudқа kəldi; bular Mərarining jəmətliri boldi. **34** Barlik ərkəklərinin sənioja əsasən, bir ayliktin yukiri boləjanlar sanəktin etküzülgəndə jəmiy altə ming ikki yüz kixi qikti. **35** Mərarining jəmətining əmiri Abihəyilning oqli Zuriyəl boldi; ular ibadət qedirining ximal tərpidə bargah kürdi. **36** Mərari əwladlirining wəzipsi ibadət qedirining tahtayliri, baldakliri, hadiliriyoja, təglikliri barlik əswab-jabdukliriyoja qarax, xuningdək buləyoja munasiwətlük ixilitididojan barlik nərsilərgə, **37** xundakla həylinin tet ətrapidiki hadilaroja wə ularning təglikliri, kozuq wə tanilaroja məs'ul boluxқа bəlgilənidi. **38** Ibadət qedirining aldioja, xərk tərpidə, yəni jəmət qedirining künqikix tərpidə bargah kurojanlar Musa, Hərun wə Hərunning oqulliri idi; ular Israillarning hizmitidə bolux wəzipsini etəp, mukəddəs jəyoja karəydiojan boldi; ularoja yat boləjan hərқandəq adəm [mukəddəs] jəyoja yekinxaxsa, əltürölətti. **39** Musa bilən Hərun Pərwərdigarning əmri boyiqə, sanəktin etküzgən barlik Lawiylar, jəmətliri boyiqə, yəni bir ayliktin yukiri sanəktin etküzülgən ərkəklər jəmiy yigirmə ikki ming qikti. **40** Pərwərdigar Musəyoja: — Sən Israillər iqidə bir ayliktin axqan tunji oqullarnı sanəktin etküzüp, isim-familisi boyiqə tizimlap qik. **41** Sən Lawiylarını Israillərinin barlik tunjilirininə orında Manga has kıl (Mən Pərwərdigardurmən); Lawiyların mal-qarwilirininimə Israillərinin barlik tunji

mal-qarwilirininə orında Manga has kıl, — dedi. **42** Musa Pərwərdigarning əmri boyiqə, Israillərinin tunjilirini koymay sanəktin etküzdı. **43** Bir ayliktin yukiri tunji oqul balilirini isim-familisi bilən sanəktin etküzgəndə, ular jəmiy yigirmə ikki ming ikki yüz yətmix üq kixi qikti. **44** Pərwərdigar Musəyoja mundaқ dedi: — **45** Sən Lawiylarını Israillərinin tunjilirininə orında Manga tallə, xundakla Lawiyların mal-qarwilirininimə Israillərinin mal-qarwilirininə orında Manga tallə; xuning bilən Lawiylar Meningki bolidu; Mən Pərwərdigardurmən. **46** Wə Lawiyların sanidin artuq kikkən Israillərinin tunjiliri, yəni xu ikki yüz yətmix üqi üqün hərlük həkkini kobul kəlin; **47** xularning həbri üqün bəx xəkəl kümüx al, kixi sənioja qarap bolsun; mukəddəs jəydiki xəkəlinin əlqəm birliki boyiqə ulardin ələjin (bir xəkəl yigirmə gərahdur). **48** Artuq kikkən adəmlərinin, yəni hərlük həkkini telixi kərk boləjanlarınin kümüxinə Hərun bilən uning oqulliriyoja bər. **49** Əmđi Lawiylar tərpidin «hərlükə qikiriyojan» dəp hesablanəjan tunji oqullardin artuq kikkənlərinin bolsa, Musa ulardin xu hərlük həkkini aldı; **50** u Israillərinin tunjiliridin xu kümüxni, yəni mukəddəs jəydiki xəkəlinin əlqəm birliki boyiqə jəmiy bir ming üq yüz atmix bəx xəkəl aldı. **51** Musa Pərwərdigarning əmri boyiqə «hərlükə qikiriyojan»larning kümüxinə dəl Pərwərdigar buyruqinidə, Hərun bilən uning oqulliriyoja bərdi.

4 Andin Pərwərdigar Musa bilən Hərunəyoja səz kılıp mundaқ dedi: — **2** Sən Lawiylar iqidin ata jəməti boyiqə Kohat əwladlirininin omumi sanini tizimləyojan, **3** ottuz yaxtin əllik yaxxiqə boləjan, jəmət qediridə ix-hizmət kiliqxə kələləydiojanlarınin həmmisini tizimlap qik. **4** Kohat əwladlirininin jəmət qədiri iqidiki wəzipsi əng mukəddəs buyumlarnı bəxkurux bolidu. **5** Bargah kəqirüldiojan qəoqda, Hərun bilən uning oqulliri kirip «[əng mukəddəs jəy]»diki «ayrimə pərdə-yopuq»ni qüxürüp, uning bilən həküm-guwaqlik sanduqini yəgisun; **6** andin uning üstini delfininin terisidin etilgən yopuq bilən orap, üstigə kək bir rəhtni yəyip, andin kətürididojan baldaklarnı etküzsun. **7** Təkdin nan [tiziləyojan] xirəgə kək bir rəht selinip, üstigə ləgən, təhsə, piyalə wə xarab həyidəliniri qaqidəyojan kədəhlər tizip qoyulsun; xirədimə «dəimi yənan» tizilip turıwərsun; **8** bu nərsilərinin üsti kizil rəht bilən, uning üsti yənə delfin terisidə etilgən bir yopuq bilən yəyip, andin kətirididojan baldaklar etküzüp qoyulsun. **9** Ular kək rəht elip, uning bilən qiraqdan bilən üstidiki qiraqlarnı, pilik kışkuqlarnı, küldənlarnı wə qiraqdanəyoja ixilitididojan, barlik may qaqiləydiojan qaqılarnı yəyip qoyunsun. **10** Ular yənə qiraqdan bilən qiraqdanəyoja ixilitididojan həmmə qaqa-kuqa əswablarnı delfin terisidin etilgən yopuq bilən yəgəp, andin əpkəxə selip qoyunsun. **11** Altun huxbuygahқа kək bir rəht selip, yənə delfin terisidə etilgən yopuq bilən yəyip, andin kətürgüqə qox baldaklarnı etküzüp qoyunsun. **12** Mukəddəs jəyning iqidə ixilitididojan barlik qaqa-kuqlarnı kək bir rəht bilən yəgəp, andin üstigə delfin terisidə etilgən yopuqni yəyip, andin bir əpkəxə selip qoyunsun. **13** Ular kurbangahni külidin tazilap, üstigə səsün rənglik bir rəhtni yəyip qoyunsun. **14** Andin yənə kurbangahқа ixilitididojan əswablar — küldən, ilmək,

bəlgürək, qinilər, xundakla barlik əswablarni kurbangah üstigə tizip, andin delfin terisidə etilgən bir yopuk bilən yepip, andin ketüridoqan baldaklarni etküzüp koysun. **15** Pütün bargahdikilər yoloqa qikidoqan qaşda, Hərun bilən uning oşulliri mukəddəs jay wə mukəddəs jaydiki barlik qaqa-kuqa əswablarni yepip boləqandin keyin, Kohatning əwladliri kelip ketürsun; lekin əlup kətməşlik üqün mukəddəs buyumlarəqa kol tagküzmisun. Jamaət qediri iqidiki nərsilərdin xularni Kohatning əwladliri ketürüxi kerək. **16** Hərunning oşli Əliazarning wəzิปisi qiraş meyi, huxbuy ətir, daimiy təkdım kilinidoqan axlik hədiyə bilən məşihləx meyiəqa karax, xundakla pütükl ibadət qediri bilən uning iqidiki barlik nərsilər, mukəddəs jay həm mukəddəs jaydiki qaqa-kuqa əswablarəqa karaxtin ibarət. **17** Andin Pərwərdigar Musa bilən Hərunəqa səz kilip mundaş dedi: — **18** Silər Kohat jəmətidikilərnı Lawıylar arisidin kə't'iy yokitip koymanglar; **19** balki ularning əlməy, həyat kelixi üqün ular «əng mukəddəs» buyumlarəqa yekınlaxşan qaşda, Hərun bilən uning oşulliri kirip ularning hərбірəgə kilidoqan wə ketüridoqan ixlarni kərsitip koysun; **20** ular pəkət mukəddəs jayəqa kirgəndə mukəddəs buyumlarəqa bir dəkikimü karimisun, undaş kilip koysa əlup ketidu. **21** Pərwərdigar Musaqə səz kilip mundaş dedi: — **22** Gərxon əwladliri iqidə ata jəməti wə aililiri boyiqə, ottuz yaxtin əlik yaxşiqə boləqan, jamaət qediri iqidə hizmət kilix sepigə kirələydoqan həmmisini sanaktin etküzüp omumiş sanini əl. **24** Gərxon aililirining kilidoqan hizmiti wə ular ketüridoqan nərsilər təwəndikiqə: **25** — ular jamaət qedirining əzini, yəni astidiki iqki pərdiliri wə sirtki pərdilirini, uning yapkuşini, xundakla üstigə yapşan delfin terisidə etilgən yopukni wə jamaət qedirining kirix ixikining pərdisini, **26** ibadət qediri bilən kurbangahni qeridə tartıləqan hoşlidiki pərdilər bilən kirix dərwasizining pərdisini, xularəqa has tanilirini wə ixlitidoqan barlik qaqa-kuqa əswablarni ketürsun; bu əswab-üşkünilərgə munasiwətlık kerək boləqan ixlarni kilsun. **27** Gərxon əwladlirining pütün wəzิปisi, yəni ular ketüridoqan wə bejiridoqan barlik ixlər Hərun wə uning oşullirining kərsətmiliri boyiqə bolsun; ularning nemə ketüridoqanlıkini silər bəlgiləp beringlar. **28** Gərxon əwladlirining jəmətlirining jamaət qedirining iqidə kilidoqan hizmiti xular; ular kahin Hərunning oşli Itamarning kol astida turup ixlisun. **29** Mərarining əwladlirininu, ularni ata jəməti, aililiri boyiqə, sanaktin etküz; **30** ottuz yaxtin əlik yaxşiqə boləqan, jamaət qediri iqidə hizmət kilix sepigə kirələydoqan həmmisini sanaktin etküzüp omumiş sanini əl. **31** Ularning jamaət qediri iqidiki barlik hizmiti, yəni ketürüş wəzิปisi mundaş: — Ular jamaət qedirining tahtayliri, baldakliri, hadiliri wə ularning təglikliri, **32** hoşlining tət ətrapidiki hadılar, ularning təglikliri, kozukliri, tanaliri, barlik əswab-üşkünə həm xularəqa kerəklık boləqan barlik nərsilərnı ketürüş bolsun; ular ketüridoqan əswab-üşkünilərnı namini atap bir-birləp hər adəməgə kərsitip beringlar. **33** Mərari jəmət-aılilirining jamaət qediri iqidə kilidoqan barlik ixliri ənə xular; ular kahin Hərunning oşli Itamarning kol astida turup ixlisun. **34** Musa bilən Hərun wə jamaətnıng əmirliri Kohatning əwladlirining ottuz yaxtin əlik yaxşiqə boləqan, jamaət qedirida

hizmət kilix sepigə kirələydoqanlarıning həmmisini ata jəməti, aililiri boyiqə sanaktin etküzdi. **36** Ulardin jəməti boyiqə sanaktin etküzülgənlər jəmiş ikiş ming yəttə yüz əlik kixi bolup qikti. **37** Muxular Kohat jəmətidin sanaktin etküzülgənlər bolup, jamaət qedirida ix kilidoqan hərberi, yəni Pərwərdigarning Musaning wastisi bilən kiləqan əmri boyiqə Musa bilən Hərun sanaktin etküzənlər idi. **38** Gərxonlarıning ata jəməti, aililiri boyiqə, ottuz yaxtin əlik yaxşiqə boləqan, jamaət qedirida hizmət kilix sepigə kirələydoqan həmmisi sanaktin etküzüldi; **40** ata jəməti, aililiri boyiqə sanaktin etküzülgənlər jəmiş ikiş ming altə yüz ottuz kixi bolup qikti. **41** Muxular Gərxon jəmətidin sanaktin etküzülgənlər bolup, jamaət qedirida ix kilidoqan hərberi, yəni Pərwərdigarning Musaning wastisi bilən kiləqan əmri boyiqə Musa bilən Hərun sanaktin etküzənlər idi. **42** Mərarılarning ata jəməti, aililiri boyiqə, ottuz yaxtin əlik yaxşiqə boləqan, jamaət qedirida hizmət kilix sepigə kirələydoqan həmmisi sanaktin etküzüldi; **44** ata jəməti, aililiri boyiqə sanaktin etküzülgənlər jəmiş üç ming ikiş yüz kixi bolup qikti. **45** Muxular Mərari jəmətidin sanaktin etküzülgənlər bolup, jamaət qedirida ix kilidoqan hərberi, yəni Pərwərdigarning Musaning wastisi bilən kiləqan əmri boyiqə Musa bilən Hərun sanaktin etküzüldi; **46** Sanaktin etküzülgən Lawıylar mana xular idi; Musa bilən Hərun həm Israillarning əmirliri ularidin ata jəməti, aililiri boyiqə, ottuz yaxtin əlik yaxşiqə boləqan, jamaət qedirida hizmət kilix wə yük kütürüş wəzิปisigə kirələydoqanlarıning sanaktin etküzgən. **48** Ularning sani jəmiş səkkiz ming bəş yüz səksən adəş bolup qikti. **49** Pərwərdigarning əmri boyiqə, ular Musa təripidin sanaktin etküzüldi; hərkim əzi kilidoqan İxi wə ketüridoqan yükigə əsasən sanaktin etküzüldi. Bularning həmmisi Pərwərdigarning Musaqə əmr kiləşinidəş boldi.

5 Pərwərdigar Musaqə səz kilip: — **2** Sən Israilləroqə əmr kilip: «Silər pişə-mahaw kesili bilən akma kesiligə giritpər boləqanlarıning, xundakla əlikə təgixi bilən napək bolup kaləqan həmmisini ər-ayal deməş bargahşin qikiriwetinglar. Bargahlarıning buləşiwətməşliki üqün ularni bargahşin qikiriwetinglar; qünki Mən bargahş oturisida məkən kildim» — deşin, — dedi. **4** Israillər xundək kilip ularni bargahşin qikiriwətti; Pərwərdigar Musaqə kandaş əmr kiləqan bolsa, Israillər xundək kilidi. **5** Pərwərdigar Musaqə səz kilip mundaş dedi: — **6** Sən Israilləroqə eyşkin: — Məyli ər yaki ayal bolsun, əgər u insanlarıning Pərwərdigarəqa wəpasizlik kilidoqan hərəkandaş gunahşiridin birini sadir kilip, xuning bilən gunahşar dəp bəkitilsə, **7** undakş u əzi etküzgən gunahşiqə ikrar kilip, itaətsizliki kəltürüp qikəroqan, ziyanlanəşuquning zişinini toluk tələp bərixı kerək wə uning sirtida u kixigə yənə bəştin bir ülüşni qəşup tələp bərsun. **8** Ziyanlanəşuquning mubada itaətsizlik kəltürüp qikəroqan ziyanəqa bərilgən tələş pulini ələşudək tuəşkini bolmisa, tələş puli gunahşar boləqan kixining kafaritigə sunulidoqan qəşkarəqa qəşşulup, Pərwərdigarəqa atilip, kahinəqa bərilşun. **9** Xuningdəş Israillarning Hudəqa atiqan barlik mukəddəs hədişələri, yəni kahinəqa kəltürgən nərsilərdin barlik «kətürmə

kurbanlik-hadiya»lar kahinoja hisab bolsun. **10** Harkim Hudaqo atiojan hadiyolar mukaddas dap hisabblansun, xundakla kahinning bolsun; kixilar kahinoja nema hadiya kilsa, uning hammissi kahinning bolsun. **11** Pærwardigar Musaqo sez kilip mundak dedi: — **12** Sæn Israillaroja sez kilip mundak degin: — Ägær birsining hotuni ez eridin yüz örügen, sadakätsizlik qilöjan bolsa, **13** — demäk, baxka birsi bilän yekünlaxkan, xundakla uning buloqanojanliki erining keziridin yoxurun bolöjan bolsa, heq guwahqi bolmiojan ham gunah qilöjan qeojida tutulupmu kalmiojan bolsa, **14** xundak ählwalda, eri ez hotunidin guman kilip künlisä, hotuni rastla zina kilip buloqanojan bolsa (yaki ez hotunioja guman kilip künlisimu, hotuni zina kilmiojan wä buloqanmiojan bolsa) **15** ählwalini ispatlax üqün bu adäm hotunini kahinning yenioja äkelsun ham hotuni üqün zörür axliq hadiyasi, yäni arpa undin ondin bir äfahni alojaq kalsun; xu hadiyäning üstigä u heq zäytun meyi kuymisun yaki heq mästiki qoxup koymisun; qünki bu kündaxlik hadiyasi, äslätmä axliq hadiyasi bolup, ularning käbihlikigä bolöjan äslätmidur. **16** Kahin u hotunni aldioja költürüp, Pærwardigarning huzurida turoqzusun. **17** Kahin komzakkä mukaddas sudin kuyup, ibadät qedirining yör topisidin bir qimdim elip suoja qeqip koysun. **18** Kahin u hotunni Pærwardigarning huzurida turoqzup, bexini eqip, äslätmä axliq hadiyasi, yäni kündaxlik hadiyasini uning koloja tutkuzsun, andin kahin koloja qaröjix költürgüqi äläm süyini alsun. **19** Kahin u hotunioja käsam iquküzüp, uningöja «Därwäkä sän heqkandak adäm bilän billä yatmiojan, eringning ornida baxka birsi bilän billä boluxkä ezip buzukluk kilmiojan bolsang, undakta sän bu qaröjix költürgüqi äläm süyidin halas bolöyäsän. **20** Lekin sän eringning ornida baxka birsigä yekünlixip özüngni bulöjojan bolsang, eringdin baxka bir äs sän bilän billä yatkan bolsa, —» desun; **21** andin kahin u hotunioja qaröjix käsimini iquküzgändin keyin, yänä uningöja: «— Pærwardigar yotangni yigilitip, körsikingni ixitiwatsun, xuningdäk Pærwardigar seni ez hälkjigä iqidä qaröjix wä käsam iqux dästikigä aylandursun; bu qaröjix süyi iq-kärningöja kirip, körsikingni ixitiwatsun, yotangni yigilitiwatsun» degändä, u hotun: «Amin, amin» desun. **23** Xuningdäk kahin bu qaröjix sezlerini döptärgä pütüp koysun, xundakla yazojan sezlärni äläm süyigä qilisun, **24** andin u hotunioja bu qaröjix költürgüqi äläm süyini iquküzsun, bu qaröjix költürgüqi su uning iqigä kirixi bilänla uningöja azab-äläm bolidu. **25** Kahin u hotunning kolidin kündaxlik axliq hadiyasini elip, uni Pærwardigarning huzurida pulanglitip bolöjandin keyin, kurbangahkä elip kalsun. **26** Kahin hadiyädin bir sikim un elip, hatirä hisabida kurbangahkä qoyup köydürsun; andin u hotunioja bu suni iquküzsun. **27** Kahin ämdi u hotunioja suni iquküzgändin keyin, ägär u häkikiy buloqanojan bolup, ez erigä sadakätsizlik qilöjan bolsa, qokum xundak boliduki, bu qaröjix süyi uning iqigä kirgändin keyin uningöja azab-äläm költüridu; uning körsiki ixqip, yotisi yigiläp ketidu; xuning bilän u hotun ez hälki iqidä qaröjixkä ketidu. **28** Lekin ägär u hotun buloqanmiojan pak bolsa, xu ixtin halas bolidu wä äksiqä hämilidar bolup pärzäntlik bolidu.

29 Mana bu kündaxlik tooqrisidiki kanundur; hotun öz erining ornida baxka birsi bilän billä boluxi bilän ezip buloqanojan bolsa **30** wä yaki birsi hotunidin guman kilip künlisä, undakta u hotunini Pærwardigarning aldida turoqzusun, kahin uningöja xu kanun boyiqä hämmiini ijrä kilsun. **31** Änä xundak qilöjanda, äs gunahtin halas bolup, hotun öz gunahini kötiridu.

6 Pærwardigar Musaqo sez kilip mundak dedi: — **2** Sæn Israillaroja eytkin: «Mäyli äs yaki ayal bolsun, «Özümmi Pærwardigaröja atap, nazariylardin bolimän» degän alahidä bir käsamni iqkän bolsa, **3** undakta u özini harak-xarabtin ayrip pärhiz tutsun; harak-xarab bilän ixlängän sirkinimu iqmisun yaki härkandak üzüüm xärbitinä iqmisun wä hël-kuruk üzümlärnimu yemisun. **4** Özini Pærwardigaröja atiojan barliq künlärdä, üzüüm telidin qikkän härkandak närsini, mäyli üzüüm uruki bolsun, posti bolsun, ularni yeyixkä bolmaydu. **5** Özümmi Pærwardigaröja atidim dap käsam kilöjan künliridä, ularning bexioja ustira tägküzüxkä bolmaydu; özini Pærwardigaröja atiojan künlär etüp bolmioquq, u mukaddas boluxi keräk; ular qaqlirini uzun qoyuxi keräk. **6** U käsam iqqän barliq künliridä heqkandak ölüklärgä yekünlixixkä bolmaydu. **7** Uning öz atisi, anisi, kerindixi yaki hadä-singilliri elüp qalojan bolsa, ularni dap özini napak kilmasliki keräk; qünki bexida Pærwardigaröjila has bolimän dap bärqän wädisining bälqisi bolidu. **8** Özini Hudaqo atiwätkän barliq künlärdä u Pærwardigar aldida mukaddas bolup tursun. **9** Mubada bir kixi uning yenida tuyuksiz öläp këlöp, özini Pærwardigaröja atiojanliqning bälqisi bolöjan bexi buloqanojan bolsa, u özini paklax küni wä keyinki yättingqi künimu qeqini aldursun. **10** Sökkizinqi küni u ikki pahtäkni yaki ikki baqqini elip jamaät qedirining därwazisi aldida kahinoja tapxursun. **11** Kahin birini gunah kurbanliqi, yänä birini köydürmä kurbanlik süpitidä sunup, ölük säwäbidin napak bolup qalojan gunahini tilöp kafarät kilsun; nazariy xu künnig özidä öz bexini kaytidin mukaddas-pak kilsun, **12** u özini Pærwardigaröja atiojan künlirini yengiwaxtin baxlisun, xuning bilän bir yaxliq bir ärkäk közini itaätsizlik kurbanliqi kilip sunsun; ilgiriki künliri bolsa inawätsiz hisabblansun; qünki uning özini [Pærwardigaröja] atiojan häliti buloqanojan. **13** Nazariylardin biri özini [Pærwardigaröjila] atiojan künlär toxkan künidä u tooqrukuk kanun-bälgilimä mundak: — Kixilar uni jamaät qedirining därwazisi aldioja äkelsun; **14** u ezi Pærwardigaröja sunulidiojan köydürmä kurbanlik üqün bir yaxliq bejirim ärkäk közini, gunah kurbanliqi üqün bir yaxliq qixi bejirim bir közini, inakliq kurbanliqi üqün bejirim bir köxkarni köldürsun, **15** xundakla bir sewät petir nan, zäytun meyi iläxtürülgän esil undin pixurulojan tokaqlar hämdä zäytun meyi sürülüp mäsihlängän petir hämäk nanlar wä xu kurbanliklarning köxumqä axliq hadiyaliri wä xarab hadiyalirini költürsun. **16** Kahin bularni Pærwardigarning huzurioja költürüp, Nazariyning xu gunah kurbanliqi bilän köydürmä kurbanlikini sunsun; **17** u Pærwardigaröja atalojan inakliq kurbanliqi süpitidä köxkarni sunsun, uningöja qoxup bir sewät petir nanni sunsun; kahin xular bilän täng Nazariy qoxup täkdim qilöjan axliq hadiyä bilän xarab hadiyani

kəltürüp sunsun. **18** Nazariy jamaət qedirining dərwasisi aldidə özini Pərwərdigarəja atiojanlikioja bəlgə kilip qoyuwətkən qeqini qüxürüp, qeqini elip inaklik kurbanlik astidiki otka koysun. **19** Nazariy xu tərəkide özini Pərwərdigarəja atiojanlik qeqini qüxürüp boləqandin keyin, kahin kaynap pixiriləjan koxkarning bir aldi kolini həm sewəttin bir petir nan bilən bir petir həmək nanni elip kelip Nazariyning kolioja tutkuzsun. **20** Kahin bularni Pərwərdigarning aldidə pulanglatma kurbanlik süpitidə ərüsün; bular pulanglatma kurbanlik süpitidə sunəjan təx bilən kəttirmə hədiyə kilinəjan aldi kol bilən koxulup, mukəddəs dəp hesablinip kahinəja berilsun; andin keyin Nazariy xarab iqşə bolidu. **21** Xular bolsa kəsəm iqkən Nazariy toqrisida, özini Pərwərdigarəja ataxta sunux zərür boləjan kurbanlik-hədiyələr toqrisida bekitiləjan kanun-bəlgilimidur; xuningdək uning kəli nemigə yətsə xuni sunsimu bolidu; u iqkən qəsəmi boyiqə, yəni özini Hudaəja atax wədisi toqrułuk wə nizam-bəlgilimə boyiqə həmmə ixni ada kilsun; wədisigə əməl kilsun. **22** Pərwərdigar Musaəja səz kilip mundak dedi: — **23** Sən Hərun bilən uning oqullirioja səz kilip mundak degin: — Silər Israillərdə mundak bəht-bərikət tilənglər: — **24** «Pərwərdigar silərgə bəht-bərikət ata kiləy, silərnə Öz panahida saklıəy; **25** Pərwərdigar yüzini silərnə üstünlərdə yorutup, silərgə xapaət kiləy; **26** Pərwərdigar yüzini üstünlərdə karitip kəttürüp, silərgə hatirjəmlik bərgəy!» — dəp tilənglər. **27** Ular xundak kilip namimni Israillərnə üstigə konduridu wə Mən ularəja bəht-bərikət ata kilimən.

7 Musa ibadət qedirini tiklən künü, u qedirni məsih kilip maylap mukəddəs kildi, xundakla uning iqidiki barlik əswab-jabduklar, kurbangah wə uning barlik qaqa-kuqa əswablinirni məsih kilip maylap mukəddəs kildi; xü künü xundak boldiki, Israillərnə əmirliyi, yəni ularning ata jəmətinə baxlikliyi boləjan, kəbilə əmirliyi kelip hədiyələrnə sundi; xu kəbilələrnə əmirliyi sanəktin ətküzix ixioja nazarət kiləyquklar idi. **3** Ular əzlinirning hədiyəlinirni Pərwərdigarning həzuriəja hazır kilixti, kəltürüləjan bu hədiyələr jəmiy bolup altə harwa, on ikki əküzdin ibarət idi; hər ikki əmir birlixip birdin sayiwənlik harwa, hər bir əmir birdin əküz elip kəldi; ular bu hədiyələrnə qedirining aldioja əkilixti. **4** Pərwərdigar Musaəja səz kilip: — **5** Jamaət qedirining ixlirioja ixlitix üqün sən bu nərsilərnə qəbul kilip, Lawiylərnə hər birining bejiridionə ixliri boyiqə ularning ixlitixigə bərgin, — dedi. **6** Xuning bilən Musa harwa bilən əküzlərnə qəbul kilip Lawiylərdə tapxurup bərdi. **7** U Gərxon əwladlirining kilidionə ixlirioja asasən, ularəja ikki harwa bilən tət əküz bərdi. **8** Mərarə əwladlirining kilidionə ixlirioja asasən, ularəja tət harwa bilən səkkiz əküz bərdi; ularning həmmisi kahin Hərunning oqli Itamarəja karaytti; **9** ləkin u Koəhatning əwladlirioja həqnemə bərmidi; qünki ular mukəddəs nərsilərnə kəttürüxkə məs'ul idi; demək, ular məs'ul boləjan nərsilərnə əz mürisidə kəttürətti. **10** Kurbangah maylinip məsihləngən künü, uni Hudaəja beoxilax yolida əmirlər sunidionə hədiyəlinirni elip kelip, kurbangah aldioja qoyuxti. **11** Pərwərdigar Musaəja: — Ular kurbangahni beoxilax yolida hədiyəlinirni sunsun; hər bir əmir öz

künidə sunsun, — dedi. **12** Birinqi künü hədiyə sunəyquqi Yəhuda kəbilisidin Amminadabning oqli Nahxon boldi. **13** U sunəjan hədiyə əojirlikli bir yüz ottuz xəkəl kelidionə bir kümüş legən, əojirlikli yətmix xəkəl kelidionə bir kümüş das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boyiqə əlqəndi; axlik hədiyə bolsun dəp ikkisigə zəytun meyi arilaxturulojan esil un toldurulojanidi; **14** on xəkəl əojirlikta, huxbuy toldurulojan bir altun piyalə; **15** keydürmə kurbanlik üqün bir ərkək torpak, bir qoqkar, bir yaxlik bir ərkək qoza; **16** gunah kurbanlikli üqün bir teke; **17** inaklik kurbanlikli üqün ikki buka, bəx qoqkar, bəx teke, bir yaxlik bəx ərkək qoza; bular Amminadabning oqli Nahxon sunəjan hədiyələr idi. **18** Ikkinqi künü hədiyə sunəyquqi Issakarning əmiri Zuarning oqli Nətanəl boldi. **19** U sunəjan hədiyə əojirlikli bir yüz ottuz xəkəl kelidionə bir kümüş legən, əojirlikli yətmix xəkəl kelidionə bir kümüş das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boyiqə əlqəndi; axlik hədiyə bolsun dəp ikkisigə zəytun meyi arilaxturulojan esil un toldurulojanidi; **20** on xəkəl əojirlikta, huxbuy toldurulojan bir altun piyalə; **21** keydürmə kurbanlik üqün bir torpak, bir qoqkar, bir yaxlik bir ərkək qoza; **22** gunah kurbanlikli üqün bir teke; **23** inaklik kurbanlikli üqün ikki buka, bəx qoqkar, bəx teke, bir yaxlik bəx ərkək qoza; bular Zuarning oqli Nətanəl sunəjan hədiyələr idi. **24** Üqinqi künü hədiyə sunəyquqi Zəbulun əwladlirining əmiri Həlonning oqli Eliab boldi. **25** U sunəjan hədiyə əojirlikli bir yüz ottuz xəkəl kelidionə bir kümüş legən, əojirlikli yətmix xəkəl kelidionə bir kümüş das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boyiqə əlqəndi; axlik hədiyə bolsun dəp ikkisigə zəytun meyi arilaxturulojan esil un toldurulojanidi; **26** on xəkəl əojirlikta, huxbuy toldurulojan bir altun piyalə; **27** keydürmə kurbanlik üqün bir torpak, bir qoqkar, bir yaxlik bir ərkək qoza; **28** gunah kurbanlikli üqün bir teke; **29** inaklik kurbanlikli üqün ikki buka, bəx qoqkar, bəx teke, bir yaxlik bəx ərkək qoza; bular Həlonning oqli Eliab sunəjan hədiyələr idi. **30** Tətinqi künü hədiyə sunəyquqi Rubən əwladlirining əmiri Xidərnəning oqli Əlizur boldi. **31** U sunəjan hədiyə əojirlikli bir yüz ottuz xəkəl kelidionə bir kümüş legən, əojirlikli yətmix xəkəl kelidionə bir kümüş das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boyiqə əlqəndi; axlik hədiyə bolsun dəp ikkisigə zəytun meyi arilaxturulojan esil un toldurulojanidi; **32** on xəkəl əojirlikta, huxbuy toldurulojan bir altun piyalə; **33** keydürmə kurbanlik üqün bir torpak, bir qoqkar, bir yaxlik bir ərkək qoza; **34** gunah kurbanlikli üqün bir teke; **35** inaklik kurbanlikli üqün ikki buka, bəx qoqkar, bəx teke, bir yaxlik bəx ərkək qoza; bular Xidərnəning oqli Əlizur sunəjan hədiyələr idi. **36** Bəxinqi künü hədiyə sunəyquqi Ximeon əwladlirining əmiri Zuri-xaddayning oqli Xelumiylə boldi. **37** U sunəjan hədiyə əojirlikli bir yüz ottuz xəkəl kelidionə bir kümüş legən, əojirlikli yətmix xəkəl kelidionə bir kümüş das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boyiqə əlqəndi; axlik hədiyə bolsun dəp ikkisigə zəytun meyi arilaxturulojan esil un toldurulojanidi; **38** on xəkəl əojirlikta, huxbuy toldurulojan bir altun piyalə; **39** keydürmə kurbanlik üqün bir torpak, bir qoqkar, bir

yaxliq bir erkak qoza; **40** gunah qurbanliqi uqun bir teka; **41** inaklik qurbanliqi uqun ikki buka, bax qoqkar, bax teka, bir yaxliq bax erkak qoza; bular Zuri-xaddayning oqli Xelumiyl sunoqan hadiyalar idi. **42** Altinqi kuni hadiya sunoquqi Gad awladlirining amiri Deuolning oqli Aliaf boldi. **43** U sunoqan hadiya eoqirliqi bir yuz ottuz xakel kelidioqan bir kumux legon, eoqirliqi yotmix xakel kelidioqan bir kumux das bolup, bular mukaddas jaydiki xakelning olqam birliki boyiqe olqandi; axliq hadiya bolsun dap ikkisiga zaytun meyi arilaxturuloqan esil un tolduruloqanidi; **44** on xakel eoqirliqta, huxbuy tolduruloqan bir altun piyalae; **45** keyduirma qurbanliq uqun bir torpak, bir qoqkar, bir yaxliq bir erkak qoza; **46** gunah qurbanliqi uqun bir teka; **47** inaklik qurbanliqi uqun ikki buka, bax qoqkar, bax teka, bir yaxliq bax erkak qoza; bular Deuolning oqli Aliaf sunoqan hadiyalar idi. **48** Yattinqi kuni hadiya sunoquqi Ofraim awladlirining amiri Ammihudning oqli Alaxama boldi. **49** U sunoqan hadiya eoqirliqi bir yuz ottuz xakel kelidioqan bir kumux legon, eoqirliqi yotmix xakel kelidioqan bir kumux das bolup, bular mukaddas jaydiki xakelning olqam birliki boyiqe olqandi; axliq hadiya bolsun dap ikkisiga zaytun meyi arilaxturuloqan esil un tolduruloqanidi; **50** on xakel eoqirliqta, huxbuy tolduruloqan bir altun piyalae; **51** keyduirma qurbanliq uqun bir torpak, bir qoqkar, bir yaxliq bir erkak qoza; **52** gunah qurbanliqi uqun bir teka; **53** inaklik qurbanliqi uqun ikki buka, bax qoqkar, bax teka, bir yaxliq bax erkak qoza; bular Ammihudning oqli Alaxama sunoqan hadiyalar idi. **54** Sakizinqi kuni hadiya sunoquqi Manasseh awladlirining amiri Pidahzurning oqli Gamaliyal boldi. **55** U sunoqan hadiya eoqirliqi bir yuz ottuz xakel kelidioqan bir kumux legon, eoqirliqi yotmix xakel kelidioqan bir kumux das bolup, bular mukaddas jaydiki xakelning olqam birliki boyiqe olqandi; axliq hadiya bolsun dap ikkisiga zaytun meyi arilaxturuloqan esil un tolduruloqanidi; **56** on xakel eoqirliqta, huxbuy tolduruloqan bir altun piyalae; **57** keyduirma qurbanliq uqun bir torpak, bir qoqkar, bir yaxliq bir erkak qoza; **58** gunah qurbanliqi uqun bir teka; **59** inaklik qurbanliqi uqun ikki buka, bax qoqkar, bax teka, bir yaxliq bax erkak qoza; bular Pidahzurning oqli Gamaliyal sunoqan hadiyalar idi. **60** Tokkuzinqi kuni hadiya sunoquqi Benyamin awladlirining amiri Gideonning oqli Abidan boldi. **61** U sunoqan hadiya eoqirliqi bir yuz ottuz xakel kelidioqan bir kumux legon, eoqirliqi yotmix xakel kelidioqan bir kumux das bolup, bular mukaddas jaydiki xakelning olqam birliki boyiqe olqandi; axliq hadiya bolsun dap ikkisiga zaytun meyi arilaxturuloqan esil un tolduruloqanidi; **62** on xakel eoqirliqta, huxbuy tolduruloqan bir altun piyalae; **63** keyduirma qurbanliq uqun bir torpak, bir qoqkar, bir yaxliq bir erkak qoza; **64** gunah qurbanliqi uqun bir teka; **65** inaklik qurbanliqi uqun ikki buka, bax qoqkar, bax teka, bir yaxliq bax erkak qoza; bular Gideonning oqli Abidan sunoqan hadiyalar idi. **66** Oninqi kuni hadiya sunoquqi Dan awladlirining amiri Ammihaddayning oqli Ahiazar boldi. **67** U sunoqan hadiya eoqirliqi bir yuz ottuz xakel kelidioqan bir kumux legon, eoqirliqi yotmix xakel kelidioqan bir kumux das bolup, bular mukaddas jaydiki xakelning olqam birliki boyiqe olqandi; axliq

hadiya bolsun dap ikkisiga zaytun meyi arilaxturuloqan esil un tolduruloqanidi; **68** on xakel eoqirliqta, huxbuy tolduruloqan bir altun piyalae; **69** keyduirma qurbanliq uqun bir torpak, bir qoqkar, bir yaxliq bir erkak qoza; **70** gunah qurbanliqi uqun bir teka; **71** inaklik qurbanliqi uqun ikki buka, bax qoqkar, bax teka, bir yaxliq bax erkak qoza; bular Ammihaddayning oqli Ahiazar sunoqan hadiyalar idi. **72** On birinqi kuni hadiya sunoquqi Axir awladlirining amiri Okranning oqli Pagiyal boldi. **73** U sunoqan hadiya eoqirliqi bir yuz ottuz xakel kelidioqan bir kumux legon, eoqirliqi yotmix xakel kelidioqan bir kumux das bolup, bular mukaddas jaydiki xakelning olqam birliki boyiqe olqandi; axliq hadiya bolsun dap ikkisiga zaytun meyi arilaxturuloqan esil un tolduruloqanidi; **74** on xakel eoqirliqta, huxbuy tolduruloqan bir altun piyalae; **75** keyduirma qurbanliq uqun bir torpak, bir qoqkar, bir yaxliq bir erkak qoza; **76** gunah qurbanliqi uqun bir teka; **77** inaklik qurbanliqi uqun ikki buka, bax qoqkar, bax teka, bir yaxliq bax erkak qoza; bular Okranning oqli Pagiyal sunoqan hadiyalar idi. **78** On ikkinqi kuni hadiya sunoquqi Naftali awladlirining amiri Enanning oqli Ahira boldi. **79** U sunoqan hadiya eoqirliqi bir yuz ottuz xakel kelidioqan bir kumux legon, eoqirliqi yotmix xakel kelidioqan bir kumux das bolup, bular mukaddas jaydiki xakelning olqam birliki boyiqe olqandi; axliq hadiya bolsun dap ikkisiga zaytun meyi arilaxturuloqan esil un tolduruloqanidi; **80** on xakel eoqirliqta, huxbuy tolduruloqan bir altun piyalae; **81** keyduirma qurbanliq uqun bir torpak, bir qoqkar, bir yaxliq bir erkak qoza; **82** gunah qurbanliqi uqun bir teka; **83** inaklik qurbanliqi uqun ikki buka, bax qoqkar, bax teka, bir yaxliq bax erkak qoza; bular Enanning oqli Ahira sunoqan hadiyalar idi. **84** Qurbangah maylinip masihlengen kuni, Israil amirliri qurbangahqa sunoqan hadiyalar: — jamiy on ikki kumux legon, on ikki kumux das, on ikki altun piyalae boldi, **85** harbir kumux legonning eoqirliqi bir yuz ottuz xakel, harbir kumux dasning eoqirliqi yotmix xakel idi; muxu qaqa-quqioqa katkan kumux mukaddas jaydiki xakelning olqam birliki boyiqe olqanganda, jamiy ikki ming tot yuz xakel qikti; **86** huxbuy bilan tolduruloqan altun piyalae on ikki bolup, mukaddas jaydiki xakelning olqam birliki boyiqe olqanganda, harbir altun piyalining eoqirliqi on xakel qikti; bu altun piyalilarning altuni jamiy bir yuz yigirma xakel qikti; **87** keyduirma qurbanliklar uqun boloqan mallar: — jamiy on ikki torpak, on ikki qoqkar, on ikki bir yaxliq erkak qoza idi, harbiri tegixlik axliq hadiyalar bilan billa sunuldi; on ikki teka gunah qurbanliqi uqun sunuldi; **88** inaklik qurbanlikliri uqun sunulolini jamiy yigirma tot buka, atmix qoqkar, atmix teka, bir yaxliq atmix erkak qoza idi. Qurbangah maylinip masihlinip, uni Hudaqa beoxilax yolida sunuloqan hadiyalar mana muxlar. **89** Musa [Pawardigar] bilan sezlaxliki jamaat qedirioqa kirgen qeoqida, u «hekum-guawahlik sanduki»ning ustidiki «kafarat tæhti»ning ikki tæripidiki kerubning otturididin uning eziga gap qilqan awazini anglap turdi; Pawardigar xu yolda uningqo sez kilatti.

8 Pawardigar Musaqa sez kilip: — **2** San Harunoqa: «San qiraqlar yakidioqan qaoqda yotta qiraqlarning

həmmisi qiraʼoddanining aldini yorutidigan bolsun» dəp eytip koy, — dedi. **3** Harun xundak kildi; u qiraʼoddan üstidiki qiraʼolarning həmmisini yandurup, huddi Pərwərdigarining Musaoʼja eytkinidək, qiraʼol nurini qiraʼoddanining aldini yorutidigan kilip koydi. **4** Qiraʼoddanining yasilixi mundaq: u altundin bolka bilən sokup yasalogan, putidin gillirigiqə bolka bilən sokup qikiriloqan. Pərwərdigar Musaoʼja kərsətkən nushidək, u qiraʼoddanni xundak yasatti. **5** Pərwərdigar Musaoʼja mundaq dedi: — **6** Sən Israillarning iqidin Lawiylarni tallap qikip paklioqin. **7** Ularni paklax üqün ularoʼja mundaq kil: «kafarət süyi»ni ularning bədinigə qaqkin; andin ular əzliri pütün bədinini ustura bilən qüxürsun, kiyimlerini yuyup əzini pak kilsun. **8** Andin keyin ular bir torpak bilən xuningoʼja koxup axlik hədiyəsini, yəni zaytun meyi iləxtürilgən esil unni kəltürsun; sən gunah kurbanlik üqün yəne bir torpakni kəltür. **9** Sən Lawiylarni jamaət qedirining aldioʼja kəltür wə pütün Israil jamaatini yioqip kəl; **10** Lawiylarni Pərwərdigarining huzurioʼja hazır kilojin; andin Israillar kelip kollirini ularning üstigə koysun. **11** Harun Lawiylarni Israillarning «pulanglatma kurbanlik»i süpitidə Pərwərdigarining hizmitini kilsun dəp, Pərwərdigaroʼja hədiyyə kilsun. **12** Lawiylar kollirini heliki ikki torpakning bexioʼja koysun; sən birini gunah kurbanlik bolsun, birini keydürmə kurbanlik bolsun, Lawiylar üqün kafarət kəltürsun dəp Pərwərdigaroʼja sunojin. **13** Sən andin Lawiylarni Harun bilən uning oqullirining aldiida turuqozup, ularni pulanglatma kurbanlik süpitidə Pərwərdigaroʼja hədiyyə kil. **14** Lawiylar Meningki bolsun dəp, sən Lawiylarni ənə xu tərکیدə Israillardin ayrip qik. **15** Andin Lawiylar kirip jamaət qedirining ixlirini kilsa bolidu; sən ularni paklandur, ularni pulanglatma kurbanlik süpitidə hədiyyə kil. **16** Qünki ular Israillar iqida pütünləy Manga ataloqan; Mening ularni Meningki bolsun dəp tallixim ularni Israillarning arisida baliyatquning tunji mewisi ornida koyoqanlikimdur. **17** Qünki Israillarning tunjisi, mayli u insan yaki haywan bolsun, pütünləy Manga təwadur; Mən Misir zeminida barlik tunjilarni eltürgən küni ularni Özümgə mukəddəs kilip eliwalojanidim. **18** Mening Lawiylarni u yol bilən tallixim ularni Israillarning iqidiki tunjilirining ornida koyuxum üqündur. **19** Wə jamaət qedirida Israillarning hizmitidə bolsun wə Israillarning [gunahini tiləp] kafarət kəltürsun, xuningdək Israillar mukəddəs jayoʼja yekinlaxkanda ular arisida bala-kaza qikmisun dəp, Mən Israillar iqidin Lawiylarni Harun bilən uning oqullirioʼja bərdim. **20** Musa, Harun wə pütkül Israil jamaiti Lawiylarni xundak kildi; Pərwərdigarining Lawiylar toqruluk Musaoʼja buyruojinidək Israillar həmmisini bəja kəltürdi. **21** Lawiylar xundak kilip əzlirini [gunahin] kaplap, kiyim-keqaklirini yuyup pakizlidi; Harun ularni pulanglatma kurbanlik süpitidə Pərwərdigaroʼja hədiyyə kildi; Harun yəne ularni paklaxka [gunahini tiləp] kafarət kildi. **22** Andin keyin Lawiylar kirip Harunning aldiida, xundakla uning oqullirining aldiida, jamaət qediri iqidiki ixlarni kilixka kirixti; Pərwərdigar Lawiylar toqruluk Musaoʼja kandaq buyruoqan bolsa, Israillar uni xu boyiqə bəja kəltürdi. **23** Pərwərdigar Musaoʼja səz kilip mundaq dedi: — **24** Lawiylarning wəzipisi mundaq bolsun: —

Yigirma bəx yaxtin yukiriliri kirip jamaət qediri iqidiki ixlarni kilixka səpkə kirsun; **25** əllik yaxka yətkəndin keyin səptin qekinip xu hizmatni kilmisun; **26** lekin ular jamaət qediri iqida kerindaxlirioʼja yərdəmlixip, ularning həjətliridin qikixka bolidu, əmma qedirdiki rəsmiy wəzipidə bolmisun. Lawiylarning wəzipiliri həkkidə ularoʼja ənə xundak kil.

9 Misir zeminidin qikqəndin keyinki ikkinqi yili birinqi ayda, Pərwərdigar Sinay qelidə Musaoʼja buyrup: — **2** Israillar bekitilgən waqıtta etüpi ketix heytni etküzsun; **3** yəni muxu ayning on tətinqi küni gugumda, bekitilgən waqıtta, barlik bəlgilimə wə kaidə-tərtip boyiqə heytni etküzünglar, — dedi. **4** Xuning bilən Musa Israillaroʼja səz kilip etüpi ketix heytni etküzüxni buyrudi. **5** Ular birinqi ayning on tətinqi küni gugumda, Sinay qelidə etüpi ketix heytni etküzdü; Pərwərdigar Musaoʼja kandaq buyruoqan bolsa, Israillar xundak kildi. **6** Bir naqqəylən bir əlükkə tegip ketip napak bolup qaloqanlik üqün, ular xu küni etüpi ketix heytni etküzləmdidə, ular xu küni Musa bilən Harunning aldioʼja kelip Musaoʼja: — **7** Biz elüpi qaloqan adamgə tegip ketip napak bolup qaloqan bolsakmu, lekin nemixka Israillarning qatarida, bekitilgən waqıtta Pərwərdigaroʼja sunuxka kerək bolojinini elip kelixtin rət kilinimiz? — deyixti. **8** — Tohtap turunglar, mən berip Pərwərdigar silər tooqranlarda noma buyruydikin, anglap bakay, — dedi Musa ularoʼja. **9** Pərwərdigar Musaoʼja səz kilip mundaq dedi: — **10** Sən Israillaroʼja mundaq degin: «Silər wə silərnin əwladliringlar iqidə bəzilər əlüklərgə tegip ketip napak bolup qaloqan bolsa yaki uzak səpər üstidə bolsa, ular yənilə Pərwərdigar üqün etüpi ketix heytni etküzüxkə bolidu. **11** Undak kixilər ikkinqi ayning on tətinqi küni gugumda heytni etküzsun; [heyti taaminil] petir nan wə aqqik kəktatlar bilən billə yesun; **12** ulardin ətigə azrakmu kaldurmisun wə [kozisining] ustihlanliridin birəsinimu sunduruqni bolmisun; ular heytni etüpi ketix heytnin barlik bəlgilimiliri boyiqə etküzsun. **13** Həlbuki, pak bolojan, səpər üstidimu bolmioqan əmma etüpi ketix heytni etküzüxkə etibər bərmigən kixi bolsa əz həlkidin üzüp taxlinidu; qünki bekitilgən waqıtta Pərwərdigaroʼja sunux kerək bolojinini sunmioqanlik üqün, u əz gunahini əz üstigə alidu. **14** Əgər aranglarda turuwatqan yat əllik bir musapir Pərwərdigar üqün etüpi ketix heytni etküzüxni halisa, u etüpi ketix heyti tooqrisidiki bəlgilimə wə kaidə-tərtip boyiqə etküzsun; yat əllik musapirlar üqün wə zeminda tuquloqanlar üqünmu aranglarda xu birlə nizam bolsun. **15** Ibadət qediri tiklənən küni, bulut ibadət qedirini, yəni həküm-guwaqlik qedirini kaplap turdi; kaqtin takı ətigəngiqə, bulut huddi ottak ibadət qedirining üstidə turdi. **16** Daim xundak bolatti; [kündüzi] bulut ibadət qedirini kaplap turatti, keqisi u otka ohxaytti. **17** Qaqaniki bulut jamaət qedirining üstidin ketürülsə, Israillar yoloqə qikatti; bulut qəyərda tohtisa, Israillar xu yərdə bargah tikətti. **18** Israillar Pərwərdigarning buyruqi boyiqə mangatti, Pərwərdigarning buyruqi boyiqə bargah tikətti; bulut ibadət qedirining üstidə qanqə uzak tohtisa, ular bargahəta xunqə uzak turatti. **19** Bulut ibadət qedirining üstidə heli künlərgiqə tohtap tursa, Israillarmu Pərwərdigarning kərsətmisini

tutup səpərgə qikmaytti; **20** mubada bulut ibadət qedirining üstidə pəkət birnaqqə künla tohtisa, ular Pərwərdigarning buyruki boyiqə xu waqıtta bargah kurup yatatti, andin yənə Pərwərdigarning buyruki boyiqə səpərgə atlinatti. **21** Wə mubada bulut pəkətlə kəqtin ətigəngiqə tohtap, əttigənda bulut yənə kətürilsə, ular yənə yoloqa qikatti; mayli kündüzi yaki keqisi bulut kətürilsila, ular səpərgə qikatti. **22** Bulut ibadət qedirining üstidə uzunraq tursa, mayli ikki kün, bir ay, bir yil tursimu, Israillar yoloqa qikmay bargahıa turuwerətti; lekin bulut kətürülüp mangsila ular səpirini dawamlaxturatti. **23** Pərwərdigarning buyruki bilən ular bargah kurratti, Pərwərdigarning buyruki bilən ular səpəri dawamlaxturatti; ular Pərwərdigarning Musaning wastisi bilən bərgən əmri boyiqə, Pərwərdigarning kərsitmisini tutatti.

10 Pərwərdigar Musaqə səz kilip mundaq dedi: — **2** Sən əzünggə ikki kanay yasatkın; ularni kümüxtin soktur. Ular jamaətni yiojixka, xundakla jamaətni bargahlırini yiojixturup yoloqa qikixka qakirix üqün ixlitilidu. **3** Ikki kanay qelinoqanda pütkül jamaət sening yeningoqa jamaət qediri dərwasizining aldioqa yiojilidoqan bolsun. **4** Əgər yaloquz biri qelinsa, əmirliiri, yəni minglioqan Israillarning mingbexiliri sening yeningoqa kelip yiojilsun. **5** Silər kattik yukiri awaz bilən qaloqanda kün qikix tərəptiki bargahlar yoloqa qikşun. **6** Andin silər ikkinqi kətim kattik, yukiri awaz bilən qaloqanda jənub tərəptiki bargahlar yoloqa qikşun; ular yoloqa qikşan qaoqda kanay kattik, yukiri awaz bilən qelinixi kerəktur. **7** Jamaətni yiojilixka qakiridoqan qaoqda, kanay qelinglar, əmma kattik, yukiri awaz bilən qalmanglar; **8** Hərunning əwladlıri, kahin boləqanlar kanaylarni qalsun; bular silərgə əwladmu-əwlad bir əbadiy bəlgilimə bolsun. **9** Əgər silər öz zəmininglarda silərgə zulum saləqan dūxminglar bilən jəng kilixka qikşanglar, kattik, yukiri awaz bilən qelinglar. Xuning bilən əzünglarning Hudasi boləqan Pərwərdigarning aldidə yad etilip, dūxminglardin kutulisilər. **10** Buningdin baxka, huxal künliringlarda, bekitilgən heytliringlarda wə ayniq birinqi künliridə, silər keydürmə kurbanlik wə inaklik kurbanliklirini sunəjininglarda, kurbanliklarning aldidə turup kanay qelinglar; xuning bilən [kanaylar] siləni Hodayinglarəy əslətküqi bolidu; Mən Hodayinglar Pərwərdigardurmən. **11** Ikkinqi yili, ikkinqi ayniq yigirminqi küni bulut həküm-guawahlik qedirining üstidin kətürüldi; **12** xuning bilən Israillar Sinay qelidinq qikiq, yul elip səpərlirini baxlidi; bulut Paran qelidə tohtidi. **13** Bu ularning birinqi kətim Pərwərdigarning Musaning wastisi bilən kiləqan əmri boyiqə yoloqa qikixi boldi. **14** Yəhuda bargahı əzining tuqi astidə koxun-koxun bolup aldi bilən yoloqa qikti; koxunning baxliki Amminadabning oqli Nahxon idi. **15** Issakar kəbilisi koxunining baxliki Zuarning oqli Nətanəl idi. **16** Zəbulun kəbilisi koxunining baxliki Həlonning oqli Eliab idi. **17** Andin ibadət qediri quwulup, Gərxonning əwladlıri bilən Mərarining əwladlıri uni kətürüp yoloqa qikti. **18** Rubən bargahı əzining tuqi astidə koxun-koxun bolup yoloqa qikti; koxunning baxliki Xidərninq oqli Əlizur idi. **19** Ximeon kəbilisi koxunining baxliki Zuri-xaddayning oqli Xelumiya

idi. **20** Gad kəbilisi koxunining baxliki Deuəlninq oqli Əliasaf idi. **21** Andin Kohatlar mukəddəs buyumlarni kətürüp yoloqa qikti; ular yetip kəlxitin burun ibadət qedirini [kətgürgüqlər] kelip uni tikləp koyuxkanidi. **22** Əfraim bargahı əzining tuqi astidə koxun-koxun bolup yoloqa qikti; koxunning baxliki Ammihudning oqli Əlixama idi. **23** Manassəh kəbilisi koxunining baxliki Pidaħzurninq oqli Gamaliy idi. **24** Binyamin kəbilisi koxunining baxliki Gideonning oqli Abidan idi. **25** Dan bargahı həmmə bargahlarıniq arka muħapizətsiqi bolup, əzining tuqi astidə koxun-koxun bolup yoloqa qikti; koxunning baxliki Ammixaddayning oqli Ahizəz idi. **26** Axir kəbilisi koxunining baxliki Okranning oqli Pagiyəl idi. **27** Naftali kəbilisi koxunining baxliki Enanning oqli Ahira idi. **28** Bular Israillar yoloqa qikşanda koxun-koxun bolup mengix tərtpi idi; ular xu tərəkidə yoloqa qikti. **29** Musa əzining keynatisi, Midiyanlik Reuəlninq oqli Həbabka: — Biz Pərwərdigar wədə kiləqan yərgə karap səpər kiliwatimiz, U: «Mən u yəni silərgə miras kilip berimən» dəgən; əzlrining biz bilən billə mengixlirini tətünimən, biz siligə yaxhi karaymiz, qünki Pərwərdigar Israil tooqruqluk bəht-saadət ata kilimən dəp wədə bərgən, — dedi. **30** Lekin Həbab Musaqə: — Yak, mən əz yurtum, əz uruk-tuoqkiriməy ketimən, — dedi. **31** Musa uningoqa: Bizdin ayrilip kətnisilə; qünki sili qəldə kəndəq bargah kuriximiz kerəklirini bilila, sili bizgə kəz bolup bərsilə. **32** Xundak boliduki, biz bilən billə bərsila, kəlgüsidə Pərwərdigar bizgə kəndəq yaxhilik kilsə, biznu siligə xundak kilimiz! — dedi. **33** Israillar Pərwərdigar təojidin yoloqa qikşip üq kün yol mangdi; Pərwərdigarning əhdə sanduki ularəy aram alidoqan yər izdəp ularning aldidə üq kün yol baxlap mangdi. **34** Ular qediriliri yiojixturup yoloqa qikidoqan qaoqlarda, Pərwərdigarning buluti həman ularning üstidə bolatti. **35** Əhdə sanduki yoloqa qikidoqan qaoqda Musa: «Ornungdin turoqaysən, i Pərwərdigar; dūxmənling tiripirən bolsun; Səngə əqlər yüzüngning aldidin qaqsun!» — dəytti. **36** Əhdə sanduki tohtioqan qaoqda u: «Kaytip kəlgəysən, i Pərwərdigar, minglioqan-tümənligən Israil həlki arisioqa kaytip kəlgəysən!» — dəytti.

11 Wə xundak boldiki, həlk qotuldixatti, ularning qotuldaxlıri Pərwərdigarning kulikioqa yetip intayin rəzil angladi; U bu səzləni anglidi wə Uning əzəpi kəzoqaldı; Pərwərdigarning ot-yalkuni ularning arisida tutixip, bargahning qetidiki bəziləni keydürixka baxlidi. **2** Həlk bu qaoqda Musaqə yəlwuriwidi, Musa Pərwərdigardin tilidi; xuning bilən ot pəsiyip eqti. **3** Pərwərdigarning oti ularning otturisida tutaxkanliki üqün u u yərgə «Tabərah» dəp at koydi. **4** Ularning arisidiki xəloqut kixilərninq nəpsi takildəp kətti, Israillarmu yənə yioqlaxka baxlidi: «Əmdə bizgə kim gəx beridu? **5** Həlimu esimizdiki, biz Misirdiki qaoqlarda pul həjliməy turupmu belik yeyəlayttuk, yənə tərhamək, tawuz, piyaz wə küdə piyaz bilən samsakmu bar idi. **6** Məna bu yərdə hazır kəz aldimizdə mənədin baxka həqneəna yok, əmdə bizning jənimizmə kurup ketiwatidu» deyixti. **7** Məna goya yuməqəşüt urukioqa, kərtinixi goya kəhrwaqa ohxaytti. **8** Kixilər uyan-buyan qəpip uni yiojip, bəzidə yarəqunqakta

ezip, bəzidə hawanqida sokup, ya bəzidə kazanda puxurup nan kilip yeytti; tēmi zaytun maylik tokaqlaroja ohxaytti. **9** Keqida bargahkka xəbnəm qūxkəndə, mannəmu xuning üstigə qūxatti. **10** Musa həlkning ailimu-aılə hərbiəri öz qedirining ixiki aldida yioja-zar kilixiwatqinini anglidi; buningoja Pərwərdigarning ojazipi kattik qozoqaldi, bu ix Musaning nəziridimu yaman keriindi. **11** Musa Pərwərdigarjoja: — Sən bu barlik həlkning eoji yükini mənə artip koyup, mən kulungni nemixkə bundak kiynaysən; nemixkə mən Sening aldingda iltipət tapmaymən? **12** Ya mən bu pütün həlkə həmilardə bolup, ularni tuodummu? Sən tehi manga: «Sən ularni Mən kəsəm iqip ularning atə-bowilirioja miras kiləjan xu yərgə yətküzgüə, huddi bakkan atisi əmqəktiki bowakni baorjoja alojandək baorjoja elip kətiürüp mangə» dəwatısən? **13** Mən bu həlkə nədin gəx tepip bəraləymən? Qünki ular manga yioja: «Sən bizgə yegüdək gəx tepip bər!» deyixməktə. **14** Mən bu həlkni kətiürüxni yaloquz üstügə elip kətləməydikənmən, bu ix manga bək eoji keliwatidu. **15** Əgər Sən manga muxundak muamilə kilmaqçı bolsang, mən ötünüp kalay, bu harab həlitimni manga kərsətməy, iltipət kilip meni iltiürüwət! — dedi. **16** Pərwərdigar Musaəja mundak dedi: — Israil aqsakalliri iqidin, sən yenimoja tonuydiojan həlk aqsakalliri wə bəglərdin yətmixni tallap yiojkin, ularni jamaət qedirining aldioja əkəl. Ular sening bilən billə xu yərdə tursun. **17** Mən xu yərgə qūxüp sening bilən səzliximən; wə sening üstügədə turuwatkan Rohni elip ularning üstigimu bəlüp koyimən. Xuning bilən ular sən bilən billə həlkni kətiürüx məs'uliyitini üstigə alidu, andin sən uni əzüng yaloquz kətiürməydiojan bolisən. **18** Sən həlkə mundak degin: «Ətə gəx yiyixkə təyyarlinip əzəngləri [Hudaəja] atap paklanglar; qünki silər Pərwərdigarning kulikini aşıritip yioja: «Əmdi kim bizgə gəx beridu? Ah, Misirdiki həlimiz bək yahxi idil» deganidinglar əməsmu? Pərwərdigar dərwəkə silərgə gəx beridu, silər uningdin yəysilər. **19** Silər bir kün, ikki kün əməs, bəx kün, on kün əməs, yigirmə künnü əməs, **20** bəlkə pütün bir ay yəysilər, taki burninglardin etilip qiki pə boləuqə yəysilər; qünki silər aranglarda turuwatkan Pərwərdigarni mənsitməy, uning aldida yioja turup: «Biz nemə üqün Misirdin qiktuk?» — dedinglar». **21** Musa: — Mən ularning arisida turuwatkan bu həlktn yoloja qikalaydiojan ərkəklər altə yüz ming tursa, Sən tehi: «Mən ularni gəx yəydiojan, həttə pütün bir ay gəx yəydiojan kilimən» dəysən; **22** əmisə koy, kala padilirining həmmisi soyulsa ularoja yətəmdü? Yaki dengizdiki həmmə belik ularoja tutup berilsə, ularning yiyixigə yitərmü? — dedi. **23** Xuning bilən Pərwərdigar Musaəja: — Pərwərdigarning kəli kiska bolup kaptimu? Əmdi kəriüp bakqinə, Mening sanga degən səzüim əməlgə axurulamdu-yok? — dedi. **24** Xuning bilən Musa qiki Pərwərdigarning səzini həlkə yətküzdü wə həlk iqidiki aqsakallardin yətmix adəmnə tallap yiojip ularni jamaət qedirining ətrapidə turoqzdi. **25** Andin Pərwərdigar bulut iqidin qūxüp, Musa bilən səzlixip, uningdiki Rohnin elip yətmix aqsakaləja koydi; Roh ularning üstigə konuxi bilən ular bəxarət bərixkə kirixti. Ləkin xu wəqittin keyin ular undək kilmidi. **26** Ləkin u

qaojda ulardin ikki adəm bargahkə qaldı; birsining ismi Əldad, ikkinqisi Medad idi (ular əslidə aqsakallarning arisida tizimlanəjanidi, ləkin ibadət qədirioja qikmay qəlojanidi). Roh ularning üstidimu kondi wə ular bargah iqidə bəxarət bərixkə baxlıdi. **27** Yax bir yigit yügürtüp kəlip Musaəja: — Əldad bilən Medad bargahkə bəxarət bəriwatidu, — dedi. **28** Musaning hizmətkari, Musa talliojan sərhil yigitliridin biri, Nunning oqlı Yəxua kəpup: — I hojam Musa, ularni tosuqayla, — dedi. **29** Ləkin Musa uningə: — Sən mening səwəbimdin həsət kiliwatəmsən? Pərwərdigarning pütün həlkə pəyojəmbər bolup kətsə idi, Pərwərdigar Əzining Rohni ularning üstigə koysa idi! — dedi. **30** Xuning bilən Musa bilən Israil aqsakallirining həmmisi bargahkə kaytip kətixti. **31** Əmdi Pərwərdigar aldidin bir xamal qiki pə, u dengiz tərəptin bədüniləri uqurtup kəlip, bargahning ətrapiəja yeyiwətti; bədünilər bargahning u tərpidimu bir künlük yol, bu tərpidimu bir künlük yol kəlgüdək yə yüzini ikki gəz egizliktə kəlgüdək kaplıdi. **32** Həlk ornidin turup pütkül xu küni, xu kəqisi wə ətisi pütün kün bədünə tutup yiojdi, əng az degenlirimu aləhazəl ikki homir yiojdi; ular bularni bargahning tət ətrapiəja əzleri üqün yeyixti. **33** Ular gəxni qaynap ezip bolmay, gəx tehi qixliri arisida turoqanda, Pərwərdigarning ojazipi ularəja kəzojilip, həlkni intayin eoji bir waba bilən urdi. **34** Xunga kixilər xu yəri «Kibrot-Həttawah» dəp atidi; qünki ular xu yərdə nəpsi takildiojan kixiləri yərlikkə koyəjanidi. **35** Keyin həlk Kibrot-Həttawəhtin yoloja qiki Hazirotkə kəlip, Hazirotkə tohtidi.

12 Məriyəm bilən Harun Musaning həbəxlik kizni hotunlukka alojini üqün uningəja kərxı səz kildi (qünki u həbəxlik bir kizni alojanidi). **2** Ular: — Pərwərdigar pəkət Musa bilən səzlixip, biz bilən səzləxməptimu? — deyixti. Bu gəpni Pərwərdigar anglidi. **3** Musa degən bu adəm intayin kəmtər-məmin adəm bolup, bu tərəptə yə yüzidikilər arisida uning aldioja ətidiojini yok idi. **4** Pərwərdigar Musa, Harun wə Məriyəmgə tuyuksiz: — Silər üqünglər jamaət qədirioja kelinglar, — dedi. Üqilisi qiki pə kəldi. **5** Andin Pərwərdigar [ərxin] bulut tüwrüki iqidə qūxüp, jamaət qedirining aldida tohtap, Harun bilən Məryəmmi kikiqiriwidi, ular aldioja kəldi. **6** U ularəja: — Əmdi silər gəpimni anglanglar, əgər silərnin aranglarda pəyojəmbər bolsa, Mən Pərwərdigar əlamət kərinüxtə uningəja Əzümmi ayan kilimən, qūxidə uning bilən səzliximən. **7** Ləkin kulum Musaəja nisbətən undək əməs; u barlik əiləm iqidə tolimu sadiktur; **8** Mən uning bilən təpəxmak eytip olturmay, yüzü yüz turup biwasitə səzliximən; u Mən Pərwərdigarning kiyapitini kəraləydu. Əmdi silər nemixkə kulum Musa toqruluk yaman gəp kilixtin kərkəmidinglar? — dedi. **9** Pərwərdigarning otluq ojazipi ularəja kəzoqaldi wə u ketip kəldi. **10** Xuning bilən bulut jamaət qədri üstidin kətti, wə mana, Məryəm huddi ap'ək kərdək pəsə-məhaw bolup kətti; Harun burulup Məryəmgə kəriwidi, mana, u pəsə-məhaw bolup qəlojanidi. **11** Harun Musaəja: — Way hojam! Nədanlik kilip gunah ətküzüp koyəqanlikimiz səwəbidin bu gunahni bizning üstimizgə artiməyoysən. **12** U huddi anisining kərsikidin kikiqəndilə bədini yerim qirik, ölük tuəlojan balidək bolup kəliməyoj! — dedi. **13** Xuning

bilən Musa Pərvərdigarəja: — I Təngri, uning kesilini sakaytiwətkən bolsang, — dəp nida kildi. **14** Pərvərdigar Musaəja: — Əgər atisi uning yüzigə tükürgən bolsa, u yəttə kün hijilqılıq iqidə turəjan bolatti əməsmu? Əmdi u bargahning sirtioja yəttə kün qamap qoyulsun, andin u kaytip kəlsun, — dedi. **15** Xuning bilən Məryəm bargah sirtioja yəttə kün qamap qoyuldi, taki Məryəm kaytip kəlgüqə həlk yoloja qıkmay turap turdi. **16** Andin keyin həlk Həzirottin yoloja qıqip, Paran qelidə bargah kurdı.

13 Pərvərdigar Musaəja söz kılıp: — **2** Mən Israillaroja miras kılıp bərgən Kanaan zeminini qarlap kelixkə adəmlərni əwətkin; hər bir ata jəmətkə təwə kəbilidin birdin adam qıqırilsun, ular öz kəbilisidiki əmir bolsun, — dedi. **3** Musa Pərvərdigarning əmri boyiqə, ularni Paran qelidin yoloja saldi; ularning həmmisi Israillarning baxliri idi. **4** Təwəndikilər ularning isimliri: — Rubən kəbilisidin Zakkurning oqlı Xammuya, **5** Ximeon kəbilisidin Horining oqlı Xafat, **6** Yəhuda kəbilisidin Yəfunnəhning oqlı Kaləb, **7** Issakar kəbilisidin Yüsüpnəng oqlı Igal, **8** Əfraim kəbilisidin Nunning oqlı Hoxiya, **9** Binyamin kəbilisidin Rafuning oqlı Palti, **10** Zəbulun kəbilisidin Sodining oqlı Gaddiyəl, **11** Yüsüp kəbilisidin, yəni Manassəh kəbilisidin Susining oqlı Gaddi, **12** Dan kəbilisidin Gimallining oqlı Ammiyal, **13** Axir kəbilisidin Mikailning oqlı Sətur, **14** Naftali kəbilisidin Wofsinəng oqlı Nahbi, **15** Gad kəbilisidin Makining oqlı Geual. **16** Mana bular Musa qarlap kelinglar dəp Kanaan zeminiəja əwətkən adəmlərnəng ismi. Musa Nunning oqlı Hoxiyani Yəhoxuya dəp atidi. **17** Musa ularni qarlap kelixkə Kanaanəja səpərwəz kılıp: — Silər muu yərdin Nəgəw qeli tərəpkə qarap mēnginglar, andin taqlıq rayonəja qıqinglar. **18** U yərnəng kəndək ikənlikini, u yərdikilərnəng küqlük-ajizlikini, az yaki kəplükini kərip bəkinglar; **19** ular turuwatqan yərnəng kəndək ikənlikini, yaxxi-yamanlıkını kəringlar; ular turuwatqan xəhərlərnəng kəndək ikənlikini, bargahlıq xəhər yaki səpil-kələlik xəhər ikənlikini; **20** u yərnəng mənbat yaki mənbatəz ikənlikini, dəl-dərəhlirine bar-yoklukini kərip kelinglar. Yürəklikrək bolup, mēwə-qiwiliridin alojaq kelinglar, — dedi. Bu qəj dəl üzüim pixip qəlojan wəkit idi. **21** Ular xu tərəplərgə qıqip, zeminni Zin qelidin tartip taki Həmat eqizini yənidiki Rəhəbkiqə berip qarlasti. **22** Ular jənub tərəptə Həbronəja bardı, u yərlərdə Anakiylərnəng əwladliridin Aħiman, Xixay, Talmay dēgenlər olturuxluk idi. Əslidə Həbron xəhəri Misirdiki Zoan xəhəridin yəttə yil ilgiri yasəlojanidi. **23** Ular «Əxkol jilojisi»əja kəldi, u yərdə bir sap üzümi bar bir üzüim xehini kesip, bir baldaqkə esip ikki adəmgə kətürğüzüp mandı; ular azrak anar bilən ənjürmu elip kaytip kəldi. **24** Israillar xu yərdə kesiwaləjan əxu üzüim səwəbidin u yə «Əxkol jilojisi» («[üzüm sapiki jilojisi]») dəp ataldi. **25** Ular kırık kündin keyin u yərlərnə qarlap tūgitip, kaytip kəldi. **26** Ular kelip, Paran qellikidiki Qadəxtə Musa, Hərun wə pütün Israil jamaiti bilən kərxüti. Ular ikkiyləngə həm pütkül Israil jamaitigə məlumat bərdi həm zeminne ng mēwilirini ularəja kərsətti. **27** Ular Musaəja məlumat berip: — Biz əzliri beringlar dēgen yərlərgə barduk, rasttinla

süt bilən həsəl ekip turidiojan yər ikən, mana bular xu yərnəng mēwiliri. **28** Biraq u yərdikilər bək kütütinggür ikən, xəhərlər səpillik bolup həm puhta-həywətlük ikən. Uning üstigə, biz u yərdə Anakiylərnəng əwladlirini mē kərdük. **29** Amaləklər jənub tərəptə turidikən; Hittiyar, Yəbusiyar, Amoriylar taqlarda turidikən; Kanaaniylar dēngiz boylirida wə İordan dəryasi boylirida turidikən, — dedi. **30** Kaləb Musaning əldidə kəpplikni tinqitip: — Biz dərhal atlinip berip u yərnə igiləyli! Qünki biz qoqum ojalip kelimiz — dedi. **31** Ləkin uning bilən billə qıqqan baxkılar bolsa: — Ular bizdin küqlük ikən, xunga ularəja hujum kilsək bolmaydu, — dēyixti. **32** Andin qarlıəuqlar əzliri qarlap kəlgən zeminne ng əhwalidin Israillaroja yaman məlumat berip: — Biz kirip qarlap ətkən zemin bolsa öz əhalisini yəyidiojan zemin ikən; biz u yərdə kərgenlərnəng həmmisi yəoqan adəmlər ikən. **33** Biz u yərlərdə «Nəfiliyər» dēgen [gigant] adəmlərnə kərdük (dərəkə Anakiylərnəng əwladliri Nəfiliyərdin qıkkəndur); biz əzimizgə karisək qəkətkidək turidikənmiz, biz ularəjimu xundək kərinidikənmiz, — dedi.

14 Xuning bilən barlıq jamaat dad-pəryad kətürüp yiqildi; ular kəqiqə yioja-zar kiliqip qıkti. **2** Israillər Musa bilən Hərunəja tapa-tənə kılıp: — Biz baldurla Misirdə əlöp kətsək bəptikən! Muxu qəl-jəziridə əlöp kətsək bəptikən! **3** Pərvərdigar nēmixkə bizni kiliq astida əlsun, hotun bala-qakilirimiz bulinip, [dixmənnəng] oljisi bolsun dəp bizni bu yərgə baxlap kəlgəndu? Uningdin kərə, Misiroja kaytip kətkinimiz yaxxi əməsmu? — dəp oqotuldaxti. **4** Xuning bilən ular bir-birigə: — Baxkidin bir baxlık tikləp Misiroja kaytip kətəyli, — dēyixti. **5** Musa bilən Hərun pütün Israil jamaiti əldidə yikilip düm yatti. **6** Xu yərnə qarlap kəlgənlər iqidiki Nunning oqlı Yəxua bilən Yəfunnəhning oqlı Kaləb kiyimlirini yirtip, **7** pütün Israil jamaətqilikigə: — Biz qarlap kəlixkə ətiş barəjan zemin intayin bək yaxxi zemin ikən. **8** Əgər Pərvərdigar bizdin səyünəsə, bizni xu zeminiəja, yəni həsəl bilən süt ekip turidiojan xu zeminiəja baxlap berip, uni bizgə beridu. **9** Silər pəkət Pərvərdigarəja asiylək kilmənglar! U zemindikilərdin qorkmənglar, qünki ular bizgə nisbətən bir oqizadur; ularning panahdarlıri ulardin kətti, Pərvərdigar bolsa biz bilən billə; ulardin qorkmənglar, — dedi. **10** Həlbuki, pütkül jamaət tərəp-tərəptin: — U ikkisini qalma-kəsək kılıp oltürüwəyəyli, dēyixti. Ləkin Pərvərdigarne ng julasi jamaət qədridə Israillaroja ayan boldi. **11** Pərvərdigar Musaəja: — Bu həlk Meni qəanoqıqə mənəsməydu? Gərqə ularning otturisida xunqə məjizilik əlamətlərnə yaratqan bolsammu, ləkin ular Manga qəanoqıqə ixininməyidən? **12** Mən ularni waba bilən urup yəkitimən, xuning bilən seni ulardin təhimu qong wə kədrətlük bir əl kiliimən, — dedi. **13** Musa bolsa Pərvərdigarəja mundaq dedi: — «Bundaq bolidiojan bolsa bu ixni misirliklər anglap kalidu, qünki Sən uluəj kədrəting bilən bu həlkni ularning arisidin elip qıqqanidəng; **14** wə Misirliklər bu ixni xu zemindikiki həlkərgimu eytidu. U zemindikiki əhalimu Sən Pərvərdigarne ng bu həlkne ng arisida ikənlikine ng, Sən Pərvərdigarne ng ularning əldidə yüzümüyüz kəringənlikine ng, Səning buluting

oʻzinglardin yatlatxinimning nemə ikənlikini bilip yetisilə» — degin. **35** Mən Pərvərdigar xundaq degənikanmən, yiqilip Mundaq karxi qikqan bu rəzil həlk jamaitigə Mən qokum xundaq kilimən; ular muxu qəljaziridə yawetilidu, xu yərdə əlidu. **36** Musa u zeminni qarlap kelixkə əwətkənlər kaytip kəlgəndə, u zemin toqıruluk yaman həwər elip kelix bilən pütün jamaətni qotulditip, Musaning yaman gepini kiləuzəqanlar, **37** yəni u zemin toqıruluk yaman həwər əskəlgən bu kixilərnəng həmmisi waba kesili tegip Pərvərdigarnəng aldida əldi. **38** Zeminni qarlap kelixkə barəqan adəmlər iqidin pakət Nunning oqılı Yəxua bilən Yəfunnəhning oqılı Kaləbə hayat kəldi. **39** Musa bu gəplərnəni pütükl İsrail jamaitigə eytiwidi, həmmisi bək həsrət qəkti. **40** Ular ətiğən tang atkanda turup taəqqa qikip: — Mana biz kəlduk! Pərvərdigar eytkən yurtka qikip hujum kilayli; qünkü biz gunah kilduk, — deyixti. **41** — Silər yənə nemixkə Pərvərdigarnəng əmrigə hilaplik kilisilər? — dedi Musa, — Bu ix əqiləbilik bolmaydu! **42** Pərvərdigar arənglarda bolmioqəqə, duxmənning kilqi astida əlup, məəqlup bolmaslikinglar üqün hujumoqa qikmanglar. **43** Qünkü Amaleklər bilən Kənaaniylər u yurtta, silərnəng aldinglarda turidu; silər kilqi astida əlup ketisilər; qünkü silər Pərvərdigardin tenip kəttinglar, Pərvərdigar silər bilən billa bolmaydu. **44** Ləkin, gərəq Pərvərdigarnəng əhdə sanduqi wə Musa bargəhtin kəzəqəlmioqan bolsimu, ular yənə öz məyliqə taəqqa qikip hujumoqa ətti. **45** Xuning bilən Amaleklər bilən xu taəqda turuxluk Kənaaniylər quxup ularni taki Horməhəqiqə qoşlap, bitqit kilip kiroqin kildi.

96

hərhil qurbanlikning sanoja qarap xundak kilisilär. **13** Xu zeminda tuquloqanlarning hëmmisi Përwërdigaröja huxbuy qikarsun dëp, otta sunulidöjan kurbanlik kilmakqi bolsa äna xundak kilsun. **14** Xuningdëk silär bilän billä turuwatқан musapir yaki äwladmu-äwlad silär bilän billä turuwatқанlar bolsa, huxbuy qikarsun dëp otta sunulidöjan kurbanlik kilmakqi bolsa, silär қандақ қылаңан bolsanglar, ularmu xundak kilsun. **15** Pütkül jamaatқа, mayli silär bolunglar yaki silär bilän billä turuwatқан musapir bolsun, hëmminglar üqün ohxax bir bëlğilimä bolidu; silär üqün dawrmu-dawr äbëdiy bir bëlğilimä bolidu; Përwërdigar aldida silär қандақ bolsanglar, musapirlarmu xundaktur. **16** Silërgimu, aranglarda turuwatқан musapirlaröjimu ohxax bir қанун-bëlğilimä, ohxax bir hëküim bolsun. **17** Përwërdigar Musaoja sëz kilip mundak dedi: — **18** Sän Israillaröja sëz kilip ularöja mundak degin: — «Silär Män silärni äkiridöjan zeminoja yetip baroqanda, **19** xu yërdin qikқан axlikni yaydöjan qeoqinglarda, Përwërdigaröja bir «ketürmä hëdiyä» tãkdim kilinglar. **20** Silär hërbir yengi hemirdin pixқан nanlardin birini «ketürmä hëdiyä» kilip tãkdim kilinglar; silär uni tãkdim kilöqanda huddi hamanning «ketürmä hëdiyä» sigä ohxax bolsun. **21** Dawrdin-dawrgä silär dësläpki hosuldin qikқан hemirdin bir nanni «ketürmä hëdiyä» süpitidä Përwërdigaröja sununglar. **22** Ögär silär ezünglar bilmäy ezip gunah kilip, Përwërdigarning Musaoja buyruoqan bu barlik ämirlerigä ämäl kilmioqan bolsanglar, **23** yëni Përwërdigar buyruoqan kündin etibarän barlik äwladliringlaröjigä Përwërdigarning Musaning wastisi bilän silärgä buyruoqan barlik ixlirioja ämäl kilmioqan bolsanglar, **24** jamaät xundak birër gunahning bilmäy etküzülganlikidin häwärsiz bolsa, undakta pütkül jamaät Përwërdigaröja huxbuy qikarsun dëp yax bir torpakni köydürmä kurbanlik süpitidä sunsun hëmdä kaidë-nizam boyiqä uningöja munasiwätlik axlik hëdiyä bilän xarab hëdiyëni qoxup sunsun, wä uning üstigä bir tekini gunah kurbanlik süpitidä sunsun. **25** Xu yol bilän kahin pütkül Israil jamaiti üqün kafarät költürüp, bu gunah ularidin kaçürüm kilinidu; qünki bu bilmäy etküzüp koyoqan gunah wä ular özlerining bilmäy etküzüp koyoqan gunah üqün kurbanlik, yëni Përwërdigaröja atap otta sunulidöjan kurbanlik wä gunah kurbanlikini birliktä Përwërdigar aldioja sunoqan. **26** Bu gunah pütkül Israil jamaiti bilän ularning arisida turuwatқан musapirlarning hëmmisidin kaçürüm kilinidu, qünki bu pütkül hälk bilmäy turup etküzüp koyoqan gunahdur. **27** Ögär bir kixi bilmästin gunah kilip koyoqan bolsa, u bir yaxlik bir qixi oqlakni gunah kurbanlik süpitidä sunsun. **28** Kahin xu yol bilän bilmäy gunah kilip koyoqan adam üqün kafarät költüridu; uning üqün kafarät költürsä uning Përwërdigar aldida bilmäy etküzgän gunah üningdin kaçürüm kilinidu. **29** Bilmäy birër säwänlik etküzüp koyoqan barlik kixilärgä, mayli xu zeminda tuquloqan Israillar bolsun yaki ularning arisida turuwatқан musapirlaröja bolsun, — silärning hëmminglaröja ohxax bir қанун-bëlğilimä tãtbiklinidu. **30** Lekin yürikini kaptak kilip ix kergän kixi, mayli u zeminda tuquloqan bolsun yaki musapir bolsun, Përwërdigaröja ҳақарät költürgän bolidu; u һаман өз

hëlkidin üzüp taxlinidu. **31** U Përwërdigarning sëzini mänsitmigänikän, Përwërdigarning ämrigä hilaplik kilöqanlikän; xuning üqün u qoқum üzüp taxlinidu; gunah üzining bexioja qüxidu. **32** Israillar qel-jëziridiki waқitlirida, bir kixining xabat künidä otun tërgänliki bayқaldi. **33** Otun teriwatқанlikini bayқap қылаңанlar uni Musa, Harun wä pütkül jamaätning aldioja elip қaldi. **34** Uni қандақ bir tәрäp қылаң kerakliki tehi көrsitilmigäqқа, ular uni қамар қoydi. **35** Përwërdigar Musaoja: — U adam өltürülmisä bolmaydu; pütün jamaät uni bargahning texioja әqqikip қalma-kesäk kilip өltürsun, — dedi. **36** Andin pütün jamaät u adamni bargah sirtioja әqqikip, huddi Përwërdigar Musaoja buyruoqandak, қalma-kesäk kilip өltürdi. **37** Përwërdigar Musaoja sëz kilip mundak dedi: — **38** Sän Israillaröja mundak degin, ular äwladmu-äwlad kiyim-keqäklirining qerisigä quqilarni tutsun һәм burjikidiki quqilirlarning һәрbirigä көк xoyna tikip қoysun; **39** bu hil quqilar silärning uni tikip turuxunglar üqün bolidu; uni көrgändä Përwërdigarning barlik ämrilirini esinglarda tutup, ularöja ämäl қылаңлар üqün bu silärgä bir әslätmä bolidu; xuningdëk silärning һазirkidäk ezünglarning көngülgar wä көzünglarning көynigä kirip, қatrap buzukluk kilip көtmäslilinglar, **40** Mening barlik ämrilirimni әstä tutuxunglar һәм uningöja ämäl kilip, Hudayinglaröja atap pak-muқäddäs boluxunglar üqün bolsun. **41** Män Hudayinglar bolux üqün silärni Misir zemindin elip qikқан Përwërdigardurmän; Män Përwërdigar Hudayinglardurmän.

16 Lawiyning әwrisi, Kohatning näwrisi, Izһarning oqlı Korah wä Rubenning әwladliridin Eliabning oquulliri Datan bilän Abiram wä Pälätning oqlı On **2** Israillar iqidiki jamaät әmiriliri bolöjan, jamaät iqidin saylap qiköqan metiwärlärdin ikki yüz әllik kixini baxlap kelip Musaoja қarxi qikti. **3** Ular yoyilip Musaoja қarxi һәм Harunoja қarxi qikip: — Silär һäddinglardin bäk axtinglar, pütkül jamaätning hëmmisi pak-muқäddäs, Përwërdigarmu ularning arisida, xundak turuqluk silär nemä dëp ezüngläрни Përwërdigarning jamaitidin üstün qoyusılar? — dedi. **4** Musa ularning gepini anglap düm yikilip, Korah bilän uning guruhidikilärgä sëz kilip: — Әtә әtigändä Përwërdigar kimläarning Özigä mänsup ikänlikini, kimläarning pak-muқäddäs ikänlikini ayan қilidu; xu kixini Özigä yekinlaxturidu; kimni tallioqan bolsa, uni Özigä yekinlaxturidu. **6** Silär mundak қilinglar: — Sän Korah wä sening guruhingdikilär hëmmisi huxbuydanlarni әpkelinglar; **7** әtә Përwërdigarning aldida huxbuydanlaröja ot yekip, huxbuyini uning üstigä қoyunglar; Përwërdigar kimni tallisa, xu muқäddäs-pak bolöjan bolsun! Әy silär Lawiylar, һäddinglardin bäk axtinglar! — dedi. **8** Musa yөнә Korahқа: — I Lawiylar, gepimgä қулақ selinglar. **9** Israilning Hudasi Përwërdigar silärni Özining qedirining ixlirini қilsun dëp һәмдä jamaätning aldida ularning hizmitidä bolsun dëp Özigä yekinlaxturux üqün silärni Israil jamaitidin ayrip қikқан — yëni Përwërdigar seni wä sening һәммә керindaxliring bolöjan Lawiyning әwladlirini birdäk Özigä yekinlaxturöqanlıқi silärgä қикiq ixmu? Silär yөнә tehi қahinlik wäzipisini tama қiliwatamsılar? **11** Xu wëjidin sän wä sening

guruhingdikilar hammisi yiojilip Pərwərdigaroja qarxi qikiwetipsilərdə; Harun nemidi, silər uning üstidin xunqilik aqrinip oqotuldixip kətküdək? — dedi. **12** Musa Eliabning oqli Dan bilən Abiramni kikiqip kelixkə adəm əwətiwidi, ular: — Barmaymiz! **13** Sening bizni süt bilən həsəl akidioqan zemindin baxlap qikiq bu qel-jəziridə əltərməqki boloqanlikingning ezi kikiq ixmu? Sən tehi əzünqni padixah hesablap bizning üstimzidin həkümrənlik kilməqkimu? **14** Həlbuki, sən bizni süt bilən həsəl akidioqan yurtka baxlap kəlmiding, etiz wə üzümzarliklarnimu bizgə miras kilip bərmiding. Sən bu həkəning kəzinimu oyuwalməqkimu? Biz barmaymiz! — dedi. **15** Buni anglap Musa kəttik oqəzəplinip Pərwərdigaroja: — Ularning sowoqət-hədiyəsigə etibar kilmioqaysən; mən ularning həttə birər exikinimu tartiwəlmidim, birər adimigimu heq ziyan-zahmət yətküzmidim, — dedi. **16** Musa Korahkə: — Ətə sən wə sening guruhingdikilar — sən, ular wə Harun Pərwərdigarning aldioja kelinglar. **17** Hərbiringlar əzünqlarning huxbuydanliringlarni əkilip uning üstigə huxbuyni selinglar; hərbiringlar əzünqlarning huxbuydanliringlarni, yəni jəmiy ikki yüz əllik huxbuydanni elip uni Pərwərdigarning huzurida tutup turunglar; səmmu, Harunmu hərbiringlar əz huxbuydanliringlarni elip kelinglar, — dedi. **18** Xuning bilən hər bir adəm əzining huxbuydanini elip, otni yekip, huxbuy selip, Musa wə Harun bilən birlikdə jamaət qədirinib dərwasisi aldidə turuxti. **19** Korah Musa bilən Harunoja hujum kilojili pütün jamaətni yiojip jamaət qədirining dərwasisi aldioja keliwidi, Pərwərdigarning julasi pütkül jamaətkə ayan boldi. **20** Pərwərdigar Musa bilən Harunoja sez kilip: — **21** Silər bu həlkəning arisidin neri turunglar, mən kəz yumup aqkuqə ularni yutuwetimən, — dewidi, **22** Musa bilən Harun düm yikilip: — I Təngrim, barlik ət igilirining rohlirining Hudasi, bir adəm gunah kilsa, oqəzipingni pütün jamaətkə qaqamsən? — dedi. **23** Musa jamaətkə: «Silər Korah, Dan wə Abiramning turar jayliridin ayrilip ulardin neri ketinglar» — dəp buyruk bər, — dedi. **25** Xuning bilən Musa ornidin turup Dan bilən Abiram tərəpkə qarap mangdi; Israil aqsəkillirimu uningə əgixip mangdi. **26** Musa jamaətkə: — Silərdin etünimən, bu rəzil adəmləning qədiriridin yirək ketinglar, ularning barlik gunahli rəwəbidin ular bilən billə wəyran bolmaslikinglar üqün ularning heqnərsisigə kol təgküzmənglar, — dedi. **27** Xuning bilən jamaət Korah, Dan, Abiramning qədiririning tət ətrapidin neri kətti; Dan bilən Abiram bolsa əz ayallirini, oqlu-kizlirini wə bowəklirini elip qikiq əz qədirining ixiki aldidə turdi. **28** Musa: — Buningdin silər xuni bilisilərkə, bu ixlarning həmmisi mening kənglümədin qikkən əməs, bəlkə Pərwərdigar meni ularni adə kəlixkə əwətkən: **29** — əgər bu adəmləning əlumi adəttiki adəmləning əlümigə ohxax bolidioqan yaki ularning bəxioja quxidoqan kismətlər adəttiki adəmlər duqar bolidioqan kismətlərgə ohxax bolidioqan bolsa, Pərwərdigar meni əwətmigən bolatti. **30** Əgər Pərwərdigar yəngi bir ixni kilip, yər əqzini eqip ularni wə ularning pütün nərsisini yutup ketixi bilən, ular

tiriklə təhtisaraoja quxüp kətsə, u qaojda silər bu adəmləning Pərwərdigarni mənətmigənlikini bilip kəlisilə, — dedi. **(Sheol h7585)** **31** Musaning bu gepi ahirlixixi bilənla ularning puti astidiki yər yeridi. **32** Yər əqzini eqip ularni barlik ailisidikilar bilən, xuningdək Korahkə təwə həmmə adəmləni qoymay təəllukatli bilən koxup yutup kətti. **33** Xundak kilip, ular wə ularning təwasidikiləning həmmisi tiriklə təhtisaraoja quxüp kətti, yər ularning üstidə yepildi. Ular xu yol bilən jamaətning arisidin yoxaldi. **(Sheol h7585)** **34** Ularning ətrapida turoqan Israilarning həmmisi ularning nalisini anglap: «Yər biznimu yutup ketərmikin!» deyixip kəqixti. **35** Andin Pərwərdigarning aldidin bir ot qikiq, huxbuy sunuwatqan həliki ikki yüz əllik adəmnimu yutup kətti. **36** Pərwərdigar Musaoja mundak dedi: — **37** Sən kahin Harunning oqli Əliazarəja buyruoqin, u huxbuydanlarni ot arisidin teriwelip, qoqlirini yirəkləroja qəqiwətsun, qünki u huxbuydanlar Hudəja ataloqandur; **38** xunga əzining jənioja ezi zamin bəloqan gunahkarlarning huxbuydanlirini teriwəloqin; ular kurbangahni kaplap üqün sokup nepiz tünikə kilinsun, qünki bu huxbuydanlar əslidə Pərwərdigarning huzurioja sunulup uningə atalip mukəddəs kilinoqan. Xundak kilip ular keyin Israiləroja ibrət bolidioqan ixarət-bəlgə bolidu. **39** Xuning bilən kahin Əliazar otta kəydürüwetilənlər sunoqan mis huxbuydanlarni teriwaldi; ular kurbangahni kaplitixkə nepiz tünikə kilip sokuldi. **40** Xuning bilən [kurbangahning bu kaplimisi] Harunning əwədlirioja yat adəmləning huddi Korah bilən uning guruhidikiyərgə ohxax kismətkə kəlməsliki üqün, Pərwərdigarning huzurida huxbuy kəydürüxkə yəkinlaxmaslikioja Israilər üqün bir əslətmə boldi. Bu Pərwərdigarning Musaning wastisi bilən Əliazarəja buyruoqanliridur. **41** Ətisi pütkül Israil jamaiti Musa bilən Harunning yaman gepini kilip: — Silər Pərwərdigarning həlkini əltürdینگlar, — dəp oqotuldaxti. **42** Wə xundak boldiki, jamaət Musa bilən Harunoja hujum kilixkə yiojiliwatqanda, jamaət burulup jamaət qədirioja kəriwidi, wə mana, bulut qədirni kapliwəldi həm Pərwərdigarning julasi ayan boldi. **43** Xuning bilən Musa bilən Harun jamaət qədirining aldioja bərip turdi. **44** Pərwərdigar Musaoja sez kilip: — **45** Mən kəzni yumup aqkuqə ularni yokitip taxlixim üqün ikkinglar bu jamaətin qikiq neri ketinglar, — dəp buyruwidi, ikkiylən yikilip yərdə düm yatti. **46** Musa Harunoja: — Sən huxbuydanni elip uningəja kurbangahitki ottin sal, uningəja huxbuy qoyup, ular üqün kafarət kəltürüxkə təzlikə jamaətning arisioja apar; qünki kəhr-oqəzə Pərwərdigarning aldidin qikti, wəba baskili turdi, — dedi. **47** Harun Musaning deginidək kilip, huxbuydanni elip jamaətning arisioja yügürüp kirdi; wə mana, wəba kixiləning arisida baxlanoqand; u huxbuyni huxbuydanəja selip, həlk üqün kafarət kəltürdi. **48** U əlüklər bilən tiriklər otturidə turuwidi, wəba tohtidi. **49** Korahning wəkəsi munasiwiti bilən əlgənlərdin bəxkə, wəba səwəbidin əlgənlər on tət ming yəttə yüz kixi boldi. **50** Harun jamaət qədirining dərwasisi yenidə turoqan Musaning yenioja yenip kəldi; wəba tohtidi.

17 Pərvərdigar Musa'ya söz kilip mundaq dedi: —

2 «Sən Israilləroja söz kilip, ular din ata jəməti boyıqə, hər kəbilining əmiridin birdin on ikki həsa alojin; sən ularning hər birining ismini özining həsisioja yezip kəyojin. **3** Lawiy kəbilisining həsisioja Hərunning ismini yazojin, qünki hər bir ata jəmət kəbilə baxliki üqün bir həsa wəkil bolidu. **4** Sən bu həsilarni jəmət qədirdiki həküm-guwaħliq [sandukining] aldioja, yəni Mən sening bilən kərtixidiojan yərgə kəyojin. **5** Wə xundak boliduki, Mən talliojan kixining bolsa, uning həsisi bih süridu; xundak kilip Israillarning silərgə ojuduraxkan gəplirini tohtitip Məngə anganmaydiojan kilivetimən». **6** Xuning bilən Musa Israilləroja xundak söz kildi; ularning həmmə əmiriləri uningə jərdin həsini, jəmiy bolup on ikki həsini bərdi; hər bir ata jəmətkə bir həsa wəkil boldi, Hərunning həsisimu xularning iqidə idi. **7** Musa həsilarni həküm-guwaħliq qədirioja əkirip Pərvərdigarning huzurioja qoydi. **8** Wə xundak boldiki, Musa ətisi həküm-guwaħliq qədirioja kiriwidi, mana, Lawiy jəmətigə wəkil boləjan Hərunning həsisi bih sürüp, oqunqilap, qeqəkləp, badam qüxkəndi. **9** Musa həsilarning həmmisini Pərvədigarning aldidin elip qikip, Israil həlkigə kərsətti; ular kərgəndin keyin hər kim öz həsilirini elip ketixti. **10** Pərvərdigar Musa'ya: — Xu asiylək kiləuqi baliləroja bir aqah bəlgisi bolsun dəp Hərunning həsisini həküm-guwaħning aldioja əkirip kəyojin. Xundak kilsang sən ularning ojuduraxkan gəplirini tohtitip, Məngə anganmaydiojan kilsən; ularnu xuning bilən əlöp katmaydu, — dedi. **11** Musa xundak kildi; Pərvərdigar əzigə kəndək buyruəjan bolsa u xundak kildi. **12** Israillar Musa'ya söz kilip: — Biz nəpəstin kəlay dəwatimiz, biz tügəxtuk, biz həmmimiz tügəxtuk! **13** Pərvədigarning ibadət qədirioja yəkinlaxkanlār əlməy kəlməydu, xundak ikən, biz həmmimiz mutlək nəpəstin kəliximiz kərkəmu? — deyixti.

18 Pərvərdigar Hərunəja mundaq dedi: — Sən, oquilliring wə ata jəmətingdikilər sening bilən birliktə mukəddəs jəyoja munasiwətlək boləjan gunahni, xuningdək sən wə oquilliring birliktə kəhənlək wəzəpisigə munasiwətlək boləjan gunahni üstüngərgə alisilər. **2** Sən kərinədxliring boləjan Lawiy kəbilisidikilərnə, yəni ata-bowiliringning kəbilisidikilərnə əzüng bilən birləxtür həm ularni hizmitingni kəlixə üqün bəxləp elip kəl; biraq sən bilən oquilliring sening bilən birliktə həküm-guwaħliq qədiri aldidə hizmətlərnə kilsun. **3** Ular sening buyruklingə təyyar turup, xundakla qədirdiki bərlək hizmət-wəzəpisini etəydu; pəkət mukəddəs jəydiki kəqə-kəqə əswəbləroja wə kurbəngəhə yəkinlaxmisun; undək kilsə, ularnu, silərmə əlöp kətisilər. **4** Ular sening bilən birləxip, jəmət qədirdiki wəzəpini etəp, kildiojan hər bir ixini kilsun; pəkətlə hək yə kixilər silərgə yəkinlaxmisun. **5** Kəhr-qəzəp yəne Israillarning bəxioja qüxmisun üqün, silər mukəddəs jəydiki wəzəpə bilən kurbəngəhə wəzəpini etəxkə məs'ul bolunglar. **6** Mana, Mən Əzüm siləning kərinədxliring boləjan Lawiylərnə Israillar iqidin tallap qiktım; ular jəmət qədirining ixlirini kəlixkə Pərvədigarəja təkdım kilinojan bolup, silərgə sowəja süpitidə ata kilinojan. **7** Ləkin sən wə oquilliring sening bilən birliktə kəhənlək wəzəpənglərdə

turup, kurbəngəhtiki bərlək ixlərnə həm pərdə iqidiki ixlərnə bəjiringlar; siləning wəzəpənglər xundək bolsun. Kəhənlək wəzəpisini, hizmitidə boluxunglar üqün silərgə sowəja kilip bərdim; yə adəmlər yəkinlaxsa, əltürüwətilsun. **8** Pərvərdigar Hərunəja mundaq dedi: — Mən Məngə sunulojan kətürmə hədiyələrnə, yəni Israillar Məngə mukəddəs dəp atəjan bərlək nərsilərnə ülüxünglər bolsun dəp, mənə mənggülik bəlgiləmə bilən sənə wə sening əwladliringəja təkdım kildim. **9** Israillar otta sunidiojan, «əng mukəddəs» nərsilərdin silərgə munulər kəldurup bərlidu: — ularning Məngə ata sunəjan bərlək nərsiləri, yəni bərlək axliq hədiyələrdin, bərlək gunah kurbənləkliridin, bərlək itətsizlik kurbənləkliridin «əng mukəddəs» həsəblənojanlari, sənə wə əwladliringəja ata kilinidu. **10** Sən xu [ülüxüngni] «əng mukəddəs» süpitidə yəgin, silərdin boləjan hər bir ər kixi yəni yesun; u sənə «əng mukəddəs» dəp bilinsun. **11** Munulərmə sening bolidu: — Israillarning sowəqtərləri iqidin kətürmə hədiyələr, bərlək pulənglatma hədiyələr sening; Mən ularni sənə, xundakla oquilliring bilən kizliringəja mənggülik bəlgiləmə bilən təkdım kildim; sening əyüngdikilər hər bir pak adəm uningdin yəsə bolidu. **12** Zəyün meydin əng esilini, yəngi xərabətin əng esilini, xundakla axliktin əng esilini, yəni Israillar Pərvədigarəja ata sunəjan dəsləpki pikxan məhsulətlərnə həmmisini Mən sənə təkdım kilip bərdim. **13** Ular yərdin elip Pərvədigarəja ata əkaləjan dəsləpki pikxan nərsilərnə həmmisi sening bolsun; əyüngdikilər hər bir pak adəm uningdin yəsə bolidu. **14** Israildə Hudaəja mutlək atilidiojan hər bir nərsə sening bolidu. **15** Ular Pərvədigarəja ata kəltüridiojan bərlək jəniwərlərnə tunjiləri, mayli insan yəki uləq-qərpəy bolsun sening bolidu; həlbuki, insanlarning tunjilirini bolsa ularni tələm tələp yəndurəwəlsun wə napək həywanlarning tunjilirini tələm tələp yəndurəwəlsun. **16** Tələm tələx kərkə boləjanlar üqün yəxi bərlək ayliktin axkəndə tələm puli tələnsun; uləroja sən tohtətkən bəhə boyıqə, yəni mukəddəs jəydiki xəkəlnəng ələqə birləki boyıqə (bir xəkəl yigirmə gərahdur) bəhə kəyup, bəx kümux xəkəl əl. **17** Pəkət tunji kala, tunji kəy yəki tunji oqlakxə tələm əlsəng bolmaydu; ularning həmmisi mukəddəstur. Sən ularning kəlini kurbəngəhə qeqip, meydini Pərvədigarəja ata otta sunulidiojan, Uningəja huxbuy kəltüridiojan kurbənlək süpitidə kəyduygin. **18** Ularning gəxi sening bolidu; huddi «kətürmə hədiyə» kilinojan tək wə əng arxə putioja ohxax, sənə təwə bolidu. **19** Israillar Pərvədigarəja ata sunəjan mukəddəs nərsilər iqidiki kətürmə hədiyə-kurbənləknəng həmmisini Mən sənə wə sening bilən billə turəwətkən oquul-kizliringəja mənggülik bəlgiləmə bilən təkdım kildim. Bu Pərvədigar aldidə sənə wə sening bilən billə turəwətkən əwladliring üqün mənggülik tuzluk əhdə bolidu. **20** Pərvərdigar Hərunəja mundaq dedi: — [Israil] zəminidə sening həkəndək mirasing bolmaydu, ularning arisidimu həkəndək nəsiwəng bolmaydu; Israillar arisidə mənə Mən Əzüm sening nəsiwəng, sening mirasingdurmə. **21** Lawiyləroja bolsa, ularning etəydiojan hizmətləri, yəni jəmət qədirdiki hizməti üqün, mənə Mən Israildə təkdım kilinojan bərlək «əndin

bir ülüx»ning hëmmisini ularoċa miras kiliċ bërgënmën. **22** Buningdin keyin, ģunahķar bolup ëliċ tãkëmãsliki üqün, Israillar ģamaat qediroċa yëķinlaxmisun. **23** ģamaat qediridiki ģizmetni bolsa, uni ëtiċiqiċlar pëķet Lawiylarla bolidu wë xu ixta bolōan ģunahķini ëzliri üstigë alidu, bu silër üqün ëwladmu-ëwlad mængċüliċ bir bëlċilimë bolidu; ularning Israillarning iċidë ģeqķandak mirasi bolmaydu. **24** Qünki Israillarning Përwërdigaroċa atap këtürmë ģädiyë süpitidë sunōan «ondin bir ülüx»ni Lawiylaroċa miras kiliċ tãķdim kiliċioċan boldum; xunga Mën ular tooċruluċ; Israillar iċidë ģeqķandak mirasi bolsa bolmaydu, — dedim. **25** Përwërdigar Musaċa mundaķ dedi: — **26** Sën Lawiylaroċa eytkin: «Silër Israillarning ķolidin Mën silërgë miras bolsun dëp tãķdim ķilōan «ondin bir ülüx»ni aloċan ikënsilər, silër xu ondin bir ülüxning yënë ondin bir ülüxini ayirip, uni Përwërdigaroċa atap këtürmë ģädiyë süpitidë sununglar. **27** Bu yol bilën silërning xu «këtürmë ģädiyë»nċlar silërgë «hamandiki axliķinglar»din hëm «xarab ķëlċikidiki tolup taxķan xarabinglar»din ataloċanlar ģesablinidu. **28** Bundaķ bolōanda, silër Israillarning ķolidin aloċan ondin bir ülüxning hëmmisiniċ Përwërdigaroċa atap këtürmë ģädiyë sunisilər; silër Përwërdigaroċa atioċan xu «këtürmë ģädiyë»ni kaķin ģarunoċa beringlar. **29** Silërgë tãķdim ķilinoċan barliķ nërsilërdin äng esilini elip xularni mukëddës ģesablap «Përwërdigaroċa ataloċan toluk këtürmë ģädiyë» süpitidë sununglar. **30** Xunga sën Lawiylaroċa eytkinki, «Silër xulardin äng esilini këtürüp sunsanglar, bu silër Lawiylarning hamandiki axliķinglar wë xarab ķëlċikidiki xarabinglaroċa ohxax ģesablinidu. **31** Xundaķ ķilōandin keyin silër wë eydikiliringlar xu «ondin bir ülüx»lërni haloċan yërdë yesënglar bolidu, qünki bu silërning ģamaat qediridiki ģizmitinglarning in'ami bolidu; **32** Silër [xu ülüxlërdin] äng esilini këtürüp sunsanglar, muxu ixinglar säwëbidin ģunahķar bolmaysilər. Undaķ ķilsanglar silër Israillar atioċan mukëddës nërsilërni bulōċimaysilər, xuning bilën ëlmaysilər».

19 Përwërdigar Musa bilën ģarunoċa sëz kiliċ mundaķ dedi: — **2** Mën Përwërdigar ëmr ķilōan ģanun-bëlċilimë xuki: — Sën Israillaroċa buyruōuin, ular beċirim, nuķsansiz, boyunturuk selinmioċan ķizil yax siyirdin birni sening yëningoċa äķalsun. **3** Sën siyirni kaķin ðliazaroċa tapxur, u uni qedirģahning sirtioċa äċċiķsun, andin birsi siyirni uning aldida booċuzlisun. **4** Kaķin ðliazar barmikiċni ķanoċa mëlëp, ģamaat qedirining aldioċa ķaritip yëttë mærtëm qaqsun. **5** Andin birsi ðliazarning ķöz aldida pütķül siyirni ķeydürsun, yëni uning terisi, ģexi, ķeni wë tezäķirini ķeydürsun. **6** Kaķin ķedir yaoċiqi, zofa ësulmliķi wë ķizil rëhtni siyir ķeydürüldioċan otķa taxlisun. **7** Andin kaķin öz ģiyimini yusun wë bädinini suda yusun, andin keyin bargahķa kirixķë bolidu; leķin kaķin ķeq ķirċüqë napak sanalsun. **8** Siyirni ķeydürgen kiximu ģiyimlirini su bilën yuyup, öz bädinini suda yusun, andin u ķeq ķirċüqë napak sanalsun. **9** Pak bir ädäm siyirning külini yioċip bargahning sirtidiki pak bir yërgë ķoysun; u Israil ģamaiti üqün «napakliķni ķiqaroċuċi su»ni yasaxķa xu yërdë saklansun, u bir «ģunahķni pakliōuċuċi»dur. **10**

Siyirning külini yioċixturoċan ädëm özining ģiyimlirini yusun wë ķeq ķirċüqë napak sanalsun. Bu Israillaroċa wë ularning arisida turuwatķan musapirlaroċa mængċüliċ ķanun-bëlċilimë bolidu. **11** — ðlückë, yëni ģërkandak ölgën kixining ģäsitigë tegip ķätkën ģërbir kixi yëttë kün napak sanilidu. **12** U ädäm üqinqi küni [axu su] bilën özini paklisun, ģëmdë yëttiċiqi ķünimu paklisun, andin u pak sanilidu; äċër u üqinqi küni ģëmdë yëttiċiqi küni özini paklimisa, pak sanalmaydu. **13** ģërkandak ädëm ölükkë, yëni ģërkandak ölgën kixining ģäsitigë tegip ķätsë, ģëmdë özini paklimisa, Përwërdigarning qedirini bulōċioċan bolidu; xu kixi Israil arisidin üzüp taxlinidu; qünki «napakliķni ķiqaroċuċi su» uningōa sepilmigäķë, u napak sanilidu; uning napakliķi teliċqë üstidë turidu. **14** Äċër birër kixi bir qedir iċidë ëliċp ķaloċan bolsa, u tooċruluċ ķanun-bëlċilimë mundaķ bolidu: — xu qediroċa ķirċen ģërbirsi wë qedirda turup ķaloċanlarning ģërbiri yëttë kün napak sanilidu. **15** ģërbir oċuķ turoċan, äoċzi yepilmioċan qaķa-ķuċlarning hëmmisi napak sanilidu. **16** Xuningdäķ dalada ķiliċ-xëmxër bilën öltürülċënlërgë, yaki ezi ëliċp ķaloċanning ölüķigë, yaki ädëmnning ustihiniōioċi yaki ķäbrisigë tagķen ģërbir kixi yëttë ķüċigë napak sanilidu. **17** Kixilər bu napak kixi üqün «paklanduroċuċi ķurbanliķ»ning külidin azrak elip komzäķkë selip, ularning üstigë eķin su ķuysun. **18** Andin pak bir kixi zofa ësulmliķini elip xu suoċa tagķüzüp uni qediroċa wë iċidiki barliķ qaķa-ķuċilaroċa hëm xu yërdë turoċan barliķ kixilërninċ üstigë sepip ķoysun, wë yëni uni ustihanoċa, öltürülċüċigë yaki ķäbrigë tagķen kixining üstigë sepip ķoysun. **19** Üqinqi küni wë yëttiċiqi küni ģeliķi pak ädäm [pak bolmioċan ädëmlërninċ] üstigë xu suni sepip ķoysun; xundaķ ķilōanda, yëttiċiqi ķünigë ķäċëndë u kixi paklanoċan bolidu; andin u kixi ģiyimlirini yuyup, bädinini suda yusun, ķeq ķirċëndë u pak sanilidu. **20** Leķin napak bolup ķelip, özini paklimioċan kixi Përwërdigarning mukëddës ģayini bulōċioċini üqün, ģamaat arisidin üzüp taxlinidu; «napakliķni ķiqaroċuċi su» uning üstigë sepilmigën, xunga u napak sanilidu. **21** Bu Israillaroċa mængċüliċ bëlċilimë bolidu, «napakliķni ķiqaroċuċi su»ni säċķen kixi bolsa özining ģiyimlirini yusun wë «napakliķni ķiqaroċuċi su»oċa tagķen kixi ķeq ķirċüqë napak sanalsun. **22** Napak kixi tagķen ģërkandak nërsimu napak sanilidu; bu nërsilërgë tagķen kixilërmü ķeq ķirċüqë napak sanalsun.

20 Birinqi ayninċ iċidë Israillar, yëni pütķül Israil ģamaiti Zin qeliċa yetip ķelip, Kädëxtë turup ķaldi; Märyëm xu yërdë wapät boldi wë xu yërgë däpnä ķilindi. **2** ģamaatķë iċidioċanoċa su yōķ idi, ular yioċilip Musa bilën ģarunoċa ģujum ķilōili turdi. **3** Hëlķ Musa bilën tãċixip: — Ĵerindaxlirimiz Përwërdigarning aldida ölgën qaċōda bizmü billë ölsäķ boptikën! **4** Silër nemë üqün biz wë qarpaylirimizni bu yërdë ëliċp ķätsun dëp, Përwërdigarning ģamaitini bu qel-jëzirigë baxlap ķäċdinglar? **5** Silër nemë üqün bizni Misirdin elip ķiqip bundaķ dähxätliķ yërgë äķäċdinglar? Bu yërdë ya teriķċiliķ ķilōili yër bolmisa, ya äñjür, üzüm, anar bolmisa, iċidioċanoċa sumu bolmisa, — deyixti. **6** Xuning bilën Musa bilën ģarun ģamaëttin ayirilip ģamaat qedirining dërwasizi aldioċa ķelip düm

yikiliwidi, Pərwərdigarning julasi u ikkisigə ayan boldi. **7** Pərwərdigar Musaoğa söz kilip mundaq dedi: — **8** Həsini kolungoğa al, andin sən akang Hərun bilən birlıktə jamaətni yioyıp, ularning kəz aldidila qorəm taxkə buyruk kıl; xundak kılsang qorəm tax əz süyini qikıridu; xu yol bilən sən ularoğa su qikırip, jamaət wə qarpaylırı iqıdıoqanoğa su berisən. **9** Xuning bilən Musa Pərwərdigarning əmrı boyıqə Pərwərdigarning huzurıdin həsini aldı. **10** Musa bilən Hərun ikkisi jamaətni qorəm taxning aldıoğa yioqdı wə Musa ularoğa: — Gepimgə kulak selinglar, i asiylar! Biz silərgə bu qorəm taxtin su qikırip berəylimu?! — dedi. **11** Andin Musa həsisi bilən qorəm taxni ikki ketim uruwıdı, nahayıti kəp su ekip qıktı, sudin jamaətnı, qarpaylarmu iqıxtı. **12** Pərwərdigar Musa bilən Hərunoğa: — Silər Manga ixənməy, Israıllar aldidə Meni mukəddəs dəp hərmətlimigininglar üqün, ikkinglarning bu jamaətni Mən ularoğa təkdım kılıp bərgən zəminoğa baxlap kirixinglaroğa yol qoymaymən, — dedi. **13** Su qikırılqan jay «Məribah suliri» dəp ataloqan; Israıllar xu yərdə Pərwərdigar bilən takallaxkanlık üqün, U ularning otturısidə Əzining mukəddəs ikənlikini kərsətti. **14** Musa Qadəxtin Edom padıxahı bilən kərixüxkə əlqi əwətip uningoğa: «Kerındaxlırı Israıl mundaq dəydu: — Biz tartıwatqan jəbr-japalarning kəndaklıkı əzlırigə məlum, **15** bizning ata-bowıllirimiz Misiroğa qıxkən bolup, biz Misirdə uzak zaman turup kəttuk; misirliklər bizgimu, bizning ata-bowıllirimizojımu yaman muamilə kıldı; **16** biz Pərwərdigaroğa yeliniweduk, U bizning zarimizoğa kulak selip, Pərixta əwətip bizni Misirdin elip qıktı. Həzir mana, biz əzlırining qəgrısiyoğa jaylaxqan Qadəx dəgən bir xəhərdə turuwatimiz. **17** Əmđi bizning zeminlırıdin otüzimizgə ruhsət kıloqan bolsila, biz etiz-erik wə üzümrarlıqların otməymiz, kuduklırlıgladin sumu iqməymiz; «Han yoli» bilən mengip qəgrılrıdin etüp kətküqə ong-soloğa burulmaymız» — dedi. **18** Ləkin Edomlar uningoğa: «Silərnə bizning zeminimizdin etüzünlərgə bolmaydu, etiman desənglar kiliq kətirüp silərgə jənggə qikimiz» — dedi. **19** Israıllar uningoğa: «Biz «kətürülgən yol» bilən mangimiz, əzimiz wə mallirimiz süyünlərnı iqsək, nərhı boyıqə həkkinı berimiz; biz pəkət piyadə etüp ketimiz, baxkə həq təlipimiz yok» dewıdı. **20** Edom padıxahı: «Yək, Ətməysilər!» dedi. Edom [padıxahı] nahayıti kəp adimini baxlap qikıp Israıllaroğa zor həywə kərsətti. **21** Xundak kılıp Edomlar Israıllarning ularning təwəlikidin otüzigə ənə xu yosunda yol qoymıdı; xuning bilən Israıllar Edomlarning aldidin burulup kətti. **22** Ular Qadəxtin yoloğa qıktı; pütkül Israıl həlkı Hər teojoğa kəldi. **23** Pərwərdigar Edomning qəgrısidiki Hər teojıda Musa bilən Hərunoğa söz kilip mundaq dedi: — **24** Hərun əz həkklirigə qoxulup ketıdu; ikkinglar Məribah suliri dəgən jayda Mening əmrimgə hiləplik kılqıninglar üqün, uning Mən Israıllaroğa təkdım kılıp bərgən zəminoğa kirixigə bolmaydu. **25** Sən Hərun bilən ooılı Əliazarnı elip Hər teojoğa qıkkın; **26** Hərunning kiylimlırını saldurup, ooılı Əliazaroğa kiydürüp qoy; Hərun xu yərdə elüp, əz həkklirigə qoxulıdu. **27** Musa Pərwərdigarning dəginidək kıldı, üqəylen pütkül jamaətning kəz aldidə Hər teojoğa qıktı. **28** Musa Hərunning kiylimlırını

saldurup uning ooılı Əliazaroğa kiydürüp qoydı; Hərun teojoğning qokkışidə əldi. Andin Musa bilən Əliazar teojoğnin qıxkış kəldi. **29** Pütkül jamaət Hərunning əlgənlikini bildi; xuning bilən pütün Israıl jəməti Hərun üqün ottuz kün matəm tuttı.

21 Jənuhta turuxluk Arad məmlikitining Kanaaniylərdin bolqan padıxahı Israıllarning Atarım yoli bilən keliwatkanlıkını anglap, qikıp ular bilən sokuxup, nəqəylənni tutkun kılıp kətti. **2** Andin Israıllar Pərwərdigaroğa kəsəm iqip: «Əgər bu həlkni bizning kolimizyoğa pütünləy tapxurıdıoqan bolsang, ularning xəhərlirini wəyran kılıp taxlaymız» — dedi. **3** Pərwərdigar Israıllarning pəryadını anglap, Kanaaniylərnı ularning kolıyoğa tapxurıdı, xuning bilən ular Kanaaniylərnı ularning xəhərliri bilən qoxup wəyran kıldı; xu səwəbtin ular xu yərnı «Hormah» dəp atıdı. **4** Ular Hər teojoğdin yoloğa qikıp, Edom zeminini aylinip etüz üqün, Kızıl dengiz boyıdiki yoli boylap mangdı; həlk muxu yol səwəbidin kənglidə tolimu təkətsiz bolup, **5** Hudaqə wə Musaoğa kərxı qikıp: — Silər nemə üqün bizni qəl-jəziridə əlsun dəp Misir zeminidin baxlap qıkkənsilər? Bu yərdə ya axlık, ya su yok, kənglimiz bu ərziməs nənərdin bızır boldi, deyixti. **6** Xu səwəbtin Pərwərdigar ularning arısiyoğa zəhərlik yılanları əwətti; yılanlar ularni qaktı, xu səwəbtin Israıllardin nuroqun adam elüp kətti. **7** Həlk Musaning aldıoğa kelip uningoğa: — Biz aozimizni buzup, Pərwərdigaroğa həm sangə hujum kılıp, yaman gəp kılıp gunah kılduk; Pərwərdigaroğa tilawət kılsang, u bu yılanları arimizdin elip kətkəy, — dewıdı, Musa həlk üqün dua kıldı. **8** Pərwərdigar Musaoğa: — Sən bir zəhərlik yılanning xəklini yasap hədioğa esip qoyqın; yılan qekıwalqan hər biri uningyoğa kərsila qayta həyatqə erixıdu, — dedi. **9** Musa mistin bir yılan yasitip hədioğa esip qoydı; wə xundak boldiki, yılan birkimni qekıwalqan bolsa, u bu mis yılanoğa kərsila, ular həyat kəldi. **10** Israıllar yənə yoloğa qikıp Obotkə kelip qedir tıktı. **11** Yənə Obottin yoloğa qikıp, Moab zeminining udulıda kün qikıx tərəptiki İyə-lbarımoğa kelip qedir tıktı. **12** Ular yənə u yərdin yoloğa qikıp Zərad jıqısidə qedir tıktı. **13** Yənə u yərdin mengip Amoriylarning zeminining qetidin qikıp qəl-bayawandın etüp, ekip turoqan Arnon dəryasining u ketidə qedir tıktı (qünki Arnon dəryası Moabiylarning qəgrısı bolup, Moabiylar bilən Amoriylarning otturısidə idi. **14** Xunga «Pərwərdigarning jəngnəmisı» dəgən kitabta: — «Sufahdiki Wəhəb wə dərya-wadiliri, Arnon dəryası wə jılojılrıning yanbaqlırlı, Arning turalojusıyoğqə yetip, Moabning qəgrısıyoğa qıxıdu» dəp pütülgənıdı). **16** [Israıllar] yənə u yərdin mengip Bəərgə kəldi; «[Bəər] kuduk dəgən mənıdə bolup, ilgiri Pərwərdigar Musaoğa: «Sən həlkni yioq, Mən ularoğa iqıdıoqan su berəy» dəgəndə xu kudukni kəzdə tutqan. **17** Xu qaoğda Israıllar munu nahxini eytixkən: — «Ah kuduk, qıksun süyüng buldukqap, Nahxa eytinglar, kudukqə beoxılap: **18** Bu kudukni əmirlər, Həlkning kattılrı qəzoqan, Kanun qıkarıyoğının səzi bilən, Həsılrı bilən qəzoqan». Israıllar qəl-bayawandın yənə Mattanahkə, **19** Mattanahtın Nahalıyoğqə, Nahalıyaldın Bamotkə, **20** Bamottin Moab dalasıdiki jılojoğa, yənə

qel-bayawan tərəpkə qarap turojan Pisgah teojining qokkisiyoja yetip bardı. **21** Israillarning padixahı Sihtonning aldioja əlqiləni əwətip: **22** — Bizning əz zeminliridin ətüweliximizgə ijazət bərgəyla; biz silining etizliklirioja wə üzümzarliklirioja kirməymiz, kudukliridin sumu iqməymiz; təwəliridin ətüp katkığə «Han yoli»din qikmaymiz, — dedi. **23** Sihon Israillarnı əz qegrisidin etikli koymayla kalmastin, əksiyoja u Israillar bilən sokuximən dəp, əzining barlik həlkini yiojip qəlgə qarap atlandı. U Yahəzoja kelip Israiloja hujum kildi. **24** Israillar uni kiliq bilən qepip ətürtip, uning yurtini Arnon dəryasidin Yabbok dəryasiyoja, yəni Ammoniylarning qegrisiojağı igitidi; Ammoniylarning qegrisi bolsa bək mustəhkəm idi. **25** Israillar bu yərdiki həmmə xəhərnı igitidi həm Amoriylarning xəhərlirigə, yəni Həxbənoja wə uningəja təwə barlik yeza-kixlaklarəyumu kirip orunlaxtı. **26** Qünki Həxbon əslidə Amoriylarning padixahı Sihtonning mərkiziy xəhiri idi; Sihon əslidə Moabning ilgriki padixahı bilən sokuxkan, uning Arnon dəryasiyojağı boləjan həmmə zeminini tartıwaləjanidi. **27** Xu səwəbtin xairlar: — «Həxbənoja kelinglar! Mana Sihtonning xəhiri yengiwxətin kurlusun, Sihtonning xəhiri məhkəm kilinsun. **28** Qünki Həxbonning əzidin qikti bir ot, Sihtonning xəhiridin bir yalkun yalkunlap, Yutuwxətti Moabti Ar xəhirini, Arnondiki egiz jaylarning əmirilirini. **29** Way sanga əy Moab! Həy Kemoxning ümmiti, tüğəxtinglar! Qünki [Kemox] əz oqullirini kaqkunəja aylandurdi, Kizlirini əsirlikkə berip, Amoriylarning padixahı Sihonəja tutup bardil **30** Biz ularni yikitiwəttuk, Həxbon taki Dibənojağı həlak boldi; Biz hətta Nofahkiqə (Nofahın Mədəbəoja yetidu) ularning yurtini wəyrən kiliwəttuk! — dəp xəir yezixkanidi. **31** Xuning bilən Israillar ənə xu tərکیدə Amoriylarning yurtioja orunlaxtı. **32** Musa Yaazərnı qarlap kelixkə qarliqquqlarnı əwətti; andin Israillar Yaazərnı yeza-kixlaklirini ixəjal kilip, u yərlərdiki Amoriylarnı yeridin qoqlıwətti. **33** Xuningdin keyin Israillar burulup, Baxanning yolini boylap mangdi; Baxanning padixahı Og wə uning barlik həlkı qikip ədraydə Israillar bilən jəng kixlxkə səp tüzdi. **34** Pərwərdigar Musəja: — Korkma, Mən uni, uning barlik həlkı həm zeminini kəlungəja tapxurimən; sən uni ilgrı Həxbonda turuxluk Amoriylarning padixahı Sihonni kəlojandək kilsən, — dedi. **35** Xuning bilən ular Og bilən uning oqullirini həm barlik həlkining birini koymay kirip taxlıdi wə uning zeminini igitidi.

22 Israillar yənə yoləja qikip Moab tüzənglikliridə, yəni Iordan dəryasining xərk tərpidə, Yerihoning udulida qədir tikti. **2** Israillarning Amoriyləroja kəlojan ixlirining həmmisini Zipporning oqlı Balək kərup turojanidi. **3** Moablar həlktin intayin qorkuxtı, qünki ular bək kəp idi; Moabiylar Israillarning səwəbidin bək aləxzadə bolup ketixtı. **4** Moabiylar Midiyan əksəkəllirioja: «Bu bir top adəm ətrapimizdikı həmmə nərsini, huddi kala etizdikı otnı yalmiojandək yalmap yəp ketidiojan boldı» — deyixtı. U qəjoja Zipporning oqlı Balək Moabning padixahı idi. **5** U əlqilərnı Beorning oqlı Balaamning aldioja, Balaamning ana yurtidiki uluq dərya boyidiki Petər xəhirigə berip, Balaamni

qakirip kelixkə əwətip: padixahimiz: — «Karisila, bir həlk Misirdin qikkənanidi; mana, ular pütün zeminəja yamrap kətti, mana ular bizning udulimizəja kelip quxtı. **6** Ular meningdin küqlük boləjaqka, əmdı əzliri kelip bu həlkni mən üqün bir qarəja bərgən bolsila; bəlkim mən ularni yengip, bu zemindin qoqlap qikirixim mumkin; qünki əzliri kimgə bəht tilisila xuning bəht kuqidiojanlikini, kimni qarəjila, xuning qarəjixkə kalidiojanlikini bilimən» dəydu, dənglar, — dedi. **7** Moabning əksəkəlliri bilən Midiyaning əksəkəlliri kəllirida pal selix in'amilirini elip mangdi; ular Balaamning aldioja kelip Baləkning gəplirini yətküzdi. **8** Balaam ularəja: — Bügün əhxmə muxu yərdə kərup kəlinglar, mən Pərwərdigarning mənə kəlojan səzi boyiqə silərgə jawap yətküzimən, — dedi. Xuning bilən Moabning xu əmiriliri Balaamningkidə kərup kəldi. **9** Huda Balaamningkigə kelip: — Səning bilən billə turojan bu adəmlər kim? — dewidi, **10** Balaam Hudaəja: — Moab padixahı Zipporning oqlı Balək əlqilərnı əwətip mənə: **11** «Karisila, Misirdin bir həlk qikkənanidi, ular pütün zeminəja yamrap kətti; bu yərgə kelip mening üqün ularni qarəja bərsila, xundək kilsila bəlkim ularni yengip, bu yərdin qoqlıwəttəlixim mumkin» — dedi, — dedi. **12** Huda Balaaməja: Sən ular bilən billə barsəng bolmaydu, u həlkni qarəjisəngmu bolmaydu, qünki ularəja bəht-bərikət ata kəlinəjan, — dedi. **13** Balaam ətigən turup Baləkning əməldərlirioja: — Silər əz yurtunglarəja kaytip kətinglar, qünki Pərwərdigar mening silər bilən billə bəriximəja ruhsət kilmidi, — dedi. **14** Moabning əməldərliri kərup Baləkning yenioja kelip uningəja: — Balaam biz bilən billə kelixkə unimidi, — dedi. **15** Xuning bilən Balək təhimu kəp wə təhimu mətiwər əməldərlərnı əwətti, **16** Ular Balaamning aldioja kelip uningəja: — «Zipporning oqlı Balək mundaq dəydu: — «Həqnəmə silining yeniməja kelixlirini tosumiojay; **17** qünki mən əzlirini zor xən-xəhrətkə igə kəlimən; nəmə desilə məkul dəymən; xundə mənə əxu həlkni qarəja bərsilə bilədu», — dedi. **18** Balaam Baləkning hizmətkərlirioja jawəbən: — Balək mənə əzining altun-kümükə lik toləjan əz əyini bərsimu, məyli qəng yəki kəqik ix kəlay, Huda yim Pərwərdigarning mənə buyruəjanliridin həlkip kətaləymən. **19** Silərmu bügün əhxmə muxu yərdə kərup kəlinglar, Pərwərdigar yənə xu ixlar toqrisida mənə nəmə dəydidin, xuni biləy, — dedi. **20** Xu kəqisi Huda Balaamningkigə kelip uningəja: — U kixilər səni təklip kəlip kəlgən bolsa, ular bilən billə barəjin, ləkin sən Məning sənə eytidiojanlirim boyiqə ix kəlixəng kərak, — dedi. **21** Balaam ətigən turup exikini toqup Moabning əmiriliri bilən billə mangdi. **22** Huda Balaamning mənəjanlikidin qəzəpləndi; Pərwərdigarning Pərixitsi uni tosumkə yolda turətti. U xu qəjoja exikigə minip ikki quləmi bilən billə kətiwəttətti. **23** Mədə exək Pərwərdigarning Pərixitsining kəloja kəliq əlojan həlda yolda turojanlikini kərup, yəldin qikip etizlik bilən mənəgididi, Balaam exəkni yoləja qikip mənəxkə dumbalap urdi. **24** Pərwərdigarning Pərixitsi ikki tərpi tosmə tam bilən tosaləjan üzümzarliktikı tar bir yolda turuwəldi. **25** Exək Pərwərdigarning Pərixitsini kərup, taməja kistilip mənəgip, Balaamning putini taməja kistəp yarilandurup koydi; Balaam

exakni yənə dumbalidi. **26** Pərwərdigarning Pərixtsisi bolsa yənə aldiqirak berip, ong ya soloqa buruluxka bolmaydigan tehimu tar bir yərdə kütüp turdi. **27** Exək Pərwərdigarning Pərixtsisini kərip mangmay, Balaamning astida yetiwaldi; Balaam kattik hapa bolup, exakni həsasi bilən kattik dumbalap kətti. **28** Bu qaoqda Pərwərdigar exakkə zuwan kirgüzüwidi, exək Balaamoja: — Meni üq ketim dumbalaydioqanoja sanga nemə yamanlik kiptimen? — dewidi, **29** Balaam exakkə: — Sən meni sətləxtürdüng, kolumda kiliq boləjan bolsa idi, seni qepip ɵltürüwetəttim! — dedi. **30** Exək Balaamoja: — Mən seningki boləjinimdin tartip minip kəlgən exiking mən əməsum? Ilgiri mən sanga muxundak kiliq aditim bolup baqqanmu? — dewidi, — Yak, — dedi [Balaam]. **31** Ənə xu qaoqda Pərwərdigar Balaamning kɵzlrini aqti, Balaam Pərwərdigarning Pərixtsisinin kiliqini ɵjlipidin qikrip, yolda turojanlikini kɵrdi; u yərgə bexini koyup səjda kildi. **32** Pərwərdigarning Pərixtsisi uningəja: — Sən exikingni nemə üqün üq ketim dumbalaysən? Kariəjina, mangojan yolung Mening nəzirimdə tətür boləqaqka, seni tosuqka qikkuqi Mən ɵzüm idim. **33** Exək Meni kərip üq ketim Mening aldimdin burulup kətti; əgər exək Mening aldimdin burulup kətmigən bolsa, Mən allikaqan seni ɵltürüp exakni tirik kaldurojan bolattim, — dedi. **34** Balaam Pərwərdigarning Pərixtsisigə: — Mən gunahkarmən, ɵzlrining yolda meni tosup turojanliklrini kərməptimən; mubada əmdi mening berixim nəzərlirdə rəzil kɵrünsə, mən kaytip ketəy, — dedi. **35** Pərwərdigarning Pərixtsisi Balaamoja yənə: — Boptu, bu kixilər bilən billə barəjin, birək pəkət Mən sanga degən səznila degin, — dedi. Xuning bilən Balaam Balakning əməldarlıri bilən billə mangdi. **36** Balak Balaamni keliwetiptu dəp anglap, kərxı elix üqün Moabning Arnon dəryasining boyidiki, qəgrining əng bexidiki xəhriyə kəldi: **37** — Mən silini qakirixka xunqə jiddiy əlqi əwətkənidim, nemə üqün kelixka unimidila? Mən silini xan-xəhrətkə igə kilaməyattimmu? — dedi Balak Balaamoja. **38** — Kərisila, mana kəldimoqu, əmdi mən əz aldiməja birnemə dəyləyattimmu? — dedi Balaam, — Huda aozimoja nemə gəpni salsa, mən xunila dəymən. **39** Balaam Balak bilən billə yoləja qikip Kiriət-Huzotkə kəldi. **40** Balak kala, koylarıni soyup kurbanlik kiliq, ularning gexidin Balaam wə uning bilən billə boləjan əmirlərgə əwətip bərdi. **41** Andin Balak ətisi səhərdə Balaamni Baalning egiz jaylırioja elip qikti; u xu yərdin Israil həkining əng qəttiki bir kismini kərdi.

23 Balaam Balakka: — Sili muxu yərgə mənə yəttə kurbangah yasitip bərsilə, muxu yərgə yənə yəttə buka bilən yəttə koxkarmu hazirlap bərsilə, — dedi. **2** Balak Balaamning deginidək kiliq bərdi; Balak bilən Balaam ikkisi hər bir kurbangahka kurbanlik kiliqka birdin buka bilən birdin koxkar sundi. **3** Balaam Balakka: — Sili əz kəydürmə kurbanliklrining yənida tursila, mən aldiəja barimən, Pərwərdigar mening bilən kərixüxkə kəlmədikin? U mənə nemə dəp kərsətmə bərsə, mən əzlrigə xuni dəp berimən, — dedi wə bir dənggə qikti. **4** Huda Balaam bilən kərixüti; Balaam Hudaəja: — Mən yəttə kurbangah hazirlattim, hər bir kurbangahka kurbanlik süpitidə birdin buka bilən birdin koxkar sundum, — dedi. **5** Pərwərdigar Balaamning aozioja bir səzni selip:

— Balakning yəniəja kaytip berip uningəja mundak, mundak degin, — dedi. **6** Xuning bilən u Balakning yəniəja kaytip bardi. Mana, u wə Moabning barlik əmirliiri uning kəydürmə kurbanlikining yənida turatti. **7** Balaam kalam səzini aozioja elip mundak dedi: — Balak meni Aram degən yurttin, Moab xəhi Balak meni məxrik təqliridin elip kelip, Mundak dedi: — Kəl, mening üqün Yakupni kəriojojin. Kəl, Israilni rasa bir səkup əyibligin. **8** Təngri ɵzi kəriojiojan birawni mən kəndək kəroja? Pərwərdigar ɵzi səkup əyiblimigən birawni mən kəndək səkup əyibləy? **9** Mən kəram taxlarning qokkiliirida turup uni kərməktimən, Dənglərdə turup uningəja nəzər salmaktimən; Mana, ular yəkkə yaxaydiojan bir kəwm, ular bəxka kəwmlarning kətarida sanalmaydu. **10** Yakupning toplirini kim hesablap qikalaydu? Həttə Israilning tətlin birinimu kim sanap qikalaydu? Mening jenim həkkəniyning ɵlümidək ɵlsün, Mening ahirim uningkidək boləy! **11** Balak Balaamoja kərap: — Sən mənə nemə kiliwatısən?! Mən seni duxmənlirimni kəroja berixkə qakiritkan tursam, mənə sən əksiqə pütünləy ularəja amət tiliding! — dedi. **12** — Pərwərdigarning aozimoja saləjini yətküzüxkə kəngül kəymisam bolamti? — dəp jawap bərdi Balaam. **13** Balak Balaamoja: — Mening bilən billə bəxka bir yərgə barsila, ularni xu yərdin kəraləyla; birək ularning həmmisini əməs, ularning qəgridiki bir kismnilə kəraləyla; sili xu yərdə turup ularni mən üqün kəroja bərsilə, — dedi. **14** Xuning bilən Balak Balaamni «Zofimning dalasiəja, Pisgah təojing qokkisiəja bəxlap berip, xu yərdə yəttə kurbangah saldurup, hər bir kurbangahka kurbanlik süpitidə birdin buka, birdin koxkar sundi. **15** Balaam Balakka: — Sili muxu yərdə əzlrining kəydürmə kurbanliklrining yənida turup tursila, mən awu yəkkə berip kərixüp kəlay, — dedi. **16** Pərwərdigar Balaam bilən kərixüp, uning aozioja bir səzni selip: — Sən Balakning yəniəja kaytip uningəja mundak, mundak degin, — dedi. **17** Balaam Balakning yəniəja kaytip kəlgəndə, mənə, u wə Moabning barlik əmirliiri uning kəydürmə kurbanlikining yənida turatti. — Pərwərdigar nemə dedi? — dəp soridi Balak. **18** Balaam kalam səzini aozioja elip mundak dedi: — «Həy Balak, sən kərup angliəjin, Ah, Zipporning oqlı, mənə kulək saləjin. **19** Təngri insan əməstur, U yəlojan eytmaydu, Yakı adəm balisimu əməstur, U puxayman kilmaydu. U degənəkən, ixkə axurmay kalamdu? U səz kəlojanəkən, wujudkə qikarmay kalamdu? **20** Mənə, mənə «bərikətlə» dəp tapxuruldi, U bərikətligənəkən, buni mən yanduralmaymən. **21** U Yakupta həq gunah kərmigən, Israilə nəhəklikni uqratmıojan. Hudasi Pərwərdigar uning bilən billə, Padixahning təntənə awazi uning arisididur. **22** Təngri uni Misirdin elip qikkan; Uningdə yawa kaliningkidək küq bardur. **23** Qünki Yakuplarəja əpsun kəroja kəlməydu, Israiləroju pal kəroja kəlməydu. Wəktisəiti kəlgəndə, Yakup bilən Israil toqrisida: — «Təngri nəkədər kəramət ix kiliq bərgən-həl!» Dəp jakarlanmay kəlmaydu! **24** Mənə, bu kəwm qixi xirdək kəpidu, Ərkək xirdək kəddini ruslaydu; ɵzi owliəjan owni yemigüqə, ɵltürgənərləning kəniini iqmigüqə, Hərgiz yatmaydu». **25** Balak Balaamoja: — Boldi, sili ularni əzrakmu kərojimisila, ularəja amətmu tilimisilə! —

dedi. **26** Balaam Balakka jawab kilip: — Mən siligə: — «Pərwərdigarning manga eytkanlirining həmmisigə əməl kilmisəm bolmaydu» degən əməsmidim? — dedi. **27** Balak Balaamoja: — Kəlsilə, mən silini baxka bir yərgə apiray, Hudaning nəziridə sili xu yərdə turup ularni qarəoxliri muwapik tepilarmikin? — dedi. **28** Xuning bilən Balak Balaamni baxlap, qəl-bayawanoja karaydiojan Peor teoqining qokkisiyoja kəldi. **29** Balaam Balakka: — Sili bu yərdə mənə yəttə qurbangah saldurup bərsilə, yəttə buka bilən yəttə qoxkarmu təyyarlap bərsilə, — dedi. **30** Balak Balaamning deginidək kildi, hər bir qurbangahka birdin buka bilən birdin qoqkar sundi.

24 Balaam Pərwərdigarning Israillaroja bəht-bərikət ata kilişni muwapik kərgənlikini kərup yetip, aldinki [ikkil] kətimkidişik səhər ixlitixka barmidi, bəki yüzini qəl-bayawan tərəpkə karatti. **2** Balaam bəxini kətürüp Israillarning kəbilə boyiqə qədirlarda olturaklxanlıkini kərdi, Hudaning Rohi uning üstigə quxti. **3** Xuning bilən u aozioja kalam səzini elip mundək dedi: — «Beorning oqlil Balaam yətküzidiojan kalam səzi, Kəzi eqilmiojan adəmnin eytidiojan kalam səzi, **4** Yəni Təngrining səzlini angliəuqi, Həmmigə Kadirning əlamət kərinüxini kərgüqi, Mana əmdi kəzi eqilip düm yikiləjan kixi yətküzəgən kalam səzi: — **5** Ah, Yəqup, qədirlirning nəkədər güzəl, Turaləqlirning nəkədər güzəl, ah Israil! **6** Goya kəngəyən dərya wadilirdək, Huddi dərya boyidiki baqlardək, Goya Pərwərdigar tikip əstürəgən ud dərəhlirdək, Dərya boyidiki kədir dərəhlirdək; **7** Sular uning soqlilirdin ekip qikidu, Əwladliri süyi mol jaylarda bolidu; Padixahi Agagdin exip ketidu, Uning padixahlığı üstün kilinip güllinidu. **8** Təngri uni Misirdin elip qikқан, Uningda yawa bukingin küqi bardur; Duxmən əllərni u yəp ketidu, Ustihlanlirini ezip taxlaydu, Okya etip ularni texip taxlaydu. **9** U baqlirlap yatsa, ərkək xirdək, Yatsa həm qixi xirdək, Kim uni qozəjitixka petinar? Kim sanga bəht-bərikət tilisə, bəht-bərikət tapidu. Kim seni qarəjisa, qarəjixka ketidu». **10** Balak Balaamoja aqqiklinip, kolini kolioja urup kətti; Balak Balaamoja: — Mən silini duxminimni qarəp bərixə qikqirtkanidim wə mana, sili üq kətim pütünləy ularoja amət tilidilə! **11** Əmdi tezdin yurtlirioja kəqip kətsilə; mən əslidə silining izzət-hərmətlirini katta kilay degənidim, mana Pərwərdigar silini bu katta izzət-hərmətkə nail boluxtin tosup koydi, — dedi. **12** Balaam Balakka: — Mən əslidə əzlririning əqlilrigə: **13** «Balak manga əzining altun-kümüxkə lik toləjan əz əyini bərsimu, Pərwərdigarning buyruoqinidin həlkip, əz məylimqə yaxxi-yaman ix kiləlməymən; Pərwərdigar manga nemə desə, mən xuni dəymən» degən əməsmidim? **14** Əmdi mən əz həlkimgə kəytimən; kəlsilə, mən əzlrigə bu həlkning künlərinin ahirida silining həlkligigə kəndək muamilə kilidiojanlikini eytp bəray, — dedi. **15** U kalam səzini aozioja elip mundək dedi: — Beorning oqlil Balaam yətküzidiojan kalam səzi, Kəzlrilə eqilmiojan kixi eytkən kalam səzi, **16** Təngrining səzlini angliəuqi, Həmmidin Aliyning wəhiylirini bilgüqi, Həmmigə Kadirning əlamət kərinüxini kərgüqi, Mana əmdi kəzi eqiləjan düm yikiləjan kixi yətküzidiojan kalam səzi: — **17** Mən Uni

kərimən, ləkin həzir əməs; Mən Uningoja karəymən, ləkin yəkin yərdin əməs; Yəquptin qikar bir yultuz, Kətürülər Israildin bir xahənə həsa; Qəkiwətər u Moabning qekisini, Barlik Xetlərinin bəxini yanjiydu. **18** Edom uningoja təwə bolidu, Yənə tehi duxmini Seirlar uningoja təwə bolidu; Israil bolsa baturluk kildu. **19** Yəquptin qikқан biri səltənət süridu, Xəhərdə qələjan həmməylənni yətkitidu». **20** Andin Balaam Amaləknə kərup, mundək kalam səzini eytti: — «Amalək idi əslə əllər arisida bax, Əmdi həlakəttür təkdər-kışmiti». **21** Andin Balaam Keniyəlrəni kərup mundək kalam səzini eytti: — «Sening məkaning mətəhəkmə bolup, Qəngəgə qoram tax iqidə bolsimu, **22** Ləkin silər Keniyəlrə həlak kilinip turisilər; Təki Axur siləni tutkən kilip kətküqə». **23** Balaam yənə kalam səzini dəwam kilip mundək dedi: — «Ah, Təngri bu ixləni kələjan qəojida, Kim tirik kəlixka qədir bolar? **24** Kittim tərəpliridin kəmilər kəlip, Zulüm-zəhmət salidu Axuroja, Zulüm-zəhmət salidu Ebərgə; Ləkin [Kittimdin kəlgüqi] əzimə həlakətkə yüzlinər. **25** Xuning bilən Balaam ornidin kopup əz yurtioja kəytti; Balakmu əz yolioja mangedi.

25 Israillər Xittimda turojan məzgildə, həlk Moab kizliri bilən buzukluk kilişka bərilip kətti. **2** U kizlər Israilləni əz iləhlirioja atəlan qurbanlikləroja kətnixixka qəkidirdi; [Israillərmu] qurbanliklərdin yəydiojan, ularning iləhlirioja birlikə qokumidiojan boldi. **3** Israillər Baal-Peor bilən ənə xu tərəkidə baqlinip kətkənlik iquən, Pərwərdigarning Israillaroja aqqiki qozəjaldi. **4** Pərwərdigar Musəjoja: — Pərwərdigarning kəttik qəzipi Israillaroja quxmisun iquən, həlkning əmirlirining həmmisini tutup, ularni Mening əldimda aptapta esip koyəqin, — dedi. **5** Xuning bilən Musa Israilning sorəqlilirioja: — Silər bərip hər bəringlər əz iqlərlərinin Baal-Peor bilən baqlinip kətkən adəmlirini əltürəwətinglər, — dedi. **6** Wə Musa pütükl Israil jəməiti bilən jəməət qədirning dərəwəzi əldida yioja-zar kilip turuwatqəndə, mana Israillərdin birəylən kəlip ularning kəz əldidilə Midiyəniy bir kizni əz kərinədxlirining yenioja elip mangedi. **7** Kəhin Hərunning nəwrisi, Əliəzarning oqlil Finihəs buni kərup, jəməət iqidin kəpti-də, kolioja nəyəzə elip, **8** həliki Israil adəmnin arkisidin qədirning iqlirigə kərip, kiz bilən ikkisining kərnioja nəyəzə tikiwətti. Israillər arisida tərələlan wəbə ənə xu qəqdilə tohtidi. **9** Xu qəqda wəbə tēgip əlgənələr jəmiy yigirmə tət ming ədəmğə yətkənidi. **10** Andin Pərwərdigar Musəjoja mundək dedi: — **11** — «Kəhin Hərunning nəwrisi, Əliəzarning oqlil Finihəs Məni dəp wəpəsizlikə boləjan həsitimni əz həsiti bilip, Mening Israillaroja boləjan qəzəpimni yəndurdi. Xungə gərqə Mən wəpəsizlikə boləjan həsitimdin qəzəpləngənə bolsammu, Israilləni yətkiəwətimdim. **12** Xungə sən: — «Mana, Mən uningoja əz əman-hətirjəmlək əhdəmnə təkdim kilimənl! **13** Bu [əhdə] uningoja wə uning əwladlirioja təwə bolidiojan mənggülik kəhinlik əhdisi bolidu, qünki u əz Hudəsini dəp wəpəsizlikə həsət kilip, Israillər iquən kafərat kəltürdi» — dəp jəkarliəqim». **14** Əltürəlgən yəni həliki Midiyəniy kiz bilən billə əltürəlgən Israil adəmnin ismi Zimri bolup, Saluning oqlil, Ximeon kəbilisidiki bir jəmətning əmiri idi. **15** Əltürəlgən Midiyəniy kizning ismi Kozbi bolup, Zurning

kizi idi; Zur bolsa Midiyanıy bir kəbilining baxlıqı idi. **16** Pərvərdigar Musaq: — **17** Sən Midiyanıylaroğa aram bərməy zərbə bərgin; **18** Qünkü ular hiylə-mikir ixlitip silərgə aram bərmigən; Peordiki ixta, xundakla ularning singlisi boləqan Midiyanıning bir əmirining kizi Kozbining ixidimu hiylə-mikir ixlitip siləni azduroqan, — dedi. Kozbi waba tərkaləqan künidə Peordiki ix səwəbidin əltürildi.

26 Wabadin keyin Pərvərdigar Musa bilən Hərunıng ooqlı əliazarəqa söz kılıp: — **2** Silər pütkül Israillarning jamaiti iqidə yigirmə yaxtin axşan, jənggə qıqalaydıqanlarnı ata jəməti boyıqə hesablap sanaktin etküzünglər, — dedi. **3** Xuning bilən Musa bilən kaħin əliazar Moab tüzənglikliridə, yəni Yerihoning yenidiki lordan daryasining boyda Israillər bilən səzlixip ularəqa: **4** «Pərvərdigarning Musa wə Misirdin qıqqan Israillaroğa buyruoqini boyıqə, silərdin yigirmə yaxtin axşanlarning həmmisi [tizimlinip] sanaktin etküzüxlüki kerək» dəp ukturdi. [tizimlitiəqan sanlar mundaq boldi]: — **5** Israilıng tunji ooqlı Rubən idi. Rubəning əwladliri, yəni Hanukning nəslidin boləqan Hanuk jəməti; Palluning nəslidin boləqan Pallu jəməti; **6** Həzron nəslidin boləqan Həzron jəməti; Karmi nəslidin boləqan Karmi jəməti. **7** Bular Rubəning jəmətliri bolup, ulardın sanaktin etküzülgini jəmiy kırık üq ming yəttə yüz ottuz kixi boldi. **8** Palluning ooqlı Eliab; **9** Eliabning ooqulliri Nimuəl, Datan, Abiram idi. Datan bilən Abiram əslidə jəmət iqidin qakiriləqan mətiwərlər bolsimu, Korah guruhidikilər Pərvərdigar bilən takallaxkəndi, ular bilən birlixip Musa wə Hərun bilən takallaxkəndi. **10** Yər aəqzini eqip ularni Korah bilən birgə yutup kətkən; xu qəşdə Korah guruhidikilərnıng həmmisi elgən; baxkıləroğa ibrət bolsun dəp, ot uning ikki yüz əllik adimini yutup kətkən. **11** Ləkin Korahning əwladliri elüp kətmigən. **12** Ximeonning əwladliri, jəmət boyıqə, Nəmuəlnıng nəslidin boləqan Nəmuəl jəməti; Yamin nəslidin boləqan Yamin jəməti; Yaqın nəslidin boləqan Yaqın jəməti; **13** Zərah nəslidin boləqan Zərah jəməti; Saul nəslidin boləqan Saul jəməti. **14** Bular Ximeonning jəmətliri bolup, jəmiy yigirmə ikki ming ikki yüz adəm qıktı. **15** Gad kəbilisidin, jəmət boyıqə, Zəfon nəslidin boləqan Zəfon jəməti; Həggi nəslidin boləqan Həggi jəməti; xuni nəslidin boləqan xuni jəməti; **16** Ozni nəslidin boləqan Ozni jəməti; eri nəslidin boləqan eri jəməti; **17** Arod nəslidin boləqan Arod jəməti; Arəli nəslidin boləqan Arəli jəməti. **18** Bular Gad əwladlirining jəmətliri bolup, ular jəmətliri boyıqə sanaktin etküzülgəndə jəmiy kırık ming bəx yüz adəm qıktı. **19** Yəhədanıng ooqulliri Er bilən Onan idi; bu ikkisi Kənaan zeminidə elüp kətkən. **20** Yəhədanıng əwladliri, jəməti boyıqə, Xiləhning nəslidin boləqan Xiləh jəməti; Pərzəning nəslidin boləqan Pərzə jəməti; Zərahning nəslidin boləqan Zərah jəməti. **21** Pərzəning əwladliri Həzronning nəslidin boləqan Həzron jəməti; Həmulning nəslidin boləqan Həmul jəməti. **22** Bular Yəhədanıng jəmətliri bolup, ular jəmət boyıqə sanaktin etküzülgəndə jəmiy yətmix altə ming bəx yüz adəm qıktı. **23** Issakarning əwladliri, jəmət boyıqə, Toləning nəslidin boləqan Tola jəməti; Puahning nəslidin boləqan Puah jəməti; **24** Yaxubning nəslidin boləqan Yaxub jəməti;

Ximronning nəslidin boləqan Ximron jəməti. **25** Bular Issakarning jəmətliri bolup, ular jəmət boyıqə sanaktin etküzülgəndə jəmiy atmix tət ming üq yüz adəm qıktı. **26** Zəbulunıng əwladliri, jəməti boyıqə, Səradning nəslidin boləqan Sərad jəməti; Elon nəslidin boləqan Elon jəməti; Jəhliyalning nəslidin boləqan Jəhliyəl jəməti. **27** Bular Zəbulunıng jəmətliri bolup, ular jəmət boyıqə sanaktin etküzülgəndə jəmiy atmix ming bəx yüz adəm qıktı. **28** Yüsüpning ooqulliri: — jəmət boyıqə, Manassəh bilən Əfraim idi. **29** Manassəhning əwladliri: — Makirning nəslidin boləqan Makir jəməti (Makirdin Gilead tərəlgən), Gileadning nəslidin boləqan Gilead jəməti idi. **30** Təwəndikilər Gileadning əwladliri: — Yəəzərnıng nəslidin boləqan Yəəzə jəməti; Hələkning nəslidin boləqan Hələk jəməti; **31** Asriyəlnıng nəslidin boləqan Asriyəl jəməti; Xəkəmnıng nəslidin boləqan Xəkəm jəməti; **32** Xəmidəning nəslidin boləqan Xəmidə jəməti; Həfərnıng nəslidin boləqan Həfər jəməti. **33** Həfərnıng ooqlı Zəlofihad ooqlı pərzənt kərməy kiz pərzənt kərgən; Zəlofihadning kizlirining ismi Məhləh, Noah, Həqləh, Milkəh, Tırzəh idi. **34** Bular Manassəhning jəmətliri bolup, sanaktin etküzülgəndə jəmiy əllik ikki ming yəttə yüz adəm qıktı. **35** Təwəndikilər Əfraimning əwladliri, jəməti boyıqə: — Xutiləhning nəslidin boləqan Xutiləh jəməti; Bəkərnıng nəslidin boləqan Bəkər jəməti; Təhənnıng nəslidin boləqan Təhan jəməti. **36** Xutiləning əwladliri Ərənnıng nəslidin boləqan Əran jəməti. **37** Mana bular Əfraim əwladlirining jəmətliri bolup, hərəkəysi jəmətlər boyıqə sanaktin etküzülgəndə jəmiy ottuz ikki ming bəx yüz adəm qıktı. Jəmətliri boyıqə, ularning həmmisi Yüsüpning əwladliri idi. **38** Binyəminning əwladliri, jəməti boyıqə, Beləning nəslidin boləqan Belə jəməti; Axbəlnıng nəslidin boləqan Axbəl jəməti; Ahirəmnıng nəslidin boləqan Ahirəm jəməti; **39** Xəfufəmnıng nəslidin boləqan Xufəm jəməti; Hufəmnıng nəslidin boləqan Hufəm jəməti. **40** Ard bilən Naaman Beləning ooqulliri idi; Ardning nəslidin boləqan Ard jəməti; Naamənnıng nəslidin boləqan Naaman jəməti. **41** Bular Binyəminning əwladliri bolup, jəmət boyıqə sanaktin etküzülgəndə jəmiy kırık bəx ming altə yüz adəm qıktı. **42** Təwəndikilər Dənnıng əwladliri bolup, jəmət boyıqə, Xuhamning nəslidin boləqan Xuham jəməti; jəmət boyıqə bular Dənnıng jəmətliri idi. **43** Xuhamning həmmə jəməti sanaktin etküzülgəndə jəmiy atmix tət ming tət yüz adəm qıktı. **44** Axirning əwladliri, jəmət boyıqə, Yimnəhning nəslidin boləqan Yimnəh jəməti; Yəxwining nəslidin boləqan Yəxwi jəməti; Bəriyəhning nəslidin boləqan Bəriyəh jəməti. **45** Bəriyəhning əwladliri, jəmət boyıqə, Həbərnıng nəslidin boləqan Həbər jəməti; Malkiəlnıng nəslidin boləqan Malkiəl jəməti. **46** Axirning kizining ismi Sərah idi. **47** Bular Axir əwladlirining jəmətliri bolup, ular jəmət boyıqə sanaktin etküzülgəndə jəmiy əllik üq ming tət yüz adəm qıktı. **48** Naftəlinıng əwladliri, jəmət boyıqə, Yəhziəlnıng nəslidin boləqan Yəhziəl jəməti; Gunıning nəslidin boləqan Guni jəməti; **49** Yəzərnıng nəslidin boləqan Yəzər jəməti; Xilləmnıng nəslidin boləqan Xilləm jəməti. **50** Bular Naftəlinıng jəmətliri bolup, jəmət boyıqə sanaktin etküzülgəndə jəmiy kırık bəx ming tət yüz adəm qıktı. **51** Yükririkilər Israillərdin sanaktin

etküzilganlar bolup, jamiy alta yüz bir ming yetta yüz ottuz adam qikti. **52** Pərwərdigar Musa'ya söz kilip mundak dedi: — **53** Zemin muxurlar'ya royhətkə elinoqan san boyiqə miras kilip təksim kilinsun. **54** Mirasni adam sani kəp kəbililərgə kəprək, adam sani az kəbililərgə azrak bəl; miras royhəttin etküzilgan adam sano'ya qarap hər bir adəmgə bəliup berilsun. **55** Həlbuki, zemin qək taxlinix yoli bilən bəlünsun; ular mirasқа əzlrining ata jəmət-kəbilisining nami boyiqə warislik kilsun. **56** Miras ular'ya qək taxlax yoli bilən adam sanining az-kəplükigə qarap hər bir [ailə-jəmətkə] bəliup berilsun. **57** Təwəndikilər ata jəmət boyiqə sanəktin etküzilgan Lawiyalar: — Gərxonning nəslidin boləqan Gərxon jəməti; Kohətning nəslidin boləqan Kohətnə jəməti; Mərarining nəslidin boləqan Mərarə jəməti. **58** Bular Lawiyaların jəmətliri: — Libni jəməti, Həbron jəməti, Mahli jəməti, Muxi jəməti, Korah jəməti. Kohəttin Amram tərəlgən. **59** Amramning ayalining ismi Yəkəbəd bolup, Lawiyning Misirdə tuquloqan kizi idi; u Amram'ya Hərun, Musa wə ularning əqisi Məryənni tuqup bərgən. **60** Hərundin Nadab, Abihū, Əliazar, Itamar tərəlgən. **61** Ləkin Nadab bilən Abihū Pərwərdigarning aldio'ya qəyriy bir otni sunoqanda əliup kətkən. **62** Lawiyalar iqidə bir ayliktin axkən barlik ərkəklər sanəktin etküzilgan də jəmiy yigirmə üç ming adam qikti. Ular Israillər iqidə sanəktin etküzülmigən, qinki ular'ya Israillər iqidə həqkəndək miras [zemin] bəliup berilmigən. **63** Yuki'ridə eytiləqan adəmlər Moab tüzəlgənliridə, Yərihoning udulidiki İordən dəryəsi boyidə Musa bilən kahin Əliazar tərəpidin sanəktin etküzilgan Israillərdur. **64** Biraq bu adəmlər iqidə Musa bilən kahin Hərun ilgiri Sinay qəlidə sanəktin etküzgəndə sanəktin etküzilgan birmu adam yok idi. **65** Qunki Pərwərdigar ular tooprısında: «Ular qəldə əlməy kəlməydu» dəp eytkənidi. Xunga, Yəfunnəhning oqlı Kaləb bilən Nunning oqlı Yəxuadin baxkə birimu kəlmioqan.

27 Yüsüpning oqlı Manassəhning nəslidin boləqan jəmətlər iqidə Manassəhning qəwrisi, Makirning əwrisi, Gileadning nəwrisi, Həfərnəng oqlı Zəlofihadning kizliri bolup, ularning ismi Mahlah, Noah, Həqlah, Milkah, wə Tirzah idi. **2** Ular jəmət qədərining dərwasizi aldio'ya kəlip, Musa bilən kahin Əliazar wə əmirələr bilən pütkül jəmətning aldidə turup: **3** — Bizning atimiz qəldə əliup kətkən; u yərdə Pərwərdigar'ya hujum kiləqili yəqiləqanlardan əməs, yəni Korah guruhidəkilərdin əməs; u bəlkə əz gunahı iqidə əlgən, wə uning oqlu pərzənti yok idi. **4** Nemə üçün atimizning oqlı yokluğu səwəblik uning nami uning jəmətidin əqürüwətilidü? Əzlrining bizgə atimizning kərinəxliri kətaridə miras bəliup bərixəlrini ətünimiz, — dedi. **5** Musa ularning bu ixini Pərwərdigarning aldio'ya qoydi. **6** Pərwərdigar Musa'ya söz kilip mundak dedi: — **7** Zəlofihadning kizlirining eytkini durus, sən qokum ular'ya atisining kərinəxliri kətaridə miras bər; ularning atisining mirasini ular'ya etküzüp bərgin. **8** Sən Israillər'ya eytkin: «Bir adəm əliup kətkən qəqdə uning oqlı bolmisa, undakta silər uning mirasini kizio'ya etküzüp bəringlar. **9** Kizi bolmisa, mirasini kərinəxliri'ya bəringlar. **10** Kərinəxliri bolmisa, mirasini ata jəmət təqiliri'ya bəringlar. **11** Əgər uning atisining kərinəxliri

bolmisa, undakta uning mirasini uning jəmətidiki əng yəkin bir tuqkino'ya bəringlar; u adəm uning mirasio'ya igə bolsun. Bu Pərwərdigar Musa'ya buyruoqəndək, Israillər'ya quxürtilgan həküm, kanun-bəlgilimə bolup kəlsun». **12** Pərwərdigar Musa'ya: — Sən mawu Abarim təqio'ya qikiq, Mən Israillər'ya təkdin kəloqan zemin'ya qarap bəq. **13** Kərip boləqandin keyin sənmu akəng Hərun'ya ohxax əz həklinggə koxulisen. **14** Qunki Zin qəlidə, jəmət jədəl qikəroqan qəqdə, ikkinglar Məning buyrukimo'ya asiylək kilip, suning ixidə (Zin qəlidə, Kədəxtiki «Məribəh suliri» dəgən jaydə) Məni jəmətning aldidə mukəddəs dəp hərmətlimidingar, — dedi. **15** Musa Pərwərdigar'ya söz kilip: **16** — I Pərwərdigar, barlik ət igilirining rohlirining Hudasi, Əz jəmətinəng padiqisiz padidək bolup kəlixining aldinə elix üçün jəmətni idarə kəlidioqan, ularning aldio'ya kirip qikəlaydioqan, ularni bəxləp məngəlaydioqan bir adənni tikləp bərixəngni tələymən, — dedi. **18** Sən Nunning oqlı Yəxuani tallioqin, — dedi Pərwərdigar Musa'ya, — Uningdə Rohim bar, sən kəlungni uning bəxio'ya qoy, **19** uni kahin Əliazar wə barlik jəmətning aldidə turoquzup wəzipigə qoy. **20** Sən pütkül Israill jəməiti uning gəpigə kixiri üçün əzlingning izzət-xəhritəngdin bir kismini uning'ya bərgin. **21** U kahin Əliazarning aldidə tursun, [Əliazar] urimning həkumini wasitə kilip turup, Pərwərdigarning huzuridə uning üçün yol sorisun; Israill həlki, yəni pütkül jəmət uning buyruki bilən qikidu, uning buyruki bilən kixiri kərek. **22** Xuning bilən Musa Pərwərdigarning buyruki boyiqə ix kərip, Yəxuani bəxləp kəlip, kahin Əliazarning wə barlik jəmətning aldidə turoquzdi; **23** [Əliazar] kəlini uning bəxio'ya qoyup, uni Pərwərdigarning Musaning wasitisi bilən buyruqinidək wəzipigə qoydi.

28 Pərwərdigar Musa'ya söz kilip mundak dedi: — **2** Sən Israillər'ya buyrup: — «Məngə sunuloqan hədiyə-kurbanliklarni, yəni Məngə ozuk bolidioqan, huxbuy kəltüridioqan otta sunulidioqan hədiyə-kurbanliklarni bolsa, silər hər birini bəkitilgan kəralidə sunuxkə kəngül kəyunglar» — dəgin. **3** Sən ular'ya yənə: «Silərnəng Pərwərdigar'ya atəp otta sunidioqan kəydürmə kurbanlikənglar mundək bolidu: — hər kuni bəjirim bir yaxlik ərkək kəzidin ikkini daimiy kəydürmə kurbanlik kilinglar. **4** Ətəgini birni, gugumda birni sununglar; **5** yənə təttin bir hindən sokup qikiriləqan zəytun meyi iləxtürilgan esil undin ondin bir əfəhni axlik hədiyə süpitidə sununglar. **6** Sinay təqidə bəlgiləngən, Pərwərdigar'ya atəp huxbuy qikərsun dəp, otta sunulidioqan daimiy kəydürmə kurbanlik mənə xudur. **7** Hər bir kəzə üçün uning'ya koxulidioqan xarab hədiyəsi təttin bir hən xarab bolidu; eqitma iqimlik boləqan xarab hədiyəsi mukəddəs jaydə Pərwərdigar'ya sunup təkulsun. **8** Sən ikkinqi bir kəzini gugumda sunoqin; uni ətəgənkidək axlik hədiyəsi wə xarab hədiyəsi bilən koxup sunoqin; u huxbuy kəltürəx üçün Pərwərdigar'ya atəp otta sunulidioqan kəydürmə kurbanlik bolidu. **9** — Xəbat kuni bəjirim bir yaxlik ikki ərkək kəzə sunulsun; uning'ya koxup zəytun meyi iləxtürilgan esil undin əfəhning ondin ikkisi axlik hədiyə süpitidə sunulsun wə xarab hədiyəsi sunulsun; **10** bu hər bir xəbat künidə sunulidioqan xəbat künidiki

kurbanlikdur; uning bilan daimiy keydurmə kurbanlik wə qoxumqə sunulidoqan xarab hədiyəsi billə sunulsun.

11 — Hər aynıng birinqi küni Pərwərdigarəja atilidoqan keydürmə kurbanlik sununglar; yəni ikki yax torpak, bir qoqkar, bir yaxlik bejirim yəttə ərkək qozini sununglar.

12 Hər torpak bexioja zəytun meyi iləxtürülğan esil undin əfahning ondin üqi axlik hədiyə süpitidə, qoxkarəja zəytun meyi iləxtürülğan esil undin əfahning ondin ikkisi axlik hədiyə süpitidə, **13** hərbi qoza bexioja zəytun meyi iləxtürülğan esil undin əfahning ondin biri axlik hədiyə süpitidə sunulsun; bu Pərwərdigarəja otta sunulidoqan, huxbuy qikiridoqan bir keydürmə kurbanlikdur.

14 Ularning xarab hədiyələri bolsa: — hərbi torpak bexioja xarabın yerim hın, qoxkar bexioja hınning üçtin biri, hərbi qoza bexioja hınning tötin biri sunulsun. Bu hər ayda sunulidoqan aylık keydürmə kurbanlik bolup, yilning hər eyida xundak kılınsun.

15 Bularning üstigə Pərwərdigarəja atilidoqan gunah kurbanlik süpitidə bir tekə sunulsun; xularning həmmisi daimiy keydürmə kurbanlik wə qoxumqə xarab hədiyəsi bilan billə sunulsun.

16 Birinqi aynıng on tötinqi küni Pərwərdigarəja ataloqan «ətüp ketix» [qozisi sunulsun].

17 Xu aynıng on bəxinqi küni həyt baxlinidu; yəttə kün petir nan yeyilsun.

18 Birinqi küni mukəddəs yiojilix etküzülsun, heqkandak ix-əmgək kılmaslıqinglar kerək,

19 xu küni otta sunulidoqan, Pərwərdigarəja ataloqan keydürmə kurbanlik süpitidə yax torpaktin ikkini, bir qoqkar wə yəttə bir yaxlik ərkək qoza sununglar; ular aldinglarda bejirim kərünsun; **20** xularəja qoxulidoqan axlik hədiyələri zəytun meyi iləxtürülğan esil un bolup, hərbi torpak bexioja əfahning ondin üqi, qoqkar bexioja əfahning ondin ikkisi, **21** xu yəttə qoza bexioja əfahning ondin biri sunulsun; **22** xuningdək [gunahınglar] üçün kafarət kəltürüxkə gunah kurbanlik süpitidə bir tekə sunulsun.

23 Bularning həmmisini atəganlik keydürmə kurbanlik, yəni daimiy keydürmə kurbanliktin ayrim sununglar. **24** Silər bu tərıkidə uda yəttə kün Pərwərdigarəja atap otta sunulidoqan, huxbuy kəltüridoqan axundak hədiyə-kurbanliklarni sununglar; xularning həmmisi daimiy keydürmə kurbanlik wə qoxup sunulidoqan xarab hədiyəsining sirtida sunulidu.

25 Yəttinqi küni mukəddəs yiojilix etküzünglar, xu küni heqkandak ix-əmgək kılıxkə bolmaydu. **26** «Dəsləpki orma» küni, yəni «həptilər həyti»nglarda silər yengi axlik hədiyəni Pərwərdigarəja sunoqan qaoqda mukəddəs yiojilix etküzünglar; heqkandak ix-əmgək kılmanqlar.

27 Silər Pərwərdigarəja ataloqan, huxbuy kəltüridoqan keydürmə kurbanlik süpitidə yax torpaktin ikkini, qoqkardin birni, bir yaxlik ərkək qozidin yəttini sununglar. **28** Xularəja qoxup sunulidoqan axlik hədiyə zəytun meyi iləxtürülğan esil undin bolup, hərbi torpak bexioja əfahning ondin üqi, qoqkar bexioja əfahning ondin ikkisi, **29** xu yəttə qoza bexioja əfahning ondin biri sunulsun; **30** xuningdək siləring [gunahınglar üçün] kafarət kəltürüxkə [gunah kurbanlik süpitidə] bir tekə sunulsun.

31 Xularning həmmisi daimiy keydürmə kurbanlik wə uning axlik hədiyəsigə qoxup (bularning həmmisi aldinglarda bejirim kərünsun), xarab hədiyələri bilan billə sunulsun.

29 Yəttinqi aynıng birinqi küni silər mukəddəs yiojilix etküzünglar; [u küni] heqkandak ix-əmgək kılmaslıqinglar kerək. Bu silər üçün kanaylar qelinidoqan küni bolidu.

2 Silər Pərwərdigarəja ataloqan, huxbuy kəltüridoqan keydürmə kurbanlik süpitidə yax bir torpak, bir qoqkar, yəttə bir yaxlik bejirim ərkək qozini sununglar. **3** Xularəja qoxup sunulidoqan axlik hədiyə zəytun meyi iləxtürülğan esil undin bolup, hərbi torpak bexioja əfahning ondin üqi, qoqkar bexioja əfahning ondin ikkisi, **4** xu yəttə qoza bexioja əfahning ondin biri sunulsun; **5** xuningdək siləring [gunahınglar üçün] kafarət kəltürüxkə gunah kurbanlik süpitidə bir tekə sunulsun.

6 Xularni aynıng birinqi künidiki keydürmə kurbanlik wə uningəja qoxumqə boloqan axlik hədiyəsi, daimiy keydürmə kurbanlik, uningəja qoxumqə boloqan axlik hədiyəsi wə bularəja qoxulidoqan xarab hədiyələrining sirtida sununglar; bularning həmmisi hərbi bəlgilimə boyiqə Pərwərdigarəja atap otta huxbuy kəltürsün dəp sunulsun.

7 Yəttinqi aynıng oninqi küni silər mukəddəs yiojilix etküzünglar; nəpsinglarni tartip ezünglarni tewan tutunglar. U küni heqkandak ix-əmgək kılıxkə bolmaydu.

8 Silər Pərwərdigarəja ataloqan, huxbuy kəltüridoqan keydürmə kurbanlik süpitidə yax bir torpak, bir qoqkar, bir yaxlik ərkək qozidin yəttini sununglar (bularning həmmisi aldinglarda bejirim kərünsun).

9 Xularəja qoxup sunulidoqan axlik hədiyə zəytun meyi iləxtürülğan esil undin bolup, hərbi torpak bexioja əfahning ondin üqi, qoqkar bexioja əfahning ondin ikkisi, **10** xu yəttə qoza bexioja əfahning ondin birini, **11** xuningdək gunah kurbanlik süpitidə bir tekə sununglar; ularning həmmisi kafarət künidiki gunah kurbanlik, daimiy keydürmə kurbanlik, uning qoxumqə axlik hədiyəsi wə bularning xarab hədiyələri billə sunulsun.

12 Yəttinqi aynıng on bəxinqi küni mukəddəs yiojilix etküzünglar; u küni heqkandak ix-əmgək kılıxkə bolmaydu. Pərwərdigarəja atap yəttə kün həyt kilinglar; **13** silər Pərwərdigarəja atap, huxbuy kəltürsün dəp otta sunulidoqan keydürmə kurbanlik süpitidə yax torpaktin on üçni, ikki qoqkar, bir yaxlik ərkək qozidin on tətini sununglar (xular həmmisi bejirim bolsun).

14 Xularəja qoxup sunulidoqan axlik hədiyə zəytun meyi iləxtürülğan esil undin bolup, on üç torpak bexioja əfahning ondin üqi, ikki qoqkar bexioja əfahning ondin ikkisi, **15** on tət qoza bexioja əfahning ondin birini, **16** xuningdək gunah kurbanlik süpitidə bir tekə sununglar; xularning üstigə daimiy keydürmə kurbanlik, uning qoxumqə axlik hədiyəsi wə xarab hədiyəsi billə sunulsun.

17 Ikkinqi küni yax torpaktin on ikkini, ikki qoqkar, bir yaxlik ərkək qozidin on tətini sununglar (xular həmmisi bejirim bolsun) **18** wə xundakla torpaklar, qoqkarlar wə ərkək qozilarning sanoqja qarap bəlgilimə boyiqə qoxumqə sunulidoqan axlik hədiyələri bilan xarab hədiyələrini sununglar.

19 Xuningdək gunah kurbanlik süpitidə bir tekə sununglar; xularning üstigə daimiy keydürmə kurbanlik, uning qoxumqə axlik hədiyəsi wə xularning xarab hədiyələri billə sunulsun.

20 Üqinqi küni bir yax torpaktin on birni, ikki qoqkar, bir yaxlik ərkək qozidin on tətini sununglar (xular həmmisi bejirim bolsun) **21** wə xundakla torpaklar, qoqkarlar wə ərkək qozilarning sanoqja qarap bəlgilimə boyiqə

koxumqə sunulidioqan axlik hədiyyələri bilən xarab hədiyyələrini sununglar; **22** xuningdək gunah kurbanliqi süpitidə bir tekə sununglar; xularning üstigə daimiy keydürmə kurbanlik, uning koxumqə axlik hədiyyəsi wə xarab hədiyyəsi billə sunulsun. **23** Tətinqi küni yax torpaktin onni, ikki qoqkar, bir yaxlik ərkək qozidin on tətini sununglar (xular həmmisi bejirim bolsun) **24** wə xundakla torpaqlar, qoqkarlar wə ərkək qozilarning sanoqja qarap bəlgilimə boyiqə koxumqə sunulidioqan axlik hədiyyələri bilən xarab hədiyyələrini sununglar; **25** xuningdək gunah kurbanliqi süpitidə bir tekə sununglar; xularning üstigə daimiy keydürmə kurbanlik, uning koxumqə axlik hədiyyəsi wə xarab hədiyyəsi billə sunulsun. **26** Bəxinqi küni yax torpaktin tokkuzni, ikki qoqkar, bir yaxlik ərkək qozidin on tətini sununglar (xular həmmisi bejirim bolsun) **27** wə xundakla torpaqlar, qoqkarlar wə ərkək qozilarning sanoqja qarap bəlgilimə boyiqə koxumqə sunulidioqan axlik hədiyyələri bilən xarab hədiyyələrini sununglar; **28** xuningdək gunah kurbanliqi süpitidə bir tekə sununglar; xularning üstigə daimiy keydürmə kurbanlik, uning koxumqə axlik hədiyyəsi wə xarab hədiyyəsi billə sunulsun. **29** Altinqi küni yax torpaktin səkkizni, ikki qoqkar, bir yaxlik ərkək qozidin on tətini sununglar (xular həmmisi bejirim bolsun) **30** wə xundakla torpaqlar, qoqkarlar wə ərkək qozilarning sanoqja qarap bəlgilimə boyiqə koxumqə sunulidioqan axlik hədiyyələri bilən xarab hədiyyələrini sununglar; **31** xuningdək gunah kurbanliqi süpitidə bir tekə sununglar; xularning üstigə daimiy keydürmə kurbanlik, uning koxumqə axlik hədiyyəsi wə xarab hədiyyəsi billə sunulsun. **32** Yəttinqi küni yax torpaktin yəttini, ikki qoqkar, bir yaxlik ərkək qozidin on tətini sununglar (xular həmmisi bejirim bolsun) **33** wə xundakla torpaqlar, qoqkarlar wə ərkək qozilarning sanoqja qarap bəlgilimə boyiqə koxumqə sunulidioqan axlik hədiyyələri bilən xarab hədiyyələrini sununglar; **34** xuningdək gunah kurbanliqi süpitidə bir tekə sununglar; xularning üstigə daimiy keydürmə kurbanlik, uning koxumqə axlik hədiyyəsi wə xarab hədiyyəsi billə sunulsun. **35** Səkkizinqi küni silər mukəddəs yəyolix ətküzüinglar; u küni heqkəndək ix-əmgək kilmanglar. **36** Silər Pərwərdigarəja atap, huxbuy kəltürsün dəp otta sunulidioqan keydürmə kurbanlik süpitidə bir torpak, bir qoqkar wə bir yaxlik ərkək qozidin on tətini (xular həmmisi bejirim bolsun) **37** həmdə torpak, qoqkar wə ərkək qozilarning sanoqja qarap, bəlgilimə boyiqə koxumqə sunulidioqan axlik hədiyyələri bilən xarab hədiyyələrini sununglar; **38** xuningdək gunah kurbanliqi süpitidə bir tekə sununglar; xularning üstigə daimiy keydürmə kurbanlik, uning koxumqə axlik hədiyyəsi wə xarab hədiyyəsi billə sunulsun. **39** Bəlgiləngən heytliqinglarda Pərwərdigarəja atap sunulidioqan kurbanlik-hədiyyələr ənə xulardur; siləring kəsəmgə bəoqlıq yaki ihtiyarən sunulidoqanliringlar, keydürmə kurbanlikliringlar, axlik hədiyyəliringlar, xarab hədiyyəliringlar wə inaklik kurbanlikliringlar bolsa, ularning sirtididur. **40** Xundək kılıp, Musa Pərwərdigarning əzığə buyruoqlirining həmmisini kaldurmay Israilləroja ukturdi.

30 Musa Israillarning kəbilə baxliklirioja səz kılıp mundaq dedi: — Pərwərdigarning buyruoqlirliri

mundaq: — **2** Əgər biraw Pərwərdigarəja kəsəm iqlən bolsa yaki əz əzini qəkliməqki bolup kəsəm iqlən bolsa, ləwzidin qaytixkə bolmaydu, həman əozzidin qikkən həmmə gəp boyiqə ix tutuxi kerək. **3** Kiz bala yax bolup, tehi atisining əyidiki qaoqda, əz-əzini qəkləx toorluluk Pərwərdigarəja kəsəm bərgən bolsa, **4** əmma atisi kizining kəsimini yaki əz-əzini qəkləx toorlisida bərgən wədisini anglioqan wə kizining aldida ündiməy xük turoqan bolsa, undaқта uning barlik kəsəmliri wə əz-əzini qəkləx toorlisida kילוqan həmmə wədisi inawətlık bolidu. **5** Ləkin kizning atisi anglioqan qaoqda uni toskan bolsa, uning kילוqan kəsəmliri yaki əz-əzini qəkləx toorlisida kילוqan wədiliridin heqbiri inawətlık bolmaydu; atisi uni toskan boləjaqka, Pərwərdigarmu uni kəqüridu. **6** — Əgər u kəsəm kילוqan yaki əz-əzini qəkləxkə əozzida təntəklık bilən wəda kילוqan həlatə ərgə təgkən bolsa, **7** eri xuni anglioqan bolsa, ləkin anglioqan küni ündiməy xük turoqan bolsa, undaқта uning kילוqan kəsəmliri yaki əz-əzini qəkləxkə kילוqan gəpliri inawətlık bolidu. **8** Əgər eri anglioqan küni uni toskan bolsa, uning kילוqan kəsimini wə əz-əzini qəkləx toorluluk əozzidin qikəroqan təntək gəplirini bikar kilsə, undaқта ular inawətsiz bolidu; Pərwərdigar uni kəqüridu. **9** Ləkin lut hotun yaki eridin əjrixip kətkən hotunlar kילוqan kəsəm, yəni uning əzini qəkləx toorluluk kילוqan barlik wədiliri bolsa inawətlık bolidu. **10** Əgər u erining əyida kəsəm kילוqan yaki əz-əzini qəkləx toorluluk kəsəm-wəda iqlən, **11** eri anglap turuklук xük turuwəlip tosmioqan bolsa, undaқта uning barlik kילוqan kəsəmliri wə əz-əzini qəkləx toorluluk kילוqan barlik wədiliri inawətlık bolidu. **12** Ləkin uning eri anglap turoqan qaoqda uning kəsəm-wədilirini enik rət kילוqan bolsa, əyal əozzidin qikəroqan wəda bərix wə əz-əzini qəkləp turux toorluluk kילוqan barlik wədilirining heqkəyisisi inawətlık bolmaydu; uning eri bularni rət kילוqan boləjaqka, Pərwərdigar uni kəqüridu. **13** Əyalning bərgən wədisini wə uning qidap turup əzümni qəkləymən dəp kילוqan kəsəm-wədisini uning eri inawətlıkmı kılalaydu, inawətsizmu kılalaydu. **14** Əgər uning eri hərküni uning aldida xük turuwəlip gəp kilmisə, undaқта uning bərgən barlik kילוqan kəsəmlirini wə əz-əzini qəkləp turux toorluluk kילוqan həmmə wədilirini inawətlık kילוqanliqi həsəblinidu; qünkü erining anglap turoqan künidə gəp kilməy xük turoqanliqi uning əyalining kəsəm-wədilirini kükqə igə kילוqanlikidur. **15** Ləkin eri əyalining kəsəm-wədilirini anglap nəhayiti uzək wəqitlərdin keyin andin uning kəsəm-wədilirini inawətsiz kilsə, undaқта u əyalining gunahini əz üstigə əkiləp bolidu. **16** Yukirikiqlər Pərwərdigarning Musəjoja buyruoqlirliri, yəni eri bilən əyalı, ata bilən əz əyidə turuwatқан, tehi yaxlikida boləqan kizi otturisdiki nizam-bəlgimilərdur.

31 Pərwərdigar Musəjoja səz kılıp: — **2** Sən Midiyanlardin Israillarning intikəmini əl, andin əz həlkliqinggə koxulisən, — dedi. **3** Musa həlkqə mundaq dedi: — Arənglərdin jənggə qikkəxə bir türküüm adəmləni kəraləndurunglar; andin ular Midiyanlardin Pərwərdigar üqün intikəm elixkə atlənsun. **4** Silər Israillarning hərbi kəbilisidin jəng kiliqkə mingdin adəmə məngdurunglar. **5** Xuning bilən tūmənligən Israil həlkining hər kəbilisidin mingdin, jəmiy on ikki

ming adəm jəng kilixka qorallandurildi. **6** Musa hər kəbilidin mingdin adəmni jəng kilixka mangedurdi həmdə Əliazarning oqlı Finihasni ular bilan billə mangedurdi, Finihasning qolida mükəddəs əswablar wə agah kanay bar idi. **7** Ular Pərwərdigarning Musaoja buyruoqini boyiqə Midiyanlar bilan sokuxkili qikip, ərkəklərninğ həmmisini ɵltürüwətti; **8** muxu ɵltürülgənlərdin baxka, yəni Midiyanning Əwi, Rəkam, Zur, Hur wə Rəba degən bəx padixahini ɵltürdi; yənə Beorning oqlı Balaamni kiliq bilan qepip taxlidi. **9** Israillar Midiyanlarning hotun-kizliri wə balilirini tutkun kilip kətti, yənə ularning pütün qarwa malliri, koy padiliri wə mal-mülüklerini olja kildi; **10** ular turuwatkan yərlərdiki barlik xəhər wə barlik bargahlirioja ot koyuwətti; **11** ular adəm bolsun mal bolsun barlik ɵjəniymət, barlik oljini elip kətti; **12** ular tutkan əsirlərnı həm olja-ɵjəniymətnı Moab tüzəngliklirigə, İordan dəryasi boyiqə jaylaxkan Yerihoing udulidiki bargahka əkilip, Musa bilan kahin Əliazarə, xundakla Israillarning jamaitigə tapxurdi. **13** Musa, kahin Əliazar wə jamaətninğ barlik əmirliiri bargahning sirtioja qikip ularni qarxi aldi. **14** Lekin Musa jəngdin kaytkan hərbiy sərdarlarə, yəni mingbexi, yüzbexilarə hapa bolup: — **15** Silər ayallarning həmmisini tirik kəldurdunglarmu? **16** Karanglar, dəl xular Balaamning hiylə-məslıhəti bilan Peordiki ixta Israillarnı Pərwərdigar aldida gunahka patkuzuxı bilan, Pərwərdigarning jamaitigə wəba yəqdurulojan əməsmu? **17** Əmdi silər barlik oqlı balilarnı ɵltürüwetinglar, ərlər bilan munasiwət ɵtküzgən ayallarnı koymay ɵltürüwetinglar. **18** Birək yax kizlar, yəni ərlər bilan munasiwət ɵtküzmişgənlərnı bolsa, əzlingərləroja tirik kəldurunglar. **19** Silər bargah sirtida yəttə kün qedir tikip turunglar; adəm ɵltürgən wə ɵlükə təgkən hərkim üqinqi künı wə yəttinqi künı əzini paklisun; silər wə silər əsir kıləjan kixilərninğ həmmisi xundak kilsun. **20** Barlik kiyim-keqək, tərə əswab üskünilər, tiwitta tokulojan barlik nərsilər həm yəyojaq əswab-üskünilərninğ həmmisini paklanglar, — dedi. **21** Kahin Əliazar jənggə qikip kaytkan ləxkərlərgə: — Mana Pərwərdigar Musaoja buyruojan kanun-bəlgilimə: **22** altun, kümiş, mis, tēmür, kələy, koojuxun katarlik **23** otka qidamlik nərsilərninğ həmmisini ɵttin ɵtküzünglar, xundak kilsanglar pak hesablinidu; xundaktimu, yənəla «napaklikni qikəroquci su» bilan pakizlanglar; otka qidamsiz nərsilərnı xu sudin ɵtküzünglar. **24** Yəttinqi künı kiyimliringlearnı yuyunglar, andin silər pak hesablinisilər; andin keyin bargahka kirsənglar bolidu, — dedi. **25** Pərwərdigar Musaoja sız kilip mundaq dedi: — **26** Sən kahin Əliazar wə jamaət iqidiki kəbilə kattiliri bilan birliktə elinojan olja-ɵjəniymətninğ, adəm bolsun, qarpay bolsun, xularning omumiy sanini hesablap qikkın; **27** olja-ɵjəniymətnı ikkigə bəl, yerimini jənggə qikkənarəja bər, kəlojan yerimini barlik jamaətkə bər. **28** Sən yənə qikip jənggə katnaxkan ləxkərlər alidiojan adəm, kala, exək yaki koy padiliridin bəx yüzdin birini Pərwərdigarəja atalojan ülüx bolsun dəp ayrioqın; **29** silər xuni ləxkərlərgə təwə boləjan yerimidin elip Pərwərdigarəja atalojan «kətürmə hədiyə» süpitidə kahin Əliazarəja tapxurunglar. **30** Israillarəja təwə boləjan yerimininğ adəm, kala,

exək, koy padiliri, xundakla hərhil həywanlardin əlliktin birini Pərwərdigarning jamaət qedirioja karaxka məs'ul boləjan Lawiylarəja beringlar. **31** Xuning bilən Musa bilan kahin Əliazar Pərwərdigarning Musaoja buyruojinidək kildi. **32** Əmdi olja-ɵjəniymət, yəni jənggə qikkən ləxkərlər eliwəlojan nərsilərdin kəlojini koy jəmiy altə yüz yətmix bəx ming, **33** kala yətmix ikki ming, **34** exək atmix bir ming, **35** ərkəklər bilən munasiwət ɵtküzimən kizlar ottuz ikki ming qikti. **36** Jənggə qikkənlərninğ ülüxi, yəni ularəja təwə yerimi, koy jəmiy üq yüz ottuz yəttə ming bəx yüz; **37** bu koy padiliridin Pərwərdigarəja atalojini altə yüz yətmix bəx boldi; **38** kala ottuz altə ming, buningdin Pərwərdigarəja atalojini yətmix ikki boldi. **39** Exək ottuz ming bəx yüz qikti, buningdin Pərwərdigarəja atalojini atmix bir boldi. **40** Adəm on altə ming qikti, buningdin Pərwərdigarəja atalojini ottuz ikki adəm boldi. **41** Musa Pərwərdigar əzigə buyruojini boyiqə Pərwərdigarəja sunulidiojan «kətürmə hədiyə» boləjan ülüxni kahin Əliazarəja tapxurup bərdi. **42** Israillarəja təwə boləjan yerimi, yəni Musa jənggə qikip kəlgənlərdin elip bəliup bərgini — **43** jamaətkə təwə boləjan xu yerimi — koy üq yüz ottuz yəttə ming bəx yüz, **44** kala ottuz altə ming, **45** exək ottuz ming bəx yüz, **46** adəm on altə ming idi. **47** Musa Pərwərdigar əzigə buyruojini boyiqə, Israillarəja təwə boləjan xu yerimininğ, mayli adəm yaki həywan bolsun, əlliktin birini ayrip elip Pərwərdigarning ibadət qedirioja karaxka məs'ul boləjan Lawiylarəja tapxurdi. **48** Pütüklı koşunning sərdarlırı, ming bexi, yüz bexiliri Musa bilan kərtükili kelip, **49** Musaoja: — Hizmətkərlirininğ kol astida jəng kıləjan ləxkərlərninğ omumiy sanini sanaktin ɵtküzək birimu kəm qikmidi. **50** Xunga, mana Pərwərdigarning huzurida əzimizninğ gunahıninğ kafariti üqün hərəkəsimiz erixkənlərnı Pərwərdigarəja atalojan hədiyə kilimiz — altun buyumlar, put-kol zənjiirliiri, biləzik, məhür üzik, zira-halka, marjanlarning həmmisini elip kəlduk, — dedi. **51** Xuning bilən Musa bilan kahin Əliazar ular əkalgən altunlarnı, yəni altunda yasəlojan hərhil buyumlarnı aldi. **52** Ularınğ ming bexi wə yüz bexiliridin alojini Pərwərdigarəja atalojan «kətürmə hədiyə» süpitidə sunuldi; barlik altun jəmiy on altə ming yəttə yüz əllik xəkal qikti **53** (ləxkərlərninğ hərbiiri əzliiri üqün mal-mülükni bulang-talang kilixkanidi). **54** Musa bilan kahin Əliazar ming bexi wə yüz bexilirininğ kolidin altunni elip, jamaət qedirininğ iqigə əkirip, uni Pərwərdigarning huzurida Israillar üqün yadnamə kildi.

32 Rubənninğ əwladlırı bilən Gadning əwladlırininğ kala padiliri tolimu kəpayganidi; ularning Yaazərninğ zemini bilən Gileadning zeminiəja kezi qüxti; wə mana, xu zemin qarwa bəxixka mas kəlidiojan yər idi. **2** Xunga ular Musa, kahin Əliazar wə jamaətninğ əmirliirininğ aldioja kelip ularəja: — **3** Atarot, Dibon, Yaazar, Nimrah, Həxbon, Ələaləh, Səbam, Nebo, Bəon degən yərlər, **4** yəni Israil jamaiti aldida Pərwərdigar məşlup kilip bərgən yərlər bolup, qarwa bəxixka bap yərlər ikən, kullirininğmu qarwa meli bər, — dedi **5** wə yənə: — Əgər silininğ aldiridə iltipatlırioja erixkən bolsak, bizni İordan dəryasidin ət deməy, bu yərnı bizgə miras kilip bərsilə, — dedi. **6** Musa

Gadning əwladliri bilən Rubənniŋ əwladliriŋ: — Kəridaxliringerlar jənggə qıkkən waqtida silər muXu yərdə turamtinglar? 7 Silər nemə üqün Israillarning [dəryadin] etüp Pərwədigar ularŋa ata kilip bərgən zeminoŋa kirixigə kəngullirini sowutisilər? 8 Ilgiri mən Kadəx-Barneadin ata-bowiliringlarni Xu zeminni qarlap kelixkə əwətkinimdə ularmu xundək kilixkanidi. 9 Ular Əxkol jiləjiŋə qikip, u zeminni kərtüp, Israillarning kənglini Pərwədigar ata kilip bərgən zeminoŋa kirixitin sowutkən. 10 Xu qaoŋda Pərwədigarning aqqıki kelip kəsəm kilip: 11 «Misirdin qıkkən yigirmə yaxtin yukirilar qin kənglidin Manga əgəxmigəqkə, ular Mən İbrahim, İshək, Yakuplarŋə «Silərgə ata kilimən» dəp kəsəm kiləŋ zeminni kərsə, [Mən Pərwədigar bolmay ketəy!]

12 Pəkət kənizziylərdin boləŋ Yəfunnəhning oolji Kaləb bilən Nunning oolji Yəxuala Manga qin kənglidin əgəxkən boləŋqəqkə, zeminni kəraləydu», dəgənidi.

13 Xuning bilən Pərwədigarning Israilləroŋa aqqiki kəzoŋəloŋqəqkə, Pərwədigarning aldidə rəzil boləŋanni kiləŋ əxu bir əwlad elüp tügigüqə, u ularni qəl-bayawanda kirik yil sərgədanlikta yürgüzdü. 14 Əmdi mana, gunəhkarlarning əwladliri boləŋ silərmə ata-bowanglarning izini besip Pərwədigarning Israilləroŋa boləŋ kattik əzəpini təhimu kəzoŋmaqı bopsilərdə! 15 Əgər silər uningəŋə əgixixitin burulup kətsənglar, undakta U [Israillarni] yənə qəl-bayawanoŋa taxliwetidu, bu həlda silər bu barlik həlkəni harab kiləŋ bolisilər, — dedi. 16 İkki kəbəlining ədəmliri Musanın aldidə kelip uningəŋ: — Biz bu yərdə mallirimizəŋə kətan, balilirimizəŋə kəl'ə-xəhər salayli. 17 Biz bolsək kəralinip, Israillarni əzizə təwə jayliriŋə baxlap barəŋqə səpning aldidə mangimiz; bu zemindiki yat həlkələr səwəblik, bizning kikiq balilirimiz mustəhkəm xəhərlərdə turuxi kərak. 18 Israillər əz miraslıriŋə igə bolmıqəŋə biz əyimizgə hərgiz kəytmaymiz. 19 Qünki biz ular bilən İordan dəryasining kün petix tərpidiki zeminoŋa yaki uningdinmu yiraktiki zeminoŋa təng igidar bolmaymiz, qünki mirasimiz İordan dəryasining bu tərpidə, yəni kün qikixtidur, — dedi. 20 Musa ularŋə: — Əgər xundək kilsənglar, yəni Pərwədigarning aldidə kəralinip jənggə qikip, 21 silərdin kəralanəŋanlarning həmmisi İordan dəryasidin etüp, Pərwədigar Əz düxmənlini ularning zemindin kəoŋlap qikiŋir boləŋanda, 22 Xu zemin Pərwədigar aldidə boysundurulup boləŋanda andin kəytsənglar, silər Pərwədigar wə Israillər aldidə gunəhsiz hesablinisilər; bu zeminmu Pərwədigar aldidə silərgə miras kilip berilidu. 23 Ləkin bundək kilmisənglar, mana, Pərwədigar aldidə gunəhkar bolisilər; xuni obdan bilixinglar kərakki, gunəhinglar əzüŋlarni kəoŋlap bəxinglarəŋə qüxidu. 24 Əmdi silər əoŋzınglardin qıkkən gepinglar boyiqə ix tutunglar, baliliringlar üqün xəhər, kəy padiliringlar üqün kətan selinglar, — dedi. 25 Gadning əwladliri bilən Rubənniŋ əwladliri Musaŋə: — Kulliri oŋjam eytkinidək kilidu. 26 Hotun-bala qakilirimiz, kalılar wə barlik qarpaylirimiz Gileadning hərəkəysi xəhərliridə kalidu; 27 Ləkin kulliri, jənggə təyyarlinip kəralanəŋanlarning hərbi oŋjam eytkəndək [dəryadin] etüp Pərwədigarning aldidə jəng kilidu, — dedi. 28 Xuning bilən Musa ular toŋruluk kəhəŋ Əliazar bilən Nunning oolji Yəxuaŋə wə Israilling

barlik kəbələ baxlikliriŋə tapilap, 29 ularəŋə: — Əgər Gadning əwladliri bilən Rubənniŋ əwladliri kəralinip Pərwədigarning aldidə jənggə qikiŋqə silər bilən birliktə İordan dəryasidin etəŋə, u zemin silərnin aldinglarda boy sundurulsə, undakta silər Gilead zemini ularəŋə miras kilip beringlar. 30 Əgər ular kəralinip silər bilən billə etməymiz desə, undakta ularning mirasi aranglarda, yəni Kanaan zemində bolsun, — dedi. 31 Gadning əwladliri bilən Rubənniŋ əwladliri: — Pərwədigar kulliriŋə kəndək buyruəŋə bolsa, biz xundək kilimiz. 32 Biz kəralinip Pərwədigarning aldidə dəryadin etüp Kanaan zeminoŋa kirimiz, andin İordan dəryasining bu yekidiki zemin bizgə miras kilip berilidiŋə bolidu, — deyixti. 33 Xuning bilən Musa Amoriylarning padixəhi Sihənniŋ padixəhlikini bilən Baxanning padixəhi Ogning padixəhlikini, zemin wə təwəsidi kəhərlərnə, ətrapidiki xəhərlər bilən kəxup, həmmisini Gadning əwladliriŋə, Rubənniŋ əwladliriŋə wə Yüsiŋning oolji Manassəhning yerim kəbəlisigə bərdi. 34 Gadning əwladliri Dibon, Atarot, Aroər, 35 Atrot-Xofan, Yaazar, Yəgbiŋəh, 36 Bəyt-Nimrah, Bəyt-Həran kətarlik mustəhkəm xəhərlərnə saldı wə xundək kətanlarni saldı. 37 Rubənniŋ əwladliri [yengidin] Həxbon, Ələləh, Kiriətayim, 38 Nebo, Baal-Meon (yukiriŋi isimlər əzgirtilgən) wə Sibməhni saldı; həm ular saləŋ xəhərlərgə yengidin nam bərdi. 39 Manassəhning oolji Makirning əwladliri Gileadkə yürük kilip, u yərnə elip, u yərdə turuxluk Amoriylarni kəoŋliwətti. 40 Xuning bilən Musa Gileadni Manassəhning oolji Makiroŋə beriwidi, u Xu yərdə turup kəldi. 41 Manassəhning oolji Yair Amoriylarning yeza-kixlaklirini hujum kilip elip, bu yeza-kixlaklarni Həwot-Yair dəp atidi. 42 Nobəh Kinat wə uningəŋə kəraxlik yeza-kixlaklarni hujum kilip elip Kinatni əz ismi bilən Nobəh dəp atidi.

33 Təwəndikilər əz kəoxunliri boyiqə, Musa bilən Hərunning yetəkqiliki astida Misir zemindin qıkkən Israillarning mangəŋə yolliridur; 2 Musa Pərwədigarning əmri boyiqə, əzlining səpər kiləŋ yollirini pütüp kəydi, ularning səpər kiləŋə yolliri mundək: — 3 Biringi aynıŋ on bəxinqi kün [Israillər] Ramsəs xəhəridin səpərgə qikti; etüp ketix həytining etisi ular barlik Misirliklarning kəz aldidə mərdanilik bilən yoloŋə qikti. 4 Bu qaoŋda Misirliklər ularning arisidiki Pərwədigar tərpidin əltürülgənlərnə, yəni barlik tunji oqullirini dəpnə kiliwatkanidi; Pərwədigar Misirliklarning məbudlirining üstidin həküm qüxürdi. 5 Israillər Ramsəstin yoloŋə qikip Sukkotkə berip qədir tikti. 6 Ular Sukkottin yoloŋə qikip qəl-bayawanning ayioŋidiki Etəmoŋə berip qədir tikti. 7 Etəmdin yoloŋə qikip, aylinip Baal-Zefonning udulidiki Pi-Həhirotkə berip Migdolning aldidə qədir tikti. 8 Pi-həhirottin yoloŋə qikip, dengizning otturisidin etüp, Etəm qəlidə üç kün yol yürüp Maraḥda qədir tikti. 9 Maraḥdin yoloŋə qikip Eliməg kəldi; Elimdə on ikki bulək bilən yətmix horma dərihi bar idi; ular Xu yərdə qədir tikti. 10 Elimdin yoloŋə qikip Kizil Dengiz boyida qədir tikti. 11 Kizil Dengizdin yoloŋə qikip Sin qəlidə qədir tikti. 12 Sin qəlidin yoloŋə qikip Dofkəhəkə kelip qədir tikti. 13 Dofkəhədin yoloŋə qikip Aluxkə berip qədir tikti.

14 Andin keyin Aluxtin yoloqa qikip Rifidimoqa kelip qedir tiktı, u yərdə həlkə qıdıoqan su tepilmay qaldı. 15 Rifidimdın yoloqa qikip, Sinay qelığa berip qedir tiktı. 16 Sinay qelidın yoloqa qikip Kibrot-Hattawahka kelip qedir tiktı. 17 Kibrot-hattawahdın yoloqa qikip Hazirotta qedir tiktı. 18 Hazirottın yoloqa qikip Ritmahda qedir tiktı. 19 Ritmahdın yoloqa qikip Rimmon-Pərzəda qedir tiktı. 20 Rimmon-Pərzədin yoloqa qikip Libnahda qedir tiktı. 21 Libnahdın yoloqa qikip Rissahda qedir tiktı. 22 Rissahdın yoloqa qikip Kəhələtahda qedir tiktı. 23 Kəhələtahdın yoloqa qikip Xafir teoqida qedir tiktı. 24 Xafir teoqıdın yoloqa qikip Həradahda qedir tiktı. 25 Həradahdın yoloqa qikip Makhlotta qedir tiktı. 26 Makhlottın yoloqa qikip Tahatta qedir tiktı. 27 Tahattın yoloqa qikip Tərahda qedir tiktı. 28 Tərahdın yoloqa qikip Mitkahda qedir tiktı. 29 Mitkahdın yoloqa qikip Həxmonahda qedir tiktı. 30 Həxmonahdın yoloqa qikip Moxarotta qedir tiktı. 31 Moxarottın yoloqa qikip Bəna-Yaakanda qedir tiktı. 32 Bəna-Yaakandın yoloqa qikip Hor-Həgıdgadka berip qedir tiktı. 33 Hor-Həgıdgadtın yoloqa qikip Yotbatahka kelip qedir tiktı. 34 Yotbatahtın yoloqa qikip Abronahka kelip qedir tiktı. 35 Abronahdın yoloqa qikip Əzion-Gəbərgə kelip qedir tiktı. 36 Əzion-Gəbərdın yoloqa qikip Zin qelıda, yəni Kədəxtə qedir tiktı. 37 Kədəxtın yoloqa qikip Edom zeminin qəgrısidıki Hor teoqida qedir tiktı. 38 Israıllar Misir zeminin qıkkandın keyinki kırıqınqı yili bəxinqı aynıq birinqı küni, kahın Hərun Pərwərdıgarnıng əmri boyıqə Hor teoqıda qikip xu yərdə əldi. 39 Hərun Hor teoqıda əlgən qeoqıda bir yüz yıgırmə üç yaxta idi. 40 U qaoqda, Kanaan zeminin jənubıda turuxluk Kanaaniyların padıxahı Arad Israıllar keliwetipty dəp angliqanıdi. 41 Israıllar Hor teoqıdın yoloqa qikip Zalmonahda qedir tiktı. 42 Zalmonahdın yoloqa qikip Punonoqa kelip qedir tiktı. 43 Punondın yoloqa qikip Obotka kelip qedir tiktı. 44 Obottın yoloqa qikip Moabnıng qəgrısidıki İyə-Abarımoqa kelip qedir tiktı. 45 İyimdın yoloqa qikip Dibon-Gadka kelip qedir tiktı. 46 Dibon-Gadtın yoloqa qikip Almon-Dıblatayımoqa kelip qedir tiktı. 47 Almon-Dıblatayımdın yoloqa qikip Nebonıng aldidıki Abarım taqlıqıoqa kelip qedir tiktı. 48 Abarım taqlıqıdın yoloqa qikip Yerihonıng udulıda İordan dəyasınıng boyıdiki Moab tüzənglikliridə qedir tiktı. 49 Moab tüzənglikliridə İordan dəyasını boylap tikkən qedirliri Bəyt-Yəximottın tartıp Abəl-Xıttımoqıa bardı. 50 Pərwərdıgar Moab tüzənglikliridiki İordan dəyası boyıda Yerihonıng udulıda Musaoqa sez kılıp mundaq dedi: — 51 Sən Israıllaroqa sez kılıp mundaq buyruoqın: — «Silər İordan dəyasidın ötüp Kanaan zeminiqə kəlgən qeoqınglarda, 52 zemindiki barlıq turuwatqanları aldinqlardın həydiwetinglar, ularnıng barlıq oyma, kuyma butlirini qekıp taxlanglar həm barlıq «yukiri jay»lirini wəyrən kılıp taxlanglar. 53 Silər xu zeminni igiləp məkənlıxınglar, qünki Mən u zeminni silərgə miras kılıp bərgənmən. 54 Silər jəmət boyıqə qək taxlap, zeminni özünlərgə miras kılıp elınglar; adımı kəprəklərgə kəprək miras bəlıp beringlar; adımı azraklarqə azrak miras bəlıp beringlar; qək taxlanqanda kimlərgə kəyər qıkkən bolsa, xu yər unıng mirası bolsun; silər

mirasqa ata kəbilə-jəmət boyıqə warislik kilinglar. 55 Həlbuki, əgər u zeminda turuwatqanları aldinqlardın həydiwətmisanglar, ularnı kılıp kəlanlar qokum kəzünlərgə tikan, bikiinglarqə yantək bolup sanjilidu, turoqan zeminınglarda silərni parakəndə kılıdu; 56 wə xundək bolıduki, Mən əslidə ularqə kəndək muamilə kilməqı bolqan bolsam, silərgə xundək muamilə bolımən».

34 Pərwərdıgar Musaoqa sez kılıp mundaq dedi: — 2 Sən Israıllaroqa sez kılıp mundaq buyruoqın: «Silər Kanaan zeminiqə kirkən qaoqda, silərgə miras boluxka təksim kılınıdıoqan zemin Kanaan zemini bolidu; zeminıng bekitilgən jay-qəgralırı mundaq bolidu: — 3 Silərəng jənub tərıpinglər Zin qelidın baxlap Edom qəgrısiqə takalsun; andın jənub tərıptiki qəgranglar «Xor dengizi»ning jənub tərıpinıng əng ayıqıoqa yətsun; 4 xu yərdin qəgranglar «Serik Exək dawını»ning jənub tərıpidin burulup zinoqa ətsun; unıng ayıqı toptooqra Kədəx-Barneanın jənubıda bolidu; andın u yərdin yənə Həzar-Addaroqa berip, Azmonoqa tutıxidu; 5 andın qəgra Azmondın burulup mengip, Misir ekiniqə barıdu wə dengizıoqə tutıxidu. 6 Kün petix tərəptə qəgranglar «Uluq dengiz»ning ezi bolidu, yəni unıng boylırı bolidu; mana bu silərəng kün petix tərəptiki qəgranglar bolidu. 7 Xımal tərəptiki qəgranglar mundaq bolidu: — «Uluq dengiz»din baxlap hor teoqıoqə pasıl sizilsun; 8 pasıl siziki Hor teoqıdın baxlap Hamat eoqıoqa sozulup, andın qəgra Zədədoqa tutaxsun; 9 qəgra yənə Zıfronoqa ötüp Həzar-Enanda ahırlaxsun; mana bu silərəng xımalıy qəgranglar bolidu. 10 Andın xərkıy qəgrayıngların pasıl siziki Həzar-Enandın Xefamoqıa sizilsun. 11 Bu qəgra Xefamdın Ayınning kün qikix tərıpidiki Riblahka qüxidu; andın qəgra xu yərdin qüxüp Kinnərat dengizıng dawınıdın ötüp kün qikix tərəpkə tutıxidu. 12 Andın qəgra təwənləp İordan dəyasını boylap qüxüp, Xor Dengizıoqə yətsun. Mana bu qəgralar bilən bekitilgən zeminınglar bolidu». 13 Musa Israıllaroqa sez kılıp mundaq dəp buyruıdı: — «Mana bu Pərwərdıgar tokkuz kəbilə wə yerim kəbiləgə təkdım kılınısun dəp buyruoqan, qək taxlinıx arkilik əzünglar warislik kılıdıoqan zeminınglar bolidu; 14 qünki Rubən kəbilisidikilər ata jəməti boyıqə wə Gad kəbilisidikilər ata jəməti boyıqə əz mirasıqə allıqəqan warislik kılıp uni igiligən, Manassəhning yerim kəbilisimu əz mirasıqə warislik kılıp uni igiligən; 15 Bu ikki kəbilə wə yerim kəbilə Yerihonıng udulıda, İordan dəyasınıng xərkıy kiroqıdiki kün qikix tərəptə əz miraslırını elip bolqan». 16 Pərwərdıgar Musaoqa sez kılıp mundaq dedi: — 17 Təwəndikilər zeminni silərgə təksim kılıp bərgüqilərnıng isimlikı: — Kahın Əliazar wə Nunning oqlı Yəxua. 18 Silər mu yənə zemin təksim kılıxka yərdəmlıxix üqün hər kəbilidin birdin əmir tallap beringlar. 19 Bularnıng ismi mundaq: — Yəhuda kəbilisidin Yəfunnəhning oqlı Kələb. 20 Xımeon kəbilisidikilərdin Ammihudning oqlı Xəmuəl. 21 Binyamin kəbilisidin Kıslońning oqlı Əlidad. 22 Dan kəbilisidikilərdin Yoglınıng oqlı, əmir Bukki idi. 23 Yüsüpnıng əwladlıridin: — Manassəh kəbilisidikilərdin Əfodning oqlı əmir Hənniyəl. 24 Həm Əfraim kəbilisidikilərdin Xıftannıng oqlı əmir Kəmuəl. 25 Zəbulun kəbilisidikilərdin Parnəknıng oqlı əmir

Əlizafan; **26** Issaxir kəbilisidikilərdin Azzanning oğlu əmir Paltiyəl; **27** Axir kəbilisidikilərdin Xelomining oğlu əmir Ahihud; **28** Naftali kəbilisidikilərdin Ammihudning oğlu İmih Pədəhəl idi. **29** Mana bular Pərwərdigar əmr kəlip Israilləroğa Kanaan zeminidiki miraslırını təksim kəlixkə bəkitkənlər idi.

35 Pərwərdigar Yerihoning udulida, İordan daryasining boyidiki Moab tüzəngliklərində Musağa söz kəlip mundaq dedi: — **2** Sən Israilləroğa mundaq əmr kəlip, ular miras kəlip erixkən zeminidiki bəzi xəhərləni Lawiylarning olturuxioğa bərsun; u xəhərləning epqərisidiki yaylaqlarınımı Lawiyləroğa bərsun. **3** Xundak kəlip ularning turidioğan xəhərləri bolidu wə xu xəhərlərgə təwə yaylaqləroğa ularning qarpaylırı, baxkə mal-mülükləri həmdə barlik həywanlırı orunlaxturulidu. **4** Silər Lawiyləroğa beridioğan xəhərlərdiki yaylaqlar seplidən baxlap həسابlioğanda ming gəz bolsun. **5** Silər yənə xəhər sirtidən kün qikix tərəpkə kərap ikki ming gəz, jənub tərəpkə kərap ikki ming gəz, kün petix tərəpkə kərap ikki ming gəz, ximal tərəpkə kərap ikki ming gəz əlqənglər, xəhər otturida bolsun; xəhərlər ətrapidikə muxu yərlər ular üçün yaylaqlar bolsun. **6** Silər Lawiyləroğa bərgən xəhərlər iqidə altə xəhər «panahlik xəhiri» bolsun; silər ularni adəm öltürüp qoyoğan kixilərnəxu u xəhərlərgə kəqip beriwelioxioğa bəkitənglər; bulardən baxkə ularoğa yənə kərik ikki xəhər beringlər. **7** Silər Lawiyləroğa beridioğan xəhərlər jəmiy kərik səkkiz bolup, xu xəhərlər bilən ularoğa təwə yaylaqlar ularoğa berilsun. **8** Silər ularoğa beridioğan u xəhərlər Israillər miras kəlioğan təwəliklərdən bolsun; adimi kəprək boləoğanlardən kəprək, adimi azrak boləoğanlardən azrak elinglər; hər bir kəbilə özigə təksim kəlioğan miras kə əsasən xəhərlərdən bəzilərinə elip Lawiyləroğa təksim kəlip bərsun. **9** Pərwərdigar Musağa söz kəlip mundaq dedi: — **10** Sən Israilləroğa mundaq dəgin: «Silər İordan daryasından etüp Kanaan zeminioğa kərginənglərdə, **11** tasadipiylikdən adəm öltürüp qoyəoğanlarınə panahlinixi üçün kəqip beriwelioxioğa bərnəqqə xəhər tallap bəkitənglər. **12** Xundak kəlioğanda bu xəhərlər adəm öltürgüqi taki jəmət əldidə sorakqə tartiloquqə, kəsəkərnəng öltürüp qoyuxidin panahlinidioğan xəhərlər bolidu. **13** Silər bəkitkən bu xəhərlər silərgə panahlinidioğan altə xəhər bolidu. **14** Panahlik xəhiri üçün İordan daryasining kün qikix tərəpidə üç xəhər, Kanaan zeminidimi üç xəhərnə ayrip qoyunglər. **15** Bu altə xəhər Israillər, yat əldəkilər wə ularning arisida ariləxip olturoğan musapirlər üçün panahlik xəhərləri bolsun; tasadipiylikdən adəm öltürüp qoyəoğan hər bir kixi xu yərlərgə kəqixkə bolidu. **16** — Əgər biraw təmür əswab bilən urup adəm öltürüp qoyəoğan bolsa, u kəstən adəm öltürgən kətil bolidu; kəstən adəm öltürgüqi jəzmən öltürülüxi kərak. **17** Əgər biraw kə kol kətürüp adəm öltürgüdək tax bilən urup adəm öltürüp qoyəoğan bolsa, u kəstən adəm öltürgən kətil bolidu; kəstən adəm öltürgüqi jəzmən öltürülüxi kərak. **18** Əgər biraw adəm öltürgüdək kaltək bilən urup adəm öltürüp qoyəoğan bolsa, u kəstən adəm öltürgən kətil bolidu; kəstən adəm öltürgüqi jəzmən öltürülüxi kərak. **19** Kən kəsə aloquqi kixi xu kətilni öltürsun; u kətilni uqratkən yeridə öltürsun. **20** Əgər

biraw eqmənlik bilən bərsini ittərip yikitiwətip yəki məküp turup bərnə əstəp öltürüp qoyəoğan bolsa, **21** yəki eqəkixip muxt bilən urup öltürüp qoyəoğan bolsa, adəm uroquqi jəzmən öltürülüxi kərak, qünkü u kətil bolidu; kən kəsə aloquqi kixi kətilni uqrəoğan yərdə öltürüwətsun. **22** Ləkin u adəmnəng eqi yok, tasadipiy ittəripwətip yəki məksətsizlə bərnə əstəp, **23** yəki adəm öltürgüdək hərəkəndək bərnə adəmnə kərməy etip səlöp, adəm öltürüp qoyəoğan bolsa, uning əslidə uningə qə qərkəndək eqi bolmisa, uningə ziyanəklik kəlix niyitimi bolmisa; **24** bundək əlwəldə, jəmət xu kənən-həkümlərgə əsasən adəm öltürgüqi bilən kən kəsə aloquqi otturidə kəsə kəlsun. **25** Jəmətə tasadipiy adəm öltürüp qoyəoquqini kən kəsə aloquqi kixining kəlidən jəzmən kətküzəwətsun; ular uni kəqip bəriwəloğan panahlik xəhərigə [aman-esən] kəyturup bərsun; andin mukəddəs may bilən məsihləngən bax kəhin ölüp kətküqə u xu xəhərdə tursun. **26** Ləkin tasadipiylikdən adəm öltürüp qoyəoğan kixi əgər kəqip bəriwəloğan panahlik xəhərinə təwəsindən qikip kətkən bolsa, **27** xundək kən kəsə aloquqi kixi uni panahlik xəhərinə pasillirine sirtidə uqrətip kəlip öltürüwətkən bolsa, undək kən kəsə aloquqi kən kətkix gunahini tartmaydu; **28** qünkü tasadipiylikdən adəm öltürüp qoyəoğan kixi əslidə bax kəhin ölüp kətküqə panahlik xəhəridə turuxi kərak idi; bax kəhin ölüp kətkəndən keyin öz təwəlikə boləoğan zeminə kəytəp barsə bolidu. **29** — Bular silər turuxluk həmmə yərdə əwladmu-əwlad kənən-bəlgilimlər bolsun. **30** Bərkə bərsini öltürgən kətilni bolsa, bərnəqqə guwəhqinəng guwəhlikidin keyin andin öltürüxkə bolidu; ləkin pəkət bərlə guwəhqinəng guwəhlikə bolsa, u uni öltürüxning səwəbi bolmaydu. **31** Əlüməgə ləyik gunəh etküzənglərgə, yəni kəstən adəm öltürgənlər üçün silər qərkəndək tələm pulini kət'iy kəbul kəlmənglər; undək kixi jəzmən öltürülüxi kərak. **32** Xuningdək panahlik xəhərgə kəqip bəriwəloğan kixi üçün bax kəhin ölüp kətkətin ilgiri öz yərigə kəytəp kəliwəlixioğa qərkəndək tələm pulini kət'iy kəbul kəlmənglər. **33** Xundək kəlsənglər, əzünglər turoğan zeminni buləoğan bolmaysilər, qünkü kən zeminni buləoqudu; zemində təkülgən kənoğa dəl xu kənni təkəkən kixining öz kənindən bərkə qərkəndək kafərat kəltürüxkə bolmaydu. **34** Əzünglər olturoğan zeminni, yəni Mən Əzüm məkən kəlioğan zeminni buləojəmənglər; qünkü Mən Pərwərdigar Israillər arisidə məkən tutkəquidurmən.

36 Yüsüp əwladlırining jəmətliridin Manassəhnəng nəwrisi, Makirning oğlu Gileadning əwladlırining jəmət bəxləkləri Musa wə Israillərnəng kətiləri boləoğan əmirlərnəng əldioğa kəlip mundaq dedi: — **2** «Pərwərdigar ilgiri oqəjəmoğa qək taxlap zeminni İsrail həlkigə miras kəlip təksim kəlip bərxini buyruəoğan; oqəjəmmə Pərwərdigərnəng kərinədximiz Zəlofihadning mirasini uning kəzliroğa təksim kəlip bərxin təoprisidiki buyruqinimi əloğan. **3** Ləkin, ular Israillərnəng bərkə kəbilisidikilərgə yatlik bolup kətsə, ularning mirasimu ata-bəwəlimizning mirasidin qikip ularning ərlirine kəbilisining mirasioğa kəxulup kətidu; undək boləoğanda biz qək taxlap erixkən miras tügəydu. **4** Israillərnəng «azadlik yili» kəlgəndə ularning mirasi ularning

ərlirining kəbilisining mirasioğa qoxulup ketidu; bundak bolqanda ularning mirasi bizning ata-bowilirimizning mirasidin elip ketilidu». **5** Musa Pərwərdigarning səzi boyiqə Israillaroğa səz kəlip mundaq əmr kəlip: — Yüsüp kəbilisidikilər tooqra eytidu. **6** Zəlofiħadning kəzliri tooqrisida Pərwərdigarning buyruqini mundaq: «Ular əzliri halioqan ərgə yatlık bolsa boluweridu, ləkin əz jəməti, əz ata kəbilisidin bolqan birigə yatlık boluxi kərək. **7** Xundaq bolqanda Israillarning mirasi bir kəbilidin yənə bir kəbiligə yetkilip kətməydu; Israillarning hərbiəri əz ata-bowilirining kəbilisining mirasini qing tutup qoyup bərməsliki kərək. **8** Israillarning hərbiəri əz ata-bowilirining mirasini igiləx üqün Israil kəbililiridin mirasqa warislik qəloqan hərbiər kəz-ayal əz ata-bowilirining kəbilisidin bolqan birsigə yatlık boluxi kərək. **9** Muxundaq bolqanda, Israillarning mirasi bir kəbilidin yənə bir kəbiligə yetkilip kətməydu; qünki Israil kəbililiri əz mirasini qolidin bərməsliki kərək, — dedi. **10** Pərwərdigar Musaoğa qandaq əmr qəloqan bolsa, Zəlofiħadning kəzlimu xundaq kəldi. **11** Zəlofiħadning kəzlidiridin Maħlah, Tirzah, Hoqlah, Milkah wə Noahlar əz taqilirining oqullirioğa yatlık boldi. **12** Ular Yüsüpning oqqli Manassəhning əwladlirining jəmətidikilərgə yatlık boldi; ularning mirasi yənəla atisining kəbilisi iqidə qəldi. **13** Bular Pərwərdigar Yerihoning udulida, İordan dəyasining boyidiki Moab tüzlənglikliridə Musaning wasitisi bilən Israillaroğa buyruqan əmrlər wə həkümlərdur.

1 Təwəndə hatirilangini Musaning Iordan daryasining xərkiy tərpidiki Paran bilən Tofəl, Laban, Hazirot, Di-Zahabning otturida, yəni Sufning udlulidiki qəltüzənglikdə, pütkül İsrailoğa eytkən səzliridur: — **2** Hərəb teoqidin qikiş, Seir teoqining yoli bilən Kadəx-barneağa barojuqə jəmiy on bir künlük yol idi. **3** Həlbuki, Musa bu barlik səzlərni Pərwərdigarning ularni dəp ezigə tapilioqini boyiqə İsraillərğa eytkən waqti kəriqini yili, on birini ayninq birini küni boldi; **4** bu waqit Musa Həxbonni paytəht kılqan Amoriylarning padixahi Siħonni wə Axtarot wə Ədrəyni paytəht kılqan Baxanning padixahi Ognı məoqlup kılqandın keyinki məzgil idi. **5** Xuning bilən Iordan daryasining xərkiy tərpidiki Moab zeminiḡda Musa [pəyoəməyar] bu kanun-təlimni xərləxkə baxlap, mundaq dedi: — **6** «Pərwərdigar Hudayimiz Hərəb teoqida bizgə sөz kiliр: — «Silərning muxu taq ətrapida turoqan waqtinglar yetərlik boldi; 7 əmdi burulup səpərgə atlinip, Amoriylar turuwatqan egizlikkə wə uningə qəyin boləqan barlik jaylarğa, jümlidin Arabah tüzənglikigə, taqlıqlarğa, oymanlıqkə, jənubkə, dengiz boylırioğa, uluq dərya, yəni Əfrat daryasioqıqə Kənaaniylarning zeminiqə həm Liwan zeminiqə beringlar. **8** Məna, Mən xu zeminni silərning aldinglarğa koydum; kiringlar, Pərwərdigar ata-bowilinglarğa, yəni İbrahim, İshak, Yaqup wə ularning əwladlırioğa: «Silərgə berimən» dəp kəsəm kılqan zeminni igilənglar» — deqanıdi. **9** Xunga Mən xu qaoqda silərgə: — «Mən yükinglarnı yaloquz kətürəlməymən. **10** Pərwərdigar Hudayinglar silərni kəpəytti; manə, бүgün silər asmandiki yultuzlardək nuroqunsilər. **11** Ata-bowanglarning Hudasi boləqan Pərwərdigar dərwaqə silərni həzirəqidin yənə ming həssə kəpəytkəy, xundakla wədə kıləqinidək silərgə bəht-bərikət ata kıləqay! **12** Ləkin mən əzüm yaloquz kəndəkmə silərning japaliringlarni, yükinglarni wə talax-tartixinglarni kətürəlməymən? **13** Əzünglar üqün hərkəysi kəbililiringlardin danixmən, yorutuloqan mətəwərlərni tallanglar, mən ularni üstüinglərgə yolbaşqi kiliḡmən» — dedim. **14** Silər bolsanglar mənə: — «Səning eytkining yaxhi gəp boldi», dedinglar. **15** Xuning bilən mən kəbililiringlardin munəwwər adəmlərni, yəni danixmən kəpə mətəwər adəmlərni tallap, üstüinglərgə yolbaşqi kiliḡ, mingbexi, yüzbexi, əllikbexi wə onbexi kiliр təyinləp, kəbililiringlar üqün hərhil əməllərni tutuxkə tiklidim. **16** Xu qaoqda mən arənglardiki sorakqılarğa: «Kerindaxlıringlar arisidiki ərz-dəwələri soranglar, kərindax bilən kərindaxning otturida wə puqraying bilən qoxna olturoqan yaka yurtluqlar otturida adil həküm qikiqinglar; **17** həküm qikəroqanda heqkəndək kixining yüz-hatirisini kilmanglar; mayli kiqik bolsun, qong bolsun silər həmmisininglə ixlini soranglar. Silər insanlarning səlitudin qorkmaslıqinglar kərek, qunki muxu həküm qikirix ixi Hudağa təwə ixtur. Silərgə təs qüxidioqan ix bolsa, məninq aldiməqə elip kelinglar, mən uni anglaymən» — dedim. **18** Əyni qaoqda mən kiliḡxə kərek boləqan barlik ixlar toqruluq tapilioḡmən. **19** Biz Pərwərdigar Hudayimiz bizgə buyruoqandək Hərəbtini

qikip, Amoriylarning taqlikiqja barduk wə silər xu yoldiki bipayan, dəlxətlik qəlni kərdunglar; biz uning həmmisidin etüp, Qadəx-Barneaqa kəldük. **20** Wə mən silərgə: — «Silər Pərwərdigar Hudayimiz bizgə ata kilidion, Amoriylarning teoqiqa yetip kəldük. **21** Mana, Pərwərdigar Hudayinglar bu zeminni aldinglaroqa koydi; ata-bowanglarning Hudasi Pərwərdigar silərgə eytkəndək, xu yərgə qikip uni igilanglar; kormanglar, heq hədukmanglar» — dedim. **22** Xuning bilən silər həmminglar yenimoqa kelip manga: — «Biz zeminəqa kirixtin ilgiri aldin adəmlərni əwəyəyli; ular biz üçün u yərnə kəzətip, qikiximiz kərak boləqan yol wə biz uqraydioqan xəhərlər toqruluk həwər yətküzsun» — dedinglar. **23** Bu ix nəzirimgə muwəpik kərinüp, mən aranglardin on ikki adəmnə, yəni hərəkəysi kəbilidin birdin adəmnə tallidim. **24** Ular yoloqa atlinip taşka berip, Əxkol jiləqisioqa quxüp u yərnə təxkürüp kəruxti. **25** Ular kəllirioqa xu zemindiki mewilərdin elip bizgə kəltürdi wə məlumət berip: «Pərwərdigar Hudayimiz bizgə təkdim kiləqan bu zemin yaxxidur» — dedi. **26** Həlbuki, silər zeminəqa qikixka unimidinglar, Pərwərdigar Hudayinglarning əmrigə kərxə qikip Uningəqa asiylik qildinglar. **27** Wə əz qədiringlarda kəqxəp: «Pərwərdigar bizgə əq boləqanqilidin bizni Amoriylarning kolioqa tapxurup həlak kilix üçün Misir zeminidin qikəroqan. **28** Əmđi biz nəgə bəaramiz? Qünki kərinədxlirimiz: «Xu yərdiki adəmlər bizdin qong həm egiz bir həlk ikən; ularning xəhərliri intayin qong, sepilliri asmanəqa təkixidikən; uning üstigə biz xu yərdə Anakiyların baykiduk», dəp kənglimizni parəkəndə kiliwətti» — dedinglar. **29** Xunga mən silərgə: «Kərkəmgəlar, ularning aldidə dəkkə-dükkigə qixmənglar; **30** silərnəng aldinglarda məngidion Pərwərdigar Hudayinglar Misir zeminidə kəz aldinglarda bərlək kiləqanliridək silər üçün jəng kilidu; **31** silər yənə qel-bayawandimu bərlək mənəqan yolliringlelarda muxu yərgə yetip kəlgüqə insan əz oqlini kuqikidə kətürginidək Pərwərdigar Hudayinglarningmu silərnə kətürginini kərdunglar. **32** Xuningdək gərqə U yənə kəqidə otta, kündüzdə bulut iqidə silərnəng aldinglarda mənəp, bargəh tikküdək yərlərnə izdəp tēpəx üçün yürgən bolsimu, bu ixtə Pərwərdigar Hudayinglarəqa ixənmidinglar. **34** Pərwərdigar bu səzlərnə kiləqan əwazinglərnə anglap əzəpəlinip: **35** «Bu rəzil dəwərdikərlərdin həqbir adəmə hərəkəndək yol bilən Mən ata-bowilirioqa təkdim kilixni kəsəm kiləqan bu yaxhi zeminni kərgütqi bolmaydu! **36** Pəkət Yəfunnəhning oqlı Kaləb püttün kəlbə bilən Pərwərdigarəqa əgəxəqəqə, xula zeminni kəridu wə u əz puti bilən kəzip qikəqan bərlək yərnə uningəqa wə uning balilirioqa bərimə» — dəp kəsəm kildi. **37** Xu qəqdə Pərwərdigar silərnəng səwəbinglərdin mənədimmu əqlekəndi wə: «Sənmu xu yərgə kərgütqi bolmayəsən. **38** qilin aldingdə hizməttə turuwatqan Nunning oqlı Yəxua kirəlaydu. Uni kiqləndüring, qünki u İsrailərnə uningəqa miras kilduridu. **39** Xuningdək silərnəng: «Ular [dixmənlərnə] oljisi bolup qəlidu» degən kikiq baliliringlar, yəni bügünki kündə yaxhi-yamənni pərk etəlməyēdioqan baliliringlar bolsa, kiridu; Mən u yərnə ularəqa ata kilimən wə ular uni igiləydu. **40** Lekin

silər bolsanglar, burulup Kızıl Dengizə barıdıoan yol bilən qəl-bayawanoğa qayttınglar» — dedi. **41** Xu qaoqda silər manga jawab berip: «Biz dərwəyə Pərwərdigar aldida gunah sadir kilduk. Xuning üqün biz hazır Pərwərdigar Hudayimiz bizgə kiloan barlık əmri boyiqə jəng kiloili qikimiz» — dedinglar. Xuning bilən silərnəg hərbinglar ez beximqilik kilip koral-yaraklırlıgarni esip, taqqa qikmaqı boldunglar. **42** Lekin Pərwərdigar manga: Ularoğa: — «Qikmanglar, jəng kilmanglar, qünki Mən aranglarda əməsmən; silər qokum düxmənlinglar aldida məqlup bolisilər», degin, dedi. **43** Mən silərgə söz kildim, lekin silər kulək salmidınglar, bəlki Pərwərdigarnıg səzigə karxi qikip asiylık kilip, ez beximqilik kilip taqqa qiktinglar. **44** Lekin taqda turojan Amoriylar silərgə karxi atlinip, bir top hərılərdək silərnı takı Hormañoqıqə koqlap, Seirda silərnı kiliqlap əltürdi. **45** Silər kaytip kelip Pərwərdigar aldida yioqazər kətürdünglar, əmma Pərwərdigar pəryadinglarnı anglimidi, yə uninoğa kulək salmıdi. **46** Xuning bilən silər Qadəxtə nuroqun künlər turup kəldinglar — silər qanqə künlər xu yərdə turdunglar!

2 Andin biz burulup, Pərwərdigar manga eytkəndək Kızıl dengizə barıdıoan yol bilən səpərgə atlandıq; biz nuroqun künlər Seir teoqi ətrapıda aylinip yürduk. **2** Pərwərdigar manga söz kilip: — **3** «Silərnəg muxu taqni aylinip turojan waqtinglar yetərlik boldi; əmdi ximal tərəpkə burulunglar. **4** Həlkəkə: — Silər Seirda turuwatqan kerindixinglar əsawlarınıg qəgrisidin etıdıoan boldunglar; ular silərdin kərkidü, xunga bək ehtiyat kilip, **5** ularoğa jəng koqojımanğlar; qünki mən silərgə ularnıg zeminidin hətta tapanqilik yərnımu bərməymən; qünki Seir teoqini əsawoğa miras kilip bərdim. **6** Silər ularoğa pul tələp ozuk-tülük setiwelinglar, pul tələp su setiwelinglar. **7** Qünki Pərwərdigar Hudayinglar kolunglardiki barlık əjirni bərikətləp kəlgən; U silərnıg bu bipayan qəl-bayawandin mengip etüwatqınınglarda həmmını bildi; Pərwərdigar Hudayinglar bu kirik yil silər bilən billə boldi; həq nərsidin kəm bolmidınglar» — dedi. **8** Xuning bilən biz Seirda turuwatqan kerındaxlırmız əsawlarınıg zeminidin wə Arabah tüzlänglikidin, xundakla Elat wə Ezion-Gəbərdin etüp, burulup Moabniki qəl-bayawan yoli bilən mangduk. **9** Pərwərdigar manga: «Moabılarnı awarə kilmanglar yaki ularoğa jəng koqojımanğlar; qünki Mən ularnıg zeminini silərgə miras kilip bərməymən; qünki Mən Ar xəhər-zeminini Lutning əwladlırioğa miras kilip bərdim» — dedi **10** (Əmiylər əslidə xu yərdə turatti; ular Anakiylaroğa ohxax küqlük, sani kəp, egiz boyluk bir həlk idi. **11** Ular Anakiylardək «gigantlar» dəp hesablinidu; lekin Moabılər ularnı «Əmiylər» dəp ataydu. **12** Seirda əslidə Həriylər turatti; lekin əsawlar Həriylərnı zeminidin həydiwetip, ularnı yokitip ornioğa olturaklaxtı — huddi Israillər Mənkı Pərwərdigar ularoğa təkdım kiloan, ularnıg təwəliki boləjan zeminəgə kiloqinioğa ohxax). **13** [Pərwərdigar:] «Əmdi hazır ornunglardin turup Zərad əkinidin etünglar» dedi. Buni anglap biz Zərad əkinidin etük. **14** Qadəx-Barneadin ayrılıp Zərad əkinidin etküqə boləjan künlər ottuz səkkiz yil boldi; bu dəl huddi Pərwərdigar ularoğa kəsəm kiloqinidək, u dəwrdiki

jəngqilər bargahın pütünləy yokitiloquə boləjan arilikti wəqit idi. **15** Dərwəyə Pərwərdigarnıg kəli ularnı bargahın yokitip tügətküqə ularnı həlak kilixkə karxi qikkanıdi. **16** Wə xundək boldiki, xu jəngqilər əlöp həlk arisidin pütünləy tügigəndin keyin, **17** Pərwərdigar manga söz kilip: — **18** «Silər bügün Moabning, yəni Arning qəgrisidin etisilər. **19** Xuning bilən silər Ammoniylaroğa yəkın kelisilər; əmma ularnı awarə kilmanglar yaki ularoğa jəng koqojımanğlar; qünki Mən Ammoniylarnıg zeminini silərgə miras kilip bərməymən; qünki Mən uni Lutning əwladlırioğa miras kilip bərdim» — dedi. **20** (bu zeminmu «gigantların zeminı» hesablinidu; qünki ilgiri gigantlar xu yərdə turoqanıdi; Ammoniylar ularnı «Zamzumlar» dəp ataydu. **21** Ular Anakiylaroğa ohxax küqlük, sani kəp, egiz boyluk bir həlk idi. Pərwərdigar ularnı [Ammoniylarnıg] aldida yokitixi bilən [Ammoniylar] ularnı zeminidin məhrum kilip, ularnıg ornioğa olturaklaxkanıdi. **22** Pərwərdigar Seirda turojan əsawlar üqünmu ohxax ix kildi, ularnıg aldidin Həriylərnı yokatti; xuning bilən əsawlar ularnı zeminidin məhrum kilip, bügünə kədər ularnıg ornioğa olturaklaxkanıdi. **23** Wə Gaza xəhriqigə kənt-kixlaklarda olturaklaxqan awwiylarnı bolsa, Kaftordin qikqan Kaftoriylar yokitip, ularnıg ornioğa olturaklaxtı). **24** — «Əmdi ornunglardin koqojilinglar, səpiringlaroğa qikqinglar; Arnon dəryasidin etünglar; mana, Mən Həxbonning padixahı Amoriy Sihonni wə unıg zemininimu kolunglaroğa tapxurdum; ixni baxlanglar, zeminni igiləxkə, unıg bilən jəng kilixkə qikqinglar; **25** Mən bügündin baxlap silərnıg kərkunqunglar wə wəlxitinglarnı pütkül asman astidiki həlkələr üstigə quxürimən; ular silərnəg həwiringlarnı anglap silərnıg tüpəyilinglardin titrəp dəkkə-dökkigə quxıdu». **26** Xu qaoqda mən Həxbonning padixahı Sihonəgə Kədəmot qəlidin əlqilərnı əwətip, tinqlik salını yollap: — **27** «Bizning zeminıngdin etüximizgə yol koqoyaysən; ongoğa, soloğa burulmay, pəkətlə yoldin qikmay mangimiz. **28** Sən manga ozuk-tülükni puləgə setip berisən, suni puləgə setip berisən; biz pəkətlə piyədə mengip etimiz, halas. **29** Seirda turuwatqan əsawlar, Arda turuwatqan Moabiylər bizgə muamilə kiloqandək sənmu biz İordan dəryasidin etüp, Pərwərdigar Hudayimiz bizgə təkdım kilidıoan zeminəgə kirgüqə xundək muamilə kiloqaysən» — dedim. **30** Lekin Həxbonning padixahı Sihonning bizning yərdin etüximizgə yol koqoyası yok idi; qünki Pərwərdigar Hudayinglar uni silərnıg kolunglaroğa tapxurux üqün unıg roh-qəlbını kattik, kənglini jəhil kiliwətkən (bügünki əhwal dərwəyə xundək). **31** Pərwərdigar manga: «Mana, Mən aldinglarda Sihonni wə unıg zeminini silərgə tapxuruxkə baxlıdim; ixni baxlanglar, unıg zeminini igiləx üqün uni ixəqəl kilixkə kirixinglar» — dedi. **32** Sihon dərwəyə əzi wə barlık həlkı biz bilən kərxilixix üqün jəng kilixkə Yəhəzoğa qikti. **33** Lekin Pərwərdigar Hudayimiz uni bizning aldimizda kolimizoğa tapxurdi; biz unıg əzini, oquillirini wə barlık həlkını urup məqlup kilduk. **34** Xu qaoqda biz unıg barlık xəhərlirini ixəqəl kilip ularnı pütünləy həlak kilduk; ulardiki barlık ərəkək, kiz-ayal wə balılarnı birinimu koymay yokattuk; ulardin

heqkaysisini tirik qoymiduk. **35** Biz pəket əzlimiz üçün qarwa mallarini və ixoal qilojan xəhərlərdin olja ojanıymət alduk. **36** Arnon dəryasi boyidiki Aroardin wə xu yərdiki jiloidiki xəhərdin tartip Gileadkiqə heqkandək xəhər bizgə tənq keləlmidi; Pərwərdigar Hudaıymiz bizning aldimizda həmmisini məqlubiyətkə uqrattı. **37** Həlbuki, silər Ammoniyaların zeminoja, qeğrisi boləqan pütkül Yabbok wadisiqə, taqdiki xəhərlərgə yaqi Pərwərdigar Hudaıymiz bizgə mən'i qilojan hərəkəysi yərgə yekinlaxmidinglar.

3 Andin biz burulup, Baxanoja baridojan yol bilən qikip mangduk; Baxanning padixahı Og wə barlik həlki bizgə karxi jəng kilixkə ədrəyqə qikti. **2** Pərwərdigar manga: «Uningdin qorqmiojin; qünki Mən uni, uning həlki wə zeminini qolungəja tapxurdum; Həxbonda turojan Amoriylarning padixahı Sihonni nemə qilojan bolsa, unimu xundək kilisan» — dedi. **3** Pərwərdigar Hudaıymiz dərwəkə Baxanning padixahı Ognı wə barlik həlkini qolimizəja tapxurdi; biz uningəja hujum kilip ulardin heqkimni qaldurmay qirduk. **4** Xu wəqıtta biz uning barlik xəhərlərini ixoal qilduk; biz uning xəhərlərdin igilimigən birsimu kəlmidi. Bular Baxandiki Ogning padixahlığı, yəni pütkül Argob rayoni bolup, jəmiy atmix xəhər idi. **5** Bu xəhərlərnin həmmisi egiz sepillar wə baldaqlik kowukliri bilən mətəhkəm kilinojanidi; ularəja qaraxlik yeza-kəntlər intayin kəp idi. **6** Biz ularni Həxbonning padixahı Sihonni qilojinimizdək təltəküs yəqattuk — Barlik xəhərlər, ərlər, ayal-balilarnı qoymay həmmisini təltəküs yəqattuk. **7** Biz pəket əzlimiz üçün barlik qarwa-mallarnı wə xəhərlərdin olja ojanıymət alduk. **8** Xu qaojda biz İordan dəryasining xərək tərpidə turuxluk Amoriylarning ikki padixahining qolidin zeminini, yəni Arnon dəryasidin Hərmon teojojqə boləqan zeminini tartiwalduk **9** (Hərmon teojoji Zidoniylar «Sirion», Amoriylar «Senir» dəp ataydu); **10** Biz yənə tüzlənqlikti barlik xəhərlər, pütkül Gilead wə Baxan padixahı ogning padixahlıqdiki Salikah wə ədrəy xəhərlirigə, Baxanning barlik zeminini igiliduk **11** (xu qaojda gigantlarning qaldıqidin pəket Baxanning padixahı Og qəlojanidi; uning kariwiti təmürdin yasəlojanidi; mana, u Ammoniyaların Rəbbah xəhridə saqliniwatmamdu? Uning uzunluğu tokkuz gəz, kəngliki tət gəz. «Gəz» — adətiki adəmnin jəyniki əlqəm kilinojan). **12** Biz xu qaojda igiləqan zemin mundaq: — Arnon dəryasi yənidiki Aroar xəhridin tartip, Gilead taqlıqının yerimini wə uningdiki xəhərlərni Rubən wə Gad qəbilisidikilərgə təkdım qildim; **13** Gileadning qəlojan zemini wə Og padixahning zemini boləqan pütkül Baxanni mən Manassəhning yerim qəbilisigə təkdım qildim (pütkül Argob rayoni, yəni pütkül Baxan «gigantlarning zemini» deyilidu. **14** Manassəhning oqlı Yair pütkül Argob rayonini, yəni Baxanni Gəxuriylar wə Maakatiylarning qeğrisiojqə igiləqan wə uni əz ismi bilən «Həwot-Yair» dəp atiojan. Bügüngə qədər u xundək atalmakta). **15** Gileadin bolsa mən Makiroja təkdım qildim. **16** Rubəndikilər wə Gədtikilərgə mən Gileadın Arnon dəryasiojqə (wadining otturisi qəgra idi), xundəkla Ammoniyaların qeğrasi boləqan Yabbok dəryasiojqə boləqan zeminini təkdım qildim; **17** yənə Pisgah taqlıqı

astida yatqan Arabah tüzlənqliki (taqlıq tüzlənqlikning xərkiy tərpidə) wə İordan dəryasining Kinnərat kəlidin tartip Tuz dəniziojqə boləqan qismini ularəja qəgra kilip bərdim. **18** Mən xu qaojda silərgə: — Pərwərdigar Hudaıylar əzüqlərnin təəlluqatıqlar bolsun dəp igilixinglar üçün bu zeminni silərgə ata qilojan; aranglardiki jəngqilər jənggə təyyarlinip qorəlanəqan həlde kərinədxilərləqan boləqan İsrailarning əldida dəryadin ətüqlar; **19** Pəket bala-qəkilərləqan wə mal-qərwilərləqan (mal-qərwilərləqan kəplikini bilimən) mən silərgə təksim qilojan xəhərlərdə qəlsun; **20** Pərwərdigar kərinədxilərləqan silərnin aram əloqınlərdək aram bərgüqə, ular Pərwərdigar Hudaıylar İordan dəryasining tərpidə ularəja təkdım qilojan zeminni igiləqə ular bilən birgə [jəng kiləqlar]; andin silər hər biringlar mən silərgə təksim qilojan əz təəlluqatıqlarəja qaytisilə» — dəp tapiliojanmən. **21** Xu qaojdımu mən Yəxəuəja: «Sən Pərwərdigar Hudaıylarınin muxu ikki padixahkə qilojanlirining həmmisini əz kəzüq bilən kərdüq; Pərwərdigar sən baridojan yərdiki padixahlıqlarnimu xuningəja əhxəz qilidu. **22** Silər ulardin qorqmanglar; qünki Pərwərdigar Hudaıylar əzi silər üçün jəng qilidu» — dəp tapiliojanmən. **23** Xu qaojda mən Pərwərdigardin ətünüp: — **24** «İ Rəb Pərwərdigar, Sən Əz kulungəja Əz uluqluqung wə küqlük qolungni ayan kilixkə kirixting; qünki məyli əsmənlərdə yaqi zeminda bolsun Səning qilojanlırinqəja wə küq-kudritinqə tənq kəlgüdək xundək ilah bərmu? **25** Səndin ətünümənki, mən İordan dəryasidin ətüp, xu yərdiki yəxsi zeminni — Xu yəxsi taqlıqni wə Liwanni kərixkə nesip qilojəysən», — dedim. **26** Ləkin Pərwərdigar silərnin səwəbinglar tūpəylidin manga qəzəplənip iltijayiməja kulək salmıdi, bəlkı manga: «Bəldi, bəs! Bu ixni əldimda ikkinəji tiləja əloquqı bolma. **27** Sən Pisgahning qəkkisioja qikip bəxingni kətürüp, əz kəzüq bilən məqrıbka, ximaləja, jənubkə wə məxrıkkə tikilip qara; qünki sən muxu İordan dəryasidin ətməysən. **28** Yəxəuəja wəzıpin tapiliojin, uni rıqəbtəndürüp yürəklik qıl; qünki u bu həlkning əldidin ətüp sən kəridiojan xu zeminoja ularni igə qilojuzidu» — dedi. **29** Xuning bilən biz Bəyt-Peorning udulidiki wadida turup qalduk.

4 — Əmdi, i İsrail, mən silərgə əqitidiojan muxu bəqlilimilərgə həm həkümərgə kulək seləqlar; ularəja əməl qilsəqlar həyatlik tapisilər wə xundəkla ata-bəwıllərləqanin Hudaı Pərwərdigar silərgə təksim qilidiojan zeminoja kirip uni igiləysilər. **2** Mən silərgə tapxuridiojan Pərwərdigar Hudaıylarınin muxu əmrlirigə əməl kilixinglar üçün, mən silərgə əmr qilojan səzgə heqnəmini qəxmanglar həmdə uningdin heqnəmini qikiriwətməqlar. **3** Silər əz kəzırləqlar bilən Pərwərdigarning Baal-Peorning tūpəylidin qilojan ixlirini kərgənsilər; qünki Baal-Peorəja əğəxənərnin həmmisini Pərwərdigar Hudaıylar aranglardin yəqattı; **4** Ləkin Pərwərdigar Hudaıylarəja qıng bəqlənojanlardin hər biringlar bügüngə qədər həyat turuwətisilər. **5** Mana, mən Pərwərdigar Hudaıym mənə əmr qilojandək, kirip igiləyiojan zeminda turojanda ularəja əməl qilsun dəp silərgə bəqlilimə həm həküməlnəni əqəttim. **6** Silər ularni qıng tutup əməl

kilinglar; qünki xundak kilsanglar bu hëkümlëning hëmmisini angliqan hëlkëlarning këz aldida silërnin dana wë yorutuloqan bir hëlkë ikënlilinglar ispatlinidu; ular dërwëkë: «Bu uluq ël dërhëkëkëat dana hëm yorutuloqan bir hëlkë ikë» — dëydu. 7 Qünki Përwërdigar Hudayimizning bizning Uningoq nida këlqan hërbir tilëklirimizdë bizgë yëkin turoqinidëk, ëzigë yëkin turoqan bir Hudasi bolqan bizgë ohxax baxkë bir uluq ël barmu? 8 Mën aldinqlaroqë qoyqan muxu pütkül qanundikidëk adil bëlqilimilër hëm hëkümlërgë igë bolqan silërdëk baxkë bir uluq ël barmu? 9 Öz këzünglar bilën kërgën ixlarni untumaslikinglar, hëttä ömrünglarning barlik künliridä këlbinglardin qikarmaslikinglar üqün ëzinglaroqë ehëtiyat kilinglar wë ihlaslik bilën këlbinglarni [ezixtin] saqlanglar; xuningdëk silër kërgininglarni baliliringlaroqë wë baliliringlarning balilirioqë yatküzünglar; 10 Silër Hërëb teojidä Përwërdigar Hudayinglarning aldida turoqan küni Përwërdigar manga: «Hëlkni Mening sëlzirimni anglix üqün yenimoqë yioqkin; xuning bilën ular sëlzirimni ëginip, yër yüzidiki barlik künliridë Mëndin äyminidu wë balilirioqë ëgitidu» — dëgënidä. 11 Silër yëkin kelip taqning tüwidë turdungal; bu taqning oti asmanlarning baqirioqë keyüp yëtti, hëmdä karangoquluk, bulutlar wë sür taqni kaplidi; 12 Përwërdigar otning otturisidin silërgë sëz kildi; silër sëlzlërnin sadasini anglinglar, lekin hëq xëkilni kërmidinglar; silër pëkët bir awazni anglingdinqar. 13 Wë U xu qaoqda silërgë ömr këlqan ähdisini, yëni «on ömr»ni ayan kildi wë ularni ikki tax tahtay üstigë pütti. 14 Wë xu qaoqda Përwërdigar manga ömr këlip, silër dëryadin ëtüp igiläydiqan zeminda ularni ularoqë ämël kilinglar üqün silërgë bëlqilimilër hëm hëkümlarni ëgitixni tapilidi. 15 Özünglaroqë nahäyiti ehëtiyat kilinglarki (qünki Përwërdigar Hërëb teojidä ot otturisidin silërgë sëz këlqanda hëqkandëk xëkilni kërmigënsilër), 16 ëzünglarni buloqap, mëyli ërkëk yaki ayal süritidä, mëyli yër yüzidiki hërkandëk haywan yaki asmanda uqidiqan hërkandëk qux bolsun, mëyli yër yüzidë hërkandëk ömiligüqi haywan yaki yër astidiki sulardiki hërkandëk belik bolsun, ularning süritidë hëqkandëk xëkil-kiyapëttiki oyma butni ëzünglar üqün yasimanglar, 19 yaki xuningdëk, bëxinglarni këtürüp asmanlaroqë karap, quyax, ayt, yutuzlar, yëni pütkül samawi qoxunni kërüp, kënglünglar mayil bolup ularoqë bax egip kullukioqë kirmënglar; qünki Përwërdigar Hudayinglar bularni pütkül asman astidiki barlik hëlkëlër üqün orunlaxturoqan. 20 Lekin silëni bolsa Përwërdigar Öz mirasi bolqan bir hëlkë boluxunglar üqün «tëmür tawlaw humdani»din, yëni Misirdin elip qikti. 21 Lekin Përwërdigar silërnin wëjänglardin manga qëzëplinip, Përwërdigar Hudayinglar silërgë miras bolux üqün ata kiliqidoqan yaxhi zemin toqrisidä: — «Sën xu yërgë kirixkë Iordan dëryasidin ëtmäysën» dëp kësëm kildi. 22 Xunga mën muxu zeminda ëlüxüm mukërrër; Iordan dëryasidin ëtmäymën; biräq silër bolsanglar uningdin ëtüp xu yaxhi zeminni igiläysilër. 23 Përwërdigar Hudayinglarning silër bilën tüzgën ähdisini untumaslikinglar, xundaklä ëzünglar üqün Përwërdigar Hudayinglar silërgë mën'i këlqan oyma butni yaki hërkandëk nërsining xëkil-

kiyapitini yasimaslikinglar üqün ëzünglaroqë hëzi bolunglar. 24 Qünki Përwërdigar Hudayinglar hëmmi yutkuqi bir ot, wapasizlikkë hësët këlquqi bir Hudadur. 25 Silër përzëntlër, përzëntinglarning përzëntirini kërüp, zeminda uzak wakit turoqandin keyin, birhil xëkil-kiyapëttä bolqan oyma butni yasioqan, xuningdëk Përwërdigar Hudayinglarni rënjitip uning nëziridë rëzil bolqanmi këlip ëzünglarni buloqioqan bolsanglar, 26 mën asman-zeminni üstünglaroqë guwahqi boluxkë qakirimën, silër Iordan dëryasidin ëtüp, igiläydiqan xu zemindin tezlä pütünlay yok kilinisilër; silërnin uningda yaxioqan künliringlar uzun bolmaydu, silër bëlki uningdin pütünlay yok kilinisilër. 27 Përwërdigar silëni barlik hëlkëlër arisioqë tarkëtidu, Përwërdigarning silëni hëydixi bilën silër xu ëllër arisida kiquk bir qalduq bolisilër. 28 Silër xu yërlërdë turup yaoqatqin yaki taxtin yasaloqan, në kërëlmëydiqan, në angliyalmaydiqan, në yemëydiqan, në puralmaydiqan, pëkët insanning qolining yasioqini bolqan ilahlarning kullukida bolisilër. 29 Silër xu yërlërdë Përwërdigar Hudayinglarni izdäysilër; pütün këlbinglar wë pütün jëninglar bilën uni izdisënglar, uni tapisilër. 30 Silër eqir azab-ökübët tartkininglarda, bu ixlarning hëmmisi bëxinglaroqë qüxkandë, silër Përwërdigar Hudayinglaroqë yenip kelisilër wë uning awazioqë kulak salisilër. 31 Qünki Përwërdigar Hudayinglar rëhimdil bir Hudadur; U silëni taxlawëtmëydu, në halak kilmaydu, në ata-bowiliringlar bilën kësëm iqip tüzgën ähdisini hëq untumaydu. 32 Ömdi, silërdin ilgiri, Huda insanni yër yüzidë yaratqan kündin tartip ëtkën künlër toqiruluk sürixtë kilinglar, xundaklä asmanlarning bir qetidin yënä bir qetigiqë sürixtë kilinglarki, muxuningoqë ohxax uluq bir ix bolup bakqanmu? Uningoqë ohxax bir ixni anglap bakqanmu? 33 Silërgë ohxax, Hudaning ot iqidin qikqan awazini anglap tirik qaloqan baxkë bir hëlkë barmu? 34 Përwërdigar Hudayinglar këz aldinqlarda silër üqün Misir zeminda këlqanliridëk, kiyin sinaklar bilën, mëjizilik alamëtölër bilën, karamatölër bilën, urux bilën, küqlük qol hëm uzitiloqan biläk bilën wë dëhxëtklik wëhimilër bilën silërdin baxkë bir hëlkni yat bir ëlnin arisidin qikirip Özigë has kilix üqün kelip urunup bakqanmu? 35 Përwërdigar Hudadur, uningdin baxkë birsi yoktur, dëp bilixinglar üqün silër bu [uluq] ixlarni këruxkë muyësër kilinoqansilër. 36 Silërgë tälüm berix üqün U asmanlardin silërgë Öz awazini anglatti; U yër yüzidë Özining uluq otini kësëtti; silër xu otning otturisidinmu uning awazini anglingdinqar. 37 Uning üstigë, ata-bowiliringlaroqë baqliqian muhëbbiti tüpëylidin hëmdä ularning keyinki äwladlirini tallioqanliqi üqün, U silëni Misirdin xëhsën Özi zor kudriti bilën kutkuzup qikardi; 38 U xuningdëk silërnin aldinqlardin ëzünglardin këp wë küqlük bolqan ëllarni zemindin hëydäp, silëni uningoqë kirgüzüp, uni bügünki kündikidëk silërgë miras kilix üqünmu xundak këlqandur. 39 Xunga bügün xuni bilip koyunglarki wë kënglünglarni xuningoqë bëlünglarki, Përwërdigar yukiridiki asmanlarda bolsun, astidiki yër-zeminda bolsun Hudadur; Uningdin baxkë hëqbiri yoktur. 40 Xuningdëk silërnin wë keyinki balilar-äwladliringlarning ähwali yaxhi bolux üqün,

Pərvərdigar Hudayinglar silərgə ata kiliديوان zeminda künliringlarni uzun, hətta mēnggülik kiliخ üqün mən bügünki künde silərgə tapilawatkan Uning bēlgilimiliri wə əmrlirini tutunglar». **41** Andin Musa Iordan dāryasining xərkiy tərīpidə üq xəhərni ayrip bekitti; **42** məksiti, hēqkandək əq-adawiti bolmay, tasadiپی koxnisini əltürüp koysa, əltürgən kixi xu yərlərgə, yəni xu xəhərlərdin birigə kēqip berip aman-esən kelixtin ibarət idi. **43** Bu xəhərlər bolsa: — Rubənlərnin zeminidin qəl-bayawandiki Bəzər, Gadlarning zeminidin Gileadtiki Ramot, Manassəhlərnin zeminidin Baxandiki Golandin ibarət idi. **44** Musa Israillarning aldioja koyoqan kanun mana təwəndikidək: — **45** (bular bolsa Israillar Misirdin qikkanda Musa [pəyojəmbər] ularoja jakarlioqan agah-guwahlar, bēlgilimilər hām hēkümlərdur; **46** Musa wə Israillar Misirdin qikkanda Amoriylarning Həxbon xəhridə turuxlук padixahı Sihonni əltürgənidi; Musa bu əmrləni Sihonning zeminida, Iordan dāryasining xərک tərīpidə, Bəyt-Peorning udulidiki wadida Israillaroja jakarlioqan. **47** Xu qaojda Israillar [Sihonning] wə Baxanning padixahı Ogning zeminini, yəni Iordan dāryasining kün petix tərīpidiki Amoriylarning ikki padixahining zeminimu igiliganidi; **48** ularning zəmini Arnon dāryasining kirojıkidiki Aroərdin tartip Sion (yəni Hərmon) teojiojə, **49** xundakla Iordan dāryasining xərک tərīpidiki pütkül Arabah tüzlənglik wə Pisgah teojining baorıoja jaylaxkan «Tüzləngliktiki dengiz»ojə idi).

5 Xuning bilən Musa pütkül Israilni qakirip ularoja mundaқ dedi: — «I Israil, mən bügün kulaklırlinglaroja anglitiwatkan bu bēlgilimilərgə hām hēkümlərgə kulak selinglar, ularni əgininglar, ularoja əməl kiliخkə kēngül bēlūnglar! **2** Pərvərdigar Hudaıimiz biz bilən Hərəb teojida əhdə tüzdi. **3** Bu əhdini Pərvərdigar atabowilirimiz bilən tüzgən əməs, bəlki biz bilən, yəni bügünki künde tirik qaloqan bizlər bilən tüzdi. **4** Taojda ot iқida turup Pərvərdigar silər bilən yüz turana sezləxkənidi **5** (xu qaojda silərgə Pərvərdigarning sezkalamini jakarlaw üqün mən silər wə Pərvərdigarning otturısında turoqanidim; silər otning aldidə kōrkup, taojka qikixni halimidinglar). **6** U mundaқ dedi: — «Mən seni Misir zeminidin, yəni «kulluk makani»din qikaroqan Pərvərdigaring Hudadurmən. **7** Sening Məndin baxka hēqkandək ilahing bolmaydu. **8** Sən əzüng üqün mayli yukiridiki asmanda bolsun, mayli təwəndiki zeminda bolsun, yaki yər astidiki sularda bolsun, hērkandək nərsining kiyapitidiki hēqkandək oyma xəkilni yasima; **9** Sən bundək nərsilərgə bax urma yaki ularning kullukıoja kirmə. Qünki Məni Pərvərdigar Hudaying wapasizlikka həsət kılıqıuı Hudadurmən. Məndin nəprətləngənlərnin kəbihliklirini əzlrigə, oqullırioja, hətta nəwrə-qəwrlirigə qüxürimən. **10** Əmma Meni səyidioqan wə əmrlirimni tutidioqanlaroja ming əwladiojə əzgərməs mēhrıbanlık kərsitimən. **11** Pərvərdigar Hudayingning namini kəlaymıkan tiloja alma; qünki kimdəkim namini kəlaymıkan tiloja alsa, Pərvərdigar uni gunahkar hesablimay kəlmaydu. **12** Pərvərdigar Hudaying sanga əmr kıləjandək xabat künini mukəddəs dəp bilip tut, xuningə əməl kıl. **13** Altə kün ixləp barlık ixliringni tügətkin; **14** ləkin yəttinqi kün Pərvərdigar Hudayingəja ataloqan xabat

künidur. Sən xu kün hēqkandək ix kılmaısən; mayli sən yaki oqlung bolsun, mayli kizing, mayli kulung, mayli dediking, mayli buqang, mayli exiking, mayli hērkandək baxka ulioqing, yaki sən bilən bir yərdə turuwatkan musapir bolsun, hēqkandək ix kılmisun; xuning bilən kulung wə dediking səndək aram alalaydu. **15** Sən əzüngning əsliđə Misir zeminida kul bəloqanlıkıngni, Pərvərdigar Hudaying küqlük kəli wə uzatkan biliki bilən seni xu yərdin qikaroqanlıkıni esingda tut; xu səwəbtin Pərvərdigar Hudaying sanga xabat künini tutıxni əmr kıləjə. **16** Pərvərdigar Hudaying sanga əmr kıləjandək ata-anangni hərmət kıl. Xundək kılsang Pərvərdigar Hudaying sanga ata kılmaқqı boləjan zeminda uzun əmür kərisən, həling yaxhi bolidu. **17** Kətillik kılma. **18** Həm zina kılma. **19** Həm oqrilik kılma. **20** Həm koxnang toqruluk yaloqan guwahlık bərmə. **21** Həm koxnangning ayalini təmə kılma wə nə uning öyi, uning etizi, uning kulı, wə uning dediki, nə uning kalisi, nə uning exikiga yaki koxnangning hērkandək baxka nərsisigə kəz kiringni salma». **22** — bu sezlərn Pərvərdigar taojda, ot, bulut wə sürlük kərangəjuluk iқidin küqlük awazi bilən silərnin pütkül jamaitinglaroja eytkən wə ularoja hēq baxka [sezlərnı] koxmioqan; u ularni ikki ta tahtayəja pütüp munga tapxurdi. **23** Wə xundək boldiki, kərangəjulukıtn qikkən awazni angliojıninglarda wə otluқ taoj kəyginidə silər, yəni kəbilə baxlırlinglar wə aқsakallırlinglar yenimoja kelip: — **24** «Mana, Pərvərdigar Hudaıimiz əz xan-xəripi wə uluqlukıni ayan kildi wə biz uning awazini ot otturısidin angliduk, xuning bilən biz bügünki künde Huda insanlar bilən sezləxkən bolsimu, ularning tirik qaloqanlıkıni kərdük. **25** Əmdi biz jenimizoja təwəkkül kiliximizning nemə həjiti? Qünki muхu dəhxətlik ot bizni yutuwetidu. Əgər biz Pərvərdigar Hudaıimizning awazini anglawərsək əlup ketimiz. **26** Qünki at igiliridin həyat igisi Hudaıning otning otturısidin sezləng awazini anglap, bizdək tirik turuwatqanlardan kim bar? **27** Sən əzüng Pərvərdigar Hudaıimizəja yekınlixip, uning sezlənglirining həmmisini angliojın; andin Pərvərdigar Hudaıimiz sanga sezlənglirining həmmisini bizgə eytip berisən; xuning bilən biz uni anglap əməl kılımız» — dedinglar. **28** Pərvərdigar silərnin bu munga eytkən sezlirlinglari anglap munga: «Bu həlkning sanga eytkən sezlirini anglidim; ularning barlık eytkən sezliri durustur. **29** Kaxki ularda Məndin kōrkup, əmrlirimni izqil tutidioqan bir kəlb bolsidi, ularning həli wə baliliringning həli mēnggügə yaxhi bolatti! **30** Sən berip ularəja: «Qediringlarəja kəytinglar» — degin. **31** Sən bolsang yenimda turoqın; Mən sening ularəja əgıtixing kərək boləjan əmrlər, bēlgilimilər wə hēkümlərnin həmmisini sanga eytip berimən; xuning bilən ular Mən ularəja təwəlik kılıp beridioqan zeminda turup buləroja əməl kiliديوان bolidu. **32** Əmdi Pərvərdigar Hudaıinglar silərgə əmr kıləjandək kiliخkə kēngül bēlūnglar; uningdin ong wə soləja taymanglar! **33** Pərvərdigar Hudayinglar silərgə əmr kıləjan barlık yollirida menginglar; xundək kılsanglar həyatlık tepip, həlinglar yaxhi bolidu wə silər igidarqılıq kiliديوان zeminda turup künliringlar uzun bolidu».

6 «Mana, bular Pərwərdigar manga silər [dəryadin] ötüb igiləydiyən zəminə turojininglarda ularoşa əməl kəlixinglər üçün silərgə əgətişni tapiloqan əmrlər, bəlgimilər həm həkümlərdur: — **2** (xuning bilən silər, yəni sən əzüng, oqlung wə nəwrəng barlıq tirik künliringlarda Pərwərdigar Hudaýinglardin qorqup, mən silərgə tapilawatqan uning barlıq bəlgilimə wə əmrlirini tutisilər, xundakla uzun künlərni kərisilər. **3** Sən, i İsrail, ularni anglar əməl kəlixkə kəngül koyunglar; xuning bilən ata-bowiliringlarning Hudasi Pərwərdigar silərgə deginidək, süt bilən həsək ekip turidyoqan mənəbət zəminə turup, həlalingar yaxhi bolidu wə saninglar intayin kəpiyidu): — **4** — Anglanglar, əy İsrail: — Pərwərdigar Hudayimiz, Pərwərdigar bir birliktur; **5** sən Pərwərdigar Hudayingni pütün kəlbəng bilən, pütün jening bilən wə pütün küqəng bilən səygin. **6** Mən sanga бүгүн tapiloqan bu sözlər kəlbəngdə bolsun; **7** Sən ularni baliliringoşa singdürüp əgət, məyli eydə olturoqanda, yolda mangoqanda, ornungda yatqanda wə ornungdin turuwatqanda hər wəqit ular tooqruluq səzligin; **8** ularni qolungoşa [əslətmə]-bəlgə kəlip tənqiwəl, pexanənggə kəxkidək simwəl kəlip ornitiwal; **9** Sən ularni əyüngdik kəxəkliringgə wə dərwəziliringoşa pütktüzgin. **10** Wə Pərwərdigar Hudaying seni kəsəm kəlip ata-bowiliringoşa, yəni İbrahim, İshək wə Yəqubkə wadə kəloqan zəminni sanga ata kəlix üçün seni uningəşa baxlioqanda, — əzüng qurmioqan uluq wə esil xəhərlərgə, **11** əzüng bisatlıq kəlimioqan allikaqan esil bisatlıq kəlimioqan əylərgə, əzüng kolimioqan, allikaqan kolanoqan kuduklaroşa, əzüng tikmigən üzümarlar wə zəytunzarlaroşa muyəssər kəlinixing bilən sən yəp toyunoqandin keyin, **12** — əyni qəoqda seni Misir zəminidin, yəni «kulluq makani»din qəkarəqan Pərwərdigarni untuxtın həzi bol. **13** Sən Pərwərdigar Hudayingdin qorqqın, ibaditdə boləqin wə kəsəm kəlsang uning nami bilənla kəsəm iqqin. **14** Silər bəxkə iləhlər, yəni ətrapəngdikə əllərnin iləhlirini kət'iy izdimənglər; **15** Qünki aranglarda turuwatqan Pərwərdigar Hudaying wəpasizlikkə həsət kəloquqı Təngridur. [Əgər xundək kəlsang] Pərwərdigar Hudayingning qəzəpi sanga qəzoqilip, U seni yər yüzidin yəkatmay kəlmaydu. **16** Silər Pərwərdigar Hudayinglarni Massəhtə sinioqandək Uni sinimanglar. **17** Pərwərdigar Hudayinglarning əmrlirini, silərgə tapiloqan guwəh-həkümliri wə bəlgimilərnin kəngül koyup tutunglar. **18** Pərwərdigar Hudayinglarning nəziridə durus wə yaxhi boləqanni kəlinglar; xundək kəloqanda həlalingar yaxhi bolidu wə Pərwərdigar ata-bowiliringlaroşa bərixkə kəsəm kəloqan zəminoşa kərip uni igiləysilər, **19** xundakla Pərwərdigar wadə kəloqandək barlıq düxmənliringlarni aldinglardin həydəp qəkirəwetisilər. **20** Kəlgüsida oqlung səndin: — «Pərwərdigar Hudayimiz silərgə tapiloqan aqəh-guwəh, bəlgilimə həm həkümlər nəmə?» dəp sorisə, **21** sən oqlungoşa mundaq dəysən: «Biz əslidə Misirdə Pirəwnning kulliri ikənəmiz; biraq Pərwərdigar bizni Misirdin küqlük bir qol bilən qəkarəqan. **22** Pərwərdigar kəz əldimizdə uluq həm dəlxətlək məjizilik əlamətlər wə karamətlərnin kərsitip, Pirəwnning üstigə həm uning barlıq əiləsidikilərnin üstigə qüxürdi; **23** U ata-bowilirimizəşa kəsəm iqip wadə kəloqan zəminni

bizgə ata kəlip, uningəşa bizni bəxlap kərixkə xu yərdin yətəkləp qəkarəqan. **24** Pərwərdigar bizgə bu barlıq bəlgimilərnin tutuxni, Pərwərdigar Hudayimizdin qorqxunı tapiloqan; U həlimizning daim yaxhi boluxi wə bizning бүгүнкidək tirik səkəlanəqandək, Uning panəhida boluximiz üçün xundək tapiloqandur; **25** wə Pərwərdigar Hudayimizning əldidə u bizgə tapiloqandək bu barlıq əmrlərgə əməl kəlixkə kəngül bəlsək bu biz üçün həkkəniyəlik bolidu».

7 Pərwərdigar Hudaying seni həzir igiləxkə kətiwatqan zəminoşa bəxlap kərgüzgəndin keyin, aldingdin kəp yat əl-millətlərnin, yəni Həttitəylər, Gərgəxiylər, Amoriylər, Kənaaniylər, Pərizziylər, Həwiylər, Yəbusiylərnin — səndin küqlük əl-millətlərnin həydiwetidu. **2** Əmdə Pərwərdigar Hudaying aldingda ularni qolungəşa tapxuruxi bilən sən ularoşa həjuq kəlojiningda, sən ularni təltəküs yəkihtixing kərak; ular bilən həq əhdə tüzixingə wə ularoşa həq rəhim kəlixingəşa bolmaydu. **3** Səning ular bilən nikəhləixingəşa bolmaydu; sən kəzingni ularning oqlulirioşa bərixinggimə wə ularning kəzini oqlungəşa elip bərixinggimə bolmaydu; **4** qünki ular oqlungni Manga əgəxihtin əziqturidu wə xuning bilən oqluliring bəxkə iləhləroşa qəkunidu; u qəoqda Pərwərdigarning qəzəpi silərgə qəzoqilip, silərnin təzəla yəkihtidu. **5** Sən ularoşa xundək muəmilə kəlojinki, ularning kurbəngəhlirini buzəwetənglar, bəz təwərlərnin qəkiwetənglar, axarəh butlirini kəsiwetənglar wə oyma butlirini ot bilən kəydürəwetənglar; **6** qünki silər Pərwərdigar Hudayinglarəşa pək-mukəddəs bir həlktərsilər; Pərwərdigar Hudayinglar silərnin yər yüzidiki barlıq bəxkə həlklərdin üstün kəlip, Əzigə has bir həlkə boluxkə talliwaləqan. **7** Pərwərdigarning silərgə məhir qüxüp silərnin talliwaləqini silərnin bəxkə həlklərdin kəp boləqanlıqınglar üçün əməs, əməliyəttə silər barlıq həlklər arisida əng əz idinglar, **8** Pərwərdigarning silərnin səyginin səwəbidin wə ata-bowiliringlar əldidə bərgən kəsəmişə sadik boləqanlıki üçün Pərwərdigar silərnin küqlük qol bilən kütqəzup, hərlük bədili tələp «kulluq makani»din, yəni Misir padixəhi Pirəwnning qəlidin qəkarəqan. **9** Xunga silər Pərwərdigar Hudayinglarning bərhək Huda, wədisidə turoquqı Təngri ikənlikini biləxiwənglar kərak; U Əzini səyüp, əmrlirini tutqanlarəşa ming dəwərgiqə əzgərməs məhir kərsitip əhdisidə turoquqidur; **10** ləkin Əzigə əqmənəlnin ixlirini əz bəxiqə oquq-axkə qüxürüp, ularni yəkihtidu; Əzigə əqmənəlnin hərbiyə əzi kəloqan ixlirini ularning bəxiqə oquq-axkə kəyturuxkə həyal kəlmaydu. **11** Silər Mən бүгүн silərgə tapiloqan əmr, bəlgimilərlər həm həkümlərgə əməl kəlix üçün ularni qing tutunglar. **12** Qəqum xundək boliduki, bu bəlgimilərgə kulək səlip, kəngül koyup əməl kəxiwənglar, Pərwərdigar Hudayinglar ata-bowiliringlarəşa kəsəm bilən wadə kəloqan əhdə wə məhirni silərgə kərsitip turidu; **13** Seni səyüp bərikətləp, ata-bowiliringəşa kəsəm bilən sanga bərixkə wadə kəloqan zəminə turoquzup kəpəytidu; xu yərdə pərzəntliringni, yər-tupriqəndiki məhsulətlərnin, buqdiyini, yəngi xarəbingni, zəytun meyingni, kaliliringning nəslini wə koyliringning qəzilirini bərikətləp kəpəytidu. **14** Sən barlıq əllərdin ziyadə bəht-bərikət kərisən; arəngda,

ər-ayal yaki mal-qarwang arisida heq tuojmaslik bolmaydu; **15** Pərwərdigar səndin barlik kesəllərni neri kilidu wə sən əzüng kərgən Misirdiki dähxətlük wəbaldardin heqkaysisini üstüנגə salmaydu, bəlkı sanga əq boləqanlarəja salidu. **16** Sən Pərwərdigar sanga tapxuroqan barlik həkłərni yəkitixing kerək; sən ularni kərgəndə, ularəja heq rəhim kılmaslıkিং kerək, sən ularning ilahlırining kullukəja kırməsliking kerək; əgər xundak kılсан, bu ix sanga kıltaq bolidu. **17** Əgər sən kənglūngdə: «Bu əllər məndin küqlük; mən kəndak kılıp ularni zeminidin kəqılıwetələymən?» — desəng, **18** ularđin kərkma; Pərwərdigar Hundayingning Pirəwn həm barlik Misirliklərni kəndak kılənlərinı əsligin, **19** — yəni Pərwərdigar Hundaying seni xu yərdin qikirix üqün wasitə kıləjan, əz kəzüng bilən kərgən dähxətlük həküm-sınaklar, məjizilik əlamətlər wə karamətlər, küqlük kol wə sozuləjan biləknı məhkəm esingdə tut; Pərwərdigar sən kərkəwatқан barlik həkłnimu xundak kılıdu. **20** Uning üstigə Pərwərdigar Hundaying taki ularning səndin yoxurəjan kəlduklıri yəkitiləquə ularning arisəja serik hərəilərni əwətidu; **21** Sən ularđin kərkmaslıkিং kerək; qünki Pərwərdigar Hundaying arangdidur; U uluoq wə dähxətlük bir ilahdur. **22** Pərwərdigar Hundaying xu əllərni əldingdin pəyđinpəy həydaydu; sən ularni biraqla yəkitiwetəlməysən; biraqla yəkitiwətkən təkdirdimu, əladiki həywanlar kəpiyip, üstüנגə basturup kelixi mumkin. **23** Ləkin əldingəja ilğiriləp mənəqəningdə Pərwərdigar Hundaying ularni kolunəja tapxuridu wə ularni parakəndə kılıp, yəkitiləquə dəkkə-dükkigə salidu. **24** U ularning padixəhlini kolunəja tapxuridu, sən ularning nəmlirininu əsmən əstidin yəq kılisan; ularni yəkatkuə heqbir ədəm əldingdə turalmaydu. **25** Silər uləqatəning oyma butini ot bilən kəydürüwətinglar; kəz kiringlarnı ularning üstidiki əltun-kümüxkə salmanglar, ularni əlmanglar; bolmisa u silərgə kıltaq bolidu; qünki u Pərwərdigar Hundaying əldida yirginlik bir nərsidur. **26** Sən heqkəndak yirginlik nərsini əyüנגə elip kəlmə; bolmisa sən uningəja əhxax lənetlik nərsə bolup kəlisən; sən uningdin kəttik yirgən, uningəja mutlək nəprətlən; qünki u lənetlik bir nərsidur.

8 Mən silərgə bügün tapiləjan bu barlik əmlərgə əməl kılaxkə kəngül kəyunglar; xundak kıləjan əja silər həyat bolisilər, kəpiyisilər wə Pərwərdigar əta-bəwiləringlarəja kəsəm kılıp wədə kıləjan zeminəja kirip uni ilğiləysilər. **2** Pərwərdigar Hundaying seni təwən kılıp, kənglūngdə nemə barlikini, uning əmlirini tutidəjan-tutmaydianlikingni biləy dəp seni sinax üqün bu kirik yil qəl-bayawanda yətkəligən yolni əsligin. **3** Dərwəyə u seni təwən kılıp, seni əq kəyup, sən əslidə biləmaydian, xundakla əta-bəwiləring kərip bəkməjan «manna» bilən əzükəndurəjan; U sanga insan pəkət yeməlik bilənə əməs, bəlkı Pərwərdigar Hundayingning əqzidin qikkən barlik səzlini bilənmu yaxaydianlikini bıldürüx üqün xundak kildi. **4** Bu kirik yildə kiym-kəqiking konirimidi, putung ixix kətmidi. **5** Sən xuni bilip kəyöjinki, ədəm əz oqlini tərbiyiləngəndə, Pərwərdigar Hundaying seni tərbiyiləydu; **6** Xunga sən Uning yolliridə mənəp wə Uningdin kərkup, Pərwərdigar Hundayingning əmlirini tutkın. **7** Qünki Pərwərdigar Hundaying seni yaxhi bir zeminəja — erik-ekinliri, bulaklıri wə jiləja-dənglərdə

uroqup qikidiəjan uluoq suliri bar bir zeminəja — **8** buəday wə arpa, üzümlə talliri, ənjür dəərəhliri wə anarlıri bar bir zeminəja, zəytun dəərəhliri wə həsəl bar bir zeminəja, **9** — sən heqnemidin kəmlik tartmay əzükük yəydiəjan bir zeminəja — taxlıri təmür, təqliridin mis kəlaydiəjan bir zeminəja yətkəlp kirdi; **10** sən xu yərdə yəp təyunisən wə Pərwərdigar Hundaying sanga əta kıləjan xu yaxhi zemin üqün uningəja təxəkkür-mədhıyə eytsən. **11** Mən sanga bügün tapiləjan Pərwərdigar Hundayingning əmliri, bəlgilimiliri həm həkümlirini tutmaslıktın, Uni untup kəlitxin həzi bol; **12** bolmisa, sən yəp təyünəjanđin keyin, esil əylərni kərup ularđə əlturəkləxəndin keyin, **13** kala-kəy padiləring kəpiyip, əltun-kümüxüng, xundakla sening barliking kəpəyğəndin keyin, **14** kənglūng məqrurlinip seni Misir zeminidin, yəni «kulluk məkanı»đin qikiriپ kütəzəjan Pərwərdigar Hundayingni untuysən; **15** (U seni bipayan wə dähxətlük qəl-bayawəndin, yəni zəhərlik yılanlar wə qayanlar kəlap kətkən, susirəp kəqjirəp kətkən bir qəl-bayawəndin yətkəlp qikkən, xu yərdə sanga qəkmək texidin su qikiriپ bərgən, **16** seni əzini təwən tutsun dəp sinəp, sanga əhir rəhət-bərikət kərsitix üqün qəl-bayawəndə əta-bəwiləring kərip bəkməjan «manna» bilən əzükəndurəjan) **17** — əgər uni untusəng, kənglūngdə: «Əz kütüm, əz kolumning kədriti meni muxu dələtkə erixtərgən» deyixing mumkin. **18** Xunga Pərwərdigar Hundayingning Əzi seni dələtkə erixtərgüqi kədrəni bərgüqi ikənlikini əsləp, Uni esingdə tut; xuning bilən u əta-bəwiləringəja kəsəm kılıp wədə kıləjan əhdini bügünki kündikidək məhkəm kılıdu. **19** Əgər sən Pərwərdigar Hundayingni kəqaniki untusəng, bəxkə ilahlarəja əgəxsəng, ularning kullukidə bolup ularəja bax ursəng, mən silərgə bügün xu əgəhni bərayki, xundak boliduki, silər təltəküs həlak bolisilər. **20** Pərwərdigar kəz əldinglərdə yəkitiwətkən əllərdək silərmu yəkitilisilər; qünki silər Pərwərdigar Hundayinglarning əwəziəja kulək salmıəjanisilər.

9 Angla, i Israil! Sən bügün əzüngdin qəng wə küqlük əllərgə igə bolux üqün, səpilliri əsmənəja təkixidiəjan qəng xəhərlərni ilğəx üqün, Anakiylərni kəqəlp qikiriپ üqün İordən dəryəsinđin ətəsən (sən ularni bilisən, ular toərluk «kim Anakiylər əldidə turalisun!» dəp əngliəjənsən). **3** Sən bügünki kündə xuni bilip kəyöjinki, sening əldingdə mənəqəju Pərwərdigar Hundayingning Əzidur, U yəlməp yutkuqi əttur; u muxu əllərni həlak kılıdu, əldingdə ularni təzdin yikitiđu; sən ularning təwəlikini ilğiləp, Pərwərdigar sanga eytkəndək ularni təzdin yəkitisən. **4** Pərwərdigar ularni əldingdin həydiğəndə sən kənglūngdə: «Həkkəniylikim səwəbidin Pərwərdigar meni zeminni ilğəx üqün uningəja yətkəlp kirdi» demigin; bəlkı xu əlləring rəzillikni tūpəylidin Pərwərdigar sening əldingdə ularni təəllukətidin məhrum kılıdu. **5** Sən ularning zeminəja kirip uni ilğilixing sening həkkəniy boləjanlikingdin yaki kənglūngning dursulukidən əməs, bəlkı bu əlləring rəzillikidin wə Pərwərdigar əta-bəwiləring İbrəhim, İshək wə Yəqupkə kəsəm kıləjan səziğə əməl kılax üqünmu Pərwərdigar Hundaying ularni sening əldingdə təəllukətidin məhrum kılıdu. **6** Əmđi xuni bilip kəyöjinki, Pərwərdigar Hundaying bu yaxhi zeminni

sanga miras qilolini sening h  kkaniylikingdin am  s, q  nki sən   sli boyni kattik bir h  lks  n. **7**   m  di sening q  l-bayawanda P  rw  rdigar Hudayingni k  ndak o  z  pl  nd  rg  nlikingni esingda tutkin — Uni untuma. Sən Misir zeminidin qikəkan k  ndin beri taki bu y  rg   k  lg  q   P  rw  rdigar o  siylik kilip k  lding. **8** Sil  r H  r  b teo  jida P  rw  rdigarni o  z  pl  nd  rg  n w   P  rw  rdigar sil  rg   aqqiklinip, sil  rni həlak kilma  q  i boldi. **9** Xu qao  da mən tax tahtaylarni, yəni P  rw  rdigar sil  r bil  n t  zg  n   hd   tahtaylirini tapxuruwelix   q  n tao  q   qik  kanidim; m  n tao  da kirik ke  q  -k  nd  z turdum (m  n n   tamak yemidim, n   su iqmidim); **10** Xuning bil  n P  rw  rdigar manga   z barmik  i bil  n p  tk  n ikki tahtayni tapxurdi; ular  da P  rw  rdigar tao  da ot iqida sil  rg   s  zlig  n qao  da, jama  t yio  ilo  an k  ni eytk  n barlik s  zl  r p  t  l  genidi. **11** W   xundak boldiki, kirik ke  q  -kündüz   tip, P  rw  rdigar manga ikki tax tahtay, yəni əhdə tahtaylirini b  r  di. **12** W   P  rw  rdigar manga: «Ornungdin turo  q  n, muxu y  rdin q    kin; q  nki sən Misirdin qik  ro  an h  l  king   zilirini bulo  jidi; ular tezla Mən ularo  qa tapilo  an yoldin q  tn  p əzilirigə q  yuma bir butni yasidi» dedi. **13** P  rw  rdigar manga s  z kilip: «Mən bu h  lk  ni k  r  p y  ttim; mana, u boyni kattik bir h  l  ktur. **14** Meni tosm  , Mən ularni y  k  tim  n, ularning namini asmanning tegidin   q  r  wetim  n w   xundak kilip, seni ularədin qo  g w   uluo  q bir h  lk kilim  n» — dedi. **15** Mən burulup, tao  din q   t  m; tao  q bols   ot bilən yalkunlawatatti; ikki əhdə tahti  i ikki kolumda idi. **16** Mən kərdüm, mana sil  r P  rw  rdigar Hudayinglar aldida gunah kilipsil  r; sil  r   z  nglar   q  n q  yuma bir moza  ni yasapsil  r; sil  r tezla P  rw  rdigar sil  rg   tapilo  an yoldin q  tn  p ketipsil  r. **17** Mən ikki tahtayni ikki kolumo  qa elip, q  r  p taxlap, ularni k  z aldigid  da q  kiw  ttim. **18** Sil  r P  rw  rdigarni o  z  pl  nd  r  p barlik   tk  zg  n gunahinglar, yəni P  rw  rdigarning nazirida razil bol  o  nni k  lo  jininglar   q  n, y  n   awwalkid  k P  rw  rdigar aldida yikilip, kirik ke  q  -kündüz d  m yattim (m  n he  q n  rs   yemidim, su iqmidim) **19** q  nki m  n P  rw  rdigarning sil  rni y  k  tidio  an kattik o  z  pi h  m k  h  ridin k  r  ktum. P  rw  rdigar xu qao  dimu mening tilikimni anglidi. **20** P  rw  rdigar H  r  ndin o  z  pl  linip, unimu y  katmak  i boldi; m  n H  run   q  nnmu dua kildim. **21** M  n sil  rning gunahinglarni, y  ni yasio  an moza  ni elip uni otta k  yd  rd  m w   uni yanjip kukum-talk  n kilip eziw  ttim; uning topisini elip tao  din q  xidio  an erik s  yig   q  kiw  ttim **22** (sil  r y  n   Tab  rah, Massah, Kibrot-Hattawahdimu P  rw  rdigarni o  z  pl  nd  rd  nglar. **23** P  rw  rdigar sil  rni Kad  x-Barneadin [Kanaano  ] mangdurmak  i bolup sil  rg  : «Qikip, M  n sil  rg   t  kdim k  lo  an zeminni igilənglar» — deg  ndimu, sil  r Uning s  zig   karxi qikip asiylik kildinglar, n   Uningo  qa ixənmidinglar, n   awazio  qa he  q kulak salmidinglar. **24** M  n sil  rni tonuo  an k  ndin tartip sil  r P  rw  rdigar Hudayinglaro  qa asiylik kilip k  ldinglar). **25** Xuning bil  n m  n axu qao  da P  rw  rdigar aldida   z  mni y  rg   etip y  n   kirik ke  q  -kündüz d  m yattim; d  rw  k   d  m yattim; q  nki P  rw  rdigar sil  rg   kar  p «ularni y  k  tim  n» degənidi. **26** Xunga mən P  rw  rdigaro  qa dua kilip: «I R  b P  rw  rdigar, Sən   z uluo  luk  ng arkilik

  z  ng   q  n h  rl  k b  dili t  l  p setiwalo  an, Misirdin k  l  kl  k k  lung bilən qik  ro  an   z h  l  king bol  o  an mirasingni y  katmio  qays  n; **27**   z k  llirig   Ibrahim, Ish  k w   Yakupni esingda tutkays  n; bu h  lk  ning baxbaxtaklikio  qa, ularning r  zilliki yaki gunahio  qa karimio  qays  n; **28** bolmisa, sən bizni elip qikəkan xu zemindikilər: «P  rw  rdigar w   h  lk  ni ularo  qa w  da k  lo  an zeminni igil  x   elip kiralmaydio  anlik   q  n w   ularo  qa n  pr  tl  ngini t  paylidin ularni q  l-bayawanda y  k  tix   [Misirdin] qik  rdi» — d  ydu. **29** K  ndakla bolmisun, ular zor k    ng w   uzartilo  an bilik  ng bilən [Misirdin] qik  ro  an h  l  king w   sening mirasingdur» — dedim.

10 Xu qao  da P  rw  rdigar manga: «  z  ng   q  n awwalkidək ikki tax tahtayni oyup qikip, tao  qa y  nim  qa k  l.   z  ng   yao  qa  tin bir sanduk yasio  in. **2** Mən bu tahtaylaro  qa sən q  kiw  tk  n awwalk  i tahtaylardiki s  zl  rni yazim  n; sən ularni sanduk  qa kəyisən» — dedi. **3** Xuning bilən mən akatsiy   yao  iqidin bir sanduk yasidim, awwalkidək ikki tax tahtay oyup qiktim; ikki tahtayni kolumda k  t  r  p tao  qa qiktim. **4** P  rw  rdigar   slid   ot iqidin tao  da jama  t yio  ilo  an k  nd   sil  rg   eytk  n xu on   m  rni awwalk  i p  t  kt  k tahtaylaro  qa yazdi; P  rw  rdigar ularni manga tapxurdi. **5** M  n burulup tao  din q    p tahtaylarni   z  m yasio  an sanduk  qa k  ydim; P  rw  rdigar manga tapilo  inid  k ular tehi uningda turmakta. **6** Xu qao  da Israillar B   rot-B  n  -Yaakandin Mos  rah  qa yol elip mangdi; H  run xu y  rd     ldi w   xu y  rd   d  p  n   kilindi; uning o  li   liazar uning ornini besip kahinlik kildi. **7** Israillar xu y  rdin Gudgodah  qa, andin Gudgodah  tin Yotbatah  qa s  p  r kildi (Yotbatah   erik-ekini mol y  rdur). **8** Xu qao  da P  rw  rdigar   hd   sandukini k  t  r  x  k  , P  rw  rdigarning aldida hizmitid   turup uning namida b  ht-b  rik  t til  x   Lawi k  bilisini   zig   tallap ayridi. W   b  g  ng   k  d  r xundak boluwatidu. **9** Xunga Lawi k  bilisining [Israil] k  rindaxliri iqida nesiwisi yaki mirasi y  ktur; P  rw  rdigar uningəqa eytk  nd  k, P  rw  rdigar   zi uning mirasidir. **10** Mən   m  di awwalk  i künlərdikidək kirik ke  q  -kündüz P  rw  rdigar aldida tao  da turdum; P  rw  rdigar xu qao  dimu tilikim  g   kulak saldi; u sil  rni y  katmididi. **11** P  rw  rdigar manga: «Ornungdin tur, h  lk  ni baxlap aldida yol alo  in; xuning bilən ular Mən ularo  qa t  kdim kilix  qa ata-bowilirio  qa k  s  m kilip w  da k  lo  an zeminni igiləx   q  n uningəqa kirsun» — dedi. **12**   m  di, i Israil, P  rw  rdigar Hudaying səndin n  m   t  l  p kilidu? — H  ling yahxi bolsun d  p mening b  g  n sil  rg   muxu tapilo  anlirimdin bax   n  rsini t  l  p kilarmu? — Uning t  l  p k  lo  ini bolsa P  rw  rdigar Hudayingdin k  r  p, Uning kərsətkən barlik yollirida mengip, Uni s  y  p, p  tk  l k  lb  ng w   p  tk  l jening bilən P  rw  rdigar Hudayingning hizmitid   bolup, P  rw  rdigarning   mliri w   bəlgilimilirini tutux  tin ibarət   m  smu? **14** Mana, asmanlar w   asmanlarning asmini P  rw  rdigar Hudayingo  qa mənsuptur; y  r y  zi w   uningdiki h  mm   n  rsil  rmu Uningo  qa mənsuptur. **15** Halbuki, P  rw  rdigar p  k  t ata-bowiliringlardin s  y  n  p, ularni seydi w   xuning bilən b  g  nkid  k barlik əllər arisidin ata-bowiliringlarning keyinki nəslini, yəni sil  rni tallidi. **16** Xunga

kənglünlarni hətnilik kilinglar, boynunglarni yəna kattik kilmanglar. **17** Qünki Pərwərdigar Hudayinglar hudalarning Hudasi, rəbənning Rəbbi, uluq İlah, Kudrətlik və Dəhxətlik Boluquq, insanlarning yüz-hatirisini kilmioquq, heqkəndək parini almiouquqidur; **18** U yetim-yesir və tul hotunlarning dəwasini soraydu, musapirni səyüp uningoğa yemək-iqmək və kiyim-keqəni bərgüqidur. **19** Xunga silərmu musapirni səyüxunglar kerək; qünki silərmu Misir zeminida musapir idinglar. **20** Sən Pərwərdigar Hudayingdin qorqqin; sən Uning ibaditidə bolojin, Uningoğa bəqlənoqin və [pəkət] Uning namidila kəsəm iqqin. **21** U sən üqün əz kəzüng bilən kərgən bu uluq və dəhxətlik ixlarni kijoqan; U sən mədhiyəldioqan, sening Hudayingdur; **22** ata-bowiliring jəmiy yətmix jan Misiroğa qüxkənidi; və həzir Pərwərdigar Hudaying seni asmandiki yultuzlardək kəp kildi.

11 Əmdi sən Pərwərdigar Hudayingni səygin, Uning tapilioqini, bəlgilimilərinə, həkümlərinə həm əmlirini izqil tutqin. **2** Xu ixlarni bəgün esinglarda tutunglar, qünki mən Pərwərdigar Hudayingning jəza-tərbiyəsi, uluqluqi, küqlük qəli və uzartiloqan bilikini, Misir zeminida Misir padixəhi Pərwəngə həm uning pütkül zemini üstigə kərsətkən məjizilik əlamətləri və kijoqanlirini kərmigən bəlgiliringlaroğa səzliməymən **4** (qünki ular [Pərwərdigarning] Misirning koxuni, ularning atlır, ularning jəng hərwillirioğa kijoqan ixləri, yəni Kizil Dengizning suliri bilən ularni oqərk kiliq, üzül-kesil həlak kijoqanliqi, **5** Uning silər muxu yərgə kəlgüqə silərgə nəmə kijoqanliqi, **6** Uning Rubənning əwladi, Eliabəning oqulliri Datan və Abirəmoğa nəmə kijoqanliqi, yəni pütün İsaillər arisida yər yüzining aqzini kəndək eqip ularni ailisidikiliri və qədirliri bilən koxup bərlək təallukatlır bilən yutuwatəkənlikini kərmigənidi); **7** [mən bəli silərgə səz kilimə]; qünki silərnəng kəzlinglar Pərwərdigar kijoqan bərlək uluq ixlarni kərdi. **8** Əmdi, mən silərgə bəgün tapilioqan bərlək əmlərnə tutunglar; xundək kilsanglar küqlinip, həzir ətup igilimakqi boləqan zeminoğa kirip uni igiləysilər **9** və Pərwərdigar ata-bowiliringlaroğa kəsəm kiliq ularoğa həm əwladlırioğa bərlək wəda kijoqan zeminda, yəni sūt bilən həsəl eqip turidioqan mənəb bir zeminda turup uzun əmür kərisilər. **10** Qünki silər igiləxkə kiridioqan xu zemin silər qikkən Misir zeminidək əməs; u yər bolsa, silər uningoğa uruq qəqəndin keyin putunglar bilən səjiridioqan kəktatliktək zemin idi; **11** bərlək silər igiləxkə ətudioqan xu zemin bolsa taq-jiləqiliri boləqan bir zemindur; u asmandiki yəmoqurdin su iqudu, **12** u Pərwərdigar Hudaying Əzi əzizləyidioqan bir zemindur; qünki Pərwərdigar Hudayingning kəzli ri yilning bəxidin yilning ahiriyoğa üzülksiz uningoğa tikilidu. **13** Xundək boliduki, silər Pərwərdigar Hudayinglarni səyüp, pütkül kəblinglar və pütkül jeninglar bilən uning ibaditidə bolux üqün mən silərgə bəgün tapilioqan əmlərgə kəngül kəyup kulək salsanglar, **14** U: «Mən zemininglaroğa əz pəslidə yəmoqur, yəni dəsəlpəki və keyinki yəmoqurlarni ata kilimə; xuning bilən axliqliringlar, yəngi xarəbinglar və zəytun meyinglarni yioqaləysilər; **15** Mən xundəklə mal-waranliring üqün ot-qəp bərimən; sən yəp-iqip toyunisən» — daydu. **16**

Kəblinglar əldinip, bəxkə iləhlərlərlə kulluqioğa kirip, ularoğa qəqunup kətməsliklingar üqün əzlinglaroğa həzi bolunglar; **17** bolmisa, Pərwərdigarning qəzipi silərgə kəzoqilip, yəmoqur yəqləmslik üqün əsmənlərnə etiwetip yəmoqur yəqlədməydu, tuprak məhsulatlırini bərməydu və Pərwərdigar silərgə ata kildioqan mənəb zemindin yəqitiləsilər. **18** Silər mənəng bu səzlimni kəblinglaroğa pütüp jeninglarda saklanglar, kəlunglaroğa [əslətmə]-bəlgə kiliq tənqiwelinglar, pəxənglərgə kəxkidək simwol kiliq ornitiwelinglar; **19** Silər ularni bəlgiliringlaroğa əgitisilər; əyde olturojininglarda, yolda mənqiwatkinginglarda, yətkininglarda və ərəndin kəpkinginglarda ular toqrulək səzənglar; **20** Ular ni əytinglərdiki kəxəklərgə və dərəzəlinginglaroğa pütüp kəyunglar. **21** Xuning bilən silərnəng Pərwərdigar ata-bowiliringlaroğa bərlək kəsəm kiliq wəda kijoqan zeminda turidioqan künliringlar və bəlgiliringlarning künli ri uzun bolidu, yər yüzidiki künliringlar əsmənnəng künliridək bolidu. **22** Mən bəgünki künde silərgə tapilioqan bu pütkül əmri ni ihlas bilən tutsanglar, yəni Pərwərdigar Hudayinglarni səyüp, uning bərlək yollirida mənqixinglar bilən uningoğa bəqlənsanglar, **23** undəktə Pərwərdigar silərnəng kəz əldinglarda bu bərlək əllərnə zemindin məhrum kiliq həydaydu və silər əzlinglərdin qəng və küqlük əllərnəng təəlləkətinə igiləysilər. **24** Tapininglar dəsəgən hər bir jay silərnəngki bolidu; qəgrənglar qəltəyawəndin tartip, Liwanəyoğa və [əfrat] dərəzəsinin Ottura Dəngizəyoğa bolidu. **25** Həqkim əldinglarda turalmaydu; Pərwərdigar Hudayinglar silərgə əytkinidək, silərdin boləqan qərkəng və dəhxətni silər dəsəgən bərlək jaylar üstigə salidu. **26** Mana, mən bəgün əldinglaroğa bəht-bərləkət və lənətni kəyimən; **27** Mən silərgə bəgün tapilioqan Pərwərdigar Hudayinglarning əmlirioğa itəət kilsanglar, bəht-bərləkət bolidu; **28** Pərwərdigar Hudayinglarning əmlirioğa itəət kilmisanglar, bəli silər tonumioqan bəxkə iləhləroğa əgixip, mən bəgün tapilioqan yəldin qətnəp kətsənglar, silərgə lənət qüxidu. **29** Xundək kiliqinglar kərakki, Pərwərdigar Hudayinglar silərnə silər igiləxkə kiridioqan zeminoğa əlip kərgəndin keyin, bəht-bərləkətni Gərizim təqə üstidə və lənətni əbal təqə üstidə turup jakərləysilər. **30** Bu [taoqlar] İordən dərəzəsinəng kərxə tərpidə, Gilgəlnəng udulidiki Ərabəh tüzənglikidə turuwatqan Kənaaniylərnəng zeminda, məqrib yəlinəng ərkisidə, Mərhətki dūb dərəhlirigə yəkin yərdə əməsmu? **31** Qünki silər Pərwərdigar Hudayinglar silərgə təkdim kiliwatqan zemini igiləx üqün uningoğa kərləxkə İordən dərəzəsinin ətətilər; silər dərəkə uni igiləysilər və uningda olturəkləxisilər. **32** Silər mən əldinglaroğa kəyoqan bu bərlək həkümlər və bəlgilimilərgə əməl kiliqkə kəngül kəyunglar.

12 Ata-bowiliringlarning Hudasi boləqan Pərwərdigar silərnəng igiləxinglaroğa bəridioqan zeminda turoqanda, yər yüzidiki bərlək künliringlarda kəngül kəyup tutuxunglar kərkə boləqan bəlgilimilərlə həm həkümlər mənə munulardur: — **2** Silər həydep qikəroqan əllərnəng əgiz taoqlar, dənglər və hər bir yəxil dərəh əstidiki əz iləhlirining kullukidə boləqan ibadətəhlirini təltəküs yəqitixinglar kərkə; **3** Ular nıng kurbəngəhlirini buzunglar, but tıwruklirini qəkinglar

wə axərahlini ot bilən keydürüwetinglar; ilahlırlıning oyma məbudlırlını kesip taxlanglar; ularning isim-namlırlınımu xu yərdin yökıtıxınglar kerək. **4** Silər Pərwərdigar Hodayınglarıning hizmitidə ulardək kılmanglar, **5** bəlki Pərwərdigar Hodayınglar Öz namını tikləx üqün barlık qəbılırlırlarlarıning zeminlırlını arısıdın tallıoqan, Öz turaloqısı bolooqan jaynı izdənglar, xu yərgə kelinglar; **6** xu yərgə silər keydürmə wə inaklık katarlık kurbanlıklınglarını, məhsulatlırlırlarların ondin biri bolooqan əxrilərni, qolunglardiki kətürmə hədiyələrlni, kəsəmgə baqlıq hədiyələrlni, ihtiyariy hədiyələrlni wə qoy-kala padilirlırlarlarıning tunji balilirlını əkilisilər; **7** Silər aıləngdikilər bilən koxulup xu yərdə Pərwərdigar Hodayınglarıning aldidə ziyapət kılinglar, silər Pərwərdigar Hodayınglar silərni bərikətlıgən qol əmgikınglarıning mewisidın xadlinisilər. **8** Silər biz bütüin qılqınınimizdək, yəni hər birınglar əz bilgıninglarqə qılqınınglardək kılməslikınglar kerək; **9** Qünkü Pərwərdigar Hodayınglar silərgə bəridioqan aramlıq həm mirasqə tehi yetip kəlmidinglar. **10** Bırək silər İordan dəryasıdın ötüp, Pərwərdigar Hodayınglar silərgə miras kılip bəridioqan zeminoqə olturakıxkəndin keyin, xundakla u silərni ətrapınglardiki barlık duxmənlirlırlarların kutqızup aram bərgəndin keyin, silər tinq-aman turoqanda, **11** xu qaoqda Pərwərdigar Hodayınglar Öz namını qoyıdıoqan bir jay bolıdu; silər xu yərgə keydürmə wə inaklık katarlık kurbanlıklınglarını, məhsulatlırlırlarların ondin biri bolooqan əxrilərni, qolunglardiki kətürmə hədiyələrlni wə Pərwərdigarqə atap kəsəm qılqoqan esil hədiyələrlni əkilisilər; **12** wə Pərwərdigar Hodayınglar aldidə xadlinisilər, yəni silər, ooql-kızılrlınglar, qul-dedəklirlınglar wə silər bilən bir yərdə turuwatqan Lawiylar (qırnısi ularning aranglarda heqkəndək nesiwisi yəni qırnısi yoktur) həmninglar xadlinisilər. **13** Sən keydürmə kurbanlıklırlıngnı udul kəlgən jaylarda kılməslik üqün kəngül koyoqın; **14** Pəkət Pərwərdigar həmmə qəbılırlırlırlıngning zeminlırlını arısıdın tallıoqan jayda keydürmə kurbanlıklırlıngnı kıl wə xu jayda məning sanga barlık tapılıoqınımoqə əməl kııl. **15** Həlbuki, sən kənglüng tartqınıqə Pərwərdigar Hodayıng seni bərikətlıgını boyıqə xəhər-yezilirlıngda həlal həywanlarıni soyup (huddi jərən yəni keyik gəxidın yegəngə ohxax), gəx yesəng bolıdu; məyli pak, məyli napak kixilər bolsun ularning gəxini yesə bolıdu. **16** Silər pəkət uni kəni bilən koxup yeməslikınglar kerək; silər kəninı su təkəndək yərgə təküwetixınglar kerək. **17** Sən axlıktın, yəngi xarabtin, zəytun meydin ondin biri bolooqan əxrilirlıngnı yəni kala-qoy padilirlırlırlıngning tunji balilirlını, yəni kəsəmgə baqlıq hədiyəlırlırlıngnı, ihtiyariy hədiyəlırlırlıngnı yəni qolungdiki kətürmə hədiyəlırlırlıngnı xəhər-yezilirlıngda yeməslikıng kerək; **18** bəlki ularnı Pərwərdigar Hodayıng aldidə, Pərwərdigar Hodayıng tallaydıoqan jayda yeyixıng kerək, yəni sən, ooqlung, kızıng, qul-dedikıng wə sən bilən bir yərdə turuwatqan Lawiylar bırgə yesəng bolıdu; wə sən Pərwərdigar Hodayıng aldidə əmgikıngning barlık mewisidın xadlinisən. **19** Əzünggə həzi bolqınık, sən zemında turoqan barlık künlirlıngdə Lawiylarların waz kəqməslikıng kerək. **20** Pərwərdigar Hodayıng sanga wədə qılqoqandək qəgralirlıngnı kəngəytkəndə, sən kənglüng tartıp: «gəx

yəymən» desəng, sən kənglüngning tartqınıqə gəx yesəng bolıdu. **21** Əgər Pərwərdigar Hodayınglar Öz namını qoyuxqə tallaydıoqan jay səndin bək yırək bolsa, sən Pərwərdigar sanga təkđim qılqoqan kala-qoylardın elip soyısən; mən sanga tapılıoqandək ularnı soyısən wə xəhər-yezilirlıngnı iqidə kənglüng tartqınıqə boozulap yəysən. **22** Jərən yəni keyik yegəndək ularnı yəysən; məyli pak məyli napak kixilər bolsun uning gəxidın yesə bolıdu. **23** Pəkət xuningdın həzi bolqınık, ularning kəninı yemə; qünkü jan dəgən qəndidur; sən gəxni jan bilən koxup yeməslikıng kerək. **24** Sən qənnı yeməslikıng kerək; bəlki uni sənı yərgə təkəndək yərgə təküwat. **25** Sən uni yeməslikıng kerək; xundək kılsang həlıng wə səndin keyinki balilirlırlıngning həlı yəhxi bolıdu; qünkü sən Pərwərdigarnıng nəziridə durus bolooqanı qılqoqan bolısən. **26** Bırək səndiki Pərwərdigarqə atıoqan wə kəsəmgə baqlıq nərsilərlni bolsa, sən ularnı elip Pərwərdigar tallaydıoqan jayqə apirisən; **27** sən [xu yərdə] Pərwərdigar Hodayıngning kurbangahı üstidə keydürmə kurbanlıklırlıngnı, gəx bilən kəninı sunoqın; bəxqə kurbanlıklırlıngning kəninimu Pərwərdigar Hodayıngning kurbangahı üstidə kuyoqın wə gəxini yegin. **28** Mən sanga tapılıoqan bu barlık səzlərgə kulək selip kəngül bəlgın. Xundək kılsang, Pərwərdigar Hodayınglarıning nəziridə yəhxi wə durus bolooqanı qılqoqan bolısən wə əz həlıng wə səndin keyinki əwladlırlıngning həlı yəhxi bolıdu. **29** Pərwərdigar Hodayıng sən bəridioqan yərdiki əllərləning zeminını igilixıng üqün ularnı sening aldingda yokıtidu. Xu qaoqda, sən ularning zeminını igiləp xu yərdə turoqınıngda, **30** Xu əllər aldingda yokıtiloqandın keyin, ularning izidın mengixqə əzikıturulməslikıng üqün əzünggə həzi bol wə: — «Bu əllər əz ilahlırlırlıngnı ibaditini kəndək tutqan boloyıdı? Məmmu xundək kılip bəqayqul» dəp ularning ilahlırlını heq izdimə. **31** Sən Pərwərdigar Hodayıngning hizmitidə bolqınıngda kət'iy ularning yoli boyıqə ix tutməslikıng kerək; qünkü nemə ix Pərwərdigarqə yirginqlık bolsa, nemə ix Uningqə nəprətlık bolsa, ular əz ilahlırlı üqün xu ixlarıni qılqoqan; ular hətta əz ooqullirlını wə kızırlınımu ilahlırlıroqə atap otta keydürüp kəlgən. **32** Mən silərgə tapılıoqanlıq əməllərgə əməl kılixqə kəngül bəlunglar; uningqə heq nemə qoxmənglar, uningdın heq nərsini qikiriwətmənglar.

13 Əgər aranglardın pəyoqəmbər yəni qıx kərgüqi qikıp, silərgə məlum bir məjizilik əlamət yəni karamətnı kərsitip bəray desə **2** wə u silərgə əldin'alə dəgən məjizilik əlamət yəni karamət əməlgə axurulsa, əmma xuning bilən mənəsiwətlık «bəxqə ilahlarqə (yəni silər tonumıoqan ilahlarqə) əgixəyli» wə «ularning kullukıda bolaylı» desə, **3** xu pəyoqəmbər yəni qıx kərgüqınıng səzlırgə kulək səlmanglar; qünkü xu tapta Pərwərdigar Hodayınglar silərləning uni, yəni Pərwərdigar Hodayınglarıni pütün kəbınglar wə pütün jəninglar bilən səyidıoqan-səyməyidıoqınınglarıni bilix üqün sinawatqan bolıdu. **4** Silər Pərwərdigar Hodayınglarqə əgixip mengixınglar kerək; silər Uningdın kərkunglar, əmrılirlını tutunglar, Uning əwazıoqə kulək səlinglar; silər Uning hizmitidə bolup Uningqə baqlırlınglar. **5** Xu pəyoqəmbər yəni qıx kərgüqi bolsa əlüngə məhkum kılinixı kerək; qünkü u silərni Misir zeminidın kutqızup qıkəroqan,

yəni «kulluk makani»din hərlük bədili tələp kütquzoqan Pərwərdigar Hudayinglaroşa asiylik kilixni kutratti, xundakla Pərwərdigar Hudayinglar seni mengixka əmr kiləoan yoldin ezikturuxka urundi; silər muxundak rəzililikni aranglardin yökıtixinglar kerək. **6** Kəridinxing, mayli anangning oqlı yaki əz oqlung yaki kizing, jan-jigiring boləoan ayalıng yaki jan dostung astirtin seni azdurmaqı bolup: «Barayli, baxka ilahlarınıng kullukioşa kirəyli» desə, yəni əzüng yaki ata-bowiliring heq tonumaydioşan, ətrapingdiki əllərnıng ilahlırı bolsun, yekın bolsun, yırak bolsun, hətta yər yüzining bu qetida yaki u qetida bolsun, xularnıng kullukioşa kirəyli desə, **8** undakta sən uningəoşa koxulma yaki uningəoşa kulak salma; sən uni heq ayima, uningəoşa rəhım kılma wə unıng gunahını heq yoxurma; **9** kandaqla bolmisun, uni ɵltürğın; uni ɵltürükə tunji kol saloquı sən bol, andin barlik həlkning kollırı əgıxıp xundak kılson. **10** U seni barik zeminidin, «kulluk makani»din kütquzup qikəroşan Pərwərdigar Hudayingni taxlaxka ezikturmaqı boldi, xunga sən uni ɵltürüküng, qalma-kesək kilixing kerək; **11** Xuning bilən pütkül İsrail anglaydu, kərkıdu, xuningdin keyin yənə xundak rəzil ixni aranglarda kılmaydu. **12** Əgar Pərwərdigar Hudaying ɵlturaklıxıxka sanga təkdim kiləoan məlum bir xərdə: «Arimizdin bəzi rəzil adəmlər qıkip: «Barayli, baxka ilahlarınıng kullukıda bolayli» dəp silər heq tonumaydioşan ilahləroşa əgıxıxka əz xəhıridikilərnı ezikturdu» degən həwərnı anglısan, **14** xu həman təkşürüp sürüxtə şıga rast bolsa, darwəka bu yirginqlik ix aranglarda yüz bərgənlikı ispatlanəoan bolsa, **15** undakda sən xu xəhərdikilərnı kiliq bilən ɵltürüp, bu xəhərnı wə unıng iqidiki barlik nərsilərnı, jümlidin mal-waranlırnı təltəküs həlak kiliwət. **16** Uningdiki barlik oljını ɵtturidiki qoxup məydanəoşa yioşıp, xu xəhərnı barlik oljisi bilən kəşp Pərwərdigar Hudayingəoşa atalan kəydürmə kurbanlıktək ɵt bilən kəydürüwət; u mənggüə harabilik bolidu — kaytidin kurulmaslıki kerək. **17** Təltəküs həlakətkə bəkitilgən heqbır nərsə kolungəoşa qaplamısin; xundak kilsang Pərwərdigar əjəzipidin yenip sanga rəhım kərsitidu; U sanga iqini aqrıtip, ata-bowiliringəoşa kəsəm kiləoandək seni kəpəytidu. **18** Sən mən büğün tapiloşan Pərwərdigar Hudayingning barlik əmlirini tutup, unıng nəziridə durus boləanni kilix üqün awazioşa kulak salsang, həling xundak yaxhi bolidu.

14 Silər Pərwərdigar Hudayinglarning pərzəntlırdırsılər; ɵlgənlər üqün bədinınglarnı heq kəsməslikınglar kerək wə yaki manglay qeqinglarnı kirip takır kılmaslıkinglar kerək; **2** qünki sən Pərwərdigar Hudayingəoşa atalan mükəddəs bir həlktursən; Pərwərdigar yər yüzidiki barlik həlklər arisidin Əzining əlahidə gəhıri boləoan bir həlk boluxı üqün seni tallioşandur. **3** Sən heqkandək yirginqlik nərsini yeməslikıng kerək. **4** Təwəndikilər silər yeyıxka bolıdoşan həywanlar: — kala, koy, eqka; **5** keyik, jərən, buşa, yawa eqkə, ahu, bəkən, yawa koy, **6** xundakla həywanlar iqdə tuyaklırı pütünləy aqımak (tuyaklırı pütünləy yerik) həm kəxigüqi həywanlarning hərhilini yəsənglar bolidu. **7** Ləkin, kəxigüqi yaki aqımak tuyaklık həywanlardin təwəndikilərnı yeməslikınglar kerək: — Təga, toxkan wə suşur (qünki ular kəxigüqi

boləoşini bilən tuyıki aqımak əməstur. Xunga ular silərgə haram bolıdu). **8** Qoxka bolsa tuyaklırı aqımak boləoşini bilən kəximigini üqün silərgə haram bolidu. Xundak həywanlarning gəxini yeməslikınglar kerək wə həm ɵlükłirigə təgməslikınglar kerək. **9** Suda yaxaydioşan janiwarlardin təwəndikilərnı yeyıxka bolidu: — sudiki janiwarlardin kaniti wə kasıraqlırı boləoşanlarnı yeyıxka bolidu, **10** ləkin kaniti wə kasıraqlırı bolmioşanlarnı yeməslikınglar kerək; ular silərgə nisbətən haram bolidu. **11** Barlik həlal kuxlarnı yəsənglar bolidu; **12** biraq təwəndiki uqar-kanatlarnı yeməslikınglar kerək; yəni bürküt, tapkux-oqeqlar, dengiz bürkütı, **13** karlıoşaq kuyruklu sar, laqın, kərlutaz-tapkuxlar wə ularning hilliri, **14** həmme kaşa-kəzoşunlar wə ularning hilliri, **15** müxıkyapılak, təgıkux, qayka, sar wə ularning hilliri, **16** huwıx, ıbis, aq ku, **17** sakıyıkux, belik'aloşuq, karna, **18** ləylək, turna wə unıng hilliri, həpüp bilən xəpərang degənlər silərgə haram sanalsun. **19** Hərбір kanatlık ɵmüligüqi xəxarətlər bolsa silərgə nisbətən haram bolidu; ularnı yeməslikınglar kerək. **20** Silər barlik həlal kuxlarnı yəsənglar bolidu. **21** Silər heqkandək ɵlük janwərnı yeməslikınglar kerək; xuningdək nərsini xəhər-yezənglar iqidə turuwatkan musapırləroşa beringlar; ular unıngdin yəsə bolıdu yaki uni yat əlliklərək setiwətsimu bolıdu; qünki sən Pərwərdigar Hudayingəoşa atalan mükəddəs bir həlktursən. Sən oqlakını anisining sütidə kaynitıp pixursang bolmaydu. **22** Sən jəzmən hər yili ɵtədikiki həmme ɵerikqilik məhsulatlıringning ɵndin birini ayrixing kerək; **23** sən xularnı, yəni axlıkıng, yengi xarabıng, zaytun meyingning ɵndin birini Pərwərdigar Hudayingning aldidə, yəni U Əz namini kəlduruxka tallaydioşan jayda yə, xundakla kala-koy padilirdin ayrişoşan tunji balilirini xu yərdə yə; xundak kilsang Pərwərdigar Hudayingdin daim kərkuxnı əginisən. **24** Wə Pərwərdigar Hudaying seni bərikətligəndə, U Əz namini kəlduruxka tallioşan xu jay səndin intayın yırak bolup, məhsulatlıringni xu yərgə apıralmioşudək bolsang, **25** sən xu qaoşda uni puləoşa setip, pulni kolungəoşa tengip, Pərwərdigar Hudaying tallioşan jayəoşa barəşin wə **26** wə kənglıng nemə tartsa, mayli kala, koy, məy-xarab, musalləs bolsun, yaki xuningdək kənglıng tartkan hərkandək nərsini xu puləoşa alsang bolıdu; andin sən wə ɵyüngdikilər xu yərdə unıngdin yəp-iqip, Pərwərdigar Hudaying aldidə xad-huram bolısilər. **27** Xəhər-yeziliringda turuwatkan Lawıylarnı untumaslıkıng kerək, qünki aranglarda unıng heqkandək nesiwisi yaki mirası yok. **28** Hər üq yilning ahiridə sən xu yildiki məhsulatlıringdin ɵndin birini ɵxrə kılıp qıkar; sən uni xəhər-yeziliring iqidə topla; **29** xuning bilən Lawıylar (qünki aranglarda unıng heqkandək nesiwisi yaki mirası yok), musapir, yetim-yesirlər wə tul hotunlar kelip unıngdin yəp toynusun; xundak kilsang Pərwərdigar Hudaying kolungdiki barlik mewini bərikətləydu.

15 Hərбір yəttə yilning ahiridə sən bir «halas kilix»ni jakarlıoşın. **2** Bu «halas kilix» mundaq bolıdu: — barlik kərz igiliri kəxnisioşa bərgən kərzni kəqürüm kılıxi kerək; uni kəxnisidin yaki kəridinxidin tələp kılmaslıki kerək; qünki Pərwərdigar aldidə bir «halas

kilix» jakarlandi. **3** Qatalliktn bolsa tälöp kilixkä bolidu; lekin kerindixingda bolöjan kærzni käqürüm kilixing keräk. **4** Halbuki, aranglardan häjätmänler bolmaydu; qünki Pärwärdigar Hudaying silärgä miras bolux üqün igilixinglaröja beridöjan xu zeminda türojiningda seni ziyadä bärikätläydu; **5** Päkät silär Pärwärdigar Hudayinglarning awaziöja kulak selip, män silärgä bügün tapilöjan bu pütün ämrgä ämäi kilixkä kengül bäsänglar xundak bolidu. **6** Qünki Pärwärdigar Hudaying sanga wädä kilöjandäk u seni bärikätläydu; sän köp ällärgä kapälätlik elip kærz berisän, lekin ulardin kærz almayсэн; sän köp ällär üstigä häküm sürisän, lekin ular üstüngdin häküm sürmäydu. **7** Pärwärdigar Hudaying sanga beridöjan zeminda xähär-yezanglar iqidä turuwatқан керindaxliring arisidin kämböjäl bir adäm bolsa, sän uningöja kenglüngni kättik kilma yaki häjiti qüxkän kerindixingöja kölungni yumuwalma; **8** sän bälki sehiylik bilän uningöja kölungni oqıq kıl wä uningda nemä käm bolsa qökum häjittidin qikip uningöja etnä berip tur. **9** Könglüngdä namrat kerindixingdin aqrinip: Yättingi yil, yäni «halas yili» yekünlaxtı, döp rızil oyda boluxtin, uningöja heq narsä bärmasliktin hezi bol; xundak bolup kälä u sening toqrangda Pärwärdigaröja päryad kötürti bilän bu ix sanga gunah hesablinidu. **10** Sän qökum uningöja sehiylik bilän bärgin; uningöja bärginingdä könglüngdä narazi bolma; qünki bu ix üqün Pärwärdigar Hudaying seni barlik ixliringda wä kölungdiki barlik ämgikingdä bärikätläydu. **11** Qünki kämböjälär zemindin yokap kötmäydu; xunga män sanga: «Sän sehiylik bilän zemindiki kerindixingöja, yäni sening namratliringöja wä häjätmänliringgä kölungni aqkın» — döp tapilidim. **12** Sening kerindixing, mäyli ibraniy er yaki ibraniy äyal bolsun sanga setilöjan bolsa, u alta yil küllükunda bolidu, andin yättingi yilida sän uni eüzüngdin halas kilip köyuwät. **13** Uni köyuwätkändä kuruk köi köyuwätsäng bolmaydu; **14** sän qökum köyliringdin, haminingdin wä xarab kölqikingdin täkdin kilixing keräk; Pärwärdigar Hudaying seni bärikätligini boyiqä sän uningöja bär. **15** Sening äslidä Misir zeminda küi bolöjanlikingni, xuningdäk Pärwärdigar Hudaying seni härlük bädili tälöp kutkuzöjanlikini yadingda tut; xunga män bügün bu ixni sanga tapilidim. **16** Halbuki, xu külung sanga: «män sädin kötmäymän» desä (qünki u seni wä äilängdikilärni seydi, sening bilän häli yahxi bolidu) **17** — xu qaöda sän bigizni elip uning külikini ixiktä täx. Xuning bilän u mäנגgügä sening külung bolidu. Xuningdäk dedikingimu xundak muamilä kilöjin. **18** [Külüngni] yeningdin köyuwetix sanga eöjir kälmisun; qünki u küllükunda alta yil bolöjaqka, kimmitti mädikarningkidin ikki hässä artuk bolidu; [uni köyuwätsäng] Pärwärdigar Hudaying barlik ixliringda seni bärikätläydu. **19** Kaliliring wä köyliring arisida tüöqulöjan barlik tunji ärkäk mozay-köziliringni Pärwärdigar Hudayingöja ata; kaliliringning tunjisini heqkandak ämgäkkä salma, köyliringning tunjisini kırkıma. **20** Sän wä eüyügdikilär här yili xu melingni Pärwärdigar Hudaying aldida, Pärwärdigar tallaydöjan jayda yönglar. **21** Birak [xu] häywanlarning bir yeri meyip bolsa, mäyli u mäjrul, kor yaki uningda härkandak nuksan bolsa, uni Pärwärdigar Hudayingöja kürbänlik

kılmasliqing keräk. **22** Bälki uni xähär-yezanglar iqidä yesäng bolidu; kixilər mäyli pak yaki napak bolsun, uni jöran yaki keyikni yegändäk yesä bolidu. **23** Päkät sän uning keniini yemä; keniini suni yörgä tökkändäk töküwät.

16 Abib eyini alahidä esingdä tut wä ötüp ketix heyitni Pärwärdigar Hudayingöja atap täbrikligin; qünki Pärwärdigar Hudaying seni Abib eyida Misirdin keqidä qikaröjan. **2** Sän «ötüp ketix heyti»ning melini (mäyli köy yaki kala padisidin bolsun) Pärwärdigar Hudaying tallap bekitidöjan jayda uningöja atap kürbänlik kilöjin; **3** xundakla sän heqkandak boldurölöjan nanni yemäsliging keräk; sän uning bilän yöttä küi petir nan, yäni «külpöt neni»ni yeyixing keräk; qünki sän Misir zemindin aldiraxlikta qikting; xuning bilän sän ömrüngning barlik künliridä Misir zemindin qikқан xu küinni yadingda tutkaysän. **4** Yöttä küi qebraliring iqidä, eüyüngdä heqkandak eqitkü tepilmisun; sän birinqi küi kaptä kilöjan kürbänlik göxlärni ätigöngä kaldurmasliqing keräk. **5** Sän ötüp ketix heyti kürbänlikini Pärwärdigar Hudaying sanga täkdin kilidöjan xähär-yeziliringning härkandikida kilsang bolmaydu; **6** bälki ötüp ketix heyti kürbänlikini sän Pärwärdigar Hudaying Öz namini türojuwux üqün tallaydöjan jaydila kıl; uni käqkurun, küi petix waqtida, yäni Misirdin qikқandiki waqtika ohxax waqtida kilisän. **7** Uni Pärwärdigar Hudaying tallaydöjan jayda pixurup yegin; andin ätigöngä qedirliringöja kaytsang bolidu. **8** Sän alta küi petir nan yaysän; yättingi küi Pärwärdigar Hudaying aldida täntänilik sorun küi bolidu; sän heqkandak ix-ämgäk kılmayсэн. **9** Andin yöttä häptini sanaysän; axlikkä orojaq salöjandin baxlap yöttä häptini sanaxkä baxlaysän; **10** andin sän «häptilär heyti»ni Pärwärdigar Hudaying aldida kölungdiki ihtiyariy hädiyä bilän ötküzisän; Pärwärdigar Hudaying sanga bärikätliginigä karap uni ihtiyaran sunisän. **11** Xuning bilän sän Pärwärdigar Hudaying aldida, U Öz namini türojuwuxka tallaydöjan jayda xadlinisän; sän eüzün, oölung, kizing, külung, dediking, sän bilän bir yördä turuwatқан Lawiylar, aranglardiki musapirlar, yetim-yesirlär wä tul hotunlar xadlinisilär. **12** Sän xuning bilän äslidä Misirdä küi bolöjanlikingni esinggä költürüp, bu barlik böglilimilärni tutup ämäi kilöjin. **13** Sän «kápilär heyti»ni yöttä küi ötküzisän; sän haman wä xarab kölqikingni yiojaq qeoqingda, oölung, kizing, külung, dediking, xähär dәрwazisi iqidä turidöjan Lawiylar, musapirlar, yetim-yesirlär wä tul hotunlar xu heytta xadlinisilär. **15** Pärwärdigar tallaydöjan jayda sän yöttä küi Pärwärdigar Hudaying aldida heyit ötküzisän; qünki Pärwärdigar Hudaying barlik mähsulatliringda, kölung kilöjan ixlarda seni bärikätläydu wä sän dәрwäkä pütünläy xadlinisän. **16** Yilda üq ketim, petir nan heyti, häptilär heyti wä kápilär heytida sening barlik ärkäkliring Pärwärdigar Hudaying aldida, u tallaydöjan jayda häzir boluxi keräk; ular Pärwärdigar aldida kuruk köi häzir bolsa bolmaydu; **17** bälki Pärwärdigar Hudayingning sanga täkdin kilöjan bärikiti boyiqä härbiri kölidin kelixiqä sunsun. **18** Hälkning üstidin adalet yörgüzüp adil häküm qikirix üqün, sän Pärwärdigar Hudaying sanga

təkdīm kilidioqan barliq xəhər-yeziliring iqidə hər bir kəbilədə sorəqi wə əməldarlarni bəkitixing kerək. **19** Adalətni burmilisang bolmaydu; para alsang bolmaydu; para bolsa aqilanilərnin kəzliniri kor kilidu həm adillərnin səzliniri burmilaydu. **20** Sən mutlək adalətni izdixing kerək; xundək kilsang həyat kərisən həmdə Pərwərdigar Hodaying sanga təkdīm kilidioqan zeminni igiləysən. **21** Sən əzüng üçün yasaydioqan Pərwərdigar Hodayingning kurbangahining ətrəpioqə «axərəh» buti kilinidioqan heqkəndək dərəh tikməsliking kerək. **22** wə əzüng üçün heqkəndək but tüwrüki tikləməsliking kerək; undək nərsilər Pərwərdigar Hodayingoqə yirginqliktur.

17 Pərwərdigar Hodayingoqə hər kəndək nuksani yəki baxkə kəmqiliki boləqan kala yəki qəyni kurbənlilik süpitidə sunməsliking kerək; qünki undək kiliq Pərwərdigar Hodayingoqə yirginqliktur. **2** Pərwərdigar Hodaying sanga təkdīm kilidioqan xəhər-yezang iqidə ər bolsun, ayal bolsun, birsining Pərwərdigar Hodayingning aldidə birər rəzil ixni kילוanliki — Uning əhdisiqə hilaqlilik kילוanliki, baxkə ilahlarəqə (məsilən, Mən sanga ibadət kiliqkə mən'i kילוan kuyax, ay yəki pütkül saməwi koxun boləqan yultuzlarəqə), ibadət kiliq ularəqə bax urəqanliki baykəlsə, **4** — xundək bir ixtin həwər tapkən yəki uni angliəqan bolsang, undəktə sən əstəyidillik bilən sürüxtürqin; bu ix ispatlinir rast qiksə, dərəkə Israildə xundək yirginqlik ix kilinəqan bolsa, **5** sən xü rəzil ixni kילוan ər yəki ayalni dərəwəziliringəqə elip qikip, xü ər yəki ayalni ölümqə məhkum kiliq qalməkək kiliqixing kerək. **6** Birsini ölümqə məhkum kiliq üçün ikki-üq guwəhqining səzlini boluxi kəkək. Birsini birlə guwəhqining səzi bilən əltürüxkə bolmaydu. **7** Əltürüldioqanda əwwəl guwəhqilər qəl salsun, andin barliq hək qəl salsun; xundək kilsanglar silər rəzilikli arəqlərdin həydiwətilər. **8** Xəhər-yezanglarda həküm qikirixkə sanga təs kəlidioqan bir ix qiksə, məyli hun dəwəsi, hək-tələp dəwəsi yəki zorəwanliq dəwəsində, hər kəndək talax-tartix bolsa ornunglərdin turup Pərwərdigar Hodaying tallaydioqan jəyoqə beringlər. **9** Silər Lawiy kəhənlərnin wə xü qəoqə bolidioqan sorəqi bəgning yəniəqə bərisilər wə ulərdin həküm sorəysilər; ular silər üçün həküm qikiridu. **10** Silər Pərwərdigar tallaydioqan axu yərdə turəqanlənning silərgə tapxuridioqan həküm səzi boyiqə ijrə kilisilər; ulərnin silərgə kərsətkinining həmməsisə əməl kiliq kəngül bəlixiunglar kerək. **11** Silər ulərnin silərgə kərsətkən qənun həkümü boyiqə, qikiridioqan qərarə boyiqə kilisilər; ular silərgə tapxuridioqan səzdin ong yə soləqə qətnəp kətmənglər. **12** Wə bəxbəxtəqlik kiliq, Pərwərdigar Hodayingning hizmiti üçün xü yərdə turidioqan kəhənoqə yəki sorəqi bəgkə kulək salmioqan kixi bolsa, xü adəm ölümqə məhkum bolidu; xuning bilən silər rəzilikli Israildin həydəp qikirisilər. **13** Xundəklə, barliq hək buləni anglap qərkidu wə yənə bəxbəxtəqlik kilmaydu. **14** Sən Pərwərdigar Hodaying sanga təkdīm kilidioqan zeminoqə kirip uni igiləgəndə, xundəklə uningdə turəqanda: «Mən ətrəpimdiki əllərnin kədikə özümqə bir padixəh tikləməqimən» desəng, **15** xü qəoqə sən əzüngqə pəkət Pərwərdigar Hodaying tallaydioqinini tikləysən; üstüngqə kərinəx bolmioqan

qətəllikni bəkitməsliking kerək. **16** [Padixəh] bolsa əzi üçün ətlərnə kəpəytməsliki yəki ətlərnə kəpəytimən dəp həkni Misiroqə qəyturnəsliki kerək; qünki Pərwərdigar silərgə: «Silər xü yol bilən hərgiz qəyturnəslikinglər kerək» dəgənidi. **17** Padixəh kəp əyallərnə öz əmrigə əlməsliki kerək; bolmisa uning kəngli əzip kətxi mummkin. U əzi üçün əltun-kümüxni kəpəytməsliki kerək. **18** Padixəhlik təhtigə olturoqinidə u əzi üçün Lawiy kəhənlərnin aldidə muxu qənunni bir dəptərgə kəqürüp pütixi kerək. **19** Xü dəptər uning yənidə daim boluxi wə uni əmrining barliq künliridə okuxi kerək; xundək kilsə u Pərwərdigar Hudasidin qərkup, muxu qənunning səzlini wə bəgilimilərnini tutup ularəqə əməl kilixi əginidə. **20** Xundəklə uning kəngli kərinəxliri aldidə həkəwərləxip kətməydu, bu əmrlərdin ong yə soləqə qətnəp kətməydu wə xuningdək Israil arisidə uning wə oqullirining padixəhlik künliri kəp bolidu.

18 Lawiy kəhənlər wə xuningdək barliq Lawiylər kəbiləsinin Israildə heqkəndək nəsəwisi yəki mirəsi bolmaydu; ular Pərwərdigarəqə ətəp otta sunulidioqan kurbənliliklərdin wə [Pərwərdigərnin] mirəsədin yəyikə bolidu, **2** Biraq ulərnin kəhənləxliri arisidə heqkəndək mirəsi bolmaydu; Pərwərdigar əytkəndək, U Əzi ulərnin mirəsədir. **3** Kəhənlərnin kurbənlilik kilidioqan həkətin alidioqan ülüxi mundaq; — (məyli kala yəki qəy bolsun) kəl, əngək qəxi wə üqəy-kərinə kəhənlərləqə bərilidu. **4** Silərnin əxliqənglərdin, yəngi xərabənglərdin wə zəytun mēyinqlərdin dəsəlpki pıxkən qəsulni wə qəyilənglərdin dəsəlpki kirkילוan yəngni uningəqə bərisilər; **5** qünki Pərwərdigar Hodaying uni wə uning əwədlərlini Əz nəmidə hizmitidə daim turuxkə barliq kəbilətilərləqə iqidin talliwaləqan. **6** Əgər Lawiy boləqan bir adəm pütkül Israildiki hər kəndək xəhər-yezidin, yəni əzi məkənləxkən jəyidin qikip, Pərwərdigar tallaydioqan jəyoqə kəlsə **7** wə xü yərdə Pərwərdigar aldidə turoquqə barliq kərinəxlirioqə əhəx Pərwərdigar Hudasining nəmidə hizməttə turoqan bolsa, **8** undəktə (məyli u ətisidin qəloqan mirəsini sətiwətkən yəki sətiwətməgən bolsun) uning yəydioqan ülüxi kərinəxlirining kədikə boluxi kerək. **9** Sən Pərwərdigar Hodaying sanga bəridioqan zeminoqə kirkən qəoqə, sən xü yərdiki əllərnin yirginqlik ədətliniri əgənməsliking kerək. **10** Arəqlərdə öz oqli yəki kizini ottin ətküzidioqan, pəlqilik, rəmqilik, əpsəniyilik, jəduqərlək **11** yəki dəmididilik kילוquqə yəki jinkəx, səhirqə yəki əlgənlərdin yol sorioquqə heqkəndək kixi bolmısun; **12** qünki bundək ixlərnə kilidioqan hər kəndək kixi Pərwərdigarəqə nəprətlik bolidu; bu yirginqlik ixlər tüpəyilidin Pərwərdigar Hodaying xü əllərnə əldinqlərdin həydəp qikiridu. **13** Sən Pərwərdigar Hodaying aldidə əyibis məkəmməl boluxing kerək; **14** qünki sən zemindin həydəydioqan bu əllər rəmqilər wə pəlqilərəqə kulək salidu; biraq Pərwərdigar Hodaying səni undək kiliqkə yol qəymaydu. **15** Pərwərdigar Hodaying silər üçün arəqlərdin, kərinəxlirinqlərdin arisidin mənə əhəyaydioqan bir pəyoqəmbər turozuzidu; silər uningəqə kulək səlinglər. **16** Bu silər Hərəb təoqidə yioqילוan kündə Pərwərdigar Hodayinglərdin: «Pərwərdigar Hodayimning əwəzini yənə anglimayli, bu dəhəxtlik otni kərməyli, bolmisa əliüp kətimiz»

dəp tələp kılqıninglaroşa pütünləy mas kelidu. **17** Xu qaoşda Pərwərdigar manga: «Ularınrg manga dēgən səzi yaxhi boldi. **18** Mən ularoşa kərindaxliri arisidin sanga ohxaydioan bir pəyoqəmbərni turojuzimən, Mən Əz səzilirimni uning aozioşa salimən wə u Mən uningoşa barlık tapiliojinimni ularoşa səzləydu. **19** Wə xundak boliduki, u Mening namimda dəydioan səzilirimğa kulak salmaydioan hərəkəndək kixi bolsa, Mən uningdin hesab alimən. **20** Əmma Mening namimda baxbaxtaklık kılıp Mən uningoşa tapilimiojan birər səzni səzlisə ya ki baxka ilahlarınrg namida səz kılıdiojan pəyoqəmbər bolsa, xu pəyoqəmbər əltürilsun. **21** Əgər sən kənglūngdə: «Pərwərdigar kilmiojan səzni kəndək pərk etimiz» desəng, **22** bir pəyoqəmbər Pərwərdigarning namida səz kılōjan bolsa wə u bexarət kılōjan ix toorpa qikmisa ya ki əməlgə axurulmisa, undakta bu səz Pərwərdigardin qikmiojan; xu pəyoqəmbər baxbaxtaklık bilən səzligən dəp, uningdin kōrkma.

19 Pərwərdigar Hudayinglar silərgə beridiojan zemindiki taipilərnı silərnıng əldinglardin üzüp taxliojan wahtida wə silər xundakla ularnıng xəhərliri wə əyliridə turojininglarda, **2** silər xu qaoşda Pərwərdigar Hudayinglar silərgə beridiojan zeminda üq xəhərnı ayrim kilişinglar kerək; **3** xundakla, adəm əltürgən hər bir kixi xu yərlərgə, xu xəhərlərnıng birigə keqip beriwalsun dəp yol həzirləp, Pərwərdigar Hudayinglar miras boluxka silərgə beridiojan zeminni üq rayonoşa bəlisilər. **4** Tirik kəlix üqün xu yərlərgə keqip beriwalojan, adəm əltürgən kixi toorluluk bəlgilimə mundak: — u koxnisini tasadiyiliktin urup əltürüp koyojan, xundakla əslidə uningoşa əq-adawiti bolmiojan bolsa, xu yərgə keqip beriwalsa bolidu. **5** Məsilən, u koxnisi bilən otun kesixkə ormanoşa kirgən bolup, dərəhnı kesixkə paltini ketirgəndə palta bexi sepidin ajrap ketip koxnisioşa tegip ketip uni əltürüp koysa, undakta jawabkar kixi bu xəhərlərdin birigə keqip beriwəlip həyat kalidu; **6** bolmisa, kən kısıasi aloquci oşəzipi kaynioşanda adəm əltürgən kixini koşlaydu wə yol uzun boloaqka, uningoşa yetixiwəlip əltürüwətiş mümkün; əməliyəttə, u kixi əlümğə layik əməs, qünki uning əslidə koxnisioşa heqkəndək əq-adawiti yok idi. **7** Xunga mən silərgə: «Əzünglar xundak üq xəhərnı ayrixinglar kerək» dəp əmr kilişimən. **8** Pərwərdigar Hudayinglar ata-bowiliringlaroşa kəsəm kılōjindək qəgrayinglari kəngəyitxni, ata-bowiliringlaroşa wadə kılōjan barlık zeminni silərgə təkdım kilişni halaydu; **9** silər Pərwərdigar Hudayinglarnı səyüş wə uning yollirida daim mengix üqün mən silərgə bğün tapiliojan bu əmrni tutsanglarla U xundak kılıdu, undakta silərmu əzünglar üqün bu üq xəhərdin baxka yənə üq xəhərnı koxisilər. **10** Wə xundak kilsanglar Pərwərdigar Hudayinglar silərgə miras kılıp təkdım kılıdiojan zemin arisida nahək kən təkülməydu wə xuningdək gədiniglaroşa hun gunahı qışmāydu. **11** Ləkin birsi koxnisioşa əq-adawət tutkən bolsa, paylap turup uningoşa hujum kılıp, urup əltürüwətsə wə xu xəhərlərdin birigə keqip beriwalojan bolsa, **12** undakta uning əz xəhəridiki əksəqallar adəm əwətip uni xu yərdin yandurup kəlix kerək, andin uni əltürilsun dəp «kən kısıasi aloquci»ning kılıoşa tapxuruxi kerək.

13 Sən uni heq ayimioşın, xundak kılōjanda Israildin təkülgən gunahsız kənnıng deoşini taziliojan bolisilər; andin həlinglar yaxhi bolidu. **14** Pərwərdigar Hudayinglar sanga igiləş üqün təkdım kılıdiojan zeminda burunkılar miras yeringdə bekitkən, koxnangning pasıl texini yetkiməsliking kerək. **15** Məlum jınayət ya ki gunah toorşisida birsiğə «U gunah kılōjan» dəp əz-xikayət kilişta yaloş birlə guwahqi bolsa kupayə kilmaydu, bəki həmmə ix ikki ya ki üq guwahqining səzi bilən bekitilsun. **16** Birsi toorluluk «palanqi-pokunqi gunah kılōjan» dəp əz kılıdiojan kərə niyətlilik bir guwahqi qışka, **17** dəwalixip kılōjan ikki adəm Pərwərdigarning əldida, xu künlərdə bolidiojan kəhınlar wə sorakı bəglər əldida həzır bolsun; **18** sorakı bəglər əstəyidilik bilən təkşürsun; əgər həliki guwahqi yaloş guwahqi bolup, əz kərindixi toorluluk yaloş guwahlik bərgən bolsa, **19** undakta, silər dəl u kərindixioşa kilməkqi bolojındək uningojimu xundak kilinglar. Xundak kilsanglar rəzilikni aranglardin yokitisilər. **20** Kılōjan həlkmu bu ixni ənglaydu wə kōrkidu wə xundakla, aranglarda undak rəzil ixni yənə kilmaydu. **21** Silər heq rəhim kilmanglar; janoşa jan, kəzğə kəz, qışka qış, koloşa kıl, putka put elinsun.

20 Əgər sən düxmənilinggə jəng kılōjili qikiş, at wə jəng hərwilirini, xundakla əzüngdin kəp bolōjan bir əlni kərsəng, ulardin heq kōrkma. Qünki seni Misir zeminidin qikişip kəlgən Pərwərdigar Hudaying Əzi sən bilən bilidur. **2** Silər jənggə qikiş əldida kəhın əzi əldioşa qikiş həlkqə səz kılıp **3** ularoşa: Əy Israil, ənglanglar! Silər bğün düxmənilinglar bilən soşuxux kılıda turuwatisilər. Kəngülliringlar jür'ətsiz bolmisun; kōrkənglar, titrimənglar, ularnıng səwəbidin dəkkə-dükkigə qışmənglar; **4** qünki Pərwərdigar Hudaying Əzi düxmənilinglar üstidin oşəlibə kilişinglar üqün silər bilən billə jənggə qikişdu» — dəp eytsun. **5** Xu qaoşda əməldarlar həlkqə mundak desun: — «Aranglarda bir yəngi əy selip, uni [Hudaşa] atimiojan birsi barmu? Undakta u əz əyigə yənip kətsun, bolmisa u jəngdə əlup ketip, baxka kixi kəlip uni [Hudaşa] atixi mümkün. **6** Tək selip üzümzar bərpə kılıp, tēhi uning mewisini yemigən birkim barmu? Bar bolsa əyigə yənip kətsun, bolmisa u jəngdə əlup kətsə, baxka kixi kəlip uning mewisini yeyixi mümkün. **7** Bir kiz bilən wədiləşkən bolup, tēhi uni əz əmrigə almiojan birkim bolsa, u əyigə yənip kətsun, bolmisa u jəngdə əlup kətsə, baxka kixi kəlip uni əzigə hotunlukka elixi mümkün». **8** Andin mənəşədarlar həlkqə yənə səzləp: «Kōrkup kətkən, jür'ətsiz birkim barmu? U əyigə yənip kətsun. Bolmisa kərindaxlirining yurikimu uningkidək jəsəretsiz bolup kəlix mümkün» dəp eytsun. **9** Əməldarlar həlkqə xularnı eytkəndin keyin ular həlkning əldida yetəklik kilişkə koxunlaroşa sərdarlarnı tiklisun. **10** Silər hujum kilişkə məlum bir xəhərgə yekınlaşkininglarda əwwal uningoşa sülhi toorşisida səz kilinglar. **11** Əgər ular sülhini haləymiz, dəp jawab bərip əz dərwəzilirini silərgə əqsa, undakta uningda turuwatkən həmmə həlk silərgə bekinip kulluk həxarda bolidu. **12** Ləkin silər bilən sülhi kilişkə unimay, bəki silər bilən jəng kilməkqi bolsa silər uni kōrxanglar. **13** Pərwərdigar Hudayinglar uni kōlunglaroşa tapxuroşanda uningdiki

hər bir ərəkəni kiliqlap öltürümlər; **14** lekin ayallar bilən baliliri, kala bilən xəhərdiki həmmə nərsini, yəni barlik oəniymətni özünqlaroə olja kilip elinglar; Pərwərdigar Hudayinglar ez düxmənlirglardin silərgə elip bərgən oljiddin yəp səyünisilər. **15** Silərdin yirakta boləjan, [zəminəqə təwə bolmējan] əllərnin xəhərlirigə xundak kilinglar. **16** Lekin Pərwərdigar Hudayinglar silərgə miras kilip beridəjan zemindiki əllərnin xəhərlirini bolsa, ularning iqidiki tiniği bar heq nərsini tirik qoymay, **17** bəlkə Pərwərdigar Hudayinglar silərgə buyruəqəndək Hittiylar bilən Amoriylar, Kanaanilyar bilən Pərizziylar, Hiwiylar bilən Yəbusiylarınin həmmisini təltəküs yəqitixinglar kerək. **18** Bolmisa, ular ez ilahlirəqə qəkunuxitiki həmmə yirginqlik ixlirini silərgə əgətip, Pərwərdigar Hudayinglarəqə gunah kilidəjan bolisilər. **19** Bir xəhərnə igiləx üqün uzun wakit jəng kilip kərxəp turuxkə toəqra kəlsə, uning ətrapidiki dərəhlərnə palta bilən kesip wəyrən kilmənglar; qünki ularning mewisini yəsənglar bolidu. Xunga ularni kəsmənglar; qünki daladiki dərəhlər kərxiweləx kerək boləjan adəmmidi? **20** Lekin silər mēwilik dərəh əməs dəp bilgən dərəhlərnə kesip yəqitip, silər bilən soquxkən xəhərnə hujum kilip əqulitixkə xu dərəhlərdin istihkəmpotəylərnə yəsisənglar bolidu.

21 Əgər Pərwərdigar Hudayinglar silərgə miras kilip igiləxkə beridəjan zeminda, dalada öltürilgən bir jəsət təpilsə, əmma uni öltürgən adəm məlum bolmisa, **2** əksəqalliriglar bilən sorəqki bəgliriglar qikip əlük tēpiləjan yar bilən ətrapidiki xəhərlərnin ərilikini əlqisun; **3** öltürilgəqin jəsətigə əng yəqin xəhərnin əksəqalliri bolsa ixkə selinmējan, boyuntorəqkmə selinmējan inək tēpik kəlsun; **4** xu xəhərnin əksəqalliri inəkni süyi tohtimay əkidəjan, həydilip tērilmiəjan bir jiləqəqə elip bərip, xu jiləqin əzidə inəkning boynini sunduruwətsun; **5** xu qəqəda Lawiynin əwladliri boləjan kəhənlər ularning kəxiəqə kəlsun; qünki Pərwərdigar Hudayinglar ularni Əzining əldida hizmətdə bolup, Pərwərdigarning namida bəht-bərikət tiləxkə talliəqəndur. Hər bir dəwə wə hər bir tayəq jəzasi ularning səzi boyiqə kesilsun. **6** Öltürilgəqin jəsətigə əng yəqin xəhərdiki əksəqallarning həmmisi xu jiləqəqə kəlip, boyni sunduruəjan inəkning üstidə turup, kəllirini yuyup **7** guwəhlik bərip: «Kəllirimiz bolsa bu qənni təkmedi, kəzlimiz bu ixni kərmidi; **8** əy Pərwərdigar, Sən Əzüng hərlik bədili təkəp kutquəjan həlkəq Israilni kəqürgəysən wə nəhək əkkən kənnin gunəhəni Israil həlkəqgə artmēqəysən» — desun; xundak kilip bu qən gunəhəqə kafərat kəltürilgən bolidu. **9** Silər xundak kilip Pərwərdigarning nəziridə toəqra boləqanni kilip nəhək təkülgən kənnin gunəhəni əzünglardin qikipəwətkən bolisilər. **10** Əgər silər düxmənliriglar bilən jəng kəqilə qikipinglarda Pərwərdigar Hudayinglar ularni kəlunglarəqə bərgəq, ulardin əsir ələqə bolənglar, **11** bu əsirlərnin ərisidə qiraylik bir əyalni kərtip, kənglūng uningə qūxup, uni əmringə elixni halisəng, **12** undəqta uni əyünggə elip bəroqin; u qeqini qūxurup, tirməklirini yəsap, **13** əsirlikdə kiygən kiyimlirini selip, əyüngdə olturup toluq bir əy ata-anisi üqün matəm totsun; andin sən uning kəxiəqə kərip uni əzünggə əyal kilip uningəqə ər boləng bolidu. **14** Keyin, əgərdə

kənglūng uningdin səyünmisə, u qəyərni halisə, bəroqili qəyuxung kerək; uni puləqə sətməqin wə uningəqə dēdəktək muamilə kilməqin, qünki sən uningəqə yəqinlik kilip uyət kəloqənsən. **15** Əgər bərsinəq ikki əyal bolup ularning birigə əmrəkləq, yənə birigə əqlük kəloqən bolsa wə əmrəq wə əq boləjan hər ikkisidin oəqul tūquloqən bolsa, tūnjisini əq əyalidin tapkən bolsa **16** undəqta u kixi oəqullirəqə bərnə miras üqün üləxtürup bərgən künidə əq əyalining oəqli, yəni uning tūnji oəqlining ornəqə əmrəq əyalining oəqlini tūnji oəqullukqə qəyuxkə bolmaydu. **17** U bəlkə əq əyalining oəqlini tūnji oəqulm dəp etirəp kəlsun; qünki bu uning kūq-kuwətti bar wəktidiki dəsəlpki mēwisidur; tūnji oəqulluk həkuki uningki boləqəqə, atisi bərlək malmülüktdin uningəqə ikki üləx miras bərsun. **18** Əgər bərsinəq bəxbəxtəq wə itətsiz oəqli bolsa, u nə atisinəq səzīgə, nə anisinəq səzīgə kuləq salmay, həttə tayəq-tərbiyimə kar kilməy, ularning gəpini yənəla ənglimisə, **19** Uning ata-anisi uni tutup, xəhərnin dərəwəziəqə elip bərip, xəhərnin əksəqallirininə kəxiəqə kəltürsən; **20** ular xəhərnin əksəqallirəqə ərz kəlip: — «Bu oəqlimiz bəxbəxtəkləq wə itətsizlik kəlip, səzimizni əngliməy yüridü; u nəpəsi yamən, xərəbər bolup kaldı» dəp əytsun. **21** Xuning bilən xəhərnin həmmə həlkə bir bolup uni qəlmə-kəsək kilip öltürsən. Silər bu yəq bilən əzünglardin rəziləknə qikipirəwətsilər; pütkül Israil bu ixni ənglap kərkidəjan bolidu. **22** Əgər bərsi əlüm jəzasiəqə ləyik gunəh sədər kilip, öltürilgən bolsa wə jəsətinə bir dərəhkə əsəp kəyəqən bolənglar, **23** əlūki kəqiqə dərəhtə kəlmisun; kəndəqə bolmisun, silər dərəhkə əsiləqəqini xu kündə kəməwətinglar (qünki kimdəkim [dərəhkə] əsiləqən bolsa, Huda tərəpidin lənətkə kaldurəloqən kixi həsəblinidu). Xundak kilsənglar, Pərwərdigar Hudayinglar silərgə miras kilip bərgən zeminni buləqiməjan bolisilər.

22 Sən kərinədxingning kalisi yə qəy əzip kətkinini kərsəng, qətiqəq bolmay yürmə; kəndəqə bolmisun, uni kərinədxingning kəxiəqə yətküzup bə. **2** Əgərdə kərinədxing sənəqə yəqin olturmisa wə yəki igisini tonumisəng, xu həywanı əz əyünggə elip kəlip, kərinədxing uni izdəp kəlgəqə əzüng əkləp andin uningəqə tapxurup bərgin. **3** Sən əhxəxlə uning yitkən əxiki yəki kiyimlirininimə xundak kəp; xundəqə kərinədxingning hər kəndəqə yitkən nərsini tēpiwəlsəng, unimə xundak kəloqin; sən əzüngni bu ixtin qəqurməqin. **4** Əgər kərinədxingning əxiki yəki kalisinəq yəldə yikəlip qūxkinini kərsəng, sən bu əhwalədin əzüngni qəqurməqin; kərinədxingəqə yərdəmləxip uləqini tərtp turoqəzəqin. **5** Əyal kixi bolsa ərlərnin kiyimini kiymisun; xuningəqə əhxəxlə ər kixi əyal kixininə kiyimini kiymisun; qünki kimki xundak kilsə, Pərwərdigar Hudayingning əldida yirginqlik bolidu. **6** Əgər sən yəldə kətiwətip, bir dərəhtə yəki yərdə baliliri yəki tuhumliri boləjan qūxning uwiəqə qurisəng, anisi tuhum yəki balilirini bəsip yətkən bolsa, anabalilirini bərkəla əlməqin; **7** həq bolməqəndə sən anisinə qəyuwətip, balilirini əlsəng bolidu; xundak kilsəng sənəqə yəxki bolup uzun əmür kərisən. **8** Yəngi bir əy səlsəng, əgzəngəqə bir tosmə tam yəsiəqin; bolmisa bərsi uningdin yikəlip qūxsə, əzünggə qən təküləx gunəhəni

kəltürüxüŋ mumkin. **9** Öz üzümlərlikingəyə ikki hil uruk qaqmioŋ; bolmisa tərivoŋningning həmmisi wə üzümlərlikning məhsulatliri buloŋanoŋan hesablinidu. **10** Sən kala bilən exəkni birgə koxup yər həydimigin. **11** Yung wə kanaptin ibarət ikki hil yiptin toŋoloŋan kiyimni kiymigin. **12** Sən yepinoŋan tonungning tət burjikiŋə pəpük kəyoŋin. **13** Əgər biri hotun elip uningəyə yeqinçilik kəloŋandin keyin uningəyə eq bolup, **14** Uning yaman gepini kəlip, uningəyə bətnam qaplap, ərz kəlip: «Mən bu hotunni aldim, ləkin uningəyə yeqinçilik kəlsam uning kiz əməslikini bildim» desə, **15** undakta kizning atası-anisi kizning paklik ispatini elip xəhər dərwasizida olturoŋan xəhərninŋ aqsakallirioŋa kəltürsün, **16** andin kizning atisi aqsakallarəyə səz kəlip: «Mən kizimni bu kixigə hotunluŋkəyə bərdim, ləkin u uningəyə eq bolup kaldı; **17** wə mana, u uning yaman gepini kəlip, bətnam qaplap ərz kəlip: «Kizning kiz əməslikini bildim» dəydu. Biraŋ mana kizimning paklik ispatı» dəp, ispat rəhtni aqsakallarning aldidə yeyip koysun. **18** U wəqəttə xəhərninŋ aqsakalliri erini tutup uningəyə tayak-tərbiyə bərip, **19** İsraildiki bir pak kizning yaman gepini kəlip, uningəyə bətnam qaplıdın dəp, yüz xəkəl kümüx tələtsun; andin ular pulni kizning atisiəyə bərsun dəp bəkitusun. Əmma kiz bolsa xu kixining hotuni bolup turıwerixi kərək; ər pütün ömridə uni qoyup bərsə bolmaydu. **20** Ləkin bu səz rəst qətip, kizning paklik ispatı bolmisa, **21** kizni atisining əyininŋ dərwasizi aldioŋa aparsun wə atisining əyidə buzukluŋ kəlip İsrailning iŋidə xərməndilik kəloŋanlıŋi üqün uning xəhərininŋ adəmliri xu yərdə uni qalma-kesək kəlip öltürsün. Xundək kəloŋaninglarda silər əzüŋglardin rəzillikni qikiriwətisilər. **22** Əgər birsi eri bar hotun bilən zina kəlip tutuluŋ qalsə, zina kəlixkən ər-hotun ikkilisi öltürilsün. Xundək kəloŋanda İsrailning iŋidin rəzillikni qikiriwətisilər. **23** Əgər birsi xəhərdə birəw bilən wədilixip kəyoŋan bir kizni uqritip, uning bilən billə bolsa, **24** ikkilisini xəhərninŋ dərwasizioŋa elip qikip qalma-kesək kəlip öltüringlar; kiz bolsa xəhərdə turup warkirimioŋini üqün, ər bolsa baxkisininŋ wədiləxkən kizi bilən yatqini üqün öltürilsün. Xundək kəlip, silər əzüŋglardin rəzillikni qikiriwətisilər. **25** Əgər ər kixi baxkisi bilən wədiləxkən kizni daladə uqritip, uni tutuwəlip uning bilən yatsə, pəkət kiz bilən yatqən ər kixi öltürilsün. **26** Kizəyə bolsa, həqnemə kilmənglar, qünki kizning əzidə ölüməyə layik həq gunah yok. Bu ix bolsa birsi koxnizioŋa hujum kəlip uni öltürwətkəngə ohxax ixtur. **27** Qünki u baxkizioŋa wədiləxkən kizni daladə tutuwəloŋanda, kiz towlioŋan bolsimu uni kətkuzəyoŋdak kixi tēpilmioŋan. **28** Əgər birsi birə ər bilən wədiləxmigən kizni tutuwəlip, uning bilən yetip hər ikkisi tutulsə, **29** kiz bilən yatqən adəm kizəyə yeqinçilik kəlip hər kəloŋini üqün kizning atisiəyə əllik xəkəl kümüx bərixı kərək; andin kizni əzige hotun kəlip elixi kərək; u pütkül ömridə uni qoyup bərsə bolmaydu. **30** Həqkim atisining hotunini almaslikı kərək, atisining yotqinini aqmaslikı kərək.

23 Kimki soŋulux yaŋi kesilix tūpəylidin ahta kiliwətilgən bolsa, Pərwərdigarning jamaitigə kirmisün. **2** Kimki haramdin tuŋuloŋan bolsa Pərwərdigarning jamaitigə kirləməs; oninŋi əwladioŋiqə

mundaklardin həqkim Pərwərdigarning jamaitigə kirmisün. **3** Həqbir Ammoniy wə ya həqbir Moabiy Pərwərdigarning jamaitigə kirmisün; oninŋi əwladioŋiqə ular din həqkim Pərwərdigarning jamaitigə hərgiz kirmisün. **4** Səwəb xuki, silər Misirdin qikqininglarda ular aldinglarəyə yeməklık, su elip qikmıdı wə silərgə ziyankəxlık kəlixkə silərnı kəroŋisun dəp, Aram-Nahəraimdiki Petorluŋ Bəorning oŋlı Balaamni yallıdı. **5** Ləkin Pərwərdigar Hədayinglar bolsa Balaamning səzini anglımay, bəlkı silər üqün kəroŋixni bərikətkə aylanduruwətti; qünki Pərwərdigar Hədayinglar silərgə muhəbbət baŋlioŋan. **6** Silər həmma künlirilinglarda [Ammoniylar wə Moabiyar]ning aman-esənlıki wə bəhtni hərgiz istımənglar. **7** Ləkin Edomiylar kərındixinglar boləyoŋ, ularəyə nəprət bilən kərimənglar. Misirlikləroŋimu nəprət bilən kərimənglar, qünki silər ularning zeminidə musapir bolup turoŋanıdinglar. **8** Bularning üqinŋi əwladidin tuŋuloŋan balılar Pərwərdigarning ıbadət jamaitigə kirsə bolıdu. **9** Duxmənlirınggə kərxı jənggə qikip qədir tiksəng, hərhil napakliktin ehtiyat kəloŋin. **10** Əgər aranglarda kəqisi birsi quxidə Xəyən atlap napak boləŋan bolsa, u qədirgahdin qikip kətsun; qədirgahkə udulla kirmisün; **11** kəqkurun kergəndə u suŋə quxıŋ, kün patkəndə qədirgahəyə yenip kirsun. **12** [Həjitinglar] üqün qədirgahning sirtidə bir jəyinglar bolsun; tərətkə xu yərgə beringlar. **13** Saymənling iŋidə bir gürjək bolsun; sən sirtə tərətkə oltursəng, uning bilən ərək kolap tərtingni kəmuwət. **14** Qünki Pərwərdigar Hədaying sənı kətkuzəxkə, duxmənlirıngni aldinglarəyə tapxuruxkə qədirgahıng otturısıdə yürıdu; xungə sening qədirgahıng pak bolsun. Bolmisa U seningkidə birə paskinilik kərsə səndin ayrılıŋ ketixi mumkin. **15** Öz hojısıdın kəqip yeningəyə kəlgən külnı öz hojısioŋa turup bərmigin. **16** U aranglarda silər bilən billə turup, kəysi xəhərninŋ dərwasizi iŋidə kəysi yərnı tallısə, xu yərdə tursun. Silər uningəyə zulum kilmənglar. **17** İsrailning kizlirining arısıdə həqbir pəhixə bolmısın, İsrailning oŋullirining arısıdə həqbir pəhixə həzilək bolmısın. **18** Bir kəşəmnı bəjə kəltürmək üqün Pərwərdigar Hədayinglarınŋ əyigə pəhixining pulini yaŋi həziləkning pulini kəltürmigin; qünki bu ikkisi Pərwərdigar Hədayingning aldidə yirginliktur. **19** Silər öz kərındixinglardin əsüm almənglar; pulning əsümi bolsun, əxlıknıng əsümi bolsun yaŋi hərəkəndək əsüm aləyoŋdak bəxkə nərsining əsümini əsanglar bolmaydu. **20** Əmma qətəlliktin əsüm əsanglar bolıdu, ləkin kərındixinglardin həq əsüm almənglar. Xundək kilsənglar Pərwərdigar Hədayinglar silər uni igiləxkə kırıdioŋan zemində, kəllirınglarınŋ barlık əmgikidə silərgə bərikət bəridə. **21** Sən Pərwərdigar Hədaying aldidə bir nərsini ataxkə kəşəm kəloŋan bolsəng, uningəyə əməl kəlixkə həyal kılma. Bolmisa, Pərwərdigar Hədaying uni səndin tələp kəloŋində gunahkər bolısən. **22** Ləkin əgər sən bir nərsini ataxkə kəşəm kilmisəng, u səngə həq gunah bolmaydu. **23** Aŋzıngdin qikqənoŋa əməl kəloŋin; Pərwərdigar Hədayingəyə kəşəm kəlip atioŋiningni, yəni aŋzıngning səzi boyıŋə ihtiyariy hədiyəngni sunuxung kərək. **24** Sən koxnangning tallıkəyə kirsəng həlioŋininggə yəp toyun, əmma kəqə-qəqənoŋa elip məngmioŋin. **25** Koxnangning pixkən

ziraatlikigə kirsəng, qolung bilən ziraatning bexini üzüp alsang bolidu; əmma qoxnangning ziraatlırigə orojak saloquqi bolma.

24 Əgər birsi bir ayalni əmrigə aloqandin keyin uningda birər sət ixni bilip, uningdin səyünmisə, undakta u talək hetini pütüp, uning koloja berixi kərək; andin uni öz eyidin qikiriwətsə bolidu. **2** Ayal uning əyidin qikkəndin keyin baxka ərgə təgsə bolidu. **3** Bu ikkinqi ərmu uni yaman kəriup, talək hetini yezip koloja berip uni öz əyidin qikiriwətsə yaki uni alojan ikkinqi eri elüp kətsə. **4** uni qoyup bərgən awwalki eri uni napak hesablap, ikkinqi kətim hotunlukka almisun; qünki undak kilsa, Pərwədigarning aldidə yirginliq ix bolidu. Sən Pərwədigar Hudaying sanga miras kiliip beridojan zeminning üstigə gunah yüklimigin. **5** Əgər birkim yengidin hotun alojan bolsa uninoğa nə jənggə qikix, nə baxka birər ixka buyrulmisun; u bəlki alojan hotunini hux kilix üqün bir yiləjqə ərkin-azad bolup əyidə oltursun. **6** Həqkim yarəuunqak yaki tügmanning üsti texini kapalətkə almisun; qünki bu ix birsining həyatini kapalətkə aloqandək bolidu. **7** Əgər birkim Israillardin boləjan kərindixining birini bulap kelip, uni küldək ixlətsə wə yaki uni setiwətsə xu bulangqi əltürülün; silər xundək kilsanglar aranglardin rəzilikni qikiriwətsilər. **8** Pesə-mahaw wabasi pəyda bolsa, əzinglarəja pahas bolunglar, Lawiy kaħinlarning silərgə barliq kərsətkinini kilinglar; mən ularəja kəndək əmr kəlojan bolsam xuningəja kəngül qoyup əməl kilinglar. **9** Misirdin qikkininglarda Pərwədigar Hudayinglarning yolda Məryəmgə kəndək kəlojanini əskə elinglar. **10** Əgər sən öz buradək-qoxnəngəja kərz bərsəng, kapalət elix üqün əyigə kirmigin; **11** bəlki taxkiriəda turup tur; sanga kərzədar kixi əzi sanga beridojan kapalətni taxkiriəja elip qiksun. **12** Xu kixi yəksul bolsa sən uningdin kapalətkə alojan [kiyimni] yepinip uhlimiəysən; **13** Həq bolmioqanda sən bəlki kapalətni kün patkənda uninoğa kayturup bərgin; xundək kilsang u əz tonini yepinip uhləqənda, sanga bəht-bərikət tiləydu. Xundək kilsang bu ix sanga Pərwədigar Hudayingning aldidə həkkəniylik sanilidu. **14** Ajiz, namrat mədikəroja nəhəqlik kilma, məyli u kərindaxliringlardin bolsun yaki yeza-xəhərliringlarda turojan musapirlardin bolsun. **15** U namratliktin əz həkkigə intizar boləjaqka, u ixləgən xu küni kün petixtin burun həkkigə qokum bərgin; bolmisa, u sening topraqənda Pərwədigəroja pəyəd kətiəridu, bu ix gunah bolup bexingəja qüxidu. **16** Baliliringning jinayiti üqün əta əltürülmisun, balilərmu atining jinayiti üqün əltürülmisun; bəlki jinayiti bar boləjan hər bir kixi öz gunahı üqün əlüm jazasını tartsun. **17** Sən musapir yaki yetim toərisidiki həkümni burmilima; tul ayalning kiyim-keqəklirininu kapalətkə alma, **18** bəlki əzüngning Misirdə küp bolup Pərwədigar Hudaying seni xu yərdin hər kilip kütəuzup kəlgini yadingəja kəltürgin. Xunga mən sanga buningəja əməl kəlojin dəp buyruymən. **19** Sən etizliqningning həsulini yioqiningda bir baəq ənqini untup kəlojan bolsang, uni elip kəlix üqün yenip barmiojin; u ənqə musapir, yetim-yəsir wə tul hotunəja təgsun. Xundək kəloqənda Pərwədigar Hudaying sening kəlliringning barliq əmgikini bərikətləydu. **20** Zəytun dərihingni kəkkiningdin keyin xahlirida kəlojanlirini

kayta kəkma; kəldukliri musapir, yetim-yəsir wə tul hotunəja təgsun. **21** Üzümarliqningning üzümlirini yioqip boləjandin keyin waxang kilmiojin. Kəldukliri musapir, yetim-yəsir wə tul hotunəja təgsun. **22** Əzüngning Misir zeminida küp boləjiningni yadingəja kəltürgin; xunga mən sanga buningəja əməl kəlojin dəp buyruymən.

25 Əgər ikki kixi birmərsini talixip kəlip, həküm berixni tələp kiliip sot aldiəja kəlsə, undakta sorəqlər dəwəəja həküm qikiriip həkdərnə hək, gunahı bar adəmnə gunahkar dəp jakərlisun. **2** Əgər gunahkar adəmə dərrigə layik bolsa, sorəqlə uni əzining aldidə yərgə yatquzup, uning kəlojan gunahəja layik sanəp dərrilisun. **3** Ləkin pəkət kirik dərrilə urulsun; xuningdin ziyadə urulmisun, kəp urulsə xu kərindixing kəz aldingdə kəmsitiləgən bolidu. **4** Sən hamən tepiwatqan kalining əəzini boəmiojin. **5** Əgər bir yərdə turidojan kərindax aka-inilərnəng bir bala yəzi kərməy əlüp kətsə, əlgən kixining əyalı yat bir kixigə təgmisun; bəlki uning erining birtuəqan kərindixi uning kəxiəja kirip uni hotunlukka elip, birtuəqan kərindaxliq burqini adə kilsun; **6** əlgən kərindixining ismi Israildin əqürülməsliki üqün ayalning tunji balisioja uning ismi kəyulsun. **7** Ləkin əgər bu kixi yənggisini elixni halimisa, yənggisi [xəhər] dərwəzisidiki əksəklərnəng kəxiəja berip: «Erimning birtuəqan kərindixi əz kərindixining ismini Israildə kəlduruxka unimidi; u mən üqün birtuəqan kərindaxliq burqini adə kəlixka unimidi», dəp əytsun. **8** Andin uning xəhəridiki əksəklərnə uni qəkirtip uninoğa nəsihət kilsun; əgər u: «Mən uni hotunlukka elixni haliməymən», dəp qing turuwalsə, **9** yənggisi əksəklərnəng kəz aldidə uning kəxiəja berip, uning putidin kəxini saldurup, yüzigə təkürüp: «Bir tuəqan kərindixi üqün ailə kəruəka unimiojan kixigə xundək kilinsun!» dəp jakərlisun. **10** Xu kixining nami Israilling iqidə: «Kəxi selinoquqining əyi» dəp atalsun. **11** Əgər ikki adəmə bir-biri bilən uruxup kəlojinida birining əyalı əz erigə yərdəmlixip erini uroquqining kəlidin əjratmaqə bolup, kəlini uzitip uroquqining jan yerini tutuwalsə, **12** undakta sən uninoğa həq rəħim kilməy kəlini kəsivət. **13** Sening haltəngdə qong-kikiq ikki hil tarazə texi bolmisi. **14** Əyüngdə qong-kikiq ikki hil əfəh səklima. **15** Tarazə texing toptəəjə, durus bolsun; əfəhingmu toptəəjə, durus bolsun. Xundək kilsang Pərwədigar Hudaying sanga beridojan zemində əmrüəg uzun bolidu. **16** Qünki kimki xundək ixlər kilsə, kimki nəhəq ix kilsə, Hudaying Pərwədigarning aldidə yirginliq sanilidu. **17** Misirdin qikiq kəliwatkinginglarda Amaləklərnəng silərgə nemə kəlojanini esinglarda tutunglar; **18** ular Hudadin kərkəmay, yolda silərgə uqrap, silər hərəp-qarəqap həlilinglər kəlmiojan qəəja, kəyninglarda kəlojan əjiz kixilərnə urup yəkatmimidu? U Hudadin həq kərkəmdi. **19** Xunga, Pərwədigar Hudaying mirasing bolsun dəp sanga igiləxka beridojan zemində, Pərwədigar Hudaying ətrəpingdiki barliq düxmənliringdin əmanliq bərginidə, Amaləklərnəng namini əsmanning tēgidə əslənmigüdək dərijidə əqürüwət; bu ixni unutma.

26 Sən Pərwədigar Hudaying sanga miras kiliip beridojan zeminoğa kirip uni əzüngning kiliip igiləp olturəkləxkənda, **2** Pərwədigar Hudaying

sanga beridioqan zeminning hosulini aloqanda, sən yərning dəslepki pixkan mewisini elip, sewatkə selip Pərwərdigar Hudaying Öz namini qoyuxka tallaydioqan jayqə elip berixing kerək; **3** andin xu waqittiki kahinning kexioqə kəltürüp, uningqə: «Pərwərdigar Əzi bizgə berixkə ata-bowilirimizqə kəsəm kılqan zeminqə kirdim, bügün mən Pərwərdigar Hudayingning aldidə xundak bolqinioqə guwahmən», dəp eytisən. **4** Kahin sewətni kolungdin elip uni Pərwərdigar Hudayingning qurbangahining aldidə qoyidu; **5** andin sən Pərwərdigar Hudayingning aldidə sez kilip mundak dəysən: — «Mening atam əsli qerib bir aramiy idi; Misiroqə quxüp olturaklasti; ular xu yərdə sani az musapir bolsimu, baroqanseri kepiyip uluq, küqlük, qong bir hək boldi. **6** Ləkin Misirliklər bizgə kattik kolluq kilip, zulum selip bizni eqir əmgəkkə saldi. **7** Əmma biz ata-bowilirimizning Hudasi Pərwərdigarqə pəryad kiliwiduk, Pərwərdigar awazimizni anglap biz tartiawatkan harlik, japa wə zulumqə nəzirini saldi. **8** Xuning bilən Pərwərdigar küqlük kol wə uzartkan bilək, dəhxətlər wə mejiizilik alamətlər wə karamətlər bilən bizni Misirdin qikirip **9** bizni bu yərgə elip kelip bu zeminqə, yəni sūt bilən həsəl ekip turidioqan bir zeminqə igə kildi! **10** Əmdi mana, əy Pərwərdigar, sən Manga bərgən bu zeminning mewisining dəslepki pixkinini sening kexingqə əkəldim», dəysən. Xularni dəp, sewətni Pərwərdigar Hudayingning huzurida koyup, Pərwərdigar Hudayingning aldidə səjdə kilisən; **11** xundak kilip sən wə eyügdikilər Pərwərdigar Hudayingning silərgə ata kılqan həmmə nemətliridin hux bolunglar; əzüng, Lawiyələr wə aranglarda turidioqan musapirlər koxulup xadlininglar. **12** Sən hər üqinqi yilida, yəni ondin biri bolqan əxrə yilida həmmə hosulungning ondin birini əxrə ayrip bolqandin keyin, sən Lawiy bilən musapiroqə, yetim-yesir, tul hotunlarqə dərwaziliringning iqidə xulardin yap toyunsun dəp berisən; **13** wə sən Pərwərdigar Hudayingning aldidə sez kilip xundak dəysən: «Mən eyümdin [Hudaqə] mükəddəs kılinoqan nərsiləni ayrip elip qikip, sən Manga tapilioqan əmr boyiqə bularni Lawiy bilən musapiroqə, yetim-yesir, tul hotunlarqə bərdim; mən Sening əmriliringning heqbirini nə buzmidim, nə heqqaqan unutmudim; **14** matəm tutkanlirimda xulardin heqnemini yemidim, napak hələttə turup buningdin birnemini almidim; əlgən kixigə atap buningdin heqnemə bərmidim, bəlki Pərwərdigar Hudayimning awazini anglap hər ixta Sən manga əmr kılqoninq boyiqə kildim. **15** Əmdi Sən mükəddəs makaning bolqan asmanlardin nəzər selip Öz həlking Israilni, xundakla ata-bowilirimizqə kəsəm bilən kılqan wədəng boyiqə, həsəl bilən sūt aqidioqan, bizgə bərgən bu zeminni bərikətligəysən». **16** Bügün Pərwərdigar Hudaying bu bəlgilimilərgə həm həkumlərgə əməl kıluxkə əmr kildi; pütün qəlbinq, pütün jening bilən ularni tutup ularqə əməl kil. **17** Sən bügün Pərwərdigarni əzüngning Hudaying boluxkə, xundakla Uning yollirida mengixkə, Uning bəlgilimilərgə, Uning əmrilərgə, Uning həkumlərgə əməl kilip Uning awazioqə kulək selixkə qəbul kilding; **18** wə Pərwərdigar bolsa bügün siləni Əzining həlki boluxkə, Uning barlik əmrlirini tutuxkə (U silərgə wədə kılqandək) siləni

qəbul kildi. **19** Xundak bolsa, U silərgə izzət, nam-xəhrət wə xan-xərp berip, Əzi yaratkan barlik əllərdin siləni üstün kildiu. Buning bilən silər Uning etykinidək, Pərwərdigar Hudayinglar üqün mükəddəs bir hək bolisilər.

27 Musa wə Israilning əksəqalliri həlkkə buyrup mundak dedi: — «Mən bügün silərgə tapilioqan bu barlik əmrni tutunglar. **2** İordan dəryasidin etüp Pərwərdigar Hudayinglar silərgə beridioqan zeminqə kirgən kündə, silər qong-qong taxlarni tikləp ularni hək bilən aqartinglar; **3** andin ata-bowiliringlarning Hudasi Pərwərdigar silərgə wədə kılqonidək, Pərwərdigar Hudayinglar silərgə beridioqan, sūt bilən həsəl ekip turidioqan zeminqə kirixinglar üqün dəryadin etkininglərdə, bu qanunning həmmə səzlrini xu taxlarqə pütüp koyunglar. **4** Silər İordan dəryasidin etüp, mening bügünki əmrim boyiqə xu taxlarni Ebal teqida tikləp, ularni hək bilən aqartinglar. **5** Silər xu yərdə Pərwərdigar Hudayinglar üqün temür əswab təgmigən taxlardin qurbangah yasanglar; **6** Pərwərdigar Hudayinglarning bu qurbangahı yonulmioqan, pütün taxlardin yasalsun; uning üstidə kəydürmə qurbanliklarni Hudayinglar Pərwərdigarqə atap sununglar, **7** wə xu yərdə inaklik qurbanliklirininu sununglar, ulardin yap Pərwərdigar Hudayinglarning huzurida xadlininglar. **8** Silər xu taxlar üstigə bu qanunning həmmə səzlrini enik pütüp koyunglar». **9** Andin Musa bilən Lawiy kahinlər pütkül Israilqə sez kilip: «Əy Israil, xük turup anglanglar! Silər bügün Pərwərdigar Hudayinglarning həlki boldunglar. **10** Əmdi Pərwərdigar Hudayinglarning awazioqə kulək selip, mən bügün silərgə tapilioqan uning əmrləri wə bəlgilimilərgə əməl kilinglar» — deyixti. **11** Xu küni Musa həlkkə əmr kilip mundak dedi: — **12** Silər İordan dəryasidin etkəndin keyin, bular, yəni Ximeon, Lawiy, Yəhuda, Issakar, Yüsüp bilən Binyaminlər Gərizim teqoninq üstidə turup, həlkkə bəht-bərikət tilisin. **13** Bular, yəni Rubən, Gad, Axir, Zəbulun, Dan bilən Naftali Ebal teqoninq üstidə lənət okuxkə tursun. **14** U waqıtta Lawiyələr Israilning həmmisigə yukiri awaz bilən: — **15** «Kimki hünərwənninq kəli bilən birə oyma yaki kuyma məbudni yasap qıksa (Pərwərdigar aldidə yirginlik ixtur!), uni yoxurunqə tikləp qoysa lənətkə qalsun» dəp jakarlisun. Andin həlking həmmisi jawabən: — Amin! desun. **16** «Kimki ata-anisini kəzgə ilmisa lənətkə qalsun» dəp jakarlisun. Andin həlking həmmisi jawabən: — Amin! desun. **17** «Kimki qoxnisining pasil texini yetkise lənətkə qalsun», dəp jakarlisun. Andin həlking həmmisi jawabən: — Amin! desun. **18** «Kimki bir korni yoldin azdursa lənətkə qalsun» dəp jakarlisun. Andin həlking həmmisi jawabən: — Amin! desun. **19** «Kimki musapir, yetim-yesir wə tul hotun toqrisidiki həkümni burmilisa, lənətkə qalsun» dəp jakarlisun. Andin həlking həmmisi jawabən: — Amin! desun. **20** «Kimki atisining hotuni bilən yatsa, atisining yetkinini aqkan boləqətkə lənətkə qalsun» dəp jakarlisun. Andin həlking həmmisi jawabən: Amin! — desun. **21** «Kimki haywan bilən munasiwət kılsa lənətkə qalsun» dəp jakarlisun. Andin həlking həmmisi jawabən: Amin! — desun. **22** «Kimki atisining kizi yaki

anisining kizi bolojan öz hamxirisi bilan yatsa lanetka kalsun» — döp jakarlisun. Andin halkning hammissi jawab: Amin! — desun. **23** «Kimki keynanisi bilan yatsa lanetka kalsun» döp jakarlisun. Andin halkning hammissi jawab: Amin! — desun. **24** «Kimki koxnisini paylap turup yoxurun eltürs lanetka kalsun» döp jakarlisun. Andin halkning hammissi jawab: — Amin! desun. **25** «Kimki gunahsiz adami eltürüp uning keni üqün hək alsa lanetka kalsun» döp jakarlisun. Andin halkning hammissi jawab: — Amin! desun. **26** «Kimki bu kanunning sozlariga kengül belmay, uningoya amal kilixta qing turmisa, lanetka kalsun» döp jakarlisun. Andin halkning hammissi jawab: — Amin! desun.

28 Əgər sən Pərwərdigar Hudayingning səzini anglap, Uning mən bugün sanga tapxuridiojan əmririgə əməl kilixkə kengül bəlsəng, Hudaying Pərwərdigar seni yer yüzidiki həmmə əllərnin üstigə qong kilidu; **2** Pərwərdigar Hudayingning səzini anglisang bu həmmə bəht-bərikətlər sanga əgixip üstüנגə quxidu: — **3** Sən xəhərdə bəht-bərikətlik bolisən, səhradimu bəht-bərikətlik bolisən. **4** Baliyatkungning mewisi bilan yeringning mewisi, qarpayliringning mewisi, yəni kalangning nasilliri wə koy padiliring tuoqkini bolsa, bəht-bərikətlik bolidu. **5** Sewiting bəht-bərikətlik bolidu, təngnəngmu bəht-bərikətlik bolidu. **6** Sən kirsəngmu bəht-bərikətlik bolisən, qıksəngmu bəht-bərikətlik bolisən. **7** Sanga karxi qikқан düxmənliringni Pərwərdigar aldingda məolup kilidu; ular bir yol bilan sanga hujumoya kelip, yəttə yol bilan aldingdin qaqudu. **8** Səning ambarliringda wə kolung bilan kilidiojan barlik ixliringda Pərwərdigar üstüנגə bəht-bərikət buyruydu; Pərwərdigar Hudaying sanga beridiojan zeminda U seni bərikətləydu. **9** Əgər sən Pərwərdigar Hudayingning əmrlirini tutup yollirida mangesang, Əzi kəsəm bilan sanga wədə kilojandak Pərwərdigar seni tiklär Əzige mukəddəs bir hək kilidu. **10** Xuning bilan yer yüzidiki həmmə həkklər sening Pərwərdigarning nami bilan atalojiningni kərip səndin kərkidu. **11** Pərwərdigar seni yaxnitidu; sanga berixkə ata-bowiliringoya kəsəm bilan wədə kilojan zeminda seni öz bədinəning mewisi bilan qarpayliringning mewisi wə yeringning mewisini mol wə bərikətlik kilidu. **12** Pərwərdigar sening zəminəngoya əz waktida yamoqur berip koliringning həmmə ixlirini bərikətləx üqün əz həzinisi bolojan asmanni sanga aqidu; əzüng heq kimdin kərz almayən, bəlkə kəp əllərgə kərz berisən. **13** Pərwərdigar seni quyruq əməs, bax kilidu; sən pəkət üsti bolup, asti bolmayən. Əgər mən silərgə bugün tapilijojan Pərwərdigar Hudayingning əmrlirigə kulak selip, ularni tutup əməl kilsang, **14** xundakla mən bugün silərgə buyruojan həmmə səzlərnin heq biridin ong yaki soloya qətnəp kətmisəng, baxkə ilahlaroya əgixip kullukioja kirmisəng, xundak bolidu. **15** Ləkin xundak boliduki, əgər Pərwərdigar Hudayingning awazioja kulak salmay, mən bugün silərgə tapilijojan uning barlik əmrliri bilan bəlgilimilirini tutmisənglər həmmə ularoya əməl kilmisənglər, bu lənətlərnin həmmisi sanga əgixip üstüנגə quxidu: — **16** Sən xəhərdə lənətkə kalisən, səhradimu lənətkə kalisən. **17** Sewiting lənətkə kalidu, təngnəngmu lənətkə kalidu. **18** Baliyatkungning mewisi, yeringning mewisi, kalangning nasilliri wə

koy padiliringning tuoqkini lənətkə kalidu. **19** Sən kirsəngmu lənətkə kalisən, qıksəngmu lənətkə kalisən. **20** Səning Pərwərdigarni taxlojan rəzil kilimliring üqün u sən yok kilinoquə, təzdin həlak kilinoquə, kolung kilojan barlik ixliringda sening üstüנגə lənət, parakəndilik wə dəxnəm qixüridu. **21** Pərwərdigar sən igiləxkə kiridiojan zəminin seni yəqətkuə sanga wəba qaplasturidu. **22** Pərwərdigar seni sil-wəba kesili, kezik kesili, yalluqluk kesili wə bəzgək kesiliga giriptar kilip, kurəjakqilik, qawirix apiti wə həl apitigə muptila kilidu. Bu apətlər sən yok kilinoquə seni qoolaydu. **23** Bəxingning üstidiki asman mistək, ayiojningning astidiki yer tēmürdək bolidu. **24** Pərwərdigar sening zəminəngda yəqədiojan yamoqurni topa-qang wə kum kilidu; ular taki sən həlak boluquə asmandin üstüנגə quxidu. **25** Pərwərdigar Əzi seni düxmənliringning aldisda məolup kilidu. Sən ularoya karxi bir yol bilan berip, ularning aldidin yəttə yol bilan qaquisən; yer yüzidiki həmmə əllərnə dəkə-dükigə salidiojan obyekt bolup kalisilər. **26** Əlülkirlinglar asmandiki barlik uqar-qanatlar bilan yer yüzidiki həywanlaroya yəm bolidu; ularni həydiwetidiojan heqkim qikmaydu. **27** Pərwərdigar seni Misirdiki sakaymas yara-qakiliri, qikan-hürəklər, təmrətkə, kixixkak bilan uridu. **28** Pərwərdigar seni saranglik, korluk wə parakəndilik bilan uridu. **29** Sən küpkündüzdə kor kixi karəngoyuda təmtiligəndək təmtiləp yürisən, barlik yolliring aqmaydu; sən kindin-küngə pəkət zulum bilan buləngqilikə uqrijuqi bolisən, seni kutkuzidiojan heqkim qikmaydu. **30** Sən bir hotun bilan wədiləxsəng bəxkə bir adəm uning bilan yatidu; əyni salsang uningda olturalmayən, tək tikən bolsang mewisini yeyəlməysən. **31** Kalang kəzliringning aldisda soyulidu, ləkin gəxidin yeyəlməysən; karap turup exikəng səndin bulap ketilidu, sanga yenip kəlməydu. Kəyliring düxmənliringning kolioja quxup ketidu, ularni yandurup kəlixkə yərdəngə heqkim qikmaydu. **32** Oqul bilan kizliring bəxkə bir əlnin kolioja quxup, kəzliring pütün kün ularoya təlmürəx bilan qarqaydu; ləkin kolung ularni kutkuzuxkə amalsiz kalidu. **33** Yeringning məhsulatliiri bilan əmgikəngning barlik mewisini sən tonumaydiojan bir əl yəp ketidu; sən barlik künliringdə ezilip zulum tartisən; **34** Kəzliring kərgən ixlərdin sən sarəng bolup ketisən. **35** Pərwərdigar seni tapinəngdin qokkəngəjiqə, tizing bilan paqək-putliringəjiqə sakaymas dəlxətlik yara-qakilər bilan uridu. **36** Pərwərdigar seni əz üstüנגə tikligən padixəngəjiqə koxup əzüng wə ata-bowiliring tonumiojan bir əlgə tutup beridu. Sən xu yərdə turup yəqəq wə taxtin yasaləjan bəxkə ilahlaroya qokunisən. **37** Sən Pərwərdigar seni elip baridiojan həmmə əllər arisida wəhəimə, səz-qəqək wə tapə-təninəng obyekt bolup kalisən. **38** Sən etizlikə berip kəp uruk qaquisən, ləkin qəkətkilər ularni yəp ketip, uningdin əz yiojip kəlisən. **39** Təllarni tikip pərwix kilsəngmu, ularni kurtlar yəp ketip, nə mewisini yioqəlməysən, nə xarəb iqəlməysən. **40** Zəminəngning hər yeridə zəytun baqliring bolsimu, uning meyi bilan bədinəngni məsiləp mayliyalmayən; qünki dərəhlərdiki mewilər pixmayla quxup ketidu. **41** Oqul wə kiz pərzənt kərsəngmu, ləkin ular yeningda turmaydu; qünki ular sürgün bolup ketidu. **42** Səning hər bir dərhiəng bilan

yingning barlik mahsulatlarini qekatkilar o'zining kilidu. **43** Aranglarda turuwatkan musapir sendin barojanseri üstün bolup, sän barojanseri tewän bolup kalisen. **44** U sanga kәрz bәrgüqi bolidu, әmma sän uningojа kәрz berәlmәysән. U bax bolidu, sän kuyruk bolisen. **45** Sän Pәrwәrdigar Hudayingning awazioja kulak salmay, U sanga tapiliojan әmr wә bәlgilimәlәrni tutmioqining üqün bu lәnәtlәrning һәmmisi sän һalak kilinojqәqә seni qoqlap yetip, üstünggә quxüidu. **46** Bu lәnәtlәr өзүng wә nәslingning üstigә mәnggүlik quxüidojan meјizilik alamәt wә karamәt bolup kalidu. **47** Sän kәngriqliktә xadlik wә kәngül huxluqi bilән Pәrwәrdigar Hudayingning kullukida bolmiojaqәqә, **48** buning ornioja sän aqlik wә ussuzluk, yalingaqlik wә һәр nәrsining kәmqilikida bolup Pәrwәrdigar sanga kәrx әwәtidojan düxmәnliringning kullukida bolup kalisen; U seni һalak kilojuqә boynunjoja temür boyunturukni salidu. **49** Pәrwәrdigar yiraқtin, yәni yәр yüzining qetidin sän tilini bilmәyidojan, бүrküttәk xungojup kelidojan bir әlni sanga kәrx әwәtidu. **50** U әlpazi әxәddiy, kәrilәroja yüz-hatira kilmәyidojan wә yaxlaroja meһir kәrsәtmәyidojan bir әl bolidu. **51** U sän һalak bolojuqә, qarwiliringning nәsli bilән yeringning mahsulatlarini yәр ketidu; qünki u seni yokitip bolmiojqәqә sanga nә axlik, nә yengi xarab, nә zәytun meyi, nә kalangning mozayliri nә qoy padiliringning koziliridin bir nemini koymaydu. **52** Sän tayanajoan pүtkül zeminindiki һәmmә egiz, mәhkәm sepilliring еrүlүp quxüküqә, u pүtkül zeminindiki barlik dәрwaziliring aldioja kelip, seni kәrxiwalidu; u Pәrwәrdigar Hudaying sanga bәrgән zeminining һәр yeridiki һәmmә dәрwaziliring aldioja kelip, seni kәrxiwalidu. **53** Xu waқitta düxmәnliringning kistap kelixiliri bilән bolojan kәl-kistangning azab-oқubәtliri iқida, Pәrwәrdigar Hudaying sanga ata kijojan, өз teningning mewisi bolojan oқulliringning gөxini wә kizliringning gөxini yәysән. **54** Wә xundәk boliduki, aranglardiki nazuk, intayin silik-sipayә bir әdәm kerindixi, kuқikidiki ayali, xundәkә teһi tirik baliliridin kijoјinip, ularoja yaman kez bilән kәraydu; **55** xunga, düxmәnliringning kәmal-iskәnjisidә sән өз dәрwaziliring iқida kijnalојiningda һeqnәmә kәlmiojanliki üqün, u өzi yәwatkan baliliringning gөxidin ularning һeqkaysisioja azrakmu bәrmәydu. **56** Aranglardiki әslidә nazuk wә silik-sipayә bolojan, silik-sipayiliki wә nazuklukidin puti bilән yәrgә dәssәxnimu halimayidojan ayal kuқikidiki eri, oқul-kiz pәrzәntliridin kijoјinip, ularoja yaman kez bilән kәraydu; qünki düxmәnliringning kәmal-iskәnjisi bilән sән өз dәрwaziliring iқida kijnalојiningda һeqnәsә kәlmiojaqәqә, u өз puti arilikidin qıқkan bala һәmrәһi bilән өzi tuoқkan balilirini yoxurunqә yәydu. **58** Sән bu kitabta pütүlgән bu kәnunning barlik sözlirigә әmәl kilixkә kәngül bәlmisәng, Pәrwәrdigar Hudayingning uluq wә һәywәtlik namidin kәrkmisang, **59** Pәrwәrdigar sening üstünggә quxüridojan wabalar һәм nәslingning üstigә quxüridojan wabalarни ајayib kilidu; U dәһxәtlik, uzakqә sozulidojan wabalarни wә eқir, uzakqә sozulidojan kesәllәrni üstünggә wә nәslinggә quxüridu; **60** Pәrwәrdigar sән kәrkidojan, Misirdiki barlik kesәllәrni üstünggә quxürүp, sanga qaplasturidu. **61** Xuningdәk bu kәnuniy kitabta pütүlmigән һәmmә

kesәl wә һәmmә wabanimu Pәrwәrdigar taki sән һalak bolojuqә üstünggә quxüridu. **62** Xuning bilән әslidә asmandiki yultuzlardәk nuroqun bolsanglarmu, әmdilikтә аз bir түrküm kixilәr bolup kalisilәr; qünki silәr Pәrwәrdigar Hudayinglarning awazioja kulak salmidinglar. **63** Wә xundәk boliduki, Pәrwәrdigar ilgiri silәrgә yaxxilik kilip, silәrni әwutқinidin seyүngәndәk, U әmdi silәrni yokitip һalak kilidoјinidin seyүnidu; xuning bilән silәr игilәxkә kiridojan zemindin yulup taxlinisilәr. **64** Pәrwәrdigar silәrni yәр yüzining bu qetidin u qetigiqә bolojan һәmmә әllәrning arisioja tarkitidu; silәr өзүnglar yaki ata-bowiliringlar tonumiojan yaojaq bilән taxtin yasalojan ilаһlarning kullukida bolisilәr; **65** Silәr u әllәrning arisida nә aram tapalmaysilәr, nә tapininglar tirәp turoјudәk һeq mәzmüt jay bolmaydu; Pәrwәrdigar bәlki xu yәrdә silәrning kәnglinglarni oјuwalaxturup titritip, kәzүnglarni kәraqojulaxturup jeninglarni solaxturidu. **66** Silәr kәrap turup jeninglar kilda esiklikтәk turidu; silәr keqә-kündüz dәkkә-dүkkida bolup jenimdin ayirilip kәlarmәнmu? — dәp kәrkisilәr; **67** kәnglүngni baskan wәһimә wә parakәndiqlik wә kәzlingir kәrgән kәrүнүxlәr түpәylidin atigini: «Kaxki kәq bolsidil!», kәqtә bolsa: «Kaxki әtigән bolsidil!» dәysән. **68** Pәrwәrdigar silәrgә wәdә kilip: «Silәr bu yolni ikkinqi yәнә kәrmәysilәr» dәgән xu yol bilән silәrni kemigә quxürүp Misiroja yanduridu. Silәr xu yәrdә düxmәnliringlaroja kul-dedәk boluxkә өзүnglarni satisilәr, lekin silәrni aloјili әdәm qıқmaydu.

29 Tewәndikilәr Pәrwәrdigar Israilar bilән әһdә baqlax üqün Moab zeminida Musaoja tapiliojan sözlәrdur. Bu әһdә Pәrwәrdigar ular bilән Hәrәbdә kijojan әһdidin baxkә bir әһdә idi. **2** Musa pүtkül Israilni qakirip ularoja mundaқ dedi: «Silәr Pәrwәrdigarning Misir zeminida Pirәwngә, uning barlik hizmatkarliri wә zeminning һәmmә yeridә kәz aldinglarda nemә ix kijoјinini kәrdүnglar, **3** yәni xu qong apәtlәr bilән uluq meјizilik alamәt wә karamәtlәrni өз kәzүnglar bilән kәrdүnglar. **4** Lekin Pәrwәrdigar silәrgә бүgүngiqә quxәngүdәk kәngül, kәrgүdәk kәz wә angloјudәk kulәk bәrmidi. **5** Mән kirik yil silәrni bayawanda yetәklәp yүrdüm; u waқitlarda üstүnglardiki kiymiliringlar konirimidi, putunglardiki kәxinglarmu konirap katmidi. **6** Huda Özining silәrning Pәrwәrdigar Hudayinglar ikәnlikini bilsun dәp, silәrgә yeyixkә nan, iqxkә xarab yaki küqlük iqmlik nesip kilmidi. **7** Silәr bu jayoja yetip kәlgininglarda Hәxbonning padixahı Sıһon bilән Baxanning padixahı Og biz bilән jәng kijoјili qıқti; әmma biz ularni urup mәojlup kilduk; **8** biz ularning zeminlerini elip Rubәnlәr bilән Gadlar wә Manassәһning yerim kәbilisigә miras kilip bәrdük. **9** Әmdi silәr һәmmә ixliringlarda rawaj tepix üqün bu әһdining sözlirini tutup, ularoja әmәl kilinglar. **10** Bügün һәmminglar — kәbilә baxlikliringlar, әkskalliringlar, әmәldarliringlar, xuningdәk Israilning һәmmә әrliri, **11** kiqik baliliringlar, ayalliringlar, qedirgәһinglarda turuwatkan musapirlar, xundәklә otun kәskүqiliringlar wә su toxuqojuliringlarmu, һәmminglar Pәrwәdigarning aldidә hazir turuwatisilәr; **12** mәksәt xuki, Pәrwәrdigar Hudayinglarning әһdisigә, yәni Pәrwәrdigar Hudayinglar бүgün silәrgә bәrgән

kasimi bilan baolqoan ahdiga dahil boluxunglar üqündur, **13** Wə xuning bilan täng U siləni bğün Özigə has bir hək kılıp silərgə wadə kılınıdək, ata-bowiliringlaroqa, yəni İbrahim, İshak wə Yakupka kılqan kasimi boyıqə əzi silərgə Huda boluxtur. **14** Ləkin mən bu əhdə wə kasəmni yaloquz silər bilənla əməs, **15** bəlkı bğün biz bilən bu yərdə Pərwərdigar Hodayimizing aldisa turuwatqanlar, xundakla bğün bu yərdə biz bilən birgə bolmioqan kixiləring həmmisi bilənmu tüzüximən. **16** (qünki silər bizning Misir zeminida kəndək turojanlikimiz wə səpirimizdə əllərnin otturisidin kəndək etüp kəlgininizni obdan bilisilər; **17** Silər ularning arisidiki yirginliq nəsirləni, ularning arisidiki yaoqə, tax, altun wə kümüxtin yasaloqan butlarnı kərdünglər). **18** Əhdining məksiti bolsa, silərnin aranglardiki hər bir ər, hər bir ayal, hər bir ailə wə hər bir kəbilibirlərlərnin bğün kengli Pərwərdigar Hodayimizin yəni, xu əllərnin ilahlırlının kullukioqa kirip kətidioqan hək kixi bolmisun, xundakla aranglarda ət süyi wə əmən qikiridioqan yiltiz pəyda bolup kəlmisun üqündur. **19** Dərwəxə xundək boliduki, xu lənət səzlərinı anglioqanda öz kənglidə öz-əzini bəht-bərikətlik sanap: «Mən kənpə bəxbəxtəlik bilən mangsammu, tinq-amanlıkə turirəimən», degüqi xundək bir kixi bolidu; nətijidə, nəm yərmu qəngkək yərgə ohxaxla wəyrən kılınıdu. **20** Pərwərdigar mundək kixini əpu kılmaıdu, bəlkı Pərwərdigarning əzəpi bilən ətək kəhri tütündək xu kixigə qüxidu; bu kitabta pütülgən həmmə lənətlər uning bəxiqə qüxidu; Pərwərdigar uning ismini asmanning tegidin əqüridu. **21** Pərwərdigar bu kənun kitabida pütülgən əhdining həmmə lənətləri boyıqə İsrailning barlık kəbilibirlərnin uni ayırp qikip, apətkə muptila kılıdu. **22** Kəlgisi dəwr bolsa, yəni silərdin keyin qikidioqan baliliringlar wə xundakla yirək yurttin kəlgən musapirlar Pərwərdigar xu zeminning üstigə əwtəkən balayı'apətlər bilən kəsəllərnı kəridu; **23** Pərwərdigar əzəpi wə kəhri bilən wəyrən kılqan Sodom, Gomorra, Admā wə Zəboimlərnin wəyrənqilikidək zeminning həmmə yeri günggürtlixip, xorlixip, kəyüp kətkinini, tərıkqilikmu, həsulmu bolmioqinini, ət-qəpmu ünmiginini kəridu; **24** buni kərgənələr, hətta həmmə əl-yurt: «Nemixkə Pərwərdigar bu zəminoqa mundək kılqandu? Nemixkə Uning əzəpi xunqə kattik, bəxəddi bolqandu?» dəp soraydu; **25** andin ularoqa jawab berilip: «Ular ata-bowilirlərnin Hudasi Pərwərdigarning ularni Misir zeminidin kətküzup qikəroqinida ular bilən bəkitkən əhdini taxlap, **26** bərip ularning nəsiri bolmioqan, əzimu tonumioqan ilahların kullukioqa kirip, ularoqa qəkunəjini üqün xundək boldi. **27** Mana bu səwəbtin Pərwərdigarning əzəpi bu zəminoqa tutixip, bu kitabta pütülgən həmmə lənətni uning üstigə kəltürdi. **28** Xuning üqün Pərwərdigar əzəp, aqqıq wə zor kəhər bilən ularni yurtidin yulup, bəxkə bir yurtkə taxlidi» — deyilidu. **29** Hər bir yoxurun sirlar bolsa Pərwərdigar Hodayimizingkidur; ləkin hər kəndək axkarılənoqan wəhiylər bolsa bu kənunning səzlirogə əməl kılıximiz üqün əbədiqə biz wə balilirimizningkidur.

30 Wə xundək boliduki, bu barlık ixlər, yəni mən sening aldingda qoyqan bu bərikət bilən

lənət bəxingoqa qüxkinidə, Pərwərdigar Hodaying seni həydiwətkən əllərnin arisida turup bularnı esinggə elip kəngül bəlip, **2** əzüng wə baliliring Pərwərdigar Hodayingning yəniqə yəni Uning awazioqa kulək selip, mən bğün sanga əmr kılqan barlık ixləroqa pütün kəlbəng wə pütün jəning bilən itəət kılısang, **3** xu qəoqa Pərwərdigar Hodaying seni sürgünlüktin kəyturup, sanga iqrini aqrıtip, Pərwərdigar Hodaying Əzi həydiwətkən əllərdin yioqı kelidu. **4** Gərqə aranglardin hətta asmanlarning qetigiqimu həydlip kətkənələr bolsimu, Pərwərdigar Hodaying seni xu yərdin yioqı jəm kılıp kelidu. **5** Pərwərdigar Hodaying seni ata-bowiliringning təwəliki boləoan zəminoqa kəltüridu wə sən uni igiləysən; U sanga yaxxilik kılıp ata-bowiliringning sanidin ziyadə kəp kılıdu; **6** Pərwərdigar Hodayingni pütün kəlbəng, pütün jəning bilən səyüxkə Pərwərdigar Hodaying kəlbəngni wə nəsilliringning kəlbini hətma kılıdu; xuning bilən silər həyat yaxaysılər. **7** Xundakla Pərwərdigar Hodayinglar bu həmmə lənətlərnı düxmənirlərnin üstigə, silərgə nəpərlinidəoqanlarning üstigə, silərgə ziyənkəxlik kıləoanlarning üstigə qüxüridu. **8** Silər bolsanglar yəni kəlip Pərwərdigar Hodayinglarning awazioqa kulək selip, mən bğün silərgə tapiləoan həmmə əmrlirigə əməl kılısilər. **9** Xundək kılısanglar, Pərwərdigar Hodayinglar kəllirlərnin həmmə ixida, bədinərlərnin mewisini, qərpəy mallirlərnin mewisini wə yeringning mewisini awutup silərnı zor yaxnitidu. Qünki Pərwərdigar silərnin ata-bowiliringlaroqa yaxxilik kılıxtin səyüngəndək, silərgə yaxxilik kılıxtin səyünidu. **10** Silər Pərwərdigar Hodayinglarning awazioqa kulək selip, bu kənun kitabida pütülgən əmrlər bilən bəlgilimilərnı tutup, pütün kəlbənglər, pütün jəninglər bilən Pərwərdigar Hodayinglarning tərıpigə burulsanglarla, xundək bolidu. **11** Qünki mən bğün sanga tapiləoan bu əmr sən üqün kəramət ix əməs yəki səndin yirəkmu əməs. **12** Bu əmr asmanning üstidə əməs, sening: «Bizning uningəoqa əməl kilmikimiz üqün kim asmanəoqa qikip uni elip qüxüp bizgə anglitidu?» deyixingning həjiti bolmaydu. **13** Wə xuningdək bu əmr dengizning u tərıpidimu əməstur, sening: «Bizning uningəoqa əməl kilmikimiz üqün kim dengizdin etüp, uni elip kəlip bizgə anglitidu» deyixingning həjiti bolmaydu. **14** Qünki bu səz bolsa uningəoqa əməl kilmikəng üqün sanga bək yəkin, yəni aqozingda wə kənglüngdə bardur. **15** Mana, mən bğün aldinglarda həyat bilən yaxxilik, ətüm bilən yamanlıkni koydum; **16** qünki ətüm sanga həküm bərip: — Silər Pərwərdigar Hodayinglarnı səyüp, Uning yollirida mēngip, əmrləri, bəlgilimiləri həm həkümilərigə əməl kilinglər, dəp bğün silərgə tapilədim; xundək kılısanglar silər yaxəp awup, uni igiləxkə kiridəoan zəminoqa bəroqinanglarda Pərwərdigar Hodayinglar silərnı bərikətləydu. **17** Ləkin əgər kənglüngni tətür kılıp, kulək salmay əzduurup, bəxkə ilahlarəoqa bəx urup qəkunəjili tursang, **18** mən xuni bğün silərgə agəhləndurup eytip qoyayki, silər həlak bolmay kəlməysilər; silər uni igiləxkə İordan deryasidin etüp bəridəoan zəminoqa kirgəninglarda uzun ətüm kərləməysilər. **19** Mən bğün həyat bilən ətümni,

31 Andin Musa berip həmmə İsrailoşa söz kildi; 2 u mundak dedi: «Mən bugün bir yüz yigirmə yaxka kirdim; əmdı silərgə sərdar yaki baxliyoqı bolalməymən. Pərwərdigar manga: Sən bu İordan dəryasidin etməysən, dəganədi. 3 Lekin Pərwərdigar Hudayinglar Əzi siləni yetəkləp [dəryadin] etüp, bu əlləni aldinglarda wəyran kiliidu; xuning bilən ularning mal-mülkini igiləysilər; Pərwədigarning eytkinidək, Yəxua siləarning aldinglarda baxlap [dəryadin] etidi. 4 Pərwərdigar Sihon bilən ög dəgən ikki Amoriy padixah wə ularning minəni həkək kijoəndək, u bu əllərgimu xundak kiliidu. 5 Əmma Pərwərdigar ularni kolunglaroşa tapxurojinida, mən silərgə tapilioqan pütkül əmr boyiqə ularoşa muamilə kilisilə. 6 Jür'ətlık wə kəysər bolunglar, ularning aldidə titrimənglar, uların heq qorkmanglar; qünkü silər bilən birgə baroquqi Pərwərdigar Hudayinglar Əzidur; U silərdin waz kaqməydu, siləni hərgiz taxliwətməydu!». 7 Andin Musa Yəxuani qakirip pütkül İsrailning kez aldidə uninoğa söz kili: «Sən jür'ətık wə kəysər bolojın; qünkü bu həlk Pərwərdigar ularning ata-bowiliriyoşa kəsəm kilip berixkə wədə kijoəan zeminoğa kircəndə sən ular bilən billə berixing kerək; sən ularoşa uni igilitip miras kıldurisən. 8 Mana, sening aldingda mangoquqi Pərwərdigar Əzidur; U sən bilən billə bolup səndin waz kaqməydu, seni hərgiz taxliwətməydu! Sən korkmioqın. parakəndə bolma!» — dedi. 9 Musa bu qanunni yezip bolup, uni Pərwədigarning əhdə sanduqını kətüridioəan Lawiyning əwladı boləqan kaşinlar bilən İsrailning barlık aksakalliriyoşa tapxurup bərdi. 10 Musa ularoşa mundak buyridi: — «Hər yettə yilning ahırkı yilida, yəni azadlık yili dəp bekitilgan waqıtta, «kəpilər heyti» baxlanoəanda, 11 İsrailning həmmisi kelip Pərwərdigar Hudayingning huzurida jəm bolux üqün u tallaydioəan jayoşa yiqioloəanda, uni anglisun dəp pütkül İsrailning aldidə bu qanunni okup berisən. 12 Xuning üqün [xu qaoəda] barlık həlkni, ər bolsun, ayal bolsun, bala bolsun, kowuklıringning iqidə turuwatkan musapir bolsun, ularning həmmisi anglap, əginip, Pərwərdigar Hudayinglardin qorkup, bu qanunning barlık səzlinini tutup uninoğa əməl kilsun, dəp ularni yioqın. 13 Xundak bolsa, ularning bu qanunni tonumioəan balilirimu uni anglap əginip, silər igiləxkə İordan dəryasidin etüp baridioəan zeminda yaxioəan barlık künliridə Pərwərdigar Hudayinglardin qorkidioəan bolidu». 14 Andin Pərwərdigar Musaoşa söz kili: «Mana sening əlidiəon waqting yekinlixip kaldı. Əmdı Yəxuani qakiroəin, ikkinglar jamaət qediriyoşa berip xu yərdə hazır bolunglar. Mən uninoğa wəziyə tapxurimən» dedi. Xuning bilən Musa bilən Yəxua ikkisi berip, jamaət qedirida hazır boldı. 15 Pərwərdigar bulut tüwrüküning iqidə kəründi; bulut tüwrüki qedirning dərwasizininin

32 «Kulak selinglar, ay asmanlar, mən səzləy;
Aozimning səzlrini angla, i yer-zemin! **2** Təlimim
bolsa yamoqurdak yaoqidu, Səzlrim xəbnəmdək tamidu,
Yumran ot-qəp üstigə qüxxən sim-sim yamoqurdək,
Kəkarlıqning üstigə qüxxən hasiyətlik yamoqurdək
bolidu. **3** Qünki mən Pərvərdigarning namini bayan
kəlimən; Əmdü Hudaıimızı uluq də jakarlanglar! **4**
U kəram taxtur, Uning əməlliri mukəmməldur; Uning

barlik yolliri h  kkanidir. U nah  kliki yok, wapadar bir Huda, Adil w   diyan  tlikdur. **5**   mma [  z h  lki] uningə buzuluk kildi; Ularning kilmixliri Uning   z baliliriningkid  k bolmide — mana bu ularning   yibidir! Ular   gri w   iplas bir n  sildur! **6**   y   hm  k w   nadan h  lk, P  rw  rdigarning yahxilikini xundak yandurams  n? U seni b  d  l t  lap hər kil  jan atang   m  smu? U seni yaritip, seni tikligan   m  smu? **7**   tk  n k  nl  rni esing  g   aloj  n, D  wrdin-d  wrgi  g     tk  n yillarni oyloj  n; Atangdin sora, u sanga d  p beridu; A  sakalliring  ga soal koy, ular seni h  w  rl  nd  ridu. **8** H  mmidin ali  y boluq  i   ll  rning   l  xini ular  ga   l  xt  rg  nd  k, Ad  m'atining p  rz  ntilirini bir-biridin belginid  , U h  lkl  rning q  g  rlirini Israil balilirining sanio  ga karap bekitk  n. **9** Q  nki P  rw  rdigarning nesiwi  i bolsa uning  ga has bol  jan h  lkidur; Yaqup huddi q  k taxlinip qikkəndək, Uning mirasidur. **10** U uni q  l bir zeminda, Xamal h  wlaydiqan dəhşətlik bir bayawanda uni tapti; Uni orap atrapida qo  dp turdi, Uni k  z karikuq  kid  k saklidi; **11** Huddi bürküt   z qanggisini təwritip, Balilirining   stid   pərwəz kilip, Kanatilirini yeyip ularni p  ylirining   stig   elip ket  rg  ninid  k, **12** P  rw  rdigarmu uning  ga xundak yalo  z yet  kqilik kildi; He  q  nd  k yat ilah uning bilən bill     m  s idi. **13** U uni y  r y  zining egiz jaylirio  ga mindürdi, W   u etizlikning m  hsul  tadin yedi, U uning  ga ki  ya taxtin p  s  l xoritip, Q  kmaq texidin z  ytun me  i xoratti; **14** Sanga kala kaymiki bil  n koy s  itini i  k  z  p, Kozilarning y  ojini, Baxandiki qo  k  lar w   tekil  rning g  xini yeg  z  p, Esil buo  dayning esil danliridin yeg  zdi, S  n bolsang   z  m k  ni bol  jan sap xarabni iqtig  n. **15** Lekin Y  xurun s  mrip t  pk  k bolup kaladi; B  rh  k, s  n s  mrip k  tting, Bordilip k  tting, Toyunup k  tting! U   zini yarat  kan T  ngrini taxlap,   z nijatining K  ram Texini k  zg   ilmidi. **16** Ular bolsa yat ilahlar  ga   gixip Uning wap  s  zlik  ga bol  jan h  sitini k  zojidi, Yirginqlik ixlar bilən Uning o  z  pini k  lt  rdi. **17** Ular Ig  -t  ngrisi   m  s jinlar  ga,   zi bilməydiəjan ilahlar  ga, Ata-bowilirimu k  rkmaydi  jan, Yengi p  yda bolup k  lojan ilahlar  ga k  rbanlik kildi. **18** Sən   z  ngni t  r  ld  rg  n K  ram Taxni kənglüngdin q  kardig  , Seni apirid   k  lojan T  ngrini untudung. **19** P  rw  rdig  r buni k  r  p, O  yl-kizilirining Uning a  qiqini k  lt  rg  nidin, ulardin bizar bolup mund  k dedi: — **20** «Mən ulardin y  z  mni yoxurim  n, Ularning a  qiwitini k  r  p bakay; Q  nki ular iplas bir n  sildur, K  lbid   wapadarlik  i yok balilardur. **21** Ig  -t  ngrisi   m  sl  r bilən h  sitimni k  lt  rdi,   rzim  s m  b  dliri bilən kəhrimni k  zojidi; Xunga «he   h  lk   m  s» bol  jan bir h  lk arkilik ularning h  sitini k  zo  y  m  n, Nadan bir   l arkilik ularning a  qiqini kəltürimən. **22** Q  nki Mening o  z  zipimdin bir   t tutaxti; U t  htisaraning tegig  g   k  y  p baridu, U y  r bilən uning m  hsul  tini y  p ketidu, W   taqlarning ullirinu tutaxturidu. (Sheol h7585) **23** Mən ularning   stig   balay  'ap  tl  rni d  w  laym  n; Ya-  klirimni birni ko  ymay ular  ga atim  n. **24** Ular a  raqilik  tin yegil  p ketidu, Tomuz issik w   wabaning n  xt  rliri t  ripidin y  p ketididu; Ular  ga karxi yirt  qu   haywanlarning qixlirini, Topida   milig  ql  rning z  h  rini   w  tim  n. **25** Taxkirida k  liq ularni musib  tk   salidu, I  kirida

wəhimə basidu; U yigit bilən k  zni, əmqəktiki bala bilən a   q  qlikni h  mmisini y  k  tidu. **26** Mən: «Ularni q  piwetim  n, Insanlarning arisidin ularning namini     rim  n» — dəyttim, **27** Bira   d  xm  nning m  shir   kəlixidin k  rk  tm; Israilning r  k  bliri bu ixni hata q  xinip: — Bu ix bizning k  limizning k  ql  kl  kidin bol  jan bolsa ker  k, P  rw  rdig  r buni he   qəlmidi» demisun d  p, [bu ixni k  lmidim]. **28** Israil n  sh  tt  n məhrum bol  jan bir   l, Ularning he     kil-p  mi yəktür. **29** Ah, ular dana bolsidi! Xund  k bolsa buni q  xinip,   z a  iwiti kəndək bolidi  qini o  ylaytti! **30**   g  r ularning K  ram Texi ularni setiw  tm  g  n bolsa, P  rw  rdig  r ularni [d  xm  nligig  ] taxlap b  rgim  n bolsa, Bir kixi k  nd  km   ming kixini   z aldidin h  ydi  laytti?, Ikki kixi k  nd  km   on ming kixini q  quralaytti? **31** Q  nki b  x  larning k  ram texi bolsa bizning K  ram Teximizd  k   m  stur. Buning  ga d  xm  nlimimiz   zliri guwahlik b  rsun! **32** Q  nki ularning   z  m t  li Sodomning   z  m telidin, Gomorraning etizlikliridin qikk  ndur;   z  mliri z  h  rlik   z  ml  rdur, Ularning h  rbir sapiki a  q  ktur, **33** Xarabi bolsa   jdih  larning z  h  ridur, Kobralarning   j  llik z  h  ridur. **34** [P  rw  rdig  r]: «Bularning [h  mmisi] Meningid   sak  laklik əməsmu?   z h  zinilirimd   m  h  rl  ng  n   m  smu? **35** Intik  m Meningkidur, Yamanlik  ni k  yturuxmu xundək, Bular ular putlixidi  jan wak  tk  g   sak  laklik turidu, Q  nki ularning balay  'ap  tlik k  ni y  kinlaxmak  ta, Ularning b  xio   q  xid  jan ixlar bolsa tez k  liwatidu. **36** Q  nki P  rw  rdig  r ularning k  qi t  g  p k  tk  nlikini, ularning [azi  yip], h  tta ajiz yaki me  ipl  rningmu k  lmio  qini k  rg  nd  , U   z h  lk  ning   stig   h  k  m q  k  ridu,   z b  ndilirig   m  h  r-k  p  k k  rsitidu. **37** U wak  tta U mund  k d  ydu: «  ni, ularning ilahli?   zig   tayan  p k  lojan k  ram texi   mdi k  y  rdidur? **38** Ularning   tk  z  gan k  rbanliklirining y  ojini yeg  n, Ularning xarab h  di  yliridiki xarabini i  k  n  r k  y  rg   k  tti?   mdi ular   rnidin turup sil  rg   y  rd  m berip, panahinglar bolsun! **39**   mdi M  n   z  m, p  k  t M  nla «X  wdurm  n, Manga h  mr  h he  q  nd  k ilah  ning y  kl  k  ni k  r  p bilinglar. M  n   lt  r  p tirild  rim  n, Z  himl  nd  r  p sakaytim  n; W   he  kim Mening k  l  mdin k  tk  z  lmaydu. **40** Q  nki M  n k  l  mni asmanlar  ga k  t  r  p: — «  b  dg  g   h  yatturm  n» d  p eytip, **41** Q  knap turidi  jan k  liqimni ittik kilim  n, Mening k  l  m ad  l  tni k  ral kilip tutidu, D  xm  nlimdin intik  m alim  n, M  ndin n  p  tl  ng  qil  rning k  lojanlirini ular  ga yandurim  n! **42** M  n ya   klirimni kan i  k  z  p m  st kilim  n, Mening k  liqim g  x y  ydu, Mən ularni   lt  r  lg  n  l bilən   sil  rning k  nini, D  xm  nning s  rd  rlirining bəxlirini y  p-iqidi  jan kilim  n». **43**   y əllər, Uning h  lki bilən bill   xadlininglar, Q  nki U   z b  ndilirining k  nining intikəmini alidu,   z d  xm  nligig   k  sas yanduridu,   z zemini bilən h  lk   q  n k    r  m-kafərat k  lt  r  p beridu». **44**   mdi Musa bilən Nunning o  yli Y  xua kelip bu o  z  lning barlik səzilirini h  lk  ning aldidə okup b  rdi. **45** Andin Musa bu h  mm   s  zl  rni barlik Israil aldidə ahirlaxturup **46** ular  ga s  z kilip: «Mən b  g  n otturanglarda sil  rni a  gh  landurup guwahlik bərgən bu barlik s  z  rg   k  ng  l b  linglar; sil  r ularni baliliringlar  ga tapilap: «Bu k  nunning h  mm   səzilirigə

əməl kilixka kəngül koyunglar» dəp buyruuxnglar kerək. **47** Qünki bu söz silərgə munasiwətsiz, kuruk söz əməs, bəlki silərnəng həyatınglardur! Silər u zeminni igiləxka İordan dəryasidin ətisilər; ətəkəndin keyin u zeminda bu söz arkilik uzun əmür kərisilər» — dedi. **48** Yəna xu küni Pərwərdigar Musaqə söz kilip mundak dedi: — **49** Sən uxbu Abarim teoqəbo, yəni Yerihoynig utturidiki, Moabning zeminidiki Nebo teoqəbo qikkın wə xu yərdə Mən Israillərgə əz təwəlik bolux üçün beridoqan Kanaan zeminini kərgin. **50** Andin akang Hərun Hər teoqəda ələp əz həlkərligə koxuloqandək, sənmu qikidoqan xu taqəda ələp həlkərligə koxuloqin; **51** qünki silər Zin qelidiki Məribah-Şadaxning sulirining yenioqə barəqanda, ikkinglar Israillarning arisida Manga wəpasizlik kərsitip, Israillarning arisida Meni «mukəddəs» dəp hərmətlimidinglar. **52** Xunga sən Israillərgə beridoqan xu zeminni udulungda kərisən, ləkin uninoqə kirəlməysən.

33 Hudaning adimi boləqan Musaning ələmidin ilgiri Israillarni bərikətləxkə tiləgən bəht-tiləkliri munlar: — **2** U mundak dedi: — «Pərwərdigar Əzi Sinay teoqidin kelip, Seirdin qikip [Israil] üstigə parlidi; Paran teoqidin pəyda bolup qəknidi, U tūmənlignə mukəddəsleşnəng otturisdin qikip kəldi; Ong qolidin Israilə ataloqan otluq bir kənanu qikti. **3** Dərəkəqət, U həlki səyidu; Sening bərlək mukəddəs bəndiləring kəlungdidur; Ularning hərbiəri ayoqing əldida olturup, Səzliriggə muyəssər bolidu. **4** Musa bizgə bir kənanu buyrup, Buni Yəqubning jamaitigə miras kilip bərdi; **5** Həlkning sərdərliri jəm bolup, Israilning kəbililiri bir yərgə yioqləşqanda, U Yəxurənnig otturisdə padixəhdək boldi. **6** «Rubən bolsa, adəmliri ələp kətməy, həyat tursun; Uning adəmliri əz bolmisun». **7** [Musa]ning Yəhəda toqrisida tiləgən bəhti mundak; — «Yəhədaning əwazini angliəyəsən, i Pərwərdigar; Uni əz həlkigə kəbul kildürəyəsən; Uning kəlliri ular üçün kürək kilsun; Əmdə əzini əzgüqilərgə karxi turuxka uninoqə mədət boləyəsən». **8** U Lawiy toqrisida mundak dedi: — «Sening urim wə tummim taxlirigə Sening bu mukəddəs bəndəngə tapxuruloqin; Sən uni Massəhdə siniding, Məribahning sulirining yənidə uning bilən talaxting. **9** U əz ata-anisi toqrisida: «Ularqə yüz-hətirə kilməymən», dəp eytti, Əz kərinədxlirining həq yüzini kilməy, Əz balilərinimu tonuxni həliməy, Bəlki Sening səzünggə əməl kilip, əhdəngni qing tutti. **10** Mana, [Lawiyəlar] Yəqubka həkūmlirini ukturidu, Ular Israilə qənanunigni əgətidu; Ular dimioqəngə huxbuyni sunidu, Kurbəngəhəngə pütin keydurmə kurbənləklərnə kəltüridu. **11** I Pərwərdigar, uning təəllukatini bərikətligəyəsən, Uning kəllirining əjri Seni hux kəloqudək boləy, Uningə qərxə qikkənlər wə uningdin nəprətləngənlər bolsa, Ularni kəpəlmioqudək həlde bəllirini sundurəyəsən!» **12** U Binyamin toqrisida mundak dedi: — «Pərwərdigarning səygini bolsa, U Uning yənidə bihətər məkan kəlidu, Pərwərdigar sayə bolup pütin küni uni saklaydu, U uni mürisi otturisdə məkanlaxturidu» **13** Yüsitəp toqrisida u mundak dedi: — «Uning zemini Pərwərdigar tərpidin bərikətlək boləy! Asmanlarning esil nemətliri bilən, Xəbnəm bilən, Yər tegidiki nemətliri bilən, **14** Kündin həsil

bolidoqan esil məhsulətliri bilən, Aydın həsil bolidoqan esil nemətliri bilən, **15** Qədimki təqlərləng aliy nemətliri bilən, Mənggülik dənglərnəng esil nemətliri bilən, **16** Yərning esil nemətliri wə uninoqə toloqan həmmə məwjudətliri bilən, Azoqənləktə turoquqə Zətnig xəpəiti bilən bərikətlənsun! Bularning həmmisi Yüsiptəng bəxiqə, Yəni əz kərinədxliridin ayrıloqəng qəkkisioqə qüxsun. **17** Uning həywi əz buksisning tunjisidəktur; Uning mūnggüziləri yawa kalining mūnggüziləridəktur, Ular bilən u əl-yurtlarning həmmisini birəklə yər yüzining qətlirigə üsidu. Mana Əfrəimning tūmənlignə adəmliri, Manəssəhning mingliqan adəmliri xundək bolidu». **18** Zəbulun toqrisida u mundak dedi: — «Əy Zəbulun, sən qikkəningdə xadlanəqin; Əy sən Issakar, əz qədirlirigdə hux boləqin! **19** Mana ular həlkəlni təqlə qəkiridu, Xu yərdə ular həqkəniylikning kurbənləklirini sunidu, Qünki ular dēngizdiki mol dələtlərnə, Kumoqə kəmlūgən gəhərlərnə sūmürüp ularqə muyəssər bolidu». **20** Gad toqrisida u mundak dedi: — «Gədnig zeminini kəngəytküqigə bəht-bərikət boləy; Gad bolsa qixi xirdək olturəqlaxti; U bilək həm bax tərini titmə-titmə kiliwətidu; **21** Xu yərdə u əng esil nəsəwini təlliwəldi; Qünki xu yərdimu u həkūm bəkitküqəning ülixi boləqan yə sakləkləktur; U həlkning sərdərliri bilən kelip, Israil bilən birgə Pərwərdigarning ədaliti bilən həkūmlirini yürgüzdi». **22** Dan toqrisida u mundak dedi: — «Dan bolsa yax bir xirdur; U Bəxandin təqləp ətədu». **23** Naftali toqrisida u mundak dedi: — «Əy Naftali, iltipətkə toyunoqənsən, Pərwərdigar tərpidin kəlgən bəht-bərikətkə toluq, Məqrəp bilən jənuəni əzünggə mülək kilip igiləysən». **24** Axir toqrisida u mundak dedi: — «Axir oqullar bilən bərikətlinidu; U kərinədxliri arisida iltipət kərsun; Puti məyoqə qilənsun. **25** Dərwəza bəldəklirigə tēmür bilən mēstin bolidu; Kūnlirigə kəndək bolsa, küqūngmu xuningə qə muwəpik təng bolidu». **26** «— Əy Yəxurun, Təngriğndək bəxkə həqkim yəktur; U sanga yərdəngə asmanlar üstigə, Zor həywi bilən bulutlarning üstigə minip kəlidu. **27** Əzəli Huda sening bəxpanəhəngdur, Astingdə əbədi biləklər turidu. U sening əldingdin dūxmənni həydey: — «Ular ni həlak kəloqin!» dəp [sanga] buyruydu. **28** Xuning bilən Israil əxlik bilən yəngi xarəb mol boləqan bir zemində turup, Yəloquz əmən-əsən məkan tutidu, Yəqubning buliki ohxəxlə əmən-əsən bolidu; Uning asmanlirimu xəbnəm tēməti turidu. **29** Bəhtliksən, i Israil! Səndək Pərwərdigarning Əzi kətkuzəqan həlkətin yəna kim bər? U bolsa sening mədətkər kəlkəning, Həywtəlik kəliqəngdur! Sening dūxmənlirigə sanga zəiplixip boysunidu; Sən ularning əgiz jaylirida dəsəp mēngisən».

34 Andin Musa Moabning təzlənglikliridin qikip Nebo təyoqning üstigə, yəni Yerihoynig utturisdiki Pisgəh təyoqning qəkkisioqə qikti. Xu yərdə Pərwərdigar uninoqə pütkül zeminni kərsətti; Gileədin Danəqə, **2** pütkül Naftali bilən Əfrəim wə Manəssəhning zeminini, Yəhədaning pütkül zemini bilən koxup məqrəbtiki dēngizəqə, **3** jənuəbtiki Nəgəw zeminini, «Horma xəhəri» dəp ataloqan Yeriho wədisidiki təzlənglikni Zoar xəhərigə kədə, həmmi uninoqə kərsətti. **4** Andin Pərwərdigar uninoqə söz kilip: «Mən kəsəm kilip: «Bu zeminni sening nəsligə bərimən» dəp

Ibrahim, İshak və Yaqubқа wədə kiloğan zemin mana muxudur. Əmdi sanga uni öz közüng bilən kərtixkə nesip kildim, ləkin sən xu yərgə ətüp kirəlməysən» dedi.

5 Andin Pərwərdigarning eytkinidək, Pərwərdigarning kuli Musa xu yərdə, yəni Moabning zeminida wapət boldi. **6** U uni Moabning zeminidiki taoj jiloşida, Bəyt-Peorning utturisida dəpnə kildi; uning kəbrisining kəyərdə ikənlikini bögüngiqə heqkim bilməydu. **7** Musa wapət boləğan wəqıtta bir yüz yigirmə yaxkə kirgənidi, ləkin kəzliri heq torlaxmioğan wə maşduridin heq kətmigənidi. **8** İsaillər Musa üqün Moabdiki tüzlənglikdə ottuz künigə matəm tutti. Xuning bilən Musa üqün matəm tutup yioqlaydioğan künlər tügigənidi. **9** Musa kollirini uning üstigə koyəqəqkə, Nunning oqlı Yəxua danalıq bərgüqi Roh bilən toloğanidi. Xuning bilən İsaillər uningə itaət kılıp, Pərwərdigarning Musəyə buyruşinidək kildi. **10** Musadin keyin uningdək Pərwərdigər bilən yüz turanə səzləxkən ikkinqi bir pəyoğəmbər İsrail iqidə qıkmidi; **11** Pərwərdigarning uni Misir zeminioğa əwətixi bilən u xu yərdə Pirəwngə, uning hizmətkarliri wə pütkül zeminidikilər aldida kərsətkən həmmə məjizilik alamət wə karamətlərgə, **12** ayan kilinoğan xu barlıq uluq kudrətkə wə Musaning pütkül İsrailning kəz aldida kərsətkən barlıq dəhxətlik həywisigə tənq turojudək heqkəndək adəm qıkmidi.

Yəxua

1 Wə Pərwərdigarning kuli boloqan Musa wapāt bolōqandin keyin xundak boldiki, Pərwərdigar Musaning hizmətkari, Nunning oqli Yəxuaqə sez kīlip mundak dedi: — **2** Mening kulum Musa wapāt boldi. Əmdi sən kōzōjilip, bu hālkning həmmisini baxlap İordan daryasidin ötüp, Mən ularoqə, yəni İsaillaroqə təkdim kilidioqan zeminōqə kirgin. **3** Mən Musaqə eytkinimdək, putunglarning tapini kəyergə təgkən bolsa, xu jāyni silərgə bərdim; **4** qeqranglar qel-bayawandin tartip Liwanoqə, Hittiyarlarning zeminini əz iqigə elip, Əfrat daryasidin kūn petixtiki Ottura Dengizōqəqə bolidu. **5** Sening barlik hayat kūnlirində heqkim sanga kərxi turalmaydu. Mən Özüm Musa bilən billə bolōqandək sening bilən billə bolup, seni hərgiz taxliwətməymən. **6** Sən jür'ətlilik wə kəysər bolōqin; qūnki sən bu hālkni Mən ata-bowiliriōqə berixkə kəsəm bilən wədə kīloqan zeminōqə mirashor kīlip igilitisən. **7** Mening kulum Musa sanga buyruōqan barlik qanunoqə əməl kīlixkə kəngül belüp, kət'iy jür'ətlilik wə tolimu kəysər bolōqin; sən kəyergilə barsang ixliring ələlibilik boluxi üqün uningdin ya ong ya solōqə qətnəp kətmə; **8** bu qanun kitabini əz əqzinqdin heri kīlmay, uning iqidə pütülgənni həmmisini tutup, uni keqə-kündüz zikir kīlip oyla; xundak kīlsang yollirində ələlibilik bolup, əzüng ronaq tapisən. **9** Mana sanga: — Jür'ətlilik wə kəysər bol, dəp buyruōqanidimoq? Xunga heq wəhimigə qūxmə, yūraksiz bolma; qūnki kəyergə barsang Pərwərdigar Hudaying sən bilən birgidur. **10** Xuning bilən Yəxua hālkning baxliriōqə buyrup: — **11** Silər qedirgəhtin ötüp hālkə: — Özünglər üqün ozuk-tülük təyyar kīlinglar, qūnki üq kūn toxkanda silər İordan daryasidin ötüp Pərwərdigar Hudayinglar silərgə beridōqan zeminni igiləx üqün kirisilər, — dənglar, dedi. **12** Yəxua Rubənlər bilən Gadlar wə Manassəhning yerim kəbilsigə sez kīlip: — **13** Hudaning kuli bolōqan Musaning silərgə buyrup: — Pərwərdigar Hudayinglar silərgə aramlik ata kīlip bu zeminni silərgə bərgən, dəp eytkinini esinglarda tutunglar. **14** Hotun bala-qakanglar wə qarpayliringlar Musa əzi silərgə təkسيم kīloqan, İordan daryasining bu tərpidiki zemində qalsun, lekin aranglarda qanqilik batur palwan bolsanglar, silər əz kerindaxliringlarning aldidə səptə turup ularoqə yardım berip jəng kīlinglar; taki Pərwərdigar Hudayinglar kerindaxliringlaroqə silərgə ata kīloqiniōqə ohxax aram ata kīlip, kerindaxliringlaroqə u ularoqə miras kīlip beridōqan zeminni igilətgūqə xundak kīlinglar. Andin silər təwəlikinglar bolōqan zeminni, yəni Hudaning kuli bolōqan Musa silərgə təkسيم kīloqan, İordan daryasining kūn qīqix tərpidiki bu zeminni igiləx üqün kaytip beringlar, — dedi. **16** Ular Yəxuaqə jawab berip: — Sən bizgə əmr kīloqanning həmmisigə əməl kīlimiz, sən bizni kəyergə əwətsəng, xu yərgə barimiz. **17** Biz həmmə ixtə Musaning seziqə kulak salōjinimizdək sanga kulak salimiz; birdinbir tilikimiz, Pərwərdigar Hudaying Musa bilən billə bolōqandək sening bilənmə billə bolōqay! **18** Kimki sening əmringgə itaətsizlik kīlip, sən bizgə buyruōqan həkəndək sezliringgə kulak

salmissə, əltürüldü! Sən pəkətlə jür'ətlilik wə kəysər bolōqin, — dedi.

2 Andin keyin Nunning oqli Yəxua ikki qarlıoquqini Xittimdin əwətip ularoqə: — Silər berip u zeminni, bolupmu Yeriho xəhərinə qarlap kelinglar, dedi. Xuning bilən ular u yərgə berip, Rahəb atlık bir pəhixining əyigə kirip qondı. **2** Lekin birsi kəlip Yeriho padixahioqə: — Bügün keqə İsaillardin birnəqə kixi bu zeminni qarlıoqili kəptu, dəp hawə yətküzdü. **3** Xuning bilən Yeriho padixahı Rahəbning kəxioqə adəm əwətip: — Sening kəxingoqə kəlip, öyüggə kīrgən xu kixilərnə bizgə tapxurup bərgin, qūnki ular bu zeminning hərə yerini paylıoqili kəptu, — dedi. **4** Lekin u ayal u ikki kixini elip qīqip yoxurup kōyoqanidi; u jawab berip: — Dərwəqə bu kixilər mening kəximōqə kəldi, lekin mən ularning nədin kəlgənlikini bilmidim; **5** kərangōqə qūxūp, kōwukni etidioqan wəkit kəlgəndə xundak boldiki, bu adəmlər qīqip kətti. Mən ularning kəyergə kətkinini biləymən. Ular ni tezdin kōqilisanglar, qōqum yetixiwalisilər, — dedi. **6** Lekin u ayal ularni əgzigə elip qīqip, əgzining üstidə rətlər yeyip kōyoqan ziōqir pəhallirining astioqə yoxurup kōyoqanidi. **7** U wəkitdə ularning kəynidin izdəp kōqiliōquqilər İordan daryasining yoli bilən qīqip darya keqiklirigiqə kōqōlap bardi. Ular ni kōqiliōquqilər xəhərdin qīqixi bilənə, xəhərnəng kōwukı təkaldi. **8** Xu wəkitdə, u ikkiylən təhi uhlaxkə yatmıqanidi, Rahəb əgzigə qīqip ularning kəxioqə berip **9** ularoqə: — Pərwərdigarning bu zeminni silərgə miras kīlip bərgənlikini, xundakla silərdin bolōqan wəhimənglar bizlərgə qūxūp, bu zemindəkilərnəng həmmisi aldinglarda həlādin ketəy dēginini bilimən; **10** qūnki biz silər Misirdin qīkkinənglarda Pərwərdigarning aldinglarda Kizil Dengizni qorutkənlikini, xundakla silərnəng İordan daryasining u tərpidiki Amoriylarning ikki padixahı Silōn bilən Ognı kəndək kīloqanlikinglarni, ularni mutlək yōqatkənlikinglarni angliduk. **11** Buni anglap yūrikimiz su bolup, silərnəng səwəbinglardin həkəysimizning rōhi qīqip kətti. Qūnki Pərwərdigar Hudayinglar bolsa yukirida, asmanlarning həmdə təwəndə yernəng Hudasadur. **12** Əmdi silərdin etünimənki, mən silərgə kərsətkən hımmitim üqün silərmə mening atamning jəmətigə hımmət kīlixkə Pərwərdigarning nami bilən mənə kəsəm kīlinglar, xundakla ata-anamni, aka-uka, aqa-singil kərindaxlirimni wə ularoqə təwə barlıkioqə qekilmaslıkinglar, jənimizni tirik kəldurup, elūmdin kutkuzuxunglar toqrisida mənə bir kapalət bəlgisini beringlar, — dedi. **14** Ikkiylən uningōqə: — Əgər sən bu iximizni axkarilap kōymisang, silər jənənglardin ayrilsanglar, bizmu jənimizdin ayrılıqaymiz! Xuningdək xundak boliduki, Pərwərdigar bizgə bu zeminni igə kīloqəzoqandə, biz jəzmən silərgə mēhribanlarqə wə səmimi muamilidə bolimiz, dedi. **15** Xuning bilən ayal ularni pənjiyridin bir tana bilən qixürüp kōydi (qūnki uning əyi xəhərnəng seplidə bolup, u seplining üstidə olturattı). **16** Ayal u ikkisigə: — Kōqiliōquqilər silərgə uqrap kalmaslıkı üqün, təoqə qīqip, u yərdə üq kūn yoxurunup turunglar; kōqiliōquqilər xəhərgə kaytip kəlgəndin keyin, andin silər əz yolunglaroqə mangsanglar bolidu, — dedi. **17** Ikki ayaloqə: — Əgər sən

bizning deginimizdek qilmasang, sən bizgə kilojuzoqan kəsəmdin halas bolimiz: — **18** Mana, biz zeminoqan kirgən qaoqda, sən bizni qūxūrūxkə ixlōtkan bu kizil tanini pənjirigə baqolap koyojin; andin ata-anangni, aka-uka qerindaxliringni, xundakla atangning barlik jəmətidikilərnə eyūnggə, əzūnggə yiojip jəm kilojin. **19** Xundak boliduki, eyōzning ixlikiridin taxkioroqə kikkən həkrimining kəni əs bexida bolidu; biz uninoqə mas'ul əməsmiz; lekin biraw eyūngdə sən bilən billə boloqan birsining üstigə kol salsa, undakta uning kəni bizning beximizojə qūxkəy! **20** Əgər sən bu iximizni axkarilap kōysang, sən bizgə kilojuzoqan bu kəsəmdin halas bolimiz, — dedi. **21** Rahab jawab berip: — Silərnin deginilərdəkdə bolsun dəp, ularni yoloqə selip koydi. Ular kətkəndin keyin, ayal pənjirigə u kizil tanini baqolap koydi. **22** U ikkisi u yərdin ayrilip, taqəqə kikip, kooqlioquqlar [xəhərgə] kaytip kətkūqə u yərdə üç kün turdi. Kooqlioquqlar yol boyidiki həmmə yərnə izdəpmu ularni tapalmidi. **23** Andin bu ikkisi taqdin qūxūp, kaytip mangdi; ular dəryadin ətūp, Nunning oolli Yəxuaning kəxiqə kelip, bexidin kəqūrgənlirining həmmisini uninoqə dəp bərdi. **24** Ular Yəxuaqə: — Pərwərdigar dərəkə barlik zeminni kolimizojə tapxurdi; zeminda turuwatqanlarning həmmisi bizning tūpəylimizdin rohi kikip kətti, — dedi.

3 Yəxua ətisi tang səhərdə turup, pūtkūl Israil bilən Xittimdin ayrilip Iordan dəryasiqə kəldi; ular dəryadin ətūqūqə xū yərdə bargah tikip turdi. **2** Üç kün toxup, sərdarlar qedirgahtin ətūp, **3** həlkə əmr kilip: — Silər Pərwərdigar Hudayinglarning əhdə sandukini, yəni Lawiylarning uni kətūrip mangojinini kərgən həman, turoqan ornunglardin koozqilip, əhdə sandukining kəynidin əgixip mēnginglar. **4** Ləkin uning bilən silərnin arilikinglarda ikki ming gəz arilik kalsun; kaysi yol bilən mangidioqinlarni bilixinglar üqin, uninoqə yekinxlaxmanglar; qūnkı silər ilgiri muxu ul bilən mēgip bəkmioqansilər, — dedi. **5** Yəxua həlkə: — Əzūnglarni pak-mukəddəs kilinglar, qūnkı ətə Pərwərdigar aranglarda mejjə-karamətlərnə kərsitidu, — dedi. **6** Andin Yəxua kahinlarqə: — Əhdə sandukini kətūrip həlkning aldidə dəryadin ətūnglar, dəp buyruwidi, ular əhdə sandukini elip həlkning aldidə mangdi. **7** Pərwərdigar Yəxuaqə səz kilip: — Həmmə Israilning Mening Musa bilən billə bolojinimdəkdə, sening bilənmə billə bolidioqanlikimni bilixi üqūn būgūndin ətibarən seni ularning nəziridə qəng kilimən. **8** Əmdi sən əhdə sandukini kətūrgən kahinlarqə: — Silər Iordan dəryasining sūyining boyioqə yetip kəlgəndə, Iordan dəryasi iqdə turunglar, — degin, — dedi. **9** Yəxua Israilarqə: — Bu yakqə kelinglar, Pərwərdigar Hudayinglarning səzini anglanglar, dedi. **10** Andin Yəxua: — Mana, silər xū ix arkilik mēnggūlūk həyat Təngrining aranglarda ikənlikini, xundakla Uning silərnin aldinglardin Hittiyar, Girgaxiyar, Amoriylar, Qanaaniylar, Pərizziylar, Hiwiylar, Yəbusiylarni həydiwetidioqanlikini bilisilər — pūtkūl yər-zeminning igisining əhdə sandukı silərnin aldinglarda Iordan dəryasi iqdin ətüzūlidi. **12** Əmdi Israilning kəbililiridin on ikki adəmnə tallanglar, həkaysi kəbilidin birdin bolsun; **13** xundak boliduki, pūtkūl yər-

zeminning Igisi boloqan Pərwərdigarning əhdə sandukini kətūrgən kahinlarning tapini Iordan dəryasining sūyigə təgkəndə, Iordan dəryasining sūyi, yəni bax ekinidin ekip kəlgən sular üzūp taxlinip, dərya kətūritūlp dēng bolidu, — dedi. **14** Əmdi xundak boldiki, həlk qedirliridin qikip Iordan dəryasidin ətəkəqı bolqanda, əhdə sandukini kətūrgən kahinlar həlkning aldidə mangdi; **15** əhdə sandukini kətūrgūqilə Iordan dəryasiqə yetip kelip, putliri suqə tegixi bilənla (orma waqtida Iordan dəryasining sūyi dəryaning ikki kiroqikidin tēxip qikidu), **16** yukiri ekinidiki sular heli yirəqtilə, Zarətaning yenidiki Adəmə xəhirining yenidə tohtap, dēng boldi; Arabah tižlənglikə boyidiki dengizqə, yəni «Xor Dengizi»qə ekip qūxūwatqan keyinki ekimi üzūlūp kəldi; həlk bolsa Yeriho xəhirining udulidin [dəryadin] ətūp mangdi. **17** Pūtkūl Israil quruk yərnə dəsəp, barlik həlk Iordan dəryasidin pūtinləy ətūp boləquqilik, Pərwərdigarning əhdə sandukini kətūrgən kahinlar Iordan dəryasining otturisiqə kuruk yərdə məzmət turdi.

4 Pūtkūl həlk Iordan dəryasidin tamamən ətūp bolqanda, Pərwərdigar Yəxuaqə səz kilip: — **2** Həlkning arisidin on ikki adəmnə tallioqin, hər kəbilidin birdin adəmə bolsun, **3** ularqə: — Silər Iordan dəryasining otturisiqin, kahinlarning putliri məzmət turoqan jaydin on ikki taxni elip, ularni kətūrip kelip əzūnglar būgūn kəqə bargah tikidioqan yərgə koyunglar, degin, dedi. **4** Xuning bilən Yəxua hər kəbilidin birdin adəmnə, yəni Israilar arisidin tallioqan on ikki kixini qakirdi; **5** andin Yəxua ularqə: — Silər Iordan dəryasining otturisiqə qūxūp Pərwərdigar Hudayinglarning əhdə sandukining aldioqə berip, Israilning on ikki kəbilisining saniqə mas həlda birdin taxni elip mūrənglərgə koyunglar. **6** Qūnkı bu aranglarda bir əslətmə-bəlgə bolidu; kəlgūsədə baliliringlar: — Bu taxlarning silərgə nemə əhmiyiti bar? — dəp sorap kəlsa, silər ularqə: — **7** Iordan dəryasining suliri Pərwərdigarning əhdə sandukining aldidə üzūp koyuldi; [əhdə sandukı] Iordan dəryasidin ətüzūlgəndə Iordan dəryasining suliri üzūp koyuldi; xunga bu taxlar Israilarqə mēnggūlūk bir əslətmə-bəlgə bolidu, — dəp jawab berisilər. **8** Xuning bilən Israilar Yəxua ularqə buyruqandək kildi. Pərwərdigarning Yəxuaqə kiloqan əmri boyiqə Israilning kəbililirining saniqə muwapik Iordan dəryasining otturisiqin on ikki taxni elip, konidioqan jayoqə kətūrip berip, xū yərdə koyup koydi. **9** Buningdin baxqə Yəxua Iordan dəryasining otturisiqə əhdə sandukini kətūrgən kahinlarning putliri mustəhkəm turoqan jayda on ikki taxni tikləp koydi. Bu taxlar bolsa būgūngiqə xū yərdə turidu. **10** Pərwərdigar Yəxuaqə həlkəqə eytxkə tapilioqan barlik ixlar orunlanəquqilik, yəni Musa əslidə Yəxuaqə buyruqanlirining həmmisi bəja kəltirūlgūqə, əhdə sandukini kətūrgən kahinlar Iordan dəryasining otturisiqə tohtap turdi. Həlk xū yərdin tēzdin ətūwatatti. **11** Xundak boldiki, barlik həlk tamamən ətūp bolqanda, Pərwərdigarning [əhdə] sandukı bilən kahinlar həlkning aldidin ətūdi. **12** Rubənlər bilən Gadlar wə Manassəhning yerim kəbilisidikilərmə Musaning ularqə buyruqinidək səptə tūzūp Israilarning aldidə dəryadin ətūdi. **13** jəmiy bolup kirik mingqə qorallanoqan kixi Pərwərdigarning

alddin o'tup, Yeriho tüzlangliklirigə kelip, jəng kilixkə təyyar turdi. **14** U küni Pərwərdigar Yəxuanı pütkül İsrailning nəziridə qong kildi; ular uning pütün ömrində Musadin qorqkandək uningdinmu qorkti. **15** Pərwərdigar Yəxuaşa söz kilip: — **16** Həkülüm-guwahlik sandukini kətürgən kahinlaroşa: — İordan dəryasidin qiqinglar, dəp buyruoşin, dedi. **17** Xunga Yəxua kahinlaroşa: — İordan dəryasidin qiqinglar, dəp buyrudi. **18** Xundak boldiki, Pərwərdigarning əhdə sandukini kətürgən kahinlar İordan dəryasining otturisdin qikip, putlirining tapini kuruklukni dəssixi bilənla, İordan dəryasining süyi yənə öz jayıoşa kaytip kelip, awwalkidək ikki kiroqkioşoşa texip ekixkə baxlidi. **19** Həlk bolsa birinçi ayning oninçi küni İordan dəryasidin o'tup, Yerihoşing xərkining əng qət təripidiki Gilgaloşa kelip qedirgah tiktı. **20** Ular İordan dəryasidin aloşaq kəlgən on ikki taxni bolsa, Yəxua ularni Gilgaldə tikləp koydi; **21** andin İsrailarolaşa: — Keyin baliliringlar öz atilirdin: — Bu taxlarning əhmıyiti nəmə, dəp sorisa, **22** silər baliliringlarolaşa mundak ukturup koyunglar: — «İsrail ilgiri kuruk yərnı dəssəp İordan dəryasidin otkənidi; **23** qünki Pərwərdigar Hudayinglar biz Kızıl Dengizdin etküə aldimizdə uning sulirini kurutup bərgəndək, Pərwərdigar Hudayinglar silər etküə aldinglarda İordan dəryasining süyini kurutup bərdi; **24** yər yüzidiki barlik əllər Pərwərdigarning kolining qanqilik küqlüklüküni bilsun, xundakla silərnıng Pərwərdigar Hudayinglardin həmixə qorquxunglar üqün U xundak kildi» — dedi.

5 Xundak boldiki, İordan dəryasining oşəb təripidiki Amoriylarning həmmə padixahlrı bilən dengizning yenidiki Kanaaniylarning həmmə padixahlrı Pərwədigarning İsrailar o'tup kətküə ularning alddin İordan sulirini qandək kurutup bərginini anglioşanda, yürəkliri su bolup, İsrailarning səwəbidin ularning rohi qikay dəp kəldi. **2** U wakıttə Pərwərdigar Yəxuaşa söz kilip: — Sən qakmaq taxliridin piqaklarnı yasap, İsrailarnı ikkinçi kətim hətnə kıləşin, dedi. **3** Xuning bilən Yəxua qakmaq taxliridin piqaklarnı yasap, İsrailarnı «Hətnilik dēnglükü»də hətnə kildi. **4** Yəxuaning ularni hətnə kılixining səwəbi xu idiki, Misirdin qikkən jənggə yarioşudək həmmə ərkəklər Misirdin qikkəndin keyin qəllükning yolida o'lup tügigənidi. **5** Qünki Misirdin qikkən barlik həlk hətnə kılinoşan bolsimu, ləkin Misirdin qikip qəllükning yolida yürgən wakıttə İsrail arisida tuşuloşanlarning həmmisi hətnisiz qəloşanidi; **6** Qünki əslidə Pərwədigarning awazioşa kulak salmioşan, Misirdin qikkən həlk iqidiki jənggə yarioşudək barlik ərkəklər o'lup tügigüə İsrailar kirik yil qəldə yürgənidi; Pərwərdigar ularoşa: — Silərnı Mən ata-bowiliringlarolaşa berixkə kəsəm bilən wədə kıləşan zeminni, yəni sūt bilən həşəl əkdiəşan yurtni kərgüqilər kıləymən, dəp kəsəm kıləşanidi. **7** Ləkin Pərwərdigar ularning ornini basturoşan əwladliri bolsa, yolda hətnə kılınmioşaqkə, Yəxua əzi ularni hətnə kildi. **8** Barlik həlk hətnə kılilinip, sakəyoşuqilik qedirliridə, əz orunliridin qikməy turdi. **9** U wakıttə Pərwərdigar Yəxuaşa: — Bügün Mən Misirning ar-nomusini üstünglardin yumilitiwəttim, dedi. Xuning bilən u jayoşa «Gilgal» dəp nam koyulup, takı bügüingə xundak atalmakta. **10** Xuning bilən İsrailar Gilgaldə

qedir tikip turdi. Birinçi ayning on tətinqi küni aħximi Yeriho diyarining tüzlanglikliridə «o'tup ketix həyti»ni otküzdi. **11** «O'tup ketix həyti»ning ətisi ular xu yərnəng axlik məhsulatliridin yedi, jümlidin xu küni petir nanlarnı wə komaqlarnı yedi. **12** Ular xu zeminning axlik məhsulatliridin yegəndin keyin, ətisi «manna»ning qüxüxi tohtidi. U wakıttin tartip İsrailarolaşa həq manna bolmıdi; xu yilda ular Kanaan zeminining məhsulatliridin yedi. **13** Əmma Yəxua Yerihoşa yəkin kəlgəndə, bəxini kətürüp qariwidi, mana uning aldida suşuruloşan qiliqni tutup turoşan bir adəm turattı. Yəxua uning kəxiəşə berip uningdin: — Sən biz tərəptimu, yaki düxmənlirimiz tərəptimu? — dəp soridi. **14** U jawab berip: — Yak, undək əməs, bəlkı Mən Pərwədigarning qoxunlirining Sərdari bolup kəldim» — dedi. Yəxua yərgə düm yikilip səjdə kilip uningə: — Rəbbimning kulioşa nəmə tapxurukliri barkin? dəp soridi. **15** Pərwədigarning qoxunining Sərdari Yəxuaşa: — Putungdiki kəşəngni saləşin, qünki sən turoşan yər mukəddəs jaydur, dewidi, Yəxua xundək kildi.

6 Yeriho sepilining kowuk-dərwaziliri İsrailarning səwəbidin məhkəmə etilip, həqkim qikaləymətti, həqkim kirəlməytti. **2** Pərwərdigar Yəxuaşa söz kilip: — Mana, Mən Yeriho xəhirini, padixahıni həmdə batur jəngqilirini kolungəşə tapxurdum. **3** Əmdi silər, yəni barlik jəngqilər xəhərnı bir kətim aylinip mēnginglar; altə künigəşə hər küni xundək kilinglar. **4** Həmdə yəttə kahin əhdə sandukining aldida qoşqar mēngügüzidin etilgən yəttə buroşini kətürüp mangsun; yəttinqi künigə kəlgəndə silər xəhərnı yəttə kətim aylinisilə; kahinlar buroşilarnı qalsun. **5** Xundək boliduki, ular qoşqar buroşiliri bilən sozup bir awaz qikəşəşinidə, barlik kixilər buroşining awazini anglap, kattik təntənə kilip towlisun; buning bilən xəhərnəng sepilliri tegidin o'rülüp qüxidu, hərbi adəm aldioşa qarap etilip kiridu, — dedi. **6** Xuning bilən Nunning oşlı Yəxua kahinlarnı qakirip ularoşa: — Silər əhdə sandukini kətürüp mēnginglar; yəttə kahin Pərwədigarning əhdə sandukining aldida yəttə qoşqar buroşisini kətürüp mangsun, dedi. **7** U həlkə: — Qikip xəhərnı aylininglar; korallik ləxkərlər Pərwədigarning əhdə sandukining aldida mangsun, dedi. **8** Yəxua buni həlkəşə buyruşandin keyin, Pərwədigarning aldida yəttə qoşqar buroşini kətürgən yəttə kahin aldioşa mēngip buroşilarnı qaldi; Pərwədigarning əhdə sanduki bolsa ularning kəynidin elip mēngildi. **9** Korallik ləxkərlər buroşa qeliwatқан kahinlarning aldida mangdi; əhdə sandukining arkidin qoşqoşuqı qoxun əgixip mangdi. Kahinlar mangoşaq buroşa qalattı. **10** Yəxua həlkəşə buyrup: — Mən silərgə «Towlanglar» demigüə nə towlimanglar, nə awazinglarnı qikərmanglar, nə aqozinglardin həqbir səzmu qikmisun; ləkin silərgə «Towlanglar» degən künidə, xu qəşdə towlanglar, — degənidi. **11** Xu tərکیدə ular Pərwədigarning əhdə sandukini kətürüp xəhərnı bir aylandı. Halayik qedirgahkə kaytip kelip, qedirgahda kəndi. **12** Ətisi Yəxua tang səhərdə kopti, kahinlarmu Pərwədigarning əhdə sandukini yənə kətürdi; **13** Pərwədigarning əhdə sandukining aldida yəttə qoşqar buroşisini kətürgən yəttə kahin aldioşa mēngip tohtimay qelip mangatti;

7 Lekin Israil «haram» narsilar üstüdə itaətsizlik qıldı; çünki Yəhuda kəbilisidin bolqan Zərahning əwrisi, Zabdining nəwrisi, Karmining oqlı Akan degən kixi haram dəp bekitilgən narsilərdin alqanidi. Buning bilən Pərwərdigarning qəzəpi Israilqə qozqaldı. **2** Yəxua Yerihodin Bəyt-Əlning xərk tərəpidiki Bəyt-Awənnıng yerinida bolqan Axi xəhriqə birnəqqə adəm əwətip ularqə: — U yərgə qikip u zeminni qarlap kelinglar, dəp

42

bilən Yəxua Aqanoja: — Əy oqulum, Israilning Hudasi Pərwərdigarəja xan-xərpəni qayturup berip, [Uning hərmiti üqün] qiloqanliriningni ıkrar qilojin; məndin heqnemini yoxurmay, qilojiningning həmmisini manga eytkin, dedi. **20** Aqan Yəxuaəja jawab berip: — Mən dərwəxə Israilning Hudasi Pərwərdigar aldidə gunah kilip, mundaq-mundaq kildim: **21** mən oljining arisidin Xinarda qikkən qirayilik bir tonəja, ikki yüz xəkəl kümüş, əllik xəkəl eoqrılıktiki altun tahtioja kəzüm kizirip ularni eliwaldim. Mana, bu nərsiləni qedirmining otturisidiki yərgə kəmpüp koydum, kümüş ularning astida, — dedi. **22** Xularni dewidi, Yəxua əqliləni əwətti, ular qediroja yügürüp bardı wə mana, nərsilər dərwəxə qedirda yoxurukluk bolup, kümüş bularning astida idi. **23** Ular bu nərsiləni qedirdin elip qikip Yəxuaəja, xundakla barlık Israilarning kexioja kəltürüp, Pərwərdigarning aldioja koydı. **24** Andin Yəxua bilən pütkül Israil jamaiti kəpup Zərahning oqlı Aqanni, kümüş, ton wə altun tahta bilən kəxup, uning oqulliri bilən kizlirini, uyliri bilən exəkliri, koyliri, qediri bilən barlık təwəliklirini elip Aqor jilojioja kəltürdi. **25** Yəxua Aqanoja: — Sən bəximioja kəngilik apət kəltürdün! Mana, bəgün Pərwərdigar sening üstünggə apət kəltüridu, — dedi. Andin pütkül Israil jamaiti uni qalma-kesək kilip əltürdi. Ular ailisidikilərnimu qalma-kesək kilip əltürgəndin keyin, həmmi otta keydürüwətti. **26** Andin halayik bir qong dəwə taxni uning üstigə dəwiləp koydı. Bəgünə kədəw u yərdə turmakta. Buning bilən Pərwərdigarning şəzəpi yandı. Xuning bilən xu yərgə «Apət jilojisi» [(«Aqor jilojisi»)] dəp nam koyuldi wə bu künigəja xundak atalmakta.

8 Pərwərdigar Yəxuaəja: — Sən heq kərkəma, həm hədukmiojin. Turup, barlık jəngqiləni əzüng bilən elip, Ayi xəhriyə qikkin. Mana, Mən Ayining padixahi, həlki, xəhiri wə zeminini kəxup sening kolungəja tapxurdu. **2** Sən Yeriho bilən uning padixahioja kəndək kiloqan bolsang Ayi xəhiri bilən uning padixahiojimu xundək kilisən. Pəkət silər bu kətim xəhərdin olja wə qarpaylarni alsanglar bolidu. Əmdi sən xəhərdin kəyni tərəpigə hujum kilixka pistirma koyəjin, — dedi. **3** Xuning bilən, Yəxua bilən həmmə jəngqilər kəzoqilip, ayioja hujum kilixka qikti. Yəxua ottuz ming batur jəngqini iləja kəqida ularni məngdurdy **4** wə ularəja mundaq tapilidi: — «Silər agah bolup, xəhərdin bək neri kətməy xəhərdin kəynidə məkünitp turup, həmminglar bəktürmə hujuməja təyyar turunglar. **5** Mən əzüm bilən kəloqan həmmə kixiləni elip xəhərgə yəkin barimən; xundək boliduki, ular baldurkidək aldimioja qikip hujum kiləjanda, biz ularning aldidin kəqimiz; **6** ular jəzmən bizning kəynimizdin kəzoqlaydu; ular: «Israilar baldurkidək aldimizdin kəqip kətti» dəp oylaydu, biz ularni əzduzup xəhərdin yirək elip qikimiz. Xuning üqün biz ularning aldidin kəqimiz. **7** U wəktə silər bəktürmidin kəpup qikip, xəhəni ixəjal kilinglar; qünki Pərwərdigar Hundayinglar bu xəhəni silərdin kolunglarəja tapxuridu. **8** Xəhəni ixəjal kilojandin keyin Pərwərdigarning tapiləjini boyigə u xəhəni ot yekip kəydürüwətinglar. Mana, mən silərgə əmr bərdim.» **9** Yəxua ularni yoloja saldi, ular berip Bayt-Əl bilən Ayining otturisida, Ayining qərb tərəpidə bəktürmə

selip marap olturdi. Yəxua bolsa u kəqisi həlkning arisida kəndi. **10** Ətisi səhər Yəxua kəpup, həlkni yiojip təkürdi; andin u Israilning əksəkliri bilən billə həlkning aldidə Ayioja kərxə məngdi. **11** Uning bilən billə boləjan həmmə jəngqilərmu uning bilən qikip, xəhərdin aldioja yəkin berip, Ayining ximal tərəpidə qədir tikti. Ular qixkən jay bilən Ayining otturisida bir jiloja bar idi. **12** Yəxua bəx mingəja adəmmi tallap elip berip, Bayt-Əl bilən Ayining otturisida, xəhərdin qərb tərəpidə bəktürmə turozəjanidi. **13** Xundək kilip, barlık həlk, yəni xəhərdin ximal tərəpidiki bargahitiki kəxun bilən qərb tərəpidiki pistirma kəxun orunlasturup bəldini. Xu kəqisi Yəxua əzi jilojining otturisioja qixti. **14** Ayining padixahi xu əhwalni kərdi wə xəhərdikilər aldirap səhər kəpuxti; padixah bilən barlık həlk Israil bilən sokuxux üqün bəlgiləngən wəktə Arabah tüzənglikigə qikti. Ləkin padixahning xəhərdin kəynidiki pistirma kəxundin həwiri yək idi. **15** Yəxua bilən barlık Israil bolsa əzliniri ularin yəngiləngə selip, qəl tərəpkə kəqti. **16** Xəhərdə bar həlkning həmmisi ularni kəzoqlaxka qakirildi; ular kəlip Yəxuanı kəzoqləjanda, ular əzduzup xəhərdin yirək kilindi. **17** Ayi bilən Bayt-Əlning iqidə Israilni kəzoqlaxka qikiməjan həqbir ər kixi kəlmidi; ular xəhəni oquq kəpup, həmmisi Israilni kəzoqlap qikip kətti. **18** U wəktə Pərwərdigar Yəxuaəja: — Kolundiki nəyzini ayioja kəritip uzatkin; qünki Mən uni sening kolungəja tapxurdu, — dewidi, Yəxua kolidiki nəyzini xəhərgə kəritip uzatti. **19** U kolidiki nəyzini uzatkan həmmən pistirmida yatkanlar jayidin tezla qikip, yügürəginə xəhərgə etilip kirip, uni ixəjal kilip xuan ot yekip kəydürüwətti. **20** Ayining adəmliri burulup kəriwidi, mana xəhərdin asman-pələk ərləwatkan tütünni kərdi, ya u yaxka ya bu yaxka kəqayli dəsə, heq həli kəlməjanidi; qəl tərəpkə kəqkan Israilar burulup əzliniri kəzoqlap kəliwatkanlarəja hujum kildi. **21** Yəxua bilən barlık Israil pistirma kəxunning xəhəni elip boləjanlikini, xundəkla xəhərdin tütünnin ərləp qikkini kərup, yənip kəlip, Ayining adəmlirini əltürgili turdi. **22** Xuning bilən bir wəktə xəhəni əloqanlarmu xəhərdin qikip ularəja hujum kildi. Xuning bilən ular Israilarning otturisida, bəziliri bu tərəptin, bəziliri u tərəptin kəpsilip kəldi. Israilar ularning həqbirini kəyməy, həmmisini əltürüwətti. **23** Ular Ayining padixahini tirik tutup, Yəxuaning aldioja elip bardı. **24** Israil dalada uqriojan barlık ayiliklarni, yəni əzliniri qəlgigə kəzoqlap kəlgənləni kirip yəkatkəndin keyin (ularning həmmisi kiliqlinip yökütiləjanidi), barlık Israil Ayioja yənip kəlip, u yərdikiləni kiliqlap əltürdi. **25** Xundək boldiki, xu künidə əltürüləng ər-ayallar, yəni ayiliklarning həmmisi on ikki ming adəm idi. **26** Qünki Yəxua Ayida turuwatkan həmmə adəm yökütilməyoqə kolidiki uzutup turojan nəyzisini yiojiojanidi. **27** Halbuki, Pərwərdigarning Yəxuaəja buyruəjan səzi boyigə Israilar xəhərdiki qarpay bilən oljini əzlini üqün aldi. **28** Andin Yəxua Ayi xəhərin kəydürüp, uni əbədigə Harabilik dəwisigə aylanduruwətti; takı bəgünigəja u xundək turmakta. **29** Ayining padixahini bolsa, u bir dərəhəyə asturup, u yərdə kəqigəja turozdu. Kün pətkənda Yəxua əmr kiliwidi, kixilər uning əlökini dərəhtin qixürüp, uni

xəhərning qowukining aldiqo taxlap, üstigə qong bir dəwə taxni dəwiliwətti; bu tax dəwisi bütüingiqə turmaqta. **30** Andin Yəxua bə teojida Israilning Hudasi Pərwərdigarqo qurbangah yasidi. **31** Pərwərdigarning kuli Musaning Israilqo buyruqini boyiqə, Musaqo nazil kilinoqan kanun kitabida pütülgəndək, qurbangah heqbir tēmür əswab tagküzülmigən pütün taxlardin yasalqanidi. Uning üstidə həlk Pərwərdigarqo atap keydürmə qurbanlıqlar wə inaklık qurbanlıqlari sunup turdi. **32** Xu yərdə Yəxua uning taxlirining üstigə pütkül Israilning aldidə Musa pütkün kanunni keqürüp pütüp koydi. **33** Andin pütkül Israil həlki, ularning aqsakalliri, əməldarliri bilən hakimliri, mayli musapirlari bolsun yaki ularning arisida tuquloqanlar bolsun, həmmisi Pərwərdigarning əhdə sandukining ikki tərəpidə, əhdə sandukini ketürgən kahinlar bolqan Lawiylarning aldidə ərə turdi; Pərwərdigarning kuli Musaning dəsəptə buyruqini boyiqə, Israilarning bəht-bərikitini tiləxkə həlkning yerimi Gərizim teoj aldidə, yənə bir yerimi Ebal teoj aldidə turdi. **34** Andin Yəxua kanun kitabida pütülgənni həmmisigə muwapiq kanundiki həmmə səzləri, jümlidin bəht-bərikət səzləri wə lənət səzlirini okup bərdi. **35** Yəxua bularni pütkül Israil jamaatigə, jümlidin ayallar, balılar wə ularning arisida turuwatqan musapirlarqo okup bərdi; Musaning barlık buyruqanliridin heqbir sözni qaldurmidi.

9 Əmdi xundak boldiki, İordan daryasining ojarb tərəpidiki, yəni taqlıq rayondiki, Xəfələh oymanlıkidiki, Uluq Dengiz boyidiki, Liwanning uduliojqə sozulqan barlık yurtlardiki padixahlar wə xuningdək Hittiyar, Amoriylar, Kanaaniylar, Pərizziylar, Hıwiylar, Yəbusiylarning padixahliri bu ixtin həwər tapqanda, **2** həmmisi bir bolup Yəxua bilən Israilqo karxi jəng kilqilə ittipaklaxti. **3** Əmma Gibeon ahaliliri Yəxuaning Yeriho bilən Ayioqə nemə kilqiləninə anglioqanda, **4** ular hiylə-mikr ixlitip, əzlrini [uzun] səpərdə bolqandək kərsitip, exəklərgə kona taqar-hurjun bilən kona, yirtik-yamak xarab tulumlirini artip, **5** putliriqə yamak quxkən kona kəxləri kiyip, kona jul-jul eginləri üstigə orioqan idi; ular səpərgə aloqan namlarning həmmisi pahtilixip kuruq kətkənidi. **6** Ular Gilgal qedirgəhioqə berip Yəxuaning kəxioqə kirip uning bilən Israilarqo: — Biz yirək yurttin kəldük; biz bilən əhdə tüzənglar, dedi. **7** Ləkin Israilar Hıwiylarqo jawab berip: — Silər bizning arimizda turuwatqan muxu yərliklər boluxunglar mumkin; undakta biz silər bilən kəndəkmə əhdə tüzimiz? — dedi. **8** Ular Yəxuaqo: — Biz sening kulliringimiz, dedi. Yəxua ulardin: — Silər kim, kəyərdin kəldinglar? — dəp soridi. **9** Ular uningqo jawab berip: — Sening kulliring bolsa Pərwərdigar Hudayingning namini anglioqanlıqı üqün nəhayiti yirək yurttin kəldi. Qünki biz Uning nam-xəhritini wə Uning Misirdə kilqan həmmə ixlirini, **10** xundakla Uning İordanning u tərəpidiki Amoriylarning ikki padixahı, yəni Həxbənni padixahı Sihon bilən Axtarotta turukluk Baxanning padixahı Ogka nemə kilqiləninə angliduk. **11** Xunga aqsakallirimiz bilən yurtta turoquqi həmmə həlk bizgə səz kilip: — Kolunglarqo səpərgə lazımlıq ozuk-tülük elip, berip Israilar bilən kərixüp ularqo: «Biz silərnin kullukunglarda bolimiz;

xunga biz bilən əhdə tüzənglar», dənglar, dəp bizni əwətti. **12** Silərnin kəxinglarqo karə yoloqə qikkən künidə biz səpərimiz üqün əyimizdin aloqan nan issik idi, mana hazır u kuruq, pahtilixip ketiptu. **13** Bu xarab tulumliri bolsa xarab qəqilioqanda yengi idi, mana əmdi yirtilip ketiptu. Biz kiygən bu kiyimlər wə kəxlər səpərnin intayin uzunlukidin konirap kətti, — dedi. **14** Xuning bilən Israilar ularning ozuk-tülükidin azrak aldi, ləkin Pərwərdigardin yol sorimidi. **15** Xundak kilip, Yəxua ular bilən sülhə tüzüp, ularni tirik koyuxkə ular bilən əhdə baqlidi; jamaət əmirlimu ularqo kəsəm kilip bərdi. **16** Ular əhdə baqlixip üq kündin keyin, bu həlkning əzlrigə qoxna ikənlikini, əzlrining arisida olturexluk ikənliki ularqo məlum boldi. **17** Israilar səpərinə dawamlaxturup üqinqi künə ularning xəhərlirigə yetip kəldi; ularning xəhərliri Gibeon, Kəfirah, Bəərot bilən Kiriət-yearim idi. **18** Jamaətnin əmiriliri ilgiri Israilning Hudasi Pərwərdigarning nami bilən ularqo kəsəm kilqan bolqoqkə, Israilar ularqo hujum kilmidi. Buning bilən pütkül jamaət əmirlər üstidin oqotuldarkili turdi. **19** Ləkin əmirlərnin həmmisi pütkül jamaətkə: — Biz ularqo Israilning Hudasi Pərwərdigarning [nami] bilən kəsəm kilip bərgəqkə, ularqo kol tagküzləməymiz. **20** Biz ularqo kilqan kəsəməmiz tüpəylidin, üstimizgə qəzəp quxməsliki üqün ularni tirik qalduruxmiz kərk; ularqo xundak kilmisəq bolmaydu, dedi. **21** Andin əmirlər jamaətkə yənə: — Ularni tirik koyunglar; həlbuki, ular pütkül jamaət üqün otun yaroquqi wə su toxuquqilar bolidu, dedi. Bu ix əmirlər jamaətkə dēgəndək boldi. **22** U waqıtta Yəxua ularni qəqirip ularqo: — Silər arimizdiki yərliklər turup, nemixkə biz yirəktin kəldük, dəp bizni aldinglar? **23** Buning üqün silər əmdi lənətkə kəlip, aranglarda Hudayimning əyi üqün otun yaridioqan wə su toxuydioqan kul boluxtin birə adammu mustəsna bolmaydu, — dedi. **24** Xuning bilən ular Yəxuaqo jawab berip: — Pərwərdigar Hudayingning Əz kuli bolqan Musaqo əmr kilip, barlık zeminni silərgə bərixkə, xundakla zemində turuwatqanlarning həmmisini aldinglardin yokitixkə wədə kilqanliki kulliring bolqan pəkirlarqo enik məlum kilindi; xunga biz silərnin tüpəylinglardin jenimizdin jəzmən ayrilip qalimiz dəp wəhimigə quxüp, bu ixni kilip salduk. **25** Əmdi biz kolungqo quxtuk; nəziringgə nemə yaxhi wə durus kərünsə xuni kilqin, — dedi. **26** Yəxua ənə xundak kilix bilən ularni Israilning kolidin kutkuzdi; Israilar ularni əltürmirdi. **27** Ləkin xu künə Yəxua Pərwərdigar tallaydioqan jayda jamaət üqün wə Pərwərdigarning qurbangahı üqün ularni otun yaroquqilar wə su toxuquqilar dəp bekitti. Ular bütüingə qədər xundak kilip kəlmətkə.

10 Xundak boldiki, Yerusalemining padixahı Adonizadək Yəxuaning Ayi xəhərinə ixəqal kilip, uni mutlək yokatqanlıqini, Yeriho bilən uning padixahioqə kilqinidək, Ayi bilən uning padixahioqimu xundak kilqiləninə, Gibeonda olturequqlarning Israil bilən sülhə tüzüp, ularning arisida turuwatqanlıqini anglap, **2** u wə həlki kəttik kərkkti; qünki Gibeon bolsa Ayidin qong xəhər bolup, paytəht xəhərliridək idi; uning həmmə adəmliri tolimu batur palwanlar idi. **3** Xuning

bilən Yerusalemlning padixahı Adoni-zədək Həbronning padixahı Hoḥam, Yarmutning padixahı Pıram, Lakıxning padixahı Yafiya wə Əglonning padixahı Dəbirgə həwər əwətip: — **4** Mening yenimoja kelip Gibeonlaroja hujum kiliximiz üqün manga mədət beringlar; qünki ular bolsa Yəxua wə Israillar bilən sülh tüzüwaldi, — dedi. **5** Xundak kılıp Amoriylarning bəx padixahı, yəni Yerusalemlning padixahı, Həbronning padixahı, Yarmutning padixahı, Lakıxning padixahı wə Əglonning padixahı — ular əzliri barlıq qoxunliri bilən billə qikip, Gibeonning udulida bargah tikip, uningoja hujum kildi. **6** Buning bilən Gibeonlıklar Gilgaldiki qedirgahqa, Yəxuanning kexioja adəm əwətip: — Sən əz kulliringni taxliwətməy, darḥal keximizoja kelip mədət berip, bizni kutkuzojin; qünki taqlik rayonda olturuxluk Amoriylarning barlıq padixahliri birlixip bizgə hujum kildi, — dedi. **7** Buni anglap Yəxua barlıq jəngqılərnı, jümlidin həmmə batur palwanlarnı elip Gilgaldin yoloja qikti. **8** Pərwərdigar Yəxuaqja: — Ulardin kormiojin; qünki Mən ularni sening kolungoja tapxurdum, ularning heqbirı aldingda put tirəp turalmaydu, — dedi. **9** Yəxua Gilgaldin qikip pütün keqə mengip ularning üstigə tuyuksız qüxti. **10** Pərwərdigar ularni Israilning aldidə tiripərn kildi, Yəxua ularni Gibeonda kattik məojlup kılıp kirip, Bəyt-Horonjoja qikidiojan dawan yolida qoqlap, Azikah bilən Makkədəhkiqə sürüp-toḥay kildi. **11** Ular Israildin keqip, Bəyt-Horonning dawanidin qüxüwatqanda, Pərwərdigar takı ular Azikahqa yətküqə asmandin ularning üstigə qong-qong mēldür-taxlarnı yaqıdirdi. Ular eldi; muxu mēldürlər bilən öltürülgənlər Israillar kiliqlap öltürgənlərdin kəp idi. **12** Andin Yəxua Pərwərdigaroja səz kildi, — yəni Pərwərdigar Amoriylarnı Israilning aldioja tapxurojan künidə u Israilning kəz aldidə Pərwərdigaroja mundak dedi: — «Əy kuyax, Gibeon üstidə tohtap tur! Əy ay, Ayjalon jilqısı üstidə tohtap tur!» **13** Xuni dewidi, həlk düxmənlərdin intikam elip boləquqilik kuyax mangmay tohtap turdi, aymu tohtap turdi. Bu wəḥə Yaxarning kitabida pütülgən əməsmidi? Kuyax təhminan pütün bir kün asmanning otturidə tohtap olturuxka aldirimidi. **14** Pərwərdigar bir insanning nidasioja kulak saləjan xundak bir kün ilgiri bolup bəkmiojan wə keyinmu bolup bəkmidi; qünki Pərwərdigar Israil üqün jəng kildi. **15** Andin Yəxua bilən pütkül Israil Gilgaldiki qedirgahqa yenip kəldi. **16** Əmma u bəx padixah bolsa keqip Makkədəhtiki oqaroja yoxurunıwaldi. **17** Xuning bilən birsı Yəxuaqja məlum kılıp: — U bəx padixah tēpildi; ular Makkədəhtiki oqaroja yoxurunıwaptu, dedi. **18** Yəxua: — Undak bolsa oqarning əozioja qong-qong taxlarnı yumilitip koyunglar, andin uning aldidə adəmlərnı kəzətkə koyunglar. **19** Ləkin silər tohtap kəlməy düxmənliringlarnı qoqlap kəynidə kəlojanlarnı kiringlar; ularni əz xəhərlirigə kirgüzmənglar, qunki Pərwərdigar Hudayjan ularni kolunglaroja tapxurup bərdi, — dedi. **20** Andin xundak boldiki, Yəxua bilən Israillar bularni kirip kattik məojlup kılıp yokatti; ləkin keqip kutulojan bir kəlduk mustəhkəm xəhərlirigə kırıwaldi. **21** Andin barlıq həlk Makkədəhtiki qedirgahqa, Yəxuanning kexioja tinq-salamət yenip kəldi. Heqkim Israilaroja kərxı əojiz eqixka jür'ət kılalmidi. **22** Yəxua:

— Oqarning əozini eqip, u bəx padixahni oqardin qikirip mening keximoja elip kelinglar, — dedi. **23** Ular xundak kılıp bəx padixahni, yəni Yerusalemlning padixahı, Həbronning padixahı, Yarmutning padixahı, Lakıxning padixahı wə Əglonning padixahini oqardin qikirip uning kexioja elip kəldi. **24** U padixahlar Yəxuanning kexioja kəltürülgəndə, Yəxua Israilning həmmə adəmlirini qəkirip, əzi bilən jənggə qikqan ləxkar sərdərlirioja: — Kelip putliringlarnı bu padixahların gədinigə koyunglar, — dedi. Xundak dewidi, ular kelip putlirini ularning gədinlirigə koydi. **25** Andin Yəxua ularoja: — Qorkmanglar wə heq hədukmanglar, kəyəsər wə qəyərətlik bolunglar; qünki Pərwərdigar silər hujum kıləjan barlıq düxmənliringlaroja xundak ixni kılıdu, — dedi. **26** Andin Yəxua padixahlarnı kiliqlap öltürüp, jəsətlirini bəx dərəhkə esip koydi; ular dərəhlərnıng üstidə kəqkiqə esiklik turdi. **27** Kün patkanda Yəxuanning buyruki bilən kixilər ölüklərnı dərəhlərdin qüxürüp, ular ilgiri yoxurunəjan oqaroja taxlap, oqarning əozioja qong-qong taxlarnı koyup koydi. Bu taxlar takı büküngə kədəx xı yərdə turmakta. **28** U küni Yəxua Makkədəhni ixəjal kılıp, uning padixahı bilən xəhəridiki həmmə həlkning birinimu koymay kiliqlap mutlək yokatti; u Yeriḥonıng padixahioja kıləjindək Makkədəhning padixahiojımu xundak kildi. **29** Andin Yəxua bilən barlıq Israillar Makkədəhtin qikip, Libnahqa berip Libnah xəhərigə hujum kildi. **30** Pərwərdigar unimu padixahı bilən qoxup Israilning kolioja tapxurup bərdi; Yəxua uni kiliq bilən urup, xəhəridiki həmmə həlkning birinimu koymay kiliqlap öltürdi; u Yeriḥonıng padixahioja kıləjindək uning padixahiojımu xundak kildi. **31** Andin Yəxua bilən barlıq Israil Libnahdin qikip, Lakıxqa berip, uni kəmal kılıp uningoja hujum kildi. **32** Pərwərdigar Lakıxni Israilning kolioja tapxurdi; ular ikkinqi künidə uni kiliq bilən elip, dəl Libnahqa kıləjindək, xəhəridiki həlkning birinimu koymay kiliqlap öltürdi. **33** U wəqıttə Gəzərnıng padixahı Həram Lakıx xəhərigə mədət berix üqün qikip kəldi; ləkin Yəxua uni barlıq adəmliri bilən qoxup urup, ulardin heqkimni tirik koymay öltürdi. **34** Andin Yəxua bilən barlıq Israil Lakıxtin qikip, Əglonjoja berip uni kəmal kılıp, u xəhərgə hujum kildi. **35** Ular xı küni xəhərnı elip, uningdiki adəmlərnı kiliqlidi; xı küni Yəxua xəhərdiki barlıq kixilərnı tətkəus yokatti; u dəl Lakıxqa kıləjindək, ularojımu xundak kildi. **36** Andin Yəxua bilən Israilning həmmisi Əglondin qikip Həbronjoja berip, u xəhərgə hujum kildi. **37** Ular uni elip, dəl Əglonda kıləjandək uning padixahini kiliqlap, uningoja kəraxlik həmmə yeza-kəntlirini elip, ularning iqidə olturuxluk həmmə adəmnıng heqbirini koymay kiliqlap yokatti. Yəxua xəhərnı wə iqidiki barlıq adəmlərnı mutlək yokatti. **38** Andin Yəxua bilən barlıq Israillar Dəbirgə berip, u xəhərgə hujum kildi. **39** U xəhərnı elip wə uningoja kəraxlik həmmə yeza-kəntlirini kiliq bilən urup, padixahini tutup, bulardiki barlıq adəmlərnıng heqbirini koymay tətkəus yokatti. Yəxua Həbronjoja kıləjindək, Libnahqa wə uning padixahioja kıləjindək, Dəbir bilən uning padixahiojımu xundak kildi. **40** Bu tərکیدə Yəxua xı pütün yurtıni, yəni taqlik rayonnı, jənuəy Nagəw yurtini, Xəfləh oymanlıkını, dawandiki yurtlarnı hujum kılıp elip, həmmə yurtıni ixəjal kılıp

barlik padixahliri bilan maoqlup kildi. Israilning Hudasi Pərwərdigar buyruojinidək, u heqkimni koymay, balki nəpəsi barlarning həmmisini mtlək yokaetti. **41** Yəxua Kadəx-Barneadin tartip Gazuəqə bəlojan yurtlarni, xuningdək Goxənni pütkül yurtini taki Gibeənoqijimu hujum bilan aldi. **42** Bu kətimki uruxta Yəxua bu padixahlarni maoqlup kilip, ularning zeminini igilidi. Qünki Israilning Hudasi Pərwərdigar Israil tərəpta turup jəng kildi. **43** Andin Yəxua bilan barlik Israil Gilgaldiki qedirgahqa yenip kəldi.

11 Əmma Həzorning padixahi Yabin bularni anglap Madonning padixahi Yobab bilan Ximronning padixahi wə Aksafning padixahioja adəm əwətti, **2** xundakla ximaldiki taoqlik rayondiki padixahlarəja, Kinnərotning jənubidiki tüzlənglik, oymanlik wə qərbtki Dor egizlikidiki həmmə padixahləja əlqi əwətti; **3** U yəna xərk bilan qərb tərəptiki Kənaaniylar, Amoriylar, Hittiylar, Pərizziylər bilan taoqlik rayondiki Yəbusiylar wə Hərmən teoqining etikidiki Mizpah yurtida turuwatқан Həwiylarni qakirdi. **4** Ular, yəni padixahliri wə barlik qoxunliri qikti; ularning sani dengiz sahəlidiki kumdək kəp idi, ularning nuroqun at wə jəng hərwiliri bar idi. **5** Bu həmmə padixahlar bir bolup yiojilip, Israil bilan jəng kilix üqün Mərom sulirining boyida qedirlarni tiktı. **6** Ləkin Pərwərdigar Yəxuaəja: — Sən ulardin heq qorkmiojın; qünki Mən ətə muxu wəktlarda ularning həmmisini Israilning aldidə həlakətkə tapxurimən. Sən ularning atlirining pəylirini kesip, hərwilirini otta kəydürüwətsən, — dedi. **7** Buni anglap Yəxua bilan uning həmmə jəngqiliri Mərom sulirining yenioja berip, ularning üstigə tuyuksiz qüxup hujum kildi. **8** Pərwərdigar ularni Israilning kəlioja tapxurdi; ularni urup Qəng Zidon wə Misrəfot-Mayiməjoqə, xundakla xərk tərəptiki Mizpah wadisəjoqə sürüp berip, ulardin heqbirini koymay kiliqlap əltürdi. **9** Yəxua Pərwərdigarning əzigə buyruojinidək kilip, ularning atlirining pəylirini kesip, hərwilirini otta kəydürüwətti. **10** Xu qəojda Yəxua kaytip berip, Həzorni ixəqal kilip, uning padixahini kiliqlap əltürdi. Həzər bolsa xu dəwrlərdə axu barlik əllərnin bəxi idi. **11** [Israilar] xəhər iqidə olturuxluk həmmisini kiliqlap əltürüp, heq nəpəs igisini koymay həmmisini üzül-kesil yokaetti; Həzorni Yəxua otta kəydürüwətti, **12** Xu padixahlarning barlik paytəht xəhərlirini elip, ularning padixahlirini maoqlup kildi; Pərwərdigarning kuli bəlojan Musa buyruojinidək, u ularni kiliqlap üzül-kesil yokaetti. **13** Ləkin egizliklə selinojan xəhərlərnə bolsa, Israil kəydürmidi; Yəxua ulardin pəkət Həzornila kəydürüwətti. **14** Israilar bu xəhərlərdiki qəniymətlərnə wə qarpaylarni əzligə olja kilip aldi, ləkin iqidiki həmmə adəmlərnə kiliqlap yokaetti; ular birmu nəpəs igisini tirik koymidi. **15** Pərwərdigar Əz kuli bəlojan Musəja nemə buyruəjan bolsa, Musamu Yəxuaəja xuni buyruəjanidi wə Yəxumu xundak kildi. U Pərwərdigarning Musəja buyruojinidin heqnəmini kəldurmay həmməni xu boyiqə ada kildi. **16** Xu tərəkida Yəxua xu zeminning həmmisini, yəni taoqlik rayondiki zeminlarni, barlik jənubiy Nəgəw zeminini, barlik Goxən zeminini, oymanliktiki zeminlarni, tüzləngliktiki zeminlarni wə Israilning taoqlik rayonlirini wə Xəfələh

oymanliqini, **17** Seir dawiniojqə sozuləjan Həlak teoqidin taki Hərmən teoqining etikidiki Liwan jiləjojqəjaylaxkan Baal-Gadkiqə bəlojan zeminni igilidi; u ularning həmmə padixahlirini tutup ularni əlümə məhkum kildi. **18** Xu tərəkida Yəxua bu həmmə padixahlar bilan uzun wəkt jəng kildi. **19** Gibeənda olturaklaxkan Həwiylardin bəxka, heqbir xəhər Israil bilan sulh tüzmedi. Israil ularning həmmisini jəng arkliləja aldi. **20** Qünki ularning kənglining kəttik kilinixi, Israil bilan jəng kilix niyitidə boluxi Pərwərdigardin idi; buning məksiti, ularning üzül-kesil yokitilixi; yəni, ularəja heq rəhim kilinmay, əksiə Pərwərdigar Musəja buyruojinidək ularning yokitilixi üqün idi. **21** U wəktida Yəxua kəlip Anakiyləja hujum kilip ularni taoqlik rayondin, Həbrəndin, Dəbirdin, Anabdin, Yəhədaning həmmə taoqlik rayoni bilan Israilning həmmə taoqlik rayonidin yokaetti; Yəxua ularni xəhərliri bilan qoxup üzül-kesil yokaetti. **22** Xuning bilan Israilarning zeminida Anakiylardin heqbirimu kəldurulmidi; pəkət Gaza, Gat wə Axdodta birnəqəsisila kəldi. **23** Xu tərəkida Yəxua Pərwərdigar Musəja wədə kiliəndək pütkül zeminni aldi; Yəxua uni Israiləja ularning qoxun-qəbilisi boyiqə miras kilip təksim kildi. Andin zemin jəngdin aram tapti.

12 Israil İordan dəryasining u tərpidə, yəni kün qikix tərpidə [ikki] padixahni əltürdi. Ular ularning zeminini, yəni Arnon dəryasidin tartip Hərmən taoqlikəja tutaxkan zemin bilan xərk tərəptiki barlik Arabah tüzlənglikini igilidi. Xu [ikki] padixahlar bolsa: — **2** [birsı] Həxbənda turuxluk Amoriylarning padixahi Sihon; u Aroar (Aroar Arnon dəryasining boyida) wə Arnon jiləjojidiki xəhərdin tartip, Gileadning yerimini əz iqigə əlojan Yəbbək dəryasəjoqə (bu Ammoniylarning qəgrisi idi) bəlojan yərlərdə səltənət kilatti; **3** u səltənət kiliəjan zemin yəna xərk tərəptiki Kinnərot dengizidin tartip Arabah dengizəjoqə, yəni Xor dengizəjoqə sozuləjan Arabah tüzlənglikini, xundakla xərk tərəptiki Bəyt-Yəximətkə baridəjojan yolni wə jənub tərpidə Pisgah teoqining dawanlirining qetigə sozuləjan zeminni əz iqigə əlatti. **4** Uningdin bəxka Israil Bəxan padixahi Ögning zeminini aldi; u Rəfayilə [dəyilidəjojan gigantlarning] kəldukidin biri idi (ular Axtarə wə Ədrəydə turatti). **5** U Hərmən teoqidiki yurtləja, Salkah wə pütkül Bəxan zeminəja, yəni Gəxuriylar bilan Maakatiylarning qəgrisəjoqə, xuningdək Gileadning yeriməja, taki Həxbənni padixahi Sihonning qəgrisəjoqə səltənət kilatti. **6** Pərwərdigarning kuli bəlojan Musa bilan Israilar bularəja hujum kilip maoqlup kiliəjanidi wə Pərwərdigarning kuli Musa xu zeminni Rubənərgə, Gadləja wə Manassəhning yerim kəbilisigə miras kilip bərgəndi. **7** Təwəndikilər Yəxua bilan Israilar İordan dəryasining qərb tərpidə hujum kilip maoqlup kiliəjan padixahlardur; ularning zeminliri Liwan jiləjojidiki Baal-Gadtin tartip, Seirning dawanlirining yenidiki Həlak teoqəjoqə bəlojan zeminlədin ibarət idi. Yəxua bu zeminlarni Israilning qoxun-qəbililiri boyiqə ularəja miras kilip bərdi, **8** jümlidin taoqlik yurtni, Xəfələh oymanliqini, Arabah tüzlənglikini, egizliktiki dawanlarni, qəllüknə wə jənubtki Nəgəw zeminini, Hittiylar, Amoriylar, Kənaaniylar, Pərizziylər, Həwiylar wə Yəbusiylarning zeminlirini bəlip bərdi: —

9 Ularning padixahlrining biri Yerihoning padixahi, biri Bayt-Əlning yenediki Ayining padixahi, **10** biri Yerasallemning padixahi, biri Həbronning padixahi, **11** biri Yarmutning padixahi, biri Lakixning padixahi, **12** biri Əglonning padixahi, biri Gəzərnin padixahi, **13** biri Dəbirning padixahi, biri Gədərnin padixahi, **14** biri Hormahning padixahi, biri Aradning padixahi, **15** biri Libnahning padixahi, biri Adullamning padixahi, **16** biri Makkədəhning padixahi, biri Bayt-Əlning padixahi, **17** biri Tappuahning padixahi, biri Həfərnin padixahi, **18** biri Afəkning padixahi, biri Laxaronning padixahi, **19** biri Madonning padixahi, biri Həzornin padixahi, **20** biri Ximron-Məronning padixahi, biri Aksafning padixahi, **21** biri Taanakning padixahi, biri Məgiddonning padixahi, **22** biri Kədəxning padixahi, biri Karməlnin yenediki Yokneamning padixahi, **23** biri Dor egizlikidiki Dorning padixahi, biri Goyimning padixahi, **24** biri Tirzahning padixahi bolup, jəmiy ottuz bir padixah idi.

13 Əmma Yəxua yaxinip, yexi heli bir yərgə berip kəlojanidi. Pərwərdigar uningə mundaq dedi: — «Sən əmdi kerip kəldin, yexingmu qongiyip kəldi, ləkin yənə igilinixi kerək boləqan nuroqun zemin bar. **2** Bu zeminlar bolsa munular: — Filistiyəlnərin wə Gəxuriylərin barlik yurtliri, **3** yəni Misirning xərk tərpidiki Xihor dəryasidin tartip, ximal tərpidiki Əkron xəhərinin qəgralirioqə sozuləqan yərlər (xu yurt Kənaaniylərin zəmini həsəblinattı), jümlidin Gaza, Axdod, Axləlon, Gat wə Əkronidiki bəx Filistiy əmir bəxquridiəqan yurtlar bilən Awwiylərin jənub tərəptiki yurtliri; Zidoniylərgə təwə boləqan Məarahdin tartip Afək bilən Amoriylərin qəgrasioqə boləqan Kənaaniylərin barlik zəmini; **5** Gəbaliylərin zəmini wə barlik Liwan zəmini, yəni kün qikix tərəptiki Hərmən teəqinin etikidiki Baal-gədtin tartip, Hamat rayoniərgə kirix eəjizioqə boləqan zəminlar; **6** Liwandin tartip Misrapot-Mayimioqə sozuləqan taəqlikta barlik olтуруwətkənlərin, yəni Zidoniylərin zəmini kətarliklərin ibarəttur. Bu zemindiki həlkning həmmisini Mən İsrail aldidin kəəqliwətimən. Xunga sən qəqum Mənin sanga buyruəqinim boyiqə buni qək taxlap İsrailliklərgə miras kəlip təkəsim kəlip bərixing kerək. **7** Sən əmdi bu zəminlari tokkuz kəbilə bilən Manassəhning yerim kəbilisigə miras kəlip bəlgin». **8** Rubənlər bilən Gədlər bolsa, [Manassəhning yerim kəbilisi] bilən birliktə İordan dəryasining u kəti, yəni xərk tərpidə Musanin ularərgə bərgən mirasioqə igə boldi; buni Pərwərdigərin kəli boləqan Musa ularərgə miras kəlip bərgənidi: — **9** Ulərin zəminliri Arnon jiləsinin boyidiki Aroədin tartip, jümlidin jiləqinin otturisidiki xəhər wə Dəbonioqə sozuləqan Mədəbə tüzənglik, **10** Həxbonda səltənət kəloqan, Amoriylərin padixahi Siəonning Ammoniylərin qəgrasioqə boləqan həmmə xəhərliri; **11** Gilead bilən Gəxuriylər wə Maakatiylərin qəy yurtliri, Hərmən teəqinin həmmisi wə Salkəhoqə sozuləqan barlik Baxan zəmini; **12** [gigəntlər boləqan] Rəfəyilərin kəldük nəslidin boləqan Axtarot bilən Ədrəydə səltənət kəloqan Ogning Baxandiki pütkül padixahlıq zəminidin ibarət idi; muxu zemindikiləni Musa məəqlup kəlip, zəminliriərgə igə boldi. **13** Ləkin

İsraillər Gəxuriylər bilən Maakatiyləni öz yurtliridin kəəqliwətmədi; xunga Gəxuriylər bilən Maakatiylər bəgünəqə İsrail arisida turmaqta. **14** Ləkin [Musa] Lawiy kəbilisigə həq miras zəmini bərmigən; İsrailning Hədası Pərwərdigar ularərgə eytkinidək, Pərwərdigarərgə atəp otta sunuləqan kəurbanlıqlar ulərin mirasidur. **15** Musa Rubənlər kəbilisigə, jəmət-əililiri boyiqə yurtliri miras kəlip bərdi. **16** Ulərin zəmini bolsa Arnon jiləsinin yenediki Aroədin tartip, jiləqinin otturisidiki xəhər wə Mədəbaning yenediki pütkül tüzənglik, **17** Həxbon wə uningərgə kəraxlik tüzəngliklikti həmmə xəhərlər, Dibon, Bamot-Baal, Bayt-Baal-Məon, **18** Yəhaz, Kədəmot, Məfaat, **19** Kiriatayim, Sibmah, wə «jilərgə teəq»idiki Zərat-Xəhər, **20** Bayt-Peor, Pisgəh teəqidiki dawanlar, Bayt-Yəximot, **21** tüzəngliklikti barlik xəhərlər wə Həxbonda səltənət kəloqan, Amoriylərin padixahi boləqan Siəonning pütkül səltənətinin zəminini öz iqigə aldi. Bu padixah wə uning bilən xu yurtta olтуруxluq, [Siəonərgə] bəkinəqan sərdərlər Əwi, Rəkəm, Zur, Hur wə Rəba kətarlik Midiyan əmiriliri bolsa Musa tərpidin əltürüləndi. **22** Xu wəqəttə İsraillər əltürənlər iqidə Bəorning oəqli palqi Balaammı bar idi; unimu ular kəliqləp əltürəndi. **23** Rubənlərin zəminin qəgrası İordan dəryasining əzi idi. Rubənlərin jəmət-əililiri boyiqə ularərgə bəlungən mirası mana bu xəhərlər bilən kənt-kixləkliri idi. **24** Musa yənə Gəd kəbilisigə, yəni Gədlərin jəmət-əililiri boyiqə ularərgə miras bələp bərgənidi. **25** Ulərin zəminliri bolsa Yəazər bilən Gileadning barlik xəhərliri, Ammoniylərin zəminin yerimi taki Rəbbəh aldidiki Aroərgə, **26** Həxbondin tartip Ramat-Mizpəh wə Bətonimioqə, Məhanayimdin tartip Dəbirning qəgrasioqə, **27** jilərgərgə jayləxən Bayt-Həram, Bayt-Nimrah, Sukkot wə Zəfonlar, Həxbonning padixahi Siəonning səltənətinin İordan dəryasining xərkəy kətidiki kəloqan kəsimi, dəryani yaxılap Kinnərat Dəngizinin u bəxioqə idi. **28** Gədlərin jəmət-əililiri boyiqə ularərgə bəlungən mirası mana bu xəhərlər bilən kənt-kixləkliri idi. **29** Musa Manassəhning yerim kəbilisigə miras bərgənidi; Manassəhning yerim kəbilisigə jəmət-əililiri boyiqə bu miras bələp bəriləndi: — **30** zəminliri Məhanayimdin tartip, pütkül Baxan zəmini, Baxanning padixahi Ogning pütkül səltənətinin zəmini wə Yəirming barlik yəzə-kəntliri (bu yəzə-kəntlər Baxanning əzigə jayləxən bolup, jəmiy atmix idi), **31** Gileadning yerimi bilən Baxan padixahi Ogning səltənətidiki Axtarot wə Ədrəy xəhərliri Manassəhning oəqli Makirning əwlədiərgə təwə kəloqan bolup, Makirlərin yerim kəsimiərgə jəmət-əililiri boyiqə miras kəlip bələp bəriləndi. **32** Musa İordan dəryasining xərk kətidə, Yerihoning udulida, Moabning tüzənglikliridə boləqan wəqətdə bələp bərgən miraslar mana bu zəminlar idi. **33** Ləkin Musa Lawiy kəbilisigə həq miras zəmini təkdin kəlmədi; İsrailning Hədası Pərwərdigar ularərgə eytkinidək, U Əzi ulərin mirasidur.

14 İsraillərin Kənaan zəminidin aləqan mirasliri təwəndikidək; Əliazar kəhin bilən Nunning oəqli Yəxua wə İsrail kəbililiridiki jəmət-əilə bəxlikliri muxu mirasları ularərgə bələp bərgən. **2** Pərwərdigar Musanin wasitisi bilən tokkuz yerim kəbilə teəgrisida

buyruqinidək, ularning hər birining ülxi qək taxlax bilən belüp berildi. **3** Qünki qəlojan ikki kəbila bilən Manassəhning yerim kəbilisining mirasini bolsa Musa İordan daryasining u tərəpidə ularoqa təksim qilojanidi; lekin u Lawiylaroqa ularning arisida heq miras bərmigənidi **4** (Yüsüpning əwladliri Manassəh wə Əfraim degən ikki kəbiləgə bəltüngenidi. Lawiylaroqa bolsa, turuxkə bolidiojan xəhərlər bəkitilip, xundakla xu xəhərləgə təwə yaylaklardin qarpaylirini bəkidiojan wə mal-mülüklirini orunlaxturidiojan yərlərdin baxkə ularoqa heq ülxlərləni bərmigənidi). **5** Pərwərdigar Musaoqa kəndək buyruqjan bolsa, Israillər xundək kilip zeminni bəltüxüwalidi. **6** Yəhudalar Gilgaloqa, Yəxuaning kəxioqa kəldi, Kənziziy Yəfunnəhning oqlı Kaləb Yəxuaşoqa mundək dedi: — «Pərwərdigar Əz adimi boləjan Musaoqa mən bilən sening toqrangda Qadəx-Barneada nemə degənlikini biləsənoq; **7** Pərwərdigarəning adimi Musa menı Qadəx-Barneadin zeminni qarlap kelixkə əwətkənda, mən kırık yaxta idim; qın [etikadlık] kənglüm bilən uningə wə həwə yətküzgənidi. **8** Əmma mən bilən qıkkən kərindaxlirim həlkning kənglini su kıliwətkənidi. Ləkin mən bolsam pütün kəlbim bilən Pərwərdigar Hudayimə qəgəxtim. **9** U küni Musa kəsəm kılip: — «Sən pütün kəlbəng bilən Pərwərdigar Hudayingə qəgəxkəning üqün, sening putung dəsəngən zəmin jəzmən əbədgiqə sening bilən nəslingning mirası bolidu» — degənidi. **10** — Mana İsrail qəldə sərgərdən bolup yürgəndə, Pərwərdigar Musaoqa xu səzlərləni degən kündin keyinki kırık bəx yil iqidə Əzi eytkinidək meni tirik səklidi. Mana mən bugin səksən bəx yaxkə kirdim. **11** Mən muxu kündimə Musa menı qarlawkə əwətkən kündikidək küqlükəm, məyli jəng kilix bolsun ya ki bir yərgə berip-kelix bolsun, mening yənıla baldurkidək kük-dərmanim bardur. **12** Əmdi Pərwərdigar xu künidə wədə qilojan bu təqlik yurtni mənə miras kılip bərgin; qünki u küni sənmə u yərdə Anakiylər turidəjanlikini, xundakla qəng həmə mustəhəkən xəhərlər bərləğini anglidingə. Ləkin Pərwərdigar mən bilən billə bolsila, Pərwərdigar eytkinidək mən ularni kəqliwətimən». **13** Buni anglap Yəxua Yəfunnəhning oqlı Kaləbkə bəht-bərikət tiləp, Həbronni uningə miras kılip bərdi. **14** Xunga Həbron taki buginəgiqə Kənziziy Yəfunnəhning oqlı Kaləbning mirası bolup turmaqta; qünki u pütün kəlbə bilən İsrailning Hudasi Pərwərdigarə qəgəxkən **15** (ilgiri Həbron bolsa Kiriət-Arba dəp atilatti. Arba degən adəm Anakiylər arisida əng dangki qıkkən adəm idi). Xundək kılip zəmin jəngdin aram tapti.

15 Yəhudalar kəbilisining mirası bolsa jəmət-ailliri boyiqə qək taxlinip erixkən zəmin bolup, jənubiy tərəpning uqi Edomning qəgrisiə wə Zin qəligə tutaxti; **2** jənubiy qəgrisi «Xor dengizi»ning ayioqidin, yəni jənubiy tərəpkə qəqkiyip qıkkən kəltuktin baxlinip, **3** «Serik Əxək dawini»ning jənub tərəpidin ətəp, Zinoqa tutaxti; andin Qadəx-Barneaning jənubini yakilap Həzronə qətəp, Addaroqa berip, Karkaahkə burulup, **4** Azmonə qətəp Misir ekini bilən qikip, uqi dengizə qə takixatti. Bu ularning jənubiy qəgrisi idi. **5** Xərkij qəgrisi bolsa Xor dengizidin İordan daryasining dengizə qə kuyulidiojan əqizioqə idi; ximaliy qəgrisi bolsa dengizning İordan daryasining dengizə qə kuyulidiojan

əqizidin baxlinip, **6** andin Bəyt-Həqləhə qə berip, Bəyt-Arabəhning ximalidin ətəp, Rubənnəng oqlı Bəhənnəng təxining kəxioqə idi; **7** andin qəgra Akor jiloqisidin Dəbirgə qarap ətəp, u yərdin ximal tərəpiqə burulup, jiloqining jənub tərəpidiki Adummimoqa qikidiojan dawənnəng udulidiki Gilgaloqa yetip berip, andin Ən-Xəməx suliridin ətəp, Ən-Rəgəl bulikiə qə tutixatti; **8** u yərdin «Bən-Hinnomning jiloqisi»ə qə qikip, Yəbusiylər egizlikidin, yəni Yərusəlemning jənub tərəpidiki dawəndin ətəp, andin Hinnom jiloqisining aldiə, yəni qərb tərəpkə, Rəfəyiyləning jiloqisining ximaliy bəxidiki təqning qəkkisiə qə qikti; **9** qəgra bu təqning qəkkisidin Nəftəah süyining bulikiə qə berip, andin Əfron təqidiki xəhərlirining yəni bilən qikip, u yərdin Baaləh (yəni Kiriət-Yearim)ə qə yetip berip, **10** andin Baaləhtin ətəp, qərb tərəpiqə qəyirilip Seir təqioqa berip, Yearim təqi (yəni Kəsəlon)ning ximaliy bəqridin ətəp, Bəyt-Xəməkkə qixüüp, Timnahtin ətti; **11** andin ximalə qə qarap Əkronning dawini bilən qikip Xikronə qə ətəp, Baaləh təqining yəniə qə tutixip, Yəbnəəlgə yetip, andin uqi dengizə qə təqəxkənidi. **12** Qərb tərəpidiki qəgrisi bolsa dengiz boyiliri idi. Yəhudaləning jəmət-ailliri boyiqə ularə qə tohtitilojan tət tərəpidiki qəgra mənə xu idi. **13** Yəfunnəhning oqlı Kaləbgə bolsa, Pərwərdigarəning Yəxuaşoqa bərgən əmri boyiqə, uningə Yəhudaləning arisida bir ülxi, yəni Anakning atisi Arbanəng xəhiri boləjan Həbron atə kilindi. **14** Kaləb xu yərdin Xəxəy, Ahimən wə Təlməy degən üç Anakiyni kəqliwətti; ular üçi Anakning əwədi idi. **15** Andin xu yərdin qikip, Dəbirdə turuwatqanlarə qə hujum kildi (ilgiri Dəbirning nəmi Kiriət-Səfər idi). **16** Kaləb: — Kimki Kiriət-Səfərgə hujum kılip uni əlsa, uningə kəzim Aksəhni hotunlukqə bərimən, degənidi. **17** Kaləbning ukisi Kənazning oqlı Otniyəl uni ixəqəl kildi, Kaləb uningə kizi Aksəhni hotunlukqə bərdi. **18** Xundək boldiki, kiz yatlık bolup uning kəxioqa barar qə qəda, erini atisidin bir parqə yə sorəxkə ündidi. Aksəh əxaktin qixüxigə Kaləb üngidin: — Sening nemə təlipəng bar? — dəp soridi. **19** U jəwəp berip: — Mən əlahidə bir bərikətligəysən; sən mənə Nəgəwdin [kəqjirək] yə bərgənəkənsən, mənə birnəqə buləkənimə bərgəysən, — dedi. Xuni dewidi, Kaləb uningə üstün buləklər bilən əstin buləklərləni bərdi. **20** Təwəndikilər Yəhudə kəbilisigə ularning jəmət-ailliri boyiqə təgkən miras ülxlərdur: — **21** Yəhudə kəbilisining əng jənubioqa jaylawkən, Edom qəgrisi tərəptiki xəhərlər: — Kabzəəl, Edər, Yəgər, **22** Kinaf, Dimonah, Adadah, **23** Kədəx, Həzor, Yitnər, **24** Zif, Tələm, Bəəlat, **25** Həzor-hadattah, Keriət-Həzron (yəni Həzor), **26** Amam, Səmə, Moladah, **27** Həzor-Gaddah, Həxmon, Bəyt-Pələt, **28** Həzor-Xual, Bəər-Xəbə, Biziotiya, **29** Baaləh, İjim, Ezəm, **30** Əltəlad, Kəsil, Hormah, **31** Ziklag, Madmannah, Sansannah, **32** Libəot, Xiləhim, Ayin wə Rimon kətarliklər jəmiy yigirmə tokkuz xəhər wə ularə qə karaxlık kənt-kixləklər idi. **33** Xəfələh oymənlikidiki xəhərlər bolsa Əxtəəl, Zərah, Axnah, **34** Zənoah, Ən-Gənnim, Təppuah, Ənam, **35** Yərmüt, Adullam, Sokoh, Azikah, **36** Xərayim, Aditaim, Gədərah wə Gədərotaim bolup, jəmiy on tət xəhər wə ularə qə karaxlık kənt-kixləklər idi. **37** Bulardin bəxə yənə Zinan, Hədashah, Migdal-Gad,

38 Dilean, Mizpah, Yoktəəl, **39** Laqix, Bozkat, Əglon, **40** Kabbon, Lahmas, Kitlix, **41** Gəderot, Bəyt-Dagon, Naamah wə Makkədəh bolup, jəmiy on altə xəhər wə ularoqa qaraxliq kənt-kixlaklar idi. **42** Buningdin baxka yənə Libnah, Etər, Axan, **43** Yəftah, Axnah, Nəzib, **44** Keilah, Akzib wə Maraxah bolup, jəmiy tokkuz xəhər wə yənə ularoqa qaraxliq kənt-kixlaklarmu bar idi; **45** yənə Əkron bilən uningoja qaraxliq yeza-kəntlər, **46** xundakla Əkronning oqərb tərpidin tartip Axdodning yenidiki həmmə xəhərlər bilən ularning kənt-kixlakliri qoxulup, **47** Axdod wə uningoja qaraxliq yezilar wə kənt-kixlaklar, Gaza xəhiri wə xundakla Misir ekiniyoqə wə Uluq Dengizning kirojioqioqə, uningoja qaraxliq yezilar wə kənt-kixlaklar bar idi. **48** Taqlik rayondiki xəhərlər: — Xamir, Yattir, Sokoh, **49** Dannah, Kiriati-Sannah (yəni Dəbir), **50** Anab, Əxtəmoḥ, Anim, **51** Goxən, Ḥolon wə Giloh bolup, jəmiy on bir xəhər wə ularoqa qaraxliq kənt-kixlaklar bar idi. **52** Buningdin baxka yənə Arab, Dumah, Exan, **53** Yanim, Bayt-Tappuah, Afikah, **54** Ḥumtah, Kiriati-Arba (yəni Həbron) wə Zior bolup, jəmiy tokkuz xəhər wə ularoqa qaraxliq kənt-kixlaklar bar idi. **55** Buningdin baxka yənə Maon, Karməl, Zif, Yuttaḥ, **56** Yizrəəl, Yokdeam, Zanoah, **57** Kayin, Gibeah wə Timnah bolup, jəmiy on xəhər wə ularoqa qaraxliq kənt-kixlaklar bar idi. **58** Buningdin baxka yənə Ḥalḥul, Bəyt-Zur, Gədor, **59** Maarat, Bəyt-Anot wə Əltəkon bolup, jəmiy altə xəhər wə ularoqa qaraxliq kənt-kixlaklar bar idi. **60** Buningdin baxka yənə Kiriati-Baal (yəni Kiriati-Yearim) wə Rabbah dəgən ikki xəhər wə ularoqa qaraxliq kənt-kixlaklar bar idi. **61** Qəldiki xəhərlər bolsa: — Bəyt-Arabah, Middin, Səkahah, **62** Nibxan, «Xor Xəhiri» wə Ən-Gədi, jəmiy altə xəhər wə ularoqa qaraxliq kənt-kixlaklar idi. **63** Ləkin Yerusalemda olturukluk Yəbusiylarni bolsa Yəhūdalar qoqliwətməgən; xunga ta bəgüngiqə Yəbusiylar Yəhūdalar bilən Yerusalemda billə turmaqta.

16 Yüsüpnəg əwladlirioqa qək taxlinip qikkən miras zemin bolsa Yerihooya tutax boləqan İordan dəryasidin tartip, Yerihooning xərək tərpidiki kəllərgiqə boləqan yurtlar wə Yerihoonin qikip, qəldin etüp Bəyt-Əlning taqlik rayoniqa sozuləqan yurtlar idi. **2** Qəgrisi Bəyt-Əldin tartip Luzoqa, andin Arkiylarning qəgrisidiki Atarotqa yetip, **3** andin oqərb tərpiyə bərip, Yafətiylərnəg qəgrisiyoqa tutixup, Astin Bəyt-Ḥoronning qətiyə qüxüp, Qəzərgə bərip dengizdə ahirlixatti. **4** Yüsüpnəg əwladliri, yəni Manassəh bilən Əfraymlar erixkən miras ülixi mana xu idi. **5** Əfraymlarning jəmət-ailliri boyiqə aləqan zeminining qəgrisi təwəndikidək: — miras zeminning xərək tərəptiki qəgrisi Atarot-Addardin tartip üstün Bəyt-Ḥoronioqə yetip, **6** andin dengizə bərip ximaləqa qarap Mikmitatka qikti; andin yənə xərək tərpidiki Taanat-Xilohka kayrilip, uningdin etüp xərək tərəpkə qarap Yanoahka, **7** Yanoahdin qüxüp Atarot bilən Naaratka yetip, Yerihooya tutixip İordan dəryasioqa qikti. **8** Qəgra Tappuahdin oqərb tərəpkə qikip Kanah ekiniyoqə bərip, dengizə yetip ayaoqlaxti. Əfraymning kəbilisigə, yəni ularning jəmət-aillirigə təgkən miras ülixi xu idi. **9** Buningdin baxka Əfraymlar üqün Manassəhning mirasining otturisida birnəqqə xəhərlər ayrioloqanidi; bu ayrioloqan xəhərlərnəg həmmisi qaraxliq

kənt-kixlakliri bilən qoxuloqanidi. **10** Əmma [Əfraymlar] Gəzərdə olturuxluk Kanaaniylarni qoqliwətməgənidi; xunga Kanaaniylar ta bəgüngiqə Əfraymning arisida turup, məhsus həxarqi mədikarlar bolup turmaqta.

17 Manassəh Yüsüpnəg tunji oqli boləqaqka, uning kəbilisigimu qək taxlinip miras bərilgən. Manassəhning tunji oqli Makirning [əwladliri] (Makir Gileadning atisi idi) batur palwan boləqaqka, ularoqa Gilead bilən Baxan miras kiliq bəridi. **2** Manassəhning kəloqan əwladlirimu, jümlidin Abiezərlər, Hələklər, Asriəllər, Xəkəmlər, Həfərlər bilən Xemidalar əz jəmət-ailliri boyiqə miras ülixi ni aldi. Bular bolsa Yüsüpnəg oqli Manassəhning ər jəmət ailliri idi. **3** Əmdi Manassəhning qəwrisi, Makirning əwrisi, Gileadning nəwrisi, Həfərnəg oqli Zəlofiḥadning oqul pərzəntliri yək bolup, pəkət kizlirila bar idi. Uning kizlirining isimliri Maḥlah, Noah, Ḥoglah, Milkah wə Tirzah idi. **4** Ular kaḥin Əliazar bilən Nunning oqli Yəxua wə əmirlərnəg kəxiyoqa bərip ularoqa: — Pərwərdigar Musaoqa biz toqruluk kərinədxlirimiz katarida miras bərixkə əmr kiliqanidi, dedi. Xuni dewidi, [Yəxua] Pərwərdigarning əmri boyiqə ularning atisining kərinədxliri katarida ularoqa miras bərdi. **5** Buning bilən İordan dəryasining u tərpidiki Gilead bilən Baxan zeminliridin baxka, Manassəhkə yənə on ülixi yər bəridi. **6** Qünki Manassəhning kizliri uning oqullirining katarida miras kə igə boləqanidi; Gilead zəmini Manassəhning kəloqan əwladlirioqa təgkənidi. **7** Manassəhning zeminining qəgrisi bolsa Axirdin tartip Xəkəmnəg utturidiki Mikmitatka bərip, andin jənub tərpiyə kayrilip, Ən-Tappuahda turoquqlarning jəyioqə tutixatti. **8** Qünki Tappuahning zəmini bolsa Manassəhkə təgkənidi; ləkin Manassəhning qəgrisidiki Tappuah xəhiri Əfraymioqa təwə idi. **9** Qəgrisi u yərdin Kanah ekiniyoqa qüxüp, jiləjining jənub tərpi bilən qikti. U yərdiki xəhərlər bolsa Manassəhning xəhərlirining arisida bolsimu, Əfraymioqa təgdi. Manassəhning qəgrisi jiləjining ximal tərpi bilən bərip dengizə yetip ahirlixatti. **10** Jiləjining jənub tərpidiki zemin Əfraymioqa, ximal tərpidiki zemin Manassəhkə təwə idi; oqərb tərpinəg qəgrisi dengiz idi. Ularning zəmini ximal tərpidə Axirning ülixiyoqə yetip, xərək tərpi Issakarning ülixiyə tutaxkənidi. **11** Manassəhkə Issakar bilən Axirning ülixliri iqidin Bəyt-Xəan wə uningoja qaraxliq kəntlər, İbleam bilən uningoja qaraxliq kəntlər, Dor əhalisi bilən Dorəqa qaraxliq kəntlər, Ən-Dor əhalisi bilən Ən-Dorəqa qaraxliq kəntlər, Taanak əhalisi bilən Taanakqa qaraxliq kəntlər wə Megiddo əhalisi bilən Megiddoqa qaraxliq kəntlər, yəni «Üq Egizlik» dəgən yurt təgdi. **12** Ləkin Manassəh bu xəhərdikilərnə kəqliwətməldi; Kanaaniylar xu yurtlarda turuwerixkə niyə baqlioqanidi. **13** İsrailar barəqanseri küəyəgəqka Kanaaniylarni əzligə həxarqi kiliq bəkindurdi, ləkin ularni əz yərliridin mutlək kəqliwətməldi. **14** Yüsüplər bolsa Yəxuaqa: — Bizlər Pərwərdigar həziroqə xundak bərikətləp kəlgən, qong bir həlk tursak, sən nemixkə qək taxlap bilən bizgə pəkət bir ülixi miras, bir parqə yərlə bərding? — dedi. **15** Yəxua ularoqa jawab bərip: — Əgər silər qong bir həlk bolsanglar, Əfraymning taqlik yurti silərgə tar kəlgən bolsa, ormanəqa bərip u yərdiki

Pərizziylər bilən [gigant] Rəfayıylar yurtida dərəhlərləni kesip, əzgiŋlar üqün bir jayni qikiřiwelinglar, dedi. **16** Ləkin Yüsiplər: — Taolıq yurt bizgə yətməydu; xuning bilən bir wəqəttə jiləqida turuwatqanlar, maylı Bəyt-Xeanda wə uningə qaraqlıq kəntlərdə bolsun yaqi Yizrəəl jiləqisida turuwatqan Kanaaniylar bolsun, həmmisining təmürdin jəng harwiliri bar ikən, dedi. **17** Xundək dewidi, Yəxua Yüsiip jəməti boləŋ Əfraim bilən Manassəhəgə səz kilip: — Silər dərwəqə qəŋg bir həlksilər wə zor küqünglar bardur; xunga silərgə pəkət bir ülüxla miras berilsə bolmaydu; **18** axu pütkül taolıq yurtmu silərgə berilidu; wəŋə u ormanlıq bolsimu, silər uni kesip boxisilsər wə uning ətrəpləriqimu igə bolisilər; Kanaaniylarning təmür jəng harwiliri bar, xundəklə küqlük bolsimu, silər ularni həydəp qikiřiwətləysilər, — dedi.

18 Pütkül Israillər jamaiti Xilohka yəqilip, u yərdə ibadət qədiri tiktı. Gərqə zemin ularning aldida boysunduruləŋ bolsimu, **2** ləkin Israillər arisida əz miras ülüxi tehi təksim kilinmıŋə yəttə kəbilə kələŋanıdi. **3** Xunga Yəxua Israilləroqə mundək dedi: — «Ata-bowilirlarning Hudasi Pərwərdigər silərgə bərgən bu zeminni kəlunglarə qəlxəkə susluk kilip kaqəŋəqə kəyŋigə sürisilər? **4** Silər əzgiŋlar üqün hər kəbilidin üq adəmnı tallanglar; mən ularni kəzəqilip bu pütkül zeminni aylinip qikiř, uni hər bir kəbilə əz miras ülüxiqə muwəpiq siziř-hatiriləxkə, andin kəximəŋə yenip kəlixkə əwətimən. **5** Ular zeminni yəttə ülüxkə bəlsun; ləkin Yəhəda kəbilisi bolsa jənubtikı əz ülüx zeminida turıwərsun, Yüsiipning jəmətimu ximal tərəptiki əz ülüx zeminida turıwərsun. **6** Silər zeminni yəttə ülüxkə bəlip, pasilini hatiriləp siziř yeniməŋə kəlinglar; andin mən Pərwərdigər Hudayimizning aldida bu yərdə silər üqün qək taxlaymən. **7** Əmma Lawiylarning bolsa, aranglarda ülüxi bolmaydu, qünki Pərwərdigərnıŋ kahinliki ularning kəbilisidur. Gad bilən Rubən wə Manassəh yərim kəbilisi bolsa İordan dəryasining u kəti, xərk tərpidə Pərwərdigərnıŋ kuli boləŋ Musa ularəŋə miras kilip bərgən yərləni allıkaqan aləŋandur». **8** [Zeminni hatiriləxkə bəkitkən] kixilər kəzəqilip yələŋə qikkənda, Yəxua ularəŋə kəttik jəkiləp: — Silər berip zeminni aylinip, uni siziř-hatiriləp mənıŋ kəximəŋə yenip kəlinglar; andin mən muxu yərdə, Xilohning əzidə Pərwərdigərnıŋ aldida silər üqün qək taxlaymən, dedi. **9** Xundək dewidi, bu adəmlər berip zeminni aylinip, uni siziř-hatiriləp, xəhərlər boyiqə yəttə ülüxkə bəlip, hatirigə siziř, Xilohdikı qədirgəhka, Yəxuanıŋ kəxioqə yenip kəldi. **10** Andin Yəxua Xilohda Pərwərdigərnıŋ aldida ular üqün qək taxlıdi wə xu yərdə kəbilə-jəməti boyiqə zeminni Israilləroqə təksim kilip bərdi. **11** Binyaminlar kəbilisigə jəmət-ailliri boyiqə qək tartildi; ular qək arqılıq erixkən zemin Yəhədalər bilən Yüsiiplərnıŋ zemini otturisidiki yurt boldi. **12** Ularınıŋ ximaliy qəgrisi İordan dəryasidin bəxləp, Yərihoning ximal tərpidiki dawanni yandəp, qərb tərpiqə kərap taolıq yurtka qikiř wə Bəyt-Awənnıŋ qəligə tutixatti; **13** andin Luzəŋə qikiř, luz, yəni Bəyt-Əlning jənub tərpiini yandəp ətəp, astin Bəyt-Həronning jənubidiki taqəŋə yəkin Atarot-Addarəŋə qüxti; **14** qəŋra xu yərdin ətəp qərbtin jənubka

kayrilip, Bəyt-Həronning jənubining udulidiki taqədin Yəhədalarning xəhərliridin biri boləŋ Kiriət-Baal (yəni Kiriət-Yeariməŋə) tutaxti. Bu qərb tərəpning qəgrisi idi. **15** Jənub tərəpning qəgrisi Kiriət-Yearimning qətidin bəxləp qərb tərpiqə mənigəp, Nəftəhtiki su mənəsisigə tutaxti; **16** qəŋra andin Rəfayıylarning jiləqisining ximal tərpiqə jaylaxkən Bən-Hinnomning jiləqisining udulidiki taqəning bəxioqə qüxtip, andin Hinnomning jiləqisi bilən yənə qüxtip, Yəbusiylarning egizlikining jənub tərpi bilən mənigəp, andin Ən-Rəgəl bulikioqə yətti; **17** andin ximal tərpiqə kayrilip Ən-Xəməx bulikidin ətəp, Adullam dawınınıŋ udulidiki Gəliotkə bərip, Rubənnıŋ oqlı Bəhənnıŋ təxioqə qüxtip, **18** wə Arabəh tüzəŋglikining ximal tərpidiki egizliktin ətəp, Arabəh tüzəŋglikigə qüxti. **19** Andin qəŋra ximal tərpiqə qikiř Bəyt-Həŋlahning dawinioqə tutixip, İordan dəryasining jənubiy əqizida, yəni Xor dengizining ximaliy kəltukida əhirləxti. Bu jənub tərəpning qəgrisi idi. **20** Xərk qəgrisi bolsa İordan dəryasining əzi idi. Bu Binyaminlarınıŋ ülüxi bolup, ularəŋə jəmət-ailliri boyiqə tohtitiləŋ miras zeminining qəgrisi xu idi. **21** Binyaminlar kəbilisigə jəmət-ailliri boyiqə təgkən xəhərlər bolsa təwəndikilərdur: — Yəriho, Bəyt-Həŋlah, Emək-Kəziz, **22** Bəyt-Arabəh, Zəmarayim, Bəyt-Əl, **23** Awwim, Parəh, Ofrah, **24** Kəfər-Həaməŋə, Ofni wə Gəba bolup, jəmiy on ikki xəhər wə ularəŋə qaraqlıq kənt-kixlaklar idi; **25** Buningdin bəxkə Gibeon, Raməh, Bəərot, **26** Mizpəh, Kəfirəh, Mozəh, **27** Rəkəm, İrpəəl, Taraləh, **28** Zəlah, Hə-Ələf, Yəbusi (yəni Yərusəlem), Gibeəh wə Kiriət bolup, jəmiy on tət xəhər wə uningəŋə qaraqlıq kənt-kixlaklarmu bar idi. Bu bolsa Binyaminlarınıŋ miras ülüxi bolup, jəmət-ailliri boyiqə ularəŋə beriləŋanıdi.

19 İkkinqi qək Ximeəŋə qikti, yəni Ximeəŋlar kəbilisigə jəmət-ailliri boyiqə tartildi; ularning mirasi bolsa Yəhədalarning miras ülüxining arisida idi. **2** Ularınıŋ erixkən mirasi iqidə Bəər-Xəba, Xəba, Moladəh, **3** Həzar-Xual, Baləh, Ezəmə, **4** Əltolad, Bitul, Horməh, **5** Ziklag, Bəyt-Markəbət, Həzar-Susəh, **6** Bəyt-Libəot wə Xəruhən bolup, jəmiy on üq xəhər wə ularəŋə qaraqlıq kənt-kixlaklar idi. **7** Buningdin bəxkə yənə Ayin, Rimmon, Etər, Axan bolup, jəmiy tət xəhər wə ularəŋə qaraqlıq kənt-kixlaklar **8** Həməd jənub tərəptiki Baalat-Bəər (yəni jənubdiki Raməh)əŋə boləŋ bu [tət] xəhərnıŋ ətrəpidiki həmmə kənt-kixlaklarmu bar idi. Bular Ximeəŋlar kəbilisining ülüxi bolup, jəmət-ailliri boyiqə erixkən mirasi idi. **9** Ximeəŋlarınıŋ miras ülüxi Yəhədalarning ülüxining iqidin elip berildi; qunki Yəhədalarning miras ülüxi əzliřigə kəplük kələŋanıdi, xunga Ximeəŋlarınıŋ miras ülüxi ularning miras ülüxining iqidin berildi. **10** Üqinqi qək Zəbulunlar kəbilisigə jəmət-ailliri boyiqə tartildi; ularning miras qəgrisi Saridkə baratti, **11** qəgrisi qərb tərəptə Məreələhka bərip Dəbbəxətkə yetip Yoknəmnıŋ udulidiki ekinoqə tutixatti; **12** U Saridtin xərk tərpiqə kayrilip, kün qikiřkə burulup Kislot-Təbor yurtioqə tutixip, Dəbirətkə ətəp, Yəfiyəŋə bardı; **13** andin xu yərdin u xərk tərpiqə kün qikiřkə [yənə] burulup, Gat-Həfər wə Ət-Kəzinoqə kəlip Nəəhka sozuləŋ Rimmon yurtioqə yetip bardı. **14** Andin u yərdin ximal tərəpkə kayrilip, Hənnətonəŋə yetip

berip, Yiftah-Əlning jilojisida ahirlaxti. **15** Ularning ülüxi yənə Kattat, Naḥalal, Ximron, Yidalah və Bəyt-Ləḥəmmimu orap, jəmiy on ikki xəhər və ularoḡa qaraxlık kənt-kixlaklarını əz iqigə alatti. **16** Bu bolsa, yəni bu xəhərlər və ularoḡa qaraxlık kənt-kixlaklar Zəbulunlarning miras ülüxi bolup, jəmət-ailliri boyiqə ularoḡa berilgənidi. **17** Tətinqi qək Issakaroḡa qikti, yəni Issakarlər kəbilisigə jəmət-ailliri boyiqə tartildi; **18** ularoḡa berilgən yurtlar Yizrəəlgigə bolup, Kəsullot, Xunəm, **19** Həfarayim, Xion, Anahərat, **20** Rabbıt, Kixion, Ebəz, **21** Rəmət, Ən-Gənnim, Ən-Həddah və Bəyt-Pəzzəzəni əz iqigə aldi; **22** andin qəgrisi Tabor, Xahəziməh və Bəyt-Xəməxxə yetip, İordan dəryasida ahirlaxti; ularning ülüxi jəmiy on altə xəhər və ularoḡa qaraxlık kənt-kixlaklar idi. **23** Bu bolsa, yəni bu xəhərlər və ularoḡa qaraxlık kənt-kixlaklar Issakarlarning miras ülüxi bolup, jəmət-ailliri boyiqə ularoḡa berilgənidi. **24** Bəxinqi qək Axirlər kəbilisigə jəmət-ailliri boyiqə tartildi; **25** ularning zemini Həlkət, Həli, Bətan, Aksaf, **26** Alləmmələk, Amedə və Mixelni əz iqigə aldi; qəgrisi qərb tərəptə Kərməl bilən Xiləh-Libnatkə tutixip, **27** andin xərk tərəpkə kayrilip Bəyt-Dəḡonoḡa berip, Zəbulun [zemini] bilən Yiftah-Əl jilojisining ximal tərpidin ötüp, Bəyt-Emək bilən Neəlgə yetip berip Kabulning ximal tərpiḡə qikti; **28** Ebron, Rəḡob, Həmmən və Kanəhni əz iqigə elip Qoḡ Zidonoḡa yetip bardı. **29** andin qəgrisi Raməh tərpiḡə kayrilip, Tur dəḡən müstəḡkəm xəhriḡə berip, Hosəḡkə kayrilip, Aḡzib bilən Həbəlḡə tutax boləḡan dengizda ahirlaxti; **30** zemini Ummah, Afək və Rəḡobnimu əz iqigə aləḡan; jəmiy yigirmə ikki xəhər və ularoḡa qaraxlık kənt-kixlakları əz iqigə aləḡanidi. **31** Bu bolsa, yəni bu xəhərlər və ularoḡa qaraxlık kənt-kixlaklar Axirlarning miras ülüxi bolup, jəmət-ailliri boyiqə ularoḡa berilgənidi. **32** Altinqi qək Naftaliḡə qikti, yəni Naftalilər kəbilisigə jəmət-ailliri boyiqə tartildi; **33** ularning qəgrisi bolsa Hələftin qikip, Zaanənnimdiki dub dərihidin ötüp, Adəm-Nəkəb və Yəbnəəldin qikip, Lakkumoḡa yetip İordan dəryasioḡa berip ahirlaxti. **34** Andin qərb tərəpkə kayrilip Aznot-Taboroḡa berip, xə yərdin Hukkokkə qikip, jənubta Zəbulunning ülüx zeminiḡə tutixip, ximalda Axirning ülüx zeminiḡə yetip, kün qikix tərpidə İordan dəryasining yenida, Yəḡudaning ülüx zeminiḡə ulaxti. **35** Naftalining müstəḡkəm xəhərliri Ziddim, Zər, Həmmət, Rakkət, Kinnərat, **36** Adəmah, Raməh, Həzor, **37** Kədəx, Ədrəy, Ən-Həzor, **38** Yiron, Migdal-Əl, Hərəm, Bəyt-Anat və Bəyt-Xəməxlər bolup, jəmiy on tokkuz xəhər və ularoḡa qaraxlık kənt-kixlaklar idi. **39** Bu bolsa, yəni bu xəhərlər və ularoḡa qaraxlık kənt-kixlaklar Naftalilər kəbilisining miras ülüxi bolup, jəmət-ailliri boyiqə ularoḡa berilgənidi. **40** Yəttinqi qək Danlarning kəbilisigə qikti; u ularning jəmət-ailliri boyiqə tartildi. **41** Ularning miras zemini bolsa Zoreah, Əxtəol, Ir-Xəməx, **42** Xaaləbbin, Ayjalon, Yitlah, **43** Elon, Timnatah, Əkron, **44** Əl-təkəḡ, Gibbeton, Baalat, **45** Yəḡud, Bənə-Barak, Gat-Rimmon, **46** Mə-Yarkon, Rakkon və Yafoning udulidiki yurtni əz iqigə aldi. **47** Ləkin Danlarning zemini əz qolidin kətkən boləḡaqkə, Danlar qikip Ləxəmgə ḡujum kilip uni ixəḡal kildi; əḡalisini kiliqlap yəkitip, u yərnə əzining kilip məkənlaxti; andin

ular Ləxəmgə atisi Dənninq ismini qoyup, uni Dan dəp atidi. **48** Mana bular, yəni bu xəhərlər və ularoḡa qaraxlık kənt-kixlaklar Danlar kəbilisigə, ularning jəmət-ailliri boyiqə miras kilip berilgənidi. **49** Bu tərkiḡə [İsraillər] zeminni qəḡra-qəḡra boyiqə bəltüp boldi; andin ular Nunning oḡli Yəxuoḡa əz arisidin miras bəltüp bərdi. **50** Pərwərdigarning buyuḡi boyiqə Yəxua tiliginədə ʻuningə Əfrəim təḡliḡ yurtidiki Timnat-Serəḡ dəḡən xəḡərnı bərdi; buning bilən u xəḡərnı kurup qikip, uningda turdi. **51** Mana bular Əliəzar kəḡin bilən Nunning oḡli Yəxua və İsraillərin kəbilə-jəmətlirining kattəbxəliḡi bir bolup Xiləḡda, jəmət qədirining dərəzisining əlida turup, Pərwərdigarning əlida qək təxlap bəltüp təkəsim kiləḡan miraslardur. Bu tərkiḡə ular zeminning təkəsimatini tūḡətti.

20 Pərwərdigər Yəxuoḡa səz kilip mundaḡ dedi: — **2** Sən İsrailləroḡa mundaḡ dəḡin: — «Əzüm Musaning wasitisi bilən siləḡə buyruḡəndəḡ, əzlinglər üḡün «panəḡlik xəhərlər»ni tallap bəkitinglər; **3** bilməy, təsadipiyliktin ədəm urup əltürüp qoyəḡan ḡərkəndəḡ kixi u xəhərləḡə qəqip kətsun. Buning bilən bu xəhərlər siləḡə kən intikəmini ələḡuḡidin panəḡḡəḡ bolidu. **4** [Adəmnı xundaḡ əltürḡən] kixi bu xəhərlərin birigə qəqip berip, xəḡərninq kowuḡioḡə kelip, xə yərdə xəḡərninq əksəḡəlliriḡə əz əḡwalini eytsun; ular uni əzigə qəbul kilip xəḡəḡə kirḡüzüp, uninq əzliḡi bilən billə turuxioḡa uninqəḡə jay bərsun. **5** Əndi kən kisəsini ələḡuḡi uni qəḡḡəp kəlsə, ular ədəm əltürḡən kixini kisəskarning qəlioḡə təpxurup bərmisun; qəḡḡi u kixining burundin əz kəḡnisioḡə ḡəq əq-əḡawiti bolmioḡan, bəḡli təsadipiy urup əltürüp qoyəḡan. **6** [Adəm əltürḡən] kixi jəmət əlida sorəḡ kilinoḡuḡə xə xəḡərdə tursun; andin xə wəḡittiki bəx kəḡin əlup kətkəndə, u xə xəḡərdin ayirilip, əz xəḡirigə, yəni qəqip qikkən xəḡərdiki əyigə yənip kəlsun. **7** Xuning bilən ular Naftali təḡliḡ yurtidiki Kədəxni, Əfrəimning təḡliḡ yurtidiki Xəmənni və Yəḡudaning təḡliḡ yurtidiki Kiriət-Arba, yəni Həbronni, **8** Yerihoning xərk tərpidiki, İordan dəryasining u kətidiki Rəbən kəbilisining zeminidin tüzəḡḡlikning qəlidiki Bəzərnı, Gəḡ kəbilisining zeminidin Gileədtiki Ramotni və Manəsəḡ kəbilisining zeminidin Baxəndiki Gəḡənni tallap bəkitti. **9** Mana bu xəhərlər bərlək İsraillər və ularning arisida turuwatḡan musəḡirlər üḡün panəḡḡəḡ boluxkə bəkitleḡən xəhərlərdur; kimki bilməy, təsadipiliktin ədəm əltürḡən bolsa, uninq jəmət əlida sorəḡ kilinixidin burun, kən kisəskarning qəḡida əḡməsliki üḡün u xəhərləḡə qəqip kətxkə bu xəhərlər bəkitleḡən.

21 U wəḡittə Lawiy jəmətlirining kattəwxəliḡi kəḡin Əliəzar, Nunning oḡli Yəxua və İsraill kəbililirining kattəwxəḡirining kəḡioḡə berip, **2** Kənaan zeminidiki Xiləḡda ularoḡa: — Musaning wasitisi ərkilik Pərwərdigər biz təḡḡruluḡ: «Ularoḡa turuxkə xəhərlərnı, məlliri üḡün yaylakları kəḡup bəḡḡin», dəp eytkən, dedi. **3** Xuni dəwidi, İsraillər Pərwərdigərninq əmri boyiqə əz miras ülüxliridin munnə xəhərlər bilən yaylakları kəḡup Lawiyələrə bərdi: — **4** birinḡi təxlanəḡən qək Kəḡət jəmətlirigə qikti; qək təxlinip, Lawiyələr

iqidiki kahin Harning aʼwladlirioʻja Yəhuda kəbilisi, Ximeon kəbilisi wə Binyamin kəbilisining zeminliridin on ʻuq xəhər bəkitildi; **5** Andin Kohatning kəloqan aʼwladlirioʻja qək taxlinip, Əfrim kəbilə-jəmətlirining zeminidin, Dan kəbilisining zeminidin wə Manassəh yerim kəbilisining zeminliridin on xəhər bəkitildi. **6** Gərxonning aʼwladlirioʻja qək taxlinip, Issakar kəbilə-jəmətlirining zeminidin, Axir kəbilisining zeminidin, Naftali kəbilisining zeminidin wə Manassəhning yənə bir yerim kəbilisining zeminidin on ʻuq xəhər bəkitildi. **7** Mərarining aʼwladlirioʻja, jəmət-a'ililiri boyiqə qək taxlinip, Rubən kəbilisining zeminidin, Gad kəbilisining zeminidin wə Zəbulun kəbilisining zeminidin on ikki xəhər bəkitildi. **8** Bu tərīkidə Pərwərdigar Musaning wasitisi bilən buyruoʻjini dək Israillar qək taxlap bu xəhərlər bilən yaylaklirini qoxup, Lawiylaroʻja bərdi. **9** Ular Yəhudaning kəbilisi bilən Ximeonning kəbilisining zeminidin təwəndə tizimlanoʻjan muni xəhərlərni bərdi: — **10** (qək taxlanoʻqanda, Lawiylarning nəsli boləqan Kohatlar jəmətidiki Harning aʼwladlirioʻja birinqi qək qikqəqə muni xəhərlər berildi): — **11** ularoʻja Yəhudaning taʻoqliq rayonidiki Kiriət-Arba (Arba Anakning atisi idi), yəni Həbron bilən ətrapidiki yaylaklarni qoxup bərdi. **12** Lekin xəhərgə təwə etizlar bilən kənt-kixlaklarni Yəfunnahning oʻoqli Kaləbka miras kilip bərdi. **13** Xundək kilip ular Həron kahinining aʼwladlirioʻja adəm ʻoltürgən kixilər panahlinidioʻjan xəhər Həbron wə yaylaklirini, yənə ularoʻja Libnah bilən yaylaklirini, **14** Yattir bilən yaylaklirini, Əxtəmoa bilən yaylaklirini, **15** Həlon bilən yaylaklirini, Dəbir bilən yaylaklirini, **16** Ayin bilən yaylaklirini, Yuttah bilən yaylaklirini, Bəyt-Xəməx bilən yaylaklirini bərdi; bu ikki kəbilining zeminliridin jəmiy tokkuz xəhərni bərdi. **17** Mundin baxkə ularoʻja Binyamin kəbilisining zeminidin Gibeon bilən yaylaklirini, Geba bilən yaylaklirini, **18** Anatot bilən yaylaklirini, Almon bilən yaylaklirini qoxup jəmiy tət xəhər bərdi. **19** Bu tərīkidə kahinlar, yəni Harning aʼwladlirioʻja berilən xəhərlər on ʻuq boldi; bular ətrapidiki yaylakliri bilən berildi. **20** Ular yənə Lawiylarning nəsldin boləqan Kohatning kəloqan jəmətlirigimu xəhərlərni bərdi. Qək taxlax bilən ularoʻja bəkitilgən xəhərlər munular: — ularoʻja Əfrim kəbilisining zeminidin **21** Əfraimning taʻoqliq rayonidiki adəm ʻoltürgən kixilər panahlinidioʻjan xəhər Xəkə bilən yaylaklirini, yənə Gəzər bilən yaylakliri, **22** Kibzaim bilən yaylakliri wə Bəyt-Həron bilən yaylakliri bolup, jəmiy tət xəhərni bərdi; **23** buningdin baxkə Dan kəbilisining zeminidin Əltəkəh bilən yaylakliri, Gibbeton bilən yaylakliri, **24** Ayjalon bilən yaylakliri wə Gat-Rimmon bilən yaylakliri bolup, jəmiy tət xəhərni bərdi. **25** Buningdin baxkə Manassəh yerim kəbilisining zeminidin Taanak bilən yaylakliri, Gat-Rimmon bilən yaylakliri bolup, jəmiy ikki xəhərni bərdi. **26** Bu tərīkidə Kohatlarining kəloqan jəmətlirigə berilgən xəhərlər on boldi; bular ətrapidiki yaylakliri bilən berildi. **27** Lawiylarning jəmətliridin boləqan Gərxonlaroʻja bolsa ular Manassəhning yerim kəbilisining zeminidin adəm ʻoltürgən kixilər panahlinidioʻjan xəhər Baxandiki Golan bilən yaylaklirini, xundəkla Bəxəterəh bilən yaylaklirini, jəmiy ikki xəhərni bərdi; **28** yənə

Issakar kəbilisining zeminidin Kixion bilən yaylakliri, Dəbirat bilən yaylakliri, **29** Yarmut bilən yaylakliri wə Ən-Gənnim bilən yaylakliri bolup, jəmiy tət xəhərni bərdi; **30** buningdin baxkə Axir kəbilisining zeminidin Mixal bilən yaylakliri, Abdon bilən yaylakliri, **31** Həlkət bilən yaylakliri wə Rəhəb bilən yaylakliri bolup, jəmiy bolup tət xəhərni bərdi; **32** buningdin baxkə Naftali kəbilisining zeminidin adəm ʻoltürgən kixilər panahlinidioʻjan xəhər Galiləyədiki Kədəx bilən yaylaklirini, yənə Həmmot-Dor bilən yaylakliri wə Kartan bilən ətrapidiki yaylakliri bolup, jəmiy ʻuq xəhərni bərdi. **33** Bu tərīkidə Gərxonlaroʻja berilgən xəhərlər on ʻuq boldi; bular ətrapidiki yaylakliri bilən berildi. **34** Kəloqan Lawiylaroʻja, yəni Mərarilar jəmətlirigə Zəbulun kəbilisining zeminidin Yokneam bilən yaylakliri, Kartah bilən yaylakliri, **35** Dimnah bilən yaylakliri wə Nahalal bilən yaylakliri bolup, jəmiy tət xəhərni bərdi. **36** Buningdin baxkə Rubən kəbilisining zeminidin Bəzər bilən yaylakliri, Yəhəz bilən yaylakliri, **37** Kədamot bilən yaylakliri wə Məfaat bilən yaylakliri bolup, jəmiy tət xəhərni bərdi. **38** Buningdin baxkə Gad kəbilisining zeminidin adəm ʻoltürgən kixilər panahlinidioʻjan xəhər Gileadtiki Ramot bilən yaylaklirini, yənə Mahanayim bilən yaylakliri, **39** Həxəbon bilən yaylakliri wə Jaazər bilən yaylakliri bolup, jəmiy tət xəhərni bərdi. **40** Bular bolsa kəloqan Lawiylarning jəmətlirigə, yəni Mərarilar jəmətlirigə berilgən barlik xəhərlərdur; ularoʻja qək taxlinip bilən berilgən ʻiluxi on ikki xəhər idi. **41** Israillarning zemini iqidin Lawiylaroʻja bəkitip berilgən xəhərlər jəmiy kirik səkkiz idi; bular ətrapidiki yaylakliri bilən berildi. **42** Bu xəhərləning hər birining ətrapida yaylakliri bar idi; xəhərləning həmmisi xundək idi. **43** Pərwərdigar xu tərīkidə Israillarning ata-bowilirioʻja berixkə kəsəm bilən wədə kəloqan pütkül zemini ularoʻja bərdi; ular kelip uni igiləp, u yərdə olturdi. **44** U waqitta Pərwərdigar ilgiri ularning ata-bowilirioʻja kəsəm bilən wədə kəloqinidək, ularoʻja hər ətrapida tinq-aramlik bərdi; ularning duxmənliridin heqəndiki ularning aldidə kəddini ruslap tik turalmaytti; bəlkə Pərwərdigar həmmə duxmənlirini ularning kəloqə tapxurdi. **45** Pərwərdigarning Israillarning jəmətigə wədə kəloqan himmətliridin heqbiri qaldurulmay əməlgə axurildi.

22 U waqitta Yəxua Rubənlər, Gadlar wə Manassəh yerim kəbilisidiki lərnə qəkirip ularoʻja: — **2** Silər bolsanglar Pərwərdigarning kuli Musaning silərgə buyruoʻjini ning həmmisigə əməl kildinglar, mening silərgə əmr kəloqan barlik səzli rimigimu kulək saldinglar; **3** silər bu nuroʻjun künlərdə takı bəgü ngə qədər kərin daxlirlinglarni taxliwətməy, bəlkə Pərwərdigar Hudayinglar [silərgə] əmr kəloqan wəzipini tutup kəldinglar; **4** əmdi Pərwərdigar Hudayinglar wədə kəloqinidək, kərin daxlirlinglaroʻja aramlik bərdi; xunga silər Pərwərdigarning kuli Musa İordan dəryasining u təripidə silərgə bərgən miras zemininglaroʻja, əz qədirlirlinglaroʻja qaytip beringlar. **5** Pəkətlə Pərwərdigarning kuli Musa silərgə buyrup tapxuroʻjan kənun-əmlərgə əməl kilixkə, yəni Pərwərdigar Hudayinglarni səyüp, Uning barlik yollirida mengip, əmlirini tutup uningə baʻoqlinip, pütün kəlbinglar

wə pütün jan-dilinglar bilən Uning hizmitidə boluxka ihlas bilən kəngül bəlinglar, — dedi. **6** Xuning bilən Yəxua ularni baht-bərikət tiləp, yoloşa saldi; ular öz qedirliroqə qaytip ketixti. **7** Manassəh yerim kəbilisigə bolsa Musa ularoqə Baxanni miras kilip bərgənidi; yənə bir yerim kəbilisigə Yəxua Iordan dəryasining bu kəti, yəni oqərb tərripidə ularni qerindaxlirining arisida miras bərdi. Yəxua ularni ez qedirliroqə qaytix yoloşa saloqan waqtida, u ularoqimu bəht-bərikət tiləp, **8** ularoqə: — Intayin kəp bayliklar, intayin kəp qarpaylarni, xundakla kəp miqdarda kümüx, altun, mis, tēmür wə kiyim-keqəklərnə elip, ez qediringlaroqə qaytip beringlar; düxmənlirigəldarin aloqan oljini qerindaxliriglaroqə üləxtürtip beringlar, dedi. **9** U waqtida Rubənlər, Gadlar wə Manassəh yerim kəbilisi Kanaan zeminidiki Xilohdin qikip Israillardin ayrilip, Pərwədigarning Musaning wasitisi bilən kילוqan əmrni boyiqə ularning təəlluqəti boləqan əz miras zemini Gilead yurtioqə qarap qaytip mangdi. **10** Rubənlər, Gadlar wə Manassəh yerim kəbilisi Kanaan zeminidiki Iordan dəryasining boyidiki Gəliotkə yetip kəlgəndə, u yərdə Iordan dəryasining boyida bir kurbangahni yasidi; kurbangah nəhayiti qong wə həyətlik yasaloqanidi. **11** Israillaroqə: «Mana Rubənlər, Gadlar wə Manassəh yerim kəbilisi Kanaan zeminidiki Iordan dəryasining u ketidiki Gəliotta, yəni Israillarning udulida bir kurbangahni yasaptu» degən hawər anglandi. **12** Israillar bu həwərnə angiloqan həman, ularning pütkül jamaiti ular bilən uruxux üqün Xilohkə toplandi. **13** U waqtida Israillar kahin Əliazarning oqlı Finihasni Gilead zeminidiki Rubənlər, Gadlar wə Manassəh yerim kəbilisigə mangdurdı. **14** wə xundakla uning bilən on əmirni, Israilling hər bir kəbilisidin jəmət baxliki boləqan birdin əmirni uninoqə həmrəh kilip əwətti; hər bir əmir hər kəysi ata jəməttiki minglioqan Israillarning kattiwəxi idi. **15** Bular əmdi Gilead zeminioqə, Rubənlər, Gadlar wə Manassəh yerim kəbilisigə kelip ularoqə: — **16** Mana Pərwədigarning pütkül jamaiti silərgə mundak dəydu: «Silərnin Pərwədigarəqə əgixixtin yenip, əzünglarəqə kurbangahni yasap, Israilling Hudasidin yüz ərüp, Pərwədigarəqə asiylik kilip ətəküzgən bu rəzilliklinglar zadi kəndak ix? **17** Peorda burun ətəküzgən kəbihlikimiz bizgə yetip axmasmu? Gərqə Pərwədigarning jamaitining bəxioqə wəba qüxkən bolsimu, biz tehi bügüngə kədar bu ixtin əzimizni paklandurmiduk. **18** Silər bügün Pərwədigarəqə əgixixtin yandinglar; xundak boliduki, silər bügün Pərwədigarəqə asiylik kילוqan boləqaqka, u jəzmən əta Israilling pütkül jamaitigə oqəzəplinidu. **19** Halbuki, mubada silər miras kilip aloqan zemin napak bolup kəloqan bolsa, Pərwədigarning təwəliki boləqan zeminioqə, Uning qədri tiklənən yurtka yenip kelip, arimizda miras elinglar. Bəxət Pərwədigar Huda yimizing kurbangahidin bəxə əzünglar üqün kurbangah yasax bilən Pərwədigarəqə wə bizlərgə asiylik kilmanglar. **20** Zərahning oqlı Akan haram bəkitilgən nərsilərdin elip, itaətsizlik kילוqan əmasmu? Xu səwəbtin kəbihliki üqün yəloquz ular ətürtülüp kəlmay, Pərwədigarning oqəzipi yənə pütkül Israel jamaitining üstigə qüxkən əmasmu?». **21** Xuning bilən Rubənlər, Gadlar wə Manassəh yerim kəbilisi minglioqan

Israillarning kattiwəxlirioqə jawab berip mundak dedi: — **22** «İlahlarning ilahi Pərwədigardur! İlahlarning ilahi boləqan Pərwədigar Əzi buni bildi, Israillu uni bilgay! Əgər bu ix asiylik bolsa yəki Pərwədigarəqə itaətsizlik bolsa, əmdi bizlərnə bügün əlumdin ayimanglar! **23** Əgər bizning əzimiz üqün kurbangahni yasiximiz Pərwədigarəqə əgixixtin yenix üqün boləqan bolsa, xundakla kurbangahning üstidə kəydürmə kurbanlik sunux, axlik hədiyələrini sunux, inaklik kurbanliklərini sunux üqün boləqan bolsa, undakta Pərwədigar Əzi bu ix toqurluk bizdin həsəb əlsun; **24** əksiqa bu ixti kiliximizning səwəbi həkikədən xuki, kəlgüsüdə silərnin baliliriglar bəzning balilirimizə: «Silərnin Israilling Hudası Pərwədigar bilən kəndak munasiwitiglar bar? **25** Əy Rubənlər wə Gadlar, Pərwədigar biz bilən silərnin otturimizda Iordan dəryasini qəgə kilip koyoqan əmasmu? Xunga silərnin Pərwədigardin həqkəndak nesiwənglar yəkturl!» deyixidin əndixə kilduk. **26** Xunga biz: «Qopup bir kurbangah yasayli; ləkin bu kəydürmə kurbanliklər üqünmu əməs, bəxka hil kurbanliklər üqünmu əməs, **27** bəki kəlgüsüdə Pərwədigarning əldida kəydürmə kurbanliklərimiz bilən bəxka hil kurbanliklərimiz wə inaklik kurbanliklərimiz bilən uning ibaditidə boluximiz üqün, silər wə bizning otturimizda, xundakla keyinki dəwrlirimizdə bir əslətmə guwahlik bolsun üqün uni yasiduk; baliliriglarning kəlgüsüdə balilirimizəqə «Pərwədigardin həqkəndak nesiwənglar yəkturl» deməliki üqün xundak kilduk, **28** Əgər ular kəlgüsüdə biz bilən əwladlirimizəqə xundak dəsa, biz jawab berip: «Mana, kəydürmə kurbanlik sunux üqün yəki bəxka hil kurbanliklərnə sunux üqün yasaloqan əməs, bəki silər bilən bizning otturimizda bir guwahlik bolsun dəp yasaloqan, bu Pərwədigarning ata-bowilirimiz yasaloqan kurbangahning əndizisidur!» deyələymiz. **29** Pərwədigarəqə asiylik kilip, Pərwədigarəqə əgixixtin yenip, Pərwədigar Huda yimizing qədirining əldida turoqan kurbangahidin bəxka ikkinqi bir kurbangahni yasap, uning üstidə kəydürmə kurbanlik, axlik hədiyələr wə bəxka hil kurbanliklərnə ətəküzix niyiti bizdin neri boləqay!». **30** Kahin Finihas wə uning bilən billə kəlgən jəmət əmirli, yəni minglioqan Israillarning kattiwəxliri Rubənlər, Gadlar wə Manassəhlərnin eytkən səzlirini angiloqanda ular xuningdin hux boldi. **31** Əliazarning oqlı kahin Finihas Rubənlər, Gadlar wə Manassəhlərgə: — Silər Pərwədigarəqə bu itaətsizlikni kilmioqaninglar üqün Pərwədigarning otturimizda turuwatkanlikini əmdi bilduk; silər bu ix bilən Israillarni Pərwədigarning kolidin kutküzənglar, dedi. **32** Andin Əliazar kahinning oqlı Finihas bilən əmirlər Rubənlər wə Gadlarning yenidin, Gilead zeminidin qikip Kanaan zeminioqə Israillarning yəniqə yenip kelip bu həwərnə ularəqə dəp bərdi. **33** Bu ix Israillarning nəziridə yaxxi kəründi; Israillar Hudaəqə həmdusana eytip, Rubənlər bilən Gadlarəqə hujum kilip, ular bilən uruxup ularning turuwatqan zeminini wəyran kilayli, degən gəpni ikkinqi tiləqə əlmi. **34** Rubənlər bilən Gadlar bu kurbangahkə «Guwahlik» dəp at qoydi; qünki ular: — «U arimizda Pərwədigarning Huda ikənlikigə guwahitur» dedi.

23 Pərwədigar Israiloqə ətrapidiki düxmənleridin aram berip uzun zamanlar ətüp, xundakla

Yəxua kerip, yeximu qongiyip qaloqanda, **2** Yəxua pütkül Israilni, ularning aksakallirini, baxlikliri, hakim-sorakqiliri bilan bəg-əməldarlarini qakirip ularoqamundak dedi: — «Mən kerip qaldim, yeximmu qongiyip qaldi. **3** Pərwərdigar Hudayinglarning silər üçün muxu yərdiki barlik taipilərgə kandaq ixlarni kilejini eüzüglər kərdüglər; qünki silər tərəptə turup jəng kiləqoq Pərwərdigar Hudayinglər Əzidur. **4** Mana, mən əzüm yəkatqan həmmə əllərnin zeminliri bilan qaloqan bu taipilərnin zeminlirini qoxup qəbilə-jəmətinglār boyiqə qəq taxlap İordan dəryasidin tartip kün petix tərəptiki Uluq Dengizəqə, silərgə miras kilip təksim kilip bərdim. **5** Pərwərdigar Hudayinglār Əzi ularni aldinglardin qoqlap qikirip, kəzüglardin neri kilip, Pərwərdigar Hudayinglār silərgə eytkinidəq silər ularning zeminioqə iğə bolisilər. **6** Xunga silər tolimu qəysər bolup Musaning qanun kitabida pütülgənnin həmmisini tutup, ong ya soləqə qətnəp kətməy, uningəqə əməl kilixkə kəngül bəlüglər; **7** xundak kilip, aranglarda kəlip qaloqan bu taipilər bilan bərdi-kəldi kilmanglār; xuningdəq ularning ilahlırining namirini toliqə almanglār yəki ularning nami bilan qəsəm kilmanglār; ularəqə ibadət kilmanglār, ularəqə bax urmanglār; **8** bəki bəgüngəqə kiləjininglərdəq, Pərwərdigar Hudayinglārəqə bəqlinip turunglār. **9** Qünki Pərwərdigar aldinglardin qong-qong wə küqlük əllərnə qoqlap qikiriwətkəndur; bəgüngəqə heqkəndəq adəmə aldinglarda put tirəp turalmıdı. **10** Pərwərdigar Hudayinglār silərgə eytkini boyiqə silər tərəptə turup jəng kiləjini üçün silərdin bir adimnglār ularning ming adimini tiripirən kilidu. **11** Xunga Pərwərdigar Hudayinglarni səyux üçün əz kənglünglārəqə kattik səgək bolunglār! **12** Qünki əgər silər Uningdin yüz erup aranglarda qaloqan bu əllər bilan arilixip-bəqlinip, ular bilan qoda-baja bolup, ular bilan berix-kelix qilsanglār, **13** undəqta silərgə xu ix ayan bolsunki, Pərwərdigar Hudayinglār aldinglardin bu əllərnə ikkinqi qoqlap qikərməydu, bəki bular silərgə qəpkən wə kiltək bolup, bikininglārəqə qəmqə bolup qixup, kəzüglərgə tikən bolup sanjilidu; ahirdə Pərwərdigar Hudayinglār silərgə bərgən bu yaxsi zemindin məhrum bolup yəkilisilər. **14** Mana, mən bəgün barlik adəmlər muqərrər bəsip ətidioqə yolni mənigəmə; silərnin pütin dilinglār wə wujudunglārəqə xu rəxəni, Pərwərdigar Hudayinglarning silər toqruluk qaloqan mubərk wədilirining heqbirə əməlgə axurulmay qəlmıdı; həmmisi silər üçün bəqə kəltürölüp, heqkəysisi yərdə qəlmıdı. **15** Ləkin silər Pərwərdigar Hudayinglarning silərgə əmr kilip tohtatqan əhdisini buzoqanda, Pərwərdigar Hudayinglār silərgə wədə qiloqan həmmə bərikət üstüglərgə qixürülgəndəq, xundak bolıduki, Pərwərdigar Hudayinglār silərnə Əzi silərgə bərgən zemindin yəkatquqə barlik əgəh qiloqan ixni qixüridu; silər bərip, [uning əhdisini buzip] bəxkə ilahlārəqə ibadət kilip bax ursanglār, Pərwərdigarning qəziqi silərgə tutixip, silərnə Əzi silərgə bərgən yaxsi zemindin tezla yəq kilidu».

24 Andin Yəxua Israilning həmmə qəbililirini Xəkəmgə yiqip, Israilning aksakalliri, baxlikliri, hakim-sotqiliri bilan bəg-əməldarlarini qakirdi; ular

əzilirini Hudaning qizuriəqə qəzir qiloqanda **2** Yəxua pütkül həlqə: Israilning Hudasi Pərwərdigar: — «Qədimki zamanda ata-bowiliringlār, jümlidin İbrahım bilən Nəhorning atisi Tərah dəryaning u tərpidəq olturatti; ular bəxkə ilahlarınin kullukida bolatti. **3** Ləkin Mən atənglār İbrahımnı dəryaning u tərpidin elip kəlip, uni bəxlap pütkül Qənaan zeminini aylandurup, uning nəslini awutup uningəqə İshəqni bərdim. **4** Andin Mən İshəqkə Yəqub bilən Əsawnı bərdim; Əsawəqə Seir təqlik rayonini təwəlik kilip bərdim, Yəqub bilən oqulliri bolsa Misirəqə qixup bərdi. **5** Keyinrək Mən Musa bilən Harunni əwətip, Misirliklār arisida əməllirin bilən ularəqə dəlxətlik wəbalarni qixürdu; andin silərnə xu yərdin elip qiktim. **6** Mən bu tərکیدə ata-bowiliringlarni Misirdin elip qikip, ular [Kizil] Dengizəqə yetip kəlginidə, misirliklār jəng qərwiliri wə atlik əskərliri bilən ata-bowiliringlarni qoqlap dengizəqə qəldi. **7** Israilar xuan Pərwərdigarəqə nida qiliwıdı, U silər bilən Misirliklarning arisioqə tum qəraqəqluk qixürdu; andin dengizni ularning üstigə basturup yəpti. Silər Əz kəzilinglār bilən Mənin Misirdəq nəmə kiləjini mən kərdüglər; andin silər uzun wəqitqəqə qəldə turunglār. **8** Keyinrək Mən silərnə İordan dəryasining u tərpidəq turoqan Amoriylarning zeminioqə bəxlap qəldim; ular silər bilən soquxkəndə mən ularni qolunglārəqə bərip, silər ularning zeminini igilidinglār. Mən ularni aldinglardin yəqitiwəttim. **9** U wəqəta Moabning padixəhi, Zipporning oqlı Bəlak qopup, Israil bilən jənggə qixti wə silərnə qəraqəx üçün Bəorning oqlı Balaamni qakirip qəldi; **10** ləkin Mən Balaamning səzigə kulək salmıdım; xuning bilən u silərgə qəyta-qəyta bəht-bərikət tilidi wə Mən silərnə [Bəlakning] qolidin kütqəzdu. **11** Keyinrək silər İordan dəryasidin etup Yerihoəqə bəraqəndə Yerihoqing adəmliri Amoriylār, Pərizziylər, Qənaaniylār, Hittiylār, Girgaxiylār, Hıwiylār wə Yəbusiylār silər bilən uruxkə qəpkini bilən Mən ularni qolunglārəqə tapxurup bərdim; **12** Mən aldinglārəqə serik qərinə əwəttim, serik qəzə Amoriylarning ikkilə padixəhini qəydiwətkəndəq ularnimu qəydiwətti; bu ix silərnin qiliqinglār yəki okyayinglār bilən bolmıdı. **13** Mən silərgə əz qolunglār bilən əmgək singdurmıgən bir zeminni, eüzüglār yəsimioqan xəhərlərnə bərdim, wə silər xularda məkəndinglār; eüzüglār tikmıgən üzümqəzliklār bilən zəytunzarliklardin məwilirini yəwətisilər» dəydu, — dedi. **14** — Xunga əmdi silər Pərwərdigardin qərkup ilhəsmənlik wə həkikət iqidəq uning ibaditidəq bolunglār; ata-bowiliringlār dəryaning u tərpidəq wə Misirdəq qəqunəqan ilahlarınə taxlap, qəktəq Pərwərdigarning kullukida bolunglār. **15** Ləkin əgər Pərwərdigarning ibaditi silərgə yəməni kərtinsə, kimgə ibadət qilidəjiniqlarni talliwelinglār — məyli ata-bowiliringlār dəryaning u tərpidəq turoqəndə qəqunəqan ilahlār bolsun yəki silər turuwatqən zemindiki Amoriylarning ilahlıri bolsun, ularni tallanglār; ləkin mən bilən eyümdikilər bolsaq Pərwərdigarning ibaditidəq bolimiz, — dedi. **16** Həlkə qəwəb bərip: — Pərwərdigarni tərək etip bəxkə ilahlarınin ibaditidəq bolux bizdin neri bolsun! **17** Qünki biz bilən ata-bowilirimizni «qulluk məkəni» boləqan Misir zeminidin qikirip, kəzimizning əldidəq bu qong məjizilik əlamətlərnə qərsitip, qəysi

yolda mangmayli, qaysi h lkning arisidin  tm yli, bizni sakliəuqi P rw rdigar Hudayimiz  zidur! **18** P rw rdigar bu zeminda turo an barlik taipil rni, jümlidin Amoriylarni aldimizdin ko qliw tti; xunga bizmu P rw rdigarning ibaditid  bolimiz; q nki U bizning T ngrimizdur! — dedi. **19** Y xua h lk  : — Sil r P rw rdigarning ibaditid  bolalmaysil r, q nki U muk dd s bir Hudadur; U wapasizlik a h s t k lo uqi bir T ngri bolo aq a, ita tsizlikliringlar bilən gunəhliringlarni kəqürülməydu. **20**  g r sil r P rw rdigarni taxlap, yat ilahlar a qokun jan bolsanglar Umu sil rdin yüz  rt p, sil rg  yaxhil k kilip k lg nning ornida sil rg  bala k lt r p yokıtidu, — dedi. **21** Lekin h lk  Y xu  a jawab berip: — H rgiz und k bolmaydu! Biz P rw rdigarning ibaditid  bolimiz, — dedi. **22** Buni anglap Y xua h lk  : —  z nglarning P rw rdigarni, Uning ibaditid  boluxni tallo anlikinglar a  z- z nglar a guwahqi boldunglar, dewidi, ular: —  zimiz guwah! — d p jawab berixti. **23** U: — Und k bolsa  mdi aranglardiki yat ilahlarni qik rip taxliwetip, k ngl nglarni Israilning Hudasi P rw rdigar a intilid jan k linglar, dedi. **24** H lk  Y xu  a jawab berip: — Biz P rw rdigar Hudayimizning ibaditid  bolup, uning awazio ila kul k salid jan bolimiz, dedi. **25** Xuning bilən Y xua u k ni h lk  bilən əhdə ba lixip, Xəkəmdə ular  q n h k m-b lgilimil rni tohtitip b rdi. **26** Andin Y xua bu h mm  so zl rni P rw rdigarning  anun kitabio a p t p, yoo an bir taxni elip kelip, uni P rw rdigarning muk dd s jayining yenidiki dub dərihining astio a tiklap koydi. **27** Andin Y xua h lk  : — Mana bu tax bolsa bizg  guwah bolup turidu; q nki u P rw rdigarning bizg  k lo an h mm  so zlarini anglap turdi; u P rw rdigar Hudayinglardin tanmaslikinglar  q n  st nglarda guwahqi bolup turidu, — dedi. **28** Y xua xularni d p h lk ni yolo a selip, h rbirini  z miras yerigə yandurdi. **29** Bu ixlardin keyin Nunning o qli, P rw rdigarning k li Y xua bir yüz on yexida wap t boldi. **30** Ular uni elip berip, Əfraim taoqlik rayonida, Gaax teo ining ximal t ripidiki öz miras  l xi boloğan Timnat-Serah deg n jayda d pn  kildi. **31** Y xu aning pütkül hayat k nlirid , xund kla Y xu adin keyin  alo an, P rw rdigarning Israil  q n k lo an h mm  me jizilik  m llirini obdan bilid jan a sakallarning pütkül hayat k nliridimu Israil P rw rdigarning ibaditid  bolup turdi. **32** Y st pning s ng klirini bolsa, Israillar ularni Misirdin elip kəlgənidi. Ular bularni Xəkəmgə elip berip, Y q p X k mning atisi Hamorning o qulliridin yüz k sitah k m  x  setiwalo an y rd  d pn  kildi. Xu y r Y st pl rning miras  l xi bolup  aldi. **33** H running o qli  liazar u wap t boldi; ular uni o qli Finih sk  miras kilip berilgən Əfraimning taoqlik rayonidiki Gibeəh deg n jayda d pn  kildi.

Batur Ҳакимлар

1 Wə Yəxua wapat boloqandin keyin xundak boldiki, Israillar Pərwərdigardin: — Bizdin kim awwal qikip Kanaaniylar bilən sokuxsun? — dəp soridi. **2** Pərwərdigar səz kilip: — Yəhuda qikhsun; mana, Mən zeminni uning koloqta tapxurdum, — dedi. **3** U wakitta Yəhuda akisi Ximeonoja: — Sən mening bilən billə Kanaaniylar bilən sokuxuxka, manga qək taxlinip miras kilinoqan zeminoja qikhsang, mənmu sanga qək taxlinip miras kilinoqan zeminoja sən bilən billə qikip [sokuximən], dewidi, Ximeon uning bilən billə qikiti. **4** Yəhuda u yərgə qikkanda, Pərwərdigar Kanaaniylar wə Pərizziylərnı ularning koloqta tapxurdi. Xuning bilən ular Bezək degən joyda ularni urup kirip, on ming adimini eltürdi. **5** Ular Bezəktə Adoni-Bezək degən padixah bilən uqrixip kelip, uning bilən sokuxup Kanaaniylar bilən Pərizziylərnı urup kirdi. **6** Adoni-bezək qaçti, ular qoqlap berip, uni tutuwelip, kollirining qong barmiki bilən putlirining qong barmikini kesiwatti. **7** Xuning bilən Adoni-Bezək: — Əyni qaoqda kollirining qong barmiki bilən putlirining qong barmiki kesiwetilgən yatmix padixah dastihinimning tegidiki uwaklarni terip yegənidi. Mana əmdi Huda mening kilolanirimni eziimgə yandurdi, dedi. Andin ular uni Yerusalemoja elip bardi, keyin u xu yərdə öldi. **8** Yəhudalar Yerusalemoja hujum kilip xəhərnı ixoql kildi; ular u yərdə olturuqılarnı kiliqlap kirip, xəhərgə ot koyuwatti. **9** Andin Yəhudalar qüxüp, taoqlik rayon, jənubdiki Nəgəw wə Xəfələh oymanlikda turuwatqan Kanaaniylar bilən sokuxti. **10** Andin Yəhudalar Hebrondiki Kanaaniylaroja hujum kilip, Xexay, Ahiman wə Talmaylarnı urup kirdi (ilgiri Hebron «Kiriati-Arba» dəp atilatti). **11** Andin ular u yərdin qikip, Dəbirdə turuwatqanlaroja hujum kildi (ilgiri Dəbir «Kiriati-Səfər» dəp atilatti). **12** Kaləb: — Kimki Kiriati-Səfərgə hujum kilip uni alsa, uningoja kizim Aksahni hotunlukka berimən, degənidi. **13** Kaləbning ukisi Kenazning ooqli Otniyəl uni ixoql kildi, Kaləb uningoja kizi Aksahni hotunlukka bərdi. **14** Wə xundak boldiki, kiz [yatlik bolup] uning kəxioja barar qaoqda, erini atisidin bir parqə yər soraxka üündi. Aksah exəktin qüxuxigə Kaləb uningdin: — Sening nema təliping bar? — dəp soridi. **15** U jawab berip: — Meni alahida bir bərikatligəysən; sən manga Nəgəwdin [qaojirak] yər bərgənikənsən, manga birnəqqə bulaknimu bərgəysən, dedi. Xuni dewidi, Kaləb uningoja üstün bulaklar bilən astin bulaklarnı bərdi. **16** Musaning keynatısının əwladliri boloqan Keniylar Yəhudoja koxulup «Hormilik Xəhər»din qikip Aradning jənub tərəpidiki Yəhuda qelığə berip, xu yərdiki həlk bilən billə turoqanidi. **17** Yəhuda bolsa akisi Ximeon bilən billə berip, Zəfat xəhəridə turuwatqan Kanaaniylarnı urup kirip, xəhərnı mutlək wəyran kildi; xuning bilən xəhərnıng ismi «Hormah» dəp ataloqan. **18** Andin Yəhudalar Gaza bilən uning ətrapini, Axkelon bilən uning ətrapini, Əkron bilən uning ətrapini igilidi. **19** Pərwərdigar Yəhuda bilən billə boloqə, ular taoqlik yurtini məqlup kilip aldi; lekin jilədikilərnı bolsa, ularning təmür jəng harwiliri boloqəqka, ularni zeminidin qoqliwetəlmidi. **20** Ular Musaning buyruojinidək Hebronni Kaləbka

bərdi. Xuning bilən Kaləb Anakning üq ooqlini u yərdin qoqliwatti. **21** Lekin Binyaminlar bolsa Yerusalemda olturuwatqan Yəbusiylarnı qoqlap qikiriwetəlmidi; xunga ta bügüngiqə Yəbusiylar Binyaminlar bilən Yerusalemda billə turmakta. **22** Yüsüpning jəməti Bəyt-Əlğə hujum kildi; Pərwərdigar ular bilən billə idi. **23** Yüsüpning jəməti Bəyt-Əlnıng əhwalini bilip kelixkə qarlıoquqlarnı əwatti (ilgiri xəhərnıng nami Luz idi). **24** Qarlıoquqlar xəhərdin bir kixining qikip keliwatqinini bayqap uningoja: — Xəhərgə kirdioqan yolni bizgə kərsitip koysang, sanga xapaət kərsitimiz, — dedi. **25** Xuning bilən xu kixi xəhərgə kirdioqan yolni ularoja kərsitip koydi. Ular berip xəhərdikilərnı urup kiliqlidi; lekin u adəm bilən ailisidikilərnı aman koydi. **26** U adəm keyin Hittiylarning zeminioja berip, xu yərdə bir xəhər bərpə kilip, namini Luz dəp atidi. Ta bügüngiqə uning nami xundak atalmakta. **27** Lekin Manassəhlər bolsa Bəyt-Xənni wə uningoja qaraxlik kəntlərnı, Taanakni wə uningoja qaraxlik kəntlərnı ixoql kilmidi; ular Dor wə uningoja qaraxlik kəntlərdiki həlkni, Ibleam wə uningoja qaraxlik kəntlərdiki həlkni, Megiddo wə uningoja qaraxlik kəntlərdiki həlkni qoqliwetmədi, zeminni almidi; Kanaaniylar xu zeminda turuwərixkə bəl baqlioqanidi. **28** Israill barqənsəri küqəygəqkə Kanaaniylarnı əzlrigə həxarqi kilip bəkındurdi, lekin ularni əz yərliridin pütünləy qoqliwetmədi. **29** Əfraimlarmu Gəzərdə turuwatqan Kanaaniylarnı qoqliwetmədi; xuning bilən Kanaaniylar Gəzərdə ular bilən billə turiwərdi. **30** Zəbulun nə Kitronda turuwatqanlarnı nə Nəhalolda turuwatqanlarnı qoqliwetmədi; xuning bilən Kanaaniylar ularning arisida olturaklixip, ularoja həxarqi mədikar boldi. **31** Axir bolsa nə Akkoda turuwatqanlarnı nə Zidonda turuwatqanlarnı qoqliwetmədi, xundakla Ahlab, Akzib, Həlbah, Afək Rəhəblarda turuwatqanlarnımu qoqliwetmədi. **32** Xuning bilən Axirlar xu zeminda turuwatqanlarning arisida, yəni Kanaaniylarning arisida olturaklixip qaldı; ular Kanaaniylarnı əz yeridin qoqliwetmədi. **33** Naftalilər nə Bəyt-Xəməxtə turuwatqanlarnı nə Bəyt-Anatta turuwatqanlarnı qoqliwetmədi; xuning bilən ular xu zeminda turuwatqanlarning arisida, yəni Kanaaniylarning arisida olturaklixip qaldı; Bəyt-Xəməx wə Bəyt-Anattiki həlk ularoja həxarqi mədikar boldi. **34** Amoriylar Danlarnı taoqlik rayonoja məjburiy həydəp qikiriwetip, ularni jiloja-tüzlənglikkə qüxuxkə yol koymidi. **35** Amoriylar Həras teqi, Ayjalon wə Xaalbimda turuwərixkə niyə baqlioqanidi; lekin Yüsüp jəmətining kəli küqəygənda, Kanaaniylar ularoja həxarqi mədikar boldi. **36** Amoriylarning qəgrisi bolsa «Serik Exək dawini»din qorəm texioja etüp yukiri tərəpigə baratti.

2 Pərwərdigarning Pərixitsi Gilgaldin Bokimoja kelip: — Mən silərnı Misirdin qikirip, ata-bowiliringlaroja kəsəm kilip bərgən zeminioja elip kelip: «Mən silər bilən kiləjan əhdəmnı əbədgigə bikar kilməymən; **2** Lekin silər bu zeminning həlqi bilən həqəndak əhdə baqlımanglar, bəlki ularning kurbangəhlirini buzup taxlixinglar kərak» — degənidi; lekin silər Mening əwazimoja kulək salmidinglar. Bu silərnıng nemə kiləjininglar?! **3** Xunga Mən [xu qaoqda] silərgə:

ularning aldidin qoʻliwətməymən; **22** buningdiki məkət, Mən xular arkişik Israilning ularning atabowiliri tutkandək, Mən Pərwədigarning yolini tutup mangidoqan-mangmaydioqanlikini sinayəm» — dedi. **23** Xuning bilən Pərwədigar xu taipiləрни qaldurup, ularni nə dərğalla zeminidin məhrum kiliپ qoʻliwətmidi nə Yəxuaning kəliqimu tapxurup bərmigənidi.

Batur Hakimlar

hizmatkarlarning hëmmisi sirtka qikip këtti. **20** Andin Əhud padixahning aldioja kaldi; padixah yaloquz salkin balihanida olturatti. Əhud: — Məndə oli üqün Hudadin kəlgən bir sez bar, dewidi, padixah surunduktin kopup ərə turdi. **21** Xuning bilən Əhud sol kolini uzitip ong yotisidin xəmxəрни suqurup elip, uning korsiyoja tikti. **22** Xundak kilip xəmxərnin dəstisimu tiqi bilən koxulup kirip kətti, semiz eti xəmxəрни kisiwaloqəqə, Əhud xəmxəрни korsiqidin tartip qikiriwalmidi; üqəy-pokə arkidin qikti. **23** Andin Əhud dalanoja qikip, balihanining ixiklirini iqidin etip kuluplap koydi. **24** U qikip kətkəndə, padixahning hizmətqiliri kelip karisa, balihanining ixikliri kuluplaklik idi. Ular: — Padixah salkin eydə qong tərəkə olturojan bolsa kerək, dəp oylidi. **25** Ular uzun saklap kirmisək sət bolarmu dəp oylaxti; u yənilə balihanining ixiklirini aqmiyojandin keyin, aqquqni elip ixikləрни eqiwidi, mana, hojisinin yərdə əliək yatqinini kətti. **26** Əmdi ular ikkilini karap turojan waqtida, Əhud keqip qikkanidi; u tax oymilar bar jaydin etip, Seirahka keqip kəlgənidi. **27** Xu yərgə yətkəndə, u Əfraim taqlik rayonida kanay qeliwidi, Israillar uning bilən birgə taqlik rayondin qixti, u aldidə yol baxlap mangdi. **28** U ularoja: — Manga əgixip yürümlar, qunki Pərwərdigar duxmininglar Moabiyarlari kolunglaroja tapxurdi, — dewidi, ular uningə əgixip qixti, lordan dəryasining keqiklirini tosup, heqkimni etkizmidi. **29** U waqtida ular Moabiyarlardin on mingqə əskəрни eltürdi; bularning hëmmisi təmbəl palwanlar idi; ulardin heqbir adəm keqip kutulalmidi. **30** Xu küni Moab Israilning kolida besikturuldi. Zemin saksən yiləyoja aman-tinqlikta turdi. **31** Əhuddin keyin Anatning oqli Xamgar hakim boldi; u altə yüz Filistiyəlikni birakla kala sanjoquq bilən eltürdi; umu Israilni kutquzdi.

4 Əmdi Əhud wapat boləjandin keyin Israillar Pərwərdigarning nəziridə yəne rəzil boləjanni kiləjli turdi. **2** Xuning bilən Pərwərdigar ularni Kanaaniylarning padixahı Yabinning kolioja taxlap bərdi. Yabin Həzor xəhiridə səltənət kilatti; uning koxun sərdarining ismi Sisera bolup, u Həroxət-Goyim degən xəhərdə turatti. **3** Israillar Pərwərdigaroja nalə-pəryad kətürdi, qunki Yabinning tokkuz yüz təmür jəng harwisi bolup, Israillaroja yigirma yildin buyan tolimu zulum kilip kəlgənidi. **4** U waqtida Lapidotning hotuni Dəborah degən ayal pəyojəmbər Israiləja hakim idi. **5** U Əfraim taqlikidiki Ramah bilən Bəyt-Əlning otturidiki «Dəborahning horma dərhiwning tuiwədə olturatti; barlik Israillar dəwaliri toprisida həküm soriəjli uning kəxiəja kelətti. **6** U adəm əwətip Naftali yurtidiki Kədəxtin Abinoamning oqli Barakni qakirtip kelip, uningəja: — Mana, Israilning Hudasi Pərwərdigar [mundak] əmr kiləjan əməsmu?! U: — Sən berip Naftalilar kəbilisi həmə Zəbulun kəbilisidin on ming adəmnı əzüng bilən billə elip Tabor təyoja qikkın; **7** xuning bilən Mən Yabinning koxun sərdari Sisera ni jəng harwiliri wə koxunliri bilən koxup Kixon əkinining boyioja, sening kəxiəjoja barəjusi niyətkə selip, uni koləngəja tapxurimən degən, — dedi. **8** Barak uningəja: — Əgər sən mən bilən billə barsang, mənmu barimən. Sən mən bilən barmisang, mənmu barmaymən! — dedi. **9** Dəborah jawabən: — Maqul, mən sən bilən barsam baray; halbuki, səpiring

sanga heq xan-xərap kəltürməydu; qunki Pərwərdigar Sisera ni bir ayal kixining kolioja tapxuridu, — dedi. Xuning bilən Dəborah kopup Barak bilən billə Kədəxkə mangdi. **10** Barak Zəbulunlar wə Naftalilarni Kədəxkə qakirtti; xuning bilən on ming adəm uningəja əgəxti; Dəborahmu uning bilən qikti. **11** (Xu qaqda keniylərdin boləjan Həbər əzini Musaning kəynatisi Həobabning nəslidin boləjan keniylərdin ayrip qikip, Kədəxning yenidiki Zaanaimning dub dərhiwning yenidə qədir tikkənidi). **12** Əmdi Siseraəja: — Abinoamning oqli Barak Tabor təyoja qikiptu, degən həwər yətküzildi. **13** Xuni anglar Sisera barlik jəng harwilirini, yəni tokkuz yüz təmür jəng harwisini wə barlik əskərlirini yioyip, Həroxət-Goyimdin qikip, Kixon əkinining yenidə toplidi. **14** Dəborah Barakka: — Kəpkin; bəgün Pərwərdigar Sisera ni sening koləngəja tapxuridəjan kündir. Mana, Pərwərdigar aldingda yol baxliəjli qikti əməsmu?! — dedi. Xuni dewidi, Barak wə on ming adəm uningəja əgixip Tabor təyojidan qixti. **15** Pərwərdigar Sisera ni, uning həmmə jəng harwiliri wə barlik koxunini koxup Barakning kiliqi aldidə tiripən kildi; Sisera əzi jəng harwisidin qixti, piyədə keqip kətti. **16** Barak jəng harwilirini wə koxunni Həroxət-Goyiməgə kooqlap bardı; Sisera ni barlik koxunu kiliq astida yikildi, birimu kəlmidi. **17** Ləkin Sisera piyədə keqip, Keniylərdin boləjan Həbərning ayali Yəalning qədirəja bardı; qunki Həzorning padixahı Yabin bilən Keniylərdin boləjan Həbərning jəməti otturidə dostluq əlakisi bar idi. **18** Yəal Sisera ni kərxə elixkə qikip uningəja: — Əy həjam, kirginə! Kərkəmə, meningkə kirgin, dedi. Xuning bilən Sisera uning qədirəja kirdi, u uning üstigə yotkan yepip koydi. **19** U uningəja: — Mən ussap kəttim, mənə bir otlam su bərginə, dewidi, ayal berip sət tulumini eqip, uningəja iqtüzüp, andin yəne uni yepip koydi. **20** Andin Sisera uningəja: — Sən qədirning ixikidə saklap turojan. Birkim kelip səndin: — Bu yərdə birərsi barmu, dəp sorisa, yok dəp jawab bərgin, — dedi. **21** Əmdi Həbərning ayali Yəal kopup, bir qədir kəzukini elip, kolida bolkini tutkinqə xəpə qikarmay uning kəxiəja bardı; u hər ip kətkəqə, kəttik uhlap kətkənidi. Yəal uning qekisigə kəzukni xundak kəttiki, kəzuk qekisidin etip yərgə kirip kətti. Buning bilən u əldi. **22** Xu qaqda, Barak Sisera ni kooqlap kəldi, Əhud aldioja qikip uningəja: — Kəlgin, sən izdəp kəlgən adəmnı sənə kərsitəy, — dedi. U uning qədirəja kirip kəriwidi, mənə Sisera əliək yatətti, kəzuk təhiqə qekisigə kəkiqlik turatti. **23** Xundak kilip, Huda xu küni Kanaan padixahı Yabinni Israillarning aldidə təwən kildi. **24** Xu waqtin tartip Israillar barəjanseri küyioyip, Kanaan padixahı Yabindin üstünlükni igilidi; ahirdə ular Kanaan padixahı Yabinni yəqətti.

5 Xu küni Dəborah wə Abinoamning oqli Barak mundak nəzmə okudi: — **2** Israildə yətaqlar yol baxliəjini üqün, Həlkə ihtiyarən əzlini pida kiliəjini üqün, Pərwərdigaroja təxəkkür-mədhıyə okunglar! **3** Əy padixahlar, anglanglar, əy əmirlər, kulək selinglar! Mən, mən Pərwərdigaroja atəp nəzmə okuyman, Mən Israilning Hudasi Pərwərdigaroja küy eytimən. **4** I Pərwərdigar, sən Seirdin qikkiningda, Edomning yaylikidin qikip yürük kiləjiningda, Yə

titrəp, asmanlardin sular tamqidi, Xundak, bulutlar yamoqurlirini yaoqurdidi; **5** Taqlar Pərwərdigarning aldidə təwrəndi, Ənə Sinay teqimmu təwrinip kətti, Israilning Hudasi Pərwərdigarning aldidə. **6** Anatning oqlu Xamgarning künliridə, Həm Yaəlning künliridə, Qong yollar taxlinip kelip, Yoluqlar əgri-toqay qioqir yollar bilən mangatti; **7** Israilda əzimətlər yoqap kətti, Taki mənki Dəborah qozqilip, Israilda bir ana süpitidə pəyda bolojinimoqı. **8** [Israillar] yengi ilahlarni tallidi; Urux dərwaziləriqə yetip kəldi. Kırık mingqə Israillikning arisida, Ya bir qalkən ya bir nəyza tepilisiqı?! **9** Kəlbim Israilning əmiririgə kayildur, Ular həlk arisida əzlinini ihtiyanon pida kildi; Pərwərdigarqə təkəkkür-mədhıyə okunglar! **10** I ək əxəklərgə mingənlər, I nəpis zilqilərnin üstidə olturoqanlar, I yolda yürənlər, kəngül belümlər! **11** Su əkilidıqan jaylarda olja belüxüwatkanlarning juxqun awazilirini anglanglar! Ular xu yərlərdə Pərwərdigarning həkkəniy əməllirini mədhıyiləp, Uning Israildiki əzimətlirininin həkkəniy əməllirini təriplixidu. Xu wəqıttə Pərwərdigarning həlki qüxüp dərwaziləriqə yetip kelip: — **12** «I Dəborah, oyoqan, oyoqan! Oyoqan, oyoqan, oşəz elytkin! Ornungdin tur, i Barak, Əsirleringni yalap mang, i Abinoamning oqlı!» — deyixidu. **13** Mana həlkning az bir qəldisi alıyjanablarqə əgixix üqün qüxti, Pərwərdigarning həlki yenimoqə palwan kəbi qüxüp kəldi. **14** Mana, Əfrailmardin Amalakta yiltiz tartip qaloqanlar kəldi; Mana, Binyaminlarmu kəwmiləriqə qoxulup əgixip kəldi; Makirdin əmirilər qüxüp kəldi, Zəbulundin sərdarlıq həsisini tutkanlar yetip kəldi. **15** Issakarning əmiriləri Dəborahqə qoxuldi; Barak nemə qiloqan bolsa Issakarmu xundak kılıp, Uning kəynidin jiləriqə tap basturup etilip qüxti! Rubənnin aila-jəmətliridikilərnin arisida xunqə uluq niyətlər kəlbiləriqə pükülgənidi! **16** Sən nemixkə kətanlarning iqidə turup, Qoylarqə qelinoqan nəyning awazini anglaxni halap qəlding? Rubənnin aila-jəmətliridikilərnin arisida xunqə uluq niyətlər kəlbiləriqə pükülgənidi! **17** Gileadlar bolsa İordan dəryasining u təripidə turup kəldi; Danlarmu nemixkə kəmilərnin yenida tohtap kəldi? Axirlar bolsa dengiz boyida [jim] olturuwaldi, Dengiz kəltuklirida turup kəldi. **18** Zəbulunlar janlirini elümgə təwəkkül kildi; Naftalilarmu jəng maydanidiki yukiri jaylarda həm xundak kildi! **19** Padixahlar həmmisi kelip, soquxti, Qanaaniylarning padixahlirimu uruxkə qikti; Taanakta, Megiddoning su boylirida uruxti. Ləkin bir'azmu kümüx olja alalmidi! **20** Asmanlarda yultuzlarmu jəng kildi, Orbitilridin Siseraqə qarxi jənggə atlandı. **21** Kixon dəryasining ekini [düxmənni] ekitiپ kətti; Xu kədimiy dərya, u Kixon dəryasidur! Əy mening jenim, pütün küqüq bilən aloqə baskin! **22** Ularınin atlırınınin wətkliri takirang-takirang kilməkta, Tolparlırı qapmakta, qapmakta. **23** Mərozoqə lənət okunglar, dəydu Pərwərdigarning Pərixtsisi, U yərdə olturoquqlarqə lənət okunglar, Qattik lənət okunglar; Qunki ular Pərwərdigarqə yərdəmgə kəlmidi, Zalimlarqə qarxi Pərwərdigarqə yərdəmgə kəlmidi. **24** Ayallar iqidə kəniylik Həbərnin ayalı Yaəl bəht-bərikətlənsun, Qedirda turoqan ayallar iqidə u bəht-

bərikət tapsun! **25** Sisera su soriwidi, u uningqə sūt bərdi, Esilzadilərgə layik bir qəqida kaymak tutti; **26** U sol kolini qədir qozuqıqə, Ong kolini təmirqining bolqısıqə uzatti; Siseraanı urup, Bax səngükini qeqip, Qekisidin yanjip etküziwətti. **27** Sisera uning ikki putining arilikıqə kıysaydi, U yikildi, u [ləlütək] yatti, U uning ikki putining arilikıqə kıysaydi, u yikildi, Kıysayojan yərdə u yikilip, jan bərdi. **28** Siseraanın anisi pənjiridin sirtkə səp saldi, U pənjirining rujikidin toqlap: — «Uning jəng hərwişi nemixkə xunqə uzakqıqə kəlməydu? Jəng hərwilirininin atlırınınin tuyaq sadasi nemixkə xunqə həyal bolidu? — dedi. **29** Uning dedəkləri arisida danalar jawab beridu, Xundakla, u dərwəkə əz-əzigə jawab beridu: — **30** «Ular oljilirini yioqip belüxüwatkan bolmisun yənə?! Hərbiy ərkəkkə [ayaq asti kılıxkə] bir-ikkidin kız təgkəndu, Siseraqə rəngdar kıyımilər, Gül kəxtiləngən rəngdar kıyımıldin olja təgkəndu, Bulangqining boynıqə aldi-kəyni kəxtiləngən rəngdar kıyımilər təgkən bolsa kərək! **31** I Pərwərdigar, Səning bərlək düxmənlirini ənə xundak yoqutuloqay! Ləkin Sənı səyqənlər kıyaxning ərəwatqandiki kudritidək küqlük bolqay!» Xuning bilən zəmin kırıq yiləriqə tinq-amanlık tapti.

6 Israillar Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolojanni kildi; xuning bilən Pərwərdigar ularni yəttə yiləriqə Midiyaniylarning qolıqə tapxurup bərdi. **2** U wəqıttə Midiyaniylar Israilning üstidin oqlib kelip, Israil Midiyaniylarning səwəbidin əzlini üqün taqlardin, əngkürlərdin wə qorəm taxlardin panah jaylarni yasidi. **3** Hər qətim Israillar uruq təriqəanda xundak bolattiki, Midiyaniylar, Amalakıylər wə məxriktikilər kelip ularqə hujum kılatti. **4** Ularqə hujum kılıxkə bargahları tikip, zəmindiki həsulni wəyran kılıp, Gəzaqıqə Israilqə həqkəndək əxlik qəldurmay, ularning koy, kala, əxəklirini elip kəttətti. **5** Qünki ular qətkətkilərdək kəp bolup, əz mal-qarwiliri wə qədiriliri elip kəltətti; ularning adəmliri wə təgiliri san-sənakşiz bolup, zəminni wəyran kılıx üqün təjawuz kılatti. **6** Xuning bilən Israil Midiyaniylarning aldidə tolimu hər hələtkə qüxüp kəldi; andin Israillar Pərwərdigarqə nalə-pəryad kətürdi. **7** Midiyaniylarning dəstidin Israil Pərwərdigarqə pəryad kətürginidə xundak boldiki, **8** Pərwərdigar Israilqə bir pəyoqəmbərnı əwətti. U kelip ularqə: — Israilning Hudasi Pərwərdigar mundaq dəydu: «Mən silərnı Misirdin qikiriپ, «kulluk makani»din elip qikkənidim; **9** silərnı misirliklarning qolidin, xundakla silərgə bərlək zulum kıləquqlarning qolidin kutquzup, ularni aldinglardin qoqlıwetip, ularning zəminini silərgə bərdim **10** wə silərgə: «Mana, Mən Pərwərdigar silərnin Hudainglardon; silər Amoriylarning zəminida turoqinıqlar bilən ularning ilahliridin qorqmanglar» dəgənidi. Ləkin silər Mening awazimoqə kulək salmidinglar», — dedi. **11** Andin Pərwərdigarning Pərixtsisi kelip Ofrah dəgən jayda Abiezər jəmətidiki Yoaxkə təwə boləqan dub dərhinih tuiwidə olturdi. U wəqıttə [Yoaxning] oqlı Gideon Midiyaniylarning [bulangqilikidin] saklinix üqün xarab kəlkiki iqidə buoqday tepiwəttətti. **12** Pərwərdigarning Pərixtsisi uningqə kərinüp: — Əy jəsərlək palwan, Pərwərdigar sən bilən bilidur! — dedi. **13** Gideon uningqə jawab

berip: — I hojam, əgər Pərwərdigar biz bilən billa bolojan bolsa, bu kərgülükler nemixka üstimizgə kəldi? Ata-bowilirimiz bizgə sözləp bərgən uning barlik mejiziliri keni? Bular toqrisida ata-bowilirimiz: «Mana, Pərwərdigar bizni Misirdin qikirip kəlmigənmi?» — dedi. Lekin bugünkü künde Pərwərdigar bizni taxlap, Midiyanning kolioja tapxurup bərdi! — dedi. **14** Pərwərdigar uningoja karap: — Sən muxu küiüqngə tayinip, berip Israilni Midiyanning kolidin kutkuzojin! Mana, Mən seni əwətkən əməsmu? — dedi. **15** Gideon Uningoja: — I Rəb, mən Israilni kəndək kutkuzalaymən? Mening ailəm bolsa Manassəh kəbilisi iqidə əng namriti, eüzüm atamning jəmətidə əng kikiqidurmən, — dedi. **16** Pərwərdigar uningoja: — Mən jəzmən sən bilən billa bolimən; xunga sən Midiyanlarni bir adəmni uroqəndək urup kirisən, — dedi. **17** Gideon Uningoja iltija kilip: — Mən nəziringdə iltip tapkən bolsam, mən bilən səzləxküqining həkikətan Sən Əzüng ikənlikigə bir alamət kərsətkəysən; **18** etünimən, mən yenip kelip əz hədiyə-kurbanlikimni aldingoja kəyoquqə bu yərdin kətmigəysən, — dedi. U jawab berip: — Sən yenip kəlgüqə kütimən, dedi. **19** Gideon berip [əygə] kirip bir oqlakni təyyarlap, bir əfəh esil undin petir nan pixurup, gəxni səwətkə selip, xorxisini korioja usup bularni uning kəxioja elip kelip, uningoja sundi (U tehioqə dub dərihining tüwidə olturatti). **20** Andin Hudaning Pərixitsi uningoja: — Bu gəx bilən petir nanlarni elip berip, muxu yərdiki [koram] taxning üstigə koyup, xorpxini təkkin, — dewidi, u xundək kildi. **21** Pərwərdigarning Pərixitsi kolidikini həsini uzitip uqini gəx bilən petir nanlaroja təkküzüwidə, [koram] taxtin ot qikip, gəx bilən petir nanlarni yəp kətti. Xu həman Pərwərdigarning Pərixitsimu uning kəzidin oqayib boldi. **22** Xuning bilən Gideon uning Pərwərdigarning Pərixitsi ikənlikini bilip: — Apla, i Rəb Pərwərdigar! Qataq boldi, qünki mən Pərwərdigarning Pərixitsi bilən yüzmyuyə kərixüp kəldim...! — dedi. **23** Lekin Pərwərdigar uningoja: — Hətirjəm bolojin! Korkmioqin, əlməysən, — dedi. **24** Xuning bilən Gideon Pərwərdigaroja atap u yərdə bir kurbangah yasap, uning ismini «Yəhwəh-xalom» dəp atidi. Bu kurbangah ta bügüingiqə Abiezər jəmətining Ofrah dəgən jayida bar. **25** U kəqisi Pərwərdigar uningoja: — Sən atangning [qong] buqisi wə yəttə yaxliq ikkinqi bukisini elip atangoja təwə bolojan Baal kurbangahini ərüp, uning yenidiki Axərah butini kesiwətkin. **26** Andin muxu kəroqəning üstigə Pərwərdigar Hudayingoja atalojan, bəlgiəngən əslim boyiqə bir kurbangah yasap, ikkinqi bir bukini elip, əzüng kesiwətkən Axərahning parqilirini otun kilip kalap, uni kəydürmə kurbanlik kiləjin, — dedi. **27** Xuning bilən Gideon əz hizmətqiliridin on adəmni elip berip, Pərwərdigarning əzigə eytkinidək kildi; lekin u atisining əydidikilərdin wə xəhər adəmliridin kərkqini üqün, u bu ixni kündüzi kilmay, kəqisi kildi. **28** Ətisi səhərdə xəhər həlki kəpup kərisə, mana, Baal kurbangahi ərüwetilgən, uning yenidiki Axərah buti kesiwetilgənidi wə yengi yasalojan kurbangahning üstida ikkinqi buqa kurbanlik kilinoqanidi. **29** Buni kərip ular bir-birigə: — Bu ixni kim kiləjəndu? — deyixti. Ular sürüxtürüwidə, buni Yoaxning oqlı Gideonning kiləjanliqi məlum boldi. **30**

Xuning üqün xəhərnin adəmliri Yoaxka: — Oqlungni qikirip bərgin! U Baal kurbangahini ərüp, uning yenidiki Axərahni kesiwətkini üqün ətürülsun! — dedi. **31** Birəq Yoax əzigə kərxilixixka turojan kəpqiəlikə jawab berip: — Silər Baal üqün dəwalaxmaqimusiələr? Silər uni kutkuzmaqimu? Kimki uning toqrisida dəwalaxsa ətigə kəlməy əlümgə məhkum kilinsun! Əgər Baal dərwəxə bir huda bolsa, undakta uning kurbangahini birsi ərüwətkini üqün, u xu adəm bilən əzi dəwalaxsun! — dedi. **32** Bu səwəbtin [atisi] Gideonni «Yərubbaal» dəp atidi, qünki [atisi]: «U Baalning kurbangahini ərüwətkini üqün, Baal əzi uning bilən dəwalaxsun!» dəgənidi. **33** Əmma Midiyan, Amalaklər wə mərxikilərninng həmmisi yioqilip, [Iordan] dəryasidin ətüp Yizrəl jilojisida qədirlirini tikixti. **34** U wəqitə Pərwərdigarning Rohi Gideonning üstigə qüxti; u kanay qeliwidi, Abiezər jəmətidikilər yioqilip uning kəynidin əgixip mangdi. **35** Andin u əlqilərnə Manassəhərnin zeminiqə berip, u yərnə aylinip kəlixkə əwətiwidi, Manassəhər yioqilip uningoja əgixip kəldi. U Axirləroja, Zəbulunlaroja wə Naftalilaroja əlqi əwətiwidi, ularnu uning aldiqə qikixti. **36** Gideon Hudaoja: — Əgər Sən həkikətan eytkinidək mening kolum bilən Israilni kutkuzidiojan tərasi, **37** Undakta mana, mən hamanəja bir parqə koy terisi koyup koyimən; əgər pəkət terining üstigə xəbnəm qüxüp, qərisidiki yərlərninng həmmisi kuruq tursa, mən Əzüng eytkinidək mening kolum arkilik Israilni kutkuzmaqki boləjiniqni bilimən, — dedi. **38** Ix dərwəxə xundək boldi. Ətisi səhərdə Gideon kəpup, yungni siqiwidi, lik bir piyalə xəbnəm süyi qikti. **39** Andin Gideon Hudaoja yənə: Oqəzipingni manga kəzoqimioqaysən, mən pəkət muxu bir kətimlə dəymən! Səndin etünəy, mən pəkət yənə bu kətim bu tərə bilən sinap bakay; iltija kilimənki, əmdi bu kətim pəkət tərə kuruq bolup, qərisidiki yərninng həmmisigə xəbnəm qüxkəy, — dedi. **40** Bu kəqisimu Huda xundək kildi; dərwəxə pəkət tərə kuruq bolup, qərisidiki yərninng həmmisigə xəbnəm qüxkənidi.

7 Yərubbaal (yəni Gideon) wə əzigə kəxulojan həmma həlk ətisi səhər kəpup, Hərod dəgən bulakning yenioja berip qədir tikti. Midiyanilərninng ləxkərgahi bolsa uning ximal tərəpidə, Morəh egizlikining yenidiki jilojida idi. **2** Əmdi Pərwərdigar Gideonəja: — Sanga əgəxkən həlkning sani intayin kəp, xunga Mən Midiyanilərnə uning kolioja tapxuralmaymən. Bolmisa Israil: «Əzimizni əzimizning kəli kutkuzdi» dəp mahtinip kətxi mümkün. **3** Xuning üqün sən əmdi həlkə: «Kimlər kərkup titrək başkən bolsa, ular Gilead təojidin yenip kətsun» dəp jakarlioqin — dedi. Xuning bilən həlkning arisidin yigirmə ikki ming kixi kəytip kətip, pəkət on minglə kelip kəldi. **4** Pərwərdigar Gideonəja yənə: — Həlkning sani yənəla intayin kəp; əmdi sən bularni suning lewigə elip kəlgin. U yərdə Mən ularni sən üqün sinaktin ətüküzəy; Mən kimni kərsitip: «U sən bilən barsun desəm», u sən bilən barsun; lekin Mən kimni kərsitip: «U sən bilən barmisun» desəm, u sən bilən barmisun, — dedi. **5** Xuning bilən Gideon həlkni suning lewigə elip kəldi. Pərwərdigar uningoja: — Kimki it su iqkəndək tili bilən yalap su iqsə, ularni ayrim bir tərəptə turoqüzəjin; həm kimki tizlinip turup su iqsə, ularnimu ayrim bir tərəptə turoqüzəjin, — dedi. **6** Xundək

boldiki, oqumini aotziyoqa tægküzüp yalap su iqnälärdin üq yüzi qıktı. Qaloqlarların hëmmisi tizlinip turup su iqtı. **7** Andin Përwërdigar Gideonı: — Mën muxu suni yalap iqnän üq yüz adëmnıng kılı bilän silärni kutqüzup, Midiyanni sening kolungoqa tapxurımän; lëkin qaloqlar hëlk bolsa hëmmisi öz jayıoqa yenip këtün, — dedi. **8** Xuning bilän bu [üq yüz adëm] ozuk-tülük wë kanaylırni koloıa elixit; Gideon İsrailning qaloqlar barlık adëmlirini öz qediroıa qayturuwetip, pëkät xu üq yüz adëmnı elip qaldı. Əmdi Midiyanıylarning lëxkërgahı bolsa ularning tawän tärıpıdiki jıloıa idi. **9** Xu keqisi xundak boldiki, Përwërdigar uningıa: — Sën kopup lëxkërgahqa qüxkin, qünki Mën uni sening kolungoqa tapxurdım; **10** əgër sën qüxüxtin korksang, öz hizmetkaring Puraıni billä elip lëxkërgahqa qüxkin. **11** Sën ularning nemä deyixiwatqınıni anglaysän, andin sën lëxkërgahqa [hujum kilip] qüxüxkë jür'ät kilalaysän, dedi. Buni anglap u hizmetkari Puraıni elip lëxkërgahning qetıdiki əskärlärning yenioıa bardı. **12** Mana Midiyan, Amalak wë barlık məxriktikilər qekätkilärdä kəp bolup, jıloıaning boyıoıa yeyilöanıd; ularning tögiliri kəplikidin dengiz sahıldiki kumdäk həsdä-həsabsız idi. **13** Gideon barıoıanda, mana, u yärdä birsi həmrähıoıa kərgən qüxini səzləp beriwatıa: — Mana, mən bir qüx kərdüm, qüxümdä mana, bir arpa tokıqı Midiyanıng lëxkërgahıoıa domulap qüxüptudak; u qediroıa kelip sokuluptıdä, xuning bilän qedir örölüp, düm kəmtirütlüp ketiptu — dəwatatı. **14** Uning həmrähı jawabın təbir berip: — Buning mənisi xuki, u tokaq Yoaxning oqlı, İsrailik adëm Gideonıng kiliqidin baxka nərsä əməstür; Huda Midiyan wë uning barlık qoxunını uning koloıa tapxurıptu, dedi. **15** Xundak boldiki, Gideon bu qüxni wë uning berilgən təbirini anglap, səjdä kildi. Andin u İsrailning lëxkërgahıoıa yenip kelip: — Kopunglar, Përwërdigar Midiyanıng lëxkërgahını kolunglarıoıa tapxurıd, — dedi. **16** Xuning bilän u bu üq yüz adëmnı üq guruppiıa bөлüp, hëmmisining koloıa birdin kanay bilän birdin kuruk komzakni bərdi; hər bir komzak iqidä birdin məx'al koyuldı. **17** U ularıa: — Silər manga karap, mening koloıinimdä kilinglar. Mana, mən lëxkërgahning kexioıa barıoıanda, nemä kilsam, silərmi xuni kilinglar; **18** mən wë mən bilän həmräh bolup mangoqlar barlık adëmlər kanay qalsak, silərmi lëxkërgahning qerisidä turup kanay qelinglar wë: «Përwërdigar üqün həm Gideon üqün!» dəp towlanglar, — dedi. **19** Keyinki yerim keqilik kəzätning baxlinixidä, kəzätqilər yengidin almaxkanda, Gideon wë uning bilän billä bolöqlar yüz adëm lëxkërgahning kexioıa keldi; andin ular kanay qelip kolliridiki komzäklərni qaktı. **20** Xu həman üq guruppidikilärning hëmmisi kanay qelip, komzäklərni qekip, sol kolliridä məx'allərni tutup, ong kolliridä kanaylarnı elip: — Përwërdigarıoıa wë Gideonıa ataloqlar kiliq! — dəp towlawkınıqä, **21** ularning hər biri lëxkërgahning ətrapıdä, öz jayıdä turuxtı; yaw qoxuni təräp-təräpkä petirap, warkırap-jarkırioqlar peti kaqkılı turdı. **22** Bu üq yüz adëm kanay qaloıanda, Përwërdigar pütkül lëxkërgahıtkı yaw lëxkərlirini bir-birini kiliqlaxkə selip koydı, xuning bilän yaw qoxuni Zerərahkə barıoıdan yoldiki Bəyt-Xittah təräpkä qaktı; ular Tabbatning yenidiki Abəl-Məholahning

qegrisioııqä qaktı. **23** Andin Naftalı, Axır wë pütkül Manassahning kəbililiridin İsrailar kaqırıp kelindi wë ular Midiyanıylarnı kooqlıd. **24** Xuning bilän Gideon Əfraim pütkül taolqınıni arılap kelixkə əqlölrni əwətip Əfraimlarıa: — «Silər qüxüp Midiyanıylarıa hujum kilinglar, Bəyt-Barahkıqä, xundakla İordan dəryasıoııqä barlık ekın keqikilirini igiləp, ularni tosuwelinglar», dedi. Xuning bilän Əfraimning həmmä adëmliri yioqlip, Bəyt-Barahkıqä wë İordan dəryasıoııqä barlık ekın keqikilirini igilidi. **25** Ular Midiyanıng Orəb wë Zəəb degən ikki əmirini tutuwaldı; Orəbni ular «Orəb qoram tēxi» üstidä, Zəəbni «Zəəb xarab kəlqiki»dä öltürdi, Midiyanıylarnı kooqlap berip, Orəb wë Zəəbning baxlırini elip, İordan dəryasınıng u tärıpıgä Gideonıng kexioıa keldi.

8 (Keyin, Əfraimlar uningıa: — Sən nemixkə bizgä xundak muamilä kilisən, Midiyanıylar bilän sokuxkə qikkanda, bizni qakirmidingoıu, dəp uning bilän kattik deyixip kätti. **2** U ularıa jawabın: — Mening koloqlarımni kandaqmı silärning koloıininglarıa təngləxtürgili bolsun? Əfraimning üzümlərni pasangdiöiüni, Abieazərlärning üzüüm üzginidin artuk əməsmü? **3** Huda Midiyanıng əmiriliri Orəb bilän Zəəbni kolunglarıa tapxuroqlar yärdä, mening kolumdin kəlinini kandaqmı silärning koloıininglarıa təngləxtürgili bolsun? — dedi. Xundak dewidi, ularning uningıa bolöqlar aqqıki yandı). **4** Əmdi Gideon İordan dəryasınıng boyıoıa yetip keldi. U wë əzigə həmräh bolöqlar üq yüz adëm hər ip kətkən bolsimu, ular yenilä Midiyanıylarnı kooqlap dəryadin etti. **5** Gideon Sukkot xəhridikilərgä: — Manga həmräh bolup kəlgən kixilərgä nən bərsənglar, qünki ular hər ip-qarqap kätti. Biz Midiyanıng ikki padıxahı Zəbah wë Zalmunnani kooqlap ketip barımız, — dedi. **6** Lëkin Sukkotning qonglırı jawab berip: — Zəbah wë Zalmunna hazır sening kolungoqa qüxtimu?! Biz sening muxu lëxkərlirigə nən bərməduk?! — dedi. **7** Gideon: — Həp! Xundak bolöqini üqün Përwërdigar Zəbah wë Zalmunnani mening kolumıa tapxuroıanda, ətlirilinglarnı qeldiki yantak wë xoha bilän hamandä tepimən, — dedi. **8** Gideon u yärdin Pənuəlgä berip, u yärdiki adəmlərgimu xundak dewidi, Pənuəldiki kixilərmu uningıa Sukkotdikilərdä jawab bərdi. **9** U Pənuəldikilərgä: — Mən oqlıbə bilän yenip kəlinimdə, bu munaringlarnı örüwetimən, — dedi. **10** U qaoıdä Zəbah wë Zalmunna Karkor degən jayda idi; ular bilän mangoqlar qoxunda on bax mingqä lëxkə bar idi. Bular bolsa məxriklilärning pütkül qoxunidin kəlip qaloqlarlırı idi, qünki uların kiliq tutkənliridin bir yüz yigirmä mingi öltürölöanıd. **11** Gideon bolsa Nobah wë Yoğibahning xərkidiki kəqmənlər yoli bilän qikip Midiyanıng lëxkërgahıoıa hujum kilip, ularni tarmar kildi; qünki lëxkërgahıtkilər tolimu əndixsiz turoıanıd. **12** Zəbah wë Zalmunna keqip kätti; Gideon kəynidin kooqlap berip, Midiyanıng bu ikki padıxahı Zəbah wë Zalmunnani tutuwaldı; u pütkül lëxkërgahıtkilərnı aləxzadä kılıp tiriprən kiliwətti. **13** Andin Yoaxning oqlı Gideon Hərəs dawinidin ötüp, jəngdin kaytıp keldi. **14** U Sukkotluk bir yax yigitni tutuwelip, uningdin sürüxtä kiliwidi, yigit uningıa Sukkotning qonglırı wë əksəkillirining isimilrini yezip bərdi. Ular

jəmiy bolup yətmix yəttə adəm idi. **15** Andin Gideon Sukkotning adamlirining kəxioqa yetip baroqanda: — Silər meni zanglik kilip: «Zəbah və Zalmunna hazır sening qolungoqa qixtimu? Biz sening bilən billa mangojan muxu haroqin adamlirینگə nan berəmdük?» degənidinqlar! Mana, u Zəbah və Zalmunna degənlər! — dedi. **16** Xuni dəp u xəhərning aqsakallirini tutup kelip, qeldiki yantak bilən xohilarni elip kelip, ular bilən Sukkotning adamlirini urup ədipini bərdi. **17** Andin u Pənuəlning munarini örüp, xəhərdiki adəmlərni oltürdi. **18** Gideon Zəbah və Zalmunnani sorak kilip: — Silər ikkinglar Taborda oltürgən adəmlər kəndək adəmlər idi? — dəp soriwidi, ular jawab berip: — Ular sangə intayin ohxaytti; ularning hərbiəri xəhzadidək idi, — dedi. **19** U buni anglap: — Ular mening bir tuoqkanlirimdur, biz bir anining oqullirimiz. Pərwədigarning həyati bilən kəşəm kilimənki, silər əyni wəqəttə ularni tirik kəyoqan bolsanglar, mən silərni hərgiz oltürməyttim, — dedi; **20** xuning bilən u qong oquli Yətergə: — Sən kəpup bularni oltürgin, — dedi. Ləkin oqul kikiq boləoqəqə kərkup, kiliqini suəqurmidi. **21** Xuning bilən Zəbah və Zalmunna: — Sən əzüng kəpup bizni oltürgin; qünki adəm kəndək bolsa kükimu xundak bolidu, — dedi. Xundək dewidi, Gideon kəpup Zəbah və Zalmunnani oltürdi. U təgilirining boynidiki hılal ay xəkillik bezəklərni eliwaldi. **22** Andin Israillər Gideonə: — Sən bizni Midiyaning kəlidin kətkəzoqənikənsən, əzüng bizgə padixah boləqin; oqulung wə oqulungning oqulimu bizning üstimizgə həküm siərsun, — dedi. **23** Əmma Gideon ularəqə jawab berip: — Mən üstünlərgə səltənət kiləymən, oqulummə üstünlərgə səltənət kiləymədu; bəki Pərwədigər Əzi üstünlərgə səltənət kilidu, dedi. **24** Andin Gideon ularəqə yəne: — Silərgə pəkət birlə iltimasim bar: — Hər biringlər əz oljənglərdin həlkə-zərilərni mənə beringlər, dedi (Midiyanlar İsmailərdin boləoqəqə, hərbiəri altun zira-həlkəklərni təkəyetti). **25** Ular jawabən: — Berixkə razimiz, dəp yərgə bir yəpinqini selip, hərbiəri uning üstigə oljisidin zira-həlkəklərni elip təxlidi. **26** U sorap yioqəkan altun ziriləring eəqirliki bir ming yəttə yüz xəkəl altun idi, buningdin bəxkə Midiyan padixahlıri əzigə əskən hılal ay xəkillik buyumlar, zunnar, uqisioqa kiygən səşün eginlər wə təgiləring boynioqa əskən altun zənjirlərmə bar idi. **27** Gideon bu nərsilərdin bir əfəd yasitip, əz xəhəri Ofrahta kəyup kəydi. Nətijidə, pütkül İsrail uni izdəp buzukqilik kildi. Buning bilən bu nərsə Gideon wə uning pütün ailisigə bir tor-tuzək boldi. **28** Midiyanilər xu tərikidə Israilləring aldidə boysundurulup, ikkinq bəx kətürələmidi; zəmin Gideonning künlridə kirik yiləiqə tinq-aramlik təpti. **29** Yoaxning oquli Yərubbaal kəytip berip, əz əyidə oltürdi. **30** Gideonning ayalliri kəp boləoqəqə, uning puxtidin yətmix oqul tərəldi. **31** Xəkəmdə uning bir kənzikimə bar idi; u uningəqə bir oqul tuəqup bərdi, Gideon uning ismini «Abimələk» dəp kəydi. **32** Yoaxning oquli Gideon uzun əmür kərip, kərip aləmdin etti. U Abiezərlərgə təwə boləqan Ofrahdə, əz atisi Yoaxning kəbrisigə dəpnə kilindi. **33** Gideon əlgəndin keyin Israillər kəynigə yənip, Baal butlirioqa əgixip buzukqilik kildi wə «Baal-Berit»ni əzlrining ilahı kilip bəkitti. **34** Xundək kilip Israillər əzlrini

ətrapidiki barlik dükəmlirining kəlidin kətkəzoqəqan əz Hudasi Pərwədigərni untudi **35** wə xuningdək Gideonning Israiloqa kəloqan həmmə yaxiliklikirini həq əsliməy, Yərubbaal (yəni Gideon)ning jəmətigə həqbir məhrəbanlik kərsətmidi.

9 Əmdi Yərubbaalning oquli Abimələk Xəkəmdiki anisining aka-ukilirining kəxioqa berip, ular wə anisining atisining pütkül jəmətidikilərgə: — **2** Silər Xəkəmdiki barlik adəmləring kəlikioqa səz kilip ularəqə: «Silər üqün yətmix kixi, yəni Yərubbaalning oqulliri üstünlərgə həküm siərgini yaximu yəki birlə adəmnin üstünlərdin həküm siərgini yaximu? Esinglərdə bolsunki, mən siləring kən-kəringinxinglərmən» — degən gəpimni yətküzünglər, — dedi. **3** Xuning bilən uning anisining aka-ukiliri u toəqrulək bu gəpləring həmmisini Xəkəmdikiləring kəliklirioqa eytti. Ularning kəngli Abimələkə mayil bolup: — U bizning kəringinximiz ikənoqə, diyixip, **4** Baal-Beritning buthanisidin yətmix xəkəl kükümüni elip, uningəqə bərdi. Bu pul bilən Abimələk birmunəqə bikar tələp lükəklərni yallap, ularəqə bəx boldi. **5** Andin u Ofrahdə, atisining əyigə berip əzining aka-ukiliri, yəni Yərubbaalning oqulliri bolup jəmiy yətmix adəmnə bir təxning üstidə oltürüwətti. Ləkin Yərubbaalning kikiq oquli Yotam yoxuruniwəloqəqə, kətulup kəldi. **6** Andin pütkül Xəkəmdikilər wə Bəyt-Millodikiləring həmmisi yioqilixip berip Abimələkni Xəkəmdiki dub dərihining tūwidə padixah kilip tiklidi. **7** Bu həwər Yotaməqə yətküzüldi; u berip Gərizim təəqining qəkkisioqa kikiq, u yərdə turup yukiri awazdə kəpəqiliklə təwlap: — Əy Xəkəm qongliri, mening səzimgə kəlak səlinglər, andin Hudamə silərgə kəlak salidu. **8** Künlərdin bir küni dərəhlər əzlrining üstigə həküm siəridioqan bir dərəhni məsihləp padixah tikləxkə izdəp kikiq, zəytun dərihigə: — Üstimizgə padixah bolup bərgin, dəptikən. **9** Zəytun dərihi ularəqə jawab berip: — Hudaəqə wə insanlarəqə boləqan hərmətni ipadiləydioqan məyimni təxlap, bəxkə dərəhləring üstidə turup pulangləxkə kətəmdim? — dəptu. **10** Buni anglap dərəhlər ənjür dərihining kəxioqa berip: — Sən kəlip üstimizgə padixah boləqin, dəp iltija kilip; **11** Ənjür dərihi ularəqə jawab berip: — Mən əz xirnəm bilən yaxi məwəmnə təxlap, bəxkə dərəhləring üstidə turup pulangləxkə kətəmdim? — dəptu. **12** Xuning bilən dərəhlər üzüm təllikining kəxioqa berip: — Sən kəlip bizning üstimizgə padixah boləqin, dəptu, **13** üzüm teli ularəqə jawab berip: — Mən Huda bilən adəmlərni hux kilidioqan yəngi xarəbni təxlap, bəxkə dərəhləring üstidə turup pulangləxkə kətəmdim? — dəptu. **14** Andin dərəhləring həmmisi əzoqəning kəxioqa berip: — Sən kəlip bizning üstimizgə padixah boləqin, dəptu; **15** əzoqan ularəqə jawab berip: — Əgər silər mənə səmimi yiyitinglər bilən üstünlərgə padixah kilixni halisanglar, kəlip mening səyəmnin əstidə panəhlininglər; bolmisə, əzoqəndin bir ot qikiqdu wə Liwəning kədir dərəhlirini yəz kətidu! — dəptu. **16** Əgər siləring Abimələkni padixah kəloqəninglər rəst səmimi wə durus niyət bilən boləqan bolsa, Yərubbaal wə uning ailisidikilərgə yaxilik kəloqan, uning kəloqan əməlliri boyiqə uningəqə kəyturoqan bolsanglar — **17** (qünki atam silər üqün jəng kilip, əz jənni hətərgə

təvəkkul kilip silərni Midiyaning qolidin kütquzdi! **18** Lekin silər бүгүн atamning jəmətigə qarxi kəzojilip, uning oqullirini, jəmiy yətmix adəmnı bir taxning üstidə ɵltürüp, uning dedikining oqlı Abimələkni tuoqninglar boləjini üqün Xəkəm həlkining üstigə padixah kilip tikləpsilər!) **19** — əmđi əgər silər Yərubbaal wə jəmətigə səmimiy wə durus muamilə kiləjan bolsanglar, silər Abimələktin huxallıq tapqaysılar, umu silərdin huxallıq tapqay! **20** Lekin bolmisa, Abimələktin ot qikip, Xəkəmdikilər wə Bəyt-Milloning həlkini yəp kətsun; xundakla, Xəkəmdikilər wə Bəyt-Milloning həlkidin ot qikip, Abimələkni yəp kətsun! — dedi. **21** Yotam kerindixi Abimələktin kərkup, keqip Bəər degan jəyoqə berip, u yərdə ɵlturaklıxip kaldı. **22** Abimələk İsrailəy üq yil səltənət kildi. **23** Huda Abimələk bilən Xəkəmnıng adəmliri ɵtturisiəyə bir yaman roh əwətti; xuning bilən Xəkəmdikilər Abimələkkə asiylıq kilixkə kəzojaldı. **24** Buning məksiti, Yərubbaalning yətmix oqlıyə kilinəjan zorəwanlıq wə kən kərzni ularni ɵltürgən kərindixi Abimələkning boynıyə qüxürüx, xundakla əz aka-ukilirini ɵltürüxkə uni kəlləp-kuwəwətligən Xəkəmdiki kixilərnıng bexıyə qüxürüxtin ibarət idi. **25** Xəkəmdiki kixilər Abimələkni tutmaqı bolup, taəqlarning qəkkiliriəyə paylakqılarnı bəktürmə kilip turoquzdi; ular u yərdin ɵtkən yoluqılarning həmmisini bulang-talang kildi. Bu ix Abimələkkə yətküzüldi. **26** Əbədning oqlı Gaal əz aka-ukiliri bilən Xəkəmgə keqüp keliwidi, Xəkəmdiki kixilər uningəyə ixənəq baəqlar uni əz yar-yəliki kildi. **27** Xundak kilip ular xəhərdin etizlikkə qikip, üzümzarlarınıg üzümilirini üzüp sikip, xarab yasap, xadlıq kilip əz butining ibadəthanisiəyə kirip, yəp-ıxıqıp Abimələkning üstidin lənət okuəyli turtı. **28** Əbədning oqlı Gaal: — Abimələk degan kim idi? Xəkəm degan nəmə idi, biz nəmə dəp uningəyə hizmət kiləjudəkmiz?! U Yərubbaalning oqlı əməsmu? Zəbul uning nazatəqisi əməsmu? Silər Xəkəmnıng atisi Həmorning adəmlirining hizmitidə bolsanglar bolidu! Biz nemixkə Abimələkning hizmitidə bolidəkmiz? **29** Kaxki bu həlk məning kəl astimda bolsa idi! U qəyda mən Abimələkni həydiwtəttim! Mən Abimələkkə: — Əz kəxuningni kəpəytip, jənggə qikkın! — degan bolattım. **30** Əmđi xəhər baxlıkı Zəbul Əbədning oqlı Gaalning bu səzlrini angliəjınida, aqqıki kəlip, **31** əqlilərnı Abimələkning kəxiəyə yoxurunəq əwətip: «Mana, Gaalning oqlı kərindaxlıri bilən Xəkəmgə keliwatidu; mana, xəhərnı siligə qarxi qikixkə kutritiwatidu. **32** Xunga sili adəmlirini elip бүгүн keqə [xəhər] ətrapidiki etizlikkə berip marap ɵlturoqayla; **33** ətə kün qikkən haman kəzojilip xəhərgə hujum kiləyayla; u wə uning adəmliri siligə qarxi qikkənda, sili əhwaləyə kərap uningəyə takəbil turoqayla, — dedi. **34** Buni anglap, Abimələk həmmə adəmlirini elip, keqisi qikip, tət topkə bəliündi, yoxurunup Xəkəmgə hujum kilixkə marap ɵlturtı. **35** Əbədning oqlı Gaal sirtkə qikip xəhərnıng dərəwazisidə ərə turoqanda, Abimələk əz adəmliri bilən yoxurunəjan jaydin qikti. **36** Gaal həlkni kərip Zəbuləyə: — Mana taəy qəkkiliridin adəmlər qüxiwatidu, dedi. Lekin Zəbul uningəyə jawəbən: — Taəqlarning kəlanggisi sanga adəmlərdək kərinüdü, — dedi. **37** Gaal yənə səz kilip: Mana, bir top adəmlər dənglərdin qüxiy

keliwatidu, yənə bir top adəmlər «Palqılarning dub dərihi»ning yoli bilən keliwatidu, — dedi. **38** Andin Zəbul uningəyə: — Sening: «Abimələk degan kim idi, biz uning hizmitidə bolattukmu?» dəp qəng gəp kiləjan aəzging həzir kəni? Mana bular sən kəzgə ilmiəjan həlk əməsmu? Əmđi qikip ular bilən sokuxup bəkkın! — dedi. **39** Xuning bilən Gaal Xəkəmdikilər bilən qikip Abimələk bilən sokuxuxkə baxlıdı. **40** Lekin Abimələk uni məəqlup kilip kəoqlıdi; u uning aldidin kaqti, xundakla nuroqun yarılənojan adəmlər xəhərnıng dərəwazisiəyə yetixip kətkənidi. **41** Andin Abimələk Arumahda turup kaldı. Zəbul bolsa Gaal wə uning kərindaxlırini kəoqlap, ularnıng Xəkəmdə turoxiəyə yol kəymidi. **42** Ətisi [Gaaldikilər] dalaəyə qikti; bu həwər Abimələkkə yətkəndə **43** u həlkini elip, ularni üq topkə bəliüp, dalada yoxurunup marap turtı; u kərap turowidi, Xəkəm həlkı xəhərdin qikti. U kəpup ularəyə hujum kilidi. **44** Abimələk wə uning bilən boləjan birinqi top atlinip xəhərnıng dərəwazisinin aldiəyə besip berip, u yərdə turtı; kələjan ikki top etilip berip dalada turoqan adəmlərgə hujum kilip ularni kiriwətti. **45** Xu tərəkidi Abimələk pütün bir kün xəhərgə hujum kilip, uni elip, uningda turowatkan həlkni ɵltürüp, xəhərnı haniwayran kilip üstigə tuzlarnı qeqiwətti. **46** Xəkəm munaridiki adəmlərnıng həmmisi buni anglap, Berit degan butning ibadəthanisidiki kəroqənoqə kiriwəldi. **47** Xəkəm munaridiki adəmlər bir yərgə yəyölıwəptu, degan həwər Abimələkkə yətti. **48** Xuning bilən Abimələk adəmlirini elip Zalmon təəyəyə qikti; u kəliəyə paltini elip dərəhning bir xəhini kəsip elip, əxnisigə kəyup, andin əzi bilən boləjan həlkəy: — Məning nəmə kiləjiniəmnı kərdünglar, əmđi silərmu tēzdin xundak kilinglar, — dedi. **49** Buni anglap həlkning hərbiri Abimələktək birdin xəhni kəsip elip, uningəyə əgixip berip, xəhlarnı kəroqənnıng yenıyə dəwiləp, ot kəyup kəroqəjan wə uningda boləjanlarnı kəydürüwətti. Buning bilən Xəkəmnıng munaridiki həmmə adəmlər, jəmiy mingqə ər-ayal əldi. **50** Andin Abimələk Təbəzəyə berip, u yərdə bargah kurup Təbəzəyə kərxap, hujum kilip uni ixəqlı kildi. **51** Lekin xəhərnıng ɵtturisiəyə mustəhkəm bir munar bar idi; barlıq ər-ayal, jümlidin xəhərnıng həmmə qəngliri u yərgə keqip berip, dərəwazini iqidin takəp, munarnıng üstigə qikiwəldi. **52** Abimələk munaəyəyə hujum kilip, uningəyə ot kəyuxkə munaərnıng dərəwazisiəyə yekınlaxkənda, **53** bir ayal yəroqunəqning üstünki texini Abimələkning bexıyəyə etip uning bax süngikini sunduriwətti. **54** Andin Abimələk dərəhal əz yariəjini kətgüəyqı yigitni qəkirip uningəyə: — Kiliəjini suəqurup mənı ɵltürüwətkin; bolmisa, həlk məning toəqramda: «Bir ayal kixi uni ɵltürüwətiptu» dēyixidu, — dedi. Buni anglap yigit uni sanjip ɵltürüwətti. **55** Andin İsrailning adəmliri Abimələkning əlginini kərip, ularnıng həmmisi əz jaylıriəyə kəytip kətxiti. **56** Xundak kilip Huda Abimələk dēzinıng yətmix aka-ukisini ɵltürüp, atisiəyə kiləjan rəzillikini uning əz bexıyəyə yandurtı; **57** xuningdək Huda Xəkəmnıng adəmliri kiləjan barlıq yamanlıkıriniəmnı ularnıng bexıyəyə yandurup qüxiürdi. Buning bilən Yərubbaalning oqlı Yotam eytkən lənət ularnıng üstigə kəldi.

11 Xu qatorda Gileadlik Yəftah degən kixi batur palwan idi. U bir pəhixə ayalning oqlı bolup, Gileadtin tərəlgenidi. **2** Ləkin Gileadning əz ayalı uningəy birməqə oql bolu bala tuşup bərgenidi; bu ayaldin tuşulolə oşullirı qong bololənda Yəftahni əydin koşlap: — Sən baxkə hotundin bololən oql bololəqə, atimizning əyidin miraskə igə bolmaysən, — dedi. **3** Xuning bilən Yəftah kərindaxliridin keqip, Tob degən zeminda turup kəldi. U yərdə birmuqə bikar tələpər Yəftahning ətpəyolə bir-birlə yuşıldi. Ular uning bilən kirip-qikip yūrətti. **4** Əmmə birməqə

64

bayawandin tartip Iordan daryasioqiqa Amoriylarning pütükl zeminini igilidi. **23** Israilning Hudasi Pärwərdigar Amoriylarni Öz halki bolqan Israilning aldidin qoqlap qikardı, əmdi sən xu yurtka igə bolmaqquimsən? **24** Sening ilahing Kəmox sanga igilətkən yərgə əzüng igə boldungqu? Xuningqa ohxax Pärwərdigar Hundayimiz aldimizdin həydəp qikiriwətkən həlkning yerigə bolsa, bizmu xuningqa igə bolimiz. **25** Əmdi sən dərwekə Moabning padixahi bolqan Zipporning oqli Balaktinmu küqlükmu? U qaqa Israil bilən tirkəxkən yaki Israil bilən jəng klixka jür'ət qiləqa? **26** Yənə kelip, Israil Həxbon wə uningqa qaraxlık yeza-kixlaklarda, Aroər wə uningqa qaraxlık yeza-kixlaklarda həmdə Arnon daryasining boyidiki barlık xəhərlərdə üç yüz yıl makan tutup olturoqan wəqitlarda, nemixka silər xu yərlərnı qayturuwalmidinglar? **27** Xunga mən sanga gunah kilmidim, bəlkı manga tawajuz kilip, yamanlık kıləquqi sən əzüngdursən. Birdinbir adalət qikəroquqi Pärwərdigar Əzi bğün Israilar bilən Ammoniylarning otturısında həküm qikərsun!» — dedi. **28** Ləkin Ammoniylarning padixahi Yəftahning əlqi əwətip eytkən səzilərini tingximidi. **29** Xu wəqıtta Pärwərdigarning Rohi Yəftahning üstigə qüxüp, u [kuwwatlinip] Gilead bilən Manassəhlərnıng yurtidın ötip Gileadtiki Mizpahka berip, andin Gileadtiki Mizpahdin Ammoniylar tərəpkə mangdi. **30** Xu qaqda Yəftah Pärwərdigarqa kəsəm iqip: — Əgər sən dərwekə Ammoniylarnı kolumoqa tutup bərsəng, **31** undakta mən Ammoniylarning kexidin tinq-aman yenip kəlginimdə, öyümning ixikidin qikip manga tunji yolukqini Pärwərdigarqa ataloqan bolıdu, mən uni kəydürmə kurbanlık kılman, — dedi. **32** Xuning bilən Yəftah qikip Ammoniylar bilən sokuxkili ular tərəpkə etti; Pärwərdigar ularni uning koloqa tapxurdi. **33** Xuning bilən u Aroərdin tartip Minnitkiqə ularni kattik urup kirip, yigirmə xəhərnı elip, Abəl-Kəramimoiqimu yetip bardı. Buning bilən Ammoniylar Israiloqa boysunduruldi. **34** Andin Yəftah Mizpahka qayıtp əyigə kəlgəndə əz kizi dap qelip ussul oynap uning aldioqa kərtüxkili qıktı. Bu uning yaloquz kizi bolup, uningdin baxka heq oqul-kizi yok idi. **35** U uni kərgəndə əz iginlirini yirtip: — Ah, ah, mening kizim! Sən meni intayin yaman həloqa qüxürdug, mən dərəkə qüxürgüqilərdin biri bolup kəlding; qünki mən Pärwərdigarqa əqzimni eqip, eytkən gepimdin yenıwalalmaymən, — dedi. **36** Kizi uningqa: — Əy ata, Pärwərdigarqa əqzingni eqip wədə kıləqa bolsang, əqzingdin qikkini boyıqa, manga xuni kıləqin; qünki Pärwərdigar sening düxmənlirig bolqan Ammoniylardin intəkamigin elip bərdi, — dedi. **37** Andin u atisioqa yənə: — Mening xu iltimasimni qəbul kərginki, manga ikki aylıq məhlət bərsəng; mən kiz dostlirim bilən berip taqlarda yürüp, kizlikim üqün matəm tutuwalay, — dedi. **38** Atisi jawab berip: — Barəjin, dedi. Uningqa ikki aylıq məhlət berip dalaqa əwətti. U berip, kiz dostlirini elip taqlarqa qikip, ikki ayoqiqa əzining kiz peti qəloqinioqa aq-zar kətürüp yioqlap yürdi. **39** Xundak boldiki, u ikki aydin keyin atisining kexioqa yenip kəlgəndə, atisi uning üstigə kıləqa kəsimini bəja kəltürdi. Bu kiz bolsa heq ər kixigə yekinxlaxmioqanıdi. Xuning bilən Israilda xundak bir ərp-

adət pəyda boldiki, **40** hər yili Israilning kizliri əydin qikip Yəftahning kizini tət kün əsləp hatiriləydiqan boldi.

12 Ləkin Əfraimiylar bolsa toplixip Zafon tərəpkə etüp Yəftahka soal koyup: — Sən Ammoniylar bilən jəng kıləqili barəjində nemiçka bizni billə bərixka qəkiməysən? Əmdi biz əyüingni əzüng bilən koxup otta kəydürüwetimiz, — dedi. **2** Yəftah ularqa jawab berip: — Mən bilən həlkim Ammoniylarqa karxi kattik jəng kiliwatqanda, silərnı qəkirsam, meni ularning kolidin kütquzmidinglar. **3** Siləning kəlip meni kütquzmaydiqlanliqlərnı kərtip, jenimni alkinimoqa elip koyup, Ammoniylarqa hujum kıləxka atlandim, Pärwərdigar ularni kolumoqa tapxurdi. Əmdi silər nemixka bğün kəlip manga hujum kılmaqqsilər? — dedi. **4** Ləkin Əfraimlar Gileadlarnı [hakarətləp]: — Silər i Gileadlar, Əfraimning arisida wə Manassəhning arisida turuwatqan musapirlar, Əfraimda turuwatqan kaqxunsilər, halas! — dedi. Xuning bilən Yəftah barlık Gileadtikilərnı yioqip Əfraim bilən sokuxti. Ular Əfraimlarnı urup kirip məqlup kilidi. **5** Andin Gileadtikilər Iordan daryasining kəqiklirini tosup, Əfraimlarnı etküzmidi. Xundak boldiki, Əfraimlik birər kaqxon kəqikkə kəlip: — Meni etkili koyəqin, desə Gileadtikilər uningdin: — Sən Əfraimiymu? — dəp soraytti. U kixi «yak» desə, **6** ular uningqa: — «Xibolət» degin! — daytti. Əgər u kixi natoqra tələppuz kilip «sibolət» dəp jawab berip kəlsa, ular uni tutup Iordan daryasining kəqikining yenida əltürüwetətti. Xu tərıkidə xu wəqıtta kirik ikki mingə Əfraimiy əltürildi. **7** Yəftah altə yıl Israiloqa hakim boldi. Andin Gileadlik Yəftah ələmdin etüp, Gilead xəhərlirining biridə dəpnə kilindi. **8** Uningdin keyin Bəyt-Ləhəmlilik İbzən Israiloqa hakim boldi. **9** Uning ottuz oqli, ottuz kizi bolup, ottuz kizini sirtka ərgə berip, sirttin ottuz kizni oqullirioqa elip bərdi. U yəttə yiləqə Israiloqa hakim boldi. **10** Andin İbzən elüp, Bəyt-Ləhəmdə dəpnə kilindi. **11** Uningdin keyin Zəbulun kəbilisidin bolqan Elon Israiloqa hakim bolup, on yıl Israilda həküm sürdi. **12** Andin Zəbulun kəbilisidin bolqan Elon elüp, Zəbulun zeminidiki Ayjalon deqan jayda dəpnə kilindi. **13** Uningdin keyin Piratonluq Hılləlning oqli Abdon Israiloqa hakim boldi. **14** Uning kirik oqli wə ottuz nəwrisi bar idi. Ular yətmix exəkkə minip mangatti. U Israiloqa səkkiz yıl hakim boldi. **15** Andin Piratonluq Hılləlning oqli Abdon elüp, Əfraim zeminida, Amaləklərnıng taqlıq rayonidiki Piraton deqan jayda dəpnə kilindi.

13 Ləkin Israilar Pärwərdigarning nəziridə yənə rəzil boləqanı kildi; xuning bilən Pärwərdigar ularni kirik yiləqə Filistiylərnıng koloqa taxlap koydi. **2** Xu qaqda Zoreah deqan jayda, Dan jəmətidin boləqa, Manoah isimlik bir kixi bar idi. Uning ayali tuqmas bolup, heq balisi yok idi. **3** Pärwərdigarning Pərixtsi bu ayaloqa ayan bolup uningqa: — Mana, sən tuqmas boləqining üqün bala tuqmiding; ləkin əmdi sən həmilidar bolup bir oqul tuqisən. **4** Əmma sən səgək bolup, xarab yaki küqlük harək iqmə, heq napak nərsinimu yemigin. **5** Qünki mana, sən həmilidar bolup bir oqul tuqisən. Bu bala anisning qərsikidiki qaqdin

tartip Hudaqja ataloqan «nazariy» bolidiqini üqün, uning bexioja hargiz ustira selinmisun. U Israilni Filistiylerning kolidin kutquzux ixini baxlaydu, — dedi. **6** Ayal erining kexioja berip, uningqja: — Mana, Hudaning bir adimi yenimoja keldi; uning turki Hudaning Përixtisidak, intayin dëhxatlik ikan; lekin mën uningdin: «Nëdin kælding» dëp sorimimid, umu ëz nam-xëripini manga dëp bërmidi. **7** U manga: — «Mana, sën hëmilidar bolup bir oqul tuqisën; u bala anisining kërksidikidi qaoqdin tartip ëlidiqan künigiqë Hudaqja ataloqan bir nazariy bolidiqan bolojaqqa, ëmdi sën xarab yaki küqlük harak iqmë wë hëq napak nërsinimu yemigin» dedi, — dedi. **8** Buni anglap Manoah Përwërdigarqja dua kilip: — Ah Rëbbim, Sën bu yërgë ëwëtkën Hudaning adimi bizgë yënë kelip, tuqulidiqan balioja nemë kiliximiz keraklikini ëgitip qoysun, dëp iltija kildi. **9** Huda Manoahning duasini anglidi; ayal etizlikta oltuqinida, Hudaning Përixtsi yënë uning kexioja keldi. Æmma uning eri Manoah uning kexida yok idi. **10** Andin ayal dërhal yügürüp berip, erigë hawër berip: — Mana, hëliki küni yenimoja këlgen adam manga yënë kërüdi, dewidi, **11** Manoah dërhal qopup ayalining kënidin mengip, u adëmning kexioja kelip: — Bu ayalqja kelip sëz kilqan adam sënmu? — dëp soriwidi, u jawabën: — Xundak, mëndurmën, dedi. **12** Manoah uningqja: — Eytqan sëzliring bəja kaltürülgəndə, bala kaysi tərəkiddə qong kilinixi kerək, u nemə ixlarni kilidu? — dëp soridi. **13** Përwërdigarning Përixtsi Manoahqja jawab berip: — Mën bu ayalqja eytqan nërsilarning hëmmisidin u hëzi bolup ëzini tartsun; **14** u üzüm telidin qikkən hëqqandak nërsidin yemisun, xarab yaki küqlük harak iqmisun, hëq napak nërsilërdin yemisun; mën uningqja barlik ëmr kilqinimni tutsun, dedi. **15** Manoah Përwërdigarning Përixtsigə: — İltipət kilip, kətməy tursila, əzli rigə bir oqlak təyyarlayli, dewidi, **16** Përwërdigarning Përixtsi Manoahqja jawab berip: — Sën Meni tutup kalsangmu, Mën neningdin yeməymən; əgər sən birar keydürmə qurbanlıq sunmaqçı bolsang, uni Përwërdigarqja atap sunuxung kerək, dedi (uning xundak deyixining səwəbi, Manoah uning Përwërdigarning Përixtsi ikenlikini bilmigənidi). **17** Andin Manoah Përwërdigarning Përixtsidin: — Əzli rining nam-xəripı nemidu? Eytip bərgən bolsila, səzli ri əməlgə axuruqinida, siligə həritimizni bildürəttük, — dedi. **18** Përwërdigarning Përixtsi uningqja jawabën: — Namimni sorap kəldingqu? Mening namim karamət tilsimattur, — dedi. **19** Xuning bilən Manoah oqlak bilən axlik hədiyasini elip berip uni koram taxning üstidə Përwërdigarqja atap sundi. Përwërdigarning Përixtsi ularning kəz əldida əjayip karamət bir ixni kilip kərsətti; Manoah wə ayali qarap turdi. **20** Xundak boldiki, ot yalkuni qurbangahtin asmanoqja kətürülgəndə, Përwërdigarning Përixtsimu qurbangahtin qikkən ot yalkuni iqidə yukiriqja qikip kətti. Manoah bilən ayali buni kërüp, əzli rini yərgə taxlap yüzli rini yərgə yekip düm yatti. **21** Xuningdin keyin Përwërdigarning Përixtsi Manoahqja wə uning ayaliqja kayta kërünmidi. Manoah xu wəqəttə uning Përwërdigarning Përixtsi ikenlikini bildi. **22** Andin Manoah ayaliqja: — Mana, biz qoqum ëlimiz, qünki

biz Hudani kërüdük! — dedi. **23** Lekin ayali uningqja jawab berip: — Əgər Përwërdigar bizni öltürüxkə layik kərgən bolsa, undakta u keydürmə qurbanlıq bilən axlik hədiyəni qolimizdin qobul kilmioqan bolatti, bu ixnimu kərsətmigən bolatti wə xundakla bundak səzləri bizgə eytmioqan bolatti, — dedi. **24** Xu ixtin keyin ayal bir oqul tuqidi, uning ismini Ximxon koydi. Bu bala əsüp, qong boldi wə Përwërdigar uni bərikətlidi. **25** Zoreah bilən Əxtaolning otturisidiki Mahənəh-Danda Përwërdigarning Rohi uningqja əz təsirini kərsitixkə baxlidi.

14 Bir wəqəttə, Ximxon Timnahqja qüxüp, u yərdə bir kizni kərđi; u Filistiy kizliridin biri idi. **2** U xu yərdin qikip ata-anisining yenioja kaytip: — Mən Timnahda Filistiy kizliridin birini kərdüm, uni manga hotunlukqja elip beringlar, — dedi. **3** Birək ata-anisi uningqja: — Kəridaxliringning kizlirining iqidə yaki bizning pütkül qowmimizning arisidin sanga bir kiz qikmasmu? Nemixkə hətnisiz bolqan Filistiylerning kexioja berip, ular din hotun almaqçı bolisən? — dedi; əmma Ximxon atisiqja: — Uni manga elip bərgin, qünki u manga bək yaqtı, — dedi. **4** Uning ata-anisi bu ixning Përwërdigar tərpidin bolqinini bilmidi. Qünki Filistiyler xu qaoqda Israil üstidin həküm sürüp turoqan bolojaqqa, U Filistiylergə takabil turuxkə pursət yaratmaqçı idi. **5** Əndi Ximxon ata-anisi bilən Timnahqja qüxti; ular Timnahdiki üzümzarlıqlarqja yetip kəlgəndə, mana bir yax xir həkirigən peti uningqja etildi. **6** Xuan Përwërdigarning Rohi uning üstigə qüxüp, u kolida hëqnemə bolmioqan hələttə xirni tutup, uni oqlakni yirtkəndak yirtip titma-titma kiliwətti. Lekin u bu ixni ata-anisioja demidi. **7** Andin u [Timnahqja] qüxüp, u kiz bilən paranglaxtı, u kiz Ximxonqja bək yarap kətti. **8** Birməzgildin keyin u kizni elip kelix üqün kayta baroqanda, xirning ölükini kërüp bakay dëp yoldin burulup qariwidi, mana xirning iskilitining iqidə bir top həsəl həriliri bilən həsəl turatti. **9** U həsəldin oqumioja elip yəp mangdi; ata-anisining yenioja kəlgəndə, ularqjimu bərdi, ularmu yedi, lekin əzining həsəlni xirning iskilitining iqidin elip kəlginini ularqja demidi. **10** Uning atisi [uningqja həmrəh bolup] qüxüp kizning əyigə kəldi, u yərdə Ximxon bir ziyapət bərdi, qünki burundinla toy kilidiqan yigitlər xundak kilidiqan rəsm-kəidə bar idi. **11** Ular Ximxonni kërüp, uningqja həmrəh boluxkə ottuz yigitni tepip kəldi; ular uningqja həmrəh boldi. **12** Ximxon ularqja: — Mən silərdin bir tepixmak soray, əgər silər ziyarət kilinidiqan yəttə kün iqidə uning mənisini manga dëp bərləsənglar, mən silərgə ottuz danə kanap kəynək bilən ottuz yürux egin bərimən; **13** əgər uni yexip bərləmisənglar, silər manga ottuz danə kanap kəynək bilən ottuz yürux egin beringlar, — dedi. Ular uningqja: — Maqul, undak bolsa tepixmikingni eytkin, kəni anglayli, — dedi. **14** U ularqja: — Yeyilidiqini yegüqining iqidin qikti; tatlık küqtünggürning iqidin qikti, [bu nemə]? — dedi. Ular üq küngiqə bu tepixmakni tapalmidi. **15** Yəttinqi küni xundak boldiki, ular Ximxonning ayalining kexioja berip: — Sən eringni əldap-siylap, tepixmakning mənisini bizgə eytip bərixkə maqul kilqin; bolmisa sənı atangning əyi bilən qoxup kəydürüwətimiz. Silər bizni yoxsul

kilixka bu yergə qaqirojanmu?! — dedi. **16** Ximxonning ayalı uning aldidə yiqloq turup: — Sən manga əq, meni pəkət səyməysən; sən mening kowmimning baliliridin bir tepixmakni soriding, əmma manga mənisini eytip bərmiding, dəp yiqloqili turdi. Ximxon uningəja jawabən: — Mana, mən uni ata-anamojumu dəp bərməgin tursam, sanga dəp bəmədim? — dedi. **17** Ziyapət ətküzülgən yəttə künidə u erining aldidə yiqloqlapla yürdi. Xundak boldiki, yəttinqi küni boləqanda ayalı uni kistap turuwaloqəqə, uningəja tepixmakning mənisini eytip bərdi. Andin ayal berip öz həlkining adəmlirigə tepixmakning mənisini dəp bərdi. **18** Xuning bilən yəttinqi küni kün patmasta, xəhərnin adəmliri uningəja jawab berip: — Həsəldinmu tatliqi barmu? Xirdinmu küqtünggüri barmu? — dedi. U ularəja jawab berip: — Əgər silər mening inikim bilən yər aqdurmiojan bolsanglar, tepixmikimni hərgiz tapalmaytinglar! — dedi. **19** U wakitta Pərwədigarnin Rohi uning üstigə qüxti; u Axkelonəja qüxüp, Axkelondikilərdin ottuz kixini əltürüp, ulardin olja elip, oljidin iginləri elip kelip, tepixmakning mənisini yexip bərgənlərgə bərdi. Xuningdək Ximxonning ojaəzi elip, ata-anisining eyigə yenip kətti. **20** Andin Ximxonning ayalı Ximxonning həmrəhliridin kəldax boləjan yigitkə təwə kəlini.

15 Əmma birnəqqə wakit ətəp buqday orux məzgili kəlgəndə xundak boldiki, Ximxon bir oqlakni elip əz ayalining eyigə berip: «Mən hotunumning kəxiəja uning həjrisioja kirimən» dedi. Ləkin ayalining atisi uni iqiirigə kirixigə yol qəymidi. **2** Kəynatisi uningəja: — Mən həkikətən sizni uningəja mutlək əq bolup kətti, dəp oylidim; xunga mən uni sizning kəldixingizəja bəriwətkənidim. Həlbuki, uning kiqik singlisi uningdin təhimu qirayliqku? Uning orniəja xuni aləjan bolsingiz! — dedi. **3** Əmma Ximxon ularəja: — Əmdi mən bu kətim Filistiyəlgə ziyan yətküzsəm, manga gunah bolmaydu! — dedi. **4** Xuni dəp Ximxon berip üq yüz qilberini tutup kelip, otkaxlarni təyyarlap, qilberiləri jüpləp kuyruqlirini bir-birigə qetip, ikki kuyrikinin otturisiəja birdin otkaxni asti; **5** otkaxlarəja ot yəkəp qilberiləri elip berip, Filistiyələrin etizdiki ormiojan ziraətlirigə qəyup bərdi. Xuning bilən u dəwə-dəwə əngiləri, orulmiojan ziraətləri, xundakla zəytun baqlirininu kəydürüwətti. **6** Filistiyələr buni kərip: Buni kim kildi, — dəp sorisa, həlk jawab berip: — Timnahliq adəmnin küy oqlı Ximxon kildi; kəynatisi uning ayalini uning kəldixioja bəriwətkini üqün xundak kildi, — dedi. Xuning bilən Filistiyələr qikiq, u ayal bilən atisini otta kəydürüwətti. **7** Ximxon ularəja: — Silər xundak kiləjininglər üqün, mən silərdin intikəm almay boldi kilmaymən, — dedi. **8** Xuning bilən Ximxon ularni kİR-qap kilip kətl kiliwətti; andin u berip Etam qəram texining əngkiridə turdi. **9** U wakitta Filistiyələr qikiq, Yəhəda yurtida qədir tikip, Ləhi degən jayda yeyildi. **10** Yəhudalar bolsa: — Nemixka bizgə həjüm kilməkqi bolisilər? — dewidi, ular jawab berip: — Biz Ximxonni tutup baqlap, u bizgə kəndək kiləjan bolsa, bizmu uningəja xundak kilmiz, dəp qiktuk, — dedi. **11** Xuning bilən Yəhəda yurtdiki üq ming kixi Etam qəram texining əngkirigə qüxüp, Ximxonəja: — Sən Filistiyələrin üstimzidin həküm sürüwatqinini bilməmsən? Xuni bilip

turup, sən nemixka bizgə xundək kilding? — dedi. U ularəja: — Ular manga kiləjandək, mənmə ularəja kildim, dəp jawab bərdi. **12** Ular uningəja: — Biz seni baqlap Filistiyələrin kəliəja tapxurup bərix üqün kəlduk, dewidi, Ximxon ularəja: — «Biz əzimiz sanga həjüm kilip əltürməymiz», dəp manga kəsəm kilinglər, dedi. **13** Ular uningəja: — Seni əltürməymiz; pəkət seni qing baqlap, ularning kəliəja tapxurup bərimiz; hərgiz əltüməgə məhkum kilməymiz, dəp jawab bərdi. Xuni dəp ular ikki yengi aroqamqə bilən uni baqlap, qəram taxning üstidin elip mangdi. **14** U Ləhiyə kəlgəndə, Filistiyələr wərkiraxkəniəja uning aldioja yügürüxüp kəldi. Əmma Pərwədigarnin Rohi uning üstigə qüxüp, kəllirini baqləjan aroqamqəlar ot tutaxkan kəndir yiptək üzülp, tügüqlər kəlliridin yexilip kətti. **15** Andin u exəkning yengi bir əngək səngikini kərip, kəlini uzitipla elip, uning bilən ming adəmnə urup əltürdi. **16** Ximxon: — «Exəkning bir əngək səngiki bilən adəmləri əltürüp, Ularni dəwə-dəwə kiliwəttim, Exəkning bir əngək səngiki bilən ming adəmnə əltürdüm!» — dedi. **17** Bularni dəp exəkning əngək səngikini taxliwətti. Xuningdək u xu jayəja «Ramot-Ləhi» dəp nam qəydi. **18** U intəyin ussəp Pərwədigarəja pəryəd kilip: — Sən Əz kəlungning kəli bilən bunqə qəng nusrətni bərləkə kəltürdüg, əmdi mən həzir ussuzluktin əlöp, hətnisizlərinin kəliəja qüxüp qəlarmənmə? — dedi. **19** Xuning bilən Huda ləhidiki əzgalni yardi, su uningdin urəqup qikti. Ximxon iqip, rohi urəqup jan kirdi. Bu səwəbtin bu [bulakka] «Ən-Həkkorə» dəp nam qəyuldi; ta bügüingəja u Ləhida bə. **20** Ximxon Filistiyələrin dəwridə yigirmə yiləqə Israiləja həkim boldi.

16 Andin Ximxon Gəzəja bərdi, u u yərdə bir pəhixə ayalni kərip, kirip uning bilən yəqinliq kildi. **2** Ləkin Gəzaliklər birsining: — Ximxon bu yərgə kəldi, dəginini ənglap, [xəhərnə] qərxəp, kəqija xəhərnin kəwukida ün qikərməy marəp turdi wə: Ətə tang yorəqanda uni əltürimiz, — deyixti. **3** Ximxon yerim kəqigiqə yətti; andin ornidin turup xəhər kəwukining ikki kənitini tutup, uni ikki kəxiki wə bəldək-təkiqi bilən kəxup, bərakla kəmurup, exnisigə artip Həbronning udulidiki təəqəja elip qikiq kətti. **4** Kəyin u Sorək jiləjisida olturuxluk Diləhə isimlik bir ayalni kərip, uningəja axik bolup kəldi. **5** Buni bilip Filistiyələrin əmirliəri u ayalning kəxiəja berip uningəja: — Sən uni əldəp, uning küqtünggürlükünün zadi nədin boləjanliqini koləp sorəp, bizning kəndək kilsək uni yəngələydiyəjanliqimizni, uni baqlap boyənduralaydiyəjanliqimizni eytip bərsəng, biz hərbirimiz sanga bir ming bir yüz kümüx tənggə bərimiz, — dedi. **6** Xuning bilən Diləhə Ximxondin: — Sən küqtünggürlükünün zadi nədin boləjanliqini, xundakla kəndək kiləqanda seni baqlap boyənduralaydiyəjanliqini eytip bərgin! — dedi. **7** Ximxon uningəja jawabən: — Adəmlər meni yəttə tal kərutulmiojan yengi ya kiriqi bilən baqlisa, mən əjizləp bəxka adəmlərdək bolup kəlimən, — dedi. **8** Xuning bilən Filistiyələrin əmirliəri yəttə tal kərutulmiojan yengi ya kiriqini elip kelip, bu ayəloja bəriwidi, u bu kiriqlər bilən uni baqlap qəydi. **9** (Diləhə birnəqqə adəmnə həjridə payləp turuxka yoxurup qəyənidi). U Ximxonəja: — Əy Ximxon, Filistiyələr seni tutkili kəldi! — dedi. U kəpup

kiriqlarni qigə xoyna otta keyüp üzülp kətkəndək üzüwətti. Xuning bilən uning küqtünggürlükining siri axkarilanmıdi. **10** Buni kərüp Dililah Ximxonə: — Mana, sən meni aldap, manga yaloqan eytipən! Əmdi manga seni nemə bilən baqlisa bolidioqlanliqini eytip bərgin, — dedi. **11** U jawap berip: — Adəmlər meni heq ixlətmigən yengi aroqamqa bilən baqlisa, mən ajizlap baxka adəmlərdək bolup qalıman, — dedi. **12** Xuning bilən Dililah yengi aroqamqa elip kelip, uni baqlap: — Əy Ximxon, Filistiylər seni tutkili kəldi! — dedi (əslidə birnəqqə adəm hujridə yoxurunup, uni paylap turuxkanıdi). Lekin Ximxon öz kəlidiki aroqamqılarni yipni üzgəndək üzüp taxlıdi. **13** Buni kərüp Dililah Ximxonə: — Sən həziroqigə mən aldapsən, manga yaloqan eytipən; əmdi manga seni nemə bilən baqlisa bolidioqlanliqini eytip bərgin, — dedi. U jawap berip: — Sən mening bexidiki yəttə örüm qaqni dukandiki örux yip bilən koxup örüp kəyosangla bolidu, — dedi. **14** Xuning bilən [Ximxon uhliqanda u uning bexidiki yəttə tal qaqni örux yip bilən koxup örüp], kəzükqa baqlap kəyup uningə: — Əy Ximxon, Filistiylər seni tutkili kəldi! — dedi. Ximxon uyqudin oyoqinip, örux yip bilən kəzükni birakla tartip yulıwətti. **15** Andin ayal uningə: — Manga kəngliq yəq turup, kəndəksigə sanga axik boldum, dəysən? Sən meni üq kətim aldap, küqtünggürlüküning nadin boləqlanliqini manga eytip bərmidingə, — dedi. **16** Uning hərküni səzliri bilən uni kistaxlıri wə yalwuruxlıri bilən Ximxonning əlgüdək iqi puxtı wə xundək boldiki, **17** u kənglidiki sirini kəyməy uningə axkara kəlip: — Mən anamning kərsikidiki qəqdin tartip Hudaə aqlip nazariy boləqlanım üqün, bəxiqə hərgiz ustira selinip bəqlanə; əgər mening qəqim qixürüwetilsə, küqüm məndin kətip, mən ajizlap baxka adəmlərdək bolup qalıman, — dedi. **18** Dililah uning əzigə kənglidiki həmmə sirini dəp bərginini kərüp, Filistiylərləning əmirliirini qərkirip kəlixkə adəm məndurup: — «Bu kətim silər yənə bir qikənglər, qünki Ximxon kənglidiki həmmə sirni manga axkara kəldi» dedi. Xuning bilən Filistiylərləning əmirliiri kəllirioqə kümüxləni elip, uning kəxiqə qikti. **19** Andin Dililah uni öz yotisiqə yatkuzup, uhliqip kəyup, bir adəmni qəkirip kirip uning bexidiki yəttə örüm qaqni qixürüwətti; xundək kəlip u Ximxonning bəzək kəlinixini baxlıquqı boldi. Ximxon küqidin kətkənidi. **20** U: — Əy Ximxon, Filistiylər seni tutkili kəldi! — dewidi, u uyqudin oyoqinip: — Mən ornumdin turup, ilqiriki birkanqə kətimkidək, boxinip kətimən, dəp oylidi. Lekin u Pərwərdigərləning əzidin kətkinini bilməytti. **21** Xuning bilən, Filistiylər uni tutuwəlip, kəzliniri oyup, Gəzaə elip qixüp, uni mis zənjirlər bilən baqlap, zindanda un tartixkə saldi. **22** Lekin bexidiki qixürüwetilgən qəqi yənə esixkə baxlıdi. **23** Keyin, Filistiylərləning əmirliiri öz ilahı boləqlan Dəgən üqün qong bir kurbənlək ətküzüxkə həm təbriləp xadlinixkə yiqıldı. Qünki ular: — Mana, ilahimiz duxminimiz boləqlan Ximxonni kəlimizə tapxurup bərdi, — deyixti. **24** Həlk Ximxonni kərgəndə, öz ilahini dāqlap: — İlahimiz bolsa, yurtimizni wəyrən kəloquqini, adəmlirimizni kəp əltürgən duxminimizni kəlimizə qixürüp bərdi! — deyixti. **25** Ular təza xad-huramliq kəypigə qəməp: — Ximxon kəltürilsun, u bizgə bir

oyun kərsitip bərsun, deyixti; ular Ximxonni zindandin elip qikti. U ularning əldidə oyun kərsətti. Əmdi ular uni ikki tüwrükning otturisiidə tohtitip kəyoqlanidi. **26** Xuning bilən Ximxon kəlini tutup turoqan yigitkə: — Meni kəyowə, əyni kətürüp turoqan tüwrükləni silap, ularə yəliniwəloqlı kəyoqaysən, — dedi. **27** U qəqdə əy ər-ayallar bilən liq toqlanidi, Filistiylərləning əmirliirining həmmisimu xu yərdə idi; əgzidimu Ximxonning kərsitiwatqan oyunini kərtiwatqan təhminən üq minggə ər-ayal bar idi. **28** Ximxon Pərwərdigərlə nida kəlip: — Əy Rəb Pərwərdigər, meni yad kəlip pəkət muxu bir kətim manga küq ata kəloqaysən; i Huda, xuning bilən ikki kəzümning intikəmini Filistiylərlə bir yəliə aloquzəyoqaysən! — dedi. **29** Ximxon xuləni dəp əyni kətürüp turoqan otturidiki ikki tüwrükni tutuwəldi; birini ong kəli bilən, yənə birini sol kəli bilən tutup, ularə yəlinip turdi. **30** Andin: «Filistiylər bilən bərləktə əlup kətsəm!» dəp bədinini egip küqini yiqip [ittiriwidi], əy ərlup, u yərdiki əmirlər bilən bərlək həlkəning üstigə qixti. Buning bilən öz əlümi bilən əltürgən adəmlər uning tirik wəktidə əltürgənliiridin kəp boldi. **31** Andin keyin uning kərinəxliri wə atisining bərlək jəməti qixüp, uni kətürüp, Zərah bilən Əxtəalning otturisiqə elip berip, atisi Manəhəning kəbrisidə dəpnə kildi. U yigirmə yil İsrailə qəkim boləqlanidi.

17 Əfrəimning təqliridə Mikah isimlik bir kixi bar idi. **2** U anisiqə: — Səning həliq bir ming bir yüz kümüx tənggəng oqlrilap kətilgənidi; sən tənggiləni kəroqiding wə buni manga dəp bərding. Mana, kümüx mənə, uni mən əloqəndim, dewidi, anisi: — Əy oqlum, Pərwərdigər seni bərikətligəyl! — dedi. **3** Mikah bu bir ming bir yüz kümüx tənggini anisiqə yəndurup bərdi. Anisi: — Mən əslidə bu pulni sən oqlumni dəp Pərwərdigərlə bəqlixlap, uning bilən oyma but wə kuyma but yasəkkə atiwətkənədim; əmdi yənə sanga bəryə, dedi. **4** Lekin Mikah kümüxni anisiqə kayturup bərdi; anisi uningdin ikki yüz kümüx tənggini elip bir zərgərgə berip, bir oyma but bilən bir kuyma but yasətti; ular Mikahning əyigə kəyup kəyuldi. **5** Mikah dəgən bu kixi əslidə bir buthana pəydə kəloqan, xuningdək əzigə bir əfəd bilən birnəqqə «tərafikə»ni yasəqlanidi; andin öz oqluliridin birini kəhənləkkə məhsus təyinləp, uni əzigə kəhən kildi. **6** Xu künlərdə İsrailə heq pədxəh bolmıdi; hərkim öz nəziridə yəhxi kəringənni kəlati. **7** Yəhuda jəmətinəning təwəsidi Bəyt-Ləhəmdə Lawiy kəbilisidin boləqlan bir yigit bar idi; u xu yərdə məsəpə bolup turup kəloqanidi. **8** Bu yigit bir yaj tēpəp turay dəp, Yəhudərləning yurtidiki Bəyt-Ləhəm xəhəridin qikti. U səpər kəlip, Əfrəim təqlikioqə, Mikahning əyigə kəlip qixti. **9** Mikah uningdin: — Kəyərdin kəlding, dəp soriwidi, u uningə qəwəbən: — Mən Yəhudərləning yurtidiki Bəyt-Ləhəmlək bir Lawiyəm, bir yaj tēpəp turay dəp qiktim, — dedi. **10** Mikah uningə: — Undək bolsa mən bilən turup, manga həm ata həm kəhən bolup bərgin; mən sanga hər yili on kümüx tənggə, bir yürux egin wə kundilik yemək-iqmikingni bəryə, — dedi. Buni anglap Lawiy kixi uningkə kirdi. **11** Lawiy u kixi bilən turuxkə rəzi boldi; yigit xu kixigə öz oqluliridin biridək bolup qaldı. **12** Andin Mikah bu Lawiy kixini [kəhənləkkə] məhsus təyinli. Xuning bilən

[Lawiy] yigit uningorja kahin bolup, Mikahning oyida turup kaldi. **13** Andin Mikah: — Bir Lawiy kixi manga kahin bolojini uqin, Pərwərdigarning manga yaxxilik kilidijonini biliman, — dedi.

18 Xu künlərdə Israilda heq padixah bolmidi; xundakla xu künlərdə Danlarning kəbilisi əzirligə olturekləxix uqin jay izdəwatkanidi, qünki xu küngiqə ular Israil kəbililiri arisida qək taxlinip bəkitilgən miras zeminoja erixmigenidi. **2** Xuning bilən Danlar pütkül jəmətidin Zoreah wə Əxtaolda olturexluk bəx palwanni zeminni qarlap kelixkə əwətti wə ularoja tapilap: — Silər berip zeminni qarlap kelinglar, dedi. Ular səpər kilip Əfraim taqlik yurtioja kelip Mikahning eyigə quxup u yərdə kondi. **3** Ular Mikahning eyining yenida turojinida Lawiy yigitning awazini tonup, uning kexioja kirip uningdin: — Seni kim bu jayoja elip kəldi? Bu yərdə nemə ix kilisən? Bu jayda nemigə erixing? — dəp soridi. **4** U ularoja jawabən: — Mikah manga mundaq-mundaq kilip, meni yallap əzigə kahin kildi, dedi. **5** Buni anglap ular uningorja: — Undak bolsə bizning mangojan səpirimizning onxuluk bolidiojan-bolmaydijonlikini bilmikimiz uqin, Hudadin sorap bərgin, — dedi. **6** Kahin ularoja: — Hatirjəm beriweringlar. Mangojan yolunglar Pərwərdigarning aldididur, — dedi. **7** Xuning bilən bu bəx adəm qikip, Laix degən jayoja yetip kəldi. Ular u yərdiki həlkning tinq-aman yaxawatkinini, turmuxining Zidoniylarning ər-p-adətliri boyiqə ikənlikini, hatirjəmlik wə rahət iqida turuwatkinini kərdi; xu zeminda ularni har kiluquji heqkəndək hokukdar yok idi; ular Zidoniylardin yirakta turatti, xundakla bəxkilar biləmmu heqkəndək bardi-kəldi kilixmaytti. **8** [Bəx palwan] Zoreah wə Əxtaoloja əz kərinədxilirining kexioja kaytip kəldi. Kərinədxiliri ulardin: — Nemə hawə elip kəldinglar? — dəp soridi. **9** Ular jawabən: — Biz kopup ularoja hujum kilayil qünki biz xu zeminni qarlap kəlduk, mana, u intayin yaxhi bir yurt ikən. Əmdi nemixkə kimir kilmay jim olturesilər? Əmdi dərhal berip, u yurti elixkə əzməngləri əzmənglar, berip hujum kilip zeminni igilənglar. **10** U yərgə barojininglarda silər tinq-aman turuwatkan bir həlkni, hər ətrəpioja sozuləjan kəng-azadə bir zeminni kərisilər! Huda u yərnə silərnə kolunglaroja tapxurojandur. U yurtta yər yüzidə tepilidiojan barlik nərsilərdin heqbiri kəm əməs, dedi. **11** Xuning bilən Danlarning jəmətidin altə yüz adəm jənggə qorallinip, Zoreah wə Əxtaoldin qikip mangdi. **12** Ular Yəhuda yurtidiki Kiriət-Yearim degən jayoja berip, qədir tiktə (xunga bu jay taki bəgūngiqə «Danning ləxkərgəhi» dəp atalmakta; u Kiriət-Yearimning arka tərəpigə jaylaxkanidi). **13** Andin ular u yərdin Əfraim taqlik rayonioja berip, Mikahning eyigə yetip kəldi. **14** Laix yurtioja qarlaw uqin barəjan bəx kixi əz kərinədxilirioja: — Biləmsilər? Bu eydə bir əfod toni, birnəqqə tərəfim butliri, bir oyma məbud wə kuyma məbud bardur! Əmdi kəndək kilixinglar kərəklikini oylixinglar! — dedi. **15** Ular burulup Lawiy yigitning eyigə (Mikahka təwə eygə) kirip uningdin hal soridi. **16** Dan kəbilisidin boləjan jəng qorallirini kətürgən altə yüz kixi dərwaza aldida turup turdi. **17** U zeminni qarlawka barəjan bəx adəm [buthanioja]

kirip, oyma but, əfod toni, tərəfim butliri wə kuyma butni elip qiktə. Kahin jəng qorallirini kətürgən altə yüz kixi bilən bilə dərwaza turatti. **18** Bu bəx adəm Mikahning eyigə kirip oyma but, əfod tonini, tərəfim butliri wə kuyma butni elip qikkəndə kahin ulardin: — Bu nemə kiləjoninglar?! — dəp soridi. **19** Ular uningorja: — Ün qikərmay, aqzingni kolung bilən etip, biz bilən mengip, bizgə həm ata həm kahin bolup bərgin. Səning pəkət bir adəmning eyidikilərgə kahin boləjoning yaxximu, yaki Israilning bir jəməti boləjan pütün bir kəbiligə kahin boləjoning yaxximu? — dedi. **20** Xundək dewidi, kahinning kəngli hux bolup, əfod, tərəfim butliri wə oyma məbudni elip həlkning arisioja kirip turdi. **21** Andin ular burulup, u yərdin kətti; ular baliliri wə qarpaylarni wə yūktəklirining həmmisini aldida manduruwətkəndi. **22** Mikahning eyidin heli yirəkləjəndə Mikahning eyining ətrəpidiki həlkler yiojilip, Danlaroja koqulap yetixti. **23** Ular Danlarni towap qəkidir, Danlar burulup Mikahka: — Səngə nemə boldi, bunqiwila kəp həlkni yiojip kelip nemə kilmaqisən?! — dedi. **24** U jawab berip: — Silər mən yasətkən məbudlarni kahinim bilən koxup aldinglar, andin kətinglar! Məngə yəne nemə kəldi?! Xundək turukluk silər tehi: «Səngə nemə boldi?» — dəwətiləroju! — dedi. **25** Danlar uningorja: — Üntəgini qikərmə, bolmisa aqkijə yaman kixilər seni tutuwəlip, seni wə ailəngdikilərnə janliridin juda kilmisən, yəne, — dedi. **26** Bularni dəp Danlar əz yolioja mangdi; Mikah ularning əzidin küqlük ikənlikini kərip, yenip əz eyigə kətti. **27** Ular Mikah yasətkəzojan nərsilər wə uning kahinini elip, Laixkə hujum kildi; u yərdiki həlk tinq-aman wə hatirjəm turuwətkəndi; ular ularni kiləqlap kirip, xəhərnə otta kəydürüwətti. **28** Xəhərnə kutkəzojəndək heq adəm qikimidi; qünki bu xəhər Zidondin yirəktə idi, həlkə heqkim bilən bardi-kəldi kilixmaytti. Xəhər Bəyt-Rəhəbning yenidiki jiləjida idi. Danlar xəhərnə kaytidin kərup, olturekləxti. **29** Ular bu xəhərgə Israilning oqulliridin boləjan, əz atisi Danning ismini koxup Dan dəp atidi. Ilgiri u xəhərnəgə nami Laix idi. **30** Danlar xu yərdə bu oyma butni əzirligə tiklidi; Musəning oqlu Gərxəmnəgə əwladi Yonatan wə uning oqulliri bolsa xu zeminning həlkə sürgün boluxkə elip kətilgən küngiqə Danlarning kəbilisigə kahin bolup turojanidi. **31** Hudaning eyi Xiləhdə turojan barlik wəqətlərdə, Danlar əzlixi uqin tiklīgən, Mikah yasətkəzojan oyma məbud [Danda] turoqəzuldı.

19 Israilda tehi padixah tiklənmigən xu künlərdə, Əfraim taqlik rayonining qət tərəpidə olturexluk bir Lawiy kixi bar idi; u Yəhuda yurtidiki Bəyt-Ləhəmlilik bir kizni kənizəklikkə aldi. **2** Ləkin u kənizək erigə wəpəsizlik kilip, uning yenidin qikip, Yəhuda yurtidiki Bəyt-Ləhəmgə atisinin eyigə berip, tət aygə turdi. **3** U wəqəttə uning eri kopup kənizəkigə yaxhi gəplərnə kilip, kənglini elip yandurup kelixkə kənizəkining yenioja kəldi. U bir hizmətkərnini wə ikki exəkni elip bardi. Kənizək erini atisinin eyigə elip kirdi; atisi uni kərup hux bolup kərxə aldi. **4** Uning kəynəti, yəni kizning atisi uni tutup kəldi, u u yərdə uq küngiqə yəp-iqip, uning bilən yetip kopti. **5** Tətinqi küni Lawiy kixi səhər kopup mangoqli təyyarliniwidi, kənizəkining

atisi kүй'oolioqa: — Bir tooqram nan yep yürikingni kuwwatëndürüp andin mangojin, — dedi. **6** Xuning bilän ular ikkisi olturup billä yep-iqip tamaklandi. Kizning atisi u kixige: — Səndin etünay, bu keqimu konojin, kənglüng eqilsun, dedi. **7** Bu kixi mangojili kopuwidi, lekin keynatisi uni zorlap, yənə elip kaldı, u yənə bir kün qondı. **8** Bəxinqi küni u səhər kopup mangojili təyyarlandi, lekin kizning atisi uningoqa: — [Awwal] yürikingni kuwwatëndürgin, dedi. Xuning bilän ular ikkisi kün egilgüqə olturup, billä tamaklandi. **9** Andin bu kixi keniziki wə hizmatkarini elip mangojili təyyarliniwidi, keynatisi, yəni kizning dadasi uningoqa: — Mana, kəq kiray dawatidu, səndin etünay, bu yərdə yənə bir keqini etküzünglar; mana, kün moqrıqkə egiliptu, bu yərdə konojin, kənglüng eqilsun; andin ətə səhərdə yoloqa qikip, eyünlərgə ketinglar, — dedi. **10** Lekin u kixi əmdi bu bir keqə koxuxkə unimay, kopup yoloqa qikip Yəbusning, yəni Yerusalemnıng udulioqa kaldı. Uning bilän billä ikki tokukluk exək wə keniziki bar idi. **11** Ular Yəbuskə yekın kəlgəndə kün olturay dəp kəloqəqkə, hizmatkari oqojisioqa: — Yəbusıylarning bu xəhırığə kirip, xu yərdə konaylı, dedi. **12** Lekin oqojisi uningoqa jawab berip: — Biz Israillar turmaydiojan, yat əllər turidiojan xəhərgə kirməyli, bəlkı Gibeahkə ətüp ketəyli, dedi. **13** Andin u yənə hizmatkarioqa: — Kəlgın, biz yekındiki jaylardin birigə baraylı, Gibeahda yaki Ramahda konaylı, dedi. **14** Xuning bilän ular mengip, Binyamin yurtidiki Gibeahning yenioqa yetip baroqanda kün olturojanidi. **15** Ular Gibeahkə kirip, u yərdə konmaqki boldi; xəhərnıng qong məydaniqə kirip olturuxti; lekin heqkim ularni konduruxkə eyigə təkliپ kilmidi. **16** Halbuki, u keqisi keri bir adəm ixini tügıtip, etizliktin yenip keliwatkanidi. U əslidə Əfrim təojlik rayonilik adəm idi, u Gibeahda masapir bolup, olturaklıxip kəlojanidi; lekin u yərdiki həlkələr Binyaminlardin idi. **17** U bexini ketürtüp qarap, bu yoluqning xəhərnıng məydanida olturojini kərüp uningdin: — Kəyərdin kəlding? Kəyərgə barisən? — dəp soridi. **18** U jawab berip: — Biz Yəhuda yurtidiki Bəyt-Ləhəmdin Əfrim təojlikning qət yəkilirioqa ketip barimiz; mən əsli xu jaydin bolup, Yəhuda yurtidiki Bəyt-Ləhəmgə barojanidim; ixlirim Pərwərdigarning eyigə munasivəlik idi; lekin bu yərdə heq kim meni eyigə təkliپ kilmidi. **19** Bizning exəklirimizgə beridiojan saman wə boquzimiz bar, özüm, dedəkliri, xundaklə kəminiliring bilän bolojan yigitkimu nan wə xarablar bar, bizgə heq nemə kəm əməs, — dedi. **20** Buni anglap keri kixi: — Tinq-aman bolqaysən; siləring mohtajlirlarning həmmisi mening üstümgə bolsun, əmma koqida yatmanglar! — dəp, **21** uni əz eyigə elip berip, exəklirigə yəm bərdi. Məhmanlar putlirini yuyup, yep-iqip oqızalandı. **22** Ular kenglidə hux bolup turojinida, mana, xəhərnıng adəmliridin birnəqqəylən, yəni birkanqə lükqək kelip əyni qorxiwelip, ixikni urup-keqip, əyning igisi bolojan keri kixigə: — Sening eyümgə kəlgən xu kixini bizgə qikipir bərgin, uning bilən yeqinqilik kelimiz, — dedi. **23** Buni anglap əy igisi ularning kexioqa qikip ularoqa: — Bolmaydu, əy buradərlirim, silərdin etünüp qalay, mundaq rəzillikni kilmanglar; bu kixi mening eyümgə məhman bolup

kəlgənikan, silər bundak iplaslik kilmanglar. **24** Mana, mening pak bir kizim bar, yənə u kixining keniziki bar. Mən ularni kexinglaroqa qikipir bərəy, silər ularni ayaq asti kilsanglar məyli, nəziringlaroqa nemə hux yaksə ularni xundak kilinglar, lekin bu kixigə muxundak iplaslik ixni kilmanglar, — dedi. **25** Lekin u adəmlər uningoqa kulək salmidi; yoluqi kenizikini ularning aldioqa sərəp qikipir bərdi. Ular uning bilən billə bolup kəqtin ətigəngiqə ayaq asti kildi; ular tang yoruqanda andin uni koyup bərdi. **26** Qokan tang səhərdə kaytip kelip, uning oqojisi konojan əyning dərwasizining bosuoqisioqa kəlgəndə yikilip kelip, tang atquqə xu yərdə yetip kaldı. **27** Ətigəndə uning oqojisi kopup əyning ixikini eqip, yoloqa qikmaqki bolup texionə qikiwidi, mana, uning keniziki bolojan qokan əyning dərwasisi aldida kolliri bosuoqining üstigə koyukluk halda yatattı. **28** U uningoqa: — Kopkin, biz mangaylı, dedi. Lekin qokan heqbir jawab bərmidi. Xuning bilən u qokanni exəkkə artip, qozojilip əz eyigə yürüp kətti. **29** Əz eyigə kəlgəndə, piqakni elip kenizikining jəsitiני səngəkliri boyiqə on ikki parqə kilip, pütkül İsraıl yurtining qət-yəkilirioqə əwətti. **30** Xundak boldiki, buni kərgənlərnıng həmmisi: «İsraıl Misirdin qikkən kündin tartip bügüngiqə bundak ix bolup bəkmiojanidi yaki kərülüp bəkmiojanidi. Əmdi bu ixni obdan oylixip, qandak kilix kərəklikini məsləhətləxəyli» — deyixti.

20 Xuning bilən Israillarning həmmisi qikip, jamaət Dandin tartip Bəər-Xəbaqioqa yiojilip Gilead zeminining həlki bilən koxulup Mizpahda, Pərwərdigarning aldioqa kelip bir adəmdək boldi. **2** Pütkül kowmning qongliri, yəni İsraılning həmmə kəbilisining bəxliliri Hudanın həlkining jamaiti arisida hazır boldi. Jamaət jəmiy bolup tət yüz ming kiliق tutkan piyadə əskər idi. **3** (Binyaminlar İsraılning Mizpahda jəm bolojinidin əmdi həwər tapkanidi). Israillar sürüxtə kilip: «Bu rəzil ix kəndak yüz bərdi?» — dəp soridi. **4** Əltürilgən qokanning eri Lawiy kixi jawab berip mundaq dedi: — «Mən bolsam əz kenizikimni elip, Binyaminning Gibeah xəhırığə konojili barojanidim; **5** Gibeahning adəmliri keqidə manga hujum kilməqki bolup, meni dəp əyni qorxiwaldi. Ular meni əltürüxnı kəstlidi, kenizikimni bolsa ular ayaq asti kilip əltürüwətti. **6** Xuning bilən mən kenizikimning jəsitiני parqə-parqə kilip, kixilərgə kətürtküzüp İsraılning mirasi bolojan zeminning hər bir yurtioqa əwəttim. Qünkü ular İsraıl iqidə pasiklik wə iplaslik kildi. **7** Mana, əy barlik Israillar, silər həmminglar oylinip, məsləhət kərsitinglar. **8** Xuning bilən həmmə həlk bir adəmdək kopup: — Arimizdin nə heqkim əz qədirigə barmisun nə heqkim əz eyigə kaytmisun, **9** bəlkı biz Gibeahkə xundak kilaylıki: — Biz qək taxlap uningoqa hujum kilaylı; **10** biz İsraılning həmmə kəbilisidikilərdin yüzning iqidin onni, mingdin yüzni, on mingdin mingni tallap qikip, ularni həlk üqün ozuk-talkan yətküzüxkə təyinləyli. Xundak kilip həlk Binyamin yurtidiki Gibeah xəhırığə berip, uningding İsraıl iqidə kıləjan barlik iplaslikni ularning əz bexioqa yəndursun, — deyixti. **11** Xuning bilən İsraılning həmmə adəmliri bir adəmdək bolup, u xəhərgə hujum kilixkə toplandı. **12** Andin İsraıl kəbililiri Binyaminning barlik jəmətlirigə əlqi əwətip: — Aranglarda yüz bərgən bu

rəzillik zadi nemə ix? **13** Əmdü Gibeahdiki bu lükqəklərni bizgə tutup beringlar. Xuning bilən biz ularni olümğə məhkum kilip, Israildin rəzillikni yök kılayli, — dedi. Ləkin Binyaminlar öz kərindaxliri boləqan Israillarning səzini tingximidi, **14** bəlki Binyaminlar Israiloğa karxi jəng kilix üqün xəhər-xəhərlərdin kelip Gibeahda yiojildi. **15** U waqıtta Binyaminlardin xəhər-xəhərlərdin tizimlanəqlar yigirma altə ming kıliq tutkən ərkək idi. Uningdin baxka Gibeahdin hillanoqan yəttə yüz əskər bar idi. **16** Bu pütkül koxun arisida hillanoqan yəttə yüz solhay əskər bolup, saləqəyğa taxni selip nixanoğa atsa, qilqimu keyip kətməytti. **17** Binyamin kəbilisidin baxka, Israilling adəmliri sanaktin ətküzüliwidi, kıliq tutkanlar tət yüz ming ərkək qıkti; bularning həmmisi jəngqilər idi. **18** Israil kəpup Bəyt-Əlgə qikip Hudadin: — Bizning arimizdin kim awwal qikip Binyaminlar bilən sokuxsun, dəp soriwidi, Pərwərdigar jawab berip: — Yəhudə [awwal] qıksun, dedi. **19** Xuning bilən Israillar ətisi səhər kəpup Gibeahning udulida qedirgah tikti. **20** Andin Israilling adəmliri Binyamin bilən uruxuxka qikip, Gibeahning yenida raslinip ularoğa karxi səp tüzdi. **21** Xu küni Binyaminlar Gibeahdin qikip, Israildin yigirma ikki ming kixini əltürüp, yərgə yəksan kiliwətti. **22** Ləkin Israilling adəmliri jasarətkə kelip, awwalki küni səp tüzgən jayda ikkinqi küni yənə səp tüzdi. **23** [səp tüzüxtin awwalki ahximi] Israil Pərwərdigarning aldioğa berip, kaq kirgüqə pəryad kilip yioqlap, Pərwərdigardin yol sorap: — Biz öz kərindiximiz boləqan Binyamin nəsilliri bilən yənə uruxuxka qıksak bolamdu, bolmamdu? — dəp soriwidi, Pərwərdigar jawab berip: — Ularoğa hujum kilinglar, dedi. **24** Xuning bilən Israillar ikkinqi küni Binyaminlaroğa yekin kelip hujum kildi. **25** Binyaminmu ikkinqi küni Gibeahdin qikip Israillar bilən sokuxup, ularning on səkkiz ming adimini əltürüp, yərgə yəksan kiliwətti; bularning həmmisi kıliq tutkanlardin idi. **26** Andin Israillarning həmmisi, yəni pütün koxun kəpup Bəyt-Əlgə qikip yioqlap, xu küni Pərwərdigarning aldida kəqkiqə roza tutup, Pərwərdigarning aldida keydürmə kurbanlik bilən inaklik kurbanliki ətküzdi. **27** Xu künlərdə Hudaning əhdə sanduki xu yərdə bolup, Hərunning əwladi, Əliazarning oqlı Finihəs uning aldida hizmət kilatti; xuning bilən Israillar Pərwərdigardin yol sorap: — Biz öz kərindiximiz boləqan Binyaminning nəsilliri bilən yənə uruxuxka qikəmduk yaki tohtap kalamduk? — dəp soridi; Pərwərdigar jawabən: — Qiklinglar, qünki əti Mən ularni sening kolungəyğa tapxurimən, dedi. **29** Buni anglap Israil həlki Gibeahning ətrəpioğa əskərlərni pistirma koydi; **30** üqinqi küni Israillar ilgiriki ikki kətimkidək Binyaminlaroğa hujum kilixka Gibeahning udulioğa kelip səp tüzdi. **31** Binyamin [Israil] həlkigə karxi jənggə qikiwidi, həlk ularni xəhərdin əzdurop qikti. Ular Bəyt-Əlgə qikidioqan yol wə Gibeahka baridioqan yolning üstidə həm dalada həlknə ilgiriki ikki kətimkidək urup kirojili turdi. Israilling adəmliridin ottuzqə kixini əltürdi. **32** Binyaminlar: — Ular yənə awwalkidək məqlup boldi, — deyixti. Əmma Israil: — Bizlər kəqip ularni xəhərdin əgəxtürüp qikip, yollaroğa elip qıqayli, dəp məsləhətləxiwəlojanidi. **33** Xuning bilən Israilling həmmə adəmliri öz jayidin kəpup Baal-Tamaroğa berip

səp tüzdi, pistirmida turoqan Israillarmu öz jayidin, yəni Gebadiki qiməndin qikip kəldi. **34** Israilling arisidin sərhil on ming kixi Gibeahning udulidin uningəyğa hujum kildi, jəng kəttik boldi. Ləkin Binyaminlar əzlirining üstigə bala yekinlaxkəlini bilməy kəldi. **35** Pərwərdigar Binyaminlarni Israilling aldida məqlup kıləqəqka, ular u küni Binyaminlardin yigirma bəx ming bir yüz kıliq tutkən adəmini əltürdi. **36** Əmdü Binyaminlar əzlirining məqlup boləqinini kərđi. Israilling adəmliri əslidə Gibeahka koyəqan pistirmidiki kixilirigə ixənəq kilip, Binyaminlarni əldəp, aldida qekingənidi. **37** U waqıtta pistirmidikilə tezdin atlinip Gibeahka hujum kilip besip kirip, xəhərdikilərdin həmmisini kıləqlap kirdi. **38** Israillar əslidə pistirmidikilə bilən əldin əla nixan üqün bəlgə bekitkənidi, yəni xəhərgə ot kuyup, kəlin tütün tüwrükining asmanəyğa kətürülükini bəlgə kıləxka kəlixiwəlojanidi. **39** Xunga Israilling adəmliri uruxtin waqtinqə qekingəndə, Binyaminlar Israilling adəmlirini urup sokup, ottuzqə kixini əltürüp: — Mana, Israil awwalki jəngdikidək əldimizdə xəksiz tarmar bolidu, — deyixti. **40** Ləkin xəhərdin iqidin tütün tüwrük ərləp qikqanda, Binyaminlar kəynigə burulup kəriwidi, mana, pütkül xəhər is-tütək bolup asmanlarəyğa kətürülüp kətiwatatti. **41** Xu həman Israilling adəmliri burulup yenip kəldi, Binyaminning adəmliri bolsa: Bizgə bala yekinlaxti dəp, wəhəimigə güxti. **42** Ular Israillarning əldidin burulup qəllükkə mangidioqan yol bilən kəqip kətti; ləkin jəng ularning kəynidin iz besip mangdi; ətrəpidiki hərəkəysi xəhərlərdin adəmlər qikip ularni arioğa elip həlak kildi. **43** Xu tərəkədə ular Binyaminlarni kərxiwəldi, ularni kün qikix tərəpidiki Gebaning udulioğa tohtimay kooqlap berip, qəyləp əltürdi. **44** Buning bilən Binyaminlardin on səkkiz ming kixi əldi, ularning həmmisi batur palwanlar idi. **45** Baxkili burulup qəl tərəkə kəqip, Rimmon kəram təxioğa bardi; əmma Israillar yollarda huđdi baxək tərgəndək ulardin bəx ming adəmini əltürdi; andin ularning kəynidin Gidoməyqə kooqlap berip, yənə ikki ming adəmini əltürdi. **46** U küni Binyaminlardin əltürülənlər yigirma bəx ming adəm idi. Bularning həmmisi palwanlar bolup, kıliq tutkanlar idi. **47** Həlbuki, ulardin pəkət altə yüz adəm kəlojanidi, ular burulup qəl tərəkə kəqip, Rimmondikiki tik yaroğa bardi. Ular Rimmondikiki tik yarda tət ay turdi. **48** Israillar yənə Binyaminlarning zəminioğa yenip kelip, həmmə xəhərlərdiki adəmlərni, qarpaylarni həm uqrioqlanlarning həmmisini kıliq bilən kəriwətti, xundakla ot kuyup, udul kəlgən xəhərlirining həmmisini keydürüwətti.

21 Əslidə Israilling adəmliri Mizpahda kəsəm kıləxip: — Bizning iqimizdin həqkim öz kizini Binyaminlaroğa hotunlukkə bərmisən, — deyixkənidi. **2** Xuning üqün həlk Bəyt-Əlgə kelip, u yərdə kaq kirgüqə Hudaning aldida pəryad kətürüp kəttik yioqləxip: — **3** Əy Israilling Hudasi Pərwərdigar, Israilda nemixka xundək ix yüz beridu, nemixka Israilling kəbililəridin biri yəqap kətsun? — deyixti. **4** Ətisi həlk səhər kəpup, u yərdə kurbangah yasap, keydürmə kurbanlik wə inaklik kurbanlikliri sundi. **5** Israillar əzara: — Israilling hərəkəysi kəbililəridin jəmaatka koxulup Pərwərdigarning aldida həzir boluxka kəlmigən kimlər bar? — dəp

soraxti, qünki ular kimki Mizpahğa Pərwədigarning yənip bardi, andin hərbi öz miras zeminiqə kətti. **25** aldida hazır bolmisa, u xəksiz əlümgə məhkum kilinsun, Xu künlərdə İsraildə heq padixah bolmıdı; hərkim öz dəp kəttik kəsəm kilişkənidi. **6** İsrail öz kərindixi nəziridə yaxhi kərtingənni kılattı. bolıqan Binyamin toqruluk puxayman kılıp: — Mana, əmdi İsrail arisidin bir kəbilə üzüwetildi. **7** Biz Pərwədigarning namida bizning iqimizdin heqkaysimiz öz kizimizni Binyaminlaroqə hotunlukqə bərməymiz, — dəp kəsəm kılqaniduk; əmdi kəndə kilsək uların kəloqanlirini hotunluk kılalaymiz — deyixti. **8** Ular yənə əzara: — İsrail kəbililiridin kaysisi Mizpahğa, Pərwədigarning aldiqə qikmıdı? — dəp soraxti. Mana, Yabəx-Gileadliklərin heqkaysisi qedirgahğa, jamaətkə koxulukqə kəlmigənidi. **9** Qünki həlkni sanap kərgəndə Yabəx-Gileadning adəmliridin u yərdə heqkim yok idi. **10** Xuning bilən jamaət on ikki ming palwanni u yərgə əwətip, ularoqə tapılap: — Yabəx-Gileadta turuwatqanlarni, jümlidin ayallar wə balılarni urup-kirip kiliqlap əltürüwetinglar; **11** xundək kilinglarki, barlık ərkəklərnı wə ərlər bilən billə bolıqan barlık ayallarni əltürüwetinglar, dedi. **12** Ular xundək kılıp Yabəx-Gileadtiki həlkining iqidə tehi ərlər bilən billə bolup bəkmioqan tət yüz kizni tepip, ularni tutup Kanaan zeminiidiki Xilohğa, qedirgahqə elip kəldi. **13** Andin pütkül jamaət Rimmondiki tik yardiki Binyaminlaroqə adəm əwətip, ularoqə tinqlik salimini jakarlidi. **14** Xuning bilən Binyaminlar kəytip kəldi; İsrailar Yabəx-Gileadtiki həyat kəloqan kizlarni ularoqə hotunlukqə bərdi, ləkin bular ularoqə yetixmıdı. **15** Wə həlk Binyamin toqruluk puxayman kildi; qünki Pərwədigar İsrailning kəbililirining arisida kəmtük pəyda kılıp kəyoqanidi. **16** Bu wəqıtta jamaətning əksəkalliri: — Binyaminning kiz-ayalliri yokutiwetildi, əmdi biz kəndək kilsək kəloqanlirini hotunluk kılalaymiz, — dedi. **17** Andin yənə: — Binyaminin kəqip kutuloqan kəldisioqə miras saklinixi kərəkki, İsrailning bir kəbilisimu əqüp kətməsliki kərək. **18** Pəkət bizlə kizlirimizni ularoqə hotunlukqə bərsək bolmaydu, qünki İsrailar: «Əz kizini Binyaminlaroqə hotunlukqə bərgən kixi lənətkə kəlsun!» dəp kəsəm kilişkən, — deyixti. **19** Ular yənə: — Mana, Bəyt-Əlning ximal təripidiki, Bəyt-Əldin Xəkəmgə qikidioqan yolning xərk təripidiki, Libonahning jənub təripidiki Xilohda hər yili Pərwədigarning bir həyti bolup turidu, — dedi. **20** Andin İsrailar Binyaminlaroqə buyrup: — Silər berip, [xu yərdiki] üzümzarlıqlaroqə yoxuruniwelinglar. **21** Kəzitip turunglar, kəqaniki Xilohdiki kizlarning ussul oyniojili qikkinini kərsənglar, üzümzarlıqlərin kikiq hərbiinglar Xilohning kizliridin birini əzünglaroqə hotunlukqə elip kəqinglar, andin Binyaminning zeminiqə ketinglar. **22** Xundək boliduki, əgər ularning atiliri ya aka-ukiliri kəlip bizgə pəryad kətürsə, biz ularoqə: «Bizgə yüz-hatirə kılıp, ularoqə yol kəyunglar, qünki biz jəngdə ularning həmmisigə hotunlukqə toluk birdin kiz alalmiduk; uning üstigə silər bu kətim kizliringlarni öz ihtiyarlıqinglar bilən ularoqə bərmidinglar; ihtiyarən bərgən bolsanglar, gunahğa tartilattinglar», dəymiz, — dedi. **23** Binyaminlar xundək kılıp sani boyiqə ussul oynaydioqan kizlərin əzligə hotunlukqə elip kəqip, öz miras zeminiqə kəytip berip, xəhərlərnı yənə yasap u yərdə turdi. **24** U wəqıtta İsrail u yərdin ayrılıp, hərbi öz kəbililiri wə jəmətigə

Rut

1 [Batur] Hākimlar hokūm sūrgān mǝzgildǝ xundāq boldiki, zeminda aqarqılıq yūz bǝrdi. Xu wākitta bir adǝm ayalı wǝ ikki oqılıni elip Yǝhuda zeminidiki Bǝyt-Lǝhǝmdin qikip, Moabning sǝhralirida bir mǝzgil turup kelixkǝ bardi. **2** U kixining ismi ǝlimǝlǝk, ayalining ismi Naomi, ikki oqılıning ismi Mahlon bilǝn Kilyon idi. Ular Bǝyt-Lǝhǝmdǝ olturukluk, ǝfrat jǝmatidin idi. Ular Moabning sǝhrasioja kelip xu yǝrdǝ olturaklaxti. **3** Keyin Naomining eri ǝlimǝlǝk ǝldi; ayalı ikki oqılı bilǝn kǝldi. **4** Ular Moab qizliridin ǝzligirǝ hotun aldı. Birining eti Orpah, yǝnǝ birining eti Rut idi. Ular xu yǝrdǝ on yildǝk turdi. **5** Mahlon bilǝn Kilyon hǝr ikkisi ǝldi; xuning bilǝn apisi eri hǝm oqulliridin ayirilip yalojuz kǝldi. **6** Xuning bilǝn ayalı ikki kelini bilǝn qopup Moabning sǝhrasidin kaytip kǝtmǝkǝi boldi; qūnki u Pǝrwǝrdigarning ǝz hǝlkini yoklap, axlik bǝrgǝnliki toǝrisidiki hǝwǝrni Moabning sǝhrasida turup angliǝjanidi. **7** Xuning bilǝn u ikki kelini bilǝn billǝ turojan yeridin qikip, Yǝhuda zeminoja kaytixkǝ yoloja qikti. **8** Naomi ikki kelinigǝ: — hǝr ikkinglar kaytip ǝz ananglarning ǝyigǝ beringlar. Silǝrning mǝrhūmlaroja wǝ manga mǝhribanlik kǝrsǝtkininglardǝk Pǝrwǝrdigarmu silǝrgǝ mǝhribanlik kǝrsǝtkǝi! **9** Pǝrwǝrdigar silǝr ikkinglarni ǝz eringlarning ǝyidǝ aram tapkuzojay! — dǝp, ularni sǝyūp koydi. Ular hǝrkirap yioqlixip **10** uningoja: — Yak, biz qoqum sening bilǝn tǝng ǝz hǝlkingning yenioja kaytimiz, — deyixti. **11** Lekin Naomi: — Yenip ketinglar, ǝy qizlirim! Nemixkǝ mening bilǝn barmakqisilǝr? Kǝrsikimda silǝrgǝ ǝr boloduǝk oqullar barmu? **12** Yenip ketinglar, ǝy qizlirim! Qūnki mǝn kǝrip kǝtkǝqǝ, ǝrgǝ tegixkǝ yarimaymǝn. Dǝrhǝkikǝtǝn būgūn keqǝ bir ǝrlik boluxkǝ, xundakla oqulluk boluxkǝ űmid bar degǝndimu, **13** ular yigit boloduǝq sǝwr kilip turattinglarmu? Ularni dǝp baxkǝ ǝrgǝ tagmǝy saklap turattinglarmu? Yak, bolmaydu, qizlirim! Qūnki Pǝrwǝrdigarning kǝli manga kǝrxǝ bolup meni azablaydiqini űqūn, mǝn tartidiǝjan dǝrd-ǝlǝm silǝrningkidin tehimu eoqir bolidu, — dǝdi. **14** Ular yǝnǝ hǝrkirap yioqlaxti. Orpah keynanisini sǝyūp hoxlaxti, lekin Rut uni qing kuqǝqlap turuwalidi. **15** Naomi uningoja: — Mana, kelin singling ǝz hǝlkǝ bilǝn ilǝhlirining yenioja yenip kǝtti! Sǝnmu kelin singlingning kǝynidin yenip kǝtkin! — dǝdi. **16** Lekin Rut jawabǝn: — Mening sening yeningdin ketiximni wǝ sanga ǝgixix niyitimdin yenixni ǝtūnmǝ; qūnki sǝn nǝgǝ barsang mǝnmu xu yǝrgǝ barimǝn; sǝn nǝdǝ kǝnsang mǝnmu xu yǝrdǝ kǝnimǝn; sening hǝlking meningmu hǝlkimdur wǝ sening Hudaying meningmu Hudayimdur. **17** Sǝn nǝdǝ ǝlsǝng mǝnmu xu yǝrdǝ ǝlimǝn wǝ xu yǝrdǝ yatimǝn; ǝlūmdin baxkisi meni sǝndin ayriwǝtsǝ Pǝrwǝrdigar meni ursun hǝm uningdin axurup jazalisun! — dǝdi. **18** Naomi uning ǝzigǝ ǝgixip berixkǝ kǝt'iy niyǝt kǝloqinini kǝrūp, uningoja yǝnǝ ǝojiz aqmidi. **19** Ikkisi mengip Bǝyt-Lǝhǝmgǝ yetip kǝldi. Xundǝk boldiki, ular Bǝyt-Lǝhǝmgǝ yetip kǝlginidǝ pūtkūl xǝhǝrdikilǝr ularni kǝrūp zilziligǝ kǝldi. Ayallar bolsa: — Bu rasttinla Naomimidu? — deyixti. **20** U ularoja jawabǝn: — Meni Naomi demǝy, bǝlki

«Mara» dǝnglar; qūnki Hǝmmigǝ Qadir manga zǝrdǝb yutkuzdi. **21** Toqkuzum tǝl hǝlǝttǝ bu yǝrdin qiktim; lekin Pǝrwǝrdigar meni kuruk kǝytkuzdi. Pǝrwǝrdigar meni ǝyiblap guwahlik bǝrdi, Hǝmmigǝ Qadir meni harliojanikǝn, nemixkǝ meni Naomi dǝysilǝr? — dǝdi. **22** Xundǝk kilip Naomi bilǝn kelini Moab kizi Rut Moabning sǝhrasidin kaytip kǝldi; ular ikkisi Bǝyt-Lǝhǝmgǝ yetip kelili bilǝn tǝng arpa ormisi baxlanǝjanidi.

2 Naomining erigǝ tuǝqjan kelidiǝjan Boaz isimlik bir adǝm bar idi. U ǝlimǝlǝkning jǝmatidin bolup, intayin bay adǝm idi. **2** Moab kizi Rut Naomioja: — Mǝn etizlikkǝ baray, birǝrkimning nǝziridǝ iltipat tepip, uning kǝynidin mengip arpa baxaklirini tǝrsǝm? — dǝdi. U uningoja: — Barojin, ǝy kizim, dǝdi. **3** Xuning bilǝn u qikip etizliklaroja kelip, u yǝrdǝ ormiqilarning kǝynidin baxak tǝrdi. Bǝhtigǝ yarixa, dǝl u kǝlgǝn etizlik ǝlimǝlǝkning jǝmatǝ bolǝjan Boazning etizlikliri idi. **4** Mana, u wǝkitta Boaz Bǝyt-Lǝhǝmdin qikip kelip, ormiqilar bilǝn salamlixip: — Pǝrwǝrdigar silǝr bilǝn billǝ bolojay! — dǝdi. Ular uningoja jawabǝn: — Pǝrwǝrdigar sanga bǝht-bǝrikǝt ata kilǝjojay! — dǝdi. **5** Boaz ormiqilarning űstigǝ nazarǝtkǝ koyulojan hizmǝtkaridin: — Bu yax qǝkan kimning kizi bolidu? — dǝp soridi. **6** Ormiqilarning űstigǝ koyulojan hizmǝtkar jawab berip: — Bu Naomi bilǝn billǝ Moabning sǝhrasidin kaytip kǝlgǝn Moabi y qǝkan bolidu. **7** U: «Ormiqilarning kǝynidin ǝnqilǝrning arisidiki qǝqilip kǝtkǝn baxaklarni teriwalaymu?» dǝp tǝlǝp kilidi. Andin u kelip ǝtigǝndin hǝziorioja ixlǝwatidu; u pǝkǝt kǝpidǝ bir'az dǝm aldı, — dǝdi. **8** Boaz Rutkǝ: — ǝy kizim, anglawatǝmsǝn?! Sǝn baxak tǝrgili baxkǝ bir kimning etizlikioja barmiojin, bu yǝrdinmu kǝtmǝ, mening dedǝklirim bilǝn birgǝ muxu yǝrdǝ turojin. **9** Dikǝt kǝlojin, kǝysi etizda orma orǝjan bolsa, [dedǝklǝrgǝ] ǝgixip barojin. Mǝn yigitlǝrgǝ: Uningǝ qǝqilimanglar, dǝp tapilap koydim! ǝgǝr ussap kǝlsang berip, idixlardin yigitlirim [kuduqtin] tartqan sudin iqkin, — dǝdi. **10** Rut ǝzini yǝrgǝ etip tizlinip, bexini yǝrgǝ tǝgkūzūp tǝzim kilip, uningoja: — Mǝn bir bigǝnǝ tursam, nemixkǝ manga xunqǝ ǝjǝmhorluk kilǝduǝk nǝziringda xunqilik iltipat tapkǝnman? — dǝdi. **11** Boaz uningoja jawabǝn: — Ering ǝlūp kǝtkǝndin keyin keynanangǝja kilǝjanliringning hǝmmisi, xundakla sening ata-anangni wǝ ǝz wǝtiningdin kǝndak ayirilip, sǝn burun tonumaydiǝjan bir hǝlkning arisioja kǝlgining manga pūtinlay ayan boldi; **12** Pǝrwǝrdigar kǝloqiningǝja muwapik sanga yandurojay, sǝn kǝnatlirining tegidǝ panah izdigǝn Israilning Hudasi Pǝrwǝrdigar tǝripidin sanga uning toluq in'ami berilgay, dǝdi. **13** Rut jawabǝn: — ǝy hojam, nǝziringda iltipat tapkaymǝn; mǝn sening dediking boluxkimu yarimisammu, sǝn manga tǝsalli berip, dedikingǝ mǝhribǝnǝ sǝzlǝrni kǝlding, — dǝdi. **14** Tamak wǝktida Boaz uningoja: — Kǝni, buyǝkǝ kǝlgin, nandin ya, nanni sirkigǝ tǝgūrgin! — dǝdi. Rut ormiqilarning yenioja kǝlturdi; Boaz kǝmaqtin elip uningoja tutti. U uningdin toyoquǝ yedi wǝ yǝnǝ azrak axurup koydi. **15** U baxak tǝrgili kopqanda, Boaz yigitlirigǝ buyrup: — Uni hǝtta ǝnqilǝrning arisida baxak tǝrgili koyunglar, uni hǝq hijalǝttǝ kǝldurmanglar. **16** Hǝtta hǝm uning űqūn azrak baxaklarni ǝnqilǝrdin ǝtǝy ayrip, uningoja tǝrgili qūxūrup koyunglar, uni hǝq

ayiblimanglar, dedi. **17** Xundak kilip u kəqkiqə etizlikta baxak tərđi, teriwaləqlanlrini soqqanda, təhminən bir əfəh arpa qikti. **18** Andin u arpisini elip, xəhərgə kirdi, keynanisi uning tərğən [arpsini] kərđi; u yəwə u yəp toyunoqandin keyin saklap kəyoqinini qikirip uningəy bərđi. **19** Keynanisi uningəy: — Sən bugin nədə baxak tərđing, nədə ixliding? Sanga oqəmhorluk qiloan xu kixigə bəht-bərikət ata kilinojay! — dedi. U keynanisioqə kimningkidə ix qiloqinini eytip: — Mən bugin ixligən etizning igisisining ismi Boaz ikən, dedi. **20** Naomi kelinigə: — Tiriklərgimu, əlgənələrgimu mehribanlik kilixtin bax tartmioqan kixi Pərwərdigardin bəht-bərikət kərgəy! — dedi. Andin Naomi uningəy yəwə: — U adəm bizning yekin tuəqkinimizdur, u bizni kətkəzalaydioqan həmjəmətlərdin biridir, — dedi. **21** Moab kizi Rut yəwə: — U munga yəwə: «Mening yigitlirim pütün həsulumni yioqip boləuqə ular bilən birgə boləuqin» dedi, — dedi. **22** Naomi kelin Rutkə: — Əy kizim, birsining sanga yamanlik kilmaslik qūqin baxqisinin etizlikqəy barmay, uning dedəkliri bilən billə qikip ixlisəng yaxxidur, dedi. **23** Xuning bilən arpa wə buəqday həsuli yioqilip boləuqə, Rut Boazning dedəkliri bilən yürür baxak tərđi. U keynanisi bilən billə turuwərđi.

3 Xu künlərdə, keynanisi Naomi uningəy: — Əy kizim, həl-əhwalninging yaxhi boluxi qūqin, sening aram-bəhtingni izdiməymənmu? **2** Sən dedəkliri bilən ixligən Boaz bizgə tuəqkan kelidu əməsmu? Mana, bugin aħxam u hamanda arpa soruydu. **3** Əmđi sən yuyunup-tarinip, əzünggə ətirlik may sürüp, [esil] kiyimliringni kiyip, hamanoqə qūxxin; lekin u ər kixi yəp-iqip bolmioqə, əzüngni uningəy kərsətmigin. **4** U yatqanda uning uhlaydioqan yerini kəruwal. Andin sən kirip, ayəq tərđipini eqip, xu yərdə yetiwaləqin. Andin u sanga nemə kilix kerəklikini eytidu, — dedi. **5** Rut uningəy: — Sən nemə desəng mən xuni kilimən, — dedi. **6** U hamanoqə qūxup, keynanisi uningəy tapilioqandək kildi. **7** Boaz yəp-iqip, kənglini hux kilip qəxning ayioqioqə berip yatti. Andin Rut xəpə qikarmay kelip, ayəq tərđipini eqip, xu yərdə yatti. **8** Yerim keqida Boaz qəqūp, aldioqə engixkəndə, mana bir ayal ayioqida yatattil! **9** Kim sən?! — dəp soridi u. Rut jawabən: — Mən hizmətkaring Rut bolimən. Sən mening həmjəmət-nijatkarim boləqining qūqin hizmətkaringning üstigə tonungning etikini yeyip kəyoqaysən, — dedi. **10** U jawabən: — Əy kizim, Pərwərdigardin bəht-bərikət tapkaysən! Sening keyin kərsətkən sadəqət-mehribanliqəy ilgiri kərsətkiningdinmu artuktur; qūnki [seni izdigən] yigitlər, məyli kəmbəqəl bolsun, bay bolsun, ularning kəynidin kətmiding. **11** I kizim, əmđi kərkəmioqin! Deginingning həmmisini orundap berimən; qūnki pütkül xəhirimizdiki mətəwərlər seni pəzilətlək ayal dəp bilidu. **12** Durus, sanga həmjəmət-nijatkar boləqinim rast; lekin sening məndin yekinrak yəwə bir həmjəməting bar. **13** Əmđi keqioqə bu yərdə qəloqin; ətə səhərdə əgər u həmjəmətlik həkukini ixlitip seni elixni halisa, u alsun; lekin həmjəmətlik həkukəy boyiqə seni almisa, Pərwərdigarning həyati bilən kəsəm kilimənkə, mən sanga həmjəmətlik kilip seni alay. Tang atkuqə bu yərdə yetip turoqin! — dedi. **14** U uning ayioqida tang atkuqə yetip, kixilər bir-birini tonuəuqədəq boluxtin

burun kəpti. Qūnki Boaz: — bir ayalning hamanoqə kəlgini heqkim bilmisun, dəp eytkənidi. **15** U yəwə [Rutkə]: — Sən kiygən yepinqin eqip turoqin, dedi. U uni eqip turuwidi, Boaz arpidin altə kəmqən kəmləp berip, uning əxnisigə artip qoydi. Andin u xəhərgə kirdi. **16** Rut keynanisining yenioqə kəldi. U: — Əy kizim, sən hazır kim?! — dəp soridi. Xuning bilən u keynanisioqə u kixining qiloqlanlrining həmmisini dəp bərđi. **17** U: — U bu altə kəmqən arpinə munga bərđi, qūnki u: «keynanangning yenioqə kuruk qol kəytip barmioqin» dedi, — dedi. **18** Naomi: — Əy kizim, bu ixning ahirining qəndək bolidioqinini bilgūqə muxu yərdə təhir qiloqin; qūnki u adəm bugin muxu ixni pütküzməy aram almaydu, dedi.

4 Boaz xəhər dərwəzisioqə qikip, xu yərdə olturdi. Mana, u waqitda Boaz eytkən həliki həmjəmətlik həkukioqə igə kixi keliwatatti. Boaz uningəy: — Əy buradər, kelip bu yərdə olturoqin, dewidi, u kelip olturdi. **2** Andin Boaz xəhərnin əksəqalliridin on adəmnə qakirip, ularəqimu: — Bu yərdə olturunqlar, dedi. Ular olturoqanda **3** u həmjəmətlik həkukioqə igə kixigə: — Moabning səhrasidin yenip kəlgən Naomi kərinđiximiz Əlimələkkə təwə xu zeminni satmaqı boluwatidu. **4** Xunga mən muxu ixni sanga həwərləndürməqı idim, xundakla muxu yərdə olturoqlarning alidə wə həlkimning əksəqallirining alidə «Buni setiwaləuqin» deməqkimən. Sən əgər həmjəmətlik həkukioqə asəsən alay desəng, aləqin; həmjəmətlik kilməy, almaymən desəng, munga eytkin, mən buni biləy; qūnki səndin [awwal] baxqisinin həmjəmətlik həkukəy bolmaydu; andin səndin keyin mening həkukum bar, dedi. U kixi: — Həmjəmətlik kilip uni alimən, dedi. **5** Boaz uningəy: — Undakta yərnə Naomining qolidin aləqan künidə mərhumning mirasioqə uning nami bilən ataləqan birər əwladi kəlduruxi qūqin mərhumning ayali, Moab kizi Rutnimə elixing kerək, — dedi. **6** Həmjəmət kixi: — Undək bolsa həmjəmətlik həkukumni ixlitip [etizni] alsam bolmioqudək; alsam əz mirasiməy ziyan yətküzgüdəkmən. Həmjəmətlik həkukini sən əzüng ixlitip, yərnə setiwaləqin; mən ixlitəlməymən, dedi. **7** Qədimki waqitlarda Israilda həmjəmətlik həkukioqə yaki əlməxturux-təgixix ixioqə munasiwətlək mundaq bir rəsım-kəidə bar idi: — ixni kəsmək qūqin bir tərəp əz kəxini selip, ikkinqı tərəpkə bərətti. Israilda soda-setikni bəkitixdə mana muxundək bir usul bar idi. **8** Xunga həmjəmət həkukioqə igə kixi Boazəy: — Sən uni aləqin, dəp, əz kəxini seliwatı. **9** Boaz əksəqallarəy wə kəpəqilikkə: — Silər bugin mening Əlimələk kə təwə boləqan həmmi, xundakla Kiləy bilən Məhlənoqə təwə boləqan həmmi Naomining qolidin aləqiniməy guwahtursilər. **10** Uning üstigə mərhumning nami kərinđaxlır arisidin wə xəhərinin dərwəzisidin əqürülməslik qūqin mərhumning mirasioqə uning nami boləqan [birər əwladi] kəldurulsun qūqin Məhləmnin ayali, Moab kizi Rutni hotunlukqə aldim. Silər bugin buningəy guwahtursilər, dedi. **11** Dərwəzida turoqan həmmə həlk bilən əksəqallar: — Biz guwahturmiz. Pərwərdigar sening əyünggə kərgən ayalni Israilning jəmətinə bərpə qiloqan Rəhilə bilən Leyah ikkisidək qiloqay; sən əzüng Əfratah jəməti iqidə bayaxat bolup, Bəyt-Ləhəmdə nam-izitting ziyadə boləqay; **12**

Pərwərdigar sanga bu yax qokandin tapkuzidiojan nəsling tüpəylidin sening jəməting Tamar Yəhudaəja tuəp bərgən Pərazning jəmətidək boləjay! — dedi. **13** Andin Boaz Rutni əmrigə elip, uningəja yekinlik kildi. Pərwərdigar uningəja xapaət kəlip, u həmilidar bolup bir oəul tuədi. **14** Kiz-ayallar Naomioja: — Israilning arisida sanga həmjəmət-nijatkar nəslini üzüp koymiojan Pərwərdigarəja təxəkkür-mədhijə kəyturulsun! Xu nəslingning nami Israilda izzət-abruyluk boləjay! **15** U sanga jeningni yengilioquci həm kəriqiningda seni əzizlioquci bolidu; qünki seni səyidiojan, sanga yəttə oəuldin əwzəl boləjan kelining uni tuədi, — dedi. **16** Naomi balini elip, baqrioja basti wə uningəja bəkkuqi ana boldi. **17** Uningəja koxna boləjan ayallar «Naomioja bir bala tuəjildi» dəp, uningəja isim koydi. Ular uningəja «Obəd» dəp at koydi. U Yəssəning atisi boldi, Yəssə Dawutning atisi boldi. **18** Pərazning nəbəbnamisi təwəndikidəktur: — Pərazdin Həzron tərəldi, **19** Həzron din Ram tərəldi, Ram din Amminadab tərəldi, **20** Amminadab tin Nahxon tərəldi, Nahxondin Salmon tərəldi, **21** Salmondin Boaz tərəldi, Boaz din Obəd tərəldi, **22** Obədtin Yəssə tərəldi wə Yəssə din Dawut tərəldi.

Samu'il 1

1 Əfraim taʼoqlikdiki Ramataim-Zofimda Əlkanah isimlik bir kixi bar idi. U Əfraimlik bolup, Yərohamning oqli, Yəroham Elihuning oqli, Elihu Tohuning oqli, Tohu Zufning oqli idi. **2** Uning ikki ayali bar idi. Birsining ismi Hannah, yəne birsining ismi Pəninnaʼh idi. Pəninnaʼhning baliliri bar idi, lekin Hannahning balisi yok idi. **3** Bu adəm hər yili öz xəhəridin samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigarəja səjdə kəlip kurbənlək sunəjili Xilohəja barətti. U yərdə Əlning Hofniy wə Finihas dēgən ikki oqli Pərwərdigarning kəhənliri bolup ixləytti. **4** Hər ketim Əlkanah kurbənlək kiləjan künidə u [kurbənlək] ayali Pəninnaʼh wə uning hər bir oql-kizlirioja öz üllixini bəretti. **5** Əmma Hannahja bolsa u ikki həssəlik üllix bəretti; qünki u Hannahni tolumu səyətətti. Ləkin Pərwərdigar uni tuəjmas kiləjanidi. **6** Pərwərdigarning uni tuəjmas kiləjanlikidin uning kündəx rəkibi [Pəninnaʼh Hannahni] azəbləx üqün uning bilən kattik kərixətti. **7** Wə hər yili, Hannah hər ketim Pərwərdigarning əyigə qikkənda, [Pəninnaʼh] uningəja azar bəretti. Pəninnaʼh xundək kiləjaqka, u yioqlap həq nēmə yeməytti. **8** Ahiri uning eri Əlkanah uningəja: — I Hannah, nemi xka yioqlaysən? Nemi xka bərnərsə yeməysən? Nemi xka kənglūng azar yəydu? Mən əzüm sanga on oquldin əwəz əməsmu?! — dedi. **9** Ular Xilohdə yəp-iqkəndin keyin (Əli dēgan kəhən xu qəəjdə Pərwərdigarning ibadəthanisining ixiki yenidiki orundukta olturətti) Hannah dastihandin turdi; **10** u kattik azab iqdə Pərwərdigarəja dua kəlip zar-zar yioqlaytti. **11** U kəsəm iqip: — I samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar, əgər dedikingning dərdigə yetip, meni yad etip dedikingni untumay, bəlkə dedikinggə bir oql bala əti kəlsəng, uni pütün əmrining künliridə Sən Pərwərdigarəja beəjixləymən; uning beəjioja ustira həqkaqan selinmaydu, dedi. **12** U Pərwərdigarning aldidə duasini dawam kiliwatkənda, Əli uning əəjioja kərap turdi; **13** qünki Hannah duani iqdə kiləjaqka ləwliri midirlawatkəni bilən əwazi anglanmaytti. Xunga Əli uni məst bolup kəptu, dəp oylidi. **14** Əli uningəja: — Kaqənojiqə məst yürisən? Xarəbingni əzüngdin neri kəil, dedi. **15** Ləkin Hannah jawəbən: — Undək əməs, i oqjam! Kəngli sunuk bir məzlummən. Mən xarəbmə, hərəkmə iqmidi, bəlkə jenim dərdini Pərwərdigarning aldidə təküm; **16** dēdəklirini yaman hotun dəp bilmigəylə. Qünki mēning zor dərdim wə əzəblirimdin bu künigəje xundək nida kiliwətimən, dedi. **17** Əli uningəja jawəb bərip: — Tinq-aman kəytkin; Israilning Hudəsi Əzidin tiligən iltijəyignəni ijabət kiləjay, dedi. **18** Hannah: — Dēdəkliri kəz əldilridə iltipətkə tapkəy, dedi. U xuləni dəp qikip, ojiyə yedi wə xuningdin keyin qirayidə ilgirikidək ojamkinlik kərməndi. **19** Ular ətisi tang səhərdə ornidin turup Pərwərdigarning huzuridə səjdə kəlip bolup, Raməhdiki əyigə yenip kəldi. Əlkanah ayali Hannahəja yəkinqilik kildi; Pərwərdigar uni əsligənidi. **20** Hannah həmilidar bolup, wəkti-saiti toxup, bir oql tuəjdi. U: «Mən uni Pərwərdigardin tiləp əldim» dəp, ismini Samuil koydi. **21** Uning eri Əlkanah əyidiki həmmisi

bilən Pərwərdigarəja atidiəjan hər yillik kurbənləkni kiləjili wə kiləjan kəsimini ədə kilix üqün Xilohəja qikti. **22** Ləkin Hannah bilə barmay erigə: — Bala əmqəktin ayriəlandila andin mən uning Pərwərdigarning aldidə həzər boluxi üqün uni elip bərimən; xuning bilən u u yərdə mənggü turidu, dedi. **23** Eri Əlkanah uningəja: — Əzünggə nēmə yəhxi kərmənsə, xuni kiləjin. Uni əmqəktin ayriəjuqə turup turəjin. Pərwərdigar Əz səz-kəlamioja əməl kiləjay, dedi. Ayali əyde kəlip balisi əmqəktin ayriəjuqə emitti. **24** Balisi əmqəktin ayriəjəndin keyin u uni elip, xundəkla üq buka, bir əfəh un wə bir tulum xarəbni elip Pərwərdigarning Xilohdikə əyigə apardi. Bala bolsa tēhi kikiq idi. **25** Ular bir bukinə soyup balini əlning kəxioja elip kəldi. **26** Xuning bilən Hannah [uningəja]: — I oqjam, əzlidə həyat rəst boləjini dək, bu yərdə silining kəxliridə turup Pərwərdigarəja nida kiləjan məzlum mən bolimən, dedi. **27** Mən muxu oql bala üqün dua kildim wə mənə, Pərwərdigar mēning tiligən iltijəyignəni ijabət kildi. **28** Əmdi həzər mən uni Pərwərdigarəja tapxurup bərdim. Əmrining həmmə künliridə u Pərwərdigarəja beəjixlənəjan bolidu, dedi. Xuning bilən ular u yərdə Pərwərdigarəja səjdə kildi.

2 Hannah dua kəlip mundaq dedi: — «Məning kəlbim Pərwərdigar bilən yayraydu, Məning mūnggüzüm Pərwərdigar bilən egiz kətürildi; Aqzım dūxmənlimning aldidə tənənilik tək qildi; Qünki Səning nijatingdin xadlinimən. **2** Pərwərdigardək məkəddəs boləjuqi yəktur; Qünki Səndin bəxka həq kim yok, Hudəyimizdək həq uyultax yəktur. **3** I insanlar, kibirlik səzlirigəni kəpəytwərmənglər, Yəəjan gəpləni əəjirigərdin qikərmənglər; Qünki Pərwərdigar bilim-hidayətkə igə Hudədur. İnsanlarning əməlliri Uning tərpidin tarəzidə tartildi. **4** Palwanlarning oq-yaliri sundurildi; Ləkin putlixip yikiləjanlarning beli bolsa kudrət bilən bəəjəndi. **5** Korsiki tok boləjanlar nən tēpəx üqün əzini yallənmilikə bərdi; Ləkin aq kəlanlar həzər aq kəlmidi; Həttə tuəjmas əyal yəttini tuəjdi; Ləkin kəp balilik boləjan solixip kətidu. **6** Pərwərdigar həm əltüridu, həm həyat bəridu; U adəmnə təhtisəraəja qūxüridu, u yərdin yəne turojuzidu; (Sheol h7585) **7** Pərwərdigar adəmnə həm namrat kiliwətidu, həm bay kiliidu; U kixini həm pəs kiliidu, həm egiz kətüridu. **8** U əzi miskinni topidin kəpuridu, Kioqliktin yəksulni kətüridu; Ularini esilzədlər ərisidə təng olturojuzidu; Ularini xən-xərpək təhtigə mirəs kilduridu; Qünki yəarning tūwrukli ri Pərwərdigarningkidur; U Əzi dunyani ularning üstigə saləjanidi. **9** Əz məkəddəs bəndilirining putlirini U məzmət kiliidu; Əmma rəzillər bolsa, kəranəju də xük kilinidu; Qünki həqkim əz kudriti bilən nusrət tapmaydu. **10** Pərwərdigar bilən kərxiləxkənlər pəpə-pəpə kiliwətilidu; U Əzi əsmənlərdin ularəja kərxə gildürləydu. Pərwərdigar yəp yüzining qətlirigəje həküm qikiridu; U Əzi tikligən padixəhka kudrət bəridu, U Əzi məsihligininə mūnggüzini egiz kətüridu!». **11** Əlkanah bolsa Raməhdiki əz əyigə yenip bərdi. Bala bolsa əlning kəxidə Pərwərdigarəja hizmət kəlip kəldi. **12** Əmma Əlning oqulliri intəyin yaman kixilərdin bolup, Pərwərdigarni tonumaytti. **13** Kəhənlarning həlkərgə mundaq aditi boləjan: — Birsə kurbənlək kəlip, gəx kəynəp pixiwətkənda kəhənnəning hizmətkari kəlip üq

tillik qanggakni qolida tutup **14** dax, qazan, dangkan yaki korining iqigə sanjip, qanggakka nemə elinoyan bolsa kahin xuni özige alatti. Ularning Xilohoyə [kurbanlik kiloyili] kəlgən həmmə Israilaroja xundak aditi boloyan. **15** Xundakla hətta yaoyi keydürməstə kahinning hizmətkari kelip kurbanlik kiliatkən adəmgə: — Kahinoja kawap üqün gəx bərgin, qünki u səndin kaynap pixkən gəx qəbul kilmaydu, bəlki ham gəx lazim, dəytti. **16** Əgər kurbanlik kiloyuqi uningoyə: — Awwal yeoyi keydürtölüp bolsun, andin nemini halisang xuni alojin, desə, u: — Bolmaydu, manga dərhal bər! Bolmisa məjburiy alimən, dəytti; **17** Xundak kilip bu ikki yaxning gunahı Pərwərdigarning aldidə tokimu eoqr boloyanidi; qünki uning səwəbidin hək Pərwərdigaroyə atiojan kurbanliklər kəzgə ilinmaywatatti. **18** Əmma Samuil narəsədə bala bolup kanaptin tokulojan bir əfodni kiyyip Pərwərdigarning aldidə hizmət kilatti. **19** Buningdin baxka uning anisi hər yilda uningoyə bir kiqik ton tikip, hər yillik kurbanlikni kiloyili eri bilən baroyanda alojaq kelatti. **20** Əli Əlkanah wə ayaloja bəht tiləp dua kilip: — «Ayalningning Pərwərdigaroyə beoxiloyininin ornioja sanga uningdin baxka nasil bərgəy, dedi. Andin bu ikkisi əzəyigə yandi. **21** Xuning bilən Pərwərdigar Hənnahni yoklap bərikətləp, u həmilidar bolup jəmiy üq oqul wə ikki kiz tuoydi. Kiqik Samuil bolsa Pərwərdigarning aldidə turup əsüwatatti. **22** Əli bək kərip kətkənidi. U oqullirining pütkül Israiloyə həmmə kiloyanlirini anglidi bəl jəmaət qədirining ixikidə hizmət kilidoyan ayallar bilən yatkininimu anglidi. **23** U ularoyə: — Silər nemə üqün xundak ixlarni kilisilər? Qünki bu həlkning həmmisidin silərnin yamanlikinglarni anglawatinən, dedi. **24** Bolmaydu, i oqullirim! Mən anglojan bu həwər yaxsi əməs, Pərwərdigarning həlkini əzduzupsilər. **25** Əgər bir adəm yənə bir adəmgə gunah kilsa, baxka birsı uning üqün Hudadin rəhim sorisa bolidu; ləkin əgər birsı Pərwərdigaroyə gunah kilsa, kim uning gunahini tiliyaləydu? — dedi. Ləkin ular atisining sezigə kulək salmıdi; qünki Pərwərdigar ularni öltürüxnı niyət kiloyanidi. **26** Əmma Samuil dəgən bala əsüwatatti, Pərwərdigar həm adəmlərnin aldidə iltipət tapkanidi. **27** Hudaning bir adimi Əlining yenioja kelip mundaq dedi: — Pərwərdigar xundak dəydu: «Misirdə, Pirəwnningkidə turojanda Əzümmi atangning jəmətigə oquq ayan kilmidimmu? **28** Mən uni kahinim bolux, Əz kurbangahimda kurbanlik kilix, huxbuy yekix wə Mening aldimda əfod tonini keyip hizmət kilixkə Israilning həmmə kəbililiridin tallimiojanidimmu? Xuningdək Mən Israilning otta keydüridoyan həmmə kurbanliklirini atangoja tapxurup təkdım kiloyan əməsmu? **29** Nemixkə Mən buyruoyan, turaloyə jayimdeki kurbanlikim bilən axlik hədiyələri dəpsəndə kilisilər? Nemixkə həlkim Israilar kəltürgən həmmə hədiyələrnin əsilidin əzrlirigəni samritip, əz oqullirigənlərnin hərmətinı Meningkidin üstün kilsən?» **30** Uning üqün Israilning Hudasi Pərwərdigar mundaq dəydu: «Mən dərhaqikət sening wə atangning jəmətidikilər Mening aldimda hizmitimdə mənggü mangudu, dəp eytkanqim; ləkin əmdi Mən Pərwərdigar xuni dəymənkı, bu ix həzir Məndin neri bolsun! Məni hərmət kiloyanlarni Mən hərmət kilimən, ləkin Məni

kəmsitkənlər pəs qarilidu. **31** Mana xundak künlər keliduki, sening bilikingni wə atangning jəmətinin bilikini təng kəsıwətimən; xuning bilən jəmətingdə birmu kəriojan adəm tepilmaydu! **32** Sən turaloyə jayimda dər-dəyoju kərisən; Israilar hərəkəndəq huzur-bəhtni kərgini bilən, sening jəmətingdə əbədigəq birmu kəriojan adəm tepilmaydu. **33** Wə Mən kurbangahınnin hizmitidin üzüp təxlimiojan adimig bər bolsa, u kəzrlirigning hirəlixixi bilən jəningning əzəblinixioja səwəb bolidu. Jəmətingdə tuoyulojanlarning həmmisi baləyojəttin ətməy əlidu. **34** Sanga bu ixlarni ispatlaxkə, ikki oqulung Hofniy bilən Finihasning bəxioja qüxidiyan mundaq bir əlamət bəxəwət bolidu: — ularning ikkilisi bir kündə əlidu. **35** Əmma Əzümgə Rəhim wə dilimdiki niyitim boyiqə ix kəridoyan sadik bir kahinni tikləymən; Mən uningoyə məzmüt bir jəmət kurimən; u Mening məsih kiloyininin aldidə mənggü mənigp hizmət kilidu. **36** Xundak boliduki, sening jəmətingdikilərdin hər bir tirik qəlojanlar bir sər kümtüx wə bir qixləm nan tiləxkə uning əldioja kelip uningoyə təzim kilip: «Kahinlik hizmətliridin manga bir orun bərsilə, yegili bir qixləm nan tapay dəp eytidoyan bolidu» dəydu.

3 Samuil dəgən bala bolsa əlining aldidə Pərwərdigarning hizmitidə bolatti. Əmdi Pərwərdigarning sezi u künlərdə kəm idi; wəhiylik kərtünüxlərmu kəp əməs idi. **2** Wə xundak boldiki, bir küni Əli ornida yatkanidi (uning kəzlrı torlixip kərməs bolup kalay dəgənidi) **3** Hudaning qiriyoqi tehi əqmigən bolup, Samuil Pərwərdigarning ibadəthanisida, Hudaning əhdə sandukioja yekınla yərdə yatatti. **4** Pərwərdigar Samuilni qakirdi. U: — Mana mən bu yərdə, dedi. **5** U Əlining kəxioja yügürtip bərip: — Mana mən, meni qakirdingoyə, dedi. Ləkin u jawab bərip: — Mən qakirmidim; kaytip bərip yatkin, dedi. Xuning bilən u bərip yatti. **6** Pərwərdigar yənə: «Samuil!» dəp qakirdi. Samuil kopup əlining kəxioja bərip: Mana mən, meni qakirdingoyə, dedi. Ləkin u jawab bərip: — Mən qakirmidim i oqlum, yənə bərip yatkin, dedi. **7** Samuil Pərwərdigarnı tehi tonumiojanidi; Pərwərdigarning sezi uningoyə tehi ayan kilinmiojanidi. **8** Ləkin Pərwərdigar yənə iinqin ketim: «Samuil!» dəp qakirdi; u kopup əlining kəxioja bərip: — Mana mən; sən meni qakirding, dedi. U wəqıttə Əli Pərwərdigar balini qakiriptu, dəp bilip yatti. **9** Xuning bilən Əli Samuiloyə: — Bərip yatkin. U əgər sənı qakırsa, sən: — I Pərwərdigar, sez kiloyin, qünki kulung anglaydu, dəp eytkən, dewidi, Samuil bərip ornida yatti. **10** Wə Pərwərdigar kelip yekın turup ilgirikidə: — «Samuil, Samuil!» dəp qakirdi. Samuil: — Sez kiloyin, qünki kulung anglaydu, dəp jawab bərdi. **11** Pərwərdigar Samuiloyə: — Mana Mən anglojanlarning ikki kulikini zingildatqudək bir ixni Israilning arisida kilmaqimən. **12** Xu künidə Mən burun Əlining jəmətidikilər toorısida eytkinimning həmmisinı uning üstigə qüxürimən; baxtin ahiroyiqə ədə kilimən! **13** Qünki əzigə ayan boloyan kəbihlik tüpaylidin Mən uningoyə, sening jəmətingdin mənggülik həküm qikarmaqimən, dəp eytkən: qünki u oqullirining ipaslikini bilip turup ularni tosmidi. **14** Uning üqün Əlining jəmətidikilərgə kəsəm kiloyanmənkı, Əlining jəmətidikilərnin kəbihlikı məyli kurbanlik bilən bolsun,

məyli hədiyyə bilən bolsun kafarət qilinmay, əbədiyə qəqürüm qilinmaydu, dedi. **15** Samuil ətisi tang atquqə yetip, andin Pərwərdigarning öyining ixiklirini aqti. Emma Samuil wəhəylik kərinüxnı Əlīgə eytixtin kərkti. **16** Lekin Əli Samuilni qakirip: — I Samuil oqlum, dedi. U: — Mana mən, dəp jawab bərdi. **17** U: — U sanga nemə sez kildi? Səndin etünəy, uni məndin yoxurmiojin. Əgər Uning sanga eytkanlirining birini mənə yetmay koysang, Huda deginini sening bexingə qixürsun wə uningdin artuq qixürsun! — dedi. **18** Xuning bilən Samuil uningə heqnemini kaldurmay həmmi bilən bərdi. Əli: — Mana, U Pərwərdigardur; U nemini layik tapsa, xuni kilsun, dedi. **19** Samuil əsöp qong boluwatatti wə Pərwərdigar uning bilən billə bolup, uning eytkan bexarətilik səzliridin heqkaysisini yərdə kaldurmaytti. **20** Xuning bilən pütkül İsraıl Dandin tartip Bəər-Xəbaqiə Samuilning Pərwərdigarning pəyojəmbiri kılıp tikləngənlikini bilip yətti. **21** Xu wakitta Pərwərdigar Xilohda Əzini yənə ayan kildi. Qünki Pərwərdigar Xilohda Əz sez-kalami arkilik Samuilə Əzini ayan kildi; wə Samuil Uning sezini pütkül İsraılə yatküzdi.

4 U wakitta İsraıl Filistiyələr bilən jəng kiləyli qikip Əbən-Əzərgə yekın jayda bargah-qədirlarnı tikti. Filistiyələr bolsa Afək degan jayda bargah-qədirlarnı tikti. **2** Filistiyələr İsraillər bilən soquxqılı səp tizip turdi. Jəng kengəygəndə İsraıl Filistiyələr aldida tarmar boldi; Filistiyələr ularning jəng səpliridin tət mingqə adəmnı ɵltürdi. **3** Halayik bargahqə yenip kəlgəndə, İsraılning əksəkalliri: — Nemixqə Pərwərdigar bğün bizi Filistiyələr tərpidin tarmar kıldurdi? Biz Xilohdin Pərwərdigarning əhdə sandukini kəximizə elip kəlayli; u arimizda bolsa, bizi duxminimizning kolidin kutkuzidi, dedi. **4** Xu gəptin keyin halayik Xilohə adəm mangdurup, xu yərdin kerublarning ɵtturisida ɵlturəjan samawi koxunlarning Sərdari Pərwərdigarning əhdə sandukini elip kɵtürp kəldi. Xuningdək Əlining ikki oqlı Hofniy bilən Finihasmu Huda ning əhdə sandukı bilən billə kəldi. **5** Wə xundak boldiki, Pərwərdigarning əhdə sandukı ləxkərgahqə elip kelingəndə pütkül İsraıl yərnı təwrətküdək küqlük bir qukan kɵtürxiti. **6** Filistiyələr küqlük təntənə awazini anglap: — İbraniylarning ləxkərgahidin angłanojan bu küqlük qukan nemə wəjidin qikkəndu, dəp eytxti. Arkidinla ular Pərwərdigarning əhdə sandukining ularning ləxkərgahqə kəltürölginini bilip yətti. **7** Xuning bilən Filistiyələr kɵrkup: — İlahlar ularning ləxkərgahqə kəptu, həlimizə way! Mundak ix bu wakitqıqə heq boləjan əməs, deyixti. **8** Həlimizə way! Bizni bu kudrətilik ilahların kolidin kim kutkuzidi? Mana bayawanda misirliklarnı türlük bala-wabalar bilən urəjan ilahlar döl xalardur! **9** I Filistiyələr, əzliringlarnı jəsür kərsitip ərkəktək turunglar. Bolmisa, ibraniylar bizgə kul boləjəndək biz ularəjan kul bolimiz; ərkəktək bolup jəng kilinglar! — dedi. **10** Xuning bilən Filistiyələr İsraillər bilən jəng kildi. İsraıl tarmar kilingip, hər biri tərəp-tərəkə əz qədriğə bədər kaqti. Jəngdə kattik kirojinqilik bolup, İsraıldin ɵttuz ming piyada əskər ɵltürüldi. **11** Pərwərdigarning əhdə sandukı olja bolup kətti wə Əlining ikki oqlı Hofniy bilən Finihasmu ɵltürüldi. **12** Xu küni bir Binyaminlik jəng

məydanidin kəqip kiyim-kəqəkliri yirtik, üstibexi topa-qang həlda Xilohəyə yğürp kəldi. **13** U yetip kəlgəndə, mana Əli yolning qetidə əz orundukda ɵlturup takiti-tak bolup kütüwatatti; uning kəngli Pərwərdigarning əhdə sandukining ɵjemidə pərixan idi. U kixi həwərnı yatküzgili xəhərgə kergəndə, pütkül xəhər pəryad-qukan kɵtirdi. **14** Əli pəryad sadasini anglap: — Bu zadi nemə warəng-qurung? dəp soridi. U kixi aldirap kəlip əliğə həwər bərdi. **15** (Əli toksan səkkiz yaxqə kergən, kəzliri kətip qəlojan bolup, kərməytti). **16** U kixi Əliğə: — Mən jəngdin kaqtip kəlgən kiximən, bğün jəng məydanidin kəqip kəldim, dedi. Əli: — I oqlum, nemə ix yüz bərdi? — dəp soridi. **17** Həwərqi jawab bərip: — İsraıl Filistiyələrnin aldidin bədər kaqti. Həlk arisida kattik kirojinqilik boldi! Sening ikki oqlung, Hofniy bilən Finihasmu əldi həmdə Hudaning əhdə sandukı olja bolup kətti, dedi. **18** Wə xundak boldiki, həwərqi Hudaning əhdə sandukini tiləyə əlojəndə, Əli dərəwazining yenidiki orunduktın kəynigə yikilip qixüp, boynı sunup əldi; qünki u kərip, bədinimu əojirlixip kətkənidi. U kirik yil İsraılning həkimi boləjanidi. **19** Uning kəlini, yəni Finihasning ayalı həmilidar bolup tuquxqə az qəlojanidi. U Hudaning əhdə sandukining olja bolup kətkənlikı wə kiyinatisi bilən eriningmu əlgənlik həwirini angliqəndə, birdinla kattik toloqək tutup, pükülüp balini tuqdi. **20** U ələy dəp qəlojəndə, qərisidə turojan ayallar: — Kərkəmiojin, sən oqlu bala tuqduq, dedi. Lekin u buningəyə jawəbmu bərmidi həm kəngül bəlmidi. **21** U: «Xan-xərap İsraıldin kətti» dəp balioqə «İhabod» dəp isim koydi; qünki Hudaning əhdə sandukı olja bolup kətkən həm kəyinatisi bilən erimu əlgənidi. **22** U yənə: — Xan-xərap İsraıldin kətti; qünki Hudaning əhdə sandukı olja bolup kətti! — dedi.

5 Filistiyələr Hudaning əhdə sandukini olja elip, uni Əbən-Əzərdin elip Axdodkə bərdi. **2** U yərdə Filistiyələr Hudaning əhdə sandukini elip Dagon buthanisiqə əkirip, Dagon degən butnıg yenioqə koydi. **3** Axdoddikilər ətisi səhər kəpup kəlsə, mana Dagon buti Pərwərdigarning əhdə sandukining aldida yikiləniqə düm yatatti. Xunga ular Dagon butni elip yənə əz ornida turojuzup koydi. **4** Lekin ətisi səhər kəpup kəlsə, mana, Dagon Pərwərdigarning əhdə sandukining aldida yikiləniqə düm yatatti; Dagonning bəxi həm kəlliri bosuqıdā qəkiləjanidi; Dagonning pəkət beliksıman tənı qəlojanidi. **5** Xunga bğüngə qədər Axdodta ya Dagonning kəhınliri bolsun ya Dagonning buthanisiqə kergüqilər bolsun, Dagonning bosuqisiqə dəsıməydu. **6** Andin Pərwərdigarning kəli Axdoddikilərnin üstigə kattik qixüp, ularni wəyran kılıp, Axdod bilən ətrapidikilərnı hürək kəsili bilən urdi. **7** Axdoddikilər bulərnı kərup: — İsraılning Hudasing əhdə sandukı bizlərdə turmisunı Qünki uning kəli bizi wə ilahimiz Dagonni kattik besiwaldi, deyixti. **8** Xuning bilən ular adəm mangdurup Filistiyələrnin həmmə əojilərnı qakirtip jəm kılıp ulardin: — İsraılning Hudasing əhdə sandukini kəndək bir tərək kilingiz? dəp soridi. Ular: — İsraılning Hudasing əhdə sandukı Gatka qət yol bilən yətkəlsun, dəp jawab bərixti. Xuning bilən ular İsraılning Hudasing əhdə sandukini u yərgə qət yol bilən yətkidi. **9** Wə xundak boldiki, ular uni qət yol

bilən yetkigəndin keyin Pərwərdigarning qoli u xəhərgə qüxüp kixiləni kattik sarasimigə qüxürdi. U kixiklərdin tartip qonglaroqigə xəhərdikiləni urdi, ular hürək kesiligə griptar boldi. **10** Xuning bilən ular Hudaning əhdə sandukini Əkronoqə əwətti. Lekin Hudaning əhdə sandukini Əkronoqə yetip kəlgəndə, Əkrondikilər pəryad kilip: — Biz bilən həlkimizni əltürüx üqün ular Israilning Hudasing əhdə sandukini bizgə yetkidil — dedi. **11** Ular adəm mangdurup Filistiylərnin oqojilirini kixkartip jəm kilip ularoqə: — Biz bilən həlkimizni əltürməslili üqün Israilning Hudasing əhdə sandukini bu yərdin əz jayioqə kətküzümlər, dedi; qünki kattik wəhimə xəhəni bəskənidi; Hudaning qoli ularning üstigə tolimu eşir qüxkənidi. **12** Əlmigən adəmlər bolsa hürək kesili bilən urulup, xəhərnin pəryadi asmanoqə kətürüldi.

6 Pərwərdigarning əhdə sandukini Filistiylərnin yurtida yəttə ay turdi. **2** Filistiylər kahinlər bilən palqiləni qakirip ularoqə: — Pərwərdigarning əhdə sandukini kəndək kilimiz? Uni kəndək kilip əz jayioqə əwətləyimiz? Yol kərsitinglər, dedi. **3** Ular: — Əgər Israilning Hudasing əhdə sandukini kəyturup əwətsənglər, kuruk əwətmənglər, heq bolmioqanda uning bilən bir «itaətsizlik kurbənlili»ni birgə əwətinglər zərürdur, dedi. Xundək kiləqanda xipa təpəsilər, xundəkla Uning kəlinin nemə üqün silərdin ayirmioqənlili bilisilər, dedi. **4** Ular: — Biz nemini itaətsizlik kurbənlili kilip əwətimiz? — dəp soridi. Ular: — Filistiylərnin oqojilirinin sani bəx; xunga bəx altun hürək wə bəx altun qaxkan yasap əwətinglər; qünki silərgə wə oqjanglaroqə əhxaxla bala-kəza qüxti. **5** Hürəklinglərnin xəklini wə zəminənlərnin wəyran kilidioqan qaxkanlarning xəklini nəxik kilip yasap, Israilning Hudasiqə xan-xəpəp kəltürümlər. Xuning bilən u bəlkim silərnin, iləhlirimizning wə zəminənlərnin üstini bəskən kəlini yeniklitərmikin: — **6** Misirliklər bilən Pərwən əz kəngüllirini kattik kiləqəndək silərmə nemixkə əz kənglünqlərnin kattik kilisilər? U misirliklaroqə zor kattik kolluk kərsətkəndin keyin, ular Israilni kəyup bərmidimu, ular xuning bilən kəytip kəlmidimu? **7** Əmdi yəngi bir harwə yasap, tēhi boyunturukqə kəndürülmigən mozaylilik ikki inəkni harwioqə kəxunglər; ulərdin mozaylirini ayrip, əyde elip kəlinglər; **8** andin Pərwərdigarning əhdə sandukini kətürüp harwioqə selinglər; wə uningə əwətidioqan itaətsizlik kurbənlili kilidioqan altun buyumlərnin bir kəpkə selip sandukqə yəndap kəyunglər wə sandukni xu peti mangdurunglər; **9** andin kərap turunglər. Əgər harwə Israil qəgrisidiki yol bilən Bəyt-Xəməxkə mangsa, bizgə kəlgən xu qong bala-kəzani qüxürgüqəninin əzi Pərwərdigar bolidu. Undək bolmisa, bizni uroqan Uning kəli əməs, bəlkə bizgə qüxkən təsadipilik bolidu, haləs, dəyixti. **10** Xuning bilən Filistiylər xundək kildi. Ular Mozaylilik ikki inəkni harwioqə kəxup, mozaylirini əyde solap kəyup, **11** Pərwərdigarning əhdə sandukini harwioqə selip, altun qaxkan wə kuyma hürəklər kəqilənoqan kəpni uningəqə yəndap kəydi. **12** Inəklər Bəyt-Xəməxkə bəridioqan yol bilən udul yürüp kətti. Ular kətürülgən yol bilən mangoqəp mərəytti, ya ong tərəkəpə ya sol tərəkəpə kəyip kətmidi. Filistiylərnin oqojiliri ularning ərkisidin Bəyt-Xəməxning qəgrisioqə

bardi. **13** Bəyt-Xəməxtikilər jiləqida buqday oruwatatti, ular bəxlirini kətürüp əhdə sandukini kətürp hux boluxti. **14** Harwə Bəyt-Xəməxtikilər Yəxuaning etizlikioqə kəlip, u yərdiki bir qong taxning yəndə tohtap kəldi. Ular harwini qəkip, ikki inəkni Pərwərdigarəqə atəp kəydürmə kurbənlilik kildi. **15** Lawiylər Pərwərdigarning əhdə sandukini bilən altun buyumlər bəp kəpni qüxürüp qong taxning üstigə kəydi. Xu kəni Bəyt-Xəməxtikilər Pərwərdigarəqə kəydürmə kurbənlilər wə bəxkə kurbənlilərnin kildi. **16** Filistiylərnin bəx oqojisi bulərnin kətürp xu kəni Əkronoqə kəytip kətti. **17** Filistiylərnin Pərwərdigarəqə itaətsizlik kurbənlili kilip bərgən altun hürək: — Axdod üqün bir, Gəzə üqün bir, Axxelən üqün bir, Gəzə üqün bir wə Əkron üqün bir idi. **18** Altun qaxkanlarning sani bolsa Filistiylərnin bəx oqojisioqə təwə bərlilik xəhərnin sani bilən bəwəwəp idi. Bu xəhərlər səpəllilik xəhərlər wə ularəqə kəraxilik səhrə-kəntlərnin, xundəkla ular Pərwərdigarning əhdə sandukini kəyoqan qong qimənzəroqəqə həmmə jəyni əz iqigə alatti. Bu qimənzər həzirmu Bəyt-Xəməxtikilər Yəxuaning etizlikida bəp. **19** Əmma Bəyt-Xəməxtikilər əz məyliqə əhdə sandukining iqigə kərioqini üqün Pərwərdigar ulərdin yətmix adəmini, jümlidin qonglərdin əllikni urdi. Pərwərdigar həlkni mundaq kattik uroqənlili üqün pütün həlk matəm tutti. **20** Bəyt-Xəməxtikilər: — Bu mukəddəs Huda Pərwərdigarning əldida kim əz turalaydu? Əhdə sandukini bizning bu yərdin kimning kəxioqə apirilixi kərak? — dedi. **21** Andin ular Kiriat-Yearimdikilərgə əqlilərnin əwətip: — Filistiylər Pərwərdigarning əhdə sandukini kəyturup bərdi. Bu yərgə kəlip uni əzüngləroqə elip kətinglər, dedi.

7 Xuning bilən Kiriat-Yearimdiki adəmlər kəlip Pərwərdigarning əhdə sandukini elip qikip, dəngning üstidiki Abinadabning əyide kəydi wə uning oqlı Əliəzərnin əhdə sandukioqə kəraxkə Pərwərdigarəqə atəp bəkkitti. **2** Əhdə sandukini Kiriat-Yearimda kəyuloqəndin tartip uzun wəqit, yəni yigirmə yil ətti. Israilning pütkül jəməti Pərwərdigarni səqindi. **3** Wə Samuil Israilning pütkül jəmətiqə: — Əgər pütün kəblinglər bilən Pərwərdigarning yənioqə kəytip, yatların iləhliri bilən Axtərotlarni əz arənglərdin yəkitip, kənglünqlərnin Pərwərdigarəqə bəqləp, has Uning ibaditidila bəlsənglər U silərnin Filistiylərnin kəlidin kətküzidu, dedi. **4** Xuning bilən Israil Baallar bilən Axtərotlarni təxləp has Pərwərdigarning ibaditidila boldi. **5** Andin Samuil: — Pütkül Israilni Mizpəh xəhərigə jəm kilsənglər, mən silər üqün Pərwərdigarning əldida dua kəlay, dedi. **6** Əmdi ular Mizpəhəqə jəm bolup, u yərdə su tartip uni Pərwərdigar əldioqə kəydi wə u kəni roza tutup: — Biz Pərwərdigarning əldida gənəp sədir kilduk, dedi. Xuning bilən Samuil Mizpəhtə Israilərnin əz-dəwaliri üstidin həküm qikardi. **7** Filistiylər Israilərnin Mizpəhdə jəm boləjinini ənglidi; Filistiylərnin oqojiliri Israil bilən jəng kiləp qikti. Israilərnin buni əngləp Filistiylərdin kərkəti. **8** Israilərnin Samuiləqə: — Biz üqün Pərwərdigar Huda yiməz bizni Filistiylərnin kəlidin kətküzuxi üqün uningə nida kəlixitin tohtimioqin, dedi. **9** Samuil anisini emiəwətkən bir kəzini elip toluq bir kəydürmə kurbənlilik kilip Pərwərdigarəqə sundi; Samuil Israilning həkkidə Pərwərdigarəqə pəryad kətürdi; Pərwərdigar duasini

anglidi. **10** Samuil keydurmə qurbanlik kiliwatqanda Filistiyər Israil bilən soxukxili yekinlap kəldi. Lekin Pərwərdigar xu künü Filistiyərləning üstigə kəttik güldürmə güldürlipt ularni aləkdə kiliwətti; xuning bilən ular Israil aldida tarmar boldi. **11** Israilar Mizpahtin qikip ularni Bəyt-Karning tüwigə koşlap kirdi. **12** U waqıtta Samuil bir taxni elip, uni Mizpah bilən xənnəng otturida tiklədi: — «Pərwərdigar bizgə həziroqigə yərdəm beriwatidu: — dəp uni Əbən-Əzar dəp atidi. **13** Xuning bilən Filistiyər besikip Israilning zeminiqə yənə tajawuz kilmidi; Samuil [hakim] boləqan barlik künlərdə Pərwərdigarning kəli Filistiyərləning üstigə karxi boldi; **14** xundak kiliq Əkrəndin tartip Gətkiqə Filistiyər Israildin eliwəloqan xəhərlərləning həmmisi Israilqə yanduruldu; xəhərlərgə təwə zeminlarnimu Israil Filistiyərləning kəlidin yandurup aldı. Buningdin baxkə Israil bilən Amoriylar otturida tinqlik boldi. **15** Samuil bolsa pütün ömriddə Israilni soridi. **16** Hər yili u Bəyt-Əl, Gilgal wə Mizpahları aylinip, muxu yərlərdə Israil üstidin həküm yürgüzətti. **17** Andin u Ramahkə yenip barətti; qünki uning əyi xu yərdə idi həm u u yərdimu Israil üstidin həküm yürgüzətti. U u yərdimu Pərwərdigarqə bir kurbangah yasioqanidi.

8 Xundak boldiki, Samuil kəriqanda oqullirini Israilqə hakim kiliq koydi. **2** Uning tunjisining ismi Yoel bolup, ikkinqisining ismi Abiyah idi. Bular Bəər-Xebada hakimlik kildi. **3** Lekin oqulliri uning yollirida yürməytti, bəli mənəpətni kəzləp ezip, parilarni yap, hək-nahəksni astin-üstün kildi. **4** U waqıtta Israilning həmmə aksakalliri Ramahdə jəm bolup Samuilning kexiqə kelip **5** uningqə: — Mana sən kəriding, oqulliring bolsa sening yolliringda yürməydu. Barlik əllərdə boləqandək üstimizgə həküm sürüdiqan bir padixah bekitkin, dedi. **6** Ularınq «Üstimizgə həküm sürüdiqan bir padixah bekitkin» degini Samuilning kəngligə eoqir kəldi. Samuil Pərwərdigarqə dua kiliwidi, **7** Pərwərdigar Samuilqə jawabən: — Həlk sanga hərnəmə eytsə ularqə kulək saləqin; qünki ular seni əməs, bəli «Üstimizgə padixah bolmisun» dəp Meni taxlidi. **8** Mən ularni Misirdin qikəroqan kündin tartip bugini küngiqə ular xundək ixlarni kiliq, Meni taxlap baxkə iləhləroqə ibadət kiliq kəlgən. Əmdi ular sanga həm xundək kiliidu. **9** Xuning üqün ularning səzigə uniəqin. Lekin ularni kəttik agahlandurup kəlgüsiddə ularning üstiddə səltənət kiliidəqan padixahning ularni kəndək baxkuridiəqanlikini bildürgin, dedi. **10** Samuil əzidin bir padixah soriəqan həlkqə, Pərwərdigarning eytkinining həmmisini dəp bərdi. **11** U: — Üstinglarda səltənət kiliidəqan padixahning tutidiəqan yoli mundak bolidu: — U oqullirirləni öz ixioqə koyup, jəng hərwilirini həydəxkə, atlik əskərliri boluxkə salidu; ular uning hərwilirining aldida yügüridu; **12** ularni əzi üqün ming bəxi wə əlik bəxi boluxkə, yerini həydəxkə, həsulini oruxkə, jəng koralliri bilən hərwa əswəblirini yasaxkə salidu. **13** Kizlirləni atir yasaxkə, tamək etixkə wə nan yekixkə salidu. **14** Əng esil zeminlirləng, üzümzarlirləng bilən zəytunluklirləngni tartiwelip öz hizmətkarlırioqə beridu. **15** U urukunglardin, üzümzarlirləngni həsulidin ondin bir ülüxini əzining oqjədarlıri wə hizmətkarlırioqə bəlüp beridu. **16** U

kullirləng, dedəklirləng, əng kəlixkən yigitlirləngni wə exəklirləngni öz ixioqə salidu. **17** U koylirləngdin ondin bir ülüxini alidu; silər uning kul-hizmətkarlıri bolisilər. **18** Silər u kündə əzlingləroqə talloqan padixah tüpəylidin pəryad kətürisilər; lekin Pərwərdigar u künidə silərgə kulək salmaydu, dedi. **19** Həlk bolsa Samuilning səzigə kulək salmay: — Yək, bəli üstimizgə səltənət kiliidəqan bir padixah bolsun, dedi. **20** —Xundək kiliq biz baxkə hər bir əllərgə ohxax bolimiz; bizning padixahimiz üstimizdin həküm qikip, bizni baxlaydu wə biz üqün jəng kiliidu, dedi. **21** Samuil həlkning həmmə səzirlini anglap, ularni Pərwərdigarqə yətküzdi. **22** Pərwərdigar əmdi Samuilqə: — Sən ularning səzigə kulək selip, ularqə bir padixah bekitkin, dedi. Samuil Israiləroqə: — Hərbirləng öz xəhirləngləroqə kaytinglar, dedi.

9 Binyamin kəbilisidin Kix atlik bir kixi bar idi. U Abiəning oqli, Abiəl Zerorning oqli, Zeror Bikoratning oqli, Bikorat Afiyaning oqli idi; Afiya bolsa Binyaminlik idi. U əzi batur wə dələtmən kixi idi. **2** Kixning Saul isimlik, esil wə huxhuy bir oqli bar idi. Israilar arisida uningdin qiraylik adəm yok idi; u xundək egiz boyluk ər idiki, həlkning hərəkəndiki uning mürisigimu kəlməytti. **3** Saulning atisi kixning exəkliri yitip kətkənidi. Buning bilən Kix oqli Saulqə: — Sən hizmətkarlardin birini əzling bilən billə elip, exəkləni tepik kəlgin, dedi. **4** Ular bərip Əfraim edirlikdin otup, Xalixah zeminini kezip, ularni izdəp tapalmidi; ular Xaalim zeminidinmu etti, exəklər u yərdimu yok idi. Andin Binyamin zeminini kezip etti, ularni yənə tapalmidi. **5** Ular Zuf zeminiqə yətkəndə Saul əzi bilən kəlgən hizmətkariqə: — Bolə, eygə yanayli; bolmisa atam exəklərdin ənsirməy, əksiəqə bizning oqemimizni yap kətməmi, dedi. **6** Lekin u uningqə: — Mana, bu xəhərdə Hudaning bir adimi bar. U məhtərəm bir adəm, hər nəmə desə əməlgə axmay kəlməydu. Əmdi u yərgə barayli; u bizgə baridiəqan yolimizni kərsitip qoyarmikin, dedi. **7** Xunga Saul hizmətkariqə: — Lekin uning yenioqə barsək u kixigə nəmə bərimiz? Qünki hurjunlirimizdə nan tügəp kəldi, kolimizdə Hudaning adimigə bərgüdək sowoqitimiz yok. Yenimizdə yənə nəmə bar? — dedi. **8** Hizmətkar Saulqə jawab bərip: — Mana kolumda qarək xəkəl kümüx bar. Mangidiəqan yolimizni dəp bərsun, Hudaning adimigə xuni bəre, dedi. **9** (burun Israilda bir adəm Hudadin yol soriməkqi bolsa: — Kelinglar, aldin kərgüqining kəxiqə barayli, dəytti. Həzir «pəyoəməbər» degənni etkən zamanda «aldin kərgüqi» dəytti). **10** Saul hizmətkariqə: — Məsiləhəting yaxxi boldi. Biz mangayli, dedi. Xuning bilən ular Hudaning adimi turoqan xəhərgə bardi. **11** Ular xəhərgə qikiidəqan yolda ketiwatqanda, su tartkili qikkən birnəqqə kizəqə uqridi wə ularidin: — Aldin kərgüqi muxu yərdimu? — dəp soridi. **12** Ular jawab bərip: — Xundək. Mana u aldinglarda turidu; tez bəringlar, qünki halayik bugin [xəhərləng] yukiri jayida kurbanlik kilməkqi, xunga u bugin xəhərgə kirdi. **13** U [kurbanliktin] yeyixkə tehi yukiri jayoqə qikmay turupla, silər uning bilən xəhərdə uqrixisilər. Həlkə u kəlmigüqə taam yeməydu, qünki u əwwal kurbanlikni bərikətləydu; andin qakiriəqan məhəmlər taamoqə eoqiz tegidu. Həzir qikinglar, qünki bu dəl uni tapkili

boliddioqan wak'it, dedi. **14** Ular xəhərgə qikip xəhər mərkizigə kəlgəndə, mana Samuil yukiri jayoqa qikixka ularoqa karap kelihatati. **15** Pərwərdigar Saul kelixtin bir kün ilgiri Samuilə: **16** — Ətə muxu wəqətlərdə Mən yeningoqa Binyamin zeminidin bir adəmnə əwətimən. Sən uni Mening həlkim Israilning üstigə əmir boluxka məsih kəloqin. U Mening həlkimni Filistiyərləning kəlidin kətkuzidi. Qünki Mening həlkimning pəryadi Manga yətkini üqün ularoqa iltipət bilən kəridim, — dedi. **17** Samuil Saulni kərgəndə Pərwərdigar uningə: — Mana, Mən sanga səz kəloqan adəm muxudur. Bu adəm Mening həlkimning üstidə səltənət kəlidu, dəp izhər kəldi. **18** Saul dərwaizda turoqan Samuilning kəxioqa bərip: Silidin soray, aldin kərgüqin əyi nədə, dəp soridi. **19** Samuil Saulə: — Aldin kərgüqi mən əzüm xu. Məndin əwwal yukiri jayoqa qikkən. Bugin silər mən bilən taam yəysilər; ətə seni uzutup qikkəndə, kənglündiki hər bir ixlərnə sanga dəp bərey, — dəp jawab bərdi. **20** Əmma üq kün burun yitip kətkən exəklərdin bolsa, əndixə kilmioqin; ular tepildi. Əmdi Israilning həmmə arzusi kingə mayil? Sanga wə atəngning pütükl jəmətigə əməsmu? — dedi. **21** Saul jawab bərip: — Mən Israil kəbililəri iqidiki əng kəqik kəbilə boləqan Binyamindin, jəmətimmu Binyamin kəbilisi iqidiki əng kəqiki tursa? Nəmə üqün bu səzlərnə manga dəyla? — dedi. **22** Samuil bolsa Saulni wə hizmətkərnə bəxlap, mēhmanhana əyigə kirdi wə ularni qəkirilənlərnə arisida tərde olturoquzdi. Ular ottuzqə adəm idi. **23** Samuil axpəzə: — Mən saklap kəyoqin dəp, sanga tapxuroqan həlqi taamni elip kəlgin, dedi. **24** Xuning bilən axpəz saklap kəyoqan qəng ajritiləqan kəlni elip Saulning aldioqa kəydi. Samuil: — Mana, [sanga] saklap kəyoləqini xudur! Uni aldingə elip yəgin; qünki u mən həlkni qəkirəqan qəqimda atəyin sanga atəp elip kəyoqandin tartip bu bəkitiləqan wəqitkəqə saklandı, dedi. Xuning bilən u künə Saul bilən Samuil taməktə billə boldi. **25** Ular yukiri jaydin quxüp xəhərgə kirdi, [Samuil] əgzidə Saul bilən səzləxti. **26** Ətisi tang xəhərdə orundin turoqanda Samuil Saulni əgzidin qəkirip: — Ornungdin tur, mən seni uzutup kəyay, dedi. Saul orundin turdi wə ikkisi billə qikti, — həm u Samuil bilən billə kəqioqa qikti. **27** Ular xəhərləning ayioqioqa kətiwətkəndə, Samuil Saulə: Hizmətkəroqa aldimizda mangəqəq turoqin, dəp buyruqin, dedi. U xundəq kəldi. Andin Samuil: — Sən turup tur, Pərwərdigərnəng səz-kəlamini sanga yətküzəy, dedi.

10 Samuil bir may komzikini elip uning bəxioqa təküp uni səyüp mundaq dedi: — «Mana bu, Pərwərdigərnəng seni Əz mirasioqa əmir boluxka məsih kəloqini əməsmu? **2** Sən bugin məndin ayrıloqandin keyin Binyamin zeminining qəgrisidiki Zəlahəqa yetip barəjoqinda Rəhələnəng kəbrisining yenida sanga ikki kixi uqraydu; ular sanga: «Sən izdəp barəqan exəklər tepildi, wə mana, atəng exəklərdin qəmə kilməy, bəlkə silər üqün: Oqlumni kəndəq kəlip taparmən, dəp ənsiriməktə» dəp eytidu. **3** Sən u yərdin mēngip, Tabordiki dub dərhiqə yətkəndə Pərwərdigərnəng aldioqa bərix üqün Bəyt-Əlgə qikip kətiwətkən üq kixigə uqrayson. Ulərdin biri üq oqləq, biri üq nən wə yənə biri bir tulum xarəbni kətürüp kəlidu. **4** — Ular sanga salam kəlip ikki nanni sunidu; sən bərginini kəlliridin əloqin. **5**

Andin sən «Hudaqə [ataləqan] Gibeəh xəhərigə bərisən (u yərdə Filistiyərləning bir ləxkərgəhi bər); sən xu xəhərgə kəlsəng qiltar, təmbur, nəy wə lirlərnə kətürüp yukiri jaydin quxkən bir bələk pəyoqəmbərlər sanga uqraydu. Ular bəxərləlik səzlərnə kəlidu. **6** Xuning bilən Pərwərdigərnəng Rəhi sening wujudungəqə quxidu, sən ular bilən birləktə bəxərləlik səzlərnə kəlisən wə yəngi bir adəm bolisən. **7** Muxu əlamətlər sanga kəlgəndə, kəlungdin nəmə kəlsə xuni kəloqin. Qünki Huda sən bilən billidu. **8** Andin məndin ilgiri Gilgəloqa quxüp bərisən. Mana, mən həm yeningəqə quxüp kəyduərmə kərbənləklər sunux wə inəq kərbənləklər kəlix üqün kəlimən. Mən yeningəqə bərip, nəmə kəlixing kəraklikini ukturmioquqə, mənə yəttə kün saklap turoqin». **9** Wə xundəq boldiki, u burulup Samuildin ayrıloqanda Huda uningəqə yəngi bir kəlb ətə kəldi; wə bu əlamətlərnəng həmmisi axu künə əməldə kərsitildi. **10** Ular Gibeəhoqa yetip kəlgəndə mana, bir bələk pəyoqəmbərlər uningəqə uqridi; Hudaning Rəhi uning wujudioqa quxti, bəning bilən u ularning arisida bəxərləlik kəlixkə bəxlidi. **11** Uni ilgiri tonuydioqlərnəng həmmisi uning pəyoqəmbərlərnəng arisida bəxərləlik kəloqinini kərgəndə ular bir-birigə: — Kixning oqlioqa nəmə boptu? Saulmu pəyoqəmbərlərdin biri boldimu nəmə? — dēyxti. **12** Əmma yərlək bir adəm: — Bulərnəng ətiləri kimlər? — dedi. Xuning bilən: «Saulmu pəyoqəmbərlərnəng birimidu?» dəydioqan qəp pəyda boldi. **13** Əmdi Saul bəxərləlik səzlərnə kəlip bolup, yukiri jayoqa qikip kətti. **14** Saulning təqəisi uningdin wə uning hizmətkəridin: — Nəgə bərip kəldinglər? dəp soridi. U: — Exəklərnə izdigili qiktuk; ləkin ularni tapəlməy Samuilning kəxioqa bərduk, dedi. **15** Saulning təqəisi: — Samuilning silərgə nəmə dēginini manga eytip bərginə, dedi. **16** Saul təqəisə: — U jəzm bilən bizgə exəklər tepildi, dəp həwə bərdi, dedi. Ləkin Samuilning padixəhlik ixi toquruluk eytkən səzini uningəqə dəp bərmidi. **17** Samuil əmdi həlkni Pərwərdigərnəng aldioqa jəm bolunglar dəp, Mizpəhəqə qəkidri. **18** U Israilə: — Israilning Hudasi Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Mən silər Israilni Misirdin qəkirip misirliklərnəng kəlidin əzad kəlip, silərgə zulum kəloqan həmmə padixəhliklərnəng kəlidin kətkuzdum. **19** Ləkin bugini künde silərnə bəxingləroqa quxkən bərlək balayipətlərdin wə bərlək muxəkkətlərdin kətkuzəjuqi Hudayinglərdin wəz kəqip uningəqə: «Yəq. Üstimizgə bir padixəh bəkitip bərgəysən» — dēdinglər. Əmdi əzünglərnə kəbilənglər boyiqə, jəmətinglər boyiqə Pərwərdigərnəng aldioqa həzər kilinglər» — dedi. **20** Xuning bilən Samuil Israilning həmmə kəbililərnə aldioqa jəm kəlip, qək təxliwidi, qək Binyamin kəbilisigə qikti. **21** U Binyamin kəbilisini jəmət-jəmətləri boyiqə əz aldioqa kəltürüp qək təxliwidi, qək Matrinəng jəmətigə qikti. Andin keyin yənə qək təxliwidi, Kixning oqlı Sauləqə qikti. Ular uni izdidu, əmma uni tapəlmidi. **22** Xunga ular Pərwərdigərdin yənə: — U kixi bu yərgə kələmdu? — dəp soridi. Pərwərdigar jawəbən: — Mana, u yük-təklərnəng arisioqa yoxuruniwəldi, dedi. **23** Xunga ular yügürüp bərip uni xu yərdin elip kəldi. U həlkning otturisida turoqanda həlayikning boyi uning mürisigimu kəlmidi. **24** Samuil bərlək həlkə: — Əmdi Pərwərdigar tallioqan kixigə kəranglar! Dərwəqə

barlik h lkning iqida uningoa yetidioxan birsi yoktur, dedi. W  h lkning h mmisi: — Padixah yaxisun! — d p toxlaxti. **25** Samuil h lk   padixahlik hokuk-anunlirini ukturdi w  uni oram yazma kilip yezip qikip, P rw rdigarning aldiox  qoydi. Andin Samuil h mma h lkni, h rkaysisini  z  ylirig  kayturdy. **26** Saulmu həm Gibeahdiki  yig  kaytti; k ng lliri Huda t ripidin t sir nd r l gan bir t rk m batur kixi uning bilən bill  bardi. **27** Lekin birna qa rəzil kixi: — Bu kixi k ndakmu bizni kutkuzalisun? — d p uni kəmsitip uningoa heq sowo at b rmidi;  mma u anglimaslik a saldi.

11 Xu wakitta Ammoniy Nahax qikip Yab x-Gileadni muhasirigə aldi. Yabəxning h mma adəmliri Nahax a: —  g r biz bilən əhdə t zs ng, sanga boysunimiz, dedi. **2** Lekin Ammoniy Nahax ularoa: — P tk l Israiloa d xn m kilix  q n hər biringlarning ong k zini oyup andin sil r bilən əhdə kilay, dedi. **3** Yabəxning a sakalliri uningoa: — Bizg  yett  k n m hl t bərgin; biz Israilning p tk l yurtiox   qlil rni mangdurup andin keyin bizni kutkuzidioxan ad m qikmis ,  zimiz qikip sanga təslim bolimiz, dedi. **4**  mdi  qlil r Saulning x h ri Gibeah a kelip muxu s zl rni h lkning kuliox a yetküzdi; h mma h lk p ryad k t r p yiojildi. **5** W  mana, Saul etizlikidin qikip kalil rni h yd p keliwatatti, u: — H lk nem  d p yioqlaydu, d p soridi. Ular Yab xtin k l gen kixil rning səzlrini uningoa d p b rdi. **6** Saul bu s zl rni anglioxanda Hudaning Rohi uning  stig  kelip, uning o zipi kattik k zo aldi. **7** U bir j p uyni q p  parqilap, parqilirini  qlil rning k li arqilik p tk l Israil zemini a tarkitip: — Hər kim kelip Saul bilən Samuil a  g xmis , ularning uylirimu muxuningoa ohxax kilinidu, dedi. Xuning bilən P rw rdigarning korkunqi h lkning  stig  q xti; xundak boldiki, ular ittihaklixip bir adəmdək jənggə qikti. **8** Saul ularni Bez k [deg n jayda] sanioxanda Israilər  q yüz ming, Y hudaning adəmliri bolsa ottuz ming qikti. **9** Ular k l gen  qlil rg : — Gileadtiki Yabəxning adəmlirigə xundak eytinglarki,  t  k n q x boloxanda nijat sil rg  kelidu, dedi.  qlil r berip xuni Gileadtiki Yab xliklar a yetküzdi; ular intayin huxal boluxti. **10** Xuning bilən Yab xtikilar: —  t  biz k xinglar a qikip [təslim bolimiz], sil r bizni k ndak kilixğa layik kərsənglar, xundak kilinglar, dedi. **11**  tisi xundak boldiki, Saul h lkni  q b l k kildi; ular ke a t tinqi jes kt  l xk rgah a kirip Ammoniyl rni k n q x boluq   urup kirdi. Tirik k lo anlar bolsa xundak parakəndə boldiki, ular in ikki ad mmu bir y rg  kel lmidi. **12** H lk  mdi Samuil a: — Bizning  stimizg  Saul padixah bolmisun d p eytk nlar kimlar? Bu kixil rni k lt r p, ularni  lt r yli, dedi. **13** Lekin Saul: — B g n heqkim  lt r lmisun. Q nki b g n P rw rdigar Israiloa nusrət b rdi, dedi. **14** Samuil h lk  : — Keni, Gilead a berip u y rd  padixahlikni yengibaxtin tiklayli, d p eytti. **15** Xuni dewidi, h mma h lk Gilead a berip Gileadta P rw rdigarning aldida Saulni padixah kildi; ular u y rd  P rw rdigarning aldida inaklik k rbanliklrini k lt rdi. Saul h m xuning k barlik Israil xu y rd  zor huxallik a q mdi.

12 Samuil p tk l Israil a: — Mana, m n sil rning barlik eytk n s zlingl rni anglap  st nglar a bir padixah koydum; **2** Mana  mdi padixah sil rning aldinglarda y rm kt , m n bolsam k rip b xim akardi; mana, mening o qullirimmu aranglarda turidu. Yaxlikimdin tartip bu k ngiq  sil rning aldinglarda mengip k ldim. **3** Mana bu y rd  turuptim n. P rw rdigarning aldida w  uning masih kilino inining aldida manga  rzinglar bolsa d weringlar; kimning uyini tartiwaldim? Kimning exikini tartiwaldim? Kimning h kkini yedim? Kimg  zulum kildim? Yaki m n k z mni kor kilix  q n kimdin para aldim? Xundak bolsa d nglar, w  m n uni sil rg  t l p berim n, dedi. **4** Ular jawab berip: — S n bizning h kkimizni yemiding, heqkimg  zulum kilmiding w  heq kixining kolidin birər n rsinimu eliwalmiding, dedi. **5** U ularoa: — M nd  heq h kkinglar k lmi anlikiox  P rw rdigar sil rg  guwah bolup w  uning masih kilio ni həm b g n guwahqi bolsun, dewidi, ular: — U guwah ur, dedi. **6** Samuil h lk   mundak dedi: «Musa bilən H runni tikləp ata-bowiliringl rni Misir zemini in qikəroquqi bolsa Pərwərdigardur. **7**  mdi ornunglardin turunglar, mən P rw rdigarning aldida P rw rdigarning sil rg  w  ata-bowiliringlar a y rg z gen həkkəniy əməllirini sil rning aldinglar a koyux a s z kilay. **8** Y kup Misiro a kirg ndin keyin ata-bowiliringlar P rw rdigar a p ryad kiloxanda, P rw rdigar Musa bilən H runni  wat ti. Ular ata-bowiliringl rni Misirdin qik rip bu y rd  oltur klaxturdy. **9**  mma ular  z Hudasi P rw rdig rni untudi; xunga u ularni Həzorning k xunidiki s rd r Sis r ning k lio a, Filistiy rning k lio a həm Moabning padixahining k lio a tapxurup b rdi; bul r ular bilən j ng kilixti. **10** Xuning bilən ular P rw rdigar a p ryad kilip: «Biz gunah kilip P rw rdig rni taxlap Baallar w  Axtarotlarning ibaditid  bolduk;  mma  mdi bizni d xm nlimizning kolidin kutkuzo in, biz sanga ibadət kilimiz» dedi. **11** W  P rw rdigar Yərubbaal, Bedan, Yəftah w  Samuilni  w tip,  tr p nglardiki d xm nlingl rning kolidin sil rni kutkuzdi, xuning bilən tinq-aman turuwatkanidinglar. **12** Lekin Hudayinglar P rw rdigar  zi padixahinglar bolsimu, Ammonning padixah  Nah xning sil rg  k rxi k pk nini kərgininglarda sil r: Y k! Bir padixah  stimizg  səltənət kilsun d p manga eytinglar. **13**  mdi sil r hal p tallio an, sil r tiligən padixah a kəranglar; mana, P rw rdigar sil rning  st nglar a bir padixah koydi. **14**  g r sil r Pərwərdigərdin kork p, uning k ll k da bolup, Uning awazioşa kul kliringl rni selip, Uning  mrig  asiylik kilmisənglar, sil r h m  st nglarda səltənət kil o an padixah Hudayinglar P rw rdigar a  g xs nglar,  mdi sil rg  yaxhi bolidu. **15** Lekin P rw rdigarning s zig  kul k salmay, b lki P rw rdigarning  mrig  asiylik kilsənglar, P rw rdigarning k li ata-bowiliringlar a k rxi boloxand k silərgimu k rxi bolidu. **16**  mdi turunglar, P rw rdigar k zlingl rning aldida kilidioxan ulu  karam tni k r nglar! **17** B g n buo y  oridioxan wak t  m smu? Mən P rw rdigar a nida kilay, U g ld rm a bilən y moq r y o duridu. Xuning bilən sil rning bir padixah tiliginingl rning

Pərvərdigarning nəzirida zor rəzillik ikənlikini kərip yetisilə». **18** Andin Samuil Pərvərdigarə nida kildi; xuning bilən Pərvərdigar xu küni güldürməmə bilən yamoqur yaoqdurdi. Həlk Pərvərdigardin wə Samuildin bək kərkti. **19** Həlkning həmmisi Samuilo: — Hudaying Pərvərdigarə bizni əlmisun dəp kəminiliring üqün dua kəloqin; qünki həmmə gunəhlirimizning üstigə yənə yamanlik axurup əzimizgə bir padixah tilduk, dedi. **20** Samuil həlkə mundaq dedi: — Kərkənglar; silər dərwəxə bu həmmə rəzillikni kəloqansilər, lekin əmdi Pərvərdigarə əgixixtin qətniməy, pütkül kəngüllirənglar bilən Pərvərdigarning ibaditidə bolunglar; **21** adəmgə payda yətküzməydiğə qunə adəmnə kütquzalmaydiğə bəhədə ixlarni idəp, yoldin ezip kətmənglar; qünki ularning tayini yoxtur. **22** Qünki Pərvərdigar Əz uluq nami üqün Əz həlkini taxlimaydu; qünki Pərvərdigar silərnə Əz həlkə kəlxini layik kəgəndur. **23** Manga nisbətən, silər üqün dua kəlxixtin tohtax bilən Pərvərdigarə gunah kəlix məndin neri bolsun; bəlkə mən silərgə yaxxi wə durus yolni əgətimən. **24** Pəkət silər Pərvərdigardin kərkup pütkül kəngüllirənglar wə həkikət bilən uning ibaditidə bolunglar; qünki silər üqün kəloqan uluq karamətlərgə kəranglar! **25** Ləkin yamanlik kəlsanglar, həm əzünglar həm padixahənglar həlak kəlinisilər».

13 Saul [ottuz] yaxta padixah bolup İsrailning üstidə ikki yil səltənət kəloqandin keyin **2** Əzīgə İsraildin üq ming adəmnə iləp ald. İkki mingi Mikmaxta wə Bəyt-Əl təqilridə Saulning kexida, bir mingi Binyamin zeminidiki Gibeahda Yonatanning kexida idi. Əmma u kəloqan həlkning hər birini əz əylirigə kətküzüwətti. **3** Yonatan bolsa Filistiyərləning Gəbadiki ləxkərgahioqə hujum kildi, Filistiyələr buningdin həwər tapti. Saul bolsa: — Pütkül zeminidiki ibraniylar angəlap oyoqansun dəp, kanay qaldurdi. **4** Pütkül İsrail Saulning Filistiyərləning ləxkərgahioqə hujum kəloqanlikidin həmdə İsrailning Filistiyərgə nəprətlinidəloqanlikidin həwər tapti. Həlk Saulning kəynidin Gilgəloqə bərip yioqildi. **5** Filistiyələrdin İsrail bilən jəng kəloqili üq ming jəng hər wisi, altə ming atlik ləxkər wə dengiz səhilidiki kumdək kəp piyadə ləxkər yioqildi. Ular kəlip Bəyt-Əwənnəng xərk təripidiki Mikmaxta bargah tikt. **6** İsrailning adəmliri əzlrining kəttik hiyim-hətərdə kəloqanlikini kərip oqarlarəqə, qətkəlliklərəqə, kəya taxliklərəqə, yukiri jaylarəqə wə əzgəllarəqə yoxuruniwəlixti; **7** [bəzi] İbraniylar İordan dəryasidin ətup, Gad wə Gileadning zeminioqə kəqip bard. Ləkin Saul Gilgəlda kəldi, adəmlirining həmmisi uningəqə titrigən həlda əgəxti. **8** Əmdi Saul Samuil uningəqə bəkitkən wəktikəqə yəttə kün kütup turdi; lekin Samuil Gilgəloqə kəlmədi, həlk uningdin tarilip kətkili turdi. **9** Saul: — Kəydürmə kəurbanlik bilən inəlik kəurbanlikirini bu yərgə — yeniməqə elip kəlinglar, dedi. Andin u əzi kəydürmə kəurbanlik ətküzdi. **10** Wə xundək boldiki, u kəydürmə kəurbanlikni tūgətxi bilənə, manə Samuil kəldi. Saul uningəqə salam kəloqili əldioqə qikti. **11** Ləkin Samuil: — Nəmə ixlarni kilding?! — dəp soridi. Saul: — Həlk məndin tarilip kətkənlikini, siləning bəkitkən wəktə kəlməngənlikirini, Filistiyərləning Mikmaxta yioqiləninini kərdum, **12** mən iqimdə: Əmdi Filistiyələr Gilgəloqə qūxup manga

hujum kilməqə, mən bolsam tēhi Pərvərdigarəqə iltia kildim, dedim. Xunga kəydürmə kəurbanlik kəlixkə əzümni məjburlidim, dedi. **13** Samuil Saulə: — Sən əhməklik kilding; sən Hudaying Pərvərdigar sanga buyruoqan əmrni tutmiding; xundək kəloqan bolsang Pərvərdigar İsrailning üstidiki səltənətingni mənggü mustəhkəm kəltidi, dedi. **14** Ləkin əmdi səltənəting mustəhkəm turmaydu. Pərvərdigar Əz kənglidikidək muwəpik bir adəmnə idəp tapti. Pərvərdigar uni Əz həlkəning bəxləmqisi kildi, qünki sən Pərvərdigar sanga buyruoqanni tutmiding, dedi. **15** Andin Samuil ornidin turup Gilgəldin kətip Binyamin zeminidiki Gibeahəqə bard. Saul bolsa əz yenidiki adəmlərnə sanidi; ular altə yüzəqə qikti. **16** Saul bilən oqlı Yonatan wə ularning kexida kəloqan həlk Binyamin zeminidiki Gəbada kəlip kəldi, Filistiyələr bolsa Mikmaxta bargah tikkənidi. **17** Kərakqılar daim Filistiyələning bargahidin qikip üq beləkkə bəluənətti. Bir belək Xual zeminidiki Ofrahəqə bəridioqan yoloqə atlinətti, **18** bir belək Bəyt-Həronəqə bəridioqan yol bilən mənəgətti, yənə bir belək qəlnəng qetidikiki Zəboim jiloqisioqə kəraydiğəqan zeminidiki yoloqə mənəgətti. **19** Əmma pütkül İsrail zeminidə həqbir tēmürqi tēpilməytti; qünki Filistiyələr: — İbraniylar əzlrigə kəliq yəki nəyəzə yəsiyalmisun, dəp oylaytti. **20** Bu səwəbtin İsrailərlə həmmisi sapan qixliri, kətmənirini, pəltilirini wə orəqəklirini bəsləx üqün Filistiyələning kəxioqə barətti. **21** Ular sapan qixliri wə kətmənlər üqün üqtin ikki xəkəl, jotu, pəltə wə zihlarni bəsləx üqün üqtin bir xəkəlni tēləytti. **22** Xunga urux boləqənda Saul wə Yonatanning kexidikiki həlkəning həqbiridə kəliq yə nəyəzə yox idi; pəkət Saul bilən oqlı Yonatəndilə bar idi. **23** U wəktə Filistiyələning bir kərawullar ətriti Mikmaxtikiki dawanəqə qikqənidi.

14 Bir küni Saulning oqlı Yonatan yəraqə kətürgüqisigə: — Kəlgən, uduliməzdiği Filistiyələning kərawullar ətritinəng yenioqə qikayli, dedi. Əmma u atisioqə həqnemə demidi. **2** Saul bolsa Gibeahning qetidikiki Migrondikiki anar dərihining tegidə kəldi. Uning kexidikiki həlk altə yüzəqə idi **3** (u wəktə əfodni Ahitubning oqlı, İhabodning akisi Ahiyah kiyətti; u Xiləhdə turawətkən, Pərvərdigarning kəhəni idi. Ahitub Finihasning oqlı, Finihas Ələnəng oqlı idi). Həlk bolsa Yonatanning kətkənlikini bilməngəndi. **4** Yonatan Filistiyələning kərawullar ətriti tərəpkə ətməkəq boləqan dawənnəng ikki tərpidə tūwruktək tik kəya taxlar bar idi. Birining nami Bəzəz, yənə birining nami Sənəh idi. **5** Bir kəya tax ximaliy tərpidə bolup, Mihmax bilən kərixip turətti, yənə biri jəbub tərpidə Gəbanəng udulidə idi. **6** Yonatan yəraqə kətürgüqisigə: — Kəl, bu hətnisizlərləning kərawullar ətritiqə qikayli; Pərvərdigar biz üqün bir ix kəlsə əjəb əməs, qünki Pərvərdigarning kütquzuxi üqün adəmlərləning kəp yəki əz boluxi həq tosaləqə bolmaydu, dedi. **7** Uning yəraqə kətürgüqisi uningəqə: — Kənglūngdə hər nənə bolsa xuni kəloqin; bəroqin, manə, kənglūng nənəni halisə mən sən bilən billimən, dedi. **8** Yonatan: — Manə, biz u adəmlər tərəpkə qikip əzimizni ularəqə kərsəytil; **9** əgər ular bizgə: — Biz silərləning kəxinglərəqə bəroquqə turup turunglar, dəsə ularning kəxioqə qikməy əz jayiməzda turup turayli; **10** lekin ular: — Bizning kəximəzəqə

qikinglar, desə, qikayli. Qünki xundak bolsa Pərwərdigar ularni kolimizoja beriptu, dəp bilimiz; muxundak ix bizgə bir bexarət bolidu, dedi. **11** Ikkiylən özini Filistiyərlərlə qarawullar ətritiğə kərsətti. Filistiyələr: — Mana, İbraniylar özini yoxuroqan azgallardin qikiwatidu, dedi. **12** Ətrəttikilər Yonatan bilən yaraq ketürgüçisigə: — Bizgə qikinglar, biz silərgə bir nərsini kərsitip koyimiz, dedi. Yonatan yaraq ketürgüçisigə: — Manga əgixip qikkın; qünki Pərwərdigar ularni İsrailning kolioja bərdi, dedi. **13** Yonatan qol-putliri bilən emüləp qikti, yaraq ketürgüçisi kəynidin uningoja əgəxti. Filistiyələr Yonataning aldida yikilixti; yaraq ketürgüçisi kəynidin kəlip ularni kətl kildi. **14** Xu tunji hujumda Yonatan bilən yaraq ketürgüçisi təhminən yerim koxluk yərdə əltürgənlər yigirmidək adəm idi. **15** Andin ləxkərgəhdikikərnə, dalada turuwatqanlarni, barlik ətrətlərdikilərnə wə bulang-talang kילוquqlarni titrak basti. Ular həm titrəp kərkoti, yərmu təwərinip kətti; qünki bu qəng kərkunq Huda təripidin kəlgəndi. **16** Əmdi Binyamin zeminidiki Gibeahda turuwatqan paylakqılar kərdiki, mana, ləxkərgə topliri tarmar bolup uyan-buyan yügürüxüp kətti. **17** Saul kexidiki həlkkə: Adəmlirimizni sanap kimning bu yərdin kətkənlikini eniklanglar, dedi. Ular saniwidi, mana, Yonatan bilən yaraq ketürgüçisi yok qikti. **18** Saul Ahiyahqa: — Hudaning əhdə sanduqini elip kəlgin, dedi. Qünki u wakitta Hudaning əhdə sanduqi İsrailning arisida idi. **19** Saul kəhinoja sez kiliwatqanda Filistiyərlərlə ləxkərgəhəda boləjan oqləwə barəqanseri küqiyip kətti. Saul kəhinoja: — Kəlungni yioqin, dedi. **20** Andin Saul wə uning bilən boləjan həmmə həlk yioqilip yəggə qikti; wə mana, Filistiyərlərlə hərbi əz sədxioja kərxə kiliq ketürüp zor parakəndilik boldi. **21** U wakittin ilgiri Filistiyərlərlə arisida boləjan, ular bilən billə ləxkərgəhning ətrapioja qikkən İbraniylar bar idi; ularmu Saul wə Yonatan bilən billə boləjan İsrailarəja kəxuldi. **22** Xuningdək Əfraim taqlirida özini yoxuroqan İsrailar Filistiyərlərlə kəqkəninə angliəjanəda sokuxkə qikip ularni kəqildi. **23** Xuning bilən Pərwərdigar u küni İsrailəja nusrət bərdi. Sokux Bəyt-Awənnəning u təripigə ətti. **24** Ləkin İsrailning adəmliri u küni zor besim astida kəldi. Qünki Saul ularəja kəşəm išküzüp: — Mən düxmənlirimdin intikəm almiəuqə kəq boluxtin ilgiri taam yegən kixigə lənət bolsun, dəp eytkəndi. Xuning üqün həlktin həqkim taam yemidi. **25** Əmma barlik zemindiki kəxun bir ormanlikkə kirgəndə yər yüzidə həsəl bar idi. **26** Həlk ormanlikkə kirgəndə, mana bu həsəl ekip turattı; ləkin həqkim kəlini əozioja kəttürmidi, qünki həlk kəşəmdin kərkətti. **27** Ləkin Yonatan atisining həlkkə kəşəm išküzgənlərlə angliəjanəndi. Xunga u kolidiki həsəni sunup uqini həsəl kənikigə tikip kəlini bilən əozioja saldi. Xundak kiliq kəzliəri nurləndi. **28** Əmma həlktin biri: Səning atəng həlkkə qing kəşəm išküzüp: — Būgün taam yegən kixigə lənət bolsun! dəp eytkəndi. Xuning üqün həlk həlsizlinip kətti, dedi. **29** Yonatan: — Məning atam zəminəja azar bərdi; karənglar, bu həsəldin kikkikə tetixim bilənla kəzliminning xunəqə nurlənojinə kərmidənglarmu? **30** Həlk būgün düxmənlərdin tartiwaləjan oljidin həliojinəni yegən

bolsa Filistiyərlərlə arisidiki kiroqinçilik təhimu zor bolmasmı? — dedi. **31** Axu küni ular Mikmaxtin tartip Filistiyərlərlə kəqəp Ayjalənoqə urup kixixti; həlk tola hərəp kətkəndi. **32** Xuning bilən həlk olja üstigə etilip berip, kəy, kala wə mozaylarni tutup xu yərdila soydi. Andin həlk gəxni kənni adaliwətməylə yedi. **33** Sauləja həwər kəlip: Mana, həlk kənni adaliwətməylə gəxni yəp Pərwərdigarəja gunəh kiliwatidu, dəp eytili. U: Silər Pərwərdigarəja asiylə kildənglar! Əmdi bu yərgə yeniməja qəng bir taxni domilitip kəlinglar, dedi. **34** Saul yənə: Silər həlknəng arisioja qikip ularəja: Hərbiri əz kəlisini, əz kəyini kəximəja elip kəlip bu yərdə soyup yesun; ləkin gəxni kənni adaliwətməy yəp, Pərwərdigarəja gunəh kilmənglar, dənglar, dedi. Bu kəqə həlknəng həmmisi hərbi əz kəlisini elip kəlip u yərdə soydi. **35** Saul bolsa Pərwərdigarəja bir kurbəngəh yasidi. Bu uning Pərwərdigarəja yasioqan tunji kurbəngəh idi. **36** Saul: — Bu kəqida Filistiyərlərlə pəyigə qixüp, ətə tang atkuqa ularni taləp həq birini tirik kəymayli, dedi. Həlk: — Nəmə səngə yaxsi kərtənsə xuni kילוqin, dəp jawab bərdi. Ləkin kəhən sez kiliq: — Pərwərdigərlərlə yenioja kərip [yoləyurəq sorəp] qikayli, dedi. **37** Saul Hudadin: — Ya Filistiyərlərlə kəynidin qixüymu? Sən ularni İsrailning kolioja tapxurəmsən? — dəp soridi. Ləkin u küni U uningəja həq jawab bərmidi. **38** Saul: — I həlknəng həmmə qəngliəri, bu yərgə qikinglar. Būgün kim gunəh kילוqənlərlə enikləp bəkinglar. **39** Qünki İsrailəja nusrət bərgən Pərwərdigərlərlə həyatı bilən kəşəm kiliməni, bu gunəh həttə oqlum Yonatanda tēpilsimu u jəzmən əltürilsun, dedi. Ləkin pütkül həlktin həqkim uningəja jawab bərmidi. **40** Andin u pütkül İsrailəja: — Silər bir tərəptə turənglar, mən oqlum Yonatan yənə bir tərəptə turayli, dedi. Həlk uningəja: — Nəmə səngə yaxsi kərtənsə, xuni kילוqin, dedi. **41** Saul İsrailning Hudasi Pərwərdigarəja: — Bu qək bilən əyni əhwalni axkəra kילוqəysən, dedi. Qək bolsa Saul bilən Yonatanni kərsətti, həlk kutuldi. **42** Saul: — Məning bilən oqlum Yonataning otturisiəja qək taxlənglar, dedi. Xundak kiliwidi, qək Yonatanoja qikti. **43** Saul Yonatanoja: — Kילוqinəngni mənə eytkin, dedi. Yonatan uningəja: — Kolumdiki həsa bilən kikkikə həsəl elip tətəp bəktim wə mana, xuning üqün mən əlümə məhkum boldum! — dəp jawab bərdi. **44** Saul: — Sən qəqum əlūxtəng kərkə, i Yonatan; undak kilmisən, Huda mənə sənəng bəxingəja qixkəndimmu artuq qixürsun! — dedi. **45** Ləkin həlk Sauləja: — İsrailəda bu uluq nusrətni kəzanəjan Yonatan əltüriləmdu? Bundak ix bəzidin neri boləy! Pərwərdigərlərlə həyatı bilən kəşəm kiliwizki, uning bəxidin bir tal qəq yərgə qixməydu; qünki būgünki ixni u Hudaning yərdimi bilən əməlgə axurdi, dedi. Xundak kiliq həlk Yonatanni əlūmdin haləs kildi. **46** Andin Saul Filistiyərlərlə qəqləxtin tohtidi; Filistiyərlərlə əz jəyioja kəytip kətti. **47** Xundak kiliq Saul İsrailning səltənətinəni əzining kildi; andin u qərisidiki düxmənlirəgə, yəni Moəblər, Ammoniyar, Edomiyar, Zəbəhdiki padixəhlər wə Filistiyərgə hujum kildi. U kəysi tərəpə yūzlənsə əqəlip kəlati. **48** U zor jəsərat kərsitip Aməlaklərləni urup İsrailni buləng-talang kילוquqlərdin kütquzdi. **49** Saulning oqulliri Yonatan,

Yixwi wə Malki-Xua idi; uning ikki qizining ismi bolsa — qongining Merab, kikiqining Mikal idi. **50** Saulning ayalining ismi Ahinoam bolup, u Ahimaazning kizi idi. Saulning koxunining sardari Abnər idi; u Saulning taojisi Nərning oqli idi. **51** Saulning atisi Kix wə Abnərning atisi Nər bolsa, ikkisi Abiəlning oqulliri idi. **52** Saul pütkül ömriddə Filistiylər bilən kattik jəngdə bolup turdi. Saul öz həkqaan batur ya palwanlarni kərsə, uni öz hizmitigə salatti.

15 Əmdi Samuil Sauloqa: — Pərwərdigar seni Öz həlki İsrail üstigə padixah bolux üqün məsih kijoili meni əwətkəndi; əmdi Pərwərdigarning səzini angliqin. **2** Samawi koxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar mundak deydu: — Mən Amalaklarning İsrailoqa kijoqan muamilisini, yəni İsrail Misirdin qikkanda ularning yolda ularoqa qandak kərxilik kərsətkənlikini kənglümgə pükənmən. **3** Əmdi berip Amalaklarni urup ularning həmmisini wəyran kilip ularni həq ayimayla, ər bolsun, ayal bolsun, esmür bolsun, bowaq bolsun, kala-koy, təgə wə ixək həmmisini yəkatqin, dedi. **4** Saul həlkni jəm kilip ularni Təlim xəhiridə saniwidi, ikki yüz ming piyadə əskər, Yəhuda kəbilisidin on ming adəm qikti. **5** Saul Amalaklarning xəhirigə kəlgəndə xu yərdiki wadida bəktürmə koydi. **6** Andin Saul Keniylərgə: — Qikip ketinglar, silarni ular bilən koxup yəkatmaslikim üqün Amalaklarning arisidin qikip ketinglar; qünki İsrail Misirdin qikkanda silər ularning həmmisigə məhribanlik kərsətkənsilər, dedi. Xuning bilən Keniylər Amalaklərdin qikip kətti. **7** Əmdi Saul Amalaklarni Həwiləhdin tartip Misirning udulidiki Xurojiqə koqlap urdi. **8** U Amalaklarning padixahı Agagni tirik tutti, əmma barlik həlkni kiliq bisi bilən pütünləy yəkatte. **9** Ləkin Saul bilən həlk Agagni ayidi wə koy-kala, bordaloqan mal wə kozilərdin əng esillərnin həmmisini, jümlidin nemə yaxhi bolsa xuni ayap ularni həlak kiliqxə kəli bərmidi; ləkin nemə yarimas wə zəip bolsa xulərnin həmmisini ular yəkatte. **10** Xuning bilən Pərwərdigarning səzi Samuiloqa kəlip mundak deyildi: — **11** «Saulni padixah kijoqinimoqa puxayman kildim, qünki u manga əxiixtin yenip Mening sezimigə əməl kilmidi». Samuil azar qekip pütkül bir keqə Pərwərdigaroro pəryad kəttürdi. **12** Ətisi Samuil Saulning aldioqa qikix üqün tang səhərdila ornidin turdi. Samuiloqa: — Saul Kərməlgə bardi wə mana, u əzigə bir abidə turoquzup andin yenip Gilgaloqa qüxiptu, dəgən həwər berildi. **13** Samuil Saulning kəxiqə kəlgəndə Saul uningoro: — Pərwərdigar seni mubərkəligə! Pərwərdigarning səzilirigə əməl kildim, dedi. **14** Ləkin Samuil: — Undak bolsa kuliqimoqa anglanoqan koyning mərixi bilən mən anglawatqan kalining mərixi zadi nədin kəldi? — dedi. **15** Saul jawab berip: — Ular Amalaklərdin elip kəlinidi; qünki həlk Hədaying Pərwərdigaroro kurbənlilik kiliq üqün koy-kalining esillirini ayap kəldurup koydi; kəloqinini bolsa pütünləy yəkatte, dedi. **16** Samuil Sauloqa: — Koy, bu gepingni! Mən Pərwərdigarning bu keqə manga nemə deginini sanga eytip bəre, dedi. U uningoro: — Eytqin, dedi. **17** Samuil mundak dedi: — Öz nəziringdə kikiq hesablanqan wəktəngdila Pərwərdigar seni İsrailning üstigə padixah bolsun dəp, məsih kilixi bilən sən İsrail kəbililərinin bəxi

bolqan əməsmiding? **18** Andin Pərwərdigar seni: — Sən berip gūnahkar Amalaklarni həlak kijoqin; ularni yəkatquqə ular bilən soxuxqin, dəp əwətkəndi. **19** Əmdi nemixkə Pərwərdigarning səzigə kulək salmay, bəlki olja üstigə düm qüxiptu, Pərwərdigarning nəziridə yaman bolqanni kilding? **20** Saul Samuiloqa: — Mən həkikətən Pərwərdigarning səzigə kulək saldimoqlu! Pərwərdigar meni əwətkən yol bilən mangdim wə Amalaklarning padixahı Agagni elip kəlip Amalaklarning əzini pütünləy yəkatte. **21** Əmma həlk bolsa oljidin koy bilən kala, yəni yəkiqxə bəkitilgən nərsilərdin əng esilini elip Hədaying Pərwərdigaroro Gilgaldə kurbənlilik kiliq üqün elip kəldi, dedi. **22** Samuil: — Pərwərdigar kəydürmə kurbənlilik bilən təxəkkür kurbənliliklini kəltürüxtin süyünəmdü, ya Pərwərdigarning səzigə itaət kilixtin süyünəmdü? Mana itaət kilməklilik kurbənlilik kilməklilikdən əwzəl, kəngül koyux koqkar yəqəni sunuxtin əwzəldür. **23** Qünki əsiylik bolsa jadugərlik gūnahı bilən ohxətur, Bəxpəxtəklilik kəbiqlik wə bətpərəslikkə barəwərdü. Sən Pərwərdigarning səzini taxliqəning üqün, Pərwərdigar seni taxlap padixahlikdən məhrum kildi, — dedi. **24** Saul Samuiloqa: — Mən gūnah sadir kildim, qünki mən Pərwərdigarning əmridin wə sening sezüingdinmu qiktım; qünki mən həlktin koqxup ularning səzigə kirdim. **25** Əmdi gūnahimni əpu kijoqin; mening Pərwərdigaroro səjdə kilixim üqün mening bilən kəytip barəqin, dedi. **26** Samuil Sauloqa: — Mən sening bilən kəytip barmayman; qünki sən Pərwərdigarning səzini taxliqənsən, wə Pərwərdigar seni taxlap padixahlikdən məhrum kildi, dedi. **27** Samuil ketixkə buruloqinida Saul uning tonining pəxini tutuwaldi, u yirtilip kətti. **28** Samuil uningoro: — Pərwərdigar bəgün İsrailning padixahlikini səndin yirtip elip səndin əwzəl bolqan bir yəkinəningoro tapxurdi. **29** İsrailning Janəbi Aliyisi Boləquci yaloqan səzliməydu yəki niyitidin yanmaydu; qünki u adəm balisidək niyitidin yanəquci əməstur, dedi. **30** Saul: — Mən gūnah sadir kildim. Ləkin həlkimning əksəkillirining wə İsrailning aldidə manga izzət kiliq mening bilən yenip barəqin; xuning bilən Hədaying Pərwərdigaroro səjdə kilałamən, dedi. **31** Xuning bilən Samuil Saul bilən yenip bardi wə Saul Pərwərdigaroro səjdə kildi. **32** Andin Samuil: — Amalaklarning padixahı Agagni mening aldiməqa elip kelinglar, dedi. Agag bolsa huxluk bilən uning kəxiqə bardi. Agag kənglidə: — Xübhisizki, ölüm dəlxiti ötəp kətti, dedi. **33** Əmma Samuil: — Sening kiliqing hotunlarni balisiz kijoqandək sening anangmu hotunlarning arisida balisiz bolidu, dewidi, Samuil Agagni Gilgaldə Pərwərdigarning aldidə qanəp parə-parə kildi. **34** Andin Samuil Raməhka bardi. Saul bolsa «Saulning yurti Gibeah» dəgən jaydiki əyigə qikip kətti. **35** Samuil əlgən künigiqə Saul bilən kəyta kərixiwidi. Əmma Samuil Saul üqün kəyoqurdi. Pərwərdigar Saulni İsrailning üstigə padixah kijoqanlikidin əpsuslandi.

16 Pərwərdigar Samuiloqa: — Sən kəqanoqiqə Saul üqün kəyoqurup yürisən? Mən uni İsrailoqa səltənət kilixtin məhrum kiliq taxliqən əməsmü? Mənggüzüingni zəytun meyi bilən toldurup barəqin. Mən seni Bəyt-Ləhəmlik Yəssəning kəxiqə əwətimən. Uning oqulliridin padixah boluxkə əzimigə birni bəktittim, dedi. **2** Samuil

bolsa: — Mən kəndə barimən? Saul bu ixti anglisa meni öltürwetidu! — dedi. Pərwərdigar: — Əzün bilən bir inəkni aloqə berip Pərwərdigaroja kurbanlik kəlix üçün kəldim, degin. **3** Yəssəni kurbanlikka qəkirəjin, andin Mən sanga kilidiojiningni ayan kəlimən; wə Mən sanga degən birsini Əzüm üçün məsih kəlojin, dedi. **4** Samuil Pərwərdigarning deginini ada kəlip Bəyt-Ləhəmgə bardı. Yetip kəlgəndə xəhərnin əksəkəlliri tıtrigən həlde qəkip: — Bizgə tinq-amanlik elip kəldingmu? — dəp soridi. **5** U: — Tinq-amanlik elip kəldim; Pərwərdigaroja kurbanlik sunuxka kəldim. Silər əzənglərin hərəmdin paklap mən bilən billə kurbanlikka kəlinglər, dedi. Xuning bilən u Yəssə bilən oquullirini həlal kəlip kurbanlikka qəkırdı. **6** Ular kəlgəndə Samuil Eliabni kərtip iqidə: — Pərwərdigarning məsih kilidiojini xübhəsisizki Əzining aldidə turidu, dedi. **7** Ləkin Pərwərdigar Samuilə: — Uning təki-turkioja yəki boyioja kərimiojin. Mən uni xəlliwəttim, qünkü Huda insan kərgəndək kərməydu; insan bolsa sirtki kiyapitigə kəraydu, ləkin Pərwərdigar kəlbəgə kəraydu, dedi. **8** Andin Yəssə Abinadabni qəkirip Samuilning aldidin ötküzdi. Əmma Samuil: — Pərwərdigar buni həm təllimidi, dedi. **9** Andin Yəssə Xəmmahni uning aldidin ötküzdi. Əmma Samuil: — Pərwərdigar buni həm təllimidi, dedi. **10** Xuningəja ohxax Yəssə oquullirinin yəttisini Samuilning aldidin ötküzdi. Ləkin Samuil Yəssəgə: — Pərwərdigar bularni həm təllimidi, dedi. **11** Samuil Yəssədin: — Barlik yigitlər muxularmu? dəp soridi. U: — Həmmidin kiçiki kəldi. Ləkin mana, u kəy bekiwatidu, dedi. Samuil Yəssəgə: — Uni qəkırtip elip kəlgin, qünkü u kəlmigüqə dastihəndə olturməymiz, dedi. **12** [Yəssə] adəm məngdurup uni kəltürdi. U qirayidə kən yügürüp turidiojan, kəzləri qirayik wə kəlixən yigit idi. Pərwərdigar: — Kəpup uni məsih kəlojin, qünkü [Məning təlliojnim] xudurlı dedi. **13** Samuil may münggüzini elip uni kərinədxəlinənin arisidə məsih kəldi. U kündin tərtip Pərwərdigarning Rəhi Dawutning wujudioja qüxti. Samuil bolsa kəpup Raməhoja kətti. **14** Əmdi Pərwərdigarning Rəhi Sauldin kətkənidi, wə Pərwərdigar təripidin bir yaman rəh uni pərixan kəldi. **15** Saulning hizmətkərliri uningəja: — Mana Huda təripidin bir yaman rəh seni pərixan kəlidu. **16** Əmdi oqojimiz əzləri aldiridiki hizmətkərlirini dərhal buyruəjaylik, ular qiltar qəlixəka usta adəmnə tapsun; wə xundək boliduki, Huda təripidin yaman rəh üstirigə kəlsə u qiltar qəlsun, uning bilən həlləri obdan bolidu, dedi. **17** Saul hizmətkərlirioja: — Məning üçün qiltar qəlixəka usta bir adəmnə tepip kəximəja elip kəlinglər, dedi. **18** Oqulamlardin biri uningəja: — Mana Bəyt-Ləhəmlək Yəssəning qiltarəja usta bir oqlini kərdüm. U əzi batur bir jəngqi, gəptə həxyar wə kəlixkən adəm ikən, xundəklə Pərwərdigar uning bilən billə ikən, dedi. **19** Xuning bilən Saul Yəssəgə əqlilərnə məngdurup: — Kəy bəkidiojan oqlung Dawutni mənə əwətkin, dəp eytti. **20** Yəssə bir exəknə təyyarlap uningəja nən bilən bir tulum xarəb wə bir oqləkni artip, bularni oqli Dawutning kəli bilən Sauləja əwətti. **21** Xuning bilən Dawut Saulning kəxiəja kəlip uning aldidə turdi. Saul uningəja tolimu əmrək idi; u Saulning yaraə kətkürgüqisi boldi. **22** Andin Saul Yəssəgə həwə əwəti: — Dawut məning aldimdə tursun; qünkü u nəzirimgə yəkti, dəp

eytti. **23** Əmdi xundək boliduki, u [yaman] rəh Huda təripidin Saulning üstigə kəlgəndə Dawut qiltarni elip kəli bilən qəldi. Buning bilən Saul aram tepip həli obdan bolup yaman rəh uningdin qikip kətti.

17 Əmma Filistiyələr jəng kəlix üçün kəxunlirini yiojdi. Ular Yəhudaəja təwə Sokəhdə jəm bolup, Sokəh bilən Azikəh otturisidiki Əfəs-Dəmmimdə qədirlərnə tiki. **2** Saul bilən İsrailərmu jəm bolup Eləh jiləjisidə qədirlirini tikip Filistiyələr bilən jəng kəlojli səp təzdi. **3** Filistiyələr bir təəptiki təqda, İsrailər yənə bir təəptiki təqda turatti; otturisidə jiləja bəridi. **4** Xu wəktidə Filistiyələrnin ləxkərgəhədin Gatlik Goliat isimlik bir qəmpiyon palwan qikip kəldi. Uning egizlik altə gəz bəridi qəriq idi. **5** Bəxiəja mis dubuloja, uqisioja qəsirəklik sawut kiygənidi. Uning bə mis sawuti bolsa bəx ming xəkəl kələtti. **6** Paqəklirioja mistin tizlik bəqləjan, əxnisigə mis atma nəyəzə kisturawəlojanidi. **7** Uning nəyisining səpi bolsa bəpkərnin hədisidək idi; nəyisining bəxi altə ming xəkəl kələtti; kəlkən kətkürgüqisi uning aldidə mənətti. **8** U ornidə turup İsrailning kəxunlirioja mundaq tolawətti: — «Silər nənəxəka jəng kəlix üçün səp təzəngəsilər? Mən Filistiyə əməsmu? Silər bəlsənglər Saulning kullirioju? Arənglərdin bir adəmnə təlləp qikənglər, u mən bilən elixəka qüxsun! **9** U mən bilən elixəka mən urup öltürəlsə, biz silərnin kullirənglər bolimiz. Ləkin mən uni məqlup kəlip öltürəsm, silər bizning kullirimiz bolup bizning hizmətimizdə bolusilər». **10** Xu Filistiyə yənə səz kəlip: — Mən bəgün İsrailning kəxunioja həkərat kəldiməju? Silər bir adəmnə qikəringlər, biz elixayli! — dedi. **11** Saul bilən həmmə İsrail bu Filistiyəning səzlrini əngləp, əlakəzadə bolup bək kərkəti. **12** Dawut Yəhuda yurtidiki Bəyt-Ləhəmdə olturukluk Yəssə degən Əfratlik adəmnin oqli idi. Yəssəning səkkiz oqli bəridi. Saulning künliridə u həli yaxinip kəlojanidi. **13** Yəssəning üç qong oqli Saul bilən jənggə qikənanidi. Jənggə qikən üç oqlunin tunjisining ismi Eliab, ikkinjisining ismi Abinadab wə üçinqisining Xəmməh idi. **14** Dawut həmmidin kiçiki idi. Üç qong oqli Sauləja əgixip qikənanidi. **15** Bəzidə Dawut Saulning kəxidin əz atisining kəylirini bəxi üçün kəytip kələtti. **16** Axu Filistiyə bolsa kərik künigəlik hər ətəgən wə kəqtə qikip turdi. **17** Yəssə oqli Dawutkə: — Bu əfəh kəmaqnı wə bu on nənəni elip ləxkərgəhoja təz bərip əkilirəngəja bərgin, **18** bu on parqə kərutni ularning mingbəxiəja bərip əkilirəngin əhwalini sorəp ularning kəpil hətinə elip kəlgin, dedi. **19** Saul, xu [üç oqlu] wə İsrailning həmmə adəmliri Eləh jiləjisidə turup Filistiyələrə kərxə jəng kəlattı. **20** Dawut bolsa ətisi səhər kəpup kəylərnə bir bəkkəqunin kəloja təpxurup, əxlik-tülükni elip Yəssə uningəja təpiloqəndək, kəxun istihkəmioja yətkəndə, jənggə qikidəjan ləxkərlər sərən kətkürəwətkənanidi. **21** İsrail wə Filistiyələr bə-birigə udulmu'udul turup sokuxka səp təzdi. **22** Dawut bolsa elip kəlgən nərsilərnə yük-təkləroja kərioququnin kəloja təpxurup səp ərisioja yügürüp bərip əkiliridin tinqlik soridi. **23** U ular bilən səzlixip turəjandə, Filistiyələrdin boləjan Goliat degən qəmpion palwan Filistiyələrnin səpidin qikip yənə həlikə gəpnə kəldi; Dawut uni ənglidi. **24** İsrailning həmmə adəmliri bu adəmnə kərgəndə

keqip ketixti wə bək korkti. **25** Israilning adamlari bir-birigə: — Qikıwatqan bu adamni kerdünglarmu? U Israiloğa həkərat kilix üqün qikidu. Xundak boliduki, uni öltürgən adəmgə padixah kəp mal-mülük in'am kilidu, öz kizini uningöğa hotunlukğa beridu həm atisining jəmətinə Israil təwəsədə baj-alwandin halas kilidu, dedi. **26** Dawut öz yenida turoqan adəmlərdin: — Bu Filistiyi öltürüp Israiloğa kilioqan xu həkəratni yokatkan kixigə nemə kilinidu? Qünki bu hətnisiz Filistiyi zadi kim? U kəndəksigə mənggü hayat boluquqi Hudaning qoxunlirioğa həkərat kilixğa petinidu? — dedi. **27** halayiq uningöğa aldinkılarning degən sözi boyiqə jawab berip: — Uni öltürgən kixigə mundak-mundak kilinidu, dedi. **28** Lekin uning qong akisi Eliab uning u adəmlər bilən səzləxinini anglap kaldı; Eliabning Dawutğa aqqıki kelip: — Nemixka bu yərgə kəlding? Qəldiki u azoqinə koyni kimgə taxlap koyduq? Mən kibirlikingni wə kəngliungning yamanlikini bilimən. Sən alayitən jəngni kərgili kəlding, dedi. **29** Dawut: — Mən nemə kildim? Pəkət bir söz kilsam bolmamdikan? — dedi. **30** Dawut burulup baxkışidin aldinkidək soridi, həlkə aldida eytkəndək uningöğa jawab bərdi. **31** Əmma birsı Dawutning eytkən səzlerini anglap kəlip Sauloğa yətküzdi; u Dawutni qakirtip kəldi. **32** Dawut Sauloğa: — Bu kixining səwəbidin heqkimning yuriki su bolmisun. Silining kulliri bu Filistiyi bilən sokuxkili qikidu, dedi. **33** Saul Dawutğa: — Sən bu Filistiyi bilən sokuxkili barsang bolmaydul Sən tehi yax, əmma u yaxlikidin tartipla jəngqi idi, dedi. **34** Dawut Sauloğa: — Kulliri öz atisining koylirini bekıp kəldim. Bir xir yaki eyik kelip padidin bir kozini elip kətsə, **35** mən uning kəynidin qoqlap uni urup kozini aqzidin kutquzup alattim. Əgər kopup mənə hujum kilsa mən uni yaylidin tutuwelip urup öltürəttim. **36** Kulliri həm xir həm eyikni öltürgən; bu hətnisiz Filistiyimu ularoğa ohxax bolidu. Qünki u mənggü hayat boluquqi Hudaning qoxunioğa həkərat kəltürdi — dedi. **37** Dawut səzini dawam kilip: — Meni xirning qanggilidin wə eyikning qanggilidin kutquzoqan Pərwərdigar ohxaxla bu Filistiyining kolidin kutquzidu, dedi. Saul Dawutğa: — Baroqin, Pərwərdigar sening bilən billə boluqay, dedi. **38** Andin Saul Dawutğa öz jəng kiyimlirini kiygüzüp, bexioğa mis dubuloqini takap wə uningöğa bir jəng sawutini kiygüzdi. **39** Dawut bolsa Saulning kiliqini kiyimning üstigə esip, mengip baqti; qünki u bularni kiyip baqmioqanidi. Xuning bilən Dawut Sauloğa: — Mən bularni kiyip mangalmaydikənmən; qünki burun kiyip baqmioqan, dap ularni seliwətti. **40** U koloğa hasisini elip, eriktin bəx silik tax iluqap padiciq haltisining yanqukiqoğa saldi; u saloqusini koloğa elip Filistiygə yekin bardi. **41** Filistiyi bolsa qikip Dawutğa yekinxlasti, kalkan kətgürgiqisimu uning aldida mangdi. **42** Filistiyi Dawutğa birkur səpselip karap məshirə kildi. Qünki u tehi yax, buqday ənglik wə kelixkən yigit idi. **43** Filistiyi Dawutğa: — Sən hasə kətgürüp aldimoğa kəpsən? Sən meni it dəp oylap kəldingmu? — dəp öz butlirining namlirini tiloğa elip Dawutni karəqidi. **44** Filistiyi Dawutğa yənə: — Bu yaxkə kəl, mən gəxüingni asmandiki uqar-kanatlaroğa wə dalalardiki yirtquqlarəğa yəm kilimən, dedi. **45** Dawut Filistiygə: — Sən kilip, nəyzə wə atma nəyzini kətgürüp mənə hujum kilioqlı kəlding;

lekin mən sən həkərat kiləqan, Israilning qoxunlirining Hudasi boləqan Pərwərdigarning nami bilən aldinqəğa hujuməğa qiktım — dedi. **46** «Dəl bügün Pərwərdigar seni mening koluməğa tapxuridu. Mən seni öltürüp bexingni kesip alimən; mən ləxkərgəhdiki Filistiyələring jəsətlirininimə asmandiki uqar-kanatlarəğa wə dalalardiki yirtquqlirioğa yəm kilimən. Buning bilən pütkül jəhan Israilda bir Hudaning bar ikənlikini bilidu **47** wə bu pütkül jəmaət Pərwərdigarning nusrət berixining kilip, nəyzə bilən əməs ikənlikini bilidu; qünki bu jəng bolsa Pərwərdigarningkidur, U seni qolimizəğa tapxuridu». **48** Filistiyi Dawutğa hujum kilioqlı kopup yekin kəlgəndə Dawut uningöğa hujum kilioqlı Filistiyi qoxunining səpigə karap yügürdi. **49** Dawut kolini haltisioğa tikip bir taxni qikirip saloquğa selip Filistiygə karitip atti; tax Filistiyning pexanisisigə təgdi. Tax uning pexanisisigə petip kətti, u düm qüxüp yərgə yikildi. **50** Xundak kilip Dawut Filistiyini salqu wə tax bilən məqlup kilip uni urup öltürdi; Dawutning kolida heq kilip yok idi. **51** Dawut yügürüp berip, Filistiyning üstidə turup, kiliqini kinidin tartip elip uni öltürüp, uning bexini aldı. Filistiyirə öz baturuning olginini kəruqla, bədər kaqti. **52** Israilar bilən Yəhudalar bolsa onridin kopup sərtən selixip Filistiyələri jiləqioqə wə əkrən dərəwazilirioqə kəynidin qoqlap kəldi; öltürülgən Filistiyər Xaaraiməğa baridəqan yolda Gat wə Əkronəqəğa yetip kətkənidi. **53** Israil Filistiyələri qoqlaxtin yenip kelip ularning ləxkərgəhəni bulang-talang kildi. **54** Dawut Filistiyning bexini Yerusalemoğa elip bardi; uning yarioqini bolsa öz qedirioğa koydi. **55** Saul Dawutning Filistiyning aldioğa qikkini kərgəndə qoxunning sərdari Abnərdin: — I Abnər, bu yigit kimning oqlı? — dəp soridi. Abnər: — I padixah, həyatig bilən kəsəm kilimənki, bilməymən, dedi. **56** Padixah: — Bu yigit kimning oqlı ikən dəp sorap baqkin, dedi. **57** Dawut Filistiyi kirip kaqtip kəlgəndə Abnər uni padixahning kəxioğa elip bardi; Filistiyning bexi tehiqə uning kolida turatti. **58** Saul uningdin: — I yigit, kimning oqlısan? dəp soridi. Dawut: — Mən silining kulliri Bəyt-Ləhəmlik Yəssəning oqlımən, dəp jawab bərdi.

18 Dawut bilən Saulning səhəbiti ayaqlaxkəndə, Yonataning kəngli Dawutning kəngligə xundak baoləndiki, uni öz jənədək səydi. **2** Saul bolsa u küni uni öz yenida elip kelip, uni atisining eyigə kaqtkili koymidi. **3** Yonatan Dawut bilən əhdə kilixti; qünki u uni öz jənədək səyatti. **4** Yonatan uqisidiki tonni selip Dawutğa bərdi, yənə jəng kiyimlirini, jümildin həttə kilip, okyasi wə kəmirininimə uningöğa bərdi. **5** Saul Dawutni nəgila əwətsə u xu yərgə baratti, xundakla ixlarni jayida kilatti. Xuning üqün Saul uni ləxkərləring üstigə koydi. Bu ix barlik həlkə wə həm Saulning hizmətkarlırioqimu yaqti. **6** Dawut Filistiyini öltürüp kəppilik bilən yənoqəndə Israilning həmmə xəhərliridiki kiz-ayallar Saulni nahxa eytip ussul oynap karxi aləqlı qikti; ular huxluk iqidə dəp wə iqtar bilən nəoqmə qelixti. **7** Kiz-ayallar nəoqmə qəloqəndə: — Saul minglap öltürdi, wə Dawut on minglap öltürdi, dəp okuxatti. **8** Buni anglap Saul nəhayiti hapa boldi; bu söz uning kəngligə təgdi. U: — Dawutğa on minglap həsəbləndi, əmma mənə pəkət minglap həsəbləndi; əmdi padixahlıktin bəxka uningöğa heqnersə

kəm əməs, dedi. **9** Xu kündin tartip Saul Dawutni közləp yürdi. **10** Ətisi Huda tərəpidin kəbəhətlik bir ruh Saulning üstigə quxti wə u eyda kalaymikan jeyligili turdi. Əmdi Dawut baxka waqittikidək kəli bilən qiltar qaldi; Saulning kəlidə nəyəzə bar idi. **11** Saul: — Dawutni taməja nəyəzə bilən kadiwetimən dəp, nəyzini atti; ləkin Dawut ikki kətim əzini daldioja aldı. **12** Pərwərdigar Dawut bilənla bolup, əzidin yiraklap kətkini üqün Saul Dawutnin qorkatti. **13** Xuning üqün Saul Dawutni əz yenidin ayrip, uni ləxkərlərgə mingbexi kəlip koydi; u ləxkərləni elip jənggə qikip turatti. **14** Dawut bolsa həmmə ixlarni pəm bilən kəlattı; qünki Pərwərdigar uning bilən billə idi. **15** Saul uning pəmlik ikənlikini kərüp uningdin bək qorkatti. **16** Əmma pütkül Israil bilən Yəhuda həlki Dawutni səyetti; qünki u ularni yetəkləp jənggə qikatti. **17** Saul Dawutka: — Mana, qəng kizim Merab — mən uni sanga hotunlukka bərgüm bar. Sən pəkət hizmitiməje jan-pida bolup, Pərwərdigarning jəngliridə kürəx kəlojn, dedi. Qünki Saul iqidə: — U mening kolum bilən əməs, bəli Filistiyələrnin kəli bilən yəkitilsun, dəp hiyal kəlojanidi. **18** Əmma Dawut Sauləja: — Mən kim idim, mening atamning jəməti Israil arisida nəmə idi, mən kəndəkmə padixahning küy'ooqli bolay? — dedi. **19** Ləkin Saulning kizi Merab Dawutka berilidiojan waqitta, u Məholatlik Adrialə hotunlukka berildi. **20** Əmma Saulning kizi Mikalning kəngli Dawutka qəlxkənidi. Bəxləlar buni Sauləja eytti, bu ixtin Saul hux boldi. **21** Saul: — Kizimni Dawutka bəyət, u uningəja bir sirtmək bolup, Filistiyələrnin kəlidə yəkitilsun, dəp oylidi. Xuning bilən Saul Dawutka: — Bügün ikkinqi kətim küy'ooqlum boləsən, dedi. **22** Saul əz oqulamliroja: — Dawutka astirtin: — Mana, padixah səndin səyünidu, wə həmmə oqulamli sanga amrak, Xuning üqün padixahning küy'ooqli boləjn, dəp eytinglar, dəp tapildi. **23** Saulning oqulamli ru sezləni Dawutning kulikəja yətküzdi. Ləkin Dawut: — Nəzirənglərdə padixahning küy'ooqli bolux kikiq ixmu? Mən bolsam bir kəmbəşəl wə ətiwərsiz adəmmən — dedi. **24** Saulning oqulamli Sauləja Dawutning dəgənliirini əz əyni yətküzdi. **25** Saul: — Silər Dawutka: — Padixah sanga bəxlə toyluk aləjuzmaydu, pəkət padixah duxmənliridin intikəm elix üqün yüz Filistiyning hətnilikinila alidu, dəp eytinglar, dedi (Saulning məksəti bolsa Dawutni Filistiyələrnin kəlidə yəkitix idi). **26** Oqlamlar ru sezləni Dawutka yətküzdi; padixahning küy'ooqli bolux Dawutka yekip kaldi. Əmdi bəkitilən məhlət toxmayla, **27** Dawut turup əz adəmliri bilən qikip ikki yüz Filistiyi əltürdi. Dawut ularning hətnilikini kəsip elip padixahning küy'ooqli bolux üqün bularning həmmisini padixahka tapxurdi. Saul kizi Mikalni uningəja hotunlukka bərdi. **28** Saul Pərwərdigarning Dawut bilən billə ikənlikini wə əz kizi Mikalning uni səyidəjanlikini kərüp **29** Dawutnin təhimu qorkti. Xuning bilən Saul üzlüksiz Dawutka duxmən boldi. **30** Filistiyələrnin əmlirli daim səkuxka qikatti; əmma hər kətim qiksila Dawutning ixliri Saulning həmmə hizmətkarlıriningkidin muwəppəkijəyətlik bolatti; xuning bilən uning nami [halayik] tərəpidin tolimu hərmətkə sazawər bolatti.

19 Saul əz ooqli Yonatan wə həmmə hizmətkarlırigə Dawutni əltürəxkə buyruq kildi. Ləkin Saulning

ooqli Yonatan Dawutka bək amrak idi. **2** Yonatan Dawutka: — Atam Saul seni əltürməkkə; əmdi ətə ətigən kəttik ehtiyat kəlojn, bir məhiy jayni tepip əzüngni yoxurəjn; **3** mən əzüm qikip sən yoxurəjan etizlikka berip atamning yenida turup atam bilən sening tooqrangda səzlixip bakay; əhwalni enik bilgəndin keyin sanga həwər kəlay, dedi. **4** Yonatan atisi Sauləja Dawutning yaxhi gəpini kəlip: — Padixah əz hizmətkariəja, yəni Dawutka yamanlik kəlmioja! Qünki u sanga gunah kəlmiojan; bəli uning əməlliri əzünggə kəp yaxhilikləni elip kəlgən: — **5** u əz jəni alqiniəja elip kopup həliki Filistiyi əltürdi wə xuning bilən Pərwərdigar pütkül Israil üqün qəng nəsət bərdi. Xu qəojda sən əzüng kərüp hux boləjan əməsmu? Əmdilikdə nemişka Dawutni səwəbsiz əltürüp nəhək kən təküp gunahkar bolmaqqi bolisən? — dedi. **6** Saul Yonataning səzığə kirdi. U: — Pərwərdigarning həyati bilən kəsəm kəlimənki, u əlümgə məhkum kəlinmaydu, dedi. **7** Andin Yonatan Dawutni qakirip, Dawutka boləjan ixlarning həmmisini dəp bərdi. Andin keyin Yonatan Dawutni Saulning kəxiəja elip kaldi wə u ilgirikidək uning hizmitidə boldi. **8** Əmma yənə jəng boldi; Dawut qikip Filistiyələr bilən jəng kəlip, ularni kəttik kərip məşəjlup kildi; ular uning əldidin bədər kəqisti. **9** Əmdi Pərwərdigar tərəpidin kəbəhətlik bir ruh yənə Saulni basti. U əz eydə kəlidə nəyzisini tutup olturatti; Dawut bolsa kəli bilən saz qəlip turatti. **10** Saul nəyəzə bilən Dawutni sanjip taməja kəlap kəyməqqi boliwidi, ləkin Dawut əzini kaquruwəldi, nəyəzə taməja kədilip kaldi. Dawut xu kəqisi kəqip kutuldi. **11** Saul birnəqqə qaparmənləni Dawutning əyigə əwətip uni paylap turup ətisi tang yoruəjanda uni əltürəxkə mangedurdi. Əmma Dawutning əyalı Mikal uningəja: — Əgər bu kəqə jəningni elip kaqmışang, ətə əltürülisən, dedi. **12** Xunga Mikal Dawutni pənjirdin quxürüp koydi. Xundək kəlip u kəqip kutuldi. **13** Andin Mikal bir «tərafim» butni elip kariwatka yatqəzup, bəxiəja əqkə yungidin kəlinəjan bir yastukni kəyup, ədiyal bilən yəyip koydi. **14** Saul Dawutni tutux üqün qaparmənləni əwətkəndə Mikal: — U aqrıp kaldi, dedi. **15** Saul qaparmənləni [kəytidin] əwətip: — Uni kariwat bilən kəxup elip kəlinglar, uni əltürimən, dəp buyrudi. **16** Qaparmənlər kərgəndə, mana kariwat bu but yatatti, bəxiəja əqkə yungidin kəlinəjan yastuk kəyuləjanidi. **17** Saul Mikaləja: — Nemişka mən bundək əldəp, duxminimni kaquruwətsən? — dedi. Mikal Sauləja jawab bərip: — U: «Mən kəyowətkin; bolmisa seni əltürəwətimən» dedi, dedi. **18** Dawut kəqip kutulup, Ramahka Samuilning kəxiəja bərip, Saulning uningəja kəlojanlırining həmmisini dəp bərdi. Andin u Samuil bilən Nayotka bərip olturəqlaxti. **19** Birsə Sauləja: — Dawut Ramahdikə Nayotda bəri kən, dəp həwər bərdi. **20** Saul Dawutni tutup kəlixkə qaparmənləni mangedurdi. Əmma ular yətip bəroqanda pəyojəmbərlərnin bir jaməiti bəxarət bəriwatkanlıkını wə Samuilningmu ularning arisida turup ularəja nəzarətqilik kəliwatkanlıkını kərdi; xundək boldiki, Hudaning Rohi Saulning qaparmənlirining wəjudojimu quxüp, ularmu həm bəxarət bərixkə bəxlidi. **21** Bu həwər Sauləja eytili; u yənə bəxlə qaparmənləni əwətti, ləkin ularmu bəxarət bərixkə quxti. Andin

Saul ўqinqi ketim yana qaparmənlərni mangdurdi. Ular mu həm bəxarət bərixkə qūxti. **22** Andin Saul əzi Ramahkə berip, Səkdiki qong kudukka yetip kəlgəndə, «Samuil bilan Dawut nədə?» — dəp soridi. Birs: — Ular Ramahdiki Nayotta bar ikən, dəp jawab bərdi. **23** Xunga u Ramahdiki Nayotkə yetip kəldi; Hudaning Rohi uning wujudiojimu qūxti; xuning bilən umu piyadə mengip Ramahdiki Nayotkə baroquqə bəxarət berip mangdi. **24** U hətta kiyimlirini seliwetip Samuilning aldidə bəxarət bərdi; pütün bir keqə wə pütün bir kündüz u yərdə yalingaq yatti. Buning bilən: — «Saulmu pəyojəmbərlərdinmu?» daydioqan gəp pəyda boldi.

20 Dawut Ramahdiki Nayottin keqip Yonataning kexioqə berip uningə: — Mən nemə kiliptimən? Nemə kəbihlik kiliptimən? Atang aldidə nemə gunah kiliptimən, u mening jenimni almaqki boluwatidu? — dedi. **2** U uningə: — Yoksu, bundak ix neri bolsun! Sən əlməysən. Qong ix bolsun, kikiq ix bolsun atam mənə deməy koymaydu. Nemixkə atam bu ixni məndin yoxuridikina? Hərgiz undak bolmaydu, dedi. **3** Lekin Dawut yana kəsəm kilip: — Atang sening nəzirində iltipət tapkinimni jəzmən bilidu. Xunga u kənglidə: — Yonatan buni bilip kəlmisun; bolmisa uningə azar bolidu, degəndu. Lekin Pərwərdigarning həyati bilən, jening wə həyating bilən aldingdə kəsəm kilimənkə, mənə əlümning ariliki bir kədəmlə kəldi, dedi. **4** Yonatan Dawutkə: — Kənglūng nemini halisa xuni kəlay, dedi. **5** Dawut Yonatanə mundaq dedi: — Mana ətə «yengi ay» bolidu; mən adəttikidək padixah bilən həmdastihən bolmisan bolmaydu. Lekin meni koyup bərgin, mən üqinqi küni əhxiomioqə daladə məkünüwalay. **6** Atang mening sorunda yoklukimni kərip sorisa, sən uningə: «Dawut məndin əz xəhəri Bəyt-Ləhəmgə tezrak berip kəlixkə jiddi ruhsət soridi, qūnki u yərdə pütkül ailisi üqün bir yillik kurbanlik ətküzidikan», degin, dedi. **7** Əgər u: — Obdan boptu, desə, kəlung tinq-aman bolidu: — Lekin u aqqiklansa, uning mənə yamanlik kəlixni niyə kəlioqanlikidin guman kəlmioqin. **8** Sən kəlungə iltipət kərsətkin; qūnki sən əzüng bilən Pərwərdigarning aldidə kəlungni əhdiləxtürgənsən. Lekin əgər mənə bir yamanlik bolsa sən əzünglə meni əltürgin; meni elip berip atangoqə tapxuruxning nemə həjiti? — dedi. **9** Yonatan: — Undak hiyal səndin neri bolsun! Əgər atamning sənə yamanlik kəlidioqan niyəti barlikini bilip kəlsəm, sənə dəyttim əməsmu? — dedi. **10** Dawut Yonatanə: — Əgər atang sənə kəttik gəp bilən jawab bərsə, kim mənə həwər beridu? — dedi. **11** Yonatan Dawutkə: — Kəlgin, daləqə qikayli, dedi. Xuning bilən ikkisi daləqə qikti. **12** Yonatan Dawutkə mundaq dedi: — Israilning Hudasi Pərwərdigar mənə [guwahki], mən ətə yəki əgənlükə muxu wəqəttə atamning niyitini bilip, sənə iltipətlilik bolsa, mən adəm mangdurup sənə məlum kilmədim? **13** Əgər atam sənə yamanlik kilməqki bolsa, mən seni tinq-aman yoloqə selix üqün sənə adəm əwətip həwər bərmisəm, Pərwərdigar mənə sening bəxingə qūxkəndinmu artuk qūxiərsun; əmdə Pərwərdigar atam bilən billə boləndək sening bilən billə bolsun. **14** Həyatla bolsam meni əlmisun dəp Pərwərdigarning məhribanlikini mənə kərsətkəysən.

15 Mən əlöp kətkən təkərdimə, əydidilərimdin həm həq wəqət məhribanlikini üzməgəysən; Pərwərdigar sən Dawutning həmmə dūxmənlini yər yüzidin yokətkəndin keyinmu xundak kəlioqəysən. **16** Xuning bilən Yonatan Dawutning jəməti bilən əhdə kəlixip: — Pərwərdigar Dawutning dūxmənlinidin hesab əlsun, dedi. **17** Andin Yonatan yana əzining Dawutkə boləqan mənəbbəti bilən uningə kəsəm kildurdi; qūnki u uni əz jənədək səyətti. **18** Yonatan Dawutkə mundaq dedi: — Ətə yengi ay bolidu. Mənə sening ornung box kəlidu, kixilər sening yoklukingə dikəkə kəlidu. **19** Üqinqi küni sən qūxiup əldinki ketim bu ixkə yolukkingində əzüngni yoxuroqan jəyoqə berip «Əzəl» degən taxning yenidə turup turoqin. **20** Nən taxning yenidiki bir jəyoqə huddi nixanni kəralioqəndək üqə pay ya oki atay. **21** Andin oqulamni mangdurup: — «Ya oklirini tepip kəlgin» — dəymən. Əgər mən oqulamə: — Ənə, oklar arka tərəptə turidu, ularni elip kəl, desəm, sən qikiq yənimə qəlgin; xundak boləqanda, Pərwərdigarning həyati bilən kəsəm kilimənkə, sən üqün tinq-amanlik bolidu, həq ix bolmaydu. **22** Lekin oqulamə: — Ənə, oklar aldingdə turidu, desəm, sən kətkin, qūnki undak bolisa, Pərwərdigar seni kətküzüwətkən bolidu. **23** Əmdiliklə mən bilən sən səzləxkən ix toquruluk, Pərwərdigar sən bilən mening otturimda guwahqidur. **24** Xuning bilən Dawut daladə məkünüwaldi. Yengi ay kəlgəndə, padixah taam yegili dastihanda olturdi. **25** Padixah bolsa burunkidəklə əz ornida tamning yenidiki tərədə olturdi. Yonatan ornidin turdi, Abnər Saulning yenidə olturdi. Lekin Dawutning ornə box kəldi. **26** Əmma Saul u küni həqnəmə demidi. Qūnki u: — Dawutkə bir ix boldi, u napak bolup kəldi. U jəzmən napak bolup kəptu, dəp oylidi. **27** Lekin Dawutning ornə yengi ayning ətisimə, yəni ayning ikkinqi künimə box idi. Saul oqlı Yonatanidin: — Nemixkə Yəssəning oqlı yəki tünügün yəki bəgün taməkkə kəlməydu, dəp soridi. **28** Yonatan Saulə jawab berip: — Dawut Bəyt-Ləhəmgə barəqli məndin jiddi ruhsət sorap: — **29** Mening bəriximə ruhsət kəlioqin, ailimizning xəhərdə bir kurbanlik ixi boləqə akam mening bəriximni eytiptu; əgər sening nəzirində iltipət tapkən bolsam kərinədxəlim bilən kərixup kəlixkə ruhsət bərgin, dedi. Xunga u padixahning dastihiniə kəlmidi, dedi. **30** Saulning Yonatanə kəttik əzəzi kəlip: — I buzuk, kaj hotunning oqlı, nemixkə Yəssəning oqlini əzünggə tallap, əzüngni xərməndə kəlip wə anangni nomuska kəyoqəningin bilmədimən? **31** Əgər Yəssəning oqlı yər yüzidə tirik bolsila, sən həm sening padixahliking mustəhkəm bolmaydu. Xunga əmdə adəm əwətip uni mening kəximə elip kəlgin, qūnki u əlümə məhkəmdur! — dedi. **32** Yonatan atisi Saulə jawab berip: — U nemixkə əlümə məhkəm kəlinixi kərek? U nemə kiptu? — dedi. **33** Andin Saul Yonatanə sanjix üqün uningə nəyzini attı; buning bilən Yonatan atisinin Dawutni əltürməqki boləqanlikini enik bilip yətti. **34** Yonatan bolsa kəttik aqqikləp dastihəndin kopup kətti wə yengi ayning ikkinqi küni həq taam yemidi. Qūnki atisinin Dawutni xundak həkəratlixə uningə kəttik azar boləqanidi. **35** Ətisi Yonatan daləqə qikiq Dawut bilən kəlixkən jəyoqə bardi. Uning bilən bir

kiqik oʻqulam billa bardi. **36** U oʻqulamoq: — Sən yügür, mən atqan ya oklirini tepip kəlgin, dedi. Oʻqulam yügürdi, u bir okni uning aldi təripigə atti. **37** Oʻqulam Yonatan atqan ok qıxkan jayoqə kəlgəndə Yonatan oʻqulamni qakirip: — Ok sening aldi təripingdə turmamdu? — dedi. **38** Andin Yonatan oʻqulamni yənə qakirip: — Bol, ittik bol, həyal bolmioin! — dedi. Yonataning oʻqulami ya okini yioqip oʻqojisioqə elip kəldi. **39** Lekin oʻqulamning boləjan ixtin həwiri uk idi. Buni yaloquz Yonatan bilən Dawutla bilətti. **40** Andin Yonatan oʻqulamioqə yaraolirini berip uningə: — Ularni xəhərgə elip kətkin, dedi. **41** Oʻqulam kətkəndin keyin Dawut [taxning] jənub təripidin qikip yərgə yikilip üq ketim təzim kildi. Ular bir-birini səyüxti, bir-birigə esilixip yioqlaxti, bolupmu Dawut kattik yioqlidi. **42** Yonatan Dawutkə: — Səpiring tinq-aman bolsun; qünki biz ikkimiz: — Pərwərdigar mening bilən sening otturungdə wə mening nəslim bilən sening nasling otturisida mənggügə guwah bolsun, dəp Pərwərdigarning nami bilən kəsəm iqxikan, dedi. Dawut ornidin kopup mangdi, Yonatanmu xəhərgə kirip kətti.

21 Dawut əmdi Nobkə kelip Ahimələk kaħinning kəxioqə bardi. Lekin Ahimələk Dawutni kərgəndə titrəp kərkəp uningə: — Nemixkə birimu sən bilən kəlməy yaloquz kəlding? — dedi. **2** Dawut Ahimələk kaħinoqə: — Padixah manga məlum bir ixni buyrup: — Mən sanga buyruoqan ix yaki sanga tapiloqan yolyoruk tooqrisidin həqkim birnəmə bilmisun, degəndi. Öz oʻqulamirimni bolsa məlum bir jayoqə berixkə bekitip koydum. **3** Əmdi kəlungdə nəmə bar? Bəx nan, yaki nəmə bolsa, xuni manga bərgin, dedi. **4** Kaħin Dawutkə jawab berip: — Kolumda adəttiki nan yok, pəkət mukəddəs nan bar. Əgər oʻqulamilar ayallaroqə yekinlaxmioqan bolsa yesə rawa bolidu, dedi. **5** Dawut kaħinoqə jawab berip: — Bərhək, mən baxkə waqitlarda qikkiniomioqə ohxax, ayallar bizdin yiraq boləjili üq küin bolidi. Mən [hərketim] qikkəndə, gərqə adəttiki səpər bolsimu, oʻqulamirlarning kaqiliri pak bolidoqan yərdə, bügün ular wə kaqiliri tehimu pak bolmamdu, dedi. **6** Xuning bilən kaħin uningə mukəddəs nandin bərdi, qünki bu yərdə «təkdim nan»din baxkə həqkəndə nan yok idi. Bu nan Pərwərdigarning huzurioqə yengi issik nan koyuloqan küni almaxturuloqan nanlar idi. **7** (Lekin u küni Saulning hizmətkarlaridin məlum birsi u yərdə Pərwərdigarning huzurida kəlduruloqanidi. Uning ismi Doəg bolup Saulning padqilirlirining qongi idi). **8** Dawut Ahimələkkə: — Kəlungdə nəyzə yaki kiliq yokmu? Padixah tapxuroqan ix jiddiy boləjaq yaki kiliq yaki baxkə yaraolirimni elip kələmidim, dedi. **9** Kaħin: — Sən Elah jiloqisida əltürgən Filistiy Goliatning kiliqi bu yərdə bar, u əfodning kəyndə, bir pərqə rəhtkə oraqlıq həlaldə turidu. Halisang aloyin, uningdin baxkisi yok, dedi. Dawut: — Bu təngdixi yok kiliqtur, xuni manga bərgin, dedi. **10** Dawut u küni kopup Sauldin keqip Gatning padixahı Aqixning kəxioqə bardi. **11** Lekin Aqixning hizmətkarlıri uningə: — Bu zeminning padixahı Dawut əməsmu? Uning tooqrisida kiz-ayallar bir-birigə: — Saul minglap əltürdi, Wə Dawut on minglap əltürdi, — dəp nahxa-əşəşə oxuxup ussul oynioqan əməsmu, dedi. **12** Dawut bu səzlərnı kəngligə püküp

Gatning padixahı Aqixtin bək kərkəti. **13** Xuning üqün ularning kəz aldidə əzining yürüx-turuxlirini əzgərtip, ularning kolida turoqan waqtdə əzini sarangdək kərsətti; u dərəwazilarning ixiklirigə jijip, tükürtükini sakilioqə akturatti. **14** Aqix hizmətkarlırioqə: — Mana bu adəmnıng saranglikini kərməmsilər? Uni nemixkə mening aldimioqə elip kəldinglar? **15** Məndə saranglar kəmqilmidi? Silər bu kixini aldimioqə saranglik kiliqili elip kəldinglarmu? Bu adəm mening əyümgə kirixi kərakmu? — dedi.

22 Dawut u yərdin ketip Adullamdi ki oqaroqə kaqti. Uning kərinadxliri bilən atisining pütkül jəməti buni anglap uning kəxioqə bardi. **2** Ezilgən, kərzdar boləjan wə dərđmənlərnıng həmmisi yioqilip uning yenioqə kəldi wə u ularning sərdari boldi. Uningə kəxuloqan adəmlər bolsa tət yüzqə idi. **3** Dawut u yərdin qikip Moabdi ki Mizpahkə berip Moabning padixahidin: — Hudaning meni nemə kiliqioqanini bilgüqə, ata-anamning bu yərgə kelip aranglarda turuxioqə yol koyəyayla, dəp tələp kildi. **4** Dawut atisi wə anisini Moabning padixahining kəxioqə elip kəldi. Dawut kəroqəndə turoqan pütkül künlərdə ata-anisi wə bilən billə turdi. **5** Əmma Gad pəyoqəmbər Dawutkə: — Kəroqəndə turmay, bu yərdin qikip, Yəhuda zeminiqə barəjin, dedi. Xuning bilən Dawut u yərdin ayrilip, Həşət ormanlikioqə bardi. **6** Saul Dawutning nədə turuwatkanlikidin həwər tapti. Saul bu waqitda Ramahdi ki Gibeahda egiz bir jayda yuləqun dərhihining tüwidə olturatti. Uning kolida nəyzisi bar idi, barlik hizmətkarlıri qərisidə turatti. **7** Saul qərisidə turoqan hizmətkarlırioqə: — I Binyaminliklər, kulək selinglar! Yəssəning oqlı hər biringlarəqə etizlə bilən üzümzarlarnı təkşim kiliq bəmədu? Həmminglarnı ming bexi wə yüz bexi kıləmdu? **8** Silər həmminglar manga kəşt kildinglar, əz oqlumning Yəssəning oqlı bilən əhdə kiliqxini qəhkim manga ukturmidi. Həq kəysinglar manga iq əqrıtımdinglar yaki əz oqlumning mening hizmətkarimni manga yoxurun hujum kiliqxə kutratkəndin manga həwər bərmidinglar, dedi. **9** Andin Saulning hizmətkarlırining iqəgə kiriwəloqan Doəg: — «Mən Yəssəning oqlıning Nobkə Ahitubning oqlı Ahimələkning kəxioqə kəlgini kərdüm, **10** — Ahimələk uning üqün Pərwərdigardin yol soridi wə uningə ozuk-tülük bilən Filistiy Goliatning kiliqini bərdi» — dedi. **11** Padixah adəm əwətip Ahitubning oqlı kaħin Ahimələkni, xundakla uning atisining pütkül jəmətinı, yəni Nobdi kaħinlarnımu qakirtip kəldi. Ularning həmmisi padixahning kəxioqə kəldi. **12** Saul: — I Ahitubning oqlı anglioqin, dedi. U: — I oqojam, mana mən, dedi. **13** Saul uningə: — Nemixkə silər, sən bilən Yəssəning oqlı, manga kəşt kilisilər? Sən uningə nan wə kiliq berip, uning üqün Hudadin yol soridingə? Mana əmdi u bügünkidə manga hujum kilməqı bolup paylap yürməktə! — dedi. **14** Ahimələk padixahkə jawab berip: — Silining barlik hizmətkarlırining arisida Dawutdək sadik kim bar? U padixahning küy'oqlı, silining məhpıy məşlihtərlirigə ixtirək kiliqə wə ordiliri iqidə izzətlək əməsmidi? **15** Mən pəkət uning üqün Hudadin yol soraxni bügünlə baxlidimmu? [Asiylik] kiliq məndin neri bolsun! Padixah əz kulini wə atamning pütkül jəmətinı əyibkə buyrumioqayla, qünki kullirining

bu ixtin qilqə həwiri yok, dedi. **16** Lekin padixah: — I Ahimələk, sən əlisən, sən wə atangning pütkül jaməti qokum əlisilə, dedi. **17** Padixah öz qərisidiki qaparmənirigə: — Mang, Pərwərdigarning kahinlinirini əltürtinglar! Qünki ular həm Dawutka həmdəm boldi həm uning kaqkınini bilip turup manga həwər bərmidi, dedi. Lekin padixahning kol astidikiliri Pərwərdigarning kahinlinirini əltürüxkə kol kətürgili unimidi. **18** Əmđi padixah Doəgkə: — Sən berip kahinlarni əltürüwətkin, dedi. Edomluk Doəg berip kahinlarni əltürdi; bu küni u kanaptin tokuloqan əfod kiygən səksən bəx adəmni əltürdi. **19** Andin u kahinlarning xəhəri Nobda olturuqılarni kirdi, yəni ər wə ayallar, balilar wə bowaklar, kala, exək, koylar — həmmisini kiliqlidi. **20** Əmma Ahitubning oolli Ahimələkning Abiyatar degən bir oolli kutulup Dawutning kəxioqə keqip kəldi. **21** Abiyatar Dawutka Saul Pərwərdigarning kahinlinirini əltürdi, dəp həwər bərdi. **22** Dawut Abiyataroqə: — U küni Doəgning u yərdə ikənlikini kərup, uning jəzmən Sauloqə həwər beridioqinini bilgənədim. Mən atangning pütkül jamətinə əltürülüxigə zamin boldum, dedi. **23** Mən bilən billə turoqin, həq kərkəmioqin. Qünki mening jenimni almaqqi bololoqlar sening jeningnimu həm alməqqi. Mening kəximda bihəwər turisən, dedi.

23 Birsı Dawutka həwər berip: — Mana Filistiyələr Keilahoqə hujum kilip hamanlarni bulap-taliməqta, dedi. **2** Dawut Pərwərdigardin: — Mən berip bu Filistiyələrə zərbə berimənmu? — dəp soridi. Pərwərdigar Dawutka: — Berip Filistiyələrə zərbə berip Keilahni azad kiləqin, dedi. **3** Lekin Dawutning adəmliri uningə: — Mana biz Yəhuda zeminida turupmu kərkəwatkan yərdə, Keilahoqə berip Filistiyələrnə qoxunlirioqə hujum kilsəq kəndəq bolar? — dedi. **4** Xunga Dawut yənə bir kətim Pərwərdigardin soriwidi, Pərwərdigar uningə qəwəb berip: — Sən ərnungdin turup Keilahoqə barəqin; qünki Mən Filistiyələrnə kolungə tapxurimən, dedi. **5** Buning bilən Dawut əz adəmliri bilən Keilahoqə berip Filistiyələr bilən sokuxup, mallirini olja kilip, ularni kəttik kirdi. Dawut xundəq kilip Keilahda turuwatqanlarni kutquzdi. **6** Əmđi Ahimələkning oolli Abiyatar Keilahoqə keqip kəlip Dawutning kəxioqə kəlgəndə, uning kolida əfod bar idi. **7** Birsı Sauloqə, Dawut Keilahoqə kəptu, dəp həwər bərdi. Saul: — Əmđi Huda uni mening kolumoqə taxlap tapxurdi. Qünki u dərəwaziliri wə takəkliri bar xəhərgə kirqəqə solunup kəldi, dedi. **8** Əmđi Saul Dawut bilən adəmlirini muhasirigə elix üqün həmmə həlkni Keilahoqə berip jəng kilixkə qəkirdi. **9** Dawut Saulning əzini kəstləydiqanlikini bilip, Abiyatar kahinoqə: — Əfodni elip kəlgin, dedi. **10** Andin Dawut: — I Israilning Hudasi Pərwərdigar, mənki Sening kulung Saulning bu xəhərnə mening sawəbmədin harəb kilix üqün Keilahoqə kəlixkə kəstləwatqanlikini enik anglidi. **11** Keilahdikilər meni uning kolioqə tutup bəərəmu? Saul əz bəndəng angliqandəq bu yərgə kələrmu? I Israilning Hudasi Pərwərdigar, Səndin ətünimənki, əz bəndənggə bildürgəysən, dedi. Pərwərdigar: — U bu yərgə kəlidu, dedi. **12** Dawut yənə: — Keilahdikilər meni wə adəmlirimni Saulning kolioqə tutup bəərəmu, dedi. Pərwərdigar: — Ular silərnə tutup beridu, dedi. **13** Əmđi

Dawut adəmliri bilən (təhmənən altə yüzqə) ərnidin turup Keilahdin qikip, əzleri barəlaydiqan tərəpkə karəp kətti. Sauloqə, Dawut Keilahdin kəqiptu dəp həwər beriləndə u uni koqlaxkə qikmidi. **14** Dawut bolsa qəldiki kəroqan-kijalardə həmdə Zif qəlinəgə təqliridə turdi. Saul uni hər küni izdəytti; ləkin Huda uni uning kolioqə tapxurmidi. **15** Əmđi Dawut Saulning əzini əltürgəli qikidiqanlikini baykə qəldi. Xu qəoqə u Zif qəlidiki bir ərmanlikə turətti. **16** Saulning oolli Yonatan bolsa ərmanlikkə qikip Dawutning kəxioqə berip, uni Huda arkilik riqəbətəndirip uningə: — **17** Kərkəmioqin; qünki atam Saulning kolə seni tapalməydu. Sən bəli Israilning üstidə padixah bolisən, mən bəlsəm sening wəzirəng bolimən, buni atam Saulmu bilidu, dedi. **18** Andin ular ikkiylən Pərwərdigarning əldidə əhdə kilixti; Dawut bolsa, ərmanlikə turup kəldi, Yonatan əz əyigə yənip kətti. **19** Xuningdin keyin Ziftikilər Gibeatə turuwatqan Saulning kəxioqə kəlip: — Mana, Dawut Həkiləhning egizlikidiki Yəximənnəng jənubi tərəpigə jəyləxkən ərmanlikətki kəroqanlardə yoxuruniwəldi, bilməmdilə? **20** Xunga, i padixah, kaqan kəngülliri tartsa xu qəoqə kəlsilə; bəzning burqimiz uni padixahning kolioqə tutup bərxirtu, dedi. **21** Saul: Manga iq əqrəitkəninglər üqün Pərwərdigar silərgə bəht ətə kiləqə. **22** Əmđi silərdin ətünimənki, berip zədi kəysi yərdə turidioqinini jəzmləxtürtinglar, uning iz-dərikini enikləp, wə kimning uni kərgənlikini bilip kəlinglər; qünki kixilə eytiqə u intayin hiyligər ikən, dedi. **23** Xunga berip, uning yoxurunoqan barlik məhpiy jəylirini enik kərup kəlinglər, yənimoqə yənip kəlip manga əynini eytinglər. Andin mən silə bilən billə barimən; wə xundəq boliduki, əgər u zəmində bolsilə, mən Yəhudiylarning mingliqanlarning ərisidin uni izdəp tapimən, dedi. **24** Ular qərup Sauldin ilgiri Zifkə bərdi; ləkin Dawut əz adəmliri bilən Maon qəllükidiki Yəximənnəng jənub tərəpidiki Arabəh tüzlənglikidə turuwəttə. **25** Saul adəmliri bilən Dawutni izdəp bərdi. Kixilə bu həwərnə Dawutkə eytti; xuning bilən u qüxüp, kiyəqə berip Maon qəlidə turdi. Saul buni angəp Dawutning kəynidin koqləp Maonning qəligə qikti. **26** Saul təqning bu tərəpidə mangdi, əmma Dawut adəmliri bilən təqning u tərəpidə mangdi. Dawut Sauldin kəqix üqün əldirəwatqanidi; ləkin Saul adəmliri bilən Dawut wə uning adəmlirini tutimiz dəp ularni kərxioqili turdi. **27** Əmma bir həwərq Saulning kəxioqə kəlip uningə: — Filistiyələr zəminimizning jənub tərəpigə kirip buləng-təlaləg kiləwatidu, təzədin kəytsilə, dedi. **28** Xuning bilən Saul yənip Dawutni koqləxtin tohtəp Filistiyələr bilən sokuxkili qikti. Xunga u yər Səla-Həmməhlekot dəp ətəldi. **29** Dawut bolsa u yərdin qikip Ən-Gədinəg təq-kəroqanlikidə turdi.

24 Saul Filistiyələrnə koqləp qikərip yənoqəndə uningə: — Mana, Dawut Ən-Gədidiki qəldə turuwətiptu, degən həwər bəridi. **2** Saul əmđi pütkül Israildin hillənoqan üq ming adəmnə elip Dawut bilən adəmlirini izdigili «Yəwə təkilə» qəram təxləkiqə qikti. **3** U yolning yənidiqi kəy qətanlirioqə kəlgəndə, xu yərdə bir qəar bar idi. U tərət kilix üqün qəaroqə kirdi; Dawut bilən adəmliri qəarning iqrəsisidə olturətti. **4** Dawutning adəmliri uningə: — Mana Pərwərdigarning sangə:

— Öz düxminingni sening qolungoja berimən, nema sanga layiq kərinəsə xuni qilōjan, degən küni dəl muxu kün ikən, dedi. Dawut kopup Saulning tonining pexini tuydurmay kesiwaldi. **5** Lekin Saulning tonining pexini kəskini üqün Dawut kenglidə kattik əpsuslandi. **6** U öz adamliriga: — Pərwərdigar meni Pərwərdigar Əzi məsih qilōjan oqojamoja bundak kolumni uzartixtin saklisun, qünki u Pərwərdigarning məsihliginidur, dedi. **7** Xu səz bilan Dawut öz adamlirini tosup Sauloja qeqilōjili koymidi. Saul bolsa kopup oqardin qikip ez yolioja kattı. **8** Andin Dawutmu turup oqardin qikip Saulning kəynidin: — I oqojam padixah! — dəp qakirdi. Saul kəynigə kərawidi, Dawut egilip yüzini yərgə yaqqan halda təzim kildi. **9** Dawut Sauloja mundak dedi: — «Mana, Dawut seni kəstləxkə pərsət izdəwatidu, dəydiqan kixilərnin səzigə nemixkə kulək salıla? **10** Mana бүгүн өз көзлiri bilən kərdiliki, Pərwərdigar бүгүн oqarda silini ez qolumoja bərgənidi. Bəzilər manga uni əltürüwətkin, dedi; ləkin mən silini ayap: — Oqojamoja kolumni uzartmaymən, qünki u Pərwərdigarning məsihliginidur, dedim. **11** Kərisila, i ata, kolumdiki tonlirining pexigə. Silini əltürməy tonlirining pexini kəskənlikimdin xuni bilsiləki, kəngləmdə siligə ya yamanlık ya asiylık yok, siligə gunah qilōjinim yok, ləkin sili jenimni alojili paylimaktila. **12** Pərwərdigar mən bilən silining otturimizda həküm kilsun, mening hesabimni silidin Pərwərdigar alsun; ləkin mening kolum siligə kətürilməydu. **13** Konilar: — «Rəzilik rəzilərdin qikidu» dəp eytkənən, ləkin ez kolum siligə kətürilməydu. **14** Israilning padixahı kimni tutkili qikti? Kimni koqlap yürüdu? Bir əlük itni, halas! Yalqoz bir bürgini, halas! **15** Pərwərdigar sorakı bolup mən bilən silining otturimizda həküm qıqarsun! U hək-nahəkni ayrip, dəwayimni sorap meni silining kollaridin halas kilip, adalət yürürgəy!» — dedi. **16** Dawut Sauloja bu səzlərnı eytkənda Saul: — Bu sening awazingmu, i oqlum Dawut? — dedi. Andin Saul yukiri awaz bilən yioqlap kattı. **17** U Dawutka: — «Sən məndin adilsən, qünki sən manga yaxilik kayturdun, ləkin mən sanga yamanlık kayturdum. **18** Sən бүгүн manga yaxilik qilōjanlığingni obdan kərsitip bərding; Pərwərdigar meni kolungoja tapxurojan bolsimu, sən meni əltürmiding. **19** Birsı ez düxminini tapsa, uni aman-esən kətkili koyamdu? Pərwərdigar sening manga бүгүн qilōjan yaxiliking üqün sanga yaxilik yandurojay. **20** Əmđi mana, xuni bildimki, sən jəzmən padixah bolısən, Israilning padixahlığı sening kolungda tiklinidi. **21** Ləkin hazır Pərwərdigar bilən manga kəsəm kilōjinki, məndin keyin mening nəslimni yokatmay, namimni atamning jəmətidin əqürmigəysən», dedi. **22** Xuning bilən Dawut Sauloja kəsəm kildi. Saul ez əyigə yenip kattı; Dawut adamliri bilən kərojan-kıyaoja qikip xu yərdə turdi.

25 Samuil əldi. Pütkül Israil yioqlip uning üqün matəm tutti; ular uni uning Ramahdiki əyidə dəpnə kildi. Dawut bolsa kopup Paran qəligə bardı. **2** Əmđi tirikçilik Karməldə bolōjan, Maonda olturukluk bir adəm bar idi. Bu kixi bək bay bolup üq ming qoy, bir ming əqkisi bar idi. U ez qoylirini Karməldə kirkıwatattı. **3** U adəmnin ismi Nabal bolup, ayalining ismi Abigail

idi; ayali həm pəm-parasətlık həm əpt-turkı qıraylık, ləkin eri kattik qol wə rəzil idi; u Kaləbning əwladidin idi. **4** Dawut qəldə turup Nabalning ez qoylirini kirkıydiqanlığını anlap **5** On yax yigitni u yərgə mangdurup ularoja: — Silər Karməlgə qikip Nabalning kəxioja berip, məndin uningoja salam eytinglar. **6** Uningoja: — «Yaxiojaysən; sizgə tinq-amanlık bolōjay, əyigizgə tinq-amanlık bolōjay, həmən barlıkigizə tinq-amanlık bolōjay! **7** Mən kirkıyduqlarning sizdə ix baxlıqanlığını anglidim. Sizning padıqiliringiz biz tərəplərdə turojanda ularoja heq zəhmə yətküzmiduk; biz Karməldə turojan wəqıttə ularning heq tərəsi yitip kətmidi. **8** Əz yigitliringizdin sorisigiz ular sizgə dəp beridu. Xunga biz kutluk bir künidə kəlduk, xunga yigitlirimiz nəzirigizdə iltipat tapsun; ez kolingizə nəmə qıksa xuni kəminiliringizgə wə oqlingiz Dawutka nəmə qıksa xuni bərgəysiz», dənglar, — dedi. **9** Dawutning yigitliri u yərgə berip bu gəplərnin həmmisini Dawutning namida uningəy eytip andin jim turup saklıdi. **10** Nabal Dawutning hizmatkarlırioja jawab berip: — Dawut degən kim? Yəssəning oqlı degən kim? Bu künlərdə ez oqojilirini taxlap ketiwatkan hizmatkarlar tola. **11** Mən əzümming yemək-ıqmaklırimni wə yung kirkıyduqliriməyja soyojan gəxni kəlgən jayı naməlüm bolōjan kixilərgə bəramdim? — dedi. **12** Dawutning yigitliri kəlgən yolioja yenip kattı. Yenip kelip ular Dawutka həmmə gəpni dəp bərdi. **13** Dawut ez adamliriga: — Hər biringlar ez kiliqlinglari esinglar, dedi. Xuning bilən hər biri ez kiliqini [təsmisioja] astı, Dawutmu ez kiliqini astı. Andin tət yüzqə adəm Dawut bilən qikti, wə ikki yüz kixi jabduklar bilən kaldı. **14** Əmma Nabalning hizmatkarlıridin biri uning ayali Abigailoja: — Dawut əqlilərnı qəldin oqojimizə salam berixkə əwətkənikən; ləkin u ularni tillap kayıp kattı. **15** Bu adəmlər bolsa, bizgə kəp yaxilik qilōjan. Biz dalada ularning yenidə yürəjan wəqıtlirimizdə bizgə heq yamanlık kəlmədi, bizning heq nərsimizmu yitip kətmigənidi. **16** Biz ularoja yekin jayda qoy bəkkən wəqıttə ular kəqə-kündüz bizgə sepəldək bolōjanidi. **17** Əmđi bu ixtin həwərdar boldıla, qandək kilix kərəklikini oylixip bəkkayla. Bolmisa, oqojimizəy wə pütkül əyidikilirigə bir bala-qaza kəlməy kəlməydu. U xunqə kaj bir adəmki, heqkim uningəy səz kilixkə pətinəlməydu, dedi. **18** Abigail dərhal ikki yüz nən, ikki tulum xarab, bəx pixurulojan qoy, bəx seah kəmaq, bir yüz kixmix pəxkili, ikki yüz ənjür pəxkili elip exəklərgə artip **19** ez yigitlirigə: — Mening əldimda beringlar; mana, mən kəyninglardin baray, dedi. Ləkin u ez eri Nabaləy bu ixtin demidi. **20** U ez exikigə minip təqning etikidin qüxkəndə, mana Dawut adamliri bilən uning uduloja qüxüp uning bilən uqraxtı. **21** Dawut əslidə: — Mən bu kixining məlini qəldə bıkardin bıkar koqlap, uning barlıqidin heqnemini yittürgüzmişidim; ləkin u yaxilikning ornında manga yamanlık kildi. **22** Uning adamliridin ətiqigə birər ərkəni kəldurup koysam, Huda mən Dawutni uningdinmu artuk jazalıqay, degənidi. **23** Abigail Dawutni kərup, əldirap exəktin qüxüp, Dawutning əldidə yikilip yüzini yərgə yekip təzim kildi; **24** uning putlirioja esilip mundak dedi: — «I oqojam, bu kəbihlik manga hesabılsun; əmđi xuni

etünimänki, dedäklirining siligä söz kılıxioğa ijazät kılıp, dediklirining sezığe küläk saloqayla: — **25** etünimänki, oqojam bu rəzil adam Nabalğa pisənt kılımoqayla; qünki uning mijəzi huddi ismioğa ohxaxtur; uning ismi «kaj», dərwəxə uningda kajlik tolimu eqırdur. Lekin mən dedäkliri bolsa oqojam əwətkən yigıtlərni kərmidim.

26 Əmđi i oqojam, Pərwərdigarning hayati bilən wə sening jening bilən kəsəm iqimänki, Pərwərdigar silini əz kolliri bilən kan təküp intikəm elixitn saqlıdı. Əmđi düxmənlimimu, sili oqojamoğa yamanlık kılmaqçı bolojanlarmu Nabalğa ohxax bolsun. **27** Əmđi dedäkliri oqojamoğa elip kəlgən bu sowoqat bolsa oqojamoğa əgəxkən yigıtlərgə təksim kılınsun. **28** Silidin etünimänki, dedäklirining sawənlikini kaqürgəyła; qünki sili, i oqojam Pərwərdigarning jənglirini kılıp kəlgənli ri üqün, barlık künliridə silidə yamanlık tepilmoqini üqün Pərwərdigar jəzmən jəmətlirini məzmət kılıdı. **29** Birsı kopup silini koqılap janlırini izdisi, sili oqojamning jeni Pərwərdigar Hudalirining kexidiki tiriklər haltisi iqidə orilip saqlınıdı, lekin düxmənlinirining janlırini bolsa, u saloqoğa selip qerüp taxlaydı. **30** Əmđi Pərwərdigar sili oqojam tooqrisidə eytkən barlık yahxi wədilirigə əməl kılıp, silini Israilğa bax kılıqanda xundak bolıduki, **31** sili oqojamning nahək kan təkmigənlikliri yaki əz intikamlirini almiqanlikliri üqün kəngüllirigə putlikaxang yaki dərd bolmaydı. Wə Pərwərdigar oqojamoğa nusrət bərginidə sili əz dedäklirini yad kılıqayla». **32** Dawut Abigailğa: — Seni bügün mening bilən uqrixixka əwətkən Israilning Hudasi Pərwərdigarğa təxəkkür-mədhıyə kayturuloqay! **33** Əmđi əkil-parasitinggə barıkalla, sangimu barıkalla! Qünki sən bügün meni əz kolum bilən kan təküp intikəm elixitn tostung. **34** Lekin meni sanga ziyan-zəhmət yətküzüxtin saqlıqan Israilning Hudasi Pərwərdigarning hayati bilən kəsəm kılımänki, sən mening aldimoğa tezlinip kəlmigən bolsang, Nabalning adəmliridin heq ərkək ətigiqə tirik kalmas idi, dedi. **35** Andin Dawut uning əzigə kəltürgən nərsilirini kolidin tapxurup elip uningğa: — Tinq-aman eytinggə baroqın, mana səzliringgə küläk selip, kənglüngni kəbul kıldim, dedi. **36** Abigail Nabalning kexioğa kəldi; mana, u eyidə xahənə ziyapəttək bir ziyapət ətküzüwatattı. Nabal kənglidə huxal idi wə intayın məst bolup kətkənidi. Xunga Abigail ətisi tang atkuqə uningğa heq nemə demidi. **37** Lekin ətisi Nabal məstliklin yexilgəndə ayali uningğa bolojan wəxələrni dəp beriwidi, uning yüriki ölğəndək bolup, əzi taxtək bolup kəldi. **38** Wə xundak boldiki, təhmınən on kündin keyin Nabalni Pərwərdigar urdı wə u ıldı. **39** Dawut Nabalning ölginini anglap: — Pərwərdigar mubarəktur. Qünki U mən Nabalın tartқан həkərat üqün dawayimni sorap Əz külini yamanlıqtın saqlıdı; əksiqə Pərwərdigar Nabalning yamanlıqini əz bexioğa yandurdi, dedi. Andin Abigailni əz əmrimgə alay dəp, uningğa söz kılıqlı əlqi mandurdi. **40** Dawutning hizmətkarlırı Karməlgə Abigailning kexioğa kelip uningğa: — Seni əmrimgə alay dəp Dawut sanga söz kılıqlı bizni əwətti, dedi. **41** Abigail bolsa kopup yüzini yərgə təgküdək təzim kılıp: — Mana, dedik ing oqojamning hizmətkarlırining putlirini yuyuxka kü bolson, dedi. **42** Andin Abigail xu haman əzigə həmrəh

bolojan bəx qerisi bilən exəkkə minip Dawutning əqlilirining kəynidin berip, uning ayali boldi. **43** Dawut Yizrəəllik Ahinoəmmi həm hotunlukka əloqandı. Xuning bilən bu ikkisi uningğa hotun boldi. **44** Lekin Saul Dawutka hotun kılıp bərgən kızı Mıkalni Gallimdiki Laixning oqlı Faltioğa hotunlukka bərgənidi.

26 Əmđi Zifliklər Gibeəhoğa Saulning kexioğa kelip: — Dawut Yəximənoğa yekin Həkiləh egizlikigə yoxurunuwaptu əməsmu? — dedi. **2** Saul kopup Israildin hillənoqan üq ming adəmnı elip, Zif qelidə Dawutni izdigili u yərgə bardı. **3** Saul bolsa yol boyda, Yəximənoğa yekin Həkiləh egizlikidə qedir tiktı. Dawut qeldə turuwatattı; u Saulning qəlgə əz kəynidin qıkkınidin həwər tapkanda **4** Dawut paylaqlıqlarını mandurup Saulning rastla kəlgənlikini bildi. **5** Dawut kopup Saul qedir tikkən jayoğa bardı; u Saul bilən koxun sədari, Nəring oqlı Abnər yatқан yərnı kərđi. Saul bolsa koxun istihkami iqidə uhlap yatқанidi, adəmliri qedirilirini uning ətrapioğa tikkənidi. **6** Dawut əmđi Hittiyarlardin bolojan Ahiməlak wə Yoabning inisi Zəruıyaning oqlı Abixayğa: — Kim mən bilən ləxkərgəhoğa qüxüp, Saulning yenioğa barıdu? — dəp sorıdı. Abixay: — Mən sening bilən baray, dedi. **7** Xuning bilən Dawut wə Abixay keqidə koxun bar yərgə beriwidi, mana Saul koxun istihkami iqidə uhlap yatқанidi; uning nəyzisi təkiyisining yenidə yərgə kədəklık turattı; Abnər bilən adəmliri uning ətrapıda yatattı. **8** Abixay Dawutka: — Huda bügün düxminingni qolungğa tapxurdi. Səndin etünimänki, manga nəyzə bilən birlə sanjıp uni yərgə kədəp kəyuxka ijazət bərgəysən! Ikki kətim sanjımining lazımi yəktur, dedi. **9** Dawut Abixayğa: — Uni yəktatmoqin. Kim Pərwərdigarning məsih kılıqiniqə kəl užitip gunəhoğa tartılmoqin? — dedi. **10** Dawut yənə: — Pərwərdigarning hayati bilən [kəsəm kılımənki], Pərwərdigar jəzmən uni urıdu; ya uning ildioqan küni kelıdu ya u jənggə qüxüp həlak bolıdu. **11** Pərwərdigar meni Pərwərdigarning məsihliginigə kəl užitixidin saqlıqay! Əmma uning bexidiki nəyzə bilən su idixini əloqın, andin kətəyli, dedi. **12** Xuning bilən Dawut nəyzə bilən idixni Saulning bexining yenidin elip, ikkisi qıqıp kətti. Əmma heqkim kərmidi, tuyupmu kəlmidi həm oyoqınip kətmidi, bəki həmmisi uhlawərđi; qünki Pərwərdigar bir kəttik uyquni ularning üstigə qüxürgənidi. **13** Dawut uduldiki tərəpkə ətüp yırakrak bir dəngning tərpidə turdı; ularning arilikı yırak idi. **14** Dawut koxun bilən nəring oqlı Abnərgə towlap: — Jawab bərməmsən, i Abnər! — dedi. Abnər: — Padıxəhka towliqıuqi kim sən? — dedi. **15** Dawut Abnərgə: — Sən batur əməsmu? Israilda sanga kim təng kələydu? Nemixka oqojang padıxəhni kəoqdimidig? Qünki həlktin bir kixi oqojang padıxəhni həlak kılıqlı kırıptu. **16** Sening bundak kılıqınigə yahxi əməs! Pərwərdigarning hayati bilən [kəsəm kılımənki], Pərwərdigar məsih kılıqan oqojanglarıni kəoqdimioqanlikinglar üqün ətümgə layık boldunglar. Əmđi padıxəhning nəyzisi wə bexining yenidiki su idixining kəyardilikigə kərap bəkinglar, dedi. **17** Saul Dawutning awazini tonup: — Bu sening awazıngmu, i oqlum Dawut! — dedi. Dawut: — I oqojam padıxəh, bu mening awazımdur, dedi. **18** U yənə: — Nemixka oqojam əz külini mundaq kəoqlaydu? Mən

nemə kiliptimən? Qolumda nemə yamanlıq bar? **19** Əmdi oqjam padixah əz kulingin səzigə kulak salojay. Pərwərdigar silini manga qarxi qozoqtan bolsa bir hədiyə-kurbanlıq uning kenglini razi kılojay; lekin insan baliliri bolsa, ular Pərwərdigarning aldida lənətkə kalsun, qünki ularning əmdi meni Pərwərdigarning mirasidin bəhrimən boluxtın məhrum kılip, meni baxka ilahlarəja ıbadət kıl, degini bolidu. **20** Əmdi mening kənim Pərwərdigarning huzuridin yirak yərgə təkülmisun; qünki taqlarda bir kəlikni owlıoqandək İsrailning padixahı bir yaloquz bürgini izdigili qikiptu, dedi. **21** Saul: — Mən gunah kildim; yenip əlğin i oqlum Dawut; mening jenim bügün kəzlıringdə əziz sanalojını üqün mən sanga bundin keyin heq ziyan-zəhmət yatkızməymən; mana, əhməklik kildim, bək eziptimən, dedi. **22** Dawut jawab berip: — Mana padixahning nəyisi, oqlamlardin biri kelip uni yandurup alsun. **23** Pərwərdigar hər adəmnıng həkkanıyliki bilən sadıqlıqəja karap yandurojay. Qünki bügün Pərwərdigar silini mening koluməja tapxurdi, lekin mən Pərwərdigarning məsilhəsinə kol uzitixni halimidim. **24** Mana, bügün silining janlıri mening kəzlırimdə əziz boləandək mening jenim Pərwərdigarning kəzıdə əziz boləjay, u meni həmmə awariqlıktın kutkuzəjay, dedi. **25** Saul Dawutka: — Əy oqlum Dawut, bərikətləngəysən. Sən jəzmən uluq ixlarni kılısən, ixliring jəzmən rawajlık bolidu, dedi. Andin Dawut əz yolojə kətti, Saulmu əz jəyojə yenip bardı.

27 Dawut kenglıdə: — Həman bir kuni Saulning kəlıdə halak bolıdjoqan ohxaymən. Xunga Filistıylərnıng zemınıəja tezdin keqıp ketixımdin baxka amal yok. Xundək kılşam Saul İsrail zemını ıqıdə meni tepıxtın ümıdsızlınıp, ızdəxtın kol üzıdu, wə mən uning kəlıdin kutulımən, dəp oyıldı. **2** Xuning bilən Dawut kopup uningəja əgəxkən altə yüz adəmnı elıp Gətnıng padıxahı Maoqning oqlı Akıxning kəxıəja bardı. **3** Əmdi Dawut wə adəmliri, yəni hər biri əz aılısidikilər bilən billə Gatta Akıx bilən turdı. Dawut ikki ayalı, yəni Yızrəəlik Ahınoam wə Nabalning tul hotunı Karməllik Abigail bilən billə xu yərdə turdı. **4** Saul: — Dawut Gətkə keqıptu, degən həwərnı anglıəjanda, uni yənə ızdəp yürımdı. **5** Dawut Akıxka: — Əgər kəzlırining aldida iltıpat tapkən bolsam, ılturuxum üqün səhradıki bir xəhərdin bizgə bir jay bərgəylə; kulung kəndəkmə xəhənə xəhərdə silining kəxlırıda tursun, dedi. **6** U kuni Akıx uningəja Zıklag xəhırini bərdı. Xuning üqün Zıklag bügünki künigə Yəhuda padıxahlıəja təwə bolup kəlməktə. **7** Dawut Filistıylərnıng zemınıda turoqan wəkit bir yıl tət ay boldı. **8** Dawut bolsa əz adəmliri bilən qikiq Gəxuriyləəja, Gəzriyləəgə wə Amaləklərgə hujum kılip, ularni bulang-talang kılip turattı (qünki ular kədimdin tartıp Xuriəja kırıx yoldin tartıp Misir zemınıəja boləqan xu yurtta turattı). **9** Dawut [hərketim] zemındikilərnı kırıp ər yəki ayal bolsun, bırınnı tirik kəldurımayttı wə koy, kala, əxək, təgə wə kiyim-keqəklərnı elıp Akıxning yenıəja yenip kələtti. **10** Akıx: — Bügün kaysı jaylarnı bulang-talang kıldinglar, dəp sorayttı; Dawut: — Yəhuda zemınıning jənub tərıpını, Yərahməəlliklərnıng jənub tərıpını wə

Kenıylərnıng jənub tərıpını bulang-talang kılduk, dəyttı. **11** Dawut ər yəki ayallarning bırınnımu Gətkə tirik elıp kəlməyttı; qünki u: — Ular bızıng toqrımızın, «Dawut undək-mundək kıldı» dəp gəp kılxi mummın, dəyttı. Dawut Filistıylərnıng zemınıda turoqan wəktıda u daim xundək kılattı. **12** Xunga Akıx Dawutka ıxəndi: — «Əmdi u həlki İsrailni əzidin səskəndürıwəttı; mening hızmıtımdə mənggü kul bolidu», dəp oyıldı.

28 U künlərdə Filistıylər İsrailəja qarxi jəng kılıx üqün əz qoxunlırını yıədi. Akıx Dawutka: — Bilixing kərəkki, adəmliringni elıp mening bilən jəzmən jənggə qıkıxing lazı, dedi. **2** Dawut Akıxka: — Undəkta sili kullirining nemə kılaləydiəqlınlıqını bilip kəlıla — dedi. Akıx Dawutka: — Mana, seni əzümgə mənggüllük pasıban kıləy, dedi. **3** (Samuil elgəndi wə pütkül İsrail uning üqün matəm tutup uni əz xəhəri boləqan Ramahda dəpnə kıləjanıdi. Saul bolsa jınxəklər bilən palqılarnı zemındin koqlap qıkərdi). **4** Filistıylər toplıxıp qıkıp Xunəmdə qədir tıkti. Saulmu həm pütkül İsrailni yıədi, Gilboahda qədir tıkti. **5** Saul əmdi Filistıylərnıng koxun bargahını kərgəndə kərkup, yürıki su bolup kətti. **6** Saul Pərwərdigardin yol sorıdi; lekin Pərwərdigar ya qıx bilən ya «urım» bilən ya pəyoqəmbərlər arklık uningəja jawab bərmıdi. **7** Xuning bilən Saul hızmətkərlirıəja: — Manga palqı jınxək bir hotunni tepip beringlar, mən berip uningdin yol soray, dedi. Hızmətkərliri uningəja: — Ən-Dərdə jınxək bir hotun bar ikən, dedi. **8** Saul nıkablınıp, baxka kiyimlərnı kiyip ikki adəmnı həmrəh kılip bardı. Ular keqisi berip hotunıng kəxıəja kəldi. U hotunəja: — Manga jın qakırıp pal eqip, mən degən bırınnı kəximəja kəltürgin, dedi. **9** Hotun uningəja: — Mana, Saulning kıləjanlırını, yəni zemındin jınxəklərnı wə palqılarnı yokətkənlikini əzüng biləsən; nemıxka meni ılıtırıxkə jenıməja tuzək koyısən, dedi. **10** Saul uningəja Pərwərdigar bilən kəsəm kılip: — Pərwərdigarning həyatı bilən kəsəm kılımənki, bu ix üqün sanga jəza bolmaydu, dedi. **11** Hotun: — Sanga kimni qıkırımə? — dəp sorıdi. U: — Manga Samuilni qıkərojin, dedi. **12** Hotun Samuilni kərgəndə kəttik awaz bilən qırkırıdi, andın Sauləja: — Nemıxka meni gollaysən? Sən əzüng Sauləju! — dedi. **13** Padıxah uningəja: — Kərkımıəjin! Nemini kərdüing? — dedi. U Sauləja: — Mən bir ilahning yərdin qıkıqınıni kərdüm, dedi. **14** U: — Uning kiyapiti kəndək ikən? dedi. Hotun: — Kəri bir boway qikiwatıdu; u yepinqə kiygənəkən, dedi. Saul: — U Samuil ikən, dəp bilip, yüzini yərgə yekıp təzim kıldı. **15** Samuil Sauləja: — Nemıxka meni awarə kılip qıkərding? — dedi. Saul: — Mən tolımu pərixan boldum; qünki Filistıylər manga qarxi jəng kılıwatıdu, wə Huda məndin yırəklap, manga yəki pəyoqəmbərlər arklık yəki qıxlər arklık heq jawab bərməwatıdu. Xunga mening nemə kılıxim kərəklikini manga bildirgəysən dəp, seni qəkırdım, dedi. **16** Samuil: — Pərwərdigar səndin yırəklap, düxmingin boləqandın keyin nemıxka məndin məsilhət soraysən? — dedi. **17** —Pərwərdigar Əzi üqün mən arklık eytkini kıldı; Pərwərdigar padıxahlıknı kolungdin yırtıp elıp, koxnangəja, yəni Dawutka bərdi. **18** Sən Pərwərdigarning səzigə kulak salmay, uning Amaləklərgə karətkən kəttik qəzıpını yürgüzmingin üqün Pərwərdigar bügün sanga xu ıxni kıldı. **19**

Pärwərdigar özüng bilən Israilnimo Filistiyərləning kəliyə tapxuridu; ətə sən wə oqullirine mening bilən billə bolisilə; wə Pärwərdigar Israilning koxuninimo Filistiyərləning kəliyə tapxuridu, dedi. **20** Saul xuan yərgə düm yikildi, Samuilning səzlidirin kattik kərkup kətti; bir kəqə-kündüz tamakmu yemigəqə, maqdurimu kəlmidi. **21** Ayal əmdi Saulning kəxiyə berip uning tolimu pərxan boləjini kərip, uningə: — Mana, dedəkliri jənin alkinioya elip koyup tapiloqanlirioya binaən kildim. **22** Əmdi silidin etünimən, dediklirining səzige kirgəyla; meni silining aldirioya bir qixləm nan kəltürükə unioyayla; xuning bilən sili yəp kuwwət tepip andin əz yollirioya kəteləyla, dedi. **23** Ləkin u rət kilip: — Yeməymən, dəp unimidi. Uning hizmətkarlıri həm ayalmu yeyixni uningə dəwət kilixti; u yərdin kopup kariwatta olturdi. **24** Ayalning eyidə bir bordak mozay bar idi. U dərhal uni soydi; həm hemir yuoyurup petir nan pixürüp bardı. **25** U uni Saul bilən hizmətkarlırining aldioya koydi. Ular yəp bolup, xu kəqisi kətti.

29 Filistiyərlə həmme koxunlirini yioyip Afəktə jəm kildi; Israilar Yizəaldiki buləknin yənidə qədir tikti. **2** Filistiyərləning sərdarlıri yüz yaki mingdin əskərnı baxlap, səp tizip kəldi; ularning kəynidin Dawut əz adəmlirini baxlap Akix bilən qikip səp tüzdi. **3** Filistiyərləning əmirli: — Bu İbraniylar bu yərdə nemə ix kilidu? — dedi. Akix Filistiyərləning əmirli: — Bu Israilning padixahı Saulning hizmətkari Dawut əməsmu? U bu yərdə birnəqqə kün, birnəqqə yillardin beri mən bilən turoqan əməsmu? U mənə kəlgən künden tartip bu künigə uningdin heq əyib baykimidim, dedi. **4** Əmma Filistiyərləning əmirli uningə aqqiklandı. Filistiyərləning əmirli uningə: — Uni kəyturəwət! Bu kixi sən özüng uningə orunlaxturoqan jəyoqə kətsun; biz bilən billə soquxkə quxmisun, bolmisa, u soquxta bizgə rəkip bolup kəlixı mumkin. Bu adəm əz oyojisi bilən nemisi arkilik yərixidu? Bu adəmləning baxlırini elix bilən bolmamdu? **5** Bu kiz-ayallar burun uning toqrisida ussul oynap koxək kətip: — Saul minglap əltürdi, wə Dawut on minglap əltürdi, dəgən Dawut əməsmu? — dedi. **6** Akix Dawutni qakirip uningə: — Pärwərdigarning həyati bilən [kəşəm kilip eytmənkil], sən durus adəmsən, sening mening bilən ləxkərgahda hizməttə boluxung kəzlırimdə yahxi ixtur; qünki mənə kəlgən künden tartip bu künigə səndin heq yamanlik baykimidim. Ləkin sən əmirlərgə yəkməpsən. **7** Xunga tinq-aman yenip kətkin, bolmisa Filistiyərləning əmirli: — nərəzi kilip koyisən, dedi. **8** Dawut Akixkə: — Mən nemə kildim? Silining kaxlırioqə kəlgən künden tartip bu künigə kəliyə qaysi [yamanlikim] üqün meni oyojam padixahning duxmənliri bilən soquxkəli barəquzmayla? — dedi. **9** Akix Dawutkə jəwəp berip: — Kəzlırimdə Hudaning bir pərixtisidək mənə yahxi ikənlikingni bilimən. Ləkin Filistiyərləning əmirli: — seni biz bilən billə jənggə qikmisun dawatidu, dedi. **10** Xunga ətə səhərdə kopunglar, özüng wə billə kəlgənlər, yəni mən hojəngning hizmətkarlıri; səhərdə kopunglar, tang yoruxi bilənla qikip kətinglar, dedi. **11** Xunga Dawut əz adəmliri bilən səhərdə turup Filistiyərləning zeminiyə mangdi. Filistiyərlə bolsa Yizəəlgə qikti.

30 Xundək boldiki, Dawut wə adəmliri üqünki künı Ziklagkə yetip kəldi; mana, Amaləklər jənub tərəkə wə Ziklagkə hujum kilip, Ziklagni wəyrən kilip ot koyup kəydürğənidi. **2** Ular səhərdiki kiz-ayalları, qong bolsun, kikiq bolsun, ularning həmmissini əsirgə aldı. Ulardin heqkimni əltürməy, həmmissini elip, yolioqə qikkənidi. **3** Dawut əz adəmliri bilən səhərgə kəlgəndə, mana, səhər alikaqan kəyüp tügigənidi; ularning ayalları wə oqul-kizliri əsirgə elinoqənidi. **4** Əmdi Dawut wə uning bilən billə boləqan həlkə kattik yioqə-zar kətürixti, taki maqduri kəlmioquqə yioqlaxti. **5** Dawutning ikki ayalı, Yizəəllik Ahinoəm bilən Karməllik Nabaldin tul kəloqan Abigailmu əsirgə elinoqənidi. **6** Dawut kattik əzablandı; qünki barlik halayik, hər biri əz oqul-kizliri üqün kəyoqurup oyoəzəplinip uni qalmaqəsək kilip əltürəyli, deyixiwatatti. Əmma Dawut əzini Hudasi Pärwərdigardın kük-kuwwətləndürdi. **7** Dawut Ahimaləknin oqlı kahin Abiyatarə: — Əfodni yeniməyə elip kəlgin, dedi. **8** Dawut Pärwərdigardın: — Bu koxunni kooqlaymu? Ularəyə yetixələrmənmu? — dəp soridi. U: — Kooqla; sən jəzmən ularəyə yetixiwalisən həm həmmissini kəyturup kələləysən, dedi. **9** Dawut wə uning bilən billə boləqan ətə yüz adəm berip Besor wadisioqə yetip kəlgəndə, kəynidə sərilup kəloqanlar xu yərdə kəldi. **10** Dawut əzi tət yüz adəm bilən dawamlik kooqlap mangdi; ikki yüz adəm həlsirap kətkəqə, Besor wadisidin ətəlməy kəynidə kəloqənidi. **11** Ular dalada Misirlik bir adəmnı uqratti. Ular uni Dawutning kəxiyə elip kəlip, uningə nan berip yegüzdi, su iquküzdi; **12** uningə bir parqə ənjür poxkili bilən ikki kixmix poxkilinimu bərdi. U buları yəp, uningə kəytidin jan kirdi; qünki u üq kəqə-kündüz nan yemigən, sumu iqmigənidi. **13** Dawut uningdin: — Sən kimgə təwə? Sən kəyerliksən? — dəp soridi. U: — Mən Misirlik yigit bolup, bir Amaləknin kulimən. Ləkin mən üq kün ilgiri kəsəl bolup kəloqəqə, oyojam meni taxliwətti. **14** Biz əsli Kərtiyərləning yurtining jənub tərəpigə wə Yəhuda zeminiyə wə Kəlabning zeminining jənub tərəpigə hujum kilip bulang-talang kilduk; xundəkla Ziklagni kəydürüwətkənidik, dedi. **15** Dawut uningdin: — Bizni u [duxmən] koxuni tərəkə baxlap baraləmsən, dedi. U: — Hudaning nami bilən mən sən əltürməymən, sən oyojəngning kəliyoqmu tutup bərməymən dəp kəşəm kilsila, silini u koxunning kəxiyə baxlap baray, dedi. **16** Uni u yərgə baxlap barəqəndə, mana ular pütkül yərgə yeyilip, yəp-iqip Filistiyərləning zemindin həm Yəhuda zemindin əloqan qong oljilirdin hux bolup ussul oynixiwatatti. **17** Əmma Dawut xu künı gugumdin tartip ikkinqi künı kəqkiqə ularni urup kirdi. Təgigə minip bədar kəqkan tət yüz yigitdin baxkə heqbir adəm kəqip kutulmıdi; **18** wə Dawut Amaləklər buluwəloqan həmme nərsini yəndurup aldı; əzining ikki ayalinimu kutkuzuwəldi. **19** Amaləklər elip kətkən oqul-kiz, mal-mülüklər wə baxkə həmme nərsini Dawut ulardin kəyturuwəldi. Heqnəmə, qong bolsun kikiq bolsun quxup kəlmioqənidi. **20** [Dawutning adəmlidi] kəyturuwəloqan mallirining aldioqə [olja əloqan] baxkə koy wə kala padilərnı selip həydəp kətiwatatti. [Uning adəmliri] kətiwetip: — Bular Dawutning oljisi, deyixti; Dawut ularning həmmissini əzigə aldı. **21** Dawut həlsizlinip

əzi bilən billə baralmioqan Besor wadisining boyida qüxürüp, ularni Yabəxkə elip berip u yərdə köydürdi. 13 Andin ularning səngəklirini Yabəxtiki yuloqunning tüwigə dəpnə kilip yəttə kün roza tutti.

22 Lekin Dawut bilən baroqanlarning arisidiki rəzil adəmlər wə ərziməslərnin həmmisi kəpup: — Bular biz bilən barmioqandin keyin biz yandurup aloqan oljidin ularoqə heq nemə bərməyli. Ular pəkət hərbi öz hotun-balilirini elip kətsun, dedi. 23 Əmma Dawut: — Yaq, i buradərlirim; Pərwərdigar bizgə təksim kəloqanni [ularoqimu təksim] kəlmisak bolmaydu. Qünki U bizni kəoqdaq bizningkigə təjawuz kəloqanlarni kəlimizə tapxurdi. 24 Bu ixta kim silərgə maqul dəydu? Qünki səkuxkə qüxkənninğ ülüxi kəndak bolsa yök-taklarəqə kərioquqilarningmu ülüxi xundak bolidu; həmmə adəm təng bəlüxsun — dedi. 25 Xu kündin tartip bu Israil üqün həküm-bəlgilimə kilip bekiltildi. Bügüngiqə hən xundak. 26 Dawut Ziklagkə yetip kəlgəndə, oljidin dostliri boləqan Yəhuda aqsakallirioqə əwətip: — Mana, Pərwərdigarning dükmənliridin aloqan olja silərgə bir sowəqat bolsun, dedi. 27 U oljidin hən Bəyt-Əldikilərgə, jənubi Ramottikilərgə, Yattirdikilərgə, 28 Aroərdikilərgə, Sifmottikilərgə, Əxtəmoədikilərgə, 29 Rakəldikilərgə, Yərahməlliklərninğ xəhərliridikilərgə wə Kəniylərninğ xəhərliridikilərgə, 30 Horməhtikilərgə, Kəraxəndikilərgə, Atəktikilərgə, 31 Həbrəndikilərgə wə Dawut wə adəmliri billə yürgən həmmə yərdikilərgə sowəqat əwətti.

31 Əmdi Filistiyələr Israil bilən jəng kildi. Israilning adəmliri Filistiyələrninğ aldidin kəqip, Gilboa təoqida kərip yikiltildi. 2 Filistiyələr Saul wə uning oəqullirini tap besip kəoqlawatatti. Filistiyələr bolsa Saulning oəqulliri Yonatan, Abinadab, Məlkixuani urup əltürdi. 3 Saulning ətrapini urux kəplidi; okyaqılar Sauləqə yetixti; u ya oki bilən eoqir yarilanduruldi. 4 Andin Saul yaraəq kətürgüqisigə: — Kiliqinğni suəqurup meni sanjip əltürüwətkin; bolmisa bu hətnisizlər kəlip meni sanjip, meni horlukqə kəyuxi mumkin, dedi. Lekin yaraəq kətürgüqisi intayin kərkup ketip, unimidi. Xuning bilən Saul kiliqni elip üstigə əzini taxlidi. 5 Yaraəq kətürgüqisi Saulning əlginini kətip, umu ohxaxla əzini kiliqning üstigə taxlap uning bilən təng əldi. 6 Xuning bilən Saul, üq oəqli, yaraəq kətürgüqisi wə uning həmmə adəmliri xu kündə birəqlə əldi. 7 Əmdi wədininğ u təripidiki həmdə İordan dəryasining bu yəkidiği Israillər əskərlirininğ kəqəqnlikini wə Saul bilən oəqullirininğ əlginini kərginidə, xəhərlərnə taxlap kəqti, Filistiyələr kəlip u jaylarda orunlaxti. 8 Əmdi xundak boldiki, ətisi Filistiyələr əltürülgənlərninğ kiyim-kəqəklirini salduruwəloqli kəlgəndə Gilboa təoqida Saul bilən oəqullirininğ əlük yatqanlikini kərdi. 9 Ular uning bəxini kəsip sawut-yaraəqlirini saldurup bularni Filistiyələrninğ zəminininğ həmmə yərlirigə apirip buthanilirida wə həlkəninğ arisida bu hux həwərnə tarkətti. 10 Ular uning sawut-yaraəqlirini Axtarat buthanisida kəyup əlükini Bəyt-Xan xəhəridiki səpiləqə esip kəydi. 11 Əmdi Yabəx-Gileəda olturoquqılar Filistiyələrninğ Sauləqə nemə kəloqinini angliəqanda 12 ularning iqidiki həmmə bəturilər atlinip kəqiqə mənqip, Saul bilən oəqullirininğ əlüklirini Bəyt-Xəndiki səpildin

Samu'il 2

1 Saul elgəndin keyin, Dawut Amaləklərnı kiroqin kilip yenip kəlgənda, u Ziklagda ikki kün turdi. **2** Üqinqi küni xundak boldiki, mana Saulning ləxkərgahidın kiymı yirtik wə bəxioğa topa-qang qaqqan bir adəm kəldi. U Dawutning kəxioğa kəlgənda, yərgə yikilip bax urdi. **3** Dawut uningdin: Nədin kəlding? dəp soridi. U jawap berip: Israilning ləxkərgahidın kəqip kəldim — dedi. **4** Dawut uningdin: İx kəndak boldi? Manga dəp bərgin, dedi. U: Həlkə jəngdin kaqti, həlktin bək jik kixi soxuxta əldi. Saul bilən oqlı Yonatanmu əldi, — dedi. **5** Dawut həwər elip kəlgən yigittin: Saul bilən oqlı Yonatanıng əlginini kəndak bilding? — dəp soridi. **6** Uningoğa həwər bərgən yigit: Mən tasadiپی Gilboa teojoğa qikkənim, mana Saul nəyziyə yəlinip turuptu; jəng hərwiliri wə atlıkar uningoğa hujum kilip uni koşlawatatti. **7** U kəynigə karap meni kərtip qakirdi. Mən «Mana mən», dedim. **8** U: Əzüng kim bolisən, dəp məndin soriwidi, mən Amaləklərdinmən, dedim. **9** U yənə manga: Üstümdə turup meni əltürüwətkin; gərgə jənim mənda bolsimu, mən bək azaplinip ketiwatimən — dedi. **10** Xunga mən uning üstidə turup, uni əltürdüm, qünki, u xu halda yikilsila, tirik kəlməydiğənlərnı biləttim. Andin bəxidikı təcni wə bilikidiki biləzükni elip muxu yərgə oqojamoğa elip kəldim, — dedi. **11** Xuan Dawut əz kiymilərnı yirtip, tilma-tilma kiliwətti; uning bilən boləjan barlik adəmlərmu həm xundak kildi. **12** Ular Saul bilən oqlı Yonatan üqün, Pərwərdigarning həlki üqün, xundakla Israilning jəməti üqün matəm tutup aq-zar kətürüp kəxkiqə roza tutti; qünki ular kiliq astida yikilip qaza kijoqanıdi. **13** Dawut uning əziğə həwər bərgən yigittin: Kəyərdin sən? — dəp soridi. U: Mən bir Amalək musapirning oqlımən — dedi. **14** Dawut uningə: Sən kəndakmu Pərwərdigarning məsih kijoqinini halak kiliqxə kolungni soxuztın kərkəmiding? — dedi. **15** Andin Dawut əz oqulamliridin birini qakirip uningə: Buyakka kəl, uningə etilip berip, uni əltürgin — dəp buyrudi. Xuning bilən u uni uruwidi, [Amalək] əldi. **16** Dawut uningə: Kən kərzing bəxingə qüxsun! Qünki əz əqzizing Pərwərdigarning məsih kijoqinini əltürgininggə guwahlik berip əyibidi, — dedi. **17** Xuning bilən Dawut Saul bilən oqlı Yonatan üqün matəm tutup mundaq bir nəzmə okıdi **18** (u «Okya» dəp atəlan bu nəzməni pütkül Yəhuda həlkiğə əgitinglar, dəp buyrudi. Dərwəxə u «Yaxar» dəgən kitabta pütülgənidi): — **19** — I Israil, sening güzəl əzizing yükəri jayliringda kiroqin bolup yatıdu! Palwanlar xundak dəhşətlik yikildiyoqlu? **20** Gat xəhiridə bu həwərnı bərmənglar, Axkelonning koqlirida uni elan kilmənglar, Filistiyniğın kizliri xadlanmisun, Hətnisizlərnıng kizliri təntənə kilmisun! **21** I Gilboa taqliri, üstümləroğa nə xəbnəm bolmisun, nə yamoqur qüxmisun, Nə silərdə kətürülmə hədiyələr üqün həsul beridiqan etizlar yənə kərümisun! Qünki u yərdə palwanlarning kəlkini buləandi; Saulning kəlkini yaql bilən sürülməydiğənlərnı boldi. **22** Kiriłidiqanlarning kərnini təkmyə, Palwanlarning tənidiği yeqoini qapmay, Yonatanıng okyasi həqqaqan [jəngdin] yənoqan əməs, Saulning kiliqi həqqaqan kiniqə kəytkan əməs. **23** Saul bilən Yonatan həyat wəktidə səyümlük həm yekimlik idi,

Ular əlümidimu bir-biridin ayırlımdı; Ular bürkütlərdin qaqqan, xirlərdin küllük idi. **24** I Israil kizliri, Saul üqün yioqlanglar, U silərnı bəzəp kizəuq kiymilərnı kiydürüp, Kiymilərlərnı altun zibu-zinnət bilən zinnətligənidi. **25** Palwanlar kəskin jəngdə xundak dəhşətlik yikildiyoqlu? Yonatan yukiri jayliringda kiroqin bolup yatıdu! **26** Sən üqün həsrəttə kəldim, i inim Yonatan! Manga xunqə səyümlük iding! Manga boləjan muhəbbəttin kəltis idi, Həttə kiz-ayallarning muhəbbəttin artuk idi. **27** Palwanlar xundak dəhşətlik yikildiyoqlu! Jəng korəlliri xundak dəhşətlik wəyran kiliğidiyoqlu!»

2 Andin keyin Dawut Pərwərdigardın yol sorap: Yəhuda xəhərlirining birigə qikaymu? dedi; Pərwərdigar uningə: — Qikkin, dedi. Dawut, nəgə qikay? — dəp soriwidi, U: Həbronəğa qikkin — dedi. **2** Xuning bilən Dawut ikki ayalı bilən, yəni Yizraəlik Ahinoam wə əslı Karməlik Nabəlning ayalı boləjan Abigail bilən u yərgə qikti. **3** Dawut uning bilən birgə boləjan adəmlərnıng hər birini həm ularning hər biri əz əyidikiənlərnı u yərgə elip qikti; ular Həbronning xəhərliridə olturaklaxti. **4** Yəhudanıng adəmlirimu u yərgə kəlip Dawutni Yəhuda jəmətiğə padixah boluxkə məsih kildi. Dawutkə Saulni dəpnə kijoqanlar Yabəx-Gileadtikilər, dəp həwər berildi; **5** Dawut Yabəx-Gileadtikilərgə əqlilər əwətip ularə: — «Oqojanglar boləjan Sauləğa xundak yaxilik kilip, uni dəpnə kijoqinınglar üqün Pərwərdigar silərgə bəht-bərikət ata kijoqay. **6** Pərwərdigar silərgimu məhrəbanlik wə əz wəpalikini kərsətkəy; silər bundak kijoqinınglar üqün mənmu bu yaxilikınglarnı silərgə kəyturimən. **7** Əmđi həzir oqəyərətlik bolunglar; qünki oqojanglar Saul əldi, Yəhuda jəməti mən məsih kilip, əzliərgə padixah kildi» — dəp həwər yetküzdi. **8** Əmma Saulning koxunıng sərdari Nərnıng oqlı Abnər Saulning uqlı İxboxətnı Məhanaiməğa elip berip, **9** uni Gileadkə, Gəxuriyləroğa, Yizraəlgə, Əfraiməğa, Binyaminəğa wə xundakla pütkül Israiləğa padixah kildi. **10** Saulning oqlı İxboxət padixah boləqanda kirik yaxkə kirgənidi. U Israilning üstidə ikki yil səltənət kildi. Həlbuki, Yəhuda jəməti Dawutkə əgixətti. **11** Dawutning Həbronda Yəhuda jəməti üstidə səltənət kijoqan wəkti yəttə yil altə ay boldi. **12** [Bir küni] Nərnıng oqlı Abnər Saulning oqlı İxboxətnıng adəmliri bilən Məhanaimdin qikip Gibeonəğa bardı. **13** Xu qaoqda Zəruianıng oqlı Yoab bilən Dawutning adəmliri qikip ular bilən Gibeondiki kəlnıng yenidə uqrxati. Ularđın bir tərəp kəlnıng u yekidə, yənə bir tərəp kəlnıng bu yekidə olturdi. **14** Abnər Yoabkə: Yigitlər kopup əldimizdə elixip oynisun — dedi. Yoab: Kopsun — dedi. **15** Ular bəkitilgən san boyiqə Binyamin bilən Saulning oqlı İxboxət tərəptin on ikki kixi wə Dawutning adəmliridin on ikki kixi qikip olturiqə ətti. **16** Ular bir-birining bəxini kəmallap tutup hər biri rəkiəbining biəniqə kiliqi bilən sanjixti, həmmisi yikilip əldi. Xuning bilən u yər «Kiliq bislirining etizi» dəp atəldi; u Gibeondıdu. **17** U kündiki boləjan soxuxux itayin əxəddi boldi; Abnər bilən Israilning adəmliri Dawutning adəmliri tərəpidin məqlup kiliğidi. **18** Xu yərdə Zəruianıng oqulliri Yoab, Abixay wə Asahəl dəgən üqəylən bar idi. Asahəl huddi daladiki jəəndək qaqqan idi. **19** Asahəl Abnərnıng kəyidin koqlap yügürdi; Abnərgə əgixip onqəğa yaki soləğa

burulmay tap besip qoʻlidi. **20** Abnər kəynigə karap: Sən Asahəlmusen? — dəp soridi. U: — Xundak, mən xu, dəp jawab bərdi. **21** Abnər uningoya: Ya ongoʻya a suloʻja burulup yigitlarning birigə hujum kilip uning yarioqini ezinggə tartiwalojin, dedi. Lekin Asahəl uni qoʻqlaxtin buruluxka unimidi. **22** Abnər Asahəlgə yənə: Meni əmdi qoʻqlimay burulup kətkin; mən seni nemə dəp urup yixitkudəkmən? Undak kilsam akang Yoabning aldidə kəndəkmə yüzümmi kətürülməyən? — dedi. **23** Lekin Asahəl yənila qoʻqlaxtin tohtimidi; xuning bilən Abnər nəyisining tutquqini uning qorsikioʻja tikiwətti. Nəyə dümbisini tixip qikti; u xu yərdə yikilip əldi. Xundak boldiki, Asahəl yikilip elgən yərgə hazır kelidioʻjan hər bir kixilər u yərdə tohtap kalidu. **24** Xuning bilən Yoab bilən Abixay Abnərni qoʻqlaxti. Kün patkanda ular Gibeonning qelīgə mangidioʻjan yolning boyioʻja, Giah yezisining udulidiki Ammah edirlikioʻja yetip kəldi; **25** Binyaminlar bolsa Abnərning kəynidə koxundək səp bolup, bir dēng tēpisiğə qikip turdi. **26** Abnər Yoabni qakirip: Kiliq daim adəmlərni yəp turuxi kerəkmə? Bu ixlarning aqiwi tē pəkət əq-adawəttin ibarət bolidioʻjanlikini bilməmsən? Sən qaqanoʻjiqə həklərgə: «Kerindaxlirlarni qoʻqlaxtin tohtanglar» dəp buyrumay turiverisən? **27** Yoab: Hudaning həyati bilən kəsəm kilimənkə, əgər sən muxu səzni kilmioʻjan bolsang, kəpqilikning heqbi kərindaxlirini qoʻqlaxtin ətigəngiqimu yanmaytti — dedi. **28** Buning bilən Yoab kanay qaldi; həmmə [Yəhudalar] xuan tohtidi wə kayta Israilni qoʻqlimidi, ular bilən kayta jəng kilixmidi. **29** Abnər bilən adəmliri bolsa keqiqə mengip, Arabah tūzlənglikidin qikip, Iordan dəryasidin etip Bitron dēgən pütkül yurni kezip etip, Maḥanayimoʻja yetip kəldi. **30** Yoab Abnərni qoʻqlaxtin yenip barlik adəmlərni jəm kildi. Asahəldin baxka Dawutning oʻqlamliridin on tokkuz adəm yox qikti; **31** Lekin Dawutning adəmliri Binyaminlardin wə Abnərning adəmliridin üq yüz atmix kixini urup əltürgənidi. **32** Ular Asahəlni elip Bəyt-Ləhəmdə əz ətisinin kəbrisidə dəpnə kildi; andin Yoab bilən adəmliri keqiqə mengip, tang atkanda Həbronəja yetip kəldi.

3 Halbuki, Saulning jəməti bilən Dawutning jəməti ottursidiki jəng uzun wakitkiqə dawamlaxti; Dawutning jəməti barəjanseri küqəydi, lekin Saulning jəməti barəjanseri ajizlaxmakta idi. **2** Həbronda Dawut bir qanqə oqulluk boldi, uning tunjisi Amnon bolup, Yizrəəlik Ahinoəmdin tuəuldi; **3** ikkinjisi Kileab bolup Karməlik Nabalning ayali boləjan Abigaildin tuəuldi. Üqinqisi Abxalom idi. U Gəxorning padixahı Talmayning kizi Maakahdin tuəulojanidi, **4** tətinqisi Adoniya bolup Həggittin tuəulojan idi. Bəxinqisi Xəfatiya bolup Abitaldin tuəulojan idi. **5** Altinqisi Yitriam bolup Dawutning ayali əglaḥdin tuəuldi. Dawutning bu alta oqlining həmmisi Həbronda tuəuldi. **6** Saulning jəməti bilən Dawutning jəməti ottursidiki jəng dawamida, Abnər Saulning jəmətidə əz hokukini küqəytti. **7** Əmdi Saulning bir kiniziki bar idi; u Ayahning kizi bolup, ismi Rizpah idi. Bir kün İxboxət Abnərgə: Nemixka atamning keniziki bilən billə boldung? — dedi. **8** Abnər İxboxətning bu səzligə intayin aqqiklinip mundaq dedi: — «Mən büginki kündimə atang Saulning jəmətigə,

uning uruk-tuəqkanlirioʻja wə dostlirioʻja meḥribanlik kərsitip, seni Dawutning kəlioʻja tapxurmioʻjan tursam, meni Yəhudəjoʻja təwə bir itining bexidək kərip, bügün bu hotun üqün meni gunahka buyrumaqjimusen? **9** Mən Pərwərdigarning Dawutka kəsəm bilən wədə kiləjinidək kilmisam Huda mənki Abnərni kəttik ursun wə uningdin artuk ursun! **10** — yəni, padixahlikni Saulning jəmətidin yetkəp, Dawutning təhtini Dandin Bəər-Xəbaəjoʻja pütkül Israil bilən Yəhudaning üstigə tiklimisəm! **11** İxboxət Abnərdin kərkup, uningəja jawabən bir eəjiz səz kilixkimə jür'ət kiləlmidi. **12** Abnər bolsa əzi üqün əqliləni Dawutning kəxioʻja mangdurup uningəja: Zemin kinningi? Mən bilən əhdə tüzgin, mening kolum sening tərpingdə bolup, pütkül Israilni sanga mayil kilimən — dedi. **13** Dawut jawab berip: — Bolidu, mən sən bilən əhdə kilay. Pəkət birlə ixni tələp kilay; mening kəximəja kəlgəndə Saulning kizi Məkalni elip kəlmisəng, yüzümmi kərləməysən, dedi. **14** Andin Dawut İxboxətning kəxioʻja əqliləni mangdurup: Mən bir yüz Filistiyning hətniliki bədili bilən aloqan ayalim Məkalni manga kayturup bərgin — dedi. **15** İxboxət adəm əwətip Məkalni uning eridin, yəni Laixning oqlı Paltiəldin elip kəldi. **16** Lekin uning eri Bahuriməjoʻiqə uning kəynidin yioʻqləjan peti əgixip mangdi. Ahir berip Abnər uningəja: — Yenip kətkin, dewidi, u kaytip kətti. **17** Əmdi Abnər Israilning aqsakallirioʻja: Silər burun Dawut üstimizgə padixah bolsun, dēgən arzu-istətkə boldunglar. **18** Əmdi hazır hərikət kilinglar; qünki Pərwərdigar Dawut toqrisida: — Kul-bəndə Dawutning kəli bilən Israil həlkimni Filistiyələning kəlidin, xundakla barlik dūxmənlirining kəlidin kutkuzimən, — dēgənidi. **19** Abnər yənə Binyaminlarning kulikəjoʻimu muxu səzlərni eytti. Andin Israil bilən Binyaminning pütkül jəmətining arzu-istəklirini Dawutning kulikəjoʻja eytxka Həbronəja bardi. **20** xundak kilip Abnər yigirmə adəmninğ həmərahlikida Həbronəja Dawutning kəxioʻja kəlgəndə Dawut Abnər wə uning adəmlirigə bir ziyarət təyyarlıdi. **21** Abnər Dawutka: Mən kəzoqilip pütkül Israilni oʻjojam padixahning əldioʻja jəm kilay, ular sening bilən əhdə kilixsun, andin sən əz kənglünğ halioʻjaning barliki üstidin səltənət kiləlaydioʻjan bolisən, dedi. Xuning bilən Dawut Abnərni yoloʻja selip koydi, u aman-esən kaytip kətti. **22** Mana, xu əsnada Dawutning adəmliri bilən Yoab bir yərgə hujum kilip nuroqun olja elip kaytip kəldi. Lekin Abnər xu qaoʻjda Həbronda Dawutning kəxida yox idi; qünki Dawutning uzitip koyuxi bilən aman-esən kaytip kətkənidi. **23** Yoab wə uning bilən boləjan pütkül koxun yetip kəlgəndə, həlk uningəja: Nərninğ oqlı Abnər padixahning kəxioʻja kəldi, padixah uni yoloʻja selip koyuxi bilən u aman-esən kaytip kətti — dedi. **24** Andin Yoab padixahning kəxioʻja berip: Bu sening nemə kiləjoʻining?! Mana, Abnər kəxingəja kəptu! Nemixka uni yoloʻja selip koydun? U hazır ketiptu! **25** Sən Nərninğ oqlı Abnərni bilisənəqu! Uning kəlix jəzmən seni əldax üqün, sening qikip-kiridioʻjan yolunni, xundakla barlik ix-paaliyitignı biliwəlix üqündur, — dedi. **26** Yoab Dawutning kəxidin qikixi bilən u həwəqiləni Abnərning kəynidin mangdurdı. Ular uni Sirah kudukining yenidin yandurup elip kəldi; lekin Dawut bu ixtin bihəwər idi. **27** Abnər Həbronəja yenip

kəlgəndə Yoab uni xəhər kəwukjida uqritip, «Sanga dəydoqan mahpiy səzüm bar idi» dəp uni bir qətkə əkilip u yərdə inisi Asahəlnin qan kışasini elix üqün kərsikioja piqəq saldi, xuning bilən u əldi. **28** Keyin, Dawut bu ixi anglap: Mən wə padixahlikim Pərwərdigarning aldida Nərnin oqlı Abnərnin aqқан qeni üqün manggü bigunahdurmiz; **29** [uning kenini aqkuzux] gunahı Yoabning bexioja wə atisinin jəmətinin bexioja qaynam bolup qıxsun; Yoabning ailisidin aqma yara kesili, yaki mahaw kesili, yaki hasioja tayanəquqi, kiliqtin elgüqi yaki ax-tülüksizlər əksümisun! — dedi. **30** Xundak kiliq, Abnər Gibeondiki jəngdə ularning inisi Asahəlni əltürğini üqün, Yoab bilən inisi Abixay uni əltürdi. **31** Dawut Yoabka wə uningəja əgəxkən barlik həlkə: Kiyimliringlarni yirtinglar! Bez kiyim kiyinglar! Abnərnin [meyiti] aldida matəm tutunglar! dedi. Dawut padixah [Abnərnin] jinazisinin kəynidin mangdi. **32** Ular Abnəni Həbronda dəpna kildi, padixah Abnərnin kəbrisinin yenida awazini kəttürüp yioqlidi; həlkənin həmmisimu yioqlaxti. **33** Padixah Abnər üqün mərsiyə okup: — «Abnərnin əhməktək elgini toqrimu? **34** Kəllirinq baqləqlik bolmisimu, Putlurung ixkəllik bolmisimu, Ləkin sən kixilərnin rəzilərnin kolida yikilənidək, yikilip elgənsən! — dedi. Xuning bilən həlkənin həmmisi uning üqün yənə yioqlaxti. **35** Andin barlik həlkə Dawutning yenioja kelip, uningəja kün patkuəqə tamək yeyixni ətündi. Əmma Dawut kəsəm iqi: Mən kün patmasta ya nan ya baxka hərəkəndək nərsini tetisəm, Huda meni ursun yaki uningdin artuk jazalisun, — dedi. **36** Barlik həlkə buni baykap, bu ixtin razi boldi; əməliyəttə padixah kəlojan hər bir ix barlik həlkəni razi kılattı. **37** Xuning bilən barlik həlkə, xundakla pütkül Israil xu küni Nərnin oqlı Abnərnin əltürüləxinin padixahning kərsətmisi əməslikini bilip yətti. **38** Padixah əz hizmətkarlırioja: Biləmsilər? Bügün Israilda bir sərdar, uluq bir zat yikildi! **39** Gərqə mən Məsih kiliqip padixah tiklənən bolsamun, mən əjiz bir bəndəm. Bu adəmlər, yəni Zəruyanning oqullirining wəhxiyilikini mən kəttürəlmigüdəkmən; Pərwərdigar rəzillik kəloquqining rəzillikini əz bexioja kəytursun! — dedi.

4 Saulning oqlı Abnərnin Həbronda elginini angliqanda kəli boxixip kətti, barlik Israil dəkkə-dükkigə qıxtı. **2** Saulning oqlının qoxunining aldin yürər kışmida ikki sərdari bolup, birining ismi Baanah, yənə birining ismi Rəkab idi. Ular Binyamin kəbilisidin boləqan Bəərotluk Rimmənnin oqulliri idi (qünki Bəərot Binyamin kəbilisigə təwə həsəblinatti; **3** ləkin Bəərotluklar Gittaiməja kəqip berip u yərdə bu künigə musapirdək yaxawatidu). **4** Saulning oqlı Yonatanning bir oqlı bolup, puti əksək idi. Saul bilən Yonatanning elgənliki toqruluk həwər Yizrəlgə yətkəndə, u bəx yaxka kərgən idi. Inik anisi uni elip kaqti; ləkin xundak boldiki, u aldirap yügürgəqə, bala qıxup ketip, əksək bolup kəlojanidi. Uning ismi Məfiboxət idi. **5** Əmdi bir küni Bəərotluk Rimmənnin oqulliri Rəkab bilən Baanah qingki qıx wəktida Ixboxətnin əyigə bardı. Ixboxət qıxluk uykuəda uhlawatkanidi. **6** Ular buqday alimiz degənni bahənə kiliq, əyining iqtirigə kərip, Ixboxətnin kərsikioja [piqəq] sanjidi. Andin Rəkab wə Baanah kəqip

kətti **7** (ular Ixboxət hujrisida kariwatta yatqinida, əyigə kərip, uni əltürgənidi). Ular uning kəllisini kəsip, andin kəllisini elip kəqiqə Arabah tüzənglikidin mēqip ətti. **8** Ular Ixboxətnin kəllisini Həbrənoja, Dawutning kəxioja elip berip, padixahka: Mana, bu janablırining jəninini izdigən dıxmənliri Saulning oqlı Ixboxətnin kəllisi! Bügün Pərwərdigar oqəjam padixahni Saul bilən nəslidin intikəm elixka muiyassər kildi — dedi. **9** Dawut Bəərotluk Rimmənnin oqulliri Rəkab bilən inisi Baanəjoja: Meni barlik kiyinliklərdin kutkuzəqan Pərwərdigarning həyatı bilən kəsəm kilimənkı, **10** burun bərsi Dawutka hux həwər elip kəldim, dəp oylap, mənə: — Mana, Saul əldi, dəp kəlgəndə, mən uni elip Ziklagta əltürüwəttim. Bərhək, mana bu uning yətküzgən həwərinin mukapəti boləjanidi! **11** Əmdi mən xundak kəlojan yərdə, rəzil adəmlər əz əyidə orunda yatqan bir həkkəni kixini əltürgən bolsa, mən nemə kiley?! Uning aqқан kən kərzini silərnin kolungəldin elip, siləni yər yüzidin yəkatməmdim? — dedi. **12** Dawut oqlamlirioja buyruk kiliwidi, ular bulərnı kəti kildi. Ularning kol-putlirini kəsip, ularni Həbrondiki kəlnin yenida esip kəydi; ləkin ular Ixboxətnin bəxini elip Həbronda Abnərnin kəbrisidə dəpna kildi.

5 Andin keyin Israilning barlik kəbililiri Həbrənoja Dawutning kəxioja kəlip: Kərsilə, biz əzlırining ət-səngəkliridurmiz! **2** Burun Saul bizning üstimizdə səltənət kəloqandimu Israil həlkigə jənggə qikip-kirixka yəlbəxqi boləqan əzlıri idilə; Pərwərdigar siligə: Sən Mənin həlkim Israilning padiqisi bolup, ularni bəkışən, Israilning əmiri bolisən, degənni — dedi. **3** Xuning bilən Israilning həmmə əksəkəlliri Həbrənoja padixahning kəxioja kəldi; Dawut padixah Həbronda, Pərwərdigarning aldida ular bilən əhdə tüzüxti. Andin ular Dawutni Israiləja padixah boluxka məsih kildi. **4** Dawut padixah boləqanda ottuz yaxka kərgən bolup, kərik yil səltənət kildi. **5** U Həbronda Yəhudənin üstidə yəttə yil altə ay səltənət kiliq, Yerusalemdə pütkül Israil bilən Yəhudənin üstidə ottuz üq yil səltənət kildi. **6** Padixah əz adəmliri bilən Yerusalemoja qikip, xu zemində turojan Yəbusiylar bilən jəng kəloqilə bardı. Ular Dawutka: Sən bu yərgə kərləməysən, bəlkı həttə korlar bilən əksəkələri sənı qekindüridu! — dedi. Qünki ular: «Dawut bu yərgə kət'iy kərləməydu», dəp oylaytti. **7** Ləkin Dawut Zion kəroqinini əldi (bu yər Dawutning xəhiri dəp atilidu). **8** Dawut u küni: Kimki Yəbusiylarnı uray dəsə sünggüq bilən qikixi kərkək, andin u Dawut kın-kinidin əq kəridiojan bu kor, əksəkələri bilən [həsəblıxalaydu], dedi. Xuning bilən «Korlar ya əksəkələri əyigə kirmisun» dəydiəqan məkal pəyda boldi. **9** Xundak kiliq Dawut kəroqanda turtı wə yərnı «Dawutning xəhiri» dəp atidi. Dawut xəhərnin ətrəpioja Millədin tartip iq tərəpkioja imarət saldi. **10** Dawut bəroqanseri kudrət tapti; saməwi qoxunlarning Sərdari boləqan Huda Pərwərdigar uning bəllə əldi. **11** Turning padixahı Həram Dawutning kəxioja əqlərnı əwətti wə ular bilən koxup, kədir yəqəqliri, yəqəqqılar wə taxqılarnı əwətti; ular Dawut üqün bir orda yasap bərdi. **12** Dawut Pərwərdigarning əzini Israiləja padixah tikləp, əz həlkı Israil üqün əzining padixahlikini gülləndürənləklini bilip yətti. **13** Dawut Həbrondin kəlgəndin keyin

Yerusalem din yonə ayallarni wə kenizəklərni aldı; xuning bilən Dawutka yonə kəp oqul-qızlar tuquldi. **14** Yerusalem da uningdin tuquloqlarning ismirləri mana mundak idi: Xammua, Xobab, Natan, Sulayman, **15** Ibhər, Elixua, Nəfəg, Yafiya, **16** Elixama, Eliada wə Elifələt. **17** Filistiyələr Dawutning Israiloqa padixah boluxka məşihlənginini angliqanda, ular həmmisi Dawutni tutkili qıktı, Dawut buni anglapla, qoroqanoqa qıxti. **18** Filistiyələr kelip «Rəfayim jilqisi» da yeyilip turdi; **19** Dawut Pərwərdigardin yol sorap: Filistiyələrə qarxi atlinaymu? Ular ni kolumoqa tapxurarsənmu? — dedi. Pərwərdigar Dawutka: Qıqkin! Qünki, Mən Filistiyəlini jəzmən kolumoqa tapxurimən — dedi. **20** U wəqıttı Dawut Baal-Pərazimoqa bardi. U yərdə Dawut ularni tarmar kildi. U: — «Pərwərdigar mening aldimda dıxmənlimin üstigə huddi kəlkün yəni elip kətkəndək bəstip kirdi» — dedi. Xuning bilən u yərnə «Baal-Pərazim» dəp atidi. **21** Filistiyələr u yərdə əz məbudlirini taxlap kətti; Dawut bilən adəmləri ularni elip kətti. **22** Əmdı Filistiyələr yonə qıqkip «Rəfayim jilqisi» da yeyilip turdi. **23** Dawut Pərwərdigardin yol soridi. Pərwərdigar: Sən u yərgə qıqmay, balki ularning kəynidin aylinip etüp üjmə dərəhlirining uduhdin hujum kılqın — dedi, **24** Xundək boliduki, sən üjmə dərəhlirining üstidin ayaq tiwixini anglixing bilənla dərhal atlan; qünki xu tapta Pərwərdigar Filistiyələrnin qoxunioqa hujumioqa qıqkan bolidu, — dedi. **25** Dawut Pərwərdigarning uningioqa əmr kılqındək kılip, Filistiyələrnı Gibeondin Gəzərgioqa kooqlap kirdi.

6 Dawut Israilning arisidin barlik sərhil adəmlərni yiojiwidi, bular ottuz min qıktı. **2** Andin Dawut wə uningioqa əgəxkənlərnin həmmisi Hudaning əhdə sandukini yətkəp kelix üqün Yəhədadiki Baalahioqa qıktı; sanduk [mukəddəs] nam bilən, yəni kerubların oturisida oturoquqi samawiy qoxunların Sərdari boləjan Pərwərdigarning nami bilən atəlanidi. **3** Ular Hudaning əhdə sandukini dəngdə olturuxluk Abinadabning eyidə yengi bir hərwiqə selip, uni xu yərdin elip qıktı. Abinadabning oqulliri Uzzah bilən Ahıyo u yengi hərwinı həydi. **4** Ular hərwinı Hudaning əhdə sandukı bilən dəngdə olturuxluk Abinadabning eyidin elip qıktı; Ahıyo əhdə sandukining aldidə mangdi. **5** Dawut bilən pütkül Israil jəmətidikilər Pərwərdigarning aldidə təntənə kılip küy okup qiltar, təmbur, dap, daka-dumbək wə qanglar qelip ussul oynidi. **6** Lekin ular Nakonnin haminiqə kəlgəndə, kalilər aldioqa müdürəp kətkənlik üqün, Uzzah kolini sozup Hudaning əhdə sandukini tutiwalidi. **7** Pərwərdigarning oğəzipi Uzzahka kəzoqaldı; u hata kılqini üqün, uni Huda xu yərdə urdi. Xuning bilən Uzzah Hudaning əhdə sandukining yenioqa yikilip əldi. **8** Lekin Dawut bolsa Pərwərdigarning Uzzahning tenini bəskənlikigə aqqıqlandi wə u yərnə «Pəraz-Uzzah» dəp atidi; u yər bügünki künigio xundək atilidu. **9** U küni Dawut Pərwərdigardin qorqup: Pərwərdigarning əhdə sandukini ezümməngigə qaysı yol bilən əkelərmən? — dedi. **10** Xuning üqün Dawut Pərwərdigarning əhdə sandukini «Dawut xəhriwəgə, əziningigə yətkəxni halimidi; Dawut uni elip berip, Gatlik Obəd-Edomning eyidə kəldurdi. **11** Pərwərdigarning əhdə sandukı Gatlik

Obəd-Edomning eyidə üq ay turdi; Pərwərdigar Obəd-Edom wə uning pütkül əyidikilərnı bərikətlidi. **12** Dawut padixahka: — «Pərwərdigar Əz əhdə sandukı wəjədin Obəd-Edom wə uning barini bərikətlidi» dəp eytili. Xunga Dawut Hudaning əhdə sandukini Obəd-Edomning eyidin elip qıqkip, huxluk bilən Dawutning xəhriwəgə elip kəldi. **13** Pərwərdigarning sandukini kətürənlər altə kədam mengip, xundək boldiki, u bir buka bilən bir bordak mozayni qurbanlik kildi. **14** Dawut bolsa kanap əfodni kiyp Pərwərdigarning aldidə küqining bəriqə ussul oynaytti; **15** Dawut bilən Israilning pütkül jəməti təntənə kılip warkirixip, kanay qelixip Pərwərdigarning əhdə sandukini elip qikiwatatti. **16** Pərwərdigarning əhdə sandukı Dawutning xəhriwəgə elip kirliginidə, Saulning kizi Mikəl derizidin qarap, Dawut padixahning səkrəp Pərwərdigarning aldidə ussul oynawatkanlikini kərup, uni əz kənglidə mənəstiridi. **17** Ular Pərwərdigarning əhdə sandukini elip kirip, Dawut uning üqün tiktiqən qədirning ottursida kəydi. Andin Dawut Pərwərdigarning aldidə kəydürmə qurbanlik bilən inaklik qurbanliklirini sundi. **18** Dawut kəydürmə qurbanlik bilən inaklik qurbanliklirini kəltürüp bolup, halayikka samawiy qoxunların Sərdari boləjan Pərwərdigarning namida bəht-bərikət tilidi. **19** U pütkül Israil jəmətigə, ər bilən ayallarning hər birigə birdin qoturmaq, birdin horma poxkili wə birdin üzüm poxkilini təksim kılip bərdi. Andin həlkning hər biri əz eyigə yenip kətti. **20** Dawut əz ailisidikilərnı mubərləx üqün yenip kəlgəndə, Saulning kizi Mikəl uning aldioqa qıqkip: Bügün Israilning padixahı əzini xunqə xəreplik kəsəttim, kəndək? U huddi pəs bir adəmnin nomussizləqə əzini yalingəqlioqiniqə ohxax, hizmətkərlirining dedəklirining kəz aldidə əzini yalingəqlidi! **21** Dawut Mikəloqa: Undək [xadlanənim] Pərwərdigar aldidə idi. U atəng wə uning pütkül jəmətinı erüp, mənı Pərwərdigarning həlki boləjan Israil üstigə baxlamqi kılip tiklidi. Xunga mən Pərwərdigarning aldidə ussul oynaymən! **22** Əməliyəttə mən ezümmə təhimu ərziməs kılip, əz nəzirimdə ezüm təwən boluxka razimən. Lekin sən eytkən u dedəklərnin nəziridə bolsa, hərmətkə sazawər bolimən — dedi. **23** Saulning kizi Mikəl bolsa, əlidiqən künigioqə bala tuqumidi.

7 Padixah əz ordisida turatti, Pərwərdigar uningioqa ətrapidiki barlik dıxmənlikridin aram bərgəndin keyin, **2** padixah Natan pəyoğəmbərgə: Mana kərə, mən kədir yəoqiğidin yəsaləjan eydə olturimən, lekin Hudaning əhdə sandukı bir qidirning iqidə turuwatidu — dedi. **3** Natan padixahka jawap berip: Kənglündə nemə oyliqining bolsa, xuni kılqın; qünki Pərwərdigar sening bilən billidur — dedi. **4** Lekin kəqidə xundək boldiki, Pərwərdigarning səzi Natanəqa kelip mundək deyildi: **5** — Berip kulum Dawutka dəgin: «Pərwərdigar: — «Sən dərəkə Manga turidəqənoqa əy salmaqiməsən?» — dəydi. **6** — «Mən Israilərnı Misirdin qıkarəqəndin tartip, bu künigioqə bir eydə olturimdin, bəki bir qədirni məkən kılip, kəzip yürdüm. **7** Mən Əzüm barlik Israilərnı bilən yürəgən həmmə yərlərdə, həlkim Israilni padiqi bolup bəkiqə əmr kıləqlənoqa, yəni Israilning hər kəndək qəbilisining bir [yətəqisigə]: Nemixka Manga kədir yəoqəqtin bir əy yasımaysılər? —

dap bakkanmu? **8** Əmdî kulum Dawutka mundaq degin: — Samawiy koxunlarning Sərdari bolojan Pərwərdigar: — Seni həlkim Israiloqa baxlamqi kilip tikləx üqün seni yaylaklardin, koy bekixtin elip kəldim, — daydu, **9** — wə mayli kəyergə barmioqin, Mən haman sening bilən billə boldum wə sening aldingdin barlik duxmənlingni yokitip kəldim; yər yüzidiki uluqlar nam-xəhrətkə igə bolojandək seni uluq nam-xəhrətkə sazawər kildim. **10** Mən həlkim bolojan Israiloqa bir jayni bekitip, ularni xu yərdə tikip əstürimən; xuning bilən ular öz zeminida turidiojan, parakəndiqiliklə uqrimaydiojan bolidu. Rəzillər dəsləptidikidək, xundakla Mən həlkim Israil üstigə həkümrənlik kilixkə həkimlarni təyinligən künlərdikidək, ularoqa kaytidin zulum salmaydu. Mən hazır sanga həmmə duxmənlingdin aram bərdim. Əmdî Mənkî Pərwərdigar sanga xuni eytip koyayki, Mən sening üqün bir əyni kurup berimən! — daydu. **12** «Künliring toxup, ata-bowiliring bilən [əlümdə] uhliojiningda, Mən əz puxtingdin bolojan nəslingni sening ornungda turoqzup, padixahlikini məzmur kilimən. **13** Mening namim üqün bir əyni yasioquqi u bolidu, wə Mən uning padixahlik təhtini əbədgigə mustəhəkəm kilimən. **14** Mən uningə ata bolimən, u Mənga oqul bolidu. Əgər u kəbihlik kilsa, uningə insanlarning tayiki bilən wə adəm balilirining sawək-dumbalaxliri bilən tərbiyə berimən. **15** Əmma Mən sening aldingda ərüwətkən Şəuldin mehir-xəpkitimni juda kilojinimdək, uningdin mehir-xəpkitimni juda kilmaymən. **16** Xuning bilən sening əyting wə sening padixahliking aldingda həmixə məzmur kilinidu; təhting əbədgigə məzmur turoqzulidu». **17** Natan bu barlik səzlər wə barlik wəhiyni həqnemə kəldurmay, Dawutka eytip bərdi. **18** Andin Dawut padixah kirip, Pərwərdigarning aldidə olturup mundaq dedi: «İ, Rəb Pərwərdigar, mən zadi kim idim, mening əyüm nemə idi, Sən meni muxu dərijigə kətguridək? **19** Ləkin, i Rəb Pərwərdigar, [mening bu mərtiwəm] Sening nəziringdə kikiqinə bir ix həsəbləndi; qünki Sən mən kulungning əyining yirək kəlgisi toqruluk səzlidin; bu həmmilə adəmgə daim bolidiojan ixmu, i, Rəb Pərwərdigar? **20** Əmdî Dawut Sanga yənə nemə desun? Sən Öz kulungni tonuysən, i, Rəb Pərwərdigar! **21** Sən səz-wədəng wəjidin, Öz kənglündikigə asənən bu uluq ixning həmmisini kulung bilsun dap bekitip kilojansən. **22** Xunga Sən uluqəsən, i Pərwərdigar; kulaklirimiz barlik angliojinidək, Sening təngdixing yok, Səndin baxkə həqkəndək ilah yoktur. **23** Həlkig Israildək yənə baxkə bir əl barmu, ular jəhəndə alahidə turidu? — Qünki [Sən] Huda ularni Misirdin kutkuzup Əzünggə has bir həlk kilix üqün, xundakla nam-xəhrətkə igə bolux üqün, Əzüng barding; Sən Əzüng üqün Misirdin, əllərdin wə ularning ilahliridin kutkuzup qikkən həlkig aldidə zemining üqün uluq wə dəhxətlik ixlarni kildin. **24** Sən həlkig Israilni Əzüng üqün əbədgigə bir həlk boluxkə bekitting; Sən, i Pərwərdigar, ularning Hudasi boldung. **25** Əmdî hazır, i Pərwərdigar Huda, Öz kulung wə uning əyi toqrisida eytkən wədənggə əbədgigə məzmur əməl kilojin; Sən degənliring boyiqə ixni adə kilojaysən! **26** Sening naming əbədgigə uluqlinip: — Samawiy koxunlarning Sərdari bolojan Pərwərdigar Israilning üstidə turidiojan

Hudadır, dəp eytilsun, xundakla Öz kulungning əy-sulalisi sening aldingda məzmur turoqzulusun. **27** Qünki Sən, i samawiy koxunlarning Sərdari bolojan Pərwərdigar, Israilning Hudasi Öz kulungoqa: Mən sanga bir əy-sulalə kurup berimən, dəp wəhiy kildin; xunga kulung bu duani sening aldingda kilixkə jür'ət kildi. **28** Əmdî sən, i Rəb Pərwərdigar, birdinbir Hudəursən, Sening səzliring həkikəttur wə Sən bu bəht-iltipatni Öz kulungoqa wadə kildin; **29** xunga kulungning əy-jəmətinə Sening aldingda mənggü turuxkə nesip kilip bərikətligəysən; qünki Sən, i Rəb Pərwərdigar, buni wadə kilojansən; bu bəht-iltipating bilən Öz kulungning əy-jəməti əbədgigə bəht-iltipatkə nesip bolidu».

8 Bu ixlərdin keyin xundək boldiki, Dawut Filistiyərgə hujum kilip, ularni boysundurdi. Xundək kilip, Dawut Filistiyərləning kolidin mərkəziy xəhərləning həqkəlini aldı. **2** U həm Moabiyləroqa hujum kilip, ularnimu məqlup kildi. U ularni yərgə yatquzup, tana bilən ələqə, ikki tana kəlgənləni əltürdi, bir tana kəlgənləni tirik kəldurdi. Moabiylər bolsa Dawutkə bekinip, uningəyə selik tapxurdi. **3** Andin Zəbəhning padixahı Rəhəbning oqlı Hədad'əzər Əfrat dəryasiyə qikip, xu yərdiki həkimiyətni əzigə kaytidin tartiwəlməqki bolojanda, Dawut uningəyə hujum kilip, məqlup kildi. **4** Dawut uning koxunidin bir ming yəttə yüz atlık əskərnə wə yigirmə ming piyadə əskərnə əsir kildi; Dawut hərwa atlirining piyini kəstürdi, ləkin əzigə yüz hərwilik atni kəldurup koydi. **5** Dəməxttikə Suriylər Zəbəhning padixahı Hədad'əzərgə yərdəm bərix üqün qikti, ləkin Dawut Suriylərdin yigirmə ikki ming adəmnə əltürdi. **6** Andin Dawut birməqgə bargah əskərləni Dəməxttikə Suriylərləning zeminida turoqzud; xuning bilən Suriylər Dawutkə bekinip uningəyə selik tapxurdi. Dawut kəyergə barsa, Pərwərdigar uningəyə nusrət bəətti. **7** Dawut Hədad'əzərləning oqlamlirioqa təminləngən altun kəlkənni tartiwəli, Yərusəleməyə kəltürdi **8** wə Hədad'əzərləning xəhərliri bolojan Bitah bilən Birotay xəhərliridinmu intayin kəp misni koloqə quxürdi. **9** Həmatning padixahı Toy Dawutning Hədad'əzərləning pütün koxunini məqlup kilojinini anglap, **10** əz oqlı Yoramni Dawutning həlini soraxkə wə Dawutning Hədad'əzər bilən jəng kilip uni məqlup kilojinioqa uni təbrikləxkə əwətti. Qünki Hədad'əzər daim Toy bilən jəng kilip kəliwatətti. Yoram bolsa kümtux, altun wə mis kaqə-buyumlarni elip kəldi. **11** Dawut padixah muxularni wə əzi bəkindurojan həmmə əllərdin, jümlidin Suriylərdin, Moabiylərdin, Ammoniylərdin, Filistiyərdin wə Amaləklərdin olja ələqən altun-kümtuxlarni Pərwərdigarəyə atəp beəjixlidi. Bular Zəbəhning padixahı Rəhəbning oqlı Hədad'əzərdin ələqən əljini əz iqigə əlidi. **13** Dawut Suriylərnə məqlup kilip, yəni on səkkiz ming adəmnə «Xor wədisi»də əltürüp yanəyanda, uning nam-dəngki heli qikkənidi. **14** U Edomda əskər bargahlırini turoqzud; pütün Edomda bargahlırini kürdi. Xuning bilən Edomiylərləning həmmisi Dawutkə bəkindi. Dawut kəyergə barsa, Pərwərdigar uningəyə nusrət bəətti. **15** Dawut pütkül Israil üstigə səltənət kildi; u pütkül həlkini sorap, adil həkümlər qikirip adələt yürgüzətti. **16** Zəruiyəning oqlı Yoab koxunning sərdari boldi; Ahiludning oqlı

Yəhoxafat mirza boldi; **17** Ahitubning oqli Zadok bilən Abiyatarning oqli Ahimələk kahin boldi; Seraya diwan begi boldi. **18** Yəhoyadaning oqli Binaya Kərtiylər bilən Pələtiylərlə yolbaxqisi boldi; Dawutning oqullirimu kahin boldi.

9 Dawut: Saulning eyidin tirik qalojan birərsi barmikin, bar bolsa mən Yonatanning hərmitidə uningə xapaət kərsitəy? — dedi. **2** Əmdi Saulning ailisidiki Ziba degen bir hizmətkar qalojanidi. Ular uni Dawutning xəxiyə qakirdi. Kəlgəndə, padixah uningdin: Sən Zibamu? dəp soridi. U: Pekir mən xu! — dedi. **3** Padixah: Saulning ailisidin birərsi tirik kaldimu? Mən uningə Hudaning xapaətini kərsitəy dəwatimən, — dedi. Ziba padixahqa: Yonatanning bir oqli tirik kaldı; uning ikki puti aksaydu — dedi. **4** Padixah uningdin: U kəyərdə, dəp soridi. Ziba padixahqa: U Lo-Dibarda, Ammiəlning oqli Makirning eyidə turidu — dedi. **5** Xunga Dawut padixah kixi əwətip uni Lo-Dibardin, Ammiəlning oqli Makirning eyidin elip kaldı. **6** Saulning nəwrisi, Yonatanning oqli Məfiboxət Dawutning aldiyə kəlgəndə, yüzini yərgə yikip, təzim kildi. Dawut: [Sən] Məfiboxətmu? — dəp qakiriwidi, u: Pekir xu! — dəp jawap qayturdi. **7** Dawut uningə: Korkniqin, atang Yonatan üqün, sanga xapaət kilməy kəlməymən; bowang Saulning həmmə yər-zeminlirini sanga qayturup bəyə, sən həmixə mening dastihininidin oqizalinsən — dedi. **8** Məfiboxət təzim kilip: Kulung nemə idi, məndək bir əlik it aliyiləri kədirligüdək nemə idim? — dedi. **9** Andin padixah Saulning hizmətkari Zibani qakirip uningə: Saulning wə pütkül ailisining həmmə təalluqətini mana mən oqjangning oqlining kolioya bərdim. **10** Sən bilən oqulliring wə hizmətkarliring uning üqün xu zeminda terikqilik kilip, qikқан məhsulatlirini oqjangning oqlıya yeyixə tapxurunglar. Oqjangning oqli Məfiboxət mən bilən həmixə həmdastihan bolup oqizalini, — dedi (Zibaning on bəx oqli wə yigirmə hizmətkari bar idi). **11** Ziba padixahqa: Oqjam padixah kullirioya buyruqanning həmmisigə kəminiliri əməl kilidu, — dedi. Padixah Dawut [yənə]: Məfiboxət bolsa padixahning bir oqlidək dastihininidin taam yesun — [dedi]. **12** Məfiboxətning Mika degen kikiq bir oqli bar idi. Zibaning eyidə turuwatqanlarning həmmisi Məfiboxətning hizmətkarliri boldi. **13** Əmdi Məfiboxət Yerusalemda turatti; qünki u həmixə padixahning dastihininidin taam yəp turatti. Uning ikki puti aksak idi.

10 Keyin xundak ix boldiki, Ammoniylarning padixahi əldi wə uning Hanun degen oqli ornida padixah boldi. **2** Dawut bolsa: Uning atisi mənə iltipət kərsətkəndək mən Nəhaxning oqli Hanunoja iltipət kərsitəy, — dedi. Andin Dawut atisining pəsisigə [Hanunning] kənglini soraxqa öz hizmətkarliridin birməqqini mangedurdi. Dawutning hizmətkarliri Ammoniylarning zeminiyə kəlgəndə, **3** Ammoniylarning əməldarliri oqjisi Hanunoja: Sili Dawutni rastla atilirining hərmiti üqün kaxlirioya kəngül sorap adəm əwətiptə, dəp karamla? Dawutning hizmətkarlirini kaxlirioya əwətkini xəhəri paylap uningdin məlumat elix, andin bu xəhəri aqdurux üqün əməsmu? — dedi. **4** Xuning bilən Hanun Dawutning

hizmətkarlirini tutup, saqallirining yerimini qüxürtüp, kiyimlirining bəldin təwinini kəstürtüp, kətinə eqip kətküzüwətti. **5** Bu həwə Dawutka yətküzildi; u ularni kütüwelixə aldiyə adəm mangedurdi; qünki ular intayin nomus həs kiləjanidi. Padixah ularə: Saqalburutunglar əskiqlik Yeriho xəhəridə turup, andin yenip kelinglar, — dedi. **6** Ammoniylar əzlrining Dawutning nəpəritigə uqriqanlikini bilip, adəm əwətip Bəyt-Rəhəbdiki Suriylər bilən Zohəhdiki Suriylərdin yigirmə ming piyədə əskər, Maakahning padixahidin bir ming adəm wə Tobdiki adəmlərdin on ikki ming adəmnə yallap kaldı. **7** Dawut buni anglap, Yoabning pütkül jənggiwar koxunini [ularning aldiyə] mangedurdi. **8** Ammoniylar qikip xəhərlərin dərwezisining aldiyə səp tüzidi; Zohəh bilən Rəhəbdiki Suriylər wə Tob bilən Maakahning adəmliri daladə səp tüzidi; **9** Yoab jəngning aldi həm kəynidin bolidiojanlikioya kəzi yetip, Israildin bir kışim sərhil adəmlərnə iləp, Suriyələrgə kərxə səp tüzidi; **10** qalojanlarni Ammoniylarə kərxə səp tizəqin dəp inisi Abixayning kolioya tapxurp, uningə: **11** — Əgər Suriylər mənə küklik kəlsə, sən mənə yərdəm bərgəysən; əmmə Ammoniylar sənə küklik kəlsə, mən bərip sənə yərdəm bəyə. **12** Jür'ətlik boləqin! Əz həlkimiz üqün wə Hudayimizning xəhərliri üqün baturluk kilayli. Pərwədigar Əzigə layik kərtəginini kiləy! — dedi. **13** Əmdi Yoab wə uning bilən boləqan adəmlər Suriyələrgə hujum kiləyli qikti; Suriylər uning aldiyə kaqti. **14** Ammoniylar Suriylərlə qəqkinini kərgəndə, ularmu Abixaydin qəqip, xəhərgə keriwalidi. Yoab bolsa Ammoniylar bilən jəng kilixtin qəqinip, Yerusalemoja yenip kaldı. **15** Suriylər bolsa əzlrining Israilarning aldiyə məqlup boləqini kərgəndə, yənə jəm boluxti. **16** Hədad'əzar adəmlərnə əwətip, [əfrat] dərzasining neri tərpidiki Suriylərnə [yərdəmə] qakirip, ularni yətkəp kaldı; ular Helam xəhərigə kəlgəndə, Hədad'əzarning koxunining sərdari Xobak ularə bəxqilik kildi. **17** Bu həwə Dawutka yətkəndə, u pütkül Israilni yioqdurup, Jordən dərzasidin etüp, Helam xəhərigə bardi. Suriylər Dawutka kərxə səp tizip, uningə hujum kildi. **18** Suriylər yənə Israildin kaqti. Dawut bolsa yəttə yüz jəng harwilikni, kirik ming atlik əskərnə kirdi həm koxunining sərdari Xobakni u yərdə əltürdi. **19** Hədad'əzərgə bəqinəqan həmmə padixahlar əzlrining Israil aldiyə yengilginini kərgəndə, Israil bilən sühl kilixip ularə bəqindi. Xuningdin keyin Suriylər Ammoniylarə yənə yərdəm birixə jür'ət kiləlmidi.

11 Xundak boldiki, yengi yilning bexidə, padixahlar jənggə atlanəqan wəqəttə Dawut Yoabni adəmliri bilən həmdə həmmə Israilni jənggə mangedurdi; ular Ammoniylarning zemini wəyrən kilip, Rəbbə xəhəri muhasirigə aldi. Ləkin Dawut Yerusalemda kaqdi. **2** Bir künə kaqte Dawut kariwəttin kəpup, padixah ordisining əgizisidə aylinip yürətti; əgzidin u mənqidə yuyuniwatkan bir ayalni kərdi. Bu ayal bəq qiraylik idi. **3** Dawut adəm əwətip, ayalning həwərinə soridi; bərsi uningə: — Bu Eliamning kizi, Hittiy Uriyaning ayalı Bat-Xəbə əməsmu? — dedi. **4** Dawut kixi əwətip, uni xəxiyə əkəltürdi (u wəqəttə u adəttin pakliniwatqanidi). U uning xəxiyə kəlgəndə, Dawut uning bilən billə boldi;

andin u ez eyigə yenip kətti. **5** Xuning bilən u ayal hamilidar boldi, ham Dawutka: Mening boyumda kaptu, dāp hawər əwətti. **6** Xuning bilən Dawut Yoabka hawər yətküzüp: Hittiy Uriyani mening keximoğa əwətinglar, dedi. Yoab Uriyani Dawutning kexioğa mangdurdı. **7** Uriya Dawutning kexioğa kəlgəndə, u Yoabning halini, həkning halini wə jəng əhwalini soridi. **8** Andin Dawut Uriyağa: Əz əyüggə berip putliringni yuojin, dedi. Uriya padixahning ordisidin qikkəndə, padixah kəynidin uningə bir sowəğa əwətti. **9** Ləkin Uriya əz eyigə barmay, padixahning ordisining dərwasizida, oqojisining baxka kəl-hizmətkarlırining arisida yatti. **10** Ular Dawutka: Uriya əz eyigə barmidi, dāp hawər bərdi. Dawut Uriyadin: Sən yirək səpərdin kəlding əməsmu? Nemixka əz əyüggə kətmiding? — dāp soridi. **11** Uriya Dawutka: Mana, əhdə sanduqi, Israillər wə Yəhədalər bolsa kəpirlərdə turup, oqojam Yoab bilən oqojamning hizmətkarlıri oquk daladə qədir tikip yetiwatsa, mən yəp-iqip, ayalim bilən yetixka əyümgə baraymu? Səning jəning bilən wə həyating bilən kəsəm kəlimənkə, mən undək ixi kəlməymən — dedi. **12** Dawut Uriyağa: Bügün bu yərdə kəlojin, etə seni kətküzwetimən, — dedi. Uriya u künə wə ətisi Yerusəlemdə kaldı. **13** Dawut uni qakirip həmdastihən kəlip, yəp-iqküzüp məst kildi. Ləkin xu kəqisi Uriya əz eyigə barmay, qikip oqojisining kəl-hizmətkarlırining arisida əz kəriwitidə uhlidi. **14** Ətisi Dawut Yoabka hət yezip, Uriyaning əloqə kətxigə bərdi. **15** Həttə u: Uriyani sokux əng kəskin bolidioğan aldinkı səpta turuqzojin, andin uning əltüriluxi üqün uningdin qekinin turunglar, dāp yazojanidi. **16** Xuning bilən Yoab xəhəri kəzitip, Uriyani palwanlar [kəskin sokuxkan] yərgə mangdurdı. **17** Xəhərdiki adəmlər qikip, Yoab bilən sokuxkəndə halktin, yəni Dawutning adəmliridin birməqqisi yikildi; Uriyamı əldi. **18** Yoab adəm əwətip jəngning həmmə wəkəlriddin Dawutka hawər bərdi. **19** U hawərqigə mundaq tapilidi: Padixahka jəngning həmmə wəkəlrini dāp boləjiningdə, **20** əgər padixah oqəzəplinin səningdin: Sokuxkəndə nemixka xəhər səpiloğa xundək yəkin bardinglar? Ularning səpildin ya atidəjanlikini bilməmtinlar? **21** Yərubbəxətning oqlı Abimələkni kim əltürginini bilməmsən? Bir hotun səpildin uningə bir parqə yarəquqəqə texini etip, u Təbəz xəhəridə əlmidimu? Nemixka səpiloğa undək yəkin bardinglar? — Dəsə, sən: Silining kulliri Hittiy Uriyamı əldi, dāp eytkin — dedi. **22** Hawərqı berip Yoab uningə tapxurup əwətkən hawərning həmmisini Dawutka dāp bərdi. **23** Hawərqı Dawutka: Duxmənlər bizdin küqlük kəlip, daladə bizgə hujum kildi; ləkin biz ularəğa zərbə berip qekindürüp, xəhərnin dərwasizəsiqə qoqliduk. **24** Andin ya atquqılar səpildin kəl-hizmətkarlıringəyə etip, padixahning kəl-hizmətkarlıridin birməqqini əltürdi. Kulliri Uriyamı əldi — dedi. **25** Dawut hawərqigə: Yoabka mundaq dēgin: — Bu ix nəziringdə əqir bolmisun, kiliq ya uni ya buni yəydu; xəhərgə boləjan hujuminglarni kəttik kəlip, uni oqlitinglar, dāp eytip uni jür-ətləndürgin — dedi. **26** Uriyaning ayali eri Uriyaning əlginini anglap, eri üqün matəm tutti. **27** Matəm künliri etkəndə Dawut adəm əwətip uni ordisioğa kəltürdi. Xuning bilən u Dawutning ayali bolup, uningə bir oqul

tuəydi. Ləkin Dawutning kəlojan ixi Pərwərdigarning nəziridə rəzil idi.

12 Pərwərdigar Natanni Dawutning kexioğa mangdurdı. U Dawutning kexioğa kəlip uningəyə mundaq dedi: «Bir xəhərdə ikki adəm bar bolup, birsi bay, yənə birsi kəmbəəşəl idi. **2** Bayning intayin tola kəy wə kala padiliri bar idi. **3** Ləkin kəmbəəşəlnin ezi setiwəlip bəkkən kiqik bir saəqlik kəzidin bəxka bir nərsisi yəq idi. Kəzə kəmbəəşəlnin eyidə baliliri bilən təng əsüp qəng boldi. Kəzə uning yəginidin yəp, uning iqqindin iqip, uning kuqikidə uhlidi; uning nəziridə u əz kizidək idi. **4** Bir künə bir yoluq bayningkigə kəldi. Əmma u əzizə kəlgən mēhman üqün əzinin kəy yaki kala padiliridin birini yəgüzixkə təyyarlawkə kəzi kiymay, bəlkə kəmbəəşəlnin kəzisini tartiwəlip soyup, kəlgən mēhman üqün təyyarlıdı». **5** Dawut buni anglap u kixigə kəttik qəzəpləndi. U Natanoğa: Pərwərdigarning həyati bilən [kəsəm kəlimənkə], xuni kəlojan adəm əlüməyə layıktur! **6** U həq rəhimdillik kərsətməy bu ixi kəlojini üqün kəzəyə tət həssə tələm tələsin — dedi. **7** Natən Dawutka: Sən dəl xu kixidursən! Israilning Hudasi Pərwərdigar mundaq dēydu: «Mən seni Israilning üstidə padixah boləjili məsih kildim wə Saulning kəlidin kətkuzdum; **8** Mən oqojangning jəmətinə sanga berip, oqojangning ayallirini kuqikingəyə yatkuzup, Israilning jəməti bilən Yəhudaning jəmətinə sanga bərdim. Əgər sən buni əz kərgən bolsang, Mən sanga yənə həssiləp bəratim; **9** Nemixka Pərwərdigarning səzini kəzəyə ılmay, uning nəziridə rəzil boləjanni kəlding? Sən Hittiy Uriyani kiliq bilən əltürgüzüp, uning ayalini əzizəyə ayal kəlding, sən uni Ammoniylarning kiliqi bilən kətl kəlding. **10** Əmdə sən Məni kəzəyə ılmay, Hittiy Uriyaning ayalini əzizəyə ayal kəlojining üqün, kiliq səning əyügdin ayrılmaıdu». **11** Pərwərdigar mundaq dēydu: — «Mana əz əyügdin sanga yamanlık kəltürüp, kəzərlingning aldida ayallirini elip, sanga yəkin birsigə bərimən, u bolsa küpkündüzdə ayallirini bilən yatıdu. **12** Sən bolsang u ixi məhpiy kəlding, ləkin Mən bu ixi pütkül Israilning aldida kündüzdə kəlimən» — dedi. **13** Dawut Natanoğa: — Mən Pərwərdigarning aldida gənək kildim — dedi. Natən Dawutka: Pərwərdigar həq gənəkəngdin etti; sən əlməysən. **14** Həlbuki, bu ix bilən Pərwərdigarning duxmənlirigə kupurluk kəlixkə pərsət bərginini üqün, səningdin tuəqulojan oqlı bala qəqum əlidi, — dedi. **15** Xuning bilən Natən əz eyigə kəytip kətti. Pərwərdigar Uriyaning ayalidin Dawutka tuəqulojan balini xundək urdiki, u kəttik kəsəl boldi. **16** Dawut bala həkkidə Hudəyə yelindi. U roza tutup, kəqilərdə iqqirigə kərip yərdə düm yatattı. **17** Uning jəmətinin əksəkəlliri kopup uning kexioğa berip, uni yərdin qəpürməni qı bolıd; ləkin u unimidi wə ular bilən tamək yeyixni rət kildi. **18** Yəttinqi künə bala əldi. Dawutning hizmətkarlıri bala əldi, dēgən hawərni uningəyə bərixtin qərkup: «Bala tirik wəqətidə padixah bizning səzərlimizgə kulək səlmedi, əmdə biz kəndəkmə uningəyə bala əldi, dāp hawər bərimiz? U əzini zəhəmləndürxi mummkin!» — dēyixti. **19** Ləkin Dawut hizmətkarlırining piqlərxəlini kərup, balining əlginini ukti. Xunga Dawut hizmətkarlıridin: Bala əldimu? dāp

soridi. Ular: Őldi, — d p jawab b rdi. **20** Xuning bilən Dawut y rdin kopup, yuyunup, [huxbuy] may bilən m shil nib, kiyimlirini y ng x l , P rw rdigarning  yig  kirip ibadət kildi; andin  z  yig  kaytip  zig  tamak  k lt r p yedi. **21** Hizmatkarliri uningə: Silining bu n ma kil qanliri? Bala tirik qaoqda roza tutup yioqlidila, lekin bala  lg ndin keyin kopup tamak yedila, — dedi. **22** U: Mən: «Kim bilsun, P rw rdigar manga xapaət kərsitip, balini tirik kaldurarmikin» d p oylap, bala tirik wa t ta roza tutup yioqlidim. **23** Lekin  mdi u  lg ndin keyin nemix a roza tutay? Mən uni yandurup alalaym nmu? Mən uning yenio a barim n, lekin u yenimoğa yenip kel lm ydu, — dedi **24** Dawut ayali Bat-Xebao a təsəlli b rdi. U uning k xio a kirip uning bilən yatti; u bir o ul tuo iwidi, Dawut uni Sulayman d p atidi. P rw rdigar uni s ydi, **25** w  Natan p yo amb r arkilidi w hiy y tk z p, uning a P rw rdigar     n «Y didiya» d p isim koydi. **26** Yoab Ammoniylarning xah na payt hti Rabbah a hujum kilip uni aldi. **27** Andin Yoab h w rqil rni Dawutning k xio a mandurup: M n Rabbah a hujum kilip, x h rning su bar k smini aldim. **28** H zir s n k lo an ask rl rni yioq p, x h rni k mal kilip, uni ixo al kil  n; bolmisa m n x h rni alsam, mening isimim bil n atilixi mumkin — dedi. **29** Xunga Dawut h mm  h lk ni j m kilip, Rabbah a hujum kilip uni aldi. **30** U ularning padixahining tajini uning bexidin aldi. Uning  stid k altunning   irlio i bir talant idi, w  uning kəzidə bir g h r bar idi. Kixil r bu tajni Dawutning bexio a kiygüzdi, Dawut bolsa u x h rdin nuro un olja aldi. **31**  mma u yərdiki h lk ni x h rdin qikirip ularni h r , haman tepidio an tirnilar w  t m r paltilar bilən ixlətti yaki humdanda kattik  mg kk  saldi; Dawut Ammoniylarning h mm  x h rlirid  xundak kildi; andin Dawut barlik h lk  bilən Yerusalemo a yenip k ldi.

13 Dawutning o li Abxalomning Tamar deg n qiraylik bir singlisi bar idi. Bu ixlardin keyin, Dawutning o li Amnon uning a axik bolup k ldi. **2** Amnon singlisi Tamarning ixxid  xun a d rd tarttiki, u kes l bolup k ldi.  mma Tamar tehi k z idi; xuning bilən Amnono a uni bir ix kil m mumkin bolmaydiao and k k r ndi. **3** Lekin Amnonning Yonadab isimlik bir dosti bar idi. U Dawutning akisi Ximeahning o li idi. Bu Yonadab tolimu hiyligər bir kixi idi. **4** U Amnono a: Sən padixahning o li turup, nemix a k ndin k ng  bundak j d p ketisan? K ni, manga eytip b r, dedi. Amnon uning a: Mən inim Abxalomning singlisi Tamaro a axik boldum, dedi. **5** Yonadab uning a: Sən a rip orun tutup, yetip k lo an boluwal; atang seni kərgili kəlgəndə uningə: Singlim Tamar kelip manga tamak bərsun; uning tamak  tkinini k r  m üçün, aldimda tamak etip bərsun, mən uning k lidin tamak y y, d p eytk n, dedi. **6** Xuning bilən Amnon yetiwelip  zini kes l kərsətti. Padixah uni kərgili kəlgəndə, Amnon padixah :  t nim n, singlim Tamar bu y rg  kelip, manga ikki  turmaq t yyar kilip bərsun, andin mən uning k lidin elip y y, dedi. **7** Xuning bilən Dawut ordiso a ad m  w tip Tamaro a: Səndin  t nim nki, akang Amnonning  yig  berip, uning a yeg d k bir n ma təyyarlap bərgin, d p eytti. **8** Tamar

Amnonning  yig  bardi; u yat anidi. U un elip yuo urup, k turmaqlarini k z aldida  tti. **9** Andin u k turmaqn  k zandin elip, uning aldio a k ydi. Lekin u yigili unimidi; u: — H mm  ad m mening k ximdin qik p kətsun, dedi. Xuning bilən h mm  kixil r uning kəxidin qik p k tti. **10** Andin Amnon Tamaro a: Taamni iqkiriki h jrio a elip kirgin, andin kəlungdin elip y ym n, — dedi. Tamar  zi  tk n k turmaqn  iqkiriki h jrio a, akisi Amnonning k xio a elip kirdi. **11** Tamar ularni uning a yeg z p koymak i boluwidi, u uni tutuwelip: I singlim, k l! M n bil n yat n! dedi. **12** Lekin u uning a jawab berip: Yak, i aka, meni nomus a koymio n! Israilda bundak ix yok! S n bundak p sk xlik kilmi n! **13** M n bu x rm ndiqilikni kandak nu k t rt p y r l ym n?! S n bolsang Israilning arisidiki  hm kl rdin bolup k lis n.  t n p k lay, p k t padixah a des ngla, u meni sanga t w  boluxtin tosimaydu, — dedi. **14** Lekin u uning s zige k lak salmidi. U uningdin k t lik kelip, uni zorlap ayao  asti kilip uning bilən yatti. **15** Andin Amnon uning a intayin kattik nəprətləndi; uning uning a boloo an n pri i uning a boloo an əslidiki mu abbididin ziyadə boldi. Amnon uning a: Kopup, yoka ! — dedi. **16** Tamar uning a: Yak! Mən h ydigan gunah ng sən h li manga k lo an xu ixtin b tt rdur, dedi. Lekin Amnon uning a k lak salmidi, **17** b lki hizmitidiki yax yigitni qakırip: Bu [hotunni] manga qaplasturmay, sirt a qik riw t, andin ixi ni tak p koy, dedi. **18** Tamar tolimu rəngdar bir kənglək kiyg ndi; q nki padixahning tehi yatlik bolmio an k zliri xundak kiyim kiy tti. Amnonning hizmatkari uni ko lap qik rip, ixi ni tak iwaldi. **19** Tamar bexio a k l qeqip, kiyg n rəngdar kənglikini yirtip, k lini bexio a koyup yio lo an peti ketiwatatti. **20** Akisi Abxalom uning a: Akang Amnon sən bilən yattimu? H zir a jim turoşin, singlim. U sening akang  m smu? Bu ixni k ngl gg  almio in, — dedi. Tamar akisi Abxalomning  yid  kəngli sunuk halda turup k ldi. **21** Dawut padixah nu boloo an barlik ixlarni anglap intayin aqqik landi. **22** Abxalom bolsa Amnono a ya yaxhi, ya yaman heq g p k lmidi. Q nki Abxalom singlisi Tamarni Amnonning horlio anlikidin uni  q kərətti. **23** Toluk ikki yil  t p,  fraimo a y kin Baal-H zorda Abxalomning k rk io uqiliri ko ylirini k rk watatti; u padixahning h mm  o qullirini t klip kildi. **24** Abxalom padixahning k xio a kelip: Mana kulliri ko ylirini k rk tiwatidu, padixah w  hizmatkarlirining silining kulliri bilən bill  berixini  t nim n, — dedi. **25** Padixah Abxalomo a: Yak, o lum, biz h mmimiz barmayli, sanga   irio ilik q  t p k lmisun, — dedi. Abxalom xun a desimu, u baro ili unimidi, b lki uning a am t tildi. **26** Lekin Abxalom: Əgər berix a unimisila, akam Amnonni biz bilən baro ili k ysila, — dedi. Padixah uningdin: Nemix a u sening bilən baridu? — d p soridi. **27**  mma Abxalom uni k p zorlio ini üçün u Amnonning, xundakla padixahning h mm  o qullirining uning bilən bill  berixio a ko uldi. **28** Abxalom  z o ulamliro a buyrup: S g k turunglar, Amnon xarab iqip hux kayp boloo anda, mən sil rg  Amnonni urunglar desəm, uni d r hal  lt r nglar. K rk manglar! Bularni silarg  buyruo uqi mən  m smu? J r tlik bolup baturluk kərsitinglar — dedi. **29** Xuning bilən Abxalomning o ulamliro i Amnono a Abxalom  zi

buyruqandək kildi. Xuan padixahning h mm  oqulliri k pup, hər biri  z keqirio a minip qa ti. **30** Xundak boldiki, ular tehi yolda keqip ketiwatkanda, «Abxalom padixahning h mm  oqullirini  lt rdi. Ularning heq biri k lmidi» deg n h w r Dawutğa yatk z ildi. **31** Padixah k pup kiyimlirini yirtip y rd  d m yatti; uning h mm  k l-hizmatkarliri bolsa kiyimliri yirtik h lda yenida turatti. **32**  mma Dawutning akisi Ximeahning o li Yonadab uning a: — O ojam, ular padixahning oqulliri bolojan h mm  yigitl rni  lt rdi, d p hiyal k lmisila. Q nki p k t Amnon  ldi; u ix Amnonning Abxalomning singlisi Tamarni har kilojan k ndin baxlap Abxalomning a zidin q karmojan niyiti idi. **33**  m di o ojam padixah «Padixahning h mm  oqulliri  ldi» deg n oyda bolup k ng llirini biaram k lmisila. Q nki p k t Amnonla  ldi — dedi. **34** Abxalom bolsa keqip k tk nidi. [Yerusalemdeki] k z tqi o ulam kariwidi, mana, o  rb t ripidin ta ojning yenediki yıl bolan nuro un ad ml r keliwatatti. **35** Yonadab padixah a: Mana, padixahning oqulliri k ldi. D l k lliri deg nd k boldi — dedi. **36** Se zini t g tip turiwidi, padixahning oqulliri kelip kattik yio a-zar kildi. Padixah bilən hizmatkarlirimu kattik yio laxti. **37** Lekin Abxalom bolsa G xurning padixahi, Ammi udning o li Talmayning k xi a bardi. Dawut o li  q n hər k ni h za tutup kay jardi. **38** Abxalom keqip, G xuro a berip u y rd   q yil turdi. **39** Dawut padixahning kəlbi Abxalomning yenio a berix a intizar boldi; q nki u Amnon a nisbətən təsəlli tap anidi, q nki u əlgənidi.

14  m di Z ruiyaning o li Yoab padixah k lbining Abxalom a t lm riwat anlikini baykidi. **2** Xuning  q n Yoab T ko  a ad m əwətip u y rdin danixmən bir hotunni  k ld r p uning a: Səndin  tin y,  zi ngni matəm tut an kixidək kərsitip karil k kiyimi kiyip,  zi ngni  tirlik may bilən ya limay, b lki  zi ngni  lg qi  q n uzun wa it hazidar bolojan ayaldək kilip **3** [Dawut] padixahning k xi a berip uning a munda  de in, — dedi. Xundak kilip, Yoab dem kqi bol anlirini u ayal a  g tti. **4** Xuning bilən T koalik bu ayal padixahning aldio a berip, təzim kilip, bax urup: I padixahim, meni kut ziwalojayla, — dedi. **5** Padixah uningdin: Nem  d rding bar? d p soridi. U jawap berip: Mən d rw  a bir tul hotunm n! Erim  l p k tti; **6** Ded klirining ikki o li bar idi. Ikissi etizlik a uruxup kelip, ario a q xido an ad m bolmio aq a, biri y na birini urup  lt r p koydi. **7** Mana, hazir pütün  ydikilar ded klirig  karxi k pup, inisini əltürginini bizg  tutup bərgin; inisinin jenini elip, k ti kilojini  q n biz jan a jan alimiz. Xuning bil nmu miras aloqu ini yok timiz, dəwatidu. Ular xundak kilip yalo uz k lojan qo umni  q r p, erimg  n  nam n  yar y zid   wladmu k lduro ili koymaydu, — dedi. **8** Padixah ayal a:  y ngg  baro in, mən  hw lo a kar p sən to ruluk h k m q kirim n, — dedi. **9** T koalik ayal padixah a: I, oşojam padixah, bu ixta gunah bolsa, h mmisi mening bilən atamning jəməti  stid  bolsun, padixah w  uning t hti bilən munasiwətsiz bolsun, — dedi. **10** Padixah: Bir r kim sanga [bu to ruluk] g p kilsa, uni mening k xim a elip k lgin, u seni y n  awar  kilmaydio an bolidu, — dedi. **11** Ayal jawap berip: Undəktə padixah P rw rdigar Hudalirini yad kilojayla,

kənoğa k n intik m aloqu ilarning o lumni yok tmasliki  q n, ularning hal k kilioxio a yol koymio ayla, — dedi. Padixah: P rw rdigarning hayati bilən k s m k lim nki, Sening o olungning bir tal q qi y rg  q xm ydu, — dedi. **12** Lekin ayal: Ded kliri oşojam padixah a y n  bir se zni degili koyojayla, dewidi, u: Eyt in — dedi. **13** Ayal y n  munda  dedi:  m di sili nemix a Hudaning h lkig  xuning o a oh ax zianlik bir ixni niy t kildila? Padixah u g pi bilən  zini gunahşar kilip bekitiwatidu, q nki u  zi palio an kixini kayturup  k lmidi. **14** D rw  a h mmimiz qo um  l p, y rg  t k lg n, kaytidin yio iwalojili bolmaydio an sud k bolimiz. Lekin Huda adamning jenini elix a  m s, b lki  z palano inini  zig  kayturup  kilix k ilaj kilidu. **15**  m liy tt , mening oşojam padixah a ku ix to risidin se z kilojili keliximning saw bi, h lk meni k rk tti. Lekin ded kliri: Bu g pni padixah a eytay! Padixah b lkim  z q risining iltimasini b ja k lt r r, deg n oyda boldi. **16** Q nki padixah anglici mumkin, q risini həm o lumni Hudaning mirasidin t ng yok tm kqi bolojan kixining k lidin kut uzup kalar. **17** Xunga ded kliri, oşojam padixahning se zi manga araml k ber r, d p oyldim. Q nki oşojam padixah Hudaning bir p rixistsid k yaxhiyamanni p rk  tk q dur. P rw rdigar Hudaliri sili bilən bill  bolojay! **18** Padixah ayal a jawap berip: Səndin  tinim nki, mən səndin sorim kqi bolojan ixni m ndin yoxurmio ays n, dedi. Ayal: O ojam padixah se z kilsila, dedi. **19** Padixah: Bu g plirning h mmisi Yoabning k rs tmisimu, kəndək? — dedi. Ayal jawap berip: I, oşojam padixah, silining janliri bilən k s m k lim nki, oşojam padixah eytk nliiri ongo imu, solojimu kaymaydio an həkikəttur. D rw  a silining k lliri Yoab manga xuni tapiləp, bu se zl rni ded klirining a zio a saldi. **20** Yoabning bundək kilixi bu ixni h l kilix  q n idi. O ojamning danaliki Hudaning bir p rixistsiningid k  k n, zeminda yüz beriw tk n h mm   xlarni bilidikən, — dedi. **21** Xuning bilən padixah Yoab a: Mak l! Mana, bu ix a ijaz t bərdim. Berip u yigit Abxalomni elip k lgin, dedi. **22** Yoab y rg  y kil p bax urup, padixah a b ht-b rik t tilidi. Andin Yoab: I oşojam padixah,  z kulungning t lipig  ijaz t b rginingdin,  z kulungning sening aldingda iltipat tap inini b g n bildim, — dedi. **23** Andin Yoab k zo ilip, G xuro a berip Abxalomni Yerusalem a elip k ldi. **24**  mma padixah: — U mening y z mni kərməy,  z  yig  barsun, degənidi. Xunga Abxalom padixahning y zini kərməy,  z  yig  k tti. **25**  m di p tk l Israil t w sid  Abxalomd k qiraylik d p mahtalomo a ad m yok idi. Tapinidin tartip qo kusio iq e uningda heq əyib yok idi. **26** Uning q qini q x rg nd  (u hər yilning ahirida q qini q x r tti; q qi  q rlixip k tk   , xunga uni q x r tti), q qini padixahning « l  m taraza»si bilən tartsa ikki yüz x   l q k tti. **27** Abxalomdin  q o ul w  Tamar isimlik bir k z tuəuldi. K zi tolimu qiraylik idi. **28** Abxalom padixahning y zini kərməy, Yerusalem a toptoo ra ikki yil tox u a turdi; **29** Abxalom Yoab a ad m mangdurup,  zini padixahning k xi a  w tixini  t ndi,  mma u kəlgili unimidi. Abxalom ikkinqi k tim uning yenio a ad m əwətti, lekin Yoab kelixni halimidi. **30** Xuning bilən Abxalom  z hizmatkarlirio a: — Yoabning meningkig 

yandax arpa teriklik bir parqə etizlik bar. Berip uningəja qəyunglar, dəp buyrudi. Xundəq kəlip, Abxalomning hizmatkarlari Yoabning bu bir parqə etizlikəja ot koydi. **31** Andin Yoab kəzojəlip Abxalomning əyigə kirip uningdin: Nemixka hizmatkarliring etizlikəja ot koydi! — dəp soridi. **32** Abxalom Yoabka jawab berip: Mana, mən sanga adəm əwətip: Kəximəja kəlsun, andin padixahning kəxioja manga wəkaliten barəquzup uningəja: Mən nemixka Gəxurdin yenip kəlgəndimən? U yərdə kəlsam, yaxhi bolattikən, dəp eytkuzmaqci idim. Əmdi padixah bilən didarlaxsam daymən; mənə dəbəhlik bolsa, u meni əltirsun, — dedi. **33** Xuning bilən Yoab padixahning kəxioja berip, uningəja bu hawərin yətküzdi. Padixah Abxalomni qəqirdi; u padixahning kəxioja kəlip, padixahning aldidə təzim kəlip bax urdi; padixah Abxalomni seydi.

15 Bu ixlardin keyin Abxalom əzigə jəng hərwisi bilən atlarni təyyarlattı həm öz aldidə yügüridiəjan əllik əskərnı bekitti. **2** Abxalom tang səhərdə kəpup, dərwəzioja baridiəjan yolning yenidə turattı. Kaqan birsi dəwayimni kəssun dəp, padixahka ərz tutkili kəlsə, Abxalom uni qəkirip: Sən kəysi xəhərdin kəlding, — dəp soraytti. U kixi: Kulung Israilning palanqi kəbilisidin kəldi, desə, **3** Abxalom uningəja: Mana, dəwayinglar durus wə hək ikən, ləkin padixah təripidin əzigə wəkaliten ərzingni anglaxka qəyulojan adəm yok, dəytti. **4** Andin Abxalom yənə: Kaxki, mən zemində sorəqə kəlinsam'idi, hər kimning əzi yəki dəwayi bolup, mening kəximəja kəlsə, uningəja adəlat kərsitətim! — dəytti. **5** Birkim uningəja təzim kəlojəli aldiəja barsa, Abxalom kolini uzutup, uni tutup səyətəti. **6** Abxalom xundəq kəlip padixahning həküm qəkirixioja kəlgən Israilning hərbi adəmlirining kəngüllirini utuwalattı. **7** Tət yil ətkəndə, Abxalom padixahka: Mening Həbronda Pərwərdigarəja iqən kəsimimni adə kəlixim üqün, xu yərgə bərixka ijjəzət bərsəng; **8** qünki kulung Suriyadiki Gəxurda turojnimdə kəssəm iqi: Əgər Pərwərdigar meni Yerusalemoja kəytursa, mən Pərwərdigarəja ibadət kilimən, dəp eytkəni, — dedi. **9** Padixah uningəja: Tinq-aman bərip kəlgin, dewidi, u kəzojəlip Həbronoja kətti. **10** Ləkin Abxalom Israilning həmmə kəbililirigə məhpiy əqlərnı mangdurup: Buroja awazini angliəjininglarda: «Abxalom Həbronda padixah boldi!» dəp elan kilinglar, dedi. **11** Əmdi ikki yüz adəm təkəlip bilən Abxalom bilən birgə Yerusalemdin barəjanidi. Ular həkəkiy əhwalədin bihəwər boləjaqka, saddilik bilən barəjanidi. **12** Abxalom kurbənləq ətküzəndə, u adəm əwətip Dawutning məsləhətqisi boləjan Gilohluk Ahitəfəlnı əz xəhəri Gilohdin elip kəldi. Xuning bilən kəst barəjənsəri kəqəydi, Abxaloməja əgəxkənlər barəjənsəri kəpəyüwatətti. **13** Dawutka bir həwərqə kəli: Israilning adəmlirining kəngülləri Abxaloməja mayil boldi, — dedi. **14** Xuning bilən Dawut Yerusalemdə uning bilən boləjan həmmə kul-hizmatkarlirioja: Kəpup kaqayli! Bolmisa, Abxalomdin kutuləlməymiz. Ittik kəyəli; bolmisa, u tuyuksiz üstimizgə bəsip kəlip, bizgə bala kəltürüp xəhər həlkini kəliq bisi bilən uridu, dedi. **15** Padixahning kul-hizmatkarliri padixahka: Ojojam padixah nəmə bəkitsə, xuni kəlimiz, dedi. **16** Xuning bilən padixah pütün ailisidikəlni elip, qəkip kətti; əmma padixah

kənzəkəlrinin onni ordioja kəraxka koydi. **17** Padixah qəkip kətkəndə həmmə həlk uningəja əgəxti; ular Bəyt-Mərhəktə turup kəldi. **18** Həmmə hizmatkarliri uning bilən billə [Kidron əkinidin] ətəwatətti; bərləq Kərtətiylər, bərləq Pələtiylər, bərləq Gatliklər, yəni Gat xəhəridin qəkip uningəja əgəxkən altə yüz adəm padixahning aldidə mangətti. **19** Padixah Gatlik İttayəja: Sən nemixka biz bilən bərisən? Yenip bərip padixahning kəxidə turojin; qünki sən əz yurtungdin musapir bolup paləjanənsən. **20** Sən pəkət tünügünlə kəlding, mən bəgün kəndəksigə seni əzüm bilən billə sərsən kəlay? Mən bolsam, nəgə bəralisam, xu yərgə bərimən. Kərinədxərlingni elip yenip kətkin; Hudaning rəhim-xəpki wə həkəkiği sanga yar boləjay! — dedi. **21** Ləkin İttay padixahka jawab bərip: Pərwərdigarning həyatı bilən wə ojojam padixahning həyatı bilən kəssəm kəliməni, məyli həyat yəki mənəm bolsun, ojojam padixah kəyərdə bolsa, kulung xu yərdimə bolidu! — dedi. **22** Dawut İttayəja: Əmdi sənmu bərip [əkəndin] ətkin, dedi. Xuning bilən Gatlik İttay həmmə adəmliri wə uning bilən mangəjan bərləq bala-qəkiləri ətəp kətti. **23** Həmmə həlk ətəwatəndə, pütkül xu yurttikilər kəttik əwəz bilən yioqlidi. Padixah əzümü Kidron əkinidin ətkəndə, bərləq həlk qəllik təripigə kərap yol aldi. **24** Wə mənə, Zadək bilən Lawiylərmu Hudaning əhdə sandukini kətürüp billə kəldi; ular Hudaning əhdə sandukini yərdə koydi. Bərləq həlk xəhərdin qəkip ətküqə Abiyatərləq bolsa, kurbənləklərnı sunup turattı. **25** Padixah Zadəkka: Hudaning əhdə sandukini xəhərgə yəndurup elip kərgin. Mən əgər Pərwərdigarning kəzərlidə iltipət tapsam, U qokum meni yəndurup kəlidu wə U mənə əhdə sandukini wə Əz məkanini yənə kərgüzidu; **26** ləkin U mening təqəramdə: Sədin hursənləkim yok, desə, mənə mən; U meni kəndəq kəlixni ləyik kərsə, xundəq kəlsun, — dedi. **27** Padixah kəhənin Zadəkka: Sən aldin kərgüqi əməsmu? Sən wə əz oqlung Ahiməz wə Abiyatərləq oqlı Yonatan, yəni ikkinglərnıng ikki oqlunglar sanga həmrəh bolup tinq-aman xəhərgə kəytkin. **28** Mənə, mən silərdin həwər kəlgüqə qəldiki ətkəllərdə kütüp turay, — dedi. **29** Xuning bilən Zadək bilən Abiyatərləq Hudaning əhdə sandukini Yerusalemoja kəyturup bərip, u yərdə kəldi. **30** Ləkin Dawut Zəytun təqəja qəkkəndə, bəxini yəyip yəlang əyəq bolup yioqləwatətti; uning bilən boləjan həmmə həlkning hərbi bəxini yəyip yioqləp qəkiwatətti. **31** Birsi kəlip Dawutka: Ahitəfəlnı Abxalomning kəstigə kətnəxkənlər iqidə ikən, dedi. Xuning bilən Dawut dua kəlip: İ Pərwərdigar, Ahitəfəlnıng məsləhətini əhməkəniləkkə əyləndurəjəysən, dedi. **32** Dawut təqəning qəkkisioja, yəni adətə u məhsus Hudaəja ibadət kəlidəjan jəyoja yətkəndə, Arkilik Huxay toni yirtik, bəxioja topə-qəng qəqiləjan həldə uning aldiəja kəldi. **33** Dawut uningəja: Mening bilən bərsəng, mənə yük bolup kəlisən; **34** ləkin xəhərgə kəytip bərip Abxaloməja: İ padixah, mən bəgüngə kədər atəngning kul-hizmatkari boləjəndə, əmdi sening kul-hizmatkərləq bolay, disəng, sən mən üqün Ahitəfəlnıng məsləhətini bəkar kəliwətləysən. **35** Mənə Zadək wə Abiyatərləq dəgan kəhənlərmu xu yərdə sən bilən billə bolidu əməsmu? Padixahning ordisidin nəmə anglisəng, Zadək bilən Abiyatərləq kəhənləroja eytkin. **36**

mana, ularning ikki oqli, yəni Zadokning oqli Ahimaaz bilan Abiyatarning oqli Yonatanmu xu yərdə ularning yenida turidu. Hərnəmə anglisang, ular arkilik manga həwər yetküzgin — dedi. **37** Xuning bilən Dawutning dosti Huxay xəhərgə bardi; Abxalommu dəl xu qaojda Yerusalemoja kirdi.

16 Dawut taoqning qokkışidin əmdila etüxigə Məfiboxətning hizmətkari Ziba ikki yüz nan, bir yüz kixmix poxkili, yüz yazlık mewa poxkili wə bir tulum xarabni ikki exəkkə artip uning aldioja qikti. **2** Padixah Zibaoja: Bularni nemə üqün əkəlding? dedi. Ziba: Exəklərnı padixahning ailisidikilər menixi üqün, nanlar bilən yazlık miwılərnı oqlamlarning yeyixi üqün, xarabni qəldə hərıp kətkənlərnıng iqixi üqün əkəldim — dedi. **3** Padixah: Ojojangning oqli nədə? — dəp soridi. Ziba padixahqa jawab berip: U yənıla Yerusalemda kəldi, qünki u: Bügün İsraıl jəmətidikilər atamning padixahlıknı manga yandırur beridu, dəp olturidu — dedi. **4** Padixah Zibaoja: Mana Məfiboxətning həmmisi sanga təwə bolsun, dewidi, Ziba: Mən siligə təzim kılınm; silining aldiridə iltipət tapsam, i oqjam padixah, — dedi. **5** Dawut padixah Bəhurimoja kəlgəndə, mana Saulning jəmətidin boləjan, Geraning oqli Ximəy isimlik bir adam xu yərdin uning aldioja qikti; u bu yakka kəlgəq kimdu birini kərojawatattı. **6** U Dawutning əzigə wə Dawut padixahning barlık hizmətkarlırioja kərap taxlarnı attı; həmmə həlk bilən barlık palwanlar padixahning ong tərpidə wə sol tərpidə turattı. **7** Ximəy kəroja: Yoqal, yoqal, həy sən kənhor, iplas! **8** Sən Saulning ornida padixah boldung, ləkin Pərwərdigar uning jəmətining kərnini sening bəxingəja kəyturdi; əmdi Pərwərdigar padixahlıknı oqlung Abxalomning koloja bərdi; mana, əzüngning razillikıng sening üstünggə qüxti, qünki sən bir kənhorsən! — dedi. **9** Zəruyaning oqli Abixay padixahqa: Nemixka bu əlük it oqjam padixahni kərojisun? U yərgə berip uning bəxini kəskili manga ijazət bərgəysən! — dedi. **10** Ləkin padixah: I Zəruyaning oqulliri, mening bilən nemə kəringlar? U kərojisa kərojisun! Əgər Pərwərdigar uningəja, Dawutni kərojojin, dəp eytkən bolsa, undakta kim uningəja: Nemixka bundak kılisen? — deyəlisun? **11** Dawut Abixayəja wə barlık hizmətkarlırioja: Mana əz puxtumdin boləjan oqlum mening jənimni izdigən yərdə, bu Binyamin kixi uningdin artukrak kılmamdu? Uni kərojojili kəyojin, qünki Pərwərdigar uningəja xundak buyruptu. **12** Pərwərdigar bəlkim mening dərdlirimni nəzirigə elip, bu adəmnıng bügün meni kərojojanlırining ornida manga yaxilik yandırur, dedi. **13** Xuning bilən Dawut əz adəmliri bilən yolda mēngiwərdi. Ximəy bolsa Dawutning uduldiki taoj baqrida mangojaq kərojaytti həm tax etip topa-qang qaqattı. **14** Padixah wə uning bilən boləjan həlkning həmmisi hərıp, mənzigə barəjanda u yərdə aram aldi. **15** Əmdi Abxalom barlık İsraıllar bilən Yerusalemoja kəldi; Ahitəfəl uning bilən billə idi. **16** Dawutning dosti arkilik Huxay Abxalomning kəxioja kəlgəndə, u Abxaloməja: Padixah yaxisun! Padixah yaxisun! — dedi. **17** Abxalom Huxayəja: Bu sening dostungəja kərsitidəjan himmitingmu? Nemixka dostung bilən barmiding? — dedi. **18** Huxay Abxaloməja: Yak, undak

əməs, bəlkı Pərwərdigar wə bu həlk həmdə İsraıllarning həmmisi kimni tallisa, mən uningəja təwə bolay wə uning yenida turımən. **19** Xuningdin bəxə kimning hizmitidə bolay? Uning oqlıng kəxida hizmət kılmamdim? Sening atangning kəxida hizmət kıləjandək, əmdi sening kəxingdə hizmət kılaj, — dedi. **20** Andin Abxalom Ahitəfəlgə: Məsiləhtəlixip yol kərsitinglar; kəndək kılək bolar? — dedi. **21** Ahitəfəl Abxaloməja: Atangning ordisoja kəriojili kəyojan kənzəkliri bilən billə yatkin; xuning bilən pütkül İsraıl sening əzüngni atangəja nəprətlik kıləjanlıkınıngni anglaydu; xundək kılip sanga əgəxkənlərnıng kəlliri küqləndürilidu, dedi. **22** Xuning bilən ular Abxalom üqün ordıning əgzisidə bir qədər tikti; Abxalom həmmə İsraılning kəzlıri aldida əz atisining kənzəkliri bilən billə boldi. **23** U künlərdə Ahitəfəlnıng bərgən məsiləhti huddi kixi Hudadin sorap erixkən sez-kalamdək həsəblinatti. Uning Dawutka wə Abxaloməja bərgən həmmə məsiləhtimu həm xundək kərilatti.

17 Ahitəfəl Abxaloməja: Manga on ikki ming adəmnı talliwəlixə ruhsət bərsəng, mən bügün kəqə kəzojilip, Dawutni kəojlay; **2** Mən uning üstigə qüxkinimdə u hərıp, kəlliri ajiz bolidu; mən uni aləzadə kılıwetimən, xundəkla uning bilən boləjan barlık həlk kəqıdu. Mən pəkət padixahnila urup əltürimən, **3** andin həmmə həlkni sanga bəkindurup kəyturımən. Sən izdigən adəy yəksala, həmmə həlk sening kəxingəja kəytidu; xuning bilən həmmə həlk amən-əsən kəlidu, dedi. **4** Bu məsiləht Abxaloməja wə İsraılning barlık əksəkəlliriəja yakti, **5** ləkin Abxalom: Arkilik Huxaynimu qəkiringlar; uning sezənimu anglayı, — dedi. **6** Huxay Abxalomning kəxioja kəlgəndə, Abxalom uningəja: Ahitəfəl mundaq-mundaq eytti; u dēgəndək kılajylimu? Bolmisa, sən bir məsiləht bərgin, — dedi. **7** Huxay Abxaloməja: Ahitəfəlnıng bu wakitta bərgən məsiləhti yaxhi əməs, — dedi. **8** Huxay yənə mundaq dedi: «Sən atang bilən adəmlirini biləsənoju — ular palwanlardur, həzir daladiki baliliridin juda kılinojan qixi eyiktək pəyli yaman. Atang bolsa həkikiy jəngqidur, əz adəmliri bilən birgə kəonmaydu. **9** Mana u həzir bir oqarda ya bəxə bir yərdə məkünüwaləjan bolsa kərak. Mubada u awwal həlkimiz üstigə qüxsə xuni angliojan hərkim: Abxaloməja əgəxkənlər kirojinqilikəja uqərtu, — dəydu. **10** U wakitta hətta xir yürək palwanlarınıng yürəklirimu su bolup kətidu; qünki pütkül İsraıl atangning batur ikənlikini, xundəkla uningəja əgəxkənlərnıngmu palwan ikənlikini bilidu. **11** Xunga məsiləhtim xuki, pütkül İsraıl Dandin tartip Bəər-Xəbaojıqə sening kəxingəja tēz yiojilsun (ular dēngizdiki kumlardək kəptur!). Sən əzüng ularni bəxlap jənggə qıkkın. **12** Biz uni kəyərdə tapsək, xəbnəm yərgə qüxkəndək uning üstigə qüxaylı. Xuning bilən uning əzi wə uning bilən boləjan kixilərdin həq kimmu kəlmaydu. **13** Əgər u bir xəhərgə kırıwəlsimu, pütkül İsraıl xu yərgə arəjamqılarnı elip kəlip, xəhərnı hətta uningdiki kikiq xəojil-taxlarnımu kəldurmay sərəp əkilip, dərya jilojisoja taxliwetimiz». **14** Abxalom bilən İsraılning həmmə adəmliri: Arkilik Huxayning məsiləhti Ahitəfəlnıng məsiləhtədin yaxhi ikən, deyixti. Qünki Pərwərdigar Abxalomning bəxioja bala kəlsun dəp, Ahitəfəlnıng yaxhi məsiləhtəninıng bikar kılınixini bəkitkənidi. **15** Huxay Zadək bilən Abiyatar

kahinlaroq: Ahitofelning Abxalom bilan Israilning aksakallirioq bərgən məsləhəti mundak-mundak, əmma mening məsləhətim bolsa mundak-mundak; **16** hazır silər dərhal adəm əwətip Dawutka: Bu keqida qəlning keqikliridə qonmay, bəlki tez ətüp kətinglar, bolmisa padixah wə uning bilan boləqan həmmə həlk həlak boluxi mumkin, dəp yətküzümlər — dedi. **17** U wəqəttə Yonatan bilan Ahimaaz Ən-Rogəldə kütüp turattı; ular baxkılarnıg kərtüp qəlməsləliki üqün xəhərgə kirmidi; bir dədəknıg qikip ularoqə həwər bərixə bəkitildi. Ular bərip Dawut padixahkə həwərnə yətküzdi. **18** Ləkin bir yax yigit ularnı kərtüp kəlip, Abxaloməqə dəp qoydi. Əmma bu ikkiylən ittik bərip, Bəhurimdiki bəp adəmnıg əyigə kirdi. Bu adəmnıg hoylisidə kuduk bəp idi; ular xuningəqə quxüp yoxurundi. **19** Uning ayali kuduknıg əozioqə yapquqini yəyip üstigə sokuloqan buoqdayni təküp qoydi; xuning bilən heq ix axkarılanmıdi. **20** Abxalomnıg hizmatkarlari əygə kirip ayalnıg kəxioqə kəlip: Ahimaaz bilən Yonatan kəyərda? — dəp soridi. Ayal: Ular eriktin ətüp kətti, dedi. Kəlgənlər ularnı izdəp tapalmay, Yerusalemoqə kəytip kətti. **21** Ular kətkəndin keyin, bu ikkiylən kuduktin qikip, bərip Dawut padixahkə həwər bərdi. Ular Dawutka: Qopup, sudin ətkin; qünki Ahitofəl seni tutux üqün xundak məsləhət bəriptu, — dedi. **22** Xuning bilən Dawut wə uning bilən boləqan bərlək həlk kəzoqilip İordan dəryasidin əttdi; tang atkuqə İordan dəryasidin ətmişən heqkim kəlmidi. **23** Ahitofəl əz məsləhətini qəbul kilmioqanlıqini kərtüp exikini tokup, əz xəhiridiki əyigə bərip, əyidikilərgə wəsiyət tapxuroqəndin keyin, esilip əliwaldi. U əz atisining kəbrisidə dəpnə kılındi. **24** Xu ariliklə Dawut Məhanaiməqə yetip kəlgəndi, Abxalom wə uning bilən boləqan Israilning həmmə adəmlirimu İordan dəryasidin ətüp boləqanıdi. **25** Abxalom Yoabnıg ornida Amasani kəxunıg üstigə sərdar kəlip qoydi. Amasa bolsa Yitra isimlik bir Israillik kixining oqlı idi. U kixi Nəhaxnıg kizi Abigail bilən yəqinlik kılıqanıdi. Nəhax Yoabnıg anisi Zəruıya bilən aqə-singil idi. **26** Israil bilən Abxalom Gileadnıg zeminida bargah tikti. **27** Dawut Məhanaiməqə yetip kəlgəndə, Ammoniylarning Rabbah xəhəridin boləqan Nəhaxnıg oqlı Xobi bilən Lo-Dibarlik Ammiəlning oqlı Makir wə Rogelimdin boləqan Gileadlik Barzillay dēgənlər **28** yotkən-kərpə, das, qaqa-kuqa, buoqday, arpa, un, kəmaq, pərqək, kizil max, kuruqəp pərqəqlər, **29** həsəl, kəymək wə kəylarnı kəltürüp, kala sütidə kiliqəp kəturət-irimiq kətarliklarnı Dawut bilən həlkə yeyix üqün elip kəldi, qünki ular: Xübhəzizki, həlk qəldə hərəp-əqip, ussap kətkəndə, dəp oylıqanıdi.

18 Dawut əzi bilən boləqan həlkni yioyip editlidi wə ularnıg üstigə mingbexi bilən yüzbəxi qoydi. **2** Andin Dawut həlkni üç bələkkə bəlip jənggə qikardi; birinqi bələkni Yoabnıg kəl astida, ikkinqi bələkni Zəruıyanıg oqlı, Yoabnıg inisi Abixaynıg kəl astida wə üçinqi bələkni Gatlik İttaynıg kəl astida qoydi. Padixah həlkə: Bərhək, nəmnu silər bilən jənggə qikəmə, dedi. **3** Ləkin həlk: Sili qikmisila, əgər biz kəqsək düxmən bizgə pərwə kilmaydu; həttə yerimimiz ətüp kətsəkmu bizgə pərwə kilmaydu. Qünki ətliiri biznıg on mingimizgə barəwər bolila. Yəhxisi sili

xəhərdə turup bizgə həmdəm boluxkə təyyar turoqayla, dedi. **4** Padixah ularoqə: Silərgə nemə layik kərnəsə, xuni kilmən, — dedi. Xuning bilən həlk yüzdin, mingdin bolup xəhərdin qikiwatqanda, padixah dərəwazining yenida turdi. **5** Padixah Yoab bilən Abxay wə İttayəqə: Mən üqün Abxaloməqə yaxhi muamilidə bolup ayanglar, dedi. Padixahnıg [həmmə sərdarlırioqə] Abxalom toqrisida xundak tapilioqinida, bərlək həlk tapilioqinini anglidi. **6** Andin həlk Israil bilən sokuxkili maydanəqə qikti; sokux Əfrayimnıg ormanlikida boldi. **7** U yərdə Israil Dawutnıg adəmliridin məoqlup boldi. U küni ular kəttik kiroqin kılındi — yigirmə mingi əldi. **8** Sokux xu zeminəqə yeyildi; ormanlik yəwətkənlər kiliqta əlgənlərdin kəp boldi. **9** Abxalom Dawutnıg oqlamlari bilən tuyukşiz uqrixip kəldi; Abxalom əz kəqirioqə minip, qong dub dərhihning kəyuk xəhərinıg tegidin ətəkəndə, uning bəxi dərəh xəhioqə kəlxipüp kəlip, u esilip kəldi; u mingən kəqip bolsa aldioqə kətip kəldi. **10** Birsə buni kərtüp Yoabkə həwər bərip: Mana, mən Abxalomnıg bir dub dərhihidə sanggiləp turoqinini kərdüm, dedi. **11** Yoab həwər bərgən adəmgə: Nemə! Sən uni kərtüp turup, nemixkə uni urup ətürüp yərgə quxürmiding? Xundak kılıqan bolsang, sanga on kümiş tənggə wə bir kəməp bərrəttim, — dedi. **12** U adəm Yoabkə: Koluməqə ming kümiş tənggə təgsimu, kolumni padixahnıg oqlioqə uzatmayttim! Qünki padixahnıg həmmimiz aldidə sanga, Abixayəqə wə İttayəqə: Mening üqün hər biringlar Abxalomni ayanglar, dəp buyruqinini angliduk. **13** Əgər mən əz jənimni təwəkkul kəlip, xundak kılıqan bolsam (hərkəndək ix padixahın yoxurun kəlməydu!) sən meni taxlap, düxmning kətarida kərrəttəp, — dedi. **14** Yoab: Səning bilən bundak dəyixixkə qolam yok! — dedi-də, kəlioqə üç nəyini elip dərəhtə sanggiləklək həlida tirik turoqan Abxalomnıg yurikigə sanjidi. **15** Andin Yoabnıg yaroq kərtürgüqisi boləqan on oqlam Abxalomnıg qərisigə yioqilip, uni urup ətürdi. **16** Andin Yoab kanay qaldı; həlk Israilni kəoqlaxtin yandı; qünki Yoab kəxunni qekinixkə qakirdi. **17** Ular Abxalomni ormanliktikti qong bir əzgəloqə taxlap üstigə nuroqun taxlarnı dəwiləp qoydi. Israillər bolsa kəqip hərbi əz məkanioqə kətti. **18** Abxalom tirik wəktidə padixah wadisida əzigə bir abidə turoquzoqanıdi. Qünki u: Mening namimni kəldurdioqənoqə oqlum yok dəp, u tax abidin əz nami bilən atioqanıdi. Xuning bilən bu tax bügüngə kədər «Abxalomnıg yadikari» dəp atilidi. **19** Zadoknıg oqlı Ahimaaz [Yoabkə]: Pərwərdigar seni düxmənlingindin kətkuzup sən üqün intikəm aldi, dəp padixahkə həwər bərixkə meni dərhal mangoquzoqin, — dedi. **20** Ləkin Yoab uningəqə: Sən bügün həwər bərməysən, bəlki bəxkə bir küni həwər bərisən; padixahnıg oqlı əlgini tüpəylidin, bügün həwər bərməysən, dedi. **21** Xuning bilən Yoab Kuxioqə: Bərip padixahkə kərginini dəp bərgin, dedi. Kuxiylik Yoabkə təzim kəlip yügürüp kətti. **22** Ləkin Zadoknıg oqlı Ahimaaz Yoabkə yənə: Kəndəklə bolmisun bu Kuxiyning kəynidin yügürüxkə mənə ijazət bərgin, — dedi. Yoab: İ oqlum, sanga heqkəndək səyünqi bərgüdək həwər bolmisa, nemixkə yügürüxni haləysən? — dedi. **23** U yənə: Kəndəklə bolmisun, meni yügürgüzgin, dedi. Yoab uningəqə: Məng, yügür, dəwid,

Ahimaaz Iordan daryasidiki tüzlänglik bilən yügürüp Kuxiyga yetixip uningdin ötüp ketti. **24** Dawut iqki-taxki dærwazining otturisida olturatti. Kezetqi dærwazining egzisidin sepilning üstigä qikip, bexini ketürüp qariwidi, mana bir adæmning yügürüp keliwatqinini kerdı. **25** Kezetqi warqirap padixahqa hawer bardi. Padixah: æger u yalojuz bolsa uningda qoqum hawer bar, dedi. Hawerqi bolsa yekinlixip keliwatatti. **26** Andin kezetqi yone bir adæmning yügürüp kalginiini kerdı. Kezetqi dærwaziwanga: Mana yone bir adæm yalojuz yügürüp keliwatidu, — dedi. Padixah: Bumu hawerqi ikan, dedi. **27** Kezetqi: Awwalkisining yügürüxi manga Zadokning oqlı Ahimaazning yügürüxdäk kerdüdi, — dedi. Padixah: U yahxi adæm, hux hawer yektüzidu, — dedi. **28** Ahimaaz padixahqa towlap: Salam! dæp padixahqa yüzini yergä tægküzüp tazim kilip: Ojojam padixahqa ziyan yatkürüxkæ kollirini ketürgen adæmlærni maolubiyetkæ muptila kıljoan Pærwædigar Hudalirni mubaræktur! — dedi. **29** Padixah: Abxalom salamætmu? — dæp soridi. Ahimaaz jawab berip: Yoab padixahning kuli wæ pekirlirini mangduroqanda, pekir kixilærning qong kalaymikanqilikini kerdum, lekin nemæ ix bolojanlikini bilmidim, — dedi. **30** Padixah: Boldı, buyakta turup turojn, dedi. U bir tærpækæ berip turdi. **31** Wæ mana, Kuxiy yetip keldi; Kuxiy: Ojojam padixah hux hawærni angliqayla. Pærwædigar bügün asiylik kilip kozoqalojan hæmmisidin silini kutkuzup, ulardın itikam aldi, dedi. **32** Padixah Kuxioja: Yigit Abxalom salamætmu? dæp soridi. Kuxiy: Ojojam padixahning düxmænleri wæ silini kæstlæxkæ kozoqalojanlarning hæmmisi u yigitkæ ohxax bolsun! — dedi. **33** Padixah tolimu azablinip, dærwazining tæpisdiki balihanoja yioqljoan peti qikti; u mangojaq: I oqlum Abxalom! I oqlum, oqlum Abxalom! Kaxki, mæn sening ornungda olsæm bolmasmidı! I Abxalom, mening oqlum, mening oqlum! dedi.

19 Birsı Yoabka: Padixah Abxalom üqün yioqlap matæm tutmakta, dæp hawer bardi. **2** Xuning bilæn xu kündiki nusret hæl üqün musibetkæ aylandi; qünki hæl xu künidä: Padixah öz oqlı üqün kayoju-hæsræt tartiwatidu, dæp anglidi. **3** U küni hæl soxuxtin keqip hijalætta kalojan adæmlærdäk, oqirliqkæ xæhærgæ kirdi. **4** Padixah yüzini yepip: I, oqlum Abxalom, i Abxalom, mening oqlum, mening oqlum! — dæp kattik awaz bilæn poryad ketürdi. **5** Lekin Yoab padixahning öyigä kirip, uning kexioja kelip: Öz jeningni, oqulliring bilæn kizliringning jenini, ayalliringning jeni bilæn kenizæklingning jenini kutkuzojan hæmmæ hizmatkarlarning yüzini sæn bügün hijalætta kaldurdung! **6** Sæn özینگgæ næprætlinidjoanlarnı seysisæn, seni seydidojanlaroja næprætlinidjoandæk kilisæn! Qünki sæn bügün sardarliringni yaki hizmatkarliringni næziringdæ heqnærsæ æmæs degændæk kilding! Qünki bügün Abxalom tirik kelip, biz hæmmimiz elgæn bolsak, næziringdæ yahxi bolattikæn, dæp bilip yættim. **7** Æmdi qikip hizmatkarliringning kengligæ tæsæliy bærgin; qünki mæn Pærwædigar bilæn kæsæm kilimænki, æger qikmisang, bügün keqæ heq adæm sening bilæn kalmaydu. Bu bala yaxliqingdin tartip bügünki küngiqæ üstینگgæ qüxkæn hærkandæk baladin eoqir bolidu, — dedi. **8** Xuning bilæn padixah qikip dærwazida olturdi, hæmmæ

hælkka: Mana, padixah dærwazida olturidu, degæn hawer yatküzülgændæ, ularning hæmmisi padixahning kexioja keldi. Æmma Israilar bolsa hæmmisi keqip, öz öyigæ kaytip ketti. **9** Æmdi Israil kæbilisidiki hæmmæ hæl qulojula kilixip: Padixah bizni düxmænlimizning kolidin azad kıljoan, bizni Filistylærning kolidin kutkuzojanidi. Æmma, u hæzir Abxalom tüpæylidin zemindin özini kaquruwatidu. **10** Lekin biz üstimizgæ padixah boluxka mæsih kıljoan Abxalom bolsa jængdæ eldi. Æmdi nemixka padixahni yandurup elip kelixkæ gæp kilmaysiler? deyixti. **11** Dawut padixah Zadok bilæn Abiyatar kañınlaroja adæm æwatip: Silær Yæhudaning aksakallirioja: [Padixah mundak dæydu]: — Hæmmæ Israilarning padixahni ordisioja kayturup kelæyli, deyixkæn tæliplirining hæmmisi padixahning kulikioja yatkæn yardæ, nemixka silær bu ixta ulardın keyin kalisiler? **12** Silær mening kærindaxlirim, mening et-ustihanlirim turup, nemixka padixahni elip kelixta hæmmisidin keyin kalisiler?! — dænglar. **13** Wæ xundakla yone Amasaojimu: Padixah mundak dæydu: — Sæn mening et-ustihanlirim æmæmusæn? æger seni Yoabning ornida mening keximda daim turidjoan koqunıng sædari kilmisam, Huda meni ursun hæm uningdin artuk jazalisun — dænglar, — dedi. **14** Buning bilæn u Yæhudadiki adæmlærning kengüllirini bir adæmning kenglidæk özigæ mayil kildi. Ular padixahqa adæm mangdurup: Sæn özuing bilæn hæmmæ hizmatkarliring birga yenip kelinglar, dæp hawer yatküzdi. **15** Xuning bilæn padixah yenip Iordan dæryasiojqæ keldi. Yæhudadiki adæmlær padixahni Iordan dæryasidin etküzimiz dæp, padixahning aldioja Gilgaloja barojanidi. **16** Bañurimdin qikkæn Binyaminlik Geraning oqlı Ximæy aldirap kelip, Yæhudadiki adæmlær bilæn xüxüp, padixahning aldioja qikti. **17** Ximæygæ Binyamin kæbilisidin ming adæm ægæxti; ular bilæn Saulning jæmætiddæ hizmatkar bolojan Ziba, uning on bæx oqlı wæ yigirma hizmatkarimu uningoja koqxulup keldi; bularning hæmmisi Iordan dæryasidin ötüp padixahning aldioja qikti. **18** Bir kemæ padixahning ihtiyarioja koyulup, ailæ tawabiatlirini etküzüz üqün uyan-buyan ötüp yürætti. Padixah Iordan dæryasidin etkændæ, Geraning oqlı Ximæy kelip uning aldidä yikilip turup **19** padixahqa: Ojojam kullirioja kæbihlik sanimiojaayla; ojojam padixah Yerusalemdin qikkæn kündæ kullirining kıljoan kæbihlikini æslirigæ kæltürmigæyła; u padixahning kengligæ kælmisun. **20** Qünki kulliri özining gunah kilojinimni obdan bilidu; xunga mana, mæn Yüsüpning jæmætidin hæmmidin awwal bügün ojojam padixahni karxi elixka qiktimmæn, — dedi. **21** Zæruyanning oqlı Abixay buni anglap: Ximæy Pærwædigarning mæsih kilojinini karojojan tursa, elümgæ mæhkum kilinix lazim bolmamdu? — dedi. **22** Lekin Dawut: I Zæruyanning oqulliri, silærning mening bilæn nemæ karinglar? Bügün silær manga karxi qikmaqjimusalr? Bügünki kündæ Israilda adæmlær elümgæ mæhkum kilinixi kerækmu? Bügün Israiloja padixah ikænlikimni bilmæymænmu? — dedi. **23** Andin padixah Ximæygæ: Sæn elmæysæn, — dedi. Padixah uningoja kæsæm kildi. **24** Æmdi Saulning næwrisi Mæfiboxæt padixahni karxi alojili keldi. Padixah kætken kündin tartip sak-salamat kaytip kælgæn küngiqæ, u ya putlirining tirnikini almiojan ya

sakilini yasimioqan wə yaki kiyimlirini yumioqanidi. **25** U padixahni qarxi alojli Yerusalemdin kalgənda, padixah uningdin: I Məfiboxət, nemixka mening bilən barmiding? — dəp soridi. **26** U: I, oqjam padixah, kulliri aksak boləjaqka, exikimni tokup, minip padixah bilən billə baray, dedim. Əmma hizmətkarim meni aldap koyuptu; **27** u yənə oqjam padixahning aldidə kullirining oqaywitinini kildi. Ləkin oqjam padixah Hudaning bir pərixistidəktur; xuning üqün siligə nemə layik kərinəsə, xuni kiləjayla. **28** Qünki atamning jəmətining həmmisi oqjam padixahning aldidə olğən adəmlərdəkdir; ləkin sili əz kullirini əzli bilən həmdastihan boləjanlar arisidə koydila; mening padixahning aldidə pəryad kiləjli nemə həkkim bar? — dedi. **29** Padixah uningə: Nemixka ixliring toqrisidə səzliwerisən? Mening həkümüm, sən bilən Ziba yərləni beləxiwelinglar, — dedi. **30** Məfiboxət padixahka: Oqjam padixah aman-esən əz əyigə kalgəndin keyin, Ziba həmmisini alsimu razimən! — dedi. **31** Gileadlik Barzillaymu Rogelimdin qüxpüp padixahni Iordan dəryasidin etküzüp koyuxka kelip, padixah bilən billə Iordan dəryasidin etti. **32** Əmdi Barzillay heli yaxanoqan bir adəm bolup, səksən yaxka kirgənidi. Padixah Maħanaimda turoqan waqıttə, uni kamdioqan dəl muxu adəm idi; qünki u heli katta bir kixi idi. **33** Padixah Barzillayə: Mening bilən barəqin, mən səndin Yerusalemdə əzümningkidə həwər alimən, dedi. **34** Ləkin Barzillay padixahka: Mening birnəqqə künlük emrüm qəloqəndu, padixah bilən birgə Yerusaleməyə baramdim? **35** Kulliri səksən yaxka kirdim. Yahxi-yamanni yənə park etaləymənmü? Yəp-iqkinimning təmini tetalamdim? Yigit nəoqmıqılər bilən kiz nəoqmıqılərləning awazini angliyalamdim? Nemixka kulliri oqjam padixahə yənə yük bolimən? **36** Kulliri pəkət padixahni Iordan dəryasidin etküzüp andin azrak uzitip koyay degən; padixah buning üqün nemixka manga xunqə xapaət kərsitidila? **37** Kullirining olğəndə əz xəhərimdə, atam bilən anamning kəbrisining yenidə yetixim üqün kəytip kətxigə ijazət bərgəyła. Əmdi mana, bu yərdə əz kulliri Kimħam bar əməsmü? U oqjam padixah bilən etüp barsun, uningə əzli rigə nemə layik kərinəsə xuni kiləjayla, — dedi. **38** Padixah: Kimħam mening bilən etüp barsun; sanga nemə layik kərinəsə uningə xuni kilay, xundakla sən məndin hər nemə sorisang, sanga kilimən, — dedi. **39** Andin həlkning həmmisi Iordan dəryasidin etti, padixahmu etti. Andin padixah Barzillayni səyüp uningə bəht tilidi; Barzillay əz yurtioqə yenip kətti. **40** Padixah Gilgəloqə qikti, Kimħam uning bilən bardi. Yəhudadiki barlik adəmlər bilən Israilning həlkining yerimi padixahni dəryadin etküzüp uzitip koyəqanidi. **41** Andin mana, Israilning barlik adəmliri padixahning kəxioqə kelip: Nemixka kərinədxlirimiz Yəhudaning adəmliri oqrilıqə padixahni wə padixahning ailə-tawabiatlırini, xundakla Dawutka əgəxkən həmmə adəmləni Iordan dəryasidin etküzüxkə muyəsərr bolidu? — dedi. **42** Yəhudaning həmmə adəmliri Israilning adəmlirigə jawap berip: Qünki padixah bilən bizning tuəqənkilikimiz bar, nemixka bu ix üqün bizdin həpa bolisilər? Biz padixahningkidin bir nemini yidukmu, yaki u bizgə bir in'əm bərdimu? — dedi. **43**

Israilning adəmliri Yəhudaning adəmlirigə jawap berip: Kəbilə boyiqə aloqənda, padixahning [on ikki] ülüxtin oni bizgə təwədur, silərgə nisbətən bizning Dawut bilən tehimu qongraq buradərqlikımız bar. Nemixka bizni kəzgə ilməysilər? Padixahimizni yandurup elip kəlixkə əwwal təxəbbus kiləqənlər biz əməsmiduk? — dedi. Əmma Yəhudaning adəmlirining səzliri Israilning adəmlirining səzlidiridin tehimu kəttik idi.

20 Wə xundək boldiki, xu yərdə Binyamin kəbilisidin, Bikrining oqlı Xəbə isimlik bir ipas bar idi. U kanay qelip: — Bizning Dawutta həqkəndək ortək nesiwimiz yok; Yəssəning oqlidin həqkəndək mirasimiz yok! I Israil, hər bir liringlər əz əyünlərgə yenip kətinglər, — dedi. **2** Xuning bilən Israilning həmmə adəmliri Dawuttin yenip Bikrining oqlı Xəbəyə əğəxti. Ləkin Yəhudaning adəmliri Iordan dəryasidin tartip Yerusalemiqə əz padixahioqə qing bəoqlinip, uningəyə əğəxti. **3** Dawut Yerusaleməyə kelip ordioqə kirdi. Padixah ordioqə qaraxka koyup kətkən axu on kənizəkni bir əyigə kəmap koydi. U ularni bəkti, ləkin ularəyə yəkinqilik kilmidi. Xuning bilən ular u yərdə tul ayallərdək olgüqə kəmaləqan peti turdi. **4** Andin padixah Amasəyə: Üq küni iqidə Yəhudaning adəmlirini qakirip, yioqip kəlgin; əzüngmu bu yərdə həzir boləqin, dedi. **5** Xuning bilən Amasa Yəhudaning adəmlirini qakirip yioqili bardi. Ləkin uning undək kilixi padixah bəkitkən waqıttin keyin kəldi, **6** u waqıttə Dawut Abixəyə: Əmdi Bikrining oqlı Xəbə bizgə qüxüridiqan apət Abxəlomning qüxüriginidin tehimu yaman bolidu. Əmdi oqəjangning hizmətkərlirini elip ularni qəolap barəqin. Bolmisa, u mustəhkəm xəhərləni igiliwəlip, bizdin əzini qəquruxi mumkin, — dedi. **7** Xuning bilən Yoabning adəmliri wə Kərtətiylər, Pəltətiylər, xundakla barlik palwanlar uningəyə əgixip qikti; ular Yerusalemdin qikip, Bikrining oqlı Xəbəni qəoqlioqili bardi. **8** Ular Gibeondiki qoram taxkə yəkin kəlgəndə Amasa ularning aldioqə qikti. Yoab üstibəxiqə jəng libasini kiyip, beligə oqlaplik bir kiliqini askən kəmə bəoqləqanidi. U aldioqə mēngiwidi, kiliq oqlaptin qüxpüp kətti. **9** Yoab Amasadin: Tinqlikmu, inim? — dəp soridi. Yoab Amasani səyməkqi boləqəndək ong kəli bilən uni sakilidin tutti. **10** Amasa Yoabning yənə bir kəlidə kiliq barlioqəyə dikəkət kilmidi. Yoab uning kərsikioqə xundək tiktiki, üqəyli qikip yərgə qüxti. İkkinqi kətim selixning həjəti kəlmioqanidi; qünki u əldi. Andin Yoab bilən inisi Abixəy Bikrining oqlı Xəbəni qəoqlioqili kətti. **11** Yoabning oqlamliridin biri Amasaning yenidə turup: Kim Yoab tərəptə turup Dawutni kəllisa, Yoabkə əğəxsun, dəytti. **12** Əmma Amasa əz kənidə yumilini, yolning ottursidə yatattı; uni kərgən həlkning xərbiri tohtaytti. U kixi həmmə həlkning tohtioqini kərup, Amasaning jəsətinə yoldin etizlikkə tartip koydi həm bir kiyimni uning üstigə taxlıdi. **13** Jəsət yoldin yətkəlgəndin keyin həlkning həmmisi Bikrining oqlı Xəbəni qəoqlioqili Yoabkə əğəxti. **14** Xəbə bolsa Bəyt-Maakəhdiki Abəlgigə wə Bəriylıklərləning yurtining həmmə yərlirini kəzip Israilning həmmə kəbililiridin etti. [Bəriylıklərləmu] jəm bolup uningəyə əgixip bardi. **15** Xuning bilən Yoab wə adəmliri kelip, Bəyt-Maakəhdiki Abəldə uni muħəsirigə aldi. Ular xəhərləning qərisidiki səpilning

udulida bir istihkam saldi; Yoabka əgəxkənlərlə həmmisi kelip, sepilni əruxkə bazəqanlawatkanda, **16** Danixman bir hotun xərdin tolaw: Kulək selinglar! Kulək selinglar! Yoabni bu yərgə qakirip kelinglar, mening uning bilən sezləxməkqi boləqinimni uningə eytinglar, — dedi. **17** U yekin kəlgəndə hotun uningdin: Sili Yoabmu? — dəp soridi. U: Xundək, mən xu, dedi. Hotun uningə: Dədəklirinin səzini angliqayla, dedi. U: Anglawatimən, dedi. **18** Hotun: Konilarda Abədə məsilhət tapkın, andin məsililər həl kilinidu, dēgən gəp bar; **19** Israilning tinq wə məmin bəndiliridin birimən; sili hazır Israildiki ana kəbi qong bir xəhəri harap kilwatidila; nemixkə Pərwədigarning mirasini yokatmaqqi bolila? — dedi. **20** Yoab jawap berip: Undək ix məndin neri bolsun! Məndin neri bolsun! Mening heqnemini yutuwaləqum yaki yokatqum yoktur; **21** ix undək əməs, bəki Əfrəimdiki edirliktin Birkining oqlı Xeba dēgən bir adəm Dawut padixahkə karxi qolini kətürüptu. Pəkət uni tapxursanglar, andin xəhərdin ketimən, dedi. Hotun Yoabka: Mana uning bexi sepildin siligə taxlinidu, — dedi. **22** Andin hotun öz danalığı bilən həmmə həlkəkə məsilhət saldi; ular Birkining oqlı Xebaning bexi ni kesip, Yoabkə taxlap bərdi. Yoab kanay qaldi, uning adəmliri xuni anglap, xəhərdin ketip, hərbi öz əyigə qaytti. Yoab Yerusalemoğa padixahning kəxiəqə bardi. **23** Əndi Yoab pütkül Israilning qoxunining sərdari idi; Yəhəyadaning oqlı Binaya bolsa Kəətiylər bilən Pəlatiylərlə üstigə sərdar boldi. **24** Adoniram baj-alwanəqə bax boldi, Əhiludning oqlı Yəhəxəfat bolsa diwan begi boldi; **25** Xewa katip, Zadək bilən Abiyatar kahin idi; **26** Yairlik İra bolsa Dawutkə has kahin boldi.

21 Əmma Dawutning künliridə uda üç yıl aqarqilik boldi. Dawut uning toqruluk Pərwədigardin soridi. Pərwədigar uningə: Aqarqilik Saul wə uning qanhor jəmətidikilər səwəbidin, yəni uning Gibeonluklarni qiroqin qiloqinidin boldi, dedi. **2** Padixah Gibeonluklarni qakirip, ular bilən sezləxti (Gibeonluklar Israilardin əməs idi, bəki Amoriylərlə bir qaldisi idi. Israil əslidə ular bilən əhdə kilip kəsəm iqlənidi; ləkin Saul Israil wə Yəhədaləroğa boləqan kizəqinliki bilən ularni ɵltürükə intilgənidi). **3** Dawut Gibeonlukləroğa: Silərgə nəmə kilip beray? Mən kəndək kilip bu gunahni kafarət kilip yapsam, andin silər Pərwədigarning mirasəqə bəht-bərikət tiliyələysilər? — dedi. **4** Gibeonluklar uningə: Bizning Saul wə uning jəmətidikilərdin altun-kümux sorax həkkimiz yok, bizni səwəbimizdin Israildin bir adənimu ɵlüməgə məhkum kildurux həkkimiz yok, dedi. Dawut: Silər nəmə desənglar, mən xundək kilay, dedi. **5** Ular padixahkə: Burun bizni yokatmaqqi boləqan, bizni Israilning barlik pasilliri iqidə turoqədək yeri qəlmisun dəp, bizni həlak kilixkə qəstligən heliki kixining, **6** hazır uning ərəkək nəslidin yəttisi bizgə tapxurup berilsun, biz Pərwədigarning talloqini boləqan Saulning Gibeah xəhəridə, Pərwədigarning əldidə ularni ɵltürüp, əsip koyayli, dedi. Padixah: — Mən silərgə qoqum tapxurup berimən, dedi. **7** Ləkin Dawut bilən Saulning oqlı Yonataning Pərwədigar əldidə iqləxən qəsimi wəjdin padixah Saulning nəwrisi, Yonataning oqlı Məfibəxətni ayidi. **8** Padixah Ayahning kizi Rizpahning Sauloğa

tuəqup bərgən ikki oqlı Armoni wə Məfibəxətni wə Saulning kizi Məkal Məholətlək Barzillayning oqlı Adriəl iqlən bəkiəqlərin bax oqlulni tutup, **9** Gibeonluklarning qoloğa tapxurdi. Bular ularni dēgə Pərwədigarning əldidə əsip koydi. Bu yəttəylən bir kündə ɵltürüldi; ular ɵltürülgəndə arpa ormisini əldidiki künlər idi. **10** Andin Ayahning kizi Rizpah bəz rəhtni elip, qoram üstigə yeyip saldi. U orma baxlanəqandin tartip asmandin yəmoqur qüxxən wəktikqə, u yərdə ɵlturup kündüzi kuxlarning jəsətlərlə üstigə konuxioğa, kəqisi yirtkuqlarning ularni dəsəp qəylixigə yol koymidi. **11** Birsini Saulning kenziki, Ayahning kizi Rizpahning qiloqanlini Dawutkə eytti. **12** Xuning bilən Dawut Yabax-Gileadtilərlə kəxiəqə berip, u yərdin Saulning wə uning oqlı Yonataning sēgəklirini elip kəldi (Filiəstiyələr Gilboada Saulni ɵltürgən künidə ularning jəsətlirini Bəyt-Xəndiki məydanda əsip koyəqanidi; Yabax-Gileadtilərlə əslidə bularni xu yərdin ɵpirləqə elip kətkənidi). **13** Dawut Saul bilən uning oqlı Yonataning sēgəklirini xu yərdin elip kəldi; ular əsip ɵltürülgən yəttəylərlə sēgəklirini yəyiq koydi, **14** andin ularni Saul bilən oqlı Yonataning sēgəkliri bilən Binyamin zəminidiki Zelada, atisi kixning kəbrisidə dəpnə kildi. Ular padixah əmr qiloqandək kildi. Andin Huda [həlkning] zəmin toqruluk dualirini ijabət kildi. **15** Filiəstiyələr bilən Israilning ɵttursidə yənə jəng boldi, Dawut əz adəmliri bilən qüxxip, Filiəstiyələr bilən soquxti. Əmma Dawut tolimu qarqap kətti; **16** Rafahning əwladliridin boləqan İxbi-Binob Dawutni ɵltürməqqi idi; uning mis nəyisining əqirlik üç yüz xəkəl idi; uningə yənə yengi sawut baqləklək idi. **17** Ləkin Zəruiyəning oqlı Abixay uningə yərdəmə kelip Filiətiyni qiliqlap ɵltürdi. Xu künə Dawutning adəmliri uningə qəsəm kilip: Sən yənə biz bilən jənggə qikməqin! Bolmisa Israilning qiroqı ɵqüp qalidu, — dedi. **18** Bu ixtin keyin xundək boldiki, Gəbta Filiəstiyələr bilən yənə jəng boldi; u wəktidə Huxətlək Sibbikay Rafahning əwladidin boləqan Səfni ɵltürdi. **19** Gəbta yənə bir qətim Filiəstiyələr bilən jəng boldi; u qəqdə Bəyt-Ləhəmlək Yairning oqlı Əl-Hənan Gətlək Gəliyatning inisini ɵltürdi. Uning nəyisining səpi bəpkarning hədisidək idi. **20** Yənə bir jəng Gəttə boldi; u yərdə egiz boyluk bir adəm bar idi, qollirining əltidin bərməkləri, putlirining əltidin bərməkləri bolup jəmiy yigirmə tət bərmiki bar idi. U həm Rafahning əwladı idi. **21** U Israilarning əldidə turup ularni mazaq kildi; ləkin Dawutning əkisi Ximiyaning oqlı Yonatan uni ɵltürdi. **22** Bu tət kixi Gətlək Rafahning əwladı bolup, həmmisi Dawutning qolida yaki uning hizmətkərlirining qolida ɵltürüldi.

22 Pərwədigar uni barlik dūxməniridin həm Saul padixahning qolidin kutkuzəqan künü, u Pərwədigarəğa bu küyni eytti: — **2** U mundaq dedi: — Pərwədigar mening hədə tēqim, mening qorəqinim, mening niyatkarimdur! **3** Huda mening qoram tēximdur, mən Uningə tayinimən — U mening kəlxinim, mening kutkuzəqı münggüzüm, Mening egiz munarim wə bəxpanahim, mening kutkuzəqımdur; Sən meni zorəwanlardin kutkuzisən! **4** Mədhəyilərgə layik Pərwədigarəğa mən nida qilimən, Xundək kilip, mən dūxmənirimdin kutkuzulimən; **5** Qünki ɵlümning

asarətliri meni kərxiwaldi, İhlassizlarning yamrap ketixi meni kərkitiwətti; **6** Tahtisaraning taniliri meni qirmiwaldi, Ölümlü sirtmakliri aldiməğa kəldi. (Sheol **h7585**) **7** Kıynaloqimında mən Pərwərdigarəğa nida kildim, Hudayiməğa pəryad kətdürdüm; U ibadəthanisidin awazimni anglidi, Mening pəryadim Uning kılıkioğa kirdi. **8** Andin yər-zemin təwrəp silkinip kətti, Asmanlarning ulliri dəlxətlik təwrəndi, silkinip kətti; Qünkü U oqəzəpləndi. **9** Uning dimiojidin is erləp turattı, Aqəzidin qikkən ot həmmisini yutuwaetti; Uningdin kəməp qooqliri qıktı; **10** U asmanlarni engixtütürp egip qüxti, Puti astida tum karəngəçölük idi. **11** U bir kerub üstidə pərwəz kildi, U xamalləp kənatlırında kərtündi. **12** U karəngəçölükni, xundakla yioqlorən sularni, Asmanlarning koyuk bulutlirini, Öz ətrapidə qədri kildi. **13** Uning aldidə turoqən yorukluktin, Otluq qooqlar qikip etti; **14** Pərwərdigar asmandə güldürildi; Həmmidin aliylə Boloquqi awazini yangrattı; **15** Bərhək, U oklirini etip, [düxmənlimni] tartkiwaetti; Qakmaklarni qakturup, ularni kıyqas-sürəngə saldi; **16** Xuning bilən dengizning takti kərinüp kəldi, Aləmming ulliri axkariləndi, Pərwərdigarning tənbihi bilən, Dimiojining nəpəsining zərbisi bilən. **17** U yukiridin kəlini uezitip, meni tutti; Meni uluq sularin tartip aldi. **18** U meni küçlük düxmənimdin, Manga eqmənlərdin kutkuzdi; Qünkü ular məndin küçlük idi. **19** Külpətkə uqrioqən künumdə, ular manga kərxi hujuməğa etti; Biraq Pərwərdigar mening tayanqim idi. **20** U meni kəngri-azadə bir jayəğa elip qikardi; U meni kutkuzdi, qünkü U məndin hursən boldi. **21** Pərwərdigar həkkaniyləkiməğa karəp manga iltipət kərsətti; Kolumning həlalilikini U manga kayturdy; **22** Qünkü Pərwərdigarning yollirini tutup kəldim; Rəzillik kilip Hudayimdin ayrilip kətmədim; **23** Qünkü uning barlıq həkəmliri aldimdidur; Mən Uning bəlgilimiliridin qətnəp kətmədim; **24** Mən Uning bilən oqubarsiz yürdüm, Özümni gunəhtin neri kildim. **25** Wə Pərwərdigar həkkaniyləkiməğa karəp, Kəz aldidə boləqən həlalilikni boyiqə kıloqanlirimni kayturdy. **26** Wapadar-məhribanlarəğa Özüngni wapadar-məhriban kərsitisən; Oqubarsizlarəğa Özüngni oqubarsiz kərsitisən; **27** Sap dilliklarəğa Özüngni sap dillik kərsitisən; Tətiərləğə Özüngni tətiəp kərsitisən; **28** Qünkü Sən əjiz məmin həlkni kutkuzisən; Biraq kəzlırəngni təkəbbur üstigə tikip, Ularni xərməndə kılısən; **29** Qünkü Sən Pərwərdigar mening qiraqiməndursən; Pərwərdigar meni baskan karəngəçölükni nurlənduridi; **30** Qünkü Sən arkılıq düxmən koxuni arisidin yügütürp ettüm; Sən Hudayim arkılıq mən səpəldin atlap ettüm. **31** Təngrim — Uning yoli mukəmməldur; Pərwərdigarning səzi sinəp ispatlanəndur; U Özigə tayanəqanlarning həmmisigə kəlkəndur. **32** Qünkü Pərwərdigardin baxqə yənə kim ilahtur? Bizning Hudayimizdin baxqə kim kəram taxtur? **33** Təngri mening mustəhəkəp kəroqimindur; U yolumni mukəmməl, tüp-tüz kılıdu; **34** U mening putlirimni keyikningkidək kılıdu; U meni yukiri jayliriməğa turoquzidi; **35** Kollirimni urux kılıxqə egətidu, Xunglaxqə biləklim mis kamənni kəreləydu; **36** Sən manga nijatingdiki kəlkənni bərding, Səning mulayim kəmtərliking meni uluq kildi. **37** Sən kədəmlirini astidiki jayni kəng kilding, Mening putlirim teyilip kətmidi.

38 Mən düxmənlimni kooqlap yokəttim, Ular həlak bolmioquqə həq yanmıdım. **39** Kayta turalmioqudək kılıp, Ular ni həlak kılıp yanmıdım, Ular putlirim astidə yikildi. **40** Sən jəng kılıxqə küq bilən belimni baqliding; Sən manga hujum kıloqanlarni putum astidə egildürdüg; **41** Düxmənlimni manga arkini kılıp kaqkuzdug, Xuning bilən mən kəməp eqmənlərnə yokəttim. **42** Ular təlmürdi, biraq kutkuzidigarəqə həqkim yok idi; Həttə Pərwərdigarəğa kəriwid, Umu ularəğa jəwab bərmidi. **43** Mən ularni soqup yərdiki topidək kiliwaettim; Koqidiki patkəktək mən ularni qayliwaettim; Ular nıng üstidin petikdiwaettim. **44** Sən meni həlkimning nizaliridin kutkuzəqənsən; Sən meni əllərnıng bəxi boluxqə saklıding; Manga yat boləqən bir həlk hizmitimdə bolmaqta. **45** Yat əldikilər manga zəiplixip təslim bolidu; İnglizi bilənla ular manga itəət kildi; **46** Yat əldikilər qüxxünlixip ketidu; Ular öz istihkəmliridin titrəng halda qikip kelidu; **47** Pərwərdigar həyattur! Mening Kəram Təxim mubərkəlsən; Nijətim boləqən kəram tax Huda aliylə, dəp mədhıylənsən! **48** U, yəni mən üqün toluk kısas əloquqi Təngri, Həlkəlrni manga boysunduroqudu; **49** U meni düxmənlim arisidin qikəroqən; Bərhək, Sən meni manga hujum kıloqanlardin yukiri kətdürdüg; Zorəwan ədəmdin Sən meni kutuldurdug. **50** Muxu səwəblik mən əllər arisidə sangə təxəkkür eytimən, i Pərwərdigar; Nəmingni uluqlap küylərnı eytimən; **51** U bolsa Əzi tikligən padixəhqə zor kutkuzuxlarni beoqlaydu; Əzi məsih kıloqiniəğa, Yəni Dawutqə həm uning nəsligə mənggügə əzgərməs muhəbbətni kərsitidu.

23 Təwəndikilər Dawutning ahirki səzlıridur: — Yəssəning oqlı Dawutning bəxəriti, Yukiri mərtəwigə kətiürölğən, Yəqupning Hudasi tərəpidin məsihləngən, İsralning səyümlük küyqisining bəxərat səzlıri mən: — **2** Pərwərdigarning Rohi mən arkılıq səz kildi, Uning səzlıri tilimidur. **3** İsralning Hudasi səz kildi, İsralning Kəram Texi manga xundək dedi: — Kimki adəmlərnıng arisidə adəlat bilən səltənət kilsə, Kimki Hudadin kərkux bilən səltənət kilsə, **4** U kuyax qikkəndiki tang nuridək, Bulutsiz səhərdək bolidu, Yəmoqurdin keyin asman süzük boluxi bilən, Yumran maysılar tupraqtin qikidu, mənə u xundək bolidu. **5** Bərhək, mening eyüm Təngri aldidə xundək əməsmü? Qünkü U mən bilən mənggüçlük əhdə tüzdi, Bu əhdə həmmə ixlərdə mupəssəl həm mustəhəkəmdur; Qünkü mening barlıq niyətlük ixlirimni, Həmmə intizərlikimni, U bərk uroquməmdu? **6** Ləkin ipləslərnıng həmmisi tikənlərdək, Həqkim kəlidə tutəlmioqəqə, qəriwətilidu. **7** Ularəğa kəz uzətkuqi əzini təməür kəral wə nəyşə səpi bilən kəraləndurmısa bolmaydu; Ular həman turoqən yəridə otta kəyduürwətilidu! **8** Dawutning palwanlırining isimliri təwəndikidək hatiriləngəndur: — Tahkimonluk, Yoxəb-Bəxsəbət sərdərlərnıng bəxi idi. U bir kətimlik jəngdə nəyşə oynitip, səkkiz yüz adəmnı əltürğəndi. **9** Keyinkisi Ahohiy Dodonıng oqlı Əliəzər idi; Filistiyələr yioqlıp jəng kilməqı boldi; xu wəktidə Dawut wə uningəğa həmrəh bolup qikkən üç palwan ularni jənggə qakirdi; Əliəzər xu üçtin biri idi. Ləkin İsraillər qekindi; **10** u kəzoqlıp, təki beliki telip, kəli kiliqə qəplixip kəloquqə Filistiyəlrni kirdi. U

küni Pärwərdigar Israillarni qong nusrətkə erixtirdi. Həlk uning xəxiəğa qaytkanda pəkət olja yiojix ixila kəloqanidi. **11** Wə uningdin keyinkisi Hərarlik Agiyning ooqli Xammah idi. Bir küni Filistiylər qoxun bolup yiojiloqanidi; yekin ətrapta koyuk əskən bir kizil maxlik bar idi. Kixilar Filistilərləning aldidin kaqkanidi, **12** Xammah bolsa kizil maxlik otturisiəda məzmət turup, uni qoojəp Filistiylərləni kirdi; xuning bilən Pärwərdigar [Israilləroq] qəyət zor nusrət əta kildi. **13** Orma wəktəda ottuz yobxəqi iqidin yəne üqi Adullamning oqarioğa qüxüüp, Dawutning yenioğa kəldi. Filistiylərləning qoxuni Rəfayim wədisioğa bargəh kuroqanidi; **14** u qəoqəda Dawut qoroqanda idi, Filistiylərləning karəwulgağı bolsa Bəyt-Ləhəmdə idi. **15** Dawut ussap: Ah, birsi mənə Bəyt-Ləhəmməning dərəwəsisinə yenediki kuduqtin su əkilip bargən bolsa yaxhi bolattı! — dewidi, **16** bu üq palwan Filistiylərləning ləxkərgəhədin bəşüp ətüüp, Bəyt-Ləhəmməning dərəwəsisinə yenediki kuduqtin su tarttı wə Dawutka elip kəldi; ləkin u uningdin iqlili unimidi, bəlki suni Pärwərdigarəğa ətap təküüp: **17** — I Pärwərdigar, bundək ix məndin neri bolsun! Bu üq ədəmning əz həyatioğa təwəkkul kilip bərip əkəlgən bu su ularning kənioğa əhəxə əməsmu! — dedi. Xuning üqün u iqlixkə unimidi. Bu üq palwan kiləjan ixlər dəl xular idi. **18** Zəruianing ooqli Yoabning inisi Abixay bu üqünə bəxi idi. U üq yüz ədəm bilən karxilixip nəyisini pikiritip ularni ətürgən. Xuning bilən u bu «üq palwan» iqidə nəmi kikkənidi. **19** U bu üqəylənnəning iqidə əng hərmətlik idi, xunga ularning bəxi idi; ləkin u əwəwəlkə üqəyləngə yətməytti. **20** Yəhəyadənin ooqli Binaya Kabzəəldin bolup, bir batur palwan idi; u kəp kəltis ixlərləni kiləjan. U Moabiy Ariəlnəning ikki ooqlini ətürgən. Yəne kər yəoqən kan ixləni əzgaləğa qüxüüp, bir xirni ətürgənidi. **21** U həm küqtünggür bir misirlikni ətürgənidi. Misirlikning kəlidə bir nəyəzə bar idi, ləkin Binayaning kəlidə bir həsilə bar idi. U misirlikning kəlidin nəyisini tartiwəlip, əz nəyisi bilən uni ətürdi. **22** Bu ixlərləni Yəhəyadənin ooqli Binaya kiləjan bolup, u üq palwan ərisidə nəm kəqəroqanidi. **23** U ottuz yobxəqi iqidə hərmətlik idi. Ləkin u əwəwəlkə üq palwanəğa yətməytti. Dawut uni əzinəning pasibən begi kildi. **24** Ottuz yobxəqi iqidə Yoabning inisi Asəhəl, Bəyt-Ləhəmlək Dodəning ooqli Əl-Hənan bar idi. **25** [Buningdin bəxkə]: Hərodəluk Xammah, Hərodəluk Elikə, **26** Patlilək Hələz, Təkoalək Ikkəxning ooqli Ira, **27** Anatətlək Abiezər, Huxətlək Mibənnay, **28** Ahoqlək Zalmon, Nitəfatlək Məharay, **29** Nitəfatlək Baanəhning ooqli Hələb, Binyaminlərdin Gibəhəlik Ribayning ooqli Ittay, **30** Pirətonlək Binaya, Gaax wədiləridin Hidday, **31** Arbatlək Abi-Albon, Barhəmlək Azməwət, **32** Xəəlbənlək Əliyahbə, Yəxənnəning ooqulliri, Hərarlik Xamməhning [ooqli] Yəonan, Hərarlik Xərarəning ooqli Ahiyay, **34** Maəkətiy Ahasbayning ooqli Ələfəət, Gilonlək Ahiəfəlnəning ooqli Eliyay, **35** Kərməllək Həzray, Arbilək Paaray, **36** Zəbəhədin boləjan Natənnəning ooqli Igal, Gədlək Bənni, **37** Ammoniy Zələk, Bəərotlək Nəharay (u Zəruianing ooqli Yoabning yəaroq kətürgüqisi idi), **38** Yitirilək Ira, Yitirilək Gərab **39** wə Hittiy Uxiy kətarliklər bolup, ularning həmmisi ottuz yəttə kixi idi.

24 Pärwərdigərləning oqəziyi Israilləğa yəne kəzoqəldi. Xuning bilən U ularni əzəlxəz üqün Dawutni kəzojiwidi, u ədəm qikirip, ularəğa: — Israillər bilən Yəhədaləliklərləning sənini əl, dedi. **2** Padixəh əz yenidə turoqən qoxun sərdari Yoabkə: Bəroqin, Dəndin tartip Bəər-Xəbəoqiə Israilləning həmmə kəbəbilərləning yurtlirini kəziy, həlkni sənəp qikkən, mən həlkning sənini biləy, dedi. **3** Yoab padixəhə: Bu həlk həzər məyli qəncilik bolsun, Pärwərdigar Hədaying ularning sənini yüz həssə əxuroqay. Buni oqəjam padixəh əz kəzi bilən kərgəy! Ləkin oqəjam padixəh nəməxkə bu itxin hux bolidikin? — dedi. **4** Əmmə Yoab bilən qoxunəning bəxkə sərdərləri unimisi, padixəhning yərləki ulardin kütüklə idi; xuning bilən Yoab bilən qoxunəning bəxkə sərdərləri Israilləning həlkni sənioqli padixəhning kəxidin qikti. **5** Ular İordan dərəyasidin ətüüp Yəəzərgə yekin Gəd wədisidə Aroərdə, yəni xəhərləning jənəb təripidə bargəh tiktə. **6** Andin ular Gileədkə wə Tahtim-Hədxinəning yurtioğa kəldi. Andin Dən-Yəənoğa kəlip əylinip Zidonəğa bərdi. **7** Andin ular Tur dəgən kəroqənlik xəhərgə, xundəklə Hiwiylər bilən Kənaaniyərləning həmmə xəhərlirigə kəldi; andin ular Yəhədə yurtinəning jənəb təripigə, xu yərdiki Bəər-Xəbəoqiə bərdi. **8** Xundək kilip ular pütkül zəminni kəziy, tokküz əy yigirmə kün ətəkəndin keyin, Yərusəleməğa yənəp kəldi. **9** Yoab padixəhə həlkning sənini məlum kilip: Israildə kiləq kətürəlyədioqən baturdin səkkiz yüz mingi, Yəhədədə bəx yüz mingi bər ikən, dedi. **10** Dawut həlkning sənini ələqəndin keyin, wijdən əzəbləndi wə Pärwərdigarəğa: Bu kiləjinim əqir gunəh boluptu. I Pärwərdigar, kəlungning kəbiqləkləni kətürəwətkəysən; qünki mən tolimə əhməkənilək kiptimən, dedi. **11** Dawut ətigəndə turoqanda Pärwərdigərləning səzi Dawutning əldin kərgüqisi boləjan Gəd pəyoqəmbərgə kəlip: **12** — «Bərip Dawutka eytkin, Pärwərdigar: — Mən üq [bələ-kəzəni] əldingəğa qəyimən, ularning birini talliwəloqin, mən xuni üstüngə qüxürimən, dəydu — dəgin» — dəyildi. **13** Xuning bilən Gəd Dawutning xəxiəğa kəlip buni uningəğa dedi. U uningəğa: «Yəttə yiləqiə zəminingdə əqərqilik sənə bolsunmu? Yəki duxmənləring üq əyoqiəqə sənə kəoqləp, sən ulardin qəqəmsən? Wə yəki üq künigəqə zəminingdə wəbə təkəlsunmu? Əmdə sən əbdən əyoləp, bir nəmə dəgin, mən mənəni əwətküqiəgə nəmə dəp əwəp bəyər?» — dedi. **14** Dawut Gədkə: Mən tolimə tənqləktə kəldim! Səndin ətünəyki, biz Pärwərdigərləning kəlioğa qüxəyli; qünki Uning rəhəmdilləki zərdur; insənnəning kəlioğa pəkət qüxüüp kəlmioqəymən! — dedi. **15** Xuning bilən Pärwərdigar ətigəndin tartip bəkitləning wəktikəqə wəbə qüxürdi. Dəndin tartip Bəər-Xəbəoqiə yətməx ming ədəm əldi. **16** Əmdə pərixətkə kolini Yərusəleməğa əzəwəwəp xəhərləni hələk kiləy dəgəndə, Pärwərdigar əqir həkəmidin puxaymən kəlip, həlkni hələk kiləwətkən Pərixətkə: Əmdə boldi kiləqin; koləngni yiojkin, — dedi. U wəktəda Pärwərdigərləning Pərixəti Yəbusiy Arawəhning həminəning yenidə idi. **17** Dawut həlkni yəkitiwətkən pərixətinə kərgəndə Pärwərdigarəğa: Mənə, gunəh kiləjan mən, kəbiqlək kiləquqi mənədurmə. Ləkin bu kəyilər bəlsə nəmə kildi? Səning koləng mənəning üstümgə wə ətəmməning jəmətinəning üstigə qüxsun! — dedi. **18** Xu küni Gəd Dawutning xəxiəğa kəlip uningəğa: Bərip

Yəbusiy Arawnahning haminiya Pərwərdigarəja atap bir kurbangah yasojin, dedi. **19** Dawut Gadning sozi boyiqə Pərwərdigar buyruqandək kildi. **20** Arawnah qarap padixah bilən hizmətkarlarning öz tərripigə keliwatqinini kərüp, aldioja qikip padixahning aldida yüzini yərgə təkkiüzüp, təzim kildi. **21** Arawnah: Ojojam padixah nemə ix bilən kullirining aldioja kəldilikin? — dəp soridi. Dawut: Həlkning arisida wabani tohtitix üqün, bu hamanni səndin setiwelip, bu yərdə Pərwərdigarəja bir kurbangah yasojili kəldim, — dedi. **22** Arawnah Dawutqa: Ojojam padixah əzliri nemini halisila xuni elip kurbanlik kilsila. Mana bu yərdə kəydürmə kurbanlik üqün kalilar bar, otun kilixka haman tepidiojan tirnilar bilən kalilarning boyunturukliri bar. **23** I padixah, buning həmmisini mənki [Arawnah] padixahka təkdin kilay, dedi. U yənə padixahka: Pərwərdigar Hudaliri silini qəbul kilip xəpkət kərsətkəy, dedi. **24** Padixah Arawnahəja: Yak, kəndakla bolmisun bularni səndin öz nərhidə setiwalmisam bolmaydu. Mən bədəl təliməy Pərwərdigar Hodayiməja kəydürmə kurbanliklarni hərgiz sunmaymən, — dedi. Andin Dawut haman bilən kalilarni əllik xəkəl kümüxkə setiwaldi. **25** Andin Dawut u yərdə Pərwərdigarəja bir kurbangah yasap, kəydürmə kurbanliklar bilən inaklik kurbanlikliri kildi. Pərwərdigar zemin üqün kiləjan dualarni qəbul kilip, waba Israilning arisida tohtidi.

Padixahlar 1

1 Dawut padixah heli yaxinip qaloqanidi; uni yotkan-
adiyal bilan yapsimu, u issimaytti. **2** Hizmatkarliri
uningo: — Oqojam padixah ozliri uqun, aldirlirida
turidioqan bir pak qiz tapkuzayli; u padixahdin hawer
elip, silining kuqaklirida yatsun; xuning bilan oqojam
padixah issiyla — dedi. **3** Ular putkul Israil zeminini kezip
guzal bir kizni izdop yurup, ahiri Xunamlik Abixagni
teyip padixahning aldioqa elip keldi. **4** Qiz intayin
guzal idi; u padixahdin hawer elip uning hizmitida
bolatti, emma padixah uningoa yeqinqilik kilmaytti. **5**
Emma Haggitning oqli Adoniya martiwisini keturmakqi
bolup: «Men padixah bolimən» dedi. U eziga jang
harwiliri bilan atliklarni wə aldida yuridioqan allik
askarni tayyar kildi **6** (uning atisi heqqaqan: «Nemixka
bundak kilisen?» dep, uningoa tanbih-tarbiya beripmu
bakmioqanidi ham u nahayiti kelixken yigit bolup, anisi
uni Abxalomdin keyin tuoqkanidi). **7** U Zaruianing
oqli Yoab wə kahin Abiyatar bilan maslihət kilixip
tardi. Ular bolsa Adoniyaqoa agixip uningoa yordam
beratti. **8** Lekin kahin Zadok wə Yəhoyadaning oqli
Binaya, Natan payoqambər, Ximay, Ray wə Dawutning
ez palwanliri Adoniyaqoa agaxmidi. **9** Adoniya qoy,
kala wə bordioqan torpaklarni Ən-Rogelning yenidiki
Zohəlet degən taxta soydurup, həmmə aka-ukilirini,
yoni padixahning oqulliri bilan padixahning hizmitida
boloqan həmmə Yəhudalarni qakirdi. **10** Lekin Natan
payoqambər, Binaya, palwanlar wə ez inisi Sulaymanni
u qakirmidi. **11** Natan bolsa Sulaymanning anisi Bat-
Xebaqa: — «Anglimidingmu? Haggitning oqli Adoniya
padixah boldi, lekin oqojimiz Dawut uningdin hawersiz.
12 Əmdi mana, ez jening wə oqlung Sulaymanning jenini
kutkuzuxka mening sanga bir maslihət beriximkə ijazət
bərgəysən. **13** Dawut padixahning aldioqa berip uningoa:
— Oqojam padixah ozliri kəsəm kilip ez kəminiliriga
wədə kilip: «Sening oqlung Sulayman məndin keyin
padixah bolup təhtimdə olturidu» degən əməsmidilə?
Xundak turukluk nemixka Adoniya padixah bolidu?
— degin. **14** Mana, padixah bilan sezlaxip turoqiningda,
mənnu sening kəyningdin kirip sezuqni ispatlaymən,
— dedi. **15** Bat-Xeba iqkiri eygə padixahning kexioqa
kirdi (padixah tolimu kerip kətkənidi, Xunamlik Abixag
padixahning hizmitida boluwatatti). **16** Bat-Xeba
padixahka engixip təzim kildi. Padixah: — Nemə təliping
bar? — dep soridi. **17** U uningoa: — I oqojam, sili
Pərwərdigar Hudaliri bilan ez dedəklirigə: «Sening
oqlung Sulayman məndin keyin padixah bolup təhtimdə
olturidu» dep kəsəm kiləqanidila. **18** Əmdi mana,
Adoniya padixah boldi! Lekin i oqojam padixah, silining
uningdin hawərliri yok. **19** U kəp kalilarni, bordak
torpaklar bilan koylarni soydurup, padixahning həmmə
oqullirini, Abiyatar kahinni wə koxunning sərdari
Yoabni qakirdi. Lekin kulliri Sulaymanni u qakirmidi. **20**
Əmdi, i oqojam padixah, putkul Israilning kezliri siligə
tikilməktə, ular oqojam padixahning ozliridin keyin
təhtliridə kimning olturidioqanliqi toqrisida ularoqa
hawer berixlirini kutxiwatidu; **21** bir kararoqa kəlmisilə,
oqojam padixah ez ata-bowiliri bilan billa uhlaxka
kətkəndin keyin, mən bilan oqlum Sulayman gunahkar

sanilip kalarmizmikim, — dedi. **22** Mana, u tehi padixah
bilən sezlaxip turoqinida Natan payoqambərmu kirip
kəldi. **23** Ular padixahka: — Natan payoqambər kəldi, dep
hawer bərdi. U padixahning aldioqa kiripla, yuzini yərgə
yekip turup padixahka təzim kildi. **24** Natan: — I oqojam
padixah, sili Adoniya məndin keyin padixah bolup
mening təhtimdə olturidu, dep eytkənilim! **25** Qunki
u bəgün quxup, kəp buka, bordioqan torpaklar bilan
koylarni soydurup, padixahning həmmə oqullirini,
koxunning sərdarilirini, Abiyatar kahinni qakirdi; wə
mana, ular uning aldida yəp-iqip: «Yaxisun padixah
Adoniya!» — dep towlaxmakta. **26** Lekin kulliri boloqan
meni, Zadok kahinni, Yəhoyadaning oqli Binayani wə
kulliri boloqan Sulaymanni u qakirmidi. **27** Oqojam
padixah kimning ozliridin keyin oqojam padixahning
təhtidə olturidioqanliqini ez kullirioqa ukturmay u ixni
buyrudilimu? — dedi. **28** Dawut padixah: — Bat-Xebani
aldimoqa qikqiringlar, dedi. U padixahning aldioqa kirip,
uning aldida turti. **29** Padixah bolsa: — Jenimni həmmə
kiyinqilikdin kutkuzoqan Pərwərdigarning hayati bilan
kəsəm kilimənkə, **30** mən əslidə Israilning Hudasi
Pərwərdigar bilan sanga kəsəm kilip: «Sening oqlung
Sulayman məndin keyin padixah bolup ornumda mening
təhtimdə olturidu» dep eytkənimdək, bəgünki künde
mən bu ixni qokum wujudka qikqirmən, — dedi. **31** Wə
Bat-Xeba yuzini yərgə yekip turup padixahka təzim kilip:
— Oqojam Dawut padixah əbədiy yaxisun! — dedi. **32**
Dawut padixah: — Zadok kahinni, Natan payoqambərnə,
Yəhoyadaning oqli Binayani aldimoqa qakiringlar,
dedi. Ular padixahning aldioqa kəldi. **33** Padixah
ularoqa: — Oqojanglarning hizmatkarilirini ezuqnglaroqa
koxup, Sulaymanni ez keqirimgə mindurup, Gihənoqa
elip beringlar; **34** u yərdə Zadok kahin bilan Natan
payoqambər uni Israilning üstigə padixah boluxka məshiq
kilsun. Andin kanay qelip: — Sulayman padixah yaxisun!
dep towlanglar. **35** Andin u təhtimdə olturuxka bu
yərgə kəlgəndə, uningoa agixip menginglar; u mening
ornumda padixah bolidu; qunki mən uni Israil bilan
Yəhudaning üstigə padixah boluxka təyinlidim, — dedi.
36 Yəhoyadaning oqli Binaya padixahka jawab berip:
— Amin! Oqojam padixahning Hudasi Pərwərdigarmu
xundak buyrusun! **37** Pərwərdigar oqojam padixah bilan
billa boloqandək, Sulayman bilan billa bolup, uning
təhtini oqojam Dawut padixahningkidin tehimu uluq
kiloqay! — dedi. **38** Zadok kahin, Natan payoqambər,
Yəhoyadaning oqli Binaya wə Kərotyəylər bilan Pələtiyəylər
quxup, Sulaymanni Dawut padixahning keqirioqa
mindurup, Gihənoqa elip bardi. **39** Zadok kahin
ibadət qediridin may bilan toloqan bir muingguzni
elip, Sulaymanni məshiq kildi. Andin ular kanay qaldi.
Həlkning həmmisi: — Sulayman padixah yaxisun! — dep
towlaxti. **40** Həlkning həmmisi uning kəynidin agixip,
sunay qelip zər xadliq bilan yər yeriloqudək təntənə
kixilti. **41** Əmdi Adoniya wə uning bilan jəm boloqan
məhmanlar oqizaliniq qikqanda, xuni anglidi. Yoab
kanay awazini angliqanda: — Nemixka xəhərdə xunqə
kiyqas-sürən selinidu? — dep soridi. **42** U tehi sezi
ni tığətməyilə, mana Abiyatar kahinning oqli Yonatan
kəldi. Adoniya uningoa: — Kirgin, kəysər adəmsən,
qokum bizgə hux hawer elip kəlding, — dedi. **43** Yonatan

Adoniyaoja jawab berip: — Undak əməs! Oqojimiz Dawut padixah Sulaymanni padixah kildi! **44** Wə padixah əzi uningoa Zadok kahinni, Natan pəyojəmbərnə, Yəhoyadaning oqlı Binayani wə Kərtətiylar bilən Pələtiylərnə həmrəh kilip əwitip, uni padixahning keqirioja mindürdi; **45** andin Zadok kahin bilən Natan pəyojəmbər uni padixah boluxka Gihonda məsih kildi. Ular u yərdin qikiş xadlik kilip, pütükl xədhərnə kiykəsürən bilən lərzigə saldı. Siz anglawatkan sada dəl xudur. **46** Uning üstigə Sulayman hazır padixahlik təhtidə olturiwatidu. **47** Yənə kelip padixahning hizmətkarlıri kelip oqojimiz Dawut padixahka: «Hudaliri Sulaymanning namini siliningkidin əwzəl kilip, təhtəni siliningkidin uluq kıləyay!» dəp bəht tiləp mubərəkləxkə kelixti. Padixah əzi yatkan orunda səjdə kildi **48** wə padixah: — «Bügün mening təhtimgə olturuquci birsini təyinlən, əz kəzlirimə xuni kərgüzgən İsrailning Hudasi Pərwərdigar mubərəklənsun!» — dedi — dedi. **49** Xuni anglap Adoniyaniyən barlik mehmanlıri həduqup, ornidin kopup hərbiəri öz yoliqə kətti. **50** Adoniya bolsa Sulaymandin kərkup, ornidin kopup, [ibadət qədrioja] berip kurbangahning münggüzilərnə tutti. **51** Sulaymanoja xundak həwər berilip: — «Adoniya Sulayman padixahın kərkidu; qünki mana, u kurbangahning münggüzilərnə tutup turup: — «Sulayman padixah бүгүн manga xuni kəsəm kilsunki, u əz kulinə kiliq bilən əltürməsilikkə wadə kıləyay» dedi», — deyildi. **52** Sulayman: — U durus andigə sada bəxidin bir tal qaş yərgə qıxməydu. Ləkin uningdə rəzillik tēpilsə, əlidu, dedi. **53** Sulayman padixah adəm əwitip uni kurbangahdin elip kəldi. U kelip Sulayman padixahning aldidə engixip təzim kildi. Sulayman uningoa: — Əz əyüingə kətkin, — dedi.

2 Dawutning əlidiojan waqti yekinlaxkanda, oqlı Sulaymanoja tapilap mundak dedi: — **2** «Əmdə yər yuzidkilərnəning həmmisi baridianojan yol bilən ketimən. Yürəklik bolup, ərkəktək bolojin! **3** Sən barlik kiliwatkan ixliringda həmdə barlik niyət kıləjan ixliringda rawaj tēpixin qıqın Musaoja qıxürülgən kanunda pütülgəndək, Pərwərdigar Hudayingning yollirida mengip, Uning bəlgilimiliri, Uning əmriliri, Uning həkūmliri wə agah-guwahliklirida qing turup, Uning tapxurukini qing tutkin. **4** Xundak kıləjanda Pərwərdigar manga: «Əgər əwladliring əz yoliqə kəngül bəlup, Mening aldimda pütün kəlbə wə pütün jeni bilən həkəjkəttə mangsa, sanga əwladingdin İsrailning təhtidə olturuxka bir zat kəm bolmaydu» dəp eytkən səzigə əməl kılıdu. **5** Əmma Zəruianing oqlı Yoabning manga kıləjini, yəni uning əzi kəndak kiliq İsrailning koxunidiki ikki sərdarni, yəni Nəriyaning oqlı Abnər bilən Yətərnəning oqlı Amasani urup əltürip, tinq məzgildə jəngdə təkülgəndək kan tēkip, beligə bəqləjan kəmərgə wə putioja kiygən kəxigə jəngdə təkülgəndək kan qeqip, daq kıləjanlıkini bilisən. **6** Sən uni danalikiqəja muwəpik bir tərəp kiliq, uning ak bəxining gərgə salamət qıxūxigə yol koymiojaysən. (Sheol h7585) **7** Ləkin Gileadlı Barzillayn oqullirioja mēhrəbanlik kərsitip, dastihiningdin nan yegüzgin; qünki mən akang Abxalomdin kaqkinimda, ular yenimoja kelip manga xundak kıləjan. **8** Wə mana Bəhurimdin kəlgən Binyamin

kəbilisidin Geraning oqlı Ximəy yeningda turidu. U mən Mahanaimoja baridiojanda, əxəddiy lənət bilən meni kərojidi. Keyin u İordan dəryasioja berip mening aldiməja kəlgəndə, mən Pərwərdigarning [namı] bilən uningoa: «Sən kiliq bilən əltürməymən» dəp kəsəm kildim. **9** Əmma hazır uni gunəhsiz dəp sanimiojin. Əzüng dana kixi boləjandin keyin uningoa kəndak kiliq bilən bilisən; hərhalda uning ak bəxini kənitip gərgə qıxūrgin». (Sheol h7585) **10** Dawut əz ata-bowlıri bilən bir yərdə uhlidi. U «Dawutning xəhəri» [dəgən jayda] dəpnə kılındi. **11** Dawutning İsrailəja səltənət kıləjan waqti kirik yil idi; u Həbronda yəttə yil səltənət kiliq, Yerusalemdə ottuz yil səltənət kildi. **12** Sulayman atisi Dawutning təhtidə olturdi; uning səltəniti heli mustəhkəmləndi. **13** Əmma Həggitning oqlı Adoniya Sulaymanning anisi Bat-Xebaning kəxioja bardi. U uningdin: — Tinqlik məksitidə kəldingmu? — dəp soridi. U: — Xundak, tinqlik məksitidə, dedi. **14** U yənə: — Sanga bir səzüm bar idi, dedi. U: — Səzüngni eytkin, dedi. **15** U: — Bilisənki, padixahlik əslidə meningki idi, wə pütün İsrail meni padixah bolidu dəp, manga karaytti. Ləkin padixahlik məndin ketip, inimning ilkiyə ətti; qünki Pərwərdigarning irdəsi bilən u uningki boldi. **16** Əmdə sanga bir iltimasim bar. Meni yandurmiojin, dedi. U: — Eytkin, dedi. **17** U: — Səndin ətünimən, Sulayman padixahka mən üqün eytkinki — qünki u sanga yak deməydu! — U Xunamlik Abixagni manga hotunlukka bərsun, dedi. **18** Bat-Xeba: — Maqul; sən üqün padixahka səz kıləy, dedi. **19** Bat-Xeba Adoniya üqün səz kıləjili Sulayman padixahning aldioja bardi. Padixah kopup aldioja berip, anisioja təzim kildi. Andin təhtigə berip olturup padixahning anisioja bir təhtni kəltürdi. Xuning bilən u uning ong yenida olturup, uningoa: — **20** Sanga kiqikkinə bir iltimasim bar. Meni yandurmiojin, dedi. Padixah uningoa: — I ana, sorawərgin, mən seni yandurmaymən, dedi. **21** U: — Akang Adoniyaoja Xunamlik Abixagni hotunlukka bərgüzgin, dedi. **22** Sulayman padixah jawab berip anisioja: — Nemixka Adoniya üqün Xunamlik Abixagni soraysən? U akam boləjanikən, uning üqün, Abiyatar kahin üqün wə Zəruianing oqlı Yoab üqün padixahliknimu sorimamsən! — dedi. **23** Sulayman padixah Pərwərdigar bilən kəsəm kiliq mundak dedi: — Adoniya xu səzni kıləjini üqün əlmisə, Huda meni ursun yaki uningdin artuk jazalisun! **24** Mening ornumni mustəhkəm kıləjan, atamning təhtidə olturuqujan, Əz wədisi boyiqə manga bir əyni kurojan Pərwərdigarning həyati bilən kəsəm kilmənki, Adoniya бүгүн əlümgə məhkūm kılınıdu, dedi. **25** Xuning bilən Sulayman padixah Yəhoyadaning oqlı Binayani bu ixka əwətti; u uni qeqip əltürdi. **26** Padixah Abiyatar kahinoja: — Mang, Anatottiki əz etizlikioja barojin. Sən əlümgə layiksən, ləkin sən Rəb Pərwərdigarning əhdə sandukini atam Dawutning aldidə kətürənlilik tūpəylidin, wə atamning tartkan həmmə azab-okubətlirida uningoa həmdərd boləjining üqün, mən hazır seni əlümgə məhkūm kilməymən, dedi. **27** Andin Sulayman Abiyatarni Pərwərdigarəja kahin boluxtin juda kiliq həydidi. Xuning bilən Pərwərdigarning əlining jəməti toqırluk Xiləhda

eytgan soʻzi amalga axuruldi. **28** Buning hawiri Yoabka yatkanda (qunki Yoab Abxalomoya agaxmigan bolsimu, Adoniyaoya agaxkanidi) Yoab Pärwärdigarning qediriya keqip kurbangahning münggüzirini tutti. **29** Sulayman padixahka: «Mana, Yoab Pärwärdigarning qediriya keqip berip, kurbangahning yenida turidu» degän hawer yatküzildi. Sulayman Yähoyadaning oqlı Binayani xu yergä awatip: — Mang, uni eltüriwätin, dedi. **30** Binaya Pärwärdigarning qediriya berip uningoya: — «Padixah seni buyakka qıksun!» dedi, dedi. U: — Yak, muxu yärdä elimän, dedi. Binaya padixahning yenioya kaytip uningoya hawer berip: — Yoab mundak-mundak dedi, manga xundak jawab bardı, dedi. **31** Padixah uningoya: — U ezi degändak kilip, uni qepip eltürgin wä uni dāpnä kilöjin. Xuning bilän Yoab tökkän nahäk kan mändin wä atamning jämätidin ketürürlip katkay. **32** Xundak kilip atam Dawut bihawer aħwalda u ezidin adil wä esil ikki adämnı, yani İsrailning qoxunining särdari närning oqlı Abnär bilän Yähudaning qoxunining särdari Yätärning oqlı Amasani kiliqlöjini üqün, Pärwärdigar u tökkän kanıni ez bexioya yanduridu. **33** Ularning kenı Yoabning bexi wä näslining bexioya mänggü yanoyay; lekin Dawut, uning nəsli, jämäti wä tahtiga äbädil'äbädigä Pärwärdigardin tinq-hatirämlik boloyay, dedi. **34** Yähoyadaning oqlı Binaya qikip uni qepip, elümgä mähkum kildi. Andin u qeldiki ez öyidä dāpnä kilindi. **35** Padixah Yähoyadaning oqlı Binayani uning ornioya qoxunıng särdari kildi; padixah Abiyatarning ornioya Zadokni kahın kilip täyinlidi. **36** Andin keyin padixah Ximayni qakirip uningoya: — Yerusalemda ezüggä bir öy selip u yärdä olturowin. Baxka heq yergä qıkma. **37** Ägär sän qikip Kidron jilöjisidin ötsäng, xuni enik bilip koyki, xu kündä sän xäksiz ölisän. Sening kening ez bexingoya qüxidu, dedi. **38** Ximay padixahka: — Ojojamning sozi bärhäktur. Ojojam padixah eytkändak kulliri xundak kilidu, dedi. Xuning bilän Ximay uzun waqtıkqä Yerusalemda turdi. **39** Üq yildin keyin xundak boldiki, Ximayning kulliridin ikisi keqip Maakahning oqlı, Gatning padixahı Äkixning kexioya bardı. Ximaygä: — Mana kulliring Gat xähiridä turidu, degän hawer yatküzildi. **40** Ximay exikini tokup kullirini izdigili Gatka, Äkixning yenioya bardı. Andin u yenip ez kullirini Gattin elip kaldı. **41** Sulaymanoya: — Ximay Yerusalemdin Gatka berip kaldı, dāp hawer yatküzildi. **42** Padixah Ximayni qakirtip uningoya: — Män seni Pärwärdigar bilän kāsäm kildurup: — Xuni enik bilip koyki, sän kaysi küni qikip birär yergä baroan bolsang, sän xu künidä xäksiz ölisän, dāp agahlandurup eytmioqanmidim? Özüngmu, män angioyan sez bärhäk, degänidingoyu? **43** Xundak bolöjanikän, nemixka ezüing Pärwärdigar aldida kilöjan kāsımıngni buzup, män sanga buyruoqan buyrukümnimu tutmidim? — dedi. **44** Padixah Ximaygä yänä: Sän atam Dawutka kilöjan hämmä räzillikni obdan bilisän, u kenglüggä ayandur. Mana Pärwärdigar räzillikningni ez bexingoya yanduridu. **45** Lekin Sulayman padixah bolsa bärikatlinip, Dawutning tähti Pärwärdigarning aldida äbädil'äbäd mustähkäm kilinidu, dedi. **46** Andin padixahning buyrukı bilän Yähoyadaning oqlı Binaya qikip uni qepip eltürdi.

Padixahlik bolsa Sulaymanning qolida mustähkäm kilindi.

3 Sulayman Misirning padixahı Piräwn bilän ittipak tüzüp Piräwnning kızini hotunlukka aldı. Öz ordisi, Pärwärdigarning öyi wä Yerusalemnıng qerisidiki sepilni yasap pütüküzgülik u uni «Dawutning xähiri»gä apirip turoquzdi. **2** Xu waqıtlarda Pärwärdigarning nami üqün bir ibadethana yasalmiojini üqün häk «yukiri jaylar»da qurbanliklerini kilatti. **3** Sulayman Pärwärdigarnı söyüp, atisi Dawutning bälgilänliridä mangattı. Päkät «yukiri jaylar»da qurbanlik kilip huxbuy yakatti. **4** Padixah qurbanlik kilöjili Gibeonja bardı; qunki u yer «uluq yukiri jay» idi. Sulayman u yärdiki kurbangahda bir ming keydürmä qurbanlik sundı. **5** Pärwärdigar Gibeonda Sulaymanoya keqisi qüxida körüdi. Huda uningoya: — Mening sanga nemä beriximni layik tapsang, xuni tiligin, dedi. **6** Sulayman jawabän mundak dedi: — Kulung atam Dawut Sening aldında häkikat, häkkanıylik wä kenglining sämimiylıki bilän mangoanlikı bilän Sän uningoya zor mähribanlikni kersätkeniding; wä Sän xu zor mähribanlikni dawam kilip, bügünki kündikidä ez tähtidä olturowili uningoya bir oqlı bärding. **7** Ämdi i Pärwärdigar Hudayim, kulungni atam Dawutning ornida padixah kilding. Ämma män päkät bir gödäk bala halas, qıkix-kirixnimu bilmäymän. **8** Öz kulung Sän tallioan häkling, köplükidin sanap bolmaydioqan hesabsiz uluq bir häk arisida turidu. **9** Xunga Öz kulungoya häklingning üstidä häküm kilixka yahxi-yamanni pärk etidioqan oyoqak bir kälbni bərgaysän; bolmisa, kim bu uluq häkling üstigä häküm kilalisun? — dedi. **10** Sulaymanning xuni tilikini Rəbni hux kildi. **11** Huda uningoya: — Sän xuni tiligining üqün — Ya ezüing üqün uzun ömür tilimäy, ya ezüing üqün delät-baylik tilimäy, ya düxmanliringning janlirini tilimäy, bälki toqra häküm kilöjili oyoqak boluxka ezüing üqün äkil-parasetni tiligining üqün, **12** mana, sezüing boyıyca xundak kildim. Mana sanga xundak dana wä yorutuloqan kälbni bərdimki, səndin ilgiri sanga ohxaydiojini bolmioqan, səndin keyinmu sanga ohxaydiojini bolmaydu. **13** Män sän tilimigən nərsinimu, yəni delät-baylik wə xan-xəhrətni sanga bərdim. Xuning bilän barlik künliringdə padixahlarınıng arisida sanga ohxax bolidiojini qıkmaydu. **14** Ägär atang Dawut mangoandak Mening yollirimda mengip, bälgilimilirim wä əmlirimni tutsang künliringni uzartimən, dedi. **15** Sulayman oyoqanojanda, mana bu bir qüx idi. U Yerusalemoja kelip Pärwärdigarning əhdə sandukıning aldioja kelip, ərə turup köydürmä qurbanliklarnı kilip, təxəkkür qurbanliklerini etküzüp, hämmə hizmətkarlırioja ziyapət kilip bərdi. **16** Xuningdin keyin ikki pahixə ayal padixahning kexioja kelip uning aldida turdi. **17** Biringi ayal: — I ojojam! Män wə bu hotun bir öydä olturimiz; u män bilän öydə turojinida bir balini tuqıdum. **18** Män balini tuqup üq kündin keyin u hotunmu bir bala tuqıdı. Biz ikkiylən u yärdä olturduk; öydə bizdin baxka heq yat adəm yok idi, yaloquz biz ikkiylən öydə iduk. **19** Xu keqida bu hotunning balisi əldi; qunki u balisini besip eltürüp koyoyanidi. **20** U yerim keqida kopup dedakliri uhlap kalöjanda, yenimdin oqlumni elip ez kuqikioja

selip, o'zining olg'an oq'lini mening kuqikimoja selip koyupty. **21** Etisi kopup balamni emitay desam mana elik turidu. Lekin etigenda karisam, u men tuoqkan bala amas idi, dedi. **22** Ikkinji ayal: — Yak, undak amas. Tirik kalojini mening oqlum, olgini sening oqlung, dedi. Lekin birinji ayal: — Yak, olgini sening oqlung, tirik kalojini mening oqlum, dedi. Ular xu halatta padixahning aldid talixip turatti. **23** Padixah: — Biri: «Tirik kalojini mening oqlum, olgini sening oqlung» daydu. Emma yana biri: «Yak, olgini sening oqlung, tirik kalojini mening oqlum» daydu, dedi. **24** Padixah: Manga bir kiliq elip kelinglar, dedi. Ular kiliqni padixahka elip kalganda **25** padixah: Tirik balini otturidin kesip ikki parqə kilip yerimini biriga, yana bir yerimni ikkinxisiga beringlar, dedi. **26** U wakitta tirik balining anisi oz balisioja iqini aqiritip padixahka: — Aq oqojam! Tirik balini uningoga bərsila, hargiz uni olturməyayla! — dəp yalwuru. Lekin ikkinjisi: — Uni na meningki na seningki kilmay, otturidin kesinglar, dedi. **27** Padixah jawabən: — Tirik balini uningoga beringlar, uni heq olturmənglar; qunki bu balining anisi xudur, dedi. **28** Pütkül Israil padixahning kiloan hekumi toqrisida anglidi wə ular padixahdin korkti, qunki ular Hudaning adil hekümlərni qikirix danalikiuning uningda barlikini kerdı.

4 Sulayman padixah pütkül Israiloja padixah boldi. **2** Uning qong əməldarlırı munular: — Zadokning ooqli Azariya kahin idi; **3** Xixaning ooqullırı Elihorəf wə Ahiyah katiplar idi; Ahiludning ooqli Yəhoxafat diwanbegi idi; **4** Yəhoyadaning ooqli Binaya koxunning bax sərdarı idi. Zadok bilən Abiyatar kahinlar idi; **5** Natanning ooqli Azariya nazarət begi, Natanning yəna bir ooqli Zabud həm kahin wə padixahning məsləhətqisi idi. **6** Ahixar ordining oqojidarı, Abdaning ooqli Adoniram baj-alwan begi idi. **7** Pütkül Israil zeminida Sulayman padixahning əzi üçün wə ordidikilırı üçün yemək-ıqmaq təminləyidolan, on ikki nazarətqi təyinləngəni; ularning hər biri yılda bir aydin yemək-ıqmaq təminləxkə məs'ul idi. **8** Ularning ismi təwəndə hatiriləngən: Əfraim taqlik rayonioja Bən-Hur; **9** Makaz, Xaalbim, Bəyt-Xəməx wə Elon-Bəyt-Hənanoja Bən-Dəkar; **10** Arubotka Bən-Həsəd; u yəna Sokoh wə Həfər degən barlik yurtkimu məs'ul idi; **11** yəna Nafat-Doroja Bən-Abinadab (u Sulaymanning kızı Tafatni hotunlukkə alojan); **12** Taanak, Məgiddo wə Yizrəəlning təwənkı tərıpıdiki Zərətanning yenida bololan pütkül Bəyt-Xanoja, xundakla Bəyt-Xandin tartip Abəl-Məholahəyoja, Jokneamdin etkiyə bololan zeminlaroja Ahiludning ooqli Baana; **13** Ramot-Gileadka Bən-Gəbər; u yəna Gilead yurtioja jaylaxkan, Manassəhning ooqli Yairoja təwa bololan kəntlər wə həm Baxandiki yurt Argob, jümlidin u yərdiki sepili, mis baldaqlik kowuklırı bololan atmix qong xəhərgimu məs'ul idi. **14** Mahənaimoja İddoning ooqli Ahinadab; **15** Naftalioja Ahimaaz (u Sulaymanning kızı Basimatni hotunlukkə alojanıdı). **16** Axir wə Alotka Huxayning ooqli Baana; **17** Issakaroja Paruahning ooqli Yəhoxafat; **18** Binyamin zeminioja Elanin ooqli Ximəy; **19** Gilead zeminioja (əslidə Amoriylarning padixahı Sihon wə Baxanning padixahı Ogning zemini idi) Urining ooqli Gəbər. U xu yurtka birdinbir nazarətqi

idi. **20** Yəhuda bilən Israilning ədəmliri dengiz sahilidiki kumdək nuroqun idi. Ular yəp-iqip, huxallik kilatti. **21** Wə Sulayman bolsa [Ərat] dəryasidin tartip Filistiylərnin zeminioja wə Misirning qəgralirioja bololan həmme padixahliklarning üstidə səltənət kilatti. Ular ulpan kəltürüp Sulaymanning pütün ömrində uning hizmitidə bolatti. **22** Sulaymanning ordisioja ketidolan künlük təminat üçün ottuz kor taskiojan ak un, atmix kor kara un, **23** on bordiojan uy, yaylaktin kəltürilgən yigirmə uy, yüz koy ketatti; buningdin baxka buoqlar, jəranlər, kiyiklər wə bordiojan tohular lazim idi. **24** Qunki u Tifsahdin tartip Gazaoyja, [Ərat] dəryasining bu tərıpıdiki həmme yurtlarning üstidə, yəni [Ərat] dəryasining bu tərıpıdiki barlik padixahlarning üstidə heküm sürətti; uning tət ətrapi tinq idi. **25** Sulaymanning pütkül künliridə Dandin tartip Bəər-Xəbaoyja Yəhuda bilən Israil ədəmlirining hər biri öz üzüm teli wə öz ənjür dərihining tegidə aman-esən olturatti. **26** Sulaymanning jəng hərwilirining atlırı üçün tət ming athanisi, on ikki ming qəwəndizi bar idi. **27** Məzkur nazarətqilərnin hər biri özigə bekitilgən ayda Sulayman padixahka wə uning dastihinioja kəlgənlərnin həmmisining yemək-ıqməklirini kəməytməy təminləytti. **28** Həlk bolsa hər biri özigə bekitilgən norma boyiqə at-keqirlar üçün arpa bilən samanlarnı [nazarətqilər bar] yərgə elip kəlattı. **29** Huda Sulaymanoja dengiz sahilidiki kumdək danalik, intayin mol pəm-parasət ata kilip, uning kəlbini kəng kilip zor yorutti. **30** Xuning bilən Sulaymanning danaliki barlik xərtikilərnin danalikidin wə Misirdiki barlik danaliktin axti. **31** Qunki u barlik ədəmlərdin, jümlidin əzrahlik Etan bilən Maholning ooqullırı Həman, Kalkol wə Darda degənlərdin dana idi; wə uning xəhriti ətrıpıdiki həmme əllər arisida yeyildi. **32** U eytkən pənd-nəsihət üç ming idi; uning xəir-küyliri bir ming bəx idi. **33** U Liwandiki kedir dərihidin tartip tamda əsidiojan lepəkgülgigə dərah-giyahlarning həmmisini bayan kilip hatiriləngəni; u yəna mal wə haywanlar, kuxlar, xəxarət-əmiligüqilər wə beliklər toqrisida bayan kilip hatiriləngəni. **34** Sulaymanning danalikinı angliqili kixilər barlik əllərdin kəlattı, xundakla uning danaliki toqruluk həwər tapkan yər yüzidiki həmme padixahlardin kixilər kəlməktə idi.

5 Turning padixahı Hiram Sulaymannı atisining ornioja padixah boluxkə məsih kilinolan dəp anglap, öz hizmətkarlırını uning kəxiəja əwətti; qunki Hiram Dawutni izqil səygiqi idi. **2** Sulayman Hiraməja adəm əwitip mundaq uqurnı yətküzdi: — **3** «Əzüng biləsənki, atam Dawutning duxmənlirini Pərwərdigar uning puti astioja koyququ, u ətrıpıda hər tərəptə jəng kiloanlikı tüpəylidin Pərwərdigar Hudasing namioja bir ibadəthana yasıyalımdı. **4** Əmdi hazır Pərwərdigar Hodayim manga həmme tərəptin aram bərdi; heqbir duxminim yok, heqbir bala-kəza yok. **5** Mana, Pərwərdigarning atam Dawutka: «Mən sening ornungoja öz təhtinggə olturoquzolan oqlung bolsa, u mening namioja bir ibadəthana yasaydu» dəp eytkinidək, mən Pərwərdigar Hodayimning namioja bir ibadəthana yasay dəp niyət kildim; **6** əmdi mən üçün [adəmlirینگə] Liwandin kedir dərehlirini kesinglar, dəp yarlik quxürgin; uning hizmətkarlırim

sening hizmatkarliringoʻja hamdamda bolidu. Sening bekitkning boyiqʻa hizmatkarliringoʻja berilidion ix həkkin sanga telayman; qūnki ezinggə ayanki, dərəh kesixta arimizda heqkim Zidondikilardək usta əməs». **7** Hıram Sulaymanning səzini angliqanda intayin huxal bolup: — Bügün bu uluq həlk üstigə həküim sürüxkə Dawutkə xundak dana bir oqul bərgən Pərwərdigarəja təxəkkür eytsun! — dedi. **8** Hıram Sulaymanoʻja adam əwətip: — Sən munga qoyqan tələpliringni anglap qobul kildim. Mən sening kedir yaoʻiqi wə arqa yaoʻiqi toqruluk arzu qiloqanliringning həmmisini ada qilimən; **9** Mening hizmatkarlirim xularni Liwandin dengizəja apiridu; mən ularni sal qilip baqlap, dengiz bilən sən munga bekitkən yərgə yətküzimən, andin xu yərdə ularni yəxküzimən. Xuning bilən sən ularni tapxuruwelip, elip ketisən. Buning həsabiəja sən tələplirim boyiqə ordidikilirim üqün yemək-ıqmək təminligəysən, — dedi. **10** Xundak qilip, Hıram Sulaymanoʻja barlik talipi boyiqə kedir yaoʻaqliri wə arqa yaoʻaqlirini bərdi. **11** Sulayman Hıramoʻja ordidikiliringning yemək-ıqmikigə yigirmə ming kor buqday wə yigirmə bat sap zəytun meyini əwətip bərdi. Hər yili Sulayman Hıramoʻja xundak bərtəti. **12** Pərwərdigar Sulaymanoʻja wadə qiloqandək uningəja danalix bərgənidi. Hıram bilən Sulaymanning arisida inaklik bolup, ikkisi əhdə tüzüxti. **13** Sulayman padixah pütün İsraildin həxaroʻja ixləmqilərnı bekitti, ularning sani ottuz ming idi. **14** U bularni nəwət bilən hər ayda on mingdin Liwanoʻja əwətətti; xundak qilip, ular bir ay Liwanda tursa, ikki ay eyidə turdi. Adoniram həxarqilaning üstidə turatti. **15** Sulaymanning yətmix ming həmmili, taqlarda ixləydiqan səksən ming taxqisi bar idi. **16** Uningdin baxkə Sulaymanning mənəpədarliridin ix üstigə qoyuloqan üq ming üq yüz ix bəxi bar idi; ular ixləmqilərnı baxkuratti. **17** Padixah yarlik qüxürüxi bilən ular ibadəthanining ulini selixkə yonuloqan, qong wə qimmətlik taxlarnı kesip kəltürdi. **18** Wə Sulaymanning tamqiliri bilən Hıramning tamqiliri wə Gəbəlliklər qoxulup taxlarnı oyup, əyni yasax üqün yaoʻaq həmə taxlarnı tayyarlap koydi.

6 İsrailar Misirdin qıkkəndin keyinki tət yüz səksininq yili, Sulaymanning İsrailning üstidiki səltnətinining tətinqi yilining ikkinqi eyida, yəni Zif eyida u Pərwərdigarning əyini yasaxkə baxlidi. **2** Sulayman padixah Pərwərdigarəja yasioqan ibadəthanining uzunluqi atmix gəz, kəngliki yigirmə gəz wə egizliki ottuz gəz idi. **3** Ibadəthanidiki «mukəddəs jay»ning aldidiki aywaning uzunluqi ibadəthanining kəngliki bilən barawər bolup, yigirmə gəz idi. Ibadəthanining aldidiki aywaning kəngliki on gəz idi. **4** U ibadəthanioʻja rojaklik derizə-pənjirilərnı ornatti. **5** Ibadəthana temioʻja, yəni mukəddəs jay wə «kalamhana»ning temioʻja yandax [üq kəwətlik] bir imarətni saldi wə uning iqigə hujrilarnı yasidi. **6** [Taxqiriki imarətning] təwənkı kəwətinining kəngliki bəx gəz, ottura kəwətinining kəngliki altə gəz, üqinqi kəwətinining kəngliki yəttə gəz idi. Qünki ibadəthanining taxqi temida limlarnı ornatkan təxkür bolmasliki üqün u taməja təkqə qiqiriloqanidi. **7** Ibadəthana pütünləy təyyar qilip elip kelingən taxlardin bina qilinoqanidi. Xundak qiloqanda, uni yasioqan waqitə nə bolkə nə palta nə baxkə temür

əswablarning awazi u yərdə heq anglanmaytti. **8** Təwənkı kəwətning hujrilirining kirix ixiki ibadəthanining ong tərəpidə idi; bir aylanma pələmpəy ottura kəwətəkə andin ottura kəwətnin üqinqi kəwətəkə qiqatti. **9** Xundak qilip [Sulayman] ibadəthanini yasap püttürdi. Ibadəthanining üstigə har-limlarnı bekitip, uni kedir tahtaylar bilən qaplıdi. **10** U ibadəthanioʻja yandax imarətning kəwətlirining egizlikini bəx gəzdin kildi. Xu imarətning kəwətliri ibadəthanioʻja kedir limliri arqilik tutuxukluk idi. **11** Pərwərdigarning səzi Sulaymanoʻja kelip mundak dəyildiki: — **12** «Sən Munga yasawatkan bu ibadəthanioʻja kəlsək, əgər sən bəlgilimlirimdə mengip, həkümliringsə riayə qilip, barlik əmlirimni tutup ularla mangsang, Mən atang Dawutkə sən toqruluk eytkən səzümgə əməl qilimən; **13** Mən İsrailarning arisida məkən qilip öz həlkim İsrailni əsla taxlimaymən». **14** Sulayman ibadəthanini yasap püttürdi. **15** Ibadəthanining tamlirining üq tərəpini u kedir tahtayliri bilən yasap, ibadəthanining tegidin tartip torusning limlirioʻiqə yaoʻaq bilən qaplıdi; wə arqa tahtayliri bilən ibadəthanioʻja pol yatquzdi. **16** U ibadəthanining arka temidin yigirmə gəz eləq ara tam yasap, iqqiriki hanini həsil kildi; u tegidin tartip torus limlirioʻiqə kedir tahtayliri bilən qaplıdi. Bu əng iqqiriki hana bolup, yəni «kalamhana», «əng mukəddəs jay» idi. **17** Uning aldidiki ey, yəni mukəddəs hanining uzunluqi kirək gəz idi. **18** Ibadəthanining iqqi tamlirioʻja qapak wə qeqəqning nushiliri nəxix qilinoqanidi. Ibadəthana pütünləy kedir tahtaylar bilən qaplanəjanidi. Həq tax kərünməytti. **19** Pərwərdigarning əhdə sandukini u yərdə qoyux üqün, u ibadəthanining iqqiridiki kalamhanini yasidi. **20** Kalamhanining uzunluqi yigirmə gəz, toqrisi yigirmə gəz, egizliki yigirmə gəz idi; u uni sap altundin qaplıdi, xundakla uning aldidiki kedir yaoʻaqlik qurbangahnimu xundak qaplıdi. **21** Sulayman ibadəthanining iqini sap altun bilən qaplıdi; u iqqi kalamhanining aldini altun zənjirlər bilən tosidı; kalamhanini altun bilən qaplıdi. **22** Xu tərəkidə u pütkül ibadəthanini, yəni pütkül ibadəthanining iqini altun bilən toluk qaplıqanidi. Kalamhanioʻja təəlluk boləjan qurbangahnimu pütünləy altun bilən qaplıqanidi. **23** Kalamhanioʻja u zəytun yaoʻiqidın ikki kerubning xəklini yasidi. İqbirining egizliki on gəz idi. **24** Bir kerubning bir qanitining uzunluqi bəx gəz wə yənə bir qanitining uzunluqi həmə bəx gəz bolup, bir qanitining uqidin yənə bir qanitining uqioʻiqə on gəz idi. **25** İkkinqi kerubning ikki qaniti qoxulup on gəz idi. İkki kerubning qong-qıqıqlıki wə xəklı ohxax idi. **26** Bir kerubning egizliki on gəz bolup, ikkinqi kerubningkimu həmə xundak idi. **27** U kerublarnı iqqiriki hanida koydi. Kerublarning kanatlıri yeyilip turatti. Birsining bir qaniti bir taməja tegip, ikkinqisining qaniti udulidiki taməja tegip turatti; ikkisining iqidiki kanatlıri hanining otturida bir-birigə tegixip turatti. **28** U kerublarnı altun bilən qaplıdi. **29** U ibadəthanining tamlirining pütkül iq qərsini, yəni iqqiriki hanining wə həmə taxqiriki hanining qərsini kerub bilən horma dərəhlirining xəkilliri wə qeqəq nushiliri bilən nəxix kildi. **30** Ibadəthanining polini, yəni iqqiriki hanining həmə taxqiriki haniningkini altun bilən qaplıdi. **31** Kalamhanining kirix eoʻjioʻja u

zaytun yaojiqidin etilgən kox ixiklarni yasidi. Ixiklarning kexakliri wə bexi öyning toqrisining bəxtin bir kısmi idi. **32** Bu kox ixiklər zaytun yaojiqidin etilgənidi; u ixiklarning üstigə kerublar, horma dərəhliri wə qeqəx nushiliri nəxiş kilinip zinnətləngənidi; u ixiklarni, jümlidin kerub bilən horma dərəhlirining nəxişlirini altun bilən kaplıdi. **33** İbadəthanining taxkı hanisining ixikining kexaklirini zaytun yaojiqidin yasidi; ular eyning toqrisining tettiin bir kısmi idi; **34** kox kənatlık ixik bolsa arqa yaojiqidin yasaldi. Bir kənit yeyilip katlinatti, ikkinji kənitimu yeyilip katlinatti. **35** U ularning üstigə kerublar, horma dərəhliri wə qeqəx nushilirini nəxiş kildi; andin ularning üstigə, jümlidin nəxişlər üstigə altun kaplıdi. **36** İqiriki hoylining temini bolsa u üç kəwət yonuloğan tax bilən bir kəwət kedir yaojiqidin yasidi. **37** [Sulaymanning saltəniti] tətinqi yilining Zif eyida Pərwədigarning ibadəthanisining uli selindi. **38** Wə on birinji yilining Bul eyida, yəni səkkizinci ayda ibadəthanining heqyeri qaldurulmay, layihə boyıqə pütünləy tamam boldi. Xundak kiliş uning eyni yasixioğa yəttə yil kətti.

7 Sulayman öz ordisini bolsa, on üç yilda yasap pütürdi. **2** U yasioğan bu «Liwan ormini sariyi»ning uzunluğunu yüz göz, kənglikini əllik göz wə egizlikini ottuz göz kildi. Kedir yaojiqi tüvrükidin tət katar wə tüvrüklərnin üstigə kedir limliri qoyuloğanidi. **3** Tüvrüklərnin üstidiki lim kətürüp turoğan egzisimu kedir yaojiqidin idi. Limlar jəmiy kirik bəx bolup hər katar da on bəxtin idi. **4** Uning üç kəwət derizisi bar idi, üç kəwəttiki derizilər bir-birigə udulmu'udul idi. **5** Barlik ixiklər wə kexaklər tət qasiliş kilinoğanidi; ixiklər üç kəznəklik bolup, ixiklər bir-birigə udulmu'udul idi. **6** U uzunluğunu əllik göz, toqrisini ottuz göz kiliş, tüvrüklük bir dəhliz yasidi; uning alda yəne bir dəhliz bar idi, wə uning alda yəne tüvrüklük aywan bar idi. **7** Andin keyin u sorək soraydioğan təhti üçün «Sorək dəhlizi» dəp ataloğan yəne bir dəhlizni yasidi. U dəhlizning tegidin tartip torusning limliriyoğa kedir yaojiqi bilən kaplanoğanidi. **8** [Sulayman] əzi olturidioğan saray, yəni dəhlizning arka hoylisioğa jaylaxakan sarayning layihəsi «[sorək] öyi»ningigə ohxax idi. Sulayman öz əmrigə aloğan Pərwənnin kizi üçün xu dəhlizgə ohxax bir sarayni yasatti. **9** Bu imarətlərnin həmmisi iqiriki tamiridin tartip qong hoylining tamliriyoğa, ulidin tartip egzining pəwəzioğa kimmət taxlardin, yəni elqəm boyıqə oyulup andin iq-texi hərə bilən kesilgən taxlardin yasaloğanidi. **10** Ulliri bolsa qong wə kimmət taxlardin, uzunluğu on göz wə səkkiz göz bologan taxlardin kilinoğanidi. **11** Ullarning üstigə yəne bekitilgən elqəm boyıqə oyuloğan kimmət esil taxlar wə kedir limliri qoyuloğanidi. **12** Qong hoylining qerisidiki tam üç kəwət oyuloğan tax wə bir kəwət yonuloğan kedir limliridin yasaloğanidi. Pərwədigarning ibadəthanisining iqiriki hoylisining temi wə yəne ordidiki dəhlizining temimu xundak yasaloğanidi. **13** Sulayman padixah adam əwətip Hiramni turdin kəltürdi. **14** U xixi Naftali kəbilisidin bologan bir tul hotunning oqlı bolup, atisi turluk bir miskər idi. Hiram miskərqliktə türlük ixlarni kilixka tolimu usta, pəm-parasetlik wə bilimlik idi. U Sulayman padixahning

kexioğa kelip, uning həmmə ixini kildi. **15** U əzi ikki tüvrükni mistin yasidi. Hər bir tüvrükning egizliki on səkkiz göz bolup, aylanmisi on ikki göz idi. **16** Bu tüvrüklərnin üstigə qoyux üçün mistin ikki təjni kuyup yasap, uning üstigə koydi. Bir təjning egizliki bəx göz, ikkinji təjning egizlikimu bəx göz idi. **17** Tüvrüklərnin tēpisiidiki tajlar torlaroğa ohxax zinnətlinip, zənjirlər wə torlanoğan halkılar bilən tokukluk idi. Bir təjning xundak yəttə katar tor halkiliri bar idi, ikkinji təjningmu həm xundak yəttə kur tor halkiliri bar idi. **18** U yəne anarlarni, yəni tüvrüklərnin üstidiki hər bir təjni yepip turidioğan tor halkilarning üstigə ikki katar anarni yasidi. U birinji wə ikkinji təjnimu ohxaxla xundak kildi. **19** Aywandiki tüvrüklərnin üstidiki təjliri nilupər xəkillik bolup, egizliki tət gəzdin idi. **20** Ikki tüvrükning təjliridiki tor halkiliriyoğa yekin tompiyp qikқан jayning üstidə kəwətmu-kəwət qeridigən ikki yüz anar nushisi bar idi. İkkinji təjning qerisimu ohxax idi. **21** U tüvrüklərnə ibadəthanining aldidiki aywanoğa tiklidi. Ong tərəpigə birni tikləp namini «Yaqin», sol tərəpigə birni tikləp, namini «Boaz» atidi. **22** Tüvrüklərnin üsti nilupər xəklidə yasaloğanidi. Buning bilən tüvrüklərnin ixliri pütkenidi. **23** U mistin «dengiz» dəp ataloğan yooğan das yasidi. Uning bir girwikidin yəne bir girwikigiqə on göz kəlatti. Uning aylamisi ottuz göz idi. **24** Dasning girwiki asti qeridəp kapak nushiliri bilən zinnətləngənidi. Bular dasning qerisining hər bir gezigə undin, ikki katar qoyuloğan idi. Ular das bilən bir wəktə kuyup qikiriləğanidi. **25** Das on ikki buka xəklə üstidə turoquzuloğanidi. Bularning üçi ximal tərəpkə, üçi oərb tərəpkə, üçi jənuw tərəpkə, üçi xərək tərəpkə yüzləngənidi. «dengiz» bularning üstidə idi; ularning arқisi üç tərəpidə idi. **26** Dasning kəlinliki alikanning kənglikidə bolup, uning girwiki piyalining girwikidə, xəklə eqiloğan nilupərdəkdir. Uningoğa ikki ming bat su siqatti. **27** Uningdin baxka u mistin on təglikni yasidi. Hər bir təglikning uzunluğu tət göz, kəngliki tət göz bolup, egizliki üç göz idi. **28** Bu təgliklər xundak yasaloğanidiki, ularning [rəsimlik] təhtiliri bar idi; təhtiliri ramkilar iqiğə ornitiloğanidi. **29** Ramkilarning otturisidiki rəsim təhtaylirida wə ramkilarning əzidimu xirlar, buqılar wə kerublarning sürətlək zinnətliri bar idi; xirlar wə buqılarınin asti wə üsti zənjirsiman gül qəmbirək xəklidə zinnətləngənidi. **30** Hər bir təglikning mis oqliri bilən tət qəki bar idi; təglikning dasni kətürüp turidioğan tət burjikidə jazisi bar idi; das astidiki putlirining hər tərəpidə torlanoğan kuyma gül xahliri ornitiloğanidi. **31** Hər təglikning iqiğə qongkurluqi bir göz keliديوğan «kiqik təglik» bolup, aqzi dügilək idi; kiqik təglikning uzunluğu bir yerim göz idi; aqzining atrapida nəxişlər bar idi; ularning ramkiliri dügilək əməs, bəlkə tət qasiliş idi. **32** Tət qəki rəsimlik təhtayliri astida bolup, ularning oqliri təglikkə bekitilgənidi. Hər bir qəknin egizliki bir yerim göz idi. **33** Qaklarınin qurulumisi jəng hərwilirining qakliridəkdir. Ularınin qazanliri, kaskanliri, qetikliiri wə oqlirining həmmisi mistin kuyuloğanidi. **34** Hər bir təglikning tət burjikidə birdin tət tutquqi bar idi; ular təgliktin qikip turatti wə ular təglik bilən təng kuyuloğan. **35** Hər bir təglikning tēpisiidə egizliki yerim göz keliديوğan bir

yumilak jaza bar idi. Hər bir təglikning tēpisi dā tirək wə rāsīmlik tahtaylar bar idi. Ular təglik bilən tēg kuyuloqan. **36** U muxu tirək wə rāsīm tahtayliridiki box orunlarōja kerub, xir wə horma dārhilirining nushilirini wə qerisigē torlanoqan gül xahlirini nāxix kildi. **37** Xu tārīkidē u muxu on təglikni yasap boldi. Həmmisi bir nushida kuyulup, ohxax qongluqta wə xəkilidē idi. **38** U mistin on das yasioqan bolup, hər bir daska kīrīk bat su sioqatti; hər bir dasning tooqrisi tēt gēz idi. On təglikning hər birining tēpisi dā birdin das bar idi. **39** U bəx dasni ibadəthanining ong yenida wə bəxni ibadəthanining sol yenida qoydi; mis dengizni ibadəthanining ong tēripigē, yəni xarkji jānub tēripigē qoydi. **40** Hīram xularōja təalluk das, kūrək wə qaqa-kuqilarnimu yasap tēyyar kildi. Xundak kīlip Hīram Sulayman padixah üqūn Pərwərdigarning eyining barlik kurulux hizmitini pūtkūzdi: — **41** ikki tūwruk, ikki tūwrukning üstidiki apkursiman ikki bax wə bu ikki baxni yepip turidioqan ikki torni yasitip pūttūrdi, **42** xu ikki tor üstigē kayqilaxturuloqan tēt yüz anarni yasatti. Bir torda ikki qatar anar bolup, tūwruk üstidiki; apkursiman ikki baxni yepip turatti. **43** U on das təglik wə das təglikigē qoyulidioqan on «yuyux desī»ni, **44** «mis dengiz» wə uning astidiki on ikki mis bukini yasatkūzdi, **45** kəzanlarni, kūrəklərnī wə qaqa-kuqilarnimu tēyyar kildi. Hīram Pərwərdigarning eyi üqūn Sulayman padixahning əmri bilən yasioqan bu həmmə nərsilər parkiraydioqan mistin idi. **46** Padixah ularni Iordan tūzlənglikida, Sukkot bilən Zarətaning otturisi dā, [xu yərdiki] seojizlaydā kēlip yasap, kuydurup qikti. **47** Bu nərsilər xunqə kēp bolōjaqqa, Sulayman ularning eoqirlikini əlqimidi. Xuning bilən misning eoqirlik mələm bolmidi. **48** Sulayman yənə Pərwərdigarning eyi iqidiki barlik əswablarni yasatti: — yəni altun huxbuygahni, «təkdīm nan» qoyulidioqan altun xirəni, **49** Kalamhana aldidā turidioqan sap altun qiraqdanlarni (bəxni ong yenida, bəxni sol yenida) yasatti; wə xularning gūlsiman zinnətlirini, qiraqlirini, qiraq kiskūqlirini altundin yasatti; **50** das-piyalirini, piqaklirini, qaqilirini, təhsilirini wə kūldanlarning həmmisini sap altundin yasatti; u iqiriki hanining, yəni əng məkəddas jayning katlinidioqan, qox kənatlik ixləklərnin giralirini wə eydiki məkəddas jayning [ixiklirining] girəlrini altundin yasatti. **51** Sulayman padixah Pərwərdigarning eyi üqūn kilduridioqan həmmə kuruluxlar tamam bolōjanda, u atisi Dawut [Hudaq] atioqan nərsilərnī (yəni kūmūx, altun wə tūrluk baxkə buyumlarni) əkəltūrip Pərwərdigarning eyining həzinilirigē qoydurdi.

8 Xu qaoqda Sulayman Pərwərdigarning əhdə sandukini «Dawut xahliri»din, yəni Ziondin yətkəp kēlix üqūn Israil əşkaklirini, kəbilə bəglirini wə Israil jəmətlirining bəglirini Yerusalemoqə əz yenioqə yoyilixkə qakirdi. **2** Buning üqūn Israilning həmmə adəmliri Etanim eyida, yəni yəttinqi aydiki bəkitilgən heyttā Sulayman padixahning kəxioqə yoyildi. **3** Israilning həmmə əşkaklirī yetip kəlgəndə Lawiyar əhdə sandukini kəktūrip [mangdi]. **4** Ular Pərwərdigarning əhdə sandukini, jəmət qədri bilən uning iqidiki barlik məkəddas buyumlarni kəktūrip elip qikti. Kahlınlar bilən Lawiyar muxularni elip qikti. **5** Sulayman padixah

wə uning aldioqə yoyiloqan barlik Israil jəməiti əhdə sandukining aldidā mēngip, kəplikidin sanini elip bolmaydioqan san-sənəksiz qoy bilən kalilarni kurbənlük kīlixatti. **6** Kahlınlar Pərwərdigarning əhdə sandukini əz jayioqə, ibadəthanining iqki «kalamhana»sioqə, yəni əng məkəddas jayioqə elip kīrip, kerublarning kənatlirining astioqə qoydi. **7** Qūnki kerublarning yeyilip turoqan kənitī əhdə sandukining ornī üstida bolōjaqqa, əhdə sandukī bilən unī kəktūrip turidioqan baldaklarni yepip turatti. **8** Bu baldaklar nəhayiti uzun bolōjaqqa, kalamhanining aldidiki məkəddas jayda turup, əhdə sandukining yenidiki ikki baldakning uqlirini kərgili bolatti, birək əyning sirtida ularni kərgili bolmaytti; bu baldaklar taki būgingə kədər xu yərdə turmakta. **9** Əhdə sandukining iqidə Musa pəyoqəmbər Hərabə tēoqida turoqanda iqigə saloqan ikki tax tahtidin baxkə hēqnərsə yok idi (Israilar Misir zeminidin qikkəndin keyin Pərwərdigar ular bilən hərabədə əhdə tūzgənidi). **10** Wə xundak boldiki, kahlınlar məkəddas jaydin qikixioqila, bir bulut Pərwərdigarning ibadəthanisini kapliwaldi. **11** Kahlınlar bulut tūpaylidin əz wəziplirini təxəxə ərə turalmaytti; qūnki Pərwərdigarning julasi Pərwərdigarning əyini tolduroqanidi. **12** Bu pəytte Sulayman: — Pərwərdigar tum kəraqoqluk iqidə turimən, dēp eytkanidi; **13** ləkin, [i Pərwərdigar], mən dərəkə Səning üqūn bir həyyətlük məkən bolsun dēp, Sən mēnggū turidioqan bir əyni yasidin, dedi. **14** Andin padixah burulup barlik Israil jəməitigə bəht tilidi; Israilning barlik jəməiti uning aldidā turatti. **15** U mundak dedi: — «Israilning Hudasi Pərwərdigaroqə təkəkkūr-mədhijə bolōjay! U Əz əozi bilən atam Dawutkə wədə kīloqanidi wə Əz kōli bilən unī əməlgə axurdi. U Dawutkə yənə: — **16** «Mən Əz həlkim Israilni Misir zeminidin elip qikkən kūndin buyan namim üqūn bu yərdə bir əy salay dēp Israilning hərəkəysi kəbililirining xəhərliridin hēqkəysini tallimidim; birək həlkim bolōqan Israilioqə həkūmranlik kīlsun dēp Dawutni tallidim» dēgənidi. **17** Əm di atam Dawutning Israilning Hudasi Pərwərdigarning namioqə atap bir əy selix arzu-niyyiti bar idi. **18** Birək Pərwərdigar atam Dawutkə: «Kənglūgdə Məning namimoqə bir əy yasaxkə kīloqan niyiting yahxidur; **19** əmma xu əyni sən yasimaysən, bəlkī sening puxtungdin bolidioqan oqlung, u Məning namimoqə atap xu əyni salid», dēgənidi. **20** Məna əm di Pərwərdigar Əz sēzigə əməl kildi. Mən Pərwərdigar wədə kīloqinidək, atamning ornini besip, Israilning təhtigə olturdum; Israilning Hudasi Pərwərdigarning namioqə atap bu əyni saldim. **21** Əydə əhdə sandukī üqūn bir jayni rastliddim; əhdə sandukī iqidə Pərwərdigarning atəbowilirimizni Misir zeminidin elip qikkəndə, ular bilən tūzgən əhdə [tahtiliri] bardur». **22** Andin Sulayman Israilning barlik jəməitigə yüzlinip, Pərwərdigarning kurbəngahining aldidā turup, kōllirini asmanoqə karitip kəktūrip **23** mundak dua kildi: — «I Israilning Hudasi Pərwərdigar! Nə yūkiriki asmandə nā təwənkī yərdə səndək Huda yoktur; aldingdə pūtūn kəlbi bilən mangidioqan kullirining üqūn əhdəngdə turup əzgərməs muhəbbitingni kərsətkūisən. **24** Qūnki Sən Əz kulung atam Dawutkə bərgən wədida turlung; Sən Əz əoqing bilən eytkən sēzinggə mənə būgūnkidək Əz kōlung bilən əməl kilding. **25** Əm di hazır, i Israilning Hudasi

Pərwərdigar, Öz kəlunq atam Dawutka: — «Əgər sening əwladliring öz yollirioja səgək bolup sən Mening aldimda mangojandək mangidiojan bolsa, sanga əwladıngdin İsrailning təhtidə olturidiojan bir zat kəm bolmaydu» dəp bərgən wədəngdə turojaysən. **26** Əmdi hazır, i İsrailning Hudasi, Sən kəlunq Dawutka eytkən səzliring əməlgə axurulojay, dəp ətünimən! **27** Ləkin Huda Əzi rastla yər yüzidə makən kılamdu? Mana, asmanlar bilən asmanlarning asmini seni siqduralmıojan yərdə, mən yasiojan bu ət kandaqmu Sening makaning bolalisun?! **28** Ləkin i Pərwərdigar Hudayim, kəlunqning duasi bilən iltijasioja kulaq selip, kəlunqning bütgün Sanga kətürğən nıdasi wə tilikini angliojaysən; **29** xuning bilən Əz kəzliringni keqə-kündüz bu ətğə, yəni Sən: «Mening namim u yərdə ayan bolsun» dəp eytkən jayojə keqə-kündüz tikkəysən; Əz kəlunqning u jayojə qarap kıləjan duasioja kulaq salojaysən. **30** kəlunq wə həlkıng İsrail bu jayojə qarap dua kıləjan qəojda, ularning iltijasioja kulaq selip, Əz makaning kıləjan asmanlardin turup angliojaysən, angliojiningda ularni kəqürğəysən. **31** Əgər birsi ət kəxnisioja gunah kılsa wə xundakla ixning rast-yalojanlıkını bekitix üqün kəsəm iqtüzülsə, bu kəsəm bar ətıdiki kurbangahıngning aldioja kəlsə, **32** Sən kəsəmini asmanda turup anglap, amal kılip ət bəndiliring otturisdə həküm qıkarəojaysən; gunahı bar adəmnı gunahka tartip, ət yolını ət bexioja yandurup, gunahsız adəmnı aqlap, ət adillikioja qarap uningəja həkkini bargəysən. **33** Əz həlkıng İsrail Sening aldingda gunah kıləjini üqün düxməndin yengilsə, Sanga kaytip bu ətə turup, namingni ətirap kılip, Sanga dua bilən iltija kılsa, **34** Sən asmanda anglap, Əz həlkıng İsrailning gunahını kəqürüp, ularni Sən ata-bowilirioja təkdım kıləjan zeminoja kayturup kəlgəysən. **35** Ular Sanga gunah kıləjini üqün asman ətılıp yamoqur yaojmaydiojan kiliwetilgən bolsa, ləkin ular bu jayojə qarap Sanga dua kılip namingni ətirap kılip, Sening ularni kiyinqilikka saləjining tüpəylidin ət gunahıdin yenip towa kılsa, **36** Sən asmanda turup kulaq selip, kulliringning wə həlkıng İsrailning gunahını kəqürğəysən; qünkü Sən ularəja mengix kerək boləjan yahxi yolni ətəğitəsən wə Əz həlkınggə miras kılip bərgən zeminning üstigə yamoqur yaojdurısən! **37** Əgər zemində aqarqılık ya waba bolsa, ya ziraətlər Dan almisa ya həl xüxsə ya uni qekətkilər yaqi qekətkə liqinkiliri besiwalsa, ya düxmənlər ularning zemindiki xəhərliring kowuklirioja hujum kılip kərxiwalsa, ya hərəkəndək apət ya kesəllik bolsa, **38** Sening həlkıng boləjan İsraildiki hərəkəndək kixi ət kənglidiki wabani bilip, ularidin hərəkəysi kixi kollarini bu ətğə sunup, hərəkəndək dua yaqi iltija kıləjan bolsa, **39** əmdi Sən turuwatқан makaning asmanda turup anglap, kəqürüm kıləojaysən; Sən hər bir adəmnıng kəlbini bilgəqkə, amal kılip ətəjning yollirini ətəgə yandurojaysən (qünkü Sanla, yaloquz Sənlə həmmə insan baliliring kəlbilirini bilgüqidursən); **40** xundak kılip, ular Sən ata-bowilirimizəja təkdım kıləjan zemində olturup ətəmrining həmmə künliridə səndin kərkədiojan bolidu. **41** Əz həlkıng İsraildin bolmiojan, Sening uluq naming tüpəylidin yırək-yırəkaldin kəlgən musapir bolsa **42** (qünkü ular Sening uluq naming, kudrətlik kəlung wə sozojan biliking toqrisidə angliylaydu),

— undək birsi kəlip bu ətə tərəpkə qarap dua kılsa, **43** Sən turuwatқан makaning boləjan asmanlarda uningəja kulaq selip, u musapir Sanga nida kılip tiliginining həmmisigə muwəpik kıləojaysən; xuning bilən yər yüzidiki barlık əllər namingni tonup yetip, Əz həlkıng İsraildək Səndin kərkədiojan bolup, mən yasiojan bu ətəjning Sening naming bilən atəjəjini bilidu. **44** Əgər Sening həlkıng Sening tapxurukung bilən düxmını bilən jəng kılıxka qıkkənda, Sən talliojan bu xəhərgə, xundakla mən namingəja atəp yasiojan bu ətə tərəpkə qarap Sən Pərwərdigarəja dua kılsa, **45** Sən asmanlarda turup ularning duasi bilən iltijasioja kulaq selip, ularni nusrətkə ətixtüzəjəysən. **46** Əgər ular sanga gunah sadir kıləjan bolsa (qünkü gunah kılmaydiojan həqkixi yəktur) Sən ularəja ətəzəplini, ularni düxmənlirining kəlioja tapxurojan bolsəng, bular ularni yırək-yəkinəja, ətəjirining zeminoja sürgün kılip elip barəjan bolsa, **47** ləkin ular sürgün kılinojan yurttə ət-həxini tepip towa kılip, ətə sürgün boləjan yurttə Sanga: — Biz gunah kılip, kəbihlikkə berilip Səndin yüz ətüp kəttuk, dəp yelinsə, **48** — əgər ularni sürgün kıləjan düxmənlirining zemində pütün kəlbə wə pütün jenidin Sening tərəpinggə yenip, Sən ularning ata-bowilirioja təkdım kıləjan zeminoja, Sən talliojan xəhər tərəpkə wə mən namingəja atəp yasiojan bu ətə tərəpkə yüzini kılip, Sanga qarap dua kılsa, **49** Sən turuwatқан makaning boləjan asmanlarda turup ularning duasi wə iltijəjini anglap ular üqün həküm qıqırıp, **50** Əz həlkıngning Sanga sadir kıləjan gunahını, Sanga ətəğüzgən həmmə itətsizliklirini kəqürüm kıləojaysən wə ularni sürgün kıləjanlarning aldidə ularəja rəhım tapkuzəjəysənki, xular ularəja rəhım kılusun **51** (qünkü ular Əzəj Misirdin, yəni tēmür tawlaq pəqidin qıkarəjan Əz həlkıng wə Əz mirasingdur); **52** Sening kəzliring Əz kəlunqning iltijasioja wə Əz həlkıngning iltijasioja oquq boləjə, ular hər ixtə sanga nida kılip tiliginidə ularəja kulaq saləojaysən; **53** qünkü Sən ata-bowilirimizni Misirdin qıkarəjiningdə Əz kəlunq Musa arkılık ətəğitəndək, Sən həlkıngni Əzənggə has mirasing bolsun dəp, yər yüzidiki həmmə əllər arisidin ularni ayrim elip talliding, i Rəb Pərwərdigar!». **54** Sulayman Pərwərdigarəja xu barlık dua wə iltijəjirini kılip boləjəndə, kollarini asmanəja qarap kətürüp Pərwərdigarning kurbangahıning aldidə tizlinip turojan yərdin gərup, **55** ətə turup İsrailning barlık jaməitigə yukiri awazda bəht tiləp mundək dedi: — **56** «Uning barlık wədə kıləjini boyiqə Əz həlkı İsrailəja aram bərgən Pərwərdigar mubərkətur! U Əz kuli Musaning wasitisi bilən kıləjan həmmə məhrəbanə wədəllərnıng həqbiri yərdə kəlmidi! **57** Pərwərdigar Hudayimiz ata-bowilirimiz bilən boləjəndək biz bilən billə boləjə; U nə bizdin wəz kəqmısun nə bizni taxlimisun; **58** buning bilən U kəlbimizni Uning yolliridə mengixkə, Əzi ata-bowilirimizəja buyruəjan ətəmlər, bəlgilimilər wə həkümlərnı tutuxkə Əzəjə mayil kıləjə; **59** mening Pərwərdigarning aldidə iltija kıləjan bu səzlim keqə-kündüz Pərwərdigar Hudayimizning yenidə tursun; xuning bilən Əz kəlunq üqün toqra həküm kılip, həlkıng İsrail üqün toqra həküm kılip, hər kındiki dərdigə yətkəysən; **60** xuning bilən yər yüzidiki həmmə əllər Pərwərdigar

Øzi Hudadur, Uningdin baxkisi heqkaysisi yoktur dæp bilgæy, **61** xundakla bûgûin kîlojininglaroqa ohxax Uning bægilimilirdæ mengixka wæ æmrilirini tutuxka kælbinglar Pærwærdigar Hudayimizoqa mukæmmæl boloqay!». **62** Wæ padixah pûtûn Israil bilæn billæ Pærwærdigarning aldida kûrbanliklarni kildi. **63** Sulayman Pærwærdigaroqa inaklik kûrbanlikî sûpitidæ yigirma ikki ming kala wæ bir yüz yigirma ming qoy kûrbanlik kildi. Padixah bilæn barlik Israillar xundak kîlip Pærwærdigarning eyini uningoa beoqixlidi. **64** Xu kûni padixah Pærwærdigarning eyining aldidiki hoylisining otturisini ayrip mukæddæs kîlip, u yærdæ keydûrmæ kûrbanliklar, axlik hædiyæliri wæ inaklik kûrbanlikilirining yaqlirini sundi; qûnki Pærwærdigarning aldida turoqan mis kûrbangah keydûrmæ kûrbanliklar, axlik hædiyæliri wæ inaklik kûrbanlikilirining yaqlirini qobul kilixka kîqik kældi. **65** Xuning bilæn u waqitta Sulayman wæ uning bilæn bolqan pûtûn Israil, yæni Hamat rayonioqa kirix eoqizidin tartip Misir ekinioqia hæmma yærlærdin kælgæn zor bir jamaat Pærwærdigar Hudayimizning aldida yættæ kûn wæ yænæ yættæ kûn, jæmiy on tèt kûngiqilik heyttætküzdi. **66** Sækkizinqi kûnidæ u hælkni kayturdi; ular padixahning bæhtini tilidi; andin ular Pærwærdigarning Öz kûli Dawutka wæ hælkî Israiloqa kîloqan yahxilikliri ûqûn kælbidæ xad-huram bolup öz ey-qedirlirigæ kaytip kætti.

9 Sulayman Pærwærdigarning eyi, padixah ordisi wæ xundakla kûruxni arzu kîloqan baxka kûruluxlarni kænglidikidak pûtüküzip boloqanda, **2** Pærwærdigar Sulaymanoqa Gibeonda kærûngændak æmdi ikkinqi ketim uningoa kærtûndi. **3** Pærwærdigar uningoa mundak dedi: — «Sæn Mening aldimda kîloqan dua wæ iltjayingni anglidim; Mening namim uningda æbadigiqæ ayan kîlinixi ûqûn, sæn yasioqan bu eyini Øzûmgæ mukæddæs kildim. Mening kælzirim wæ kænglûm xu yærdæ hæmixæ bolidu. **4** Sæn bolsang, atang Dawutning aldimda mangojinidæk, sænmu sanga buyruoqinimning hæmmisigæ muwapik æmæl kilix ûqûn, bægilimilirim wæ hækümlirimni tutup, pak kængül wæ durusluk bilæn aldimda mangsang, **5** Mæn æmdi atang Dawutka: «Israilning tæhtidæ sanga æwladindin olturuxka bir zat kam bolmaydu» dæp wædæ kîlojinimdæk, Mæn padixahlik tæhtingni Israilning üstidæ æbadigiqæ mæhkæm kîlimæn. **6** Lekin øzüng ya oqulliring Manga ægixixtin waz keqip Mæn aldinglarda qoyoqan æmrilrim bilæn bægilimilirimni tutmay, bælkî baxka ilahlarining kullukoqa kirip ularoqa sæjdæ kîlsanglar, **7** xu qaoqda Mæn Israilni ularoqa tækdîm kîloqan zeminidin üzûp qîkirimæn; wæ Öz namimni kersitixkæ Øzûmgæ mukæddæs kîloqan bu eyini nazirimdin taxlaymæn wæ Israil hæmma hælkær arisida sæz-qeqæk wæ tapa-tæningning obyektî bolidu; **8** Bu ey gærqæ hæzir kerkæm kærûnsimu, xu zamanda uningdin etkænlerning hæmmisi zor hæyræn kælixip ûxkirtip: «Pærwærdigar bu zeminoqa wæ bu eygæ nemixka xundak kildi?» dæp soraydu. **9** Kixilær: — Qûnki [zeminidiki hælkær] öz ata-bowilirini Misir zeminidin qikaroqan Pærwærdigar Hudasinî taxlap, øzilirini baxka ilahlaroqa baqlap, ularoqa sæjdæ kîlip kullukida boloqanlikî ûqûn, Pærwærdigar bu pûtükül kûlpætni ularning bæxioqa qûxûrûptu, dæp jawab beridu. **10** Xundak boldiki, yigirma yil etûp, Sulayman u ikki

eyini, yæni Pærwærdigarning eyi bilæn padixah eyini yasap boloqandin keyin, **11** Turning padixahî Hîram Sulaymanoqa barlik tælþliri boyiqæ kedir dærhælriri, arqa dærhælriri wæ altun tæminligini ûqûn Sulayman padixah uningoa Galiliyæ ølkisidin yigirma hæhærni bærdi. **12** Hîram Sulayman uningoa bærgæn hæhærlærni kærûtxkæ Turdin qîqip kældi; lekin ular uningoa heq yakmîdi. **13** U: — Hæy buradirim, sæn muxu manga bærgining zadi kændak hæhærlær?! — dedi. U ularni «Kabulning yurti» dæp atidi, wæ ular bûgûnki kûngiqæ xundak atilidu. **14** Hîram bolsa padixahka bir yüz yigirma talant altun æwætkenidi. **15** Sulayman padixah Pærwærdigarning eyini, öz eyini, Milloni, Yerusalemnning sepilini, Hazorni, Mægiddoni wæ Gæzær hæhærlirini yasax ûqûn hæxaroqa tutkan ixligûqilærning ixliri mundak: — **16** (Misirning padixahî Piræwn qîqip Gæzærgæ hujum kîlip elip, uni otta keydûrûp, hæhærdæ turuwatqan Kanaaniylarni kîrip, hæhærni toy sowqisi sûpitidæ Sulaymannning hotuni boloqan öz kizioqa bærgænidi) **17** Sulayman Gæzær bilæn tæwænkî Bæyt-Hæronni bina kildi; **18** u Baalat bilæn öz zeminidiki qelgæ jaylaxqan Tadmornimu yengidin yasidi, **19** xundakla øziggæ hæmma æmbar hæhærlirini, «jæng harwis hæhærliri»ni, «atlikær hæhærliri»ni wæ Yerusalemda, Liwanda wæ ezi soraydioqan barlik zeminda halioqinini bina kildi. **20** Israillardin bolmioqan Amoriylar, Hittiylar, Pærizziylar, Hiwiylar wæ Yæbusiylardin [Israil] zeminida kælîp kælqanlarning hæmmisini bolsa, **21** Sulayman bularni, yæni Israillar pûtûnlæy yokitalmioran ællærning kalduk æwladilirini kulluk hæxaroqa tutti. Ular bûgûnki kûngiqæ xundak bolup kældi. **22** Lekin Sulayman Israillardin heqkimni kul kilmay, bælkî ularni læxkær, hizmætær, hækümdar-æmældar, harwa bilæn atliklærning særdarliri kildi. **23** Bulardin Sulaymanning ixlirini baxkuridioqan, yæni ixligûqilærning üstiggæ koyuloqan qong nazarætqilær bæx yüz ællik idi. **24** Piræwnning kizi Dawutning hæhæridin keqip Sulayman uning ûqûn yasioqan eydæ olturqinida, u Millo kæl'asini yasidi. **25** Sulayman Pærwærdigaroqa yasioqan kûrbangahda yilda üç ketim keydûrmæ kûrbanliklar bilæn inaklik kûrbanlikilirini sunatti wæ Pærwærdigarning aldidiki [huxbuygahta] huxbuy yakatti. Xu tærikidæ u ibadæthanining ixlirini pûtüküzdi. **26** Sulayman padixah Ezion-Gæberda bir türküm kemilærni yasidi. U yær bolsa Edom zeminida, Kizil dengiz boyidikî Elatning yenida idi. **27** Hîram öz hizmætærkarli, yæni dengizqilikni obdan bilidioqan næqqæ kemiqilærni Sulaymanning hizmætærkarlirioqa koxulup kemilardæ ixlæxkæ æwatti. **28** Ular Ofiroqa berip, u yærdin tèt yüz yigirma talant altunni elip kælîp, Sulayman padixahka apardi.

10 Xebaning ayal padixahî bolsa Sulaymanning Pærwærdigarning nami bilæn baqlinixlik boloqan dangk-xæhritini anglap, uni kiyin qigix-soallar bilæn siniqilî kældi. **2** U huxbuy buyumlar, intayin tola altun wæ yakut-gæhærlær artioqan tægilærni elip, qong dædbæbæ bilæn Yerusalemoqa kaldi. Sulaymanning kexioqa kælgændæ öz kængligæ pûkkæn hæmma ix toqruluk uning bilæn sæzlætti. **3** Sulayman uning hæmma sorioqanlirioqa jawab bærdi. Heqnemæ padixahka karangoqæ æmæs idi, bælkî hæmmisidæ uningoa jawab bærdi. **4** Xebaning

ayal padixahşi Sulaymanning danalikiyoja, yasiojan orda-sarayoja, **5** dastihandiki taamlaroja, emoldarlarning katar-katar olturuxlirioja, hizmatkarlirining katar-katar turuxlirioja, ularning kiygon kiyimliriga, uning saqiylirioja wə uning Pərwədigarning eyida atap sunojan keydürmə qurbanliklirioja qarap, üni iqigə qüxüp kətti. **6** U padixahşa: — Mən ez yurtumda silining xiliri wə danalikli ri tooprıda angiojan hawər rast ikən; **7** Əmma mən kelip ez közlim bilən kərmigüqə bu sezlərgə ixənmigənidim; wə mana, mən yeriminimu anglimiojan ikənmən; silining danalikli ri bilən bərikət-bayaxatlikliri mən angiojan hawərdin ziyadə ikən. **8** Silining adəmliri nemidegan bəhtlik-hə! Həmişə silining aldilirida turup danalikli rini anglaydiojan bu hizmatkarlar nəkədər bəhtliklir! **9** Silidin səyüngen, silini Israilning təhtigə olturuqzojan Pərwədigar Hudaliri mubərkettir! Pərwədigar Israiloja mənggülik baqliojan muhəbbiti üqün, U silini toqra həkimi wə adalət sürgili padixahş kildi, dedi. **10** U padixahşa bir yüz yigirmə talant altun, intayin kəp huxbuy buyumlar wə yakut-gehərləni sowoja kildi. Xebaning ayal padixahşi Sulayman padixahşa sunojan xunqə zor miqdardiki huxbuy buyumlar uningdin keyin heq kəringən əməs **11** (Hıramning Ofirdin altun əpkelidiojan kemilirimu Ofirdin yənə intayin zor miqdardiki səndəl yaojiqi wə yakut-gehərləni elip kəldi. **12** Padixahş səndəl yaojiqidin Pərwədigarning eyi üqün wə padixahşning ordisi üqün pələmpəy-salasunlar yasatti həm nəojmə-nawaqılar üqün qiltarlar wə sazları xuningdin yasatti. U waqıttin keyin xundak zor miqdardiki esil səndəl yaojiqi bu waqıtkiqə heq kəltürülmidi ya kərülüp bakmidi). **13** Sulayman padixahş Xebaning ayal padixahşioja ez xahəna sahawitidin bərgəndin baxka, ayal padixahşning kengli tartkan həmmi — nemə sorisa, xuni bərdi; andin u hizmatkarliri bilən yoloja qikip ez yurtioja kaytip kətti. **14** Sulaymanoja hər yili kəltürülgən altunni ezi altə yüz atmıx altə talant idi. **15** Bu kirimdin baxka, tijarətiqlərdin, okətiqlərdin sodisidin, barlik Ərəbiyə padixahşliridin wə ez zeminidiki əmədlərlərdin həm altun kəltürüldi. **16** Sulayman padixahş ikki yüz qong siparni sokturdi wə hər siparoja altə yüz xəkəl altun kətti; **17** xundakla üq yüz kəlkənni yapılaklanojan altundin yasidi; hər bir kəlkənni yasaxka üq mina altun ixlitildi; padixahş ularni «Liwan ormini sariyi»oja esip koydi. **18** Padixahş pil qixliridin qong bir təhtni yasap, uni tawlanojan altun bilən kaplattı. **19** Təhtning altə kəwətlük pələmpi yi bar idi. Təhtning bax yələnqūki yumilak bolup, orundıqning ikki yenida tayanocuqisi bar idi, hər bir tayanocuqning yenida birdin ərə turojan xirning həykili bar idi. **20** Altə kəwətlük pələmpəyning üstidə, ong wə sol tərəpidə ərə turojan on ikki xirning həykili bolup, hər bir basquqning ong-sol tərəpidə birdin bar idi; baxka heqəndək əldə uningoja ohxax yasalojini yok idi. **21** Sulayman padixahşning barlik jam-piyaliliri altundin yasalojan; «Liwan ormini sariyi»diki barlik qaqa-kuqılar tawlanojan altundin yasalojan; ularning heqəysisi kümüxtin yasalmojan; Sulaymanning künliridə kümüx heqnemigə ərziməytti. **22** Qūnki padixahşka qaraxlik dengizda yüridiojan, Hıramning kemilirigə koxulup «Tarxix kemə» ətritimur bar idi; «Tarxix kemə ətriti»

üq yilda bir kətim kelip altun-kümüx, pil qixliri, maymunlar wə tozlarni əkelətti. **23** Sulayman padixahş yər yüzidiki barlik padixahşlardin baylika wə danalika üstün idi. **24** Huda Sulaymanning kəngligə salojan danalikni anglax üqün yər yüzidiki kəlmə həmmisi uning bilən didarlixix arzusi bilən kələtti. **25** Kəlgənlərdin həmmisi ez sowojitini elip kələtti; yəni kümüx qaqa-kuqılar, altun qaqa-kuqılar, kiyim-kəqəklər, dubuloja-sawutlar, tetitkular, atlar wə qeqirlarni elip kələtti. Ular hər yili bəlgilik miqdarda xundak kələtti. **26** Wə Sulayman jəng hərwiliri wə atlik əskərləni yiqidi; uning bir ming tət yüz jəng hərwisı, on ikki ming atlik əskiri bar idi; u ularni «jəng hərwisı xəhərlirigə» wə ezi turuwatkan Yerusalemoja orunlaxturdi. **27** Padixahş Yerusalemda kümüxni taxtak kəp, kedir dərəhlirini jənu biy tüzənglikliti ijmə dərəhlirigə ohxax nuroqun kildi. **28** Sulayman alojan atlar Misirdin wə Kuwədin idi; padixahşning tijarətiqliri ularni Kuwədin bekitilgən bahada alatti. **29** Misirdin elip kəlgən bir jəng hərwisining bahası altə yüz kümüx tənggə, hər at bolsa yüz əllik tənggə idi; wə ular yənə Hıttiyaların padixahşliri həm Suriyə padixahşliri üqünmu ohxax bahada elip qikti.

11 Ləkin Sulayman padixahşning kengli Pirəwnning kizidin baxka kəp qətləlik ayallaroja, jümlidin Moabi, Ammoniy, Edomiy, Zidoniy, Hıttiy ayallirioja qüxkənidi. **2** Pərwədigar əslidə muxu əllər toqruluk Israilaroja: «Uların kizilirini izdəp barmanglar, wə ularni siləringkilərgə kirgüzmənglar; qūnki ular kəngüllirənglarni qokum ez məbudlirioja azduridu» dəp agahlandırojan. Bərk Sulaymanning kengli dəl xularoja baqlandı. **3** Uning yəttə yüz ayali, yəni hanixi wə üq yüz kənziki bar idi; ayalliri uning kenglini azdurup buriwətkənidi. **4** Xundak boldiki, Sulayman yaxanojanda, uning ayalliri uning kenglini baxka iləhləroja azdurup buruwətti; xuning üqün uning kengli atisi Dawutningkidək Pərwədigar Hudasioja mutlək sadik bolmidi. **5** Xunga Sulayman Zidoniylarning məbudi Axtarotni, Ammoniylarning yirginlik məbudi Milkomni izdidi; **6** Xuning bilən Sulayman Pərwədigarning nəziridə rəzillik kildi; u atisi Dawut Pərwədigaroja əgəxkəndək izqillik bilən əgəxmidi. **7** Andin Sulayman Yerusalemda aldiki edirlikta Moabiylarning yirginlik məbudi Kemox həm Ammoniylarning yirginlik məbudi Milkom üqün bir «yukiri jay»ni yasidi; **8** xuningdək əzining məbudlirioja huxbuy yakidiojan wə qurbanlik kildiojan hər bir yat əllik ayali üqünmu u xundak kildi; **9** Xunga Pərwədigar Sulaymandin rənjidi; gərqə U uningoja ikki kətim kəringən bolsimu, xundakla uningoja dəl muxu ix toqruluk, yəni baxka iləhləni izdiməslikini tapiojan bolsimu, uning kengli Israilning Hudası Pərwədigardin aynip kətti; u Pərwədigarning tapiojiniyoja əməl kilmidi. **11** Xuning üqün Pərwədigar Sulaymanoja mundaq dedi: — «Sən xundak kiliwerip, Məning sanga buyruojan əhdə bilən bəlgilirimni tutmiojining üqün, Mən jəzmən padixahşikni səndin yirtiwetip hizmətkaringoja bərimən. **12** Ləkin atəng Dawutning wəjidin sening öz künlirində Mən xundak kilməymən, bəlkə oqlungning kolidin uni yirtiwetmə. **13** Ləkin pütün padixahşikni uningdin yirtiwətməymən,

balki kulum Dawutning wajidin wə Əzüm talliojan Yerusalem üçün oqlungoja bir kəbilini qaldurup koyimən». **14** Əmma Pərwərdigar Sulaymanoja bir duxmən, yəni Edomluk Hədadni kəzojədi, u kixi Edomning padixahining nəslidin idi. **15** Əslidə Dawut Edom bilən [jəng kijoan] wakitta, koxunning sərdari Yoab Edomning həmmə ərlirini yəkatkanədi (qünki Edomdiki həmmə ərləni yəkatkuqa, Yoab bilən barlik Israillər u yərdə altə ay turojanədi); u ɵltɵrtɵlgənləni kɵmgili qikkənda **17** Hədad atisining birnəqqə Edomiy hizmətqiliri bilən Misiroja kəqip kətkənədi. Hədad u qaoqda kikiq bala idi. **18** Ular Midiyan zeminidin kikiq Paranoja kəldi. Ular Parandin birnəqqə adəmnə elip əzlrigə koxup Misiroja, yəni Misirning padixahı Pırəwnning kəxioja kəldi. Pırəwn uningəja bir əy təkşim kiliq, ozuk-tɵlɵkmu təminlidi həmdə bir parqə yərnimu uningəja təkdim kildi. **19** Hədad Pırəwnning nəziridə kəp ɵltip tapkan bolup, u əz hotunining singlisini, yəni Tahpənəs hanixning singlisini uningəja hotun kiliq bərdi. **20** Tahpənəsnə singlisi uningəja bir oqul, Gənobatni tuqup bərdi. Tahpənəs Pırəwnning ordisida uni əzi qong kildi. Andin Gənobat Pırəwnning ailisi, yəni Pırəwnning oqulliri arisida turdi. **21** Hədad Misirdə: «Dawut ata-bowilirining arisida uhləp kəldi» wə «Koxunning sərdari Yoabmu əldi» dəp anglioqanda Pırəwnge: — Mening əz yurtumoja beriximoja ijazət kijoayla, dedi. **22** Pırəwn uningəja: — Səning əz yurtumoja barəy dəgining nemə dəgining, mənəy kəximda sanga nemə kəmlik kiliqdu? — dedi. U jawabən: — Həq nərsə kəm əməs, əmma nemilə bolmisun mənə kətkili kəyoqayla, dedi. **23** Huda Sulaymanoja yənə bir duxminini kəzojədi; u bolsa oqojisi, yəni Zəbahning padixahı Hədad'əzərnəy yənidin kəqip kətkən Eliadanəy oquli Rəzon idi. **24** Dawut [Zəbahliklarni] kətl kijoqanda Rəzon ulardin bir top adəmnə əzizə toqlap ularning sərdari boldi. Andin keyin bular Dəməxkə berip u yərdə turup, Dəməxkə ɵstidə həkum sɵrdi. **25** Xuning bilən Hədad Israiloja awariqilik tuqduroqandən baxkə, Rəzon Sulaymannəy barlik kɵnliridə Israilning duxmini idi; u Israilni əq kərətti, əzi Suriyə ɵstidə padixah idi. **26** Sulaymannəy Yəroboam dəgən bir hizmətkari bar idi. U Zərədəhdin kəlgən Əfrayim Nibatning oquli bolup, anisi Zəruah isimlik bir tul ayal idi. Yəroboammu padixahkə kərxə qikti. **27** Uning padixahkə kərxə qikixitiki səwəbi mundaq idi: Sulayman Millo kəl'əsini yasioqanda, atisi Dawutning xəhiridiki səpilning bir bəsəkini yasawatatti; **28** Yəroboam kawul kəysər yigit idi; Sulayman yigitning ixqən wə qakkən ikənlikini kərup, uni Yɵsɵpning jəmətigə buyruloqan ixnəy ɵstigə koydi. **29** Xu kɵnlərdə Yəroboam Yerusalemdin qikiwatqanda, uni izdəwatqan Xiləhluk Ahiaqh pəyojəmbər uni yolda uqratti. Ahiaqh yipyengi bir tonni kiywəlojanədi. Ikkisi dalada yəlozuz kəloqanda **30** Ahiaqh ɵstidiki tonni kəlioja elip, uni yirtip on ikki parqə kiliq **31** Yəroboammu mundaq dedi: — «Əzənggə on parqini əloqin; qünki Israilning Hudasi Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Mana, padixahlikni Sulaymannəy kəolidin yirtiwetip on kəbilini sanga berimən. **32** Biraq Kulum Dawutning wajidin wə Yerusalem, yəni Israilning həmmə kəbilibiridin talliojan xəhər ɵqɵn bir kəbilə uningəja qəlidu. **33** — Qünki ular

Mənə taxlap Zidoniyənləning ayal məbudı Axtarətkə, Moabiyənləning məbudı Kəmoxkə wə Ammoniyənləning məbudı Milkəmoja səjdə kiliq, uning atisi Dawutning kəlinətinə kəlməy, Məning bəlgilimilirim bilən həkumilirmə əməl kilməy, nəzirimdə durus boləjənni kilmidi, Məning yollirimdə mənəgmidi; **34** ləkin pɵtkɵl padixahlikni uning kəolidin tartiwəlməymən; qünki Mən talliojan, Əz əmlirim wə bəlgilimilirimni tutkan kulum Dawutni dəp, uning əmlirning barlik kɵnliridə uni həkum sɵrgɵqi kiliq qaldurimən. **35** Əmma padixahlikni uning oqlining kəolidin tartip elip, sanga berimən, yəni on kəbilini berimən. **36** Ləkin Məning namiməyng xu yərdə boluxioja Əzüm talliojan xəhər Yerusalemdə, Məning əldimdə kulum Dawut ɵqɵn həmxiyə yoruk bir qiraq bolson dəp, uning oqlioja bir kəbilini bəray. **37** Mən sənə tallap, sənə barlik haliojan yərlər ɵstidə həkum sɵrgɵzimən, sən Israiləja padixah bolisən. **38** Wə xundəy boliduki, əgər sən həmmə buyruqənlirimni anglap, Məning yollirimdə mənəy, nəzirimdə durus boləjənni kiliq, kulum Dawut kijoqandəy Məning bəlgilirim bilən əmlirimni tutsang, əmdə Mən sən bilən billa bolimən wə Dawutkə bir jəmət tikliniməndəy, sangimu mətəhkəy bir jəmət tikləymən wə Israilni sanga təkdim kiliyəm. **39** Dawutning nəslini xu ixlər tɵpəylidin harlap pəs kiliyəm, ləkin mənəy gɵlɵk əməs». **40** Xuning ɵqɵn Sulayman Yəroboamni ɵltirəxkə pəsət izdəytti. Ləkin Yəroboam kəqip Misirning padixahı Xixəknəy kəxioja bardi; Sulayman əlgɵqə u Misirdə turdi. **41** Sulaymannəy baxkə ixləri, uning həmmə kijoan əməlliri wə uning danəlikəy bolsa «Sulaymannəy əməlliri» dəgən kitabkə pɵtɵlgən əməsmidi? **42** Sulaymannəy Yerusalemdə Israilning ɵstidə həkum sɵrgən wəktə kirik yil boldi. **43** Sulayman ata-bowilirining arisida uhlidi wə atisi Dawutning xəhiridə dənə kiliq. Andin oqli Rəhəboam ornidə padixah boldi.

12 Rəhəboam Xəxəməy bardi; qünki pɵtkɵl Israil uni padixah tikligili Xəxəməy kəlgənədi. **2** Nibatning oqli Yəroboam xu ixni anglioqanda, xundəy bolidiki, u teli Misirdə idi (qünki Yəroboam Sulayman padixahın kəqip Misirdə turuwatatti). **3** Əmdə ular adəy əwətip uni qəkitirp kəldi. Xuning bilən Yəroboam wə pɵtkɵl Israil jəməiti kəlip Rəhəboaməja səz kiliq: **4** — Silining atiliri boynimizəja saləqan boyunturukini əqir kildi. Sili əmdə atilirining bizgə kəyoqan kəttik tələpliri bilən əqir boyunturukini yənəkitip bərsilə, silining hizmətliridə bolimiz, dəyixti. **5** U ularəja: — Həzirəy kəytip ɵq kɵndin keyin andin kəximəja yənə kəlinglər, dedi. Xuning bilən hək təriliq kətti. **6** Rəhəboam padixah əz atisi Sulayman həyat wəktidə uning hizmitidə turojan moysipitlardin məsiləhət sorap: — Bu həkəkə bəridiojan jawəbim toqrisidə nemə məsiləhət kərsitisilə? — dedi. **7** Ular uningəja: — Əgər sili razilik bilən bɵgɵn bu həkning hizmitidə bolimən dəsilə, (wə dərəkəy ularning hizmitidə bolsilə) ularəja yaxhi səzlər bilən jawəb kilsilə, ular silining barlik kɵnliridə hizmətliridə bolidu, dedi. **8** Ləkin u moysipitlarning kərsətkən məsiləhətinə kəyrip koyup, əzi bilən qong boləqan, əldidə hizmitidə boluwatqan yaxlardin məsiləhət sorap **9** ularəja: — Məngə «Silining atiliri bizgə saləqan boyunturukni yənəklətkəy» dəp tiləgən bu həkəkə

jawab beriximiz toqiruluk qandak maslihət berisilər? — dedi. **10** Uning bilan qong bolojan bu yaxlar uningoja: — «Silining atiliri boyunturukimizni eoqir kildi, əmdi sili uni bizgə yenik kılqayla» dəp eytkan bu həkəkə sız kılıp: — «Mening qimqılak barmikim atamning belidin tomrakıtur. **11** Atam silərgə eoqir boyunturukni salojan, lekin mən boyunturukunglarni tehimu eoqir kılımən. Atam silərgə kamqılar bilan tənbiħ-tərbiyə bərgən bolsa, mən silərgə «qayanlık kamqılar» bilan tənbiħ berimən», degəyla, — dedi. **12** Rəhoboam padixah ularoja: «Üq kündin keyin andin keximoja yənə kelinglar» deginidək, Yəroboam wə barlık həlk üqinqi küni uning kexioja kəldi. **13** Padixah moysipitlarning uningoja bərgən maslihətini taxlap, həlkəkə kattiklik bilan jawab bərdi. **14** U yaxlarning maslihəti boyiqə ularoja: — Atam silərgə eoqir boyunturukni salojan, lekin mən boyunturukunglarni tehimu eoqir kılımən. Atam silərgə kamqılar bilan tənbiħ-tərbiyə bərgən bolsa mən silərgə «qayanlık kamqılar» bilan tənbiħ-tərbiyə berimən, dedi. **15** Xuning bilan padixah həlkning sızini anglimidi. Bu ix Pərwərdigar tərpidin bolojan; qünki buning bilan Pərwərdigarning Xilohluk Ahiyahning wastisidə Nibatning oqlı Yəroboamja eytkan səzi əməlgə axurulidiojan boldi. **16** Pütkül İsrail padixahning ularning sızigə kulak salmiojinini kərgəndə həlk padixahkə jawab berip: — Dawuttin bizgə nema nesiwə bar? Yəssəning oqlida bizning heq mirasimiz yoxtur! Əz əy-qedirliqlarəja kaytinglar, i İsrail! İ Dawut, sən əz jəmatınggila igə bol, — dedi. Xuning bilan İsrailar əz əy-qedirliqlarəja kaytip ketixti. **17** Əmma Yəhuda xəhərliridə olturojan İsrailarəja bolsa, Yəroboam ularning üstigə həküm sürdi. **18** Rəhoboam padixah baj-alwan begi Adoramni İsrailarəja əwətti, lekin pütkül İsrail uni qalma-kesək kılıp oltürdi. U qəjdə Rəhoboam padixah aldirap, əzining jəng hərwisioja qikip, Yerusalemoja tikiwətti. **19** Xu tərıqıdə İsrail Dawutning jəmətidin yüz ərüp, bügüngə kədar uningəja qarxi qikip kəldi. **20** İsrailning həmmisi Yəroboamning yenip kəlgənlıknı angliqanda, ədəm əwətip uni həlkning jəmatigə qakırdi. Ular uni pütkül İsrailning üstigə rəsmiy padixah kildi. Yəhuda kəbilisidin baxkə heqkim Dawutning jəmatigə əgəxmidi. **21** Rəhoboam Yerusalemoja kaytip kəlip, İsrailning jəməti bilan jəng kılıp, padixahlikni Sulaymanning oqlı bolojan əzıgə kayturup əkilix üqün Yəhudaning pütkül jəmətidin wə Binyamin kəbilisidin bir yüz səksən ming hillanojan jənggiwar əskərni toplidi. **22** Ləkin Hudaning səzi Hudaning adimi Xemayaəja kəlip: — **23** «Yəhudaning padixahı, Sulaymanning oqlı Rəhoboaməja, pütin Yəhuda bilan Binyaminning jəmatigə wə həlkning kəlojanlırioja sız kılıp: — **24** «Pərwərdigar mundaq dəydu: — Hujuməja qıkmanglar, kəridaxlırlingə İsrailar bilan jəng kılmanqlar; hərbinglar əz öynglarəja kaytip kətinglar; qünki bu ix Məndindir», degin» — deyildi. Ular Pərwərdigarning sızigə kulak saldi. Pərwərdigarning səzi boyiqə ular öylirigə kaytip kətti. **25** Yəroboam bolsa Əfraim taqlıkidiki Xəkəm xəhərinı yasap yə yərdə turdi; keyin u yərdin qikip Pənuəlnı yasidi. **26** Rəhoboam kənglidə əz-əzıgə: — Əmdi padixahlik Dawutning jəmatigə yenixi mumkin. **27** Əgər bu həlk

Pərwərdigarning əyidə kurbanlık kılıxkə Yerusalemoja qıkxa, bu həlkning kəbi əz oqojisi, yəni Yəhuda padixahı Rəhoboaməja yənə mayıl bolidu, andin ular mənı oltürüp yənə Yəhuda padixahı Rəhoboamning tərıpıgə yanarmikin, dedi. **28** Padixah maslihət sorap, altundin ikki mozay həykilini yasitip həlkəkə: — Yerusalemoja qıkix silərgə eoqir kəlidu. İ İsrail, mana silərnı Misir zeminidin qıkarəjan ilahlar! — dedi. **29** Birini u Bəyt-Əldə, yənə birini Danda turoquzup qoydi. **30** Bu ix gunahkə sawəb boldi, qünki həlk mozaylırining birining aldidə bax urəjli həttə Danoqıqə barətti. **31** U həm «egiz jaylar»da [ibadət] öylirini yasidi wə həm Lawiydin bolmiojan adəmlərnı kahin kılıp tayınləp qoydi. **32** Yəroboam yənə səkkizinqi aynıng on bəxinqi küni huddi Yəhudaning zeminidiki heytkə ohxax bir heytkə kılıp bekitti. U əzi kurbangah üstigə kurbanlık kıləjli qıkti. Xundak kılıp u Bəyt-Əldə əzi ətküzəng mozay məbudlırigə kurbanlık ətküzdi. U yənə Bəyt-Əldə saldurojan xu «egiz jaylar» üqün kahinlarnı tayınlidi. **33** U Bəyt-Əldə yasiojan kurbangah üstigə səkkizinqi aynıng on bəxinqi küni (bu ay-künni u əz maylıqə tallioqanıdi) kurbanlıqlarnı sunuxkə qıkti; xu tərıqıdə u İsrailarəja bir heytkə yarattı; u əzi kurbangah üstigə kurbanlıqlarnı sundi wə huxbuy yakti.

13 Wə mana, Pərwərdigarning buyruki bilan Hudaning bir adimi Yəhudadin qikip Bəyt-Əlgə kəldi; xu payttə Yəroboam huxbuy yəjixkə kurbangahning yenidə turattı; **2** xu adəm kurbangahəja karap Pərwərdigarning əmri bilan qakırip: — İ kurbangah, i kurbangah! Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mana Dawutning jəmətidə Yosiya isimlik bir oqlı tuəulidı. U bolsa sening üstıngdə huxbuy yaqkan «yukiri jaylar»diki kahinlarnı soyup kurbanlık kılıdu; xundakla sening üstıngdə adəm səngəkliri kəydürüldı! — dedi. **3** U küni u bir bəxəratlık əlamətnı jakarlap: Pərwərdigarning muxu sızini ispatlaydiojan əlamət xu boliduki: — Mana, kurbangah yərilip, üstidiki küllər təkölüp ketidu, — dedi. **4** Wə xundak boldiki, Yəroboam padixah Hudaning adiminıng Bəyt-Əldiki kurbangahkə karap jakarlıəjan sızini angliqanda, u kurbangahta turup kolini sozup: — Uni tutunglar, dedi. Ləkin uningəja karitip sozojan kəli xuning bilan xu peti kurup kətti, uni əzıgə yənə yioqlimidi. **5** Andin Hudaning adimi Pərwərdigarning səzi bilan eytkan məjizilik əlamət yüz berip, kurbangah həm yərilip üstidiki küllər təkölüp kətti. **6** Padixah Hudaning adimidin: — Pərwərdigar Hudayingdin mening həkəkimdə etüngəysənki, kolumni əsligə kəltürgəy, dəp yəlwurdi. Hudaning adimi pərwərdigarning iltipətinı etüginidə, padixahning kəli yənə əzıgə yioqlıp əsligə kəltürüldi. **7** Padixah Hudaning adimigə: — Mening bilan öyümgə berip əzıngni kutlandurojin, mən sanga in'am bəşəy, dedi. **8** Ləkin Hudaning adimi padixahkə jawab berip: — Sən mənə ordangning yerimini bərsəngmu, sening bilan barmaymən ya ki yərdə nən yap su iqmaymən. **9** Qünki Pərwərdigar Əz sızini yətküzüp mənə buyrup: «Sən nə nən yemə nə su iqmə, barəjan yolıng bilan kaytip kəlmə» degən, dedi. **10** Xuning bilan u Bəyt-Əlgə kəlgən yol bilan əməs, bəlkı bəxkə bir yol bilan kaytip kətti. **11** Ləkin Bəyt-Əldə yəxənojan bir pəyoqəmbər

turatti. Uning oqulliri kelip Hudaning adimining u küni Bəyt-Əldə kılqan barlık əməllirini uningə dəp bərdi, xundakla uning padixahqa kılqan səzlinimu atisiqə eytip bərdi. **12** Atisi ularidin, u kaysi yol bilan kətti, dəp soridi; qünki oqulliri Yəhudadin kəlgən Hudaning adimining kaysi yol bilan kətkinini kərgənidi. **13** U oqulliriqə: — Manga exəkni tokup beringlar, dəp tapilidi. Ular uningə exəkni tokup bərgəndə u uningə minip **14** Hudaning adimining kəynidin kooqlap kətti. U uni bir dub dərihining astida olturoqan yeridin tepip uningdin: — Yəhudadin kəlgən Hudaning adimi sənmu? — dəp soridi. U: — Mən xu, dəp jawab bərdi. **15** U uningə: — Mening bilan eyümgə berip nan yegin, dedi. **16** U jawabən: — Mən na sening bilan kaytalmaymən, nə seningkigə kirəlməymən; mən nə bu yərdə sening bilan nan yəp su iqləməymən; **17** qünki Pərwərdigar əz səzi bilan manga tapilap: «U yərdə nan yemə, su iqmigin; barəqan yolung bilan kaytip kəlmigin» degən, dedi. **18** [Keri pəyoqəmbər] uningə: — Mən həm səndək bir pəyoqəmbərdurmən; wə bir pərixə Pərwərdigarning səzini manga yatküzüp: — «Uningə nan yegürüp, su iqlüzgili əzüng bilan eyümgə yandurup kəl» dedi, eytti. Ləkin u xuni dəp uningə yaloqan eytiwatatti. **19** Xuning bilən [Hudaning adimi] uning bilən yenip eydə nan yəp su iqtı. **20** Ləkin ular dastihanda olturoqinida, Pərwərdigarning səzi uni yandurup əkalgən keri pəyoqəmbərgə kəldi. **21** U Yəhudadin kəlgən Hudaning adimini qakirip: — Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Sən Pərwərdigarning səzigə itaətsizlik kılıp, Pərwərdigar Hudayingning buyruqan əmrini tutmay, **22** bəlki yenip, U sanga: — Nan yemə, su iqmə, dəp mən'i kılqan yərdə nan yəp su iqlining tüpəylidin, jəsiting ata-bowiliringning kəbrisida kəmlüməydu», dəp towlidi. **23** Wə xundak boldiki, Hudaning adimi nan yəp su iqip boləqanda, uningə, yani əzi yandurup əkalgən pəyoqəmbərgə exəkni tokup bərdi. **24** U yoloqə qikti. Ketiwatkinida, yolda uningə bir xir uqrap, uni əltürüwətti. Xuning bilən uning elüki yolda taxlinip kəldi, exiki bolsa uning yenida turatti; xirmu jəsətning yenida turatti. **25** Mana birnəqqə adəm etüp ketiwetip, yolda taxlinip kəloqan jəsət bilən jəsətning yenida turoqan xirni kərdi; ular keri pəyoqəmbər turoqan xəhərgə kelip u yərdə xu həwərnı yətküzdi. **26** Uni yoldin yanduroqan pəyoqəmbər buni anglap: — U dəl Pərwərdigarning səzigə itaətsizlik kılqan Hudaning adimidur. Xunga Pərwərdigar uni xiroqə tapxurdi; Pərwərdigar uningə kılqan səzi boyıqə xir uni titma-titma kılıp əltürdi, dedi. **27** U oqulliriqə: — Manga exəkni tokup beringlar, dedi; ular uni tokup bərdi. **28** U yolda taxlaklik jəsət bilən jəsətning yenida turoqan exək wə xirni tapti. Xir bolsa nə jəsətni yemigənidi nə exəkni talimioqanidi. **29** Pəyoqəmbər Hudaning adimining jəsitini elip exəkkə artip yandi. Keri pəyoqəmbər uning üqün matəm tutup uni dəpnə kılqılı xəhərgə kirdi. **30** U jəsətni əz kəbristanlikida koydi. Ular uning üqün matəm tutup: — Aq buradirim! — dəp pəryad kətürdi. **31** Uni dəpnə kılqandın keyin u əz oqulliriqə: — Mən əlgəndə meni Hudaning adimi dəpnə kılinoqan gərgə dəpnə kilinglar; mening səngəklirimni uning səngəklirining yenida koyunglar;

32 qünki u Pərwərdigarning buyruki bilən Bəyt-Əldiki kurbangahqa kərioqan wə Samariyədiki xəhərlərnin «yukiri jay»liridiki [ibadət] əylirigə kərioqan, uning jar kılqan səzi əməlgə axurilmay kəlməydu, — dedi. **33** Ləkin Yəroboam bu wəqədin keyinmu əz rəzil yolidin yanmay, bəlki «yukiri jaylar»qə hərhil həlkətin kəhənlərnı təyinlidi; kim halisa, u xuni «mukəddəs kılıp» [kəhənlilik mənsipigə] beoxilaytti; xuning bilən ular «yukiri jaylar»da [kurbənlilik kılıxqə] kəhən bolatti. **34** Xu ix tüpəylidin Yəroboam jəmətining həsəbioqə gunah bolup, ularning yər yüzidin üzüp elinip həlak boluxioqə səwəb boldi.

14 U wəqəttə Yəroboamning oqlı Abiyah kəsəl bolup kəldi. **2** Yəroboam ayaliqə: — Ornungdin kopup, həqkim sening Yəroboamning ayali ikənlikini tonumioqudək kılıp əz kiyapitingni əzgərtip, Xilohqa barəqin. Mana manga: «Bu həlkənin üstidə padixah bolisən» dəp eytkən Ahiyah pəyoqəmbər u yərdə olturidu. **3** Kolungə on nan, birnəqqə poxkal, bir kuta həsəlni elip uning kəxioqə barəqin. U yigitimizingnə nəmə bolidioqanlikni sanga dəp beridu, dedi. **4** Yəroboamning ayali xundak kılıp, Xilohqa berip Ahiyahning əyigə kəldi. Ahiyahning kəzli kəriliktin kor bolup kərləməytti. **5** Ləkin Pərwərdigar Ahiyahqə: — Mana, Yəroboamning ayali əz oqlı toşrisida səndin soriqılı kəlidu, qünki u kəsəldur. Uningə xuni mundaq-mundaq degin; qünki u kəlgəndə baxkə kiyapətkə kiriwəloqan bolidu, dəp eytkənidi. **6** U ixiktin kərgəndə Ahiyah ayaq tiwixini anglap mundaq dedi: — «Həy, Yəroboamning ayali, kirgin; nemixkə baxkə kiyapətkə kiriwəlding? Sanga bir xum həwərnı berix manga buyrildi. **7** Berip Yəroboaməqə mundaq degin: — «İsrailning Hudasi Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Mən seni həlkənin arisidin elip kətürüp, əz həlkim İsrailəqə həkümran kılıp **8** Padixahlikni Dawutning jəmətidin yirtiwetip, sanga bərdim; ləkin sən Mening əmlirimni tutup, nəzirimdə pəkət durus boləqannı kılıxta pütün kəlbidin manga əgəxkən kulum Dawutkə ohxax bolmiding, **9** Bəlki əzüngdin ilgiri kəlgənlərnin həmmisidin artuk rəzillik kılıp, mening əzəzimni koozəp, Meni arqəngə taxlap, berip əzüngə qəyriy ilahları, kuyma məbudları yasatting. **10** Xuning üqün Mən Yəroboamning jəmətigə bala qüxürüp, Yəroboamning İsraildiki handanidin həmmə ərkəkni, həttə ajiz yaki meyip bolsimu həmmisini üzüp taxlaymən, adəmlər pək-tezaklarıni süptürgəndə Yəroboamning jəmətidin kəloqinini yok boləquqə süptürimən. **11** Yəroboamdin boləqanlardın xəhərdə əlginini itlar yəydu; səhrada əlginini asmandiki kuxlar yəydu. Qünki Pərwərdigar xundak səz kıləqandur. **12** Əmdı sən bolsang, kopup əz əyümgə barəqin; ayioqing xəhərgə kərgən həman, bala əlidu. **13** Pütün İsrail uning üqün matəm tutup uni dəpnə kılıdu. Qünki Yəroboamning jəmətidin kəbrigə koyulidioqan yaloqəz xula bolidu; qünki Yəroboamning jəmətining arisida İsrailning Hudasi Pərwərdigarning aldidə pəkət xuningdə pəzilət tepildi. **14** Əmdı Pərwərdigar Əzigə Yəroboamning jəmətinı üzüp taxlaydioqan, İsrailning üstigə həküm süridioqan bir padixahni tikləydu. Dərhəqikət, u pat arida bolidu! **15** Pərwərdigar İsrailni urup, huddi

suda lingxip qaloqan qumuxtək kilip qoyidu, ata-bowiliriyo təkdım kilojan bu yaxhi zemindın qomurup, ularni [əfrat] dəryasining u tərıpiga tərkiṭidu; qünki ular eziǵə «Axərah butlar»ni yasap Pərwərdigarning ǵəzıpini kǵozıǵıdı. **16** Yəroboamning sadir kılǵoan gunahlırı tüpaylıdın, uning Israilni gunah kıldurojını tüpaylıdın, Huda Israilni taxlap beridu!»». **17** Xuning bilən Yəroboamning ayalı qopup, yoloǵa qikip Tirzahka kaytip kəldi. U eyining bosuǵısındın atlıxıoǵa bala əldi. **18** Ular uni dəpnə kildi. Pərwərdigarning Əz kuli Ahiyah pəyǵəmbər arkilik eytkən səzidək, pütün Israil uning üqün matəm tutti. **19** Əmđi Yəroboamning baxka ixliri, yəni jəngliri wə kandaq səltənət kılǵoanlırı toqrısida mana, «Israil padixahlırining tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgəndur. **20** Yəroboamning səltənət kılǵoan waṭtı yigirmə ikki yıl bolup, u əz ata-bowilirining arisida uhlidi. Ooqli Nadab uning ornida həküm sürdi. **21** Wə Sulaymanning ooqli Rəhoboam bolsa Yəhudaning üstigə həküm sürdi. Rəhoboam padixah bolojanda kırık bir yaxka kirgənidi; u Pərwərdigarning Əz namini ayan kilix üqün, Israilning həmmə kəbılliliri arisidın talloqan Yerusəlem xəhıridə on yəttə yıl həküm sürdi; uning anisining ismi Naamah bolup, Ammoniy idi. **22** Yəhudalar bolsa Pərwərdigarning nəziridə yamanlik kildi; ular əz ata-bowiliri sadir kılǵoanliridın ziyadə gunahları kilip, uning həsətlık ǵəzıpini kǵozıǵoqanıdı. **23** Qünki ular «yukiri jaylar»ni, «but tüwrük»lərni wə həm hərbiy egiz dēnglər üstidə, hərbiy kək dərəhlərnıng astida «Axərah» butlarını yasıdı. **24** Wə zeminda kəspiy bəqqıwazlarmu bar idi. Ular Pərwərdigar əslidə Israilarnıng aldidın həydəp qıkarǵoan əllərnıng barlık yirginqlik hərəm ixlirini kilattı. **25** Rəhoboam padixahning səltənatinıng bəxınıq yilida xundak boldiki, Misirning padixahı Xixak Yerusəlemoǵa hujum kildi. **26** U Pərwərdigarning eyidiki gəhər-baylıklarnı həm padixahning ordısidiki gəhər-baylıklarnı elip kətti; u həmmisini, jümlidın Sulayman yasatkan altun siparlanımu elip kətti. **27** Ularınıng ornida Rəhoboam padixah mistin birmunǵə sipar-kalkanlar yasitip, ularni padixah ordısining kirix yolını saklaydıoan pasiban bəglirining koloqıa tapxurdi. **28** Xundak kilip, padixah hər kətim Pərwərdigarning eyigə kırıdıoan qaoqıa, pasibanlar u sipar-kalkanları kəturıp qıkattı, andın ularni yənə pasibanhanioǵa əkirip qoyuxatti. **29** Əmma Rəhoboamning baxka ixliri wə kılǵoanının həmmisi «Yəhuda padixahlırining tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **30** Rəhoboam bilən Yəroboam barlık künliridə bir-biri bilən jəng kilixip turoqanıdı. **31** Rəhoboam əz ata-bowilirining arisida uhlidi wə «Dawutning xəhıri»də dəpnə kilindi. Uning anisining ismi Naamah bolup, bir Ammoniy idi. Rəhoboamning ooqli Abiyam atisining ornida padixah boldi.

15 Nibatning ooqli Yəroboam padixahning səltənatinıng on səkkizinqi yilida Abiyam Yəhudaning üstigə padixah bolup **2** Yerusəlemdə üq yıl səltənət kildi. Uning anisining ismi Maakah bolup, Abixalomning kızı idi. **3** Abiyamning kəlbı bowisi Dawutning kənglidək Hudasi Pərwərdigarǵo pütünləy beǵıxlanǵoan əməs idi, bəlkı atisi Rəhoboamning uningdin ilğiri kılǵoan barlık gunahlırıda mangattı. **4**

Xundaktımu Dawutning səwəbidin Hudasi Pərwərdigar Yerusəlemdə uningǵo [yoruk] bir qıraǵını kaldıruş üqün, Dawutning əwladını uningdin keyinmu tikləp turoquzdi wə Yerusəlemnı kooqıdı. **5** Qünki Dawut Pərwərdigarning nəziridə durus bolǵoanni kilip, Hıttiy Uriyaoǵa kılǵoanliridın baxka emrining həmmə künliridə Pərwərdigar uningǵo əmr kılǵoanliridın qıkmıdı. **6** Əmđi [Abiyamning] pütün əmridə Rəhoboam bilən Yəroboam bir-biri bilən jəng kilixip turdi. **7** Abiyamning baxka ixliri wə kılǵoanlirining həmmisi «Yəhuda padixahlırining tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? Abiyam bilən Yəroboam bir-biri bilən jəng kilixip turattı. **8** Abiyam əz ata-bowilirining arisida uhlidi; ular uni «Dawutning xəhıri»də dəpnə kildi. Andın ooqli Asa ornida padixah boldi. **9** Israilning padixahı Yəroboam səltənatinıng yigirminqi yilida Asa Yəhudaning üstigə padixah bolup **10** Yerusəlemdə kırık bir yıl səltənət kildi. Uning qong anisining ismi Maakah bolup, Abixalomning kızı idi. **11** Asa atisi Dawut kılǵoandək Pərwərdigarning nəziridə durus bolǵoanni kildi. **12** U kəspiy bəqqıwazları zemindın həydəp, ata-bowiliri yasatkan həmmə yirginqlik məbudları yokıtiwattı. **13** U yənə qong anisi Maakahnı yirginqlik bir «Axərah» tüwrükni yasıoını üqün hanixlik mərtiwisidın qüxürüwətti. Asa bu yirginqlik butni kesip Kidron jıloısında keydürtiwətti. **14** «Yukiri jaylar» yokitilmisimu, Asaning kəlbı emrining barlık künliridə Pərwərdigarǵo pütünləy beǵıxlanǵoanıdı. **15** Həm atisi həm u ezi [Pərwərdigarǵo] atap yasıoan nərsilərnı, jümlidın kümüx bilən altunni wə türlük kaqa-kuqılarnı Pərwərdigarning eyigə kəltürdi. **16** Əmđi Asa wə Israilning padixahı Baaxa barlık künliridə bir-biri bilən jəng kilixip turdi. **17** Israilning padixahı Baaxa Yəhudaǵo kərxi hujum kildi; heqkim Yəhudaning padixahı Asa bilən bardi-kəldi kilmisun dəp, Ramah xəhırinı məhkəm kilip yasıdı. **18** U waṭıtta Asa Pərwərdigarning eyidiki həzinilərdə kaloqan barlık altun-kümüx wə padixahning ordısidiki həzinilərdə kaloqan altun-kümüxni elip hizmətkarlırining koloqıa tapxurdi; andın Asa padixah ularni Dəməxktə turuxluk Suriyə padixahı Həzionning nəwrisi, Tabrimmonning ooqli Bən-Hədadka əwətti wə xular bilən bu həwərnı yətküzüp: — **19** «Mening atam bilən silining atilirining arisida bolǵoandək mən bilən silining ariliridə bir əhdə bolsun. Mana, siligə kümüx bilən altundın hədiyə əwəttim; əmđi Israilning padixahı Baaxa bilən bolǵoan əhdiliridın kollarını üzsile; xuning bilən u mənı kəmal kilixtin kıl üzsün» — dedi. **20** Bən-Hədad Asa padixahning səziǵə kirip, əz koxunıng sərdarlırını Israilning xəhərliǵı hujum kilixka əwətip, Ijon, Dan, Bəyt-Maakahdiki Abəl, pütkül Kinnerət yurtı bilən Naftalining pütkül zeminini bekındurdi. **21** Baaxa bu həwərnı anglap, Ramah istihkəmini yasaxtin kolını yioqıp, Tirzahka berip turdi. **22** Asa padixah bolsa pütkül Yəhudaning adəmlirini heqbirini qoymay qakirip yioqıdı; ular Baaxa Ramah xəhırinı yasaxka ixlətkən taxlar bilən yaoǵaqlarnı Ramahtın toxup elip kətti. Asa padixah muxularnı ixlitip Binyamin zeminidiki Gebanı wə Mizpahni məhkəm kilip yasıdı. **23** Əmđi Asaning baxka ixliri, uning zor kudriti, uning

kilojining hëmmisi, xundakla yasioqan xëhërlër toqrisida «Yëhuda padixahlrining tarih-tëzkiriliri» degän kitabta pütülgän ämäsidi? **24** Asa öz ata-bowiliri arisida uhlidi wë Dawutning xëhiridä dëpnë kilindi. Andin uning oqılı Yëhoxafat ornida padixah boldi. **25** Yëhudaning padixahı Asaning sëltnëtinining ikkinqı yilida Yëroboamning oqılı Nadab İsrail üstigë hëküim sürtüxkë baxlıdı; u İsrailoqa ikki yıl padixah boldi. **26** U Përwërdigarning nëziridë rëzil bolojanni kilip atisining yolida mengip, atisining İsrailni gunahka putlaxturoqan gunahlırida mangdı. **27** Lekin İssakar jëmatidin bolojan Ahıyahning oqılı Baaxa uningojä kësät kilip, uni Filistıylarning tawesidiki Gibbetonda ëltürdi. Xu qaojda Nadab pütün İsrailar bilën birlikte Gibbetonoqa korxap hujum kilıwatatti. **28** Yëhuda padixahı Asaning sëltnëtinining üqinqı yilida Baaxa Nadabni ëltürüp, ëzi uning ornida padixah boldi. **29** Wë xundak boldiki, u padixah bolojanda Yëroboamning pütkül jëmatini qepip ëltürdi; Përwërdigarning kulı Xilohluk Ahıyahning wasıtisi bilën eytkän sezi ämälgë axurulup, u Yëroboamning jëmatidin năpisi barlarnı birinimu koymay pütünlay yokatti. **30** Bu ix Yëroboamning sadır kilojan gunahlırı hëm uning İsrailni gunahka putlaxturoqan gunahlırı tüpëylidin boldi; u xular bilën İsrailning Hudasi Përwërdigarning qëzipini kattık qozojanidi. **31** Nadabning baxka ixliri bilën kilojanlrining hëmmisi «İsrail padixahlrining tarih-tëzkiriliri» degän kitabta pütülgän ämäsidi? **32** Asa wë İsrailning padixahı Baaxa barlık künliridë bir-biri bilën jëng kilixip turdı. **33** Yëhudaning padixahı Asaning sëltnëtinining üqinqı yilida Ahıyahning oqılı Baaxa pütün İsrail üstigë Tirzahta hëküim sürtüxkë baxlıdı; u yigirmë tet yıl sëltnët kildi. **34** U Përwërdigarning nëziridë rëzil bolojanni kildi; u Yëroboamning yolida yürüp, İsrailni gunahka patkuzojan gunahıda mangdı.

16 Përwërdigarning sezi Hananining oqılı Yëhuoqa kelip Baaxani ayıblap mundaq deyildi: — **2** «Mana, Mën seni topa-qang iqidin qikirip, hëlkim İsrailoqa hëküim kılıp koydum. Lekin sën Yëroboamning yolida yürüp hëlkim İsrailni gunahka putlaxturdung, ular gunahlırı bilën qëzipimni kozojdı. **3** Mana, Mën Baaxani öz jëmatı bilën süpürüp yokitip, jëmatıngni Nibatning oqılı Yëroboamning jëmatigä ohxax kilimën. **4** Baaxadin bolojanlardın xëhërdë ëlginini itlar yëydu; sährada ëlginini äsamidiki kuxlar yëydu». **5** Baaxaning baxka ixliri wë uning kilojanliri bilën kudriti toqrisida «İsrail padixahlrining tarih-tëzkiriliri» degän kitabta pütülgän ämäsidi? **6** Baaxa öz ata-bowiliri arisida uhlidi wë Tirzahta dëpnë kilindi; andin uning oqılı Elah ornida padixah boldi. **7** Baaxaning Përwërdigarning nëziridë kilojan barlık rëzilliki tüpëylidin, Përwërdigarning Baaxaning bexioqa wë uning jëmatining bexioqa qüxürgini toqırluk sezi Hananining oqılı Yëhu pëyoqëmbër arkilik berilganidi. Qünki u Yëroboamning jëmatı kilojinoqa ohxax kilip öz kollirining ixliri (jümlidin Yëroboamning jëmatini qepip ëltürgänliki) bilën Përwërdigarning qëzipini kozojdı. **8** Yëhuda padixahı Asaning sëltnëtinining yigirmë altinqı yilida, Baaxaning oqılı Elah Tirzahta İsrailoqa padixah bolup,

ikki yıl sëltnët kildi. **9** Lekin uning jëng harwilirining yerimioqa sërdar bolojan hizmetkari Zimri uningojä kësät kildi; [Elah] Tirzahta Tirzahtiki ordisidiki qojıdar Arzaning eyidä xarab iqip mast bolojanda **10** Zimri kirip uni qepip ëltürdi. Bu waqıt Yëhudaning padixahı Asaning sëltnëtinining yigirmë yëttinqı yılı idi. Zimri Elahning ornida padixah boldi. **11** U padixah bolup öz tähtidë olturuxi ünälä u Baaxaning barlık jëmatini qepip ëltürdi; u uning uruk-tuqjanlırı wë dostliridin bir ërkëknimu tirik qaldurmıdı. **12** Xundak kilip Zimri Përwërdigarning Yëhu pëyoqëmbër arkilik Baaxani ayıblıgän sezinä ämälgë axurup, Baaxaning pütkül jëmatini yokatti. **13** Bu ix Baaxaning barlık gunahlırı bilën uning oqılı Elahning gunahlırı, jümlidin ularning İsrailni gunahka putlaxturoqan gunahlırı, ërzimës butliri bilën İsrailning Hudasi Përwërdigarning qëzipini kozojap, xundak boldi. **14** Elahning baxka ixliri wë kilojanlrining hëmmisi «İsrail padixahlrining tarih-tëzkiriliri» degän kitabta pütülgän ämäsidi? **15** Yëhudaning padixahı Asaning sëltnëtinining yigirmë yëttinqı yilida Zimri Tirzahta yëttä kün sëltnët kildi. Hëlk Filistıylargë tawë bolojan Gibbetonni korxiwelip bargah tikkanıdı. **16** Bargahda turoqan halayik: — «Zimri kësät kilip padixahni ëltürdi» dëp anglıdı. Xuning bilën pütkül İsrail xu küni bargahda köxunning sërdari Omrini İsrailoqa padixah kildi. **17** Andin Omri İsrailning hëmmisini yetäklöp, Gibbetondın qikip, Tirzahtı korxıdı. **18** Wë xundak boldiki, Zimri xëhërming elinöjanlıkını körtüp, padixah ordisidiki Korxanoqa kirip, ordioqa ot koyuwätti, ëzi köyüp ëldi. **19** Bu ix özining gunahlırı üqün, yëni Përwërdigarning nëziridë rëzillik kilip, Yëroboamning yolida yürüp, İsrailni gunahka putlaxturoqan gunahı mangojini üqün xundak boldi. **20** Zimrining baxka ixliri wë kësät kilojini toqrisida «İsrail padixahlrining tarih-tëzkiriliri» degän kitabta pütülgän ämäsidi? **21** Əmma İsrail halkı ikkigä belünüp, ularning yerimi Ginatning oqılı Tibnini padixah kilixka uningojä əgəxti; baxka yerimi bolsa Omrigə əgəxti. **22** Əmdi Omrigə əgəxkən həlk Ginatning oqılı Tibnigə əgəxkən həlktn küqlük qıktı. Tibni əldi; Omri padixah boldi. **23** Yëhudaning padixahı asaning ottuz birinqı yilida Omri İsrailoqa padixah bolup ön ikki yıl sëltnët kildi. U Tirzahta alta yıl sëltnët kildi. **24** U Xëmërdin Samariyë egizlikini ikki talant kümüxkë setiwelip, u egizlik üstigë kuruluxlarnı selip bir xëhër bina kilip, uni egizlikning əslıy igisi Xëmërnıng nami bilën «Samariyë» dëp atıdı. **25** Omri Përwërdigarning nëziridë rëzil bolojanni kildi, ezidin ilgiriki padixahlarınıg hëmmisidin bəttër bolup yamanlık kildi. **26** U Nibatning oqılı Yëroboamning hëmmë yollirida, xundakla jümlidin uning İsrailni gunahka putlaxturoqan gunahı iqidë mangdı; ular ërzimës butliri bilën İsrailning Hudasi Përwërdigarning qëzipini kozojdı. **27** Omrining baxka ixliri, uning kilojanlrining hëmmisi, kersətkən kudriti toqrisida «İsrail padixahlrining tarih-tëzkiriliri» degän kitabta pütülgän ämäsidi? **28** Omri ata-bowiliri arisida uhlidi wë Samariyədə dëpnë kilindi. Andin uning oqılı Ahab ornida padixah boldi. **29** Yëhuda padixahı Asaning sëltnëtinining ottuz səkkizinqı yilida Omrining oqılı Ahab İsrailoqa padixah boldi. Omrining oqılı Ahab

Samariyada yigirma ikki yil Israilning ustida seltanat kildi. **30** Emma Omrining oqli Ahab Pərwədigarning nəzirida ezidin ilgirikilarning həmmisidin axurup yamanlik kildi. **31** Wə xundak boldiki, u Nibatning oqli Yəroboamning gunahlorida yürux anqə eoşir gunah əməstək, u Zidoniyarning padixahı Ətbaalning kizi Yizəbəlni hotunlukka aldi wə xuning bilən u Baal degən butning kullukida bolup, uningoşa səjdə kildi. **32** U Samariyada yasioqan Baalning buthanisi iqiğə Baaloşa bir kurbangah yasidi. **33** Ahab həm bir «Axərah but»nımu yasatti; Ahab xundak kiliş uningdin burun etkən Israilning həmma padixahlorining Israilning Hudasi Pərwədigarning oşəzəpini kəzoşioqan ilxiridin axurup yamanlik kildi. **34** Uning künliridə Bayt-Əllik Hial Yeriho xəhərinə yasidi; ləkin u uning ulini saloqanda tunji oqli Abiram əldi; wə dərəzəzilərinə saloqanda uning kənji oqli Səğub əldi; xuning bilən Pərwədigarning nunning oqli Yəxua arkişik [Yeriho toşuruluk] eytkən səzi əməlgə axuruldi.

17 Əmdi Gileadta turuwatqanlardan boləqan Tixbilik Iliyas Ahabka: — Mən hizmitidə turuwatqan Israilning Hudasi Pərwədigarning həyati bilən kəsəm kilimənkə, mening səzəmsiz bu yillarda nə xəbnəm nə yamoşur qışmaydu, dedi. **2** Andin Pərwədigarning səzi uningoşa kelip: — **3** Bu yərdin ketip, məxriş tərəpkə berip, Iordan daryasining u tərpidiki kərit ekinining boyida ezuşnı yoxuroşın; **4** wə xundak boliduki, sən ekinning süyidin iqisən; mana, sanga u yərdə ozuk yətküzüp berixkə kaqşa-kuzoşunlarni buyrudum, deyildi. **5** Xuning bilən u Pərwədigar buyruşoşandək kiliş, Iordan daryasining u tərpidiki kərit ekinioşa berip, u yərdə turdi. **6** Kaqşa-kuzoşunlar ətigəndə nan bilən gəx, hər kəqtə yənə nan bilən gəx yətküzüp berətti. U ezi ekinning süyidin iqətti. **7** Ləkin zeminda yamoşur yaşimioşini üqün birməzgildin keyin ekin su kuruş kətti. **8** U wəqəttə Pərwədigarning səzi uningoşa kelip: — **9** Ornungdin turup Zidondiki Zarəfatka berip, u yərdə turoşın; mana, Mən u yərdiki bir tul hotunni seni bekixkə buyrudum, deyildi. **10** U ornidin turup Zarəfatka berip, xəhərnəg dərəzəzəşioşa kəlgəndə, mana u yərdə bir tul hotun otun terip turatti. U tul hotunni kaqışip: — Ətünimən, kaqida manga iqliki azrak su elip kəlgəysən, dedi. **11** U su aloşili mangoşanda, u yənə: — Ətünimən, manga kolungda bir qışləm nanmu aloşaq kəlgəysən, dedi. **12** Emma u: — Pərwədigar Hudaşingnəg həyati bilən, sanga kəsəm kilimənkə, mənə heq nan yok, pəkət idixta bir qanggal un, kozida azoşinə may bar, mana ikki tal otun teriwatimən; andin berip ezuş bilən oşlumioşa nan etip, uni yap əlimiz, dedi. **13** Iliyas uningoşa: — Kərkimioşın; berip eytkinəgdek kilişin; ləkin awwal bir kişik tokaş etip, manga elip kəlgin; andin ezuş bilən oşlumioşa nan ətkin. **14** Qünki Israilning Hudasi Pərwədigar mundaş dəydu: — «Pərwədigar yəş yüzigə yamoşur yaşduridəqan künşigilik idixtiki un tüşiməydu wə kozidiki may kəməyməydu», dedi. **15** Xuning bilən u berip, Iliyasning eytkinidək kildi wə u, Iliyas wə ayalning əyidikilər heli künlərgiqə yedi. **16** Pərwədigarning Iliyas arkişik eytkən səzi boyiqə, idixtiki un tüşimidi wə kozidiki maymu kəməymidi. **17** Xu ixlardan keyin xundak boldiki, əyning igisi boləqan bu

ayalning oqli kəsəl boldi. Uning kesili xundak eoşirləşip kəttiki, uningda nəpəs kəlmidi. **18** Ayal Iliyaska: — I Hudaning adimi, mening sən bilən nemə ələkəm bar idi? Sən gunahimni yadka kəltürüp, oşlumning jenioşa zamin boluxkə kəldingmu? — dedi. **19** U uningoşa: — Oşlungni kolumioşa bərgin, dəş uni uning kuşikidin elip ezi olturoşan balihənioşa elip qikiş ezi ornioşa koşup, **20** Pərwədigaroşa pəryad kiliş: — I Hudaşim Pərwədigar, mən mehman boləqan bu tul hotunning oşlini oltürux bilən uning bəşioşimu bala qışturdingmu? — dəş nida kildi. **21** U balining üstigə üq ketim ezi qaplap, Pərwədigaroşa pəryad kiliş: — I Pərwədigar Hudaşim, bu balining jeni eziğə yənə yenip kirsun! — dəş nida kildi. **22** Pərwədigar Iliyasning pəryadini anglidi; balining jeni uningoşa yenip kixi bilən u tirildi. **23** Iliyas balini balihənidin elip qışup, eyğə kirip, anioşa tapxurup bərdi. Iliyas: — Mana oşlung tixtur, dedi. **24** Ayal Iliyaska: — Mən xu ix arkişik əmdi sening Hudaning adimi ikənlikini, aşzingdin qışkan Pərwədigarning səzi həşikət ikənlikini bildim, dedi.

18 Uzun wəqət ešup, Pərwədigarning səzi [kuroşakqilikning] üşinqi yilida Iliyaska kelip: — Sən berip ezuşnı Ahabning aldidə ayan kilişin, wə Mən yəş yüzigə yamoşur yaşdurimən, deyildi. **2** Xuning bilən Iliyas ezi Ahabning aldidə ayan kilişili qikiş kətti. Aqarqiliş bolsa Samariyada kəttik idi. **3** Ahab ordisidiki oşojidar Obadiyani qakirdi (Obadiya tolimu təkwardar kixi bolup Pərwədigardin intayin kərkətti. **4** Yizəbəl Pərwədigarning pəşəşəşəşlərini oltürüp yəşitəwatqanda Obadiya yüz pəşəşəşəşni elip əlliktin-əlliktin ayrim-ayrim ikki oşaroşa yoxurup, ularni nan wə su bilən bakkanidi). **5** Ahab Obadiyaşa: — Zeminni kezip həmma bulak wə həmma jiloşlaroşa berip bakkin; u yərlərdə at-keşirləni tirik saklişoşadək ot-qəş tepilərmikin? Xundak bolsa biznəg uləşilərimizning bir kışmini soyməş turalərmiz, dedi. **6** Ular hərbi jaylaroşa bəşünup mangdi; Ahab ezi aldioşa mangdi, Obadiyam ezi aldioşa mangdi. **7** Obadiya ezi yolida ketip barəşanda, mana, uningəşa Iliyas uşridi. U uni tonup yərgə yikişip düm yetip: Bu rast sən, oşojam Iliyasmu? — dəş soridi. **8** U uningoşa: — Bu mən. Berip ezi oşojangoşa: — Iliyas kaytip kəldi! dəş eytkin, dedi. **9** U Iliyaska mundaş dedi: — «Sən kəşəşigə kəşiməşnı oltürşili Ahabning kolioşa tapxurmakqı bolisən, mən zadi nemə gunah kildim? **10** Əş Hudaşing Pərwədigarning həyati bilən kəsəm kilimənkə, oşojam adəm əwəşip seni izdiməşin heq əl wə məşlikət kəlmidi. Xu əl, məşlikətlər: «U bu yərdə yok» deşə, padixah ularoşa seni tapalmioşanoşa kəsəm işküzdi. **11** Ləkin sən manga həşir: — «Berip oşojangoşa: — Iliyas kaytip kəldi! deşin» — dəşən! **12** Mən kəşingdin kətkəşdin keyin, Pərwədigarning Roşı seni mən bilməşin yərgə elip baridu; xundakta mən Ahabka həwəş yətküzüp, ləkin u seni tapalmışa, meni oltüridu. Əməliyəttə, kəşiməşin yaxlişimdin tartip Pərwədigardin kərkup kəşəşmən. **13** Yizəbəl Pərwədigarning pəşəşəşlərini oltürəşndə mening kəşək kilişim, yəni mən Pərwədigarning pəşəşəşlərindən yüzni əlliktin-əlliktin ayrim-ayrim ikki oşaroşa yoxurup, ularni nan wə su bilən təşinləş bakkanlikim sən oşojamoşa məşum kilişəşin əməşmu?

14 Əmdi sən hazır manga: — «Berip oqjangoja: — Mana Iliyas kəldi degin», — deding. Xundak kılsam u meni eltürüdü!». **15** Ləkin Iliyas: — Mən hizmitidə turuwatqan samawi qoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigarning hayati bilən kəsəm kılimənki, mən jəzmən bütgün uning aldida ayan bolimən, dedi. **16** Xuning bilən Obadiya Ahabning kexioja berip uningoja həwər bərdi. Ahab Iliyas bilən kərəkxili bərdi. **17** Ahab Iliyasni kərgəndə uningoja: — Bu sənmu, i Israiloja bala kəltürgüqi?! — dedi. **18** U jawab berip: — Israiloja bala kəltürgüqi mən əməs, bəlkı sən bilən atangning jəmətidikərlər! Qünki silər Pərwərdigarning əmrlirini taxlap Baal degən butlaroja tayinip əgəxkənsilər. **19** Əmdi adəm əwətip Karməl teoqida pütkül Israilni yenimoja jəm kı, xundakla Yizəbəlning dastihininin oqızaliniđioqan Baalning tət yüz əllik pəyoqəmbiri bilən Axərahning tət yüz pəyoqəmbirini yioqdur, — dedi. **20** Xuning bilən Ahab Israilarning həmmisigə adəmlərni əwətip, pəyoqəmbərlərni Karməl teoqija yioqdurdi. **21** Iliyas barlık həlkə yekın kelip: — Qaqanoqıqə ikki pikir arisida arisaldi turisilər? Əgər Pərwərdigar Huda bolsa, uningoja əgixinglar; Baal Huda bolsa, uningoja əgixinglar, dedi. Əmma həlk uningoja jawab bərməy, ün-tin qıkarımdı. **22** Iliyas həlkə: — Pərwərdigarning pəyoqəmbərliridin pəkət mən yaloqız qaldim. Əmma Baalning pəyoqəmbərliri tət yüz əllik kixidur. **23** Əmdi bizgə ikki buka berilsun. Ular əzlırigə bir bukini tallap, soyup parqılup otunıng üstigə qoysun, əmma ot yakmisun. Mənmə baxka bir bukini təyyar kılip ot yakmay otunıng üstigə qoyay. **24** Silər bolsanglar, əz ilahlıringlarning namini qakırıp nida kılinglar. Mən bolsam, Pərwərdigarning namini qakırıp nida kılimən. Kaysı Huda ot bilən jawab bərsə, xu Huda bolsun, dedi. Həmma həlk: — Bu obdan gəp, dəp jawab bərdi. **25** Iliyas Baalning pəyoqəmbərlirigə: Silər kəp bolojaq awwal əzınglar üqün bir bukini tallap təyyar kılinglar; andin heq ot yakmay əz ilahınglarning namini kıqırıp nida kılinglar, dedi. **26** Ular uning degini boyiqə əzlırigə berilgən bukini elip uni təyyar kildi. Ətigəndin qüxkiqə ular Baalning namini kıqırıp: — I Baal, bizgə jawab bərgin! dəp nida kildi. Ləkin heq awaz yaki heq jawab bolmıdı. Ular raslanoja qurbangah qərisida tohtimay səkraytti. **27** Qüx kirgəndə Iliyas ularni zanglik kılip: — Ünlükrək kıqkıringlar; qünki u bir ilah əməsmu? Bəlkim u qongkur hiyaloja qəmtüp kətkəndü, yaki ix bilən qikip kətkəndü, yaki bir səpərgə qikip kətkəndü? Yaki bolmisa u uhlawatqan boluxı mummın, uni oyoqıtixinglar kərak?! — dedi. **28** Ular tehimu ünlük qakırıp əz kaidisi boyiqə qanoja milinip kətküqə əzlırini kıliq wə nəyze bilən tilatti. **29** Qüxtin keyin ular «bexarət beriwatqan» hələtkə qüxüp kəqlik qurbanlık waqtiqıqə xu hələttə turdi. Ləkin heq awaz angıanmıdı, yaki jawab bərgüqi yaki ıjabət kıloquqi məlum bolmıdı. **30** Iliyas həmma həlkə: — Yenimoja yekın kelinglar, dedi. Həmma həlk uningoja yekın kəlgəndin keyin u Pərwərdigarning xu yərdiki yikitiqan qurbangahını kaytidin kurup qikti. **31** Iliyas on ikki taxni aldı. Bu taxlarning sani Pərwərdigarning «Naming Israil bolsun» degən səzini taxpuruwalojan Yakupning oqulliridin qikqan kəbililərnıng sani bilən

ohxax idi. **32** Xu taxlardin u Pərwərdigarning nami bilən bir qurbangahını yasıdı. U qurbangahning qərisida ikki seah dan patkudak əzgal kolıdı. **33** Andin u otunni rastlap, bukini parqılup otunıng təpisiqə koydı. **34** U: — Tət idixni suoja toxkuzup uni kəydürmə qurbanlık wə otunıng üstigə təkınglar, — dedi. Andin: Yəne bir kətim kılinglar — dewıdı, ular xundak kıldi. U yəne: — Üqinqi mərtiwa xundak kılinglar, dedi. Ular üqinqi mərtiwa xundak kılojanda **35** su qurbangahning qərisidin ekip qüxüp, kolanojan əzgalnımu su bilən tuldurdi. **36** Kəqlik qurbanlıqning waqti kəlgəndə Iliyas pəyoqəmbər qurbanlıkka yekın kelip mundaq dua kildi: — Əy Pərwərdigar, ıbrahım bilən ıshaq wə Israilning Hudasi, Əzüngning Israilda Huda bolojınıngni axkara kılojaysən, xundakla mening Sening kulung bolup bularning həmmisini buyrukung bilən kılojanlıkımmi bütgün bildürgəysən. **37** Manga ıjabət kılojaysən, əy Pərwərdigar, ıjabət kılojaysən; xuning bilən bu həlkə sən Pərwərdigarning Huda ıkanlıkıngni həmdə ularning kəblirini tooqra yoloja yanduroquqi əzüng ıkanlıkıngni bildürgəysən, dedi. **38** Xuning bilən Pərwərdigarning oti qüxüp kəydürmə qurbanlıqni, otunni, taxlarnı wə topini kəydürüp əzgaldiki sunımu yokitiwaıtti. **39** Həlkərnıng həmmisi buni kərüpla, ular düm yikilip: — Pərwərdigar, u Hudadır, Pərwərdigar, u Hudadır, deyixti. **40** Iliyas həlkə buyrup: — Baalning pəyoqəmbərlirini tutunglar, heqkaysini qoyup bərmənglar, — dedi. Ular ularni tutkanda Iliyas ularni kixun jiloqısiqə elip berip, u yərdə kətl kıldurdi. **41** Iliyas Ahabka bolsa: — Qikip yəp-ıqkın. Qünki kattik yamoqurning xaldırılqan awazi angıanmakta, — dedi. **42** Ahab kopup yəp-ıqix üqün qikti. Əmma Iliyas Karməlnıng qokkisiqə qikip yərgə engixip, bəxini tizining oturisiqə kopup tizlinip **43** hizmətkariqə: — Qikip dengiz tərəpkə kəriqin, dedi. U qikip səpselip karap: — Heqnərsə kərünməydu, dedi. U jəmiy yəttə kətim: — Berip karap bakkın, dəp buyrudi. **44** Yəttinqi kətim kəlgəndə u: — Mana, dengizdin qikiwatqan, adəm alikindəq kikiq bir bulutni kərdum — dedi. Iliyas uning: — Qikip Ahabka: — «Harwini kətip təwəngə qüxkın, bolmisa yamoqur seni tosuwalıdu», dəp eytkin, — dedi. **45** Angoquqə asman bulut bilən tutulup, boran qikip kattik bir yamoqur yaoqıdı. Ahab harwioja qikip Yizrəəlgə kattı. **46** Pərwərdigarning kəli Iliyasning wujudida turoqay, u belini baqılap Ahabning aldida Yizrəəlnıng kirix eoqızioqıqə yügürtüp mangdı.

19 Ləkin Ahab Iliyasning həmma kılojinini, jümlidin həmma pəyoqəmbərlərni kıliqlap əltürginini Yizəbəlgə eytip bərdi. **2** Yizəbəl bolsa Iliyaska bir həwərqı əwətip: — Əgər ətə muxu waqitkiqə sən xularning janlırioja kıloqıningdək mən sening jəningni ohxax kılmısam, ilahlar mangımu xundak kılsun həmdə uningdinmu ziyadə kılsun! — dəp eytkuzdı. **3** U buni bilgəndə, əz jəninı kutkuzmak üqün keqıp Yəhuda təwəsıdiki Bəər-Xəbəoja bərdi. U u yərdə əz hizmətkarini kaldurup koyup, **4** Əzi qəlnıng ıqıqə karap bir kün yol mangdı. U u yərdiki bir xiwakning kexioja kelip uning astıda olturup, əzining əlümigə tilək tiləp: — I Pərwərdigar əmdi boldi, jənimni alqın; nemila degənbilən mən ata-bowilirimdin artuk əməsmən, — dedi. **5** U xu xiwak astıda yetip uhlap kaldi. Mana

bir pərixatə uni nokup uningōja: — Kōpup, nan yegin, dedi. **6** U kərisa bexida kizik qoqlarda pixiwatkan bir poxkal wə bir koza su turatti. U yəp-iqip yənə uhliqili yatti. **7** Andin Pərwərdigarning pərixatisi yənə kelip ikkinqi ketim uni nokup uningōja: — Kōpup nan yegin. Bolmisa yolungning eoqirini kətürəlməysən, dedi. **8** U kōpup yəp-iqti. Xu taamdin aloqan kuwwət bilən u kirik keqə-kündüz mengip Hudaning teqi Hōrabgə yetip bardı. **9** U u yərdiki qarōja kirip kōndi. Wə mana, Pərwərdigarning sezi uningōja kelip mundak deyildi: — I Iliyas, bu yərdə nemə kiliwatisən? **10** U jawab berip: — Samawi kōxunlarning Sərdari bolōjan Huda Pərwərdigar üqün zor otluq muhəbbət bilən həsət kildim. Qünki Israillar Sening əhdəngni taxlap kurbangahliringni yikitiq, Sening pəyoqəmbərliringni kiliq bilən əltürdi. Mən, yaloquz mənla kəldim wə ular mening jenimni aloqili kəstləwatidu, dedi. **11** U uningōja: — Qikip, Pərwərdigarning aldidə taqda turoqin, dedi. Mana, Pərwərdigar ətup ketiwatatti; [uning aldidə] zor küqlük bir xamal qikip, taqlarni sundurup, kōram taxlarni parqilap qeqiwatti. Lekin Pərwərdigar xamalda əməs idi. Xamaldin keyin bir yər təwrəx boldı. Lekin Pərwərdigar yər təwrəxtə əməs idi. **12** Yər təwrəxtin keyin bir lawuldiqan ot kəttürildi. Lekin Pərwərdigar otta əməs idi. Ottin keyin boxkına, mulayim bir awaz anglandi. **13** Wə xundak boldiki, Iliyas xuni anglap, yüzini yepinqisi bilən orap oqarning aqziqə berip turdi. Mana, bir awaz qikip uningōja: — I Iliyas, sən bu yərdə nemə kiliwatisən? — dedi. **14** U jawab berip: — Samawi kōxunlarning Sərdari bolōjan Huda Pərwərdigar üqün zor otluq muhəbbət bilən həsət kildim. Qünki Israillar Sening əhdəngni taxlap kurbangahliringni yikitiq, Sening pəyoqəmbərliringni kiliq bilən əltürdi. Mən yaloquz mənla kəldim wə ular mening jenimni aloqili kəstləwatidu, dedi. **15** Pərwərdigar uningōja mundak dedi: — Barōqin, kəlgən yolung bilən kaytip, andin Dəməxkning qeligə barōqin. U yərgə barōjanda Həzəlni Suriyə üstigə padixah boluxkə məsih kīloqin. **16** Andin Nimxining oqlı Yəhūni Israilning üstigə padixah boluxkə məsih kīloqin; əz ornungōja pəyoqəmbər boluxkə Abəl-Məhōlahlik Xafatning oqlı Elixanimu məsih kīloqin. **17** Wə xundak boliduki, Həzəlning kiliqidin qeqip kutulōjan hərberini Yəhū əltürdi; Yəhūning kiliqidin qeqip kutulōjan hərberini Elixə əltürdi. **18** Lekin Israilda yəttə ming kixini, yəni Baalning aldidə tizlirini pükmiqən wə uningōja aqzini səyğüzmiqən hərberini əzümgə saklap kəldurdum, — dedi. **19** U u yərdin qikip, Xafatning oqlı Elixani taptı. U qəoyda u yər həydəwatatti; uning aldidə on ikki jüp uy bar idi, u on ikkinqisi bilən kōx həydəwatatti. Iliyas kelip uning üstigə əz yepinqisini taxlap artip kōydi. **20** U uylarni taxlap Iliyasning kəynidin yügürüp kelip: — Məni berip atam bilən anamni səygli kōyoqin, andin mən kelip sanga əgixəy, — dedi. U uningōja: — Kaytkin; mən sanga nemə kildim? — dedi. **21** U uningdin ayrilip, əzi ixlətkən bir jüp uyni soyup, ularning jabduqini otun kīlip, gexini pixurup həlkəbə beriwidi, ular yedi. Andin u ornidin kōpup Iliyasning kəynidin əgixip, uning hizmitidə boldı.

hərwiliri bilən elip qikip, Samariyəgə kōrxap hujum kildi. **2** U əqlilərnə xəhərgə kirgüzüp Israilning padixahı Ahabning kexioqə əwətip uningōja: — **3** «Bən-Hədad mundak dəydu: — Sening kümüx bilən altunung, sening əng qiraylıq hotunliring bilən baliliringmu meningkidur» dəp yətküzdi. **4** Israilning padixahı uningōja: — I oqojam padixah, sili eytkənliridək mən əzüm wə barlikim siliningkidur, dəp jawab bərdi. **5** Əqlilər yənə kelip: — «Bən-Hədad səz kīlip mundak dəydu: — Sanga dərwəkə: — Sening kümüx bilən altunungni, sening hotunliring bilən baliliringni mən tapxurup berisən, dēgən həwərnə əwəttim. **6** Lekin ətə muxu wəktərlərdə hizmətkərlirimni yəningōja əwətimən; ular ordang bilən hizmətkərliringning eyilirni ahturup, sening kəzliringdə nemə əziz bolsa, ular xuni kōlioqə elip kəlidu» — dedi. **7** U wəktətdə Israilning padixahı zəmindiki həmmə əksəkəllərnə qəqirip ularōja: — Bu kixining kəndək əwariqlik qikərməqə bilən alqilərnə bilip kəlinglar. U mənə həwər əwətip mənədin hotunlirim bilən balilirim, kümüx bilən altunlirimni tələp kīloqinidə mən uningōja yəq dēmidim, dedi. **8** Barlik əksəkəllər bilən həlkəning həmmisi uningōja: — Kulək səlmioqin, uningōja məkul dēmigən, dedi. **9** Buning bilən u Bən-Hədadning əqlilərigə: — Oqojam padixahkə, sili adəm əwətip, əz kəminiliridin dəsəptə soriqəjanning həmmisini adə kīlimən; ləkin keyinkisigə məkul dēyəlməymən, dəp beringlar, — dedi. Əqlilər yənip berip xu səzni yətküzdi. **10** Bən-Hədad uningōja yənə həwər əwətip: — «Pütkül Samariyə xəhəridə mənəgə əgəxkənlərnə kōllirioqə oqumliqudək topə kēlip kəlsə, iləhlər mənəgimə xundək kilsun wə uningdin axurup kilsun!» — dedi. **11** Lekin Israilning padixahı jawab berip: — «Sawut-korəllər bilən jabduqnoqu sawut-korəllərdin yexingüqidək məhtinip kətmisun!» dəp eytinglar, — dedi. **12** Bən-Hədad bu səzni angliqəndə hərəkəsi padixəhlər bilən qədirliridə xarəb iqxəwatatti. U hizmətkərlirioqə: — Səpkə tizilinglar, dedi. Xuni dēwidi, ular xəhərgə hujum kīlixkə tizilixti. **13** U wəktətdə bir pəyoqəmbər Israilning padixahı Ahabning kexioqə kelip: — Pərwərdigar mundak dəydu: — «Bu zor bir top adəmni kərdüngmu? Mana, Mən bu künə ularni sening kōlungōja tapxurimən; xuning bilən sən Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilisən», dedi. **14** Ahab: — Kimning wəsisiti bilən bolidu? dəp soridi. U: — Pərwərdigar mundak dəydu: «Wəliylərnəng oqlamliri bilən bolidu», dedi. U yənə: — Kim hujumni baxlaydu? — dəp soridi. U: — Sən əzüq, dedi. **15** U wəktətdə wəliylərnəng oqlamlirini sənəwidi, ularning sənə ikki yüz ottuz ikki nəpər qikti. Andin keyin u həmmə həlkni, yəni barlik Israilərnə sənəwidi, ularning sənə yəttə ming nəpər qikti. **16** Israilərlər xəhərdin qux wəktidə qikti. Bən-Hədad bilən xu padixəhlər, yəni yərdəməgə kəlgən ottuz ikki padixah bolsa qədirliridə xarəb iqxə məst boluxkənidi. **17** Wəliylərnəng oqlamliri yürütə awwal mənəgdi. Bən-Hədad adəm əwətiwidi, ular uningōja həwər berip: — «Samariyədin adəmlər keliwatidu» — dedi. **18** U: — Əgər sūlhə tüzüxkə qikqən bolsa ularni tirik tutunglar, əgər soxuxkili qikqən bolsimu ularni tirik tutunglar, dedi. **19** Əmđi wəliylərnəng bu oqlamliri wə ularning kəynidiki kōxun xəhərdin qikip,

20 Suriyəning padixahı Bən-Hədad pütkül kōxunini jəm kildi; u ottuz ikki padixahni at wə jəng

20 hərbiri ezigə uqrioqan adamni qepip oltürdi. Suriylər qaçti; Israil ularni qoqlidi. Suriyening padixahi Bən-Hadad bolsa atka minip atliklar bilan keqip kutuldi. 21 Israilning padixahi qikip ham atliklarni ham jeng harwilirini bitqit kilip Suriylarni kattik kir-qap kildi. 22 Payojambər yəne Israilning padixahining kexioqa kelip uningoqa: — Özüngni mustəhkəmləp, əzüngni obdan dəngsəp, nemə kilixing keraklikni oylap bakkin. Qünki kelər yili ətiyazda Suriyening padixahi sən bilən jəng kilojili yəne qikidu, dedi. 23 Suriyening padixahining hizmətkarliri uningoqa mundaq dedi: — «Ularining ilahi taq ilahi boləoqəqa, ular bizgə küqlük kəldi. Ləkin biz tüzənglikdə ular bilən soquxsak, jəzəmə ularəoqa küqlük kelimiz. 24 Əmndi xundaq kiləoylik, padixahlarning hər birini öz mənəsidin qüxürüp, ularning ornida waliylarni tikligəyla. 25 Andin sili məhrum boləoqan qoxunlirioqa barawər boləoqan yəne bir qoxunni, yəni atning ornioqa at, hərwining ornioqa harwa təyyər kildurup əzəzirgə yioqəyla; biz tüzənglikdə ular bilən soquxayli; xuning bilən ularəoqa küqlük kəlməmdük?». U ularning səzigə kulak selip xundaq kildi. 26 Keyinki yili ətiyazda Bən-Hadad Suriylarni editlap toluk yioyip, Israil bilən jəng kilojili Afək xəhərigə qikti. 27 Israilarmu əzəzirni editlap, ozuk-tülük təyyarlap, ular bilən jəng kilixə qikti. Israilar ularning udulida bargah tikliwidi, Suriylərnin aldidə huddi ikki top kikiq oqlak padisidək kəründi. Ləkin Suriylər pütkül zeminni kaplioqanidi. 28 Əmma Hudaning adimi Israilning padixahining kexioqa kelip uningoqa: — Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Suriylər: Pərwərdigar taq ilahidur, jiloqlarning ilahi əməs, dəp eytkini üqün, Mən bu zor bir top adəmnin həmmisini sening qolungəoqa tapxurimən; xuning bilən silar Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetisilər», dedi. 29 Ikki tərəp yəttə kün bir-birining udulida bargahlıridə turdi. Yəttinqi küni soqux baxlandı. Israilar bir kündə Suriylərdin yüz ming piyadə əskərnə oltürdi. 30 Qaloqlar Afək xəhərigə keqip kiriwaldi; ləkin sepili ərilüp ular din yigirmə yəttə ming adəmnin üstigə qüxüp besip oltürdi. Bən-Hadad əzi bədər keqip xəhərgə kirip iqliridiki bir əygə məküwaldi. 31 Hizmətkarliri uningoqa: — Mana biz Israilning padixahilərinə rəhimlik padixahlar dəp angliduk; xuning üqün bəllirimizgə bəz baqlap baxlirimizəoqa kula yəgəp Israilning padixahioqa təslimgə qikayli. U silənin janlırini ayarmikin? — dedi. 32 Xuning bilən ular bəllirigə bəz baqlap baxlirioqa kula yəgəp Israilning padixahining kexioqa berip uningoqa: — Kəminiliri Bən-Hadad: «Jenimni ayioqayla», dəp iltija kildi, dedi. U bolsa: — U tehi həyatmu? U mənə buradirim, dedi. 33 Bu adəmlər bu səzni yaxilikning alamiti, dəp oylap, dərəhəlla uning bu səzni qing tutuwelip: — Bən-Hadad silənin buradərliridur! — dedi. U: — Uni elip kelinglar, dəp buyrudi. Xuning bilən Bən-Hadad uning kexioqa qikti; xuning bilən u uni kolidin tartip jəng harwisioqa qikardi. 34 Bən-Hadad uningoqa: — Mening atam silənin atiliridin aloqan xəhərlərnə siligə qayturup bəre. Atam Samariyədə rəstə-bazarlırini tikligəndək sili əzəiri üqün Dəməxktə rəstə-bazarlarni tikləyla, — dedi. Ahab: — Bu xərt bilən sən qoyup bəre, dedi. Xuning bilən ikkisi əhdə kilixti wə u uni qoyup bərdi. 35 Payojambərlərnin

xagirtlirining biri Pərwərdigarning buyruki bilən yəne birigə: — Səndin ətünimən, mənə uroqin, dedi. Ləkin u adəm uni uroqili unimidi. 36 Xuning bilən u uningoqa: — Sən Pərwərdigarning səzni anglimioqining üqün mana bu yərdin kətkinində bir xir sənə boqup oltüridu, — dedi. U uning yenidin qikqanda, uningəoqa bir xir uqrap uni oltürdi. 37 Andin keyin u yəne bir adəmnə tepip uningoqa: — Səndin ətünimən, mənə uroqin, dedi. U adəm uni kattik urup zəhimləndürdi. 38 Andin payojambər berip öz kiyapitini əzgərtip, kəzəlrini tengik bilən tənqip yol boyida padixahni kütüp turdi. 39 Padixah xu yərdin ətkəndə u padixahni qakirip: — Kəminiliri kəskin jəng məydənioqa qikqanidim, wə mana, bir adəm mənə burulup, bir kixini tapxurup: «Bu kixigə qing kərioqin, hərəkəndək səwəbtin u yəqap kətsə, sən əz jəningni uning jəningin ornioqa tələysən; bolmisa bir talant kümüx tələysən», dedi. 40 Ləkin mən kəminiliri u-bu ix bilən bənd bolup ketip, uni yokitip koydum, dedi. Israilning padixahi uningoqa: — Özüng bəkitkinindək sənə həküm kilinidu! — dedi. 41 U dərəhəl kəzəlrin tənqikni eliwətti; Israilning padixahi uni tonup uning payojambərlərdin biri ikənlikini kərđi. 42 Payojambər uningoqa: — Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Mən həlakətkə bəkitkən adəmnə kolungdin kutulojili qoyojining üqün sening jəning uning jəningin ornida elinidu; sening həlking uning həlkingin ornida elinidu», dedi. 43 Xuning bilən Israilning padixahi hapa bolup, qəxliklə qəmgən həlda Samariyəgə qaytip ordisioqa kirdi.

21 Bu ixlərdin keyin xundaq boldiki, Yizrəəlik Nabotning Yizrəəldə, Samariyening padixahi Ahabning ordisining yenidə bir üzümarlık bar idi. 2 Ahab Nabotqa səz kilip: — Öz üzümarlıkınıgna mənə bərgin, mənə əyüməgə yəkin boləoq, uni bir səy-kəktatlık baql kilay. Uning ornida sənə obdanrak bir üzümarlık bəray yəki ləyik kərsəng bəhasini nək bərimən, dedi. 3 Əmma Nabot Ahabqa: — Pərwərdigar mənə ata-bowilirimning mirasini sənə sətixni məndin neri kilsun, dedi. 4 Ahab Yizrəəlik Nabotning: «Ata-bowilirimning mirasini sənə bərməymən» dəp eytkən səzidin hapa bolup qəxliklə qəmgən həlda ordisioqa qaytti; u kariwatta yetip yüzini [tam] tərəpkə ərüp nanmu yemidi. 5 Hotuni Yizəbəl uning kexioqa kelip: Rohiy kəypiyatıng nemişka xunqə təwən, nemişka nan yeməysən? — dedi. 6 U uningoqa: — Mən Yizrəəlik Nabotqa səz kilip: «Üzümarlıkınıgna mənə puləoqa bərsəng, yəki ləyik kərsəng uning ornioqa baxka üzümarlık bəre» dedim. Ləkin u: «Sənə üzümarlıkınıgna bərməymən» dedi, — dedi. 7 Hotuni Yizəbəl uningoqa: — Sən həzir Israilning üstigə səltənət kiləuqə əməsmu? Qopup nan yəp, kənglünigni hux kiləoq; mən sənə Yizrəəlik Nabotning üzümarlıkını erixtürimən, dedi. 8 Andin u Ahabning namida bir hət yəzip, üstigə uning məhürini besip, hətni Nabotning xəhridə uning bilən turuwatqan əksəqallar wə mətiwarlərgə əwətti. 9 Həttə u mundaq yazəoqanidi: — «Roza tutux kərkə dəp buyrup, həlking arisida Nabotni tərđə olturoquzəoqin; 10 ikki adəmnə, yəni Bəliyalning balisini uning udulida olturoquzup, ularni Nabotning üstidin ərz kiləquzup: «Sən Hudaəoqa wə padixahkə lənət

okudung» dēp guwahlik bērgüztinglar. Andin uni elip qikip qalma-kesak kilip eltürtinglar». **11** Xəhərning adamları, yəni uning xəhridə turawatkan aksakalar bilən metiwərlər Yizəbəlning ularoğa əwətkən hetidə pütülgəndək kildi; **12** ular rozini buyrup, həlkning arisida Nabotni tērdə olturoquzdi. **13** Andin u ikki adəm, yəni Belyalning baliliri həlkning aldidə Nabot üstidin ərz kilip: «Nabot Hudəroğa wə padixahğa dəxmən kildi» dēp guwahlik bērdi. Xuning bilən ular Nabotni xəhərning taxkiriəğa sərəp elip qikip, taxlar bilən qalma-kesak kilip eltürdi. **14** Andin ular Yizəbəlgə adəm əwətip: «Nabot qalma-kesak kilip eltürdi» dēp həwər bērdi. **15** Yizəbəl Nabotning qalma-kesak kilinip eltürülgənlikini angliəjanda Ahabka: Kəpup, Yizrəellik Nabotning sanga puləğa bērgili unimioqan üzümzarlikini tapxurup aloyin; qünki Nabot həyat əməs, bəlki əldi, dedi. **16** Xundak boldiki, Ahab Nabotning elgənlikini anglap, Yizrəellik Nabotning üzümzarlikini igiləx üqün xu yərgə bērdi. **17** Ləkin Pərwərdigarning səzi Tixbilik Iliyaska kelip mundak dēydilə: — **18** «Kəpup bērip, Samariyədə olturuxluk Israil padixahı Ahab bilən uqrxaxkin; mana u Nabotning üzümzarlikidə turidu; qünki uni igiliwelix üqün u yərgə bērdi. **19** Uningəğa: — «Adəm eltürdüngmu, yerini igiliwaldingmu?» — dēgin. Andin uningəğa yənə səz kilip: — Pərwərdigar mundak dēydu: — «Nabotning kənini itlar yalıəqan jayda sening keningnimu itlar yalaydu» — dēgin». **20** Ahab Iliyaska: — I düxminim, meni taptingmu? — dedi. U jawəbən mundak dedi: — Rast, mən seni taptim; qünki sən Pərwərdigarning nəziridə rəzillik kilix üqün əzüngni setiwatting. **21** Pərwərdigar: «Mana, Mən üstünggə bala qüxürüp nəslingni yökutip, sən Ahabning Israilda kaləqan jəmətidiki həmmə ərkəkni, həttə əjiz yaki meyip bolsun, həmmisini üzüp yökütimən; **22** wə sən Mening əzəpimni kəzoəp Israilni gunahğa azduroəjining üqün sening jəmətingni Nibatning oqlı Yəroboamning jəməti wə Ahiyahning oqlı Baaxaning jəmətiəğə ohxax kilimən» — dēydu, — dedi. **23** — Yizəbəl toqrisidimu Pərwərdigar səz kilip: «Yizrəəlning sepilining texida itlar Yizəbəlni yēydu. **24** Ahabning jəmətidikilərdin xəhərdə elgənlərnə itlar yēydu; səhrada elgənlərnə bolsa asmandiki quxlar yēydu» dedi **25** (Bərhək, hotuni Yizəbəlning kutritixiləri bilən Pərwərdigarning nəziridə rəzillik kiləqli əzini satkan Ahabdək həqkim yök idi. **26** U Pərwərdigar Israilarning aldidin həydəp kəoqliwətkən Amoriylarning kiləqinidək kilip, yirginlik butlarəğa tayinip əgixip, lənətləlik ixlarni kilətti). **27** Ləkin Ahab bu səzlərnə angliəjanda əz kiylimilərnə yirtip bədinigə bəz yəgəp, rozə tutti. U bəz rəhəttə yatətti, jimjiti mangətti. **28** U wəqəttə Pərwərdigarning səzi Tixbilik Iliyaska kelip: — **29** «Ahabning Mening aldimda əzini kəndək təwən tutuwatkanlikini kərdüngmu? U əzini Mening aldimda təwən tutuwatkanlikı tüpəylidin, bu baləni uning künliridə kəltürməymən, bəlki uning oqlining künliridə uning jəmətiəğə kəltürimən» — dēyildi.

22 Üq yiləqə Suriyə bilən Israilning otturidə jəng bolmıəqəqə, ular tinqlikdə ətti. **2** Üqinqi yildə bolsa Yəhudəning padixahı Yəhəxəfat Israilning padixahini yökəp bērdi. **3** Israilning padixahı əz hizmətkərlirioğa: — Gileadtiki Ramot bizningki ikənlikini

bilisiləroq? Xundak ikən, nemixkə biz jim olturup, tehiqə Suriyəning padixahining kolidin uni almaymiz? — dedi. **4** U Yəhəxəfatkə: — Jəng kiləqli mening bilən Gileadtiki Ramotkə bərixkə məkul bolamdila? — dēp soridi. Yəhəxəfat Israilning padixahioğa jawəb bērip: — Biz silining-mening dēp ayrımaymiz; mening həlkim əzlrining həlkidur, mening atlirim silining atliridur, dedi. **5** Ləkin Yəhəxəfat Israilning padixahioğa: — Ətünimənkı, bügün əwwal Pərwərdigarning səzini sorəp kərgəyła, dedi. **6** Xuning bilən Israilning padixahı pəyoəmbərlərnə, yəni tət yüzəğ adəmnə yioqdurup ulardin: — Sokuxkili Gileadtiki Ramotkə qiksəm bolamdu, yök? — dēp soriwidi, ular: — Qikkın, Rəb uni padixahning kəlioğa bēridə, dēyixti. **7** Ləkin Yəhəxəfat bolsa: — Bulardin bəxkə, yol sorioqudək Pərwərdigarning birə pəyoəmbəri yökmu? — dēp soridi. **8** Israilning padixahı Yəhəxəfatkə jawəb bērip: — Pərwərdigardin yol soraydioqan yənə bir adəm bər; ləkin u mening toqramda kütluəni əməs, bəlki balayı'apətni kərsitip bəxərat bərgəqkə, mən uni əq kərimən. U bolsa İmlahning oqlı Mikayadur, dedi. Yəhəxəfat: — I aliyiləri, sili undək demigəyła, dedi. **9** Andin Israilning padixahı bir qakirini qakirip uningəğa: — Qakkən bērip, İmlahning oqlı Mikayani qakirtip kəl, dēp buyrudi. **10** Əmdi Israilning padixahı bilən Yəhudəning padixahı Yəhəxəfat xahənə kiylimilərnə kiyyəp, Samariyəning dərwasizining aldidiki hamandə hərbi əz təhtidə olturuxti. Ularning aldidə pəyoəmbərlərnəng həmmisi bəxərat bərməktə idi. **11** Kənanahning oqlı Zədəkiyə bolsa əzi təmürdin münggüzlərnə yasəp qikip: — Pərwərdigar mundak dēydu: — «Muxu münggüzlər bilən Suriylərnə yökətkuəğə üsüp ursila», dedi. **12** Həmmə pəyoəmbərlər xuningəğa ohxax bəxərat bērip: «Gileadtiki Ramotkə qikip səzsiz muwəppəkiyət kəzinila; qünki Pərwərdigar uni padixahning kəlioğa tapxuridikən», dēyixti. **13** Mikayani kikkirəqli bəroqan həwərqı uningəğa: — Mana, həmmə pəyoəmbərlər birdək padixahkə yaxhi həwər bərməktə; əmdi ətünimən, sening səzüngmu ularning səzi bilən birdək bolup, yaxhi bir həwərnə bərgin, dedi. **14** Əmma Mikayə: — Pərwərdigarning həyati bilən kəsəm kilimənkı, Pərwərdigar mənə nemə eytsə, mən xuni eytimən, dedi. **15** U padixahning aldioğa kəlgəndə padixah uningdin: I Mikayə, jəng kiləqli Gileadtiki Ramotkə qiksək bolamdu, yök? — dēp soriwidi, u uningəğa jawəb bērip: — Qikip muwəppəkiyət kəzinisən; qünki Pərwərdigar xəhərnə padixahning kəlioğa bēridə, dedi. **16** Ləkin padixah uningəğa: — Mən sənə kənoə qətim Pərwərdigarning namidə rast gəptin bəxkisini mənə eytməslikkə kəsəm iəqüzüxüm kərkə?! — dedi. **17** Mikayə: — Mən pütkül Israilning təqlərdə padiqisiz kəylərdək tarilip kətkənlikini kərdüm. Pərwərdigar: «Bularning igisi yök; bularning hərbi tinq-aman əz əyigə kəytsun», dedi, — dedi. **18** Israilning padixahı Yəhəxəfatkə: — Mana, mən siligə «U mening toqramda kütluəni əməs, bəlki həman balayı'apətni kərsitip bəxərat bēridə», demigənmidim? — dedi. **19** Mikayə yənə: — Xunga Pərwərdigarning səzini angliəqin; mən Pərwərdigarning əz təhtidə olturoqlinikini, asmannıng pütkül kəoxunliri uning yenidə, ong wə sol tərpidə

turojanlikini kerdüm. **20** Pərwərdigar: «Kim Ahabni Gileadtiki Ramotkə qikip, xu yərdə həlak boluxkə aldaydu?» — dedi. Birsı undək, birsı mundaq deyixti; **21** xu waqıtta bir roh qikip Pərwərdigarning aldida turup: «Mən berip alday», dedi. Pərwərdigar uningdin: «Kandək usul bilən aldaysən?» — dəp soriwidi, **22** u: — «Mən qikip uning həmmə pəyojəmbərlirining aqızida yalojanqi bir roh bolimən», dedi. Pərwərdigar: — «Uni aldap ilkingə alalaysən; berip xundək kil» — dedi. **23** Mana əmdi Pərwərdigar sening bu həmmə pəyojəmbərlirining aqızıqə yalojanqi bir rohi saldi; Pərwərdigar sening toorəngdə balayı'apət kərsitip səzli» — dedi. **24** Xuni anglar Kənanahning oqli Zədəkiya kelip Mikayaning kaqitioqə birni selip: — Pərwərdigarning Rohi kaysi yol bilən məndin ötüp, sanga səz kilixkə bardı?! — dedi. **25** Mikaya jawab berip: — Özüngni yoxurux üqün iqkiridiki eygə yügürgən künida xuni kərsən, dedi. **26** Israilning padixahı əmdi: — Mikayani elip kayturup berip, xəhər həkimi Amon bilən padixahning oqli Yoaxkə tapxurup, **27** ularoqə tapilap: «Padixah mundaq dəydu: — Uni zindanoqə solap mən tinq-aman yenip kəlgüqilik kiynap nan bilən suni az-az berip turunglar» — degin, dəp buyrudi. **28** Mikaya: — Əgər sən həkikətən tinq-aman yenip kəlsəng, Pərwərdigar mening wasitəm bilən səz kilmioqan bolidu, dedi. Andin u yonə: — Əy jamaət, hər biringlar anglanglar, dedi. **29** Israilning padixahı bilən Yəhudaning padixahı Yəhoxafat Gileadtiki Ramotkə qikti. **30** Israilning padixahı Yəhoxafatka: — Mən baxkə kıyapətkə kirip jənggə qikay; sili bolsila əz kiyimlirini kiyip qikkayla, dedi. Israilning padixahı baxkə kıyapət bilən jənggə qikti. **31** Suriyəning padixahı jəng hər wiliri üstidiki ottuz ikki sərdaroqə: — Qongliri yaki kiqukliri bilən əmas, pəkət Israilning padixahı bilən sokuxunglar, dəp buyrudi. **32** wə xundək boldiki, jəng hər wilirining sərdarlıri Yəhoxafatni kərgəndə: — Uni qokum Israilning padixahı dəp, uningə hujum kiləjili buruldi. Ləkin Yəhoxafat pəryad kətürdi. **33** jəng hər wilirining sərdarlıri uning Israilning padixahı əməslirini kərgəndə uni qoqlimay, burulup ketip kəlixti. **34** Əmma birəylən kərisioqila bir okya etiwidi, ok Israilning padixahining sawutining mürisidin təwənkı ulıqıdin ötüp təgdi. U hər wikəxigə: Hər wini yandurup meni səptin qikəroqin; qünki mən yaridar boldum, dedi. **35** U künı jəng barəanseri kattik boldi. Padixah bolsa Suriyləning udulida əz jəng hər wisioqə yəlinip ərə turdi. Zəhmidin kəni hər wining tegiqigə ekip, kəq kirgəndə u əldi. **36** Kün patarda qoxun arisida bir kattik sada anglinip: — Hər adəm əz xəhərigə yansun! Hər biri əz yurtioqə yenip kətsun! — deyildi. **37** Padixah əldi, kixilər uni Samariyəgə elip kəldi; ular padixahni Samariyədə dəpnə kildi. **38** Birsı padixahning hər wisini Samariyəning kəlidə [yuəqanda] (bu kəl pahixə ayallar yuyunidoqan jay idi), Pərwərdigarning eytkən səzi əməlgə axurulup, itlar uning kəninı yalidi. **39** Ahabning baxkə ixliri, kiləjanlırining həmmisi, jümlidin uning yasioqan «pil qix sariyi» wə bina kiləjan həmmə xəhərlər toorəruk «Israil padixahlırining tarix-təzkiriliri» deqan kitabta pütülgən əməsmidi? **40** Ahab ata-bowiliri arisida uhlidi. Andin uning oqli Ahaziya ornida padixah

boldi. **41** Asaning oqli Yəhoxafat Israilning padixahı Ahabning səltəniting tətinqi yilida Yəhudaqə padixah boldi. **42** Yəhoxafat padixah boləqanda ottuz bəx yaxta idi, u Yerusalemdə yigirmə bəx yil səltənət kildi. Uning anisirining ismi Azubah bolup, u Xilhining kizi idi. **43** U hər ixta atisi Asaning barlik yollirida yürüp, uların qikmay Pərwərdigarning nəziridə durus boləqanni kilatti. Pəkət «yukiri jaylar»la yökütlimioqandi; halayik yənıla «yukiri jaylar»də kurbanlik kilip huxbuy yakatti. **44** Wə Yəhoxafat bilən Israilning padixahı otturisida tinqlik boldi. **45** Yəhoxafatning baxkə ixliri, uning kərsətkən kudriti, kəndək jəng kiləjanlıri toorərisida «Yəhuda padixahlırining tarix-təzkiriliri» deqan kitabta pütülgən əməsmidi? **46** U atisi asaning künliridə zemindin qoqliwetilmigən kəspiy bəqqiwazları zemindin həy dəp qikardi. **47** U waqıtta Edomning padixahı yök idi, bəki bir waliy həküm sürətti. **48** Yəhoxafat Ofirdin altun elip kəlix üqün bir «Tarxix kəmə» ətritini kurdi. Ləkin kəmilər həqqərgə baralmidi; qünki ular Əzion-Gəbərdə urulup wəyran boləqanidi. **49** U waqıtta Ahabning oqli Ahaziya Yəhoxafatka: — Mening hizmətkarlırim sening hizmətkarlırining bilən kəmilərdə barsun, dedi. Ləkin Yəhoxafat unimidi. **50** Yəhoxafat əz ata-bowiliri arisida uhlidi wə «Dawutning xəhəri»də ata-bowilirining kəbrisidə dəpnə kilindi. Andin oqli Yəhoram ornida padixah boldi. **51** Ahabning oqli Ahaziya Yəhudaning padixahı Yəhoxafatning səltəniting on yəttinqi yilida Samariyədə Israilning üstidə padixah bolup ikki yil səltənət kildi. **52** U Pərwərdigarning nəziridə rəzil boləqanni kilip atisirining yolida wə anisirining yolida yürüp, xundəkla Israilni qunahkə putlaxturoqan Nibatning oqli Yəroboamning yolida mangdi; **53** u atisi kiləqanning həmmisini kilip, Baalning kullukida bolup, uningə səjdə kilip, Israilning Hudasi Pərwərdigarning qəzəpini qəzojidi.

Padixahlar 2

1 ² Ahaziya Samariyada turojanda [ordisidiki] balihanining pənjirisidin yikilip qūxūp, kesəl bolup kəldi. U həwəqilərnə əwətip ularoja: — Əkron xəhridiki ilah Baal-Zəbubdin mening toqramda, kesilidin səkiyamdu, dəp soranglar, dedi. **3** Lekin Pərwərdigarning Pərixitsi bolsa Tixbilik Iliyaska: — Ornungdin tur, Samariyə padixahining əqlilirining aldioja berip, ularoja: — Israilda Huda yokmu, Əkrondiki ilah Baal-Zəbubdin yol soriqili mangdinglarmu? **4** Xuning uqūn Pərwərdigar hazır munda kdediki: «Sən qikkən kariwattin qūxəlməysən; sən qokum əlisən» degin, — dedi. Xuning bilən Iliyas yoləja qikti. **5** Həwəqilər padixahning yenioja kaytip kəldi; u ularidin Nemixka yenip kəldinglar, dəp soridi. **6** Ular uningəja: — Bir adəm bizgə uqrab bizgə: — Silərnə əwətkən padixahning yenioja kaytip berip uningəja: «Pərwərdigar munda kdaydu: — Israilda Huda yokmu, Əkrondiki ilah Baal-Zəbubdin yol soriqili adəmlərnə əwəttimgmu? Xuning uqūn sən qikkən kariwattin qūxəlməysən; sən qokum əlisən!» dənglar, — dedi. **7** Padixah ularidin: Silərgə uqrab bu səzlərnə kijoan adəm kanda kadam ikən? — dəp soridi. **8** Ular uningəja: U tüklik, beligə tasma baqlijoan adəm ikən, dedi. Padixah: U Tixbilik Iliyas ikən, dedi. **9** Andin padixah bir əllikbexini kol astidiki əllik adimi bilən Iliyasning kəxioja mangdurdy; bu kixi Iliyasning kəxioja barəjanda, mana u bir dəngning üstidə olturatti. U uningəja: I Hudaning adimi, padixah seni qūxūp kəlsun! daydu, dedi. **10** Lekin Iliyas əllikbexioja: Əgər mən Hudaning adimi bolsam, asmandin ot qūxūp sən bilən əllik adimining keydursun, dəp jawab bərdi. Xuan asmandin ot qūxūp, uning əzi bilən əllik adimini keydürüwətti. **11** Xuning bilən padixah yənə bir əllikbexini uning kol astidiki əllik adimi bilən uning kəxioja mangdurdy. U uningəja: I Hudaning adimi, padixah eytti: Seni dərhal qūxūp kəlsun! — dedi. **12** Lekin Iliyas əllikbexioja: Əgər mən Hudaning adimi bolsam, asmandin ot qūxūp sən bilən əllik adimining keydursun, dəp jawab bərdi. Xuan Hudaning oti asmandin qūxūp uning əzi bilən əllik adimini keydürüwətti. **13** Padixah əmdi uqinqi bir əllikbexini kol astidiki əllik adimi bilən uning kəxioja mangdurdy; əllikbexi berip Iliyasning aldioja qikip, tizlinip uningəja yalwurup: I Hudaning adimi, mening jenim bilən sening bu əllik kuloingning janliri nəziringdə əziz bolsun! **14** Dərwəka, asmandin ot qūxūp, ilgiriki ikki əllikbexini ularning kol astidiki əllik adimi bilən keydürüwətti. Lekin hazır mening jenim sening nəziringdə əziz bolsun, dedi. **15** Pərwədigarning Pərixitsi Iliyaska: Sən qūxūp uning bilən barəjin; uningdin kərkmiəjin, dedi. U ornidin turup uning bilən qūxūp padixahning kəxioja berip **16** padixahka: Pərwərdigar səz kilip: «Israilda wəhiy soriqili bolidiojan Huda yokmu, Əkrondiki ilah Baal-Zəbubdin yol soriqili əqlilərnə əwəttimgmu? Xuning uqūn sən qikkən kariwattin qūxəlməysən; sən qokum əlisən!» daydu, — dedi. **17** Xuning bilən Iliyas dēgəndə, Pərwədigarning səzi boyiqə Ahaziya əldi. Uning oqlı bolmioqaaqə, Yəhəram uning ornida padixah boldi. Bu Yəhəxəfatning oqlı, Yəhəda padixahı Yəhəramning

ikkinqi yili idi. **18** Əmdi Ahaziyaning baxka ixliri, uning kijoan əməlliri bolsa, ular «Israil padixahlirining tarih-təzkiriliri» dēgən kitabta pütülgən əməsmidi?

2 Pərwərdigar Iliyasni kara kuyunda asmanoja kətürməkqi boləjan wəqitə Iliyas bilən Elixə Gilgaldin qikip ketiwatatti. **2** Iliyas Elixəja: — Səndin etünimən, bu yərdə kəlojin; qünki Pərwərdigar meni Bəyt-Əlgə mangojuzdi. Elixə: Pərwədigarning həyati bilən, wə sening həyating bilən kəsəm kilimənki, seningdin hərgiz ayrilməymən! dedi. Xuning bilən ular Bəyt-Əlgə qūxūp kəldi. **3** U wəqitə Bəyt-Əldiki pəyojəmbər xəgirtliri Elixəning kəxioja kəlip uningəja: Biləmsən, Pərwərdigar bəgün ojojəngni səndin elip ketidu? — dedi. U: Bilimən; xük turunglar, dedi. **4** Iliyas Elixəja: — Səndin etünimənki, bu yərdə kəlojin; qünki Pərwərdigar meni Yerihoəja mangojuzdi. Elixə: Pərwədigarning həyati bilən, wə sening həyating bilən kəsəm kilimənki, seningdin hərgiz ayrilməymən, dedi. Xuning bilən ular ikkisi Yerihoəja bardı. **5** U wəqitə Yerihodiki pəyojəmbər xəgirtliri Elixəning kəxioja kəlip uningəja: Biləmsən, Pərwərdigar bəgün ojojəngni səndin elip ketidu? — dedi. U: Bilimən; xük turunglar, dedi. **6** Iliyas Elixəja: — Səndin etünimənki, bu yərdə kəlojin; qünki Pərwərdigar meni İordan dəryəsiəja mangojuzdi, dedi. Elixə: Pərwədigarning həyati bilən, wə sening həyating bilən kəsəm kilimənki, seningdin hərgiz ayrilməymən, dedi, xuning bilən ular ikkisi mengiwərdi. **7** Əmdi pəyojəmbər xəgirtliridin əllik kixi berip, ularning udulida yirəktin karəp turatti. Əmma u ikkiyə İordan dəryəsining boyida tohtəp turdi. **8** Iliyas yepinqisini kətləp, uning bilən suni uriwidi, su ikkigə belünüp turdi; ular ikkisi kuruq yoldin etti. **9** Ətəp boləjandin keyin Iliyas Elixəja: Mən səndin ayrilməsta, sening əzüng uqūn məndin nemə tiliking bolsa, dəwərgin, dedi. Elixə: Sening üstingdə turojan Rohning ikki həssisi üstimgə kənsun, — dedi. **10** U: Bu tilikinggə erixmək kişindur; mən səndin elip kətilgən wəqitəda, meni kərup tursang, sanga xundə kberilidu; bolmisa, berilməydu, — dedi. **11** Wə xundə boldiki, ular səzixip mangojanda, mana, otluq bir jəng hərwisi bilən otluq atlar namayan boldi; ular ikkisini ayrigətti wə Iliyas kara kuyunda asmanoja kətürülüp kətti. **12** Elixə buni kərup: I atam, i atam, Israilning jəng hərwisi wə atlik əskərliri! — dəp wərkiridi. Andin u uni yənə kəralmidi. U əz kişimini tutup, ularni yirtip ikki parqə kiliwətti. **13** Andin u Iliyasning uqisidin qūxūp kəlojan yepinqisini yərdin elip, İordan dəryəsining kiroqiloja kaytip kəldi. **14** U Iliyasning üstidin qūxūp kəlojan yepinqisi bilən suni urup: «Iliyasning Hudasi Pərwərdigar nədidur?», dedi. Elixə suni xundə urojanda su ikkigə belündi; Elixə sudin etəp kətti. **15** Yerihodiki pəyojəmbər Xəgirtliri kərxı kiroqəktə turup uni kərdi wə: «Iliyasning rohi Elixəning üstididur» dəp uning aldioja berip, bax urup təzim kildi. **16** Ular uningəja: Mana sening kəminiliring arisida əllik əzimət bar; etünimiz, bular ojojəngni izdigili barsun. Pərwərdigarning Rohi bəlkim uni kətürüp təqlərləning bir yəridə yaki jiloqlərləning bir təripidə təqləp kəydimiki, dedi. Lekin u: Silər həq adəmnə əwətmənglar, dedi. **17** Əmma ularning uni kıştəwerixi bilən u hijələt bolup: Adəm əwətinglar,

dedi. Xunga ular əllik kixini əvətti; bular üç kün uni izdidi, lekin heq tapalmidi. **18** Ular Elixaning yenioja kaytip kəlgəndə (u Yeriholda turuwatatti) u ularoja: Mən dərwəxə silərgə «İzdpə barmanglar!» demidimmu? — dedi. **19** Xəhərdiki adəmlər Elixaoja: Ojojam kərgəndək, xəhər əzi obdan jaydidur, lekin su naqar wə tupraq tuojmastur, dedi. **20** U: Yengi bir koza elip kelip, iqiğə tuz koyup, manga beringlar, dedi. Ular uni elip kelip uningoja bərdi. **21** U bulakning bexioja berip uningoja tuzni tekti wə: Pərwərdigar mundək dəydu: — «Mən bu sularni sakayttim; əmđi ulardin kayta elüm bolmaydu wə yəningə tuomasliki bolmaydu» — dedi. **22** Huddi Elixaning eytkan bu səzidək, u su taki bügüngə kədər pak bolup kəldi. **23** Elixə Yeriholdin qikip Bəyt-əlgə bardi. U yolda ketip barəojanda, bəzi balilər xəhərdin qikip uni zanglik kilip: Qikip kət, i takir bax! Qikip kət, i takir bax! — dəp warkiraxti. **24** U burulup ularoja karap Pərwərdigarning nami bilan ularoja lənət okudi; xuning bilən ormanliktin ikki qixi eyik qikip, balilərdin kırık ikkini yirtiwətti. **25** U u yərdin ketip, Karməl teojoja berip, u yərdin Samariyəgə yenip bardi.

3 Yəhuda padixahı Yəhoxafatning səltənətinin on səkkizinci yili, Ahabning ooqli Yəhoram Samariyədə İsrailəja padixahı bolup, on ikki yıl səltənət kildi. **2** U əzi Pərwərdigarning nəziridə rəzil boləojanni kilatti, lekin atisi bilən anisi kıləjan dərjiddə əməs idi. U atisi yasatkan «Baal tüwrüki»ni elip taxlidi. **3** Lekin u İsrailni gunahka putlaxturojan Nibatning ooqli Yəroboamning gunahlırida qing turup, ulardin heq yanmidi. **4** Moabning padixahı Mexa nəhayiti qong koyqi idi; u İsrailning padixahioja yüz ming koza həm yüz ming qoqkarning yungini olpan kilatti. **5** Əmđi xundək boldiki, Ahab ölüp kətkəndin keyin Moabning padixahı İsrailning padixahioja yüz erüdi. **6** U waktta Yəhoram padixahı Samariyədin qikip həmmə İsrailni [jəng üçün] editlidi. **7** U yənə adəm əwətip Yəhudaning padixahı Yəhoxafatka həwər berip: Moabning padixahı məndin yüz eridi; Moab bilən sokuxkili qikəmsən? — dedi. U: Qikimən; bizdə mənəng-sening dəydiojan gəp yoxtur, mənəng həlkim sening həlkingdur, mənəng atlirin sening atliringdur, dedi. **8** U yənə: Kaysı yol bilən qikaylı, dəp soridi. Yəhoram: Biz Edom qəlining yoli bilən qikaylı, dəp jawab bərdi. **9** Andin İsrailning padixahı bilən Yəhudaning padixahı Edomning padixahioja qoxulup mangdi. Ular yəttə kün aylinip yürüz kıləojandin keyin, qoxun wə ular elip kəlgən at-ulaqlarəja su kəlmidi. **10** İsrailning padixahı: Apla! Pərwərdigar biz üç padixahni Moabning kəlioja qüxsun dəp, bir yərgə jəm kıləjan ohxaydu, dedi. **11** Lekin Yəhoxafat: Pərwərdigardin yol soriximiz üçün bu yərdə Pərwərdigarning bir pəyoqəmbiri yokmu? — dedi. İsrailning padixahıning qakarlıridin biri: İliyasning kəlioja su kuyup bərgən Xafatning ooqli Elixə bu yərdə bar, dedi. **12** Yəhoxafat: Pərwərdigarning səz-kaləmi uningda bar, dedi. Xuning bilən İsrailning padixahı bilən Yəhoxafat wə Edomning padixahı uning kexioja qüxtip bardi. **13** Elixə İsrailning padixahioja: — Mənəng sening bilən nemə karim! Əz atangning pəyoqəmbərliri bilən anangning pəyoqəmbərlirining kexioja barəojin, dedi. İsrailning padixahı: Undək demigin; qünki Pərwərdigar bu üç padixahni Moabning

kəlioja tapxurux üçün jəm kıləjan ohxaydu, — dedi. **14** Elixə: Mən hizmitdə turuwatkan Pərwərdigarning həyatı bilən kəşəm kıləməni, əgər Yəhudaning padixahı Yəhoxafatning hərmətinə kıləmiojan bolsam, səni kəzgə ilmiojan yaki sanga karimiojan bolattim. **15** Lekin əmđi berip bir sazqini manga elip kelinglar, — dedi. Sazqi saz qalojanda, Pərwərdigarning kəli uning üstigə qüxti. **16** U: Pərwərdigar səz kilip: «Bu wadining həmmə yerigə ora kolanglar» dedi, — dedi andin yənə: **17** — Qünki Pərwərdigar mundək dəydu: «Silər ya xamal ya yaməjur kərmisənglarmu, bu wadi suəja tolup, əzünglar bilən at-ulaqliringlar həmmisi su iqsilərgə». **18** Lekin bu Pərwərdigarning nəziridə kikiq ix bolup, u Moabnimu silərnəng kəllirənglarəja tapxuridu. **19** Silər barlik mustəhkəm xəhərləni wə barlik esil xəhərləni bəşip ötüp, barlik yaxxi dərəhləni kəsip taxlap, həmmə bulaklarni tindurup, həmmə münbət ekinzarlikni taxlar bilən qanlap harab kilsilər» — dedi. **20** Wə ətisi ətəgnəlik kurbənlək sunulojan waktta, mana, su Edom zemini tərəptin ekip kelip, həmmə yərnə suəja toxkuzdi. **21** Əmma Moablarning həmmisi: Padixahlar biz bilən jəng kıləjili qikiptu, dəp angliojan bolup, sawut-kalkən kətürəlgüdək qong-kikiq həmmisi qəgrada tizilip səpta turdi. **22** Ular ətisi səhərdə kopup karisa, kün nuri ularning udulidiki su üstigə qüxkənidi; künning xolisida su ularəja kəndək kəründi. Ular: — **23** Bu kən ikən! Padixahlar uruxup bir-birini kirojan ohxaydu. **1** Moablar! Dərhal oljining üstigə qüxtip bəlixəwalaylı! dedi. **24** Lekin u İsrailning ləxkərgəhioja yətkəndə, İsrailar ornidin kopup Moablarəja hujum kilixi bilən ular bəder kaqti. İsrailar ularni sürüp-təyək kiliwətti. **25** Ular xəhərləni wəyran kilip, hər bir adəm tax elip, həmmə münbət ekinzarlikni toldurəwətküə tax taxlidi. Ular həmmə bulək-kuduqlarni tindurup, həmmə yaxxi dərəhləni kəsiwətti. Ular Kir-Hərəsət xəhəridiki taxlardin baxka heq nemini kəldurmidi. Xu xəhərgə bolsa, saləja atkuqilar uningəja qərgəlip hujum kildi. **26** Moabning padixahı jəngnəng əzigə ziyadə kattik kəlgini kərip əzi bilən yəttə yüz kiliqəwəzi elip Edomning padixahioja hujum kilip bəşip etüxkə atlandı; lekin ular bəşip etəlmidi. **27** Xuning bilən təhtigə warislik kıləuqi tunji ooqlini elip, səpilning təpəsidə uni keydürmə kurbənlək kildi. U waktta İsrail Pərwərdigarning kattik kəhrigə uqriojanidi. Xuning bilən bu üç padixah Moab padixahın ayrilip, hər kəysisi əz yurtioja ketixti.

4 Pəyoqəmbər xagirtiridin birining tul kəlojan hotuni Elixəja pəryad kilip: Səning kəlung boləjan mənəng erim ölüptu. Bilisənki, sening kəlung Pərwərdigardin kərkəjan adəm idi. Əmđi kərz igisi mənəng ikki ooqlumni kullukka aləjili kəldi. **2** Elixə uningdin: Səning üçün nemə kıləy? Dəginə, eyügdə neməng bar? — dəp soridi. U: Dədikəngning əyidə kikiq bir koza maydin baxka heqnərsə yok, — dedi. **3** U: Berip həmmə koxniləringdin qəgün-koza, yəni box qəgün-koziləni etnə aləojin, ular az bolmisun. **4** Andin əzüng bilən ooqliləring əygə kirgin, ixikni yəyip həmmə qəgün-koziləyə may kaqiliojin. Toxkanlırini bir qətkə elip koyəojin, — dedi. **5** Xuning bilən u u yərdin ayrilip ooqlilliri bilən əygə kirip ixikni yəpti. Ooqlilliri qəgün-

kozilarni uning aldiyoja elip kalganda, u may kuydi. **6** Wa xundak boldiki, qegun-kozilarning hammisi tolojanda u oqlojia: Yana bir koza elip kel, dedi. Emma oqli: ʻEmdi koza kalmidi, dedi. U wakitta may tohtap kaldi. **7** ʻEmdi u berip Hudaning adimiga hawar yetkuzdi. U: Berip mayni setiwat, karzingni tugatkin; andin qalojan pul bilan ezung wa oqullirningning jenini bekinglar, dedi. **8** Bir kuni Elix Xunam xahiriga bard. U yarda bir bay ayal bar idi wa u uni ez eyda tamakka tutup kaldi. Xuningdin keyin harkaqan u yerdin otup mangsa, u uning oyiga kirip oqizalinalatti. **9** Bir kuni u ez eriga: Bu yerdin daim etidiojan kixi Hudaning bir mukaddas adimi ikonlikini bilip yettim. **10** Biz egzida uningoya bir kikiqrak oy salayli. Uningoya eyda kariwat, xira, orunduk wa qiraojdan tayyarlap berayli; wa xundak bolsunki, u kaqanla yenimizyoja kalse xu eyda tursun, — dedi. **11** ʻEmdi payojambor bir kuni u yerga kalganda, xu balihaniyoja kirip yetip kaldi. **12** U ez hizmatkari Gahazioja: Sen u Xunamlik ayalni qakirojin, dedi. U uni qakirojanda, ayal uning kexioja kaldi. **13** Payojambor hizmatkarioja: Sen uningoya: «Sili bizning ojemimizni yep muxundak ezlirini kep awar kildila; man sili tuqun neme kilip beray? Padixahka yaki xoxun sardarioja birer talarlini yetkuzaymu?» — degin, dedi. Ayal buningoya jawab berip: — Man ez halkim arisida yaxawatiman, boldi! dedi. **14** ʻEmdi Elix Gahazidin, uningoya neme kilip berix kerak? — dap soridi. Gahazi: Uning oqul balisi yok ikan, wa erimu kerikan, dedi. **15** U uni qakirojin, dedi. Ayalni qakiriwidi, ayal ixikka kelip turdi. **16** Payojambor uningoya: Kelar yili tahminan muxu wakitta kuqaklirida bir oqulliri bolidu, dedi. U: Yak, i oqojam! I Hudaning adimi, dedikingga yalojan eytmiojin, dedi. **17** ʻEmdi Elix uningoya degandak u ayal hamilidar bolup, ikkinqi yili bekitilgan wakitta oqul tuodji. **18** Bala esup qong boldi. Bir kuni xundak boldiki, u atisi bar yerga, ormiqilarning kexioja qikip katti. **19** U atisioja: Way bexim, way bexim, dap waysidi. U hizmatkarioja, uni anisingin kexioja elip barojin, dedi. **20** U uni keturup anisingin yenioja apirip koydi. Bala anisingin etikida quxkiqa olturdi, andin olup kaldi. **21** Andin anisi qikip, uni Hudaning adimining eyidiki kariwatka yatkuzup koyup, ixikni yepip qikip katti. **22** U erini qakirip uningoya: Oqlamlardin birini mangdurojin, u bir exakni elip kalsun; man uni qapturup, Hudaning adimining kexioja darhal berip kelay, dedi. **23** Eri uningoya: Nemixka uning kexioja bugun barisan? Bugun ya yengi ay ya xabat kuni bolmisa, dedi. Ayal uningoya, Hamma ix tinqlik — dedi. **24** U exakni tokutup oqlamioja: Ittik haydap mang; man demigewa tohtimiojin, dedi. **25** Xuning bilan u Karmal teojioja berip Hudaning adimi aldiyoja kaldi. Wa xundak boldiki, Hudaning adimi uni yiraqtinla kerpip oz hizmatkari Gahazioja: Mana Xunamlik ayal keliwatu; **26** Sen uning aldiyoja yugitirup berip uningdin: Sili tinqlikmu? ʻErliri tinqlikmu? Baliliri tinqlikmu?» — dap soriojin, dedi. — Hamma ix tinqlik, dap eytti ayal. **27** ʻEmdi taqka qikip Hudaning adimining kexioja kalganda, u uning putlirini kuqaklidi. Gahazi uning yenioja berip uni ittiriwatmaqchi boldi; lekin Hudaning adimi: — Uni ez ihtiyarioja koyojin; qunki uning kengli intayin sunuk wa Pärwardigar bu ixni manga demay yoxuruptu, dedi. **28**

Ayal: Man oqojamdin bir oqul tilidimmu? Manga yalojan sez kilmiojin, dap sandin etunmidimmu? — dedi. **29** Payojambor Gahazioja: — Belingni qing baqlap, mening hasamni elip mangojin. Birsiga uqrisang, uningoya salam kilmiojin, birsi sanga salam kilsa, sen uningoya jawab barmigin. Mening hasamni balining yuziga koyojin, dedi. **30** Balining anisi: Pärwardigarning hayati bilan wa sening hayating bilan kasham kilimanki, sandin ayrilmayman, dedi. Elix ornidin turup uning kaynidin agaxti. **31** Gahazi ulardin burun berip hasisini balining yuziga koyojanidi. Emma heq awaz yaki tiwix qikmidi. Xuning bilan u yenip Elixaning aldiyoja berip uningoya: Bala oyojanmidi, dedi. **32** Elix eyga kelip karisa, mana, bala uning kariwitida oluk yatatti. **33** U bala bilan ezini ayrim kaldurup, ixikni yepiwetip Pärwardigaroya dua kildi. **34** Andin u kariwatka qikip balining ustiga ezini koyup aqzini uning aqzioja, kezlini uning kezligiga, kollirini uning kollirioja yekip yatti. Xuning bilan balining badini issixka baxlidi. **35** U quxup eyda u yak-bu yakka mengip andin yana kariwatka qikip yana balining ustiga egildi. U wakitta bala yatta ketim quxkirdi, andin kezlini aqti. **36** Payojambor Gahazini qakirip uningoya: Xunamlik ayalni qakirojin, dedi. U uni qakirip koydi. U Elixaning yenioja kalganda. U uningoya: Oqullirini ketutirup alsila, dedi. **37** U eyiga kiripla uning ayioji aldiyoja yikilip dum yatti, bexi yerga tagkudak tazim kildi. Andin ez oqlini ketutirup qikip katti. **38** Elix Gilgaloja yenip bard. Xu qaojda yurtta aqarqilik bolojanidi. Payojamborlarning xagirtliri Elixaning yenida olturojanda u oz hizmatkarioja: Sen qong kazanni esip payojamborlarning xagirtlirioja xorpa pixurup bargin, dedi. **39** Ulardin birsi otyax targili dalaqja qikip yawa kapak pelikini tepip, uningdin yawa kapak uzup etikini toldurup kelip, toqrap kazojaqo saldi; qunki ular bularning ziyalik ikonlikini bilmaytti. **40** Andin ular yanglar dap adamlarga usup bard. Lekin ular tamakni yegili baxliyojanda: I Hudaning adimi, kazanda olum bar, dap warkiraxti. Heqkin uningdin yeyolmidi. **41** Elix: Azrakkina un elip kelinglar, dedi. U xuni kazojaqo taxlap: Halkka usup bargin, yesun, dedi. Wa mana, kazanda heq zahar kalmidi. **42** ʻEmdi Baal-Xalixahdin bir adam kelip, Hudaning adimiga arpa hosulining tunji mewisidin ax-nan, yani yigirma arpa nanni wa bir halta kek baxni elip keliwidi, u: Halkka yegili aldiyoja koyojin, dedi. **43** Uning hizmatkari: Xuni bir yuz adamning aldida kandaq koyalayman? dedi. Elix: Halkka yegili bargin; qunki Pärwardigar mundak daydu: Ular yaydu wa uningdin exip kalidu, dedi. **44** Xuning bilan u xuni ularning aldida koydi; ular yedi wa dal Pärwardigarning deginidak, uningdin exip kaldi.

5 Suriya padixahining xoxun sardari Naaman oz oqojisining aldida tolimu kadirlandi wa izzatlendi, qunki Pärwardigar uning keli arkilik Suriyaga nusratlar barginidi. U batur jengqi bolojini bilan, lekin mahaw kesiliga griptar bolup qalojanidi. **2** ʻEmdi Suriylar top-top bolup, bulangqilikka qikip Israildin bir kikiqrak kizni tutup kalganidi; bu kiz Naamanning ayalining hizmitini kilatti. **3** U hanimioja: Kaxki, mening oqojam Samariyadiki payojamborning kexida bolsidi! U uni mahaw kesilidin sakaytatti, dedi. **4** Naaman berip

hojisiyo: — Israilning yurtidin boloqan kixik kiz mundak-mundak eytti, dedi. **5** Suriya padixahi: Yahxi! Sen barojin, men Israilning padixahioja bir maktup awatiman, dedi. Naaman on talant kumtux bilan alta ming xakel altun wa ham on kixilik kiyimni elip Israiloja bardi. **6** U maktupni Israilning padixahioja apirip tapxurup bard. Maktupta: — «Bu maktup sanga yatkenda bilgaysenki, men ez hizmatkarim Naamanni sening kexingoja mandurdum. Sen uni mahaw kesilidin sakaytkan», dap putulgendi. **7** Israilning padixahi hatni okup bolup, ez kiyimlirini yirtip-yirtiwti wa: — Men Hudamu? Kixini olturup ham tirilduralaymenmu? Nemixka u kixi: — Bu adanni mahaw kesilidin sakaytkin, dap hawal kildu? Keni, oylinip kerunglar, u darwaka men bilan jang kilojili bahana izdaydu, dedi. **8** Wa xundak boldiki, Hudaning adimi Elix Israilning padixahining ez kiyimlirini yirtkini angliqanda, padixahka adam ewitip: Nemixka ez kiyimliringni yirtting? U kixi hazir bu yerga kalsun, andin u Israilda bir payojambor bar iken dap bilidu, dedi. **9** Naaman atlari wa jang harwisi bilan kelip, Elixaning oyining ixiki aldida tohtidi. **10** Elix bir hawarqini mandurup Naamanoja: — Berip Iordan daryasida yatta ketim yuyunup kalgin; xundak kilsang etliring aslig kelip pakiz bolisan, dedi. **11** Lekin Naaman aqqiklinip yenip kelip: — Mana, u qokum qikip, mening bilan kerixidu, ora turup Hudasi Pervardigarning namioja nida kilip, [yara] jayning ustida kolini silkip, mahaw kesilini sakaytidu, dap oylap kalgendim. **12** Demaxkning deryaliri, yoni Abarna bilan Farpar [deryasining suliri] Israilning hamma suliridin yahxi amasmu? Men ularda yuyunsam pakiz bolmamdim? — dedi. U kattik ojazaplinip burulup yoloja qikti. **13** Lekin uning hizmatkarliri uning kexioja berip: — I atam, agar payojambor siliga eqir bir ixni tapiloqan bolsa, kilmasmidila? Undak boloqan yorda, u siliga suoja quxup yuyunup, pakiz bolisila, degen bolsa xundak kilmamla? — deyixti. **14** Xunga u quxup, Hudaning adimining seziga binaen Iordan daryasida yatta ketim qemtildi. Xuning bilan uning eti paklinip, kixik balining etidak bolup sakaydi. **15** Xuning bilan u barlik hamrahiliri bilan Hudaning adimining kexioja kaytip kelip, uning aldida turup: — Mana amdi putkul yer yuzida Israildin baxka yorda Huda yok iken, dap bilip yattim; amdi hazir, ez kaminangdin bir sowoqtini qobul kilojin, dedi. **16** Lekin Elix: Men hizmitida turuwatqan Pervardigarning hayati bilan kasam kilimanki, heq nemini qobul kilmasmen, dedi. [Naaman] tola qing turuwalsimu, heq qobul kilmidi. **17** Andin Naaman mundak dedi: — Agar qobul kilmisang, kaminangga topidin ikki keqir yuk berilsun; qunki kaminang bundin keyin Pervardigardin baxka heqqandak ilahlaroja koydurm kurbanlik yaki inaklik kurbanlikini keltumaydu. **18** Lekin Pervardigar kaminangning xu bir ixini kaqurum kiloya: ojojanning ezi Rimmonning buthanisioja sejda kilmak uqun kirganda, mening kolumoja yelensa men Rimmonning buthanisida tiz püksam, muxu amalsiz tiz pükkinim uqun Pervardigar men kaminangni kaqurgay, dedi. **19** Elix uningoya: — Sen aman-hatirjamlitka katin, dedi. U uningdin ayrilip azojina yol mangdi. **20** Lekin Hudaning adimi Elixaning hizmatkari Gahazi konglida:

— Mana, u Suriyalik Naaman elip kalgan narsiliridin ojojam heqnemini almay, uni bikar katkuzuwetiptu. Lekin Pervardigarning hayati bilan kasam kilimanki, men uning kaynidin yuguturup berip, uningdin azrak bir narsa alay, dap oyildi. **21** Xuni dap Gahazi Naamanning kaynidin bard. Naaman bir kimning kaynidin yuguturup keliwatkinini kerup, harwisidin quxup uning aldioja berip: Hamma ix tinqlikmu? — dap soridi. **22** U: — Tinqlik, — dedi, — amma ojojam meni mandurup: Mana amdi ofraim taqlikidin payojamborlarning xagirtliridin ikki yigit keximoja kaldi. Bularoja bir talant kumtux bilan ikki kixik kiyim bersila, dap eytti, — dedi. **23** Naaman: — Ikki talant kumtuxni qobul kilojin, dap uni zorlap ikki talant kumtuxni ikki haltioja qegip, ikki kixilik kiyimni qikirip bard. Bularni Naaman oqulamiridin ikki yigitka yudkuzdi; ular Gahazining aldida bularni ketuturup mangdi. **24** U turoqan dengga yatkenda bularni ularning kolliridin elip eyiga tikip koydi; andin bu adamlarni katkuzuwetiti. **25** Andin u oqojisining aldioja kirip turdi. Elix uningdin: — I Gahazi, naga berip kalding? — dap soridi. U jawab berip: Kulung heqyerga barmidi, — dedi. **26** Elix uningoya: — Molum bir kixi harwisidin quxup, kayniga yenip, sening aldingoya kalgenda, mening rohim xu qaqda sening bilan birga baroqan amasmu? Bu kixilar kumtux bilan kiyim, zaytun baqliri bilan uzumzarlar, koy bilan kala, malaylar bilan kenizaklarni qobul kildioqan waqitmu? **27** Lekin hazir Naamanning mahaw kesili sanga ham nasingga mangguga qaplixidu, — dedi. Xuning bilan u Elixaning kexidin qikkanda kardak ak bolup kald.

6 Payojamborlarning xagirtliri Elixoja: — Mana bizga sening aldingda turuwatqan yerimiz tar kald. **2** Iordan daryasining boyioja berip, harbirimiz birdin yaoqap elip, xu yorda turidiojanoja bir turaloju ey yasayli, — dedi. — Beringlar, dap jawab bard. **3** Ularning biri yona: — Iltipat kilip kaminiliring bilan birga barojin, dedi. U: — Billa baray, dedi. **4** U ular bilan mangdi. Ular Iordan daryasioja berip, dera kesixka baxlidi. **5** Lekin ularning biri dera kesiwatqanda paltining bexi suoja quxup katt. U warkirap: — Way ojojam, bu etna aloqan palta idi, dedi. **6** Hudaning adimi: Naga quxti, dap soridi. U quxkan yorni kersitip bard. U bir xahni kesip, uni suoja taxliwidi. Paltining bexi laylap qikti. **7** U: Uni kolungoya aloqin, dewidi, u kixi kolini uzutup uni tutuwaldi. **8** Suriyoning padixahi Israil bilan jang kiliwatatti. U ez hizmatkarliri bilan maslihathlixip, palanqi-pokunqi yorda bargah tikiman, dap bekitatti. **9** Hudaning adimi Israilning padixahioja hawar ewitip: — Sen palanqi-pokunqi yerga berixtin ehtiyat kilojin, qunki Suriylar u yerga quxmaki, dedi. **10** U waqitlarda Israilning padixahi Hudaning adimi oziga kersatkan jayoya adam awatip u yordiki adamliriga ehtiyat kilixni agahlandurdi. Bundak ix birkanqa ketim boldi. **11** Buning sawabidin Suriyoning padixahi konglida kattik aqqiklinip, ez hizmatkarlirini qakirip ulardin: — Arimizdin kimning Israilning padixahi taripida turidioqanlikini manga kersitip barmamsilar?! — dap soridi. **12** Lekin hizmatkarlirining biri: — I ojojam padixah undak amas; balki Israilda turidioqan Elix degen payojambor sen yatkan hujrangda kilojan

sözliringni Israil padixahioja eytip beridu, — dedi. **13** U: Berip uning nade ikonlikini paylap kelinglar, men adam mangdurup uni tutup kelay, dedi. Ular: — U Dotan xahirida ikon, dap hawer kildi. **14** Xuning bilan u xu yerga atliklar, jeng harwiliri wa zor bir koxunni mangdardi. Ular keqisi yetip kelip xaherni korxiwaldi. **15** Hudaning adimining maliyi sahorda turup qiksa, mana, bir atliklar wa jeng harwiliri koxuni xaherni korxiwalonadi. Malay uningoa: Apla, i ojojam, kandak kilarmiz? — dedi. **16** Lekin u: Korqmiojin; mana biz bilan birga bololanlar ular bilan birga bololanlardin keptur, dedi. **17** Emdi Elix a dua kilip: I Pärwardigar, malayimning koziirini kerolaydiojan kilip aqkaysen, dedi. U wakitta Pärwardigar yigitning keziirini aqti wa u ayni ahwalni kordi; mana, pütkül taoj Elixani qeridap turojan yalkunluk at wa jeng harwiliri bilan tolonani. **18** Suriylar quxüp u terapka kalganda, Elix a Pärwardigaroa dua kilip: Bu halkni korluk bilan urojan, dedi. Xuning bilan U Elixaning tiliki boyiqe ularni korluk bilan urdi. **19** Elix ularoa: Bu [silär izdigän] yol amas wa [silär izdigän] xaher amas; mening kaynimdin agixinglar, silärni silär izdigän adomning kexioja baxlap baray, dap ularni Samariyoga baxlap bardi. **20** Wa xundak boldiki, ular Samariyoga kirganda Elix a: I Pärwardigar, ularning koziirini kerolaydiojan kilip aqkaysen, dedi. Pärwardigar ularning koziirini aqti; wa mana, ular Samariyoning otturisasi turatti. **21** Israilning padixah ularni kerganda Elixadin: I atam, ularni eltürüwetaymu? Ular ni eltürüwetaymu? dap soridi. **22** U: — Sen ularni eltürme; hatta özüng kiliq wa okyaying bilan asir kilolanlaringni eltürmeydiojan yarda, bularni eltürüxka bolamti? Eksiqe, ularning aldioja nan, su koyojin; xuning bilan ular yap-iqip ez ojojisiyoja yenip ketsun, dedi. **23** Xundak kilip, u ularoa qong ziyapet bardı; ular yap-iqip bolojandin keyin, andin ularni yoloja saldi. Ular ojojisinin yenioja kaytti. Xuningdin keyin Suriyadin bulangqilar xaykiliri Israilning zeminiyoja kayta besip kirmidi. **24** Keyin xundak boldiki, Suriyoning padixah Bän-Hadad pütkül koxunini yioqip Samariyani muhasiriga aldi. **25** Xuning bilan Samariyada zor aqarqilik boldi. Ular uni xunqe uzun kamal kildiki, bir exak bexi saksan xakel kümüxka, wa keptar mayikning bir qinisinin tettin biri bax xakel kümüxka yaraytti. **26** Israilning padixah sepilning üstidin etkanda, bir ayal uningoa: I ojojam padixah, yadäm bargina! dap päryad kötürdi. **27** U: Egar Pärwardigar sanga yadäm barmisa, men sanga kandak yadäm kilay? Ya hamandin ya ütüzim kelqikidin yadäm tepilamdu?, — dedi. **28** Padixah emdi uningdin yona: Neme darding bar? dap soridi. U: Mana bu hotun manga: Oqlungni bargin, biz uni bügün yayli. Eta bolsa mening oqlumni yaymiz, dedi. **29** U wakitta biz mening oqlumni kaynitip pixurup yeduk, Otisi men uningoa: Emdi sen oqlungni bargin, uni yayli desam, u ez oqlini yoxurup koydi, — dedi. **30** Padixah ayalning sözini anglap kiyimlirini yirtip-yirtiwaetti. U sepilda ketiwatkanda, halk uning kiyimining iqiga, yani etiga bez kiyganlikini kerüp kaldı. **31** [Padixah]: — Egar Xafatning oqli Elixaning bexi bügün tenide kalsa, Huda mening beximni alsun wa uningdinmu atuk jazalisun! — dedi. **32** Emma Elix a öz eyida olturatti; aksakallarmu

uning bilan billa olturojanidi. Padixah uning aldioja bir adomni mangduranidi. Lekin u hawerqi u yerga yetip barmayla, Elix aksakallaroa: — Mana bu jallatning balisining beximni alojili adom mangduranlikini kerdunglarmu? Emdi hawerqi kalganda ixikni qing takap iqidin tiriwelinglar. Mana uning kaynidin kalgan ojojisinin kadimining awazi angliniwatmamdu? — dedi. **33** U ular bilan sezlixiwatkanda, mana hawerqi uning kexioja quxüp kelip: «Padixah: «Mana bu balayı' apetning ezi Pärwardigar teripidin kaldi; men zadi neme dap Pärwardigaroa yona ümid baqliyalarman?» daydu, dedi.

7 Elix a: Pärwardigarning sözini anglanglar! Pärwardigar mundaq daydu: — Eta muxu wakittlarda Samariyoning dærwazisida bir halta ak un bir xakelga wa ikki halta arpa bir xakelga setilidu, — dedi. **2** Emma padixah belikini tutup mangojan koxun ameldari bolsa, Hudaning adimiga: Mana, hatta Pärwardigar asmanoa tünglük aqsimu, undak ixning boluxi mumkinmu?! dedi. U: — Sen ez közüng bilan kerisen, lekin xuningdin yemaysen, dedi. **3** Emdi dærwazining tüwidä tet mangdin kesili bar adam olturatti. Ular bir-biriga: Neme üqün muxu yerdä elümni küttüp olturimiz? **4** Xahergä kirayli desak, xaherdä aqarqilik boloaqka, u yerdä elimiz; bu yerdä oltursakmu elimiz. Kopup Suriylarning læxkergahioja ketayli. Ular bizni ayisa tirik kalimiz; bizni eltürayli desä elimiz, halas, — deyixti. **5** Xuni dap ular kaqkurun Suriylarning læxkergahioja barojili kopti. Læxkergahining kexioja yetip kalganda, mana heq kixi yok idi. **6** Qünki Pärwardigar Suriylarning læxkergahioja jeng harwiliri, atlar wa zor qong koxunning sadasini anglatkanidi. Xuni anglap ular bir-biriga: Mana, Israilning padixahı bixak Hittiylarning padixahıirini wa Misirliklarning padixahıirini üstimizgä hujum kilojili yalliwaptu, deyixti; **7** kaqkurun közojilı qediririni, at bilan exaklirini taxlap læxkergahni xu peti koyup, ez janlirini kutkuzux üqün badar kaqkanidi. **8** Mahaw kesili bar adamlar læxkergahning yenioja kelip, bir qediroja kirip, yap-iqip uningdin kümüx bilan altunni wa kiyimlärni elip yoxurup koyuxti. Andin ular yenip kelip, yana bir qediroja kirip u yardiki oljinimu elip yoxurup koyuxti. **9** Andin ular bir-biriga: Bizning bundak kilojinimiz durus amas. Bügün kutluk hawer bar kündur, lekin biz tinmay turuwatimiz. Sæhærgiæ qalsak bu yamanlik beximizoa qüxidu. Uning üqün emdi berip padixahning ordisidikilærgæ bu hawærni yatküzayli, dedi. **10** Xuning bilan ular berip xaharning dærwazisidiki pasibanlarni qakirip ularoa: Biz Suriylarning læxkergahioja qiksak, mana heqkim yok ikon, hatta adomning xæpæsimu yoktur; balki atlar baqlaklik, exaklar baqlaklik bolup, qedirilar ayni peti turidu, dedi. **11** Dærwazidiki pasibanlar xu hawærni towlap elan kilip, padixahning ordisioja hawer yatküzdi. **12** Padixah keqisi kopup hizmatkarlirioja: — Men Suriylarning bizgæ nemä kilmaqı bolojinini silærgæ dap beræy. Ular bizning aqarqilikta kalojinimizni bilip, læxkergahdin qikip dalada mekünüwelip: — Israilar xaherdin qiksa, biz ularni tirik tutup, andin xahergæ kirælæymiz, deyixkan gap, dedi. **13** Hizmatkarliridin biri jawab berip: — Birnaqqæ kixini xaherdä kalojan atlardin

bəxni elip (ularning aқиwiti bu yərdə qaloqan Israilning barlik kixiliriningkidin, hətta halak bolojanlarningkidin bəttar bolmaydul), ularni kərip kelixkə əwətayli, dedi. **14** Xuning bilən ular ikki jəng hərwişi bilən ularoqə katidioqan atlarni təyyar kildi. Padixah ularni Suriylərnin qoxunining kəynidin əwətip: — Berip əhwalni kərip kelinglar, dəp buyrudi. **15** Bular ularning izidin Iordan dəryasioqə qoqlar bardi; wə mana, pütkül yol boyi Suriylər aldirap qaqqanda taxliwətkən kiyim-keqəq wə hərhil əswab-üşkünürlər bilən toloqanidi. Əqlilər yenip kelip padixahqa xuni həwər kildi. **16** U wəqəttə həlk qikiq Suriylərnin ləxkərgəhədin oljilarni talidi; xuning bilən Pərwərdigarnin eytkən səzəidək, bir halta aq un bir xəkəlgə, ikki halta arpa bir xəkəlgə setildi. **17** Əmđi padixah bilikini tutup mangoqan həlikə əməldarni dərwəzini bəxkuruxkə təyinləp qoyoqanidi. Əmđi halayiq dərwəzidin [etilip qikkəndə] uni dəssəp-qəyliwətti wə xuning bilən u əldi. Bu ix padixah Hudaning adimini tutmaqci bolup, uning aldioqə barəqanda, dəl Elixə eytkəndək boldi. **18** Xuning bilən Hudaning adimi padixahqa eytkən xu səz əməlgə axuruldi: «Ətə muxu wəqətlərdə Samariyənin dərwəzisidə ikki halta arpa bir xəkəlgə wə bir halta aq un bir xəkəlgə setilidu». **19** Əmma həlikə əməldər Hudaning adimigə: — «Mana, hətta Pərwərdigər asmanoqə tūnglik aqsimu, undək bir ixning boluxi mumkinmu?!» dēgənidi. U: — «Sən əz kəzüng bilən kərisən, ləkin xuningdin yeməysən», dēgənidi. **20** Uningoqə həm dəl xundək boldi; qünki həlk uni dərwəzidə dəssəp əltürgənidi.

8 Elixə əzi oqlini tirildürgən ayaloqə nəsihət kilip: — Sən wə əz əydikiliring bilən berip, kəyərdə olturowudək jay tapsang, u yərdə turoqin; qünki Pərwərdigər: — Aqarqiliq bolsun, dəp bekitti. Bu aqarqiliq zemində yəttə yiləqə tūgiməydu, dedi. **2** Xuning bilən u ayal Hudaning adimi eytkəndək əz əydikiliri bilən berip, Filistiylərnin yurtida yəttə yiləqə turdi. **3** Wə xundək boldiki, yəttə yil ətkəndə, ayal Filistiylərnin yurtidin yenip kəldi; u padixahətin əyi bilən zeminini əzīgə qayturup berixni iltimas kiləqili bardi. **4** Xu wəqəttə padixah Hudaning adimining hizmətkari Gəhəzi bilən səzlixip uningə: — Elixə kiləqan həmmə uluq əməllərnə manga bayan kilip bərgin, dəwatətti. **5** Wə xundək boldiki, u padixahqə Elixənin qəndək kilip bir əlükni tirildürgənlikini dəp bəriwətkəndə, Elixə oqlini tirildürgən xu ayal padixahətin əz əyi wə zeminini qayturup berixni iltimas kiləqili kəldi. Gəhəzi: — I padixah oqjam, mana, bular mən eytkən ayal wə Elixə əlūmdin tirildürgən oqlı dəl xu, dedi. **6** Padixah ayaldin soriwidi, u xu wəqəni uningə dəp bərdi. Xuning bilən padixah bir əqwatni bəlgiləp: — Uning həmmə təəllukatlırini yandırup bərgin wə xuningdək əz yurtidin kətkən kündin tartip bu wəqətki qə yeridin qikkən həsulning barlik kirimini uningə bərgin, dedi. **7** Əmđi Elixə Suriyənin padixahı Bən-Hədad kəsəl yatqinidə Dəməxkə kəldi. Padixahqə: Hudaning adimi bu yərgə kəldi, dəp həwər berildi. **8** Padixah Həzəəlgə: — Əzüng bir sowəqə elip, Hudaning adimining aldioqə berip uning bilən kərixup, u arqiliq Pərwərdigərdin mening toqıramda: «U bu kəsəldin səkiyamdu, səkiymaydu»

dəp sorioqin, — dedi. **9** Xuning bilən Həzəə l uning bilən kərixuxkə bardi. U əzi bilən Dəməxktiki hərhil esil mallardın kirik tēgə sowəqə elip, uning aldioqə berip: «Oqlung Suriyənin padixahı Bən-Hədad mənə əwətip, bu kəsəldin səkiyimənmu, səkiymaymənmu?» dəp soraydu, — dedi. **10** Elixə uningə: — Berip uningə: — Qoqum səkiyəsen, dəp eytkin. Ləkin Pərwərdigər manga kəndəklə bolmisun u qoqum əludu, dəp wəhiy kildi, dedi. **11** Hudaning adimi takı Həzəəl hijil bolup kətküqə uningə tikilip qarap turdi, andin Hudaning adimi yioqlaxkə baxlıdi. **12** Həzəə: — Oqjam nemixkə yioqlayla! dəp soridi. U: — Mən sening Israiləroqə kilidioqan yaman ixlirignı biləman; qünki sən ularning korəqlərini kəydürüp, yigitlırini kiliq bilən əltürüp, uxaxkə balilərinı qərip taxlap, həmilidar ayallirining kərnini yeriwetisən, dedi. **13** Həzəə: — Mənki ittək bir kulung nemə idim, undək uluq ixlərnı kiləlamtim? Elixə: — Pərwərdigər manga sening Suriyənin padixahı bolidioqlarignı mələm kildi, dedi. **14** U Elixənin kəxidin qikiq oqjisinin yenioqə bardi. Bən-Hədad uningdin: — Elixə sanga nemə dedi, dəp soridi. U: — U manga silining toqırliridə, qoqum səkiydu, dəp eytti, dedi. **15** Ətisi Həzəəl bir parqə bəzni elip, suqə qilap padixahning yəzini ətti. Xuning bilən u əldi; wə Həzəə l uning ornidə padixah boldi. **16** Israilning padixahı, Ahabning oqlı Yoramning səltənətinin bəxinqi yilidə, Yəhəxəfat tēhi Yəhədaning padixahı wəqətdə, Yəhəxəfatning oqlı Yəhəoram Yəhədaning padixahı boldi. **17** U padixah boləqanda ottuz ikki yaxta bolup, Yerusalemdə səkkiz yil səltənət kildi. **18** U Ahabning jəməti kiləqəndək Israil padixahlırining yolidə yürdi (qünki uning ayalı Ahabning kizi idi); u Pərwərdigərnin nəziridə rəzil boləqan kildi. **19** Ləkin Pərwərdigər Dawutkə: — Sening bilən oqullirinqə «mənggü əqməydioqan qiraq» bərimən dēgən wədisi tūpaylıdin u Yəhədanı harab kilixni halimidi. **20** Uning künliridə Edom Yəhədaning idarə kilixioqə isyan kətürüp, azad bolup əz aldioqə bir padixahlik tiklidi. **21** Xuning bilən Yoram həmmə jəng hərwiliri bilən yoloqə qikiq Zair xəhərigə ətti. U kəqisi ornidin turup, əzini wə jəng hərwilirining sərdərlərini korxiwaləqan Edomlarəqə hujum kilip, ularni məqlup kildi; ləkin ahiridə [Yəhəda] ləxkərləri əz əylirigə kəqip kətti. **22** Xuning bilən Edomlar Yəhədaning həkūmranlıqidin bügüingə azad boldi. U wəqəttə Libnahmu isyan kətürüp azad boldi. **23** Əmđi Yoramning bəxkə ixliri həm kiləqlaririning həmmisi bolsa «Yəhəda padixahlırining tarix-təzkiriliri» dēgən kitabta pütülgən əməsmidi? **24** Yoram əz əta-bowiliri arisidə uhli wə «Dawutning xəhəri»də əta-bowilirining yenidə dəpnə kilindi. Oqlı Ahəziyə uning ornidə padixah boldi. **25** Israilning padixahı, Ahabning oqlı Yoramning səltənətinin on ikkinqi yili, Yəhəda padixahı Yəhəoramning oqlı Ahəziyə Yəhədaqə padixah boldi. **26** Ahəziyə padixah boləqanda yigirmə ikki yaxta bolup, Yerusalemdə bir yil səltənət kildi. Uning anisinin ismi Ataliyə idi; u Israil padixahı Omrining kizi idi. **27** [Ahəziyə] Ahabning jəmətinin yolidə yürüp Ahabning jəməti kiləqəndək, Hudaning nəziridə rəzil boləqan kildi; qünki u Ahabning küy oqlı bolup uningə həmjəmət idi. **28** Ahabning oqlı

Yoram Suriyoning padixahi Hazael bilan Gileadtiki Ramotta sokuxkanda Ahaziya uningoga hëmdëmlixip sokuxka qikkànidi. Suriylar Yoramni zëhlamlëndirdi. **29** Yoram padixah Ramahda Suriyë padixahi Hazael bilan sokuxkanda Suriylërdin yegën zëhlmini dawalitix üqün, Yizrëlgë yenip keldi. Ahabning oqli Yoram kesäl bolojaqqa, Yëhudaning padixahi, Yëhoramning oqli Ahaziya uni yokliqli Yizrëlgimu bardi.

9 Elixä pëyojëmbar pëyojëmbërlërnin xagirtliridin birini qakirip, uningoga: — «Beligni baqlap bu may qaqisini kolungoga elip, Gileadtiki Ramotka barojin. **2** U yergë barojanda Nimxining nëwrisi, Yëhoxafatning oqli Yëhuni tepip, eyigë kirip, uni öz buradërliri arisidin ornidin turojuzup, iqqiriki eygë baxlap kir. **3** Andin qaqidiki mayni bexioja kuyup: Përwërdigar mundak dëydu: — Mën seni Israiloja padixah boluxka mësih kildim, degin; xuni dëp bolupla ixikni eqip, qeqip qikkîn, hayal bolma» — dedi. **4** Xuning bilën xu yax pëyojëmbar yigit Gileadtiki Ramotka bardi. **5** U yergë kalgënda, mana, xokunning sërdarlıri u yërdä olturatti. U: — I sërdar, sanga bir sëzüim bar, dedi. Yëhu: — Kaysimizoja? — dëp soridi. U: — Sanga, i sërdar, dedi. **6** U kópup eygë kirdi. Yigit bexioja mayni kuyup uningoga mundak dedi: Israilning Hudasi Përwërdigar mundak dëydu: — Mën seni Përwërdigarning hëlkigë, yëni Israiloja padixah boluxka mësih kildim. **7** Sën öz ojojang Ahabning jëmätini yokitësän; qünki öz kullirim pëyojëmbarlërnin keni üqün wë Përwëdigarning hëmmä kullirining keni üqün Yizëbëldin intikam alay. **8** Ahabning pütkül jëmati yokilidu; Ahabning jëmätidin Israildiki hëmmä ërkëklërne hëtta ajiz yaki meyip bolsun hëmmisini halak kilimën. **9** Mën Ahabning jëmätini Nibatning oqli Yëroboamning jëmätidäk wë Ahiyahning oqli Baaxaning jëmätidäk yok kilimën. **10** Itlar Yizëbëlni Yizrëldiki xu parqë yërdä yëydu. Hëqkim uni dëpnä kilmaydu». Xuni dëp bolupla yigit ixikni eqip qeqip kätti. **11** Yëhu öz ojojisining hizmatkarlırining kexioja yenip qikkanda, ular uningdin: — Hëmmä ix tinqlikmu? Bu tälwë seni nemä ix bilën izdëp këptu? — dëp soridi. U ularoja: Silär xu kixi wë uning sëpsätärlirini bilisilär, — dedi. **12** Ular: Yalojan eytma! Bizgë dëp bërginäl dewidi, u: — U manga mundak-mundak dëp, Përwërdigar mundak dëydu: — «Seni Israilning üstidä padixah boluxka mësih kildim» dëp eytti — dedi. **13** Xuning bilën ularning hëmmisi tonlırini selip, pälëmpäyda yeyip uningoga payandaz kildi. Ular kanay qelip: «Yëhu padixah boldi!» dëp jakarlasti. **14** Xuning bilën Nimxining nëwrisi, Yëhoxafatning oqli Yëhu Yoramni kästlimëkqi boldi. U wakitta Yoram bilën barlik Israilar Gileadtiki Ramotta turup, u jayni Suriyëning padixahi Hazaelning hujumidin muhapizät kilawatatti. **15** Əmdi Yoram padixah Suriyëning padixahi Hazael bilën sokuxkanda Suriylërdin yegën zëhlmidin sakiyix üqün Yizrëlgë yenip kalgënidä. Yëhu bolsa [ëzigë ägëxkënlärgäl: Silärgë layik kërünsä, Yizrëlgë berip hëwër bërgüdäk hëqkimni xähërdin qaçurmanglar, deganidi. **16** Yëhu bir jäng harwisini hëydäp Yizrëlgë bardi, qünki Yoram u yërdä kesäl bilën yatқанidi (Yëhudaning padixahi Ahaziya Yoramni yokliqli qüxüp kalgënidä). **17** Əmdi këzätqi Yizrëlnin munarida turup,

Yëhu katarlik bir top adëmlërne kerdü. U: «Bir top adëmlërne kerdüm» dedi. Yoram: Bir atlik kixini ularning aldioja äwëtinglar, u ularidin: — Hëmmä ix tinqlikmu? — dëp sorisun, dedi. **18** Xuning bilën atlik bir kixi ularning aldioja berip: — Padixah, hëmmä ix tinqlikmu, dëp soridi, dedi. Yëhu: — Tinqlikmu, ämäsmu, buning bilën nemä karing? Burulup mening käynimdin mang, — dedi. Këzätqi [padixahqa] hëwër berip: — Hëwërqä ularning kexioja bardi, lekin kaytip kälmidä — dedi. **19** Xuning bilën u yënë bir atlik kixini mangdurdy. U ularning aldioja berip: — Padixah, hëmmä ix tinqlikmu, dëp soridi, dedi. Yëhu: — Tinqlikmu, ämäsmu, buning bilën nemä karing? Burulup mening käynimdin mang, dedi. **20** Këzätqi [padixahqa] hëwër berip: — Hëwërqä ularning kexioja bardi, lekin kaytip kälmidä. Əmdi ularning harwa hëydixi Nimxining oqli Yëhuning hëydixidäk ikän, qünki u tälwärlärgë hëydäydu, dedi. **21** Yoram: — Harwini këtinglar, dëp buyruwidi, uning jäng harwisini këtüp tayerladı. Andin Israilning padixahi Yoram bilën Yëhudaning padixahi Ahaziya, hərbiri öz jäng harwisioja olturup, Yëhuning aldioja berixka qikti; ular uning bilën Yizrëllik Nabotning etizlikida uqraxti. **22** Yoram Yëhuni kergënda, «I Yëhu, hëmmä ix tinqlikmu? dëp soridi. U: — Anang Yizëbëlnin kilöjan buzukqiliklıri wë jadugërliki xunqë jik tursa, kandaqmu tinqlik bolidu?! — dedi. **23** Xuning bilën Yoram harwini yandurup Ahaziyaqqa: «I Ahaziya, asiqlik!» dëp warkirap bädër kaqti. **24** Yëhu okyasini kolioja elip, ok selip Yoramning [käyni tärpidin] uning ikki mürisining arilikidin atti. Ya oki uning yürikidin texip qikti wë u öz harwisioja yikilip qüxti. **25** Yëhu öz yenidiki əmëldari Bidkaroja: Uni elip Yizrëllik Nabotning etizlikioja taxliojin. Yadingda bolsunki, mën bilën sën uning atisi Ahabning käynidin billä mangojanda, Përwërdigar uning tooqrisida mundak bir hëküm-wähijni eytkän: — **26** «Mën tünügün Nabotning keni bilën uning oqullirining kënini kerdüm, dëydu Përwërdigar: Mana bu [kan kërzini] däl bu etizlikta sanga yandurimän, dëydu Përwërdigar». Əmdi Përwërdigarning xu sëzi boyiq, uni elip xu yergë taxliojin, — dedi. **27** Yëhudaning padixahi Ahaziya buni kergënda «Baqdiki rawak yoli» bilën kaqti. Lekin Yëhu uning käynidin kooqlap: «Uni etinglar!» dëp buyruwidi, ular uni İbleamning yenida, Bur egizlikigë qikkän yolda atti. U Mëgiddoojqë qeqip u yërdä öldi. **28** Xuning bilën uning hizmatkarlıri uning jësitiini jäng harwisioja selip, Yerusalemoja elip berip, «Dawutning xähiri»dä ata-bowilirining yenioja öz kabrisidä dëpnä kildi **29** (Ahabning oqli Yoramning sältänitining on birinqi yilida Ahaziya Yëhudaoja padixah bolojanidi). **30** Yëhu əmdi Yizrëlgë keldi, Yizëbäl xuni anglap këlzirigë sürmä sürüp, qaqlırini tarap, derizidin qarap turatti. **31** Yëhu dërwazidin kirgënda u uningoga: I Zimri, öz ojojangning katili, hëmmä ix tinqlikmu? — dëp soridi. **32** Yëhu bexini këtürüp, derizigë qarap turup: — Mën täräptä turidiojan kim bar? dëp soriwidi, ikki-üq aqwat derizidin uningoga karidi. **33** U: Xu ayalni tewängë taxlanglar, deyixigila, ular uni tewängë taxlidi. Xuning bilën uning keni hëm tamoja hëm atlaroja qeqildi. U uni atlırioja dëssitip üstidin ötüp kätti. **34** Andin u eygë kirip yäp-iqkändin keyin: Bu läniti ayalning

jasitini tæxürüp, uni dæpnæ kilinglar. Qünki nemila bolmisun u padixahning mælikisidir, dedi. **35** Lekin ular un dæpnæ kiliwetäyli dæp beriwidi, uning bax sengiki, ayaqliri wæ kolning alkinidin baxka heq yerini tapalmidi. **36** Ular yenip kelip bu hawærni uningöja degöndä u: — Bu ix Pærwærdigar Öz küli Tixbilik Iliyas arkilik eytkan munu sezining æmælgæ axuruluxidur: — «Itlar Yizæældiki xu parqæ yærdæ Yizæälning gæxini yæydu. **37** Yizæälning ælükli sirtta, Yizæældiki xu parqæ yærdæ kiojdæk yeyilip ketidu wæ xuning bilæn heqkim: «U Yizæäl ikæn» deyælmæydu» — dedi.

10 Æmdi Samariyædæ Ahabning yætmix oøjli bar idi. Yæhu hætleri yezip Samariyægæ, yæni Yizæældiki æmældar-aksakallaröja wæ Ahabning jæmætidiki pasibanlaröja æwætti. Hætlerdæ mundæk deyildi: — **2** «Silær bilæn billæ öjoanglarning oøjlliri, jæng hærwiliri bilæn atlar, qorqonliq xæhær wæ sawut-korallarmu bardur; xundæk bolöjandin keyin bu hæt silærgæ tægkændæ, **3** öz öjoanglarning oøjlliridin æng yahxisini tallap, öz atsining tähtigæ olturoquzup, öjoanglarning jæmæti üqün sokuxka qikinglar!». **4** Lekin ular dækkæ-dükkigæ güxüp intayin qorquxup: Mana ikki padixah uning aldida put tiröp turalmiojan yærdæ, biz kændækmü put tiröp turalaymiz? — deyixti. **5** Xuning bilæn orda bexi, xæhær baxlik, aksakallar bilæn pasibanlar Yæhuöja hawær yætküzüp: Biz sening küllirimgiz; sæn hærnemæ buyrusang xuni kilimiz; heqkimni padixah kilmaymiz. Sanga nemæ muwapik kærünsæ xuni kilöjin, dæp eytti. **6** Yæhu ikkinqi hætni yezip, hættæ: — «Ægær mæn tæræpta bolup, mening sæzlerimgæ kirixkæ razi bolsanglar öz öjoanglarning oøjllirining baxlirini elip, ætæ muxu wakitta Yizæälgæ, mening xæximöja ularni keltüringlar. Æmdi padixahning oøjlliri yætmix kixi bolup, øzlrini bakkæn xæhærning uluqlirining xæxida turatti. **7** Hæt ularöja tægkændæ ular xahzadilærni, yætmixæylænniing hæmmisini øltürüp, baxlirini sæwtælgæ selip, Yizæälgæ Yæhuöja æwætti. **8** Bir hawærqi kelip Yæhuöja: Ular xahzadilærning baxlirini elip kældi, dæp hawær bærændæ, u: Ular ni ikki dæwæ kilip, dærwæzinig aldida ætæ ætigængigæ qoyunglar, dedi. **9** Ætigændæ u qikip, u yærdæ turup pütkül halayikkæ: Silær bigunahsilær; mana, mæn æzim öjomajoja kæst kilip uni øltürdüm; lekin bularning hæmmisini kim qepip øltürdi? **10** Æmdi xuni bilinglarki, Pærwærdigarning heq sæzi, yæni Pærwærdigar Ahabning jæmæti toqrisida eytkinidin heqbær sæz yærdæ kalmaydu. Qünki Pærwærdigar Öz küli Iliyas arkilik eytkinöja æmæl kildi, — dedi. **11** Andin keyin Yæhu Yizæældæ Ahabning jæmætidin kælöjanlarning hæmmisi, uning tæripidiki barliq ærbablar, dost-aqiniliri wæ kahinlirini heq kimni kældurmæ øltürdi. **12** Andin u ornidin turup, Samariyægæ bardı. Yolda ketiwetip «padiqilaröja tawæ Bæyt-Ækæd»kæ yætkændæ **13** Yæhu Yæhudæ padixahı Ahaziyaning kærindaxliri bilæn uqraxti. U ulardin: Silær kim? — dæp soridi. «Ahaziyaning kærindaxliri, padixahning oøjlliri wæ hanixning oøjlliridin hal soriojili barimiz, dedi. **14** U: Ular ni tirik tutunglar! dæp buyrudi. Andin adæmliri ular ni tirik tutti, andin hæmmisini Bæyt-Ækædning kudukining yenida øltürüp, ularning heq birini koymidi. Ular jæmiy kirik ikki adæm idi. **15** U u yærdin ketip baröjanda uning aldioja qikkæn Rækabning oøjli

Yæhonadabka yolukti. U uningöja salam kilip: Mening kænglüm sanga sadik bolöjandæk, sening kænglüngmu manga sadikmu? — dedi. Sadik, dedi Yæhonadab. Yæhu: — Undæk bolsa kolungni manga bærigin, dedi. U kolini beriwidi, Yæhu uni jæng hærwisioja elip qikip, öz yenida jay berip **16** uningöja: Mæn bilæn berip, Pærwærdigaröja bolöjan kizöjnilikimni kergin, dedi. Xuning bilæn u uni jæng hærwisioja olturoquzup hâyedp mangdi. **17** U Samariyægæ kælöndæ Ahabning jæmætidin Samariyædæ kælöjanlarning hæmmisini kirip tügætküqæ øltürdi. Bu ix Pærwærdigarning Iliyaska eytkæn sæzinig æmælgæ axuruluxi idi. **18** Andin Yæhu hæmmæ halayikni yiojdurup, ularöja mundæk dedi: — Ahab Baalning hizmitini æz kilöjan, lekin Yæhu uning hizmitini kœp kilidu. **19** Buning üqün Baalning barliq pæyojæmbærlirini, uning küllükida bolöjanlarning hæmmisi bilæn barliq kahinlirini manga qakiringlar; heqkim kalmisun, qünki Baaloja qong kurbanliq sunoqum bar; hærkim hazir bolmisa jenidin mæhrum bolidu, dedi. Lekin Yæhu bu ixnı baalpærsælærni yökıtix üqün hüyligærlik bilæn kildi. **20** Xuning bilæn Yæhu: Baaloja has bir heyttæ bekitinglar, dewidi, ular xundæk elan kildi. **21** Yæhu pütkül Israilöja tæklip æwtækændæ, barliq baalpærsæslær kældi; ulardin heqbiri kæn kalmay kældi. Ular Baalning buthanisioja kirdi; xuning bilæn Baalning buthanisi bu bexidin yænæ bir bexiojiqæ lik toldi. **22** U [murasim] kiymi begigæ: Hæmmæ Baalpærsæslærgæ [ibadæt] kiyimlirini æqikip bær, dewidi, u kiyimlirni ularöja æqikip bærđi. **23** Yæhu bilæn Rækabning oøjli Yæhonadab Baalning buthanisioja kirip baalpærsæslærgæ: Tæxürüp bekimglar, bu yærdæ Pærwærdigarning bændiliridin heqbiri bolmisun, bælki pækæt baalpærsæslær bolsun, dedi. **24** Ular tæxækkür kurbanlikliri bilæn keydürmæ kurbanliklærni øtküzgili kirdi. Yæhu sæksæn adimini texida qoyup ularöja: Mæn silærning ilkinglaröja tapxurojan bu adæmlærdin birsı kolunglardin keqip katsæ, jenining ornida jan berisilær, dedi. **25** Ular keydürmæ kurbanlikni øtküzüp boluxiojila, Yæhu orda pasibanliri wæ særdarlaröja: Kirip ular ni kæt kilip, heqkimni qikkili koymanglar, dæp buyrudi. Xuning bilæn orda pasibanliri bilæn særdarlar ular ni kiliq bisi bilæn kæt kilip, ølüklærni xu yærgæ taxliwætti. Andin Baalning buthanisining iquirigæ kirip **26** but tüwürlærni Baalning buthanisidin elip qikip keydüræwætti. **27** Ular yænæ Baalning tüwürlük-hækilini qekip, Baalning buthanisini yikitip uni bügüngæ kædær hærjæthanioja aylandurdi. **28** Yæhu xu yol bilæn Baalni Israil iqidin yok kildi. **29** Yæhu Nibatning oøjli Yæroboamning Israilni gunahka putlaxturojan gunahlıridin, yæni Bæyt-Æl bilan Dandiki altun mozay butliridin øzini yiojmidı. **30** Pærwærdigar Yæhuöja: Sæn obdan kilding; Mening næzirimgæ muwapik kærügingini ada kilip, Ahabning jæmætigæ kænglümdeki hæmmæ niyætni bæja kilip pütkülüzgining üqün, sening oøjllirig tætinqi næsligigæ Israilning tæhtidæ olturidu, dedi. **31** Lekin Yæhu pütün kælbidin Israilning Hudasi Pærwærdigarning mukæddæs kanunida mengixkæ kængül belmidi; u Israilni gunahka putlaxturojan Yæroboamning gunahlıridin neri turmıdi. **32** Xu künlærdæ Pærwærdigar Israilning zeminini kesip-kesip azaytixkæ baxlıdi. Qünki Hæzææl İordan dæryasining mæxrik tæripidin baxlap Israilning

qegraliridin bösüp ötüp ularoqa hujum kildi; u barlik Gilead yurtini, Arnon jiloqisining yenediki Aroardin tartip Gileadting ötüp Baxanoqqa, Gad, Ruben wə Manassahning barlik yurtlirini ixoqal kildi. **34** Əmdi Yəhuning baxka əməlliri həm kılolanlirining həmmisi, jümlidin səltəniti həmmə kudriti «İsraıl padixahlırining tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **35** Yəhu ez ata-bowiliri arisida uhlidi wə Samariyədə dəpnə kılindi. Andin oqlı Yəhoahəz uning ornida padixah boldi. **36** Yəhuning İsraılning üstidə Samariyədə səltənət kılolan waqti yigirmə səkkiz yıl idi.

11 Əmdi Ahaziyaning anisi Ataliya oqlining elginini kərgəndə, barlik xah nəslini öltürüxkə qozoqaldi. **2** Lekin Yoram padixahning kizi, yəni Ahaziyaning singlisi Yəhoxebə öltürülüş aldida turoqan padixahning oqullirining arisidin Ahaziyaning oqlı Yoaxni oqlılıqqa elip qikip, uni wə inik anisini yastuk-kirik ambirioqa yoxurup qoydi. Yoax xu yol bilən Ataliyadin yoxurup kelinip öltürülmidi. **3** Andin keyin [inik anisi] bilən Pərwərdigarning eyidə altə yiləyoqa yoxurunup turdi. Xu waqitlarda Ataliya zemində səltənət kildi. **4** Yəttinqi yili Yəhojada adam əwətip Kariylar həm orda pasibanlirining yüzbəxilirini Pərwərdigarning eyigə qakirtip kelip, ular bilən əhdə kılıxti. U ularoqa Pərwərdigarning eyidə kəsəm iqqüzüp, padixahning oqlını kərsətti. **5** Andin ularoqa buyrup: Mana silər kılıxinglar kerək boləqan ix xuki: — Xabat künidə pasibanlık nəwiti kəlgən üqtin biri padixahning ordisida pasibanlık kəziti kilsun. **6** Üqtin biri Sür degən dərwezida tursun wə üqtin biri orda pasibanlar həyolisinə kəynidiki dərwezida tursun; xundak kılıp silər orda üqün pasibanlık kılısılar. **7** Xabat künidə pasibanlık nəwiti kılıp boləqan üqtin ikki kismi Pərwərdigarning eyidə padixahning kexida pasibanlık kilsun. **8** Silər padixahning ətrapida turup, hərbingar kolunglarəqa ez qoralinglarni elip, kimdəkim sepinglardin etkili urunsu uni öltürünglar; padixah qikip-kirsə uning bilən billə yürünglar, dedi. **9** Yüzbəxilar kahin Yəhojada barlik tapiləqanlirini bəja kəltürüxti; hərbi yüzbəxi ez adəmlirini, həm xabat künidə pasibanlık nəwiti kəlgənlərni həm pasibanlık nəwitin yanoqanlarni kəldurup kəldi; andin Yəhojada kahinning kexioqa kəldi. **10** Kahin bolsa Dawut padixahning Pərwərdigarning eyidə saklaklık nəyzə wə kəlkənlirini yüzbəxilarəqa tərkitip bərdi. **11** Orda pasibanliri tizilip, hərbi ez kolada koralini tutup, ibadəthanining ong tərəpidin tartip sol tərəpigə qurbangah bilən ibadəthanini boylap padixahning ətrapida turdi. **12** Yəhojada xahzadini otturəqa qikipir uning bexioqa tajni kiygüzüp, uningə guwahnamiləri berip, padixah boluxka [huxbu may bilən] məsih kildi. Həmməylən qawak qelup: — «Padixah yaxısun!» dəp towlaxti. **13** Ataliya orda pasibanliri bilən həlkning towlaxlirini angliəqanda, Pərwərdigarning eyigə kirip, kəpəlikning arisioqa kəldi. **14** U qariwidi, mana padixah kəidə-rəsim boyiqə tüwrukning yenida turatti. Padixahning yenida əməldarlar bilən kanayqılar tiziləqanidi; barlik yurt həlk xadlinip, kanay qelıxatti. Buni kərgən Ataliya kiyimlirini yirtip: — Asiylik, asiylik! — dəp warkirdi. **15** Əmma Yəhojada kahin qoxunoqa məs'ul boləqan yüzbəxilarəqa:

Uni səpliringlar otturisidin sirtka qikiriwetinglar; kimdəkim uningəqa əğəxsə kiliqlansun, dəp buyrudi. Qünki kahin: — U Pərwərdigarning eyidə öltürülmisun, dəp eytkanidi. **16** Xuning bilən ular uningəqa yol boxitip bərdi; wə u padixah ordisioqa kiridəqan at yolioqa yetip kəlgəndə, ular u yərdə uni öltürdi. **17** Yəhojada: — «Pərwərdigarning həlkı bolaylı» dəp Pərwərdigarning wə padixah bilən həlkning otturisida bir əhdə tohtatti; padixah bilən həlkning otturisida həm bir əhdə baqlandi. **18** Andin barlik zemindiki həlk Baalning buthanisioqa berip uni buzup taxlidi; uning qurbangahliri bilən məbudlirini qeqip parə-parə kılıp, Baalning kahini Mattanni qurbangahların aldida öltürdi. Andin keyin [Yəhojada] kahin Pərwərdigarning eyigə pasibanlarni təyinlidi. **19** Andin u yüzbəxilar, Kariylar, orda pasibanliri wə yurtning həmmə həlkini əzi bilən elip kelip, padixahni Pərwərdigarning eyidin baxlap qüxüp, ordidiki «Pasibanlarning dərwezisi»din padixahning ordisioqa kergüzdi; Yoax padixahlık təhtigə olturdi. **20** Yurtning barlik həlkı xadlinatti; ular Ataliyani padixahning ordisining yenida kiliqlap öltürgəndin keyin, xəhər tinq bolup kəldi. **21** Yəhoax yəttə yaxka kergəndə padixah boldi.

12 Yəhuning səltəniti yəttinqi yilidə Yəhoax padixah boldi; u kirik yıl Yerusalemdə səltənət kildi. Uning anisi Bəər-Xəbalık Zibiyah idi. **2** Yəhoax Yəhojada kahin uningəqa nəsihət kılıp turoqan barlik künlərdə, Pərwərdigarning nəziridə durus boləqanni kildi. **3** Pəkət «yukiri jaylar»la yokitilmidi; həlk yənillə «yukiri jaylar»əqa qikip qurbanlık kılıp huxbu yakatti. **4** Yəhoax kahinlarəqa: — Pərwərdigarning eyigə Hudaəqa ataləqan həmmə pul, jümlidin royhəttin ötküzülgən hər kixining baj puli, kəsəm iqqənlərnin puli wə hərkim ihtiyari bilən Pərwərdigarning eyigə beəxılap əkaləqan həmmə pulni **5** kahinlar həziniqlərdin tapxuruwelip Pərwərdigarning eyining kaysi yeri buzuləqan bolsa, xu pulni ixtitip xularni ongxısun, dedi. **6** Lekin Yəhoax padixahning səltəniti yigirmə üqinqi yiləyoqa, kahinlar ibadəthanining buzuləqan yərlirini təhiqə onglmioqanidi. **7** Andin Yəhoax padixah Yəhojada kahin wə baxka kahinlarni qakirip ularəqa: — Nemixka ibadəthanining buzuləqan yərlirini ongximidinglar? Mundin keyin həziniqlərdin pul almanglar wə əzünglar ibadəthanining buzuləqan yərlirini onglatmanglar, dedi. **8** Xuning bilən kahinlar məkul boluxup: Biz buningdin keyin həlktin pul almaymiz həm əzimiz ibadəthanining buzuləqan yərlirini ongximaymiz, dedi. **9** Əmdi Yəhojada kahin bir sandukni elip qikip, yapkuqidin bir təxük texp uni qurbangahning yenioqa qoydi; kixilər Pərwərdigarning eyigə kergəndə, u ong tərəptə turatti. Dərwezioqa karaydioqan kahinlar Pərwərdigarning eyigə kəltürülgən barlik pulni uningəqa salatti. **10** Wə xundak bolattiki, ular sandukta kəp pul qıxkanlıkini kərsə, padixahning katipi bilən bax kahin ibadəthanioqa qikip, Pərwərdigarning eyidiki pulni haltioqa qigip, sanap qoyatti. **11** Andin ular Pərwərdigarning eyini ongxaydioqan ix baxlirioqa əlqəp-həsəblap bəretti. Ular bolsa uni Pərwərdigarning eyini ongxaydioqan yəqəqqi bilən tamqılar, **12** taxqılar bilən taxtiraxlarəqa bəretti. Ular muxu pulni Pərwərdigarning eyining

buzuloqan yərlirini ongxaxka lazim boloqan yaoqax bilən oyuloqan taxlarni setiwelixka, xuningdək ibadəthanini ongxaxka wə həmmə baxka qiqimoqax ixlitətti. **13** Lekin Pərwərdigarning eyigə kəltürülən pul ibadəthanioqax atilidoqan kümüx qaqa-kuqilar, piyalilər, kanaylar, ya altundin yaki kümüxtin yasaloqan baxka həkəndək nəsərləni yasitixka ixlitilməytti. **14** Ular bəlki xu pulni ix bexilirioqax berip, Pərwərdigarning eyini ongxitatti. **15** Ular pulni ix bejirgüqilərnin ixləmqilərgə təksim kilip berixi üqün tapxuratti; lekin uning həsatwətinini kilməytti; qünki bular insap bilən ix kilatti. **16** Lekin itaətsizlik qurbanliq puli bilən gunah qurbanliqoqax munasiwətlilik pullar Pərwərdigarning eyigə elip kelinməytti; u kaqlınlaroqax təwə idi. **17** U wəqəttə Suriyə padixahı Həzəəl Gat xəhriğə hujum kilip, uni ixoql kildi. Andin Həzəəl Yerusalemoqax hujum kilixka yüzləndi. **18** Xuning bilən Yəhudaning padixahı Yəhoəx əz ata-bowiləri boloqan Yəhuda padixahləri Yəhoəxafat, Yoram wə Ahəziya Pərwərdigaroqax təkdin kiləqan həmmə mukəddəs buyumlarni, wə əzi təkdin kiləqanlirini Pərwərdigarning eyi həm padixahning ordisinig həziniliridin izdəp tapkan barlik altunoqax koxup, həmmisini Suriyəning padixahı Həzəəlgə əwətti; andin Həzəəl Yerusalemdin qekindi. **19** Yoaxning baxka əməlləri həm kiləqanlirining həmmisi «Yəhuda padixahlirining tarix-təzkiriləri» dēgən kitabta pütülgən əməsmidi? **20** Əmdi [Yəhoəxning] hizmətkarlıri uninoqax kəst kilip Sila sawini taripidiki Millo kəl'əsidi uni oltürdi. **21** Uning hizmətkarlıridin Ximeatning oqlı Yozaqar wə Xomərnig oqlı Yəhoəzabad uni zəhmləndürdi, xuning bilən u əldi. U əz ata-bowilirining arisida «Dawutning xəhəri»də dəpnə kilindi. Oqlı Aməziya uning ornida padixah boldi.

13 Ahəziyaning oqlı, Yəhudaning padixahı Yoaxning səltənətinig yigirmə üqinqi yili, Yəhuning oqlı Yəhoəhəz Samariyədə Israiloqax padixah bolup, Samariyədə on yəttə yil səltənət kildi. **2** U Pərwərdigarning nəziridə rəzil boləqanni kilip, Israilni gunahka putlaxturoqan Nibatning oqlı Yəroboamning gunahlirioqax əgixip mangdi; u ulardin heq qikmidi. **3** Buning üqün Pərwərdigarning əjəzi Israiloqax kəzoqaldi; u ularni Suriyəning padixahı Həzəəlnig wə Həzəəlnig oqlı Bən-Hədadning kəlioqax tapxurup bərdi. **4** Yəhoəhəz Pərwərdigardin rəhim tilidi; wə Pərwərdigar Israilning kisilip qəloqanlikini kərup duasioqax kulək saldi. Qünki Suriyəning padixahı ularoqax zulum kiliwatətti. **5** Pərwərdigar Israiloqax bir kutkuzoquqı təyinlidi; xuning bilən ular Suriylərnig kəlidin azad bolup kutuldi. Keyin Israil yənnə burunkidək əz əy-qədirilridə məkənlaxti. **6** Lekin ular Israilni gunahka putlaxturoqan Yəroboam jəmətinig gunahliridin qikmidi; ular yənəla xu yolda mangətti. Həttə Samariyədə bir «Axərah» butmu qəloqanidi. **7** [Suriyəning padixahı] Yəhoəhəzoqax pəkət əllik atlık ləxkəni, on jəng hərvisi bilən on ming piyədə əskirinila qəlduroqanidi. Qünki u Yəhoəhəznig [koxunini] yəkətip hamandiki topa-qəngdək kiliwətkəni. **8** Əmdi Yəhoəhəznig baxka ixləri həm kiləqanlirining həmmisi, jümlidin səltənətinig həmma kudriti «Israil padixahlirining tarix-təzkiriləri» dēgən kitabta pütülgən əməsmidi? **9** Yəhoəhəz ata-

bowilirining arisida uhlidi wə Samariyədə dəpnə kilindi. Andin oqlı Yoax ornida padixah boldi. **10** Yəhudaning padixahı Yoaxning səltənətinig ottuz yəttinqi yilida Yəhoəhəznig oqlı Yəhoəx Samariyədə Israiloqax padixah bolup, on altə yil səltənət kildi. **11** U Pərwərdigarning nəziridə rəzil boləqanni kildi; u Israilni gunahka putlaxturoqan, Nibatning oqlı Yəroboamning gunahlirining heqkəyisini taxlimidi; u xu yolda mangətti. **12** Əmdi Yoaxning baxka ixləri həm kiləqanlirining həmmisi, jümlidin uning Yəhudaning padixahı Aməziya bilən jəng kilip kəsətkən kudriti «Israil padixahlirining tarix-təzkiriləri» dēgən kitabta pütülgən əməsmidi? **13** Yoax ata-bowilirining arisida uhlidi wə Yəroboam uning təhtigə olturdi. Yoax Samariyədə Israilning padixahləri arisida dəpnə kilindi. **14** Elixə əz əjlini yətküzidoqan kəsəl bilən yətti. Israilning padixahı Yoax uning kəxiqə kelip uning yüzigə əngixip yioqlap: I atam, i atam, Israilning jəng hərvisi həm atlık əskərliri!» dēp pəryad kətürdi. **15** Elixə uninoqax: Bir ya bilən ya oqlirini kəltürgin, dēdi. U ya bilən ya oqlirini kəltürgəndə **16** Elixə Israilning padixahioqax: Kəlungni yəqə selip tutqin, dēdi. U kəlini kəyoqanda Elixəmu kəllirini padixahning kəllirining üstigə kəyup, uninoqax: **17** — Məxriq tərtəptiki derizini aqkən, dēdi. U uni aqkəndə Elixə: Atqin, dēdi. U etiwidi, Elixə uninoqax: Məna bu Pərwərdigarning nusrət ya oqi, yəni Suriyəning üstidin nusrət kəzinidoqan ya oqidur. Sən Suriylərnə yəkətkəqə Afəktə ular bilən jəng kilisən, dēdi. **18** Andin u: — Ya oqlirini kəlungə aqləqin, dēdi. Ular ni aqləqanda, Elixə Israilning padixahioqax: Ular bilən yərgə uroqləqin, dēdi. U üq kətim urup tohtidi. **19** Hudaning adimi uninoqax aqqiklinip: Sən bəx-altə kətim uruxungə toqrə kələtti. Xundək kiləqan bəlsəng, sən Suriylərnə urup yəkətip üzül-kəsəl məqlup kiləttig; lekin əmdi Suriylərnə urup, pəkət üq kətimlə məqlup kiləlaysən, dēdi. **20** Elixə oqlup dəpnə kilindi. Əmdi hər yili, yil bəxida Moabların top-top buləngqilar yurtka parəkəndiqlik salətti. **21** Bir kün xundək boldiki, həlk bir əlgən adəmnə yərləkiqə kəyowətkəndə, mənə, ular bir top buləngqilərnə kərup qəldi, ular jəsətni Elixəning gərigə taxlidi. Jəsət Elixəning ustihiniqə təkəndə, u tirilip, kəpup tik turdi. **22** Əmmə Suriyəning padixahı Həzəəl bəla Yəhoəhəznig həmmə künliridə Israiloqax zalimlik kilətti. **23** Lekin Pərwərdigar ularoqax mēhriban bolup iq əqrəttətti; İbrahəim bilən İshək wə Yəqupka bəqləqan əhdisi tūpəylidin U ularoqax iltipət kilip, ularni bəgüngə qədər həlak kilməy, Əz huzuridin qikiriwətxini halimioqanidi. **24** Suriyəning padixahı Həzəəl əldi wə oqlı Bən-Hədad uning ornida padixah boldi. **25** Andin keyin Yəhoəhəznig oqlı Yəhoəx Həzəəlnig oqlı Bən-Hədadning kəlidin Həzəəl əz atisi Yəhoəhəzədin jəngdə tartiwəloqan xəhərlərnə yənduruwəldi. Yəhoəx uni urup, üq kətim məqlup kilip, xuning bilən Israilning xəhərlirini yənduruwəldi.

14 Israilning padixahı Yəhoəhəznig oqlı Yoaxning səltənətinig ikkinqi yilida [Yəhudadiki] Yoaxning oqlı Aməziya Yəhudəqə padixah boldi. **2** Padixah boləqanda u yigirmə bəx yaxka kirgənidi; u Yerusalemdə yigirmə tokkuz yil səltənət kildi. Uning anisi Yerusəlməlik Yəhoəddan idi. **3** Aməziya Pərwərdigarning

nəzirdə durus bolqanni qilatti, lekin əjdadi Dawut qilqandək əməs, bəlki atisi Yoaxning barliq qilqanliri boyıqə ix kərətti. **4** Pəkət «yukiri jaylar»la yokitilmidi; həlkə yənıla «yukiri jaylar»oqə qikip kurbanlıq kilip huxbuy yakatti. **5** Wə xundək boldiki, səltəniti uning kolida mukim bolqanda, u padıxah atisini ɵltɵrgən hızmətkarlırını tutup ɵltɵrdi. **6** Lekin Masoə quxırlıgən ƙanun kitabıda Pərwərdıgarnıng: «Atılarnı oqullırı üqün ɵlümğə məhkum kilixkə bolmaydu ya oqullırını atilırı üqün ɵlümğə məhkum kilixkə bolmaydu, bəlki hər biri öz gunahı üqün ɵlümğə məhkum kilinsun» dəp pütülgən əmrı boyıqə, u ɵltürgüqilərnıng balırlırını ɵlümğə məhkum kilimidi. **7** U «Xor wadisi»da Edomiylardın on ming əskərnı ɵltürdi wə jəng kilip Selanı ixoqal kilip unı Yoktəal dəp atidi; bögüngiqə u xundək atilip kəlməktə. **8** Andın keyin Amaziya İsrailning padıxahı Yəhuning nəwrısı, Yəhoahəznıng oqlı Yəhoaxning aldıoqə əqlırlarını mangdurup: «Kenı, [jəng məydanıdal] yüz turanə kərıxəyılı» dedi. **9** İsrailning padıxahı Yəhoax Yəhüdanıng padıxahı Amaziyaə qəli əwətip mundaq səzlərnı yətküzdi: — «Liwandiki tikən Liwandiki kədir dərihigə səz əwətip: Əz kizingni oqlumoqə hotunlukqə bərgin, dedi. Lekin Liwandiki bir yawayı haywan ɵtip ketiwetip, tikənnı dəsıwətı. **10** Sən dərwəxə Edomning üstidin oqalıbə kilding; kənglüngdə əz-əzüngdin məqrurlınlıp kəttıng. Əmdi yayrap pəhırlən, bıraq əyda qəloqın; nemixkə bexıngə qə külpət kəltürüp, ɵzüngni wə əzüng bilən Yəhudanı balaoqə yikitisən?». **11** Əmma Amaziya kulaq salmıdi. İsrailning padıxahı Yəhoax jənggə qikti; xuning bilən u Yəhüdanıng padıxahı Amaziya bilən Yəhudadiki Bəyt-Xəməxtə uqrixıp soqıxtı. **12** Yəhüdanıng adəmliri İsrailning adəmliri tərıpidin tırlıpən kilinip, hər biri əz əyigə kəqıp kətti. **13** Wə İsrailning padıxahı Yəhoax Bəyt-Xəməxtə Ahaziyanıng nəwrısı, Yəhoaxning oqlı, Yəhüdanıng padıxahı Amaziyanı əsir kilip, Yerusalemoqə elip bardı; u Yerusalemnıng səpilıngə Əfraim dərwazısıdın tartıp burjək dərwazıoqıqə bolqan tət yüz gəzlik bir bəlikiñ ərüwətı. **14** U Pərwərdıgarnıng eyidin həmdə padıxahning ordısidiki həzinidin tēpiləqan barliq altun-kümüx, həmmə qəqa-qıqılarnı bulıwaldi wə kēpillik süpitidə bırnəqqə tutkunı elip Samariyəgə yēnip kətti. **15** Əmma Yəhoaxning baxkə ixlırı həm qiləqanlirining həmmısı, jümlidin unıng Yəhüdanıng padıxahı Amaziya bilən jəng kilip kərsətkən kudriti «İsrail padıxahlirining Tarih-təzkiriliri» dēgən kitabta pütülgən əməsmidi? **16** Yəhoax əz ata-bowilirining arısidə uhlıdi wə Samariyədə İsrailning padıxahlirining arısidə dəpnə kilindi. Oqlı Yəroboam unıng orniəqə padıxah boldi. **17** İsrailning padıxahı Yəhoahəznıng oqlı Yəhoax əlgəndin keyin, Yəhoaxning oqlı, Yəhüdanıng padıxahı Amaziya on bəx yil ɵmür kərdi. **18** Əmdi Amaziyanıng baxkə əməlliri həm qiləqanlirining həmmısı «Yəhüda padıxahlirining tarih-təzkiriliri» dēgən kitabta pütülgən əməsmidi? **19** U Yerusalemdə bəzilər unı kəstləxkə kirixkənidi, Lakıx xəhırigə kəqıp kətti; lekin kəstligüqilər kəynidin Lakıxkə adəm əwətip u yərdə unı ɵltürdi. **20** Andın ular unı atlarəqə artıp Yerusalemoqə elip bardı. U Yerusalemdə ata-bowilirining arısidə «Dawutning xəhıri»də dəpnə kilindi. **21** Yəhüdanıng

barliq həlkı unıng on altə yaxkə kirgən oqlı Azariyanı tikləp, unı atisi Amaziyanıng ornidə padıxah kildi **22** (padıxah atisi ata-bowilirining arısidə uhlıqəndin keyin, Elat xəhırlını kəytidin yasap, Yəhüdaəqə yənə təwə qiləquqı dəl Azariya idi). **23** Yəhüdanıng padıxahı Yoaxning oqlı Amaziyanıng səltənıtining on bəxıngı yilidə, İsrailning padıxahı Yəhoaxning oqlı Yəroboam həküm sürüxkə baxlap, Samariyədə kırık bir yil səltənət kildi. **24** U Pərwərdıgarnıng nəzıridə rəzil bolqanni kildi; u İsrailni gunahkə putlaxturoqan Nıbatning oqlı Yəroboamning gunahlirining həqbirini taxlimidi. **25** İsrailning Hudasi Pərwərdıgarnıng əz kulı Gat-Həfərlık Amittayning oqlı Yunus [pəyoqəmbər] arkilik eytkən səzi əməlgə axırlıq, u [ximalda] Hamat rayoniəqə kirix əojizidin tartıp [jənubta] «Arabah dengizi»oqıqə İsrailning qəqralırını kəngəytip əsligə kəltürdi. **26** Qünki Pərwərdıgar İsrailning tartqan azablrining intayın kəttik ikənlikini kərdi; əjizlər həm meylırların baxkə həqkim kəlmıdi, İsrailəqə mədətkər yəq idi. **27** Pərwərdıgar: «İsrailning namini asmannıng astidin yokitimən» dēgən əməs idi; xunga U Yəhoaxning oqlı Yəroboamning kəli bilən ularnı kutqızdı. **28** Əmdi Yəroboamning baxkə ixlırı həm qiləqanlirining həmmısı, jümlidin unıng səltənıtıning kudriti wə kəndək jəng kilip, əslı Yəhüdaəqə təwə boləqan Dəməxk bilən Hamatni yanduruwaləqanlık «İsrail padıxahlirining tarih-təzkiriliri» dēgən kitabta pütülgən əməsmidi? **29** Yəroboam ata-bowiliri, yəni İsrailning padıxahlirining arısidə uhlıdi wə oqlı Zəkəriya unıng ornidə padıxah boldi.

15 İsrailning padıxahı Yəroboamning səltənıtining yigirmə yəttıngı yilidə Amaziyanıng oqlı Azariya Yəhüdanıng padıxahı boldi. **2** On altə yaxkə kirgəndə padıxah bolup Yerusalemdə əllik ikki yil səltənət kildi. Uning anisining ismi Yəkəliya bolup, u Yerusalemlik idi. **3** U atisi Amaziyanıng barliq qiləqanliridək Pərwərdıgarnıng nəzıridə durus bolqanni kilatti. **4** Pəkət «yukiri jaylar»la yokitilmidi; həlkə yənıla «yukiri jaylar»oqə qikip kurbanlıq kilip huxbuy yakatti. **5** Əmma Pərwərdıgar padıxahı urup, unıng ɵlümigiqə unı mahaw kəsıligə muptla kıləqə, u ayrım əyda turattı wə padıxahning oqlı Yotam ordını baxkurup yurtning həlkıning üstigə həküm sürətti. **6** Azariyanıng baxkə əməlliri həm qiləqanlirining həmmısı «Yəhüda padıxahlirining tarih-təzkiriliri» dēgən kitabta pütülgən əməsmidi? **7** Azariya ata-bowilirining arısidə uhlıdi; kixilər unı «Dawutning xəhıri»də ata-bowilirining arısidə dəpnə kildi. Oqlı Yotam unıng ornidə padıxah boldi. **8** Yəhüda padıxahı Azariyanıng səltənıtining ɵttüz səkkizıngı yilidə, Yəroboamning oqlı Zəkəriya Samariyədə İsrailəqə padıxah bolup, altə ay səltənət kildi. **9** U ata-bowiliri qiləqandək Pərwərdıgarnıng nəzıridə rəzil bolqanni kilatti; u İsrailni gunahkə putlaxturoqan Nıbatning oqlı Yəroboamning gunahliridin qikmıdi. **10** Yabəxning oqlı Xallum unınoqə kəst kilip, unı həlkning aldidə urup ɵltürdi wə unıng ornidə padıxah boldi. **11** Zəkəriyanıng baxkə ixlırı həm qiləqanlirining həmmısı «İsrail padıxahlirining tarih-təzkiriliri» dēgən kitabta pütülgən əməsmidi? **12** [Unıng ɵltürölüxi] Pərwərdıgarnıng Yəhuəqə: — Səning oqullirıng tətıngı

nəsligiqə İsrailning təhtidə olturidu, degən sözini əməlgə axurdi. Dərwəqə xundak boldi. **13** Yabəxning oqli Xallum Yəhuda padixahı Azariyaning səltəniti otuz tokkuzinqi yilida padixah bolup, Samariyədə toluk bir ay səltənət kildi. **14** Gadining oqli Mənahəm Tirzahdin qikip, Samariyəgə kelip, Yabəxning oqli Xallumni xu yərdə urup əltürdi wə uning ornida padixah boldi. **15** Xallumning baxka ixliri, jümlidin uning kəst kilixliri, mana «İsrail padixahlırining tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgəndur. **16** Xu qaoqda Mənahəm Tipsah xəhriyə hujum kilip, u yərdə turuwatkanlarning həmmisini əltürdi; u yənə Tirzahdin tartip uningə tawə barlik zeminlirini wəyrən kildi. Ular tən berip dərwazini aqmoqini üqün xəhərgə xundak hujum kildiki, hətta uningdiki jimi hamilidar ayallarning karnini yirtip əltürdi. **17** Yəhuda padixahı Azariya səltəniti otuz tokkuzinqi yilida, Gadining oqli Mənahəm İsrailə padixah bolup, Samariyədə on yil səltənət kildi. **18** U Pərwədigarning nəziridə rəzil boləqanni kilip, pütün əmridə İsrailni gunahka putlaxturoqan Nibatning oqli Yəroboamning gunahlıridin qikmidi. **19** Asuriyəning padixahı Pul İsrail zeminiə təjawuz kildi; u waqıtta Mənahəm: «Padixahlikimning mustəhkəmliki üqün mənə yardım kiləyayla» dəp uningə ming talant kümüx bərdi. **20** Mənahəm Asuriyəning padixahıə beridoqan xu pulni İsrailning həmmə bay adəmlirigə baj selix bilən aldi; u hər biridin əllik xəkal kümüx aldi. Xuning bilən Asuriyəning padixahı kaytip kətti wə bu zeminda turup qalmedi. **21** Mənahəmining baxka ixliri həm kiləqanlirining həmmisi «İsrail padixahlırining tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **22** Mənahəm ata-bowilirining arisida uhlidi wə oqli Pəkahıya ornida padixah boldi. **23** Yəhuda padixahı Azariyaning səltəniti otuz əllikinqi yilida, Mənahəmining oqli Pəkahıya Samariyədə İsrailə padixah bolup, ikki yil səltənət kildi. **24** U Pərwədigarning nəziridə rəzil boləqanni kilip, İsrailni gunahka putlaxturoqan Nibatning oqli Yəroboamning gunahlıridin qikmidi. **25** Wə uning sardari Rəmalıyaning oqli Pikaḥ uningə kəst kilip uni Samariyədə, padixah ordisidiki kəl'ədə əltürdi; xu ixta Argob bilən Ariyə wə əllik Gileadlik kixi Pikaḥ tərəptə turdi; u Pəkahıyani əltürüp uning ornida padixah boldi. **26** Pəkahıyaning baxka ixliri həm kiləqanlirining həmmisi bolsa, mana «İsrail padixahlırining tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgəndur. **27** Yəhudaning padixahı Azariyaning səltəniti otuz əllik ikkinqi yilida, Rəmalıyaning oqli Pikaḥ Samariyədə İsrailə padixah bolup, yigirmə yil səltənət kildi. **28** U Pərwədigarning nəziridə rəzil boləqanni kilip İsrailni gunahka putlaxturoqan Nibatning oqli Yəroboamning gunahlıridin qikmidi. **29** İsrailning padixahı Pikaḥning künliridə Asuriyəning padixahı Tiglat-Piləsər kelip İyon, Abəl-Bəyt-Maakah, Yanoah, Kədəx, Həzor, Gilead, Galiliyə, jümlidin Naftalining pütkül zeminini ixəqal kilip, xu yərdiki həlkni tutkun kilip, Asuriyəgə elip bardi. **30** Əlahning oqli Həxiya Rəmalıyaning oqli Pikaḥə kəst kilip uni əltürdi. Uzziyaning oqli Yotamning səltəniti otuz yigirminqi yilida, u Pikaḥning ornida padixah boldi. **31** Pikaḥning baxka ixliri həm kiləqanlirining həmmisi bolsa, mana

«İsrail padixahlırining tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgəndur. **32** İsrailning padixahı Rəmalıyaning oqli Pikaḥning səltəniti otuz ikkinqi yilida, Uzziyaning oqli Yotam Yəhudaə padixah boldi. **33** U padixah boləqanda yigirmə bəx yaxka kirgən bolup, Yerusalemda on altə yil səltənət kildi. Uning anisining ismi Yəruxa idi; u Zadokning kizi idi. **34** Yotam atisi Uzziyaning barlik kiləqanliridə Pərwədigarning nəziridə durus boləqanni kilatti. **35** Pəqət «yukiri jaylar»la yökütlədi; həlk yənəla «yukiri jaylar»ə qikip kurbanlik kilip huxbuy yakatti. Pərwədigarning əyining «Yükiriki dərwaza»sini yasioquqi xu idi. **36** Yotamning baxka ixliri həm kiləqanlirining həmmisi «İsrail padixahlırining tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **37** Xu qaoqlarda Pərwədigar Suriyəning padixahı Rəzin bilən Rəmalıyaning oqli Pikaḥni Yəhudaə hujum kilixkə kəzoqidi. **38** Yotam ata-bowiliri arisida uhlidi wə ata-bowilirining arisida atisi Dawutning xəhridə dəpnə kilindi. Oqli Ahaz ornida padixah boldi.

16 Rəmalıyaning oqli Pikaḥning on yəttinqi yilida, Yotamning oqli Ahaz Yəhudaə padixah boldi. **2** Ahaz padixah boləqanda yigirmə yaxka kirgən bolup, Yerusalemda on altə yil səltənət kiləqanidi. U atisi Dawut kiləqandək əməs, əksiəqə Pərwədigarning nəziridə durus boləqanni kilmedi. **3** U İsrailning padixahlırining yilida mangətti, hətta Pərwədigar İsrailning aldidin həydəp qikarəqan əllərnin yirginlik gunahlıriəgə əgixip, əz oqlini ottin ətküzüp keydürdi. **4** U «yukiri jaylar»da, dənglərdə wə hər bir kək dərhəlnin astida kurbanlik kilip, küjə keydürətti. **5** Xu waqıtta Suriyəning padixahı Rəzin bilən İsrailning padixahı, Rəmalıyaning oqli Pikaḥ Yerusaleməgə hujum kilip, [padixah] Ahazni muhasirigə elip kərxiwəloqini bilən, lekin uni məəqlup kiləlmidi. **6** Axu waqıtta Suriyəning padixahı Rəzin Elat xəhriini Suriyəgə kayturuwadi wə xu yərdə turuwatkan Yəhudalarni həydiwətti. Andin Suriylər kelip u yərdə olturəqlaxti; ular bügüingə xu yərdə turmaқта. **7** Ahaz Asuriyəning padixahı Tiglat-Piləsərgə əqlilərnə əwətip: Mən silining külliri, silining oqulliri bolman; mənə hujum kiləwatkan Suriyəning padixahıning kolidin wə İsrailning padixahıning kolidin kütəxuxkə qikkayla, dedi. **8** Xuni eytip Ahaz Pərwədigarning əyi wə padixahning ordisidiki həzinilərdiki kümüx bilən altunni sowəqə kilip, Asuriyəning padixahıə əwətti. **9** Asuriyəning padixahı uning təlipigə kəxuldi; xuning bilən Asuriyəning padixahı Dəməxkə hujum kilip uni ixəqal kildi; uningdiki əhalini tutkun kilip Kir xəhriəgə elip bardi wə Rəzinni əltürdi. **10** Ahaz padixah əmdi Asuriyəning padixahı Tiglat-Piləsər bilən kərxixkili Dəməxkə bardi wə xundakla Dəməxktiki kurbangahni kərdi. Andin Ahaz padixah xu kurbangahning rəsimini, uning barlik yasilix təpsilatlırining layihisini sızip, uni Uriya kəhinoə yətküzdi. **11** Xuning bilən Uriya kəhən Ahaz padixah Dəməxktin əwətkən barlik təpsilatlar boyiqə bir kurbangah yasidi. Ahaz padixah Dəməxktin yenip kəlməstə, Uriya kəhən uni xundak təyyar kiləqanidi. **12** Padixah Dəməxktin yenip kelip, kurbangahni kərip, kurbangahkə berip, uning üstigə kurbanlik sundi; **13** u kurbangahning üstigə keydürmə kurbanlik wə axlik hədiyəsini keydürip, «xarab hədiyə»sini təküp,

«inaklik kurbanliki»ning kenini qagti. **14** Xundak kilip u Pərwərdigarning huzurining aldidiki mis kurbangahni elip uni Pərwərdigarning eyi bilan ezining kurbangahining otturisdin etküzüp, ez kurbangahining ximal tərpiyə qoydirdi. **15** Ahaz padixah Uriya kahinoja buyruk kilip: Muxu qong kurbangah üstigə ətigənlik keydürmə kurbanlik bilən kəqlik axlik hədiyəsini, padixahning keydürmə kurbanliki bilən axlik hədiyəsini, həmmə yurtning pütün halkining keydürmə kurbanliki, axlik hədiyə wə xarab hədiyələrini keydürüp sunisən. Keydürmə kurbanliklarning barlik kanliri wə baxka kurbanliklarning barlik kanlirini uxbu kurbanlikning üstigə təkisən. Mis kurbangah bolsa mening yol sorixim üçün bolsun, dedi. **16** Xuning bilən Uriya kahin Ahaz padixah buyruqning həmmisini ada kildi. **17** Ahaz padixah das təgliklirigə bekitilgən tahtaylarni kesip ajritip, daslarni təglikliridin eliwətti; u mis «dengiz»ni tegidiki mis uylarning üstidin ketürüp elip, uni tax tahtaylik bir məydanə qoydirdi. **18** U Asuriyə padixahini razi kilix üçün Pərwərdigarning eyigə tutixidiojan «Xabat künidiki aylanlik yol» bilən padixah taxkiridin kiridiojan yolini etiwətti. **19** Ahazning baxka ixliri həm kiləjanlirining həmmisi «Yəhuda padixahlirining tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **20** Ahaz ez ata-bowiliri arisida uhlidi; u ata-bowilirining arisida «Dawutning xəhəri»də dəpnə kilindi; oqlı Həzəkiya ornida padixah boldi.

17 Yəhudaning padixahı Ahazning səltənətinin on ikkinji yilida, Elahning oqlı Həziya Samariyədə İsrailə padixah bolup, tokkuz yıl səltənət kildi. **2** U Pərwərdigarning nəziridə rəzil boləjanni kilatti; lekin uningdin ilgiri ötkən İsrailning padixahlıridə undak rəzillik kilmaytti. **3** Asuriyəning padixahı Xalmanəzər uningə hujum kiləjli qikkəndə, Həziya uningə bekini sowə-salam bərdi. **4** Əmma Asuriyəning padixahı Həziyaning asiqlik kilməkqi boləjini baykidi; qünki Həziya burunkidə Asuriyəning padixahıyillik sowə-salam yollimay, bəlkı Misirning padixahı soqə əqliləri mangduranidi. Uning üçün Asuriyəning padixahı uni tutup, baqlap zindanoqə soliwətti. **5** Andin Asuriyəning padixahı qikip pütkül [İsrail] zeminini talan-taraj kilip, Samariyəni üç yiləyiqə kamal kildi. **6** Həziyaning səltənətinin tokkuzinji yilida, Asuriyəning padixahı Samariyəni ixəjal kilip, İsrailarni Asuriyəyə sürgün kilip, ularni Halah xəhəri, Gozandiki Həbor dəryasining boyli wə Medialarning xəhərlirigə orunlasturdi. **7** Mana, xundak ixlar boldi; qünki İsrailar əzlrini Misirning padixahı Pərwərdigardın kolidin kutkuzup, Misir zeminidin qıkarəjan Pərwərdigar Hudasiəyə gunah kilip baxka ilahların korkup **8** Pərwərdigar İsrailarning aldidin həydiwətkən yat əlliklərnin kaidə-bəlgilimiliridə, xundakla İsrailning padixahlıri əzlrini qıkarəjan kaidə-bəlgilimiliridə mangəjanidi. **9** Wə İsrailar əz Pərwərdigar Hudasiəyə qarxi qikip, yoxurunlarqə toqra bolmiojan ixlarni kildi; ular barlik xəhərliridə kəzət munaridin mustəhkəm korəjanəyiqə «yukiri jaylar»ni yasidi. **10** Ular həmmə egiz denglərdə wə həmmə kek dərəhlərnin astida «but tüwrük» wə «Axərah» buti turoquzdi. **11** Pərwərdigar ularning aldidin

həydəp qıkarəjan [yat] əlliklər kiləjandək, ular həmmə «yukiri jaylar»də huxbuy yakatti wə Pərwərdigarning qəzəpini kəltüridəjan hərhil rəzil ixlarni kilatti. **12** Gərqə Pərwərdigar ularə: — «Bu ixni kilmanglar!» degən bolsimu, ular butlarning kullukioqə berilip kətkənidi. **13** Pərwərdigar həmmə pəyqəmbərlər bilən həmmə aldin kərgüqilərnin wasitisi bilən həm İsrailni həm Yəhudani agahlandırup: Rəzil yollirnglardin yenip, ata-bowiliringlarəyə tapılanəjan wə kullirim boləjan pəyqəmbərlər arkilik siləyə təstiklənəjan pütün kanunoqə boysunup, Mening əmlirim wə Mening bəlgilimilirimni tutunglar, degənidi. **14** Lekin ular kulək salmay, Pərwərdigar Hudasiəyə ixənmişən ata-bowiliri kiləjandək, boyunlirini kəttik kildi. **15** Ular Uning bəlgilimilirini, xundakla U ularning ata-bowiliri bilən tüzgən əhdini wə ularəyə tapxurojan agah-guwahlarıni qətkə kəkkən; ular əzmişə nərsiləyqə əgixip, əzlrini əzmişə bolup qikti; Pərwərdigar ularə: — Ətrəpninglardiki əlliklərnin kiləjindəy kilmanglar, degən dəl xu əlləyqə əgixip, rəzillik kilatti. **16** Ular Hudasi boləjan Pərwərdigarning barlik əmlirini taxlap, əzlrini üçün kuymə məbudlarıni, yəni ikki mozayni kuydirdi, bir «Axərah but» kildirdi, asmandiki nuroqunlənəjan ay-yultuzlarəyə bax urdi wə Baalning kullukioqə kirdi. **17** Ular əz oqulliri bilən kizlirini ottin etküzdi, pəqlik wə jadugarlik ixlətti, xundakla Pərwərdigarning nəziridə rəzil boləjanni kilix üçün, əzlrini setip Uning qəzəpini kəzəjdi. **18** Xuning üçün Pərwərdigar İsrailəyə intayin əqqiklinip, ularni Əz nəziridin neri kildi; Yəhudaning kəbilisidin baxka həqkəyisi əz [zeminidə] kaldurulmıdi. **19** Lekin Yəhudanı əz Hudasi Pərwərdigarning əmlirini tutmıdi, bəlkı İsrail qıkarəjan kaidə-bəlgilimiləy iqdə mangdi. **20** Uning üçün Pərwərdigar İsrailning barlik nəslini qətkə kəkti; ularni Əz nəziridin taxlənəjan künigiqə [zeminidə] harlikqə kəldurup, bulangqilərnin qəlioqə tapxurup bərdi. **21** U İsrailni Dawutning jəmətidin tartiwələjanidi. Ular Nibatning oqlı Yəroboamni padixah kildi wə Yəroboam bolsa İsrailni Pərwərdigarning yolidin yandırup, ularni əqir bir gunahqə patkuzup əzdirdi. **22** İsrailar Yəroboamning kiləjan həmmə gunahlıridə yürüp, ularidin qikmıdi. **23** Ahir berip Pərwərdigar Əz kulliri boləjan pəyqəmbərlərnin wasitisi bilən eytkəndək, İsrailni Əz nəziridin neri kildi; İsrailar əz yurtidin Asuriyəyə elip ketilip, u yərdə bəyqəyqə kədər turup kəldi. **24** Əmma Asuriyəning padixahı Babil, Kuttah, Awwa, Hamat wə Səfərwaimdin həlknı yətkəp İsrailning orniəyə Samariyəning xəhərlirigə məkənləxturdi. Ular xuning bilən Samariyəyə igidarqilik kilip xəhərlərdə olturdi. **25** Wə xundak boldiki, ular u yərdə dəsəptə olturoqinidə Pərwərdigardın korkmioqanidi; Pərwərdigar ularni kiymə-jiyə kilidəjan birnəqəy xirlarni ularning arisiəyə əwətti. **26** Xuning bilən Asuriyəning padixahıyə həwəy kəzüküzülp: — Sili yətkəp Samariyəning xəhərliridə məkənləxturojan həlklər xu yurtning ilahının kaidə-yosunlirini bilməydu; xunga U ularning arisiəyə xirlarni əwətti; mana bular ularni əltürməktə, qünki həlq yurtning ilahının kaidə-yosunlirini bilməydu, deyildi. **27** Xuning bilən Asuriyəning padixahı əmr kilip: — Silər u yərdin elip

kəlgən kahinlarning birini yənə u yərgə apiringlar; u u yərdə turup, ularoʻja u yurtning ilahining kaidə-yosunlirini egətsun, — dedi. **28** Uning buyruqi bilan ular Samariyədin yetkigən kahinlarning biri kelip, Bəyt-Əldə turup Pərwərdigarning qorqunqini ularoʻja egətti. **29** Lekin xu həkhlərnin hərbiri əz ilahlirining butlirini yasap, Samariyəliklər saloqan «yukiri jaylar»diki ibadətqahlar iqigə turuqzidi; hərbir həkhləzi turoqan xəhərdə xundək kildi. **30** Babildin kəlgənlər Sukkot-Binot degən məbudni yasidi, Kuttin kəlgənlər Nərgal butni, Hamattin kəlgənlər Axima butni, **31** Awwiylar Nibhəz bilan Tartak butnlari yasidi; Səfərwiyalar Səfərwaimdiki butliri boloqan Adrammalək bilan Anammələkkə əz balilirini atap otta keydürdi. **32** Ular əmdi muxundək hələttə Pərwərdigardin qorqup, əz arisidiki hər türlük adəmlərnini əzliri üçün «yukiri jaylar»diki buthanilarda qurbanliklarni sunidioqan kahin kiliq bekiktən. **33** Ular Pərwərdigardin qorqətti wə xuning bilan tənq kaysi əldin kəlgən bolsa, xu əlnin qaidə-yosunlirida əz ilahlirining kullukidimu bolatti. **34** Bügüngə kədər ular ilqiriki adətlər boyiqə mengip kəlməktə; ular Pərwərdigardin qorqmay, Pərwərdigar İsrail dət atioqan Yəqubning əwladlirioqə tapilioqan bəlgilimilər wə həkümlər, kanun wə əmlərgə muwəpik ix kərməydu. **35** Pərwərdigar ular bilən bir əhdə kiliqip ularoʻja buyrup: — «Baxkə ilahlərdin qorqmay, ularoʻja səjdə kilmay yaki ularoʻja bax urmay wə ularoʻja qurbanlik kilmənglar — **36** pəkət zor kudrət wə uzatqan biliki bilən silərnə Misir zeminidin qikəroqan Pərwərdigardinla qorqunglar, uningəja səjdə kilinglar wə uningəja qurbanlik sununglar. **37** U silər üçün pütüküzgən bəlgilimilər, həkümlər, kanun wə əmrni bolsa, ularni əbədgiqə kəngül bəlip tutunglar; baxkə ilahlərdin qorqmanglar. **38** Mən silər kiliqə ularoʻja əhdini untumanglar ya baxkə ilahlərdin qorqmanglar, **39** bəlkə Hudayinglar Pərwərdigardin qorqunglar; wə U silərnə həmmə düxmənlirinqərnin qolidin kutkuzidu» — degəndi. **40** Lekin ular kulək salmay, ilqiriki kaidə-yosunlarni yürüzəttə. **41** Muxu əllər xu tərکیدə Pərwərdigardin qorqətti hən oyma məbudlarning kullukida bolatti; ularning baliliri bilən balilirining balilirimu xundək kiliqətti; əz ata-bowiliri qandək kiliqən bolsa, ularmu bügünki küngiqə xundək kiliq kəldi.

18 Elahning oqli, İsrailning padixahı Həxiyaning səltənatinin üçinqi yilida, Yəhədaning [sabik] padixahı Əhəzning oqli Həzəkəiya Yəhədaoqə padixah boladi. **2** U padixah boləqanda yigirmə bax yaxta bolup, Yerusalemda yigirmə tokküz yil səltənət kildi. Uning anisining ismi Abi idi; u Zəkəriyaning kizi idi. **3** Həzəkəiya bolsa atisi Dawutning barlik kiliqinidək, Pərwərdigarning nəziridə durus boləqanni kiliqətti. **4** U «yukiri jaylar»ni yokitip, «but türwürlər»ni qekip «Axərah»larni kesip taxlap, Musa yasatqan mis yilanni qekip parə-parə kiliq (qünki u qəoqkiqə İsrailar uningəja huxbuy yakətti), uningəja «Nəhuxtən!» dət isim koydi. **5** Həzəkəiya İsrailning Hudasi Pərwərdigəroqə tayandi. Bu jəhəttə nə uningdin keyin kəlgən nə uningdin ilqiri etkən Yəhəda padixahlirining arisidiki həcəbiri uningəja yətməytti. **6** U Pərwərdigəroqə qing bəoqlinip uningəja əgixixtin qikmay, bəlkə Pərwərdigar Musəqə buyruqə ərəmlərnə tutatti. **7** Pərwərdigar uning bilən billə idi; u kaysila ixkə

qiksa xuningda rawajlik bolatti. U Asuriyə padixahining həkimiyyətigə qarxi qikip uningəja bəkəndi boluxtin yandi. **8** U Filistiyəlgə hujum kiliq ularni Gaza xəhiri wə uning ətrapidiki zeminlirioqə, kəzət munaridin mustəhkəm qorənoqə bəsip məoqlup kildi. **9** Wə xundək boldiki, Həzəkəiya padixahning səltənatinin tətinqi yilida, yəni İsrailning [sabik] padixahı Elahning oqli Həxiyaning səltənatinin tətinqi yilida, Asuriyaning padixahı Xalmanəzər Samariyəgə hujum kiliq uni kəmal kildi. **10** Üq yildin keyin ular xəhərnə aldi; Həzəkəiyaning səltənatinin tokküzinqi yili, yəni İsrail padixahı Həxiyaning səltənatinin tokküzinqi yilida, Samariyə ixəqəl kiliqdi. **11** Andin Asuriyaning padixahı İsrailarni Asuriyəgə elip ketip, ularni Halahda, Gozandiki Həbor dəryasining boyilirida wə Medialarning xəhərliridə məkənləxturdi. **12** Qünki ular əz Hudasi Pərwərdigarning awəzioqə itəət kilmidi, bəlkə Uning əhdisigə, yəni Pərwərdigarning kuli Musa buyruqənnin həmmisigə hiləplik kildi; ular yaki kulək salmidi, yaki əməl kilmidi. **13** Həzəkəiya padixahning səltənatinin on tətinqi yili, Asuriyaning padixahı Sənnəhərib Yəhədaning barlik qorənoqlik xəhərlirigə hujum kiliq qikip, ularni ixəqəl kildi. **14** U wakəttə Yəhədaning padixahı Həzəkəiya Lakixkə adəm əwətip, Asuriyaning padixahioqə: Mən gunəhkar! Məndin qekingəyla, üstümgə hənəmə qüxirsilə xuni [tələymən], — dedi. Asuriyaning padixahı Həzəkəiyaqə üq yüz talant kümüx bilən ottuz talant altun tohtitip koydi. **15** Həzəkəiya Pərwərdigarning əyidiki wə padixahning ordisingin həzinisidiki barlik kümüxni elip bərdi. **16** Xuning bilən bir wakəttə Yəhədaning padixahı Həzəkəiya Pərwərdigarning əyining ixikliridin wə əzi əslidə qəpatqan ixik kəxəkliridin altunni ajiritip elip, Asuriyaning padixahioqə bərdi. **17** Xu qəoqə Asuriyə padixahı Sənnəhərib Tartan, Rab-Saris wə Rab-Xakəhlirini qong qoxun bilən Lakix xəhridin Yerusalemoqə, Həzəkəiyaning yenioqə əwətti. Ular Yerusalemoqə qikip kəldi. Qikqənda, ular kir yuqoqlarning etizining boyidiki yolda, yukiri kəlkəknin noringin bəxioqə kəlip turdi. **18** Ular padixahni qəkəroqənda, Hilkiyaning oqli, ordini bəxkuridioqan Eliakim, ordining diwanbegi Xəbna wə Asafning oqli, orda mirzibegə Yoəhlar ularning yenioqə kəldi. **19** Wə Rab-Xakəh ularoʻja mundaq dedi: — «Silər Həzəkəiyaqə: — «Uluq padixah, yəni Asuriyə padixahı sanga mundaq dedi, dənglar: — Səning muxu ixəngən tayanqing zadi nemidi? **20** Sən: «Urux kiliqxkə tədbir-məsləhətimiz hən kükimiz bar, dəysən — bu pəkət bir kurək qəp, halas! — Sən zadi kimgə tayinip mənqə qarxi əktə kəpəsən? **21** Mana əmdi sən yeriki bar axu komux həsa, yəni Misiroqə tayinisən. Birsə uningəja yələnsə, uning kəlioqə sanjip kiritdu; Misir padixahı Pirəwngə tayanənlarning həmmisi xundək bolidu! **22** Əgər silər mənqə: «Biz Hədayimiz boləqan Pərwərdigəroqə tayinimiz» — dəsənglar, Həzəkəiya əzi Yəhədadikilərgə wə Yerusalemdikilərgə: «Silər pəkət Yerusalemdiki muxu ibadətqəh aldidila ibadət kiliqinglar kərek» dət, uningəja atəloqan «yukiri jaylar»ni hən qurbəngəhlərnə yok kiliwəttioqə? Ular axu Pərwərdigarning yukiri jayliri əməsmidi? **23** Əmdi həzir hojayinim Asuriyə padixahı bilən bir tohtamoqə kelinglar: — «Əgər silərdə ularoʻja

minoligudak askarlinglar bolsa, men silerga ikki ming atni bikaroga beray!» **24** Silarda undaklar bolmisa, hojayinimning amaldarlikining eng kichik bolgan bir laxkar bexini kandakmu qekinduraylarsiz?! Garaq silar jang harwiliri wa atlarni elix uqun Misiroga tayinisilar! **25** Men muxu yorni halak kilix uqun Parwardigarsiz keldimmu? Qunki Parwardigar manga: «Muxu zeminni halak kilixka qikkim» — dedi!». **26** Eliakim, Xabna wa Yoah Rab-Xakhga: — Pekirlirioja aramiy tilida sezlisila; biz buni quxinimiz. Bizga ibraney tilida sezlimisila, gapliri sepilda turojanlarning kulioja kirmisun! — dedi. **27** Birak Rab-Xakh; — Hojayinim meni muxu gapni hojayinilaroja wa silargila eytixka awatkanmu? Muxu gapni silar bilan birlikta sepilda olturejanlaroja deyixka awatkan amasmu? Qunki ular ez pokini yeguci ham ez siyudikini iquki bolidu!» — dedi. **28** Andin Rab-Xakh ibraney tilida yukiri awaz bilan: «Uluq padixah, yani Asuriya padixahining sezliniri anglap koyunglar!» — dap warkirdi. **29** — «Padixah mundak daydu: — Haxakiya silarni aldap koymisun! Qunki u silarni [padixahning] kolidin kutkuzalmaydu. **30** Uning silarni: — «Parwardigar bizni jazmen kutkuzidu; muxu xahar Asuriya padixahining kolioja quxiup ktmaydu» dap Parwardigaroja tayanduruxioja yol koymanglar! **31** Haxakiyaoja kulak salmanglar; qunki Asuriya padixahi mundak daydu: — Men bilan sulhilixip, men tarapka otunglar; xundak kilsanglar hərbiringlar ezuŋlarning uziim baringidin ham ezuŋlarning anjir darilidin mewə yaysilar, hərbiringlar ez su kelqikiglardin su iqisilar; **32** ta men kelip silarni buqdaylik ham xarablik bir zeminoja, neni, uziimzarli wa zaytun dərəhliri bar, həsəl qikiridiojan bir zeminoja, yani zemininglaroja ohxar bir zeminoja apirip koyuquqə yap-iqiweringlar! Xuning bilan silar tirik kelip, olmayisilar! Haxakiya silergə: — «Parwardigar bizni kutkuzidu» desə uningəja kulak salmanglar! **33** Əl-yurtlarning ilah-butlirining biri ez zeminni Asuriya padixahining kolidin kutkuzojanmu? **34** Hamat wa Arpad degən yurtlarning ilah-butliri keni? Səfarwaim, Hena wa Iwwah xəhərlirining ilah-butliri keni? Ular Samariyəni mening kolumdin kutkuzojanmu?! **35** Muxu əl-yurtlarning ilah-butliridin ez zeminni kutkuzojan zadi kim bar? Xundak ikən, Parwardigar Yerusalemmi mening kolumdin kutkuzalamdu?» — dedi. **36** Əmma həlk süktüt kilip uningəja jawabən heqkandak bir söz kilmidi; qunki padixahning buyruki xuki: — «Uningəja jawab bərmənglar». **37** Andin Hilkianing ooqli, ordini baxkuridiojan Eliakim, orda diwanbegi Xabna wa Asafing ooqli, orda mirzibegi Yoahlar kiyim-keqəklirini yirtixip, Haxakiyaning yenioja kelip, Rab-Xakhning gaplirini uningəja ukturdi.

19 Xundak boldiki, Haxakiya buni angliojanda, kiyim-keqəklirini yirtip, əzini bez bilan kaplap Parwardigarning ibadəthanisioja kirdi. **2** U Hilkianing ooqli, ordini baxkuridiojan Eliakim, orda diwanbegi Xabna wa kahinlarning aksakallirini bez kaplanojan peti Amozning ooqli Yəxaya pəyojəmbərgə əwətti. **3** Ular uningəja: — Haxakiya mundak daydu: — «Balilar tuquqlay dap qalojanda anining tuqkudək hali kalmiojandək, muxu kün awariqlik, rəsəwa kilinidiojan,

mazək kilinidiojan bir künidur. **4** Əz hojayini bolojan Asuriya padixahi tirik Hudani mazək kilixka əwətkən Rab-Xakhning muxu barlik gaplirini Parwardigar Hodaying nazirigə elip tingxisə, bularni angliojan Parwardigar Hodaying xu gaplər uqun uning dəkkisini bərməkin? Xunga kelip qalojan kaldisi uqun awazingni kəturip, bir duayingni bərsəng» — dedi. **5** Xu gaplər bilan Haxakiyaning hizmətkarlıri Yəxayaning aldioja kəldi. **6** Yəxaya ularoja: — «Hojayinilaroja: — Parwardigar mundak dedi: — «Asuriya padixahining qaparmənlirining sən angliojan axu Manga kupurluk kiloquqi gapliridin korkma; **7** Mana, Mən uningəja bir rohnı kirguzimən; xuning bilan u bir iowani anglap, ez yurtioja kaytidu. Mən uni ez zeminda turoquzup kilik bilan əlturguzimən» — dənglar» — dedi. **8** Rab-Xakh əzi kəlgən yoli bilan kaytip mangojanda, Asuriya padixahining Lakix xəhiridin qekingənlirini anglap, Libnah xəhirigə qarxi jang kilwatkan padixahning yenioja kəldi. **9** Qunki padixah: «Mana, Efiopiya padixahi Tirhakah sizgə qarxi jang kilmakqi bolup yoloja qikti» degən həwərnı angliojanidi. Ləkin u yənə Haxakiyaoja əlqilərnı mundak hət bilan əwətti: — **10** «Silər Yəhuda padixahi Haxakiyaoja mundak dəngarisaldilar: — «Sən tayinidiojan Hodayingning sanga: «Yerusalemm Asuriya padixahining kolioja tapxurulmaydu» deginigə aldanma; **11** mana, sən Asuriya padixahirining həmmə əl-yurtlarnı nemə kilojanlirini, ularnı ez ilah-butlirioja atap halak kilojanlikni angliojansən; əmdi eziim kutkuzuləmsən? **12** Ata-bowilirim halak kilojan əllərnin ez ilah-butliri ularnı kutkuzojanmu? Gozan, Həran, Rəzəf xəhiridikilərnıqu, Telassarda turojan Edənlərnıqu? **13** Hamat padixahi, Arpad padixahi, Səfarwaim, Hena ham Iwwah xəhərlirinin padixahliiri keni?»». **14** Xuning bilan Haxakiya hətni əkalguzilərnin kolidin elip okup qikti. Andin u Parwardigarning əyigə kirip, Parwardigarning aldioja hətni yeyip koydi. **15** Wə Haxakiya Parwardigaroja dua kilip mundak dedi: — «I kerublar otturidisə turojan Parwardigar, Israilning Hudasi: — Sən Əziingdursən, jahandiki barlik əl-yurtlarning uziidiki Huda pəkət Əziingdursən; asman-zeminni Yaratkuqisən. **16** I Parwardigar, kulikingni təwən kilip angliojaysən; kəziingni aqkaysən, i Parwardigar, kərgaysən; Sənnahəribnə adəm əwətip mənggü həyat Hudani həkərtləp eytkən gaplirini angliojaysən! **17** I Parwardigar, Asuriya padixahliiri həkəkətən həmmə yurtlarnı, xularoja bəkəndi bolojan yurtlarnımu harabə kilip, **18** ularning ilah-butlirini otka taxliwətkən; qunki ularning ilahliiri ilah əməs, bəlki insan kəli bilan yasalojanlıri, yəuqəq wə tax, halas; xunga asuriylar ularnı halak kildi. **19** Əmdi, i Parwardigar Hodayimiz, jahandiki barlik əl-yurtlarəja Sənin, pəkət Səninglə Parwardigar ikənlikinğni bildürux uqun, bizni uning kolidin kutkuzəjaysən!». **20** Xuning bilan Amozning ooqli Yəxaya Haxakiyaoja səs əwətip mundak dedi: — «Israilning Hudasi Parwardigar mundak daydu: — «Sənin Manga Sənnahərib toqruluk kilojan duayingni anglidim. **21** Parwardigarning uningəja karitə degən səzi xudurki: — «Pak kiz, yani Zionning kizi seni kəmsitdi, Seni mazək kilip kildi; Yerusalemmning kizi kəyninggə karəp bəxini qaykaydu;

22 sən kimni mazaq qilip kupurluk qilding? Sən kimga qarxi awazingni k  t  r  p, N  ziringni üstün qilding? Israildiki Muk  dd  s Boloq  q  ya qarxi! 23   qliring arklilik sən R  bni mazaq qilip; — «Mən nuroqunlioqan j  ng harwilirim bilən taoq qok  q  sioq, Liwan taoq ba  q  rlioq   yetip k  ldimki, Uning egiz kedir dərəhlirini, esil kari  qaylirini kesiwetim  n; M  n uning   ng q  t turaloq  sioq, Uning   ng b  k-barak  san ormanzarlikioq   kirip yetim  n. 24   z  m k  duk kolap yaka yurtning s  yini iqtim; Putumning uqidila m  n Misirning barlik dərya-  st  ng  lrini kurutiw  ttim — deding. 25 — S  n xuni anglap b  kmioq  namding? Uzundin buyan M  n xuni bektik  nm  nki, Kədimdin tartip x  kill  nd  rg  nm  nki, Hazir uni   m  lg   axurdumki, Mana, s  n k  l'  -koroq  nlik x  h  rl  rni harabil  rg   ayl  ndurdung; 26 Xuning bil  n u y  rd   turuwatq  nlar k  qsizlinip, Y  rg   qaritip koyuldi, x  rm  nd   kilindi; Ular   siwatq  n ot-q  pt  k, Yumran k  k q  pl  rd  k,   gzidiki ot-q  pl  r   sm  y kurup k  tk  nd  k boldi. 27 Birak sening olturoq  ningni, ornungdin turoq  ningni, qik  p-kirginingni w   Manga qarxi oq  ljirlixip k  tkiningni bilim  n; 28 Sening Manga qarxi oq  ljirlixip k  tk  nlikningning, h  kawurlixip k  tk  nlikningning kulik  mioq   yetk  nlikni t  p  ylidin, M  n k  rmik  mni burningdin   tk  z  m  n, Y  ginimni a  zingoq   salim  n, W     z  ng k  lg  n yol bil  n seni kayturim  n. 29 I [H  zakia], xu ix sanga alam  t bexar  t boliduki, Muxu yili   z  lkidin   sk  n, Ikkinqi yili xulardin qik  kanlarmu sil  rning rizk  nglar bolidu; üqinqi yili bolsa teriysil  r, orisil  r,   z  m k  q  tlirini tikisil  r; Ulardin qikəkan mewil  rni yəysilər. 30 Y  h  da jəmətining keq  p kutuloq  n kəldisi bolsa yan   t  wang   qarap yiltiz tartidu, Y  kiri  q   qarap mew   beridu; 31 Q  nki Yerusalemdin bir kəldisi, Zion teoqidin keq  p kutuloq  nlar qikıdu; Samawi k  xunlarning Sordari bolooqan P  rw  rdigarning otluk muh  bbiti muxuni ada kilidu. 32 Xunga, P  rw  rdigar Asuriyə padixahşi toor  r  k munda  k d  ydu: — U n   muxu x  h  rg   yetip kəlməydu, N   uning  q   bir tal o  kmu atmaydu; N   k  lk  mni k  t  r  p aldioqə kəlməydu, N   uning  q   karita k  xalarnimu yasimaydu. 33 U k  ysi yol bilən k  lg  n bolsa, U yol bilən kaytidu w   muxu x  h  rg   kəlməydu — d  ydu P  rw  rdigar, 34 — Q  nki   z  m   q  n w   Mening kulum Dawut   q  n uni ətrapidiki sepildək qo  dap kut  kuzim  n. 35 Xu keq   xunda  k boldiki, P  rw  rdigarning P  rix  tisi qik  p, Asuriy  likl  rning bargah  da bir yüz səksən b  x ming əskərni urdi; mana, kixil  r   tig  nd   ornidin turoq  nda, ularning h  mmisining əlgənlikini k  rdi! 36 Xunga Asuriyə padixahşi S  n  n  r  b qekinip, yoloqə qik  p, Ninaw   x  h  rig   kaytip turdi. 37 W   xunda  k boldiki, u   z buti Nisrok  ning buthanisida uning  q   qok  unuwatq  nda, o  qulliri Adramm  lak həm Xarez  r uni qiliqlap   lt  r  w  tti; andin ular bolsa Ararat d  g  n yurt  ka keq  p k  tti. Uning o  qli Esarh  ddon uning ornida padixah   boldi.

20 Xu k  nl  rd   H  zakia   j  l k  lt  rg  tqi bir kesəlgə muptila boldi. Amozning o  qli Yəxaya p  yo  mb  r uning kəxiəqə berip, uning  q  : — «P  rw  rdigar munda  k d  ydu: —   y  ng toor  r  k w  siyat kəloqən; q  nki   j  l k  ldi, yaximays  n» — dedi. 2 [H  zakia] bolsa y  zini tam t  r  p  k qilip P  rw  rdigar  q   dua qilip: —

3 I P  rw  rdigar, Sening aldingda mening h  k  k  t w   pak dil bilən mengip y  rg  nlikimni, n  ziring aldingda durus bolooqan ixlarni k  loq  nlikimni   sl  p k  yo  q  ys  n, — dedi. W   H  zakia yioqlap ekip k  tti. 4 Yəxaya qik  p ordidiki ottura ho  ylioq   yetm  st  , P  rw  rdigarning s  zi uning  q   yetip munda  k d  yildi: — 5 Yenip berip h  lk  mning baxlamqisi H  zakia  q   munda  k d  gin: — «P  rw  rdigar, atang Dawutning Hudasi munda  k d  ydu: — «Duayingni anglimd, k  z yaxliringni kərdüm; mana, Mən seni sakaytim  n.   qinqi k  n  d   P  rw  rdigarning   yig   qik  s  n. 6 K  nliringg   Mən yan   on b  x yil k  xim  n; xuning bilən Mən seni w   bu xəhərni Asuriyə padixah  ning kəolidin kut  kuzim  n;   z  m   q  n w   kulum Dawut   q  n Mən bu xəhərni ətrapidiki sepildək qo  daym  n. 7 (Yəxaya bolsa: — «  nj  r poxkili təyyarlanglar, dedi. Ular uni elip kelip, yarisioq   qapliwidi, u sakaydi. 8 H  zakia Y  xayadin: P  rw  rdigar meni sakaytip, üqinqi k  ni uning   yig   qik  dioq  nlikimni ispatlaydioq  n  q   qanda  k bexar  tlik alam  t bolidu? — d  p sorioq  nidi. 9 Yəxaya: — P  rw  rdigarning   zi eytk  n ixini j  zman kilidioq  nlikini sanga ispatlax   q  n P  rw  rdigardin xunda  k bexar  tlik alam  t boliduki, sən k  yaxning pələmpəy   st  g   qüxxən sayisining on baskuq aldioqə mengixi yaki on baskuq kəynigə yenixini halamsən? — dedi. 10 H  zakia: K  yax sayisining on baskuq aldioqə mengixi asan; say   on baskuq kəynigə yansun, d  ganidi. 11 Xuning bilən Yəxaya p  yo  mb  r P  rw  rdigar  q   nida k  ldi w   U k  yaxning A  az padixah   k  roq  n pələmpəy baskuqliri   st  g   qüxxən sayisini yandurup, on baskuq k  ynig   mangurdurdi). 12 Xu paytta Baladanning o  qli Babil padixah  i Merodak-Baladan, H  zakia  ni kes  l bolup yetip qaptu, d  p anglap, h  tl  r h  diy   bil  n   w  tti. 13 H  zakia bolsa   ql  rning gepini tingxap, ular  q   barlik hazina-ambarlirini, k  m  xni, altunni, dora-d  rmanlarni, s  rhil maylarni, sawut-korallar ambiridiki h  mmi w   bayliklirining barlikini kərsətti; ordisi w   p  tk  l padixah  liki iqidiki n  rsil  rdin H  zakia ular  q   kərsətmigən birimu k  lmid  . 14 Andin Yəxaya p  yo  mb  r H  zakia  ning aldioqə berip, uningdin: — «Muxu kixil  r nem   dedi? Ular seni yoklax  ka n  din k  lg  n?» — d  p soridi. H  zakia: — «Ular yir  k bir yurtt  n, yəni Babildin k  lg  n» dedi. 15 Yəxaya yan  : — «Ular ordangda nemini k  rdi?» d  p soridi. H  zakia: — «Ordamda bar n  rsil  rni ular k  rdi; bayliklirinning arisidin mən ular  q   kərsətmigən birimu k  lmid  » — dedi. 16 Yəxaya H  zakia  q  : P  rw  rdigarning s  zini anglap k  yo  q  n: — 17 — Mana xunda  k k  nl  r keliduki, ordangda bar n  rsil  r w   b  g  ng   k  dar ata-bowiliring toplan, saklap k  yo  q  n h  mm   Babiləqə elip ketilidu; heq  n  rs   kəlməydu — d  ydu P  rw  rdigar. 18 — H  md   Babillik  r o  qulliringni, yəni   z  ngdin bolooqan   wladliringni elip ketidu; xuning bilən ular Babil padixah  ning ordisida a  wt  k bolidu. 19 H  zakia   md     z-  zig   «  z k  nlirimda bolsa aman-tinqlik, Hudaning h  k  k  t-wapaliki bolmamdu?», d  p Y  xaya  q  : — «Siz eytk  n P  rw  rdigarning muxu s  zi yaxhi ik  n» — dedi. 20 H  zakia  ning bax  ka əməlliri, jümlidin uning s  lt  nitining kudriti, uning qanda  k qilip x  h  rg   su t  minl  x   q  n k  l, xunda  kla su apiridioq  n nor yasioq  nlik   «Y  h  da padixah  lirining

tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **21** Həzakiya ata-bowilirining arisida uhlidi; oqlı Manassəh ornida padixah boldi.

21 Manassəh padixah bolqanda on ikki yaxta bolup, Yerusalemda əllik bəx yil səltənət kildi. Uning anisining ismi Həfzibah idi. **2** U Pərwədigar Israillarning aldidin həyda pəqirəwətkən yat əlliklərnin yirginlik adətlirigə ohxax ixlər bilən Pərwədigarning nəziridə rəzil bolqanni kildi. **3** U atisi Həzakiya buzup yokaṭkan «yukiri jaylar»ni kaytidin yasatti; u Baaloja atəp kurbangahlarni saldurup, Israilling padixahi Ahab kilqandək bir Axərah məbud yasidi; u asmandiki nurojunliqan ay-yultuzlarəja bax urdi wə ularning kulluqiəja kirdi. **4** U Pərwədigarning eyidimu kurbangahlarni yasatti. Xu ibadəthana toqruluk Pərwədigar: Mən Yerusalemda Mening namimni koyimən, degənidi. **5** U Pərwədigarning eyining ikki həylisida «asmanning koxuni»əja kurbangahlarni atəp yasatti. **6** Əz oqlini ottin etküzd; jadugərlik bilən palqilik ixlətti, əzigə jinkəxlər bilən əpsunqilarni bekitti; u Pərwədigarning nəziridə san-sanaksız rəzillikni kilip uning oqəzipini kəzojədi. **7** U yasətkən «Axərah» oyma məbudni [Hudaning] əyigə koydi. Xu əy toqruluk Pərwədigar Dawutka wə uning oqlı Sulaymanəja: — «Bu əyda, xundakla Israilling həmmə kəbililirining zeminliri arisidin Mən talliqan Yerusalemda Əz namimni abədiqə kaldurimən; **8** əgər Israil pəkət Mən ularəja tapiloqan barlik əmrlərgə, yəni Əz kulum Musa ularəja buyruqan barlik kanunəja muwapik əməl kilixka kengül kəysila, Mən ularning putlirini ata-bowiliriəja təksim kiləjan bu zemindin kaytidin neri kiləmaymən», degənidi. **9** Lekin ular kulək salmaytti; xunglaxkimu, Manassəh ularni xundək azdurdiki, ular Pərwədigar Israillarning aldidin həlak kiləjan yat əlliklərdin axurup rəzillik kilatti. **10** Xunga Pərwədigar Əz kulliri boləjan pəyojəməblərnin wasitisi arkilix munda kədi: — **11** Yəhudaning padixahi Manassəh bu yirginlik ixlarni kilip, hətta uningdin ilgiri etkən Amoriylar kiləjan barlik rəzillikdin ziyadə rəzillik kilip, uning butliri bilən Yəhudanimu gunahka azduruqini üqün **12** Israilling Hudasi Pərwədigar munda kəydu: — «Mana, Yerusalemlə bilən Yəhudaning üstigə xundək balayı'apət kəltürimənki, kimki uni anglisila kuləkliri zingildap ketidu. **13** Mən Samariyəni əlqigən tana wə Ahabning jəmətinəni təkxürgən tik əlqigüq yip bilən Yerusalemləni təkxürtimən; kixi kaqini qaykap sürtkəndin keyin düm kəmtürüp kəyoqandək, Yerusalemləni qaykap örtümən. **14** Mən mirasimning kəloqanliridinnu wəz kəqip, düxmənliirining kəloqəja tapxurimən; ularni həmmə düxmənliirigə bulang-talang obyektə wə olja kilip berimən; **15** Qünki ular Mening nəzirimdə rəzil bolqanni kilip, ularning atəbowiliri Misirdin qikəjan kündin tartip bügüngiqə oqəzipimni kəzojəp kəldi». **16** Manassəh əmdə pütkül Yerusalemləni bir qetidin yanə bir qetigiqə kanəja toldurup, kəp nəhək kan təkküzdi wə ohxaxla əzi kiləwatkan gunah bilən Yəhudalarni azdurup, ularning Pərwədigarning nəziridiki rəzillikni kilixiqə səwəb boldi. **17** Manassəhning bəxka ixliri həm kiləjanlirining həmmisi, jümlidin u sadir kiləjan gunah «Yəhuda padixahlirining tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən

əməsmidi? **18** Manassəh ata-bowilirining arisida uhlidi wə əz əyining beqiəja, yəni Uzzahning beqiəja dəpnə kilindi. Andin oqlı Amon uning ornida padixah boldi. **19** Amon padixah bolqanda yigirmə ikki yaxta bolup, Yerusalemda ikki yil səltənət kildi. Uning anisining ismi Məxulləmət idi; u Yotbəhlik Həruznin kizi idi. **20** Amon atisi Manassəh kiləjandək Pərwədigarning nəziridə rəzil bolqanni kilatti. **21** U atisi mangojan barlik yollarda mangatti; u atisi kulluqiəja boləjan butlarning kulluqiəja bolup, ularəja səjdə kilip, **22** Pərwədigarning yolida yürməy, əz ata-bowilirining Hudasi Pərwədigarni tərək kildi. **23** Əmdə Amonning hizmətkarliri padixahni kəstləp, uni əz ordisida əltürdi. **24** Lekin yurt həlki Amon padixahni kəstligənlərnin həmmisini əltürdi; andin yurt həlki uning ornida oqlı Yosiyani padixah kildi. **25** Amonning bəxka ixliri həm kiləjanlirining həmmisi «Yəhuda padixahlirining tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **26** U Uzzahning beqiəja əz kəbrisidə dəpnə kilindi. Andin oqlı Yosiyə uning ornida padixah boldi.

22 Yosiyə padixah bolqanda səkkiz yaxta bolup, Yerusalemda ottuz bir yil səltənət kildi. Uning anisining ismi Yədidah idi; u Bozkatlik Adayaning kizi idi. **2** Yosiyə Pərwədigarning nəziridə durus bolqanni kilip, hər ixtə atisi Dawutning barlik yolida yürüp, nə onqəja nə soləja qətnəp kətmidi. **3** Padixah Yosiyə səltənətinin on səkkizinqi yilida, padixah Məxulləmnin nəwrisi, Azaliyaning oqlı katip Xafanni Pərwədigarning əyigə əwətip: **4** «Bəx kahin Hilkəyaning kəxiəja qikəp xuni buyruqin, u Pərwədigarning əyigə əlip kəlingən, dərwəziwənlər həlktin yiqəjan pulni sanisun. **5** Andin ular Pərwədigarning əyini onxaydiəjan ixlarni nəzarət kiləjuqi iqxilarəja tapxurup bərsun. Bular həm Pərwədigarning eyidiki buzuləjan yərləni onxaxka əyda ixligüqilərgə, yəni yəjoqqilar, tamqilar wə taxtiraxlarəja bərsun. Ular muxu pul bilən əyni onxaxka lazim boləjan yəjoq bilən oyuləjan taxlarni setiwəlsun, degin» — dedi. **7** Lekin ularning kəloqəja tapxuruləjan pulning həsabi kilinmidi. Qünki ular insap bilən ix kilatti. **8** Bəx kahin Hilkəya katip Xafanəja: — Mən Pərwədigarning eyidə bir Təwrat kitabini taptim, dedi. Xuni eytip Hilkəya kitabni Xafanəja bərdi. U uni oqudi. **9** Andin keyin katip Xafan padixahning kəxiəja berip padixahka həwər berip: — Hizmətkarliri ibadəthanidiki pulni yiqəp Pərwədigarning əyini onxaydiəjan ix bəxilirining kəlliriəja tapxurup bərdi, dedi. **10** Andin katip Xafan padixahka: Hilkəya mənə bir kitabni bərdi, dedi. Andin Xafan padixahka uni oqup bərdi. **11** Wə xundək boldiki, padixah Təwrat kitabining səzliirini angləjənda, əz kiyimlirini yirtti. **12** Padixah Hilkəya kahin bilən Xafanning oqlı Ahikaməja, Mikəyaning oqlı Akbor bilən Xafan katipka wə padixahning hizmətkari Asayaəja buyrup: — **13** Berip mən üqün wə həlk üqün, yəni pütkül Yəhudadikilər üqün bu tepiləjan kitabning səzliiri toqrusida Pərwədigardin yol soranglar. Qünki ata-bowilirimiz bu kitabning səzliirigə, uningdiki bizlərgə pütülgənliirigə əməl kilixka kulək salmiəjanliqi tüpəyildin Pərwədigarning bizgə kəzojələjan oqəzipi intayin dəlxətlək, dedi. **14** Xuning bilən Hilkəya kahin, Ahikam, Akbor, Xafan wə Asayalar

Harhasning nəwrisi, Tikwahning oqli kiyim-keqək begi Xallumning ayali ayal pəyoqəmbər Huldahning kexioqə berip, uning bilan səzləxti. U Yerusalemlə xəhərinəgə ikkinqi məhəllisidə olturattı. **15** U ularoqə mundək dedi: — İsrailning Hudasi Pərwərdigar mundək dəydu: — «Silərnə əwətkən kixigə mundək dənglar: — **16** Pərwərdigar mundək dəydu: — Mana Mən Yəhədaning padixahı oqıyoqan kitabning həmmə səzlinə əməlgə axurup, bu jayoqə wə bu yərdə turoqıqlaroqə balayı'apət qıxurimən. **17** Qünki ular Meni taxlap, baxkə ilahlaroqə huxbuy yekip, kollirining həmmə ixliri bilən Mening aqqikimni kəltürdi. Uning üqün Mening kəhrim bu yərgə kərap yəndi həm eqürülməydu. **18** Ləkin silərnə Pərwərdigardin yol sorioqili əwətkən Yəhədaning padixahioqə bolsa xundək dənglar: Sən anglioqan səzlər toqrisida İsrailning Hudasi Pərwərdigar xundək dəydu: — **19** Qünki kənglüng yumxək bolup, muxu jay wə uningdə turoqıqlarning wəyrənə wə lənətkə aylanduruldioqanlik toqrisida ularni əyibləp eytkən səzlinimni anglioqiningdə, Pərwərdigarning aldidə əzüngni təwən kilip, kiyimlirini yirtip, Mening aldimda yioqioqining üqün, Mənmə duayingni anglidim, dəydu Pərwərdigar. **20** Buning üqün seni ata-bowiliring bilən yioqilixkə, əz kəbrənggə aman-hatirjəmlək iqidə berixkə nesip kilimən; sening kəzliring Mən bu jay üstigə qıxuridioqan barlik külpətlərnə kərməydu». Ular yenip berip, bu həwərnə padixahkə yətküzdi.

23 Padixah adəmlərnə əwətip, Yəhəda bilən Yerusalemləning həmmə aqsakallirini əz kexioqə qakirtip kəldi. **2** Padixah Pərwərdigarning əyigə qikti; barlik Yəhədadiki ər kixilər wə Yerusalemdə turuwatqanlarınəgə həmmisi, kəhınlar bilən pəyoqəmbərlər, yəni barlik həlk, əng kikiqidin tartip qongioqəgə həmmisi uning bilən billə qikti. Andin u Pərwərdigarning əyidə tepiloqan əhdə kitabining həmmə səzlinəni ularoqə oqup bərdi. **3** Padixah tüwrükning yenidə turup Pərwərdigarning aldidə: — Pərwərdigaroqə əgixip pütün kəlbim wə pütkül jenim bilən Uning əmrlirini, həküm-guwahlikliri wə bəlgilimilirini tutup, uxu bə kitabta pütülgən əhdigə əməl kilimən dəp əhdigə əzini bəqlidi. Xuning bilən həlkning həmmisimə əhdə aldidə turup uningə əzini bəqlidi. **4** Andin keyin padixah bax kəhın Hilkia bilən orun basar kəhınlaroqə wə həm dərəwəziwənlərgə: — Baaloqə, Axərah butioqə wə əsmanning barlik koxunioqə atəp yasaloqan barlik əswab-əwəskünilərnə Pərwərdigarning əyidin qikiriwetinglar, dəp əmr kildi; u bularnə Yerusalemləning sirtidə, Kidron etizlikidə kəydürdi wə küllirini Bəyt-Əlgə elip bərdi. **5** U Yəhəda padixahlırining Yəhəda xəhərliridiki «yukiri jaylar»də həmdə Yerusalemləning ətrəpliridiki «yukiri jaylar»də huxbuy yanduruxkə tikligən but kəhınlirini, xuningdək Baaloqə, kuyaxkə, ayəqə, yultuz türkümlirigə həmdə əsmanning barlik koxunioqə huxbuy yakquqılarni ixtin həydiwətti. **6** U Pərwərdigarning əyidin Axərah butni elip qikip Yerusalemləning sirtioqə elip berip, Kidron jiloqisioqə apirip xu yərdə kəydürüp kukum-talkan kilip ezip, toqisini addiy pukralarning kəbriliri üstigə qeqiwətti. **7** Andin u Pərwərdigarning əyigə jaylaxkən bəqqiwəzlarning turaloqulirini qekip oqulatti;

bu əylərdə yənə ayallar Axərah butkə qedir tokuytti. **8** U Yəhəda xəhərliridin barlik kəhınlarni qakirtip, əzigə yioqdi. Andin u Gəbadin tartip Bəər-Xəbaqioqə kəhınlar huxbuy yakidioqan «yukiri jaylar»ni buzup buləwətti; u «dərəwəzilərdiki yukiri jaylar»ni qekip buzdi; bular «Xəhər baxlik Yəxəuaning kuwıki»ning yenidə, yəni xəhər kuwıqioqə kirix yolinoq sol tərpidə idi. **9** (əmdə «yukiri jaylar»diki kəhınlarınəgə Yerusalemdə Pərwərdigarning kurbangahioqə qikisi qəkləngənidi; ləkin ular dawamlık əz kərinəxliri bilən birgə pitir nənların yeyixigə muyəssər idi). **10** Yosia heqkim əz oqli yakı kizini Moləkkə atəp ottin etküzmisun dəp, Hinnomning oqlining jiloqisidiki Tofətnimə buzup buləwətti. **11** Pərwərdigarning əyigə kiridioqan yolinoq əyozidə Yəhəda padixahlıri kuyaxkə təkdim kilip qoyəqan atlarni xu yərdin yətkəp, «kuyax hərwiliri»ni otta kəydürdi (ular [ibadəthanining] həyililiriəqə jaylaxkən, Natan-Mələk dəgən əqwatning əyining yenidə turattı). **12** Padixah yənə Yəhəda padixahlıri Ahazning balihanisining əgzisidə salduroqan kurbangahılarni wə Manassəh Pərwərdigarning əyining ikki həyilisiəqə yasatqən kurbangahılarni qekip kukum-talkan kiliwətti; u ularning toqisini u yərdin elip, Kidron jiloqisioqə qeqiwətti. **13** İsrailning padixahı Sulayman Yerusalemləning məxriq tərpidə wə «Həlak tərpi»ning jənubiəqə Zidoniylarning yirginqlik buti Axtarot, Moabiylarning yirginqlik buti Kemox wə Ammonlarınəgə yirginqlik buti Milkomoqə atəp yasatqən «yukiri jaylar»nimə padixah buzup buləwətti. **14** U but tüwrüklərnə parqilap, Axərah butlirini kesip yikitiq, ular turoqan yərlərnə adəm səngəkliri bilən tuldurdi. **15** U yənə İsrailni gənəhəqə putlaxturoqan, Nibətning oqli Yəroboam Bəyt-Əldə salduroqan kurbangah bilən «yukiri jay»ni, ularni buzup qakti, andin keyin «yukiri jay»ni kəydürüp kukum-talkan kiliwətti, Axərah butinimə kəydürüwətti. **16** Yosia burulup kərap, təqdiki kəbrilərnə kərtip, adəm əwətip kəbrilərdiki səngəklərnə kolap qikipir, kurbangah üstidə kəydürdi, xu yol bilən uni buləwətti. Bu ixlər Pərwərdigarning kalamini yətküzüp, dəl ularni aldin'ala bəxərat kilip jakarlioqan Hudaning adiminəgə səzinəgə əməlgə axuruluxi idi. **17** Andin Yosia: Kəz aldimdiki bu kəbrə təxi kimning? — dəp soridi. Xəhərdikilər uningə: Bu Yəhədadin kəlgən, siləning Bəyt-Əldiki kurbangahıni buzəqan muxu ixlirini bəxərat kiloqan Hudaning adiminəgə kəbrisi ikən, dedi. **18** Yosia: — Uni koyunglar, heqkim uning səngəklirini midirlatmisun, dəp buyrudi. Xuning bilən ular uning səngəkliri bilən Samariyədin kəlgən pəyoqəmbərnəgə səngəklirigə heqkimni təgküzmidə. **19** Andin Yosia İsrailning padixahlıri Pərwərdigarning oqəzipoqini kəzoqioqan, Samariyənin xəhərliridə yasatqən «yukiri jaylar»diki barlik əylərnə qakti; u ularni Bəyt-Əldə kiləndək kilip, yokatti. **20** U u yərlərdiki «yukiri jaylar»əqə has boləqan həmmə kəhınlarni kurbangahning üstidə əltürüp, kurbənlək kildi, andin ularning üstigə adəm səngəklirini kəydürdi; u ahirdə Yerusalemoqə yenip bərdi. **21** Padixah barlik həlkəqə yarlik qıxurip: — Bu əhdə kitabidə pütülgəndək, Hudayinglar Pərwərdigaroqə «ətiq kətiq həyti»ni etküzənglar, dəp buyrudi. **22**

«Batur ҳakimlar» Israilning üstidin ҳeküm sürgән künlәrdin tartip, nә Israil padixahlirining waqtirlirida nә Yәhuda padixahlirining waqtirlirida undak bir «etüp ketix heyti» etküzülpü bәkmiojanidi; **23** Yosiya padixahning sәltәnitining on sәkkizinci yilida, Pәrwәrdigarоja atap bu «etüp ketix heyti» Yerusalemda etküzüldi. **24** Xuningdәk Yosiya Yәhuda yurtida wә Yerusalemda pәyda bolоjan jinkәxlәr wә palqilarni, tәrafim mәbudliri, hәrkandak butlar wә barliq baxka lәnәtlik nәrsilәrni zemindin yоkәtti. Uning xundak kilixining mәksiti, Hilkija kahin Pәrwәrdigarning eyidin tapkan kitabta hatirlәngән Tәwratteki sәzlәrgә әmәl kilixtin ibarәt idi. **25** Uningdәk Musaoja qüxürtülgән kanunоja intilip pütün kalbi, pütün jeni wә pütün küqi bilән Pәrwәrdigarоja kaytip, әzini beoqixlojan bir padixah uningdin ilgiri bolmiojanidi wә uningdin keyinmu uningоja ohxax birsi bolup bәkmidi. **26** Lәkin Pәrwәrdigarning aqqiki Manassәhning Әzini rәnjitkән barliq rәzillikliri tüpәylidin Yәhudaоja tutaxkandin keyin, Әzining xiddәtlik oqәzipidin yanmidi. **27** Pәrwәrdigar: — Israilni taxlojandak Yәhudanimu Әz kәzümdin neri kilimән wә Әzüм talliojan bu xәhәr Yerusalemnı wә Mән: — «Mening namim xu yәrdә bolidu» degән ox ibadәthanini tәrk kilimән, dedi. **28** Yosiyaning baxka әmәlliri hәм kilоjanlirining hәmmisi «Yәhuda padixahlirining tarih-tәzkiriliri» degән kitabta pütülgән әmәsmidi? **29** Uning künliridә Misirning padixahi Pirәwn-Nәko Asuriyәning padixahоja hujum qilоjili Әfrat dәryasiоja bardi. U qaojda Yosiya padixah Pirәwn bilән soquxuxka qikti; lәkin Pirәwn uni kәrüp Mәgiddoda uni әltürdi. **30** Hizmatkarliri uning әlukini jәng hәrwisioja selip Mәgiddodin Yerusalemoja elip kelip, uni ez kәbrisidә dәpna kildi. Yurt hәlki Yosiyaning oqlı Yәhoahazni mәsil kiliп, atisining ornida padixah kildi. **31** Yәhoahaz padixah bolоjanda yigirmә üq yaxta bolup, üq ay Yerusalemda sәltәnәt kildi. Uning anisining ismi Hәmutal idi; u Libnahlik Yәrәmiyaning kizi idi. **32** Yәhoahaz bowiliri barliq kilоjanliridәk, Pәrwәrdigarning nәziridә rәzil bolоjanni kildi. **33** Әmdi Pirәwn-Nәko uning Yerusalemda sәltәnәt kilmasliki üqün, uni Hamat yurtidiki Riblahda solap koydi wә [Yәhuda] zeminiоja yüz talant kümüx bilән bir talant altun selik qüxürdi. **34** Andin Pirәwn-Nәko Yosiyaning oqlı Eliakimni atisining ornida padixah kiliп, ismini Yәhoakimoja әzgәrtti. U Yәhoahazni әzi bilән Misiroja elip kәtti; Yәhoahaz Misiroja kelip xu yәrdә әldi. **35** Yәhoakim kümüx bilән altunni Pirәwnгә bәrdi; lәkin Pirәwnning xu buyrukini ijra kilip pulni tapxurux üqün yurtka hәrbir әdәmning qamioja karap baj-alwan koyоjanidi; altun wә kümüxni u yurtning hәlkidin, hәrbirigә salоjan әlqәm boyiqә Pirәwn-Nәkoja berixka yioqjanidi. **36** Yәhoakim padixah bolоjanda yigirmә bәx yaxta bolup, on bir yil Yerusalemda sәltәnәt kildi. Uning anisining ismi Zibidah idi; u Rumahlik Pәdayaning kizi idi. **37** Yәhoakim bowiliri barliq kilоjanliridәk Pәrwәrdigarning nәziridә rәzil bolоjanni kilatti.

24 Uning künliridә Babilning padixahi Nebokadnasar [Yәhudaоja] hujum kilixka qikti; Yәhoakim uningоja üq yilоjiqә bekindi boldi, andin uningdin tenip uning hәkümranlikiоja qarxi qikti. **2** Xu

wakitlarda Pәrwәrdigar uningоja hujum kilixka Kaldiylәr bulangqilar xaykisi, Suriylәr bulangqilar xaykisi, Moabiylar bulangqilar xaykisi, wә Ammoniylar bulangqilar xaykilirini kоzоjidi; u ularni Yәhudani hәlak kilix üqün kоzоjidi. Bu ixlar Pәrwәrdigar Әz külliri bolоjan pәyojambәrlәr арkiliq, agah kilоjan sәz-kalamining әmәlgә axuruluxi idi. **3** Dәrwәkә Pәrwәrdigarning eytkinidәk, Manassәhning gumahliri tüpәylidin Yәhudani Әz kәzlriridin neri kilix üqün, bu ixlar ularning bexioja qüxti. **4** Qünki [Manassәhning] nahәk kan tәkup, Yerusalemnı nahәk kanlar bilән toldurojini tüpәylidin, Pәrwәrdigar [Yәhudalarnı] әpu kilixka kәngli unimaytti. **5** Yәhoakimning baxka ixliri hәм kilоjanlirining hәmmisi «Yәhuda padixahlirining tarih-tәzkiriliri» degән kitabta pütülgән әmәsmidi? **6** Yәhoakim ata-bowilirining arisida uhlidi; oqlı Yәhoakin uning ornida padixah boldi. **7** Misirning padixahi bolsa әz yurtidin ikkinqi qikmidi. Qünki Babilning padixahi «Misir әkini»din tartip Әfrat dәryasiоjiqә bolоjan Misir padixahоja tәwә zeminni tartiwalоjanidi. **8** Yәhoakin padixah bolоjanda on sәkkiz yaxta bolup, üq ay Yerusalemda sәltәnәt kildi. Uning anisining ismi Nәhuxta idi; u Yerusalemlik Әlnatanning kizi idi. **9** Yәhoakin atisining barliq kilоjanliridәk Pәrwәrdigarning nәziridә rәzil bolоjanni kildi. **10** Babilning padixahi Nebokadnasarning sәrdarliri Yerusalemoja jәng qilоjili qikpi, xәhәrni kamal kildi. **11** Uning sәrdarliri xәhәrni kamal kilip turojanda Nebokadnasar әzimü xәhәrning sirtioja qikti. **12** Andin Yәhudaning padixahi Yәhoakin bilән anisi, barliq hizmatkarliri, әmәldarliri wә aqwatliri Babil padixahining aldioja qikpi uningоja tән bәrdi. Xundak kiliп Babilning padixahi әz sәltәnitining sәkkizinci yilida uni әsir kiliп tutti. **13** Nebokadnasar Pәrwәrdigarning eyidiki barliq hәzinilәr bilән padixahning ordisidiki hәzinilәrni elip kәtti; Pәrwәrdigar agah bәrginidәk, u Israilning padixahi Sulayman Pәrwәrdigarning ibadәthanisi üqün yasatkan hәmmә altun qaqa-әswablarnı kesip sәkti. **14** Yerusalemlarning barliq ahalisini, jümlicin hәmmә әmәldarlar, hәmmә batur palwanlar, jәmiy bolup on ming әsirni wә barliq hünәrwәnlәr wә tәmürqilәrnimu elip kәtti; yurtteki hәlktin әng namratlardan baxka hәqkim qalmidi. **15** U Yәhoakinni Babilоja elip kәtti wә xuningdәk padixahning anisini, padixahning ayallirini, uning aqwatliri wә yurtteki mәtiwәrlәrni әsir kiliп Yerusalemdin Babilоja elip bardi. **16** U batur-palwanlarning hәmmisini (yәttә ming idi), hünәrwән wә tәmürqilәrni (jәmiy bir ming idi) — bularning hәmmisi jәnggiwar adamlar bolup, Babilning padixahi ularni әsir kiliп, Babilоja elip kәtti. **17** Andin Babilning padixahi Yәhoakinning taqisi Mattaniyani uning ornida padixah kiliп, uning ismini Zәdәkiyaоja әzgәrtti. **18** Zәdәkiya padixah bolоjanda yigirmә bir yaxta bolup, on bir yil Yerusalemda sәltәnәt kildi. Uning anisi Libnahlik Yәrәmiyaning kizi bolup, ismi Hәmutal idi. **19** Zәdәkiya Yәhoakimning barliq kilоjinidәk, Pәrwәrdigarning nәziridә rәzil bolоjanni kilatti. **20** Pәrwәrdigarning Yerusalemoja hәм Yәhudaоja karatkan oqәzipi tüpәylidin, Pәrwәrdigar ularni Әz hüzuridin

haydiwatküqə boləjan arilikta, təwəndiki ixlar yüz bərdi: — awwal, Zədəkiya Babil padixahıqə isyan kətürdi.

25 Andin xundak boldiki, uning səltnətinining tokkuzinğı yili, oninğı ayninğ oninğı künidə Babil padixahı Nebokədnəsar pütkül qoxunioqə yetəqılık kılıp Yerusalemoqə hujum kılıxkə kəldi; həmdə uni qorxiwelip bargah kurup, uning ətrapidə qaxa-potəylərnı kuxurtı. **2** Xuning bilən xəhər Zədəkiyaning on birinğı yilioqə muhasiridə turdı. **3** Xu yili tetinğı ayninğ tokkuzinğı küni xəhərdə eqır qəhəqtılık həmmını baskan wə zemindikilər üqünmu heq əz-ozuk qalmoqanıdı. **4** Xəhər sepli bəstildi; barlıq jənggiwar ləxkərlər qaçmaqkı bolup, tün keqidə bəder tikiwetixtı. Ular padixahning baqısqısqə yekın «ikki sepil» arilikidiki dərwezidin ketixtı (kaldiylər bolsa xəhərninğ həryenidə turattı). Ular [İordan jılıqsıdiki] «Arabah tüzlənqliki»ni boylap keqixtı. **5** Ləkin kaldiylərninğ qoxuni padixahni kooqlap Yeriho tüzlənqlikidə Zədəkiyaqə yetixtı; uning pütün qoxuni uningdin tarkılıp kətkənidi. **6** Wə ular padixahni tutup, Riblah xəhriqə, Babil padixahning aldioqə apardı; ular xu yərdə uning üstigə həküm qikardı. **7** [Babil padixahı] Zədəkiyaning oqullirini uning kəz aldida kətl kildi; andin Zədəkiyaning kəzlrini oyuwattı; u uni mis kixənlər bilən baqlap, Babiloqə elip bardi. **8** Wə bəxinğı ayninğ yəttinğı künidə (bu Babil padixahı Nebokədnəsarninğ on tokkuzinğı yili idi) Babil padixahning hizmətkari, pasiban begi Nebozar-Adan Yerusalemoqə yetip kəldi. **9** U Pərwərdigarning əyini, padixahning ordisini wə xəhərdiki barlıq əylərnı kəydüriwattı; barlıq bəhəywət imarətlərgə u ot koyup kəydüriwattı. **10** Wə pasiban begi yetəqılıkidiki kaldiylərninğ pütkül qoxuni Yerusalemninğ ətrapidiki pütkül sepilini ərüwattı. **11** Pasiban begi Nebozar-Adan xəhərdə qəlojan baxkə kixilərnı, Babil padixahı tərəpkə keqip təslim boləjanlarnı wə qəlojan hünərwənlərnı əsir kılıp ularni elip kətti. **12** Ləkin pasiban begi zemindikı əng namratlarninğ bir qismini üzümzarlıqlarnı pərwix kılıxkə wə terikqılık kılıxkə qaldurdi. **13** Kaldiylər Pərwərdigarning əyidiki mistin yasəlojan ikki tüwrükni, das təqliklirini wə Pərwərdigarning əyidiki mistin yasəlojan «dengiz»ni qeqip, barlıq mislrini Babiloqə elip kətti. **14** Ular yənə [ibadəttə ixlitilidioqə] idixlar, gürjək-bəlgürjəklər, lahxiqirlər, piyalə-təhsilər həm mistin yasəlojan barlıq əswablarnı elip kətti; **15** huxbuydanlar wə qaqılarnı bolsa, altundin yasəlojan bolsimu, kümüxtin yasəlojan bolsimu, ularning həmmisini pasiban begi elip kətti. **16** Wə Sulayman [padixah] Pərwərdigarning əyi üqün mistin yasətkən ikki tüwrük wə «dengiz»ni, xundakla das təqliklirini elip kətti; bu mis saymanlarninğ eqırlıqlını əlqəx mumkin əməs idi. **17** Birinğı tüwrükning egizliki on səkkiz göz, uning üstidiki taji bolsa mis bolup, egizliki üç göz idi; uning pütün aylanmisi tor xəklidə həm anar nushisida bəzəlgənidi, həmmisi mistin idi; ikkinğı tüwrükmu uningə oħxax bolup, umu anar nushisida bəzəlgənidi. **18** Pasiban begi Nebuzar-Adan bolsa bax kahin Seraya, orunbasar kahin Zəfaniya wə ibadəthanidiki üç nəpər ixikbakarnimu əsirgə aldi. **19** U xəhərdin ləxkərlərnı baxquridioqə bir aqwat əməldarnı, xəhərdin tapqan orda məsliqətkiliridin bəxini, yərlək həkni ləxkərlikkə tizimlioquqı, yəni

qoxunning sərdarininğ katipini wə xəhərdin atmix nəpər yərlək kixini tutti. **20** Pasiban begi Nebuzar-Adan bularnı Babil padixahning aldioqə, Riblahoqə elip bardi. **21** Babil padixahı Hamat zemindikı Riblahda bu kixilərnı kiliqlap ətürüwattı. Xu yol bilən Yəhuda əz zeminidin sürgün kılındi. **22** Yəhuda zemində qəlojan kixilərnı, yəni Babil padixahı Nebokədnəsar qaldurəjan kixilərnı bolsa, u ularni idarə kılıx üqün, ularning üstigə Xafanning nəwrisi, Ahikamning oqlı Gədalıyani təyinlidi. **23** Dalada qəlojan Yəhudanın ləxkər baxlıqliri həm ləxkərliri Babil padixahning Xafanning nəwrisi, Ahikamning oqlı Gədalıyani zemin üstigə həkümranlık kılıxkə bəlgilənqlikini anglap kəldi; xuning bilən [bu ləxkər baxlıqliri adəmliri bilən] Mizpah xəhriqə, Gədalıyaning yenioqə kəldi; baxlıqlər bolsa Nətanıyaning oqlı İxmail, Kərəhning oqlı Yohanan, Nəfatatlık Tanhumətninğ oqlı Seraya wə Maakat jəmətdin birsininğ oqlı Jaazaniya idi. **24** Gədalıya ular wə adəmlirigə: «Kaldiylərgə bekinixtin qorkmanglar; zemində olturaklıxip Babil padixahıqə bekininqlər, xundak kilsanglar silərgə yahxi bolidu» dəp qəsəm kildi. **25** Əmdi yəttinğı ayda xundak boldiki, xəhzadə Əlixamaninğ nəwrisi, Nətanıyaning oqlı İxmail on adə elip kəlip, Gədalıyani həm Mizpahda uning yenidə turoqəjan Yəhudiylər wə Kaldiylərnı urup ətürdi. **26** Xuning bilən barlıq həlk, kiqik bolsun, qoqə bolsun, wə ləxkər baxlıqliri ornidin turup Misiroqə kirdi; qünki ular Kaldiylərdin qorkattı. **27** Wə xundak boldiki, Yəhuda padixahı Yəhoakin sürgün boləjan ottuz yəttinğı yili on ikkinğı ayninğ yigirmə yəttinğı küni munu ix yüz bərdi; Əwil-Merodək Babiloqə padixah boləjan birinğı yili, Yəhuda padixahı Yəhoakinning qəddini kəttürüp, uni zindandin qikardı; **28** U uningə mulayim səz kılıp, uning ornini əzi bilən birgə Babilda turoqəjan baxkə padixahlarıninğ ornidin yukiri kildi; **29** Xuning bilən Yəhoakin zindandiki kiyimlrini seliwetip, əmrininğ qəlojan xərbir künidə hərdaim padixah bilən billə həmdastihən boluxkə muyəssər boldi. **30** Uning nesiwişi bolsa, [Babil] padixahning uningə bəoqıxləjan daimlik iltipati idi; bu iltipat kündilik idi, yəni uningə əmrininğ xərbir küni muyəssər kılinoqə.

Tarih-təzkirə 1

1 Adəm'ata, Xet, Enox, **2** Kenan, Maħalalel, Yarəd, **3** Ĥanoh, Mətxələh, Ləmäh, **4** Nuh, Nuħtin Xəm, Ĥam, Yafətlər törəlgən. **5** Yafətning oqulliri Gomər, Magog, Maday, Yawan, Tubal, Məxək wə Tiras idi. **6** Gomərning oqulliri Axkinaz, Difət wə Togarmah idi. **7** Yawanning oqulliri Elixah, Tarxix idi, Kittiyar bilən Rodaniylar uning əwladliri idi. **8** Ĥamning oqulliri kux, Misir, Put wə Kanaan idi. **9** Kuxning oqulliri Seba, Ĥawilah, Sabtah, Raamah wə Sabtika idi. Raamaning oquli Xeba wə Dedan idi. **10** Kuxtin yənə Nimrod törəlgən; u yər yüzidə nahayiti zəbərəds bir adəm bolup qıktı. **11** Misirning əwladliri Ludiylar, Anamiylar, Ləħabiylar, Naftuħiylar, **12** Patrosiylar, Kasluħiylar (Filistiylar Kasluħiylardin qıkkən) wə Kaftoriylar idi. **13** Kanaandın tunji oquul Zidon törilip, keyin yənə Ĥət törəlgən. **14** Uning əwladliri yənə Yəbusiylar, Amoriylar, Girgaxiylar, **15** Ĥiwiylar, Arkiylar, Siniylar, **16** Arwadiylar, Zamariylar wə Ĥamatiylar idi. **17** Xəmning oqulliri Elam, Axur, Arfahxad, Lud, Aram; [Aramning oqulliri] Uz, Ĥul, Gatər, Məxək idi. **18** Arfahxadın Xelah törəldi, Xelahın Ebər törəldi. **19** Ebərdin ikki oquul törəlgən bolup, birining ismi Pələg idi, qıncı u yaxıoğan dəwrdə yər yüzi bəlinüüp kətkənidi; Pələgning inisinin ismi Yoktan idi. **20** Yoktandin Almodad, Xələf, Hazarmawət, Yerah, **21** Ĥadoram, Uzal, Diklah, **22** Ebal, Abimaəl, Xeba, **23** Ofir, Ĥawilah, Yobab törəldi. Bularning ĥəmmisi Yoktanning oqulliri idi. **24** Xəm, Arfahxat, Xelah, **25** Ebər, Pələg, Rəu, **26** Serug, Naħor, Tərəh, **27** andın Abram dunyaqə kəldi (Abram bolsa İbraħimning əzi). **28** İbraħimning oqulliri İshək bilən İsmail idi. **29** Təwəndikilər ularning əwladliri: İsmailning tunji oquli Nebayot bolup, kəloqanlıri Kedar, Adbəəl, Mıbsam, **30** Mixma, Dumah, Massa, Ĥadad, Tema, **31** Yətur, Nafix, Kədəmah; bularning ĥəmmisi İsmailning oqulliri idi. **32** İbraħimning tokili Kəturaħdın törəlgən oquullar Zimran, Yokxan, Medan, Midiyan, İxbək wə Xuah idi. Yokxanning oqulliri Xeba bilən Dedan idi. **33** Midiyaning oqulliri Əfah, Efər, Ĥanoh, Abida, Əldaah idi. Bularning ĥəmmisi Kəturaħning əwladliri. **34** İbraħimdin İshək törəldi. İshəkning oqulliri Əsaw bilən İsrail idi. **35** Əsawning oqulliri Elifaz, Reuəl, Yəux, Yaalam wə Korah idi. **36** Elifazning oqulliri Teman, Omar, Zəfi, Gatam, Kenaz, Timna wə Amalək idi. **37** Reuəlning oqulliri Naħat, Zərəh, Xammah bilən Mizzaħ idi. **38** Seirning oqulliri Lotan, Xobal, Zibion, Anah, Dixon, Ezər wə Dixan idi. **39** Ĥori bilən Ĥomam Lotanning oqulliri idi (Timna Lotanning singlisi idi). **40** Xobalning oqulliri Alyan, Manahat, Əbal, Xəfi bilən Onam idi. Zibionning oqulliri Ayah bilən Anah idi. **41** Anahning oquli Dixon idi. Dixonning oqulliri Ĥamran, Əxban, İtran bilən Keran idi. **42** Ezərning oqulliri Bilhan, Zaawan, Yaakan idi. Dixanning oqulliri uz bilən Arran idi. **43** İsrailarqə ĥəkümrənlik kiliديوğan padixah bolmioğan zamanlarda, Edom zeminiqə padixah bolqanlar munu kixilər: Beorning oquli Bela; uning paytəhti Dinħabah dəp atilatti. **44** Bela əlgəndin keyin Bozraħlık Zərəhning oquli Yobab uning orniqə padixah boldi. **45** Yobab əlgəndin keyin Təmanlarning yurtidin

bolqan Ĥuxam uning orniqə padixah boldi. **46** Ĥuxam əlgəndin keyin Bedadning oquli Ĥadad uning orniqə padixah boldi; Ĥadad dəgən bu adəm Moab dalasida Midiyanlarni tarmar kılqan, uning paytəhtining ismi Awit idi. **47** Ĥadad əlgəndin keyin Masrəkəħlik Samlah uning orniqə padixah boldi. **48** Samlah əlgəndin keyin dərya boyidiki Rəħobottin kəlgən Saul uning orniqə padixah boldi. **49** Saul əlgəndin keyin Akborning oquli Baal-Ĥanan uning orniqə padixah boldi. **50** Baal-Ĥanan əlgəndin keyin Ĥadad uning orniqə padixah boldi. Uning paytəhtining ismi Pay idi. Uning ayalining ismi Məħetəbəl bolup, Məy-Zəħabning nəwrisi, Matrədning kızı idi. **51** Andın Ĥadad əldi. **52** Edomlukkularning kəbilə baxlıqliri: Kəbilə baxlıqi Timna, kəbilə baxlıqi Aliya, kəbilə baxlıqi Yətət, kəbilə baxlıqi Əħolibamah, kəbilə baxlıqi Əlah, kəbilə baxlıqi Pinon, **53** Kəbilə baxlıqi Kenaz, kəbilə baxlıqi Teman, kəbilə baxlıqi Mıbzar, **54** Kəbilə baxlıqi Magdiyal, kəbilə baxlıqi İram; bularning ĥəmmisi Edomdiki kəbilə baxlıqliridur.

2 İsrailning oqulliri Rubən, Ximeon, Lawiy, Yəħuda, İssakar, Zəbulun, **2** Dan, Yüsiüp, Binyamin, Naftali, Gad wə Axirdin ibarət. **3** Yəħudaning oquli Er, Onan wə Xilah idi. Bu üçqəylən Kanaanlık Xuyaning kizidin bolqan. Yəħudaning tunji oquli Er Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqanliqidin Pərwərdigar uning jenini alqan. **4** Yəħudaqə kelini Tamardin Pəraz bilən Zərəh törəlgən. Yəħudaning jəmiy bəx oquli bolqan. **5** Pərazning oqulliri Ĥəzron bilən Ĥamul idi. **6** Zərəhning oqulliri Zimri, Etan, Ĥəman, Kalkol bilən Dara qatarlık bəx idi. **7** Karmining oquli Akar idi. Akar bolsa Huda lənət kılqan nərsini elip, «İsrailqə bala-kəza kəltürgüqi» bolup qıktı. **8** Etanning oquli Azariya idi. **9** Ĥəzrondin törəlgən oquullar Yərəħmiyə, Ram wə Kaləb idi. **10** Amminadab Ramdin törəlgən; Naħxon Amminadabın törəlgən; Naħxon Yəħuda kəbiləsining baxlıqi bolqan. **11** Salmon Naħxondin törəlgən; Boaz Salmondin törəlgən. **12** Obəd Boazdin törəlgən; Yəssə Obəddin törəlgən. **13** Yəssəning oqullirining tunjisi Eliab, ikkinqisi Abinadab, üçinqisi Ximiya, **14** tətinqisi Nətanəl, bəxinqisi Radday, **15** altinqisi Ozəm, yəttinqisi Dawut idi. **16** Zəruiya bilən Abigail ularning singlisi idi. Zəruyaning Abixay, Yoab wə Asəħəl dəgən üç oquli bar idi. **17** Amasa Abigaildin törəldi; Amasaning atisi İsmailardin bolqan Yətər idi. **18** Kaləb Azubah (Yeriət dəpmu atilidu)tin oquul kərđi; [Azubahın] bolqan oqulliri Yəxər, Xobab wə Ardon idi. **19** Azubah əlgəndin keyin Kaləb yənə Əfratni aldı; Əfrat uningqə Ĥurni tuqup bərđi. **20** Ĥurdin Uri törəldi; Uridin Bəzaləl törəldi. **21** Keyin Ĥəzron Gileadning atisi Makirning kızini elip bir yastuqqa bax kuyuwidi (u atmıx yaxka kirqəndə uni alqan), uningdin Səgub törəldi. **22** Səgubtin Yair törəldi; Yairning Gilead zeminida yigirmə üç xəħiri bar idi. **23** Gəxur bilən Aram xı yurttikilərdin «Yairning yeza-kixlaklıri»ni, Kinatni wə uningqə karaxlık yezilar bolup jəmiy atmıx yeza-xəħərnı tartıwalđi. Yükirikilarning ĥəmmisi Gileadning atisi Makirning əwladliridur. **24** Ĥəzron Kaləb-Əfrataħda əlgəndin keyin, ayalı Abiyah uningqə Axhornı tuqđi; Axhor Təkoaning atisi idi. **25** Ĥəzronning tunji oquli Yərəħmiyəlning oqulliri Ram, Bunah, Orən, Ozəm wə Abiyah idi. **26** Yərəħmiyəlning Atarah dəgən yənə bir

ayali bar idi, u Onamning anisi idi. **27** Yərahmiyalning tunji oqli Ramning oqulliri Maaz, Yamin wə Ekər idi. **28** Onamning oqulliri Xammay bilan Yada idi; Xammayning oqulliri Nadab bilan Abixur idi. **29** Abixurning ayalining ismi Abihayil bolup, Abihayildin uningəja Ahban bilan Molid tərəldi. **30** Nadabning oqulliri Səlad bilan Appayim idi; Səlad ta əlgüqə oqul pərzənt kərmigən. **31** Yixi Appayimning oqli; Xexan Yixining oqli; Ahlay Xexanning oqli idi. **32** Xammayning inisi Yadaning oqulliri Yətər bilan Yonatan idi; Yətər taki əlgüqə oqul pərzənt kərmigən. **33** Pələt bilan Zaza Yonatanning oqulliri idi. Yukirikilarning həmmisi Yərahmiyalning əwladliridir. **34** Xexan kiz pərzənt kərtip, oqul pərzənt kərmigənidi; Xexanning Misirlik Yarha dəydiqan bir maliyi bar idi. **35** Xexan kizini maliyi Yarhaqəja hotunluqqa bərgən, uningdin Yarhaqəja Attay tərəlgən. **36** Attaydin Natan; Natandin Zabad tərəlgən. **37** Zabadtin Iflal; Iflaldin Obad tərəlgən. **38** Obədtin Yəhu; Yəhudin Azariya tərəlgən. **39** Azariyadin Hələz; Hələzdin Əlasah tərəlgən. **40** Əlasahdin Sismay; Sismaydin Xallum tərəlgən. **41** Xallumdin Yəkamiya; Yəkamiyadin Əlixama tərəlgən. **42** Yərahmiyalning inisi Kaləbning oqulliri təwədikilər: Mixa uning tunji oqli bolup, Zifning atisi idi; Marixahmu uning oqli bolup, Həbronning atisi idi. **43** Həbronning oqulliri Korah, Tappuah, Rəkəm wə Xema idi. **44** Xemadin Rəham tərəlgən; u Yorkeamning atisi idi; Xammay Rəkəmdin tərəlgən. **45** Maon Xammayning oqli; Maon Bəyt-Zurning atisi idi. **46** Kaləbning tokili Əfahdin Haran, Moza wə Gazəz tərəlgən. Harandin Gazəz tərəlgən. **47** Yahdayning oqulliri Rəgəm, Yotam, Gəxan, Pələt, Əfah wə Xaafar idi. **48** Kaləbning tokili Maakahdin Xəbər bilan Tirhanah tərəlgən; **49** Uningdin yənə Madmannahning atisi Xaaf, Makbinaning atisi wə Gibeahning atisi Xiwa tərəlgən. Aksah Kaləbning kizi idi. **50** Yukirikilarning həmmisi Kaləbning əwladliri. Əfratahning tunji oqli Hurning oqulliri: Kariat-Yearimning atisi Xobal, **51** Bəyt-Ləhəmming atisi Salma, Bəyt-Gaderning atisi Harəf idi. **52** Kariat-Yearimning atisi Xobalning əwladliri: Harəh həmdə Manahatlarning yerimi idi. **53** Kariat-Yearim jəmətiridikilər itriylər, putiylar, xumatiylar, mixraiylar bolup, bu jəmətlərdin yənə zoratiylar bilan əxtayoliylar ayrilip qikqan. **54** Salmanın əwladliri Bəyt-Ləhəm bilan Nitofatlar, Atrot-Bəyt-Yoablar, Manahatlarning yerim kismi, zoriylar, **55** Yabəzdə olturaklixip qaloqan Təwrat həttatlıri, yəni tiratiylar, ximyatiylar bilan sukatiylar idi. Bularning həmmisi keniyələr bolup, Rəkab jəmətinin bowisi Hamatning əwladliridin idi.

3 Dawutning Həbronda tuquluqan oqulliri: tunji oqli Amnon bolup, Yizrəellik Ahinoamdin bolqan; ikkinqi oqli Daniyal Karməllik Abigaildin bolqan; **2** üçinqi oqli Abxalom Gəxurning padixahı Talmayning kizi Maakahdin bolqan; tətinqi oqli Adoniya bolup, Həggitin bolqanidi; **3** bəxinqi oqli Xəfatiya bolup, Abitaldin bolqanidi; altinqi oqli Itriya bolup, uning ayalı Əglaħdin bolqanidi. **4** Bu altə oqul Dawuttin Həbronda tərəlgən; u Həbronda yəttə yil altə ay, Yerusalemda bolsa ottuz üç yil səltənət qiloqan. **5** Yerusalemda uningəja Ammiyalning kizi Bat-Xuadin bu tətəylən tərəlgən: ular Ximiya, Xobab, Natan wə

Sulayman idi. **6** Yənə Ibħar, Əlixama, Əlifələt, **7** Nogah, Nəfəg, Yafiya, **8** Əlixama, Əliyada, Əlifələt qatarlık tokkuz oqul bolqan. **9** Bularning həmmisi Dawutning oqulliri idi; uningdin baxka tokalliridin bolqan oqullar bar idi; Tamar ularning singlisi idi. **10** Sulaymanning oqli Rəhəboam, Rəhəboamning oqli Abiya, Abiyaning oqli Asa, Asaning oqli Yəhəxəfat, **11** Yəhəxəfatning oqli Yoram, Yoramning oqli Ahaziya, Ahaziyaning oqli Yoax, **12** Yoaxning oqli Amaziya, Amaziyaning oqli Azariya, Azariyaning oqli Yotam, **13** Yotamning oqli Ahaz, Ahazning oqli Həzəkiya, Həzəkiyaning oqli Manassəh, **14** Manassəhning oqli Amon, Amonning oqli Yosiya idi. **15** Yosiyanning oqulliri: tunji oqli Yoħanan, ikkinqi oqli Yəhəoakim, üçinqi oqli Zədəkiya, tətinqi oqli Xallum idi. **16** Yəhəoakimning oqulliri: oqli Yəkoniyaħ bilən oqli Zədəkiya. **17** Sürgün kilinqan Yəkoniyaħning oqulliri: — Xəaltə uning oqli idi; **18** yənə Malkiram, Pədayah, Xənazzar, Yəkamiya, Həxama wə Nəbadiya idi. **19** Pədayaħning oqulliri Zərubbabəl bilən Ximay idi; Zərubbabəlning pərzəntliri: — Məxullam bilən Hənaniya wə ularning singlisi Xəlomit idi; **20** Uning yənə Həxubah, Ohəl, Bərəkiya, Həsadiya, Yuxab-Həsəd qatarlık bəx oqli bar idi. **21** Hənaniyaning oqulliri Pilatiya wə Yəxaya idi; uning əwladliri yənə Refayaning oqulliri, Arnanning oqulliri, Obadiyaning oqulliri wə Xekaniyaning oqulliri idi. **22** Xekaniyaning əwladliri munular: uning oqli Xemaya; Xemayaning oqulliri Həttux, Yigeal, Bariya, Neariya, Xəfat bolup jəmiy alta idi. **23** Neariyaning oqulliri Əlyoyinay, Həzəkiya, Azrikam bolup jəmiy üç idi. **24** Əlyoyinayning oqulliri Hodəwiya, Əliyaxib, Pəlaya, Akkub, Yoħanan, Delaya, Anani bolup jəmiy yəttə idi.

4 Yəhudaning oqulliri Pəraz, Həzron, Karmi, Hur wə Xobal idi. **2** Xobalning oqli Reayadin Jəhat tərəldi; Jəhattin Ahumay bilən Lahad tərəldi. Bular Zorati jəmətidin idi. **3** Etamning oqulliri Yizrəəl, İxma, İdbax idi; ularning singlisining ismi Həzillipni idi. **4** Gadorning atisi Pənuəl; Huxaħning atisi Ezər idi; bularning həmmisi Bəyt-Ləhəmming atisi bolqan Əfratahning tunji oqli Hurdin tərəlgən. **5** Təkoaning atisi Axhurning Həlah wə Naarah dēgən ikki ayali bar idi. **6** Naarah Axhuroja Ahuzzam, Həfər, Təməni, Ahaxtarini tuqup bərdi; bularning həmmisi Naarahning oqulliri. **7** Həlahning oqulliri Zərət, Zohar bilən Ətnan wə **8** Koz idi; Kozdin Anob, Həzzibiba bilən Harumning oqli Aharhəlning jəmətliri tərəldi. **9** Yabəz əz kərindaxliri iqidə həmmidin bəh hərmətlık idi, anisi: «Tuquiti üstidə bəh əzaplandım» dēp uningəja Yabəz dēgən isimni qoyqan. **10** Yabəz İsrailning Hudasioqə nida kiliq: «Meni nahayiti kəp bərikətligən bolsang, zeminimni kengəytsəng, qolung bilən meni yəlap, bala-kazadin saqlap, manga azab-əqubətni kərsətmigəysən!» — dēp tilidi. Huda uning tiligini ijabət əylidi. **11** Xuhahning inisi Kelubtin Mehiri tərəlgən; Mehiri Extonning atisi idi. **12** Extondin Bəyt-Rafa, Paseah wə Ir-Nahaxning atisi Tehinnah tərəldi; bularning həmmisi Rikahliklar idi. **13** Kenazning oqli Otniyal bilən Seraya idi; Otniyalning oqli Hatat bilən Meonotay idi. **14** Meonotaydin Ofrah tərəldi. Serayadin «Hünərwanlər jiloqisi»dikilərnin əjdadi bolqan Yoab tərəldi (ular əslidə hünərwanlər idi). **15** Yəfunnahning

oqli Kaləbning oqulliri Iru, Elah bilən Naam idi; Elahning oqli Kenaz idi. **16** Yəhəlliləhning oqulliri Zif bilən Zifəh, Tiriya bilən Asariyəl idi. **17** Əzraning oqulliri: — Yətar, Merad, Efor wə Yalonlar; Merəd Pirəwnning kızı Bitiyani aldı; u həmilidar bolup Məriyəm, Xammay bilən Extemoaning atisi Ixbəhni tuqdi. Bular Bitiyadin bolqan oqullar. Merədnin Yəhəddalardin bolqan ayali bolsa Gədnorning atisi Yəədni, Sokəhning atisi Həbər bilən Zanoahning atisi Yəkutiyəlni tuqdi. **19** Nahəmming singlisi Hodiyaning ayalidin Garmilik Keilahning atisi bilən Maakat jəmətidin bolqan Extemoaning atisi tərəlgən. **20** Ximonning oqulliri Amnon wə Rinnah, Bən-Hanan bilən Tilon idi. Yixining oqulliri Zohət bilən Bin-Zohət idi. **21** Xelah Yəhudaning oqli idi; uningdin tərəlgən Lekahning atisi Er, Marəxahning atisi Laadah wə Bəyt-Axbiyada olturaklaxkan qəkmən tokuquqlarning jəmətləri **22** wə yənə Yokim, Kozibaliklar, Yoax bilən Saraf (bular ikkisi Moab yurtioqa həkümranlik qiləqan) wə Yaxubi-Ləhəmləru bar idi (bularning həmmisi kədimki hatirilərdur). **23** Bular Netayim wə Gədərahda olturaklaxkan bolup, kuləqilar idi; ular xu yərdə turup padixahning hizmitidə bolatti. **24** Nəmuəl wə Yamin, Yərib, Zərah bilən Saul Ximeonning oqulliri idi. **25** Xallom Saulning oqli; Mibsam Xallomning oqli, Mixma Mibsamning oqli idi. **26** Mixmaning əwladliri təwəndikilər: — Mixmaning oqli Hammuil; Hammuiling oqli Zakkur; Zakkurning oqli Ximəy idi. **27** Ximəyning on altə oqli, altə kızı bar idi; uning aka-inilirining pərzənti kəp bolmioqəqə, ularning hərəkəyisining jəmətinin pərzəntliri Yəhəda jəmətiningkidək kəp bolmioqan. **28** Ular Bəərxəba, Moladah, Həzar-Xual, **29** Bilhah, Ezəm, Tolad, **30** Betuəl, Hormah, Suklag, **31** Bəyt-Markabot, Həzar-Zisim, Bəyt-Biri wə Xaaraimoqa məkanlaxkanidi. Taki Dawut padixahning dəwrigiqə bularning həmmisi ularning xəhərliri idi. **32** Ular olturaklaxkan jaylar Etam, Ayin, Rimmon, Tokən wə Axan katarlik bəx xəhərnimu əz iqigə aloqan. **33** Wə bu xəhərlərnin əpqrışidiki barlik yəzə-kəntlər taki Baaloqa kədər xularoqa karaytti. Bular bolsa ular məkanlaxkan jaylar bolup, ularning əz nəbəbnamilirimu bar idi. **34** [Ularınin jəmət baxliri] Məxobab, Yamlək, Amaziyaning oqli Yoxah, **35** Yoel, Yosibyaning oqli Yəhu (Yosibiya Serayaning oqli, Seraya Asiəlnin oqli idi), **36** Əlyoyinay, Yaakobah, Yəxəhəya, Asaya, Adial, Yəsimiəl, Binaya **37** wə Xifining oqli Zizalar idi (Xifi Allonning oqli, Allon Yədayaning oqli, Yədaya Ximrining oqli, Ximri Xeməyaning oqli idi). **38** Yükdirida hatiriləp etülgən isimlərnin həmmisi hərəkəysi jəmət baxliri idi; bularning jəmətlirinin həmmisi nəhayiti gülləngənidi. **39** Ular kəy padiliriəqa otlək izləp taki Gədnor əqizəyiqə, yəni jiləjining kün qikix tərəpigiəqə barəqanidi. **40** Ular xu yərdə yəpyexil, nəhayiti münbət bir otlək tapkan; u yər tolimu kəng, həm taze həm tinq idi. İlğiri xu yərdə olturaklaxkanlar Həmdikilərdin ikən. **41** Yükdirida tiləqə elip etülgən kixilər Yəhudaning padixahı Həzəkiyaning zamanida xu [Həmdikilərnin] qədirliriəqa wə u yərlərdə olturuxluk Mionlukləroqa həjüm kilip ularni tamənəm yəqətkanidi, taki bügünəgə kədər; ular xularning yərlirigə məkanlaxti, qünki u yərlərdə padilirini bəkkədək otlək bar idi. **42** Xu

qəqlərdə Ximeonlardin yənə bəx yüz kixi Seir tərəyioqa kərap mənədi, ularning yəlbəxqiliri Yixining oqulliri Pilatiya, Nəariya, Refaya bilən Uzriəl idi; **43** ular kəqip tirik qəloqan Amaləklərnimu əltürüp, bügünəgə kədər xu yərdə məkanlaxip etüwatidu.

5 Israilning tunji oqli Rubənnin oqulliri munular: — (Rubən gərəqə tunji oqul boləqini bilən, ləkin [atisinin tokili bilən] zina qiləqanliki üqün, uning qong oqulluk həkuki Israilning oqli boləqan Yüsüpning oqulliriəqa etküzüwətilgən. Xunga nəbəbnamə boyiqə u qong oqul həsəblənməydu. **2** Yəhəda kərindaxliri iqidə üstünlükə igə boləqan bolsimu wə idarə kiləquqi uningdin qikəkan bolsimu, ləkin qong oqulluk həkuki Yüsüpkə təwə bolup kətkən): — **3** Israilning tunjisi Rubənnin oqulliri munular: — Hənoh wə Pallu, Həzron wə Karmi. **4** Yoelning əwladliri munular: — [Yoelning] oqli Xeməya, Xeməyaning oqli Gog, Gogning oqli Ximəy, **5** Ximəyning oqli Mikah, Mikahning oqli Reəya, Reəyaning oqli Baal, **6** Baalning oqli Bəərah; Bəərah Asuriyə padixahı Tilgat-Pilnəsər tərəpidin tutkun kilip kətilgən. U qəoqda u Rubən kəbilisining baxliki idi. **7** Uning iniliri nəbəbnaməsida hatiriləngəndək, jəmətlirinin tarixi boyiqə yəlbəxqi boləqan Jəiyəl, Zəkəriya wə Bəla dəp pütülgənidi **8** (Bəla Azazning oqli, Azaz Xəmaning oqli, Xəma Yoelning oqli idi). Yoellər Aroərdə, Nebo wə Baal-Meonəyiqə sozuləqan jaylarda turatti. **9** Ular yənə kün qikixkə kərap taki Əfrat dəryəsinin bu tərəpidiki qəlnin kirix əqizəyiqə kədər olturaklaxti; qünki ularning Gilead yurtidiki qarwa malliri kəpiyip kətkənidi. **10** Saulning səltənətinin künliridə ular Həgariylar bilən urux kilixti; Həgariylar ularning kolida məəqlup boləqandin keyin ular Gileadning kün qikix tərəpidiki pütün zeminda Həgariylarning qədirlirida məkanlaxti. **11** Ularınin udulida Gədnin əwladliri taki Salikahəqə kədər Bəxan jəminioqa məkanlaxkanidi. **12** Bəxanda məkanlaxkanlardin kəbilə baxliki Yoel, muəwin kəbilə baxliki Xafam bar idi; yənə Yanay bilən Xafatmu bar idi. **13** Ularınin uruk-tuəqanliri jəmətnamilər boyiqə Mikail, Məxullam, Xəba, Yoray, Yəkan, Ziya wə Ebə bolup, jəmiy yəttə idi. **14** Yükdiridilərnin həmmisi Abihəyilning oqulliri idi. Abihəyil Həruning oqli, Huri Yarəyahning oqli, Yarəyah Gileadning oqli, Gilead Mikailning oqli, Mikail Yəxixəyning oqli, Yəxixəy Yəhədoning oqli, Yəhədo buzning oqli idi; **15** Gəunin nəwrisi, Abdiəlnin oqli Ahi ularning jəmət bəxi idi. **16** Ular Gileadkə, Bəxanoqə wə Bəxanoqə təwə yəzə-kəntlərgə, xundaklə pütkül Xəron yayliqioqa, taki tət qetigiqə məkanlaxkanidi. **17** Bularning həmmisi Yəhəda padixahı Yotam wə Israil padixahı Yəroboamning səltənətinin künliridə nəbəbnamilərgə pütülgənidi. **18** Rubən, Gad kəbililirinin wə Manassəh yərim kəbilisining bətur, kəlkən-kiliq tutalaydioqan, okya atalaydioqan həm jənggə məhir kirik tət ming yəttə yüz atmıx jənggiwar adimi bar idi. **19** Ular Həgariylar, Yəturlar, Nəfixlar wə Nodəblər bilən jəng qiləqan. **20** Ular jəng qiləqanda mədət tēp, Həgariylar wə ular bilən ittəpəkdəxlərnin həmmisi ularning qəlioqa tapxuruloqan; qünki ular jəng üstidə Hudəqə nida qiləqan; ular Uningəqə tayanəqəqə, Huda ularning tiligini ijabət qiləqan. **21** Ular yənə dūxmənning qarwa-mallirini, jümlidin əllik ming tēgə,

ikki yüz əllik ming koy, ikki ming exikini olja alojan wə yüz ming janni əsir alojan. **22** Bu urux Hudaning niyitidin boloaqqa, duxməndin əlgənlər nəhayiti kəp boləjan; sürgün kılinoqə ular xularning yerini ixəqal kılıp turojan. **23** Manassəhning yerim kəbilisidikilər Baxandin Baal-hərmon, Senir, Hərmon teojoja kədər boləjan zeminda yeyilip makanlaxti. Ular zor kəpəygan. **24** Ularining jamət baxlikliri Efar, Ixi, Əliyəl, Azriəl, Yərimiya, Hodawiya wə Yəhdiyəl idi; ularning həmmisi nəhayiti batur jəngqilər, məxhür mətiwərlər, xundakla hərəkəyisi əz jəmətigə jəmət bexi idi. **25** Ular ata-bowlirirning Hudasinin yüz ərüp, buzukluk kılıp Huda əslidə əzlini aldida yokaqtəkan xu yərdiki taipilərnin ilahliroja əgixip kətti. **26** Xuning bilən Israilning Hudasi Asuriyə padixahı Pul (yəni Asuriyə padixahı Tilgat-Pilnəsər)ning rohinı kəzojixi bilən, u ularni, yəni Rubən kəbilisidikilərnı, Gad kəbilisidikilərnı wə Manassəh yerim kəbilisidikilərnı Halaḥ, Həbor wə Həraəja həm Gozan dəryasi boyjoja sürgün kılıp elip kətti; ularning əwladliri taki bəgüngə kədər təhiqə xu yərdə makanlixip turmakta.

6 Lawiyning oqulliri Gərxon, Kohat wə Mərari. **2** Kohatning oqli Amram, İzhar, Həbron wə Uzziəl idi. **3** Amramning pərzəntliri Hərun, Musa wə Məryəm idi. Hərunning oqli Nadab, Abihu, Əliazar wə Itamar idi. **4** Əliazardin Finiḥəs, Finiḥəstin Abixua, **5** Abixuadin Bukki, Bukkidin Uzzi, **6** Uzzidin Zərəhiya, Zərəhiyadin Merayot, **7** Merayottin Amariya, Amariyadin Ahitub, **8** Ahitubtin Zadok, Zadoktin Ahimaaz, **9** Ahimaazdin Azariya, Azariyadin Yoḥanan, **10** Yoḥanandin Azariya (bu Azariya Yerusalemda Sulayman salojuzojan məkəddəs eydə kəhənlək hizmitidə boləjan), **11** Azariyadin Amariya, Amariyadin Ahitub, **12** Ahitubtin Zadok, Zadoktin Xallum, **13** Xallumdin Hilkəiya, Hilkəiyadin Azariya, **14** Azariyadin Seraya, Serayadin Yəhəzadak tərəldi; **15** Pərwərdigar Nebokədnəsərnin wastisi bilən Yəhədadikilər bilən Yerusalemdikilərnı sürgün kildiojan qəoqda, bu Yəhəzadakmu sürgün kılinojan. **16** Lawiyning oqli Gərxom, Kohat wə Mərari. **17** Gərxomning oqulliririnin ismi Libni wə Ximəy idi. **18** Kohatning oqulliri Amram, İzhar, Həbron wə Uzziəl idi. **19** Mərarining oqulliri Məhli wə Muxi idi. Bular Lawiyləroja mənəsup hərəkəysi jəmətlər iqidiki ailələr idi. **20** Gərxomning əwladliri təwəndikəqə: Gərxomning oqli Libni, Libnining oqli Jəhat, Jəhatning oqli Zimmah, **21** Zimmahning oqli Yoah, Yoahning oqli Iddo, Iddoning oqli Zərəh, Zərəhning oqli Yiyatiray idi. **22** Gəhatning əwladliri təwəndikəqə: Gəhatning oqli Amminadab, Amminadabning oqli Korah, Korahning oqli Assir, **23** Assirning oqli Əlkanah, Əlkanahning oqli Ebiəsaf, Ebiəsafning oqli Assir, **24** Assirning oqli Təhat, Təhatning oqli Uriəl, Uriəlning oqli Uzziya, Uzziyaning oqli Xaul idi. **25** Əlkanahning oqulliri Aməsay wə Ahimot, **26** Ahimotning oqli Əlkanah, Əlkanahning oqli Zofay, Zofayning oqli Nəhat, **27** Nəhatning oqli Eliab, Eliabning oqli Yəroḥam, Yəroḥamning oqli Əlkanah idi. **28** Samuilning oqulliri təwəndikəqə: tunji oqli Yoel, ikkinji oqli Abiya idi. **29** Mərarining əwladliri təwəndikəqə: Mərarining oqli Məhli, Məhlining oqli Libni, Libnining oqli Ximəy,

Ximəyning oqli Uzza, **30** Uzzaning oqli Ximiya, Ximiyaning oqli Həggiya, Həggiyaning oqli Asaya idi. **31** Dawut əhdə sanduqi obdan orunlaxturuloqəndin keyin Pərwərdigərnin əyidə nəəmiqilik ixliroja məs'ul boluxkə təwəndiki kixilərnı koydi. **32** Ular taki Sulayman Yerusalemda Pərwərdigərnin əyini yasatqənoja kədər, «jəməat qədiri»ning aldida küy eytx hizmitini etəp kəldi. Ular wəzipsini bəgəiləngən tərtipi bilən etəganidi. **33** Təwəndikilər wəzibə etəgən adəmlər wə ularning əwladliri: — Kohatning əwladliri iqidə: — nəəmiqi Həman bar idi. Həman Yoelning oqli, Yoel Samuilning oqli idi. **34** Samuil Əlkanahning oqli, Əlkanah Yəroḥamning oqli, Yəroḥam Əliyəlnin oqli, Əliyəl Toahning oqli, **35** Toah Zufning oqli, Zuf Əlkanahning oqli, Əlkanah Məhatning oqli, Məhat Aməsayning oqli, **36** Aməsay Əlkanahning oqli, Əlkanah Yoelning oqli, Zoə Azariyaning oqli, Azariya Zəfaniyaning oqli, **37** Zəfaniya Təhatning oqli, Təhat Assirning oqli, Assir Ebiəsafning oqli, Ebiəsaf Korahning oqli, **38** Korah İzharning oqli, İzhar Kohatning oqli, Kohat Lawiyning oqli, Lawiy Israilning oqli idi. **39** [Həmanning] ong təripidə hizməttə turojan kərinidixi Asaf idi. Asaf bərkəziyaning oqli, Bərkəziya Ximiyaning oqli, **40** Ximiya Mikailning oqli, Mikail Baasiyaning oqli, Baasiya Malkiyaning oqli, **41** Malkiya Etmining oqli, Etni Zərəhning oqli, Zərəh Adəyaning oqli, **42** Adəya Etanning oqli, Etan Zimmahning oqli, Zimmah Ximəyning oqli, **43** Ximəy Jəhatning oqli, Jəhat Gərxomning oqli, Gərxom Lawiyning oqli idi. **44** [Həman bilən Asafning] sol təripidə hizməttə turojan kərinədxliri Mərarining əwladliridin Etanlar idi. Etan bərkəziyaning oqli idi, Kixi Abdining oqli, Abdi Mallukning oqli, **45** Malluk Həxabiyanning oqli, Həxabiya Aməziyaning oqli, Aməziya Hilkəiyanning oqli, **46** Hilkəiya Amzining oqli, Amzi Banining oqli, Bani Xəmərnin oqli, **47** Xəmə Məhlinin oqli, Məhli Muxining oqli, Muxi Mərarining oqli, Mərari Lawiyning oqli idi. **48** Ularining kəlojan Lawiy kərinədxliri bərkəziyaning oqli idi. **49** Hərun wə uning əwladliri bərkəziyaning oqli idi. **50** Hərunning əwladliri təwəndikəqə: Hərunning oqli Əliazar, Əliazərnin oqli Finiḥəs, Finiḥəsning oqli Abixuya, **51** Abixuyanning oqli Bukki, Bukkinin oqli Uzzi, Uzzinin oqli Zərəhiya, **52** Zərəhiyaning oqli Merayot, Merayotning oqli Amariya, Amariyaning oqli Ahitub, **53** Ahitubning oqli Zadok, Zadokning oqli Ahimaaz idi. **54** Təwəndikilər Hərunning əwladlirinin əz zemini iqidə makan tutup olturojan yərliri: — Kohat jəmətinin yərliri bərkəziyaning oqli idi. (moxu yərlər qərk taxlar arkiqlər ularoja təksim kılinojan): — **55** Yəhəda zeminidiki Həbron wə Həbronning tət ətrapidikini etizlikliri ularoja təksim kılinojan **56** (ləkin bu xəhərnin ətrapidikini otluklar wə xəhərgə kərxəlik yəza-kəntlər bərkəziyaning oqli Yəfənnəhning oqli Kələbə berildi). **57** Hərunning əwladliri qərk «panəhlik xəhiri» Həbron berildi; buningdin bərkəziyaning oqli Libnah bilən uningəja təwə

etizliklar, Yattir, Extemoa wə uningoja təwə etizliklar, **58** Hılan wə uningoja təwə etizliklar, Dəbir wə uningoja təwə etizliklar, **59** Axan wə uningoja təwə etizliklar, Bəyt-Xəməx wə uningoja təwə etizliklarmu təksim kilinoqan; **60** Yənə Binyamin kəbilisidiki zemindin Geba wə uningoja təwə etizliklar, Alləmət wə uningoja təwə etizliklar, Anatot wə uningoja təwə etizliklar bəlüp berilən. Ular jəmətləri boyiqə erixkən xəhər jəmiy on üq boldi. **61** Kohatning baxkə əwladlirioja bolsa taxlanoqan qəkkə qikqini boyiqə, Manassəh yerim kəbilisining zeminidin on xəhər bəlüp berildi. **62** Gərxomning əwladlirioja, jəmətigə qarap, Issakar kəbilisi, Axir kəbilisi, Naftali kəbilisi wə Baxan yurtidiki Manassəh yerim kəbilisining zeminidin on üq xəhər bəlüp berildi. **63** Mərarining əwladlirioja, jəmətigə qarap, taxlanoqan qəkkə qikqini boyiqə, Rubən kəbilisi, Gad kəbilisi wə Zəbulun kəbilisidin on ikki xəhər bəlüp berildi. **64** Israillər xundəq kilip bu xəhərləri wə ularoja təwə etizliklarning həmmisini Lawiylarəja bəlüp bərdi. **65** Ular taxlanoqan qəkkə qikqini boyiqə, yənə yukirida nami ataloqan xəhərləri Yəhuda kəbilisidin, Ximeon kəbilisidin wə Binyamin kəbilisidin elip ularoja bərdi. **66** Kohatning əwladliridin boləjan bəzi jəmətlərgə Əfraim kəbilisining zəmini təwəsidi kə xəhərlərdin bəlüp berilgənlimu boldi. **67** Israillər ularəja [yənə ikki] «panahlik xəhəri», yəni Əfraim təoqlikəja jaylaxkən Xəkəm wə uningoja təwə etizliklarni wə Gəzər wə uningoja təwə etizliklarni bərdi; **68** Yənə Yokmiyam wə uningoja təwə etizliklarni, Bəyt-Horon wə uningoja təwə etizliklarni, **69** Ayjalon wə uningoja təwə etizliklarni, Gat-Rimmon wə uningoja təwə etizliklarni ularəja bərdi. **70** [Israillər yənə] Manassəh yerim kəbilisidin Aner wə uningoja təwə etizliklarni, Bileam wə uningoja təwə etizliklarni Kohatning kəloqan jəmətlirigə bərdi. **71** Gərxomning əwladlirioja Manassəh yerim kəbilisidiki jəmətlərnin zeminidin Baxandiki Golan wə Golanəja təwə etizliklar, Axtarat wə uningoja təwə etizliklar berildi; **72** Issakar kəbilisidin Kədəx wə uningoja təwə etizliklar, Dabirat wə uningoja təwə etizliklar, **73** Ramot wə uningoja təwə etizliklar, Anəm wə uningoja təwə etizliklar berildi; **74** Axir kəbilisidin ularəja Maxal wə uningoja təwə etizliklar, Abdon wə uningoja təwə etizliklar, **75** Hukok wə uningoja təwə etizliklar, Rəhəb wə uningoja təwə etizliklar berildi; **76** Naftali kəbilisidin Galiliyədiki Kədəx wə uningoja təwə etizliklar, Həmmon wə uningoja təwə etizliklar, Kiriatayim wə uningoja təwə etizliklarmu berildi. **77** Mərarining kəloqan əwladlirioja bolsa Zəbulun kəbilisidin Rimmono wə uningoja təwə etizliklar, Tabor wə uningoja təwə etizliklar berildi; **78** Yənə Rubən kəbilisiningkidin, İordan dəryasining u təripidin, Yerihoynin xərkij udulidiki, yəni İordan dəryasining künqikix boyidiki yərlərdin qəldiki Bəzər wə uningoja təwə etizliklar, Yəhzəh wə uningoja təwə etizliklar, **79** Kədəmot wə uningoja təwə etizliklar, Məfaat wə uningoja təwə etizliklar berildi; **80** Gad kəbilisidinmu bolsa ularəja Gileadtiki Ramot wə uningoja təwə etizliklar, Məhanaim wə uningoja təwə etizliklar, **81** Həxbon wə uningoja təwə etizliklar, Yaazər wə uningoja təwə etizliklar berildi.

7 Issakarning oqulliri: — Tola, Puah, Yaxub wə Ximron dēgən tətəylən idi. **2** Tolaning oqulliri: — Uzzi, Refaya, Yeriya, Yəhmay, Yibsam wə Samuiddin ibarət, bularning həmmisi jəmət bexi idi. Dawutning zamanida Tolaning adəm sani nəsəbnamilərdə yigirmə ikki ming altə yüz batur jəngqi dəp hatiriləngən. **3** Uzzining oqli İzraqiya idi, İzraqiyaning oqulliri Mikail, Obadiya, Yoel wə İxiya idi. Bu bəxaylənning həmmisi jəmət bexi idi. **4** Nəsəbnamilər boyiqə ular bilən billə hesablanəjanlardin jənggiwar ottuz altə ming adəm bar idi; qünki ularning hotun, bala-qakiliri nəhayiti kəp idi. **5** Bularning Issakarning barlik jəmətləri iqidiki batur jəngqi kərinəxliri bilən koxulup, nəsəb boyiqə tiziməja elinoqan jəmiy səksən yəttə ming adimi bar idi. **6** Binyaminning Bela, Bəkər wə Yədiyayəl dēgən üq oqli bar idi. **7** Belaning Ezbon, Uzzi, Uzziəl, Yərimot wə İri dēgən bəx oqli bolup, həmmisi jəmət bexi idi; ularning nəsəbnamilirigə tiziməja elinoqan jəmiy yigirmə ikki ming ottuz tət batur jəngqi bar idi. **8** Bəkərnin oqulliri Zemirah, Yoax, Əliezər, Əlyoyinay, Omri, Yərəmot, Abiya, Anatot wə Alamət idi. Bularning həmmisi Bəkərnin oqulliri bolup, **9** jəmət baxliri idi; ularning nəsəbnamilirigə tiziməja elinoqan jəmiy yigirmə ming ikki yüz batur jəngqi bar idi. **10** Yədiyayəlnin oqli Bilhan idi; Bilhanning oqulliri Yəux, Binyamin, Əhud, Kənaanah, Zetan, Tarxix wə Ahixahar idi; **11** Bularning həmmisi Yədiyayəlnin əwladliri, jəmət baxliri wə batur jəngqilər idi. Ularning nəsəbnamilirigə tiziməjanlarning jənggə qikilaydianliri jəmiy on yəttə ming ikki yüz idi. **12** Xuppiylar wə Huppiylar bolsa yənə İrning əwladliri idi; Huxiylar Ahərnin əwladliri idi. **13** Naftalining oqulliri: Yəhziəl, Guni, Yəzər, Xallom; bularning həmmisi Bilhəhning oqulliri idi. **14** Manassəhning oqulliri: — Uning Suriyəlik təkildin Asriəl tərələn; uningdin yənə Gileadning atisi Makir tuəquloqan. **15** Makir Xuppiylar wə Huppiylar arisidinmu ayal əloqan (Makirning singlisining ismi Maakah idi). Makirning yənə bir əwladning ismi Zəlofihad idi, Zəlofihadning pəkət birnəqə kizila boləjan. **16** Makirning ayali Maakah oqlul tuəqup, uningoja Pərex dəp at kəyoqan; Pərexning inisinin ismi Xərex idi; Xərexning oqli Ulam wə Rakəm idi. **17** Ulamning oqli Bedan idi. Bularning həmmisi Gileadning əwladliri; Gilead Makirning oqli, Makir Manassəhning oqli idi. **18** Gileadning singlisi Həmmoləkəttin İxəhəd, Abiezər wə Mahalah tuəquloqan. **19** Xemidanin oqulliri Ahiyan, Xəkəm, Likhi wə Aniam idi. **20** Əfraimning əwladliri: Uning oqli Xutilah, Xutilahning oqli Bərəd, Bərədning oqli Tahat, Tahatning oqli Eliadah, Eliadahning oqli Tahat, **21** Tahatning oqli Zabad, Zabadning oqli Xutilah idi (Ezər bilən Eliad Gatliklarning qarwa mallirini bulang-talang kəloqili quxkəndə, xu yərlək Gatliklar təripidin əltürülən). **22** Ularin atisi Əfraim bu baliliri üqün heli künlərgiqə matəm tutkəqka, uning buradərliri uningoja təsəlli bərgili kəlgən. **23** Əfraim ayali bilən billə kayta bir yastukka bax kəyoqan. Ayali həmilidar bolup, bir oqlul tuəqkan; Əfraim uningoja ailəm bala-kəzaəja yolukti dəp, Bəriyah dəp isim kəyoqan. **24** Uning kizi Üstün Bəyt-Horon bilən Təwən Bəyt-Horonni wə Uzzən-Xəərəhni bina kəloqan). **25** Bəriyahning oqli

Refah bilan Rəxəf idi; Rəxəfning oqqi Telah, Telahning oqqi Tahān, **26** Tahanning oqqi Ladan, Ladanning oqqi Ammihud, Ammihudning oqqi Əlixama, **27** Əlixamaning oqqi Nun, Nunning oqqi Yəxua idi. **28** Əfrailarning zemini wə makanlaxқан yərliri Bəyt-Əl wə uningə tawə yeza-kəntlər bolup, künqikix təripidə Naraan, künpetix təripidə Gəzər bilən uningə tawə yeza-kəntlər; Xəkam wə uningə tawə yeza-kəntlər, taki Gaza wə uningə tawə yeza-kəntlərgiqə sozulatti. **29** Manassəh kəbilisining zeminiqə tutaxқан yənə Bəyt-Xean wə uningə tawə yeza-kəntlər; Taanak wə uningə tawə yeza-kəntlər; Məgiddo wə uningə tawə yeza-kəntlər; Dor wə uningə tawə yeza-kəntlərmu bar idi. Israilning oqqi Yüsüpnig əwladliri mana muxu yərlərgə makanlaxқанidi. **30** Axirning oqquliri: — Yimnah, Yixwah, Yixwi wə Beriyah; ularning Serah degən singlisimu bar idi. **31** Beriyahning oqqi Həbər bilən Malkial bolup, Malkial Birzawitning atisi idi. **32** Həbərdin Yaflet, Xomər, Hotam wə ularning singlisi Xuya təralgən. **33** Yafletning oqquliri Pasak, Bimhəl wə Axwat; bular Yafletning oqquliri idi. **34** Xəmərnig oqquliri Ahi, Rohgah, Hubbah wə Aram idi. **35** [Xəmərnig] inisi Hələmnig oqqi Zofah, Yimna, Xələx wə Amal idi; **36** Zofahning oqqi Suah, Hərnəfər, Xual, Beri, Imrah, **37** Bezər, Hod, Xamma, Xilxah, Itran wə Bəərah idi. **38** Yətərnig oqquliri Yəfunnah, Pispah wə Ara idi. **39** Ullaning oqquliri Arah, Hanniəl wə Riziya idi. **40** Bularning həmmisi Axirning əwladliri bolup, hər kaysisi jəmət baxliri, əlamət batur jəngqilər, yəlbəxqilər idi; ularning jəmətliri boyiqə nəşəbnamigə tizimlanəqanda, jənggə qikilaydiqanliri jəmiy yigirmə altə ming idi.

8 Binyaminning tunji oqqi Bela, ikkinqi oqqi Axbəl, üçinqi oqqi Aharah, **2** tətinqi oqqi Nohah, bəxinqi oqqi Rafa idi. **3** Belaning oqquliri Addar, Gera, Abihud, **4** Abixua, Naaman, Ahoah, **5** Gera, Xefufan wə Hūram idi. **6** Təwəndikilər Əhudning əwladliri: — Naaman, Ahiyah wə Gera (əslidə ular Gebaliklarning jəmət bexi idi. Gebaliklər Manahətkə kəqürüwətilgənidi. Bularni kəqürüwətküqi bolsa Gera idi; uningdin Uzza bilən Ahihud təralgən). **8** Xaharaim Huxim bilən Baara degən ikki ayalini qoyuwətkəndin keyin Moab diyarida oqqul pərzənt kərgən. **9** Uning Hodəx degən ayalidin Yobab, Zibiya, Mexa, Malkam, **10** Yəuz, Xakiya, Mirmah degən oqqullar təralgən; uning bu oqqullirining həmmisi jəmət bexi boləqanidi. **11** Huximdinmu uningə Abitub, Əlpaal degən oqqullar təralgən. **12** Əlpaalning oqquliri Ebər, Mixam wə Xeməd (Xemad Ono bilən Lod degən ikki xəhərnə wə ularəqə tawə yeza-kəntlərnə bina qiləqan), **13** Beriyah wə Xema idi. U ikkisi Ayjalondikilər iqidə jəmət baxliri bolup, Gat əhalisini kəqiliwətkənidi. **14** Ahiyo, Xaxak, Yəramot, **15** Zəbadiya, Arad, Edər, **16** Mikail, Ixpah wə Yoha bolsa Beriyahning oqquliri idi. **17** Zəbadiya, Məxullam, Hızıki, Həbər, **18** İxməray, Yezliya wə Yobablarning həmmisi Əlpaalning oqquliri idi. **19** Yakim, Zikri, Zabdi, **20** Əliyənay, Ziltay, Əliyəl, **21** Adaya, Beraya wə Ximratlar Ximəynig oqquliri idi. **22** İxpən, Ebər, Əliyəl, **23** Abdon, Zikri, Hənan, **24** Hənanিয়া, Elam, Antotiya, **25** Efdeah wə Pənuəllər Xaxakning oqquliri idi. **26** Xamxiray, Xəhəriya, Ataliya, **27** Yaarexiya, Əliya wə Zikrilər Yərohamning oqquliri idi.

28 Yüqirikilarning həmmisi nəşəbnamilərdə hatiriləngən jəmət bexi idi; bular həmmisi mətəwərlər bolup, Yerusalemqə makanlaxқанidi. **29** Gibeonning atisi Jəiyəl Gibeonqə makanlaxқанidi; uning ayalining ismi Maakah idi. **30** Uning tunji oqqi Abdon, qaləqan oqquliri Zur, Kix, Baal, Nadab, **31** Gedor, Ahiyo, Zekər wə Miklot idi; **32** Miklottin Ximəya təralgən. Bularmu kərinədxliri bilən Yerusalemdə koxna olturuxatti. **33** Nərdin Kix təralgən; Kixtin Saul təralgən; Sauldin Yonatan, Malkixua, Abinadab wə Ex-Baal təralgən. **34** Merib-Baal Yonatanning oqqi idi; Mikah Merib-Baaldin təralgən. **35** Mikahning oqquliri Piton, Mələk, Tariya wə Ahaz idi. **36** Ahazdin Yəhoəddah təralgən; Yəhoəddahdin Aləmət, Azməwə wə Zimri təralgən; Zimridin Moza təralgən; **37** Mozadin Binea təralgən; Bineaning oqqi Rafa, Rafaning oqqi Eliasa, Eliasağning oqqi Azəl idi. **38** Azəlnig alta oqqi bar idi, ularning ismi Azrikam, Bokeru, İxmail, Xəariya, Obadiya wə Hənan idi; bularning həmmisi Aərləy oqquliri idi. **39** Azəlnig inisi Yexəkning tunji oqqilining ismi Ulam, ikkinqi oqqilining ismi Yəux, üçinqi oqqilining ismi Əlifəlet idi. **40** Ulamning oqqullirining həmmisi batur jəngqi, okyaqi idi; ularning oqquliri wə nəwrliri nəhayiti kəp bolup, jəmiy bir yüz əllik idi. Yüqirikilarning həmmisi Binyamin əwladliridin idi.

9 Pütkül İsraillar nəşəb boyiqə tiziməqə elinəqanidi. Mana, ular «İsraıl padixahlırining hatirisi» degən kitabəqə pütülgəndur. **2** Yəhəudalar bolsa asiylək qiləqanliqədin Babiləqə sürgün qiləqan. Həmmidin əwwal kəytip kəlip əz zemini wə əz xəhərlirigə makanlaxқанlar bolsa bir kisi İsraillar, kahinlar, Lawiylər wə ibadəthəna hizmətkarlıri idi. **3** Yerusalemqə makanlaxқанlar bolsa Yəhəda kəbilisi, Binyamin kəbilisi, Əfrim kəbilisi wə Manassəh kəbilisidin bir kisiimli idi. **4** Ularning iqidə Yəhudaning oqqi Pəraznig əwladliridin Utay bar idi; Utay Ammihudning oqqi, Ammihud Omrining oqqi, Omri Imrining oqqi, Imri Banining oqqi idi. **5** Xiləhning əwladliri iqidə uning tunji oqqi Asaya wə uning oqquliri bar idi. **6** Zərahning əwladliridin Yəuel wə ularning uruq-tuəqanliri bolup jəmiy altə yüz tokşan ədəm bar idi. **7** Binyaminning əwladliri iqidə Həssinuahning əwrisi, Hədawiyaning nəwrisi, Məxullamning oqqi Sallu bar idi; **8** yənə Yərohamning oqqi Yibniya, Mikrining nəwrisi, Uzzining oqqi Elah wə İbiniyaning əwrisi, Reuəlnig nəwrisi, Xəfatiyaning oqqi Məxullam **9** həmdə ularning uruq-tuəqanliri bar idi; ular nəşəbnamisi boyiqə tizimlanəqanda jəmiy tokküz yüz əllik altə ədəm idi. Yüqirida tiləqə elinəqanlar əz jəmətigə jəmət bexi idi. **10** Kahinlar iqidə Yədaya, Yəhəyarib, Yəqin wə **11** Azariya bar idi. Azariya Hudaning əyini bəxkəruəqə bolup, Hilkianing oqqi, Hilkia Məxullamning oqqi, Məxullam Zadəkning oqqi, Zadək Merayotning oqqi, Merayot Ahitubning oqqi idi. **12** Yənə Malkianing əwrisi, Paxhurning nəwrisi, Yərohamning oqqi Adaya həmdə Adiyəlnig oqqi Maasay bar idi; Adiyəl Yəhəzərahning oqqi, Yəhəzərah Məxullamning oqqi, Məxullam Məxiləmitning oqqi, Məxiləmit İmmərnig oqqi idi. **13** Ularning kərinədxliri həmmisi jəmət baxliri bolup, jəmiy bir ming yəttə yüz atmix ədəm idi; ularning həmmisi Hudaning əyidiki hizmətlərnə kiliqxə bəkitilgən

ikhtidarlik kixilar idi. **14** Lawiy kabilisidin Mərarining əwladliri iqidə Haxabiyaning əwrisi, Azrikamning nəwrisi, Haxxubning oqli Xemaya bar idi; **15** Yənə Bakbakkar, Hərax, Galal wə Asafning əwrisi, Zikrining nəwrisi, Mikaning oqli Mattaniya; **16** yənə Yədutunning əwrisi, Galalning nəwrisi, Xemayaning oqli Obadiya həmdə Əlkanağning nəwrisi, Asaning oqli Bərekiya bar idi; bularning həmmisi Nitofatliklarning yeza-kəntlirigə makanlaxkanidi. **17** Dərwaziwənlər Xallum, Akkub, Talmon, Ahiman wə ularning kərindaxliri idi; Xallum ularning bexi idi. **18** Ular taki həziroqığə xərk tərəptiki «padixahning dərwazisi»da [dərwaziwənlük] kilip kəlməktə; ular ilgiri Lawiyalarning qədirgahıda dərwaziwənlük kılqanidi. **19** Koraning əwrisi, Ebiasafning nəwrisi, Korahning oqli Xallum həmdə uning atisining jəmətidiki kərindaxliri bolqan Korahiyalar [Hudaninğ öyining] hizmitini baxkuratti, qədirning ixiklirini bakatti; ularning ata-bowiliri əslidə Pərwərdigarning qədirgahını baxkuruxkə koyuloqan, [ibadət] qədirining ixikini bakkanidi. **20** Ilgiri Əliazarning oqli Finihəs ularning yolbaxqisi bolqan; Pərwərdigar uning bilən billə bolqan. **21** Məxələmiyaning oqli Zəkəriya bolsa jamaət qədirining dərwaziwəni bolqanidi. **22** Dərwaziwənlikkə tallanoqan bu kixilər jəmiy ikki yüz on ikki kixi idi; ular əz yeza-kəntliridə, nəşəbliri boyiqə tizimlanoqan (əslidə Dawut wə əldin kərgüqi Samuil ularni amanət kılinoqan wəzipilirigə bekitkənidi. **23** Ular wə ularning əwladliri Pərwərdigarning öyi, yəni mukəddəs qədirning ixik-dərwazilirini bekişkə bekitilgənidi). **24** Xərkij, oşərbij, ximaliy wə jənuubiy ixik-dərwazilirida dərwaziwənlər bekitilgənidi. **25** Ularinğ yeza-kəntlərdə olturuxlук kərindaxliri bolsa hər yəttə kündə nəwət boyiqə kelip ular bilən birgə hizməttə bolatti. **26** Tət dərwaziwən begi Lawiyalardin idi; ularoqə tapxuruloqini Pərwərdigarning əyidiki ambar-həzinilərnə bekiş idi. **27** Bekiş məs'uliyiti ularning üstidə boləqəqkə, ular keqidə Pərwərdigarning əyining ətrapidiki orunlirida turatti həmdə hər küni atigəndə ixik-dərwazilərnə eqişkə məs'ul idi. **28** Ulardin bir qismi [ibadəthana] hizmitidə ixilitilidoqan əswab-üşkünilərgə məs'ul idi; ular sanap əpqikip, sanap əpkirip koyatti. **29** Ularinğ yənə bir qismi tapxuruloqini boyiqə qəqəkuqilar wə mukəddəs joydiki barliқ əswab-üşkünilər, xundakla aқ un, xarab, zəytun meyi, məstiki wə huxbuy buyumlaroqə məs'ul idi. **30** Kəhənlərnin oqulliridin bəzilər huxbuy buyumlardin ətir yasaytti. **31** Lawiyalardin Mattitiah, yəni Korahiyalardin Xallumning tunji oqlininğ wəzipisi kəzan neni etixkə məs'ul idi. **32** Ularinğ kərindaxliri, Kohatning əwladliri iqidə «təkdim nan»oqə məs'ul bolup, hər xəbat küni tizidoqanoqə nanlarni təyyarlaytti. **33** Lawiyalarning jəmət baxliri bolqan nəoqmiqilər ibadəthanidiki əylərdə turup, baxkə hizmətlərnə kılmay, keqə-kündüz əz ixiliri bilənə bolatti. **34** Yükdiridiki kixilərninğ həmmisi Lawiyalar iqidiki yolbaxqılar bolup, həmmisi əz nəşəbi boyiqə jəmət bexi idi; bularning həmmisi Yerusalemda turatti. **35** Gibeonning atisi Jəiyəl Gibeonoqə makanlaxkanidi. Uning ayalining ismi Maakah idi. **36** Uninğ tunji oqli Abdon, Kəloqan oqulliri Zur, Kix, Baal, Nəz, Nadab, **37** Gedor, Ahiyo, Zəkəriya wə Miklot idi. **38** Miklottin

Ximeyam tərəlgən. Bularmu əzlrining kərindaxlirining yenida Yerusalemda koxna olturuxatti. **39** Nərdin Kix tərəlgən, Kixtin Saul tərəlgən, Sauldin Yonatan, Malkixuya, Abinadab wə Ex-Baal tərəlgən. **40** Merib-Baal Yonatanning oqli idi; Merib-Baaldin Mikah tərəlgən. **41** Mikahning oqulliri Piton, Mələk, Tahriya wə Ahaz idi. **42** Ahazdin Yarah tərəldi; Yarahdin Aləmət, Azmawət wə Zimri tərəlgən. Zimridin Moza tərəlgən; **43** Mozadin Binea tərəlgən; Bineaning oqli Refaya, Refayaning oqli Eliasah, Eliasahning oqli Azəl idi. **44** Azəlninğ altə oqli bar idi, ularning ismi Azrikam, Bokeru, Ixmail, Xeariya, Obadiya wə Hənan idi; bularning həmmisi Azəlninğ oqulliri.

10 Filistiyələr Israillaroqə hujum kiliwdi, Israillar Filistiyələrninğ əldidin qaçti, ular Gilboa teqida kırıp yökittildi. **2** Filistiyələr Saul bilən uning oqullirini tap besip koqlidi; ular ahiri Saulning oqulliridin Yonatan, Abinadab, malki-xualarni urup oltürdi. **3** Sauloqə qarxi jəng intayin xiddətlük boldi; okyaqılar Sauloqə yetixip okya etip uni yarilandurdi. **4** Andin Saul yaraqə kətürgüqisigə: Kiliqinğı suqurup meni sanjip oltürüwətkin; bolmisa bu hətnisizlər kelip meni sanjip, meni horlukkə koyuxi mumkin, dedi. Ləkin yaraqə kətürgüqisi intayin kərkup ketip, unimidi. Xuning bilən Saul kiliqni elip üstigə əzini taxlidi. **5** Yaraqə kətürgüqisi Saulning əlginini kərip, umu ohxaxla əzini kiliqning üstigə taxlap uning bilən təng əldi. **6** Xuning bilən Saul, üq oqli həm pütün ailisidikilər xu kündə birakla əldi. **7** Əmdi wadida turoqan Israillar əskərlirining kaqkanlikini wə Saul bilən oqullirining əlginini kərginidə, ular xəhərlirini taxlap qaçti, Filistiyələr kelip u jaylarda orunlaxti. **8** Əmdi xundak boldiki, ətisi Filistiyələr oltürülənlərninğ kiyim-keqəklirini salduruwəloqlili kəlgəndə Gilboa teqida Saul bilən oqullirining əlük yatkanlikini kərdi-də, **9** kiyimlirini saldurup, kallisini wə sawut-yaraqqlirini elip kətti həmdə bularni Filistiyələrninğ zeminining həmmə yərlirigə apirip, əz butlirioqə wə həllkə hux həwər yətküzdi. **10** Ular Saulning sawut-yaraqqlirini ularning buthanisida koyup, kallisini Dagon buthanisioqə esip koydi. **11** Əmdi Yabəx-Gileadda olturoqular Filistiyələrninğ Sauloqə barliқ kılqanlirini anglioqanda **12** ularning iqidiki həmmə baturlar atlinip, Saul bilən oqullirining jəsətlirini elip, ularni Yabəxkə qayturup kelip, Yabəxtiki dub dərihininğ tüwiğə dəpnə kildi wə yəttə kün roza tutti. **13** Xuning bilən Saul Pərwərdigarə kılqan wapəsizliki üqün əldi; u Pərwərdigarning səz-kalamioqə kirmay wə həttə Pərwərdigardin yol sorimay, bəlkə palqi jinkəxninğ yenioqə bərip uningdin yol sorioqanidi. Xunga Pərwərdigar uni oltürüp, padixahlikini Yəssaning oqli Dawutkə otküzüp bərdi.

11 U qəoqda barliқ Israil jamaiti Həbronəqə kelip Dawutning kexioqə yioqlixip: «Qərisila, biz əzlrining ət-səngəkliridurmiz! **2** Burun Saul bizninğ üstimizdə səltənət kılqandimu Israil həlkigə jənggə qikip-kirixkə yolbaxqi bolqan əzliiri idila. Əzlrining Hudaliri bolqan Pərwərdigar mu əzligə: — Sən Meninğ həlkim Israilning padiqisi bolup ularni bəkişən wə Israilning əmiri bolisən, degənidi» — dedi. **3** Xuning

bilən Israil aksakallirining həmmisi Həbronoqə kelip padixah Dawutning kexioqə kelixti; Dawut Həbronda Pərwərdigarning aldidə ular bilən bir əhdə tüzüxti. Andin ular Pərwərdigarning Samuilning wastisi bilən eytkini boyiqə, Dawutni Məsih kiliq, Israilni idarə kiliqxə padixah kiliq tiklidi. **4** Dawut bilən barlik Israil həlki Yerusalemoqə kəldi (Yerusalem xu qaoqda «Yəbus» dəp atilatti, zemindiki aħala boləqan Yəbusiyar xu yərdə turatti). **5** Yəbus aħalisi Dawutqə: «Sən bu yərgə həqqaqan kirəlməysən!» dedi. Birəq Dawut Zion degən qoroqanni aldi (xu yər «Dawutning xəhəri» dəpmu atiladi). **6** Dawut: «Kim aldi bilən Yəbusiyarəqə hujum kilsə, xu kixi yolbaxqi wə sərdar bolidu» dedi. Zəruyaning oqlı Yoab aldi bilən atlinip kikiq, yolbaxqi boldi. **7** Dawut qoroqanda turatti, xunga kixilər u qoroqanni «Dawut xəhəri» dəp ataxti. **8** Dawut xəhəri Millodin baxlap tət ətrapidiki sepilioqə yengiwaxtin yasatti; xəhəning qaloqan kişimini Yoab yasatti. **9** Dawut kündin küngə kudrət tapti, qünkü samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar uning bilən billə idi. **10** Təwəndikilər Dawutning palwanlırı iqidə yolbaxqılar idi; ular Pərwərdigarning Israiləqə eytkən səzi boyiqə pütkül Israil bilən birlixip, Dawutning padixahlığını mustəhkəm kiliq, birliktə uni padixah kiliqxə küqidi. **11** Təwəndikilər Dawutning palwanlırining tizimliki boyiqə hatiriləngəndur: — Həqmoniylardin boləqan Yəxobiam yolbaxqılar iqidə bexi idi; u nəyzisini pikiritip bir kətimdila üy yüz adəmi ɵltürgən. **12** Uningdin kəlsa Ahoihy Dodoning oqlı Əliazar bolup, u «üq palwan»ning biri idi; **13** İlğiri Filistiyər Pas-Damminda jəng kiliqxə yioqiloqanda, u Dawut bilən u yərdə idi. U yərdə arpa ɵstip kətkən bir etizlik bolup, həlk Filistiyərləning aldidin bədrə qaqqanıdi; **14** ular boləsa etizlikning ɵtturisida turuwelip, həm etizlikni qooqdioqan, həm Filistiyərləni tarmar kileoqan; Pərwərdigar ənə xu yol bilən ularni qəyat zor qəlibigə erixtürgən. **15** Ottuz yolbaxqi iqidin [yənə] üqəylən Koram taxliktiki Adullamning qərioqə qüxüp Dawutning yenioqə kelixti. Filistiyərləning qoxuni boləsa «Rəfayim jilojisi»da bargəh qurəqanıdi. **16** Bu qaoqda Dawut qoroqanda, Filistiyərləning qarawulgaħı Bəyt-Ləhəmdə idi. **17** Dawut ussap: «Aħ, birsı manga Bəyt-Ləhəmnıng dərwasisining yenidiki kuduktin su əkilip bərgən boləsa yaxxi bolattıl!» dewidi, **18** bu üq palwan Filistiyərləning ləxkərgəħidin bəstip ɵtup, Bəyt-Ləhəmnıng dərwasisining yenidiki kuduktin su tartti wə Dawutqə elip kəldi; ləkin u uningdin iqliki unimidi, bəlkı suni Pərwərdigarəqə atap təküp: **19** «Hudayim bu ixxni məndin neri kilsun! Mən həyatining həwptə kəlixioqə kariməqan bu kixilərləning kənini iqsəm kəndək bolidu? Qünkü buni ular həyatining həwptə kəlixioqə kariməy elip kəlgən!» dedi. Xunga Dawut bu suni iqliki unimidi. Bu üq palwan kileoqan iqlar dəl xular idi. **20** Yoabning inisi Abixay üqining bexi idi; u üq yüz adəmi bilən karxilixip nəyzisini pikiritip ularni ɵltürdi. Xuning bilən u bu «üq palwan» iqidə nami qikkəanıdi. **21** U muxu «üq palwan» iqidə həmmidin bək hərmətkə sazawər boləqan bolsimu, ləkin yənila awwalkı üqəyləngə yətməytti. **22** Yəhoqadanıng oqlı Binaya Kabzəəldin bolup, bir batur palwan idi; u kəp kəltis iqlarni kileoqan. U Moabiy Ariəlnıng ikki oqlını

ɵltürgən. Yənə qar yaoqkan bir küni azgaləqə qüxüp, bir xirni ɵltürgənidi. **23** U yənə qolida bəpkərnıng okidək bir nəyzisi bar, boyining egizliki bəx gəz kəlidioqan bir Misirlikni kətl kildi; u bir hasə bilən uningəqə hujum kiliq, uning nəyzisini qoliddin tartiwelip əz nəyzisi bilən ɵltürdi. **24** Yəhoqadanıng oqlı Binaya mənə bu iqlarni kileoqan. Xuning bilən üq palwan iqidə nam qikəroqanıdi. **25** Mənə, u həliki ottuz palwandinnı bəkrək xəhrət kəzanəqan bolsimu, ləkin aldinki üq palwanəqə yətməytti. Dawut uni əzining pasiban begi kiliq təyinligən. **26** Qoxundiki palwanlar boləsa: — Yoabning inisi Asəhəl, Bəyt-Ləhəmlık Dodoning oqlı Əlhanan, **27** Hərorluk Xəmmot, Pilonluk Hələz, **28** Təkoəlik İkkənnıng oqlı İra, Anatotluk Abiezər, **29** Huxatlık Sibbəqay, Ahoqluk İlay, **30** Nitofatlık Məharay, Nitofatlık Baanəhning oqlı Hələb, **31** Binyamin əwladlıridin Gibeəhlik Ribəyning oqlı İttay, Pironotluk Binaya, **32** Gaax wadiləridin kəlgən Huray, Arbatlık Bəzay, **33** Bəharumluk Azmawət, Xəlbənluk Elyəhba, **34** Gizonluk Həxəmmuk oqullıri, Hərarlık Xəgining oqlı Yonatan, **35** Hərarlık Sakərnıng oqlı Ahiyam, Urning oqlı Elifal, **36** Məkarətlık Həfər, Pilonluk Ahiyah, **37** Kərməlik Həzro, Əzbəyning oqlı Naaray, **38** Natənnıng inisi Yoel, Həgrining oqlı Mibhar, **39** Ammonluk Zələk, Zəruyanıng oqlı Yoabning yəraq kətürğüqisi boləqan Bəərotluk Nəharay, **40** İtrilik İra, İtrilik Gəreb, **41** Hittiy Uriya, Aħlayning oqlı Zabad, **42** Rubən kəbilisidin Xizəning oqlı, Rubənlər iqidə yolbaxqi boləqan Adina wə uningəqə əgəxən ɵttuz adəmi, **43** Maakəhning oqlı Hənan, Mitniluk Yoəfat, **44** Axtəratlık Uzziya, Aroərlık Hotənnıng oqlı Xəmə bilən Jəiyəl, **45** Ximrining oqlı Yədiyayəl bilən uning inisi tizilik Yoəha, **46** Məhawilik Əliyəl, Ənəmmıng oqullıri Yəribay bilən Yoxəwiya, Moablik Yitma, **47** Əliyəl, Əbəd wə Məzəbalık Yaasiyəllərdin ibarət idi.

12 Dawut kixning oqlı Saulning besimi səwəbidin Ziklagda yoxurunup yatkan qaoqda munu kixilər Dawutning yenioqə kelixti (ularning həmmisi Dawutqə jəng kilixtə yərdəm bərgən bəturılardin idi; **2** okya bilən qorallənoqan bolup, ong kəli bilənmə, sol kəli bilənmə okya wə saləqə atalaytti; ular Saulning Binyamin kəbilisidin boləqan tuəqənlıri idi): **3** — ularning yolbaxqisi Ahiezər, andin kəlsa Yoəx bolup, ikkisi Gibeəhlik Xəməəhning oqlı idi; yənə Azmawətnıng oqlı Yəziyəl bilən Pələtmu; yənə Bərakəh bilən Anatotluk Yəhu, **4** Gibeənluk Yixməyumu bar idi. Yixməy «ottuz palwan» iqidə batur bolup xu ottuzioqə yətkəqilik kileoquqi idi; yənə Yərəmiya, Yəhəziyəl, Yoəhanan wə Gədəratlık Yoəzab, **5** Əluzay, Yərimot, Bialiya, Xəməriya, Hərufluk Xəfətiya, **6** Korəhliklərdin boləqan Əlkənah, Yixiya, Azarəl, Yoəzər wə Yəxobiəmlər; **7** yənə Gəđorluk Yəroəhəmmıng oqlı Yoeləh bilən Zəbədiya bar idi. **8** Gəđ kəbilisidin bəzilər qəldiki qoroqənoqə bərip Dawutqə bəkəndi. Ularning həmmisi jənggə məhir, kəlkən wə nəyza bilən qorallənoqan batur jəngqilər idi; ularning turki bəəyni xiroqə, qəkkənlıki bəəyni təoqdi bəkəngə əhxaytti. **9** Ularning biringisi Ezər, ikkinqisi Əbadiya, üqinqisi Eliab, **10** tətinqisi Mixmənnəh, bəxinqisi Yərəmiya, **11** altinqisi Attay, yəttinqisi Əliyəl, **12** səkkizinqisi Yoəhanan, tokkuzinqisi Ələzab, **13** oninqisi Yərəmiya, on biringisi Məkbənnay idi. **14** Bularning

həmmisi Gad kəbilisidin, qoxun iqidə sərdarlar idi; əng kiqiki yüz ləxkərgə, əng qongi ming ləxkərgə yetəkqi idi. **15** Birinqi ayda, Iordan dəryasi təxip kirqəqtin axkən qaşda, dəryadin etüp, xərkkə wə şərbkə karaydioqan barliq jiloqilardikilərnı tiripirən kılıp qəquroqanlar dəl muxu adəmlər idi. **16** Binyamin kəbilisi bilən Yəhuda kəbilisidinmu kixilər qoroqanoqə kelip Dawutkə bekinəqan. **17** Dawut qikip ularni kərxi elip: «Əgər silər tinqlik niyitida manga yərdəm berixkə kəlgən bolsanglar, silər bilən bir jan bir dil bolimən, lekin kollirimda heq nahəkləkl bolmioqan meni duxmənliriməgə setiwətməkqi bolsanglar, ata-bowilirimning Hudasi buni nəzirigə elip həküm qikəroqay!» — dedi. **18** Bu qəşda Hudaning Rohi helikiq ottuz palwanning yolbaşqi Amasəyoqə quxiwi, u: «Ah Dawut, biz sanga bekindukmiz; Ah Yəssəning oşli, biz sən bilən billidurmiz; Əzünggə aman-tinqlik, aman-tinqlik boləy! Sanga yərdəm bərgüqilərgimu aman-tinqlik boləy! Qünki sening Hudaqing sanga mədətkardur» Xuning bilən Dawut ularni elip kelip, «zərbidar ətrət baxliqliri» kildi. **19** Dawut ilgiri Filistiylər bilən birliktə Sauloqə kərxi uruxkə atlanəqanda, Manassəh kəbilisidiki bəzilər Dawut tərəpkə etti (lekin ular [Filistiylərgə] yərdəm bərmidi, qünki Filistiylərnəgə əmirli: «Dawut əz oşjisi Saul tərəpkə etüp ketixi mumkin, undakta bəximiz kətməy kəlməydu!» dəp məşliətləxip ularni kəyturup kətməkqi boləqanidi). **20** Dawut Ziklagkə kəytip barəqanda, Manassəh kəbilisidiki Adnah, Yozabad, Yədiyayəl, Mikail, Yozabad, Elihu, Ziltaylar kelip uningəy qoxuldi. Bularning həmmisi Manassəh kəbilisining mingbexiliri idi. **21** Ular Dawut karəqkəlarəy qərxi jəng qiloqanda uningəy yərdəmləxti; ularning həmmisi batur palwanlar, qoxundiki yolbaşqilar idi. **22** Qünki xu künlərdə Dawutkə yərdəm berix üqün hər küni adəmlər kelip qoxulup, huddi Hudaning qoxunidək zor bir qoxun bolup kətkənidi. **23** Pərwərdigarning səz-kəlamı əməlgə axurulup, Saulning padixəhliqini Dawutkə elip bərməkqi boləqan korallənoqan jəngqilər yolbaşqiliri bilən Həbronəy, uning yenioqə kəldi. Ularning sani təwəndikiqə: — **24** Yəhuda lardin kələn wə nəyzə bilən korallənoqanlar jəmiy altə ming səkkiz yüz kixi bolup, həmmisi jənggə təyyarlanəqanidi. **25** Ximeon lardin jənggə təyyarlanəqan batur jəngqilər jəmiy yəttə ming bir yüz kixi, **26** Lawiylardin jəmiy tət ming altə yüz kixi; **27** Yəhoyada Hərun larning jəmət bəxi bolup, uningəy əgəxənlər jəmiy üq ming yəttə yüz kixi idi. **28** Yəne yax bir batur jəngqi Zadək wə uning jəmətidin yigirmə ikki yolbaşqi bar idi. **29** Binyamin lardin, Saulning uruk-tuqanliridinmu üq ming kixi bar idi; xu qəşkə kədər bularning kəpinqisi Saul jəmətinı kollap kəlməktə idi. **30** Əfrəim lardin, əz jəmətliridə yüz-abroy tapkən batur əzimətlər jəmiy yigirmə ming səkkiz yüz kixi idi. **31** Manassəh yerim kəbilisi iqidə nami pütülgən, Dawutni padixəh kılıp tikləxkə kəlgənlər jəmiy on səkkiz ming kixi idi. **32** Issakar lardin zaman-wəziyətni quxinidəqan, İsrailning kəndəq kilixi kərəklikini bilidəqan yolbaşqılar jəmiy ikki yüz kixi idi; ularning həmmə kərinəxliri ularning əmrigə boysunattı. **33** Zəbulun lardin jənggə təyyarlanəqan, hərhil koral-yəraqə bilən korallənoqan, ala kəngüllük kilməydioqan, Dawutning yərdimigə kəlgən

jəmiy əllik ming kixi idi. **34** Naftalilardin yolbaşqi boləqan ming kixi bar idi; ularəy əgixip qəlioqə kələn wə nəyzə alənoqan jəmiy ottuz yəttə ming kixigə yetətti. **35** Dan lardin jənggə təyyarlanəqan jəmiy yigirmə səkkiz ming altə yüz kixi idi. **36** Axirlardin jənggə qikip qoxun səpigə atlinixkə təyyar boləqan jəmiy kirik ming kixi idi. **37** Iordan dəryasining xərək tərpidiki Rubən kəbilisi, Gad kəbilisi wə Manassəh yerim kəbilisidin qəlioqə hərhil koral-yəraqə elip jənggə təyyarlanəqan jəmiy bir yüz yigirmə ming kixi idi. **38** Yəqirida tiləy elinəqan bu əzimətlərnəgə hərbiy yürüxi təkxi bolup, Dawutni pütkül İsrail üstigə padixəh kılıp tikləx üqün bir jan bir dil bolup, Həbronəy kəlixkənidi; kəloqan İsrailarmu bir niyət bir məksəttə Dawutni padixəh kılıp tikləməkqi boluxkənidi. **39** Ular xu yərdə Dawut bilən üq kün billə yəp-iqip oşızalandı, qünki ularning kərinəxliri ularəy təyyarlap qoyuxkənidi. **40** Ularning əpquşisidiki həlkələr, həttə Issakar, Zəbulun wə Naftalilarning zəminidikiilər exək, tögə, qeqir wə kalıroqə artip ularəy nəhayiti kəp ozukluk elip kəlgən; ular zor miqdarda un, ənjür poxkili, üzüm poxkili, xarab, zəytun meyi wə nuroqun qoy-kalıarnı yətküzüp berixkənidi; pütkül İsrail xad-huramliqkə qəmgənidi.

13 Dawut mingbexi, yüzbexi wə barliq yolbaşqılar bilən məşliətləxti; **2** andin pütün İsrail əmmisioqə: «Əgər silər məkəl kərsənglar, xundakla bu ixni Hudaqimiz Pərwərdigardin dəp bilsənglar, biz İsrailning zəminlirining hərəkəysi jaylıroqə xu yərdə kəloqan kərinəxlirimizəy həmdə ular bilən billə xəhərlərdə wə etizliklirida turuwatkən kahin həm Lawiyləroqə muxu yərgə yiqiləx toquruluk adəm əwətyəli. **3** Biz Hudaqimizning əhdə sandukini məxəgə yətkəp kəlayli; qünki Saulning künlirida heqkəysimiz [əhdə sandukini] aldida Hudadin yol sorap bəkmiduk» dedi. **4** Bu ixni pütün amma toqra tapkəqə, həmməylən məkəl boluxti. **5** Xunga Dawut Misirning Xihər dəryasidin tartip Hamat əqizəyoqə boləqan pütkül İsrail həlkini qəkirtip kelip, Hudaning əhdə sandukini Kiriat-Yearimdin yətkəp kəlməkqi boldi. **6** Andin Dawut bilən pütkül İsrail Hudaning əhdə sandukini yətkəp kəlix üqün Baaləhə, yəni Yəhudaqə təwə boləqan Kiriat-Yearimoqə kəldi; ikki kerubning otturisida oltoqəy Pərwərdigar bu əhdə sandukini üstigə Əz namini qəyoqanidi. **7** Ular Hudaning əhdə sandukini Abinadabning əyidin elinəqan yengi bir hərwiqə qoydi; Uzza bilən Ahioy hərwinı həydidı. **8** Dawut bilən barliq İsrail jamaiti Hudaning aldida hə dəp nəqəm-nəwə kılıp, qiltar, təmbur, dəp, qanglar wə kanay-sunaylar qalattı. **9** Lekin ular Kidon həminioqə kəlgəndə kalılar aldioqə müdürəp ketip yikiloqanda Uzza əhdə sandukini yəliwalay dəp kolini uningəy sozdi. **10** Uzzağning əhdə sandukioqə kolı təgkənliki üqün, Huda uningəy oşəzəpliniq uni urup əltürdi. Xuning bilən Uzza xu yərdə Hudaning aldida əldi. **11** Lekin Dawut Pərwərdigarning Uzzağning tenini bəskənlikigə aqqiklandı wə u yərnı «Pərez-Uzzağ» dəp atidi; u yər taki həziroqəy xu nam bilən atilip kəlməktə. **12** Xu küni Dawut Hudadin qorqup: «Mən zadi kəndəq kılıp Hudaning əhdə sandukini bu yərgə yətkəp kələləymən?» dedi. **13** Xunga Dawut əhdə sandukini əzi turuwatkən «Dawut xəhəri»gə yətkəp kəlməy, Gatlik

Obəd-Edomning oyigə apirip qoydi. **14** Hudaning əhdə sanduqi Obəd-Edomning eyidə üç ay turdi; Pərwərdigar Obəd-Edomning alisini və uning barliq təalluqlarini bərikətlidi.

14 Tur padixahı Hıram Dawut bilən kərxuxkə əqliləni, xundakla uning üçün orda selixkə kedir yaoqıqı, taxqı və yaoqıqlarini əwətti. **2** Bu qaoqda Dawut Pərwərdigarning özini İsrail üstigə həkümranlik kildioqan padixah boluxkə jəzmən tikləydioqanlikini kərtip yətti; qünki Pərwərdigar Əz həlki İsrail üçün uning padixahlikini gülləndürgənidi. **3** Dawut Yerusalemdə yənə birmunqə hotun aldı həmdə yənə oqul-qızlarni kərdi. **4** Təwəndikilər uning Yerusalemdə kərgən pərzəntlirining isimliri: Xammuya, Xobab, Natan, Sulayman, **5** İbhar, Əlixuya, Əlpələt, **6** Nogah, Nəfeg, Yafiya, **7** Əlixama, Bəəliyədə və Əlifələt. **8** Dawutning məsih kılınip pütkül İsrailning üstigə padixah kılinoqanlikini anglioqan Filistiyələning həmmisi Dawut bilən kərxilixix pürsitini izləp kəldi; Dawut buni anglap ularoqə kərxı jənggə atlandı. **9** Filistiyələr «Rəfayim jilojisi»oqə bulang-talang kıljoqli kirdi. **10** Dawut Hudadin: «Mən Filistiyələrə kərxı jənggə qıksam bolamdu? Ularni mening kolumoqə tapxuramsən?» dəp sorıwıdi, Pərwərdigar uningə: «Jənggə qık, Mən ularni səzsiz kolumoqə tapxurım» dedi. **11** Filistiyələr Baal-Pərazimoqə hujum kıljoqli kəlgəndə, Dawut ularni xu yərdə məqlup kildi və: «Huda mening kolum arkilik düxmənlimin üstigə huddi kəlkün yari elip kətkəndək bəstip kirdi» dedi. Xunga u yər «Baal-Pərazim» dəp ataloqan. **12** Filistiyələr əzlirining butlirini xu yərgə taxlap kaqkanlıktın, Dawut adamlirigə ularni keydürüwetixni tapilidi. **13** Filistiyələr yənə heliki jilojoqə bulang-talang kıljoqli kırıwıdi, **14** Dawut yənə Hudadin yol sorıdi. Huda uningə: «Ularni arkisidin qoqlımay, əgip ətüp, ularoqə üjmilikning udulidin hujum kıljoqin. **15** Sən üjmə dərəhlirining üstidin ayaq tiwixini anglixing bilənə jənggə atlan; qünki u qaoqda Huda sening aldingdə Filistiyələning koxunioqə hujumə qıqkan bolıdu» dedi. **16** Xuning bilən Dawut Hudaning degini boyiqə ix tutup, Filistiyələning koxunioqə Gibeondin Gəzərgiqə koqlap zərbə bərdi. **17** Xu səwəbtin Dawutning xəhriti barliq yurt-zeminlarəqə pür kətti, Pərwərdigar uning kərkunqini barliq əlləning üstigə saldı.

15 Dawut Dawut xəhridə əzigə əy-ordilar saldurdi, həm Hudaning əhdə sanduqioqə jay hazirlidi və uningəqə qədir tiktürdi. **2** U qaoqda Dawut: «Hudaning əhdə sanduqini Lawiyarlın belək kixilərnin kərtüruxigə bolmaydu, qünki Pərwərdigar uni kərtüruxkə və mənggü əzining hizmitidə boluxkə ularni tallioqanıdi» dedi. **3** Andin Dawut Pərwərdigarning əhdə sanduqini hazirlap koyoqan yərgə yətkəx üçün pütkül İsrailarni Yerusalemoqə yiqıdi. **4** Dawut yənə Hərunning əwladlirini və Lawiyarlarni yiqıdi: **5** Kəhatning əwladliri jəmət bexi boləqan Uriyəl və uning kərinədxliri bir yüz yigirmə kixi; **6** Mərarı əwladliridin jəmət bexi boləqan Asaya və uning kərinədxliridin ikki yüz yigirmə kixi; **7** Gərxomning əwladliridin jəmət bexi boləqan Yoel və uning kərinədxliri bir yüz ottuz kixi; **8** Əlizafanning əwladliridin jəmət bexi boləqan Xəmayə və uning

kərinədxliri ikki yüz kixi; **9** Həbronning əwladliridin jəmət bexi boləqan Əliyəl və uning kərinədxliri səksən kixi; **10** Uzziyəlnin əwladliridin jəmət bexi boləqan Amminadab və uning kərinədxliri bir yüz on ikki kixi idi. **11** Dawut kəhnlərdin Zadək bilən Abiyatarni, xuningdək lawiliylərdin Uriyəl, Asaya, Yoel, Xəmayə, Əliyəl və Amminadabni qakirtip kəlip ularəqə: **12** «Silər Lawiy jəmətinin baxlirisilər; əzünglərnə və silərnin kərinədxliringle İsrailning Hudasi Pərwərdigarning əhdə sanduqini mən təyyarlap koyoqan yərgə kərtürüp kəlix üçün pak kilinglər. **13** Qünki ilgiri silər xundək kılmay, bəlgiləngən tərtip boyiqə uningdin yol soriməjnimizdin Huda yimiz Pərwərdigar bizgə zərbə bərgən» dedi. **14** Xuning bilən kəhnlər bilən Lawiyar İsrailning Hudasi Pərwərdigarning əhdə sanduqini kərtürüp mənəx üçün əzlirini pak kildi. **15** Lawiyar əmdi Musanın Pərwərdigarning səz-kəlamı bilən tapiləjini boyiqə, Hudaning əhdə sanduqini baldək bilən mürisigə elip kərtürdi. **16** Dawut yənə Lawiyələrnin yolbaxqilərioqə əzlirining kərinədxliridin nəqmıqlərnə təyinləxni buyrudi; ular jümlidin təmbur, qiltar, janglar kətarliq hərhil səzlərnə qəlip əwazini yukiri kərtürüp xad-huramlik iqidə küy eytixkə təyinləndi. **17** Xungəlxəkə, Lawiyar Yoelning oqlı Həmanni və uning jəmətidiki Bərekiyaning oqlı Asafni həm ularning kərinədxliridin boləqan Mərarilərdin Kuxayəhning oqlı Etənni bəlgilidi. **18** Ular bilən birləktə yənə kərinədxliridin Zəkəriyə, Bin, Yaaziyl, Xəmirəmot, Yəhəiyəl, Unni, Eliab, Binayəh, Maaseyəh, Mattitiyāh, Əlifələh, Məknəyə həm dərəwəziwən Obəd-Edom bilən Jəiyəlni ikkinqi dərjilik ətərt kəlip təxkillidi. **19** Nəqmıqi Həman, Asaf və Etənlər mis qanglar qəlip, yəngrak əwaz qikıratı; **20** Zəkəriyə, Yaaziyl, Xəmirəmot, Yəhəiyəl, Unni, Eliab, Maaseyəh və Binayələr təmbur qəlip «Aləmot uslubi»də təngkəx kılattı; **21** Mattitiyāh, Əlifələh, Məknəyə, Obəd-Edom, Jəiyəl və Azaziylər qiltar qəlip bəxlamqılıq kəlip, «Xəminit uslubi»də təngkəx bolattı. **22** Lawiyələrnin yolbaxqisi Kənanəyə məzkiqə nəhəyiti pıxix bəloqəqə, məhsus nəqmə-nəwəqılıqkə məs'ul bolup muzika əgittəti. **23** Bərekiyə bilən Əlkanəh əhdə sanduqioqə məs'ul ixikbəkarlar idi. **24** Xəbanəyə, Yəhəxəfat, Nətanəl, Amasaf, Zəkəriyə, Binayə və Əlizəp kətarliq kəhnlər Hudaning əhdə sanduqini aldidə kanay qalattı; Obəd-Edom bilən Yəhəiyəhmə əhdə sanduqioqə məs'ul ixikbəkar kılınip kəyuloqanıdi. **25** Xuning bilən Dawut İsrail əksəkəlliri və mingbexi kətarliqlər bilən bərgə Obəd-Edomning əyidin huxallıqkə qəmgən həldə Pərwərdigarning əhdə sanduqini kərtürüp qıqkılı bərdi. **26** Wə xundək boldiki, [Dawutlar] Huda Pərwərdigarning əhdə sanduqini kərtürüp mənəqəqan Lawiyələrə yərdə bərgənlikini kərtip, yəttə buka və yəttə kəqkar kurbənlilik kildi. **27** Dawut və xundəkə əhdə sanduqini kərtürdioqan Lawiyar həmdə nəqmıqlər həm nəqmə-nəwə bexi boləqan Kənanəyələrnin həmmisi kanap libas kiyixkənədi; Dawut uning üstigə yənə kanap əfəd kiygənədi. **28** Pütkül İsrail həlki əmdi xu tərəkidə təntənə kəlip, burəqə, kanay, jəngjəng, təmbur, qiltar kətarliq türliq səzlar bilən yukiri əwazda muzika qəlip, Pərwərdigarning əhdə sanduqini kərtürüp kəlixiti. **29** Pərwərdigarning əhdə sanduqini Dawut xəhriyə

yetip kəlgəndə Saulning kızı Mikal pənjirdin təwəngə karap turatti; u Dawutning səkrəp oynap-qelip təntənə kiliwatkinsoni kərtip iqidə uni zanglik kildi.

16 Ular Hudaning əhdə sandukini kəttürüp kirip Dawut uninoğa hazirlap koyoğan qedirning otturisoğa koyup, andin Hudaning aldidə keydürmə kurbanlik bilən inaklik kurbanliki sundi. **2** Dawut keydürmə kurbanliki bilən inaklik kurbanliki sunup boləqəndin keyin Pərwədigarning namida həlkə bəht tilidi. **3** U yənə ər-ayal deməy Israillarning hər birigə birdin nan, birdin horma poxkili, birdin üzüm poxkili üləttürüp bərdi. **4** Dawut bir kəsim Lawiyləroğa Pərwədigarning əhdə sanduqi aldidə hizməttə bolux, yəni dua-tilawət okux, Israilning Hudasi Pərwədigaroğa təxəkkür-rəhmət eytx wə küy-munajat okuxni buyrudi. **5** Ularning yolbaxqisi bolsa Asaf, andin Zəkəriya idi; baxkiliri bolsa Jəiyəl, Xemiramot, Yəhiyə, Mattitiyah, Eliab, Binaya, Obəd-Edom wə Jəiyəllər idi. Ular təmbur-qiltar qelixkə koyuldi; Asaf bolsa qanglarni qalatti. **6** Binaya bilən Yahəziyədin ibarət ikki kahin Hudaning əhdə sanduqi aldidə hərdəim kanay qelixkə koyuldi. **7** Xu küni Dawut Asaf wə kərinaxlirini Pərwədigaroğa təxəkkür-rəhmət eytxkə bəlgiləp ularoğa birinqidin munu küyni tapxurdi: — **8** «Pərwədigaroğa təxəkkür kilinglar, Uning namini qakirip nida kilinglar, Uning kıləqanlirini əllər arisida ayan kilinglar! **9** Uningoğa nahxilar eytip, Uni küylənglar, Uning pütkül karamət məjiziliri üstidə seojinip oylininglar. **10** Mükəddəs namidin pəhirlinip dānglanglar, Pərwədigarni izdigüqilərnin kengli xadlansun! **11** Pərwədigarni wə Uning kudritini izdənglar, Uning yüz-huzurini tohtimay izdənglar. **12** Uning yaratkən məjizilirini, Karamət əlamətlirini həm əqzidin qikkən həkümlirini əstə tutunglar, **13** I uning kuli Israilning nəsi, Əzi talliojanliri, Yəqupning oquilliri! **14** U, Pərwədigar — Hudayimiz, Uning həkümliri pütkül yər yüzididir. **15** U Əzi tüzgən əhdini əbədi yadinglarda tutunglar — Bu uning ming əwladkığə wədiləxkən sejidur — **16** İbrahim bilən tüzgən əhdisi, Yəni İshakğa iqxən kəsimidir. **17** U buni Yəqupkimu nizam dəp jəzmləxtürdi, Israiloğa əbədi əhdə kiliş berip: — **18** «Səngə Kanaan zeminini bərimən, Uni mirasing boləqan nesiwəng kilimə» — dedi. **19** U qəqda silər əjiz idinglar, adiminglar az həm u yərdə musapir idinglar; **20** Bu əldin u əlğə, bir kəbilidin yənə bir kəbiligə kəqüp yürgən. **21** Pərwədigar hərəkəndəq adəmining ularni bozak kilişioğa yol koymidi, Ularni dəp pədxahlərojimu tənbiş berip: — **22** «Mən məsih kıləqanlaroğa təgmə, Pəyoqəmbərlirimgə yaman ix kılma!» — dedi. **23** Pütün jəhan, Pərwədigarni küylənglar, Nijatini hər küni elan kilinglar! **24** Uning julasini əllərdə bayan kilinglar, Uning məjizilirini bərlək həlkələr arisida jakarlanglar. **25** Qünki Pərwədigarimiz uluqdur, Zor həmdusanaoğa layıktur; U bərlək ilahların üstün, Uningdin kərkux kərkəktur; **26** Qünki bərlək əllərnin ilahliri — butlar halas, Bərlək Pərwədigar asman-pələkni yaratkəndur. **27** Xənuşəwəkt wə həywət Uning aldidə, Kudrət wə huxluk Uning jayididir. **28** Pərwədigaroğa təəllukini bərgəysilər, i əl-kəbililər, Pərwədigaroğa xən-xərp wə kudrətni bərgəysilər! **29** Pərwədigarning namioğa layik

boləqan xən-xəhrətni Uningoğa bərgəysilər; Sowəqə-salam elip Uning aldioğa kiringlar, Pərwədigaroğa pak-mükəddəslikning güzəllikdə səjdə kilinglar; **30** Pütkül yər-yüzi, Uning aldidə titrənglar! Dunya məzmüt kılinoğan, u təwrənməs əsla. **31** Asmanlar xadlansun, wə yər-jəhan hux bolsun, Əllər arisida elan kılinsun: — «Pərwədigar həküm süridul!». **32** Dengiz-okyan wə uninoğa toloğan həmmə qəkan selip jux ursun! Dalılar həm ularniki həmmə yayrisun! **33** U qəqda ormandiki pütkül dərəhlər Pərwədigar aldidə yangritip nahxa eytidu; Qünki mənə, U pütün jəhənni sorak kilişkə kəlidu! **34** Pərwədigaroğa təxəkkür eytinglar! Qünki U məhrəbandur, Əbədiydr Uning məhr-muəbbiti. **35** Wə: Bizni kətkuzəqin, i nijatimiz boləqan Huda! Bizni [yeningoğa] yəqiwəloqaysən, Mükəddəs namingə təxəkkür kilişkə, Yayrap Sən məhiyələxkə, Bizni əllərdin kətkuzup qikkəysən! — dənglar! **36** Israilning Hudasi boləqan Pərwədigaroğa, Əzəldin tə əbədiqə təxəkkür-məhiyə qayturulsun! Pütkül həlkə «Amin!» dedi həmdə Pərwədigaroğa həmdusana okuxti. **37** [Dawut] xu yərdə, yəni Pərwədigarning əhdə sanduqi aldidə hər kündiki wəziyə muwəpik, əhdə sanduqi aldidiki hizməttə dawamlik boluxkə Asaf bilən uning kərinaxlirini kəldurup koydi; **38** Ularning iqidə Obəd-Edom bilən uning kərinaxliridin atmix səkkiz kixi bəridi; xuningdək Yədutunin oqili Obəd-Edom bilən Hosəh dərəziwənləkkə koyuldi. **39** Kahin Zadək bilən uning kahin kərinaxliri Gibeon əgizlikidiki Pərwədigarning qediri aldidə, **40** Pərwədigarning Israiloğa tapilioğan kanun-əhkəmliridə bərlək yeziloqini boyiqə, hər küni ətiş-ahximi keydürmə kurbanlik kurbəngəhi üstidə Pərwədigaroğa atəp keydürmə kurbənləklərnə sunuxkə koyuldi. **41** Ular bilən billə boləqanlar, yəni Həman, Yədutun wə kəloğan tallənoğanlar, xundakla bərlək ismi tiziloğanlar Pərwədigaroğa təxəkkür-rəhmət eytxkə koyuldi (qünki Uning əzgərməs muəbbiti əbədiqidur!). **42** Həman wə Yədutun bolsa nəoqmiliqləkkə, jümilidin kanay, jəng-jəng wə bərlək məhiyə səzilirini qelixkə məs'ul kiliydi. Yədutunin oquilliri dərəziwənoğa kərxəkkə koyuldi. **43** Bu ixlərdin keyin bərlək həlkə əz əylirigə kəyitixti; Dawutmu əz əyidikiyə bəht tiləxkə kəyitti.

17 Dawut əz əyidə turuwatkən qəqda, Natan pəyoqəmbərgə: «Kəra, mən kədir yəqiqidin yasəloğan əyde turuwatimən, Pərwədigarning əhdə sanduqi bolsa qədir pərdiliri astida turuwatidu» dedi. **2** Natan Dawutkə: «Kənglində pükənlirigə əməl kıləqin; qünki Huda sən bilən billidur» — dedi. **3** Xu küni kəqidə Hudaning səzi Natanə kəlip yətti: **4** «Sən bərip kulum Dawutkə mundaq dəgin: — Pərwədigar mundaq dəydu: Sən Mən üqün turaləy əy səsang bolmaydu. **5** Qünki mən Israillərnə bəxləp qikkən kündin tartip bəgünəgə kədə bir əyde turup bəkmənoğmən, pəkət bu qədirdin u qədiroğa, bir qədirəgədin bəxkə birigə yətkilip yürdü, halas. **6** Mən Israil həlkə bilən billə məyli kəyərgə bərməy, həqkəqan Israilin bərgə həkimoğa, yəni Məning həlkəimni bəkişni tapilioğan bərsigə: Nəmixkə silər Manga kədir yəqiqidin əy selip bərməysilər? — dedimmu? **7** Əmde sən kulum Dawutkə mundaq dəgin: — Saməwi koxunlarning

Sərdari boloqan Pərwərdigar eytiduki, Mən seni əmdi yaylaklardan, qoʻylarning arkisidin elip, həkīm Israilning üstigə əmir bolux üqün qakirtip qiktim. **8** Məyli kəyərgə barmioqan, Mən haman sening bilən billə boldum wə sening aldingdin barlik düxmənlingrni yokitip kəldim; yər yüzidiki uluqlar nam-xəhrətkə igə boloqandək seni nam-xəhrətkə sazawər kildim. **9** Mən həkīm boloqan Israiloqə bir jayni bekitip, ularni xu yərdə tikip ʻstürimən; xuning bilən ular ʻzə zeminida turidioqan, parakəndiqilikdə uqrimaydioqan bolidu. Rəzillar dəsləptidikidək wə mən həkīm Israil üstigə həkūmrənlik kilixkə həkimlarni təyinligən künlərdikidək, ularoqə kaytidin zulum salmaydu. Mən barlik düxmənlingrni sanga bekindürdimən. Wə mənki Pərwərdigar sanga xuni eytip koyayki, mən sening üqün bir ʻeyni yasap berimən! **11** Sening künliring toxup, ata-bowiliringning yenioqə kaytkan waqtingda sening nəslingdin, yəni oqulliringdin birini sening ornungni basidioqan kilimən; Mən uning padixahlığını mustəhkəm kilimən. **12** U Manga bir ʻey yasaydu, Mən uning padixahlıq təhtini mənngü mustəhkəm kilimən. **13** Mən uningoqə ata bolimən, u Manga oqul bolidu; məhri-xəpkitimni seningdin awwal ʻtəkn [idarə qiloquqidin] juda qiloqinimdək uningdin hərgiz juda qilmaymən; **14** uni Mening ʻeyümdə wə Mening padixahlıqimda mənngü turuquzimən; uning təhti mənngü məzmət bolup turuqzulidu. **15** Natan bu barlik sözlər wə barlik wəhəyini heqnemə kəldurmay, Dawutkə eytip bərdi. **16** Xuning bilən Dawut kirip Pərwərdigarning aldida olturup mundaq dedi: «İ Huda Pərwərdigar, mən zadi kim idim, mening ʻeyüm nemə idi, Sən meni muxu dərijigə kəturgüdək? **17** Lekin i Huda Pərwərdigar, [bu mərtiwigə kətiürgining] sening nəziringdə kiqikkinə bir ix hesablandı; qünki Sən mən kəlungning ʻeyining yirək kəlgüsü toqruluk səzlidə wə meni uluq mərtiwilik zat dəp kəriding, i Huda Pərwərdigar! **18** Sən kəminəng üstigə quxürgən xundak xan-xərp toqruluk Dawut Sanga nemə diyalisun? Qünki Sən dərwəqə ʻzə kəlungni ʻözüng bilisən. **19** Ah Pərwərdigar, pəkir kəlung üqün həmdə ʻzə kənglündiki niyiting boyiqə bu barlik uluqlukni kərsitip, bu qong ixlarning həmmisini ayan kilding. **20** Ah Pərwərdigar, kulikimiz toluk anglioqini boyiqə Sanga təng kəlgüdək heqkim yok; Seningdin belək heqbir ilah yoktur. **21** Dunyada kəysi bir əl həlqəng Israiloqə təng kəlalısun? Ularini ʻözüngə has birdinbir həlk bolux üqün kəutulduruxkə barding həmdə Misirdin kətuldurup qikkən həlqəng aldidin yat əlləri kəqolap qikqirip, uluqwar wə bəhəywət ixlər arkilıq ʻzə namingni tikliding! **22** Sən həlqəng Israilni mənngü ʻözüngning həlqəng kilding; ah Pərwərdigar, Səmmu ularning Hudasi boldung. **23** Ah Pərwərdigar, əmdi pəkir kəlung wə uning ʻeyi toqruluk qiloqan wədəng mənngügə əməl kilinsun; Sən degənling boyiqə ixnı ada qiloqaysən! **24** Amin, wədəng əməl kilinsun, xundakla naming mənngü uluqlansun, kixilər: «Samawi kəxunning Sərdari Pərwərdigar Israilning Hudasi, həkikətən Israiloqə Hudadır!» desun; wə xundak bolup, pəkir kəlung Dawutning ʻey-jəməti Sening aldingda məzmət turuqzulsun. **25** Ah Hudaıym, Sən pəkir kəlungoqə sanga ʻey yasaymən, degən wəhıy

kəltürdünq; xunga kəlung Sening aldingda muxundak dua kilixkə jürʻət kildi. **26** Ah Pərwərdigar, Sən birdinbir Hudadursən, Sən pəkir kəlungoqə muxundak əmətni berixni wədə kilding; **27** əmdi pəkir kəlungning ʻey-jəmətigə iltipət kilip, uning Sening aldingda mənngü turuxioqə saklioqaysən. Qünki Sən, ah Pərwərdigar, [pəkirning ʻey-jəmətigə] iltipət kilding wə xuning bilən u mənngügə bəht-iltipatkə nesip bolidu».

18 Xu ixtin keyin xundak boldiki, Dawut Filistylərgə hujum kilip ularni boysundurup, ularning kolidin Gatni wə uningoqə təwə yeza-kəntlərni tartıwalıdı. **2** U yənə Moabiylarəqə hujum kildi; Moabiylar uningəqə bekinip, olpan təlaydioqan boldi. **3** Zəbāhning padixahi Hədadʻəzər ʻzə təwəsini ʻƏfrat dəryasioqəqə kəngəytxkə atlinip qikkənda, Dawut taki Hamatka kəqər uningəqə hujum kildi. **4** Dawut uning ming jəng hərəwisini olja aldı, yəttə ming atlıq ləxkirini, yigirmə ming piyadə ləxkirini əsir aldı. Dawut barlik jəng hərəwilirining atlırining peyini qirkitiwetip, pəkət yüz hərəwioqə kəxkək atnıla elip kəldi. **5** Dəməxktiki Suriylər Zəbāhning padixahi Hədadʻəzərgə yərdəm berixkə kəldi; Dawut Suriylərdin yigirmə ikki ming əskərni ʻöltürdi. **6** Dawut Suriyədiki Dəməxk rayoniəqə kərawul ʻətrətlirini turuquzuwıdı, Suriylər Dawutkə bekinip, uningəqə olpan təlaydioqan boldi. Dawut kəyərgə [jənggə] qikmisun, Pərwərdigar uni kəqədpə turdı. **7** Dawut Hədadʻəzərnıng hızmətkərliri ixlitidioqan altun kəlkənlərnıng həmmisini Yerusalemoqə elip kəytti. **8** U yənə Hədadʻəzərgə təwə Tibhət bilən kundin ibarət ikki xəhərdin nuroqun mis olja aldı; keyinki zamanlarda Sulaıyman muxu mislarni ixlitip mis kəl, mis tüwrüklər wə bəxkə barlik mis əswəblarni yasatқан. **9** Hamat padixahi Tow Dawutning Zəbāh padixahi Hədadʻəzərnıng pütin kəxunini məqlup kioqanlikini anglap, **10** ʻzə oqlı Hədorəmmi Dawutkə salam bərip, uning Hədadʻəzər bilən jəng kilip, uni məqlup qiloqan oqlibisini təbrikləxkə əwətti. Qünki Tow əslidə Hədadʻəzər bilən daim uruxup turatti. Hədorəmmi hərəhil altun, kümüx, mis əswəb-jəbdükənlərnı sowoqə kilip əkəldi. **11** Dawut padixah bu əswəb-jəbdükənlərnı hərəkəysi əllərdin, jümlidin Edom, Moab, Ammonlardin, Filistylərdin wə Amaləklərdin olja əloqan altun-kümüxlər bilən kəxup həmmisini Pərwərdigarəqə bəqıxlıdı. **12** Zəruıyaning oqlı Abıxay «Xor wədisi»da Edomiylərdin on səkkiz ming adəmmi ʻöltürdi. **13** Dawut Edomda kərawul ʻətrətlirini turuqzıdı; Edomlarning həmmisi Dawutkə bekindi. Dawut kəyərgə jənggə qikmisun, Pərwərdigar uni kəqədpə turdı. **14** Dawut padixah bolup pütin Israil üstigə həkūmrənlik kilip, barlik həlkigə adəlat wə həkəkəniylıq bilən muamilə kildi. **15** Zəruıyaning oqlı Yoab kəxunəqə sərdar, Ahiludning oqlı Yəhəxəfat mirza, **16** Ahitubning oqlı Zadək bilən Abiyatərnıng oqlı Abimələk [bax] kəhın, Xəwxə katip, **17** Yəhəyadanıng oqlı Binaya Kəratıylər bilən Pələtiylərnıng yəlbəxqisi idi; Dawutning oqulliri uning yenediki əmədlərlər boldi.

19 Keyinki waqitlarda xundak boldiki, Ammonlarning padixahi Naħax əldi; oqlı Hanun orniəqə padixah boldi. **2** Dawut: «Naħax mənngə iltipət kərsətkini üqün, uning oqlı Hanunəqə iltipət kərsitimən» dəp, atisining

pətisigə uning kenglini soraxka Hanunning yenoja əqliləri əwətti. Dawutning əqliləri Ammonlarning zeminoja yetip kelip, kenglini soriqili Hanun bilən kərximəkqi boldi. **3** Lekin Ammonlarning əməldarlırı Hanunoja: «Dawutni rastla atilirining izzət-hərmitini kilip siligə kəngül soriqili adam əwətiptu, dəp karamla? Uning hizmətkarlırining əzlririning aldirioja kəlix bu yərnı küzitix, aqdurmiqilik kilix, qarlas üqün əməsmidu?» — dedi. **4** Xuning bilən Hanun Dawutning hizmətkarlırini tutup, ularning sakal-burutlırini qüxtürgüzüwetip həm kiyimlırining baldin təwinini kəstürüwetip andin ularni koyuwətti. **5** Bəzilər kelip Dawutka əqlılərnıng əhwalini ukturdi; u ularni kütiwəlixka aldioja adam əwətti, qünki ular tolimu iza-ahənəttə kəlojanidi. Xunga padixah ularoja: «Sakal-burutınglar əskiqlik Yeriho xəhırıdə turup andin yenip kelinglar» dedi. **6** Ammonlar əzlririning Dawutning nəpırtigə uqriojanlıkını bildi, Hanun wə Ammonlar Aram-Naharain, Aram-Maakah wə Zobahđin jəng harwisi wə atlık ləxkər yallaxka adəm əwətip ming talant kümüx bərdi. **7** Ular ottuz ikki ming jəng harwisi, xundakla Maakah padixahi bilən uning koxunini yalliwalı; ular Mədəbaning aldioja kelip bargah kurdi. Ammonlarmu jəng kilix üqün hərəkəysi xəhərliridin kelip jəm boluxti. **8** Dawut buni anglap Yoab bilən barlık əskər koxunini [ularning aldioja] qıqardı. **9** Ammonlar qıqıp xəhər dərwəzisinin aldida səp tüzüp turdi; jənggə atlinip qıqqan padixahlar mu dalada ayrim səp tüzüp turuxti. **10** Yoab əzlining aldi-kəynidin hujumoja uqraydıoanlıkını kərip, pütün Israildin bir kışim sərhil adəmlərnı tallap, Suriylər bilən jəng kilixka ularni səptə turoquzdi; **11** u kəlojan adəmlirini inisi Abixayoja tapxurdi, xuningdək ular əzlrini Ammonlar bilən jəng kilixka səp kilip təyyarlıdi. **12** Yoab Abixayoja: «Əgər Suriylər munga küqlük kəlsə, sən munga yərdəm bərgəysən; əmma Ammonlar sanga küqlük kəlsə, mən bərip sanga yərdəm bərey. **13** Jür-atlık boləqin! Əz həlkimiz üqün wə Hudayimizning xəhərliri üqün baturluk kilaylı. Pərwərdigar Əzigə layik kərugınıni kiləy! — dedi. **14** Əmdi Yoab wə uning bilən boləqan adəmlər Suriylərgə hujum kiləyli qıktı; Suriylər uning aldidin qaqtı. **15** Suriylərnıng qaqqanlıkını kərgən Ammonlarmu Yoabning inisi Abixayning aldidin kəqip, xəhərgə kırıwalıdi. Andin Yoab Yerusalemoja kaytip kəldi. **16** Suriylər bolsa əzlririning Israilarning aldidə məqlup boləqinini kərgəndə, əlqi əwətip, [əfrat] dəryasining u təripidiki Suriylərnı qaqırtıp kəldi. Hədad'əzərnıng koxunining sərdari boləqan Xofak ularoja yetəkqi idi. **17** Buningdin həwər tapkan Dawut pütükl Israil həlkini yəojip İordan dəryasidin etüp, Suriylərnıng yenoja kelip ularoja kərxı səp tüzüp turdi. Dawutning səp tüzgənlikini kərgən Suriylər jənggə atlandı. **18** Suriylər Israilarning aldidin qaqtı; Dawut Suriylərdin yəttə ming jəng harwilikni wə kirik ming piyədə ləxkərnı əltürdi wə yəno Suriylərnıng sərdari Xofakni əltürdi. **19** Hədad'əzərnıng əməldarlırı Israil aldidə yengilginini kərgəndə, Dawut bilən sülh kilip uningə bəkəndi; xuningdin keyin Suriylər ikkinqi Ammoniyləroja yərdəm bərxini haliməydiəqan boldi.

20 Xundak boldiki, yengi yilning bexida, padixahlar jənggə atlanəqan waqıtta, Yoab küqlük kışimni baxlap kelip, Ammonlarning yərlirini wəyrən kilip, andin Rabbahni muhasirəgə aldı. U qəoqda Dawut Yerusalemdə turuwatattı. Yoab Rabbahəja hujum kilip xəhərnı wəyrən kilip taxlıdi. **2** Dawut ularning padixahıning bexidin tajni eliwidi (altunıning əojirlikı bir talant qıktı, uningəja yəkutlar kondurulojanidi), kixilər bu tajni Dawutning bexioja kiydürüp koydi. Dawut xəhərdin yəno nuroqun jəng əojniymətlirini elip kətti. **3** U yəno xəhərdiki həlkni elip qıqıp həra, jotu wə palta bilən ixləxkə saldı; Dawut Ammonning hərəkəysi xəhərliridiki həlkərnımu xundak ixlətti; andin Dawut kəpqlik bilən Yerusalemoja kaytti. **4** Xu wəqədin keyin [Israilar] Gəzərdə Filistiyələr bilən soquxtı; u qəoqda Huxatlık Sibbikay Rəfəyiyərdin boləqan Sippay isimlik birini əltürüwətti, Filistiyələr tiz pükti. **5** Keyinqə [Israilar] bilən Filistiyələr yəno soquxtı; Yairning oqlı Əlhənnəng Gatlık Goliyatning inisi Lahmini əltürdi; bu adəmnıng nəyzisining dəstisi bapkarning okıdək tom idi. **6** Keyinki waqıtlarda Gatta yəno soqux boldi; u yərdə nəhayiti bəstlik bir adəm bar idi, uning kəlidimu, putidimu altidin bərmək bolup, jəmiy yigirmə tət barmikı bar idi; umu Rəfəyiyərdin idi. **7** Bu adəm Israilarnı tilliojili turuwidi, Dawutning akisi Ximiyaning oqlı Yonatan qıqıp uni əltürüwətti. **8** Bular Gatlık Rafaning əwədliri bolup, həmmisi Dawut wə uning hizmətkarlırining kəlidə əldi.

21 Xəytan Israiləroja zərbə bərix üqün, Dawutni Israilarnı sanaktın ətküzüxkə əzikturdi. **2** Xunga Dawut Yoabka wə həlkning yəlbəxqilərioja: «Silər Bəər-Xəbadin Danəojə arılap Israilarnı sanaktın ətküzüp kelip mənıng bilən kərxüxınglar, ularning sanini biləy» dedi. **3** Lekin Yoab jawabən: —«Pərwərdigar Əz həlkini həzir məyli kərqilik bolsun, yüz həssə axuruwətkəy. Lekin i hojam padixahım, ularning həmmisi əzünəning hizmitingdə turuwətkənlər əməsmu? Hojam bu ixni zadi nemə dəp tələp kəlidu? Hojam Israilni nemixka gunahka muptila kəlidila?» — dedi. **4** Lekin padixahning səzi Yoabning səzini besip qıxtı; xunga Yoab qıqıp pütün Israil zəminini arılap Yerusalemoja kaytip kəldi. **5** Yoab sanaktın ətküzülgən həlkning sanini Dawutka məlum kildi; pütün Israildə kəlidə kiliq kətiyələydiəqan adəmlər bir milyon bir yüz ming; Yəhədalərdin kəlidə kiliq kətiyələydiəqan adəmlər tət yüz yətmix ming bolup qıktı. **6** Bıraq Lawiyər bilən Binyaminlarla sanakka kirmidi; qünki padixahning bu buyrukı Yoabning nəziridə yirginlik idi. **7** Huda bu ixni yaman kərgəqka, Israiləroja zərbə bərdi. **8** Dawut Hudoja: «Mən bu ixni kilip qong gunah ətküzüptimən; əmdi mənki kulungning bu kəbihlikini kəqürüxingni tiləymən, qünki mən tolimu əhmikəna ix kiptimən» — dedi. **9** Pərwərdigar Dawutning aldin kərgüqisi boləqan Gadka: **10** Sən bərip Dawutka eytip: «Pərwərdigar mundaq dəyduki, Mən sanga üq bala-kəzani aldingdə koyımən; xuningdin birini tallıwal, Mən xuni bəxinglarəja qüxürimən» dəgin, — dedi. **11** Xuning bilən Gad Dawutning yenoja kelip: «Pərwərdigar mundaq dəydu: **12** «Kəni talliojin: Ya üq yil aqarqilikta kəlixtin, ya üq ay düxmənlərnıng aldidin kəqip, yawlıring təripidin koqlap kiliqlinixidin wə yəki üq kün Pərwərdigarning kiliqining uruxı —

yani waba kesilining zeminda tarkilixi, Pərwərdigarning Pərixtisining Israilning pütün qegrisini harab kilixidin birini talliojn». Əmdi oylinip kər, bir nemə degin; mən meni əwətküigə nemə dəp jawap berəy?» dedi. **13** Dawut Gadqa: «Mən bək kattıq tənglikdə qaldım; əmdi Pərwərdigarning kəlioja qüxəy dəymən, qünki U tolimu xəpkətkliktur. Pəkət insanlarning kəlioja qüxməsən, dəymən» dedi. **14** Xu səwəblik Pərwərdigar Israiloja waba tarkattı; Israilardin yətmix ming adam əldi. **15** Huda Yerusalemnı wəyran kılıp taxlax üqün bir Pərixtni əwətti; u wəyran kiliwatqanda, Pərwərdigar əhwalni kərüp ezi qüxürgən bu bala-qazadin puxayman kılıp kəldi-də, wəyran kılıqıqı Pərixti: «Bəs! Əmdi kəlungni tart!» dedi. U qəoqda Pərwərdigarning Pərixtsi Yəbusiy Ornanning haminining yenida turatti. **16** Dawut bəxini kətiürp, Pərwərdigarning Pərixtsining asman bilən yərnəg arilikida, kolidiki oqilaptin suojurojan kiliqini Yerusalemoja təngləp turoqanlıqini kərdi. Dawut bilən akşakallarning həmmisi bəz rəhtə oralojan həlda yərgə düm yikildi. **17** Dawut Hudaqa: «Həlkning sanini elip qikixni buyruoquqi mən əməsmu? Gunah kılıp bu rəzillik ətküzgüqi məndurmən; bu bir pada koylar bolsa, zadi nemə kildi? Ah, Pərwərdigar Hudaıym, kəlung Öz həlkəngə əməs, bəki mənə u mənəg jəmətimgə qüxkəy, wabani Öz həlkəngning üstigə qüxürmigəysən!» dedi. **18** Pərwərdigarning Pərixtsi Gadqa: Sən berip Dawutqa eytkin, u Yəbusiy Ornanning haminioja qikip Pərwərdigaroja bir kurbangah salsun, dewidi, **19** Dawut Gadning Pərwərdigarning namida eytkini boyiqə xu yərgə qikti. **20** U qəoqda Ornan buoqday tepiwatatti; Ornan burulup Pərixtni kərüp, ezi tət oqlı bilən məküwaləjanidi. **21** Dawut Ornanning yenioja kəlgəndə, u bəxini kətiürp Dawutni kərüp, hamandin qikip kəldi-də, bəxini yərgə təgküdək egip Dawutqa təzim kildi. **22** Dawut Ornanqa: «Həlk iqidə taralojan wabani tosup kəlix üqün, muxu hamanni wə ətrapidiki yərnı mənəg setip bərsəng, bu yərdə Pərwərdigaroja atap bir kurbangah salay dəymən. Sən toluq bəha kəyup bu yeringni mənəg setip bərsəng» dedi. **23** — Alsila, oqam padixahimning kəndək kılıqisi kəlsə xundək kılıqay; kərisila, kurbanlık kılıxka kalılarnı beray, haman tepidiojan tirnilarnı otun kılıp kəlisila, buoqdayni ax hədiyəsigə ixlətilə; bularning həmmisini mən əzlırigə tuttum, dedi Ornan Dawutqa. **24** «Yək», — dedi Dawut Ornanqa, — «kəndəklə bolmisun mən toluq bəhasi boyiqə setiwalimən; qünki mən seningkini eliwelip Pərwərdigaroja atisam bolmaydu, bədəl təliməy kəydürmə kurbanlıkni hərgiz sunmaymən». **25** Xuning bilən Dawut altə yüz xəkəl altunni əlqəp Ornanqa berip u yərnı setiwalıdı. **26** Dawut u yərgə Pərwərdigaroja atap bir kurbangah saldı wə kəydürmə kurbanlık wə inaklık kurbanlıkı sunup, Pərwərdigaroja nida kildi; Pərwərdigar uning tiligini kəbul kərüp, jawabən asmandin kəydürmə kurbanlık kurbangahioja ot qüxürdi. **27** Pərwərdigar Pərixtsisini buyruwidi, U kiliqini kəytidin oqilipioja saldı. **28** U qəoqda, Dawut Pərwərdigarning Yəbusylardin boləjan Ornanning haminida uning tilikigə jawab bərgənlikini kərüp, xu yərdə kurbanlık sunuxka bəxlidi. **29** U qəoqda, Musa qəlda yasatqan Pərwərdigarning qədiri wə kəydürmə kurbanlık kurbangahı Gibeonning egizlikida

idi; **30** ləkin Dawut Pərwərdigarning Pərixtsining kiliqidin kərkup, u yərnəg aldioja berip Hudadin yol soraxka jür-ət kılalmaytti.

22 Xunga Dawut: «Mana bu Pərwərdigar Hudaning əyi bolidiojan jay, mana bu Israil üqün kəydürmə kurbanlık sunidiojan kurbangah bolidu» — dedi. **2** Dawut Pərwərdigarning eyini saldurux üqün Israil zeminidiki yat əldikilərnı yiojixni buyrudi həm taxlarnı oyuxka taxqılarnı təyinli. **3** İxik-dərwazıləroja ixlitixkə mik wə girə-baldək yasax üqün nuroqun tēmür təyyarlıdı; yəna nuroqun mis təyyarlıdiki, uning eoqirlikini tarazilap bolmaytti; **4** u yəna san-sanaksız kədir yəoqıqı təyyarlıdı, qünki Zidonluqlar bilən Turluqlar Dawutqa nuroqun kədir yəoqıqı yətküzitp bərgənidi. **5** Dawut kənglidə: «Oqlum Sulayman tehi yax, bir yumran kəqət halas, Pərwərdigaroja selinidiojan ey nəhayiti bəhəyət wə katta boluxi, xan-xəhriti barlık yurtlaroja yeyilixi kərək; xuning bilən bu eygə ketidiojan materiyallarnı hazirlap kəyoxum kərək» dəp oylıdı. Xunga Dawut əlxüxtin ilgiri nuroqun materiyal hazirlap kəydi. **6** Dawut oqlı Sulaymannı kıkqirip uningə Israilning Hudasi boləjan Pərwərdigaroja ey selixni tapilıdı. **7** Dawut Sulaymanəja mundaq dedi: «İ oqlum, mən əslidə Pərwərdigar Hudaıymning namioja atap bir ey selixni oylıojan, **8** ləkin Pərwərdigarning mənə: «Sən nuroqun adəmming kənni təkting, nuroqun qong jənglərnı kilding; sening Məning namimoja atap ey selixingə bolmaydu, qünki sən Məning aldimda nuroqun adəmming kənni yərgə təkting. **9** Kəra, seningdin bir oql tərülıdı; u aram-tinqlik adimi bolıdı, Mən uni hər tərəptiki düxmənliridin aram tapkuzimən; uning ismi dərəkə Sulayman atilıdı, u təhttki künliridə Mən Israiləja aram-tinqlik wə asayixlik ata kilimən. **10** U Məning namimoja atap ey salıdı; u Mənə oql bolıdı, Mən uningəja ata bolimən; Mən uning Israil üstidiki padixahlık təhtini mənggü məzmüt kilimən» dəgən səz-kəlamı mənə yətti. **11** İ oqlum, əmdi Pərwərdigar sening bilən billə boləy! Xuning bilən yolung rawan bolup, Uning sening toqruluk bərgən wədisi boyiqə Pərwərdigar Hudaıyngning eyini salısən. **12** Pərwərdigar sənə pəm wə əkil bərgəy wə Israilni idarə kılıxka kərsətmə bərgəy, sənı Pərwərdigar Hudaıyngning məkəddəs kənunioja əməl kılıdiojan kılıqay. **13** Xu wəkıttə, Pərwərdigar Israilar üqün Musəja tapxurojan bəlgilimə-həkümlərgə əməl kilsang, yolung rawan bolıdı. Kəysər, batur bol! Kərkma, həduqıpmu kətmə. **14** Kəra, mən Pərwərdigarning eyi üqün jəpa-müxəkkətlirim arکیلık yüz ming talant altun, ming ming talant kümüx wə intayin kəp, san-sanaksız mis, tēmür təyyarlıdım; yəna yəoqə wə tax təyyarlıdım; buningəja yəna sən kəxsang bolıdı. **15** Buningdin bəxka seningdə yəna təx kəsküqi, tamqi, yəoqəqı həm hərhil hızmətlərnı kıləyaldiojan nuroqun ustılar bər; **16** altun-kümüx, mis, tēmür bolsa san-sanaksız; sən ixka tutuxuxka ornungdin tur, Pərwərdigarım sening bilən billə boləy!» **17** Dawut yəna Israildiki əməldarləroja oqlı Sulaymanəja yərdəm bərxini tapilap: **18** «Hudaıynglar boləjan Pərwərdigar silər bilən billə əməsmu? Hər ətrapınglarda silərgə tinq-aramlık bərgən əməsmu? Qünki U bu zemindiki əhalini koluməja

tapxurdi; zemin Pərvərdigarning aldidā wə həklining aldidā tizginlāndi. **19** Əmđi silər püttin kəblinglar, püttin jeninglar bilən kət'iy niyətkə kelip, Hudayinglar bolōqan Pərvərdigarni izlānglar; Pərvərdigarning əhdə sanduqini wə Hudaning mukəddəshanisidiki qaqa-əswablirini Uning namiōqā atap selinoqan eyigə apirip koyux üqün, Pərvərdigar Hudaning mukəddəshanisini selixkə ornunglardin kōpunglar!» dedi.

23 Dawut kerip künliri toxyd dēp qaloqanda, oqli Sulaymanni Isra'il üstigə padixah kilip tiklidi. **2** Dawut Israildiki əməldarlarni, kaħinlarni wə Lawiylarni yiojdi. **3** Lawiylardin ottuz yaxtin axqanlarning həmmisi sanaktin ötküzildi; tizimlanōqini boyiqə, ulardin ərlər jəmiy ottuz səkkiz ming kixi idi. **4** Dawut: «Bularning iqidə yigirmə tət ming kixi Pərvərdigarning eyini baxkurux hizmitigə, altə ming kixi əməldar wə sotqilikqə, **5** tət ming kixi dərəwaziwənlikkə wə yənə tət ming kixi mən yasioqan sazlar bilən Pərvərdigarōqə həmdusana okux ixioqə koyulsun» — dedi. **6** Dawut ularni Lawiying oqli Gərxon, Kohat wə Mərarī jəmətliri boyiqə guruppiləroqə bəldi: — **7** Gərxoniylardin Ladan bilən Ximəy bar idi; **8** Ladanning oqli: tunji oqli Yəħiyəl, yənə Zitam bilən Yoeldin ibarət üq kixi idi; **9** Ximəyning oqlidin Xelomit, Ĥaziyəl wə Ĥarandin ibarət üq kixi idi; yuqirikilar Ladanning jəmət baxlikliri idi. **10** Ximəyning oqulliri Ĥahət, Zina, Yəux wə Beriayah, bu tətəylənnəning həmmisi Ximəyning oqli idi. **11** Ĥahət tunji oqul, Ziza ikkinqi oqul idi; Yəux bilən Beriayahning əwladliri kēp bolmioqəqə, bir [jəmət guruppisi] dēp hesablanōqan. **12** Kohatning oqulliri Amram, Izħar, Ĥəbron wə Uzziyaldin ibarət tət kixi idi. **13** Amramning oqli Ĥarun bilən Musa idi. Ĥarun bilən uning əwladliri əng mukəddəs buyumlarni paklax, Pərvərdigarning aldidā mənggügə [kurbanliklarni] sunux, uning hizmitini kilix, mənggü uning namidin bəht tiləp dua bərixkə ayriloqanidi. **14** Hudaning adimi Musaōqə kəlsək, uning əwladliri Lawiy kəbilisidin dēp hesablinip püttülgən. **15** Musaning oqli Gərxom bilən Əliezər idi. **16** Gərxomning oqulliridin Xəbuyəl qong oqli idi. **17** Əliezərnəning oqli Rəħəbiya idi; Əliezərnəning baxkə oqli bolmioqan, ləkin Rəħəbiyanəning oqulliri nəħayiti kēp idi. **18** Izħarning tunji oqli Xelomit idi. **19** Ĥəbronning oqulliri: tunji oqli Yeriya, ikkinqi oqli Amariya, üqinqi oqli Yəħaziyəl, tətinqi oqli Ĥakamiyam idi. **20** Uzziyəlning oqulliri: tunji oqli Mikah, ikkinqi oqli Yixiya idi. **21** Mərarining oqli Mahli bilən Muxi idi; Mahlinəning oqli Əliazar bilən Kix idi. **22** Əliazar əlgəndə oqli yok, kizlirila bar idi; ularning tuōqanliri, yəni Kixning oqulliri u kizlarni əmrigə aldi. **23** Muxining Mahli, Edər wə Yəməmot dēgən üqlə oqli bar idi. **24** Yuqirikilarning həmmisi Lawiynəning əwladliri bolup, jəmətliri boyiqə, yəni jəmət baxliri boyiqə yigirmə yaxtin axqan ərkəklər royhətkə elinoqan; ular Pərvərdigarning eyidiki wəzipilərnə etəxkə ismiliri boyiqə tizimlanōqanidi. **25** Qünki Dawut: «Isra'ilning Hudasi Pərvərdigar Əz halkigə aram bərip, Əzi mənggü Yerusalemə makan kilidu; **26** xuning bilən Lawiylarning mukəddəs qedirmi wə uning iqidiki həkaysi qaqa-əswablarni kətürüp yürüxning Ĥajiti yok» dēgənidi. **27** Xunga Dawutning jan üzüx aldidiki wəsiyiti boyiqə, Lawiylarning yigirmə yaxtin yuqirilirininə həmmisi

sanaktin ötküzülgənidi. **28** Ularınə wəzipisi bolsa Ĥarunning əwladlirininə yenidə turup, Pərvərdigarning eyininə ixlirini kilix idi; ular ĥoylə-aramlarni baxkurux, bərlək mukəddəs buyumlarni pakiz tutux, kiskisi, Pərvərdigarning eyininə hizmət wəzipilirini bəjirixkə mäs'ul idi; **29** yənə «tiziloqan təqdim nan», ax Ĥadiyə unliri, petir kōturmaqlar, qazan nanliri wə maylik nanlarōqə, xundakla ĥərlil əlqə əswablirioqə mäs'ul idi; **30** ular yənə ĥərküni atigəndə əra turup Pərvərdigarōqə təəxkür eytip həmdusana okuytti, ĥərküni kəqlikimu xundək kilatti. **31** Yənə xabat küni, ĥər yengī ayda, xuningdək bəkitilgən ĥeyt-bayramlarda sunulidiloqan bərlək kəydürmə kurbanliklarōqə mäs'ul idi. Əzlirigə kəritiloqan bəlgilimə boyiqə, ular daim Pərvərdigarning aldioqə bəkitilgən sani wə nəwiti bilən hizməttə turatti. **32** Ular jamaət qedirini həm mukəddəs jayni bəkatti, xundakla əzlirininə Pərvərdigarning eyidiki hizməttə boluwatqan kərinədxliri, yəni Ĥarunning əwladlirioqə kəraytti.

24 Ĥarun əwladlirininə nəwətiqilikə bəlünixi təwəndikiqə; Ĥarunning oqli Nadab, Abihū, Əliazar wə Itamar. **2** Nadab bilən Abihū atisidin burun əlöp kətkən həm pərzənt kərmigənidi; xunga Əliazar bilən Itamar kaħinlikni tutatti. **3** Dawut wə Əliazarning əwladliridin Zadok wə Itamarning əwladliridin Ahimələk ularning kərinədxlirini guruppiləroqə bəlpup, wəzipisi boyiqə ixkə koydi; **4** Əliazarning əwladliridin jəmət bəxi bolōqanlar Itamarning əwladliridin jəmət bəxi bolōqanlardin kēp ikənlikini bilip, ularni xuningōqə asasən ayrip nəwət-guruppiləroqə bəldi. Əliazarning əwladliridin jəmət bəxi bolōqanlar on altə kixi idi, Itamarning əwladliridin jəmət bəxi bolōqanlar səkkiz kixi idi; **5** ular qək taxlax yoli bilən təngxəp nəwət-guruppiləroqə bəlündi. Xundək kilip mukəddəshanidiki ixlarōqə mäs'ul bolōqanlar wə Hudaning aldidiki ixlarōqə mäs'ul bolōqanlar həm Əliazarning əwladliridinmu həm Itamarning əwladliridinmu boldi. **6** Lawiy Nətanəlnəning oqli Xəmayə katip bolsa padixah, əməldarlar, kaħin Zadok, Abiyatarning oqli Ahimələk, xundakla kaħinlarning wə Lawiylarning jəmət baxlikliri aldidā ularning ismini püttup koydi. Əliazarning əwladliri iqidin bir jəmət tallandi, andin Itamarning əwladliri iqidinmu bir jəmət tallandi. **7** Birinqi qək Yəħoyaribkə, ikkinqi qək Yədayəōqə, **8** üqinqi qək Ĥarimōqə, tətinqi qək Seorimōqə, **9** bəxinqi qək Malkiyəōqə, altinqi qək Miyaminōqə, **10** yəttinqi qək Ĥakkəzəōqə, səkkizinqi qək Abiyəōqə, **11** tokkuzinqi qək Yəxuaōqə, oninqi qək Xekaniyəōqə, **12** on birinqi qək Əliyaxibkə, on ikkinqi qək Yakimōqə, **13** on üqinqi qək Ĥuppaōqə, on tətinqi qək Yəxəbiabkə, **14** on bəxinqi qək Bilgəħkə, on altinqi qək İmmərgə, **15** on yəttinqi qək Ĥəziroqə, on səkkizinqi qək Ĥəppizəzğə, **16** on tokkuzinqi qək Pitəħiyəōqə, yigirminqi qək Yəħəzəkəlgə, **17** yigirmə birinqi qək Yakinoqə, yigirmə ikkinqi qək Gamuloqə, **18** yigirmə üqinqi qək Delayəōqə, yigirmə tətinqi qək Maaziyaōqə qikti. **19** Mana bu ularning hizmət tərpti; bu Isra'ilning Hudasi Pərvərdigar ularning atisi Ĥarunning wastisi bilən buyruoqan nizam boyiqə, Pərvərdigarning eyigə kirix nəwiti idi. **20** Lawiynəning qaloqan əwladliri munular: Amramning əwladliridin Xubayəl; Xubayəlnəning

əwladliri iqidə Yəhdeya bar idi. **21** Rəhəbiyaşə qəlsək, uning oşulliri, jümlidin tunji oşli Yixiya bar idi. **22** Izharning oşulliri iqidə Xelomot; Xelomotning oşulliri iqidə Jahat bar idi. **23** Həbronning oşulliri: tunji oşli Yəriya, ikkinqisi Amariya, üqinqisi Yahəziyal, tətinqisi Jəkamiyam idi. **24** Uzziyəlning oşulliri: Mikah; Mikahning oşulliridin Xamir bar idi. **25** Mikahning inisi Isxiya idi; Yixiyaning oşulliri iqidə Zəkəriya bar idi. **26** Mərarining oşulliri: Mahli və Muxi; Yaaziyaning oşli Beno idi. **27** Mərarining oşli Yaaziyaadin boləjan əwladliri Beno, Xoşam, Zakkur və Ibrı bar idi. **28** Mahlining oşli Əliazar idi; Əliazarning oşli yok idi. **29** Kixkə qəlsək, uning oşulliri iqidə Yərahəmiyə bar idi. **30** Muxining oşulliri Mahli, Edər və Yərimot idi. Yüqirikişlarning həmmisi Lawiyning əwladliri bolup, jəmətliri boyiqə pütülgənidi. **31** Ular mu ularning kərindaxliri Harunning əwladliri oşxax, Dawut padixah, Zadok, Ahimələk və xuningdək kahinlar və Lawiylarning jəmət baxliklirining aldidə qək tartti; hərəkəysi jəmət baxliri və ularning tuşqanliridin əng kikiqlirimu oşxaxla qək tartti.

25 Dawut bilən koxunning sərdarliri Asaf, Həman və Yədutunlarning oşulliri oşimu wəzəpə yükləp, ularni qiltar, təmbur və jang-janglar qelip, bəxarət bərix hizmitigə koydi. Ulardin wəzəpəgə koyuləjanlarning sani təwəndikiqə: **2** Asafning oşulliridin Zakkur, Yüsüp, Nitaniya və Axarilah bar idi; Asafning oşullirining həmmisi Asafning kərsətmisigə kəraytti; Asaf padixahning kərsətmisi boyiqə bəxarət bərip səzləytti. **3** Yədutunoğa kəlgəndə, uning Gədalıya, Zeri, Yəxaya, Ximəy, Həxəbiya və Mattitiyah dəgən altə oşli bolup, atisi Yədutunung kərsətmisigə kəraytti. Yədutun Pərwərdigarəgə təxəkkür eytip madhiyə okux üqün qiltar qelip bəxarət bəretti. **4** Həmanning bolsa, uning Bukkiya, Mattaniya, Uzziyal, Xəbūyal, Yərimot, Hənaniya, Hənani, Əliyata, Giddalti və Romamti-Ezər, Yoxbikaxa, Malloti, Hətir və Mahaziot dəgən oşulliri bar idi. **5** Bularning həmmisi Həmanning oşulliri bolup, Hudaəgə boləjan mədhiyisini yangritix üqün koyuləjan (Həman bolsa padixahkə Hudaning səz-kalamini yətküzidəjan aldin kərgüqi idi); Huda Həmanoğa on tət oşul, üq kiz ata kəlojanidi. **6** Bularning həmmisi atilirining baxlamqilikida bolup, Pərwərdigarning əyidə nəəqimə-nawa kəlix üqün, jang-jang, təmbur və qiltar qelip Hudaning əyidiki wəzəpisini etaytti. Asaf, Yədutun və Həman [bu ixlardə] padixahning kərsətmisigə kəraytti. **7** Ular və ularning kərindaxlirining sani jəmiy ikki yüz səksən səkkiz idi (ular həmmisi Pərwərdigarni mədhiyiləx nəəqimə-nawalikida alahidə tərbiyə kərgən, küy eytixkə usta idi). **8** Bular qong-kikiqigə, ustaz-xagirtlikəgə karımay həmmisi birdək qək tartip guruppilarəgə bəlungənidi. **9** Birinqi qək Asafning oşli Yüsüpkə, ikkinqi qək Gədalıyaəgə qikti; u, uning iniliri və oşulliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **10** üqinqi qək Zakkuroğa qikti; u, uning oşulliri və iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **11** tətinqi qək Izriəgə qikti; u, uning oşulliri və iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **12** bəxinqi qək Nətanıyaəgə qikti; u uning oşulliri və iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **13** altinqi qək Bukkiyaəgə qikti; u, uning oşulliri və

iniliri bolup on ikki kixi idi; **14** yəttinqi qək Yəxarilahkə qikti; u, uning oşulliri və iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **15** səkkizinqi qək Yəxayaəgə qikti; u, uning oşulliri və iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **16** tokkuzinqi qək Mattaniyaəgə qikti; u, uning oşulliri və iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **17** oninqi qək Ximəyəgə qikti; u, uning oşulliri və iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **18** on birinqi qək Azarəlgə qikti; u və uning oşulliri, iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **19** on ikkinqi qək Həsəbiyaəgə qikti; u, uning oşulliri və iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **20** on üqinqi qək Xubayəlgə qikti; u, uning oşulliri və iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **21** on tətinqi qək Mattitiyahkə qikti; u, uning oşulliri və iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **22** on bəxinqi qək Yərimotkə qikti; u, uning oşulliri və iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **23** on altinqi qək Hənanıyaəgə qikti; u, uning oşulliri və iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **24** on yəttinqi qək Yoxbikaxəgə qikti; u, uning oşulliri və iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **25** on səkkizinqi qək Hənanıəgə qikti; u, uning oşulliri və iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **26** on tokkuzinqi qək Mallotiəgə qikti; u, uning oşulliri və iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **27** yigirminqi qək Əliyataəgə qikti; u, uning oşulliri və iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **28** yigirmə birinqi qək Hətiriəgə qikti; u, uning oşulliri və iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **29** yigirmə ikkinqi qək Giddaltiəgə qikti; u, uning oşulliri və iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **30** yigirmə üqinqi qək Mahaziotkə qikti; u, uning oşulliri və iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **31** yigirmə tətinqi qək Romamti-Ezərgə qikti; u, uning oşulliri və iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi.

26 Dərwəziwənlərnin guruppilinixi təwəndikidək boldi: Korah jəmətidikilərdin Asafning əwladliri iqidə Korahning oşli Məxələmiya bar idi. **2** Məxələmiyaning birnəqəgə oşli bolup, tunjisi Zəkəriya, ikkinqisi Yədiyayəl, üqinqisi Zəbadiya, tətinqisi Yatniyəl, **3** bəxinqisi Elam, altinqisi Yəhəhənan, yəttinqisi Əlyəyinay idi. **4** Obəd-Edomning oşulliri: tunji oşli Xəmaya, ikkinqisi Yəhəzəbad, üqinqisi Yoah, tətinqisi Sakar, bəxinqisi Nətanəl, **5** altinqisi Ammiyəl, yəttinqisi Issakar, səkkizinqi Pəultay; dərwəxə Huda Obəd-Edoməgə bəht-saadət ata kəlojanidi. **6** Uning oşli Xəmayamu birnəqəgə oşul pərzənt kərgən bolup, həmmisi ata jəməti iqidə yəlbəxəqi idi, qünki ular batur əzimətlər idi. **7** Xəmayaning oşulliri: Otni, Refayəl, Obəd və Əlzəbad idi. Əlzəbadning iniliri Elihu bilən Səməkiyaning ikkisi batur idi. **8** Bularning həmmisi Obəd-Edomning əwladliri bolup, ular və ularning oşulliri, kərindaxlirining həmmisi [Hudaning] hizmitidə kolidin ix kəlidəjan adəmlər idi. Obəd-Edomning əwladı jəmiy atıx ikki adəm idi. **9** Məxələmiyaning oşulliri və kərindaxliri bar idi; həmmisi batur bolup, jəmiy on səkkiz adəm idi. **10** Mərarining əwladi boləjan Hosahning birnəqəgə oşli bar idi, qong oşli Ximri (Ximri əslidə tunji oşul bolmısimu, atisi uni qong oşul kəlip tikligən), **11** ikkinqi oşli Həlkıya, üqinqisi Təbaliya, tətinqisi Zəkəriya idi. Hosahning oşulliri və kərindaxliri jəmiy bolup on üç adəm idi. **12** Yüqirikişlarning həmmisi jəmət baxliri boyiqə dərwəziwənlərnin guruppilarəgə bəlungi idi; ularning

həmmisigə qerindaxliri bilən billə Pərwərdigarning
 eyidiki xizmət wəzəpisi tapxurulojanidi. **13** Ular, mayli
 qong bolsun yaki kiqik bolsun, öz jəməti boyiqə qək
 tartip hərbi dərwasioqə bəlgəndi. **14** Xərkiy dərwasida
 dərwasiwənlik kiliqə qək qikqini Xələmiya boldi;
 andin ular uning oqli Zəkəriya (akilanə məslihətqi
 idi) üqün qək tartti; uningə ximaliy dərwasining
 dərwasiwənlik qeki qikti. **15** Jənubiy dərwasining qeki
 Obəd-Edoməqə qikti. Uning oqulliri ambar-həzinilərgə
 məs'ul boldi. **16** Xuppi bilən Hosahqə oərbiy
 dərwasining wə xuningdək dawan yolidiki Xalləkət
 dərwasisining qeki qikti; dərwasiwənlar yandixip turatti.
17 Xərkiy dərwasioqə hərkiuni altə Lawiy dərwasiwən
 məs'ul idi; ximaliy dərwasioqə hərkiuni tət adəm,
 jənubiy dərwasioqə hərkiuni tət adəm məs'ul idi; ambar-
 həzinilərnin hərbiqə ikki adəm bir guruppa bolup
 karaytti. **18** Oərb tərəptiki dəhlizning aldidiki yolda
 tət kixi, dəhlizning əzidə ikki kixi pasibanlik kilatti.
19 Yəquridiki kixilər dərwasiwənların guruppilini
 bolup, Korahning wə Mərarining əwladliridin idi.
20 Uların [baxqə] Lawiy qerindaxliridin Hudanin
 eyidiki həzinilərnə wə mükəddəs dəp beoqxlanəqan
 buyumlar həzinisini baxquruxqə Ahiahyə koyuldi. **21**
 Gərxon jəmətidiki Ladanning əwladliridin, Gərxoniy
 Ladan jəmətiqə yolbaqxı boləqini: Jəhiyəli idi; **22**
 Jəhiyəlinin oqulliri Zetam bilən uning inisi Yoel idi;
 ular Pərwərdigarning eyidiki həzinilərgə məs'ul idi.
23 Amram jəməti, Izhar jəməti, Həbron jəməti wə
 Uzziyəl jəmətidikilərmə [wəzipigə koyuldi]: **24** Musaning
 nəwrisi, Gərxomning oqli Xibual bax həziniqə boldi.
25 Uning Əliezərdin boləqan qerindaxliri: Əliezərnin
 oqli Rəhəbiya, Rəhəbiyanin oqli Yəxaya, Yəxayanin
 oqli Yoram, Yoramning oqli Zikri, Zikrining oqli
 Xelomit idi. **26** Muxu Xelomit bilən uning qerindaxliri
 mükəddəs dəp beoqxlanəqan buyumlar saklinidəqan
 barlik həzinilərnə baxquratti; bu buyumların əslidə
 Dawut padixah, jəmət baxlikliri, mingəbaxlar, yüzəbaxlar
 wə qoxun sərdarlı beoqxliəjanidi. **27** Ular jəngəhlərdə
 bulang-talang kiliq kəlgən mal-mülklərdin wə əljidin
 Pərwərdigarning əyini puhta kiliqə beoqxliəjanidi. **28**
 [Bularning iqidimu] aldin kərgüqi Samuil, Kixning oqli
 Saul, Nərnin oqli Abnər wə Zəruyanin oqli Yoablar
 mükəddəs dəp ayrioqan nərsilər bar idi; barlik mükəddəs
 dəp ayrioqan nərsilərnə Xelomit bilən uning qerindaxliri
 baxquratti. **29** Izhar jəmətidin Kenaniya wə uning
 oqulliri [mükəddəs əyning] sirtida Israilda mənəpədar
 wə sotqılar kiliq koyuldi. **30** Həbron jəmətidin Həxəbiya
 wə uning qerindaxliri, həmmisi batur bolup, İordan
 dəryasining oərbiy tərpidə Israilda mənəpə tutup,
 Pərwərdigarning xizmitigə wə padixahning ixlirioqə
 məs'ul boluxqə koyuloqan. Ular jəmiy birming yəttə
 yüz kixi idi. **31** Həbron jəməti iqidə, jəmətnin
 nəşənamisi boyiqə Yəriya jəmət bəxi idi. Dawutning
 səltənətinin kırıqinqi yili [nəşənamilərnin] təxtürəx
 arkiqil Gileadning Yaazər dəgən yeridə bu jəmətinmu
 batur əzimətlər tepildi. **32** Yəriyanin qerindaxliridin
 yənə jəmiy bolup ikki ming yəttə yüz kixi bar idi;
 ularning həmmisi batur bolup, xu jəmət baxliri idi;
 padixah Dawut ularni Rubən kəbilisi, Gad kəbilisi wə

Manassəh yerim kəbilisidiki Hudaəqə wə padixahning
 xizmitigə dair barlik ixlərnə baxquruxqə koydi.

27 Təwəndikilər Israilar iqidə padixahning xizmitidə
 hərbiy kismilərə məs'ul boləqan hərqiysi jəmət
 baxliri, mingəbax, yüzəbax wə barlik mənəpədarlar
 idi. Ular sənioqə qarap kismilərə bəluğənədi. Ular
 hər yili ay boyiqə nəwətləxip turatti, hər kismida
 yigirmə tət ming adəm bar idi. **2** Birinqi aydiki birinqi
 nəwəti qoxunoqə Zəbdiyəlnin oqli Yəxobiam məs'ul
 boləqan, uning axu kismida yigirmə tət ming adəm
 bar idi. **3** U Pəraz əwladliridin bolup, birinqi aydiki
 axu qoxun kismining sərdarlırini baxquratti. **4** İkkinqi
 aydiki nəwəti qoxunoqə məs'ul kixi Ahoqluq Doday
 bolup, uning qoxunin orunbasar sərdari Miklot
 bar idi; bu kismida yigirmə tət ming adəm bar idi. **5**
 Üqinqi aydiki üqinqi nəwəti qoxunin sərdari kəhin
 Yəhoədanin oqli Binaya idi; u uning axu qoxunoqə
 bax bolup, uningda yigirmə tət ming adəm bar idi. **6**
 Bu Binaya «ottuz palwan»ning biri bolup, axu ottuz
 adəmnə baxquratti; uning kismida yənə uning oqli
 Ammizabad bar idi. **7** Tətinqi aydiki tətinqi nəwəti
 qoxunin sərdari Yoabning inisi Asəhəli idi; uningdin
 keyin oqli Zəbadiya uning ornini basti. Uning kismida
 yigirmə tət ming adəm bar idi. **8** Bəxinqi aydiki bəxinqi
 nəwəti qoxunin sərdari İzrahliq Xəmhut idi, uning
 kismida yigirmə tət ming adəm bar idi. **9** Altinqi
 aydiki altinqi nəwəti qoxunin sərdari Təkoəlik
 İkkəxning oqli İra idi, uning kismida yigirmə tət ming
 adəm bar idi. **10** Yəttinqi aydiki yəttinqi nəwəti
 qoxunin sərdari Əfrəim əwladliri iqidiki Pilonluq
 Hələz bolup, uning kismida yigirmə tət ming adəm bar
 idi. **11** Səkkizinqi aydiki səkkizinqi nəwəti qoxunin
 sərdari Zərah jəmətidiki Huxatliq Sibbəkəy bolup, uning
 kismida yigirmə tət ming adəm bar idi. **12** Tokkuzinqi
 aydiki tokkuzinqi nəwəti qoxunin sərdari Binyamin
 kəbilisidiki Anatotluq Əbiəzər bolup, uning kismida
 yigirmə tət ming adəm bar idi. **13** Oninqi aydiki oninqi
 nəwəti qoxunin sərdari Zərah jəmətidiki Nitəfatliq
 Məharəy bolup, uning kismida yigirmə tət ming adəm
 bar idi. **14** On birinqi aydiki on birinqi nəwəti
 qoxunin sərdari Əfrəim kəbilisidiki Pironotluq Binaya
 bolup, uning kismida yigirmə tət ming adəm bar idi.
15 On ikkinqi aydiki on ikkinqi nəwəti qoxunin
 sərdari Otniyəl jəmətidiki Nitəfatliq Həldəy bolup, uning
 kismida yigirmə tət ming adəm bar idi. **16** Israilin
 hərqiysi kəbililərnin idarə kiliq kəlgən təwəndikilər:
 Rubəniylar üqün Zikrining oqli Əliezər kəbilə baxliki
 idi; Ximeoniylar üqün kəbilə baxliki Maakahning oqli
 Xəfətiya; **17** Lawiy kəbilisi üqün Kəmuəlnin oqli
 Həsəbiya kəbilə baxliki idi; Həruniylar üqün jəmət
 bəxi Zadək; **18** Yəhuda kəbilisi üqün Dawutning akisi
 Elihu kəbilə baxliki idi; İssakariylar üqün Mikailning
 oqli Omri kəbilə baxliki idi; **19** Zəbuluniylar üqün
 Obadiyanin oqli Yixməyə kəbilə baxliki idi; Naftali
 kəbilisi üqün Azriyəlnin oqli Yərimot kəbilə baxliki
 idi; **20** Əfrəimiylar üqün Azaziyanin oqli Həxiyə kəbilə
 baxliki idi; Manassəh yerim kəbilisi üqün Pidayaning
 oqli Yoel kəbilə baxliki idi; **21** Gileadta məkənləxqan
 Manassəh yerim kəbilisi üqün Zəkəriyanin oqli İddo
 kəbilə baxliki idi; Binyamin kəbilisi üqün Abnərnin

oqli Yaasiyal qabila baxliki idi; **22** Dan qabilisi uqin Yerohamning oqli Azaral qabila baxliki idi. Yukiridikilar Israil qabililiri uqin qabila baxliki idi. **23** Dawut Israilar iqidə yigirma yaxtin tewanlarni tizimlimioqan; qunki Pərwərdigar Israilarning sanini asmandiki yultuzdak kəp kilimən degənidi. **24** Zəruianing oqli Yoab sanini elixka kirixkan, lekin tūgimigən; qunki muxu ix wəjidin [Hudaning] qəzipi Israilarning bexioqa yaqduruloqan; xu səwəbtin Israilarning sani «Dawut padixahning yilnamiliri» degən hatirigə kirgüzülmigən. **25** Padixahning ambar-həzinilirini baxkuroquqi Adiyəlning oqli Azmawət idi; dala, xəhər, yeza-kant wə munarərdiki ambar-həzinilərnə baxkuroquqi Uzziyaning oqli Yonatan idi. **26** Etiz-eriklarda terikqilik kiloquqilarnə baxkuroquqi Kelubning oqli Əzri idi; **27** Üzümarliklarnə baxkuroquqi Ramahlik Ximay; üzümarliklardiki xarab ambarlirini baxkuroquqi Xifmilik Zəbdi; **28** Xəfələh tüzənglikidiki zəytun wə üjmə dərəhlirini baxkuroquqi Gədərlək Baal-Hənan idi; may ambarlirini baxkuroquqi Yoax; **29** Xaronda bekilidioqan kala padilirini baxkuroquqi Xaronluk Sitray; jilojilardiki kala padilirini baxkuroquqi Adlayning oqli Xafat; **30** tēgilərnə baxkuroquqi Ismaillardin Obil; exəklərnə baxkuroquqi Mironotluk Yəhdiya; **31** koy padilirini baxkuroquqi Hagarlik Yaziz idi. Bularning həmmisi Dawut padixahning mal-mülkini baxkuroquqi əməldarlar idi. **32** Dawutning taojisi Yonatan məslihətqi bolup, danixmən həm Təwrat həttatqisi idi; Həkmənining oqli Yəhiyə padixahning oquullirining əstazi idi. **33** Ahitəfəlmə padixahning məslihətqisi idi; Arklik Huxay padixahning jan dosti idi. **34** Ahitəfəldin keyin Binayaning oqli Yəhoyada bilən Abiyatar uning orniəqa məslihətqi boldi; Yoab padixahning qoxun sərdari idi.

28 Dawut Israildiki barlik əməldarlarni, hərəkəysi qabila baxlikliri, nəwətləxip padixahning hizmitini kilidioqan qoxun bəxi, mingbexi, yūzbəxi, padixah wə xəhzadilərnə barlik mal-mülük, qarwa mallirini baxkuridioqan əməldarlarni, xuningdək məhrəm-şəjədarlar, palwanlar wə barlik batur jəngqilərnə Yerusalemoqa qakirtip kəldi. **2** Padixah Dawut ornidin turup mundak dedi: — I buradərlirim wə həlkim, gəpimə qulək selinglar: Kənglümə Pərwərdigarning əhdə sanduki uqin bir aramgah, Huda yimizning təhtipərisi bolidioqan bir əy selix arzu yum bar idi həmdə uni selixka təyyarlikmə kərtip kəyoqanidim. **3** Lekin Huda mənə: «Sən Məning namimoqa atəp əy salsəng bolmaydu, qunki Sən jəngqi, adəm əltürüp qan təkənsən» dedi. **4** Israilning Hudasi boləqan Pərwərdigar atamning pütin jəmətidin mənə əbədil əbəd Israiləqa padixah boluxka tallidi; qunki U Yəhudani yəlbəxqi boluxka tallioqan; U Yəhuda jəməti iqidə atamning jəmətinə tallioqan, atamning oquulliri iqidə məndin razi bolup, mənə pütin Israiləqa padixah kilip tikligən; **5** mənə oquullirim iqidin (Pərwərdigar dərəkə mənə kəp oquul ata kiləqan) U yənə oquulum Sulaymānni Pərwərdigarning padixahliklirini təhtigə olturup, Israiləqa həkümran boluxka tallidi. **6** U mənə: «Sənə oqulung Sulayman bolsa Məning əyüm wə həylilirimni saləuqi bolidu; qunki Mən uni Əzümgə oquul boluxka tallidim, Mənmə uningəqa atə

bolimən. **7** U Məning əmr-bəlgilimilirmə bəgünkidək qing turup riayə kilidioqan bolsa, uning padixahliklirini mənəgü mustəhkəm kilimən» degənidi. **8** Xunga bəgün Pərwərdigarning jəməti pütükl Israil həlkining, xundakla Huda yimizning əldidə [xuni əyümən]: — Bu yaxhi yurtka igidarqilik kilix uqin wə kəlgüsida baliliringlarəqa mənəgükl miras kilip qaldurux uqin, silər Huda yinglar Pərwərdigarning barlik əmrilirini izdəp tutunglar. **9** — I, sən oquulum Sulayman, atəngning Hudasi boləqan Pərwərdigarni bil, sap dil wə padakarlik bilən Uning hizmitidə boləqin. Qunki Pərwərdigar jimi adəmnəng kənglinə kəzətip turidu, barlik əy-niyətlirini pərk etidu. Sən Uni izdisən, U Əzini sənə tapkuzidu; Uningdin tənəp kətsəng, sənə mənəgü üzüp taxlaydu. **10** Əmdə sən kəngül kəyoqin, Pərwərdigar məkəddəshana kilix uqin bir əyni selixka sənə tallidi; batur bol, uni adə kil». **11** Dawut [məkəddəsgahning] dəhlizi, haniliri, həziniliri, balihaniliri, iqli əyliri wə kafarət təhtidiki əyining layihisining həmmisini oqli Sulaymanəqa tapxurdi; **12** [Hudaning] Rəhədin tapxurəwəlojini boyiqə u Pərwərdigarning əyining həyliliri, tət ətrəpidiki kiqlik əylər, məkəddəshanidiki həzinlər, məkəddəs dəp bəyoqlənoqan buyumlar qəyulidərnə həzinilərnəng layihilirini qaldurməy uningəqa kərsətti. **13** Yənə kəhənlər bilən Lawiylarning gurəppilini, Pərwərdigarning əyidiki hərhil wəzəpilər, xuningdək Pərwərdigarning əyigə əhtiyajlik barlik əswəblər toqrisidiki bəlgilimilərnə kərsətti; **14** wə hərhil ixlarəqa kərkəlik altun əswəblərnə yəsətxka ketidioqan altun, hərhil ixlarəqa kərkəlik kümüx əswəblərnə yəsətxka ketidioqan kümüx, **15** altun qiraqdanlarəqa, ularəqa təwə altun qiraqlarəqa, yənə hərbir qiraqdan wə qiraqlarəqa ketidioqan altun; kümüx qiraqdanlarəqa, yənə hərbir qiraqdan wə xuningəqa təwə qiraqlar uqin ketidioqan kümüxnə tapxurup bərdi. U hərbir qiraqdanəqa ixlitix orniəqa qarap kərkəliklirini bərdi; **16** nən tizidəqan altun xirələrnə yəsətxka, yənə hərbir xirə uqin kərkəlik altun bərdi; kümüx xirələrnə yəsətxka kərkəlik kümüx bərdi; **17** wilka-ilməklər, təhsə-piyalə wə qəgünlərnə yəsətxka, altun qinilər, yənə hərhil qinini yəsətxka kərkəlik boləqan sap altun bərdi; kümüx qinilərnə yəsətxka, yənə hərbir qinə uqin kərkəlik kümüx bərdi; **18** huxbəyigah yəsətxka kərkəlik əsil altun bərdi. U yənə kənatlirini kərip Pərwərdigarning əhdə sandukini yəyip turidəqan altun kerublar qaraydian [kafarət] təhtining nushisini tapxurup bərdi. **19** «Bularning həmmisi, Pərwərdigar Əz kolini üstümə kəyoqanda mənə kərsətkən barlik nushə-əndizlər boləqəqa, mən yəzip qoydum» dedi Dawut. **20** Dawut yənə oqli Sulaymanəqa: «Sən batur wə jəsəratlik bol, buni adə qil; kərkəmə, əlakzadəmə bolup kətmə; qunki Pərwərdigar Huda, mənəng Huda yim sənəng bilən billə bolidu; taki Pərwərdigarning əyidiki yəyinki ibadət hizmiti uqin təyyarlik ixliri tūgigəngə qədər U səndin həq ayrilmaydu yəki taxlapmə koymaydu. **21** Qara, Hudaning əyidiki barlik hizmitini bəjiridəqan kəhənlər wə Lawiylarning gurəppiliri təyyar turidu; sənəng yəningdə hərhil hünərgə əstə, hərbir hizmətkə təyyar turəqan hünərwənlərmə razilik bilən turidu; uning

üstigə əməldarlar və barlik həlk sening əmringni kütidu» dedi.

29 Dawut pütkül jamaətkə söz kilip mundak dedi: — Huda Əzi talloqan oqlum Sulayman tehi yax, bir yumran keqət, halas, bu quruluş bolsa tolimu qong; qünki bu mukəddəs orda insan üqün əməs, bəki Pərwərdigar Huda üqün yasilidu. **2** Mən Hudayimning eyi üqün pütün küqümni qikirip, altun bilən yasilidiqanlirioğa altun, kümüx bilən yasilidiqanlirioğa kümüx, mis bilən yasilidiqanlirioğa mis, tömür bilən yasilidiqanlirioğa tömür, yaoqaq bilən yasilidiqanlirioğa yaoqaq təyyarlap qoydum; yənə aq həkik, közlük yakut, rənglik tax və hərhil esil taxlarni, yənə nəhayiti kəp mərmərnı yioqip qoydum. **3** Mən Hudayimning eyidin səyüniqanlikim üqün Hudayimning eyini selixkə təyyarlioqan barlik nərslərdin baxka, özümning təalluqatidin altun-kümüxlərnı Hudayimning öyigə atidim; **4** yəni öyning tamlirini kaplax üqün Ofir altunidin üq ming talant, sap kümüxtin yəttə ming talant təkdım kildim; **5** altundin yasilidiqanlirioğa altun, kümüxtin yasilidiqanlirioğa kümüx və hünərwanlarning kəli bilən hərhil yasilidiqanlirioğa kərək boləqinini təkdım kildim. Bügün yənə kimlərnıng Pərwərdigarğa birnəmə atioqusi bar?». **6** Xuning bilən Israil kəbililiridiki hərəkəysi jəmət baxliri, kəbilə baxlikliri, mingbexi, yüzbexi və padixahning ixlirioğa məs'ul boləqan oqjidalarmu beqixlaxkə kirixti. **7** Ular Hudaning eyidiki ibadət hizmətliri üqün bəx ming talant altun və on ming darik altun, on ming talant kümüx, on səkkiz ming talant mis və bir yüz ming talant tömür təkdım kildi. **8** Yaquti barlar yaqutni Pərwərdigarning öyining həzınisigə, yəni Gərxoniy Yəhiyəlnıng kəlioğa tapxurdi. **9** Halayik kixilərnıng mundak əz ihtiyarlikı bilən təkdım kıləqanlikliridin huxal bolup ketixti; qünki ular qin kəlbidin Pərwərdigarğa təkdım kılaxkanidi. Dawutmu əlamət hux boldi. **10** Xunga Dawut pütkül jamaət əldida Pərwərdigarğa təxəkkür-mədhıyə eytip mundak dedi: — «Ağ Pərwərdigar, bowimız Israilning Hudasi, Sən əbədil'əbədgıqə həmdusanağa layıqsən. **11** I Pərwərdigar, uluqluk, kük-kudrət, xan-xərəp, xanuxəwkat və həyətə Səngə mənsuptur; əsməndiki və yərdiki bar-yokı Seningkidur; i Pərwərdigar, padixahlık Seningkidur, həmmidin üstün boləqan idarə kıləqıqsən. **12** Dələt bilən izzət Seningdinlə kelidu, Sən həmmigə həkumdarsən. Kük bilən kudrət Sening kəlungda; hərkimni uluq və kudrətlik kılax pəkət kəlungdındur. **13** Əmdı, ağ Hudayimiz, biz Səngə təxəkkür okuyimiz, xan-xərəplik nəmıngə mədhıyə okuyimiz! **14** Mana muxundak əzlükümizdin təkdım kıləlaydiqan boləqan mən kim idim, həlkim nəmə idi? Qünki barlik nərse Səndin kelidu, biz pəkət Əz kəlungdin kəlginidin Əzünggə kəyturduk, halas! **15** Biz Səngə əldingdə yəqə yurtluklar, barlik ata-bowilirimizə ohxax musapirmız, halas; yər yüzidiki künlirimız goya bir sayə, ümidsiz ətküzilidu. **16** I Hudayimiz Pərwərdigar, biz Səngə nəmıngə atəp əy selixkə təyyarlap yioqan bu baylik-dunyəning həmmisi Səngə kəlungdin kəlgən, əsli Səngəkidur. **17** I Hudayim, xuni bilimənkı, Sən insənnıng kəlbini sinəp, durusluktin hursən bolisən; mən bolsam durus kəlbimdin bulərnı

ihtiyarən təkdım kildim; və bu yərdə hazır turoqan həlkıngningmu Səngə təkdım kıləqinini huxal-huramlik bilən kərdüm. **18** I Pərwərdigar, ata-bowilirimız boləqan İbrahım, İshak və Israilning Hudasi, Əz həlkıngning kənglidiki bundak əy-nıyətəni mənggü mustəhkəm kıləqıysən, kənglini Əzünggə tartkuzəqıysən! **19** Oqlum Sulaymanə Səngə əmlriling, ağah-guəwəhlıkling və bəlgilimiliringni tutup, həmmini ada kılip, mən həzirləp kəyəqanlirimni ixlitip ordini yasəxkə durus bir kəlb bərgəysən». **20** Dawut pütün jamaətə: «Sılər Hudayıqlar boləqan Pərwərdigarğa təxəkkür-həmdusana okup mədhıyilənglar!» dewidi, pütün jamaət ata-bowiliringni Hudasi boləqan Pərwərdigarğa təxəkkür-mədhıyə okup səjdə kildi; ular Pərwərdigar həm padixah əldida bəx urdi. **21** Ətisi ular Pərwərdigarğa atəp kurbənlıqlar və kəyduırma kurbənlıqlərnı kəltürdi; xu küni ular ming buka, ming kəqkar, ming kəzini xarəb hədiyələri bilən kəxup təkdım kildi, xundakla yənə pütün Israil üqün nuroqun kurbənlıqlərnı təkdım kildi. **22** Ular xu küni Pərwərdigarning əldida əlamət huxal bolup oqızalandı. Ular Dawutning oqlı Sulaymanı ikkinqı qətim padixah tikləx mürasimi ətküzdi; uni Pərwərdigarning əldida xah boluxkə, Zadokni kəhın boluxkə məsilə kildi. **23** Xuningdin kəyin Sulayman Pərwərdigarğa təwə təhtkə olturup, atisi Dawutning ornioğa padixah boldi və intayin rawaj tapti; pütkül Israil həlkı uningə itaət kildi. **24** Barlik əməldarlar, palwanlar və xundakla padixah Dawutning oqullirining həmmisi Sulaymanə bəkinip boysundi. **25** Pərwərdigar Sulaymanı Israil həlkı əldida nəhayiti uluq kildi; U uningə ata kıləqan xahənə həyətə xundak yukiriki, uningdin ilgiri ətkən hərəkəndə Israil padixahlirida həq bolup bəkkən əməs. **26** Yəssəning oqlı Dawut pütün Israilə xundak padixah boləqanidi. **27** Uning Israilə həkümranlik kıləqan waktı jəmiy kırık yil boldi; u Həbronda yəttə yil, Yerusəlemdə ottuz üq yil səltənət kildi. **28** U uzun əmür, dələt-baylik və izzət-hərmət kərup, heli kəp yaxap, ələmdin ətti; ornioğa uning oqlı Sulayman padixah boldi. **29** Padixah Dawutning barlik ixliri, bəxtin əhirioqıqə mənə əldin kərgüqı Samuilning hatiriliri, Natan pəyqəmbərnıng hatiriliri və əldin kərgüqı Gadning hatiriliridə pütülgəndur. **30** Uning səltəniti, kərsətkən kük-kuwwiti, xundakla uning, Israil və hərəkəysi dələt-məmləkətlərnıng bəxidin ətkən wəqələrmu xu hatirilərdə pütülgəndur.

Tarih-təzkirə 2

1 Dawutning oqqli Sulaymanning həkümranliqi mustəhkəmləndi; qünki uning Hudasi Pərwərdigar uning bilan billə bolup, uni bək büyük kildi. **2** Sulayman pütkül İsrailarni, mingbexi, yüzbexi, sorəqçi wə pütkül İsrailning qəbilə-jəmət baxlıqlırı boləqan əməldarlarını qəkırtıp ularoqə səz kildi. **3** Sulayman barlık jəməət bilən birlıktə Gibeonning egizlikigə bardı; qünki u yərdə Hudaning «jəməət qədiri», yəni Pərwərdigarning kuli Musa bayawanda yasatqan qədir bar idi. **4** Hudaning əhdə sandukını bolsa Dawut Kiriət-Yearımdın elip qikip, əzi uningə qəyərliqə yərgə əkəlgənidi; qünki u Yerusalemdə əhdə sanduqi üqün bir qədir tiktürgənidi. **5** Hurning nəwrisi, Urining oqqli Bazaləl yasioqan mis kurbəngəhə bolsa [Gibeonda], yəni Pərwərdigarning jəməət qədiri aldida idi; Sulayman jəməət bilən birlıktə berip, xu yərdə [Pərwərdigardın] tilək tilidi. **6** Sulayman jəməət qədiring aldıdiki mis kurbəngəhning yenioqə, Pərwərdigarning aldioqə kelip, kurbəngəhta ming malni kəydürmə kurbənlık kildi. **7** Xu qeqisi Huda Sulaymanoqə ayan bolup, uningə: — Sən nemini tilisəng, xuni berimən, dedi. **8** Sulayman Hudaqə: — Sən atam Dawutqə zor mehir-muəbbət ata kıləqan, meni uning ornioqə padixah kılding. **9** İ Pərwərdigar Huda, əmdi Sən atam Dawutqə bərgən wədəngni puhta orunliqaysən; qünki Sən meni yərdi topidə kəydürəq nuroqun həlkkə həkümranlık kıldioqan padixah kılding. **10** Əmdi Sən mənə bu həlkkə yetəqkiliq kıləqudək danalıq wə bilim bərgəysən; undək bolmisa Səning munqıwala qong bu həlkinggə kim həküm sürəlisun? — dedi. **11** Huda Sulaymanoqə: — Mən seni həlkingə padixah kılıp tiklidim. Əmdi sən muxundək niyətkə kelip, nə baylık, mal-mülük, nə izzət-hərmət wə düxmənliringning janlırını tiliməy, nə uzun əmür kərxını tiliməy, bəli bu həlkingə həküm sürüxkə danalıq wə bilim tiligən ikənsən, **12** Danalıq wə bilim sənə təkdım kilindi; wə Mən sənə baylık, mal-mülük wə izzət-hərmətmə berəy; xundək bolıduki, səningdin ilgiri etkən padixahlarıning heqbiridə undək bolmıqan, səningdin keyin boləqusi padixahlardımu undək bolmaydu, dedi. **13** Bu ixtin keyin Sulayman Gibeon egizlikidiki «jəməət qədiri»din Yerusalemoqə qaytıp kelip, İsrail üstidə səltənət kildi. **14** Sulayman jəng hərwiliri bilən atlık ləxkərləni toplıdi: — uning bir ming tət yüz jəng hərwisi, on ikki ming atlık ləxkiri bar idi; u bularnı «jəng hərwisi xəhərliri»gə həm padixahning yenidə tuxur üqün Yerusalemoqə orunlaxturdi. **15** Padixah Yerusalemdə altun-kümüxləni taxlardək kəp, kədir dərəhlirini tüzəngliktiki üjmə dərəhliridək kəp kildi. **16** Sulaymanning atlır Misirdin həm kuwədin kəltürölətti; padixahning sodigərliri kuwədin tohtitiləqan bəhəsi boyıqə setiwəlatlı. **17** Ular Misirdin setiwəloqan hər bir hərwining bəhəsi altə yüz kümüx tanggə, hər bir atning bəhəsi bir yüz əllik kümüx tanggə idi; at-hərwilər yənə Hittiyalarıning padixahlırı wə Suriyə padixahlırıqımu ənə xu [sodigərləning wastisi] bilən setiwəlinattı.

2 Sulayman Pərwərdigarning namioqə atəp bir əy həm padixahlıqi üqün bir orda selix niyyətə kəldi.

2 Xuningdin keyin Sulayman yətmix ming adəmnı həmməllıkkə, səksən ming adəmnı təoqda tax kesixkə, üq ming altə yüz kixini nəzarətqılıkkə təyinlıdi. **3** Sulayman Tur padixahı Hıramoqə adəmə əwətip: «Əzliri atam Dawutning turaləqusi bolsun dəp orda selixioqə kədir yəoqiqi yətküzüp bərgən idilioqə, mangımu xundək kıləqayla. **4** Mana, mən əmdi Pərwərdigar Hudaıymning namioqə atəp bir əy salmaqıman; əy uning aldida huxbuy yəkiş, «təkdım nanlar»ning tüzülməy qoyuluxı, hər künü ətə-ahxamlırıda, xəbat künliridə, yengi ayning birinqi künidə wə Pərwərdigar Hudaıymiz bəkitip bərgən heyt-ayəmlərdə kəydürmə kurbənlıqləning sunuluxı üqün bolıdu. Bu ıxlar İsrail həlkingə mənggülikt bir bəlgilimə bolıdu. **5** Mən salmaqı boləqan əy əjayıp həyətlik bolıdu; qünki bizning Hudaıymiz həmmə iləhlərdin üstındır. **6** Ləkin asmanlar wə asmanlarıning üstidiki asmanmu Uni sıoqdurəlməydoqan tursa, kim Uningə əy salalısun? Mən kim idim, kəndəkmə Uningə əy saldurəqudək kudrətkə igə bolay? Mən pəkət Uning aldida kurbənlıqləni kəydürgüdəklə adəmmən, haləs! **7** Əmdi əzliri mənə atam Dawut Yəhudada wə Yerusalemdə təyyarlap qəyoqan ustılar bilən billə ıxləx üqün, altun-kümüxtə, mis wə tēmürdə ıxləxə pixxiş, səsin, tok kızıllı wə kək rənglik yip ıxləxə puhta həm nəkkəxliki bilidioqan bir ustamni əwətkəy. **8** Həm mənə Liwəndin kədir, arqə-qərioqəy wə səndəl dərəhlirini yətküzüp bərgən bolsila; qünki əzlirining hızmətkərlirining Liwənda yəoqəqni kesixkə ustilikni bilimən; mana, mənə kəpləp yəoqəqləni təyyarlap bərix üqün mənning hızmətkərlirim əzlirining hızmətkərliri bilən billə ıxlisun; qünki mən salıdoqan əy intayin həyətlik wə əjayıp karamət bolıdu. **10** Mana, mən əzlirining yəoqəq kesidioqan hızmətkərlirioqə yigirmə ming kor buqday, yigirmə ming kor arpa, yigirmə ming bat xarab, yigirmə ming bat zəytun meyi berimən» — dedi. **11** Turning padixahı Hıram Sulaymanoqə jawəbən məktup yollap: «Pərwərdigar Əz həlkiqni səyğəqkə U əzlirini ularning üstigə padixah kildi» — dedi. **12** Hıram yənə: «Asman-pələk bilən yər-zeminni yarətkən İsrailning Hudasi Pərwərdigarəqə Həmdusana boləy! Qünki U padixah Dawutqə yorutuloqan, pəm-parasətlık, Pərwərdigar üqün bir əy, uning padixahlıqi üqün bir orda salalaydıoqan bir danıxmən oqul bərdi. **13** Mana mən həzir əzlırigə hünərdə kamələtkə yətkən, əkil-parasət bilən yorutuloqan, Hıram-Abi dəgən bir adəmnı əwətəy. **14** Uning anisi Dan kəbilisilik bir ayal, atisi Turluk ikən. U altun, kümüx, mis, tēmür, taxlar, yəoqəqılık ıxlirioqə məhir, səsin, tok kızıllı, aq wə kək rənglik yip ıxləxə puhta, hər hıl nəkkəxlikt ıxlirioqımu usta, tapxuruloqan hər kəndək layihigə əmalını kıləlaydu. Bu kixi əzlirining hünərwənliri bilən wə atiliri boləqan hojam Dawutning hünərwənliri bilən billə ıxlisun. **15** Əmdi hojam tiləqə aləqan buqday, arpa, may wə xarab bolsa, bularnı əz hızmətkərlirioqə yətküzüp bərgəy. **16** Biz bolsaq siligə kənqə kərək bolsa Liwənda xunqə yəoqəq kesip, sal kılıp bəqləp, dəniz arqılık Yoppəqə yətküzüp bərimiz; andin sili u yərdin Yerusalemoqə toxup kətsilə bolıdu» dedi. **17** Atisi Dawut İsrail zeminidə tuxulux yəqə yurtlukları sanaktın etküzgəndək, Sulaymanmu ularni sanaktın etküzdi. Ular jəmiy bir yüz əllik üq ming

altə yüz adəm qıktı. **18** U ulardın yətmix ming kixini həmmallıqkə, səksən ming kixini taqda tax kesixkə wə ix kılıwatkanlar üstüdin nazarət kılıp turuxkə üq mingə altə yüz kixini təyinlidi.

3 Sulayman Yerusalemdə Pərwərdigar atisi Dawutkə ayan boləqan Moriya teqida, yəni Yəbusiy Ornanning haminida, Dawut təyyar kılıp kəyoqan yərdə, Pərwərdigarning əyini selix ixini baxlıdi. **2** Sulaymanning səltənətinin tətinqi yili, ikkinqi ayning ikkinqi küni u kəxuruluxni baxlıdi. **3** Sulayman saləqan Hudaning əyining uli mundak: — uzunluqi (qədimki zamanda kəllənoqan əlqəm boyiqə) atmix gəz, kəngliki yigirmə gəz idi. **4** Əyning aldidiki aywanning uzunluqi yigirmə gəz bolup, əyning kənglikigə toqra kələtti; egizliki yigirmə gəz idi; u iqiini sap altun bilən kaplattı. **5** U əyning qong zəlining tamlirini arqa-kərioqay tahtayliri bilən kaplattı, andin keyin sap altun kaplattı wə üstigə horma dərihining xəkli bilən zənjir nəxixlirini oydu. **6** U əyni əlamət qıraylık kılıp tamlirini yənə əsil tax-yəqutlar bilən zinnətlətti. U ixlətkən altunlar pütünləy parwayim altuni idi. **7** U pütün əyni, əyning ilimliri, ixik bosuoqə-kexəkliri, barlık tamliri wə ixiklirini altun bilən kaplıdi; u taməqə kerublarning nəxixlirini oydu. **8** Sulayman yənə əng mukəddəs jəyini yasattı; uning uzunluqi yigirmə gəz bolup (əyning kəngliki bilən təng idi), kənglikimu yigirmə gəz idi; u uning iqiini pütünləy sap altun bilən kaplattı; altun jəmiy bolup altə yüz talənt idi. **9** Altun miqning əojirliki jəmiy əllik xəkəl boldi. Balihənilirining iquimu altun bilən kaplandı. **10** Əng mukəddəs jəy iqidə u ikki kerubning həykilini yasap, ularni pütünləy altun bilən kaplıdi. **11** Ikki kerubning kənitining uzunluqi jəmiy yigirmə gəz idi; bir kerubning bir kənitining uzunluqi bəx gəz bolup, əyning temioqə tēgip turattı; ikkinqi tərəptiki kənitining uzunluqimu bəx gəz bolup, ikkinqi bir kerubning kənitioqə yetətti. **12** Yənə bir kerubning kənitining uzunluqimu bəx gəz bolup, umu əy temioqə tēgip turattı; ikkinqi bir kənitining uzunluqimu bəx gəz bolup, aldinqi bir kerubning kənitioqə yetətti. **13** Bu ikki kerubning kənatliri yeyiloqan həl də bolup, uzunluqi jəmiy yigirmə gəz kələtti; ikkilə kerub ərə turoquzuloqan bolup, yüzliri əyning iqiğə kərayttı. **14** Sulayman yənə kək rənglik, səsin rənglik, tok kizil wə aq rənglik yip toqulmiliridin wə nəpis kənapatin (əyning iqidiki) pərdisini yasattı, uning üstigə kerublarni kəxtə kılıp tokuttı. **15** Əyning aldioqə yənə egizliki ottuz bəx gəz kəlidoqan ikki tüwruk yasap kəydu; hər tüwrukning bəxining egizliki bəx gəz kələtti. **16** U yənə (iqki kalamhanidikə) marjansiman zənjir yasitip, tüwruk bəxliri üstigə ornattı; u yüz danə anar yasitip ularni zənjirlərgə ornattı. **17** U bu ikki tüwrukni əyning aldioqə, birsini ong tərəpidə, birsini sol tərəpidə turoquzdı; u ong tərəptikisini Yəqin, sol tərəptikisini Boaz dəp atıdi.

4 Uzunluqi yigirmə gəz, kəngliki yigirmə gəz, egizliki on gəz kəlidoqan bir mis kərbəngah yasattı. **2** U mistin «dəngiz» yasattı; uning xəkli düğilək bolup, u girwikidin bu girwikiqə on gəz kələtti; egizliki bəx gəz, aylanmisi ottuz gəz idi. **3** «Dəngiz»ning sirtki asta kismi

bukining xəkli bilən qərüldürüp bəzəlgən bolup, buqılar hər bir gəzgə ondin, ikki qatar kəlinip, mis «dəngiz» bilən təng kuyup qikiloqanıdi. **4** Mis «dəngiz»ni on ikki mis buka kəturüp turattı; uning üqi ximaloqə, üqi qərbkə, üqi jənubkə, üqi xərkə kərap turattı. «dəngiz» bukining dümbisigə yatquzuloqan bolup, buqılarning kuyruqi iqi tərəptə idi. **5** Mis dəngizning kəlinliki bir alkan bolup, qərisi qinining girwikidə nilupər xəkli də kəlinəqan, uningəqə üq ming bat su patattı. **6** U yənə on «yuyux des» yasitip, bəxini mis dəngizning ong tərəpigə, bəxini sol tərəpigə kəyoquzdı; kəydukmə kərbənləklərqə ixlitidoqan buyum-əswəblirining həmmisi xu daslarda yuyulattı; «dəngiz» bolsa kəhənlarning yuyunuxi üqün ixlitilətti. **7** U yənə bəlgiləngən xəkildə on altun qıraoqdan yasitip mukəddəs jəyning iqiğə ornattı; uning bəxini ong tərəpkə, bəxini sol tərəpkə kəydu. **8** Yənə on xirə yasitip mukəddəs jəyning iqiğə kəyoquzdı; uning bəxini ong tərəpkə, bəxini sol tərəpkə kəyoquzdı. U yənə yüz danə altun qinə yasattı. **9** U yənə «kəhənlər həyli», qong həylə wə qong həylining dərwəzilirini yasattı wə dərwəzilarning həmmisini mis bilən kaplattı. **10** U mis «dəngiz»ni ibadəthanining ong tərəpigə, yəni xərkə jənub tərəpigə kəyoquzdı. **11** Həram yənə kəzan, kürək wə kəqə-kəqılarni ətküzdi. Həram xu tərəkidə Sulayman padixah üqün Hudaning əyining barlık kəxurulux hizmitini pütütdi. **12** Yəni ikki tüwruk, ikki tüwrukning üstidiki apkərsiman ikki bəx wə bu ikki bəxni yepip tərəpəqan ikki torni yasitip pütütdi. **13** Xu ikki tor üstigə kəyqiləxturuloqan tət yüz anarni yasattı; bir tordə ikki qatar anar bolup, tüwruk üstidiki apkərsiman ikki bəxni yepip turattı. **14** U on das təglik wə das təglikigə kəyulidoqan on «yuyux des»ni, **15** «mis dəngiz» wə uning astidiki on ikki mis buqini yasatkuzdı. **16** Kəzan, kürək, wilkə-ilməklər, wə mənəsiwətlək barlık əswəblarni Həram-Abi Pərwərdigarning əyini dəp Sulayman padixahkə parkərayidoqan mistə yasitip bərdi. **17** Padixah bularni lərdən tüzənglikidə, Sukkot bilən Zərdətaşə otturisi, [xu yərdiki] seojiz laydə kəlip yasap, kuydurup qıktı. **18** Sulayman yasatkuzoqan bu əswəblarning sani intəyin kəp idi; kətkən misning əojirliqini əlqəp bolmayttı. **19** Sulayman yənə Hudaning əyi iqidiki barlık əswəblarni yasattı — yəni altun huxbuygəhni, «təkdim nə» kəyulidoqan xirələri. **20** wə sap altunda kəlinəqan qıraoqdanlar bilən qıraqlirini yasatkuzdı; bu qıraqlər bəlgilimə boyiqə iqi «kəlamhanə» aldidə yəndurux üqün boldi. **21** U yənə qıraoqdanning gülliri, qıraoq wə pilək kəyqilərlirining həmmisini altundin kildirdi (ulər sap aldundin idi). **22** U yənə pəqəqlər, tawəqlər, piyalə-kəqə wə küldənlarning həmmisini sap altundin kildirdi. U əyning ixiklirini, yəni iqidiki əng mukəddəs jəyoqə kirdidoqan iqi kətlimə ixiklər wə əyning «mukəddəs jəy»ning taxkərikə ixiklirini altundin kildirdi.

5 Xuning bilən Sulayman Pərwərdigarning əyi üqün kildidoqan barlık kəxuruluxlar tamənə boləqanda, u atisi Dawut [Hudaqə] atəp bəojixloqan nərsiləni (yəni kümmə, altun wə həmmə bəxkə buyumlarni) elip kəlip, Pərwərdigarning əyining həzinilirigə kəydu. **2** Xu qəoqda Sulayman Pərwərdigarning əhdə sanduqini «Dawut xəhəri»din, yəni Ziəndin yətkəp kəlix üqün İsrail

aksakallirini, kəbīlə bəglirini və Israil jəmətlirining bəglirini Yerusalemoğa yoyilxka qəqirdi. **3** Buning üqün Israilning həmmə adəmliri Etanim eyida, yəni yəttinqi ayda, bekitilgən heyttə padixahning kəxioğa yoyildi **4** Israilning həmmə aksakalliri yetip kəlgəndə Lawiylar əhdə sandukini kətürüp [mangdi]. **5** Ular əhdə sandukini, jəməət qədri bilən uning iqidiki barliq mukəddəs buyumlarni kətürüp elip qikti. Kahinlar boləqan Lawiylar muxularni elip qikti. **6** Sulayman padixah və barliq Israil jəməiti əhdə sandukining aldidə mengip, kəplikidin sanini elip bolmaydioqan san-sanaksiz kəy bilən kalini kurbanliq kilawatatti. **7** Kahinlar Pərwərdigarning əhdə sandukini əz jəyioğa, ibadəthanining iqki «kalamhana»sioğa, yəni əng mukəddəs jəyioğa elip kirip kerublarning kənatlirining astioğa koydi. **8** Kerublarning yeyilip turoqan kəniti əhdə sandukining orni üstidə boləqəqka, əhdə sandukini bilən uni kətürüp turidioqan baldaklarni yepip turatti. **9** Bu baldaklar sandukning tutkuqliridin nəhayiti uzun qikip turoqəqka, kalamhanining aldidə turup əhdə sandukining yenidiki ikki baldakning uqlirini kərgili bolatti, birəq əyning sirtidə ularni kərgili bolmaytti; bu baldaklar taki bəgüngə kədər xu yərdə turmakta. **10** Əhdə sandukining iqidə Musa pəyoqəmbər Hərabə teoqida turoqanda iqigə saləqan ikki tahtaydin bəxka həqənsə yok idi (Israilar Misir zeminidin qikkəndin keyin Pərwərdigar ular bilən Hərabdə əhdə tüzgənidi). **11** Kahinlar mukəddəs jəyidin qikixti (xu yərdə həzir boləqan barliq kahinlar, əz nəwitiğə kərimay əzlirini Hudağa atəp pakizlioqanidi; **12** nəoqmə-nawaqi barliq Lawiylar; jümlidin Asaf, Həman, Yədutun və ularning oqulliri həm kərinəxliri qəkmən tonlirini kiyixip, kurbangahning xərkidə turup qəng, təmbur və qiltarlar qelixiəwatkanidi; ular bilən billə kanay qeliəwatkan yənə bir yüz yigirmə kahin bar idi) **13** və xundəq bolduki, kanayqilar bilən nəoqmə-nawaqilar həmmisi birdəq qelip, bir əwaz bilən Pərwərdigarə təxəkkür-həmdusənə eytiəwatkanə, yəni kanaylar, jənglar və hərhil səzləri qelip, yuqiri əwaz bilən «Pərwərdigar mēhribəndur, əzgərməs muhəbbiti əbədil'əbədgiqidur» dəp Pərwərdigarni mədhiyələəwatkanə — xu həman ibadəthana, yəni Pərwərdigarning əyi bir bulut bilən telduruldi; **14** kahinlar əxu bulut tūpəylidin wəzipilirini etixkə turalmaytti, qünki Pərwərdigarning julasi Hudaning əyini telduroqanidi.

6 Bu pəyittə Sulayman: — Pərwərdigar tum kərangəjuluk iqidə turimən, dəp eytkanidi; **2** Ləkin, [i Pərwərdigar], mən Səning üqün bir həyəwətlək məkən bolsun dəp, Sən mənəggu turidioqan bir əyni yasidim, dedi. **3** Andin padixah burulup barliq Israil jəməitiğə bəht tilidi; Israilning barliq jəməiti uning aldidə turatti. **4** U mundaq dedi: — Israilning Hudasi Pərwərdigarə təxəkkür-mədhijə boləqay! U əz əozji bilən atəp Dawutka wədə kəloqanidi və Əz kəli bilən uni əməlgə axurdi. U əslidə Dawutka: — **5** «Mən Əz həlkim Israilni Misir zeminidin elip qikkən kündin buyan namim üqün bu yərdə bir əy salay dəp Israilning hərəkəysi kəbililirining xəhərliridin həqəkəysisini tallimidim, yəki həlkim Israilə həkümran boluxkə həqəkəysi adəmni tallimidim; **6** həlbuki, Mən namim xu yərdə

bolsun dəp Yerusalemnə tallidim və həlkim boləqan Israilə həkümranliq kəlsun dəp Dawutni tallidim» degənidi. **7** Əmdi atəp Dawutning Israilning Hudasi Pərwərdigarning namioğa atəp bir əy selix arzu-niyiti bar idi. **8** Birəq Pərwərdigar atəp Dawutka: «Kənglūngdə Məning namiməğa bir əy yasəxkə kəloqan niyitingə yaxxidur; **9** əmma xu əyni sən yasiməysən, bəlkə puxtungdin bolidioqan oqlung, u Məning namiməğa atəp xu əyni salidu», degənidi. **10** Mənə əmdi Pərwərdigar Əz səzigə əməl kildi. Mən Pərwərdigar wədə kəloqanidəq, atəpning ornini bəsip, Israilning təhtigə olturdum; Israilning Hudasi Pərwərdigarning namioğa atəp bu əyni saldim. **11** Mən bu eydə əhdə sandukini koydum; əhdə sandukini iqidə Pərwərdigarning Israilar bilən tüzgən əhdə [tahtiliri] bardur» dedi. **12** Andin Sulayman Israilning barliq jəməitiğə yüzlinip, Pərwərdigarning kurbangahning aldidə turup kəllirini kətürüp: — **13** (qünki bəy Sulayman mistin uzunluqi bəx gəz, kəngliki bəx gəz, egizliki üq gəz kəlidioqan bir pəxtəq yasitip, təxkiriki həyolining otturisiəğa jəyləxturoqanidi. U ənə xu pəxtəq üstigə qikip turup, pütkül Israil jəməiti aldidə yükünüp olturup, asmanəğa kərap oqluqini yəyoqanidi) **14** — u mundaq dua kildi: — I Israilning Hudasi Pərwərdigar! Nə asmandə nə zemində Səndək Huda yoktur; Səning aldingdə pütün kəlbə bilən mangidioqan Əz kullirining üqün əhdəngdə turup əzgərməs muhəbbitingni kərsitəsən. **15** Qünki Sən Əz kəlung atəp Dawutka bərgən wədədə turlung; Sən Əz əozling bilən eytkən səziğini mənə bəgünkidəq Əz kəlung bilən wujudkə qikərding. **16** Əmdi həzir, i Israilning Hudasi Pərwərdigar, Əz kəlung atəp Dawutka: — «Əgər sənəg əwladlirine əz yollirioğa səgək bolup sən Məning aldimdə mangəjəndək, kanunuməğa əməl kəlip mangsila, sənə əwladliridin Israilning təhtidə olturidioqan bir zat kəm bolmaydu» dəp bərgən wədəngdə turoqəysən. **17** Əmdi həzir, i Israilning Hudasi, Sən kəlung Dawutka eytkən səzlingin əməlgə axuruloqay, dəp etünimən! **18** Ləkin Huda Əzi rastla yər yüzidə insanlar bilən məkən kəlamdu? Mənə, asmanlar bilən asmanlarning əsmiini Səni siəqduralmaydioqan yərdə, mən yasioqan bu əy kəndəkmə Səning məkəning boləlisun?! **19** Ləkin i Pərwərdigar Huda yim, kəlungning dua və iltijəsiəğa kulək selip, kəlungning Səngə kətürgən nidiəsi və tilikini angliəqəysən. **20** Xuning bilən Əz kəzlingin keqə-kündüz bu əyğə, yəni Sən: «Məning namimni u yərdə ayan kəlimən» dəp eytkən jəyioğa keqə-kündüz tikkəysən; Əz kəlungning u jəyioğa kərap kəloqan duəsiəğa kulək saləqəysən. **21** Kəlung və həlkəng Israil bu jəyioğa kərap dua kəloqan qəoqda, ularning iltijəliəsiəğa kulək selip, Əz məkəning kəloqan asmanlardin turup angliəqəysən, angliəqiningdə ularni kəqürğəysən. **22** Əgər birsi əz kəoxnisioğa gunah kəlsə və xundəklə ixning rast-yəloqanlikini bəkitix üqün kəşəm qiküzilsə, bu kəşəm bu eydikə kurbangahning aldioğa kəlsə, **23** Sən kəşəmni asmandə turup anglap, əməl kəlip Əz bəndiliring otturisiəda həküm qikəroqəysən; gunahı bar adəmning gunahini əzigə kəyturup, əz yolini əz bəxioğa yəndurup, gunahsiz adəmni əkləp əz ədillikioğa kərap uningə həkini bərgəysən. **24** Əz həlkəng Israil Səning aldingdə gunah kəloqini üqün dūxməndin yəngilsə,

yamanlikidin kaytip bu eyda turup, namingni etirap kilip sanga dua bilən iltija kılsa, **25** Sən asmanda anglap, Öz həkking İsraillingunahini kəqürüp, ularni Sən atabowiliriyoğa wə ezlirigə təkdım kıloğan zeminoğa kayturup kəlgəysən. **26** Ular Sanga gunah kılojini üqün asman etilip yamoqur yaqmaydıoğan kiliwetilgan bolsa, lekin ular bu jayoğa qarap Sanga dua kilip namingni etirap kilip, Sening ularni kıyinqılıkğa salojiningni tüpəylidin öz gunahidin yenip towa kılsa, **27** Sən asmanda turup kulak selip, kulliringning wə həkking İsraillingunahini kəqürgəysən; qünki Sən ularoğa mengix kerək boləjan yaxhi yolni egitisən wə Öz həkkinggə miras kilip bərgən zemining üstigə yamoqur yaqdurisən! **28** Əgər zeminda aqarqılıq ya waba bolsa, ya ziraətlər dan almisa ya həl qüxsə ya uni qekətkilər yaki qekətkə liqinkiliri besiwalısa, ya düxmənlər ularning zemindiki xəhərlirining kowuklırioğa hujum kilip korxiwalısa, ya hərəkəndək apət ya kesəlik bolsa, **29** undakta barlik həkking İsrail bolsun, hərəkəndək kixi bolsun, əzigə kəlgən apətni wə öz dərdini bilip, kollarini bu eygə sunup, mayıl kəndək dua yaki iltija kılsun, **30** əmdi Sən turuwatқан makaning asmanda turup anglap, kəqürüm kıloğaysən, Sən hər bir adəmming kəlbini bilgəqkə, ezining yollarini əzigə yanduroğaysən (qünki Sənlə, pəkət Sənlə həmmə insan balilirining kəlbirini bilgüidursən); **31** xundək kilip, ular Sən atabowilirimizə təkdım kıloğan zeminda olturup ömrining həmmə künliridə Səndin kərkəp yolliringda mangidioğan bolidu. **32** Öz həkking İsraildin bolmioğan, Sening uluq naming, kudrətkil kolung wə sozoğan biliking tüpəylidin yirək-yirəklərdin kəlgən musapir bolsa, u kelip bu ey tərəpkə qarap dua kılsa, **33** Sən turuwatқан makaning boləjan asmanlarda uninoğa kulak selip, u musapir Sanga nida kilip tiliginining həmmisigə muwapik kıloğaysən; xuning bilən yər yüzidiki barlik əllər namingni tonup yetip, Öz həkking İsraildək Səndin kərkədioğan bolup, mən yasioğan bu əyning Sening naming bilən atalojini bilidu. **34** Əgər Sening həkking Sening tapxurukung bilən düxmını bilən jəng kilixkə qıkkənda, Sən tallioğan bu xəhərgə, xundəkla mən namingoğa atap yasioğan bu ey tərəpkə qarap Sən Pərwədigaroğa dua kılsa, **35** Sən asmanlarda turup ularning duasi bilən iltijasioğa kulak selip, ularni nusratkə erixtürgəysən. **36** Əgər ular Sanga gunah sadir kıloğan bolsa (qünki gunah kılmaydıoğan heqkixi yoktur) Sən ularoğa oşəəplinip, ularni düxmənlirining koloğa tapxuroğan bolsang, bular ularni yirək-yekinoğa, əz zeminoğa sürgün kilip elip barəjan bolsa, **37** lekin ular sürgün kılinəjan yurtta əs-hoxini tepip towa kilip, əzi sürgün boləjan yurtta Sanga: — Biz gunah kilip, kəbihlikkə berilip Səndin yüz erüp kəttuk, dəp yelinsə, **38** — əgər ularni sürgün kıloğanlarning zeminda püttün kəlbə wə püttün jenidin Sening tərəpinggə yenip, Sən ularning atabowiliriyoğa təkdım kıloğan zeminoğa, Sən tallioğan xəhər tərəpkə wə mən namingoğa atap yasioğan bu ey tərəpkə yüzini kilip dua kılsa, **39** Sən turuwatқан makaning boləjan asmanlarda turup ularning duasi wə iltijalirini anglap ular üqün həküm qikərip, Öz həkkingning Sanga sadir kıloğan gunahini kəqürüm kıloğaysən; **40** əmdi i Hudayim, Səndin etünimən, bu yərdə kıloğan dualaroğa

kəzüng oquq, kuliking ding boləjay! **41** Əmdi ornungdin turojin, i Pərwədigar Huda, Sən kudritingning ipadisi boləjan əhdə sandukung bilən, Öz aramgahinoğa kərgəysən! Kəhinliring həkkanilik bilən kiydürtülsun, Məmin bəndiliring yaxhiliqingdin xadlansun! **42** i Pərwədigar Huda, Əzüng məşih kılojiningning yüzini yandurmioğaysən; Kulung Dawutkə kərsətkən əzgərməs muhəbbitingni esingdə tutkəysən!.

7 Sulayman duasini tügütixigila, asmandin ot qüxtüp keydürmə kurbanlik həmdə baxkə kurbanliklarni koymay keydürüwətti; Pərwədigarning xan-xəripə əyni toldurdi. **2** Pərwədigarning xan-xəripə əyni tolduruwətkəqkə, kəhinlər Pərwədigarning əyigə kiraləmdi. **3** Ot qüxkənlikini wə Pərwədigarning xan-xəripə əyning üstidə tohtioğanlıqni kərip, İsraillarning həmmisi tax yatquzuləjan məydanda yükünüp bax urup: «Pərwədigar məhribandur, Uning əzgərməs muhəbbiti mənngügigə turidu!» dəp Pərwədigaroğa ibadət kilip təxəkkür-mədhiyə okuxti. **4** Padixah wə pütkül həlk Pərwədigarning aldidə kurbanliklirini sundi. **5** Sulayman padixah yigirmə ikki ming kala, bir yüz yigirmə ming koyne kurbanlik kilip sundi. Xundək kilip padixah wə pütkül həlk Hudaning əyini [Hudaqə] beoxilidi. **6** Kəhinlər wə xundəkla Pərwədigaroğa atioğan sazarni tutқан Lawiyələr əz orunlirida turatti (padixah Dawut bu sazarni Pərwədigarning mədhıyisidə ixlətkili yasiojanidi, [u Pərwədigaroğa]: «Uning əzgərməs muhəbbiti əbdəqidur» dəp mədhıyə okuqinida ularni ixlitatti); kəhinlər Lawiyəlarning udulida turup kanay qelixatti; İsraillarning həmmisi xu yərdə ərə turuxkanidi. **7** Sulayman Pərwədigarning əyining aldidiki həylisining otturisini ayrip mukəddəs kilip, u yərdə keydürmə kurbanliklər wə inaklik kurbanliklirining yaqlirini sundi; qünki Sulayman yasatқан mis kurbangah keydürmə kurbanliklər, ax hədiyliri wə kurbanliklarning yaqlirini qəbul kilixkə kiqik kəldi. **8** Xuning bilən u wəqıttə Sulayman wə uning bilən boləjan püttün İsrail, yəni Hamat rayoniyoğa kirix eoşizidin tartip Misir ekiniyoğa həmmə yərlərdin kəlgən zor bir jamaət həyt etküzdi. **9** Səkkizinqi küni ular təntənilik bir ibadət yioqilixi etküzdi; ular yəttə kün kurbangahni Hudaqə atap beoxiləjanidi andin ular yəne yəttə kün həyt etküzdi. **10** Yəttinqi ayning yigirmə üqinqi küni padixah həlkni əz ey-qedirlirigə kayturdi; ular Pərwədigarning Dawutkə, Sulaymanoğa wə Öz həlki İsrailoğa kıloğan yaxhiliqliri üqün kəlbidə xad-huram bolup kaytip kətti. **11** Xundək kilip Sulayman Pərwədigarning əyini wə padixahning ordisini yasap püttürdi. Sulaymanning kəngligə Pərwədigarning əyidə wə ezining ordisida nəmə kilix kəlgən bolsa, xu ixlarning həmmisi onguxluk püttü. **12** Andin Pərwədigar keqidə Sulaymanoğa ayan bolup uninoğa: «Mən sening duayingni anglidim wə Əzümgimu bu jayni «kurbanlik əyi» boluxkə tallidim. **13** Əgər Mən asmanni yamoqur yaqmaydıoğan kilip etiwətsəm yaki qekətkilərgə zemindiki məşsulətlərnı yəp taxlaxni buyrusam wə yaki həlkim arisioğa waba tarkitiwətsəm, **14** [xu qəqəda] namim bilən ataloğan bu həlkim əzini kəmtər tutup, dua kilip yüzümni izləp, rəzil yolliridin yansa, Mən asmanda turup anglap, ularning gunahini

kəqürimən wə zeminini sakaytimən. **15** Əmdi bu yərdə kilinojan dualaroja Mening kəzirim oquq wə kulaklirim ding bolidu. **16** Mən əmdi namim mənggü bu yərdə ayan kilinsun dəp bu əyni tallap, uni Əzümgə mukəddəs kildim; kəzümmu, kəlbimmu həmixə xu yərdə bolidu. **17** Sən bolsang, atang Dawutning aldimda mangojinidək sənmu sanga buyruojininimning həmmisigə muwapik əməl kilix üqün bəlgilimilirim wə həkümlirimni tutup aldimda məngsang, **18** Mən əmdi atang Dawutka: «İsrailning təhtidə sanga əwladindin olturuxka bir zat kəm bolmaydu» dəp əhdə kilojinimdək, Mən sening padixahlik təhtingni İsrailning üstidə məhkəm kilimən. **19** Biraq əgər silər Meningdin yüz ərüp, Mən silərnin aldinglarda jakarliojan bəlgilimilirim wə əmlrimni taxlap, baxka ilahlarning kullukioja kirip qokunsanglar, **20** xu qaojda Mən İsrailni ularoja təkdim kilojan zeminidin yulup taxlaymən; wə Əz namimni kərsitixkə Əzümgə mukəddəs kilojan bu əyni nəzirimdin taxlaymən wə İsrailni həmmə həlkələr arisida səz-qəqək wə tapa-təning obyekti kilimən; **21** bu əy gərqə hazır uluq bolsimu, xu zamanda uningdin ətəknlərnin həmmisi kattik həyran kilixip: «Pərwədigar bu zeminioja wə bu əyge nemixkə xundak kilojandu?» dəp soraydu. **22** Kixilər: — Qünki [zemindiki həlkələr] ata-bowilirlirning Hudasi, yəni ularni Misir zeminidin qikarojan Pərwədigarni taxlap, əzlrini baxka ilarhlaroja baqlap, ularoja səjdə kilip kullukida bolojanliki üqün, U bu pütkül külpətni ularning bexioja qüxürüptu, dəp jawab beridu.

8 Xundak boldiki, yigirmə yil ətüp, Sulayman Pərwədigarning əyi bilən padixahning əyini yasap bolojandin keyin, **2** u Hiram əzigə sowoja kilojan xəhərlərni kaytidin qurup qıktı; İsaillər xu yərdə olturaklaxti. **3** Sulayman Hamat-Zobah xəhərigə berip uni ixojal kildi. **4** U yənə qəldiki Tadmorni wə əzining Hamatta qurojan barlik həzinə xəhərlirni yənə onxıtip kurdi. **5** U yənə Üstünki Bəyt-Horon bilən Astinkı Bəyt-Horonni sepil, baldaqlik kowukliri bolojan qorojanlik xəhərlərgə aylandurdi; **6** Baalatni, xundakla əzigə has həmmə həzinə xəhərlirini, «jəng hərwişi xəhərliri»ni, atliklarni orunlaxturojan xəhərlərni wə Yerusalemda, Liwanda wə əzi soraydiojan barlik zeminda haliojinini bina kildi. **7** İsraildin bolmiojan Hittiylar, Amoriylar, Pərizziylar, Hiwiylar wə Yəbusiylardin [İsrail] zeminida kelip kəlojanlarning həmmisini bolsa, **8** Sulayman bularni, yəni İsaillər pütünlay yokatmiojan ələrnin qəlojan əwladlirini kulluk haxaoja tutti. Ular bügünki künigə qə xundak bolup kəldi. **9** Lekin İsaillardin Sulayman əz ixliri üqün heqkimni kul kilmay, bəli ularni ləxkar, həkümdar-əməldar, hərwa bilən atliklarning sərdarlıri kildi. **10** Bulardin padixah Sulaymanning ixligüqilərnin üstigə qoyojan qong nazarətqiliri bolup, ikki yüz əlik idi. **11** Sulayman Pirəwnning kizini «Dawutning xəhəri»din əzi uningəja saldurojan ordioja əkəltürdi; qünki u: «Ayalimning İsrail padixahı Dawutning ordisida turuxi muwapik əməs; qünki Pərwədigarning əhdə sandukı barojanliki jaylarning həmmisi mukəddəstur», — dedi. **12** Sulayman bu qaojda Pərwədigarning kurbangahida, yəni [mukəddəs jayning] aywanining aldioja saldurojan kurbangahda

Pərwədigaroja atap kəydürmə kurbanlik təkdım kilatti; **13** — yəni Musa pəyoqəmbərnin tapxurukı boyiqə, hər küni, xabat künliridə, aynin birinji künliridə wə hər yilda üç qətim ətəküzüldiojan alahidə heyət künliridə — «petir nan heyti», «həptilər heyti» wə «kəpilər heyti»diki künlərdə bekıtilgən burqluk kurbanliklarni kilatti. **14** Sulayman yənə atisi Dawutning bəlgiləp bərgini boyiqə kahınlarning hizmətlirining wə Lawiylarning burqlirining ada kilinixi üqün nəwəturupplarni bekitti; Lawiylarning hər küni mədhıyə okux wə kahınlarning aldidə hizmətlərnı ada kilix burqi bar idi. Sulayman yənə dərwəziwənlərnı nəwiti boyiqə hər dərwəzinin hizmitini kilixkə bekitti; qünki Hudaning adimi Dawutning buyruki xundak idi. **15** [Kahın-lawiylar] padixahning kahınlarəja wə Lawiylarəja buyruqanliridin, mayli qəndək ix bolsun yaki həzinilərgə dair ix bolsun heq bax tartmaytti. **16** Pərwədigarning əyini selixta, əy uli selinojan kündin tartip pütükəja Sulaymanning barlik kurulux ixliri puhta tamamladi. Xundak kilip Pərwədigarning əyi pütüti. **17** Andin Sulayman Edom zeminida [Kizil] dengiz boyidiki Əzion-Gəbərgə wə Elətkə qarap məngdi. **18** Hıram [padixah] əz hizmətkarliri arkilik kemilər wə dengiz yollirioja pixxiq adəmlirini Sulaymanning yənioja əwətti. Ular Sulaymanning hizmətkarliri bilən billə Ofiroja berip, u yərdin tet yüz əlik talant altun elip, uni padixah Sulaymanning kəxioja yətküzüp kəldi.

9 Xəbaning ayal padixahı bolsa Sulaymanning dangk-xəhritini anglap, uni kiyin qigix-soallar bilən siniojili Yerusalemoja kəldi. U huxbuy buyumlar, intayin tola altun wə yaqut-gəhərlər artiojan tēgilərnı elip, qong dəbdəbə bilən kəldi. Sulaymanning kəxioja kəlgəndə əz kəngligə pütəkən həmmə ix toqruluk uning bilən səzləxti. **2** Sulayman uning həmmə soriojanlirioja jawab bərdi. Heqnemə Sulaymanoja karəngəju əməs idi, bəli həmmisidə uningəja jawab bərdi. **3** Xəbaning ayal padixahı Sulaymanning danalikiəja, yasiojan orda-sarəyoja, **4** dastihandiki taamlarəja, əməldarlarning qatar-qatar olturuxlirioja, hizmətkarlirining qatar-qatar turuxlirioja, ularning kiyəg kiyimlirigə, uning sakiyliri wə ularning kiyəg kiyimlirigə wə uning Pərwədigarning əyidə atap sunojan kəydürmə kurbanliklirioja qarap, üni iqigə qüxüp kətti. **5** U padixahka: — Mən əz yurtumda silining ixliri wə danalikiəri toqrısida angliojan həwər rast ikən; **6** əmma mən kelip əz kəzirim bilən kərmigüqə bu səzlərgə ixənmişidim; wə mana, mən hətta yeriminimu anglimiojan ikənmən; silining danalikiəri bilən bərikət-bayaxatlikliri mən angliojan həwərdin ziyadə ikən. **7** Silining adəmliri nəmidegən bəhtlik-hə! Həmixə silining aldiridə turup danalikiərnı anglaydiojan bu hizmətkarliri nəkədər bəhtliktur! **8** Silidin səyüngən, silini əzi üqün İsrailning təhtigə olturoquzojan Pərwədigar Hudaliri mubərəktur! Hudaliri İsrailəja baqliojan muhəbbiti üqün, ularni mənggü məzmüt tursun dəp U silini toqrəja həküm wə adalət sürgili ular üstigə padixah kildi, dedi. **9** U padixahka bir yüz yigirmə talant altun, intayin kəp huxbuy buyumlar wə yaqut-gəhərlərnı sowoja kildi. Xəbaning ayal padixahı Sulayman padixahka

sunojan xunqə zor miqdardiki huxbuy buyumlar xuningdin keyin heq kəringən əməs **10** (Ofirdin altunlarni əpkelidojan Huramning hizmətkarliri wə Sulaymanning hizmətkarliri yənə intayin zor miqdardiki səndəl yaşıqini wə yakut-gəhərlərnimu elip kəldi. **11** Padixah səndəl yaşıqidi Pərwədigarning əyi üqün wə padixahning ordisi üqün pələmpəylər yasap həm nəqmə-nawaqılar üqün qiltarlar wə sazları xuningdin yasatti. Xundak esil səndəl yaşıqi Yəhuda zeminida bu wəkitkiqə heq kərilüp bəkmiojanidi). **12** Sulayman padixah Xebaning ayal padixahioja uning əzige kiləjan sowojilridin axurup sowoja tutti, ayal padixahning kengli tartkən həmmini — nemə sorisa, xuni bərdi; andin u hizmətkarliri bilən yoloja qikiq əz yurtioja kaytip kətti. **13** Sulaymanoja hər yili kəltürilgən altunning əzi altə yüz atmix altə talant idi. **14** Bu kirimdin baxka, okətqi-tijarətkilər, barlik ərəb padixahlar wə əz zeminidiki əmədarlarmu altun-kümüxlərnə elip Sulaymanoja tapxuratti. **15** Sulayman padixah ikki yüz qong siparni soxturdi wə hər siparoja altə yüz xəkəl altun kətti. **16** Xundakla üç yüz kəlkanni yapılaqlənojan altundin yasidi; hər bir kəlkanni yasaxka üç yüz xəkəl altun ixlitildi; padixah ularni «Liwan ormini sarıyoja» esip koydi. **17** Padixah pil qixliridin qong bir təht yasap, uni sap altun bilən kaplattı. **18** Təhtning altə kəwətklik pələmpiyo bar idi, uning bir altun putpərisi təht bilən tutixip turatti; orundukning ikki yenida tayanəquşisi bar idi, hər bir tayanəquşing yenida birdin erə turojan xirning həykili bar idi. **19** Altə kəwətklik pələmpəyning üstida, ong wə sol tərəpidə erə turojan on ikki xirning həykili bolup, hər bir baskuqning ong-sol tərəpidə birdin bar idi; baxka heqkəndək əldə uningə ohxax yasalojini yok idi. **20** Sulayman padixahning barlik jam-piyaliliri altundin yasalojan; «Liwan ormini Sarayı»diki barlik qaqa-kuqılar tawlanəjan altundin yasalojan; Sulaymanning künliridə kümüx heqnemə hesablinatti. **21** Qünki padixahning kemiliri Huramning hizmətkarliri bilən billə Tarxixka berip turatti; «Tarxix kemə»lər hər üç yilda bir kətim kelip altun-kümüx, pil qixliri, maymunlar wə tozlarni əkelətti. **22** Sulayman padixah yər yüzidiki barlik padixahlardin bayliktə wə danalıktə üstün idi. **23** Hudaning Sulaymanning kengligə saləjan danalıqini anglax üqün yər yüzidiki barlik padixahlar uning bilən didarlixix arzusi bilən kələtti; **24** kəlgənlərnin həmmisi əz sowojitini elip kələtti; yəni kümüx qaqa-kuqılar, altun qaqa-kuqılar, kiyim-keqəklər, dubuloja-sawutlar, tetitkular, atlar wə keqirlarni elip kələtti. Hər yili ular bəlgilik miqdarda xundak kəlatti. **25** Wə Sulaymanning jəng harwisioja kətidiojan atliri üqün tət ming eoili bar idi, xuningdək on ikki ming atlik əskiri bar idi; u ularni «jəng harwisi xəhərləri»gə wə əzi turidəjan Yerusalemoja orunlaxturdi. **26** Sulayman [Əfrat] dəryasidin Filistiya zəminiojioja taki Misirning qəgrisioja kədər boləjan barlik padixahlıqlar üstidin həkümərlilik kildi. **27** Padixah Yerusalemda kümüxni taxtək kəp, kedir dərəhlirini jənubiy tüzləngliktiki üjmə dərəhlirigə ohxax nurojun kildi. **28** Kixilər atlarni Misirdin wə hər kəysi yurtlardin Sulaymanoja yətküzüp berip turatti. **29** Sulaymanning baxka əməlliri baxtin ahiriojioja «Natan pəyojəmbərning bayanliri»,

«Xilohluk Ahiyahning bixariti», xundakla Nibatning ooili Yəroboam toqruluk «Aldin kərgüqi İddo kərgün əlamət kərinüxlər» degən kitablarəja pütülgən əməsmidi? **30** Sulayman Yerusalemda turup pütün İsrailning üstidin kirik yil səltənət kildi. **31** Sulayman ata-bowiliri arisida uhlidi; halayik uni atisi Dawutning xəhridə dəpnə kildi; uning ooili Rəhoboam uning ornoja padixah boldi.

10 Rəhoboam Xəkəmgə bərdi; qünki pütkül İsrail uni padixah tikligili Xəkəmgə kəlgənidi. **2** Nibatning ooili Yəroboam xu ixni angliənda xundak boldiki, Misirdin kaytip kəldi (qünki u Sulayman padixahın keqip Misirdə turuwatatti). **3** Əmdi halayik adəm əwətip uni qakirtip kəldi. Xuning bilən Yəroboam wə pütkül İsrail kelip Rəhoboamoja: — **4** Silining atiliri boynimizoja saləjan boyunturukini eoijr kildi. Sili əmdi atilirlərin bizgə qəyojan kəttik tələpləri bilən eoijr boyunturukini yeniklitip bərsilə, silining hizmətliridə bolimiz, deyixti. **5** U ularəja: — Həzirqə kaytip üç kündin keyin andin kəximəja yənə kelinglar, dedi. Xuning bilən həlk tarilip kətti. **6** Rəhoboam padixah əz atisi Sulayman həyat wəktida uning hizmitidə turojan moysipitlardin məsləhət sorap: — Bu həlkə bəridiojan jawabim toqrisida nemə məsləhət kərsitisilə? — dedi. **7** Ular uningəja: — Əgər sili razilik bilən bugin bu həlkni hux kilip ularəja məhriban muamilə kərsitip, ularəja yaxhi səzlər bilən jawab kilsilə, ular silining barlik künliridə hizmətliridə bolidu, dedi. **8** Ləkin u moysipitlarning kərsətkən məsləhətini kəyrip koyup, əzi bilən qong boləjan, əldida hizmitidə boluwatkan yaxlardin məsləhət sorap **9** ularəja: — Manga «Silining atiliri bizgə saləjan boyunturukini yeniklətkəylə» dəp tiligən bu həlkə jawab bəriximiz toqruluk kəndək məsləhət bərsilə? — dedi. **10** Uning bilən qong boləjan bu yaxlar uningəja: — «Silining atiliri boyunturukimizni eoijr kildi, əmdi sili uni bizgə yenik kəlojəylə» dəp eytkən bu həlkə səz kilip: — «Məning qimqilək bərmikim atamning belidin tomrəktur. **11** Atam silərgə eoijr boyunturukni saləjan, ləkin mən boyunturukunglarni təhimu eoijr kilimən. Atam silərgə kəmqilər bilən tənbiş-tərbioja bərgən bolsa mən silərgə «qəyanlik kəmqilər» bilən tənbiş-tərbioja bərimən», degəylə, — dedi. **12** Rəhoboam padixah ularəja: «Üç kündin keyin andin kəximəja yənə kelinglar» deginidək, Yəroboam wə barlik həlk üqinqi küni uning kəximəja kəldi. **13** Rəhoboam padixah moysipitlarning məsləhətini taxlap kəpqiliklə kəttiklik bilən jawab bərdi. **14** U yaxlarning məsləhəti boyiqə ularəja: — Atam silərgə eoijr boyunturukni saləjan, ləkin mən uni təhimu eoijr kilimən. Atam silərgə kəmqilər bilən tənbiş bərgən bolsa mən silərgə «qəyanlik kəmqilər» bilən tənbiş-tərbioja bərimən, dedi. **15** Xuning bilən padixah həlkning səzini anglimidi. Bu ix Huda tərəpidin boləjan; qünki buning bilən Pərwədigarning Xilohluk Ahiyahning wasitisida Nibatning ooili Yəroboamoja eytkən səzi əməlgə axurulidəjan boldi. **16** Pütkül İsrail padixahning ularning səzigə kulək salmioqini kərgəndə həlk padixahka jawab berip: — Dawuttin bizgə nemə nesiwə bar? Yəssənəng ooilida bizning heq mirasimiz yoktur! Həbiringlar əz əy-qedirilinglarəja kaytinglar, i İsrail! Dawut, sən əz jəmətinggila igə bol — dedi. Xuning bilən İsaillər əz əy-qedirilingə

kaytip ketixti. **17** Əmma Yəhuda xəhərliridə olturoyan Israillaroğa bolsa, Yəroboam ularning üstigə həküm sürdi. **18** Rəhoboam padixahə baj-alwan begi Adoramni Israillaroğa əswətti, ləkin pütkül İsrail uni qalma-kesək kılıp öltürdi. U qaoqda Rəhoboam padixahə aldirap, ezining jəng hərwişioğa qikiq, Yerusalemoğa tikiwətti. **19** Xu tərəkida İsrail Dawutning jəmətidin yüz ətüp, bügünge kədər uningoğa qarxi qikiq kəldi.

11 Rəhoboam Yerusalemoğa kelip, İsrail bilən jəng kılıp padixahlıqni əzigə kayturup əkilix üqün Yəhuda bilən Binyamin jəmətidin bir yüz səksən ming hillanoqan jənggiwar əskərnı toplidi. **2** Ləkin Hudanin səzi Hudanin adimi Xemayağa kelip: — **3** «Yəhudaning padixahə, Sulaymanning oqlı Rəhoboamoğa, Yəhuda bilən Binyaminidiki Israillaroğa səz kılıp: — **4** «Pərwərdigar mundak dəydu: — Hujumoğa qikmanglar, kərindaxliringlar bilən jəng kilmanglar; hərbinglar öz əyümləroğa kaytip ketinglar; qünki bu ix Məndindir», degin» — deyildi. Wə ular Pərwərdigarning səzligə kulək saldi, Yəroboamoğa hujum kilixtin yandi. **5** Rəhoboam Yerusalemda turatti, wə Yəhudada koroqanlık xəhərlərnı saloquzojanidi. **6** U Bəyt-Ləhəm, Etam, Təkoa, **7** Bəyt-Zur, Sokoh, Adullam, **8** Gat, Marəxah, Zif, **9** Adorayim, Lakix, Azikah, **10** Zorah, Ajyalon, Həbronni yasatti; bularning həmmisi koroqanlık xəhərlər bolup, Yəhuda wə Binyaminning zeminida idi. **11** U barlık kəl'ə-koroqanlarnı mustəhkəmlidi wə ular da sərdarlarnı təyinlidi, zapas axlik, may wə xərablarnı təyyarlidi. **12** U yənə hərəkəysi xəhərlərnı kəpligen kalkan wə nəyzilar bilən qorallandurup, alamət mustəhkəmliwətti. Yəhuda bilən Binyamin uning tərpidə turatti. **13** Pütkül İsrailda turuwatqan kahinlar bilən Lawiylar kaysi yurtta bolmisun uning tərpidə turatti. **14** Qünki Yəroboam bilən uning oqulliri Lawiylarnı qatqə kekip, ularning Pərwərdigarning hizmitidə bolup kahinlik ətküzixini qəkligenlikə üqün, ular əzlrining otlaklırı wə mal-mülkini taxlap Yəhuda zeminə wə Yerusalemoğa kelixkanidi. **15** (qünki Yəroboam «yukiri jaylar»diki hizmət üqün «tekə ilahliri» wə əzi yasioqan mozaı məbudilrining kullukida boluxkə əzi üqün kahinlarnı təyinlənənidi). **16** Wə bu [Lawiylaroğa] əgixip, İsrailning həmmə kəbililiridin kənglidə İsrailning Hudasi Pərwərdigarnı seqinip-izdəxkə iradə tiklənənlər ata-bowilrining Hudasi boləqan Pərwərdigaroğa qurbanlık kiliq üqün Yerusalemoğa kelixti. **17** Xundak kılıp ular Yəhuda padixahlıqning küqini axurup, Sulaymanning oqlı Rəhoboamni üq yil küqləndürdi; qünki [Yəhudadikilər] üq yil Dawutning wə Sulaymanning yolida mangojanidi. **18** Rəhoboam Məhalatni əmrigə aldi. Məhalat Dawutning oqlı Yərimotning kizi; uning anisi Yəssəning oqlı Eliabning kizi Abihəyil idi. **19** Məhalattin Rəhoboamoğa Yəux, Xəməriya wə Zəhəm dəgən oqullar tərəldi. **20** Keyinki wəqitlarda Rəhoboam yənə Abxalomning [nəwrə] kizi Maakahni əmrigə aldi; u uningoğa Abiya, Attay, Ziza wə Xelomitlarnı tuqup bərdi. **21** Rəhoboam Abxalomning [nəwrə] kizi Maakahni əmrigə aləqan barlık ayalliri wə kenizəkliridin bəkrək səyətti; qünki u jəmiy on səkkiz ayal wə atmix kenizəkni əmrigə aləqan; u jəmiy yigirmə səkkiz oqul, atmix kiz pərzənt kərgən. **22**

Rəhoboam Maakahdin boləqan oqlı Abiyani kərindaxliri iqidə həmmidin qong xəhzadə kılıp tiklidi, qünki u uni padixahlıqkə waris kilməkə idi. **23** Rəhoboam aqilanilik bilən ix kərüp, oqullirini Yəhudaning barlık zeminliri wə Binyaminning barlık zeminliridiki barlık koroqanlık xəhərlərgə orunlasturup, ularni nəhayiti kəp zapas ozuk-tülik bilən təminlidi; u yənə ularoğa nuroqun hotun elip bərdi.

12 Rəhoboamning padixahlıqı mustəhkəm boləqanda, xundakla küqəyğəndə, xundak boldiki, u Pərwərdigarning kanun-əhkamlirini tərək kildi wə pütkül İsraillarnı uningoğa əgixip kətti. **2** Wə ularning Pərwərdigaroğa wəpəsizlik kiliqini tüpəylidin, Rəhoboam səltənitining bəxinqi yilida xundak boldiki, Misirning padixahə Xixak Yerusalemoğa hujum kəzoqədi. **3** Xixak bir ming ikki yüz jəng hərwişi, atmix ming atlık əskərnı baxlap kəldi; u əzi bilən billə Misirdin elip qikqan ləxkərlər, jümlidin Liwiyəliklər, Sukkiylər wə Efiopiylar san-sanaqsız idi. **4** U Yəhudaoğa təwə boləqan koroqanlık xəhərlərnı ixəqal kildi, andin Yerusalemoğa hujum kiliqxkə kəldi. **5** Bu qaoqda Xixak səwəbidin Yəhuda əməldarliri Yerusalemoğa yioqilixkanidi; Ximaya pəyoqəmbər Rəhoboam wə əməldarlarning yenioğa kelip ularoğa: — Pərwərdigar mundak dəydu: — «Silər meningdin wəz kəqkininglar üqün, Məmmu silərdin wəz kəqip Xixakning kəlioğa tapxurdum» dəydu, dedi. **6** Xuni anglap, İsrail əməldarliri bilən padixahə əzlrini təwən kılıp: — Pərwərdigar adildur, deyixti. **7** Pərwərdigar ularning əzlrini təwən kiliqanlikini kərüp Pərwərdigarning səzi Ximayağa yetip kelip: — «Ular əzlrini təwən kiliqanikən, Mən ularni həlak kilməy, bəlki ularoğa azoqinə nijat kərsitimən wə Məning kaynap turoqan oqəzipim Xixakning kəli bilən Yerusalemoğa təkülməydu. **8** Həlbuki, ularning Manga bəkinix bilən dunyadiki padixahlıqlaroğa bəkinixning qəndək pərki barlıkini bilip yetixi üqün, ular Xixakka bəkindi bolidu» — deyildi. **9** Xuning bilən Misir padixahə Xixak Yerusalemoğa hujum kılıp, Pərwərdigarning əyidiki həzinə-baylıqlar bilən padixahning ordisidiki həzinə-baylıqlarnı elip kətti. U həmmisini, jümlidin Sulayman yasatqan altun sipar-kalkanlarnı qoymay elip kətti. **10** Uların ornida Rəhoboam padixahə mistin birmunqə sipar-kalkanlar yasitip, ularni padixahə ordisinin kixir yolini saklaydioqan pasiban bəglirining kəlioğa tapxurdi. **11** Padixahə hər kətim Pərwərdigarning əyigə kiritioqan qaoqda, pasibanlar u kalkanlarnı elip tutup turatti, andin ularni yənə pasibanhanioğa əkelip koyuxatti. **12** Xuning bilən padixahə əzini təwən kiliqəndin keyin, Pərwərdigarning oqəzipi uningdin yenip, uni tamamən yəkitiwətmədi; Yəhudadikilər iqidimu az-tola yaxhi ixlar tēpildi. **13** Padixahə Rəhoboam Yerusalemda asta-asta kudrət tēpəp, əz səltənitini sürətti. Rəhoboam təhtkə qikqan qəjoqda kixik bir yaxta idi; u Yerusalemda, yəni Pərwərdigar Əz namini tikləx üqün pütkül İsrail kəbililiri iqidin tallioqan xəhərdə on yəttə yil səltənət kildi; Rəhoboamning anisinin ismi Naamah bolup, u Ammoniy idi. **14** Rəhoboam kənglidə Pərwərdigarnı izdəxni niyət kilmioqanlikə tüpəylidin rəzililik kildi. **15** Rəhoboamning barlık kiliqəyən ixliri baxtin-ahirioqə nəsəb hatiriliridiki «Ximaya pəyoqəmbərnin səzli» wə

«Aldin kergitqi Iddoning seziliri»da pütülgän emäsmidi? Rəhoboam bilən Yəroboam otturisida uruxlar tohtimay bolup turatti. **16** Rəhoboam ata-bowiliri arisida uhlidi, «Dawutning xəhiri»gə dəpnə kılındi. Ooqli Abiya uning ornioqa padixah boldi.

13 Padixah Yəroboamning səltəniting on səkkizinçi yili Abiya Yəhudaning üstigə padixah boldi. **2** U Yerusalemda üç yıl səltənət kildi; uning anisinin ismi Mikaya bolup, u Gibeahlik Uriyəlning kizi idi. Abiya bilən Yəroboam otturisida urux boldi. **3** Abiya jəng kiliş üqün hillanoqan jəngqilərdin tət yüz mingni baxlap qıktı; Yəroboammu hillanoqan batur jəngqilərdin səkkiz yüz mingni baxlap qikip, Abiyaqa karxi səp tüzüp turdi. **4** Abiya Əfrayim taoqlik rayonidiki Zamarayim teojoqa qikip mundaq dedi: — «I Yəroboam wə İsrail həlki, gepimgə kulək selinglar! **5** Bilməmsilər, İsrailning Hudasi Pərwərdigar «tuzluk əhdə» kiliş, İsrailning üstidiki padixahlıqni Dawutka wə uning əwladlırioqa mənggügə təkdım kılanoqnu? **6** Ləkin Dawutning ooqli Sulaymanning kuli, Nibatning ooqli Yəroboam kəzojılıp əz oqojisidin yüz əridi. **7** Xuning bilən bəzi muttəhəmlər, «Beliyalning baliliri» uning yenioqa yiojılıp, Sulaymanning ooqli Rəhoboam bilən karxilixkə əzlırını küqləndürdi; Rəhoboam u qaoqda tehi yax, səbiy balidək boləoqaq, ularəoqa təng kələlmidi. **8** Əmdi silər Pərwərdigarning Dawutning əwladlırının kolioqa tapxuroqan padixahlıqioqa karxi qikip «əzimizni kərsitimiz» dəysilər; silərnin adiminglar dərwəkə kəptur; silərdə yənə Yəroboam silərgə yasap bərgən, iləhlər dəp qarilidioqan altun mozaylar bar. **9** Silər Pərwərdigarning kahinliri boləoqan Hərunning əwladlırın bilən Lawıylarını kəzojılıwetip, yər yüzidiki baxqa əllər kıləninidək əzlırinqarəoqa [haləoqanqə] kahin tikilwəloqan əməsmidinglar? Kimdəkim bir torpək wə yəttə kəzini elip kəlip əzümni [kahinlikə] beoqıxlaymən dəsi, u Huda bolmıoqan butlarəoqa kahin boləlaydu! **10** Ləkin biz bolsək, Pərwərdigar bizning Hudayimizdur, biz uningdin wəz kəqmıduq; Pərwərdigarning hizmitidə boləoqan kahınlar bolsa Hərunning əwladlıridur, Lawıylar ularning hizmitidə turmakta. **11** Ular hər künü ətisi-ahximi Pərwərdigarəoqa kəyduərmə kərbənanqlarını sunup, esil huxbuy yəkıdu. Pakiz xirəgə «təkdım nənlər»mu tizip kəyulıdu, hər künü kəqtə ular altun qıraoqdan üstidiki qıraoqlarını yandurulıdu; qünki biz Hudayimiz Pərwərdigarning tapxurukioqa əməl kiliş kəliwatimiz. Bırək silər bolsənglar uningdin wəz kəqtinglar. **12** Karənglar, Huda bizni Baxlıoquqlı bolup biz bilən billıdu; kollırioqa kanay aləoqan, silərgə hujum kilişkə signal qilişkə təyyər turıdíoqan uning kahinlirimu biz bilən billıdur. I İsrail baliliri, ata-bowənglarning Hudasi boləoqan Pərwərdigar bilən jəng kilmənglar; qünki silər hərgiz əjəlibə kəzinalmaysilər». **13** Ləkin Yəroboam ularning arkisidin hujum kilmək üqün bəktürmə kəyoqanıdi. Xundəkki, İsrailar Yəhudalarning aldi tərıpidə idi wə bəktürmə kəxun ularning arka tərıpidə səkləp turattı. **14** Yəhudalar burulup karisa, manə əzlır aldi-arkidın hujuməoqa uqrawatattı; ular Pərwərdigarəoqa pəryad kətürdi, kahinlarmu kanaylarnı qaldı. **15** Buning bilən Yəhudalar kəttik qukən kətürüxti; wə xundək boldiki, Yəhudalar kəttik qukən kətürüxıwatkənda,

Huda Yəroboam bilən barlik İsrailarnı Abiya bilən Yəhudalarning aldidin urup tərə-pəreng kildi. **16** İsrailar Yəhudalarning aldidin kaqti; Huda ularını Yəhudalarning kolioqa tapxurdi. **17** Abiya bilən uning adəmliri İsrailarnı kəttik kiroqın kildi; İsrailardin hillanoqan bəx yüz ming əskər kətl kılındi. **18** Bu qaoqda İsrailar təwən kılındi; Yəhudadikilər ata-bowilirinin Hudasi Pərwərdigarəoqa tayanəoqlıki üqün əjəlibə kəzandı. **19** Abiya Yəroboamning kəynidin kəzojılap məngdi; u uning ilkidin birkəngə xəhırını, yəni Bəyt-əl wə uningəoqa karaxlık yəzə-bazarlarnı, Yəxanah wə uningəoqa karaxlık yəzə-bazarlarnı, Əfron wə uningəoqa karaxlık yəzə-bazarlarnı tartıwalıdi. **20** Yəroboam Abiyaning künliridə kəytidin küqlinəlmidi. Pərwərdigarning uni uruxi bilən u əldi. **21** Abiya bolsa əzini kudrət tapkuzdi; u on tət hotun elip, yigirma ikki ooqlı, on altə kiz pərzənt kərdi. **22** Abiyaning baxqa ixliri, uning məoqəoqa yolliri wə eytkən seziliri «İddo pəyoqəmbərnin təhili»də pütülgəndur.

14 Abiya ata-bowiliri arisida uhlidi, kixilər uni «Dawut xəhiri»gə dəpnə kildi. Ooqli Asa uning ornioqa padixah boldi. Asa padixah boləoqan künlərdə on yıl tinq ətti. **2** Asa Hudasi Pərwərdigarning nəziridə durus wə toqra boləoqanı kildi. **3** U yat əllərdin kəlgən but kərbəngəhırlını wə «yukiri jaylar»ni wə kün tüwrukırlı»ni yəkətti. U qaoqda pütün padixahlıq uning həkümranlıkida tinq-asayixlıkta ətti. **6** U yənə Yəhuda zeminidə birkəngə kəzoqanlık xəhərlərnı saldurdi, qünki yurt-zemin aramlıktə boldi; Pərwərdigar uningəoqa aramlıq bərgəqə, xu yillarda həq urux bolmıdi. **7** U Yəhudalarəoqa: — Zemin aldimizdə tinq turəoqanda, bu xəhərlərnı səpil bilən kərxəloqan, munarlık, baldaklık kəwuklırı boləoqan xəhərlər kiliş kuraylı; qünki biz Hudayimiz Pərwərdigarnı izdiginimiz üqün U tinqlik bərdi; biz Uni izdəp kəldük wə U bizning tət ətrapimizdə bizgə aramlıq bərdi, dedi. Xuning bilən pütün padixahlıqni baxlıdi wə ixliri onguxluk boldi. **8** Asanın kəxuni bar idi; Yəhuda kəbilisidin kəlkən wə nəyə bilən kəralıanoqan üç yüz ming əskiri, Binyamin kəbilisidin sipar wə okya bilən kəralıanoqan ikki yüz səksən ming kixilik; ularning həmmisi batur əzimətlər idi. **9** U qaoqda Zərah isimlik bir Efiopi y milyon kixilik kəxuni bilən üç yüz jəng hərwisini baxlap, [Asəoqa] hujum kəzoqap Məraxəhəoqa kəldi. **10** Asa uning bilən karxilixkə atlandı; ular Məraxəhəoqa yəkin Zəfatəh jiləwısiəoqa kəlip, birkəngə karxi səp tüzüp turuxti. **11** Asa Hudasi Pərwərdigarəoqa nida kiliş: — I Pərwərdigar, Əz bəndənggə yərdəm bərsəng, u küqlük bolsun, əjiz bolsun Sən üçün həqəngə ix əməs. I Pərwərdigar Hudayimiz, bizgə yərdəm kıləyoysən; qünki biz Səngə tayinimiz wə Səning nəmingdə bu zor kəxuməoqa karxi atlinip qiktuk. I Pərwərdigar, Sən bizning Hudayimizdursən, insanlar Səningdin əjəlip kəlmisun! — dedi. **12** Xuning bilən Pərwərdigar Asa wə Yəhudalar aldidə Efiopiylərnı urup tiripərn kiliwətti, Efiopiylər kaqti. **13** Asa əz

adamliri bilan birlikta ularni taki Gərarəyiqə qoqlidi; Efioptiyələr xundak yikiltidiki, ular din bir adəmmu tirik kəpəyildi; qünkü ular Pərwərdigarning aldidə wə uning koxuni aldidə kukum-talkan kilindi. Yəhudalar qəyət zor jəng qənimətlirini kəliqə elip kətti. **14** Ular yənə Gərar ətrapidiki barliq xəhərlərgə hujum kilip ixəqal kildi; qünkü Pərwərdigardin zor bir kərkunq muxu xəhərlərdikilərnə baskanidi. Yəhudalar yənə həmmə xəhərnə birnimu koymay bulang-talang kildi, qünkü ular də tolimu kəp mal-mülük bar idi. **15** Ular yənə mal bakkan qarwiqlarning qədir-qətanlirioqimu zərb kilip, nahayiti kəp qəy wə tēgilərnə elip Yerusalemoqə qaytti.

15 Hudaning Rohi Odədnin oqlı Azariyaning üstigə qüxti. **2** Xuning bilən u Asa bilən kərixüxkə qikip uningəy: — I Asa, pütkül Yəhudalar wə Binyaminlar, mangu kulək selinglar! Silər Pərwərdigar bilən billə boləjninglarda, Umu silər bilən billə bolidu. Silər Uni izlisənglar U silərgə tapkuzulidu; ləkin silər Uningdin waz kəqsənglar U silərdin waz kəqidu. **3** Israillər uzun künlərgiqə həkikiy Huda, təlim beridəqan kahin wə kanun-əhkamlardin juda bolup yürdi; **4** Ləkin ular kiyinqilikdə kəloqan wəqitlarda Israillənin Hudasi Pərwərdigarəy qaytip, Uni izdidi wə U ularəyə əzini tapkuzdi. **5** U wəqitlarda qikip-kirip turoqanlarəy hēq aramliq bolmioqan, qünkü həkəysi əl-yurtlar malimanqiliq iqidə turatti. **6** Huda ularni həkəhil kiyinqilik-malimanqiliq iqidə kəlduroqəqə, məmlikət bilən məmlikət, xəhər bilən xəhər əzərə soxuxup wəyran boldi. **7** Ləkin silər bolsənglar, kəysər bolunglar, məzmət turup kəlliringlearni boxatmənglar, qünkü əməlliringlearnin əjir-inəmi bardur, dedi. **8** Asa bu gəplərnə wə Odə pəyotəmbər bərgən bəxarətni angliqəndə u dadillixip, pütün Yəhuda wə Binyamin zeminliridə, xundaklə Əfrayimning təqlik rayonliridə kəloqə qüxürgən həkəysi xəhərlərdiki yirginqlik butlarni yəkkətti wə yənə Pərwərdigarning əyidiki aywan aldidə turoqan Pərwərdigar kurbəngəhəni yengibəxtin yasatti. **9** U barliq Yəhudalar wə Binyaminlarni, xuningdək ularning arisidə olturəqləxkan barliq Əfrayimi, Manassəhiy, Ximeoni y masupirlirini yioqdi (qünkü nuroqan Israillər Asaning Hudasi Pərwərdigarning uning bilən billə ikənlikini kərgən bolup, Israildin qikip Asa tərəpkə ətkənədi). **10** Asaning səltənətinin on bəxinqi yili üqinqi aydə ular Yerusalemoqə yioqlidi. **11** Xu küni ular elip kəlgən jəng qənimətliridin yəttə yüz buka wə yəttə ming kəyni Pərwərdigarəyə atəp kurbənlilik kildi. **12** Ular yənə atə-bowilirining Hudasi boləqan Pərwərdigarni pütün kəli bə bütün jeni bilən izdəxkə bir əhdə tüzixiti; **13** əhdidə, Israillənin Hudasi boləqan Pərwərdigarni izdimigən kəri-yax, ə-ayal deməy həmmisi əltürülsun, deyildi. **14** Ular yukiri awaz bilən wərkirəx wə kanay hām buroqə qelix bilən Pərwərdigarəy kəsəm bərixiti. **15** Pütkül Yəhuda jamaiti iqkən kəsimidin xadlandi; qünkü ular pütün kəli bilən kəsəm iqkən bolup, Pərwərdigarni tolimu təlmürüp izdidi; wə U ularəyə Əzini tapkuzdi. Pərwərdigar ularəyə tət ətrapidə aramliq atə kildi. **16** Asa padixəh yənə qong anisi Maakəhni yirginqlik bir «axerəh» tüwrukni yasəyini üqün hanixlik mərtiwisidin qüxürüwətti. Asa bu yirginqlik butni kesip, ayəq astidə qəyildi

wə Kidron jiləjisidə kəydürüwətti. **17** «Yukiri jaylar» yəkkətilmisimu, Asaning kəli [Pərwərdigarəy] pütünləy bəoxilənoqanidi. **18** Həm atisi hām u əzi Pərwərdigarəy atəp yasəqan nəsirlərnə, jümlidin kümtux bilən altunni wə türlik kəqə-qukilərnə Hudaning əyigə kəltürdi. **19** Xu wəqitdin tartip taki Asaning səltənətinin ottuz bəxinqi yiləyiqə urux bolup bəkmidi.

16 Asaning səltənətinin ottuz altinqi yili, Israillənin padixəh Baaxə Yəhudaəyə kərxə hujum kildi; həkəim Yəhudaning padixəh Asa bilən bərdi-kəldi kilmisun dəp, Raməh xəhərnə məhkəm kilip yasidi. **2** U wəqitdə Asa Pərwərdigarning əyidiki həzinilərdin wə padixəhning ordisidiki həzinilərdin altun-kümüxni elip ularni Dəməxktə turuxluq Suriyə padixəh Bən-Hədadkə əwətip wə bu həwərnə yətküzüp: — **3** «Məning atam bilən silənin atilərinin arisidə boləqəndə mən bilən silənin arilridə bir əhdə bolsun. Məna, siləgə kümtux bilən altun əwəttim; əmdə Israillənin padixəh Baaxə bilən boləqan əhdiliridin kəllirini üzsilə; xuning bilən u mənə kəmal kəlixin kol üzsun» — dedi. **4** Bən-Hədad Asa padixəhning səzəgə kirip, əz kəxuningin sərdərlirini Israillənin xəhərlirigə hujum kəlixkə əwətip, Ijon, Dan, Abəl-məyim, Naftalidiki barliq ambar xəhərlirini bəkındurdi. **5** Baaxə bu həwərnə anglap, Raməh istihkəmini yasəxtin kəlini yəyöy, kuxuluxlarning həmmisini tohtatti. **6** Asa padixəh bəsa pütkül Yəhudaning adəmlirini bəxlap, Baaxə Raməh xəhərnə yasəxkə ixlətkən taxlar bilən yəqəqlərnə Raməhtin toxup elip kətti. U muxulərnə ixlitip Gəbani wə Mizpəhni məhkəm kilip yasidi. **7** U qəyqə, əldin kərgüqi Hənanə Yəhuda padixəh Asaning yənəy qəli pütünəy: — Əzünə Pərwərdigar Hədayingəy əməs, bəli Suriyə padixəhəyə tayanəqanliqin üqün Suriyə padixəhning kəxuni əz kəlungdin kutuldi. **8** Efioptiyələr bilən Liwiyəliklər qong bir kəxun əməsmidi? Jəng hərwiliri wə atliq əskərliri intəyin kəp əməsmidi? Ləkin sən pəkət Pərwərdigarəyə tayanəqəndə, u ularni kəlungəyə tapxuroqanidi. **9** Qünkü Pərwərdigar kəngli Məngə taməmə sadiq boləqanlarəy yərdəmdə bolup, Əzümni kudrətil kərsitəy dəp, kəzlini pütün yər yüzidə uyən-buyən yügürtidu. Sən bu ixtə bək əhməklik kildin. Əmdə buningdin kəyən uruxlardin haləs boləlməysən, dedi. **10** Buni anglap Asa əldin kərgüqigə intəyin qəzəplənip, uni zindənoqə soləp kəydi; uning bu səzəgə kəhri kəynəp kətti. U xu wəqitlarda həkətin bəzilirigə zulum səlixkə bəxliqəndi. **11** Məna, Asa padixəhning ixliri bəxtin ahiriqəy «Yəhuda wə Israillənin padixəhning tarixnamisi»də pütülgəndur. **12** Asaning səltənətinin ottuz toküzinqi yilidə putidə bir kəsəl pəyda boldi; wə kəsili bəroqanseri əojirlixip kətti; ləkin u əojirəqəndə Pərwərdigarni izdimidi, bəli pəkət tēwilərdinlə yərdəmə izdidi. **13** Asa səltənətinin kərik birinqi yilidə əldi, atə-bowiliri arisidə uhlidi. **14** Həklər uni «Dəwət xəhri»də əzəgə atəp təyərliitip kəliqən kəbrigə dəpnə kildi. Ular uni əttərlərnin usuli bilən təngəlgən hərtürlik dora-dərməndin boləqan bir ariləxmə pürkəlgən jinəziqə yətkuzdi həmdə uningəy atəp nuroqun huxbuy yəndurdi.

17 Oqlı Yəhəxəfət Asaning orniqə padixəh boldi; u Israillənin padixəhlikəyə təkəbil turux üqün əzini

küçaytti. **2** U hərbiy küqlirini Yəhüdaning həmma qoroqanlik xəhərlirigə orunlaxturdi həmdə Yəhuda zeminiqə wə atisi Asa ixoqal kıloqan Əfraimdiki hərəkaysi xəhərlərgə mudapiə küqlirini turoquzdi. **3** Pərwərdigar Yəhoxafat bilən billə boldi, qünki u atisi Dawutning baxta yürüğüzğən yollirida mengip Baal butlirini izdimidi, **4** bəlki atisining Hudasinila izdəp, Uning əmrilridə mengip, Israillarning kilmixlirini dorimidi. **5** Xunga, Pərwərdigar uning padixahlıktiki həkümranlıqini mustəhkəmlidi; pütkül Yəhudadikilər uningə salam-sowoqlarni sunup turdi; xuning bilən uning mal-mülki nəhayiti kəp, xan-xəhriti nəhayiti yuxiri boldi. **6** U Pərwərdigarning yollirida mangoçaqqa, qoyrətlilik boldi; uning üstigə u Yəhuda zeminidin «yuxiri jaylar»ni wə Axarəh butlirini yoqattı. **7** Uning səltənitining üçinçi yili əzinin əməldarlıridin Bən-Hayil, Obadiya, Zəkəriya, Nətanəl, Mikayalarni Yəhüdaning xəhərliridə həlkkə təlim berixkə əwətti. **8** Ular bilən billə barəqanlardan yənə Xemaya, Nətaniya, Zəbadiya, Asahəl, Xəmirəmot, Yonatan, Adoniya, Tobiya, Tob-Adoniya katarlık birkanqə Lawiylar, xundakla yənə Əlixəma bilən Yəhəoram dēgən ikki kəhinnu bar idi. **9** Ular Pərwərdigarning Təwrat kənanı kitabini aloqə berip, Yəhuda zeminidiki barlık xəhərlərnə arılap yürüp həlq arisida təlim bəreətti. **10** Yəhüdaning ətrapidikiki məmlikətlərnin həmmisini Pərwərdigarning qorqunqı basti wə ular Yəhoxafat bilən urux kiliqqa pətinəlmaytti. **11** Filistiylərdin bəziliri Yəhoxafatqa sowoqa-salamlar wə kümxü oplanlırini tapxurdi; Ərəblərnə padilridin uningə yəttə ming yəttə yüz qoqkar, yəttə ming yəttə yüz teka sowoqa kildi. **12** Yəhoxafat barəqanseri karamət qüdrət tepip, Yəhudadə birməqqə qoroqan wə ambar xəhəri bina kildi. **13** U Yəhüdaning hərəkaysi xəhərliridə nuroqun maddiy əxya zəpisi təyyarlıdi; Yerusalemdimu uning zəbərdeş batur jəngqiliri bar idi. **14** Jəmətliri boyıqə ularning sani təwəndikiqə: — Yəhuda kəbilisidiki mingbaxlıri iqidə Adnəh sərdar bolup, batur jəngqilərdin üç yüz mingə qə baxlamqilik kiliatti; **15** Adnəhning qol astida Yəhəhanan sərdar bolup, ikki yüz səksən ming adəmgə baxlamqilik kiliatti; **16** Yəhəhananning qol astida Zikrining oqlı Amasiya bar idi; u Pərwərdigarə qəzini atiwətkən adəm bolup, ikki yüz ming batur jəngqigə baxlamqilik kiliatti. **17** Binyamin kəbilisi iqidə Eliyada dēgən batur bir jəngqi bolup, okya wə kəlkan bilən qorallanoqan ikki yüz ming batur jəngqigə baxlamqilik kiliatti; **18** Eliyadaning qol astida Yəhəzabad bolup, jənggə təyyar qoxundin bir yüz səksən ming adəmgə baxlamqilik kiliatti. **19** Bularning həmmisi padixəhning hizmitidə hazır turatti; padixəhning yənə pütün Yəhuda zeminidiki qoroqanlik xəhərlərgə orunlaxturuloqan adəmliri bolsa, ularning sirtida idi.

18 Yəhoxafatning mal-mülki nəhayiti kəp, xan-xəhriti nəhayiti yuxiri boldi; u Ahab bilən kudilixip ittəpaklaxti. **2** Birməqqə yildin keyin u Ahab bilən kəruxüxkə Samariyəgə bardi. Ahab bolsa uningə wə uning həmrəhlirioqə atap nuroqun kala, qoy soydi; andin u uni Gileadtiki Ramotqa billə hujum kiliqqa unatti. **3** Israil padixəhi Ahab Yəhuda padixəhi Yəhoxafatting: — Əzliri mening bilən billə Gileadtiki

Ramotqa berixkə məqul bolamdila? — dəp soriwidi, u: — Biz silining-mening dəp ayrımaymiz; mening həlkim əzlining həlkidir. Mən əzliri bilən billə jəng kiliqqa barmay turmaymən, dəp jawap bardi. **4** Lekin Yəhoxafat Israilling padixəhiqə: — Ətünimənkı, bugin awwal Pərwərdigarning səzini sorap kergəyła, dedi. **5** Xuning bilən Israilling padixəhi pəyoqəmbərlərnı, yəni tət yüz adəmnı yioqdurup ulardin: — Biz jəng kıloqlı Gileadtiki Ramotqa qiksək bolamdu, yok?» dəp soriwidi, ular: «Qikkın, Huda uni padixəhning kıloqə beridu, deyixti. **6** Lekin Yəhoxafat bolsa: — Bulardin baxkə yol sorioqudək, Pərwərdigarning birər pəyoqəmbiri yokmıdu? — dəp soridi. **7** Israilling padixəhi Yəhoxafatqa jawap berip: — Pərwərdigardin yol soraydioqan yənə bir adəm bar; lekin u mening toqramda qutlukni əməş, bəlki daim balayı'apətni kərsitip bəxarət bərgəqkə, mən uni eq kərimən. U bolsa İmləhning oqlı Mikayadur, dedi. Yəhoxafat: — I aliyliri, sili undək demigəyła, dedi. **8** Andin Israilling padixəhi bir qakirini kıqkırıp uningə: — Qakkən berip, İmləhning oqlı Mikayani qakirtip kəl, dəp buyrudi. **9** Əmđi Israilling padixəhi bilən Yəhüdaning padixəhi Yəhoxafat xəhanə kiylimlırini kiyyip, Samariyənin dərwəzisining aldidiki hamanda hərbi oz təhtidə olturuxti; ularning aldidə pəyoqəmbərlərnin həmmisi bəxarət bərməktə idi. **10** Kənanəhning oqlı Zədəkiya bolsa əzi təmürdin munggüzlərnı yasap: — Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Muxu munggüzlər bilən Suriylərnı yokatkuqə üstup ursıla», dedi. **11** Həmma pəyoqəmbərlər xuningə ohxax bəxarət berip: «Gileadtiki Ramotqa kıqıp səzsiz muwəppəkiyəť qəzinila; qünki Pərwərdigar uni padixəhning kıloqə tapxuridikən», deyixti. **12** Mikayani kıqkıroqlı barəqan həwərqı uningə: — Mana, həmma pəyoqəmbərlər birdək padixəhə yaxhi həwər bərməktə; əmđi ətünimən, sening səzıngmu ularningki bilən birdək bolup, yaxhi bir həwərnı bərgin, dedi. **13** Əmma Mikaya: — Pərwərdigarning həyati bilən kəsəm kilimənkı, Hudayim mənə nəmə eytsə, mən xuni eytimən, dedi. **14** U padixəhning aldioqə kəlgəndə padixəh uningdin: — I Mikaya, jəng kıloqlı Gileadtiki Ramotqa qiksək bolamdu, yok? — dəp soriwidi, u uningə jawab berip: — Qıkıp muwəppəkiyəť qəzinisilər; qünki [düşmininglər] kolliringlarə tapxurulidu, dedi. **15** Lekin padixəh uningə: — Mən sənə qənə qətim Pərwərdigarning namida rast gəptin bəxkisini mənə eytməslikkə kəsəm iqlüzüxüm kərək?! — dedi. **16** Mikaya: — Mən pütkül Israilling təoqlarda padiqisiz qoylardək tarilip kətkənlikini kərdüm. Pərwərdigar: «Bularning igisi yok; bularning hərbi tinq-aman əz əyigə qaytsun» dedi, — dedi. **17** Israilling padixəhi Yəhoxafatqə: — Mana, mən siligə «U mening toqramda qutlukni əməş, bəlki həman balayı'apətni kərsitip bəxarət beridu», demigənmidim? — dedi. **18** Mikaya yənə: — Xunga Pərwərdigarning səzini angliqin; mən Pərwərdigarning Əz təhtidə olturoqanlikini, asmanın pütkül qoxunliri uning yenida, ong wə sol tərəpidə turoqanlikini kərdüm. **19** Pərwərdigar: «Kim Ahabni Gileadtiki Ramotqa kıqıp, xu yərdə həlak boluxkə aldaydu?» — dedi. Birsı undək, birsi mundaq deyixti; **20** xu wəqıtta bir roq kıqıp Pərwərdigarning aldidə turup:

«Mən berip alday» dedi. Pərwərdigar uningdin: «Kandak usul bilən aldaysən?» dəp soriwidi, **21** u: «Mən qikip uning həmmə pəyowəmbərlirining aqzida yaloqanqi bir roh bolimən», dedi. Pərwərdigar: «Uni aldap ilkinggə alalaysən; berip xundak kıl» — dedi. **22** Mana əmdi Pərwərdigar sening bu həmmə pəyowəmbərlirining aqzioqə bir yaloqanqi rohnı saldı; Pərwərdigar sening toorqanda balayı'apət kərsitip sezidi» — dedi. **23** Xuni anglap Kənanahning oqlı Zədəkiya kelip Mikayaning kaqitioqə birni selip: — Pərwərdigarning Rohi kaysi yol bilən məndin ötüp sanga sez kılıxka bardı?! — dedi. **24** Mikaya jawab berip: Özüngni yoxurux üqün iqliridiki eygə yügürgən künidə xuni kərisən, dedi. **25** Israilning padixahı əmdi: — Mikayani elip kayturup berip, xəhər həkimi Amon bilən padixahning oqlı Yoaxka tapxurup, **26** Ularoqə tapilap: «Padixah mundaq dəydu: — Uni zindanoqə solap mən tinq-aman yenip kəlgüqilik kiynap, nan bilən suni az-az berip turunglar» — dənglar, dəp buyrudi. **27** Mikaya: — Əgər sən həkikətən tinq-aman yenip kəlsəng, Pərwərdigar mening wasitəm bilən sez kılmiqan bolidu, dedi. Andin u yənə: — Əy jamaət, hərbirolang anglanglar, dedi. **28** Israilning padixahı bilən Yəhudaning padixahı Yəhoxafat Gileadtiki Ramotka qıktı. **29** Israilning padixahı Yəhoxafatka: — Mən baxka kıyapətkə kirip jənggə qıkay; sili bolsila öz kıyımilrini kıyip qıksila, dedi. Israilning padixahı baxka kıyapət bilən jənggə qıktı. **30** qünki xundak boldiki, Suriyaning padixahı jəng hərwisə sərdarlıroqə: — Qongliri yaki kıqıkliri bilən əməs, pəkət Israilning padixahı bilən soquxunglar, dəp buyrudi. **31** Wə xundak boldiki, jəng hərwilirining sərdarliri Yəhoxafatni kərgəndə: — Uni qokum Israilning padixahı dəp, uningəy oqlı hujum kılmaqı boldi; ləkin Yəhoxafat pəryad kətürdi, Pərwərdigar uningəy yardım bərdi. Huda ularni uningdin yıraklaxturdi; **32** qünki xundak boldiki, jəng hərwilirining sərdarliri uning Israilning padixahı əməslikini kərgəndə uni qoqlımay, burulup kətip kəlxiti. **33** Əmma biraylən kərisioqla bir okya etiwidi, ok Israilning padixahining sawutining mürisidin təwənkı ulıqıdin ötüp təgdi. U hərwikexigə: Hərwinı yandurup meni səptin qıkarqın; qünki mən yaridar boldum, dedi. **34** U küni jəng barəjanseri kattik boldi. Padixah kəqkiqə Suriylarning udulida öz jəng hərwisioqə yəlinip ərə turdi. Kün petixi bilən u öldi.

19 Yəhuda padixahı Yəhoxafat aman-esən Yerusalemdiki ordisioqə kaytıp kəldi. **2** Aldin kərgüqi Hənanining oqlı Yəhu padixah Yəhoxafatning aldioqə qıkip: — Sening razillərnin yardimide bolup, Pərwərdigarə əq boləqlərnini səyginin durusmu? Xu səwəbtin Pərwərdigarning oqəzipi bexingəy qıxıdionan boldi. **3** Həlbuki, sən axarəh butlirini zemindin yökıtip taxlıqioning wə Hudani izdəxkə niyət kıləqioning üqün səndimu yaxilik tepildi, dedi. **4** Yəhoxafat Yerusalemda olturatti; keyinki wəqətlərdə u həlk arisioqə qıkip, Bəər-Xəbadin tartip Əfrəim taqlirioqə səpər kılıp, həlkni towa kıldurup ata-bowilirining Hudasi Pərwərdigarəy yandurdi. **5** U yənə Yəhuda təwəsıdiki barlık kəroqanlık xəhərlərdə sorəqılərnini təyinli; **6** u sorəqıləroqə: — Öz kıləqlərlirinqləroqə əhtiyatqan bolunglar; qünki silərnin həküm qıqırinxinglar insan üqün əməs, bəlki

Pərwərdigar üqündur; silər həküm qıkarəqioninglərdə u qokum silər bilən billə bolidu. **7** Əmdi Pərwərdigarning wəhımisı kəz əldinglərdə bolsun; öz kıləqlərlirinqləroqə əhtiyatqan bolunglar; qünki Pərwərdigar Hədayimizdə nəhəklik yok, yüz-hatir kılax yok, para yeyixmu yoktur, dedi. **8** Yəhoxafat Lawiylərdin, kəhınlərdin wə Israil jəmətlirining baxlıridin bəzilərnini Yerusalemoqə kayturup kəlip, ularni Yerusalemdimu Pərwərdigarning həkümlirini qıqırax wə həlkning ərz-dəwalirini bir tərəp kılaxkə təyinli. **9** Yəhoxafat ularoqə: — Silər bu ixlərnini Pərwərdigarning kərkunqida bolup sadəqətlilik bilən qın kənglünglərdin bejirinqlar. **10** Hərəkəysi xəhərlərdə turidionan kərxədxilərlinglərnin əldingləroqə elip kəlgən barlık ərz-dəwəsi, məyli u hun dəwəsi bolsun, kənun-əmr wə həküm-bəlgilimilər toqrisidiki ərz-dəwa bolsun, ularning Pərwərdigar əldida gunəhkar bolup kəlməslik üqün, xundakla Pərwərdigarning oqəzipi öz bəxingləroqə wə kərxədxilərlinglərnin bəxioqə kəlip kəlməslik üqün, ularni həman əghəlxəndurup turunglar; xundak kıləqlərlər, gunəhkar bolmaysilər. **11** Pərwərdigarəy təəllük ixlərdə silərnini bax kəhın Amariya baxkırıdu; padixahkə dair ixlərdə, silərnini Yəhuda jəmətinin yəlbəxqisi İsməilning oqlı Zəbadiya baxkırıdu; silərnin hızmıtinglərdə turidionan Lawiylar bar. Jəsərtlik bolup ixlirinqlərnini kıləqlər wə Pərwərdigar ixni durus kıləquqlar bilən billə bolidu! — dedi.

20 Keyinki wəqətlərdə xundak boldiki, Moabiylar, Ammoniylar wə Maoniylərdin bəziləri birləxip kəlip Yəhoxafatka hujum kılaxkə qıktı. **2** [Qaparmənlər] kəlip Yəhoxafatka: — [Əlök] dengiznin u kətidin, yəni Edomdin siləgə hujum kıləqili zor bir qoxun qıkip kəldi; mana, ular Həzəzon-Tamarda, dedi (Həzəzon-Tamar yənə «Ən-Gədi» dəpmu atilidu). **3** Buni angliqan Yəhoxafat kərkup, Pərwərdigarni izdəxkə niyət bəqləp, pütün Yəhuda təwəsıdə «roza tutuximiz kərkə» dəp jakarlı. **4** Yəhədalər əmdi Pərwərdigardın yardım tiligili yəqıldı; həlk Yəhudaning hərəkəysi xəhərliridin qıkip Pərwərdigardın yardım tiləxkə kəlxiti. **5** Yəhoxafat Yəhuda wə Yerusalemdiki jamaət arisioqə qıkip, Pərwərdigar əyining yəngi həyolisinin əldida ərə turup **6** mundaq dua kılıp: — «İ Pərwərdigar, ata-bowilirimizning Hudasi, Sən ərxə təroquqi Huda, barlık əl-məmləkətlərnin üstidin həküm sürgüqi əməsmiding? Səning kəlung kük-qədrətkə toləqəndur, həqkim Seni tosalmaydu. **7** İ Hədayimiz, Sən bu zemindiki əhəlini Öz həlkning Israilar əldidin kəqləp, uni Əz dostung İbrəhimning nəsligə mənggülik miras kılıp bərgən əməsmiding? **8** Ular xu yərdə turdi həm xu yərdə Səning nəmingəy ətap bir mükəddəshəna selip: **9** «Mubadə bəximizoqə birər balayı'apət kəlsə, məyli u kılıq, jəza, wəba, əqarlıqlık bolsun, kıyinqiliklə kəloqan wəqətimizdə, muxu əy, yəni Səning əldingdə turup, Səngə mürəjəət kıləq (qünki Səning nəming muxu əydidur), Sən anglayəsən wə kütəzizən» dəgəndi. **10** Əmdi mana, bu yərgə Ammoniylar, Moabiylar wə Seir təojidkilər bəsep kəliwatıdu! İlğiri Israilar Misir zemindin qıqkan qəoqda Sən Israilərnin ularoqə təjawuz kıləxioqə yol qəymioqaniding; u qəoqda Israilar ularni yəqətkəy u yərdin aylinip ətəkn. **11** Əmdi kəra, həzir ularning yaxxilikimizni kəndək yol bilən

kayturmakqi boluwatkinioja! Ular bizni Sən bizgə miras kılıp bərgən bu zemindin koqolap qıqarmakqi boluwatidu. **12** I Hudayimiz, Sən ularning üstidin həküm qıqarmamsən? Qünki bizning bizgə hujum kılıxka keliwatkan bu zor koxun bilən karxilaxkudək küqimiz yok; nemə kılıximiznimu bilməy kalduk; lekin bizning közimiz Sanga tikilip turmakta» — dedi. **13** Bu qaoqda pütün Yəhuda həlki, ularning kuqaktiki baliliri, hotun bala-qakilirining həmmisi Pərwərdigarning aldida turatti. **14** Wə xu pəyttə Pərwərdigarning Rohi jamaətning otturısında turojan Lawiylardin Asafning əwladi bolojan Mattaniyaning qəwrisi, Jəiyəning əwrisi, Binayaning nəwrisi, Zəkəriyaning oqlı Yəhəziyəlgə qüxti; **15** U: — I pütün Yəhuda həlki, silər Yerusalemda turuwatkanlar wə padixah Yəhoxafat, kulək selinglar! Pərwərdigar silərgə mundaq dəydu: — «Silər bu zor koxundin korpuk kətmənglar wə alakzadə bolup kətmənglar; qünki bu jəng siləringki əməs, bəki Hudaning Əziningkidur. **16** Əta ularoqə hujum kılıxka qıqınglar; mana, ular Ziz dawanidin qıqip kelidu wə silər ularni Yəruəl qəlining aldidiki jiloə eoqizida uqritisilər. **17** Silər bu dərəm jəngdə uruxuxunglarınə həciti bolmaydu; pəkət səpkə tizilip turunglar, silər bilən billə bolojan Pərwərdigarning nijat-nusritini kərtunglar! I Yəhuda, i Yerusalemdikilər, kərkənglar, alakzadə bolup kətmənglar; əta ularoqə hujum kılıxka qıqınglar, Pərwərdigar qoqum silər bilən billə bolidu!» — dedi. **18** Bu gəpni anglap Yəhoxafat bəxini yərgə təgküzüp tizlandi wə barlık Yəhuda həlki həm Yerusalemdikilər Pərwərdigar aldida düm yikilip Pərwərdigarə səjdə kildi. **19** Koqat əwladi wə Korah əwladi iqidiki Lawiylardin bolojanlar orunliridin turuxup intayin küqlük əwaz bilən Israilning Hudasi Pərwərdigarni mədhiyəlxəti. **20** Pütün həlk ətisi kək səhərdə turup Təkoa qəligə kərap atlandi; ular atlinip ketiwatqanda, Yəhoxafat ornidin turup ularoqə: — I Yəhuda həlki, i Yerusalemdikilər, gəpimğə kulək selinglar! Hudayinglar Pərwərdigarə tayininglar, qoqum məzmüt turoquzulisilər; Uning pəyoqəmbərlirigə ixininglar, yolunglar qoqum rawan bolidu! — dedi. **21** Andin u həlk bilən obdan məsləhətləxip, Pərwərdigarning məkəddəs bəhəy-wətlətkini mədhiyəlip, Uningə atap oqəzəl-küy eytidioqanlarni: «Silər Pərwərdigarə rəhmət-təxəkkür eytinglar, qünki Uning əzgərməs muhəbbiti mənğgüliktur!» dəp oquxka təyinləp, koxunning aldida mənğdurdı. **22** Ular təntəna kılıp həmdusana oquxi bilən, Pərwərdigar Yəhuda həlkiğə hujum kılıxka qıqkan Ammoniylar, Moabiylar wə Seir teoqidikilərgə pistirma koxunni əwatip, ularni tarmar kıldurdı. **23** Xuning bilən Ammoniylar bilən Moabiylar Seir teoqidikilərgə hujum kılıxka etti, ularni birini koymay kırıwətti; ular Seir teoqidikilərnı kırıp tügətkəndin keyin yənə əzliri bir-birini kırıqin kılıxka qıxkəndi. **24** Yəhūdalar qəldiki kəzətgahka kəlip xu zor koxun tərəpkə kərisə, mana kəqip kutulojan birmu adəm yok bolup, həmmə yərnı əlük kəplap kətkənidi. **25** Yəhoxafat əzining adəmliri bilən düxməndin olja bulanğ-talanğ kılıxka kəlgəndə, ular əlüklər bilən billə nuroqun mal-mülük wə kəp kimmətlək buyumlarni tapti. Ular salduruwəloqanlirining toliłikidin elip kitalməy kəldi; olja xunqə kəp boləqəqka,

uni yiojiwəlixka üç kün kətti. **26** Ular tətinqi künı Bərahəh jilojisiəy yiojilip, Pərwərdigarəy həmdusana okup mubərkłidi; xunga u yər takı bütüğüə kədə «Bərahəh jilojisi» dəp atilip kəlməktə. **27** Andin barlık Yəhudadikilər wə Yerusalemdikilər Yəhoxafatning bəxləmqilikidə huxal-huram bolup Yerusalemoqə kəytti; qünki Pərwərdigar ularni düxmənliri üstidin oqalıb kılıp huxallıqka qəmdürgənidi. **28** Ular Yerusalemoqə təmbur, qılta wə kanaylar qəlip kəlip, Pərwərdigarning əyigə kirdi. **29** Barlık əl-məmləkətlər Pərwərdigarning Israilning düxmənlirigə kərxı kıqip jəng kıləlanlıkını angliəqanda, Hudaning wəhəmisı ularning üstigə bastı. **30** Xuning bilən Yəhoxafatning padixahlıqı tinq-asayixlıktə boldi; uning Hudasi uning tət ətrapını tinq kıləlanidi. **31** Xundək kılıp Yəhoxafat Yəhuda üstigə həküm sürdi. U təhtkə kıqkan qaoqda ottuz bəx yaxta idi; u Yerusalemdə yigirmə bəx yil səltənət kildi. Uning anisining ismi Azubəh bolup, u Xilhəning kızı idi. **32** Yəhoxafat kəyməy atisi Asanıng yolida mənğip, Pərwərdigarning nəziridə durus boləqanni kildi. **33** Pəkət «yukiri jaylar»la yəkətiliməqənidi; həlk təhiqə kəngüllirini ata-bowilirining Hudasiəy mayıl kilməqənidi. **34** Yəhoxafatning kəlojan ixiliri bolsa, mana bəxtin ahiriəyqə «Yəhuda wə Israil padixahlirining tarixnamisi»əy kırıgüzülgən «Hənanining oqlı Yəhuning bəyan səzliri»də pütülgəndur. **35** Bu ixılardin keyin Yəhuda padixahı Yəhoxafat tola rəzil ixılarnı kıləlan Israil padixahı Aqəziya bilən ittipək tüzdi. **36** Yəhoxafat Tarixka bəridiojan kəmilərnı yasəxka uning bilən xirıkləxti; xu kəmilərnı ular Əzion-Gəbərdə yasətti. **37** U qaoqda Mərahəhlik Dodawəhuning oqlı Əliezər Yəhoxafatni əyibləp uningəy bəxərat bərip: — Aqəziya bilən ittipək tüzgəning üçün Pərwərdigar sənıng yəsiəqanlirini bəzuwətidu» dedi. Dərwəkə, keyinki wəkitlarda u kəmilər bəzuqunqılıqka uqrap Tarixka mənğalmidi.

21 Yəhoxafat ata-bowiliri arisida uhlidi wə «Dawut xəhəri»də dəpnə kılındi; oqlı Yəhoram uning orniəy padixah boldi. **2** [Yəhoramning] birnəqəqə inisi, yəni Yəhoxafatning Azariya, Yəhiyə, Zəkəriya, Azariyaqə, Mikail wə Xəfatiya dəgən oqulliri bəy idi; ularning həmmisi Israil padixahı Yəhoxafatning oqulliri idi. **3** Ularınəy atisi ularəy nuroqun altun, kümtüx wə kimmətlək buyumlarni, xundəklə Yəhuda zeminidiki birkənqə koroqanlık xəhərnı sowəy kildi; pəkət padixahlıknı bolsa, Yəhoram qonq oqlı boləqəqka, uningəy bərdi. **4** Yəhoram atisining padixahlıq təhtigə kıqip həkukini mustəhkəmlidi. Andin u barlık inilirini, xundəklə Yəhudadiki birkənqə əməldərlərnı kılıqlap kətl kildi. **5** Yəhoram təhtkə olturoqinida ottuz ikki yaxta idi; u Yerusalemdə səkkiz yil səltənət kildi. **6** U Aqəb jəmətidikilərgə ohxax, Israilning padixahliri mənğəyən yolda mənğdi, qünki u Aqəbning kizini əmrigə aləqənidi; u Pərwərdigarning nəziridə rəzil boləqanni kildi. **7** Bırək Pərwərdigar Dawut bilən tüzgən əhdisi səwəblik, Dawutka wə uning əwladliriəy mənğgü əqməydiəyən bir qiraəy kəlduray dəp, wədə kıləqini boyiqə Dawutning jəmətinı yok kılıp taxlaxni halimidi. **8** [Yəhoramning] səltənətidiki künlərdə Edomlar Yəhudadin ayrılıp kıqip, əz əldiəy əzlirigə

hökümrانlik kilidloqan bir padixah tiklidi. **9** Yehoram, sardarlari wə barlik jəng harwiliri [Jordan daryasidin] etiip, keqida kozojilip qikip, əzliniri korxiwaloqan Edomiylaroqə wə jəng harwisi sardarlirioqə hujum kilip ojalib kəldi. **10** Halbuki, Edomiylar xuningdin etiwaran Yəhudaqə karxi qikip, taki buginqə kədar Yəhudaning həkümrانlikidin ayrilip turdi. Yehoram ata-bowilirining Hudasi Pərwərdigarni taxloqini uqün Libnahliklarmu xu qaoqda uningqə karxi qikip uning kolidin ayrilip qikti. **11** Uning üstigə, Yehoram yənə Yəhudaning taoqlirida «yukiri jaylar»ni yasitip, Yerusalemda turuwatkanlarni buzukqilikqə putlaxturdı, Yəhudalarnimu xundak azdurdı. **12** Xu waqitlarda Iliyas pəyoqəmbər taripidin yeziloqan bir məktup Yehoramqə tagdı, uningda mundak deyildi: «Sening bowang Dawutning Hudasi Pərwərdigar mundak daydu: «Sən atang Yəhoxafatning yollirida mangmay, xuningdək Yəhuda padixahı Asaningmu yollirini tutmay, **13** bəki İsrail padixahlırining yollirida mengip, Yəhudalarni wə Yerusalemda turuwatkanlarni huddi Ahab jəmətidikilər buzukqiliklər kiləndək buzukqiliklarqə putlaxturoqanlikinq uqün, xundakla atangning jəmətidikilərnı, yəni əzüngdin yaxhi boləqan iniliringni kətl kiləqining uqün, **14** Pərwərdigar sening həlqingni, hotun bala-qakiliringni wə barlik mal-mülktinggə alamət zor zərb bilən uridu. **15** U senimu eoqir wabalar bilən urup, üqəy-baoqringni eoqir kesəlgə muptila kiliduki, kesiling kündin künqə eoqirlıxip, üqəyliring ekp qikidı» deyilənidı. **16** Keyinki waqitlarda Pərwərdigar Filistilərnıng wə Efiopiylərnıng yenidiki Ərəblərnıng roqını Yehoramqə karxi kozoqatti. **17** Xuning bilən ular Yəhuda zeminiqə zərb kilip besip etti wə padixah ordisdiki barlik mal-mülükni bulang-talang kilip, oqulliri bilən hotunlirini tutqun kilip elip kətti; ular kənji oqli Yəhoahazdin belək oqulliridin birinimu kəldurmidi. **18** Bu waqədin keyin Pərwərdigar Yehoramni urup, üqəylirini sakaymas eoqir kesəlgə gıriptar kildi. **19** Wə xundak boldiki, uning kesili kündin-künqə eoqirlıxip, ikki yil waqit etüxkə az kəloqanda, kesəlik tıpyaylidin üqəyliri texilip qüxti, u tolimu azablinip əldi; uning həlki ata-bowilirini izzətləp ularqə huxbuy yakqandək, uningqə heqkandək huxbuy yekip olturmidi. **20** Yehoram təhtkə qikkən qeoqida ottuz ikki yaxta idi; u Yerusalemda səkkiz yil səltənət kildi wə u dınyadin kətkəndə heqkim uningqə kayoqu-həsərət qəkmidi. Halayik uni «Dawut xəhiri»gə dəpnə kildi, ləkin padixahlar kəbristanlikqə dəpnə kilmidi.

22 Yerusalemda turuwatkanlar Yehoramning kənji oqli Ahaziyanı uning orniqə padixah kilip tiklidi; qünki Ərəblər bilən billə bargahqə besip kirgən karəqqlər Ahaziyanıng akilirini koymay əltürüwətkənidı. Xuning bilən Yəhuda padixahı Yehoramning oqli Ahaziya səltənət kildi. **2** Ahaziya təhtkə qikkən qeoqida yigirmə ikki yaxta idi; u Yerusalemda bir yil səltənət kildi. Uning anisining ismi Ataliya bolup, Omrining [ənwra] kizi idi. **3** Ahaziya mu Ahab jəmətining yollirioqə mangdi; qünki uning anisi uni rəzilikkə ündəytti. **4** U Ahab jəməti kiləqinidək, Pərwərdigarning nəziridə rəzil boləqanni kildi; qünki uning atisi əlgəndin keyin Ahab jəmətidikilər uni həlakətkə elip baridəqan rəzil nəsihətlərnı berətti. **5**

U ularning nəsihətiqə əgixip, İsrail padixahı Ahabning oqli Yehoram bilən birliktə Gileadtiki Ramotqə berip Suriyə padixahı Hazəəl bilən sukuxti; xu qaoqda Suriylər Yehoramni wəhəmləndürdi. **6** Andin Yehoram Ramahda Suriyə padixahı bilən soquxqan qaoqdiki jarəhətlirini dawalitix uqün Yizrəəlgə kaytti. Andin Yehoramning oqli Yəhuda padixahı Azariya Ahabning oqli Yehoramning kesəl bolup kəloqanlikı səwəbidin uni yokliqlı Yizrəəlgə bardı. **7** Halbuki, Ahaziyanıng Yehoramni yokliqlı barəqini dəl əzini həlakətkə elip baridəqan, Huda bekitkən ix idi. Qünki u barəqandin keyin Yehoram bilən birliktə Nimxining oqli Yəhuqə karxi soquxuxqə qikti. Muxu Yəhu əslidə Pərwərdigar taripidin Ahabning jəmətini yokitix uqün məsih kilinoqanidi. **8** Wə xundak boldiki, Yəhu Huda bekitkən həkümnı Ahab jəmətining üstigə yürügüzgən waqtida, u Yəhudadiki əməldarlarni wə Ahaziyanıng hizmitidə boləqan kərindaxlırining oqullirini uqritip, ularni koymay əltürüwətti. **9** Yəhu Ahaziyanimu izdidi; kixilər uni tutuwaldi (u Samariyəgə yoxurunuwəloqanidi). Ular uni Yəhuning əldioqə apirip əltürdi. Ular uni dəpnə kildi, qünki kixilər: «Bu degən Pərwərdigarnı qin kənglidin izdigən Yəhoxafatning nawrisidur» degənidı. Ahaziyanıng jəmətidə padixahlikni kəloqə aloqudək birər adəm kəlmidi. **10** Əmdı Ahaziyanıng anisi Ataliya oqlining əlgini kərgəndə, Yəhuda jəmətidiki barlik xah nəslini əltürüxkə kozoqaldi. **11** Ləkin padixahning kizi Yəhoxebiyat əltürülx əldida turoqan padixahning oqullirining arisidin Ahaziyanıng oqli Yoaxni oqurliqə elip qikip, uni wə inik anisini yastuq-kirlik ambirioqə yoxurup koydi. Xundak kilip padixah Yehoramning kizi, (yəni Ahaziyanıng singlisi), [bax] kahin Yəhuyadanıng hotuni Yəhoxebiyat Yoaxni Ataliya əltürüwətmisun dəp Ataliyadin yoxurup koydi. **12** Andin keyin Yoax ular bilən Pərwərdigarning eyidə əltə yil yoxurunup turdi; u qaoqda Ataliya Yəhuda zeminida səltənət kilatti.

23 Yəttinqi yili, Yəhoyada jasarətkə kelip, Yərohamning oqli Azariya, Yəhoqanannıng oqli İsmail, Obədnıng oqli Azariya, Adayanıng oqli Maaseyah wə Zikrining oqli Əlixəfat katarlik birkanqə yüzbəxini qakirip ular bilən əhdə tüzdi. **2** Ular Yəhuda zeminini arilap, Yəhudadiki hərəkəysi xəhərlərdin Lawiylarni wə İsraildiki qong yobaxqılarni yiqdi; ular Yerusalemqə kelixti. **3** Pütükl jəmət Hudaning eyidə padixah bilən əhdiləxti. Yəhoyada ularqə: — Padixahning oqli Pərwərdigarning Dawutning əwladliri toquruluk wədə kiləqinidək qoqum səltənət kilidu. **4** Mana silər kilixinglar kərək boləqan ix xuki: — Xabat künidə pasibanlik nəwiti kəlgən kahinlar bilən Lawiylarning uqutin biri hərəkəysi dərwezilarni muhapizət kilsun; **5** uqutin biri padixah ordisini, uqutin biri «Ul dərwezisi»ni muhapizət kilsun; bəxqilarning həmmisi Pərwərdigar əyining həyililirida bolsun. **6** Ləkin kahinlar həm wəziyə etaydiqan Lawiylardin belək heqkimni Pərwərdigarning əyigə kirgüzmisun (kahin-lawiylar pak-mukəddəs dəp hesablanəqə kixixigə bolidu). Bəxqə həlqning hərbi Pərwərdigar əzigə bekitkən jaylarni kəzət kilsun. **7** Lawiylarning hərbi kəloqə korəllirini elip padixahni orap tursun; əz məyliqə mukəddəs əyigə kixixkə urunoqan hərkim əltürülsun;

silər padixah kirip-qikp yürginidə uning yenedin ayrilmanglar, — dedi. **8** Lawiylar bilən Yəhudalarning həmmisi kahin Yəhoyadaning barlik tapilioqlarini bəja kəltürüxti. Lawiylarning hərberi xabat küni nəwətilikkə kərgən wə nəwətiliklən qüxkənlərni öz yenidə kaldurup kaldı; qünki kahin Yəhoyada heqkimni nəwətiliklən qüxüxkə koymidi. **9** Andin Yəhoyada kahin Dawut padixahning Pərwərdigarning eyidə saklaklik nayza wə kəlkən-siparlini yüzbexilaroşa tarkitip bərdi. **10** U yənə kəpqulikni, hərberi kəlioşa öz nəyisini tutkən həlda, ibadəthanining ong tərpidin tartip sol tərpiqigə, kurbangah bilən ibadəthanini boylap padixahning ətrapida turoquzdi. **11** Andin ular xahzadini elip qikp, uning bexioşa tajni kiygüzüp, uningə guwahnamilərnə berip, uni padixah kildi; Yəhoyada wə uning oqulliri [huxbuy may bilən] uni məsih kildi wə «Padixah yaxisin!» dəp towlaxti. **12** Ataliya həklərnə qepixip yürənglikini wə padixahni tərpipləwətkənlikni anglap, Pərwərdigarning əyigə kirip, kəpqulikning arisioşa kəldi. **13** U kərisə, mana padixah əyning dərwasisidə, tiwrukning yenidə turattı; padixahning yenidə əmədarlar bilən kanayqar tizilənanidi, barlik yurtning həlki xadlinip kanay qelixatti, nəymiqilər hərhil sazlarıni qelip, jamaətni baxlap mədhiyə okutuwatattı. Buni kərgən Ataliya kiyimlirini yirtip: — Asiylik, asiylik! — dəp warkirdi. **14** Əmma Yəhoyada kahin kəxonuşa məs'ul boləng yüzbexilərnə qakirtip ularə: — Uni səpilingərlər otturisidin sirtkə qikiriwetinglar; kimdəkim uningə əgəxsə kiliqlansun, dəp buyrudi. Qünki kahin: — Uni Pərwərdigarning eyi iqidə eltürmənglar, dəp eytkanidi. **15** Xuning bilən ular uningə yəşə yol bəxitip bərdi; u ordining «At dərwasisi» bilən padixahning ordisioşa kərgəndə [ləxkərlər] uni xu yərdə eltürdi. **16** Yəhoyada, pütkül jamaət wə padixah birlikdə: «Pərwərdigarning həlki bolaylı» dəgən bir əhdini tüzüxti. **17** Andin barlik həlki Baalning buthanisioşa berip uni buzup taxlidi; uning kurbangahlıri bilən məbudlirini qəkip parə-parə kəlip, Baalning kahini Mattanni kurbangahlarınə aldidə eltürdi. **18** Andin keyin Yəhoyada kahin Pərwərdigarning eyidiki barlik məs'uliyətlərnə Lawiy kəbilisining kahinlirining kəlioşa tapxurdi. Kahinlarni bəsa, əslidə Pərwərdigarning əy ixlirioşa nəwət bilən karaxkə, Pərwərdigaroşa atəp kəydürmə kurbanlik sunuxkə Dawut təyinligənidi. Ular kurbanliklarni Dawutning kərsətmiliri boyiqə, huxal-huramlik iqidə nəəpmə-nawa okuşəng həlda Musəşə tapxuruloşə Təwrat-kənunidə pütülinidə sunuxkə məs'ul idi. **19** [Yəhoyada] yənə Pərwərdigə əyining hərəkəysi dərwasilirioşa dərwasiwənlərnə təyinlidiki, hərəkəndə ixlərdin napak kilinəng adəmlər kərgüzülməytti. **20** U yənə yüzbexiliri, əksəngəklər, həlki iqidiki yəlbəxqilər wə yurtning həmmə həlkinə bəxlap kəlip, padixahni Pərwərdigə əyidin elip qüzüp, «Yükiriki dərwasə» arkilik ordioşa əkirip, padixahlik təhtigə olturequzdi. **21** Yurtning barlik həlki xadlinattı; ular Ataliyani kiliqlap eltürgəndin keyin, xəhər tinq bolup kaldı.

24 Yoax təhtkə qikqan qeşidə yəttə yaxta idi, u Yerusalemdə kirik yil səltənət kildi. Uning anisining ismi Zibiyah bolup, Bəər-Xəbəlik idi. **2**

Yəhoyada kahin həyat künliridə Yoax Pərwərdigarning nəziridə durus boləngni kəltətti. **3** Yəhoyada uningə ikki hotun elip bərdi, u bərkəngə oqul-kiz pəzənt kərdi. **4** Xuningdin keyin Yoax Pərwərdigarning əyini kəyətə yəşitə yəyitigə kəldi, **5** u kahinlarni wə Lawiylarni yioşip ularə: — Hudaşənglərnə əyini onglitip turux üqün Yəhuda xəhərlirigə bərip, barlik Israillərdin yillik ianə toplanglar; bu ixni tēzədin bəjiringlar! — dedi. Ləkin Lawiylar bu ianə bəjirixkə anqə aldirap kətmidi. **6** Buni uqқан padixah bəx kahin Yəhoyadani qakirtip uningə: — Əzliri nemişkə Lawiyləroşa Pərwərdigarning kuli Musa Israil jamaətigə Hudaning guwahlikli saklaklik qədər üqün bəlgiligəng bəjni Yəhuda wə Yerusalemdin elip kəlixkə buyrumidilə? — dedi **7** (qünki əslidə rəzil hotun Ataliya wə uning oqulliri Hudaning əyigə bəşitip kirip, Pərwərdigarning əyidiki barlik məkəddəs buyumlarıni elip Baal butlirioşa atəp təkdim kiliwətkənidi). **8** Xuning bilən padixah buyruk qüzürüp, bir sanduk yəşitip Pərwərdigə əyining dərwasisining sirtioşa kəyöquzdi; **9** andin: «Hudaning kuli Musa qəldə Israillərnə üstigə bəkitkən bəjni yioşip əkilip Pərwərdigaroşa tapxurunglar» dəgən bir ukturux Yəhuda bilən Yerusalemdə təwəsədə qikirildi. **10** Barlik əmədarlar wə barlik həlki huxal həlda bəjni əkilip sanduk toluşə uningə taxlidi. **11** Lawiylar pul sandukini padixah bu ixkə məs'ul kilişəng kixining aldioşa əkəlgəndə, ular bəj pulining qəp kəpquklənlikni kərsə, andin padixahningə katipi bilən Bəx kahinining adimi kəlip pul sandukini engtürüp kurukdioşəndin keyin, yənə əslə ornioşa apirip kəyattı. Hərküni xundək bolup turdi; nəhayiti kəp pul yioşildi. **12** Padixah bilən Yəhoyada pulni Pərwərdigə əyidiki ix bəjirgüqilərgə tapxurdi; ular [buning bilən] Pərwərdigarning əyini onqax wə əsligə kəltürüx üqün taxqılar bilən yəşəngqilərnə, təmürqilər bilən miskərlərnə yallidi. **13** Ixləmqilər tohtimay ixlidi, onqax ixi ularning kəlidə onquxluk elip bəridi; xundək kiliş ular Pərwərdigarning əyini əslidiki ələmə-ləhiyəsi boyiqə yəşidi, xundəkla uni tolimu puhta kiliş yəşəp qikti. **14** Ular ixni pütürgəndin keyin əxə kəlioşə pulni padixah bilən Yəhoyadaning aldioşa əkilip tapxurdi. Ular buning bilən Pərwərdigarning əyini üqün hərhil əşwəb-buyumlarıni, jumlidin ibadət hizmitidiki hərhil buyumlar, kəydürmə kurbanlikləroşa mənəşiwətkəlik kəqə-kəqə, kəzan-təhsilər wə hərhil altun-kümüx bəxkə buyumlarıni yəşattı. Yəhoyadaning barlik künliridə, ular Pərwərdigarning əyidə kəydürmə kurbanlikni daim sunup turdi. **15** Yəhoyada kərip, yəşəydioşəng yəxi toxup əldi; u əlgəng qəşidə bir yüz otuz yaxta idi. **16** Ular uni «Dawut xəhəri»də padixahlar kətaridə dəpnə kildi, qünki u Israiloşa həmə Hudəşə wə uning əyigə nisbətən nəhayiti qəng təhpə kərsətkənidi. **17** Yəhoyada əlgəndin keyin Yəhudadiki yəlbəxqılar padixahning aldioşa kəlip uningə bəx urdi; padixah ular kərsətkən məsləhətni məkul kərdi. **18** Ular atə-bowilirining Hudəsi Pərwərdigarning əyidin wəz kəqip, Axərah wə butlarning kullukioşa kixitdi. Ularınəng bu gunəhi səwəblik Hudaning oşəzipi Yəhuda bilən Yerusalemdikilərnəng bəxioşa kəldi. **19** Xundək bolsimu, Pərwərdigə ularni Əşigə yəndurux üqün yənə ularning arisioşa pəyqəmbərlərnə əşwətti; bu pəyqəmbərlər gərqə ularni aqahlandıroşəng bolsimu,

lekin ular yənıla kulak salmidi. **20** U qaoqda Hudaning Rohi bax kahin Yəhoyadaning oqli Zəkəriyaqo qüxti, u halkning aldidə erə turup ularoşa: — Huda mundağ dəydu: «Silar nemixka Pərwərdigarning əmirliğigə hilaplik kilisilər? Silər heq rawajlik kərməysilər, qünki silər Pərwərdigardin waz kaqtınglar wə Umu silərdin waz kaqti», — dedi. **21** Halayik [Zəkəriyani] ɵltürüxkə kəstlidi; ahir ular uni padixahning əmri boyiqə Pərwərdigar əyining hoylisida qalma-kesək kilip ɵltürüwətti. **22** Padixah Yoax Zəkəriyaning atisi Yəhoyadaning əzigə kərsətkən xəpkitini yad ətmək tügöl, əksiqə uning oqlini ɵltürüwətti. Zəkəriya jan üzüz aldidə: — Pərwərdigar bu ixni nəzirigə elip, uning hesabini alsun! — dedi. **23** Xu yilning ahirida Suriyaning xoxuni Yoaxka hujum kilip kəldi; ular Yəhudaqo wə Yerusalemoğa təjawuz kilip kirip, halk iqidiki yolbaxqılarni ɵltürüp, uların alojan pütün urux oənıymətlirini Dəməxk padixahning aldioğa elip bardı. **24** Dərwəqə Suriya xoxunin pəkət az bir kışim əskərlər kəlgən bolsimu, lekin Yəhudalar ata-bowilirining Hudasi Pərwərdigardin waz kəqkənlik iüqün Pərwərdigar qong bir xoxunni ularning koloğa tapxurdi; ular Yoaxka jaza ıjra kildi. **25** Suriylər Yoaxni taxlap kətkən qaoqda (qünki u kəttik əoqrıp kəloqanidi) uning əz hızmətkərliri bax kahin Yəhoyadaning oqlining kəni iüqün intikəm elix kərək dəp uni kəstlidi; ular uni kariwitidila ɵltürüwətti. U xu yol bilən əldi; kixilər uni Dawut xəhıridə dəpnə kılqını bilən, biraq padixahlarıning kəbristanlıkioğa dəpnə kıldı. **26** Uni kəstligənlər munlar: — Ammoniy ayal Ximiyatning oqli Zabad bilən Moabiy ayal Simritning oqli Yəhozabad idi. **27** Yoaxning oqulliri, uningə qaritilojan kəttik wə nuroqun agah bəxərlətlər, xundakla uning Hudaning əyini yengibaxtin selixka dair ıxliri «padixahlarıning təzkiriliri» degen kitabning ızahlırioğa pütülgəndur. Yoaxning oqli Amaziya uning ornioğa padixah boldı.

25 Amaziya təhtkə qikkən qeoqida yigirmə bəx yaxta idi, u Yerusalemda yigirmə tokkuz yıl saltənət kildi. Uning anisining ismi Yəhoaddan bolup, Yerusalemlik idi. **2** Amaziya Pərwərdigarning nəziridə tootra boləjan ıxlarni kildi, lekin pütün kəngli bilən kilmidi. **3** Wə xundak boldiki, u padixahlıqını mstəhkəmlıwəloqandin keyin padixah atisini ɵltürgən hızmətkərlirini tutup ɵltürdi. **4** Lekin Musoğa qüxürülgən kanun kitabida Pərwərdigarning: «Nə atilarni oqulliri iüqün ɵlümgə məhkum kilixka bolmaydu nə oqullirini atiliri iüqün ɵlümgə məhkum kilixka bolmaydu, bəli hərbi əz gunahı iüqün ɵlümgə məhkum kilinsun» dəp pütülgən əmri boyiqə, u ɵltürgiqilərləning balilirini ɵlümgə məhkum kilmidi. **5** Amaziya Yəhudalarni yəoqıp, jəmətlirigə qarap pütün Yəhudalarni wə Binyaminlarni mingbexi wə yüzbəxilar astioğa bekitti; u uların yigirmə yaxtin axkanlarıning sanini eliwidi, jənggə qıkalaydiojan, koloğa nəyzə wə kalkan alalaydiojan hil ləxkərdin iüq yüz ming adam qikti. **6** U yəne bir yüz talant kümüx sərp kilip İsraildin yüz ming batur jəngqi walliwaldi. **7** Lekin Hudaning bir adimi uning aldioğa kelip: — I padixahım, İsrail xoxunini əzliri bilən billə barəoquzmioqayla; qünki Pərwərdigar İsrailar yaki Əfraimiylərləning heqkaysisi bilən billə əməs. **8** Həttə sili qokum xundak kılımən, baturanə kürəx kılımən desilimu, Huda əzlirini düxmən

aldida yikıtidu, qünki Huda insanoğa yərdəm berixkimu kədirur, insanni yikıtxıkimu kədirur, dedi. **9** Amaziya Hudaning adimigə: — Əmisə mən İsrailning yallanma koxunioğa bərgən yüz talant kümüxni kəndək kılslam bolidu? — dəp sorıwidi, Hudaning adimi uningə: — Pərwərdigar əzlırigə buningdinmu ziyadə kəp berixkə kədirur, dəp jawab bərdi. **10** Xuning bilən Amaziya Əfraimdin əzigə kəltürülgən yallanma xoxunni ayırıp qikiq, əylirigə kəyturuwətti; xu səwəbtin ular Yəhudalaroğa bək oqəzəpliniq, kəttik kəhr iqidə əylirigə kəytip ketixti. **11** Amaziya jasaratini uroqutup, əzining halkini baxlap «Xor wadisi»oğa berip Seirlardin on ming adəmnı yəoqatti. **12** Yəhudalar yəne on ming adəmnı tirik tutuwəlip, tik yarning lewioğa apirip, yardin ittiriwidi, ularning həmmisi parə-parə kılınıq taxlandı. **13** Həlbuki, Amaziya əzi bilən billə jəng kılıxka ruhsət kılmay kəyturuwətkən yallanma əskərlər Samariyədin Bəyt-Horunioğa boləjan Yəhudaning hərkəysi xəhərlirigə hujum kilip kirip iüq ming adəmnı kirip taxlıdi həm nuroqun mal-mülükni bulap kətti. **14** Lekin xundak boldiki, Amaziya Edomiylarni məoqlup kilip kəytip kəlgən qaoqda u Seirlərləning butlirininmu elip kelip, ularni əzi iüqün məbud kilip, ularoğa bax urdi wə ularoğa huxbuy yakti. **15** Xu səwəbtin Pərwərdigarning oqəzi Amaziyaqo kəzoqəldi, U uning aldioğa bir pəyoqəmbərnı əwətti. Pəyoqəmbər uningə: — Əz halkini sening kolungdin kətkəzəlmioqan bu halkning ilahlırini zadi nemə dəp ıdzəysən? — dedi. **16** Wə xundak boldiki, u padixahka təhi səz kiliwatkənda, padixah uningə: — Biz seni padixahning məsiləhtəqisi kilip tikligənmu? Qoy, bu gepingni! Əlgüq kəldimu nemə? — dedi. Xuning bilən pəyoqəmbər gəptin tohtıdi-də, yəne: — Bu ixni kıləoqning həm nəsiləhtimigə kulak salmioqining iüqün Pərwərdigar seni yəoqıtxni karar kildi, dəp bilənan, — dedi. **17** Xuningdin keyin Amaziya məsiləhtəlxip, İsrailning padixahı Yəhuning nəwrisi, Yəhoahəzning oqli Yoaxning aldioğa əqlilərnı mandurup: «Kəni, [jəng məydanida] yüz turanə kərxüyli» dedi. **18** İsrailning padixahı Yoax Yəhudaning padixahı Amaziyaqo əlqi əwətip mundağ səzlərnı yətküzdi: «Liwandiki tikən Liwandiki kədir dərıhigə səz əwətip: «Əz kızıngni oqlumoğa hotunlukka bərgin!» — dedi. Lekin Liwandiki bir yəwayi həywan ɵtip ketiwətip, tikənnı dəsəwiwətti. **19** Sən dərwəqə Edomning üstidin qəlibə kılding; kənglündə əz-əzüqdin məoqrurlinip yayrap kətting. Əmđi əyüqgdə kəloqining yahxi; nemixka bəxingəoğa külpət kəltürüp, əzüqni wə əzüq bilən Yəhudani baləoğa yikıtısən?». **20** Əmma Amaziya kulak salmidi. Bu ix Hudadin kəldi; qünki ular Edomning ilahlırini ıdzigənidi, Huda ularni [Yoaxning] koloğa qüxsun dəp ənə xundak orunlaxturoqanidi. **21** Xuning bilən İsrail padixahı Yoax jənggə atlinip qikti; ikki tərəp, yəni u Yəhuda padixahı Amaziya bilən Bəyt-Xəməxtə, jəng məydanida yüz turanə uqrxati. **22** Yəhudaning adəmliri İsrailning adəmliri tərəpidin tiripərn kılınıq, hərbi əz əyigə qəqip kətti. **23** İsrail padixahı Yoax Bəyt-Xəməxtə Yəhoahəzning nəwrisi, Yoaxning oqli Yəhuda padixahı Amaziyanı əsir kilip Yerusalemoğa elip bardı; wə u Yerusalemləning sepiləning Əfraim dərwasisidin tartıp burjək dərwasioqə boləjan tət yüz gəzlik bir bəlikini

erüwätti. **24** U Hudaning öyida, Obäd-Edom mas'ul bolup saqlawatkan wə padixahning ordisidiki həzinidin tepiloqan barlık altun-kümüx, qaça-kuqılarni buliwalidi wə kepillik süpitidə birnəqqə tutkunnı elip Samariyagə yenip kätti. **25** Israil padixahı Yəhoahazning oolı Yoax elgəndin keyin, Yoaxning oolı, Yəhudaning padixahı Amaziya on bəx yil ömür kərdi. **26** Amaziyaning qaloqan əməlliri bolsa, mana ularning həmmisi baxtin ahiriyoqə «Yəhuda wə Israil padixahlırining tarihnamisi»da pütülgən əməsmidi? **27** Amaziya Pərwərdigardin waz kəqkəndin baxlapla Yerusalemda bəzilər uni kəstləxkə kirixkənidi; xuning bilən u Lakix xəhriyə qeqip kätti; ləkin kəstligüqilər kəynidin Lakixkə adəm əwətip, u yərdə uni eltürdi. **28** Andin ular uni atlaroqə artip Yerusalemoqə elip bardı. U Yerusalemda ata-bowilirining arisida «Yəhudaning xəhiri»də dəpnə kilindi.

26 Yəhudaning barlık həlki uning on altə yaxkə kirkən oolı Uzziyani tikləp, uni atisi Amaziyaning ornida padixah kildi. **2** (padixah atisi ata-bowilirining arisida uhliloqəndin keyin, Elat xəhriini kaytidin yasap, Yəhudaqə yənə təwə kiloquqi dəl Uzziya idi). **3** Uzziya təhtkə qıqqan qeoqida on altə yax idi; u Yerusalemda jəmiy əllik ikki yil padixahlıq kildi. Uning anisining ismi Yəkoliya bolup, Yerusalemlıq idi. **4** U atisi Amaziyaning barlık kiloqanliridək Pərwərdigarning nəziridə durus bolqanni kildi. **5** Huda bərgən əlamət kərinüxlər bilən yorutuloqan Zəkariya Uzziyaqə talim bərgəqkə, u həyat waqtida Uzziya Hudani izdidi; wə u Pərwərdigarni izdigən künlərdə Huda uning ixlirini rawan kildi. **6** U qıqıp Filistiyərgə hujum kildi wə Gatning sepilini, Jabnəhning sepilini wə Axdodning sepilini qakturuwätti. Yənə Axdod ətrapida, xundakla Filistiyələr arisida birnəqqə xəhər bərpə kildi. **7** Huda uning Filistiyələr wə Gur-baalda turuwatqan Ərəblər bilən Maonlaroqə qarxi uruxioqə yardım bərdi. **8** Ammoniylar Uzziyaqə olpan teldi; Uzziya tolimu kudrətlik bolup, nam-xəhriti taki Misirning qegrisioqə tarkaldi. **9** Uzziya Yerusalemdiki «Burjak dərwasisi»da, «Jiləqə dərwasisi»da wə sepilning kayrilidiloqan yeridə munarlar saldı wə ularni əjayip mustəhkəm kildi. **10** U yənə qəllərdə birmunqə kəzət munarlırini saloquzdi wə kəp kuduklarni kolatti; qünki uning Xəfaləh təzlanglikidə wə egizlikte nuroqun qarwisi bar idi; u yənə terikqiliklə amrak boləqəqkə, taqlarda wə etiz-baqlarda [nuroqun] baqləwənlərnı wə üzümqilərnı yallap ixlətti. **11** Uzziyaning yənə uruxkə məhir koxuni bar idi. Koxun katip Jəiyəl wə əməldar Maaseyah enikiloqan sanəqə asasen kəsim-kəsimlər boyıq belünüp, padixahning sərdarlıridin biri boləqan Hənanianing yetəqkiliki astida səp bolup jənggə qıqattı. **12** Bu batur jəngqilər iqidiki hərəkəysi jəmət baxlırı jəmiy ikki ming altə yüz kixi idi. **13** Ularıning yetəqkiliki astidiki koxun jəmiy üq yüz yətmix yəttə ming bəx yüz bolup, həmmisi ixtə kəbil, jəngdə məhir idi, ular padixahkə yərdəmlixip duxməngə hujum kiləlaytti. **14** Uzziya pütkül koxunidik ləxkərlirini kəlkan, nəyze, dōbuloqə, sawut, okya wə saləqilər belənmə korəllanduroqanidi. **15** U yənə Yerusalemda ustılar ijad kiləqan ok bəxi wə yooqan taxlarni atquqi üskünilərnı yasitip, ularni sepil munarlırioqə wə burjəklirigə orunlaxturoqanidi. Uning nam-xəhriti yirək-yirəkləroqə kətkənidi, qünki u əlamət

yərdəmlərgə erixkəqkə, karamət kudrət tapqanidi. **16** Ləkin u kühəyğəndin keyin, məqururlinip kätti wə bu ix uni həlakətkə elip bardı. U Hudasi Pərwərdigaroqə itaətsizlik kilip, huxbuygah üstidə huxbuy yəkimən dəp Pərwərdigarning öyigə kirdi. **17** Kəhin Azariya bilən Pərwərdigarning bəxkə kəhinlıridin səksən əzimət uning arkidin kirdi; **18** Ular padixah Uzziyani tosup: — I Uzziya, Pərwərdigaroqə huxbuy yəkiş sangə təwə ix əməs, bəli huxbuy yəkişkə mükəddəs hizmətkə ataloqan kəhinlər boləqan, Hərunning əwladlırioqə mənəsupur; mükəddəshanidin qıqqın, qünki itaətsizlik kilip kəyduq; sən Huda Pərwərdigardin izəttə tapalmaydiloqan bolup kəlisən, dedi. **19** Uzziya kəttik oqəzəpləndi; u huxbuy yəkkili turoqan hələttə, kolida bir huxbuydanni tutup turatti; u Pərwərdigarning öyidiki huxbuygahning yenida turup kəhinləroqə oqəzəpliniwatqan qaoqda, kəhinlərnı aldiddə uning pixanisiyoqə məhaw ərləp qıqti. **20** Bəx kəhin Azariya bilən bəxkə kəhinlər kərisə, mana, birdinla uning pixanisiyoqə məhaw ərləp qıqqanidi; ular dərhal uni qıqirəwətişkə ittərdi; u özimu qıqıp kətişkə aldiridi, qünki Pərwərdigar uni uroqanidi. **21** Padixah Uzziyani taki əlgüqə məhaw kesili qirmiwaldi; u məhaw kesili boləqəqkə, ayrim bir öydə turdi; xuning bilən u Pərwərdigarning öyigə kirixitin məhurən kilindi. Uning oolı Yotam ordining ixlirini bəxkurup, yurt soridi. **22** Uzziyaning bəxkə əməlliri bolsa baxtin ahiriyoqə Amozning oolı Yəxaya pəyoqəmbər təripidin yezip kəlduruloqandur. **23** Uzziya əziniəta ata-bowiliri arisida uhlidi; bəzilər: — «U məhaw boləqan adəm» degəqkə, u ata-bowiliri kətarida yatquzuloqan bolsimu, padixahlar kəbristanlıkioqə təwə [qətrək] bir yərlikkə dəpnə kilindi. Andin oolı Yotam uning ornioqə padixah boldi.

27 Yotam təhtkə qıqqan qeoqida yigirmə bəx yaxta idi; u Yerusalemda on altə yil səltənət kildi; uning anisining ismi Yəruxa bolup, Zadokning kizi idi. **2** U atisi Uzziyaning barlık kiloqanliridək Pərwərdigarning nəziridə durus bolqanni kildi (ləkin u Pərwərdigarning mükəddəshanisiyoqə kirmidi). Ləkin həlk yənəla buzuk ixlərnı kiliwərdi. **3** Pərwərdigar öyining yukişiri dərwasisini yasatquqi Yotam idi; u yənə Ofəldiki sepildimu nuroqun kəruşulərnı kildi. **4** U Yəhudaning taqlıq rayonida xəhərlərnı bina kildi, ormanlıklardimu kəl'ə-kəroqanlar wə kəzət munarlırini yasatti. **5** U Ammoniylarning padixahı bilən urux kilip ularni yəngdi; xu yili Ammoniylar uningəy üq talant kühmüx, ming tonna buoqda, ming tonna arpa olpan bərdi; Ammoniylar ikkinqi wə üqinqi yilimu uningəy ohxax olpan elip kəldi. **6** Yotam Hudasi Pərwərdigar aldida yollirini toqra kiloqini üqün kudrət tapti. **7** Yotamning qaloqan ixliri, jüməldin kiloqan jəngliri wə tutkan yollirining həmmisi mana «Yəhuda wə Israil padixahlırining tarihnamisi»da pütülgəndur. **8** U təhtkə qıqqan qeoqida yigirmə bəx yaxta idi; u Yerusalemda on altə yil səltənət kildi. **9** Yotam ata-bowiliri arisida uhlidi wə «Dawutning xəhiri»gə dəpnə kilindi; oolı Ahaz uning ornioqə padixah boldi.

28 Ahaz təhtkə qıqqan qeoqida yigirmə yaxta idi; u Yerusalemda on altə yil səltənət kildi. U

atishi Dawutka ohxax Pärwärdigarning näziridä durus bolojanni kilmay, **2** Bälki Israilning padixahlrining yoliqja kirip mangdi; u hätta Baallaroja atap möbudlarni kuydurdi; **3** Pärwärdigar Israillar zeminidin häydap qikarojan ällarning yirginqlik gunahlrini dorap, Hinnom jilojisida küje keydürdi, özining pärzäntlirini ottin etküzüp keydürdi; **4** Yänä «yukiri jaylar»da, dönglärdä wä härkäysi kökergän darah astida keydürmä kürbanlik kildi wä küje keydürdi. **5** Xunga, uning Hudasi Pärwärdigar uni Suriya padixahning kolioja tapxurdi; Suriylar uni tarmar költürüp, Yähudadin nurojun hälkni tutkun kilip Dämäxkka elip kötti. Huda yänä uni Israil padixahning kolioja tapxurdi; Israil padixah [Yähudada] qong kirojinqilik elip bardı. **6** Ramaliyaning oojli Pikaş Yähudada bir kün iqidä bir yüz yigirmä ming adämnı öltürdi, ularning hämmisi äzimätlär idi; buning säwäbi, ular ata-bowilirining Hudasi Pärwärdigardin waz kökänidi. **7** Zikri isimlik bir Əfräimiy äzimät bar idi; u padixahning oojli Maasiyahani, ordining bax ojojidari Azrikam wä padixahning bax wäziri Əlkanahni kötl kildi. **8** Israillar öz keriindaxliridin ikki yüz ming ayal, oqul-kiz balilarni tutkun kilip elip kötti; ular yänä Yähudadin nurojun ruux oşeniyämlirini bulang-talang kilip Samariyägä ökätti. **9** Lekin u yärdä Pärwärdigarning Odäd isimlik bir pəyoşəmbiri bar idi; u Samariyägä kaytip kəlgən köxunning aldioja qikip ularoja: — Karanglar, ata-bowanglarning Hudasi Pärwärdigar Yähudalarnı aqqıka silärləning kolunglaroja tapxurdi wä silär pələkkä yətkən kəhri-şəzəp bilän ularni öltürdünglar. **10** Əmdi silär yänä Yähudalar bilän Yerusalemlıklarnı məjburiy əzünglaroja kü-didək kilmaqçı boluwatısilär. Lekin silär əzünglarmu Hudayınglar Pärwärdigar aldida gunah-itaatsızlıklar ötküzünglaroyu? **11** Əmdi gepimgä kulak selinglar! Keriindaxlirigardin tutkun kilip kəlgənlərni kayturuwetinglar, qünki Pärwärdigarning kattik şəzəpi bexinglaroja qışay dəp kaldı, dedi. **12** Xuning bilän Əfräimlarning birkanəyo yolbaxqiliri, yəni Yohananning oojli Azariya, Məxillimotning oojli Bərəkiya, Xallunning oojli Həzəkiya wə Hədlayning oojli Amasa közojilip qikip jəngdin kaytip kəlgən köxunni tosuwelip **13** ularoja: — Bu tutkunlarnı bu yərgə elip kirsənglar bolmaydu; bizning Pärwärdigarning aldida gunahimiz turup, yənə təhimu köp gunahlar wə itaatsızlıqlarnı aynıtməqimusiłər? Qünki bizning itaatsızlıkimiz həlimu intayin eşirdur, Israilning bexioja otluq kəhr-şəzəp qışay dəp kaldı, dedi. **14** Xuning bilän ləxkərlər tutkunlar bilən ruux oşeniyämlirini yolbaxqılar wə pütkül jamaat aldida kaldurup köydi. **15** Yukirida ismi tiloja elinogun kixilər közojilip, tutkunlarnı baxlap qikti, ruux oşeniyämliri iqidin kiyim-keqək wə ayaqlarnı ularning arisidiki barlıq yalingaq, yalang ayaq turojanlaroja kiygüzüp, hämmisini yemək-iqmək bilən oşaləndurdi, üstibaxlirini maylıdı, barlıq əjizlarnı exəklərgə mindürüp, hämmisini «Horma dərəhliri xəhəri» dəp atilidiogun Yerihooja, öz keriindaxlirining kexioja apirip köydi, andin Samariyägə kaytti. **16** Bu qəojda Ahaz padixah Asuriyənəning padixahlirioja yərdəm tiləp adəm əwətti, **17** qünki Edomiylar yənə Yähudəoja hüjum kilip nurojun adəmnı tutkun kilip kötkənidi. **18** Filistiyərmu Xəfələh tüzənglikidiki wə

Yähudaning jənubidiki xəhərlərgə təjawuz kilip kirip, Bəyt-Xəməx, Ayjalon, Gəderot, Sokoh wə Sokohka təwə yəzə-kixlaklarnı, Timnah wə Timnahka təwə yəzə-kixlaklarnı, Gimzo wə Gimzoja təwə yəzə-kixlaklarnı ixəqal kilip, xu yərlərgə jaylaxkanidi. **19** Pärwärdigar Yähudaning padixahı Ahaz tüşpəylidin Yähudani horlukka kaldurdi; qünki Ahaz Yähudani itaatsızlıkkə eşiktürdi wə əzi Pärwärdigaroja eşir asiylik kildi. **20** Asuriyənəning padixahı Tiglat-Pilnəsər dərəkə uning yenioja köldi, ləkin yərdəm bərixning ornioja, uningə köp awariqiliklarnı költürdi. **21** Qünki Ahaz Pärwärdigarning əyidin, padixahning ordisidin, xundakla əməldarlarınəng əyliridin köp mal-dunyani qikipir, Asuriya padixahioja bərgən bolsimu, ləkin uningə heq paydisi bolmıdı. **22** Muxundək intayin müxkül pəytə bu padixah Ahaz Pärwärdigar aldida təhimu eşir kəbişlikkə qəküp kötti. **23** U əzini məşulup kıləqun Dəməxkning ilahlirioja kürbanlik sundı, qünki u: «Suriyənəning padixahlrining ilahliri ularoja yərdəm kildi, xunga mənmu ularoja kürbanlik sunup, ularni mangimu yərdəm bəridioqun kilmən» dedi. Ləkin əksişə bu butlar uning əzini, xundakla barlık Israillarnı həlakətkə elip bardı. **24** Ahaz Pärwärdigarning əyidiki əswab-buyumlarnı yiojip elip qikip, ularni kəsip-ezip parə-parə kiliwətti; wə Pärwärdigarning əyining dərəkəzilirini pəşətlıwətti. Həm əzi üqün Yerusalemləning hər bir dokmoxida kürbangahlarnı saloquzdı. **25** U yənə Yähudaning hərəkəsi xəhərliridə baxka ilahləroja huxbuy yəkiş üqün «yukiri jaylar»ni saloquzdı, xundək kilip ata-bowilirining Hudasi Pärwärdigarning şəzəpi közojaldı. **26** Mana, uning kəloqun ixiliri, jümildin barlık tutkun yolliri baxtin-ahirişioja «Yähuda wə Israil padixahlrining tarihnəmisı»da pütülgəndur. **27** Ahaz ata-bowiliri arisida uhlidi; kixilər uni Yerusalemlə xəhərişə dəpnə kildi, ləkin uni Israil padixahlrining kəbristanlikioja dəpnə kilmıdı. Oojli Həzəkiya uning ornioja padixah boldı.

29 Həzəkiya təhtkə qikkən qəojda yigirmə bəx yaxta idi; u Yerusalemda yigirmə tokkuz yıl şəltənət kildi. Uning əsinəning ismi Abiya bolup, Zəkəriyaning kizi idi. **2** [Həzəkiya] atisi Dawut barlık kıləqanliridək, Pärwärdigarning nəziridə durus bolojanni kildi. **3** U təhtkə qikkən birinji yilining birinji eyida Pärwärdigar əyining dərəkəzilirini aqturup, yengibaxtin yasatti. **4** U kəhınlar bilän Lawıylarnı [Hudaning əyigə] qakirip kəlip, [aldinkı] hoylisining maydanining xərk tərıpişə yiojip, **5** ularoja: — I Lawıylar, gepimgə kulak selinglar; əzünglarnı Hudaəja atap pakizlanglar wə ata-bowanglarning Hudasi Pärwärdigarning əyini uningəja mükəddəs kilip pakizlanglar, mükəddəşanıdin barlık paskına nərsilərnı qikipir taxlanglar. **6** Qünki bizning ata-bowilirimiz asiylik kilip, Hudayimiz Pärwärdigarning nəziridə rəzil bolojanni kilip, Uningdin waz kəqti, Pärwärdigarning turaləşidın yüzini örüp, Uningəja arkini kildi. **7** Ular əywanıing ixtiklirini etiwətkən, qıraqlarnı eşürıwətkən, huxbuy yəkmiojanıdı wə mükəddəşanıda Israilning Hudasioja heq keydürmə kürbanlıqlarnı sunmaydioqun bolup kötkənidi; **8** Xu səwəbtin Pärwärdigarning şəzəpi Yähuda bilän Yerusalemdikilərnəng üstigə qışup, huddi öz közünglar bilən körüp turojininglardək, ularni

dəhxətkə selip, wəhimə boluxkə həm zanglik kiliip ux-ux kilinidiojan obyektə aylandurup koydi. **9** Xu səwəbtin ata-bowilirimiz kiliq astida kaldı; oqul-kizilirimiz wə hotunlirimizmut tutkun kilindi. **10** Əmdi mən İsrailning Hudasi bolojan Pərwərdigarning oqəzipining bizdin yanduruluxi üqün, Uning bilən əhdilixix niyitigə kəldim. **11** I balilirim, oqapil bolmanglar; qünki Pərwərdigar siləni Əz aldida turup hizmitlida boluxkə, Uning hizmətkari bolup huxbuy yexikə talliojan, dedi. **12** Xuning bilən Lawiylardin təwəndikilər ornidin turup otturioja qikti: — Kohətlardin bolojan Amasayning oqlı Mahat wə Azariyaning oqlı Yoel, Mərarilardin Abdining oqlı Kix, Yəhəllələhning oqlı Azariya, Gərxonlardin Zimmahning oqlı Yoah, Yoahning oqlı Edən, **13** Əlizafanning əwladliridin Ximri bilən Jəiyəl, Asafning əwladliridin Zəkəriya bilən Mattaniya; **14** Həmanning əwladliridin Yəhiyə bilən Ximəy, Yədutunning əwladliridin Xemaya bilən Uzziyəllər. **15** Ular kərinədxilərinə yioyıp, əzlirini [Hudaqə] atap paklidi, padixahning tapxurukı, Pərwərdigarning əmri boyiqə Pərwərdigarning əyini pakizləxkə kirdi. **16** Kahinlar Pərwərdigarning əyining iqririsigə pakizləxkə kirdi; ular Pərwərdigarning muqəddəs jəyidin tapkən barlik napak-nijis nəsəilərinə Pərwərdigar əyining həyisliyə toxup qikti; andin ularni Lawiylar elip qikiip, [xəhər sirtidiki] Kidron jilojisiyə apirip təkdi. **17** Ular birinji ayning birinji künidin baxlap, əyni kəydidin Hudaqə atap pakizləxkə kixirip, səkkizinci künə Pərwərdigar əyining aywinioja qikti; ular [yənə] səkkiz kün wəqit sər p kiliip Pərwərdigar əyini pakizlap, birinji ayning on altinji künigə kəlgəndə ixni tığətti. **18** Andin ular Həzəkəyia padixahning aldioja kirip: — Biz Pərwərdigarning pütkül əyini, jümlidin keydürmə kurbanlik kurbangahini wə uningdiki barlik qaça-kuqa, əswəblərinə, «təkdin nan» tizilidiojan xirəni wə xirə üstidiki barlik qaça-kuqa, əswəblərinə pakizliwəttuk; **19** Ahəz padixah təhttikə qeoqida əsiylik kiliip təxliwətkən barlik qaça-kuqa, əswəblərinə təyyarlap təh kiliip, pakizlap koyduk; manə, ular həzər Pərwərdigarning kurbangahı aldioja koyuldi, dedi. **20** Həzəkəyia padixah ətigəndə tang səhər ornidin turup xəhərdiki əməldərlərinə yioyıp Pərwərdigarning əyigə qikti. **21** Ular padixahlik üqün, muqəddəshənə wə pütün Yəhudalar üqün gunəh kurbanlik kiliixkə yəttə buka, yəttə qoqkar, yəttə qoza wə yəttə təkə elip kəldi; [padixah] Hərun əwladliri bolojan kahinlarəy bularni Pərwərdigarning kurbangahioja sunuxni buyrudi. **22** Ular bukilərinə boquzlıdi, kahinlar kəninə elip, kurbangahkə səpti; andin ular qoqkarlarnimu boquzlap, kəninə kurbangahkə səpti; qozilərinimu boquzlap, ularning kəninimu kurbangahkə səpti. **23** Ahirida gunəh kurbanlik kiliinidiojan təkilərinə padixah wə jəməət aldioja yetiləp keliwidi, [padixah wə jəməət] kəllirini təkilər üstigə koyuxti. **24** Kahinlar təkilərinə boquzlap, kəninə barlik İsrailərinin gunəhı üqün kəqürüm-kəfərat süpitidə kurbangahkə səpti; qünki padixah: «Keydürmə kurbanlik wə gunəh kurbanlik barlik İsrailərin üqün sunulsun» dəgənidi. **25** Padixah yənə Lawiylərinə Pərwərdigar əyidə Dawutning, [Dawut] padixahning əldin kərgüqisi gədnig wə Nətan pəyoqəmbərnig buyruqinidək jəngjəng, təmbur wə qiltar kətarlik

səzlərinə tutup, səp bolup turuxkə təyinlıdi (qünki əslidə bu əmr Pərwərdigardin, əz pəyoqəmbərlirining wastisi bilən tapılanəjanidi). **26** Xuning bilən Lawiylar Dawutning səzlirini, kahinlar kanayəlinə tutkən haldə turuxti. **27** Həzəkəyia keydürmə kurbanlik kurbangah üstigə sunulsun, dəp buyrudi. Keydürmə kurbanlik sunulojan həman, Pərwərdigarəy atəlojan nəoqmə-nawə kiliinixkə, kanaylar qəlinixkə wə İsrailning padixahı Dawutning səzliri təngkəx kiliinixkə bəxlıdi. **28** Pütkül keydürmə kurbanlik ətküzilip boləuqə, pütkül jəməət səjdigə olturuxti, nəoqmə-nawəqilar nəoqmə-nawə kiliixti, kanayqilar kanay qəlip turdi. **29** Keydürmə kurbanlik ətküzilip boləuqə, padixah wə uning bilən həzər boləjanlarning həmmisi tizlinip səjdə kiliixti. **30** Həzəkəyia padixah wə əməldərlər yənə Lawiyləroja Dawutning wə əldin kərgüqi Asafning xəiləri bilən Pərwərdigarəy Həmdusənə okuxni buyrudi; xuning bilən ular huxal-hurəmlik bilən Pərwərdigarəy həmdusənə okuxup, bəx egip səjdə kiliixti. **31** Həzəkəyia: — Silər əmdi əzüqlərinə Pərwərdigarəy muqəddəs boluxkə bəoqixliəjanikənsilər, aldioja kəlinglər, kurbanliklər, təxəkkür kurbanliklərinə Rəbnig əyigə kəltürüp sununglar, dewidi, jəməət kurbanliklər wə təxəkkür kurbanliklərinə kəltüruxti; həliojanlar keydürmə kurbanlikini kəltüruxti. **32** Jəməət elip kəlgən keydürmə kurbanliklər təwəndikiqə: — yətmix buka, yüz qoqkar, ikki yüz qoza; bularning həmmisi Pərwərdigarəy atap keydürmə kurbanlikkə əkiləngənidi. **33** Bulardin bəxkə Pərwərdigarəy atəlojan altə yüz buka, üç ming qoymu bəridi. **34** Kahinlar bək əz boləuqə, keydürmə kurbanlik mallirining tərini soyuxkə ülgürəlməytti; xungə Lawiy kərinədxiləri tək mallar soyulup boləuqə həmə bəxkə kahinlar əzlirini [Hudaqə] atap paklap boləuqə yərdəmləxti (qünki Lawiylar əzlirini [Hudaqə] atap paklax ixidə kahinlarəy nisbətən bəkrək ihləsmən idi). **35** Uning üstigə keydürmə kurbanliklər nəhayiti kəp idi, xundəklə inəklək kurbanliklərinin meyi wə keydürmə kurbanlikləroja koxulojan xərab hədiyilərinu nəhayiti kəp idi. Xundəklə kiliip Pərwərdigar əyidiki ibadət hizmətləri yəngibəxtin əsligə kəltürildi. **36** Huda Əz həlkigə bu ixlərinə orunləxturəjanlik üqün Həzəkəyia wə pütkül həlkə tolimu huxal boluxti; qünki bu ixlər bək tēzlə bəjirilip boləjanidi.

30 Həzəkəyia pütün İsrailəy wə Yəhudaəy adəm əwətip həmdə Əfrəimə bilən Mənəssəhlərgə hət yezip, ularni İsrailning Hudasi boləjan Pərwərdigarni səojinip «ətüp kətx həyti»ni ətküzüx üqün Yerusəleməy, Pərwərdigarning əyigə yiojiləxinə qəkirdi **2** (Padixah, əməldərləri wə Yerusəlemdiki barlik jəməət bilən billə məsiləhtəlix, ikkinji əyidə ətüp kətx həyti ətküzəyli dəp qərarəy kəlixti. **3** Ləkin paklənəjan kahinlar yətximigəqə, həlkəmu Yerusəleməy yiojilip bolmioqəqə, həyti wəktidə ətküzəlmidi). **4** Padixah wə pütkül jəməət bu piləninə nəhayiti yəxhi bəptə, dəp qəridi. **5** Xuning bilən ular pütkül İsrailning Bəər-Xəbadin Danəyiqə barlik həlkəni Yerusəleməy kəlip, İsrailning Hudasi Pərwərdigarni səojinip ətüp kətx həyti ətküzüxkə qəkiriknəmə əwətyəli, dəp bəkkitti; qünki ular həyti uzun wəktidlərinə buyan pütülgən bəlgilimə boyiqə ətküzülmigənidi. **6** Qaparmənlər

padixah bilən əmədlərlərinin hətlini elip, pütün Israil wə Yəhuda yurtini kezip, padixahning yarlık boyıqə mundak həwəni jakarlıdi: «İ Israillər, İbrahim, İshak wə Israilning Hudasi bolqan Pərwərdigarqə yenip kelinglər, xundak kılsanglar U Asuriyə padixahlining qanggilidin kutuloqan kəldinglərinin yenioqə yenip kelidu. 7 Ata-bowanglar wə kerindixinglarqə ohxax bolmanglar; ular ez ata-bowilirining Hudasi Pərwərdigarqə asiylık kiloqəqə, U huddi silər kərgəndə ularni harabıqılıkkə tapxuroqan. 8 Ata-bowanglarqə ohxax boynunglarıni kattık kilmanglar; Pərwərdigarning otluq oşəzipining silərdin kətürülüp ketixi üqün, əmdi silər Pərwərdigarqə bekininglər, U mənngügə Əzigə has dəp atioqan mukəddəshaniqə kelip, Hudayinglər bolqan Pərwərdigarning hizmitidə bolunglar. 9 Əgər silər Pərwərdigarqə qaytsanglar, kerindaxlıringlər wə bala-qakıliringlər əzlini tutkūn kıloqanlarınin aldidə rəhim-iltipatkə erixip, bu yurtkə kaytıp kelidu; qūnki Hudayinglər bolqan Pərwərdigar xapaətlık wə rəhimliktur; silər Uning tərıpiğə ətsənglər, U silərdin yüz ərüməydū». 10 Qapərmanlər xəhərmu-xəhər berip, taki Zəbulunioqə Əfrayim wə Manassəhning yurtlini kezip qıktı; lekin u yərdikilər ularni zanglık kılıp məshirə kılattı. 11 Həlbuki, Axir, Manassəh wə Zəbulunlardan bəziləri əzlini təwən tutup Yerusalemoqə kəldi. 12 Uning üstigə, Hudaning kəli Yəhudalarınin üstidə bolup, ularni bir niyəttə padixahning wə əmədlərlərinin Pərwərdigarning səziğə asasan kıqaroqan əmrini ixkə axuruxkə bir jan bir dil kıldı. 13 Xuning bilən ikkinqi ayda nuroqun kixilər petir nan həytini ətküzix üqün Yerusalemoqə yioqıloqanıdi; toplanqan həlk zor bir türküm adəm idi. 14 Ular kəzoqılıp Yerusalemə xəhıridiki kurbangahlarıni buzup yokitip, isrikqahlarınimu elip kıqıp, Kidron jiloqısıqə apirip taxlıdi. 15 Ular ikkinqi aynıng on tətinqi künü ətüp ketix həytioqə ataloqan [kəzilərin] soydi. Kəhınlar bilən Lawiylər bunioqə karap hijil bolup, əzlini [Hudaoqə] mukəddəs boluxkə paklap, kəydürmə kurbanlıkləri Pərwərdigarning əyigə elip kelixti. 16 Ular Hudaning adimi bolqan Musaoqə qūxürilgən Təwrat kənunioqə asasan, bəlgilimə boyıqə ez orunlırioqə kelip turuxti. Kəhınlar Lawiylərinin kəlidin kənni elip [kurbangahkə] səpti. 17 Jamaət iqidə paklinip bolmioqanlar heli bolqəqəqə, Lawiylər paklanmioqan bərlık kixilərinin ornida ətüp ketix həytioqə beoqıxlanqan kəzilərin Pərwərdigarqə atax üqün soyuxkə məs'ul idi. 18 Qūnki Əfrayim wə Manassəh, Issakar wə Zəbulundin kəlgən kəpinqisi, heli kəp bir türküm kixilər paklanmay turupla, Təwrat bəlgilimisigə hilap həlda ətüp ketix həytioqə atax soyuloqan kəza gəxlini yeyixkə kixixti; biraq Həzəkıya ular həkkidə dua kılip: — Kimki ez ata-bowisining Hudasi bolqan Pərwərdigarni qin kənglidin izləx niyitigə kəlgən bolsa, gərqə ular mukəddəshaniqə ait paklinix bəlgilimisigə muwapıq pak kılınmisimu, məhrıban Pərwərdigar ularni əpu kıloqay, dedi. 20 Pərwərdigar Həzəkıyanıng duasioqə kulak selip həlkni əpu kıldı. 21 Yerusalemdə turuwatqan Israillər petir nan həytini yəttə kün xundak huxallık iqidə ətküzdi; Lawiylər bilən kəhınlar hər künü Pərwərdigarqə ataloqan mədhıyə sazlıri bilən Pərwərdigarqə həmdusana okuxti. 22

Həzəkıya Pərwərdigarning wəhiylirini qūxəndürıxkə məhır Lawiyləroqə ilham berip turdi; həlk yəttə kün həyt kurbanlıkləri yedi; ular inaklık kurbanlıkləri yedi, ata-bowilirining Hudasi bolqan Pərwərdigarni mədhıyilidi. 23 Bərlık jamaət yənə yəttə kün həyt ətküzix toquruluk məshıltıxip, yənə huxal-huramlikkə qəmgən həlda yəttə kün həyt ətküzdi. 24 Qūnki Yəhudaning padixahı Həzəkıya jamaətkə ming bukə wə yəttə ming kəy hədiyə kıldı; əmədlərlərmu jamaətkə ming bukə, on ming kəy hədiyə kıldı. Nuroqun kəhınlar əzlini [Hudaoqə] atax paklıdi. 25 Pütkül Yəhuda jamaəti, kəhınlar, Lawiylər, Israildin kıqkan bərlık jamaət, jümlidin Israildə turuwatqan musapırlarınin həmdə Yəhudada turuwatqan musapırlarınin həmmisi əlamət huxal boluxti. 26 Yerusaleməni oşayət zor huxallık kəypiyat kaplıdi; qūnki Israilning padixahı Dawutning oqlı Sulaymanning zamanidin buyan, Yerusalemdə mundak təntənə bolup bakmioqanıdi. 27 Ahirida Lawiylərdin bolqan kəhınlar onridin kəpup, həlkə bəht-bərikət tilidi; ularning sadasi Hudaoqə anglandı, duasi asmanlarqə, Uning mukəddəs turaloqısıqə yətti.

31 Bu ixlərinin həmmisi tügigəndin keyin, bu yərdə hazır bolqan Israillərinin həmmisi Yəhudaning hərəkəsi xəhərlirigə berip, u yərlərdiki «but tıwırık»lərin qekip, Axərah butlini kesip taxlıwətti; yənə Yəhuda wə Binyamin zemində, xundakla Əfrayim wə Manassəh zeminining hərəkəsi yərliridiki «yukiri jaylar» wə kurbangahlarıni, həmmisini buzup yəkatkuqə səkup taxlıdi. Xuningdin keyin Israil həlkining hərəkəsi öz təwəlikigə, ez xəhərlirigə kaytıp ketixti. 2 Həzəkıya kəhınlar bilən Lawiylərinin nəwət-guruppıllarqə bəltip, kəhınlar bilən Lawiylərinin hərəkəsini əzigə has hizmitigə bekitip, kəydürmə kurbanlık wə inaklık kurbanlıkləri sunup, Pərwərdigar əyining həyililirida, ixik-dərwaziləri iqidə wəzipə ətəp, Pərwərdigarqə təxəkkür-mədhıyə okuydıqan kıldı. 3 Padixah yənə əz melidin bir ülüxni elip kəydürmə kurbanlıklar üqün ixlitixkə buyrudi; bular Pərwərdigarning Təwrat kənunidə pütülgini boyıqə ətigənlik wə kəqlik kəydürmə kurbanlıklar, xabat künü, yengi ay wə həyt-bayram küniridiki kəydürmə kurbanlıklar üqün ayrıldı. 4 Padixah yənə kəhınlar bilən Lawiylərinin Pərwərdigarning Təwrat kənunini qing işra kılıxi üqün, təkdım kılıxkə tegixlik ülüxini ularqə beringlər, dəp Yerusalemdə turuxluk həlkə buyrudi. 5 Bu buyruk kıqırılıxi bilənla, Israillər həsul-məhsulatlırinin dəsəlpki elinoqan kismi əxlik, yengi xarab, [zəytun] meyi wə həsəlləri həmdə ətizliktin kıqkan hərhil məhsulatlarınin həsulliridin əkilixti, yənə hərhil nərsilirining ondin birini ərxiğə türkümləp əkilixti. 6 Yəhudaning hərəkəsi xəhərliridə turuwatqan Israillər bilən Yəhudalərmu kəy-kalilirining ondin birini ərxiğə wə Pərwərdigar Hudasiqə ataloqan mukəddəs buyumlarınin ondin birini ərxiğə əkilip, dəwə-dəwə dəwiliwətti. 7 Üqinqi aydin baxlap dəwiliyip, yəttinqi ayqə kəlgədə tohtıdi. 8 Həzəkıya əmədlərlər bilən billə kelip, dəwə-dəwə bolqan bu məhsulatlarıni kərup Pərwərdigarqə təxəkkür-mədhıyə okıdi wə Uning həlkı bolqan Israilləroqə bəht-saadət tilidi. 9 Həzəkıya kəhınlar bilən Lawiylərdin bu dəwə-dəwə məhsulatlar

toʻqiruluk soriwidi, **10** Zadok jəmətidin boləqan bax kaħin Azariya uningəja jawap berip: — Həlk Pərwərdigarning əyiğə hədiyə kəltürgili baxlıqəndin buyan toyoqudək yeduk, yəne nuroqun exip kəldi. Qünki Pərwərdigar Əz həlkəni bərikətligən, xunga exip kəlojənimu xunqə kəp, dedi. **11** Həzəkəiya Pərwərdigarning əyidə ambarlarni təyyarlxəni buyruwidi, ular xundək kildi. **12** Ular səmimiylə-sadaqətlilik bilən hədiyələrnə, əndin bir əxrə wə Hudaəja alahidə atəloqan nərsilərnə ambarlarəja əkirdi. Lawiylərdin boləqan Konəniya bax ambarqı, inisi Ximəy muawin bax ambarqı boldi. **13** Konəniya wə inisi Ximəyning kəl astidə Yəhəyə, Azariya, Nahat, Asahəl, Yərimot, Yozabad, Əliyə, Yismakiya, Mahat wə Binayəlar nəzarət kiliş hizmitigə məs’ul boldi; bularning həmmisini Həzəkəiya padixah bilən Hudaning əyining baxkuroquqisi Azariyaning kərsətmisi bilən ixləytti. **14** Xərkij dərwezining dərwezini Lawiy Yimnahning oqlı Korə Hudaəja halis kiliəloqan hədiyə-sowəqlarəja məs’ul idi; u Pərwərdigarəja sunuloqan wə «əng mukəddəs» boləqan nərsilərnə təksim kilətti. **15** Edən, Minyamin, Yəxua, Xəmayə, Amariya wə Xekaniyalər uning kəl astidə bolup, ular kaħinlarning hərkəysi xəhərlidə, qəng-kikiqlikəja karəlməy, nəwət boyiqə əz kərindaxlırioqə bularni üləxtürüp bərixkə təyinləndi; **16** Buningdin baxkə, ular nəsəbnamigə tizimlanəqan üq yaxtin yukiri ərkəklərdin, hər künəi nəwəti boyiqə Pərwərdigarning əyiğə kirip, yülkəngən wəzipsini orunlaydioqlarning həmmisigimə təksim kilip bərətti. **17** Ular nəsəbi tizimlanəqan jəmətləri boyiqə kaħinlarəjimə həmdə yigirmə yaxtin axkən Lawiylarəja nəwəti wə wəzipsigə kərap təksim kilip bərətti; **18** nəsəbnamidə «[Lawiy jəməti]» [dəp], pütülginiğə kərap bularning bərlək kikiq balilərioqə, hotunliri wə oql-kiz pərsəntlirigimə təksim kilip bərətti; qünki ular sadəqətlilik bilən əzlirini Hudaəja atəp paklinip, mukəddəs boluxkə bəqixliəjanidi. **19** Hərkəysi xəhərləarning ətrəpliridə olturəkləxkən, Hərunning əwladliri boləqan kaħinlarəja boləsa, hərbi xəhərdə məhsus tizimlanəqan ədəm kəyuloqəjanidi; ular kaħinlar iqidiki bərlək ərkəklərgə wə xundəklə nəsəbnamidə pütülgən bərlək Lawiylarəja tēgixlik üləxlirini bərətti. **20** Həzəkəiya pütün Yəhəda zeminidə xundək kildi; u əz Hudasi boləqan Pərwərdigar əldidə yaxhi, durus wə hək boləqəni kildi. **21** Məyli Pərwərdigarning əyidiki hizmətlərgə əit ixtə bolsun, məyli Təwrat kənunioqə həm əmrlirigə əməl kiliş niyitidə Hudəsini izdəxtə bolsun, u pütün kəlbə bilən kildi wə rənak təpti.

32 Bu bərlək ixlarni wə sadəqətlilik əməllərnəi bəjirgəndin keyin, Asuriyə padixahı Sənnahərib Yəhədaəja təjawuz kilip, kəroqənlək xəhərlirigə hujum kilip bəşəp kirip, ularni ixəqəl kiliş üqün ularni kərxiwəldi. **2** Həzəkəiya Sənnahəribning kəlgənləikini kərup, uning Yərusəleməja hujum kiliş niyitining bərləikini bilgəndə, **3** əməldərliri wə batur əzimatliri bilən xəhər sirtidiki bulək-eriklarni tosuwətiş toqiruluk məsiləhtəxti; ular uni kəllidi. **4** Xuning bilən nuroqun kixiləp yiqilip: «Nəmə üqün Asuriyə padixahlırioqə mol su mənbəsinəi tēpiwəlixioqə kəlduridikənəmiz?» dəp bərlək bulək kəzlrini etiwətti wə u yurt otturisidin ekip ətidioqan erikni tosuwətti. **5** Həzəkəiya əzini

qəyrətləndürüp, buzulup kətkən səpillarni yengibəxtin onglətti, üstigə kərawulhanilərnəi saldurdi, yəne bir təkki səpillmu yasətti həmdə Dawut xəhəridiki «Millo» kəl’əsinəi mustəhkəmlidi; u yəne nuroqun kəral-yəraq wə kəlkənlərnəi yasətti. **6** U həlkəning üstigə sərdərlərnəi təyinlidi əndin ularni xəhər dərwezisidiki məydənoqə, əz əldioqə yiqidurup, ularəja ilhəm-rəiqəbət bərip: **7** — İradənglarni qing kilip batur bolunglar, Asuriyə padixahidin wə uningəja əgəxkən zor kəxundin kərkəmgəlar yəki ələkzadə bolup kətmənglar; qünki biz bilən birgə boləquqilər ular bilən birgə boləquqilərdin kəptur. **8** Uning bilən birgə boləqəni nəhəyiti bir insəniyə ətlək bilək, haləs; ləkin biz bilən bilə boləquqı boləsa bizgə mədətkərlə bolup, biz üqün jəng kiliəquqı Hudəyimiz Pərwərdigar bərdur! — dedi. Həlk Yəhədaning padixahı Həzəkəiyəning səzlrigə ixiənip təyāndi. **9** Xuningdin keyin Asuriyə padixahı Sənnahərib pütükl kikiq-kəxuni bilən Ləxix xəhərinəi muhasirəgə əldi; u qəoqdə u hizmətkərlirini Yərusəleməja, Yəhədaning padixahı Həzəkəiyəja, xundəklə Yərusəlemdə turuwətkən bərlək Yəhədaləroqə əwətiş, ularəja mundək səzlərnəi yətküzüp: — **10** «Asuriyə padixahı Sənnahərib: «Yərusəlem muhasirə iqidə turukluk, silər zədi nəmigə təyinin uningdə tēhiqə turuwətisilərlər? **11** Həzəkəiya silərgə: «Pərwərdigar Hudəyimiz bizni Asuriyə padixahining qənggilidin kütulduridu», dəp ixiəndürüp, silərnəi əqlək wə usuzluktin əlümigə təpxurməkki boluwətməmdə? **12** Xu Həzəkəiya Pərwərdigarəja atəloqan «Yukiri jəylərnəi həm kurbəngəhlərnəi yəq kiliwəttiə? Andin Yəhədadiki wə Yərusəlemdikilərgə: — «Silər birlə kurbəngəh əldidə səjdə kilişilərlər wə xuning üstigə huxbuy yəqisi-lər» dəp əmr kiliəqan əməsmidi? **13** Məning wə məning atə-bəwəliminməning bərlək əl həlkərigə nəmə kiliəqənləikini bilməmsilərlər? Əl-yurtlarning ilah-bətliri əz zəminini məning kolumdin kütəkuzuxkə birə əməl kiliəqənmə? **14** Məning atə-bəwəlimin üzü-kesil yəqətkən əxu əl-yurtlarning bətl-iləhlirining kəysibiri əz həlkəni məning kolumdin kütəkuzəlioqan? Undəktə silərnəing Hudəyinglār silərnəi məning kolumdin kütəkuzəlməti? **15** Silər əmdi Həzəkəiyəja əldənmənglār, silərnəi xundək kəyil kilişioqə yəq kəymənglār yəki uningəja ixiənimu olturmənglār; qünki məyli kəysi əlning, kəysi padixəhlikning ilahı bolsun, həqkəysisi əz həlkəni məning kolumdin yəki məning atə-bəwəliminməning kəlidin həq kütəkuzup qikəlmidi; silərnəing Hudəyinglār silərnəi məning qənggilimdin tēhimu kütulduruwəlməymədu əməsmu? — dəydu» — dedi. **16** [Sənnahəribning] hizmətkərliri dəwəmlək yəne Pərwərdigar Hudəni wə Uning hizmətkəri Həzəkəiyəni həkərlətləyioqan gəplərnəimə kildi. **17** Andin Sənnahərib tēhi hət yəzəp, İsrəilning Hudəsi boləqan Pərwərdigərnəi həkərlətləp, zənglik kiliş: «Huddi hərkəysi əl-yurtlarning iləhliri əz həlkəni məning qənggilimdin kütəkuzəlməyəndək, Həzəkəiyəning Hudəsimu Uning həlkəni məning qənggilimdin kütəkuzəlməydu» dedi. **18** Ular xəhərnəi elix qərizidə Yərusəlem səpillədə turuwətkən həlkəni kərkəktup, pətipəraqkilişkə qəmdürux üqün Yəhədiy tilidə ünlək towəp tūrdi. **19** Ular Yərusəlemning Hudəsini huddi yəz yūzidiki yətlə həlkənləring insənnəing kəlidə yəsəloqan iləhlirioqə əhxiətiş səzlidə. **20** Xuning

tüpaylidan Həzəkiya padixah və Amozning oqli Yəxaya pəyoğəmbər dua kılıp asmanoğa qarap nida kiliwidi. **21** Pərwərdigar bir Pərixə əwətti, u Asuriyə padixahı koxunining ləxkərgahıoğa kirip, pütkül batur jəngqilərnı, əməldalar və sərdarlarnı koymay kırıwətti. Xuning bilən Asuriyə padixahı xərməndə bolup öz yurtioğa kaytıp kətti. Əzining buthanisioğa kirkən qeoqida öz puxtidin boləjan oqullıri uni kiliq bilən qepip əltürdi. **22** Ənə xu tərıkidə, Pərwərdigar Həzəkiyani və Yerusalemlə ahalisini Asuriyə padixahı Sənnaheribning və baxka barlik duxmənələrnıng qənggilidin kütquzup qaldı və ularni hər tərəptə kəzəydı. **23** Nuroqun kixilər hədiyələrnı Pərwərdigarə atax üqün Yerusalemoğa əkəldi, xundakla nuroqun esil nərsilərnı əkilip Yəhuda padixahı Həzəkiyoğa sundı; xuningdin etiwarən Həzəkiya barlik əl-yurtlarnıng izzət-hərmitigə sazawər boldi. **24** Xu künlərdə Həzəkiya kəsəl bolup sakratka quxüp qaldı; u Pərwərdigarə tilawət kildi və Pərwərdigar səz kılıp, uningoğa bir mejjizilik əlamət kərsətti. **25** Ləkin Həzəkiya özigə kərsitilgən iltipatka muwapik təxəkkür eytmidi; u kənglidə təkəbburlıxıp kətti. Xunga Hudanıng ojezipi uningoğa və xuningdək Yəhuda və Yerusalemdikilərgə kəzəydı. **26** Ləkin Həzəkiya və Yerusalemdikilər təkəbburlıqıdin yenip əzlirini təwən tutup yürəgəqə, Pərwərdigarnıng ojezipi Həzəkiyanıng künliridə ularəğa quximidi. **27** Həzəkiyanıng dunyasi tolimu kəp, izzət-hərmiti kəwatla yukiri idi; u əzigə altun, kümüx, gəhər-yakut, huxbuy dora-dərmək, kalkan və hərhil kimmətlik buyumları saklaydioğan həzinilərnı saldurdi; **28** u yənə əxlik, yengı xarab və zaytun meyi saklaydioğan ambarlarnı, yənə hər türlü mallar və padiliri üqün eoql-kətanlarnı saldurdi. **29** U əzigə xəhərlər bina kıldurdi və nuroqun qoy-kalıləroğa igə boldi, qünki Huda uningoğa ojayət kəp dəpinə-dunya ata kılıəjanidi. **30** Həzəkiyadin ibarət bu kixi Gihon ekiniyng yukiri ekimidiki suni tosup, suni toptooğa Dawut xəhriyng künpetix tərıpigə ekip kəlidioğan kılıəjanidi. Həzəkiya barlik kılıəjan əməlliridə ronak tapti. **31** Həlbuki, Babil əmirliyng əqliliri kəlip Həzəkiya bilən kəruxtüp, Yəhuda zeminidə yüz bərgən bu mejjizilik əlamət toquruluk gəp sorioğan qəoqda, unıng kənglidə nemə barlikni məlum kiliqxə sinimakqi, Huda uni yəloquz kəldurup, unıngdin kətti. **32** Həzəkiyanıng kəloğan ixliri və yaxhi əməlliri bolsa, mana ular «Yəhuda və İsrail padixahliyng tarihnamisi»də, Amozning oqli Yəxaya pəyoğəmbərnıng kərgən wəhiylik hatirisidə pütülgəndur. **33** Həzəkiya ata-bowiliri arisidə uhlidi; ular uni Dawut əwladliri kəbristanlikig egizlikidə dəpnə kildi; u əlgən qəoqda barlik Yəhuda həlqi bilən Yerusalemdikilər uningoğa hərmət bildürdi. Unıng ornioğa oqli Manassəh padixah boldi.

33 Manassəh padixah boləqanda on ikki yaxta bolup, Yerusalemdə əllik bəx yil səltənət kildi. **2** U Pərwərdigar İsrailarnıng əldidin həydp qikiriwətkən yat əlliklərnıng irginqlik ədətligigə əhəxax ixlər bilən Pərwərdigarnıng nəziridə rəzil boləqanni kildi. **3** U atisi Həzəkiya qəkip taxlıəjan «yukiri jaylar»ni kaytidin yasatti; u Baalləroğa atəp kurbəngahları saldurup, axərəh məbudlarnı yasidi; u asmandiki nuroqunlıəjan

ay-yultuzlarəğa bax urdi və ularnıng kullukioğa kirdi. **4** U Pərwərdigarnıng əyidimu kurbəngahlarıni yasatti. Xu ibadəthana toquruluk Pərwərdigar: «Yerusalemdə Məning namim mənggü kalidu» dəgənidi. **5** U Pərwərdigarnıng əyinyng ikki həydisidə «asmanıng koxuni»əğa kurbəngahlarıni atəp yasatti. **6** U Bən-Hinnomning jiloqisidə öz balilirini ottin ətküzdi; jadugərliklik, palqilik və dəmidilik ixlətti, əzigə jinkaxlər bilən əpsunqılarnı bekitti; u Pərwərdigarnıng nəziridə san-sanaksız rəzillikni kılıp Unıng ojezipini kəzoqıdi. **7** U yasatkən oyma məbudni Hudanıng əyigə tiklidi. U əy toquruluk Pərwərdigar Dawutka və unıng oqli Sulaymanoğa: — «Bu əyde, xundakla İsrailning həmmə kəbililirinyng zeminliri arisidin Mən talloğan Yerusalemdə Əz namimni əbədigə qəldurimən; **8** Əgər İsrail pəkət Mən Musanıng wasitisi bilən ularəğa tapilioğan barlik əmrlərgə, yəni barlik kənan, bəlgilimilər və həküməlgə muwapik əməl kiliqxə kəngül kəysilə, Mən ularnıng putlirini ata-bowiliriəğa bekittən bu zemindin kaytidin neri kilməymən» — dəgənidi. **9** Ləkin Manassəh Yəhudalarnı və Yerusalemdikilərnı xundak əzdurdi, ular Pərwərdigar İsrailarnıng əldidin həlak kılıəjan yat əlliklərnıng kılıəjindimə axurup rəzillik kılıtti. **10** Pərwərdigar Manassəh və unıng həlqigə əgəhəndurup səzligən bolsimu, ləkin ular kulək salmıdi. **11** Xu səwəbtin Pərwərdigar Asuriyə padixahıyng koxunidiki sərdarlarnı ularnıng üstigə hujuməğa saldurdi. Ular Manassəhni ilmək bilən elip, mis zənjir bilən baqlap Babiləğa əkəldi. **12** Manassəh muxundək əzabka quxkəndə Hudasi Pərwərdigarə yəlwurup, ata-bowilirinyng Hudasi əldidə əzini bək təwən tutti. **13** U dua kiliwidi, [Pərwərdigar] unıng duasioğa kulək selip, tilikini kəbul kılıp, uni Yerusalemoğa kayturup, padixahlikioğa kaytidin igə kildi. Manassəh xu qəoqdila Pərwərdigarnıngla Huda ikənlikini bilip yətti. **14** Bu ixlərdin keyin Manassəh «Dawut xəhiri»ning sirtioğa, jiloğa otturisidiki Gihonning künpetix tərıpidin taki Belik dərwəzi əzoqioğa, Ofəlni qeridə sepi yasatti və uni nəhayiti egiz kildi; Yəhudanıng hərəkəsi kəroqanlık xəhərliridə kəxun sərdarlırini təyindidi. **15** U yənə Pərwərdigar əyidin yat əlliklərnıng məbudliri bilən [əzi kəyoğan] butni, əzi Pərwərdigar əyinyng teqi bilən Yerusalemdə yasatkəzoğan barlik kurbəngahlarıni eliwetip, xəhər sirtioğa taxlatkuziwətti. **16** [Manassəh] Pərwərdigar kurbəngahıni yengibaxtin tiklitip, kurbəngahka inaklik kurbənlili bilən təxəkkür kurbənlilikirini sundi və Yəhudaləroğa İsrailning Hudasi Pərwərdigarnıng hizmitigə kixirni buyrudi. **17** Xundaktımu, həlq kurbənlilikni yənəla «yukiri jaylar»də ətküzətti; ləkin ularnıng kurbənlilikliri əzlirinyng Hudasi Pərwərdigarəğa sunulatti. **18** Manassəhning kəloğan ixliri, jümlidin unıng Hudasiəğa kılıəjan duasi və əldin kərgüqilərnıng İsrailning Hudasi Pərwərdigarnıng namidə uningoğa eytkən gəpliri bolsa, mana ular «İsrailning padixahliyng hatiriliri» dəgən kitabta pütülgəndur. **19** Unıng duasi, Hudanıng unıng tiləklirini kəndək ijabət kılıəjanlikig, unıng əzini təwən kilixidid ilgiri kılıəjan barlik gənəhi və wəpasizlikig, xundakla unıng kəyərdə «yukiri jaylar» saldurəjanlikig, Axərəh məbudliri həm oyma məbudlarnı tikligənlikig bolsa,

mana hëmmisi «Aldin kergüqilarning hatiriliridë» pütülgëndur. **20** Manassäh ata-bowiliri arisida uhldi; kixilär uni ez ordisiqona dëpnä kildi; oqlı Amon ornioqä padixah boldi. **21** Amon tähtkä qıkkän qeoqida yigirma ikki yaxta idi; u Yerusalemda ikki yıl sältänät kildi. **22** U atisi Manassäh kılqıjınidäk Përwërdigarning näziridä räzil bolojanni kildi. U atisi Manassäh yasatқан barlıq oyma mäbudlaroqä kurbanlıq sandı wä ularning kulluqioqä kirdi. **23** U ezini Përwërdigar aldida atisi Manassäh ezini tawän tutqandäk tawän tutmidi; bu Amonning bolsa gunah-käbihlikliri baroqanseri exip bardı. **24** Keyin uning hizmätkarlırı uni kästläp ez ordisida öltürüwätti. **25** Lekin Yähüda zeminiidikilär Amon padixahni kästgılarnıning hëmmisini öltürdi; andin yurt hälkı uning ornida oqlı Yosiyani padixah kildi.

34 Yosiya padixah bolojanda säkkiz yaxta bolup, Yerusalemda ottuz bir yıl sältänät kildi. **2** U Përwërdigarning näziridä durus bolojanni kılıp, här ixta atisi Dawutning yollirida yürüp, nä ongoqä nä solojä qätnäp kätmidi. **3** Uning sältänitining säkkizinqi yılı, u tehi güdäk qeoqidila, atisi Dawutning Hudasını izläxkä baxlıdi; sältänitining on ikkinqi yılıqä kälgendä Yähüda bilän Yerusalemdiki «yukiri jaylar», axaräh mäbudlırı, oyma butlar wä kuyma butlarnı yökütip, zeminni pakizläxkä kirixti. **4** Hälk uning kez aldidila «Baallar»ning kurbangahlirini qeqip taxlıdi; u kurbangahlarning üstigä egiz kılıp orunlasturuloqän «kün tüwrükliri»larnı kesip taxlıdi; u yonä Axaräh mäbudlırı, oyma-kuyma butlarnı qeqip, uning topisini bu mäbudlaroqä kurbanlıq sunoqlarning käbriliridä qeqiwätti. **5** [But] kahinlirining ustihanlirini kurbangahlirining üstidä köydürüwätti; xundak kılıp, u Yähüda bilän Yerusalemnı pakizlıdi. **6** U Manassäh, Əfraim, Ximeon hätta Naftaliyoqä ularning härkaysi xähärliridä wä ətrapidikli harabilärdä xundak kildi; **7** U kurbangahlarnı qeqip, axaräh mäbudlırı wä oyma butlarnı kokum-talkan kiliwätti, pütün Israildiki «kün tüwrükliri»ning hëmmisini kesip taxlap, Yerusalemoqä kaytti. **8** Uning sältänitining on säkkizinqi yılı Yähüda zemini wä muqəddəshanını pakizlap bolojandin keyin, Azaliyaning oqlı Xafan, xähər baxlıki Maaseyah wä Yoahazning oqlı təkiriqi Yoahni Hudasi bolojan Përwërdigarning öyini onglaxkä əwätti. **9** Xuning bilän ular bax kahin Hilkıyaning aldioqä kelip, uningojä Përwërdigarning eyigä beoqıxlap əkalgən pulni tapxurdi. Bu pulni əslidä dərəziwən Lawiylar Manassäh, Əfraim wə Israilning kəldisidin, xuningdək Yähüda wə Binyamin zeminiidikilär wə Yerusalemdikilərdin yioqkanidi. **10** Ular Përwërdigarning öyini ongxaydioqän ixlarnı nazarət kiloquqi ixqılaroqä tapxurup bərdi. Bular hām pulni Përwërdigarning öyini ongxax wə mustəhkəmləxkä ixligüqilərgə bərdi; **11** ular bolsa pulni Yähüda padixahliri harabiləxtürgən öy-imarətlərgə lazımlıq kesip-oyuloqän taxlarnı wə tüwrük-limlaroqä yaoqəq setiwəlixkä yaoqəqqılar bilän tamqılaroqä tapxurup bərdi. **12** Bu adəmlər sadəkətlık bilən ixlidi. Uların baxkuridioqän, nazarətkə məs'ul Lawiy Mərarining əwladlıridin Jəhat bilən Obadiya, Kohatning əwladlıridin Zəkəriya bilən Məxullam bar idi; bu Lawiylarning hëmmisi hərhil sazlarəqimu məhir idi; **13** ular yonä

həmmallar wə hərhil ixlər üstidiki nazarətkilərnı baxkurattı; Lawiylardin pütütkilərmu, əmədarlarmu, dərəziwənlərmu bar idi. **14** Ular Përwërdigar eyigä beoqıxlap əkalgən pullarnı elip qikidioqän qaoqda, Hilkıya kahin Përwërdigarning Musaning wastisi bilən bərgən Təwrat kanuni kitabını tepiwaldi. **15** Hilkıya katip Xafanoqä: — Mən Përwërdigarning eyidä Təwrat-kanuni kitabını tepiwaldım, dedi. Xuni eytip, Hilkıya kitabını Xafanoqä bərdi. **16** Xafan uni padixahning yenioqä apardı wə uningojä: «Hizmətkarlırı tapxuruloqän ixlarnı bolsa, hëmmisini ada kiliwatıdı. **17** Ular Përwërdigar eyigä [beoqıxlanojan] pullarnı təküp, uni nazarətkilər wə ixqılarınıng koloqia tapxurup bərdi» dəp məlumat bərdi. **18** Xafan katip yonä padixahkä: — Hilkıya kahin yonə manga bir oram kitab bərdi dəp uni padixah aldida okıdı. **19** Wə xundak boldiki, padixah Təwrat kanunidiki səzlərnı anglap, öz kiyimlirini yirtti. **20** Padixah Hilkıya bilən Xafanning oqlı Ahikamoqä, Mıkahning oqlı Abdon bilən Xafan katipkä wə padixahning hizmətkari Asayaoqä buyrup: — **21** Berip mən üqün wə Israildə hām Yəhudada kəlduruloqän hälk üqün bu tepiloqän kitabning səzliri toqrisida Përwërdigardin yol soranglar. Qünki ata-bowilirimiz bu kitabta barlıq pütülgənəlgə əməl kilmay, Përwërdigarning səzini tutmioqanlıki tıpəyıldin, Përwërdigarning bizgə təküldioqän oqəzipi intayin dəhxətlık boldi, dedi. **22** Xuning bilən Hilkıya wə padixah təyinligən kixilär ayal pəyoqəmbər Huldahning kəxioqä bardı; Huldah Hasrahning nəwrisi, Tokihatning oqlı kiyim-keqək begi Xallumning ayalı idi; u əzi Yerusalemlə xəhırining ikkinqi məhəllisidə olturattı. Ular uning bilən bu ixlər toqırluq səzləxti. **23** U ularoqä mundak dedi: — Israilning Hudasi Përwërdigar mundak dəydu: — «Silərnı əwətkən kixigə mundak dənglar: — **24** Përwërdigar mundak dəydu: — Mana Mən Yəhudaning padixahı aldida oquloqän bu kitabtki barlıq lənətlərnı əməlgə axurup, bu jayojä wə bu yərdə turoquqıləroqä balayı apət qıxürimən. **25** Qünki ular Məni taxlap, baxkä iləhlaroqä huxbu yeqip, kollarining həmmə ixliri bilən Mening əqıqkımnı kəltürdi. Uning üqün Mening kəhrim bu yərgə təküldi, eqürilməydu. **26** Lekin silərnı Përwërdigardin yol sorioqili əwətkən Yəhudaning padixahioqä bolsa, mundak dənglar: — Sən angliqan səzlər toqrisida Israilning Hudasi Përwërdigar mundak dəydu: — **27** Qünki kənglüng yumxak bolup, Hudaning muxu jay wə uningda turoquqlarnı əyibləp eytkən səzlirini angliqıningda, Uning aldida əzüngni tawən kilding, xuningdək əzüngni xundak tawən kılinoqında, kiyimlirini yirtip, Mening aldimda yioqlıqıning üqün, Məmmu duayıngni anglıdim, dəydu Përwërdigar. **28** Mana, səni ata-bowiliring bilən yioqlıxkä, öz kəbrənggə aman-hatırjamlik iqida berixkä nesip kılımən; səning kəzliring Mən bu jay üstigə qıxüridioqän barlık külpətlərnı kərməydu». Ular yenip berip, bu həwərnı padixahkä yətküzdi. **29** Padixah adəm əwətip, Yəhudə bilən Yerusalemlə həmmə əksəkillirini qakirtip kəldi. **30** Padixah Përwërdigarning eyigə qıkti; barlıq Yəhudadiki ər kixilər wə Yerusalemdə turuwatkanlarınıng hëmmisi, kahinlar bilən Lawiylar, xundakla barlıq hälk, əng kikiqidin tartip qongioqıqə hëmmisi uning bilən billə qıkti. Andin Përwërdigarning

eyida tepiloqan əhdə kitabining həmmə səzlirni ularoqə oqup bərdi. **31** Padixah əz ornida turup Pərwərdigarining aldidə: — Pərwərdigarə əgixip pütün kəlbim və pütkül jenim bilən Uning əmrlirini, həküm-guwaḥlikliri və bəlgilimilirini tutup, uxbu kitabta pütülgən əhdigə əməl kilmən dəp əzini əhdigə bəqlidi. **32** Xuning bilən həlkning həmmisimu əhdə aldidə turup uningoqə əzini bəqlidi. U yənə Yerusalemda turuwatqanlarning həmmisini və Binyamindiki həlknimu bu əhdə aldidə turoquzup uningoqə əzini bəqlatti. Xuning bilən Yerusalemda turuwatqanlar Hudaning, yəni ata-bowilirining Hudasing əhdisi boyiqə ix kilidioqan boldi. **33** Yosiya Israilaroqə qaraxlik yurtlardin barlik yirginqlik nərsiləni qikirip taxlap, Israilda turuwatqanlarning həmmisini Pərwərdigar Hudasing hizmitigə kiridioqan kildi. [Yosiyaning] barlik künliridə həlk ata-bowilirining Hudasi boləqan Pərwərdigarəqə əgixixtin heq yanmidi.

35 Yosiya Pərwərdigarni seqinip etüp ketix heytni Yerusalemda etküzməqki boldi; birinqi ayning on tətinqi küni ular etüp ketix heytiqə ataloqan kozilarni soydi. **2** Padixah kaḥinlarning wəzipilirini bəlgildi, ularni Pərwərdigarning eyidiki hizmətni kilixkə rioqətləndürdi. **3** U yənə pütkül Israil həlkigə əzlirini Pərwərdigarəqə atap pak-mukəddəs boluxkə təlim bərgüqi Lawiylaroqə: — Silər mukəddəs əhdə sanduqəni Israil padixahı Dawutning oqlı Sulayman salduroqan eygə əkirip orunlaxturunglar; əmđi uni mürənglərdə kətürüp yürux wəzipisi kəlmidi. Əmđi silər Hudayinglar Pərwərdigarning hizmitidə, xundakla Uning həlki Israilning hizmitidə bolunglar. **4** Xuning üqün jəmitinglar və nəwət-guruppanglar boyiqə, Israilning padixahı Dawutning yəzoqini və uning oqlı Sulaymanning yəzoqinioqə əsasən, əzünglarni obdan təyyarlanglar. **5** Silər əz ata-jəmətliringlarning nəwət-guruppa tərtipi boyiqə kərinədxliringlardin ibarət xu əddiy həlk-pukralar jəmət-jəmətlirigə wəkil bolup, mukəddəsəgəltə turisilər; hərbi guruppida Lawiy jəmətdin birnəqqə adəm bolsun. **6** Silər etüp ketix heytiqə ataloqan kozilarni soyusilər, əzünglarni paklanglar, [Israildiki] kərinədxliringlar üqün, yəni ularning Pərwərdigar Musaning wastisi bilən tapilioqan səz-kalamioqə bəkinixi üqün, həmmə ixni təyyar kilinglar, dedi. **7** Yosiya xu yərdə hazır boləqan barlik həlk-pukralarning etüp ketix heytiqə atioqan kurbanliki bolsun dəp, jəmiy ottuz ming qəza və oqlak, və yənə üq ming bukə hədiyə kildi; bu mallarning həmmisi padixahning mēlidin qikiriləqanidi. **8** Uning əməldarlimu əz ihtiyarlik bilən həlkqə və kaḥinlar bilən Lawiylaroqə kurbanlik meli «kətürmə hədiyə» kildi; Pərwərdigarning eyini bəxkuroquqlardin Hilkia, Zəkəriya və Yəhiyəlmə ikki ming altə yüz qəza-əqkə bilən üq yüz buqini kaḥinlarəqə etüp ketix heytiqə atap kurbanlik kilix üqün hədiyə kilip tapxurdi. **9** Lawiylarning yolbaqxiliri boləqan Konaniya və uning kərinədxliridin Xəmayə bilən Nətanə, xundakla Həxəbiya, Jəiyəl və Yəzəbadmu bəx ming qəza bilən bəx yüz buqini Lawiylarning heytkə atap kurbanlik kilixioqə «kətürmə hədiyə» kildi. **10** Xundak kilip, etilidioqan wəzipilər orunlaxturup boluqəndin keyin, padixahning tapilioqini boyiqə, kaḥinlar əz ornida

turdi, Lawiylarmu əzlirining nəwət-guruppa tərtipi boyiqə turuxti. **11** Lawiylar etüp ketix heytiqə ataloqan kozilarni boquzildi; kaḥinlar ularning kolidin kənni elip kurbəngəhəqə səpti və xuning bilən bir wəqəttə Lawiylar kurbanlik malning terisini soydi. **12** Kəydürmə kurbanlikkə sunulidioqan mallarni bolsa, ular həlk-pukralaroqə wəkil boləqan jəmətlər boyiqə həlkqə bəliup bərip, ularni Musaning kitabida yəziloqinioqə muwəpiq, Pərwərdigarəqə sunuxkə təyyarlıdi. Sunulidioqan buqilərnimu xundak kildi. **13** Andin bəlgilimə boyiqə ular etüp ketix heytiqə ataloqan qəza-əqkilərnə otka kəkləp kawap kildi; bəxkə kurbanliklardin kəloqan, yəni Hudaqə ataloqan kisimlarni kəzanda, dāngkəndə yəki dasta pixurup təzədin həlk-pukralaroqə üləxtürüp bərdi; **14** xuningdin keyin əzlirigə və kaḥinlarəqə kurbanliklardin təyyarlıdi, qünki kaḥinlar, yəni Hərunning əwladlıri kəq kirgüqə kəydürmə kurbanlik kilix və maylarni kəydürux bilən aldirəx bolup kətkəndi; xunga Lawiylar əzlirigə və kaḥinlar boləqan Hərunning əwladlırioqimu kurbanliklardin [gəx] təyyarlap qoyuxti. **15** Nəwə-nəqmioqlar, yəni Asafning əwladlıri Dawut, Asaf, Həman və [Dawut] padixahning əldin kərgüqisi Yəduətnung tapxuruxi boyiqə əz orunlıridə turuxti; dərəwəziwənlər hərəkəyisə əz dərəwəzi aldidə turdi; ularning ix ornidin əjrixining həjiti bolmidi, qünki ularning kərinədxlıri boləqan Lawiylar kurbanliklardin təyyarlap qoyattı. **16** Xundak kilip, xu bir kün iqidə Yosiya padixahning tapxuruxi boyiqə, etüp ketix heyti etküzüliup, Pərwərdigarning kurbəngəhəqə kəydürmə kurbanliklər sunuluxi bilən Pərwərdigarəqə bəqəxləp etküzülgən ibadət toluk orunlandı. **17** Xu qəqdə hazır boləqan Israilar etüp ketix heytni etküzüp boləqəndin keyin, yəttə kün petir nan heytni etküzdı. **18** Samuil pəyoqəmbərnəng zamanidin buyan Israilda etüp ketix heyti mundaq etküzüliup bəkmioqanidi; Israil padixahlırining həqkəyisəsimu Yosiya, kaḥinlar, Lawiylar və xu yərdə hazır boləqan Yəhəudalar bilən Israilar və Yerusalemda turuwatqanlar etküzgəndə mundaq etüp ketix heyti etküzüp bəkmioqanidi. **19** Bu kətimki etüp ketix heyti Yosiyaning səltənətinəng on səkkizinqi yili etküzüldi. **20** Yosiya [mukəddəs] əyning həmmə ixini muxundaq tərtipkə selip boləqəndin keyin, Misir padixahı Nəko Əfrat dərəyasining boyidiki Kərkemix xəhəridə uruxkə qikti, Yosiya uning əldini toskili qikti. **21** Nəko Yosiyaning əldioqə əqlilərnə əwətip uningə: «İ Yəhəda padixahı, əzlirining mēning bilən nēmə kərliri bəz? Bügün mən sili bilən uruxkili əməs, bəlki mēning bilən urux kiliwətnəng jəmət bilən uruxkili qikkənmən; yənə kelip, Huda mēni tēz həjüm kil, dedi; Hudaning silini həlak kiliwətməslikə üqün, Uning ixioqə kaxila kilmisilə, qünki U mēning bilən bilidur» dedi. **22** Ləkin Yosiya uning bilən kərxilixixtin yanmidi, əksiqə əzini nikaqlap uningəqə jəng kiliqlili qikti; u Hudaning Nəkonəng wastisi bilən eytkən gəpəgə kulək salmay, Məgiddə tüzlənglikigə kelip Nəko bilən tutuxti. **23** Oqyaqlar Yosiya padixahkə oq etip uningə [təgküzdı]; padixah hizmətkərlirioqə: — Mən əqir yarilandim, mēni elip kətinglar, dedi. **24** Uning hizmətkərliri uni jəng hərwisidin yələp qüxürtüp, uning ikkinqi jəng hərwisioqə yatkuzup Yerusalemoqə elip mēngiwidi, u xu yərdə

eldi. U ata-bowilirining kəbristanlikioğa dəpnə kılındi; barlıq Yəhuda və Yerusalemdikilər Yosiyaoğa təziyə tutuxti. **25** Yərimiya [pəyojəmbər] Yosiya üqün mərsiya okudı; nəoqmə-nawaqi ər-ayallarning həmmisi taki bügüngiqə Yosiyani tərİplər mərsiyə okup kəlməktə; u ix İsrailda bəlgilimigə aylandı. Mana bular «mərsiyələr» degən kitabka pütülgəndür. **26** Yosiyaning kəloqan ixliri, uning Pərwərdigarning Təwrat kitabida yeziloqanlırioğa əgəxkən yaxhi əməlliri, **27** kıləqlanliri baxtin-ahiriioqiğa həmmisi «Yəhuda və İsrail padixahlırining Tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgəndür.

36 [Yəhuda] zeminidiki həlk Yosiyaning oqlı Yəhoahəzni tallap, Yerusalemda atisining ornioğa padixah kılıp tiklidi. **2** Yəhoahəz təhtkə qıkkən qeoqida yigirmə üq yaxta idi; u Yerusalemda üq ay səltənət kildi. **3** Misir padixahı uni Yerusalemda padixahlıqtin bikar kildi və Yəhuda zeminioğa bir yüz talant kümüx, bir talant altun jərimanə koydi. **4** Andin Misir padixahı Yəhoahəzning ornioğa uning inisi Eliakimni Yəhuda bilən Yerusalem üstigə padixah kılıp, uning ismini Yəhoakimioğa əzgərtti; andin Nəko inisi Yəhoahəzni Misiroğa elip kətti. **5** Yəhoakim təhtkə qıkkən qeoqida yigirmə bəx yaxta bolup, u Yerusalemda on bir yil səltənət kildi; u Pərwərdigar Hudasining nəziridə rəzil boləqanni kildi. **6** Babil padixahı Nebokədnəsar uningə hujum kıləqli qikip, uni mis zənjir bilən baolap Babiləğa elip kətti. **7** Nebokədnəsar yənə Pərwərdigar əyidiki bir kisi əswab-buyumlarni Babiləğa apirip, əzining Babilidiki buthanisioğa koydi. **8** Yəhoakimning kəloqan ixliri, uning yirginqlik ixliri, uningdiki əyiblər bolsa mana, «İsrail və Yəhuda padixahlırining tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgəndür. Uning oqlı Yəhoakin uning ornioğa padixah boldi. **9** Yəhoakin təhtkə qıkkən qeoqida on səkkiz yaxta bolup, u Yerusalemda üq ay on kün səltənət kildi; u Pərwərdigarning nəziridə rəzil boləqanni kildi. **10** Yengi yil etkəndə, Nebokədnəsar adəm əwətip Yəhoakinni Pərwərdigar əyidiki esil buyumlar bilən birliktə Babiləğa əkəldürüp, Yəhoakinning taqisi Zədəkiyani Yəhuda və Yerusalem üstigə padixah kılıp tiklidi. **11** Zədəkiya təhtkə qıkkən qeoqida yigirmə bir yaxta bolup, Yerusalemda on bir yil səltənət kildi; **12** u Pərwərdigarning nəziridə rəzil boləqanni kildi; Yəreimiya pəyojəmbər uningə Pərwərdigarning səzilirini yətküzgən bolsimu, u Yəreimiyaning aldida əzini təwən kilmidi; **13** u əzini Hudaning namida [bəkinix] kəsimini iqlüzgən Nebokədnəsardin yüz əridi; boynini kəttik kılıp, İsrailning Hudasi Pərwərdigarəğa towa kılıp yenixkə kənglini jəhil kildi. **14** Uning üstigə, kəhinlarning barlık baxliri bilən həlkning həmmisi yat əlliklərnin həmmə yirginqlik ixlirini dorap, asiylıklarini axurdi; ular Pərwərdigar Yerusalemda Əzigə atap mukəddəs kıləqan əyni buləjiwətti. **15** Ularning ata-bowilirining Hudasi boləqan Pərwərdigar Əz həlkigə və turaləqisioğa iqini aqrıtkaqka, tang səhərdə ornidin turup əqlilirini əwətip ularni izqil agəhləndurup turdi. **16** Birək ular Hudaning əqlilirini mazək kılıp, səz-kəlamlırini mənsitməytti, pəyojəmbərlirini zənglik kılatti; ahir berip Pərwərdigarning kəhri ərləp, kütəzəqlili bolmaydioqan dərijidə həlkining üstigə quxti. **17** Pərwərdigar xuning

bilən kaldiyələrnin padixahini ularəğa hujuməğa səliwidi, padixah ularning mukəddəs əyidə yaxlirini kılıqlidi; kiz-yigitlər, kərilər, bəxi akəroqanlarəğa həq iq aqrıtip olturmay, həmmini əltürüwətti; [Huda] bularning həmmisini [Kaldiyə] padixahning kəlioğa tapxurdi. **18** Kaldiyə padixahı Hudaning əyidiki qong-kıqik deməy, barlık qaqa-buyumlarni, xundakla Pərwərdigar əyidiki həzinilarni, xuningdək padixahning wə əmədlərlirining həzinilirini koymay, Babiləğa elip kətti. **19** Kaldiyələr Hudaning əyini kəydürüwətti, Yerusalemnin səpilini qəkiwətti, xəhərdiki həmmə orda-kəroqanlarəğa ot koyup kəydürüp, Yerusalemdiki barlık kimmətlək qaqa-buyumlarni qəkip kukum-talkən kildi. **20** Kılıqtin aman kəloqanlarning həmmisini [Kaldiyə padixahı] Babiləğa tutkən kılıp əkətti; ular taki Pars padixahlıqining səltənətikiqə Babil padixahı wə əwədlirining kullukida bolup turdi. **21** Bularning həmmisi Pərwərdigarning Yəreimiyaning wastisi bilən [aldin] eytkən [agəh] səzi ixkə axuruluq üqün boldi. Xuning bilən zemin əzigə tegixlik xabat künlirigə muyəssər boldi; qünki zemin yətmix yil toxkuqə harabiliktə turup «xabat tutup» dəm elip rahətləndi.

Əzra

1 Pars padixahi Qorəxning birinchi yili, Pərvərdigarning Yəramiyaning aqzi arkilik eytkan sozi əməlgə axurulup, Pərvərdigarning Pars padixahi Qorəxning rohiñi kozojixi bilən pütün padixahlıki təwəsida u mundak bir jakarnamə qikardi, xundakla uni yazma kilip püküp: — **2** «Pars padixahi Qorəx mundak dəydu: — Asmanlarning Hudasi Pərvərdigar yər yüizidiki barlık padixahlıqlarning ıgıdarqılıkını manga bərdi; u xundakla meni Yəhuda zeminiəja jaylaxkan Yerusalemda Əzigə bir öy selixkə buyrudi. **3** Xuning üqün aranglarda Hudaning halkı boləqanlardan həkaysinglarəja bolsa, uning Hudasi [Pərvərdigar] uning bilən billə boləqay, u Yəhuda zeminiədi Yerusaleməja qıksun, Israilning Hudasi Pərvərdigarning eyini salsun! U bolsa Hudadur, makani Yerusalemdidur! **4** [Sürgünlükta] kələqan hək kəyərlərdə makanlaxkan bolsa, [u Yerusaleməja qıksun]; xu yərdiki adəmlər ularəja altun, kümüx, mal-mülük, qarpaylarnı təminləp yərdəm bərsun wə xuningdək Yerusalemda jaylaxkan Hudaning xu öyi üqün halis hədiyələrnı təkdım kılsun» — dedi. **5** Xuning bilən Yəhuda wə Binyamindiki kəbilə baxlıklırı, kəhınlar, Lawıylar, xundakla Huda tərıpidin rohi kozojıtiləqan barlık hək orunlıridin kopup Yerusalemdiki Pərvərdigarning eyini [yengıwaxtin] selixkə bərixkə təyyarlandı. **6** Ətraptiki kixilərnıng həmmisi kümüx kaqa-kuqa, altun, mal-mülük, qarpaylar wə kimmət bahalıq buyumlar bilən ularnı kollap kuwwətłdi, buningdin baxkə sunulıdıəqan hərhlı ihtıyariy hədiyə-kurbanlık süpitıdə hərhlı sowəjatları təkdım kıldı. **7** Padixah Qorəx Pərvərdigarning eyıdiki kaqa-kuqilırinimu, yəni ilgiri Nebəkədnəsər Yerusalemdin əkilip ez ilahıning buthanisıəja koyup koyəqan kaqa-kuqılarnımu elip qıktı. **8** Pars padixahi Qorəx həzına begi Mitradətnı buyrup bu kaqa-kuqılarnı aldurup qıktı; Mitradət xularnı Yəhudaning əmiri Xəbzəroja sani boyıqə sanap tapxurup bərdi. **9** Kaqa-kuqılarnıng sani mundak: — altun das ottuz, kümüx das ming, piqək yigirmə tokkuz, **10** altun piyalə ottuz, bir-birigə ohxax boləqan kümüx piyalə tət yüz on; baxkə kaqa-kuqılar bir ming. **11** Barlık altun-kümüx kaqa-kuqa, bəx ming tət yüz. Sürgün kılınəqan hək Babıldin Yerusaleməja elip kelingən qaəjdə, Xəbzərar bu kaqa-kuqılarnıng həmmisinı elip kəlgənıdi.

2 Təwəndikilər Nebəkədnəsər tərıpidin Babiləja sürgün kılınəqan [Yəhudiyə] elksidikılərdin, ularnıng əwladlırı kaytıp kelip, Yərusəlem wə Yəhudiyəgə qikıp, hərbliri ez xəhırlırigə kətkənlər: — **2** — ular Zərubbəbəl, Yəxua, Nəhəmiya, Seraya, Rəiləya, Mordikay, Bilxan, Mıspar, Bigway, Rəhum wə Baanaqlar bilən billə kaytıp kəldi. Əndi Israil həkıning ıqıdiki ərkəklərnıng sani təwəndikıqə: — **3** Paroxnıng əwladlırı ikki ming bir yüz yətmix ikki kixi; **4** Xəfatıyanıng əwladlırı üq yüz yətmix ikki kixi; **5** Arahnıng əwladlırı yəttə yüz yətmix bəx kixi; **6** Pahət-Moabnıng əwladlırı, yəni Yəxua bilən Yoabnıng əwladlırı ikki ming səkkiz yüz on ikki kixi; **7** Elamnıng əwladlırı bir ming ikki yüz əllik tət kixi; **8** Zattunıng əwladlırı tokkuz yüz kırık bəx kixi; **9**

Zakkaynıng əwladlırı yəttə yüz atmix kixi; **10** Banıning əwladlırı altə yüz kırık ikki kixi; **11** Bibaynıng əwladlırı altə yüz yigirmə üq kixi; **12** Azgadnıng əwladlırı bir ming ikki yüz yigirmə ikki kixi; **13** Adonikamnıng əwladlırı altə yüz atmix altə kixi; **14** Bigwaynıng əwladlırı ikki ming əllik altə kixi; **15** Adınnıng əwladlırı tət yüz əllik tət kixi; **16** Həzəkıyanıng jəmətidin boləqan Aternıng əwladlırı tokşan səkkiz kixi; **17** Bizaynıng əwladlırı üq yüz yigirmə üq kixi; **18** Yorahnıng əwladlırı bir yüz on ikki kixi; **19** Həxumnıng əwladlırı ikki yüz yigirmə üq kixi; **20** Gibbarnıng əwladlırı tokşan bəx kixi; **21** Bəyt-Ləhmliklər bir yüz yigirmə üq kixi; **22** Nitofalıqlar əllik altə kixi; **23** Anatotluklar bir yüz yigirmə səkkiz kixi; **24** Azməwətliklər kırık ikki kixi; **25** Kiriat-Arimliklər, Kəfirahlıqlar wə Bəərotluklar bolup jəmiy yəttə yüz kırık üq kixi; **26** Ramahlıqlar bilən Gebalıqlar jəmiy altə yüz yigirmə bir kixi; **27** Mikmaxlıqlar bir yüz yigirmə ikki kixi; **28** Bəyt-Əlliklər bilən ayılıqlar jəmiy ikki yüz yigirmə üq kixi; **29** Nebolıqlar əllik ikki kixi; **30** Magbıxnıng əwladlırı bir yüz əllik altə kixi; **31** ikkinqi bir Elamnıng əwladlırı bir ming ikki yüz əllik tət kixi; **32** Hərimnıng əwladlırı üq yüz yigirmə kixi; **33** Lod, Hədid wə Ononıng əwladlırı jəmiy yəttə yüz yigirmə bəx kixi; **34** Yeriholuklar üq yüz kırık bəx kixi; **35** Sinaahnıng əwladlırı üq ming altə yüz ottuz kixi. **36** Kəhınlarınıng sani təwəndikıqə: — Yəxua jəmətidiki Yədayanıng əwladlırı tokkuz yüz yətmix üq kixi; **37** İmmərnıng əwladlırı bir ming əllik ikki kixi; **38** Paxhurnıng əwladlırı bir ming ikki yüz kırık yəttə kixi; **39** Hərimnıng əwladlırı bir ming on yəttə kixi. **40** Lawıylarnıng sani təwəndikıqə: — Hodawıyanıng əwladlıridin, yəni Yəxua bilən Kədmıyənıng əwladlırı yətmix tət kixi; **41** Oləzəlkəxlərdin: — Asafnıng əwladlırı bir yüz yigirmə səkkiz kixi. **42** Dərwəziwənlərnıng nəslidin: — Xallumnıng əwladlırı, Aternıng əwladlırı, Talmonnıng əwladlırı, Akkubnıng əwladlırı, Hatitanıng əwladlırı bilən Xobaynıng əwladlırı jəmiy bir yüz ottuz tokkuz kixi. **43** İbadəthana hızmətkarlırı təwəndikıqə: — Zıhanıng əwladlırı, Hasufanıng əwladlırı, Tabbəotnıng əwladlırı, **44** Kirosnıng əwladlırı, Siyahanıng əwladlırı, Padonnıng əwladlırı, **45** Libanahnıng əwladlırı, Həgabahnıng əwladlırı, Akkubnıng əwladlırı, **46** Həgabnıng əwladlırı, Xəmlaynıng əwladlırı, Hənanıng əwladlırı, **47** Gıddəlnıng əwladlırı, Gəhərnıng əwladlırı, Reayahnıng əwladlırı, **48** Rəzınnıng əwladlırı, Nikodanıng əwladlırı, Gazzamnıng əwladlırı, **49** Uzzanıng əwladlırı, Pəsiyanıng əwladlırı, Bisaynıng əwladlırı, **50** Asnaahnıng əwladlırı, Məunımnıng əwladlırı, Nəfussımnıng əwladlırı, **51** Bəkbuknıng əwladlırı, Həkufanıng əwladlırı, Hərhurnıng əwladlırı, **52** Bazlutnıng əwladlırı, Məhıdanıng əwladlırı, Hərxanıng əwladlırı, **53** Bərkosnıng əwladlırı, Siseranıng əwladlırı, Temahnıng əwladlırı, **54** Nəziyanıng əwladlırı bilən Hatifanıng əwladlırı. **55** Sulaymannıng hızmətkarlırınıng əwladlırınıng sani təwəndikıqə: — Sotaynıng əwladlırı, Sofərtətnıng əwladlırı, Pirudanıng əwladlırı, **56** Yaalahnıng əwladlırı, Darkonnıng əwladlırı, Gıddəlnıng əwladlırı, **57** Xəfətiyanıng əwladlırı, Həttılınıng əwladlırı, Pəkərtə-Həzzıbaımnıng əwladlırı bilən əminıng əwladlırı. **58** İbadəthana hızmətkarlırı wə Sulaymannıng hızmətkarı boləqanlarınıng əwladlırı jəmiy

üç yüz toqsan ikki kixi. **59** Təwəndiki kixilər Təl-Melah, Təl-Harxa, Kerub, Addan wə İmmərdin kəbənə bəlsimu, ləkin ular əzlinərinə at jəmətining yəki nəsbəninə İsrail adimi ikənlikini ispatlap bərləmid. **60** Bular Delayaning əwladliri, Tobiyaning əwladliri wə Nikodaning əwladliri bolup, jəmiy altə yüz əllik ikki kixi; **61** kahinlarning əwladliri iqdə Habayaning əwladliri, Kozning əwladliri bilən Barzillayning əwladliri bar idi; Barzillay Gileadlik Barzillayning bir kizini aləqaqə ularning eti bilən ataləjanidi. **62** Bular jəmətining nəsbənamisini izdəp tapalmidi; xunga ular «napak» həsəblinip kahinlikdən kəlduruldi. **63** Waliy ularə: — Urim wə tummimni kətürgüqi kahin arimizdə hizmətə boluqə «əng məkəddəs yiməklərgə eoqiz təgküzməysilər, dedi. **64** Pütün jəmət jəmiy kərik ikki ming üç yüz atmix kixi; **65** buningdin bəxə ularning yənə yəttə ming üç yüz ottuz yəttə kəl-dedik bar idi; yənə ikki yüz ər-ayal qəzəlqisi bar idi. **66** Ularınə yəttə yüz ottuz altə eti, ikki yüz kərik bəx kəqiri, **67** tət yüz ottuz bəx təgisi wə altə ming yəttə yüz yigirmə exiki bar idi. **68** Jəmət kəttiwxlıridin bəziliri Yerusalemoqə wə Pərwərdigarning əyigə kəlgən qəoqda, Hudaning xu əyi əsli orniə qəyigəwaxtin selinixi üçün qin kənglidin sowəqlətni təkdəim kildi. **69** Ular əzlinərinə kurbioqə kərap kərulux həzinisigə atmix bir ming darik altun, bəx ming mina kümüx wə yüz kə qəhən toni təkdəim kildi. **70** Xuningdin keyin kahinlar, Lawiyalar wə bir kəsim həlk koxulup, qəzəlkəxlər, dərəwaziwənlər, ibadəthana hizmətkərliri əz xəhərlirigə məkənləxti; kəloqan İsrail həlkəning həmmisi əz xəhərlirigə məkənləxti.

3 İsrail həlki hərəkəysi əz xəhərliridə məkənləxkanidi; yəttinqi ayoqə kəlgəndə, həlk bir adəmdək bolup Yerusalemoqə yioqildi. **2** Yozadakning oqlı Yəxua bilən uning kahin kərinədxliri, Xəaltiyəlnəng oqlı Zərubbəbəl wə uning kərinədxlirine həmmisi orunliridin kopup, Hudaning adimi Musa pütəkən kənun kitabida pütülginidək Pərwərdigaroqə kəydürmə kurbənlə k sunux üçün İsrailning Hudasing kurbəngəhəni selixkə kixixti. **3** Gərqə ular xu yərlək həlkəldin kərkəsimu, ləkin kurbəngəhni əslidiki uli üstigə kəlip, uningdə Pərwərdigaroqə atəp ətəgnəlik wə kəqlik kəydürmə kurbənlə k ötküzüxkə kixixti. **4** Ular yənə [mukəddəs kənunda] pütülgini boyiqə «kəpilər həyti»ni ötküzüp, hər kuni bəlgiləngən tələpkə muwəpik san boyiqə künlük kəydürmə kurbənlə k sunuxatxi. **5** Xuningdin keyin ular yənə hər künlük kəydürmə kurbənlə k, yəngi ay kurbənlə k wə Pərwərdigarning bərlək mukəddəs dəp bəkitilgən həytliri üçün təkdəim kəlinidəoqan kəydürmə kurbənlə k, xuningdək hər bir kixining kənglidin Pərwərdigaroqə atəp sunidoqan ixtiyari kurbənlə k sunup turatxi. **6** Xundək kəlip ular yəttinqi ayning birinqi künidin bəxlap, kəydürmə kurbənlə k Pərwərdigaroqə atəp sunuxkə bəxlixi; ləkin Pərwərdigarning əyining uli tēhi selinmidi. **7** Ular təxqilar bilən yəoqəqqlaroqə pul tapxurdi wə xundəklə Pars padixəhə Kərəxəng ijjəziti bilən Zidonlūklər bilən Turluklaroqə kədir yəoqiqini Liwəndin [Ottura] dəngiz arkilik Yoppəoqə əkəldürüx üçün ularə yimək-ıqmək wə zəytun mēyini təminlidi. **8** Jəmət Yerusalemdiki Hudaning əyigə kəlgəndin keyin ikkinqi yili ikkinqi

ayda Xəaltiyəlnəng oqlı Zərubbəbəl, Yozadakning oqlı Yəxua wə ularning kahin wə Lawiy kərinədxlirine kəldisi, xuningdək sürgünlikdən kəytip Yerusalemoqə kəlgənləning həmmisi kəruluxta ix bəxlixi; ular yənə yigirmə yəxtin axkən Lawiyəlni Pərwərdigarning əyini selix kəruluxioqə nəzərtəqlilikə kəydi. **9** Yəxua wə uning oqulliri həm kərinədxliri, Kədmiyəl bilən uning oqulliri, yəni Yəhudaning əwladliri Hudaning əyidə ixləydoqan ixqılarni nəzərtə kəlixkə bir niyyətə atlandı; Hənədadning oqulliri, ularning oqullirimu wə kərinədx Lawiyələr ularə yərdəmləxti. **10** Təmqilər Pərwərdigarning əyigə ul salidoqan qəoqda kahinlar həs kiyimlirini kiyip, kənanylirini qəlip, Asafning əwladliri boləp Lawiyələr jəngəng qəlip, həmmisi kətar-kətar səp bolup turoquldu; ular Dawut bəlgiləng kərsətmilər boyiqə Pərwərdigaroqə Həmdusəna oquxti. **11** Ular Pərwərdigaroqə atəp əzə: — «Pərwərdigər mēhribəndur, uning İsrailəoqə boləp mēhər-muhəbbiti mənggüliktur» dəp həmdusəna wə rəhmət-təxəkkür əytixti. Bu qəoqda Pərwərdigarning əyining uli selinip boləqəqə, həlayik Pərwərdigəni mədhiyələp towlap təntənə kəlixti. **12** Ləkin kahinlardin, Lawiyəldin wə jəmət bəxlikliridin nuroqunliri, yəni əslidə ilgiri kəni kərgən nuroqun kəri adəmlər kəz əldidə selinəpən bu əyning ulioqə kərap, ün selip yioqlap kətxiti; nuroqun bəxkə kixilər huxal bolup təntənə kəlip towləxti; **13** wə həlk həttə kimləning təntənə kəlixiwatqanlıki bilən kimləning yioqlawatqanlıki ayriwaləmay kəldi; qünki jəmət təntənə kəlip kəttik towlixatxi; wə bu əwaz yirək-yirəkləroqə ənglinatxi.

4 Yəhuda wə Binyəmindiki rəkiyələr sürgünlikdən kəytip kəlgənlər İsrailning Hudasi Pərwərdigaroqə atəp əyni yəngiwəxtin salmaqıqən, dəgən gəpni ənglap, **2** Zərubbəbəl wə jəmət bəxlikliri bilən kərxüxp: — Biz silər bilən billə salayli; qünki bizmu silərgə olxəxlə siləning Hudayinglarni izləp, bizni bu yərgə əkəlgən Asuriyə padixəhə Esar-Həddonning künliridin tartip uningə kurbənlə k sunup kəliwətimiz, dēyixti. **3** Ləkin Zərubbəbəl, Yəxua bilən İsrailning bəxkə jəmət bəxlikliri ularə: — Hədayiməzəoqə əy selixtə siləning biz bilən həqkəndək ələqənglər yok; bəlkə Pars padixəhə Kərəx bizgə buyruqəndək, pəkət biz əzimizlə İsrailning Hudasi boləpən Pərwərdigaroqə əy salimiz, dēyixti. **4** Xuningdin keyin xu yərdiki əhələ Yəhudaləning kəlini əjiz kəlip, ularning kərulux kəlixioqə kəxilə tuəqdurup turdi. **5** Ular yənə Pars padixəhə Kərəxəng bərlək künliridin taki Pars padixəhə Darius təhtkə olturoqən wəktikqə, daim məsliqətiqləni setiwəlip, Yəhudalər bilən kərixip, kərulux nixəni bəxuxkə urunup turdi. **6** Əhəxwərox təhtkə kəqkən dəsəlpki wəktidlə ular uningəoqə Yəhudiyə wə Yerusəlem əhəlisi üstidin bir ərznamə yazdi. **7** Xuningdək Artəhxəxtə künliridə Bixləm, Mitridat, Təbəəl wə ularning kəloqən xərikirimu Pars padixəhə Artəhxəxtəoqə arəmiy tilidə bir ərz hətinə yazdi; hət arəmiy tilidin təjəmə kəlini. **8** Waliy Rəhum bilən diwən bəgi Ximxay padixəhə Artəhxəxtəoqə Yerusəlem üstidin təwəndikidək ərznamə yazdi: — **9** «Məzkur məktupni yəzoqənlərdin, waliy Rəhum, katip bəgi Ximxay wə ularning bəxkə həmrəhliri boləpən sorəqqlər, mupəttixlər, mənəpədlər, katiplər,

arkiwiliklar, Babilliklar, Xuxanliklar, yəni Elamiylar **10** wə uluq janabiy Osnappar Samariyə xəhriyə wə [əfrat] deryaning muxu tərpidiki baxka yərlərgə orunlaxturoqan ahalimu bar **11** (mana bu ularning padixahka yazoqan hetining kəqürülmisi) — əzlirining deryaning muxu tərpidiki hizmətkarlaridin padixah aliliri Artahxaxtaqə salam! **12** Padixah aliylirigə məlum bolsunki, əzliri tərəptin biz tərəpkə kəlgən Yəhudiylar Yerusalemoqə kelixti; ular axu asiy wə sesik xəhərnı kuruwatidu, ulini yasap püttürdi, sepilni yasap qikti wə sepilning ullirini bir-birigə ulap yasawatidu. **13** Əmđi uluq padixah aliylirigə xu məlum boləyayki, mubada bu xəhər onglansa, sepil pütüküzülsə, ular baj tapxurmaydioqan, olpan təlīməydioqan wə parək tapxurmaydioqan boluwalidu, bundək ketiwərsə padixahlarıning həzinisigə səsiz ziyan bolidu. **14** Biz ordining tuzini yəp turup, padixahimizning bundək bihərmət kılınixioqə qarap turuximizə qətiy toqra kəlməydu, xu səwəbtin padixahimizə məlum kılıxka jür'ət kılduk. **15** Xuning üqün [aliylirining] ata-bowilirining tarihnəmisini sürüxtə kılxlirini təxəbbus kılīmiz; sili tarihnəmidin bu xəhərnıng əhwalini bilip, uning padixahlarəjimə, hərəkəsi əlklərgimə ziyan yətküzüp kəlgən asiy bir xəhər ikənlikini, kədimdin tartip bu xəhərdikilər əqdurmıqılıq tərıoqanlıqini bilgəyil; dəl xu səwəbtin bu xəhər wəyran kılinoqanidi. **16** Xunga biz aliylirioqə xuni ukturmakqimizki, əgər bu xəhər kūrulsə, sepilliri pütüküzülsə, undəkə silining deryaning muxu tərpidiki yərlərgə həqkəndək igidarqılıqliri bolmay kəlidu». **17** Padixah mundaq jawab yollidi: — «Wəli Rəhum, diwan begi Ximxəyoqə wə Samariyə həm Deryaning xu tərpidiki baxka yərlərdə turuxluq həmrahlırlarəyoqə salam! **18** Silərnıng bizgə yəzoqan ərz hetinglar mening aldimda enik kılıp oqup berildi. **19** Təxkürüp kəruxni buyruwidim, bu xəhərnıng dərəkə kədimdin tartip padixahlarəyoqə kərxi qikip isyan kəzoqioqan, xəhərdə daim asiylik-kəzoqiləng kətürüxtək ixlarning bolup kəlgənlik məlum boldi. **20** İlgeriki wəqitlarda kədrətlik padixahlar Yerusalemoqə həkümərnlik kılıp, Deryaning xu tərpidiki pütün yərlərnı idarə kılıp kəlgən, ular xularəyoqə bekıniq baj, olpan wə parikini tapxurup kəlgənıkən. **21** Əmđi silər buyruk qūxkürüp u həkni ixtin tohtitiglar, məndin baxka yərlık qūxkürülmigüqə, bu xəhərnı yengiwaxtin kūrup qikıxka bolmaydioqanlıq ukturunglar. **22** Bu ixtin ada kılmay kəlixtin pəhəs bolunglar; padixahlarəyoqə ziyan kəltürıdioqan apət nemıxka küqıywerıdıkən?». **23** Padixah Artahxaxtanıng yərlıkıning kəqürülmisi Rəhuməyoqə, diwan begi Ximxay həm ularning həmrahlırləyoqə oqup berılxı bilənla, ular alman-talman Yerusalemdiki Yəhudalarıning kəxioqə qikip, hərbiy küq ıxlitip, ularni ixtin tohtitıxka məjbür kildi. **24** Xuning bilən Yerusalemdiki Hudanıning eyidiki ixlər tohtıdi; ix takı Pars padixahı Darius təhtkə qikip ikkinqi yilıoqə tohtaqlık kəldi.

5 Bu qəoqda pəyoqəmbərlər, yəni Həgəy pəyoqəmbər bilən İddonıng oqlı Zakariyə pəyoqəmbər Yəhudiyə wə Yerusalemdiki Yəhudiylarəyoqə bəxarət berıxkə bəxlidi; ular İsrailning Hudasinıng namıda ularəyoqə bəxarət berıxti. **2** Xuning bilən Xəaltıyəlning oqlı Zərubbəbal

wə Yozadakning oqlı Yəxua qəpup Yerusalemdiki Hudanıning eyini yengiwaxtin selıxka bəxlidi; Hudanıning pəyoqəmbərliri ular bilən billa bolup ularəyoqə yərdəm bərdi. **3** Xu qəoqda Deryanıng qərb tərıpıning bax wəliysi Tattınay bilən Xətar-Boznay həm ularning həmrahlırlı ularning yenioqə kelip: «Kim silərgə bu əyni yengiwaxtin selıxka, bu kūruluxni püttürüxkə buyruk bərdi?» dəp sorıdi. **4** Ular yənə: «Bu kūruluxkə məs'ul boləyoqlarning ismi nemə?» dəp sorıdi. **5** Ləkin Hudanıning nəziri Yəhuda əksəkəllirining üstıde idi, xunga bax wəliy kətarlıqlar padixah Dariuskə məlum kıləyoqə, xundəkla unıngdin bu həktə birər jawab yərlık kəlgüqə ularning kūrulux ixtini tosmıdi. **6** Deryanıng qərb tərıpıning wəliysi Tattınay bilən Xətar-Boznay həm ularning həmrahlırlı, yəni Deryanıng qərb tərıpidiki əfərsəkılıqlar padixah Dariuskə hət əwətti; hətning kəqürülmisi mana təwəndikıdək: **7** Ular padixahkə əwətkən məluməttə mundaq deyilgən: «Darius aliylirioqə qəngkur aman-esənlik boləyay! **8** Padixahimizəyoqə xu ix yetip məlum bolsunki, biz Yəhudiyəgə, uluq Hudanıning eyigə berip kərdukkı, xu ey yəzoqan taxlar bilən yasiliwatıdu, təmlirioqə limlar ötküzülüp selınmakta; bu kūrulux tez sürəttə onğulxk elip berilıwetiptu. **9** Andin biz u yərdiki əksəkəlların: — Kim silərgə bu əyni selıxka, bu kūruluxni püttürüxkə buyruk bərdi? — dəp sorıduq. **10** Wə aliylirioqə məlum bolsun üqün ularning isımlirini sorıduq, xuningdək ularning bəxliliklirining isımlirini pütün tətilirılənkı iduk. **11** Ular bizgə: «Biz asman-zemınnıng Hudasinıng kulliri, biz həzir buningdin uzun yillər ilgiri selinoqan əyni yengiwaxtin selıwatıme. Muxu əyni əslıde İsrailning uluq bir padixahı salduroqanidi. **12** Ləkin ata-bowilirimiz asmandiki Hudanıning oqəzipini kəltürüp kəyoqəaqkə, Huda ularni KəldiyəlİK Babil padixahı Nebəkədnəsərnıng kəlioqə tapxuroqan; u bu əyni qakturuwetip, həlkni Babiləyoqə tutkūn kılıp əkətkən. **13** Ləkin Babil padixahı Kərəxning birinqi yili padixah Kərəx Hudanıning bu əyni yengiwaxtin selıxka yərlık qūxkürgən. **14** Wə Nebəkədnəsər Yerusalemdiki bu ıbadəthanidin elip Babil buthanisioqə apirip kəyoqan Hudanıning eyidiki altun-kümüx kəqə-kūqılarnımu padixah Kərəx ularni Babil buthanisidin əpıqtıturup, Xəxbazar isımlık bir kixigə tapxuroqan; u uni bax wəliy kılıp təyinligənıdi **15** həm unıngə: — Bu kəqə-kūqılarnı elip ularni Yerusalemdiki ıbadəthanioqə apirip kəyoqın; Hudanıning eyi əslı jayioqə yengiwaxtin selınsun, dəp buyruqan. **16** Andin xu Xəxbazar dəgən kixi kelip, Yerusalemdiki Hudanıning eyigə ul saləqın; ənə xu wəqıttin baxlap həzirioqə yasiliwatıdu, təhi pütımidı» dəp jawab bərdi. **17** Əmđi aliylirioqə layık kərünsə, padixahimizning xu yərdə, yəni Babilidiki həzinini ahturup bekıxini, u yərdə padixah Kərəxning Yerusalemdiki Hudanıning eyini yengiwaxtin selıx toqrisıda qūxkürgən yərlıkıning bar-yəklükini təxkürüp bekıxini soraymız həm padixahimizning bu ix toqrisıda əz ıradısını bizgə bildürüp kəyoqıxini etünimız».

6 Andin padixah Darius Babilidiki dölət-baylıqlar saklınoqan «Arhiplar eyi»ni təxkürüp qikıxka yərlıkılnı qūxkürdi. **2** Media əlksidiki Ahmətə kəl'əsıdin bir oram kəoqəz tepildi, unıngda mundaq bir hətıre

pütülgan: **3** «Padixah Koraxning birinchi yili, padixah Korax Yerusalemdiki Hudaning oyiga dair mundaq bir yarlik quxuridu: — «Kurbanlik sunulidigan orun bolux uqun bu oy yengiwxatin selinsun; uli puhta selinsun, o'ynig igizlik atmix gaz, kenglik atmix gaz bolsun. **4** Uq kawet yooqan tax, bir kawet yengi yaoqax bilan selinsun, barlik hirajet padixahlik hazinisidin qikim kilinsun. **5** Oslida Nebokadnasar Yerusalemdiki ibadathanidin elip Babiloga apirip koyoqan, Hudaning eyidiki altun-kumux qaqa-quqilarning hammisi kayturup kelinip, Yerusalemdiki ibadathanioqa kaytidin yatkuzulup, harbiri oz jayioqa koyulsun; ular Hudaning oyiga kuyulsun!». **6** [Dariustin yarlik quxurulu]: «— Xunga, i deryaning xu taringining bax waliysi Tattinay wa Xetar-Boznay ham silarning hamrahlinglar, yani Deryaning xu taringidiki afarsakliklar, amdi silor u yardin neri ketinglar! **7** Hudaning o'ynigining kurulusi bilan karinglar bolmisun; Yehudiylarning bax waliysi bilan Yehudiylarning aksakallirining Hudaning bu oyini aslidiki ornioqa selixioqa yol koyunglar. **8** Xuningdak man Hudaning bu o'ynigining selinixi uqun Yehudalarning aksakalliri to'orluruk silerga buyruk quxurdumki: — Deryaning o'qorb taripidin, padixahlik hazinisiga tapxuruloqan baj kirimidin silor keqikturmey xu adamlarga toluq hirajet ajritip beringlar, kurulus heq tohtap kalmisun. **9** Ularoga nema kerak bolsa, jumladin asmandiki Hudoqa koydurma kurbanlik sunuxka, mayli erkak torpak bolsun, koqkar yaki kozilar bolsimu, xular berilsun; yana Yerusalemdiki kahinlarning belgiligini boyiqe buoqday, tuz, xarab yaki zaytun maylar bolsun xularning birimu kam kilinmay, har kuni tamin etip turulsun. **10** Xuning bilan ular asmandiki Hudoqa xubuy kurbanliklarni kalturup, padixahka wa padixahning ewladlirioqa uzun omur tilisun. **11** Man yana buyruymanki, kimki bu yarlikni ezgartsa, xu kixining o'ynigining bir tal limi suquruwelinip tiklengandin keyin, xu kixi uningoga esip mihlap koyulsun, oyi ehlathanioqa aylandurawetilsun! **12** Wa O'zining namini xu yorda kalduroqan Huda muxu Yerusalemdiki oyini ezgartixka yaki buzuxka kol uzartkan harqandak padixah yaki halkni halak kilsun! Man Darius muxu yarlikni quxurdum, estayidillik bilan baja kalturilsun!» deyildi. **13** Andin Deryaning o'qorb taringining bax waliysi Tattinay, Xetar-Boznay wa ularning hamrahilari padixah Dariusing ewatkən yolyoruki boyiqe estayidillik bilan xu ixni baja kaltirdi. **14** Yehudiylarning aksakalliri kurulusni dawamlaxturup, Həgəy pəyoqəmbər wə Iddoning oqli Zəkəriyaning bəxarət berixiləri bilan xu ixta ronək tapti. Ular Israilning Hudasing əmri boyiqə, xundakla Korəx, Darius wə Artəhxaxta katarlik Pars padixahlirining əmri boyiqə ixləp, əyni yengiwaxtin kurup qixix ixini püttürdi. **15** Bu oy Darius padixahı səltənitingin altinqi yili, Adar eyining üçinqi küni pütüküzildi. **16** Israilar — kahinlar, Lawiyar wə qaloqan sürgünlüktin kaytip kəlgən həlkərlərinin hammi Hudaning bu eyini uningoga atax murasimini huxal-huramlik bilan etküzdü. **17** Əyni Hudaning Əzigə atax murasimida ular yüz torpak, ikki yüz koqkar wə tət yüz qoza sundi həm Israil kəbililirining sani boyiqə barlik Israil üçün gunah kurbanliki süpitida

on ikki tekini sundi. **18** Ular yana Yerusalemdiki Hudaning ibadət-hizmatini etəxkə, Musaning kitabida yeziloqini boyiqə, kahinlarni oz newiti boyiqə, Lawiyarni guruppiliri boyiqə turoquzdi. **19** Birinqi aynig on tetingi küni sürgünlüktin kaytip kəlgənlər «etip ketix heyti»ni etküzdü. **20** Qünki kahinlar wa Lawiyar bir niyət bilan birliktə paklinix rəsimlirini etküzüp, hammi paklandi; andin ular barlik sürgünlüktin kaytip kəlgənlər wa ularning kəridixi boləqan kahinlar wa həm əzliri üçün etip ketix heytiəqə atioqan [közilirini] soydi. **21** Sürgünlüktin [yengila] kaytip kəlgən Israilar wa xuningdək Israilning Hudasi Pərwədigarni izdəp, əzlirini zemindiki yat əlliklərinin buləqaxliridin ayrip qixkan barlik kixilar qoza gəxlirini birliktə yeyixti. **22** Ular petir nan heyтини huxal-huramlik iqidə yəttə kün etküzdü; qünki Pərwədigar ularni huxallixka qəmdürdi həm Asuriyə padixahining kenglini ularəqə mayil kilip, Əzining eyini — Israilning Hudasing eyini kuruxka ularning kolini mustəhkəmlidi.

7 Xu ixlardan keyin Pars padixahı Artəhxaxta səltənət sürgən məzgildə Əzra deqən kixi [Babildin Yerusalemoqa qixti]. U Serayaning ooqli, Seraya Azariyaning ooqli, Azariya Hilkıyaning ooqli, **2** Hilkıya Xallumning ooqli, Xallum Zadokning ooqli, Zadok Ahitubning ooqli, **3** Ahitub Amariyaning ooqli, Amariya Azariyaning ooqli, Azariya Merayotning ooqli, **4** Merayot Zərahıyahning ooqli, Zərahıyah Uzzining ooqli, Uzzi Bukking ooqli, **5** Bukki Abixuaning ooqli, Abixua Finihasning ooqli, Finihas Əliazarning ooqli, Əliazar bolsa bax kahin Harunning ooqli idi; **6** — Əzra deqən bu kixi Babildin kaytip qixti. U Israilning Hudasi Pərwədigar Musəqə nazil qiloqan Təwrat kanunioqa pixkan təwratxunas idi; uning Hudasi boləqan Pərwədigarning kolı uningda boləqəqə, u nemini tələp kilsa padixah xuni bərgənidi. **7** Padixah Artəhxaxtaning yəttinqi yili bir kışim Israilar, kahinlar, Lawiyar, qəzəlkəxlər, dərwaziwənlər wə ibadəthana hizmətkarlırı uning bilan birliktə Yerusalemoqa kaytip qixti. **8** [Əzra] əmdi padixahning səltənitingin yəttinqi yili bəxinqi ayda Yerusalemoqa yetip kəldi. **9** Birinqi aynig birinqi küni u Babildin qixixka təyyarlandı; Hudaning xəpətklik kolı uningda boləqəqə, u bəxinqi aynig birinqi küni Yerusalemoqa yetip kəldi. **10** Qünki Əzra kəngül koyup Pərwədigarning Təwrat-kanunini qüxinip təhsil kixixka həm uningə əməl kixixka wə xuningdək Israil iqidə uningdiki həküm-bəlgilimilərnə egiyixkə niyət qiləlandı. **11** Mana bu padixah Artəhxaxta kahin həm Təwratxunas Əzraəqə tapxuroqan yarlik hetining kəqürülmisi: — (Əzra Pərwədigarning əmrlirigə ait ixlarəqə həm Uning Israiləroqə tapxuroqan bəlgilimilirigə pixkan təwratxunas idi); — **12** «Mənkı padixahlarınin padixahı Artəhxaxtadin asmanlardiki Hudaning mukəmməl Təwrat-kanunioqa pixkan təwratxunas kahin Əzraəqə salam! **13** Əmdi mən xundək yarlik quxürimənkı, padixahlikimda turuwatkan Israilardin, xundəkla ularning kahin wa Lawiyilridin kimlər Yerusalemoqa berixni halisa, hammi sening bilan billə barsa bolidu. **14** Qünki sən padixah wə uning yəttə məsləhətqisi taripidin təyinləngən ikənsən, qolungdiki Hudaning kanun kitabida eytilənliri boyiqə, Yəhudiya wə Yerusalemoqa

təxürüx-hal soraxka əwətilgənsən. **15** Sən padixah wə uning məslihətgiliri öz ihtiyari bilən İsrailning Hudasioja sunoqan altun-kümüxlərni kətürüp berip uningəja təkdin kil (uning makani Yerusalemdir); **16** Xuningdək qolung pütkül Babil əlksidə qanqilik altun-kümüxlərni tapalisa, xuni həlk wə kahinlar Yerusalemdiki Hudaning əyigə təkdin kilixkə əz ihtiyari bilən bərgən sowaqatlarəja qoxup aparqin. **17** Sən bu pullarəja ehtiyatqanlıq bilən kurbanlıqlar üçün torpak, qoqkar, qoza wə qoxumqə axliq hədiyəliəri həm xarab hədiyəliəri setiwelip, bularni Yerusalemdiki Hudainglarning əyidiki kurbangahkə sunoqin. **18** Kaloqan altun-kümüxlərni sən wə jəmətingdikilərgə kəndək kilix muwapik kəruşən, Hudainglarning iradisi boyiqə xundək kilinglar. **19** Sening Hudaingning əyidiki ixlarəja ixlitixkə sanga bərgən qəqa-qūqilarni Yerusalemdiki Hudaning aldioqə qoy. **20** Əgər xuningdək sanga Hudaingning əyidiki kaloqan ixlarəja qikim kilidioqəja nemə hirajət kərək bolsa, sən padixah həzinsidin elip ixlətkin. **21** Xuning bilən mənki padixah Artahxaxtadin dəryaning xu qərb tərpidiki barliq həzinə bağlirigə xundək buyruk qūxurimənki, asmandiki Hudaning Təwrat-kanuning alimi boləjan kahin Əzra silərdin nemini tələp kilsa, silər əstayidillik bilən uning deginidək bejiringlar. **22** Uning alidioqini kümüx yüz talantqiqə, buqday yüz koroqiqə, xarab yüz batqiqə, zəytun meyi yüz batqiqə bolsun, tuzəja qək qoyulmisun. **23** Asmanlardiki Huda nemini əmr kilsa, xu asmanlardiki Hudaning əyi üçün əstayidillik bilən bejirilsun; nemixkə [Hudaning] şəzipini padixah wə oquillirining padixahliqəja qūxürgüdəkmiz? **24** Biz xunimu silərgə məlum kilimizki, omuman kahinlar, Lawiylar, şəzəlkəxlər, dərwəziwənlər, ibadəthana hizmətkarlırı wə Hudaning bu əyidə hizmət kilidioqlarning heqkaysisidin baj, olpan wə parək elixkə bolmaydu. **25** Əmdi sən əy Əzra, Hudaingning səndə boləjan həkmitigə əsasən, Dəryaning xu qərb tərpidə Hudaingning Təwrat-kanunini bilən, barliq həlkning dəwasini soraydioqan, ularni idarə kilidioqan sorakqi wə həkimlarni təyinligin; wə Təwrat-kanunini bilməydioqanlarəja bolsa, ularəja bularni əgitinglar. **26** Hudaingning kanunioqə wə padixahliqning kanunioqə riayə kilməydioqanlar bolsa, uning üstidin adalətlik bilən həküm qikirlisun; u ölümgə, yaki sürgüngə yaki mal-mülkini musadirə kilixkə wə yaki zindanoqə taxlaxkə həküm kilinsun». **27** [Əzra mundək dedi] — Ata-bowilirimizning Hudasi boləjan Pərwədigarəja Həmdusana boləjay! Qünki U padixahning kongligə, Yerusalemdiki Pərwədigarning əyini xundək kərkəm bezəx niyitini saldi, **28** yənə meni padixah wə məslihətgiliri aldidə həm padixahning məhtərəm əmirliəri aldidə iltipatkə erixtirdi. Pərwədigar Hudaingning qoli məndə bolup, U meni şəyərətəndürəgə, əzüm bilən billə [Yerusalemoqə] qikixkə İsrailar iqidin birnəqqə mətiwərləni yiqidim.

8 Padixah Artahxaxta səltənət sürüp turoqan wəqittə, Babildin mening bilən billə qaytqanlarning ata jəmət baxliqliri wə ularning nəsbənamiliri təwəndikiqə: — **2** Finihasning əwladliridin Gərxon, Itamarning

əwladliridin Daniyal, Dawutning əwladliridin Həttux, **3** Xekaniyaning əwladliridin, yəni Paroxning əwladliridin Zəkəriya wə uning bilən nəsbənamidə tizimlanəjan ərkəklər jəmiy bir yüz əllik kixi; **4** Paqat-Moabning əwladliridin Zərahəyahning oqlı Əlyoyinay wə uning bilən billə qaytqan ərkəklər ikki yüz kixi; **5** Xekaniyaning əwladliridin boləjan Yəhəziyəlning oqlı wə uning bilən billə qaytqan ərkəklər üç yüz kixi; **6** Adinning əwladliridin Yonataning oqlı Əbəd wə uning bilən billə qaytqan ərkəklər əllik kixi; **7** Elamning əwladliridin Ataliyaning oqlı Yəxaya wə uning bilən billə qaytqan ərkəklər yətmix kixi; **8** Xəfatiyaning əwladliridin Mikailning oqlı Zəbadiya wə uning bilən billə qaytqan ərkəklər səksən kixi; **9** Yoabning əwladliridin Yəhəziyəlning oqlı Obadiya wə uning bilən billə qaytqan ərkəklər ikki yüz on səkkiz kixi; **10** Xelomitning əwladliridin Yosifiyaning oqlı wə uning bilən billə qaytqan ərkəklər bir yüz atmix kixi; **11** Bibayning əwladliridin Bibayning oqlı Zəkəriya wə uning bilən billə qaytqan ərkəklər yigirmə səkkiz kixi; **12** Azgadning əwladliridin Həkkataning oqlı Yohanan wə uning bilən billə qaytqan ərkəklər bir yüz on kixi; **13** Adonikamning əwladliridin əng ahiridə qaytqanlarning isimliəri Əlifəlet, Jəiyəl wə Xəmayə bolup, ular bilən billə qaytqan ərkəklər atmix kixi; **14** Bigwayning əwladliridin Utay bilən Zəbbud wə ular bilən billə qaytqan ərkəklər yətmix kixi. **15** — Mən ularni Ahawəja əkidoqan Dəryaning boyioqə yiqidim; biz u yərdə qədər tikip üç kün turduk. Həlkni wə kahinlarni arilap qərisəm u yərdə Lawiylar yəq ikən. **16** Xunga mən baxliqlərdin Əliezər, Ariyəl, Xəmayə, Ənatan, Yarib, Ənatan, Natan, Zəkəriya bilən Məxullamlarni wə ularəja qoxup okumuxluk alimlərdin Yoarib bilən Ənatanni qakirtip kəlip, **17** ularəja həwalə kəlip Kasifiya dəgən yərgə, İddo dəgən Ataman bilən kəruxtixkə əwəttim. Mən Kasifiya dəgən yərdə İddoqəja wə uning ibadəthana hizmətkarlırı boləjan kərinədxliroqə dəydiyən gəpləri əzoqəja səlip, ularning bu yərgə Hudaimizning əyi üçün hizmət kilidioqan hizmətqiləri bizgə əkelixni ətəndim. **18** Hudaimizning xapaətlik qoli bizdə boləqəqə, ular bizgə İsrailning əwrisi, Lawiyning nəwrisi Məhlining əwladlıri iqidin okumuxluk bir ədəmni, yəni Xəbəbiyani wə uning oquilliri həm kərinədxliəri bolup jəmiy on səkkiz kixini baxlap kəldi. **19** Ular yənə Həxəbiya wə uning bilən billə Mərarining əwladliridin Yəxaya həm uning kərinədxliəri həm ularning oquilliri bolup, jəmiy yigirmə kixini, **20** Yənə ilgiri Dawut wə uning əmirliəri Lawiylarning hizmitidə boluxkə təyinligən [Nətinylar]din ikki yüz yigirmə kixini baxlap kəldi, bularning həmmisi isimliəri bilən tizimlandi. **21** Xu qərdə Ahawə dəryasi boyidə mən Hudaimizning aldidə əzümizni təwən kəlip, əzimiz wə kikiq balilirimiz həm barliq mal-mülkimiz üçün Hudaimizdin ək yəq tilaxkə roza tutaylı, dəp jəkarlidim. **22** Qünki biz əslidə padixahkə: «Hudaimizning qoli Uni barliq izdigənlərdin üstigə iltipət kərsitixkə qoyulidu; ləkin Uning qudriti bilən şəzipi Əzini taxliqanlarəja zərbə bərixkə təyyardur» dəgənidək, əmdi yənə uningdin yoldiki duxmənlərgə təqəbil turuxkə piyədə wə atliq ləxkərlər təyinlap bərixni tələp kəloqanlıqimdin hijil bolup qəldim. **23** Xuning bilən biz roza tutup

Hudayimizdin xu ix too'rluluk o'tunduk, u duayimizni ijabat kildi. **24** Mən kahin baxliri iqidin on ikki adamni wa Xəbəbiya, Həxəbiya wə ular bilan billə boləjan aka-ukiliridin on adamni tallap, **25** ularoqa altun, kümüx wə qaqa-kuqilarni, yəni padixah, uning məsləhətqiliri, əmirliiri wə xuningdək xu yərdə turuwatқан barlik Israillar «keydürmə hədiyə» süpitidə Hudayimizning eyigə hədiyə kıləjan sowaqatları tapxurdum. **26** Mən kümüxtin altə yüz əllik talant, yüz talant eoqirliktiki kümüx qaqa-kuqa, yüz talant altunni ularning koloqa oləp tapxurdum. **27** Ularoqa tapxuroqanlirimdin yənə altun das yigirmə bolup, kimmitti ming darik, süpatlik wə walildap parkiraydioqan mis qong das ikki bolup, altundək kimmətlik idi. **28** Mən ularoqa: — Silər Pərwədigaroqa muqəddəstursilər, qaqa-kuqilarmu muqəddəstur, altun-kümüxlər ata-bowanglarıning Hudasi Pərwədigaroqa ihtiyariy hədiyə kılinoqan sowaqattur. **29** Taki Yerusalemdiki Pərwədigarning eyidiki ambar-həzinilərgə yətküzüp, kaqınlar wə Lawiylarning baxliri wə Israillarning kəbilə-jəmət baxliklirining aldidə tarazidin otküzütiqə bularni obdan karap koqodanglar, dedim. **30** Xuning bilən kaqınlar Lawiylar Yerusalemdiki Hudayimizning eyigə apiridioqan, tarazidin otküzülgən xu altun-kümüx wə qaqa-kuqilarni tapxuruwalidi. **31** Xuning bilən birinqi aynin on ikkinqi kuni biz Ahawa dəryasining boyidin kozoqilip Yerusalemoqa qiqixka mangduk. Hudayimizning kəli üstimizdə boləqəqka, u bizni düxmənilirimizdin wə yolda paylap turoqan karəqkildardinnu kutkuzdi. **32** Biz Yerusalemoqa kelip u yərdə üq kün turduk; **33** tətinqi kuni Hudayimizning eyidə altun-kümüx wə qaqa-kuqılar tarazidə olqinip kaqın Uriyaning ooqli Məmətning koloqa tapxurildi; uning yenidə Finihasning ooqli Əliazar, yənə Lawiylardin Yəxuaning ooqli Yozabad bilən Binnuiyaning ooqli Noadiyahlar bar idi. **34** Həmmə nərsə sani boyiqə wə eoqirliqi boyiqə olqəndi wə xuning bilən billə hər birining eoqirliqi pütüp koyuldi. **35** Xu qaoqda əsl elip ketilganlarıning əwladliri, yəni sürgünlüktin kaqtəkanlar Israillarning Hudasioqa «keydürmə kurbanlik» süpitidə pütkül Israil üqün on ikki torpak, toqsan altə koqkar, yətmix yəttə koza sundi, yənə gunah kurbanliqi süpitidə on ikki tekə sundi; bularning həmmisi Pərwədigaroqa ataloqan keydürmə kurbanlik idi. **36** Ular padixahning yarlik hətlirini padixahning waliylirioqa wə Dəryaning bu oərbə tərpidiki həkümdarlaroqa tapxuruwidi, ular həlkkə wə Hudaning eyining ixlirioqa izqil yardəm bərdi.

9 Bu ixlar pütəkədin keyin əmirlər mening bilən kərukxili yenimoqa kelip: — Israillar, kaqınlar wə Lawiylar əzlrini muxu zeminlardiki taipilərdin, yəni ularning yirginqlik adətliridin ayrip turmidi, — demək, ular Kənaaniylar, Hittiyar, Perizziyar, Yəbusiyar, Ammoniyar, Moabiyar, Misirliklər wə Amoriylarəqa əgixip mangdi. **2** Qünki ular bu yat taipilərdin əzlrigə wə oqullirioqa hotun elip berip, [Hudaoqa] has muqəddəs nəsilni muxu zeminlardiki taipilar bilən arilaxturuwətti; uning üstigə, əmirlər bilən əməldarlar bu sadəkətsizlikning baxlamqiluridur, — deyixti. **3** Mən bu ixni anglapla kənglək bilən tonumni yirtip, qaq-sakallirimni yulup oqəm-qaqoqoqa

qūxūp olturup kəttim. **4** Wə Israilning Hudasing səzlriridin koqrup titrigənlərinin hər biri sürgünlüktin kaqtip kəlgənlərinin sadəkətsizliki tüpəylidin yenimoqa kəldi. Mən taki kaqlik kurbanlik sunuloquqə oqəm-qaqoqoqa qəməp olturdum. **5** Kaqlik kurbanlik waqtida mən özümni təwən kıləjan hələttin turup, kənglək wə tonum yirtik həlalda Hudayim Pərwədigaroqa yüzlinip tizlinip olturup, kollarimni yeyip, **6** dua kılıp: — «Ağ Hudayim, xərməndilikə yüzümni sanga karitixtin iza tartmaqtimən, i Hudayim; qünki kəbihliklirimiz tolilikidin baxlirimizdin axti, asiqlik-itaətsizlikimiz asmanlarəqa təaxti. **7** Atəbowilirimizning künliridin tartip bəgüngə kəder zor itaətsizlikə yürüp kəlduk, xunga kəbihliklirimiz tüpəylidin biz, bizning padixahlirimiz wə kaqınlirimiz huddi bəgüngi kündikidə hərkaysi yurtlardiki padixahlarıning koloqa qūxūp, kiliqka, sürgünlikkə, bulang-talangoqa, nomuska tapxurulduk. **8** Əmdi hazır azoqinə waqt Hudayimiz kəzlimizni nurlandurup, kullukimizda bizgə azoqinə aram berilsun dəp, keqip kutuloqan bir kəldini saqlap kelip, bizgə özining muqəddəs jayidin huddi kaqkan kozuqtək mukim orun berip, bizgə Hudayimiz Pərwədigardin iltipət kərsitildi. **9** Qünki biz hazır kullarmiz; həlbuki, Hudayimiz muxu kullukimizda yənəla bizni taxliwətməy, bəlkə Pars padixahlirining aldidə rəhimgə erixtürüp, Hudayimizning eyini selip, harabiləxkən jaylirini yengiwəxtin onglaxka bizni rohləndurdi, xundəkla bizni Yəhudiyə wə Yerusalemdə sepillik kildi. **10** I Huda, biz bu [iltipatlar] aldidə yənə nemə deyələymiz? Qünki biz yənəla Səning məmin bəndiliring boləjan pəyoqəmbərlər arqiliq tapiloqan əmriliringni taxliwəttuk; Sən [ular arqiliq]: «Silər kirip miras kılıp igiləydioqan zəmin bolsa, xu zəmindiki taipilərinin nijsliqi bilən buləqənoqan bir zəmin; qünki ular türlik napakliklarni kılıp, yirginqlik adətliri bilən bu zəmini bu qəttin u qətiqə qətduruwətti. **12** Xunga silər kizliringlarni ularning oqullirioqa bərmənglar, oqulliringlarəqa ularning kizlirini elip bərmənglar; silər küqiyip, zəminning nazu-nemətliridin yeyixkə, zəmini əbədil'əbədə əwladliringlarəqa miras kılıp kəldurux üqün mənggü ularning aman-tinqiliqi yaqi mənəpəitini hərgiz izdimənglar» — deqənding. **13** Bizning rəzil kilmixlirimiz wə nəhayiti eoqir itaətsizlikimiz tüpəylidin bu həmmə bala-kəza bəximizəqa kəlgənidi wə Sən, i Hudayimiz, kəbihliklirimizgə tegixlik boləjan jazayimizni yeniklitip, bizgə bəgüngidək niyatlik iltipətni kərsətkən turukluk, **14** biz kəndəkmə yənə əmriliringgə hiləplik kılıp, bundək yirginqlik kəldiləni tutkan bu taipilar bilən nikəhliniwərimiz? Mubada xundək kildioqan bolsək, Sən bizgə oqəzəplənilip, bizgə bir kəldi yaqi kutuloqadək birsinimu kəldurməy yəkatməy kəlamənsə? **15** I Israilning Hudasi boləjan Pərwədigar, Sən həkəkəniydursən! Xu səwəbtin biz bəgüngidək kutulup kəloqan bir kəldimiz. Kəra, biz Səning aldingda itaətsizliklirimizdə turuwətimiz, xunga Səning aldingda həqkəysimiz tik turalməy kəlduk» — dedim.

10 Əzra dua kılıp, gunahini tonup yioqlap Hudaning eyi aldidə yikilip düm yatқан qaoqda, Israillardin nəhayiti qong bir jəmət, ər-ayallar wə balilar uning

yenioʻlja kelip yiqildi; k p qilikmu k ttik yiq lap ketixti. **2** Elamning  wladliridin, Y hiy lning o qli Xekaniya  zra ja: — Biz Hudayimizəja sadak tsizlik kilip bu zemindiki yat taipil rdin hotun aptuk. Həlbuki, Israil  q n y nila ümid bar; **3** biz  mdi Hudayimiz bilən  h dilix yli, hojamning w  Hudayimizning  mliridin k rkup tigr nl rning n sih tig  asasn  bu hotunlarni w  ulardin t r lg n p r z ntl rni yolo a selip koyayli. H mm  ix Tawrat kanuni boyiq  kilinsun. **4** Tur! Bu ix sanga ba qliktur, biz seni k llaymiz; j r  tlik bolup ixni ada kil jn, — dedi. **5** Xuning bilən Əzra ornidin k pup, ka inlarning Lawiylarning w  p tk l Israil jamaitining b xliklirini xu s z boyiq  ix kilimiz, d p k s m ixi k  ündidi, ular k s m iqt . **6** Andin  zra Hudaning  yi aldidin k pup Əliyaxibning o qli Y ho hananning  yig  kirdi; u u y rg  kal nd  o izamu yemidi, sumu i midi, q nki u sürgünlüktin kaytip kal gn larning sadak tsizlik   q n  qinatti. **7** Xuning bilən Y hudiya w  Yerusalemda sürgünlüktin kaytip kal gn larning h mmisig  jakarlinip, Yerusalemo ja yiqilinglar, **8**  mir r w  a sakallarning nəsihəti boyiq , kimki  q k n iqid  yetip kəlmisə, uning p t in mal-mülki musadir  kilinidu, sürgündin kaytip kal gn lning jamaitidinu ayrlidu, d p, jakarnam  q kirildi. **9** Xuning bilən Y huda w  Binyamindiki barlik  rl r  q k ngiq  Yerusalemo ja yiqilip boldi. U tok uzinqi a ning yigirminqi k ni idi; barlik h lk Hudaning  yining ho ylisidiki m ydan ja kelip olturdi, k p lik bu ixtin k r aq ka, xuningd k k ttik yao kan yamo ur t p ylidin, tıtrəp ketixti. **10** Ka in  zra ornidin k pup ular ja: — Sil r Hudaəja sadak tsizlik kilip yat taipil rning k zlrini hotunluk ka elip Israillarning ita tsizlikini axurdunglar. **11**  mdi sil r ata-bowanglarning Hudasi bol qan P rw rdigar aldida gunahinglarni tonup, uning n zirid  durus boləqanni kilip,  z nglarni bu zemindiki taipil rdin w  bu yat  llik hotunliringlardin arini o uk kilinglar, dedi. **12** P t in jama t yukiri awazda jawap berip: — Ma ul, biz  zlrining xu gəpliri boyiq  ix kerimiz. **13** Birak ad ml r b k k p, y n  kelip yamo ur p sli bol aq ka talada turalmaymiz; uning  stig  bu d g n bir-ikki k nd  p tidio an ix  m s, q nki bizdə bu ixta ita tsizlik k lo anlar nah yiti k ptur! **14** Hudaning muxu ix t p yli kal gn  k ttik   zippingiz bizdin k tk  q , b xliklirimiz p tk l jama tk  w kil bolup P rw rdigarning aldida tursun; bizning h rkaysi x h rlirimizd  yat  ll rdin hotun alo anlarmu bəlgiləngən wa t ta xu x h rning a sak l w  h kimliri bilən birlik  kelip bu ixni bir t r p k lsun, — dedi. **15** Bu ix ka p  at Asah lning o qli Yonatan bilən Tikwah ning o qli Y hziya karxi q kti, Məxullam bilən Lawiy Xabbitay ularni kəllidi. **16** Xuning bilən sürgündin kaytip kal gn r  n  xundək k ldi. Ka in  zra w  ata jəmətlirining bəxlikliri bol qanlar jəməti boyiq  bu ix a ayrlidi; ularning h mmisi ismliri boyiq  tizimlandi. Ular oninqi a ning birinqi k ni bu ixni t k r p bir t r p kılixğa kirixti. **17** Ular yat  llik hotunlarni alo an  rl rning sorikini birinqi a ning birinqi k ni t g tti. **18** Ka inlarning  wladliri iqid  yat  llik hotunlarni alo anlardin muxular q kti: — Yozadakning o qli Y xuaning w  uning kerindaxlirining  wladliridin: — Maaseyah,  liez r, Yarib, G daliya. **19**

Ular hotunlirimizni yolo a selip k yimiz d p [k s m kilip] k l berixti w  gunahı  q n ita tsizlik k rbanlik  s pitid  k y padisidin bir k  karni sundi. **20** Imm rning  wladliridin H nani bil n Zəbadiya; **21** Hərimning  wladliri iqid  Maaseyah, Eliyah, Xemaya, Y hiy l w  Uzziya; **22** Paxhurning  wladliridin  lyoyinay, Maaseyah, Ismail, Nətanəl, Yozabad w   lasah. **23** Lawiylar iqid  Yozabad, Xim y, Kelaya (Kelita mu deyilidu), Pitah ya, Y huda bil n Əliezər; **24** q       r iqid  Əliyaxib; d rwaziw n r iqid  Xallum, T l m, Uri. **25** Israillardin: — Paroxning  wladliridin Ramiya, Yizziya, Malkiya, Miyamin,  liazar, Malkiya, Binaya; **26** Elamning  wladliridin Mattaniya, Z kariya, Y hiy l, Abdi, Yərimot bil n Eliyah; **27** Zattuning  wladliridin Əlyoyinay,  liyaxib, Mattaniya, Yərimot, Zabad bil n Aziza; **28** Bibayning  wladliridin Yəhoəhanan, Hənaniya, Zabbay bil n Atlay; **29** Banining  wladliridin Məxullam, Malluk, Adaya, Yaxub, X l bil n Ramot; **30** Pa  at-Moabning  wladliridin Adna, Jilal, Binaya, Maaseyah, Mattaniya, Bəzələl, Binnuiy bil n Manass h; **31** Hərimning  wladliridin  liez r, Yixiya, Malkiya, Xemaya, Ximeon, **32** Binyamin, Malluk w  X mariya; **33** Haxumning  wladliridin Mattinay, Mattata , Zabad,  lif l t, Y r may, Manass h w  Xim y; **34** Banining  wladliridin Maday, Amram, U l, **35** Binaya, B diya, Kelu ay, **36** Waniya, M r mot,  liyaxib, **37** Mattaniyah, Mattinay, Yaasu, **38** Bani, Binnuiy, Xim y, **39** X l miya, Natan, Adaya, **40** Maknadibay, Xaxay, Xaray, **41** Azarəl, X l miya, X mariya, **42** Xallum, Amariya, Y s p; **43** Neboning  wladliridin Jəiyəl, Mattitiyah, Zabad, Zebina, Yadday, Yoel w  Binaya. **44** Bularning h mmisi yat  llik hotunlarni alo anlar idi, w  xuningd k ulardin b zil nning hotunliri p r z ntmu kərgənidi.

3 Xu qasda bax kahin Əliyaxib wə uning kahin kerindaxliri qopup «Koy kowukı»ni yengiwxatin yasap qikti; ular kowukning kanatlırini ornitip, uni [Hudaqa] atap mukəddəs dəp bekitti; ular «Yüzning munari» bilən «Hananiyəlning munari»oqiqa boləqan ariliktiki sepilni onxap, uni mukəddəs dəp bekitti; **2** Uningoqa tutax kismini Yeriholuklar yasidi; yəna uningəqa tutax kismini İmrining oqli Zakkur yasidi. **3** «Belik kowukı»ni Sənaahning oqulliri yasidi; ular uning lim-kexəklirini selip, kanatlıri, takaklıri wə baldaklırini ornatti. **4** Uningoqa tutax kismini Həkozning nəwrisi, Uriyaning oqli Məramot yasidi; uningəqa tutax kismini Məxazabəlning nəwrisi, Bərekiyaning oqli Məxullam yasidi. Uningoqa tutax kismini Baanahning oqli Zadok yasidi. **5** Uningoqa tutax kismini Təkoaliklar yasidi; lekin ularning qonglıri ez hojisinin ixini zimmisigə ilixka unimidi. **6** «Kona kowukı»ni Pasiyaning oqli Yəhoda bilən Besodiyanning oqli Məxullam yasidi; ular uning lim-kexəklirini selip, kanatlıri, takaklıri wə baldaklırini ornatti. **7** Ularning yenidiki tutax kismini Gibeonluk Məlatiya, Meronotluk Yadan həmdə Dəryaning bu qərbiy tərpidiki waliylarning baxkuruxi astidiki Gibeonluklar bilən Mizpahlıklar yasidi. **8** Ularning yenidiki tutax kismini zərgərlərdin boləqan Harhayaning oqli Uzziyal yasidi. Uningoqa tutax kismini huxbuy buyum yasaydıqan ətirqilərdin Hananiya yasidi. Ular Yerusalem [sepilini] taki «Kelin tam»oqiqa onxap yasidi. **9** Ularning yenidiki tutax kismini Yerusalemning yerimining hakimi boləqan Hurning oqli Refaya yasidi. **10** Ularning yenida, Harumafning oqli Yədaya əzinin eyining udulidiki kismini yasidi. Ularning yenidiki kismini Haxabniyaning oqli Hattux yasidi. **11** Harimning oqli Malkiya bilən Pahat-Moabning oqli Həxxub sepilning baxka bir beliki bilən «Humdanlar munari»ni yasidi. **12** Ularning yenidiki tutax kismini Yerusalemning yerimining hakimi Hallohexning oqli Xallom əzi wə uning kizliri yasidi. **13** «Jiloqa kowukı»ni Hanun bilən Zanoah xəhərinin əhəlisi yasidi. Ular uni yasap, uning kanatlıri, takaklıri wə baldaklırini ornatti wə yəna «Tezək kowukı»oqiqa ming gəz sepilnimu yasidi. **14** «Tezək kowukı»ni Bəyt-Həkkərəm yurtning baxlıki Rəkabning oqli Malkiya yasidi; ular uni yasap, uning kanatlıri, takaklıri wə baldaklırini ornatti. **15** «Bulək kowukı»ni Mizpah yurtning baxlıki Kol-Həzəhning oqli Xallum yasidi. U uni yasap, əgzisini yepip, uning kanatlıri, takaklıri wə baldaklırini ornatti wə yəna xahəna baqning yenidiki Siloam kəlining sepilini «Dawutning xəhəridin quxıdıqan paləmpaygiqa yengiwxatin yasidi. **16** Uningdin keyinki tutax kismini Dawutning kəbrilirinin udulidiki wə uningdin keyinki sün'iy kəlgə həm uning kəynidiki «Palwanlarning əyi»gə kədər Bəyt-Zur yurtning yerimining hakimi, Azbukning oqli Nəhəmiya yasidi. **17** Uningdin keyinki tutax kismini Lawiylar — Yəni Banining oqli Rəhum yasidi, uning yenidiki tutax kismini Keilahning yerim yurtning hakimi Həxabiya ez yurtioqa wakalitan yasap qikti. **18** Uning yenidiki tutax kismini ularning kerindaxliri — Keilahning ikkinqi yerimining hakimi, Hənadadning oqli Baway yasidi. **19** Uning yenida, Mizpahning hakimi Yəxuyaning oqli Ezər koral-yaraq ambirioqa

qikix yolining udulida, sepilning dokmuxidiki yəna bir belikini yasidi. **20** Zabbayning oqli Baruk uningdin keyinki yəna bir belikini, yəni sepilning dokmuxidin taki bax kahin Əliyaxibning əyining dərwazisioqiqa boləqan belikini kəngül koyup yasidi. **21** Uning yenida Həkozning nəwrisi, Uriyaning oqli Məramot sepilning Əliyaxibning əyining dərwazisidin taki Əliyaxibning həylisining ahirioqiqa boləqan yəna bir belikini yasidi. **22** Bulardın keyinki bir kismini İordan tüzənglikdikilər, kahinlar yasidi. **23** Bularning yenida, Binyamin bilən Həxxub ez əyining udulidiki belikini yasidi. Ulardın keyin Ananiyaning nəwrisi, Maaseyahning oqli Azariya ez əyining yenidiki kismni yasidi. **24** Uning yenida, Azariyaning eyidin taki sepilning dokmuxioqiqa boləqan yəna bir belikini Hənadadning oqli Binnuiy yasidi. **25** [Uning yenida], Uzaýning oqli Palal padixah ordisinin dokmuxi, xuningdək ordidiki qokqiyip turoqan, zindan həylisining yenidiki egiz munarning udulidiki belikini yasidi. Uningdin keyinki bir belikini Paroxning oqli Pidaya yasidi. **26** Əmdi Ofəldə turidıqan ibadəthana hizmetkarlıri künqikix tərəptiki «Su kowukı»ning udulidiki wə qokqiyip turoqan munarning udulidiki sepilni yasidi. **27** Qokqiyip turoqan qong munarning udulida Təkoaliklar taki Ofəl sepilioqiqa boləqan ikkinqi bir belikini yasidi. **28** «At kowukı»ning yukiri bir belikini kahinlar hərberi ez əyining udulidiki kismini yasidi. **29** İmmərnin oqli Zadok ularning yenida, keyinki kismini, ez əyining udulidiki bir belikini yasidi. Uning yenidiki tutax kismini «xərkij dərwaza»ning dərwaziwəni Xekaniyaning oqli Xemaya yasidi. **30** Uning yenida, Xələmiyaning oqli Hananiya bilən Zalaftning altinqi oqli Hanun ikkinqi bir belikini yasidi; ularning yenida, Bərekiyaning oqli Məxullam ez qorusining udulidiki bir beləknı yasidi. **31** Uning yenida, xu yərdin tartip ibadəthana hizmetkarlıri bilən sodigərlərnin qoruliridin ötup, «Təxürük kowukı»ning udulidiki sepil dokmuxining balihanisioqiqa boləqan belikini zərgərlərdin boləqan Malkiya yasidi. **32** Dokmuxning balihanisi bilən «Koy kowukı»ning arilikdikiki beləknı zərgərlər bilən sodigərlər yasidi.

4 Xundək boldiki, Sanballat bizning sepilni yengiwxatin onxawatkanlıkimizni ənglap qəzəplənip, kəhri bilən Yəhudalarnı məshirə kildi. **2** U ez kerindaxliri wə Samariyə koxuni aldida: — Bu zəip Yəhudalar nemə kiliwatidu? Ular əzlirini xundək mustəhkəmliməkqimu? Ular kurbanlıqlarnı sunmaqqu? Ular bir kün iqida püttürüxməkqimu? Topa dəwiliri iqidin kəyüp kətkən taxlarnı kolap qikirip ularəqa jan kirgüzəmdikən? — dedi. **3** Uning yenida turuwatkan Ammoniy Tobiya: — Ular hərkanqə yasisimu, bir tülkə sepilning üstigə yamixip qiksə, ularning tax temini ərüwetidu! — dedi. **4** — I Hudayimiz, kulək selip angliqaysən, kəmsitilməktimiz, ularning kילוan həkərlərlirini ez bexioqa yanduroqaysun; ularni tutkun kilip elip beriloqan yaka yurtta həkning oljisiəqa aylanduroqaysun! **5** Ularning kəbihlikini yapmioqaysən, gunəhliri aldingdinnu əqürüwetilmisun; qünki ular sepilni onxawatkanlarning kəngligə azar bərdi! **6** Xundəktimu sepilni yengiwxatin onxawərduk; uni ulap, egizlikini yerimioqa yətküzduk; qünki kəpqlik

kəngül qoyup ixlidi. **7** Xundak boldiki, Sanballat, Tobiya, Ərəblər, Ammoniyalar, Axddodlular Yerusalemlə sepillirini yengiwaxtin ongxax kurulusining yanila elip berilwatkanlikini, sepil besüklirining etiwetilganlikini anglap kattik oʻzəpəka kelixti-da, **8** birlikta Yerusalemoqa hujum kilip uningda qalaymikanqilik tuqduruxni kəstləxti. **9** Xunga biz Hudayimizoqa iltija kilduk həm ularning səwəbidin keqə-kündüz kəzətki qoyup, əzlimiz ularin mudapiələnduk. **10** Bu qaoqda Yəhudiyaedikilər: — Ixqi-həmmallar həlidin kətti, xuningdək qalma-kesək əhlətlər yanila nəhayiti kəp, biz sepilni ongxaxka hətta sepilojimu yekinxilaxmiduk! — deyixti. **11** Xuning bilən bir waqıtta dūxmənlimiz: — Ular səzməsta, ular kərməsta, ularning arisioqa kiriwelip ularni oltürüp, kurulusni tohtitiwetimiz! — deyixti. **12** Wə xundak boldiki, ularning ətrapida turuwatqan Yəhudalarnu yenimizoqa on kətim kelip: — Qaysi tərəpkə qarısanglar, ular xu tərəptin kelip silərgə hujum kilmaq! — dəp həwə yətküzüxti. **13** Xunga mən həlkni jəmət-jəmət boyiqə, kolioqa kiliq, nəyza wə okyalirini elip, sepili pəs boləqan yaqi hujuməqa oquq turəqan yərlərdə sepilning arksida qarawullukta turuxka koydum. **14** Kəzdin kaqürüp qikkəndin keyin ornundin kopup mətiwərlər bilən əməldarlar wə baxka həlkə: — Ulardin kərkənglər; uluq wə dəhxətlik Rəbni esinglarda tutunglar, əz kərixdaxliringlar, oqul-kizliringlar, ayalliringlar wə əy-makaninglar üqün jəng kilinglar, dedim. **15** Xundak boldiki, əzlining suyikəstini bilip qəloqanlikimiz dūxmənlərnin kulioqa yetip barəjaq, xuningdək Huda ularning suyikəstini bitqit kiləjaq, biz həmmimiz sepiloqa kaytip, hər birimiz əsli ix ornimizda ixni dawamlaxturıwərduk. **16** Ənə xu qəoqdin bəxlap hızmətkərlirinnin yerimi ix bilən boldi, yerimi kolioqa nəyza, qalkən, okya tutqan, dobuloqə-sawut kiygən həlda yürüxti. Sərdar-əməldarlar sepilni ongxawətkən bərlək Yəhuda jəmətikilərnin arksida turdi. Həm yülkərnı toxuwətkənlər həm ularəqa yülkərtiwətkənlərnı bir kolida ixləp, bir kolida yəraqilirini qing tutuxkanidi. **18** Təmqilərnin hər biri bəllirigə kiliq-hənjərlirini askən həlda [sepilni] yasawəttı; kanayqi bolsa yenimda turətti. **19** Mən mətiwərlər, əməldarlar wə baxka həlkə: — Bu kurulus nəhayiti qong, dairisi kəng; biz həmmimiz sepilə bələk-bələklər boyiqə tərkiyil ixləp, bir-birimizdin yirək turuwətimiz. **20** Xunga məyli kəyərdə bolunglar, kanay awəzini anglisanglarla, biz bar xu yərgə kelip yiqilinglar; Hudayimiz biz üqün jəng kilidu, — dedim. **21** Biz ənə xu tərkiyə ixlidu; həlkənin yerimi tang atqəndin tartip yultuz qikkəqə nəytilirini qing tutup turuxti. **22** U qəoqda mən yənə həlkə: — Həmməylən əz hızmətkəri bilən keqini Yerusalemoqa kirip otküzsun, xundak bolsa ular keqisi biznin muhəpizətkilikimizni kilidu, kündüzi ixləydu, dedim. **23** Xundak kilip ya mən, nə kərixdaxlimin, ya hızmətkərlimin yaqi mənə əgəxkən muhəpizətkilərnin heqkəyisi kiyimilirini selixmidi; hər biri hətta suəqa barəqəndimu əzining yəraqilirini eliwəttı.

5 U qəoqda halayik wə ularning hotunliri əz kərixdaxliri boləqan Yəhudalar üstidin xikəyət kilip kattik dad-pəryad kəturüxti. **2** Bəzilər: — Biz wə oqul-

kizlirimizning jan sanimiz kəp, kün kəqüriximiz üqün toyoqudək axlik almisək bolmaydu, deyixti. **3** Yənə bəzilər: — Biz əqərqilikta qəloqan waqtimizda axlik elip yəymiz dəp etizlirimiz, üzümzarliklirimizni wə əylirimizni rənigə bərixkə məjbür bolduk, deyixti. **4** Wə yənə bəzilər: — Padixahning etizlirimiz wə üzümzarliklirimiz üstigə saləqan baj-səlikni tapxuruxka pul kərz alduk. **5** Gərqə bəzəlimiz kərixdaxlirimizning bədənirigə, pərzəntlirimiz ularning pərzəntlirigə ohxax bolsimu, ləkin oqul-kizlirimizni kul-dədək boluxka tapxurmay əmalimiz bolmidi; əməliyəttə kizlirimizdin bəziləri əllikəqan dədək bolupmu kətti; ularni bədəl təlap hərlükə qikrixka kurbimiz yətmidi, qünki bizning etizlər wə üzümzarliklirimiz həzir bəxkilərnin qolididur, — deyixti. **6** Mən ularning dad-pəryadlirini wə eytkən bu gəplirini angliqəndin keyin kattik oʻzəpələndim. **7** Kənglümə birər kur oyliniwəloqəndin keyin, mətiwərlər bilən əməldarlarnı əyibləp: — Silər əz kərixdaxliringlarəqa kərz bərip ularin əsüm əlidakənsilər-həl! — dəp tənbiş bərdim. Andin ularning səwəbidin qong bir yiqin eqip **8** ularni: — Biz kükimizning yetixiqə yat təpirlərgə setiwetilgən kərixdiximiz Yəhudalarnı kayturup setiwəlduk, ləkin silər bizni ularni kayturup setiwəlsun dəp kərixdaxliringlarnı yənə setiwətməqki boluwətaməsilər? — dəp əyibliwidim, ular dəydiəqan gəp tapalmə, xük turup kəldi. **9** Andin mən ularəqa yənə: — Silərnin bu kiləqilərnin kəmləxməptu. Silər dūxmənlimiz boləqan təpirlər əlvida bizni əhanətkə kəldurməy, Hudayimizning kərkənxida məngənglər bolmasmidi? **10** Mənmə, kərixdaxlirim wə hızmətkərlirim ularəqa pul wə axlik ətnə bərip turup əsüm əlsək əlattuk! Silərdin ətünimən, mundaq əsüm əlxitin wəz kəqəyli! **11** Ətünüp qəlay, silər dəl bügün ularning etizlirini, üzümzarlik, zəytunzarlik wə əylirini kayturup bəringlər, wə xuningdək silər ularin ündürüwəloqan pul, axlik, yengi məy-xarəb wə yengi zəytun məylirining əsümini ularəqa kayturup bəringlər, dedim. **12** Ular: — Kayturup bərimiz, əmdi ularin heq əsüm əlməymiz; sili nənə desilə, biz xundak kilimiz, deyixti. Mən kəhənlərnı qəkirtip kelip, ularni bu wədə boyiqə xundak ijrə kilixka kəsəm iqukdüm. **13** Mən tonumning pəxini kəqip turup: — Kim muxu wədinı ədā kilmisə, Huda xu yol bilən uning əzini əz əyidin wə məl-mülkidin məhrum kilip kəkiwətsun! Xu yol bilən uning həmmə nənisi kurukdiliy qəloqə kəkiwətsun! — dedim. Pütkül jəmət bərdək: «Amin!» deyixti həm Pərwərdigəroqa Həmdusənə okuxti. Andin kəpçilik xu wədisi boyiqə dəginədək kilixti. **14** Xuningdək, Yəhudiya zəminida ularəqa waliy boluxka tikləngən kündin buyan, yəni padixah Artəhxəxtəning yigirminqi yilidin ottuz ikkinqi yiliyiqə boləqan on ikki yil iqidə nə mən, nə mənning uruk-tuəqənlirimin waliylik nənini heq yemiduk. **15** Məndin ilgiri waliy boləqənlər həlkə əqirçilik selip, ularin [kündilik] axlik, məy-xarəb wə xuningdək kərik xəkəl kümux elip kəlgənəkən; hətta ularning hızmətkərlirimə həlkənin üstidin həqukwəzlik kilip kəlgənəkən. Ləkin mən Hudadin kərkidioxini üqün undək kildim. **16** Mən dərwəkə sepilning kurulusioqla bəriləqəqə, biz hətta birər etiznimə setiwəldim;

mening barlik hizmatkarlirimmu qurultuxda ixlaxka xu yorga yoyilatti. **17** Etrapimizdiki yat allerdin bizning yonimiozga kelganlardin belok, mening bilon bir dastihanda o'ziza yaydioqlar Yehudiylar wa emeldarlardin bir yuz allik kixi idi. **18** Harkuni bir kala, hillanojan alta koy tayyarlinatti, yona manga bezi uqar kuxlar tayyarlinatti; har on kunda bir ketim harhil mol mawta «xarab bilon tamirlinatti. Xundak bolsimu men yonila «walib neni»ni talap kilmidim; qunki qurultux lxi halkning ustidiki eo'ir yuik idi. **19** — Ah Hudayim, men muxu halk uqun qilogan barlik iximni yad atkaysan, manga xapaet kersatkaysan!

6 Xundak boldiki, Sanballat, Tobiya, arab bologan Gaxam wa duxmanlirimizning qalogan kismi mening sepilni yengiwxantin onxap qikkankikimni, sepilning amdi besiklirining kalmioqanlikini anglap (lekin u qaojda men tehi sepil kowuklirining kanatlrini ornatmioqanidim), **2** Sanballat bilon Gaxam manga: — Kalsila, biz Ono tuzlanglikidiki Kafirim kantida koxuyayli! — dap adam awatiptu. Emaliyatta ular manga kest kilmakqi ikon. **3** Xunglaxka men oqlilarni awatip: — Men uluq bir ix bilon xuqulliniwatkanlikimdin silar tarapkə quxmawmen. Men kandakmu silarning kexinglaroqa barimon dap, ixni taxlap uni tohtitip koyay? — dedim. **4** Ular uda tet ketim muxu tarikida adam awatti, men har ketim xundak jawap berdim. **5** Andin Sanballat baxinqi ketim xu tarikida oz hizmatkarioqa peqatlanmigan hatni kolioqa tutkuzup awatiptu. **6** Hatto: «Harkaysi allər arisida mundak bir gap tarkilip yuridu, wa Gaxammu xundak daydu: — Sen wa Yehudalar birga isyan koturmakqi ikansilar; xunga sen sepilnimu yengiwxantin ongxaxka kirixipsan; eytxlaroqa kariqanda sen ozungni ularoqa padixah kilmakqikansan. **7** Sen yona Yerusalemda ozung toqruluk: «Mana, Yehudiyada ezimizning bir padixahimiz bar!» dap jar selip taxwik kiliwxka birmaqqa payoqambor koyupsan. Amdi bu gaplar sezsis padixahning kulioqa yetip bayan kilinidu. Xunga, kelgin, biz birlikte maslihatlixiwalayli» deyilganikan. **8** Men uningoga: «Sen eytkan ixlar heqqaqan kilinojan amas; bular balki oz konglungdin oydurup qikaroqining, halas» dap jawap kayturdum. **9** Emaliyatta, ular: «Muxundak kilsak ularning koli maqjursizlinip, qurultux lxi ada kilinmay kalidu!» dap oylap bizni korkatmakqi idi. — «Amdi mening kolumni ixta tehimu kuelendurgaysan!». **10** Mahatabolning nawrisi, Delayaning oqli Xemaya ezini oz eyiga kamiwaloganidi; men uning eyiga kalsam u: — Biz Hudaning eyida, ibadethanining iqida koxuyayli wa ibadethanining darrowa kanatlrini etip koyayli; qunki ular seni elturgili kelidu; xubhisizki, keqisi kelip seni elturmakqi boldi! — dedi. **11** Men: — Manga ohxax bir adam kandakmu keqip katsun? Mendak bir adam jenimni kutkuzimon dap kandakmu ibadethanoqa kiriwaloudekmen? Men hargiz u yorga kiriwalmaymen! — dap jawap berdim. **12** Qunki men karisam, uning Huda taripidin awatilgan amas, balki Tobiya bilon Sanballat taripidin setiwelinip, manga zeyan yatkuzmakqi bolup bu bexarat bargenlikige kezum yetti. **13** Uni setiwelixediki maksat, meni korkutup, xularning deginidak qilozup gunah kilduruxin ibarat idi. Xundak qilogan bolsam, namimni buloqap meni

karilaxka xikayat kilalaydioqan bolatti. **14** — «Ah Huda, Tobiya bilon Sanballatni esingda tutup, ularning qiloganlirioqa yarixa oz bexioja yanduroqaysan, xundakla meni korkatmakqi bologan ayal payoqambor Noadiya bilon baxka payoqamborlarningmu qiloganlrini oz bexioja yanduroqaysan!». **15** Elul eyining yigirma baxinqi kuni sepil puitti, puitin qurultuxka allik ikki kun wakit kattı. **16** Xundak boldiki, duxmanlirimiz buningdin hawar tapti wa etrapimizdiki barlik allər korkup ketixti; oz nazirida haywiti bak quxup kattı wa bu [qurultuxni] Hudayimizning Ozi elip barogan ix ikanlikini bilip yetti. **17** Xu kunlarda Yehudiyadiki metiwarlər Tobiyaoga nuroqun hat yazdi, Tobiya mu ularoqa jawaban daim hat yezip turdi. **18** Qunki Yehudiyada Tobiyaoga baqlinip kelip, kasam iqkan nuroqun kixilar bar idi; qunki u Arahning oqli, Xekaniyaning kuy'oqli idi, hamda uning oqli Yohanan Barakiyaning oqli Moxullamning kizini hotunlukkə aloqanidi. **19** Xuningdak ular yona mening aldimda pat-pat Tobiyaning yaxhi ixlirini tiloqa elip koyuxatti ham mening gaplirimnimu uningoga yatkuzup turuxatti; Tobiya bolsa manga pat-pat tahdit selip hat yezip turatti.

7 Sepil ongxilip bolup, men darrowazilarni ornitip, darrowaziwonlarni, ojaxelxolarni wa Lawiylarni bekutip tayinligandin keyin xundak boldiki, **2** Men inim Hanani bilon kal'ə sardari Hananiyani Yerusalemmi baxkuruxka koydum; qunki Hananiya ixonqlik adam bolup, Hudadin korkuxta keq adamlardin exip ketatti. **3** Men ularoga: — Kun issioquqa Yerusalemmning kowukliri eqilimsun; kowuklarning kanatlrini etilgonda, baldaqlar takalogan waktiliridimu darrowaziwonlar yenida turup kezat kilisun; xuningdak Yerusalemda turuwatkanlardin karawullar kezat nowatlrige koyulup bekitisun; harbir adam ozining bir kezitiga mas'ul bolsun, xundakla harbirining keziti oz oyining udulida bolsun, dap tapilidim. **4** Xohar qong ham kangri bolojni bilon ahale az, oylar tehi selinmioqanidi. **5** Hudayim konglungə metiwarlər, amaldarlar wa halkning harbirini nasobnamisi boyiqə royhatkə elixka ularni yoyix niyitini saldi. Men awwal birinqi ketim kaytip kelgan adamlarning nasobnamisini taptim, uningda mundak puitilganidi: — **6** Towendikilər Yehudiyə elkisidikilərdin, əslı Babil padixahı Nebokadnesar taripidin sürgün qilinoqanlardin, Yerusalema Yehudiyəga qikip, harbiri oz xahirlirige kattı: — **7** Ular Zərubbabəl, Yəxua, Nəhəmiya, Azariya, Raamiya, Nahamani, Mordikay, Bilxan, Mispərat, Bigway, Nəhum wa Baanahlar bilə kaytip kəldi. Əmdı İsrail halkining iqidiki ərkəklərnin sani təwəndikiqə: — **8** Paroxning əwladliri ikki ming bir yüz yətmix ikki kixi; **9** Xəfatıyaning əwladliri üç yüz yətmix ikki kixi; **10** Arahning əwladliri altə yüz yətmix bəx kixi; **11** Paħat-Moabning əwladliri, yəni Yəxua bilən Yoabning əwladliri ikki ming səkkiz yüz on səkkiz kixi; **12** Elamning əwladliri bir ming ikki yüz allik tət kixi; **13** Zattuning əwladliri səkkiz yüz kırık bəx kixi; **14** Zakkayning əwladliri yəttə yüz atmix kixi; **15** Binnuiyning əwladliri altə yüz kırık səkkiz kixi; **16** Bibayning əwladliri altə yüz yigirmə səkkiz kixi; **17** Azgadning əwladliri ikki ming üç yüz yigirmə ikki kixi; **18** Adonikamning əwladliri altə

yüz atmix yettə kixi; **19** Bigwayning əwladliri ikki ming atmix yettə kixi; **20** Adinning əwladliri altə yüz əllik bəx kixi; **21** Həzəkiyaning jəmətidin boləjan Aterning əwladliri toqşan səkkiz kixi; **22** Həxumning əwladliri üç yüz yigirmə səkkiz kixi; **23** Bizayning əwladliri üç yüz yigirmə tət kixi; **24** Hərifning əwladliri bir yüz on ikki kixi; **25** Gibeonning əwladliri toqşan bəx kixi; **26** Bəyt-Lahəmlilər bilən Nitofalıqlar jəmiy bir yüz səksən səkkiz kixi; **27** Anatotluqlar bir yüz yigirmə səkkiz kixi; **28** Bəyt-Azmawətliklər kırık ikki kixi. **29** Kiriati-yearimliklər, Kəfirahliklər və Bəərotluqlar bolup jəmiy yettə yüz kırık üç kixi; **30** Ramahliklər bilən Gebaliklər jəmiy altə yüz yigirmə bir kixi; **31** Mikmaxliklər bir yüz yigirmə ikki kixi; **32** Bəyt-Əlliklər bilən ayiliklər jəmiy bir yüz yigirmə üç kixi; **33** İkkinqi bir Nebodikilər əllik ikki kixi; **34** İkkinqi bir Elamning əwladliri bir ming ikki yüz əllik tət kixi; **35** Hərimning əwladliri üç yüz yigirmə kixi; **36** Yeriholuklar üç yüz kırık bəx kixi; **37** Lod, Hədid və Ononing əwladliri jəmiy yettə yüz yigirmə bir kixi; **38** Sinaahning əwladliri üç ming tokkuz yüz ottuz kixi. **39** Kəhənlarning sani təwəndikiqə: — Yəxua jəmətidiki Yədayaning əwladliri tokkuz yüz yətmix üç kixi; **40** Immərnəning əwladliri bir ming əllik ikki kixi; **41** Paxhurning əwladliri bir ming ikki yüz kırık yettə kixi; **42** Hərimning əwladliri bir ming on yettə kixi. **43** Lawiylarning sani təwəndikiqə: — Hodwəhning əwladliridin, yəni Yəxua bilən Kadmiyənləning əwladliri yətmix tət kixi. **44** Oqəzəlxəklərin: — Asafning əwladliri bir yüz kırık səkkiz kixi. **45** Dərwəziwənlərnəning nəslidin: — Xallumning əwladliri, Aterning əwladliri, Talmonning əwladliri, Akkubning əwladliri, Hatitaning əwladliri bilən Xəbəyning əwladliri jəmiy bir yüz ottuz səkkiz kixi. **46** İbadəthana hizmətkarliri təwəndikiqə: — Zihəning əwladliri, Hasufəning əwladliri, Tabbəotning əwladliri. **47** Kiroşning əwladliri, Siyaning əwladliri, Padonning əwladliri, **48** Libənahning əwladliri, Həgabəhning əwladliri, Xəlməyning əwladliri, **49** Hənaning əwladliri, Giddəlnəning əwladliri, Gəhərnəning əwladliri, **50** Reayəhning əwladliri, Rəzinəning əwladliri, Nikodəning əwladliri, **51** Gazzəmnəning əwladliri, Uzzəning əwladliri, Pəsiyaning əwladliri, **52** Bisəyning əwladliri, Məunimning əwladliri, Nəfussəsimning əwladliri, **53** Bəkbukəning əwladliri, Həfufəning əwladliri, Hərhurnəning əwladliri, **54** Bəzlitnəning əwladliri, Məhədanəning əwladliri, Hərxəning əwladliri, **55** Bərkosning əwladliri, Siserəning əwladliri, Təməhning əwladliri, **56** Nəziyaning əwladliri bilən Hatifəning əwladliridin ibarət. **57** Sulaymanning hizmətkərlirinin əwladlirinin sani təwəndikiqə: — Sotəyning əwladliri, Sofərətnəning əwladliri, Pəridəning əwladliri, **58** Yaalanəning əwladliri, Dərkonning əwladliri, Giddəlnəning əwladliri, **59** Xəfətiyaning əwladliri, Həttilnəning əwladliri, Pəkərət-Həzzibəimnəning əwladliri bilən Amonning əwladliridin ibarət. **60** İbadəthana hizmətkarliri və Sulaymanning hizmətkari boləjanlarning əwladliri jəmiy üç yüz toqşan ikki kixi. **61** Təwəndiki kixilər Təl-Məlah, Təl-Hərxə, Kerub, Addon, Immərdin kəlgən bolsimu, ləkin ular əzlirinin ata jəmətinəng yəni nəsəbinəng İsrail adimi ikənlikini ispatlap bərləmid. **62** Bular Dəlayəning əwladliri, Tobiyəning əwladliri və Nikodəning əwladliri bolup,

jəmiy altə yüz kırık ikki kixi; **63** Kəhənlərdin Həbəyaning əwladliri, kəznəng əwladliri bilən Barzillayning əwladliri bar idi; Barzillay Gileədlək Barzillayning bir kizini ələqəqə ularning eti bilən ələləqənid. **64** Bular jəmətinəng nəsəbnəmisini izdəp tapalmidi; xunga ular «napak» həsəbləniq kəhənləktin kəlduruldi. **65** Wəliy ularəqə: — Urim və tumminni kətürgüqi kəhən arimizdə hizməttə boləuqə «əng məkəddəs yiməkliklər»gə əqiz təgküzməysilər, dedi. **66** Pütün jəmət jəmiy kırık ikki ming üç yüz atmix kixi; **67** Buningdin bəxə ularning yənə yettə ming üç yüz ottuz yettə kəl-dedik bar idi; yənə ikki yüz kırık bəx ər-ayal qəzəlxisi bar idi. Ularınəng yettə yüz ottuz ələ eti, ikki yüz kırık bəx kəqiri, **69** tət yüz ottuz bəx təgisi və ələ ming yettə yüz yigirmə əxiki bar idi. **70** Jəmət kəttiwəxliridin bəziliri [ibadəthana] kuruluqi üçün hədiyələrini təkdin kildi; wəliy həzinigə ming dərək ələtin, əllik dəs və bəx yüz ottuz kər kəhən toni təkdin kildi; **71** jəmət kəttiwəxliridin bəziliri kuruluq həzinisigə yigirmə ming dərək ələtin, ikki ming ikki yüz minə kümüş; **72** həlkəning qələjini yigirmə ming dərək ələtin, ikki ming ikki yüz minə kümüş, atmix yettə kər kəhən tonini təkdin kildi. **73** Xuningdin kəyin kəhənlər, Lawiylər, dərəwəziwənlər, qəzəlxəklər və bir kışim həlkə koxulup, ibadəthana hizmətkarliri, xundəklə qələjan İsrail həlkəning həmmisi əz xəhərlirigə məkənləxti.

8 Yəttinqi ayəqə kəlgəndə, İsrailərnəning həmmisi əz xəhərlirigə kəlip orunlixip boldi. Bu qəşdə pütün hələyik huədi bir ədəmdək bolup «Su kəwukı» əldidiki məydənoqə yiojilip, təwərtəxunəs Əzradin Pərwərdigərnəng Məsəning wəstisi bilən İsrailəqə tapiləjan Təwərt-kanun kitabini kəltürtüxni tələp kildi. **2** Yəttinqi ayning birinqi künü kəhən Əzra Təwərt-kanun kitabini jəməttə, yəni ər-ayəllər, xundəklə əngləp qüxinəyədiəjan bərlək kixilərnəning ələdiə elip qikti; **3** «Su kəwukı»ning əldidiki məydənda, ətigəndin qüxiqə, ər-ayəlləroqə, xundəklə əngləp qüxinəyədiəjan kixilərgə oqup bərdi. Pütkül jəmətnəning kələkliri Təwərt-kanun kitabidiki səzlərdə idi. **4** Təwərtəxunəs Əzra məhsus muxe ixkə həzirlənoqə yəşəq mənərgə qikiq turdi; uning onq tərpidə turoqini Mattitiya, Xəmə, Anayəh, Uriya, Hilkəya bilən Məsəyəhər idi; sol tərpidə turoqini Pidayə, Mixəəl, Malkəya, Həxəom, Həxəbəddəna, Zəkəriya bilən Məxullam idi. **5** Əzra pütkül hələyikning kəz əldidə kitabni əqti, qünki u pütün hələyiktnin egizdə turattı; u kitabni əqkənda, bərlək hələyik onridin kopti. **6** Əzra uluq Huda boləjan Pərwərdigəroqə mədiyələr oquwidi, bərlək hələyik kəllirini kətürüp jəwəbən: «Amin! Amin!» dəyixti; əndin tizlinip, pəxənisini yərgə yəkip, Pərwərdigəroqə səjdə kildi. **7** Əndin kəyin Lawiylərdin Yəxuya, Bəni, Xəbəbiya, Yəmin, Akkub, Xəbbitay, Hədiya, Məsəyəh, Kəlitə, Əzəriya, Yəzəbəd, Hənan və Pəyəyəllər hələyikqə Təwərt kanunini qüxəndürdi; jəmət ərə turattı. **8** Ular jəməttə kitabtnin Hudəning Təwərt-kanunini jərlənglik oqup bərdi və oquləjənni qüxinəwəlix üçün uning mənisi və əhməyiti toqrisidə ənik təbir bərdi. **9** Wəliy Nəhəmiya bilən təwərtəxunəs kəhən Əzra və həlkəqə kanunning mənisini əgətidəjan Lawiylər pütkül jəməttə: — Bügün Hudəynglər boləjan Pərwərdigəroqə ələləjan məkəddəs kündür, yioqə-zar

kilmanglar! — dedi. Qünki halayikning hëmmisi Tëwrat kanunidiki sözlëri anglap yioqa-zar kiliپ ketixkënid. **10** Andin [Nëhëmiya] ularoqa: — Silër berip nazu-nemëtlëri yëp, xërbëtlëri iqinglar, özige [yimëk-iqmëk] tëyyarliyalmiqanlaroqa yemëk-iqmëk bëlüp beringlar; qünki bügün Rëbbimizgë ataloqan mukëddës bir kündur. Ojëmkin bolmanglar; qünki Përwërdigarning xadliқ silërmning këqünglardur, dedi. **11** Lawiylarmu: — Bügün mukëddës kün boloaqqa, tinqlininglar, ojëmkin bolmanglar! — dëp jamaëtni tinqlandurdi. **12** Jamaëт kaytip berip, yëp-iqixti, baxkilarojimu yimëk-iqmëk üläxtürüp bërdi, xad-huramliққа qëmdi; qünki ular berilgan tëlim sëlirini qüxangënid. **13** Ətisi halayik iқidiki qëbilë kattiwaxliri, qahinlar wë Lawiylar tëwratxunas Əzraning yenioqa yioqilip, Tëwrat kanunidiki sözlëri tehimu qüxinip pëm-parasëtkë erixmëqci boldi. **14** Ular Tëwrat qanunida Përwërdigar Musaning wastisi bilën Israillaroqa yattinqi aydiki heyttä qëpilärdë turuxi keräkliki pütülgënlirini ükti, **15** xundakla ëzliri turuwatqan barliқ xähärlärdë wë Yerusalemda: «Silër taoqқа qikip, zëytun xehi bilën yawa zëytun xahlirini, hadas ejmë xahlirini, horma dërählirining xahlirini wë yopurmakliri baraksan dëräh xahlirini äkilip, Tëwratта yeziloқinidäк qëpilëri yasanglar» degënlirini tarkitip jarkalaxni buyruqanliқini ükti. **16** Xuning bilën halayik qikip xäh äkilip ëzliri üqün, hërbiri eylirining egzilirida, hoylilirida, Hudaning eyidiki hoylilarda, «Su qowuki»ning qong maydanida wë «Əfraim dërwazisi»ning qong maydanida qëpilëri yasap tikti. **17** Sürgünliқtin kaytip këlgen pütkül jamaëт qëpilëri yasap tikti wë xundakla qëpilërgë jaylaxti; Nunning oqlı Yëxuaning künliridin tartip xu küngiqë Israillar undak kilip baxmioqanidi. Hëmmaylën kättik huxal boluxti. **18** Birinқi kündin ahirқi küngiqë [Əzra] hërküni Hudaning Tëwrat-qanun kitabini okudi. Ular yëttä kün hëyt ötküzdi; säkkizinqi küni bëlgilimä boyiqë tëntënilik ibadät yioqilixi ötküzildi.

9 Xu ayning yigirmë tëtinқi küni Israillar roza tutup, boz kiyip, üsti-bexioqa topa qaқqan haldä yioqildi; **2** Israil nëslı ëzlririni barliқ yat taipilërdin ayrip qikti, andin ërë turup ëzlrining gunahlirini wë ata-bowilirining ötküzgën qëbihliқlirini etirap kildi. **3** Ular xu künniң tëttin biridë öz yeridë turup ëzlrining Hudasi bolqan Përwërdigarning Tëwrat-qanun kitabini okudi; künniң yөнë tëttin biridë ëzlrining gunahlirini tonudi wë Hudasi bolqan Përwërdigaroqa sëjdä kildi. **4** Lawiylardin Yëxua, Bani, Kadmiyël, Xëbaniya, Bunni, Xëräbiya, Bani wë Kenanilar pëlëmpaylërdë turup ëzlrining Hudasi bolqan Përwërdigaroqa ünlük awaz bilën nida kildi. **5** Lawiy Yëxua, Kadmiyël, Bani, Haxabiniya, Xëräbiya, Hodiya, Xëbaniya wë Pitahiyalar: «Ornunglardin kopup Hudayinglar bolqan Përwërdigaroqa äbëdil'äbëdgiqë tëxëkkür-mädhiyë kayturunglar» — dedi wë mundak [dua-hëmdusana uküdi]: — «[I Huda], insanlar Sening xanu-xëwkëtlik namingni uluqlisun! Bërhëk, barliқ tëxëkkür-mädhiyilär namingoqa yetixmëydu! **6** Sën, pëқät Sënla Përwërdigardursën; asmanlarni, asmanlarning asminini wë ularning barliқ qoxunlirini, yër wë yër üstidiki hëmmini, dengizlar wë ular iқidiki

hëmmini yaratquқidursën; Sën bularning hëmmisigë hayatliқ bërgüqisën, asmanlarning barliқ qoxunliri Sanga sëjdä kiloқuqidur. **7** Sën bërhëk Përwërdigar Hudadursën, Sën Abramni talliding, uni Kaldiyaning Ur xähiridin elip qikting, uningoqa Ibrahim degën namni ata kilding. **8** Sën uning qälbining Əzünggë sadik-iхәнqilik iқënlirini kërüp, uning bilën ähdä tüzüp Kënaanilarning, Hittiyalarning, Amoriylarning, Përizziylarning, Yëbusiylarning wë Girgaziylarning zeminini uning äwladlirioqa tәkdim kilip berixni wädä kilding; Sën hәққaniy bolqanliқingdin, sëliringni iққа axurdung. **9** Sën ata-bowilirimizning Misirdä jëbir-zulum qëkiwatqanliқini kërüp, ularning Kizil dengiz boyidiki nalisiqqa kulak salding. **10** Sën Misirliқlarning ularoqa қандақ yooqanliқ bilën muamilä kiloqanliқini bëlginingdin keyin Pirawn, uning barliқ hizmätqiliri wë uning zeminidiki barliқ hәқққа mөjizilik alamät wë karamätlärini kërситip, Əzüng üqün bügüngë қадәр saқlinip keliwatqan uluq bir nam-xähätni tikliding. **11** Sën yөнë [ata-bowilirimiz] aldidä dengizni bëlüp, ular dengizning otturisidin қuruk yër üstidin mengip ötti; ularni qoqlap këlgenlärini qongқur dengiz tegigë taxlap ojqëk kiliwtëting, huddi juxkunluқ dengizoqa taxlanqan taxtëk ojqëk kilding. **12** Sën ularni kündüzi bulut tüwrüki bilën, qeqisi ot tüwrüki bilën yetäkliding, bular arқilik ularning mangidioqan yolini yorutup bërding. **13** Sën Sinay teoқoqa қüzüп, asmanda turup ular bilën sëlizip, ularoqa toqırä hëқüm, hәққiqi iхәнqil kanunlar, yaxxi bëlgilimilär wë әmrлärini ata kilding. **14** Sën ularoqa Əzüngning mukëddës xabat künnüngni tonuttung, қulung Musaning wastisi bilën ularoqa әmrлär, bëlgilimilär wë Tëwrat qanunini tapiliding. **15** Sën ularoqa aқ қaloqanda yesun dëp asmandin nan, ussiqanda iқsun dëp qoram taxtin su qikrip bërding; Sën ularoqa berixkë қolungni këtürüp қәsәм kiloqan әхu zeminni kirip igilenglar, deding. **16** Lekin ular, yөнi ata-bowilirimiz mөqruliniп, boyni қättikliқ kilip әmrлiringgë kulak salmidi. **17** Ular itaët kilixni rät kildi, Sening ularning otturida yaratqan karamät mөjiziliringni yad әtmidi, bәlki boyni қättikliқ kildi, asiylilik kilip, қul қilinoqan jayoqa kәtmәqci bolup, öz aldioqa yolbaxқi tiklidi. Lekin Sën әpuqan, mөhir-xәpқәtlik hәm rәhimdil, asan oқәzәplәнmәydioqan, zor mөhir-muһәbbәtlilik Tәngridursën; xunga Sën ularni taxliwätmiding. **18** Ular hәttä tehi ëzlrigë bir қuyma mozayni yasap: «Mana bu silәri Misirdin elip қikқан ilah!» degën waқtidä hәm қättik kupurluқ kiloқinida, **19** Sën tolimu rәhimdil bolqanliқing üqün ularni yөнilä bayawanda taxlap qoymiding; kündüzi bulut tüwrüki ularning üstidin neri kәtmәy, ularoqa yol baxlidi; qeqisi ot tüwrükimu ulardin neri kәtmәy, ularoqa nur berip, mangidioqan yolini kërsettä. **20** Sën Əzüngning mөһriбanë Rohingni қүхүrip ularoqa tәlim bërding; Sën ularning yeyixi üqün «manna»ni ayimiding, usszulқini қandurux üqün suni bërding. **21** Sën ularni bayawanda қiriқ yil қämdap қalding; hëqnemisä қәм bolmидi, қiyimliri konirimidi, putlirimu ixximidi. **22** Sën padixahlıqlar wë taipilëri ularning қolioqa bërding, bularni ularning zeminioqa qegralar kilip bërding. Xuning bilën ular Silön padixahning

zeminini, Həxbonning padixahining zeminini və Baxan padixahı Ogning zeminini igilidi. **23** Sən ularning pərzənt-əwladlarını asmandiki yultuzlardək awuttung; Sən ularni ata-bowiliriyo: «Silər bu zeminni igiləxkə uningəy kiringlar» dəp təkdım kıləyən zeminəy baxlap kirding. **24** Ularınəy əwladlırı kirip u zeminni igilidi; Sən u zemində turuwatqan Kanaan ahalisini ularəy bəkindurdung həm zemindiki padixahlarıni wə ularning kəbilə-kowmlirini: «Silər ularəy halioqanqə muamilə kilinglar» dəp ularning kəlioqə tapxurdung. **25** Ular mustəhkəm xəhərləni, munbət yərləni ixəqal kılıp, hərhil esul buyumlarəy toloqan əyləgə, kolap koyuloqan kuduqlarəy, üzümszarlıqlar, zəytunluqlar wə intayin kəp mewilik dərəhləgə igə boldi; yəp-ıqıp səmrip, Sening zor məhrıbanlıqındin səyünüxtil. **26** Ləkin ular gədənəkəlik kılıp Seningdin yüz erüp, Təwrat kanunungni arkisioyə taxlidi, ularni yeningəy yandurmak üqün agah-guwaşlıq yətküzgən pəyoqəmbərliriniqni öltürüp əxaddiy kupurluk kildi. **27** Xunga Sən ularni jəbir-zulum saləyquqılarning kəlioqə tapxurdung, dərəkə ular ularni kiyindi; ular kiyənoqan wəqitliridə Sanga yəlwuruxkanidi, Sən asmanlarda turup ularəy kulək salding, zor rəhımdillikling boyiqə ularəy kutkuzəyqılarni əwəttəting, ular bularni əztiqıləning kolidind kutkuzatti. **28** Ləkin ular aramlikkə erixəndin keyin yənə Sening aldingdə rəzillik kıləxkə baxlıwidi, Sən ularni yənə duxmənlirining kəlioqə tapxurdung, ular ularning üstidind həkümranlik kildi; ular yənə Sening aldingdə nalə-pəryat kıləxiwidi, Sən asmanlarda turup kulək selip, rəhımdillikliring boyiqə ularni yenix-yenixlap kutkuzdug. **29** Sən ularni Özüngning Təwrat-kanunungəy kəytxkə agahlandırdung; ləkin ular məyurılinip, əmrlirینگə kulək salmıdi, həkümrlirind aldidə gənəh kildi (insan həkümrlirینگə əməl kilsə, ular xu səwəbtind hayatta bolıdu). Ular jəhillik bilən boyınıni toloqəp, gədənəkəlik kılıp sanga kulək selixni rət kildi. **30** Ularəy uzun yil səwr-təkə kilding, Rohıng pəyoqəmbərlirining wəstisi bilən agah-guwaşlık bərgən bolsimu, ular yənə kulək salmıdi; xunga Sən ularni hərəkəysi əl-yurtlardiki təyipıləning kəlioqə tapxurdung. **31** Həlbuki, Sən zor rəhımdillikliring təyipıldind ularning nəslini pütünləy kərutuwətmiding həm ularni taxlıwətmiding; qünki Sən məhr-pəpəkətlık həm rəhımdil Təngridürsən. **32** Əmđi aħ Hudaıymiz, əhdəngdə turup əzgərməs muhəbbitingni kərsitidıoqan uluoq, kudrətlık wə dəxətlık Təngri, əmđi Seningdin bizning, padixahlırimizning wə əmirlirimizning, kəhınlırimizning, pəyoqəmbərlirimizning, ata-bowilirimizning xundəklə Özüngning bərlık həlkingning Asuriyə padixahıning zamanidind buyan bğüngiqə bəximizəy qıtxkən bərlık əzəb-əqubətləni kikiq ix dəp kəriməslikingni ətünimiz. **33** Bəximizəy kəlgən bərlık ixtə Sən ədilsən; qünki Sening kəlioqınıng həkəkət boyiqə boldi, bizning kəlioqınımiz rəzillikur. **34** Padixahlırimiz, əmirlirimiz, kəhınlırimiz bilən ata-bowilirimizning həmmisi Sening Təwrat kanunungəy əməl kilməy, əmrlirینگə wə Sening ularəy ispatlap bərgən agah-guwaşlıqlirینگəy həq kulək salmıdi. **35** Ular Sən ularəy muyəssər kıləyən padixahlıktə turuxtin, ularəy ata kıləyən zor məmurqılıqtind wə xuningdək

ularning əldioqə yəyoqan bu kəng munbət zemindiki turmuxtin bəhrimən boluwatqan bolsimu, ləkin ular Sening ibadət-hizmitingdə bolmıdi yəki əzlrining rəzil kıləmxlıridind yənmıdi. **36** Məna, biz bğtün kullarmiz! Sən məwisi bilən nəzu-nemətliridind yeyixkə ata-bowilirimizəy təkdım kılıp bərgən zemində tursaqmu, biz mənə uningdə kıl bolup kəlduk! **37** [Zemın] Sən bizning gənəhlırimiz üqün bizni idarə kıləxkə bəkitkən padixahlarəy mól məhsulətlirini bərip turıdu; ular bədənlimizni həm qərwə məllirimizni əz məyliqə bəxkərup kəliwatıdu; biz zor dərđ-ələmdə bolduk». **38** — Biz mənə muxu bərlık ixlar təyipılı mukım bir əhdini təüzüp yezip qıxtuk; əmirlirimiz, Lawiylirimiz bilən kəhınlırimiz buningəy əz məhürlırini bastıv.

10 Buningəy birinqi bolup məhür bəskənar Həqəliyaning oqlı, wəliy Nəhəmiyə bilən Zədəkiyə idi; **2** Andin [kəhınlardind] Serayə, Azariyə, Yərəmiyə, **3** Paxhur, Amariyə, Malkiyə, **4** Həttux, Xəbəniyə, Malluk, **5** Hərim, Mərəmot, Obadiyə, **6** Daniyal, Ginniton, Baruk, **7** Məxullam, Abiyə, Miyaamin, **8** Maaziyah, Bilgəy, Xəməyalar; ular kəhınlar idi. **9** Lawiylərdin: — Azariyaning oqlı Yəxua, Hənədadning əwladlıridind Binnui bilən Kadmiyəl **10** wə ularning kərinədxlıridind Xəbəniyə, Hodiya, Kelitə, Pelayə, Hənan, **11** Mika, Rəhob, Həxəbiyə, **12** Zakkor, Xərəbiyə, Xəbəniyə, **13** Hodiya, Bani, Beninu idi. **14** Jəməst bəxlilərdind: Parox, Pəhət-Moab, Elam, Zattu, Bani, **15** Bunni, Azgəd, Bibay, **16** Adoniya, Bigway, Adin, **17** Ater, Həzəkəiyə, Azzur, **18** Hodiya, Həxum, Bizay, **19** Hərif, Anətot, Nebay, **20** Məgpiyax, Məxullam, Həzir, **21** Məxəzəbəl, Zədok, Yəddua, **22** Pilatiyə, Hənan, Anayə, **23** Həxiyə, Hənaniyə, Həxhub, **24** Həlləhəx, Pilha, Xəbək, **25** Rəhəm, Həxəbnəh, Məseyəh, **26** Ahiyah, Hənan, Anan, **27** Malluk, Hərim, Bəənahlar idi. **28** Kəloqan həlk: — Kəhınlar, Lawiylər, dərəwəziwənlər, qəzəlkəxlər, ibadəthaningiz hızmətkərliri wə xuningdək əzlrini zeminlardiki təyipılərdin ayrip qıqıp, Hudaning Təwrat kanunioqəy kəytkənlarning hərbiəri wə ularning ayalliri wə oql-kız pərzəntliri kətarlık həyadəy təyip yorutuloqanlarning həmmisi **29** əz kərinədxlırı boləyən mətiwərlər bilən kəxulup: «Əzimizni kəroqix kəsimi bilən əhdigə bəqləp, Hudaning kuli Musa arkilik jəkarlıoqan Təwrat kanunında mēgip, Rəbbimiz Pərwərdigərimiz bərlık əmirliri, həküm-bəlgilimilirini tutup əməl kilingiz; **30** kizlirimizni bu yurttiki yətləklikləgə yətlık kilməyimiz həm oqullirimizəyimu ularning kizlirini elip bərməyimiz; **31** bu yurttiki yətləkliklər xəbat künidə məl-təwar wə əxlilərlini əkilip sətmaqıqı bolsa, xəbat künliri yəki hərəkəysi bəxkə məkəddəs künlərdimu ularind kət'iy həqnəmə sətıwalməyimiz; hər yəttinqi yili yərnə tərəkəsiz ək kəldurimiz həm bərlık kəzrləni kəqürüm kilingiz» — dəyixti. **32** Biz yənə əzimizgə hərbiər ədəm hər yili Hudaıymizning əyining hızmət hirajiti üqün üqtind bir xəkəl kümüx bərixkə bəlgilimiləni bəkittuk; **33** bu pul «tizilidəyən təkdım nən»lər, dəmiy əxlık həyiyələr, dəmiy kəyduərmə kurbənlıqlər, xəbat küni bilən yēgi aylardiki kəyduərmə kurbənlıqlər, kərali bəkitilgən həytlərdə kılınidıoqan kəyduərmə kurbənlıqlər üqün, hərhil məkəddəs buyumlar üqün, İsrailəyə kəfarət kəltiridıoqan gənəh kurbənlıqliri üqün,

xuningdek Hudayimizning eyidiki barlik hizmatlarning hirajiti üqün ixlitsun dep bəlgiləndi. **34** Biz yəna ata jəmətlirimiz boyıqə kaħinlar, Lawiylar wə halk arisida qək taxlap, hər yili bəlgiləngən kərəldə Hudayimizning eyigə Təwrat kanunida pütülginidə Pərwədigar Hudayimizning qurbangahida qalax üqün otun yətküzüp berix nəwətlirini bekittük; **35** yəna hər yili etizimizdiki tunji pixkan hösulni, həmme mewilic dərəhlərnin tunji pixkan mewilirini Pərwədigarın eyigə yətküzüp berixni, **36** xundakla Təwrat kanunida pütülginidə, tunji oqlimizni wə kala, qoy-oqlaq padiliridin tunji qarpiyimizni Hudaning eyigə apirip, u eydə wəziyə əwəwatkan kaħinlaroqə əpkelixni, **37** hər bir yengi hemirning dəslep pixkan nanliridin birni, xundakla barlik «kətürmə hədiyə»lirimizni təkdin kixixni, hər hil dərəhlərdin dəslepki pixkan mewiləni, yengi xarab, yengi zəytun meyini Hudayimizning eyining həzinə-ambarlıroqə apirip berixni, yəni kaħinlaroqə yətküzüp berixni, xuningdək etizlirimizdin qıkkən hösulning ondin biri boləqən əxri ni Lawiylaroqə berixni bekittük; Lawiylar bizning terikqılıkqə tayinidəqən xəhərlirimizdin qıkkən hösulning ondin biri boləqən əxri ni tapxuruwalsun dep bekittük; **38** xuningdək, Lawiylar qıkkən hösulning ondin birini tapxuruwəloqən qəoqda Hərunning əwladliridin kaħin boləqən birsı ular bilən billə bolsun, Lawiylar əxu ondin bir ülüxning yəna ondin bir ülüxini ayrip Hudaning eyigə, üning həzinə-ambarlıroqə saklaxkə tapxursun dep bəlgilidük. **39** Israillar bilən Lawiylar axlıqtin, yengi xarabtin, yengi zəytun meyidin «kətürmə hədiyə» kılıp muqəddəs jaydiki əswab-üskünilər saklinidəqən həzinə-ambarlaroqə, yəni wəziyə ətəydəqən kaħin, dərəziwən wə qəzəlkəxlər turidəqən jəyoqə tapxuruxi kərək. Biz Hudayimizning eyining həjətliridin hərgiz əzimizni tartmaymız!

11 U qəoqda həlk iqidiki əmirələr Yerusalemda turatti; qəloqən puqralar qək taxlinix bilən ondin biri muqəddəs xəhər Yerusalemda oltureklıxip, qəloqən ondin tokkuzi baxkə xəhərlərdə oltureklaxti. **2** Əz ihtiyari bilən Yerusalemda oltureklıxixkə otturiqə qıkkənlaroqə bolsa, jəməət ularoqə bəht-bərikət tilidi. **3** Yəhudiyə əlksidin, Yerusalemoqə məkənlıxip qəloqən bəg-əmirələr təwəndikidə (Israillar, kaħinlar, Lawiylar, ibadəthana hizmətkarlırı wə Sulaymanning hizmətkarlırının əwladlırı Yəhudiyə xəhərliridə, hər biri əz təwəlikidə məkənlaxkən bəlsimu, Yəhudalardin wə Binyaminlardin bəziliri Yerusalemda məkənlaxti): — Bularning iqidə, Yəhudalardin: — Pərazning əwladidin boləqən Uzziyaning oqlı Ataya; Uzziya Zəkəriyaning oqlı, Zəkəriya Amariyaning oqlı, Amariya Xəfatiyaning oqlı, Xəfatiya Məhəlaləlning oqlı idi. **5** Yəna Barukning oqlı Maaseyah; Baruk Kol-Həzəhning oqlı, Kol-Həzəh Həzayaning oqlı, Həzaya Adayaning oqlı, Adaya Yoaribning oqlı, Yoarib Zəkəriyaning oqlı, Zəkəriya Xilonining oqlı. **6** Yerusalemoqə məkənlaxkən barlik Pəraz jəmətidikilər jəmiy tət yüz atmix səkkiz kixi bolup, həm mis əzimətlər idi. **7** Binyaminning əwladliridin: — Məxullamning oqlı Sallu; Məxullam Yoədnin oqlı, Yoəd Pidayaning oqlı, Pidaya Koləyaning oqlı, Kolaya Maaseyahning oqlı,

Maaseyah İtiyəlnin oqlı, İtiyə Yəxayaning oqlı. **8** Uningoqə əgəxkənlər, Gəbbay wə Səllay idi; xularoqə mənəsiwətlık jəmiy tokkuz yüz yigirmə səkkiz kixi idi. **9** Zikrining oqlı Yoel ularni baxquridəqən əməldər idi; Sinuahning oqlı Yəhuda xəhərnin muawin həkimi idi. **10** Kaħinlardin: — Yoaribning oqlı Yədaya bilən Yəkin, **11** xundakla Hudaning eyining bax qəojidari Səraya; Səraya Hilkıyaning oqlı, Hilkıya Məxullamning oqlı, Məxullam Zadokning oqlı, Zadok Mərayotning oqlı, Mərayot Ahitubning oqlı idi; **12** yəna uning kərindaxliridin ibadəthanidiki hizməttə boləqənlardin jəmiy səkkiz yüz yigirmə ikki kixi bar idi; yəna Yərohamning oqlı Adaya bar idi; Yəroham Pəliyaning oqlı, Pəliya Amzining oqlı, Amzi Zəkəriyaning oqlı, Zəkəriya Paxhurning oqlı, Paxhur Malkıyaning oqlı idi; **13** uning kərindaxlirinin həm mis jəmət baxlık bolup, jəmiy ikki yüz kırık ikki kixi idi; yəna Azarəlnin oqlı Aməssay bar idi; Azarə Ahzayning oqlı, Ahzay Məxillimotning oqlı, Məxillimot İmmərnin oqlı idi; **14** yəna ularning kərindaxliridin, palwan-əzimətlərdin, jəmiy bir yüz yigirmə səkkiz kixi bar idi; Gedolimning oqlı Zabdiyə ularni baxquridəqən əməldər idi. **15** Lawiylardin: — Həxəxubning oqlı Xəməya bar idi; Həxəxub Azrikəmming oqlı, Azrikə Həxəbiyaning oqlı, Həxəbiya Bunnining oqlı idi; **16** yəna Lawiylarning qəbilə baxlıklırı boləqən Xəbbitay bilən Yəzəbad bolup, Hudaning eyining tēxidiki ixlaroqə məs'ul idi. **17** Yəna Mikaning oqlı Mattaniya dua wəqitliridə təxəkkür-əhəmətlər eytixkə yətəqılık kılatti; Məka Zabdinin oqlı, Zabdi Asafning oqlı idi; Bəkbukiya kərindaxlırı iqidə muawinlik wəziyisini ətəytti; yəna Xəmmuaning oqlı Abda bar idi; Xəmmua Galəlnin oqlı, Galə Yədütunning oqlı idi. **18** Muqəddəs xəhərdə turuwatkan Lawiylarning həm mis ikki yüz səksən tət kixi idi. **19** Dərəziwənlərdin: — dərəziwənlərdə kəzəttə turidəqən Akkub bilən Talmon wə ularning kərindaxlırı bar idi; ular jəmiy bir yüz yətmix ikki kixi idi. **20** Qəloqən Israillar, kaħinlar, Lawiylar Yəhudiyə xəhərliridə, hər biri əz mərəsidə məkənlaxti. **21** İbadəthanin hizmətkarlırı bəsa Ofəl gəgə məkənlaxti; ibadəthanin hizmətkarlırını Ziha bilən Gixpa baxqurdi. **22** Yerusalemda Lawiylar ni baxqurəjuqə Banining oqlı Uzzi idi; Bani Həxəbiyaning oqlı, Həxəbiya Mattaniyaning oqlı, Mattaniya Mikaning oqlı idi — demək, Uzza Asafning əwladliridin, yəni Hudaning eyidiki hizmətkə məs'ul boləqən qəzəlkəxlərdin idi. **23** Qünki padixah ular toqruluk yarlık qıxırgən bolup, qəzəlkəxlərnin hər künlik ozuk-tülükini, xundakla ətəydəqən wəziyisini bekittənə. **24** Yəhudaning oqlı Zərahning əwladliridin Məxəzəbəlnin oqlı Pitəhiya puqrəların barlik ixliridə padixahning məsiləhətqisi idi. **25** Yəza-kixlarklar wə ularoqə təwə ətrapidiki jaylarda Yəhudalardin bəziliri turatti; Kiriət-Arba wə uning təwəsidiki yəza-kəntlərdə, Dibon wə uning təwəsidiki yəza-kəntlərdə, Yəkabziyə wə uning təwəsidiki yəza-kəntlərdə, **26** xundakla Yəxua, Moladah, Bəyt-Pələt, **27** Həzar-Xual, Bəər-Xəba wə uning təwəsidiki yəza-kəntlərdə, **28** Ziklag, Məkona wə uning təwəsidiki yəza-kəntlərdə, **29** Ən-Rimmon, Zorah, Yərmut, **30** Zənoah, Adullam wə bu ikki yərgə təwə kixlarklar, Ləqix wə uningoqə təwə yərlərdə, Azikah wə uningoqə təwə

yeza-kəntlərdə makanlaxti; ular makanlaxkan yərlər Bəər-Xebadin taki Hinnom jiləjisiə qədar sozuldi. **31** Binyaminlar bolsa Geba, Miknam, Ajya, Bəyt-Əl wə uning təwəsidiği yeza-kəntlərdə, **32** bəziləri Anatot, Nob, Ananiya, **33** Həzor, Ramah, Gittaim, **34** Hədid, Zəboim, Niballat, **35** Lod, Ono, xundakla Hünərwenlər jiləjisida makanlaxkanidi. **36** Əslidə Yəhudiyəgə təyinlənən Lawiylar kişimliridin bəziləri Binyamin kəbilisining zeminiəgə makanlaxti.

12 Xəaltiyəlning oqlı Zərubbabəl wə Yəxua bilən birliklə [sürgünlük]tin] qıkkən kahin wə Lawiylar təwəndikilər: — [kahinlar] Seraya, Yəramiya, Əzra, **2** Amariya, Malluk, Hattux, **3** Xekaniya, Rəhum, Məramot, **4** Iddo, Ginnitoy, Abiya, **5** Miyamin, Maadiya, Bilgah, **6** Xemaya, Yoarib, Yədaya, **7** Sallo, Amok, Hilkija wə Yədaya. Bular bolsa Yəxuaning künliridə kahin boləqanlar wə ularning kerindaxlirining jəmət baxlikliri idi. **8** Lawiylardin bolsa Yəxua, Binnui, Kadmiyə, Xəbəbiya, Yəhuda, Mattaniyalər; Mattaniya wə uning kerindaxliri təxəkkür-rəhmətlər eytixkə məs'ul boldi. **9** Ularıning kerindaxliri Bəkbukiya bilən Unni nəwiti boyiqə ular bilən udulmu'udul hizməttə turatti. **10** Yəxuadin Yoyakim tərəldi, Yoyakimdin Əliyəxib tərəldi, Əliyəxibtin Yoyada tərəldi, **11** Yoyadadin Yonatan tərəldi, Yonatanin Yaddua tərəldi. **12** Yoyakimning künliridə kahinlardin jəmət baxlikli boləqanlar munular: — Seraya jəmətigə Meraya; Yəramiya jəmətigə Hənaniya; **13** Əzra jəmətigə Məxullam; Amariya jəmətigə Yəhoəhanan; **14** Meliku jəmətigə Yonatan; Xəbaniya jəmətigə Yüsüp; **15** Hərim jəmətigə Adna; Merayot jəmətigə Həlkay; **16** Iddo jəmətigə Zəkəriya; Ginniton jəmətigə Məxullam; **17** Abiya jəmətigə Zikri; Minyamin bilən Moadiyalarıning jəmətigə Piltay; **18** Bilgah jəmətigə Xammua; Xemaya jəmətigə Yəhoəhanan; **19** Yoarib jəmətigə Mattinay; Yədaya jəmətigə Uzzi; **20** Sallay jəmətigə Kallay; Amok jəmətigə Ebər; **21** Hilkija jəmətigə Həsəbiya; Yədaya jəmətigə Nətanəl. **22** Əliyəxib, Yoyada, Yəhoəhanan wə Yadduaning künliridə Lawiylarning jəmət baxlikliri tizimlanəqan wə ohxaxla, Pars padixahı Darius təhttik qəqlərəyiqə kahinlarmu tizimlinip kəlgən. **23** Jəmət baxlikli boləqan Lawiylar taki Əliyəxibning nəwrisi Yəhoəhananning wəktiyiqə təzkirinamidə tizimlinip kəlgən. **24** Lawiylarning jəmət baxlikli boləqan Həsəbiya, Xəbəbiya, Kadmiyəlning oqlı Yəxualər kerindaxliri bilən udulmu'udul turup, Hudaning adimi Dawutning əmri boyiqə nəwətləxip mədhiyə-munajat, təxəkkür-rəhmətlər eytip turatti. **25** Mattaniya, Bəkbukiya, Obadiya, Məxullam, Talmon bilən Akkublar dərəwaziwənlər bolup, sepil kowuklirining ambarlirioğa qaraytti. **26** Bu kixilər Yozadakning nəwrisi, Yəxuaning oqlı Yoyakimning künliridə, xuningdək waliy Nəhəmiya bilən təwərxunas kahin Əzraning künliridə wəzəpigə təyinlənən. **27** Yerusəlem sepilini [Hudaəq] atap tapxurux murasimi ətküzüldioğan qəqda, jəmət Lawiylarni turoğan hərəkəysi jaylardin izdəp tepip, ularni təxəkkür-rəhmətlər eytip, qəqəzə oxuk, qang, təmbür wə qiltarlarni qəlixkə, huxal-huramlik bilən atap tapxurux murasimi ətküzüxkə Yerusəleməy elip kəldi. **28** Qəqəzəxlər Yerusəlemning ətrəpidiki tüzəngliktin, Nitofatliklarning yeza-kəntliridin, **29**

Bəyt-Gilgaldin, Geba bilən Azməwət etizlikliridin yiqiləqanidi; qünki qəqəzəxlər Yerusəlemning tət ətrəpiəgə əzlrigə məhəllə-kixləklər kuruwəqanidi. **30** Kahinlar bilən Lawiylar əzlrini paklidi, andin həlkni wə sepil dərəwazilirini həm sepilning əzinimu paklidi. **31** Mən [Nəhəmiya] Yəhədaning əmirilirini baxlap sepiləy qikip, təxəkkür-həmdusana okuydioğan ikki qong ətrət adəmini uyuxturdu, bir ətrət sepilning ong tərpidə «Təzək kowuk»əy qərap mangedi, **32** ularning arkisidin Həxaya bilən Yəhədaning əmirilirining yerimi mangedi; **33** yənə Azariya, Əzra, Məxullam, **34** Yəhuda, Binyamin, Xemaya, Yəramiyamu mangedi; **35** xuningdək kahinlarning oqulliridin bəziləri kollirioğa kanay aləqan haldə mangedi: — Ularıning Yonataning oqlı Zəkəriya bar idi (Yonatan Xəmayaning oqlı, Xemaya Mattaniyaning oqlı, Mattaniya Mikayaning oqlı, Mikaya Zakkurning oqlı, Zakkur Asafning oqlı idi). **36** Uning kerindaxliridin Xemaya, Azarəl, Milalay, Jilalay, Maayi, Nətanəl, Yəhuda, Hənaniyalar bar idi; ular kollirioğa Hudaning adimi Dawutning sazlrini elixkənidi; təwərxunas Əzra ularning bexidə mangoqanidi. **37** Ular «Bulək kowuk»əy kəlip «Dawutning xəhəri»ning pələmpiyigə qikip, «Dawutning ordisi»din etütip, künqikix tərəptiki «Su kowuk»əy kəldi. **38** Təxəkkür-həmdusana okuydioğan ikkinqi ətrət sol tərəp bilən mangedi, mən wə jəmətning yerimi ularning arkidin mengip, sepil üstidə «Humdanlar munari»din etütip, udul «Kəng sepil»əyiqə mengip, **39** «Əfrəim kowuk», «Kona kowuk», «Bəlik kowuk» üstidin etütip, «Hənaniyəl munari» wə «Yüzning munari»din etütip, udul «Qoy kowuk»əy kəlip, andin «Qarawullar kowuk»da tohtiduk. **40** Andin təxəkkür-həmdusana okuydioğan ikki ətrət adəmi Hudaning əyidə əz orunliridə turdi; mən bilən əməldarlarning yerimimu xu yərdə turduk; **41** kahinlardin Eliakim, Maaseyah, Minyamin, Migaya, Əlyoyinay, Zəkəriya bilən Hənaniyalar karnaylirini elip turuxti; **42** yənə Maaseyah, Xemaya, Əliazar, Uzzi, Yəhoəhanan, Malkiya, Elam bilən Əzərmu turuxti; qəqəzəxlər Yizrakiyaning yəteqkilidə jarənglik qəqəzə oxukti. **43** Xu künni jəmət nəhayiti qong kələmlik qurbanliklarni sundi həm bək huxal bolup ketixti, qünki Huda ularni zor xadlik bilən xadlanəduroqanidi; ayallar bilən balilarmu xundək xadlandi; Yerusəlemdeki bu huxallik sədaliri yirək-yirəkləyə anglandı. **44** U qəqəzə bir kişim kixilər kətürmə qurbanliklər, dəsləpki pıxkan həsullar wə əxriləni səqləydioğan həzinə-ambarlarəy məs'ul boluxkə təyinləndi; hərəkəysi xəhərlərdiki etizliklardin, Təwərat kanunida kahinlarəy wə Lawiylarəy bərixkə bəlgilənən ülüxlər xu yərdə səqlinatti. Qünki Yəhuda həlkə öz hizmitidə turuwatqan kahinlar bilən Lawiylardin huxal idi. **45** [Kahinlar bilən Lawiylar], qəqəzəxlər bilən dərəwaziwənlərmu, əz Hudasingin təpiliəqan wəzəpisini wə xuningdək paklax wəzəpisining həmmisini dawutning wə uning oqlı Sulaymanning əmri boyiqə etəytti. **46** Qünki kədimdə, Dawutning wə Asafning künliridə, qəqəzəxləy yəteqkilik kixikə həm Hudaəy təxəkkür-həmdusana küylirini okuxkə yəteqkilər boləqanidi. **47** Zərubbabəlning künliridə wə Nəhəmiyaning künliridə qəqəzəxlərnəy wə dərəwaziwəlnəy ülüxlirini, hər künlik təminatini pütkül İsrail həlkə bəreətti; ular

yənə Lawiylar üçün müqəddəs hesablanan nərsiləri üləxtürüp berətti; Lawiylarmu müqəddəs hesablanan nərsilərdin Hərning əwladlıriqə berip turattı.

13 Xu kündə Musaning kitabı jamaət aldida oqup berildi, kitabta: Ammoniyar bilən Moabiylar mənəggü Hudanin jamaıtığa kirmisun, **2** Qünki ular İsrailarnı ozukluk wə su əkilip qarxi almay, əksiqə ularni qaroxaxkə Balaamni yallıwaloqan; halbuki, Hodayimiz u qaroxaxlarnı bəht-bərikətkə aylanduriwətkən, dəp yeziloqan səzlər qıktı. **3** Xundak boldiki, jamaət bu qanun səzlerini anglap barlık xaloqut kixilərnı iləp qikiriwətti. **4** Bu ixtin awwal, Hodayimizning əyining həzinisini baxkuruxkə məs'ul kaqin Əliyahib Tobiyaniyng tuqkını bolup, **5** uningə kəngri bir əyni təyyarlap bərgənidi. Xu əyde ilgiri axlık hədiyələr, məstiki, qaqa-kuqa, xuningdək Lawiylar, qəzalkəxlər wə dərəziwənlərgə berixkə buyruqlan axlık əxrilər, yengi xarab wə yengi zəytun meyi, xundakla kaqinlarəp ataloqan «kətmə kurbənlilik»lar saqlınattı. **6** Bu waqitlarda mən Yerusalemda əməs idim; qünki Babil padixahı Artaxxataniyng ottuz ikkinji yili mən padixahniyng yəniyə qayıtp kətkənidim; bir məzgildin keyin mən yənə padixahın ruhsət elip **7** Yerusaleməpə qayıtp barsam, Əliyahibniyng Hudanin əyidiki həyilərlə Tobiyəpə əy hazirlap bərgənlikdək rəzil ixni uktum. **8** Bu ix meni kəttik əzablıdı, mən Tobiyaniyng əyidiki barlık əy jəhəzlerini qoymay taləpə taxlatkuziwəttim. **9** Mən yənə əmr kilip, u əylərnı paklatkuzup, andin Hudanin əyidiki qaqa-kuqa, axlık hədiyələr bilən məstikni u yərgə əkirgüzup qoydum. **10** Mən yənə həklərnin Lawiylarınin elixkə tēgixlik üləxlirini bərməgənlirini, həttə wəzəpəgə qoyuloqan Lawiylar bilən qəzəlkəxlərnin hər biriniyng əz yər-ətizlikəpə qəqip kətkənlikini baykədim; **11** xunga mən əmədarlar bilən soquxup, ularni əyibləp: — Nemixkə Hudanin əyi xundak taxliwətildi?! — dəp, [Lawiylarnı] yəqip ularni ilgiri orniyə yəngiwəxtin turoquzdum. **12** Andin barlık Yəhudiyə həlkə axlık əxrisini, yengi xarab wə yengi zəytun meyi həzinə-əmbərlirəpə elip kelip tapxurdi. **13** Mən həzinə-əmbərləpə məs'ul boluxkə həzinəq-əmbərlərnı təyinlidim; ular kaqin Xələmiyə, təwərxunəs Zadək bilən Lawiylərdin boləp Pidayə idi; ularning kol əstida Mattaniyaniyng nəwrisi, Zakkurni oqlı Hənan bar idi; qünki bulərnin həmmisi sadik, ixənglik dəp həsəblinattı; ularning wəzəpisi kərinədxiliriyə tēgixlik üləxlərnı üləxtürüp berix idi. **14** — «Aq Hodayim, muxu ix yəzisinidin meni yad əyligəysən, Hodayimniyng əyi wə uningəpə ait xizmətlər üçün kərsətkən məhrimni əqürüwətmigəysən!» **15** Xu künlərdim mən Yəhudiyədə bəzilərnin xabat künliridə xarab kəlkəklirini qəyləwətkini, əngilərnı bəqləp, bulərnı wə xuningdək xarab, üzüm, ənjür wə hərhil yülkərnı əxəklərgə artip, toxup yürgənlikini kərdüm; ular bulərnı Yerusaleməpə xabat künidə elip kirdi; ularning muxu ax-tüləklərnı setip yürgən küni mən ularni guwahlik berip əgəhləndurup qoydum. **16** Yənə Yəhudiyədə turuwatqan bəzi Turluklar belik wə hərhil mal-tawarlarini toxup kelip xabat küni Yəhudiyləklərgə satidikən, yənə kelip bulərnı Yerusalemda satidikən! **17** Xu səwəbtin mən Yəhudiyə

əmirli bilən soquxup, ularni əyibləp: — Silərnin xabat küni buləp, rəzil ix kəloqinlar nemi? **18** Ilgiri ata-bowənglar əhxəx ixni kəloqan əməsmu, xuning bilən Hodayimiz bizning bəximizəpə wə bu xəhərgə həzirki bu balay'apətni yəqduroqan əməsmu? Əmđi silər xabat küni buləp, İsrailniyng bəxiyəpə Hudanin qəzəpini təhimu yəqduridəpə boldunglar, dedim. **19** Xunga, xundak boldiki, xabat künidin ilgiri, gugum sayisi Yerusalemda kəwəklirəpə qixkən waqitda, mən xəhər kəwəklirini etixni buyrudum wə xuningdək xabat küni etüp kətkəpə kəwəklərnı aqmaslik toqrisida buyruk quxurdum. Mən yənə həqkəndəpə yülkənin toxulup kəwəklərdin kərgüzülməsliki üçün xizmətkərlirniyng bəzilirini xəhər kəwəklirəpə kəzətpə kilip turoquzup qoydum. **20** Xundak bolsimu sodigərlər wə hərhil mal-tawar satidəpənlər bir-ikki kətim Yerusalemdin sirtida tündi. **21** Mən ularni əgəhləndurup: — Silər nemixkə səpəlining aldida tünəysilər? Yənə xundak kəlidəpənlər bolsənglar, mən üstəngləpə kol salıman, dēwidim, ular xuningdin bəxləp xabat künidə kəlmidi. **22** Andin xabat küniyng müqəddəslikini saqlax üçün, mən Lawiyləpə: — Əzənglərnı paklanglar; andin kelip səpəl dərəziwərlirni bəklənglar, dedim. — «I Hodayim, muxu ix yəzisinidin meni yad əyligəysən, Əzəngniyng zor əzğərməs muhəbbətin bilən meni ayiqəysən!» **23** Xu künlərdə mən yənə Axdod, Ammon wə Moab kizlirini hotunlukqə aloqan bəzi Yəhudənlərnı baykədim. **24** Ularning pəzəntliriniyng yerini Axdodqə səzləyidəpə (wə yəki yukiriki əllərnin biriniyng tilida səzləyidəpə) wə Yəhudiylərnı xəzliyəlməyidəpə. **25** Mən ularni [soquxup] əyiblidim, ularni qarəqidim, bir nəqisini urup qaq-sağallirini yuldum, Hudanin nami bilən kəsəp iquzup: — Silərnin kizliriniyng ularning oqullirəpə bərməysilər, oqullirənglərnı, əzənglərnı uların kiz almayisələr! **26** İsrail padixahı Sulayman muxundak ixlərdə gunah sadir kəloqan əməsmu? Nuroqun əllər arisida uningəpə əhxəx həqkəndəpə padixah yok idi; u əz Hudası tərəpidin səyülgən, Huda uni pütkül İsrail üstəpə padixah kilip tikligən bolsimu, ləkin həttə unim yə əllik ayallər əzdurop gunahqə patkuzəpə. **27** Əmđi silərnin gəpəngləpə kirip bundak qəng rəzililik kilip, yə əllik kizlərnı elip Hodayimizəpə wəpəzilik kilimizmu? — dedim. **28** Bəx kaqin Əliyahibniyng nəwrisi, Yoyadaniyng oqulliridin biri Həronluk Sanballatniyng küy'əqli idi; mən uni yənimdin kəqliwəttim. **29** — «I Hodayim, Sən ularni yədingdə tutkəysən, qünki ular kaqinlikqə daq tēgkügəpə, kaqinlik həp Lawiyləpəpə təwə əhdinim buləpəyulərdur!» **30** Xuning bilən mən ularni yə əlliklərnin buləxliridin neri kilip paklandurdum wə kaqinlar bilən Lawiylarınin wəzəpətiliriniyng [yəngiwəxtin] bəlgiləp, hərkimni əziniyng ixioqə igə kildim. **31** Mən yənə əz waqitda otun-yəpəpə elip kəlinixi wə dəsəpki həsulni yətküzup turuxkimu adəm orunəxturdum. «Aq Hodayim, meni yədingdə tutup, mənə xəpəpə kərsətkəysən!».

Əstər

1 Ahaxwerox (Hindistandin Həbəxistanəyiqə bir yüz yigirmə yəttə əlkigə həkümranlik qiləjan Ahaxwerox)ning təhttiki künliridə xundak bir wəka boldi: — **2** Xu künlərdə, u padixah Ahaxwerox Xuxan kəl'əsidi ki xahənə təhtidə olturəjanidi, **3** u sələnət sürüp üqinqi yili barlik əmirli rə wə bəg-hakimlirəy qizapat bard; Pars wə Medianing qoxuni, xuningdək hərəkəsi əlkilərnin esilzadiliri wə bəglirining həmmisi uning huzuriyə hazır boldi. **4** U sələnətinin bayliqining xanu-xəwkti wə həywinining katta julasini kəp künlər, yəni bir yüz səksən kün kərgəzmə kildi. **5** Bu künlər etüp kətkəndin keyin padixah yənə Xuxan kəl'əsidi ki barlik həlkə qong-kikiq deməy, ordining qarbəyidiki həyolida yəttə kün ziyapət bərdi. **6** U yər aq wə kək kəndir yiptin tokulojan pərdilər bilən beəzəgən bolup, bu pərdilər mərmər tax tüwriklərgə bəkitilgən kümüx həlkiləroyə aq rənglik kəndir yip wə səsün yunglук xoynilər bilən esiləjanidi; aq xətax wə aq mərmər taxlar, sədəp wə kara mərmər taxlar yatkuzulojan məydan üstigə altun-kümüxtin yasalojan diwanlar qoyulojanidi. **7** İqimliklər altun jamlarda tutup iqilətti; jamlar bir-birigə ohximaytti; xahənə məy-xarablar padixahning sələnətiyə yarıxa mol idi. **8** Xarab iqix kəidisi boyiqə, zorlaxkə ruhsət kilinmaytti; qünki padixah ordidiki barlik oqojidarləroyə, hərkinning iqixi əz həhixi boyiqə bolsun, dəp bəkitip bərgənidi. **9** Hanix Waxtimu padixah Ahaxweroxning ordisisdə ayallar üqün ziyapət bərdi. **10** Yəttinqi küni Ahaxwerox padixah xarabtin kəypi qaoq boləjanidi, aldidə hizmitidə turojan Məhəman, Bizta, Hərbona, Bigta, Abagta, Zetar, Karkas dəgən yəttə hərəm'aqisini **11** hanix Waxtining puqralar wə əmirlərnin aldidə güzəllikini kərsətsun dəp, uni hanixlik təcini kiyip kəlixkə qarqəroqili əwətti; qünki u tolimu qiraylik idi. **12** Ləkin hərəm'aqiliri hanix Waxtiyə padixahning əmrini yatküzgəndə, u kəlxini rət kildi; xuning bilən padixah intayin oqəzəplinip, uning kəhri ərlidi. **13** Xu wəqitlarda padixahning ixliri toquruluk qanun-əhkamlarni pixxiq bilgənlərdin məsilhət sorax aditi bar idi; xunga padixah wəziyətin pixxiq qüxinidəyən danixmənlərdin soridi **14** (u qaoqda danixmənlərdin uning yenidə Karxina, Xetar, Admata, Tarxix, Mərəs, Marsena, Məməkan kətarlik yəttə Pars bilən Medianing əmirli rə idi; ular daim padixah bilən kərixüp turatti, padixahliqta ular aldiniki kətaridə turatti). **15** Padixah ularidin: — Hanix Waxti mənki padixah Ahaxweroxning hərəm'aqilər arkilik yətküzgən əmrin boyiqə ix kiliməyini üqün uni qanun boyiqə kəndək bir tərəp kilix kərak? — dəp soridi. **16** Məməkan padixah wə əmirlərnin aldidə jawap bərip: — Hanix Waxti aliylirining zitiyə təcila qəlməy, bəki padixahimiz Ahaxweroxning hərəkəsi əlkiliridiki barlik əmirlər wə barlik puqrələrninmu zitiyə təcidi. **17** Qünki hanixning xu qiləyini barlik ayalların qulikiyə yətsə, ular «Padixah Ahaxwerox: «Hanixi Waxtini yeniməyə elip kəlinglər» dəp əmr kilsə, u kəlməptul!» dəp əz ərlirini mənsitməydiyojan kilip qoyidu. **18** Pars wə Mediadiki məlikə-hanilər hanixning bu ixini anglap, bügünla padixahning barlik bəg-əmirliyə xuningəy

ohxax dəydiyojan bolidu, xuning bilən mənsitməlik wə hapilik üzülməydu. **19** Padixahiməyə muwəpik kərsənə, aliyliridin mundaq bir yərlik qüxürülsun, xuningdək u Parslar wə Medialərnin mənəgü əzgərtiməydiyojan qanun-bəlgilimiliri iqigə pütülgəyki, Waxti ikkinqi padixah Ahaxweroxning huzuriyə kəlmigəy; uning hanixlik mərtiwisi uningdin yaxxi birsigə bərilgəy. **20** Aliylirining jakarliojan yərliki pütün sələnətiyə yetip angləyojan həman (uning sələnətinin zemini bipəyan bolsimu), ayalların hərbi əz erigə, məyli qong bolsun kikiq bolsun ularəyə hərət kilidiyojan bolidu, — dedi. **21** Məməkanning bu gəpi padixah bilən əmirli rini hux kildi; padixah uning gəpi boyiqə ix kərdi. **22** U padixahning barlik əlkilirigə, hərbi əlgigə əz yəziqi bilən, hərəkəsi əl-millətkə əz tili bilən hətləni əwətip: «Hərbi ər kixi əz ailisi iqidə hojayin bolsun, xundakla əz ana tili bilən sölisun» dəgən əmrni qüxürdi.

2 Bu ixlar etüp, padixah Ahaxweroxning oqəzipi bəsiləyanda, u Waxtini səqinip, uning qiləyini həman uning üstidin qikiriyojan yərliki həkəidə əsləp oylinip kəldi. **2** Xu səwəbtin padixahning hizmitidə turojan oqojidarlər uningəy: — Aliyliri üqün səhibjamal yax kizlarni izdəp təcip kəltürgəy; **3** aliyliri padixahlikidiki hərəkəsi əlkilərdə barlik güzəl kizlarni yioyup, Xuxan kəl'əsidi ki hərəmsarayəyə kəltürüxkə əməldarlarni təyingəy; kizlər ordidiki kiz-ayalləroyə məs'ul boləjan hərəm'aqisi Həgayning qiliyə tapxuruloqay; ularəyə kəraklik upa-əngliklər təminləngəy. **4** Aliylirini səyündürgən kiz Waxtining əmrini bəsip hanix bolsun, dedi. Bu gəp padixahni hux kildi wə u xundak kildi. **5** Xuxan kəl'əsidi Binyamin kəbilisidin, Kixning əwrisi, Ximəyning nəwrisi, Yərnin oqlı Mordikay isimlik bir Yəhudi bar idi **6** (Kix bolsa Babil padixah Nebokədnəsər Yəhuda padixah Yəkoniyah bilən bir top kixiləni tutkun kilip Yərusalemdin əkətkəndə, ular bilən billə əsir kilinip kətilgənidi). **7** Mordikay əzining təqisining kizi Hədasəhni (yəni Əstər) bəkip qong qiləjanidi, qünki uning ata-anisi yəq idi. Bu kiz güzəl, tək-turki kəlixkən idi; ata-anisi əlüp kətkən boləyək Mordikay uni əz kizi kətaridə bəkip qong qiləjanidi. **8** Padixahning əmrini wə yərliki jakarləyandin keyin nuroq kizlər Xuxan kəl'əsigə kəltürülüp Həgayning qiliyə tapxuruldu; xundak boldiki, Əstərmu ordiyə kəltürülüp ordidiki kiz-ayalləroyə məs'ul boləjan Həgayning qiliyə tapxuruldu. **9** Əstər Həgayəyə yaxkən bolup, u uningəyə iltipət kərsətti; u tezla uningəyə upa-ənglik wə təcilik yeməkliləni təminidi həman ordidin uningəyə tallənojan yəttə kənzəkni bərdi; andin uni kənzəkli bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər əzining milliti wə təc-təktini həqkimgə eytmidi, qünki Mordikay uningəyə buni axkariləməlikni təpiləyojanidi. **11** Mordikay Əstərnin hal-əhwalidin həwə təcip wə uningəyə kəndək muamilə kilinidiyojanlikini bilix üqün, hərəkəni hərəmsarayning həyolisi aldidə aylinip yürətti. **12** Kizləroyə ait rəsmiyət boyiqə, hərbi kizning ordiyə kirip padixah Ahaxwerox bilən billə bolux nəwətidin əwəw, on ikki ay bədinini təzilixi kərak idi, qünki kizlərnin «təzilix künli» mundaq yol bilən adə kilinatti: — alta ay mürməki meyi bilən, alta ay ətir-ənglik wə xundakla kizlərnin bədinini pakizləydiyojan

baxka buyumlar bilan pərdaz kilinixi kerək idi. **13** Kiz padixahning huzuriya kiridiojan qaoda mundak kaide bar idi: — Ordioja kirgənda uning nemə talipi bolsa, xular hərəmsaraydin uningə berilətti. **14** Kiz ahximi kirip ketip, ətisi ətigəndə kaytip qikkənda hərəmsarayning «ikkinji bəlum»igə kayturulup, tokal-kenizəklərgə məs'ul bolojan padixahning hərəm'aojisi Xaaxojazning kolioja tapxurulatti; padixah u kizəja amrak bolup kelip, ismini atap qakirmiojə, u ikkinji ordioja kirip padixah bilan billə bolmaytti. **15** Mordikayning taojisi Abihailning kizi Əstər, yəni Mordikay öz kizi kilip bekiwalojan kizning padixah bilan billə boluxka kirix nəviti kəlgənda, u kizləroja məs'ul bolojan padixahning hərəm'aojisi Həgəy əzigə təyyarlap bərgən nərsilərdin baxka həqnərsini tələp kilmidi. Əstərni kərgənələring həmmisi uni yakturup kalatti. **16** Padixah Ahaxwerox səltənət sürüp yəttinji yilining oninji eyioja, yəni Təbət eyioja kəlgənda, Əstər uning bilən billə boluxka xahənə ordioja baxlap kirildi. **17** Padixah Əstərni baxka barlik kizlərdin yaxhi kərip kəlojaqqa, xundakla Əstər uning iltipati həm amraklikioja erixən boləjaqqa, padixah hanix təcini uning bəxioja kiydürüp, uni Waxtining ornioja hanix kilip tikildi. **18** Andin padixah əzining barlik əmiriləri və bəg-hakimlirioja Əstərning izzət-hərmiti üçün katta ziyapət bərdi; u yənə hərəkəysi əlkilərgə bəj-alwandin azad məzgil bolsun dəp elan qikardı həmdə xahənə baylikliridin səhiylik bilən in'amlarini bərdi. **19** Ikkinji kətim kizlar xundak yiojiojan wəktta Mordikayning orda dərwasisida olturidiojan orni bar boləjanidi **20** (Əstər Mordikayning tapiliojini boyiqə, əzining milliti və təcitəktini yənə bəxkiləroja eytmiojanidi; qünki Əstər Mordikayning gəpini ilgiri bəkkən wəktta angliojəndə anglaytti). **21** U künlərdə, Mordikay orda dərwasisidiki ornida olturojan wəktta, padixahning Bigtan və Tərxə degən ikki dərwasiwən hərəm'aojisi padixah Ahaxweroxka ojaəplənin, uningəja kol selixni kəstləwətkəjanidi. **22** Bu suyikəstni Mordikay sezip kelip, uni hanix Əstərgə eytti; Əstər bu ixni Mordikayning namida padixahka sezləp bərdi. **23** Bu ix sürüxtə kiliniwidi, rast bolup qikti və u ikkisi dərəja esildi. Bu wəqə padixahning kəz əldida tarih-təzkirə kitabida pütüldi.

3 Bu ixlərdin keyin padixah Ahaxwerox Agagiylərdin boləjan Həmmidatəning oqlı Həmannin mənəsinini əstürdi; padixah uning ornini əstürüp, əzi bilən billə ixləyidiojan barlik əmirləringkidin yukiri kildi. **2** Padixah uning həkkidə əmr kəlojaqqa, orda dərwasisida turojan padixahning barlik əmədlərliri Həmannin əldida təzim kilip bax uratti; ləkin Mordikay bolsa Həmanoja nə təzim kilmidi, nə bax urmidi. **3** Orda dərwasisida turojan padixahning xizmətkərliri Mordikaydin: — Sili nemixka padixahning əmrigə hiləpləlik kilidila? — dəp soraytti. **4** Xundak boldiki, ular hər küni nəsihət kəlixkən bolsimu, u kəlak salmiojəndin keyin, ular: — Kəni, Mordikayning kəlojan bu ixioja yol koyuləmdə-yok, bir kərayliq, dəp buni Həmanoja eytti; qünki u ularəja əzining Yəhədiy ikənlikini eytkəjanidi. **5** Həman Mordikayning əzigə bax urup təzim kilmiojanlikini kərip kəttik ojaəpləndi. **6** Ləkin u «Mordikayning üstigə kol selixni kikiqkənə bir

ix» dəp həsəblidi; qünki ular Mordikayning millitini uningəja dəp koyəjanidi; xunga Həman Ahaxweroxning pətkül padixahlikidiki Yəhədiyəlləri, yəni Mordikayning həlkini bərakla yokitix yolini izdəp yürdi. **7** Padixah Ahaxweroxning on ikkinji yili birinji ayda, yəni Nisan eyida, bərsi Həmannin əldida [kutluk] ay-künni bəkitix üçün hər kün, hər ay boyiqə «pur», yəni qək təxliwidi, on ikkinji ayəja, yəni «Adar eyioja» qikti. **8** Həman padixah Ahaxweroxka: — Padixahliklirining hərəkəysi əlkiliridiki əl-millətlər ərisida qeqilip yaxawətkən bir həlk bar; ularning kənan-bəlgilimiləri bəxka həlkələringkigə ohximaydu, ular əliyiləring kənan-bəlgilimilərimu boysonmaydu; xunga ularning yaxixioja yol koyux əliyiləroja həq payda yətküzməydu. **9** Əgər padixahimoja layik kərtinsə, ularni yokitix toqrulək yarlik pütüp quxürgəyła; mənə mən əz yənimdin on ming talant kümüxni əliyiləring həzinilərigə selix üçün padixahlikning ixlirini bəxkuridiojan hədimləring kolioja tapxuriman, dedi. **10** Xuning bilən padixah əzining bərmikidin üzükni siyrip qikərip, Yəhədiyələring rəqibi, Agagi Həmmidatəning oqlı Həmanoja bərip: **11** — Xu kümüxlərimi əzüngə in'am kildim, u həlkənimu sanga tapxurdu, ularni kəndək kəlixni halisəng, xundək kil! — dedi. **12** Andin birinji ayning on üçinji küni padixahning mirziləri qakirəlip, yarlik Həmannin barlik tapiliojini boyiqə pütüldi; u hərəkəysi əlkilərgə əz yezikdə, hərəkəysi əl-millətkə əz tiləda yazdurulup, hər bir əlkiləring wəliyiləroja, hər bir əl-millətnin əmirilərigə əwətildi; yarlik padixah Ahaxweroxning namida pütülgən bolup, uning üzük məhəri bilən pəqətləndi. **13** Yarlik məktuplari qaparmələring kəli bilən padixahlikning hərəkəysi əlkilərigə yətküzüldi; uningdə bir kün iqida — On ikkinji ayning, yəni Adar eyining on üçinji küni kəri-yax, balılar və ayallar deməy, barlik Yəhədiyəlləri koymay kərip, əltürüp, nəsi kərutuwətiləsin, ularning əl-mülki olja kilinsun, deyiləndi. **14** Xu yarlik hər bir əl-millətkə jakərlinix üçün, xundakla xu küni hər bir həlk xundək kəlixkə təyyar bolup turuxi üçün, məktupning kəqürmə nushiləri hər bir əl-millətkə elan kəlinməqəji boldi. **15** Qaparmənlər padixahning əmri boyiqə dərhal yoloja qikti; yarlik Xuxan kəl'əsinin əzidimu elan kəlini. Bu qəodə padixah Həman bilən xarəb iqixkə olturojanidi. Ləkin Xuxan xəhridikilər dəkkə-dükkigə qəmüp kətxitti.

4 Mordikay boluwətkən ixlərdin həwə tapkəndin keyin əginlirini yirtip, üstigə bəz artip, və uesti-bəxioja kül qeqip, xəhəring otturisiəja qikip nəhayiti kəttik və ələmlik pəryad kətürdi. **2** U orda dərwasisi əldioja kəlip tohtap kaldi; qünki bəz yepinojan hərəkəndək adəmnin orda dərwasisidin kərixigə ruhəst yok idi. **3** Padixahning əmri və yarlik yətküzülgən hərəkəysi əlkilərdə Yəhədiyəllər ərisida kəttik nələ-pəryad kətürüldi; ular roza tutup, kəz yexi kilip, yioja-zar kildi; nurojun kixilər bəz yepinip küldə əqinap yətxitti. **4** Əstərning xizmitidə boləjan dəkəkləri və hərəm'aojiləri bu ixni uningəja eytiwidi, hanixning kəngli intayin əqir boldi; Mordikayning bəzni təxlap, kiyiwəlixioja kiyim-kəqək qikərtip bərdi, ləkin Mordikay kəbul kilmidi. **5** Xuning bilən Əstər əzining xizmitidə boluxka padixah

tayinlap əwətkən hərəm'aqliridin Hatak isimlik birini qakirip, uni Mordikayning kexioja berip, bu ixning zadi kandaq ix ikonlikini, nemə səwəbtin boluwatkanlikini ting-tinglap kelixkə əwətti. **6** Xuning bilən Hatak orda dərwasisi aldidiki məydanoja kelip Mordikay bilən kəruxti. **7** Mordikay bexioja kəlgən həmmə ixni, Həman Yəhudiylarning nəslini kurutuwetix üçün padixahning həzinilirigə tapxuruxkə wadə kılqoan kümüxning sanini kaldurmay eytip bərdi. **8** Mordikay yənə Hatakka Xuxanda jakarlanojan, Yəhudiylarni yökıtx toqrisidiki yarlıkning keqürmisini Əstərnıng kərıp bekıxioja yatküzıp berıxkə tapxurdi həmdə unınoja Əstərgə əhwalni qüxəndürıp, ordioja kirip padıxah bilən kəruxıp ez həlki qüın padıxahın etünüp iltıja kılıp bekıxkə ündəxni tapılıdı. **9** Hatak kaytıp kelip Mordikayning gəplirini Əstərgə yatküzıdı. **10** Əstər Hatakka Mordikayoja eytıdıoan gəplərni tapxurup, uni Mordikayning yenioja yənə əwətti: — **11** «Padıxahning barlık hizmatkarlırı wə hərkaysı əlkə həlkırlı, məyli ər bolsun ayal bolsun, qakırtılmay turup iqi hoylıoja, padıxahning huzurioja ez məyliqə kirsə, padıxah unınoja iltıpat kərsitip altun hasisini təngləp əlümdim keqürüm kılmissa, undakta u kixigə nisbətən bexioja qüxıdıoan birlə kanun-bəlgilimə bardur: — u əlüm jazasını tartıdı. Həzir mening padıxah bilən kəruxıxkə qakırtılmıojınınoja ottuz kün boldı». **12** Əstərnıng səzliri Mordikayoja yatküzülüwıdı, **13** Mordikay munu gəplərni Əstərgə yatküzüxni həwalə kıldı: — «Sən kənglündə mən ordıda yaxawatıman, xunga barlık baxkə Yəhudiylardin bihətər bolup kutulıman, dəp hiyal əylimə. **14** Əgər bu qaojda sən jim turuwalsang, Yəhudiylaroja baxkə tərəptin mədət wə nıjat qıxıı mummkin; ləkin u qaojda sən ez ata jəməting bilən koxulup yökıtilısən. Kim bilsun, sening hanıxlık mərtiwisigə erixkining dəl bügüıki muxundak pəyt qüın bolojanmu?»). **15** Əstər Mordikayoja mundaq dəp jawab kayturdi: — **16** «Sən berip, Xuzandiki barlık Yəhudiylarni yıojkın; mening qüın roza tutup, üq keqə-kündüz heq yemənglar, heq iqmənglar; mən həm dedaklırimmu xundak roza tutimiz. Andin keyin mən kanunoja hilaplık kılıp padıxahning huzurioja kırıman, manga əlüm kəlsə, ələy!». **17** Xuning bilən Mordikay u yərdin ketip, Əstərnıng tapılıojınıdak kıldı.

5 Qıncı künü Əstər xahənə kiyimlirini kiyip, ordıning iqririki hoylisioja kirip, padıxahning əylirıning udulıda turdı; padıxah bolsa ez xahənə əyidiki təhtidə, əyidin dərwasioja karap olturattı. **2** Padıxah hanix Əstərnıng hoylıda turojınıni kərdi; hanix uning nəziridə iltıpat tapkəq, u qolıdiki altun hasisini unınoja tənglıdı. Əstər aldioja kelip xahənə hasining uqioja kolini təgküzdi. **3** Padıxah unıngdin: — I hanixim Əstər, birər ixing barmıdı? Nemə təliping bar? Hətta padıxahlıkımmıng yerimini tələp kılsangmu xu sanga berilidu, dedi. **4** — Əgər alıylirioja layıq kərtınsə, padıxahımmıng Həmanni elip əzlırigə təyyarlıoan ziyapıtmıgə dahıl bolup kədəm təxrip kılıxlirini etünıman, — dedi Əstər. **5** Padıxah: — Tez berip Həmanni kıkıqırıp kelinglar, Əstərnıng deginidə kılınsun, — dedi. Xuning bilən padıxah Həmanni elip Əstər təyyarlıoan ziyapətkə bardı. **6** Dastıhan üstidə xarab iqlıwatkanda

padıxah Əstərgə: — Nemə təliping bar? U sanga berilidu; nemə iltıjaying bar? Hətta padıxahlıkımmıng yerimini tələp kılsangmu xundak kılınıdu, dedi. **7** Əstər unınoja jawab berip: — Mening təlipim wə iltıjayım bolsa, — **8** Mubada mən alıylirıning nəziridə iltıpatkə erixkən bolsam, xundakla padıxahınoja mening təlimni ıjabət kılıx həm iltıjayımni orundax muwapıq kərtınsə, alıylirıning Həmanni bırgə elip ətə silərgə təyyarlıdıoan ziyapıtmıgə yənə bir ketim dahıl bolıxlirini etünıman; ətə mən qokum padıxahımmıng əmrı boyıqə ix kılıman, — dedi. **9** Xu künü Həman kənglıdə yayrap, huxal-huram kaytıp qıktı; ləkin Mordikayning orda dərwasisidə uning aldıda nə ormidin kəpmay nə midirlımay olturojanlıkıni kərgəndə, kəngli unınoja kattıq kəhr-ojəzəpkə tıldı. **10** Ləkin Həman oqəzipini besıwelip, əyigə kəldi-də, dost-aqınılirini wə hotuni Zərxəni qakırtıp, **11** əzıning baylıklirıning xan-xəripı, pərzəntlırıning kəplüki, xundakla padıxahning əzini kandaq əstürıp barlık hərmət-ızzətkə sazawər kılıoanlıkı, əzini kandaq kılıp padıxahning həmmə əmirli ri wə əməldarlıridin üstün mərtiwigə ıgə kılıoanlıkı toqrisidə bir-birləp səzləp kətti. **12** Həman yənə: — Silərgə desəm, hanix Əstər meningdin baxkə məhman qıllımay, pəkət padıxah bilən ikkimiznilə əzi təyyarlıoan ziyapətkə qıllıoanıdı, ətimu meni padıxah bilən billə əzi [təyyarlıdıoan ziyapətkə] qıllıdı. **13** Xuojınısi, orda dərwasisidə olturojan həlıki Mordikay degən Yəhudiyni kərginimdə, bularning həmmisi manga tolimu mənisiz tuyulıdu, dedi. **14** Andin ayalı Zərxə wə barlık dost-aqınıliri unınoja jawab berip: — Əllik gəz egizlıktiki dardın birni təyyarlap, ətə ətigəndə padıxahın Mordikayni dərvoja esixni tələp kılсила bolmidimu, xuningdin keyin huxal yayrıoan halda padıxah bilən billə ziyapətkə barıdila, deyixti. Bu gəp Həmanni hux kılıwətti, xuning bilən u dar yasitıp qoydı.

6 Xu künü keqisi padıxahning uyqusı keqip, tarıhtəzkirinamini əkəldürdi wə bular uning aldıda okup berildi. **2** Bir yərdə: «Padıxahning Bigtana, Tərxə dəydıoan orda dərwasisini bəkdıdıoan ikki hərəm'aqısı bar idi, ular padıxah Aħaxweroxkə qol selixkə kəstlıgəndə, Mordikay bu ixni pax kılıp həwər yatküzgən, dəp pütülgənıdı. **3** Padıxah: — Bu ix qüın Mordikayoja kandaq nam-xəhrət wə ızzət-ıkrım nail kılınıdı? — dəp sorıdı. — U heq nemıgə erixmıdı, — dəp jawab berixti padıxahning yenidiki hizməttə bolojan oqlamlırı. **4** — Orda hoylisida kim bar? — dəp sorıdı padıxah. Bu qaojda Həman padıxahın Mordikayni əzi təyyarlap qoyojan dərvoja esixni tələp kılıojlı kelip, ordıning taxkırıki hoylisioja kırgənıdı. **5** — Mana, Həman hoylıda turıdu, — deyixti padıxahning oqlamlırı unınoja. — Kırısun, — dedi padıxah. **6** Həman kırıwıdı, padıxah unıngdin: — Padıxah ızzət-hərmitini kılıxni yaxı kərgən kixigə nemə ıxlarnı kılıxi kerək? — dəp sorıwıdı, Həman kənglıdə: «Padıxah ızzət-hərmitini kılıxni yaxı kərgən kixi meningdin baxkə yənə kim bolattı?» — dəp oylıdı-də **7** padıxahkə: — Padıxah ızzət-hərmitini kılıxni yaxı kərgən kixigə **8** padıxahım daim kiyıdıoan xahənə kiyim-keqək wə daim minıdıoan arojımaq, yəni bexioja xahənə taj-bəlgə takalojan arojımaq elip kelinip, **9** xahənə kiyim bilən

arojimakni padixahning əng muhtərəm əmiriliridin birigə tutkuzsun, u kiymini padixahim izzət-hərmitini kilixni yahxi kərgən kixigə kiygüzüp wə uni arojimakğa mindürüp xəhər maydan-koqilirini aylandursun wə uning aldidə: «Karanglar! Padixah izzət-hərmitini kilixni yahxi kərgən kixigə muxundək muamilə kilinidu!» dəp jakarlap mangsun, — dedi. **10** Xuning bilən padixah Həmanə: — Tez berip deginisdək xahənə kiym bilən arojimakni əpkəl, orda dərwasizining aldidə olturoqan awu Yəhudi Mordikayoğa dəl səzüngdək kiləqin; sening degənlingning birərsimu kəm bolup kəlmisun! — dedi. **11** Xundək kilip Həman xahənə kiym bilən arojimakni əkelip, aldi bilən Mordikayoğa xahənə kiymni kiygüzdi, andin uni arojimakğa mindürüp, xəhər maydan-koqilirini aylandurdi wə uning aldidə: — «Mana, padixah izzət-hərmitini kilixni yahxi kərgən kixigə muxundək muamilə kilinidu!» dəp jakarlap mangdi. **12** Mordikay yənə orda dərwasizining aldioğa kəytip bardı; Həman bolsa oqəm-kayoqoğa petip, bexini qümkiğən həlaldə aldirap-tenəp öz əyigə kəytip kətti. **13** Həman hotuni Zərəxkə wə barlıq dost-aqilnirligə bexioğa kəlgənlingning həmmisini eytip bərdi. Andin uning danixmənliri bilən hotuni Zərəx buni anglap uningə: — Mordikayning aldidə yengilixkə baxlaptila; u əgər Yəhudiylarning nəslidin bolsa, uni yengəlməytila, əksi qə səzsiz uning aldidə məqlup bolidila, deyixti. **14** Ular tehi Həman bilən səlxixwatkan qeojidə, padixahning hərəm'aqiliri kelip Həmanni Əstər təyyarlıoqan ziyapətkə berixkə aldiratti.

7 Xuning bilən padixah bilən Həman hanix Əstərnin ziyapitigə dahil boluxkə kəldi. **2** Padixah ikkinqi kətimlik ziyapət üstidə xarab iqliwatkəndə Əstərdin: — I hanix Əstər, nemə təliping bar? U sanga ijabət kilinidu. Nemə iltimasing bar? Həttə padixahlikimning yerimini iltimas kilsangmu xundək kilinidu, — dedi. **3** — Əgər nəzərlidə iltipatkə erixkən bolsam, i aliyliri, wə padixahimoğa muwapik kərünsə, mening iltimasim öz jenimni ayioqayla, xuningdək mening təlipim öz həlkimni səqlioqayla; **4** qünki biz, yəni mən wə mening həlkim birgə yökətilip, kirlip, nəslimizdin kərutuluxkə setiwetilduk. Əgər biz kul wə dedəklikkə setiwetilgən bolsak, süküət kiləoqan bolattim; ləkin padixahimning tartidəoqan ziyininimu düxmən tələp bərləməytti, — dəp jawap bərdi Əstər. **5** Padixah Aħaxwerəx hanix Əstərdin: — Bundək kilixkə petinoqan kixi kim ikən? U kəyərdə?! — dəp soridi. Əstər jawabən: — **6** Bu düxmən wə zəhərhendə mana muxu rəzil Həman! — dewidi, Həman padixah bilən hanix aldidə xu zamətlə dəkkə-dükkigə qüxti. **7** Xuning bilən padixah kəhri-qəzəpkə kelip ziyapət-xarab üstidin turdi-də, qaribəoqkə qikip kətti; Həman bolsa hanix Əstərdin jənni tiləxkə kəldi; qünki u padixahning əzigə jəza bərməy qoymaydiəoqan niyətkə kəlgənlikini kərüp yatkənidi. **8** Padixah qaribəoqdin ziyapət-xarab dastihinoğa kəytip kəlgənində Həmannin əzini Əstər yələngən diwanəoğa taxlıqiniqə turoqinini kərdi-də: — Kara, uning ordidə mening aldimdila hanixkə zorluk kiləoqiləwətkinini?! — dewidi, bu səz padixahning əoqzidin qikixi bilənla adəmlər Həmannin bax-kəzini qüməkəp koydi. **9** Padixahning aldidə turuwatkan hərəm'aqilirlidin Hərbəna isimlik birsı: — Yənə bir ix

bar, mana, Həman aliylirining həyatı üqün gəp kiləoqan Mordikayni esix üqün, əllik gəz igizlikdə yasatkan dar təyyar turidu, u dar həzir muxu Həmannin həylisidə dewidi, padixah: — Həmanni uningəoğa esinglar! — dedi. **10** Xuning bilən ular Həmanni u Mordikayoğa təyyarlap qəyoqan darəoğa asti; xuning bilən padixahning qəzəpi besidilə.

8 Padixah Aħaxwerəx xu küni Yəhudiylarning düxməni Həmannin əy-zəminini iltipət kilip hanix Əstərgə bərdi; Mordikaymu padixahning həzuriəoğa kəltürüldi, qünki Əstər əzining Mordikay bilən tuəoqan ikənlikini padixahkə dəp bərgənidi. **2** Padixah əzining Həmandin kəy turuwəloqan üzükinə qikirip Mordikayoğa bərdi, Əstərmu Mordikayni Həmannin əy-jayini baxkuruxkə koydi. **3** Əstər yənə padixahning aldioğa kelip ayioqoğa yikilip, kəzigə yax əloqan həlaldə padixahın Agagiylərdin boləoqan Həman kəltürüp qikəkan balayı'apətni həm uning Yəhudiyləni yökətitəx suyikəstini bikar kilixni yelinip etündi. **4** Padixah altun həsisini Əstərgə tənəgliwidi, Əstər ornidin qərup padixahning aldidə turdi. **5** — Əgər aliyliri makul kərsə, əgər mən padixahning aldidə iltipatkə erixkən bolsam, əgər padixahim bu ixni toəoqra dəp kərisə, xuningdək məndin məmnun bolsa, yarlık qüxürüp Agagiylərdin Həmmidataning əoqlı Həman yazəoqan məktuplarını, yəni padixahimning hərəkəysi əlkisidiki Yəhudiyləni yökətitəx toərisidiki məktuplarını bikar kilidəoqan bir yarlık yezilixini tələymən. **6** Qünki mən öz həlkimə qixidəoqan bu balayı'apətkə kəndəkmə qidap kərap turalaymən? Əz tuəoqanlirimning yökətilixioğa kəndəkmə qidap kərap turalaymən? — dedi Əstər padixahkə. **7** Padixah Aħaxwerəx hanix Əstər bilən Yəhudi Mordikayoğa: — Mana, Həman Yəhudiyləroğa ziyənkəxlik kiləmkəq boləoqəqkə, mən uning əy-zəminini Əstərgə bərdim wə uning əzini ular darəoğa asti. **8** Əmdilə silər əzünglərnin toəoqra tapkını boyiqə mening namimdə Yəhudiylər üqün bir yarlık yezip, mening üzük məhürümni besinglar; qünki padixahning namidə yeziləoqan, padixahning üzük məhürü besiləoqan yarlıkni həqkim bikar kiləlməydu, dedi. **9** Xu qəoqda, üqünqi ayda, yəni Siwan əyining yigirmə üqünqi küni, padixahning mirzilirining həmmisi qəkirip kəlinidi. Ular Mordikayning barlık buyruəoqini boyiqə yarlık yazdi; yarlık Yəhudalarning ix toəoruluk Həndistəndin Həbəxstanəoqə bir yüz yigirmə yəttə əlkəning waliylirioğa, əlkə baxlıkə wə bəglirigə yeziləoqan bolup, məktuplar hərəkəysi əlkigə öz yeziki bilən, hərəkəysi əl-millətlərgə öz tili bilən, xundəklə Yəhudiyləroğa öz yeziki bilən, öz tilidə pütülgənidi. **10** Mordikay yarlıkni padixah Aħaxwerəxning namidə yezip, uningəoğa padixahning üzük məhürünü basti; yarlık məktuplarını padixahlikning atikliri bilən, yəni toəparlarəoğa, at kəqirləroğa wə təgilərgə mingən qəwəndəzlar ərkilik hərəkəysi jaylarəoğa yollidi. **11** Yarlıkta: «Padixah hərəkəysi xəhərlərdiki Yəhudiylarning uyuxup, əz həyatini qəoqzidiəoğa, xundəklə əzilirigə düxmənlik kilidəoqan hər millət wə hər kəysi əlkilərdiki küqləni, jümlidin ularning bala-qəkilirini qəyməy yökətitəoqə, kixixioğa, nəslini kərutuxioğa, xundəklə mal-mülkəni olja kilixioğa ijəzət bəridi; **12** bu ix bir kündə, yəni on ikkinqi əyning, yəni Adar əyining

on uchinqi kuni padixah Ahaxweroxning harkaysi elkilirida ijra kilinsun» dap püttilgenidi. **13** Yarlik harkaysi elkige awetip, pərman süpitida elan kilinsun, Yəhudiylarning əxu küni düxmənleridin intikam elixka təyyarlinip koyuxi üqün yarliqning keqürülmisi harkaysi əl-millətlərgə ukturulsun, dap bekittildi. **14** Xuning bilən qəwəndazlar tolparlaroqa wə qeqirlaroqa minip padixahning buyruki boyiqə jiddi yoloqa atlandi; yarlik Xuxan kəl'əsdimu jakarlandi. **15** Mordikay kək wə ak rənglik xahənə kiyim kiyip, bexioqa katta altun tajni takap, sesün rəng kəndir yepinqini yepinip, padixahning huzuridin qikti; Xuxan xəhərdiki həlk huxallixka qəmüp təntənə kilixti. **16** Yəhudiylar yorukluk, xad-huramlik wə izzət-ikramoqa muyəssər boldi. **17** Hərkaysi əlkə, harkaysi xəhərlərdə, padixahning əmr-yarliqi yetip baroqanlıqı yərlərdə, Yəhudiylar xad-huramlikka qəmüp, ziyapət kilip mubərək bir künni etküzüxti; nuroqun yərlək əhalilər əzlini Yəhudi deyixiwaldi; qünki Yəhudiylardin kərkux wəhəmisini ularni besiwaloqanidi.

9 On ikkinqi ay, yəni Adar eyining on üqinqi küni, padixahning əmri bilən yarliqi ijra kilinixka az kəloqan qəoqda, yəni Yəhudiylarning düxmənleri ularning üstidin oqalib kelixkə ümid kilip kütəkən küni, əksiqə Yəhudiylarning əz düxmənlerining üstidin oqalib kelidoqan küniqə aylinip kətti. **2** Yəhudiylar padixah Ahaxweroxning harkaysi elkiliridiki əzlini turuxluk xəhərlərdə ularoqa kəst kilmaqqi boləqanlaroqa hujum kilix üqün yioqilixka baxlidi; heqkim ularning aldidə turalmaytti; ularidin boləqan kərkunq hər bir əl-millətni baskanidi. **3** Hərkaysi elkilərdiki bəqlər, waliylar, əlkə baxlikliri, xundakla padixahning ixlirini ijra kiləuqlarining həmmisi Yəhudiylarni kəllidi; qünki Mordikaydin boləqan kərkunq ularni baskanidi. **4** Qünki Mordikay dəgen kixi ordida intayin nopuzluk bolup, nam-xəhriti həmmə elkilərgə tarkaloqanidi; uning həuqəqi barəojanseri qəngiyip ketiwatattı. **5** Xuning bilən Yəhudiylar əzlinirəng həmmə düxmənlerini kiliqlap, kiroqin kilip yəqətti; əzlinigə əq boləqanlaroqa kəndək kilixni halisa xundək kilidi. **6** Xuxan kəl'əsdiə Yəhudiylar bəx yüz adəmnı kətl kilip yəqətti. **7** Ular yənə Parxandata, Dalfon, Aspata, **8** Porata, Adaliya, Aridata, **9** Parmaxta, Arisay, Ariday wə Wayizatani kətl kilidi; **10** bu on adəm Həmmidataning nəwrisi, Yəhudiylarning düxməni boləqan Həmannıng oqlı idi; ləkin ular ularning mal-mülkini olja kilixkə kəl salmidi. **11** Xu küni Xuxan kəl'əsdiə kətl kilinoqan adəm sani padixahka məlum kilindi. **12** Padixah hanix Əstərgə: — Yəhudiylar Xuxan kəl'əsdiə bəx yüz adəmnı kətl kilip yəqətiptu, yənə Həmannıng on oqlını kətl kiptu; ular padixahning bəxə elkiliridə nemə kilidinki? Əmdi nemə iltimasıng bar? U sanga berilidu. Yənə nemə təliping bar? Umu bəja aylinidu, — dedi. **13** — Aliylirioqa muwapik kərinəsə, Xuxandiki Yəhudiylarning ətimu bügünki yarlikta deyilgəndək ix kilixioqa həmdə Həmannıng on oqlını [jəsətlirini] darəqa esip koyuxka ijazət bərgəyła, dedi Əstər. **14** Padixah xundək kilixka buyruk qüixürdi; yarlik Xuxan kəl'əsdiə qikiriloqanda, kixilər Həmannıng on oqlını darəqa esip koyuxti. **15** Adar eyining on tətinqi küni Xuxandiki Yəhudiylar yənə yioqilip üq yüz adəmnı əltürdi; ləkin ularning mal-mülkini olja kilixkə

kəl salmidi. **16** Padixahning harkaysi bəxə elkiliridiki kəloqan Yəhudiylar yioqilip əz janlirini saklaqxə səptə turup əzlinigə əq boləqanlardin jəmiy yətmix bəx ming adəmnı əltürdi, əmma ularning mal-mülkini olja kilixkə kəl salmidi. Xuning bilən ular düxmənleridin kütulup aramlikka muyəssər boldi. **17** Bu Adar eyining on üqinqi künidiki ix idi; on tətinqi küni ular aram aldi, xu künni ziyapət berip xadlinidoqan kün kilip bekitti. **18** Ləkin Xuxandiki Yəhudiylar bolsa on üqinqi, on tətinqi künliri toplixip jəng kilidi; on bəxinqi küni ular aram aldi, xu künni ziyapət berip xadlinidoqan kün kilip bekitti. **19** Xu səwəbtin səhradiki Yəhudiylar, yəni yezə-kixlaklarda turuwatqan Yəhudiylar Adar eyining on tətinqi künni ziyapət berip xadlinidoqan mubərək kün bekitip, bir-birigə sowəqa-salam berixidoqan boldi. **20** Mordikay bu wəqələni hatiriləp həmdə Ahaxweroxning harkaysi elkilirining yirək-yekin jaylirida turuwatqan barlik Yəhudiylarəqa məktuplarni yollidi. **21** Xundək kilip u salning arisida həryili Adar eyining on tət, on bəxinqi künni bayram kilip etküzülsun dap bekitti; **22** u bu ikki künni Yəhudiylarning düxməndin kütulup aramlikka erixkən küni süpitidə, xu ayni ularning kəyoqu-həsriti xadlikka, yioqa-zarlıri mubərək küniqə aylanoqan ay süpitidə əsləp, bu ikki künni ziyapət kilip xadlinidoqan, kəpqlik bir-birigə salam-sowəqa beridoqan, kəmbəuqəllərgə həyr-əhsan kilidoqan kün kilixka buyrudi. **23** Xu səwəbtin Yəhudiylar dəsəp baxlioqan xu [heytni] dawamlaxturuxkə wə xuningdək Mordikayning ularoqa yazəqanlirininimu orunlayidoqanəqa wədə berixti. **24** Qünki əslidə barlik Yəhudiylarning kuxəndisi boləqan Agagiy Həmmidataning oqlı Həman Yəhudiylarni həlak kilixni kəstligən, xundakla ularni nəslidin kurutup yəqətməqqi bolup «pur», yəni qək taxlioqanidi. **25** Ləkin bu ix padixahning kulikioqa yətkəndə, padixah məktuplarni yezip, Həman kəstligən rəzil ix, yəni uning Yəhudiylarni kəst kiləqan ixı uning əz bexioqa yənsun, dap yarlik qüixürdi; həm kixilər uni wə uning oqullirini darəqa əsti. **26** Xunglaqxə, kixilər «pur» (qək) dəgen isim boyiqə bu ikki künni «Purim bayrimi» dəp atidi; xunga Yəhudiylar əxu həttə pütülgənliyi boyiqə, həm kərgən, həm baxtin etküzgənligigə əsasən, **27** əzlini, əwladlıri həmdə əzlini əz birləxkən barlik kixilərinəng pütülgən əhkəmnini tutup, bəlgiləngən wəqəttə əxu ikki künni hər yili mənggü üzüldürməy bayram kilixini kərar kilidi, **28** xundakla bu ikki kün hər bir dərəda, hər bir jəmət-ailidə, harkaysi əlkə, harkaysi xəhərdə hatirilinip təbriklinip turusun wə «Purim bayrimi» bolidoqan muxu künlərinəng təbriklinixi Yəhudiylar həlkı iqidə mənggü üzülp qəlmisun, hatiriləx paaliyətliri ularning uruq-nəslı arisidinmu yəqəp kətmisun, dəp kərar kilidi. **29** Andin Abihailning kizi, hanix Əstər wə Yəhudi Mordikay Yəhudiylarəqa yazəqan «Purim bayrimi» təoşirsidiki xu ikkinqi hətni toluk həuqəqi bilən təkətləp, yənə bir hətni yollidi. **30** Mordikay hatirjəmlik wə həkəqətnəng səzlini yətküzidoqan məktuplarni Ahaxweroxning padixahlikidiki bir yüz yigirmə yəttə əlkidiki barlik Yəhudiylarəqa əwətip, **31** Xu «Purim» künliri bəlgiləngən wəqətliridə etküzülsun, xuningdək Yəhudi Mordikay wə hanix Əstərning tapilioqanliyi boyiqə, xundakla

ularning öz-öziga wə nəsligə bekitkənliri boyiqə əyni waqittiki tutulojan rozilar wə kətürülgən nida-pəryadlar əsləp hatirilənsun, dəp təkitlidi. **32** Əstərning yarlıkī «Purim bayrimi»diki xu ixlarni bekitip bərdi; bu ix tarihnamiqimu pütüldi.

10 Padixah Ahaxwerox kuruqluk wə dengiz aralliridiki ahalilərninğ həmmisigə alwan təlīgüzətti. **2** Uning nopuz-həywiti wə kudritini ayan kīlojan barlıq kīlojan-ətkənliri, xundakla Mordikayning padixahning əstürüxi bilən erixkən katta xəhriti toqırısidi ki təpsilatlar Media wə Pars padixahlirining tarih-təzkiriliridə pütülgən əməsimu? **3** Qünki Yəhədiy Mordikayning mərtiwisi padixah Ahaxweroxtin keyinla ikkinqi orunda turatti; u daim öz həlk-millitining bəhtini kəzləp, barlıq nəslidikilərgə aman-esənlik tilək səzlrini kīlattı, Yəhədiylarning arisida zor izzət-hərmət tepip, kərindaxlirining kədirligigə erixkənidi.

Ayup

1 «Uz» degan yurtta, Ayup isimlik bir adam yaxoianidi. Bu adam bolsa kusursiz, durus, Hudadin korkidiojan, yamanliktn ezini yirak tutidiojan adam idi. **2** Uningdin yetta oqul wa uq kiz tuuoldi. **3** Uning yetta ming koy, uq ming tegu, bax yuz juip kala, bax yuz mada exak katarlik mal-mulki bar idi. Uning malayliri bak kop idi; u xarkliklar iqida hammidin uluq idi. **4** Uning oqulliri nowat boyiqu bekitken kunda oz eyida baxklar uqun dastihan selip ziyapat kilatti. Bu kunlarda ular adam awetip uq singlisini ular bilen billa tamaklinixka qakiritatti. **5** Ularning xu ziyapat kunliri ayaqlixi bilan Ayup adam awetip ularni Huda aldida paklinixka orunlaturatti. U tang sahorda ornidin turup ularning sanoja asasan keydumu kurbanliklarni kilatti. Qunkı Ayup: «Ballirim gunah kilip koyup, konglidu Hudaqa bihermatlik kilip koyamdikin» dep oylaytti. Ayup hardaim ana xundak kilip turatti. **6** Bir kuni, Hudaning oqulliri Pervardigarning huzurioja hazir boldi. Xaytanmu ularning arisioja kiriwaldi. **7** Pervardigar Xaytandin: — Nadin kalding? — dap soridi. Xaytan Pervardigaroga jawaben: — Yur yuzini kezip paylap, uyak-buyaklarni aylinip qergilap keldim, dedi. **8** Pervardigar uningoja: — Mening kulum Ayupka dikket kilojansen? Yur yuzida uningdak mukammal, durus, Hudadin korkidiojan ham yamanliktn yirak turidiojan adam yok, — dedi. **9** Xaytan Pervardigaroga jawaben: — Ayup Hudadin bikardin bikar korkimiojandu? **10** Oziung uning ezi, ailisidikiliri ham uning hammu nersisining atrapioja kaxa koyojan amasmu? Sen uning kolioja beriket ata kilding, xuning bilan uning taollukati tarap-taraptin guillinip awumakta. **11** Oger Sen kolungni sozup, uning hammu nersilirige tegip koysang, u Sandin yuz erup, Seni tillimisa [Xaytan bolmay ketay]! — dedi. **12** Pervardigar Xaytanoga: — Mana, uning hammu nersisini sening kolungoga tutkuzdum! Birak uning eziqa tagkiqi bolma! — dedi. Xundak kilip Xaytan Pervardigarning huzuridin qikip katti. **13** Bir kuni, Ayupning oqul-kizliri qong akisining eyida tamak yap, xarab iqip olturatti. **14** Bir hawarqi Ayupning yenioja kelip uningoja: — Kalilar bilan wer haydawatatuk, exaklar atrapta otlawatatti; **15** Xebaliklar hujum kilip kala-exaklarni bulap katti. Ixlawatkan yaxlarni kiliqlap olturiwatti. Yaloquz manla kutulup kelip, siliga hawar yetkuzixka nesip boldi, — dedi. **16** Bu adomning gepi tehi tugimay turupla, yona bursi yugurup kelip Ayupka: — Asmandin Hudaning oti quxup koylar wa ixlawatkan yaxlarni keyduriwatti; yaloquz manla kutulup keldim, siliga hawar yetkuzixka nesip boldum, — dedi. **17** Bu adomning gepi tehi tugimay turupla, yona bursi yugurup kelip Ayupka: — Kaldiylar uq taraptin hujum kilip tegilarni bulap elip katti, ixlawatkan yaxlarni kiliqlap olturiwatti; yaloquz manla kutulup keldim, siliga hawar yetkuzixka nesip boldum, — dedi. **18** Bu adomning gepi tehi tugimay turupla, yona bursi yugurup kelip Ayupka: — Oqulliri wa kizliri qong akisining eyida tamak yap, xarab iqip olturojinida, **19** tuyuksiz, qeldin kattik bir boran qikip oyning tet bulungini kattik sokup, oy oqulap quxup yaxlarni olturiwatti; yaloquz manla kutulup keldim,

siliga hawar yetkuzixka nesip boldum, — dedi. **20** Ayup bolsa buni anglap ornidin das turup, tonini yirtip, qeqini quxuriwetip, ezini yarga taxlap Hudaqa ibadat kilidi: — **21** Men apamning korsikidin yalingaq quxkan, u yorgimu yalingaq kaytiman; hammmini Pervardigar [manga] bergan, amdi Pervardigar [mandin] elip katti; Pervardigarning namioja taxakkur-madhioya kayturulsun! — dedi. **22** Bularning hammisida Ayup gunah kilmidi wa yaki Hudani heqkandak nalayiklik bilan ayiblimidi.

2 Yona bir kuni, Hudaning oqulliri Pervardigarning huzurioja hazir boluxka kaldi. Xaytanmu ularning arisioja kiriwaldi. **2** Pervardigar Xaytandin: — Nadin kalding? — dap soridi. Xaytan Pervardigaroga jawaben: — Yur yuzini kezip paylap, uyak-buyaklarni aylinip qergilap keldim, — dedi. **3** Pervardigar uningoja: — Mening kulum Ayupka dikket kilojansen? Yur yuzida uningdak mukammal, durus, Hudadin korkidiojan ham yamanliktn yirak turidiojan adam yok. Mayli sen Meni uni bikardin-bikar yutuwetixka dawet kilojan bolsangmu, u yonila sadakatlilikda qing turuwatidu, — dedi. **4** Xaytan Pervardigaroga jawaben: — Hax adam oz jenini dap terisini berixkimu razi bolidu, hatta hammu nemisinimu berixka tayyardur; **5** Birak Sen hazir kolungni sozup uning songak-otliriga tagsang, u Sandin yuz erup tillimisa [Xaytan bolmay ketay]! — dedi. **6** Pervardigar Xaytanoga: — Mana, u hazir sening kolungda turuwatidu! Birak uning jenioja tagma! — dedi. **7** Xundak kilip Xaytan Pervardigarning huzuridin qikip, Ayupning badinini tapinidin bexiojqia intayin azablik hurrak-hurrak yarilar bilan toxkuziwatti. **8** Ayup bolsa badinini tatilax-qjrdax uqun bir sapal parqisini kolioja elip, kullukka kirip olturdi. **9** Ayali uningoja: — Ojaba sen tehiqa oz sadakatlilikda qing turuwatamsan? Hudani karoja, olupla tugax! — dedi. **10** Lekin Ayup uningoja: — Sen hamaket ayallardak gap kiliwatisen. Biz Hudaning yaxhilikini qobul kilojanikanniz, ojaba uningdin kalgan kulpatnimu qobul kiliximiz kerak amasmu? — dedi. Ixlarda Ayup eoqizda heqkandak gunah otkuzimidi. **11** Ayupning dostliridin uqaylan uningoja quxkan kulpatin hawardar boldi. Ular, yoni Temanlik Elifaz, Xuhalik Bilda wa Naamatlik Zofar degan kixilar bolup, oz yurtliridin qikip, Ayupka hesdaxlik bildurux ham taselli berix uqun uning yenioja berixka billa kelixkanidi. **12** Ular kelip yiraktinla uningoja kariwidi, uni toniyalmay kaldi-da, awazlirini keturup yioqlap taxlidi. Haxbiri oz tonlirini yirtiwetip, topa-qanglarni asmanoga etip oz baxlirioja qeqixti. **13** Ular uning bilan billa dak yarda yetta keqa-kunduz olturdi, uningoja heqkim gap kilmidi; qunkı ular uning dard-elimining intayin azablik ikonlikini korup yetkanidi.

3 [Yetta kundan] keyin, Ayup eoqiz eqip [ahwarioja karita] ozining keriwatkan kuniga lanet okup mundak dedi: — **3** «Men tuuqojan axu kun bolmiojan bolsa boptikan! «Oqul bala apirida boldi!» deyilgan xu keqa bolmiojan bolsa boptikan! **4** Xu kunni zulmat kapliojan bolsa boptikan! «Axta turojan Tængri kez aldidin xu kunni yokitiwatkən bolsa boptikan, Kuyax nuri uning ustiga quxurilmisa boptikan! **5** Xu kunni

karangojuluk ҳам o'limning kelanggisi o'z koynioja
alsa boptikan! Bulutlar uni yutup ketsa boptikan, Xu
kunni kun karangojulatkuqilar korkitip karkuziwatkan
bolsa boptikan! 6 Xu kaqni — Zulmat tutup ketsa
boptikan; Xu kun yil iqidiki [baxka] kunlar bilan billa
xatlanmisa boptikan! Xu kun ayniq bir kuni bolup
sanalmisa boptikan! 7 Mana, xu keqida tuoqut bolmisa
boptikan! U keqida heqkandak xad-huramlik awaz
yangrimisa boptikan! 8 Kunlarga lonet kiloquqilar
xu kungə lonet kilsa boptikan! Lewiatanni kozoxaxka
petinalaydioqanlar xu kungə lonet kilsa boptikan! 9 Xu
kun tan sahərdiki yultuzlar karangojulasxa boptikan!
U kun quyax nurini bihuda kutsa boptikan! Xu kun
suhbining kapaklirining eqilxini bihuda kutsa boptikan!
10 Qunki xu kun meni keturgan baliyatquning ixiklirini
atmigan, Mening kezirimni dard-alamni keralmes
kilmoqan. 11 Ah, nemixka anamning korsikidin quxuyla
olup kətmigəndimən?! Nemixka korsaktin qikkandila
nəpəstin kalmioqandimən? 12 Nemixka meni kobul
kilidioqan etaklar bolojandu? Nemixka meni emitidioqan
əmqəklər bolojandu? 13 Muxular bolmioqan bolsa,
undakta mən mənggü tinq yetip qalattim, Mənggülik
uykuqja kətkən bolattim, xu qaoqda aram tapkan
bolattim. 14 Xu qaoqda əzlixi üqünla hilwət jaylaroja
mazar saloqan yər yüzidiki padixahlar həm məsliħətiqlər
bilən, 15 Yaki altun yioqan, Əyliri küimüxxə toloqan bəg-
xahzadilər bilən bolattim; 16 Korsaktin məzgisiz quxup
kətkən yoxurun balidək, Nurni kərmay qaqrap kətkən
balidək həyat kəqürmigan bolattim. 17 Axu yərdə
rəzillər awariqliktin haliy bolidu, Axu yərdə halidin
kətkənlər aram tapidu; 18 Axu yərdə əsirlər rahəttə
jəm bolidu, Ular əzgüqilərnin awazini anglimaydu;
19 Ojeriblar mu həm uluqlarmu axu yərdə turidu, Kul
bolsa hojayinidin azad bolidu. 20 Japa tartkuqioja nəmə
dəp nur berilidu? Nemixka dard-əlməgə qəmgənlərgə
hayat berilidu? 21 Ular təxnəlik bilən o'limni kütidu,
Biraq u kəlməydu; Ular o'limni yoxurun gəhərnə kezip
izdigəndimnu əwəz bilidu, 22 Ular gərnə tapkanda
zor huxal bolup, Xad-huramlikka qəmidu. 23 Əz yoli
enikşiz adəmgə, Yəni Təngrinin tosiqi selinoqan adəmgə
nemixka [nur wə hayat] berilidu? 24 Xunga tamikimning
ornioja nalilirim kelidu; Mening kattik pəryadlirim
xarkiratmidək xarkiraydu. 25 Qunki mən dəl kərkəkan
wəhxət əz bəximioja quxti; Mən dəl kərkidioqan ix
manga kəldi. 26 Məndə heq aramlik yoxtur! Həm heq
hatirjəm əməsmən! Heq tinq-amanlikim yoxtur! Biraq
parakəndiqlik haman üstümgə quxməktə!.

4 Temanlik Elifaz jawabən mundak dedi: — 2 «Birsi sən
bilən sezəxməki bolsa, eoqir alamsən? Biraq kim
aəzioja kəlgən gəpni yutuwalaydu? 3 Kara, sən kəp
adəmlərgə təlim-tərbiyə bərgən adəmsən, Sən jansiz
kollaroja kəti bərgənsən, 4 Sezirling dəldəngxip aran
mangidioqanlarni riqəbətəldürgən, Tizliri pükülgənlərnə
yəlignəsən. 5 Biraq hazır nəwət sangə kəldi, Xuninglik
bilən həlingdin kəttinq, Balay'apət sangə tegixi bilən,
Sən ələkzadə bolup kəttinq. 6 İhlasmənliking tayanqinq
bolup kəlmigənmu? Yolliringdiki durusluk ümidinqing
asasi əməsmidi? 7 Esinggə al, kim bigunah turup wəyran
bolup bakkan? Duruslarning hayati nədə üzülip kəloqan?
8 Mən kərginimdək, gunah bilən yər aəqdurup awariqlik

terioqanlar, Ohxaxla həsul alidu. 9 Təngrinin bir nəpisi
bilən ular gumran bolidu, Uning oqəzipining partlixi
bilən ular yokilip ketidu. 10 Xirning həkriaxlari, Həm
əxəddiy xirning awazi [bar bolsimu], Xir arslanlirining
qixliri sundurulidu; 11 Batur xir bolsa ow tapalmay
yokilixka yüzlinidu, Qixi xirning küqükləri qeqilip ketidu.
12 — Mana, manga bir səz oqayibənə kəldi, Kulikimoja
bir xiwirlioqan awaz kirdi, 13 Tün keqidiki oqayibənə
kəritüxlərdin qikkən oylarda, Adəmlərnə qongkur uyku
baskanda, 14 Korkunq wə titrəkmə meni basti, Səngək-
səngəklirimni titritiwətti; 15 Kəz aldimdin bir roh
ətup kətti; Bədinimdiki tüklirim hürpiyip kətti. 16 U
roh orinda midirilmay turdi, biraq turkini kəralmidim;
Kəz aldimda bir gəwdə turuptu; Xiwirlioqan bir awaz
anglandi: — 17 «İnsan balisi Təngridin həqkanıy
bolalamdu? Adəm əz Yaratkuşisidin pak bolalamdu? 18
Mana, U Əz kullirioja ixənmişən, Həttə pərixtilirininim
«Nadanlik kioqan!» dəp ayibloqan yərdə, 19 Uli toplardin
boloqan insanlar, Laydin yasaloqan eylərdə turuqulur
kandək bolar!? Ular pərwəninimni asanla yanjilidu! 20
Ular tang bilən kəq arilikda kukum-talkan bolidu; Ular
heqkim nəzirigə almioqan həlalda mənggügə yokilidu. 21
Ularınin qədir tanisi yulup taxlanioqanu? Ular heq
danəlikka təhi erixmayla olup ketidu!».

5 Kəni, iltija kilip bak, sangə jawab kiloquqi barmikin?
Mukəddəslərnin kaysisidin panah tiləysən? 2 Qunki
əhməkning aqqiqi əzini əltüridu, Kəhri nadanning
jenioja zamin bolidu. 3 Mən əz kəzim bilən əhməkning
yiltiz tartkanlikini kərgənmən; Lekin xu haman uning
makanini «Lənetka uqraydu!» dəp bildim, 4 Uning
baliliri amanliktin yirəktur; Ular xəhər dərwəzisinde
sot kilinoqanda basturildi; Ularoja heqkim himayiqi
bolmaydu. 5 Uning həsulini aqlar yəp tūgitidu;
Ular həttə tikən arisida kəloqanlirininim elip tūgitidu;
Kiltəqimni uning mal-mülüklirini yutuwelixka təyyar
turidu. 6 Qunki awariqlik əzəldin topidin ünup
qikmaydu, Küləpmə yərdin əsüp qikkənmə əməs.
7 Biraq uqkun yukirioja uqidioqandək, İnsan küləpət
tartixka tuəquloqandur. 8 Ornungda mən bolsam,
Təngriojila murəjət kilattim, Mən iximni Hədayimiojila
tapxuriwetəttim. 9 U həsəbsiz karamətlərnə, San-
sanəksiz məjizilərnə yaritidu. 10 U yərgə yəmoqur
təkdin kilidu; U dala üstigə su əwətip beridu. 11
U pəs orunda turidioqanlarning mərtiwisini üstün
kilidu; Matəm tutkanlar amanlikka kətürüldü. 12 U
həyliqərlərnin niyətlirini bikaq kiliwetidu, Nətijidə
ular ixini püttürləyməydu. 13 U makkərlərnə əz
həyliqərlərnin tuzakka alidu; Əgrilərnin nəyrəngliri
ekitip ketilidu. 14 Kündizdə ular karangojulukka
uqraydu; Quxta tün keqidək silaxturup mangidu. 15
Biraq u misiknlərnə makkərlərnin qiliqi wə aəzidin
kutkuzidu, Ular ni küqüklərnin qangqilidin kudətlək
koli bilən kutkuzidu. 16 Xunga, əjizlər üqün ümid
tuəqulidu, Kəbiħlik aəzini yumidu. 17 Kara, Təngri ibrət
bərgən adəm bəhtliktur, Xunga, Həmmigə Qədirning
tərbiyisigə səl karima jumul! 18 Qunki U adəmnə
yarilanduridu, andin yarini tangidu; U sanjiydu, biraq
Uning kolliri yənə səkaytidu. 19 U sənə altə kiyinqiliktin
kutkuzidu; Həttə yəttə küləpətə heqkandək yamanlik
sangə təgmaydu. 20 Aqarqilikta U sening ülüminggə,

Uruxta U sanga uruloqan qiliq zərbisigə nijatkar bolidu. **21** Sən zəhərlik tillarning zərbisidimu baxpanahlik iqigə yoxurunisən, Wayranqilik kəlgəndə uningdin heq kormaydiyolan bolisən. **22** Wayranqilik wə kəhətqilik aldida küllüplə koyisən; Yər yüzidiki haywanlardinmu heq korməysən. **23** Sən daladiki taxlar bilən əhdidax bolisən; Yawayi haywanlarmu sən bilən inak etidu. **24** Sən qediringning tinq-amanlikla bolidoqanlikini bilip yetisən; Mal-mülkügni ediltisəng, həmmə neməngning təl ikənlikini baykəysən. **25** Nəsləng kəp bolidoqanlikini, Pərzəntliringning ot-qəptək kəp ikənlikini bilisən. **26** Sən əz waktidila yetilip yioqılan bir baq buoqdaydak, Pəkət wəkt-saiting pixip yetilgəndə yərləlikəgə kirisən. **27** Biz əzimiz buni təxkürüp kərgənmiz — ular həqiqətən xundəktur. Xunga əzüng anglap bil, bularni əzünggə tətbiqlap oylap bəx».

6 Ayup jawabən mundək dedi: — **2** «Ah, mening dərdlik zarlirim tarazida əlqənsəl! Ah, beximoğa qüxxən barlik bala-kəza bular bilən billə tarazilənsəl! **3** Xundək kiliənsə u hazır dengizdiki kumdin eoqır bolup qikidu; Xuning üqün səzilirim təwləwərqə boluwatidu. **4** Qünki Həmmigə Kadirning okliri manga sanjilip iqimdə turuwatidu, Ularınq zəhərinə rohim iqməktə, Təngrining wəhəmiliri manga karxi səp tüzüp hüjum kiliwatidu. **5** Yawa əxək ot-qəp tapkanda həngərandu? Kala bolsa yəm-həxək üstidə mərəmdu? **6** Tuz bolmisa təmsiz nərsini yegili bolamdu? Ham tuhumning ekining təmi barmu? **7** Jenim ularoğa təgsimu səskinip ketidu, Ular manga yirginlik tamək bolup tuyulidu. **8** Ah, mening təxna boləjini kəlsidil! Təngri intizarimni ijabət kilsidil! **9** Ah, Təngri meni yanjip taxlisun! U kəlini koyuwetip jenimni üzüp taxlaxka muwapik kərsidil! **10** Xundək bolsa, manga təsəlli bolattı, Həttə rəhəmsiz əqrəqlərdə kiynəlsəmmu, xadlinattım; Qünki Məkəddəs Boləquqining səziliridin tənmiəqan bolattım! **11** Məndə ölümni kütəküdə yəne qanqilik məoqdur kəldi? Mening səwr-təkətlik bolup həyatimni uzartiximning nemə nətijsi bəlar? **12** Mening kütüm taxtək qingmu? Mening ətlirim mistin yasəlanmıdı? **13** Əzümgə yərdəm bərgidək məoqdurum kəlmidi əməsmu? Hərkəndək əkil-tədbir məndin kəoqliwətilgən əməsmu? **14** Ümidsizlinip ketiwatqan kixigə dosti məhribanlik kərsətmiki zərürdür; Bolmisa u Həmmigə kərdirdin kərkuxutın wəz kəqixi mumkin. **15** Biraq buradərlik wəktlik «aldəmqi erik» süyidək, Manga həlīgərlik bilən muamilə kilməktə; Ular suliri ekip tügigən eriklə ohxaydu. **16** Eriğən muz suliri eriklə kigəndə ular kəridəp ketidu, Karlar ularning iqidə yəkiliy ketidu, **17** Ular pəsəlning illixi bilən kuxurp ketidu; Həwa issip kətkəndə, izidin yəkiliy ketidu. **18** Səpərdəxlər mənəoqan yolidin qikip, eriklə burulidu; Ular erikni boylap mēqip, qəldə ezip əlidu. **19** Teməlik karwanlarmu erik izdəp mēngi; Xəbəlik sōdigərlərmu ularoğa ümid bilən kəridi; **20** Biraq ular ixənginidin ümidsizlinip nomusta kəldi; Ular axu yərgə kəlix bilən parəkəndiqiliklə uqridi. **21** Mana silər ularoğa ohxax [manga təyini] yək bolup kəldinglər; Silər kərkunqluq bir wəhəmini kəriplə kərkəp ketiwətisilər. **22** Mən silərgə: «Manga beringlər», Yəki: «Manga mal-mülükliringlərdin hədiyə kilinglər?» — dēgənni qəqan dēp bəkkən? **23** Yəki: «Meni ezitkuqining kəlidin kutkuzunglər!» Yəki

«Zorəwanlarınq kəlidin gərtigə pul bərsənglər!» dēp bəkkənmu? **24** Manga əgitip koyunglər, süktü kiliənmə; Nədə yəldin qikkənlikimni manga kərsitip beringlər. **25** Toqra səzlər nemidəngə ətkür-həl! Biraq əyiblinglər zadi nemini ispatliyalaydu?! **26** Ümidsizləngən kixining gəpliri ətəp ketidoqan xəməldək tursə, Pəkət səzlərnəla əyibləməkqumsilər? **27** Silər yetim-yesirləning üstidə qək taxlixisilər! Dost-buradiringlər üstidə sōdlixisilər! **28** Əmdi mənə yüz turənə kərap bəkinglər; Aldinglərdilə yəloqan səz kəlaləmdim? **29** Ətünimən, boldi kilinglər, gənəh bolmısın; Rəst, kəytidin oylap bəkinglər, Qünki əzümming toqrilikim [tarazidə] turidu. **30** Tilimdə hətalək barmu? Tilim yəmənləqni zadi tətiyəlməsmu?

7 İnsənoğa zəmində jəwə-rəpə qəkidoqan turmux bəkitilgən əməsmu? Uning künliri bir mədikərnəngkigə ohxax əməsmu? **2** Qul kəqquxunıng sayisigə təxna boləqəndək, Mədikər əz əmgikining həkkini kütəkəndək, **3** Mana bihədə aylar mənə bəkitilgən, Ələxliklə toloqan kəqilər mənə nəsip kiliənoqan. **4** Mən yatqinimda: «Qəqan kəpərmən?» dēp oylaymən, Biraq kəq uzundin uzun bolidu, Təng atqıqə pütün bir kəqə mən toloqinip yatimən. **5** Ətlirim kurtlar həm topa-qənglər bilən kəpləndi, Tərilirim yərilip, yiringləp kətti. **6** Künlirim bəpərnəng məkisidinnu ittik ətidu, Ular ümidsizlik bilən əyoqlıxay dēp kəldi. **7** [Ah Huda], mening jenim bir nəpəsə haləs. Kəzüm yaxxilikni kəytidin kərməydoqanlikə esingdə bolsun; **8** Məni Kərgüqining kəzi ikkinqi kətim mənə kərimaydu, Sən nəziringni üstimigə qüxürginəndə, mən yəkəloqan bolimən. **9** Bulut qəyib bolup, kəyətə kərinmīgəndək, Ohxaxlə təhtisəraqə qüxxən ədəm kəytidin qikəmaydu. (Sheol h7585) **10** U yəne əz əyigə kəytmaydu, Əz yurti uni kəyətə tonumaydu. **11** Xunga mən əoqzimni yummay, Rəhimning dərd-ələmi bilən səz kilyə, Jenimning əzəbidin zarlaymən. **12** Nəmixkə Sən üstümdin kəzət kilisən? Mən [hətlərlik] bir dengizmu-yə? Yəki dengizdiki bir əjdihəmmən? **13** Mən: «Ah, yatqan ərnum mənə rəhət bəridu, Kərpəm nələ-pəryədiməqə dərman bolidu» — dəsəm, **14** Əmdi Sən qüxlər bilən mənə kərkutiwətisən, Qəyibənə ələmətlər bilən mənə wəhime salisən. **15** Xuning üqün boquluxumni, əlümni, Bu səngəklirimgə kərap olturuxutın artuq bilimən. **16** Mən əz jenimdin toydum; Mening mēnggügə yaxiqum yək, Mənə məylimgə kəyiwətkin, Mening künlirim bihudidur. **17** İnsan balisi nemidi? Sən nemixkə uni qəng bilisən, Nəmə dēp uningəqə kəngül bərisən? **18** Hər ətigəndə uni sürüxtürüp kəlisən, Hər nəpəs uni sinəysən! **19** Qəqənoqıqə mēningdin nəziringni əlməysən, Manga qəqənoqıqə əoqzimdiki sərək suni yutuwaləqudək ərəm bərməysən? **20** Mən gənəh kiliənoqan bəlsəmmu, i insəniyətni kəzətküqi, Səngə nemə kiliptimən?! Mən Səngə yək bolup kəldimmu? Buning bilən mənə Əzünggə zərbə nixəni kiliənsəmmu? **21** Sən nemixkə mening itətsizlikimni kəqürüm kiliy, Gənəhimni səkət kilməysən? Qünki mən pət əridə topinəng iqidə uhləymən; Sən mənə izdəp kəlisən, ləkin mən məwjut bolməymən».

8 Andin Xuhəlik Bildad jawabən mundək dedi: — **2** «Sən qəqənoqıqə muxulərnə səzləysən? Əoqzindiki səzlər

kütlük xamaldək qaçanojiqə qikidu? **3** Təngri adalətni burmiloquqimu? Həmmigə Qadir adillikni burmilamdu? **4** Sening baliliring Uning aldidə gunah kılojan bolsa, U ularnımu itaətsizlikining jazasioja tapxurojan, halas. **5** Birək əgər əzüng hazır qin kənglüngdin Təngrini izdisəngla, Həmmigə Qadiroja iltija kılsangla, **6** Əgər sən sap dil həm durus boləjan bolsang, Xübhəsiszki, U sən üqün oyoqinidu, Qoqum sening həkkəniylikiñgoja tolojan turaloqungni gülləndüridu. **7** Sən dəsləptə etibarsız karəlojan bolsangmu, Birək sən ahirida qoqum tehimu güllinisan. **8** Xunga səndin etünəyki, etənkəki dəwrlərdin sorap bakkin, Ularınəg ata-bowilirining izdinixlirigimu kəngül kəyoqin **9** (Qünkü biz bolsak tüntüğünlə tuquloqanmız; Künlirimiz pəkət bir sayə boləjaqka, heqnemini bilməymiz). **10** Sanga kərsətmə berip egətaləydiəjan ular əməsmu? Ular əz kənglidikini sanga sezləməmdü? **11** Latka bolmisa yekənlər egiz əsələmdü? Komuxlukteki ot-qəplər susiz əsələmdü? **12** Ular yexil peti bolup, tehiqə orulmıəjan bolsimu, Hərkəndək ot-qəptin tez tozup ketidu. **13** Təngrini untuəjan kixilərninğ həmmisining akiwətliri mana xundaktur; Iplaslarning ümidi mana xundək yəqka ketər. **14** Qünkü uning tayanəqini qürük bir nərsə, halas; Uning ixəngini bolsa əmtiqükninğ toridur, halas. **15** U əz uwisioja yəlinidu, birək u məzmət turmaydu; U uni qing tutuwaləjan bolsimu, birək u bərdaxlik bərləməydu. **16** U quyax astida kəkligən bolsimu, Uning piləkləri əz beəqini kəpləjan bolsimu, **17** Uning yiltizliri tax dəwisəgə qirmixip kətkən bolsimu, U taxlar arisida orun izdigən bolsimu, **18** Ləkin [Huda] uni ornidin yuliwətsə, Axu yər uningdin tenip: «Mən seni kərmigən!» — dəydu. **19** Mana uning yolining xadliki! Uningdin keyin ornioja baxkiliri tupraktin ünidu. **20** Qara, Huda durus adəmnı taxlimaydu, Yaki yamanlik kıloquqlarning kəlini tutup ularni yəliməydu. **21** U yənə sening aəzgingni küllə bilən, Ləwliringni xadlik əwazliri bilən tolduridu, **22** Sanga nəprətləngənlərgə xərməndilik qaplinidu, Əskilərninğ qədri yəkiətilidu».

9 Ayup jawabən mundək dedi: — **2** Way, seninglə toqra, [dunyani] həkikətan sən degəndək dəp bilimən! Birək insan balisi kəndək kəlip Təngri aldidə həkkəniy boləlisun? **3** Həttə əgər birsı uning bilən dəwalixixka petinalisa, Xu [kixi] məsiləlninğ mingdin birigimu jawab bərləməydu. **4** Uning kəlbidə qongkur danalək bardur, U zor küt-qudrətkə igidur; Kimmu Uningəja karxi qikip, yürikini tən kəlip, Keyin tinq-aman kəlojan? **5** U təqlərnı əzəzipidə oqlatqənda, Ularəja heq bildürməylə ularni yulup taxlaydu. **6** U yərzəminni təwritip əz ornidin kəzojətidu, Xuning bilən uning tūwrukiliri titrəp ketidu. **7** U quyaxka kətürülmə dəp səz kilsila, u qəpmaydu; U [halisa] yultuzlarningmu nurini pəqətləp kəyalaydu. **8** Asmanlarnı kəng yayəquqi pəkət udur, U dengiz dolkunliri üstigə dəssəp yüridu. **9** U yəttə kəraqqi yultuz, Orion yultuz türkümi wə kəlb yultuz topinı, Jənubiy yultuz türkümlirinu yaratan. **10** U həsəblioqsız uluəq ixlarnı, Sanap tūgətəlməydiəjan karamət ixlarnı kəlidu. **11** Qara, U yənimdin etədu, birək mən Uni kərməymən; U etəp ketidu, birək Uni baykiyaləymən. **12** Mana, U elip ketidu, kim Uni Əz yolidin yanduralisun? Kim Uningdin:

«Nemə kiliwətsən» dəp soraxka petinalisun? **13** Təngri əzəzipini kəyturuwəlmaydu; Rəhəbninğ yərdəmqiliri Uning ayiojiəja bax egidu. **14** Xundək turukluk, mən kəndəkmə uningəja jawab bərləyətəm. Mən munəzirə kəloqudək kəndək səzlərnı talliyaləyətəm? **15** Mubada mən həkkəniy bolsammı, Mən yənəla Uningəja jawab bərləməyətəm; Mən pəkət sətqimoja iltijəla kəyaləyətəm. **16** Mən Uningəja iltija kəlojan wə U mənə jawab bərgən bolsimu, Mən tehi Uning sadayimni angliəjanlikəja ixənəq kəlaləmiəjan boləttim; **17** U boran-qəpkunlar bilən mənı ezidu, U yərilirimni səwəbsiz əwutməktə. **18** U mənə həttə nəpəs elixkimu ruhsət bərməydu, Əksiqə U mənə dərd-ələmnı yūklıwətti. **19** Küt-qudrət toqrisida gəp kilsək, mana, Uningdin kütlük [yənə baxka kim] bar? Adalətkə kəlsək, kim Uni sətka qəkiəralisun?! **20** Mən əzümnı aklıməqki bolsam, əz aəzım əzümnı gunahka paturar, Kəursız boləjan bolsam, U yənəla mənı əgri dəp kəsitər. **21** Birək mən əslidə eyəbsiz idim. Məyli, əzümninğ kəndək bolidiəjanlikim bilən pərwəyim pələk! Əz jənimdin toydum! **22** Həmmə ix əhxax ikən; xunga mən dəymənkı, U duruslarnımu, yamanlarnımu əhxaxla yəkiətidu. **23** Tuyukşiz bəxiəja kəza kəlip əlsə, U bigunəhləroja kəlinəjan bu sinəkkə kərap kəlidu. **24** Yər yūzi yamanlarning kəlioja tapxuruldu; Birək U sətqılarning kəzlırini bu adalətsizlikni kərləməydiəjan kəlip kəyidu; Muxundək kəloquqi U bolmay, yənə kim bolsun? **25** Məninğ künlirim yəltəpanning yūgürüxidimni tez etədu; Ular məndin kəqip ketidu, Ularınəg heqkəndək yəxhılikı yəktur. **26** Ular kəmux kəmilərdək qəpsən etəp ketidu; Aləqur bürküt əwnı tutkili xungəquəndək tez məngidu. **27** Əgər: «Nələ-pəryəadtin tohtəp, Qırayimni tutuldurməy hux qıray bolay» dəssəmmı, **28** Mən yənəla əzəbliriminğ həmmisidin kərkəp yürimən; Qünkü Seni mənı bigunəh həsəbliməydu dəp bilimən. **29** Mən həman əyiblik adəm bolsam, Mən bihədə jəpə tartip nemə kəlay? **30** Həttə kəp süyi bilən yuyunup, Kolumni xunqə pəkiəziəjan bolsammı, **31** Sən yənəla mənı əwrəzgə qəməldürisənki, Əz kiymimni məndin nəprətlinidiəjan bolidu! **32** Qünkü U mən Uningəja jawab bərligədək, mənə əhxax adəm əməs. Məninğ Uning bilən sətta dəwaləxqukilikim yəktur. **33** Otturimizda hər ikkimizni əz kəli bilən tənq tutidiəjan kəlixitürgüqi bəlsidi! **34** U Əzining təyikini məndin yırək kilsun, Uning wəhimisi mənı kərkətmisun; **35** Xundila mən Uningdin kərkəmay səzliyəyətəm; Birək əhwalim undək əməstur!

10 Mən əz jənimdin nəprətlinimən; Əz dərdimni təküwalay; Kəlbimdiki əh-zərimni səziwalay. **2** Mən Təngriyə: «Məninğ gunəhimni bəkitmə; mənə kərsətkinki, Sən zədi nemə üqün mən bilən dəwalixisən? **3** Adəmnı əzgininğ, Əz kəlung bilən yarətkininğni qətkə kəşkimu? Səngə pəydilikmu? Yamanlarning suyikəstigə nur qəqkəninğ yəxhimu? **4** Səninğ kəzüng insənninğkidək əjizmu? Sən adəmlər kərgəndək hirə kərməsən? **5** Səninğ künlirinğ əlidiəjan insənninğ künliridək qəklıkmı? Səninğ yillirinğ insənninğ yilliridək kəşkimu? **6** Sən məninğ rəzil adəm əməslikimni bilip turup, Səninğ kəlungdin kutulduroqudək heqkimninğ yəklukini bilip turup, Nəmixka məninğ hətəlikimni sorap yürisən? Nəmixka

mening gunahimni sürüxtürisən?» — dəymən. **8** — Sən Öz kolliring bilan meni xakillendürüp, bir gəwdə kılıp yaratkənsən; Biraq Sən meni yokaṭmakqisən! **9** Sən layni yasioqandək meni yasiojiningni esingdə tutkəysən, dəp yelinimən; Sən meni yəne tuprakka kayturməsən? **10** Sən [ustilik bilan] meni süttək quyup qaykəp, Meni irimqiktək uyutkən əməsmu? **11** Sən terə həm ət bilan meni kiyindürgənsən, Ustihən həm pəy bilan birləxtürüp meni tokuqənsən. **12** Sən mənə həyat həm mehir-xəpkət təkdin kəloqənsən, Sən səyğünə bilan rohimdin həwər alding. **13** Biraq bu ixlər Səning kəlbəngdə yoxurukluq idi; Bularning əslidə kəlbəngdə püküklükini bilimən. **14** Gunah kəloqən bolsam, Sən meni kəzitip yürgən bolatting; Sən mənə kəbiḥlikimni jazaliməy koymaytting. **15** Rəzil həsablanoqən bolsam, mənə bala kələtti! Həm yaki həkkanıy həsablansammı, kəttik nomuska qəmüp, azabka qəmginimdə, Bəximni yənəla kətiürəxkə jür'ət kəlamaytting; **16** Həttə [bəximni] kətiürəxkə jür'ət kəlsammı, Sən əxəddiy xirdək mənə peyimgə qūxəttə; Sən mənə karamət kükügnə arka-arkidin kərsitəttə. **17** Sən mənə əyibləydiqən guwaḥqiliringni kaytidin aldimoqə kəltürisən; Mənə karitiloqən qəzippingni zor kəlisən; Küküling mənə karxi dolkunlap kəlməktə. **18** Sən əslidə nemixkə mənə baliyatkudin qəkarəqənsən? Kəxki, mən qəqrəp kətkən bolsam, həq adəm mənə kərməs idi! **19** Mən həqqaqən bolmioqən bolattim! Baliyatkudin biwasitə gərgə apiriloqən bolattim! **20** Mənə əzəjina künlirim tügəy dəgən əməsmu? Xungə mən barsa kəlməs yərgə barəuqə, — Kərangəjuluk, əlüm sayə boləqən zeminoqə, — Zulmət bir zeminoqə, yəni kərangəjulukning əzəning zeminoqə, Əlüm sayisining zeminoqə, Tərtipsiz, həttə əz nuri kəpkərangəju kəlinəqən xu zeminoqə barəuqə, Mənə əzrak jan kərix üqün, İxingni bir dəkəikə tohtat, məndin neri bol!».

11 Andin Naamatlik Zofar jawabən mundək dedi: — **2** «Gəp mundək kəp tursa, uni jawabsiz kəlduroqəli bolmas? Səzmən kixi əzini aqlisa bolamdu? **3** Səning səpsətəliring kəpqilikning əqzini tuwaklisa bolamdu? Sən mazaq kılıp səziləndin keyin, həqkim bu ixni yüzüngə salmisunmu? **4** Qündi sən: «Mənəg əkədilirim saptur, Mən sən [Hudaning] aldida pakmən» — deding. **5** Ah, Təngri gəp kəlsidi! Aqzini eqip sənə əyiblisidi! **6** Xundək kılıp U danalikning sirlirini sənə eqip bərsidi! Qündi danalik ikki tərəpliktur! Təngriyəqən gunahingning heli bir kəsimni kətiürəwətip, ulardin etədiqənlükini obdan bilip koy! **7** Sən Təngriyə izdigən təkdirdimə Uni tüptin tonuyaləmsən?! Həmmigə Qədirəqən qəksizlikini qūxinip yətələmsən? **8** [Bundək danalik] əsməndin egizdur, [uningəqə erixəxkə] nemə əmaləng bar? U təhtisəradin qongkurdur, sən nemini bilələysən? (Sheol **h7585**) **9** Uning uzunluğu yər-zemindən uzundur, Kəngliklə dengiz-okyanlardan kəngdur. **10** U etüp ketiwətip, adəmnə kəmisə, uni sorəkka qəkərsə, kimmə Uni tosalisin? **11** Qündi U sahta adəmlərnə obdan bilidu, U təkürməy turupla əldəmqilikni əllikəqən kətiüp boləqən. **12** «İnsən tuəqulup bir yawa əxəkning təhiyəgə əylənoqəqə, Nədan adəm dana bolur!» **13** Biraq sən bəlsəng, əgər kəlbəngni toəqriləsəng, Kəlungni Hudəqə kərap sozsəng, **14** Kəlungdikə kəbiḥlikni əzüngdin neri

kəlsəng, Qədirlirəngdə həq yamanlikni turoqəzmisənglə, **15** Sən u qəoqə yüzüngni kərsusiz kətiürüp yürisən, Təwənməs, kərkunqəz bolisən; **16** Japayingni utuysən, Həttə eqip etüp kətkən suni əyliqəndək ularni əsləysən; **17** Künlirəng qūxtiki nurdin yoruk bolidu, Sənə həzir kərangəjuluk bəskini bilən, tangdək parək bolisən. **18** Ümidəng bəp boləqəqə, sən həmayigə igə bolisən, Sən ətrəpingəqə hətiərmə kərap aram elip olturəsən. **19** Rəst, sən yətkinəngdə, həqkimning waswəsi bolmaydu, Əksiqə nuroqunloqən kixilər sənəqən həmmitingni izdəp kəlidu. **20** Biraq rəzillərnəqən kəzliəri nüridin kətidu, Ularəqə kəqixkə həq yol kəlməydu, Ularning ümidi nəpisi tohtəxtin ibarət bolidu, haləs».

12 Ayup jawabən mundək dedi: — **2** Silər bərhək əl-əhlisilər! Ələnglər həkmətmə silər bilan bəllə kətidu! **3** Məningmə silərdək əz əklim bəp, Əkildə silərdin kəlməymən; Bunqilik ixlərnə kim bilməydu?! **4** Mən əz dostliriməqə mazaq obyektə boldum; Məndək Təngriyə iltija kılıp, duasi ijabət boləqən kixi, Həkkanıy, durus bir adəm mazaq kəlinidi! **5** Rəhəttə olturoqən kixilər kənglidə hərkəndək kəlpətni nəzirigə əlməydu; Ular: «Kəlpətlər putliri təyiləx əldidə turoqən kixigilə təyyar turidu» dəp əyləydu. **6** Kərakqilərnəqən qədirləri əwatlixidu; Təngriyə həkərat kəltiürədiqənlər əmən turidu; Ular əzəning ilahini əz əlkinidə kətiürədu. **7** Əmđi həywanlardinmə sorəp bəp, Ular sənə əgətidu, Əsməndiki uqar-kənatlarmə sənə dəydu; **8** Wə yaki yər-zeminoqə gəp kəlsəngqu, Umu sənə əgətidu; Dengizdikə beliklər sənə səz kəlidu. **9** Bularning həmmisini Pərwərdigərnəqən kəli kəloqənlükini kim bilməydu? **10** Bərlək jan igiləri, bərlək ət igiləri, Jümlidin bərlək insənnəqən nəpisi uning kəlididur. **11** Əqəzidə təəmni tətioqəndək, Kuləkmə səzəning toəqrilükini sinəp bəkidu əməsmu? **12** Yaxənoqənlərdə danəlik rəst tətəlamdu? Künlirəning kəp boluxi bilən yorutulux kələmdu? **13** Uningdila danəlik həm kədrət bəp; Uningdila yəlyoruk həm yorutux bərdur. **14** Mənə, U harəb kəlsə, həqkim kaytidin kurup qikəlməydu; U kəmap kəyoqən adəmnə həqkim kəyoəwətməydu. **15** Mənə, U sulərnə tohtitiwəlsə, sulər kurup kətidu; U ulərnə kəyoəp bərgə, ulər yər-zeminni bəsiəp wəyran kəlidu. **16** Uningdə kük-kədrət, qin həkmətmə bəp; Aldioqə, əldənoqəqimə uningəqə təwədur. **17** U məsləḥətkilərnə yəlingəq kəldurup, yəlap əlip kətidu, Sorəqkilərnə rəswə kəlidu. **18** U padixəhlər [əl-əhligə] sələqən kixənlərnə yəxidə, Andin xu padixəhlərnə yəlingəqəp, qətraklirini ləta bilənə kəldurup [xərməndə kəlidu]. **19** U kəḥinlərnə yəlingəyəqə məngdurup əlip kətidu; U kük-həkuqədlərnə əqəduridu. **20** U ixənqilik kəraləqən zətlərnəqən əqəzini etidu; Əksəqəllərnəqən əklini əlip kətidu. **21** U əksəqəllərnəqən üstigə həkərat təkədu, U palwanlərnəqən bəlwəqəni yəxip [ulərnə kükəz kəlidu]. **22** U kərangəjuluktki qongkur sirlərnə əxkəriləydu; U əlümning sayisini yorutidu. **23** U əl-yurtlərnə uluəqləxturidu həm əndin ulərnə gumran kəlidu; Əl-yurtlərnə kəngəytidu, ulərnə tərkitidu. **24** U zemindiki əl-jəmətning kətiəwəxlirəning əklini əlip kətidu; Ulərnə yəlsiz dəxt-bəyawəndə sərsən kılıp əzəduridu. **25** Ular nürsizləndurəp kərangəjulukta yəlni siləxturidu,

U ularni mast bolup qaloqan kixidak galdi-guldung mangduridu.

13 Mana, mening kezim bularning hammisini kerup qikqan; Mening kulikim bularni anglap quxangon. **2** Silarning bilgelirirlarni manmu bilimən; Mening silardin kelixquqilikim yok. **3** Birak mening arzuym Hammigə qadir bilan sezlaxixtur, Mening Huda bilan munazira kiloqum kelidu. **4** Silər bolsanglar tohqmat qaplioquqilar, Hamminglar yaramsiz tewipsilar. **5** Silər pəkətlə süktüttə turoqan bolsanglar'idi! Bu silər üqün danalix bolatti! **6** Mening munazirəmğə kulak selinglar, Ləwlirimdiki muhqakimilarni anglap bekinglar. **7** Silər Hudaning wakaletqisi süpitida boluwelip biadil sez kilamsilar? Uning üqün hiylə-mikirlik gəp kilmaqkimusilar? **8** Uningoqa yüz-hatirə kilip [huxamat] kilmaqkimusilar?! Uningoqa wakalitan dəwa sorimackimusilar? **9** U iq-baqringlarni ahturup qiksa, silər üqün yahxi bolattimu? Insan balisini aldiqandək uni aldimackimusilar? **10** Silər yüz-hatirə kilip yoxurunqə huxamat kilsanglar, U qokum silərni əyibləydu. **11** Buningdin kərə Uning həywisining silərni qorqatqini, Uning wəhimisining siləğə quxkini tüzük əməsmu? **12** Pənd-nəsihətinglar pəkət külğə ohxax sezlər, halas; Silər [ixənxə baqriloqan] istihkaminglar pəkət lay istihkamlar, halas. **13** Meni ihtiyarimoqə koyuwetip zuwan sürmənglar, meni gəp kiloqli koyunglar. Beximoqə hərnəmə kəlsə kəlsun! **14** Qandakla bolmisun, jenim bilan təwəkkul kilimən, Mən jenimni alkinimoqə elip koyiman! **15** U jenimni alsimu mən yanila Uni kütimən, Uningoqa tayinimən; Birak qandakla bolmisun mən tutkan yollirimni Uning aldida aqlimackimən; **16** Bunday kilixim manga niyatlik bolidu; Qünki iplas bir adəm uning aldioqə baralmaydu. **17** Sezlimni dikqət bilan anglanglar, Bayanlirimoqə obdan kulak selinglar. **18** Mana, mən öz dəwayimni tərtiplik kilip təyyar kildim; Mən özümning həqiqətən aqlinidioqanlikimni bilimən. **19** Mən bilan bəs-munazira kilidioqan keni kim barkin? Həzir sükt kiloqan bolsam, tiniktin tohtioqan bolattim! **20** [Ah Huda!] Manga pəkət ikki ixnila kilip bərgin; Xundak boloqandila, mən özümni Səndin qaqrumaymən: **21** — Kolungni məndin yirak kiloqin; — Wəhiməng meni qorqatmisun. **22** Andin meni sot kilixkə qaqir, mən sanga jawab berimən; Yaki mən Sanga [dəwayimdin] sez kilsam, Səmmu manga jawab berisən. **23** Mening kəbihliklirim həm gunahlırim zadi kanqilik? Itaetsizlikim həm gunahimni manga kərsitip bər! **24** Nemixkə didaringni məndin yoxurisən? Nemixkə meni öz düxming dəp biling? **25** Uyak-buyakkə uquruwetilidioqan anqiki bir yopurmakni wəhimigə salmaqkimusən? Kurup kətkən pahalni koqlimackimusən? **26** Qünki Sən mening üstümdin zəhərdək ərləzni yazisən, Sən yaxliqimdiki kəbihliklirimni manga kayturuwatisən. **27** Mən qirip kətkən bir nərsə, Mən pəkət küyə yegən bir kiyimla boloqinim bilan, Lekin Sən mening putlirimni kixənəlsən, Həmmə yollirimni kəzitip yürisən; Tapanlirimoqə mangmaslik üqün qək sizip koyoqansən.

14 Anidin tuquloqanlarning künliri azdur, Palakət uningoqa yardur. **2** U güldək dunyoqə kelip andin

tozuaydu, U [kuyax aldidin] sayigə ohxax qeqip ketidu. **3** Birak Sən tehi xundak bir ajiz boloquqioqə kezüingni tikip, Meni Öz aldingoqa sorakqə tartiwatamsən? **4** Kim napak nərsilərdin pak nərsini qiqiralaydu? — həqkim! **5** [Insanning] künliri bekitilgəndikin, Uning aylirining sani Sening ilkingdə boloqandikin, Sən uning ətsə bolmaydioqan qəklirini bekitkəndikin, **6** Uning bir'az dām elixi üqün uningdin kezüingni elip qaqqin, Xuning bilan mədikardək uningoqa öz künliridin seyüitux nesip bolsun! **7** Qünki dərəh kesiwetilgəndin keyin, qayta əstixtin ümid bar; Buninglik bilan uning yumran bihliri tügəp kətməydu; **8** Uning yiltizi yərdə kurup kətkən bolsimu, Uning ketiki topida elip kətkən bolsimu, **9** Birak suning puriki bilənla u yəne kəkiridu, Yumran ot-qəptək yengi bihlarni qikiridu. **10** Birak adəm bolsa elidu, ilajsiz onğə yatidu, bərhək, Insan nəpəstin kalidu, andin nədə bolidu? **11** Dengizdiki sular parəqə aylinip tügəp kətkəndək, Dəryalar qəojirap kurup kətkəndək, **12** Ohxaxla adəm yetip kəlsila kaytidin turmaydu; Asmanlar yəkimioquqə, ular oyoqanmaydu, uykuodin turmaydu. **13** Ah, təhtisaraqə meni yoxurup koysang idi, Qəzəping etüp kətküqə meni məhpiy saqlap koysang idi, Meni esinggə alidioqan bir wəkit-saətni manga bekitip bərsəng idi! (Sheol h7585) **14** Adəm əlsə, qayta yaxamdu? Xundak bolsa manga xundak əzgirix wəkti kəlgüqə, Muxu japaqə toloqan künlirim etküqə, səwr-təkət bilan kütəttim! **15** Xundak bolsa Sən meni qakirsang, jawab bəratəm; Sən Öz kolung bilan yaratkingoqa ümid-arzuymgə bolatti. **16** Birak Sən həzir hərbi dāssəng kədəmlirimni sanap, Gunahimni kəzitiwatisənoql! **17** Itaetsizlikim haltioqə selinip pəqətləndi, Gunahlırimni dəwə-dəwə kilip saqlap koyduq. **18** Dərwəkə taoymu yimirilip yəqaloqandək, Tax əz ornidin təwrinip kətkəndək, **19** Sular tax-xeoqillarni upritip yəqatkandək, Topanlar zemindiki topini süpürüp kətkəndək, Sən adəmnin ümidini yok kilisən. **20** Sən mēnggüqə uning üstidin qalib kelisən, Xunga u dunyadin ketidu; uning qirayini tutulduresən, Uni Öz yeningdin yirak kilisən. **21** Uning oquilliri hərmətkə erixidu, birak u buni bilməydu; Ular pəs kilinsimu, Birak uning bulardinmu həwiri bolmaydu. **22** U [pəkət] əz tenidiki əqrəqidinla azablinidu, U kənglidə əzi üqünla həsrət-nadamət qekidu.

15 Temanlik Elifaz buningoqa jawabən mundak dedi: — **2** Danixmən kixining kuruk xamaldek səpsətə bilən jawab berixi toqrimu? [Danixmən] kərsikini isik məxrik xamili bilən toyoqusa bolamdu? **3** Paydisiz sezlər bilən, Tayini yok gəplər bilən munazirilixixi muwapikmu? **4** Bərhək, sən iman-ihlasni yok kiliwətməqisən, Hudaning aldida dua-istəkamətkə tosaləqə bolisən. **5** Qünki kəbihliking əozingəqə sez salidu, Sən məkkarlarıning tilini tallap kollinisən. **6** Mən əməs, bəki öz əozing əozingning gunahingni bekitidu, Öz ləwliring sanga karxi guwahlik beridu. **7** Sən insanlar iqida tunji bolup tuquloqanmu? Sən taq-dawanlardin awwal apiridə boloqanmu? **8** Təngrining məhpiy kengixini anglap kəlgənmusən? Danalix sən bilənla qəklinəmdu? **9** Sən bilgənləzni bizning bilməydioqanlirimiz barmu? Sən quxəngənni bizning quxənməydioqinimiz barmu? **10** Aqsakallar həm kərilər bizning təripimizdə turidu, Ular sening

atangdinmu yaxta qongdur. **11** Təngrining təsəlliliri, Yəni sanga mulayimlik bilən eytkən muxu sən üçün azlik kilamdu? **12** Nemixka kəngülning kayniga kirip ketisən? Kəzüngni nemiga parkiritisən? **13** Xundak kilip sən rohiəngni Təngrigə qarxi turoquzdung, Eoizəngdin xundak sezlərləning qikixioja yol qoyuwatisən! **14** İnsan nemə idi? Əz-əzini pakliyaliojudək? Anidin tuqulojan adəm balisi idi? Həkkəniyi bolaliojudək? **15** Kara, [Huda] Əz mukəddəsliğimni ixənməgən yərdə, Asmanlarmu uning nəziridə pak bolmiojan yərdə, **16** Yirginlik boləjan, sesip kətkən, Kəbihlikni su iqukəndək iqudiojan insan balisi zadi kəndək bolar? **17** Mən sanga kərsiyə, manga kulək sal; Kəzüüm kərgənni bayan kilməqimən. **18** Danixmənlər ata-bowilirlidin bularni angliojan, Yoxurmay bularni bayan kiojan: — **19** [Pəkət xularoqila, [yəni ata-bowiliriqoqila] yəzəmin tapxurulojanidi, Ularəning arisidin yat adəm etüxkə petinalmaytti] **20** — Rəzil adəm barlik künliridə azablinidu, Zalim kixigə yillar sanəkliliklə bekitilgəndur. **21** Uning kulikioja wəhimilərləning awazi kiridu, Bayaxatlikdə buləngqi uning ustigə besip qüxidu. **22** Karəngəyuluktin kutuluxka uning əzi yətməydu, U kilip bilən qepilixka saklanəyandur. **23** U ax izdəp: «Zadi nədin tepilər?» dəp yolda tənəp yüridu, U zulmət küning uningə yəkinlaxkanlikini bilidu. **24** Dərd-ələm həm azab uningə wəhimə kilidu, Hujuməja təyyar boləjan padixəhtək uning üstidin əqiləbə kilidu. **25** Qünki u Təngrigə qarxi kəlini kətürəgən, Həmmigə kədiroja küq kərsətməqə boləjan, **26** Xunga u boynini kəttik kilip, Kəp kəwətlək kəlkənni kətürəp uningə karəp etilidu. **27** Yüzini yaq bəskən bolsimu, Bəkinliri səmrəp kətkən bolsimu, **28** U harabə xəhərlərdə, Adəm kənoqəsi kəlməydiojan, Kəsək düwiliiri boluxka bekitilgən əylərdə yaxaydu; **29** U həq beyimaydu, Uning mal-mülki bolsa üzülip qəlidu, Uning təəllukətliri zəmin üstidə kəngəyməydu. **30** U karəngəyuluktin kəqip kutulalmaydu, Yəlkun uning xahlirini kəydürəp kurutidu, [Hudanəng] bir nəpisi bilən u [dunyardin] ketidu. **31** U sahtiliklə tayanmisun! U əldinip kətkən, xunga sahtilikning əzi uning in'ami bolidu; **32** Uning küni tēhi toxmay turupla, Uning xəhi tēhi kəkirip bolmayla, bu ixlər əməlgə axurulidu. **33** Üzüüm teli silkinip, tong üzümlər qüxürüwətilgəndək, Zəytun dərihinəg qeqiki eqilipə təküləp kətkəndək bolidu. **34** Qünki ipləslərləning jəməti tuqmas bolidu, Ot para yegənlərləning qedirlirini kəydürüwətidu. **35** [Biraq] ular [hərdəim] yamanlikni oylap, kəbihlik tuqduridu, Kənglidə haman hiylə-mikir təyyarlaydu.

16 Andin Ayup jawabən mundaq dedi: — **2** Mən muxundak gəplərnə kəp angliojanmən; Silər həmməng azab yətküzidiojan əjayib təsəlli bərgüqi ikənsilərhə! **3** Mundaq wətilədp kiojan gəplirənglərləning qeki barmu? Silərgə mundaq jawab bərixkə zadi nemə kutratkuluk kildi? **4** Halisəmlə özüm silərgə ohxax səz kiləlayttim; Silər mənəning ornumda bolidiojan bəlsənglər, Məmmu səzlərnə bəoqlaxturup eytip, silərgə zərbə kiləlaytim, Bəximnimu silərgə karitip qaykiyalayttim! **5** Həlbuki, mən əksiəqə əoqzim bilən silərnə riəqbətləndürəttim, Ləwliməning təsəllisi silərgə dora-dərman bolətti. **6** Ləkin mənəing

səzlixim bilən azabim azəymaydu; Yəki gəpimni iqumgə yutuwalisəmmu, manga nemə arəmqilik bolsun? **7** Biraq U mənə halsizləndürüwətti; Xundak, Sən pütkül ailərnə wəyran kiliwəttin! **8** Sən mənə kəmalliding! Xuning bilən [əhwalim manga] guwahlik kilməqə; Mənəing oruk-kəqxal [bədinim] ornidin turup özümni əyibləp guwahlik kilidu! **9** Uning əoziəpi mənə titmə kilip, Mənə ow oljisi kilidu; U manga karəp qixini oququrlitidu; Mənəing düxənimidək kəzini əlayitip manga tikidu. **10** [Adəmlər] manga karəp [məzək kilixip] əoqzini əqidu; Ular nəprət bilən məngzimgə kaqətləydu; Manga hujum kiləy dəp səp tüzidu. **11** Huda mənə əskilərgə tapxurəjan; Mənə rəzilərləning kəlioja təxliwətkənəken. **12** Əslidə mən tinq-amanliklə turəttim, biraq u mənə pəqəklidi; U boynumdin silkip bitqit kiliwətti, Mənə Əz nixəni kiojanikən. **13** Uning əkəyqiliri mənə kəpsiwəldi; Həq əyiməy U üqəy-bəoqrimni yirtip, Ətümni yərgə təküwətti. **14** U u yər-bu yerimgə üsti-üstiləp zəhim kilip bəstəp kiridu; U palwandək manga karəp etilidu. **15** Təraməning üstigə bəz rəht tikip kəydum; Əz izzət-hərmitimni topə-qəngəja səlip kəydum. **16** Gərqə kolumda həqkəndək zərawənlək bolmisimu, Duəyim qin dilimdin boləjan bolsimu, Yüzüm yioja-zəridin kizirip kətti; Kəpəklirimni əlüm sayisi basti. **18** Ah, yər-zəmin, kənimni yəpmiojin! Nələ-pəryadim tohtaydiojanəja jay bolmiojay! **19** Biraq mənə, asmanlərdə həzirimu manga xəhit Boləquqi bar! Ərxlərdə manga kəpələt Boləquqi bar! **20** Əz dostlirim mənə məzək qiojini bilən, Biraq kəzüüm tēhiqə Təngrigə yax təkəmkə. **21** Ah, insan balisi dosti üçün kəlixitürgüqi boləqəndək, Təngri bilən adəm otturisidimu kəlixitürgüqi bolsidi! **22** Qünki yənə birməqə yil etüxi bilənə, Mən barsə kəytməs yolda mənəing qəlimən.

17 Mənəing rəhim sunuk, Künlirim tügəy dəydu, Gərlər mənə kütəmkə. **2** Ətrapimda əldəmqi məzək kioquqilər bar əməsmə? Kəzüümning ularəning eqitkulukioja tikilip turuxtin bəxka əməli yəqtur. **3** Ah, jənim üçün Əzüng həliojan kəpələtni elip Əzüngning əldidə manga borun boləqəysən; Səndin bəxka kim mənə kəlləp borun bolsun? **4** Qünki Sən [dostliriməng] kənglini yorukluktin kəldurəqənsən; Xunga Sən ularni əqəlibidimni məhrum kilisən! **5** Əjəniyəmə ələy dəp dostlirioja pəxwə atkən kixining bəlsa, Həttə bəllirəning kəzlimu kor bolidu. **6** U mənə əl-yurtlarning əldidə səz-qəqəkkə kəydi; Mən kixilər yüzümgə tüküridiojan adəm bolup qəldim. **7** Dərd-ələmdin kəzüüm torlixip kətti, Bərlək əzəlim kələnggidək bolup qəldi. **8** Bu ixlərnə kərtəp duruslar həyranuhas bolidu; Bigunəhlər ipləsləroja qarxi turuxka kəzojilidu. **9** Biraq həkkəniyə adəm əz yəlidə qing turidu, Qəli pak yüridiojan ədəmning küqi tohtəwsiz uləyiyidu. **10** Əmđi kəni, həmminglə, yənə kəlinglər; Arənglərdin birmu dana adəm tapəlməymən. **11** Künlirim əhirləy xəp dəp qəptu, Muddəlim, kəngləmdiki intizərlər üzüldi. **12** Bu adəmlər kəqini kəndüzgə əyləndurməqə; Ular karəngəyuluxka karəp: «Nur yəkinlixiwətidu» dəyixiwətidu. **13** Əgər kütəmə, əyüm təhtisərə bolidu; Mən karəngəyuluxka ornumni rəsləymən. **(Sheol h7585)** **14** «Qirip kətxni: «Sən mənəing atam!», Kərtlərnə: «Aqə! Aqə!» dəp qəkirimən! **15** Undəktə ümidim nədə? Xundak,

ümimidni kim koralisin? **16** Ümidim tãhtisaraning tẽmũr panjiriliri iqiã qũxũp ketidu! Biz birlikta topioãa kirip ketimiz! (Sheol h7585)

18 Xuhalik Bildad jawabẽn mundak dedi: — **2** Sẽndak adẽmlar qaãanojiãa mundak seãlẽrni tohtatmaysilar? Silar obdan oylap bekinglar, andin biz seã kiliimiz. **3** Biz nemixãa silerning aldinglarda haywanlar hesablinimiz? Nemixãa aldinglarda aẽhmak tonulimiz? **4** Hã eãzingning oãezipidã eãzingni yirtkuqi, seni dẽpla yẽr-zemin taxliwetilẽmdũ?! Taoã-taxlar eã ornidin ketũrũlũp ketẽmdũ?! **5** Kandaãla bolmisun, yaman adẽmning qiriõõi eãqũrũludu, Uning ot-uãkunliri yalkunlimaydu. **6** Qediridiki nur karangõulũkãa aylinidu, Uning uẽtigã askan qiriõõi eãqũrũludu. **7** Uning mẽzmũt kãedẽmliri kũsilidu, Eãzining nasihãtliiri eãzini mollak atãuzidu. **8** Qũnki eã putliri eãzini torõãa aẽwẽtidu, U dãl torning uẽtigã dẽssaydiõãan bolidu. **9** Kiltak uni tapinidin ilivalidu, Tuzak uni tutuwalidu. **10** Yẽrdã uni kũtidioãan yoxurun aroãamããa bar, Yolida uni tutmakqi bolõãan bir kapãan bar. **11** Uni hãr tãrãptin wãhĩmĩlar besip kũrkĩtiwatidu, Hẽm ular uni iz kũõõlap kũõõlawatidu. **12** Maõdurini aãarqilik yẽp tũgẽtti; Palakãt uning yenida paylap yũridu. **13** Eãlũmning qong balisi uning terisini yawatidu; Uning eãzalarini xoraydu. **14** U eã qediridiki amanliãtin yulup taxlinidu, [Eãlũmning tunjisi] uni «wãhĩmilarning padixahĩ»ning aldiõãa yalap apiridu. **15** Eãyidikilãr aẽmã, bãlki baxkĩlar uning qedirida turidu; Turalõõusining uẽtigã gũnggũrt yaõõdurulidu. **16** Uning yiltizi tegidin kurutulidu; Uẽtidiki xahliri kesilidu. **17** Uning aẽslimisimu yẽr yũzidikilãrning esidin ketũrũlũp ketidu, Sirtlarda uning nam-abruyi kalmaydu. **18** U yorũklũktin karangõulũkãa kũõõliwetilãn bolup, Bu dunyadin hãydiwetilidu. **19** Eã-yurttã heãqãandak pãrãzentliiri yaãĩ aẽwladliiri kalmaydu, U musapir bolup tũroãan yẽrlẽrdimu nãslĩ kalmaydu. **20** Uningdin keyinkilãr uning kũnigã karãp alãkazdã bolidu, Huddi aldingkĩlarmũ qẽõũp kãtkãendãk. **21** Mana, kãbiã adẽmning makanliiri xũbhĩsiz xundak, Tãngrini tonumaydiõãan kixiningmu orni qõqum xundakãur.

19 Ayup jawabẽn mundak dedi: — **2** «Silãr qaãanojiãa jenimni azãblimakqĩsilãr, Qaãanojiãa meni seã bilẽn aẽzmãkqĩsilãr? **3** Silãr meni on kẽtim harlidinglar; Manga uwal kiliããa nomus kilmaysilãr. **4** Eããer mening sãwãnikim bolsa, Mẽn aẽmdi uning [dãrdini] tartimẽn. **5** Eããer silãr meningdin uẽstĩnlũk talaxmakqi bolsanglar, Yũzũm aldida xãrm-hayani kãrsĩtip meni aẽyiblimãkqi bolsanglar, **6** Eãmdi bilip koyunglarki, manga uwal kiliõãan Tãngri ikãn, U tori bilẽn meni qirmaxturup tartti; **7** Kara, mẽn nalã-pãryad ketũrũp «Zorawanliã!» dẽp warkĩraymẽn, Biraã heãqkim anglimaydu; Mẽn warkĩraymẽn, biraã manga adalat kãlmaydu. **8** U yolumni meni eãtũwalmisun dẽp qit bilẽn tosũp koydi, Kãedẽmlirimgã karangõulũk saldi. **9** U mẽndin xan-xãripimni mãhrum kildi, Beximdin tajni tartiwaldi. **10** U manga hãr tãrãptin buzoõunqilik kiliwatidu, mẽn tũgãxtim; Ümidimni U dẽrãhni yulõãandãk yuluwaldi. **11** Eãezipini manga karĩtip kũõõjidi, Meni Eã dũxmẽnliiridin hesablidi. **12** Uning kũõõunliiri sãp tũzũp atlandi, Pãlãmpãylirini yasãp manga hũjum kildi, Ular qedirimni

kõrxawõãa elip bargah tikiwaldi. **13** U kẽrĩndaxlirimni mẽndin neri kildi, Tonuxlirimning mẽhrini mẽndin tũzdi. **14** Tuõãkanlirim mẽndin yatliãip kãtti, Dost-buradãrlirim meni unutti. **15** Eãyũmdã tũroãan musapirlãr, hãtta dedãklirimmu meni yat adẽm dẽp hẽsãblaydu; Ularning nãziridã mẽn musapir bolup kaldim. **16** Mẽn qakirimni qakĩrsam, u manga jawab bẽrmaydu; Xunga mẽn uningõãa aõõzim bilẽn yelinixim kerãk. **17** Tinikimdin ayalimning kũskusi kelidu, Aka-ukilirim sesiklikĩmdin bizar. **18** Hãtta kikiq balilãr meni kãmsĩtidu; Ornumdin turmakqi bolsam, ular meni hãkarãtlaydu. **19** Mening sirdax dostlirimning hãmmisi mẽndin nãprãtlinidu, Mẽn sãyãnãlãr mẽndin yũz eãridi. **20** Eã-terilirim ustihãnlirimõãa qapliãip turidu, Jenim kili uẽtidã kaldi. **21** Ah, dostlirim, manga iqinglar aõõrisun, iqinglar aõõrisun! Qũnki Tãngrining kũli manga kelip tagdi. **22** Silãr nemixãa Tãngridãk manga ziyãnkãxlik kiliãilãr? Silãr nemixãa eãlirimgã xunããa toymaysilãr! **23** Ah, mening seãlirim yezilsidi! Ular bir yazmĩõãa pũtũklũk bolõãan bolatti! **24** Ular tẽmũr kãlẽm bilẽn kũõõuxun iqiã yezilsidi! Eãbadilãbad tax uẽtigã oyup pũtũlgãn bolatti! **25** Biraã mẽn xuni bilimãnki, eãzũmning Hãmjãmãt-Kutãkũzõõqum hayãttur, U ahĩrãt kũnidã yẽr yũzida turup turidu! **26** Hẽm mening bu tãrã-eãtlirim buzulõãandin keyin, Mẽn yãnilã tenimdã turup Tãngrini kẽrimẽn! **27** Uni eãzũmlã yĩni hãlda kẽrimẽn, Baxã adẽmning aẽmã, bãlki eãzũmning kũzi bilẽn karaymẽn; Ah, kãlbim buningõãa xunããa intizãrdur! **28** Eããer silãr: «Xũning yiltizi uningdidur, Uni kãndak kiliãp kĩstãp kũõõliwetãlaymiz?!» — dẽsanglar, **29** Eãmdi eãzũnglar kiliãtqin kũrkũkĩninglar tũzũk! Qũnki [Hudaning] eãezipi kiliã jãzasini elip kelidu, Xuning bilẽn silãr [Hudaning] sotining kũruk gãp aẽmãslĩkini bilĩsilar».

20 Andin Naamatliãk Zofar jawabẽn mundak dedi: — **2** «Meni biaram kiliõãan hiyalãr jawab berixãa uẽdwẽtidu, Qũnki kãlbim biaramliããa eãrtãnmãktã. **3** Mẽn manga hãkarãt kãltĩrũp, meni aẽyiblaydiõãan seãlẽrni anglidim, Xunga mening roãh-zẽhĩnim meni jawab berixãa kĩstidi. **4** Sãn xuni bilẽmãmsãnki, Yẽr yũzidã Adẽmãtimiz apiridã bolõãandin beri, **5** Rãzĩllãrning oãalibã tãntãnisi kĩskĩdur, Iplãslãrning huxallĩkĩ bĩrdẽmliktur. **6** Undak kixining xan-xãripĩ asmanõãa yãtkãn bolsimu, Bexi bulutlarõãa takãxsimu, **7** Yãnilã eãzining pokidãk yõãã ketidu; Uni kũrgãnãlãr: «U nãdidur?» dãydu. **8** U qũxtãk uqũp ketidu, Kayta tapkili bolmaydu; Qeqidiki õayibãnã alamãttãk u hãydiwetilidu. **9** Uni kũrgãn kũz kĩnqĩni uni kẽrmaydu, Uning tũroãan jayĩ uni kayta uqratmaydu. **10** Uning oõõulliri miskinlãrgã xãpkãt kiliããa mãjburlinidu; Xuningdãk u hãtta eã kũli bilẽn bayliãlirini kayturup beridu. **11** Uning ustihãnliri yaxliã maõdurioãa toloãan bolsimu, Biraã [uning maõduri] uning bilẽn billã topa-qãnda yetip kalidu. **12** Gãrãã rãzĩllik uning aõõzida tatliãk tẽtioãan bolsimu, U uni til astioãa yoxurõãan bolsimu, **13** U uni yutãusi kãlmãy mẽhrini uẽzẽlmĩsimu, U uni aõõzida kaldursimu, **14** Biraã uning kãrnidiki tamiki eãzgĩrip, Kõbra yilãnning zãhãrigã aylinidu. **15** U bayliãklãrni yutuwẽtidu, biraã ularni yanduridu; Huda ularni aãkãzinidin qĩkĩriwetidu. **16** U kõbra yilãnning zãhãrini xoraydu, Qar yilãnning nãxtiri uni eãltĩridu. **17** U kaytidin

erik-östənglarga həwəs bilən qariyalmaydu, Bal wa serik may bilən akjidoan daryalardin huzurlinalmaydu. **18** U erixkənni yutalmay qayturidu, Tijarət qilojan paydisidin u heq huzurlinalmaydu. **19** Qünki u miskinlarni ezip, ularni taxliwətkən; U ezi salmiojan eyini igiliwaləjan. **20** U aqkezlüktin əsla zerikmaydu, U arzulojan nərsiliridin heqkaysisini saklap kalalmaydu. **21** Uningoşa yutuwaləqudəq heqnərsə kalmaydu, Xunga uning bayaxatlığı mənəggülük bolmaydu. **22** Uning tokkuzi təl boləjanda, tuyuksiz kişililikə uqraydu; Hər bir eziğüqining kəli uningə qarxi qikidu. **23** U kərsikini toyoquziwatkinida, Huda dəhxətlik əjəzipini uningə qüxüridu; U əjəzalinawatanda [əjəzipini] uning üstigə yaqduridu. **24** U tēmür kəraldin kəqip kutulsimu, Biraq mis okya uni sanjiydu. **25** Təgkən ok kəynidin tartip qikiriwəlginida, Yaltirak ok uqi əttin qikiriwəlginida, Wəhimilər uni basidu. **26** Zulmət karangəquxluq uning bayliklirini yutuwetixkə təyyar turidu, İnsan püwliməgin ot uni yutuwalidu, Uning qedirida kəlip qəlojanlirininu yutuwetidu. **27** Asmanlar uning kəbiqlikini axkarilaydu; Yər-zeminnu uningə qarxi qəzoqilidu. **28** Uning mal-dunyasi elip ketilidu, [Hudaning] əjəzəplik künida kəlkün əlöləyip əy-bisatini qululidu. **29** Hudaning rəzil adəmgə bəlgiləgan nesiwisi mana xundəktur, Bu Huda uningə bəkitkən mirastur».

21 Ayup jawabən mundak dedi: — **2** «Gəplirimgə kulak selinglar, Bu silərnin manga bərgən «təsəlliliringlar»ning ornida bolsun! **3** Səz kiliximoşa yol qəysanglar; Səz qilojaninimdin keyin, yənə mazak kiliweringlar! **4** Mening xikayitim bolsa, insanoşa karitiliwatamdu? Rohim qandəkmə bitakət bolmisun? **5** Manga obdan karanglarqu? Silər qəqum həyran kalisilər, Kəlunglar bilən aqzinqəlni etiwəlisilər. **6** Mən bu ixlar üstida oylansamla, wəhimigə qəmişən, Pütün ətlirimin titrək basidu. **7** Nemixkə yamanlar yaxiweridu, Uzun əmür kəridu, Həttə zor kük-həqukluk bolidu? **8** Ulərnin nəsli əz əldida, Pərzəntliri kəz əldida məzmət əsиду, **9** Ulərnin əyliri wəhimidin aman turidu, Təngrinin tayiki ulərnin üstigə təgmaydu. **10** Ulərnin kaliliri jüplənsə uruklimay kalmaydu, İniki mozaylaydu, Moziyininu taxlimaydu. **11** [Rəzillər] kikiq balilirini qəy padisidəq taləqə qikiriweridu, Ulərnin pərzəntliri taklap-səkrəp ussul oynap yüridu. **12** Ular dəp həm qiltəroşa təngkəx kilidu, Ular nəyning əwazidin xadlinidu. **13** Ular künlirini əwatqilik iqidə ətküzidu, Xədin kəzni yumup aqquqila təhtisəroşa qüxüp ketidu. (Sheol h7585) **14** Həm ular Təngri: «Bizdin neri bol, Bizning yolliring bilən tonuxkimiz yəktur!» — dəydu, **15** — «Həmmigə Qədirninin hizmitida boluxning ərzigidəq nəri bardu? Uningəşa dua kilsək bizgə nemə payda bolsun?!». **16** Karanglar, ulərnin bəhti əz qəlidə əməsmu? Biraq yamanlarning nəsəhtini mənədin neri bolsun! **17** Yamanlarning qiriqə qəngə kətim əqidu? Ular ni əzliwigə ləyik külpət basamdu? [Huda] əjəzipidin ularəşa dərdlərnə bəliip bəremdu? **18** Ular xamal əldidiki əngizəşa əhxax, Qara kuyun uqurup ketidəjan pəhaləşa əhxaxla yəqamdu? **19** Təngri uning kəbiqlikini balilərioşa qüxürüxkə kəlduramdu? [Huda] bu jazani uning əzigə bərsun, uning əzi buni tətisun! **20** Əzinin qəlakitini əz kəzi bilən kərsun; Əzi Həmmigə Qədirninin qəhrini

tətisun! **21** Qünki uning bəkitiləgan yil-əyliri tügigəndin keyin, U qandəkmə yənə əz əydidiləridin huzur-hələwət əlalisun? **22** Təngri kattqlarının üstidinnu həküm qilojandin keyin, Uningəşa bilim əgitaləydiəjan adəm barmidur?! **23** Birsə sak-salamət, pütünləy əjəm-əndixsiz, əzədilikdə yilliri toxkəndə əlidu; **24** Bəkinliri süt bilən semiz bolidu, Ustihənlirininin yiləli həli nəm turidu. **25** Yənə birsə bolsa aqıq ərmandə tügəp ketidu; U heqkəndəq rəhət-pəraqət kərmigən. **26** Ular bilən billə topa-qəngdə təng yatidu, Kūrutlar ularəşa qəplixidu. **27** — Mana, silərnin nemini oylawatkanlıqlərnini, Məni qarilax niyətlirinqəlni bilimən. **28** Qünki silər mənədin: «Əsiləzədinin əyi nəgə kətkən? Rəzilərnin turojan qədirliri nədidur?» dəp sorawətisilər. **29** Silər yoluqılərdin xuni sorimidinglarmu? Ulərnin xə bayənlirioşa kəngilə koymidinglarmu? **30** [Dəmək], «Yaman adəm paləkət künidin saklinip qəlidu, Ular əjəzəp künidin kutulup qəlidu!» — [dəydu]. **31** Kim [rəzilnin] tutkan yolini yüz turənə əyibləydu? Kim uningəşa əz kilmixi üqün təgixlik jazasını yəgüzidu? **32** Əksiqə, u həywət bilən yərləlikə kətiürüp məniglidu, Uning kəbrisi kəzət əstida turidu. **33** Jilojəninin qəlmiliri uningəşa tatlik bilinidu; Uning əldidinnu sansiz adəmlər kətkəndəq, Uning kəynidinnu bərlək adəmlər əgixip bəridu. **34** Silər nemixkə manga kəruk gəp bilən təsəlli bərməkqi? Silərnin jawəblirinqəlda pəkət sahtiliklə təpilidu!

22 Andin Təmanlik Elifaz mundak dedi: — **2** Adəm Hudəşa qandəkmə payda kəltürəlisun? Dana adəmlərmu Uningəşa nemə payda kəltürəlisun? **3** Sən həkəkəniyə bolsəngmu, Həmmigə Qədirəşa nemə bəhrə bərləyting? Yolliring əyibsiz boləjan təkdirdimə, sən Uningəşa nemə əjəniymətlərnə elip kələləysən? **4** Uning sənə əyibləydiəjanlıki, Wə Uning sənə xikayətlər yətküzidiəjini sənənin ihlasəmnə boləjənin üqünmu-ya? **5** Sənənin rəziləllik zər əməsmu? Sənənin qənahlırlin qəhsəbsiz əməsmu? **6** Sən kərinədxərlin qəwəbsiz kəpillik ələjənsən; Sən yaləngtəxlərnə kiyim-kəqəkliridin məhrum kiliwətkənsən. **7** Həlsizlənəjanlarəşa su bərmiding, Aq qəlojanlarəşa axnimmə ayap bərmiding, **8** Gərqə sən yər-zəminlək boləjan kəli uzun adəm bolsəngmu, Yər-zəmin tutup hərmətlinip kəlgən adəm bolsəngmu, **9** Sən tul hotunlarnimmə kəruk qəl yandurojənsən, Yətim-yəslərlərnin qəlinimmə yənjitiwətkənsən. **10** Mana xə səwəbtin ətrəpingdə tuzəqlər yatidu, Uxtumtut pəyda boləjan wəhimimmə sənə basidu. **11** Xə səwəbtinnu sənə karəngəquxluq bəsip kərləməs kildi, Bir kəlkün kəlip sənə əjərk kildi. **12** Təngri ərxəlanin qəkkisida turidu əməsmu? Əng əgiz yultuzlərnin nəkədə əliy ikənlikigə qərap bə! **13** Biraq sən: «Təngri nemini bilidu? U rəst xunqə zəlmət karəngəquxluqta bərnəmini pərk etələmdu?!» dəwətisən. **14** Yənə: «Kəyuk bulutlar uni tosiwalidu, Xunga U pələk üstidə əylinip mənəjəninə bizni kərməydu!» — dəysən. **15** Yaman adəmlər mənəjan kəni yolni sənmu tutiwerəmsən? **16** Ular wəktə toxmay turupla elip kətiləgan, Ulərnin ulla kəlkün tərəpidin əkitilip kətiləgan. **17** Ular Təngri: «Bizdin neri bol!» Həmmigə Qədir bizni nemə kəlalisun?» — dəytte. **18** Biraq ulərnin əylirini əsil nəsərlər bilən təldurojan dəl

Uning Özidur, Mən bolsam yamanlarning nəsihitidin yiraklaşxanmən! **19** Həkkaniylar ularning bərbat bolanlikini kerup xadlinidu; Bigunahlar ularni mazak kilip: — **20** «Bizgə karxi qikkuçılar xübhısız wəyran bolidu, Ot ularning bayliklerini yutuwtəmmədu?» — dəydu. **21** [Xunga] Hudaoja boysunup Uni tonusang, Xu qaojdila sən aman bolisən; Xuning bilən sanga amət kelidu. **22** Uning aozidin kəlgen nəsihətnimu kəbul kıl, Uning sezlirini kəngləniggə püküp koy. **23** Sən Həmmigə Qadirning yenioja kaytip kəlsəng, mukərrarki, Kaytidin kurulup qikalaysən; Əgər sən kəbihlikni qədirliringdin yiraklastursang, **24** Əgər sən altunungni topa-qang üstigə taxlıyalısang, Ofirdiki altunungni xiddətlik ekinning taxlırioja koxuwətsəng, **25** Undakta Həmmigə Qadirning Əzi sanga altun bolidu. Sening üqün sərhil kümüxmü bolidu. **26** U qaojda sən Həmmigə Qadirdin səyünisən, Yüzüngni Təngrigə karap kətürələysən. **27** Sən Uningoja dua kilsang, U kulak salidu, Xundakla sənmu iqnən kəsəmliriggə əməl kilsən. **28** Sən karar kılojan ix əməlgə axidu, Yolliring üstigə nur qüxidu. **29** Adəmlər pəs kılinojanda, sən ularoja: «Ornunglardin turunglar!» dəysən, Xuning bilən [Huda] qirayi sunoqlarnı kütkezidu. **30** U hətta gunahı bar adəmnimu kütkezidu, U kolungdiki həlaliliktin kütkezulidu.

23 Ayup jawabən mundak dedi: — **2** «Bügünmu xikayitim aqqıktur; Uning meni başkan kəli aq-zarlırimdinmu eqırdur! **3** Ah, Uni nədin tapalaydıoqlıkmıni bilgən bolsam'idi, Undakta Uning olturıdıoqlan jayioja barar idim! **4** Xunda mən Uning aldidə dəwayımnı bayan kılattım, Aozımnı munazirilər bilən toldurattım, **5** Mən Uning manga bərməkçi bolojan jawabını bilələyttim, Uning manga nemini deməkçi bolojanlikini qüxinələyttim. **6** U manga karxi turup zor küi bilən mening bilən talıxamtı? Yaq! U qokum manga kulak salattı. **7** Uning huzurıda həkkaniyi bir adəm uning bilən dəwalıxalattı; Xundak bolsa, mən əz Sotqım aldidə mənggügiqə aqlanojan bolattım. **8** Əpsus, mən aloja karap mangsammu, ləkin U u yərdə yok; Kaynimgə yansammı, Uning sayisinimu kərelməymən. **9** U sol tərəptə ix kıliwatqanda, mən Uni baykıyalımaymən; U ong tərəptə yoxurunojanda, mən Uni kərelməymən; **10** Bıraq U mening mangıdıoqlan yolumni bilip turidu; U meni tawlıoqlandin keyin, altundək sap bolımən. **11** Mening putlırim uning kədəmlirigə qing əgəxkən; Uning yolını qing tutup, heq qətnimidim. **12** Mən yəne Uning lawlırining buyrukidin bax tartımdim; Mən Uning aozıdiki sezləni əz kəngüldikilirimdin kımmətlik bilip qadırləp kəldim. **13** Bıraq Uning bolsa birlə muddiası bardur, kimmü Uni yolidin buruyalısun? U kənglidə nemini arzu kılojan bolsa, xuni kılıdu. **14** Qünki U manga nemini iradə kılojan bolsa, xuni bərhək wujudqə qikıridu; Mana muxu hildiki ixlar Uningdə yəne nuroqundur. **15** Xunga mən Uning aldidə dəkkə-dükkigə qüximən; Bularnı oyılısamlə, mən Uningdin kərkup ketimən. **16** Qünki Təngri kənglümni ajiz kılojan, Həmmigə Qadir meni sarasimigə salidu. **17** Həlbuki, mən karangojuluk iqidə ujukturulmidim, Wə yaki yüzümni oriwalojan zulmət-karangojulukkımu heq sükiit kılmıdim.

24 — Nemixka Həmmigə Qadir [sorak] künlirini bəkitməydu? Nemixka Uni tonuqanlar Uning xu künlirini bikardin-bikar kütidu? **2** Mana, adəmlər pəsıl kılinojan taxlarnı yetkiwetidu; Ular zorawanlık bilən baxkıların padilirini bulap-talap əzliri [oquq-axkara] bakiidu; **3** Ular yetim-yesirlarning exikini bulap həydəp ketidu; Ular tul hotunning kalisini kepillik üqün eliwəlidu. **4** Ular miskinləni yoldin neri ittiriwetidu; Xuning bilən zemindiki ezilgənlərnin həmmisi məküxiwalidu. **5** Mana, ular dəxt-bayawandardiki yawayi exəklərdək, Tang səhərdə olja izdəx «hizmiti»gə qikidu; Janggal ular wə ularning baliliri üqün yeməklilik təminləydu. **6** Ular yamanning [kaliliri] üqün dalada ot-qəp oridu, Uning üqün axkan-taxkan üzümliirini teriydu; **7** Ular keqini kiyimsiz yalang ötküzidu, Sooqıktə bolsa yepinoqudək kiyimi yoxtur. **8** Ular taojka yaoqlan yamoqlar bilən süzmə bolup ketidu, Panahsızlıkidin taxni quqaklıxidu. **9** Adəmlər atisiz baliləni əmqəktin bulap ketidu, Ular miskinlərdin [bowaklarnı] kepillikkə alidu. **10** [Miskinlər bolsa] kiyimsiz, yeling ötədu, Baxkılar üqün buqday baqlirini kətürsimu, yənılə aq qalıdu; **11** Ular baxkıların əyidə zəyturnlarnı qəyləp yəq qıkarəjan bolsimu, Höyliləridə xarab kəlkikini qəyilən bolsimu, Yənılə ussuzlukta qalıdu. **12** Xəhərdin adəmlərnin aq-zarlırı qikip turidu, Kıliq yegənlərnin janlırı nalə-pəryad kətüridu; Bıraq Təngri heqkimning ipaslıkını ayıblıməydu. **13** — Nuroja karxi isyan kətürıdıoqlarnımu bar; Ular nurning yollirini biləydu, Uning tərıkiləridə turımaydu. **14** Qatıl tang nuri kelixi bilən ornidin turup, Kəmbəoqləllər wə miskinləni öltüridu; Keqidə u oqrıdək yüridu. **15** Zinahormu «Meni heq kəz kərməydu» dəp zawal waktini kütidu, Baxkılar meni tonumısın dəp ayalning qümbilini yüzigə tartıwalidu. **16** Karangojulukta [oqlar] əyning tamlirini kolap texidu; Kündüzdə ular əzlirini əz əyigə kəmap qoyidu; Ular nurni tonumaydu. **17** Ular üqün tang səhər əlüm sayısıdək tıyulidu; Ular qap-karangojulukning wəhimilərinı dost tutidu. **18** Ular sularnıng yüzidiki kəptıklərdək yokəp kətsun! Ularınə yəz-emındiki nesiwisi lənət kılinəjanki, Xunga ulardın heqkim üzümzarlıkkə yənə mangmısın! **19** Kırojaqkılık həmmə tomuz ısıq kar sulirininimu yəp tügıtidu; Təhtısaramu ohxaxla gunah kılojanlarnı yəp tügətsun! (Sheol h7585) **20** Uni, tuqəjan anisimu untusun! Kırt xəlgəylirini ekıtip uni yesun! Əskə heq elinmısın! Xuning bilən həkkaniysizlik dərəhtək kesilsun! **21** U balisi yok tuqəmaslardın olja alidu, U tul hotunlarəojımu heq xəpkət kərsətməydu. **22** Bıraq [Huda] Əz kudriti bilən mundak küq-hokukı barlarnıng [künini] uzartıdu; Ular hətta həyatidin ümidsizlənsimu kaytidin ornidin turidu. **23** [Huda] yənılə ularni amanlıktə mukımlaxturıdu, Xunga ular hatırjəm bolidu; U ularning yollirini kəzdə tutkan əməsmu? **24** Ularınə martiwisi bırdəmlik estürüldü, Andın ular yok bolidu; Ular onğda qaldurulıdu, andın baxka adəmlərgə ohxaxla yiojip elip ketilidu; Ular pəkətlə pıxkan sərhil buqday baxaklıridək kesilip ketidu. **25** Bu ixlar mundak bolmısa, qeni kim meni yaloqanqı dəp ispatlıyalaydu. Mening gəplirimni kim kuruk gəp dəyləydu?».

25 Xuhalik Bildad jawabon mundak dedi: — «Uningda hokimranlik ham haywat bardur; U asmanlarning karidiki ixlarnimu tartipka salidu. Uning xoxunlarini sanap tugatniki bolamdu? Uning nuri kimning ustiga quxmey qalar? **4** Em-di insan balisi kandakmu Tengrining aldisda hokkaniy bolalisun? Ayal zatidin tuqulolganlar kandakmu pak bolalisun? **5** Mana, Uning nazirida hatta aymu yoruk bolmioqan yorda, Yultuzlarmu pak bolmioqan yorda, **6** Kurt bololan insan, Sazang bololan adam balisi [uning aldisda] kandak bolar?».

26 Ayup [Bildak] jawabon mundak dedi: — «Maoqursiz kixiga kaltis yardamlarni beriwatting! Bilakliri kiusiz adamni karamat kutkuzuwatting! **3** Ekli yok kixiga kaltis nashlatlarni kiliwatting! Wa uningoga alamet bilimlarni namayan kiliwatting! **4** Sen zadi kimning maditi bilan bu sezlarni kilding? Sandin qikiwatkini kimning rohi? **5** — «Erwahlar, yoni su astidikilar, Xundakla u yorda barlik turuwatkanlar tolojinip ketidu; **6** Berhak, [Hudaning] aldisda teltisaramu yepinqisiz keronidu, Halakatningmu yapkuqi yoktur. (Sheol h7585) **7** U [yorning] ximaliy [kutupini] alem boxlukioja sozojan, U yer [xarini] boxluk iqida muallak qilogan; **8** U sularni koyuk bulutliri iqiga yiojdu, Bulut ularning eoqirlik bilanmu yirtilip katmaydu. **9** U ayniq yuzini yapidu, U bulutliri bilan uni tosidu. **10** U sularning ustiga qembor sizip koyojan, Buning bilan U yorukluk ham karangojulukning qebrasini bekitkan. **11** Asmanlarning tiwrukliri tawrap ketidu, Uning ayibini anglapla alakzade bolup ketidu. **12** U dengizni kudriti bilan tiqlanduridu; Oz hekmiti bilan Rahabni para-para qilip janjiwetidu. **13** Uning Rohi bilan asmanlar bezalgan, Uning koli tez kaqkan ajdihani sanjiydu. **14** Mana, bu ixlar pekot uning qiloganlirining kikiqqina bir kismidur, halas; Uning sez-kalamidin anglawatkinimiz nahayiti pas bir xiwi-lax, halas! Uning putkuk zor kudritining guldurmamisini bolsa kimmu quxinalisun?!».

27 Ayup bayanini dawamlaxturup mundak dedi: — **2** «Mening hokkimni tartiwalogan Tengrining hayati bilan, Jenimni aqritkan Hammigə Qadirning hokki bilan kasem kilimanki, **3** Tenimda nepes bolsila, Tengrining bergən Rohi dimioqimda tursila, **4** Lawlirimdin hokkaniysiz sezlər qikmaydu, Tilim aldamqilik bilan heq xiwi-rlimaydu! **5** Silarningkini toqra deyix mandin yirak tursun! Jenim qikqanoja kadər duruslukumni ozumdin ayrimayman! **6** Adillikimni qing tutuwerimən, uni koyup bərməymən, Wijdanim yaxiojan heqbir kunimda meni ayiblimisun! **7** Mening duxminim razillergə ohxax bolsun, Manga karxi qikqanlar hokkaniysiz dəp karalsun. **8** Qunkı Təngri iplas adəmni üzüp taxlioqanda, Uning jenini aloqanda, Uning yəne nemə ümidi qalar? **9** Balayı apət nemi besip quxxənda, Təngri uning nalə-pəryadini anglamdu? **10** U Hammigə Qadirdin səyünəmdü? U hərdaim Təngrigə iltija kilalamdu? **11** Mən Təngrining kolining qilolanliri toqrisida silərgə məlumat berəy; Hammigə Qadirda nemə barlikni yoxurup yurməymən. **12** Mana silər alliburun bularni kərüp qiktinglar; Silər nemixka

axundak pütünləy kuruk hiyallik bolup kaldinglar? **13** Razil adəmlərnin Təngri bekitkan aqiwi-ti xundakki, Zorawanlarning Hammigə Qadirdin alidiojan nesiwi-ti xundakki: — **14** Uning baliliri kəpəysə, kiliqlinix üqünla kəpiyidu; Uning pərzəntlirinin neni yetixməydu. **15** Uning əzidin keyin kalojan adəmliri əlüm bilən biwasitə dəpnə kilinidu, Buning bilən kalojan tul hotunliri matəm tutmaydu. **16** U kümüxləni topa-qangdək yiojip dəwilisimu, Kiyim-keqəkləni laydək kəp yiojsimu, **17** Bularning həmmisini təyyarlisimu, Birək kiyimləni hokkaniylar kiyidu; Bigunahlar mu kümüxləni belüxidu. **18** Uning yasiojan eyi pərwəning qozisidək, Üzümrənin kəzətiyi əziğ saloqan kəpidək box bolidu. **19** U bay bolup yetip dəm alojini bilən, Birək əng ahirki kətim keliduki, Kəzini aqkanda, əmdi tığəxtim daydu. **20** Wəhəmilər kəlkündək bexioja kelidu; Kəqtə kara kuyun uni qanggilioja alidu. **21** Xərk xamili uni uqurup ketidu; Xiddət bilən uni ornidin elip yirakka etip taxlaydu. **22** Boran uni heq ayimay, bexioja urulidu; U uning qanggilidin kutulux üqün hə dəp urunidu; **23** Birək [xamal] uningə qarap qawak qalidu, Uni ornidin «ux-ux» kilip qooqliwetidu».

28 — «Xübhəisizki, kümüx tepilidiojan kanlar bar, Altunning tawlinidiojan əz ornı bardur; **2** Təmür bolsa yər astidin kəziwetilən, Mis bolsa taxtin eritilip elinidu. **3** İnsanlar [yər astidiki] karangojulukka qək koyidu; U yər kərigiqə qarlap yürüp, Karangojulukka təwə, əlümning sayisida turojan taxlarni izdəydu. **4** U yər yüzidikilərdin yirək jayda tik bologan kudukni kolaydu; Mana xundak adəm ayaq basmaydiojan, untulojan yərlərdə ular aroqamqini tutup boxlukta pulanglap yürüdu, Kixilərdin yirəkta esilip turidu. **5** Axlik qikidiojan yər, Təkti kolanoqanda bolsayalkundək kərünidu; **6** Yərdiki taxlar arisidin kək yakutlar qikidu, Uningda altun rudisimu bardur. **7** U yolni heqkandək alojur kux bilməydu, Həttə sarning kezimu uningə yətmigən. **8** Həkawur yirtkuqlarmu u yərni heq dəssəp bəkmiojan, Əxəddiy xirmu u jaydin heqkaqan ətüp bəkmiojan. **9** İnsan balisi kolini qakmak texining üstigə təgküzidu, U taqlarni yiltizidin komuriwetidu. **10** Taxlar arisidin u qanallarni qapidu; Xundak kilip uning kəzi hərhil kimmətlik nərsiləni kəridu; **11** Yər astidiki əkinlarni texp katmisun dəp ularni tosuwalidu; Yoxurun nərsiləni u axkarilaydu. **12** Birək danalik nədin tepilar? Yorutuluxning makani nədidu? **13** İnsan baliliri uning kimmətliklikini heq bilməs, U tiriklərnin zeminidin tepilmas. **14** [Yər] tegi: «Məndə əməs» daydu, Dengiz bolsa: «Mən bilənmu bilə əməstur» daydu. **15** Danalikni sap altun bilən setiwalojili bolmaydu, Kümüxnimu uning bilən bir tarazida tartkili bolmas. **16** Həttə Ofirda qikidiojan altun, aq həkik yaki kək yakut bilənmu bir tarazida tartkili bolmaydu. **17** Altun wə hrustalnimu uning bilən selixturojili bolmaydu, Esil altun qaqa-kuqilar uning bilən heq almaxturulmas. **18** U ünqə-marjan, hrustalni adəmnin esidin qikiridu; Danalikni elix kizil yakutlarni elixtin əwəldür. **19** Efiopiyədiki serik yakut uningə yətməs, Serik altunmu uning bilən bəsiləlməydu. **20** Undakta, danalik nədin tepilidu? Yorutuluxning makani nədidu? **21** Qunkı u barlik hayat igilirinin kezidin yoxurulojan, Asmandiki

uqar-kanatlardinmu yoxurun turidu. **22** Həlakət və ölüm pəkətlə: «Uning xəhritidin həwər aldük» dəydu. **23** Uning mangoan yolini qüxinidə, Turidiojan yerini bilidiojan pəkətlə bir Hudadır. **24** Qünki Uning közi yərning kərigiqə yetidu, U asmanning astidiki barlık nərşiləni keridu. **25** U xamallarning küqini tarazioja saloqanda, [Dunyaing] sulirini elqigənda, **26** Yamoqurlaroja kanuniyə qüxürginidə, Güldürməmining qakmikiyoja yolini bekitkinidə, **27** U qaoqda U danalığqa qarap uni bayan kilojan; Uni nəmunə kilip bəlgiləgən; Xundak, U uning bax-ayioqja qarap qikip, **28** Insañoja: «Mana, Rəbdin qorqux danalığtur; Yamanlıqtin yiraklıxix yorutuluxtur» — degen».

29 Ayup bayanini dawamlaxturup mundaq dedi: — **2** «Ah, əhwalim ilğiriki aylardikidək bolsidi, Təngri məndin həwər alojan künlərdikidək bolsidi! **3** U qaoqda Uning qiriqə beximoja nur qaqqan, Uning yorukluğu bilən karangoquluktin etüp kətkən bolattim! **4** Bu ixlar mən kiran wəktimda, Yəni Təngri qədirimda manga sirdax [dost] bolojan wəktidə bolojanidi! **5** Həmmigə Kədir mən bilən billə bolojan, Mening yax balilirim ətrapimda bolojan; **6** Mening başqan kədəmlirim serik mayoja qəmülgən; Yenimdikə tax mən üqün zəytun may daryasi bolup aqqan; **7** Xəhər dərwəzioja qikkən wəktimda, Kəng maydanda ornum təyyarlanəjoanda, **8** Yaxlar mən kərüplə əymini əzlinini qətkə alatti, Kərilər bolsa ornidin turatti, **9** Xəhzadilərmu gəptin tohtap, Koli bilən aqzini etiwalatti. **10** Aksəngəklərmu tinqlinip, Tilini tangliyoja qapliwalatti. **11** Kulək səzümnə anglisla, manga bəht tiləytti, Kəz mən kərsilə manga yaxhi guwahlık bəreətti. **12** Qünki mən manga himayə bol dəp yelinojan əzilgüqiləni, Panahsız kəlojan yetim-yesirlərimu kütquzup turattim. **13** Həlak bolay degen kixi manga bəht tiləytti; Mən tul hotunning kənglini xadlandurup nahxa yangratkuzattim. **14** Mən həkkəniyliki ton kilip kiylidədim, U mən əz gəwdisi kildi. Adalətlilik manga yepinqə həm səllə bolojan. **15** Mən korəja kez bolattim, Tokuroja put bolattim. **16** Yoksullaroja ata bolattim, Manga natonux kixining dəwasinimu təkxürüp qikattim. **17** Mən adalətsizning hingəyojan qixlini qəqip taxlayttim, Oljisi qixliridin elip ketəttim. **18** Həm: «Mening künlirim kümdək kəp bolup, Əz uwamda rəhət iqida əlimən» dəyttim; **19** Həm: «Yiltizim sularəqiqə tartilip baridu, Xəbnəm pütün kəqiqə xəhimoja qaplixip yatidu; **20** Xəhritim hərdəim məndə yengilinip turidu, Kolumdikə okyayim hərdəim yengi bolup turidu» dəyttim. **21** Adəmlər manga kulək salatti, kütüp turatti; Nəsihətlirini anglay dəp süküti iqida turatti. **22** Mən gəp kiloqandin keyin ular kayta gəp kilməytti, Səzilirim ularning üstigə xəbnəm bolup qüxətti. **23** Ular yamoqurlarıni kütəkəndə mən kütətti, Kixilər [wəktidə yəqəjan] «keyinki yamoqur»ni kərxə aloqandək səzilirimni aqzini eqip iqətti! **24** Ümidsizlənginidə mən ularoja qarap külümsirəyttim, Yüzümdiki nurni ular yərgə qüxürməytti. **25** Mən ularoja yolini tallap kərsitip bəreətti, Ularıning arisida kəttiwx bolup olтурattim, Koxunliri arisida turojan padixahdək yaxayttim, Biraq buning bilən matəm tutidəjanlarəja təsəlli yətküzgüqimu bolattim».

30 — «Biraq hazır bolsa, yaxlar meni mazaq kilidu, Ularıning dadilərinə hətta padəmini bəkidəjan itlər bilən billə ixləxə yol köyuxnimu yaman kəreəttim. **2** Ularıning məqduri kətkəndin keyin, Kolidiki küq manga nəmə payda yətküzəlisun? **3** Yoksuzluq həm aqlıqtin yigləp kətkən, Ular uzundin buyan qəldərap kətkən dəxt-bayawanda kuruk yərnə ojaıaydu. **4** Ular əmən-xiwxəni qətkəllər arisidin yulidu, Xumbuyining yiltizlərinimu tərıp əzlırığə nan kildu. **5** Ular əl-yurtlardan həydiwətilgən bolidu, Kixilər ularni kərüplə oqrını kərgəndək wərkirəp tillaydu. **6** Xuning bilən ular sürlük jiləjılarda kənuq, Taxlar arisida, ojarlar iqidə yaxaxqa məjbur bolidu. **7** Qətkəllik arisida ular hangrap ketidu, Tikanlər astida ular dügdiyıp olтурixidu; **8** Nədanlarıning, nam-abruyisizlərining baliləri, Ular zeməndin sürtəqay həydiwətilgən. **9** Mən hazır bolsam bularning həjwi yənahisi, Hətta səz-qəqikəning dəstiki bolup qəldim! **10** Ular məndin nəprətlinip, Məndin yirək turup, Yüzümgə tükürüxtinmu yənməydu. **11** Qünki [Huda] mənəng həyat rixtimni üzüp, mənə jəpəjoja qəmdürgən, Xuning bilən xu adəmlər əldimda tizginlərinə əliwətkən. **12** Ong yənimda bir top qüprəndə yaxlar ornidin turup, Ular putumni turojan yəridin ittiriwətməqki, Ular səpiləmoja hujum pələmpəylirini kəturüp turidu; **13** Ular yolumni buzuwətidu, Ularıning həq yələngiki bolmisimu, Həlakitimni ilğiri sürməktə. **14** Ular səpilənin kəng bəşik jəyidin bəşüp kirgəndək kirixidu; Wəyrənlikimdin paydilinip qəng taxlardək domiləp kirixidu. **15** Wəhəmilər burulup mənə əz nixani kilojan; Xuning bilən hərəmitim xaməl etüp yəq boləqandək həydiwətilədi; Awətiləkimmu bulut etüp kətkəndək etüp kətti. **16** Həzir bolsa jənim qəqidin təküliüp kətkəndək; Azəblik künlər mənə tutuwəldi. **17** Kəqilər bolsa, manga səngəklirəngiqə sanjiməktə; Aqrıqlirim mənə qixləp dəmə əlməydu. **18** [Aqrıqlar] zor kiki bilən manga kiyim-kəqikimdək boldi; Ular kənglikiməng yəkisidək manga qəpłixiwəldi. **19** Huda mənə səzlikə taxliwətkən, Mən topa-qəngəja wə külgə ohxax bolup qəldim. **20** Mən Səngə nələ-pəryad kətürməktimən, Biraq Sən manga jəwab bərməysən; Mən ornumdin tursam, Sən pəkətlə manga kərapla kəyisən. **21** Sən əzgirəp manga bir zalim boldug; Kəlungning küqi bilən manga zərbə kiliwətisən; **22** Sən mənə kəturüp Xaməloja mindürgənsən; Boran-qəpkunda təəllukətimni yəq kiliwətkənsən. **23** Qünki Sən mənə əhiridə əlümgə, Yəni barlık həyat ilğilirining «yioqiləx əyi»gə kəltüriwətisən. **24** U həlak kilojan wəktidə kixilər nələ-pəryad kətürsimu, U kəlini uzatqanda, duaning dərwəxə həqəndək nətijisi yəq; **25** Mən künləri təs kixi üqün yioqləp [dua kilojan] əməsmu? Nəmrətlər üqün jənim əzəblənmədimu? **26** Mən əzüm yaxxilik kütüp yürğinin bilən, yəmənlilik kəlip qəldi; Nur kütkinim bilən, kərangəquluk bədi. **27** Qün kəzəndək kəynəp, arəmlilik tapməywatidu; Azəblik künlər manga yüzləndi. **28** Mən kuyax nürini kərməymu kəridəp yürməktimən; Həlayik arisida mən ornumdin turup, nələ-pəryad kətürimən. **29** Mən qilbərılərgə kərinəx bolup qəldim, Həwəqulərining həmrəhi boldum. **30** Təram kəriyip məndin əjrəp kətiwatidu, Səngəklirim kiziktin kəyüp kətiwatidu. **31** Qiltərimdin matəm mərsiyəsi qikidu,

hesablinatti, Qunki xundak qilqan bolsam men yukirida
turoquqi Təngrigə wapasizlik qilqan bolattim. **29** Əgər
manga nəprətləngən kixining həlakitigə qarşiqinimda
xadlinip kətkən bolsam, Bexioğa külpət qüxkənlikidin
huxal bolqan bolsam — **30** (Əməliyyəttə u tüğəxsun
dər qarşaq, uning əlümünitilə aqzımın gunaş
ətküzüxkə yol qoymioqanmən) **31** Əgər qədirimdikilər
mən toqruluk: «Hojayinimizning dastihinidin yəp
toyunmioqan keni kim bar?» demigən bolsa, **32**
(Musapirlardan qoqida qalqolini əzəldin yoxtur; Qunki
ixikimni hərdaim yuqluqilaroğa eqip kəlgənmən) **33** Əgər
Adam'atimizdək itaətsizlikirimni yapqan, Kəbiqlikimni
kənglümə yoxuroqan bolsam, **34** Həmdə xuning üçün
pütkül halayik aldida uning axkarilinixididn kərkup
yürgən bolsam, jəmiyətning kəmsitixiliri manga wəhimə
qilqan bolsa, Xuning bilən mən talaoğa qikmay yürgən
bolsam, ... **35** — Ah, manga kulak saloquqi birsi bəsisdi!
Mana, imzayimni koyup bəray; Həmmigə Qadir manga
jawab bərsun! Rəqibim mening üstümdin ərz yazsun! **36**
Xu ərzni zimməməgə artattim əməsmu? Qoquk tajarlədk
beximə qəkiyalattim. **37** Mən Uningoğa kədəmlirimning
pütün sanini hesablap bəratəm; Xəlxadidək mən Uning
aldioğa barattim. **38** Əgər əz etizilirm manga qarxi
guwaş bolup qukan kətürsə, Uning qünəkliri bilən birgə
yioqlaxsa, **39** Qunki qikarəqan mewisini hək təliməy
yegən bolsam, Həddigərlərni həlsizlandurup nəpisini
tohtatqan bolsam, **40** Undəktə buoqdayning ornida
xumbuya əssun! Arpining ornida məstək əssən. Mana
xuning bilən [mən] Ayupning səzliri tamən wəssalam!»

32 Xuning bilan bu üç kixi Ayupka jawab berixтин tohtidi; qünki ular Ayupning qarixida özini həkkanıy dəp tonuydıoanlıkını bildi. **2** Andin Buzılık Ramning ailsidin boləoan Barahəlnıng ooqlı Elihu isimlik yigitnıng ojaşıpı kozoqaldi; unıng ojaşıpı Ayupka karıta kozoqaldi, qünki u Hudanı əməs, bəlkı əzını toorə hesablıoanadı; **3** Unıng ojaşıpı Ayupning üq dostlırıoımu karıtıldı, qünki ular Ayupka raddıya bərgüdək sez tapalmay turup, yənıla unı gənəhkar dəp bektəkənıdı. **4** Birak Elihu bolsa Ayupka jawab berıxını kütəkənıdı, qünki bu tətəylənnıng kergen künlırı əzıdın kəp ıdı. **5** Elihu bu üq dostnıng aozıda heqkəndək jawabı yoklukuını kərgəndın keyın, unıng ojaşıpı kozoqaldi. **6** Xuning bilan Buzılık Barahəlnıng ooqlı Elihu eqız eqıp jawabən mundak bədel: — «Mən bolsam yax. silər bolsanglar yaxanoqansılar; Xundək boləoqaqka mən tartınıp, bılgənlırımını silərgə ayan kılıxtın kərkup kəldım. **7** Mən: «Yexi qong boləoanlar [awwal] sezlıxı kerek; Yıllar kəpəysə, adəmgə danalıknı oğıtıdu», dəp karayttım; **8** Birak hərбір insanda roh bar; Həmmıgə Kədrınıng nəpısı unı əkil-idraklık kılıp yorutıdu. **9** Lekin qonglarınıng dana boluxı natayın; Kerılarnıng toorə həküm qıkaralıxımu natayın. **10** Xunga mən: «Manga kulək selınglar» dəymən, Məmmu əz bılgınımını bayan əyləy. **11** Mana, silər toorə sezlərnı ızdəp yörüngınlarda, Mən sezlırlərnı kütəkənən; Silərnıng munazırlənglarəo kulək salattım; **12** Xundək, silərgə qın kenglümđın kulək saldım; Birak silərdın heqkaysınglar Ayupka rəddıya bərmıdınlar, Heqkaysınglar unıng sezlırgə jawab bərləmdınglarkı, **13** Silər: «Həqıketən danalık taptkı!» deyləməysılar; İnsan əməs, bəlkı Təngrı

uningoʻja raddiyə qilidu. **14** Uning jənggə tiziloʻan hujum səzliri manga karitiloʻan əməs; Həmə mən bolsam silərnəng gəplirənglar boyiqə uningoʻja jawab bərməymən **15** (Bu üqəylən həyrənuhəs bolup, kayta jawab berixmidi; Həmmə səz ulardın uqup kətti. **16** Mən kütüp turattım, qünki ular gəp kilmidi, bəlki jimjit ərə turup kayta jawab bərmidi); **17** Əmdi əzümning nəwətidə mən jawab bərəy, Məmmu bilginimni kərsitip bərəy. **18** Qünki dəydiəqən səzlim lıq tildi; İqimdiki Rəh manga türtkə boldi; **19** Mana, kərsikim eqilmioʻan xarab tulumioʻja ohxaydu; Yəngi xarab tulumliri partlap ketidiəqəndə partlaydiəqən boldi. **20** Xunga mən səz kilip iqmni boxitay; Mən ləwlimni eqip jawab bərəy. **21** Mən heqkimgə yüz-hatirə kilməymən; Wə yaki heq adəmgə huxamət kilməymən. **22** Mən huxamət kilixni əgənmigənmən; undək bolidiəqən bolsa, Yarətkuqum qoqum tezla meni elip ketidu».

33 «Əmdilikə, i Ayup, bayanliriməja kulək saləjəysən, Səzlimning həmmisini anglap qikkəysən. **2** Mana hazır ləwlimni aqtim, Aqzimdə tilim gəp kilidu. **3** Səzlim kənglumdək durus bolidu, Ləwlim sap boləqən təlimni bayan kilidu. **4** Təngri Rəhi meni yarətkən; Həmmigə Qədirning nəpisi meni janlanduridu. **5** Jawabing bolsa, manga rəddiyə bərgin; Səzlingni aldiməja səpkə koyup jənggə təyyar turoʻin! **6** Mana, Təngri aldidə mən sanga ohxə bəndimən; Məmmu ləydin xəkilləndürülüp yasəloʻanmən. **7** Bərhək, mən sanga heq wəhimə salmaqçı əməsmən, Wə yaki mən saləqən yük sanga besim bolmaydu. **8** Sən dərwəkə kulikiməja gəp kildingki, Əz əwazing bilən: — **9** «Mən heq itətsiz bolmay pak bolimən; Mən sap, məndə heq gunəh yok... **10** Mana, Huda məndin səwəb tepip hujum kilidu, U meni Əz düxmni dəp karaydu; **11** U putlirimni kixənlərgə salidu, Həmmə yollirimni kəzitip yüridu» — dəgənlikingni anglidim. **12** Mana, mən sanga jawab bərayki, Bu ixtə gəping toqra əməs; Qünki Təngri insəndin uluədu. **13** Sən nemixkə uning bilən dəwalixip: — U Əzi kiləqən ixtiri toqrluluk heq qüxəngə bərməydu» dəp yürisən? **14** Qünki Təngri həkikədən gəp kilidu; Bir ketim, ikki ketim, Ləkin insən buni səzməydu; **15** Qüx kərgəndə, kəqidiki əjayibənə əlaməttə, — (Kəttik uyku insənləri bəskəndə, Yaki orun-kərpiləridə ügdək bəskəndə) — **16** — Xu qəoqlərdə U insənlərnəng kulikini əqidu, U ularəja bərgən nəsihətni [ulərnəng yürikigə] məhürləydu. **17** Uning məksiti adəmləri [yaman] yəlidin yənduruxtur, İnsənni təkəbburluktın səkləxtur; **18** Buning bilən [Huda] adəmnəng jənni kəz yətməs həngdin yəndurup, səkləydu, uning həyatini kiliqlinixtin koədaydu. **19** Yaki bolmisə, u orun tutup yetip qəloʻinidə əqrık bilən, Səngəklirini əz-əra səkuxturup biaram kilix bilən, Tərbiyə kiliinidu. **20** Xuning bilən uning pütün wujudi təəmdin nəprətlinidu, Uning jəni hərhil nəzə-nəmətlərdin qəqidu. **21** Uning eti kəzdin yokilip ketidu, Əslidə kərünməydiəqən səngəkliri bərtüp qikidu. **22** Buning bilən jəni kəz yətməs həngoʻja yəkin kelidu, Həyati həlak kiləquqi pərixtilərgə yəkinlixidu; **23** Biraq, əgər uning bilən bir tərəptə turidiəqən kəlixtürgüqi bir pərixta bolsa, Yəni mingining iqidə birsə bolsa, — İnsən balisioʻja toqra yəlni kərsitip bəridiəqən kəlixtürgüqi bolsa, **24** Undəktə [Huda] uningəja xəpkət kərsitip: «Uni

həngdin qüxüp ketixtin kutkuzup koyəqin, Qünki Mən nijat-kutuluxkə kapələt aldim» — dəydu. **25** Buning bilən uning ətliri balilik wəktididən yumran bolidu; U yaxliqioʻja kaytidu. **26** U Təngrigə dua kilidu, U xəpkət kilip uni qəbul kilidu, U huxal-huram təntənə kilip Uning didərinə kəridu, Həmdə [Huda] uning həkkanilyikini əzigə kayturidu. **27** U adəmlər aldidə küy eytip: — «Mən gunəh kildim, Toqra yəlni bərmiləqənmən, Biraq təgixlik jəza manga bərilmid! **28** U roʻhimni həngoʻja qüxüxtin kutkuzdi, Jənim nurni huzurlinip kəridu» — dəydu. **29** Mana, bu əməllərnəng həmmisini Təngri adəmmi dəp, İkki həttə üq mərtəm ayan kilidu, **30** Məksiti uning jənni həngdin yəndurup kutkuzuxtur, Uni həyatlik nuri bilən yərtuxur üqündur. **31** I Ayup, manga kulək saləjəysən; Üniəngni qikərmə, mən yənə səz kilay. **32** Əgər səzlingə bolsa, manga jawab kiliwərgin; Səzlingin! Qünki imkaniyət bolsilə mənəng səni əklioʻum bar. **33** Bolmisə, mənəngkini anglap oltur; Süküt kiləqin, mən sanga danəlikni əgitip koyay».

34 Elihu yənə jawəbən mundaq dēdi: — **2** «I danixmənlər, səzlimni anglənglar, I təjribə-səwəklık adəmlər, manga kulək səlinglar. **3** Eəjiz taam tetip bəkkəndək, Kulək səznəng təmini sinəp bəkidu. **4** Əzimiz üqün nəminəng toqra bolidiəqənlikini bəykap tallayli; Arimizdə nəminəng yaxhi bolidiəqənlikini biləyli! **5** Qünki Ayup: «Mən həkkaniyədmən», Wə: «Təngri mənəng həkkmni bulap kətkən» — dəydu. **6** Yənə u: «Həkkimə ziyan yətküzidiəqən, yəloʻan gəpni kilixim toqrimu? Heq əsilyikim bolmiəqini bilən, manga sanjiloʻan əq zəhmigə dawa yok» — dəydu, **7** Keni, Ayupkə ohxaydiəqən kim bar?! Uningəja nisbətən bəxkiləri nəqərətləx su iqkəndək əddiy ixtur. **8** U kəbihlik kiləquqləroʻja həmrəh bolup yüridu, U rəzillər bilən billə mangidu. **9** Qünki u: «Adəm Hudadin səyünsə, Bu uningəja heqkəndək pəydisi yok» dēdi. **10** Xunga, i danixmənlər, manga kulək səlinglar; Rəzillik Təngridin yirəktə tursun! Yəmənlık Həmmigə Qədirin neri bolsun! **11** Qünki U adəmnəng kiləqənlirini əzigə kayturidu, Hər bir adəmgə əz yəli boyiqə təgixlik nəsivə tapkuzidu. **12** Dərhəqikət, Təngri heq əskilik kilməydu, Həmmigə Qədir həkkmni hərəiz bərmiləyməydu. **13** Kim Uningəja yəz-zəminni əmənat kiləqən? Kim Uni pütkül jəhənni bəxkuruxkə təyənildi? **14** U pəkət kənglidə xu niyətni kilsilə, Əzinəng Rəhini həmə nəpisini Əzigə kayturuwəlsilə, **15** Xuan bərlək ət igiliri birgə nəpəstin kalidu, Adəmlər topa-qəngoʻja kaytidu. **16** Sən danixmənlər bəlsəng, buni anglə! Səzlimning sadasioʻja kulək sal! **17** Adəltəqə əq boləquqi həküm sürələmdu? Sən «Həmmidin Adil Boləquqi»ni gunəhkar bəkitəmsən?! **18** U bolsa padixəhni: «Yərimas!», Mətiwərləni: «Rəzillər» dēgüqidur. **19** U nə əmirlərgə heq yüz-hatirə kilməydu, Nə baylarni kəmbəəjəllərdin yukiri kərməydu; Qünki ulərnəng həmmisini U Əz kəli bilən yarətkəndur. **20** Kəzni yumup əqkuqə ular ətəp ketidu, Tün yərimidə həlkəlrəmu təwərinip dunyadin ketidu; Adəmnəng kolisiz uluəqlər elip ketidu. **21** Qünki Uning nəzəri adəmnəng yollirining üstidə turidu; U insənnəng bəz kədəmlirini kərup yüridu. **22** Xunga kəbihlik kiləquqləroʻja yoxurunəqdək heq karəngəqluluk yoktur, Həttə əlümning səyisidimu ular yoxurunəlməydu.

23 Qünki Təngri adəmlərni aldioja həküm kılıxka kəltürüx üqün, Ular ni uzunojqə kəziti pürüxining həjiti yökür. **24** U küqlüklərni təkxiürp olturnayla para-pərə kiliwetidu, Həm baxkılarni ularning orniyoja qoyidu; **25** Qünki ularning kıləlanlıri uningəja enik turidu; U ularni keqida ərıwetidu, xuning bilən ular yanjilidu. **26** U yamanlarni halayik aldida kəqatlıojandək ularni uridu, **27** Qünki ular uningəja əgixitlin bax tartқан, Uning yolliridin heqbirini heq ətıwarlımıojan. **28** Ular xundək kılıp miskinlərninğ nala-pəryadini Uning aldioja kirqüzidu, Xuning bilən U ezilgüqilərninğ yalwuxuxini anglaydu. **29** U süküttə tursa, kim aqrınıp kəqxısun. Məyli əldin, məyli xəhstin bolsun, Əgər U [xəpkitini kərsətməy] yüzini yoxuruwalsa, kim Uni kərəlisun? **30** Uning məksiti iplaslar həkümranlık kılmişun, Ular əl-əhlini damioja qüxürmişun degənliktur. **31** Qünki buning bilən uların birsi Təngrigə: «Mən təkəbburluk kılənmən; Mən toqrını yənə burmlımaymən; **32** Əzüm bilmiginimni manga ęitip qoyojaysən; Mən yamanlık kıləjan bolsam, mən kayta kıləmaymən» — desə, **33** Sən Uning bəkitkinini rət kıləjanlıkinq üqün, U pəkət sening pikring boyiqıla insanning kıləjanlırini Əzigə kayturuxi kərəkmü. Mən əməs, sən kərar kıləxing kərəktur; Əmdi bilgənłirini bayan kıləsangqu! **34** Əkli bar adəmlər bolsa, Gəpimni anglıojan dana kixi bolsa: — **35** «Ayup sawatsızdək gəp kildi; Uning səzlıridə əkil-parasəttin əsər yok» — dəydu. **36** Ayup rəzil adəmlərdək jawab bərgənlikidin, Ahırojqə sinalsun! **37** Qünki u ęz gunahıninğ üstigə yənə asiylikni koxidu; U arimızda [ahənət bilən] qawak qelip, Təngrigə kərxi səzlərni kəpəytməktə».

35 Elihu yənıla jawab berip mundək dedi: — **2** «Sən muxu gepingni, yəni «Həkkəniylikim Təngrininğkidin üstündur» değiningni toqra dəp kəramsən? **3** Xundək boləjanlık i qün sən: «Həkkəniylikninq manga nemə paydisi bolsun? Gunah kıləiojıninğning gunah kıləiojınıyoja kəriojanda artuqkılık i nədə?» dəp soriding. **4** Əzüm səzlər bilən sanga [jawab berəy], Sanga həm sən bilən billə boləjan ülpətlirinqə jawab berəy; **5** Asmanlarəja kərap bəkkın; Pələtki bulutlarəja səpsaləojın; Ular səndin yukiridu. **6** Əgər gunah kıləjan bolsang, undəkta Təngrigə kəysi ziyankəxlilikni kıləlayttinq? Jinəyətłirinq kəpəysimu, undəkta uningəja kəndək ziyanalarni salalar idinq? **7** Sən həkkəniy boləjan təkdirdimu, Uningəja nemə berələytting? **8** U sening kolungdin nemimu alar-hə? **9** Sening əskilikłirinq pəkət səndək bir insanəjıla, Həkkəniylikinq bolsa pəkət insan baliliriəjıla təsir kılidu, halas. **10** Adəmlər zulum kəpiyip kətkənlikidin yalwuridu; Küqlüklərninğ besimi tüpəylidin ular nala-pəryad kəturidu. **11** Birək heqkim: «Keqılərdə insanlarəja nəhxa ata kıləuqi yarətkuqum Təngri ni nədin izdim kərək?» deməydu. **12** Uning bizgə ęitidiəjini yər-zemindiki həywanlarəja ęitidiəjiniğdin kəp, Həm asmandiki uqar-kanətlarəja ęitidiəjiniğdin artuq əməsmü? **13** Ular nala-pəryad kəturidu, birək rəzil adəmlərninğ həkəwurlukıninğ təsiri tüpəylidin, Uni Huda ijabət kıləmaydu. **14** Bərhək, Təngri kuruq duaəja kulək salmiojan yərdə, Həmmigə Qadır muxularəja əhmiyət bərmigan yərdə, **15** Sən: «Mən Uni kərəlməymən»

desəng, [U kəndək kulək salsun]? Dəwayinq tehi Uning aldida turidu, Xunga Uni kütüp turojın. **16** Birək U həzir [towa kılıx pürsiti berip], Əz ęəziəpini tehi təkmigən əhwalda, Ayup ęəzininğ təkəbburlukini bilməmdiojandı? **17** Qünki Ayup kuruq gəp üqün aqrını aqқан, U tuturuksız səzlərni kəpəytkən».

36 Elihu səzini dawamləxturup mundək dedi: — **2** «Mən i birdəm səzligili kəysəng, Mən yənə Təngrigə wakalətn kıləiojan səzümning barlıkını sanga ayan kıləmə. **3** Bilimni yırəklərdin elip kəltürimən, Adəmlərni Yarətkuqimni həkkəniy dəp həsəbləydiəjan kıləmə. **4** Məninğ gəpim həkikətn yəlojan əməstur; Bilimi mukəmməl birsi sən bilən billə bolidu. **5** Mana, Təngri değən uluəjdur, Birək U heqkimni kəmsitməydu; Uning qüxinixi qongkurdur, məksitidə qinq turidu. **6** U yamanlarni həyat səkləmaydu; Birək ezilənlər üqün adalət yürgüzidu. **7** U həkkəniylərdin kəzini elip kətməydu, Bəli ularni mənğgügə padixəhlar bilən təhtə olturojuzidu, Xundək kılıp ularning mərtiwisi üstün bolidu. **8** Wə əgər ular kixənləngən bolsa, Japaning əsaritigə tutuləjan bolsa, **9** Undəkta U ularəja kıləjanlırini, Ularınğ itaətsizlikłirini, Yəni ularning kərəngləp kətkənlikini ęzlırigə kərsətkən bolidu. **10** Xuning bilən U kuləkłirini tərbiyigə ęip qoyidu, Ular ni yamanlıktın kaytixka buyruydu. **11** Ular kulək selip Uningəja boyşunsıla Ular [kəlojan] kıləniłini awatqılıkta, Yıllirini huxlukta ətəküzidu. **12** Birək ular kulək salmışa, kılıqlinip dunyadin kətidu, Bilimsiz həlda nəpəstin tohtap qalıdu. **13** Birək kəngligə iplaslıkni pükkənlər yənıla adawət səkləydu; U ularəja əsarət qüxürgəndimu ular yənıla tilawət kıləmaydu. **14** Ular yax turupla jan üzidu, Ularınğ həyati bəqqıwəzlər arisida tügəydu. **15** Birək U əzab tartkuqlarni əzablərdin boləjan tərbiyə ərkilik kütqüzidu, U ular har boləjan waktida ularning kulikini əqidu. **16** U xundək kılıp sənimu əzarning əqızidin kıştangqılık i yok kəng bir yərgə jəlp kıləjan bolətti; Undəkta dastihining mayəja toldurulojan bolətti. **17** Birək sən həzir yamanlarəja kəritiləjan tegixlik jəzalarəja toldurulojansən; Xunga [Hudanınğ] həkümü həm adaliti seni tutuwaldu. **18** Qəziəpinqning kaynap kətxininq seni mazaqka baxlap koyuxidin huxyar bol; Undəkta hətta zor kapalətmü seni kütquzalməydu. **19** Yəki baylıklirinq, Yəki küqünğning zor tirixıxliri, Əzünğni əzab-əkubəttin neri kıləlamdu? **20** Keqigə ümid bəqləma, Qünki u qaoqda həlk ęz ərnidin yokilip kətidu. **21** Huxyar bol, əskilikka burulup kətmə; Qünki sən [kəbiħlikni] dərkdə [səwr boluxning] ərniəda tallıojansən. **22** Mana, Təngri küq-kudriti tüpəylidin üstündur; Uningdək ęətküqi barmu? **23** Kim Uningəja mənğdiəjan yolni bəkitip bərgənidi? Wə yəki Uningəja: «Yaman kıldinq?» deyxka pətinəlaydu? **24** İnsanlar təbrikləydiəjan Hudanınğ əməllirini uluəjıxni untuma! **25** Həmmə adəm ularni kərgəndur; İnsan baliliri yırəktin ularəja kərap turidu». **26** « — Bərhək, Təngri uluəjdur, biz Uni qüxinəlməymiz, Uning yillirining sanini təkxiürp eniklıojili bolmaydu. **27** Qünki U suni tamqılərdin xümürüp qikiridu; Ular parəja aylinip andin yəmojur bolup yəojidu. **28** Xundək kılıp asmanlar [yaməjırlarnı] kuyup berip, İnsan baliliri üstigə molqilik yəojıduridu. **29** Birək kim bulutlarınğ tokuluxini, Uning [samawı]

qedirining gümbür-gümbür kildioanlikini qūxinālisun? **30** Mana, U qaqmiki bilən aṭrapini yoruk kiliḍu, Həṭta dengiz taktinimu yoruk kiliḍu. **31** U bular arkiḷik hāḷklər üstidin hēkūm qikiriḍu; Həm ular [arkiliku] mol axlik beridu. **32** U kollirini qaqmaq bilən tolduridu, Uningoṗa uridiḷoan nixanni buyruydu. **33** [Hudaning] güldürmamisi uning kelidiḷoanlikini elan kiliḍu; Həṭta kalilaru sezip, uni elan kiliḍu.

37 Xundak, yūrikimmu buni anglap təwrinip ketiwatidu, Yūrikim kēpidin qikip ketāy, dedi. **2** Mana angliḷoṗina! Uning hērkirigēn awazini, Uning aṭzidin qikiwatkan güldürmama awazini angla! **3** U awazini asman astidiki pūtkül yərgə, Qaqmikiṗni yərnig kərigiṗə yətküzidu. **4** Qaqmaḷtin keyin bir awaz hērkiraydu; Əz həywtinining awazi bilən u güldürləydu, Awazi anglinixi bilənla hēq ayanmay qaqmaḷlirinimu koyuwetidu. **5** Təngri awazi bilən karamət güldürləydu, Biz qūxinālməyḷoan nuroḷun kəltis ixlarni kiliḍu. **6** Qūnki u kəroṗa: «Yərgə yaṗ!» , Həm həl-yeḷoṗinoṗa: «Kūḷḷik yamoṗur boll» daydu. **7** U barlik insanni əzining yaratkanlikini bilsun dəp, Həmmə adəmning kolini bular bilən tosup koyidu; **8** Yawayi həywanlar əz uwisioṗa kirip ketidu, Əz konalḷoṗusida turoṗuzulidu. **9** Boran-qapḷun kohikəptin kelidu, Həm soṗuḷ-zimistan taratḷuṗi xamallardin kelidu. **10** Təngrinin nēpisi bilən muz ḥəsil bolidu; Bipayan sular ketip kalidu. **11** U yənə koyuk bulutlaroṗa mol nəmlik yūkləydu, U qaqmaq kəṭüridiḷoan bulutni kəng yeyip koyidu. **12** Ular pūtkül yər-zemin yūzidə U buyruḷoan ixni iṗra kiliḷ uḷūn, Uning yolyorukliri bilən həryakḷa burulidu. **13** Yaki tərbiyə tayiki boluxi uḷūn, Yaki Əz dūnyasi uḷūn, Yaki Əz rəḥimdillikini kərsitix uḷūn U [bulutlirini] kəltüridu. **14** I Ayup, buni anglap koy, Təngrinin karamət əməllirini tonup yetip xūk tur. **15** Təngrinin bulutlarni kəndək səṗtə turoṗuzoṗanlikini biləmsən? Uning bulutinin qaqmikiṗni kəndək qakturidiḷoanlikinimu biləmsən? **16** Bulutlarning kəndək kiliḷ boxlukṗa muəllək turidiḷoanlikini, Bilimi mukəmməl Boluṗuḷuṗinin karamətlirini biləmsən? **17** Həy, Uning kəndək kiliḷ yər-zeminiṗni jənuḷḷiki xamal bilən tinqlandurup, Seni kiyim-keqikingning ottək issitḷinini biləmsən? **18** Sən Uningoṗa həmrəḷ bolup asmanni huddi kuyup qikəroṗan əynəktək, Mustəḷkəm kiliḷ yayoṗanmiding?! **19** Uningoṗa nemini deyiximiz kərəklikini bizgə əḡitip koyḷḷin! Kərangḷulukimiz tēṗaylidin biz dəwayimizni jayida səṗkə koyalmaymiz. **20** Uningoṗa «Mening Səngə gēpim bar» deyix yaxximu? Undək degüṗi adəm yutulmay kalmaydu! **21** Əmḍi xamallər kelip bulutlarni tərkiṗtiwetidu, Birək bulutlar arisidiki kuyax nuriḷoṗa adəmlər biwasitə kərap turalmaydu. Kuyaxning altun rənggi ximal tərəṗtinimu pəyda bolidu; Təngrinin ḥuzurida dəḥxətlik həyṗwət bardur. Həmmigə Qədirni bolsa, biz Uni mēlqərliyəlməymiz; Qudriti kəltistur, Uning adaliti uluṗ, həḷḷkəniṗliḷi qongḷur, Xunga U adəmlərgə zulum kilmaydu. **24** Xunga adəmlər Uningdin kərkidu; Kənglidə əzini dana qaoṗlayḷoanlaroṗa U hēq etibar kilmaydu.

38 Andin Pərwərdigar kəra kuyun iḷidin Ayupḷa jawab berip mundaḷ dedi: — **2** «Nəsiḥətni

tuturuksiz səzlər bilən hirələxtürgən zadi kim? **3** Ərkəktək belingni qing baṗla; Xunda Mən səndin soray, Andin sən Meni həṗərdar kili! **4** Mən yər-zeminiṗni apiridə kiliḷonimda, sən zadi nədə iding? Bularni qūxəngən bolsang, bayan kiliṗwər. **5** Kim yər-zeminning əḷqimini bəkitkən? — Sən buni bilməmsən? Kim uning üstigə tana tartip əḷqigən? **6** Tang səḥərdiki yultuzlar billə küy eyitxkan waktida, Hudaning oṗulliri huxallikṗin təntənə kiliḷxkan waktida, Yər-zeminning ulliri nəgə paturuloṗan? Kim uning burḷək texini saloṗan? **8** Baliṗatḷudin qikkəndək, dengiz süyi bəsip qikkənda, Kim uni dərṗazilər iḷigə bənd kiliḷoan? **9** Mən bulutni dengizning kiyimi kiliḷoanda, Wə kəp-kərangḷoṗuni uning zakisi kiliḷoanda, **10** Mən uning uḷūn pəsil kəskən wəḷitṗa, Uni qəkləp baldaklarni həm dərṗazilarni saloṗanda, **11** Yəni uningḷa: «Muxu yərgiṗə barisan, pəsilidin etmə, Səning təkəbbur dölḷunlirig muxu yərdə tohtisun» degənda, Sən nədə iding? **12** Sən tuṗuloṗandin beri səḥərnə «Qik» dəp buyrup baḷkanmuseṗ? Sən tang səḥərgə əzi qikiḷoan jayini kərsətkənmuseṗ? **13** Sən xundək kiliḷ səḥərgə yər yūzininḷ kərinimu yorutḷuzup hēkūm sürgüzup, Xundəkḷa rəzilərnə titritip yər-zemindin qooṗlatḷuzoṗanmuseṗ? **14** Xuning bilən yər-zemin seṗiz layḷa bəsiləoan mēḷür izliridək əzgərtilidu; Kiyḷən kiyimḷək həmmə enik bolidu; **15** Həm xuning bilən rəzilərnin «nur» ulardin elip ketilidu; Kəṭürülḷən biləklər sundurulidu. **16** Dengizdiki bulaklarḷa səṗər kiliḷ yətkənmuseṗ? Okyanlarning kəridə mēṗip baḷkanmuseṗ? **17** Əḷümning dərṗaziliri səngə axkarilənoṗanmu? Əḷüm sayisining dərṗazilirini kərgənmuseṗ? **18** Əḷḷing yər-zeminning qongḷukioṗa yətkənmu? Həmmisini bilḷən bolsang enik bayan kili! **19** Nur turoṗulḷuk jayoṗa baridiḷoan yol nədə? Kərangḷulukḷning bolsa, əsliṗi orni nədə? **20** Sən [buni bilip] ularni əz qəgrasioṗa apiraləmsən? Ularning əyigə mēngidiḷoan yollarni bilip yetələmsən? **21** Həə, rast, sən biləsən, qūnki sən ularning qaoṗliridin ilḡiri tuṗuloṗansən, Kūnlirigning sən dərḥəḷikəṗt kēṗtin kēṗtur! **22** Kəp qəṗilənoṗan ḥəzinilərgə kirip kərdūngmu. Mēḷdür əmbirḷirinimu kərup baḷḷtingmu? **23** Bularni əzab-əḷubətlik zamanḷa kəldurdum, Jəng wə urux küni uḷūn təyyarlap koydum. **24** Qaqmaq degən kəndək yol bilən yerilidu? Xərk xamili yər yūzidə kəndək yol bilən tərkitilidu? **25** Yamoṗur kəḷkūninin qūxidioṗan kənilini qēṗip təyyarḷoṗan kimdu? Güldürmamining qaqmikiṗni uḷūn yol təyyarḷoṗan kimdu? **26** Xundək kiliḷ yamoṗur hēq adəm yok boləoṗan yər yūzigə, Hēq adəmzatsiz dəṗt-bayawanoṗa yaoṗdurulmamdu? **27** Xuning bilən qəlləxkən, kuroṗək tupraklar kəndurulidu, Ot-qəṗ biḥ urup kəkləp qikmamdu? **28** Yamoṗurninḷ atisi barmu? Xəbnəmnə kim tuṗḷəndu? **29** Muz bolsa kimning baliṗatḷusidin qikiḷdu? Asmandiki əḷ kīrawni bolsa kim dūnyayoṗa kəltüridu? **30** Xu qaoṗda su ketip taxtək bolidu, Qongḷur dengizlarning yūzi kēṗip tutaxturulidu. **31** «Kəḷb yultuzlar topi»ning baṗḷimini baṗḷiyaləmsən? Orionning rixtilirini boxitaləmsən? **32** «On ikki Zodiək yultuz türkümliri»ni əz pəsilə elip qikəraləmsən? «Qong Eyik türkümi»ni Küüḷkliri bilən yətkəliyələmsən? **33** Asmannin kənuniyətlirini bilip yətkənmuseṗ? Asmanninḷ yər üstigə süridioṗan

hökümlirini sən bəlgiləp qoyojanmu? **34** Sən awazingni kətiirip bulutlaroiqə yatküzip, Yamoqur yaodururp ezüngni kıyan-taxkınlaroja basturalamsən? **35** Sən qakmaklarni buyrup ez yolioja mangduralamsən? Uning bilən ular: «Mana biz!» dəp sanga jawab berəmdü? **36** Adamning iq-baoqioja danalik beoqixlap kirgüzgən kimdu? Əkilgə qüxinix qabiliyitini bərgən kimdu? **37** Bulutlarni danalik bilən saniojan kim? Asmanlardiki su tulumlrini tekidiojan kim? **38** Buning bilən topa-qanglarni katurup uyul kildurojan, Qalmilarni bir-birigə qaplasturojuzojan zadi kim? **39** «Qixi xir üqün ow owlap yürəmsən, Xir küqiklirining ixtihasını kəndurəmsən? **40** Ular uwilirdiə zongziyip yürgən waqtida, Qatkallik iqida turup tuzak köyup, [sən ularoja olja berələmsən]? **41** Yemi kəmqil bolup, ezip ketip yirakka ketip qalojana, Baliliri Təngrigə iltija kilip nalə-pəryad kətiürgəndə, Taoq qaoqiliri həm baliliri üqün yəmnı təminligən kimdu?

39 Sən taoqdiki yawa əqkilərnin qaqan tuoqidiojanlikini biləmsən? Jəranlarning baliliojanlikini kəzitip baqqanmusən? **2** Ularning boqaz bolojili nəqqə ay bolojanlikini saniyaləmsən? Ularning balilaydiojan waqtidin həwiring barmu? **3** Ular kəddini püküp, yetip balilirini tuojidu, Ular əzidiki toloqakni qikirip taxlaydu; **4** Ularning baliliri küqlinip yetilidu, Ular dalada əsüp, [anisinin] yenidin qikip kaytip kəlməydu. **5** Yawa exəkni dalaqə qoyuwetip ərkınlıkkə qikərojan kim? Xax exəkning nohtilirini yexiwatkən kim? **6** Qel-bayawanni uning əyi qilojanmən, Xorluknımu uning turalojusi qilojanmən. **7** U xəhərnin qiykəs-sürənliridin yirək turup uni mazaq kilidu; U exəkningin warkirixinimu anglımaydu. **8** U taoqlarni əz yaylıkm dəp kəzidu, Xu yərdiki həmmə gül-giyahni izdəp yüridu. **9** Yawa kala bolsa hizmitinggə kirixkə razi bolamdu? Sənin oqurungning yenida turuxkə unamdu? **10** Yawa kalini tana bilən bəolap, tapkə qüxürələmsən?! U sanga əgixip jilojılarda mengip tırna tartamdu? **11** Uning küq zor bolojanlikü üqün uningə təyinəmsən? Əmgikingni uningə amənət kiləmsən? **12** Danliringni əygə kətiirip əkilixni uningə tapxurəmsən? «[Danlirimni] həminimoja yiojixturidu» dəp uningə ixənəmsən? **13** Təgikux qanatlrini xadlık bilən qakidu, Biraq bular ləyləknin qanat uqliri həm pəylirigə yetəmdü? **14** U tuhumlrini yərgə taxlap qoyidu, Tuhumlrin topida issitilsun, dəydu. **15** Ularning tasadiپی dəsəlip yanjilidiojanlikini, Dalidiki birə həywanın asanla ularni dəsəp-qəyləydiojanlikini untuydu. **16** Balilirini əzinin əməstək bəoqrini kattik kilidu; Uning tuotutinin əjri bikəroja ketidu, Biraq u pisənt kilimiojandək turidu. **17** Qünki Təngri uni kəm əkil qilojan, Uningə danalikni bərmigən. **18** Həlbuki, u yügürüx aldisə məydisini yukiyoja kətiürginidə, At həm atlıklarni kəmsitip mazaq kilidu. **19** Sən atkə küq beoqixlojanmiding? Sən uning boynioja yəlpünüp turidiojan yaylini kiyyüzgənmiding? **20** Sən uni həywətlık sərkuxliri bilən adəmnı qorqutidiojan, Qəkətkidək səkrəyidiojan kilələmsən? **21** U əxəddiylik bilən yər tatılap-zohqup, Əz küqidin xadlinip ketidu, Qorallik qoxun bilən jəng kilixkə atlinidu. **22** U qorqunqkə nisbətən külüplə qoyidu, Həqnemidin qorqmaydu; Kiliqning bisidin u

yanmaydu. **23** Okdan, julalik nəyə, Gərzimu uning yenida xarakxiydu, **24** U yərnı aqqıq həm oqəzəp bilən yutuwetidu, [jəng] kanayini bir anglapla həyajanlinip qin-qinioja patmay ketidu. **25** Kanaylarning əwazi bilənla u: «Ayhəy!» dəydu, U jəngni yiraktin purap bolidu. U sərkərdilərnin toxlaxlirini, jəngqilərnin warkiraxlirini huxallik bilən anglaydu. **26** Sənin əklinq bilən uqamdu, Qanatlrini jənuəbka qarap kəramdu? **27** Bürküt buyrukunq bilən yukiyoja pərwaz kilip kətiürələmdü, Uwisini yukiyoja salamdu? **28** U qoram taxning üstidə məkənlıxidu, U taoqning qokkisiyoja qonidu, Tik kıyanımu turalojusi kilidu. **29** Xu yərdin u ownı paylap baykıwalidu, Kəzliri yirək-yiraklarni kəzitidu. **30** Uning baliliri qan xoraydu; Əltürülənlər nədə bolsa, u xu yərdə bolidu».

40 Pərwərdigar Ayupkə yənə jawabən: — **2** «Həmmigə Qadir bilən dəwalaxidiojan kixi uningə tərbiyə kilməqimü? Təngri ni əyibligüqi kixi jawab bərsun!» — dedi. **3** Ayup bolsa Pərwərdigarəja jawabən: — **4** «Mana, mən həqnemigə yarıməymən; Sanga kəndək jawab bərləyəmən? Kolum bilən əozimni etip gəptin qalay; **5** Bir kətim dedim, mən yənə jawab bərməymən; Xundək, ikki kətim dəsəm mən kaytə səzliməymən» — dedi. **6** Andin Pərwərdigar kara quyun iqidin Ayupkə jawab bərip mundaq dedi: — **7** «Ərkətkək bəlingni qing bəolə, Andin Mən səndin soray; Sən Məni həwərdar qilojin. **8** Sən dərwəxə Mənin həkümimni pütünləy bikəroja kətküzməqimü? Sən əzüngni həkqaniy kilmən dəp, Məni natoqra dəp əyibliməqimü? **9** Sənin Təngri ninq bəlikidək [küqlük] bir bəlikinq barmu? Sən Uningdək əwaz bilən güldürliyələmsən? **10** Kəni, həzir əzüngni xan-xəzəp həm salapət bilən beziwall! Həy wət həm kərkəmlık bilən əzüngni kiyyindürüp, **11** Qəzəpingning kəhrini qeqip taxlojin, Xuning bilən hər bir təkəbburning kəzəgə tikilip qarap, Andin uni pəsləxtürgin. **12** Rəst, hər bir təkəbburning kəzəgə tikilip qarap, Andin uni boysundurojin, Rəzillərnı əz ornida dəsəp yər bilən yəksən kil! **13** Ular ni birgə topioja kəmpüp qoy, Yoxurun jayda ularning yüzlrini kəpən bilən etip qoyojin; **14** Xundək kəlisəng, Mən səni etirəp kilip mahtaymanki, «Ong kolung əzüngni kütəzidul». **15** Mən sənin bilən təng yaratqan bəgəmotni kərip qoy; U kalidək ot-qəp yəydu. **16** Mana, uning bəlidiki küqini, Qorsək muskulliridiki kudritini həzir kərip qoy! **17** U quyrukini kədir dərıhidək egidu, Uning yotiliridiki singirli bir-birigə qing tokup qoyulojan. **18** Uning səngəkliri mis turubidəktur, Put-kolliri təmür qokmaklarəja ohxaydu. **19** U Təngri yaratqan janiwarlarning bəxidur, Pəkət uning Yaratqusila uningə Əz kiliqini yəkinlaxturalaydu. **20** Taoqlar uningə yeməklık təminləydu; U yərdə uning yenida daladiki hər bir həywanlar oynaydu. **21** U sədəpgül dərəhlıkninq əstida yatidu, Qomuxluk həm səzlikning salkinida yatidu. **22** Sədəpgülləklər əz sayisi bilən uni yapidu; Əstəngdiki tallar uni orap turidu. **23** Kara, dəryə təxip ketidu, biraq u həq həduqmaydu; Həttə İordandək bir dəryamu uning əozioja ərkəxləp urulsimu, yənıla hatirjəm turıweridu. **24** Uning aldioja bərip uni tutkili bolamdu? Uni tutup, andin burnini təxip qülük ətküzgili bolamdu?

41 Lewiatanni karmak bilən tartalamsən? Uning tilini aroamqə bilən [baqlap] basalamsən? **2** Uning burnioqə komux qülükni kirgüzəlməsən? Uning engikini temür nayza bilan tēxələmsən? **3** U sanga arka-arkidin iltiya kılamdu? Yaki sanga yawaxlık bilən sez kılamdu? **4** U sən bilən əhdə tüzüp, Xuning bilən sən uni mēnggü malay süpitidə qəbul kılalamsən? **5** Sən uni quxqaqni oymatkindək oynatmən? Dədəkırıngning huzuri üqün uni baqlap qoyamsən? **6** Tıjarətqılər uning üstidə sodilixamdu? Uni sodıgarlərgə belüxtürüp berəmdü? **7** Sən uning pütkül terisigə atarnəyzini sanjiyalamsən? Uning bexioqə qənggak bilən sanjiyalamsən?! **8** Kolungni uningə birlə tagküzəlgədin keyin, Bu jəngni əslər ikkinji undək qılquqı bolmaysən! **9** Mana, «[uni boysundurımən]» dēgən hərəkəndək ümid bihudiliktur; Həttə uni bir kərüplə, ümidsizlinip yərgə karap qalidu əməsmü? **10** Uning jeniəqə tegixkə petinalaydıəqan həqkim yəktur; Undakta Mening aldimda turmaqçı boləqan kındur? **11** Asman astidiki həmmə nərsə Mening tursa, Mening aldiməqə kim kelip «manga tegixlikini bərginə» dəp bəkkən ikən, Mən uningəqə qayturuxkə tegixlikmü? **12** [Lewiatanning] əzaliri, Uning zor küqi, Uning tüzülükxining güzəlliki toqruluk, Mən süküt kılip turalmaymən. **13** Kim uning sawutluk tonini salduruwetəlisun? Kim uning qox engiki iqigə kirwaləlisun? **14** Kim uning yüz dərwazilirini aqaləlisun? Uning qıxliri atərapida wəhimə yatıdu. **15** Kəsiraklırining səpliri uning pəhrıdu, Ular bir-birigə qing qaplasturuloqanki, **16** Bir-birigə xamal kirməs yekin turıdu. **17** Ularning hərbiəri öz həmrəhlirioqə qaplastandur; Bir-birigə ziq yepixturuloqan, həq ayrılmaştur. **18** Uning qüxkürüxliridin nur qaknaydu, Uning kəzlıri səhərdiki kapaktəktur. **19** Uning aqızidin otlar qikip turıdu; Ot uqkunliri səkrəp qikıdu. **20** Komux gülhanəqə qoyəqan kaynawatkan kəzəndin qıkkən hordək, Uning burun təkükidin tütün qikip turıdu; **21** Uning nəpisi kəmərləri tutaxturıdu, Uning aqızidin bir yalkun qikıdu. **22** Boynıda zor küq yatıdu, Wəhimə uning aldidə səkrıxip oynaydu. **23** Uning ətliri kat-kat birləxtürülüp qing turıdu; Üstidiki [kəsiraklıri] yepixturulup, midirlimay turıdu. **24** Uning yuriki bəəyni taxtək mustəhkəm turıdu, Həttə tügənnıng asti tēxidək məzmüt turıdu. **25** U ornidin kəzəlsə, palwanlarmu kərkəp qalidu; Uning toloqinip xawkunlixidin əlakzadə bolup ketıdu. **26** Bırsi kıliqni uningəqə tagküzsımu, həq ünümi yok; Nəyzə, atarnəyzə wə yaki qənggak bolsımu bəribir ünümsızdur. **27** U temürni samandək, Mısnı por yaəqəqtək qəəylaydu. **28** Okya bolsa uni kərkətip kaqkuzəlmaydu; Saləqə taxlıri uning aldidə pahaləqə aylinıdu. **29** Tokmaklarmu pəhəldək həqnemə hesablanmaydu; U nəyzə-xəbərnıng tənglinixigə karap külüp qoyıdu. **30** Uning asti kismi bolsa ətkür sapal parqılırıdu; U lay üstigə qəng tırna bilən tatılıəqəndək iz kəldurıdu. **31** U dengiz-okyanlarnı kəzəndək kaynitıwetıdu; U dengizni kəzəndiki məlhəmdək warəqxıtıdu; **32** U mangsa mangoqan yoli parkıraydu; Adəm [buzəqlarnı kərip] qəngkür dengizni ap'ək qaqlık boway dəp oylap qalıdu. **33** Yər yüzidə uning təngdixi yoktur, U həq kərkəms yarıtıləqan. **34** U büyüklərnıng hərəkəndikioqə

[jür'ət bilən] nəzər selip, kərkəmaydu; U barlık məəqrur həywanlarnıng padıxahıdu.

42 Ayup Pərwərdigarəqə əwab berip mundaq dēdi: — **2** «Həmmə ixni kılaydıəqinıngni, Hərəkəndək muddiayıngni tosiwaləqili bolmaydıəqinini bildim! **3** «Nəsihətni tuturuksız səzlər bilən hirələxtürəqan kim?» Bərəkək, mən əzüm qüxənmigən ixləri dēdim, Mən əklım yətməydieqan tilsimat ixləri eyttim. **4** Anglap bəkkəysən, səzləp bərəy; Mən Səndin soray, Sən mənı həwərdar kıləəysən. **5** Mən kəlıkim arklıq həwiringni angliəqanmən, Bırək hazır kəzüm Seni kəriwatıdu. **6** Xuning üqün mən əz-əzümədin nəprətlinimən, Xuning bilən topa-qənglar wə küllər arisida towa kıldım». **7** Pərwərdigar Ayupkə bu səzləri kıləəəndin keyin xundaq boldiki, Pərwərdigar Təmanlık Elifəzəqə mundaq dēdi: — «Məning qəzəpim sanga həm ikki dostungəqə karap kəzəqaldı; qünkü silər Məning toqrəmdə Öz kulum Ayup toqrə səzligəndək səzlimidinglar. **8** Bırək hazır əzünglar üqün yəttə torpək həm yəttə kəqkəri elip, kulum Ayupnıng yenioqə berip, əz-əzünglar üqün kəydürmə kurbənlıq sununglar; kulum Ayup silər üqün dua kılıdu; qünkü Mən uni qəbul kılimən; bolmısa, Mən əz nədanlıkliringlarnı əzünglarəqə qayturup bərəy; qünkü silər Məning toqrəmdə kulum Ayup toqrə səzligəndək toqrə səzlimidinglar». **9** Xuning bilən Təmanlık Elifəz, Xuhalıq Bildad wə Naəmatlık Zofar üqəylən berip Pərwərdigar ularəqə dēginədə kildi; həmdə Pərwərdigar Ayupnıng duasini qəbul kildi. **10** Xuning bilən Ayup dostlıri üqün dua kıliwıdi, Pərwərdigar uni əzab-kıyinqılıkliridin kayturup, əsligə kəltürdi; Pərwərdigar Ayupkə burunkidin ikki həssə kəp bərdi. **11** Xuning bilən uning barlık əka-əka, əqə-singil wə uningəqə ilgiri dost-əqinə boləqanlarnıng həmmisi uning yenioqə kəldi. Ular uning əyidə olturup uning bilən bilə tamaklandı; uningəqə həsədlıq kılixip, Pərwərdigar uningəqə kəltürəqan barlık əzab-əqubətlər toqrısida təsəlli bərxiti; həmdə hərbiəri əkə bilən uningəqə bir tənggidin kümüx, bərdin əltun həlkə bərxiti. **12** Pərwərdigar Ayupkə keyinki künliridə burunkidin kəprək bəht-bərikət əta kildi; uning on tət ming kəyi, əltə ming tēgisi, bir ming kəxlək kəlisi, bir ming mada əxiki bərdi. **13** Uningdin yəne yəttə əqul, üq kiz tuəquldi. **14** U kizlirining bərinqisining ismini «Yemiməh», ikkinqisining ismini «Kəziyə», üqinqisining ismini «Kəren-hapuk» dəp qoydi. **15** Pütkül zemində Ayupnıng kizliridək xunqə güzəl kizlarnı tapkili bolmaytti; ətisi ularni əka-ukiliri bilən əhxəx mirəşor kildi. **16** Bu ixlərdin keyin Ayup bir yüz kırık yil yaxap, əz əqullirini, əqullirining əqullirini, həttə tətinqi əwladkıqə, yəni əwrlirininimu kərgən. **17** Xuning bilən Ayup yaxıni, künliridin kənaət tēpəp ələmdin ətti.

Zəbur

1 Rəzillərnin gepi boyıqə mangmaydıoqan, Gunahkarlarınin yolida turmaydıoqan, Məshirə kılquqınıning ornida olturmaydıoqan adəm bəht tapur! **2** Uning hursənliki pəkət Pərwərdigarning təwratkanunilidur; U Pərwərdigarning kanunini keqə-kündüz seojinip oylaydu. **3** U huddi erik boyıqə tikiqlan, Öz pəslidə mewisini beridıoqan, Yopurmaklıri solaxmaydıoqan dərəhtəktur; U nemila kılsa ronak tapıdu. **4** Rəzil adəmlər bolsa undak bolmas; Ular huddi xamal uquriwətkən tozandəktur. **5** Xuning üqün rəzillər sorak künidə tik turalmaydu, Gunahkarlar həkkaniylərnin jamaitidə heq bexini kətürüp turalmaydu. **6** Qünki Pərwərdigar həkkaniylərnin yolini kəngligə pükkən; Rəzillərnin yoli bolsa yokilidu.

2 Əllər nemixka qukan salıdu? Nemə üqün həlklər bikardin-bikar suyikəst oylaydu? **2** Dunyadi ki padixahlar səpkə tizilip, Əməldarlar xana niyət əyləxip, Pərwərdigar wə Uning Məsihi bilən karxilixip: — **3** «Ularınin qəklimilərnini qərwəwətyəli, Ularınin asarətlərnini buzup taxlaylı!» — deyixidu. **4** Asmanda olturuquqi kılıdu, Rəb ularni mazaq kılıdu; **5** Həm aqqıqıda ularoqə səzləp, Kəhri bilən ularni wəhimigə selip: — **6** «Əzüm bolsam Zionda, yəni mukəddəs teojimda, Əzüm məsih kılqan padixahni tiklidim». **7** «Mən [ərxiki] pərmanni jakarlaymənki, Pərwərdigar manga: — «Sən Mening oqulm; Əzüm seni bügünki künde tuquldurdum; **8** Məndin sora, Mən sanga miras boluxka əllərnə, Təəllukung boluxka yər yüzini qə-qətlirigiqə berimən; **9** Sən təmür tayak bilən ularni bitqit kiliwətsən; Sapal qinini kukum-talkan kılqandək, sən ularni parə-parə kiliwətsən» — dedi». **10** Əmdi, həy padixahlar, əkidar bolunglar! Jahəndiki sorəqlər sawak elinglar; **11** Pərwərdigardin kərkux bilən uning hizmitidə bolunglar; Titrək iqi də huxallıninglar! **12** Oqulning oqəzipininq kəzoqəlməsliki üqün, Uni səyünglər; Qünki uning oqəzipi səlla kəynisa, Yolunglardila həlak bolisilər; Uningoqə tayanqanlar nəkədər bəhtliktur!

3 Dawut əz oqlı Abxalomdin kəqip yürəgən künlərdə yazoqan küy: — **1** Pərwərdigar, meni kistawatkanlar nəkədər kəpiyip kətkən, Mən bilən karxilixiwatkanlar nemidegən kəp! **2** Nuroqunlar mən toquruluk: — «Hudadin uningoqə heq niyat yoktur!» deyixiwatidu. (Selah) **3** Bırək Sən, i Pərwərdigar, ətrapimdiki kəlkəndursən; Xan-xəripim həm bəximni yəligüqdursən! **4** Awazim bilən mən Pərwərdigaroqə nida kılımən, U mukəddəs teojidin ijabət beridu. (Selah) **5** Mən bolsam yattim, uhlidim; Oyoqəndim, qünki Pərwərdigar manga yar-yələk bolidu. **6** Mən kərxap səp tüzəgən tüzəmləgən adəmlər bolsimu, Mən ulardin kərkəymənmən! **7** **1** Pərwərdigar, ornungdin tur! Meni kütəz, i Hodayim! Mening barlık duxmənliriminin təstikigə saloqaysən; Rəzillərnin qixlirini qəkiwətkəysən! **8** Nijatlık bolsa Pərwərdigardındur; Bərikiting Əz həlkingdə bolsun! (Selah)

4 Nəojmiqilərnin bəxiqə tapxurulup, tarlık sazlar bilən oqulsun dəp, Dawut yazoqan küy: — Mən nida kılqinimda, manga jawab bərgəysən, **1** manga həkkaniylikim ata kılquqi Huda! Bəsim astida kəloqanda Sən meni kəngriqlikə qıqarding; Manga məhir-xəpəkət kərsitip, duayimni angla! **2** **1** insan baliliri, silər mening xan-xəripimni kəqanoqıqə ahanətkə kəldurisilər? Kəqanoqıqə bihudilikni səyip, Yaloqanni izdəp yürisilər? (Selah) **3** Bırək xuni bilip koyunglarki, Pərwərdigar iħlasmənlərnə Əzigə has kılqan; Mən Uningoqə nida kılqinimda, Pərwərdigar anglaydu. **4** Aqqıqınglaroqə berilip, gunah kılmanlar; Əz ornunglarda yetip, kəblinglarda qongkur oylinip, Süküt kilinglar. (Selah) **5** Həkkaniylik bilən kurbənləklərnə kilinglar, Wə Pərwərdigaroqə tayininglar. **6** Kəp həlk: — «Kim bizgə yaxilik kərsitalisun?» — dəp soriməktə; Jamalingning nuri üstimizgə qüxsun, i Pərwərdigar! **7** Axlık wə yengi xarəbliri molqilik boləqlərnin huxallıqindim, Mening kəlbimni bəkrək huxallıka toldurdung. **8** Mən yatay, həm hatirjəmləktə uhlıwalay; Qünki meni bihətlərləktə yaxatquqi pəkətlə Sən, i Pərwərdigar!

5 Nəojmiqilərnin bəxiqə tapxurulup, nəylər bilən oqulsun dəp, Dawut yazoqan küy: — Mening səzlirimə kəlak saloqaysən, i Pərwərdigar, Mening aħlirimə kəngül bəlgəysən. **2** Kətkürəg pəryadlırimni angla, mening Padixahim, mening Hodayim, Qünki sangila dua kılımən. **3** **1** Pərwərdigar, səhərdə Sən awazimni anglayəsən; Mən səhərdə əzümni Sanga kəritimən, Yüqirioqə kəz tikimən. **4** Qünki Sən rəzilləktin huzur aloquqi ilah əmədsursən; Yamanlık hərgiz Sən bilən billa turmaydu. **5** Poqi-təkəbburlar kəzüng əldidə turalmaydu; Kəbiħlik kılquqlərnin həmmisi Sanga yirginlıktur. **6** Yaloqan səzligüqlərnin həmmisini həlak kilisən; Pərwərdigar kənhor, əldəmqi kixilərgə nəprət kılur. **7** Bırək mən bolsam, məhir-xəpəkitingning kəngriqlikidin eyünggə kirimən; Sanga boləqlən əyminixtin mukəddəs ibadəthanangə kərap səjdə kılımən; **8** Meni əq kərganlər tüpəylidin Əz həkkaniylikəng bilən meni yetəkligəysən, i Pərwərdigar; Yolungni əldimda tüz kılqın. **9** Qünki ularning əqzida həqkəndək səmimiylık yoktur; Ularınin iqi dunyasi bolsa pasiklıktur, Ularınin galliri eqiloqan kəbridək səsiqtur, Ular tili bilən huxamət kiliwatidu. **10** Ularınin gunahını bəkitkəysən, i Huda; Ular əz pilanliri bilən əzliiri mollaq ətsun; Uların əzlinirinin nuroqunlıqan itətsizlikliri bilən həydəp qıkarəqaysən; Qünki ular Sanga əsiylik kildi. **11** Xundək kılqanda Sanga tayanqanlarınin həmmisi xadlinidu; Ular mənngü xadlık bilən təntənə kılıdu; Sən ularni kəoqdayəsən; Səning nəmingni səyğənlər səningdin yayraydu. **12** Qünki Sən, i Pərwərdigar, həkkaniy adəmgə bəht ata kilisən; Uni xapəiting bilən kəqlən kəbi oraysən.

6 Nəojmiqilərnin bəxiqə tapxurulup, tarlık sazlar həm səkkiz tarlık arfa bilən oqulsun dəp, Dawut yazoqan küy: — Pərwərdigar, oqəziping tutkənda meni əyiblimə; Kəhring kəlgəndə meni ədəplimə. **2** Manga xapəət kılqın, i Pərwərdigar, qünki mən zəiplixip kəttim; **1** Pərwərdigar, meni səkaytkın, qünki mening ustıhanlırim wəhimigə qıxtı. **3** Mening jenim dəlxətlik

dəkkə-dükkigə qüxti; I Pərwərdigar, qaqanojiqə xundak bolidu? **4** Yenimoja kayt, i Pərwərdigar, jenimni əzdi kıləyoysən, Əzgərməs muhəbbiting üqün meni kutkuzojın. **5** Qünki əlümde bolsa Sanga seojinxlar yok; Təhtisara da kim Sanga təxəkkürləni eytsun? **(Sheol h7585)** **6** Mening uş tartixlirimdin maqədurum kəlmidi; Tün boyi orun-kərpəmni kəlkəp kıləmə; Yaxlirim bilən kariwitimni qəktürimən. **7** Dərdlərdin kəzüm hirəlixip kətti; Barlik kixəndilirim tüpəylidin kəzüm kərdin qikiwatidu. **8** I kəbihlik kıləyoqlar, həmminglar məndin neri bolunglar; Qünki Pərwərdigar yioja awazimni anglidi. **9** Pərwərdigar tilawitimni anglidi; Pərwərdigar duayimni ijabət kilidu; **10** Dürmənlirimning həmmisi yərgə karap kalidu, ular zər parakəndiqlikkə duqar bolidu; Tuyuksiz kəynigə yenip hijaləttə kalidu.

7 Dawutning «Xiggaon»: — Kux isimlik bir Binyaminlikning səzləri toqruluk eytən küyi: — I Pərwərdigar, mening Hudayim, mən Sanga tayandim; Ulardin biri xirdək meni titma-titma kiliwətmisun, Kutkuzoquqi yoklukidin paydilinip meni eziwətmisun, Məni barlik kooqləyoqlardın kutkuzojın, Ulardin halas kıləojın; **3** I Pərwərdigar Hudayim, əgər kolumda kəbihlik kıləojan bolsam, əgər xundak kıləojan bolsam: — **4** Əgər mən bilən inək ətküjiyə yamanlik qayturojan bolsam, — (əksişmə mən bilən bikardın-bikar düxmənləxkənnimu kutkuzdum) — **5** — Undakta, düxmən meni qoqlap tutuwsun, U jenimni qəyləp yər bilən yəksən kilsun, Xəhritimni tupraqkə kəmsun! **6** I Pərwərdigar, qəziping bilən ornungdin turojin, Məni əzgənlərlə kəhrigə takabil turuxkə kəddingni rusliojin, Wə mening üqün oyoqanojin; Sən sot wə həkümüni bekitkənidingə! **7** Həklərdin boləjan jamaət ətirapingə olixidu; Sən ular üqün pələktiki ornungə qaytəp barəyoysən. **8** Pərwərdigar həklərləning üstidin həküm qikiridu; I Pərwərdigar, əz həkkəniyilikim boyiqə, Wə əzümde boləjan duruslikim boyiqə, Manga həküm qikəroyoysən. **9** Ah, rəzillərləning yamanliki ahirlaxsun! Həkkəniy adəməni qing turozəyoysən; I, adəm kəlbirini həm iqlirini sinioquqi həkkəniy Huda! **10** Mening kəlkənim bolsa, Durus niyətlərləni kutkuzoquqi Hudadidur; **11** Huda adil sotqıdır, U kün boyi gənahtin rənjiydojan ilahtur; **12** Birsə [yaman] yolidin yanmisa, U kiliqini biləydu, Ya okini tartip bətləp koyidu. **13** Xundak adəmlər üqün U əlüm qorallirini təyyarlidi; U oklirini kəydürgüqi ok kildi. **14** Mana, muxundak kixilər toloqta kəbihlik tuomaqqi, Uning boyida kəlojini yamanliktur; Uning tuqkəni bolsa sahtiliqtur. **15** U bir orini kolap, uni qongkur kildi; U əzi kəlojan orioja yikilip qüxti. **16** Əzining yamanliki bəxioja qaytəp kəlidu, Əz zərawanliki bolsa əz üstigə qaytəp qüxidu. **17** Mən Pərwərdigarni həkkəniyiliqi bilən mədhəyəlmən, Həmmidin yukiri turoquqi Pərwərdigarning namini yangritip, küy kıləp eytimən.

8 Nəoqmıqlərləning bəxioja tapxurulup, «Gittif»ta orunlansun dəp, Dawut yazəjan küy: — I, Əz həywəngni asmanlardınmu yukiri tikligən Pərwərdigar Rəbbimiz, Pütkül yər yüzidə nəming xunqə xərapliktur! **2** Əz rəkbilərlə tüpəylidin, Düxmən wə kisasqılərləning aqzidin kük tiklidingsən. **3** Mən barmaklırləning yasiojini

boləjan asmanlırləningə, Sən məzmət bekitkən ayultuzlarəja kəriojinimə, **4** Sən insanı seojinidikənsən, Əmdi adəm dəgən nemə idi? Sən uning yenioja kəlip yoklaydikənsən, İnsan balisi kəniklik nemə idi? **5** Qünki Sən uning ornini pərixtilərləningkidin azojinə təwən bekittingəsən, Sən uningəja xan-xərap wə xəhrətlərləni təj kıləp bərding. **6** Uni kəlungning yasiojanlırini idarə kıləxkə tiklidig; Sən barlik nəsirləni uning puti astioja kəyoqənsən, **7** Jümlidin barlik kəy-kəllər, Daladiki barlik janiwarlar, **8** Asmandiki uqar-kənatlar, Dengizdiki beliklər, Dengizlərləning yolliridin ətküqılərləning barlikini puti astioja koydung. **9** I Pərwərdigar Rəbbimiz, pütkül yər yüzidə nəming nemidəgən xəraplik-hə!

9 Nəoqmıqlərləning bəxioja tapxurulup, «Mut-Labbən» dəgən əhənda okulsun dəp, Dawut yazəjan küy: — Mən Sən Pərwərdigarni pütün kəlbim bilən mədhəyəlmən; Mən Səning kıləjan barlik karamətlirəngni bayan kıləy; **2** Mən Səndin huxal bolup xadlinimən; Səning nəmingni nahxa kıləp eytimən, i Həmmidin Aliy! **3** Mening düxmənlirimning kəynigə yenixliri bolsa, Dəl uning səning didaring əldidə yikilip, yoklixidin ibarət bolidu. **4** Qünki Sən mening həkkim həm dəwayimni soriding; Sən təhtkə olturup, həkkəniylərqə sotliding. **5** Sən əllərgə tənbih bərip, rəzillərləni həlak kilding; Sən ularning namini mənggigə əqüriwətkənsən. **6** I düxminim! Həlakətlərləning mənggülik boldi! Sən xəhərlirini yulup taxliwəttig, Həttə ularning namlirimu yokəp kətti; **7** Biraq Pərwərdigar mənggigə olturup [həküm süridu]; U Əz təhtini sot kıləxkə təyyarlap bekitkən; **8** Aləmmi həkkəniyilik bilən sot kıləyoqu Udur; Həklərləning üstidin U adillik bilən həküm qikiridu; **9** Həm U Pərwərdigar əzilgüqılərgə egiz panah, Xundakla azablik künlərdə egiz panahdır. **10** Nəmingni bilənlər bolsa Sanga tayinidu; Qünki Sən, i Pərwərdigar, Əzünəni izdigənlərləni hərgiz taxliqan əməssən. **11** Zionda turoquqi Pərwərdigarəja küylərləni yangritənglar! Uning kıləjanlırini həklər arisida bayan kilinglar; **12** Qünki [təkilgən] kənnəning sorikini kıləyoqu udur, U dəl xundak kixilərləni əsləydu, Har kılənojanlarning nalə-pəryadlırini U untuəjan əməs. **13** Manga xəpək kərsətin, i Pərwərdigar, Məning əqmənlərdin kərgən horlukliriməja nəzər saləojinki, Məni əlüm dərwəziliri əldidin kərtərgəysən; **14** Xundak kıləjanda mən Zion kizining dərwəzilirida turup, Sanga təəlluk barlik mədhəyilərləni jakarlaymən; Mən niyatlik-kutkuzuxungda xadlinimən. **15** Əllər kəla əzliri kəlojan orioja əzliri qüxüp kətti, Əzliri yoxurup kəyojan torəja puti kapsilip kəldi. **16** Pərwərdigar qikərojan həkümü bilən tonular; Rəzil adəmlər əz kəlidə yasiojini bilən ilinip kəldi. Higgəon (Selah) **17** Rəzillər, Yəni Hudani untuəjan barlik əllər, Yənduruluq, təhtisaraəja taxlinidu. **(Sheol h7585)** **18** Qünki namratlar mənggügə əstin qikirilməydu; Məminlərləning ümidi mənggü əqməy, turirəydu. **19** I Pərwərdigar, ornungdin turojin; Adəm balilirəning əqlibə kıləxioja yol kəymiojin; Huzurung əldidə barlik əllər sotlansun. **20** Ularni dəkkə-dükkigə qüxür, i Pərwərdigar; Əllər əzlirini biz pəkət adəm baliliri halas, dəp bilsun! (Selah)

10 Nemixka, i Pərwərdigar, yirakta turisen? Nemixka azablik künlərdə özüngni yoxurisen? **2** Rəzil adəmlər təkabburluğu bilən əjiz məminləri tap basturup qoqlap yürüdü; Ular əzliri tapkan hiylilə bilən ilinip, bablinidu. **3** Qünki rəzillər öz arzu-həwəsliri bilən məhtinidu; Aq kəzlər üçün bəht tilaydu; Pərwərdigarni bolsa kəzəgə ilmaydu. **4** Ular qirayidin həkawurluk yaqdurup, Hudani izdimaydu; Ular barlik hiyalirida: «Heqbir Huda yoxtur!» deydu. **5** Uların yolliri həmixə rawan bolidu; Səning həkümliring ularning nəziridin yirək wə üstün turidu; Uların rəhbirliri bolsa, ularoğa qarap «Təfil!» dəp mazək kılıdu. **6** [Rəzil adəm] kənglidə: «Mən heq təwrənməy turirəmən! Dəwrdin-dəwrgə heq muxəkkəkə uqrimaymən» — deydu. **7** Uning aqzi qarəqax, aldamqilik həm zulumoğa toloqan; Tili astida əskilik wə kəbihlik yatidu. **8** U məhəllilərdə yoxurunqə marap olturidu; U pinhan jaylarda gunaşsızlarni əltürwetidu; Kəzliri yoxsullarni kəzləydu; **9** U qatqallıqida yatqan xirdək yoxurunqə paylap yatidu; U məminləri tutuwelış üçün yoxurunqə marap yatidu; Məminləri tutuwelip, ularni öz torioğa quxırıdu. **10** [Yoxsullar] ezilidu, pükilidu; Dərdmənler uning yawuzlukliri bilən yikilidu. **11** U kənglidə: «Təngri buni untup kaldı, U yüzini yepiwelip, karımaydu; Buni hərgiz kərməydu» — deydu. **12** Ornungdin turojin, i Pərwərdigar; i Təngrim, kolungni kətürgin; Ezilgən məminləri untuma! **13** Rəzil adəm nemixka [Sən] Hudani kəzəgə ilmaydu? U kənglidə: «[Huda] buni sürüxtürməydu!» — deydu. **14** Sən buni kərgənsən; Sən Öz kolung bilən yamanlık həm zulumnı əzligə qayturux üçün, Özünq bularni kəzləp yürisən; Dərdmənler əzliniri Sanga amanət kılıdu; Qünki Sən yetim-yesirlərgə yar-yələk bolup kəlgənsən; **15** Rəzil, rəzan ədəmining bilikini sundurwətkəysən; Uning yəzillikini birmubir sürüxtürüp, üzül-kesil yoxatqəysən. **16** Pərwərdigar əbədil'əbədgicə padixahdur; [İmansız] əllər bolsa [Pərwərdigarning] zeminidin yoxklar. **17** Pərwərdigar, Sən əjiz məminləring armanlırini angləysən; Uların dilini tok kılısən; **18** Yetim-yesirlər wə ezilgüqilər üçün adalətni yaklap, Yər yüzidiki insanlarning [əjiz-məminlərgə] kaytidin wəhımə saloquqi bolmaslıkqi üçün, Kulikıngni ding tutisən.

11 Nəoqmıqılərləning bəxioğa tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazoğan küy: — Pərwərdigarni baxpanahım kildim; Əmdi silər kəndakmu manga: «Kuxtək öz teoqingoğa uqup qaql! **2** Qünki mana, rəzillər kamənni tartip, Karəngoluktn kəngli duruslaroğa karitip atməkqi bolup, Ular okni kırıqqa selip koydi; **3** «Ullar həlak kılınsa, Əmdi həkkaniylər nemimu kılar?»» — dəwətisilə? **4** Pərwərdigar Özining mukəddəs ibadəthanisididur, Pərwərdigarning təhti asmanlardidur; U nəzər salidu, Uning səzgür kəzliri insan balilirini kəzitip, sinaydu. **5** Pərwərdigar həkkaniy adəmnı sinaydu; Rəzillərgə wə zorəwanlıkqa huxtarlaroğa u iq-ıqidin nəprətlidinu. **6** U rəzillərgə kapkanlar, ot wə günggürtini yaqduridu; Pizojirim kizik xamal ularning kədəhidiki nəsıwisi bolidu. **7** Qünki Pərwərdigar həkkaniydu; Həkkaniylik Uning amrikidur; Kəngli duruslar didarini kəridu.

12 Nəoqmıqılərləning bəxioğa tapxurulup, xəminit bilən okulsun dəp, Dawut yazoğan küy: — Kutkuzoqəysən, Pərwərdigar, qünki ihlasman adəm tügəp kətti; Adəmlər arisidin sadik məminlər oqayip boldi. **2** Hərbirsi öz yekınlırioğa yaloqan eytidu; Huxamatqi ləwlərdə, alikəngüllük bilən sezlididu. **3** Pərwərdigar barlik huxamatqi ləwləri, Həkawurlarqə sezləydiyən tilni kesiwətkay! **4** Ular: «Tilimiz bilən qəlibə kılımir; Lawlirimiz bolsa əzimizningkidur; Kim bizgə Rəb bolalisun?» — deydu. **5** «Ezilgüqi əjizləri baskan zulum wəjidin, Miskinləring ahuzarlırı wəjidin, Həzilə ornundin turay» — deydu Pərwərdigar, «Mən ularoğa, ular zariqip kütək azadlıkni yətküzimən». **6** Pərwərdigarning sezliri bolsa sap sezlərdur; Ular yəttə kətim saplaxturuloqan, Sapal qazanda tawlanoqan kımüxtəktur. **7** Sən Pərwərdigar, ularni sakləysən; Sən [məminləri] muxu dəwrdin mənggügə qooqdaysən; **8** [Qünki] rəzil adəmlər həryanda oqayip yürüxidu, Pəskəxlik insan baliliri arisida alıjyanablik dəp məhtalmakta!

13 Nəoqmıqılərləning bəxioğa tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazoğan küy: — i Pərwərdigar, qəqanoqıqə? Sən meni mənggügə untumsən? Qəqanoqıqə didaringni məndin yoxurisen? **2** Qəqanoqıqə hərkiini kayoqurup, kəlbimdə? Qəqanoqıqə dıxminim məndin xadlinip qəlib yürüdu? **3** Manga qəra, manga jawab bərgin, i Pərwərdigar Hudayim! Əlüm uyqusi meni besip kəlgüqə, Kəzümni yorutqəysən, **4** Dıxminimning: «Mən küyiyip uning üstidin qəlibə kildim» deməsliki üçün, Rəhbirlirim səntürəlgənlikimni kərip xadlanmaslıkqi üçün, [kəzümni yorutqəysən]! **5** Bırək mən bolsam Səning əzgərməs muhəbbittingə əzümni tapxurdum; Yürikim Səning niyatlıkındin xadlinidu; **6** Mən Pərwərdigaroğa nahxa eytimən; Qünki U manga zor məhribanlıkni kərsətti.

14 Nəoqmıqılərləning bəxioğa tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazoğan küy: — Əhmək kixi kənglidə: «Heqbir Huda yok» — deydu. Ular qiriklixip, Yirginqlik kəbihlikni kilixti; Uların iqida məhribanlık kılıoquqi yoktur; **2** Pərwərdigar ərxtə turup, adəm balilirini kəzitip: «Bu insanlarning arisida insapni quxinidıoqan bərəsi barmidu? Hudani izdəydiyənlər barmidu? **3** Həmmə adəm yoldin qikti, Həmmə adəm qiriklixip kətti, Məhribanlık kılıoquqi yok, həttə birimu yoktur. **4** Nənni yegəndək Məning həlkimni yutuwaloqan bu kəbihlik kılıoquqlar heqnemini bilməmdu?» — deydu. Ular Pərwərdigaroğa heqbir iltija kilmaydu. **5** Mana ularni oqayət zor kərkunq basti; Qünki Huda həkkaniyləring dəwrididur. **6** «Silər ezilgənləring kəngligə pükkan ümidini yok kilməkqi bolisilər; Bırək Pərwərdigar uning baxpanahıdır!» **7** Ah, İsrailning niyatlık Ziondin qikiqip kəlgən bolsa idi! Pərwərdigar Öz həlkini asarəttin qikiqip, Azadlıkqa erixtərgən qaoqda, Yakup xadlinidu, İsrail huxallididu!

15 Dawut yazoğan küy: — Pərwərdigar, kim qediringda turalaydu? Kim pak-mukəddəs teoqingda məkanlıxidu? **2** Kimki taməmə duruslukta mangsa, Həkkaniylikni yürğüzəs, Kənglidə həkikətni sezlisə; **3** Tili bilən gəp toxumisa, Öz yekınıoğa yamanlık kilmisa, Koxnisining əyibini kolap aqmisa, **4** Pəs

adəmni kəzgə ilmisa, Pərwərdigardın əymini dioqlarnı
hərmətlisə, Əzigə ziyanlıq boləjan təkdirdimə iqnə
kəsimini əzgərtmisə, 5 Pulni həklərgə əsümgə bərmisə,
Bıguməhlərləning ziyini oja para almisa; Kimki muxurları
kilsə, Mənggügə təwrənməs.

16 Dawut yazəjan «Mihtam» küyi: Meni sakliəjin,
i Təngri, Qünki mən Sanga tayinimən. **2** Mening
jenim Pərwərdigarəja: «Sən mening Rəbbimdursən;
Səndin baxka mening bəht-saaditim yoxtur» — dedi.
3 Yər yüzidiki mükəddəs bəndiliring bolsa, Ular
alijyanablardur, Ular mening həmmə huxallikimdur.
4 Kim baxka ilahni izdəxkə aldirisa, Ularne dərdli
kəpiyip ketidu. Ojəyri ilahlarəja atap hədiyə kənlirini
tekməymən, Ularne namlirini tiliməjimə almaymən.
5 Pərwərdigar bolsa mening mirasim həm kədəhimdiki
nesiwəmdur; Qə təxlinir erixkən nesiwənni ezüing
sakləysən; **6** [Nesiwənni bəlgiləgən] siziklar manga
güzəl yərləni bəkitkəndur; Bərhək, mening güzəl
mirasim bardur! **7** Manga nəsihət bərgən Pərwərdigarəja
təxəkkür-mədhijə kayturimən; Həttə keqilərdimə
wijdanımə manga egitidu. **8** Mən Pərwərdigarni hərdəim
kəz aldimin kətküzməymən; U ong yenimda boləjaqka,
Mən hərgiz təwrənməymən. **9** Xunga mening kəlbim
xadlandı, Mening rohim təhimə kətkürtilidu, Mening
tenim aman-esənlikte turidu; **10** Qünki jenimni
təhtisarada kaldurmaysən, Xundakla Səning Mükəddəs
Boloquqingni qirixtin sakləysən. (Sheol h7585) **11** Sən
manga həyat yolini kərsitisən; Həzurungda tolup taxkən
xad-huramlik bardur; Ong kəlungda mənggülik bəhrə-
ləzzətlərmə bardur.

17 Dawutning duasi: — Həkkəniyə tələpni anglə, i
Pərwərdigar, mening nidayiməja kəngül koyəjin;
Mening duayiməja kulək saləjin, U yaləjanqı ləwlərdin
qikkən əməs. **2** Həzurungdin həkümüm qikiriləjay!
Kəzüng nemə durus ikənlikini pərk ətkəy! **3** Sən mening
kəlbimni sinəjənsən, Sən keqidimə manga yəkinlixip
kəzəttin; Sən meni təwlap kəzüngdin kəqürdinsən,
Meningdin həqbir səwənlik tapalmidin; Kənglümde:
Aqzım itətsizlik kilmisun! — dəp niyə kildim. **4**
Adəm balilirine həyattiki ixlirida, Ləwliringdin qikkən
səzlər bilən zorəwənlərləning yolliridin özümni neri
kildim. **5** Mening kədəmlirim yolliringdin qikməjan,
Putlirim təyilip kətmigən. **6** Mən Sanga iltija kildim,
Qünki tələklirimni ijabət kilsən, i Təngrim; Manga kulək
saləjin, Səzlimni angləjin. **7** I, Əzünggə tayanəjanlarni
kərxə qikkəquqların ong kəlung bilən Kutkuzəjuqi,
Kəramətlirine kərsitip, əzgərməs muhəbbitingni ayan
kələysən! **8** Meni kəz kəriqəkungdək sakləjəysən;
Kənatlirine sayisidə meni yoxurəjəysən; **9** Meni
buliməqki boləjan rəzil adəmlərdin, Meni kərxiwəlan
əxəddiy kuxəndilirimdin yoxurəjin; **10** Ularne
bəqirini may kaplap, kətip kətkən; Ularne əqizliri
təbəburlərgə səzləydu; **11** Ular yolimizni toriwəlip,
Bizni yərgə uruxkə kəzini alaytip, **12** Oljəja əq kəzlük
bilən tikilgən xirdək, Yoxurun jaylarda marap yüridiəjan
yax xirdəktur. **13** Ornungdin turojəysən, i Pərwərdigar,
Uning yolini tosup, yər bilən yəksən kələysən, Jenimni
rəzil adəmdin kutkuzəjin, kiliqing bilən; **14** [Meni] Əz
kəlung bilən kixilərdin, Yəni muxu dəwrdiki kixilərdin

kutkuzəjin; Ularne nesiwisi bolsa muxu dunyadilədur;
Sən ularne kərnini nemətlirine bilən toldurisen;
Ularne kəngli pərzəntliri bilən kəndi, Balilirəja
bəyliqlirini kəlduridu. **15** Mən bolsam, həkkəniyəlikdə
yüzünggə kəriəjuqi bolimən; Oyojanəjinimda, Səning
didaringdin səyünimən!

18 Nəomiqilərləning bəxiəja tapxurulup oqlusun
dəp, Pərwərdigarni kuli Dawut yazəjan küy;
Pərwərdigar uni bərlək duxmənliridin həm Saul
padixəhning kəlidin kutkuzəjan künə, i Pərwərdigarəja
munu künəning səzlini eytti: — Ah, Pərwərdigarim,
mening küq-kudritim, Mən seni səyimən! **2** Pərwərdigar
mening hada təqim, mening kəroqimim, mening
niyətkərimdur! Mening Təngrim, mening kəram
texim, mən Uningdin himayə tapimən; U mening
kəlkimim, mening kutkuzəjuqi münəgüzüm, mening
egiz munarimdur! **3** Mədhijilərgə layik Pərwərdigarəja
nida kilmən, Xunda duxmənliridin kutkuzulimən; **4**
Əlümne asarətləri meni kərxiwəldi, İhləssizlərləning
yamrap kətxi meni kərkitiwətti; **5** Təhtisarəning taniliri
meni qirimiwəldi, Əlüm sirtməkliri aldiməja kəldi. (Sheol
h7585) **6** Kiyənəlinimda mən Pərwərdigarəja nida
kildim, Hədayiməja pəryad kətkürdüm; U ibadəthanisidin
awəzimni anglidi, Mening pəryadım Uning həzurəja
kəldi, Uning kulikəja kirdi. **7** Xu qəq yər-zəmin təwrəp,
silkinip kətti, Təqərləning ulliri dəhəxtlik təwrəndi,
silkinip kətti; Qünki U oqəzəpləndi. **8** Uning diməjədin
is ərləp turətti, Aqzidin qikkən ot həmmisini yutuwətti;
Uningdin kəmmür qəqliri qikti; **9** U asmanlarni təzim
kildurup qünit, Puti asti tum kərangəjuluk idi. **10** Bir
kerubni minip pərwəz kildi, Xəmalne kənatlirida
oquyuləp uqup kəldi. **11** U kərangəjulukni əzine
yoxurunidiəjan jayı kildi, Sularne kərangəjusini,
Asmanlərləning kəyək bulutlirini, Əz ətrəpida qədri
kildi. **12** Uning əldidiki yorukluktin, Kəyək bulutlar,
məldür, otluq qəqlər qikip ətti; **13** Pərwərdigar
asmanda güldürldi; Həmmidin Aliy Boloquqi awəzini
yangrətti, Məldür wə otluq qəqlər bilən. **14** Bərhək, U
oqlirini etip, [duxmənlirimni] kərkitiwətti; Qəkməklərnə
qəkturup, ularni kiyək-qəkanəja səldi; **15** Xuning
bilən dənizlərləning tək kərinəp kəldi, Aləmnəning
ulliri axkəriləndi, Tənbihəng bilən, Diməjəngdin qikkən
nəpəsnəng zərbisi bilən, i Pərwərdigar. **16** U yukiridin
kolini uzitip, meni tutti; Meni uluq sulərdin tartip
əldi. **17** U meni kəqlük duxminimdin, Həm manga
əqmənlək kələquqların kutkuzdi; Qünki ular mənədin
kəqlük idi. **18** Kulətkə uqriəjan künümde, ular
manga kərxə hujuməja ətti; Bərk Pərwərdigar mening
təyanqim idi. **19** U meni kəngri-azadə bir jəyəja
əlip qikardi; U meni kutkuzdi, qünki U mənədin
hursən boldi. **20** Pərwərdigar həkkəniyəlikiməja kərap
manga iltipət kərsətti; Kəlungne həlləlikini U manga
kayturdi; **21** Qünki Pərwərdigarni yollirini tutup
kəldim; Rəzilək kiliq Hədayimdin ayrilip kətdim; **22**
Qünki Uning bərlək həkümliri əldimidur; Mən Uning
bəlgilimilirini əzümdin neri kildim; **23** Mən Uning
bilən oqubərsiz yürdüm, Əzümnə günəhtin neri kildim;
24 Xuning üçün Pərwərdigar həkkəniyəlikiməja kərap,
Kəz əldidiki kəlungne həlləlikəja kərap, kələjanlirimni
kayturdi. **25** Wəpadar-məhrəbanlarəja Əzüngni wəpadar-

mehriban kersitisən; Ojubarisizlaroqa Özüngni ojubarsiz kersitisən; **26** Sap dilliklaroqa Özüngni sap dillik kersitisən; Tətiirlərgə Özüngni tətir kersitisən; **27** Qünki ajiz memin həlkni kutkuzoquqi Özüngdursən; Biraq təkəbbur kəzlərni xərməndə kilsən; **28** Qiriojinni julalik kiləjan Səndursən; Pərwərdigar Hudayim meni baskan karəngəolulukni nurlanduridu; **29** Qünki Sən arkilik [dixməni] xoşuni arisidin yügürüp ettüm; Sən Hudayim arkilik mən sepildin atlap ettüm. **30** Təngrim — Uning yoli mukəmməldur; Pərwərdigarning səzi sinap ispatlanəqandur; U Özigə tayanəqlarining həmmisigə kalkəndur. **31** Qünki Pərwərdigardin baxka yənə kim ilahtur? Bizning Hudayimizdin baxka kimmu koram taxtur? **32** Yəni belimni küq-kuwwət bilən orioquqi Təngri, Yolumni tüptüz, mukəmməl kiləuquqi Təngridur; **33** U mening putlirimni keyikningkidək [uqkur] kilidu, Xuning bilən meni egiz jaylirimda turoquzidu; **34** Kollirimni urux kilixka egitidu, Xunglaxka biləklirim mis kamanni kerələydu; **35** Sən manga nijatliking boləjan kalkənni ata kilding, Nening ong kolung meni yələdi; Sening mulyaim kəmtərliging meni uluq kildi. **36** Sən kədəmlirim astidiki jayni kəng kilding, Mening putlirim teyilip katmidi. **37** Mən dixmənlirimni koqlap yəttim; Ular halak bolmioquqə heq yanmidim. **38** Kaytidin ornidin turalmas kilip ularni yanjiwəttim, Ular putlirim astida yikildi. **39** Sən jəng kilixka küq bilən belimni baqliding; Sən manga hujum kiləjanlarni putum astida egildirding; **40** Dixmənlirimni kəz aldimda arksioqa yandurup kaqkuzdug, Xuning bilən manga əqmənlərni yoqəttim. **41** Ular pəryad kətirdi, biraq kutkuzidəjan heqkim yoq idi; Həttə Pərwərdigarə nida kildi, Umu ularəja jawab bərmidi. **42** Mən ularəja sokkə berip, xamal uquroqan topidək kiliwəttim; Koqidiki patkəktək, ularni təküwəttim. **43** Sən meni həlkning nizaliridin kutkuzəjənsən; Sən meni əlləning bəxi kiləjənsən; Manga yat boləjan bir həlk hizmitimdə bolmakta. **44** Səzümmi anglapla ular manga itaət kilidu; Yat əldikilər manga biqarilərgə təslim bolidu; **45** Yat əldikilər qüxxünlixip ketidu; Ular əz istihkamliridin titrigən həlda qikip kelidu; **46** Pərwərdigar həyattur! Mening Koram Texim mubərəklənsun! Nijatliking boləjan Huda [həmmidin] aliydur, dəp mədhəyilənsun! **47** U, mən üqün toluk kisə aloquqi Təngri, Həklərni manga boysunduroqan [Hudadur]; **48** U meni dixmənlirimdin kutkuzəjan; Bərhək, Sən meni manga hujum kiləjanlardan yukiri kətirding; Zorawan adəmdin Sən meni kutuldurdug. **49** Xuning üqün mən əllər arisida Səngə rəhmət eytimən, i Pərwərdigar; Nəmingni uluqlap küylərni eytimən; **50** [Pərwərdigar] Əzi tikligən padixəhka zor nusrətlərni beoqlaydu; Əzi məsih kiləjiniəja, Yəni Dawutka həm uning nəsligə mənggüə əzgərməs muhəbbitini kersitidu.

19 Dawut yazəjan küy: — Ərxlər Təngrining uluqlukini jakarlaydu, Asman gümbizi Uning kolə yasioqanlirini namayan kilidu; **2** Ularning səzliri kün-künlər dəryadək ekiwatidu; Keqə-keqiləp ular bilimni ayan kiliwatidu. **3** Tilsiz həm awəsisz bolsimu, ularning sadasi [aləmgə] anglanmakta. **4** Ularning əlqəm tanisi yər yüzidə tartilmakta; Ularning səzliri

aləmnəng qetigiqə yətməktə. Ularning iqidə [Huda] kuyax üqün qədir tikknə, **5** [Kuyax] hujrisidin toyoqa qikkən yigittək qikidu, Bəygigə qüxidəjan palwandək xadlinidu; **6** Asmanlarning bir qetidin ərləydu, Jəhənnəng u qetigiqə qərgiləydu, Uning həraritidin heqkəndək məhlukat yoxurunalmaydu. **7** Pərwərdigarning təwrat-kanuni mukəmməldur, U insan wujudinə yengilaydu; Pərwərdigar bərgən həküm-guəhəlar mukim-ixənqlik, U nədanlarni dana kilidu. **8** Pərwərdigarning kərsətmiliri durus, U kəlbni xadlanduridu; Pərwərdigarning pərmənliri yorukluktur, U kəzlərni nurlanduridu. **9** Pərwərdigardin əyminix pak ixtur, u mənggü dawamlaxidu; Pərwərdigarning həkümiliri həktur, Hərbiri tamamən həkkaniyəttur. **10** Ular altundin, bərhək kəp sap altundin kimmətliktur; Həsəldin, həsəl jəwhiridin xərinur; **11** Ular bilən kulung oyoqtilidu; İnsan ularəja riayə kilixta qing tursa qong mukapat bardur. **12** Kim əz hataliklirini bilip yətlənsun? Meni bilip-bilməy kiləjan gunəhlirimdin sakit kiləjənsən; **13** Əz kul-qakaringni bəxbəxtə gunəhlərdin tartkəysən; Bu gunəhlərnə manga hojayin kildurmioqəysən; Xuning bilən mən kəsusəz bolimən, Eoqrə gunəhtin haliy boləjomən. **14** i Pərwərdigar, mening Koram Texim wə Həmjəmət-Nijatkarim, Aoqzimdiki səzlər, kəlbimdiki oylinixlər nəziringdə məkbul boləy!

20 Nəoqmiquqlərnəng bəxiəja tapxurulup oqulsun dəp, Dawut yazəjan küy: — Külətlək künde Pərwərdigar səngə ijabət kiləy! Yəqubning Hudasingni nəmi səni egizdə aman sakləyay! **2** U Əz mukəddəs jayidin səngə mədət əwətkəy, Ziəndin səngə küq-kuwwət bərgəy; **3** Barlik «axlik hədiyə»lirəngni yad kiləy, Keydürmə kurbənləngni qəbul kiləy! (Selah) **4** Kənglündiki təxənləklərnə səngə ata kiləy, Kənglünggə pükknə barlik arzulirəngni əməlgə axuroqay. **5** Bizlər əqlibəngni təbrikləp təntənə kilimiz, Hudayimizning nəmidə tuqlirimizni tikləyimiz; Pərwərdigar barlik tələplirəngni əməlgə axuroqay! **6** Həzir bildimki, Pərwərdigar Əzi məsih kiləjini kutkuzidu; Mukəddəs ərliridin uningəja kudratlik kutkuzəuquqi kolini uzartip jawab beridu. **7** Bəzilər jəng hərwilirəja, Bəzilər atlarəja [tayinidu]; Biraq biz bolsəq Pərwərdigar Hudayimizning nəmini yad etimiz; **8** Ular tizi püklinip yikildi; Biraq biz bolsəq, kəddimizni ruslap tik turimiz. **9** i Pərwərdigar, padixəhka əqlibə bərgəysən; Nida kiləjiniəmdə bizgə ijabət kiləjəysən!

21 Nəoqmiquqlərnəng bəxiəja tapxurulup oqulsun dəp, Dawut yazəjan küy: — Padixəh kudritəngdin xadlinidu, i Pərwərdigar; Əqlibə-nijatlikəngdin u nəkədə hursən bolidu! **2** Sən uning kəngül tilikini uningəja ata kilding, Ləwlirining təlipini rət kiləjan əməssən. (Selah) **3** Qünki Sən esil bərikətlər bilən uni kərxə alding; Uning bəxiəja sap altun təj kiydürdug. **4** U Səndin əmür tilisə, Sən uningəja bərding, Yəni uzun künlərni, təki əbədil-əbədgigə bərding. **5** U Səning bərgən əqlibə-nijatlikəngdin zor xərpə kuqti; Sən uningəja izzət-həyətəm həm xənu-xəwət kondurdug. **6** Sən uning əzini mənggülik bərikətlər kilding; Didaringning xadlik bilən uni zor hursən kilding; **7** Qünki padixəh Pərwərdigarəja tayinidu; Həmmidin Aliy Boləquqining

ezgarmas muhəbbiti bilən u heq təwrənməydu. **8** Sening kolung barlik düxmənleringni tepip, axkarə kılıdu; Qong kolung Sanga əqmanlik kılolanlari tepip axkarə kılıdu; **9** Sening didaring kərtəngən künde, ularni yalkunluk humdanəja saləjandək keydürisən; Pərwərdigar dəroəzəp bilən ularni yutuwetidu; Ot ularni keydürüp tūgitidu. **10** Ularning tuhumini jahandin, Nəsilirini kixilik dunyadin kuritisən; **11** Qünki ular Sanga yamanlik kılıxka urundi; Ular razil bir nəyrəngni oylap qıkkını bilən, Əmma ələlibə kılalmidi. **12** Qünki Sən ularni kaynigə buruluxka məjbür kılding; Sən ularning yüzigə qarap okyayingni qənləysən. **13** I Pərwərdigar, Əz kütüq bilən uluəqlukəngni namayan kıləjaysən; Xuning bilən biz nahxa eytip kudritingni mədhijiləymiz.

22 Nəəqmiqılərləning bəxiəja tapxurulup, «Ayjələt-haxxahar» (tang səhərdə kəlgən mədət) dēgən ahangda okulsun dəp, Dawut yazəjan küy: — «Ah İlahim, İlahim, nemixka məndin waz kəqting? Sən nemixka meni kütquzuxtın xunəja yirəksən? Nemixka kəttik pəryadlırimdin xunəja yirək turisən, **2** Hudayim, kündüzdə nida kıldim, ləkin Sən heq jawab kılmaysən; Kəqidimu mən xundək pəryad kılıxtın aram alalmaymən. **3** Biraq i İsrailning mədhijilərləni əz məkəning kıləjuqi, Sən dēgən pak-mukəddəstursən! **4** Ata-bowilərimiz seni tayanqi kıləjan, Ular sanga tayanəjan, sən ularni kütquzəjan. **5** Ular Sanga nida kılıxliri bilən kütuləjan; Sanga tayanix bilən ularning ümidi heq yərdə kələjan əməs. **6** Biraq mən bolsam adəm əməs, bir kurtmən, İnsan təripidin [təhmət bilən] rəsəwayaləlm kıləjanəmən, Halayik təripidin kəmsitiləgənəmən. **7** Meni kərgənlərləning həmmisi mazaq kılip kılıdu, Baxlırini silkixip əqzılirini pürüxtürüp: **8** «U Pərwərdigarəja əzini tapxurəjan əməsmü?! Əmdi Pərwərdigar uni kütquzsun! Pərwərdigar uningdin hursən bolsa əgər, Uni kütuldursun!» — deyixidu. **9** Biraq meni apamning kərsikidin qıkərojuqi əzındurdən; Həttə əmqəktiki waktimdimu meni əzünggə tayandurəjənsən; **10** Tuəjuəlinimdin tartiplə, mən əzümmi koynungəja taxlıəjanəmən; Anamning balıyatqısidiki waktimdila, Sən mening Təngrim bolup kəlgənsən. **11** Məndin yirəkləxmə; Qünki riyazət mən kistap kəldi; Məngə yərdəmdə boləjuqi yəktur. **12** Nurojun bukilər meni kərxıwəldi; Baxanning küllük bukiləri meni oriwəldi; **13** Ular adəmni titmə kıləjuqi həkırəwətkən xirdək, Aəzilərləni qəng əqip mənə tikilip turidu. **14** Mən təkülgən sudək boldum, Həmmə səngəklirim izidin qikip kətti; Yürükim momdək erip kətti, İq-baərimdə zəiplixip erip kətti. **15** Kəqjırap kətkən sapal parqısidək məqdurum kəlmidi, Tilim tanglıyıməja qaplixip kətti, Sən [Pərwərdigar] meni əlümming topa-qanglırıəja koyəjənsən. **16** Əlajır itlər mənə olaxtı, Bir top rəzilərlər meni kistap kəlip, Mening kolum wə putumni sanjip taxtı. **17** Səngəklirimning həmmisini sanıyaləymən, [Ustihənlərim] mənə tikilip qarap turəjandək kılıdu. **18** Ular kiymilərimni əz arisida üləxtürüwatidu, Kənglikimgə erixix üqün qək taxlıxiwatidu. **19** Biraq, i Pərwərdigar, məndin yirəkləxmə! İ Küq-Kudritim boləjuqim, yərdəmgə tez kəlgəysən! **20** Jenimni kılıqıtın kütquzəjan, Mening yəluəz jenimni itning qənggilidin kütuldurəjan. **21** Meni xirning

aəzidin kütquzəjan; Xundək, Sən iltijalərimni ijabət kılip yawa kalilərləning mūnggüzlıridin kütquzəjənsən! **22** Mən Sening nāmıngni kərindaxlırıəja elan kılımən; Qəng jəməət iqidə turup Sanga boləjan mədhijilərləni jakarlaymən; **23** Pərwərdigardin əyməngüqılər, Uni mədhijilənglər! Yəkupning barlik nəsiliri, Uningəja xan-xəpər kəltürənglər! İsrailning pütün əwladlırı, Uningdin əyminglər. **24** Qünki U əziləgüqining axu harlinixlırini nəziridin səkit kıləjan əməs, Yəki Uningdin heq yirəgəngən əməs; Uningdin Əz wisalini heq yoxurəjan əməs; Bəli U iltija kılip əwazini kətürginidə, Uningəja kılək selip anglıəjan. **25** Qəng jəməət iqidə mənə okuləjan mədhijilər Əzüngdındur, Hudadin əyməngüqılərləning əldidə iqkən kəsəmlirini ixka axurimən; **26** Ajiz mēminlər kərsiki toyojuqə tamaklınidu; Pərwərdigərləni izdiginlər Uni mədhijiləydu; Sılərləning kəlbənglər mēnggü yaxnaydu! **27** Zeminning əng qetidikilərmu bu ixni kəlbidə tutup, towa kılip Pərwərdigərləning əldiəja kəlidu; Əl-millətlərləning barlik jəmətləri əldingdə ibadət kılıdu; **28** Qünki padixahlıq Pərwərdigərləja təwədu; U əl-millətlər ərisidə həküm sürgüqidur. **29** Jahəndiki bəylərmu Uning əldidin yəp-iqip, ibadət kılıdu; Tuprakka kərəy dəp kələjanlarmu, həttə əz jenini səklıyalməydıəjanlarmu Uningəja səjdə kılıdu; **30** Kəlgüsidiki bir əwlad Uning hizmitidə bolidu; Bu əwlad Rəb üqün Əz pərzəntlırı həsəblinidu. **31** Keyin ular kəlip, xu qəəduə tuəqulidıəjan bir kəwməja Uning həkkəniylərləni jakarlap xuni elan kılıduki, «U buni əməlgə axurdu!»

23 Dawut yazəjan küy: — Pərwərdigar meni bəkküqi Padiqındur, Mohtaj əməsmən heq nərsigə; **2** U meni yumran qəplərdə yatkuzup dəm əldurar; Tinq əkidiəjan sularni boylitip bəkidu; **3** U wujudumni yəngiləydu; U həkkəniylik yəlidə Əz nāmı üqün yətəkləydu; **4** Həttə mən əlüm sayisi boləjan jiləjdin ətsəmmu, Heq yamanlıktın kərkəyməyən; Qünki Sən mən bilən billidursən; Sening hasəng həmi tayikıng mənə təsəllidur. **5** Meni har kıləjuqılərləning kəz əldidə mənə kəng dastihən salisən; Mening bəximni may bilən məsil kılisən; Kədəhim taxidu; **6** Bərhək, barlik künlirimdə yaxlılık wə əzgərməş xəpkət mənə əgixip həmrəh bolidu; Mənggüdin-mənggügə Pərwərdigərləning dərgəhidə yaxaymən!

24 Dawut yazəjan küy: — Pərwərdigarəja mənəsiptur, jəhan wə uningəja toləjan həmmə məwjudatlar; Uningəja təəllüktur yər yüzü wə uningdə turıwətkənlərmu; **2** Qünki jəhənnəmi ulini qəngkur dēngizlər üstigə orunlaxturup, Yərləni sular üstigə ornatkan Udur. **3** Pərwərdigərləning tēqıəja kim qıkəlaydu? Uning mukəddəs jəyiəja kim kirip turalaydu? **4** — Kəlliri gənəhtin pakiz, dili sap, Kırık nərsilərgə təlmürüp kəriməjan, Yələjan kəsəm kıləmiəjan kixi kiraləydu. **5** Bundək kixi bolsa Pərwərdigardin bəhtni, Əz nıjatlıki boləjuqi Hudadin həkkəniylikni tapxurəwalidu wə [uni] kətürüp yüridu; **6** Bu dəwr Uni izdiguqi dəwrdur, Yəni Sening didarınıg izdiguqılər, i Yəkupning [Hudasi]! (Selah) **7** İ kowuklar, bəxinglərləni kətürənglər! [Kəng əqilinglər]! İ mēnggülik ixiklər,

kötürülünglar! Xuning bilen xan-xarəp igisi Padixah kiridu! **8** Xan-xarəp igisi Padixah degən kim? U Pərwərdigardur, u küqlük wə kudrətlıktur! Pərwərdigar, jəng maydanıda kudrətlıktur! **9** I kowuqlar, bexinglarni kətürünglar! Kəng eqilinglar! I mənggülik ixiklər, bexinglarni kətürünglar! Xuning bilen xan-xarəp igisi Padixah kiridu! **10** Xan-xarəp igisi Padixah degən kim? Samawiy koxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar bolsa, xan-xarəp igisi Padixahtur! (Selah)

25 Dawut yazojan küy. Pərwərdigar, jenim Sanga təlmürüp karaydu; **2** Sanga tayinimən, i Hudayim; Meni yərgə karitip hijaləttə kəldürməyəsən; Wə yaki düxmənlimimni üstümdin ətəlib kılıp xadlandurmıyəsən; **3** Bərhək, Seni kütüküqlərdin heqkaysisi xərməndə bolmas; Biraq heqbir səwəbsiz hainlik kıləuqlar xərməndə bolidu. **4** Meni Sening izlirini bilidiəjan kıləyəsən, i Pərwərdigar; Yollirini manga ətətip kəyöyəsən. **5** Meni həkikitingdə mangdurup, manga ətətkəyəsən; Qünki ətüing mening nijatlıkim boləjan Hudayimdursən; Mən kün boyi Sanga karap təlmürimən; **6** Əz rəhımdillikliringni, ətəgərməs məhirlirini yadingəyə kəltürəyəsən, i Pərwərdigar! Qünki ular ətəldin tartip bar bolup kəlgəndur; **7** Mening yaxlıkimdiki gunahlırimni, Xundakla itaətsizliklirimni ətənggə kəltürməyəsən; ətəgərməs muhəbbiting, məhribanlıking bilən, meni ətənggə kəltürəyəsən, i Pərwərdigar; **8** Pərwərdigar məhriban wə durustur; Xunga U gunahkarlarni durus yoloə salidu. **9** Məminləni yaxxi-yamanni pərk ətixkə U yetəkləydu; Məminlərgə Əz yolini ətətidu. **10** Uning əhdisi wə həküm-guwaqlirini tutkanlarning həmmisigə nisbətən, Pərwərdigarni bərlək yolliri ətəgərməs muhəbbət wə həkikəttur. **11** Əz nāmıng üqün, i Pərwərdigar, Kəbihlikim intayin ətəir bolsimu, Sən uni kəqürıwətənsən. **12** Kimki Pərwərdigardin ətəmənsə, Huda Əzi tallioə yolda ətuningə [həkikətni] ətətidu; **13** Uning jeni ətədə-yaxxılıktə yaxaydu, Uning nəslı yər yüzigə miras bolidu. **14** Pərwərdigar ətəidin ətəminidiəjanlar bilən sirdaxtur; U ətəroə ətəhdisini kərsitip beridu. **15** Mening kəzlırim həmıxə Pərwərdigarəyə kətikil karaydu; Qünki U putlırimni tərdin qikiriwətidu. **16** Manga kərap məhır-xəpkət kərsətkəyəsən; Qünki mən ətəribanə, dərđməndurmən. **17** Kənglümning ətərliri kəpiyip kətti; Meni bəskan kışmaklardin qikəroəyəsən. **18** Dərđlırimni, ətəzəbirimni nəzirınggə ətəojın, Bərlək gunahlırimni kəqürəyəsən! **19** Mening düxmənlimimni nəzirınggə ətəojın, Qünki ular kəptur; ətəlar manga qəngkur ətəqmənlik bilən nəprətlınıdu. **20** Jenimni saklıəyəsən, meni kutkuzəyəsən; Meni xərməndilikə kəldürməyəsən; Qünki mən Seni bəxpanahım kıldim. **21** Kəngül səpliki wə durusluk mənı kəoydıəy; Qünki mən Sanga ətəmid bəəqlap kütüwatımən. **22** I Huda, İsrailni bərlək külətrırdin kutkuzup hərlükə qikəroəyəsən!

26 Dawut yazojan küy: — Mən üqün həküm qikəroəyəsən, i Pərwərdigar; Qünki mən ətə duruslukımda turup mangdim; Mən Pərwərdigarəyə tayinip kəlgənmən; Mən təylip kətməymən. **2** Meni sinap bəkkəyəsən, i Pərwərdigar, meni təkürüp

bəkkın; Wıjdanimni, kəlbimni tawlıəyəsən; **3** Qünki ətəgərməs muhəbbitingni kəz ətəldimda tutkanmən; Mən həkikitingni ətüzıngə yetəkqi kılıp mangdimmən. **4** Mən yəloəjanqılar bilən həmdəstıhan ətərtımdim; Səhtipəzlərgə həmrəh boluxkə kirməymən. **5** Yamanlık kıləuqlar jəməitidin yirginimən; Rəzıllər bilənmu ətərtımaymən. **6** Kollirimni gunahsızlıkta yuyimən; Xunda, kurbangəhingni ətəlinip yürələymən. **7** Wə həm təxəkkürləni ətənglitimən; Bərlək kəramətliringni jəkarlaymən. **8** I Pərwərdigar, məkanıng boləjan ətəni, Xan-xəriping turoəjan jəyini səyüp kəldim; **9** Jenimni gunahkarlar bilən, Həyatimni kənhərlər bilən bılə ətəlp kətmigəyəsən; **10** ətərların kıləda suyıkəstlər bərdur, ətəng kılı pərlərgə təldi. **11** Mən bolsam, duruslukımda mēgip yürıwerimən; Meni hərlükə qikirip kutkuzəyəsən, Manga məhır-xəpkət kərsətkəyəsən. **12** Putum bolsa tüptüz jəyda turidu; Jəməətlər ətərida turup Pərwərdigarəyə təxəkkür-mədhıylər kəyturımən.

27 Dawut yazojan küy: — Pərwərdigar mening nurum wə nijatlıkımdur; Mən yənə kimdin kərkəy? Pərwərdigar həyatimning kəroəinidur; Mən kimning ətəldə tıtrəy? **2** Yamanlık kıləuqlar «Uning ətərlirini yəyli» dəp manga hujum kıləəndə, Rəkbilirim, düxmənlim məkan yəkinlaxkəndə, Putlıxı, yikildi ətəlar. **3** Zor koxun bərgəh kurup meni kərxəwəyə ətəsimu, Kəlbimdə heq kərkunq yok; Manga urux kəzəyəsımu, yənıla hətirjəm tıriwerimən. **4** Pərwərdigardin birlə nərsini tılap kəldim; Mən xuningə ətəliməktimənki: — ətəmür boyi Pərwərdigarning ətəyidə bolsam, Pərwərdigarning güzəllikigə kərap yürsəm, Uning ıbadəthənisidə turup, yetəklıxigə muyəssər bolsam, dəymən. **5** Bəximəyə kün qüxkəndə, U meni sayıwini ətətoəyə ətəldu; Meni qədiringni ıqıdə ətəman saklap yoxuruwalidu. U meni yultax ətüzigə mükim turoəyızidu. **6** Xunga həzır ətərtımdiki düxmənlim ətəldə bəxim yukiri kətürılidu. Uning mukəddəs qədridə təntənə kılıp kurbanlıkələr sunımən; Nəhxaküylər ətətimən, münəjatlarni ətətimən Pərwərdigarəyə! **7** Nıdə kıləojınimda ətəzimni ətənglıəyəsən, i Pərwərdigar; Manga məhır-xəpkət kərsitip, ıjəbət kıləəyəsən. **8** Əz kənglüm: «Uning ətədarini ızdənglar!» dəydu; ətədarıngni, i Pərwərdigar, ətəm ızdəymən. **9** Məndin ətüzıngni kəqurmıəyəsən! ətəzəpləngəndə kulungni neri kəəqlımıəyəsən; Sən meningdin yərdimıngni ətəyməy kəlding; Sən məndin ətərlımıəyəsən, meni təxlıwətmıəyəsən, i Nıjatkarım Huda! **10** ətə-anam meni təxlıwətsımu, Pərwərdigar meni kəqıqıəyə ətəldu. **11** Manga Əz yolungni ətətkəyəsən, i Pərwərdigar; Kuxəndilirim [paylap yürməktə], Meni tüz yoloə bəxlıəyəsən. **12** Meni rəkbilirimning məylıgə təpxurmıəyəsən, Qünki manga kərə qəpləxməkqi boləjan yəloəjanqılar həli kəptur, ətərların nəpəsırimu zorəwanlıktur. **13** Ah, Pərwərdigarning məhribanlıkini tırlıklarning zəminidə kərukə kəzım yətmıgən bolsa...! **14** Pərwərdigarni təlmürüp kütkin! Jıgərlık bol, kəlbıng mərdənə bolsun! Xundək kıl, Pərwərdigarni təlmürüp kütkin!

28 Dawut yazoqan küy: — I Pərwərdigar, Sanga nida kılmən; I mening Kəram Texim, manga süktü kılmıyoysən; Qünki Sən jimjit turuwalısang, Mən qongkır hanqoşa qüxıdıoanlarqo ohxaxla bolımən. **2** Sanga pəryad kətürğınimdə, Sening mükəddəs kalamhanangoşa kolumni kətürğınimdə, Mening iltıjalırımning sadasini anglıyoysən! **3** Meni rəzillər wə kəbihlik kıloquqıl bilən billə taxlıwətmıgəysən; Ular aqızıda yekınlır bilən dostanə səzləxsimu, Kənglidə eqmənlik bardur. **4** Ularıning kılmıxlırıoşa karap, İxlirining yamanlıkıoşa karap ix tutkəysən; Kəlining kılojanlırı boyıqə əzlırığə yanduroğəysən; Tegixlik jazani əzlırığə kayturoğəysən. **5** Qünki ular na Pərwərdigarning kılojanlırını, Nə kəllirining ıxləğnılrını heq nəzirıgə almaydu, [Pərwərdigar] ularni oqulıtıp, kaytidin bax kətürğüzməydu. **6** Pərwərdigarqoşa taxəkkür-mədhıyə kayturulsun; Qünki U mening iltıjalırımning sadasini anglıoqan. **7** Pərwərdigar mening küküm, mening kəkinimdur; Mening kənglüm uninoğa ıxəndi, Xuning bilən yardım taptım; Xunga kənglüm zor xadlinidu, Əz küyüm bilən mən Uni mədhıyıləymən. **8** Pərwərdigar Əz [həlkıning] kükıdu, Xundakla məsih kılojınoğa kütquzoquqı qoroğandur. **9** Əz həlkıngni kütquzoğəysən, Mırsıngni bərikətlik kıloğəysən; Ular ni padıqıdək bekip ozuklandıroğəysən, Mənggügə ularni kətürıp yürgəysən.

29 Dawut yazoqan küy: — Pərwərdigarqoşa bərgəysilər, i Kudrətlik Boləquqıning pərzəntlırı, Pərwərdigarqoşa xanu-xəwkət, kük bərgəysilər! **2** Pərwərdigarqoşa Əz namıoğa layik xanu-xəwkət bərgəysilər; Pərwərdigarqoşa pak-mukəddəslikning güzəllikidə səjdə kılinglar! **3** Pərwərdigarning sadasi qongkır sular üstidə həküm sürıdu; Xan-xərap ıgisi boləjan Təngri güldürmənilərni yangritıdu; Pərwərdigar büyük dengizlər üstidə həküm sürıdu. **4** Pərwərdigarning sadasi küküktur; Pərwərdigarning sadasi həywətkə toloğandur; **5** Pərwərdigarning sadasi kedir dərəhlirini sunduriwetıdu; Bərhək, Pərwərdigar Liwandiki kedirlərni sunduriwetıdu. **6** U ularni mozay oynaklawatkəndək oynaklıtıdu; Yawa kalining balisi oynaklawatkəndək, U Liwan wə Sirion teqini oynaklıtıdu. **7** Pərwərdigarning sadasi qəkməklərnıng yəlkunlırini xahlıtiwetıdu; **8** Pərwərdigarning sadasi qəljəzirini zilzilığə salıdu; Pərwərdigar Qədəxtiki qəljəzirini zilzilığə salıdu; **9** Pərwərdigarning sadasi dub dərəhlirini həryan toloqıtıdu, Ormanlıklərni yalıngaqlaydu; Uning mukəddəs ıbadəthanisidə boləjan həmmisi «xanu-xəwkət!» dəp təntənə kılıdu. **10** Pərwərdigar topan üstıgə həkümənlılik kılip olturıdu; Bərhək, Pərwərdigar mənggügə padıxah bolup həküm sürıp olturıdu. **11** Pərwərdigar Əz həlkıgə kudrətni bəhx etıdu; Əz həlkını aman-hatırjəmlik bilən bərikətləydu.

30 Mukəddəs ıbadəthanini Hudaqoşa ataxni təbrikləp, Dawut yazoqan küy: — Mən Seni aliy dəp uluqləymən, i Pərwərdigar, Qünki Sən meni pəstin yukiri kətürdüng, Duxmənlirımni üstümdin huxallandurmıdng. **2** I Pərwərdigar Hudayim, mən Sanga nalə kətürdüm, Sən meni saqayttıng. **3** I Pərwərdigar, Sən təhtisaradin jenimni elip qıkıting,

Həngoşa qüxıdıoanlar arisidin manga həyat berip saqlıdng. (Sheol h7585) **4** Pərwərdigarqoşa küy eytinglar, i Uning ıhləsmən bəndiliri, Uning pak-mukəddəslikni yad etip təxəkkür eytinglar. **5** Qünki Uning əzıpi dəkıkıdə etıp ketıdu, Xapaiti bolsa əmürwəyət bolıdu; Yıoqə-zar kəqiqə qonup kəlsimu, Huxallik tang səhər bilən tang kelıdu. **6** Mən bolsam əz rəhət-pəraqıtimdə: «Mənggügə təwrənməy mukim turımən» — dedim. **7** Pərwərdigar, xapaiting bilən, mening teqimni mustəhkəm turoquzojaniding; Əmma Sən didaringni qaqurup yoxurdung; Mən aləxzadə bolup kattım; **8** Mən Sanga nalə-pəryad kətürdüm, i Pərwərdigar; Mən [Sən] Rəbkə iltıja kıldım: — **9** — Mening kənim təkülip, hanqoşa kirsəm nəmə paydisi bardur? Topa-qang Seni mədhıyıləmdü? U həkıkıtingni jakarlıyaləmdü? **10** Anglıoğəysən, i Pərwərdigar, manga xəpkət kərsətkəysən; I Pərwərdigar, manga yardımədə boləyoğəysən! **11** Sən matəm kəyoqusini ussul oynaxlarqoşa aylandurdung; [Həzilik] bəz kiymimni salduriwetip, Manga huxallikni bəlwəq kılip bəqlıdng; **12** Xunga mening rəhim süktü kılmay, Sanga küylər okusun! I Pərwərdigar, mening Hudayim, Sanga əbədil-əbədgıqə təxəkkürlərni eytimən!

31 Nəoqmiqlərning bexıoşa tapxurulup okusun dəp, Dawut yazoqan küy: — Sən Pərwərdigarni, mən baxpanah kıldım; Meni həqəqan yərgə karıtıp koymıyoğəysən; Əz həkəkəniylikıng bilən meni azad kılip kütquzoğəysən; **2** Manga kulək saləyoğəysən, meni tezrək kütquzuwəloğəysən; Manga kəram tax, Əzümmi koqdaydıoan qoroqanlık kəl'ə boləyoğəysən. **3** Qünki Sən mening uyultəxim, mening qoroqinimdursən; Xunga Əz namıng üqün meni yetəklıgəysən, meni baxlıyoğəysən. **4** Manga yoxurun selinojan tuzəktin kədəmlirimni tartkəysən; Qünki Sən mening baxpanahımdursən. **5** Mən rəhimni kolungoşa tapxurdum; Sən manga nıjatlık kılip hərlükə qıkarəysən, i Pərwərdigar, hək Təngri. **6** Yənojan iləhləroğa qokunıdıoanlardin yirginip kəldim; Mən bolsam Pərwərdigarqoşa etıqəd kılmən. **7** Əzgərməs muhəbbıting bilən huxal bolup xadlinimən; Qünki mening harlıkimni kərdəysən; Jenimning əzap-oqubətliridin həwər taptıng. **8** Meni duxmənlirımning kolıoşa qüxürmıdng, Bəlki putlırımni kəngri jəyoğa turoquzdung. **9** I Pərwərdigar, manga rəhim-xəpkət kərsətkəysən, Qünki bexımoğa külpət qüxti; Dərd-ələmdin kəzüm tügüxəy dəp kəldi, Jenim, wujudummu xundək. **10** Həyatim kəyoqu-həsərət bilən, Yillirim qəm-qıssə bilən uprawatıdu. Gunahım tüpəylidin məqdurum ketəy dəp kəldi, Ustıhanlırim sizip kətti. **11** Mən rəkipblirımning iza-əhanitıgə kəldim, Yekınlırim əldidə təhimu xundək; Tonuxlırimoqımu bir wəhimə boldum; Koqıdə meni kərgənlərmu məndin dəjip kaqıdu. **12** Həmməylən mən əlgən ədəmdək, kənglidin qıkırıp taxlaxtı; Puquq qinidək bolup kəldim. **13** Qünki nuroqunlarning təhmətlirini anglıdim, Wəhimə tərəp-tərəplərdə turıdu; Ular manga hujum kılxıka məslıhətlıxiwatıdu, Jenimni elixkə kəst kılixıwatıdu. **14** Bırək Mən Sanga tayınımən, i Pərwərdigar; «Sən mening Hudayım!» — dedim. **15** Mening künlırim Sening kolungıdındur; Meni duxmənlirımning qolıdin həm manga ziyanəklik kıloquqılardin kütquzoğəysən. **16** Kulungoşa didaringning jılwisini qüxürgəysən; Əzgərməs

muhəbbiting bilən manga nijatlik ata kiloaysən. **17** I Pərwərdigar, meni yərgə qəritip koymioaysən; Qünki mən Sanga iltija kildim; Rəzillər yərgə qarap kalsun; Ularning təhtisarada zuwani tutulsun; (**Sheol h7585**) **18** Yalojan ləwlər zuwandin kalsun! Ular həkkaniyları halioqanqə mazak kilip təkabburluk bilən səzləməktə! **19** Əzüngni baxpanah kiloqanlar üqün insan balilirining kəz aldida kersətkən iltipatliring, Yəni Əzüngdin kərkidoqanlar üqün, səkliojan iltipat-nemətliring nəkədər moldur! **20** Sən ularni insanlarning suyuqəstliridin Əz huzurungdiki yoxurun daldə jayəja alisən; Sən ularni til-ahənətlərdin sayiwiningdə yoxurup koysən. **21** Pərwərdigarə təxəkkür-mədhiiylər yollansun! Qünki U əzgərməs muhəbbitini zulmətik bir xəhərdə əjayib nimayən kildi! **22** Qünki mən dəkkə-dükkidə hədukup: — Seni, meni kəzidin qikirip koymidikin, dəp kərkənidim; Həlbuki, mən nalə kəttürp yelinoqinimda, pəryadimoqa kulək salding. **23** Pərwərdigarni səyüglər, i Uning barlik məmin bəndiliri! Pərwərdigar Əzigə sadiklarni kooqdaydu, Həm təkabburluk bilən ix kiloqəuilarning kilimixlirini əz bəxioja həssiləp kayturidu! **24** I Pərwərdigarni təlmürüp kütənlər, Jigarlik bol, kəlbəng mərdənə kilinsun!

32 Dawut yazojan «Maskil»: — Itətsizlikliri kəqürüm kilinoqan, Gunəhliri yepiloqan kixi bəhtliktur! **2** Pərwərdigar rəzillikliri bilən həsəblaxmaydioqan, Rəhida həqkəndək hiylilik yox kixi bəhtliktur! **3** Mən [gunəhimni ikrar kilmay], süküttə turuwaləqanidim, Kün boyi ahu-pioqan iqidə, Səngəklirim qirip kətti; **4** Qünki meni bəskən qolung manga kəqə-kündüz əojir boldi; Yazdiki kuroqəkiliktək yilikim kəojirap kətti. (Selah) **5** Əmdi gunəhimni Səning aldingdə etirap kildim, Kəbihlikimni Səndin yoxuriwərməydioqan boldum; Mən: «Pərwərdigarəja asiyləklirimni etirap kilimən» — dedim, Xuning bilən Sən mənəng rəzil gunəhimni kəqürüm kilding. (Selah) **6** Xunga Seni tapalaydioqan pəytə, Hərbir ihlasmən Sanga dua bilən iltija kilsun! Qong topanlar ərləp, təxip kətkəndə, [Sular] xu kixigə hərgiz yekənlaxmaydu. **7** Sən mənəng daldə jayimdursən; Sən meni zulumdin səklaysən; Ətrəpimni nijatlik naxhiliri bilən kəplaysən! (Selah) **8** — «Mən sən mənəngxə təgixlik yolda seni yetəkləymən həm təbriyləymən; Məning kəzüim üstüngdə boluxi bilən sanga nəsihət kilimən. **9** Əkli yox boləjan at yaki exəktək bolma; Ular ni qəkləxə tizginləydioqan yügen bolmisa, Ular hərgiz sanga yekin kəlməydu». **10** Rəzillərgə qüxüdioqan kayəju-həsərtlər kəptur, Biraq mənəh-xəpətlər Pərwərdigarəja tayanəjan kixini qəridəydu; **11** I həkkaniylar, Pərwərdigar bilən xadlinip hursən bolunglar; Kəngli duruslar, huxalliktin təntənə kilinglar!

33 Əy həkkaniylar, Pərwərdigar üqün təntənə kilinglar! Mədhiiyləx duruslar üqün güzəl ixtur. **2** Rawab bilən Pərwərdigarni mədhiiylənglar; Ontəroja təngkəx bolup, uningəja küyləni eytinglar. **3** Uningəja atap yengi bir mənəjat-nəxhini eytinglar; Məhirlək bilən qəlip, əwazinglarni yukiri yangritinglar. **4** Qünki Pərwərdigarning səzi bərhəktur; Uning barlik ixliri wədilirigə sadəktəliktur. **5** U həkkaniyət həm adalətni yaxhi kərgüqidur; Yər-zəmin Pərwərdigarning

məhribanliki bilən toloqandur. **6** Pərwərdigarning səzi bilən asmanlar yaritiloqan, Uning əozdidiki nəpəs bilən ularning barlik qəxunlirimuyaritiloqandur; **7** U dengizdiki sularni bir yərgə yəojip dəwəlaydu; U okyanlarni ambarlar iqidə səkləp turidu; **8** Pütkül yər yüzidikilər Pərwərdigardin əymənsun; Dünəyadiki pütün jan igiliri Uningdin kərkəp, hərmətlisun; **9** Qünki Uning bir səzi bilənla ix pütürülgənid; Uning bir əmri bilənla dəgənliri bərpə kilinoqanidi. **10** Pərwərdigar əllərnəng pilanini tosiwetidu; U kəwmlərnəng hiyallirini bikar kiliwetidu. **11** Pərwərdigarning nəsihəti mənəggügə turidu; Kəlbidiki oyiləri dəwərdin-dəwərgə ixkə axurulidu. **12** «Pərwərdigar bizning Hədayimizduz» dəydioqan kəwm bəhtliktur! Yəni Əz mirasi boluxkə talloqan həlk bəhtliktur! **13** Pərwərdigar ərxin yərgə nəzər salidu, U pütkül insanlarni kərup turidu. **14** Turaləqusidin yər yüzidikilərnəng həmmisigə kəraydu; **15** U ularning hərbirining kəlbilirini Yasioquzidu; Ularəng barlik ixlirini dəngsəp qikkuqidur. **16** Padixah bolsa qəxunlirining kəpliki bilən əojib boləlməydu; Palwan əzining zor küqi bilən əzini kütquzalməydu; **17** Tolparəja tayinip həwp-hətərdin kütquzulux bihudiliktur, U zor küqi bilən həqkimni kütquzalməydu; **18** Mana, ularəng jəninəni əlümdin kütquzux üqün, Kəhətqiliklə ularni həyat səkləx üqün, Pərwərdigarning kəzi Əzidin əymindəqanlarning üstidə turidu, Əzining əzgərməs muhəbbitigə ümid bəojlioqanlarning üstidə turidu. **20** Bizning jənimiz Pərwərdigarəja təlmüridu; Bizning yərdəmqimiz, Bizning kəlkənimiz U bolidu. **21** Xunga Uning bilən kəlbimiz xadlinip ketidu; Qünki Uning mukəddəs namioqa tayinip ixənduk, **22** I Pərwərdigar, biz Sangila ümid bəojlioqinimizdək, Səning əzgərməs muhəbbitingmu üstimizdə boləjay!

34 Dawut yazojan küy: — (Dawut Abimələk [padixahning] aldida yürüx-turuxini bəxkiqə kiliwəloqanda, [Abimələk] uni həydiwətkən wəktəja yazoqan) Mən hərkəndək wəktəlarda Pərwərdigarəja təxəkkür-mədhiiyə kayturimən; Uni mədhiiyləx əozimdin qüxməydu. **2** Kəlbim Pərwərdigarni iptihərlinip mədhiiyələydu, Məminlər buni anglap xadliklə bolidu. **3** Mən bilən billə Pərwərdigarni uluəqlənglar, Birlikdə Uning namioqa mədhiiylər yangritayli. **4** Pərwərdigarni izdidim, U mənəng duayimni ijabət kildi, Məni bəskən barlik wəhimə-kərkunqlirimdin kütquzdi. **5** [Məminlər] Uningəja təlmürüp nurlandi; Yüziləri yərgə qəritilmidi. **6** [Mən] pəkir-biqarə [Uningəja] nida kildi, Pərwərdigar anglap, meni həmmə awariqiliklərdin kütquzdi. **7** Pərwərdigarning Pərixitsi Uningdin əymindəqanlarni kooqəp ətrəpioja qədirini tikidi, Ular ni kütquzdi. **8** Pərwərdigarning məhribanlikini tetip, bilgin, Uningəja ixinip tayanəjan adəm nəmidəgən bəhtliktur! **9** I Uning mukəddəs bəndiliri, Pərwərdigardin əyminənglar! Qünki Uningdin əymindəqanlarning həq nərsisi kəm bolmas. **10** Küqlük arslənlər ozuksiz kəlip əq qəlsimu, Əmma Pərwərdigarni izdigüqlərnəng həqbir yaxhi nərsisi kəm bolmas. **11** Kəlinglər balilirim, manga kulək səlinglar; Mən silərgə Pərwərdigardin əyminixni əgitip qəyay. **12** Həyatni ətiwərləydioqan kixi kim? Kiməng uzun wə yaxhi künlərni kərgüsi bar? **13**

Undakta tilingni yamanlikdin tartip yür, Ləwliring məkkarlikdin neri bolsun; **14** Yamanlikdin ayrilip yirak bolup, güzəl eməllərni kiliş yür; Aman-hatirjəmlərin izdəp, uni qoşlap yür. **15** Pərwədigarning kəzi həkkəniylarning üstidə turidu, Uning kilişli ularning iltijalirioğa oquq turidu; **16** Pərwədigarning qirayi rəzillik kilişuqiləroğa qarxi qikar, Ularning hərəkəndə nam-hatiririni yər yüzidin elip taxlar; **17** Həkkəniylar iltija kilişu, Pərwədigar anglaydu, ularni barlik azab-muxəkkətliridin kütəzidu; **18** Pərwədigar kəngli sunuqləroğa yekindur, Rohi ezilgənlərni kütəzidu. **19** Həkkəniylar duq kəlgən awariqiliklər kəptur; Biraq Pərwədigar ularni bularning həmmisidin kütəzidu. **20** [U həkkəniyning] sənəklirini sak kəlduridu, Ulardin birsimu sunup kətməydu. **21** Yamanlikning ezi rəzilərlərni eltüridu; Həkkəniyləroğa nəprətliridionqlar gūnahta kəlidu. **22** Pərwədigar Əz kullirining janlirini bədal tələp hərəkətkə qikiridu; Uningoğa tayanonqlaridin həqkimə gūnaht bəkitilməydu.

35 Dawut yazoğan küy: — I Pərwədigar, mən bilən elixkanlar bilən elixkəysən; Manga jəng kilişonlaroğa jəng kilişəysən! **2** Kəlonəroğa sipar wə kəlgən aləjin; Manga yərdəməgə ornungdin turoşəysən; **3** Nəyzini suqurup, meni qoşlawatkanlarning yolini toskəysən; Mening jəniməroğa: «Mən sening nijatlikingdurman!» — degəysən! **4** Mening həyatiməroğa qəng salmaq kilişonqlar yərgə kəritilip xərməndə boləy; Manga kəst əyligənlər kəynigə yandurulup rəswə boləy. **5** Ular goya xamalda uqkan samandək tozup kətkəy; Pərwədigarning Pərixəti ularni tarkitiwətkəy! **6** Ularning yoli kərangəy wə teyiləq boləy, Pərwədigarning Pərixəti ularni qoşliwətkəy! **7** Qünki ular manga orunsiz ora-tuzak təyyarlıdi; Jənimni səwəbsiz elixkə ular uni kolidi. **8** Həlakət tuydurməstətin ularning bəxiəroğa qūxkəy, Əzi yoxurun kuroşon torəroğa ezi qūxkəy, Həlakətkə yikiləy. **9** U qəroqda jənim Pərwədigardin səyidini, Uning nijatlik-kütəzuxidədin xadlinidul! **10** Mening həmmə ustihənlirim: — «I Pərwədigar, kimmə Səngə təngdəx kələlisun?» — dəydu, — «Sən ezilgən mēminlərni kūlūklərləning qənggilidin, Ezilgənlər həm yoxsullərni ularni bulioşuqlaridin tartiwəlip kütəzisin». **11** Yawuz, yəloğan guwəhqilər kəpup, Həwirim bolmioğan gūnahtlar bilən üstūmdin xikəyət kilməktə. **12** Ular mening yaxxilikiməroğa yəmanlik kiliş, Meni panəhsiz yətim kiliş qoyonədidul! **13** Ləkin mən bəlsəm, ular kəsəl boləndə, Bəzni yəgəp kiyiwaldim; Ulərni dəp roza tutup, əzūimni təwəh kildim; Əmdə duayim bəlsa həzər bəşriməroğa yənip kəldi! **14** Mən bu ixlərdin dost yəki kəridəximning bəxiəroğa qūxkən ixkə ohxəx mēyūslinip yūrdum, Mən əz anisioğa həzə tutkəndək, bəximni səliph yūrdum. **15** Biraq mən putlixip kətkinimdə, Ular huxal boluxup kətkənədi, Bir yərgə jəm boldi; Dərwəgə jəm boluxup muxu zorəwanlar manga kərxə qikixti, Biraq həwirim yəq idi. Ular meni pəşə-pəşə kiliş üqūn tohtiməy zərbə bərixti. **16** Huddi bir qixləm poxkal üstidə qəqəqə wə taləx kilişon hudasizlərdək, Ular manga qixlirini oşuqurlitip hiris kilixti. **17** I Rəb, qəqənoqə pərwə kilməysən? Jənimni ularning həlakitidin kütəzəyəsən, Mening bərdinbir həyatimni [muxu] yirtkəq xirlərləning əqəzidin tartiwəloşəysən!

18 Zor jəməət arisidə mən Səngə taxəkkür eytimən; Nuroşunliəon həkə arisidə Səni mədhəyiləymən. **19** Yəloğan səwəb bilən manga rəkiş boləonqlərni üstūmdin xadlandurmioşəysən; Məndin səwəbsiz nəprətləngənlərni əzəro kəz kixixturmioşəysən! **20** Ular dostənə sēz kilməydu, Zəmindiki tinqlikpərwərlərgə pitnə-ioşwə toquməktə. **21** Ular manga kəpəp əqəzini yooşon əqip: «Way-way! Kütəkinimizni əz kəzimiz bilən kəriwəlduk!» — dəyixidu. **22** I Pərwədigar, Sən bularni kəriş qikəting, süküt kilmioşəysən; I Rəb, mēndin Əzūngni yirəkləxturmioşəysən; **23** Kəzoqəloşəysən, Mən üqūn həkūm qikirixkə oyoşəyənəyən, I mēning Hədayim — Rəbbim! **24** Mēning ixim üstidə əz həkkəniylikəy bəyioqə həkūm qikəroşəysən, I Pərwədigar Hədayim; Ular mēning [onguxsizlikimdin] xadlandurmioşəysən! **25** Ular kənglidə: «Wah! Wah! Əjəb obdān boldi!» — dəyixmisun; Yəki: «Uni yutuwəttuk!» — dəyixmisun. **26** Mēning ziyinimdin həkə boləonqlar yərgə kəritilip xərməndə boləy; Mēningdin əzlini üstūn tətqūqlərləning kiyim-kəqiki hijələt wə nomussuzluk bolsun! **27** Mēning həkkəniylikimdin səyūngənlər tənənə kiliş xadlansun! Ular həmixə: «Əz kūlingin əmən-esənlikəgə səyūngən Pərwədigar uluoşlansun!» — degəy. **28** Xu qəroqda mēning tiliş kün boyi həkkəniylikəng toquruluk sēzləydu, mədhəyilərni yəngritidu.

36 Nəşmiquilərləning bəxiəroğa tapxurulup oqulsun dəp, Pərwədigarning kuli Dawut yazoğan küy: — Rəzil ədəmning əsiylikə mēning kəlbimdə bir bəxəratni pəyda kilişu: — «Uning nəziridə Hədadin kərkidionq ix yəqutur!» **2** Qünki u əz-əzini məhtayduki, U əz-əzigə: — «Məndə gūnaht tēpilməs, kilişonim yirginlik ix əməstur!» — dəydu. **3** Aqəzidiki sēzlər kəbihtlik wə hiyiləgərləktur; Pəzilətləx ix kiliş pərasitidin u əlliburun məhrumdur. **4** U ornidə yətkəndimə gūnahtni kəzəydu; U durus bolmioğan yəloqə mēngixni iradə kilişu; Yəmanlikdin həq nəprətlənməydu. **5** I Pərwədigar, əzğərməs mūhəbbiting ərlərgə təkixidu; Həkkətkə-sədiklikəng bulutləroğa yētidul! **6** Həkkəniylikəng bəyūyik təqlərdək, Həkūmlərləning tilsimatlik qongqur dēngizlərdəktur. I Pərwədigar, Sən ədəmlər wə həywanlərni səkliəyquidursən; **7** Səning əzğərməs mūhəbbiting nəkədar kimmətləktur, i Hədal Xəngə insən bəziliri kənatlirəning sayisidə panəhlidini. **8** Ular əyūngdikə mōl dastihəndin toyoqəqə bəhrimən bolidu; Sən ularoğa hūzər-həlawətlirəning dəyəsəyidin iškūzisən. **9** Qünki Səndilə bərdur həyatlik bulikə; Nuruşdə bolup nurni kərimiz. **10** Ah, Əzūngni tonup, bilgənlərgə mūhəbbitingni, Kəngli durusləroqimə həkkəniylikəngni kərsitixni dāwəmləxturoşəysən. **11** Təkəbburlərləning putinəng manga hūjum kilişioqə yol koymioşəysən; Rəzilərləning kōli mēni ornūmdin qoşliwətmisun; **12** Məna, yəmanlik kilişuqlar yikidil! Oqulitiwətidil, ornidin kəyta turalməydu!

37 Dawut yazoğan küy: — Yəmanlik kilişuqlar tūpəyildin əzūngni kəydukmə, Nəkəslərgə həsət kilmə. **2** Qünki ular ot-qəplərdək tēzlə üzūp taxlinidū, Yumrən əsūmlūklərgə ohxəx tozup kētidu. **3** Pərwədigəroğa tayan, tirixip yaxxilik kiliş, Zəmində məkənləxip yəxəp, Uning wəpə-həkkikiti ni ozuk bilip

huzurlan. **4** «Pərwədigarni hursənlikim» dəp bilgin, U arzu-tiləkliringəyə yətküzidu. **5** Yolungni Pərwədigaroğa amanət kil; Uningoğa tayan, U qokum [tilikingni] ijabət kilidu. **6** U həkkaniylikigni nurdək, Adalitingni qüxtiki kuyaxtək qəknitidu. **7** Pərwədigarning aldida tinq bolup, Uni səwraqanlik bilən küt; Həramdin ronak tapkan adəm tüpəylidin, Yaman niyətləri ixkə axidoğan xixi tüpəylidin özünge köydürmə. **8** Aqqiqingdin yan, oqəzəptin kayt, özünge köydürmə; U pəkət seni yamanlikkə elip baridu. **9** Qünki yamanlik kילוquqilar zemindin üzüp taxlinidu; Pərwədigaroğa təlmürüp kütənlər bolsa, Zeminoğa igidarqilic kilidu. **10** : Kəzni yumup aqquqila, rəzil adəm həlak bolidu; Uning mekanioğa səpsəlip qarısang, u yok bolidu. **11** Bırak yawax-məminlər zeminoğa miraslik kilidu, Wə qəksiz arambəhlıktin huzurlinidu. **12** Rəzil adəm həkkaniyoğa kəst kilidu; Uningoğa qaxlirini oququrilitip hiris kilidu; **13** Ləkin Rəb uningoğa karap kilidu; Qünki [Rəb] uning bəxioğa kelidoğan künni kəridu. **14** Yawaxlar wə yoksullarni yikıtix üqün, Yoli duruslarni kirip taxlax üqün, Rəzillər kiliqini oqilipdin soququrup elip, Okyasining kiriqini tartip təyyarlıdı. **15** Ləkin kiliqi bolsa öz yurikə sanjilidu, Okyalirı sunduruwetilidu. **16** Həkkaniylərdiki «az», Kəpligən yamanlarning baylıqliridin əwəldur. **17** Qünki rəzillərnin biləklirı sundurulidu; Ləkin Pərwədigar həkkaniylarni yələydu; **18** Pərwədigar kəngli duruslarning künlirini bilidu; Ularning mirası mənggüə bolidu. **19** Ular eoqır künlərdə yərgə karap kəlməydu; Kəhətqiliktımu ular tok yüridu. **20** Bırak rəzillər həlak bolidu; Pərwədigar bilən karxilaxquqilar qimənzərdiki gül-giyahdək tozup ketidu; Ular tügəydu; Is-tütündək tarkilip tügəydu. **21** Rəzil adəm etnə elip kayturməydu; Əmma həkkaniy adəm məhrıbanlik bilən etnə beridu; **22** Qünki [Pərwədigar] rəhmət kילוənarlar zeminoğa igə bolidu, Bırak uning lənətigə uqrioənarlar üzüp taxlinidu; **23** Mərdanə adəmninğ kədəmlirı Pərwədigar tərıpidındur; [Rəb] uning yolıdin hursən bolidu. **24** U teyilip kətsımu, yikilip qüxməydu; Qünki Pərwədigar uning kəlini tutup yələp turidu. **25** Mən yax idim, hazır kərip kəldim; Ləkin həkkaniylarning taxliwetilənlıknı, Yaki pərzəntlirining nən tiligənlıknı əslə kərgən əməsmən; **26** U kün boyı mərd-məhrıban bolup etnə beridu; Uning əwladlirımu həlkə bərikət yətküzidu. **27** Yamanlıknı taxlaxlar, yaxxilik kilinglar, Mənggü yaxaysılər! **28** Qünki Pərwədigar adalətni səyidu, U Öz məmin bəndilirini taxliməydu; Ular mənggüə saklinidu; Ləkin rəzillərninğ əwladlirı üzüp taxlinidu. **29** Həkkaniylər yər-jəhanəğa igə bolidu, Əbədil-əbədgıqə uningdə məkən tutup yaxaydu. **30** Həkkaniy adəmninğ aozı danalix jakarlaydu; Uning tili adil həkümlərnı səzləydu; **31** Kəlbidə Hudaning [mukəddəs] kanuni turidu; Uning kədəmlirı teyilip kətməs. **32** Rəzillər həkkaniy adəmnı paylap yüridu; Ular uni əltürgüdək pəytnı izdəp yüridu. **33** Ləkin Pərwədigar uni düxmənning qanggılioğa qüxməydu; Yaki həkümdə uni gunahkə pütməydu. **34** Pərwədigarni təlmürüp küt, Uning yolini qing tutkın; U sening martiwəngni kəttürüp, zeminoğa igə kılıdu, Rəzillər həlak kılinoğanda, Sən bunı kərisən. **35** Mən rəzil adəmninğ zomigərlik kiliwatkinini kərdüm, U huddi aynioğan

baraksan yapyexil dərəhtək ronak tapkan. **36** Bırak u etüp kətti, Mana, u yok boldi; Mən uni izdisəmmu, u tepilməydu. **37** Mukəmmal adəmgə nəzar sal, Durus insanəğa karal! Qünki bundak adəmninğ ahir kəridioqini arambəhx hatirjəmlık bolidu. **38** İtaətsizlər bolsa birlıktə həlak bolixidu; Ularning kəlaqiki üzülidu; **39** Bırak həkkaniylarning niyatlık Pərwədigardındur; U eoqır künlərdə ularning küqlük panahidur. **40** Pərwədigar yərdəm kılıp ularnı saklaydu; U ularnı rəzillərdin saklap kütqüzidu; Qünki ular Uni baxpanahı kilidu.

38 Dawut yazoğan küy: — (Əslimə üqün) I Pərwədigar, qəzıpingdə tənbiş bərmigəysən, Kəhringdə mənı jazalimioğaysən! **2** Qünki okliring mənı zəhimləndürtüp sanjidi, Kəlung üstümdin kəttik bastı. **3** Kəttik qəzıping tüpəylidin ətlirimdə həq saklık yok, Gunahım tüpəylidin ustıhanlirimdə aram yoxtur. **4** Qünki gunahlırim boyumdin taxtı; Ular kəttürəlmigüsz eoqır yüktək mənı besiwaldi. **5** Əhməklikimdin jarahətlirim sesip, xəlwəwəp kətti. **6** Azabtin bəllirim tolimu pükütlüp kətti, Kün boyı oəmgə petip yürimən! **7** Qatıraklırim otka teldi, Ətlirimning sak yeri yoxtur. **8** Mən tolimu həlsirap, ezilip kəttim; Kəlbimdiki azab-kayəu tüpəylidin hərkıraymən. **9** Rəb, barlık arzuym kəz aldingdidur; Uł tartixlirim Səndin yoxurun əməs; **10** Yürükim jıqıldap, həlimdin kəttim; Kəzlırimning nuri eqti. **11** Yar-buradərlırimmu mənı uroğan waba tüpəylidin, əzlırını məndin tarttı; Yekınlırimmu məndin yırək qaçtı. **12** Jenimni almaqkı boləənarlar tuzak kırıdu; Manga ziyannı kəstligənlər zəhrını qaqmaqta; Ular kün boyı hıylə-mikirlərnı oylımaqta. **13** Ləkin mən gas adəmdək anglıməymən, Gaqa adəmdək aozımnı aqməymən; **14** Bərhək, mən angliyalmaıyoğan gaslərdək bolup kəldim; Aozımda kılıdioğan rəddiye-tənbiş yok. **15** Qünki ümidimni Sən Pərwədigaroğa bəqlidim; Rəb Hudayım, Sən iltiyayımoğa ijabət kılısən. **16** Qünki mən: — «Ular mənıg üstümgə qikıp mahtanmioqı; Bolmısa, putlirim teyilip kətkəndə, ular xadlinidu» — dedim mən. **17** Qünki mən dəldəngxıp, tügıxəy dəp kəldim, Azabım kəz aldimdin kətməydu. **18** Qünki mən öz yamanlıkımni ikrar kılımə; Gunahım üstidə kayəurımən. **19** Ləkin düxmənlırim juxkın həm küqlüktur; Kara qaplap, manga nəprətləngənlərnı sani nuroğundur. **20** Wapəəğa japa kılıdioənarlar bolsa, mən bilən karxilixidu; Qünki mən yaxxilikni kəzləp, intilimən. **21** I Pərwədigar, məndin waz kəqmigəysən! I Hudayım, məndin yırəklaxmioğaysən! **22** I Rəb, mənıg niyatlıkım, Manga qapsan yərdəm kילוəysən!

39 Nəəmiqılərninğ bəxi Yədutunoğa tapxuruloğan, Dawut yazoğan küy: — «Tilim gunah kılımsın dəp, Yollirımoğa dikqət kılımə; Rəzillər kəz alımda bolsa, mən aozımoğa bir kəxək salımən» — dəgənidim. **2** Mən süküt kılıp, zuwan sürmidim, Həttə yaxxilik toəqrısidiki səzlərnımu aozımdin qıkarmıdım; Bırak dil azabım təhimu kəzoğaldı. **3** Kənglümədə zərdəm kəynidi, Oylanəənsəri ot bolup yandı; Andin tilim ihtıyarsız səzləp kətti. **4** I Pərwədigar, öz əjilimni, Künlırimning kanqilik ikənlikini manga ayan kילוə; Ajiz insan balisi ikənlikimni manga bildürğın. **5** Mana, Sən künlırimni pəkət nəqqə əjeriqlə kılding, Sening aldingdə əmrüm yok həsəbididur. Bərhək, barlık

insanlar tik tursimu, pəḳət bir tiniqla, halas. (Selah) **6** Bərhək, hər bir insanning həyatı huddi bir kələnggidur, Uların aldırıp-saldiraxlırı bihudə awariqlıktur; Ular baylıqları toplaydu, ləkin keyin bu baylıqları kimning kəliqə juqlinidıoqlanlığını bilməydu. **7** I Rəb, əmdən mən nemini kütimən? Mening ümidim sangila baqlıktur. **8** Mən barlıq asiyliklirimdin kütquzoqaysən, Mən hamakətlərnin məshirisiga kaldurmioqaysən. **9** Süküt kılıp zuwan sürmidim; Qünki mana, muxu [jazani] Özüng yürgüzgənsən. **10** Mən saloqan wabayingni məndin neri kılıoqaysən; Qünki kəlungning zərbisi bilən tüzixəy dəp kəldim. **11** Sən tənbiqlirəng bilən kixini əz yamanlıqı üqün tərbiyliginingdə, Sən huddi nərsilərgə küyə kurti qüxkəndək, uning izzət-oqururini yəq kiliwetisən; Bərhək, hər bir adəm bir tiniqla, halas. (Selah) **12** I Pərwərdigar, duayimni angiloqaysən, Pəryadimoqə kulək saloqaysən! Kəz yaxliriməqə süküt kilmioqaysən! Qünki mən pütkül ata-bowilrimdək, Səning aldingdə yəqə yurtluk, musapirmən, halas! **13** Manga tikkən kəzüngni məndin neri kılıoqaysənki, Mən barsa kəlməs jəyoqə kətküqə, Mən bir'əz bolsimu rəhəttin bəhrimən kılıoqaysən.

40 Dawut yazoqan küy: — Pərwərdigaroqə təlmürüp, küttüm, küttüm; U manga egilip pəryadimni anglidi. **2** U mənə halakət orikidin, Xundakla patkək laydin tartiwalidi, Putlirimni uyultax üstigə turəquzup, Kədəmlirimni mustəhkəm kildi. **3** U aqzimoqə yəngi nahxa-munajətni, Yəni Hədayimizni mədhıyləxlərnı saldi; Nuroqun həlk buni kərüp, kərکیدu, Həm Pərwərdigaroqə tayinidi. **4** Təkəbburlardin yərdəm izdiməydiqan, Yəloqanqılıqkə ezip kətməydiqan, Bəlkə Pərwərdigarnı əz tayanqisi kılıqan kixi bəhtliklur! **5** I Pərwərdigar Hədayim, Səning biz üqün kılıqan karamətlirəng wə oy-niyətlirəngni barəanseri kəpəytip, san-sanaqşiz kılıqansən, Kimmu ularnı bir-birləp həsəblap Özünggə [rəhmət kayturup] bolalisun! Ularnı səzləp baxtin-ahir bayan kılax desəm, Ularnı sanap tüzitəx mumkin əməs. **6** Nə kurbənlək, nə ax hədiyələr Səning təlap-arzuyləng əməs, Biraq Sən manga [səzgür] kuləkəlni ata kilding; Nə kəydürmə kurbənlək, nə gunəh kurbənləğini tələp kilmiding; **7** Xunga jawab bərdimki — «Mana mən kəldim!» — dedim. Oram yazma dəsturda mən toqruluk pütülgən: — **8** «Hədayim, Səning kənglüngdikə iradəng mənəng hursənlikimdur; Səning Təwərat kənanunəng kəlbiməng pütüklüktur». **9** Büyük jəmaət arisida turup mən həkəkəniyləğini jakarlıdim; Mana bularnı özümde kılqə elip kəloqum yoktur, I Pərwərdigar, Özüng bilisən. **10** Həkəkəniyləğini kəlbimdə yoxurup yürmidim; Wapadarlıqəngni wə niyatlıqəngni jakarlıdim; Özgərməs muhəbbiting wə həkəkiqəngni büyük jəmaətkə həq yoxurməstənin bayan kildim. **11** I Pərwərdigar, məhrəbanlıqlirəngni məndin ayimioqaysən; Özgərməs muhəbbiting wə həkəkiqəngni hərdəim mənə saklıoqay! **12** Qünki sansiz külpətlər mənə oriwalidi; Kəbiqləklirim mənə bəsiwəlip, kərməydiqan boldum; Ular bəximdikə qeqimdin kəp, Jəsaritim tüzixip kətti. **13** Mən kütquzuxni toqra tapkaysən, i Pərwərdigar! I Pərwərdigar, təz kəlip, manga yərdəm kılıoqaysən! **14** Məning həyatimoqə qəng salmaqçı boləqlənlər biraqlə yərgə karitilip rəswə kılınsun; Məning

ziyinimdin hursən boləqlənlər kəyngə yandurulup xərməndə boləqləy. **15** Mən: — «Wah! Wah!» dəp məshirə kılıqanlən ə xərməndilikidin əlakədə bolup kətsun! **16** Biraq Sən izdigüqlərnəng həmmisi Səndə xadlinip huxal boləqləy! Nijatlıqəngni səyqənlər həmixə: «Pərwərdigar uluqlənsun» dəyixkəy! **17** Mən əzilgən həm yəksul bolsəmmu, Biraq Rəb yənila mənə yad etidi; Sən mənəng Yərdəmqim, mənəng əzad kılıoqum; I Hədayim, kəqikməy kəlgəysən!

41 Nəqmıqlərnəng bəxiqə tapxurulup oqlusun dəp, Dawut yazoqan küy: — Qerib-əjizlarəqə qəməhorluk kılıqan kixi nəkadər bəhtlik-həl! Eqlir künlərdə Pərwərdigar uningəqə panəh bolidi. **2** Pərwərdigar uni kəqədp, uni əman saklaydu; U zəmində turup bəhtirəy yaxaydu; Sən uni duxmənlirəning ihtiyariəqə qüxürməysən! **3** Orun tutup zəiplixip yətkinidə, Pərwərdigar uningəqə dərman bolidi; Sən uning yətkən orun-kərpilirini raslap tüzəxtürüp turisən. **4** Mən iltija kılıp: — «I Pərwərdigar, manga məhrəbanlıq kərsətkəysən, Jəniməqə xipəlik bərgəysən; Qünki mən aldingdə gunəh kildim» — dedim. **5** Duxmənlirim mən toqruluk: — «U qəqanmu əlup, nənə-nəslə kərup kətar?» — dəp manga yəmanlıq tilyədu. **6** Birsə mənə kərgili kəlgən bolsa, U əldəmqi səzlərnı kildidi; Ular kəyrimdin kənglidə xumluk toqlap, Andin sirtlarəqə qikip xu ixlərnı tərkitip pə atidi; **7** Manga əq boləqlənlərnəng həmmisi manga karitə əzərə kusurlixidi, Ular manga ziyənkəxlək kəstidə bolidi. **8** Ular: «Uning bəxiqə jin-xəytəndin bir kəsəl qəpləxti; Əmdə u orun tutup yətip kəldi; U kaytidin turalmaydu» — dəyixidi. **9** Həttə sirdixim dəp ixəngən kədənsə dostum, Mən bilən həmdəstihən bolup tuzumni yəqənnmu manga put ətti. **10** Biraq Sən Pərwərdigar, manga rəhmət kılıoqaysən; Duxmənlirimdin intikəm əlixkə, Seni turoquzəqəysən; **11** Duxmənlirəning üstümdin qəlibə kılıp xadlanmıqəndin, Sənə mənəng səyünidi, dəp bilimən. **12** Biraq manga kəlsək, durus boləqlənlərimdin, sən mənə yələysən; Sən mənə mənggü Əz huzurəngdə kəp kəturitküzüp turoquzisən. **13** İsrailning Hudası Pərwərdigaroqə əbədi'əbədgıqə təxəkkür-mədhıyə kayturuloqay! Amin! Amin!

42 Nəqmıqlərnəng bəxiqə tapxurulup oqlusun dəp, Korəhning oqlullirə üqün yəziləqan «Məskil»: — Kəyik eriklərdəki suqə təxna boləqləndə, Jənim sənə təxnədu, i Huda. **2** Məning jənim Hudaqə, həyat Təngriqə intizərdur; Ah, mən qəqanmu Hudañing huzuridə kərunixkə müyəsərlə bolimən? **3** Məning kəqə-kündüz yəqinim kəz yaxlirim bolup kəlgən; Həklər kün boyi mənə: «Hudəyng kəyərde?» dəp soraydu. **4** Ətkən künlərnı əsləp, Jəniməng dərdirini təküwatimən (Mən kəpqlək bilən kətiwetip, Hudañing əyigə təntənə kılıp mənəng, Huxallıqkə Həmdusəna oqlup, nahxa eytip, Həytni təbriklənəng top-top kəxəndək, jəmaət bilən bəllə barəttim!). **5** — I jənim, Sən tənəmdə nənəxkə bundək kəyəqurisən? Nənəxkə iqmədə bundək məyüslinip kəttəng? Hudaqə ümid bəqlə; Qünki Uning jəmalidin qikqən niyatlıqətn, Mən Uni yənila uluqləymən, — Məning Hədayimni! **6** Jənim iqmədə məyüslinip kətti; Xunga mən Sənə seqlimən; Həttə

musapirlikta Iordan daryasi boyidiki wadilarda, Hərmon taqilrida, Mizar teojidimu Seni seojinimən. **7** Sening xarkiratmiliriningni awazlirioq, Qongkur hang bilən qongkur hang maslixip həkiriməktə. Sening həmma dolqunliring həm kaynam-taxknliring meni oqərk kildi. **8** Kündüzi Pərwərdigar əzgərməs muhəbbitini [manga] buyruydu, Keqiliri Uning nahxisi, Wə həm həyatim bolqan Təngriğə kılqan dua manga həmrəh bolidu. **9** Mən Qorəm Texim bolqan Hudaqə: — «Meni nemixka untup kəlding? Mən nemixka düxmənning zulumioqə uqrap, Həmixə azab qekip yürüwatimən?» — dəymən. **10** Səngəklirimni əzgəndək rəkbilirim meni məshirə kilip əyibləydu; Ular kün boyi məndin: «Hudaying kəyardə?» — dəp sorimakta. **11** I jenim, tenimdə nemixka bundak kəyoqurisen? Nemixka iqimdə bundak məyüslinip kəttin? Hudaqə ümid baqla; Qünki mən Uni yənla mədhiyiləymən, Yəni qirayimoqə salamətlilik, niyatlik ata kılqoqu Hudaayimni mədhiyiləymən! U mening Hudaayimdur!

43 I Pərwərdigar, mən toqruluk həküm qikəroqaysən, Dəwayimni əkidisiz bir həlk aldidə sorioqaysən; Meni hiyligər həm kəbiħ adəmdin kutuldurəqaysən. **2** Qünki Sən panahgəhim bolqan Hudadursən; Nemixka meni taxlawətkənsən? Nemixka düxmənning zulumioqə uqrap, Həmixə azab qekip yürüwatimən?» — dəymən. **3** Əz həkikiting wə nurungni əwətkin, Ular meni yetəkligəy! Meni muqəddəs teoqingə, Məkaningə elip kəlgəy! **4** Xuning bilən mən Hudaning kurbangəhi aldioqə baray, Yəni mening qəksiz huxlukum bolqan Təngrining yenioqə baray; Bərhək, qiltar qelip Seni mədhiyiləymən, i Huda, mening Hudaayim! **5** I jenim, sən nemixka bundak kəyoqurisen? Nemixka iqimdə bundak biaram bolup ketisen? Hudaqə ümid baqla! Qünki mən Uni yənla mədhiyiləymən, Yəni qirayimoqə salamətlilik, niyatlik ata kılqoqu Hudaayimni mədhiyiləymən!

44 Nəoqmiquilərnin bəxioqə tapxurulup oqulsun dəp, Korəhning oqullirioqə üqün yezilqan «Maskil»: — I Huda, əz kuləklirimiz bilən angliduk, Atilirimiz bizgə bayan kilip, Əz künliridə, yəni kədimki zamanlarda Sening kılqan zor ixlirini ukturəqanidi; **2** Sən [atabowilirimizning aldidə] Əz kəlung bilən yat əllərni kooqliwetip, Ularning [zəminioqə ata-bowilirimizni] orunlaxturdung; Yat kəwmləroqə apət qüxürüp, ularni tərkitiwəttin; **3** Bərhək, bowilirimiz zəmini əz kiliqi həl ələqini yok, Əz biliki bilən əzliniri kutkuzəqinimu yok; Bu bəlkə Sening ong kəlung, Sening biliking wə jaməlingning nurining kıləqinidur; Qünki Sən ular din hursənlik tapting. **4** Sən Əzüng mening padixəhimdursən, i Huda, Sən Yəkup üqün ələbilər buyruqəqidursən. **5** Sən ərkilik biz rəkbilirimizni həydwetimiz; Naming bilən əzimizgə kərxə turoqanlarni qəyləymiz; **6** Qünki əz okyayimoqə tayanmaymən, Kiliqimmi meni kutkuzəlmaydu. **7** Qünki Sən bizni rəkbilirimizdin kutkuzdun, Bizgə əq boləqanlarni yərgə kəratting. **8** Hudani kün boyi iptihərlinip mahtaymiz; Namingni əbədil'əbədgə mədhiyiləymiz. (Seləh) **9** Biraq Sən [həzir] bizni taxlawetip əhənətkə kəldurdung; Kəxunlirimiz bilən jənggə billə qikmaysən. **10** Sən rəkbilirimiz aldidə bizni qekindurdung;

Bizni əqmənəlgə həlioqanqə talan-taraj kıldurdung. **11** Soyuxka tapxuruloqan kəyoldək, bizni ularəqə tapxurdung, əllər arisioqə bizni tərkitiwəttin. **12** Sən Əz həlqiniqni bikəroqə setiwəttin, Uning kimmittidin Əzüng həq beyip kətmiding; **13** Sən bizni kəxna əllərnin məshirisigə kəldurəqansən; Ətrəpimizdikilərgə əhənət, zənglik obyektə kıldingsən. **14** Sən bizni əllər arisidə səz-qəqəkkə kəyduqənsən, Yat kəwmlər bizgə bəx qəyqixip kərxəmkə. **15** Məshirə həm kupurluk eytkuqilərnin əwazi tūpəylidin, Düxmənlər wə əq əloquqilər tūpəylidin, Kün boyi uyətim əldimdin kətməydu, Yüzümning nomusi meni qirmiwəldi. **17** Mana bulərnin həmmisi bəximioqə qüxti; Biraq biz Seni untumiduk, Yəni əhdənggə həq əsiylilik kilmiduk; **18** Kəlbimiz həq yənmidi, Səngə sadəksizlik kilmiduk, Kədəmlirimiz yolundin həq əzəp kətmidi. **19** Biraq Sən bizni qilbərilər məkanidə əzdin, Bizgə əlüm sayisini qəplaxturdung. **20** Əgər biz Hudaayimizing namini untuqan bəlsək, Yəni yat bir iləhəgə kə kəturəng bəlsək, **21** Huda Sən qəqum buni sürüxtə kilməs idingmu, Kəlbətiki sirlərnə bilip turidioqan tursəng? **22** Biraq Sən tūpəyli biz kün boyi kirləmkətimiz; Boəqulxinixni kütüp turoqan kəyər kəbi həsəblənməkmətimiz. **23** Oyoqan, i rəb! Nemixka uhləp yətsən? Ornungdin tur, bizni mənggügə taxlawətmigəysən! **24** Nemixka yüzüingni bizdin yoxurisen? Nemixka külətlirimizgə, uqrioqan zulumlirimizə pisənt kilməysən? **25** Kərioqinə, jenimiz tūprakta bəqirləp yürüdu; Tenimiz yərgə qəplaxti; **26** Ornungdin turup bizgə yərdəmdə boləqaysən; Əzüingning əzgərməs muhəbbiting səwəbidin, Bizlərnə hərlükə qikəroqaysən!

45 Nəoqmiquilərnin bəxioqə tapxurulup, «Nilupərlər» dəgən əhangda oqulsun dəp, Korəhning oqullirioqə tapxuruləqan, «səyümlük yar üqün» dəgən «Maskil» mənəyat-nəhə: — Kəlbimdin güzəl ix teorisidə səzlər uroqup qikməktə; Padixəhə bəxioqləqan mənəyatimni eytmən; Tiliq gəyə məhə xəirning kəlimidur; **2** İnsan baliliri iqidə sən əng güzəldursən; Ləwlirinq xəpəət bilən təlduruloqandur; Xungə Huda səngə mənggügə rəhmət kildi. **3** I bəyüq boləquq, Kiliqingni əskin yəningə, Həywtin wə xənə-xəwkiting bilən! **4** Həqikət, kəmtərlilik həm ədalətni ələqə sürüxə atlanəqinidə, Xənə-xəwkət iqidə ələbə bilən ələqə bas! Xuning bilən ong kəlung əzüinggə kəramət kərkunluq ixlərnə kərsitidu! **5** Sening oklirinq ətkürdu, Ular padixəhning düxmənlinirinq yürükigə sənjlidu; Pütün əllər əyioqingə yiktilidu. **6** Sening təhting, i Huda, əbədil'əbədlitkur; Padixəhlikingdiki Xəhənə həsəng, ədalətnin həsisidur. **7** Sən həkəkəniyləknə səyüp, rəzilikkə nəpərlətinip kəlgənsən; Xungə Huda, yəni sening Hudaayin, sənə həmrəhlirinqdin üstün kiliq xədlilik mēy bilən məshik kildi. **8** Sening kiyimlirinqdin mürməki, muəttər wə dərinq hidi kəlidu; Pil qixi sarayliridiki səzəndilərnin tərlik səzliri sənə hursən kildu. **9** Padixəhlərnin mēlikiliri hərmətlilik kənzəklirinqning kətarididur; Hənixing Ofiridiki səp əltun [zibə-zinətlərnə] təkap ong kəlungdə turidu; **10** «Anglioqin, i kizim, kərgin, səzlirimgə kulək sələqin; Əz kəbiləng wə ata jəmətingni untup kəl! **11** Xuning bilən padixəh güzəl jəməlingə məptun bolidu; U sening

hojang, sən uningəja səjdə qil». **12** Tur xəhərinin kizi [al dingda] sowəja bilən hazır bolidu; Halayik arisidiki baylar sening xapaittingni kütidu; **13** Xahənə kizning iqki dunyasi pütünləy parlaktur, Uning kiyimlirimu zər bilən xəstiləngən; **14** U xəstilik kiyimlər bilən padixahning huzuriəja kəltürilidu; Kəynidin uningəja koldax kenizaklərmu billə yeningəja elip kelinidu; **15** Ular huxal-huram, xadlik iqidə baxlap kelinidu; Ular birliktə padixahning ordisiəja kirixidu. **16** «Ata-bowiliringning orniəja oqulliring qikidu; Sən ularni pütkül jahənoja hakim kilisən. **17** Mən sening namingni əwladdin-əwladka yad ətküzimən; Xunglaxka barlik kowmlar seni əbədil'əbədgicə mədhiyləydu».

46 Nəomiqilərnin bexiəja tapxurulup, «Pak kizlar üqün» degən ahəngdə okulsun dəp, Korahning oqulliri üqün yeziləjan küy: — Huda panahəgəhimiz wə kudritimizdur; Külətlər qüxkən həman hazır bolidiəjan bir yardımqidur. **2** Xunga yər-zemin əngtürülüp, taqlar gümürülüp dengiz təglirigə qüxüp kətsimu, Uning dolğunliri xawkunlinip kaynam bolsimu, Ərkəxliri bilən taqlar silkinip kətsimu, Korkmaymiz. (Selah) **4** Hudaning xəhərinə — Yəni Həmmidin Aliy Boloquci məkanlaxkən mükəddəs jayni, Hursən kilidiəjan əkinliri xahliəjan bir dəryə bardur. **5** Huda uning otturisdidur; U yər hərgiz təwriməydu; Huda tang etix bilənla uningəja yardıməgə kəlidu. **6** [Barlik] əllər kaynap, padixahlıqlar titrəp kətti; U awazini qoyuwətkən həman, Yər erip ketidu. **7** Samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar biz bilən billə; Yəqubning Hudasi egiz korojənimizdur! (Selah) **8** Kelinglar, Pərwərdigarning kıləjanlirini kəringlar! U yər yüzidə kıləjan karamət wəyranqılıqlarni kəringlar! **9** U, jahənnin u qetigicə boləjan uruxlarni tohtitidu; U okyalarni sunduridu, Nəyziəlni oxtuwetidu, Jəng hərwilirini otta kəydüriwetidu. **10** U: «Tohtax, mening Huda ikənlikimni bilip qoyuk! Mən pütkül əllər arisida uluəjlinimən; Mən yər yüzidə «büyük» dəp qarilimən» — dəydu. **11** Samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar biz bilən billə, Yəqubning Hudasi bizning egiz korojənimizdur!

47 Nəomiqilərnin bexiəja tapxurulup okulsun dəp, Korahning oqulliri üqün yeziləjan küy: — Barlik kowmlar, Hudani alqıxlənglar! Uningəja yūkiri awazinglar bilən huxallik təntənisini yangritinglar! **2** Qünki Həmmidin Aliy Boloquci, Pərwərdigar, dəhxətlik wə həywətlıktur, Pütkül jahənni soriəquci büyük Padixahdır. **3** U bizgə həlkəlrni boysundurup, Bizni əl-millətlər üstigə hakim kilidu. **4** U biz üqün mərəsimizni tallap, Yəni Əzi səyğən Yəqubning pəhri boləjan zeminni bəkitip bərdi. (Selah) **5** Huda təntənə sadasi iqidə, Pərwərdigar sunay sadasi iqidə yūkiriəja kətürildi; **6** Hudaəja nahxa-küy eytinglar, nahxa-küy eytinglar! Padixahimizəja nahxa-küy eytinglar, nahxa-küy eytinglar! **7** Huda pütkül jahənnin padixahidur; Zəhninglar bilən uningəja nahxa-küy eytinglar! **8** Huda əllər üstidə həküm süridu; U əzining pak-mükəddəslikining təhtidə olturidu. **9** Əl-yurtlarning kattiliri jəm bolup, İbrahəmining Hudasing həlkigə

koxuldu; Qünki jahəndiki barlik kəlkənlər Hudaəja təwədur; U nəkədər aliydur!

48 Nəomiqilərnin bexiəja tapxurulup okulsun dəp, Korahning oqulliri üqün yeziləjan küy: — Uluəjdur Pərwərdigar, Hudayimizning xəhəridə, Uning mükəddəslikli turojan təəda, U zor mədhiyələrgə layıktur! **2** Egizlikidin kərkəm, Zion teəji, Pütkül jahənnin hursənlikidur; Ximaliy tərəpləri güzəldur, Büyük padixahning xəhəridur! **3** Huda korojanlirida turidu, Bu yərdə U egiz panahəgə dəp tonulidu; **4** Mana, padixahlar yioqildi, Ular xəhərnə besip ətəp, jəm boldi. **5** [Xəhərnə] kəripla ular aləkdə boldi; Dəkkə-dükkigə qüxüp bədar kəqixti. **6** U yərdə ularni titrək basti, Toloqak yəgən ayaldək ular azablandı; **7** Sən Tarxixitki kemilərnə xərkə xamili bilən wəyran kiliwəttin. **8** Kulikimiz angliəjanni, Samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigarning xəhəridə, Hudayimizning xəhəridə, Biz hazır əz kəzimiz bilən xundək kərdük; Huda mənggügə uni mustəhkəm kilidu. (Selah) **9** Biz sening mükəddəs ibadəthanang iqidə turup, i Huda, Əzgərməs muhəbbəttin seəjinduk. **10** Nəmingəja layıktur, Jahənnin qət-qətlirigə yətküzülgə mədhiylirig, i Huda; Sening ong kəlung həkkəniylik bilən toloqan. **11** Sening adil həkümlirigdin, Zion teəji xadlanəjay! Yəhuda kizliri huxal boləjay! **12** Zion teəjini aylinip mēgip, Ətrəpida səyli kilinglar; Uning munarlırini sanap bəkinglar; **13** Keyinki əwladkə uni bayan kiliş üqün, Sepil-istihkamlirini kəngül qoyup kəzitinglar, Korojanlirini kəzdin kəqüringlar. **14** Qünki bu Huda əbədil'əbəd bizning Hudayimizdur; U əmürwəyət bizning yətkəqimiz bolidu!

49 Nəomiqilərnin bexiəja tapxurulup okulsun dəp, Korahning oqulliri üqün yeziləjan küy: — I barlik həlkərlər, kəngül qoyup anglanglar! Yər yüzidə turuwatkanlar, kulək selinglar! **2** Məyli addiy pükra, ya esilzadılar, Ya bay, ya gadaylar bolsun, həmminglar anglanglar! **3** Aqzim danalıknı səzləydu, Dilim əkilgə uyoqun ixlarni oylap qikidu. **4** Kulikim həkmətlik təmsilni zən qoyup anglaydu, Qiltar qəlip sirlik səzni eqip berimən. **5** Eqir künlərdə, meni kiltakqə qüxürməqci boləjanlarning kəbihlilikliri ətrapimda bolsimu, Mən nemixkə kərkədikənmən? **6** Ular baylıqliriəja tayinidu, Mal-mülükilirining zorluqi bilən qongqilik kilidu; **7** İnsan mənggügə yaxap, Gər-həngni kərməslikli üqün, Həqkim əz buradərinin həyatini pul bilən kayturuwəlməydu; Wə yəki Hudaəja uning jənni kutuldurəqdək bəhəni bəəlməydu; (Qünki uning jənnin bəhəsi itayin kimmət, Wə bu bəhə boyiqə boləqanda, mənggügə kərz tapxuruxi kəəktur) **10** Həmmigə ayanki, danixmən adəmlərmu əlidu; Həmmə adəm bilən təng, nədan wə həkəktərlər billə həlak bolidu, Xundəklə ular mal-dunyasini əzgilərgə kəldurup ketidu. **11** Ularınin kənglidiki oy-pikirlər xundəkki: «Əy-imaritimiz mənggügə, Məkan-turaləqlirimiz dəwərdin-dəwərgicə bolidu»; Ular əz yərlirigə isimlirini nam kilip qoyidu. **12** Biraq insan əzining nam-izzitidə turuwərməydu, U həlak boləjan həywanlādək ketidu. **13** Ularınin muxu yoli dəl ularning nədanlıqidur; Ləkin ularning kəynidin dunyaəja kəlgənlər, yənila

ularning eytқан sөzlerigə apirin okuydu. (Selah) **14** Ular qoylardak təhtisaraqa yatқuzulidu; Ölüm ularni öz ozuқi kilidu; Ətisi şəhərdə duruslar ularning üstidin həküm yürgüzidu; Ularıning güzəlliki qiritilixқа tapxurulidu; Təhtisara bolsa ularning həywətlilik makanidur! (Sheol **h7585**) **15** Birak Huda jenimni təhtisaraning ilkidin kutқuzidu; Qünki U meni qobul kilidu. (Selah) (Sheol **h7585**) **16** Birsı beyip ketip, aila-jəmətining abruyi esüp kətsimu, Korkma; **17** Qünki u əlgəndə heqnərsisini elip ketəlməydu; Uning xəhriti uning bilən billə [gərgə] qıxməydu. **18** Gərqə u əmir boyi əzini bəhtlik qaoqlıoan bolsimu, (Bərhək, kixilər ronəq tapқiningda, əlwəttə seni haman mənəydu) **19** Ahiri berip, u yənilə ata-bowilirining yenioqa ketidu; Ular mənggügə yorukluki kərləməydu. **20** İnsan izzət-abruyda bolup, lekin yorutulmisa, Həlak bolidioan həywanlaroqa ohxax bolidu, halas.

50 Asaf yazoqan küy: — Qadir Huda, yəni Pərwərdigar eoiz eqip, Künqikixitin künpetixkiqə yər yüzidikilərgə murajət kildi. **2** Güzəllikning jəwhiri boləoan Zion teqoidin, Huda julalidi. **3** Hudayimiz kelidu, U hərgizmu sükit iqidə turmaydu; Uning aldidə yəwətküti ot kelidu; Uning ətrəpida zor boran-qapқun kaynaydu. **4** Əz həlkini sorəq kilix üqün, U yukiridin asmanlarni, Yərnimu guwahlikқа qəkiridu: — **5** «Mening məmin bəndilirimni, Yəni Mən bilən qurbanlik arқilik əhdə tüzgüqlərni huzurumoqa qəkirip yioqinglar!» **6** Asmanlar uning həqқaniylikini elan kilidu, Qünki Huda Əzi sorəq kiloquqidur! (Selah) **7** «Anglanglar, i həlkim, Mən sөz kilay; I Israil, Mən sanga həqikətni eytip koyayki, Məniki Huda, sening Hudayingdurmən. **8** Həzir əyibligimin sening qurbanlikliring səwəbidin, Yəki həmixə aldimda sunulidioan keydürmə qurbanlikliring səwəbidin əmas; **9** Mən sening eoјilingdin heqbir əküzini, Kotanliringdin heqbir tekini əlməqki əməsmən. **10** Qünki ormanliklardiki barlik həywanatlar Manga mənəsupur, Mingliəoan taqdikali mal-waranlarmu Meningkidur; **11** Taqlardiki pütün uqar-qanatların bilimən, Daladiki barlik janiwarlar Meningkidur. **12** Qərim aqsimu sanga eytməymən; Qünki ələm wə uningə toloqan həmmə nərsilər Meningkidur. **13** Əjəba, Mən əküzning gəxini yəmdimən? Tekining kəninə iqəmdimən? **14** Qurbanlik süpitidə Hudaoqa təxəkkürlərni eyt; Həmmidin Aliy Boləuqioqa kiloan wədgəgə wəpa kil. **15** Bəxingə kün qıxkəndə Manga murajət kil; Mən seni kutuldurimən, Sən bolsəng Meni uləuqioaysən. **16** Ləkin rəzillərgə Huda xundəq dəydu: — «Mening əmirilirimni bayan kilixқа nemə həqқing bar? Əhdəmini tiləqə ələudəq sən kim iding? **17** Sən Mening təlimlirimdin yirgənding, Səzlimini rət kilding əməsmu? **18** Oqırini kərsəng, sən uningdin zəq əlding, Zinahorlar bilən xerik bolding; **19** Aozingdin yaman gəp qıxməydu; Tiling yalanqıqlikni tokuydu. **20** Əz kəridinxingning yaman gəpini kilip olturisen, Anangning oqlioqa təhmət kilisan. **21** Sən bu ixlarni kiloјiningda, Mən ün qikarmidim; Dərwəqə, sən Meni əzünggə ohxax dəp oyilding; Ləkin Mən seni əyibləp, Bu ixlarni kəz əldingdə əyni boyiqə sanga kərsitimən. **22** — I, Təngrini untuoqanlar, buni kəngül koyup anglanglar! Bolmisa, silərnə parə-parə kiliwetimən; Heqkim silərnə kutқuzalmaydu. **23** Birak

qurbanlik süpitidə rəhmət eytқанlarıning hərқaysisi Manga xərəp kəltüridu; Xundəq kilip, uningəqa Əz nijatlikimni kərsitiximgə yol təyyarlioqan bolidu.

51 Nəoqmiquqlərnə bəxioqa tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazoqan küy. Bu [küy] Natan pəyoəəmbər uning yenioqa kelip, uni Bat-Xeba bilən boləoan zinahorlukı toqruluk əyibligəndin keyin yezilioan: — Əzgərməs muhəbbiting bilən, i Huda, manga məhir-xəpəkt kərsətkəysən! Rəhimdillikliringning kəplüki bilən əsilylikirimni əqürüwətkəysən! **2** Meni kəbihlikimdin yiltiziməyiqə yuwətkəysən, Gunahimdin meni tazilioaysən. **3** Qünki mən əsilylikirimni tonup ikrar kildim; Gunahim həmixə kəz aldimda turidu. **4** Sening əldingda, pəkt Sening əldingdila gunah ətküzüp, Nəziringdə rəzil boləoan ixni sadir kildim; Xu wəјidin, Sən [meni əyibləp] səzlisəng, ədillikəng ispatlinidu; [Meni] sorəq kiloјiningda, Əzüngning paklikı ispatlinidu. **5** Mana, mən tuəuloјinimdila, yamanlikta idim, Anamning qərnida pəyda boləoјinimdila mən gunahəta boldum. **6** Bərhək, Sən ədəmlərnəng qin kəlbidin səmimiylilik tələp kilisen; Iqimdiki yoxurum jaylirimda Sən manga danalikni bildürisen. **7** Meni [gunahlimdin] zofa bilən tazilioaysən, Həm mən pak bolimən; Meni pakpakiz yuoqaysən, mən kardimnu aқ bolimən. **8** Manga xad-huram əwəzlərnə anglatқaysən; Xuning bilən Sən əzgən ustihanlim yəne xadlinidu. **9** Gunahlimdin qirayingni yoxurup, Yamanliklimni əqürüwətkəysən. **10** Məndə pak kəlb yaratқaysən, i Huda; Wujumdiki sadik rohimni yengilioaysən. **11** Meni huzurungdin qikiriwətmigəysən; Meningdin Mukəddəs Rohingni kayturuwalmioqaysən. **12** Ah, nijatlikingdiki xadlikni manga yengibaxtin heş kilduroqaysən; Itaətmən roh arқilik meni yəligəysən. **13** Buning bilən mən itaətsizlərgə yolliringni əgitəy, Wə gunahkarlar yeningəqa kaytidu. **14** Kan təküx gunahidin meni kutulduroqaysən, I Huda, manga nijatlik bərgüqi Huda, Xuning bilən tilim həqқaniylikəngni yangritip küyləydu. **15** I Rəbbim, ləwlimni aқqaysən, Aozim mədhıyiliringni bayan kilidu. **16** Qünki Sən qurbanlikni hux kərməysən; Bolmisa sunar idim; Kəydürmə qurbanliklardimnu hursənlik tapmaysən. **17** Huda qobul kilidioan qurbanliklar sunuқ bir rohtur; Sunuқ wə əziləng kəlbni Sən kəmsitməysən, i Huda; **18** Xəpaiting bilən Zionəqa məhribanlikni kərsətkəysən; Yerusəlemning sepillirini yengibaxtin bina kiloqaysən! **19** U qaoqda Sən həqқaniylikdin boləoan qurbanliklardin, kəydürmə qurbanliklardin, Pütünləy kəydürüləng kəydürmə qurbanliklardin hursənlik tapisen; U qaoqda ədəmlər qurbangahingəqa buka-əküzlərnə təkdin kilixidu.

52 Nəoqmiquqlərnə bəxioqa tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazoqan «Maskil»; Edomluk Doəg Saul padixahning yenioqa berip: «Dawut Ahimələkning əyigə kirdi» dəp ayəqəqlilik kiloqandin keyin yezilioan: — I noqi batur, Nemə üqün rəzillikəngdin məhtinisen? Təngrining əzgərməs muhəbbiti mənggüliktur. **2** Ətkür ustira kəbi, Tiling zəhər qəqmaqqi, U yəloqənlilik tokuwatidu. **3** Sən yaxxilikning ornida yamanlikni, Həq sezləxning ornida yəloqənlilikni yaxxi kərsən; **4** Həman ədəmni nabut kilidioan səzlərnə yaxxi

kerisən, i aldamqi til! **5** Bərħək, Təngri ohxaxla seni mǝnggügə yökıtidu; U seni tutuwalıdu, yəni öz qediringdin tartıp qıkıdu; Tiriklǝrning zeminidin seni yiltizingdin qomurup taxlaydu. (Selah) **6** Hǝkkanıylar buni kǝrüp qǝrkuxıdu, Wə uni mǝshırə kılıp külüp: — **7** «Qaranglar, Hudani öz yelǝnqısı kılmiqıan adǝm, Pǝkǝt öz baylıqlırining keplükigə tayanqıan adǝm; U aq kǝzlükı bilǝn küqlǝndı» — dǝydu. **8** Mǝn bolsam Hudaning ǝyidə ǝskǝn baraksan zaytın dǝrǝhtǝkmǝn, Mǝn Hudaning ǝzgǝrmǝs muhǝbbıtigə mǝnggügə tayinimǝn. **9** Mǝn Sanga ǝbǝdil'ǝbǝd tǝxǝkkür eytimǝn; Qünki Sǝn bu ixlarnı kıldingsǝn; Mǝmin bǝndiliring aldıda namıngıqıa tǝlmürüp kütimǝn; Muxundak kılıx ǝladur.

53 Nǝqımiqlǝrning bexıqıa tapxurulup oqulsun dǝp, Mahalat aǝangıda Dawut yazqıan «Maskıl»: ǝhmǝk kixi kǝnglıdǝ: «Hǝqbir Huda yök» — dǝydu. Ular qırıklixip, Nǝprǝtlık kǝbih ixlarnı kılıxtı; Ularning ıqıdǝ mǝhribanlık kılqıuqı yökıur. **2** Huda ǝrxtǝ turup, insan balilırını kǝzıtıp: «Bu insanlarning arisida, insapnı qüxinidıqıan birǝrsi barmıdu? Hudani izdǝydıqıanlar barmıdu? **3** Hǝmmǝ adǝm yoldın qıktı, Hǝmmǝ adǝm qırıklixip kǝtti, Mǝhribanlık kılqıuqı yökıur, hǝtta birimu. **4** Nannı yegǝndak Mening hǝlkımnı yutuwalqıan, Kǝbihlik kılqıuqlarning bilimi yökımidu?» — dǝydu. Ular Pǝrwǝdigarqıa hǝqbir iltıya kılmaydu. **5** Qǝrkıudak hǝq ıx bolımsıu, Mana ularnı oǝayǝt zor qǝrkunıq bastı; Qünki Huda seni qǝrxawıqıa alqıanlarning ustıhanlırını parqılarp qǝqıwǝtti; Sǝn ularnı hijillıkıqıa kǝydu; Qünki Huda ularnı nǝziridin sakıt kıldı. **6** Ah, İsrailning nıjatlıkı Zıondın qıkıp kǝlgǝn bolsa idı! Huda Öz hǝlkını asarıtıdın qıkırıp, azadlıkıqıa ǝrıxtürgǝn qaqıda, Yakup xadınıdu, İsrail hıxal bolıdu!

54 Nǝqımiqlǝrning bexıqıa tapxurulup, tarlık sazlar bilǝn oqulsun dǝp, Dawut yazqıan «Maskıl»: (Zıf xǝhıridikılǝr Saul padıxahning yenıqıa berıp: «Dawut bızning muxu yurtımızoqıa mǝküwalqıan, silı bılmǝmdıla?» dǝp ayıqıqlık kılqıandın keyin yezılqıan): I Huda, Öz namıng bilǝn meni kütıkuzoqıaysǝn; Zor kudriting bilǝn dǝwayımnı sorıqıaysǝn. **2** I Huda, duayımnı anglıqıaysǝn; Aqızmıdiki sezlǝrgǝ kulak salqıaysǝn. **3** Qünki yat adǝmlǝr manga hıjım kılıxıa ornıdın turdı; Zomıgǝrlǝr mening jenımnı owlımaqta; Ular Hudanı nǝzirigə hǝq ılmaydu. (Selah) **4** Kara, Huda manga yǝrdǝm kılqıuqıdu; Rǝb jenımnı yǝlǝydıqıanlar arisidıdu. (Selah) **5** U düxmǝnılrımning yamanlıkını ǝzıgə kǝyturıdu; [I Huda], Öz hǝkıkıting bilǝn ularnı üzüp taxlıqıaysǝn. **6** Mǝn Sanga halıs qurbanlıqlar sunımnı; Namıngnı madhıyǝlǝymǝn, i Pǝrwǝdigar; Xundak kılıx ǝladur. **7** Qünki U meni barlık bala-kazalardın kütıkuzdı; Düxmǝnılrımning mǝqlubıyıtını ǝz kǝzum bilǝn kǝrdüm.

55 Nǝqımiqlǝrning bexıqıa tapxurulup, tarlık sazlar bilǝn oqulsun dǝp, Dawut yazqıan «Maskıl»: — I Huda, duayımnı anglıqıaysǝn; Tilikimdin ǝzüngnı qǝqurmıqıaysǝn, **2** Manga kulak selip, jawab bǝrgǝysǝn; Mǝn dad-pǝryad ıqıdǝ kǝzip, Ah-zar qǝkıp yürimǝn; **3** Sǝwǝbi düxmǝnning tǝhdıtlırı, razıllarning zulumlırı; Ular bexımoqıa awarıqlılıklǝrni tǝkidu; Ular qǝzǝplinip

manga adawǝt saklaydu. **4** İqımdǝ yürıkim toloqıınıp kǝtti; ǝlüm wǝhǝxtǝlırı wıjıudımnı kǝpladı. **5** Qǝrkunıq wǝ tıtrǝk bexımoqıa qüxtı, Dǝhǝt mǝni qǝmküwǝldı. **6** Mǝn: — «Kǝptǝrdak kǝnıtım bolsıqu kaxkı, Uqıup berıp aramgǝh tapar idim» — dedim. **7** — «Yırak jaylarqıa qǝkıp, Qǝl-bayawanlarda makanlıxar idim; (Selah) **8** Boran-qapkunlardın, Kara qıyundın qǝkıp, panahgǝhıqıa aldırar idim!». **9** Ular nı yutuwatǝkǝysǝn, i Rǝb; Tıllırını belüwatǝkǝysǝn; Qünki xǝhǝr ıqıdǝ zorawanlık hǝm jedǝlhorluknı kǝrdüm. **10** Ular keqǝ-kündüz sepillǝr üstıdǝ qıadıyıp yürımǝkta; Xǝhǝr ıqını kabǝhǝt wǝ xumluk kǝpladı. **11** Hǝram arzu-hǝwǝslǝr uning ıqıdǝ turıdu, Sahtılık wǝ hıylǝ-mıkrılık, koqlılardın kǝtmǝydu. **12** ǝgǝr düxmǝn mǝni mǝshırə kılqıan bolsa, uningqıa sǝwr kılattım; Bırak mǝni kǝmsıtıp, ǝzını mahtıqıan adǝm manga ǝqmǝnlǝrdın ǝmas idı; ǝgǝr xundak bolqıan bolsa, uningdin ǝzümnı qǝqıurattım; **13** Lekin buni kılqıan sǝn ıkanlıkıngnı — Mening buradırmı, sırdıxmı, ǝziz dostum bolup qıkıxıngnı oylımaptımǝn! **14** Halayıkıqıa kǝtilip, Hudaning ǝyigə ikkimiz billǝ mangojanıduq, ǝzara xerın paranglarda bolqıanıduq; **15** Muxundak [satkunlarnı] ǝlüm tuyuksız qǝqıtiwǝtsun! Ular tǝhtısaraqıa tırık qüxxǝy! Qünki ularning makanlırıda, ularning arisida rǝzillık turmaqta. (Sheol h7585) **16** Lekin mǝn bolsam, Hudaqıa nıda kılımǝn; Pǝrwǝdigar mǝni kütıkuzıdu. **17** ǝtigini, ahximi wǝ qüxtǝ, Dǝrdımnı tǝküp pǝryad kǝtürimǝn; U jǝzmǝn sadayımıqıa kulak salıdu. **18** U manga kǝrxı kılınıqıan jǝngdın mǝni aman kılıdu; Gǝrǝ kǝp adǝmlǝr mǝni qǝrxawıqıa alqıan bolsımu. **19** Təngri — ǝzǝldın tǝhtǝ otıurup kǝlgüqıl! [U nalǝmnı] angılap ularnı bir tǝrǝp kılıdu; (Selah) Qünki ularda hǝq ǝzgırıxlǝr bolmıdı; Ular Hudadın hǝq qǝrkımaydu. **20** [Hǝlikı buradırmı] ǝzi bilǝn dost bolqıanlarqıa muxt kǝtürıdi; Öz ǝhdısnı buzup taxlıdı. **21** Aqızi serik maydınmu yumxak, Bırak kǝnglı jǝngdur uning; Uning sezlırı yaqıdınmu silik, ǝmǝlıyǝttǝ suqıurup alqıan kılıqlardur. **22** Yüiküngnı Pǝrwǝdigarqıa taxıap qoy, U seni yǝlǝydu; U hǝkkanıylarnı hǝrgız tǝwrǝtmǝydu. **23** Bırak, sǝn Huda axu rǝzıllǝrni halakat hǝngıqıa qüxürısǝn; Kanhorlar wǝ hıylıgǝrlǝr ǝmrıning yeriminımu kǝrmǝydu; Bırak mǝn bolsam, sanga tayinimǝn.

56 Nǝqımiqlǝrning bexıqıa tapxurulup, «Hılwǝttiki dub dǝrǝhlıridiki pahtǝk» degǝn aǝangıda oqulsun dǝp, Dawut yazqıan «Mıhtam» küy (Fılistiylǝr Gat xǝhıridǝ uni ǝsırgə alqıanda yezılqıan): — I Huda, manga xǝpkǝt kǝrsǝtkaysǝn, Qünki insanlarning nǝpsı yoqıınap mǝni koqlımaqta; Kün boyı ular mǝn bilǝn jǝng kılıp mǝni basmaqta; **2** Mǝni kǝzligǝn rǝkıblırımning nǝpsı yoqıınap kün boyı mǝni koqlımaqta; Manga hǝywǝ kılıp jǝng kılqıuqlar ıntayın kǝptur! **3** Mǝn qǝrkǝknı künümǝdǝ, Mǝn Sanga tayinimǝn. **4** Mǝn sez-kalamını uluq dǝp madhıyǝlaydıqıan Hudaqıa, Hudaqıla tayinimǝn; Mǝn qǝrkımaymǝn; Nahayiti bır ǝt ıgısı mǝni nemǝ kılalısun? **5** Ular kün boyı sezlirimni burmılaydu, Ularning barlık ıyı manga ziyǝnkǝxlik kılıxtur; **6** Ular top bolup adǝmnı kǝstılixip, yoxıurunıdu; Peyimgǝ qüxüp, jenımnı elıxın kütıdu. **7** [Gunah] bilǝn gunahnı yepıp qǝqsa bolamdu? Qǝzıping bilǝn ǝllǝrni yǝrgǝ uroqıaysǝn, i Huda! **8** Mening sǝrsanlıkılrımni ǝzüng sanap kǝlgǝn; Kǝzdın aqkan yaxlırımni tulumungıqıa toılap saklıqıaysǝn;

Bular dəptiringdə pütüklük əməsmu? **9** Xuning bilən mən Sanga nida kıləon kündə, Dūxmənlimir qekinidu; Mən xuni bildimki — Huda mən tərəptidur! **10** Hudani — Uning sez-kalamini uluqlaymən! Pərwərdigarni — Uning sez-kalamini uluqlaymən! **11** Hudanila tayanqim kildim — Mən qorkmaymən, nahayiti xu bir insan meni nemə kılalisun? **12** Sanga kıləon wədilirimə wapa kilmən, i Huda; Sanga taxakkür qurbanlıqlirini sunimən. **13** Qünki Sən jenimni ölümündin kutuldurəqansən; Sən putlirimni putlixixtin saklimamsən? Xuning bilən mən Hudaning huzurida, tiriklər turidəqan yorukluqta mangimən.

57 Nəoqmıqılərnıng bexioja tapxurulup, «Həlak kılmiəqaysən» dēgən ahangda okulsun dəp, Dawut yazəqan «Mihtam» küyi, (u Saul padixahtin keqip, engkürdə yoxurunuwəloqan qəođa yeziləqan): — I Huda, mənə xəpkət kərsətkəysən, Mənə xəpkət kərsətkəysən, Qünki jenim Seni panahim kildi. Muxu balayı apət etüp kətküqə, kənatlirəng sayisidə panah tapimən. **2** Hudaəqə, yəni Həmmidin Aliy Boləquəioja, Özüüm üqün həmmini orunlaydəqan Təngrigə nida kilmən; **3** U ərxin yardəm əwətip meni kütqüzidu; Mənə karəp nəpsi yəqinap, meni kəşləwatkanlarni U rəsəwə kildidu; (Selah) Huda Öz mehir-xəpkiti wə həkikiti ni əwətidu! **4** Jenim xirlər arisidə kəldi; Mən nəpisi yəlkün kəbi boləqanlar arisidə yatimən! Adəm baliliri — Ularnıng qixliri nəyze-əqlərdur, Ularnıng tili — etkür kiliqtur! **5** I Huda, ərlərdin yukiri uluqlənoqaysən, Xan-xəriping yər yüzini kəpləqay! **6** Ular kədəmlirimə tor kurdı; Jenim egilip kətti; Ular mənəng yoluməqə orək kəliqanidi, Ləkin əzliri iqiğə qüxüp kətti. **7** Iradəm qing, i Huda, iradəm qing; Mən mədhijə nəxhənləri eytip, Bərhək Seni küyləymən! **8** Oyoqan, i rohim! I nəqmə-səzlirim, oyoqan! Mən səhər kuşaxinimə oyoqitimən! **9** Mən həlk-millətlər arisidə seni uluqlaymən, i Rəb; Əllər arisidə Seni küyləymən! **10** Qünki əzgərməs muhəbbiting ərlərgə yətküdək uluqdur; Həkiqiting bulutlarəqə təxəxti. **11** I Huda, ərlərdin yukiri uluqlənoqaysən, Xan-xəriping yər yüzini kəpləqay!

58 Nəoqmıqılərnıng bexioja tapxurulup, «Həlak kılmiəqaysən» dēgən ahangda okulsun dəp, Dawut yazəqan «Mihtam» küyi: — I kədrət igiliri, silər həkikətən adalətni səzləwatamsilər? I insan baliliri, adil həküm qikiramsilər? **2** Yək, silər kənglütənglərdə yamanlıq təyyarlıysilər; Yər yüzidə öz kəlunglar bilən kilidəqan zorəwanlıqni ələqəwətsilər. **3** Rəzilərlər anisining kərsikidila ezip kətidu; Ular tuəqulupla yəldin adixip, yəloqan səzləydu. **4** Ularnıng zəhəri yilənnəng zəhəridur; Ular əz kulikini pütük kıləqan gəs kəbrə yiləndək, **5** Məyli yiləngilər xunqə qiraylıq səhərlisimə, U nəy əwəzioja kət'iy kulək salmaydu. **6** I Huda, ularnıng əqəzidiki qixlirini sundurəwətkəysən! Muxu yax xirlərnəng tongkay qixlirini qəkiwətkəysən, i Pərwərdigar! **7** Ular ekip kətkən sulardək etüp kətkay; Ular əqlərnə qənəlpə atqanda, Əqləri uqsız bolup kətkəy! **8** Kululə yol mənəqəndə izi yəkilip kətkəndək, Ular yəqəp kətsun; Ayalnıng qüxüp kətkən həmilisidək, Ular kün kərmisun! **9** Kəzan yantəklərnəng issikini səzgüqə, (Məyli ular yumran peti, yəki ot tutəxkan bolsun) U ularni

tozutiwetidu. **10** Həkkəniyə adəm [Hudaning] intikəmini kərgəndə huxal bolidu; Öz izlirini rəzilərnəng kənida yuyidu. **11** Xunga adəmlər: «Dərwəkə, həkkəniyələr üqün in'am bardur; Dərwəkə yər yüzidə həküm yürgüzgüqi bir Huda bardur» — dəydu.

59 Nəoqmıqılərnıng bexioja tapxurulup, «Həlak kılmiəqaysən» dēgən ahangda okulsun dəp, Dawut yazəqan «Mihtam» küyi; (bu [küyi] Saul padixahtin Dawutnıng əyini kəzləxkə pəyləqılərnəni əwətip, uni əltürəwətməkəqi boləqan qəođa yeziləqan): — I Huda, yim, dūxmənlimirəng qənggilidin kütquzəqaysən; Mənə kərxəni turoqanlardin mənə egizdə aman saklıəqaysən. **2** Mənə yamanlıq kıləquqılar qənggilidin kütquzəwəloqaysən, Qənhər adəmlərdin mənə kütquzəqaysən. **3** Qünki mənə, ular jenimni elix üqün pəyliməktə, Zorəwanlar mənə kərxəni top boluxup kəstləxməktə; Bu [kıləqini] mənə boləqan birər əsiylik üqün əməs, Yəkəni gənəhim üqün əməs, i Pərwərdigar; **4** Mənə dəqə səwənlək bolmisimə, ular yügürüp mənə kərxəni səp salidu; Mənəng yərdimimə kəlixkə oyoqan, [Həlimni] nəzirənggə əloqaysən. **5** I Pərwərdigar, səməwi yəqənlərnəng Sərdari boləqan Huda, İsrailnıng Hudasi, Barlık əl-yurtlarni sətəp-jəzələxkə ornungdin turoqaysən; Kəstləxni niyə kıləquqılərnəng həqəyisəioja rəhim kılmiəqaysən. (Selah) **6** Ular kəqisi kəytip kəlip, əqlir itək əqəz-əqəz kılıp, Xəhərnəni əylinip ləqəyiləp yürməktə. **7** Kəra, ularnıng əqəzidin əkiwətkən xəlgəylirini! Ləwliridin kiliqlər qikiptur; Ular: «Kim əngliyalaydu?» — dəydu. **8** Ləkin Sən Pərwərdigar ularni məshirə kilisən; Barlık əllərnəni məkək kilisən! **9** I mənəng küküm Boləquqi! Mən Səngə təlmürüp kərxəni yürimən; Qünki Huda mənəng yukiri panəhəgəhimdur. **10** Mənə əzgərməs muhəbbitini kərsətküqi Huda mənəng əldimə mənəgidu; Huda mənə dūxmənlərnəng məqlubiyitini kərsətidu. **11** Bərik, [i Huda], bulərnəni kətl kilməy turoqay; Bolmisə mənəng həkəim Seni untuydu. Öz küküqə bilən ularni sərsən kıləqaysən, Ularnıng bəxini əqlirəxturoqaysən; I Rəb, biznıng kəlkənimiz! **12** Ularnıng əqəzining buzukluqi tūpəylidin, Ləwlirining səzləri tūpəylidin, Ulardin qikiwətkən kəroqaxlar həm əldəmqiliklər tūpəylidin, Ular əz təkəbburluqi iqiğə tuzəkə qüxkəy! **13** Əqəziping bilən bu ixləroja hatimə bərgəysən, Hatimə bərgəysən! Xuning bilən ular yək bolidu; Xuning bilən yər yüznıng qətkətlirigiqə Hudaning həkikətən Yəqupkə həkəmdarlıq kilidəqanlıq ayan boləqay! (Selah) **14** Dərwəkə, ular həzirojiqə kəqisi kəytip kəlip, əqlir itək əqəz-əqəz kılıp, Xəhərnəni əylinip ləqəyiləp yüridu. **15** İtlərdək ular əzqə izdəp hər yərdə kətraydu; Kərnəni toymiqəqə huxləp yürməktə; **16** Ləkin mən bəlsəm kədritingni küyləymən, Bərhək, səhərlərdə əzgərməs muhəbbitingni nəxhə kılıp yəngritimən; Qünki Sən mən üqün yukiri kəroqan, Əqlir künlirimdə panəhəgə bolup kəlgənsən. **17** I mənəng küküm Boləquqi, Səngə küylərnəni eytimən; Qünki Huda mənəng yukiri kəroqənimdur, Mənə əzgərməs muhəbbət kərsətküqi Huda, yimdur.

60 Nəoqmıqılərnıng bexioja tapxurulup, «Guwəhlik nilupəri» dēgən ahangda okulsun dəp, Dawut yazəqan «Mihtam» küyi: — (Dawut Aram-Nəhərim wə

Aram-Zobahdiki Suriyaliklar bilan jang qilganda, [uning sardari boʻlgan] Yoab jangga qayta berip, «Xor wadisi»da Edomdakilardan on ikki ming askarni qiliqligʻan qaoqda yezilgan) 1 Huda, Sən bizni qotkə qakting; Bizni parə-parə kiliwəting, Sən bizdin rənjiding; Əmdi bizni yeningoʻja qayturojin! 2 Sən zeminni təwritip yeriwətkəniding; Əmdi uning bəsitiklinini sakaytkəysən; Qünki u dəldəngxip kətti! 3 Sən Əz həlkinggə külpətharliklarni kərgüzding; Sən bizgə aləkdəzilikning xarabini iqləzdind. 4 Sən Əzgingdin əyminidəqlanlaroʻja tuq tikləp bərgənsən; U həqiqətni ayan kilixkə kəturilidu. (Selah) 5 Əz səygenliring nijatlik tepixi üqin, Ong kolung bilan kutkuzoʻjaysən, [Duayimni] ijabət kiləoʻjaysən. 6 Huda Əz pak-muqəddəslilikda xundək degən: — «Mən təntənə kilimən, Mən Xəkəm diyarini bəliup berimən, Sukkot wadisini [təksim kilixkə] əlqəymən. 7 Gilead Manga mənsuptur, Manassəhmə Manga mənsuptur; Əfrəim bolsa bəximdiki dubuloqəmdur, Yəhuda Mening əmr-pərman qikəroʻquqimdur; 8 Moab Mening yuyunux jawurumdur; Edomoʻja qorukumni taxlaymən; Filistiya, Mening səwəbimdin təntənə kilinglar!» 9 Kim Meni bu mustəhkəm xəhərgə baxlap kiralisin? Kim Meni Edomoʻja elip baralisin? 10 I Huda, Sən bizni rasttinla qotkə qaktingmu? Koxunlirimiz bilan billə jənggə qikməmsən? 11 Bizni zulumlardin kutuluxkə yardəmləxkəysən, Qünki insanning yardimi bikardur! 12 Huda arkilik biz qoqum baturluk kərsitimiz; Bizgə zulum kiləuqularni qəyilgūqi dəl U Əzidur!

61 Nəoqimqilərləning bəxiqə tapxurulup, tarlik sazlar bilan oqulsun dəp Dawut yazoʻjan küy: — I Huda, pəryadimni angliqəysən; Duayimoʻja kulək saləoʻjaysən! 2 Yərləning qəthətirlidə turup, Yürükim zəiplixip kətkəndə, Mən Səngə mürəjəth kilimən: — Sən meni əzümədin yukiri Qorə Taxkə yetəkləysən! 3 Qünki Sən məngə panəhgəh, Duxminim əldə mustəhkəm mənərlə bolup kəlgənsən. 4 Mən qədirlərgi mənəggülük turaləum kilimən; Kənatlirəng sayisidə panəh tapimən. (Selah) 5 Qünki Sən, i Huda, kəsəmlirimni angliding; Əzgingdin əyminidəqlanlaroʻja təwə mirəsni mənəgim bərdəngsən. 6 Padixəhning künlirigə kün qoxup uzartisən; Uning yilliri dəwərdin-dəwərgiə bolidu. 7 U Hudaning əldə mənəggü həküm süridu; Uni əmən saklaxkə muhəbbət wə həqiqətni bəkitip təminligəysən; 8 Xuning bilan əldəngdə iqləkən kəsəmlirimgə hər kün əməl kilimən; Mən nənəngni mənəggü küyləymən!

62 Nəoqimqilərləning bəxi Yədūtunəja tapxuruloqən, Dawut yazoʻjan küy: — Jenim Hudaqila qarap süktütə kütidu; Mening nijatlikim uningdindur. 2 Pəkət Ula mənəng qorə təxim wə mənəng nijatlikim, Mening yukiri qorəjinimdur; Mən unqilik təwərinip kətməymən. 3 Silər qəqənoʻjiqə xə əjiz bir insənoʻja hujum kilisilər? Həmminglar qingəyiyip qəqləqən tənmi, Iroqəngləp qəqləqən qəxəni oʻqlatkəndək, uni oʻqlatmaqəsisilər? 4 Uni xəhəthət-həyiwitidin qūxūruwəttixtin bəxkə, ulərləning həq məshləthi yəktur; Yəqləqənqiliklardin hursən ulər; Aqəzidə bəht tiligini bilan, Ular iqlədə lənət oquydu. (Selah) 5 I jenim, Hudaqila qarap süktütə kütin; Qünki mənəng ümidim Uningdindur. 6 Pəkət U mənəng qorə təxim həq mənəng nijatlikim, Mening

yukiri qorəjinimdur; Mən təwərinip kətməymən. 7 Nijətləkim həq xən-xəhəritim Hudaqə bəqləktur; Mening küküm bəqləqən qorə təxim, mənəng panəhgəhim Hudədidur. 8 I haləyik, Uningə hərdəim təyininglar! Uning əldə iqlə-bəqlənglarni təkūnglar; Huda bizning panəhgəhimizdur! (Selah) 9 Ədidiy bəndilər pəkət bir tinik, Esilzədilərmu bir əldə səz haləs; Tarəziqə selənsə ulərləning qilqə salmiki yəq, Bir tiniktinmu yəniktur. 10 Zomigərlikkə təyənənglar; Buləngqiləktin həq hiyal kilmənglar, Bəyliklər əwəsimu, bularəja kənglūnglarni qəymənglar; 11 Huda bir kətim eytkənkə, Mundaq dēginini ikki kətim anglidimki: — «Kük-qudrət Hudaqə mənsuptur». 12 Həq i Rəb, Səngə əzğərməs muhəbbətmə mənsuptur; Qünki Sən hər bir kixigə əz əmiləgə yarixə qayturisən.

63 Dawut yazoʻjan küy (u Yəhudaqiki qəl-bəyawanda bəqləqən qaoqda yeziləqən): — I Huda, Sən mənəng iləhimdursən, Taxnalik bilan Sən iqdidi! Mən kuroqək, qəngkək, susiz zəmində turup, Jenim Səngə intizār, ətlirim təlmürüp intilarki — 2 Muqəddəs jəyində Səngə kəz tikip qəriqəjinimdek, Mən yənə zor kudriting wə uluqlukungni kərsəm! 3 Əzğərməs muhəbbəting həyətinnmu əzizdur; Ləwlim Sən mədhijiləydu; 4 Xu səwəbtin tirik bəlsəmlə, Səngə təxəkkür-mədhijə oquymən, Səning nənəngdə qollirimni kəturimən. 5 Jenim nəzənəmətlərdin həq mənəylik gəxlərdin kənatləngəndək kənatlənədi; Aqəzim eqilip hux ləwlim Səngə mədhijilərləni yəngritidu; 6 Ornumda yetip Sən əsliginimdə, Tūn kəqilərdə Sən səqinip oylinimən. 7 Qünki Sən mənəgə yərdəmdə bolup kəlgənsən; Səning qənitəng sayisidə xəd-hurəmləkkə nəhxilərləni yəngritimən. 8 Mening jenim Səngə qing qəqləxip mənəgdu, Səning ong qolung meni yəliməktə. 9 Biraq jenimni yəkitixkə izdəwətkənlər yəz təktilirigə qūxup kətidu. 10 Ulərləning kəni qiliq tiqidə təkūlidu, Ular qilbərilərgə yəq bolidu. 11 Ləkin padixəh Hudədin xədlinidu; Uning nənə bilan kəsəq kiləqlənlərləning həmmisi rəhləlinip xədlinidu; Qünki yəqləqən səzligūqilərləning zūwəni tuwəkləlinidu.

64 Nəoqimqilərləning bəxiqə tapxurulup oqulsun dəp, Dawut yazoʻjan küy: — I Huda, əhlirimni kəturəndə, mənə angləqəysən! Həyətinnmi duxmənning wəhxiilikidin qūqədiqəysən! 2 Qəriqə niyətlərləning yoxurun suyikəstliridin, Yəmənləy əyilgūqi qəqləqən-kuzəqlənlardin əmən kiləqəysən. 3 Ular tillirini qiliqtək ətkür bilidi; Muqəmməl ədəmni yoxurun jəyidin etix üqin, Ular oqini bətligəndək zəhərləy sēzini təyārlidi. Ular qilqə əymənməy tuyuksiz oq qikiridu. 5 Ular bətniyəttə bir-birini riqəbətəndürüp, Yoxurun tuzək quruxni məshləthətləxip, «Bizni kim kərləyetti?» — dēyixməktə. 6 Ular qəbiqlikkə intilip: — «Biz izdinip, ətrəpləy bir tədbir tepip qiktuk!» — dēydu; Insəning iqlə-bəqləri wə qəlbə dərwəqə qəngkur wə [bilip bolmas] bir nərsidur! 7 Ləkin Huda uləroʻja oq atidu; Ular tuyuksiz zəhləlinidu. 8 Ular əz tili bilan putlixidu; Ulərləni kərgənlərləning həmmisi əzini neri tartidu. 9 Həmmə ədəmni qorqunq bəsidu; Ular Hudəning iqlirini bəyən qilidu, Bərhək, ulər uning qiləqlənlirini oylinip sawək alidu. 10 Həkkəniylər

Pərvərdigarda huxal bolup, Uningoşa tayinidu; Kəngli durus adəmlər rəhlilip xadlinidu.

65 Nəomiqilərnəng bexioşa tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazoşan küy-nahxa: — Zionda, mədhiyə süküət iqidə Seni kütüdi, i Huda; Sanga kiloşan wadə əməlgə axurulidu. **2** I, dua Anglioşuqi, Sening aldinqoşa barliq ət igiliri kelidu. **3** Gunahlik ixlər, asiylilikrimiz, [Kəlkün baskandək] məndin oşalıp kelidu; Ləkin Sən ularni yepip kaqürüm kilisən; **4** Sən tallap Əzünggə yekınlaxturoşan kixi nemidegən bəhtlik! U həyililəringdə məkanlıxidu; Bizlər Sening məkaningning, yəni mükəddəs ibadətənanəngning bərikətidin kənaət tapimiz; **5** Sən həkəkəniyləknə namayan kiliđioşan karamət wə dəhxət ixlər bilən bizgə jawab, I niyatlikimiz boləşan Huda, Pütkül yərdəngizlərnəng qət-qətliridikilərgiqə tayanqi Boləşuqi! **6** Beling kudrət bilən baoləşoşan bolup, Küküŋg bilən təolərnə bərpə kiloşansən; **7** Dengizlərnəng ərəkəxləgən xawkūnlirini, Dolkunlərnəng xawkūnlirini, Həmdə əllərnəng qukanlırini tinjtkūşisən! **8** Jahənnəng qət-qətliridə turuwatkanlar karamətlirəngdin kərkiđü; Sən künqikixitkilərnə, künpetixitkilərnə xadlandurisən; **9** Yər yüzining [oşemini yəp] yoklap kelip, uni suqirisən, Uni tolimu munbətəlxətürisən. Hudaning deryə-erikliri suqə toloşandur; Xundək kiliş toslarni təyyarlap, Kixilərnə axlik bilən təminləysən. **10** Teriloşuq etizlərnəng qənəklirini suqə kəndurisən, Kirlirini taraxləysən, Tuprakni mol yəşinlər bilən yumxitisən; Uningdə ŋəngənlərnə bərikətləysən. **11** Sən nemətlirəngni yilning həşulioşa təj kiliş koxup bərisən; Kədəmlirəngdin bayaxatlik həyərənoşa tamidu; **12** Daladiki yaylakləroşimu tamidu; Təoq-dawanlar xat-horamlikni əzliyə bəlwəoş kiliđü; **13** Kəkləmlər qoy padiliri bilən kiyingən, Jiloşlar maysiləroşa kəplididu; Ular huxallik bilən təntənə kiliđü, Bərhək, ular nahxilərnə yangritixidu!

66 Nəomiqilərnəng bexioşa tapxurulup, tarlik sazlar bilən okulsun dəp, küy-nahxa: — Pütkül jahən, huxallik bilən Hudaşa təntənə kilinglar! **2** Uning namining uluqlukni nahxa kiliş jakarənglar; Uning mədhiylirini xəşəplik kilinglar! **3** Hudaşa: «Sening kiloşanlirəng nəkədər kərəkunqluktur! Kudritəng zor boləşuq, Duxmənlirəng aldinqda zəiplixip təslim bolidu; **4** Barlik yər yüzidikilər Sanga səjdə kiliş, Seni küyləp, nahxa eytidu; Ular namingni küyləp nahxa kiliş eytidu» — dənglar! (Selah) **5** Kelinglar, Hudaning kiloşanlirini kərənglar; İnsan baliliri aldida kiloşan karamətliri kərəkunqluktur. **6** U dengizni kərəkunqlukğa aylandurdi; [Əjdədlirəngiz] dəryədinmu piyədə ətti; Biz u yərdə ŋuningdin hursən bolduq. **7** U kudriti bilən mənggü həküm süridu; Uning kəzli əllərnə kəzitiş turidu; Asiylilik kiloşuqlar məşururlanmisun! (Selah) **8** I kowmlar, Hudaşiməzoşa təxəkkür-mədhəyə eytinglar; Uningoşa boləşan mədhəyə-həmdusanalərnə yangritənglar! **9** U jənimizni həyatlik iqigə tikknə, Putlirimizni təyilduruxləroşa yol qoymadu. **10** Qünki Sən, i Huda, bizni siniding; Kümüxnə otta təwlioşandək bizni təwliđing. **11** Sən bizni təroşa quxürdug; Belimizgə əşir yükni yükliđing. **12** Həklərnə bəximəzoşa mindürdug; Biz ot wə kəlkünni bəşip

əttuk; Sən ahir bizni kəngriqlikkə qikərding. **13** Mən kəydukmə kərbanliklərnə elip əyüŋgə kirəy; Sanga kiloşan kəşəmlirəngə əməl kilimə; **14** Bərhək, bəximəzoşa kün quxkəndə ləwlrim qikəroşan, Əşirizim eytkən wədlirəmmə əməlgə axurimən. **15** Mən Sanga bərdək mallərnə kəydukmə kərbanlik kiliş sunimən, Kəşqərlərnəng yəşinə hux puritiş kəydukmən; Əküz wə əşkilərnə əkilip sunimən. (Selah) **16** Hudadin əymingüqi həmminglar, kelinglar, kulək selinglar! Uning mən iquş kiloşan karamətlirini bayən kilimə; **17** Aşizim əşir ŋuningoşa pəryad kətdürüm, Uning uluqlukni jakərləşoşan mədhiylər tilimda boldi. **18** Kəŋlümə gənahni kəşləp yürəng bəşəm, Rəb [duayimni] əŋlimioşan bolatti. **19** Biraş Huda əŋliđi; U duayimə kulək saldi. **20** Hudaşa təxəkkür-mədhəyə yəşdurulsun! U mənəng duayimni yəndurmidi, Həmə məndin əzgərməs muhəbbitini elip kətmidi!

67 Nəomiqilərnəng bexioşa tapxurulup, tarlik sazlar bilən qəlsun, dəp yəşiləşan küy-nahxa: — Huda bizgə məhir-xəpək kərsitiş, bizni bərikətləp, Əz jaməlinəng nurini üstimizgə qaşqay! (Selah) **2** Xundək kiloşanda yolung pütkül jahənda, Qutuldurux-niyatlikəng barlik əllər arisida ayan bolidu. **3** Barlik kowmlar Seni mədhiyligəy, i Huda; Barlik kowmlar Seni mədhiyligəy! **4** Jimi kowmlar huxallik bilən təntənə kiliş küyligəy, Qünki Sən həlk-millətlərgə adillik bilən həküm qikirisən, Yər yüzidiki təipilərnə, Sən yətkəlyəsən; (Selah) **5** Barlik kowmlar Seni mədhiyligəy, i Huda; Barlik kowmlar Seni mədhiyligəy! **6** Wə yər-zəmin kəklirini ŋündüridu; Huda, bizniŋ Hudaşiməz, bizni bərikətləydu; **7** Huda bizni bərikətləydu; Xuning bilən yər yüzdikilər qət-yəkiləroşuqə ŋuningdin əyminişidu!

68 Nəomiqilərnəng bexioşa tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazoşan küy-nahxa: — Huda ornidin turdi, duxmənlirini tiripəş kiliwetidu! Uningoşa əqmənlər Uning aldidin bəder kaqidu! **2** Is-tütək uşuruloşandək, ularni uşurup yokitisən, Mom otta eritiləndək, Rəzilər Hudaning aldidə həlak bolidu. **3** Biraş həkəkəniylər huxallididu, Ular Huda aldidə rəhliləp, Təntənə kiliş xadlinidu. **4** Hudaşa küylər eytinglar, Uning namini nahxa kiliş yangritənglar; Qəb-bayəwanləroşa Mingüqigə bir yolni kətdürüp yəşənglar; Uning nami «Yəh»dur; Uning aldidə xadlinənglar. **5** Yetimləroşa ata boləşuqi, Tul hotunlənəng dəwasini şorəşuqi, Əz mükəddəs məkanida turoşan Hudadur. **6** Huda əşiriblərnə əy-oşaklik kiliđü; U məhbuslərnə awatlikğa qikiridu; Ləkin asiylərnə kəşirəş yərdə kəlduridu. **7** I Huda, Əz həlkəngning aldidə məŋşinəngda, Qəb-bayəwandin ətüş səpər kiloşinəngda, (Selah) **8** Hudaning həşiri aldidə, Yəni İsrəiləng Hudasing həşiri aldidə, Yər-jahən təwrinip, Asmanlərmu yəşin yəşdurdi; Awu Sinay təşimə təwrinip kətti. **9** Sən, i Huda, Əz mirəşing [boləşan zəmin-həlk] üstigə həşiyətlik bir yəmoşur yəşdurəng; Ular həşizlənoşanda ularni küşləndürdug. **10** Səning bəşkan padəng u yərgə məkanlaxti; Məşribənləng bilən məminlər ŋüqin təyyarlik kiliđing, i Huda! **11** Rəb əmr kildi; Uni jakərləşuqi kiz-ayallar nemidegən zor bir koxundur! **12** «Padixəşlər həmə koxunliri bəder kəşixti, bəder kəşixti!» — [dəyixti]; Əydə oltureşan kiz-ayallar

bolsa oljlarni belixivalidu; **13** Silər koy bakkada padilar arisida yatkan bolsanglarmu, Zeminglar əmdi kanatliroja kümüx səpkən, Pəyliri parkirək altun bilən bezəlgən pahtəktək bolidu; **14** Həmmigə Qadir Huda padixahlarni zeminda tiripirən kilwətkəndə, Yər Zalmon teoqidiki qardək akirip kətti. **15** Baxan teoqi qüdrətlik bir taoq, Baxan teoqi egiz qokkiliri kəp bir taoqdur; **16** Əy egiz qokkilik taoqlar, Nemə üqün Huda Əz makani kilixni haloqan taoqka həsət bilən karəysilər? Dərwəka, Pərwərdigar xu taoqda mənngü turidu! **17** Hudaning jəng hərwiliri tūmən-tūmən, Milyon-milyondur; Rəb ular arisida turidu; Sinay teoqidiki mukəddəs jayda turidu. **18** Sən yukirioja kətürüldung, İnsanlarni tutkun kiloquqlarni Əzüng əsir kilip elip kəttəng; Yəh Huda ularning arisida turuxi üqün, Həttə asiylük kiloqlar [arisida turuxi] üqünmu, Sən insan arisida turup iltipatlarni qobul kilding. **19** Rəb mədhıylənsun; Qünki U hər küni yüklirimizni kətürməktə; Yəni nijatlikimiz boləqan Təngri! (Selah) **20** Bizning Təngrimiz birdinbir nijatkar Təngridur; Rəbgə, yəni Pərwərdigarəylə, əlümgə baqlıq iqlar təwədur. **21** Bərhək, Huda Əz düxmənlinirining bəxini yaridu, Əz gunəhlirida dawamlıq ketiwəridioqlarning qalqıq kallisini U qakidu. **22** Rəb mundak dedi: «[Əz halkimni] Baxan diyaridinmu, Dengizlarning qongkur jayliridinmu kayturup kelimən; **23** Xundək kilip [sən həlkimni]ning puti qənoja, Yəni düxmənlinirining kənoja milinidu, İtlirning tili buningdinmu nəsivisini [yalaydu]». **24** Ular Sening mangoqlanlirini kərdi, i Huda; Yəni mening İlahim, mening Padixahimning mukəddəs jayioja kirip mangoqlanlirini kərdi; **25** Aldingda munajatqlar, kəyningdə qaloquqlar mangdi, Otturisida dapqi kizlar bar idi: **26** «Jamaətlərdə Huda Rəbgə təəkkür-mədhıyə eytinglar, — İsrail bulakliridin qikənarlar!» — deyixti. **27** U yərdə ularning baxlamqisi boləqan kiqik Binyamin kəbilisi mangidu; Yəhuda əmiriliri, zor bir top adəmlər, Zəbulunning əmiriliri, Naftalining əmirilirimu bar. **28** Sening Hudayig küqüngni buyrup bəkitkən; Əzüng biz üqün kiloqiningni mustəhkəmligəysən, i Huda! **29** Yerusalemdiki mukəddəs ibadəthanang wəjidin, Padixahlar Sanga atap hədiyələni elip kelidu; **30** Ah, həliki komuxluqtiki [yirtquq] janiwarni, Küqlüklərnin topini, Taipilərdiki torpaqlarnimu əyibligəysən; Andin ularning hərbi kümüx tənggiləni əkilip Sanga tiz püküxidu; Uruhumar həlkəni tiripirən kilwətkəysən! **31** Mətiwar əqlilər Misirdin kelidu, Efiopiya bolsa Hudaəja qarap kəllirini təzdin kətüridu. **32** İ yər yüzdiki əl-yurtlar, Hudani nahxa bilən mədhıylənglar; Rəbni mədhıyləp küyləni eytinglar! (Selah) **33** Asmanlarning üstigə, Kədimdin bar boləqan asmanlarning üstigə Mingüqi toqruluk küy eytinglar! Mana, U awazini anglitidu, Uning awazi kəqlüktur! **34** Hudani küqlük dəp bilip jakarlanglar, Uning həywəsi İsrail üstidə, Uning küqi bulutlarda turidu; **35** İ Huda, mukəddəs jaylirindin sürlük kərunisən! İsrailning birdinbir Təngrisi! Həlkə küq-qüdrət bərgüqi bolsa, Udur! Hudaəja təəkkür-mədhıyə okulsun!

69 Nəoqmiqlərnin bəxioja tapxurulup, «Nilupərlər» dəgən ahangda okulsun dəp, Dawut yazəqan küy: — Meni kütquəyəsən, i Huda! Sular jenimdin

ətti; **2** Turoqudək jay yok qongkur patkəklıkkə qəküp kəttim; Suning qongkur yerigə qüxiup kəttim, Kəlkün meni qərk kildi. **3** Pəryadlirimdin həlimdin kəttim; Gallirni kurup kətti; Hudaəyimoja təlmürüp, kəzümdin kətəy dəp kəldim; **4** Səwəbsiz manga əq boləqanlar qaqilirimdinmu kəptur; Meni yəkətməkqi boləqanlar, Kara qaplar mən bilən düxmənlixidioqlar küqlüktur; Xu qənoja əzüm bulimiojan nəsini kayturimən. **5** Huda, mening nadanlikim əzüngə ayan; Mening kəbihlilikrim Səndin yoxurun əməstur. **6** Mening səwəbimdin, i Rəb, samawiy kəxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar, Əzüngə umid baqlap kütəkən yərgə qarap kəlmiojay; **7** İsrailning Hudasi, Əzüngni izdigüqlər mening səwəbimdin xərməndə bolmiojay; **7** Qünki Sən dəp mən rəsəwaqlıkkə uqridim; Xərməndilik yüzümgə qaplandı. **8** Mən əz kərinədxlirimioja yat, Anamning balilirimioja yəka yurtluk boldum. **9** Qünki meni [mukəddəs] əyümgə boləqan otluk muhəbbət quloquwaləqanıdi; Sanga həkərat kiloqlanlarning həkəratlirimu mening üstümgə qüxti; **10** Mən yioqlidim, jenim roza tutti, Bumu manga əyib dəp kəraldi. **11** Mən bəzni kiymim kilip kiysəm, Xuning bilən ularning səz-qəqikigə kəldim. **12** Xəhər qəwukida olturoqlarning tənə gəpigə kəldim, Məyhorlarning nahxisining temisi boldum. **13** Biraq mən xəpkiəngni kərsətkən wəktəngdə duayimni sanga nixanlidim, i Pərwərdigar; **14** Huda, əzgermə muhəbbətingning zorlukidin, Nijatlik ixənqidə manga jawab bərgəysən; **14** Meni patkəklıktin kütquəwaləqaysən, Meni qəktürmigəysən; Manga eqmən boləqanlardin, Suning qongkur yeridin kütuldurəqaysən; **15** Kəlkün sulirimioja meni qərk kildurmioqaysən; Dengiz təglirigimni meni yutkuzmioqaysən; [Təgi] yok hangning meni həp etip aozini yumuxəlixioja yol kəymioqaysən! **16** Duayimni ijabət kiloqaysən, i Pərwərdigar, Qünki əzgermə muhəbbəting yəxixidur; Mol rəhimdillikə bilən manga yüzəngəysən; **17** Jamiləngni kəlungdin yoxurmioqaysən; Qünki bəximioja kün qüxti; Təzdin manga jawab bərgəysən. **18** Jenimioja yəkinləxəysən, Uningəja həmjəmət-kütquəzuqı boləqaysən; Düxmənlimin əldidə meni hərlükkə qikəroqaysən; **19** Əzüng mening rəsəwalıktə həm hərmətsizlikə kələnimni, Qandək həkəratlənginimni bilisən; Rəkiqliriminin həmmisi Əzüngə ayandur. **20** Həkərat kəlbimni parə kildi; Mən kayəqənoja qəməp kəttim; Azoqni həsdəxlıkkə təlmürgən bəlsəmmu, yok boldi; Təsəlli bərgüqlərnimu izdidim, ləkin birsinimu uqritəlmidim. **21** Bərhək, ular ozukuməja ət süyi, Ussuzlukuməja sirkini bərdi. **22** Ularınin dastihini əzligigə kiltək, Ularınin həlawiti kapkan boləqay. **23** Kəzliri torlixip kərməyidiojan bolup kətkəy; Bəl-putlirini titrəkkə saləqaysən; **24** Kəhəringni ularning üstigə qüxürgəysən, Qəzəpingning otli ularəja tutaxək; **25** Ularınin makani harabə boləqay, Qədirli qəldərkə kəloqay; **26** Qünki ular Sən uroqənoja təhimu ziyənkəxlilik kilməktə; Sən zəhimləndürgənlərnin əzəbioja gəp bilən əzəb kəxməktə. **27** Ularınin gunəhioja gunəh kəxməysən, Həkkəniylikəngning nəsivisigə ularni erixturmigəysən. **28** Ular həyatlik dəptiridin əqürülgəy; Həkkəniylərnin kətarioja pütülmigəy. **29** Biraq mən bəlsəm bir əzilən dərdməni; Nijatlikəng, i Huda, meni yukirioja kətürüp kütquəzoqay; **30** Mən munajat okup

Hudaning namini madhhiylayman; Taxakkurlar bilan uni uluqlayman; **31** Bu bolsa Pärwardigarni hursən kilix üqün. Əküz təkdin kılōandın əwzəldur; Münggiz-tuyaklıri sak torpak bərgəndimnu artuktur. **32** Yawax məminlər buni kərüp huxal bolidu; Hudani izdigənlər — Kəlbənglər yengilinidu. **33** Qünki Pärwardigar yoksullarning iltijasini anglaydu, Əzigə təwə əsir kılinoqanlarni u kəmsitməydu; **34** Asman-zemin Uni madhhiylisun! Dəngiz-okyanlar həm ularda yürgüqi barlik janıwarlar Uni madhhiyiligay! **35** Qünki Huda Zionni kutkuzidu; Yəhudaning xəhərlirini kayta bina kılidu; Ular axu yərdə olturaklıxip, igrilik tiklaydu. **36** Uning küllirining nəsiliri uninoqə miras bolidu, Uning namini səyğənlər u yərlərdə məkənlixidu.

70 Nəqmiquilərnin bəxiqə tapxurulup, «əslitix üqün» oqulsun dəp, Dawut yazoqan küy: — Pärwardigar, meni kutkuzuxka aldirmoqaysən! Pärwardigar, tez kelip manga yərdəm kılōqaysən! **2** Mening jenimni izdəwatkanlar yərgə qaritilip rəswa kılinsun; Yəhudaning zeyinimdin hursən bolōqanlar kəynigə yəndurulup xərməndə bolay. **3** Meni: — «Wah! Wah!» dəp məshirə kılōqanlar öz xərməndilikidin kəynigə yanoyay! **4** Biraq Seni izdigüqilərnin həmmisi Səndə xadlinip huxal boloyay! Nijatlikingni səyğənlər həmixə: «Huda uluqlansun!» deyixkə. **5** Biraq mən ezilgənmən, həm yoksulmən; Yenimoqə tezdin kəl, i Huda! Sən mening yərdəmqim, mening azad kılōuqim; i Pärwardigar, keqikməy kəlgəysən!

71 Səndin, Pärwardigardin panah tapimən; Meni hərgiz yərgə karatmoqaysən. **2** Öz həkkaniylikində meni kutuldurmoqaysən; Manga kulak salmoqaysən, Meni kutkuzmoqaysən! **3** Manga əzüm daim panahlinidion turaloqı qorəm tax bolmoqaysən; Sən meni kutkuzuxka buyruk qıxürgəysən; Qünki Sən egiz texim, koroqinimdursən. **4** Hudayim, meni rəzillərnin qolidin, Həkkaniyətsiz, rəhimsiz adəmdin azad kılōqaysən; **5** Qünki Sən mening ümidimdursən, i Rəb Pärwardigar, Yaxlıqimdin tartiplə mening tayanqimdursən; **6** Baliyatqıdiki wəktin baxlap mən Səngə tayinip kəldim, Əzüng meni anamning kərnidin qıkaroquqisən; Madhiyəmning temisi bolsa hərdəim Sən toqruluktur. **7** Mən nuroqunlaroqə oqəyriy yaki kəramət sanaldim; Qünki Sən mening mustəhkəm panahqəhimdursən. **8** Aqzım kün boyi madhiyiliring həm xan-xəripinggə tolidu; **9** Əmdi kərioqinimda meni taxlimoqaysən; Maqdurum kətkinidə, məndin wəz kəqmigəysən. **10** Qünki düxmənlim mənə qarxi səzlixidu; Jenimni elixkə kəzəwatkanlar kəstlixip: — **11** «Huda uningdin wəz kəqti; Uni koqlap tutuwəlinglar, Qünki kutuldurudioqanlar yoktur» — deyixidu. **12** i Huda, məndin yiraklxəmoqaysən; i Hudayim, mənə yərdəmqə tez kəlgəysən! **13** Jenimoqə kuxəndə bolōqanlar xərməndə bolup yokitilisun; Ziyinimoqə itilgənlər rəsvalik həm xərməndiqilik bilən kaplansun; **14** Biraq mən bolsam, izqil ümidə bolimən, Seni təhimu madhhiyləymən. **15** Həkkaniyliking, nijatliking əqozimda kün boyi bayan kılınıdu; Bular san-sanaksizdur, bilginimdin kəp artuktur. **16** Mən Rəb Pärwardigarning büyük ixlirini jakarlıqan halda

kelimən; Səning həkkaniylikingni yad etip jakarlaymən — Pəkət Səningkinilə! **17** i Huda, Sən yaxlıqimdin tartip manga əgitip kəlgənsən; Bügüngə kədar Səning kılōqan kəramət ixlirini jakarlap keliwatimən. **18** Əmdi hazır mən kərip, aq qaqlik bolōqinimda, i Huda, Mən bu dəwrgə [küqlük] bilikingni [jakarlıoquqə], Kəlar əwladning həmmisigə kudritingni ayan kılōuqə, [Meni taxlıwətmigəysən!]. **19** i uluq kəramət ixlarni kılōqan Huda, Həkkaniyliking pələkkə təaxti; Səngə kimmu ohxax bolalisun! **20** Sən mənə kəp həm əqir külpatlarni kərsətkənəkənsən, Meni kəytidin yengiləysən, yəz təgliridin kəyturup elip qıkışən; **21** Sən mening izzət-hərmitimni təhimu yukiri kılıp, Hər tərəptin mənə təsəlli bərisən. **22** Mən Seni rawab qelip madhhiyləymən, Səning həkikitingni madhhiyləymən, i Hudayim; Qiltar qelip Seni küyləymən, i Sən, İsrailning Mukəddisi! **23** Səngə küylər eytkinimda, ləwlim təntənə kılidu, Əzüng hərlükkə qıkarōqan jenimmu xundəq rōhlinip eytidu; **24** Tilim kün boyi həkkaniyliking toqrısida səzləydu; Qünki mənə yamanlıq kılmaqı bolōqanlar yərgə qaritilip rəswa kılınıdu.

72 Sulayman üqün: — i Huda, padixahkə həkümlirini tapxurmoqaysən; Padixahning oqlıoqə Əz həkkaniylikingni bərgəysən. **2** Xundəq bolōqanda u Əz həlking üqün həkkaniylik bilən, Səngə təwə ezilgən məminlər üqün adillik bilən həküm qıkiridu; **3** Taqlar həlkkə tinq-amanlıq elip kəlidu, Edirliklarmu həkkaniylik bilən xundəq kılidu. **4** Padixah həl kərisidiki ezilgənlərgə adil həkümləni qıkiridu; U namratlarning balilirini kutkuzidu, Zalimlarni bitqit kılidu. **5** Xundəq bolōqanda kün wə ay yok bolup kətmisilə, Əwladtin-əwladkə həl Səndin əyminidu. **6** U bolsa goya yengidin orōqan otlakqə yəoqlan yəmoqurdəq, Yəz suqiridion həl-yeoqlarlardəq qıkiridu. **7** Uning künliridə həkkaniylər rənak tapidu; Ay yok bolōuqə tinq-amanlıq texip turidu. **8** U dengizdin-dengizlaroqə, [Əfrat] dəryasidin yəz yüzining qətlirigəqə həküm süridu. **9** Qəl-bayawanda yaxawətkanlar uning əldidə bax koyidu; Uning düxmənli ri toplarını yalaydu. **10** Tarxining wə arallarning padixahliri uninoqə hədiyələr təkdin kılidu, Xəbə wə Səbaning padixahlirimu sowoqlatlar sunidu. **11** Dərwəqə, barlik padixahlar uning əldidə səjdə kılidu; Pütkül əllər uning hizmitidə bolidu; **12** Qünki u pəryad kətürgən yoksullarni, Panahsız ezilgənləni kutulduridu; **13** U yoksul-ajizlaroqə iqini əqritudu, Yoksullarning jenini kutkuzidu; **14** Ularning jenini zulum-zomigərliktin hərlükkə qıkiridu, Ularning kəni uning nəziridə kimmətluktur. **15** [Padixah] yaxısun! Xəbaning əltunliridin uninoqə sunulidu; Uning üqün dua tohtawsiz kılınıdu; Uningoqə kün boyi bəht tilinidu; **16** Yəz yüzidiki həsul mōl bolidu, Həttə taql qokkıliridimu xundəq bolidu. [Miq-miq] qıxkən mēwilər Liwandiki ormanlardəq təwrinidu; Xəhərdikilər bolsa daladiki ot-yexilliktəq güllinidu; **17** Uning nami mēnggügə eqməydu, Uning nami kuyax yōkəloquqə turidu; Adəmlər uning bilən əzliyəqə bəht tiləydu, Barlik əllər uni bəhtlik dəp atixidu. **18** İsrailning Hudasi, Pärwardigar Hudaqə taxəkkür-mədhhiyə boloyay! Kəramət ixlarni Yaratquqi yəloquz Udur! **19** Uning xəərəplik namioqə mēnggügə

təxəkkür-mədhīyə okulsun! Uning xan-xəhriti pütkül dunyani qaplioqay! Amin! Wə amin! 20 Yəssəning oqlı Dawutning dualiri xuning bilən tamam boldi.

73 Asaf yazoqan küy: — Dərwəqə Huda Israiloq, Kəlbisap bolojanlaroqə məhribandur; 2 Ləkin özüm bolsam, putlixip yikilip qüxüxə tasla kaldim; Ayaqlirim teyilip kətkili kıl qaldı; 3 Qünki rəzillərnəng ronək tapqanlıqini kərip, Həkwurlaroqə həsət kıldim; 4 Qünki ular əlümüdə azablar tartmaydu, əksiqa teni məzmüt wə saqlam turidu. 5 Ular insanoqə has jəpani kərməydu, Yəki həklərdək balayı apətkə uqrimaydu. 6 Xunga məqururluk marjandək ularoqə esilidu, Zorluk-zomigərlək tondək ularoqə qəplixidu. 7 Ular səmrip kətkənlikidin kəzliri tompiyp qıktı; Ularning kəlbidiki hiyalətlər həddidin exip ketidu. 8 Baxkılarnı məshirə kılıp zəhərlək sezləydu; Həlını üstün kılıp diwinip, dək kılıdu. 9 Ular əqzını pələkkə koyidu, Ularning tilliri yər yüzini kezip yüridu. 10 Xunga [Hudaning] həlki muxularoqə mayıl bolup, Ularning degənlirini su iqləndək ahirioqə iqip: — 11 «Təngri kəndək biləlyətti?», «Həmmidin Aliy Boluqquda bilim barmu?» — dəydu. 12 Mana bular rəzillərdur; Ular bu dunyada rəhət-paraojətni kəridu, Baylıqlarnı toplaydu. 13 «Ah, həkikətən bikardin-bikar kənglümni paklanduruptimən, Gunəhsiz turup kolumni artuqqa yuyup kəptimən; 14 Bikaroqə kün boyı jəpa qəkiptimən; Xundimu hər səhərdə [wijdanning] əyibgə uqrap kəldim!». 15 Biraq mən: — «Bundək [desəm], Bu dəwrdiki pərzəntlirənggə asiylək kıləjan bolmamdimən?» — dedim. 16 Ular ni kallamdin ətküzəy desəm, Kəzümgə xundək eqir kəründi. 17 Təngriyəng məkəddəs jaylırioqə kırıgqə xundək oyldim; Kırğəndilə [yamanlarning] əkiwitini qüxəndim. 18 Dərwəqə Sən ularni teyiloqək yərlərgə orunlaxturisən, Ular ni yikitiy parə-parə kiliwetisən. 19 Ular kəzni yumup əqquqila xunqə parəkəndə bolidu, Dəhxtətlər ularni bəsiq yəkətidul 20 Sən i Rəb, qüxtin oyoqənoqəndək oyoqinip, Ornundin turup ularning siyəkini kəzgə ilmayisən. 21 Yürəklirim kəynəp, İqlirim sanjiloqəndək boləjan qəoqəda, 22 Özümmi həqənəmə bilməydiəjan bir həməqət, Aldingdə bir həywan ikənlikimni bilip yəttim. 23 Həlbuki, mən həməxə Sən bilən bilə; Sən meni ong kolumdin tutup yəliding; 24 Əz nəsihətəng bilən meni yətləkləysən, Xan-xəripngni namayan kıləjəndin keyin, Ahirida Sən meni əzünggə qəbul kılısən. 25 Ərxta Səndin baxkə mening kimim bar? Yər yüzidə bolsa Səndin baxkə həqkingə intizar əməsmən. 26 Ətlirim həmə kəlbim zəplixidu, Ləkin Huda kəlbimdiki qəram təx həmə mənəgğülük nəsiwəmdur! 27 Qünki mana, Səndin yirək turəjanlar hələk bolidu; Wəpasizlik kıləjan pəhixə ayaldək Səndin wəz kəqkənlərnəng hər birini yəkətisən. 28 Biraq mən üqün, Hudaqə yəkənləx əwəldur! Uning bərlək kıləjan ixlirini jakərləx üqün, Rəb Pərwərdigərnı tayanqim kıldim.

74 Asaf yazoqan «Maskıl»: — İ Huda, Sən nemixkə mənəgğüə bizni taxliwəttəng? Nemixkə qəzəpini tütün qikəroqəndək Əz yaylıkəngdiki kəylirəngə qikərisən? 2 Özüng rənə tələp azad kıləjan jəməitəngni, Yəni Əz mirəsing boluxkə kədimdə ularoqə həməjəmət bolup kütqəzoqəjan kəbilini, Özüng məkən kıləjan Zion

teojini yadingəqə kəltürgəysən! 3 Kədəmlirəngni muxu mənəgğülük harəbləkərləroqə kəratkəysən, Duxmənlər məkəddəs jəyində gumran kıləjan bərlək nəsilərgə [kərioqəysən]; 4 Rəkbiləring jəməətgəhəngning otturisida hər-pər kılıdu; Məjizətlər səklənoqəjan orunoqə ular əz tuqlirini tiktı. 5 Hər biri əzlrini kərsitixip, pəltə oynitip orman kəsküqədək, 6 Ular həzır [məkəddəs jəyindəki] nəkilərnı ala kəymə, pəltə-bəklərlə bilən qəkiwəttı; 7 Ular məkəddəs jəyinqə ot kəydu; Əz nāmēngdiki makənni buləjəp, yər bilən təng kiliwəttı. 8 Ular kənglidə: «Biz bulərnəng həmmisini yəkəitaylı» dəp, Təngriyəng zəmindiki jəməətgəhlirəng hər birini kəydürəttiwəttı. 9 Bizgə əslətmə boləjan məjizətlərnı həq kərləməymiz; Pəyoqəmbərlərnı kəlməskə kətti; Ariməzdimu bu ixlərnəng qəqənoqə bəlidioqənləkini bilidioqəjan bərsi yəktur. 10 Qəqənoqə, İ Huda, rəkbəng Səni məshirə kılıdu? Duxməni nāmēngni mənəgğüə həkərtəttiwəttı? 11 Sən kəlungni, yəni ong kəlungni nemixkə tartiwəlisən? Kəlungni kəyngundin elip, ularni yəkətkəysən! 12 Biraq Huda kədimdin padixəhim bolup kəlgən, Yər yüzini otturisida kütqəzuxlarnı elip bəroquqı Udur. 13 Sən dēngiz süyini küküqə bilən bəldung, Sulərdiki əjdəhənlərnəng bəxlirini yəding. 14 Dēngizdiki ləwətanəng bəxlirini qəkiy, Uning gəxini ozuk kılıp qəldiki yəwayiləroqə bəliyə bərding. 15 Yəni yerip buləklərnı, eriklərnı əkkəzduq, Sən tohtiməy əkiwətkən dəryəlnı kərutuwəttəng. 16 Kün Səning, tütüm Səningkidur; Ay bilən kuyəxni orunlaxturduq. 17 Yər yüzini qəqərlirini bəlgiləding; Yəz bilən kixni — Sən xəkilləndürdüq. 18 Xuni esingdə tutkəysən, İ Pərwərdigə: — Bir duxməni Səni məshirə kıldı, Həməqət bir həlk nāmēngni həkərtəldi. 19 Pəhtikəngni yirtkuq həywanlarəqə tutup bərmigəysən; Əziləng mēmīnlirəngni həyatini mənəgğü untumioqəysən. 20 Əz əhdənggə kərioqəysən, Qünki zəmindiki kəranəqə bulung-puqəklər zorluk-zumbuləkning turaləqlirini bilən təldi. 21 Əziləqlərnı nomus bilən yəndurmioqəysən; Əzilənlər, yəksullər nāmēngni mədhiləyigə. 22 Ornundin turəjan, İ Huda, Əz dəwayingni sərioqəysən; Həməqət kixini Əzüngni kün boyı məshirə kiliwətkinini esingdə tutkəysən. 23 Duxmənlirəngning quqənlirini untumioqəysən; Səngə kərx kəzoqəloqənlərnəng dəwərləngni tohtiməy kəttürilməktə.

75 Nəqmiqlərnəng bəxioqə «Hələk kilmioqəysən» dēng əhəngdə okulsun dəp tapxuruloqəjan, Asafning küy-nəxsi: — Səngə təxəkkür eytimiz, İ Huda, təxəkkür eytimiz! Qünki nāmēng bizgə yəkəndur; Buni, kıləjan kəramətlirəng ispatlāp jakərlaydu. 2 [Mənki Pərwərdigə]: — «Mən bəkitkən wəkitni ihtiyəriməqə ələqiməda, Adəlt bilən sorək kilimə; 3 Yər həmə yərnəng üstidə turəwatqənlər təwərinip tursimu, Uning tūwərlirini turəquzuquqı Özümdurmən» — dēdi. (Selah) 4 Məhtənoqənləroqə: — «Məhtənmənglər», Həmə rəzillərgə «Münggüzüngni kəttürmə» — dēdim; 5 «Münggüzüngni yukiri kəttürmə; Boynəngni kəttik kılıp qədiyip sezləmə!» 6 Qünki kəttürüləx xərkətin yəki qərbətin əməs, Yəki jənuəbtinmu kəlməydu; 7 Qünki Huda sətqidur; U bərsini kəttiridu, bərsini qüxüridu. 8 Qünki Pərwərdigərnəng kəlidə bir kədəh turidu;

Uningdiki xarab köpüklixiwatidu; U əbjəx xarab bilən toldi; Huda uningdin tekidu; Dərwəka yər yüzidiki barlik rəzillər uning duojini qoymay iqiwetidu; **9** Mən bolsam, mənggüga guwahlik berimən: — Yakupning Hudasiqə küylərni eytimən. **10** «Mən rəzillərləning münggüzliyrining həmmisini kesip taxlaymən; Biraq həkkaniylərləning münggüzliyi kətürilidul!».

76 Nəomiqilərləning bexioqə, tarlik sazlar da qelinsun dəp tapxuruloqan, Asafning küy-nahxisi: — Yəhudada Huda tonuloqandur; Uning nami Israilda uluqdur. **2** Uning panahiy jayi Salemda, Zion teqida Uning makani bar. **3** U yərda U otluq oklarni, Kalkən, kiliq həm jəng korallirini qekip taxlidi. (Selah) **4** Əzüng ow-olja taqliridin nəkədər xərpəlik, nəkədər əlasən! **5** Baturlar bulandin; Ular uzun uyquqə kətti; Palwanlarning heqkaysisi öz kolini kətürəlmədi. **6** Səning əyiblixing bilən, i Yakupning Hudasi, Jəng hərwişi həm atlar əlüktək uhlitildi. **7** Səndin, Səndin qorqux kerəktur; Qəzəplənginingdə kim aldingdə turalisin? **8** Yər yüzidiki barlik yawax məminlərləni qutkuzux üçün, Sən Huda sorəq kiliqə ornungdin turəjan wəktində, Asmandin həkimni qikrip anglatkuzdug; Yər bolsa wəhimigə quxitip, sükiit kildi. (Selah) **10** Qünki insanlarning kəhri Səngə xəhrət kəltüridu; Ularning kəloqan kəhri Səngə bəlwəq bolidu. **11** Pərwərdigar Hudayinglarəqə kəsəm kilip, əməl kilinglar; Uning ətrapidiki yurttikilər qorquxi kerək boləquqə hədiyələr sunsun; **12** U əmirlərləningmu rohinə sunduridu; U yər yüzidiki padixahlarəqə dəhxətliktur.

77 Nəomiqilərləning bexi Yədutənoqə tapxuruloqan, Asaf yazəjan küy: — Awazim Hudəqə kətürüldi, mən pəryad kilimən; Awazim Hudəqə kətürüldi, U mənə kulək salidu. **2** Beximəqə kün quxkəndə, mən Rəbni izdidim; Keqiqə kolumni [duaəqə] kətürüp, box qoymidim; Jenim təsəllini halimay rət kildi. **3** Mən Hudani əsləp seəjindim, aq-zar kildim; Seəjinəp oylinip, rohim parakəndə boldi. (Selah) **4** Sən mənəng kəzümni yumdurmidə; Qongkur əxəlik ilkidə boləjanlikimdin seziyəlməyettim. **5** Mən: «Kona zamandiki künlərləni, Qədimki yillərləni hiyal kilimən; **6** Keqilərdə eytkən nahxamni əsləymən; Kənglümədə qongkur hiyal sürimən» — [dedim]; Rohim intilip izdiməktə idi; **7** — «Rəb mənggüga taxliwətmədu? U kaytidin iltpat kərsətməmdə? **8** Uning əzgərməs muhəbbiti əmdə mənggüga tügəp kəttim? Uning wədisi əwladtin-əwladkiqə inawətsiz boləmdə? **9** Təngri məhir-xəpkiti kərsitixni ütədim? U qəzəplinip Əz rəhəmdillikini tohtitiwəttim?». (Selah) **10** Andin mən mundək dedim: — «Bundək desəm bolmaydu, bu [etəkadimning] əjizlikə əməsmu! Həmmidin Aliy Boləquqəning ong kolining yillirini, Yəni Yəhning kəloqanlirini — yad etimən; Qədimdin buyanki kəramətlirini əsləymən. **12** Səning barlik ixligənlərləning üstidə seəjinəp oylinimən; Səning kəloqanlirəning üstidə istikəmət kilimən; **13** i Huda, yolung bolsa pak-mukəddəsliktidur; Hudadək uluq bir iləh barmidur? **14** Məjizilərlə Yaratquqi iləhdursən; Əl-millətlər arə Sən küqünəni namayan kilding. **15** Əz biliking bilən Əz həlkəngni, Yəni Yakup wə Yüsüpning pərzəntlirini hərlükə qikərojənsən;

(Selah) **16** Sular Seni kərdi, i Huda, sular Seni kərdi; Titrək ulərləni basti, Dengiz təgərləni patiparak boldi. **17** Qəra bulutlar sularni təküwətti; Asmanlar zor sadasini anglətti; Bərhəq, Səning oklirəng tərəp-tərəpkə etildi. **18** Güldürməməngning əwazi qəra kuyunda idi, Qəkməklər jəhənni yoruttu; Yər yüzü əlakzadə bolup təwəndi. **19** Səning yolung okyan-dengizlərdə, Qədəmlirəng qongkur sulardidur, Ayəq izlirəngni tapkili bolmaydu. **20** Sən qoy padisini bəkkəndək, Musa wə Hərunning kolə bilən Əz həlkəngni yetəkliding».

78 Asaf yazəjan «Maskil»: — i Məning həlkim, təlimimni anglənglar, Aqzimdiki sezlərgə kulək selənglar. **2** Mən aqzımni bir təmsil bilən aqimən, Qədimki tēpəxməklərləni elən kilimən. **3** Biz bulərləni angləqan, bilgən, Ata-bowilirimiz ulərləni bizgə eytip bərgən. **4** Biz bulərləni ulərləning əwladliridin yoxurməymiz, Kelidəqan dəwərgə Pərwərdigərləning mədhəyilirini, Uning küq-kudritini, Uning kəloqan kəramət ixlirini bayən kilimiz. **5** Qünki U Yakupta bir əgəh-guwaqni bəkitkən, Israilda bir kənanuni ornatqən; U ata-bowiliriməzəqə bulərləni əz pərzəntlirigə əgətxini buyruqan; **6** Xundək kilip kələr dəwə, Yəni tuəqulidəqan balilərlə bulərləni bilsun, Ulərləni ornidin turup əz baliləriqə bulərləni əgətsun; **7** Pərzəntliri ümidini Hudəqə bəqləlsun, Təngriyəng kəloqanlirini untumisin, Bəlkə Uning əmlirigə kirsun; **8** Ular ata-bowiləriqə ohximisun dəp, Yəni jəhlil həm əsiy bir dəwə, Əz kəlbini durus kilməqan, Rohi Təngrigə wəpəlikə turməqan bir dəwərgə ohximisun dəp, U xundək [buyruqəndur]. **9** Məna Əfrəimning əwladliri, Korəllənoqan okyaqilər bolsimu, Jəng künidə seəptin yəndi. **10** Ular Hudəning əhdisinə tutmidi, Bəlkə Uning Təwərat-kənanuni məngixni rət kildi. **11** Ular Uning kəloqanlirini, Əzliyərgə kərsətkən kəramətlirini untudi. **12** U Misirəng zeminidə, Zoənnəng dalasidə, Ulərləning ata-bowilirəng kəz əliddə məjizilərləni kərsətkənidi; **13** U dengizni bəliwətip, Ulərləni oturisidin ətküzgən; Sularni dəwə-dəwə kilip tikildi. **14** U kündüzdə bulut bilən, Keqidə ot nuri bilən ulərləni yetəklidi. **15** Qəlbəwəwəndə taxlərləni yeriwətti, Qongkur surlərdin urəqup qikkəndək iqmilikni mol kildi; **16** U hədə taxtin əstəng-əkənlərləni həsil kildi, Suni dəryələrdə akkuzdi. **17** Biraq ulərlə yəne Uning əliddə günəh kiliwərdi, Qəldə Həmmidin Aliy Boləquqə əsiylik kildi. **18** Ular kənglidə Təngriyəni sinidi, Nəpsini kənduruxkə yeməklilikni tələp kildi. **19** Ular Hudani həkərləp: — «Təngri qəldəxtə dəstəhan saləlamdu? **20** Məna U qəram taxni uruwidi, Sular urəqup, Əkənlər buləktək tēpəp qikti; Əmdə U bizgə nənmu bərləmdə? Əz həlkəni gəx bilən təminliyələmdə?» — deyixti. **21** Xuning bilən Pərwərdigə angləp, qəzəpləndi; Yakupkə ot tutəxti, Israiləqə aqkiqə kətürüldi; **22** Qünki ulərlə Hudəqə ixənəmdidi, Uning niyatlikləqəni yər təayəmmidi, **23** U ərtxin bulutlərləni buyrup, Asman dərwəzilirini aqkənidi; **24** U ulərlə üstigə «manna»ni yəqədurup, Ulərləqə ərtxiki əxlikni bərgənidi; **25** Xuning bilən insanlər küq igilirəning nənini yəgənidi; U ulərləqə kənoquqə ozukni əwətkənidi. **26** Əmdə U əsməndə xərk xəmilə qikrip, Küqi bilən jənub xəmilənimu elip kəldi; **27** U gəxni qəng-tozəndək ulərlə üstigə quxürdi, Dengizlər səhilidiki kumlərdək uqar-qənatlərləni yəqədurdi. **28** U bulərləni ulərləning bərgəhəning otturisəqə, Qədirilirəng

ətrapiqja qūxūrdi. **29** Ular boluxiqə yəp toyuxti, Qūnki ularning nəpsi tartkīnini [Huda] ularoqja kəltūrgənidi. **30** Lekin ular nəpsi tartkīninin tehi zerikməyla, Gəxni eoqizlirida tehi qaynawatkīnida, **31** Hudaning oqəzipi ularoqja karita koqoqaldi; U ularidin əng kamətlīklirini kīriwətti, Israilning sərhil yaxlirini yərgə uruwətti. **32** Mana, xundak bolsimu, Ular yənila dawamlīk gunah kīlīwərdi, Uning mejizilīrgə tehiqla ixənmidi; **33** Xunga U ularning kūnlirini bihudilikta, Yillirini dəkkə-dūkkilik iqidə tūgətkūzdi. **34** U ularni əltūrgili turoqanda, Andin ular Uni izdidi; Ular yolidin yenip, intilip Təngrini izdidi; **35** Ular Hudaning ularning uyultexi ikənlikini, Həmmidin Aliy Boloquq Təngrining ularning həmjəmət-kutkuzoquqisi ikənlikini esigə kəltūrdi. **36** Biraq ular aqzi bilən Uningoqja huxamət kildi, Tili bilən Uningoqja yaloqan səz kildi; **37** Qūnki ularning kəngli Uningoqja sadīk bolmidi, Ular Uning əhdisini qing tutmidi. **38** Biraq U yənila rəhimdil idi; Kəbiqlirini kəqūrup, ularni yokatmidi; U kayta-kayta Əz oqəzīpidin yandi, U kəhrini koqoqojini bilən həmmiini təkmedi. **39** U ularning pəkət ət igiliri, Kətsə kaytip kəlməs bir nəpəs ikənlikini yad ətti. **40** Ular qəl-dəxtta xunqə kəp kətim Uning aqqiqini kəltūrdi. Xunqə kəp kətim bayawanda kəngligə azar bərdi! **41** Bərhək, ular kaytidin yoldin qətnəp Təngrini sinidi, Israildiki Muxəddəs Boloquqining yūrikini zədə kildi. **42** Ular Uning kolini [əslimidi]; Ular ni zomigərnig qanggilidin hərlīkkə kutkuzoqan kūnini, Qandak kīlip Misirda karamətləni yaritip, Zoan dalasida mejiziləni kərsətkinini esidin qikardi. **44** U [Misirliklarning] dəryalirini, ekīnlirini qanoqja aylandurup, Ular ni iqəlməs kīlip koydi; **45** Ularining arisoqja nəxtərlīk qiwīnlarni top-topi bilən əwətti, Həlak kīlar pakīlarni mangduri; **46** Ularining ziraətlirini kepīnak kurtlirioqja tutup berip, Məhsulatlirini qəkətkilərgə bərdi; **47** Üzüm tallirini mēldür bilən urdurup, Ənjūrlirini kīraw bilən üxxūtiwətti. **48** U kalilirini mēldürgə sokturup, Mallirini qəkmək otlirida [kəydūriwətti]. **49** U ularoqja oqəzīpinig hərhilənikini — Kəhrini, aqqiqini həm eoqir külptərləni, Balayī' apət elip kēlidioqan bir türkūm pərixtilərnimu qūxūrdi. **50** U Əz oqəzīpi üqūn bir yolni tūzləp koydi; Ularining jenini əlūmindin ayimay, Bəlki həyatini wəbaqja tapxurdi; **51** U Misirda barlik tunji tuquloqan balilarni, Həmming qədirlirida ularning oqururi bolqan tunji oqul balilirini kīriwətti. **52** U padīqidək Əz həlkini Misirdin səpərgə atlandurup, Qəl-bayawandin ularni koy padisidək baxlap mangdi; **53** Ular ni aman-esən yetəklīgəqkə, Ular kərkunqtin haliy bolup mangdi; Dūxmanlirini bolsa, dengiz yutup kətti. **54** U ularni Əz mukəddəs zeminining qəgrasioqja, Ong kōli igiliwəloqan bu taqīlīkkə elip kəldi. **55** U əllərnə ularning aldidin koqīlwetip, Zemin üstigə tana tartkuzup əlqəp, ularoqja təkسيم kildi; Israil kəbililirini ularning qədirlirioqja olturaklaxturdi. **56** Biraq ular Hudani, Həmmidin Aliy Boloquqini sinap aqqīkləndurdi, Uning tapxuroqan guwah-agahlirini tutmidi; **57** Bəlki ata-bowliridək yoldin teyip asiylik kildi, Hain okyadək keyip kətti. **58** Ular egizlikdə kuroqan ibadətgaqlar bilən Uning oqəzīpini koqojidi, Oyma butliri bilən Uning yūrikini ertidi. **59** Huda ularni anglap oqəzəpləndi, Israildin intayin yirgəndi. **60** U Xiləhdiki makanini, Yəni U insan

arisida turoqan qədirmi taxlap kətti, **61** Əzining kudrət bəlgisini bulap ketixkə, Xan-xəripini ixəqaliyətqilərnig koloqja bərdi; **62** Əz həlkini kīlīqqə tapxurdi, Əzining mirasi bolqanlardin intayin oqəzəpləndi. **63** Ot ularning yigitlirini yalmidi, Kizliri toy nahxilirida mahtalmaytti. **64** Ularining kəhīnliri kīliq astida yikildi, Lekin tul hotunliri həza tutmidi. **65** Andin Rəb bīrsi uyqudin oyoqandək oyoqandi, Xarabtin jasərləndən palwandək towldi. **66** U rəkīblirini urup qekindūrup, Ular ni tūgiməs rəswəqja kəldurdi. **67** Yūsūpning qədīrini xallap, rət kildi; Əfraim kəbilisini tallimidi; **68** Bəlki Yəhūda kəbilisini, Yəhxi kərgən Zion teqjini tallidi. **69** [Xu yərdə] mukəddəs jayini taq qokkīliridək, Yərzeminni əbədiy ornatkəndək məznut bina kildi; **70** U Əz kuli Dawutni tallap, Uni koy kətanliridin qakīriwəldi; **71** Kozilirini emitidoqan saqlīklarni əgixip bekixtin ayrip, Uni Əz həlkī Yakupni, mirasi bolqan Israilni bekixkə qikardi. **72** Dawut ularni kəbidiki durusluq bilən bakti, Kolining əpqilliki bilən ularni yetəkldi.

79 Asaf yazoqan kuy: — I Huda, əllər Əz mirasingoqja bəsup kirdi; Ular Sening mukəddəs ibadəthanəngni bulojidi; Yerusalemnə dəwə-dəwə harabilərgə aylandurdi. **2** Ular kulliringning jəsətlirini asmandiki uqar-qanatlaroqja yəm kīlip, Məmin bəndiliringning ətlirini daladiki həywanatlaroqja taxlap bərdi. **3** Ular həlkīngning kənlirini Yerusalemə ətrapidə sudək akkuzdi, Jəsətlirini kəmgili birər adəmmu kəldurmidi. **4** Koxnilirimiz aldidə rəswəqja kəlduk, Ətrapimizdikilərgə məshirə wə mazək obyektī bolduk. **5** Kaqanoqja, I Pərwərdigar? Sən mənggüə oqəzəplənəmsən? Sening yūriking ot bolup ertiniwerəmdu? **6** Kəhringni Seni tonumioqan əllər üstigə, Namingni bilmigən padixahliklər üstigə təkəysən! **7** Qūnki ular Yakupni yalmap, Uning makanini harabiləkkə aylanduruwətti. **8** Atabowlirimizning kəbiqlirini bizgə həsəblimioqaysən; Rəhimdillikliring bizning yenimizoqja qapsan kəlgəy! Qūnki biz intayin pəs əhwaləqja qūxūrūlduk. **9** Əz namingning xəhriti üqūn bizgə yərdəm kīloqaysən, i nijatlikimizning Hudasi, Naming üqūn bizni kutkuzoqaysən, gunahilirimizni kafərat kīlip kəqūrgəysən; **10** Əllər nemixkə: «Ularining Hudasi kəyərdə?» dəp mazək kīlixidu? Kulliring təkən kən kərzining həsəbi əllər arisida, kəz aldimizda kīlinsun. **11** Əsirlərnig əh-zarliri aldingoqja kəlgəy; Bilikingning uluqluki bilən, əlūmga buyruloqanlarni sakliqoqaysən. **12** I Rəb, yat koxnilirimizning Sanga kīloqan zor həkəritini yəttə həssə koxup əzlrigə, Yəni ularning iqi-baoqrioqja kayturoqaysən; **13** Xundak kīlip, Sening həlkīng — Əzüng bakkan koyliring bolqan bizlər, Sanga mənggüə təxəkkūrlər eytimiz, Əwladtin əwladkīqə Sening mədhīyliringni ayan kīlimiz.

80 «Nilupərlər» degən əhangda; bir guwahlik; Asaf yazoqan kuy: — Kulək saləqaysən, i Israilning padīqisi, Yūsūpni koy padisidək bekīp yetəklīgūqi; I kerublar otturisida Olturoquqi, Nurlanoqaysən! **2** Əfraim, Binyamin, Manassəhlərnig aldidə kudritingni koqoqoqaysən, Bizlərnə kutkuzojili kəlgəysən! **3** I Huda, bizni Əz yeningoqja kayturoqaysən! Jamalingning

nurini qaqqaysən, xunda biz kutkuzulimiz! **4** I Pərwərdigar, samawiy qoxunlarning Sərdari bolojan Huda, Həlkəning dualirioja bolojan oqaziping qaqanojia yalkunlap turidu? **5** Sən kez yaxlirini ularoja ozuk ornida kilding, Kəz yaxlirini qaqa-qaqilap ularoja iqukdung. **6** Bizni qoxnilirimizoja talaxka koydung; Duxmənlimiz bizni məshirə kixididu. **7** I samawiy qoxunlarning Sərdari bolojan Huda, Bizni Əz yeningoja kayturojaysən! Jamalingning nurini qaqqaysən, xunda biz kutkuzulimiz! **8** Sən Misirdin bir tüp üzüm kəqitini elip kəlding; Yat əllərnı həydiwetip, ornojə uni tikting. **9** Uning aldisa yərnı kəng aqting; U qongkur yiltiz tartip, pütün zeminoja yeyildi. **10** Uning sayisi taqlarnı kaplıdi; Ojolliri kudrətlık kədir dərəhliridəki əsti; **11** U xahlirini dengizojia, Piləklirini [Əfrat] dəryasi boylirojia uzartti. **12** Sən nemixka uning qaxalirini buzup, Məwisini etüp ketiwatqanlarning üzüp elixioja yol koydung? **13** Mana ormanlıktı yawa tonguzlar uni yeriwatidu, Daladiki həywanatlar uningdin ozuklinidu. **14** I samawiy qoxunlarning Sərdari bolojan Huda, Səndin etünimizki, Yenimizoja kaytqaysən! Ərtxin həlimizoja nəzər salojaysən, Kelip bu üzüm telidin həwər alojaysən! **15** Yəni ong kolung tikən bu yiltizdin, Əzüng üqün məzmüt yetixturgən bu oqlungdin həwər alojaysən! **16** Mana u otta keydürildi, Kesiwetildi; Yüzügdiki tənbihiy karixingni kərip ular həlak bolmaktə; **17** Kolungni ong kolungdiki adəmgə, Yəni Əzüng üqün məzmüt yetixturgən insan oqlioja kondurojaysən; **18** Xundək qiləanda biz Səndin hərgiz qekinmaymiz; Bizni yengiləojaysən, xunda biz namingni qakirip Sanga iltija kilimiz. **19** I Pərwərdigar, samawiy qoxunlarning Sərdari bolojan Huda, Bizni Əz yeningoja kayturojaysən! Jamalingning nurini qaqqaysən, xunda biz kutkuzulimiz!

81 Nəqmıqılərnıng bexioja tapxurulup «Gittif»ta qelinsun dəp, Asaf yazojan küy: — Küq-kuwwitimiz bolojan Hudaəja küy eytip yangritinglar, Yakupning Hudasioja xadlinip təntənə kilinglar! **2** Nəhxini yangritip, dapni elip, Yekimlik qiltar həm rawabni qelinglar! **3** Yəngi ayda, bəlgiləngən wakitta, Bayram-həyt künimizdə nəqra-sunay qelinglar! **4** Qünki bu Israil üqün bəkitilən bəlgilimə, Yəning Hudasining bir pərmanidur. **5** U Misir zeminida yürük qıləanlirida, (Xu yərdə biz qüxənməydiğən bir tilni anglap yürəttük) U buni Yüsüpə guwah kılıp bərdi; **6** — «Uning mürisini yuktin səkit kildim, Uning kəli səwət kətürüxtin azad boldi; **7** Kistəqiliktə nida kilding, Mən seni azad kildim; Güldürməmə qılqan məhpiy jaydin sanga jawab bərdim; «Məribah» suliri boyida seni sinidim». (Selah) **8** — «Tingxa, həlkim, Mən seni guwahlar bilən agahlandırmən; I Israil, Manga kulək salsang idi! **9** Arangda yat ilah bolmisun, Yat əldiki ilahka bax əgmigin! **10** Seni Misirdin elip qılqan Pərwərdigar Hundayingdurmən; Aqzingni yoojan aq, Mən uni toldurimən. **11** — Biraq həlkim sadayiməja kulək salmıdi, Israilning Manga baqlənoquşi yok idi; **12** Xunga Mən ulari əz tərsəlikəja koyuwəttim; Ular əz məshihətliri bilən mēngiwərətti. **13** — Ah, Mening həlkim Manga kulək salsa idi! Israil Mening yollirimda yürsə idi! **14** Ularning duxmənliirini tezla egildürər idim, Kolumni rəkilirigə burap, ularni basar idim. **15**

Pərwərdigəja nəprətləngüqilər Uning aldisa zəiplixip boysunar idi; Ularning xu ahiriti mēnggügə bolatti; **16** Sanga ax-buəqdayning əng esilini yegüzər idim, Bərhək, qorəm taxtin həsəl əkkuzup seni kəndurar idim».

82 Asaf yazojan küy: — Huda Əz ilahiy məjlisidə turup riyasətlilik kildidu, U ilahlər arisida həkim qikiridu; **2** — Qaqanojia silər nəhək həkim qikirisilər, Qaqanojia rəzillərgə yüz-hatirə kilisilər? (Selah) **3** Gədaylar wə yetim-yesirlərnıng dəwasini soranglar, Ezilənlər həm həjətmənlərgə adalətni kərsitinglar; **4** Miskinlər həm nəmrətlərnı kutkuzunglar, Ularnı rəzillərnıng qənggilidin azad kilinglar! **5** Ular bularnı bilməy wə qüxənməy zultəttə kezip yürməktə, Xunga yərnıng ulliri təwənməktə. **6** Mən eyttim: — «Silər ilahlərsilər, Həmminglar Həmmidin Aliy Boləquqining oqulliri silər; **7** Xundək bolisim silər insanəja ohxax əlisilər, Hərkəndək əmir-bəgkə ohxaxla yikilisilər». **8** — Turojin, i Huda, yər-yüzini sorək qiləojaysən! Qünki Sən bərlək əllərgə waris boləquqisən!

83 Asafning küy-nəhxisi: — I Huda, ün qikarmay turuwalma, Jim turuwalma, sükut kılıp turuwalma, i Təngrim! **2** Qünki mana, Səning duxmənling dəwəng kilməktə, Sanga əqmənlər bax kətürməktə. **3** Ular kuwluk bilən Səning həlkəngə suyikəst kildidu, Səning himayə kılıp kədirləngənlirig bilən kərxilixixni məshihətlidə. **4** Ular: — «Yüringlar, ularni millət kataridin yok kıləyil! Israilning nami ikkinji tiləja elinmisun!» — dəməktə. **5** Ular həmnəpəs, həmdil məshihətləxti; Ular Sanga kərxə ittipək tüzdi. **6** Mana, Edom wə Ismaillərnıng qədirliri, Moab həm Həgriylər; **7** Gəbal, Ammon, wə Amalək; Filistiyə həmdə Tur əhliliri, **8** Asuriyəmə ularəja kəxuldi; Ular Lut oqullirioja yəyelək bolup kəlgən. (Selah) **9** Sən Kixon dəryasida Midiyaniyləroja, Sisəroja wə Yabinoja kəndək təqəbil turojan bolsang, Ularəjimə xundək qiləojaysən; **10** Bular Ən-Dor yezisida kiriləjanidi, Yər üqün tizək-oqutkə aylənojanidi. **11** Ularning əmirliirini Orəb wə Zəəbkə, Ularning dəhiylirini Zəbah həm Zəlmunnaəja ohxax qiləojaysən; **12** Qünki ular: «Hudanıng qimən-yaylaklırini əzimizgə mülük kiliwaləyil!» — dəp eytkən. **13** I Hundayim, ularni domiliniəjojan kəmoqəktək, Xamalda uqurulojan samən kəbi soruwətkəysən. **14** Ot ormanlıkka tutəxkənoja ohxax, Yəlkun taqlarnı keydürəngə ohxax, **15** Sən yənə ularni borining bilən kəoqləojaysən, Kəra kuyuning bilən wəhimigə saləojaysən; **16** Ularning Səning namingni izdixi üqün, Ularning yüzliirini xərm-həya bilən qəmdürgəysən, i Pərwərdigar! **17** Ular nomustin əbədi xərməndə bolsun, Jəhanəja rəsəwə bolup yokitilsun. **18** Ular bilsunki, Naming Pərwərdigar boləjan Sənlə pütkül jəhəndiki Əng Aliy Boləquqidursən.

84 Nəqmıqılərnıng bexioja tapxurulup, «Gittif»ta qelinsun dəp, Korahning oqulliri üqün yeziləjan küy: — Məkanlirig nəkədər əzizdur, Samawiy qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar! **2** Jenim Pərwərdigərnıng həyililirioja təxna bolup, Səojinip həttə həlidin kətidu, Dilim wə ətlirim həyat Təngriyə təlmürüp nida kildidu; **3** Mana, həttə mubərk kuqqaqum bir makənni tapkən, Kərləojəqum əzigə həm bala

tuqjidoqan uwa yasayidoqan jayni tapkan, — Yəni Sening qurbangahliringdin, I samawi qoxunlarning Sərdari bolqan Parwardigar, — Mening Padixahim, mening Hudayim! 4 Sening eyüngdə turuwatqanlar bəhtliktur! Ular üzlüksiz Seni mədhiylaydu. (Selah) 5 Küq-kudriti Səndin bolqan kixi bəhtliktur — Kəlbidə kətürülmə yollar bolqanlar; 6 Yioqa wadisidin ötkəndə, Ular uni bulaklıqqa aylandurax; Bərhək, küz yamoqurliri uni bərikətlərgə tulduridu. 7 Ular küqigə-küq ulap mengiwəridu; Hərbiri Zionqa yetip kelip, Hudaning huzurida hazır bolidu. 8 I samawi qoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar, duayimni angloqaysən; I Yakupning Hudasi, kulək saloqaysən! (Selah) 9 Kara, i kəlkənimiz bolqan Huda, Özüng məsih kəloqaynıng yüzigə iltipət bilən kərioqin! 10 Qünki Sening hoyliliringda ötkən bir kün Bərkə yardə ötkən ming kündin əladur; Rəzillərnin qədirliridə yaxioqandin kərə, Hudayimning əyining bosuqisida tuqurimni yaxhidur. 11 Pərwərdigar Huda kuyax wə kəlkəndur, Pərwərdigar xapaət wə xan-xəhrət bəlx etidu; Durus mangoqanlardin U hərəkəndə iltipətəni heq ayimaydu; 12 Samawi qoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar, Bəhtliktur Səngə tayanqan insan!

85 Nəomiqlərnin bəxioqa tapxuruluq okulsun dəp, Korahning oqulliri üqün yeziloqan küy: — Sən Əzəminingə iltipət kərsitip, Yakupni sürgünlüktin kəyturqaniding, i Pərwərdigar. 2 Həlkəningin kəbihləkinə kəqürüm kəlip, Barliq gunahlirini yapkənidin. (Selah) 3 Sən pütin kəhringni iqinggə kəyturuwəlip, Əzəpingning əxəddiylikidin yənoqanidingəsən. 4 Əmđi bizni Əz yeningə kəyturqaysən, i nijatlikimiz bolqan Huda! Bizgə bolqan əqqikəngə həy bərgəysən! 5 Sən bizgə əbədi qəzəplənməsən? Əwladtin-əwladkə qəzəpingni sozəmsən? 6 Həlkəng Əzüngdin xadlinixi üqün, Bizni kəytidin yengilənməsən? 7 Bizgə əzgərməs muhəbbətingni kərsətkəysən, i Pərwərdigar, Bizgə nijatlikingni ata kəloqaysən! 8 Təngri Pərwərdigarning nemilərnə dəydiqanliqioqa kulək salay; Qünki U Əz həlkəgə, Əz məmin bəndilərigə əman-hatirjəmləknə səzləydu; Ular yənə həkəmtəlikkə kəytmisun! 9 Zəminimizdə xan-xəhrətnin turuxi üqün, Dərhəkətkət, Uningdin əyminidoqanlarəqa Uning nijatliki yəkəndur; 10 Əzgərməs muhəbbət wə həkətkət əzərə kəruxti; Həkəkniyət wə əman-hatirjəmləknə bir-birini səyüxti; 11 Həkətkət yərdin ünüp qikməktə, Həkəkniyət ərlərdin kəraydu. 12 Pərwərdigar bərikət bəridu, Zəminimiz həsulini bəridu; 13 Həkəkniyət Uning əldidə məngidu, Uning kədəmlirigə yol həzirlaydu!

86 Dawutning duasi: Kuləkingni mən tərəkə tutqin, i Pərwərdigar, mənə jawə bərgəysən; Qünki mən əzilgən wə həjətməndurmən. 2 Jenimni səkəloqaysən, Qünki mən Səngə məməndurmən; I Sən Hudayim, Səngə tayanqan kuləngni kətkəzəloqaysən; 3 Mənə məhəir-xəpətkət kərsətkəysən, i Rəb, Qünki mən kün boyi Səngə nida kəlimən. 4 Kuləngning jəninə xad kəloqin, Qünki jənim Səngə təlmürüp kəraydu; 5 Qünki Sən Rəb, məhəribən, kəqürüməqnə Sən! Əzənggə iltija kəloqanlarning həmmisigə zor məhəir-muəbbətkət kərsətkəyidursən! 6 Məning duayimoqə

kulək saləqin, i Pərwərdigar, Yəlinixlirimning sadasini angloqaysən; 7 Bəximəqə kün qüxkəndə, Mən Səngə iltija kəlimən, Qünki Sən mənə jawə bərisən. 8 İlahlər ərisidə Səning təngdixing yəktur, i Rəb; Kəloqan ixliringningmu təngdixi yəktur. 9 Sən yəratqan bərlək əllər kəlip sening əldingdə səjdə kəlidu, i Rəb, Nəmingni uləloqaydu. 10 Qünki Sən nəhayiti bəyüksən, Məjizilərnə Yəratkəyidursən; Sən Hudadursən, yəloquz Sənlə. 11 Əz yoləngni mənə əgətkəysən, i Pərwərdigar, Wə Səning həkəkitəngdə yürimən; Nəmingə həkəmt-əyminixtə boluxum üqün, kəlbimni pütin kəloqaysən. 12 Yə Rəbbim Huda, pütin kəlbim bilən Seni mədhiyləymən, Əbədi əbəd nəmingni uləloqaymən. 13 Qünki mənə bolqan məhəir-muəbbətkət zərdur, Sən təhtisəraning təgliridin jənimni kətkəzəysən; (Sheol h7585) 14 I Huda, təkəbburlar mənə kərxə kətkəyidü, Əxəddiylərnin jəməiti jənimni izdimektə, Ular Seni nəzirigə əlməydu! 15 Əmma Sən, Rəb, rəhimdil wə xəpətkətkət İlahsən, Asanliqə əqqikəlməysən, Məhəir-muəbbətkət həkətkət-sədiklikəng təxip turidu. 16 Mən tərəkə buruluq, xəpətkət kərsətkəysən; Əz kuləngə küqəngni bərgəysən, Dəkingning oqulini kətkəzəloqaysən! 17 Mənə əqmənlərnin uni kərup hijil boluxi üqün, İltipətingni kərsitidinqən bir əlamətnə mənə kərsətkin; Qünki Sən Pərwərdigar, mənə yərdə kəyding, Mənə təsəlli bərip kəlgənsən.

87 Korahning oqulliri üqün yeziloqan küy-nəxə: — Uning uli bəlsə mukəddəs təqləridur. 2 Pərwərdigar Zəningin dərwəzilərinə səydu, Yakupning bərlək məkən-jayliridinmu əwzəl kəridu; 3 Səning xəripənggə uləuq ixlar eytilməktə, i Hudaning xəhəril (Selah) 4 «Məni tənup bilgənlər ərisidə Rəhəb bilən Bəbilni tiləqə əlimən; Mənə Filistiyə, Tur bilən Əfiopiya; Mənə bu ədəm xə yərdə tuəloqan» — dəymən. 5 Bərhək, Zəion təqruluq xundək eytilidu: — «Bu ədəm, paləng-pəkuqni üningdə tuəloqan, Həmmədin Aliy Boləuqining Əzi uni mətəhkəmləydu». 6 Həlkə-qəwmlərnə hatiriligində Pərwərdigar: — «Bu kixi bu yərdə tuəloqan» — dəp ələhədə hatirigə yəzəp kəyidu. (Selah) 7 Nəxəqilər, ussulqilər xuni təng eytidu: — «Məning bərlək bəlkə-mənlərim seningdirdur!»

88 Korahning oqulliri üqün yeziloqan küy-nəxə: — Nəomiqlərnin bəxioqa tapxuruluq, «Məhalat-leanot» əhəngdə okulsun dəp, Əzralik Həmə yazqan «Məskil»: — I Pərwərdigar, nijatlikim bolqan Huda, Kəq-kündüz Səngə nələ kəlip kəldim. 2 Duayim Səning əldingə kərip ijabət bəlsun; Nədayimoqə kulək saləqaysən; 3 Qünki dərdlərdin jənim təyoqan, Həyatim təhtisəraqə yəkinləxkən, (Sheol h7585) 4 Həngəqə qüxəwətkənlər kətaridə həsəblənimən; Küq-mədari kəruqan ədəmdək bəluq kəldim. 5 Əlüləklər ərisəqə təxlənoqanmən, Kərilip kəbridə yətkənlərdək; Sən ələrnə yənə əsliməysən, Ular kəlungdin üzüp əlinip yirək kəlinəqan. 6 Sən mənə həkəngning əng tēgigə, Zəlmətkət jəyləraqə, dēngizning qəngkür yərlirigə qəmdürdün. 7 Kəhring üstümə qəyir yūktək bəsti, Bərlək dəlkənlirig bilən mənə kəyindin. 8 Məndin dəst-buradərlirimni yirəkləxturdun; Ələrnə məndin yirgəndürdün; Mən kəmələnoqanmən, heq

qikalmaymən. **9** Kəzirim azab-okubəttin hirələxti; Hər küni Sanga nida kılimən, i Pərwərdigar, Kollirimin Sanga kətürüp kəldim. **10** Əlüklərgə məjizə kərsitərsənmu? Mərhūmlar ornidin turup Sanga təxəkkür eytarmu? **11** Əzgərməs muhəbbəting kəbrida bayan kılinarmu? Həlakət diyarida sadıqlıq-həqiqəting mahtıllarmu? **12** Karamətləring zülməttə tonularmu? Həkkaniyiliqə «untulux zemini»də bilinərmu? **13** Birək mən bolsam, Pərwərdigar, Sanga pəryad kəttirimən, Tang səhərdə duayim aldingoşa kiridu. **14** I Pərwərdigar, nemigə jenimni taxliwəttəng? Nemigə jamalingni məndin yoxurdung? **15** Yaxliqimdin tartip mən ezilgən, bimar durmən; Wəhşətləringni kəruwerip heq həlim kəlmidi. **16** Kəhring üstümdin etti; Wəhşimiləring meni nabut kildi. **17** Ular kün boyi taxkın suliridək meni orawaldi, Tamamən meni qəmdürdi. **18** Jan dostlırimni, aqinilərimni meningdin yiraklasturdung, Mening əziz dostum bolsa kərangəquluktur!

89 Əzrahliq Etan yazoğan «Maskil»: — Pərwərdigarning əzgərməs muhəbbəttini əbədi küyləymən, Aqzımda dəwrdin-dəwrgiə həqiqət-sadaqətingni ayan kılimən. **2** Qünki mən: Əzgərməs muhəbbət mənggüə tiklinip mangidu, Sən həqiqət-sadaqətingni ərxələdə mustəhkəmləwətsən — dəp bildim; **3** Sən dedingki: — «Mən talliwaləojinim bilən əhdə tüzgənəmən; Kulum Dawutka kəsəm kildim: — **4** Səning əwladıngni mənggüə dawam kıldurimən, Təhtingni əwladtin-əwladka kurup qikimən». (Selah) **5** Həm asmanlarmu Səning məjiziləringni təbrikləydu, i Pərwərdigar, Muxəddəsələring jamaitədə ular həqiqət-sadaqətingni mədhıyləydu; **6** Qünki asmanlarda Pərwərdigarning təngdixi barmu? Kudrət İgisining oqullari arisida Pərwərdigaroşa ohxaydioğan kim bar? **7** Təngriyə həywisı muxəddəsələring məjlisidikilərnı kəttik titritidu, Uning ətrapidikiləring həmmisi üqün U kərangəquluktur. **8** I Pərwərdigar, samawiy koxunlarning Sərdari boləğan Huda, Kudrətlik Yah, Sanga ohxaydioğan kim bar? Ətrapıngda həqiqət-sadaqəting turukluktur. **9** Dəngizning məqrurluqi üstidin həkim sürisən, Dolkunlari ərəkəxləgəndə, sən ularni tinqlandurisən; **10** Rəhəbni əlgüdək yanjıdındən, Küqlük bilikəng bilən düxmənliəringni tiripirən kılıp tərkiwəttəng. **11** Asmanlar səningki, yərmu Səningkidur, Jahən həm uningə toloğan həmmi bərpə kılding. **12** Ximal wə jənubni, ularni yaratkənsən, Təbor wə Hərmən qəkkiləri naminəni yangritip küylər. **13** Kudrətlik bilək səningkidur; Küqlükə Səning kəlung, ong kəlung həm kətürükluktur. **14** Təhtingning uli həkkaniyilik həm adalettur, Muhəbbət həm həqiqət-sadaqət daim didaring aldisida mangidu. **15** Təntənə sadasini bilgən həlk bəhtlikdur; Ular Səning jamalingning nurida mangidu, i Pərwərdigar! **16** Ular naminəda kün boyi xad bolar, Həkkaniyiliqəngda ular kətürüldi. **17** Qünki ularning küqining xan-xəripə əzüngdursən, Səning iltipating bilən münggüzimiz kətürüldü. **18** Qünki Pərwərdigar bizning kəlkənimiz, İsraildiki Muxəddəs Boləuqi Xəhimizdur. **19** Sən burun Əz məmin bəndəngə ojayibənə əlaməttə kərunüip səz kılıp xuni dəgənıdındən: — «Mən bir əzimət üstigə yərdimimni kəndurdum, Əl arisidin mən talliwaləğan

birsini kətürdüm; **20** Kulum Dawutni taptim, Muxəddəs meyim bilən Mən uni məsih kılıp tiklidim. **21** Kulum uningə yar boluxka bəkitilgən, Bilikim uni küqləndüridu. **22** Düxmən uningdin heq əlwən-səlik əlməydu, Pəskəx adəm uni kəstiməydu; **23** Bəlkə Mən rəkbilərinı uning aldisida yanjıymən, Uni əq kərgənəlnəni yə bilən yəksən kılimən; **24** Əz həqiqət-sadaqətim həm məhir-muhəbbəttim uningə yar bolar, Həm Məning namim bilən uning mənggüzü kətürüldü. **25** Mən uning kəlini dəniz üstidə, Ong kəlini dəryalar üstidə kəyımən. **26** U Məni qəkirip dəyduki: — «Sən mənəng Atam, mənəng Təngrim, Nijatlikim boləğan kəram təximdursən!». **27** Mən yənə uni Məning tunji oqlum dəp, Dunya padixəhliridin əng yukurisi kılimən. **28** Məning muhəbbəttimni uning üqün əbədi kəldurimən, Məning əhdəm uning bilən məhkəm turidu; **29** Mən uning nəslini əbədiyləxtürimən, Uning təhtini əsməning künliridək dawam kıldurimən. **30** Mubada oqullari Təwrat-kənunumdin qikip, Həkimlərim boyiqə yürmisə, **31** Bəlgilimilərimni buzsə, Əmrlirimgə itaət kilmisə, **32** — U wəktə itaətsizlikni tayaq bilən, Gunahıni yara-jarahət bilən jazalaymən. **33** Ləkin muhəbbəttimni uningdin üzüp kəyməymən, Həqiqət-sadaqətimə hiyanət kilməymən; **34** Mən tüzgən əhdəmni əslə buzmaymən, Ləwlimindin qikkənliərinı heq əzgərtməymən. **35** Mən bir kətim pak-muxəddəslikimə kəsəm iqtim — Dawutka kəti yəloğan səzliməymən: — **36** «Uning əwladı əbədi dawamlıxar; Uning təhti kəz əldimdiki kuyax kəbi turar; **37** U ay kəbi mənggüklük mustəhkəmlinər, Asmandiki turoqun guwahqıdək məzmət turar». (Selah) **38** Birək Sən bularnı qətkə kəkip, tənıp kəttəng; Sən məsih kılıqan padixəhka kəttik qəzəpləndəng. **39** Kulung bilən tüzgən əhdidin wəz kəqtəng, Uning təcini yərgə taxlap daq təküzəndəng. **40** Uning bərlək tam-pasillərinı yikıtip, Kəl'əlini harəbıllıqə əyləndürəndəng. **41** Yoldin ətəwatkanlarning həmmisi uni bulımaqta, U bərlək koxnıllari aldisida rəsəwə boldi. **42** Uni əzganləring on kəlini yukiri kətürəndəng, Pütkül düxmənliərinı huxal kılding. **43** Bərhək, Sən uning kiliqining bisini kəyriwəttəng, Jəngdə uni tik turoquzmıdəng. **44** Uning julalıqini yəkıtip, Uning təhtini yərgə ərıwəttəngsən. **45** Yaxliq künlərinı Sən kışkırtəng, Uni hijalətkə qəmdürəndəng. (Selah) **46** Kəqanoqıqə, i Pərwərdigar? Əzüngni əbədi yoxuriwərməsən? Kəhring ot kəbi mənggü yənar mu? **47** Məngə nisbətən, əmürning kış ikənlikini əstə tutkın! Nəmişkənim bərlək insan balilərinı bihədiliklə yəratkənsən? **48** Kəni, kəysi adəm yəxəp əlümnı kərməyidən? U jəninı təhtisəranəng qənggilədin kutkuzalamdikən? (Selah) (Sheol h7855) **49** Sən həqiqət-sadaqətingdə Dawutka kəsəm iqkən, Awwalkı məhir-muhəbbətlər kəyərədə kəldi, yə Rəbbim? **50** Kulırləng uqrawatkan məshirilərnı yad ətkəysən, i Rəb — Mən iqmıdə pütkül küqlük əlləring məkəzlikini kətürüp yürimən — **51** Düxmənliəringning Əzüng məsih kılıqəning kədəmlərinı kəngilik məshiriligini, i Pərwərdigar, yad ətkəysən! **52** Pərwərdigaroşa mənggügə təxəkkür-mədhıyə kəyturulsun! Amin! Amin!

90 Hudaning adimi boləğan Musaning duası: — Ya Rəbbim, Sən bərlək dəwrdə bizgə məkən bolup

keliwatisən; **2** Taqlar wujudka kəlməstin burun, Sən yər wə ələmnə xəkilləndürməstin burun, Əzəldin əbədgəqə Təngridursən. **3** Sən insanni tupraqka aylandurup: — «Həy, insan baliliri, qaytinglar!» — dəysən. **4** Mana, Sening nəziringdə ming yil — Ətüp kətkən tünügünki bir kün, Tündiki bir jesəktur, halas. **5** Sən adəmlərnə su taxkinədə elip ketisən, Ular ətüp kətkən bir uyqudək, Tang səhərdə üniüp qıqқан ot-qəpkə ohxaydu — **6** Ətügəndə ular kəkirip ünidu, Kəqisi bolsa kesilip, solixip ketər. **7** Qünki biz qəzəping bilən yokəymiz, Kəhring bilən dəkkə-dükkidə qalimiz. **8** Sən kəbihliklirimizni kəz aldinqoqa, Yoxurun kilmixlirimizni jamalingning nuri aldioqa koyduq. **9** Barlik künlirimiz dərqəzəping astida ətüp ketidü, Yillirimizni bir uq tartix bilənla tütigitimiz. **10** Əmrimizning yilliri yətmix yil, Maoqdurimiz bar bolsa saksən yil; Biraq ularning pəhri japa wə bihudiliktur; Həyat tezlik bilən üzər, Mana, biz uqup kəttük. **11** Sanga boləjan hərmət-əyminxning az-kəplükigə qarap həsablınıdojan, Aqkikning xidditini kim bilsun? **12** Xunga kənglimizni danalikkə koyuximiz üqün, Künlirimizni sanaxni bizgə qətkəysən! **13** Yenimizə qaytkəysən, i Pərwərdigar, Seni qaqanojiqə...?! Kulliringə qəhəim kiləysən! **14** Bizni ətügəndə əzgərməs muhəbbiting bilən qandurojaysən; Undaqtə barlik künlirimizdə küylərnə yangritip xadlinimiz. **15** Sən bizni japaqə qəmgən künlərgə asəsən, Külpətni kərgən yillirimizə asəsən yənə hursən kiləjn! **16** Uluq ixiling kulliringə qərtəngəy, Xanu-xəwking ularning oqulliriojimu axkara boləjay! **17** Pərwərdigar Hudaıymizning xerini mərhaməti üstimizdə boləjay, Qolimizning ixirini üstimizgə bərikətlik kiləjaysən, Bərhək, qolimizning ixirini bərikətlik kiləjaysən!

91 Əng Aliy Boləquqining məhpiy jayida turoquqı, Həmmigə qadirninq sayisidə aramhuda yaxaydu. **2** Mən Pərwərdigarni: — «Mening bəxpanahim, Mening kərojninq; Mening Hudaıym, Uningə qəyayimən» — dəymən. **3** Bərhək, U kiltəqning tozikiđin seni kutulduřidu, Xum waba-qazadın həm halas etidu. **4** U pəyliri bilən seni yapidu; Qənatlıri astida panah tapisən; Uning həkikiđi sanga kəlkən həm istihkamduř. **5** Sən nə kəqidiđi wəhimidin, Nə kündüzi uquwatkan oqtın, **6** Nə qərangəquluqta kəzgüqı wabadın, Nə qüx waqtida wəyranqılık kiləquqı halakəttin qərkəmsən. **7** Sening yeningdə mingi yikilip, Ong yekingdə on mingi qulap qüxsimu, Ləkin bala-kəza sanga yekinxləmaydu. **8** Sən pəkət kəzling bilən bəkip, Pasiklarəqa bərilgən jazəni kərisən. **9** Pərwədigarni panahim dəp bilgining üqün, Həmmidin Aliy Boləquqini məkən kiləqning üqün, **10** Bəxingə qə heq palakət qüxməydu, Həq waba qədiringə qə yekinxləmaydu. **11** U Əz pərixtilirigə sening həkkingdə əmr kilidu, Xuning bilən ular pütkül yollirində seni saklaydu. **12** Ayiojning taxka urulup kətməsliki üqün, Ular seni kəlliridə kətiürüp yüridu. **13** Xir wə kobra yilan üstidin bəsip ətisən, Arslan wə əjdihəni dəsəp-qəyləysən. **14** «U Manga muhəbbitin baqləqanliki üqün, Mən uni kutulduřimən; U namimni tən əlojini üqün yukiridə saklaymən. **15** U Manga nida kilidu, Mən uningə qə jawab bərimən; Eoqr küni uni baskanda uning bilən billə bolimən; Mən uni halas kilip, izzət-hərmətkə

sazawər kilimən. **16** Uzaq əmür bilən uni qandurimən, Həm niqatlikimni uningə qə kərsitimən».

92 Xabat küni üqün bir küy-nahxa: — Pərwədigarə qə taxəkkür eytix, Namingni küyləx əladur, i Həmmidin Aliy Boləquqı! **2** Əzgərməs muhəbbitingni səhərdə, Kəqilərdə bolsa, həkikət-sadaqitingni jakarlaş, **3** On tarlik saz wə rawabni qəlip, Qiltar bilən mungluk aqəngdə qəlix əladur! **4** Qünki Sən Pərwərdigar, Əz kiləqning arqılık mənə hursən kilding, Kəllirinqning kiləqanlıri bilən mən rəhlənip nahxa eytmən. **5** Pərwərdigar, kiləqan ixiling nemiđegən uluqduř! Oylirinq nəhayiti qəngkəduř! **6** Biqəm kixi buni bilməs, Həmakət buni qüxənməs, **7** Rəzillər ot-qəptək aynioqanda, Kəbihlik kiləquqılarning həmmisi gülləngəndə, Mənggü halak bolup ketidəqanlar xulardur! **8** Ləkin Sən, i Pərwərdigar, əbədi'əbəd üstün turisən. **9** Qünki mana düxmənlirinq, i Pərwərdigar, Mana düxmənlirinq yokilidu; Barlik kəbihlik kiləquqılar tiripirən kiliwetilidu! **10** Munggüzümüni yawayı buqiningkidə kətiürisən; Bəxim yəngi may sürkəp, məsih kilinidu. **11** Məni kəst kiləqanların [məqlubiyitini] əz kəzum kəridu; Manga kərxiləxixkə qəzəqəlojan rəzilik kiləquqılarning [tən bərgənlikinimu] kulikim anglaydu. **12** Həkkəniy adam horma dərihi kəbi gülləp-yaxnaydu; U Liwandiki kədr dərihidə əsidu. **13** Pərwədigarning əyigə tikilənlər, Hudaıymizning həyilirində güllinidu; **14** Ular kərioqandimu yənə məwə bəridu, Suluk həm yexil ular; **15** Xuning bilən ular Pərwərdigar durustur, dəp ispatlaydu; U məninq qəram təximduř, Uningdə heq nəhəkkilik yoktur!

93 Pərwərdigar həküm süridu! U həywətni kiyim kilip kiygən; Pərwərdigar kiyigən, U belini kudrət bilən baqləqan; Bərhək, xunga dənə məzmət kilinəjan, U təwənməs əslə. **2** Sening təhting kədimdila bərpə kilinəjan; Sən əzəldin bar boləquqisən! **3** Kəlkün-taxkınlar əz sadasini kətiürdi, i Pərwərdigar, Kəlkün-taxkınlar əz sadasini kətiürdi! Kəlkün-taxkınlar uroquqı dölkunlirini yukiri kətiürdi! **4** Kəp sularning xəwqurliridin, Dəngiz-oqyandiki kudrətlik dölkunlərdin, Üstün turoqan Pərwərdigar kudrətlikduř! **5** Sening aqəh-guwaqlıqlirinq nemiđegən ixənqliktur! Künlər yok boləquqə, i Pərwərdigar, Əyünggə pak-mukəddəslik əbədi'əbəd rawadur.

94 İtikəmlər əloquqı Təngri, Pərwərdigar! İ intikəmlər əloquqı Təngri, parlıojaysən! **2** Kətiürilgin, Əzüngni kətiürgin, i jəhənni Sorəq Kiləquqı, Məqrurlarəqa jəzasini bərgin! **3** Qəqanojiqə rəzillər, i Pərwərdigar, Qəqanojiqə rəzillər təntənə kilip yürüweridu! **4** Qəqanojiqə həkəwurlarə qəzəlp waləxkiydu, Kəbihlik kiləquqılarning həmmisi yooqan gəp kilip yüridu. **5** Ular həlkinqni ezidu, i Pərwərdigar, Sening mirasingə qə jəbir-jəpa salmakta. **6** Tul ayal wə qəriep-musapirlərnə kirip, Yetim-yəsirlərnə əltürüp: — **7** «Yəh kərməydu», «Yəkupning Hudaı kəngül bəlməydu», — dəydu. **8** Silər kəngül qoyunglar, i ələning həmakətliri! Əhməklər, qəqan dənə bolisilər? **9** Kuləqni tikligüqining Əzi angliməmdu? Kəzni Yasioquqining Əzi kərməmdu? **10** Əllərnə tərbiiyligüqı, İnsanoqə əkil-bilim

egatkiqining Ōzi adāmnī aʼyiblimāmdū? **11** Pərwərdigar insanning oy-hiyallirining tutami yoklukūni bilidu. **12** Sən tərbiyiligan adān bəhtliktur, i Yah, Yəni Sən Təwrat-kanunungdin əkil əgətidioqan kixi bəhtliktur! **13** Xundak kiliq, taki pasiklar üqün orək kolanoquqə — Sən uni yaman künlərdin hatirjəm saklaysən. **14** Qünki Pərwərdigar Əz həlkini tərək ətməydu, Yaki Əz mirasidin waz kəqməydu. **15** Qünki həküm-pərman həkuki hāman adalətkə kaytidu, Barlik dili duruslar bolsa, uning kəynidin mangidu. **16** Mən üqün yamanlar bilən kərxilixixkə kim ornidin turidu? Mən üqün kəbihlik kילוquqlar bilən kərxilixixkə kim maydanə qəkidu? **17** Əgər Pərwərdigar mənə yərdəmdə bolmioqan bolsa, Jenim baldur qikip sükiit diyarida yatar idi. **18** Ayoqim putlixay deginidə, Əzgərməs muhəbbiting, i Pərwərdigar, meni yelidi. **19** Iqimdiki kepligən oqəm-əndixilər arisida, Sening təsəlliliring jenimni səyündürdi. **20** İnsapsizlikni kanunoqə aylanduridioqan, Aq kez olturoqan bir təht, Sən bilən aləkidə bolamdu? **21** Ular həkqaniylarning jenioqə hujum kiliqxə yioqilidu, Bigunah kənni təkidiqan həkümləni qikarmakta. **22** Birak Pərwərdigar mening egiz qoroqinim bolidu; Hə, mening Hudayim panah Koram Teximdur. **23** U ularning kəbihlikini əz bəxioqə salidu, Ularning əz yawuzlukliri bilən ularni üzüp taxlaydu, Bərhək, Pərwərdigar Hudayimiz ularni üzüp taxlar.

95 Kelinglar, Pərwərdigarni yangritip küyləyli, Nijatlikimiz boləqan Koram Teximizəqə təntənə kilyayli! **2** Təxəkkürlər bilən uning aldioqə kəlayli, Uningəqə küylər bilən təntənə kilyayli! **3** Qünki Pərwərdigar — büyük bir ilahur, Pütkül ilahlar üstidiki büyük bir Padixahur. **4** Yərninq təgliri Uning qolididur, Taoqlarning qokkilirimu Uningkidur. **5** Dengiz Uningki, U uni yaratkan; Kuruqlukni Uning kolliri xəkilləndürdi. **6** Kelinglar, Uningəqə bax urup səjdə kilyayli, Pərwərdigar Yaratquqimiz aldidə tiz pütəkyl! **7** Qünki U bizning Hudayimizdur, Biz bolsak Uning yaylikidiki həlk, Uning kəli bəkidioqan koylarmiz. Bügün, əgər Uning awazini anglisanglar, **8** Əyni qaoqlarda Məribəhdə boləqandək, qəl-bayawandiki Massahdə boləqan kündək, Yüririklarni jahil kilmanglar! **9** Mana xu yərdə ata-bowiliringlar Meni sinidi, ispatlidi həm kiləqinimni kərđi. **10** Mən kirik yil xu dəwərdin bizar bolup: — «Bular kənglidə adaxkan bir həlktur, Mening yollirimni heq bilip yətmigən» — dedim. **11** Xunga Mən oqəzəpliniq kəşəm iqip: — «Ular hərgiz Mening aramgəhiməqə kirməydu» — dedim.

96 Pərwərdigarəqə atap yengi nahxa eytinglar! Pütkül yər yūzi, Pərwərdigarni küylənglar! **2** Pərwərdigarəqə nahxa eytinglar, namioqə təxəkkür-mədhijə kayturunglar, Nijatlikini hər küni elan kilinglar! **3** Uning xan-xəhritini əllər arisida, Uning məjizilirini barlik həlkələr arisida jakarlanglar! **4** Qünki Pərwərdigar uluq, zor mədhijəyəlgə layiktur! **5** U barlik ilahların üstün, Uningdin kərkux keraktur; **6** Qünki barlik həlkələrninq ilahliri — Butlar halas, Birak Pərwərdigar asman-pələkni yaratkəndur. **6** Xanu-xəwətkə wə həyəwətkə Uning aldidə, Muqəddəs jayida kudrət wə güzəllik kərinidu. **7** Pərwərdigarəqə [təəllukini] bərgəysilər, i

əl-kəbililər, Pərwərdigarəqə xan-xəhərtə wə kudrətni bərgəysilər! **8** Pərwərdigarəqə Əz namioqə layik xan-xəhərtəni bərgəysilər; Sowəqə-salam elip həyiliriqə kiringlar! **9** Pərwərdigarəqə pak-muqəddəslikninq güzəllikidə səjdə kilinglar; Pütkül yər-yūzi, Uning aldidə titrənglar! **10** Əllər arisida elan kilinglar: — «Pərwərdigar həküm süridu! Xunga mana, dunya məzmət kilinoqan, u təwənməs əsla. U adillik bilən həlkələr üstidə həküm qikiridu. **11** Asmanlar xadlansun, yər-jahan hux bolsun, Dengiz-okyan wə uningəqə toloqan həmmə qukan selip jux ursun! **12** Dalalar həm ularniki həmmə yayrisun! U qaoqə ormandiki pütkül dərhərlər Pərwərdigar aldidə yangritip nahxa eytidu; **13** Qünki mana, U kelidu U jahanni sorak kiliqxə kelidu; U ələmnə adillik bilən, Həlkələni Əz həkikət-sadakitidə sorak kilidu.

97 Pərwərdigar həküm süridu! Yər-zemin hux bolsun, Kəpligən arallar xadlansun! **2** Bulutlar wə kərangəjuluk Uning ətrapididur, Həkqaniyətkə wə adalət təhtning ulidur; **3** Uning aldidə ot yalkuni yüridu, Ətrapitiki düxmənilirini keydürüp taxlaydu; **4** Uning qakmakliri jahanni yorutti, Yər buni kərtip titrəp kətti; **5** Pərwərdigarning aldidə, Pütkül zeminning igisinin aldidə, Taoqlar momdək erip ketidu. **6** Asmanlar Uning həkqaniyitini jakarlaydu, Barlik həlkələr Uning xan-xəripini kəridu. **7** Oyma həyəkəllərgə qokunoqanlar, Butlar bilən mahtinip yürəgüqlərninq həmmisi uyatta qalidu. Barlik ilahlar, Uningəqə səjdə kilinglar! **8** Sening həkümliring səwəbidin, i Pərwərdigar, Zion anglap xadlandı, Yəhəduə kizliri hux boldi. **9** Qünki Sən Pərwərdigar pütkül yər yūzi üstidiki əng aliysidursən; Sən barlik ilahların nəkədər yukiridursən! **10** Pərwərdigarni səyənələr, yamanlikdən nəprətlininglar! U məmin bəndilirining jənidin həwər alidu, Razillərninq qənggilidin halas kilidu. **11** Həkqaniylar üqün nur, Dili duruslar üqün xadlik teriləqandur; **12** Pərwərdigardın xadlininglar, i həkqaniylar, Uning pak-muqəddəslikini yad etip təxəkkür eytinglar!

98 Dawut yazəqan küy: — Pərwərdigarəqə atap yengi nahxa eytinglar; Qünki U kəramət məjiziləni yaratti; Uning ong kəli həm muqəddəs biliki Əzigə zəpər-nijat kəltürdi. **2** Pərwərdigar Əz nijatlikini ayan kildi; Həkqaniyitini əllərninq kez aldidə axkara kərsətti. **3** U Israil jəmətigə boləqan məhür-muhəbbitinə həm həkikət-sadakitini esigə aldi, Zeminning qətk-yakilirimu Hudayimizning nijatlikini kərđi. **4** Pərwərdigarəqə awazinglarni kətürənglar, pütkül yər yūzi; Təntənə kiliq awazinglarni kətürənglar, nahxa eytinglar! **5** Pərwərdigarəqə qiltar qəlip nahxa eytinglar, Qiltar bilən, küyninq sadası bilən! **6** Kanay həm sunay awazliri bilən, Padixah boləqan Pərwərdigar aldidə təntənə kilinglar; **7** Dengiz-okyan həm uningəqə toloqan həmmə jux urup, Jahan həm uningdə yaxawətkənlər xawkunlisun! **8** Kəlkün-təxkinlər qawak qalsun; Pərwərdigar aldidə taoqlar koxulup təntənə kiliq nahxa eytsun; **9** Qünki mana, U yərnə sorak kiliqxə kelidu; U ələmnə adillik bilən, Həlkələni Əz həkikət-sadakitidə sorak kilidu.

99 Pərwərdigar həküm süridu! Həlkələr titrisun! U kerublar otturisisda olturidu; Yər-jahan zilziligə kəlsun! **2** Pərwərdigar Zionda büyükur, U barlik

halklar üstidə turidioğan aliydur. **3** Ular uluq wə sürlük namingni mədhiyiləydu; U pak-mukəddəstur! **4** Padixahning kudriti adalatə bəoqxlanəydu; Özünq durusluqni məhkəmə ornatkənsən; Sən Yəqub arisida adalət wə həqqaniyə yürüzgən. **5** Pərwərdigar Huda yimizni uluqlanglar! Təhtipəri aldida egilip səjdə kilinglar — U mukəddəstur! **6** Uning kahinliri arisida Musa wə Hərun bar idi, Nəmini qəkiroqanlar iqdə Samuilmə hazır idi; Ular Pərwərdigaroğa iltija kilip, qəkirdi, U ularoğa jawab bərdi. **7** Huda bulut tüwrükidə ularoğa səzlidi; Ular U tapxuroqan agah-guwaħliklaroğa həm nizam-bəlgilimigə əməl kilixatti. **8** I Pərwərdigar Huda yimiz, Sən ularoğa jawab bərding; Yaman kilmixlirioğa yarixə jəza bərgən bolsangmu, Sən ularni kəqürgüqi İlah iding. **9** Pərwərdigar Huda yimizni uluqlanglar! Uning mukəddəs teoqida egilip səjdə kilinglar! Qünki Pərwərdigar Huda yimiz mukəddəstur!

100 Təxəkkür eytiş üçün yeziləyən küy: — I pütkül yər-jahan, Pərwərdigaroğa awazinglarni kətüringlar! **2** Huxallik bilən Pərwərdigarning hizmitidə bolunglar, Huzuriəgə təntənə-nəxilar bilən yekinxilinglar! **3** Bilip koyunglarki, Pərwərdigar hək Hudadır; Bizni yaratqan Uning Özidur, biz əməs! Biz uning halkidurmiz, Öz yayliqida bəkkən koyliridurmiz. **4** Dərwazilirioğa təxəkkür eytişlər bilən, Həylilirioğa mədhiyələr bilən kiringlar; Uni mədhiyələr, namioğa təxəkkür-mədhiyə qayturinglar! **5** Qünki Pərwərdigar məhribəndur; Uning məhİR-muħəbbiti əbədi əbədigə, Uning həqiqət-sadakiti əwladtın-əwladkıqıdır!

101 Dawut yazoğan küy: — Mən əzgərməs muħəbbət həm adalət toqırluk nəhxa eytimən, Seni, i Pərwərdigar, nəxilar bilən küyləymən. **2** Mən mukəmməl yolda ehtiyat bilən ix kərimən; Sən kaqanmu yenimoğa kelisən? Öz əy-ordamda sap kəngül bilən yürimən. **3** Həq pasik nərsini kəz aldimoğa kəltürməymən, Yoldın qətnigənlərnin kilmixlirioğa nəprətilimən; Bundaqlar manga həq yepixmas əsla. **4** Əgri kəngül meningdin yirək ketidu, Həq rəzillikni tonuquq yoxtur. **5** Kimki öz yekininin kəynidin təhmət kıləyən bolsa, Mən uni yəqitimən; Nəziri üstün, dili təkəbbur adəməni mən siqdurmaymən; **6** Kəzlirim zemindiki məminlərdidur, Ular ordamda mən bilən billə tursun! Kim mukəmməl yolda mangsa, u mening hizmitidə bolidu. **7** Aldamqilik yürüzgənlərnin əy-ordamda orni bolmaydu, Yəloqan səziləyən kəz aldima turmaydu. **8** Pərwərdigarning xəhridin yamanlik kıləyən bilən üzüp taxlax üqün, Hər səhərdə zemindiki barlik rəzil adəmləni yəqitimən.

102 Eziləyənning duasi: U həlalin kətkəndə, dəpəyadinə Pərwərdigar aldioğa təkəndə: — Duayimni angliəyəsən, i Pərwərdigar; Pəryadim aldinqə yetip kirsun! **2** Yüzüngni məndin kaqurmioəyəsən; Kisiəloqan künimdə manga kulək saləyəsən; Mən nida kıləyən kündə, manga tez jawab bərgin! **3** Mana, künlirim is-tütəktək tügəp ketidu, Ustihanlirim otun-qoqlaroğa oħxə kəydi! **4** Yüririkim zəhmə yər qəplər həzən boləndək qurup kətti, Həttə nənimni yeyixni untudum. **5** Mən aħu-zar

tartqanlikimdin, Ətlirim süngəklirimə qəplixip kəldi. **6** Qəl-bayawandiki səkiyuxətək, Wəyranqilikə konup yürəgən huxkuxkə oħxəymən. **7** Uhlimay səgək turup kəzəttimən; Əgzidə yəloəuz kəloqan kuxkəq kəbimən. **8** Duxmənlirim kün boyi meni məshirə kılmaqta, Meni həqarətligənlər isminni lənət ornida ixlətməktə. **9** Kəhring həm aqqıqıng tüpəylidin, Külni nən dəp yəwatimən, İqimlikimni kəz yexim bilən arilaxturimən; Qünki Sən meni kətürüp, andin yərgə urduq. **11** Künlirim kuyax uzartqan kələnggidək yəloəuz dəp kəldi, Əzüm bolsam qəplər həzən boləndək qurup kəttim. **12** Ləkin Sən, Pərwərdigar, əbədi turisən, Səning nəm-xəhriting dəwrdin-dəwrgiqıdır. **13** Sən ornungdin turisən, Zioniəgə rəhim kılisən; Qünki uningəgə xəpkət kərsitix waqti kəldi, Hə, waqit-saiti yetip kəldi! **14** Qünki kulliring uning taxliridin hursənlik tapidu, Həm tupriqioəimni iqini aqırtidu; **15** Əllər Pərwərdigarning namidin, Yər yüzidiki xəhlar xənxəripingdin əymidin. **16** Mana, Pərwərdigar Zioniəni kəydidin kuroəanda, U Əz xənxəripidə kərinidu! **17** U qərib-miskinning duasioəgə etibər bəridu; Ularınq duasini hərgiz kəmsitməydu. **18** Bular kəlgisi bir əwlad üçün hatirilinidu; Xuning bilən kəlgisidə yaritilidəyən bir həlk Yəhəni mədhiyələydu; **19** Qünki U əsirlərnin aħ-zarlırini anglay dəp, Əlüməgə buyruloənlarni azad kıləy dəp, Əgzidiki mukəddəs jayidin engixip nəzər səldi, Əxlərdin Pərwərdigar yərgə kəridi; **21** Xundək kılip, ular Pərwərdigarning hizmitidə bolayli dəgəndə, Yəni əl-məmləkətlər jəmi yəqıləyən waqtidə — Pərwərdigarning nami Zionda, Uning xəraplırı Yerusalemdə jakarlinidu! **23** Biraq U meni yolda məqədsizləndurup, Künlirimni kışkarttı. **24** Mən: «Təngrim, əmrümning yerimida meni elip kətmə!» — dedim. — «Səning yilliring dəwrdin dəwrgiqıdır, **25** Sən yəni əlmisəktinlə bərpə kıləyəsən, Asmanlarni həm kəlliring yasioəandur; **26** Ular yəq bolup ketidu, Biraq Sən dawamlıq turıwerisən; Ularınq həmmisi kiyimdək konırap ketidu; Uların kəna tən kəbi əlməxtursang, Xunda ular kiyim-keqək yənggüxləngəndək yənggüxlinidu. **27** Biraq Sən əzgərmigüqidursən, Yilliringning tamami yəqıtur. **28** Kulliringning balilirimu turıweridu, Ularınq əwladı huzuringda məzmət yaxaydu!».

103 Dawut yazoğan küy: — Pərwərdigaroğa təxəkkür kəytur, i jenim; I pütün wujudum, Uning mukəddəs namioğa təxəkkür kəytur! **2** Pərwərdigaroğa təxəkkür kəytur, i jenim, Untuma uning barlik məhrimbanlik-bərikətlirini; **3** I pütkül kəbiħlikliringni kəqiridu, Barlik kəsəlliringgə dawa kılidu; **4** Həyatıngni həngdin hərlikkə kütqüzidu, Bəxiəgə məhİR-muħəbbət həm rəhimdilliklarni təj kılip kiygüzidu. **5** Kənglünqni nəzunemətlər bilən kənduridu; Yəxliqıng bürkütningkidək yəngilinidu. **6** Pərwərdigar barlik eziləyənlər üçün həqqaniyə həm adalətni yürüzidu; **7** U Əz yollirini Musəgə, Kıləyənlini İsrailəroğa namayan kıləyən. **8** Pərwərdigar rəhimdil wə xəpkətlıktur, U asanlıqəgə aqqılənməydu, Uning məhİR-muħəbbiti təxip turidu. **9** U uzunoəgə əyibləwərməydu, Yəki təmənggügə qəzəpidə turıwərməydu. **10** U bizgə gūnaħlirimizəgə karitə muamilidə boləyən əməs, Bizgə kəbiħliklirimizgə karitə tegixlikini yənduroəyən əməs. **11** Asman yərdin

qanqilik egiz bolsa, Uningdin qorkidioqanlaroqa bolojan muhəbbitimu xunqilik zordür. **12** Xərk ojarbtin qanqilik yirakta bolsa, Bizdiki asiylıqlarımı xunqa yirakıxturdi. **13** Ata baliliriqo qandaq keytögen bolsa, Pərwərdigarmu Özidin qorkidioqanlaroqa xundak mehrıbandur. **14** Qünki U Əzi bizning jismimizni bilidu, Tuprakhtin ikənlikimizni U esigə alidu. **15** İnsan bolsa — uning künliri ot-qəpkə ohxaydu, Daladiki güldək üñüp qıqıp qeqəkləydu; **16** Uning üstidin xamal uqup etidu, U yok bolidu, əsliy makanimu uni kayta tonumaydu. **17** Lekin Özidin qorkidioqanlaroqa, Əz əhdisigə wapa kıloqanlaroqa, Kərsətmilirini orunıax üqün ularni esidə tutqanlaroqa, Pərwərdigarmı mehr-muəbbiti əzəldin əbədgıqə, Həkkaniyiti əwladtin əwladlırigıqıdu. **19** Pərwərdigar təhtini ərxtə kuroqan, Uning səltəniti həmmıning üstidin həküm sürıdu; **20** I səzigə kulak saloquqı, Kalamini ijra kıloquqı, kudriti zor bolojan Uning pərixitiliri, Pərwərdigaroqa təxəkkür-mədhıyə kayturunglar! **21** I silər, Uning barlık qoxunliri, Iradisini ada kıloquqı hizmətkarlırı, Pərwərdigaroqa təxəkkür-mədhıyə kayturunglar! **22** I, Uning barlık yasioqanlırı, Həkümrənlikı astidiki barlık jaylarda Pərwərdigaroqa təxəkkür-mədhıyə kayturunglar! I mening jenim, Pərwərdigaroqa təxəkkür kaytur!

qıkipla, ular qekinidu, Kaytip kirip uwilirida yatıdu. **23** İnsan bolsa öz ixioqa qıkidı, Ta kəqkiqə mehnəttə bolıdu. **24** I Pərwərdigar, yasioqan hərhlr nəsıllirıng nəkədər kəptur! Həmmisini həkmət bilən yaratkənsən, Yər yüzi ijat-baylıqlirıng bilən toldi. **25** Ənə büyük bipayan dengiz turıdu! Uningda san-sanaksız ojuz-ojuz janiwarlar, Qong wə kıqıq haywanlar bar. **26** Xu yərdə kemilər katnaydu, Uningda oynaklısun dəp sən yasioqan lewiatınnı bar; **27** Waktıda ozuk-tülük bərgin dəp, Bularning həmmisi Sanga karaydu. **28** Ularoqa bərginıngdə, terıwalıdu, Kolungni aqkıningdila, ular nazunemətlərgə toyıdu. **29** Yüzüngni yoxursang, ular dəkkə-dükkigə qıxidı, Rohlırini alsang, ular jan üzüp, Yənə tuprakqa kaytıdu. **30** Rohıngni əwətkinıngdə, ular yarıtılıdu, Yər-yüzi yengi [bir dəwr bilən] almixıdu. **31** Pərwərdigarmıng xan-xəhriti əbədiydu, Pərwərdigar Əz yaratkanlıridin hürsən bolıdu. **32** U yərgə bakkınidə, yər titrəydu, Taoqlaroqa təgkinidə, ular tütün qıkidıdu. **33** Hayatla bolıdıkənmən, Pərwərdigaroqa nahxa eytmən; Wujudum bolsila Hudayimni küyləymən. **34** U sürgən oy-hiyallirimdin səyünsə! Pərwərdigarda huxallınimən! **35** Gunahkarlar yər yüzidin tügitilıdu, Rəzillər yok bolıdu. I jenim, Pərwərdigaroqa təxəkkür-mədhıyə kaytur! Həmdusana!

104 Pərwərdigaroqa təxəkkür-mədhıyə kaytur, i jenim! I Pərwərdigar Hudayim, intayın uluoqsən; Xanu-xəwkat wə haywət bilən kiyıgənsən; **2** Libas bilən pürkəngəndək yoruklukqa pürkəngənsən, Asmanlarni qedir pərdisi kəbi yayoqənsən. **3** U yukiriqı rawaklırınıng limlırini sularoqa ornatkan, Bulutlarni jəng hərwi si kılip, Xamal kanatlırı üstidə mangıdu; **4** U pərixitilirini xamallar, Hizmətkarlırini ot yalkını kılidı. **5** Yərnı U ulliri üstigə ornatkan; U əsla təwrinip kətməydu. **6** Libas bilən oraloqəndək, uni qongkur dengizlar bilən orıoqənsən, Sular taoqlar qokkılırı üstidə turdi. **7** Sening tənbihıng bilən sular bədar qaktı, Güldürməməngning sadəsıdin ular təzdin yandı; **8** Taoqlar ərəp qıkti, Wadılar qıxıup kətti, [Sular] Sən bekitkən jayoqa qıxıup kətti. **9** Ular texpı, yərnı yənə kəplimisun dəp, Sən ularoqa qəklimə koyoqənsən. **10** [Təngri] wadılarda bulaklarni eqip uroqutıdu, Suliri taoqlar arisida akıdu. **11** Daladiki hərbir janiwaroqa ussuluk berıdu, Yawayı exəklər ussulukıni kəndurıdu. **12** Kəktiki kuxlar ularning boyida kənidu, Dərah xahliri arisida sayraydu. **13** U yukiridiki rawaklıridin taoqlarni suqirıdu; Yər Sening yasioqanlırıngning mewiliridin kəndurulıdu! **14** U mallar üqün ot-qəplarni, İnsanlar üqün kəktatlarıni estürıdu, Xundakla nanni yərdin qıkidıdu; **15** Adəməng kənglini hux kılidıoqan xarəbni, İnsan yüzini parkiritıdıoqan mayni qıkidıdu; İnsanning yürıkigə nan bilən kuwəwət berıdu; **16** Pərwərdigarmıng dərəhliri, Yəni Əzi tikkən Liwan kədir dərəhliri [su iqi] kanətilıdu. **17** Ənə axular arisioqa kuxlar uwa yasaydu, Ləylək bolsa, arqa dərəhlirini makan kılidı. **18** Egiz qokkılar taoq əqkilirıng, Tik yarlar suqurlarıng panahı bolıdu. **19** Pəsillərnı bekitmək üqün U aynı yarattı, Kuyax bolsa pətxini bilıdu. **20** Sən karəngəyulək qıxıürsən, tün bolıdu; Ormandiki janiwarlarınıng həmmisi unıngda xıpir-xıpir kəzip yürıdu. **21** Arslanlar olja izdəp hərkirəydu, Təngridin ozuk-tülük sorıxidı; **22** Kuyax

105 Pərwərdigaroqa təxəkkür eytinglar, Uning namini qakırıp iltıja kılinglar, Uning kıloqanlırini həklər arisida ayan kılinglar! **2** Uningo nahxılar eytip, Uni küylənglar; Uning pütkül karamət mejiziliri üstidə seojinip oylıninglar. **3** Mukəddəs namidin pəhirlinip dānglanglar, Pərwərdigarni izdigüqılərnıng kəngli xadlansun! **4** Pərwərdigarni həmdə Uning küqini izdənglar, Didar-huzurini tohtımay izdənglar. **5** Uning yaratkan mejizilirini, Karamət-alamətlirini həm əqzıdin qıkkən həkümlirini əstə tutunglar, **6** I Uning kuli İbrahim nəslı, Əzi talloqanlırı, Yakupning oqulliri! **7** U, Pərwərdigar — Hudayimiz, Uning həkümliri pütkül yər yüzıdıdu. **8** Əzi tüzgən əhdisini əbədiy yadida tutıdu — — Bu Uning ming əwladkıqə wədıxləxkən səzıdu, — **9** Yəni İbrahim bilən tüzgən əhdisi, İshakqa iqqən kəsımidıdu. **10** U buni Yakupkımu nizam dəp jəzmləxtürdi, İsrailoqa əbədiy əhdə kılip berip: — **11** «Sanga Kənaan zeminini berimən, Uni mirasing bolojan nəsıwəng kılimən», — dedi, **12** — Gərqə xu qəqda ularning sani az, Etiwaroqa elinmioqan, xu yərdiki musapırlar bolsımu. **13** Ular u yurttin bu yurtka, Bu əldin u kəbiligə kəzip yürdi; **14** U həqkimıng ularni exizigə yol koyıdı, Ularıni dəp padıxahlarojımu tənbıl berip: — **15** Mən məsih kıloqanlırimoqa təgmə, Pəyoqəmbərlirimgə yaman ix kıılma! — dedi. **16** U axu yurtka aqarqılıqnı buyruđı, Tirək bolojan ax-nanni kurutuwətti. **17** U ularđin burun bir adəmnı əwətkənidı, Yüsüp kul kılip sətıloqanıdı. **18** Uning putlırı zənjirdə əqrıdı, Uning jeni təmürgə kirip kısıldı; **19** Xundakla ta əzigə eytloqan wəhiy əməlgə axuruloquqə, Pərwərdigarmıng sez-kalami uni sinap tawlıdı; **20** Pırəwn adəmlirini əwətip uni boxatkızdı, Qəwmlarıng həkümdarı uni hərılıkkə qıkardı. **21** Uni öz ordısiqə oqojıdar kılip koydı, Pütün mal-mülkigə baxlık kılip təyinləp, **22** Əz wəzirlırini unıng ihtıyarıda bolup tərbıyılınıxka, Aqsakallırıqə danalık

өгitxka tapxurdi. **23** Xuning bilən Israil Misiroja keldi, Yakuqlar Hamning zeminida musapir bolup yaxidi. **24** [Pərwədigar] Əz həlkini kəp nəsillik kilip, Əzgüqiliridin küqlük kildi. **25** U [Misirliklarning] kəlbida Əz həlkigə nəprət hasil kildi, Ularni Əz kullirioja hiylə-mikirlik boluxka mayil kildi. **26** U Əz kuli boləjan Musani, Əzining talliojini Harunni yollidi. **27** Ular [Misirda] ilahiy aləmlərləni ayan kilip, Ham zeminida uning mejjizilərləni ornatti. **28** Pərwədigar karangoqulukni əwətip, [Zeminni] zulmətkə kaplitivətti; [Misirliklar] Uning əmrigə karxi turojan əməsmu? **29** U ularning sulirini kənoja aylandurdi, Beliklirini kurutiwətti. **30** U ularning yərlirini miz-miz pakilar basti, Xah-əmirilərləninə hujriliriojimu ular tulup kətti. **31** U bir səz bilənla, oquz-ouzu qiwınlar besip kəldi; Həmmə bulung-puqaklarda ojing-oring uqar qumililə. **32** U yaməqurning ornoja mēldür yəodurup, Bu zeminoja yalqunluk ot quxürdi. **33** U üzüm tallirini, ənjur dərəhlirini urdi, Zemindiki dərəhlərləni sunduruwətti. **34** U bir səz kilixi bilənla, qekatkilə kəldi, Sansiz yutkur haxarətlər mizildap, **35** Zeminida bar boləjan giyahlərləni yutuwətti, Etizlarning barlik hosullirini yəp tügətti. **36** [Ahirda] zemindiki barlik tunji tuquloqlərləni, U ularning qururı boləjan birinji oquqlı balilərləni keriwətti. **37** Əz həlkini bolsa, altun-kümüxlərləni kətürgüzüp qikardi, Kəbililərlə dərsimu yikilip quxüp kəlojini yok. **38** U ularning qikkinioja Misir huxal boldi, Qünki ularning wəhimisi [Misirlikləroja] quxti. **39** U ularoja bulutni sayiwən boluxka, Otni tündə nur boluxka bərdi. **40** Ular soridi, U bədinilərləni qikardi, Ularni samawiy nan bilən kəndurdi. **41** U taxni yardi, sular bulduklap qikti; Kəkaslikta dəryadak əkti. **42** Qünki U bərgən mukəddəs səzini, Əz kuli İbrahimi əstə tutti. **43** U həlkini xad-huramlik bilən, Əz talliojini xadiyanə təntənilər bilən [azadlikka] qikardi. **44** U ularoja əllərlənin zeminlirini berip, Ularni həklərlənin əjir-məhnətlirigə muyəssər kildi, **45** Bu, ularning Uning bəlgilimilərləni tutup, Kənunlirioja itəət kilixi üçün idi! Həmdusana!

106 Həmdusana! Pərwədigaroja təxəkkür eytinglar! Qünki U məhrəbāndur, əbədiydur Uning məhr-muəbbətti. **2** Pərwədigarning kudrətlilik kəlojanlirini kim səzləp bərləydu? Uning bar xan-xəhritini kim jakarlap bərləydu? **3** Bəhtliktr adalətni tutkan, Daim həkkanilikni yürgüzgən kixi! **4** Həkləngə boləjan himmiting bilən meni əsligəysən, i Pərwədigar; Nijətlilik bilən yenimoja kəlip hawər əlojin! **5** Xuning bilən, Sən talliojanlirənin bərikətinə kərəy, Əz elingning xadliki bilən xad bolay, Əz mirasing [boləjan həkləng] bilən pəhirlərip, yayrap yurəy! **6** Biz ətə-bowilərimiz katarida gunəh ətküzduk, Kəbihlik kilduk, yamanlik əyliduk, **7** Misirda turojan ətə-bowilərimiz mejjizilərlənin nəzirigə əlməy, Kəp məhrəbanliklirənin esigə əlmidi; Bəli dengizdə, Kizil Dengiz boyda isyan kətürdi. **8** Biraq U kudritimni nəmayan kilay dəp, Əz nami üçün ularni kütquzdi. **9** Uning Kizil Dengioja tənbiə bərxə bilən, U kupkuruk boldi; Huddi kəojirək qəllüktin yətkəlp mangojandək, U ularni dengiz təgliridin [kuruk] ətküzdi. **10** Ularni əq kərgənərlənin kəlidin hərlükə qikardi, Ularoja həmjəmət bolup duxmən qəngilidin kütquzdi. **11** Yawlarəni sular basti,

U ularning həqəbirsə sak kəlmidi. **12** Xundila ular Uning səzilirigə ixənəq kildi; Ular Uni küylidi. **13** Ular Uning kəlojanlirini xunqə tēz untudi, Nəsiətinə kütmedi; **14** Bəli dalada əq kəzlikkə baladək bərdi, Qəlbəyawanda Təngrini sinidi. **15** Xunga U soriojini ularoja bərdi, Biraq jüdətküji bir kəsəni janlirioja təküzdi. **16** Ular bargahda Musaoja həsət kildi, Hudaning mukəddəs bəndisi Harunnimu kərləmdidi. **17** Yəz qəlip Datanni yutuwətti, Abirənni adəmləri bilən kapsiwaldi. **18** Əgəkküqiləri arisida ot yəkildi; Yalqun rəzilərləni kəydürivətti. **19** Ular Hərəb təojida mozay butni yasidi, Kuymə həyəkəgə səjdə kilip, **20** Əzlirənin pəhər-xəhriti boləquqinənin ornoja, Ot-qəp yəydojan əküznəg sūritini əlməxturdi. **21** Misirda uləz xilərləni kərsətkən Nijətkari Təngrini ular untudi. **22** Dərwəxə, Həz diyarida mejjizilərlə yarətkən, Kizil Dengiz boyda kərkunluk xilərləni kərsətkən Hudani [untudi]. **23** U ularni həlak kəlimən dēganidi — Əz talliojini Musa kəhrləni yəndurux üçün Uning əldida əriqi bolup tik turmiojan bolsa, — Dərwəxə xundək kəlojan bolar idi. **24** Ular yənə gūzəl zemini kəmsitip rət kildi, Uning wədisigə ixənəmdidi; **25** Bəli qədirlirə kəxəp yūrip, Pərwədigarning əwəzioja kulək salmidi. **26** Xunga U ularoja kəssəm kilip kəl kətürdi: — Silərlə qəldə yikətip tūgəxtürimən — **27** Əwladlirənlərimiz əllər arisida yikətip tūgəxtürüp, Yəqə yurtlar əra tərkiwətimən» — dēdi. **28** Ular Baal-Peor butkə əzini etip qokunup, Ətlükərgə ətəqan kurbanliklirəni yēdi. **29** Ular kəlmixlirə bilən Uning əqqikini kəltürdi, Ular arisida wəbə kəzojəldi; **30** Fənihas turdi-də, həküm yūrgüzdi, Xuning bilən wəbə tosuldi; **31** Bu ix [Fənihaska] həkkaniyət dəp həsəbləndi, Uning nəsligimə əwladidin əwladiojaqə, əbədi xundək həsəbləndi. **32** Ular yənə [Pərwədigarni] mēribəh sulirə boyda qəzəpkə kəltürdi, U ularning səwəbidin Musaojimu zərər yətti; **33** Qünki ular uning rəhlini tərkiwürdi, Uning ləwli bəhəstilikta gəp kilip saldi. **34** Ular Pərwədigarning əmrigə hiləplik kilip, [Xu] yərdiki kəwmlərləni yəkatmidi; **35** Bəli yə əllər bilən əriləp, U ularning kəliklirəni əgəndi; **36** U ularning butlirioja qokundi, Bular əzilirigə bir tuzək bolup qikti; **37** Qünki ular əz oquqlı-kizlirini soyup, jinlaroja kurbanlikkə bəojilidi. **38** Xundək kilip ular bigunəh kənni, Yəni Kənaəndiki butlaroja ətəp kurbanlik kilip, əz oquqlı-kizlirənin kənni tēkti; Zemini kənoja buləjinip kətti. **39** Ular əz kəlmixlirə bilən buləjandi; Kəliklirə bilən pəhixə əyalədkə buzuldi. **40** Xunga Pərwədigar Əz həklidin kəttik qəzəpləndi, U Əz mirasidin yirgəndi; **41** Ularni yə əllərlənin kəloja bərdi, Ularoja əqmənlər ular üstidin həkümərlə kildi. **42** Duxmənlirəni ularni əzdi, Ular yaw kəli əstida əgilip pükuldi. **43** Kəp kətim [Pərwədigar] ularni kütquzdi; Biraq ular bolsa, əz həhixlirə bilən Uningə əsiylik kildi, Ular əz kəbihlik bilən pəz həloja quxti. **44** Xundəktimə U ularning nələ-pəryadinə angliqəndə, U ularning jəbir-jəpalirioja etibər bərdi; **45** Həz ular bilən tüzgən əhdisini əslidi, Zor məhr-xəpkiti bilən, qəzəpidin yəndi, **46** U ularni sürgün kəlojanlirənin kəlbida rəhlim oyojattı. **47** Bizni kütquzojəysən, i Pərwədigar Hədayimiz! Mukəddəs nəmingə təxəkkür eytxka, Təntənə kilip Seni mədhiləxkə, Bizni əllər arisidin

yeningoʻja yiqiwaloyaysen! **48** Israilning Hudasi bolqan Pärwərdigarqoʻja, Əzəldin ta əbədigə təxəkkür-mədhijə qayturulsun! Pütkül həlk «Amin» desun! Həmdusana!

107 Ah, Pärwərdigarqoʻja təxəkkür eytinglar! Qünki U meħribandur, əbədiydur Uning meħir-muħəbbiti! **2** Pärwərdigar yaw kolidin kutkuzoqanlar, U həmjəmət bolup kutkuzoqan həlki buni dawamlık bayan kilsun — **3** Yəni U xərk bilən qərəbtin, ximal bilən jənuəbtin, Hərkəysi yurtlardin yiqiweinoqanlar buni eytsun! **4** Ular qəl-bayawanni kezip pinħan yolda adaxti, Adəm məkanlaxkən heqbir xəhərni tapalməstin. **5** Aq həmdə ussuz bolup, Jeni qikəy dəp kəldi. **6** Andin Pärwərdigarqoʻja pəryad kildi, U ularni muxəkkətliridin azad kildi. **7** Məkanlaxkədək xəhərgə yətküqə, U ularni tüz yolda bəxlidi. **8** Ular Pärwərdigarqoʻja təxəkkür eytsun! Uning əzgərməs muħəbbiti üqün, İnsan baliliriqoʻja kərsətkən meħiziliri üqün! **9** Qünki U qəngkioqan kəngülni kəndurdi, Aq qəloqan janni esil nemətlər bilən tuldurdi. **10** Zülməttə, əlüm kələnggisidə yaxioqanlar, Təməür kixən selinip, azab qəkkənlərni bolsa, **11** (Qünki ular Təngriqing əməilirigə kərxilik kildi, Həmmidin Aliy Bolquqining nəsihətinə kəmsitti) **12** — U ularni jəpa-muxəkkət tartkuzup kəmtər kildi, Ular putlixip yikildi, ularqoʻja yərdəngə birsimu yok idi. **13** Andin Pärwərdigarqoʻja yelinip pəryad kildi, U ularni muxəkkətliridin azad kildi. **14** Ularini zulumət həmə əlüm sayisidin qikirip, Ularining zənjir-əsərtəlrini sundurup taxlidi. **15** Ular Pärwərdigarqoʻja təxəkkür eytsun! Uning əzgərməs muħəbbiti üqün, İnsan baliliriqoʻja kərsətkən meħiziliri üqün! **16** Mana U mis dərwəzilərləni parə-parə kilip, Təməür təqəklərləni kesip taxlidi. **17** Həməqətlər əz itəətsizlik yolliridin, Qəbihlikliridin azablarqoʻja uqraydu; **18** Kənglidə hərhil əzük-tülüktin bizar bolup, Əlüm dərwəziliriqoʻja yəqinlixidu. **19** Andin Pärwərdigarqoʻja yelinip pəryad kildi, U ularni muxəkkətliridin azad kildi. **20** U səz-kəlamini əwətip, ularni səkəyitdu, Ularini zəwallikliridin kutkuzidu. **21** Ular Pärwərdigarqoʻja təxəkkür eytsun! Uning əzgərməs muħəbbiti üqün, Adəm baliliriqoʻja kərsətkən meħiziliri üqün! **22** Kurbənlık süpitidə təxəkkürlər eytsun, Uning kiləqanlirini təntənilik nəhxlər bilən bayən kilsun! **23** Kəmilərdə dēngizə qüxüp kətnioquqilər, Uluq sularda tirikqilik kiləquqilər, **24** Bular Pärwərdigarning ixliriqoʻja guwəhqidur, Qəngkur okyanda kərsətkən kəramətlərləni kərgüqidur. **25** Qünki U bir səz bilənə xiddətlık xəmalni qikirip, Dolkunlirini ərkəxlitidu; **26** Kəmiqilər əsmənpəlk ərləydu, Sularning təhtilirigə qüxidur, Dəhxəttin ularning jəni erip ketidu. **27** Ular məst ədəmdək ələng-sələng iroqənglaydu, Hərkəndək əkil-qərisi tügəydu; **28** Andin Pärwərdigarqoʻja yelinip pəryad kildi, U ularni muxəkkətliridin azad kildi. **29** U borənni tinqitidu, Suz dolkunlirimu jim bolidu. **30** Xuning bilən ular tinqlikidin xadlinidu; U ularni təxna boləqan əramqəhioqə yətəkləp baridu. **31** Ular Pärwərdigarqoʻja təxəkkür eytsun! Uning əzgərməs muħəbbiti üqün, İnsan baliliriqoʻja kərsətkən meħiziliri üqün! **32** Ular həlkning jəmətitdimu Uni uluqlisun, Aqsəqəllər məjlisidə Uni mədhijilisun. **33** U dəryalərləni qəlgə, Buləklərləni qəkaslikkə aylanduridu. **34** Aħəlisining yəmənliki tüpəylidin, Həsululuk yərnə xorluk kildi. **35** U yənə qəl-bayawanni kəlgə, Qəngkək

yərnə buləklərlə aylanduridu; **36** Aqlərləni xu yərgə jəyləxturup, Ular olturəkləxkən bir xəhərni bərpə kildi; **37** Ular etizlərlə həydəp-terip, üzümzərlərlə bərpə kildi; Bular həsul-məhsulətni mol beridu. **38** U ularqoʻja bərikət beridu, Xuning bilən ularning səni həlilə exip baridu, U ularning məl-wəranlirini heq əzəytməydu. **39** Ular yənə jəbir-zulum, bəla-qəza həmə dərd-ələmgə yolukup, Səni əziyip, pükülidu. **40** U esilzədilərlə üstigə kəmsitixlirini təkidi, Yəlsiz dəxt-səhrada ularni sərgərdən kildi; **41** Ləkin miskin ədəməni jəbir-zulumdin yukiri kəttürüp səqlaydu, Uning əilə-təwəbatini qəy pədisidək kəp kildi. **42** Buni kəngli duruslar kərup xadlinidu; Pəsiklarning əqzi etilidu. **43** Kimki dənə bolsa, bulərləni bəyqisun, Pärwərdigarning meħir-xəpətlirini qüxənsun!

108 Dawutning küy-nəxsi: — İradəm qing, i Huda, iradəm qing; Mən mədhijə nəhxlirini eytip, Bərhək, Səni küyləymən, pütin roħim bilən! **2** İ nəoqmə-səzlirim, oyoqan! Mən səhər kuyaxinimu oyoqitməni! **3** Həll-millətlər ərisidə Səni uluqayməni, i Pärwərdigar; Əllər ərisidə Səni küyləymən! **4** Qünki əzgərməs muħəbbiting ərxlərgə yətküdək uluqtur; Həqikiting bulutlarqoʻja təxətti. **5** İ Huda, xən-xəhriting ərxlərdin yukiri uluqlənoqay, Xən-xəriping yər yüzini kəplioqay! **6** Əz səyqənlirining nıjətlık təpəxi üqün, Ong qəlung bilən kutkuzoqaysən, Duayimni ijəbət kiləqaysən. **7** Huda Əz pək-muqəddəslikidə xundək dēgən: — «Mən təntənə kilimən, Mən Xəkəm diyərləni bəliup bərimən, Sukkot wədisini [təksim kilixkə] əlqəymən. **8** Gilead Məngə mənəsupur, Mənəssəhmə Məngə mənəsupur; Əfrəim bolsa bəximdikə dubuləqəmdur, Yəhuda Məning əmr-pərman qikəroquqimdur; **9** Moab Məning yuyunux jəwurumdur; Edomə qəroququmni taxləymən; Mən Filistiyə üstidin təntənə kilimən!». **10** Kim Məni bu mustəhək xəhərgə bəxləp kiralisun? Kim Məni Edoməqə elip bəralisun? **11** İ Huda, Sən bizni rasttinlə qətkə kəktinqmu? Qəxunlirimiz bilən billə jənggə qikməmsən? **12** Bizni zulumlərdin kütuluxkə yərdəmləxkəysən, Qünki insənninq yərdimni bikərdur! **13** Huda ərkilik biz qəqum bəturluk kərsətimiz; Bizgə zulum kiləquqlərləni qəyliyüqi dəl U Əzidur!

109 Nəoqməqilərləning bəxioqə tapxuruluq okulsun dəp, Dawut yəzoqən küy: — İ mədhijəmming İgisi Hudayim, jim turma! **2** Mənə rəzillərləning əqzi, məkkərlərləning əqzi kəz əldimdə yəzoqən əqildi; Ular yəloqənci til bilən mənə qərxı səzlidı. **3** Nəprətlık səzlər bilən mənı quloqay, Ular bikərdin-bikər mənə zərbə bərməktə. **4** Muħəbbitim üqün ular mənə qərxı xikəyətqi boldı, Mən bəlsəm — duəqə bərilədim. **5** Yəhxilikim üqün yəmənlık, Səyqüm üqün nəprət qəyturdi. **6** Həbirining üstidə rəzil bir ədəm təyinligəysən, Uning ong yənidə bir dəwəgər tursun. **7** U sorək kilinqəndə əyibdar bolup qəksun, Duasi qunəh dəp həsəblənsun. **8** Künliri kışkə bəlsun, Mənsipini bəxkisi igilisun. **9** Baliliri yətim qəlsun, Hotuni tul bəlsun. **10** Oqulliri sərgərdən tilməqi bəlsun, Turoqan hərəbilikliridin nən izdəp. **11** Jəzəniħor uning igiliki üstigə tor taxlisun, Məhnəq əjrinı yətlər buləp-təlisun. **12** Uningə yə meħribənlık kərsətidioqən

birsi bolmisun, Yetim qaloqan baliliriyoja iltipat qilouqi bolmisun. **13** Uning nəsli qurultulsun; Kelər əwladida namiliri eqürilsun. **14** Ata-bowiluringni kəbiqlikining əyibliri Pərwərdigarning yadida qalsun, Anisinin gunahı eqürilmisun. **15** Bularning əyibliri daim Pərwərdigarning kez aldida bolsun, Xuning bilən U ularning nam-əmilini yer yüzidin eqürüp taxlaydu. **16** Qünki [rəzil kixi] məhrıbanlık kərsitixni heq esigə kəltürmıdı, Bəlki ezilgən, yoksul həm dili sunuqlarnı öltürməkkə qoqlap kəldi. **17** U lənət okuxkə amrak idi, Xunga lənət uning bexioja kelidu; Bəht tiləkkə rayi yok idi, Xunga bəht uningdin yirək bolidu. **18** U lənətlərnı əzigə kiyim kilip kiygən; Xunga bular akkan sudək uning iq-baqrıoja, Maydak, səngəklirigə kiridu; **19** Bular uningoja yepinojan tonidək, Hərdaim baqlanojan bəlwəqıdək qaplınsun. **20** Bular bolsa meni əyibligüqilərgə Pərwərdigarning bekitkən mukapati bolsun! Mening yaman gepimni qılolanlarning in'ami bolsun! **21** Bırək Sən, Pərwərdigar Rəbbim, Əz naming üqün mening təripimdə bir ix qıləjsən, Məhır-mühəbbiting əla boləqaqkə, Meni kutkuzəjsən; **22** Qünki mən ezilgən həm həjətməndurmən, Qəlbim həstə boldi. **23** Mən kuyax uzartkən kələngidək yəqilay dəp kəldim, Qəkətkə kəkiwetilgəndək qətkə kəkiwetildim. **24** Roza tutkınımdin tizlirim ketidu, Ətlirim sizip ketidu. **25** Xungləkkə mən ular aldida rəsua boldum; Ular mənə karaxkəndə, bəxini silkiməktə. **26** Manga yərdəmləkkəysən, i Pərwərdigar Hədayim, Əzgərməs mühəbbiting boyıqə meni kutkuzəjsən; **27** Xuning bilən ular buning Səning qolungdiki ix ikənlikini, Buni qıləquqining Sən Pərwərdigar ikənlikini bilsun. **28** Ular lənət okuwərsun, Sən bəht ata qıləjsən; Ular hujum qılıxkə turojanda, hijaləttə qalsun, Bırək kulung xədlənsun! **29** Meni əyibligüqilər hijalət bilən kiyinsun, Ular əz xərməndilikini əzlrigə ton kilip yepinsun. **30** Aqzımda Pərwərdigarə zor təxəkkür-mədhıyə kəytürimən; Bərhək, kəpqlik arisida turup Uni mədhıyiləymən; **31** Qünki həjətmənniğ jəninı gunahkə bekitməqı boləjanlardin kutkuzux üqün, [Pərwərdigar] uning ong yenida turidu.

110 Dawut yazəjan küy: — Pərwərdigar mening Rəbbimğə: — «Mən səning duxmənliriniğni təhtipəring qıləquqə, Ong yenimda olturejın» — dedi. **2** Pərwərdigar kudritiniğni kərsitidojan xahənə hasangni Zıondin uzitidu; Duxmənliriniğ arisida həküm sürğini! **3** Küküngni kərsitidojan künde, Əz həlking halis kurbanlık kəbi pida bolidu; Mükəddəs həywingdə, Xu yaxlık dəwringdikidək, Səngə həzırmə xəbnəmlər səhərning baliyatkusidin yengı qıkkəndək qüxidu; **4** Pərwərdigar xundək kəsəm iqtı, Həm buningdin yanmaydu: — «Sən əbədil'əbədgıqə Məlkizədəkning tipidiki bir kəhindursən». **5** Ong tərıpıngdə boləjan Rəb qəzipini kərsətkən künde padixəhlərnı urup parə-parə kılıwetidu; **6** U əllər arisida sotlaydu; Jay-jaylarnı jəsətlər bilən tulduridu; Kəng zəminning bəxini yaridu; **7** U yolda eriktin su iqudu; U xunga kixining bəxini yeligüqi bolidu.

111 Həmdusana! Kəngli duruslarning məxripida, Həm jamaəttə turup, Pərwərdigarəja pütün

qəlbim bilən təxəkkür eytimən. **2** Pərwərdigarning yasiojanlırı uluqudu; Bulardin hursən boləjanlar izdinip ularni sürüxtürməktə. **3** Uning əjri xəpə wə həywuəttur, Uning həkkaniylikı mənəggüə turidu. **4** U Əz məjizilirini yad ətküzidu; Pərwərdigar mühəbbətlik həm rəhimdilliktur. **5** U Əzidin əyminidojanlarnı ax bilən təminləydu; Əz əhdisini həmıxə wə etidu. **6** U əməlliridiki kudritiniğ Əz həlkingə kərsitip, Bəxkə əllərnıng miras-zəminini ularəja təkdım kildi. **7** Uning qılı qıləjanlırı həkikət-sadakət wə adilliktur; Uning barlık kərsətmiliri ixənqliktur. **8** Bular əbədil'əbədgıqə inawətlıktur; Həkikəttə həm durusluqkə qikiriləqəndur. **9** U Əz həlkingə nıjatlik əwətti; Əz əhdisini əmr kilip mənəggüə bekitti; Mükəddəs həm sürlüktur Uning nami. **10** Pərwərdigardin qorqux danalıqning baxlinixidur; Uning həkümiliri tutkanlarning həmmisi yorutuləjan adəmlərdur; Uning mədhıyisi mənəggü turidu.

112 Həmdusana! Pərwərdigardin əyminidojan, Uning əmliriniğni zor hursənlik dəp bilidojan adəm bəhtliktur! **2** Uning nəsli zəmində turup kük-qudrətlik bolidu; Duruslarning dəwri bəhtlik bolidu. **3** Uning əyida dələt həm baylıqlar bolidu; Həkkaniylikı mənəggüə turidu. **4** Karəngəjulukta turojan durus adəmgə nur pəyda bolidu; U xəpkətlik, rəhimdil həm həkkaniydu. **5** Həyrhəh, etnə bərip turidojan adəmnıng bəhti bolidu; U əz ixilirini adillik bilən yürgüzidu. **6** Bərhək, u əbədı təwritilməydu; Həkkaniy adəm mənəggüə əslinidu. **7** U xum həwərdin qorqmaydu; Uning kəngli tok halda, Pərwərdigarəja tayanəjan. **8** Dili məhkəm qılinojan, u qorqmaydu; Ahırıda u rəkilbiriniğ məqlubıyitiniğni kəridu. **9** U əziniğkini mədlərqə tarkatqan, Yoksullarəja bəridu; Uning həkkaniylikı mənəggüə turidu; Uning münggüzi izzət-xəhrət bilən kətürilidu. **10** Rəzil adəm buni kərup qidimaydu, Qixlirini oqujurlitidu, u erip ketidu; Rəzillərnıng arzu-həwisi yokitilidu.

113 Həmdusana! Mədhıyilənglər, i Pərwərdigarning kulliri, Pərwərdigarning namini mədhıyilənglər! **2** Həzirdin baxlap, əbədil'əbədgıqə, Pərwərdigarning namioja təxəkkür-mədhıyə kəyturulsun! **3** Kün qıkərdin kün pataroja, Pərwərdigarning nami mədhıyilənxkə layıktur! **4** Pərwərdigar əllərdin yükiri kətürüldi; Xən-xəripı ərlərdin yükiridu. **5** Kimmu Pərwərdigar Hədayimizəja təng boləlisun — Əz makani yükirida bolımu, **6** Asmanlarəja həm yərgə karax üqün, Əzini təwən qıləquqəja? **7** Namrat kixini U topa-qəngdin kətüridu; Qıləqliktin yoksulni yükirilitidu; **8** Uni esilzadilər katarəja, Yəni Əz həlkingniğ esilzadiliri arisəja olturequzidu; **9** U tuəqləs ayalni əyge orunlaxturup, Uni oquqlarning huxal anisi kılıdu. Həmdusana!

114 İsraıl Misirdin, Yəqub jəməti yat tillik əllərdin qıkkəndə, **2** Xu qəqdə Yəhuda [Hudaning] mükəddəs jayı, İsraıl uning saltınıti boldi, **3** Dəngiz buni kərup bədər qəkti, İordan dəryası kəynigə yandı; **4** Taoqlar qoqqlarlədk, Dənglər qozılərdək oynaklıdi. **5** Əy dəngiz, sən nemə boldug, qəqkili? İordan dəryası, yolungdin yənoqili? **6** Taoqlar qoqqlarlədk, Dənglər

kozilardək oynaqliqlı? 7 I yər yüzi, Rəbning jamalidin, Yaqupning Hudasing jamalidin təwrən; 8 U qoram taxni kələqəq, Qaqmaq texini mol bulaq sulirioja aylanduridu.

115 Bizgə əməs, i Pərwərdigar, bizgə əməs — Əzgərməs muhəbbiting üqün, həqiqət-sadaqiting üqün, Əz namingoja xan-xərop kəltürgəysən. 2 Əllər nemixkə «Ularınq Hudasi kəyərdə?» dəp [mazak] kilixidu? 3 Biraq Hudayimiz bolsa ərlərdidur; Nemini halisa, U xuni kəlojandur. 4 Ularınq butliri bolsa pəkət kümüx-altundin ibarət, İnsanning kəlliri yasiojinidur, halas. 5 Ularınq aqzi bar, biraq səzliyəlməydu; Kəzliri bar, kərməydu; 6 Kuləkliəri bar, anglımaydu, Burni bar, puriyalmaydu; 7 Kəlliri bar, siliyəlməydu; Putliri bar, mangəlməydu; Kaniyidin həqbir sada qikərməydu. 8 Uları yasiojanlar ularoja ohxəxtur, Ularoja tayanəjanlarmu xundəktur. 9 I Israil, Pərwərdigaroja tayininglar; U silərgə yərdəm kəloqujinglar həm kəlkininglardur. 10 I Hərun jəməti, Pərwərdigaroja tayininglar; U silərgə yərdəm kəloquqi həm silərnəng kəlkininglardur. 11 Pərdədigardin əyminidəjanlar, Pərwərdigaroja tayininglar; U silərgə yərdəm kəloquqi həm kəlkininglardur. 12 Pərwərdigar bizni əsləp kəldi; U bəht ata kəlidu; U Israil jəmətigə bəht ata kəlidu; U Hərun jəmətigə bəht ata kəlidu; 13 Pərwərdigardin əyminidəjanlaroja, Qongliri həm kəliklirigimu bəht ata kəlidu. 14 Pərwərdigar silərgə kəxlap beridu, Silərgə həm pərzəntliringlaroja; 15 Silərgə Pərwərdigar tərpidin bəht ata kəlinəjan, Asman-zeminni Yaratkuqidin bərikətləngən! 16 Asmanlar bolsa Pərwərdigarning asmanliridur; Biraq zeminni bolsa insan balilirioja tapxurojandur. 17 Əlüklər Yəhni mədhəyiliyəlməydu, Süküt diyarioja qüxüp kətkənlərmu xundək; 18 Biraq bizlər həzirdin bəxlap Yəhka əbədil'əbədiqə təxəkkür-mədhəyə qayturimiz! Həmdusana!

116 Mən Pərwədigarni səyimən, Qünki U mening əwazimni, yelinixlirimni angləjan. 2 Qünki U kulikini manga saldi, Xunga mən barliq künlirimdə Uningoja iltija kəlip qəkirimən. 3 Əlüm əsarətliəri meni qirmiwaldi; Təhtisəranəng dərdliəri meni tutuwaldi; Mən pəxkəllikkə yoluktum, ələm tərttim; (Sheol h7585) 4 Xuning bilən mən Pərwədigarning namioja tohtimay nida kəldim: — «Səndin ətünimən, i Pərwədigar, Jənimni kutuldurəjəysən! 5 Xəpəkətlitkur Pərwədigar, həkkəniydur; Hudayimiz rəhəimdildur. 6 Pərwədigar nədanni səkləydu; Mən harəb əhwaləja qüxürildum, U meni kətkuzdi. 7 Həy jənim, kəytidin hətirjəm bol; Qünki Pərwədigar səhiylik, məhribanliq kərsətti; 8 Qünki Sən jənimni əlümədin, kəzliərimni yaxlardin, Ayaqliriminə putlixixtin kətkuzəjənsən. 9 Mən Pərwədigar əldida tiriklərnəng zeminida mangimən; 10 İxənginim üqün mundaq səz kəlojanmən: — «Mən kəttik hər kəlinəjanmən». 11 Jiddiləyloxkinimədin: — «adəmlərnəng həmmisi yəlojanqıl» — Dəgenmən. 12 Manga kərsətkən barliq yaxxiliklirini mən nemə bilən Pərwədigaroja qayturimən? 13 — Nijətlilik qədhəini koluməja alimən, Wə Pərwədigarning namini qəkirip iltija kəlimən; 14 Mən kəlojan kəşəmliriminə Pərwədigar əldida ada kəlimən;

Bərhək, Uning barliq həlki əldida ularni ada kəlimən. 15 Pərwədigarning nəzirida, Əz məmin bəndilirining əlümü kimmətlək ixtur! 16 Aq Pərwədigar, mən bərhək Səning kəlungədmən; Mən Səning kəlungədmən, dedikingning oqlı ikənəmən; Sən mening əsarətliərimni yəxkənsən; 17 Mən Səngə təxəkkür kəurbanliklirini sunimən, Pərwədigarning namini qəkirip iltija kəlimən; 18 Mən kəlojan kəşəmliriminə Pərwədigar əldida ada kəlimən; Bərhək, Uning barliq həlki əldida ularni ada kəlimən; 19 Pərwədigarning əyining həylilirida, Səning otturungda turup, i Yerusəlem, [Kəşəmliriminə ada kəlimən]! Həmdusana!

117 Pərwədigarni mədhəyilənglar, barliq əllər; Həmmə həlklər, Uni məhtənglar! 2 Qünki bizgə bəqləjan əzgərməs muhəbbiti əqləbiliktur; Həm Pərwədigarning həqiqət-sadaqiti mənəgğüliktur! Həmdusana!

118 Pərwədigaroja təxəkkür əytinglar, qünki U məhribəndur; Uning məhər-muhəbbiti mənəgğüdur! 2 Israil: «Uning məhər-muhəbbiti mənəgğüdur» — desun! 3 Hərun jəməti: «Uning məhər-muhəbbiti mənəgğüdur» — desun! 4 Pərwədigardin kərkidəjanlar: «Uning məhər-muhəbbiti mənəgğüdur» — desun! 5 Kistəktə kəlip Yəhoja nida kəldim; Yəh jəwəb bərip, meni kəngri-azədiləktə turojuzdi. 6 Pərwədigar mən tərəptidur, mən kərkəyməmən; İnsan meni nemə kəlalısun? 7 Pərwədigar manga yərdəm kəloquqlar arisida bolup, mening tərəpimdidur; Əqmənliriminə məqlubiyitini kərimən. 8 Pərwədigarni bəxpənəhim kəlix, İnsanoja təyinixtin əwəzəldur; 9 Pərwədigarni bəxpənəhim kəlix, Əmirlərgə təyinixtin əwəzəldur. 10 Barliq əllər meni kərxiwaldi; Biraq Pərwədigarning nami bilən ularni həlak kəlimən; 11 Ular meni kərxiwaldi; bərhək, kərxiwaldi; Biraq Pərwədigarning nami bilən mən ularni həlak kəlimən; 12 Ular hərilərdək meni kərxiwaldi; Ular yekəlojan yəntək otidək tezla əqlürilidu; Qünki Pərwədigarning nami bilən mən ularni həlak kəlimən. 13 Sən [düxmən] meni zərb bilən ittərdəng, Yikəlojli təs kəldim; Biraq Pərwədigar manga yərdəmdə boldi. 14 Küqüm wə nəhxəm bolsa Yəhdur; U mening nijətlikim boldi! 15 Həkkəniylərnəng qədirlirida xədlək wə nijətləknəng təntəniliəri yəngritilməktə; Pərwədigarning ong kəli zəpər kuqməktə! 16 Pərwədigarning ong kəli egiz kətirüləng! Pərwədigarning ong kəli zəpər kuqməktə! 17 Mən əlməymən, bəlkə yəxəymən, Yəhning kəlojanlirini jəkərləymən. 18 Pərwədigar manga kəttik tərbiyə bərgən bolsimu, Biraq U meni əlüməje tapxurmidi. 19 Həkkəniyə dərəwəzilirini manga eqip bəringlar; Mən kərimən, Yəhni mədhəyiləymən. 20 Bu Pərwədigarning dərəwəzisidur; Həkkəniylər buningdin kəridu! 21 Mən səngə təxəkkür əytimən; Qünki Sən manga jəwəb kəyturdung, Həm mening nijətləkim bəldung. 22 Təmqilər təxləwətkən təxə bəlsə, Bərkə tətə bolup tikləndi. 23 Bu ix Pərwədigardindur, Bu kəzimiz əldida kəramət boldi. 24 Bu Pərwədigar yərtəktən kəundur; Biz uningda xədlənip hursən bolimiz. 25 Kətkuzəjəysən, i Pərwədigar, Səndin ətünimən; Səndin ətünimən, bizni yəxnatkəysən! 26 Pərwədigarning

namida Kəlgüqigə mubarak bolsun! Biz Pərvərdigar
eyida turup sanga «Mubarak!» dəp towliduk. **27**
Pərvərdigar Təngridur; U üstimizgə nur bərgən; Heytlik
qurbanlikni tanilar bilən baqlanglar, — Qurbangahning
müggüzligirigə ilip baqlanglar. **28** Sən mening
İlahimdursən, Mən Sanga təxəkkür eytimən; Mening
Hudayim, mən Seni uluqlaymən. **29** Pərvərdigar oja
təxəkkür eytinglar; Qünki U mehribandur; Uning mehīr-
muhəbbiti mənggüdur!

119 (Aləf) Yolda mukəmməl boləqlar, Pərvərdigar
Təwrat-kanunida mangidiqlar bəhtlikdur! **2**
Uning agah-guwaqlirini tutkanlar, Uni qin kəli bilən
izdigənlər, **3** Heqbir həksizlikni kilmioqlar bəhtlikdur!
Ular uning yollirida mangidu. **4** Kərsətmiliringgə
əstayidil əməl kiliximiz üqün, Əzüng ularni bekitkənsən.
5 Ah, yollirimning yenilik bəlgilimiliringgə əməl kilixkə
bekitilgəy! **6** Xuning bilən barlik əmr-pərmanliringni
ətiwarlisam, Mən yərgə qarap qalmaymən. **7** Sening
həkkəniy həkümliringni əginip, Durus kəngüldin
Sanga təxəkkür eytimən. **8** Mən bəlgilimiliringni
qokum tutimən; Meni pütünləy taxliwətmigəysən!
9 (Bəf) Yax bir yigit kəndək kəlip əz yolini pak
tutalaydu? Sening səz-kalamingni anglap əməl kilix
bilənlə. **10** Pütün kəlbim bilən mən Seni izdidim;
Meni əmrliringdin adaxturmioqaysən; **11** Gunah
kilip Sanga karxi qikmaslikim üqün, Səzüngni
kənglümgə məhkəmə püküldim. **12** Mubarakdursən
Pərvərdigar, Manga Əz bəlgilimiliringni əgətkəysən. **13**
Ləwlim bilən mən bayan kilimən, Aqzindiki barlik
həkümliringni. **14** Türlük baylıqlardin xadlanəndək,
Agah-guwaqlikliringə əgəxkən yolda xadlandim.
15 Mən kərsətmiliring üstidə seəqinip oylinimən;
İzliringə qarap oylinimən. **16** Bəlgilimiliringni
hursənlik dəp bilimən; Səz-kalamingni untumaymən.
17 (Giməl) Kulungə mehribanlikni kərsətkəysən,
xuning bilən mən yaxaymən, Kalamingə boysunimən.
18 Təwrat-kanunungdin karamət sirlarni kərxüm
üqün, Kəzlimni aqkəysən! **19** Mən bu dunyada
musapirmən; Əmrliringni məndin yoxurmioqaysən.
20 Həkümliringgə hərəkəp intizar bolup, Yürükim
ezilip ketəy dəp kəldi. **21** Sən lənətkə buyruqləp
təbəburlarə tənbil berisən, Ular əmrliringdin
adixip ketidu. **22** Məndin ahanət həmə məshirini
yirakka kətküzgəysən; Qünki agah-guwaqlikliringni
tutimən. **23** Əmirlər olturup yaman gepimni kilixmakta;
Sening kulung bolsa bəlgilimiliring üstidə seəqinip
oylaydu. **24** Sening agah-guwaqlikliring mening
hursənlikim, Mening məsləhətqilirimdur. **25** (Dələt)
Mening jenim tuprakka yepixkan; Səz-kalaming boyiqə
meni yengiləndurəysən. **26** Əz yollirimni aldingdə
oquq bayan kildim, Sən manga jawab bərding; Manga
bəlgilimiliringni əgətkəysən. **27** Meni kərsətmiliringning
yolini qüxinidiqlan kiləysən, Andin mən karamətliring
üstidə seəqinip oylinimən. **28** Jenim kayəp bilən erip
ketidu; Səz-kalaming boyiqə meni küqləndürgəysən.
29 Məndin aldamqi yolni neri kiləysən; Xəpəkət
kilip manga Təwrat-kanunungni beəqixliəysən; **30**
Mən həqiqət-sadakət yolini talliwaldim; Həkümliringni
aldimda kəydum. **31** Agah-guwaqliringni qing tutimən;
Pərvərdigar, meni uyatka kəldurmioqaysən. **32** Sən

mening kəlbimni kəng-azadə kilixing bilən, Əmrliring
yoliə əgixip yügürimən. **33** (He) I Pərvərdigar,
bəlgilimiliringning yolini manga ayan kiləysən; Mən
uni ahiriəqə tutimən. **34** Meni yorutkəysən, mən
Təwrat-kanunungni tutimən, Xundakla pütün kəlbim
bilən uningə əməl kilimən. **35** Meni əmrliringning
yolida mangidiqlan kiləysən; Qünki ularni hursənlik
dəp bilimən. **36** Mening kəlbimni xəhsiy mənpətkə
əməs, Bəli agah-guwaqlikliringni mayil kiləysən.
37 Kəzlimni sahtini kərxütin yandurəysən; Meni
yolungdə janlandurəysən; **38** Sən kulungə boləqlan
wədəngni əməlgə axurəysən; Xuning bilən həklər
Səndin əymnidu. **39** Mən kərkəp xərməndilikni neri
kətküzgəysən; Qünki Sening həkümliring əladur. **40**
Mana, mən kərsətmiliringgə təxna bolup kəldim; Əz
həkkəniyitingdə meni janlandurəysən; **41** : (Waw) Wə
məhīr-muhəbbətliring yenimə kəlsun, i Pərvərdigar;
Wədəng boyiqə nijahtlik yenimə kəlsun; **42** Xunda
məndə meni məshirə kiləuqioqla bərgüdək jawab bolidu;
Qünki səzüngə tayinimən. **43** Wə əqzimdin həqiqətning
səzini elip taxlimioqaysən; Qünki həkümliringgə ümid
baqlidim; **44** Xunda mən Sening Təwrat-kanunungni
hər kəpən tutimən, Bərhəq, əbədil'əbədgia tutimən; **45**
Xunda mən azadilikə mangimən; Qünki kərsətmiliringni
izdidim. **46** Xunda mən padixəhlər aldidə agah-
guwaqlikliring toəqrulək səzəymən, Bu ixlarda mən
yərgə qarap qalmaymən. **47** Wə əmrliringni hursənlik
dəp bilimən, Qünki ularni səyup kəldim; **48** Mən
səyup kəlgən əmrliringgə kollirimni sozup intilimən,
Wə bəlgilimiliring üstidə seəqinip oylinimən. **49**
(Zain) Sən kulungə bərgən səzüngni, Yəni manga
ümid beəqixliəqlan kalamingni əsligəysən. **50** U bolsa
dərdimə boləqlan təsəllidur; Qünki səz-wədəng meni
janlandurdi. **51** Təbəburlar əxəddiy həkərligini
bilən, Ləkin Təwrat-kanunungdin həq qətnimidim. **52**
Kədimdə bekitilgən həkümliringni yadimə kəltürdüm,
i Pərvərdigar, Xundək kəlip əzümgə təsəlli bərdim.
53 Təwrat-kanunungni taxliwətkən rəzilər wəjdin,
Otluk qəzəp mənə kəyənə taxti. **54** Musapir bolup
turoqlan jayimda, Kərsətmiliring mening nahxilirim
boldi. **55** Kəqida, i Pərvərdigar, nəmingni əsləp yürdüm,
Təwrat-kanunungni tutup kəldim. **56** Mən buningə
nəsip boldum, Qünki mən kərsətmiliringgə itəat kəlip
kəldim. **57** (Hət) Əzüng mening nəsiwəmdursən, i
Pərvərdigar; «Sening səz-kalamingni tutay» — dedim.
58 Mən pütün kəlbim bilən didaringə intilip yelindim;
Wədəng boyiqə manga xapaət kərsətkəysən. **59**
Mən yolliring üstidə oylandim, Ayaqlirimni agah-
guwaqlikliringə karitip buridim. **60** Mən aldiridim,
həq kəqikmidim, Sening əmrliringgə əməl kilixkə. **61**
Rəzilərləng əsarətləri meni qirniwaləqini bilən, Mən
Təwrat-kanunungni həq untumidim. **62** Həkkəniy
həkümliring üqün, Tün kəqidə təxəkkür eytkili kopimən.
63 Mən Səndin kərkidiqlanlaring, Kərsətmiliringgə
əgəxkənlərləng həmmisining ülpitidurmən. **64** Jəhən,
i Pərvərdigar, Sening əzgərməs muhəbbiting bilən
toldi; Manga bəlgilimiliringni əgətkəysən. **65** (Tət)
Səz-kalaming boyiqə, i Pərvərdigar, Əz kulungə
məhribanlikni kərsitip kəlgənsən. **66** Manga obdan
pərk etixni wə bilimni əgətkəysən; Qünki mən

əmriliringgə ixəndim. **67** Mən azabka uqraxtin burun yoldin azoqan, Biraq hazır səzöingni tutimən. **68** Sən məhribandursən, məhribanlik kilisən, Manga bəlgilimiliringni oğatkəysən. **69** Təkəbburlar manga kara qaplasti; Biraq kərsətmiliringgə pütün kəlbim bilən itaət kilimən. **70** Ularning kəlbəi tuymas bolup kətti; Biraq mən bolsam Təwrat-kanununı hursənlik dəp bilimən. **71** Azabka uqriqiniim yaxsi boldi, Xuning bilən bəlgilimiliringni oğəndim. **72** Mən üçün aqzindiki kanun-təlim, Minglioqan altun-kümux tənggədin əwzəldur. **73** (Yod) Səning qolliring meni yasioqan, meni müstəhkəmlidi; Meni yorutkəysən, əmriliringni oğinimən. **74** Səndin əyminidioqanlar mən kərüp xadlinidu; Qünki mən səz-kalamingəyə ümid bağlap kəldim. **75** İ Pərwərdigar, Səning həkümiliringning həkəkəniy ikənlikini, Wapadarlikəingdin meni azabka saləjiningni bilimən. **76** Ah, kəlungəyə bərgən wədəng boyiqə, Əzgərməs muhəbbiting təsəlliym bolsun. **77** Məning yaxixim üçün, Rəhəmdillikliring yenimoqə kəlsun; Qünki Təwrat-kanunun mening hursənlikimdur. **78** Təkəbburlar hijaləttə kəlsun; Qünki ular manga yaloqanqilik bilən tətürlük kiloqan; Mən bolsam, kərsətmiliring üstədə seəjinip oylinimən. **79** Səndin əyminidioqanlar mən tərəpkə burulup kəlsun; Agah-guwaqlıqliringni bilgənlərmu xundək bolsun. **80** Kənglüm bəlgilimiliringdə mukəmməl bolsun; Xuning bilən yərgə qarap kəlməymən. **81** (Kaf) Jenim niyatlikəingə təlmürüp halidin kətay dəwatidu; Mən səz-kalamingəyə ümid bağlidim. **82** Kəzüm səz-wədənggə təlmürüp tügixəy dedi, «Sən qaəanmu manga təsəlli bəərərsən» — dəp. **83** Qünki mən islinip kərup kətkən tulumdək boldum, Biraq bəlgilimiliringni untuməymən. **84** Kəlungning künləri kəngə bolidu? Manga ziyənkəxlik kiloqanlarni qaəan jazaləysən? **85** Təkəbburlar manga orilarni kəlioqan; Bu iqlar Təwratingəyə muhəliptur; **86** Səning barlik əmriliring ixənqliktur; Ular yəlsizlik bilən meni kistiməktə; Manga yərdəm kiloqəysən! **87** Ular meni yər yüzidin yəqətkili kəl kəldi; Biraq mən bolsam, kərsətmiliringdin wəz kəqdim. **88** Əzgərməs muhəbbiting boyiqə meni janlanduroqəysən, Wə aqzindiki agah-guwaqlıqliringni tutimən. **89** (Laməd) Mənggügə, i Pərwərdigar, Səz-kalaming ərlərdə bəkitiləndur. **90** Səning sadəkitəing dəwərdin-dəwrgiqidur; Sən yər-zeminni mukim bəkitkənsən, u məwjut bolup turidu. **91** Səning həküm-kanuniyətling bilən bular bügünki kündimu turidu; Qünki barlik məwjudatlar Səning hizmitəingdidur. **92** Səning Təwrat-kanunun hursənlikim bolmioqan bolsa, Azəbməda yəqəp kətar idim. **93** Mən Səning kərsətmiliringni hərgiz untuməymən; Qünki muxular arkilik manga həyatlik bərding; **94** Mən Səningkidurmən, meni kutkuzəyoqəysən; Qünki mən kərsətmiliringni izdəp kəldim. **95** Rəzillər meni həlak kəlxni kütməktə; Biraq mən agah-guwaqlıqliringni kənglümədə tutup oyləymən. **96** Mən həmmə mukəmməllikning qəki bar dəp bilip yəttim; Biraq Səning əmr-kalaming qəksiz kəngdurl! **97** (Məm) Ah, mening Təwrat-kanununəyə boləjan muhəbbətim nəkədar qəngkurdurl! Kün boyi u mening seəjinip oylədioqimdur. **98** Əmriliring hərdəim mən bilən billə turəqəqka, Meni düxmənlimdin dana kəlidu;

99 Barlik əstəzlimdin kəp yorutuloqanmən, Qünki agah-guwaqlıqliring seəjiniximdur. **100** Mən kərilərdin kəprək qüxinimən, Qünki kərsətmiliringgə itaət kəlip kəldim. **101** Səz-kalamingəyə əməl kəlixim üçün, Ayəqlirimni həmmə yaman yoldin tərttim. **102** Həkümiliringdin həq qikəmidim; Qünki manga oğətkən Sən əzüngdursən. **103** Səzliring tilimoqə xunqə xərin tətəydu! Aqzimdə həsəldin tətliktur! **104** Kərsətmiliringdin mən yorutuldum; Xunga barlik sahta yəlni əq kərimən. **105** (Nun) Səz-kalaming ayioqim əldidiki qiraəq, Yəlməyə nurdur. **106** Kəşəm iqtim, əməl kəlimənki, Mən həkəkəniy həkümiliringni tutimən. **107** Zor əzab-əqubətlərnə qəktim, i Pərwərdigar; Səz-kalaming boyiqə meni janlanduroqəysən. **108** Kəbul kiloqəysən, i Pərwərdigar, aqzimdiki halis kəurbanliklarni, Manga həkümiliringni oğətkəysən. **109** Jenimni əlikinimə dəim əlip yürimən, Biraq Təwrat-kanununı pəktə untuməymən. **110** Rəzillər mən üçün kəltək kərdi; Biraq kərsətmiliringdin ədaxəmidim. **111** Agah-guwaqlıqliringni miras kəlip mənggügə kəbul kəldim; Qünki ular kənglümning xadlikidur. **112** Mən kənglümni bəlgilimiliringgə mənggügə [əməl kəlixəq], Yəni əhiroqəyə əməl kəlixəq mayil kəldim. **113** (Samək) Ala kəngüllərnə əq kərup kəldim; Səyginim bolsa, Təwrat-kanunəingdur. **114** Sən mening daldə jəyim, mening kəlkənimdursən; Səz-kalamingəyə ümid bağlidim. **115** Mən Hudəyimning əmrilirigə əməl kəlixim üçün, Məndin nəri bolunlar, i rəzillik kiloqəqilar! **116** Yəxixim üçün, Wədəng boyiqə meni yəligəysən; Ümidimning əldidə meni yərgə kəratmioqəysən. **117** Meni kəlləp kuwətligəysən, xundə mən əmən-əsən yürimən; Wə bəlgilimiliringni hərdəim kədirləymən. **118** Bəlgilimiliringdin əzoqanlarning həmmisinə nəziringdin səkit kəlding; Qünki ularning əldəmqiləki kuruktur. **119** Sən yər yüzidiki barlik rəzillərnə dəxəldək xəlləp təziləysən; Xunga mən agah-guwaqlıqliringni seyimən. **120** Ətlirim Səningdin boləjan əyminixtin tətəydu; Həkümiliringdin kərkəp yürimən. **121** (Ayin) Mən durus həkүүлərnə wə ədalətnə yürgüzədu; Meni əzgüqilərgə təxləp koymioqəysən; **122** Əz kəlung üçün yaxxilikəyə kəpalət boləyoqəysən; Təkəbburlarəyə meni əzgüzmiqəysən. **123** Kəzüm niyatlikəingə təxna bolup, Həmə həkəkəniyiting toəzrəluk wədənggə təlmürüp tügixəy dəp kəldi; **124** Əzgərməs muhəbbiting bilən kəlungəyə muəmilə kiloqəysən; Bəlgilimiliringni manga oğətkəysən. **125** Mən Səning kəlungdurmən; Agah-guwaqlıqliringni bilip yətxim üçün meni yorutkəysən. **126** Pərwərdigar hərikətkə kəlix wakti kəldi! Qünki ular Təwrat-kanununı bika kəliwətidu. **127** Xu səwəbtin əmriliringni əltundin artək seyimən, Sap əltundin artək seyimən; **128** Xunga həmmə iqlarni bəxkuridioqan barlik kərsətmiliringni toəqə dəp bilimən; Barlik sahta yəlni əq kərimən. **129** (Pe) Agah-guwaqlıqliring kəraməttur; Xunga jənim ularəyə əgixidu. **130** Səzliringning yəximi nur əlip kəlidu; Nədanlarnimu yorutidu. **131** Aqzimni əqip həsərap kəttim, Qünki əmriliringgə təxna bolup kəldim. **132** Nəmingni seygənlərgə boləjan əditing boyiqə, Jaməllərnə mən tərəpkə kəritip xəpəktə kərsətkəysən. **133** Kədəmlirimni səzüng bilən toəqriqləyoqəysən; Üstümə həq kəbiqlikni həküm sürgüzmiqəysən. **134** Meni insəning zulumidin

kutulduroqaysən, Xuning bilən Sening kersatmiliringga itaət qilimən. **135** Jamalingning nurini kulungning üstiga qaqturqaysən; Manga bəlgilimiliringni oğatkəysən. **136** Kəzlimindin yax erikliri akidu, Qünki insanlar Təwrat-kanunungoşa boysunmaydu. **137** (Tsadə) Həkkaniydursən, i Pərwərdigar; Həkümliring tooqridur. **138** Sən agah-guwaḥlikliringni həkkaniylikta buyruoqan; Ular tolimu ixanqliktur! **139** Otluk muḥəbbitim özümni yokitidu, Qünki meni har kילוquqilar səzlingə pisənt qilmaydu. **140** Səzüng toluk sinap ispatlanoqandur; Xunga kulung uni səyidu. **141** Mən teriktəkturmən, kəmsitilənmən, Biraḥ kersatmiliringni untumaymən. **142** Sening həkkaniyiting əbədi bir həkkaniyəttur, Təwrat-kanunung həkikəttur. **143** Pəxkəllik wə azab manga qirmixiwaldi; Biraḥ əmrliring mening hursənlikirimdur. **144** Sening agah-guwaḥlikliringning həkkaniyliḳi əbədiydu; Yaxioḳin dəp, meni yorutkəysən. **145** (Kof) Mən pütün kəlbim bilən Sanga nida kildim, i Pərwərdigar; Manga jawab bərgəysən; Mən bəlgilimiliringni tutimən. **146** Mən Sanga nida qilimən; Meni kutkuzoqaysən; agah-guwaḥlikliringoşa əgiximən. **147** Mən tang atmay ornumdin turup pəryad kətürimən; Səz-kalamingoşa ümid baqlidim. **148** Wədiliring üstidə seqinip oylinix üqün, Tündiki jəsəklər almaxmay turup kəzüm eqilidu. **149** Əzgərməs muḥəbbiting boyiqə awazimni anglioqaysən; i Pərwərdigar, həkümliring boyiqə meni janlanduroqaysən. **150** Kəbilḥ niyətkə əgəxənlər manga yəkinlaxti, Ular Təwrat-kanunungdin yiraḳtur. **151** i Pərwərdigar, Sən manga yəkin turisən; Barliḳ əmrliring həkikəttur. **152** Uzundin beri agah-guwaḥlikliringdin əgəndimki, Ular ni məngəgüḡə inawətlilik kילוjansən. **153** (Rəx) Mening har boləqinimni kərgəysən, meni kutulduroqaysən; Qünki Təwrat-kanunungni untumidim. **154** Mening dəwayimni sorioqaysən, həmjəmət bolup meni kutkuzoqaysən; Wədəng boyiqə meni janlanduroqaysən. **155** Nijatlik rəzilərdin yiraḳtur; Qünki ular bəlgilimiliringni izdiməydu. **156** Rəḥimdililikling keptur, i Pərwərdigar; Həkümliring boyiqə meni janlanduroqaysən. **157** Manga ziyənkəxlik kילוquqilar həm meni har kילוquqilar keptur; Biraḥ agah-guwaḥlikliringdin həq qətnimidim. **158** Mən asiylilik kילוquqilaroşa karap yirgəndim, Qünki ular səzüngni tutmaydu. **159** Sening kersatmiliringni xunqə səyənlikimni kərgəysən; Əzgərməs muḥəbbiting boyiqə meni janlanduroqaysən, i Pərwərdigar. **160** Səz-kalamingni mujəssəmligəndə andin həkikət bolur; Sening hər bir adil həkümling əbədiydu. **161** (Xiyn) Əmirlər bikardin-bikar manga ziyənkəxlik kildid; Biraḥ yürimik kalaming aldidila titrəydu. **162** Birsizor olja tapkəndə, Wədəngdin huxallinimən. **163** Sahtliktin nəprətilinip yirginimən; Səyginim Təwrat-kanunungdur. **164** Həkkaniy həkümliring tūpəylidin, Kündə yəttə kətim Səni mədhiyləymən. **165** Təwratiniḡni səyənlikətin zor hatirjəmliki bar; Həq nərsə ularni putliyalmas. **166** Mən nijatlikəngə ümid baqlap küttüm, i Pərwərdigar, əmrliringə əməl kilip. **167** Jenim agah-guwaḥlikliringoşa əgixidu, Ular ni intayin səyimən. **168** Barliḳ yollirim aldingda boləq, Kersatmiliring həm agah-guwaḥlikliringoşa əgiximən. **169** (Taw) Mening pəryadim aldingoşa yəkin kəlsun,

i Pərwərdigar; Kalaming boyiqə meni yorutkəysən. **170** Yelinixim aldingoşa kəlsun; Wədəng boyiqə meni kutulduroqaysən. **171** Manga bəlgilimiliringni əgixiting üqün, Ləwlimindin mədhiylər urəp qikidu. **172** Tilim səzüngni küyləp nahxa eytidu, Qünki əmrliringning həmmisi həkkaniydu. **173** Kolung manga yərdəməgə təyyar bolsun; Qünki mən kersatmiliringni talliwaldim. **174** Mən nijatlikəngə təlmürüp təxna bolup kəldim, i Pərwərdigar; Sening Təwratiniḡni mening hursənlikimdur. **175** Jenim yaxisun, u Səni mədhiyləydu, Sening həkümliring manga yərdəm kilsun. **176** Mən yoldin adaxkan kəydək təmtirəp kəldim; Kulungni izdigəysən; Qünki əmrliringni untup kəloqinim yok.

120 «Yükirioşa qikix nahxisi» Bəximəşa kün qüxkəndə mən Pərwərdigaroşa nida kildim; U manga jawab bərdi. **1** i Pərwərdigar, jenimni yəloqan səzləydiğan ləwlərdin, Aldamqi tildin kutulduroqaysən. **3** Sanga nemə berilidu, Sanga nemə koxuluxi kərkə, Əy aldamqi til? **4** — Palwan atkan otkür oklar, Arqa qoqliri sanga təgsun! **5** Məxək diyarida musapir bolup yaxioḳiniməşa, Kedar qədirliri arisida turoḳiniməşa ḥəliməşa way! **6** Mən tinqliḳkə əqlər arisida uzundin buyan turuwatimən; **7** Mən tinqliḳpərwərmən; Biraḥ gəp kilsam, ular uruximizla, dəydu.

121 «Yükirioşa qikix nahxisi» Kəzlimni taoqlar tərəpkə kətürüp karaymən; Mening yardimim kəyərdin kelur? **2** Mening yardimim Pərwərdigardindur; Asman-zəminni Yaratkuḳidindur. **3** U putungni həq tēyildurməydu; Səni sakliəuqi həq mügdiməydu! **4** Mana, kəra, İsrailni sakliəuqi həm mügdiməydu, həm uhliməydu! **5** Pərwərdigar sening sakliəuqingdur; Pərwərdigar ong yeningdiki sayiwəndur. **6** Kuyax kündüzdə, ay kəqidə sanga zərər yətküzməydu; **7** Pərwərdigar barliḳ yamanliktin sənə saklaydu; U jeningni saklaydu; **8** Pərwərdigar qikixingni, kirixingni, Buningdin keyin əbədil əbədigə saklaydu.

122 «Yükirioşa qikix nahxisi» Ular manga: «Pərwərdigarning əyigə qikayli» — deginidə, Xadlandim. **2** Putlirimiz dərəzəlikling iqidə turuxkə nesip boldi, i Yerusəlem! **3** i Yerusəlem, sən jipsilaxturulup rətlilik selinoqan bir xəhərdursən; **4** Kəbililər u yərgə qikidu, Yəhning kəbililiri qikidu; İsrailəşa berilən kersətmə boyiqə, Pərwərdigarning namioşa təxəkkür eytix üqün qikidu. **5** Qünki u yərdə həkümi qikirixkə təhtlər selindi, Dawutning jəmədikilərgə təhtlər selindi. **6** Yerusəlemning aman-hatirjəmlikini izdəp dua kilinglar; Səni səyənələr ronək tapidu. **7** İstihkamliring iqidə aman-hatirjəmlilik bolsun, Ordiliring iqidə awat-aramlik bolsun! **8** Kərinədxlirim həm yar-buradərlirim üqün, Mən: «Aman-hatirjəmlilik iqingdə bolsun» — dəymən. **9** Pərwərdigar Hədayimizning əyi üqün, Sening ronək tepixingə ularni intilimən!

123 «Yükirioşa qikix nahxisi» i ərxlərdə Turəuqışən, Sanga bəximni kətürüp karaymən; **2** Mana, kulliringning kəzi əz hojayinining kollirioşa kəndək kərioqan bolsa, Dədəklərməning kəzi əz səḥbəsinəng kollirioşa kəndək kərioqan bolsa, Bizning

kəzimiz Pərvərdigar Hudayimizoğa xundak qaraydu. Ta bizgə xəpkət kərsətküqə qaraydu. **3** Bizgə xəpkət kərgüzgəysən, i Pərvərdigar, Bizgə xəpkət kərgüzgəysən; Qünki biz yetküqə horluk tartkənimiz. **4** Jenimiz oqojamlarning mazaklırini, Həkawurlarning horluklırini yetküqə tartkəndur.

124 «Yükirioğa qikix nahxisi» Əgər biz tərəptə turojini Pərvərdigar bolmioğan bolsa, — Ah, Israil xundak desun — **2** Biz tərəptə turojini Pərvərdigar bolmioğan bolsa, Kixilər bizgə hujumoğa kəzojaləjanda, **3** Ularning oqəzipi bizgə tutaxkənda, — Xu qəoqda ular bizni tirik yutuwetatti; **4** [Xu qəoqda] sular bizni oqərk kilietwetti; Kəlkün bəximizdin etətti; **5** Dawaloquşan sular bəximizdin etətti! **6** Pərvərdigarəğa təxəkkür-mədhəyə boləy! Ularning qixlirioğa ow boluxkə bizni qoyup bərmədi. **7** Jenimiz tutkuqlarning basmıqıdin keqip qikқан kuxtək kaqti; Basmak sundurulup, biz kaqtuk! **8** Eriksen yardimimiz Pərvərdigarning namididur, Asman-zemin Yaratkuqining namididur!

125 «Yükirioğa qikix nahxisi» Pərvərdigarəğa tayanəjanlar Zion teoqıdəktur; Uni təwrəkili bolmaydu, U mənggülik turidu. **2** Yerusaleml! Taoqlar uning ətrəpini oruşan, Həm Pərvərdigar həzirdin ta əbədgıqə Öz həlkıning ətrəpini oraydu. **3** Qünki rəzillərnıng həkuk həsisi həkkəniylarning nesiwisini baxkurməydu; Bolmisa həkkəniylarmu kəllirini kəbihlikkə uzartixi mumkin. **4** Pərvərdigar, məhrıbanlarəğa məhrıbanlık kıləyəsən; Kəngli duruslarəjimu xundak bolsun. **5** Bırək əgri yollarəğa burulup kətkənlərnı bolsa, Pərvərdigar ularni kəbihlik kıləquqlar bılən təng xallaydu. Israiləğa aman-hatırjəmlik boləy!

126 «Yükirioğa qikix nahxisi» Pərvərdigar Zıondin sürgün boləjanlarnı kəyturup kəlgəndə, Biz qüx kərgəndəklə bolduk; **2** Aozimiz külligə, Tilimiz xadlinıxkə tıldi; Xu tapta əllər arisida ular: — «Pərvərdigar ularəğa zor ıxlarnı kılip bərdi» — deyixti. **3** Pərvərdigar dərəkə biz üqün zor ıxlarnı kıldı, Biz bulardin xadlinimiz. **4** Jənubtki kuruk eriklər [xərxar sularəğa] aylanduruloqəndək, Biz tutkunlarnımı öz ərkimizgə kəyturoqəysən, i Pərvərdigar; **5** Kəz yaxlırini ekıtip terioqənlər xadlik bılən orar; **6** Yıoqlap yürüp qaqıdioqan urukni kətürgən kixi, Bərhək, xadlik-təntəna bılən orioqan bəqlirini kətürüp kəytip kəlidu.

127 «Yükirioğa qikix nahxisi»; Sulayman yazəjan küy: — Pərvərdigar Əzi ey salmisa, Saləquqlar bıkardin-bıkar uninoğa əjir singdürüdu; Pərvərdigar xəhərnı saklimisa, Kəzəqılər bıkardin-bıkar oyoqak turidu. **2** Silərnıng səhərdə ornunglardin kəpuxunglar, Kəq boləjanda yetixinglar, Japə-muxəkəkətni nandək yegininglar bıkardin-bıkardur; Qünki U Öz səyginiğə uykuı beridu. **3** Mana, balılar Pərvərdigardın boləjan mirastur, Baliyatkuıning mewisı Uning mukapatıdur; **4** Yaxlıkta tapkən balılar, Baturning kəlidiki okladək bolidu. **5** Okdəni muxular bılən toloqan adəm bəhtliktur; [Xəhər] dərəwisidə turup duxmənələr bılən səzlixıwatkınıda, Ular yərgə kərap kəlməydu.

128 «Yükirioğa qikix nahxisi» Pərvərdigardın kərkıdioqənlər, Uning yollirida mangıdioqənlarning hərbiri bəhtliktur! **2** Qünki sən əz kəlungning əjirini yəysən; Bəhtlik bolısən, ronək tapısən; **3** Ayaling bolsa əyüing ıqıdə mewilik üzüm telidək bolıdu; Baliliring dastıhaningni qəridəp, zəytun dərəhliridək tizilip olturıdu; **4** Mana, Pərvərdigardın kərkıdioqan kixi xundak bəhtni kəridu. **5** Pərvərdigar sanga Zion teoqıdin bəht ata kıləy; Sən əmrüing boyıqə Yerusalemmıng awatlıkını kərgəysən; **6** Pərzəntliringning pərzəntlirini kərgəysən; Israiləğa aram-tinqlik boləy!

129 «Yükirioğa qikix nahxisi» «Yaxlıkımdın tartip ular kəp kətim meni har kılip kəldi» — Ah, Israil həzir buni desun — **2** «Ular yaxlıkımdın tartip kəp kətim meni har kılip kəldi, Bırək üstümdin oqəlibə kıləjan əməs. **3** Kəx həydgıquqlar dımbəmdə həydgın, Qənəklirini intayın uzun tartkən». **4** Pərvərdigar həkkəniydu; U rəzillərnıng əsarətlirini sunduruwətti; **5** Ular xərməndə bolup arkısıəğa yandurulsun, Zıondin nəprətlindioqənlarning həmmisi! **6** Ular əgzidə ünüp qikқан qəptək bolsun; Üzlüməy turupla solixip ketıdioqan; **7** Ot-qəp orioquqıəğa uningdin bir tutammu qikmaydu; Bəq bəqlıoquqıəğa bir kuqakmu qikmaydu; **8** Ətup ketıwatkanlarmu: «Pərvərdigarning bərikiti üstünglarda boləy; Pərvərdigarning nami bılən silərgə bəht tiləymiz!» — dəgən salamnı həq bərməydu.

130 «Yükirioğa qikix nahxisi» Qəngkur yərlərdin Sanga pəyad kətürimən, i Pərvərdigar; **2** I Rəb, awazimni angliəyəsən; Kuləkliringni yelinix sadayımoğa saləyəsən; **3** Əgər Sən Yəh, kəbihliklərnı sürıxtürüp sanısang, Əmdi Rəb, kim tik turalaydu? **4** Bırək Səndə məəpirət-kəqürüm bardur; Xunga Səndin əyminıxkə bolidu. **5** Pərvərdigarnı kütüwatimən; Jənim kütüwatıdu; Uning səzıgə ümid bəqlıdim. **6** Tün jesəkkırlirining səhərgə boləjan təxnasidin artuk, Bərhək, tün jesəkkırlirining səhərgə boləjan təxnasidin artuk, Jənim Rəbkə təxna bolup kütməktə. **7** I Israil, Pərvərdigarəğa ümid bəqlanglar; Qünki Pərvərdigarəğa əzgərməs muhəbbət bardur; Uningdə zor nıjatlıklarmu bər; **8** U Israilni bərlık kəbihlikliridin bədəl tələp kütkezıdu.

131 «Yükirioğa qikix nahxisi»; Dawut yazəjan küy: — I Pərvərdigar, kənglüm təkəbbur əməs, Nəzirımmu üstün əməs; Mən qəng ıxlar bılənmu, Yəki qənim yətməyđioqan kəramət ıxlar bılənmu məxoqul bolməymən; **2** Bərhək, anısining kuqıqıdə yatқан əmqəktin ayırıləjan balıdək, Öz jənimni bəsiwelip tinqlandurdum; Kənglüm ıqımdə əmqəktin ayırıləjan balıdəktur. **3** Israil Pərvərdigarəğa ümid bəqlısın; Həzirdin bəxlap, əbədl'əbədgıqə!

132 «Yükirioğa qikix nahxisi» I Pərvərdigar, Dawut üqün u tartkən bərlık jəbir-japəlarnı yad atkəysən; **2** U Pərvərdigarəğa kəndək kəsəm ıqkən, Yəkuptiki kudrət ıgisigə kəndək wədə kıləjan: — **3** «Pərvərdigarəğa turar jayni, Yəkupning kudrətlık ıgisigə makənni tapmıoquqə, Əyümdiki hujrioğa kirməymən, Kəriwəttiki kərpəmgə qikməymən, Kəziimgə uykuı, Kəpaklıriməğa mügdəxni bərməymən». **6** Mana, biz

uning hawirini afratahda angliduk; Uni ormanlik etizlardin taptuk; **7** Uning turar jaylirioja berip kirayli; Uning tahtipari aldid a sãjdã kilayli; **8** Ornungdin turojin, i Pãrwãrdigar, Sãn kudritingning ipadisi ahdã sandukung bilãn, Öz aramgahioja kirgin! **9** Kahinliring haqqaniylik bilãn kiyindürilsun, Mëmin bëndiliring tãntãnilik awazni yangratsun! **10** Kulung Dawut üqün, Özün mäsih kilöqiningning yüzini yandurmiojayson; **11** Pãrwãrdigar Öz haqikiti bilãn Dawutka xu kãsamni kildi, U uningdin heq yanmaydu: — U: — «Öz puxtingdin qikkan mewidin birsini tahtingdã olturoqüzimän; **12** Pãrzẽtliring Mening ahdãmni, Hãm Mãn ularoja egitidojan agah-guwahlirimni tutsa, Ularning pãrzẽtliri mænggüga tahtingdã olturidu» — degãn. **13** Qünki Pãrwãrdigar Zionni talliojan; U Öz makani üqün uni haliojan. **14** Mana U: — «Bu mænggüga bolidiojan aramgahimdur; Muxu yãrdã turimän; Qünki Mãn uni halaymãn. **15** Mãn uning rizkini intayin zor bãrikãtlãmän; Uning yoksullirini nan bilãn kandurimän; **16** Uning kahinlirioja nijatlikni kiygüzimän, Uning mëmin bëndiliri xadliktin tãntãnilik awazni yangritidu. **17** Mãn bu yãrdã Dawutning münggüzini bihlundurimän; Özümning mäsih kilöqinim üqün yoruk bir qiraq bekittãmän; **18** Uning düxmãnliriga xãrmãndilikni kiygüzimän; ãmma uning kiygãn taji bexida ronak tapidu» — dedi.

133 «Yükirioja qikix nahxisi»; Dawut yazoan küy: — Kara, mana, kërindaxlar birliktã turux nemidegãn yahxi, nemidegãn xerindur! **2** U Harunning bexioja tøkülüp, sakilidin akkan awu kimmãtlik maydãk, U Harunning sakilidin ekip, Kiyim-keqakning yakisioja qüxkãn kimmãtlik mayoja ohxaydu; **3** U yãnã Hãrmon teojidiki xãbnãmning Zion taqilirioja qüxüxiga ohxaydu; Qünki xu yãrdã Pãrwãrdigar bãrikãtni — Yãni mænggülik hayatni buyruoan!

134 «Yükirioja qikix nahxisi» Mana, Pãrwãrdigarõja taxãkkür-mãdhiyã kayturunglar, **1** keqigã Pãrwãrdigarning eyidã turidiojan, Pãrwãrdigarning barlik külliri! **2** Mukãddãs jayda turup kolliringlarni këtürüp Pãrwãrdigarõja taxãkkür-mãdhiyã kayturunglar! **3** Asman-zeminni Yaratquqi Pãrwãrdigar silãrni Ziondin bãrikãtligay!

135 Hãmdusana! Pãrwãrdigarning namini mãdhiyilãnglar, Uni mãdhiyilãnglar, Pãrwãrdigarning külliri! **2** Uni mãdhiyilãnglar, Pãrwãrdigarning eyidã turojanlar, Hudayimizning hoyllirida turojanlar! **3** Yahni mãdhiyilãnglar, qünki Pãrwãrdigar mehribandur; Uning namioja küy eytinglar; Qünki muxundãk kilix xerindur; **4** Qünki Yah Yakupni Öziningki boluxka, Israilni Öz mirasi boluxka talliwalidi. **5** Qünki özüm bilimãni, Pãrwãrdigar uluõdur; Rãbbimiz barlik ilãhlãrdin üstündur. **6** Pãrwãrdigar nemã ixni muwapik kãrgãn bolsa, U asmanlarda, Zeminda, Dengizlarda hãm uning barlik taqliridimu xuni kilõjandur. **7** U yãr qãtliridin bulut-tumãnlarni erlitidu; Yamoqurlaroja qãkmaqlarni hãmrãh kilidu; Xamalni Öz hãziniliridin qikiridu. **8** U Misirdiki tunji oqullarni halak kildi, Insanlarning bolsun, haywanlarning bolsun

hãmmi urup halak kildi. **9** U alamãtlãrni, mejjilãrni aranglarõja awwati, i Misir; Pirãwn wã uning hãmma külliri üstigã awwati. **10** U uluõq alãrni uruwãtti, Kudrãtlik padixãhlarni õltürüwãtti; **11** Amoriylarning padixãhi Sihõnni, Baxanning padixãhi Ognì, Kãnaandiki barlik padixãhliklarni uruwãtti. **12** Ularning zeminini miras kilip, Öz hãlki Israilõja miras boluxka tãkdim kildi. **13** Sening naming, Pãrwãrdigar, mænggüga, Xãhrãt-hatirãng dãwrdin-dãwrqigidu. **14** Qünki Pãrwãrdigar Öz hãlkining dãwasini soraydu; Öz küllirioja rãhim kilidu. **15** ãllãrning butliri bolsa pakãtla kümüx-altundin ibarãttur, Ularni insanning kolliri yasioqandur, halas. **16** Ularning aqzi bar, birak sezmilaydu; Kãzliri bar, birak kãrmaydu; **17** Kulakliri bar, birak anglimaydu, Aqzida heq napãs yoktur. **18** Ularni yasiojanlar ularõja ohxap kalidu, Ularõja tayanõjanlarmu xundaktur. **19** Israil jãmãti, Pãrwãrdigarõja taxãkkür-mãdhiyã kayturunglar; Harun jãmãti, Pãrwãrdigarõja taxãkkür-mãdhiyã kayturunglar; **20** Lawiy jãmãti, Pãrwãrdigarõja taxãkkür-mãdhiyã kayturunglar; Pãrwãrdigardin kãrkidiojanlar, Pãrwãrdigarõja taxãkkür-mãdhiyã kayturunglar! **21** Yerusalemda makanlaxkan Pãrwãrdigarõja Ziondin taxãkkür-mãdhiyã eytilsun! Hãmdusana!

136 Pãrwãrdigarõja taxãkkür eytinglar, U mehribandur; Qünki Uning muhãbbiti mænggülikdur; **2** Ilãhlarning ilãhioja taxãkkür eytinglar, Qünki Uning muhãbbiti mænggülikdur; **3** Rãblãrning Rabbigã taxãkkür eytinglar, Qünki Uning muhãbbiti mænggülikdur; **4** Zor karamãtlãrni birdinbir Yürgüzüqigã taxãkkür eytinglar, Qünki Uning muhãbbiti mænggülikdur; **5** ãkil-parasãt arkilik asmanlarni Yasioquqioja taxãkkür eytinglar, Qünki Uning muhãbbiti mænggülikdur; **6** Zeminni sular üstidã sozup Turozuquqioja taxãkkür eytinglar, Qünki Uning muhãbbiti mænggülikdur; **7** Uluõq nur jisimlirini Yasioquqioja taxãkkür eytinglar, Qünki Uning muhãbbiti mænggülikdur; **8** Kündüzni baxkuridiojan kuyaxni Yasioquqioja taxãkkür eytinglar, Qünki Uning muhãbbiti mænggülikdur; **9** Keqini baxkuridiojan ay hãm yultuzlarni Yasioquqioja taxãkkür eytinglar, Qünki Uning muhãbbiti mænggülikdur; **10** Ularning tunjilirini urup, Misiroja zãrb bãrgüqigã taxãkkür eytinglar, Qünki Uning muhãbbiti mænggülikdur; **11** Israilni uning arisidin qikãroquqioja taxãkkür eytinglar, Qünki Uning muhãbbiti mænggülikdur; **12** Küqlük kol hãm uzatkan bilãk bilãn ularni Qikãroquqioja taxãkkür eytinglar, Qünki Uning muhãbbiti mænggülikdur; **13** Kizil dengizni belak-belak Belgüqigã taxãkkür eytinglar, Qünki Uning muhãbbiti mænggülikdur; **14** Hãm Israilni uning otturisidin Ötküzgüqigã taxãkkür eytinglar, Qünki Uning muhãbbiti mænggülikdur; **15** Kizil dengizda Pirãwnni koxunliri bilãn süpürüp taxliõquqioja taxãkkür eytinglar, Qünki Uning muhãbbiti mænggülikdur; **16** Öz hãlkini qel-bayawandin Yetãkligüqigã taxãkkür eytinglar, Qünki Uning muhãbbiti mænggülikdur; **17** Büyüik padixãhlarni Uruwãtküqigã taxãkkür eytinglar, Qünki Uning muhãbbiti mænggülikdur; **18** Hãm mãxhur padixãhlarni Öltürgüqigã taxãkkür eytinglar, Qünki Uning muhãbbiti mænggülikdur; **19** Jümlidin Amoriylarning padixãhi Sihõnni Öltürgüqigã taxãkkür

eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mænggüliktur; **20** — Həm Baxan padixahı Ognı Öltürgüqığə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mænggüliktur; **21** Ularıng zeminini miras üqün Bərgüqığə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mænggüliktur; **22** Buni bəndisi İsrailoqə miras kılıp bərgüqığə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mænggüliktur; **23** Həlimiz harab əhwalda, bizləni Əsligüqığə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mænggüliktur; **24** Bizni əzgənlərdin kutulduruqıqığə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mænggüliktur; **25** Barlık ət igilirigə ozuk Bərgüqığə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mænggüliktur; **26** Ərxlərdiki Təngrigə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mænggüliktur!

137 Babildiki dərya-eriklar boyida biz olturdük; Zionni əsliginimizdə, bərhək yiqə kətürdük; **2** Qiltarimizni arisidiki səgətlərgə esip koydük. **3** Qünki bizni sürgün kılqanlar bizdin nahxa tələp kildi; Bizni zarlatquqlar bizdin tamaxa tələp kılıp: — «Həy, Zion nahxiliridin birni bizgə eytkina» — deyixti. **4** Yaqə yurttə turup Pərwədigarning nahxisini kandaqmu eytaylı? **5** Əy Yerusalemlə, mən seni untusam, Ong kolum [məharitini] untusun! **6** Seni əslimisəm, — Yerusalemləni əng qong hursənlikimdin əwzəl kərmisəm — Tilim tanglayimoqə qaplixip kalsun! **7** I Pərwədigar, Edom baliliridin hesab ələqanda, Yerusalemləni bexioqə qıxkən külini yadingoqə kəltürgəysən; Qünki ular: «Uni yər bilən yəksan kilinglar, Uliqığə yər bilən yəksan kilinglar!» deyixti. **8** I bulinix əldida turoqan Babil kizi, Bizgə kılqan kilmixlirini əztinggə kayturoquqı bəhtliktur! **9** Bowakliringni elip taxkə atquqı kixi bəhtliktur!

138 Dawut yazoqan küy: — Pütün kəlbim bilən Sanga təxəkkür eytimən; Barlık ilahlar əldida Seni küyləymən. **2** Pak-muqəddəslikingning ibadəthanisioqə karap bax urimən, Əzgərməs muhəbbiting həm həkikət-sadakıting üqün naminıni təbriklaymən; Qünki Sən pütün nam-xəhritingdinmü bəkrak, wədgə turidioqiningni uluqə kılqansən. **3** Sanga nida kılqan künidə, manga jawab bərgənsən; Jenimoqə küq kirgüzüp, meni riqəbtəldürgənsən. **4** Aqzingdiki səzləni angliqanda, i Pərwədigar, Jahəndiki barlık xahlar Seni mədhıyləydu; **5** Ular Pərwədigarning yollirida yürüp nahxa eytidu, Qünki uluqdur Pərwədigarning xan-xəripi. **6** Qünki Pərwədigar aliyyur; Birək U həli boxlaroqə nəzər salidu; Təxəbbuləni bolsə U yirəktin tonup yetidu. **7** Zulmət-muxəkkətlər arisida mangoqan bolsammü, Sən meni janlandurısən; Duxmənliriminıng oqəzipini tosuqxə kılungni uzartısən, Ong kılung meni kutkuzidu. **8** Pərwədigar manga təwə ixləni pütüzidu; Mehır-muhəbbiting, i Pərwədigar, mænggüliktur; Əz kolliring yasioqanni taxlap kətmigəysən!

139 Nəoımiqlərləning bexioqə tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazoqan küy: — I Pərwədigar, Sən meni təxkürüp qıktıng, Həm meni bilip yəttıng; **2** Əzüng olturoqinimni, turoqinimnimü bilisən; Yirəktə turukluk kənglümdikini bilisən. **3** Başkən kədəmliriminı, yatqanliriminı otkəməngdin otküzduq; Barlık yollirim

Sanga ayandur. **4** Bərhək, tilimoqə bir səz kələ-kəlməstinla, i Pərwədigar, Mana Sən buni əyni boyiqə bilməy kəlməysən. **5** Sən meni əldi-kəynimdin orap turısən, Kılungni mening üstümgə qonduroqansən. **6** Bundək bilim manga xunqilik tilsimat bilinidu! Xundək yuksəkki, mən uni bilip yetəlməydikənmən. **7** Rohıngdin neri boluxkə nələrgimü baralayttım? Huzurungdin əzümmi kaqurup nələrgə baralayttım? **8** Asmanlaroqə qıksam, mana Sən axu yərdə; Təhtisarada orun salsammü, mana Sən xu yərdə; **(Sheol h7585)** **9** Səhərning kanatlırini elip uqup, Dengizning əng qət yərliridə tursam, **10** Həttə axu jayda kılung meni yetəkləydu, Ong kılung meni yələydu. **11** Mən: «Kərangəjuluk meni yapsə, Ətrapımdiki yorukluk qoquk kəqə bolidu» — desəm, **12** Kərangəjulukmu Səndin yoxurunalmaydu, Kəqimü Sanga kündüzdək aydingdur, Kərangəjulukmu [Sanga] yorukəktur. **13** Bərhək, Sən mening iqliriminı yasioqansən; Anning kərsikida meni tokuqansən; **14** Mən Seni mədhıyləymən, Qünki mən sürlük wə karamət yasaloqanmən; Səning kılqanliring karamət tilsimattur; Buni jenim obdan bilidu. **15** Mən yoxurun jayda yasaloqinimda, Yər təgliridə əpqillik bilən tokulup xəkilləndürilginimda, Ustihanlirim Səndin yoxurun əməs idi. **16** Əzalirim tehi apiridə bolmioqan künlərdə, Ular yasiliwatqan künlərdə, Kəzüng tehi xəkillənməngən jismiminı kərup yətkənidi; Ularıng həmmisi əlliburun dəptirində yeziloqanıdi. **17** Ah Təngrim, oyliring manga nəkədr kimmətlıktur! Ularıng yiqındisi xunqə zordur! **18** Ularıni sanay desəm, ular dengizdiki kumlardınmu kəptur; Uykudin kəzümmi aqşam, mən yənıla Sən bilən billidurmən! **19** Ah, Sən rəziləni oltürüwətsəng ıding, i Huda! Kənhor kixilər, məndin yirək bolux! **20** Qünki ular Səning toquruluk hiylilik bilən səzləydu; Səning xəhərliring ular təripidin əzduruldu. **21** Sanga əqmən boləqanlaroqə, i Pərwədigar, mənmu əqku? Sanga kərxı qıqkənləroqə mənmu yirginimənoqu? **22** Ularoqə qix-tirnikimənoqə əqtmur; Ularıni əz duxmənlirimin dəp hesablaymən. **23** Məni kəzitip təxkürgəysən, i Təngrim! Mening kəlbiminı bilip yətkəysən! Məni sinap, oqəmlik oylirimni bilgəysən; **24** Məndə [Əzünggə] əzar bərgüdək yolning bar-yoklukını kərgəysən; Wə meni mænggülik yolungda yətkəligəysən!

140 Nəoımiqlərləning bexioqə tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazoqan küy: — Rəzil adəmdin, i Pərwədigar, meni əzad kılqəysən; Zorawən kixidin meni səklioqəysən. **2** Ular kənglidə yamanliklarnı oyliməktə; Ular hər küni jəm boluxup urux qıqarməqki. **3** Tilini yiləningkidək ittik kılıdu; Kobra yiləning zəhiri ləwliri əstida turidu; (Seləh) **4** Rəzil adəmming kollaridin meni əman kılqəysən, i Pərwədigar; Putlirimni putlaxni kəstləydioqan zorawən kixidin səklioqəysən. **5** Təxəbburlar mən üqün kiltək, tanılarnı yoxurup təyyarlıdi; Yol boyida tor yaydı, Mən üqün tuzəkləni səldi; (Seləh) **6** Mən Pərwədigarə: «Sən mening Təngrimdursən» — dedim; Yəlinıxlırim sədasioqə kulək saləqəysən, i Pərwədigar; **7** Pərwədigar Rəb nıjatlıkımning küqidur; Sən jəng künidə bəximni yepip kooqdioqansən. **8** Rəzil adəmming ümidini ıjəbət kilmioqəysən, i Pərwədigar; Ularıng hiylilirini

akkuzmiqajaysən; Bolmisa özlerini qong tutuwalidu. (Selah) **9** Meni korxiwaloqlarning bolsa, Lawliridin qikkən xumluq ularning öz bexioqa qüxsun; **10** Üstiga qoqlar yaoqdurulsun; Ular otqa, Kaytidin qikalmioqudök hanglaroqa taxliwetilsun; **11** Tili qeqimqi adömnöng yör yüzidä orni bolmisun; Balayi'apöt zorawanlarni tügäxkiqä owlaydu; **12** Män bilimänki, Pärwärdigar eozilgönlärning dawasini soraydu, Yöksulning häkkinä elip beridu; **13** Bärhäk, häkkanıylar namingoqa tæxäkkür eytidu; Köngli duruslar hüzurungda yaxaydu.

141 Dawut yazoqan küy: — Pärwärdigar, män Sanga nida kildim; Yenimoqa tezdin kölgöysən; Sanga nida kılöjiniında awazimni angliqajaysən. **2** Duayimni angliqajiningda, Sanga sunuloqan huxbuydök yekimlik bolsun, Kölümning ketürilüxi sunuloqan kəqlik kürbanlıktäk köbul bolsun. **3** Aqızim aldida közetqi turoquzöjaysən, i Pärwärdigar; Lawlirim dörwazisini saklıqajaysən; **4** Könglümni häqkandök yaman ixkä, Kəbihlik kılöquqılaroqa xerik bolup, rəzillik kılıxkä mayıl kılmiqajaysən. Meni ularning nemätliridin häq yegüzmiğöysən! **5** Häkkanıy adöm meni ursun — Bu manga mehrıbanlıktur; Manga tənbiş bərsun — Bu bolsa, bexim rät kılmaydıoqan, küyuloqan esil maydök bolidu. Qünki mening duayim yənıla xularning rəzilliklirigä kərxi bolidu. **6** Ularning häkimliri tik yarladın taxliwetilgändä, [Həlk] mening sözlirimni anglaydu; Qünki bu sezlər xerındur. **7** Bırsı otun yaroqanda yərgä qeqılöqan yerındılardök, Mana, ustıhanlırimiz tähtısara ixiki aldida qeqıwetildi; (Sheol h7585) **8** Bärhäk, közlirim Sangıla tikilip qaraydu, Pärwärdigar Rəbbim; Sanga tayinimən; Jenimni harab kılıp taxliwətmığöysən. **9** Ularning manga salöqan kılтікidin, Kəbihlik kılöquqılarning tuzaklıridin meni saklıqajaysən; **10** Razılar özining torlırioqa yikilsun, Män bolsam — etüp ketimən.

142 Dawut oqarda yoxurunup turoqan waqıtta yazoqan «Maskıl»: — Män Pärwärdigaröqa awazimni anglitip nalə-pəryad ketürimən; Pärwärdigaröqa awazım bilən yelinimən; **2** Uning aldida dad-zarlırimni tekimən; Uningöqa awariqilikimni eytimən. **3** Rohım iqimdə tügıxəy dəp kəloqanda, Xu qaoqda baskan yolumni bilgənsən; Män mangöqan yolda ular manga kıltaq saldı. **4** Ong yenimoqa karap bəkkəysən; Ətrapımda meni tonuydıoqan adöm yökture; Panahgah yökəp kətti; Häq adöm jenimoqa köyünməydu. **5** Män Sanga pəryad kətürdü, i Pärwärdigar; Sanga: «Sən mening Baxpanahımsən, Tiriklärning zeminida bolöqan Nesiwəmdürsən» — dedim. **6** Mening pəryadımöqa kulək salöjaysən; Qünki mən intayın harab əhwəloqa qüxürüldüm; Meni köşliqöquqılirimdin kutulduröjaysən; Qünki ular məndin küqlüktur. **7** Sening namingni təbriklikim üqün, Jenimni türmidin qıkaröjaysən; Häkkanıylar ətrapımda olıxidu; Qünki Sən manga zor mehrıbanlık kərsitısən.

143 Dawut yazoqan küy: — Pärwärdigar, duayimni angliqajaysən; Yelinıxlırimöqa kulək salöjaysən; Häkikət-sadakıtıngdə həz häkkanıyıtıngdə manga jawab bərgöysən. **2** Öz külügni sorakkä tartıxkä

turmıqajaysən; Qünki nəzırıngdə tiriklärning häqbırı häkkanıy ispatlanmaydu. **3** Qünki düxmən jenımöqa ziyanəkəlik kılmahta, U həyatimni dəpsəndä kildi; Meni huddi əlgili uzun bolöqanlardök, Kərangöqu jaylarda turuxkä məjbür kıldı. **4** Xunga rohım iqimdə tügıxəy dəp kəldi; Iqimdə kəlbim sundi. **5** Mən kədimki künlərni əsləymən; Sening barlık kılöqanlıring üstidə seöjünip oylinimən; Kölliring ixligənlirini hiyalımdın etküzimən. **6** Köllirimni Sanga karəp sözup intilimən; Jenim qangkılöqan zemində Sanga təxnadur. (Selah) **7** Manga tezdin jawab bərgöysən, i Pärwärdigar; Rohım həlidin ketidu; Dədirəngni məndin yoxurmıqajaysən; Bolmisa mən hangöqa qüxıdıqıanlardök bolımən. **8** Mehır-mühəbbıtıngni tang səhərdə anglatkəysən; Qünki tayanöjınım Sən; Mengıxım kərək bolöqan yolni manga bildürğöysən; Qünki jenim Sanga təlmürüp qaraydu; **9** Meni kutulduröjaysən, i Pärwärdigar, düxmənılrımdın; Baxpanah ızdöp Sening yeningöqa qəqımən. **10** Öz ıradənggə əməl kılıxımkä meni egətkəysən; Qünki Sən mening Hudayımdürsən; Sening mehrıban Rohıng meni tüptüz zemində yetəklıgəy; **11** Öz nam-xəhritıng üqün meni janlanduröjaysən, i Pärwärdigar; Öz häkkanıyıtıngdə jenimni awariqiliktin azad kılöjaysən. **12** Həm mehrı-xəpkıtingdə düxmənılrımni üzüp taxliwətkəysən; Jenimni har kılöqanlarıning həmmısini həlak kılöjaysən; Qünki mən Sening külungdurmən.

144 Dawut yazoqan küy: — Köllirimöqa jəng kılıxni, Barmaklırimöqa uruxni egıtidıoqan, Mening Kəram Texım Pärwärdigaröqa tæxäkkür-mədhıyə kəyturulsun! **2** Mening özgərməs xəpkitım wə mening kərojınım, Mening egiz munarım wə nıjatkarım, Mening kəlkınım wə tayanöjınım, mən Uningdin hımayə tapımən; U Öz həlkımni kəl astımda boysunduröquqıdu! **3** i Pärwärdigar, Sən unıngdin həwər alıdıkənsən, adöm dəgən zadı nemə? Uning toqıruluq oylaydıkənsən, insan balısı dəgən nemə? **4** Adəm bolsa bır nəpəsturla, halas; Uning künlrı etüp ketıwatқан bır kələnggidur, halas. **5** i Pärwärdigar, asmanlarnı egıldürüp qüxkəysən; Taqlaroqa tegıp uların ız-tütək qıkaröjaysən; **6** Qakmaklarnı qakqüzup ularni tarkıtıwatkəysən; Ökliringni etıp ularni kıykas-sürəngə salöjaysən; **7** Yükrıdın kölliringni ızıtıp, Meni azad kılöjaysən; Meni uluq sulardın, Yəqə yurttikılärning qanggilıdın qıkaröjaysən. **8** Ularıning əozı kuruq gəp səzləydu, Ong kəli aldamqı köldur. **9** i Huda, mən Sanga atəp yengı nəhxa eytimən; Ontaroqa təngkəx bolup Sanga küylərni eytimən. **10** Sən padıxəhlaroqa nıjatlık-öjəlibə beöjıxlaysən; Kulung Dawutni əjəllik kılıqtın kutuldurısən. **11** Meni kutulduröjaysən, yat yurttikılärning kolıdın azad kılöjaysən; Ularıning əozı kuruq gəp səzləydu, Ong kəli aldamqı köldur. **12** Xundak kılıp oşullırimiz yaxlıkida puhta yetilgən kəqətlərgə ohxaydu, Kızlırimiz ordıqə nəxıxləngən tüwrüklərdök bolıdu; **13** Axlık ambarlırimiz tolduruluq, Türlük-türlük özükler bilən təminləydoqan, Köylırimiz otlaklırimızda mınglap, tümənləp közılaydıoqan; **14** Kalılrımiz boqaz bolıdıoqan; Häqkim besıp kırməydıoqan, häqkim [jənggə] qıkımaydıoqan; Köqlılrımızda häq jedəl-öjowöqa bolmaydıoqan; **15** Əhwəli xundak bolöqan həlk nemıdegən bəhtlıktur! Hudası Pärwärdigar bolöqan həlk bəhtlıktur!

145 Mədhīyā: Dawut yazojan küy: — Mən Seni mədhīyiləp uluoqlaymən, Hudayim, i Padixah; Namingoja əbədil'əbədgiqə təxəkkür-mədhīyə kayturimən. **2** Hərküni Sanga təxəkkür-mədhīyə kayturimən, Namingoja əbədil'əbədgiqə təxəkkür-mədhīyə kayturimən! **3** Uluoqdur Pərwərdigar, zor mədhīyilərgə layıqtur! Uning uluoqlukini sürüxtürüp bolqılı bolmas; **4** Bir dəwr yengi bir dəwrə Sening kıləqlanliringni mahtaydu; Ular kudrətlik kıləqlanliringni jakarlaydu; **5** Mən həywitingning xərəplik julalığını, Wə karamət məjilizingni seqlinip sezləymən; **6** : Xuning bilən ular korkunqluk ixliringning kudritini bayan kılıdu; Məmmu uluoq əməlliringni jakarlaymən! **7** Ular zor məhrıbanlıqını əsləp, uni mubərəkəlp tarkıtidu, Həkkənliyliking toqruluk yukiri awazda küyləydu. **8** Pərwərdigar məhr-xəpətklik həm rəhımdıldur; Asan qəzəplənməydu, U zor məhr-muəbbətlıktur; **9** Pərwərdigar həmmigə məhrıbandur; Uning rəhımdıllıqlırı barqə yaratkənırlıning üstıdındur; **10** Sening barlık yasioqlanliring Seni mədhīyiləydu, i Pərwərdigar, Sening məmin bəndiliring Sanga təxəkkür-mədhīyə kayturıdu. **11** Ular padıxahlıkingning xəripidin həwər yətküzıdu, Küq-kudritingni sezləydu; **12** Xundak kılıp insan balırlıoqa kudrətlik ixliring, Padıxahlıkingning xərəplik həywisı ayan kılınıdu. **13** Sening padıxahlıking əbədiy padıxahlıktur, Səltəniting əwladtın-əwladkılıqıdu. **14** Pərwərdigar yikilay degənlərling həmmisini yələydu, Egilip kəloqlanlarning həmmisini turoquzıdu. **15** Həmmaylənnıng kəzlırı Sanga tikilip kütıdu; Ularoqa əz waktıda rizkını təksim kılıp berısən; **16** Kəlungni eqixing bilənla, Barlık jan igiliringning arzusını kandırısən. **17** Pərwərdigar barlık yollırıda həkkaniydu, Yasioqlanliringning həmmisigə muəbbətlıktur. **18** Pərwərdigar Əzıgə nıda kıləqlanlarning həmmisigə yekındur, Əzıgə həkikəttə nıda kıləqlanlarning həmmisigə yekındur; **19** U Əzıdın əymınıdıoqlanlarning arzusını əməlgə axurıdu; Ularıning pəryadını anglap ularnı kutküzıdu. **20** Pərwərdigar Əzını seygənlərling həmmisidin həwər alıdu; Rəzıllərlıng həmmisini yokıtidu. **21** Aozım Pərwərdigarning mədhıyısını eytıdu; Barlık ət igilırı əbədil'əbəd uning mukəddəs namıoqa təxəkkür-mədhīyə kayturoqay!

146 Həmdusana! I jenim, Pərwərdigarnı mədhīyilə! **2** Mən həyat bolsamla, Pərwərdigarnı mədhīyiləymən; Wujudum bar bolsıla Hudayiməja küy eytmən. **3** Esilzadılərgımu, İnsan balıyoqımu tayanmanglar, Ularda heq mədət-nıjatlık yoktur. **4** Mana, uning nəpisi ketıdu, U əz tuprıkiəja kaytıp ketıdu; Xu kındıla arzu-nıyətlırı yokəp ketıdu. **5** Yakupning Təngrisı mədətakırı boləjan adəm, Pərwərdigar Hudasını əz ümıdı kıləjan adəm bəhtlıktur! **6** U asmanlarnı, zemınnı, Dengizni həm uningda bar məwjudatlarnı yaratkəndur; U həkikət-sadakəttə mənggü turıdu; **7** Ezilgüqılər üqün U həküm sürıdu; Aq kəloqlanlarəja nan berıdu. Pərwərdigar məhbıslarnı azad kılıdu; **8** Pərwərdigar korlarning kəzlırını aqıdu; Pərwərdigar egilip kəloqlanlarnı turoquzıdu; Pərwərdigar həkkaniylarnı seyıdu. **9** Pərwərdigar musapırlardınnı həwər alıdu; Yetim-yesırlənnı, tul hotunni yələydu; Bırak rəzıllərlıng yolını əgri-bügrı kılıdu. **10** Pərwərdigar

mənggügə həküm sürıdu; I Zion, sening Hudaying dəwrdin-dəwrgıqə həküm sürıdu! Həmdusana!

147 Həmdusana! Yahni mədhīyılənglar! Bərhək, bundak kılıx xerındur; Hudayimızni küylənglar! Mədhīyə okux insanoja yarixıdu. **2** Pərwərdigar Yerusalemnı bına kılmaqtə; İsrailning sürgün kılinoqlanlırını U yioqıp kelıdu; **3** U kəngli sunuqlarnı dawalaydu; Ularıning yarılırını tangıdu. **4** U yultuzlarning sanını sanaydu; Ularıning həmmisigə bir-bırləp isim koyıdu. **5** Uluoqdur Rəbbimiz, zor kudrətlikdur; Uning qüxinixi qəksızdur. **6** Pərwərdigar yawax məminlənnı yələp kəturıdu; Rəzıllənnı yərgıqə təwən berıdu. **7** Pərwərdigarəja təxəkkürlər bilən nahxa eytinglar; Küylənnı qıltaroqa təngxəp eytinglar! **8** U asmannı bulutlar bilən kaplıtıdu, Zemınoja yamoqurnı bekıtidu, Taoqlarda ot-qəplənnı əstürıdu; **9** Məlləroja ozuk, Taoq kəojsıning qüjılırı zarlıoqanda, ularəja ozuk berıdu; **10** At kütıdın U zoq almaydu; Adəmnıng qəbdəs putlırını hursənlik dəp bilməydu; **11** Pərwərdigar bəlkı Əzıdın əymınıdıoqlanlarnı, Əzıning əzgərməs muəbbəbtigə ümıd bəoqlıoqlanlarnı hursənlik dəp bılıdu. **12** Pərwərdigarnı mahtanglar, i Yerusaleml; Hudayingni mədhīyılə, i Zion. **13** Qünki U dərwazıliringning takəqlırını məhkəm kılıdu; Seningdə turuwatkən pərzəntliringgə bəht-bərikət bərdı. **14** U qət-qəgraliringda aram-tınlıq yürgüzıdu, Seni buəqdayning esili bilən kənaətləndürıdu. **15** U Əz əmr-bexarətlırını yər yüzıgə əwətıdu; Uning sezkəlamı intayın tez yügürıdu. **16** U aq kərnı yungdək berıdu, Kırəwnı küllərdək tarkıtidu. **17** Uning muzını nan uwaklırədək kılıp parqılıwetıdu; Uning soəquki aldıda kim turalısın? **18** U sezinı əwətıp, ularnı erıtidu; Uning xamılını qıkırıp, sularnı aqküzıdu. **19** U Əz sezkəlamını Yakupkə, Bəlgılımılırını həm həkümılırını İsrailəja ayan kılıdu; **20** U bəxkə heqbir əlgə mundaq muamılə kılmiəqəndur; Uning həkümılırını bolsa, ular bilip bəkkən əməs. Həmdusana!

148 Həmdusana! Pərwərdigarnı asmanlardın mədhīyılənglar; Yukiri jaylarda Uni mədhīyılənglar; **2** Uni mədhīyılənglar, barlık pərixtiliri; Uni mədhīyılənglar, barlık kəoxunlırı! **3** Uni mədhīyılənglar, i kuyax həm ay, Uni mədhīyılənglar, həmmə parlak yultuzlar; **4** Uni mədhīyılənglar, asmanlarning asmanlırı, Asmandın yukiri jaylaxkən sular! **5** Bular Pərwərdigarning namını mədhīyılısın; Qünki U buyruəjan həman, ular yaratıloqəndur; **6** U ularnı əbədil'əbədgiqə turoquzıdu; Ular üqün waktı ətməydoqan bəlgılımını buyruəjan. **7** Pərwərdigarnı zemındın mədhīyılənglar, Dengizdikı barlık əjdıhalar, dengizning barlık təglırı; **8** Ot, mēldüz, kə, tuman, Uning sezigə əməl kılıdıoqan judunluk xamal; **9** Taoqlar həm barlık dēnglər, Mewilik dərəhlər, barlık kedir dərəhlırı, **10** Yəwayı həywanlar, barlık mal-wəranlar, Əmiligüqılər həm uqar-kənatlar; **11** Jəhan padıxahlırı wə barlık kəwmılar, Əmırlər həm yər yüzıdikı barlık həkim-sotqılar; **12** Həm yigitlər həm kızlar, Bowaylar wə yaxlar, — **13** Həmmisi Pərwərdigarning namını mədhīyılısın; Qünki pəkəttə Uning namı alıydu; Uning həywiti yər həm asmandın üstün turıdu. **14** Həm U Əz həlkıning münggüzını, Yəni barlık mukəddəs

bəndilirining mədhiyisini egiz kətürgüzgən; Ular İsrail
bəiliri, Əzigə yəkin bir həlktur! Həmdusana!

149 Həmdusana! Pərwərdigarəja atap yengi
bir nahxini okunglar; Məmin bəndilərnin
jamaitidə Uning mədhiyisini eytinglar! **2** İsrail öz
Yaratquqisidin xadlansun; Zion oqulliri öz Padixahidin
hux boləjay! **3** Ular Uning namini ussul bilən
mədhiyilisun; Uningəja küyləni dap həm qiltarəja
təngxəp eytsun! **4** Qünki Pərwərdigar Öz həlkidin
səyünar; U yawax məminləni nijatlik bilən bezəydu; **5**
Uning məmin bəndiliri xan-xərəptə rohlənip xad boləjay,
Orunlirida yetip xad awazini yangratqay! **6** Aqzida
Təngrigə yüksək mədhiyiliri bolsun, Qollirida qox bislik
kiliq tutulsun; **7** Xuning bilən ular əllər üstidin kisas,
Həklərgə jaza bəja yürüzidu; **8** Əllərnin padixahlirini
zənjirlər bilən, Axsəngəklirini təmür kixənliri bilən
baqlaydu; **9** Ularning üstigə pütülgən həkümnə bəja
kəltüridu — Uning barlik məmin bəndiliri muxu xərəpkə
nesip bolidu! Həmdusana!

150 Həmdusana! Təngrini Uning mükəddəs jayida
mədhiyilənglar; Qudriti parlap turidiojan
ərxlərdə Uni mədhiyilənglar; **2** Uni qudrətlik
ixliri üqün mədhiyilənglar; Ojayət uluqluqi üqün
Uni mədhiyilənglar; **3** Uni burəja sadasi bilən
mədhiyilənglar; Uni rawab həm qiltar bilən
mədhiyilənglar; **4** Uni dap həm ussul bilən
mədhiyilənglar; Uni tarlik sazlar həm nəy bilən
mədhiyilənglar; **5** Uni jaranglik qanglar həm yangrak
qanglar bilən mədhiyilənglar; **6** Barlik nəpəs igiliri
Yahni mədhiyilisun! Həmdusana!

Pənd-nəsihətlər

aman-esən yaxaydu, Bala-kazalardin, oqəm-əndixlardin haliy bolup, hatirjəm turidu.

1 Israil padixahı Dawutning oqlı Sulaymanning pənd-nəsihətliri: — **2** Bu pənd-nəsihətlər sanga əkil-parasət, ədəp-əhlakni oğitip, seni ibrətlik sözlərni qüxinidioğan kilidu; **3** sanga danalığ, həkkaniylik, pəmparasət və durusluğun yoloruq-tərbiyisini qəbul kılduridu. **4** Bu [pənd-nəsihətlər] nadanlarnı zərək kılıp, yaxlarnı bilimlik və səzgür kılıdu; **5** bularoqa kulak selixi bilən danalar bilimini axuridu, yorutuloğan kixilər tehimu dana məsləhətkə erixidu, **6** xundakla pənd-nəsihətlər həm təmsillərlənin mənisini, danixmənlərlənin həkmətliri həm tilsim sözlirini qüxinidioğan kilinidu. **7** Pərwərdigardın qorqux bilimning baxlinixidur; Əhməklər danalıqni və tərbiyini kəzgə iltmaydu. **8** I oqlum, atangning tərbiyisigə kulak sal, anangning sən-nəsihətidin ayrılma; **9** qünki ular sening bexingəta takaloğan gül qəmbirək, boynungəta esiloğan marjan bolidu. **10** I oqlum, yamanlar seni azdursa, ularoqa əgəxmigin. **11** Əgər ular: — Yür, tuzak kurrup adəm iltürəyli; Yoxuruniwelip, birər bigunah kəlgəndə uraylıl **12** Təhtisarađək ularni yutuwetaylı, Sak bolsimu, Һangəta qüxxənlərdək ularni yikıtaylı; (Sheol h7585) **13** Ulardın hilmuhi kimmətlilik mal-dunyaqa igə bolup, Öylirimizni olja bilən toldurimiz. **14** Biz bilən xerik bol, Həmyanimiz bir bolsun, dəsa, — **15** I oqlum, ularoqa yoldax bolma, Özüngni ularning izidin neri kıl! **16** Qünki ularning putliri rəzillikkə yügüridu, Kəlini kən kilix üqün aldiraydu. **17** Hərəkəndə uqar kənat tuyup kəloqanda tuzak qoyux bika awariqılıktur; **18** Ləkin bular dəl əz kəninə tüküx üqün saklaydu; Əz janlırioqa zamin boluxni kütidu. **19** Nəpsi yoojnap kətkən hərbi adəmnin yollirining aqiwiti mana xundak; [Həram mal-dunya] əz igilirining jəninə alidu. **20** [Büyük] danalıq koqida oquq-axkara hitab kılmaqta, Qoq məydanlarda sadasini anglatmaqta. **21** Koqa dokmuxlirida adəmlərnə qəkirimakta, Xəhər dərwazilirdə səzlirini jakarlımaqta: — **22** I saddılar, kəqanojiqə muxundak nadanlıqqa berilisi? Məshirə kiləuqılər kəqanojiqə məshiriliktin huzur alsun? Əhməklər kəqanojiqə bilimdin nəprətlənsun?! **23** Tənbihlirimgə kulak selip mangoğan yolunglardin yanoğan bolsangar idi! Rohimni siləgə təküp bəratim, Səzlimni siləgə bildürgən bolattim. **24** Ləkin qəkirsam, anglimidinglar; Kolumni uzartsam, heqkaysinglar karimidinglar. **25** Nəsihətlirimning həmmisigə pərwa kilmidinglar, Tənbihimni anglaxni kılqə halimidinglar. **26** Xunga, bexinglarəta bala-kəza kəlgəndə külimən, Wəhime siləgə yetixi bilən məshirə kiliyən. **27** Həlakət elip kəlgən wəhime üstinglərgə qüxxəndə, Wəyranqilik siləgə kuyuntazdək kəlgəndə, Silər eoqır kəyoqutəta wə azabkə muptila boləuqıninglarda — **28** U qəoqda muxu kixilər məndin ötünüp qəkıridu, Mən pərwa kilməymən, Meni təlmürüp izdisimu, tapalmaydu. **29** Ular bilimgə nəprətlənginidin, Pərwərdigardın əyminxni talliməuqıningidin, **30** Mening nəsihətimni kılqə qəbul kıləuqısi yəoklūqidin, Tənbihimgimu pərwa kilməuqıninglardin. **31** Ular əz bəxini yaydu, Əz kəstliridin toluq azab tartidu; **32** Qünki saddilərnin yoldin qikixi əz jənioqa zamin bolidu; Əhməklər rəhətlilik turmuxidin əzlirini həlak kılıdu. **33** Ləkin manga kulak saləuqanlar

2 I oqlum, əgər səzlimni qəbul kilsang, Nəsihətlirimni kəlbənggə püksəng, **2** Əgərdə danalıqqa kulak salsang, Yəruklukqə erixikkə kəngül bərsəng, **3** Əgər əkil-parasətkə təxna bolup iltija kilsang, Yəruklukqə erixix üqün yūqiri awazda yəlinsəng, **4** Əgər kümüxxə iltigəndə iltisəng, Yəoxurun gəhərnə izdigəndə izdisəng, **5** Undakta Pərwərdigardın [həkiqiy] qorquxni bilidioğan bolisən, Wə sanga Hudani tonux nesip bolidu. **6** Qünki Pərwərdigər danalıq bərgüqidur; Uning əqzidin bilim bilən yərukluk qikidu. **7** U durus yaxawatkanlar üqün mol həkmət təyyarlap kəyoqandur, U wijdanlik adəmlər üqün kəlkəndur. **8** U adillik kıləuqılərnin yollirini asraydu, İhlasmən bəndilirining yolini kəyoqdaydu. **9** U qəoqda həkkaniylik, adillik və durusluqni, Xundakla hərəkəndə güzəl yolni qüxinidioğan bolisən. **10** Danalıq kəlbənggə kixi bilənla, Bilim kənglūnggə yəki bilənla, **11** Pəmparasət seni kəyoqdaydu, Yərukluk seni saklaydu. **12** Ular seni yaman yoldin, Tili zəhər adəmlərdin kütəzidu; **13** Yəni toqra yoldin qətnigənlərdin, Kərangəuqı yollarda mangidəuqanlardin, **14** Rəzillik kıləuqı huzur kəridəuqanlardin, Yamanlıqning ziyanlırini huxallik dəp bilidəuqanlardin, **15** Yəni əgri yollarda mangidəuqanlardin, Kəngəuqı yolda mangidəuqanlardin kütəzidu. **16** [Danalıq] seni buzuk ayaldin, Yəni xirin sözlər bilən azdurmaqki boləuqan nəməhrəm ayallardin kütəzidu. **17** [Bundak ayallar] yax waktida təkən jərisini taxlap, Huda aldidiki nikah kəsimini untuoqan wəpasizlardındur. **18** Uning əyigə bəridəuqan yol əlümə apiridəuqan yoldur, Uning mangidəuqan yolliri adəmnə ərwəhlar məkənioqa baxlaydu. **19** Uning kəxiəta bəroqanlərnin birimu kaytip kəlgini yok, Ulardın birimu həyatlik yollirioqa erixikni yok. **20** [Xulərnə qüxxənsəng] yaxılərnin yoldıa mangisən, Həkkaniylərnin yollirini tutisən. **21** Qünki durus adəm zəmində yaxap kəlalaydu, Məkəmməl kixi bu yərdə məkanlıxalaydu. **22** Ləkin rəzilə zəmindin üzüp taxlinidu, Wəpasizlar uningdin yuluwetilidu.

3 I oqlum, təlimimni untuma, Dəgənlirimni həximə kənglūngdə qing tut. **2** Qünki u sanga bərikətlilik künlər, uzun əmir və hatirjəmlilik kəoxup bəridu. **3** Məhrəban və hək-səməmiy boluxtin wə kəqma, Bulərnə boynungəta esiwəl, Kəlbənggə pütüwəl. **4** Xundak kıləuqanda Huda və bəndilərnin nəziridə iltipətkə layik bolisən, danixmən hesablisən. **5** Əz əklənggə tayanmay, Pərwərdigəroqa qın kəlbəng bilən tayanəuqın; **6** Kəndakla ix kilsang, Pərwərdigərnə tonuxkə ıntil; U sanga toqra yollərnə kərsitidu. **7** Əzüngni əkilik sanima; Pərwərdigardın əymini, yamanlıktın yirək bol. **8** Xundak kıləuqıningda, bu ixlar dərdənggə dərman, Ustihənlirəuqə yilik bolidu. **9** Pərwərdigərnin hərmətinə kılıp mal-dunyayəngdin hədiyələrnə sunəuqın, Etizəngdin tunji qikkən məhsulatlırəngdin Uningəta atəuqın; **10** Xundak kıləuqıningda, ambarlırəng axlıkka toluq taxidu, Xarab kəlkəklirəngdə yəngi xarab əxip-təxip turidu. **11** I oqlum, Pərwərdigərnin tərbiyisigə bəpərwəlik kılma, Uning tənbihidin bəzmə. **12** Qünki,

ata aziz kergan oqloqqa tanbih-tarbiya bergandak, Pärwardigar kimni seygän bolsa uningöja tanbih-tarbiya beridur. **13** Danalikka muysärgä bolöjan kixi, Yoruklukka igä bolöjan kixi nemidegän bəhtlik-hə! **14** Qünki danalığın paydisi kümüxning paydisidin köptur, Kimmiti sap altunningkidinmu ziyadidur. **15** U ləal-yakutlardin kimmətliktur, Intizar bolöjan hərəkandak nərsəngdin heqbirimu uningöja täng kəlməstur. **16** Danalığın ög kolida uzun ömür, Sol kolida baylik wə xəhrət bardur. **17** Uning yolliri sanga hux purak tuyulur, Uning barlik tərakiliri seni aram tapkuzur. **18** U özini tapkan adəmgə «hayatlik dərhi»dur, Uni qing tutkan kixi nemidegän bəhtlik! **19** Pärwardigar danalik bilən yar-zeminni barpa kildi, Həkmət bilən asmanni ornatti. **20** Uning bilimi bilən yəring qongkur katlamiri yerildi, Həmdə bulutlardin xəbnəm qüxti. **21** I oqulm! [Danalik bilən bilimni] kəzüngdin qikarma, Pixkan həkmət wə pəm-parasətni qing tut. **22** Xuning bilən ular jeningöja jan koxidu, Boynungöja esilöjan esil marjandək sanga güzəllik koxidu. **23** Xu qaoqda yolungda aman-esən mangalaysən, Yolda putlaxmaysən. **24** Yatqanda heq nemidin kərkəmsən, Yetixing bilənla tatlik uhlaysən. **25** Bexingöja dəxətlik wəhimə qüxkəndə kərkəmiojin, Rəzillarning wəyranqilikidin oşəm kilmiojin! **26** Qünki Pärwardigar sening tayanqingdur, U putungni kapkanlardin neri kilidu. **27** Pəkət kolungdin kəlsila, həjətmənlərdin yəxilikni ayimiojin. **28** Kolum-koxnilirning seningdin etnə sorap kəsur, «Kaytip ketip, ətə kəlgin, ətə beray» — demigin. **29** Koxnangöja ziyənxəlik niyitidə bolma, Qünki u sanga ixinip yeningda hatirjəm yaxaydu. **30** Birsı sanga ziyə yətküzimigən bolsa, Uning bilən səwəbsiz majiralaxma. **31** Zulumhor kixigə həsət kilma, Uning yol-tədbirliridin heqnemini tallima. **32** Qünki kinqöjr yollarnı mangidioqanlar Pärwardigarning nəziridə yirginliktur, Ləkin Uning sirdax dostluğu durus yaxawatkan adəmgə təəllüktur. **33** Pärwardigarning ləniti rəzillik qiloquqining öyididur, Ləkin U həkkanıy adəmnig öyigə bəht ətə kilur. **34** Bərhək, məshirə qiloquqlarnı U məshirə kilidu, Ləkin kiqik peil kixilərgə xəpkət kərsitidu. **35** Danalar xəhrətkə warislik kilidu, Ləkin həmakətlər rəsəwa kəlinidu.

4 I oqullar, atanglarning nəsihətlirini anglanglar, Kəngül koysanglar, Yoruklukka erixisilər. **2** Qünki silərgə əgitedioqanlirim yahxi bilimdur, Kərsətmilirimdin waz kəqmənglar. **3** Qünki mənmu atamning yumran balisi idim, Anamning arzuluk yaloquz oqlı idim, **4** Atam mənə əgitim mundak dedi: — Səzlimirni esingdə tut; Kərsətmilirimgə riayə kil, Xuning bilən yaxnaysən. **5** Danalığın ələtin, əkil tap, Eytkan səzlimirni untuma, ulardin qikma. **6** [Danalığın] waz kəqmə, u seni saklaydur; Uni seygın, u seni koqdaydu. **7** Danalığın həmmə ixning bexidur; Xunga danalığın ələtin; Barlığın sər p kilip bolsangmu, əkil tapkin. **8** [Danalığın] əzizligin, u seni kəturidu, Uni qing kuqakliqanda, seni hərmətkə sazawər kilidu. **9** Bexingöja taqaloqan gül qəmbirəktək [sanga güzəllik elip kelidu], Sanga xəhrətlik taj in'am kilidu. **10** I oqulum, kulak salojin, səzlimirni qəbul kəlojin, Xunda ömrüingning yilliri kəp bolidu. **11** Mən sanga danalik yolini əgitəy, Seni durusluk yolliriqə baxlay. **12** Mangojiningda kədəmlirning qəklənməydu, Yüğürsəng

yikilip qüxməysən. **13** Aləqan tərbiyəngni qing tut, Kolungdin kətküzimig; Obdan sakliqin uni, Qünki u sening hayatingdur. **14** Yaman adəmlər mangojan yoloqə kirma, Rəzillərnin izini basma. **15** Uların [yolidin] əzüngni qaqu, [Yoloqə] yəkin yolima; Uningdin yandap etip kət, Neri kətkin. **16** Qünki [yamanlar] birər rəzillik kilmioquqə uhlialmas, Birərsini yikitmioquqə uyqusi kəlməs. **17** Yamanlik ularning ozukidur, Zorawanlıq ularning xarabidur. **18** Ləkin həkkanıylarning yoli goya tang nuridur, Kün qüx boləquqə barəjanseri yoruydu. **19** Yamanlarning yoli zulmət kəqidək kapkarangöju, Ular yikilip, nemigə putlixip kətkinini bilməydu. **20** I oqulum, səzlimirni kəngül qoyub angla, Gəplirimgə kulak sal. **21** Uların kəzüngdə tutkin, Yürikingning kətidə kədirləp sakliqin. **22** Qünki səzlimir tapkanlar üqün hayattur, Uların pütün tenigə salamətliktur. **23** Kəlbəngni «həmmidin əziz» dəp sap tut, Qünki barlik həyat ixliri kəlbətin baxlinidu. **24** Aozjingni əgri gəptin yirək tart, Ləwling erizitlukutin neri bolsun. **25** Kəzüngni aldingöja tüz tikkin, Nəzirəngni aldingöja toşra taxla; **26** Mangidioqan yolungni obdan oylanöjin, Xundək kilsang ixliring puhta bolidu. **27** Ongöja, solöja kəymiojin; Kədəmlirəngni yamanlik yolidin neri tart.

5 I oqulum, danalığımoja kəngül qoyöjin, Idraklik səzlimirgə kulak salöjin. **2** Xundək kəloqinginda ixkə səzgürlük bilən karaydioqan bolisən, Ləwling pəm-parasəttin ayrılmaydu. **3** Qünki buzuk hotunning əozidin həsəl tamidu, Ləwli zəytun yəqəydin siliktur; **4** Ləkin Uning əkiwit kəkridək əqqik, İkki bislik qiliqtək etkür. **5** Uning kədəmliri ölüm girdawioja elip baridu, Tutkan yoli gərgə baxlaydu. (Sheol h7585) **6** Hayatlik yolini kılqə bilgüm yok dəp, Baskan kədəmliri turaksiz bolidu, Nəgə baridioqanlikini heq bilmaydu. **7** Xunga, i oqullirim, səzlimirni kəngül qoyup anglanglar, Məning dəganlirimdin qikmanglar. **8** Undək hotundin yirək kaq! İxiki aldioqimu yəkin yolima! **9** Bolmisa, izzət-abruyungni baxkilaröja tutkuzup koyisən, [Yaxlik] yillirəngni rəhimsizlərnin qəloqə tapxurisən! **10** Yat adəmlər bayliklirəng bilən özini tolduridu, Japalik əjirlirəngning mewisı yəka yurtlukning öyigə etip ketidu; **11** Əjilingdə nalə-pəryad kəturəningdə, Əzayibədnig yəm boləqanda, **12** Xu qaoqda sən: — «Ah, nəsihətlərdin nemanqə nəpərləngəndimən! Kənglümde tanbihlərnı nemanqə kəmsitkəndimən! **13** Nemixkə ustazlirəngning səzini anglimioqandimən? Manga tərbiyə bərgənlərgə kulak salmıqandimən? **14** Jəmiyəttimü, jamaət aldimü hərhil nomuska qəlojandək boldum!» — dəp kəlisən. **15** Əzüngning kəloqingdiki suni iqkin, Əz bulikingdin əkiwatkan sudin huzurlan. **16** Bulaklirəng uruq hər yəgə tərkişip kətsə [bolamdu]? Eriklirəngdiki sulər koqılarda ekip yürsə bolamdu? **17** Bular sangila has bolsun, Yat kixilərgə təgmisun! **18** Buliking bəht-bərikətlək boləqay! Yaxliqında ələqan hotunung bilən huzurlan. **19** U qixi yekiytək qiraylik! Jərandək səyümlük! Uning baqridin həmixə kənaəttə boləqaysən, Uning kəynək muhəbbitidin daim huxallıqka patkaysən. **20** I oqulum, nemixkə yat ayaloqə xəyda bolisən? Nemixkə yat hotunning koynioja əzüngni atisən? **21** Qünki insanning həmmə kəloqanliri Pärwardigarning kəz aldida axkaridur, U uning həmmə mangojan yollirini tarazioja

selip turidu. **22** Yaman adəmnıg  z k b hl kliri  zini tuzak a q x uridu, U  z gunah  bil n sirtmak a elinidu. **23** U yolor kt n m hrum bol n klirini jenidin ayırlidu, Qekidin ax an  amak tliki t p ylidin yoldin  zizip ketidu.

6 I o lum,  g r dostungo a borun bolooan bolsang, Yat kixinig k r zini t l x a k l berixip wad  b rg n bolsang, **2**  g r  z sez ngdin ilino an bolsang,  z wad ng bil n ba qlinip k lsang, **3** U yekiningning kolio a q xx nliking    n, Amal k lip  z ngni uningdin kut uz — D r  l yekiningning yenio a berip,  z ngni k mt r tutup [xu ixin] haliy k lixini  t n p sora. **4** J r n xikarqining kolidin kutulux a tirix and k, K x owqining kolidin qikix a tirix and k, Kutulmio uq  uhlap yatma, H tta  gd p aramm  alma. **6** I  urun, q m lining yenio a berip [uningdin  g n], Uning tirikqilik yollirio a karap dana bol. **7** Ularning baxliki,  m ldari,    mdari yok bolsim , **8** Lekin ular yazda yiln g  htiyaji    n ax toplıwalidu, H sul p slid  ozuk t yyarlıwalidu. **9** I  urun, kaqano io a uhlap yatıs n? Kaq n  rnungdin turis n? **10** S n: — Bird m k z yumuwalay, bird m uhlıwalay, Bird m k lumn  ko turup yetıwalay, — d ys n. **11** Lekin uhlap yat anda, mis nlik kar kqid k kelip seni basidu, Yoksulluk huddi k rallik bulangqid k  ujum a  tidu. **12**  rzim s, p yli buzuk ad m   mmila y rd  yalo an eytip, p slikni s zl ydu. **13** U k z k sip, Putliri bil n ixar  k lip, Barmakliri bil n k rsitidu; **14** Kənglidə aldamqilikla yatidu, U daim r zillikning koyida bolidu,   mmila y rd  jed l-majira teriydu. **15** Xunga uning a bekitil suz bala-kaza uni tuyuksiz basidu, U birakla dawalıo usiz yanjilidu. **16** P rw rdigar nap rlinidio an alt  n rs  bar, B rh k, y tt  n rs  Uning a yirginqlıktur. **17** Ular bolsa, T k bburluk bilən karaydioğan k z, Yalo an s zl ydio an til, Bigunah larning kenini t k zidio an k l, **18** Suyik st  ylaydio an k ng l, Yamanlik k lix a tez y g r y dio an putlar, **19** Yalo an s zl y dio an sahta gunwahq, Burad r-kerindaxliri arisio a b l gnqilik salo uqi kixidur. **20** I o lum, atangning  mrig   m l k l; Anangning k rs tmisidin qikma. **21** Ularning sezini k lbingg  tengip, Ular n boynungo a marjand k k lip  siwal. **22** Yolo a qik iningda ular seni yet kl ydu, Uhl o iningda ular seni saklaydu, Uykudin oyo ano iningda ular seni h w rl nd ridu. **23** Q nki [Hudaning] p rmani yoruk qira , Ular m k ddas kanuni nurdur; T rbıy ning t nb hliri bolsa  ayatlik yolidur. **24** Ular seni buzuk hotundin sak io uqi, Yat hotunning xerin s zlriridin yirak k lo uqidur. **25** Uning guz llikig  k ngl ngni ba qlimio in, Uning k x-k z  ynitixi seni  sirg  almısun. **26** Q nki buzuk ayallar t p ylidin ad ml r bir parq  nano ımu zar bolidu, Yat adəmnıg [zinah r] ayalı bolsa kixinig k mm tlık jənini  zig  ow k lıwalidu. **27** Otni koynungo a salsang,  z kiyimıngni k y d rm ms n? **28** Qo nıg  stid  d ss p mangsang putunıg k y d rm ms n? **29** Baxk larning ayalı bilən bir  runda yatidio an kixi xundək bolidu; Kim uning a tegip k ts   k witidin kutulalmaydu. **30** Aq k lo anda k rsikini toyo uzux    n  qrilik k lo an kixini baxk lar k msitmaydu; **31** Xund k turukluk u tutulup k lsa, I sisig  y ttini t l x a to ra kelidu; U  z  yidiki   mma n rsisini tapxuridu. **32**   lbuki, baxk larning hotuni

bil n zina k lo uqi uningdinmu [b tt r bolup], tolimu    l tlıktur; Und k k lo uqi  z- zini  nalak k lıdu. **33** U z hm t y ydu, x rm nd  bolidu, Uning raswası   q rilm ydu. **34** Q nki k nl x  ti  rni dar   z pk  k lt ridu, Intik m alo an k nıd  u   q r  im k lmaydu. **35** T l m puli ber y des ngmu u k bul k lmaydu,   rk nq  sowo a-salam b rs ngmu uni besik t ro ili bolmaydu.

7 I o lum, s zlrımg   m l k l, Tapxuruk lirimni y rikıngd  sakla. **2** Tapxuruk lirim a  m l k lsang, yaxnays n; T limlirimni k z karıku unıgni asrio and k asra. **3** Uların barmak liringo a tengip koy, K  b tahtang a yezıwal. **4** Danalıknı, sən  d -singlim, d gin, P m-parasətni «t  k nim» d p q kir. **5** Xund k k lsang, ular seni yat hotundin yir kl xturidu, A zidin silik s z qik dio an yoğun ayaldin neri kılıdu. **6** [Bir k tim]  yning deriz  k zn kliridin taxk rio a karıo inimda, **7** Birnəqqə yax, sadda yig tl rni kərdüm, Ular nıg iqidin bir  k lsizni k r p k ldim, **8** U ko a boylap buzuk [hotun turukluk] dokm xtin  t p, Andin uning  yi t r pk  karap mangdi. **9** K  k urun kar ng u qüxxəndə, Zulm t ke , ay kar ng usida [ixiki aldidin  tti]. **10** Mana,  ydin bir hotun qik p uni k t ıwaldi; Kiyimi p  ix  ayallarningkid k bolup, Niyiti  ıyl mikir idi. **11** A zi b  m- yasız, nahayiti j hl bir hotun, U  yid  turmaydu, **12** Bird  m   lid , birdə məydanlarda, U ko ılardiki hər dokm xta paylap y ridu. **13**  eliki yax yig tni tartip, uni s y p, Nomussizlar q  uning a: — **14** « y md  «ınak lık k rbanlık » g xi bar, Mən b g  n Hudao a k s m k lo an k rbanlıknı k ldim, **15** Xunga mən sizni q k rio ili qik tim, Didaringiz a təlpünüp izdidim.  mdi sizni tepıwaldim! **16** Karwitim a Misirning kətilik, yolluk libas yap  qlirini yaptim. **17** Orun-k rpiliring  hux pur k m rm kki, mu tt r w  k wzak darqınlar nı qa tim. **18** Keling, tang at    mu  b tlixaylı, oynap  uzurlınaylı, K nglimiz k ano uq   zara  yx-ıxr t k laylı, **19** Erim  y d  yok, yir k s p rg  qik p k tti. **20** U bir   myan pul elip k tti, Ay tolo uq  u  yg  kəlməydu» — dedi. **21** Ayal k p xerin səzlrini bilən rasa k zik rtidu, Qiraylık gəpliri bilən uni əsir k lıwaldi. **22** Soyux a elip mangooan  k z d k,  amak t kixi kix n bilən jaza a mang and k, K lt k  qüxxən k xt k, Yig t uning k ynidin mangdi. Jigirini  k t xip  tmıguq , U bu ıxning  hayatio a zamin bolidio anlıkini   q bilməydu. **24** I  o ullirim, s zlrımnı k ng l ko up anglanglar, D genlirimg  kul k selinglar, **25** K  blingl rni bundək hotun nıg yolo a k tk zm nglar, Uning aldam haltisio a q   p k tm nglar. **26** Bund k ayal nuro un kixil rni yik tip yarilanduro an, Uning boo uzlıo an ad mliri tolimu keptur, **27** Uning  yi bolsa t htisaranıg k rix   jizidu, Ad mnı « alak t m  manhanisi»  a q   r  x yolidur. (Sheol h7585)

8 [Kul k sal,] danalık q k riwatmamdu? Yorukluk sada qik riwatmamdu? **2** Yollarning egiz jayliridin, Dokm xlardın u  run alidu, **3** X  rg  k ridio an k w klarning yenida,   rk nd k d rwaza   jizirida u mur j t k lm k : — **4** «I metıw rl r, sil rg  mur j t k lım n,   y, ad m baliliri, sadanı sil r    n k lım n, **5** G d k bolooanlar, zer klıknı   nıwelinglar,

əhmək boləjanlar, yoruklukkə erixinglar! **6** Manga kulək selinglar, Qünki güzəl nərsiləni dəp berimən, Aqzimni eqip, durus ixlarni [silərgə] yətküzimən. **7** Eytkanlirim həqiqəttur, Aqzim zəilliklini nəprətlinidü; **8** Səzilirimning həmmisi hək, Ularda heqkandək hüyigərlik yaki əgətmilik yətkür. **9** Ularning həmmisi qüxəngənlər üqün enik, Bilim əlojanlar üqün durus-tooqrıdur. **10** Kümükkə erixəndin kərə, nəsihətlirimni qəbul kilinglar, Sap altunni elixtin kərə bilimin elinglar. **11** Qünki danalığ ləəl-yəqutlardin əwzəl, Hərkəndək ətiwarlık nərsəngmu uningəy tənq kəlməstür. **12** Mən bolsam danalığmən, Zərəklik bilən billə turimən, İstikaməttin kəlip qıkkən bilimin ayan kiliyəm. **13** Pərwərdigardin əyminix — Yamanlıqkə nəprətlinix deməktür; Təkəbburluk, məoqrurluk, yaman yol həm xum əoqizni əq kərimən. **14** Məndə obdan məsləhətlər, pıxkən həkmət bar; Mən degən yoruklukk, küdrət məndidür. **15** Padixahlar mən arkılık həküm sürüdü, Mənsiz həkimlar adil həküm qıkkəms. **16** Mən arkılıqla əmirlər idarə kılıdu, Aliyjanablar, yər yüzidiki barlık sorakqılar [toqra] həküm kılıdu. **17** Kimki meni səysə, mənmu uni səymən, Meni təlmürüp izdigənlər meni tapalaydu; **18** Məndə baylık, xəhərat, Həttə konirimas, kəqməs dələt wə həkkanıyətmu bar. **19** Məndin qıkkən məwə altundin, Həttə sap altundin kimmətlıktür, Məndin alidəoqan daramət sap kümüxtinmu üstındür. **20** Mən həkkanıyət yəloqə mənigimən; Adalət yəloqin otturisdı yürimənkı, **21** Meni səyganlarni əməli nərsilərgə miras kıldurimən; Ularning həzinilirini taldurimən. **22** Pərwərdigar ixlirini baxlıxidilə, Qədimdə yəsəoqanliridin burunla, Mən uningəy tawədurmə. Əzəldin tartiplə — mukəddəmdə, Yər-zəmin yaritilməstılə, Mən tikləngənmən. **24** Qongqur hənglar, dengiz-okyanlar apiridə boluxtin awwal, Mən məydanəy qıqıriloqanmən; Mol su uroqur turidəoqan bulaklar bolməstinla, **25** Egiz taqlar əz orunlıqəy qoyulməstinla, təpiliklər xəkillənməstinla, [Pərwərdigar] bipayan zəmin, kəng dalalarni, Aləmning əslıydkı topa-qənglirininimu təhi yarətməstinla, Mən məydanəy qıqıriloqanmən. **27** U asmanlarni bina kiliwatqinidə, Dengiz yüzigə upuk sizikini siziwatqinidə, Ərxə bulutlarni orunlaxturup, Qongqur dengizdiki bulək-mənbələri mustəhkəmləwatqinidə, Dengiz sulirini bəktkən dairidin exip kətmisun dəp pərman qüxüriwatqinidə, Bipayan zəminning ullirini kuruwatqinidə, Mən u yərdə idim; **30** Xu qəoqə goya usta bir hünərəwəndək Uning yenidə turəjanidim, Mən hərdəim Uning əldidə xadlinəttim, mən Uning kündilik dil'arami idim; **31** Mən Uning alimidin, yər-zəminidin xadlinip, Dunyadiki insanlardin hursənlik tēpı yürəttim, **32** Xunga i balılar, əmdı manga kulək selinglar; Qünki yollirimin qing tutkanlar nəkədə bəht tapar! **33** Əloqan nəsihətkə əməl kılıp, Dana boləqin, uni rət kılma. **34** Səzümgə kulək selip, Hərküni dərwazilirim əldidin kətməy, İxiklirim əldidə meni kütüdiqan kixi nəkədə bəhtlıktür! **35** Kimki meni tapsa həyatni tapıdu, Pərwərdigarning xəpkitigə nəsip bolıdu. **36** Ləkin manga gunah kıləqan hərkim əz jəniqə ziyan kəltürıdu, Meni yaman kərgənlər əlümni dost tutqan bolıdu».

9 Danalığ əzığə bir əy selip, Uning yəttə tüwrükini ornətti. **2** U mallirini soyup, Esil xarəblirini

arılaxturup təyyarlap, Ziyəpət dəstihininı yaydı; **3** Dədəklirini [məhman qakırıxkə] əwətti, Əzi xəhərnıng əng egiz jaylıridə turup: **4** «İ sadıdlar, bu yərgə kelinglar, — dəp qakırıwatıdu; Nədanlarqə: **5** Kəni, nənlirimdin əoqız tēgı, Mən arılaxturup təyyarlıqan xarəblardin iqinglar; **6** Nədanlar katarıdin qıqıp, həyatqə erixinglar, Yoruklukk yəloıdə mēnginglar», — dəwatıdu. **7** Həkawurləqə tənbiş bərgüqı əhanətkə uqraydu, Kəbihlərnı əyiblıgüqı əzığə dəq kəltürıdu. **8** Həkawurlərnı əyiblımə, qünki u sanga əq bolup kalıdu; Həlbuki, dana kixini əyiblısəng, u sənı səyıdu. **9** Dana adəmgə dəwət kılısang, əklı tēhimu toluq bolıdu; Həkkanıy adəmgə durus yol kərsətsəng, Bilimi tēhimu axıdu. **10** Pərwərdigardin əyminix danalığnıng baxlınixıdu, Mukəddəs boləquqini tonux yorukluktür. **11** Mən [danalığ] səndə bolsam, künlirıngni uzartımən, Əmrıngnıng yilliri kəpiyər. **12** Səndə danalığ bolsa, paydini kəriqıdın əzüngsən, Danalığnı mazaq kılısang ziyan tartıdıqanmu əzüngsən. **13** Nədan hotun əoqız bısəməjan, əkilsızdu, Həqnmə bilməstür. **14** U ixik əldidə olturup, Xəhərnıng əng egiz jaylıridə orun elip, **15** Udul etüp ketıwatkanlarqə: **16** «Kimki sadə bolsa, bu yərgə kəlsun!» — dəwatıdu, Wə əkilsızlərnı: **17** «Ooqrılıqə iqkən su tatlık bolıdu, Ooqrılup yəgən nən tēmlik bolıdu!» — dəp qarkıwatıdu. **18** Ləkin qakırılıquqı əliklərnıng unıng əyidə yatkanlıqıdin bıhəwərdur, Uning [burunkı] məhmanlırınıng əllıkəqan təhtisəranəng təglirigə qüxüp kətkənlikini u səzməs. (Sheol h7585)

10 Padixah Sulaymanning pənd-nəsihətliri: — Dana ooql atisinı xad kılar; Əkilsız ooql anisinı kayəqu-həsərkə salar. **2** Həram baylıqlarınıng həq paydisi bolmas; Həkkanıyət insanıni əlümıdin kutıldurur. **3** Pərwərdigar həkkanıy adəmnıng jəniı aq qoymas; Ləkin u kəbihlərnıng nəpsini booqur koyar. **4** Hürunlukk kixini gaday kılar; İxəqlıkk bolsa bayaxat kılar. **5** Yazda həsulni yəiojıwaləquqı — dana ooqlıdu; Ləkin orma waktıdə uhlup yatquqı — hijalətkə kəldurıdıqan ooqlıdu. **6** Bərikət həkkanıy adəmnıng bəxiqə qüxər; Əmma zorawənlik yamanlarnıng əoziqə urar. **7** Həkkanıy adəmnıng yadikari mubərəktür; Yamanlarnıng nemi bolsa, sesik kəlar. **8** Dana adəm yəlyoruk-nəsihətlərnı qəbul kılar; Kot-kot, nədan kixi əz əyioqı bilən putlıxar. **9** Oubarsız yürgən kixinıng yürüx-turuxı turaklıktür, Yollirini əgri kıləqanıng kırı ahiri axkarlinıdu. **10** Kəz ixaritinı kılıp yürıdıqanlar adəmnı dəoqda kəldurur; Kot-kot, nədan kixi əz əyioqı bilən putlıxar. **11** Həkkanıy adəmnıng əozi həyatlık bulıqıdu, Əmma zorawənlik yamanıng əoziqə urar. **12** Əqmənlik jədəl kəzoqar; Məhir-muəhbət həmmə gunahlarnı yapar. **13** Əkil-idraklık adəmnıng əozidin danalığ tēpilar; Əkilsıznıng dümbisigə palək tēgər. **14** Dana adəmlər bilimlərnı ziyadə toplar; Ləkin əhməkning əozi uni həlakətkə yəkinlaxturar. **15** Mal-dunyalıri goya məzmüt xəhərdək baynıng kapalıtidür; Miskinni həlak kılıdıqan ix dəl unıng nəmrətkıdu. **16** Həkkanıylarnıng əjirliri janəyə jan qoxar, Kəbihlərnıng həsulni gunahnlı kəpəytıxtür. **17** Nəsihətni ənglap uni saklıquqı həyatlık yəloqə mēngar; Tənbihlərnı rət kıləqan kixi yəldin əzoqanlardur. **18** Adawət saklıqan kixi yəloqan səzliməy kalmas; Təhmət

qapliqonlar ahmaktur. **19** Gəp kəp bolup kətsə, gunahtin haliy bolmas, Lekin aqziyoja igə boləjan əkilliktur. **20** Həkkaniy adəmninğ səzi huddi sap kiumux; Yamanning oyilri tolimu ərziməstur. **21** Həkkaniy adəmninğ səzliri nurojun kixini kuwwətlər; Əhməklər əkli kəmlikidin elər. **22** Pərwərdigarning ata kילוan bərikiti adəmnı dələtmən kilar; U bərikitigə heqbir japa-muxəkkət qoxmas. **23** Əhmək kəbihilikni tamaxa dəp bilər; Əmma danalığ yorutulojan kixining [hursənlikidur]. **24** Yaman kixi nemidin qorqsa xuningəja uqrar; Həkkaniy adəmninğ arzusi əməlgə axurular. **25** Yaman adəm kuyundək etip yokər; Lekin həkkaniy adəm mənngülüik uldəktur. **26** Adəm aqqış su yutuwaləqandək, Kəzigə is-tütək kirip kətkəndək, Hurun adəmnı ixkə əwətkənmü xundək bolar. **27** Pərwərdigardin əymini x omürni uzun kilar, Yamanning omri kışkartilar. **28** Həkkaniy adəmninğ ümidi hursənlik elip kələr; Lekin rəzilning kütkini yokkə qikar. **29** Pərwərdigarning yoli durus yaxawətkənləroja baxpanahdur; Kəbihilik kילוuqiləroja bolsa həlakəttur. **30** Həkkaniylarning orni mustəhkəmdur; Yamanlar zeminda uzun turmas. **31** Həkkaniy adəmninğ aqzidin danalığ qikar; Lekin xumluk til kesip taxlinar. **32** Həkkaniy adəmninğ səzi kixigə mok huxyakar; Yaman adəmninğ aqzidin xumluk qikar.

11 Yalojan taraza Pərwərdigaroja yirinqliklur; Adil jing texi uni hursən kilar. **2** Təkəbburluk bilən birgə xəməndiqilik əgixip kələr; Lekin danalığ kiyiq peilləroja həmərah bolar. **3** Toqrilarning səmimiyligi ezini yetəklər; Lekin kazzaplarning əgriligi ezini wəyran kilar. **4** Hudaning oqazəp künidə mal-dunyaning paydisi bolmas; Lekin həkkaniyə adəmnı elümdin kutkuzar. **5** Kamil adəmninğ həkkaniyligi ezini tüz yoloja baxlar; Yaman adəm öz yamanlikidin yikilar. **6** Durus adəmlərninğ həkkaniyligi əzlinini kutkuzar; Lekin kazzaplar öz hiylə-nəyringidin tutular. **7** Rəzil adəm əlsə, uning ümidi yokkə qikar; Gunahkarning ümidi ahiri kuruk kalar. **8** Həkkaniy adəm kiyinqiliklin haliy kilinar; Rəzil adəm uning ornioja tutular. **9** Munapiklar öz aqzi bilən yekini buzar; Lekin həkkaniylar bilimi bilən kutkuzular. **10** Həkkaniy adəm ronək tapsa, xəhər hux bolar; Rəzil adəm həlak bolsa, həlk təntənə kilar. **11** Toqrilarning bərikət tiləxliri bilən xəhər güllinər; Lekin rəzilərninğ tili bilən wəyran bolar. **12** Öz yekini səkidəjan kixi — əkiləsidur; Əmma yorutulojan adəm aqzini yəqar. **13** Gəp toxuquci məhiyətləni axkarilar; Sadik adəm amanətkə hiyanət kilmas. **14** Yolyoruk kəm bolsa, əl-yurt yikilar; Uluq bir məlişətiyoja bəlsə, əl nijat tapar. **15** Yatka borun boləjan kixi ziyan tartmay kalmas; Kəl bərixip kepil boluxni yaman kərgən kixining kuliki tinq bolar. **16** Xapaətlık ayal izzət-hərmətni kəldin bərməs; Zorawanlar baylikni kəldin bərməs. **17** Rəhimdil öz-əzigə bəht yaritar; Rəhimsiz öz tenini aqzitar. **18** Yaman adəmlərninğ alojan ix həkkı ularnı aldar, bərikətsiz bolar; Əmma həkkaniyə terioquci adəm əməliyi in'am alar. **19** Həkkaniyə adəmgə həyatlik tapkuzar; Yamanlikni kəzləp yüridəjan kixi elümğə yüz tutar. **20** Niyiti buzuk kixi Pərwərdigaroja yirinqliklur; Əmma yoli diyanətlık kixilər uning hursənlikidur. **21** Kəl tutuxup birləxsimu, yamanlar jazaqə tartilmay kalmas; Lekin həkkaniylarning nəslı nijat tapar. **22** Qıraylik

əmma tetiksiz hotun, Qoxkining tumxukioja altun halkə saləqandəktur. **23** Həkkaniylarning arzusi pəkət yaxhi mēwə elip kələr; Yamanlarning kütkini oqazəp-nəprəttur. **24** Biraw mərdləroja tarkətsimu, güllinər; Yənə biraw bərixkə tegixlikini ayisimu, pəkət namratlixar. **25** Mərd adəm ətlinər; Baxkilarnı suqəroquci əzimu suqərilər. **26** Axlikni satmay besiwəlojan kixi əlninğ lənitigə uqraydu; Lekin axlikni setip bərgüigə bərikət tilinər. **27** Yaxhilikni izdəp intilgən adəm xapaət tapar; Yamanlikni izdigən adəm əzi yamanlik kərər. **28** Öz mal-duniasioja tayanəquci yikilar; Həkkaniy kixi yopurməktək kəkirər. **29** Öz əyigə azarqilik saləjan kixi xamaləja miras bolar; Əkiləz adəm aqilaninğ kuli bolup kalar. **30** Həkkaniyning bəridəjan mewisı «həyatlik dərihi»dur; Dana kixi kəngülləni [həyatlikkə] mayil kilar. **31** Qarənglar, həkkaniy adəm bu dunyada [səwənlikı üqün] bədəl təligən yərdə, Rəzilərlə bilən gunahkarlarning aqiwiti qandək bolar?

12 Kimki tərbiyəni kədirlə, bilimnimu səyğüidur; Lekin tənbihkə nəprətləngən nadan-həməqəttur. **2** Yaxhi niyətlık adəm Pərwərdigarning iltipətioja erixər; Əmma Pərwərdigər hiylə-mikirlık adəmninğ gunahini bəkitər. **3** Adəmlər yamanlik kiliplə amanlik tapalmas; Lekin həkkaniylarning yiltizi təwənməs. **4** Pəzilətlık ayal erining təjidur; Əmma uni uyatka saləquci hotun uning ustihlini qiritər. **5** Həkkaniy adəmninğ oy-pikri durus həküm qikirər; Yamanlarning nəsihətliri məkkarliklur. **6** Yamanlarning səzliri qan təkidiəjan kiltaktur; Lekin durusning səzi adəmnı kiltaktin kutuldur. **7** Yamanlar aqıdurulup, yokilar; Lekin həkkaniylarning əyi məzmur turar. **8** Adəm öz zəriklikı bilən məhtəxkə sazawər bolar; Əgri niyətlık kixi kəzgə ilinmas. **9** Pəkir turup hizmətkari bar kixi, Əzini qong tutup aq yürəgən kixidin yaxhidur. **10** Həkkaniy adəm öz uliojinimu əsrər; Əmma rəzil adəmninğ bolsa həttə rəhimdillikimu zalimliklur. **11** Tirixip tərıqılik kילוan dəhkənninğ kərsikı tok bolar; Əmma ham hiyalləroja bərilgən kixining əkli yoktur. **12** Yaman adəm yamanlik kiltikini kəzləp olturar; Əmma həkkaniy adəmninğ yiltizi mēwə bərip turar. **13** Yaman adəm öz aqzininğ gunahidin tutular; Həkkaniy adəm mēwəkkət-kiyinqiliklin kutular. **14** Adəm öz aqzining mewisidin kənaət tapar; Öz kəli bilən kילוanliridin uningəja yandurular. **15** Əhmək öz yolini toqra dəp bilər; Əmma dəwətkə kulək saləjan kixi aqilanidur. **16** Əhməkning aqqikı kəlsə, tezla bilinər; Zərək kixi həkarətkə səwr kilar, sətilikni axkarilimas. **17** Həkkətkəni eytkən kixidin adəlat bilinər; Yalojan guwahlik kילוuqidin əldəmqilik bilinər. **18** Bəzilərninğ yeniklik bilən eytkən gəpi adəmgə sanjilojan kiliqkə ohxar; Biraq aqilaninğ tili dərkdə dərmandur. **19** Rastqil mənngü turoquzulidur; Ləwzi yalojan bolsa bərdəmliktur. **20** Yamanlikning koyida yürügüninğ kənglidə hiylə saklanəqandur; Amanlikni dəwət kילוuqılar huxallıqkə qəmə. **21** Həkkaniy adəmninğ bəxioja heq kılupət qüxməs; Kəbihlər bala-kəzaqə qəməülər. **22** Yalojan səzləydiğənninğ ləwliri Pərwərdigaroja yirinqliklur; Lekin ləwzidə turoqanlarəja U apirin eytar. **23** Pəmlık adəm bilimini yoxurar; Biraq əhmək nadanlikini jakarlar. **24** Tirixqan kəl həkuk tutar; Hurun kəl alwanəja tutular.

25 Kengülning oʻjam-andixisi kixini mükqaytər; Lekin mehribana bir söz kixini rohlandurar. **26** Həkkaniy kixi əz dosti bilan birgə yol izzər; Birək yamanlarning yoli əzlinini adaxturar. **27** Hürun əzi tutkan owni pixurup yeyəlməs; Birək ətiwarlik bayliklər tirixqanoqa mənəstpur. **28** Həkkaniylikning yolida həyat tepilar; Xu yolda əlüm kərünməstur.

13 Dana oqul atisining təbiiyisigə kengül qoyar; Məshirə kילוquqi tənbişkə kulək salmas. **2** Adəm durus eoizining mənəsidin huzurlinar; Tuzkorlar zorawanlikkə həwəs kılıp zorawanlikkə uqrar. **3** Sezde ehtiyatqan kixi jenini saklap qalar; Aozzi ittik həlakətə uqrar. **4** Hürunning arzu-tiliki bar, lekin erixəlməs; Lekin tirixqan ətinər. **5** Həkkaniy adəm yaloqanqılıqtin yirginər; Kəbiħ bolsa seşip, xərməndə bolar. **6** Yoli durusni həkkaniyə qoqdar; Lekin gunahkarni rəzillik yikitar. **7** Bəzilər əzini bay kərsətini bilən əməliyəttə kuruk səlattur; Bəzilər əzini yoksul kərsətini bilən zor baylikliri bardur. **8** Əz bayliqi gərtigə tutuloqan bayning jenioqa ara turar; Birək yoxsul həq wəhimini anglimas. **9** Həkkaniy adəmnin nuri xadlinip parlar; Birək yaman adəmnin qiriqi eqürülər. **10** Kibirliktin pəkət jedal-majirala qıkar; Danalilik bolsa nəsihətni angliqanlar bilən billidir. **11** İxliməy tapkan haram baylik bərikətsizdur; Tər təküp həlal tapkan güllinər. **12** Təlmürgingə kütüp erixəlməslik kengülünə sunuk qılar, Lekin tənəliklə erixkni «həyatlik dərihi»dur. **13** [Hudaning] kalam-səzigə pisənt kilmioqan adəm gunahning təlimigə kərzdar bolar; Lekin pərmanni kədirligan adəm yaxxilik kərər. **14** Aqılanining təlimi həyatlik bərgüqi bulaktur, U seni əlüm tuzaklıridin kutuldurar. **15** Aqılanilik adəmnə iltipatkə erixtūrər; Birək tuzkorlarning yoli əgri-bügrü, japalilik bolar. **16** Pəm-parasətlilik adəm bilimi bilən ix kərər; Həmakət əz nadanlikini axkarilar. **17** Razil əlaqıqi bala-kəzaqə uqrar; Sadik əlqi bolsa dərkdə dərmandur. **18** Təbiiyəni rət kילוqan adəm namratlixip uyatkə qalar; Əmma tənbişni qobul kילוqan hərmətkə erixər. **19** Əməlgə axqan arzu kixigə xerin tuyular; Lekin əhməklər yamanliqni taxlaxni yaman kərər. **20** Aqılanilər bilan billə yürgən Dan. bolar; Birək əhməklərgə həmrəh bolqan nalə-pəryadta qalar. **21** Bala-kəza gunahkarlarning kəynidin besip mangar; Lekin həkkaniylar yaxxilikning əjrinə tapar. **22** Yaxxi adəm pərzəntlirining pərzəntlirigə miras kəldurar; Gunahkarlarning yioqan mal-dunyaliqi həkkaniylar üqün toplinər. **23** Yoxsulning taxlanduk yeri mol həsul bərər; Lekin adalətsizliktin u wəyran bolar. **24** Tayakni ayioqan kixi oqlini yaxxi kərməs; Balini səyğən kixi uni əstayidil təbiiyləp jazalar. **25** Həkkaniy adəm kengli kənaət tapkuqə ozuk yər; Yamanning kərsikı aq qalar.

14 Hər bir dana ayal əz ailisini awat qılar; Əhmək ayal ailisini əz kəli bilən wəyran qılar. **2** Durusluk yolida mangidoqan kixi Pərwərdigardin qorqar; Kinqoqr yolda mangoqan kixi [Hudani] kəzgə ilmas. **3** Əhməkning təkəbbur aozzi əzigə tayak bolar; Aqılanining ləwləri əzini qoqdar. **4** Ulaq bolmisa, eoşil pak-pakiz turar; Birək eküzning küqi bolqandila [sangoq] axlik tolar. **5** İxənlilik guwahqi yaloqan eytməs; Sahta guwahqi yaloqan gəpni nəpəstək tinar. **6** Həkawurlar danalilik

izzəp tapalmas; Birək yorutuloqan adəmgə bilim elix asanoqa qūxər. **7** Birawning aozıda bilim yoxlukini bilip yatkəndə, Uningdin əzüngni neri tart. **8** Əkil-parasətlilik kixining danaliki əz yolini oylinixtidur; Əhməklərnin əkiləsiliki bolsa əzlinin əldinixidur. **9** Əhməklər bolsa «itaətsizlik qurbanliqi»ni kəzgə ilmaydu, Həkkaniylar arisida bolsa iltipət tepilar. **10** Kengüldiki dərđni pəkət əzila kətiürələr; Kengüldiki huxlukkimu baxkılar xerik bolalmas. **11** Yamanning əyi erülüp qūxər; Həkkaniy adəmnin qədri güllinip kətar. **12** Adəm balisioqa toqrırdək kərünidoqan bir yol bar, Lekin əkiwti həlakətə bəridioqan yollardur. **13** Oyun-küllə bolsa kəlbətiki oqəm-kayoguni yapar, Huxallik etüp kətkəndə, oqəm-kayogu yənilə qalar. **14** Toqra yoldin burulup yanoqan adəm həman əz yolidin toyar; Yaxxi adəm əz ixidin kənaətinlər. **15** Saddilar həmmə gəpkə ixinip kətar; Lekin pəm-parasətlilik kixi hər bir kədamni awaylap basar. **16** Dana adəm ehtiyatqan bolup awariqilitin neri kətar; Əhmək həkawurluk kılıp, əzigə ixinip əldioqa mangar. **17** Terikkək əhməklik qılar; Nəyrəngwaz adəm nəprətkə uqrar. **18** Saddilar əhməklikkə warislik qılar; Pəm-parasətliliklər bilimni əz taji kilar. **19** Yamanlar yaxxılarning əldida igilər; Kəbiħlər həkkaniyning dərəwaziləri əldida [bax urar]. **20** Namrat kixi hətta əz yekiniqımı yaman kərünər. Bayning dosti bolsa kəptur. **21** Yekini pəs kərgən gunahkardur; Lekin miskinlərgə rəhim kילוqan bərikət tapar. **22** Yamanlik oyliqanlar yoldin adaxkanlardin əməsmu? Birək yaxxilik oyliqanlar rəhim-xəpəkət, həkikət-sadiklikkə muiyəsər bolar. **23** Həmmə mənəttin payda qıkar; Birək kuruk paranglar adəmnə mohtajlikta kəldurar. **24** Aqılanilər üqün bayliklər bir tajdur; Əhməklərnin nadanlikidin pəkət yənə xu nadanliklə qıkar. **25** Həkkaniy guwahlik bərgüqi kixilərnin həyatini kutkuzar; Yaloqan-yawidək səzləyidoqan [guwahqi] yaloqan gəpni nəpəstək tinar. **26** Pərwərdigardin kərkidoqan qıqluk yələnqiki bar, Uning balilirimu himayigə iga bolar. **27** Pərwərdigardin qorxuk həyatning bulikidur; U kixini əjəllik tuzaklardan kutkuzar. **28** Padixahning xan-xəripi puqrasingin kəplikidindur; Puqrasingin kəmliki əminning həlakitidur. **29** Eoqr-besik kixi intayin əkil kixidur; Qeqiloqək əhməklikni uluqlar. **30** Hatirjəm kengül tənning saklikidur; Həsərət qekix bolsa səngəkləri qiritar. **31** Miskinni bozək kילוquqi — Pərwərdigarəqa həkarət kילוquqidur; Həjətmənlərgə xapaət kılıx Uni hərmətligənliktur. **32** Yaman əz yamanliqi iqidə yikıtilar; Həkkaniy adəm hətta səkratta yatkəndimu hatirjəm bolar. **33** Yorutuloqan kixining kenglidə danalilik yatar; Birək əhməkning kenglidikisi axkara bolmay kəlməs. **34** Həkkaniyə hər kəysi əlni yukiri kətiürər; Gunah hər kəndək millətni nomuska kəldurar. **35** Padixahning iltipati əkillik hizmətkarning bexioqa qūxər; Birək uning əjəzpi nomusta kəlduroquqi uyətsiz hizmətkarining bexioqa qūxər.

15 Mulayim jawab oqəzəpni basar; Kəpal söz əqqikni kəzoqar. **2** Aqılanilərnin tili bilimni jari qılar; Əhməklərnin aozzi kuruk gəp təkər. **3** Pərwərdigərnin kəzi hər yərdə yürər; Yaxxi-yamanlarni kərüp turar. **4** Xipa yətküzgüqi til huddi bir «həyatlik dərihi»dur; Tili əgriilik kixining rohinə sundurar. **5** Əhmək atisining

təbiiysigə pisənt kılmas; Lekin atisining tənbiḡə kulak saloqan zerək bolar. **6** Həḡḡaniyning eyidə gəḡərlər keptur; Biraḡ yamanıng tapawiti əziḡə awariḡlık tapar. **7** Dananıng ləwliri bilim tərḡitar; Əhməkning kenglidin heḡ bilim qıḡmas. **8** Yamanlarning ḡurbanlıḡı Pərwərdigarə yirḡinḡlıktur; Duruslarning duasi Uning hursənlikidur. **9** Yamanlarning yoli Pərwərdigarə yirḡinḡlıktur; Lekin həḡḡaniyətni itilip izdiḡiḡini U yaxhi kərər. **10** Toḡra yoldin qıḡḡanlar əzablıḡ təbiiyini kərər; Tənbiḡə eq boləuḡı elər. **11** Təḡtisara wə ḡalakət Pərwərdigarning kez aldida oḡḡ turoqan yərdə, İnsan kenglidiki oy-pikiri kandaḡmu Uningdin yoxuralisun?! **(Sheol h7585)** **12** Həḡawur tənbiḡ bəḡḡiḡini yaḡturmas; U aḡilanilərdin nəsiḡət elixḡa barmas. **13** Kəḡḡil xad bolsa, hux qiray bolar; Dərd-ələm tartsa, rəḡi sunar. **14** Yorutuloqan kəḡḡil bilimni izdər; Əḡilsizning əozi nadanlıḡni ozuḡ ḡılar. **15** Ezilḡənəning həmmə künliri təstə etər; Biraḡ xad kəḡḡil həḡküni heyytək etḡküzər. **16** Zor baylıḡ bilən biaramlıḡ tapḡandin, Azoḡa xükür ḡilip, Pərwərdigardin əyməḡən əwzəl. **17** Nəprət iḡidə yəḡən bordaḡ gəxtə ḡilinoqan katta ziyaḡəttin, Mehīr-muḡəbbət iḡidə yəḡən kektat əwzəl. **18** Teriḡək kixi jedəl ḡıḡıqır; Əḡir-besik talax-tartıxlarni tinḡlandurar. **19** Hırunning yoli tikənlik ḡaxadur, Durus adəmnıng yoli kətürülḡən yoldək daḡdamdur. **20** Dana oḡul atisini xad ḡılar; Əḡilsiz adəm anisini kəmsitər. **21** Əḡli yəḡ kixi əhməkliḡi bilən huxtur; Yorutuloqan kixi yolinı toḡrilap mangar. **22** Məsliḡətsiz ix ḡiloqanda nıxanlar əməlgə axmas; Məsliḡətiḡi kəp boləqanda muddialar əməlgə axurular. **23** Kixiḡa jayida bəḡḡən jawabidin hux bolar, Dəl waḡtıda ḡiloqan səz nəḡdəḡ yaxıxıdur! **24** ḡayatlıḡ yoli əḡillik kixini yukiriḡə baxlayduki, Uni qongḡur təḡtisaradin ḡutḡuzar. **(Sheol h7585)** **25** Pərwərdigar təḡəbburning əyini yuluwetər; Biraḡ U tul hotunlarəḡa pasillarni turoḡuzar. **26** Yamanlarning oy-pikri Pərwərdigarə yirḡinḡlıktur; Biraḡ sap diwıng səzliri səyümlüktur. **27** Aḡ kəz kixi əz əiisigə awariḡlıḡ kəltürər; Para elixḡa nəprətləḡən kixi kün kərər. **28** Həḡḡaniy adəm kandaḡ jawab berixtə ḡayta-ḡayta oylinar; Yaman adəmnıng əoizidin xumluḡ təkülər. **29** Pərwərdigar yaman adəmdin yirəḡtur; Biraḡ U həḡḡaniyning duasini anglar. **30** Hux kəzlər kəḡḡilni xadlandurar; Hux həwər ustıhanlarəḡa ḡəx-may ḡondurar. **31** ḡayatlıḡḡa elip barıdiḡən tənbiḡḡə kulak saləḡan kixi danalarning ḡataridin orun alar. **32** Təbiiyənı rət ḡiloqan əz jəniḡ har ḡılar; Tənbiḡə kulak saləḡan yorutular. **33** Pərwərdigardin ḡorḡux adəḡḡə danalıḡ eḡitər; Awwal kəmtərlik bolsa, andin xəḡrət kələr.

16 Kəḡḡildiki niyətlər insanoḡa təwadur; Biraḡ tilning jawabi Pərwərdigarning ilkididur. **2** İnsan əziniḡ həmmə ḡiloqan ixini pak dəp bilər; Lekin kəlbədi niyətlərnı Pərwərdigar taraziḡə selip tartip kərər. **3** Niyət ḡiloqan ixiliringni Pərwərdigarə tapxuroḡin, Xundaḡ ḡiloqanda pilanliring pipix ḡıḡar. **4** Pərwərdigar barlıḡ məwjudiyətniḡ hərbiḡini məlum məḡsət bilən apiridə ḡiloqan; Həḡta yamanlarnımu balay'apət küni üḡün yaratḡandur. **5** Təḡəbburluḡḡa toloḡan kəḡḡillərnıḡ hərbiḡi Pərwərdigarə yirḡinḡlıktur; ḡol tutuxup birləxsımu, jəzasiz ḡalmas. **6** Muḡəbbət-

xəḡkət wə həḡḡikət bilən ḡunəḡlar kafarət ḡiliniḡ yepilar; Pərwərdigardin əyminiḡ adəmlərnı yamanlıḡtin haliḡ ḡılar. **7** Adəmnıng ixiliri Pərwərdigarnı hursən ḡılsa, U həḡta dıxmənliniriniḡ uning bilən inəḡlaxturar. **8** ḡalal əloḡan əz, ḡaram əloḡan kəptin əwzəldur. **9** İnsan kenglidə əz yolini toḡtitər; Əmma ḡadəmlirini toḡrilaydiḡən Pərwərdigar. **10** Həḡta padıxəḡning ləwlirigə ḡaritip əpsun oḡulsımu, Uning əozi toḡra həḡkümdin ḡətiniməs. **11** Adil taraza-mizanlar Pərwərdigarəḡa hastur; Taraza taxlirining həmmisini U yasıḡandur. **12** Padıxəḡ rəzillik ḡılsa yirḡinḡlıktur, ḡünki təḡt həḡḡaniyəḡ bilənla məḡkəm turar. **13** Həḡḡaniy səzligən ləwlar padıxəḡlarning hursənlikidur; Ular durus səzliḡḡilərnı yaxhi kərər. **14** Padıxəḡning ḡəḡri goya əlümnıng əḡisidur; Biraḡ dana kixi [uning əoziḡini] tinḡlandurar. **15** Padıxəḡning qirayining nuri kixiḡə jan ḡirḡüzər; Uning xəḡḡiti waḡtıda yaḡḡan «keyikni yaməḡur»dur. **16** Danalıḡ elix altun elixtin nəḡdəḡ əwzəldur; Yorutuluḡni tallax kümüḡni tallaxtin xunḡə üstündur! **17** Durus adəmnıng əḡiz kətürülḡən yoli yamanlıḡtin ayriḡlıxtur; Əz yoliḡə eḡtiyəḡ ḡiloqan kixi jəniḡni saḡlap ḡalar. **18** Məḡḡuruluḡ ḡalak boluxtin awwal kələr, Təḡəbburluḡ yixilixtin awwal kələr. **19** Kəmtər bolup misḡınlar bilən bardikədidə bolux, Təḡəbburlar bilən ḡaram mal bəlüxkəndin əwzəldur. **20** ḡimki ixni pəm-parasət bilən ḡılsa payda tapar; Pərwərdigarəḡa tayanəḡan bolsa, bəḡt-saadət kərər. **21** Kəḡli dana kixi səḡək atılar; Yəḡimlik səzlər adəmlərnıḡ bilimni axurar. **22** Pəm-parasət əziḡə iḡə boləḡanlarəḡa ḡayatlıḡning buliḡidur; Əḡilsizləḡə təlim bərməkning əzi əḡilsizlikdur. **23** Aḡılənə kixining ḡəlbi əoizidin əḡil ḡıḡıqır; Uning ləwziḡə bilimni ziyadə ḡılar. **24** Yəḡimlik səzlər goya ḡasəldur; Kəḡḡillərnı hux ḡilip tənḡə dawadur. **25** Adəm balisiḡə toḡḡridək kərünidiḡən bir yol bar, Lekin aḡiwiti ḡalakətḡə barıdiḡən yollardur. **26** Ixliḡḡiḡining ixtiyi uni ixḡa salar; Uning ḡarnı uningəḡə ḡəyḡəkḡil ḡılar. **27** Mutḡəḡəm kixi yaman ḡəḡni kolap yürər; Uning ləwliri lawulḡap turoqan otḡa ḡəḡar. **28** Əḡri adəm jedəl-majira tuḡduruḡuḡidur; Oḡaywəḡḡi yəḡin dostlarnı ayriwetər. **29** Zorawan kixi yəḡin adimini əzduḡar; Uni yaman yoliḡə baxlap ḡirər. **30** Kəzini yumuwaləḡan kixi yaman niyətni oylar; Lewini ḡixliḡən kixi yamanlıḡḡə təyyardur. **31** Həḡḡaniyəḡ yolida aḡarəḡan qaq, Adəmnıng xəḡrət təjidur. **32** Asan əḡḡiklimaydiḡən kixi palwandin əwzəldur; Əzini tutuwaləḡan xəḡər əloḡandinımu üstündur. **33** Qək etəḡḡə taxlanəḡini bilən, Lekin nəḡijisi pütünləy Pərwərdigardındur.

17 ḡurbanlıḡ ḡexlirigə toloḡan jedəllik əydin, Bir ḡixləm ḡuruk nan yəp, kəḡḡil tinḡliḡḡa boləḡan əwzəl. **2** ḡizməḡḡə ḡewər bolsa, hoḡisining nomusta ḡoyḡuḡı oḡlini baxḡurar; Kəḡḡisidə u hoḡining oḡli ḡatarıda turup uning mirasni təḡḡim ḡılar. **3** Sapal ḡazan kümüḡni tawlar, ḡanaḡ altunni tawlar, Biraḡ adəmnıng ḡəlbiḡi Pərwərdigar sınaḡ. **4** Kəḡbiḡ kixi yaman səzləḡə ixinər; Yəloḡaḡı pitniḡilərnıḡ səziḡə kulak salar. **5** Misḡınlərnı məḡḡirə ḡiloḡuḡı, əzini Yaratḡuḡını ḡəḡarətliḡḡidur; Baxḡılarning bəḡtsizliḡidin huxal boləḡan kixi jəzasiz ḡalmas. **6** ḡerilarning nəwriḡiri ularning təjidur; Pərzəntlərnıḡ pəḡri ularning atiliridur.

7 Əhmək yarixik gəp kilsa uningəyoxa yaxaxmas; Mətiwər yaloqan səzlisə uningəyoxa təhimu yaxaxmas. 8 Para — uni bərgüqining nəziridə esil bir gəhərdur; Goya uni nəgilə ixlətsə muwəppəkiyətkə erixidiqandək. 9 Baxkılarning hatalikini yoputup kəqürgən kixi mehirmuhəbbətni kəzlər; Kona hamanni soriqan kixi yekın dostlarni düxmən kilar. 10 Aqılanigə singgən bir eoqiz tənbihr, Əhməkə urulogan yüz dərridin ünümlüktür. 11 Yamanlır pəkət asiylikni kəzlər; Uni jazalaxka rəhimsiz bir əlqi əwətilər. 12 Əhmikanə ix kiliwatқан nadan kixigə uqrap qaloqandin kərə, Balilirdin ayriloqan eyikğa yolukup qaloqan yaxhi. 13 Kimki yaxhiliqğa yamanlik kilsa, Ixikidin bala-kaza neri kətməs. 14 Jedəlning baxlinixi tosmını su elip kətkəngə ohxaydu; Xunga jedəl partlaxtin awwal talax-tartixtin kol üzgin. 15 Yamanni aqliqan, Həkkaniyoğa kara qapliqan, Ohxaxla Pərwədigaroğa yirginliktür. 16 Əhməkning kəngli danalikiñ ətiwarlimisa, Kəndakmu uning kolida danalikiñ setiwəloqudək puli bolsun? 17 [Həkiqiy] dost hərdəim sanga muhəbbət kərsitər, [Həkiqiy] kərinđax yaman kününg üqün yardəmgə dunyoəyoxa kəlgəndür. 18 Əkilsiz kixi kol berip, Yekini üqün kəpil bolidu. 19 Jedəlgə amrak gunahğa amrakur; Bosuqini egiz kiloqan həlakətni izzər. 20 Niyiti buzuloqan yaxhiliq kərməs; Tilida hək-nahəknə astin-üstün kילוquqi bəloəyoxa yolukar. 21 Bala əhmək bolsa, ata oqəm-kayəyoəyoxa pətar; Həmakətning atisi huxallik kərməs. 22 Xad kəngül ipaxilik doriđək təngə dawadur; Sunuk roh-dil adəmnig yilikini kurutar. 23 Qirik adəm yəng iqidə parini qəbul kilar; U adalətning yolini burmilar. 24 Danalix yorutuloqan kixining kəz aldida turar; Biraq əkilsizning kəzi hiyaləkəlik kiliq kutupta yürər. 25 Galwax bala atini azaboəyoxa salar; Uni tuqkuquningmu dərđi bolar. 26 Həkkaniyləroğa jəriməni koyuxka kət'iy bolmas; Əmirlərnə adalətni kolliqini üqün dumbalaxka bolmas. 27 Bilimi bar kixi kəm səzlük bolar; Yorutuloqan adəm kəltis eoqir-besik bolar. 28 Həttə əhməkmu az səzlisə dənə hesablinar; Tilini tizginligən kixi danixmən sanilar.

18 Kəpqiliktin ayrilip yəloquz yürgən kixi həman əz nəpsigə qoq tartar; Hərkəndək qin həkmətkə həman jan-jəhli bilən karxi qikar. 2 Əhmək yorutuluxka kizikmas; Kizikdiqini pəkət əz oyliqanlirini kərsitixla, halas. 3 Yaman kixi kəlsə, nəprətmu pəyda bolar; Nomussiz ix iza-ahənəttin ayrilmas. 4 Adəmnig səzliri qongkur sularoğa ohxar; Danalix buliqlik erik siyidək ərkəxləp akar. 5 Yamanəyoxa yan besixka, Sorakta həkkaniyoğa uwal kilixka kət'iy bolmas. 6 Əhməkning lawliri uni jedəlgə baxlar; Uning aqzi «Meni dumbala» dəp təklip kilar. 7 Əhməkning aqzi əz bəxioğa həlakəttür; Uning lawliri əz jenioğa kəpəndür. 8 Oqaywəthorning səzliri hərhil nazunəmətlərdək, Kixining kəlbigə qongkur singdürülər. 9 Ixida hərun boləqan kiximu, Buzəqunqi bilən ülpətdax bolidu. 10 Pərwədigarning nami məznut munardur; Həkkaniylar uning iqiğə yügürüp kirip yukirida aman bolar. 11 Bay adəm mal-dunyasinə «müstəhkəm xəhirim» dəp bilər; Nəziridə əzini səqlaydiqan egiz sepildək turar. 12 Bitqit boluxtin awwal, kəngülgə təkəbburluk kələr; Awwal kəmtərlik bolsa, andin xəhrət kələr. 13 Səzni anglimay

turup, aldirap jawab bərgən, Əhməklikini kərsitip əzini hijaləttə kəldurur. 14 Təndiki aqriq azabioğa adəmnig əz rohi bərdaxlik bərgüzər; Biraq rohi sunəqan bolsa uni kim kətürər? 15 Yorutuloqanning kəlbə bilimgə erixməktə, Aqılanining kulakliri bilimni izdiməktə. 16 Sowəqat əz igisigə ixikni daqdam eqip bərər; Uni qong ərbablar aldiqə yətküzər. 17 Dəwa kijoqanda, awwal səzligüqining səzliri orunluk kərünər; Ləkin karxi tərəp soal koyup ixni sürüxtürər. 18 Qək taxlax jedəllərnə tügətkər; Oqojilarning arisidiki ixnimu həl kilar. 19 Rənjigən kərinđaxning kənglini elix mustəhkəm xəhərnə elixtinmu təs; Jedəl-majira qoroqanning təkək-baldakliriəyoxa ohxatur. 20 Adəm [durus] səzliganlikidin korsiki tok bolar; Əz kənglidin qikқан səzlidiridin mol həsul alar. 21 Həyat-mamat tilning ilkididur; Kimki uning təsirini ətiwarlisa uning mewisidin yər. 22 Hotunni tallap aloqan kixi yaxhiliq tapidu, U Pərwədigarning mərhimətkə erixən bolidu. 23 Miskinlər pəs əwəzda yelinip səzlar; Bay bolsa kəpəllik bilən jawab bərər. 24 Dostni kəp tutқан kixi harab bolar; Ləkin kərinđaxtinmu yekın bəqlənoqan bir dost bardur.

19 Pəzilətlilik yolda mənəyoxan kəmbəyoəyoxa, Hiyliqər səzlük əhməkətin yaxhidur. 2 Yənə, oqəyriti bar kixi bilimsiz bolsa bolmas; Aldirangoəyoxa yoldin qikar. 3 Kixining əhməklikə əz yolini astin-üstün kiliwetər; Xundək turukluk u kənglidə Pərwədigardin rənjip aqrinar. 4 Baylik dostni kəp kilar; Miskinlər bar dostidinmu ayrilip qalar. 5 Yaloqan guwahlik kiloqan jazalanmay kalmas; Yaloqan eytkuqimu jazadin kutulalmas. 6 Tola adəm səhiyidin iltipət kəzlər; Sowəqat berip turəyoəyoxa həmmə kixi dosttur. 7 Namratlaxkəndin kərinđaxlirimu zərikər; Uning dostliri təhimu yirək kaqar; Yalwərup kəqlisimu, ular tēpilmas. 8 Pəm-parasətkə erixkūqi əzīgə kəyünər; Nurni səqliqan kixining bəhti bolar. 9 Yaloqan guwahlik kiloqan jazalanmay kalmas; Yaloqan eytkuqimu həlak bolar. 10 Həxəmətlilik turmux əhməkəyə yaxaxmas; Kulning əməldarlar üstidin həküm sürüxi təhimu kəmləxmas. 11 Danixmənlilik igisini asanliqə aqqiklanmaydiqan kilar; Hatalikni yoputup kərinđur xəhritridur. 12 Padixahning oqəzipi xirning huwluxioğa ohxax dəhəxtəlik bolar; Uning xəpkiti yumran ot-qəpkə qüxkən xəbnəmdək xerindur. 13 Əhmək oqul atisi üqün bala-kəzadur; Uruqxək hotunning zarlaxliri tohtimay tēmpir qüxkən tamqə-tamqə yəyoəyoxa ohxatur. 14 Əy bilən mal-mülük ata-bowlardın mirəstur; Biraq pəm-parasətlilik hotun Pərwədigarning iltipətidindur. 15 Hərunluk kixini oqəplət uykuəyoxa oqərk kilar; Bika tələp aqarqiləknig dərđini tartar. 16 [Pərwədigarning] əzīgə əməl kiloqan kixi əz jəninə səklar; Əz yolliridin həzi bolmioqan kixi ələr. 17 Kəmbəyoəllərgə rəhəmdillik kiloqan, Pərwədigaroğa kərz bərgən bilən barawərdur; Uning xəpkitini [Pərwədigar] kayturar. 18 Pərzəntingning tərbiyini qəbul kilixioğa ümidwar bolup, Uni jazalap tərbiyə berip turoqin; Ləkin uni əlgüqə har bolsun degüqi bolma. 19 Kəhrlik kixi jəza tartar; Uni kutkuzmaqki bolsang, kayta-kayta kutkuzuxung kerək. 20 Nəsihətni angliqin, tərbiyani qəbul kiloqin, Undək kijoqanda kəyinki künlirində dana bolisən. 21 Kixining kənglidə nuroqun niyətlər

bar; Ahirida pəkkət Pərwərdigarining dalalat-hidayitidin qikkən ix akar. **22** Kixining yekimliki uning mehirməhəbbitidur; Miskin bolux yaloqanqliktin yaxsidur. **23** Pərwərdigardin ayminix kixini hayatka erixtürər; U kixi hatirjəm, tok yaxap, bala-kaza qüxürilülxidin haliy bolar. **24** Hürun kolini sunup qaioqja tikkini bilən, Ojizani aseqioja selixkimu hürunluk kilar. **25** Həkawuroja kilinojan tayak jazasi saddioja kilinojan ibəttur; Yorutulojan kixigə berilən tənbi, Uning bilimini tehimu ziyadə kilar. **26** Atisining melini buliojan, Anisini eyidin həydəp qikarəjan, Rəsvalik, iza-ahənət kalduroquqi oquldur. **27** I oqul, nəsihətkə kulikingni yupuruwalsang, Əkilning təlimliridin yiraxlakşingindur. **28** Pəskəx guwahqi adalətni mazək kילוquçidur; Yaman adəmning aseqi rəzillikni yutar. **29** Həkawurlar üçün jazalar təyyardur, əhməklərninğ dümbisigə uridiojan kamqa təyyardur.

20 Xarab kixini rəsua kilar, Hərak kixini oqaljirlaxturar; Kimki uningəja berilip ezip kətsə, əkilisizdur. **2** Padixahning oqəzi xirning hərkirixigə ohxax kərquqluxtur; Uning aqqikini kəltürgən, öz jeniəja jaza qüxürər. **3** Əzini majiradin neri kiliş kixining izzitidur; Biraş hərbi əhmək əzini basalmas. **4** Hürun adəm kixta yər həydimas; Yioqim waqtida yoklukta kəlip axlik tilər. **5** Kixining kənglidiki oyniyətliri qongkur suəja ohxaxtur; Yorutulojan adəm ularni tartip alalaydu. **6** Əzini sadiş daydiojanlar kəptur; Biraş ixənqlik bir adəmnə kim tapalisun? **7** Həkkəniy adəm diyanətlilik yolda mangar; Uning pərzəntlirigə bəht-bərikət kaldurular! **8** Padixah adalət təhtidə oltureənda, Həmmə yamanlikni kəzi bilən koəlaydu. **9** Kim əzini guwahdin tazilandim, Wijdanım paklandi, deyalaydu? **10** Ikki hil taraza texi, Ikki hil kürə ixlitix, Ohxaxla Pərwərdigaroja yirginqliktur. **11** Həttə bala əz hisliti bilən bilənər; Uning kילוqanlirining pak, durus yaqi əməsliki hərəkətliridin kərünüp turar. **12** Kəridiojan kəzni, anglyədiojan kulakni, Hər ikisini Pərwərdigar yaratti. **13** Uykəja amrak bolma, namratlikka uqrayşən; Kəziingni eqip oyəjak bol, nening mol bolar. **14** Heridar mal aloənda: «Naqar ikən, naqar ikən!» dəp kəqxaydu; Elip kətkəndin keyin [«Esil nərsə, ərzan aldim» dəp] mahtinidu. **15** Altun bar, ləal-yakutlarmə kəptur; Biraş bilimni beəqixliojan ləwlər nemidegən kimmətlilik gəhərdur! **16** Yatka kepi biləjan kixidin kərgəzə tonini tutup aloəjan; Yat hotunoja kapalət bərgən kixidin kapalət puli al. **17** Aldap erixkən tamak tatlikur; Keyin, uning yegini xəəql bolar. **18** Pilanlar məsləhət bilən bektilər; Pixkan kərsətmə bilən jəng kילוəjan. **19** Gəp toxuoquqi sirlarni axkarilar; Xunga walaktəkkir bilən arilaxma. **20** Kimki ata-anisini həkərat kilsə, Uning qirioqi zulmət karəngəjusida əqər! **21** Tez erixkən miras həman bərikətlilik bolmas. **22** Yamanlikəja yamanlik kayturay demə; Pərwərdigaroja tayinip küt, U dərindgə yetər. **23** Ikki hil taraza texi Pərwərdigaroja yirginqliktur; Sahta ələqm kət'iy yarimas. **24** İnsanning həyatlik kədəmlirini Pərwərdigar bəlgiləydu; Undaktə insan əz musapisini nədin bilsun? **25** Bir nərsəni yenilik bilən [«Hudaəja atalojan!» dəp wadə berix, Kəsəmlərdin keyin ikkilinip kayta oylinix, Əz jeniini kiltəkkə qüxürgəngə barawər. **26** Dana padixah yamanlarni topanni soruəndək

soruwetidu, Həman təkəndək tuluk bilən yanjiwetər. **27** Adəmning roş-wijdani — Pərwərdigarning qirioqidur; U kəlbning hərbi təglirini təkxiürüp park etər. **28** Mehir-xəpkət wə həkikət padixahni saklaydu; U mehix-xəpkət bilənə əz təhtini mustəhkəmləydu. **29** Yax yigitlərninğ kawulluqi ularning pəhridur; Kərilarning izziti aq qaqilridur. **30** Təribə yariliri yamanlikni tazilap qikilar, Tayak izliri iq-baojirni taza kilar.

21 Padixahning kəngli eriklardiki sudək Pərwərdigarning kolididur; [Pərwərdigar] kəyərğə tooqrilisə, xu tərəpkə mangidu. **2** İnsan əzining həmmə kילוəjan ixini tooqra dəp bilər; Ləkin Pərwərdigar kəlbdeki niyətlərnə tarəzioja selip tartip kərər. **3** Pərwərdigarning nəziridə, Həkkəniylik bilən adalət yürgüzüx kurbanlik kilixtin əwəldur. **4** Təkəbbur kəzlər, məqrur kəlb, yamanlarning qirioqi — həmmisi gunahtur. **5** Əstayidil kixilərninğ oyiliri ularni pəkkət bayaxatlikka yetəklər; Qeqiləngəqlarning oyiliri bolsa, ularni pəkkət yoksuzlukka yetəklər. **6** Yaoqlima til bilən erixkən bayliklər, Ələmini izdəp yürgənlər koəlap yürgən bir tütünlə, halas. **7** Yamanlarning zalimlik əzilirini qirmiwalar; Qünki ular adalət yolida mēngixni rət kילוəjan. **8** Jinayətkar mangidiojan yol nəhayiti əgridur; Sap dil adəmning hərəkiti tüptüzdur. **9** Sokuxkək hotun bilən [azadə] eydə billə turoəndan kərə, Əgzining bir bulungida [yaləquz] yetip kopkan yaxxi. **10** Yaman kixining kəngli yamanlikkəja hərəsməndur; U yekiniəjimə xapaət kərsətməs. **11** Həkawurninğ jəzaəja tartilixi, bilimsizgə ibrat bolar; Dana kixi kəbul kילוəjan nəsihətlərdin tehimu kəp bilim alar. **12** Həkkəniy Boləquqi yamanning eyini kəzlər; U həman yamanlarni yamanlikka koyup yikitar. **13** Miskinlərninğ nalisioja kulikini yoputup kari bolmioquqi, Ahiri əzi pəryad kətürər, Biraş həqkim pərwə kilməs. **14** Yoxurun sowəqtə oqəzəpnə basar; Yəng iqidə beriləjan para kəhr-oqəzəpnə pəsəytər. **15** Adalətnə bəja kəltürüx həkkəniylarning huxallikidur, Biraş yamanlik kילוəquqlaroja wəhimidur. **16** Həkmət yolidin ezip kətkən kixi, Ərwahlarning jamaiti iqidikilərdin bolup kalar. **17** Tamaxəja berilən kixi namrat kalar; Yəqə qaynaxka, xarəb iquxkə amrak beyimas. **18** Yaman adəm həkkəniy adəm üçün gərü pulining ornida kalar; [Ezilgən] duruslarning ornioja iplaslar kalar. **19** Sokuxkək wə terikkək ayal bilən ortək turoəndin, Qəl-bayawanda yaləquz yaxiojan yaxxidur. **20** Aqilanining eyidə baylik bar, zəytun may bar; Biraş əhməklər tapkisini utturluk buzup-qaqar. **21** Həkkəniyə, mēhribanlikni izdigüqi adəm, Həyat, həkkəniyə wə izzət-hərmətkə erixər. **22** Dana kixi küqlüklər xəhərininğ sepilioja yamixar, Ularınğ tayanqi boləjan kəroəjinini oqlitar. **23** Əz tilioja, aseqioja igə boləjan kixi, Jəniini awariqiliklərdin saklap kalar. **24** Qongqilik kילוəjanlar, «Həkawur», «həli qong», «mazəkqi» atilar. **25** Hürun kixi əz nəpsidin həlak bolar, Qünki uning kəli ixkə barmas; **26** Nəpsi yaman bolup u kün boyi tamə kiliş yürər; Biraş həkkəniy adəm həqnemini ayimay sədikə kilar. **27** Yaman adəmning kurbanlikə Pərwərdigaroja yirginqliktur; Rəzil qəzəzdə əpkəlingən bolsa tehimu xundaktur! **28** Yaləjan guwahlik kילוəquqi həlak bolar; Əyni əhwalni anglap səzligən kixining səzi əbədgioə akar. **29** Yaman

adəm yüzini kəlin kılar; Durus kixi yolini oylap puhta basar. **30** Pərwərdigarə qərxi turalaydioqan həqkəndək danalix, əkil-parasət yaki tadbir yoxdur. **31** Atlar jəng küni üçün təyyar kılınoqan bolsimu, Biraq qələbə-nijat pəkət Pərwərdigardindur.

22 Yahxi nam zor bayliqkə igə boluxtin əwzəl; Kədir-kimmet altun-kümüxtin üstündur. **2** Gaday bilən bay bir zeminda yaxar; Hər ikisini yaratqan Pərwərdigardur. **3** Zərək kixi bala-kazani aldın körüp qaçar; Saddilar aldioqan berip ziyan tartar. **4** Özini təwən tutup, Pərwərdigardin əyminxning bərikiti — bayaxatlik, izzət-hərmət wə həyattur. **5** Həyligərlərnin yolida tikanlər, tuzaklar yatar; Öz yolioqə hezi boləqan kixi ulardin yirək bolar. **6** Bəlioqə kikiqida mijəzige qarap durus tərbiyə bərsəng, Qong boləqanda u xu yoldin qıqmas. **7** Baylar miskinləni baxkurur; Kərdzar kərz igisining kulidur. **8** Nəhəklik urukini qaqkanning alidioqan həsulı balayı'apəttur; Uning şəzəp-həywisi qıxər. **9** Sehiy adəm bərikət tapar; Qünkü u miskinlərgə əz nenidin bəliup bərgüqidur. **10** Həkawurni qoqlıwətsəng, jedəl-majira besilar; Kelixməslıklar wə xərməndiqlıklar tügər. **11** Pak niyətni kədirleydioqan kixining səzliri güzəldur; Xunga padixah uning bilən dost bolar. **12** Pərwərdigarning kezi ilim-həkiqətni saqlar; U iplaslarning səzlrini eqip taxlap bika kılar. **13** Hürun adəm: «Taxkırıda bir xir turidu, Koqioqə qıqsam əltürülmən!» — dəydu. **14** Zinahor ayalning əqzi qongqur bir oridur; Pərwərdigar narazi boləqan kixi uningə qüxtip ketər. **15** Nədanlıq səbiy balılarning kəlbige bəqləqlıktur; Biraq tərbiyə tayıqı buni uningdin yirək kılar. **16** Miskinləni eziz bilən bay boləqan, Wə baylarəqə sowəqət sunidioqan kixi, Ahiri pəkət yoksullıqta qalar. **17** Kulak sal, sanga aqılanilərnin səzlrini əgətəy; Kəngül koyup bilimimni əgəngin. **18** Ularni kəlbində qing tutsang, Ular sanga xerin bolar, Ləwlirində səp bolup tayar turidu. **19** Qin kəlbəng bilən Pərwərdigarəqə tayinxing üçün, Bügün [bu həkmətlik səzləni] baxkə birsigə əməs, Bəlkı sanga yətküzədu. **20** Uningdin mana ottuzni yazdim, Buning iqidə nəsihətlər həm bilim bar. **21** Bular bilən həkiqətnin səzlrining dərəkə həkiqət ikənlikini bilələysən, Wə xundək kılıp seni əwətküqilərgə həkiqətnin səzliri bilən jawab kayturalaysən. **22** Yoksuldin bulap alma, u kəmbəqəl tursa, Ajiz məminləni sorək ornida bozək kılma. **23** Qünkü Pərwərdigar ularning dəwasini kəttürər, Ulardin bulap aləqanlardin bulap alar. **24** Mijəzi ittik adəm bilən dost bolma, Kəhrlik adəm bilən arılaxma, **25** Bolmisa, uning yaman yolini əginip kəlip, kıltaqkə qüxisən. **26** Baxkılərqə [kepil bolup] kol bərgüqilərdin bolma, Kəzrləni tələxə kapələt bərgüqilərdin bolma; **27** Sening kayturalıqədək nərsəng boləqan bolsa, Ular orun-kərpilərnin bikardin-bika astingdin elip kətmigən bolattı! **28** Ata-bowilərnin pasılını bəlgiləp bərgən kona qəgra taxlirini yətkimə. **29** İxni əstəyidil wə qakqan bəjiridioqan kixini kərgənmidig? U pəs adəmlərnin hizmitidə bolmas; Padixahlarning aldisa turar.

23 Katta ərbab bilən həmdəstihan bolsang, Aldingdiki kim ikənlikini oħdəm oylan. **2** İxtiyəng yaman bolsa, Gelingəqə piqək təngləp turojandək əzüngni

tart. **3** Uning nazunəmətlirini tama kılma, Ular adəm aldaydioqan tamaklardur. **4** Bay bolimən dəp əzüngni upratma; Əzüngning zəhnəngni bu ixkə karatma. **5** [Baylıqlərqə] kəz tikixing bilənla, ular yək bolidu; Pul-mal dərəkə əzige kənat yasap, Huddi bürküttək asmanəqə uqup ketər. **6** Aq kəzning nenini yemə, Uning esil nazunəmətlirini tama kılma; **7** Qünkü uning kəngli kəndək boləqandək, əzimu xundək, U əqzida: — Kəni, alsila, iqsilə! — desimu, Biraq kənglidə seni oyliqini yək. **8** Yəgən bir yutum taamnımu kusuwetisən, Uningəqə kıləqan qıraylık səzlrəngmu bikərqə kətkən bolidu. **9** Əhməkəqə yol kərsitip salma, Qünkü u əkil səzlrəngni kəzge ilmas. **10** Kədimdə bəkitkan yərnəng pasıl taxlirini yətkimə, Yetimlərnəng etizlirioqımu ayaq basma; **11** Qünkü ularning Həməmət-Kutkuzəqıqisi intayin kiqlıktur; U Əzi ular üçün üstüngdin dəwa kılar. **12** Nəsihətkə kəngül koy, İlim-bilimlərgə kulək sal. **13** Baləngəqə tərbiyə bərixitin erinmə; Əgər tayək bilən ursang, u əliup kətməydu; **14** Sən uni tayək bilən ursang, Bəlkim uni təhtisaradin kutkuziwəlisən. (Sheol **h7585**) **15** I oqlum, dana bolsang, Məning kəlbim kəngə hux bolar idi! **16** Aqzıngda orunluk səzlər bolsa, iqlıqımdin xadlinimən. **17** Gunah sadır kıləqılərqə rəx kılma, Hərdəim Pərwərdigardin əyminxta turoqın; **18** Xundək kıləqıngda jəzmən kəridioqan yahxi künəng bolidu, Arzu-ümidəng bikərqə kətməs. **19** I oqlum, səzümgə kulək selip dana bol, Kəlbəngni [Hudanəng] yolioqə baxlıqın. **20** Məyhorlarəqə arılaxma, Nəpsi yaman gəxhorlar bilən bardi-kəldi kılma; **21** Qünkü hərəkkəx bilən nəpsi yaman ahirida yoksullıqta qalar, Qələpət uykuşioqə patkanlarəqə jəndə kiyimni kiygüzər. **22** Seni tapkan atəngning səzini angla, Anəng kəriqənda uningəqə hərmətsizlik kılma. **23** Həkiqətni setiwəl, Uni hərgiz setiwətmə. Danalix, tərbiyə wə yorutuluxnimu al. **24** Həkkəniy balining atisi qong huxallık tapar; Dana oqlunı tapkan atisi uningdin hursən bolar. **25** Ata-anəngni səyündürüp, Seni turoqan anəngni hux kıl. **26** I oqlum, kəlbəngni manga tapxur; Kəzlrəngmu həyatlik yollirimoqə tikilsun! **27** Qünkü pəhixə ayal qongqur oridur, Buzuk yat ayal tar zindandur; **28** Ular kəraqıqədək məküwelip, İnsanıyət arisidiki wəpasızları məkəpəyər. **29** Kimdə azab bar? Kimdə dər-dələm? Kim jedəl iqidə qalar? Kim nalə-paryad kəttürər? Kim səwəbsiz yarılınar? Kiməng kəzi kızırip ketər? **30** Dəl xarab üstida uzun olturoqan, Əbjəx xarəbtin tetixkə aldirioqan məyhorlar! **31** Xarəbning əjayib kızıllıqioqə, uning jamdiki juləlikioqə, Kixining gəlidin xundək silik etkənlikigə məptun bolup kalma! **32** Ahirida u zəhərlik yiləndək qeqıwalidu, Ok yiləndək nəxtirini sanjıydu. **33** Kəz aldingda qələtə mənzirilər kəriuidu, Aqzıngdin kəlaymıkan səzlər qıkidu. **34** Huddi dengiz-okyanlarda ləyləp kələjandək, Yəlkənlik kəminəng moma yəqiqi üstida yatqandək bolisən. **35** Sən qokum: — Birsı mənı urdi, ləkin mən yarılınmidim! Birsı mənı tayək bilən urdi, biraq əqrıqini səzmidim!» — dəysən. Biraq sən yənə: «Həxuməqə kəlsəmlə, mən yənəla xarəbni izdəymən!» — dəysən.

24 Yamanlarəqə rəx kılma, Ular bilən bardi-kəldi kılını arzu kılma; **2** Qünkü ularning kəngli zorəwənlikniəla oylar; Ularning əqzi azar yətküzixni səzlər. **3** aıla bolsa danalix əsasında bərpə kılinar; Qüxinix

25 Təvəndə bayan qilinidioqanlirimu Sulaymanning pənd-nəsihətliri; bularni Yəhədaning padixahı

26 Yazda qar yeoix, Orma wahtida yamojur yeoix
kamlaxmioqandək, İzzət-hərmət əhməkkə layik
əməstur. **2** Ləyləp uqup yürgen kuqqaqtək, Uqkan
karlıoq yərgə kənmioqandək, Səwəbsiz qarəyix kixigə
ziyan kəltürəlməs. **3** Atka qamqa, əxəkkə nohta lazim
boləndək, Əhməkning dümbisigə tayak layiktur. **4**
Əhməkning əhmikənə gepi boyiqə uningəja jawab
bərmigin, Jawab bərsəng əzüng uningəja ohxap

kelixing mumkin. **5** Əhməkning əhmikanə gepi boyiqə uningəja jawab bərgin, Jawab bərmisəng u əzini əhməklikini əkillik dəp qoqlar. **6** Əz putini kesiwətkəndək, Əz bexioja zulmət tiligəndək, Əhməkting həwər yollaxmu xundək bir ixtur. **7** Tokurning karoja kəlmigən putliridək, Əhməkning əozioja selinojan pənd-nəsihətmu bikar bolur. **8** Saləojoja taxni baoplap atkəndək, Əhməkə hərmət bəldürixmu əhmikanə ixtur. **9** Əhməkning əozioja selinojan pənd-nəsihət, Məstning kəlioja sanjilojan tikəndəktur. **10** Əz yekinlini kərisioja zəhimləndürgən okyaqidək, Əhməkni yaki udul kəlgən adəmnı yallap ixlətkən hojayinmu ohxaxla zəhimləndürgüqidur. **11** It aylinip kelip əz kəsukini yaliojəndək, Əhmək əhməklikini kaytilar. **12** Əzini dana qaoqlap məmnun boləjan kixini kərdüingmu? Uningəja ümid baqlimaqtin əhməkə ümid baqlimaq əwzəldur. **13** Hərun adəm: — «Taxkirida dəhxətlik bir xir turidu, Koqida bir xir yürüid!» — dəp [əydin qikmas]. **14** Əz mujukida eqilip-yepilip turojan ixikə ohxax, Hərun kariwatta yetip u yak-bu yakə ərülməktə. **15** Hərun qolini sunup kaqioja tikkini bilən, Ojizani əozioja selixtinmu erinər. **16** Hərun əzini pəm bilən jawab bərgüqi yəttə kixidinmu dana sanar. **17** Koqida keliwetip, əzigə munasiwətsiz majiraəja arilaxkan kixi, Itning kulikini tutup sozojanaəja ohxax hətərgə duqar bolar. **18** Əz yekinlini aldap «Pəkət qakqak kilip koydum!» dəydiojan kixi, Ətxaxlarni, oklarni, hərhil əjəllik korallarni atkan təlwigə ohxaydu. **20** Otun bolmisa ot eqər; Ojəwət bolmisa, jedəl besilar. **21** Qoqlar üstigə qaqқан көмүрдək, Ot üstigə koyəjan otundək, jedəlqi jedəlni uləyaytar. **22** Ojəwəthorning səzliri hərhil nazunemətlərdək, Kixining kəlbigə qongkur singdürülər. **23** Yalkunluk ləwlər rəzil kəngüllərgə koxulojana, Sapal kaqioja kümtix həl bərgəngə ohxaxtur. **24** Adawət saklaydiojan adəm eqini gəpliri bilən yapsimu, Kənglidə kat-kat suyikəst saklaydu. **25** Uning səzi qiraylik bolsimu, ixinip kətmigin; Kəlbida yəttə kat ipləslək bardur. **26** U eqmənləlini qiraylik gəp bilən yapsimu, Ləkin rəzilliki jamaətning aldidə axkarilinar. **27** Kixigə ora kəliojan əzi qüxər; Taxni domilatқан kixini tax dumilap kaytip kelip uni yanjar. **28** Sahta til əzi ziyankəxlik kəliojan kixilərgə nəprətlinər; Huxamət kəlioquci eqiz adəmnı həlakətkə ittirər.

27 Ətiki künəng toqruluk mahtanma, Qünki bir küni nəmə bolidiojiningnı bilməysən. **2** Seni bəxqilar mahtisun, əz əozjəg mundaq kilmisin, Yat adəm seni mahtisun, əz ləwliring undək kilmisin. **3** Tax eqir, kum heli jing basar, Biraq əhmək kəltüridiojan həpiqilik ikkisidin təhimu eqirdur. **4** Ojəzəp rəhimsizdur, Kəhr bolsa kəlkündək adəmnı ekətip kətər, Biraq kim həsəthorluk aldidə takəbil turalisin? **5** Axkara əybləx yoxurun muhəbbəttin əladur. **6** Dostning kəlidin yegən zəhimlər sadiklikdin bolidu; Biraq duxmənnəng səyüxliri hiyligərlikdur. **7** Tok kixi həsəl kənikidinmu bizardur, Aq kixigə hərəkəndək əqqik nərsəmu tatlik bilinər. **8** Yurt məkanidin ayrilojan kixi, Uwisidin ayrilip yürgən kuxka ohxar. **9** Ətir wə huxbuy kəngülni aqar, Jan keyər dostning səmimi məsləhəti kixini rəjəbtəndirər. Jan keyər dostning səmimi, huxhuy məsləhəti kixini hux kilur. **10** Əz dostungni, atəngning dostinimu

untuma; Bexingoja kün qüxkəndə kəringdixingning əyigə kirip yelinma; Yəkindikı dost, yirəktiki kəringdixin əla. **11** I oqlum, dana bol, kənglümni hux kil, Xundək kəliojiningda məni məshirə kildidiojanlarəja jawab bəreləymən. **12** Zərək kixi bala-kəzani əldin kərup qaqar; Saddilar əldioja bərip ziyan tartar. **13** Yatka kepil boləjan kixidin kərzgə tonini tutup əlojan; Yat hotunoja kəpalet bərgən kixidin kəpalet puli əla. **14** Qak səhərdə turup, yukiri əwazda dostioja bəht tiligənlik, Əzini kərojax həsəblinar. **15** Yəmoqurluk kündiki tohtimay qüxkən tamqə-tamqə yəojin, Wə sokuxkak hotun bir-birigə ohxaxtur. **16** Uni tizgənəx borənni toskənoja, Yaki yəojni ong qol bilən qəngəlliojanaəja ohxaxtur. **17** Təmənni təmərgə bilisə ətkürəlkəndək, Dostlarmu bir-birini ətkürəltürər. **18** Ənjür kəqitini pərwix kəlioquci uningdin ənjür yəydu; Hojayinini əsrəp kütəkan kul izzət tapidu. **19** Suda adəmnəng yüzi əks ətkəndək, İnsənnəng kəlbənin kəndəklili əz yənidiki kixi ərkilik bilinər. **20** Təhtisara wə həlakət hərgiz toymiojəndək, Adəmnəng [aq] kəzliri kənaət tapmas. **(Sheol h7585)** **21** Sapal kəzan kümənni, qanak əltunni tawlar, Adəm bolsa məhtəlojana sinilar. **22** Əhməkni buəyda bilən birgə səndəldə talқан kəlip soqsəngmu, Əhməklikə yənilə uningda turar. **23** Padiliringning əhwalini obdan bilip tur, Mal-wəranliringdin yaxhi həwər əl; **24** Qünki baylikning mənggü kəpaliti bolmas, Taj-təhtmu dəwərdin-dəwərgiə turamdu? **25** Kuruəjan qəplər orulojəndin keyin, Yumran qəplər əsüp qikqənda, Taəb bəqridinmu yəwəyi qəplər yioqilojana, **26** Xu qəyda kəzilərnəng yungliri kirkəlip kiyimin bolar; Əqkilərnı satқан puləja bir etiz kəlar, **27** Həmdə əqkilərnəng sütlini sening həm əilidikiliringning ozuklukini, Dədəkliringning korsikini təminləxkimu yətər.

28 Yamanlar həqkim kəoqlimisimu qaqar; Biraq həqkanıylar xir yürək batur kəlar. **2** Yurtta gunəhəlr kəpəysə, uning əmiriləri kəp əlmixar, Ləkin uni sorioquci yorutulojan wə bilimlik bolsa, yurt aman-mukim uzun turar. **3** Miskinlərgə zulum səliwətkən bir kəmbəəşəl, Huddi [zirətlərnı] yatquzup denini koymaydiojan kəra yəmoquroja ohxaydu. **4** Təwrat kənunidin wəz kəqkənlər yamanlarnı yaxhi dəp mahtar; Biraq kənunni tutquqlar uləroja kərxı kürəx kilar. **5** Rəzillər ədalətni qüxənməs; Biraq Pərwərdigərnı izdigüqilər həmmə ixni qüxinər. **6** Pəzilətlə yolda məngəjan miskin kixi, Sahta, ikki yüzlimə bay adəmdin yaxhidur. **7** Təwrat-kənunioja itəət kəliojan yigət əkillik əoqlurdu; Biraq nən kəpəlarəja həmrəh boləquci atisini nomuska kəldurar. **8** Jəzanihorluk kəlip yukiri əsüm ərkilik bayliklər tapқан kixi, Ahirida bularnı miskinlərgə həyrihəhlik kəlioquqining kəlioja ətküzüz üqün topliojəndur. **9** Kimki Təwrat-kənunini əngliməymən dəp kulikini yopursa, Həttə dualirimu ləniti bolup kəlar. **10** Kimki duruslarnı yaman yəloja əzdursa, Əzi kəliojan orisioja əzi qüxər; Biraq pəkiyanətlək adəm yaxhiulikə mirəshor bolar. **11** Bay dərwəə əzini dana sanar; Biraq yorutulojan miskin uni həman kərup yətər. **12** Həqkanıylar qəlibiyətlək bolsa, Jəhənni təntənə kəplar; Biraq yamanlar mərtiwigə qiksa, həlayik əzlirini qəqurar. **13** Əz gunəhlirini yoxurojan kixi ronək tapmas; Biraq ularnı tonup ikrar kəlip,

ulardin waz kəqkən kixi rəhīm-xəpəkətə erixər. **14** [Pərwərdigardin] hərdəim qorqup yürgən kixi xunqə bəhtliktur! Birək kənglini tax kıləqan balayı apəkə kalar. **15** Hərki rap turəqan xir, Yaki [owni ızdəp] keziwatqan eyik kəndək bolsa, Yoksul puqrəların ızıdiki rəzil həkimmu xundaktur. **16** Yoru tulmioqan əmir haman zor bir zalim bolup qıkar, Birək haram baylıqlarəqə nəprətlənsə, təhtidə uzun olturər. **17** Kən təkən kixi kərz bilən hənəqə qarap yögürər; Uni həqkim tosmisun! **18** Səmiyim, diyanətlik yolda mangoqan kutular; İkki yolda mangoqan sahta kixi ularning biridə haman yikilip qüxər. **19** Əz yerigə tirixip ıxlıgən dehqəning neni yetip axar; Birək bikar yürüp ham hiyalarni koqloqan kixining yoksulluqi mol bolar! **20** Rastqil kixining bəhti kəpiyər; Birək bay boluxkə aldirioqan kixi jazadin kəqip kutulalmas. **21** Birigə yan besix kət'iy bolmas; Qünki bəzilər hətta bir burda nan üqünmu gunah eküzər. **22** Nəpsi toymas kixi baylıqlarni kəzləp aldiraydu, U namratliknig əz bəxiəqə qüxidioqinidin bihəwərdur. **23** Baxqılarning hatalikini oquk əyibligən kixi, Həman huxamat kıləquqioqə kəriqəndə kəprək iltipət tapar. **24** Ata-ənisining təalluqatini oqrilap, «Bu həqkəndək gunah əməs» deqən kixi, Həlak kıləquqinig xerikidur. **25** Nəpsi toymioqur kixi jedəl-majira teriydu; Birək Pərwərdigarəqə tayanəqan kixi ətlinər. **26** Əzining kəngligə ıxəngən kixi əhməktur; Birək danalilik bilən mangoqan nijat tapar. **27** Namratlarəqə həyrəhəlik kılidoqan kixi mohtajilik tartmas; Lekin həyrtmənni kərsimu kərməskə saləqan kixi kəpligən kəroqıxkə uqrar. **28** Yamanlar mərtiwigə qıkəsə, halayik əzlinini qaqurar; Lekin ular zawal tapsa, həqkəniylər rawaj tapar.

29 Kayta-kayta əyiblinip turup yənə boyni kəttiklik kıləqan kixi, Tuyuksızdin dawalıoqusız yanjılar. **2** Həqkəniylər güllənsə, puqrəlıri xadlinar, Kəbihlər həkuk tutsa puqra nalə-pəryad kəturər. **3** Danalikli nə səyən oqul atisini hux kilar; Birək pəhixilərgə həmrəh boləqan uning mal-mülkini buzup-qaqur. **4** Padixah adalət bilən yurtini tinq kilar; Birək baj-selik saləqan bolsa, uni wəyrən kilar. **5** Əz yekiniəqə huxamat kıləqan kixi, Uning putliriəqə tor təyyarlap kəyoqəndur. **6** Rəzil ədəmning gunahı əzigə kapkan yasap kurar; Birək həqkəniy kixi nahxilar bilən xadlinar. **7** Həqkəniy kixi miskinning dəwasioqə kəngül bəlür; Birək yamanlar bolsa bu ıxni qüxənməs. **8** Həkawur kixilər xəhərni kutritip dawələqutar; Birək aqılanilər aqqik qəzəplərni yandurar. **9** Dana kixi əhmək bilən dəwalaxsa, əhmək hürpiyidu yaki külidu, nətijsi haman tinqlik bolmas. **10** Kənhorlar pak-diyanətliklərgə nəprətlinər; Durusların jenini bolsa, ular kəstlər. **11** Əhmək hərdəim ıqıdiki həmmiini axkara kilar; Birək dana əzini besiwalar. **12** Həkümdar yaləqan səzlərgə kulək salsə, Uning barlik hizmətkərliri yaman əgənməy kəlməs. **13** Gəday yəni uni əzgüqi kixi bir zeminda yaxar; Hər ikkisinin kəzini nurlanduroquqi Pərwərdigardur. **14** Yoksullarni diyanət bilən soriəqan padixahning bolsa, Təhti manggügə məhkəm turar. **15** Tayak bilən tənbiş-nəsihət balilarəqə danalilik yətküzər; Birək əz məyligə kəyup berilən bala anisini hijalətkə kəldurar. **16** Yamanlar güllinip kətsə, nəhəklik kəpiyər; Lekin həqkəniylər ularning yikiləjinini kərer. **17** Oqlungni tərbiyəlisəng, u seni aram tapkuzar;

U kənglüngni səyündürər. **18** [Pərwərdigarning] wəhiysi bolmioqan əlnig puqrəlıri yoldin qikip baxpanəhsiz kalar; Lekin Təwrət-kənuinioqə əməl kılidoqan kixi bəhtliktur. **19** Kulni səz bilənə təzətkili bolmas; U səzüngni qüxəngən bolsimu, etibar kılmas. **20** Aqızini basalmaydioqan kixini kərgənmu? Uningdin ümid kütəkəndin, əhməktin ümid kütüx əwzəldur. **21** Kimki əz kulini kikiqidin tartip əz məyligə kəyup bərsə, Künlərnig biridə uning bəxiəqə qıkar. **22** Terikkək kixi jedəl-majira kəzoqap turar; Asan aqqiklinidioqan kixining gunahlıri kəptur. **23** Məqırruluq kixini pəs kilar, Birək kəmtərlik kixini hərmətkə erixtürər. **24** Oqrı bilən xerik boləqan kixi əz jenioqə təzməndur; U sorəqning [guwah berixkə] əgəhlənduruxini anglisimu, lekin rast gəp kılıxkə petinalmas. **25** İnsan balisidin kərkux ədəmni tuzakqə qüxiridu; Birək kimki Pərwərdigarəqə tayanəqan bolsa, u bihətar kəttürilər. **26** Kəp kixilər həkümdardın iltipət ızdəp yürər; Birək ədəmning hək-rizki pəkət Pərwərdigarninglə kəlididur. **27** Nəhəklər həqkəniylərəqə yirginqliktur; Durus yolda mangoqan kixilər yamanlarəqə yirginqliktur.

30 Təwəndikilər Yəkəhning oqlı Aguroqə wəhiy bilən kəlgən səzlərdur: Bu ədəm İtiyəlgə, yəni İtiyal bilən Ukaləqə mundaq səzlərni deqən: — **2** Mən dərwəkə insanlar arisidiki əng nadini, həywanəqə ohxəxturmən; Məndə insan əqli yök, **3** Danalikli nə qəgəmmidim; Əng Pak-Mukəddəs Boləquqi həqkədimu sawatim yəktur. **4** Kim ərxkə kəttürilgən, yaki ərxin qüxkən? Kim xaməlni kəlliridə tutkən? Kim sularni Əz tonioqə yəgəp kəyoqan? Kim yər-zeminning qəqrəliniri bəlgiləgən? Uning ismi nəmə? Uning Oqlining ismi nəmə? Biləmsən-yök? **5** Təngrinig hər bir səzi sinilip ispatlinip kəlgəndur; U Əzigə tayanəqanlarınig həmmisini koqədaydioqan kəlkəndur. **6** Uning səzlırigə həq nərsə kəxmə; Undək kilsəng, U seni əyibləydu, Səning yaləqanqılıqıng axkarilinidu. **7** I [Hudayim], Səndin ikki nərsini tiləymən; Mən əlgüqə bularni məndin ayimioqəysən: — **8** Sahtilik wə yaləqanqılıqni məndin yirək kıləqəysən; Məni gədaymu kılmay, baymu kılmay, bəlki ehtiyajiməqə layiklə rizik bərgəysən. **9** Qünki ziyadə toyup kətsəm, Səndin yenip: «Pərwərdigər deqən kim?» — dəp kəlixim mumkin. Yaki gəday bolup kəlsəm, oqrilik kılıp, Sən Hudayimning nəmioqə daq kəltürüxim mumkin. **10** Həjayinining əldidə uning kulı ızıdın ıxəyət kılma, Bolmisa u seni kəroqap lənət kılıdu, əyibək bolisən. **11** Əz atisini kəroqəydioqan, Əz anisioqə bəht tiləyməydioqan bir dəwr bar, **12** Əzini pak qəroqəydioqan, əməliyəttə məynətkilikidin həq yuyulmioqan bir dəwr bar, **13** Bir dəwr bar — ah, kibirlikidin nəzirə nemidəgən ızıttın, Həkawurlukidin həli nemidəgən qong! **14** Uning əjizlər wə yoksullarni yalmap yutuwetidioqan qıxliri kiliqtək, Ezik qıxliri piqəktək boləqan bir dəwr bar! **15** Zülükning ikki kizi bar, ular hərdəim: «Bərgin, bərgin» dəp toxlıxar. Hərgiz toyunmaydioqan üq nərsə bar, hərgiz kənaətlənməydioqan tət nərsə bar, ular bolsimu: — **16** Gər, tuqmas hotunning kərnı, Suqə toyunmioqan kuroqək Yər. Wə hərgiz «boldi, toydum» deməydioqan ottin ibarət. (Sheol h7585) **17** Atisini məshirə kılidoqan, Anisini kəmsitidioqan kəzni bolsa, Kəzoqə-kuzəqunlar qəqular, Bürkütning balilirimu uni yər. **18**

Mən üçün intayin tilsimat üç nərsə bar; Xundak, mən qüxinəlməydiyən tət ix bar: — **19** Bürkütning asmandiki uqux yoli, Yilanning taxta beoirlar mangidojan yoli, Kemining dengizdiki yoli wə yigitning kizoja axik boluxtiki yolidur. **20** Zinahor hotunning yolimu xundaktur; U bir nemini yəp bolup aqzini sürtiwətkən kixidək: «Mən heqkandək yamanliqni kildimid!» — dəydu. **21** Yər-zemin üç nərsə astida biaram bolar; U kətiərləməydiyən tət ix bar: — **22** Padixah boləjan kul, Tamakka toyəjan hamakət, **23** Nəprətkə patkan, ərgə təgkən hotun, Əz haniminin ornini baskan dedək. **24** Yər yüzidə teni kiqik, lekin intayin əkillik tət hil janiwar bar: — **25** Qəmülilər küqlük həlk bolmisimu, biraq yazda ozuk təyyarlıwelixni bilidu; **26** Suqurlar əzi ajiz bir kowm bolsimu, hada taxlarning arisioja uwa salidu; **27** Qekətkilərnin padixahı bolmisimu, lekin katar tizilip rətlilik mangidu; **28** Kəslənqıknı qol bilən tutuwaləjli bolidu, Ləkin han ordilrida yaxaydu. **29** Kədəmliri həywətlilik üç janiwar bar, Kixigə zok berip mangidojan tət nərsə bar: — **30** Haywanatlar iqidə əng küqlük, heq nemidin qorkmas xir, **31** Zilwa bəygə iti, Tekə, Wə pukraliri qollaydiyən padixahdur. **32** Əgər sən əhməklik kilip əzüngni bək yukiri orunoja koyuwaləjan bolsang, Wə yaki təlwə bir oyda boləjan bolsang, Qolung bilən əozingni yum! **33** Kala süti qoqulsa serik may qıkar; Birining burni mijilsa, qan qıkar; Adawət qozəpə intikam oylisa jedəl-majira qıkar.

31 Təwəndikilər, padixah Ləmuəlgə uning anisi arkilik wəhiy bilən kəlgən səzlərdur; anisi bu səzləni uningəja əgətkən: **2** I oşlum, i mening amrikim, kəsəmlər bilən tiligən arzulukum, mən sangə nemə dəy? **3** Küq-kuwwitingni ayal-hotunlar tərıpigə sərp kilmiojin; Yaki padixahlarınimu wəyran kildiojan ixlarəja berilgüqi bolma! **4** I Ləmuəl, xarab iqx padixahlarəja layik əməs, Əmirlərgimu harakka humar bolux yaxxmas. **5** Bolmisa ular xarab iqip, [mukəddəs] bəlgilimiləni untup, Bozək bəndilərnin həkqini astin-üstün kiliwetixi mumkin. **6** Küqlük harak əlgüsi kəlgənlərgə, həsrətkə qəmgənlərgə berilsun! **7** Ular xarabni iqip, miskinlikini untup, Kaytidin dərd-əlimini esigə kəltürmisun! **8** Əzliri üçün gəp kılalmaydiyənlərləja əozingni aqkın, Həlak bolay degənlərnin dəwasidə gəp kıl. **9** Süküti kılma, ular üçün lilla həküm kıl, Ezilənlərnin wə miskinlərnin dərdigə dərman bol. **10** Pəzilətlilik ayalni kim tapalaydu? Uning kimmiti ləl-yakutlardinmu zor exip qüxidu. **11** Erining kəngli uningəja tayinip hatirjəm turidu, U boləjaqka erining ələjan oljisi kəm əməstur! **12** U əmür boyi erigə wapadar bolup yaxxilik kildidu, Uni ziyanoja uqratmaydu. **13** U qoy yungi wə kəndir tepip, Əz qoli bilən jan dəp əjir kildidu. **14** U soda kemilirigə ohxax, [ailini bəxixitiki] ozuk-tülükləni yirək jaylardin toxuydu. **15** Tang yorumasta u ornidin turidu, ailisidikilərgə yeməklik təyyarlaydu, Hizmətkar-dədəklərgə nesiwisini təksim kildidu. **16** U bir parqə etizni əzi kərüp alidu; Qoli bilən yioqkan daraməttin u bir üzümzar bina kildidu. **17** [Ixka qarap] u belini küq bilən baqlar, Biləklirini küqləndürər; **18** Əz ixining paydiliklikioja kəzi yetər, Keqiqə qiriəjini əqürməy ix kılar. **19** U kolliri bilən qakni qərər, Barmakliri yip urquqini tutar. **20** Ajizlarəja yardəm qolini uzitar; Həjətmənlərgə kollirini sozar.

21 Qar yaqlıkanda u ailisi toquruluk əndixə kılmaydu, Əyidikilərnin həmmisigə kizil kiyimlər kiydürülgən. **22** Kariwat yapkuqlirini əzi tokuydu; Əzining kiyim-keqəkliri kanap wə səsin rəhtindur. **23** Erining xəhər dərwazilrida abruyi bar; Xu yərdə u yurttiki əksakallar kataridin orun alidu. **24** U nəpis kanaptin kiyim-keqək tikip uni satidu; Bəlwəqlərnin tikip sodigərlərnin təminləydu. **25** Kiyimi küq-qudrat wə izzət-hərməttur; U kələqəkkə ümid bilən kültip qaraydu. **26** Aqzini aqsila, dana səz kildidu, Tilida məhrinə nəsihətlər bar. **27** ailisidiki ixlardin daim həwər alidu, Bikaəja nan yeməydu. **28** Pərzəntliri ornidin turup uningəja bəht-bərikət tiləydu; Erimu mubərakləp uni mahtap: — **29** «Pəzilət bilən yaxiojan ayallar keptur, Biraq sən ularning həmmisidinmu exip qüxisən» — dəydu. **30** Güzəllik səhri əldəmqidur, Həsən-jamalmu pəkət bir kəpük, halas, Pəkət Pərwərdigardin qorkidojan ayalla mahtilidu! **31** U əz məhənitining mēwiliridin bəhərimən bolsun! Əjirliri uni dərwazilarda hərmət-xəhrətkə erixtərsun!

Hekmät toplıoquı

1 Yerusalemda padıxah boloqan, Dawutning oqlı «Hekmät toplıoquı»ning sözliri: — **2** «Bimənilik üstigä bimənilik!» — däydu «Hekmät toplıoquı» — «Bimənilik üstigä bimənilik! Həmma ix biməniliklur!» **3** Kuyax astida tartқан japaliridin insan nema paydıoq erixər? **4** Bir dəwr etidu, yənə bir dəwr kelidu; Bırak yər-zemin mǝnggügä dawam kılıdu; **5** Kün qıkıdu, kün patıdu; Wə qıkıdıoqan jayoqa karap yənə aldırıp mǝngıdu. **6** Xamal jənuqbka karap sokıdu; Andin burulup ximaloqa karap sokıdu; U aylinip-aylinip, Hərdaim əz aylanma yolioqa kǝytıdu. **7** Barlık dəryalar dengizə oqa karap akıdu, bırak dengiz tolmaydu; Dəryalar kǝysi jayəqa akқан bolsa, Ular yənə xu yergə kǝytıdu. **8** Barlık ixlar japoqa toloqandur; Mən eytip tıgətküqi adəm yökür; Kəz kərüxtin, Kulaq anglastın hǝrgiz toymaydu. **9** Boloqan ixlar yənə bolıdıoqan ixlardur; Kiloqan ixlar yənə kılınıdu; Kuyax astida heqkandak yengilik yökür. **10** «Mana, bu yengi ix» degili bolıdıoqan ix barmu? U bəribir bizdin burunkı dǝwrlərdə allıkaqan bolup ətken ixlardur. **11** Burunkı ixlar hǝzir heq əslənməydu; Wə kəlgüsıdə bolıdıoqan ixlarmu ulardin keyin yaxaydıoqlarınǝ esigə heq kəlməydu. **12** Mənkı hekmät toplıoquı Yerusalemda Israiləqa padıxah boloqanmən; **13** Mən danalıq bilən asmanlar astida barlık kılinoqan ixlarnı kətkirkinp izdǝkkə kəngil köydu — Hulasəm xuki, Huda insan balilirining əz-əzini bənd kılıp upritix üqün, ularəqa bu eoır japani tǝkdim kıləqan! **14** Mən kuyax astidiki barlık kılinoqan ixlarnı kərüp qıktım, — Mana, həmmisi bimənilik wə xamalni kooqlıoqandək ixtin ıbarəttur. **15** Əgrini tüz kıləqili bolmas; Kəmni toluq dəp saniojili bolmas. **16** Mən əz kənglumdə oylinip: «Mana, mən uluqlınlıp, məndin ilgiri Yerusalemda üstigə barlık həküm sürgənlərdin kəp danalıqka erixtim; mən kənglüm nuroqın danalıq wə bilimgə erixti» — dedim. **17** Xuning bilən danalıqni bilixkə, xuningdək təlwilik wə əhmikanilikni bilip yetixkə kəngül köydu; muxu ixnimu xamal kooqlıoqandək ix dəp bilip yəttim. **18** Qünki danalıqning kəp boluxi bilən azab-oqubətmu kəp bolıdu; bilimini kəpəytküqining dərd-əlimimu kəpiydu.

2 Mən kənglumdə: «Kəni, mən əzümgə tamaxining təmini tətioquzup bəkimən; kənglüm eqilsun!» — dedim. Bırak mana, bumu biməniliklur. **2** Mən külkə-qakqakka «Təlwilik!» wə tamaxioqa «Uning zadi nema paydısi?» — dedim. **3** Kənglumdə əz bədinimni xarab bilən kəndək rohləndurojili bolıdıoqanlikini (danalıq bilən əzümmi yetəklighə haldə) bilixkə berilip izdəndim, xuningdək «sanalıq künliridə insan balilirioqa yaxhilik yətküzıdıoqan nema paydılik ixlar bar?» degən tügünni yəxsəm dəp əhmikanilikni kəndək tutup yetixim kərkəlikini intilip izdidim. **4** Mən uluq quruluqlarəqa kirixtim; əzüm üqün əylərnı saldim; əzüm üqün üzümzarlarnı tıktım; **5** Əzüm üqün xahənə baq-baqqılarnı yasıdim; ularda hərhil mewa berıdıoqan dərəhlərnı tıktım; **6** Əzüm üqün ormandiki baraksən dərəhlərnı obdan suojirix üqün, kəlqəklərnı yasap qıktım; **7** Kullarəqa wə dedəklərgə igə boldum; əyümdə ulardin tuəquloqlarnu mənigki idi; Yerusalemda

məndin ilgiri boloqlarınǝ həmmisiningkidin kəp mal-waranlar, kəy wə kala padilirim bar boldi. **8** Əz-əzümgə altun-kümüxlərnı, padıxahlarınǝ həm hərkəysi əlkilərnǝn hərhil ətiwarlık əlahidə gəhərlirini yioqdim; kiz-yigit nahxiqlarəqa həmdə adəm balilirining dilkəyərlikigə, yəni kəplighən güzəl kənzəklərgə igə boldum. **9** Uluq boldum, Yerusalemda məndin ilgiri boloqlarınǝn həmmisidin ziyadə ronək taptim; xundək boloqini bilən danalıqim məndin kətmidi. **10** Kəzlerimgə nema yəkkən bolsa, mən xuni uningdin ayimidim; əz kənglümə heqkandək huxallıqni yəq demidim; qünki kənglüm barlık əjrimdin xadlandı; mana, bular əz əjrimdin boloqan nesiwəm idi. **11** Andin əz kolum yasioqlarınǝn həmmisigə, xundəklə singdürgən əjrimning nətijisigə kərisəm, mana, həmmisi bimənilik wə xamalni kooqlıoqandək ix idi; bular kuyax astidiki heq paydısi yök ixlardur. **12** Andin zəhnimni yioqıp uni danalıqka, təlwilik wə əhmikanilikka kəraxkə köydu; qünki padıxahtın keyin turıdıoqan adəm nema kıləydu? — kilsimu allıkaqan kılinoqan ixlardin ıbarət bolıdu, halas! **13** Xuning bilən nur kərangəululuqtın əwzəl boloqandək, danalıqning biəyərləzlikin əwzəllikini kərüp yəttim. **14** Dana kixining kəzli bəxidıdu; əhmək bolsa kərangəululuqta mǝngıdu; bırak ularəqa ohxax birlə ixning bolıdıoqanlikini qüxinip yəttim. **15** Kənglumdə: «Əhməkka bolıdıoqan ix mǝngimu ohxax bolıdu; əmdi mənig xundək dana boluxumning zadi nema paydısi?!» — dedim. Andin mən kənglumdə: «Bu ixmu ohxaxla biməniliklur!» — dedim. **16** Qünki mənggügə dana kixi əhməkka nisbətən heq artuq əslənməydu; qünki kəlgüsıdiki künlərdə həmma ix allıkaqan untulup ketıdu; əmdi dana kixi kəndək əlıdu? — Əhmək kixi bilən billə! **17** Xunga mən hǝyatka əq boldum; qünki kuyax astida kılinoqan ixlar mǝnga eoır kələtti; həmmisi bimənilik wə xamalni kooqlıoqandək ix idi. **18** Xuningdək mən kuyax astidiki barlık əjrimə əq boldum; qünki buni məndin keyin kəlgən kixigə kəldurmaslıqka əmalım yök idi. **19** Uning dana yəki əhmək ıkanlıkini kim bilıdu? U bəribir mən japalıq bilən singdürgən həmdə danalıq bilən ada kiloqan kuyax astidiki barlık əjrim üstigə həküm süridu. Bumu biməniliklur. **20** Andin mən rayimdin yandım, kənglüm kuyax astidiki japa tartқан barlık əjrimdin ümıdsizlinip kətti. **21** Qünki əjrinı danalıq, bilim wə əp bilən kiloqan bir adəm bar; bırak u əjrinı uningə heq ıxlimigən bəxkə birsining nesiwisi boluxkə kəlduruxi kərak. Bumu bimənilik wə intayin aqqık külpəttur. **22** Qünki insan kuyax astida əzini upritip, əzining bəzli əmgikidin wə kənglining intilixliridin nemigə igə bolıdu? **23** Qünki uning barlık künliri azablıktur, uning əjri əxəliklur; hətta kəqidə uning kəngli heq aram tapmaydu. Bumu biməniliklur. **24** İnsan üqün xuningdin bəxkə yaxhi ix yökki, u yeyixi, ıqixi, əz jənni əz əjridin hüzur alduruxidin ıbarəttur; buni Hudaning kəldindur, dəp kərüp yəttim. **25** Qünki uningsiz kim yeyəlisun yəki besip ıxliyəlisun? **26** Qünki u əz nəzirigə yəkıdıoqan adəmgə danalıq, bilim wə xadlıqni ata kılıdu; bırak gunahkar adəmgə u mal-mülük yioqıp-toplaxkə japalıq əmgəknı berıdu, xuningdək u yioqıp-toplıoqlarınǝn Hudaning nəziridə yaxhi

bolqanoja tapxuridiojan kilidu. Bumu bimonilik wə xamalni koqlioqandək ixtin ibarəttur.

3 Hər bir ixning muwapiq pəsli bar, asmanlar astidiki həmmə arzuning ez waqtimu bar; **2** Tuoqluxning bir wahti bar, eluxningmu bir wahti bar; Tikix wahti bar, tikilgənni sekux wahti bar; **3** Əltürux wahti bar, sakaytix wahti bar; Buzux wahti bar, kuxux wahti bar; **4** Yioqlax wahti bar, külux wahti bar; Matəm tutux wahti bar, ussul oynax wahti bar; **5** Taxlarni qəriwetix wahti bar, taxlarni yiojip-toplax wahti bar; Kuqaxlax wahti bar, kuqaxlaxtin əzini tartix wahti bar; **6** İzdəx wahti bar, yokaldi dəp waz keqix waqtimu bar; **7** Yirtix wahti bar, tikix wahti bar; Sükut kəlix wahti bar, səz kilix wahti bar; **8** Seyüx wahti bar, naprətlini x wahti bar; Urux wahti bar, tinqlik wahti bar. **9** İxligen ez ixliginidin nemə payda alidu? **10** Mən Huda insan baliliriya yükligen, ixləp japa tartix kerək bolqan ixtin kergənəm. **11** U hər bir ixning wahti kəlgəndə güzəl bolidiojanliki bekitkən; u yənə mænggüliki insanlarning kengliga saloqan; xunga, insan Hudaning ez hayatioja baxtin ahiriyoqə nemini bekitkanliki bilip yətməstür. **12** İnsanlarəja hayatida xadlinix wə yaxxilik kilixtin baxkə əwzəl ix yok ikən dəp bilip yəttim. **13** Xundakla yənə, hər bir kixining yeyix-iqixi, əzinin barliq əjridin huzur elixi, mana bu Hudaning sowojisidur. **14** Hudaning kiloanlirining həmmisi bolsa, mænggülik bolidu, dəp bilimən; uningəja heqnərsini koxxkə wə uningdin heqnərsini eliwetixkə bolmaydu; Hudaning ularni kiloanlirining səwəbi insanni Əzidin əymindürüxtur. **15** Həzir bolqanliri etkəndimu bolqandur; kəlgüsidə bolidiojan ix allikaqan bolqandur; Huda etkən ixlarni soraydu. **16** Mən kuyax astida yənə xu ixtin kərdümki — sorək ornida, xu yərdə həliham rəzillik turidu; həkkanilyik turux kerək bolqan jayda, mana rəzillik turidu! **17** Mən kənglümde: «Huda həkkaniy həm rəzil adəmnə sorəkka tartidu; qünki hər bir arzu-məksət wə hər bir ixning ez wahti bar» — dedim. **18** Mən kənglümde: — Bundək boluxi insan balilirining səwəbidindur; Huda ularni sinimakqi, [bu ixlər] ular əzlrining pəkət haywanlarəja ohxax ikənlikini kərxüi üqün bolqan, dəp oylydim. **19** Qünki insan balilirining bexioja kelidiojini haywanlarəjimu kelidu, ularning kəridiojini ohxax bolidu. Ulardin aldinkisi kəndək əlgən bolsa, keyinkisimu xundək əlidu, ularda ohxaxla birlə nəpəs bardur. İnsanning haywanlardin heq artuqkiliki yok; qünki həmmə ix bimoniliktur. **20** Ularning həmmisi bir jayəja baridu; həmmisi topa-qangdin qikkən, həmmisi topa-qangoja kaytidu. **21** Kim adəm balilirining rohinə bilidu? U yukiriəja qikəmdü, buni kim bilidu? Haywanlarning rohi, u yer tegigə qüxəmdü, kim bilidu? **22** Xuning bilən mən insanning ez əjridin huzurlinixidin artuq ix yoktur, dəp kərdüm; qünki mana, bu uning nesiwisidur; qünki uni əzidin keyin bolidiojan ixlarni kərxüxə kim elip kelidu?

4 Andin mən kaytidin zəhnimni yiojip kuyax astida daim boluwatқан barliq zorluq-zumbulukni kərdüm; mana, ezilgənlərinin kəz yaxliri! Ularəja heq təsəlli bərgüqi yok idi; ularni əzgənlərinin küqlük yələngüki bar idi, biraq ezilgənlərgə heq təsəlli bərgüqi yok idi. **2**

Xunga mən allikaqan əlöp kətkən əlgüqilərnə tehi hayat bolqan tiriklərdin üstün dəp tərpidim; **3** xundakla bu ikki hi kixilərdin bəhtliki tehi apiridə bolmiojan kixidur; qünki u kuyax astida kilinojan yamanliklarni heq kərip bəkmiojan. **4** Andin mən barliq əjir wə barliq hizmətnin utukliridin xuni kərip yəttimki, u insanning yekini kərməsligidin bolidu. Bumu bimonilik wə Xamalni koqlioqandək ixtur. **5** Əhmək kol koxturup, ez gəxini yəydu. **6** Japa qekip xamalni koqolap oqumini toxkuzimən degəndin, qanggilini toxkuzup hatirjəmliktə bolux əladur. **7** Mən yənə zəhnimni yiojip, kuyax astidiki bir bimonilikni kərdüm; **8** birsi yəloquz, tikəndək bolsimu, xundakla nə oqlı nə aka-ukisi bolmismu — biraq uning japasining ahiri bolmaydu, uning kəzi bayliklarəja toymaydu. U: «Mən bundək jəpalik ixləp, jenimdin zadi kimgə yaxxilik kəldurimən?» — degənni sorimaydu. Bumu bimonilik wə eqir jəpadin ibarəttur. **9** Ikki birdin yaxxidur; qünki ikki bolsa əmgikidin yaxhi in'am alidu. **10** Yikilip kətsə, birsi həmrəhinə yələp kəturidu; biraq yəloquz həlatdə yikilip kətsə, yəligüdək bəxkə birsi yok bolsa, bu kixining həlioja way! **11** Yənə, ikkisi billə yatsa, bir-birini illitidu; ləkin birsi yəloquz yatsa kəndək illitilsun? **12** Yənə, birəw yəloquz bir adəmnə yengiwəlojan bolsa, ikkisi uningəja takabil turalaydu; xuningdək üq kat arojamqə asan üzülməs. **13** Kəmbəqəl əmma əkil yigit yənə nəsihətnin ətiwarini kilmaydiojan kəri əhmək padixəhtin yaxxidur; **14** Qünki gərqə u bu padixəhning padixəhlikida kəmbəqəl bolup tuəloqan bolsimu, u zindandin təhtək olturuxkə qikti. **15** Mən kuyax astidiki barliq tiriklərinin axu ikkinini, yəni [padixəhning] ornini baskuqini, xu yigitni kəllaydiojanliki kərdüm. **16** Barliq həlk, yəni ularning aldidə turəjan barliq puqralar sanəksiz bəldur, biraq ulardin keyinkilər yigittinmu rəzi bolmaydu; bumu bimonilik wə xamalni koqlioqandək ixtur.

5 Hudaning əyigə barəjanda, awaylap yürgin; əhməklərgə kurbəniklarni sunux üqün əməs, bəlkə anglap boysunux üqün yekinxəlxkin; qünki əhməklər rəzillik kilawatkini bilmaydu. **2** Aozingni yeniklik bilən əqma; kənglüng Huda aldidə birnemini eytixkə aldimisun; qünki Huda ərlərdə, sən yer yüzidursən; xunga səzliring az bolsun. **3** Qünki ix kəp bolsa qüxmü kəp bolqandək, gəp kəp bolsa, əhməkning gepi bolup kəlidu. **4** Hudaəja kəsəm iqsəng, uni ada kilixni keqiktürmə; qünki U əhməklərdin huzur əlmaydu; xunga kəsimingni ada kiliojan. **5** Kəsəm iqip ada kilmioqandin kərə, kəsəm iqməslilik tüziktur. **6** Aozing teningni gunəhning ihtiyariəja koyuwətmisun; pərixtdə aldidə: «Hata səzləp saldim» demə; nemixkə Huda gepingdin oəzəplənin kolliring yasiojanni həlak kilidu? **7** Qünki qüx kəp bolsa bimonilikmu kəp bolidu; gəp kəp bolsimu ohxaxtur; xunga, Hudadin kərkəjin! **8** Sən namratlarning ezilgənlikini yaki yərlək mənəpədarlarning hək-ədələtni zorəwanlarəja kayrip koyəjanlikini kərsəng, bu ixlardin həyran kəlmə; qünki mənəpədaridin yukiri yənə birsi kəzliməktə; wə ulardinmu yukirisimu bardur. **9** Biraq nemilə bolmismu yər-tupraq həmmə adəmgə paydiliktur; həttə padixəhning əzimu yər-tupraqkə tayinidu. **10** Kümüxkə amrak kümüxkə kənməs, bayliklarəja amrak əz kirimigə kənməs; bumu bimoniliktur. **11** Mal-mülük

kəpəysə, ularni yegüqilərmu kəpiyidu; mal igisigə ularni kəzləp, ulardin huzur elixtin baxka nemə paydisi bolsun? **12** Az yesun, kəp yesun, əmgəkqining uyquşi tatlıktur; biraq bayning tokluğu uni uhlatmas. **13** Mən kuyax astida zor bir külpətni kərdüm — u bolsimu, igisi əzigə ziyan yətküzidioqan baylıqlarni toplaxtur; **14** xuningdək, uning baylıqliri balayi'apət tūpəyilidin yokilixidin ibarəttur. Undək adəmming bir oqlı bolsa, [oqlining] kəlioqə qalduruqədək həqnemisi yok bolidu. **15** U apisinin kərsikidin yalingaq qikip, kətkəndimu yalingaq peti ketidu; u əzining jəpalik əmgikidin kəlioqə aloqudək həqnemini epkətləməydu. **16** Mana bumu eoqir ələmlik ix; qünki u kəndək kəlgən bolsa, yənə xundək ketidu; əmdi uning xamaloqə erixix tūqün əmgək kəlioqinining nemə paydisi? **17** Uning barlik künliridə yəp-iqkini karəngəyuluktə bolup, qəxəlik, kəsəlliki wə hapilik kəp bolidu. **18** Mana nemining yaramlık wə güzəl ikənlikini kərdüm — u bolsimu, insanning Huda uningəyə təkdim kəlioqan əmrining hər bir künliridə yeyix, iqix wə kuyax astidiki barlik məhənitidin huzur elixtur; qünki bu uning nəsivisidir. **19** Huda hər birisini baylıqləroqə, mal-dunyaqə igə boluxkə, xuningdək ulardin yeyixkə, əz rizkini qəbul kəlixkə, əz əmgikidin huzur elixkə muyəssər kəlioqan bolsa — mana bular Hudaning sowəjtidur. **20** Qünki u əmridikə tez ətidioqan künliri üstidə kəp oylanmaydu; qünki Huda uni kənglining xadliki bilən bənd kəlidu.

6 Kuyax astida bir yaman ixni kərdüm; u ix adəmlər arisida kəp kətilidu — **2** Huda birsigə baylıqlar, mal-dunya wə izzət-hərmət təksim kildi, xuning bilən uning əz kəngli həlioqinidin həqnərsisi kəm bolmidi; biraq Huda uningəyə bular din huzur elixkə muyəssər kilmidi, bəlkə yat bir adəm ulardin huzur alidu; mana bu bimanilik wə eoqir azəbtur. **3** Birsə yüz bala kərup kəp yil yaxixə mumkin; biraq uning yil-künliri xunqilək kəp bolsimu, uning jəni bəhtni kərmisə, həttə gərnə kərmigən bolsimu, tūqulup qəqrəp kətkən bowək uningdin əwəldur dəymən. **4** Qünki qəqriqəyən bala bimanilik bilən kəlidu, karəngəyuluktə ketidu, karəngəyuluk uning ismini kəpəydu; **5** U künnimu kərmigən, bilmigən; biraq həq bolmioqanda u birinqisigə nisbətən aram tapkəndur. **6** Bərhək, həlikə kixi həttə ikki həssə ming yil yaxioqan bolsimu, biraq bəhtni kərmisə, əhwalı ohxəxtur — hər bir kixi ohxəx bir jəyoqə baridu əməsmu? **7** Adəmming tartkən barlik jəpasi əz əoqri tūqündur; biraq uning ixtihəsi hərgiz kənməydu. **8** Xundəktə dana kixining əhməktin nemə artuqçilik bilən? Namrat kixi bəxkilar əlvida kəndək mənqixni bilgən bolsimu, uning nemə paydisi bolsun? **9** Kəzning kəruxi arzu-həwəşəning uyan-buyan yürüxidin əwəldur. Bundək kəlixmu bimanilik wə xaməlni kəoqliqəndək ixtur. **10** Ətup kətkən ixlarning bolsa əllikaqan nāmə bəkitilip ətəloqan; insanning nemə ikənlikimu ayan boləqan; xungə insanning əzidin kudrətlək boləquki bilən kərxilixixioqə bolmaydu. **11** Qünki qəp kənqə kəp bolsa, bimanilik xunqə kəp bolidu; buning insanəyə nemə paydisi? **12** Qünki insanning əmrində, yəni uning sayidək tēzlə ətidioqan mənəsisiz əmridikə barlik künliridə uningəyə neməning paydilik ikənlikini kim bilsun? Qünki

insanəyə u kətkəndin keyin kuyax astida nemə ixning bolidioqanliqini kim dəp bəralisun?

7 Yahxi nam-abroy kimmətlək tutiyadin əwəz; adəmming əlüh küni tūqulux künidin əwəldur. **2** Matəm tutux əyigə bərix ziyapət-toy əyigə bərixtin əwəz; qünki axu yərdə insanning əkiwiti ayan kəlinidu; tirik boləqanlar buni kəngligə püküxi kərak. **3** Qəxəlik külkidin əwəldur; qünki qirayning pərixanliki bilən kəlb yaxilidur. **4** Dana kixining kəlbə matəm tutux əyidə, biraq əhməkning kəlbə tamaxining əyididur. **5** Əhməklərnəning nahxisini ənglioqandin kəre, dana kixining tənbişini ənglioqin; **6** Qünki əhməkning küllisi kəzan astidiki yantəklərnəning parəsləxidək, halas; bumu bimanilikdur. **7** Jəbir-zulum dana adəmnə nadanəyə əylənduridu, Para bolsa kəlbni həlak kəlidu. **8** İxning əyioqi bəxidin əwəz; Səwə-təktəlik rəh təkəbbur rəhtin əwəldur. **9** Rəhəngdə həpa boluxkə əldirima; Qünki hapilik əhməklərnəning bəoqridə kəonup yatidu. **10** «Nəmixkə burənkə künlər həzirki künlərdin əwəz?» — demə; qünki sening bundək soriəjining danaliktin əməs. **11** Danalək mirəskə ohxəx yahxi ix, kuyax nuri kərgüqilərgə paydilikdur. **12** Qünki danalək pul panəh boləqəndək, panəh bolidu; biraq danaləkning əwəzəlliki xuki, u əz igilirini həyatqə erixtūridu. **13** Hudaning kəlioqanlirini oylap kəre; qünki U əgri kəlioqanni kim tüz kəlalısun? **14** Awat künidə huzur al; wə yaman künidimu xuni oylap kəre: — Huda ularning birini, xundəklə yənə birinimu təng yaratkəndur; xuning bilən insan əzi kətkəndin keyin bolidioqan ixlarni bilip yətləməydu. **15** Mən buning həmmisini bimanə künlirimdə kərup yəttim; həkəkəniy bir adəmming əz həkəkəniyliki bilən yokilip kətkənlikini kərdüm, xuningdək rəzil bir adəmming əz rəzilili bilən əmrini uzaratkənlikini kərdüm. **16** Əzüngni dəp həddidin ziyadə həkəkəniy bolma; wə əzüngni dəp həddidin ziyadə dana bolma; sən əz-əzüngni əlakzadə kəlməkəqiməsən? **17** Əzüngni dəp həddidin ziyadə rəzil bolma, yəki əhmək bolma; əz əjiling toxmay turup əlməkəqiməsən? **18** Xungə, bu [əgəhni] qing tut, xuningdin u [əgəhni] kəlungdin bərmigəning yahxi; qünki Hudadin kərkədioqan kixi hər ikkisi bilən utukluk bolidu. **19** Danalək dana kixini bir xəhərnə bəxkuridioqan on həkümərandin ziyadə küqlək kəlidu. **20** Bərhək, yəz yüzidə daim məhribanlık yürgüzidioqan, gənəh sədir kəlməydioqan həkəkəniy adəm yoktur. **21** Yənə, həklərnəning həmmilə gəp-səzliərigə ənqə dikəkə kəlip kətmə; bolmisa, əz hizməkəringəning sənqə lənət okuəqanliqini ənglap kəlixəng mumkin. **22** Qünki kənglūngdə, əzüngningmu xuningəyə ohxəx bəxkilarəyə kəp kətim lənət kəlioqanliqəngni obdan biləsən. **23** Bularning həmmisini danalək bilən sinəp bəktim; mən: «Dana bolimən» desəmmu, əmma u mənədin yirək idi. **24** Barlik yüz bəgəng ixlər bəlsə əkləiməz din yirək, xuningdək intayin sirlikdur; kim uni izdəp bilip yətalısun? **25** Mən qin kənglūmdin danalək wə əqliy bilimni biləxkə, sürüxtürüxkə wə izdəxkə, xundəklə rəzililikning əhməkliqini, əhməkliqning təwlilik ikənlikini bilip yətxkə zəhənnimi yioqdim. **26** Xuning bilən kəngli tor wə kiltək, kəlliri əsarət boləqan əyalning əlūmdin əqqik ikənlikini bəyəkdim; Hudani hursən kəlidioqan kixi uningdin əzini qəquridu, biraq gənəhkar

adəm uningōja tutulup qalidu. **27** Bu baykiojanlirimoja kara, — daydu hēkmət toplioquci — pakitlarni bir-birigə baqlap selixturup, əkil izdidim; **28** mening kəlbim uni yənila izdiməktə, biraq tehi tapalmidim! — Ming kixi arisida bir durus ərkəni taptim — biraq xu ming kixi arisidin birmu durus ayalni tapalmidim. **29** Mana kərgin, mening baykiojanlirim pəkət muxu birlə — Huda adəmnı əslı durus yaratqan; biraq adəmlər bolsa nurojunlojanla hıylə-mikirlərnı izdaydu.

8 Kim dana kixigə təng kələydu? Kim ixlarnı qüxəndürüxnı bilidu? Kixining danalığı qirayını nurluq kılıdu, yüzining sürini yorutidu. **2** Padixahning pərmanioja kulaq selixingni dəwət kılımən; bolupmu Huda aldidə iqlən kəsəm tüpəylidin xundak kılqın. **3** Uning aldidin qikip ketixkə aldirima; yaman bir dəwani kollaxta qing turma; qünki padixah nemini halisa xuni kılıdu. **4** Qünki padixahning səzi hokuktur; kim uningōja: «Əzliri nemə kılila?» — deyəlisun? **5** Kim [padixahning] pərmanini tutkan bolsa heq yamanlikni kərməydu; dana kixining kəngli həm pəytıni həm yolıni pəmliyələydu. **6** Qünki hər bir ix-arzuning pəytı wə yolı bar; insan keyikni ixlarnı bilmigəqkə, uning dərd-əlimi əzini kattik basidu. Kim uningōja kəndək bolidiojanlikni eytalısun? **8** Heqkim əz rohiqə igə bolalmas, yəni heqkimning əz rohinı əzidə kaldurux hokukı yoxtur; heqkimning əlūx künini əz kolidə tutux hokukı yoxtur; xu jəngdin qəixkə ruhsat yoxtur; rəzillik rəzilikkə berilgüqilərnı kutkuzmas. **9** Bularning həmmisini kərip qiktım, xundakla kuyax astidə kılinojan hər bir ixkə, adəmnıng adəm üstigə hokuk tutkanlik bilən ularōja ziyan yətküzidiojan muxu wəxtikə kəngül koydum. **10** Xuningdək rəzilərnıng dəpnə kılinojanlikni kərdüm; ular əslidə mukəddəs jayōja kirip-qikip yürətti; ular [mukəddəs jaydin] qikipla, rəzil ixlarnı kılōjan xu xəhər iqidə mahtilidu tehi! Bumu bimaniliktur! **11** Rəzillik üstidin həküm tezdin bəja kəltürülmigəqkə, xunga insan balilirining kəngli rəzillikni yürgüzixkə pütünləy berilip ketidu. **12** Gunahkar yüz kətim rəzillik kılıp, künlirini uzartsimu, Hudadin kərkidiojanlarning əhwali uların yaxhi bolidu dəp bilimən; qünki ular uning aldidə kərkidü. **13** Biraq rəzilərnıng əhwali yaxhi bolmaydu, uning künliri sayidək tezla etüp, künliri uzartilmaydu, qünki u Huda aldidə kərkmaydu. **14** Yər yüzidə yürgüzülən bir bimanilik bar; bexioja rəzilərnıng kılōjını boyiqə kün qüxidiojan həkkəniy adəmlər bar; bexioja həkkəniy adəmlərnıng kılōjını boyiqə yaxhilik qüxidiojan rəzil adəmlərmu bar. Mən bu ixnimu bimanilik dedim. **15** Xunga mən tamaxini tərıplidim; qünki insan üqün kuyax astidə yeyix, iqlıx wə huzur elixtin yahsi ix yoxtur; xundak kılıp uning əmgikidin bolōjan mēwə Huda təkdim kılōjan kuyax astidiki əmrining barlik künliridə əzigə həmrəh bolidu. **16** Kənglümni danalığın wə yər yüzidə kılinojan ixlarnı bilip yetix üqün kōyōjanda, xundakla Huda kılōjan barlik ixlarnı kərginimdə xuni baykidim: — İnsan həttə kəqə-kündüz kəzlrigə uykuıni kərsətmisimu, kuyax astidiki barlik ixni bilip yetəlməydu; u uni qüxinixkə kanqə intilsə, u xunqə bilip yetəlməydu. Həttə dana kixi «Buni bilip yəttim» desimu, əməliyəttə u uni bilip yetməydu.

9 Mən xularning həmmisini eniklax üqün kəngül koydum; xuni baykidimki, məyli həkkəniy kixi yəni dana kixi bolsun, xundakla ularning barlik kılōjanliri Hudaning kolididur, dəp baykidim; insan əzigə muhəbbət yəni nəprətnıng kəlidiojanlikni heq bilməydu. Uning aldidə hər kəndək ix boluxı mumkin. **2** Həmmə adəmgə ohxax ixlər ohxax peti kəlidü; həkkəniy wə rəzil kixigə, məhrəbin kixigə, pak wə napak, kərbanlik kılōquci wə kərbanlik kılmiyoqiojimu ohxax kismət bolidu; yaxhi adəmgə kəndək bolsa, gunahkarōja xundak bolidu; kəsəm iqlıqigə wə kəsəm iqlıxtin kərkqıyoqiojimu ohxax bolidu. **3** Mana həmmigə ohxaxla bu ixning kəlidiojanlikni kuyax astidiki ixlər arisidə külpətlık ixtur; uning üstigə, insan balilirining kəngülliri yamanlikkə tolojan, pütün həyatidə kənglidə təwlilik turidu; andin ular əlgənəlgə koxulidu. **4** Qünki tiriklərgə koxulōjan kixi üqün bolsa ümid bar; qünki, tirik it əlgən xirdin əla. **5** Tiriklər bolsa əzlrirning əlidiojanlikni bilidu; biraq əlgənlər bolsa heqnemini bilməydu; ularning heq in'ami yənə bolmaydu; ular həttə adəmnıng esidin kətürülüp ketidu, kayta kəlməydu. **6** Ularınıng muhəbbiti, nəpriti wə həsəthorlukımu allıqəjan yōkəlojan; kuyax astidə kılinojan ixlarning heqkaysisidin ularning mənggügə kayta nesiwisi yoxtur. **7** Barojın, neningni huxallik bilən yəp, xarabingni huxhuyluk bilən iqlın; qünki Huda allıqəjan mundaq kılilingdin razi bolōjan. **8** Kiyim-keqəklirig hərdəim ap'ak bolsun, huxbuy may bexingdin kətmisun. **9** Huda sanga kuyax astidə təkdim kılōjan bimanə əmrüingning barlik künliridə, yəni bimanilikdə ətküzən barlik künlirigdə, səyümlük ayaling bilən bilə həyatın huzur əlojan; qünki bu sening həyatıngdiki nesiwəng wə kuyax astidiki barlik tartkan jəpayıngning əjridur. **10** Kolung tutkanni barlik küqüng bilən kılōjin; qünki sən baridiojan təhtisarada heq hizmət, məksət-pılan, bilim yəni hēkmət bolmaydu. **(Sheol h7585)** **11** Mən zəhnimni yōjıyıp, kuyax astidə kərdumki, musabikidə əqlibə yəltapanōja bolmas, ya jəngdə əqlibə palwanōja bolmas, ya nənə dana kixigə kəlməs, ya baylıqlar yorutulojanlarōja kəlməs, ya iltipət bilimliklərgə bolmas — qünki pəyt wə təsadıpiylik ularning həmmisigə kəlidü. **12** Bərhək, insanmu əz wəktisəitini bilməydu; beliklər rəhimsiz torōja elinojandək, kuxlar tapan-tuzakqə ilinojandək, bularōja ohxax insan baliliri yaman bir kündə tuzakqə ilinidu, tuzak bexioja qüxidu. **13** Mən yənə kuyax astidə danalığın bu misalini kərdum, u meni qongkur təsirləndürdi; **14** Kikip bir xəhər bar idi; uningōja kərxı bükük bir padixah qikip, uni kərxap, uningōja hujum kılidiojan yōjan potəylərnı kurdı. **15** Biraq xəhərdin namrat bir dana kixi tepilip kaldı; u uni əz danalığı bilən kutuldurdi; biraq keyin, heqkim bu namrat kixini esigə kəltürmıdi. **16** Xuning bilən mən: «Danalık küq-kudrəttin əwzəl» — dedim; biraq xu namrat kixining danalığı keyin kəzgə ilinmaydu, uning səzliri anglanmaydu. **17** Dana kixining jimjitliklə eytkən səzliri əhməklər üstidin hokuk sürgüqıning warkırxırliridin enik anglınar. **18** Danalık urux kəralırliridin əwzəldur; biraq bir gunahkar zər yaxhilikni həlak kılıdu.

10 Huddi əlök qıwınlər əttarning ətirini sesitiwətidiojandək, əzrakqinə əhməklık tarazidə

danalilik wə izzat-hərməttinmu eoqir tohtaydu. 2 Danalikning kengli ongoʻja mayil, əhməkningki soloʻja. 3 Əhmək kixi hətta yolda mengiwatkandimu, uning əkli kəm boləjaqka, u əhmək ikənlikini həmmigə ayan kılıdu. 4 Həkümdarning sanga aqqiqi kəlsə, ornungdin istepa bərmə; qünki tinq-səwriqanlik hata-səwənlikdin boləjan zor hapilikni tinqitidu. 5 Kuyax astida yaman bir ixni kərdumki, u həkümdardind qıqqan bir hata ixtur — 6 əhməklər yukiri mənəapta, xuning bilən tang baylar pəs orunda olturidu; 7 mən kullarning atka mingənlikini, əmirləarning kullardək piyadə mənəjanlikini kərdum. 8 Orini kəlioqan kixi uningəja yikilixi mumkin; tamni buzəjan kixini yilan qəqixi mumkin; 9 taxlarni yetkigən kixi tax tərpidin yarilixi mumkin; otun yarıdoqan kixi həwpəkə uqraydu. 10 Palta gal bolsa, birsı tıoʻjini biliməsə, paltini kükəp qepixka tooqra kəlidu; biraq danalilik adəmnı utuk-muwəppəkəyətəkə erixtırıdu. 11 Yilan oynitilmay turup, yılanqini qakşa, yılanqəja nemə payda? 12 Dana kixining səzliri xəpkətlıktur; biraq əhməkning ləwliri əzini yutıdu. 13 Səzlirining bexi əhməklik, ayioqi razil təlwilıktur; 14 əmma əhmək yenila gəpni kəpəytıdu. Biraq həqkim kəlgüsini bilməydu; uningdin keyinki ixlarni kim uningəja eytalısın? 15 Əhməklər jəpasi bilən əzlrini upritıdu; qünki ular hətta xəhərgə barıdoqan yolnımu bilməydu. 16 İ zemin, padıxahıng bala bolsa, əmirlering səhərdə ziyapət etküzəsə, həlingəja way! 17 İ zemin, padıxahıng mətiwərnıng oqlı bolsa wə əmirlering kəyp üqün əməs, bəlkı əzini kuwwətləx üqün muwəpıq wəktıda ziyapət etküzəsə, bu sening bəhtıng! 18 Hırunlukıtnı əyning torusı oqlay dəp kəlidu; kəllarning boxlukıdin əydin yaməjur etıdu. 19 Ziyapət külkə üqün təyyarlinar, xarab həyatni hux kılar; ləkin pul həmmə ixni həl kılar! 20 Padıxahka lənət kılma, hətta oyungdimu tillıma; hıjrangdimu baylarni tillıma; qünki asmandiki bir kux awazıngni tarıtidu, bir kənat ıgısı bu ixni ayan kılıdu.

11 Nanliringni sularəja əwət; kəp künlərdin keyin uni kəytıdin tapısən. 2 Bir ülüxnı yəttə kixigə, səkkizigimu bərgin; qünki yər yüzidə nemə yamanlık bolıdoqanlıkini bilməysən. 3 Bulutlar yaməjoroja toloqan bolsa, əzlrini zemin üstigə boxıtidu; dərəh ximal tərəpkə erülsə, yaki jənub tərəpkə erülsə, kəysi tərəpkə qıxxkən bolsa, xu yərdə kəlidu. 4 Xamalni kəzitıdoqanlar tərıqıqlıq kılmaydu; bulutlarəja kərayıdoqanlar orma ormaydu. 5 Sən xamalnıng yolını bilmiginingdək yaki boyıda bərnıng həmilisining ustıhanlirining baliyatqıda kəndək əsıdoqanlıkini bilmiginingdək, sən həmmını yasıoquqi Hudaning kıləjınıni bilməysən. 6 Səhərdə urukungni tərıəjın, kəqıtimu kəlungni ixtin kəldurma; qünki nemə ixning, u yaki bu ixning paydılik bolıdoqanlıkini wə yaki hər ikkisining ohxaxla yaxhi bolıdoqanlıkini bilməysən. 7 Nur xerin bolıdu, aptapni kərüxmu hızurluk ixtur. 8 Xunga birsı kəp yil yaxıəjan bolsa, bularning həmmisidin hızur alsun. Həlbuki, u yənə kərangəjuluk künlirini esidə tutsun, qünki ular kəp bolıdu; kəlgüsıdiki ixlarning həmmısı bımənılikıtur! 9 Yaxlıkıngdin hızur al, i yigit; yaxlıkıng künliridə kənglüng əzünggə huxallıknı yətküzgəy; kənglüng həlıəjını boyıəq wə kəzliring kərgini boyıəq yürgin; biraq xuni bilginki, bularning həmmısı üqün Huda seni

sorakka tartıdu. 10 Əmdı kənglüngdin əxəlikni elip taxla, teningdin yamanlıkni neri kıl; qünki balilik wə yaxlıkmı bımənılikıtur.

12 Əmdı yaman künlər bexingəja qıxmıgüqə, xundakla sən: «Bulardın həq hızurum yoktur» degən yillar yekınlaxmıoquqə yaxlıkıngda Yaratkúqingni esingdə qıng tut; 2 kuyax, yorukluk, ay wə yultuzlar kərangəjulıxıp, yaməjurdin keyin bulutlar kəytıp kəlmıgüqə uni esingdə tutkın. 3 Xu kúni «əyning kəzətkiliri» titrəp kətidu; palwanlar egilıdu, əzgüqilər əzlikidin tohtap kəlidu, derizilərdin sirtka kərap turəjuqılar əjuwalıxıp kətidu; 4 koqıəja kərayıdoqan ixiklər etilıdu; tügmanıng awazi pəsiydu, kixilər kuxlarning awazını anglısilə qəqıp kətidu, «nahxiqi kızlar»ning sayraxlırı sus anglınidu; 5 kixilər egizdin kərkıdu, koqılarda wəhımıllər bar dəp kərkup yürıdu; badam dərihi qıqəkləydu; qəkətkə adəmgə yúk bolıdu, xındır mewisi solıxıdu; qünki insan məngəgülük makaniəja kətidu wə xuning bilən tang, matəm tutkuqılar koqıda aylinıp yürıdu; 6 kümüx tana üzılügüqə, altun qınə qəkıloquqə, aptuwa bulak yenıda parə-parə boləjuqə, kuduktki qak kərdin qıkkuqə, 7 topa-qang əsli tuprakka kəytkuqə, roh əzini bərgən Hudaəja kəytkuqə — Uni esingdə tutkın! 8 Bımənılik üstigə bımənılik!» — dəydu həkmət toplıəjuqi — «Bımənılik üstigə bımənılik! Həmmə ix bımənılikıtur!» 9 Xuningdək, həkmət toplıəjuqi dana bolupla kəlməstin, u yənə həlkə bilim əgıtətti; u oylinıp, kəp pənd-nəshətlərnı tarazıəja selıp, rətləp qıktı. 10 Həkmət toplıəjuqi yekımlik səzlərnı tēpıxka itilgən; uxıbu yeziləjını bolsa durus, həkıkət səzlrıdin ibarəttur. 11 Dana kixining səzliri zıhka ohxaydu, ularning yıəjındısı qıng bəkıtilgən mıhtəktur. Ular Bırlə Padıqi tərıpidin bərilgəndur. 12 Uning üstigə, i oqlum, bulardın sirt hərəkəndək yezıləjanlardın pəhəs bol; qünki kəp kitablarınıng yezılıxıning ayıəjı yok, xuningdək kəp əginıx tənıni upritıdu. 13 Biz pütün ixka dıkkət kıləyli; Hudadın kərkkın wə unıng əmr-pərmanlırıəja əməl kıləjın; qünki bu insanning toluk məjburiyitıdu; 14 qünki adəm kıləjan hər bir ix, jümlidin bərlık məhpiy ixlər, yaxhi bolsun, yaman bolsun, Huda ularning sorıkını kılıdu.

Küylarning küyi

1 «Küylarning küyi» — Sulaymanning küyi. **2** «U otluq aqzi bilan meni sêysun; Qünki sening muhəbbiting xarabtin xerindur. **3** Huxpuraktur sening aêirliring; Kuyuloqan puraklıq may sening namingdur; Xunglaxka kızlar seni seydü. Kenglümnü özünggə mähliya kılojaysən — Biz sanga əgixip yügürəyli! — Padixah meni ez hujriliroqə əkirgəyl!» **4** «Biz səndin huxal bolup xadlinimiz; Sening muhəbbətliringni xarabtin artuq əsləp təripləymiz». **5** «Ular seni durusluk bilan seydü». — «Kara tənlik bolojinim bilan qiraylikmən, i Yerusalem kızliri! Bərħək, Kedarlıqlarning qedirliRIDAK, Sulaymanning pərdiliriRIDAK karimən. **6** Manga tikilip qərimanglar, Qünki qəridurmən, Qünki aptap meni keydürdi; Anamning oqulliri məndin rənjigən; Xunga ular meni üzümzarlarni baqquqi kildi; Xunga ez üzümzarimni baqalmioqanmən». **7** «Həy, jenim səyginim, deginə, Padangni kəyərdə bakışən? Uni kün kıyamida kəyərdə aram alquzışən? Həmrəhliringning padiliri yenida qümpərdilik ayallardə yürüşümning nema həjiti?» **8** «I kız-ayallar arisidiki əng güzli, əgər sən buni bilmisəng, Padamning başkan izlirini besip mengip, Padiqining qediri yenida ez oqlakliringni ozuklanduroqin». **9** «I səyümlüküm, mən seni Pirəwnning jəng hərwilirioqə kətiloqan bir baytaloqə ohxattım; **10** Sening mənəziliring tiziloqan mənəqlər bilan, Boynung marjanlar bilan güzəldur. **11** Biz sanga kümüx közlər kuyuloqan, Altundin zibu-zinnətləni yasap berimiz». **12** «Padixah toy dastihinida olturoqinida, sumbul məlhənim puraq qəqudi; **13** Mening səyümlüküm, u manga bir monək murməkkidur, U kəkslirim arisida qonup qalidu; **14** Mening səyümlüküm manga Ən-Gədidiki üzümzarlarda əskən bir qunqə hənə gülidəktur». **15** «Mana, sən güzəl, amrikim! Mana, sən xundəq güzəl! Kəzliring pahtəklərləridəktur!» **16** «Mana, sən güzəl, səyümlüküm; Bərħək, yekimlik ikənşən; Bizning orun-kərpimiz yexildur; **17** Öyimizdiki limlar kedir dərihidin, Wasilirimiz arqilərdindur.

2 Mən bolsam Xarun otlikidiki zəpıran, halas; Jiləjlarda əskən bir nilupər, halas!» **2** «Tikan-jioqanlar arisidiki nilupərdəq, Mana insan kızliri arisida mening amrikim xundəktur!» **3** «Ormandiki dərhərlər arisida əskən alma dərihidəq, Oquq balilar arisididur mening amrikim. Uning sayisi astida dilim aləmqə səyünup olturdum; Uning mewisi manga xerin tetidi; **4** U meni xarabhanioqə elip kirdi; Uning üstümdə kətürgən tuoqi muhəbbəttur. **5** Meni kixmix poxkallar bilan kuwəwətlənglər; Almilar bilan meni yengiləndurunglar; Qünki muhəbbəttin zəiplixip kəttim; **6** Uning sol kəli bəxim astida, Uning ong kəli meni siləwatidu. **7** I Yerusalem kızliri, Jərənlər wə daladiki marallarning hərməti bilan, Silərgə tapiləyməni, Muhəbbətning wəqit-saiti bolmioquqə, Uni oyoqətmanglar, kəzoqimanglar!» **8** «Səyümlükümning awazi! Mana, u kəliwatidu! Taqlərdin səkrəp, Edirlərdin oynaklap kəliwatidu! **9** Mening səyümlüküm jərən yaki yax buoqidəktur; Mana, u bizning əyning temining kəynidə turidu; U derizilərdin qaraydu, U pənjirə-pənjirilərdin marap baqidu». **10** «Mening səyümlüküm

manga səz kılip mundaq dedi: — «Ornungdin tur, amrikim, mening güzəlim, mən bilan kətkin; **11** Qünki mana, kix etüp kətti, Yəmoqur yəoqip tügidi, u kətip kəldi; **12** Yər yüzidə güllər kəründi; Nəhxilər sayrax wəkti kəldi, Zeminimizda pahtəkning sadasi anglanmaqta; **13** Ənjür dərihi kixlik ənjürlirini pıxurmaqta, Üzümləlləri qəqəkləp əz purikini qaqmaqta; Ornungdin tur, mening amrikim, mening güzəlim, mən bilan kətkin! **14** Ah mening pahtikim, Kəram tax yerihi iqidə, Kıya daldisida, Manga awazingni anglatqışən, Qünki awazing xerin, jamaling yekimliktur!» **15** «Tülkiləni tutuwalayli, Yəni üzümzarlarni buzoquqi kikiq tülkiləni tutuwalayli; Qünki üzümzarlirimiz qəqəkləməktə». **16** «Səyümlüküm meningkidur, mən uningkidurmən; U nilupərlər arisida padisini bekiwatidu. **17** «Tang atquqə, Kələnggələr qəqip yəkiyoquqə, Manga qarap burulup kəlgin, i səyümlüküm, Hıjranlıq taqliri üstidin səkrəp kəlidioqan jərən yaki buoqidəq boləqin!».

3 «Orun-kərpəmdə yetip, kəqə-qəqilərdə, Jenimning səyginini ızdəp təlmürüp yattım; İzdidim, birəq tapalmayttım; **2** Mən hazır turup, xəhərnə aylinay; Koqlarda, məydanlarda, Jenimning səyginini ızdəymən» — dedim; İzdidim, birəq tapalmayttım; **3** Xəhərnə qarlıoquqi jəsəqilər manga uqridi, mən ulardin: — «Jenimning səyginini kərdəngəlmə?» — dəp soridim. **4** — Ulardin ayrılıpla jenimning səyginini taptım; Uni anamning əyigə, Əz kərsikida meni həmilidar boləqanning hujrisioqə elip kirmigüqə, Uni tutuwəlip kət'iy koyup bərməyttim». **5** «I Yerusalem kızliri, Jərənlər wə daladiki marallarning hərməti bilan, Silərgə tapiləyməni, Muhəbbətning wəqit-saiti bolmioquqə, Uni oyoqətmanglar, kəzoqimanglar». **6** «Bu zadi kim, qəl-bayawandin kəliwatqan? Is-tütək tüwrükliridəq, Mürməki həm məstiki bilan puritiloqan, Ətirpuruxning hərhil ipar-ənərliri bilan puritiloqan?» **7** «Mana, uning təhtirawani, U Sulaymanning əzinidur; Ətrəpida atmix palwan yüridu, Ular İsraildiki bətlərdindur. **8** Ularning həmmisi əz kıliqi tutukluk, Jəng kılixkə təbriyləngənlərdur; Tünlərdiki wəwəsəsilərgə təyyar turup, Həmmisi əz kıliqini yanpıxiqə asidu». **9** «Sulayman padixah əzi üqün ələhidə bir xəhanə sayiwənlik kariwat yasioqan; Liwandiki yəoqəqlərdin yasioqan. **10** Uning tüwrükliri kümüxtin, Yələnqüki altundin, Səlinqisi bolsa səsün rəəttin; Iqi muhəbbət bilan beəlgən, Yerusalem kızliri təripidin. **11** Qıkinglar, i Zion kızliri, Sulayman padixahkə qarap bekinglar, Toy boləqan künidə, Kəngli huxal boləqan künidə, Anisi uningəqə təcni kıyigüzgən kıyapəttə uningəqə qarap bekinglar!»

4 «Mana, sən güzəl, səyümlüküm! Mana, sən güzəl! Qümpərdəng kəynidə kəzliring pahtəklərdəq ikən, Qaqlıring Gilead təcni bəqridə yatqan bir top əqkilərdəktur. **2** Qıxliring yəngilə yuyuluxthin qıqkan kirkiloqan bir top koylərdəq; Ularning həmmisi kəxkəzək tuoqənlərdin, Ular arisida həqbir kəm əməstur. **3** Ləwliring pərəng tal yiptək, Gəpliring yekimliktur; Qümbiling kəynidə qəkiliring parqə anərdur. **4** Boynung bolsa, Kəralhana boluxkə təyyarlıoqan Dawutning munaridəktur, Uning üstigə ming kəlkən esikliktur;

Ularining hëmmisi palwanlarning siparliridur. 5 Ikki këksüing huddi ikki maraldur, Nilupër arisida ozukliniwatqan jërënniing koxkezakliridaktur; 6 Tang atquqë, Këlënggilër qeqip yoxiquqë, Mën özümni murmëkkë teoqioqë, Mëstiki dëngigë elip ketimën. 7 Sën pütünlëy güzël, i sëyümlüküm, Sëndë heq daq yoxtur». 8 «Liwandin mën bilën këlgin, i jërëm, Mën bilën Liwandin këlgin — Amanah qokqisidin kara, Senir hëm Hërmon qokqiliridin, Yëni xirlar uwiliridin, Yilpizlarning taqliridin kara!» 9 «Sën kënglümni alamët sëyündürdüng, i singlim, i jërëm, Këzüngning bir lëp kiliq kaxixi bilën, Boynungdiki marjanning bir tal halkisi bilën, Kënglümni sëyündürdüng. 10 Sëning muhëbbiting nemidegën güzël, i singlim, i jërëm! Sëning muhëbbëtliring xarabtın xunqë xerin! Sëning atirliringning puriki hërkanqak tetitkudin pâyidur! 11 Lëwliring, i jërëm, hërë kënikipak temitidu, Tiling astida bal wë süt bar; Kiyim-qeqakliringning puriki Liwanning purikidur; 12 Sën peqëtlëngën bir baqduksen, i singlim, i jërëm! Etiklik bir bulak, yepiklik bir fontandursën. 13 Xahliring bolsa bir anarlik «Erën baqqisidur; Uningda kimmëtlük mewilër, Henë sumbul ösümlükliri bilën, 14 Sumbullar wë iparlar, Kalamus wë kowzakdarqin, Hërhil mëstiki dërëhliri, Murmëkkë, muattër bilën hëmmë esil tetitkular bar. 15 Baqlarda bir fontan sën, Hayatlik sulirini beridioqan, Liwandin aqidiqan bir bulakşën». 16 «Oyoqan, ximaldiki xamal; Këlgin, i jënbütiki xamal! Mening beoqim üstidin uqup etkëy; Xuning bilën tetitkuliri sirtka purak qaqidur! Sëyümlüküm ez beoqioq kirsun! Özining kimmëtlük mewilirini yesun!»

5 «Mën ez beoqioqë kirdim, Mening singlim, mening jërëm; Murmëkkëmnı tetitkulirim bilën yioqdim, Hërë kënikipimni hësilim bilën yedim; Xarabimni sütlim bilën itqim». «Dostlirim, yënglar! Iqinglar, kënglünglër haliqanqë iqinglar, i axik-mëxuklar!» 2 «Mën uhlawatattim, birak kënglüm oyoqak idi: — Sëyümlükümning awazi! Mana, u ixikni këkiwatidu: — «Manga eqip bar, i singlim, i amrikim; Mening pahtikim, mening oqubarsizim; Qünki bexim xëbnëm bilën, Qaqilrim këqidiki nëmlik bilën hël-hël bolup kätti!» 3 «Mën tëxak kiyimlirimni seliwëtkën, Qandakmu uni yënë kiyiwalay? Mën putlirimni yudum, Qandakmu ularni yënë buloqay?» 4 Sëyümlüküm qolini ixik tëxukidin tikti; Mening iq-baqliririm uningöjë tëlürüp kätti; 5 Sëyümlükümgë eqixkä koptum; Kollirimdin murmëkki, Barmaklirimdin suyuq murmëkki temidi, Takakning tutkuqliri üstigë temidi; 6 Sëyümlükümgë aqtim; Birak sëyümlüküm burulup, ketip qaloqanidi. U söz kijoqanda rohım qikip këtkënidı; Uni izdidim, birak tapalmidim; Uni qakırdım, birak u jawab bërmedi; 7 Xëhärni aylinidioqan jesakqilër meni uqritip meni urdi, meni yarilandurdi; Sepillardiki këzëtkilër qümpërdëmnı mëndin tartıwaldi. 8 I Yerusalem kizliri, sëyümlükümni tapsanglar, Uningöjë nemë dëysilër? Uningöjë, sëygining: «Mën muhëbbëttin zëilpıxip kättim! — dedi, danglar». 9 «Sëning sëyümlüküningning baxkä bir sëyümlüktin qandak artuk yeri bar, I, ayallar arisidiki äng güzili? Sëning sëyümlüküningning baxkä bir sëyümlüktin qandak artuk yeri bar? — Sën bizgë xundak tapilioqanqu?» 10 «Mening sëyümlüküm

ap'ak wë parkirak, yürëklik äzimët, On ming arisida tuoqdak kërünërlıktur; 11 Uning bexi sap altundındur, Budur qaqiliri atning yaylıdak, Taoq kaqisidak qara. 12 Uning këlziri eqınlar boyidiki pahtaklërdëk, Süt bilën yuyuloqan, Yaxixikida koyuloqan; 13 Uning mængziliri bir tæxtak puraklik ösümlüktæktur; Anyioqan yekimlik güllüktak; Uning lëwliri nilupër, Ular suyuq murmëkkini temitidu; 14 Uning kolliri altun turubilar, Iqigë beril yakutlar quyuloqan. Korsiki nëkixlik pil qixliridin yasaloqan, Këk yakutlar bilën bezëlgën. 15 Uning putliri marmar tüwürlëk, Altun üstigë tiklëngën. Uning salapiti Liwanningkidak, Kedir dërëhliridëk kër-këm-hëywätlikdur. 16 Uning aqzi bëkmü xeridur; Bërhäk, u pütünlëy güzëldur; Bu mening sëyümlüküm, — Bërhäk, bu mening amrikim, I Yerusalem kizliri!»

6 «Sëning sëyümlüküing nægë këtkëndü, Kiz-ayallar arisida äng güzël boluquqı? Sëning sëyümlüküing kayergä burulup kätti? Biz sën bilën billä uni izdëyil!» 2 «Mening sëyümlüküm öz beoqioqä qüxti, Tetitku ot yaxliklaroqä qüxti. Baqlarda ozuklinixkä, Nilupërlärni yioqixkä qüxti. 3 Mën mening sëyümlükümningkidurmën, Wë sëyümlüküm meningkidur; U ez padisini nilupërlër arisida bakıdu» 4 «Sën güzël, i sëyümlüküm, Tirzah xähiridëk güzël; Yerusalemdä yekimlik, Tuoqlarnı këtürgën bir koxundak hëywätlikdursën; 5 Ah, këlziringni mëndin këtküzgin! Qünki ular mening üstümdin oqalib keliwatidu; Qaqiliring Gilead teqi baqlarida yatqan bir top eqkilërdæktur. 6 Qixliring yengila yuyuluxthin qikkän kırkioqan bir top koylardek; Ularining hëmmisi koxkezak tuoqkanlardındur; Ular arisida hëqbiri këm ämæstur; 7 Qümbiling käynidë qekiliring parqë anardur. 8 Atmıx hanıx, sëksën kënizëkmü bar; Kızlar sanaksız; 9 Birak mening pahtikim, oqubarsizim bolsa birdinbirdur; Anisidin tuoqlorıqlar iqidë tängdaxsiz boluquqı, Özini tuoqquqing tallioqindur. Kızlar uni kërüp, uni bæhtlik dëp ataxti, Hanıxlar wë kënizëklërmü kërüp uni mahtaxti.» 10 «Tang sähär jahanoqä kariqandak, Aydak güzël, aydingdak roxën, İllik kuyaxtak yoruk, Tuoqlarnı këtürgën koxunlardak hëywätlik boluquqı kimdur?» 11 «Meoqızlar beoqioqä qüxtim, Jilqidiki gül-giyahlarnı kërüxkä, Üzümlë telineg bihlioqan-bihlimioqanlikini kërüxkä, Anarlarning qeqakligën-qeqaklimigënlikini kërüxkä; 12 Birak bilä-bilmëy, Jenim meni këtürüp, Esil hëlkimning jäng hărwiliri üstigë koyoqanikën.» 13 «Kaytkın, kaytkın, i Xulamit — Kaytkın, kaytkın, bizning sanga kariqumız bardur!» «Silër Xulamitning nemisigë kariqunglar bar?» «İkki bargah» ussulöqä qüxkën wahtididikak uningöjë qaraymız!»

7 «I xahzadining kizi, Këxliringdë sëning kädëmliring nemidegën güzël! Toloqioqan yampaxliring gehërlërdëk, Qewër hünërwën kolining hüniridur. 2 Kindiking yumulak bir kädæhtur; Uning ëbjëx xarabi këm ämæs; Korsıqıng buqday dëwisidur, Ətrapioqë nilupërlër olixidu. 3 İkki këksüing ikki maraldëk, jërënniing koxkezikidur; 4 Boynung pil qixliridin yasaloqan munardur; Këlziring Bat-Rabbim kowukı boyidiki Hëxbon këlqakliridak, Burnung Dëmæxkë qaraydioqan Liwan munaridæktur; 5 Üstüingdë boxing

Karməl teoqidək turidu; Bexingdiki örümə qaqrling Jərən yaki yax buoqidək bol, Tetitkular taqliri üstida səsün rəngliktur, Padixah bñdür qaqrlingning yñgürüpl!»

məhbəsidur. **6** I səyginim, hüzurlar üqün xunqə güzəl, xunqə yekimliktorsən! **7** Sening boyung palma dərihidək, Kəksüñg üzüm oñunqiliridəktur. **8** Mən: — «Palma dərihi üstigə qikimən, Xahlirini tutup yamiximən; Kəksiliring dərwəkə üzüm tal oñunqiliridək, Burnungning purikı almılardək, tanglayliringning təmi əñg esil xarabdəktur...». **9** «...mening səyümlükümning gelidin silik ötüp, Ləwlər, qıxlardin teyilip qñxsun...! **10** Mən mening səyümlükümningkidurmən, Uning təkəzzası manga kəritilidu». **11** «I səyümlüküm, kələyli, Etizlarəja qıqayli; Yezılarda tünəp kələyli, **12** Üzümzarlıkka qıqıxka baldur orundın turayli, Üzüm tallirining bihliəjan-bihlimiəjanlıkını, Qeqəklərning eqiləjan-eqilmiəjanlıkını, Anarlarıning bərk urojan-urmiəjanlıkını kərəyli; Axu yərdə muhəbbətlirimni sanga beqıxlaymən. **13** Muhəbbətgüllər axu yərdə öz purikını puritidu; İxiklirimiz üstidə hərhil esil mewə-qıwılər bardur, Yengi həm konimu bardur; Sən üqün ularni toplaş təyyarlıdim, i səyümlüküm!»

8 «Ah, apamning kəksini xoriəjan inimdək bolsang'idi! Seni talada uqritar bolsam, səyəttim, Wə heqkim meni kəmsitməytti. **2** Mən seni yetəkləyttim, Apangning əyigə elip kırıttim; Sən manga təlim berəttim; Mən sanga tetitku xarabidin iğküzəttim; Anarlırimning xərbididin iğküzəttim. **3** Uning sol kəli bəxim astida bolatti, Uning ong kəli meni siləytti!». **4** «Silərgə tapılaymənki, i Yerusalem kizliri — «Uning waqıt-saiti bolmiəjuqə, Silər muhəbbətni oyojatmanglar, kəzojımanğlar!» **5** «Daladin qıqıwatқан bu zadi kim? Öz səyümlükigə yəlinip?» «Mən alma dərihi astida seni oyojatkanıdim; Axu yərdə apang toloqak yəp seni dunyaəja qıkarəjanidi; Axu yərdə seni tuəjkuqi toloqak yəp seni qıkarəjanidi». **6** «Meni kənglünğə məhürdək, Bilikünğə məhürdək basqaysən; Qünki muhəbbət əlümdək küqlüktur; Muhəbbətning kizəjinixi təhtisaradək rəhəmsiz; Uningdin qıqqan ot uqkunliri, — Yahnıñ dəhxətlik bir yalkunidu! (Sheol h7585) **7** Kəp sular muhəbbətni əqürəlməydu; Kəlkünlər uni oqərk kılalmaydu; Birsı: «Əy-təəllukatlırimning həmmisini berip muhəbbətkə eriximən» desə, Undaқта u adəm kixining nəziridin pütünləy qñxüp ketidu». **8** «Bizning kıqık singlimiz bardur, Bırak uning kəksi yəktur; Singlimizəja əqlilər kəlgən künidə biz uning üqün nemə kılımız?» **9** «Əgər u sepil bolsa, Biz uningəja kümux munar salimiz; Əgər u ixik bolsa, Biz uni kedir tahtaylar bilən kəpləymiz». **10** «Əzüm bir sepildurmən, Həm mening kəksilirim munarlardəktur; Xunga mən uning kəz aldidə hatirjəmlik tapқан birsidək boldum». **11** «Sulaymannıñ Baal-Hamonda üzümzari bar idi, Üzümzarını baəwənlərgə ijarigə bərdi; Ularning həmmisi mewisi üqün ming tənggə apirip bərixı kərək idi; **12** Əzümning üzümzarım mana mening aldimda turidu; Uning ming tənggisi sanga bolsun, i Sulayman, Xuningdək ikki yüz tənggə mewisini bəkkəjuqlarəja bolsun». **13** «Həy baəjlarda turojuqi, Həmrəhlər awazıñni angliəjusi bar; Mangimu uni anglatkuzəjaysən». **14** «I səyümlüküm, tez bolə,

Yəxaya

1 Uzziya, Yotam, Ahaz və Həzakiyalar Yəhudaqə padixah bolqan waqitlarda, Yerusalemlə Yəhuda toqrisida, Amozning oqili Yəxaya kərgən qoyayibana wəhiy-alamətlər: — **2** «I asmanlar, anglanglar! I yə-zemin, kulək sal! Qünki Pərwərdigar səz eytti: — «Mən balilarni bekıp qong kildim, Birək ular Manga asiylık kildi. **3** Kala bolsa igisini tonuydu, Exəkmü hojayinining okuriqə [mangidiqan yolni] bilidu, Birək İsrail bilməydu, Əz həlkim heq yorutulqan əməs. **4** Ah, gunahkar «yat əl», Kəbihlikni toplaş əzigə yūkligən həlk, Rəzillərnin bir nəslı, Nijis bolup kətkən balilar! Ular Pərwərdigardin yiraklixip, «İsraildiki Mukəddəs Boluquq»ni kəzigə ilmidi, Ular kəynigə yandi. **5** Nemixka yənə dumbalanoqunglar kelidu? Nemixka asiylık kiliverisilər? Pütün baxliringlar aqrip, Yürikinglar pütünləy zəiplixip kətti, **6** Bexinglardin ayioqunglaroqə saq yeringlar kalmidi, Pəkət yara-jarahət, ixxiq wə yiring bilən toldi, Ular tazilanmiqan, tengilmioqan yaki ularoqə heq məlhəm sürülmigən. **7** Wətininqlar qəlləxti; Xəhərliringlar kəyüp wəyrənə boldi; Yəz-zemininglarni bolsa, yatlar kəz aldinqlardila yutuwelawatidu; U yatlar tərıpidin dəpsəndə kilinip qəllixip kətti. **8** Əmdı üzüməzarəqə selinoqan qəllidək, Tərhəməklikkə selinoqan kəpidək, Muhasirigə qūxkən xəhərdək, Zionning kizi çəp kəldurıldı. **9** Samawi koxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar bizgə azəjənə «kəldisi»ni kəldurmioqan bolsa, Biz Sodom xəhərigə ohxap kaləttuk, Gomorra xəhərinin qəlioqə qūxip kaləttuk, **10** I Sodomning həkümrənlri, Pərwərdigarning səzini anglar qoyunglar, «I Gomorrəning həlki, Hudayimizning kanun-nəsihətigə kulək selinglar! **11** Silər zadi nemə dəp Manga atap nuroqunliqan kurbanliklarni sunisilər?» — dəydu Pərwərdigar. — «Mən kəydürmə qoqkar kurbanliklarningardin, Bordak məlnin yəojliridin toyup kəttim, Buxilar, paklanlar, tekilərnin kanliridin heq hursən əməsmən. **12** Silər Mening aldiməqə kirip kəlgininglarda, Silərdin həylo-aywanlirimni xundək dəsəp-qəyləxni kim tələp kəlioqan? **13** Bihudə «axliq hədiyə»lərnı elip kəlixin boldi kilinglar, Huxbuy bolsa Manga yirginlik bolup kəldi. «Yengi ay» həytli wə «xabat kün»lirigə, Jamaət ibadət sorunlirioqə qəkirilixlarəqə — Kiskisi, kəbihliklə ötküzülgən daəduqulilik yioqilixlarəqə qidəuquqilik kalmidi. **14** «Yengi ay» həytinqlardin, bektiligən həyt-bayriminglardin kəlbim nəprətlinidu; Ular manga yūk bolup kəldi; Ular ni kətürüp yürüxtin qarqap kəttim. **15** Qolunglarni kətürüp duaəqə yayəjininglarda, Kəzümnı silərdin elip qəqimən; Bərhək, kəpləp dualarnı kəlioqunglarda, angliməymən; Qünki kəllirinqlar kənoqə boyaldi. **16** Əzuinglarni yuyup, paklilinglar; Kilmixliringlarning rəzillikini kəz aldimdin neri kilinglar, Rəzillikni kilixtin qolunglarni üzünglar; **17** Yəhxilik kilixtin əgininglar; Adillikni izdənglar, Zomigərlərgə tənbiq beringlar, Yetim-yesirlərnı nəhəqliktin halas kilinglar, Tul hotunlarning dəwasini soranglar. **18** Əmdı kelinglar, biz munazirə kilixayli, dəydu Pərwərdigar, Silərnin gunəhinglar kip-kizil bolsimu, Yənila kərdək akiridu; Ular kizil

kuruttək tok kizil bolsimu, Yungdək ap'ək bolidu. **19** Əgər itaətmən bolup, anglisanglar, Zemindiki esil məhsuləttin bəhrimən bolisilər; **20** Birək rət kəlip yüz ərisənglar, Kiliq bilən ujuqturulisilər» — Qünki Pərwərdigar Əz əozı bilən xundək dəgən. **21** Sadik xəhər kəndəkmü pəhixə bolup kəldi? Əsliyə u adalət bilən toloqanidi, Həkkəniylık uni məkən kəlioqanidi, Birək həzir kətilər uningda turuwatidu. **22** Kümüxüing bolsa dəxkəloqə aylinip kəldi, Xərabinqə qə arilixip kəldi; **23** Əmiriliring asiylık kəlioquqilar, Oqırıləroqə ülpət boldi; Ular ninq hərbiri parioqə amrak bolup, Soqə-salamlarni kəzlep yürməktə; Ular yetim-yesirlər üqün adalət izdiməydu; Tul hotunlarning dəwası ular ninq aldioqə yətməydu. **24** Xungə — dəydu samawi koxunlarning Sərdari bolqan Rəb Pərwərdigar — Yəni İsraildiki kudrət İgisi eytidu: — Mən kuxəndilirimni [jazalap] puhadin qikimən, Duxmənlirimdin kisas alimən; **25** Kolumni üstüingə təgküzüp, Seni tawlap, səndiki dəxkəlni təltəküs təziləymən, Səndiki bərlık ariləxmilərnı elip təxlaymən. **26** Həkümrən-sorəqkilinglarni awwalkidək, Məsləhtəqilinglarni dəsəltəktidək həloqə kəltürimən. Keyin sən «Həkkəniylıkninq Makani», «Sadik Xəhər» — dəp atilən. **27** Əmdı Zion adillik bilən, Wə uningə qəytip kəlgənlər həkkəniylık bilən kutkuzulup hər kəlinidu. **28** Birək asiylar wə gunəhkarlar birdək ujuqturulidu, Pərwərdigardin yüz ərigüqilən bolsa həlak bolidu. **29** Xu qəoqə silər təxna boləqan dub dərəhliridin nomus kəlisilər, Tallioqan bəoqlərdin hijil bolisilər. **30** Qünki əzuinglar huddi yopurməkləri kurup kətkən dub dərəhidək, Susiz kuruk bir bəoqək bolisilər. **31** Xu künı kiqi bərlar otqə xəm piliqi, Ular ninq əjri bolsa, uqkun bolidu; Bular hər ikkisi tənglə kəyüp ketidu, Ular ni əqürüxkə həqkim qikməydu.

2 Bular Amozning oqili Yəxaya Yerusalemlə Yəhuda toqrisida kərgən kəlamdur: — **2** Ahir zamanlarda, Pərwərdigarning əyi jaylaxkan təoq təoqlarning bəxi bolup bektilidu, Həmmə dēng-egizlktin üstün kəlip kətürüldü; Bərlık əllər uningə qərap ekip kəlixidu. **3** Nuroqun həlk-millətlər qikip bir-birigə: — «Kelinglar, biz Pərwərdigarning təoqioqə, Yəkupninq Hudəsinin əyigə qikkayli; U Əz yolliridin bizgə əgətidu, Biz Uning tərəkiliridə mangimiz» — dəyixidu. — Qünki kanun-yolyoruk Ziəndin, Pərwərdigarning səz-kəlamı Yerusalemdin qikidiqan bolidu. **4** U əllər ərisidə həküm qikiridu, Nuroqun həlklərnin həq-nəhəklirigə kəsim kilidu; Buning bilən ular kiliqlirini sapan qixliri, Nəyzilirini orəqək kəlip səkuxidu; Bir əl yənə bir əlgə kiliq kətməydu, Ular həm yənə uruxni əgənməydu. **5** — «I Yəkup jəmətidikilər, Kelinglar, Pərwərdigarning nuridə mangayli!». **6** — Sən Əz həlking boləqan Yəkup jəmətini təxlap kəyduydu; Qünki ular xərktiki hurəpatlar bilən toldurıldı; Ular Filistiylərdək pəl salidu; Ular qəttəlliklər bilən qol tutuxidu; **7** Zemini bolsa altun-kümüxkə toluq kətti; Bəylilikliri tūgiməs; Yəz-zemini atlarəjimu toluq kətti, Jəng hərwiliri həm tūgiməs; **8** Zemini yuslar bilənmü lık bolup kətti; Ular əz kəlliri bilən yəsiəqlirioqə, Bərməkliri bilən xəkilləndürgənlirigə səjdə kəlixidu. **9** Xuning bilən pūkrəlar egildürüldü, Mətiwərlərmü təwən kəlinidu; Sən ular ninq kəddini rusliməysən həm heq kəqürüm

kilmaysən. **10** Əmdi Pərwərdigarning wəhxitidin, Həywisining xan-xəripidin əzūngni qaçur, [Hada] taxlar iquǵə kiriwal, Topa-qanglar iquǵə meküwal! **11** Qünki adamning təkəbbur kəzliri yərgə karitilidu, İnsanlarning həkawurluǵı pəs kilinidu; Xu künidə yaloquz Pərwərdigarla üstün dəp mədhıyilınidu. **12** Qünki samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigarning xundak bir küni təyyar turidu: — Xu küni hər bir təkəbbur wə məmədanlarning üstigə, Əzini yukiri sanioǵanlarning üstigə qūxidu (Xuning bilən ularning həmmisi pəs kilinidu!), **13** Xuningdək Liwanning egiz, pələkkə yetidioǵan barlıq kədir dərəhlirining üstigə, Baxandiki barlıq dub dərəhlirining üstigə, **14** Egiz taqlarning həmmisigə, Yukiri kətürülgən barlıq dənglarning üstigə, **15** Hər bir həy wətlük munarning üstigə, Hər bir mustəhkəm seplining üstigə, **16** Tarixitiki hər bir soda kemisinin üstigə, Xundakla barlıq güzəl kəmədisining üstigə xu küni qūxıxkə təyyar turidu. **17** Adəmlarning kərənglik tawən kilinip qūxırılıp, İnsanlarning təkəbburliǵı pəs kilinidu, Xu künidə yaloquz Pərwərdigarla üstün dəp mədhıyilınidu. **18** Butlar bolsa həmmisi kəzdin yokilidu. **19** Pərwərdigar yərni dəhşətlük silkindürüxkə ornidin turidioǵan qaoǵda, Ular əzlini Uning wəhxitidin, Uning həywisining xan-xəripidin qaçurup, Hada tax oǵarlırining iquǵə, Yər yüzidiki ɵngkürlərgə kiriwalidu; **20** Xu künidə kixilər əzigə qoqunuxkə yasioǵan kümüx butliri wə altun butlirini kəriu qaxqanlaroǵa wə xəpərnglərgə taxlap beridu; **21** Pərwərdigar yərni dəhşətlük silkindürüxkə ornidin turidioǵan qaoǵda, Ular əzlini Uning wəhxitidin, Uning həywisining xan-xəripidin qaçurup, Hada tax qaklırining iquǵə, Yarlarning yeriklıroǵa kiriwalidu; **22** Ümidlarni nəpisi dimioǵidila turidioǵan insandin üzünglar, Qünki insan zadi nemə idi?!

3 Qünki, kəra! Samawi koxunlarning Sərdari boləjan Rəb Pərwərdigar, Yerusalemlə wə Yəhudaǵa kuwwət wə yələngük boləjan [barlıq nərsilərnı yok kilidu], — Yəni kuwwət boləjan pütkül ax-nan, Yələngük boləjan həmmə su, **2** Palwan wə ləxkar, Sotqi wə pəyoǵəmbər, Palqi wə aqsakal, **3** Əllik bexi, mətiwər wə məšlihatqi, Hünər wən ustilar wə jadu kılquılarnı yok kilidu. **4** — «[Uların ɵrnioǵa] yaxlarnı əməldar kılımən, Bəthuy balılar ularning üstidin idarə kilidu. **5** Puqralar bir-birini ezidu, Hərbiri koxnisi tərpidin ezilidu; Balılar kərilaroǵa, Muttəhəmlər mətiwərlərgə ədəpsizlik kilidu; **6** Xu küni birsi ata jəmətidiki kərindixinı tutuwelip, unioǵa: — «Sizning kiyim-keqikingiz bar; bizgə yetəki bolung, bu harabilər kolingiz astida bolsun», — dəydu; U jawabən kolini kətürüp [kəşəm iqip]: «Dərdinglaroǵa dərman bolamıymən; Өyümdimu ya ax-nan ya kiyim-keqək yok; Meni həkə yetəki kılmanlar!» — dəydu. **8** Qünki Yerusalemlə putlıxidu-qūxkūnlıxidu, Yəhuda bolsa yikilidu; Səwəbi, ularning tili wə illətliri Pərwərdigaroǵa kərxi qikip, Xəpər İǵsining kəzliri aldida isyankarlık kildi. **9** Uların qirayı əzlrigə kərxi guwahlık beridu; Ular Sodom xəhridək gūnahını heq yoxurmay, Oquq-axkara jakarlaydu. Uların jəniroǵa way! Ular yamanlıknı əz bəxiroǵa qūxırgən! **10** Həkkaniylaroǵa eytkinki, Ular aman-esənlikte turidu, Ular əz əmllirining mewisini yəydu; **11** Rəzillərgə way! Bəxiroǵa yamanlık qūxidu,

Qünki əz kəli bilən kıləjanlırı əzigə yanidu. **12** Mening həkımdə bolsa, balılar ularnı har kılidu, Ayallar ularnı idarə kilidu; I həkımlı Silərnı yetəkləwatkanlar silərnı azduridu, Ular mangidioǵan yollırlarnı yok kilidu. **13** Pərwərdigar Əz dəwasını soraxkə orun alidu, Həlk-millətlər üstidin həküm qikırxkə ərə turidu; **14** Pərwərdigar Əz həkımnı aqsakallırı wə əmiriliri bilən dəwalıxip, ularoǵa: — Üzümrarnı yəp tığəkənlər silər əzünglar, Ajiz məminlərdin əloǵan olja ɵytinglarda yatidu, dəydu. **15** — Silərnıng həkımnı axundək əzip, Ajiz məminlərnıng yüzlrigə dəssəp zadi nemə kıləjınlırlar? — dəydu samawi koxunlarning Sərdari boləjan Rəb Pərwərdigar. **16** Pərwərdigar yənə mundək dedi: — «Zion kiz-ayallırı təkəbburlik kılip, Kax-kirpiklirini süzüp, Kəzlirini oynıtip, naz kılip taytanglıxip, Putlirini jildirliptə mengip yūrixidu; **17** Xunga Rəb Zion kiz-ayallirining bax qoqkılirini taz kilidu, Pərwərdigar ularnıng uyat yərlirini əqıwetidu». **18** Xu küni Rəb ularnı güzəllikidin məhrum kilidu; — Uların ɵxuk jildiraklırını, Bax jiyəklirini, ay xəkillik marjanlırını, **19** Həkkilirini, biləzükilirini, qūmpərdə-qaqwanlırını, **20** Romallirini, ɵxuk zənjirlirini, potilirini, ətirdanlırını, tıltumarlirini, **21** Üzüklirini, burun həkilirini, **22** Həytlik tonlirini, yopuqlirini, pürkənjilirini, həmyanlırını, **23** Əynəklirini, ap'ək iq kəynəklirini, səllilirini wə tor pərdilirining həmmisini elip taxlaydu. **24** Əmdi xundək boliduki, Ətir pūrikining ɵrnioǵa bətbuyluk; Potining ɵrnida arəqamqə, Qıraylık yasioǵan qaklırlar ɵrnida taz bexi, Kelixkan tonning ɵrnida bəz rəhtlər, Güzəllikining ɵrnida dəqmal taməjisi bolidu. **25** Səning yigitlirini kılilınlip, Baturlirini jəngdə yikilidu. **26** [Zionning] kowuklırı zar kətürüp mətəm tutidu; U yalınqalənoǵan həlda yərgə ɵlturup kalidu.

4 Xu küni yəttə ayal bir ərni tutuwelip, uningdin: — «Biz əz nənımizni yəymiz, əz kiyim-keqəklirimizni kiyimiz; pəkət bizni rəsvalıqtın halas kılıx üqün, bizni nəmıngizə tawə kılıxingizni ətünımiz!» — dəydu. **2** Xu küni «Pərwərdigarning xehi» uning güzəlliki həm xəripini kərsətküqi bolidu, Zəmin bərgən məwə bolsa, Kəqip kutuloǵan İsraildikilərgə xəhrət wə güzəllik kəltiridu. **3** Həm xundək ix boliduki, Zionda kəloǵanlar, Yerusalemda tohtitiloǵanlar, Yəni Yerusalemda həyat dəp tizimlənoǵanlarning həmmisi pak-muqəddəs dəp atilidu. **4** Xu qaoǵda Rəb ədalət yürgüzgüqi rəh həm kəyduǵüqi rəh bilən, Zion kılirlirini pasiklikni yuyup, Yerusalemming kən daqlirini tazilaydu. **5** Xu qaoǵda Pərwərdigar kündüzdə Zion təoǵidiki hər bir ey, Xundakla barlıq ibadət sorunlarning üstigə is-tütək wə bulut, Kaqta bolsa ot yalqunıng julasını yaritidu; Qünki xan-xərpəning üstidə sayıwən bar bolidu. **6** Xu küni, kündüzdə tomuz issiklə sayə kılidioǵan, Hətdarin panahlinidioǵan, bəran-yamoqurlaroǵa daldə bolidioǵan bir sayıwənlik kəpə bolidu».

5 Mən əz səyğən yarimoǵa, Mening səyümlüküm üqün əz üzümrari toqruluk bir küy eytip bəray; Səyümlükümning munbət bir dəng üstidə üzümrari bar idi; **2** U həmmə yerini kolap taxlarnı elip taxlıdı, Əng esil üzümlə tili tiktı; U üzümrar əturısiroǵa kəzıtix munari saldı, Üzümrar ıqıdimu xərap kəlqiki

kazdi, Andin üzümdin yahxi hosul kütti; Biraq buning orniqo, üzümsar aqqik üzümlarnila bardi. **3** Keni, i Yerusalemdikilar wə Yəhudaning adamliri, Mən bilən üzümsarimning otturisidin həküm qikiringlar! **4** Mening üzümsarimda kılodudək yənə nemə ixim kaldı? Yahxi üzümlərni kütkinimda, Nemixka pəkət aqqik üzümnila qikirip bardi? **5** Əmdi hazır Əz üzümsarimni nemə kılıdoinimni silərgə eytip beray: — Uning qitlaklırini elip taxlaymən, u yutuwetilidu; Uning tamirlirni qekip qulitimən, u qaylinidu. **6** Mən uni qellükkə aylandurimən; Heqkim uni qatap-putap, pərxix kılmaydu; Jioqlar wə tikənler uningda eşup qikidu; Bulutlaroşa uning üstigə heq yamoqur yaoqdurmanlar dəp buyruymən. **7** Qünki samawi koxunlarning Sərdari bolqan Pərwədigarning üzümsari — İsrail jəməti, Uning huxallıki bolqan eşümlük bolsa — Yəhudadikilərdur; U adalət mewisini kütəkən, Biraq mana əmdi zulum kerdı; Həkkaniylıki kütəkən, Biraq mana əmdi nala-pəryad boldı! **8** Həklərgə heq оруn kəldurməy əyni-əygə, etizni-etizoşa ulioqlanlaroşa way! Əzünglarni yaloquz zeminda kəldurməqkimusilər? **9** Samawi koxunlarning Sərdari bolqan Pərwədigar mening kükümqoşa mundak dedi: — «Kəpligan əylər, Dərwəka həywətlik, həxəmətlik əylər adəmətsəz, harab bolidu. **10** Bərhək, kırık moluq üzümsar pəkət altə küp xarab beridu, Ottuz kürə dan bolsa pəkət üç kürə hosul beridu. **11** Məy iqxə aldıra tang atkənda ornidin turoqlanlaroşa, Karəngəşü qüxixigə karımay, xarabtin kəyp boluqəşə bəşip olturoqlanlaroşa way! **12** Ularning ziyapətliridə qiltar wə lira, təmbur wə nəy, xarabmu bar; Biraq ular Pərwədigarning kıləqlanlirioşa wə kol ilxirioşa heq etiwar kılmaydu. **13** Xu səwəbtin əz həlkim bilimdin həwərsəz boləqlanlıki tıpayıldin sürgün bolup ketidu; Esilzadiliri eqırkixip, Puqraliri ussuzluktin kurup ketidu. **14** Xunga təhtisara nəpsini yoojinitip, Aqlizini hang aqidu; Ularning xəhətlirini, top-top adəmlirini, kıkas-sürən kətgürəşqiliri wə nəoşmə oynioşuqiliri biraqla iqigə qüxüp ketidu. (Sheol h7585) **15** Puqralar egildürtilidu, Metiwərlərmə təwən kılınidu, Təkəbburlarning kəzlıri yərgə kəritilidu; **16** Biraq samawi koxunlarning Sərdari bolqan Pərwədigar adalət yürgüzginidə üstün dəp mədhıyılınidu, Pak-mukəddəs boluqəşə Təngri həkkaniylıkiqin pak-mukəddəs dəp bilinidu. **17** Xu qəqdə kəzılar əz yaylaklıridə turoqandək otlaydu, Musapirlərmə baylarning wəyrənə əyliridə ozuklinidu. **18** Kəbihlikni adəmqilikning yipliri bilən, Gunahni harwa aroşəmşisi bilən tartkənlaroşa way! **19** Yəni: «[Huda] aldirisun! İxlirini Əzi ittikrək ada kilsun, Xuning bilən biz uni kərələymiz! «İsraildiki Mukəddəs Boluqu»ning niyət kıləqlini yekinxilix ixka axuruloqay, Biz uni biliwalaylı!» — dēgənlərgə way! **20** Yamanni yahxi, yaxhini yaman dēgüqilərgə, Karəngəşülukni nurning, nurni karəngəşülukning orniqo kəyoşuqlarəşə, Aqqikni tatlıkning, tatlıkni aqqikning orniqo kəyoşuqlarəşə way! **21** Əzlırini dana dəp qəoqləqlanlarəşə, Əz nəziridə əzlırini əkilik dəp kərioqlanlarəşə way! **22** Xarab iqxə batur boləqlanlarəşə, Hərakni əbjəx kılıxta kəhriman boləqlanlarəşə, **23** Yəni para üçün rəzillərnı aqlar, Xuning bilən həkkaniylarning adalitini rət kıləqləqlarəşə way! **24** Xunga, ot yalkunliri

samanlarni yutuwetkəndək, Yalkunlarda mənəşənələr solixip yəqəloqandək, Ularning yiltizliri qirip ketidu, Gül-qeqəkliri qang-tozəndək tozup ketidu; Qünki ular samawi koxunlarning Sərdari bolqan Pərwədigarning yolyoruk-kənunini qətkə kəkkən, İsraildiki Mukəddəs Boluquqin səz-kəlamini kəzgə ilmiqlənidi. **25** Xunga Pərwədigarning qəzəpi Əz həkləgə kərap kəymaydu, U ularəşə kərap kolini kəttürüp, ularni urup yikitudu. Taoqlar təwrinip ketidu; Əlülkərlər əhlətlərdək kəqlər otturisidə dəwə-dəwə bolidu. Muxundək iqlər bolsimu, Uning qəzəpi yənıla yanmaydu, Sozoqlar kəli yənıla kəyturnulmay turidu. **26** U yirəktiki əllərnı qəkirip tuqlını kəttüridu, U yər yüzünig qət yəqisidin bir əlni üxkirtip qəkiridu; Mana ular təzdin aldirap kəlidu! **27** Ulardin heqbiri qarqap kətməydu, Putlixipmu kətməydu. Heqbiri mügdimaydu, uhlımaydu, Baqləqlar bəlwəqliridin heqbiri boxımaydu, Qoruklirining boşquqliridin heqbiri üzülmaydu; **28** Ularning əqliri ittik, Barlik əqyalirining kırıqliri tartılıp təyyar turidu, Atlirining tuyaklıri qəkmək tēxidək bolidu, [Jəng hərwilirining] qəkliri kəyuntəzək aylinidu; **29** Ularning hərkişəxliri xirningkidək bolidu, Ular ərsənlərdək hərkişəxidu, Dərwəka, ular əwəşə erixkəndə qəz-qəz kılıp hərpiyixidu; Əwni kətkəzəşəndək heqkim bolmay, Ular uni elip ketidu. **30** Xu küni ular dengizlər hərkişəşəndək əwəşə hərkişəxidu; Əgər birərsi yər-zeminiqə kərioşəndək bolsa, Pəkət kərangəşüluk, dərd-əlmənlə kəridu! Hərəkəndək nur bulut-tuman təripidin qəwalixidu.

6 Uzziya padixah ələmdin ətkən yili mən Rəbni kərdüm; U intayın yūkiri kəttürəlgən bir təhtə olturatti; Uning toni mukəddəs ibadəthanioşa bir kəlgənidi. **2** Uning üstidə sarafılar pərwəş kılıp turatti; Hərbirining altə tal kənitə bar idi; İkki kənitə bilən u yūzini yapatti, İkki kənitə bilən u putini yapatti, Wə ikki kənitə bilən u pərwəş kılıp turatti. **3** Ulardin biri baxka birsigə: — «Samawi koxunlarning Sərdari bolqan Pərwədigar, mukəddəs, mukəddəs, mukəddəstur! Barlik yər yūzi uning xan-xəripigə toloqlan!» — dəp toqlawatatti. **4** Towliqəşünig əwazidin dərwezəşünig kəxəkliri təwrinip kətti, Əy is-tüətə bilən kəplandi. **5** Xuning bilən mən: — «Əzümgə way! Mən tūgəxtim! Qünki mən ləwlıri napak adəmmən həm napak ləwlik həlk bilən arilixip turup, əz kəzüm bilən Padixahka, yəni samawi koxunlarning Sərdari bolqan Pərwədigarəşə kəridim!» — dedim. **6** Xuning bilən sarafılardin biri kolida kurbəngəştin bir qəoqlıni ləhxişəşə kışip elip, yeniməşə uqup kəldi; **7** u uni əqzıməşə təgküzüp: — «Mana, bu ləwlırīgə təgdı; sening kəbihliking elip taxlandı, gunahing kafarət bilən kəqürüm kılindi» — dedi. **8** Andin mən Rəbning: — «Mən kimni əwətimən? Kim Bizgə wəkil bolup baridu?» dēgən əwazini anglidim. Xuning bilən mən: — «Mana mən! Məni əwətkəysən» — dedim. **9** Wə U: «Barəşin; muxu həlkəşə mundaq dəp eytkin: — «Sılər əngləxni əngləysilər, biraq qüxənməşisilər; Kərxünni kərisilər, biraq bilip yətməşisilər. **10** Muxu həlkning yūrikini tax kıləşin; Ularning kulaklırini əqir; Kəzlırini kor kıləşin; Bolmisa, ular kəzlıri bilən kərələydiğən, Kuliki bilən əngliyalaydiğən, Kəngli bilən qüxinəydiğən kılınıp, Yolidin yandurulup sakaytıləqlan

bolatti». **11** Andin mən: — «Rəb, bu əhwal qaçanoqiyə dawamlıxidu?» — dəp soriwidim, U jawabən: — «Ta xəhərlər harab kılınip ahalisiz, Əylər adamzatsiz, Zemin püttünlən qəlgə aylinip boluqə, **12** Pərwərdigar adəmlirini yıraklarəya yətkəp, Zemindiki taxliwətilgən yərlər kəp boluqə bolidu» — dedi. **13** «Həlbuki, zeminda adəmlərnin ondin birila qalıdu; Ular [zeminə] kaytip kəlip yənə yutuwətilidu, Kesilgən bir dub yaki arar dərihining kətikidək bolidu; Kətək bolsa «mukəddəs nəsil» bolur.

7 Yəhuda padixahı Aħaz (Uzziyaning nəwrisi, Yotamning oqlı) təhtə olturoqan künlirida, mundaq ix boldi: — Suriyaning padixahı Rəzin wə İsrail padixahı Rəmalıyaning oqlı Pıkah Yerusalemoqə kərxi jəng kildi, ləkin üstünlükkə erixəlmidi. **2** Dawutning jəmətigə: — «Suriyə Əfraim bilən ittıpəkləxip birləxmə koxun kurdı» — dēgən həwər kəldi. Xuning bilən padixah jəmətidikilərnin kəngli wə həlkining kəngli ormanlar xamalda silkinip kətkəndək silkinip kətti. **3** Andin Pərwərdigar Yəxayaqəya mundaq dedi: — «Sən wə oqlung Xear-Jaxub qıqıp, kir yuroquqlarnin etizining boyidiki yoloqə, yukiri kəlgək norining bexioqə berip, axu yərdə Aħaz bilən kərtuxkin. **4** Sən uningə: — «Sən ehtiyat bilən kənglünin tok tut! Bu ikki keyməş otkaxning kətikidin, yəni Rəzin həm Suriyaning wə Rəmalıyaning oqlıning dəxti-əjəzəpliridin kərkma, yürəkzadi bolup kətmə! **5** Qünki Suriyə, Əfraim wə Rəmalıyaning oqlı seni kəstləp: — **6** «Biz Yəhudaqəya besip kirip, parakəndiqlik tuqdurup, əzimiz üqün talan-taraj kılıp, uningəya bir padixahni, yəni Tabəəlnin oqlını tikləyil!» dēgənidi. **7** Xunga Rəb Pərwərdigar mundaq dēydu: — «Bu sēz akmaydu, heq əməlgə axmaydu; **8** Qünki Suriyaning bexi Dəməxk xəhiri wə Dəməxk xəhriining bexi Rəzindur, halas; Wə atmix bəx yil iqidə Əfraim xundaq bitqit boliduki, ularni «bir həlk» degili bolmaydu; **9** Wə Əfraimning bexi Samariyə xəhridur, Samariyə xəhriining bexi Rəmalıyaning oqlidur, halas; Silər bularəya ixənmişənglər, mustəhkəmlənməysilər» — dēgin. **10** Pərwərdigar yənə Aħazəya sēz kılıp: — **11** «Əziing üqün bexarət sora; mayli yərning tegidə yaki pələkning kəridə bolsun sorawər» — dedi. (Sheol h7585) **12** Birək Aħaz jawabən: «Mən həm sorimaymən həm Pərwərdigarni sinəktə koymaymən» — dedi. **13** Andin [Yəxaya]: — Əmdi i Dawut jəmətidikilər, anglap koyunglar, adəmlərnin səwr-təktitini koymioqaninlari ax dəp, silər Hudayimning səwr-təktitini koymioqaninlari ax dəp, silər Həməd Rəb Əzi silərgə bir bexarət beridu: — Mana, pak kiz həmilidar bolup bir oql tuqjıdu; u uning ismini «Immanuel» dəp ataydu. **15** Yəxilikni tallap, yamanlikni rət kılıxni bilgüqə u pıxlak wə bal yəydu. **16** Qünki bu yax bala yəxilikni tallap, yamanlikni rət kılıxni bilgüqə, sən nəprətlindioqan bu ikki padixahning yər-zeminliri taxlinip qalıdu. **17** Qünki Pərwərdigar sening wə atəngning jəmətigə Əfraim Yəhudadin ayrioloqan kündin buyan bolup bəkmioqan kəttik künləri quxüridu. U künlər bolsa Asuriyaning padixahidin ibarəttur! **18** Xu küni Pərwərdigar Misirning pinhan erikliridiki paxılarni wə Asuriyadiki həriləni ükirtip qakjıdu; **19** ularning həmmisi kəlip hərbi hilwət jiloqlarəya, taxlarning

hərbi araqlırioqə, həmmə yantəqlarəya wə həmmə yaylaqlarəya oquzzidə kənuwidu. **20** Axu küni, Rəb Əfrat dəryasining nerisidin ijarigə aloqan bir ustira bilən, yəni Asuriyə padixahı bilən qaq quxüridu; muxu ustira baxning qeqini, putning tüklini wə səkəlnimu quxürüp oqjıdaydu; **21** xu künlərdə bir kixi yax bir siyir wə ikki koy bəkidu, **22** ularning xunqə kəp sūt bərginidin u serik may yəydu; dərwaqə, zeminda qəloqanlarning həmmisi serik may wə bal yəydu. **23** Wə xundaq boliduki, hər teli bir kümüx tənggigə yaraydioqan, ming teli bar üzümrəlik boləqan hərbi jay jioqanlikkə wə tikənləkkə aylinip ketidu; **24** Axu yərgə adəmlər pəkət okya kəturüp kəlidu, qünki pütkül zemin jioqanlikkə wə tikənləkkə aylinip ketidu. **25** İlgiri kətmən qepiloqan hərbi taqlıq jiloqlarəya bolsa, — ular u yərlərgə jioqanlardin wə tikənlərdin kərkup barmaydu; Bu yərlər pəkət kaliləni otlitidioqan, Koylar dəssəp-qəyləyioqan jaylar bolup kəlidu, halas.

8 Pərwərdigar mənə: — «Qong bir tahtayni kəlungəya elip, enik hərplər bilən: — «Mahar-Xalal-Hax-Baz» dəp yazoqin» — dedi. **2** Mən xundaq kılıp əziingə «ixənglik guwahqılar» süpitidə muxuni hatiriləxkə kəhlin boləqan Uriya wə Yərabəkiyaning oqlı Zəkəriyani qakjıriwaldim. **3** Andin mən ayal pəyoqəmbər bilən billə yattim. Xundaq kılıp u həmilidar bolup, bir oql tuqjı. Xuning bilən Pərwərdigar mənə: — «Uning ismini «Mahar-Xalal-Hax-Baz» dəp atioqin; **4** qünki bala «Dada, apa» dəp qakjırxni bilgüqə, Dəməxk baylikliri wə Samariyadiki olja Asuriyə padixahı tərpidin bulap elip kətilidu» — dedi. **5** Pərwərdigar yənə mənə sēz kılıp mundaq dedi: — **6** «Muxu həlk Xiloah əstingidiki ləzən ekıwatqan suləri rət kılıp, Ularınin ornida Rəzin wə Rəmalıyaning oqlidin hursən boləqəqə, **7** Xunga mana, Rəb ularning üstigə dolkunap akjıdioqan, əlwək Əfrat dəryasining sulirini, — Yəni Asuriyaning padixahini toluk həywə-xəhriti bilən elip kəlidu; U dəryadək barlik erik-əstəngliridin tēxip ketidu, Həmmə kiroqaklırini bəsup taxlaydu; **8** U taki Yəhudaqəya xiddət bilən tēxip, həttə boynoqiyə kəlidu; U kənatlırini yayoqanda pütkül zeminingəya sayə bolup quxidu, i Immanuel! **9** — Qjəzəpliniwəringlar, i əllər, birək sundurulisilə! Jəhənnin barlik qət jayliri kulək selinglar! [Jəng üqün] belinglari bəqləwəringlar, sundurulisilə! [Jəng üqün] belinglari bəqləwəringlar, sundurulisilə! **10** Pılaninglari tüzüwəringlar, u bikoqəya kətidu; Məşliqətinglari kiliwəringlar, umu akmaydu; Səwəbi — Immanuel!». **11** Qünki Pərwərdigar kütlük kolini mənə təgküzüp, Məning bu həlkning yolida mangmaslikiməya yoyoruk berip, mundaq sēz kildi: — **12** «Muxu kixilər kəp ixlarda «suyikəst bar» dəsə, silər bəlsanglar «suyikəst bar» dəp yürmənglər; Ularınin kərkkinidin silər kərkənglər, Yaki heq wəhimigə quxmənglər; **13** Pəkət saməwi koxunlarınin Sərdari boləqan Pərwərdigarni həmmidin üstün dəp bilinglar; U silərnin Kərkidəninglari bəlsun, Silərnin wəhimənglər bəlsun! **14** U bir mukəddəs panəhgah bolidu, Həmdə İsraildiki ikki jəmət üqün putlikəxəng tax, adəmnə yikitiديوqan kəram tax, Yerusalemdikilər üqünmu kiltək wə tapantuzək bolidu; **15** Ulardin kəplər [Uningəya] putlixip, yikilip, yanjilip, kiltəkkə

qūxūp, əsirgə elinidu». **16** — «Bu guwahnamini yəgəp, Təwrat kanunini mening muhlislrin arisida peqətləp qəyoqin. **17** Mən bolsam, yüzini Yəqub jəmətinin yoxuruwatkan Pərwərdigarni kütimən; Wə mən Uni təlmürüp saklaymən. **18** Karanglar, manga wə Pərwərdigar manga bərgən balilaroqə, Biz Zion teojini Əz makani kəloqan samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar Israilda namayan kəloqan bəxarə; Wə karamətlərnin süpitidurmiz». **19** — Bəxkəlar silərgə: — «Biz wiqir-wiqir, gudung-gudung kilidioqan «ərwəhlərnin qəkiroquqi»lar wə dahanlardin yol sorayli» — desə, silər jawab berip: — «Bir həlkənin əz Hudasinı izdəp yol sorixi kərək əməsmu? Tiriklərnin əlüləklərdin yol sorixi tooqrimu?!» — dənglər. **20** — Təwrat kanuni wə guwahnamə əsas kilinsun! Muxulərnı əsas kilip səz kilmisa, ularoqə tang nuri qūxməydu! **21** Əksiqə, ular kisiloqan, aq həlda zeminni kezip yūrixidu; aq kəloqan qəoqda, ular qəzəpliniq əsmənoqə kərap, padixəhəni həm Hudasinı kəroqəp tillaydu; **22** ular yərgə kərisə, mana, jəpə-muxəkəkət, kərangəqə-zulmət, həsrət-nadamət wə parəkəndiqilik turidu; ular kəp-kərangəqəuləkə həydiwətilidū.

9 Birək, həsrət-nadamətkə kəloqanlaroqə zulmət boliwərməydu; U ətkən zamanlarda Zəbulun zeminini wə Naftali zeminini har kilduroqan; Birək kəlgüsida U muxu yərnı, yəni «yat əllərnin makani» Galiliyəgə, jümlidin «dengiz yoli» boyidikı jaylar wə İordan daryasining kərxı kiroqəklirioqə xən-xəhrət kəltiridu; **2** Kərangəqəuləkə mengip yūrgən kixilər zor bir nurnı kərdi; Əlüm sayisining yurtida turoquqilaroqə bolsa, Dəl ularning üstigə nur parlidi. **3** — Sən əlni awuttung, Ularning xadlikini ziyadə kilding; Həlkələr həsul wəktida xadlanəqəndək, Jəng oljisini üləxtürgən wəktida huxallıkkə qəmgəndək, Ular aldingdə xadlinip ketidu. **4** Qünki Midiyanning [üstidin qəlibə kəloqan] künigə ohxax, Sən uningəqə selinoqan boyunturukni, Mürisigə qūxkən əpkəxni, Ularne əzgüqəning tayikini sundurup taxliwəttung. **5** Qünki [ləxkərlərnin] uruxta kiygən hərbi ətəkliri, Kənoqə miləngən hərbi tonliri bolsa pəkətlə ot üqün yekiloqə bolidu. **6** Qünki biz üqün bir bala tuquldı; Bizgə bir oqul ata kəlini; Həkümrənlik bolsa uning zimmisigə qoyulidu; Uning nami: — «Kəramət Məslihətqi, Qudrətlik Təngri, Mənggülik Ata, aman-hatirjəmlik İgisi Xəhzadə» dəp atilidu. **7** U Dawutning təhtigə olturoqanda wə padixəhlikəqə həkümrənlik kəloqanda, Xu qəoqdin baxlap tə əbədi'ləbədgıqə, Uni ədalət həm həkəkəniylik bilən tikləydu, xundəklə məzmət saklaydu, Uningdin kelidioqan həkümrənlik wə aman-hatirjəmlikning exisi pütməs-tügəms bolidu. Samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigarning otluq muhəbbiti muxulərnı ada kəlidu. **8** Rəb Yəqub jəmətigə bir səz əwətti, U pat arida Israiləqə qūxidu, **9** Barlık həlkə, yəni Əfrayim wə Samariyədikilər xu [səznin] tooqrilikini bilgən bolsimu, Ləkin kənglidə təkəbburlixip yooqanlik kilip, ular: — **10** — «Hixlar qūxūp kətti, Birək ularning ornioqə yonuloqan taxlar bilən kəyta yasaymiz; Erən dərəhliri kesilip boldi, Birək ularning ornida kedir dərəhlirini ixlitimiz» — deyixidu; **11** Xungə Pərwərdigar Rəzinning kuxəndilirini [Israiləqə] kərxı küqləndürdi, [Yəqubning]

düxmənlinini kəzoqədi. **12** Xərktin Suriyəliklər, qərabtə Filistiyələr, Ular əoqzini həngdək eqip Israilni yutuwalidu. İxlar xundək deyilgəndək bolsimu, Uning qəzəpi yənıla yanmaydu, Sozoqan kəli yənıla kəyturulmay turidu. **13** Birək həlkə əzliniri Uroquqəning yənioqə tehi yenip kəlmidi, Ular samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigarni izdiməywatidu. **14** Xungə Pərwərdigar bir kün iqidə Israilning bəxi wə kuyrukəni, Palma xəhi wə kəmuxini kesip taxlaydu; **15** Moysipit wə məhtəəmlər bolsa baxtur; Yəloqənlilik qəgidioqan pəyoqəmbər — kuyruktur. **16** Qünki muxu həlkəning yətaqəkliri ularni əzduridu, Yətaqləngüqilər bolsa yutuweliniq yokilidu. **17** Xungə Rəb ularning yigitliridin hursənlik tapmaydu, Yetim-yəsirliri wə təl hotunlirioqə rəhım kilməydu; Qünki hərbi iplə wə rəzilik kəloquqi, Həmmə qəjizdin qikəni pasikliktur. Həmmisi xundək bolsimu, Uning qəzəpi yənıla yanmaydu, Sozoqan kəli yənıla kəyturulmay turidu. **18** Qünki rəzilik ottək qəyidu, U jioqan wə tikənlərnı yutuwalidu; U ormannıq barəkən jayliri arisida tutixidu, Ular is-tütəklik tūwruk bolup purkərap yukiəroqə ərləydu; **19** Samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigarning dəroqəzəpi bilən zemin kəydürüp taxlinidu, Həlkə bolsa otning yekiloqəsi bolidu, halas; Həqkim əz kərinəxini ayəp rəhım kilməydu. **20** Birsı ong tərəptə gəx kesip yəp, toyməydu, Sol tərəptin yalməp yəpmu, kənaətlənməydu; Hərkim əz bilikini yəydu; **21** Mənəssəh Əfrayimni, Əfrayim bolsa mənəssəhni yəydu; Uning üstigə ikkisimu Yəhudaəqə kərxı turidu. Həmmisi xundək bolsimu, Uning qəzəpi yənıla yanmaydu, Sozoqan kəli yənıla kəyturulmay turidu.

10 Kəbiqlik kanunlirini tüzgüqilərgə, Azəblıq pərman-həkümlərnı yazəquqilaroqə way! **2** Tul hotunlarnı oljimiz kəlayli, Yetim-yəsirlərnı buləp-təlayli dəp, Ular miskinlərgə ədalətni bərməy, Həlkəmdiki əjiz-bəqərlərdin həqəknı buləp ketidu. **3** Həsəb əlidoqan künidə, Yəni yirəktin kəlgən tuyuksız balayı apət künidə, Nəmə kilisilər? Kimdin bəxpanəhlik izdəp yürisilər? Baylik-xəhringlarnı nəgə əmanət qoyisilər? **4** Ularoqə əsirlər arisida zongziyıp olturuxtin, Yəki əltürülənglər arisida yikilixtin bəxkə həqnəmə kəlmidi! Həmmisi xundək bolsimu, Uning qəzəpi yənıla yanmaydu, Sozoqan kəli yənıla kəyturulmay turidu. **5** Kəlioqə qəzəpimning tokmiki tutkuzuloqan, Əzümning dəroqəzəpimning tayiki boləqan Asuriyəlikkə way! **6** Mən uni hudəsiz bir «yat əlgə», Dəroqəzəpim kərituloqan həlkəngə zərbə bərixkə əwətimən; Uningəqə olja tutuwəlixkə, Qəniymətni buləxkə, [Həlkəmnı] koqılərdiki lay-pətkəklərnı dəssigəndək dəssəxkə buyruymən. **7** Birək [Asuriyəlikning] kəzdə tutkını muxu əməs, U xundək həq oyloqan əməs. Uning oyloqini wəyrən kəlix, Kəp dələtlərnı yəkiəxtin ibarəttur. **8** U: — «Məning sərdərlirimningmu həmmisi padixəhləroqə barəwər əməsmu? **9** Kalno xəhəri Kərkəmx xəhərigə, Həmat xəhəri Arpəd xəhərigə, Samariyə xəhəri Dəməxk xəhərigə ohxax əməsmu? **10** Məbudliri Samariyəning wə Yərusəlemningkidin uləqə boləqni bilən, Məning kolum muxu məbudkə təwə boləqan padixəhlikləroqə igə boluxkə yətküdək tursa, **11** Samariyə wə uning məbudlirini kəndək kəloqan bolsam, Yərusəlem wə

uning məbudlirini ohxaxla xundak kılmamdimən?» — daydu. **12** Biraq Rəb Zion teoqi wə Yerusalemda pütkül jasa ixini pütküziıp bolojandin keyin, U: — «Mən Asuriya padixahining kenglidiki baxbaxtaklıkning aqiwitini [uningə qüxürimən], Uning közlidiki kibirlik nəzərlirini jazalaymən» daydu. **13** Qünki u: — «Bu ixlarni ez kolumning küqi bilən, Öz danalıqim bilən mən kılojanmən; Qünki mən əkillikürmən; Mən əllərninğ pasillirini yəqattim, Ularınğ həzinilirini buliwaldim, Təhtə olturojanlarni batur kəbi qüxürüp taxlidimmən; **14** Mən kolumni bir qux uwisiyoğa uzatqandək əllərninğ bayliklirioğa uzattim, Birsı taxliwetilgən tuhumlarni tərgəndək mən pütkül dunyani yioqanmən; Ularınğ heqbirimu qanatlırini palaklatmıdi, Tumxukini aqmıdi, Yaki quk-quk kılip awaz qıqarmıdi» — daydu. **15** Palta özini ixlətküsisigə lap atsa bolamdu? Hərə həridigüqigə poqilik kılsa bolamdu? Xundak ix ikən, huddi tayak ezini kətürğüqisini oynitalisa bolıdıojandək, Huddi hasa yaqıaq əməs boluquqini kətürğəndək bolatti əməsmu?! **16** Xunga samawi qoxunlarınğ Sərdari bolojan Rəb Pərwərdigar xu [Asuriyəlkning] palwanlırısı arisiyoğa oruklitix kesilini əwətidu, Uning xan-xəripining astıda lawuldap yalkunlaydıojan bir otıni yaqıdu. **17** «İsrailning Nuri»ning Əzi ot, Uningdiki Muxəddəs Boluquqi yalkun bolıdu, U bir kün iqidə uning ijojanlırısı wə tikanlırını keydürip, yutuwalıdu. **18** Həm uning ormanzarlıq wə baq-ətizlirining xan-xəripini, jan wə tenini keydürip kül kıliwetıdu; Ular bəayni jüdəp ketiwatkan kesal adəmdək bolup qalıdu. **19** Buning bilən ormanzarlıktiki dərəhlərninğ kəp qalojini xunqə az bolıduki, Kiqik bala ularni sanap hatiriliyələydu. **20** Xu küni xundak bolıduki, İsrailning qaldı həkli, yəni Yakupning jəmətidin qeqip kaytqanlar əzlırını uruqıyoğa ikkinqi tayanmaydu; bəli ular həqıqətən Pərwərdigar, yəni «İsraildiki Muxəddəs Boluquqi»yoğa tayınıdu. **21** Bərək, bir «qaldı» kaytıp kelıdu, Yəni Yakupning «qaldısı» kudrətlik Təngrining yenioğa kaytıp kelıdu. **22** İsrail, həlking dengizdiki kumdək kəp bolojini bilən, Pəkət bir qaldısı kaytıdu; [Qünki] həkkanıylik bilən yürgüzülgən, bir həlakətning texip üstünləroğa qüxüxi bekitilgəndur; **23** Qünki bir həlakətıni — bekitilgən bir həlakətıni samawi qoxunlarınğ Sərdari bolojan Pərwərdigar pütkül yər yüzidə əməlgə axurıdu. **24** Xunga samawi qoxunlarınğ Sərdari bolojan Rəb Pərwərdigar mundak daydu: — « — I Zion teoqıda turojan həlkim, Asuriyədin qorkma! U seni tayak bilən urıdıojan, Wə Misirliklərdək sanga qarap həsisini kətürıdıojan bolsım, **25** Pəkət əzojına wəkit etüxi bilənla, Silərgə karatqan muxu dərəzəzipim tügəp, Qəzəpimni ularoğa həlakət qüxsun dəp karitimən. **26** Samawi qoxunlarınğ Sərdari bolojan Pərwərdigar bolsa, ularoğa qamqa bilən hujum kəzojaydu; Ularınğ həli «Orəbning koram texi»də bolojan Midiyan kəroqınqılıkdək hələttə bolıdu; U həsisini dengizəyoğa karitip, Uni Misirliklarning üstigə kətürğəndək kətürıdu; **27** Andin xu künidə xundak bolıduki, Uning yüki mürəngdin, Boyunturukı boynungdin elip taxlinıdu; Maylıring səwəbidin, Boyunturuk sundurup yokitilıdu. **28** Mana, ular Ayatka yetip, Migrondin etkən, Mihmaxta yük-taklırını koyup koyıdu; **29** Ular bosuqə-dawandin etkən, Gebada konup

kalıdu; Ramah titrəp ketıdu; Saulning yurtı Gibeahdikilər bolsa qeqip kətkən; **30** I Gallimning kızı, pəryadınğı kətür! Həy Laix, anglap qoy! I biqarə Anatot! **31** Madmənah bolsa qaqti; Gebımdikilər bədəp qaqti; **32** Xu kün etmigüqə ular Nob dəngidə tohtap qalıdu; Axu yərdə u Zion kizining teoqıyoğa, Yəni Yerusalemdiki dənggə qarap muxtını oynitıdu. **33** Mana, samawi qoxunlarınğ Sərdari bolojan Rəb Pərwərdigar qong xahlarni xiddət bilən kesıwetıdu; Xuning bilən egiz əskənlər kesip yikıtılıdu; Həli üstünlər pəsləxtürılıdu. **34** U təmtür [qorallar] bilən ormanlıkning Baraksan yərlirini kesip qakaslıq kıliwetıdu; Liwan bolsa uluq birsı tərıpidin yikıtılıdu.

11 Wə bir tal nota Yəssəning dərıhining kətikidin ünüp qıkıdu; Uning yiltizidin ünüp qıkkan bir xah kəp mewa bəridu. **2** Wə Pərwərdigarning Rohı, Yəni danalıkning wə yorutuxning Rohı, Nəsiləttə wə küq-kudrətninğ Rohı, Bilim wə Pərwərdigardin ayminixning Rohı uning üstigə qüxüp turıdu; **3** Uning hərsənlikı bolsa Pərwərdigardin ayminix ibarət bolıdu; U kəzi bilən kərginigə əsasən həküm qıqarmaydu, Yaki kuliki bilən angliqıniyoğa əsasən kesim kılmaydu. **4** U namratlaroğa həkkanıylik bilən həküm qıkırıdu, Yər yüzidiki miskin-məminlər üqün adalət bilən kesim kılıdu. U jəhənni əwzıdiki zakon tayıki bilən urıdu, Rəzilərnı lawlıridin qıkkan nəpəsi bilən əltürıdu. **5** Uning bəlwəyoqi həkkanıylik, Qatraklıki bolsa sadıqlıq bolıdu. **6** Bəra bolsa qəza bilən billə turıdu, Yılıpız oqlak bilən billə, Mozay, arslan wə bordak kala bilən billə yatıdu; Uların yetiligüqi kikiq bir bala bolıdu. **7** Kala eyik bilən billə ozuklınıdu, Ularınğ baliliri billə yetixıdu, Xir bolsa kalidək saman yəydu. **8** Əmməydıojan bala kobra yilənninğ təkükigə yekın oynaydu, Əmqəktin ayrıljan bala qolını zəhərlik yilənninğ owisiyoğa tikıdu; **9** Məning mukəddəs teojimning həmmə yeridə heq ziyənkəxlik bolmaydu; Heq buzoquqlıq bolmaydu; Qünki huddi sular dengizni qaplıojandək, Pütkül jəhan Pərwərdigarnı bilix-tonux bilən qaplınıdu. **10** Xu künidə «Yəssəning Yiltizi» hərəkəysi əl-millətlər üqün tuq süpitidə kətürülüp turıdu; Barlik əllər Uni izdəp kelip yioqılıdu; Wə U aramqəhəqə talliojan jay xan-xərpəkə tolıdu. **11** Xu küni Rəb ikkinqi kətim Öz həlkining saqlənojan qaldısını kayturux üqün, yəni Asuriyə, Misir, Patros, Kux, Elam, Xinar, Hamat wə dengizdiki yırak arallardin kayturux üqün Öz kolini yənə uzartıdu. **12** U əllərnı qəkirix üqün bir tuq kətürıdu; xundak kılip U yər yüzining qət-qətliridin İsrailning qeriblırını jəm kılip, Yəhudadin tarkilip kətkənlərnı yioqıdu. **13** Xuning bilən Əfraymoğa bolojan həsəthorluk yokaydu, Yəhudani harlıojanlarmu üzüp taxlinıdu; Əfraym Yəhudəyoğa həsət kılmaydu, Yəhudə bolsa Əfraymı horlımaydu. **14** Biraq ular qərb tərəptə Filistylərninğ mürisigə uqup qüxıdu; Ular birlıktə xərktiki həlkərlədin olja alıdu; Ular Edom wə Moab üstigə qollirini uzartıdu; Ammoniylarmu ularoğa bəkinıdu. **15** Pərwərdigar Misirdiki dengizning «tili»ni yok kılıdu; U küqlük pizojirin xamal bilən [əfrat] dəryasining üstigə kolini bəqırılıtip uqurıdu, Uni adəm ayioqi kuruk həlda mēngip etküdək yəttə erik kılip urıdu; **16** Xuning bilən Öz həlkining qaldısı üqün, Misirdin qıkkan künidə İsrail üqün təyyarlıojan yoloğa ohxax,

Asuriyada qaloqlar uchun axu yerdin kelidigan bir keturilgan egiz yol bolidu.

12 — Wə xu kuni sən: — I Pərwərdigar, mən Seni mədhiyləymən; Sən mənə qəzəplənginin bilən, Qəzəpim mənə yetkilip kətti, Wə sən mənə təsəlli bərdin. **2** Mana, Təngri mənə nijatimdur; Mən Uningoşa tayinimən, qorqmaymən, Yəh Pərwərdigar mənə küqüm wə nahxamdur; U yənə mənə nijatim boldi, — dəysən. **3** — Xadlik bilən silər nijatlik qudukliridin su tartisilər. **4** Xu künidə silər: — «Pərwərdigaroşa rəhmət eytinglar, Uning namini qakirip nida kilinglar; Uning əməllirini həklər arisida ayan kilinglar, Uning namining zor abruy tapkanlikini jakarlanglar. **5** Pərwərdigaroşa küylər eytinglar, Qünki U uluq ixlarni qiloqan; Mana bu pütkül jahanoşa ayan kilinsun! **6** Ziondikilər, təntənə kilip jar selinglar; Qünki aranglarda turojan Israildiki Muxəddəs Boluquqi büyüktür!» — dəysilər.

13 Amozning oqili Yəxaya kərgən, xundakla uningəşa yükləngən Babil toqrisidiki wəhiy: — **2** [Babil] aksəngəklirining kowuklardin etüp kirixi üqün, Qakas taq üstidə tuq ketüringlar, Ularni yukiri awazda qakiringlar, Kolunglarni pulanglitip ixarət kilinglar. **3** Mən bolsam, məhsus tallioqlaniriməşa buyruk quxirgənmən, Əz palwanlirimni, yəni təkəbburluqtin yayrap kətkən adəmlirimni qəzəpimni bəja kəltürüxə qakirdim. **4** Anglanglar, büyük bir əlning adəmliridək top-top adəmlərnin taqalarda yangratkan kiykəsürənlirini, Həmmə əl-yurtlar wə padixahliklar [jənggə] yioqilip dolqunlatkan kaynam-taxkinlikni! Samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar koxunlarni jənggə yioqidu. **5** Ular, yəni Pərwərdigar wə Əz qəzəpining koralliri, Yirək yurttin, həttə asmanlarning kəridinmə pütkül jahanni həlak kilixkə kəlgən. **6** Pəryad qeqip huwlanglar! Qünki Pərwərdigarning küni yekınlaxti; U Həmmigə qədirdin kelidigan həlakəttək kelidu. **7** Buningdin hər bir kəl boxixip ketidu, Həmmə adəmnin yuriki erip ketidu. **8** Ular wəhimigə quxidu; Azab-oqubət wə kayoqu-həsərət ularni kəplaydu, Toləyiki tutkan ayaldək ular toqlinip ketidu, Ular bir-birigə wəhimə iqidə tikilip kərixidu; Yüzliəri bolsa yalkundək kizirip ketidu. **9** Mana Pərwərdigarning küni kelidu, Xu kün jimi yər-jahanni wəyran kilixkə, Rəhimsiz bolup, qəzəp wə kəhr bilən toqlandur; U gunahkənlarni jahandin yokitidu. **10** Qünki asmandiki yultuzlar həm yultuz türkümləri nurini bərməydu; Kuyax bolsa qikipla kərangəqulixidu, Aymu heq yorundaydu. **11** Mən dunyani rəzilliki üqün, Qəbihlərnə gunahliri üqün jəzalaymən; Həkawurlarning təkəbburlukini tğəl yokitimən; Zorawanlarning kibirlirini pəs kilimən. **12** Mən insanlarni sap altundin az kilimən, Adəmnə həttə Ofirdiki altundin az kilimən. **13** Xunga samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigarning qəzəpidə, Uning kaynoqlan kəhrlik künidə, Mən [Huda] asmanlarni təwritimən, Yər bolsa əz ornidin yətkilidu; **14** Xunga owlanəjan bir jərəndək, Heqkim yioqmaydigan bir padidək, Hərbirsə əz əl-jamaitini izdəp kətməkqi bolidu, Hərbirsə əz yurt-makaniqə qaqmaqqi bolidu; **15** Qeqip tutuloqlanlarning həmmisi sanjip əltürilidu; Əsirgə

quxkənlərmu kiliqlinidu. **16** Ularning balilirimu kəz aldida parə-parə kilinidu; Ularning əyliri bulang-talang kilinidu, Ayallirimu ayaq asti kilinidu. **17** Mana, Mən ularoşa kərxə turuxkə Medialiklarni kəzoqəymən, Ular kümüxlərgə heq kərimaydu, Altundin bolsa ular zəkə almaydu. **18** Ularning oqyaliri yigitlərnə ətmə-təxük kiliwetidu, Ular bəliyatquning mewisigə heq rəhim kilməydu, Kəzliəri balilarni heq ayimaydu. **19** Padixahliklarning gəhəri, Kaldiylərnin pəhrinlidigan güzəlliki boləjan Babil bolsa, Hudaning Sodom wə Gomorra xəhərlirini əriwətkinigə ohxax bolidu. **20** U yərdə heqkim hərgiz turmaydu, Dəwrdin-dəwrgigə u adəmsətsiz qalidu. Ərəblər bolsa xu yərdə qədir tikməydu, Məqlilər padilirini xu yərdə yatkuzmaydu. **21** Bərak qəl-bayawandiki janiwarlar xu yərdə kənidu, Ularning [harab] əylirigə huwlaydigan məhluklar tolidu, Huwquxlar xu yərdə məkanlixidu, «Əqkə jin»lər səkrəp oynaklixidu. **22** Yəwayi itlər kəl'ə-kəroqlarlarda, Qilbərilər uning həxəmətik ordilirida huwlixidu, Bərhək, uning wakti toxuxkə az qaldı, Uning künləri uzunoşa barmaydu.

14 Qünki Pərwərdigar Yəqupkə rəhimdilik kərsitidu, Yənə Israilni tallaydu; U ularni əz yurt-zeminida məkanlaxturidu. Xuning bilən yat adəmlər ular bilən birləxip, Yəqup jəmətigə koxulidu. **2** Hərkəysi əl-millətlər ularni elip əz yurtiqə apiridu; Israil jəməti bolsa Pərwərdigarning zeminida ularoşa kəl wə dedək süpitidə igidarqilik kilidu; Ular əzliəri tutkun qiloqlanlarni tutidu; Əzliəri əzgənlərnin üstidin idarə kilidu. **3** Wə xundək boliduki, Pərwərdigar silərgə azəbtin, sarasimidin wə əsir bolup məjburlanəjan muxəkkətlək kulluqtin aramlik bərgən künidə, **4** Silər Babil padixahə toqrisida mundaq məqal-təmsilni eytisilər: — «Kəra, bu jəzanihor kəndək həlak boldi, Talan-taraj kilip altun toqliquqi kəndək yokaldı! **5** Pərwərdigar rəzilərnin həsisini, Həkimlarning zakon tayikini, **6** Yəni həlq-millətlərnə aqqiki bilən üzüksiz uroqanni, Əllərgə qəzəp kilip tizginsiz ziyankəxlik qiloqlanni sunduruwətti. **7** Pütkül yər yüzə aram tepip tinqlinidu; Ular nahxa eytip təntənə kilidu. **8** Kərioqlar bolsa həlgingdin xadlinidu, Liwandiki kedirlərmu: — «Sən gəringdə yatkuzuloqlandin keyin, Heqbər kəsküqi bizni kərkətməydu!» — dəydu. **9** Sən quxuxing bilən təhtisəradikilər seni kərxə elixkə sarasimə bolup ketidu; Sən üqün əlülkənlərnin rəhliri, Jəhandiki jimiki «Əqkə jinlar» kəzoqlidu; Əllərnin həmmə padixahliri təhtilərnin turoquzulidu; **(Sheol h7585)** **10** Ularning həmmisi sənə kərap mundaq dəydu: — «Səning həlingmu bizlərnin kəndək boxap kəttimu? Bizgə ohxax bolup kəldingmusən?!» **11** Səning xanu-həywingit qiltərilərnin gənazliəri bilən billə təhtisəraqə quxürülüp tğidi; Astingdə qəwin kurti mizildap ketidu, Üstüingni səzənglər kəplap ketidu. **(Sheol h7585)** **12** I Qolpan, Səhər balisi, Sən kəndək kilip asmandin yikilip quxkənsən! I təhi ətkəndilə əllərnə yərgə yikitquqi, Sən yər yüzigə taxliwətiling! **13** Sən əslidə kənglingdə: — «Mən asmanlaroşa qikimən, Təhtimni Hudaning yultuzliridin üstün kilimən; Mən jəmətəning teqida, Yəni ximal tərəplərdimə olturimən; **14** Mən bulutlarning egiz jayliridin yukirəqə ərləymən; Həmmidin Aliy bilən

təng bolimən!» — deding. **15** Həlbuki sən təhtisaraqə, Qongkur hangning tegilirigə qūxūrlūdu». (Sheol h7585)

16 Seni kərgənlər sanga yekindən sinqilap kərap: — «Jəhənni zilziligə kəltürgən, padixəhliklarni titrətkən adəm muxumidu? **17** Yər yüzini qəl-bayawan kiliq, Uningdiki xəhərləni oqulatqan, Tutqan əsirləni öz yurtioqə həq koyup bərmigən muxumidu?» — deyixidu.

18 Mana əllərnin xəhləri birimu kəlməy «xən-xəpə»tə, [kərangəquluqtiki] öz əyidə yetixidu, **19** Biraq sən kəmsitilgən [qirigən] bir xah kəbi, Əltürülgənlərnin dəwisi astida, Kiliq bilən sanjiloqan, hangning təhtigə qūxidioqanlaroqə ohxax, Ayaoq astida dəssəp-qəyləngən əliktək, Əz gəriügdin məhrum bolup taxliwetildig.

20 Sən axu padixəhlar bilən birgə dəpnə kilinməysən, Qūnki əz yurtungni wəyran kijoqansən, Əz həlkingni əltürüwətkənsən; Rəzililik kijoquqilərnin nəslə hərgiz yənə tiloqə elinmaydu. **21** Ata-bowilərinin kəbihlikliri tūpəylidin, Uning oquqlirini kətl kiliqxə təyyar kilinglar; Xundak kijoqanda, ular ornidin turup yər-jəhənni ixəqal kilmaydu, Yər yüzini xəhərgə toxkuzuwetəlməydu. **22** Qūnki Mən ularoqə kərxə qikimən, — dəydu samawi koxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar, — Mən Babilidin uning namini wə uning kəlduklirini, nəsil-pərzəntlirini üzüp taxlaymən, — dəydu Pərwərdigar, **23** — Wə uni hūwquxning makənioqə, sazliklaroqə aylandurimən; Həlakət sūpürgisi bilən uni sūpürüp taxlaymən, — dəydu samawi koxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar. **24** Samawi koxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar mundak kəməni iqkənki, — Mən kəndək oylisam, xundak bolidu; Kəndək məksətni kənglümgə püksəm, xu tiklinidu, **25** Məksitim Əz zeminimda Asuriyəlikni kiyma-qiymə kilixtin ibarət; Əz təqilrimda uni dəssəp-qəyləymən; U saləqan boyunturək həlkimning boynidin, U artqan yük mürisidin elip taxlinidu. **26** Mana bu pütkül yər yüzü toqrulək iradə kilinoqan məksəttur, Mana bu barlik əllərnin üstigə uzartiloqan koldur. **27** Pərwərdigar mundak məksətni pükənikən, Kim uni tosalisin? Uning kəli uzartiloqanikən, kim uni yanduralisin? **28** Aqaz padixəh əlgən yilida mundak wəhiy yükləndi: — **29** I Filistiyyə, həmminglar, «Bizni urəqan tayaq sundi» dəp xadlanmanglar; Qūnki yilənnin yiltizidin zəhərlik bir yılan qikidu, Uning nəslə bolsa dəhşətlək uqar yılan bolidu. **30** Xuning bilən yoksullarning tunji baliliri ozuklinidu, Məminlər bolsa tinq-amanlikta yatidu; Biraq Mən yiltizingni aqarqilik bilən yokitimən Qəloqan kismingmu u tərəptin əltürüldü. **31** Xunga i kəwuk, nələ kətürgin, I xəhər, pəryad qəkin! I Filistiyyə, sən bolsəng erip kətkənsən! Qūnki ximal tərəptin is-tütəklək bir tüwrük ərləydu; Uning yioqiloqan koxunlirida həqkim səpsiz kəlməydu. **32** Əmdə bu əlnin əqlilirigə kəndək jawab berix kərkə? — «Zionni tikligiği Pərwərdigardur; Uning həlki iqidiki əzilgüqilər uningdin bəxpanah tapidu» — degin!»

15 Moab toqrısında yükləngən wəhiy; Həlakətlək bir kəqtilə, Moabtikə Ar xəhəri wəyran kilinidu; Həlakətlək bir kəqtilə, Moabtikə Kir xəhəri yok kilinidu; **2** Yioqə-zarlar kətürüx üqün, Mana u buthanisioqə, Dibonəqə, xundakla [barlik] egizliklirigə qikti; Moab Nebo wə Mədəbə xəhərliri üqün pəryad kəturidu;

Həmmə baxlar təkir kərünidu, Jimiki səkəllər kesilip qūxūrlüdi. **3** Koqilarda ular bəz kiyidu; Əgziliridə, məydanlirida, hər bir adəm kəz yaxlirini yəqdurup pəryad kəturidu. **4** Həxbonəqə, Elealah xəhərlirigə yioqə olixidu, Awazliri Yəhəz xəhərigimu yetip baridu. Xunga Moabning əskərlirimu nida kilidu; Uning wujud-bəqirini titrək basidu. **5** Məning kəlbimmu Moab üqün yioqə-zar kəturidu; Ularning kaqkunliri Zoaroqə həm əqlat-Xeli-Xijoqə bədər kaqidu; Mana ular toplixip, yioqiloqan peti Luhtika qikidioqan dawan yoli bilən yukirioqə mangidu, Həronaiməqə qūxidioqan yolda turup həlakəttin nələ-zar kəturidu. **6** Qūnki Nimrimdiki sular kərup kətidu, Göl-qəplər solixip, Göl-giyah tūgəp kətidu; Həq yap-yexillik kəlməydu. **7** Xunga ular baylikliri, tapqan-tərginini yioqip «Tərk wadisi»din ətməkqi bolidu; **8** Ularning kətürgən yioqisi Moabning qəgrasioqə, Aqə-zarliri əqlaimoqə, Pioqanliri Bəər-elimoqə yetidu. **9** Dimonning suliri kənoqə tulup kətidu, Qūnki Dimonning üstigə təhimu kəp balayə'apətni toplaymən; Qūnki Moabning kaqkunliri həm zeminida qəloqanliriningmu üstigə bir xirni əwətimən.

16 «Əmdə [qəllə-parək] kəzisini Səla [rayondin] elip, Qəl-bayawandin ətəp zeminlarning həkümranioqə, Yəni Zion kizining təqioqə əwətkin!» **2** Uwisidin quwulup patiparək bolup kətkən kuxlardək, Moab kizliri Arnon dəryasining kəqkiliridə [alakzadə] yüridu. **3** «Parasət bilən həküm kilinglar!» **4** «[I Zion kizi], sayingizni qūxūrip qūxtiki yoruklukni tün kərangəqusidək kiling, Xu qəriblarni yoxurup koyəqəysiz; Koqlənoqanlarni axkarilap koyiməqəysiz! Məning Moabdikə musapirlirimni əzəngiz bilən billə turoqəzəqəysiz, Ular üqün wəyran kijoquqining aldida bəxpanah boləqəysiz!» **5** «[Ətünüxənglar toqrə], qūnki əzgüqi yokilidu, Həlakət yok bolidu, Əzgüqilərnin həmmisi zəmindin yokilidu. Əzgərməs məhir-xəpəkət bilən bir təht tiklinidu; «Dəwutning qədir» iqidiki xu təht üstidə bərsi olturidu. U bolsa, həkikətən adalət yürüğüzioqan, xundakla adalətni izdəyioqan, Həkkəniyəlikni ilgiri sürüdioqan bolidu. **6** — Biz Moabning həkəwurluqi toqrısında angliduk (u intayin həkəwurl), Yəni uning həkəwurluqi, təkəbburluqi, noqilik kilidioqanlıki toqrısında angliduk; Biraq uning qəng gəpliri bikar bolidu! **7** Xunga Moab Moab üqün zar yioqlaydu; Ularning həmmisi zar-zar yioqlaydu; Kayəqə-həsərkə qəməp Kir-Hərasətnin «kiximə poxkalliri» üqün zar-zar yioqlanglar! **8** Həxbon rayonidiki etizlar, Sibməhdiki üzüm tallirimu yigləp kətidu; Əllərnin əmiriliri uning sərhil əsümlüklirini buzup qəyləydu; Ular əslidə Yaazərgiqə yetip, qəl-daləlni kəzəgnidi; Pəlakliri sozulup, «[Əlük] Dengiz»ning nərisioqə yətti. **9** Xunga Mən Yaazərnin zar-yioqisi bilən billə Sibməhning üzüm teli üqün yioqlaymən; I Həxbon, Elealah, Əz kəz yaxlirim bilən silərnə suqirimən! Qūnki yazlık mēwiliringgə, həsulung üstigə təntənə bir sādə yangritilidu. **10** Huxallik mēwilik bəqlərdin məhrum kilinip, Xadlikmu yok kilinidu; Üzümməzliklərdə nə nəhəz awazliri anglanmaydu, Nə təntənə kilinmaydu; Dəsgigüqilər üzüm kəlkəklirini qayliməydu. Qūnki Mən üzüm kəlkəkliridiki huxal warkirəxlərnə tohtattim. **11** Xunga iq-bəqirilirim Moab üqün qəloqan qiltərdək aqrip mungluk yangraydu,

Iqim Kir-Hərəsdikilər üqünmu xundak; **12** Xundak boliduki, Moab özini upritip dua kılqılı özining «yukiri ornı»oja qikip kalgənda, Yaki dua kılqılı «mukəddəs eyi»ga kirgənda, U muwəppəkiyətkə erixəlmaydu. **13** Mana muxu səzlərni Pərwərdigar Moab toqruluk burun eytkən. **14** Bırak hazır Pərwərdigar xundak dəydu: — «Üq yil iqidə mədikar hesablıyandək, Moabning kepligen koxun-ahalisı bolqını bilən, Uning pəhirləngən xəhriti yəksan bolidu; Ularınq qalduklıri bolsa intayin az wə həlsiz bolidu».

17 Dəməxk toqruluk yükləngən wəhiy: — Mana, Dəməxk xəhər bolup turuwərməy, nəhayiti bir dəwə harabilikğa aylandurulidu. **2** Aroərdiki xəhərlər adəməzatsiz bolup, Koy padiliriya qaldurulidu, Ular tinq-aman yatidu, Ular ni kərkutkudək heqbir adəmmu kəriümməydu. **3** Əfraymda bolsa, kərqənlük xəhərlər yokilidu, Dəməxkning xəhənə həkuki, Suriyəning qalduklıri yokilidu; Ular «İsrailning xəhriti»dək yok bolidu. — dəydu samawi koxunlarınq Sərdari bolqan Pərwərdigar. **4** Xu küni xundak boliduki, Yakupning xəhriti suslixip, Tenidiki semiz ətlər sizip ketidu. **5** Ularınq həli bolsa ormiqi buqday orqandin keyin, Yəni biliki bilən yiojip orqandin keyin, Həttə Rəfayim jiləjisida adəmlər baxaklarıni tərgəndin keyinki hələtkə ohxax, [kaləjini yok dəyərlik bolidu]; **6** Həlbuki, yənə azrak tərgüdək baxak, Zəyturn dərihi silkingəndin keyin, Əng uqida ikki-tiq tal mewa, Kəp mewiləng xəhlirida tət-bəx tal mewa qaldurulidu, — dəydu İsrailning Hudasi bolqan Pərwərdigar. **7** — Xu küni insan bolsa Yaratquqisiya nəzirini tikidu, Kəzi İsraildiki Mukəddəs Boləuqida bolidu. **8** Ular əz kurbangəhliriya, yəni əz kəli bilən yasioqliriya, Yaki barmaklıri bilən xəkilləndürgənliyə heq qərimaydu, Nə «Axərah»larəja nə «kün tüwrükli»gə heq ümid bəqlimaydu. **9** Xu künidə uning kərqənlük xəhlirini, Əslidiki İsrailning aldidə qatqallikğa wə takir taqlarəja aylanduruloqan harabə xəhərlərdək, Həmmisi wəyrən bolup ketidu. **10** Qünki nijating bolqan Hudani untup qalding, Küküng bolqan «Kəram Tax Boləuqi»ni əslimiding; Xunga sən «sərhil» əsümlüklərni tikip kəyojining bilən, Wə yaka yurttiki üzümləllirini tikking bilən, **11** Ular tikkən künilə yaxartking bilən, Tikkən ətisilə ularni qeqəklətkining bilən, Həsuliyə erixkən künidə, u pəkət bir patman dawaliqəsisiz kəyoju-həsərət bolidu, halas! **12** Həy! Kəp həlkərləning qukan-sürənliri! Ular dengiz-okyanlarınq urəqutp dölqunlərdək xəwqunlarıni kətüridu, Ah, əllərləning kəyənəm-təxkinliri! Dölqunlənoqan küqlük sulardək ular kəyənəm-təxkinliri kətüridu. **13** Əllər uluq sularning kəyənəm-təxkinliridək dölqunlinip ketidu; Bırak u ularning kəkkisini bəxiri bilənə, ular yirəkkə bədər kəqip ketidu. Ular taqdiki ot-qəplərləning topa-topanlıri xamaldə yirəkləroja uquruwetiligəndək, Kəra kuyun aldidə qəng-tozənglər kuyun bolqandək həydiwetilidul! **14** Kəqta — wəhimi! Tang səhərdə — yok bırak! Mana bizni bulap kətəkənləning nəsisi, Bizdin olja-qəniymət əliwaləqlərləning aqiwitidur!

18 Ah, Əfiopiya dəyalirining boyliqidiki kənatlarınq wizildioqan əwəzliri bilən kəplənoqan yər-zəmin!

— Sən kəxum kəmilər üstidə əqlilərləni dengizdin ətküzüp əwətisən; — I yəl tapan həwərqilər, Egiz boyluq həm silik terilik bir əlgə, Yirək-yekınlarəja kərkunq bolidioqan bir millətkə, Zəmini dəyalər tərpidin bəlüngən, Küqlük, təjawuzqi bir əlgə [kəytip] bəringlər! **3** Jəhəndə turuwatqanlarınq həmmisi, Jimiki yər yüzidikilər! Taqlarda bir tuq kətürilgəndilə, Kəringlər! Kanay qəlinəqandilə, Anglənglər! **4** Qünki Pərwərdigar mənə mundaq dedi: — Mən tinqlikta turimən, Nur üstidə yalildap turəqan issiklək, İssik həsul məzgilidiki xəbnəmlik buluttək, Əz turaləqumda kəzitimən; **5** Qünki həsul elix aldidə, Üzümlə qeqəkligəndin keyin, Qeqəklər üzümlə boləqanda, U putiqəqi piqəqlər bilən bəhlərləni kəsip, Həm xəhlirini kəsip təxlaydu. **6** Ular yiojixturulup taqdiki əloqur kuxlarəja, Yər yüzidiki həywanlarəja qaldurulidu. Əloqur kuxlar ularınq ozuklinip yazni ətküzidu, Yər yüzidiki həywanlar ular bilən kixni ətküzidu. **7** Xu künidə samawi koxunlarınq Sərdari boləqan Pərwərdigarəja bir səwəqət əlip kəlinidu; Yəni egiz boyluq həm silik terilik bir milləttin, Yirək-yekınlarəja kərkunq bolidioqan bir əldin, Zəmini dəyalər tərpidin bəlüngən, Küqlük, təjawuzqi bir milləttin bərilidu; Samawi koxunlarınq Sərdari Pərwərdigərləning nəmi boləqan jəyoqə, Yəni Zion təyoqə əlip kəlinidu.

19 Misir toqruluk yükləngən wəhiy: — Mana, Pərwərdigar təz uqidioqan bulut üstigə minip, Misirəja yetip kəlidu; Misirdiki butlar uning aldidə təwrinip ketidu, Misirning yüriki bolsa iqidin erip ketidu. **2** — «Wə Mən Misirliklərləni bir-birigə kərxə küttritimən; Ularınq həmmisi əz kərinədxiləroja kərxə turixidu, Əz kəxniliri bilənmə soxixidu; Xəhər bilən xəhər, Padixəhlik bilən padixəhlik bir-birigə kərxə urixidu; **3** Wə Misirning rəhi əz iqidin yəqap ketidu; Mən ularni məsləhətsiz kəldürimən; Xunga ular butlarıni wə ərwəhlərləni, Ərwəhlərləni qəkiroqulərləni həm pəqlilərləni izdəp məsləhət soraydu; **4** Mən Misirliklərləni hərimətsiz bir həkümərləning kəliyə tapxurimən; Əxəddiy bir padixəh ularning üstidin həkümərlənlük kəlidu» — dəp jəkarlaydu samawi koxunlarınq Sərdari boləqan Rəb Pərwərdigar; **5** Həm sular «dəngiz»din yəqaydu, Dəryasi kəojirap pütünləy kərup ketidu; **6** Dəryalərləni səsiqəlik kəplaydu, Misirning əstəng-qənalıri kəojirap tığaydu; Kəmuxlar həm yekənlər solixidu; **7** Nil dəryasi boyidiki yərlər, Nil dəryasining kuyulux əqzidiki yərlər giyahsız qəlidu, Nil dəryasi boyidiki ziraətlərləning həmmisi kərup, tozup, yokilidu. **8** Bəliqəqlər bəlsə zar kəqxaydu; Nil dəryasiyə kərmək təxliyoqlərləning həmmisi nələ kətüridu; Sularning üstigə tor yəyoqulərləning bəxi sanggiləp ketidu. **9** Ziojirəqlər həm libas toqəyoqulərlər hijalətkiliklə qəlidu, **10** jəmiyətləning «tüwrük»liri parə-parə bolup, Mədikərlərləning kənglimə yerim bolidu. **11** Tolimə əhmək Zoan xəhirləning əmədlərliri! Pərwərləning əng dənə məsləhətqiləridin əhmikənə məsləhətlər qikidu! Silər kəndəkmə Pərwərlə: — «Mən bəlsəm dənərləning əwladı, Qədimki padixəhlərləning nəslidurmən!» — dəwatqənsilər təhi? **12** [Misir], sening dənixmənlərləning həzir kəni? Ular dənixmənlər bəlsə, samawi koxunlarınq Sərdari boləqan Pərwərdigərləning Misir toqruluk nəmilərləni kəngligə pükəkənlərləni sənə ayan kilsun! **13** Zoan xəhirləning əmədlərliri

nadanlasti, Məmfis xəhiring əməldarliri aldinip kətti; Misir kəbililirine «burjak tax»liri bolsa ularni ezikturup qoydi. **14** Pərwədigar ularning arisioja bir kaymukturoquqi rohni arilaxturawətti; Xunga birsi məst bolup öz kusukida teyilip ələng-sələng bolqandək, Ular Misirdikiləni hər bir ixida ələng-sələng kiliwətti.

15 Xuning bilən Misiroja, Bax, kuyruk, palma xehi yaki komuxlar kilaliojudək heqkandək amal kalmaydu.

16 Xu küni Misirdikilər kız-ayallaroja ohxap qalidu, Samawi qoxunlarning Sərdari bolqan Pərwədigar kolini ularning üstigə tənglix bilən titrəp qorqidu, **17** Həmdə Yəhuda zemini bolsa Misiroja wəhimə bolup qalidu; Qünki samawi qoxunlarning Sərdari bolqan Rəb Pərwədigarning bekitkən iradisi tüpəylidin, Yəni Uning əzlirogə karitiloqan iradisi tüpəylidin, Kingə Yəhudaning gepi kilinsila xu qeqüydu. **18** Xu küni Kanaanning tili sezləydiyqan, Wə samawi qoxunlarning Sərdari bolqan Pərwədigaroja bekinip sadiklik qəsimi kilidioqan Misirning bax xəhiri bolidu; Ular din biri «Həlak xəhiri» dəp atilidu. **19** Xu küni Misirning zemini otturida Pərwədigaroja ataloqan bir kurbangah, Həm qeqrasida Pərwədigaroja ataloqan bir tüwrük bolidu. **20** Bular bolsa samawi qoxunlarning Sərdari bolqan Pərwədigaroja həm bəlgə həm xəhit bolidu; Qünki əzgüqilər tüpəylidin ular Pərwədigaroja nalə kətürgən bolidu; U ularni ərkinlikkə qikiridioqan bir kutkuzoquqi həm qoşidoquqini əwətidu. **21** Pərwədigar Misirliklaroja tonutulup ayan kilinidu; Xu küni Misir Pərwədigarni tonuydu; Ular uningqoja kurbanlik axlik hədiyələri bilən ibadət kilidu; Ular Pərwədigaroja kəsəm iqidu wə uningqoja əməl kilidu. **22** Pərwədigar Misirni uridu; U ularni uridu həm sakaytidu; Xuning bilən ular Pərwədigarning yenioja kaytidu, U ularning dualawitini qəbul kilip ularni sakaytidu. **23** Xu küni Misirdin Asuriyagə mangidioqan, egiz kətürülgən tüz yol eqilidu; Asuriyaliklər Misiroja kiridu, Misirliklər Asuriyagə kiridu; Misir Asuriyə bilən billə [Hudaning] hizmət-ibaditidə bolidu. **24** Xu küni Israil Misir wə Asuriyə bilən bir bolup, Üqisi, yar yüzidikilərgə bəht yətküzgüqilər bolidu. **25** Samawi qoxunlarning Sərdari bolqan Pərwədigar ularoja bəht ata kilip: — «Həlkim bolqan Misiroja, Əz qolumning ijadi bolqan Asuriyagə Wə Əz mirasim bolqan Israiloja bəht yar bolsun!» — dəydu.

20 Asuriyəning [sərdari bolqan] «Tartan» Axdod xəhriyə kelip muhasirə qiləqan yili Asuriyə padixahı Sargon uni əwətkən (u Axdodqa qarxi jəng kilip uni ixəqal kildi): — **2** — Xu qaojda Pərwədigar Amozning oqlı Yəxaya arkilik sez qiləqanidi. U uningqoja: — «Qatrikəding bəz iq təmbiləngni seliwət, putungdiki kəxingni seliwət» — dəgənidi; U xundək kildi; yalinqaq wə yalang ayaq mengip yürdi. **3** Wə Pərwədigar ahirida mundaq dedi: — «Mening qulum Yəxaya Misir wə Efiopiya tooqruluk həwər beridioqan bəxarət həm karamət süpitidə bolux üqün yalinqaq həm yalang ayaq üq yil mengip yürəndək, **4** Ohxaxla Misirlik əsirlər wə Efiopiyalik sürgünlər yax bolsun, keri bolsun, yalinqaq həm yalang ayaq, kasisi oquk halda Asuriyə padixahı təripidin Misirni xərməndiliklə qaldurup, yalap epketilidu. **5** Ular bolsa qorquxup, öz tayanqisi bolqan

Efiopiyədin wə pəhri bolqan Misirdin ümidsizlinip ketidu. **6** Xuning bilən bu dengiz boyidikilər: — «Mana bu Asuriyə padixəning wəwəsədin qorqup baxpanahlik izdəp barəqan tayanqimizə, bizlər əmdı qandəkmu kutulalaymiz?» — deyixidu».

21 «Dengizning qəl-bayawini» tooqrisida yükləngən bir wəhiy: — «Jənub tərəptə qoyuntazlar etüp ketiwatqandək, Dəhxətlik zemindin bir nemilər keliwatidu!». **2** — Azablik bir wəhiy-kərtinux manga ayan kilindi; Hain hainlik kiliwatidu, Bulangqi bulangqilik kiliwatidu. «I Elam, ornungdin tur, qik! Media, muhasirə kilip qorxiwal!» Uning səwəbidin kətürülgən həmmə nalə-pəryadlarni tūgitiwəttim. **3** — Xunga iq-baqrim aqrıq-azab bilən toldi, Toloqıki tutqan ayalning azablıridək, Kərgənlirimdin toloqinip kəttim, Angliqojimdin parakəndə boldum. **4** Xunga kənglium parakəndə bolup həsirap kəttim, Meni dəhxət qorqunq basti; U mən zoq alidioqan keqini sarasimə bolidioqan keqigə aylandurdi. **5** Ular dastihan wə giləm-kərpilənimu salidu; Ular yeyixidu, iquxidu; «Həy esilzadilər, ornunglardin turup kalkanni maylanglar!» **6** Qünki Rəb manga: — «Barəqin, kərgənlirini əyni boyiqə eytidioqan bir kəzətgini təhləp qoyəqin» — dəgənidi. **7** — «U jəng hərwilirini, jüp-jüp atlik əskərləni, jəng hərwilirini exəklər bilən, jəng hərwilirini təgilər bilən kərgənda, U diqqət bilən, nəhayiti diqqət bilən kəzətsun!» **8** U jawabən xirdək towlıdi: — «Rəb, mən kəzət munarida üzlüksiz kün boyi turimən, Hər keqidə kəzəttə turimən; **9** — Wə mana, u jəng hərwiliri jüp-jüp atlik əskərlər bilən keliwatidu!» Wə yənə jawab berip xundək dəgən: — Babil bolsa yikildi, yikilip qüxti, Wə U ularning ilahlırining hər bir oyma məbudlırini yərgə taxlap parə-parə kiliwəttil». **10** — I Mening tepilgən danlırim, Mening haminimdiki buoqdaylırim, Israilning Hudasi, samawi qoxunlarning Sərdari bolqan Pərwədigardin angliqojanni silərgə eytip bərdim! **11** «Dumah» tooqruluk yükləngən wəhiy; Birsi Seirdin kelip məndin: — «I kəzətgə, keqining qanqilıki etti? I kəzətgə, keqining qanqilıki etti?» — dəp soraydu. **12** Kəzətgə jawabən mundaq dəydu: — «Səhər kelidu, keqimu kelidu; Yənə soriəqing bolsa, yənə kelip sora; Yolungdin kaytip manga yəkin kəl!» **13** Ərəbiyəning keqisi tooqruluk yükləngən wəhiy: — «I Dədanliklarning karwanlırı, silər Ərəbiyədiki jənggəlda qonup kalısilər; **14** Ussap kətkənlərgə su apirip beringlar! I Temadikilər, nanlırlarni elip qaqqanlarni kütüwelinglar! **15** Qünki ular kiliqlardin, Qiləptin elinoqan kiliqtin, Kerilgən okyadin, Uruqxning azabidin qaqidu. **16** Qünki Rəb manga xundək dəgən: — Bir yil iqidə mədikar həsablıoqandək, Andin Kədarning bar xəripi yokilidu, **17** Okyaqılarning kalduklırı, Yəni Kədarning palwan-batur boləqan oqullırı az qalidu; Qünki Pərwədigar, Israilning Hudasi xundək sez qiləqan».

22 Alamət kərinux berilgən jiloja tooqrisida yükləngən wəhiy: — Silər həmminglar egziləning üstigə qikəwaləqininglar zadi nemə kiləqininglar? **2** Silər huxallik dəbdəbisini kətüridioqan, Warang-qurungəja toloqan yurt, Xadlinidioqan xəhər; Silərdin ɵltürülgənlər kiliq bilən qepiloqan əməs, Yaki jənglərdə ɵlgən əməs;

3 Əmirlirlarning həmmisi birakla qeqixti; Ular okyasiz əsir boldi; Yirakka kaqkan bolsimu, Silərdin tepiwelinoqlarning həmmisi birlikdə əsir boldi. 4 Xunga mən: — «Nəzirlarni meningdin elinglar; Meni kattik yioqlaxka koyunglar; Həlkimning bulinip ketixi toqruluk manga təsəlli berixkə aldirap öztinglarni upratmanglar» — dedim. 5 Qünki samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Rəb Pərwərdigardin «Alamat kərtünx berilgən jiloja»ning bexioja bir kün quxidu, U bolsa awariqlik bolidoqan, Ayaoq asti kilinip petikdilidoqan, Adəmlər kaymukturulidoqan, Sepil sokulup qekilidoqan, Taqlarəja karap yalwurup qirkiraydioqan bir kuni bolidu. 6 Elam jəng hərwiliri wə adəmliri bilən, atlik əskərliri bilən okdanni kətürüp kelidu, Kir bolsa kəlkanni eqip təyyar kilidu. 7 Wə xundək boliduki, Əng güzəl jilojiliring jəng hərwiliri bilən tolup ketidu, Atlik əskərlər dərwazəng aldida səp tartip turidu. 8 Ular Yəhudaning üstidiki kəlkanni elip taxlaydu; Biraq sən [Zion] xu künidə «Orman sarayi»diki korallarəja ümid baqlioqansən; 9 Silər Dawutning xəhirləning bəsuləgən jaylirining kəp ikənlikini kərtip, Pəstiki kəlkək sulirini bir yərgə yioyip su amбири kildinglar; 10 Yerusalemdiki eylərnə sanap, ulardın bəzilərinə buzup sepilni mustəhkəmləx üqün ixləttinglar, 11 Xundəki kona kəlkəktiki sularni ikki sepil otturisiəja yioyip ambar kildinglar; Biraq muxularni Yaratkuqioja heq karimidinglar, Burundin burun bularni Xəkilləndürüp Bəktiküqigə heq ümid baqlimidinglar! 12 Xu küni samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Rəb Pərwərdigar silərnə yioqlap matəm tutuxka, Qaqni quxürtürp paynəkbax boluxka, Bəz kiyim kiyixkə murajət kildi. 13 Biraq bularning ornida, mana huxallik wə xadlik, Kalilarni soyux, koylarni boquzlux, Gəxlərnə yeyix, xarəblərnə iqux, «yayli, iqəyli, qünki ətə dunyadin ketimiz» — deyixlər boldi! 14 Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Rəb Pərwərdigar tərpidin kulikiməja ayan kilindiki, «Bərhək, muxu gunəh silər əlmigüqə kəqürülməydu» — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Rəb Pərwərdigar. 15 Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Rəb Pərwərdigar mana xundək dəydu: — «Barəjin, muxu oqojidar, Ordini bəxkuridoqan muxu Xəbnaning yenioja kirgin, uningəja: — 16 Sanga muxu yərdə nemə bar? Yəki muxu yərdə kiming bar? Birsə egizlikdə əzi üqün bir gər kəzojandək, Əzi qorəm taxtin bir qonəloquni yonuəjandək, Özəng üqün bir gər kolidingmu? 17 Mana həy palwan, Pərwərdigar seni əz qəngiliəja elip, qing sikimdap, 18 Andin pomdəktək seni bipəyan, yirək bir zeminoja taxliwetidu. Sən axu yərdə elisən, Həm axu yərdə həywətlək jəng hərwiliringmu kalidu, I oqojangning jəmətigə xərməndilik kəltürgüqil! 19 Mən seni mənşipəngdin eliwetimən, Xuning bilən seni ornəngdin quxüriwetimən. 20 Xu künimu xundək boliduki, Mən Hilkinyanəng oqlı Əz kulum boləjan Eliakimni qəkirimən; 21 Səning tonəngni kiydürimən, Səning potang bilən uning belini qing kilimən; Həkümrənlikəngni uning qolioja tapxurimən; Xuning bilən u Yerusalemdikilərgə wə Yəhuda jəmətigə ata bolidu. 22 Dawut jəmətining aqquqini mən uning mürisidə koyimən; U aqsa, heqkim etəlməydu, ətsə, heqkim aqalmaydu. 23 Mən uni mukim bir jəyoja kozuk

kilip bəkitimən; U bolsa atisining jəməti üqün xərpəlik həquk-təht bolidu; 24 Həlk uning üstigə atisining jəmətining barlik xəhərtərlirini yüləydu; Yəni barlik uruk-nəsilirini, Barlik kikiq kaqa-qūqlarni, Piyalə-jamlardin tartip barlik küp-idixlarəjoqə asidu. 25 Xu künidə — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar: — mukim jəyoja bəkitilgən kozuk bolsa, egilip ketidu wə kəsip taxlinidu; Uning üstigə esiləjan yüləklər üzüp taxlinidu», — Qünki Pərwərdigar xundək degənidi.

23 Tur toqruluk yüləngən həyji: — I Tarxixtiki kemilər, ah-zar kətüringlar! Qünki u harab kilindi, Xu yərdə ey yok, portmu yok, Seprus arilidin bu həwər [kemidikilər]gə ayan kilinidu. 2 Zidondiki sodigərlər dengizdin etüp silərnə təminləp kəldi, i araldikilər, Əmdi xük bolunglar! 3 Xiərdiki bipəyan sular üstidin yətkigən danlar, Yəni Nil dəryasining hosuli Turning daramiti boləjanidi; U əllərnəng baziri boləjanidi! 4 I Zidon, hijalət bol, Qünki dengiz — yəni Turoja qorojan boləjan dengiz dəyduki: — «Məndə heq toləqək bolmidi, heq tuomdim, Yigətlərnə yəki qizlarni heq bəkmiojandəkmən!» 5 Muxu həwər Misiroja yətkəndə, Ularmu bu həwər huddi turoja kəlgəndək kattik azablinidu. 6 — Silər dengizdin etüp Tarxixkə ketinglar! I dengiz boyidikilər, ah-zar kətüringlar! 7 Silərnəng kədim əyyamdin bar boləjan, Xad-huramlikəja toləjan xəhiringlar muxumu? Mana ularning putliri əzirlirni musapir kilixka yiraklarəja kətürüp baridu! 8 Tajlarni iltipət kiləuqi boləjan, Sodigərliri əmirlər boləjan, Dəlləlliri jəhəndə abruyluklar hesabəlanəng turning bu təədirini kim bəkitkən? 9 — Bularni bəktiküqi samawi qoxunlarning Sərdari Pərwərdigardur! Məksiti bolsa xan-xəhərttin kelip qikkən jimi təkəbburlukni rəsəwa kilix, Jəhəndəki jimiki yüz-abruyluklarni pasləxtüixtin ibarət! 10 Tarxixning kizi, Nil dəryasidək əz zəminində ərkən-azadə yayra! Qünki [Turidin] kəlgən tizgin həzir yok, 11 Qünki Pərwərdigar qolini dengiz üstigə uzutip, Dələtlərnə təwritidu. U Kənaan toqruluk əmr kiləjan, Uningdiki kə'lə-qoroqlarni yəqutulsun dəp pərman quxürəng. 12 Wə: — «I bəskunqilikəja uqriojan Zidon kizi, Sən ikkinqi heq təntənə kilməysən, Ornəngdin turup, Seprus arilioja etüp kətkin, Həttə xu yərdə sən heq aram tapməysən» — dedi. 13 Karənglar, Babil-kaldiylərnəng zəminini! Bu yərnəng həlkə bolup bəkmiojandək kilidu; Asuriyə uni qəl-bayəwan janıwarliri üqün məkən kiləjan; Potəylərnə yasap, ularning saray-ordilirini wəyran kilip, harəblikkə ayləndurəwətkən. 14 I Tarxixtiki kemilər, ah-zar kətüringlar! Qünki qorojininglar harab kilindi. 15 Wə xu küni boliduki, Padixahning künlərnə hesabliəninidək, Tur yətmix yil untulidu. Yətmix yil etkəndin keyin, Turning əhwalı pəhixə ayalning nəhxisidək bolidu; 16 Qiltərnə elip, xəhərnə aylinip yür, I untuləjan pəhixə ayall! Özənggə yənə həkəning dikkitini tartay desəng, Yəkimlik bir pədə qəlip, kəprək nəhxilərnə eyt! 17 Əmdi xundək boliduki, Yətmix yiləng etüxi bilən, Pərwərdigar Turni yəqləydu; Xuning bilən u yənə əzini ijarigə bərip, Yər yüzidiki həmmə padixahliklər bilən yənə buzukqilik kilidu; 18 Xuning bilən uning malliri wə əzini setip, tapkan puli bilən Pərwərdigarəja atilip mukəddəs bolidu; U həzinigə selinməydu yəki toplanməydu, Qünki uning

muxu sodisi bolsa Pərwərdigarning aldidə turoqanlar üqün ayrim kilinidu; U ularoqə qanoquqə yəp-iqixkə, xundakla ularning esil kiyim-keqakliri üqün ixlitilidu.

24 Mana, Pərwərdigar yər yüzini bərbat, wəyran kılıp, Uni astin-üstün kiliwetip, Uningda turuwatqanlarni tərəp-tərəkə tarkitidu; **2** Xu waqıtta xundak boliduki, Həlkələr kəndək bolsa, kahin xundak bolidu; Kul kəndək bolsa, hojayini xundak bolidu; Dedək kəndək bolsa, ayal hojayini xundak bolidu; Setiwaloquqi kəndək bolsa, setiwətküqi xundak bolidu; Ətnə aloquqi kəndək bolsa, ətnə bərgüqi xundak bolidu; Əsüm aloquqi kəndək bolsa, əsüm bərgüqi xundak bolidu. **3** Yər yüzü pütünləy bərbat kilinidu, Pütünləy bulang-talang kilinidu; Qünki Pərwərdigar muxu səzni kildi. **4** Yər yüzü matəm tutidu, u zəiplixidu, Jahən həlsizlinip zəiplixidu, Yər yüzidiki bəg-tərilərmu halidin ketidu. **5** Yər-zemin əzidə turuwatqanlar tərəpidin bulojinidu; Qünki ular kərsətmə-kanundin qətligən; [Təbiətning] kanuniyət-tərtipini əzgərtiwətkən, Mənggülik əhədinimu yökə qikiriwətkən. **6** Xunga lənət yər yüzini yutuwalidu, Uningda turuwatqanlar «gunahi bar» dəp hesablinidu, Xunga yər yüzidikilər yutuwelinidu, İnsanlar az qalidu. **7** Yengi xarab tığəy dəp qaldı, Üzüm talliri bolsa solixip ketidu; Kəypliktin kəngli hux adəmlərmu uş tartixidu; **8** Dəplarning xoh sadaliri tohtaydu, Kəngül eqiwatqanlarning wangə-qurunglirimu tığəydu, Qiltarning xadlik munglirimu tohtaydu. **9** Xarab iqqənlərmu nahxisi yökaydu; Həraq iqqənlərgə həraq aqqıq tuyulidu. **10** Tərtipsiz, mənəsis xəhər buzulidu; Həqkim kirmisun dəp həmmə əylər etilidu; **11** Koqılarda xarab üqün kəndə-pəryad kətürilidu; Bar xad-huramlik tütəkkə aylinidu; Yər-zemindiki xadlik yökaydu. **12** Xəhərdə pəkət wəyranqiliklə qalidu, Dərwaza bolsa qəkiləjan, Həmmisi — harab bolidu! **13** Qünki həlk-millətlərmu arisida, Yər-jahənnam oturisida xundak boliduki, Zəytun dərihini kəkkəndin keyin kəp qələjan zəytunlardək, Üzüm həsulini yiqiwələjəndin keyin tərgüdək birməqqilə üzüm qələjəndək, bir qaldisi qaldurulidu. **14** [Qaldılar] bolsa awazlirini yuqiri kətüridu; Pərwərdigarning həywisigə qarap tənənə kilidu; Ular dengiz tərəptin sürən salidu. **15** Xunga Pərwərdigarni xərkətimu, İsrailning Hudasi Pərwərdigarning namini qərbtki yirək arallardimu uluqlanglar; **16** Jahənnam qət-qətliridin bəz nahxilarni angliduk; — «Həkkəniy Boləquqioqə xan-xərgə bolsun!» Biraq mən xundək dedim: — «Ah, mənəy yadəngəyulərum! Mənəy yadəngəyulərum! Həliməyə way! Qünki hainlar hainlik kiliwatidu; Bərhək, hainlar nomussizlarqə hainlik kiliwatidu! **17** I yər yüzidə turuwatqan insanlar! Wəhəmə, ora wə tuzək bəxingəy qüxidu; **18** Wə xundək boliduki, Wəhəmə sadəsədin kəkkənlər orioqə qüxidu, Oridin qikkən bolsa tuzəkqə tutulidu. Qünki asmandiki derizilər eqilidu, Yər ulliri təwrəp ketidu. **19** Yər mutlək dəzlinip ketidu, Yər pütünləy parə-parə bolup ketidu, Yər dəlxətlik təwrinidu. **20** Yər məst adəmdək iləng-siləng mangidu; Huddi lapastək iroqəngxip qalidu. Qünki uningdiki asiylək gunahı əzini kəttik basidu, U yikilip, ikkinqi turalmaydu. **21** Xu künidə xundək boliduki, Pərwərdigar yuqirida turoqan qoxunlarni yuqirida, Wə

yər yüzidiki padixahlarni yər yüzidə jazalaydu. **22** Ular orəkkə yiqilidioqan bir top əsirlərdək yiqiwelinidu, Gundihaniyoqə solap qəyulidu. Nuroqun künlərdin keyin ular jazalinidu. **23** Ay uyatlıkta qalidu; Künmu hijil bolup kərinməydu; Qünki samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar Zion təqida, yəni Yerusalemdə səltənətinini yürgüzidu; Uning xan-xəripi Əz əksəqalliri aldidə parlaydu!

25 Pərwərdigar, Sən mənəy Hudayim; Mən Seni üstün dəp mədhiyləymən, Mən Sənin naminəni mubərəkləymən, Qünki Sən karamət ixlarni, Sadiklik wə həqiqət iqidə kədimdin buyan kəlbənggə pükənlərmu bəja kəltürənsən. **2** Qünki Sən xəhərnə harabilik, Kəl'ə-koroqanlik yurtni harab, Yatların ordisini xəhər bolalməs kələnsən, U ikkinqi hərgiz kurulumaydu. **3** Xunga həliki küqlük həlk Seni uluqlaydu, Əxəddiy əllərmu həliki xəhəri Səndin qorqidu; **4** Qünki Sən miskinlərgə koroqan, Yoksullarning dər-dəhşətiyə koroqan, Borənoqə dalda, İssikqə sayə boləjənsən; Qünki əxəddiyəlmərmu zərbə döləqni taməyə uruləjan borəndək, Qəzəpəy yəni başkən issik hawadək boldi. Biraq issik hawa bulut sayisi bilən tosuləjəndək, Sən yatların qukan-sürənlirini pəsəytisən; Əxəddiyəlmərmu qələbə nahxisi pəs kilinidu. **6** Wə muxu təqida samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar barlik kəwmlər üqün ziyapət kilidu — Maylik yeməklilər, Süzdürüləgən kəna xarablar, Yiliki tok maylik yeməklilər, Süzdürüləgən, yaxşı saqləjan kəna xarabaların boləjan ziyapət bolidu; **7** Wə U muxu təqida həmmə kəwmlərnə yadidəjan qəmpərdini, Barlik əllərnə yadidəjan yəpəqni yökətidu; **8** U ölümni mənəgəy yutup yökətidu! Rəb Pərwərdigar hər bir yüzidiki yaxlarni sürtiwetidu; Pütkül yər-zemin aldidə Əz həlkinəy xərməndilikni elip taxlaydu; Qünki Pərwərdigar xundək eytkən. **9** Wə Xu künidə deyiliduki: — «Mana, Hudayimə muxu, biz Uningə təlmürüp kəlgən, U bizni kətküzidu; Mana, muxu Pərwərdigardur, biz Uningə təlmürüp kəlgən, Biz xadlinip Uning niyət-kutulduruxidin hursən bolimiz». **10** Qünki muxu təqida Pərwərdigarning kəli qonup turidu; Wə samən əzgəldə təkək bilən qəyləngəndək, Moab Uning putliri astidə qəylinidu; **11** [Moab] axu [təzəklik] əzgəldin üzüp qikkən üqün kolini kəridu, Biraq uning kəli qəwər boləjini bilən, [Rəb] uning təkəbburluqini pəs kilidu. **12** U sepillirningnəy egiz mudəpələk koroqanlirini qulətip, Yər bilən yəksən kilip, Topa-qəngəy aylanduridu.

26 Xu künidə Yəhudəninəy zeminidə mənə nahxa eytilidu: — «Mustəhkəm bir xəhirimiz bar; U niyətlikni uningə sepil wə tirəklər kili bəkitip qoyidu. **2** Wəpədarlıkta qing turoqan həkkəniy əlning kirixi üqün, Dərwazilarni eqip bəringlar! **3** Kim əzining əkidə, oy-hiyali Səngə bəqləjan bolsa, Sən uni mutlək hatirjəmləktə sakləysən; Qünki u Səngə ixənəq-ətiqəd bəqləjəndur. **4** Mənggügə Pərwərdigarəy təyininglar; Qünki Yəh Pərwərdigar həqiqətnəy əbədil'əbədlək bir qorəm taxtur. **5** Qünki U yuqirida turoqanlarni pəsəkə qüxüridu; Axu ali yəhərnə, U pəs kilidu; Uni yərgə qüxürüp, Topa-qəngəy aylanduridu. **6** U put bilən qəylinidu; U mənənlərmu putliri, Miskinlərmu kədməli bilən qəylinidu! **7** Həkkəniyning yoli bolsa

tüzdur; I Əng Tüz Yolluk Bolojuqi, Sən həqqaniy adam üqün uning yolini ong kılisen. **8** I Pərwərdigar, biz dərħəqikət Sening həkümiliringning yoldıa mengip, Seni küttip kəlduk; Jenimizning taxnalıq xudurki, naming wə xəhriting axsun! **9** Wujudum bilən keqilərdə Sanga taxna boldummən; Bərħək, tang səhərlərdimu rohim bilən iq-iqimdin Seni izdidim; Qünki həkümiliring yər yüzidə kərtingən bolsa, Yər yüzidikilər həqqaniylərni öginidu. **10** Rəzil adamgə rəhim kərsitilsimu, U yənıla həqqaniylıknı əgənməydu; Həttə durusluk turojan zemindimu u yənıla adilsizlik kiliweridu, Pərwərdigarning xanu-xəwkitini kərməydu. **11** I Pərwərdigar, kolung kətirüldi, Bırak ular kərməydu. Həlbuki, Əz həlkinggə bolojan otluk muhəbbitingni ular kəridu həm hijil bolidu; Kuxəndiliring üqün [tayyarlanəjan] ot ularni bərħək yutuwetidu. **12** I Pərwərdigar, Sən bizgə hatirjəmlık nesip kılisen; Qünki bizning əməllirimizning həmmisini əzüng wujukə qıkarəjansən. **13** Dərwəķə, i Pərwərdigar Hudayimiz, ilgiri Səndin baxķa «rəblər» üstimizdin həkümranlık kıləjan; Əmdilikdə pəkət Sanga tayinipla namingni əsləp tıləja alimiz. **14** Ular bolsa əldi, kaytidin yaxımaydu; Ərwah bolup kətti, kayta tirilməydu; Qünki Sən ularni jazalap yəkatting, Ularıni adəmlərnıng esidimu kıləq kəldurmiding. **15** Sən əlni uləjaytqənsən, i Pərwərdigar; Əlni uləjaytqənsən, Əzünggə xan-xərp kəltürgənsən; Zeminning qeğralirini hərtərpəka uzartqənsən. **16** I Pərwərdigar, ular dərd-ələm iqidə kələjənda, Seni izdidi; Tərbıylık jazalixing ularning bexiəja qüxkəndə, Ular aķ urup, piqirlap bir duani kildi: — **17** «Boxinix aldidə turojan, toləjıki tutup, əoirkıtin warkırojan bir həmilidar ayaldəq, Biz Sening aldingdə xundəq bolduk, i Pərwərdigar. **18** Biz ikki kəat bolup, Toləqəķķa qüxtuk, Bırəq pəkət yəlla qıkarduk; Yər yüzidikilər üqün heq nıjat-kutkuzuxni yətküzımiduk; Duniyadi adəmlər heq tuəqulmıdı». **19** «Sanga təwə əlgən adəmlər yaxaydu; Mening jəsitimning [tirilixi bilən təng] ularnu tirilidu. I topa-qəngdə yatqənar, əyojıniplə nahxa yangritinglar! Xəbnimning tang səhərnıng xəbnimidəktur; Yər-zemin əzidə əlgənlərnı tuəqup beridu. **20** I həlķim, kelinglar, Əyünglarəja kirip, kəyninglardin ixiklərnı etip kəyunglar; Mening dərəjəzipim ətküqə, əzüngni bir dəmlık yoxuruwal. **21** Qünki kəra, Pərwərdigar Əz jayidin qıķip, Yər yüzidikilərnıng gunahıni əzlırigə kəyturmakqı; Yər bolsa üstigə təkülgən kanlarnı axkarılaydu, Əzidə əltürülgənlərnı həman yepıwərməydu.

27 Xu künidə Pərwərdigar Əzining dəhəxtlık, büyük wə küllük xəmxiri bilən uqkur yılan lewiatanni, Yəni toləjanəjuqi yılan lewiatanni jazalaydu; U yənə dengizdə turojan əjdıhəni əltüridu. **2** Xu künı sap xarab beridojan bir üzümar bolidu! U toquruluk nahxa eytinglar! **3** Əzüm Pərwərdigar uni saklaymən; Mən hər dəķikə uni suqırıman; Bırsı uningəja ziyan yətküzımsun dəp keqə-kündüz saklaymən. **4** Əjəzəp Məndə kəlmidi; Ah, Manga karxi jəng kılıdiojan tikənlər yəki jiojanlar bolsaidi! Undəq bolsa Mən ularəja karxi yürüx kılattım, Ularıni yiojıxturup kəydürüwetəttim! **5** Bolmisa u Meni baxpanahlık kılıp tutsun; U Mən bilən birlıķtə hatirjəmlıķtə bolsun, Dərhəqikət, u Mən bilən birlıķtə

hatirjəmlıķtə bolsun! **6** Kəlgüsi künlərdə, Yəķup yiltiz tartidu; İsraıl bihlinip, qeqəķlaydu, Ular pütkül yər yüzini mēwə-qewə bilən ularıni qəqlıwaydu. **7** [Pərwərdigar İsraılın] urojanlarnı urojanqılıq [İsraılın] urup bakqənmı? U kirojanlardəq [İsraıl] kırılıp bakqənmı? **8** Sən ularıni əyibligəndə əlqəmdin təwən jazalap ularıni paliwətkənsən; Xərk xamili qıķkan künidə U Uning zərblik xamili bilən ularıni qəqlıwatqən. **9** Əmdı xə yol bilən Yəķupning kəbihlikı kəqürüm kılıniduki, — Uning gunahıning elip taxlanəjanlıķıning piķkan mewisi xə boliduki: — U kurbəngəhıtki həmmə taxlarnı kukum-talkən kılıdu, «Axərah»larnı wə «küst tüwrükliri»ni zadıla turoquzməydu. **10** Qünki muntəhəķməlgənnə xəhər əjerib bolup kəlidu, Adamzatsiz məkən həm taxliwetilgən bayawandəq bolidu; Xu yərdə mozay ozuklınidu, Xu yərdə yetip, uning xahlirini yaydu. **11** Uning xahliri solixiz bilən üzülıdu; Ayallar kəlip ularıni otun kılıp kəydürıwetidu. Qünki bu bir yorutulmıəjan həlk; Xunga ularıni Yaratqūqi ularəja rəhim kılımaydu; Ularıni Xəkilləndürgüqi ularəja xəpķət kərsətməydu. **12** Wə xə küni xundəq boliduki, Pərwərdigar Əfrat daryasining əkimliridin tartip Misir wadisiəjıqə hər yərnı silkiydu, Wə silər bir-birləp terip yiojiwelinsilər, I İsraıl baliliri! **13** Wə xə küni xundəq boliduki, Büyük kanay qelinidu; Xuning bilən Asuriyə zeminidə tügıxəy dəp kələjanlar, Wə Misir zeminidə musapir boləjanlar kəlidu; Ular Yerusalemdə mukəddəs taəj üstidə Pərwərdigarəja ıbadət kılıdu.

28 Əfrəimdikı məyhorlarning bexidikı təkəbburluk bilən təkiwaləjan güllük təcıəja way! Mənbət jıləjıning bexiəja təkiwaləjan, Yəni ularning solixip kələjan «pəhri» boləjan gülıgə way! I xarabning əsiri boləjanlar! **2** Mana, Rəb bir küq wə kudrət ıgisini həzirlidi; U bolsa, məldürlik judun həm wəyran kıləjuqi borandəq, Dəhəxt bilən taxkan kəlkün sulıridəq, Əxəddıylərqə [təjıni] yərgə uridu. **3** Əfrəimdikı məyhorlarning bexidikı təkəbburluk bilən təkiwaləjan güllük təji ayəə astidə qəylinidu; **4** Wə mənbət jıləjıning bexidə təkiwaləjan, Ularınıng «pəhri» boləjan solixip kələjan güli bolsa, Baldur piķkan ənjürdəq bolidu; Uni kərgən kixi kərüpla, Kəliəja elip kəp etip yutuwalıdu. **5** Xu künidə, samawı kəxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar Əz həlķıning kəldisi üqün xərpłık bir təj, Xundəķla kərkəm bir qəmbirək bolidu. **6** U yənə həküm qıķırixķa ɔlturojanlarəja toəjra həküm qıkarəjuqi Roh, Wə dərwəzidə jəngni qekındürgüqıgə küq bolıdu. **7** Bırəq bularnu xarab arķilık hatalaxtı, Hərak bilən əzıķip kətti: — Həm kəhın həm pəyəjəmbər hərək arķilık əzıķip kətti; Ular xarab təripidin yutuwelinojan; Ular hərək tüpəylidin ələng-sələng bolup əzıķip kətti; Ular əldin kərüxtin ədaxtı, Həküm kılıxtə əzıķıxtı; **8** Qünki həmmə dastıhan box orun kəlməy kusak wə nıjasət bilən tıldi. **9** «U kımğə bilim əgətməķqıdu? U zadı kımni muxu həwərnı qıxinidıəjan kılmaķqıdu?» **10** Əəjizlandurulojanlarəja əməsmu?! Əmqəktin ayrılojan bowəķlarəja əməsmu?! Qünki həwər bolsa wəzmuwəz, wəzmuwəzdu, Kurmuķur, kurmuķurdur, Bu yərdə əzrak, Xu yərdə əzrak bolıdu... **11** Qünki dıduķlaydıəjan ləwlər wə yat bir til bilən U muxu həlķķə səz kılıdu. **12** U ularəja: — «Mana, aram muxu yərdə, Həli

yoklarni aram aldurunglar; Yengilix muxudur» — degan, Biraq ular heqnemini anglaxni halimiojan. **13** Xunga Pərwərdigarning sezi ularoqa: — «Wəzmuwəz, wəzmuwəz, Kurmukur, Yermukurdur. Muxu yərgə azrak, Xu yərgə azrak bolidu; Xuning bilən ular aldioqa ketiwetip, Putlixip, onгда qixidu, Sundurulup, Tuzakqa qūxiip tutulup qalidu. **14** — Xunga həy silər mazak qiloquqlar, Yerusalemə turoqan muxu həkni idarə qiloquqlar, Pərwərdigarning sezinə anglap koyunglar! **15** Qūnki silər: — «Biz əlüm bilən əhdə tūzduk, Təhtisara bilən billə bir kelixim bektituk; Qamqa taxkindək ətūp kətkəndə, U bizgə təgməydu; Qūnki yaloqanqilikni baxpanahimiz kilduk, Yaloqan səzlər astida məkūnūwalduk» — dedinglar, **(Sheol h7585)** **16** Xunga Rəb Pərwərdigar mundək dəydu: — Mana, Zionda ul bolux üqūn bir Tax, Sinaktin ətküzülgən bir tax, Kimmətlilik bir burjək texi, İxənqlik həm mukim ul texini saloquq Mən bolimən. Uningoqa ixiniip tayanəqan kixi heq hōdukumaydu, aldirimaydu. **17** Wə Mən adalətni əlqəm tanisi kilimən, Həkkaniylikni bolsa tik əlqigūq yip kilimən; Məldür baxpanahī boləqan yaloqanqilikni sūpürüp taxlaydu, Wə kəlkūn məkūwəloqan jayini tēxip əpketidu. **18** Xuning bilən əlüm bilən tūzgən əhdənglar bikar kiliwetilidu; Silərnəg təhtisara bilən bektikən keliximinglar akmaydu; Qamqa taxkindək ətūp kətkəndə, Silər uning bilən qəyliwetilisilər. **(Sheol h7585)** **19** U ətūp ketixi bilənla siləni tutidu; Həm səhər-səhərlərdə, Həm keqə-kündizlərdimu u ətūp turidu, Bu həwərnī pəkət anglap qūxinixnəg əzila wəhimigə qūxiix bolidu. **20** Qūnki kariwat sozulup yetixkə kişilik kiliidu, Yotkən bolsa adəm tūgūlūp yatsimu tarlik kiliidu. **21** Qūnki Pərwərdigar Əz ixini, Yəni Əzining ojayriy əmilini yūrgūziix üqūn, Əzige yat boləqan ixni wəjudkə qikirix üqūn, Parəzim teoqida turoqanidək ornidin turidu, U Gibeon jiloqisida qəzəplənginidək qəzəplinidu; **22** Xunga mazək qiloquqlar bolmanglar; Bolmisa, kixənliringlar qing bolidu; Qūnki mən samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Rəb Pərwərdigardin bir həlakət toqrisida, Yəni pūtkūl yər yūziyə kət'iylik bilən bektikən bir həlakət toqrisidiki həwərnī anglioqanmən. **23** — Kulək selinglar, awazimni anglanglar; Tingxanglar, səzirimni anglanglar. **24** Yər həydidigūi dehqan terix üqūn yərnī kūn boyi həydamdu? U pūtkūn kūn yərnī aqdurup, Qalmilarni ezəmdu? **25** U yərnəg yūzini təkxiləgəndin keyin, Karəkəz bədiyanni taxlap, Zirini qeqip, Buqədayni taplarda selip, Arpini terixkə bektilgən jayəqə, Kara buqədayni etiz qirliroqə terimamdu? **26** Qūnki uning Hudasi uni toqrə həkūm kilixkə nəsihət kiliidu, U uningəqə əgətidu. **27** Bərəkə, karəkəz bədiyan qixlik tirna bilən tepilməydu; Tuluk zirə üstidə həydaməydu; Bəlkə karəkəz bədiyan bolsa qamqa bilən soqulidu, Zirə bolsa tēmür-tayək tirnə ulurup dan ajritilidu. **28** Un tartixkə dānni ezix kerək, əmma [dehqan] uni mēnggūgə tepewərməydu; U harwə qəkliri yaki at tuyəkliri bilən uni mēnggūgə tepewərməydu; **29** Muxu ixmu samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigardin keliidu; U nəsihət berixtə karamət, Danalixkə uluqdur.

29 Ariəlgə, Dawut əz makani qiloqan Ariəlgə way! Yəna bir yil yillaroqə qoxulsun, Heyt-bayramlar yəna aylinip kəlsun; **2** Biraq Mən dərđ-ələmni

Ariəlgə kəltürimən; Dad-pəryadlar kətürülüp anglinidu; U Manga həkikətən bir «Ariəl» bolidu. **3** Qūnki Mən seni kapsap qedirlar tiktürüp, Seni kəmal kiliip muhasirə istihkamlirini salimən, Potəyliri bilən seni qorxiwalimən. **4** Xuning bilən pəs kilinisən, Sən yər tegidin səzlaydioqan, Gəplirəg pəstin, yəni topa-qangdin keliidioqan, Awazəg ərwəhlərnī qəqiroquqinidək yər tegidin qikidu, Səzliəng topa-qangdin xiwirlap qikkəndək bolidu; **5** Xu qəqdə dūxmənlirəngning topi huddi yumxək topa-qanglardək, Yawuzlarning topi xamal uqurup taxlaydioqan topəndək tozup ketidu. Bu ix birdinla, tuyuksiz bolidu! **6** Əmđi samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar sening yeningəqə keliidu; Güldürməmə, yər təwərx, küqlük xawkūn, kuyuntaz, boran wə yutuwaləquqi ot yalkunlar bilən səndin hesab alidu. **7** Xundək kiliip Ariəlgə qarxi jəng kiliidioqan, Yəni uningəqə wə kəl'ə-qorəqləg mudapiəlgə jəng kiliwatkan barlik əllərnəg nuroqunioqan qoxunliri keqisi kərgən qūxtiki kərnūnūxtək yəqap ketidu. **8** Aq qəloqan birsə qūx kərgəndə, Qūxidə bir nemə yəydu; Biraq oyoqansa, manə qorsiki kuruk turidu; Qəngqioqan birsə qūx kərgəndə, Qūxidə su iqudu; Biraq oyoqansa, manə u həlādin ketidu, U yənilə ussuzlukqə təxna bolidu; Manə Zion teoqida qarxi jəng kiliwatkan əllərnəg nuroqunioqan qoxunliri dəl xundək bolidu. **9** Əmđi arisaldə boliwerip, Qəymukup kətinglər! Əzūnglarni qərioqu kiliip, qərioqu bolunglar! Ular məst boldi, biraq xarəbtin əməs! Ular ilənglixip kaldi, biraq xarəktin əməs! **10** Qūnki Pərwərdigar silərgə qəplət uyqusi baskuqi bir rohnī təkūp, Kəzūnglarni etiwətti; U pəyoqəmbərlər wə bax-kəzūnglar boləqan aldin kərgūqilərnimu qūmkiwətti. **11** Muxu kərgən pūtkūl wəhīyə bolsa, silər üqūn pəqətlīwetilgən bir yəgimə kitabdək bolup qaldı; Hək kitabni sawatlik birsigə berip: — «Okup berixingizni ətūnimən» — desə, u: — «Okuyalmaymən, qūnki pəqiti bər ikən» — dəydu. **12** Kitab sawatsiz birsigə berilip: — «Okup berixingizni ətūnimən» — deyilsə, u: — «Mən sawatsiz» — dəydu. **13** Wə Rəb mundək dəydu: — «Muxu həlk əozzi bilən Manga yəqinlaxkəndə, Tili bilən Meni hərmətligəndə, Biraq qəlbi bolsa Məndin yirək turoqəqə, Məndin boləqan qorquxi bolsa, pəkət insan balisining pətiwaliridinla bolidu, halas; **14** Xunga manə, Mən muxu həlk arisida yəna bir karamət kərsitimən; Karamət bir ixni karamət bilən kilimən; Xuning bilən ularnəg danixmənlirininə danaliki yəkilidu; Ularinəg əkillirininə əkilliri yoxurunuwaləqan bolidu». **15** Əzining pūkkən niyətliirini Pərwərdigardin yoxurux üqūn astin yərgə kiriwaləqan, Əz ixlirini karəngəquluxkə kiliidioqan, Wə «Bizni kim kəridu» wə «Kim bizni bilgən» degənlərgə way! **16** Ah, silərnəg tətūrlükūnglar! Sapəqini seoziz layəqə ohxətqili bolamdu? Xundəklə ix əzini ilxigūqigə: «U mənī ilximigən», Yaki xəkilləndürülgən əzini Xəkilləndürgūqigə: «Uning əqli yok» desə bolamdu?! **17** Qūnki kişkə wəqit iqidila, Liwan mēwilik bəzoqə aylandurulmamdu? Mēwilik bəzoqə bolsa orman xəsbəlanmamdu? **18** Xu künidə gaslar xu yəgimə kitabənəg səzliirini anglaydioqan, Qərioqular zūlmət həm karəngəquluxkən qikip kəzliir kəridioqan bolidu; **19** Məminlər bolsa Pərwərdigardin təhimu

hursən bolidu; İnsanlar arisidiki miskinlər Israildiki Mukəddəs Boluquidin xadlinidu. **20** Rəhimsiz boluquçi yokəydu, Mazək kılouquçi ojayib bolidu; Kəbikhlik pirsitini kütüdioanlarning həmmisi həlak kılınıdu; **21** Mana [muxundək adəmlər] adəmni bir söz üqünla jinayətqi kılidu, Dərwazıda turup razillikkə tənbiş bərgüqi üqün tuzək təyyarlap koyidu, Həkkəniy adəmninğ dəwasini səwəbsiz bikar kılıwetidu. **22** Xunga İbrahim üqün bədal tələp kutkuzoqan Pərwərdigar Yəqubning jəməti toşruluk mundək daydu: — «Həzir bolsa Yəqub hijillikkə qalmaydu, Həzir bolsa u tit-tit bolup qirayi tatirip kətməydu; **23** Qünki [Yəqub] kolumning ixligen əməli boləqan, əz arisida turoqan əwladlirini kərgən waktıda, Ular namimni mukəddəs dəp uluqlaydioqan, Yəqubning Mukəddəs Boluquçisini pak-mukəddəs dəp bilidioqan, Israilning Hudasinin qorqıdioqan bolidu. **24** Rohi ezip kətkənlər yorutulıdioqan, Kəxəp yürgənlər nəsihət-bilim qəbul kılıdioqan bolidu.

30 «Asiy oşullarning əhwalioğa way!» — daydu Pərwərdigar, — «Ular pılanlarni tüzməqçi, birək Məndin almaydu; Ular mudapiə toşuqini bərpə kılidu, Birək u Mening Rohim əməs; Xundək kılıp ular gunahı üstigə gunah koxuwalidu. **2** Ular Məndin heq sorimayla Misiroğa yol aldı; Pırəwnning kaniti astidin panah izdəp, Misirning sayisigə ixinip tayinidu yənə! **3** Qünki Pırəwnning kaniti bolsa siləni yərgə taxlap lət kılidu. Misirning sayisigə ixinip tayinix silərgə bax kətimqilik bolidu. **4** Pırəwnning əmirilri Zoan xəhridə bolsimu, Uning əqliliri Hənəs xəhriyə hərdəim kelip tursimu, **5** Awam həmmisi əzigə paydisi bolmaydioqan, Heq yardimi wə paydisi təgməydioqan, Bəlki lət kılıp yərgə taxlaydioqan, Həttə rəswa kılıdioqan bir həlktin nomus kılıdioqan bolidu. **6** Nəgəwdiki ulaqlar toşrisida yükləngən wəhij: — Ular japalik, dərd-ələmlik zemindin etidu; Xu yərdin qixi xirlar wə ərkək xirlar, Qar yılan wə wəhxiy uqar yılanmu qikidu; Ular baylıqlirini exəklərninğ düməbisigə, Gəhərlirini tögə lokkilirioğa yükləp, Əzlırigə heq payda yatküzməydioqan bir həlkninğ yenioğa kəttürüp baridu. **7** Misir!? Ularning yardimi bikar həm kuruqtur! Xunga Mən uni: «Heqnemini kılıp bərməydioqan Rahab» dəp atioqanmən. **8** — Əmđi bu səzninğ kəlgəsi zamanlar üqün, Guwahlik süpitidə əbədil'əbədgə turuwerixi üqün, Həzir berip buni həm tax tahtioğa həm yegimə kitabkə yezip koyojin. **9** Qünki bular bolsa asi y bir həlk, Nəəhli oşullar, Pərwərdigarning Təwrat-tərbiyisini anglaxni haliməydioqan oşullardur. **10** Ular aldin kərgütilərgə: — «Wəhijni kərmənglar!», Wə pəyojəmbərlərgə: «Bizgə toşra bəxəratlarni kərsətmənglar; Bizgə adəmni azadə kılıdioqan, yaloqan bəxəratlarni kərsitənglar; **11** Sənlər [durus] yoldin qixix, Toşra tərکیدin ayrılıx Israildiki Mukəddəs Boluquçini aldimizdin yok kılıx!» — daydu. **12** — Əmđi Israildiki Mukəddəs Boluquçi mundək daydu: — «Qünki silər muxu həwərnə qətkə kəkəp, Zulumni yələngük kılıp, burmilənoqan yoloğa tayanioqaninğlar tūpəyilidin. **13** Xunga muxu kəbikhlik silərgə egiz təmninğ bir yerikidək bolidu, Tam pultiyip kəloqanda, u birakla uni qəkiwetidu; **14** Huddi sapal qinə heq ayimay qəkiwetiləngəndək U uni qəkiwetidu; Uningdin həttə oqaktin qoşq aləqudək, Baktin su uskudək birər parqisimu

qalmaydu». **15** Xunga Rəb Pərwərdigar, Israildiki Mukəddəs Boluquçi mundək daydu: — «Yenimoğa towa bilən kəytip kelip aram tapisilər, kutkuzulisilər; Hatirjəmlıktə həm aman-esənlikte kütq alisilər!», — Birək silər rət kıləqansilər. **16** Silər: — «Yək, biz atlaroğa minip qəqimız» — dedinglar, Xunga silər rast qəqisilər! Wə «Biz qəpqr ulaqləroğa minip kətimiz» — dedinglar; — Xunga siləni kəşqiləquqılərmu qəpqr bolidu. **17** Minginglar birining wəhəmisidin qəqisilər; Bəxining wəhəmisidə [həmminglar] qəqisilər; Kəqip, taq üstidiki yegənə bayraq hadisidək, Dəng üstidiki tuqədək qəqisilər. **18** Wə xunga silərgə məhır-xəpəkət kərsitimən dəp, Pərwərdigar kütidu; Xunga U silərgə rəhım kıləmən dəp ornidin kəşqiləqılidu; Qünki Pərwərdigar həküm-həqikət qıkarəquçi Hudadır; Uni kütənlərninğ həmmisi bəhtliktur! **19** Qünki halayık yənəla Zionda, yəni Yerusalemda turidu; Xu qəqda silər yənə heq yioqlımaysilər; Kəttürgən nələngdə U Əzini sanga intayin xəpəkətlik kərsitidu; U nələngni anglisila, jawab beridu. **20** Rəb silərgə nən üqün mütəküllükni, Su üqün azab-okubətni bərsimu, Xu qəqda sening Ustazınğ yənə yoxuruniwərməydu, Bəlki kəşqinğ Ustazınğni kəridu; **21** Silər ong tərəpkə burulsanglar, Yək sol tərəpkə burulsanglar, Kulikınğ kəşqinğdin: — «Yol mana muxu, uningda mēnginglar!» dēgən bir əwazni anglaysən. **22** Xu qəqda silər oyuloqan məbudliringlaroğa berilgən kümux həlgə, Kuyma məbudliringlaroğa berilgən altun həlgəmu daq təgküzisilər; Silər ularni adət latisini taxlıoqandək taxlıwetip: — «Neri tur» — dəysilər. **23** U sən teriydioqan urukunğ üqün yəmoşur əwətidu; Yərdin qikıdioqan axlık-məşsulat həm kütq-kuwwətlik həm mol bolidu; Xu küni malliring kəng-azadə yaylaklarda yaylaydu; **24** Yər həydiğan kala wə exəklər bolsa, Gürgək wə ara bilən soruqan, tuzlanoqan hələp yəydu. **25** Qonğ kiroqinçilik boləqan küni, Yəni munarlar ərülgən küni, Hərbir uluq taqda wə hərbir egiz dēngdə bolsa, Ənhərlər wə eriklər bolidu. **26** Pərwərdigar Əz həlkininğ jarəhitini tangıdioqan, Ularınğ kamqə yarisini saqaytəkan xu künidə, Ay xolisi ku yax nuriyədə bolidu, Ku yax nuri bolsa yəttə həssə küqlük bolidu, Yəni yəttə kündiki nuroğa barawər bolidu. **27** Mana, Pərwərdigarning nami yiraktin kelidu, Uning kəhri yəlkunlinip, Koyuk is-tütəkliri kəttürüldü; Lawlıri oşəzpəkə toluq, Tili yutuwaləquçi yənoqin ottək bolidu. **28** Uning nəpəsi huddi texip boyunoğa yetıdioqan kəlkündək bolidu, Xuning bilən U əllərnı bımənılikni yəqətkuçi oşəlwır bilən taskaydu, Xundəklə həlk-millətlərninğ əşqioğa ularni əzdurıdioqan yığən salidu. **29** Mukəddəs bir həyt ətküzülgən kəqıdikidək, kənglünğlardin nəhxa uroqup qikıdu, Israiloğa uyultax boləqan Pərwərdigarning teoqioğa nəy nawası bilən qikқан birsining huxallıqıdək, kənglünğlar huxal bolidu. **30** Pərwərdigar həy wəwətlik əwazini yəngritidu; U kəşqinğ kəhri, yutuwaləquçi yəlkunluk ot, güldürməmılik yəmoşur, boran-xəwqun, mēldürlər bilən Əz bilikini sozup kərsitidu. **31** Qünki Pərwərdigarning əwazi bilən Asuriyə yənjilidu, — Bəxkılərnı urux tayıki [boləqan Asuriyə] yənjilidu! **32** Wə Pərwərdigar təyyarlıoqan kəltək bilən hər kətim uni uroqanda, Buningoğa dəplər həm qılərlər tēngkəx kılınıdu; U kəlini oynıtip zərb kılıp uning bilən kūrəx

kilidu. **33** Qünki Tofat qədimdin tartip təyyar turoqanidi; Bərhək, padixah üqün təyyarlanoqan; [Pərwərdigar] uni qongqur həm kəng kiloqan; Otunliri kəp yalkunluk bir gūllan bar, Pərwərdigarning nəpəsi bolsa gtinggürt ekimidek uni tutaxturidu.

31 — Yardəm izdəp Misiroqə bərojanlarning həlioqə way! Ular atlaroqə tayinip, Kəp boləqanlikidin jəng hərwilirioqə, Intayin küqlük boləqanlikidin atlik əskərlərgə ixinip kətti! Birək İsraildiki Mükəddəs Boləquqioqə qərimaydu, Pərwərdigarni izdimaydu. **2** Birək Umu danadur! U külpət elip kelidu, Dəgənlirini kəyturuwalmaydu; U buzuklarning jəmətigə, Xundakla kəbihlilik kiloquqlaroqə yardəmdə boləqanlaroqə qarxi ornidin kozəqilidu. **3** Misirliklər Təngri əməs, adəmlər halas; Ular nıng atlırı boləsa rohtın əməs, əttin halas; Pərwərdigar boləsa qəlini uzartidu, Yardəm bərgüqi boləsa putlixidu; Yardəm berilgüqi boləsa yikilidu; Ular həmmisi birəkla yəkilidu. **4** Qünki Pərwərdigar mənə mundaq dəgən: — «Owni tutuwaləqan xir yəki arslanni bir tərəp kiliqə top-top padiqilər qəqiriloqanda, Xir yəki arslan ular nıng əwəzliridin həq qorkməy, Xawkunliridin həq hədukməy, Bəlki owni astioqə bəsiwəlip oqar-oqur talioqinidəq, Samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigarmu ohxaxla Zion təoqi wə egizlikliri üqün qüxüp jəng kilidu. **5** Üstidə pərwəz kilidioqan kuxlardəq samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar Əz kənitə astioqə Yərusalemnə alidu; Kənitə astioqə elip, Zionni kutkuzidu; Uning «ətüp ketixi» bilən Zion nıjatlıqkə erixidu. **6** Silər dəlxətlik asiylıq kiloqan İgənglarning yənioqə towa kilip kəytinglər, I İsraıl baliliri! **7** Qünki xu künidə insanlar hərbiəri əzi üqün əz kəli bilən yasioqan kümüx butlarni wə altun butlarni: — «Gunahtur!» dəp taxliwətidu. **8** «Xu qaoqda Asuriyə kiliq bilən yikilidu, Birək baturning kiliqi bilən əməs; Bir kiliq uni yutuwalidu, birək kiliq adəttiki adəmnıngki bolmaydu; U jənini elip kiliqin qəqməkqi bolidu, Arisidiki yigitliri alwanəqə selinidu. **9** Wəhimidin uning «ul təxi» yəqaydu; Uning sərdərliri jəng tuəqidin aləxzədiləxid» — dəp jakarlaydu Zionda oti kəyiwətkan, Yərusalemdə humdeni yalkunlawətkan Pərwərdigar.

32 Mana, həqkəniylıq bilən həküməranlıq kiloquqi bir padixah qikidu; Əmirlər boləsa toəqra həküm qikirip idarə kilidu. **2** Həm xamaloqə daldə boləqudəq, Borənoqə panah boləqudəq, Qəojirək jəyoqə erik-sulardəq, Qəngkəp kətkən zəminəqə qorəmə taxnıng sayisidəq boləqan bir adəmə qikidu. **3** Xuning bilən kərgüqilərnıng kəzliri həq torlaxmaydu, Anglaydioqanlarning kuliki enik tıngxaydu; **4** Bəngbaxnıng kəngli bilimni tonup yətidu, Kəqəqning tili tēz həm enik səzləydu. **5** Pəsəndilər əmdə pəzilətlık dəp atalmaydu, Pıksız iplaslar əmdə mərd dəp atalmaydu. **6** Qünki pəsəndə adəmə pəslikni səzləydu, Uning kəngli buzəqıqlıq təyyarlaydu, İplaslıq kiliqə, Pərwərdigarə dəq kəltürükə, Aqlarning kərsikini əq kəlduruxkə, Qəngkəqanlarning iqmlikini yəkiwəwətxə nıyətlinidu. **7** Bərhək, iplas adəmnıng tədbirliri kəbihtur; U kəstlərnı pəmləp olturidu, Məminlərnı yəloqan gəp bilən, Yəksulning dəwasidə gəp kilip uni wəyrən kiliqni pəmləp olturidu. **8** Pəzilətlık adəmnıng kiloqan nıyətliəri bərhək pəzilətlıktur; U pəziləttə mükim

turidu. **9** Ornunglardin turup, i hatirjəm ayallar, əwəzimni anglanglar! I əndixisiz qizlar, səzəlimgə kulək selinglar! **10** Bir yil etə-ətməylə, i biəqəm ayallar, Parakəndə kilinisilər! Qünki üzüm həsuli bikəroqə ketidu, Məwə yioxiq yəq bolidu. **11** I hatirjəm ayallar, titrənglər! I əndixisiz qizlar, patiparək bolunglar! Kiyimınglarnı seliwətinglər, əzünglarnı yəalang kilinglər, qətrikilingləroqə bəz baqlanglar! **12** Güzəl etiz-bəqlər üqün, Məwilik üzüm talliri üqün məydəngləroqə urup həsərt qəkinglər! **13** Üstidə tikən-yəntəklər əsidoqan əz həlkimning zəmini üqün, Xad-huram əylər, wərang-qurung kilip oynaydioqan bu xəhər üqün kəyoqurunglar! **14** Qünki ordə taxlinidu, Adəmlər bilən lıx toloqan xəhər adəməzsiz bolidu, İstihkəm wə kəzət münərliri uzun zamanəqə pəkətlə yəwayi əxəklər zəq əlidoqan, Qəy padiliri ozuklinidoqan bəz yərlər bolidu. **15** Təki Rəh bizgə yukiridin təkülgüqə, Dəlalər məwilik bəq-ətizlər boləquqə, Məwilik bəq-ətizlər ormənzər dəp həsəblənoquqə xu peti bolidu. **16** Xu qəoqda adələt dəlani, Həqkəniylıq məwilik bəq-ətizlərnı məkən kilidu. **17** Həqkəniylıktin qikidioqini hatirjəmlik bolidu, Hatirjəmlikning nətijəsi boləsa mənggüqə bolidoqan arəm-tinqlik wə əməs-ənəlik bolidu. **18** Xuning bilən mənıng həlkim hatirjəm məkənlərdə, İxənəqlik turaləqlərdə wə tinq arəməgəhlərdə turidu. **19** Ormə kəsəlip yikətiləqanda məldür yəqəsimu, Xəhər pütünləy yər bilən yəksən kiliwətsilimu, **20** Su boyidə uruk təriəquqlar, Kələ wə əxəklərnı kəng dələoqə kəyoqurədioqanlar bəhtliklur!

33 I əzüng buləng-taləng kilinmioqan, bəxkilərnı buləng-taləng kiloquqi, Bəxkilər sənəqə asiylıq kilimioqan, Əzüng asiylıq kiloquqi, Səning həlingəqə way! Sən buləng-taləngni boldi kiliqing bilən, Əzüng buləng-taləng kilinisən; Sən asiylıknı boldi kiliqing bilən, Əzüng asiylıqkə uqərsən; **2** I Pərwərdigar, bizgə məhır-xəpək kərsətkəysən; Biz Səni ümid bilən kütüp kəldük; Ətünimizki, Sən hər səhər [İsrailoqə] küqlük bilək-kə, Kiyinqilik pəytiliridə nıjatimiz boləqəysən. **3** Top-top adəmlərnıng oqəwəqə-qəkanliridin həklər bədə qəqudu; Sən [Huda] kəddingni tik kiliqing bilən əllər pitirəp ketidu; **4** Qəkətkə liqinkiliri ot-kəklərnı yioxiq yəwəloqəndəq, Silərgə bəkitip bəriləgən olə yioxiwəlinidu; Qəkətkilər uyan-buyan yügürgəndəq adəmlər olə üstidə uyan-buyan yügürüxidu. **5** Pərwərdigar üstün turidu, Bərhək, Uning turaləqəsi yukirididur; U Zionəqə adələt wə həqkəniylıq təldurdu; **6** U boləsa künlirınglarning tinq-əmənlıki, nıjatlık, dənəlik wə bilimning bəylikliri bolidu; Pərwərdigardin qərkux Uning üqün gəhərdur. **7** Mana, ular nıng pəlwənliri sirtta turup nələ-pəryad kəturidu; Süllə-əhdə tüzəgən əqlilər kəttik yioxiqdu; **8** Yollar adəmsiz kəldi; Ətkünqi yioqlar yəq boldi; U əhdini buzup taxlidi; Xəhərlərnı kəzığə ilmaydu, Adəmlərnı həq ətiwərlimaydu. **9** Zəmin mətəm tutidu, zəpəlixidu; Liwən hijələttin solixidu; Xəron qəl-bəyəwənoqə əyləndi; Bəxən wə Kərməl boləsa kırıp taxlandı. **10** Mana həzir ornumdin turimən, — dəydu Pərwərdigar, — Həzir Əzümnı üstün kərsitimən, Həzir kəddimni kəturimən. **11** — Silərnıng boyunglərdə kuruq ot-qəplə bəz, Pəhal tuəqisilər; Əz nəpəsilinglər ot bolup əzünglarnı yutuwətidu; **12** Əllər boləsa həq kəydüriləndəq kəydürilidu;

Oruloqan jioqan-tikənlərdək otta kəydürüwetilidu. **13** — I yiraktikilər, Mening kıloqanlirimni anglanglar; Yekindikilər, Mening kük-kudritimni tonup yetinglar. **14** Ziondiki gunahkarlar korkidu; Wəhimə iplaslarni besiwalidu. [Ular]: «Arimizdiki kim mənggülik yutkür Ot bilən billa turidu? Kim əbədil'əbəđ yalqunlar bilən bir makanda bolidu?» — daydu. **15** — «Həkkaniylik yolida mangedioqan, Durus-lilla gəp kilidioqan, Zalimliktin kəlgən haram paydioqan nəpərlinidioqan, Parilarni sunoquqlarni kolini pulangxitip rət kilidioqan, Kanning gepi bolsila kulikini yopurup anglimaydioqan, Pəslik-rəzillikkə karaxni rət kılıp, kəzəni qaquridioqan; **16** U yukirini makan kilidu; Koram taxlari uning korojini bolup, Yukiri uning baxpanahı bolidu; Əz riski uningə berilidu, Uning süyi kapalətlık bolidu». **17** — «Kəzliring Padixahni güzəllikidə kəridu; Kəzliring uzunoqə sozuləqan zeminəqə nəzər salidu. **18** Kənglüng wəhimə toqrısında qongkür oyoqə patidu; Royhətiqı bəg kəni? Oljini əlqəydioqan taraziqi bəg kəni? Istihkam-munarlarni sanioquqi bəg kəni? **19** Kaytidin əxəddiy həlkni kərməysən, — Sən angkırılmaydioqan, boquzida səzləydioqan, Duduklap gəp kilidioqan, gepini qüxinəlməydioqan bir həlkni ikkinqi kərməysən. **20** İbadət həytlirimiz ötküzüldioqan xəhər Zionəqə kərə; Səning kəzüng Yerusalemining tinq-aman makan boləqanlıkini, Kozukliri hərgiz yulunmaydioqan, Taniliri hərgiz üzülməydioqan, İkkinqi yetkəlməydioqan qədir boləqanlıkini kəridu; **21** Xu yərdə Pərwərdigarning xan-xəripi bizgə kərünüdu, — U Əzi dəryalar, kəng əstənglər ekip turidioqan bir jay bolidu; Palaklar bilən həydəlgən heqkəndək kəmə u jayda kətnimaydu, Wə yaki heq həywtəlik kəmə u jaydin ötməydu; **22** Qünki Pərwərdigar bizning nijatkar-həkimimiz, Pərwərdigar bizgə kənun Bərgüqidur, Pərwərdigar — bizning Padixahimiz, U bizni kütqüzidu! **23** Səning tana-aroqamqiliring boxioqan bolsimu, [Israil] yəlkən hadisining turumini mustəhkəm kılalmisimu, Yəlkənni yeyip qıkıralmisimu, U qaoqda zor bir olja iləxtürüldü; Həttə aksək-tokurlarmu oljini alidu. **24** Xu qaoqda xu yərdə turuquq: «Mən kəsəl» deməydu; Xu jayni makan kıloqan həlkning gunahlırı kəqürüm kılınıdu.

34 Yekın kelinglar, i əllər, anglanglar! I kəwm-həlklər, kulək selinglar! Yər-zemin wə uningdiki barlık məwjudatlar, Jimi aləm wə uning iqidin qıkqan həmmə məwjudatlar, Tingxanglar! **2** Qünki Pərwərdigarning barlık əllərgə karitə əzəpi bar, Uning dərəzəpi ularning barlık kəoxunlirioqə kərxı turidu; U ularni həlakətkə pütüp kəyoqan, Uları kirojinqiliklə tapxuruwətkən; **3** Ulardın öltürülgənlər sirtkə taxliwetilidu, Jəsətliridin sesikqilik puraydu, Taoqlar ularning kəni bilən eritilidu; **4** Asmanlardiki jimiki jısım-kəoxunlar qırıp yok bolidu, Asmanlar yəgimə kitabdək türilidu; Üzüim telineing yopurmaklırı hazan bolup, solixip qüxkəndək, Yigləp kətkən ənjür xehidin qüxkəndək, Ularıning jimiki jısım-kəoxunliri yikildi; **5** Qünki xəmxirim asmanlarda [kən bilən] suquruldu; Kəranglar, xəmxirim Mening həlakət lənitimgə uqrioqan həlkəkə, Yəni Edom üstigə jazalax üqün qüxidu; **6** Pərwərdigarning bir xəmxiri bar; U kənoqə boyaldi; U yəqlik nərsilərining yeqi bilən, Əqkə-kəzilərining kəni bilən, Kəqkar bərikining yeqi

bilən ozuklanduruloqan; Qünki Pərwərdigarning Bozrah xəhiridə bir kurbanlık, Edomda zor bir kirojinqilik bar. **7** Muxu kirojinqiliklar bilən yəwayi kalilar, Torpaklar wə küqlük buqıllarmu yikilidu. Ularıning zemini kənoqə qəmülidu, Topa-qanglırı yəq bilən maylixip ketidu. **8** Qünki Pərwərdigarning kisas alidioqan bir künı, Zion dəwasidiki hesab alidioqan yili bar. **9** [Edomdiki] ekınlar kəriməyoqə, Uning topiliri günggürtkə aylandurulidu; Zemini bolsa kəyüwatkan kərimə bolidu. **10** Uning oti kəqə-kündüz əqürülməydu; Is-tütəkliri mənggügə ərլaydu; U dəwrđin-dəwrgiqə harabiliktə turidu; Heqkim ikkinqi u yərgə əyoq basmaydu. **11** Qəl hūwqıxi wə qırkırıoquqi hūwqıxlar uni igiliwalidu; Qong hūwqıx wə kəoqə-kuzoqunlar xu yərdə uwilaydu; Həda uningəq «tərtipsizlik-bimənilikni əlqəydioqan tana»ni, Wə «küp-kuruklukni əlqəydioqan tik əlqigüq»ni tartidu. **12** Birsı kelip [Edomning] esilzadilirini padixahlıkini [idarə kılıxkə] qakırsa, Ulardın heqkim bolmaydu; Uning əmirilri yok kıliwetilgən bolidu. **13** Ordilirida tikənlər, Kəl'ə-kəroqanlirida qakqak-jioqanlar əsüp qıkidu; U qılberilərining makani, «hūwqıxlarning ordısı» bolidu. **14** Xu yərdə qəl-bayawandiki janıwarlar, yəwayi itlər jəm bolidu; Hərbir «eqkə jin» əz kərinđixioqə towlaydu; Tün məhluklırı xu yərdə makanlıxidu, Uni əzigə aramgah kılip turidu. **15** «Ok yılan» xu yərdə uwilaydu, Uning sayısıda tuhumlaydu, Balilirini yioyıp bəkıdu. Kərutaz-tapqıxlar hərbiri əz jüpi bilən xu yərdə toplinidu; **16** Pərwərdigarning yəgimə kitabidin izdəp okup bəkkın; Ulardın heqbiri qüxüp kəlmaydu; Heqkaysisining əz jorısı kəm bolmaydu; Qünki Əzining əozi ularəqə buyruəqan; Uning Əz Rohı ularni toplioqan. **17** Qünki [Pərwərdigar] Əzi ular üqün qək taxlap, Əz kəli bilən zeminəqə tana tartıp ularəqə taksım kılip bərgən; Ular uningəqə mənggügə igidarlık kılidu, Dəwrdin-dəwrgiqə xu yərnı makan kılidu.

35 — Dala həm kəoqjırap kətkən jaylar ular üqün huxal bolidu; Qəl-bayawan xadlinip zəpirəndək qeqəkləydu; **2** U bərk urup qeqəkləydu, Xadlıkə xadlık kəoxulup təntənə kılidu; Liwanning xan-xəripi, Kərməl wə Xarəndiki güzəllik wə sür uningəqə berilidu; Ular Pərwərdigarning xan-xəripi, Hədayimizning güzəlliki wə həywtini kəridu. **3** Ajiz kəllarni küqləndüringlar, Egilip mangedioqan tizlarni qingitinglar, **4** Yüriki əoqkanlarəqə: — «Qing turunglar! Kərkəməngar! Mana, Hədayinglarəqə kərap bəkinglar; Kisas kelidu — Hədaning hesab elix künı kelidu! U Əzi kelidu, silərnı kütqüzidu!» — dəng! **5** Andin kərioquning kəzi eqilidu, Gasning kulaklırı oquk kılınıdu, **6** Andin aksək-tokurlar keyiktək oynaklap səkraydu; Gəqining tili nəhxə eytidu; Qünki dalada sular, Qəl-bayawanalarda dəryə-ekınlar urəqup taxidu; **7** Pizojirin qəl-jəzirə kəlkəkkə, Qəngkioqan yərlər bulaklarəqə aylinidu; Qılberilərining makani — ular yatkan jay, Kəmux wə yekənlər əsüp, qımanlıkkə aylinidu. **8** Xu yərdə egiz kəturülgən bir yol, Tüptüz bir yol bolidu; U «pək-mukəddəslikning yoli» dəp atilidu; Napaklar uningdin etıxkə bolmaydu, Xu yol məhsus xular üqün bəkitilip yasələqanki, — Həttə nədanlarmu uningdə ezip kətməydu; **9** Xu yərdə xir bolmaydu, Uning üstigə heq yirtkuq həywan qıkımaydu; (Ular xu yərdə heq tepilmaydu) — Nijat arkilik hərlükkə qıkqanlar

xu yordā mangidu! **10** Pərwərdigarning bədəl tələp kutkuzoanliri kaytip kelidu, Küyləni eytip Zionəya yetip kelidu; Ularınə baxlirioqə mənggülik xad-huramlik konidu; Ular huxallik wə xadlikkə qəmgən bolidu; Kayoqu-həsərət həm uq-nadamətlər bədər qaqudu.

36 Həzəkianing on tətinqi yili xundak boldiki, Asuriyə padixahı Sənnaherib Yəhəduaning barlik kəl'a-korəonlik xəhərlirigə hujum kilip qikip, ularni ixəqal kildi. **2** Andin Asuriyə padixahı «Rab-Xakəh» [dəgən sərdarni] qong bir qoxun bilən Lakix xəhiridin Yerusalemoqə əwətti. U Kir yuoquqlarning etizining boyidiki yolda, yukiri kəlkəkning norining bəxioqə kelip turdi. **3** Xuning bilən Hilkianing oqli, ordini baxkuridioqan Eliakim, ordining diwanbegi boləqan Xəbna wə Asafning oqli, orda mirzibegi boləqan Yoahlar uning yenioqə kəldi. **4** wə Rab-Xakəh ularoqə mundak dedi: — Silər Həzəkiayoqə: — «Uluq padixah, yəni Asuriyə padixahı sanga mundak dedi, dəqlar: — «Sening muxu ixəngən tayanqing zadi nemiti? Sən: (u pəkət gəpla, halas!) — «Uruş kilix tədbir-məşlihtimiz həm küqimiz bar» — dəysən; sən zadi kimgə tayinip manga qarxi əktə kəpisən? **6** Mana, sən yeriki bar axu komux hasa, yəni Misiroqə tayinisən! Birsı uningəyə yelənsə, uning kəlioqə sanjip kiridu; mana Misir padixahı Pirəwngə tayanəqanlarınəg həmmisi xundak bolidu! **7** Əgər sən manga: «Biz Hədayimiz boləqan Pərwərdigaroqə tayinimiz» — desəng, Həzəkia əzi Yəhədadikilərgə wə Yerusalemdikilərgə: «Silər pəkət Yerusalemdiki muxu ibadətqah aldidila Pərwərdigaroqə ibadət kilixinglər kərək» dəp, xu [Pərwərdigaroqə] atəqan «yukiri jaylarni həm qurbangahlarınə yok kiliwəttiyoqə? Ular axu Pərwərdigarning yukiri jayliri əməsmidi? **8** Əmdi hojam Asuriyə padixahı bilən bir tohtamoqə kəl: — «Əgər səndə atqə minəligüdək əskərlirigə bolsa, mən sanga ikki ming atni bikaroqə bəray!» **9** Səndə undaklar bolmisə, hojamning əmədlərlirigə əng kiki boləqan bir ləxkər bəxini kəndəkmə qekindürəlsilər?! Sən jəng hərwiliri wə atlarını elix üqün Misiroqə tayinisən tehi! **10** Mən əmdi muxu zeminni həlak kilix üqün Pərwərdigars kəldimmu? Pərwərdigər dərwəkə manga: «Muxu zeminni həlak kilixkə qikkini!» — dedi!» **11** Eliakim, Xəbna wə Yoah Rab-Xakəhgə: — «Pəkirlirioqə aramiy tilidə səzlisilə; biz buni qüxinimiz. Bizgə ibranıy tilidə səzlimisilə, gəpliri sepildə turoqanlarınəg kulikioqə kirmisun!» — dedi. **12** Biraq Rab-Xakəh: — «Hojam meni muxu gəpni hojanglaroqə wə silərgilə eytiqə əwətkənmə? Muxu gəpni silər bilən birlikdə sepildə olturoqanlaroqə deyixkə əwətkən əməsmu? Qünki ular silər bilən birlikdə əz pəkini yegüqi həm əz süydükini iqtüqi bolidu!» — dedi. **13** Andin Rab-Xakəh ibranıy tilidə yukiri awaz bilən: — «Uluq padixah, yəni Asuriyə padixahınınəg səzlrini anglap koyunglar!» — dəp warkiridi. **14** «Padixah mundak dəydu: — «Həzəkia siləni alda qoymisun! Qünki u siləni kutkuzalmaydu. **15** Uning siləni: — «Pərwərdigər bizni jəzmən kutkuzidu; muxu xəhər Asuriyə padixahınınəg kəlioqə qüxüp kətməydu» dəp Pərwərdigaroqə tayənduruxioqə yol qoymanqlar!». **16** Həzəkiayoqə kulək salmanqlar; qünki Asuriyə padixahı mundak dəydu: — «Mən bilən sühlilixip, mən tərəpkə

ətunglar; xundak kilsanglar hərbinglər əzünglarning üzüm baringidin həm əzünglarning ənjür dərihidin mēwə yəysilər, hərbinglər əz su kəlkikinglardin su isqisilər; **17** ta mən kelip siləni buqəylik həm xarablik bir zeminoqə, neni bar həm üzümləzli bar bir zeminoqə, — zemininglaroqə ohxax bir zeminoqə apirip kəyoquqə yəp-iqiweringlar! **18** Həzəkianing silərgə: — «Pərwərdigər bizni kutkuzidu» dəp ixəndürüxigə yol qoymanqlar! Əl-yurtlarınəg ilah-butlirining biri əz zemini Asuriyə padixahınınəg kəlidin kutkuzəqanmu? **19** Hamat wə Arpad dəgən yurtlarınəg ilah-butliri kəni? Səfərwaim xəhərlirigə ilah-butliri kəni? Ular Samariyəni mening kolumdin kutkuzəqanmu?! **20** Muxu əl-yurtlarınəg ilah-butliridin əz zemini kutkuzəqan zadi kim bar? Xundak ikən, Pərwərdigər Yerusalemini mening kolumdin kutkuzalamdu?» **21** Angliyoqlar süktü kilip uningəyə jawabən həqkəndək bir səz kilmidi; qünki padixahning buyruki xuki: — «Uningəyə jawab bərmənglar». **22** Andin Hilkianing oqli, ordini baxkuridioqan Eliakim, orda diwanbegi Xəbna wə Asafning oqli, orda mirzibegi Yoahlar kiyim-keqəklirini yirtixip, Həzəkianing yenioqə kelip, Rab-Xakəhning gəplirini uningəyə ukturdi.

37 Xundak boldiki, Həzəkia buni angliqanda, kiyim-keqəklirini yirtip, əzini bəz bilən kaplap Pərwərdigarning əyigə kirdi. **2** U Hilkianing oqli, ordini baxkuridioqan Eliakim, orda diwanbegi Xəbna wə kəhlinlarınəg əksəklirini bəz yepinqakliqan peti Amozning oqli Yəxaya pəyoqəmbərgə əwətti. **3** Ular uningəyə: — «Həzəkia mundak dəydu: — «Balılar tuqulay dəp kəloqanda anining tuqəkudək həli kəlmioqəndək, muxu kün külpət qüxidioqan, rəsəwə wə mazək kilinidioqan bir kündür. **4** Əz hojisi boləqan Asuriyə padixahı tirik Hudani mazək kilixkə əwətkən Rab-Xakəhning gəplirini Pərwərdigər Hədaying nəzirigə elip tingxisə, buləni angliqan Pərwərdigər Hədaying xu gəplər üqün uning dəkkisini bərməkmik? Xunga kəp kəloqan kəldilər üqün awazingni kətürüp, bir duayingni bərsəng» — dedi. **5** Xu gəplər bilən Həzəkianing hizmətkərliri Yəxayaning əldioqə kəldi. **6** Yəxaya ularoqə: — «Hojayininglaroqə: — «Pərwərdigər mundak dedi: — «Asuriyə padixahınınəg qaparmənlirining sən angliqan axu manga kupurluk kəlioquqə gəpliridin kərkəmə; **7** Mana, Mən uningəyə bir rohnı kirgüzimən; xuning bilən u iəwəni anglap, əz yurtioqə qaytidu. U əz zemində turoqanda uni kiliq bilən əltürgüzimən» — dəqlar» — dedi. **8** Rab-Xakəh kəlgən yoli bilən kaytip mənəqəyanda, Asuriyə padixahınınəg Lakix xəhiridin qekingənlikini anglap, uning yenioqə kəldi; Asuriyə padixahı Libnah xəhriqə qarxi jəng kiliwatkanidi. **9** Andin padixah: «Efioyē padixahı Tirhəkah sığzə qarxi jəng kilməqə bolup yoloqə qikti» dəgən həwərnə angliidi. Xu həwərnə angliqanda u yənə Həzəkiayoqə əqliləni mundak hət bilən əwətti: — **10** «Silər Yəhədu padixahı Həzəkiayoqə mundak dəqlar: — «Sən tayinidioqan Hədayingning sanga: «Yerusalemlə Asuriyə padixahınınəg kəlioqə tapxurulmaydu» dəginigə əldanma; **11** Mana, sən Asuriyə padixahlrining həmmə əl-yurtlarını nemə kəloqanlrini, ularni ilah-butlirioqə atəp həlak kəloqanlikini angliqansən; əmdi əzüng kəndəkmə

kutkuzulisan? **12** Ata-bowilirim halak qilogan əllərni bolsa, ularning ilah-butliri kutkuzoganmu? Gozan, Haran, Razaf xəhridikilərniqu? Telassarda turojan Edənlərniqu? **13** Hamat padixahi, Arpad padixahi, Səfarwaim, Hena həm İwwah xəhərlirining padixahliri keni?»». **14** Həzəkiya hətni əkəlgüqilərnin qolidin elip okup qikti. Andin u Pərwərdigarning əyigə kirip, Pərwərdigarning aldioja hətni yeyip koydi. **15** Həzəkiya Pərwərdigarja dua kilip mundak dedi: — **16** «İ kerublar otturisdə turojan, samawi koxunlarning Sərdari bologan Pərwərdigar, İsrailning Hudasi: — Sən Özüngdursən, jahəndiki barlik əl-yurtlarning üstidiki Huda pəkət Özüngdursən; asman-zeminni Yaratkuqisən. **17** İ Pərwərdigar, kulikingni təwən kilip angliqaysən; kəzüngni aqkaysən, i Pərwərdigar, kərgəysən; Sənnaheribning adəm əwatip mənggü hayat Hudani həkərləp eytkən həmmə gəplirini angliqaysən! **18** İ Pərwərdigar, Asuriyə padixahliri həkikətən həmmə yurtlarni wə xularoja bekindi bologan yurtlarnimu harabə kilip, **19** Ularning ilah-butlirini otka taxliwətkən; qünki ularning ilahliri ilah əmas, bəli insan kəli bilən yasalojanlar, yaojaq wə tax, halas; xunga Asuriyəliklər ularni halak kildi. **20** Əmdi, i Pərwərdigar Hudayimiz, jahəndiki barlik əl-yurtlaroja Sening, pəkət Seninglə Pərwərdigar ikənlikingni bildürüx üqün, bizni uning qolidin kutkuzojaysən!». **21** Xuning bilən Amozning oqlı Yəxaya Həzəkiyaoja söz əwatip mundak dedi: — İsrailning Hudasi Pərwərdigar mundak daydu: — «Sən Manga Sənnaherib toqruluk dua kilixing bilən, **22** Pərwərdigarning uningə karita dēgən səzi xudurki: — «Pak kiz, yəni Zionning kizi seni kəmsitidu, Seni mazaq kilip kulidu; Yerusalemining kizi kəyningə qarap bexini qaykaydu; **23** Sən kimni mazaq kilip kupurluk kilding? Sən kimgə karxi awazingni kətiürüp, Naziringni üstün kilding? İsraildiki Mukəddəs Boloquqioja karxil **24** Kulliring arkilik sən Rəbni mazaq kilip: — «Mən nurojunliogan jəng hərwilirim bilən taoq qokkiliroja, Liwan taoq baqiliriyoja yetip kəldimki, Uning egiz kədir dərəhlirini, esil kəriyoqlirini kəsiwetimən; Mən uning əng yukiri egizlikigə yamixip qikip, Uning əng bük-baraksən ormanzarlikioja kirip yetimən. **25** Əzüm kuduk kolap su iqtim; Putumning uqidila mən Misirning barlik dəryə-əstənglirini kərutuwəttim — deding. **26** — Sən xuni anglap bəkmioqanmiding? Uzundin buyan Mən xuni bəkitkənəmki, Kədimdin tartip xəkilləndürənməni, Həzir uni əməlgə axurdumki, Mana, sən kəl'a-qorojanlik xəhərləni harabilərgə aylandurdum; **27** Xuning bilən u yərdə turuwatqanlar küqsizlinip, Yərgə karitip koyuldi, xərməndə kilindi; Ular etizdiki ottək, Yumran kək qəplərdək, Əgzidiki ot-qəplər əsmay kəzurup kətkəndək boldi. **28** Birək sening olturojiningni, ornungdin turojiningni, qikip-kirginingni wə Manga karxi oqlirixip kətkənlikingning, həkawurlixip kətkənlikingning kulikimoja yətkini tüpəydidin, Mən kərmikimni burningdin otküzimən, Yüginimni aozingəja salimən, Özün kəlgən yol bilən seni kayturimən. **30** İ [Həzəkiya], xu ix sanga əlamət bəxarət boliduki, — Muxu yili əzlükidin əskən, İkkinqi yili xulardin qikqanlarmu rizkinglar bolidu;

Üqinqi yili bolsa teriysilər, orisilər, üzüm kəqətlirini tikisilər; Ulardin qikqan mēwilərnəni yəysilər. **31** Yəhuda jəmətidiki kutulojan kəldisi bolsa yəne təwəngə qarap yiltiz tartidu, Yukiriyoja qarap mēwə beridu; **32** Qünki Yerusalemdin bir kəldisi, Zion təojidin kəqip kutulojanlar qikidu; Samawi koxunlarning Sərdari bologan Pərwərdigarning otluq muhəbbiti muxuni ada kilidu. **33** Xunga Pərwərdigar Asuriyə padixahi toqruluk mundak daydu: — U nə muxu xəhərgə yetip kəlməydu, Nə uningəja bir tal okmu atmaydu; Nə kəlkənni kətiürüp aldioja kəlməydu, Nə uningəja karita kaxalarnimu yasamaydu. **34** U kəysi yol bilən kəlgən bolsa, Xu yol bilən kəytidu wə muxu xəhərgə kəlməydu, — daydu Pərwərdigar. **35** — Qünki Əzüm üqün wə Mening kulum Dawut üqün bu xəhərnə ətrapidiki sepildək kooqda kutkuzimən». **36** Xuning bilən Pərwərdigarning Pərixisi qikip, Asuriyəliklərnin bargahida bir yüz səksən bəx ming əskərnə urdi. Mana, kixilər ətigəndə ornidin turojanda, ularning həmmisining əlgənlikini kərdi! **37** Xunga Asuriyə padixahi Sənnaherib kəqinip, yoloja qikip, Ninawə xəhərigə kaytip turdi. **38** Xundak boldiki, u əz buti Nisroknin buthanisida uningəja qokunuwatqanda, oqulliri Adrammələk həm Xərezar uni kiliqlap oltürüwətti; andin ular Ararat dēgən yurtka kəqip kətti. Uning oqlı Esarhaddon uning ornida padixah boldi.

38 Xu künlərdə Həzəkiya əjəl kəltürgüqi bir kəsəlgə muptila boldi. Amozning oqlı Yəxaya pəyoqəmbər uning kəxiyoja berip, uningəja: — Pərwərdigar mundak daydu: — Əyüq toqruluk wəsiyət kilojin; qünki əjəl kəldi, yaximaysən, — dedi. **2** Həzəkiya yüzini tam tərəpkə kilip Pərwərdigarja dua kilip: **3** — İ Pərwərdigar, Sening aldingda həkikət wə pak dil bilən mēqip yürgənlikimni, nəziring aldingda durus bologan ixlarni kiloganlikimni əsləp kəyoqaysən, — dedi. Wə Həzəkiya yioqlap ekip kətti. **4** Andin Pərwərdigarning səzi Yəxayaoya yetip mundak deyildi: — **5** Berip Həzəkiyaoja mundak dēgin: — Pərwərdigar, atang Dawutning Hudasi mundak daydu: — «Duayingni anglidim, kəz yaxliringni kərdüm; mana, künliringgə yəne on bəx yıl koximən; **6** Xuning bilən Mən seni wə bu xəhərnə Asuriyə padixahining qolidin kutkuzimən; Mən sepil bolup bu xəhərnə kooqdaymən. **7** Xuning bilən Pərwərdigarning Əzi eytkən ixini jəzmən kilidiojanlikini sanga ispatlax üqün Pərwərdigardin mundak bəxarətilik əlamət boliduki, **8** Mana, Mən xuyaxning Ahaz padixah kurojan pələmpəy üstigə qüxkən sayisini on kədam kəynigə yandurimən». Xuning bilən xuyaxning qüxkən sayisi on baskuq kəynigə yandi. **9** Yəhuda padixahi Həzəkiya kəsəl bolup, andin kəsildin əsligə kəlgəndin keyin mundak hatirilərnə yazdi: **10** — «Mən: «Əmrümning otturisdə təhtisarəning dərəwaziliriyoja beriwatimən, Kəlojan yillirimdin məhrum boldum» — dedim. (Sheol h7585) **11** Mən: — «Tiriklərnin zeminida turup Hudayim Yahni, Yahni kərləməydiogan, Xundakla «həmmə nərsə yok bologan» jayda turojanlar bilən bilə turup, insannimu kərləməydiogan boldum» — dedim. **12** Mening turaloqum qarwiqining qediridək əzümədin yətkilip kətti; Mən bəpkar əz tokuqini tūriwətkinidək hayatimni tūriwəttim; U meni tokux dəstigəhdin

kesiwatti; Tang bilən kəq arilikida Sən [Huda] jenimni alisən; **13** Tang atquə mən kütüp, özümni tinqlandurup yürimən, Biraq U xiroə ohxax həmmə səngəklirimni sunduroqandək kilidu; Tang bilən kəq arilikida Sən [Huda] jenimni alisən. **14** Mən qarlioq yaki turnidak wiqirlap yürimən; Pahtəktək aḥ-uh urimən; Kəzlim yukiroqə qarax bilən ajizlixip ketidu; I rəb, meni zulum basti! Jenimoqə kepil bolojni! **15** Nəmə desəm bolar? Qünki U manga səz kildi wə Əzi muxu ixni kildi! Jenim tartқан azab tüpəylidin mən bar yillirimda kədəmlirimni sanap besip awaylap mangimən. **16** I Rəb, adəmlər muxundək sawaqlar bilən yaxixi kerək; Rohim muxu sawaqlardin həyatini tapidu; Sən meni əslimgə kəltürüp, meni həyat kilding! **17** Mana, özümning bəht-tinqlikim üqün azab üstigə azab tarttim; Manga boləqan səyğüng tüpəylidin jenimni həlakət həngidin qikardingsən; Sən həmmə gunəhlirimni kəyninggə qerüwəttingsən. **18** Qünki təhtisara Sanga rəhmət eytalmaydu; Əlüm Seni mədhjiyliyəlməydu; Həngəqə qüxiwatқанlar Sening həkikət-wapalikiqə ümid baqliyalmaydu. (Sheol **h7585**) **19** Özüm бүгүн қилəjiminə Sanga rəhmət eytidioqlar tiriklər, tiriklərdur; Ata boləquq oquqlirioqə həkikət-wapalikiqini bildüridu. **20** Pərwərdigar meni kutkuzuxkə niyə baqlioqlandur; Biz bəlsək, qəloqan əmrimizdə hər künü Pərwərdigarning əyidə saz qelip mədhjiyə nahxlirimni eytimizl. **21** (Yəxaya bolsa: — «Ənjür poxkili təyyarlap, yarisiqə qaplanglar, u əsligə kelidu», degenidi **22** wə Həzəkiya: — «Məning Pərwərdigarning əyigə qikidəqlənimni ispatlaydiqləndə bəxərlək əlamət berilidu?» dəp sorioqlanidi).

39 Xu pəyittə Baladanning oqlı Babil padixahı Merodək-Baladan Həzəkiyaning kəsəl bolup yetip qəloqlanliqlini həmə əsligə kəlgənliqlini angliqəqkə, Həzəkiyaqə hətlərni hədiyə bilən əwətti. **2** Həzəkiya əqliləri huxallik bilən kütüp, uning həzinə-ambarlirida saqlənoqlan nərsilərinə kərsətti; yəni küməxni, altunni, dora-dərmanlarni, sərhil maylarni, sawut-qorallarni saqləydiqləndə əyning həmmisini wə bayliqlirining barliqlini kərsətti; uning ordisi wə yaki pütkül padixahliki iqidiki nərsilərdin Həzəkiya ularoqə kərsətmigən birimu qəlmidi. **3** Andin Yəxaya pəyoqləmbər Həzəkiyaning aldiqə berip, uningdin: — «Muxu kixilər nəmə dedi? Ular seni yəqləxkə nədin kəlgən?» — dəp soridi. Həzəkiya: — «Ular yirək bir yurttin, yəni Babilin kəlgən», dedi. **4** Yəxaya yəna: — «Ular ordəngdə nemini kərdi?» dəp soridi. Həzəkiya: — «Ordəmdə bar nərsilərinə ular kərdi; bayliqliriminə arisidin ularoqə kərsətmigən birimu qəlmidi» — dedi. **5** Yəxaya Həzəkiyaqə mundaq dedi: — Saməwi qəxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigarning səzini anglap qəyoqlin: — **6** — Mana xundək künlər kəliduki, ordəngdə bar nərsilər wə bügüngə kədar əta-bəwilirəng toqlap, saqləp qəyoqlan həmmə nərsə Babiləqə elip ketilidu; həqərsə qəlməydu — daydu Pərwərdigar, **7** — həmdə [Bəbəliləqlər] oquqliriniqni, yəni əzüngdin boləqan əwədliriniqni elip ketidu; xuning bilən ular Babil padixahining ordisida aqlwat bolidu. **8** Xuning bilən Həzəkiya əz-əzigə: «Əz künlirimdə bolsa amantinqlik, [Hudanin] həkikət-wapaliki bolidikənoqu» dəp, Yəxayaqə: — «Siz eytkən Pərwərdigarning muxu səzi yaxıh ikən» — dedi.

40 Həlkimgə təsəlli beringlar, təsəlli beringlar, dəplə yüridu Hudayinglar; **2** Yerusəlemning kəlbigə səz kəlip uningəqə jakarlanglarki, Uning jəbir-jəpalik wəktə ahirləxti, Uning kəbəliləki kəqürüm kilindi; Qünki u Pərwərdigarning kəlidin barliq gunəhlirining orniqə ikki həsiləp [məhir-xəpkitini] aldi. **3** Anglanglar, dalada birsining toqlənoqlan əwəzini! «Pərwərdigarning yolini təyyarlanglar, Qəl-bayəwəndə Huda yiməz üqün bir yolni kəttürüp tüptüz kilinglar! **4** Barliq jəloqlar kəttürilidu, Barliq təql-dənglər pəs kilinidu; Əgri-təqaylar tüzlinidu, Onqəul-dongəul yərlər təkxilinidu. **5** Pərwərdigarning xən-xərip kərinidu, Wə barliq tən igiləri uni təng kəridu; Qünki Pərwərdigarning Əz aqlzi xundək səz kəloqlan!». **6** — Anglanglar, bir əwəz «jakarlaw» dəydu; Jakarlioquqə bolsa mundaq sorap: — «Mən nemini jakarlaymən?» — dedi. [javəb bolsa: —] «Barliq tən igiləri ot-qəptur, halas; Wə ularning barliq wapaliki daladiki gülgə ohxax; **7** Ot-qəp solixidu, gül həzan bolidu, Qünki Pərwərdigarning Rohi üstigə pūwəydu; Bərhək, [barliq] həlkmu ot-qəptur! **8** Ot-qəp solixidu, gül həzan bolidu; Biraq Huda yiməzning kəlam-səzi mənngügə turidu! **9** — I Zənoqə hux həwər elip kəlgüqi, yukiri bir təqləqə qikkin; Yerusəleməqə hux həwərnə elip kəlgüqi, Əwəziniqni kəqəp kəttürin! Uni kəttürin, qərkmiqlin! Yəhədaning xəhərlirigə: — «Mana, Huda yinglariqə kəranglar» degin! **10** Mana, Rəb Pərwərdigar kəq-kudritidə kəliwatidu, Uning biliki Əz üqün həqəq yürügüzidu; Mana, Uning əloqlan mukəpəti Əzi bilən bəllə, Uning Əzining in'əmi Əzigə həmrəh bolidu. **11** Qəyqidək U Əz padisini bəkidü; U qəzilərinə bilək-qəloqə yəyoqlu, ularni qəqləqlap məngidü, Emitkəqilərinə U mulyəyimlik bilən yətləqləydu. **12** Kim dəryə-okyanlarning sulirini oqumdə əqləp bəlgəligən, Asmanlarni qəriqləp bəkitən, Jəhənnəng topa-qənglirini miskəlləp saqləqan, Təqlərinə tarazida taraziləp, Dənglərinə jingdə tartip ornatқан? **13** Kim Pərwərdigarning Rohiqə yəloqurək bərgən? Kim Uningəqə məsləhətqi bolup əgətkən? **14** U kim bilən məsləhətləxkən, Kim uni əkilik kəlip tərbiyəligən? Uningəqə həküm-həkikət qikərix yolida kim yətləkləgən, Yəki Uningəqə bilim əgətkən, Yəki Uningəqə yərutulux yolini kim kərsətkən? **15** Mana, Uning aldidə əl-yurtlar Uningəqə nisbətən qələktə qəloqlan bir təmqə sudək, Tarazida qəloqlan topa-qəngdək həsəblinidu; Mana, U arəllərinə zərriqə nərsidək qəloqə alidu; **16** Pütkül Liwan bolsa [qurbəngəh] otioqə, Uning həywanlirə bolsa bir kəydürmə kurbənləqkə yətməydu. **17** Əl-yurtlar uning aldidə həqərsə əməstür; Uningəqə nisbətən ular yəqləng arilikida, Qurək-mənisiz dəp həsəblinidu. **18** Əmdə silər Təngri kimə ohxətməqəsilər? Uni nemigə ohxətip səlxturisilər? **19** [Bir butkimu?!] Uni hünərwən kəlipkə kuyup yasaydu; Zərgər uningəqə altun həl beridu, Uningəqə kəlməx zənjirlərinə səkup yasaydu. **20** Yəksullarning bəqləqləqudək undək hədiylirə bolmisa, qiriməydiqləndə bir dərəhni tallaydu; U lingxip qəlməqudək bir butni oyup yasəxkə usta bir hünərwən izdəp qəkiridu. **21** Silər bilməmsilər? Silər anglap bəqməqlənməsilər? Silərgə əzəldin eytləmqənməydu? Yəz-zəmin apiridə boləqandin tartip qüxənəmqəwatəmsilər? **22** U yəz-zəminning qəmbirikiqing üstidə olturidu, Uningdə

turuwatkanlar uning aldida qakqikirlardak turidu; U asmanlarni pərdidək tartidu, Ulnari huddi makan kilidioqan qedirdək yayidu; **23** U əmilərləni yoxkə qikiridu; Jahandiki sotqi-bəgləni artuqkə kilidu. **24** Ular tikildimu? Ular terildimu? Ulnarining oqoli yiltiz tarttimu? — Birək U üstigla püwlep, ular solixip ketidu, Kuyun ularni topandək elip taxlaydu. **25** Əmđi Meni kimgə ohxatmakqisilər? Manga kim təngdə bolalisun?» — dəydu Mukəddəs Boluquci. **26** Kəzliringlarni yukirioqə kəturip, karanglar! Muxu məwjudatlarni kim yaratkəndu? Ulnari kim türküm-türküm koxunlar kilip tərтіplik əpqikidu? U həmmisəni nami bilən bir-birləp qakiridu; Uning küqining uluqluqi, kudrtining zorluqi bilən, Ulnardin birimu kəm kəlməydu. **27** — Nemixkə xuni dəwerisən, i Yakup? Nemixkə mundaq səzləwerisən, i Israil: — «Mening yolum Pərwərdigardın yoxurundur, Hudaying mening dəwayimoqə erən kilməy ətiweridu!»? **28** Silər bilmigənmusilər? Anglap bəkmioqənmusilər? Pərwərdigər — Əbədil'əbədlük Huda, Jahənnəng kərilirini Yaratkuqidur! U ya həlsizlanmaydu, ya qarqimaydu; Uning oy-biliminəng tēgigə hərgiz yətkili bolmaydu. **29** U həlidin kətkənlərgə kudrət beridu; Məqdursizlaroqə U bərdaxlikni həssislep awutidu. **30** Həttə yigitlər həlidin ketip qarqap kətsimu, Baturlar bolsa putlixip yikilsimu, **31** Birək Pərwərdigəroqə təlmürtip kütəkənlərnəng küqi yengiliniidu; Ular bürkütlərdək kanat kerip ərləydu; Ular yügürüp, qarqimaydu; Yolda mēngip, həlidin kətməydu!

41 — «I arallar, süküt kilip Mening aldimoqə kelinglar; Həklərmu küqini yengilisun! Ular yəkin kəlsun, səz kilsun; Toqrə həküm kilix üqün əzərə yəkinixayli!» **2** «Kim xərkətiki birsini oyqitip, Uni həkkəniylik bilən Əzəzimətiqə qakirdi? U əllərnəni uning kəlioqə tapxuridu, Uni padixəhlər üstidin həkümərlənik kilduridu; Ulnari uning kəlioqə tapxurup topa-qəngəqə aylanduridu, Ulnari uning okyası aldida xamal uquroqan pahal-topandək kilidu. **3** U ularni kəqliwetip, Putini yərgə təgküzməy degüdək mangidu, aman-esənlik iqidə ətiweridu; **4** Əlmisəktin tartip dəwrləni «Barlikkə kəl» dəp qakirip, Bularni bəkitip ada kəlioqan kim? Mən Pərwərdigər Awwal Boluquqidurmən, Ahiri boləqlənlər bilənmu billə Boluquqidurmən; Mən degən «U» durmən. **5** Arallar xu ixlərnəni kərtip kərkixidu; Jahənnəng qət-qetidikilər titrəp ketidu; Ular bir-birigə yəkinlixip, aldioqə kəlidu; **6** Ulnarining hərbiəri əz kəxnisiqə yərdəm kilip, Əz kərinədxioqə: «Yürəklik bol!» — dəydu. **7** Xuning bilən nəkkəxəqi zərgərnəni riqəbtəndüridu, Metəlni yapıqləp bolkə oynatkuqi səndəlni bəzoqan bilən sokkuqini riqəbtəndürüp: «Kəpxərligini yaxsi!» dəydu; Xuning bilən uni lingxip kəlmisun dəp butnəng putini mihlar bilən bəkitidu. **8** Birək sən, i kulum Israil, i Əzüm tallioqan Yakup, İbrahəim Mening dostumning əwladı: — **9** Mən jahənnəng kəridin elip kəlgən, Yərnəng əng qətliridin qakirioqinim sən ikənsən; Mən sanga «Sən mening kulumdursən, Mən sən tallioqan, Seni hərgiz qətkə kəkməymən» — degənidi. **10** — Kərkəma; qünkü Mən sən bilən bilidurmən; Uyan-buyan kərap hədukmənglar; Qünkü Mən sənəng Hudayingdurman; Mən sənəni küqəytimən, Bərhək, Mən sanga yərdəmdə bolimən! Bərhək, Mən Əzümning həkkəniylikimni bildürgüqi əng kolum bilən sənəni yələymən. **11** Mana,

sanga kərap qəljirlixip kətkənlərnəng həmmisi hijil bolup xərməndə bolidu; Sanga xikəyət kəlioquqlar yox dəyərlilik bolidu, həlak bolidu. **12** Sən ularni izdisəng, həq tapalməysən; Sən bilən dəwaləxkuqlar — Sanga kərxəni urux kəlioquqlar yox dəyərlilik, həq bolup bəkmioqəndək turidu. **13** Qünkü Mən Pərwərdigər Hudaying əng kəlungni tutup turup, sanga: — «Kərkəma, Mən sanga yərdəmdə bolimən!» dəymən. **14** Kərkəma, sən kurt boləqləni Yakup, Israilnəng baliliri! Mən sanga yərdəmdə bolimən!» — dəydu Pərwərdigər, yəni sənəng Həməmət-Kutkuzəyoqunəng, Israildiki Mukəddəs Boluquci. **15** Mana, Mən sənəni kəp həmə ətkür xikəlik yəngi bir dən ayrıoquqi tirma kilmən; Sən təqlərnəni yanjip, ularni parə-parə kəliwetisən, Dənglərnimə kəükim-təlkənoqə aylandurəwetisən. **16** Sən ularni sorəysən, Xamal ularni uqurup ketidu, Kuyun ularni tərkitiwetidu; Wə sən Pərwərdigər bilən xadlinisən, Israildiki Mukəddəs Boluquqini iptihərlinip mədhəniyələysən. **17** Bəzəklər wə yoxsullar su izdəydu, ləkin su yox; Ulnarining tili usuzluqktin kəyoqirəp ketidu; Mən Pərwərdigər ularni angləymən; Mən Israilnəng Hudəsi ulardin wəz kəqməymən. **18** Mən kəqəs egizliklərdə dəryəlnəni, Jiləqlər iqidə buləklərnəni aqimən; Dəlnəni kəlkəkkə aylandurimən, Tətirəng yərdin sularni urəyoqup su bilən kəpləp bərimən. **19** Dəladə kədir, akətsiyə, hədəsə wə zəytun dərəhlirini əstürüp bərimən; Qəl-bəyawəndə ərqə, kərioqəy wə bəksus dərəhlirini birgə tikimən; **20** Xundək kilip ular bularni kərtip, bilip, oylinip: — «Pərwərdigərnəng kəli muxulərnəni kəlioqan, Israildiki Mukəddəs Boluquqi uni yaratkan!» dəp təng qəxinixidu. **21** — Muxəkimilərlərnəni otturioqə kəyoqunlar, dəydu Pərwərdigər; — Küqlük səwəblərlərnəni qikərlənglar, dəydu Yakupnəng Padixəhi. **22** — [Butlirənglar] elip kərlisun, Bizgə nemilərnəng yüz bəridioqanlikini eytsun; İlgeriki ixlərnəni, ularnəng üjür-büjürlirigə qəz əldimizdə kərsətsun, Xundəklə bulardin qikidioqan nətiqlərnəni bizgə bildürüx üqün eytip bərsun; — Yəki bolmisa, kəlgüsidiki ixlərnəni anglap biləyli; **23** Silərnəng iləhləq ikənliklərnəni biləximiz üqün, Keyinki yüz bəridioqan ixlərnəni bizgə bəyan kilinglar; Kəndəklə bolmisan, Bizni həng-təng kilip uni təng kəridioqan kilix üqün, Birər yaxsi ix yəki yaman bir ixni kilinglar! **24** Mana, silər yəknəng əriləqədə, İxləninglərmu yox ixtur; Silərnəni tallioquqi bir lənitidur. **25** Birsini ximal tərəptin kəzoqədim, u kəlidu; U künqikəxtin Mening nəmimni jakərləp kəlidu; U birsəni hək ləyni dəssigəndək, səpalqi ləy qəyliyəndək əməldərlərnəng üstigə həjüm kildu; **26** Bizgə ukturux üqün, kim mukəddəmdin buyan buni eytkən? Yəki Bizni «U həkikəttur» degüzüp bu ixtin burun uni əldin'ələ eytkən? Yəki, həqkim eytməydu; Bərhək, həqkim bəyan kilməydu; Səzünqlərnəni angliyalioquqi bərhək yəktur! **27** Mən dəsləptə Zioqəni: — «Muxu ixləroqə kəz tikip turunqlar! Kəz tikip turunqlar!» dedim, Yərusəleməqə hux həwərnəni yətküzgüqini əwətip bərdim. **28** Mən kərisəmə, xular ərisidə həqkim yox — Məsləhət bərgüdək həqkim yox, Xulərdin sorisəmə, jəwəb bərgüdək həqkimmu yox. **29** Kəranglar, ular həmmisi kəruk; Ulnarining yəsoqənlirə yox ixtur, Kuymə məbudliri kəruk xaməldək mənisizdur.

42 Karanglar, mana Mən yeləydiyən Öz kulumoqal!

Jenimning huxalliqi bolojan Mening talliojinim; Mən Öz Rohimni uning wujudioqə kondurimən, Xuning bilən u əllərgə həküm-həqiqətni yətküzüp beridu. **2** U nə warkirap-jarkirimaydu, nə quqan kətürməydu nə awazini koqilarda anglatmaydu. **3** Taki u oşlibə bilən tooqra həkümlərni qikəroquqə, Yanjilojan komuxni sundurmaydu, Tütəp eqəy dəp kəlojan pilikni eqürməydu; **4** Həkümlə-həqiqətni yər yüzidə tiklimigüqə, U həlsizlanmaydu, kəngli yanmaydu; Arallarmu uning pərman-kanunini təlmürüp kutidu. **5** Asmanlarni yaritip ularni kərgən, Yər-zeminni həm uningdin qikkənlarni yayojan, Uningda turuwatqan həlkə nəpəs, Uning üstidə mengiwatqanlaroqə roh bərgüqi Təngri Pərwərdigar mundaq dəydu: — **6** Mənkə Pərwərdigar seni həqqəniylilik bilən xuningoqə qəkirəqanmənkə, — Səning kəlungni tutimən, Seni kəoqəp saklaymən, Həm seni həlkə əhdə süpitidə, Əllərgə bir nur kilip berimən; **7** Kərioqu kəzlərni eqixkə, Zindandin məhbuslarni, Türmidə kərangəşuluk iqidə olturoqanlarni kutkuzuxkə seni [əwətimən]. **8** Mən Pərwərdigardurmən; Mening namim xudur; Xan-xəripimni baxkə birsigə, Manga təwə boləjan mədhijini oyma məbudlaroqə bərməymən. **9** Mana, aldin ki ixlər bolsa əməlgə axurulojan; Silərgə yəngi ixlarni jakarlaymən; Ular tehi yüz bərmigüqə, Mən ularni silərgə bayan kilimən. **10** — Pərwərdigarə yəngi nahxa eytinglar, I dengizdə yürgənlər həm uning iqidiki həmmə məwjudatlar, Arallər həm ularda turoqanlarmu, Jəhənnəm qət-qətliridin Uni mədhijilənglar! **11** Dala həm uningdiki xəhərlər, Kedar kəbilisidikilər turoqan kəntlər awazini kətürsun, Seladikilər yukiri awazda nahxa eytsun, Taoqlarning qəkkiliridin təntənə kilsun! **12** Ular Pərwərdigarni uluqləsin, Uning mədhijiliri arallardimu jakarlansun. **13** Pərwərdigar palwandək qikidu, Batur ləxkərdək otluq muhəbbitini kəzoqaydu; U warkiraydu, bərhək xirdək həkiraydu; Duxmənliri üstigə zor küq-kudritini kərsitidu. **14** — «Mən əbədil'əbədi sükküttə turup kəldim; Jim turup əzümmi besiwəlip kəldim; Biraq həzir toloqiki tutqan ayaldək inqiklap towlaymən; Həm həsiraymən həm ingraymən! **15** Mən taoqlarni həm dənglərni qəldəritimən, Ularınqə həmmə yexilliklirini kəruwətimən; Dəryalarni aralləroqə ayləndurəwətimən; Kəlqəklərnimu kəqojiritimən. **16** Kərioqulan əzi bilməgən bir yol bilən apirip qəyimən, Ular ni ular bilməgən yollarda yətləkləymən; Ularınqə aldidə kərangəşulukni nur, Əgri-toqay yərlərni tüptüz kilimən. Mən muxu ixlarni kilmay kəlməymən, Ularınqə heq wəz kəqməymən. **17** Oyma məbudlaroqə tayanəqanlar, Quyma məbudlaroqə: «Silər iləhlirimizdur» dəgənlər bolsa, Ular yoldin yəndurəlməy kəlməydu, Kəttik xərməndə kilinidu. **18** — «Anglanglar, i gaslar! Kərioqlar, kərix üqün kəranglar! **19** Mening kulumdin baxkə yənə kim kərioq? Mening əwətkən «əlqim»din baxkə yənə kim gas? Kim Mən bilən əhdiləxkəndək xunqə kərioqudu? Kim Pərwədigarning kəlidək xunqə kərioqudu? **20** Sən nuroqun ixlarni kərgəning bilən, Biraq nəzirənggə heq əlməysən; Uning kuliki eqiloqini bilən, U angkimaydu. **21** Pərwərdigar Öz həqqəniylilik üqün layik kərdiki, Təwrat-kanunini uluq həm xan-xərpək dəp kərsətti. **22** Biraq xular bolsa olja elinoqan həm bulang-

talang kilinoqan bir həlktur; Ularınqə həmmisi ora-tuzətkə tutuloqan, Gündihənilərdə kəmilip oqayib bolidu; Ular oqəniymət bolidu, Həqkim kutkuzmaydu; Ular olja bolidu, Həqkim: «Qəyturup bərix!» demaydu. **23** Biraq aranglarda kim buningoqə kulək salsun? Kim bularni anglap kəlgüsü zamanlarəqə kəngül koysun? **24** Əmdə kim Yakupni olja kiləjan? Kim İsrailni buləngqilarəqə tapxurup bərgən? Buni kiləqini bolsa, biz gunəh kilip kəmsitkən Pərwərdigar əməsmu? Qünki ular Uning yolliridə mengixni halimaytti; Yəki Uning kəanunioqə itəət kilmaytti. **25** Xunga U ular üstigə oqəzəp-kəhrini, Uruqxning zorəwanlikini kətip qüxürdi; Bular uning ətrəpioqə ot tutəxturdi; Biraq u tonup yətmədi; Bular uni kəydürdi, biraq u heq sawək əlmədi.

43 Biraq həzir i Yakup, seni Yaratkuqi Pərwərdigar, I İsrail, seni Xəkilləndürgüqi mundaq dəydu: — «Kərkəmə; qünki Mən sanga həmjəmət bolup seni kutkuzəjan; Seni Öz namim bilən atioqanməni; Sən Meningkidursən! **2** Sən sulardin otkiningdə, Mən sən bilən billə bolimən; Dəryalardin otkiningdə, ular seni oqərk kiləmaydu; Sən otta mēngip yürgəningdə, sən kəyməysən; Yəlkunlar üstüngdə ot əlməydu. **3** Qünki Mən bolsam Hudəying Pərwərdigar, İsraildiki Məkkəddəs Boləquqi, Kutkuzəquqingdurmən; Seni kəutuldurux üqün Misirni bədəl kilip bərdim, Ornungəqə Əfəpioyə həm Səbani əlməxturdum. **4** Sən nəzirimdə kimmətlək boləqəqə, Mən sanga izzət-hərmət kəltürgən həm seni səyğən; Xunga Mən yənə ornungəqə adəmlərni, Jəningəqə həlkənləni tutup bərimən; **5** Kərkəmə, qünki Mən sən bilən billəndurmən; Mən nəslingni xərkətin, Seni oqərbətin yioyip əpkəlimən; **6** Mən ximaləqə: — «Tapxur ularni!» Wə jənuqə: — «Ular ni tutup kəlmə! Oqəullirimni yirəktin, kizlirimni jəhənnəm qət-qətliridin əpkəlip bə; **7** Mening namim bilən atəloqan hərbirsini, Mən Öz xan-xəripim üqün yəratkən hərbirsini əpkəlip bə!» — dəymən, «Mən uni xəkilləndürdüm, Mən uni apiridə kildim!». **8** U «kəzi bə» kərioqu həlkəni, Yəni «kuliki bə» gaslarni aldioqə elip kəldi. **9** — «Bərlək əllər yioqlisun, Həlkəklər jəm bolsun! Ularınqə kimmu mundaq ixlarni jakarliyalisun? Yəni kim muxundək «ilgirik ixlər»ni [aldin'ala] bizgə anglitip bəkkən? Bərlə, bərlə, əzlirini ispatləxkə guwəhqilirini aldioqə kəltürsən; Bolmisa, ular bu ixlarni angliqəndin keyin: — «Bu bolsa həqiqət!» dəp etirəp kilsun! **10** Silər [həlkəim] Mening guwəhqilirim, Həm Mən tallioqan kulum [mən üqün] guwəhqidur, Xundək ikən, silər Məni tonup, Manga ixinip, Həm qüxinip yətkəysilərkə: — «Mən dəgən «U»durmən, Məndin ilgiri heq iləh xəkillənməgən, Həm Məndin keyinmu heq xəkillənməydu; **11** Mən, Mən Pərwərdigardurmən; Məndin bəxkə Kutkuzəquqi yəktur». **12** — Aranglarda «yat iləh» bolmioqan wəqəttə, Mən [məksitimni] jakarlioqan, Mən kutkuzəjan həm xu ixlarning dāngkəni qikəroqanməni; Xunga silər Mening Təngri ikənlikimgə guwəhqisilər, — dəydu Pərwərdigar. **13** «Bərhək, əzəldin buyan Mən dəgən «U»durmən, Mening kolumdin həqkimni kutkuzəlməydu; Mən ix kilsam, kim tosalisun? **14** Həmjəmət-Kutkuzəquqinglar boləjan Pərwərdigar, İsraildiki Məkkəddəs Boləquqi mundaq dəydu: — Silərnə dəp Mən Bəbilni jazəlatkuzup, Ularınqə həmmisini, jümüldin kəldiyənləni, Kəqkun süpitidə əzliri huxallik

bilən pəhirləngən kemilərgə olturuxka qūxūriwetimən. **15** Mən bolsam Pərwərdigar, silərgə Muxəddəs Boləuqu, İsrailni Yaratquçı, siləring Padixahinglardurmən. **16** Dengizdin yolni qıkarəuqu, Dawaləuqan sularin yol aqquçı Pərwərdigar mundak dəydu: — **17** (U jəng hərəwisini wə atni, qoxun-küqlərni qıkarəuqudu: — Ular birakla yikilidu, turalmaydu; Ular eqüp qalojan, qıraoq pilikladək eqürülən) **18** — Muxu ətkəs ixlarni əslimənglar, Qədimki ixlar toqrulukmu oylanmənglar; **19** Qünki mana Mən yengi bir ixni qilimən; U həzirlə barliqka kelidu; Silər uni kərməy kaləmsilər?! Mən hətta dalalardimu yol aqimən, Qəl-bayawanda dəryalarni barliqka kəltürimən! **20** Daladiki həywanlar, qilbərilər həm hūwkuxlar Meni uluqlaydu; Qünki Mən Əz həlkim, yəni Əz talliojinimoja iqmlik təminləxkə, Dalalarda sularni, Qəl-bayawandlarda dəryalarni qikirip berimən. **21** Mən muxu həlkni Əzüm üqün xəkilləndürgənmən; Ular Manga boləjan mədhıyilərnı eytip ayan kılıdu. **22** Birak, i Yakup, sən namimni qakırəojining bilən Əzümni izdimiding, I İsrail, əksiqa sən Məndin kənglūng yenip hərsinding; **23** Sən elip kəlgən «kəydürmə kurbənlıq» qoyliringni Manga qıləjan əməs, «İnak kurbənlıqlırling bilən Meni hərmətlıgən əməssən; Mən «axlık hədiyə»ni kılıx bilən seni «kulluq»ka qoymaqçı əməsmən, Huxbuy yekip seni hərsındurməkçı boləjan əməsmən! **24** Sən pulni həjləp Manga həq egir elip kəlmıgənsən, Sən «İnak kurbənlıqlırlingning yeqi bilən Meni razi kılıp kənaətləndürgən əməssən; Əksiqa sən gunahlırling bilən Meni kulluqka qoymaqçı boləjənsən, İtaətsizliking bilən Meni hərsındurdung. **25** Mən, Mən Əzüm üqünla sening asiylikliringni eqürıwətküqimən, Mən sening gunahlırlingni esimgə kəltürməymən. **26** Əmdı etmüxüing toqruluk Meni əslitip qoyəjin, Munazirə kılıxaylı, Əzingni aklıəudək geping bolsa dəwərgin! **27** Birinqi atang gunah qıləjan; Sening xərhqılirling bolsa Manga asiylik kıldı. **28** Xunga Mən İbadəthanəmdiki yetəklıgıqlərni napak qilimən, Həmdə Yakupni həlak lənıtgə uqraxka, İsrailni rəsəwəqılıqta kəlduruxka bekıttım.

44 Birak həzir, i Yakup Mening kulum, I Mening talliojinim İsrail, anglə! — **2** Seni yasiojan, baliyatqudin tartiplə seni xəkilləndürgən, sanga yərdəmdə boləuqu Pərwərdigar mundak dəydu: — «Kərkəma, i Mening kulum Yakup, I Mening talliojinim «Yəxurun», kərkəma! **3** Qünki Mən ıssap kətkənning üstigə suni, Qəojırak yərnəng üstigə kəlkünlarnı kuyup berimən; Nəsling üstigə Rohimni, Pərzəntliring üstigə bərikıttımni kuyımən; **4** Ular yumran qəplər arısidin, Eriq-əstənglər boyıdiki məjnun tallardək əsidu; **5** Bırsi: «Mən Pərwərdigarəja təwəməni» — dəydu, Yənə bırsi bolsa Yakupning ismi bilən əzini ataydu; Yənə baxka bırsi kəli bilən: «Mən Pərwərdigarəja təwəməni» dəp yazıdu, Xundakla İsrailning ismini əzining ismıgə yandax qoxıdu. **6** İsrailning padixahı Pərwərdigar, Yəni İsrailning həmjəmət-kutquzoquqısı, samawı qoxunlarning Sərdarı boləjan Pərwərdigar mundak dəydu: — «Mən bolsam Tunji həm Ahırdurmən; Məndin baxka həq ilah yəktur. **7** Kəni, kim Mening kədimki həlkimni tikləp bekıttımındək bir ixni jakarlap, aldin'ala bayan kılıp, andin uni Mening aldiməja

Məndək tikləp qoyalaydu? Kəni, kim keyinki ixlarni, kəlgüsıdə bolıdıəjan ixlarni aldin'ala bayan kılalisun! **8** Kərkəmənglar, sarasimıgə qūxūp kətmənglar! Mən ilgiri muxularni silərgə anglıtip, aldin bayan qıləjan əməsmu? Muxu toqruluk silər Mening guwahqılirımdursilər. Məndin baxka ilah barmu? Bərhək, baxka Koram Tax yəq; həqbıridin həwırim yəktur. **9** Oyulojan məbudni xəkilləndürgənlərləning həmmisining əhmıyiti yəq; Ularning ətiwərləjan nərsilərləning həq pəydisi yəktur; Muxuləroja boləjan «guwahqılar» bolsa, əzliri kərioju, həqnemini bılmas; Dərwəka nətijisi ularning əzlirıgə xərməndilikdur. **10** Kim bir «ilah»ni xəkilləndürgən bolsa, Həq pəydisi yəq bir məbudni kuyəjan, haləs! **11** [Məbudning] barlıq həmrəhliri xərməndə bolıdu; Məbudni yasıəuquqılar bolsa adəmdur, haləs; Ularning həmmisi yiojılıp, ornidin turup kərsun. Ular kərkəxup, xərməndiliklə kəlıdu. **12** Mana təmürki saymanlırini [kəlioja elip], Qooqlar üstidə [muxu nərsini] bəzojanlırı bilən soqup xəkilləndürıdu; Andin u küqlük kəli bilən unıəjoja ıxləydu; Bıraq uning kərsiki eqip məəjduridin kəlıdu; Su iqməy u həlsızlınıp kətidu. **13** Yəəjaqqı bolsa yəəjaq üstigə ələxə yipini tartıdu; U kələm bilən üstigə əndizə sizıdu; Uni rəndə bilən rəndiləydu; U yənə pərka bilən sizip jıjaydu; Ahırda u uni adəmməng güzəllikigə əhxitip insan təkı-turkını xəkilləndürıdu; Xuning bilən u əydə turuxka təyyar kılınıdu. **14** Mana u bir künü əzi üqün kədir dərəhlirini kəsıxkə qıkidu! (U əslidə arqa wə dub dərəhlirini elip əzi üqün ormanlık arısıəja tikip qong qıləjanıdu; U kəriojəymu tikkenıdu, yəəjoqr uni ündürdı). **15** Muxu yəəjaqlardin otun elinıdu; Bırsi uningdin elip, ıssinıdu; Mana, u ot yekip, nan yekıwatıdu; U yənə uningdin elip bir ilahni yasaydu həm unıəjoja ıbadət kılıdu; Uni oyulojan məbud kılıp unıəjoja bax urıdu. **16** Demək, yerimini otta kəydürıwetıdu; Yerimi bilən gəx yəydu; U kawab kılıp kənoquə yəydu; Bərhək, u ıssinıp, əz-əzıgə: — «Ah, rəhətlinıp ıssindimmən, otıni kəriwatimən!» — dəydu. **17** Bıraq kəlojini bilən u bir ilahni yasaydu; Bu uning məbudı bolıdu; U uning aldioja yikilip ıbadət kılıdu; U unıəjoja dua kılıp: «Meni kutquzojaysən; Qünki sən mening ilahımdursən» — dəydu. **18** Bu [kixilər] həq bıləydu, həq qūxənəydu; Qünki u ularıni kərmısın dəp kəzlırini, Ularıni qūxənəmmısın dəp kənglini suwak bilən suwıwətkən. **19** Ulardin həqbıridə muxularni kənglıgə kəltürtıp: — «Yəəjaqning yerimini mən otta kəydürdü, Yeriminıng qooqlırı üstidə mən nan yəktım; Mən kawabmu kılıp yəwaldım; Kəlojini bir lənətlık nərsə kıləttım? Mən bir pərqa yəəjaqka bax urəttım!» — degudək həq bılım yəki yorutulux yəktur. **20** Uning yegini küllərdur! Uning kəngli əzikturulojan! U əz-əzini əzdurdı! Xuning bilən u əzining jəniıni kutquzəlməydu, Yəki: «Mening ong kolumda bırsəhtilik bar əməsmu?» — dəyləməydu. **21** Muxu ixlarni esingdə tut, i Yakup, I İsrail, qünki sən Mening kulumdursən; Mən seni yasap xəkilləndürdü; Sən Mening kulumdursən, I İsrail, Sən Mening esımdin həq qıkəmsən! **22** İtaətsizlikliringni bulutıni eqürıwətkəndək, Gunahlırlingni tumənni eqürıwətkəndək eqürıwəttım; Mening yəniəjoja kəytıp kəl; Qünki Mən seni həmjəmətlık kılıp hərəlukkə setıwaldım. **23** I asmanlar, nəhxa eytinglar, qünki

Pərvərdigar xu ixni kıloqan! I yərning tegiliri, xadlinip, yargranglar! I taqlar, ormanlar wə ulardeki hərbir dərhərlər, Yangritip naxhilar eytinglar! Qünki Pərvərdigar Yaqupni həmjəmətlük kilip hərlükkə setiwaldi, U Israil arķilik güzəllikini kərsitidu!». **24** «Sening Həmjəmət-Kutkuzoquqing boləqan, seni baliyatqıda yasap xəkilləndürqan Pərvərdigar mundaq dəydu: — Mən bolsam həmmiini Yaratkuqi, Asmanlarni yaloquz kərgənəmən, Əz-əzümdinla yər-zeminni yayoqan Pərvərdigardurmən; **25** (U bolsa yaloqan [pəyoqəmbərlərləning] bexarətlirini bika kıləqni, Palqilarni kaymuktəruquqi, Danalarni yolidin yanduruquqi, Ularning bilimlirini nadanlikka aylanduruquqi; **26** Əz kulinəg seziini əməlgə axuruquqi, Rosul-əqlirininə nəsihətlirini muwəppəkiyətlük kıləqni, Yerusalemoqə: «Sən ahalilik bolisən», Yəhuda xəhərlirigə: «Kaytidin kəruulisilə; harabənglarni əsligə kəltürimən» — degüqi; **27** Qongkur dengizəqə: «Kuruq bol, Dəryalirini kəruitimən» — degüqi; **28** Həm Korəx toqrısıda: «U Mening koy padiqim, u Mening kənglümdikigə toluk əməl kilip, Yerusalemoqə: «Kəruulisən», Həm ibadəthəniəqə: «Sening ulung selinidu» dəydu) — degüqidur): —

45 Pərvərdigar Əzi «məsih kıləqini»oqə, Yəni əllərnə uningəbə bekındurux üqün Əzi ong kəlidin tutup yəligən Korəxkə mundaq dəydu: — (Bərhək, Mən uning əldida padixəhlərləning tambilini yəxtürüp yalingəqlitimən, «Kox kənatlik dərəwazilə»ni uning əldida eqip berimən, Xuning bilən kowuklar ikkinqi etilməydu) — **2** «Mən sening əldingdə mēgip egizliklərnə tüz kıləmə; Mis dərəwazilərnə qəkip taxlaymən, Təmərk takəklirini sunduruwetimən; **3** Wə sanga kərangəquluktiki gəhərlərnə, Məhpiy jaylarda saklanoqan yoxurun bayliklərnə berimən; Xuning bilən əzənggə isim koyup seni qəkirəqunə, Yəni Mən Pərvərdigarnə Israilning Hudasi dəp bilip yetisən. **4** Mən Əz kulum Yaqup, Yəni Əz tallioqinim Israil üqün, İsmingni əzüm koyəqan; Sən Meni bilmigining bilən, Mən yənilə sanga isim koydum. **5** Mən bolsam Pərvərdigar, Məndin bəxkə biri yok; Məndin bəxkə Huda yoktur; Sən Meni tonumioqining bilən, Mən belingni baqlap qingittimki, **6** Künqikixtin künpetixkiqə boləqlərləning həmmisi Məndin bəxkə heqkəndəg birining yoklukini bilip yetidu; Mən bolsam Pərvərdigar, bəxkə biri yoktur. **7** Nurni xəkilləndürgüqi, kərangəqulukni Yaratkuqidurmən, Bəht-hətirjəmləknə Yasioquqi, balayı'apətnə Yaratkuqidurmən; Muxulərləning həmmisini kıləqni Mən Pərvərdigardurmən». **8** — «I asmanlar, yukiridin yaqdurup beringlar, Bulutlar mu həkkəniylik təküp bərsun; Yər-zemin eqilsun; Nijat həm həkkəniylik mēwə bərsun; Zemin ikkisini tēg əstürsun! Mən, Pərvərdigar, buni yaratmay koymaymən». **9** — «Əz Yaratkuqisining üstidin əz kılmaqki boləqanoqə way! U yər-zemindiki qinə parqiliri arisidiki bir parqisi, halas! Seojiz lay əzini xəkilləndürgüqi sapalqioqə: — «Sən nemə yasawətisən?» desə, Yaki yasioqining sanga: «Sening kolung yok» desə bolamdu? **10** Əz atisioqə: «Sən nemə tuqdurmaqki?» Yaki bir ayaləqə: — «Sən neməning toloqiki tutti?» — dəp sorioqanoqə way! **11** Israildiki Mukəddəs Boləqni, yəni

uni Yasioquqi Pərvərdigar mundaq dəydu: — Əmdə kəlgüsi ixlar toqruluk soriməqiməsilər yəno? Əz oqullirim toqruluk, Əz kolunda ixliginim toqruluk Manga buyruk bərməqiməsilər!? **12** Mən pəkətlə yər-zeminni yasioqan, uningə insanni Yaratkuqidurmən, halas! Əz kolum bolsa asmanlarnə kərgən; Ulərləning samawə koxunlirini mu səpkə saləqanmən. **13** Mən uni həkkəniylik bilən turoquqan, Uning barlik yolirini tüz kıldim; U bolsa xəhərimni kəridu, Nə hək nə in'am soriməy u Manga təwə boləqan əsilərnə koyup beridu» — dəydu samawə koxunlərləning Sərdari boləqan Pərvərdigar. **14** Pərvərdigar mundaq dəydu: — «Misirning məhsulətliri, Efiopiyaning wə egiz boyuklar boləqan Sabiyliklərləning malliri sanga etidu; Ular əzliri seningki bolidu, Sanga əgixip mangidu; Əzliri kixən-zənjirləngən peti sən tərəpkə etidu, Ular sanga bax urup səndin iltija bilən etünüp: — «Bərhək, Təngri sənə turidu, bəxkə biri yok, bəxkə heqkəndəg Huda yoktur» dəp etirap kıldidu. **15** «I Israilning Hudasi, Nijatkar, dərəhəkiqət Əzini yoxuruwəloquqi bir Təngridursən!». **16** Ular həmmisi istisnasiz hijil bolup, xərməndə bolidu; Məbudni yasioqanlar xərməndə bolup, birliktə ketip kalidu; **17** Israil boləqan Pərvərdigar tərpidin mēngülük nijat-kutulux bilən kutkuzulidu; Əbədil'əbədgəqə hijil bolmaysilə, Heq xərməndiqilikni kərməysilə. **18** Qünki asmanlarnə yaratkən, yər-zeminni xəkilləndürüp yasioqan, uni məzmət kıləqan Huda boləqan Pərvərdigar mundaq dəydu: — (U uni kuruq-mənisiz boluxkə əməs, bəlkə adəməzətnəg turaləqisi boluxkə yaratkanidi) «Mən bolsam Pərvərdigar, bəxkə biri yoktur; **19** — Mən məhpiy həlaldə yaki zemindiki birə kərangəqı jayda səz kıləqan əməsmən; Mən Yaqupkə: «Meni izdixinglar bihudilik» degən əməsmən; Mən Pərvərdigar hək səzləymən, Tüz gəp kıləmə; **20** Yəqilənglar, kelinglar; I əllərdin kaqkanlar, jəm bolup Manga yəkinlixinglar; Əzi oyoqan butni kəttürüp, heq kutkuzalmaydıqan bir «iləh»kə dua kılip yürıdıqanlərləning bolsa heq bilimi yoktur. **21** Əmdə ular əz gəplirini bayan kıləq üqün yəkin kəlsun; Mayli, ular məsləhətləxip bəksun! Kim muxu ixni kədimdinlə jakarlioqanidi? Kim uzundin berı uni bayan kıləqan? U Mən Pərvərdigar əməsmu? Dərwəqə, Məndin bəxkə heq iləh yoktur; Həm ədil Huda həm Kutkuzoquqidurmən; Məndin bəxkə biri yoktur. **22** I yər-zeminning qəti-yəkiliridikilər, Manga təlpünüp kutkuzulunglar! Qünki Mən Təngridurmən, bəxkə heqbiri yoktur; **23** Mən Əzüm bilən kəsəm iqqənəmən, Muxu səz həkkəniylik bilən aozjəmdin qıkti, hərgiz kaytmaydu: — «Manga barlik tizlar püküldü, Barlik tıllar Manga [itəqə] kəsəm iqudu». **24** Xu qəqıd: «Həkkəniylik wə küq bolsa pəkət Pərvərdigardıdu» — deyilidu, Kixilər dəl Uninglə kəxiəqə kelidu; Əqəlirlixip, uningə qəzəpləngənlərləning həmmisi xərməndə bolidu. **25** Israilning əwladlirininə həmmisi Pərvərdigar tərpidin həkkəniy kılənidu, Wə ular Uni dānglixidu.

46 Bəl bolsa tiz püküti, Nebo engixiwatidu; Ulərləning məbudliri uləqlərləning zemmisigə, kalilərləning zemmisigə qüxti; Silər kəttürgən nərsilərləngər əmdə uləqlərlə artioqan bolup, Həlsiz uləqlərlə əojir yük bolidu! **2** Ular engixidu, birliktə tiz pükixidu; Ular muxu yükni kutkuzalmaydu, Bəlkə əzliri əsirgə

qūxidu. **3** I Yakupning jəməti, Xundakla Israil jəmətining kəldisi, Ananglarning kərsikidiki qəojdin tartip üstümgə artıqlanlar, Bəliyatkudiki qəojdin tartip kəttürülüp kəlgənlər, — Manga kulək selinglar! **4** Silər kəriququmu Mən yənıla xundakturmən, Qeqinglar akəroququmu Mən silərni yūdüp yürimən; Silərni yasioqan Məndurmən, silərni kəttürimən; Silərni yūdüp kətkuzimən. **5** Əmdi Meni kimgə ohxatmaqçı, Yaki kimni Manga təng kilməqsilərlər? Uni Manga ohxax dəp, Silər kimni Mən bilən selixturmaqçisilərlər? **6** Ular bolsa həmyanidin altunni qeqip berip, Kümüxnimu tarazioqə salidu, Bir zərgərni yalliwalidu, U bir məbudni yasap beridu; Ular yikilidu, dərwəkə qəqunidu! **7** Ular uni mürisigə artidu, Uni kəttürüp, Əz ornioqə qoyidu; Andin u axu yərdə ərə turidu; U ornidin kəzəjilməydu; Birsı uningə yelinip tiləydu, Ləkin u jawab bərməydu; U kixini awariqilikidin kətkuzmaydu. **8** Muxu ixlərni esinglarda tutunglar; Xundakla əzlinglarni həkikij ərəkəklərdək kərsitinglar; I, itaətsizlər, Buni esinglarəqə kəltürtinglar; **9** Ilgirik ixlərni, yəni kədimdin boləqan ixlərni esinglarəqə kəltürtinglar; Qünki Mən Təngridurmən, bəxkə biri yəktür; Mən Hudadurmən, Manga ohxaxlar yəktür; **10** Mən: «Mening bəkitkinim orunlinidu, Kənglümgə bərlək pükənlərni əməlgə axurməy qəyməymən» dəp, İxning nətijsini baxtilə, Aldin'ala tehi kilinmioqan ixlərni ayan kəlip eytkuqidurmən; **11** Künqikixtin yirtkuq bir kuxni, Yəni kənglümgə pükkinimni ada kəloquqı bir ədəmni yirək yurttin qəkiroquqidurmən. Bərhək, Mən səz kəloqan, Bərhək, Mən uni qəququm əməlgə axurimən; Buni niyə kəloqanmən, Bərhək, Mən uni wujudkə qikirimən. **12** I həkəniylikdin yirək kətkən həjillər, Manga kulək selinglar: — **13** Mən həkəniylikimni yekən kilimən, U yirəkləxmaydu; Xuningdək Mening niyatim həm kəqikməydu; Mən Zionqə niyə yətküzüp, Israiləqə julalək-güzəllikimni tikləp bərimən».

47 «I Babilning pak kizi, kəlip topa-qəngəqə oltur; I kəldiyələrnin kizi, təhtsiz bolup yərgəqə oltur! Qünki sən «latapətlək wə nazuk» dəp ikkinqı atalməysən. **2** «Tügəməni təxini qərup, un tart əmdi, Qümpərdəngni eqip təxlə, Kənglikingni səlēt, Paqikingni yalingaqılə, Dəryalərdin su kəqip ət; **3** Uyatliking eqilidu; Bərhək, nomusungəqə tegilidu; Mən intikəm alimən, Həqkimni ayap qəyməymən. **4** Bizning Həmjəmət-Kətkuzəququmiz bolsa, «Saməwi kəxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar» Uning nami; U Israildik i Mukəddəs Boləquqidur. **5** I kəldiyələrnin kizi, süküt kəlip jim oltur, Kərangəquləkkə kirip kət; Qünki buningdin keyin ikkinqı «səltənətlərnin hanixi» dəp atalməysən. **6** Mən Əz həlkimdin qəzəpləndim, Xungə Əzümmning mirasimni buləqiwəttim, Xuning bilən ularni kəlungəqə tapxurup bərdim; Sən bəlsəng ularəqə həqkəndək rəhim kərsətmiding; Yaxənoqanlarning üstigimni boyunturuklarni intayin eqir kəlip səlding; **7** Xuning bilən sən: — «Mən mənggügə hanix bolimən» dəp, Muxu ixlərni kənglungdin həq ətküzmiding; Ularning əkiwtini həq oylap bəkmidingən. **8** Əmdi həzir, i əndixisiz yaxəp kəlgüqı, Əz-əzığ: «Mənla bərdurmən, məndin bəxkə həqkim yəktür, Mən hərgiz tul əyalning jəpasini yaki balilərdin məhrum boluxning jəpasini tartməymən» — degüqı, I sən əyx-ixrətkə

bərləgüqisən, Xuni anglap qəy: — **9** «Dəl muxu ikki ix, — Balilərdin məhrum bolux wə tulluq — Bir dəkikidə, bir kün iqidilə bəxingəqə təng qūxidu; Nuroqunlioqan jadugərləkliring tūpəylidin, Bək kəp əpsunliring üqün ular toluk bəxingəqə kəlidu. **10** Qünki sən əzüngning rəziləkləngəqə tayanəqənsən, Sən «Həqkim meni kərməydu» — deding; Səning danəlikəng wə biliming əzüngni əzikturup, Sən kənglümğə: — «Mənla bərdurmən, məndin bəxkə biri yəktür» — deding. **11** Bərkə balay'apət seni bəsip kəlidu; Sən uning kəlip qikixini bilməysən; Həlakət bəxingəqə qūxidu; Sən həqkəndək «həmiy puli» bilən uni təsaləməysən; Sən həq kütəmgən wəyranqilik tuyuksiz seni bəsip qūxidu. **12** Əmdi kəni, yaxlikəngdin tartip əzüngni upritip kəlgən əpsunliringni, Xundakla nuroqunlioqan jadugərləkliringni həzir oqup turıwər; Kim bilsun, sən ulərdin pəydə kərup kəlaməsən? Bərkə nemini təwritip qəyaləsən hərkəqan?! **13** Sən əloqan məsilətlərlə bilən həzislənilip kətting; Əmdi əsmənləqə kərap təbir bərgüqilər, Yultuzlarəqə kərap pəqilik kəloquqılar, Yəngi əylərni kəzitip mənəjjimlik kəlip ixlərni «aldin'ala eytkuqılar» ornidin təng turup bəxingəqə qūxidəqanlərdin seni kətkuzsun! **14** Mənə, ular pəhalədkə bolup kətidu; Ot ularni kəydüriwətidu; Ular əzlini yəlkunəng kəlidin kətkuzalməydu; Bərkə ular ədəmni issitkudək həq kəmur, Yaki ədəm issinəqudək həq güləni yəktür! **15** Seni awərkə kəloqan, Yəxləngdin tartip səndə səz kəloqanlar səngə muxundək pəydisiz bolidu; Hərbiri əz yolini izdəp kətip kəlidu; Seni kətkuzəqudək həqkim yəktür.

48 I Yakupning jəməti, «Israil»ning ismi bilən atəloqanlar, «Yəhuda buləkli»din kəqkənsilərlər, Pərwərdigərnin namini ixlətip kəsamə kəloquqisilərlər, Israilning Hudəsinə tiləqə aloquqisilərlər, Bərkə bular həkikət həm həkəniylikdin əməs! Munulərnə anglap qəyunglar: — **2** (Qünki ular «mukəddəs xəhər»ning namini ixlətip əzlinigə isim kəlidu, Tehi Israilning Hudəsiəqə «təyinar»mıx! Uning nami bolsa saməwi kəxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigardur!) **3** Mən burunla «ilgirik ixlər»ni aldın'ala bəyan kildim; Ular Əz əqəzimdin qikəqan, Mən ularni anglattim; Mən bularni tuyuksiz wujudkə qikirip, Ular əməlgə axuruldı; **4** Qünki Mən səning həjilləkləngni, boynəngning pəylirining təmur, Yüzüngning dəptək ikənlikini bildim; **5** Səning: «Məning butum muxulərnə kildı», Yaki «Oymə məbudum, kəymə məbudum bularni bəyrudi» — dənəsləkləng üqün, Xungə Mən bəldur muxulərnə səngə bəyan kildim; İx yüz bərgüqə ularni səngə anglitəp turdu. **6** Sən bulərnə angliəqənsən; Əmdi ularning həmmisini kərup bək! Buni rəst dəp ətirəp kilməmsilərlər? Mən bəyatın «yəngi ixlər»ni, yəni səklinəp yəxurənoqan ixlərni bəyan kildim, Sən bulərnə bilgən əməssən. **7** Səning: «Dərwəkə, məning ulərdin bəldur həwirim bəridi» dənəsləkləng üqün, Ular burun əməs, həzirə yaritilidu; Muxu kündin ilgiri sən ularni anglap bəkməqənsən. **8** Bərhək, sən kulək səlmiding, Bərhək, sən həwərmu əlmiding, Bərhək, səning kəlikəng heli burunla eqilməy ətəklək kəldi; Qünki Mən səning wəpasizlik kəliwərdiəqanlikəngni, Bəliyatkudiki qəojəngdin tartip «asiy» dəp atilidiəqanlikəngni bildim.

9 Öz namim üqün oqəzipimni keqiktürimən, Xəhritim üqün seni üzüp taxlimaymən dəp oqəzipimni besiwaldim; **10** Kəra, Mən seni tawlidim, Bırak kümüxnı tawlıoqəndək tawlawrudim; Mən azab-oqubətning humdanida seni talliwaldim; **11** Öz səwəbimdın, Öz səwəbimdın Mən muxuni kılimən; Mening namimoqə daq təgsə kəndək bolidu? Mən Özümning xan-xəhritimni baxkə birsığa etküzüp bərməymən. **12** I Yəqub, I qəkiroqinim Israill! Manga kulək salojın; Mən «U»durmə; Mən Tunjidurmən, bərhək həm Ahirkidurmən; **13** Mening kolum yər-zeminning ulını salojan, Ong kolum asmanlarnı kərgən; Mən ularnı qəkirsamla, ular jəm bolup ornidin turidu. **14** Həmminglar, jəm bolup yioqilinglar, anglap koyunglar; [Butlar] arisida kəysisi muxundək ixlarnı bayan kıloqan? Pərwərdigar yaxı kərgən kixi bolsa uning kənglidiki ixlarnı Babilda ada kılıdu, Uning bilək-koli kaldıylərnıng üstigə zərb bilən qūxidu; **15** Mən, Mən sez kıloqanmən; Dərhəkikət, Mən uni qakirdim; Mən uni aldioqə qikirowaldim; Uning yoli muwəppəkiyətlək bolidu. **16** — Manga yekın kelinglar, muxuni anglap koyunglar; Mən əzəldin sezümni yoxurun kıloqan əməs; [Sezüm] əməlgə axuruloqinidumu yənıla xu yərdə bolqanmən; Həzir bolsa Rəb Pərwərdigar wə Uning Rohi Meni əwətti! **17** Həmjəmət-nijatkarıng Pərwərdigar, Israildiki Muxəddəs Boləuqı mundək dəydu: — «Əzünggə payda bolsun dəp sanga Əgətəküqı, Sanga tegixlək boləqan yolda seni yetəklıqıqı Mən Pərwərdigar Hudayingdurman; **18** Sən Mening pərmanlırimoqə kulək saləqan bolsang'ıdı! Undək boləqanda bəht-hatırjəmlıking dəryadək, Həkkəniylikıng dengiz dölqunlıridək bolətti! **19** Sening nəslıng bolsa unıng kumlıridək, Iq-kərnıngdın kıqkən pərzəntlırıng kum danqılıridək sansız bolətti! Ularnıng ismi Mening aldimda hərgız əqürüwetilməydioqan yaki yökıtiwetilməydioqan bolətti! **20** Babıldın qıkinglar, kaldıylərdın kəqıp ketinglar! Nahxa əwazlırını yangritıp muxuni jakarlanglar, Bu həwəni anglinglar, Jahənnıng qət-yakılırioqıqə uni yetküzüp mundək dənglar: — «Pərwərdigar Əz kuli Yəqupni həmjəmətlək kılip kutkuzdı! **21** Ular qəl-bayəwanlarnın etkəndə həq ussəp kəlmıdı; U sularnı taxtın akkuzup bərdi; Bərhək, U taxnı yəroquzdı, sular unıngdın uroqup kıkti!». **22** «Rəzillər üqün» — dəydu Pərwərdigar, «bəht-hatırjəmlək yoxtur».

49 «I arallar, mening gepimni anglanglar, Yıraktiki əl-yurtlar, manga kulək selinglar! Baliyatıkudiki qeoqımdın tartıp Pərwərdigar meni qakirdi; Apənnıng kərsikidiki qeoqımdın tartıp U mening ismimni tiləqə aldı; **2** U əqızimni etkür kıliqtək kildi; Əz kəlinıng sayısı əstida meni yoxurup kəldi, Meni siliklənoqan bir ok kildi; U meni okdənioqə selip saklıdı, **3** Wə mən: «Sən bolsang əzüngdə Mening güzəllik-luləlikim ayan kılınıdioqan Əz kulum Israıldırsən» — dedi-. **4** Əmma mən: — «Mening əjrim bikəroqə kətti, Həqnemigə erixməy kük-məqədurumni kuruk sərp kıldim; Xundəktimu bəhəlinixim bolsa Pərwərdigardındur, Mening əjrimnimu Hudayimoqə tapxurdum» — dedim; **5** Əmdi meni Əz kuli boluxkə, Yəqupni towa kılip unıng yenioqə kayturuxkə meni baliyatıkuda xəkilləndürgən Pərwərdigar mundək dəydu: — (İsrail kayturulup yenioqə toplanmıoqan bolsimu,

Mən yənıla Pərwərdigarning nəziridə xan-xərpəkə ığə boldum, Xuningdək Hudayim mening kükümdur) **6** — U mundək dəydu: — «Sening Yəqub kəbililirini [ğnahtın kutkuzup] turəquzuxkə, Həmdə Israildiki «saklanəqan sadıqlar»ni bəhtkə kayturuxkə kulum boluxung sən üqün zərrıqilik bir ıxtur; Mən tehi seni əllərgə nur boluxkə, Yər yüzıng qət-yakılırioqıqə nijatim boluxung üqün seni atıdım». **7** Əmdi Israılning həmjəmət-kutkuzəuqısı, unıngdiki Muxəddəs Boləuqı Pərwərdigar mundək dəydu: — Adəmlər iq-ıqıdın nəprətlınıdioqan kixigə, Yəni kəpəqilik lənitiy dəp kərioqan, Əməldarlarəqə kul kılinoqan kixigə mundək dəydu: — «Səzidə turəuqı Pərwərdigar, Yəni seni tallioqan Israildiki Muxəddəs Boləuqıqıng səwəbidin, Padıxahlar kəzlırını eqıp kərup ornidin turidu, əməldarlarmu bax uridu; **8** Pərwərdigar mundək dəydu: — «Xəpaət kərsitilınoqan bir pəyttə duayıngnı ıjabət kılixni bəkitkənəmən, Nijat-kutkuzulux yetküzüldioqan bər künida Mən sanga yərdəmdə boluxumni bəkitkənəmən; Mən seni kəoqdaymən, Seni həlkıngə əhdə süpitidə bərimən; Xundək kılip sən zemınnı əsligə kəltürısən, [Həlkımmı] harabə bolup kətkən miraslırioqə warislik kıldırsən, **9** Sən məhəbuslarəqə «Buyakqə kelinglar», Kərangəoluluktə oltureqanlarəqə «Nuroqə qıkinglar» — dəysən; Ular yollar boyıdimu otlap yürıdu, Həttə hərбір təkır təoqlərdın ozukluk tapıdu; **10** Ular aq kəlməydu, ussəp kətməydu; Tomuz ıssıkmı, kuyax təptımu ularnı urmaydu; Qünki ularəqə rəhım kıloqı ularnı yetəkləydu, U ularəqə bulakları boylıtip yol baxlaydu. **11** Xuningdək Mən bərlık təoqlirimni yol kılimən, Mening yollirim bolsa egiz kətürüldü. **12** Mana, muxu kixilər yıraktın kəliwatıdu, Mana, bular bolsa xımalđn wə oqərbtın kəliwatıdu, Həm muxular Sinim zemınnıdumu kəliwatıdu. **13** Huxallıktə towwanglar, i asmanlar; I yər-zemin, xadlan; Nahxılarnı yangritınglar, i təoqlər; Qünki Pərwərdigar Əz həlkıgə təəslı bərdi, Əzıng har boləqan pəkır-məminlırığə rəhım kılıdu. **14** Bırək Zion bolsa: — «Pərwərdigar məndin wəz kəqti, Rəbbim meni untup kətti!» — dəydu. **15** Ana əzi emitiwatkan bowıqını untuyalamdu? Əz kərsikidin tuəqan oəlioqə rəhım kılməy turalamdu? Həttə ular untuoqan bolsimu, Mən seni untuyalməymən. **16** Mana, Mən seni Əz alkanlırimoqə oyup pütkənəmən; [Harabə] təmlirıng hərdəim kəz aldimkidur. **17** Oəul balilirıng [kaytixkə] aldirıwatıdu; Əslidə seni wəyrən kıloqanlar, harab kıloqanlar senıngdın yırək kətiwatıdu; **18** Bexıngni egiz kətürüp ətrəpınoqə kərap bəkl! Ularnıng həmmisi jəm bolup kexıngəqə kaytıp kəliwatıdu! Əz həyatım bilən kəşəm kılimənkı, — dəydu Pərwərdigar, Sən ularnı əzünggə zıbu-zınnətlər kılip kıyısən; Toyı bolıdioqan kızıdək sən ularnı təkəysən; **19** Qünki harabə həm qəldərap kətkən jaylırıng, Wəyrən kılinoqan zemıng, Həzir kəlip, turmakqı boləqanlar tüpəylidin sanga tarqılık kılıdu; Əslidə seni yutuwaləqanlar yırəklap kətkən bolıdu. **20** Seningdın juda kılinoqan balilirıng bolsa sanga: — «Muxu jay turuxuməqə bək tarqılık kılıdu; Manga turəqudək bir jaynı boxıtıp bərsəng!» — dəydu; **21** Sən kənglūngdə: — «Mən balilirimdın ayrılıp kəloqan, Qərib-musapır wə sürgün bolup, uyan-buyan həydiwetilgən tursam, Kim muxularnı manga tuəuq bərdi? Kim ularnı bəkip qong kildi? Mana, mən

oʻqirib-yaloquz kalduruloqanmən; Əmdi muxular zadi nadin kalgəndur? — dəysən. **22** Rəb Pərwərdigar mundaq daydu: — «Mana, Mən əllərgə kolumni kətiürüp ixarət kiliəmən, Əl-millətlərgə kərinidioqan bir tuqni tikləymən; Ular oqulliringni kuqikida elip kelixidu; Ular kizliringni həpax kiliş kelidu. **23** Padixahlar bolsa, «Atak dadiliring, » Hanixlar bolsa inik'aniliring bolidu; Ular sanga bexini yərgə təgküzüp təzim kiliş, Putliring aldidiki qang-topinimu yalaydu; Xuning bilən sən Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetisən; Qünki Manga ümid baqlap kütənlər hərgiz yərgə qarap kalmaydu. **24** Oljini baturlardin eliwəlojili bolamdu? Həkkaniyəť jazasi səwəbidin tutkun kiliñoqan bolsa kutuldurəjili bolamdu? **25** Qünki Pərwərdigar mundaq daydu: — Həttə baturlardin əsirlənimu kayturuwəlojili, Əxəddiylərdin oljini kutkuziwəlojili bolidu; Wə sən bilən dəwalaxkanlar bilən Mənmə dəwaliximən, Xuning bilən baliliringni kutkuzup azad kiliəmən. **26** Seni əzgüqilərnəi əz gəxi bilən əzini ozuklandurimən; Ular yengi xarab iqnəndək əz kəni bilən məst bolup ketidu; Xundak kiliş barlik ət igiliri Mən Pərwərdigarning sening Kutkuzəuqing həm Həmjəməť-Nijatkarəing, Yəkuptiki kudrət Igsi ikənlikimni bilip yetidu.

50 Pərwərdigar mundaq daydu: — Mən qəyuwətkən ananglarning taləq hətə keni? Manga kərz bərgüqilərnəing kaysisioqə silərnəi setiwətkənmən? Mana, silər əz gunəhliringlar arkilik əz-əzünglarni setiwətkənsilər; Silərnəing asiylilikliringlar tüpəylidin ananglar qəyuwətiləgnəidi. **2** Mən silərdinmü soraymən: Mən kəlginimdə, nemixkə heq adam qikmidi? Mən qəkiroqinimda, nemixkə heqkim «Mana mən» dəp jawəb bərmidi? Hərlükkə qikirixkə kolum kiskilik kiliamdu? Kutkuzəjudək küqim yəqmidi? Mana, Mən bir əyibləpə dengizni kurutub, Dəryalarni qəlgə ayləndurəwetimən; Su bolmioqəqə ularning belikliri sesip ketidu, Ussuzluktin əlidu; **3** Asmanlarni karilik bilən kiydürimən, Ularning kiyim-keqəklirini [kəra] bəzdin kiliəmən». **4** «Rəb Pərwərdigar mening jəpə qəkkənlərnəing kənglini yasəxni bilixim üqün manga təlim-tərbiyə əluqəqlarning tilini təkdim kildi; U meni hər səhər oyoqitip turidu, Tərbiyiləngənlərnəing katarida mening kulikimni oyoqitidu. **5** Rəb Pərwərdigar kulikimni aqti; Mən bolsam itaətsizlik kili midim, Yəki yolidin bəx tartmidim. **6** Dübəmməni sawioquqiləroqə, Məngzlimni tük yəluqəqləroqə tutup bərdim; Hərlük həm tükürüxlərdin yüzümnəi qəqurmidim; **7** Biraq Rəb Pərwərdigar yardimimdə bolidu; Xunga mən yərgə qarap kalmaymən; Xunga mən [niyitimni kəť'iy kiliş] yüzümnəi əlməstək qing kildim; Həjillikə kaldurulmaydioqanlikimni bilimən. **8** Meni Akliəuqə yənimdidur; Kim manga ərz-xikəyət kiliəlisun? Bar bolsa birlikdə dəwalixayli; Kim mening üstümdin əyibliməqə bolsa, Aldiməqə kəlsun! **9** Manga yərdəmdə boləuqə Pərwərdigardur; Əmdi meni ərz kiliəlaydioqan kimkən? Ularning həmmisi bir tal kiyimək əsirəp ketidu; Pərwənilər ularni yutuwətidu». **10** — «Arənglarda Pərwərdigardin kərkidioqan, Uning kulining səzigə itəť kiliədioqan kim bar? Karəngəluqə mangidioqan, yoruklukli bolmioqan kixi bolsa, Pərwərdigarning namioqə ixinip hatirjəmlənsun, Hudəzioqə yələnsun! **11** Mana,

əzliri üqün ot yəkidioqan, Ətrəpinglarni məx'əllər bilən oraydioqan həmminglar! Kəni, əz otunglarning nurida, Əzünglar yəkkən məx'əllər arisida mēnginglar; Biraq silər xuni kolumdin əlisilərkə: — «Azəb-həsərt iqnə yəsisilərlə!».

51 «**1** Həkkaniylikə intilgüqilər, Pərwərdigarni izdigüqilər, Manga kulək selinglar: — Silərnəi yonup qikəroqan taxkə, Silərnəi koləp qikəroqan orəkkə nəzər selinglar; **2** Atənglar İbrəhiməqə, silərnəi tuəqup bərgən Sarəhkə nəzər selinglar; Qünki Mən uni yəloquz qəojida qəkidim, Uningə bəť ata kildim, Həm uni əwundurdum. **3** Qünki Pərwərdigar Zioñoqə təsəlli bərməy qəymaydu; Uning barlik harəbə yərlirigə qəqum təsəlli bəridu; U qəqum uning jəngəllirini Erən bəoqisidək, Uning qəl-bəyawanlirini Pərwərdigarning bəoqidək kiliidu; Uningdin huxallik həm xad-hurəmlik, Rəhmətlər həm nəhxə əwəzliri tēpidu. **4** Mening həlkim, gēpimni əngənglar, Əz elim, manga kulək selinglar; Qünki Məndin bir kənun-təlim keliidu, Wə Mən həküm-həkkəitimni əl-yurtlar üqün bir nur kiliş tikləymən. **5** Mening həkkaniylikim silərgə yēkin, Mening nijətim yəloqə qiktə; Mening biləklirim əl-yurtləroqə həküm-həkkəətni elip keliidu; Arəllər Meni kütüp əmid baqlaydu, Ular Məning bilikimə tayinidu. **6** Bəxinglarni kətiürüp əsmənləroqə, Astinglarda turoqan yəz-zəminəjimü qarəp bēkinglar; Qünki əsmənlər istütəktək əjayib bolidu, Yəz-zəmin bolsa bir tal kiyimək kəniəp ketidu; Uningda turuwətkənlərmü əhəxəla əlidu; Biraq nijətim bolsa əbədil'əbədgiqidur, Mening həkkaniylikim hərgiz yənjilmaydu. **7** **1** Həkkaniylikimni bilənglər, Kəngligə kənun-təlimimni pükənlər, Manga kulək selinglar; İnsanlarning həkəratliridin kərkəmənglar, Ulardiki kupurluk wə əqlirixlərdin pətipərak bolup kətmənglar; **8** Qünki küyə ularni kiyimni yəwəloqəndək yəwalidu, Kurt yurt yəwəloqəndək yəwalidu; Biraq həkkaniylikim əbədil'əbədgiqidur, Mening nijətim dəwərdin-dəwərgiqidur. **9** Oyoqan, oyoqan, küqni əzünggə kiyim kiliş kiyəysən, i Pərwərdigarning Bilik! Kədimki wəqətlərdə, Ətkən zamanlardiki dəwərlərdə oyoqənoqinəndək oyoqən! Rəhəbni kiyə-qiyə kiliş qēpiwətkən, Əjdihəni sənjip zəhimləndürgən əsli Sən əməsmü? **10** Dengizni, dəhxətlək həngəldiki sulərnəi kurutiwətip, Dengizning tēgilirini Sən həmjəmətlək kiliş kutkuzəqlərnəing ətux yəli kiliqən Əzüng əməsmü? **11** Xunga Pərwərdigar bədəl tēləp kutkuzəqlərlər kəytip keliidu, Ular nəhəxlərnəi eytip Zioñoqə yētip keliidu; Ularning bəxlirioqə mēnggüklük xad-hurəmlək kənidu; Ular huxallik wə xədləkə erixidu; Qəyoqə-həsərt həm uq-nədəmətlər bədər kəqidu. **12** Silərgə təsəlli bərgüqi Əzüm, Əzümdurmən; Əlūx əldida turoqan bir insəndin, Tēni ot-qəpəlgə əylinip ketidioqan insəni bəlisidin kərkəp kətkinəing nēmisə? **13** Asmanlarni kərgən, Yəz-zəminning ulini sələqən Yəsiəuqing Pərwərdigarni untup yūrisən, Xundəklə kün boyi həlakət yūrgüzməqə boləqan zəlimning həkəridin tohtəwsiz kərkəp yūrisən; Əmdi zəlimning kəhri kēni? **14** Bəx əgkən əsir bolsa tēzdin bəxitilidu; U həngəqə qūxməydu, xuning bilən əlməydu, Uning riskimü tūgəp kalmaydu. **15** Mən bolsam dengizni kəzəqəp, dölqunlarni həkərkətküqi Pərwərdigar Hudəyingdurmən; «Saməwi

koxunlarning Sərdari boloqan Pərwərdigar» Mening namimdur; **16** Wə asmanlarni tikləxə, Yər-zeminning ulini selixxə, Wə Zionoq: «Sən Mening həlkimdur» deyixxə, Mən səzümmi aozingə quyəqanmən, Sən [kulumni] kolumning sayisi bilən yapqanmən. **17** I Pərwərdigarning kolidiki kəhrlik kədəhni iqiwətkən Yerusalemlə, Oyoqan, oyoqan, ornungdin tur; Adəmmi wəhmigə saloqci jam-kədəhni sən iqting, birakla kətüriwəttig; **18** Uning tuoquq bərgən barlik baliliri arisida uni yetəkligüdək heqkim yok, Uning bekıp qong kiloqan barlik baliliridin uning kolini tutup yeligüdək heqbirimu yoq. **19** Bu ikki ix bexingoqə qüxti — (Kim sən üqün iq aqrıtip yioqlar?! — Bulangqilik həm wəyrənqilik, Aqarqilik həm qiliq; Məmmu sanga təsəlli berələymənmikin? **20** Sening baliliring həlsizlinip həxidin kətti, Toroqə qüxkən jərəndək hər bir koqining dokmuxida yatidu; Ular Pərwərdigarning kəhri bilən, Hudayingning tənbihi bilən toldurildi; **21** Xunga hazır buni anglap qoy, i har boloqan, — Mast boloqan, birak xarab bilən əməs: — **22** Əz həlkining dəwasini yürgüzgüqi Rəbbing Pərwərdigar, Yəni sening Hudaying mundaq dəydu: — «Mana, Mən kolungdin adəmmi wəhmigə salidioqan jam-kədəhni, Yəni kəhrimgə toloqan kədəhni eliwaldim; Sən ikkinqi uningdin heq iqməysən; **23** Mən uni seni harliwatqanlarning koloqə tutkuzimən; Ular sanga: «Biz üstüngdin dəssəp ətimiz, egilip tur» dedi; Xuning bilən sən teningni yər bilən təng kilip, Üstüngdin ətüküqlər üqün əzüngni koqidiki yol kilding».

52 — Oyoqan, oyoqan, i Zion, küqüngni kiyiwal, I Yerusalemlə, mukəddəs xəhər, güzəl kiyim-keqəkliringni kiyiwal; Qünki bundin baxlap sünnət kilinmioqanlar yaki napaklar iqinggə ikkinqi kirməydu. **2** Topa-qangdin qikiq əzüngni silkiwət; Ornungdin tur, olturuwal, i Yerusalemlə; Əzüngni boynungdiki zənjirlərdin boxitiwətkən, i tutkən boloqan Zion kizi! **3** Qünki Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Silər əzünglarni pulsiz setiwətkənsilər; Pulsiz kayturup setiwelinsilər». **4** Qünki mundaq dəydu Rəb Pərwərdigar: — Həlkim dəsləptə Misiroqə musapir süpitidə qüxkənəkən, Xundakla yekində Asuriyə ularni əzgən yərdə, **5** (Əmdi hazır həlkim pulsiz elip kelingində, — dəydu Pərwərdigar) Mening karim bolmamdikən? Ular üstidin həkümrənlik kiləuqular ularni zar kəqxatqan, — dəydu Pərwərdigar, — Xundakla namim bolsa kün boyi tohtawsiz həkərtəlgən tursa, Mening karim bolmamdikən?!» **6** Xunga Əz həlkim Mening namimni bilidu; Xunga xu küni ular Mening «U» ikənlikimni, xundakla ularoqə: «Kər, Meni!» dəydiqanlikimni bilidu. **7** Taoqlar üstidə hux həwər elip kəlgüqining ayaqliri nemidegən güzəl-hə! I aram-hatirjəmlikni jakarlaydu, Bəhtlik hux həwəni elip kelidu, Nijat-kutulxni elan kilidu, U Zionoqə: «Hudaying həmmigə həkümlə süridu!» **8** Kəzətkiliringning awazini angla! Ular awazini kətüridu, Nahxılarni yangritip towlaydu; Qünki Pərwərdigar Zionni elip kaytqanda, ular əz kəzi bilən kəridul! **9** I Yerusalemləning harabiliri, nahxılarni yangritip tənənə kilinglar! Qünki Pərwərdigar Əz həlkigə təsəlli bərgən, U Yerusalemmi həmjəmətlik kilip kutkuzoqan! **10** Pərwərdigar əllərnin həmmisining aldida Əz mukəddəs Bilikini eqip ayan kiloqan; Xuning bilən yər-

zeminning barlik qət-yakiliri Hudayimizning nijat-kutuluxini kəridu. **11** Qikiq kətinglar, qikiq kətinglar; Həq napak narsigə tagməy xu yərdin qikiq kətinglar; Uning otturisidin qikiq kətinglar; Pərwərdigarning mukəddəs qaqa-qüqilirini kətürgüqilər, əzünglarni pak tutunglar; **12** Qünki silər aldirioqan peti əməs, Patiparaq kaqkan peti əməs qikiq kətisilər; Qünki Pərwərdigar aldinglarda mandidu, Israilning Hudasi arka muhəpizətkinglar bolidu. **13** « — Kəringlarki, Mening kulum danalix bilən ix kəridu, U [aləmlə aldida] kətürilidu, yuxkiri orunoqə qikirilidu, nahayiti ali y orunoqə erixtürilidu. **14** Ləkin nuroqun kixilər seni kərip, intayin həyrən kəlixidu, — Qünki uning qirayi baxkə həkəndikiningkindin kəp zəhimləngən, [kulning] kiyapiti xu dərijidə buzuwetilgənki, uningda həttə adəmlə siyakimni kəlmioqan! **15** U xu yol bilən nuroqun əllərnin üstigə [kan] qaqudu. Həttə xah-padixahlarmu uning kəramitidin əozini tutupla kalidu; Qünki əzligə əəldin eytilmioqanni ular kəraləydu, Ular əəldin anglap bəkmioqanni qüxinələydu.

53 Bizning həwirimizgə kimmu ixəngən? Həm «Pərwərdigarning Biliki» boloquqi kimgimu ayan kilinnoqan? **2** U bolsa [Pərwərdigarning] aldida huddi yumran maysidək, Yaki huddi kaqjirək tuprakta tartqan bir yiltizdək əsidu; Uningda jəzəbidarlik yaki həywe yok bolidu, Biz uni kərginimizdə, uning bizni jəlb kiləuqudək təkə-turkimu yok bolidu. **3** U kixilər tərəpidin kəmsitilidu, ular uningdin yirəkləxidu; U kəp dərd-ələmlə adəmlə bolup, Uningoqə azab-oqubət yar bolidu; Xuning bilən uningdin yüzlər kaqurulidu; U kəmsitilidu, biz uni həq nərsigə ərziməs dəp həsəbliduk. **4** Birək əməliyəttə bolsa, U bizning kayoqu-həsəritimizni kətürdi, Azab-oqubətlirimizni əz üstigə aldi. Biz bolsək, bu ixlarni u wəbaqə uqriqanlikidin, Huda tərəpidin jazaliniq uruloqanlikidin, Xundakla kiyin-kistəkə elinoqanlikidin dəp kəriduk! **5** Ləkin u bizning əsiyliklərimiz tūpəyildin yarilandi, Bizning gunəhlərimiz üqün zəhimləndi; Uning jazaliniq bədliqə, biz aram-hatirjəmlə taptuk, Həm kəmqidin boloqan yariliri arqilik biz xipamu taptuk. **6** Həmmimiz huddi koylardək yoldin ezip, Hərbirimiz əzimiz halioqan yoloqə mangoqaniduk; Birək Pərwərdigar həmmimizning kəbiqlikini uning üstigə yioqip yüklidi. **7** U kiyinilip, azab qəkkən bolsimu eqiz aqmidi; U huddi boquzlaxkə yetiləp mengiloqan pakləndək boquzlaxkə elip mengildi, Xundakla yung kirkioqular aldida koy ün-tinsiz yatqandək, u zadilə eqiz aqmidi. **8** U kəmap koyulup, hək sorəktin məhrum bolup elip ketildi, Əmdi uning əwladini kimmu bəyan kiləlisun?! Qünki u tiriklərnin zeminiyin elip ketildi, Mening həlkimning əsiylikə üqün u wəba bilən uruldi. **9** Kixilər uni rəzillər bilən ortək bəp gərgə bəkitkən bolsimu, Ləkin u əlümidə bir bay bilən billə boldi, Qünki u həqəqaqan zorəwanlik kilip bəkmioqan, Uning əozidin birə eqizmu hylə-mikirlik səz tēpilmas. **10** Birək uni əzixni ləyik kərgən Pərwərdigardur; U uni əzabkə qəmüldürgüzdi. Gərgə u əz jəninə gunəhni yuyidiqan kurbənlə kiləqan bolsimu, Ləkin u əzining uruk-əwladlirini qoqum kərip turidu, Xundakla uning kəridioqan künləri uzartilidu; Wə Pərwərdigarning kəngli səyünidiqan ixlər uning ilkidə bolup, rawaj tēpəp əməlgə axurulidu. **11** U əzi tartqan

japaning mewisini k r p məmnun bolidu; H kkaniy boluqə Mening kulum  zining bilimliri bilan nuroqun kixil rg  h kkaniylikni yetk zidu. Q nki u ularning k bi hliklirini  zig  y kiliwalidu. **12** Bu ixliri  q n Mən xu «nuroqun kixil r»ni uningoa h diy  kilip nesiwisi kilim n, Xuning bilan u  zi k l kl kl rni  j nim t s pitid   l xt r p beridioqan bolidu; Q nki u ta  l xk  k dar «[xarab h diy ]»ni t kk nd k,  z jenini tutup b rdi, Xundakla  zining asiylik k loquqlarning katarida sanilixioq  yol qoydi. Xuning bilan u nuroqun kixil rning gunahini  z  stig  aldi,  zini asiylik k loquqlarning ornioq  koyup ular  q n dua k ldi».

54 — Təntənə kil, i pərzənt kərmigən tuqmas ayal! Nahxilarni yangrat, xadlinip tovla, i toloq k tutup ba k mioqan ayal! — Q nki  jerib ayalning baliliri eri bar ayalningkidin keptur! — d ydu P rw rdigar, — **2** Qediringning ornini keng ytip, Turaloqluringning etiklirini ular yaysun; K q ngni heq ayimay qedir taniliringni uzart n, Koz kliringni qingaytk n; **3** Q nki s n ong w  sol t r pk  kengiyis n; Sening  wladeng baxk   llarni ig l ydu; Ular  jerib x h rl rni a halilik kilidu. **4** Korkma, q nki s n heq hijal tt  bolmays n, Heq uyat k  k ldurulmays n, Q nki y rg  heq karitilip k lmays n, Q nki yaxlikingdiki hijilqanlikni untuysən, Tulluk ngning ahanitini heq esingə k lt r lmays n. **5** Q nki seni yaritip X k ll nd rg qing bolsa sening ering, Samawi koxunlarning S rdari bolioqan P rw rdigar Uning nami; H mj m t-K tkuzoquqing bolsa Israildiki Muk dd s Boluq i, U barlik yar-zeminning Hudasi d p atilidu. **6** Q nki P rw rdigar seni qəkirdi, — Huddi eri  zidin w z k q k n, kəngli sunu k bir ayaldək, Yaxlikid  yatlik bolup andin taxliwetilgən bir ayalni q k roq nd k qəkirdi — d ydu sening Hudaying; **7** Mən bir d k k  səndin ayrilip kəttim, Birak zor key m qanlik bilan seni yenimo q  yiojımən; **8** O z p mning texisi bilan Mən bir d k k la y zi mni səndin yoxurup koydum; Bir k m ngg l k me ir-mu  bb t m bilan sanga key m qanlik k rsitim n — d ydu H mj m t-K tkuzoquqing P rw rdigar. **9** Muxu ixlar huddi Nuh [p yo  mb r] d wridiki topan sulirid k bolidu — Mən Nuh d wridiki sular ikkinçi y r y zini besip  tm ydu d p k s m iqkinimd k, — Mən xundək k s m iqk nm nki, Səndin ikkinçi  j z pl nm ym n, Sanga ikkinçi t nb h bərməymən. **10** Q nki taqlar y k lidu, D ngl r m  yetkilip ketidu, Bir k me ir-mu  bb t m səndin h rg z k tm ydu, Sanga aram-hatirj mlik bərgən  hd mmu s ndin neri bolmaydu — d ydu sanga key m qanlik k loqu i P rw rdigar. **11** I har bolioqan, boranda uyan-buyan qayk loq n, heq t s lli kil nm ioq n [k iz], Mana, M n taxliringni r ngdar semont lay bilan k rlaym n, K k ya kt lar bilan ulungni salim n; **12** Park rak  munarliringni l  ll rd n, D rw ziliringni q kn k ya kt lard n, Barlik sepilliringni jaw hiratlard n kilip yasaym n. **13** Sening baliliringning h mmisi P rw rdigar t ripidin  gitilidu; Baliliringning aram-hatirjəmliki zor bolidu! **14** Sən h kkaniylik bilan tiklinis n; Sən zulumd n yirak, (Q nki sən heq korkmays n) W h t tt nm  yirak turoquqi bolisən, Q nki u sanga heq yekinlaxmaydu. **15** Mana, bir rsi həman yiojilip sanga h jum k lsa, (Bir k bu

ix Mening ihtiyarimda bolioqan  m s), Kimki yiojilip sanga h jum k lsa sening s w b ngdin y k lidu. **16** Mana, k m r otini y lp t p,  zig  muw pik bir k ralni yasioquqi t m r qini M n yaratk nm n, H m har k lix  q n hal k k loquqinimu M n yaratk nm n; **17** Sanga k rxi yasaloqan heq k nd k k ral k roq  k lm ydu; Sanga  r z-xikay t k loquqi h rbir tilni s n m n k lis n. Mana xular P rw rdigarning k llirining alidioqan mirasidur! Ularning h kkaniylik i bolsa m ndindur!

55 H y! Barlik  ussap kətkənlər, Suo a k linglar! Puli yoklar, k linglar, ax-nan setiwelip y nglar; Mana k linglar, n  pul n  bad l t lim yla xarab həm s it setiwel nglar; **2** Nemixkə həkəkiy ax-nan bolmaydioqan nərsigə pul h jl ysil r?  jiringlarni ad mni heq k na t l nd rm y dioqan n rsilar  q n s rp k lisil r? Gepimni k ng l koyup anglanglar, yaxsisidin y nglar, K ngl nglar molqlikt n kənaətlinidu; **3** Manga k lak sel nglar, yenimo q  k linglar; Anglanglar, j ninglar hayat k  erixidu; W  Mən sil r  q n m ngg l k bir əhdə t z p berim n: — Xu  hd  — Dawut k  w d  kilinoqan me ir-x p kt l rdur! **4** Mana, Mən uni  l-yurtlaro a guwah i s pitid ,  l-yurtlaro a yet k i həm sərkərdə s pitid  t k dim k ldim — **5** — «Mana, sən  z ngg  yat bir  lni q k ris n, Seni bilmig n bir  l yeningo a yügürüp kelidu; S w bi bolsa P rw rdigar Hudaying, Israildiki Muk dd s Boluq ining  zidur; Q nki U seni uluqlap sanga g z ll k-julalikni yar k ldi». **6** — Izd nglar P rw rdigarni, U  zini tapkuzmak i bolioqan p yt t ; U yekin turoqan wa tidd  uningoa nida kılinglar! **7** R zil ad m öz yolini, Nah k ad m öz oy-hiyallirini taxlisun, P rw rdigarning yenio a k ytip kılsun, U uningoa r  himdilik k rsitidu; Hudayimizing yenio a k ytip k lsun, U zor k q r m kilidu. **8** Q nki Mening oylioqanlirim sil rning oylioqanliringlar  m s, Mening yollirim bolsa sil rning yolliringlar  m stur; **9** Q nki asman y rdin kanq  yuk ri bol j nid k, Mana  z yollirim sil rning yolliringlardin, Mening oylioqanlirim sil rning oylioqanliringlardin xunq  yuk ridur. **10** Yamo ur h m k r asmandin q x p, Y r y zini su jirip uni k k rtip, q  k litip, Terioquq o a uruk ni, yeg q ig  ax-nanni t minlig g  k ytm y dioq nd k, **11** Mana Mening a zimd n q kk n s z-kalam m xund kt r;  z k ngl mdikini  m lg  axurmioquq , Uni  w t x m ksitimg  toluk y tm g q , U  z mg  bikard n-bikar k ytm ydu. **12** Q nki sil r xad-huram halda q k sil r; Aram-hatirj mlik a yet klinip q k sil r; Taqlar h m d ngl r sil rning aldinglarda nahxa yəngritidu, Dalalardiki barlik d l-dərəhlər qaw k q lixip təntənə kilidu; **13** Yant klikning ornida k rio y, J oqanlikning ornida had s dərihi esidu; Muxular bolsa P rw rdigaro a bir nam k lt ridu, M ngg g   zi lm s karam t bolidu.

56 P rw rdigar mund k d ydu: — Adalət həm h day tt  qing turunglar, H kkaniylik ni y rg ziweringlar; Q nki Mening nijatim y k nlaxti, H kkaniylik m ayan k linay dəwatidu, **2** Muxularni k loquqi kixi, Muxularda qing turoquqi insan balisi — Xabat k nini bulo imay pak-muk dd s saklioquqi, K lini hərkəndək r zillikt n tart kuqi kixi nemideg n b htliktur! **3**  zini P rw rdigaro a ba lioqan yat

yurtluk adom: — «Pərwərdigar qokum meni öz həlkidin ayrıwetidul», Yaki aqwat bolojan xixi: — «Mana, kaqxal bir dərəhmən!» degüqi bolmisun. **4** Qünki Pərwərdigar: — Mən Öz «xabat künim»ni saklaydijon, Kənglumdiki ixlarni talliojan, Əhdəmdə qing turidiojan aqwatlaroja mundak dəyməni: — **5** Mən ularoja Öz eyümdə, Yəni Öz tamlimir iqidə orun həm nam-ataq ata kılmən; Muxu nam-ataq oqul-kizliri barlarningkidin əwzəldur; Mən ularoja tüzilməs, mənggülik namni berimən. **6** Pərwərdigarning hizmitidə boluxka, Uning namioja seqojinxka, Uning kulliri boluxka Pərwərdigaroja ezini baqliojan, Xabat küni bulojimay pak-muqəddəs sakljojan, Əhdəmmi qing tutkan yak yurtlukning pərzəntlirini bolsa, **7** Ularimu Öz muqəddəs teojimoja elip kelimən, Mening duagah bolojan eyümdə ularni huxal kılmən; Ularining keydurmə kurbənlilikliri həm təxəkkür kurnənlilikliri Mening kurbəngahim üstidə kobul kilinidu; Qünki Mening eyüm «Barlik əl-yurtlar üqün dua kilinidiojan ey» dəp atilidu. **8** Israildin tarkilip kətkən qeriblarni yiojip kayturidiojan Rəb Pərwərdigar: — Mən yənə uningoja baxkılarni, Yəni yiojilip bolojanlaroja baxkılarnimu koxup yiojimən! — dəydu. **9** — I dalalardiki barlik haywanlar, kelip ozuktin elinglar, Ormanlikteki barlik haywanlar, kelinglar! **10** [Israilning] kəzətqiliri həmmisi karioju; Ular heq bilməydu; Həmmisi kawaxni bilməydiojan gaqa itlar, Quxakəp yatidiojan, uykuoja amraklar! **11** Muxu itlar bolsa nəpsi yaman, toyojanmi bilməydu, Ular bolsa [həlkimni] «bakkuqi»larmix tehi! Ular yorutuluxni heq bilməydu, Ularining həmmisi halojanqə yol tallap keyip kətkən, Birsimu kəlməy hərbi öz mənəpəitini kəzləp yürgüqilər! **12** Ular: «Kəni, xarab kəltürimən, Hərakni kənojuqa iqəyli; Ətimu bolsa bügündikə bolidu, Tehimu molqilik bolidu yənə!» — dəweridu.

57 Həkkəniy adəm ələmdin ətidu, Həqkim buningoja kəngül bəlməydu; Mehriban adəmlər yiojip elip ketilidu, Biraq həqkim oylap qüxinəlməyduki, Həkkəniy adəmlər yaman künlərnə kərmisun dəp yiojip elip ketilidu. **2** U bolsa aram-hatirjəmlək iqiğə kiridu; Yəni əzlirining durus yolida mənəjojan hərbi xixi, Öz ornida yetip aram alidu. **3** Biraq sənər, i jadugər ayalning baliliri, Zinahor bilən pahixə ayalning nəslə; Buyakka yəkin kelinglar; **4** Silər kimni mazək kiliwətilər? Yaki kimə karxi aqzinqılarni kalqaytip, Tilinglarni uzun qikirisilər? Silər bəlsənglər asiylıktin tərəlgən balilar, Aldəmqilikning nəslə əməsmusilər? **5** Hərbi qong dərəh astida, Hərbi yexil dərəh astida xəhwəniylək bilən kəyüp kətküqi, Kiqik balılarni jilojilaroja həm hada taxlarning yeriklirioja elip soyoquqisilər! **6** Eriktiki siliklənəng taxlar arisida sening nesiwəng bardur; Xular, xularla sening təksimatındur; Xundak, sən ularoja atap «xarab hədiyəsi»ni kuyup, Ularoja «axlık hədiyə»nimu sunup bərdingəju; Əmdə muxularoja razi bolup Əzümmi besiwəlsam boləmti? **7** Sən yukiri, egiz bir taq üstidə orun-kərpə selip koydung, Sən axu yərdimu kurbənləklərnə kilixka qiktinq. **8** Ixiklarning kəynigə wə kəyni kəxəklirigə «əslətmiliring»ni bəktitip koydung, Qünki sən Məndin ayrılding, Sən yalingaqılınip ornungoja qiktinq; Orun-kərpəngni kəngaytip [heridarlıring] bilən əzüng üqün əhdiləxtinq; Ularining orun-kərpisigə

kənglünq qüxti, Sən ularda küq-hokukni kərup kəlding. **9** Sən zəytun meyi hədiyisini elip, Ətilirilingni üstibəxtinqə boluxioja qeqip, Padixahning aldioja bərding; Əqlirilingni yirəkkə əwətip, Həttə təhtisəraja yətküqə əzüngni pəs kılding. (Sheol h7585) **10** Sən bəsip mənəjojan barlik yollirinqda qarqiojining bilən, Yənə: «Pok yəptimən, boldi bəs!» dəp kəymiding tehi, Ezip yürüxkə yənə kəzüngni yiojdinq, Həq jak toymiding. **11** Sən zadi kimdin yürəkzadə bolup, kərup yürisən, Yalojan gəp kilip, Meni esinggə heq kəltürməy, Kənglündin heq ətküzmidinq. Mən uzunəjoja süküttə turup kəldim əməsmu? Sən yənə Məndin heq kərup bəkmiding! **12** Sening «həkkəniylıking»ni həm «təhpiliring»ni bayan kılmən: — Ularining sənə heq paydisi yoxtur! **13** Qırkırəjojanlirinqda sən yiojip topliojan [butlar] kelip seni kutkuzsun! Biraq xaməl piw kilip ularning həmmisini uqurup ketidu, Bir nəpəsə ularni elip ketidu; Biraq Manga tayanəjuqi zəminəja miraslık kilidu, Mening muqəddəs teojimoja igidarqilik kilidu. **14** [Xu qəqəda]: — «Yolni kətüringlar, kətüringlar, uni təyyarlanglar, Həlkimning yolini boxitip barlik putlikaxənglarni elip taxlanglar» deyilidu. **15** Qünki nami «Muqəddəs» Boləjuqi, Yukiri həm Aliy Boləjuqi, Əbədil'əbədgəqə həyat Boləjuqi mundak dəydu: — «Mən yukiri həmdə muqəddəs jayda, Həm xundakla rohi sunuk həm kiqik peil adəm bilən billə turimənki, Kiqik peil adəmninq rohinə yengiləymən, Dili sunukning kənglinə yengiləymən. **16** Qünki Mən hərgiz mənəggüə ərz kilip əyibləməymən, Həm əbədil'əbədgəqə əzəplənməymən; Xundak kilsam insənninq rohi Mening aldimda suslixip yəqaydu, Əzüm yarətkən nəpəs igiliri tügixidu. **17** Uning əz nəpsəniyətlək kəbilhlikdə Mən uningdin əzəplənip, uni urojanmən; Mən uningdin yoxurun turup, uningə əzəpləngənlikim bilən, U yənə arkisioja qekinginiqə əz yolini mənəiwərdi; **18** Mən uning yollirini kərup yətkən təkdirdimu, Mən uni sakəytimən; Mən uni yətkəlməyən, Mən ləwlərninq mewisini yaritimən, Uningə wə uningdiki həsrət qəkküqilərgə yənə təsəlli berimən; Yirək turuwətkənoja, yəkin turuwətkənojimə mutlək aram-hatirjəmlək bolsun! Wə Mən uni sakəytimən! **20** Biraq rəzillər bolsa tinqilixixni heq bilməydiojan, Dolqunliri lay-latkılarni uroqutuwətkən, Dəwaləjuwatkan dengizdəktur. **21** Rəzillərgə, — dəydu Hədayim — heq aram-hatirjəmlək bolmas.

58 — Nida kilip jakarlıojın, Awəzingni koyup bərip boluxiqə towla, Awəzingni kanaydək kətur, Mening həlkimə ularning asiylıqini, Yakupning jəmətigə gunəhlirini bayan kılojin. **2** Biraq ular Meni hər küni izdəyiojan, Həkkəniylıknı yürgüzidiojan, Mening yollirimni bilixni huxallıq dəp bilidiojan, Hudasining həküm-pərmanlirini taxliwətməydiojan bir əlgə ohxaydu; Ular Məndin həkkəniylıknı bəktidiojan həküm-pərmanlarni soraydu; Ular Həduəja yəkinlixixni hursənlək dəp bilidu. **3** [Andin ular]: — «Biz roza tuttuk, Əmdə nemixkə sən kəzüngə ilmidinq? Biz jenimizni kiyniduk, Əmdə nemixkə buningdin həwiring yok?» — [dəp soraydu]. — Karənglar, roza küni əz kənglünqardikini kiliwətilər, Hizmətqiliringlarni kattik ilxitisilər; **4** Silərninq roza tutuxliringlar

jənggi-jedəl qikirix üqünmu? Kəbih qolliringlar muxt bilən adəm uruxni məksət kıljoan ohximamdu? Həzirki roza tutuxliringlarning məksiti awazıqlarni ərxlərdə anglitix əməstur! **5** Mən tallioan xu roza tutux küni — Adəmlərnin jenini kiynaydioqan künnmu? Bexini qomuxtak egip, Astioqa bez wə küllərnı yeyix kerək boləqan künnmu? Silər muxundak ıxlarnı «roza», «Pərwərdigar qəbul qıləqədək bir kün» dəwatamsılar? **6** Mana, Mən tallioan roza muxuki: — Rəzillik-zulumnıng əsarətlirini boxitix, Boyunturukning tasmilirini yexix, Ezilgənlərnı boxitip hər kılıx, Hərəkəndak boyunturukni qeqip taxlax əməsmidi? **7** Axne-ni ngni aqlarə qıləxtirüxü ng, Həjətmənn musapirlərnı himayə kılıp öyü nggə apirixi ng, Yalığəqlərnı kərgini ngdə, uni kiydürüxü ng, Özü ngni özü ng bilən bir jan bir tən boləqanlardın qaqurmaslıki ngdın ibarət əməsmu? **8** Xundak qıləqəndə nurung tang səhərdək wallidə eqilidu, Salamətliki ng tezdin əsligə kelip yaxnaysən; Həkkəniyliki ng aldingdə mangidu, Arxəndəki muhəpizəti ngdın bolə Pərwərdigarı ng xan-xəripi bolidu. **9** Sən qəki rsə ng, Pərwərdigar jawə beridu; Nida kılısən, U: «Mana Mən!» dəydu. Əgər arənglərdin boyunturukni, Təngləydioqan barməki ni, Həm təhmət gəplirini yok kılısang, **10** Jəni ngni aqlar üqün pida kılısang, Ezilgənlərnı ng həjətliridin qıksə ng, Xu qəqda nurung karəngə qululuktə kətürilidu; Zulmiti ng qıxtək bolidu; **11** Həm Pərwərdigar sėni ng daimlik yetəkligü qı ng bolidu, Jəni ngni kuroqə qıllik boləqan waqtidimu kəməydu, Ustihənlirini kütəy tıdu; Sən suqirilidıoqan bir baq, Suliri uroqup tügiməy dioqan, adəmnı aldiməy dioqan bir bulək bolisən; **12** Səndin tərəlgənlər kəna harəbilərnı kəy tıdın kurup qikidu; Nuroqun dəwərlər kəlduroqan ıllarnı kəy tıdın kətürisən, Xuning bilən «Bəsülgə nı tamları ni kəy tıdın yasıoquqı, Koqə-yol wə turaləqulərnı əsligə kəltürgü qı» dəp atilisən. **13** Əgər sən xəbat küni də kəmənlirini ngni sanəp mangsang, Yəni Məni ng mukəddəs künmü də özü ngni ngki kənglü ngdikilərnı kilməy, Xəbatni «huxallik», Pərwərdigarı ng mukəddəs küni ni «hərmətlək kü n» dəp bilsə ng, Həm Uni hərmətləp, Öz yollirini ngdə mangməy, Öz bilgi ni ngni izdiməy, Kuruk parə ng salmisə ng, **14** Undəktə Pərwərdigarnı kənglü ngni ng huxallik dəp bilisən, Həm Mən sənı yər yü zıdiki yukiri jaylarə qı mingüzü p mangdurimən; Ətə ng Yəkupni ng mirəsi bilən sənı ozukləndürimən — Qünki Pərwərdigar Əz əqzi bilən xundək səz kildi.

59 — Karənglar, Pərwərdigarı ng kəli kütəzəlmioqudək kütəz biləp qəloqan əməs; Yəki Uning kuliki ənglimioqudək əqir bolup qəloqan əməs; **2** Biraq silərnı ng kəbihlikli nglar silərnı Hudəy i nglərdin yirəkləxturdi, Gunəh i nglar Uning yüzü ni səldirin qəqurup Uningə qı tili ki nglərnı ənglatküzə mdi. **3** Qünki qollir i nglar kən bilən, Barməklir i nglar kəbihlik bilən milə ngən, Ləwlir i nglar yəloqan gəp eytkən, Tilinglar kəldirləp kərixip səzli gən; **4** Həkkəniyliki tərəptə səzli gü qı yəktur, Həki kət tərəptə tərıdion əhə küm sorioquqı yəktur; Ular yəq bir nərsigə tayini p, aldamqıllik kilməktə, Uları ng kərsiki dikisi ziyəndə x, Uları ng tuəqəwatki ni kəbihlik; **5** Ular qə yilənni ng tuhumlirini tərəldüridu, Əmüki ngni ng torini torlaydu, Kim uning tuhumlirini yəsə əlidu; Ular dın biri qəkiləsə zəhərlək

yilan qikidu. **6** Uları ngni tərli ri ki yim boləlməydu; Əzli ri ıxli gənlir i bilən əzli ri ni yəpəlməydu; ıxli gənlir i boləsa kəbih ıxlərdur; Uları ngni kolida zərawənlık turidu; **7** Kədəmlir i yəmənlık tərəpkə yügüridu, Gunəhsiz kənnı təkü xkə aldiraydu, Uları ngni oyli ri kəbihlik tərəpisi di ki oy lərdur; Barə qənlə yərdə wəy rə ngli k wə hələ kət tərili du. **8** Tinqlik-ərəmli k yolini ular həq tənə məydu; Yürü xli ri də həq həki kət-ədələt yəktur; Ular yollirini əgri-təkəy kili walı dı; Kim bulərdə məngə qan boləsa tinq-ərəmli ki ni kərməydu. **9** — Xungə həki kət-ədələt biz dın yirək turidu; Həkkəniyliki yetip bizni qümki gən əməs; Nurnı kütimiz, biraq yəni lə kəməngə qululık Birlə oqıl-pəl parlıoqan yoruklukni mu kütimiz, Yəni lə zulməttə mən gi mi z. **10** Kərioqlərdək biz təmni siləxturup izdəy mi z, Kəzsiz bolə qəndək siləxturimiz; Gugumda turoqəndək qüxtimu putlixip kətimiz, Qət yəkilərdə əli klərdək yürimiz. **11** Eyi klərdək nə rə tərtimiz, Pəhtəklərdək kətti k aq uruk; Biz həküm-həki kətti ni kütüp kəraymiz, biraq u yok; Nijət-kutuluxni kütimiz, biraq u biz dın yirəktur; **12** Qünki itətsizliklir i mi z aldingdə kəpiyip kətti, Gunəhlir i mi z bizni əyibləp guwəhlik beridu; Qünki itətsizliklir i mi z hərdə mən biz bilən billidu; Kəbihliklir i mi z boləsa, bizgə rəxəndur: — **13** Qünki Pərwərdigarə qı itətsizlik kilməktimiz, wəpəsizlik kilməktimiz, Uning dın yüz əriməktimiz, Zulumnı həm əsiyli ki ni tərəqip kilməktimiz, Yəloqan səzlərnı oydu ru p, i q-i qimiz dın səzli məktimiz; **14** Ədələt-həlislik boləsa yoldın yəni p kəttir; Həkkəniyliki yirəktə turidu; Qünki həki kət kəqda putlixip kətidu; Durus-diyanəti ngni ng ki rgü dək yeri yəktur. **15** Xuning bilən həki kət yokəy dəp kəldi; Özü mni yəmənlı ki tın neri kıləy də gən adəm həkni ng olja nixəni bolup kəldi! **16** Həm Pərwərdigar kər di; Hə küm-həki kəti ngni ng yəklü ki Uning nəzi ridə intayin yəmə nı bilindi. Wə U [əmə l kıləqudək] birmu adəmnı ng yəklü ki ni kər di; [Gunəhkarlarə qı] wəki l bolup dua kıləquqı həqkimni ng yəklü ki ni kəti p, əzəblini p kəngli parəkəndə bol di. Xungə Uning Əz Biliki əzi gə nijət kəltür di; Uning Əz həkkəniyliki Əzini kəlləp qidə mli k kildi; **17** U həkkəniyliki ni kəllə n-səwut kildi, Bəxi qə nijətlık dubuləqisi ni ki ydi; Kısas libəsini ki yim kildi, Muhəbbətlık ki zoqınlı ki ni ton kılıp ki ydi. **18** Adəmlərnı ng kıləqənlir i boyiqə, u ıllə rə qı kəy turidu; Rəki bli ri gə kəhr qü xüridu, Düxmənlir i gə ıxlirini kəy turidu, Qət ərəllərdiki lərgim u u ıxlirini kəy turidu. **19** Xuning bilən ular qərbətə Pərwərdigarı ngni ng nəmi dın, Künqıxi ktə Uning xən-xəripi dın kərki du; Düxmən kəlkündək bəsi p ki rgi ni də, Əm di Pərwərdigarı ngni ng Rəhi uningə qərx i bir tuqı ni kətürü p beridu; **20** Xuning bilən Həmjəmət-Kutkəzoquqı Zionə qı kəlidu, U Yəkup jəməti di ki lər ərisi dın itətsizlikti n yəni p towa kıləqənlə rə qı yəki nli xidu, — dəydu Pərwərdigar. **21** Mən bəlsə m, mənə, Məni ng ular bilən boləqan əhdə m xuki, — dəydu Pərwərdigar — «səni ng üstü nggə qənu p turoqan Məni ng Rəhi m, xundəklə Mən sėni ng əqzi ngə qı kuyə qan səz-kəlamim boləsa, Buning dın bəxləp əbədi l-əbədi g qəz əz əqzi ng dın, nəslı ngni ng əqzi dın yəki nəslı ngni ng nəslı ni ng əqzi dın hərgiz qü xməydu! — dəydu Pərwərdigar.

60 — Örnung dın tur, nur qə q! Qünki nurung yetip kəldi, Pərwərdigarı ngni ng xən-xəri pi üstü ngdə

kötürildi! **2** Qünki karangoçuluk yər-zeminni, Kapkara zulmät əl-yurtlarni basidu; Birək Pərwərdigar üstüngdə kətürüldü, Uning xan-xəripi seningdə körünüdu; **3** Həm əllər nurung bilən, Padixahlar sening kətürülgən yorukluğun bilən mangidu. **4** Bexingni kətür, ətrapingoça qarap bak; Ullarning həmmisi jəm bolup yioçilidu; Ular yeningoça kelidu, — Ooqulliring yiraqtin kəlidu, Kizliring yanpaxlaroça artılıp kətürüp yelinidu. **5** Xu qaoçda kərisən, Kozliring qaçnap ketidu, Yürəkliring tipqəkləp, iq-iqinggə patmay kəlisən; Qünki dengizdiki baylıqlar sən tərəpkə burulup kelidu, Əllərləning maldunyaliri yeningoça kelidu. **6** Top-top bolup kətkən təgilər, Həm Midiyan həm əfəhdiki taylaqlar seni kaplaydu; Xebadikilərləning həmmisi kelidu; Ular altun həm huxbuy elip kelidu, Pərwərdigarning mədhiyilirini jakarlaydu. **7** Kedarning barlıq koy padiliri yeningoça yioçilidu; Nebayotning qoçkarlıri hizmitingdə bolidu; Ular Mening kobul kiliçimoça erixip kurbangahimoça qikirilidu; Xuning bilən güzəllik-julalikiñni ayan kilidioğan öyümni güzəlləxtürimən. **8** Kəptərhaniliriyoça kaytip kəlgən kəptərlərdək, Uqup keliwatkan buluttək keliwatkan kimdu? **9** Qünki arallar Meni kütidu; Xular arisidin ooqulliringni yiraqtin elip keliçkə, Əz altun-kümüxlirini billə elip keliçkə, Tarxixitiki kemilər birinçi bolidu. Ular Hodaying Pərwərdigarning namioça, İsraildiki Muqəddəs Boluquçining yenioça kelidu; Qünki U sanga güzəllik-julalik kəltürdi. **10** Yat adəmlərləning baliliri sepilliriniñni küridu, Uning padixahliri hizmitingdə bolidu; Qünki oçazipimdə Mən seni urdum; Birək xapaitim bilən sanga rəhim-məhribanlik kərsəttim. **11** Dərwaziliring hərdəim ooq turidu; (Ular keqə-kündüz etilməydu) Xundək kiliyoçanda əllərləning baylıqlirini sanga elip kəlgili, Ullarning padixahlirini aldingoça yetəkləp kəlgili bolidu. **12** Qünki sanga hizməttə boluxni rət kilidioğan əl yaki padixahlıq bolsa yokilidu; Muxundək əllər pütünləy bərbat bolidu. **13** Mening muqəddəs jayimni güzəlləxtürüçkə, Liwanning xəripi, — Arqa, kərioqay və boksus dərəhliriniñning həmmisi sanga kelidu; Xundək kilip ayioçim turoğan yərnı xəraplik kilimən. **14** Seni harlioqanlarning baliliri bolsa aldingoça egilginiyoça kelidu; Seni kəmsitkənlərləning həmmisi ayioçingə bax uridu; Ular seni «Pərwərdigarning xəhəri», «İsraildiki Muqəddəs Boluquçining Zioni» dəp ataydu. **15** Sən taxliwetilgən həm nəprətkə uqrioçanliking üqün, Həqkim zeminəngdin ötmigən; Əmdilikdə Mən seni mənngüçlük bir xan-xəhrət, Əwlad-əwladlarning bir hursənliki kilimən. **16** Əllərləning sütni emisan, Padixahlarning əmqikidin əmgəndək [məhir-xəpkitigə] erixsən; Xuning bilən sən Mən Pərwərdigarni əzüngning Nijatkarıng həm Həmjəmət-Kutkuzoquçing, «Yakuçptiki kudrət İgisi» dəp bilisen. **17** Misning ornioça altunni, Təmürning ornioça kümüxnı əpkəlip almasturimən; Yəyoqning ornioça misni, Taxlarning ornioça təməurnı əpkəlip almasturimən; Sening həkimliringni bolsa tinq-aramlik, Bəgliringni həqkanıylik kilimən. **18** Zeminəngdə zorəwanlikning həq sadasi bolmaydu, Qəqraliring iqidə wəyranqilik wə həlakətmu yok bolidu; Sən sepilliriniñni «nijət», Dərwaziliringni «mədhiyə» dəp ataysən. **19** Nə kuyax kündüzdə sanga nur bolmaydu, Nə ayning julasi

sanga yorukluq bərməydu; Bəlkı Pərwərdigar sening mənngüçlük nurung bolidu, Sening Hodaying güzəl julaliking bolidu. **20** Sening kuyaxing ikkinçi patmaydu, Eying tolunlukidin yanmaydu; Qünki Pərwərdigar sening mənngüçlük nurung bolidu, Həsərət-kayoçuluk künliringgə hatimə berilidu. **21** Sening həlqingning həmmisi həqkanıy bolidu; Yər-zeminoça mənngüçgə igidarqilik kilidu; Ullarning Mening güzəl julalikiñni ayan kilixi üqün, Ular Əz kəlm bilən tikkən maysa, Əz kolum bilən ixliginin bolidu. **22** Səbiy bala bolsa mingəça, Əng kiçiki bolsa uluq əlgə aylinidu, Mənki Pərwərdigar bularnı əz waktida tezdin əməlgə axurimən.

61 «Rəb Pərwərdigarning Rohi mening wujudumda, Qünki Pərwərdigar meni ajiz ezilgənlərgə hux həwərlər yətküzüçkə məsihlığən. U meni sunuk kəngüllərnı yasap sakaytixkə, Tutkunlaroça azadlikni, Quxap koyuloçanlaroça zindanning eqiwetilidioçanlikini jakarlawkə əwətti; **2** Pərwərdigarning xapaət kərsitidioğan yilini, Həm Hodayimizning kisəslik küniñni jakarlawkə, Barlıq kayoçu-həsərət qəkkənlərgə təsəlli bərixkə meni əwətti. **3** Ziondiki həsrət-kayoçu qəkkənlərgə, Küllərləning ornioça güzəllikni, Həsərət-kayoçuning ornioça sürkilidioğan xad-huramlik meyni, Oçəlxik-məyüsülük rohinəng ornioça, Mədhıya tonini kiydürüçkə meni əwətti; Xundək kilip ular «həqkanıylikning qong dərəhliri», «Pərwərdigarning tikkən maysiliri» dəp atilidu, Ular arqilik uning güzəllik-julaliki ayan kilinidu. **4** Ular kədimki harəbzarliliklarnı kaytidin küridu, Əslidə wayran kilinoğan jaylarnı kaytidin tikləydu, Harəbə xəhərlərnı, dəwrdin-dəwrgə wayranlikta yatkan jaylarnı yengibaxtin küridu; **5** Yəqə yurtluqlar turoçuzulup, padiliringni bəkidu; Yatlarınəng baliliri koxqiliringlar, üzümqiliringlar bolidu. **6** Birək silər bolsanglar, «Pərwərdigarning kahinliri» dəp atilisilər; Silər tooçranglarda: «Ular Hodayimizning hizmətkərləri» deyilid; Ozukliringlar əllərləning baylıqliri bolidu, Silər ularning xan-xəraplirigə ortək bolisilər. **7** Horlinip, xərməndilikdə kəloçininglarning ornioça ikki həssə nesiwənglər berilidu; Rəsəwə kilinoçanlikning ornioça ular təksimatida xadlinip təntənə kilidu; Xuning bilən ular zeminoça ikki həssiləp igidarqilik kilidu; Mənngüçlük xad-huramlik ularningki bolidu. **8** Qünki Mən Pərwərdigar tooçra həküm, həqikətnı əzizləymən; Kəyduçrə kurbanlik kiliçkə hərəkəndək buləngqilik wə aldamqiliklə nəprətlinimən; Mən ularoça həqikət bilən tegixlikni kayturuç berimən; Mən ular bilən mənngüçlük bir əhdini tüzimən. **9** Xundək kilip ularning nəslining dangki əllər arisida, Pərzəntliriniñning dangki həlqi-ələm arisida qikidu; Ullarnı kərgənlərləning həmmisi ularni tonup etirap kiliduki, «Ular bolsa Pərwərdigar bəht ata kiliyoğan nəsilur»». **10** — «Mən Pərwərdigarnı zor xad-huramlik dəp bilip xadlinimən, Jenim Hodayim tüpəylidin huxallinidu; Qünki toy kilidioğan yigit əzizgə «kahinlik səllə» kiyləwəloçandək, Toy kilidioğan kız səllə-yakutlar bilən əzini pərdəzəloçandək, U nijatlikning kiym-keqikini manga kiydürdi, Həqkanıylik toni bilən meni pürkəndürdi. **11** Qünki zemin əziniñ bəhini qikəroçinidək, Baq əzidə teriloçanlarnı ündürginidək, Rəb Pərwərdigar ohxawkə barlıq əllərləning aldidə həqkanıylikni həm mədhiyini ündüridu».

62 — «Taki Zionning ҳаққaniyliklari julalini qaknap qikkuqa, Uning nijati lawuldawatkan mæx'əldək qikkuqa, Zion üqün heq aram almaymən, Yerusalem üqün hərgiz süküt kılmamən; **2** Həm əllər sening həkkanilyikini, Barlik padixahlar xan-xəripingni kəridu; Həm sən Pərwərdigar Əz aozı bilən sanga koyıdıoğan yengi bir isim bilən atılən, **3** Xundakla sən Pərwərdigarning kəlidiki xahana bax qəmbiriki boləsən. **4** Sən ikkinqi: «Ajraxkan, taxliwetilgən» dəp atalmaysən, Zemining ikkinqi: «Wayran kilip taxliwetilgən» dəp atalmaydu; Bəki sən: «Mening huxallikim dəl uningdəl», dəp atılən, Həm zemining: «Nikahlanoğan» dəp atılıdu; Qünki Pərwərdigar səndin huxallik alıdu, Zemining bolsa yatlik bolıdu. **5** Qünki yigıt kızoğa baqlanoğandək, Oqulliring sanga baqlınıdu; Toy yigiti kızdin xadlanoğandək, Hudaying seningdin xadlınu. **6** Mən sepillirində kəzatqılarnı bəkitip koydum, i Yerusalem, Ular kündüznu həm qeqisimu aram almaydu; i Pərwərdigarnı əslətküqi boləoğanlar, süküt kılmanglar! **7** U Yerusalemnı tikligüqə, Uni yər-jahanning otturısida rəhmət-mədhıylərnıng səwəbi kıloquqə, Uningoğa heq aram bərmənglar!». **8** Pərwərdigar ong kəli həm Əz küqi boləoğan biliki bilən mundaq kəsəm iqtı: — «Mən ziraətlirıngni dıxmənırlınggə ozuk boluxka ikkinqi bərməymən; Japa tartip ixlıgən yengi xarabnımu yatlarıng pərzəntlırı ikkinqi iqməydu; **9** Ziraətlərnı orup yioşkanlar əzlırıla uni yəp Pərwərdigarnı mədhıyləydu; [Üzümlərnı] üzgənlər mukəddəs öyümning səynalırida ulardın iqudu». **10** — Ətənglar, dərwezılardın ətənglar! Həlkning yolını tüz kilip təyyarlanglar! Yolnı kətürənglar, kətürənglar; Taxlarıni elip taxliwətinglar; Həlk-millətlər üqün [yol kərsitıdıoğan] bir tuqını kətürənglar. **11** Mana, Pərwərdigar jahanning qət-yaklılırioğa mundaq dəp jakarlıdı: — Zion kızıoğa mundaq dəp eytkin: — «Kara, sening nijat-kutuluxəng keliwatıdu! Kara, Uning Əzi aləoğan mukapıtı Əzi bilən billə, Uning Əzining in'ami Əzıgə həmrəh bolıdu. **12** Wə həklər ularnı: «Pak-mukəddəs həlk», «Pərwərdigar həmjəmətlık kilip kütəzoğanlar» dəydu; Sən bolsang: «İntilip izdəlgən», «Heq taxliwetilmişən xəhər» dəp atılən.

63 «Bozrah xəhıridin qikkən, üstibexi kənık kizil rənglik, Kiyim-keqəkliri kəltis-karamət, Zor küq bilən kəl selip mengiwatkan, Edomdın muxu yərgə keliwatkuqi kim?» «Həkkanilyik bilən səzligüqi Mən, Kütəzuxka küq-kudrətkə İgə Boləquqidurmən». **2** «Üstibexıngdikisi nemixka kizil, Kəndəksigə kiyim-keqəkliring xarab kəlkikini qəyligüqıningıgə ohxap kəldi!». **3** «Mən yəloquz xarab kəlkikini qəylidim; Bar əl-yurtlardın heqkim Mən bilən billə boləoğın yok; Mən ularnı oqəzipımdə qəylidim, Kəhrımdə ularnı dəssiwəttim; Ularınıng kənliri kiyim-keqəklirim üstıgə qaqridi; Mening pütin üstibexim boyalıdı; **4** Qünki kəlbımgə kisas küni pükülgənıdı, Xundakla Mən həmjəmətlırmıni kütəzıdıoğan yil kəldi; **5** Mən kərisəm, yərdəm kıləudək heqkim yok idi; Heqkimning kollımaydıoğanlıkını kərip əzablınıp kənglüm parakəndə boldi; Xunga Əz bilikim Əzümgə nijat kəltürdi; Əz kəhrım bolsa, Meni kəlləp Manga qıdam bərdi; **6** Xuning bilən

əl-yurtlarıni oqəzipımdə dəssiwətkənmən, Kəhrımdə ularnı məst kılıwəttim, Kənlirini yərgə təküwəttim». **7** «Mən Pərwərdigarning xəpkətliri toqruluk əslitip səzləymən; Pərwərdigarning mədhıyəgə layik kıləoğanlırı, Uning rəhmıdilliklırıoğa əsasən, Uning nuroqunlıoğan xəpkətlirıgə əsasən, Pərwərdigarning bizgə kıləoğan iltipatlırı, İsrail jəmətigə iltipat kıləoğan zor yaxlılıklırı toqruluk əslitip səzləymən; **8** U ularnı: — «Ular Mening Kütəzoquqısı boldi. **9** Ularınıng barlik dərđlirıgə Umu dərđdax idi; «Uning yüzıdiki Pərixıtsisi» bolsa ularnı kütəzoğan, U Əz muhəbbiti həm rəhmıdillik bilən ularnı həmjəmətlık kilip kütəzoğan; Axu kədimki barlik künlərdə ularnı Əzıgə artıp kətürgən; **10** Bırək ular asiylık kilip Uning Mukəddəs Rəhıoğa əzər bərdi; Xunga ularđın yüz erüp U ularnıng dıxmıngı əylıni, Ularoğa kərxı jəng kıldı. **11** Bırək U: — «Musa pəyoğəmbirim! Mening həlkim!» dəp əyni künlərnı əsləp tohtıdı. Əmđi Əz [padisi boləoğanlarıni] padıqılırı bilən dengizdin qıqırıwəloquqi kəni? Əzining Mukəddəs Rəhını ularnıng arısoğa turoquzup koyəuquqi kəni? **12** Uning güzəl xərəplik biliki Musanınıng ong kəli arıkılık ularnı yetəklıgüqi boldi, Əzi üqün mənggülik bir namnı tikləp, Ular əldida sularnı beləwətküqi, **13** Ularını dalada ərkın kəzip yürıdıoğan attək, Heq putlaxıturmay ularnı dengizning qongkur yərliridin otküzgüqi kəni? **14** Mallar jıləoğa otlaşka qıxkəndək, Pərwərdigarning Rəhı ularoğa aram bərdi; Sən Əzüng güzəl-xərəplik bir naməoğa erixix üqün, Sən muxu yollar bilən həlkıngni yetəklıdın. **15** Ah, asmanlardın nəziringni qüxırgın, Sening pak-mukəddəslikıng, güzəllik-xəriping turoğan məkəningdin [həlimizoğa] kərap bə! Kəni otluk muhəbbıting wə küq-kudrıtıng? İqıngni əqrıtıxlıring, rəhmıdilliklıring kəni? Ular mənəgə kəlgəndə bəsilip kəldim? **16** Qünki gərqə İbrahım bizni tonumısım, Yəki İsrail gərqə bizni etirəp kılımsım, Sən həməni bizning Atımiz; Sən Pərwərdigar bizning Atımizdursən; Əzəldin tartıp «Həmjəmət-Kütəzoquqımiz» Sening nāmıngdur. **17** i Pərwərdigar, nemixka bizni yollıringdin əzdıroqənsən? Nemixka Əzüngdin kərkuxıtnı yandurup kənglimizni tax kıləoqənsən?! Kullıring üqün, Əz mırasing boləoğan kəbililər üqün, Yenimizoğa yenip kəlgəysən! **18** Mukəddəs həlkıng pəkət əzoqına wəktılə [təwəlikıgə] igə boləoğan; Dıxmənırlırmız mukəddəs jəyıngni əyoq astı kıldı; **19** Xuning bilən biz uzundın buyan Sən idarə kılıp bəkmıoğan, Sening nāmıng bilən atılıp bəkmıoğan bir həlkək bolup kəldük!

64 Ah, Sən asmanlarıni yirtıwətip, Yərgə qıxkən bolsang'ıdı! Taqlar bolsa yüzüng əldida erip kətətti! Mana muxundək boləoğanda tuturukka ot yakəndək, Ot suni kəynatəkəndək, Sən nāmıngni dıxmənırlınggə əyan kıləoğan bolatting, əllər yüzüngdinla titrəp kətətti! **3** Sən biz kütımgən dəhşətlık ıxlarnı kıləoğan wəktıngda, Sən qıxkənıding; Yüzüngdin taqlar rastla erip kətti! **4** Səndin bəşka Əzıgə təlmürüp kütənlər üqün ixlıgüqi bir Hudani, Adəmlər əzəldin ənglap bəkmıoğan, Kılakka yetip bəkmıoğan, Kəz kərip bəkmıoğandur! **5** Sən həkkanilyikni yürgüzüxni hursənlik dəp bilgən adəmmıng, Yəni yollıringda mēngip, Seni seqlıoğanlarınıng həjıtidin qıkkuqi

həmrəhdursən; Biraq mana, Sən oşəzəpta boldung, Biz bolsaq gunahta bolduk; Undak ixlar uzun bolivərdi; Əmdi biz kütqüzuləmdük? 6 Əmdi biz napak bir nərsigə ohxax bolduk, Kiliwatən barlik «həkkaniyətlirimiz» bolsa bir əwrat latisiojila ohxaydu, halas; Həmmimiz yopurmaqtək hazan bolup kəttuk, Kəbihliklirimiz xamaldək bizni uqurup taxliwətti. 7 Səning namingni qakirip nida kילוqu, İltipatingni tutuxka kozoqaloquqi heq yoxtur; Qünki Sən yüzüingni bizdin qaqurup yoxurdung, Kəbihliklirimizdin bizni solaxturoquzdung. 8 Biraq hazır, i Pərwərdigar, Sən bizning Atimizdursən; Biz seojiz lay, Sən bizning sapalqimizdursən; Həmmimiz bolsaq kolangda yasaloqandurmiz; 9 I Pərwərdigar, bizgə karatən oşəzipingni zor kilmioqaysən, Kəbihlikni mənggügiqə əsləp yürmigini; Mana, kariojin, həmmimiz Səning həlkingdurmiz! 10 Mükəddəs xəhərliring jənggal, Zionmu jənggal bolup kaldı; Yerusalemlə wəyran boldi; 11 Ata-bowimiz Sən mədhıyiligan jay, Pak-mükəddəslik, güzəl-parlaklik turaloqusi boləən eyimiz bolsa ot bilən keyüp kül boldi; Kədir-kimmətlik nərsilirimizning həmmisi wəyran kiliwetildi. 12 Muxu ixlar aldidə Özüngni qətkə əlamsən, i Pərwərdigar? Süküt kiliptə tursən? Bizni boluxiqə har kiliptə uriwərsən?»

65 Əzəldin Məni izdimigənlərgə Məni sorax yolini aqtım; Mən Özümə izdimigənlərgə Özümni tapkuzdum. Məning namim bilən atalmioqan yat bir əlgə Mən: — «Manga qara, Manga qara» — dedim. 2 Biraq yaman yolda məngidoqan, Özünin pikir-hiyalioqə əgixip məngidoqan, Asiylik kילוquqi bir həlkəqə bolsa Mən kün boyi kolumni uzutip itnilip kaldım. 3 Yəni baqlarda qurbanlik kiliptə, Ularni hixlik supilar üstidimu kəydürüp, Kəz aldım dila zərdəmgə tegidoqan bir həlkə; 4 Ular kəbriləris arisida olturidu, Məhpiy jaylardimu tünəp olturidu; Ular qoxka gəxini yaydu, Qazan-qakilirida hərəkəndəq yirgənləq nəsəllərinin xərpisi bar. 5 Ular: «Özüng bilən bol, Manga yəkinlaxkuqi bolma; Qünki mən səndin pakmən» — dəydu; Muxular dimioqimoqə kirgən is-tütək, Kün boyi əqməy turidoqan ottur! 6 Mana, Məning aldimda pütüklük turiduki: — Mən süküt kiliptə turmaymən — dəydu Pərwərdigar — Bəlkə həm silərinin kəbihlikliringlarni, Xundakla təoq qokkilorida isrik yaxkən, Dənglə üstidimu Məni həkərtəligən ata-bowiliringlarning kəbihliklirini birlikdə kəyturimən, — Xularni öz kuqaklirioqə kəyturimən; Bərhək, Mən ilgiri ki qiloqanlirini öz kuqaklirioqə əlqəp kəyturimən. 8 Pərwərdigar mundaq dəydu: — Sapak üzümmün «sarkindi xirnə»si kəringəndə, Həklərinin: «Uni qəyliwetip wəyran kilmisən, qünki uningda bərikət turidu» deginidək, Mən Öz kullirimning səwəbidinla xundək kiliyənkə, Ularning həmmisini wəyran kilməymən. 9 Xundək kiliptə Mən Yəkuptin bir nəsilni, Yəhudadinmu təoqiliriməqə bir igidarni qikirimən; Xuning bilən Məning tallioqanlirim [zəminəq] igə bolidu, Məning kullirim xu yərdə məkanlixidu. 10 Məni izdigən həlkim üqün, Xəron bolsa yənə qoy padilirioqə kətan, Ahor bolsa kala padilirioqə qənaləq bolidu. 11 Biraq Pərwərdigarni taxlap, Mükəddəs təojimni untuqoquqi, «Tələ» [dəgən but] üqün dastihən saləqoquqi, «Təkdir» [dəgən but] üqünmə əbhəx xarəbni kuyup qakilarni teldurəqisilə, 12 Mən silərnə kiliqka «təkdir»

kildim, Silərinin həmminglə kiroqinilikdə bax egisilə; Qünki Mən qakirdim, silər jəwab bərmidinglər; Mən səz kildim, silər kulək salmidinglər; Əksiqə nəzirimdə yaman boləoqan kiliwətilə, Mən yakturmaydioqan tallioqansilə. 13 Xunga, Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mana, Məning kullirim yaydu, Silər əq qəlisilə; Mana, Məning kullirim iqidu, Biraq silər ussuz qəlisilə; Mana, Məning kullirim xadlinidu, Silər xərməndilikdə qəlisilə; 14 Mana, kənglidiki xad-huramliktin kullirim nəhəxə eytidu, Silər kəngildiki əzəbtin zar-zar yioqlaysilə, Rəh-kəlb sunuklukidin nələ-pəryad kəttirəsilə. 15 İsminglərnə Məning tallioqanliriməqə lənət boluxka kəldurəsilə. Rəb Pərwərdigar sənə iltiridu, Həm uning kullirioqə bəxka bir ismini kəyup bəridu. 16 Xuning üqün kimki əzəgə bir bəhtni tilə, «Amin» dəgüqi Hudaning nəmi bilən axu bəhtni tiləydu; Kimki kəsəm iqməkqi bolsa, Əmdi «Amin» dəgüqi Hudaning nəmi bilən kəsəm iqidu; Qünki burunkı dərd-ələmlər untuloqan bolidu, Qünki ularni kəzümdin yoxurdum. 17 Qünki karənglər, Mən yəngi asmanlarni wə yəngi zəminni yaritimən; İlgiriki ixlər heq əslənəydu, Həttə əskə kəlməydu. 18 Əksiqə silər Məning yaritidəoqanlikimdin huxallininglər; Mənggüqə xad-huramlikdə bolunglər, Qünki Mən Yerusalemnə xad-huramlik, Uning həlkini huxallik bərgüqi kiliptə yaritimən. 19 Özümə Yerusalemdin xad-huramlikdə bolimən, Xundakla Öz həlkimdin huxallimimən; Uningda nə yioqə əwazi, Nə nələ-pəryadlar ikkinqi anglanmaydu; 20 Uningda yənə birnəqə künlik qaqrap kətkən bowək bolmaydu, Yəki wəktə toxmay wəktətsiz kətkən bowək bolmaydu; Yüz yaxkə kirgən bolsa «yigit» sanilidu, Xuningdəq gunəhkar yüz yaxkə kirip əlgən bolsa «Hudaning lənətiqə uqrioqan» dəp həsəblinidu. 21 Ular əylərnə salidu, ularla turidu; Ular üzümlərlərnə bərpə kildu, ular dən mənə yaydu; 22 Ular yəsiəqən əylərdə, bəxka bərsi turmaydu; Tikilgən üzümzərlərdin, bəxka bərsi mənə əlip yeməydu; Qünki həlkimnin künliri dərhəhning əmriddək bolidu; Məning tallioqanlirim əzliri əz kəli bilən yəsiəqanliridin əz əmriddə toluk bəhriyə bolidu. 23 Ular qiloqan əmgiki bəkarəqə kətməydu; Yəki ularning bəlisiri tuquloqanda kələqiki toquruluk wəhime məwjut bolmaydu; Qünki ular Pərwərdigar bəht ətə qiloqan nəsilə, Ularning pərzəntlirim xundək. 24 Wə xundək boliduki, Ular nida kiliptə qakirməstinla, Mən ijabət kiliyənkə; Ular dua kiliptə səzəwətkinidila, Mən ularni anglaymən. 25 Bərhə həm paklən bilən bəllə ozuklinidu; Xir bolsa kalidək samən yaydu; Yilənin rizki bolsa topa-qənglə bolidu. Məning mükəddəs təojimning həmmə yəridə heq ziyənkəxlik bolmaydu; Heq buzoqunquq bolmaydu, dəydu Pərwərdigar.

66 «Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Asmanlar Məning təhtim, Zəmin bolsa ayəoqiliriməqə təhtipərimdur, Əmdi Manga kəndək əy-imarət yəsiməkqisilə? Manga kəndək yər arəmgəq boləlaydu? 2 Bulərinin həmmisini Məning kolum yarətkən, ular xundək boləoqəqilə bərləkəqə kəlgən əməsmidi? — dəydu Pərwərdigar, — Ləkin Mən nəzirimni xundək bir ədəmgə salimən: — Məmin-kəmtər, rəhi sunuk, Səzlimni anglioqanda kərkəp titrək bəsidəoqan bir ədəmgə nəzirimni salimən. 3 Kala soyoqan kixi ədəmnimə iltiridu, Kəzini qurbanlik qiloqan kixi itning

boynini sundurup oltiridu; Manga hədiyə tutkuqi qoxka keninimu tutup bərməkdur; Duasini əslitixkə huxbuy yakkuqi məbudkımu mədhiyə okuydu; Bərhək, ular əzi yakturidıoqan yollarını tallıoqan, Kengli yirginlik nərsiləridin hursən bolidu. **4** Xunga Mənmü ularning külətlərini tallaymən; Ular dəl kərkidıoqan wəhimilərnı bexioqa qūxūrimən; Qūnki Mən qakırojinimda, ular jawab bərmidi; Mən səz kılojinimda, ular kulak salmidi; Əksiqə nəzirimda yaman bolojanni kildi, Mən yakturmaydıojanni tallidi». **5** «İ Pərwərdigarning səzi aldida kərkup titraydıoqanlar, Uning deginini anglanglar: — «Silərnı namimoqa [sadiq bolojanliklaring] tūpəylidin qətkə kəkkanlar bolsa, Yəni silərdin nəprətlinidıoqan kərinaxliringlar silərgə: — «Kəni Pərwərdigarning uluqluki ayan kılınun, Xuning bilən xadliqlinglarnı kəralaydıoqan bolimiz!» — dedi; Birak xərməndilikdə kəloqanlar əzliri bolidu. **6** Anglanglar! — xəhərdin kəlgən kuqan-sürənlər! Anglanglar! — ibadəthanidin qikkən awazni! Anglanglar! — Pərwərdigar Əz düxmənlirigə [yamanliklirini] kayturawatidu!» **7** — Tolojıki tutmayla u boxinidu; Aqrıki tutmayla, oqul bala tuojidu! **8** Kimning muxundak ix toqruluk həwiri bardu? Kim muxundak ixlarnı kərip bakkən? Zəmin bir həlkni bir kün iqidila tuojıoqan ix barmu? Dəkiqə iqidila bir əlning tuqluxi mumkinmu? Qūnki Zionning əmdila tolojıki tutuxioqa, u oqul balilirini tuojdi! **9** Birsini boxinix həlitigə kəltürgən bolsam, Mən balini qıkarıqumay kəlamtim? — dəydu Pərwərdigar, Mən Əzüm tuqdurıoquı tursam, baliyatkuıni etiwətdimən? — dəydu Hodaying. **10** Yerusalemlə bilən billə xad-huramliqta bolunglar; Uni səygüqilər, uning üqün huxallininglar! Uning üqün kayoqu-həsərət qəkkənlər, Uning bilən billə xadlik bilən xadlininglar! **11** Qūnki silər uning təsəlli beridıoqan əmqəkliridin emip kənatlinisilər; Qūnki silər kənoquqə iqip qikisilər, Uning xan-xəripining zorlukidin kənglünglar hursən bolidu». **12** Qūnki Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mən uningıoqa taxkən dəryadək aram-hatirjəmlikni, Texip kətkən ekimdək əllərnin xan-xərpəlrini sunup bərimən; Silər emisilər, Silər yanpaxka elinip kəturülsilər, Etəktə əkiltilisilər. **13** Huddi ana balisioqa təsəlli bərgəndək, Mən xundak silərgə təsəlli bərimən; Silər Yerusalemda təsəlligə igə bolisilər. **14** Silər bularnı kərgəndə kənglünglar xadlinidu, Səngəkliringlar yumran ot-qəptək yaxnap ketidu; Xuning bilən Pərwərdigarning kəli Əz kullirioqa ayan kılınidu, U düxmənlirigə kəhrini kərsitidu. **15** Qūnki qəzəpini kəhr bilən, Tənbihini ot yalkunliri bilən qūxūrtuxi üqün, Mana, Pərwərdigar ot bilən kəlidu, U jəng hərwiliri bilən kuyundək kəlidu. **16** Qūnki ot bilən həm kiliq bilən Pərwərdigar barlik ət igilirini sorak kılıp jazalaydu; Pərwərdigar oltürgənlər nuroqun bolidu. **17** «Baıqılar»ıoqa kirix üqün pakizlinip, Əzlrini ayrim tutup, Otturida turoququnin gəpigə kirgənlər, Xundakla qoxka gəxini, yirginlik bolojanni, jümlidin qaxkanlarnı yəydıoqanlar bolsa jimisi təng tūgixidu — dəydu Pərwərdigar. **18** Qūnki ularning kıləolniri həm oyliqolniri Mening aldimdidur; Birak barlik əllər, həmmə tilda səzləydıoqanlarning yiqilidıoqan wakti kəlidu; Xuning bilən ular kəlip Mening xan-xəripimni kəridu; **19** Wə Mən ularning arisida bir kəramət bəlgini tikləymən;

Həm uların kəqip kutuloqanlarnı əllərgə əwətimən; Nam-xəhəritimni anglimioqan, xan-xəripimni kərip bəkmioqan Tarxixka, Liwiyəgə, okyaqilikta dangki qikkən Ludka, Tubal, Gretsiyəgə həm yirək qətlərdiki arallaroqa ularnı əwətimən; Ular əllər arisida Mening xan-xəripimni jakarlaydu. **20** Xuning bilən İsrailar «axlik hədiyə»ni pakiz kəqilarıoqa koyup Pərwərdigarning əyigə elip kəlgəndək, Xular bolsa, Pərwərdigarıoqa atəp bəqixliqan hədiyə süpitidə kərinaxliringlarning həmmisini əllərdin elip kəlidu; Ular nı atlarıoqa, jəng hərwilirioqa, sayiwənlilik hərwa-zəmbillərgə, kəqirlarıoqa həm nar təgilərgə mindürüp mukəddəs təojıoqa, yəni Yerusalemoqa elip kəlidu, — dəydu Pərwərdigar. **21** Həm Mən uların bəzilirini kəhınlar həm Lawiyar boluxka tallaymən — dəydu Pərwərdigar. **22** Qūnki Mən yaritidıoqan yəngi asmanlar həm yəngi zəmin Əzümning aldida daim turoqandək, Səning nəslin həm isming turup saklinidu. **23** Həm xundak boliduki, yəngi aymı yəngi ayda, Xabat künimü xabat künidə, Barlik ət igilirini Mening aldimıoqa ibadət kıləjili kəlidu — dəydu Pərwərdigar. **24** — Xuning bilən ular sirtka qikip, Manga asiylık kıləoqan adəmlərnin jəsətlirigə kəraydu; Qūnki ularnı yəwatkan kurtlar əlməydu; Ular nı kəydürüwatkan ot eqmaydu; Ular barlik ət igilirigə yirginlik bilinidu.

Yəramiya

1 Binyamin kəbilisi zeminidiki Anatot yezisida turuwatқан kəhnlardin bolоqan Hilkianing oоqli Yəramiyaning sezliri [təwəndə hatiriliniidu]: — **2** Yəhuda padixahı, Amonning oоqli Yosianing künliridə, yəni u təhtkə olturoqan on üqünqi yilida [Yəramiyaq] Pərwərdigarning sezi kəldi; **3** Yəhuda padixahı Yosianing oоqli Yəhoakimning künliridə həmdə Yəhuda padixahı Yosianing oоqli Zədəkianing on birinqi yilining ahiriqıqə, yəni xu yilning bəxinqi eyida Yerusalemdikilər sürgün kilinoquqə uningqə Pərwərdigarning sezi yənə kelip turdi. **4** Pərwərdigarning sezi manga kelip: **5** — Anangning korsiқida seni apiridə kilixtin ilgirila Mən seni biləttim; sən baliyatқudin qikixitin burun seni Özümгə atap, əllərgə pəyoqəmbər boluxқа tiklidim, — deyildi. **6** Mən bolsam: — Apla, Pərwərdigar! Mən gəp kilixni bilməymən; qünki mən gədak balidurmən, dedim. **7** Lekin Pərwərdigar manga: — Özünгni gədak bala, demə; qünki Mən seni kimгə əwətsəm, sən xularqə barisən; wə Mən seni nemə dəp buyrusam, sən xuni dəysən. **8** Ulardin kərқma; qünki seni kütқuzux üqün Mən sən bilən billidurmən, — dedi. **9** Wə Pərwərdigar kolini sozup aqızimoqə təgküzdı; Pərwərdigar manga: Mana, Öz sezlirimni aqızimoqə koydum; **10** Qara, muxu küni Mən seni yulux, səkүx, həlak kilix wə örүx, kұrux wə terip estürүx üqün əllər wə padixahlıqlar üstigə tiklidim, — dedi. **11** Wə Pərwərdigarning sezi manga kelip: «Yəramiya, nemini kərүwatisən?» — deyildi. Mən: «Badam dərihining xehini kərүwatimən» — dedim. **12** Pərwərdigar manga: «Kərgining yaxhi boldi; qünki Mən sezümninг əməliylıxixi üqün sezümnı kəzitip turımən» — dedi. **13** Wə Pərwərdigarning sezi manga ikkinqi ketim kelip: «Nemini kərүwatisən?» — deyildi. Mən: «Poruk-poruk kəynawatқан, aqzi ximal tərpidin kıysayоqan bir kəzanni kərdüm» — dedim. **14** Pərwərdigar manga: — Külpət ximal tərəptin kelip bu zeminda turuwatқanlarning həmmisi üstigə bəsiip kelidu — dedi. **15** — Qünki mana, Mən ximaliy padixahlıqlarning barlık jəmətlirini qəқirimən, — dəydu Pərwərdigar; — ular kelidu, padixahlar hərbi oz təhtini Yerusalem kowқliri aldioqə selip, həmmə sepillaroqə wə Yəhudaning barlık xəhərlirigə hujumoqə təyyarlinidu; **16** xuning bilən Mən [Yəhudadikilərnin] barlık rəzillikliri üqün ularning üstidin həkümlərnı jakarlaymən; qünki ular Məndin wə keqıp, bəққа ilahlarqə huxbuy yekip, əz kolliri yasioqanlirioqə qoқundi. **17** Sən əmdi belingni baolap ornungdin turup, sanga buyruqanlirimning həmmisini ularqə eyt; ular aldida həduқup kətmigin; bolmisə Mən seni ular aldida həduқturımən. **18** Qara, Mən бүгün seni Yəhudaning padixahlırioqə, əmiririgə, kəhnlirioqə həp pütkül zemin həkigə karxi turoquqi mustəhkəp xəhər, temür tüwrük wə mis sepillardək tiklidim. **19** Ular sanga karxi jəng kilidu, lekin sening üstingdin oјalıbə kiləlmaydu — Qünki Mən seni kütқuzux üqün sən bilən billidurmən, — dəydu Pərwərdigar.

2 Əmdi Pərwərdigarning sezi manga kelip mundak deyildi: — **2** Berip Yerusalemdikilərnin kulaklırioqə mundak jar saloqin: — «Pərwərdigar mundak dəydu: — Mən sening yax wəқtingdiki wapadarlıқinи, yəni kizning axiqioqə bolоqan muhəbbitidək sening qəlbayawanda, yəni terilmioqan yərlərdə Manga əgixip yürgənlirini sening üqün əsləymən. **3** Xu qaoqda Israil həkli Pərwərdigarqə pak, alahidə ataloqan, ular uning əz hосulining tunji mewisi dəp qəraloqanidi; ularni yəwəlməқqi bolоqanlarning həmmisi gunahkar dəp həsəblənoqanidi həp ularning baxlırioqə balayı apət qүxkənidı, — dəydu Pərwərdigar. **4** Pərwərdigarning sezi ni anglanglar, i Yəқupning jəmati, Israil jəmətinin barlık aila-tawabiatliri: — **5** Pərwərdigar mundak dəydu: — Ata-bowiliringlar Məndə zadi kəndə adalətsizliklərnı bayқaptı, ular Məndin xunqə yıraklıxidu? Ular nemixқа bimənə butlarqə bax urup, əzliri bimənə bolup kətti? **6** Ular həққаqan: «Bizni Misir zeminidin kütқuzup qikirip, bayawandin, yəni qəl-dəxt wə tik azgallar bilən kaplanoqan jaylardin, kuroqəқlik wə əlüm sayisi orap turoqan yərlərdin, adəmtəz otməydioqan həmdə insan turmaydioqan xu bayawandin bizni otküzgən Pərwərdigar keni?» dəp sorap koyuxmaptioqı? **7** Mən silərnı mewisi həp molqilikidin huzurlinx üqün munbət bir zeminoqə elip kəlgənmən; silər kelip zeminimni buloқidinglar, Meninг mirasimni yirginқlik bir nərsigə aylandurup koydunqlar. **8** Kəhnlər: «Pərwərdigar keni?» dəp həq sorap koymidi; Təwrat-qanun iяraқiliri meni həq tonumidi; hək padiqiliri manga asiylik kildi; pəyoqəmbərlər bolsa Baalning namida bəxərat bərdi, ularning həmmisi həq paydisiz bimənə nərsilərgə əgixip kətti. **9** Xunqə silər bilən dəwaləxməқqimən, baliliringlar həp baliliringlarning baliliri bilən dəwaliximən, — dəydu Pərwərdigar; **10** — silər Siprustiki dengiz boylirioqə otip beқinglar, Kedarqə təхkүrүxкə adəp əwətip beқinglar — muxundak bir ix zadi bolup baққanmu-yoқ dəp kərүp beқinglar — **11** Kaysi bir əl əz ilahlırini (ular həq ilah əməs, əlwəttə) əzgərtkənmu? Lekin Meninг həқqini əzlrining xan-xəripi Boluқuqisini bolsa paydisiz-bimənə bir nərsigə almaxturoqan. **12** Buningqə əjablininglar, i asmanlar; həng-tang bolunqlar! Sarasimigə qүxünglar! Qəқünglar! — dəydu Pərwərdigar, **13** — qünki Meninг həkim ikki rəzil ixni kildi; ular həyatlık su mənəbi bolоqan Məndin wə kəqti; andin əzliri üqün su azgallirini, yəni su turmaydioqan yerik su azgallirini yonup qikti. **14** Israil əsli kulmidı? U hojayinning əyidə tuoқuloqan kulmidı? Nemixқа əmdi u oljioqə aylinip kaldı? **15** Yax xırlar unı olja kılip həkiridi; ular awazini koyuwətti; ular [Israil] zeminini wayrənə kildi; xəhərliri kəydürildi, adəmtsətsiz kaldı. **16** Uning üstigə hətta Nof wə Tahpanas xəhridikilərmu qoққangni yeriwətti. **17** Bu ixlarnı əzüinг kəltürүp qıkarоqan əməsmu? — Qünki sanga yol baxlawatқinida Pərwərdigar Hудayindin wəz kəққənidin. **18** Əmdi бүgünki күndə yənə Xiһor dəryasining süyini iқix üqün Misirning yolini bəққining nemisi? [Əfrat] dəryasining süyini iқix üqün Asuriyaning yolini bəққining nemisi? **19** Əz rəzililing əzüinгə sawəq elip kelidu, əzüinгning yenimdin qətnəp kətkining əzüinгə tənbih bolidu; əmdi sening Pərwərdigar Hудayindin wəz kəққining wə

Mening qorqunqumning sonda bolmaslikining intayin razil hamda zardapka tolojan ix ikanlikini bilip koy, — daydu Rab, samawi qoxunlarning Sardari bolojan Pərwərdigar. **20** Qünki sən qədimdinla Mən sanga salojan boyunturukni buzup, uning rixtini üzüp taxliwətkənsən; sən: «Kullukungda bolmaymən!» deding. Qünki barlik deng-egizlikta wə barlik yexil dərəh astida sən pahixə ayaldək kerilip yatqənsən. **21** Lekin Mən bolsam seni əslil esil sortluk üzüml telidin, sərhil uruktin tikkənədim; sən Manga nisbətən qəndəkmə yat wə yawa bir sesik üzüml teliqə aylinip kalding? **22** Qünki sən xulta bilən yuyunsangmu, kəp akərtquqə sopun ixlətsəngmu sening kəbihliking Mening aldimda tehi daq bolup turidu, — daydu Rab Pərwərdigar. **23** Sən qəndəkmə: «Mən heq bulojanojan əməsmən, mən «Baallar»oqə heq əgəxmədim!» deyəlsən? Jiləjida mangojan yolungni kərtip bak, kilmixliringni ikrar kil — sən əz yollirida uyan-buyan kətrap yüridəjojan qəkkəq hığgəndərsən! **24** Sən qəl-bayawənoqə adətləngən, həwisi qəzoqəloqəndə xamalni purap yüridəjojan bir yawəyi mada exəksən! Küyligəndə kim uni tosalisun? Uni izdigən həngəgilər əzlrini heq upratmaydu; xu wəktirləda uni izdəp təpmək asəndur. **25** [I Israil], [bikar yügürüp], putungni ayəqsiz, gəlingni ussuluksiz kilip qəymə! Lekin sən buningə: «Yək! Ham hiyal kılma! Qünki mən bu yat [iləhlərlə] yahxi kərtip qəldim, ularning kəynidin mangimən!» — deding. **26** Qəri tutulup kəlip hijalətkə qəloqəndək, Israil jəmətimni hijalətkə qəlidu — yəni əzlrilə wə ularning padixəhlirilə, kəhlirilə wə pəyoqəmbərlirilə — **27** ular yəyoqə kətikigə: «Atam!» wə taxkə: «Sən meni tuqərdurdung!» daydu; qünki ular yüzini Manga karətməy, əksiqə Manga arkisini kildi; lekin külpətx bəxiqə qüxxəndə ular: «Ornungdin turup, bizni kutkuzəyoqəysən!» daydu. **28** Əmdil əzünggə yəsiqəjan iləhliring kəni? Külpətx bəxiqə qüxxəndə seni kutkuzəlaydəjojan bolsa, ular ornidin tursun! — Qünki xəhərliring qənkə kəp bolsa butliringmu xunqə kəptur, i Yəhəda! **29** Nemixkə silər Mən bilən dəwəyoqə qüxxəmkəqisilər? Silər həmminglar Manga əsiylik qiləqənsilər, — daydu Pərwərdigar. **30** Baliliringni bikardin bikar urup koydum; ular heq tərbijini qəbul kilmidi. Əz qiliqing yirtquq xirdək pəyoqəmbərliringni yəwətti. **31** I bu dəwr kixiliril Pərwərdigarning səzigə kəngül koyunglar! Mən Israilə qəl-bayawan yakil kəpkərangəyulək bəskən zəmin bolup bəkkənmə? Mening həlkim nemixkə: «Nəgilə barsək əz ərkimiz; əmdil yeningə yəwə kəlməymiz!» — daydu? **32** Kiz zibu-zinnətlirini untuyalamdu? Toy kiliəjojan kiz toy kiyimlirini untuyalamdu? Lekin əz həlkim san-sanəksiz künliridə Meni untudi. **33** Sən ixk izdəp baridəjojan yollarə qənkə məhər bolup kəttəng! Bərhək, həttə əng buzək ayallarə qəlliringni kərsəttəng. **34** Uning üstigə tonungning pəxliridə gunəhsiz nəmrətlərlə kəni bar! Sən ularni tēməngni tēxip oqərilikkə kirgini üqün əltürdingmu? Ixlərləning həmmisi xundək tursimu, **35** sən tehi: «Məndə gunəh yok; [Rəb] məndin rənjəwərməydu!» dayəsən. Bilip koy! Mən üstəngdin həküm qikirimən, qünki sən: «Mən gunəh sadi kilmədim!» — dəwərisən. **36** Sən nemixkə bunqiwəla uyan-buyan kətrap ələ kəngüllük kilisən? Sən Asuriyə təripidin yərgə qəritiləndək Misir təripidinmu

yərgə qəritilən. **37** Bərhək, sən Misirdin qolliringni bəxiqə qəloqəjan pəti qikisən; qünki Pərwərdigar sən yələngük qiləqənləni qətkə kəkti; sən ulardın heq payda kərməysən.

3 Xundək deyiliduki, birsil əyalini koyuwətsə, əyal uningdin əjəxsə wə keyin u bəxkə ərgə yatlık boləjan bolsa, birinqi əri uning bilən qəytə yarixiwəlsə bolamdu? Bəndək ix bu zəminni mutlək buləjimamdu? Lekin sən xunqə kəp əxnilərlə bilən buzukluk qilip turup yəwə yenimə qəytəy dəwətaməsən tehi? **2** Bəxiqəni kərtirip yukirə qəkarəp bə; — Sən zadi nədə yat iləhlərlə bilən buzukluk ətküzəmgənsən?! — Sən qəl-bayawəndə kütüp olturəjan ərəbdək ulərləni yollar boyi kütüp olturəqənsən; zəminni buzuklukliring wə rəziləlik bilən buləqənsən. **3** Xuning üqün kəttik yəyoqərlərlə tutup kəlinip sanga bərilimdin həmdə «keyinki yəyoqərlərlə» yəyoqəmi. Lekin sonda tehi pahixə əyalning kəlin yuzi bə, iza tərxi xni heq bilgüng yoktur. **4** Həttə sən bayətin Manga: «I Atam, yaxliqimdin bəxlap mənə yətkə qilə həmrəh bolup qəlding!» — dayəsən, wə: — **5** «U hərdəim qəzəpini səkəlamdu? U qəzəpini əhəyoqə tutamdu?» — dayəsən. Mənə, sən xundək dəgining bilən, lekin sən qolungdin kəlixiqə rəziləlik qiləqənsən. **6** Yosiyə padixəhning künliridə Pərwərdigar mənə: «Wəpəsis Israilning nəmə qiləqənləni kərdəngmu? U barlik egiz təyoqə qikip həmrəh yexil dərəh əstiqə kirip xu yərlərdə pahixidək buzukluk qiləqən» — dedi. **7** — «Mən: U bulərləning həmmisiləni qiləqəndin keyin, qəqum yenimə qəytəp kəlidu, — dedim; lekin u qəytəp kəlmidi. Uning əsiy singlisilə, yəni Yəhəda buni kərdi; **8** lekin wəpəsis Israilning barlik zina qiləqənlirilə tūpəylidin uningə talək hətini bərip uni koyuwətkinimni kərtip, əsiy singlisilə Yəhəda qərkəmi, bəlkil əzimə bərip pahixilik kildi. **9** Xundək bəldiki, əz buzukqiləqini xunqə kikiq ix dəp qərioqə qə, u həttə yəyoqə wə tax bilən zina qilip zəminni buləyoqətti. **10** Bulərləning həmmisigə qəriməy Israilning əsiy singlisilə Yəhəda tehi pütün kəngil bilən əməs, pəqətx sahtilik bilən yenimə qəytəp kəlgəndək boluwəldi, — daydu Pərwərdigar. **11** Pərwərdigar mənə mundaq dedi: — «Wəpəsis Israil əzini əsiy Yəhədadın həkkəniy kərsətti. **12** Bəroqin, ximalə qəkarəp bu səzlərləni jakərləp mundaq dəgin: — «Qəytəp kəl, i yəldin qikəkuq Israil, — daydu Pərwərdigar — wə Mən sanga kəpikimni qəytə tūrməymən; qünki Mən rəhəmdil, — daydu Pərwərdigar — Mən qəzəpimni mənggügə səkəlp tūrməymən. **13** Pəqətx sening kəbihlikingni, — Pərwərdigar Hədayəngə əsiylik qiləqənləngni, uyan-buyan kətrap yürüp əzüngni hər bərlə yexil dərəh astida yat iləhlərlə bəyoqə qiləqənləngni, xuningdək əwəzə qiləqə heq kulək səlməyoqənləngni ikrar kilsənglə [Məndin rəhəim-xəpətx kərisən] — daydu Pərwərdigar. **14** Qəytəp kəlinglərlə, i yəldin qikəkuq bəbilərlə, — daydu Pərwərdigar — qünki Mən silərləni həkikiy səyqə qidurmən; [silərlə xundək kilsənglərlə] Mən silərdin talləyoqənlərləni, yəni hər qəyisilə xəhərdin bərdin, hər qəyisilə jəməttin ikrədin pəkrəni Zionə qəytəturup kəlimən. **15** Mən silərgə kəngləmdikidək həlkə pədiqilərləni təkəsim kiliəmə; ular silərləni dənəlik-bilim, əkil-pərasətx bilən bəkip ozuklənduridu. **16** Xundək bəldiki, xu künlərdə silərlə zəminə kəpəyip,

köp pərzəntlik bolojininglarda, — daydu Pərwərdigar, — silər: «Pərwərdigarning əhdə sanduqi!» dəp yənə tiləyə almaydılar; u heq esinglarəyə kəlməydu, uni heq əsliməysilər wə uni heq seojiniməysilər; silər baxkə bir sanduqmu yasiməysilər. **17** Xu tapta ular Yerusalemnı «Pərwərdigarning təhti» dəp ataydu; barlık əllər uningəyə yojilidu, — yəni Pərwərdigarning namioğa, Yerusalemoğa yojilidu; ular kəlbidiki rəzil jahillikioğa kaytidin heq əgixip mangmaydu. **18** Xu künlərdə Yəhuda jəməti İsrail jəməti bilən birliktə mangidu; ular ximal zeminidin billə qikip Mən ata-bowilirioğa miras boluxkə təkdım kıləjan zəminoğa kəlidu. **19** Mən: «Mən seni balilirim kətirioğa qoyup, sanga gütəz zəminni, yəni kəpligən əllərnin zəminlini arisidiki əng kərkəm jayni miras kılıp ata kılıxni xunqilik halayttim!» — dedim, wə: «Sən Meni «mening atam» dəysən, wə Məndin yüz ərüməysən!» — dedim. **20** Ləkin bərhək, əsiylik kıləjan ayal əz jərisidin ayriloğandək, silər Manga əsiylik kıləjansilər, i İsrail jəməti, — daydu Pərwərdigar. **21** Yukiri jaylardin bir əwaz anglinidu! U bolsa İsrail jəmətidikilərnin yioğa-pəryadlırı; qünkü ular əz yolını burmilioğan, Pərwərdigar Hudasini untuəjan. **22** — Kaytip kəlinglər, əy yoldin qikkuqi balılar; Mən silərnin yoldin qikip kətxinglarəyə xipa bolimən. — «Mana, biz yeningəyə barimiz; qünkü Sən Pərwərdigar Hudayimizdursən» — dənglər! **23** — Bərhək, egizliklərdə həmə taəqlarda anglitioğan [butpərəslikning] kiykəs-sürənləri bihədə ixtur! Bərhək, İsrailning kütəxuz-xijati Pərwərdigar Hudayimizdinladur. **24** Ləkin yaxlıqımızdin tartiplə, ata-bowilirimizning əjri, yəni ularning kala-koy padilirini, kiz-oqullirini axu uyat-nomus yəp kətkən; **25** Nətiyədə biz uyat-hijillik iqidə yattuk, kəlaymikanqilik wə ələkəzadilik bizni kəpliwəldi; qünkü yaxlıqımızdin tartip bügünki künəgə kədar biz wə ata-bowilirimiz həmmimiz Pərwərdigar Hudayimiz əldidə gunah sadir kılıp kəlduk, Pərwərdigar Hudayimizning əwəzioğa heq kulək salmıduk.

4 — «Bu yollirimdin burulay!» desəng, i İsrail — daydu Pərwərdigar — Əmdı Mening yəniməyə burulup kaytip kəll əgər bu yirginqliklingini kəzümədin neri kilsang, wə xundakla yoldin yənə tənəp kətmisəng. **2** — əgər sən: «Pərwərdigarning həyati bilən!» dəp kəsəm iqliningdə, u kəsəm həqiqət, ədalət wə həkəniylik bilən bolsa, undakta yat əllərmu Uning namidə əzliyəgə bəht tilixidu wə Uni əzining pəhir-xəhriti kılıdu. **3** Qünkü Pərwərdigar Yəhudadikilər wə Yerusalemdikilərgə mundək daydu: — «Boz yeringlarni qəpip aəjdurunglar; tikənlik arisioğa uruk qaqmanglar! **4** Əzliyərlərnı Pərwərdigarning yolida sünnət kilinglər; kəblinglarnı sünnət kilinglər, i Yəhudadikilər wə Yerusalemdə turuwatkanlar! — Bolmisa, Mening kəhərim partlap ot bolup siləni kəydüriwətdi; kilmixlirlərnin rəzilliki tüpəylidin uni əqürələyioğan heqkim qikmaydu. **5** — Yəhudada muxulərnı elan kılıp, Yerusalemdə: — «Zəmin-zemində kanay qelinglar!» — dəp jakarlanglar; «Yojilinglar! Mustəhkəm xəhərlərgə kəqip kirəyli!» — dəp nida kilinglar! **6** Zionni kərsitidoğan bir tuəqni tikənglər; dərhal kəqinglər, kəqikip kəlmanglar! Qünkü Mən külpət, yəni zor bir hələkətni ximaldin elip kelimən. **7** Xir əz qatkalıqıdin qikti, «əllərnı yəkatkuqi» yoloğa

qikti; u əz jayidin qikip zəmininini wəyran kılıxkə kəlidu; xəhərlərin wəyran kilingip, ədəmsətsiz bolidu. **8** Bu səwəbtin əzliyərlərgə bez kiyim oranglar, dad-pəryad kəttürüp nalə kilinglar! Qünkü Pərwərdigarning kəttik əzəzi bizdin yanmıd! **9** Xu küni xundək boliduki, — daydu Pərwərdigar, — padixahning yuriki, əmirlərnin yurikimu su bolup kətidu, kəhənlər ələkəzadə bolup, pəyoğəmbərlər təəjiplinidu. **10** — Andin mən: — Ah, Rab Pərwərdigar! Bərhək Sən bu həlkni, jümlidin Yerusalemnı: «Silər əmən-tinq bolisilər» dəp əldiding; əməliyəttə bolsa kiliq jənoğa yetip kəldi, dedim. **11** — Xu qəoqda bu həlkəgə wə Yerusalemoğa mundək deyilidu: «Qəl-bayawandiki egizliklərdin qikkən issik bir xamal həlkminin kizining yolioğa kərap quxidu; ləkin u haman soruxkə yəki dan ayrixkə muwəpik kəlməydu! **12** — Buningdin əxəddiy bir xamal Məndin qikidu; mana, Mən həzir ularəyə jəza həkəmlirini jakarlaymən. **13** Mana, u top bulutlərdək kəlidu, uning jəng hərwiləri kəra kuyundəktur, uning atlırı bürkütlərdin təzdur! — «Həlimizəyə way! Qünkü biz nəbut bolduk!» **14** — «İ Yerusalemlər, əz kütuluxung üqün kəlbəngni rəzilliktin yuyuwət; kəqənoqığə kənglünggə bihədə oy-hiyallarnı püküp turisən? **15** Qünkü Dan diyaridin, əfrəmdiki egizliklərdinmə azab-külpətni elan kılıdioğan bir əwaz anglitilidu: — **16** Ular: Əllərgə elan kilinglar, Yerusalemoğımı anglitənglar: — Mana, kərxəwəyə ələuqular yirək yurttin kəliwətdi! Ular Yəhuda xəhərlirigə kərx jəng qukanlirini kəttürəxkə təyyar! — daydu. **17** Etizlikni mudəpiə kiliwatkanlərdək, ular Yerusalemnı kərxiwəldi; qünkü u Manga əsiylik kıləjan, — daydu Pərwərdigar. **18** Səning yolung wə kilmixlirlərnin muxulərnı əz bəxingəyə quxürdi; bu rəzillikningin əkiwətdur; bərhək, u əzabliktur, yurikingimə sanjiydu!» **19** — [Mən]: «Ah, iqlərim! Iqlərim! Toloqkə quxtüm! Ah, kənglüm əzablandı! Yurikim düpələwətdi, süküt kılıp turalmaymən; qünkü mən kanəyning əwəzini angləymən; jəng qukanliri jəniməyə sanjidi. **20** Apət üstigə apət qixtıl! Pütkül zəmin wəyran boldi; qədirlirim dəkikidə bərbət kilingi, pərdilirim həyt-huytning iqidə yirtip taxlandı! **21** Kəqənoqığə tuəqkə kərap turuxum, jəng əwəzilirini angləxim kərak?» — [dedim]. **22** — «Qünkü Mening həlkim nədandur; ular Mən heq tənümüəjan; ular əkli yəq balılar, ular heq yorutulmioğan; rəzillikkə nisbətən ular danadur, əmma yəxəlikkə nisbətən ular bilimsizdur». **23** — «Mən yəz yuzigə kəridim; mana, u xəksiz wə kəp-kurək boldi; əsmənlərimə kəridim, u nirsiz kəldi; **24** taəqlərgə kəridim, mana, ular zilziləgə kəldi, barlık dənglər əxəddiy silkinip kətti. **25** Kərap turuwərdim, wə mana, insan yəq idi, əsməndiki barlık uqar-kənatlarmu əzliyin daldioğa əldi. **26** Mən kəridim, mana, bəq-ətizlər qəl-bayawənoğa əyləndi, barlık xəhərlər Pərwərdigar əldidə, yəni uning kəttik əzəzi əldidə wəyran boldi. **27** Qünkü Pərwərdigar mundək daydu: — «Pütkül zəmin wəyran bolidu; əmma Mən uni pütünləy yəkatmaymən. **28** Buning tüpəylidin pütkül yəz yuzi matəm tutidu, yukiridə əsmən kərilik bilən kəplinidu; qünkü Mən xundək səz kildim, Mən xundək niyəttə kəlgənmən; Mən uningdin əkünməymən, uningdin heq yanmaymən; **29** ətlilər wə okyaliklərnin xəwqun-sürəni bilən hər bir

xəhərdikilər keçip ketidu; ular qatqalliklaroşa kirip məküwalidu, taxlar üstigə qikiwalidu; barlıq xəhərlər taxlinip adəmzatsiz kalidu. **30** — İ, halak boluqçı, nemə kilməqçisən? Gərçə sən pərang kiymiləni kiyyən bolsangmu, altun zibu-zinnətləni takioğan bolsangmu, kəz-qaxliringni osma bilən pərdazlioğan bolsangmu, özüngni yasiojining bikardur; sening axiqliring seni kəmsitidu; ular jeningni izdəwatidu. **31** Qünki mən toloqakşa qüxkən ayalningkidək bir awazni, tunji balini tuoqkandikidək azabda boloğan Zion kizining awazini anglawatimən; u kollirini sozup: «Həlimoşa way! Bu katillar tüpəyildin həlimdin kəttim!» dəp həsirimaqta.

5 [Pərwərdigar]: — Yerusalemining rəstə-koqilirida uyan-buyan aylinip yügürümlər, obdan kərüp biliwelinglar; məydanliridin izdəp kərümlər; adalət bilən ix kərıdıoğan, wədisidə turuxqa intilıdıoğan birlə adəmnı tapsanglar, xunda mən bu [xəhərnı] kəqürımən! **2** Gərçə ular: «Pərwərdigarning həyatı bilən!» dəp kəsəm iqnən bolsımu, ular yaloqəndin səzəydu, [dedi]. **3** — İ Pərwərdigar, kəzəng adalət-bitərəplıknı izdəp yürıdu əməsmu? Sən bularnı urduq, ləkin ular azablanmaydu; Sən ularnı nabut kılıp tüğəxtürdüq, ləkin ular tərbiyə qəbul kılıxnı rət kılıp kəldi; ular yüzlirini taxtin kattıq kildi, ular yoldin yenıxnı rət kılıdu. **4** — mən: «Xühışizki, bundak kıləoğanlar pəkət namratlar, ular nadanlar; qünki ular Pərwərdigarning yolını, Hudasing həküm-kərsətmilirini bilməydu» — dedim. **5** — «Mən mətiwərlərnıng yenioşa bərip ularoşa səzəymən; qünki ular Pərwərdigarning yolını, Hudasing həküm-kərsətmilirini bilidu». Bırak ularmu boyunturukni üzül-kesil buzup, rixtilirini üzüp taxlıoğan. **6** — Xunga ormandin qikkən bir xir ularnı əltürıdu, bayawandin qikkən bir bərə ularnı wəyran kılıdu; yilpiz xəhərlərgə karap paylaydu; xəhərlərdin qikkən hərbi ritma-ritma kılınıdu; qünki ularnıng əsiylıqlırı kəpiyıp, wapasizlikrı awuydu. **7** Mən zadi nemigə əsasən seni kəqürımən? Sening baliliring Məndin wəz kəqip, Huda əməslərgə kəsəm iqməktə; Mən həmmə həjətliridin qikkən bolsammu, ləkin ular zinəhorluk kılıp, pəhixilərnıng əyigə top-top bolup mēngiwatıdu. **8** Ular əmrirən ıkkwəz ayoqırlar, ular hərbi əz yekıning ayalıoşa həwəs kılıp kixnəwatıdu. **9** Bu ıxlar tüpəyildin ularnı jazalıməy qoyamdıq? — dəydu Pərwərdigar, — Məning jənim muxundak bər əldin kışas əlməy qoyamdu? **10** Uning üzüm qünəkliridin ətüp, tallirini wəyran kilinglar; ləkin ularnı pütünləy nabut kilmənglar; xahlirini kırıp taxlanglar, qünki ular Pərwərdigaroşa təwə əməstur; **11** qünki İsrail jəməti wə Yəhuda jəməti Manga mutlək wəpasizlik kildi, — dəydu Pərwərdigar. **12** Ular: «U həqnemə kilməydu! Bizgə həq apət qüxməydu; nə kiliq nə kəhətqilikni kərməymiz!» — dəp Pərwərdigardin tenip kətti. **13** Pəyojəmbərlər bolsa pəkət bir xaməldin ibarət bolıdu, halas; [Pərwərdigarning] səz-kəlamı ularda yoxtur; ularnıng səzliri əz bəxioşa yənsun! **14** Xunga Pərwərdigar, saməwi koxırlarınıng Sərdari boləoğan Huda manga mundaq dəydu: — Bu həlk muxu səzni kıləjini üçün, mana, Mən əoşingoşa saləoğan səzlimni ot, bu həlknı otun kılımənki, ot ularnı kəydürüp taxlaydu. **15** — Mana, Mən yıraktın bər əlni elip kelimən, i İsrail jəməti, — dəydu

Pərwərdigar, — U küqlük bir əl, kədimiy bər əl, tilini sən bilməyđioğan wə gəplirini sən həq qüxənməyđioğan bər əl bolıdu; **16** ularnıng okdəni yooqan ətioğan bər gərdur; ularnıng həmmisi batur palwanlardur. **17** Ular həsulıngni wə neningni yəp kətidu, oqul-kizliringni yəp kətidu, kala-qoy padiliringni yəp kətidu, üzüm talliringni wə ənjur dərhəhliringni yəp kətidu; ular sən tayanəoğan mustəhkəm xəhərliringni kiliq bilən wəyran kılıdu. **18** Həlbuki, — dəydu Pərwərdigar, — xu künlərdimu silərnı pütünləy tüğəxtürməymən. **19** Xu qəoşa [həlkıng]: «Pərwərdigar Hudaymiz nemixka muxu ıxlarning həmmisini bəximizoşa qüxürgən?» — dəp sorisa, əmdə sən [Yərəmiya] ularoşa: «Silər Məndin yüz ətüp, əz zəmininglarda yat iləhlarning kullukıda boləjininglardak, silər əz wətəninglar bolmioğan bər zəmində yat boləoğanlarınıng kullukıda bolisilər» — dēgin. **20** — Yəkupning jəmətidə xuni jakarlıojıknı wə Yəhuda arisida xuni ələn kıləojıknı, **21** «Buni anglanglar, i nadan wə əkli yok, kəzi turup kərməyđioğan, kuliqi turup angliməyđioğan bər həlk: — **22** Məndin kərkəməmsilər? — dəydu Pərwərdigar, — Dəngiz siyi üçün səhılını mēnggülik qəklime kılıp, «Bu yərdin ətmə» dəp bəkitkən Məning əldimda təwirəməmsilər? Mana, dolqunliri ərəkəxlignı bilən ular səhıl üstidin həq oşəlibə kilməydu; xəwkunlıojını bilən bu qəktin hərgiz həlkıp ətəlməydu. **23** Ləkin bu həlknıng jəhil wə əsiylıq kəngli bardur; ular yoldin kikişip əz bəximqilik kılıp kətti. **24** Ular kənglidə: «Əz waktıda yəmoqırlarnı, yəni əwwalkı həm keyinki yəmoqırlarnı Bərgəti, bizgə həsul pəsini bəkitip əmən-əsən Səklıoqçı Pərwərdigar Hudaymizdin əymınəyli» dēgənni həq deməydu. **25** Silərnıng kəbihlikliringlar muxu ıxlarnı silərgə nəsip kilmioğan; silərnıng gunəhliringlar silərdin bərikətni məhrum kıləoğan. **26** Qünki həlknı arisida rəzillər bardur; ular pistirmida yatqan kiltəqılərdəq paylap yürıdu; ular tuzək səlip, adəmlərnı tutuwalıdu. **27** Tutqan kuxlaroşa toloğan kəpəstək, ularnıng ətıliri əldəmqiliktin ərıxkən mallar bilən toloğan; ular xu yol bilən bəyüük həm bay bolup kətti. **28** Ular səmrıp, parkırap kətti; bərək, ular rəzil ıxlarnı kiliqxə məhir bolup kətti; ular əz mənəpətni kəzləp həklərnıng dəwasini, yetim-yəsirlərnıng dəwasini sorıməydu; namratlarınıng həkukını koşqəyđioğan həkümnı bər qikərməydu. **29** Bu ıxlar tüpəyildin ularnı jazalıməy qoyamdıq?! — dəydu Pərwərdigar, — Məning jənim muxundak bər əldin kışas əlməy qoyamdu? **30** Zəmində intayın kərkunqluk wə yirginqlık bir ıx sadır kılinojankı — **31** Pəyojəmbərlər yaloğan-səhta bəxərtəlrni bərməktə; kəhılınər bolsa əz həkuk dāirsini kəngəytip həkümrənlık kilməktə; Məning həlkımmu bu ıxlarnı yakturıdu. Ləkin bularnıng əkiwitidə kəndək kılısilər?

6 Jəninglarnı kutkuzux üçün Yerusalemin xəhıridin kəqinglar, i Binyamin jəmətidikilə! Təkoə yezisida kanay qelinglar! Bəyt-Həkkərəmdə is signalını kətürümlər! Qünki balayı'apət, yəni dəhxətlik həlakət ximal tərəptin pəyda bolıdu. **2** Zion kizi, yəni nəzinin səhıbjəmalnı, mən nabut kılımən. **3** Yerusalemoşa kərxi qikiwatqan pəda bəkkəuqlarmu əz padilirini epkelıdu; ular Yerusalemnı kərxəwoşa elip qədirlirini tikıdu; ularnıng həmmisi ətzi ıgiləğan jəyda pəda bəkidı. **4** [Ular]:

«Uningoʻja qarxi janggə təyyarlininglar! Turunglar, qūx waqtidin paydinilip hujum kilayli!», «Apla! Kūn patay dəp kaptu, kaqtiki sayilar uzirawatidu!» — [dəydu], [andin]: **5** «Xunga, keqiqə hujum kilip qikayli, uning mustəhkəm ordilirini yokitayli!» — dəydu. **6** — Qūnki samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar ularoʻja mundak dəydu: — Dərhəhləni kesip, ular bilən Yerusalemlə atrapida dēng-potəyləni yasanglar; qūnki u jazalanmisa bolmaydioqan xəhərdur; uningda barlik ixlar zulum-zomigərliktur. **7** Kuduk əz sulirini uroʻjutup qikəroʻjandək, umu rəzilliklirini uroʻjutup qikərməktə; uningdin zulmət-zorəwanlik wə həlakət sadalirini anglanmaktə; mening həq aldimda həmixə aqriq-kəsəllər həm yarılanoqanlar pəyda bolmaktə. **8** I Yerusalemlə, təlim-tərbiyə qəbul qil; bolmisa jenim səndin wəz keqidu, — bolmisa, Mən seni harəblik, adəməzsiz bir zəmin qiliwetimən. **9** Samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar manga mundak dəydu: — Ular üzümləni pasangdioquqlardək İsrailning qəldisini pasangdaydu; xunga sən üzümləni üzgüqidək üzümləni telidiki xəhlər üstidin yənə bir kətim qolungni otküzgin! **10** [Mən]: — Mən həzir kimgə səz qilip agəhlənduray? Ulardın angliəjudək zadi kim bar? Mana, ularning quləkləri sünnət qilinmıqan, ular həq angliyalmaydu. Mana, Pərwərdigarning səzi ularoʻja eqir kelidu; ularoʻja həq huxyakmaydu, — [dedim]. **11** — Qəlbim Pərwərdigarning qəzəp otləri bilən tolup taxti; uni iqimigə siəduxutın həlsirəp kəttim; uni qoqidiki balilər, yigittləarning məxərp sorunlirioʻja təkəysən. Ər-ayallar, kərilar həm yaxənoqanlarmu buningdin mustəsna bolmısun! **12** — Ularning əyləri, etizləri ayalləri bilən billə əzgilərgə tapxurulidu; qūnki Mən qolunni zəmindikilərgə sozimən, — dəydu Pərwərdigar. **13** — Qūnki əng qikikidin qongioʻiqə ularning həmmisi aqkəzlükə berilgən; pəyoʻəmbərdin kəhinoʻiqə həmmisi ohxaxla aldəmqilik qilidu; **14** ular: «Aman-esənlik! Aman-esənlik!» dəp həlkimning qizining yarisini susluq bilən qol uqida qala tēngip qoydi. Ləkin aman-esənlik yoktur! **15** Ular yirginqlik ixlarni sadir qiləninidin hijil boldimu? — Yəq, ular həq hijil bolmıdi, həttə qizirixnimu ular həq bilməydu. Xunga ular yikilip əlgənlər iqidə yikilip əlidu; ularni jazaləxkə kəlgininidə ular putlixip kətidu, — dəydu Pərwərdigar. **16** Xunga Pərwərdigar [Əz həlkigə] mundak dəydu: — Silər tət aqa yolda turuwətilər; xunga yolunglarni obdan kərip qoyunglar, kədimki, yaxiliklə elip barəqan yollarni sorəp, ularda mēnginglar; xundək qiləqanda jeninglar obdan aram tapidu. Ləkin ular: «Biz xularda mangmaymiz!» — dəydu. **17** Mən: Silərgə «Kənaning agəh sadəsiəqə qulək selinglar!» dəydioqan agəh bərgüqi kəzətlərləni tiklidim; ləkin silər: «Qulək salmaymiz» dedinglar. **18** Xunga i əllər, anglanglar; guəhəqlər bolup ular arisida bolidioqan ixlarni bilip boyunglar! **19** Angla, i yər-zəmin! Kərə, Mən bu həlkəni bəxərioʻja kəlpət, yəni ularning oy-hiyallirining əkiwitini qūxürimən; qūnki ular səzilirigə qulək salmioqan; Mening Təwrat-qənunumni bolsa, ular qətkə kəkkən. **20** — Əmdi zadi nemə məksəttə Xəbədın qikkən huxbut, yirək yurttin elip kelingən egir Manga sunulidu? Qəydürmə qurbanlikliringlar qəbul qilarlik əməs, silərləning «təxəkkür kurnanlik»liringlar

Meni hursən kilmaydu. **21** Xunga Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən bu həlkə aldioʻja putlikəxənglarni salimən; xuning bilən həm atilar həm oqullar billə putlixidu; qoxnılar wə dostlar ohxaxla nabut bolidu. **22** Pərwərdigar mundak dəydu: — Kərə, ximaliy zəmindin bir həlkə kelidu, yər yüzining əng kəriliridin uluq bir əl qozəqilidu; **23** ular okya wə qiliq bilən qorallinidu; ular zalim, həq rəhim kilmaydu; ularning əwazi dēngiz dolkunidək xəwəkunlaydu; ular atlaroʻja minidu, jənggiwə adəmlərdək səp-səp bolup turidu; ular sanga qarxi jəng qiləxkə kelidu, i Zion qizi! **24** «Biz ular tooqruluq həwər angliqdu; qolimiz boxixip kətti; oʻxəlik, toloqəktə qəloqan ayaldək əzəb bizni tutti» — [dedim]. **25** «Dəlaqə qikəmgənglar, yollar bilən mangmanglar, qūnki dūxmənning qiliqi bar, tərəp-tərəpləni wəhımə basidu. **26** I həlkimning qizi, sən əzünggə bəz kiyim qiyiwal, küllər iqidə eqinap yat; əzüngning bir tal oqulungdin juda boləqandək kəttik yioʻlap matəm tut; qūnki buləng-taləng qiloquqi bizgə qarəp tuyuksiz kelidu». **27** [Pərwərdigar manga]: — Mən seni roda sinioquqi qilip tiklidim, həlkim bolsa huddi təkxürilidioqan rodidək bolidu; seni ularning yollirini kəzətip sinəxkə tiklidim, — [dedi]. **28** — Ularning hərberi əsiyning əsiysi, ular təhmət qaplap uyan-buyan kətrap yürməktə; ular mis wə tēmürning əzidur, həmmisi qirip kətkəndur; **29** tēmürqining kərükimu kəyüp kətti, qoxuxun bolsa otta yəm boldi; rodini eritip tawləx bika boldi; həlkim yamanlardin haliy bolmıdi. **30** Ular «daxqal kümüx» dəp atilidu; qūnki Pərwərdigar ularni rət kildi.

7 Pərwərdigardin Yərəmiyaqə mundak bir səz kəldi: — **2** Pərwərdigarning əyidiki dərəwəzida turup muxu səzni jakarlap: «Pərwərdigarning səzini anglanglar, i Pərwərdigaroʻja ibadət qiləx üqün muxu dərəwəzilardin kiriwatqan barlik Yəhədalər!» — dēgin. **3** — «Samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar — İsrailning Hudasi mundak dəydu: — Yolliringlar həm qilmixliringlarni tüzitinglar; xundək boləqanda Mən siləni muxu yərdə muqim turəquzimən. **4** «Pərwərdigarning ibadəthanisi, Pərwərdigarning ibadəthanisi, Pərwərdigarning ibadəthanisi dəl muxudur!» dəp əldəmqi səzlərgə tayinip kətmənglar. **5** Əgər silər həkikəttən yolliring həm qilmixliringlarni tüzətsənglar, — əgər kixilər wə qoxnanglar arisida ədalət yürgüzsənglar, **6** — əgər silər musəpir, yetim-yesir həm tul hotunlarni bozək qilixtin, muxu yərdə gunəhsiz kənlarni təküxtin, — xundəklə əzünglaroʻja ziyan yətküzüp, bəxkə iləhlaroʻja əgixip kətxitın qol üzsənglar, — **7** xundək qiləninglarda Mən siləni muxu yərdə, yəni Mən ətə-bowiliringlaroʻja qədimdin tartip mēnggügiqə təkdim qiləqan bu zəmində muqim turidioqan qilimən. **8** Ləkin mana, silər həqkəndək payda yətküzməydioqan əldəmqi səzlərgə tayinip kətkənsilər. **9** Əmdi nemə dēgülik?! Oqrilik, qatillik, zinəhorluk qilip, sahta qəsəm iqip, Baəloqə isrik yekip wə silər həq tunumioqan yat iləhlaroʻja əgixip, **10** andin Mening namimda atəloqan muxu eygə kirip Mening əldimda turup: «Biz qutkuzuloqan!» dēmsilər?! MuXu lənətləlik ixlarda turuwərix üqün qutkuzuloqanmusilər?! **11** Mening namimda atəloqan muXu əy silərləning

nəziringlarda bulangqilarning uwisimu?! Mana, Mən Özüm bu ixlarni kərgənmən, — deydu Pərwərdigar. **12** Xunga, Mən əslidə Öz namimda turaloqu kıloğan Xiloh degən jayoqa berip, həlkim İsrailning rəzilliki tüpəylidin uni nəma kılıwətkənlikimni kərip bekinglar! **13** Əmdi hazır, silər muxundak kilmixlarni sadir kılōjininglar tüpəylidin, — deydu Pərwərdigar, — Mən silərgə tang səhərdə ornumdin turup sez kılıp kəldim, lekin silər heq kulak salmidinglar; Mən silərnı qakırdim, lekin silər Manga jawab bərmidinglar — **14** əmdi Mən Xilohdiki əyni kəndak kılōjan bolsam, silər tayanōjan, xundakla namim koyulojan bu əyni wə Mən silərgə həm ata-bowiliringlarōja təkdim kılōjan wə zeminnimu xundak kilingar; **15** Mən silərnıng barlık kerindaxliringlar, yəni Əfrainning barlık nəslini həydiwətkinimdək silərnimu kəzümədin yirak həydəymən. **16** Əmdi sən, [Yəramiya], bu həlk üqün dua kılma, ular üqün nalə-pəryad kəttirmə yaki tilək tilimə, Mening aldimda turup ularning [ğunahlırini] heq tilimə, çünki Mən sanga kulak salmaymən. **17** Ularning Yəhuda xəhərliridə wə Yerusalem qokiliridə nəmə kılōjanlırini kərtəwatmamsən? **18** Balılar otun teridə, atılar ot kəlaydu, ayallar kəstən Meni rənjitixkə «Asmanning Hanixi» üqün poxkallarni selixkə hemirni yuoruridə, xuningdək yat ilahlarōja «xarab hədiyə»larni kuyidu. **19** Azablinip ojaəplinidōjini Mənmu? — deydu Pərwərdigar; — Öz yūzlırigə xərm qaplap, azablinidōjini əzliri əməsmu? **20** Xunga Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mana, Mening ojaəzipim wə kəhrim muxu jayoqa təkülidu; insan üstigə, həywan üstigə, daladiki dərəhlər üstigə, tupraktki mewilər üstigə təkülidu; u həmmiini keydüridu, uni heq eqürəlməydu. **21** Samawi qoxunlarning Sədari bolōjan Pərwərdigar — İsrailning Hudasi mundaq dəydu: — Beriweringlar, keydürmə kurbanlıkliringlarni baxkə kurbanlıklarōja qoxup koyunglar, barlık gəxlirini yəwelinglar! **22** Çünki Mən ularni Misir zeminidin kutkuzup qıkarōjan künidə ata-bowiliringlarōja «keydürmə kurbanlık»lar yaki baxkə kurbanlıklar tootrisidə gap kilmiojan wə yaki əmr bərmigənim; **23** bəlki Mən ularōja mundaq əmr kılıp: «Awazimōja kulak selinglar, xundak kılıp Mən silərnıng Hudayinglar bolimən, silər Mening həlkim bolisilər; Mən əzünglarōja yaxxilik bolsun dəp buyruōjan barlık yolda menginglar» — dəp buyruōjanidim. **24** Ləkin ular heq anglimiojan, Manga heq kulak salmıojan, bəlki öz rəzil kənglidiki jahlilliki bilən öz hiyal-hahixlıriloja əgixip mengiwərgən; ular aldioja əməs, bəlki kəynigə mangojan. **25** Ata-bowiliringlar Misir zeminidin qıkkəndin tartip bəgüinki künigə kədəd Mən kullirim bolōjan pəyğəmbərlərnı yeninglarōja əwətip kəldim; Mən hərəküni tang səhərdə ornumdin turup ularni əwətip kəldim. **26** Ləkin həlkim anglimiojan, heq kulak salmıojan; ular boynini kattik kılōjan; rəziliktə ata-bowiliridin exip kətkən. **27** Sən bu səzlərnı ularōja eytisən; lekin ular sanga kulak salmaydu; sən ularni [towa kılıxkə] qakırisən, lekin ular jawab bərməydu. **28** — Sən ularōja: — «Pərwərdigar HudasiNING awazini anglimiojan wə heq tüzitixni kəbul kilmiojan həlk dəl muxul!» dəysən. Ularidin həkikət-wapalık yopak kətti; bu ularning eoizidinnmu üzūlup kətti. **29** Qeqingrı

qūxūrirup uni taxliwæt; yūkiri jaylarda bir mǝrsiya okuqin; qūnki Pǝrwǝrdigar Ɖz Ɖzǝzipini qūxūrmǝkqi boloqan bu dǝwrni rǝt kiliq, uningdin waz kǝqti. **30** Qūnki Yǝhūdudakilǝr kǝz aldimda rǝzillik kiliqan, dǝydu Pǝrwǝrdigar, — ular Mening namimda ataloqan eyga yirginqlik nǝsilǝrni ǝkirip uni buloqian; **31** wǝ Ɖz oqul-kizlirini otta kurbanliq kiliq kǝydūrirux ũqūn «Hinnomning oqilwning jilǝsisidiki Tofǝtning yūkiridiki jaylarni kuroqan; bundǝk ixni Mǝn hǝq buyurmoqanmǝn, u oyumoqǝ hǝq kiriq bǝkmiqandur. **32** Xunga, mana, xundǝk kūnlǝr keliduki, — dǝydu Pǝrwǝrdigar, — «Tofǝt» yaki «Ibn-Hinnomning jilǝjisi» ǝmdi hǝq tilǝq elinmaydu, balki «Kǝtl jilǝjisi» deyilidu; qūnki ular Tofǝta jǝsǝtlǝrni yǝr kǝlmiqoqǝ kǝmidu. **33** Bu hǝlkning jǝsǝtliri ǝsmadiki uqar-kanatlarning wǝ zemindiki janıwǝrlarning taami bolidu; ularni ǝlũklǝrdin kǝrkutup hǝyǝdydioqan hǝqkim bolmaydu. **34** Mǝn Yǝhūda xǝhǝrliridin hǝm Yerusalem xǝhǝrliridin oyuntamaxining sadasini, xud-haramliq sadasini wǝ toyi boluwatkan yigit-kizining awazini mǝhrum kilimǝn; qūnki zemin wǝvrǝnǝ bolidu.

halkimning kizining yarisini susluk bilən qol uqida qala tengip koydi. Lekin aman-esenlik yoktur! **12** Ular yirginqlik ixlarni sadir kiloinidin hijil boldimu? — Yak, ular heq hijil bolmidi, hatta kiziriximu ular heq bilmaydu. Xunga ular yikilip elgənlər iqida yikilip elidu; ularni jazalaxka kəlgininə ular putlixip ketidu, — daydu Pərwərdigar. **13** Mən ularning hosulini elip taxlayman, — daydu Pərwərdigar; üzüm telida üzümlər, ənjür dərhiyə ənjürlər heq kalmidi; yopurmaqliri solixip kətti; Mən ularoşa nemə beoxliqan bolsam, əmdi xulard ularin otküzüwelinidu. **14** «Biz nemixka muxu yərdə bikar olturuwerimiz? Yiqilayli, mustəhkəm xəhərlərgə kirip xu yərlərdə [kürəx kilip] tügixəyli! Qünki Pərwərdigar Hudayimiz bizni tügəxtürüp, bizgə et süyini bərdi; qünki biz Pərwərdigar aldida gunah sadir kilduk, **15** Aman-tinqlikni ümid kilip küttip kəlduk, lekin heq yaxilik bolmidi; xipa waqtini küttuk, lekin mana, wəhimə bastil! **16** Dükəmən atlirining hartidaxliri Dan zemininin tartip anglanmakta; ayqirlirining kixnəxliri pütkül zeminni kərkətip təwrətməktə. Ular zemin wə uningda turuwatқан həmmi, xəhəri wə uningda turuwatқанların həmmisini yökətxka kelidu!». **17** — Mana, Mən aranglaroşa yılanlarni, yəni heqkim şəhriyləməydiqan xəhərlə yılanlarni əwətimən, ular siləni qakidu» — daydu Pərwərdigar. **18** [Mən]: «Mening dərd-əlimim dawalıqsiz! Yürükim zəyiplixip kətti!» — [dedim]. **19** «Mana, həlkimning kizining intayin yirək yurtin kətürülgən pəryadining sadasi! [Ular] — «Pərwərdigar Zionda əməsmə? Zionning padixahı u yərdə turmamdu?!» — [daydu]. «Nemixka əmdi ular Meni oyma məbudliri bilən, ərziməs yat nərsilər bilən oşəpələndüridu?!» **20** — «Orma wahti etüp kətti, yaz tügidi, lekin biz bolsak yənəla kutküzulmiduk!» **21** «Həlkimning kizining sunuk yarisi tüpəylidin özüm sunukmən; matəm tutimən; Dəkkə-dükkə meni besiwaldi, — **22** Gileadta tutiya tepilmədikən? U yərdə tewip yökmiyə? Nemixka əmdi mening həlkimning kizioşa dawa tepilmaydu?!».

9 Ah, mening bexim suning bexi, Kəzüm yaxning buliki bolsidi! Undakta həlkimning kizi arisidiki oltürülgənlər üçün kəqə-kündüz yioqlayttim! **2** Ah, mən üçün qəl-bayawanda yoluqlar qüxkidək bir turaloşa bolsidi! Undakta həlkimni taxlap, ularin ayriqlan bolattim! Qünki ularning həmmisi zinahorlar, Munapikların bir jamaitidur!» **3** — Ular okyaqi ləxkarlər okyayini egildürgəndək tilini yaloşanqilikka egildürüxkə təyyarlıqan; ular zeminda üstünlük kəzanıqan, biraq bu səmimiylük bilən bolıqan əməs; ular rəzillik üstigə rəzillik kılıqan, Meni heq tonup bilmigən» — daydu Pərwərdigar. **4** — Həbirlinglar öz yekininglardin hezi bolunglar, kerindaxliringlaroşa heq tayanmanglar; qünki hər bir kerindax pəkətlə aldioquqi, halas, hər bir yekinliring bolsa təhməthorlukta yürməktə. **5** Ular hər biri öz yekinlirioşa aldamqilik kılmaqta, heqkim həkikətni sezimaydu; ular öz tilini yaloşan səzləxkə egitidu, ular kəbihliklə əzlirini upritidu. **6** Ular jəbir-zulum üstigə jəbir-zulum kılmaqta, aldamqiliktin yənə bir aldamqilikka otməktə; ular Meni tonuxni rət kilidu, — daydu Pərwərdigar. **7** Xunga samawi koxunların Sərdari Pərwərdigar Pərwərdigar mundaq daydu: — Mana,

Mən ularni eritip tawlap sinaymən; həlkimning kizining rəzililikə Manga baxka yol kəlmidimu? **8** Uların tili əjəl okidur; u aldamqilikni səzlaydu; hər bir eqiz səzidə yekini bilən tinq-amanlikni səzlaydu, lekin kənglidə kıltaq təyyarlaydu. **9** Bu ixlər tüpəylidin ularni jazalimay koyamdim? — daydu Pərwərdigar, — Mening jenim muxundak bir əldin kisas almay koyamdu? **10** «Təqlardiki yaylaklar üçün yioşa wə nalə-pəryad kətürimən, Daladiki otlaklar üçün mərsiyə okuyman; Qünki ular kəyüp kəttiki, heqkim u yərdin otməydu; Kalilarning hər kərəxliri anglanmaydu; Həm asmandiki uqar-kanatlar həm həywanatların qeqip, Xu yərdin kətti!». **11** — Mən Yerusalemmi harablxkan top-top dəwə, qılberilərin bər turaloşu kılman; Yəhuda xəhərlirini adəm turmaydiqan dərjide wayranə kılman. **12** — Kim bu ixlarni qüxinixkə danixmən bolidu? Kim Pərwərdigarning əozidin səz elip bularni qüxəndürəydu? Nemixka zemin wayranə, heqkim otmigüdək, kəyüp qəl-bayawandək bolup kətti? **13** Pərwərdigar daydu, — Qünki ular Mən ular aldioşa koyıqan Təwrat-kanunni taxliewtən, Mening əwazimoşa kulək salmoqin wə uningda mangmoqin, **14** Bəli öz kəlbidiki jahillikka əgəxən, ata-bowiliri ularoşa egətkəndək Baallarning kəynigə əgixip kətkən, **15** Xunga samawi koxunların Sərdari bolıqan Pərwərdigar, Israilning Hudasi mundaq daydu: — Mana, Mən bu həlkə kəkri ni yegüzimən, ularoşa et süyini iquzımən, **16** ularni ular yaki ata-bowiliri ilgiri heq tonumaydiqan əllər arisoşa tərkitimən; Mən ularni yokuqtəquə ularning kəynidin kooşaxka kiliqni əwətimən. **17** Samawi koxunların Sərdari bolıqan Pərwərdigar mundaq daydu: — Kəngül koyunglar, matəmqi ayallarni kəlixkə qakiringlar, yioşaxkə əng usta bolıqan kiz-ayallarni qakirip kəlixkə adəm əwətinglar! **18** — Bərhək, ular tez kəlsun, biz üçün zor yioşa kətürsunki, bizning kəzirimizdinmu yaxlar taramlap təkülsun, qanaklirimizdinmu yax tamqiliri aksun — **19** qünki Ziondin yioşa əwazi anglinip: — «Biz kanqilik bulang-talang kılinduk! Kanqilik xərməndə bolduk! Ular turaloşulirimizni erüwətti, biz zeminiimizni taxliduk!» — deyilidu. **20** Pərwərdigarning səzini anglanglar, i ayallar, Uning əozidiki səzgə kulək selinglar; Kizinglaroşa yioşaxni egitinglar, Həbirlinglar yekininglaroşa mərsiyə okutunglar; **21** Qünki elüm bolsa derizilirimizdin yamixip kirkən, Orda-istihkamlirimizojumu kirkən; U balılarni koqıldardin, Yigitlarni rəstə-məydanlardin yulup taxlıqan. **22** [Yekinliringlaroşa] ukturup: «Pərwərdigar mundaq daydu: — Bərhək, jəsətlər daladə təkətkə yikilidu; Ular ormiqining orqıqining astioşa yikilidu, Lekin heqkim yioşmaydiqan baxaktək yərgə qeqilidu!» — dənglar! **23** Pərwərdigar mundaq daydu: — Dana kixi danaliki bilən, küllük kixi küllüklili bilən, bay baylıqliri bilən pəhriliniq mahtanmisun; **24** pəhriliniq mahtioquqi bolsa xuningdin, yəni Meni, yər yüzidə mehir-muəbbət, adalat wə həkəniylikni yürgüzgüqi Mən Pərwərdigarni tonup yətkənlikidin pəhriliniq mahtansun; qünki Mening hursənlikim dəl muxu ixlardindur, — daydu Pərwərdigar. **25** Mana, xundək künlər keliduki, — daydu Pərwərdigar, — Mən hətnə kılmoqanlarni hətnə kılinoqanlar bilən billə

jazalaymən; **26** yəni Misir, Yəhuda, Edom, Ammoniylar wə Moabiylar, jumladin qel-bayawanda turuwatqan, qeqə qalirini quxürüwatqan əllərni jazalaymən; qünki bu əllərning həmmisi hətnisizdur; Israilning barlık jəmətimu kenglidə hətnisizdur.

10 Pərwərdigarning silərgə eytkan səzigə kulak selinglar; i Israil jəməti: — **2** Pərwərdigar mundak dəydu: — Əllərning yollirini əgənmənglar; gərqə əllər asmandiki hədisə-alamətlərdin qorqup dəkkə-dükkigə qəmgən bolsimu, silər bulardin heq qeqüp kətmənglar. **3** Qünki əllərning kəida-yosunliri bīmənilikdur; həmmisi ormanlıqtin kesilgən dərəhtin, yəqəqqining iskinisi bilən oyuləqan nərsigə asaslənoqandur. **4** Ular buni altun-kümüx bilən həlləydu; uni yikilmisun dəp ular bolqa, mihlar bilən bəkitidu. **5** Bundak butlar tərəhməklitə turidəqan bir qəranıqdur, halas; ular heq səzliyəlməydu; ular baxkılar tərpidin kətürülüxi kerək, qünki ular mangalmaydu. Ularidin qorqmənglar; qünki ular rəzillik kılalmaydu, ularning qolidin yaxilik kılıxmu kəlməydu. **6** — Sanga ohxaydioqan heqkim yok, i Pərwərdigar; Sən uluq, küq-kudriting bilən naming uluqdur. **7** Kim Səndin qorqmay turalisun, i barlık əllər üstigə həkümran padixah!? Qünki bu Sanga tegixlaxur; qünki əllərdiki danixmənlər arisida wə barlık padixahlıqlar həmisida Sanga ohxax heqkim yəktur. **8** [Əllərning] həmmisi istisnasiz əqli yok, nadanlardur; bu ərziməslər yəqəqtur, halas! Ular təlim bərləmdul!? **9** Soqup yalpaklənoqan kümüx Tarxixtin elip kelinidu; altunmu Ufəzidin elip kelinidu; andin hünərən wə zərgərlərnin qoli bu yəsiqiniqə kək wə səstin rəht bilən kiym kiyyüzidu — bularning həmmisi xübhəsisizki, danixmən ustılarınin əjridur! **10** Lekin Pərwərdigar Hudaning Əzi həkikəttur; U həyat Hudadur, mənggülikninq Padixahidur; Uning qəzəpi aldidə yər-zəmin titrəydu; əllər Uning kəhrini kətürəlməydu. **11** Ularoqa mundak degin: «Asman bilən zeminni yaratmioqan ilahlar, ular zəmin yüzidin wə asman astidin yokəydu!». **12** [Pərwərdigar bolsa] yər-zeminni küq-kudriti bilən yəsiqan, Aləmnin danaliki bilən bərpa qıləqan, Asmanlarni əkil-parasiti bilən yəyoqudur. **13** U awazini qoyuwətsə, asmanlarda sular xawkūnlaydu; U yər qətliridin bulut-tumanlarni ərlitidu; U yəmoqurlaroqa qakmaklarni hamrah kılıp bəkitidu, Wə xamalni əz həziniliridin qikiridu. **14** Muxu kixilərninğ hərbi əkiləs, bilimdin məhrumlardur; Zərgərlərninğ hərbi əzliəri oyoqan wə tərpidin xərməndigə kalidu; Qünki uning kuyma həykili yəloqanqilik, ularda heq tinik yoktur. **15** Ular bīmənılərdur, mazək obyektidur; Jəzəlinix wəkti ularning üstigə kəlgəndə, ular yokitilidu. **16** Yəkupninq Nesiwisi Boloquqı bulardək əməstur, Qünki barlık məwjudatni yəsiqəy Xudur; Israil bolsa Uning Əz mirasi boləqan kəbilidur; Samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar Uning namidur. **17** Zemindin qikixxa yük-təkingni yioqıxturup al, i muhasirigə elinoquqı kız; **18** qünki Pərwərdigar mundak dəydu: — «Mana, Mən bu wəqəttə zemindiklərnı elip u yərdin qəriwetimən wə ularning kengli tonup yətküqə azar bərimən!». **19** Jarahitım üqün həlimoqa way! Mening yaram dawalıoqıszıdır! Bırak əslidə mən: «Bu pəkət bir kəsəllik, halas, uninoqa qıdıqıudəkmən»

— dəptikənmən. **20** Mening qədirim həlak boldi, barlık tanilirim üzüldi; balilirim məndin juda bolup, ular yok boldi; qədirimni kəydidin sozup tikküdək, qədır pərdilirini askıdək heqkim kəlmidi. **21** Qünki həlk pədiqiliri əkiləsiz bolup, Pərwərdigarni izdəp yol sorımaydu; xunga ular danixmənlərdək ix kərləlməydu, ularning barlık padisi tərkiplı kətti. **22** Anglalar! Bir gəpning xəpisi! Mana, u kəlidu, ximaliy zemindin qıkkən zor bir qukan-sürən! Yəhudaning xəhərlirini bir wəyrənə, qılberilərninğ turaləqısiqə aylanduroquqı kəliwatidu! **23** Biliməni, i Pərwərdigar, insanning əz yolini bəkitixi əz kəlidə əməstur; mənigəwatqan adəmninq əzidə kədəmlirini halioqənxə taxlax kudriti bolmastur; **24** Pərwərdigar, mənı tüzigəysən, ləkin qəzəpinq bilən əməs, adil həküminq bilən tüzigəysən; bolmisa Sən mənı yokqa barawəx kılısən. **25** Kəhrinqni Sənı tonumaydioqan əllər həmdə naminoqa nıda kılmaydioqan jəmətlər üstigə təkəysən; qünki ular Yəkupni yəp kətkən; bərhək, ular uni yutup tığəktürüp, turoqan jayini mutlək wəyrən kıləqan.

11 Yəremiyəqə Pərwərdigardın kəlgən səz mundak idi: **2** — Bu əhdinqin səzlırigə kulak selinglar; xundakla Yəhuda kixilirigə, Yerusalemda turuwatqanlarəqa ularni yətküzüinglar, **3** — sən Yəremiya ularəqa mundak eytkin: — Pərwərdigar, Israilning Hudasi mundak dəydu: — Bu əhdinqin səzlırigə kim boysunmisa u lənəttə qalidu; **4** Mən bu əhdini ata-bowiliringlarni Misir zemindin, yəni təmür tawlaydioqan humdandın kutkuzup qıkarəqan künidə ularəqa tapıləp: «Awazimoqa kulak selip, bu səzlərgə, yəni Mən silərgə tapxuroqan barlık əmrlərgə əməl kilinglar; xundak kıləqıninglarda, silər Mening həlkim bolisilər, Mən silərninq Hudayinglar bolimən; **5** xundak boləqınidə Mən ata-bowiliringlarəqa: «Silərgə sūt həm bal ekip turidəqan bir zəmin təkdim kılımən» dəp iqqən kəsəmnı əməlgə axurımən» — dəgənidim. Silər bığünki kündə dəl xu zemində turuwətisilər! Mən bolsəm jawabən «Amin, Pərwərdigar!» — dedim. **6** Pərwərdigar mənə mundak dēdi: — Yəhudaning xəhərliridə, Yerusalemninq koqiliridə bu səzlərnı jəkarla: — Bu əhdinqin barlık səzlırigə kulak selip əməlgə axurınglar! **7** Qünki Mən ata-bowiliringlarəqa Misir zemindin kutkuzup qıkarəqan künidin bığünki künigəqə «Mening awazimoqa kulak selinglar!» dəp jekiləp agahlandırup kəliwatimən; Mən tang səhərdə ornumdin turup ularni agahlandırup kəldim. **8** Lekin ular heq anglimioqan yəki kulak salmioqan; ularning hərbi rəzil kəngülliridiki jəhillikqə əgixip mənəqan; xuning bilən Mən bu əhdidiki barlık səzlərnı ularning bəxiqə quxürdü; Mən bularning həmmisini ularəqa tapiləqınmən, ləkin ular heq əməlgə axurmioqan. **9** Pərwərdigar mənə mundak dēdi: — Yəhudadikilər wə Yerusalemda turuwatqanlarning arisida bir suyikəst baykaldı; **10** ular səzlırimni anglaxni rət kıləqan ata-bowiliringninq kəbiliklirigə kəytip kətti; ularning ibaditidə bolaylı dəp bəxkə ilahlarəqa əgixip kətti. Israil jəməti həm Yəhuda jəməti ata-bowiliri bilən tüzgən əhdəmnı buzdi. **11** Xunga Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən ularning üstigə heq kutulalməs apət quxürimən; ular Mənə pəryad kətüridu, ləkin Mən ularni anglımaymən. **12** Andin Yəhudaning xəhərliri

wə Yerusalemda turuwatqanlar isirik yekip qoqunojan butlarni izdöp ularoja pəryad kəturidu; lekin apət qüxxən waqtida ular bularni heq kutkuzmaydu. **13** Qünki xəhərliring canqə kəp bolqanseri, butliring xunqə kəp boldi, i Yəhuda; Yerusalemnıng qoqiliri canqə kəp bolqanseri, silər «yirginlik bolocuqı»oja xunqə kurbangahlarıni kurdunglar, yəni Baaloja isirik yekix üqün kurbangahlarıni bərpə kildinglar. **14** Əmdi sən, [i Yəməriya], bu həlk üqün dua kilma, ular üqün heq pəryad yaki tilawət kilma; qünki apət bexioja qüxtüi bilən ular Manga nida kiləjan waqtida Mən ularni anglimaymən. **15** — Mening səyümlük həlkimning eyümdə turuxioja nemə həkqi? Qünki kəpinqinglar ezünglarning rəzil məksətlirigə yetixkə orunisilər; silər rəzillikinglar əməlgə axkanda hursən bolsanglar, undaқта «müqəddəs gəxlər» muxu asiylıqinglarni silərdin elip taxlıyalamdu? **16** Pərwərdigar ismingni «Yəpyexil, mol mewilik, barakşan zaytun dərihi» dəp atiojanidi; lekin [Pərwərdigar] dərəhkə xawkūnlaydiojan zor bir otni salidu wə xahliri yök kılınıdu. **17** Qünki seni tikkan samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar sanga qarap külpət bekitip jakarlıəjan; səwəbi, İsrail jəməti wə Yəhuda jəməti əzining mənəpəətini kəzplər rəzillik kılıp, Baaloja isirik yekip, Mening əjəzipimni kəltürdi. **18** «Pərwərdigar manga həwər yətküzdı, xuning bilən mən qüxəndim; U manga ularning kilmixlirini ayan kıldı; **19** mən bolsam huddi boquzıxaxkə yetiləp mangojan kənük paklandı k idim; mən əsli ularning manga qarap: «Dərəhni mewisi bilən yökıtaylı, uning ismi kayta əskə heq kəltürülmisən, uni tiriklər zemini dın üzüp taxlaylı» dēgən kəstlirini heq bilməyttim; **20** lekin Sən, i adıl həküm Qıkarəuqi, ədəmning wijdan-kəlbini Sinioquqi, samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar, Sening ularning üstigə qüxürıdiojan kışasingni əz kəzüm bilən kərüxkə nesip kiləjaysən; qünki dəwayimni Sangila ayan kılıp tapxurdum. **21** Xuning bilən Pərwərdigar [manga] mundak dedi: — «Pərwərdigarning namida bexarət bərmə, bolmisa jening kolimizda tügıxıdu» — dəp sanga dok kılıp yürgən Anatottiki adəmlər jeningni izdöp yürıdu. Əmdi ular toqrisida mundak səzüm bar: — **22** — bu ıxkə qarap samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar mundak dedi: — Mana, Mən ularni jazalaymən; yigitlər kiliq bilən əlıdu, oquq-kızlırı bolsa kəhətqilik bilən əlıdu. **23** Ular dın heqbir kəldisi kəlməydu; qünki Mən ular jazalınıdıəjan yilida, xu Anatottiki adəmlər üstigə apət qüxürimən.

12 Mən dəwayimni aldingəja elip kəlsəm, adıl bolup kəlding, i Pərwərdigar; lekin Sən bilən Əz həkūmliring toqruluk səzləxməqimən; nemixkə rəzillərnıng yoli ronək tapıdu? Asiylık kıləuqılarning həmmisi nemixkə kəngri-azadılıktə turıdu? **2** Sən ularni yər yüzigə tikkənsən, ularmu yiltiz tartkən; ular əsüp güllınıdu, ular mewiləydu; Sən ularning əoziəja yekin ohxaysən, lekin wijdanidin yırəkşən; **3** lekin Sən, i Pərwərdigar, meni bilisən; Sən meni kərüp kəlgənsən, Əzünggə boləjan sadıqlıkimni siniojənsən. Ular mı boquzıxaxkə bekitilgən koylardək ayrip sərəp kıkışaysən, ular mı kəti künigə ayriojaysən. **4** Zemin kəqanojıqə kəojıraydu, etizdiki ot-qəplər kəqanojıqə kurojan

həlatə tūridu? Zeminda turuwəkanlarning rəzillikı tüpəylidin həywanlar həm uqar-kanatlar kəqanojıqə yökəp tūgəydu? Qünki bu həlk: «[Huda] əkiwıtimizni heq kərməydu» dəwatıdu. **5** — Sən yügürgən ləxkərlər bilən bəsləxkəndə, ular seni həlsiratkən bolsa, əmdi sən atlar bilən bəsləxsəng kəndək bolar? Sən pəkət aman-tinqlikta turojan zemindila hatırjəm bolup [Manga] ıxınisən, əmdi İordan dəyisi boyidiki koyuk qatkalıqlarda kəndək yürısən? **6** Qünki həttə əz kərındaxlıring, atəngning jəmətimu sanga asiylık kıləjan. Ular mu seni yökıtx üqün əwazini kəyup bərgən. Gərqə ular sanga məhırlık səzlərni kıləjan bolsımu, ularoja ıxənmə!» **7** — Əzüm ələmdin wəz kəqimən, mirasimni taxlıwetimən, jan-jigirimni dükmənlirining kəloja tapxurımən. **8** Mening mirasım [boləjan həlk] bolsa Manga ormanlıktiki bir xırgə ohxax bolup kəldi; ular Manga kərxi əwazini kətdürdi; xunga Mən ularni yaman kərimən. **9** Mening mirasım Manga sar-bürküt yaki qılberıdək bolup kəldi əməsmu? Lekin uning ətrəpioja bəxkə sar-bürkütlər olaxmakta! Beringlar, ularni yəwetıxkə bərlık daladiki həywanlarnı yiojıp kelinglar! **10** Nuroqunlıəjan həlk pədiqiliri üzümzarimni həlak kılıdu, ular Mening nəsıwəmmı əyoq asti kılıdu, ular Mening yekimlik nəsıwəmmı qerib bir qəl-bayawənoja aylandıridu; **11** ular uni qerib kiliwetıdu; u Mening əldimda qerib həm kəojıraq turıdu; pütkül zemin qerib kəldi; əmma heq adəm buningəja kənglini bəlməydu. **12** Qəl-bayawəndiki bərlık egizliklər üstigə həlak kıləuqılər qozuldap qıkıp kəldi; qünki Pərwərdigarning kiliqi zeminning bir qetidin yənə bir qetigıqə həmmıni yutıdu; heq ət igisining tinq-hatırjəmlikı bolmaydu. **13** [Həlkim] buqədayni tərıəjan bolsımu, lekin təkənlərni orıydu; ular əzlırini upraktıni bilən, payda kərməydu; xunga [naqar] məhsulatlıringlar tüpəylidin, Pərwərdigarning kəttik əjəzıpi tüpəylidin, yərgə qarap kəlisilər. **14** Mənkı Pərwərdigar Əz həlkim İsrailni wəris kıləjan mirasıkə qəngəllə saləjan, zeminimning həmmə rəzil koxnılrı toqruluk mundak dəymən: — Mana, Mən ularni əz zemini dın yulup əlımən, xuningdək Yəhuda jəmətinı ular arısidin yuluwalımən; **15** lekin xundək bolıduki, ular mı yuluwaləqəndin keyin Mən bu yoldın yenip, ularoja ıqimni əoqrıtımən, ularning hər birini əz mirasioja, hər birini əz zeminiəja kəyturımən. **16** Xundək kılıp, əgər (ular ətkəndə həlkimigə Baalning ismiəja kəsəm ıqıxni əgətkəndək) kəngül kəyup həlkimning yollirini əgənsə, jümlidin Mening namıməja kəsəm ıqıxni əgənsə, — əmdi ularoja həlkim arısidin [mukim] orun berilip, ular gülləndürülıdu. **17** Bırək ular anglimisa, Mən xu əl mı mütək yulup taxlaymən, — dəydu Pərwərdigar.

13 Pərwərdigar manga mundak dedi: — Barəjin, kanap iq tambalni əl, belınggə bəojla; lekin uni suəja qilma. **2** Xunga Pərwərdigar manga dēgəndək mən bir iq tambalni əldim wə belıngə bəojlap kəydum. **3** Əmdi Pərwərdigarning səzi ıkkınqi kətim manga kəlip mundak dēyildi: — **4** «Sən puləja ələjan, belınggə bəojlanəjan iq tambalni elip, ornungdın tur, Fratkə bərip xu yərdə taxning yeriəjoja yoxurup koy». **5** Xunga mən bardım wə Pərwərdigar manga buyruəqəndək uni Fratkə yoxurup kəydum. **6** Kəp künlər ətkəndin keyin, Pərwərdigar manga: «Ornungdın tur, Fratkə bərip,

kilalaydiyoqan bolisiler! **24** Əmdı qel-bayawandiki xamal həydiwətkən samandək Mən silərnı həydəp qaqımən. **25** Bu sening aqıwıting bolıdu, Mən sanga bekitkən nesiwəng, — dəydu Pərwərdigar; qünki sən Mənı untuqənsən, yaloqanqılıkka tayanqənsən. **26** Xunga Mən keynikingning pəxlirni yüzüng üstığə kətürüp taxlaymən, nomusung kətülidu. **27** Ah, sening zinaliring, ayqırningkidək pəhur kixnəxliring, egizliklərdə wə etizlərdə boləqan buzukqılıqliringning pəskəxliki! — Barlık yirginqlikliringni kərdum! Həlingə wə way, i Yerusalem! Sən pak kılınixni qaqanoqıqə rət kilməqisən?!

14 Yəremiyayoşa qüxxən, Pərwərdigarning kurojaqçiliklar toojruuluk səzi: — 2 Yəhuda matəm tutidu, uning darwaziliri zawaloja yüz tutmakta, həlk yərgə qaplıxip qarılık tutidu; Yerusalemdin nalə-pəryad kötürülməktə. 3 Metiwərlişi qaparmənlirini su əkilixə əwətidu; ular su azgallirioja baridu, ləkin həc su tapalmaydu; ularning küpliri kuruk qayıtip kelidu; ular yərgə karap kalidu, sarasimigə quxidu; ular bexini yepip təwən sanggilatidu. 4 Həc yamotur bolmiojaqqa ya yüzi yerilip kattı; yər həydiğüqilər yərgə karap bexini yepip təwən sanggilatidu. 5 Maral bolsa dalada balə koziłaydu, andin kozisidin waz keqidu; qünki ot-qöp yok. 6 Yawa exəklər egzizliklərdə turup qılberilərdək həsirap ketidu; ozuk izdəp közləri karangojulixip ketidu, qünki ozuk yok. 7 — I Pərwərdigar, kabihlikirimiz bizni əyiblər guwahlik bərgini bilən, Özüngning naming üqün bir ixni kiloyaysan! Qünki bizning yolungdin qikip ketiximiz intayin köptur; biz Sening aldingda gunah sadır kildük. 8 I Israilning Arzuşi, külətpə qüxxəndə ularning kutkuzojuqisi Bolajuqi, Sən nemixka bizgə zeminimizdiki musapidək, bir keqila konmakçi bolujan bir yoluqidək bolisan? 9 Nemixka həc amalsız kixidək, heqikimni kutkuzalmazmaydiojan bir palwanjoja ohxax bolisan? Ləkin Sən, i Pərwərdigar, arimizada tursən, biz Sening naming bilən atalojandurmiz; bizdin waz keqip kətmə! 10 Pərwərdigar muxu həlləkə mundaq dəydu: — Ular dərħəqiqət [məndin] tezıp, kezixkə amraktur; ular kədəmlirini [yanam yoldin] həc tiqqizinlaymıydu; Pərwərdigarning uların həqəndək hürsənliki yok; əmdi hazır ularning kabihliklini esigə kaltürüp ularning gunahlirini jazalaydu. 11 Andin Pərwərdigar manga: — Bu həlqləng bəht-bərikiti üqün dua kılla — dedi. 12 — Ular roza tutkanda, pəryadini anglıməymən, ular keydürmə kurbənləkləri axlık hədiyələr bilən sunojanda, Mən ularni kobul kiliəymən; Mən ularni kiliq, kəhətgilik wə wabalar arkilik yokitəmən. 13 Mən bolsam: — Ah, Rəb Pərwərdigar! Mana, pəyoğəmbərlər ularoja: «Siler kiliqni həq kerməysilər, kəhətgilikkimu duq kəlməysilər; qünki Mən bu yərdə siləring aman-esənlikinglaroja kapələtlik kiliəmən» dəydu, — dedim. 14 Əmdi Pərwərdigar manga mundaq dedi: — Pəyoğəmbərlər Mening namında yalojan bexarətlər beridu; Mən ularni əwətmigəmmən, ularni buyruojan əməsmən, wə ularoja gəp kilojinin yok. Ular silərgə sahta keriünux, palqilik, ərzimas nərsilər toojruluq öz kenglidiki ham hiyalarni eytip bexarətp bərməktə. 15 Xunga Pərwərdigar: — Mening namında bexarəp biəwatkan, Mən əwətmigən, yəni: «Kiliq wə kəhətgilik

bu zeminoja heq kəlməydu» dəydiəjan pəyoqəmbərlər toqruluk; — bu pəyoqəmbərlər kiliq wə kəhətqilik bilən yokitilidu; **16** ular bəxarət bərgən həlkning bolsa, kiliq wə kəhətqilik tüpəylidin jəsətliři Yerusalemlə koqiliriəja taxliwetilidu; ularning əzlirini, ayallirini, kiz-oqullirini kəmgüdək heqkim kəlməydu; Mən ularning rəzillikini əz bəxiəja təkimiən. **17** Sən ularəja xu səzni eytisən: — «Kəzlirimdin keqə-kündüz yax tohtimisun; qünki mening pak kizim boləjan həlkim yarisi bəstülgəndə kəttik bir zərb yəp, intayin eoqr yarilandi», — dəydu. **18** Mən dalaəja qiksam, mana kiliqtin əltürülgənlər; xəhərgə kirsəm, mana kəhətqiliklin solixip kətkənlər! Qünki pəyoqəmbər həkə kahin hər ikkisila bilimsiz-nadan bolup, ular zemində əz sodisi bilənla bolup kətti. **19** Sən Yəhudadin nemixkə wəz kəqtinq? Jeninq Ziəndin Zeriktimu? Sən nemixkə bizni xunqə dawəliəjusiz dərijidə uroqaniding? Biz aram-tinqlikni küttuk, lekin heq kutluk künlər yoktur; xipəlik hər wəktini küttuk, lekin mana dəkkə-dükkə iqididurmiz! **20** Pərwərdigar, rəzillikimizni, ata-bowilirimizning kəbihlikini tonup ikrar kilimiz; qünki Səning əldində gunəh sadir kilduk, **21** Əzüngə naming üqün [Yerusalemlni] kəzüngə ilməy koymiojaysən; xən-əzəqlik təhting boləjan jayni rəswə kilmiojaysən; əhdəngəni esingdə kəltürgəysən, uni buzmiojaysən! **22** Əllər qəkunidiəjan «ərziməslər» arisida yəmoqr yəqduroquqi barmidu? Yeəjinni asmanlar əzlirilər bəramdu? [Bularni əməldə kərsətküqi] Sən əməsmu, i Pərwərdigar Hudaəyimiz! Xunga Seni təlpünüp kütimiz; qünki Sənlə bularni kiliquqidursən.

15 Pərwərdigar mundaq dedi: — «Musa yəki Samuil [pəyoqəmbərlər] əldimda turoqan bolsimu, kəngliəm bu həlkə heq kərimaytti. Ulnari kəz əldimdin kətküzüwə! Ular Məndin neri qikip kətsun! **2** Əgər ular səndin: «Biz nəgə qikip ketimiz?» desə, sən ularəja: «Pərwərdigar mundaq dəydu: — Əlümgə bəkitilgənlər əlümgə, kiliqə bəkitilgənlər kiliqə, kəhətqiliklə bəkitilgənlər kəhətqiliklə, sürgün boluxkə bəkitilgənlər sürgün boluxkə ketidu» — dəysən. **3** Qünki Mən tet hil jəza bilən ularning üstigə qüximən, — dəydu Pərwərdigar; — əltürüx üqün kiliq, titma-titma kilix üqün itlər, yutux wə həlak kilix üqün əsməndiki uqar-qənatlar wə yər-zemindəki həywanətlarni jəza boluxkə bəkittim; **4** Yəhuda padixəhi Həzəkiyaning oqlı Manassəhning Yerusalemda kiliəjanlırı tüpəylidin Mən ularni yər yüzidiki bərlək padixəhliklər arisida wəhimigə saləuqi bir obyekt kilimən. **5** Qünki kim sənə qini əqritudi, i Yerusaleml? Kim sən üqün əh-zar uridu? Kim əhwalıngni sorəxkə yolda tohtap yeningəja bəridu? **6** Sən Məni taxliwətkənsən, — dəydu Pərwərdigar, — sən qəkinip kəttinq; Mən üstüngə kolumni sozup səni nabut kiliqxə turdu; Mən [səngə] iqmıni əqrıtxıtn həlsirəp kəttim. **7** Xunga Mən ularni zemindəki xəhər kəwuklıridə yəlpüğü bilən sorıwetimən; Mən ularni balılərdin jəda kilimən wə həlkimni nabut kilimən; ular əz yolliridin heq yənmidi. **8** Kəz əldimda ularning tul hotunlıridə dengiz kumlıridin kəpiyip ketidu; qüx wəktidə Mən ularəja, yəni yigitlərninq anisiəja bir həlak kiliəuqini elip kelimən; Mən uxtumtut ularning bəxiəja dərd wə wəhimə qüxürimən. **9** Yəttə balini tuəqan əna solixip tinikidin kalay dəp kalidu; küpkündüzdə bu anıning

kuyaxi tuyuksiz [məəqrıpkə] patidu; u xərməndə bolup horluk-həkarətlərgə uqraydu. Ulnardin kələəjanlırı bolsa Mən düxmənlər əldidə kiliqxə tapxurimən, — dəydu Pərwərdigar. **10** Ah, əna, həliməja wəy, qünki səni meni pütkül zəmin bilən kərixilixidiəjan bir ədəm, ular bilən elixidiəjan bir ədəm süpitidə tuəqənsən! Mən ularəja əsümgə kərzmu bərmidim, yəki ulardin əsümgə kərzmu əlmidim; lekin ularning hərbəri meni kəraqaydu! **11** Pərwərdigar mundaq dedi: — Bərhək, Mən bəhtingdə səni əzəz kilimən; külpət wə balayı'apət boləjan künidə Mən sənə düxmənni qıraylık uqraxturimən. **12** Təmtür sunamdu? Ximaldin qıqkan təmtür, yəki mis sunamdu? **13** Bəlkə kiliəjan bərlək gunəhlirinq tüpəylidin, u qetingdin bu qetinggə Mən bəylıqlirinq həm həzinilirinqni olja boluxkə həksiz tapxurimən; **14** Mən səni düxmənlirinq bilən bilə səni heq bilməydiəjan bir zeminoja ətküzimən; qünki qəzıpmidə bir ot qəzoqaldi, u üstüngə qüxüp səni kəydürüdü. **15** Pərwərdigar, Sən həlimni bilisən; meni esingdə tutkəysən, mənə yəkin kəlip məndin həwər ələjəysən wə mənə ziyənkəxlik kiliəuqlərdin intikəimni ələjəysən; Sən ularəja səwr-təkət kərsətkingə bolsimu, meni yəqətmiojaysən! Mening Seni dəp horlini wəkanilikimni bilgəysən. **16** Səzlırinqgə erixip, ularni yəwəldim; səzlırinq həm meni xadlanduroquqi wə kəlbimning huxəlliki boləjan; qünki mən Səning naming bilən ələəjanmən, i Pərwərdigar, saməwi kəxunlarıninq Sərdari boləjan Huda! **17** Mən bəzmə kiliəuqlarıninq sorunida oynəp-külüp olturmıdım; Səning meni tutkən kəlung tüpəylidin yələuq olturdum; qünki Sən meni [ularning kiliəjanlırı bilən] kəttik qəzəpləndürdüng. **18** Mening əzəbim nemixkə tohtımaydu, mening yəramning dawəsi yok, nemixkə xıpa tapmaydu? Sən mənə huddi «əldəmiq erik» wə tuyuksiz qəyib bolidiəjan sulərdək bolmakqisən? **19** Xunga Pərwərdigar mundaq dəydu: — Sən həzırkı həlitingdin yenip yeniməja kəytsəng, Mən kəyitdin səni əldimdi kəzməttə turuxkə yəndurup kelimən; sən kəmmətlək [səzler] bilən ərziməs [səzlərnı] pərkəndürəlisəng, sən yənə əqzımdək bolisən; bu həlk səni tərəpkə kəytip kəlsun, lekin səni ularning tərıpiğə hərgiz kəytməslıking kərek; **20** Wə Mən səni bu həlkə nisbətən mistin kəpəruəjan, mustəhkəm bir səpil kilimən; ular sənə həjum kılıdu, lekin ular üstüngə qəlibə kıləlməydu; qünki Mən səni kətkuzuxkə, ulardin hələs kiliqxə səni bilən billidurmən, — dəydu Pərwərdigar. **21** — Bərhək, Mən səni rəzilərninq qənggilidin kətküzimən; əxəddiylərninq qənggilidin kətküzidiəjan nıjətkəring bolimən.

16 Pərwərdigarnıng səzi mənə kəlip mundaq dəyildi: — **2** Sən əyal zətinı əmrıngə əlməysən, xundəklə muxu zemində oql-kız pərzənt tapməysən. **3** Qünki Pərwərdigar bu yərdə tuəquəjan oql-kızlar, bu zemində ularni tuəqan ənilər wə ularni tuəquəjan ətilər toqrısida mundaq dəydu: — **4** Ular ələmlək kəsəllər bilən əlıdu; ular üqün heq mətəm tutulməydu, ular kəməlməydu; ələkliri təzəktək tuprak yüzidə yatıdu, ular kiliq, kəhətqilik bilən yəp kətilidu; jəsətləri əsməndiki uqar-qənatlar wə zemindəki həywanətlər üqün ozuk bolıdu. **5** Qünki Pərwərdigar mundaq dəydu: — Sən [Yərəmiya], həzə boluwətkən heqbir əyğə kirmə,

yoki olgʻanlar üqün aḥ-zar ketürüx yaki ekünüxka barma; qünki Mən bu ḥalkṭin hatirjämlikimni, meḥir-muḥabbitimni wə rəḥimdililikirimni elip taxlidim, — dāydu Pərwərdigar. **6** Uluoqlardin tartip pəslərgiqə bu zeminda əlidu; ular yərgə kəməlməydu; ḥeqkim ular üqün aḥ-zar ketürməydu, yaki ularni dəp, ya ətlirini tilmaydu, ya qaqḥirini qüxürüwətməydu; **7** ular qarilik tutḥanlarni yoklap, nan oxtumaydu, olgʻənlər üqün kəngül sorimaydu; ata-ənə olgʻənlər üqün ḥeqkim təsəlli kədəḥini sunmaydu. **8** Sən bolsang əl-yurt bilən billə yəp-iqixkə toy-bəzmə boləjan əygimu kirmə; **9** qünki samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar, İsrailning Hudasi mundak dāydu: — Mana, Mən əz künliringlarda wə əz kəz aldinglarda, bu yərdin tamaxining sadasini, xad-huramlik sadasini wə toyi boluwatḥan yigit-kizning awazḥirini toḥtittimən. **10** Xundak boliduki, sən bu ḥalkkə bu səzlərnin ḥəmmisini eyṭḥninginda, ular səndin: «Nemixkə Pərwərdigar muxundak zor bir külpətni beximizə qüxürüxkə bekiktən? Bizning kəbiḥlikimiz zadi nemə? Pərwərdigar Hudayimiz aldida zadi sadir qiləjan nema gunəḥimiz bardu?» — dəp soraydu. **11** Əmdi sən ularəja mundak dāysən: — Qünki ata-bowiliringlar Məndin waz kəqkən, — dāydu Pərwərdigar, — ḥəmdə baxkə iləḥlarəja əḡixip ularning kullukida boləjan, ularəja qəkunəjan; ular Məndin waz kəqkən, Təwrat-ḥanunumni ḥeq tutmıəjan; **12** silər bolsanglar, ata-bowiliringlardin teḥimu bəttər qiləjansilər; mana, ḥəbiringlar əz rəzil kənglidiki ḡahillikning kəynigə kirip, Manga ḥeq kulək salmıəjansilər; **13** Xunga Mən silərnə bu zemindin elip, silər yaki ata-bowiliringlar ḥeq bilməydiejan baxkə bir zeminoəja taxlaymən; silər xu yərdə keqə-kündüz baxkə iləḥlarning kullukida bolisilər; qünki Mən silərgə ḥeq meḥirni kərsətməymən. **14** Xunga mana, xu künlər keliduki, — dāydu Pərwərdigar, — «İsraillarni Misir zeminidin kütəzup qıkarəjan Pərwərdigarning ḥayati bilən!» dəgən ḥəsəm ḥaytidin ixlitilməydu, **15** bəlki [xu künlərdə] «İsraillarni ximaliy zeminidin wə Əzi ularni ḥəydidən barlik zeminlərdin kütəzup qıkarəjan Pərwərdigarning ḥayati bilən!» dəp ḥəsəm iqilidu. Qünki Mən ularni ata-bowiliringəja təkdım qiləjan zeminoəja ḥayturimən. **16** Ḥəlbuki, mana ḥəzır bolsa, Mən nuroḡn belikqılarni əwətip ularni tutkuzuxkə qəkirimən, — dāydu Pərwərdigar; — andin nuroḡn owqılarni əwətip ularni qoşqap owlaxkə qəkirimən; ular ularni ḥərbir taəqdin, ḥərbir egizlikdin, ḥiya taxlarning əja-kisiləqliridin teḥiwalidu. **17** Qünki kəzḥirim ularning barlik yollari üstidə turidu; ular aldimda ḥeq sukənməldi, ularning kəbiḥlikli kəzḥirimdin ḥeq yoxurulmıdi. **18** Ləkin Mən əwwal ularning kəbiḥlikini wə gunəḥini bexioəja ḥəsəsləp ḥayturimən; qünki ular zeminimni yirginqlik nərsilərnin əlülkiri bilən buləjoəjan, Məning mirasimni lənətlilik nərsiləri bilən toḥloəjan. **19** — İ Pərwərdigar, Sən mening qüqüm wə qoroḡniməsən, azab-okubət künidə baxpanəḥiməsən. Əllər bolsa yər yüzining qət-qətliridin yeningəja kelidu wə: «Bəḥəq, ata-bowilirimiz yaləjanqlik ḥəm bimənəlikkə mirəshorluk qiləjan; wə nərsilərdə ḥeq payda yəḥṭur. **20** İnsanlar əz-əzigə hudalarni yasiyalamdu?! Ləkin yasiəjini Huda əməstür!» — dāydu. **21** — Xunga, mana, Mən bu qətim [bu rəzil ḥəlləkə] xuni obdan

bildürimən, — ularəja Məning qolum wə küq-qudritimni obdan bildürimən; xuning bilən ular Məning namimning Pərwərdigar ikənlikini bilidu!

17 Yəḥudaning gunəḥi almas uqluḥ təmür qələm bilən taxtaḥtay kəbi yürəklirigə wə qurbangəḥliridiki münggüzlərgə oyulojan; **2** balilirimu yexil dərəḥlər boyida tikləngən, egiz dənglər üstidə yasioəjan [butḥirining] qurbangəḥlirini wə «Axərəḥ»lirini ḥərdəim seəjiniḥu. **3** Mən taəqliringlarda wə etizliringlarda, ḥəm bayḥlikliringni ḥəm ḥəziniliringni, — sening «yukiri jaylar»ingnu buning sirtida əməs — bu qətingdin u qətinggiə boləjan gunəḥinḡ tüpayḥidin olja boluxkə tapxurimən; **4** Əzüngning xori, Mən sanga təkdım qiləjan mirasing kolungdin ketidu; Mən sən tonumaydiejan bir zeminda seni düxmənḥirining kullukioəja tapxurimən; qünki silər qəzəpimigə əz yəḥip uni qəzoəjoəjansilər; u mənəggigə keyidu. **5** Pərwərdigar mundak dāydu: — Adəmgə tayanəjan, adəmninḡ ət-küqini tayanqı qiləjan, qəlbı Pərwərdigardin qətnigən adəmninḡ ḥəlioəja lənət bolsun! **6** U qəl-bayawanda əskən qara arqə qatḥilidək bolidu; bəḥt-yəḥxilik kəlsimu u buni kərməydu; u bəlki qəldiki kəəjirək yərlərdə, adəmtəzsi xorluk bir zeminda turidu. **7** Pərwərdigarəja tayanəjan, Pərwərdigarni tayanq qiləjan adəm bəḥt-bərikətlək bolidu! **8** U sular boyida tikləngən, erik boyida kəng yiltiz tartḥan dərəḥdək; piəzoḡir inisṭiktin u kərkəydu; uning yopurməḥkləri ḥəmiəx yexildur; quroəjakḥilik yili u solaxmaydu wə mēwə bərixṭin qəlməydu. **9** Qəlb ḥəmmidin aldamqı, uning dawasi yəḥṭur. Kimmu uni qüxinəlisun? **10** Mənkı Pərwərdigar insan qəlbini kəzətip təkxürimən; ḥəbirsigə əz yollari boyiqə, qiləjan əməllirining mewisı boyiqə təksim qilix üqün, insan wiḡdanini sinaymən. **11** Huddi əzi tuəjmıəjan tuḥumlarni besıwaləjan kəklitək, ḥəramdin bayḥliklərgə erixkən kiximu xundak bolidu; künlirining yerimi ətməylə erixkinidin ayrılıdu, u ahirida əḥməḥ bolup qikidu. **12** Xan-xərləp bir təḥt, əzəldin yukiriəja tikləngən, dəl bizning baxpanəḥimiz boləjan jaydur; **13** i Pərwərdigar, Sən İsrailning ümidisən! Səndin waz kəqkən ḥəmməylən yərgə qərap qəlidu; Səndin yirəḥḥaxḥanlar tuprakṭə yatḥanlar arisida tizimlinidu; qünki ular ḥayətlilik sulirining mənəbəsi boləjan Pərwərdigardin waz kəqkən. **14** Məni səḥayṭḥkin, i Pərwərdigar, mən xuning bilən jəzmən səḥayṭilimən! Məni kütəzuoəjan, xuning bilən jəzmən kütəzulumən! — Qünki Əzüng mening məḥḥiyəmdürsən! **15** Mana, ular mənə: — Pərwərdigarning səz-bəxariti kəni?! Kəni, u əməlgə axurusun!» — dāydu. **16** Ləkin mən bolsam, Sanga əḡəḥkinimdə «pada bəḥḥuqı» boluxṭin ḥeq qəḥḥan əməsmən, wə əjəl küniḥi ḥeq arzu qilmiəjanmən, — Sən bilisən! Aəzimdin barlik qıḥḥanlar Sənin yüz aldingda boləjan. **17** Manga wəḥimə bolmiəjaysən; külpətlilik künidə Sən mening baxpanəḥimdürsən. **18** Manga ziyənkəḥlik qiləuqılər yərgə qərap qəlsun, ləkin mənı yərgə qəratmiəjaysən! Ular dəkkə-dükkigə qüxsun, ləkin mənı dəkkə-dükkigə qüxürmıəjaysən; ularning bəxiəja külpət küniḥi qüxürəjaysən; ularni ikki ḥəsəsilik ḥəlakət bilən üzül-kesil paqəḥḥap taxḥioəjaysən! **19** Pərwərdigar mənə mundak dəgən: — Bəroəjan, Yəḥuda padıəḥḥliri xəḥərgə kiridiejan wə qıḥḥioəjan «Ḥəlkning

baliliri» degan dərvasida, həmdə Yerusalemining barlik dərvasilirida turoqin, ularoqa mundak degin: — **20** Pərvərdigarning sezini anglanglar, i muxu dərvasilardin kiridioqan Yəhudaning padixahliri, barlik Yəhuda wə Yerusalemda turuwatqan halayiq! **21** Pərvərdigar mundak dəydu: — Öz jeninglaroqa hezi bolunglar! «xabat» künidə heqkandak yükni ketürmänglar, Yerusalemining dərvasiliridin heqnarsini epkirmänglar; **22** xabat künliridə eyrlinglardin heq yükni ketürüp elip qikmänglar, wə heqkandak əmgək kilmänglar; bəlkı Mən ata-bowiliringlaroqa buyruojinimdak, xabat külini Özümge ataloqan mukəddəs bir kün dəp karanglar. **23** Lekin ular heq anglimioqan yaki kulak salmiqan, bəlkı anglimaslikka həm tərbiyini qobul kılmaslikka boynini kattik kılqan. **24** Xundak boliduki, silər awazimni kəngül koyup anglisanglar, — dəydu Pərvərdigar, — yəni xabat künidə xəhər dərvasiliridin heq yükni elip kirmisənglar wə heq əmgək kılmaslik arkilik xabat külini Manga pak-mukəddəs bir kün hesablisanglar, **25** bu xəhər dərvasiliridin Dawutning təhtigə olturidioqan padixahliri wə əmirli ri jəng hərwilirioqa olturup wə atlaroqa minip kiridu; ular, ularning əmirli ri, Yəhudadikilər wə Yerusalemda turuwatqanlarmu kirip-qikxidu; bu xəhər mənggü awat bolidu. **26** Xundak kılsanglar, həlklər Yəhuda xəhərliridin, Yerusalemda ətrapidiki yezilardin, Binyaminning zeminidin, [ojarbtiki] «Xəfələh» egizlikidin, jənubtiki [taoqliktin], Yəhudadiki jənubiy bayawanlardin Pərvərdigarning eyigə «keydürmə kurbanliklər», «inaklik kurbanlikliri», «axlik hədiyə»lər wə huxbuylarni tutup, [Pərvərdigaroqa bolqan] rəhmətlirini eytixka kiridioqan bolidu. **27** Lekin silər Manga kulak salmisanglar, yəni xabat külini Özümge pak-mukəddəs hesablimay, xabat künidə Yerusalemining dərvasiliridin yök ketürüp kirsənglar, əmdi Mən dərvasiliroqa bir ot yakimən, u Yerusalemdiki ordilarni yəwetidu, uni heq eqürəlməydu.

18 Bu səz Pərvərdigardin Yəremitiaqqa kelip, mundak deyildi: — **2** «Ornungdin tur, sapalqining eyigə qüxkin, Mən sanga səzlimni anglitimən». **3** Xunga mən sapalqining eyigə qüxtum; wə mana, sapalqi oqaltək üstidə bir nərsini yasawatqanidi. **4** U seojiz laydin yasawatqan qaqa turup-turup kəli astida buzulatti. Xu qaoqda sapalqi xu laydin əzi layiq kərgən baxka bir qaqini yasaytti. **5** Wə Pərvərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **6** «I Israil jəməti, bu sapalqi kılqandək Mən sanga kılalmədim? — dəydu Pərvərdigar. — Mana, seojiz layning sapalqining kəlidə bolqinioqa ohxax, silər Mening kolumdisilər, i Israil jəməti. **7** Bəzidə Mən məlum bir əl, məlum bir məmlikət toqruluk, yəni uning yulunuxi, buzuluxi wə halak kılınixi toqruluk səzləymən; **8** xu qaoq Mən agahlandıruqan xu əl yamanlikidin towa kılıp yansa, Mən ularoqa kılmaqqi bolqan yamanlikdin yanimən. **9** Mən yənə bəzidə məlum bir əl, məlum bir məmlikət toqruluk, yəni uning kuruluxi wə tikip estürülxixi toqruluk səzləymən; **10** xu qaoq xu əl kəz əldimda yamanlik kılıp awazimni anglimisa, Mən yənə ularoqa wədə kılqan, ularni bərikətliməkqi bolqan yaxhiliqtin yanimən. **11** Əmdi hazır Yəhudadikilərgə wə Yerusalemda turuwatqanlaroqa mundak degin: — «Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən silərgə

yamanlik təyyarlawatimən, silərgə qarxi bir pilan tüzüwatimən; xunga hərbinglar rəzil yolunglardin yeninglar, yolliriglarini wə kilmixliriglarini tüztinglar. **12** — Lekin ular: «Yak! Ham hiyal kılma! Biz öz pilanlirimizə əxiwerimiz, öz rəzil kənglimizdiki jəhillikimiz boyiqə kılıwerimiz» — dəydu. **13** Xunga Pərvərdigar mundak dəydu: — Əllər arisidin: «Kim muxundak ixni anglap bəkkən?!» dəp soranglar. «Pak kiz» Israil dəlxətlək yirginlik ixni kılqan! **14** Liwan qarlıri aydaladiki kiyalıqtin yokəp ketəmdü? Uning yirəktin qüxkən muzdək suliri kurup ketəmdü? **15** Lekin Mening həlkim bolsa Meni untuqan; ular yok bir nəsilərgə huxbuy yakidu; mana, bular ularni yaxawatqan yolidin, yəni kədimdin bolqan yollardin putlaxturup, ketürülüp tüz kılınmioqan bir yolda mangeduqan. **16** Xuning bilən ularning zeminini dəlxət basidioqan həm daim kixilər ux-ux kılıdionan obyekt kılıdu; uningdin ətiwatqanlarning həmmisini dəlxət besip, bəxini qaykixidu. **17** Mən huddi xərkətin qikqan xamaldək ularni duxmən əldidə tarkitewetimən; Mən balayı apət künidə ularoqa yüzümi əməs, bəlkı arqamni kılımən». **18** Kixilər: «Kelinglar, Yəremitiaqqa kəst kılal; qünki ya kəhınlardin kanun-tərbiyə, ya danixmənlərdin əkil-nəsihət ya pəyoqəmbərlərdin səz-bəxarət kəmlək kılmaydı. Kelinglar, tilimizni bir kılıp uning üstidin xikayət kılal, uning səzlriridin heqkaysisioqa kulak salmaylı» — deyixti. **19** — I Pərvərdigar, manga kulak salqaysən; manga qarxilidioqanlarning dawətkanlirini angliqaysən. **20** Yaxhiliqka yamanlik kılıx bolamdu? Qünki ular jenim üqün ora kolioqan; mən ularoqa yaxhi bolsun dəp, oqəzipingni ulardin yandurux üqün Səning əldingdə [dua kılıp] turoqanlikimni esingdə tutqaysən. **21** Xunga baliliringni kəhəqtəqlikkə tapxuroqaysən, kiliqning bisioqa elip bərgəysən; ayalliri baliliridin juda kılınip tul kalsun; ərliri waba-ölüm bilən yokəlsun, yigitlər jəngdə kılıqlansun. **22** Ularıning üstigə basmiqlarni elip kəlginingdə eyrlidin nalə-pəryad anglansun; qünki ular meni tutuxka ora kolioqan, putlirim üqün kışmaqlarni yoxurun salqan. **23** Əmdi Sən, i Pərvərdigar, ularning meni kətl kılıxka bolqan kəstlirining həmmisini obdan bilisən; ularning kəbiqliklirini kəqürmigəysən, ularning gunahlırini kəzüng əldidin yumioqaysən; bəlkı ular Səning əldingdə yikətilsun; oqəziping qüxkən künidə ularni bir tərəp kılqaysən.

19 Pərvərdigar mundak dəydu: — Barojın, sapalqidin bir sapal kəzini alojın; andin əlning əksakalliridin wə kəhınlarning əksakalliridin birməqqini apirip, **2** «Sapal parqılıri» dərvasisioqa yekın bolqan «Hinnomning oqlining jilojisi»oqa berip xu yərdə Mən sanga eytidioqan səzləri jakarlıojın. **3** Mundak degin: — Pərvərdigarning səzini anglanglar, i Yəhudaning padixahliri wə Yerusalemdikilər! Samawi koxunlarning Sərdari bolqan Pərvərdigar, Israilning Hudasi mundak dəydu: — Mana, Mən muxu yərgə balayı apətni qüxürimənkı, kimki uni anglisla kulaklıri zingildəp ketidu. **4** Qünki bu həlk Məndin wəz kəqip, bu yəni Manga «yat» kılqan, uningdə nə əzliri, nə ata-bowiliri, nə Yəhuda padixahliri heq tonumioqan bəxka ilahlaroqa huxbuy yakqan; ular bu yəni gunahsızlarning kanlıri bilən tolduroqan. **5** Ular Baaloqa öz balilirini kəydürmə

kurbanliklar süpitida keydürüx üqün Baalning «yukiri jaylar»ini kuroqan; Män bundak bir ixni heqqaqan buyrup baxmioqan, heq eytmioqan, u hargiz oyumoqa kirip baxmioqan. **6** Xunga mana, xundak künlär keliduki, — daydu Pärwärdigar, — bu yär kalgüsida «Tofät», yaki «Hinnomning oqilining jiloysi» döp atalmaydu, bälki «Kätl jiloysi» döp atilidu. **7** Män bu yärda Yəhuda həm Yerusalemming pilan-tədbirlirini kuruk kiliwetimən; Män ularni düxmənlorining kiliiq bilən, yəni janlorini izdigüqilərnəning kolida yikitimən; Män jəsətlirini asmandiki uqar-kanatlaroqa wə yər-zemindəki haywanatlaroqa ozuk boluxka beriwetimən. **8** Män bu xəhərni dəhxət basidioqan həm kixilər ux-ux kilidimən obyekt kilimən; uningdin etüwatkanlarning həmmisi uning barlıq yara-wabaliri tüpəylidin dəhxət besip üxkirtidu. **9** Män ularni düxmənlorining həm janlorini izdigüqilərnəning kattik kıstaydioqan qorxawining besimi astida oqullirining gəxini həm kızilirining gəxini yəydioqan kilimən, ularning hərbiəri ez yekininəning gəxini yəydu. **10** Əmdi sən əzüng bilən billə aparəqan həmrahlirəningnəng kəz aldida heliki kəzini qeqiwətkin; **11** xundak kılip ularoqa mundak degin: — Samawi koxunlarning Sərdari boləqan Pärwərdigar mundak dəydu: — Birsı sapalqinəng kəzisini kıytidin heq yasiyalmiəqdək dərjide qeqiwətkinidək Mənmə bu həlk wə bu xəhərni xundak qeqiwetimən. Ular jəsətlirini Tofəttə kəmidu, hətta kəmgüdək yər kəlmioquqə. **12** Mən bu yərni wə buningda turuwatkanlarnımı muxundak kilimən, — dəydu Pärwərdigar, — bu xəhərni Tofəttə ohxax kilimən. **13** Yerusalemdiki əylər wə Yəhuda padixahlirining əyliri, — yəni ularning əgziliridə turup asmandiki barlıq yultuz-səyyarilərgə huxbuy yəqqan wə Məndin bəxkə yat ilahlarəqa «xarab hədiyə»lərni təkkən barlıq əyliri huddi Tofət dəgən jaydək buləqənoqan jaylar bolidu. **14** Wə Yəreimiya Pärwərdigar uni bəxarət berixkə əwətkən Tofəttin kıytip kelip, Pärwərdigarnəng əyining həyolisəqa kirip turup barlıq həlkəkkə mundak dedi: **15** — Samawi koxunlarning Sərdari boləqan Pärwərdigar, İsraılning Hudasi mundak dəydu: — Mana, Mən bu xəhər wə uning barlıq xəhərlirigə qarap eytkən balayı'apətnəng həmmisini ularning bəxiəqa qüxürimən; qünki ular boynini kattik kılip Məning səzilirimni heqqaqan anglimioqan.

20 Əmdi Immərnəng oqılı, kahın Paxhur — u Pärwərdigarnəng əyide «amanlık səklax begi»mu idi, Yəreimiyaning bu bəxarətləni bərgənləlini anglidi. **2** Paxhur Yəreimiya pəyoqəmbərnəni uroquzdi wə uning putini Pärwərdigarnəng əyidiki «Binyaminning yukiri dərwasisi»ning yenidiki takəkkə saldi. **3** İkkinqi küni, Paxhur Yəreimiyanı takəktin bəxatdı; Yəreimiya uningəqa: — Pärwərdigar ismingni Paxhur əməs, bälki «Magor-missabib» döp atidi, dedi. **4** — Qünki Pärwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən seni əzünggə wə barlıq aqılınirilingə wəhımə saləquqi obyekt kilimən; ular düxmənlorining kiliiq bilən yikilidu; sən ez kəzix bilən buni kərisən; Mən barlıq Yəhudani Babil padixahəning kolioqa tapxurimən; u ularni Babiləqa sürgün kılip elip ketidu həmdə ularni kiliiq bilən uridu. **5** Mən bu xəhərnəng həmmə baylıkliri — barlıq məhsulatlıri, barlıq kimmət nərsiliri wə Yəhuda padixahlirining

barlıq həzinilirini düxmənlorining kolioqa tapxurimən; ular ularni olja kılip buliwelip Babiləqa elip ketidu. **6** Sən bolsang, i Paxhur, həmmə əydikiliring birgə sürgün bolup ketisilər; sən Babiləqa kelisən; sən x yərda dunyadin ketisən, xu yərgə kəmilisən; sən həm sening yaləqan bəxarətlirənggə kulək saləqan aqılınirilingmu xundak bolidu. **7** I Pärwərdigar, Sən meni kayıl kılip [pəyoqəmbərlikkə] kəndürdüng, mən xundakla kəndürildüm; Sən məndin zər kəlding, xundakla qəlibə kılding; mən pütün kün tapa-təninəning obyektı bolimən; həmmə kixi meni mazək kılidu. **8** Mən qaqaqla səz kılsam, «Zorawanlık həm buləngqilik kelidu» döp jakarlıxım kerək; xunga Pärwərdigarnəng səzi meni pütün kün ahanət wə məshirining obyektı kılidu. **9** Ləkin mən: «Mən uni tiləqa almaymən, wə yaki Uning nami bilən ikkinqi səz kılmaymən» desəm, Uning səzi kəlbimdə lawuldap ot bolup, səngəklirənggə kapsaləqan bir yəlkun bolidu; iqimğə siəqduruxkə həlim kəlməy, eytmay qidap turalmaymən. **10** Xundak, kıliwerimən, gərgə mən nuroqun kixilərnəning piqirlaxkən kəstlirini anglisammı; tərəp-tərəplərnəni wəhımə basidul «Uning üstidin ərz kılinglar! Uning üstidin ərz kılaylı!» döp, barlıq ülpət-həmrahlirım putlixip ketiximni paylap yürməktə; ular «U bəlkim aldinar, xundak boləqanda biz uning üstidin qəlibə kılimiz, uningdin intikəm alalaymız» deyixiwatidu. **11** Ləkin Pärwərdigar bolsa kudrətlək wə dəhxətlək bir palwandək mən bilən billidur; xunga mənə ziyanəkəxlik kıloquqılar putlixip qəlibə kiləlmaydu; ular muwəppəkiyət qazanmiəqaqkə, kattik hijil bolup yərgə qarap qalidu; ularning bu rəswəqiliki mənggüllək bolup, hərgiz untulmaydu. **12** Əmdi Sən, i həkəkanıylərnəni sinaydioqan, insannəng wijdani wə kəlbini bəridioqan samawi koxunlarning Sərdari boləqan Pärwərdigar, ularning üstigə boləqan kısasəngni mənə kərgüzgəysən; qünki mən dəwayimni aldingəqa kəyoqanmən. **13** Pärwərdigarni kıy eytip məhtanglar, Uni mədhıyilənglər; qünki U namrat kixini rəzillik kıloquqılardin kütquzəqan. **14** Məning tuəquloqan künümğə lənət bolsun; apam meni tuəqan küni mubərək bolmisun! **15** Ataməqa həwər elip: «sənga oəul bala tuəquldi!» döp uni əlamət xadlanduroqan adəməğ lənət bolsun! **16** Bu adəm Pärwərdigar rəhim kılmay əqulatkən xəhərlərdək bolsun; u ətigəndə nalə, qüxtə əlakəzədiklik qukanlırini anglisun — **17** qünki u meni bəliyatqıdın qüxkinimdila əltürüwətmigən; apam mənəng gərum bolsiidi, uning kərsiki mən bilən təng həmixə qəng bolsiidi! **18** Nəmixkə mən japa-muxəkəkt, əzab-əqubətni kərüxkə, künlirimni hijəltə-əhanət iqidə ətküzüxkə bəliyatqıdın qikkəndimən?

21 Padixah Zədəkiya Malkiyanəng oqılı Paxhurni həm Maaseyahning oqılı, kahın Zəfaniyanı əwətkəndə, Yəreimiyaəqa Pärwərdigardın təwəndiki munı bir səz kəldi: — **2** ([Ular]: «Biz üqün Pärwərdigardın yərdəm sorioqın; qünki Babil padixahı Nebəqadnasar bizgə hujum kılidu; Pärwərdigar Əzining [ətkənki] karamət kıloqan ixliri boyiqə, bizgimu ohxax muamilə kılip, uni yenimizdin yandurarmikın?» — [dəp soridi]. **3** Yəreimiya ularəqa: — Zədəkiyaəqa mundak dənglar, — dedi) **4** — İsraılning Hudasi Pärwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən kollirənglar tutkən, silərnə qorxiwaləqan

Babil padixahi ҳам kaldiyilargə sepil sirtida jəng kilixka ixlitidion, jəng qorallirlinglarni kayriwetimən wə bularni bu xəhərnin otturida yiojiwalimən; **5** Mən Əzümmu sozuləjan kolum wə qütlük bilikim bilən, oqəzipim bilən, kəhərim bilən wə həssiləngən aqqikim bilən silərgə jəng kilimən! **6** Mən bu xəhərdə turuwatqanlarni, insan bolsun, haywan bolsun urimən; ular dəhəxtlik bir waba bilən əlidu. **7** Andin keyin, — dəydu Pərwərdigar, — Yəhuda padixahi Zədəkiyani, hizmətkarilirini, həlkni, yəni bu xəhərdə wabadin, kiliqtin wə kəhətgə qiliqtin kəlip qəloqanlar bolsa, Mən ularni Babil padixahi Nebokadnəsarning kolioja, ularning duxmənilirining kolioja wə jənni idzigüqilərnin kolioja tapxurimən; Nebokadnəsar ularni kiliq tiqio bilən uridu; u nə ularni ayimaydu, nə ularoja iqini həq aqriritmaydu, nə rəhim kilimaydu. **8** Lekin sən bu həlkəə mundak deyixing kerək: «Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən aldinglarda hayət yoli wə mamət yolini salimən; **9** kim bu xəhərdə qəlməqəi bolsa, kiliq, kəhətgəlik wə waba bilən əlidu; lekin kim xəhərdin qikip, silərnə qorxiwəloqan kaldiyilərgə təslim bolsa, u hayət qalidu; uning jəni əzigə əloqan oljidak bolidu. **10** Qünki Mən bu xəhərgə yaxilik üqün əməs, bəlkə yamanlik kilix üqün yüzümmi karətkuzdum, — dəydu Pərwərdigar; u Babil padixahining kolioja tapxurulidu, u uni ot selip keydürirwetidu. **11** Wə Yəhuda padixahining jəməti toqruluk Pərwərdigarning səzini anglanglar: — **12** I Dawutning jəməti, Pərwərdigar mundak dəydu: — hər ətigəndə ədalət bilən həküm qikiringlar, bulanojan kixini əzgüqining qolidin kutkuzunglar; bolmisa, kiləqanlirlinglarning rəzilliki tüpəylidin, kəhərim partlap, ottək həmmiini keydüridu; uni eqürələydiqan həqkim bolmaydu; **13** Mana, Mən sanga qarxidurmən, i jiloja üstidə, tüzəngliktiki kiyada oltureuqəi, yəni «Kim üstimizgə qüxüp hujum kiləlisun, kim eylirimizgə besip kirəlisun?!» degüqi, — dəydu Pərwərdigar. **14** Mən silərnin qilmixinglarning mewisi boyiqə silərgə yəkinlixip jazəlaymən, — dəydu Pərwərdigar; wə Mən uning ormanlikida bir ot yəkimən, u bolsa uning ətrapidiki həmmiini keydürüp tügütidu.

22 Pərwərdigar munga mundak dedi: «Barəjin, Yəhuda padixahining ordisioja qüxüp bu səzni xu yərdə kiləjin: — **2** Pərwərdigarning səzini angla, i Dawutning təhtigə oltureuqəi, Yəhuda padixahi — Sən, ələmdar-hizmətkariliring wə muxu dərəwazilərdin kirip-qikidionan həlkəin, — **3** Pərwərdigar mundak dəydu: Adalat wə həkkəniylik yürgüzünglar; bulanojan kixini əzgüqining qolidin kutkuzunglar; musapirlarni, yetim-yesirlərnə wə tul hotunlarni həq harlimanglar yəki bozək qilmanglar, gunəhsiz qanlarni bu yərdə təkəmənglar. **4** Silər bu əmrlərgə həkikətən əməl kilsanglar, əmdi Dawutning təhtigə oltureuqan padixahlar, yəni ular, ularning əməldar-hizmətkariləri wə həlkə jəng hərwilirioja oltureuq wə atlaroja minip bu əyning dərəwazilərdin kirip qikixidu. **5** Biraq silər bu səzlərnə anglimisanglar, Mən Əz namim bilən kəsəm iqnəkni, — dəydu Pərwərdigar, — bu orda bir harabə bolidu. **6** Qünki Pərwərdigar Yəhuda padixahining əyi toqruluk mundak dəydu: — Sən Munga huddi Gilead, Liwanning qokkisiyək boləjining bilən, bərhək Mən seni bir qəl-bayawan,

adəmlər wəz kəqkən xəhərlərdək qilimən. **7** Mən hərbi yəhxi qorallanojan wəyran kiləuqilarni sanga qarxi əwatimən; ular «esil kedirlirini» kesiwetip, otka taxlaydu. **8** Nuroqun əllər bu xəhərdin otup, hərbi yəkinidin: «Nemixka Pərwərdigar bu uluq xəhərnə bundak kiləydu?» dəp soraydu. **9** Wə ular jawabən: «Qünki ular Pərwərdigar Hudasingin əhdisidin wəz kəqip, bəxka iləhəroja qokunup ularning kullukioja kirgən» — dəydu. **10** Əlginigə yioqilanglar, uning üqün aq-zarlimanglar; bəlkə sürgün boləjini üqün kattik yioqlanglar, qünki u əz yurtioja həqəqan kaytip kəlməydu. **11** Qünki Yəhuda padixahi Yosiyəning oqlu, yəni atisi Yosiyəning ornioja təhtigə oltureuqan, bu yərdin sürgün boləjan Xallum toqruluk Pərwərdigar mundak dəydu: U hərgiz bu yərgə kaytmaydu; **12** qünki u əsir kəlinip apiriləjan yurtta əlidu, u bu zeminni ikkinqi kərməydu. **13** Əyini adilsizlik bilən, balihəna-rawəklirini adalətsizlik bilən qurəjəning həlioja way! U koxnisini bikar ixlitip, əmgikigə həqəqandək hək bərməydu; **14** u: «Əzümgə kəngtaxa bir ordini, azadə rawəklər bilən koxup salimən; tamliroja derizilərnə kəng qikirimən; tamliroja kədir tahtaylar bilən bəzəymən, eyilirini pərnəng sirləymən» — dəydu. [Uning həlioja way!] **15** Sən kədir yəyoqidin yəsaləjan tahtaylarni qaplap, [atabowiliring] bilən bəsləxsəng qandəkmə padixah boluxka layik bolisən? Səning atəng yəp-iqixkə taxəkkür eytip, adalət wə dərəs ixlərnə yürgüzgən əməsmu? Xunga u buning yaxilikini kərgən. **16** U məminlərnin wə namratlarning dəwasini toqra sorioqan; xunga həlkəin əhəwəli yəhxi idi. Bundak ix Məni tonuxtın ibarət əməsmu?» — dəydu Pərwərdigar. **17** — Biraq kəzəing wə kənglünə bolsa pəkət əz jəzanə-mənpəətingə erixix, gunəhsizlarning kənni təküx, zorluk-zumbuluk wə buləngqilik kilix pəytini kəzləp tikilgəndur. **18** Xunga Pərwərdigar Yəhuda padixahi Yosiyəning oqlu Yəhoəkim toqruluk mundak dəydu: — Həlk uning əlümidə: «Aq, akam! Aq, singlim!» dəp aq-zarlar kətürməydu; yəki uning üqün: «Aq, bəgim! Aq, uning həywisil!» dəp aq-zarlar kətürməydu; **19** u əxəknin dənəsidək kəməlidu, jəsiəti Yərusəlem dərəwazilərnin sirtioja qərüp taxlinidu. **20** Liwanəja qikip pəryad qil, Baxanda awəzingni kətür, Abərimning qokkəilərdinmə nələ kətür; qünki səning «axnilirəing» həmmisi nabut kilindi. **21** Mən amənəsən turojiningda sanga agəhləndurdum; lekin sən: «Angliməymən!» — deding. Yəxliqəingdin tartiplə bundak kilip Məning awəziməja kulək salmaslik dəl səning yoləng bolup kəlgən. **22** Xəmal barlik «bakkuqi» liringəja «bakkuqi» bolup ularni uqurup kətidu, xuning bilən axnilirəing sürgün boluxka qikidu; bərhək, sən xu qəojda barlik rəzillikəing tüpəylidin hijil bolup rəswə bolisən. **23** I «Liwən»da turoqəi, kədir dərəhləri üstigə uwiliəuqəi, sən toləqək tutkən ayəlnin əzəbliridək, dərəd-ələmlər bəxəyoja qüxkəndə qənkəlik ingrap kətersən! **24** Əz həyatim bilən kəsəm iqmənkə, — dəydu Pərwərdigar, — sən Yəhoəkimning oqlu Kəniya həttə ong qolumdiki məhürlik üzik bəlsəngmə, Mən seni xu yərdin yulup taxləymən; **25** Mən seni jəningni idzigüqilərnin kolioja wə sən kərkəqan ədəmlərnin kolioja, yəni Babil padixahi Nebokadnəsarning kolioja wə kaldiyilərnin kolioja tapxurimən. **26** Mən seni həm seni tuəqən

anang ikkinglarni oʻzinglar tuqulmishoan yat bir yurtka qeriwetimän; silär xu yärdä ölisilär. **27** Jeninglar kaytip kelixkä xunqa täxna bolojan bu zeminoqa bolsa, silär härgiz kaytip kelälmaysilär. **28** Koniya degän bu kixi qeqilöjan, näzärgä elinmaydiojan sapal kozimu? Heqkim karimaydiojan bir qaqimu? Ämdi nemixkä ular, yäni u wä uning näsli bolojanlar qeriwetilgän, ular tonumaydiojan bir yurtkä taxliwetilidu? **29** I zemin, zemin, zemin, Pärwärdigärning sezini angla! **30** Pärwärdigär mundak däydu: — Bu ädäm «pärzäntsiz, öz künidä heq öjalibä kilälmiojan bir ädäm» däp yazojin; qünki uning näslidin heqkandak ädäm öjalibä kilip, Dawutning tähtigä olturup Yähuda arisida häküm sürmäydu.

23 Mening yaylikimdiki koylarni hälak kilöuqi wä tarkitiwetüküqi pada bakkuqilarning halioja way! — däydu Pärwärdigär. **2** Xunga Israilning Hudasi bolojan Pärwärdigär Öz hälkini xundak bekiwatқан bakkuqilaroqa mundak däydu: «Silär Mening padamni tarkitiwatқänsilär, ularni häydiwatқänsilär wä ularni izdimigänsilär wä ularidin heq häwär almiqänsilär; mana, Män silärning kilmixlirninglarning räzillikini öz bexinglaroqa qüxürimän, — däydu Pärwärdigär — **3** wä padamning kaldisini bolsa, Män ularni häydiwatқän barlik padixahliklardin yiojiman, ularni ez yaylaklirioqa kayturimän; ular awup köpiyidu. **4** Män ularning üstigä ularni häkijiy bakidiojan bakkuqilarni tikläymän; xuning bilän ular ikkinji qorkmaydu yaki parakända bolmaydu, ularidin heqkaysisi käm bolmaydu, — däydu Pärwärdigär. **5** Mana, xu künlär keliduki, — däydu Pärwärdigär, — Män Dawut üqün bir «Häkkaniy Xah»ni estürüp tikläymän; u padixah bolup danalik bilän häküm sürüp, zeminda adalät wä häkkaniylik yürgüzidu. **6** Uning künliridä Yähuda kutkuzulidu, Israil aman-tinqlikta turidu; u xu nami bilän atiliduki — «Pärwärdigär Häkkaniylikimiz». **7** Xunga mana, xu künlär keliduki, — däydu Pärwärdigär, — «Israillarni Misir zeminidin kutkuzup qikarojan Pärwärdigärning hayati bilän!» degän käsäw kaytidin ixlitilmäydu, **8** bälki xu künlärdä «Israillarni ximaldiki zeminin wä Özi ularni häydigän barlik padixahliklardin kutkuzup qikarojan Pärwärdigärning hayati bilän!» däp käsäw iqilidu. Andin ular öz yurtida turidu. **9** Pəyoqəmbərlər toqıruluk: — Mening könglüm iq-baqrimda sunuktur; səngəklirimning həmmisi titrəydu; mən məst bolojan ädäm, xarab tərpidin yengilgän adəmgə ohxaymən; bundak boluxum Pärwärdigär wä Uning pak-mukəddəs səzliri tüpəylidindur; **10** qünki zemin bolsa zinahorlaroqa tolojan; ularning yügürüxliri toqıra yolda əməs; ularning həküki häkkaniylik yolida əməs. Xunga [Pärwärdigärning] ləniti tüpəylidin zemin kaqjiraydu; daladiki ot-qəp solixidu; **11** qünki həm pəyoqəmbər həm kahin hərəm boldi; hətta Öz əyümdimu ularning rəzil kilmixlirini baykidim, — däydu Pärwärdigär. **12** — Xunga ularning yoli əzligə karəngəululukta mangidiojan, teyiləyək yollardək bolidu; ular bu yollarda putlixip, yikilidu; qünki ular jazalinidiojan yilida Män ularning bəxioja yamanlik qüxürimän, — däydu Pärwärdigär. **13** Män əwwal Samariyədiki pəyoqəmbərlərdə əhməklirni kərgənmən; ular Baalning namida bəxərət berip, hälkim Israilni

azdurojan; **14** birək Yerusalemdiki pəyoqəmbərlərdimu yirginlik bir ixni kərdum; ular zinahorluk kilidu, yalojanlikta mangidu, rəzillik kilöuqilarning kolini küqəytiduki, nətijidä heqkaysisi rəzillikidin yanmaydu; ularning həmmisi Manga Sodomdak, [Yerusalemda] turuwatқanlar Manga Gomorradak boldi. **15** Xunga samawi koxunlarning Sərdari bolojan Pärwärdigär pəyoqəmbərlər toqıruluk mundak däydu: — Mana, Män ularni əmən bilən ozuklandurimən, ularoqa öt süyini iқküzimən; qünki Yerusalemdiki pəyoqəmbərlər hərəmlikning mənəəsi bolup, hərəmlik ularidin pütkül zeminoja tarkilip kətti. **16** Samawi koxunlarning Sərdari bolojan Pärwärdigär mundak däydu: — Silərgə bəxərət beriwatқan pəyoqəmbərlərnin səzligə kulək salmanglar; ular silərni biməniliklə yetəkləydu; ularning səzliri Pärwärdigärning əqzidin qikқan əməs, bälki öz könglidə təsəwwur kilöjan bir kərünüxnə səzləwatidu. **17** Ular Pärwärdigärning sezini kəzige ilmaydiojanlaroqa: «Silər aman-tinqlikta turisilär» däydu wə öz könglining jähillikidä mangidiojanlarning hər birigə: «Heqkandak yamanlik bexinglaroqa qüxmäydu» — däydu. **18** Birək ularidin kaysi birsə Pärwärdigärning kengixidə Uning səz-kalamini baykəp qüxinix wə anglax üqün turojan? Ularidin kim Uning sezini kulək selip angliojan? **19** Mana, Pärwärdigärnin qikқan bir boran-qapқun! Uningdin kəhr qikti; bərhək, dəlxətlik bir kəra kuyun qikip kəldi; u pirkirap rəzilərnin bəxioja qüxidu. **20** Uning könglidiki niyətlirini ädä kilip toluk əməl kilöuqə, Pärwärdigärning əqəzi pəyoqəmbərlərni kərgənmən, ləkin ular häwərni jar kilixkä katiriojan; Män ularoqa səz kilmidim, ləkin ular bəxərət bərgən. **22** Halbukı, ular Mening kengiximdə turojan bolsa, Mening hälkimgə səzlimni anglatkuzojan bolsa, əmdi hälkimni rəzil yolidin wə kilmixlirining rəzillikidin yandurojan bolatti. **23** Mən pəkət bir yərdila turidiojan Hudamu? — däydu Pärwärdigär, — Mən yirək-yirəklərdiki hərjəyda turidiojan Huda əməsmu? **24** Birsə yoxurun jaylarda məküwəlsə Mən uni kəralməmdimən? — däydu Pärwärdigär; — asman-zemin Mən bilən toldurulojan əməsmu? — däydu Pärwärdigär. **25** Mən Mening namimda yalojan bəxərətlər beridiojan pəyoqəmbərlərnin: «Bir qüx kərdüm! Bir qüx kərdüm!» dəgənlirini anglidim; **26** bundak pəyoqəmbərlər yalojan bəxərətlərni beridu, ular əzining könglidiki ezitқu təsəwwurliridin pəyoqəmbərlər boluxiwəlojan. Əmdi ular bundak ixlarni kaqənoqıqə köngligə pükidu? **27** Ular hər biri kaqənoqıqə öz yekiniqə eytkən qüxliri arkilik (huddi ata-bowilirining Baaloja qokunup namimni untuojinioja ohxax) hälkimgə namimni untulduruxni pämləydu? **28** Qüxnə kərgən pəyoqəmbər, qüxnə eytip bərsun; Mening səzümnə angliojan kixi bu səzümnə əstayidillik bilən səzlisun; pəhalning buqıyda bilən selixturoquqilik nemisi bardu? — däydu Pärwärdigär. **29** — Mening səzümnə huddi kəydürgüqi bir ot wə taxni qakidiojan bəzojan əməsmu? — däydu Pärwärdigär. **30** Xunga mana, Mən pəyoqəmbərlərgə kərxidurmən, — däydu Pärwärdigär; — ularning hər biri öz yekinidin «Mening səzlimni» oqırıləp doramqilik kilidu. **31** Mana, Mən pəyoqəmbərlərgə kərxidurmən, — däydu

Pərvərdigar, — ular öz tillirini qaynap: «[Pərvərdigar] daydu...» dəp bexarət beridu. **32** Mana, yaloqan qüxlarni bexarət kılıp bularni yatküzüp, yaloqanqılık wə bəxbaxtaqlıq bilən Mening həlkimni azduroqanlaroqə qarxidurmən, — daydu Pərvərdigar; — Mən ularni əwətmigənmən, ularni buyruoqan əməsmən; ular bu həlkə heqkəndək payda yatküzməydu, — daydu Pərvərdigar. **33** Əmdi yaki bu həlk, yaki pəyoqəmbər, yaki kahin səndin: «Pərvərdigarning sanga yüklığən səzi nemə?» dəp sorisa, sən ularoqə: «Qaysi yük?! Mən silərnə Özümdin yirək taxlaymən, — daydu Pərvərdigar. **34** «Pərvərdigarning yüklığən səzi» daydıoqan hərəkəsi pəyoqəmbər, kahin yaki həlk bolsa, Mən bu kixini eyidikilə bilən tənq jazalaymən. **35** Əmdi silərnə hər biringlər öz yekininin wə hər biringlər öz kərinixidin muxundək: «Pərvərdigar nemə jawab bərdi?» wə «Pərvərdigar nemə dedi?» dəp sorixinglər kerək. **36** Silər «Pərvərdigarning yüklığən səzi» degənni kaytidin aozinglaroqə almay silər; qünki hər biringlərnə öz səzi əzığə yük bolidu; qünki silər Hudayimiz, samawı koxunlarning Sərdari boləoqan Pərvərdigar, tirik Hudaning səzlini burmiloqansilər. **37** Hər biringlər pəyoqəmbərdin muxundək: «Pərvərdigar sanga nemə dəp jawab bərdi?» wə «Pərvərdigar nemə dedi?» dəp sorixing kerək. **38** Lekin silər: «Pərvərdigarning yüklığən səzi» dəwərginələr tūpəylidin, mana Pərvərdigar mundaq daydu: — Qünki silər: «Pərvərdigarning yüklığən səzi» dəwerisilər wə Mən silərgə: ««Pərvərdigarning yüklığən səzi» demənglər» dəp həwər əwətkənəmən, **39** xunga mana, Mən silərnə pütünləy untuymən, Mən silərnə silərgə wə ata-bowiliringlaroqə təkdım kıləoqan xəhər bilən tənq yüzümdin yirək taxlaymən; **40** Mən üstinglaroqə mənğgü rəsəwəqilək wə hərğiz untulmaydıoqan mənğgütlük xərməndilikni qüxürimən!

24 Babil padixahı Nebokədnəsər Yerusalemdin Yəhoakimning oqlı, Yəhuda padixahı Yəkoniyah, Yəhuda əmir-xahzadiliri, hünərwanlər wə temürqilərnə əsirgə elip Babiləoqə sürgün kıləoqandın keyin, Pərvərdigar mənqə Öz ibadəthanisi aldidiki ikki sewət ənjürni «mana kər» dəp kərsətkən. **2** Bir sewəttə dəsəlpki pixkən ənjürdək intayin yaxhi ənjürlər bar idi; ikkinji sewəttə yegili bolmaydıoqan, intayin naqar ənjürlər bar idi. **3** Andin Pərvərdigar mənqə: «Nemə kərdüq, Yəremitə?» — dəp soridi. Mən: «Ənjürlərnə kərdüm; yaxxiləri bolsa intayin yaxxıkən; naqarlırı yegili bolmaydıoqan, intayin naqar ikən» — dedim. **4** Pərvərdigarning səzi mənqə kelip mundaq deyildi: — **5** Israilning Hudasi boləoqan Pərvərdigar mundaq daydu: — Mən Yəhudadin sürgün boləoqanlarni, yəni Mening bu yərdin kaldiyələrnə zeminəoqə əwətkənlirimni bu yaxhi ənjürlərdək yaxhi dəp karaymən; **6** Mən ularəoqə yaxhi bolsun dəp kəzümni ularəoqə tikimən wə ularni bu zeminəoqə kayturimən; Mən ularni oqlitip taxlimaymən, bəlki ularni qurimən; ularni yulup taxlimaymən, bəlki tikip əstürimən. **7** Mən ularəoqə Mening Pərvərdigar ikənlikimni bilidəoqan, Mən tonuydıoqan bir kəlbni təkdım kılımən; xuning bilən ular Mening həlkim bolidu, Mən ularning Hudasi bolimən; qünki ular pütün kəlbni bilən yeniməoqə kaytidu. **8** Lekin naqar ənjürlər, yəni yegili bolmaydıoqan, intayin naqar

ənjürlər kəndək boləoqan bolsa, — daydu Pərvərdigar, — Bərhək, Mən Yəhuda padixahı Zədəkiyani, əmir-xahzadilirini wə Yerusalemdikilərnə kəloqan kışmini, bu zemində kəloqanlarni wə Misirdə turuwatqanlarni xuningəoqə ohxax kılımən; **9** Mən ularni yər yüzidiki barlıq padixahliklarəoqə wəhımə saləuqı bir obyekt boluxkə, külpətkə qüxüxkə tapxurimən; mən ularni həydidəwətkən barlıq jaylarda ularni rəsəwəqiləknə obyektı, səz-qəqək, tapə-tənəning obyektı wə lənət səzli boluxkə tapxurimən. **10** Mən ularəoqə həm ata-bowiliringəoqə təkdım kıləoqan zemindin yokitiləuqə ular arisəoqə kiliq, kəhətqilək wə wabani əwətimən.

25 Yosiyaning oqlı, Yəhuda padixahı Yəhoakimning tətinq yilida (yəni Babil padixahı Nebokədnəsərnə birinji yilida) Yəhudadin barlıq həlkı toprulək Yəremitəoqə kəlgən səz, — **2** Bu səzni Yəremitə pəyoqəmbər Yəhudadin barlıq həlkı wə Yerusalemdə barlıq turuwatqanlarəoqə eytip mundaq dedi: — **3** Amonning oqlı, Yəhuda padixahı Yosiyaning on üqinqi yilidin baxlap bğüqni künqigə, bu yigirmə üq yil Pərvərdigarning səzi mənqə kelip turəoqan wə mən tənq səhərdə ornumdin turup uni silərgə səzləp kəldim, lekin silər heq kulək salmidinglər; **4** wə Pərvərdigar silərgə barlıq hizmətkərliri boləoqan pəyoqəmbərlərnə əwətip kəlgən; U tənq səhərdə ornidin turup ularni əwətip kəlgən; lekin silər kulək salmay heq anglimidinglər. **5** Ular: «Silər hər biringlər yaman yolunglardin wə kilmixliringlərnə rəzillikidin towa kılıp yansanglar, Mən Pərvərdigar silərgə wə ata-bowiliringlarəoqə kədimdin tartip mənğgüqə təkdım kıləoqan zemində turuwərisilər. **6** Baxkə ilahləroqə əğixip ularning kullukıda bolup qəkunmanglar; Mən kəlliringlər yasioqanlar bilən oqəzəpləndürmənglər; Mən silərgə heq yamanlık kəltürməymən» — dəp jakarlıoqan. **7** Lekin silər Mənqə kulək salmidinglər, Mən kəlliringlər yasioqanlar bilən oqəzəpləndürüp əzizinglarəoqə ziyan kəltürdüqnglar, — daydu Pərvərdigar. **8** Xunga samawı koxunlarning Sərdari boləoqan Pərvərdigar mundaq daydu: — «Silər Mening səzliməgə kulək salmıoqan boləoqəqə, **9** mana, Mən ximaldiki həmmə jəmətlərnə wə Mening kulumni, yəni Babil padixahı Nebokədnəsərnə qəkırtimən, ularni bu zemindəoqə, uningdə barlıq turuwatqanlarəoqə həmdə ətrəptiki həmmə əllərgə qarxiləxkə elip kelimən; Mən [muxu zemindikilər wə ətrəptiki əllərnə] pütünləy wəyran kılıp, ularni tolimu wəhımilik kılımən həm ux-ux obyektı, daimlik bir harabilək kılımən; **10** Mən ulardin tamaxining sadasini, xad-huramlik sadasini, toyi boluwatqan yigit-kizining awazini, tūgmən texining sadasini wə qirəoqə nurini məhrum kılımən; **11** bu pütkül zemin wəyranə wə dəlxət saləuqı obyekt bolidu, wə bu əllər Babil padixahining yətmix yil kullukıda bolidu. **12** Wə xundək boliduki, yətmix yil toxxəndə, mən Babil padixahining wə uning elining bəxiqə, xundəklə Kaldiyələrnə zemini üstigə öz kəbihlikini qüxürüp, uni mənğgügə harabilək kılımən. **13** Xuning bilən Mən xu zemini üstigə Mən uni əyibligən barlıq səzlimni, jümlidin bu kitabta yeziləoqanlarni, yəni Yəremitəning barlıq əllərnə əyibligən bəxərtlirini qüxürimən. **14** Qünki kəp əllər həm uluq padixahlar

[bu padixah həm qowmlirininimu] kıl kılıdu; Mən ularning kılqan ixliri wə qolliri yasioqanliri boyıqə ularni jazalayman. **15** Qünki Israilning Hudasi Pərwərdigar manga [alamət körünüxtə] mundak dedi: — Mening kolumdiki oşəzipingə toloqan kədəhni elip, Mən seni əwətkən barlık əllərgə iqtüzgin; **16** ular iqudu, uyan-buyan iroşanglaydu wə Mən ular arisoqə əwətkən kiliq tüpəylidin sarang bolidu. **17** Xunga mən bu kədəhni Pərwərdigarning kolidin aldim wə Pərwərdigar meni əwətkən barlık əllərgə iqtüzdüm, **18** — yəni Yerusalemoqə, Yəhüdaning xəhərlirigə, uning padixahlırioqə wə əmir-xahzadilirigə, yəni ularni bügünki kündikidək bir harabə, wəhıma, ux-ux obyektı boluxkə həm lənət səzliri boluxkə kədəhni iqtüzdüm; **19** Misir padixahı Pırəwngə, hizmətkarlırioqə, əmir-xahzadilirioqə həm həkıgə iqtüzdüm; **20** barlık xaloqut əllər, uz zeminidiki barlık padixahlar, Filistiyələrnıng zeminidiki barlık padixahlar, Axkelondikilər, Gazadikilər, Əkrondikilərgə wə Axodnodning kəlduklırioqə iqtüzdüm; **21** Edomdikilər, Moabdikilər wə Ammoniyalar, **22** Turning barlık padixahliri həm Zidonning barlık padixahliri, dengiz boyidiki barlık padixahlar, **23** Dedandikilər, Temadikilər, Buzdikilər wə qəkə qaqlırini qüxürüwətkən əllər, **24** Ərəbiyədiki barlık padixahlar wə qəl-bayawanda turuwatqan xaloqut əllərnıng barlık padixahliri, **25** Zimridiki barlık padixahlar, Elamdiki barlık padixahlar, Medialiklərnıng barlık padixahliri, **26** ximaldiki barlık padixahlaroqə, yirəktiki bolsun, yekındiki bolsun, bir-birləp iqtüzdüm; jahəndiki barlık padixahlıqləroqə iqtüzdüm; ularning arkidin Xexəkning padixahımu [kədəhni] iqudu. **27** Andin sən ularoqə: «Israilning Hudasi, samawi koxunlarınıng Sərdari bolqan Pərwərdigar mundak dəydu: — İqlinglar, məst bolunglar, kusunglar, Mən aranglaroqə əwətkən kiliq tüpəylidin yikilip kaytidin dəs turmənglar» — dēgin. **28** Wə xundak boliduki, ular kəlungdin elip iqxni rət kilsə, sən ularoqə: «Samawi koxunlarınıng Sərdari bolqan Pərwərdigar mundak dəydu: — Silər qəkəm iqlisilər!» — dēgin. **29** Qünki mana, Mən Əz namin bilən ataloqan xəhər üstigə apət qüxürgili turoqan yərdə, silər jazalanmay kəlamisilər? Silər jazalanmay kəlməyisilər; qünki Mən yər yüzidə barlık turuwatqanlarınıng üstigə kiliqni qüxüxkə qəkirimən, — dəydu samawi koxunlarınıng Sərdari bolqan Pərwərdigar. **30** Əmdi sən [Yərəmiya], ularoqə muxu bəxarətnıng səzlırining həmmisini jakarlıqın: — Pərwərdigar yukiridin xirdək hərkiyəydu, Əz mukəddəs turaloqusidin U awazini kəyuyetidu; U Əzi turuwatqan jayı üstigə hərkiyəydu; U üzüm qəyilgüqilər towlıqəndək yər yüzidə barlık turuwatqanlarıni əyibləp towlaydu. **31** Sadasi yər yüzining qətlirigəqə yetidu; Qünki Pərwərdigarning barlık əllər bilən dəwasi bar; U ət igilirining həmmisi üstigə həküm qikiridu; Rəzilərnıni bolsə, ularni kiliqkə tapxuridu; — Pərwərdigar xundak dəydu. **32** Samawi koxunlarınıng Sərdari bolqan Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, balayı'apət əldin əlgə həmmisi üstigə qikip tarkilidu; Yər yüzining qət-qətliridin dəhxətlik buran-qəpkun qikidu. **33** Pərwərdigar əltürənglər yərnıng bir qetidin yənə bir qetigəqə yatidu; ularoqə matəm tutulmaydu, ular bir yərgə yiqiləydu, hək qəmləydu; ular yər

yüzidə təzəktək yatidu. **34** I bəkküqılar, zarlanglar, nalə kətüringlar! Topa-qang iqudə əojininglar, i padə yetəkkiliri! Qünki kiroqin kılınix künliringlar yetip kəldi, Mən silərnıni tarkitiwetimən; Silər əröləng esil qinidək parqə-parqə qəkilisilər. **35** Padə bəkküqilirining bəxpanahı, Padə yetəkkilirining qəqar yolu yəqəp ketidu. **36** Bəkküqılarning əzəblək pəryadi, Padə yetəkkilirining zarlaqliri anglinidu; Qünki Pərwərdigar ularning yaylaqlirini wayran kıləy dawatidu; **37** Pərwərdigarning dəhxətlik oşəzipi tüpəylidin, Tinqlik kətanlıri harabə bolidu. **38** Pərwərdigar Əz uwisini taxlap qikkən xirdəktur; Əzgüqining wəhxiyliki tüpəylidin, Wə [Pərwərdigarning] dəhxətlik oşəzipi tüpəylidin, Ularınıng zemini wayrana bolmay kəlməydu.

26 Yəhüda padixahı Yosiyaning oqlı Yəhoakim təhtkə olturoqan məzgiling bəxida xu səz Pərwərdigardin kəlip mundak dēyildi: — **2** Pərwərdigar mundak dəydu: — Sən Pərwərdigarning əyining həylisida turup ibadət kılıx üqün Pərwərdigarning əyigə kirkən Yəhüdaning barlık xəhərliridikilərgə Mən sanga buyruqan hərbi səzlərnıni jakarlıqın; əynən eytkin! **3** Ular bəlkim angləp kəyər, hərbi əz rəzil yolidin yanər; xundək kilsə, Mən kilmixlirining rəzilliki tüpəylidin bəxioqə külpət qüxürməqki bolqan niyitimdin yanimən. **4** Sən ularoqə mundak dēgin: — «Pərwərdigar mundak dəydu: — Məngə kələk salmay, Mən silərnıng əldingləroqə kəyöqan Təwrat-kənununda mənəmsənglar, **5** Mən tang səhərdə ornəmdin turup əwətkən hizmətkarlırim bolqan pəyöqəmbərlərnıng səzlırini anglimənglar (silər ularoqə hək kələk salmay kəlgəmsilər!), **6** undəktə, Mən Xilohni kəndək kılqan bolsam, əmdi bu əynimə xuningəqə ohxə kilmən, bu xəhərnıni yər yüzidiki barlık əllərgə lənət səzi kilmən». **7** Xuning bilən kəhınlar, pəyöqəmbərlər wə barlık həlk Yərəmiyaning bu səzlırini Pərwərdigarning əyidə jakarlıqanlikini anglidi. **8** Xundək boldiki, Yərəmiya barlık həlkə Pərwərdigar uningəqə tapiləqan bu səzlərnıng həmmisini eytip bərgəndin kəyin, kəhınlar wə pəyöqəmbərlər wə barlık həlk uni tutuwəlip: «Sən qəkəm əlühüq kərkə! **9** Sən nəmxkə Pərwərdigarning namida bəxarət bərip: «Bu əy Xilohdək bolidu, bu xəhər harabə, adəməzsəz bolidu!» — dēding?» — dēdi. Xuning bilən Pərwərdigarning əyidiki barlık həlk Yərəmiyaqə dək kılıp uni oriwəlixti. **10** Yəhüda əmirli ri bu ixlərnı anglidi; ular padixahlık ordisidin qikip Pərwərdigarning əyigə kirdi, Pərwərdigarning əyidiki «Yəngi dərəwəzə» sotkə olturdi. **11** Kəhınlar wə pəyöqəmbərlər əmirlərgə wə həlkə səzlər: «Bu adəm əlühəgə layik, qünki silər əz kələkliringlar bilən angləqəndək u muxu xəhərnıni əyibləp bəxarət bərdi» — dēdi. **12** Andin Yərəmiya barlık əmirlərgə wə barlık həlkə səzlər mundak dēdi: — «Pərwərdigar meni bu əyni əyibləp, bu xəhərnıni əyibləp, silər angləqan bu barlık səzlər bilən bəxarət bərixkə əwətkən. **13** Həzir yolliringlarnıni wə kilmixinglarnıni tüzitinglar, Pərwərdigar Hədayinglarning əwazini anglənglar! Xundək boləqanda, Pərwərdigar silərgə jakarlıqan külpəttin yanidu. **14** Ləkin mən bolsam, mənə, kəlliringlərdimən; mənə kəzinglərgə nəmə yəhxi wə durus kərtəlsə xundək kilinglar; **15** pəkət xuni bilip kəyunglarki, mənə əltürəwətsənglər

gunahsiz kanning jazasini öz bexinglaroq, bu xəhərgə wə uningda turuwatqanlarning bexioq qüxürisilə; qünki deginim hək, Pərwədigar həqiqətn bə səzlərnə həmmisini kuləqlirənglaroq deyixə meni əwətkən». **16** Əmirələr wə barlik həlkə kəhənləroq wə pəyoqəmbərlərgə: «Bu adəm ölümə layik əməs; qünki u Pərwədigar Hudaıimızning namida bizgə səzli» — dedi. **17** Andin zeminiki bəzi əksəqallar ornidin turup həlkə kengixigə mundaq dedi: — **18** «Morəxətlik Mikah Yəhuda padixahı Həzəkiyaning künliridə barlik Yəhuda həlkigə bexarət berip: — «Samawi koxunlarning Sərdari boləqan Pərwədigar mundaq dəydu: — Zion teoqi etizdək aqdurulidu, Yerusalemlə dēng-təpirlər bolup qalidu, «Əy jaylaxqan taq» bolsa, Ormanlikning otturisidiki yukiri jaylarla bolidu, halas» — dēgənidi. **19** Yəhuda padixahı Həzəkiya wə barlik Yəhuda həlkə Mikahni ölümə məhkum qıləqanmu? Həzəkiya Pərwədigardin kərkup, Pərwədigardin etüqan əməsmu? Wə Pərwədigar ularoq kilməqki bolup jakarlıqən külpəttin yənoqan əməsmu? Biz [bu yoldin yanmisak] öz jenimiz üstigə zor bir külpətni qüxürgən bolmamdimiz?». **20** (Pərwədigarning namida Yəramiyaning barlik dēqənliridə bu xəhəni wə bu zeminni əyibləp bexarət bərgən, Kiriət-Yearimlik Xəmayaning oqlı Uriya isimlik yənə bir adəm bar idi. **21** Padixah Yəhoakim wə barlik palwanlırı, barlik əmiriləri uning səzlirini angliqənda, padixahı uni öltürüxkə intilgən; lekin Uriya buni angliqənda kərkup, Misiroqə qaqtı. **22** Lekin Yəhoakim qaparmənlərni, yəni Akborning oqlı Əlnatan wə bəxqilərn Misiroqə əwətkən; **23** ular Uriyani Misirdin elip qikip padixah Yəhoakimning aldiqə aparəqan; u uni qiliqlap, jəsitiini pukralarning gərlikigə taxliwətkən.) **24** — Həlbuki, xu qəoqda Xafanning oqlı Əhlikam ularning Yəramiyanı ölümə məhkum qilip həlkəning kəliqə tapxurmasliki üqün, uni kəllidi.

27 Yəhuda padixahı Yosiyaning oqlı Zədəkiyaning təhtkə olturoqan dəsəlpki məzgilidə, xu səz Yəramiyaqə Pərwədigardin kəlip mundaq dēyildi: — **2** Pərwədigar mənə mundaq dedi: — Asarətlər wə boyunturuklarni yasap öz boynungə sal; **3** bu boyunturuklarni Edomning padixahıqə, Moabning padixahıqə, Ammoniylarning padixahıqə, Turning padixahıqə wə Zidonning padixahıqə Yerusalemoqə, Yəhuda padixahıning aldiqə kəlgən ularning öz əqlilirining kəli arqilik əwətkin; **4** hər birini öz hojayinliriqə xundəq bir həwərnı yətküzüxkə buyruqin: — Samawi koxunlarning Sərdari boləqan Pərwədigar — Israilning Hudasi mundaq dəydu: — Öz hojayinlirənglaroq mundaq dēnglər: — **5** Mən zemin wə zemin yüzidə turuwatqan adəmlər wə haywanlarni zor kudritim wə sozuləqan bilikim bilən yaratqanmən; wə kim kəzümgə layik kərtünə, bularni xularoq təkdım qilimən. **6** Həzir Mən bu zeminlarning həmmisini Babil padixahı, Mening kulum boləqan Nebokədnəsarning kəliqə tapxurdum; həttə daladiki haywanlarni uning kullukidə boluxkə təkdım qildim. **7** Barlik əllər uning, oqlining həm nəwrisining kullukidə bolidu; andin öz zeminining wəkti-saiti toxqənda, kəp əllər wə uluq padixahlər unimə kullukqə salidu. **8** Xundəq boliduki, kəysi əl yəki padixahlik

Babil padixahı Nebokədnəsarning kullukidə boluxni, yəni boynini Babil padixahıning boyunturukı astioqə kəyuxni rət qilsa, Mən xu əlni Nebokədnəsarning kəli arqilik yəqətkuzəyqə qiliq, kəhətiqilik wə wəba bilən jazalaymən, — dəydu Pərwədigar. **9** — Silər bolsanglar, «Babil padixahıning kullukidə hēq bolmaysilər» dēgən pəyoqəmbərlirənglaroq, palqilirənglaroq, qüx kərgüqilirənglaroq, rəm əqquqilirənglaroq yəki jadugərlirənglaroq kuləq salmanglar; **10** qünki ular silərgə yəloqəniqilik qilip bexarət beridu; [gəpilirigə kirsənglar], silərnı öz yurtunglardin sürgün qilidu; qünki Əzüim silərnı yurtunglardin həydəymən, silər nabut bolisilər. **11** Lekin kəysi əl boynini Babil padixahıning boyunturukı astioqə kəyup kullukıqə kirsə, xu əlni öz yurtida turoquzimən, ular uningda tərıqıqilik qilip yaxaydu. **12** — Mən Yəhuda padixahı Zədəkiyaqim xu səzlər boyiqə mundaq dedim: «Boynunglarni Babil padixahıning boyunturukı astioqə kəyup uning wə uning həlkəning kullukidə bolsanglar, həyat qəlisilər. **13** Əmndi nemixkə Pərwədigarning Babil padixahıning kullukıqə boysunmıqən hər kəysi əllər toqrısida dēginidəq, sən wə həlkəng qiliq, kəhətiqilik wə wəba bilən əlməqki bolisilər? **14** Pəyoqəmbərlərnı: «Babilning kullukidə bolmaysilər» dēgən səzliqə kuləq salmanglar; qünki ular silərgə yəloqəniqliktin bexarət qilidu. **15** Mən ularni əwətkən əməs, — dəydu Pərwədigar, — lekin ular Mening namimda yəloqəndin bexarət beridu; bu səzlərnıng əkiwiti xuki, Mən silərnı yurtunglardin həydiwətimən, xuningdək nabut bolisilər; silər wə silərgə bexarət bərgən pəyoqəmbərlər nabut bolisilər». **16** Andin Mən kəhənləroq wə bu barlik həlkə mundaq dedim: — Pərwədigar mundaq dəydu: — Silərgə bexarət beridiqə pəyoqəmbərlərnı: «Mana, Pərwədigarning əyidiki kimmətlik qaqa-qıqlar pət arida Babildin kayturulidu» dēgən səzliqə kuləq salmanglar; qünki ular silərgə yəloqəniqliktin bexarət qilidu. **17** Ularoq kuləq salmanglar; Babil padixahıning kullukidə bolsanglar, həyat qəlisilər; bu xəhər nemixkə wəyran bolsun? **18** Əgər bular həqiqətn pəyoqəmbərlər bolsa həm Pərwədigarning səzi ularda bolsa, ular həzir Pərwədigarning əyidə, Yəhuda padixahıning ordısida wə Yerusalemləning əzidə kəloqan kimmətlik qaqa-qıqlar Babiləqə elip kətilmisun dēp samawi koxunlarning Sərdari boləqan Pərwədigarəqə dua-tilawət qilsun! **19** Qünki samawi koxunlarning Sərdari boləqan Pərwədigar ikki [mis] tüwruk, [mis] «dēngiz», das hərwiliri wə bu xəhərdə kəloqan [kimmətlik] qaqa-qıqlar toqruluk mundaq dəydu: — **20** (bularni bolsa Babil padixahı Nebokədnəsar Yəhoakimning oqlı Yəhuda padixahı Yəkoniyahni Yəhudadiki wə Yerusalemdiki barlik esilzad-əmirələr bilən tēng Yerusalemdin Babiləqə sürgün qiləqənda u elip kətmigənidi) **21** Bərhək, Israilning Hudasi Pərwədigarning əyidə, Yəhuda padixahıning ordısida wə Yerusalemdə kəloqan [kimmətlik] qaqa-qıqlar toqruluk samawi koxunlarning Sərdari boləqan Pərwədigar mundaq dəydu: — **22** ularmı Babiləqə elip kətilidu; ular Mən ulardin kaytidin həwər alidiqən künigəqə xu yərdə turidu, — dəydu Pərwədigar: — xu wəkit kəlgəndə, Mən ularni elip bu yərgə kayturup bərimən.

28 Xu yilda, Yəhuda padixahi Zəkəriya təhtka olturoqan dasləpki mæzgilda, yəni tətinqi yili, bəxinqi ayda, Azurning oqli, Gibeon xəhiridiki

Hənanıya pəyojəmbər, kahınlar wə barlik halayik aldida Pərwədigarning əyidə manga: — **2** Samawi koxunlarning Sərdari boləqan Pərwədigar — İsrailning Hudasi mundak dəydu: — «Mən Babil padixahining boyunturukini sunduriwəttim! **3** Babil padixahi Nebokadnasar muxu yərdin epətkən, Babiləqan aparəqan, Pərwədigarning əyidiki qaqa-kuqılarning həmmisini bolsa, ikki yil etməylə Mən muxu yərgə kayturup epkelimən; **4** wə Mən Yəhuda padixahi, Yəhoakimning oqli Yəkoniyahni Yəhudadin Babiləqan sürgün kilinqanlarning həmmisi bilən tang muxu yərgə kayturup berimən, — dəydu Pərwədigar, — qünki Mən Babil padixahining boyunturukini sunduriwetimən!» — dedi. **5** Andin Yəramiya pəyojəmbər kahınlar wə Pərwədigarning əyidə turoqan barlik halayik aldida Hənanıya pəyojəmbərgə səz kildi. **6** Yəramiya pəyojəmbər mundak dedi: «Amin! Pərwədigar xundak kilsun! Pərwədigar sening bexarət bərgən səziringni əməlgə axursunki, U Əzining əyidiki qaqa-kuqılar wə Yəhudadin Babiləqan sürgün kilinqanlarning həmmisini muxu yərgə kaytursun! **7** Ləkin əz kulikiqəqə wə barlik həlkning kulikiqəqə selip koyulidioqan mening bu səziymni angla! **8** — Mening wə seningdin burun, kədimdin tartip boləqan pəyojəmbərlərmu nuroqun padixahlıqlar wə uluq dələtlər toqruluk, urux, apət wə wabalar toqruluk bexarət berip kəlgən; **9** tinqlik-awatlik toqruluk bexarət bərgən pəyojəmbər bolsa, xu pəyojəmbərnin sezi əməlgə axuruləqanda, u həkikətən Pərwədigar əwətkən pəyojəmbər dəp tonuləqandur!» **10** Andin Hənanıya pəyojəmbər Yəramiya pəyojəmbərnin boynidiki boyunturukni elip uni sunduriwətti. **11** Hənanıya həlk aldida səz kilip: «Pərwədigar mundak dəydu: — Mən xuningəqə ohxax, ikki yil etməylə Babil padixahi Nebokadnasarning boyunturukini barlik əllərnin boynidin elip sunduriwetimən!» — dedi. Xuning bilən Yəramiya pəyojəmbər qikip kətti. **12** Hənanıya pəyojəmbər Yəramiya pəyojəmbərnin boynidiki boyunturukni elip uni sunduriwətkəndin bir'az keyin, Pərwədigarning sezi Yəramiyaqə kelip mundak dəyildi: — **13** Barəqin, Hənanıyaqə mundak dēgin: — Pərwədigar mundak dəydu: — «Sən yaqəqtin yasələqan boyunturukni sunduroqining bilən, ləkin uning orniqəqə tēmürdin boləqan boyunturukni selip koydung! **14** Qünki samawi koxunlarning Sərdari boləqan Pərwədigar — İsrailning Hudasi mundak dəydu: — Mən xuningəqə bu barlik əllərnin boyniqəqə tēmürdin yasələqan boyunturukni salimənki, ular Babil padixahi Nebokadnasarning kullukida bolidu; bərhək, ular uning kullukida bolidu; Mən uningəqə hətta daladiki həywanlarnimu təkdin kiləqanmən». **15** Andin Yəramiya pəyojəmbər Hənanıya pəyojəmbərgə: «Kulak sal, Hənanıya! Pərwədigar seni əwətkən əməs! Sən bu həlkni yaləqanqilikqə ixəndürgənsən! **16** Xunga Pərwədigar mundak dəydu: Mana, Mən seni yər yüzidin əwətiwetimən! Sən dəl muxu yilda elisən, qünki sən adəmlərni Pərwədigarəqə asiylik kilixkə dawət

kiləqənsən». **17** Hənanıya pəyojəmbər dəl xu yili yəttinqi ayda eldi.

29 Yəramiyaning Yerusalemdin sürgün boləqanlar arisidiki həyat kəloqan akşakallaroqə, kahınlarəqə, pəyojəmbərlərgə wə Nebokadnasar əsir kilip Babiləqə elip kətkən barlik həlkqə Yerusalemdin yollioqan het: — **2** (hət padixah Yəkoniyah, hanix, wəzirələr, Yəhuda wə Yerusalemdiki xahzadə-əmirələr wə hünərwanələr Yerusalemdin kətkəndin keyin, **3** Xafanning oqli Əlasahning wə Hilkıyaning oqli Gəmarıyaning kəli bilən yollənoqan — Yəhuda padixahi Zədəkiya bu kixilərnə Babil padixahi Nebokadnasarning aldiəqə yollioqan). Yollioqan hət mundak; — **4** Samawi koxunlarning Sərdari boləqan Pərwədigar — İsrailning Hudasi Yerusalemdin Babiləqə sürgünə əwətkənərnin həmmisiqə mundak dəydu: — **5** Əylərnə kuringlar, ularəda turunglar; bəqlərnə bərpə kilinglar, ularning mewisini yənglər; **6** əylinənglər, oqul-kizlik bolunglar; oqulliringlar üqün kizlərnə elip beringlar, kizliringlərnə ərlərgə yatlik kilinglar; ularmu oqul-kizlik bolsun; xu yərdə kəpiyinqlərkə, əziyip kətmənglər; **7** Mən silərnə sürgünə əwətkən xəhərnin tinq-awatlikni izdənglər, uning üqün Pərwədigarəqə dua kilinglar; qünki uning tinq-awatlikni bolsa, silərmu tinq-awat bolisilər. **8** Qünki samawi koxunlarning Sərdari boləqan Pərwədigar — İsrailning Hudasi mundak dəydu: — Aranglərdiki pəyojəmbərlər wə silərnin palqiliringlar silərnə aləp koymisun; silər ularəqə kərgüzgən qüxlərgə kulak salmanglar; **9** qünki ular Mening namiməda yaləqandin bexarət beridu; Mən ularni əwətkən əməsmən, — dəydu Pərwədigar. **10** Qünki Pərwədigar mundak dəydu: — Babiləqə bəkitiləqan yətmix yili toxkəndə, Mən silərnin yeninglarəqə kelip silərgə iltipət kərsitimənki, silərnə muxu yurtkə kayturuxum bilən silərgə kiləqan xapaətlilik wədamni adə kilimən; **11** Qünki Əzümning silər toqruluk pilanlirimni, apət elip kelidioqan əməs, tinq-awatlik elip kelidioqan, ahirdə silərgə ümidwər kələqəknə ata kilidioqan pilanlirimni obdan bilimən, — dəydu Pərwədigar. **12** Xuning bilən ilər Manga nida kilip, yenimoqə kelip Manga dua kilisilər wə Mən silərnə anglaymən. **13** Silər Mən izdəysilər wə Mənə tapisilər, qünki silər pütün kəlbənglər bilən Manga intilidioqan bolisilər. **14** Mən Əzümni silərgə tapkuzimən, — dəydu Pərwədigar — wə Mən silərnə sürgünlükədin kayturup əsligə kəltürimən, Mən silərnə həydiwətkən barlik əllərdin wə həydiwətkən barlik jaylardin yioqimən, — dəydu Pərwədigar, — Mən silərnə elip, əslə sürgün kilip ayrioqan yurtkə kayturimən. **15** Silər: «Pərwədigar bizgə Babilda pəyojəmbərlərnə tiklidi» desənglər, **16** əmdə Pərwədigar Dawutning təhtigə olturoqan padixah wə bu xəhərdə turuwatqan barlik həlk, yəni silər bilən bilə sürgün kilinmioqan kərinədxilinglar toqruluk xuni dəydu: — **17** Samawi koxunlarning Sərdari boləqan Pərwədigar mundak dəydu: — Mana, Mən ularni azəbləyidioqan kiliq, kəhətpilik wə wəbə əwətimən; xuning bilən ularni huddi sesioqan, yegili bolmaydioqan naqar ənjürlərdək kilimən; **18** ularni kiliq, kəhətpilik wə wəbə bilən kooqlaymən, ularni yər yüzidiki barlik padixahlıqlarəqə həydəp apirimən; ularni xu əllərgə wəhımə, lənət,

dəlxət, ux-ux kilinidoyan wə rəsəwə kilinidoyan obyekt kilimən. **19** qünki Mən tang səhərdə ornundin turup, hizmatkarlirim boloyan pəyoqəmbərləni əwətip səzirimni ularoqə eytkinim bilən, ular kulək salmioqan; silər [sürgün boloyanlarmu] heq kulək salmioqansilər, — daydu Pərwərdigar. **20** Lekin i silər sürgün boloyanlar, Mən Yerusalemdin Babiloqə əwətkənlər, Pərwərdigarning səzini anglanglar: — **21** Samawə koxunlarning Sərdari boloyan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak daydu: — Mening naminda silərgə yaloqəndin bexarət beridoyan Kolayaning oqqli Ahab toqruluk wə Maaseyahning oqqli Zədəkiya toqruluk mundak daydu: — Mana, Mən ularni Babil padixahı Nebokadnasarning qoloyə tapxurimən, u ularni kəz aldindlarda ölümə məhkūm kilidu; **22** xuning bilən ular misal kilinip Babilda turoqan Yəhudadiki barliq sürgün kilinoyanlarning əqzida: «Pərwərdigar seni Babil padixahı Nebokadnasar otta kawab kiloyan Zədəkiya wə Ahabdak kilsun!» degən lənət səzi bolidu; **23** qünki ular Israil iqidə iplasliq kiloyan, koxnıların ayalliri bilən zina kiloyan wə Mening naminda yaloqən səzləni, Mən ularoqə heq tapilmioqən səzləni kiloyan; Mən bularni Bilgüqi wə guwah Boluquidurmən, — daydu Pərwərdigar. **24** «Sən Yəramiya Nəhəlamlik Xəmayoqə mundak degin: — **25** Samawə koxunlarning Sərdari boloyan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak daydu: — Qünki sən əz nāmında Yerusalemdiki barliq həkəkə, kahin boloyan Maaseyahning oqqli Zəfaniyoqə wə barliq kahinlaroqə hətlər yollonining tüpəylidin, — **26** ([sən Zəfaniyoqə mundak yazoqan]: «Pərwərdigar seni kahin Yəhuyadaning ornioqə kahin tikligən əməsmu? U seni Pərwərdigarning eydə xuningoqə nazarətqi kiloyanki, bexarət beridoyan pəyoqəmbər boluwaloqən hər bir təlwini besix üqün puti wə boynioqə təkək selixing kerək. **27** Əmdi sən nemixkə silərgə əzini pəyoqəmbər kiliwaloqən Anatotluk Yəramiyani əyiblimiding? **28** Qünki u həttə Babilda turuwatqan bizlərgim: «Xu yərdə boloyan waqtinglar uzun bolidu; xunga əyləni selinglar, ularda turlanglar, baqlarni bərpə kilinglar, ularning mewisini yənglar» dəp hət yollidi») **29** — Zəfaniya muxu hətni Yəramiya pəyoqəmbər aldida okudi. **30** Andin Pərwərdigarning səzi Yəramiyaqə kelip mundak deyildi: — **31** Barliq sürgün boloyanlaroqə hət yollap mundak degin: — Pərwərdigar Nəhəlamlik Xəmayə toqruluk munək daydu: Qünki Mən uni əwətmigən bolsammu, Xəmayəning silərgə bexarət berip, siləni yaloqənqiliklə ixəndürgənliki tüpəylidin, **32** Xunga Pərwərdigar mundak daydu: — Mana, Nəhəlamlik Xəmayəni nəslil bilən bilə jəzəlaymən; muxu həkə arisida uning heqqəndək nəslil təpilmaydu; u Mən Əz həlkim üqün kilmaqı boloyan yaxxilikni heq kərməydu, — daydu Pərwərdigar: — qünki u adəmləni Manga asiylıqkə kətrətti.

30 Pərwərdigardin Yəramiyaqə kəlgən səz: — **2** Israilning Hudasi Pərwərdigar mundak daydu: — Mən sanga hazır daydoyan muxu barliq səzirimni yazmioqə yazoqin; **3** Qünki mana, xundək künlər keliduki, — daydu Pərwərdigar, — Mən həlkim Israil həm Yəhudani sürgünliktin kayturup əsligə kəltürimən, ularni ətəbowlirioqə təkdim kiloyan zəminioqə kayturimən, ular uningə igə bolidu. **4** Pərwərdigarning Israil toqruluk

wə Yəhuda toqruluk degən səzliri təwəndikidək: — **5** Qünki Pərwərdigar mundak daydu: — Anglitilidu əlakəzədiklik həm kərkənklikning əwazi, Bolsun nədə aman-tinqlik! **6** Soranglar, xuni kərtip bekənglarki, ər bala tuəqəmdu? Mən nemixkə əmdi toləqəkkə qüxxən ayaldək hər bir ər kixining qətrirəqini kəli bilən tutqənliqini kərimən? Nemixkə yüzliqə tatirip kətkəndu? **7** Aylay, xu künə dəxətlik! Uningə heqqəndək kün əhxi maydu; u Yəqəpning əzab-əqəbət künidur; lekin u uningdin kətkəzəzəzə. **8** Xu künidə əməlgə axuruliduki, — daydu samawə koxunlarning Sərdari boloyan Pərwərdigar, — Mən uning boyunturukini boynungdin elip sundurəwətimən, əsarətlirəqini buzup təxəlaymən, yat adəmlər uni ikkinqi kullukqə qüxxürməydu. **9** Xuning ornida ular Pərwərdigar Hudasingin həmdə Mən ular üqün qəydidin tikləyidoyan Dawut padixahning kullukida bolidu. **10** Əmdi sən, i kulum Yəqəp, kərkəmə, — daydu Pərwərdigar; — əlakəzə bolma, i Israil; qünki mana, Mən seni yirək yərlərdin, sening nəsləqini sürgün boloyan zəmindin kətkəzəzəzə; Yəqəp qəytip kelidu, aram tēpiz əzadə turidu wə heqkim uni kərkətməydu. **11** Qünki Mən seni kətkəzəzəzə üqün sən bilən billidurmən, — daydu Pərwərdigar; — Mən seni tərkiwətkən əllərnə həmmisini tūğəxtürəmmu, lekin seni pütünləy tūğəxtürməymən; pəkət üstüngdin həkūm qikirip tərbiyə-sawək bərimən; seni jəzəlimay qoyup qoyəmmən. **12** Qünki Pərwərdigar mundak daydu: Sening zədəng dəwaliqəzəzə, sening yarəng bolsa intayin əqjurdur. **13** Sening dəwəyinqni sorayidoyan heqkim yok, yarəngni təngəyūqi yoktur, sanga xipəlik dərilar yoktur; **14** sening barliq axnilirəqini sən untuqən; ular sening hələqini heq soriməydu. Qünki Mən seni dūxməndək zərb bilən urəqənmən, rəhimsiz bir zalimək sanga sawək bolsun dəp urəqənmən; qünki sening kəbəhlikəng həddi-həsəbsiz, gūnahlırəqini həddidin ziyadə boloyan. **15** Nemixkə zədəng tūpəylidin, dər-dəliməng dəwaliqəzəzə boloyanliqi tūpəylidin pəryad kətürisən? Kəbəhlikəngning həddi-həsəbsiz boloyanliqidin, gūnahlırəqini həddidin ziyadə boloyanliqidin, Mən xuləni sanga kiləqənmən. **16** Lekin seni yutuwaləqənlarning həmmisi yutuweliduk; sening barliq kükəndilirəqini bolsa sürgün bolidu; seni bulioqənlarning həmmisi buləng-tələng kiliduk; seni ow kiləqənlarning həmmisini owlidoyan kilimən. **17** Qünki Mən sanga tēngik tēngip qoyimən wə yarilirəqini səkəytimən — daydu Pərwərdigar; — qünki ular seni: «Əjərib-biqərə, heqkim hələni soriməyidoyan Zion dəl muxudur» dəp həkərtəligən. **18** Pərwərdigar mundak daydu: — Mana, Mən Yəqəpning qədirlirini sürgünliktin kayturup əsligə kəltürimən, Uning turaləquliri üstigə rəhəm kilimən; Xəhər harabiliri ul kilinip qəydidin kurulidu, Ordə-kəl'əz əz jəyida yəmə adəməzətlilik bolidu. **19** Xu jəylərdin təxəkkür küyliri wə xad-hurəmlik sadaliri angliduk; Mən ularni kəpəyitimənkə, ular əmdi əzəymaydu; Mən ularning hərmətinə axurimən, ular heq pəs bolmaydu. **20** Ularınq baliliri qədindikidək bolidu; ularning jəməiti əldində məzmət turoqəzəzəzə; Ularınq horliqənlarning həmmisini jəzəlaymən. **21** Ularınq bəxi əzliridin bolidu, Ularınq həkūm sürgüqisi əzliri ətturisdin qikidu; Mən uni əz yəniməqə kəltürimən, xuning bilən u Manga yəqin kelidu; Qünki yəniməqə

kəlgüqi [jenini] təwəkkül kıloquqi əməsmu? — daydu Pərwərdigar. **22** — Xuning bilən silər Mening həlkim bolisilər, Mən silərnig Hudainglar bolimən. **23** Mana, Pərwərdigardin qıkkən bir boran-qapqun! Uningdin kəhr qıktı; Bərhək, dəhxətlik bir kərə kuyun qıqı kəldi; U pırkırap rəzillərnig bexioqa qüxidu. **24** Kənglidiki niyətlirini ada kılip toluk əməl kıloquqa, Pərwərdigarning kattik oqəzi piyanmaydu; Ahırkı künlərdə silər buni qüxinip yetisilər.

31 Xu wakıttə, — daydu Pərwərdigar, — Mən Israilning jəmətlirining Hudasi bolimən, ular Mening həlkim bolidu. **2** Pərwərdigar mundak daydu: — Kıliqtin aman kəlojan həlk, yəni Israil, qəl-bayawanda iltipatkə igə boləjan; Mən kelip ularni aram tapkuzimən. **3** Pərwərdigar yırək yurtta bizgə kərünüp: «Mən seni mənggü bir muhəbbət bilən səyüp kəldim; xunga Mən əzgərməs məhrıbanlıq bilən seni Əzümgə tartıp kəlgənmən. **4** Mən seni kaytidin kırımən, xuning bilən sən kurlulisən, i Israil kızı! Sən kaytidin daplırignı elip xad-huram kılojanlarning ussullirioqa qıkışən. **5** Sən kaytidin Samariyəning təqliri üstigə üzümzarlar tikışən; ularni tikküqlər əzliri tikip, mewisini əzliri yəydu. **6** Qünki Əfraimning egizlikidə turojan kəzətqilər: «Turunglar, Pərwərdigar Hudaıyimizioqa ıbadət kilixkə Zionioqa qıkaylı!» — dəp nida kətürıdion künı kelidu. **7** Qünki Pərwərdigar mundak daydu: — Yakup üqün xad-huramlik bilən nahxa eytinglar, Əllərnig bexi boləquqi üqün ayhəy kətüringlar; Jakarlanglar, mədhıya okup: «I Pərwərdigar, Sening həlkingni, Yəni Israilning kəldisini kutkuzəyəsən!» — dənglar! **8** Mana, Mən ularni ximaliy yurtlardan epkelimən, Yər yüzining qət-qətliridin yiojımən; Ular arisida əməlar wə tokurlar bolidu; Həmilidar wə tuəyay dəgənlər billə bolidu; Ular uluəq bir jamaət bolup kaytıp kelidu. **9** Ular yioqa-zarlar kətürüp kelidu, Ular dua-tilawət kılojanda ularni yetəkləyımən; Mən ularni erik-əstənglər boyida, heq putəlxmaydıəjan tüz yol bilən yetəkləyımən; Qünki Mən Israilioqa ata bolimən, Əfraim bolsa Mening tunji oəlundur. **10** Pərwərdigarning sezini anglanglar, i əllər, Dengiz boyidiki yırək yurtlarəy: — «Israilni tərəkətquqi uni kaytidin yiojıdu, Pada bakquqi padisini bakkandək U ularni bakıdu; **11** Qünki Pərwərdigar Yakupni bədəl tələp kutuldırojan, Uningəy Həmjəmət bolup əzidin zor küqlük boləquqining qənggilidin kutkuzəjan!» — dəp jakarlanglar. **12** Ular kelip Zıondiki egizliklərdə xad-huramlikə towlaydu, Pərwərdigarning iltipatidin, yəni yəngi xarəbtin, zəytun meydin, mal-wəranning kəziliridin bərk uridu; Ularınig jeni huddi mol suəjiriojan bəqdək bolidu, Ular ikkinqi heq solaxmaydu. **13** Xu qəoqda kızlar ussulda xadlinidu, Yigitlər wə moysipitlarmu təng xundək bolidu; Qünki Mən ularning aq-zarlırini xad-huramlikkə aylandurimən; Mən ularəy təsəlli berip, dərd-əlimining ərnoioqa ularni xadlikkə qəmdürimən. **14** Mən kəhınlarni molqilik bilən toyojuzimən, Həlkim iltipatiməy kənaət kılidu, — daydu Pərwərdigar. **15** Pərwərdigar mundak daydu: — Ramah xəhridə bir sada, Aqqıq yioqa-zarning piojanı anglinidu, — Bu Rəhləning əz baliliri üqün kətürgən aq-zarlırı; Qünki u baliliri bolmioqəqkə, təsəllini kəbul kılmay piojan kətüridu. **16** Pərwərdigar [uningəy] mundak

daydu: — Yioqa-zaringni tohtat, kəzliringni yaxlardan tart; qünki munu tartkən jəpəyindin mēwə bolidu, — daydu Pərwərdigar; — ular düxmənnig zeminidin kaytıdu; **17** bərhək, kələqiking ümidlik bolidu, — daydu Pərwərdigar; — wə sening baliliring yənə əz qəgrisidin kirip kelidu. **18** Mən dərwəwə Əfraimning əzi toəqruluk əkünüp: «Sən bizgə xax torpakkə tərbiyə bərgəndək sawək-tərbiyə bərdig; Əmđi bizni towa kılduroqaysən, Biz xuning bilən towa kılip kaytıp kelimiz, Qünki Sən Pərwərdigar Hudaıyimizdursən; **19** Qünki biz towa kılduruluximiz bilən həkikətən towa kılduk; Biz əzimizni tonup yətkəndin keyin, yotimizni urduk; Biz yaxlıqimizdiki [kılmixning] xərm-həyasi tüpəylidin nomus kılip, hijaləttə kalduk!» — dəgənlirini anglidim. **20** — Əfraim Manga nisbətən jan-jigər balam əməsmu? Qünki Mən uni əyibligən təkđirdim, uni hərdəim kənglümə seəjinimən; Xunga iq-bəəqrım uningəy əəqrıwatıdu; Mən uningəy rəhım kılmısən bolmaydu, — daydu Pərwərdigar. **21** — Xunga əzünggə yol bəglirini bəkitip kəyöjın; Sən sürgüngə məngəjan yoloəy, xu kətürülgən yoloəy kəngül kəyup dıkkət kılojın; Həzir xu yol bilən kaytıp kəl, i jan-jigirim Israil kızı, Muxu xəhərliringgə kərap kaytıp kəl! **22** Sən kəqənoqıqə tənəp yürisən, i yoldin kıkkəqi kizim? Qünki Pərwərdigar yər yüzidə yəngi ix yarıtıdu: — Ayal kixi bəturnig ətrapıda yəpıxıp həwər alıdu! **23** Saməwi kəoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak daydu: — Mən ularni sürgünliktin kayturup əsligə kəltürginiməy Yəhədaning zeminida wə xəhərliridə həklər yənə [Yerusalem toəqruluk]: «Pərwərdigar sənı bəhtlik kıloəy, i həkkəniylik turojan jay, pak-mukəddəsliknig təəli!» daydıəjan bolidu. **24** Xu yərdə Yəhəda — xəhərliridəkilər, dēhkanlar wə pada bakquqi kəqmən qərwıqılar həmmisi billə turidu. **25** Qünki Mən hərıp kətkən jan igilirining həjıtidin qıkımən, hərбір həlidin kətkən jan igilirini yəngiləndürimən. **26** — Mən [Yərəmiya] buni anglap oyoəandım, ətrapkə kəridim, nəhəyiti tətlik uhləptimən. **27** Mana, xu künlər keliduki, — daydu Pərwərdigar, — Mən Israil jəmətidə wə Yəhəda jəmətidə insan nəslini wə həywanlarning nəslini terip əstürimən. **28** Xundək boliduki, Mən ularni yulux, səküx, həlak kılix, əəqdurux üqün, ularəy nəzirimni saləəandək, Mən ularni kəruş wə tikip əstürüx üqünmu ularəy nəzirimni salımən, — daydu Pərwərdigar. **29** Xu künlərdə ular yənə: «Atilar aqqıq-qüqük üzümləni yəgən, xunga balılarning qixi kərik sezilidu» dēgən muxu məkalni heq ıxlətməydu. **30** Qünki hərбіrsi əz gınaəı üqün əlıdu; aqqıq-qüqük üzümləni yəgənlərnig bolsa, əzining qixi kərik sezilidu. **31** Mana, xu künlər keliduki, — daydu Pərwərdigar, — Mən Israil jəməti wə Yəhəda jəməti bilən yəngi əhdə tüzimən; **32** bu əhdə ularning ata-bəwiliri bilən tüzgən əhdigə əoxımaydu; xu əhdini Mən ata-bəwilirini kəlidin tutup Misirdin kutquzup yətkəlgininmə ular bilən tüzgəndim; gərqə Mən ularning yəldixi boləjan bolsammı, Mening ular bilən tüzixkən əhdəməni buəjan, — daydu Pərwərdigar. **33** Qünki xu künlərdin keyin, Mening Israil jəməti bilən tüzıdion əhdəm mənə xuki: — Mən Əz Təwrat-kənunlirimni ularning iqigə salımən, Həmdə ularning kəlbəgimə yazımən.

Mən ularning ilahı bolimən, Ularmu Mening həlkim bolidu. **34** Xundin baxlap heqkim öz yekinioja yaqi öz kerindioja: — «Pərwədigarni tonuqin» dəp əgətip yürməydu; qünki ularning əng kiqikidin qongiojaqə həmmisi Meni tonup boləjan bolidu; qünki Mən ularning kəbihlikini kəqürimən həmdə ularning gunahini hərgiz esigə kəltürməymən, — dəydu Pərwədigar. **35** Kuyaxni kündüzdə nur bolsun dəp bərgən, ay-yultuzlarni keqide nur bolsun dəp bəlgiləgən, dolğunlirini xarkiritip dengizni kojojaydiojan Pərwədigar mundak dəydu (samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwədigar Uning namidur): — **36** — Muxu bəlgiləgənlirim Mening aldimdin yəqə kətsə, — dəydu Pərwədigar, — əmdi Israilning əwladlirimu Mening aldimdin bir əl boluxtın mənggügə kəlixə mumkin. **37** Pərwədigar mundak dəydu: — Yukirida asmanlar mələqlənsə, təwəndə yər ulliri təxkürülüp bilinsə, əmdi Mən Israilning barlık əwladlirining kıləjan həmmə kilmixliri tūpəylidin uların waz keqip taxlıoquqi bolimən, — dəydu Pərwədigar. **38** Mana, xu künlər keliduki, — dəydu Pərwədigar, — xəhər məhsus Manga atilip «Hananiyəlnin munari»din «Dokmux dərwazası»ojaqə kaytidin kəruulidu; **39** ələqə tanisi kaytidin ələx üqün xu yərdin «Garəb dengi»giqə, andin Goatka burulup sozulidu; **40** jəsətlər wə [kurbanlıq] külliri taxlinidiojan pütkül jiləja, xundakla Kidron dəryasiojaqə həm xərkə karaydiojan «At dərwazası»ning dokmuxiojaqə yatkan etizlarning həmmisi Pərwədigaroja pak-mukəddəs dəp həsəblinidu; xəhər kaytidin heq yulup taxlanmaydu, hərgiz kaytidin aqdurup taxlanmaydu.

32 Yəhuda padixahı Zədəkiyaning oninqi yili, Yərəmiyoja Pərwədigardin kəlgən səz təwəndə hatiriləngən (xu yil Nebokadnesarning on səkkizinqi yili idi; **2** Xu qaoja Babil padixahining koxuni Yərusalemini koxuwaləjanidi; Yərəmiya pəyoəmbər bolsa Yəhuda padixahining ordisidiki karawullarning həylisida kəmap kəyulojanidi. **3** Qünki Yəhuda padixahı Zədəkiya uni əyibləp: «Nemixka sən: «Mana, Mən bu xəhərnə Babil padixahining kəlioja tapxurimən; u uni ixəqal kılıdu; Yəhuda padixahı Zədəkiya kaldiyələning kəlidin keqip kutulalmaydu; qünki u Babil padixahining kəlioja tapxurulmay kəlmaydu; u uning bilən yüz turanə səzləxidu, əz kəzi bilən uning kəzigə karaydu. U Zədəkiyani Babiləja apiridu, u mən uninoja yəqinlixip toluk bir tərəp kəlojaqə xu yərdə turidu, dəydu Pərwədigar; silər kaldiyələr bilən kərxiləxsanglarmu oəlibə kılalməysilər! — dəydu Pərwədigar» — dəp bəxərat bərisən?» — dəp uni kəmap kəyojanidi). **6** Yərəmiya: — Pərwədigarning səzi mənə kelip mundak deyildi — dedi: — **7** Mana, təoəng Xallumning oqlı Hənaməəl yəningəja kəlip: «Əzüng üqün Anatottiki etizimni setiwal; qünki uni setiweləxka sening həmjəmətlək həkəkəng bar» — dəydiojan bolidu. **8** Andin Pərwədigarning deginidək təoəjəmnin oqlı Hənaməəl, karawullarning həylisida yəniməja kəlip mənə: «Binyaminning zəminidiki mənəng Anatottiki etizimni setiwaləjəysən; qünki həmjəmət həkəkə seningkidur; əzüng üqün setiwal» — dedi; andin mən buning həkəkədən Pərwədigarning səzi ikənlikini bilip yəttim. **9** Xunga mən təoəjəmnin oqlı Hənaməəldin

Anatottiki bu etizni setiwaldim; pulni, yəni on yəttə xəxəl kümüxni girgə selip əlqidim. **10** Mən tohtam hetigə imza kəyup, üstigə məhürni besip peqətlidim; buningəja guwahqılarni guwah bərgəzdim, kümüxni tarəzioja saldim; **11** tohtam hetini kəlojaqə aldim, — birsidə soda tüzümü wə xərtliri hatirilənip peqətləngən, yəne birsə peqətlənmişənidi — **12** wə mən təoəjəmnin oqlı Hənaməəlnin kəz əldida, wə soda hetigə imza kəyojan karawullarning həylisida olturojan Yəhudiyələning həmmisi əldida hətlərnə Maəseyahning nəwrisi, Nəriyaning oqlı boləjan Barukka tapxurdum. **13** Uların əldida mən Barukka mundak tapiləp dedim: — **14** Samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwədigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Bu hətlərnə, yəni peqətləngən wə peqətlənmişən bu tohtam hətlirini elip, bular uzun wəktəqə saklansun dəp sapal idix iqiğə saləqin; **15** Qünki samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwədigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Kəlgüsüdə bu zəminə həm əylər, həm etizlər, həm üzümzərlər kaytidin setiweləninidu. **16** Mən tohtam hetini Nəriyaning oqlı boləjan Barukka tapxurojəndin keyin, Pərwədigaroja dua kəlip mundak dedim: — **17** «Ağ, Rəb Pərwədigar! Mana, Sən asman-zəminni Əzüngning zor kudriting wə sozuləjan biləking bilən yəsojənsən; Səngə heqəkəndək ix təs əməstür; **18** Sən mingliojan kixilərgə rəhim-xəpəkət kərsitənsən həmdə atılarning kəbihlikining jəzasinimu keyin balilərinin kəyonioja kəyturənsən; ağ Sən uluq, Kudrət İgisi Təngridursən — Samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwədigar Səning nəmingdur; **19** oy-nixənləringdə uluq, kəlojan ixlirində kudrətləksən; kəzləring bilən insan balilərinin əz yolliri wə kəlojanlirinin mewisə boyiqə hərberigə [inam yaqi jəza] kəyturux üqün, ularning barlık yollirini kəzligitəyursən; **20** — Sən bəgünki kəngioja Misir zəminidə, Israil iqiğə həm barlık insanlar arisidə məjizilik əlamətlərnə həm kəramətlərnə ayan kəlip kəlgənsən; xungləxka bəgünigəja Səning nəming əyojəzin-əyojəja tərkilip kəlməktə. **21** Sən məjizilik əlamətlər, kəramətlər kudrətlək kəlung, sozuləjan biləking wə dəlxətlək wəxətək ərkilik Əz həlkəng Israilni Misir zəminidin qikərojənsən; **22** Sən ularəja ata-bowilərioja təkdəim kəlimən dəp kəşəm kəlojan, sūt həm bal ekəp turidiojan bu zəminni təkdəim kəlojənsən. **23** Ular dərwəka zəminəja kirip uninoja igə boləjan; ləkin ular Səning əwəzioja kəlak səlmiojan, Təwrat-kənunungdə mənəmiojan; ularəja əmr kəlojanlarning heqkəysioja əməl kəlmiojan; xunga Sən bu kəlpətlərnin həmmisinə ularning bəxioja qüxürgənsən. **24** Mana, xəhərnə besip kərix üqün səpiloja selip qikəriləjan dənglək-pətləylərgə kəriojəysən! Kəlik, kəhətqilik wə wəba tūpəylidin xəhər hujum kəliwətkən kaldiyələning kəlioja tapxurulmay kəlmaydu; Sən əldin ələ etyqəning həzir əməlgə axuruldu; mənə, Əzüng kərisən. **25** Ləkin Sən, i Rəb Pərwədigar, gərgə xəhər kaldiyələning kəlioja tapxurulidiojan bəlsimu, mənə: «Əzüng üqün etizni kümüxkə setiwal wə buni guwahqıləroja kərgüzgin!?» — deding». **26** Andin Pərwədigarning səzi Yərəmiyoja kəlip mundak deyildi: — **27** Mana, Mən Pərwədigar, barlık ət igilərinin Hudəsudrən; Mənə təs qüxidiojan birə ix bərmidu? **28** Xunga Pərwədigar mundak dəydu:

— Mana, Mən bu xəhərnı kaldıylərnıng kəliqə wə Babil padıxahı Nebokədnəsərnıng kəliqə tapxurımən; ular uni igilıwalıdu. **29** Bu xəhərgə hujum kiliwatkan kaldıylər uningə besip kirip ot kəyup uni kəydürıwetıdu; ular xəhərdikilərnıng əylirinimu kəydürıwetıdu; ular bu əylərnıng egziliri üstidə Meni əjəpləndürıp Baaləja isriq yakkən, yat ilahlarəja «xarəb hədiyə»lərnı kuyəjan. **30** Qünki İsrailiri wə Yəhudalar yaxlıkədin tartıp kəz aldimda pəkət rəzilliklə kilip kəlməktə; İsrailər pəkətlə əz kəlliri yasıəjanlar bilən əjəzipimni kəzəjəjanədin baxkə ix kilməjan, — dəydu Pərwərdigar. **31** Qünki bu xəhər kəruəjan künidin tartıp bügünki künigə Mening əjəzipim wə kəhrimni xundak kəzəjəjanədin bolup kəldiki, Mən uni Əz yüzüm aldidin yəkətmisəm bolmaydu. **32** İsrailər wə Yəhudalar — ular wə ularning padıxahliri, əmilirli kəhnliri, pəyəjəmbərliri, Yəhuda adəmliri wə Yerusalemda turuwatkanlarning meni əjəpləndürəjan barlık rəzilliki tüpəylidin [xəhərnı yəkətmən]. **33** Ular Manga yüzini kəratkan əməs, bəlkı Manga arkisini kilip tətür kəriəjan; gərqə Mən tang səhərdə ornundin turup ularəja egətkən bolsammı, ular anglimay təlim-tərbiyini kəbul kiliwnı rət kilejan. **34** Ular Əz namim bilən atəjan əydə yirginqli butlirini selip uni buləjan; **35** ular əz oəul-kizlirini ottin etküzüp «Mələk»ə atəp kurbənlı kiliw üqün «Hinnomning oəulning jiləjisi»diki, Baaləja beəjiləjanəjan «yukiri jaylar»ni kurup qikkən; Mən ularning bundak ix kiliwnı zadi buyrup kəxəjanəmən; ularning Yəhudani gunahkə patkuzup, muxundak lənətlık ix kilsun dəgan oy-niyəttə həqəkan bolup bəkməjanəmən. **36** Silər muxu xəhər toəjəriluk; «Dərhəkəkət, u kiliq, kəhətqilik wə waba arkilik Babil padıxahıning kəliqə tapxurulıdu!» — dəwətilisilər; ləkin Pərwərdigar — İsrailning Hudasi muxu xəhər toəjəriluk həzir munda kəydu: — **37** Mana Mən, Mən ularni əjəzipim, kəhrim wə zor aqqikim bilən həydiwatkan barlık padıxahlıklərdin yiejanəmən; Mən ularni kəytidin muxu yərgə epkelimən, ularni aman-tinqliklə turoəjimən. **38** Ular Mening həlkim bolıdu, Mən ularning Hudasi bolımən. **39** Mən ular wə ularədin keyin boləjan balilirini barlık künliridə Məndin əyminip yaxlık kərsun dəp, ularəja bir kəlb, bir yolni atə kilimən. **40** Mən ularəja iltipət kilixtin kolumni ikkinji üzməslikim üqün ular bilən mənggülik bir əhdə tüzimən; ularning kəytidin yenimədin qətliməslik üqün Mən kəlbigə kərkunqumni salımən. **41** Mən ularəja yaxlık atə kilixtin huzur elip xadlinimən wə pütün kəlbim, pütün jenim bilən ularni muxu zeminqə tikip turoəjimən! **42** Qünki Pərwərdigar munda kəydu: — Mən huddi bu həlkning bəxiəja bu dəhətlı kulpətnıng həmmisini qüxürginimədk, Mən ular toəjəriluk wədə kilejan barlık bəht-bərikətlərnı ularning üstigə qüxürimən; **43** Silər muxu zemin toəjəriluk: «U wəyrənə, adəməzats wə haywanətsizdər; kaldıylərnıng kəliqə tapxurulan!» dəysilər. Ləkin kəlgüsüdə uningdə etizlər kəytidin setiwelidıdu! **44** Binyaminning yurtida, Yerusalemining ətrapidiki yeziliridə, Yəhudaning xəhərliridə, [jənubtiki] təəjlik xəhərliridə, qərbətiki «Xəfaləh» egizlikidiki xəhərlərdə, [Yəhudaning] jənubiy bayawanlıridiki xəhərlərdimə kixilər kəytidin kümüxkə etizlərnı

setiwelidı, tohtam hətlirigə imza kəyidı, məhürləp, guwahqılarnı guwahkə həzir kiliđı; qünki Mən ularni sürgünlüktin kəyturup əsligə kəltürimən — dəydu Pərwərdigar.

33 Yəreəmiya tēhi kərawullarning həyilisidə kəmap kəyuləjan waktida, Pərwərdigarning sezi uningəja ikkinji kətim kəlip munda kəyildi: — **2** İwni kilejuqi Mən Pərwərdigar, iwni xəkilləndürğüqi həm uni bəktiküqi Məni Pərwərdigar munda kəyımən — Pərwərdigar Mening namimədur — **3** Manga iltija kil, Mən sanga jəwəp kəyturımən, xundakla sən bilməydiejan, büyük həm tilsimat ixlarnı sanga ayan kiliəmən. **4** Qünki [düxmənnıng] dēng-potəylirigə həm kiliqieja takəbil turuxkə istihkəmlər kiliw üqün qəkiləjan bu xəhərdiki əylər wə Yəhuda padıxahlirining ordiliri toəjəriluk İsrailning Hudasi Pərwərdigar munda kəydu: — **5** «Kaldıylər bilən kərxiliximən» dəp xəhərgə kirejanlarning həmmisi, pəkət Mən əjəzipim wə kəhrimda uriwatkanlarning jəsətliri bilən bu əylərnı toldurux üqün kəlgənlər, həsə. Qünki Mən ularning barlık rəzilliki tüpəylidin yüzümmi bu xəhərdin erüp yoxurəjanəmən. **6** Həlbuki mənə, Mən bu xəhərgə xipa kilip dərdigə dərman bolımən; Mən ularni səkəyımən, ularəja qəksiz arəbəhəx həm həkikətni yəxip ayan kiliəmən. **7** Mən Yəhudani həm İsrailni sürgündin kəyturup əsligə kəltürimən; ularni awəwalkidə kurup qikimən. **8** Mən ularni Mən bilən kərxilixip gunahkə petip sadir kilejan barlık kəbihlikidin paklandurımən, Mening aldimda gunahkə petip, Manga asiylık kilejan barlık kəbihliklirini kəqürimən; **9** yər yüzidiki barlık əllər Mən ularəja yətküzgan barlık iltipətni angləydu, xuning bilən bu [xəhər] kixini xadlandurup, Əzümgə mədhıylərnı kəzəjəp, xən-xərp kəltürüp nəm-xəhrət həsil kiliđı; əllər Mən ularəja yətküzgən barlık iltipət wə arəbəhəxlikdin [Məndin] kərkup titrəydiejan bolıdu. **10** Pərwərdigar munda kəydu: — Silər muxu yər toəjəriluk: «U bir harəbilib, adəməzətsiz wə həywanətsiz boldı!» dəysilər — durus. Ləkin harəbə boləjan, adəməzətsiz, əhlisiz, həywanətsiz boləjan Yəhudaning xəhərliridə wə Yerusalemda kəqiliridə **11** yənə tamaxining sadasi, xad-hurəmlık sadasi wə toyi boluwatkan yigit-kizning əwazi anglinidı, xundakla Pərwərdigarning əyigə «təxəkkür kurbənlıkliri»ni aparəjanlarning «Saməwi kəxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigarəja təxəkkür eytinglər, qünki Pərwərdigar məhribəndər, uning muhəbbiti mənggülikür» dəydiejan əwazliri kəytidin anglinidı; qünki Mən sürgün boləjanlarnı kəyturup zemindiki əwatlikni əsligə kəltürimən, — dəydu Pərwərdigar. **12** Qünki saməwi kəxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar munda kəydu: — Harəbə boləjan adəməzətsiz wə həywanətsiz boləjan bu yərdə wə uning barlık xəhərliridə kəy bəkküqilarning əz padilirini yətküzdiejan kətanliri kəytidin bər bolıdu. **13** [Jənubiy] təəjlikdə xəhərlərdə, [qərbətiki] Yəhudaning «Xəfaləh» egizlikidiki xəhərlərdə, jənubiy bayawanlırdiki xəhərlərdə, Binyaminning yurtida, Yerusalemining ətrapidiki yeziliridə wə Yəhudaning xəhərliridimə kəy padiliri ularni sənıəjuqining kəli astidin kəytidin etidı, — dəydu Pərwərdigar. **14** Mana, xü künlər kəliduki, — dəydu Pərwərdigar, — Mən

Israil jəmətigə həm Yəhuda jəmətigə eytqan xəpətkilik wədamgə əməl kiliyə. **15** Xu künlər wə u qaqda Mən Dawut nəslidin «Həkkaniy Xah»ni zeminda estürüp qikirimən; U zeminda toqra həküm wə həkkaniylik yürüzidü. **16** Xu künlərdə Yəhuda kutkuzulidu, Yerusalemlə arambəxtə turidu; [xu qaqda] Yerusalemlə: «Pərwərdigar həkkaniylikimizdur» degən nam bilən atilidu. **17** Qünki Pərwərdigar mundak dəydu: — Dawutning Israil jəmətining təhtigə olturuxka layiq nəslü üzütlüp kəlməydu, **18** yaki Lawiylərdin boləqan kəhənlərdin, «kəydürmə kurbənlilik», «axliq hədiyə» wə bəxkə kurbənliliklərinə Mening əldimda daim sunidoqan adəm üzütlüp kəlməydu. **19** Pərwərdigarning səzi Yərəmiyaqə kelip mundak deyildi: — **20** Pərwərdigar mundak dəydu: — Silər Mening kündüz bilən tüzgən əhdəmini wə keqə bilən tüzgən əhdəmini buzup, kündüz wə keqini öz wəktidə kəlməyidoqan kilip qoysanglar, **21** xu qaqda Mening Kulum Dawut bilən tüzgən əhdəm buzulup, uningə: «Əz təhtinggə həküm süridoqan bir oqulung daim bolidu» deginin əməlgə axurulmaydu wə hizmətkərlirim, kəhənlər boləqan Lawiylər bilən tüzgən əhdəm buzuldu bolidu. **22** Asmanlərdiki qoxunlar boləqan yultuzlarıni sanap boləqili bolmıqandək, dengizdiki kumlərinə əlqəp boləqili bolmıqandək, mən kulum Dawutning nəslini wə Əzümgə hizmət kilidoqan Lawiylərinə kəpəytimən. **23** Pərwərdigarning səzi Yərəmiyaqə kelip mundak deyildi: — **24** Bu həlkning: «Pərwərdigar Əzi tallioqan bu ikki jəmətin wəz keqip, ularni taxlidü» degininə baykimidingmu? Xunga ular Mening həlkimni: «Kəlgüsüdə heq bir əl-dələt bolmaydu» dəp kəzgə ilmaydu. **25** Pərwərdigar mundak dəydu: — Mening kündüz wə keqini bəkitkən əhdəm əzgirip kətsə, yaki asman-zemindiki kənuniyətlərinə bəkitmıgən bolsam, **26** Mən Yakupning nəslidin wə Dawutning nəslidin wəz keqip ularni taxlayidoqan bolimən, xuningdək İbrahım, İshəq wə Yakupning nəslü üstigə həküm sürüx üqün [Dawutning] nəslidin adəm tallımayidoqan bolimən! Qünki bərhəq, Mən ularni sürgünlükünə qayturup ularni əsligə kəltürimən, ularoqə rəhımdillik kərsitimən.

34 Babil padixahı Nebokədnəsər, pütin qoxuni wə həkümranliqoqə bəkinəqan bərhəq padixahlıqlar wə əllərinə həmmisi Yerusalemoqə wə uning ətrapidiki bərhəq xəhərlərgə jəng kiləqan wəktidə, Pərwərdigardin Yərəmiyaqə kəlgən səz: — **2** Israilning Hudasi Pərwərdigar mundak dəydu: — Zədəkiyaning yenioqə bərip uningə wəz mundak degin: — Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, bu xəhərinə Babil padixahınınə kəlioqə tapxurimən, u uningə ot qoyup kəydüriwetidu. **3** Sən bolsang, uning kəlidin qəqəlməysən; bəlkə sən tutulup uning kəlioqə tapxurulisən; sening kəzlirig Babil padixahınınə kəzligə qaraydu, uning bilən yüz turanə səzlixən wə sən Babilə sürgün bolup kətsən. **4** Ləkin, i Yəhuda padixahı Zədəkiya, Pərwərdigarning səzini angla; Pərwərdigar sening tuqərangda mundak dəydu: — Sən kiliq bilən əlməysən; **5** sən aman-tinqliklə əlisən; ata-bowiliring boləqan əzüngdin ilğiriki padixahlər üqün matəm tutup huxbuy yəkkəndək ular ohxəxlə sən üqünmu [huxbuy] yəkidü; ular sən üqün: «Ah, xəhim!» dəp matəm tutidu; qünki Mən xundək wədə kiləqanmən,

— dəydu Pərwərdigar. **6** Andin Yərəmiya pəyoqəmbər bu səzlərinə həmmisini Yəhuda padixahı Zədəkiyaqə Yerusalemdə eytti. **7** Xu qaqda Babil padixahınınə qoxuni Yerusalemdə wə Yəhudadiki qəloqan xəhərlərdə, yəni Ləqixta wə Azikahta jəng kiliwatatti; qünki Yəhudadiki mustəhəkmə xəhərlər arisidin pəkət bularla ixəqə bolmıqanıdi. **8** Padixah Zədəkiya [kullirimizə] əzadlıq jakarlaylı dəp Yerusalemdikilərinə həmmisi bilən əhdini kəsip tüzgənəndin keyin, Pərwərdigardin təwəndiki bu səz Yərəmiyaqə kəldi **9** (əhdə boyiqə hərbiyə öz ibraniy kullirini, ər bolsun, kiz-ayal bolsun, qoyuwetixi kərkə idi; heqkəysi öz kərinidixə boləqan Yəhudiyəni kullukta kəldürməsiliki kərkə idi. **10** Əhdigə qoxuləqan bərhəq əmirlər wə bərhəq həlk xuningə, yəni hərəkəsimiz öz kuli yaki dedikini qoyuwetayli, ularni kullukta kəldürwərməyli degən səzigə boyıydu. Ular boyıyup ularni qoyuwətti. **11** Ləkin uningdin keyin ular bu yoldin yenip qoyuwətkən kul-dədəklərinə əzigə qayturulwəldi. Ular bularni qaytidin məjburiyə kul-dədək kiliwəldi. **12** — Xu qaqda Pərwərdigarning səzi Yərəmiyaqə kelip mundak deyildi: — **13** Israilning Hudasi Pərwərdigar mundak dəydu: — Mən ata-bowiliringlərinə Misirning zemindin, yəni «kulluk əyi»din qikəroqimında, ular bilən əhdə tüzgənidi; **14** [xu əhdə boyiqə] hərbiyərlər yəttinqi yilidə silərgə əzini satqan hərəkəsi kərinidixərlər boləqan ibraniy kixilirini qoyuwetixərlər kərkə; u kullukunda əltə yil boləqandin keyin, sən uni əzadlıqə qoyuwetixəng kərkə, degənidi. Ləkin ata-bowiliringlər buni anglimə heq kulək salmıqan. **15** Ləkin silər bolsanglar, [xu yaman yoldin] yenip, kəz əldimda durus ixni kərip, hərbiyərlər öz yekiniqə «əzad bol» dəp jakarlıdixərlər, xuningdək Əz namim bilən atəloqan əyde əhdə tüzüdinglər; **16** ləkin silər yənə yenip Mening namimə daq kəltürüp, hərbiyərlər öz rayiqə qoyuwətkən kulni həm ihtiyariqə qoyuwətkən dedəknə qayturuwəlip qaytidin əzüngləroqə kul-dədək boluxkə məjburlıdixərlər. **17** Xunga Pərwərdigar mundak dəydu: — Silər mənə kulək salmıdixərlər, hərbiyərlər öz kərinidixərləroqə, hərbiyərlər öz yekiniqərləroqə əzad bolunglar dəp heq jakarlimıdixərlər; mənə, Mən silərgə bir hil əzadlıqni — yəni kiliqə, wəbəqə wə kəhətkiliklə boləqan bir əzadlıqni jakarlaymən; silərinə yər yüzidiki bərhəq padixahlıqləroqə bir wəhəxtə basquqı kilimən. **18** Xuning bilən Mən əhdəmini buzəqan, kəz əldimda kəsip tüzgən əhdininə səzligə əməl kilmıqan kixilərinə bolsa, ular əzliri soyup ikki pərqə kilip, otturisidin etkən həliqə mozaydək kiliyə; **19** Yəhudaning əmirliyəni wə Yerusalemlənin əmirliyəni, ordidiki ələmdərlər, kəhənlər, xuningdək mozayning ikki pərqisining otturisidin etkən bərhəq həlkni bolsa, **20** Mən ularni duxmənlirining kəlioqə, jəninə izdigüqilərinə kəlioqə tapxurimən; xuning bilən jəsətləri əsməndiki uqar-qənatlarəroqə wə zemindiki qaywanlarəroqə ozuk bolidu; **21** Yəhuda padixahı Zədəkiya wə uning əmirliyinimə duxmənlirining kəlioqə, jəninə izdigüqilərinə kəlioqə, xundəklə silərgə hujum kilixtin qikininə tuqəqan Babil padixahınınə qoxunining kəlioqə tapxurimən. **22** Mana, Mən əmr kilimən, — dəydu Pərwərdigar, wə ular bu xəhərdə əldioqə yənə kəlidü; ular uningə hujum kilip ot qoyup kəydüriwetidu; wə

Mən Yəhudaning xəhərlirini wayrana, heq adamzatsiz kilimən.

35 Yəhuda padixahı Yosiyaning ooqli Yəhoakimning künliridə, Pərwədigardin Yəramiyaqa sez kelip: — **2** «Rəkabning jəmətidikilərnin yəniəqa berip ular bilən səzlixip ularni Pərwədigarning əyigə apirip, uning kikiq əylirinin birigə təkip kilip ularning aldioqa xarab tutkın» — deyildi. **3** Xuning bilən mən Habazziniyaning nəwrisi, Yəramiyaning ooqli Jaazaniyani, uning ukilirini wə barlik bala-qakilirini, xuningdək Rəkabning pütkül jəmətini elip kelixkə qıktim; **4** Mən ularni Pərwədigarning əyigə, Igdaliyaning ooqli, Hudaning adimi boləqan Hənanıning ooqullirioqa təwəlik əyigə apardim; bu əy əmirlərnin əyininə yenidə, Xallumning ooqli, ixikbakar Maaseyahning əyininə üstidə idi; **5** mən Rəkabning jəmətidikilərnin aldioqa xarabka lik toləqan piyalilər wə kədəhlərnin qoyup ularəqa: «Xarabka eoiz teginglar!» — dedim. **6** Ular mənə mundaq dedi: «Biz xarabni iqməymiz; qünki əjdədimiz Rəkabning ooqli Yonadab bizgə: «Silər wə ooqul-əwladliringlar zadi xarab iqmənglar; **7** yənə kelip əylərnin kurrənglar, nə uruk terimənglar, nə üzümzərlərnin tikmənglar, nə buların heqkəyisioqa zadi igə bolmənglar; barlik künliringlarda qədirlərdə turunglar; xuning bilən silər turuwatqan zəmində uzun künlərnin kərisilər» — dəp əmr kəlduroqan. **8** Xuning bilən bizning əjdədimiz Rəkabning ooqli Yonadabning: «Barlik küntüglərdə zadi xarab iqmənglar» deqan əwəzioqa kulək selip, biz wə bizning əyallirimiz hən ooqul-kizlirimiz uning əmrigə toluq əməl kilip kəlgənmiz; **9** biz yənə turoqədək əylərnin salmiəqan; bizdə heq üzümzər, etiz, uruk deqənlər yok; **10** bəlki biz qədirlərdə turup kəlduk, əjdədimiz Yonadabning bizgə barlik əmr kiləqanlirioqa əməl kilip kəlduk. **11** Ləkin Babil padixahı Nebokədnəsər zəminəqə bir kəripəndə, xundək ix boldiki, biz: «Barayli, Kəldilərnin qoxuni hən Suriyaning qoxunidin qəqip Yərusəlem xəhərigə kirəyli» — deduk. Mənə xü səwəbtin Yərusəlemdə turuwatimiz». **12** Andin Pərwədigarning səzi Yəramiyaqa kelip mundaq deyildi: — **13** «Samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwədigar — İsrailning Hudasi mundaq dəydu: — Barəqin, Yəhədadikilər wə Yərusəlemdə turuwatqanlarəqa mundaq deqin: — Buningdin tərbiyə əlməmsilər, xuningdək Məning səzliməgə kulək salməmsilər? — dəydu Pərwədigar. **14** — Mənə, Rəkabning ooqli Yonadabning ooqul-pərzəntlirigə «xarab iqmənglar» dəp tapiləqan səzligə əməl kilinip kəlgən; bəgünki künigəq ular heq xarab iqip bəkməqan, qünki ular atisining əmrigə itəət kiləqan. Ləkin Mən tang səhərdə ornumdin turup silərgə səz kilip kəlgən bolsəmmu, silər Mənə heq kulək salmiəqənsilər. **15** Mən tang səhərdə ornumdin turup kullirim boləqan pəyoqəmbərlərnin əwətip: «Həbiringlar həzir əz rəzil yolunglərdin yenip, kilimixinglərnin tüzitinglər, bəxkə iləhləroqə əgixip qokunmənglar; xundək kilsənglar Mən atə-bowiliringləroqə təkdim kiləqan zəmində turuwərsilər» dəp kəlgənmən; ləkin silər Mənə kulək salməy heq angliməqənsilər. **16** Bərhək, Rəkabning ooqli Yonadabning əwədlirə atisining ularəqa tapiləqan əmrigə əməl kiləqan; ləkin bu hək

Mənə heq kulək salmiəqəndur. **17** Xungə samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwədigar — İsrailning Hudasi mundaq dəydu: — Mənə, Mən Yəhudaning üstigə hən Yərusəlemning üstigə Mən əldin'ələ eytqan barlik balayı'əpətni qüxürimən; qünki Mən ularəqa səz kiləqan, ləkin ular angliməqan; Mən ularni qəqipəqan, ləkin ular jəwəb bərməgən». **18** Andin Yəramiya Rəkab jəmətigə mundaq dedi: — Samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwədigar — İsrailning Hudasi mundaq dəydu: — Qünki silər atənglər Yonadabning əmrigə itəət kilip, barlik yolyoruklirini tutup, silərgə tapiləqanlirining hənəmmisi boyigə ix kərip kəlgənsilər, — **19** əmdə samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwədigar — İsrailning Hudasi mundaq dəydu: — Rəkabning ooqli Yonadabning nəslidin əldimdə hizmət kiləqəqı hərgiz üzülüp kəlməydu.

36 Yəhuda padixahı Yosiyaning ooqli Yəhoakimning tətinqi yili, Yəramiyaqa Pərwədigardin təwəndiki səz kəldi: — **2** Əzünggə oram kəqəz ələqin; uningəqə Yosiyaning künliridə sənə səz kiləqinimdin tartip bəgünki künigəq Mən İsrailni əyibligən, Yəhudani əyibligən hən barlik əllərnin əyibligən, sənə eytqan səzlərnin hənəmmisini yəzoqin. **3** Yəhudaning jəməti bəlkim Mən bəxioqa qüxürməqki boləqan barlik balayı'əpətni əngləp, hərbi əzlirining rəzil yolidin yanərməkin; ular xundək kilsə, Mən ularning kəbihlikini wə gənəhəqin qəqürüm kilimən. **4** Xuning bilən Yəramiya Nəriyaning ooqli Barukni qəkirdi; Baruk Yəramiyaning əqzidin qikkənirini əngləp Pərwədigarning uningəqə eytqan səzlimin hənəmmisini bir oram kəqəzəgə yəzip bərdi. **5** Yəramiya Barukka tapiləp mundaq dedi: — Əzüm kəməp qoyuləqənmən; Pərwədigarning əyigə kiriximəgə ruhsət yok; ləkin əzüng berip kirgin; **6** Pərwədigarning əyidə roza tutqan bir künidə, sən əqzəmdin qikkənirini əngləp yəzoqin, Pərwədigarning bu oram yəzmədə hatiriləngən səzlimin həkning kuləkliroqə yətküzgin; hənəmə xəhərlərdin kəlgən Yəhədadikilərnin kulikəqimə yətküzgin. **7** Ular bəlkim Pərwədigar aldioqə dūə-tiləwətinə kilip hərbi əzlirining rəzil yolidin yanərməkin; qünki Pərwədigarning bu həkəkə əgəhlənduroqan əqəzipi wə kəhri dəlxətliktur. **8** Nəriyaning ooqli Baruk Yəramiya pəyoqəmbər uningəqə tapiləqinining hənəmmisini ədə kilip, Pərwədigarning əyidə Pərwədigarning səzlimin əqup jəkərlidi. **9** Yəhuda padixahı Yosiyaning ooqli Yəhoakim təhtkə olturoqan bəxinqi yili tokküzinqi əyidə xundək boldiki, barlik Yərusəlemdikilər hənəmə Yəhuda xəhərliridin qikip Yərusəleməqə kəlgən barlik hək üqün, Pərwədigar əldidə bir məzgəl roza tutuximəz kərək dəp ələn kilindi. **10** Xü wəqit Baruk Pərwədigarning əyigə kirip, pütükqi Xafənnin ooqli Gəməriyaning əyidə turup, Yəramiyaning səzlimin barlik həkning kulikəqə yətküzüp əqudi; bu əy Pərwədigarning əyininə yukiriki həylisidiki «Yəngi dərəwəzə»əqə jəyləxkənidi. **11** Xafənnin nəwrisi, Gəməriyaning ooqli Mikəh bəlsə yəzmədin Pərwədigarning səzlimin hənəmmisigə kulək səldi. **12** Andin u padixahning ordisioqə qüxüp pütükqinəq əyigə kəriwidi, mənə, əmirlərnin hənəmmisi xü yərdə olturətti; pütükqi Əlixəmə, Xəməyaning ooqli Dələyə, Akbörning ooqli Əlnətan, Xafənnin ooqli

Gəməriya və Hənanıyaning oqqli Zədəkiya katarlik barlik əmirler xu yərdə olturatti. **13** Xuning bilan Mikah Barukning sezilgenlerini halkning kulikiyoja yetküzüp oquojanda əzi angliojan halkni sezlərni ularoja bayan kildi. **14** Xuning bilan barlik əmirler Xuningin əwrisi, Xələmiyaning nəwrisi, Nətanıyaning oqqli Yəhudiyni Barukning yenioja əwətip uningoja: «Sən halkning kulikiyoja yetküzüp oquojan oram yazmini kolungoja elip yenimizojə kəl» — dedi. Xuning bilan Neriyaning oqqli Baruk oram yazmini kolioja elip ularning yenioja kəldi. **15** Ular uningoja: «Oltur, uni kulikimizojə yetküzüp oku bər» — dedi. Baruk uni ularoja anglitip okudi. **16** Xundak boldiki, ular barlik sezlərni angliojanda, aləkdə bolup bir-birigə karixip: «Bu sezlərnin həmmisini padixahə yetküzmisək bolmaydu» — dedi. **17** Andin Baruktin: «Bizgə degin əmdi, sən bu sezlərnin həmmisini qəndək yazding? Ular ni Yərəmiyaning əz əqzidin anglingimui?» — dəp soridi. **18** Baruk ularoja: «U bu sezlərnin həmmisini əz əqzi bilən manga eytti, mən oram kəqəzəgə siyah bilən yazdım» — dedi. **19** Əmirler Barukqa: «Barəjin, sən və Yərəmiya məküwelinglar. Kəyərdə bolsanglar heqkiməgə bildürmənglar» — dedi. **20** Xuning bilan ular oram yazmini pütükiqi Əlixamaning eyigə tikip koyup, ordioja kirip padixahning yenioja kelip, bu barlik sezlərni uning kulikiyoja yetküzdi. **21** Padixah Yəhudiyni yazmini elip kelixkə əwətti, u uni Əlixamaning eyidin epkəldi. Yəhudiyni padixahning kulikiyoja və padixahning yenida turojan barlik əmirlərnin kulaklirioja yetküzüp okudi. **22** Xu qəq tokkuzinqi ay bolup, padixah «kixlik əy»idə olturatti; nining əldidiki oqəktə ot kəlaklik idi. **23** Xundak boldiki, Yəhudiyni uningdin üq-tət səhipini okuojanda, padixah kələmtiraxi bilən bu kismi ni kesip, yazminin həmmisini bir-birlə otta keyüp yokiyoqə oqəktiki otka taxlidi. **24** Ləkin bu barlik sezlərni angliojan padixah yəki hizmətkarlırining heqkaysisi kərkəmidi, ular din kiyim-kəqəklirini yirtkanlar yok idi. **25** Uning üstigə Əlnətan, Delaya və Gəməriyanlar padixahdin oram yazmini keydürməslikini etünəndi, ləkin u ularoja kulak salmıdi. **26** Padixah bolsa xəhdədə Yərəhməəl, Azriəlning oqqli Seraya və Abdəəlning oqqli Xələmiyani pütükiqi Barukni və Yərəmiya pəyoqəmbərni koləja elixkə əwətti; ləkin Pərwərdigar ularni yoxurup səkldi. **27** Padixah Baruk Yərəmiyaning əqzidin anglap yazojan sezlərni hatiriligən oram yazmini keydüriwətkəndin keyin, Pərwərdigarning sezi Yərəmiyoja kelip mundak deyildi: — **28** Yəne bir oram kəqəzni elip, uningoja Yəhüdə padixahı Yəhoakim keydüriwətkən birinqi oram yazmıda hatiriləngən barlik sezlərni yazojin. **29** Və Yəhüdə padixahı Yəhoakimoja mundak degin: — Pərwərdigar mundak dəydu: — Sən bu oram yazmini keydüriwəttin və Məning toqruluk: Sən buningə: «Babil padixahı qokum kelip bu zeminni wəyrən kijo: uningdin həm insanni həm həywanı yokitidu» — dəp yezixkə qəndəkmə petinding?» — deding. **30** Xunga Pərwərdigar Yəhüdə padixahı Yəhoakim toqruluk mundak dəydu: — Uning nəslidin Dawutning təhtigə olturuxkə heq adəm bolmaydu; uning jəstisi sirtkə taxliwetlip künüdə isəkkə, keqədə kərawdə oquk yatidu. **31** Mən uning və nəslining

bexioqə, hizmətkarlırining bexioqə kəbiqlikining jəzasini qüxürimən; Mən ularning üstigə, Yerusəlemdə turuwatkanlarıning üstigə həm Yəhudəning ədəmliri üstigə Mən ularoqə aqahlandıruoqən barlıq külpətləрни qüxürimən; çünki ular Mənə Manga heq qulək salmioqən. **32** Xuning bilən Yərəmiya baxkə bir oram kəşoəzni elip Neriyəning oqlı Barukka bərdi; u Yərəmiyaning əşqioqə kərap Yəhuda padixahı Yəhoakim otta keydürüwətkən oram yazmida hatiriləngən həmmə səzlərni yazdı; ular bu səzlərgə ohxaydioqən baxkə kəp səzlərimu kəxup yazdı.

37 Babil padixahī Nebokādnāsar Zədəkiyani Yəhūdaning zeminiqja padixah kildi; xuning bilən u Yosiyaning oqlı Yəhōakimming oqlı Koniyaning ornioja həkūm süridi. **2** U, yaki hizmatkarlırı, yaki zemindiki hək Pərwərdigarning Yərəmiya pəyoqəmbər arkilik eytkan səzlırigə həc kulak salmidi. **3** Padixah Zədəkiya Xələmiyaning oqlı Yəhukalni həm kahin Maaseyahning oqlı Zəfaniyani Yərəmiya pəyoqəmbarnıg benioja əwətip uningoya: «Pərwərdigar Hudayimizojja yiz üqün dua kılqoyasən» — degüzdi **4** (xu qaoqda Yərəmiya zindanda kamaklik əməs idi; u hək arisioja qikiq-kirixkə ərkin idi. **5** Pirəwning xoxuni Misirdin qikkənidi; Yerusalemnı koxiwalqan Kaldiylər bularning həwirini anqlar Yerusalemdin qekiniq kətkənidi). **6** Andin Pərwərdigarning sozi Yərəmiya pəyoqəmbərgə kelip mundak deyilidi: — **7** Israilning Hudasi Pərwərdigar mundak daydu: — Siləni manga ilta kıldurup izdəxkə əwətkən Yəhuda padixahioja mundak dnglar: — Mana, silərgə yərdəm berimiz dəp qikiq kəlgən Pirəwning xoxuni bolsa, əz zeminiqja, yəni Misiroja kaytip ketidu. **8** Andin Kaldiylər bu xəhərgə kaytip kelip jəng kılıp uni ixəqal kılıdu, uni ot qoyup keydürüwetidu. **9** Pərwərdigar mundak daydu: — Əz-əzıngları aldap: «Kaldiylər bizdin qekiniq kətkən» — demənglar; ular kətkən əməs! **10** Qıncı gərqa silər əzınglarəja jəng kılıdınqan Kaldiyləning toluk xoxunini uruwətkən bolsanglarmu wə ularningkidin pəkət yarılqanlarla kəlojan bolsimu, ularning hərbi yənile əz qediridin turup bu xəhəni ot qoyup keydürüwətkən bolatti. **11** Pirəwning xoxuni tüpəylidin Kaldiyləning xoxuni Yerusalemdin qekiniq turojan waqıtta, u wəkə yüz bərdi: — **12** Yərəmiya Binyamindiki zeminoja yol elip, u yərdiki yurtdaxlırı arisidin əz nesiwisini igiləş üqün Yerusalemdin qikkənda, **13** u «Binyamin dərwezisi»əja yətkənda, Hananiyaning nəwrisi, Xələmiyaning oqlı kəzət begi Iriya u yərdə turatti; u: «Sən Kaldiylərgə qekiniq təslim bolmaqışən!» dəp uni tutuwaldi. **14** Yərəmiya: «Yəloqan! Mən Kaldiylər tərəpkə keqip təslim bolmaqçı əməsmən!» — dedi. Ləkin u uningəja kulak salmidi; Iriya Yərəmiyani koloja elip uni əmirlər aldioja apardı. **15** Əmirlər bolsa Yərəmiyadin oqəzəpliniq uni uruquzup, uni diwanbegi Yonatanning eyidiki kamakxənoja solidi; qıncı ular u yəni zindanoja aylandurojanidi. **16** Yərəmiya zindandiki bir gundihanoja kəmilip, u yərdə uzun künlər yatqandin keyin, **17** Zədəkiya padixah adəm əwətip u yərdin ordisioja elip kəldi. U u yərdə astirtin uningdin: «Pərwərdigardin səz barmu?» dəp soridi. Yərəmiya: «Bar; sən Babil padixahning kəloja

tapxurulisən» — dedi. **18** Yəramiya Zədəkiya padixahқа iltija қилип: — «Mən sanga yaki хизмәткарлiringоја yaki bu хәлқкә nemә gunah қилијinimоја, bu zindanoја kamap koydunglar? **19** Silargә beхарәт berip: «Babil padixahı sanga yaki bu zeminoја jәng қilixқа qıkmaydu!» degән pәyoғambәrliringlar qeni?» — dedi. **20** — «Әmdi i padixah tәksir, sәzлirimгә кулак selixingni әtünimән; iltijayim aldında ijabәт bolsun, dәp әtünimән; diwanbegi Yonataning eyigә nemә kaytkuzmioғaysән; sән undak қilsang, xu yәrdә әlimән». **21** Zәdәkiya padixah pәрman қuxürüp, Yәramiyani қarawullarning hoҗlisida turoғuzuxni, xuningdәk хәһәrdiki һәmmә nan tügәp kәtmisiz, uningоја һәrküni «Naway koғisi»din bir nan berilixni tapilidi; xuning bilән Yәramiya қarawullarning hoҗlisida turdi.

38 Mattanning oғli Sәfatiya, Paxhurning oғli Gәdaliya, Xәмәliyaning oғli Jukal wә Malkiyaning oғli Paxhurlar bolsa Yәramiyaning хәлқкә: — **2** «Pәrwәdigar mundaқ dәydu: — Bu хәһәrdә кәlip қалојan adәmlәр bolsa қiliq, қәһәtқilik wә waba bilән әlidu; lekin kimki қikiр Kaldiylargә tәslim bolsa һayat қalidu; jeni әzigә oljидәк қalidu; u һayat қalidu. **3** Pәrwәdigar mundaқ dәydu: — Bu хәһәр qоқum Babil padixahning qоxunining қoliоја tapxurulidu, u uni ixојal қilidu» — dәwatқан sәzлirini angliди. **4** Әmirләр padixahқа: «Silidin әtünimiz, bu adәm әlümгә mәhkum қilinsun; qünki nemixқа uning bu хәһәrdә кәlip қалојan jәnggiwar lәхкәrlәrning қolliрini wә хәлқning қolliрini ajiz қilixioја yol қoyulsun? Qünki bu adәm хәлқning mәнpәtini әmәs, bәlki ziyinini izdәydu» — dedi. **5** Zәdәkiya padixah: «Mana, u silәrning қolliringlarоја tapxuruldi; silәrning yolunglarni tosqudәk mән padixah қanқilik bir adәm idim?» — dedi. **6** Xuning bilән ular Yәramiyani tutup қarawullarning hoҗlisidiki хәhzadә Malkiyaning su azғilioја taxliwәtki; ular Yәramiyani aroғamқilar bilән uningоја қuxәrdi; azgaldә bolsa su bolmay, pәkәt patқakқа bar idi; Yәramiya patқakқа petip kәtti. **7** Әmma padixahning ordisidiki bir aоғwat Efiopiyaқik Әbәd-Mәlәk Yәramiyaning su azғilioја kamap қoyuloғanliқini angliди (xu qaoqda padixah bolsa «Binyamin darwazisi»da olturatti). **8** Әbәd-Mәlәk ordidin қikiр padixahning yenioја berip uningоја: **9** «I padixahı! әlәм, bu adәmlәrning Yәramiya pәyoғambәrgә barliқ қiloғini, uni su azғilioја taxliwәtkini intayin әsәbiy rәzilliktur; u axu yәrdә қәһәtқilikтин әlүp қalidu; qünki хәһәrdә ozuқ-tülüк қalmidi» — dedi. **10** Padixah Efiopiyaқik Әbәd-Mәlәkkә buyruk berip: «Muxu yәrdin ottuz adәmni әzüing bilән elip berip, Yәramiya pәyoғambәrni әlүp kәtmәsliқi üqün su azғilidin elip қikәroғin» — dedi. **11** Xuning bilән Әbәd-Mәlәk adәmlәrni elip ularоја yetәkқilik қiliр, padixahning ordisidiki һәzinining astidiki әygә kirip xu yәrdin lata-puta wә jul-jul қiyimlәrni elip, xularni tanilar bilән azғaloја, Yәramiyaning yenioја қuxürүp bәrdi. **12** Efiopiyaқik Әbәd-Mәlәk Yәramiyaоја: — Bu lata-puta wә jondәk қiyimlәrni қoltuқliring һәм tanilar arisioја tikip qoyоғin — dedi. Yәramiya xundaқ қildi. **13** Xuning bilән ular Yәramiyani tanilar bilән tartip, su azғilidin қikardi; Yәramiya yәnilә қarawullarning hoҗlisida turdi. **14** Padixah Zәdәkiya adәm әwәtip

Yәramiya pәyoғambәrni Pәrwәdigarning әyidiki üqinқи kirix ixikigә, әz yenioја aparоғuzdi. Padixah Yәramiyaоја: — Mән sәndin bir ixni sorimәkқimән; uni mәndin yoxurmioғaysән — dedi. **15** Yәramiya Zәdәkiyaоја: «Mән uni sanga ayan қilsam, sән meni jәzmән әlümгә mәhkum қilmamsән? Mән sanga mәsliһәt bәrsәм, sән anglimaysән!» — dedi. **16** Padixah Zәdәkiya Yәramiyaоја astirtin қәsәм iqip uningоја: «Bizgә jan-tinik tә қiloғan Pәrwәdigarning һayati bilән қәsәм iqimәnki, mән seni әlümгә mәhkum қilmaymән, yaki seni jeningni izdigüqi қixilәrning қolioја tapxurmaymән» — dedi. **17** Yәramiya Zәdәkiyaоја: Samawi qоxunlarning Sәdari болојan Pәrwәdigar — Israilning Hudasi mundaқ dәydu: — Sән ihtiyarән Babil padixahning әmirлirining yenioја қikiр tәslim bolsang, jening һayat қalidu wә bu хәһәр otta қөydürüwetilmәydu; sән wә әydikiliring һayat қalisilәr. **18** Lekin sән қikiр Babil padixahning әmirлirigә tәslim bolmisang, bu хәһәр kaldiyәrning қolioја tapxurulidu, ular uningоја ot қoyup қөydürüwetidu, sән ularning қolidin қaqalmaysән — dedi. **19** Padixah Zәdәkiya Yәramiyaоја: «Mән Kaldiylargә қikiр tәslim болојan Yәһudiylardin қorkimән; Kaldiylәr bәlkin meni ularning қolioја tapxuruxi, ular meni қiyin-kistәk қilixi mumkin» — dedi. **20** Yәramiya mundaқ dedi: — Ular seni tapxurmaydu. Sәndin әtünimәnki, gepimгә kirip Pәrwәdigarning awazioја itәәt қiloғaysән; xundaқ қilsang sanga yaxhi bolidu, jening һayat қalidu. **21** Lekin sән қikiр tәslim boluxni rәt қilsang, Pәrwәdigar manga ayan қiloғan ix mundaқ; — **22** mana, Yәһudә padixahning ordisida қaloјan barliқ қiz-ayallar Babil padixahning әmirлirining aldioја elip ketilidu. Xuning bilән bu [қiz-ayallar] sanga [tәnә қiliр]: «Sening jan dostliring seni ezikturdi; ular sening üstüngdin qәlibә қildi; әmdi һәzir putliring patқakқа pitip kәtkәndә, ular yüz әrүp sanga арқisini қildi!» — dәydu. **23** Sening barliқ ayalliring һәм balliring kaldiyәrgә elip ketilidu. Sән әzüing ularning қolidin қaqalmaysән; qünki sән Babil padixahning қoli bilән tutuwelinisән, xundaқla sән bu хәһәrning otta қөydürüwetilixigә sәwәbқи болisән. **24** Zәdәkiya Yәramiyaоја mundaқ dedi: — Sән bu шәһitimizni baxқа һәққimгә qandurmioғin, xundila sән әlmәysән. **25** Әmirләр mening sән bilән sәzlәхkinimni anglap yeningоја кәlip sәndin: «Sening padixahқа nemә degәнliringni, xundaқla uning sanga қandәк sәzlәrni қiloғanliқini bizgә eyt; uni bizdin yoxurma; xundaқ қilsang biz seni әltürmәymiz» desә, **26** undaқта sән ularоја: «Mән padixahning aldioја: «Meni Yonataning әyigә kaytkuzmioғaysән, bolmisә, mән xu yәrdә әlimән» — degән iltijayimni qoyоғanmән» — dәysән. **27** Dәrwәkә әmirләrning һәmmisi Yәramiyaning yenioја кәlip xuni soridi; u ularоја padixah buyruојan bu barliқ sәzlәр boyiqә jawab bәrdi. Xuning bilән ular jimip ketip uning yenidin қikiр kәtti; qünki bu ix һәққimгә qandurulmioғanidi. **28** Xundaқ қiliр Yerusaleм ixојal қilinoғuqә Yәramiya қarawullarning hoҗlisida turdi.

39 Yerusaleм ixојal қilinoғanda tәwәndiki ixlar yüz bәrdi: — Yәһudә padixahı Zәdәkiyaning toқkuzinқи yili oninқи ayda, Babil padixahı Nebokәdnәsar wә barliқ qоxuni Yerusalemoја jәng қilixқа кәlip uni muһasirigә aldi; **2** Zәdәkiyaning on birinқи yili, tәtinқи

ayning tokkuzinchi künida, ular xəhər sepidin bəstip kirdi. **3** Xuning bilən Babil padixahining əmirlirinin həmmisi, yəni Samgarlik Nərgal-Xarəzər, bax həziniqi Nebu-Sarsekim, bax sehırgər Nərgal-xarəzər wə Babil padixahlikining baxka əməldarlıri kirip «Ottura dərwa»da olturdi. **4** Yəhuda padixahı Zədəkiya wə barlik jənggiwar ləxkərlər ularni kərüp qaçmaqçı bolup, tün keqida xəhərdin bədən tikiwetixti; u padixahning baqçisi arkilik, «ikki sepil» arilikidiki dərwaızdin qikiş [İordan jiləsisidiki] «Arabah tüzənglikli»gə qarap keçixti. **5** Kaldiylərnin koxuni ularni kooqlap Yeriho tüzənglikdə Zədəkiyaə yətxip uni koloja elip Hamat zeminidiki Riblah xəhriqə, Babil padixahı Nebokadnasərnin aldiqə apardı; u xu yərdə uning üstidin həküm qikardı. **6** Babil padixahı Riblah xəhridə Zədəkiyaning oquillirini kez aldiə oltürəwətti; Babil padixahı Yəhudadiki barlik mətiwərlərnimu oltürəwətti. **7** U Zədəkiyaning kezlirini oyup, uni Babiləqə apirix üqün mis kixənlər bilən kixənləp koydi. **8** Kaldiylər padixahning ordisini wə puqralarning eyilirini ot koyup keydürüp Yerusaleminin sepillirini kəmərtürp taxlıdi. **9** Xahənə qarawul begi Nebuzar-Adan xəhərdə kəlip qəlojan baxka həlkin, ezigə təslim bolup qikənlərni, yəni qəlojan həlkning həmmisini koloja elip, Babiləqə sürgün kildi. **10** Həlbuki, qarawul begi Nebuzar-Adan Yəhuda zeminidə heq təwəlik bolmiojan bəzi namratlarıni kəldirdi; xu qəqdə u ularəqə üzümlərlər wə etizləri təksimləp bərdi. **11** Babil padixahı Nebokadnasər Yərəmiya toqruluk qarawul begi Nebuzar-Adan arkilik: «Uni tepip uningdin həwər al; uningəqə heq ziyan yətküzmə; u nemini halisa xuni uningəqə kiliş bər» — dəp pərman quxürgənidi. **12** Xunga qarawul begi Nebuzar-Adan, xundakla bax həziniqi Nebuxazban, bax sehırgər Nərgal-Xarəzər wə Babil padixahining baxka bax əməldarlırining həmmisi adam əwətip **14** Yərəmiyanı «Qarawullarning həylisi»din elip Xafanning nəwrisi, Ahikamning oqili Gədəliyaning öz eyigə apirixi üqün uning kəloja tapxurəwətti. Ləkin Yərəmiya puqralar arisidə turdi. **15** Yərəmiya «Qarawullarning həylisi»də kəmap koyuləjan wəktidə, Pərwərdigərnin səzi uningəqə kəlip mundaq deyilgənidi: — **16** Barəjin, Efiopiyaik Əbəd-Mələkkə mundaq degin: «Samawi koxunlarınin Sərdari boləjan Pərwərdigər — İsrailning Hudasi mundaq dəydu: — Mana, Mən öz səzirimni muxu xəhər üstigə quxürimən; awat-hələwət əməs, bəlki balayi'apət quxürimən; xu küni bu ixlər öz kəzəz aldiə yüz beridi. **17** Ləkin xu küni Mən seni kutkuzimən, — dəydu Pərwərdigər; — Sən kərkidiəjan adəmlərnin kəloja tapxurəlməysən; **18** qünki Mən qokum seni kutkuzimən; sən kiliqlanməysən, bəlki öz jəning əzünggə oljidək kalidu; qünki sən Manga tayinip kəlgənsən — dəydu Pərwərdigər».

40 Qarawul begi Nebuzar-Adan uni Ramah xəhridin koyuwətkəndə, Pərwərdigər Yərəmiyaəqə səz kildi. U qəqdə Nebuzar-Adan Yerusaleminin həmmisi barlik əsirləri elip Babiləqə sürgün kilməkçı idi; Yərəmiyanı ularning arisidə zənjir bilən baqlənojan həlde elip mēngilənojanidi. **2** Qarawul begi Yərəmiyanı bir qətkə tartip uningəqə mundaq dedi: «Pərwərdigər Hudaying muxu yərgə balayi'apət quxürimən dəp

agahlandırdi; **3** Mana, Pərwərdigər Əz deginə boyiqə xundak kiliş uni kəltürdi; qünki silər Pərwərdigər aldiə gunah sadir kiliqənsilər wə uning awaziəqə kulək salmioqənsilər; xunga bu ix bəxəngləqə quxti. **4** Ləkin mən kolungni ixkəlləngən zənjirlərdin yəxip seni koyuwetimən; mən bilən billə Babiləqə bərix sanga muwəpik kərinəsə, kəni kəl, mən səndin həwər alimən; əmma mən bilən billə Babiləqə bərxini muwəpik əməs dəp kərisəng, kərek yok. Mana, pütkül zəmin aldingdə turidu; kəyergə bərix sanga layik, durus kərinəsə xu yərgə barəjin». **5** Yərəmiya təhi yənidin mangmay turup, Nebuzar-Adan uningəqə: «Boldi, Xafanning nəwrisi, Ahikamning oqili Gədəliyaning yəniəqə kayt; Babil padixahı uni Yəhudadiki xəhərlərgə həkümərlilik kilişkə bəlgiləngən; həlk arisidə uning bilən billə turıwər, yəki hərəkəndək baxka yərgə baray dəsəng xu yərgə barəjin» — dedi. Xuning bilən qarawul begi uningəqə ozuk-tülük həmədə bir sowəqt bərip uni koyuwətti. **6** Xuning bilən Yərəmiya Mizpah xəhriqə, Xafanning nəwrisi, Ahikamning oqili Gədəliyaning yəniəqə kəldi; u uning bilən billə, puqralar arisidə turdi. **7** Daladə qəlojan Yəhudəning ləxkər baxlikliri həm ləxkərləri Babil padixahining Xafanning nəwrisi, Ahikamning oqili Gədəliyanı zəmin üstigə həkümərlilik kilişkə bəlgiləngənlikini, xuningdək uningəqə Babiləqə sürgün bolmiojan zəmindiki yəksul ər-ayallar bala-qəkiliri bilən tapxurəlojanlikini əngləp kəldi; **8** xuning bilən bu ləxkər baxlikliri adəmləri bilən Mizpah xəhriqə, Gədəliyaning yəniəqə kəldi; baxlikliri bolsa Nətanianing oqili İxmail, Kərahəning oquilliri Yəhənan həm Yənatən, Tanhumətnin oqili Səraya, Nətofatlik Əfayning oquilliri wə Maakatlik birsining oqili Yəzaniya idi. **9** Xafanning nəwrisi, Ahikamning oqili Gədəliya ular wə adəmlirigə: «Kaldiylərgə bəkinixtin kərkənglər; zəmində olturəkləşip Babil padixahəqə bəkinənglər, xundak kilişənglər silərgə yaxi bolidu. **10** Mən bolsam Kaldiylər zəminəqə kəlgəndə [silərgə] wəkil bolup ularning aldiə turux üqün Mizpah xəhridə turimən; silər bolsənglər, xarab, ənjür-hormilər wə zəytun meyi məhsulətlirini elip küp-idixəngləqə koyunglər, əzünglər tutqan xəhərlərdə turıwənglər» — dəp kəsəm iqtı. **11** Ohxəlxə Moabdə, Ammoniyələr arisidə, Edomdə həm baxka hərbi yurtlarda turəjan Yəhudiylərmu Babil padixahı Yəhudadə həlkning bir kəldisini kəldurojan wə ular üstigə həkümərlilik kilişkə Xafanning nəwrisi, Ahikamning oqili Gədəliyanı bəlgiləngən dəp ənglidı; **12** xuning bilən barlik Yəhudiylər həydəp tərkiətiwətiləngən həmmə jay-yurtlarıdin kəytip, Yəhuda zəminəqə, Mizpah xəhriqə, Gədəliyaning yəniəqə kəldi. Ular xarab, ənjür-hormilərnin məhsulətlirini zor kəngriqlikədə aldi. **13** Kərahəning oqili Yəhənan wə daladə qəlojan ləxkərlərnin barlik baxlikliri Mizpah xəhriqə, Gədəliyaning yəniəqə kəlip uningəqə: **14** «Sən Ammoniyələr padixahı Baalis Nətanianing oqili İxmailni seni oltürəxkə əwətkənlikini bilməmsən?» — deyixti. Ləkin Ahikamning oqili Gədəliya ularning gəpigə ixənmidi. **15** Kərahəning oqili Yəhənan Mizpahdə Gədəliyaəqə əstirtin səz kiliş: «Manga ruhsət kiliqəysən, baxkılar uningdin həwər tapkuqə mən bərip Nətanianing oqili İxmailni oltürəy; heqkim buni

bilmaydu. Uning seni oltirup, xuning bilən ətrapingoşa yoyloqan Yəhudadikilərnəng həmmisi tarkitiwetilip, Yəhudaning kəldisi yokitiwetilixining nemə həjiti bar? — dedi. **16** Biraq Gədalıya Kareahning oqli Yohananə: «Sən undək kılma; qünki sən İxmail toorluluk yaloqan eytiwatısən» — dedi.

41 Əmdi yettinqi ayda xundək boldiki, xahzadə, xundəklə padixahning bax əməldərliridin biri boləqan Əlixamaning nəwrisi, Nətaniyaning oqli İxmail on adəm elip Mizpahə, Ahikamning oqli Gədalıyaning yenioşa kəldi; ular xu yərdə, yəni Mizpahda nan oxtup oşızalanəqanda, **2** Nətaniyaning oqli İxmail həm u epkəlgən on adəm ornidin turup, Ahikamning oqli Gədalıyoşa kiliq qapti; ularning xundək kilixi Babil padixahı Yəhuda zemini üstigə həkümranlikkə bəlgiləgnəni oltürüxtin ibarət idi. **3** İxmail Mizpahda Gədalıyoşa həmrəh boləqan barlik Yəhudiylar wə xu yərdə turuwatqan barlik Kaldıy jənggiwar ləxkərlərnəni oltürüwətti. **4** Xundək boldiki, Gədalıyani oltürüwətkəndin keyin, ikkinqi künigiqə həqkim tēhi uningdin həwər tapmioqanıdi, **5** mana Xəkəm, Xiloh həm Samariyədin səksən adəm yetip kəldi. Ular sakilini qüxürgən, kiymilrini yirtqan, ətlirini tiləqan, Pərwərdigarning öyigə sunuxkə qolida hədiyələrnəni həm huxbuyni tutqan haldə kəlgənidi. **6** Nətaniyaning oqli İxmail ularni qarxi elixkə mangəjiniqə yoyloqanoşa selip Mizpahdin qikti; ularə: «Mərhəmət, Ahikamning oqli Gədalıya bilən kəritüxkə apirimən» — dedi. **7** Xundək boldiki, ular xəhər otturisiyoşa yətkəndə, Nətaniyaning oqli İxmail wə uning bilən billə boləqan adəmlər ularni oltürüp jəsətlirini su azgilioşa taxliwətti. **8** Həlbuki, ular arisidin on adəm İxmailə: «Bizni oltürüwətmə, qünki dalada bizning yoxurup qoyəqan buoqday, arpa, zəytun meyi wə həsəl katarlik ozuk-tülükimiz bar» — dedi. Xunga u kolini yoyip, buradərliri arisidin ularni oltürmidi. **9** İxmail oltürgən adəmlərnəng jəsətlirini taxliwətkən bu azgal bolsa, intayin qong idi; uni əslə padixah Asa İsrail padixahı Baaxadin qorqup kolap yasioqanıdi. Nətaniyaning oqli İxmail bu azgalni jəsətlər bilən təldurdi. **10** İxmail Mizpahda turoqan həlkning kəldisining həmmisini, jümlidin karəwəl begi Nebuzar-Adan Ahikamning oqli Gədalıyoşa tapxuroqan padixahning kizliri wə Mizpahda kəloqan barlik kixilərnəni əsirgə elip kətti; Nətaniyaning oqli İxmail ularni əsirgə elip Ammoniyələrnəng kəxioşa etüxkə uqi aldı. **11** Kareahning oqli Yohanan wə uning kəxidiki həmmə ləxkər baxlikliri Nətaniyaning oqli İxmail sadir kəloqan barlik rəzilliktin həwər tapti; **12** xuning bilən ular barlik adəmlirini elip Nətaniyaning oqli İxmailə jəng kilixkə qikti; ular Gibeondiki qong kəp boyida uning bilən uqraxti. **13** İxmailning kolida turoqan barlik həlk Kareahning oqli Yohanan həm uning həmrəhliri boləqan barlik ləxkər baxliklirini kərgəndə huxal boldi. **14** İxmail Mizpahdin elip kətkən barlik həlk yoldin yenip, Kareahning oqli Yohannanning yenioşa kəldi. **15** Ləkin Nətaniyaning oqli İxmail səkkiz adimi bilən Yohananin kəqip, Ammoniyələr tərəpigə etip kətti. **16** Andin Kareahning oqli Yohanan həm uning həmrəhliri boləqan barlik ləxkər baxlikliri Nətaniyaning oqli İxmail Ahikamning oqli Gədalıyani oltürgəndin keyin

Mizpahdin elip kətkən həlkning kəldisining həmmisini öz kəxioşa aldı; u ularni, yəni jənggiwar ləxkərlər, kiz-ayallar, balılar wə orda əməldərlirini Gibeondin elip kətti. **17** Ular Kaldıylərdin əzlrini qəqurux üqün Misiroşa qarap yol elip Bəyt-Ləhəmgə yəkin boləqan Gerut-Kimhamda tohtap turdi. **18** Səwəbi bolsa, ular Kaldıylərdin qorqatti; qünki Babil padixahı zemin üstigə həkümranlikkə bəlgiləgnə Ahikamning oqli Gədalıyani Nətaniyaning oqli İxmail oltürüwətkənidi.

42 Barlik ləxkər baxlikliri, jümlidin Kareahning oqli Yohanan həm Həxayaning oqli Yəzaniya wə əng kiqikidin qongioşiqə barlik həlk **2** Yəramiya pəyoqəmbərnəng yenioşa kelip uningdin: «Təlipimizni ijabət kiləjsən, Pərwərdigar Hudaqingə həlkning kəldisi boləqan bizlər üqün dua kiləjsənki (kəzüng kərginidək burun kəp boləqan bizlər həzır intayin az kəldük), **3** Pərwərdigar Hudaqing bizgə mangidioqan yol, kildioqan ixni kərsətkəy» — dəp iltija kildi. **4** Yəramiya pəyoqəmbər ularə: «Maqull Mana, mən Pərwərdigar Hudaqinglərdə sezlingərlər boyiqə dua kilimən; xundək boliduki, Pərwərdigar silərgə kəndək jəwəb bərsə, mən uni silərgə həqnemisini kəldurməy tolukı bilən bayan kilimən» — dedi. **5** Ular Yəramiyaə: «Pərwərdigar Hudaqing seni əwətip bizgə yətküzidioqan səznəng həmmisiqə əməl kilmisək, Pərwərdigar bizgə həkikiy, gepidə turudioqan guwahqi bolup əyiblisun!» — dedi. **6** «Biz seni Pərwərdigar Hudaqimizing yenioşa əwətimiz; jəwəb yaxhi bolsun yaman bolsun, uning awəzioşa itəət kilimiz; biz Hudaqimizing awəzioşa itəət kəloqanda, bizgə yaxhi bolidu». **7** Xundək boldiki, on kündin keyin, Pərwərdigarning səzi Yəramiyaə kəldi. **8** U Kareahning oqli Yohanan, ləxkər baxliklirining həmmisi wə əng kiqikidin qongioşiqə barlik həlkni qəqirip **9** ularə qəndək dedi: — «Silər meni təlipinglərnəni İsrailning Hudası Pərwərdigarning əldioşa yətküzüxkə əwətkənsilər. U mundaq dedi: — **10** «Silər yənilə muxu zeminda turıwərsənglərlə, Mən silərnəni qurup qikimən; silərnəni oqlatmaymən; Mən silərnəni tikip əstürimən, silərnəni yulmaymən; qünki Mən bəxinglərdə qüxürgən balayı apətkə ökünimən. **11** Silər qorqidioqan Babil padixahidin qorqmanglar; uningdin qorqmanglar, — dəydu Pərwərdigar, — qünki Mən silərnəni kətküzux üqün, uning kolidin kətuldux üqün silər bilən billə bolimən. **12** Mən silərgə xundək rəhimdillikni kərsitimənkı, u silərgə rəhim kildu, xuning bilən silərnəni öz zemininglərdə qaytixkə uqi koyidu. **13** Biraq silər Pərwərdigar Hudaqinglərnəng awəzioşa kulək salmay «Bu zeminda kətiy turmaymiz» — desənglər **14** wə: «Yək, biz Misir zeminiə barayli; xu yərdə nə uruxni kərməymiz, nə kanay-agah signalini anglıməymiz, nə nənəyə zar bolmaymiz; xu yərdə yaxəymiz» — desənglər, **15** əmdi Pərwərdigarning səzini anglanglar, i Yəhudaning bu kəldisi boləqan silər: Samawi koxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar — İsrailning Hudası mundaq dəydu: — «Silər Misiroşa kərip, xu yərdə olturəkilixkə kətiy niyətkə kəlgən bolsanglar, **16** əmdi xundək boliduki, silər qorqidioqan kiliq Misirdə silərgə yetixiwəlidu, silər qorqidioqan kəhətkilik Misirdə silərgə əgixip qoşlap baridu; xu yərdə silər əlisilər. **17** Xundək boliduki, Misiroşa kərip

xu yerdə turayli dēp kət'iy niyət qilōjan adamlarning hāmmisi kiliq, kəhətqilik wə waba bilən olidu; ularning heqkaysisi tirik kalmaydu wə yaki Mən bexioja qūxūridiojan balayī'apəttin kutulalmaydu. **18** Qūnki samawi kōxunlarning Sərdari bolōjan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundaq dəydu: — Qəzəpim wə kəhrim Yerusalemdikilarning bexioja qūxūrūlgəndək, silər Misirōja kirgininglar, kəhrim bexinglarōja qūxūrilidu; silər lənətkə kəlidiojan wə dəhxət basidiojan obyekt, lənət səzi hām rəswəqilikning obyektī bolisilər wə silər bu zeminni kəytidin heq kərməysilər. **19** Pərwərdigar silər, yəni Yəhūdaning kəldisi toqruluk: «Misirōja barmanglar!» — dēgən. — Əmđi xuni bilip kōyunglarki, mən būgūnki kūndə siləni əgəhləndurdum!». **20** — Siləning meni Pərwərdigar Hudainglarning yenioja əwətkiniglar «Pərwərdigar Hudayimioja biz qūin dua qilōjaysan; Pərwərdigar Hudayimiz bizgə nemə desə, bizgə yətküzüp bərsəng biz xuning hāmmisigə əməl kilimiz» degūzginglar əzūinglari alda jeninglarōja zamin boluxtin ibarət boldi, halas. **21** Mən būgūnki kūndə silərgə Uning deginini eytip bərdim; ləkin silər Pərwərdigar Hudainglarning awazioja wə yaki Uning meni siləning yeninglarōja əwətkən heqkaysi ixta Uningōja itaət kilmidinglar. **22** Əmđi hāzir xuni bilip kōyunglarki, silər olturaklixa yil dēp bəridiojan jayda kiliq, kəhətqilik wə waba bilən əlisilər».

43 Xundaq boldiki, Yəramiya ularning Hudasi Pərwərdigarning hāmmə səzlerini barlik hālkəyə eytip tūgətti (Hudasi Pərwərdigar Yəramiyani ularōja bu barlik səzləri eyti xūin əwətkən), — **2** xuning bilən Hōxianing oqlī Azariya wə Kareahning oqlī Yōhānan wə xundaqla barlik hāli qong adəmlər Yəramiyaoja mundaq dēdi: — «Sən yalōjan eytiwətsən! Hudayimiz Pərwərdigar seni bizgə: «Silər Misirda olturaklixa qūin barmanglar!» dēyixə əwətkən əməs; **3** bəli Neriyaning oqlī Baruk qōqum seni bizgə kərxilaxturup, bizni Kəldiyləning kōliqə tapxuruxka kūxkūrtməktə; xuning bilən ular bizni əlūmgə mēhkum kilidu yaki bizni Babilōja sūrgūn kilidu». **4** Xuning bilən Kareahning oqlī Yōhānan, ləxkər baxliklirining hāmmisi wə barlik hālk Pərwərdigarning: «Yəhūda zeminida turup kelinglar» dēgən awazioja kulək salmidi; **5** bəli Kareahning oqlī Yōhānan wə barlik ləxkər baxlikliri hāydiwətilgən barlik əllərdin Yəhūda zeminida olturaklixa kəytip kəlgən Yəhūdaning pūtūn kəldisini, **6** yəni ərlər, kiz-ayallar, balilər wə padixahning kizlirini, jūmlidin kərawul begi Nebuzar-Adan Ahikamning oqlī Gədalioja tapxurojan hər bir kixini həmdə Yəramiya pəyğəmbər hām Neriyaning oqlī Barukni elip, **7** Misir zeminiōja kirip kəldi; ular Pərwərdigarning əmrigə itaət kilmidi. Ular Tahpanas xəhriyə yetip kəldi. **8** Pərwərdigarning səzi Yəramiyaoja Tahpanasə kelip mundaq dēyildi: — **9** Yəhūdiylarning kəz əldidila, kōlungōja birnəqqə qong taxlari elip Pirəwnning Tahpanasəti ordisining kirix yolining yenidiki hixlik yoldiki seqləyōja kəmpū yoxurup, **10** ularōja mundaq dēgin: — Samawi kōxunlarning Sərdari bolōjan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundaq dēydu: — Mana, Mən Mening kulum bolōjan Babil padixahī Nebokadnasəni qəkirip epkelimən, u mən kəmpū

yoxurojan bu taxlar üstigə əz təhtini salidu; ularning üstigə xahənə qədini yeyip tikidu. **11** U kelip Misir zeminida jəng kilidu; əlūmgə bəkitilgənlər olidu; sūrgūn boluxkə bəkitilgənlər sūrgūn bolidu; kiliqkə bəkitilgənlər kiliqlinidu. **12** Mən Misirdiki butlarning əylirigə ot yakturozuzimən; u ularni kəydürüp, butlirini elip sūrgūn kilidu; kōy padiqisi əz tonini kiygəndək Nebokadnasərmu Misir zeminini əzigə kiyiwalidu; u u yərdin aman-əsən qikidu. **13** U Misir zeminidiki «Kuyax ibadəthanisi»diki tūwrukəni qəkiwətidu; u Misirdiki butlirining əylirigə ot kōyup kəydüriwətidu.

44 Misirda turojan, yəni Migdolda, Tahpanasə, Nofta wə [Misirning jənubiy tərifi] Patros zeminida turojan barlik Yəhūdiylar toqruluk bu səz Yəramiyaoja kelip mundaq dēyildi: — **2** «Samawi kōxunlarning Sərdari bolōjan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundaq dēydu: — Mən Yerusalemlə hām Yəhūdadiki hāmmə xəhərlər üstigə qūxūrgən barlik balayī'apətni kərgənsilər; mana, ularning sadir qilōjan rəzilliki tūpəyildin būgūnki kūndə ular harabilik bolup, adəmətsiz kəldi; qūnki ular nə əzli, nə silər, nə atəbowliriglar bilməyiojan yat ilahlarōja qōkunuxka, huxbuy yekixkə bərip, Meni qəzəpləndūrgən. **4** Mən tang səhərdə ornumdin turup kullirim bolōjan pəyğəmbərləri silərgə əwətip: «Mən nəprətlindiojan bu yirginxlik ixti kiliqūq bolmanglar!» — dēp əgəhləndurojanmən. **5** Ləkin ular itaət kilmiojan, heq kulək salmiojan; ular rəzillikidin, yat ilahlarōja huxbuy yekixtin kōlini zad iuzmigən. **6** Xuning bilən kəhrim hām qəzəpim [ularōja] təkūlgən, Yəhūdadiki xəhərlərdə hām Yerusalemdiki rəstə-kōqilarda yekilōjan, kəygan; ular būgūnki kūndə wəyrənə wə harabilik bolup kəldi. **7** Xunga samawi kōxunlarning Sərdari bolōjan Huda Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundaq dēydu: — Silər nemixkə əz-əzūnglarōja zor kulpət kəltürməqəsilər, əzūnglarōja heqkəndək kəldi kəldurmə əzūnglardin, yəni Yəhūdaning iqidin ər-ayal, bala-bowəkləri iuzməqəsilər!? **8** Nemixkə əz kōlliriglarning yasiojini bilən, silər olturaklaxkən Misir zeminida yat ilahlarōja huxbuy yekip Meni qəzəpləndürisilər? Xundaq kilip silər hālak bolup yər yūzidiki barlik əllər arisida lənət səzi wə rəswə kilindiojan bir obyekt bolisilər. **9** Silər Yəhūda zeminida hām Yerusalemlə rəstə-kōqilrida sadir kilinojan rəzillikni, yəni atəbowliriglarning rəzillikini, Yəhūda padixahlirining rəzillikini wə ularning ayallirining rəzillikini, siləning əz rəzillikini hām ayalliriglarning rəzillikini untup kəldinglarmu? **10** Būgūnki kūngə kədar hālkənglər əzini heq tēwən tutmidi, Məndin heq kōrkmidi, ular Mən siləning əldinglarōja hām atəbowliriglarning əldioja kōyōjan Təwrat-kənumda yaki bəglimilirimdə heq mangōjan əməs. **11** Xunga samawi kōxunlarning Sərdari bolōjan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundaq dēydu: — Mana, Mən bexinglarōja kulpət qūxūrip, barlik Yəhūdani hālak kiliqūqə silərgə yūzūmni kəritimən; **12** Mən Misir zeminiōja xu yərdə olturaklixa yil dēp kət'iy niyət qilōjan Yəhūdaning kəldisioja kōl salimən, ularning hāmmisi Misir zeminida tūgixidu; Misir zeminida yikilidu; ularning əng kikiqidin qongioja kiliq bilən, kəhətqilik bilən olidu; ular kiliq bilən

wə kəhətqilik bilən əlidu, ular lənət okulidiojan wə dəhxət baskuqi obyekt, lənət səzi həm rəswa kilinidiojan bir obyekt bolidu. **13** Mən Misir zeminida turuwatqanlarni Yerusalemini jazaliqandək kiliq bilan, kəhətqilik bilən wə waba bilən jazalaymən; **14** xuning bilən Misir zeminida olturaklixayli dəp xu yərgə kirgən Yəhudaning kəldisidin Yəhuda zeminiqə kaytixkə heqkaysisi qaqlamaydu yəki heqkim kəlmaydu; xu yərgə kaytip olturaklixixkə intizar bolsimu, qaqliojan az bir kismidin baxkiliri heqkaysisi kaytmaydu». **15** Andin ez ayallirining yat ilahlarqə huxbuy yaqidiqanlikini bilgən barlik ərlər, wə yenida turojan barlik ayallar, — zor bir top adəmlər, yəni Misirning [ximaliy tərpi wə jənuubi tərpi] Patrostin kəlgən barlik həlk Yərəmiyaqə mundak jawab bərdi: — **16** «Sən Pərwərdigarning namida bizgə eytkən səzgə kəlsək, biz sanga heq kulək salmaymiz! **17** Əksiqə biz qokum ez aqzimizdin qikkən barlik səzlərgə əməl kilimiz; əzimiz, ata-bowilirimiz, padixahirimiz wə əmirilirimiz Yəhudadiki xəhərlərdə həm Yerusalemdiki rəstə-koqilarda kiliqindək bizlər «Asmanlarning hanixi»qə huxbuy yekiwerimiz wə uningqə «xarab hədiyə»lərni kuyuwərimiz; qünkü əyni qaqda bizim nemimiz pitün bolup, tokkuzimiz təl, heq külpətni kərməy ətkən. **18** Əmma «Asmanlarning hanixi»qə huxbuy yekixni wə uningqə «xarab hədiyə»lərni kuyuxni tohtatkinimizdin baxlap, bizning həmmə nərsimiz kəm bolup, kiliq bilən həm kəhətqilik bilən həlak bolup kəldük. **19** Biz ayallar «Asmanlarning hanixi»qə huxbuy yaqqinimizda wə uningqə «xarab hədiyə»lərni kuyojinimizda, bizning uningqə ohxitip poxkallarni etiximizni həm uningqə «xarab hədiyə»lərni kuyuximizni ərlirimiz kollimiojanmu?». **20** Yərəmiya barlik həlkə, həm ərlər həm ayallarqə, muxundak jawabni bərgənlərimiz həmmisigə mundak dedi: — **21** — «Pərwərdigarning esida kəlip kəngligə təgkən ix dəl silər, ata-bowiliringlar, padixahiringlar, əmiriliringlar xundakla zemindiki həlkning Yəhudadiki xəhərlərdə həm Yerusalemdiki rəstə-koqilarda yaqqən huxbuyi əməsmu? **22** Ahirida Pərwərdigar silərnin kilmixinglarning rəzillikigə həm sadir kəlojan yirginlik ixliringlarqə qidap turalmiojan; xunga zemininglar bügünki kündikidək harabilik, adənni dəhxət baskuqi, lənət obykti wə adəmsətsiz bolojan. **23** Səwəbi, silər huxbuy yaqqənsilər, Pərwərdigarning aldidə gunah sadir kəlip, Uning awaziqə kulək salmay, Uning nə Təwrat-kanunida, nə bəlgilimiliridə nə agah-guwaqlikliridə heq mangimiojənsilər; xunga bügünki kündikidək bu balayi'apət bəxinglarqə qüxti». **24** Yərəmiya barlik həlkə, bolupmu barlik ayallarqə mundak dedi: — «I Misirdə turojan barlik Yəhuda Pərwərdigarning səzini anglanglar! **25** Samawi qoxunlarning Sərdari bolojan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Silər ayallar ez aqzinglar bilən: «Biz «Asmanlarning hanixi»qə huxbuy yekix, uningqə «xarab hədiyə»lərni kuyux üqün iqnən kəsəmlirimizgə qokum əməl kilimiz» degənsilər wə uningqə ez qolliringlar bilən əməl kilojənsilər. Əmdi qəsiminglarda qing turiweringlar! Qəsiminglarqə toluk əməl kiliweringlar! **26** Ləkin xundak bolojanda, i Misirdə turojan barlik

Yəhuda Pərwərdigarning səzini anglanglar! Mana, Mən Əzümning uluq namim bilən kəsəm kəlojanmənki, — dəydu Pərwərdigar, — Misirning barlik zeminida turuwatqan Yəhudalik heqkaysi kixi Mening namimni tiləqə elip: «Rəb Pərwərdigarning həyatı bilən!» dəp kəytidin kəsəm iqməydu. **27** Mana, Mən ularning üstigə awat-hələwət əməs, bəlki balayi'apət qüxürux üqün ularni kəzlawətimən; xunga Misirdə turuwatqan Yəhudadiki barlik kixilərnin həmmisi tügigüqə kiliq wə kəhətqilik bilən həlak bolidu. **28** Kiliqtin kutulup qaqqanlar bolsa intayin az bir top adəmlər bolup, Misir zeminidin Yəhuda zeminiqə kaytip kəlidu; xuning bilən Misir zeminiqə olturaklixayli dəp kəlgən Yəhudaning kəldisi kimning səzining, Meningki yəki ularning inawətlik bolojanlikini ispatlap bilip yetidu. **29** Mening silərnə bu yərdə jazalaydijənlərimiz, Mening səzirimning qokum silərgə külpət kəltürməy koymaydijənlərnin bilixinglar üqün silərgə xu aldin'ala bəxərat boliduki, — dəydu Pərwərdigar, **30** — Mana, Mening Yəhuda padixahı Zədəkiyani uning duxmini, jənni qoqlap izdigən Babil padixahı Nebokədnəsərnin kəloqə tapxurojinimdək Mən ohxaxla Misir padixahı Pirawn Hofrani ez duxmənlirining kəloqə həmdə jənni izdigən kixilərnin kəloqə tapxurimən — dəydu Pərwərdigar».

45 Yəhuda padixahı Yəhoakimning tətinqi yili, Neriyaning oqli Baruk Yərəmiyaning əziqə qərap bu səzlərnə oram kəzojəzə yazojinida, Yərəmiya pəyojəmbər uningqə bu səzni eytkən: — **2** «Israilning Hudasi Pərwərdigar sən Baruk toqruluk mundak dəydu: — **3** Sən: «Həlimqə way! Qünkü Pərwərdigar kəyoqumda dərd-ələm qoxup koydi; mən aq-zarlar kixitxin qarqidim, zadila aram tapalmidim!» — deding. **4** — [Yərəmiya], sən uningqə mundak degin: — Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən kurup qikkənlirimni həzir oqlitimən, Mən tikkənlirimni, yəni bu pitköl jəhənni həzir yulup taxlaymən. **5** Mən bundak kəlojan yərdə sən əzing üqün uluq ixlarni izdixinggə toqrə kələmdu? Bularni izdimə; qünkü mana, Mən barlik ət igiliri üstigə balayi'apət qüxürimən, — dəydu Pərwərdigar, — ləkin jənnin sən bəridiojan barlik yərlərdə əzinggə olja kəlip bərimən».

46 Yərəmiya pəyojəmbərgə kəlgən Pərwərdigarning əllər toqruluk səzi təwəndə: — **2** Misir toqruluk: Əfrat dəryasi boyidiki Kərkəmi xəhərinin yənnidə turuwatqan, Pirawn-Nəqənin qoxuni toqruluk (bu qoxunni Babil padixahı Nebokədnəsər Yəhuda padixahı Yəhoakimning tətinqi yili bitqit kəlojan): — **3** «Kəlkən-siparlarni elip səpkə qixüinglar! Jənggə qixixkə təyyarlinginglar! **4** Atlarni hərwərləqə kətinglar! Atliringlarqə mininglar! Bəxinglarqə dubuloqə selip səptə turunglar! Nəyziliringlarni biləp ittiklitinglar! Sawut-kuyaklarni kiyiwelinglar! **5** Ləkin Mən nemini kərimən?! — dəydu Pərwərdigar; — Mana, muxu [ləxkərlər] dəkkə-dükkigə qixütp qəkinidu; batur-palwanliri bitqit kəlinip kəynigə qəriməy bədrə qəqidu! Təpəp-təpəplərnə wəhimə basidu! — dəydu Pərwərdigar. **6** — Əmdi əng qəqqanlarmu qəqlamaydu, batur-palwanlarmu aman-esən kutulup kəlməydu; mana, ximal tərpidə, Əfrat dəryasi boyida ular putlixip yikilidu!

7 Suliri daryalardak ezlinini dolqunlitip, Nil daryasi [kalkün kabı] ketürülgendək ezini ketürgən kimdur!? 8 Suliri daryalardak ezlinini dolqunlitip, Nil daryasidək ezini ketürgən dəl Misir ezidur; u: «Mən ezümni ketürüp pütkül yər yüzini qaplaymən; mən xəhərlər həm ularda turuwatqanlarni yökütimən!» — daydu. 9 Etilinglar, i atlar! Hə dəp aloja besip qepinglar, i jəng hərwiliri! Kalkən ketürgən Efiopiya həm Liwiyədikilər, okyalirini egildürgən Lidiyədikilər, palwan-baturlar jənggə qıqsun! 10 Lekin bu kün bolsa samawi qoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigarning künidur; u kisaslıq bir kün, yəni Əz yawliridin kisas alidoqan küni bolidu; Uning kiliqi kixilarni toyoquqə yutidu; u qanoquqə ularning qanlirini iqidu; qünki samawi qoxunlarning Sərdari bolqan Rəb Pərwərdigarning ximaliy zeminda, Əfrat daryasi boyida kilməqçi bolqan bir qurbanlıqı bar! 11 Gileadka qikip tutiya ızdəp tap, i Misirning kizi! Lekin sən özünggə nuroqlan dorilarni alsangmu bikar; sən üqün heq xipalik yoxtur! 12 Əllər hijaliting toqruluk anglaydu, sening pəryadliring pütkül yər yüzigə pur ketidu; palwan palwanqə putlixidu, ikkisi tang məqlup bolup yikilidu! 13 Pərwərdigarning Babil padixahı Nebokədnəsarning Misir zeminiqə tajawuz kılıp kirixi toqruluk Yəramiya pəyojəmbərgə eytkən səzi: — 14 Misirdə jakarla, Migdolda elan kıl, Nofta wə Tahpanəstimu elan kıl: Qing tur, jənggə bəl baqla; qünki kiliq ətrapingdikilərnı yutuwatidu; 15 Sening baturliring nemixka süpürüp taxlinidu? Ular qing turalmaydu; qünki Pərwərdigar ularni səptin ittirip yikitiwetidu. 16 U uların köplirini putlaxturidu; bərhək, ular kaqkanda bir-birigə putlixip yikilidu; xuning bilən ular: «Bolə, turaylı, zomigərnıng kiliqidin keqip əz həlkimizgə wə ana yurtimizqə kaytip ketəyli!» — daydu; 17 Xu yərgə [kaytkanda] ular: «Misir padixahı Pirəwn pəkət bir kiykas-sürən, halas! U pəytni bilməy etküziwətti!» — daydu. 18 Əz həyatim bilən kəsəm kilimənkı, — daydu Padixah, nami samawi qoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar, — taqlar arisida Tabor teqi bolqandək, Karməl teqi dengiz boyida [asmanoqə takxip] turoqandək birsı kelidu. 19 Əmdi sən, i Misirdə turuwatqan kiz, sürgün boluxka layiq yük-taklarni təyyarlap qoy; qünki Nof harabə bolup keydürüliđu, heq adəmzatsiz bolidu. 20 Misir bolsa qıraylıq bir inaktur; lekin uni nıxan kılqan bir kəkütyün keliwatidu, ximaldin keliwatidu! 21 Uning arisidiki yallanma ləxkərlər bolsa bordak torpaklardək bolidu; ularmu arkiqə burulup, birlıktə keqixidu; ular qing turuwalmaydu; qünki külpətlık kün, yəni jazalinı küni ularning bexiqə qüxkən bolidu. 22 [Misirning] awazi yilanningkidək «küx-küx» kılıp anglinidu; qünki [düxmən] qoxunliri bilən atlinip, otun kəsküqilərdək uningqə karxi paltilarni ketürüp kelidu. 23 Ormanlıqı qoyuklukidin kirsüz bolsimu, ular uni kəsip yikitiđu, — daydu Pərwərdigar, — qünki kəsküqilər qekətkə topidin kəp, san-sanaksız bolidu. 24 Misirning kizi hijaləttə kəldürüliđu; u ximaliy əlnıng koloqə tapxuruliđu. 25 Samawi qoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak daydu: — Mana, Mən Nə xəhəridiki but Amonni, Pirəwnni, xundakla Misir wə uning ilahlıri bilən padixahlırini jazalaymən; bərhək, Pirəwn wə uningqə

tayanoqanlarning həmmisini jazalaymən; 26 Mən ularni ularning jəni izdigüqilər, yəni Babil padixahı Nebokədnəsarning koloqə həm hizmətkarlırining koloqə tapxurimən. Birək keyin, [Misir] kədimki zamanlardək kaytidin əhalilik bolidu — daydu Pərwərdigar. 27 Lekin sən, i kulum Yaqup, kərkma, aləkdə bolma, i Israil; qünki mana, Mən sən yirək yurttin, nəslingni sürgün bolqan zemindin kutkuzup qikirimən; xuning bilən Yaqup kaytip, hatirjamlik wə arambəxtə turidu, heqkim uni kərkutmaydu. 28 Kərkma, i kulum Yaqup, — daydu Pərwərdigar, — qünki Mən sən bilən billidurmən; Mən sənı tarkitiwətkən əllərnıng həmmisini tügəxtürsəmmu, lekin sənı pütünləy tügəxtürməymən; pəkət üstingdin həküm qikirip tərbiyə-sawak bərimən; sənı jazalimay qoymaymən.

47 Pirəwn Gaza xəhərigə zərbə bərixtin ilgiri, Yəramiya pəyojəmbərgə kəlgən, Pərwərdigarning Filistiyər toqrısidiği səzi: — 2 Pərwərdigar mundak daydu: — Mana, ximaldin [dolqunluk] sular ərləydu; ular təxip bir kalkün bolidu; u zemın wə uningda turoqan həmmining üstidin, xəhər wə uningda turuwatqanlarning üstidin taxkın bolup basidu; xuning bilən uning adəmliri nalə-pəryad ketüridu, zeminda bərlık turuwatqanlar [azabtin] nalə-zar kiliđu; 3 toqlarlırining tuyaklırining tarakxırlirini, jəng hərwilirining tarakxırlirini, qaklırining güldürləxlirini anglap, atılar əz baliliridin həwər elixkimu kolliri boxap, arkiqimı karımaydu. 4 Qünki bərlık Filistiyərnı nabut kiliđioqan kün, həm Tur wə Zidonni ularqə yardəmdə boluđdak bərlık kəloqan adəmlərdin məhrum kiliđioqan kün yetip kəldi; qünki Pərwərdigar Filistiyərnı, yəni Kret arilidin qikip kəlgənlərnıng kəldükini nabut kiliđu. 5 Gazanıng üstı takırlık bolidu; Axləlon xəhəridikilər dang ketip kalidu; qanoqıqə ətlirınglarnı tilisilər, i Filistiyə küqliridin aman kəloqanlar? 6 Apla, i Pərwərdigarning kiliqi, sən qanoqıqə tinməysən? Əz kiningqə kaytkın, aram elip tinqlanojin! 7 Lekin u kandaqmu tohtiyalisun? Qünki Pərwərdigar uningqə pərman qüxürgən; Axləlon xəhərigə həm dengiz boyidikilərgə zərb kiliqxka uni bəkitkəndur!

48 Moab toqruluk; Samawi qoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak daydu: — Neboning həlioqə way! Qünki u harabə kiliđidu; Kiriatayim hijalətkə kəldürölup, ixəqal kiliđidu; yukiri kəroqan bolsa hijalətkə kəldürölup aləkdə bolup kətti. 2 Moab yənə heq məhtəlməydu; Həxbonda kixilər uningqə: «Uni əl kataridin yökıtaylı» dəp suykəst kiliđu; səmmu, i Madmən, tügəxtürülsən; kiliq sənı qooqlaydu. 3 Həronaimdin aq-zarlar ketürüliđu: — «Ah, wəyrənqilik, dəhşətlık patiparakqilik!» 4 Moab bitqit kiliđi! Uning kikiqliridin pəryadlırı anglinidu. 5 Bərhək, Luhtıqka qikiđioqan dawan yolidin tohtimay yioqlar ketürüliđu; Həronaimqə qüxidoqan yolda həlakəttin azablık nalə-pəryadlar anglinidu. 6 Keqinglar, jeninglarnı elip yügüringlar! Qəldiki bir qatkal bolunglar! 7 Qünki sən əz kəloqanlıringqə wə baylıqlıringqə tayananoqlikinq tüpəylydin, səmmu əsirgə qüxisən; [butung] Kemox, uning kəhliniri həm əmirłiri bilən billa sürgün bolidu. 8 Wəyrən kəloquqi hərbi xəhərgə jəng kiliđu; xəhərlərdin heqkaysı

keqib kutulalmaydu; Pərwərdigar degəndək jiloqimu harabə bolidu, tüzlänglikmu həlakətkə yüzlinidu. **9** Daldioqə berip keqix üqün Moabkə kanatlarını beringlar! Qünki uning xəhərliri harabilik, adəmzatsiz bolidu **10** (Pərwərdigarning hizmitini kəngül koyup kilmioqan kixi lənətkə qalsun! Kiliqini kan təküxtin qalduroqan kixi lənətkə qalsun!). **11** Moab yaxliqidin tartip kəng-kuxada yaxap arzangliri üstidə tinoqan xarabək əndixisiz bolup kəlgən; u heqqaqan küptin küpkə quyuloqan əməs, yaki heq sürgün boləqan əməs; xunga uning təmi birhil bolup, puriki heq əzgərmigən. **12** Xunga, — dəydu Pərwərdigar, — Mən uning yenioqə ularni əz küpidin təkidiəqan təkkiqilərnə əwətimən; ular uning küplirini kurukdaydu, uning qəgünlirini qəkiwetidu. **13** Ətkəndə Israil jəməti əz tayanqisi boləqan Bəyt-əl tüpəylidin yərgə qarap qaloqandək Moabmu Kemox tüpəylidin yərgə qarap qalidu. **14** Silər qəndəkmü: «Biz batur, jənggiwar palwanmiz!» — deyələysilər? **15** Moabning zemini harabə kəlinidu; [dükən] ularning xəhərlirining [sepillirioqə] qikidu; uning esil yigitliri kətl kəlinixkə qüxidu, — dəydu padixah, yəni nami samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar. **16** — Moabning həlakəti yəqinlaxti, uning külpiti bəxioqə qüxüxkə aldiraydu. **17** Uning ətrapidiki həmməylən uning üqün aq-zar kətürüglər; uning nam-xəhəritini bilgənlər: «Küqlük xahəna həsis, güzəl tayikimu xunqə sunduruldioqul!» — dənglər. **18** Xan-xəhəritədin qüxüqə kaqjirap kətkən yərdə oltur, i Dibonda turuwatqan kiz; qünki Moabni həlak kəloquqə sanga jəng kəlixkə yetip kəldi; u istihkam-qoroqanlirini bərbat kəlidu. **19** Yol boyida kəzət kəil, i Aroərdə turuwatqan kiz; bədar tikiwatqan ərdin wə qəqiwatqan kizdin: «Nəmə boldi?» dəp sorə; **20** «Moab hijalətkə kəldi, qünki u bitqit kəlinidi!» [dəp jawab berilidu]. Aq-zar tartip nalə-pəryad kətürüglər; Arnonda: «Moab həlak kəlinidi» — dəp jakarlanglar. **21** Jəza həkümü tüzlänglik jayliri üstigə qikəridi; Həlon, Yahəz wə Məfaət üstigə, **22** Dibon, Nebo həm Bəyt-Diblətim üstigə, **23** Kiriətayim, Bəyt-Gamul həm Bəyt-Meon üstigə, **24** Keriot, Bozrah həm Moabniki yirək-yəqin barlik xəhərlərnə üstigə qikərilidu. **25** Moabning Münggüzi kəsiwetilidu, uning biliki sundurulidu, — dəydu Pərwərdigar. **26** — Uni məst kilinglər, qünki u Pərwərdigaroqə aldidə həkawurluk kəloqan; Moab əz qusukidə eqinap yatsun, xuning bilən rəsəwə kəlinsun. **27** Qünki sən [Moab] Israilni mazək kəloqan əməsmü? U oqrılar qataridə tutuwəlinəqanmu, sən uni tiləqə alsanglə bəxingni qayqəysən?! **28** Xəhərlərdin qikip tax-qiyalar arisini turaləqə kilinglər, i Moabda turuwatqanlar; oqar aqzidə uwiləqan pəhtəktək bolunglar! **29** Biz Moabning həkawurluqı (u intayin həkawurlı), yəni uning təkəbburluqı, həkawurluqı, kənglidiki məəqrur-kərenglik i toqrisidə angliduk. **30** Mən uning noqilik kəlidioqanlikini bilimən, — dəydu Pərwərdigar, — biraq [noqilik] kəroqə yarimaydu; uning qong gəpliri bikar bolidu. **31** Xunga Mən Moab üqün zar yioqlaymən, Moabning həmmisi üqün zar-zar kətürimən; Kir-Harəstətiklər üqün aq-pioqan anglinidu. **32** I Sibməhtiki üzüim teli, Mən Yaazərnəng zar-yioqisi bilən təng sən üqün yioqlaymən; sening peləkliring sozulup, əslidə «Əlük dengiz»ning neriəqə

yətkənidi; ular əslidə Yaazər xəhərigiqimu yətkənidi. Ləkin sening yazlık mēwilirəngə, üzüim qosulung üstigə buzoquqı bəsip kəlidu. **33** Xuning bilən xadlık wə huxallik Moabning baq-ətizliridin wə zemindən məhrum kəlinidu; Mən üzüim kəloqəklərdin xarabni yəkitimən; üzüim qəyilgüqilərnə təntənə əwazliri kəytidin yangrimaydu; əwazlar bolsa təntənə əwazliri əməs, jəng əwazliri bolidu. **34** Qünki nalə-pəryadlar Həxbondin kətürülüp, Yahəzoqə wə Eleələhoqə yetidu; nalə əwazliri Zoardin kətürülüp, Həronaiməhoqə wə Əqlat-Xəlixiahoqə yetidu; həttə Nimrimdiki sularmu kurup kətidu. **35** Mən Moabta «yukiri jaylar»da kurbənilik kəloquqilərnə wə yat iləhəroqə huxbuqə yəkküqilərnə yəkitimən, — dəydu Pərwərdigar. **36** — Xunga Məning kəlbim Moab üqün nəydək mungluk mərsiyə kətüridu; Məning kəlbim Kir-Hərestətiklər üqünmu nəydək mungluk mərsiyə kətüridu; qünki u igiliwəloqan baylık-həzinilər yəkap kətidu. **37** Həmmə bax təkir kilduruloqan, həmmə səkal qüxürülgən; həmmə kəl titmə-titmə kəsilgən, həmmə qatirəkkə bəz kiyilgən. **38** Moabning barlik əy əgziliri üstidə wə məydanlarda mətəm tutuxtin bəxkə ix bolmaydu; qünki Mən Moabni həqkimgə yəkməydiəqan bir qəqidək keqip taxlaymən, — dəydu Pərwərdigar, **39** — ular piəqəndin zarlixidu; [Moab] xunqilik parə-parə kəliwetiliduki, u hijaləttin kəpəqilikə arqisini kəlidu; Moab ətrapidiki həmmə təripidin rəsəwə kəlinidiəqan, wəhəimə saləquqı obyekt bolidu. **40** Qünki Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mana, bərsi bürküttək qənatlirini kərip [pərwəz kəlip], Moab üstigə xunqəyup qüxidu. **41** Xəhərliri ixəqəl bolidu, istihkamlar igiliwelinidu; xu kəni Moabniki palwanlarning yüriki toloqəkkə qüxkən əyalning yürikidək bolidu. **42** Moab əl kətaridin yəkitilidu; qünki u Pərwərdigar aldidə həkawurluk kəloqan; **43** wəhəxt, ora wə kiltək bəxingləroqə qüxüxni kütməktə, i Moabda turuwatqanlar, — dəydu Pərwərdigar. **44** — wəhəxtədin qəqəqan orioqə yikilidu; oridin qikqan kiltəkkə tutulidu; qünki uning üstigə, yəni Moab üstigə jəzəliniz yilini qüxürimən — dəydu Pərwərdigar. **45** Qəqəqanlar Həxbon [sepilining] daldisidə turup əməlsiz qalidu; qünki Həxbondin ot, həm [məhrum] Siqon [padixah]ning zemini otturisdin bir yəlkun partlap qikidu wə Moabning qəkilirini, soquxqəqə həlkning bəx qəkkilirini yutuwalidu. **46** Həlingəroqə way, i Moab! Kemoxkə təwə boləqan əl nabut boldi; oququlirəng əsirgə qüxidu, kizlirəng sürgün bolidu. **47** Ləkin, ahirkə zamanlarda Moabni sürgünlükidin kəyturup əsligə kəltürimən, — dəydu Pərwərdigar. Moab üstigə qikiridiəqan həküm muxu yərgiqə.

49 Ammoniylar toqruluk, Pərwərdigar mundaq dəydu: — Israiləng pərzəntliri yəkmikən? Uning mirəshorliri yəkmidu? Əmdi nemixkə Milkom Gadning zeminiəqə warislik kildi, Milkoməqə təwə boləqan həlk nemixkə Gadning xəhərliridə turidu? **2** Xunga mana, xu künlər kəliduki, — dəydu Pərwərdigar, — Ammoniylarning Rəbbəh xəhəridə jəng sadəlirini anglitimən; u harəbilik dəng bolidu; təwə xəhərliri ot koyup küydürülidu; Israil kəytidin əzilirini igiliwəloqanlarəqə igidarqilik kəlidu, — dəydu Pərwərdigar. **3** — Zarlanglar, i Həxbon! Qünki Ayi xəhiri harabə kəlinəqan! Rəbbəh kizliri, əzəngləroqə bəz

rəhtni bəqəlap matəm tutunglar; sepi iqidə uyan-buyan patiparak yügüringlar; qünki Milkom wə uning kahinliri, uningə təwəlik əmiriliri sürgün bolidu. **4** Nemixka küq-həywitingni danglaysən? Sening küqüng ekip ketiwatidu, i: «Kim manga yekinxixka petinalisun?» dəp əz baylikliringə tayanəjan, asiylik kiloquqi kız! **5** Mana, Mən barlik ətrapəngdikəldərin wəlxət qikirip üstüggə qüxürimən, — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Rəb Pərwədigar, — xuning bilən silər hərbiringlar həydiwətilisilər, aldi-kəybinggə qərimay qəsisilər; qəqənlarni yənə yioququqi həqkim bolmaydu. **6** Ləkin keyinki künlərdə, Ammoniylarni sürgünlükidən kayturup əsligə kəltürimən, — dəydu Pərwədigar. **7** Edom toorluluk; Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwədigar — Israilning Hudasi mundaq dəydu: — Temanda hazır danalix tepilmamdu? Danixmənliridin nəsihət yəqəp kəttimu? Ularning danalixini dat besip qəloqanmu?! **8** Burulup qəqinglar, pinhan jaylardin turaləju tepip turunglar, i Dedanda turuwatqanlar! Qünki Mən Əsawəja tegixlik balayi'apətni, yəni uni jazalaydioqan künni bəxiəja qüxürimən. **9** Üzüm üzgüqilər yeningəja kəlsimu, ular azraq wasənglarni kəlduridu əməsmu? Oqrılar qəqiləp yeningəja kirsimu, ular əzirligə quxlukla buzup, oqrilaydu əməsmu? **10** Mən Əsawni yalingəqliwətimən, u yoxurunəjudəq jay kəlmioquqə daldə jaylirini eqip taxlaymən; uning nəsl, kərinəxliri həm qoxnili yəqaydu; u əzi yəq bolidu. **11** Ləkin yetim-yəsirlirini kəldur, Mən ularning həyatini saqlaymən; tul hotuninglar Manga tayanun. **12** Qünki Pərwədigar mundaq dəydu: — Mana, [əzəzipimning] kədəhidin iqxkə tegixlik bolmioqanlar qokum uningdin iqməy qəlmaydioqan yərdə, sən jazalanmay qəlamsən? Sən jazalanmay qəlmaysən; sən qokum uningdin iqisən. **13** Qünki Əz nəmim bilən qəsam iqənmənki, — dəydu Pərwədigar, — Bozrah dəlxət basidioqan həm rəsəwa kilinidioqan bir obyekt, harəbilib wə lənət sezi bolidu; uning ətrapidiki xəhərliri daimlik harəbilib bolidu. **14** Mən Pərwədigardin xu bir həwəni anglaşka muyəssər boldum, — wə bir əlqi əllər arisioja əwətilgənidi — U: «Uningəja hujum kilixka yioqilinglar! Uningəja jəng kilixka ornunglardin turunglar!» — dəp həwər beridu. **15** Mana, Mən seni əllər arisida kikiq, İnsanlar arisida kəmsitilgən kilimən. **16** Sening əzgilərgə dəlxət salidioqanlikəng, Kənglündiki təbəbburlukəng əzüngni əldəp qoydi; Həy tik kiyaning yerikliri iqidə turoquqi, Turaləjuq egizlikning yukiri tərpidə boləquqi, Gərqə sən qəngəngni bürkütningkidəq yukiri yəsisəngmu, Mən xu yərdin seni qüxüriwətimən, — dəydu Pərwədigar. **17** — Wə Edom tolimu wəhimilik bolidu; Edomdin etidioqanlarning həmmisi uning barlik yara-wəbaliri tūpəylidin wəhimigə qüxüp, ux-ux kilidu. **18** Sodom, Gomorra wə ularning ətrapidiki xəhərliri bilən birgə erüwətilgəndəq Edommu xundəq bolidu, — dəydu Pərwədigar, — həqkim xu yərdə turmaydu, insan baliliri xu yərdə olturəqlaxmaydu. **19** Mana, İordan dəryasidiki qawar-qatkalikdən qikiq, daim ekip turidioqan xu sular boyidiki yaylakti [koylarni] tərəkətan bir xirdək Mən [Edomdikilərin] bədər qəqəzümən. Əmdə kimni halisam Mən uni Edomning üstigə tikləymən; qünki Manga kim təng kələydu? Kim Məningdin həsəb

elixka Məni qəkirəlaydu? Məning əldimda turalaydioqan pəda bəqquqi barmu? **20** Xunga Pərwədigarning Edomni jazəlxətiki məksitini, xuningdəq Teməndikilərin jazəlxəz niyitini anglanglar: ularning kikiqlirimi tartip epketilidu; bərhək, kilmixliri tūpəylidin Pərwədigar uning yaylikini wəyrənə kilidu. **21** Ularning yikilip kətkən sadasini Angəz yər yüzidikilər təwrinip ketidu; nələ-pəryədliri «Kizil dəngiz»əqicə anglinidu. **22** Mana, birs bürküttək kənat yeyip pərwəz kiliq, Bozrah üstigə xungəqup qüxidu. Xu küni Edomdiki palwanlarning yüriki toləqəqka qüxkən əyalning yürikidəq bolidu. **23** Dəməxk toorluluk; — Hamat, Arpad xəhəridikilər hijələtkə kəlduruldu; qünki ular xum həwər anglaydu; ularning yüriki su bolup ketidu; dawuloqup kətkən dəngizdəq ular həq tinqinalmaydu. **24** Dəməxk zəipləxti, qəqixka burulidu; uni wəhimə basidu; əzəblər toləqəqka qüxkən əyalni tutkəndəq, əzəb wə dərd-qəyoqu uni tutidu. **25** Nəm-dəngik qikətan yurt, Mən huzur ələjan xəhər xu dərijidə taxliwətilgən bolidu! **26** Xunga uning yigitliri koqilirida yikilidu, jənggiwar palwanlar xu küni yokitilidu, — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwədigar; **27** — həmə Mən Dəməxkning sepiyə bir ot yəkimən, u Bən-Hədadning ordilirini yutuwəlidu. **28** Bəbil padixəhi Nebəkədnəsər yəngəng Kədar toorluluk həm Həzorning padixəhlikliri tuəquləq səz: — Pərwədigar mundaq dəydu: — «Ornungdin tur, Kədarəja hujum kiliq, xərkətki ədəmlərin buləng-təlaləng kil!» — dəyilidu; **29** Hujum kiləjan ularning qədiriliri həm padilirini elip ketidu; ularning qədir pərdiliri, barlik qəqa-qəqa, təgilirini buləp ketidu; hək ularəja: «Təpəp-təpəplərin wəhimə basidu!» dəp wərkiraydu. **30** Qəqip kətinglar, bədər tikip pinhan jaylardin turaləju tepip turunglar, i Həzordikilər, — dəydu Pərwədigar, — qünki Bəbil padixəhi Nebəkədnəsər silərgə jəng kilixka kəst kiləjan, silərgə qərap niyiti buzuləjan. **31** — Ornungdin tur, sepi-dərwəziləroja igə bolmioqan arəmhuda yaxəp, tinq-əman turoqan əlgə jəng kilixka qik; ular yəloquz turidu — dəydu Pərwədigar, **32** — ularning təgiliri olja, top-top māl-wəranliri əjəniymət bolidu; Mən qəqə qəqlirini qüxürgənlərin tət xaməloja tərkitimən, ularning bəxiəja hər ətrapidin külpət qüxürimən, — dəydu Pərwədigar; **33** — Həzər bəlsə qilibərləning turaləjuqi, mənggügə wəyrənə bolidu. Həqkim xu yərdə turmaydu, insan baliliri xu yərdə olturəqlaxmaydu. **34** Yəhəda padixəhi Zədəkiya təhtək olturoqan dəsəpki wəkitlirida, Yəramiə pəyoqəmbərgə kəlgən Pərwədigarning sezi mundaq idi: — **35** Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwədigar mundaq dəydu: — Mana, Mən Eləmnin qəlluk küqi boləjan okyasini sundurimən. **36** Asmanlarning tət qətidin tət xaməlni qikirip Eləmnin üstigə qüxürimən; Mən ularni bə tət xaməloja tərkitimən; xuning bilən Eləmdin həydəlgənləning bərməydioqan əl-məmləkətlər qəlmaydu. **37** Mən Eləmnə dūxmənliri əldidə həm jəninə izdigüqiləning əldidə dəkə-dükigə qüxürimən; dəhəxtlik əzəzipimni bəxiəja təküp, külpətlərin qüxürimən; ularni bərbət kiləquqə Mən kiləqni ularning kəynidin koqqlaxka əwətimən. **38** Mən Əz təhtimni Eləmdə tikləymən, xu yərdin padixəhi wə xəhzədilirini yok kilimən, — dəydu Pərwədigar. **39**

— Lekin ahirki zamanlarda, Mən Elamni sürgünlükidın kayturup əsligə kəltürimən, — deydu Pərwərdigar.

50 Pərwərdigar Yərəmiya pəyoqəmbər arklilik Babil tooqruluk, yəni Kaldiyləning zəmini tooqruluk eytkən sez: — **2** Əllər arisida xu həwəni elan kilip jakarlanglar, tūo ketürünglar; jakarlanglar, uni yoxurmanglar! — «Babil ixqal kilindi; Bəl bolsa hijalətkə kəlduruldi, Marduk patiparak bolup kətti; Babilning oyma butliri hijalətkə kəlduruldi, yirginqlik narsiliri patiparakqilikka qüxti!» — dənglar. **3** Qünki ximaldin uningə jəng kilməqə boləjan bir əl kelidu; u uning zəminini wəyran kilidu, həqkim xu yərdə turmaydu; insan həm həywanmu kəqip ketidu, ular yök bolidu. **4** Xu künlərdə, xu qəoqda, — deydu Pərwərdigar, — Israil həlki kelidu, ular həm Yəhuda həlki bilən billə kelidu, ular yioqləjan həlda mēngip Pərwərdigar Hudasiñ izdaxkə kelidu. **5** Ular Zionning yolini soraydu, yüzlirini uningə qaritip: «Hərgiz untulmas mēnggölük bir əhdə bilən əzimizni Pərwərdigarə bəoqlayli» — deydu. **6** — Mening həlkmə azəjan koylardur; ularning bəkküqiliri ularni əzdurəjan, ularni təolarda tenitip yürəg; ular təoqdin dēnggə kəzip yürüp, əz aramgəhini untuəjandur. **7** Ularñ uqratqanlarning həmmisi ularni yəp kətkən, küxəndiliri ular tooqruluk: «Bizdə [bu ixlarda] həq gunah yok, qünki ular ata-bowilirining ümidi boləjan Pərwərdigar, yəni həkkaniyilikning yaylak-turaləjisi boləjan Pərwərdigarning əliddə gunah, sadir kiləjan!» — dēgən. **8** [I həlkmə], Babil otturisdin kəqinglar, kaldiyləning zəminini taxlap qikənglar, padini yetəkligüqi tekilərdək bolunglar. **9** — Qünki mana, ximaliy zəmindin Babilə hujum kilməqə boləjan zor bir top uluoq əlləni kəzoqəymən; ular əzlirini uningə karxi səpkə kəoxidu; xuning bilən Babil xu yərdin qikkənlər təripidin əsirgə qüxidu. Ularñing oklirining həmmisi batur mərgənlərnəngkidək bolidu; ularñing həqkəyisi jəngdin kuruk kəl mēlmyədu. **10** Kaldiə bolsa olja bolidu; olja ələjan barliq bulioquqilar uningdin kənaətlinidu, — deydu Pərwərdigar; **11** — Qünki silər xadlanəjənsilər, silər yayrap kətkənsilər, i mirasim boləjan [həlkimni] bulang-talang kəloquqilar! Qünki silər qeməndə turojan mozaylardək səkrigənsilər, ayəqirlərdək huxalliktin kixnigənsilər! **12** Əmdə ana [yurtung] zor hijalətkə kəldurulidu; rəswəqilik seni tuəjoquqini kəpəlaydu; mana, u əlləning daxkili, — bir jənggəl, kəoqjirək yər wə qəl-bayawan bolup kəlidu. **13** Pərwərdigarning əzəzipi tūpəylidin, uning həq əhalisə bolmaydu, bəlkə toluk taxliwətiləng bolidu; Babilin etidojanlarning həmmisi uning barliq yara-wabaliri tūpəylidin wəhimigə qüxüp ux-ux kilidu. **14** Babilə jəng kilix üqün uning ətrapida səpkə tizilinglar, barliq okyaqilar; uningə etinglar, oklarni həq ayimanglar; qünki u Pərwərdigar əliddə gunah sadir kiləjan. **15** Uning ətrapida jəng qukanlirini kətürünglar; u təslim bolup kəl kətüridu; munariliri ərilidu, sepilliri əulitilidu; qünki bu Pərwərdigarning ələjan kisasidur. Uningdin kisas elinglar; u bəxkiləroja nemə kiləjan bolsa uningəjimu xuni kilinglar. **16** Babilin uruk tərjoquqi həm həsul wəktidiki oroqək saləjoqilarni yok kilinglar; zulumkərnəng kiliqining kərkunqi tūpəylidin bularning hərbiəri əz eligə kəytip, hərbiəri əz ana yurtioja kəqsun!

17 Israil tarkitiwətilgən koy padisidur; xirlar ularni həydiwətkən; dəsəlpə Asuriyəning padixahı ularni yəp kətkən, ahirida bu Babil padixahı Nebəkdənsər uning ustihanlirini əzip əqajiləjan. **18** Xunga samawi kəoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundaq deydu: — Mana, Mən Asuriyəning padixahıning yenioja kelip, uni jazalioqinimdək, mən Babil padixahını həm zəminini jazalaymən. **19** Mən Israilni kəyrtidin əz yayliqioja kəyrturmən, u Kərməl tēoqida, Bəxan zəminida ozuklinidu, uning jeni Əfraim tēoqi üstidə həm Gilead zəminida kənaətlinidu. **20** Xu künlərdə, xu qəoqda, — deydu Pərwərdigar, — Israilning kəbihliki izdəlsə, həq tēpilmaydu; Yəhudaning gunahliri izdəlsə, həq tēpilmaydu; qünki Mən kəldurəjan kəldisini kəqürüm kilimə. **21** — Merataimning zəminioja zərb bilən jəng kilixkə, Pekodta turuwatqanlarəjimu jəng kilixkə qikənglar; ularni wəyran kilinglar, kəldukinimu həlak kilinglar, — deydu Pərwərdigar, — Mən nemini sanga buyruəjan bolsam xuni ada kilinglar. **22** Jəng sadaliri [Babil] zəminida anglinidu; u zor həlakətnəng sadasidur! **23** Əslidə pütkül yər yüzini urəjan bəzojan xu dərjəidə sundurup qəkiwətilədu! Babil əllər arisida xunqə bir dəhxət bəskuqi bolup qikəntioqlu! **24** Mən sanga tuzək kurdum; sən, i Babil, həq bilməylə uningə tutuldung; Pərwərdigar bilən kərxilixixing tūpəylidin sən tēpili tutuldung. **25** Pərwərdigar kəral ambirini eqip, əzəzpidiki kəralirini elip qikərdi; qünki samawi kəoxunlarning Sərdari boləjan Rəb Pərwərdigar kaldiyləning zəminida kildiojan ixi bardur. **26** Uning hər qət-qətliridin kelip uningə hujum kilinglar, ambarlirini eqiwətinglar; ənqiləni dēwiləgəndək uni harabə-harabə kilip dēwiləp wəyran kilinglar; uning həqnəmisini kəldurmanglar! **27** Uning barliq torpaklirini əltürüwətinglar! Ular soyuluxkə qüxsun! Ularñing həlioja way! Qünki ularñing küni, yəni jazalinix wəkti yetip kəldi. **28** Anglanglar! Zionəja kelip, Pərwərdigar Hudayimizning kisasini, yəni ibadətəhanisi üqün ələjan kisasini jakarlaydiojan, Babil zəminidin kəqkan panah izdigüqilərnəng əwazini anglanglar! **29** Babiləja hujum kilix üqün okyaqilarni, yəni barliq kamanni əgküqiləni qəkiringlar; Babilning ətrapida bargah kurup kərxiwəlinglar; həqkimni kəqkuzmanglar; əz kilmixini əz bəxioja qüxürünglar; u nemiləni kiləjan bolsa, uningəjimu xuni kilinglar; qünki u Pərwərdigarəja — Israildiki Məkkəddəs Boləjoqujoja karxi kərəngləp kətkənidi. **30** Xunga uning yigitliri kəqilirida yikilidu; xu künidə uning barliq jəngqi palwanliri yokitilidu; — deydu Pərwərdigar. **31** Mana, Mən sanga kərxidurmən, i kərəngləp kətkuqi, — deydu samawi kəoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar, — qünki sening künəng, yəni Mən yeningəja yəkin kelip jazalaydiojan kün yetip kəldi; **32** kərəngləp kətkuqi putlixip yikilidu, həqkim uni kəyrtidin yələp turoqumaydu; bərhək, Mən uning xəhərlirigə ot yəkimən, u uning ətrapidikilərnəng həmmisini kəyrdürüp yutup ketidu. **33** Samawi kəoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundaq deydu: — Israilər Yəhudalar bilən billə əzilip horlukni kərgən; ularni əsir kiləjanlar ularni kəttik kəmap tutkənidi; ularni koyuwətxini rət kiləjan. **34** Lekin ularñing Həməjmət-Kutkəzoquqisi küqlüktur;

samawi qoxunlarning Sərdari boloqan Pərwərdigar ularning dəwasini əstayidillik bilan soraydu, xuning bilan U ularning zəminioqə aramlıq beridu, Babildikilərgə aramsızlıq yətküzidu. **35** Kaldıylər üstigə, Babilda turuwatqanlar üstigə həmdə Babilning əmirliəri wə danıxmənliəri üstigə kiliq qūxidu, — dəydu Pərwərdigar; **36** kiliq palqılar üstigə qūxkəndə, ular həmakət-əhməkərdək kərinidu; kiliq ularning palwanliəri üstigə qūxūp, ular patiparək bolup ketidu; **37** kiliq ularning atliri üstigə, jəng hərwiliri üstigə, ularning səpliridə turoqan barlıq yat ləxkərlər üstigə qūxidu, ular ayallardək bolidu; kiliq həziniliri üstigə qūxidu, ular bulang-talang kilinidu. **38** Kuroqəkilik ularning suliri üstigə qūxūp, ular qurup ketidu; bularning səwəbi zəmini oyma butlaroqə tolup, ular qorqunqlıq məbudlar tūpəylidin təlwixip kətkən. **39** Xunga qəldiki janiwarlar wə qilbərilər birlikdə xu yərdə turidu; xu yərdə hūwquxlar məkanlıxidu; u mənggüə adəmzatsız bolidu, dəwrdin-dəwrgə həq əhalilik bolmaydu. **40** Huda Sodom wə Gomorrani ətrapidiki xəhərliri bilan billə ərüwətkinidək, həqkim xu yərdə turmaydu, insan baliliri xu yərdə olturaklaxmaydu, — dəydu Pərwərdigar. **41** — Mana, ximaldin bir həlk, uluq bir əl qikip kelidu; yər yüzining qət-qətliridin nuroqun padıxahlar kəzoqilidu. **42** Ular okya həm nəyzini tutup qorallinidu; ular wəhxiy, həq rəhım kərsətməydiğən bolidu; atlirioqə mingəndə ularning əwazlırı dengizdək xawkunlaydu; ular jənggə atlatqan adəmlərdək səp-səp bolup, sanga hujum kilməkqi, i Babil kizi! **43** Babil padıxahi ularning həwirini anglapla kolliri titrəp boxap ketidu; oqəm-kəyoqı uni tutidu, toloqəkkə qūxkən ayaldək azablar uni bəsiwalidu. **44** Mana, İordan dəryası boyidiki qawar-qatkalıktın qikip, daim ekıp turdiğən xu sular boyidiki yaylaktiki koyları tarkatqan bir xirdək Mən Babildikilərnı bədər kaqkuzimən. Əmdi kimni halisam Mən uni uning üstigə tikləymən; qünki Manga kim təng kələydu? Kim Meningdin hesab elixkə Meni qakıralaydu? Mening aldimda turalaydiğən pada bakkıuqi barmu? **45** Xunga Pərwərdigarning Babilni jazaləxtiki məksitini, xuningdək kaldıylərnıng zəminini jazalax niyitini anglanglar: Ularınıng kikiqlirimu tartip epketilidu; bərhək, kilmixlırı tūpəylidin [Pərwərdigar] uning yaylıkını wəyrənə kilidu. **46** Babilning ixoqal kilinoqanlıkını anglap yər yüzü təwrinip ketidu; uning nalə-pəryadi barlıq əllərgiqə anglinidu.

51 Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mana, Mən Babilni sokdiğən həm «Ləb-kamay»da turuwatqanları sokdiğən bitqit kılıoqı xamalıni kəzoqəp qikirimən; **2** Mən Babiloqə yat adəmlərnı əwətimən; ular uni soruwetidu, zəminini yər bilan yəksan kiliwetidu; uning bəxioqə külpət qūxkən künidə ular uningə tərəp-tərəptin karxilixixkə kelidu. **3** Uning okyaqiliriqə kırıqni tartkudək, ornidin turoquqlaroqə dubuloqə-sawut kiygüdək pürsət bərmənglar; uning yigitlirining həqkaysisini ayap koymanglar; uning pütkül qoxunini bitqit kilinglar. **4** Kaldıylərnıng zəminidə sanjiloqanlar, koqiliri kiliqlanoqanlar yikilsun! **5** Qünki İsrail yaki Yəhudamu öz Hudasi tərəpidin, yəni samawi qoxunlarning Sərdari boloqan Pərwərdigar tərəpidin taxliwetilgən əməs; qünki [Babilning] zəmini İsraildiki

Mukəddəs Boloquqi aldidə sadir kılıoqan günah bilan toloqandur. **6** [Barlıq əllər], Babil iqidin kəqinglar, əz jəninglarnı elip bədər kəqinglar! Uning kəbihihlikigə qetilib kəlip həlak bolmanglar; qünki bu Pərwərdigarning kisas alidiqən wəktidur; U kilmixini əz bəxioqə kayturidu. **7** Babil Pərwərdigarning kolidiki pütkül jəhənni məst kılıoquqi altun kədəh boloqan; əllər uning xaribidin iqnən; əllər xuning bilan sarang bolup kətkən. **8** Babil tuyuksız yikilib bitqit bolidu; uningə aq-zar kətürənglar! Uning azablırı üqün tutiya elinglar; u bəlkim sakaytılarmikin? **9** — «Biz Babilni sakaytməkdikudək, ləkin u sakaymidi; uningdin wəz kəqip həmmimiz əz yurtimizioqə kaytaylı; qünki uning üstigə qikirilidiqən həküm jazası asmanqə takixip, kəkkə yetidu». **10** — «Pərwərdigar həkkanıylikimizni barlıkqə kəltürəndur; kələyli, Zionda Pərwərdigar Hudayimizning kılıoqan ixini jakarlaylı!» **11** — Okları uqlanglar! Kalkanları tutunglar! Pərwərdigar Medianing padıxahlırining rohinı urəqtı; qünki Uning niyiti Babiloqə karxidur, uni bərbar kiliq üqündur; bu Pərwərdigarning kisasidur, yəni Uning ibadəthanisi üqün aloqan kisasidur. **12** Babilning səpillirioqə karitip jəng tuqını kətürənglar; kəzətnı təhimu qingrak kilinglar, kəzətkilərnı [Babilni qeriditip] səptə turoquzonglar; bəktürmə koynonglar; qünki Pərwərdigar Babildikilərnıng jazası toqruluk nemilərnı degən bolsa, U xuni kənglidə pəmləp, uni ada kilidu. **13** — İ əlwək sular üstidə turoquqi, baylıqlıri nuroqun boloquqi, əjiling yetip kəldi, jəning əlqinip üzüliş wəkti toxtı. **14** Samawi qoxunlarning Sərdari boloqan Pərwərdigar Əzi bilan kəsəm kiliq: «Top-top qekətkilərdək Mən seni adəmlər bilan teldurimən; uning sening üstündin oqəlibə təntənilirini kətüridu» dedi. **15** — U bolsa yər-zəminni kütq-kudriti bilan yasap, Aləmnı danaliki bilan bərpa kiliq, Asmanlarnı əkil-parasiti bilan yayoquqidur; **16** U əwazini koynuətsə, asmanlarda sular xawkunlaydu; U yər qətliridin bulut-tumanlarnı ərilitidu; U yaməqurlaroqə qakmāklarnı həmrəh kiliq bəkitidu, Xamalni Əz həziniliridin qikiridu. **17** Bu [butpərəslərnıng] hərbiəri əkilsiz, bilimdin məhrumlardur; Hərbiər zərgər əzi oyoqan but tərəpidin xərməndigə kalidu; Qünki uning kuyma həykili yaloqanlıq, Ularda həq tinik yoxtur. **18** Ular bimənilərdur, mazək obyektidur; Ularınıng üstigə jazalınış wəkti kəlgəndə, ular yökətilidu. **19** Yakupning nəsıwisi Boloquqi bulardək əməstur; Qünki həmmiini yasıoquqi Xudur; İsrail bolsa Uning Əz mirası boloqan kəbilisidur; Samawi qoxunlarning Sərdari boloqan Pərwərdigar Uning namidur. **20** Sən [İsrail] Mening gərzəm, Mening jəng qoralımdursən; Səning bilan Mən əllərnı bitqit kiliyəm, Səning bilan padıxahlıqlarnı tarmar kiliyəm; **21** Səning bilan həm at həm at mingüqini bitqit kiliyəm; Səning bilan həm jəng hərwişi həm həydgüqisini bitqit kiliyəm; **22** Səning bilan həm ər həm ayalı bitqit kiliyəm; Səning bilan həm kəri həm yaxlarnı bitqit kiliyəm; Səning bilan həm yigit həm kizni bitqit kiliyəm; **23** Səning bilan həm padıqi həm koy padisini bitqit kiliyəm; Səning bilan həm dəhqan həm boyunturukqə kətiloqan kalilirini bitqit kiliyəm; Səning bilan həm waliylər həm həkümranlarnı bitqit kiliyəm. **24** — Mən kəz əldinglarda Babilning həm barlıq

kaldiylarning Zionda qilqan barlik razillikini oz bexioja quxirup yanduriman, — daydu Pervardigar. **25** — Mana, Men san [Babiloja] karximan, i putkul yer yuzini halak qilquqi taoj; Men kolumni usttingga sozup, Seni tik yarladin oqulitip, Domilitip quxirup, seni keyup tugiyan bir yanar taoj kiliman, — daydu Pervardigar. **26** Xuning bilan ular sendin burjak qikirix iqqinmu tax tapalmaydu, Yaki ul iqqinmu hegyardin tax tapalmaydu; Qunki san mangguga bir wayrana bolisan, — daydu Pervardigar. **27** — Zeminda jang tuoqini koturunglar, Ollar arisida kanay qelinglar; Babiloja jang kilixka ollarni tayyarlanglar; Ararat, minni wa Axkinaz padixahlikirini qakirip yioqinglar; Uningoja hujum qilquqi koxunlaroja bir sardar beketinglar; Atlarni top-top qetokka leqinkilirdak zeminoja turkumlap qikiringlar; **28** Uningoja jang kilixka ollarni tayyarlanglar, — Medialiklarning padixahlari, waliyliri wa barlik hukumdarlarini, xundakla u hukim surgan zeminlarning barlik adamlirini tayyarlanglar! **29** Xuning bilan yer yuzi tawrinip azablanidu; qunki Pervardigarning Babiloja karxi baqliqan niyatli, yani Babilning zeminini heq adam turmaydioqan qel-bayawan kiliwetix niyeti omalgə axmay qalmaydu. **30** Babildeki palwanlar uruxtin kol uzidu; Ular qoroqanlirida amalsiz olturidu; Ularning dərmani qalmaydu, Ular ayallardək bolup qalidu; Uning turaloqlirioja ot qoyulidu; Dərwaza salasunliri sundurulidu. **31** Yügürüp keliwatkan bir qaparmən yəna bir qaparməngə, bir həwərgi yəna bir həwərgigə Babil padixahining aldidila uqrixip kelip uningoja: — «Silining putkül xəhləri u qəttin bu qətkiə ixəqəl kilindi; **32** Dərya keqikliri igiliwelindi, Komuxluklar otta keydürüldi, Palwanliri dəkkə-dükkigə quxüxti!» — dəp jakarlixidu. **33** Qunki samawi koxunlarning Sərdari bolqan Pervardigar — Israilning Hudasi mundak daydu: — Babilning kizi təkxilinip qingdiliديوan wahti bolqan hamandək besilidu; Birdəmdila, uning hosuli orulidioqan wahti yetip bolidu! **34** Zionda turoquqi kiz: — «Babil padixahi Nebokadnəsar meni yutup, Meni oqajlap əzgan; U iqimni boxitiloqan qaqidək kilip koyqan; U əjdihadək meni yutup, Özini nazu-nemətlirim bilən toyoquzqan, Meni kurukdap pak-pakiz kiliwətkən. Manga, mening tenimgə kiloqan zorawanliqi Babilning bexioja quxürülsun» — daydu, Wə Yerusalem: «Mening kanlirim Kaldiya də turoquqlarning bexioja təkülsun» — daydu. **36** Xunga Pervardigar mundak daydu: — Mana, Mən sening dəwayingni soraymən, Sən iqqin kisas alimən; Mən uning dengizini kurutimən, bulikini kaonjiritimən. **37** Babil bolsa dəwədəwə harabilar, Qilberilərnəng turaloqlisi bolidu; Zemini adəmnə dəlxət basidioqan hən daim ux-ux kilinidioqan obyekt bolidu, Heq adəm xu yərdə turmaydu. **38** Ularning həmmisi yax xirlardək hūwlixidu, Arslanlardək bir-birigə hiris kilixidu; **39** Ularning kəypiyati kizip kətkəndə, Mən ularoja bir ziyaət tayyarlap koyimənkə, ularni məst kiliwetimən; xuning bilən ular yayrap-yaxnap ketidu, — andin mēnggugə uyquoja qərk bolup, kaytidin heq oyoqanmaydu, — daydu Pervardigar. **40** Boquz laxka yetiləgən kozilardək wə billə yetiləgən qoqxarlar hən tekilərdək Mən ularni boquz laxka quxürimən. **41** Xexakning ixəqəl kilinoqanlikioja karal Putkül yer yuzining pəhrining tutuloqanlikioja karal

Babilning ollar arisida adəmnə dəlxət basidioqan obyekt boləqanlikioja karal! **42** Dengiz Babil üstidin ərləp kətti; U nuroqunliqan dolkunlar bilən qərk boldu. **43** Uning xəhləri adəmnə dəlxət basidioqan obyekt, Kaonjirək yər, bir qəl, heqkim turmaydioqan zemin boldi; Heqqandək insan balisi kaytidin xu yərlərdin etməydu. **44** Mən Babilə Bəlni jazalaymən; Mən uning əozidin yutuwaləqanini yanduriwalimən; Ollar kaytidin uningoja karəp ekip keliməydu; Bərhək, Babilning sepili oqulap ketidu. **45** Uning otturisdin qikinqlar, i həkim! Həbiringlar Pervardigarning kəttik qəzəpidin əz jeninglarni elip bədər keqinglar! **46** Silər zeminda angliniwatkan pitnə-ioqwadın yüringlarni su kilmənglar wə qorkmənglar; Bu yil bir pitnə-ioqwa, kələr yili yəna bir pitnə-ioqwa qikidu; Zeminda zulum-zorawanliq partlaydu, həkumdarlar həkumdarlaroja karxi qikidu. **47** Xunga mana, xu künlər keliduki, Mən Babildeki oyma məbudlarni jazalaymən; Xuning bilən uning putkül zemini hijalətkə kaldurulidu, Uningdə əltürülgənlər uning iqidə yikilidu; **48** Xuning bilən asman wə zemin wə ularə bar boləqanlar Babil üstidin xadliktin yangraydu; Qunki ximaldin halək kiloquqilar uningoja jəng kilixka kelidu — daydu Pervardigar. **49** Babil tūpəylidin putkül yər yuzidiki əltürülgənlər yikiləndək, Babil Israilə əltürülgənlər tūpəylidin Babil yikilməy qalmaydu. **50** Kiliqtin kaqkanlar, yirək ketinglar, həyal bolmənglar; Qət yərlərdin Pervardigarni seoninqlar, Yerusalemnə esinglarə kəltürünglar. **51** «Biz hijalətkə kəlduk, qunki həkarətkə uqriduk; Xəməndiqliktin yuzimiz təküldi; Qunki yat adəmlər Pervardigarning əyidiki məkəddəs jaylarə besip kirdilə.» **52** Xunga xu künlər keliduki, — daydu Pervardigar, — Mən uningdeki oyma məbudlarni jazalaymən; Uning putkül zemini boyda yarilənin jan həlkumida ingrixidu. **53** Babil asmanlarəja kəturülgən bolsimu, Uning yukiri istihkam-koroqini mustəhkəmləngən bolsimu, Ləkin Meningdin uningəja halək kiloquqilar yetip baridioqan boldi, — daydu Pervardigar. **54** Babilnə nala-pəryadning əwazi, Kaldiylərnəng zeminidin zər haləkətnəng sadası kəturüldi. **55** Qunki Pervardigar Babilni halək kilməqə bolidu; U uningdin warəng-qurunglirini yokitidu; Sularning dolkunliri ərkəxləwətkən sulardək xarkiraydu, Ularning əwazi xawqunlap kelidu. **56** Qunki halək kiloquqi uningəja, yəni Babiləja jəng kilixka kelidu, Xuning bilən uning palwanliri əsirgə quxidu; Ularning okyaliri sundurulidu; Qunki Pervardigar — kisaslar əloquqi Təngridur; U yamanliqni yandurməy qalmaydu. **57** — Mən uning əmirliiri, danixmənliri, waliyliri, həkumdarliri wə palwanlirini məst kiliyən; Ular mēnggugə uhlaydu wə kaytidin heq oyoqanmaydu — daydu Padixah, — Nami samawi koxunlarning Sərdari boləqan Pervardigar. **58** Samawi koxunlarning Sərdari boləqan Pervardigar mundak daydu: — Babilning kəng sepilliri yər bilən yəksən kilinidu, Uning egiz darwaziliri pütünləy keydürüldi; Xuning bilən əllərnəng jan tikip tapkən məhniti bihədə bolidu, əl-yurtlarning əzirlirining japəlik əjiri pəkət otka yekiloqu bolidu. **59** Yəhədə padixahi Zədəkəja təhtək olturoqan tətiniqi yili, Babiləja barəjinidə Məhsəyahnəng nəwrisi, Nəriyaning oqlı Seraya Zədəkiyaəja həmrəh bolup barəqan (Seraya

bax oyojidar idi). Yərəmiya pəyoqəmbər uningə sız tapilojan. **60** Yərəmiya oram kəyojəzə Babilning bexioja qixidiojan barlik külpətlərni, — yəni Babil toqruluk pütüklük bu barlik sezlərni yazojanidi; **61** wə Yərəmiya Serayaəja mundaq dedi: — Sən Babiləja yetip barəanda, bu sezlərləning həmmisini okup qikip wə: — **62** «Pərwərdigar, Sən bu jay toqruluk: — Mən uni yəksan kiliməni, uningda heqkim, nə insan nə haywan turmaydiojan, mənggüə bir wəyrana bolidu — degənsən» — dəysən; **63** xundak kiliş bu yazmini okup qikkəndin keyin, uningə tax tengip, Əfrat dəryasining otturisoja qəruwət, **64** wə: «Mən uning üstigə qixürməki boləjan külpətlər tūpəylidin, Babil [xu taxka] ohxaxla oqərk bolup kaytidin ərilməydu; ular həlalin ketidu» — dəysən. Yərəmiyaning sezliri muxu yərdə tūgidi.

52 Zədəkiya Yəhudaəja padixah boləanda yigirmə bir yexida idi; u Yerusalemda on bir yil həküm sürdi. Uning anisi Libnahlik Yərəmiyaning kizi bolup, ismi Hamutal idi. **2** U [padixah] Yəhoakimning kiləninə, Pərwərdigarning nəziridə rəzil ixlərni kildi. **3** Pərwərdigarning Yerusalemoja həm Yəhudaəja karatқан oqəzi tūpəylidin, Pərwərdigar ularni Əz huzuridin həydiwətküə boləjan arilikta, təwandiki ixlər yüz bərdi. Birinçidin, Zədəkiya Babil padixahəja isyan kətürdi. **4** Xundak boldiki, uning səltənətinə tokkuzinçı yili oninçı ayning oninçı künidə Babil padixahı Nebokədnəsar pütkül koxunioja yetəqkilik kiliş Yerusalemoja hujum kilixka kəldi; ular uni koxiwəlip bargah kuxup, uning ətrapida kaxa-potəylərni kuxuxti. **5** Xuning bilən xəhər Zədəkiyaning on birinçı yiliqə muhasiridə turdi. **6** Xu yili tətinqi ayning tokkuzinçı küni xəhərdə əqir kəhətkilik həmmi baskan wə zemindikilər üqünmu heq ax-ozuk kalmiojanidi. **7** Xəhər sepli bəsildi; barlik jənggiwar ləxkərlər kaqmaqki bolup, tün keqidə xəhərdin bədar tikiwetixti. Ular padixah baqçisioja yekən «ikki sepli» arilikdikidi dərwezidin ketixti (Kaldiylər bolsa xəhərləning həmma tərpidə bar idi). Ular [Jordan jiloqisidiki] «Arabah tüzənglikini» boylap keqixti. **8** Ləkin Kaldiylərləning koxuni padixahni kooqlap Yeriho tüzənglikidə Zədəkiyaəja yetixti; uning pütün koxuni uningdin tarkilip kətkənidi. **9** Wə ular padixahni tutup, Hamat zemindiki Riblah xəhirigə, Babil padixahining aldioja apardi; u [xu yərdə] uning üstidin həküm qikardi. **10** Babil padixahı Zədəkiyaning ooqullirini uning kəz aldida kətl kildi; u Yəhudaning barlik əmiririninimu Riblah xəhiridə kətl kildi; **11** andin Zədəkiyaning kəzlrini oyuwətti; Babil padixahı uni mis kixənlər bilən baqlap Babiləja elip kəlip, əlgüqə zindanoja kəmap koydi. **12** Bəxinçı ayning oninçı künidə (bu Babil padixahı Nebokədnəsarning on tokkuzinçı yili idi) Babil padixahining hizmitidə boləjan, pasiban begi Nebuzar-Adan Yerusalemoja yetip kəldi. **13** U Pərwərdigarning əyini, padixahning ordisini wə xəhərdiki barlik əylərni kəydüriwətti; barlik bəhəywat imarətlərgə u ot kooyp kəydüriwətti. **14** Wə pasiban begi yetəqkilidikidi Kaldiylərləning pütkül koxuni Yerusalemləning ətrapidikidi pütkül seplini ərüwətti. **15** Pasiban begi Nebuzar-Adan zemindiki əng namrat

kixilərdin bir kışmini, xəhərdə kəlojan baxka kixilərləni, Babil padixahı tərəpkə keqip təslim boləjanlarni wə kəlojan hünərwənlərni əsir kiliş ularni elip kətti. **16** Ləkin pasiban begi Nebuzar-Adan zemindiki əng namratlarning bir kışmini üzümzarliklarni pərwix kilixka wə tərəkqilik kilixka kaldurdi. **17** Kaldiylər Pərwərdigarning əyidiki mistin yasəlojan ikki tüwrükni, das təgliklirini wə Pərwərdigarning əyidiki mistin yasəlojan «dəngiz»ni keqip, barlik mislirini Babiləja elip kətti. **18** Ular yənə [ibadətə ixtilidiojan] idixlar, gürrək-bəlgürrək, lahixigirlər, kaqılar, piyalə-təhsilər həm mistin yasəlojan barlik əswəblərni elip kətti; **19** daslar, huxbuydanlar, kaqılar, küldanlar, qiraədanlar, piyalələr wə jam-kədəhlərni bolsa, altundin yasəlojan bolsimu, kümüxtin yasəlojan bolsimu, ularning həmmisini pasiban begi elip kətti. **20** Sulayman padixah Pərwərdigarning əyi üqün mistin yasətkən ikki tüwrük wə «dəngiz», xundakla uning təglikli boləjan on ikki bukini u elip kətti; qünkü bu mis saymanlarning əqirlikini əlqəx mumkin əməs idi. **21** Ikki tüwrük bolsa, hər birinə egizlik on səkkiz gəz, aylanmisi on ikki gəz kəltətti; hər birinə iqi kawak bolup, misning kəlinlik tət barmak idi. **22** Tüwrükning üstidiki bəxi bolsa mis bolup, egizlik bəx gəz idi; uning pütün aylanmisi tər xəklidə həm anar nushisi bilən bəzəlgənidi, həmmisi mistin idi; ikkinçı tüwrükmu uningə ohxax bolup, umu anar nushisi bilən bəzəlgənidi. **23** Hər bir tüwrükning bəxinə yanlirida təkəşən altə anar nushisi bar idi; torda jəmiy bolup yüz anar nushisi bar idi. **24** Pasiban begi Nebuzar-Adan bolsa bax kaşin Seraya, orunbasar kaşin Zəfaniya wə ibadəthanidiki üq nəpər ixikbəkərnimu əsirgə aldı. **25** U xəhərdin ləxkərlərni baxkuridiojan bir əqwat əməldəni, xəhərdin tapқан orda məsləhətkiləridin yəttini, yərlək həlkni ləxkarlikkə tizimlioquqi, yəni koxunəning sərdarinə katipini wə xəhərdin atmix nəpər yərlək kixini tutti. **26** Pasiban begi Nebuzar-Adan bularni Babil padixahinə aldioja, Riblahəja elip bardi. **27** Babil padixahı Hamat zemindiki Riblahda bu kixilərləni kiliqlap əltürüwətti. Xu yol bilən Yəhuda əz zemindin sürgün kilindi. **28** Nebokədnəsar sürgün kəlojan kixilərləning sani mundaq idi: — yəttinçı yili üq ming yigirmə üq Yəhudi; **29** Nebokədnəsarning on səkkizinçı yili u Yerusalemdin səkkiz yüz ottuz ikki kixini sürgün kildi; **30** Nebokədnəsarning yigirmə üqinçı yili pasiban begi Nebuzar-Adan Yəhudiylərdin yəttə yüz kixik bəx kixini sürgün kildi; jəmiy bolup sürgün kilinəjanlarning sani tət ming altə yüz kixi idi. **31** Xundak boldiki, Yəhuda padixahı Yəhoakin sürgün boləjan ottuz yəttinçı yili on ikkinçı ayning yigirmə bəxinçı küni xu ix yüz bərdi: Əwil-Merodak Babiləja padixah boləjan birinçı yili, u Yəhuda padixahı Yəhoakinning kəddini kətürüp, uni zindandin qikardi; **32** u uningəja mulyim seş kiliş, uning ornini Babiləda uning bilən birgə turojan baxka padixahlarınə ornidin yukiri kildi; **33** xuning bilən Yəhoakin zindandiki kiyimlirini seliwetip, əmrinə kəlojan hər bir künidə hərdəim padixah bilən billə həmdəstihən boluxka muyəssər boldi. **34** Uning nəsiwisi bolsa, Babil padixahining uningə beqixəlojan daimlik iltipati idi; bu iltipat kündilik idi, yəni u uningəja

taki aləmdin ətqiə əmriɲing hərbiɹ küni muyəssər
qilinɔɹan.

Yərəmiyaning yiqə-zarliri

1 (Aləf) Ah! Ilgiri adəmlər bilən lik tolojan xəhər, Həzir xunqə yiganə olturidu! Əllər arisida katta boluquq, Həzir tul hotundək boldi! Əlkilər üstidin bəgim sürəgən mälikə, Həxaroqə tutuldi! **2** (Bət) U keqiqə aqqıq yiqə ketürməktə; Məngzidə kəz yaxliri taramlimakta; Axniliri arisidin, Uningoqə təsəlli beridoqan heqbiri yoxtur; Barlıq dostliri uningə satkənlik kildi, Ular uningə duxmən bolup kətti. **3** (Giməl) Yəhuda jəbir-japə həmə eqir kulluq astida, Sürgünlükkə qıktı; U əllər arisida musapir boldi, Heq aram tapmaydu; Uni koqluquqılarnıng həmmisi, Uningə yetixiwelip, uni tar yolda kistaydu; **4** (Dalət) Heqkim heytlaroqə kəlmigənlik tūpəylidin, Zionoqə baridoqan yollar matəm tutmakta. Barlıq qowukliri qəldərək qaldı, Kəhniliri aq-zar ketürməktə, Kizliri dər-dələm iqididur; Əzi bolsa, Kəttik azablanmakta. **5** (He) Kūxəndiliri uningə hojayin boldi, Duxmənli ri ronak tapmakta; Qünki uning kəpligən asiyliliri tūpəylidin, Pərwərdigar uni jəbir-japəqə koydi. Uning baliliri kəlməskə kətti, Kūxəndisigə əsir bolup sürgün boldi. **6** (Waw) Barlıq hərmət-xəhriti Zionning kizidin kətti; Əmirliri yaylakni tapalmioqan kiyiklərdək boldi; Uların g owqidin əzini qaquroqudək heq dərmani kəlmidi. **7** (Zain) Harlanoqan, sərgərdən boləqan künliridə, Həlkə kūxəndisining kəlioqə qūxkən, Heqkim yərdəm kolini sozmioqan qəoqda, Yərusalemlə kədimdə əzigə təwə boləqanlirini, Kimmətlik bayliklirini yədioqə kəltürməktə; Kūxəndiliri uningə məshirilik karaytti; Kūxəndiliri uning nabut boləqanlikini məshirə kixiti. **8** (Hət) Yərusalemlə əxəddiy eqir gunah sadir kəlioqan; Xuning bilən u haram boldi; Uning yalingəqlilikini kərgəqkə, Uni hərmətligənələr həzir uni kəmsitidu; Uyatta, uq tartkinqiqə u kəynigə buruldi. **9** (Tət) Uning əz həyzliri etaklirini buləqiwətti; U aqiwitini heq oylimioqandur; Uning yikilixi əjayib boldi; Uningə təsəlli bərgüqi yoxtur; — «Ah Pərwərdigar, harlanəqinimoqə qaral! Qünki duxmən [həlimdin] mahtinip kətti!» **10** (Yod) Kūxəndisi kolini uning kimmətlik nəsiliri üstigə sozdi; Əzining mukəddəs jəyioqə əllərnigə besip kirgənlikini kərđi; Sən əsli ularni ibadət jamaitingə «kirixkə bolmaydu» dəp mən'i kəlioqanoqlu! **11** (Kaf) Bir qixləm nan izdəp, Uning həlkəning həmmisi uq tartmakta; Jenini saklap kəlix üqünla, Ular kimmətlik nəsilirini axlikkə tegixti. «Ah Pərwərdigar, qaral! Mən ərziməs sanaldim. **12** (Laməd) Əy ətüp ketiwatqanlar, Bu silər üqün heq ix əməsmu? Qarap bəq, mening dər-dələmimdək bəxkə dər-dələm barmidu? Pərwərdigar otluq qəzəpini qūxürgən künidə, Uni mening üstümgə yūklidi. **13** (Məm) U yūkiridin ot yəqərdurdi, ot səngəklirimdən ətüp kəydürdi. U ularning üstidin əqəlibə kildi. U putlirim üqün tørtuzakni koyup koydi, Mən kəynigə yandurdi, U mən nabut kildi, Kün boyi U mən zəipləxtürdi. **14** (Nun) Asiylilirim boyunturuk bolup boynumoqə baqlandi; Kolliri tanini qing qigip qəmbərqəs kiliwətti; Asiylilirim boynumoqə artildi; U dərmanimni məndin kətküzdi;

Rəb mən mən qarxilik kərsitəlməydoqanların g kollirioqə tapxurdi. **15** (Samək) Rəb barlıq bəturilirimni otturmənilə yərgə uruwətti; U mening hil yigitlirimni ezixkə, Üstümdən həküm qikirixkə kəngəx qakirdi. Rəb goya üzüm kəlkikidiki üzümləni qəyiləndək, Yəhudaning pak kizini qəyliwətti. **16** (Ayin) Muxular tūpəylidin taramlap yiqəliməktimən; Mening kəzlim, mening kəzlimdin su ekiwatidu; Manga təsəlli bərgüqi, jenimni əsligə kəltürgüqi məndin yiraktur; Balilirimning kəngli sunuktur, Qünki duxmən əqəlibə kildi. **17** (Pe) Zion kolini sozmakta, Ləkin uningə təsəlli bərgüqi yox; Pərwərdigar Yəqup toqruluk pərman qūxürdi — Kəhniliri uning kūxəndiliri bolsun! Yərusalemlə arisida nijs nəsə dəp kəraldi. **18** (Tsədə) Pərwərdigar həkəqaniydu; Qünki mən Uning əmrigə hiləplik kildim! Əy, barlıq həlkələr, anglənglər! Dərdlirimgə kəranglar! Pak kizlim, yax yigitlirim sürgün boldi! **19** (Kof) Axnilirimni qakirdim, Ləkin ular mənə aldioqandi; Jan sakliqədək ozuq-tülük izdəp yūrtup, Kəhnilirim həmə əksəqallirim xəhərdə nəpəstin kəldi. **20** (Rəx) Kara, i Pərwərdigar, qünki azar qekiwatim! Həddidin ziyadə asiylil kəlioqinim tūpəylidin, Iq-bəqrim kiyimiləwətdi, Yūrikim ertilip kətti. Sirtta kiliq [anisini balisidin] juda kildi, Əylirimdə bolsa əlüm-wabə həküm sürməktə! **21** (Xiyn) [Həklər] aq-zarlirimni anglidi; Ləkin təsəlli bərgüqim yoxtur; Duxmənlimning həmmisi kəlpitimdin həwərdə bolup, Bu kəlioqindin huxal boldi; Sən jakarlioqan künni ularning bəxioqə qūxürgəysən, Xu qəoqda ularning həli meningkidək bolidu. **22** (Taw) Uların g barlıq rəzililikini kəz aldinqə kəltürgəysən, Barlıq asiylilirim üqün mənə kəndək kəlioqan bolsang, Ularoqimu xundək kəlioqaysən; Qünki aq-zarlirin nuroqundur, Kəlbim əzəbtin zəiplixip kətti!

2 (Aləf) Rəb qəzəp buluti bilən Zion kizini xundək kaplidi! U Israilning xərp-julasini əsməndin yərgə qəriwətti, Qəzəpi qūxkən künidə Əz təhtipərinə heq esidə kəldurmidi. **2** (Bət) Rəb Yəqupning barlıq turaləqlirini yutuwaetti, heq ayimidi; U kəhri bilən Yəhudaning kəzining kəl'ə-kəroqanlirining həmmisini əqulatti; U padixahlikni əmirliri bilən nomuska koyup, Yəz bilən yəksan kiliwətti. **3** (Giməl) U kəttik qəzəptə Israilning həmmə munggüzlirini kesiwətti; Duxməni tosoqan əz kolini Uning əldidin tartiwaldi; Lawuləp kəyqən əz ətrapini yəp kətküqi ottak, U Yəqupni kəydürüwətti. **4** (Dalət) Duxməndək U okyasini kərđi; Uning əz kəli etixkə təyyarlanəqandi; Kəzigə issik kəriungənlərnigə həmmisini kūxəndisi kəbi kirdi; Zion kəzining qədri iqidə, Kəhri ot tək yəqərdurdi; **5** (He) Rəb duxməndək boldi; U Israilni yutuwaldi, Ordilirining həmmisini yutuwaldi; Uning kəl'ə-kəroqanlirini yəqətti, Yəhudaning kizidə matəm wə yiqə-zarlarni kəpəytti. **6** (Waw) U Uning kəpisini baqliqini paqəqlatkəndək paqəqlatti; U ibadət sorunlirini yəkiwətti; Pərwərdigar Zionda həyt-bayramlar həmə xəbatlarni [həlkəning] esidin qikiriwətti; Qəzəp ot bilən padixah həmə kəhinni qətkə kəkiwətti. **7** (Zain) Rəb kurbəngəhəni taxliwətti, Mukəddəs jəyidin wəz kəqti; U Ziondiki ordilərnigə sepiillirini duxmənnigə kəlioqə tapxurdi; Həttə Pərwərdigarning əyidə, Ular həyt-

ayam künidikidək təntənə kılıxti! **8** (Hət) Pərwərdigar Zion kızining sepilini qeqiwetixni qarar kılojan; U uningə [həlak] əlqəm tanisini tartip koyojan; U kolini qeqixtin heq üzmidı; U həm istihkamlarnı həm sepilni zarlattı; İkkisi täng həlsirap kayojurmakta. **9** (Tət) Uning dərwaziliri yər tegigə qarək bolup kətti; U uning tēmür-takəklirini parə-parə kıliwətti. Padixahı həm əmiriliri əllər arisioja palandı; Təwrattiki tərbiyə-yolyoruk yokap kətti, Payəəmbərliri Pərwərdigardin wəhiyə-kərinüxlərnı izdəp tapalmaydu. **10** (Yod) Zion kızining aqsakalliri, Yərdə zuwan sürməy olturmakta; Ular baxlırioja topa-qang qeqixti; Ular beligə bəz yəgiwelixti; Yerusalemnin pak kızlirining baxlırı yərgə kirip kətküdək boldı. **11** (Kaf) Mening kezlirim taramlojan yaxlırimdin həlidin kətti; İqı-baərilirim zərdapoja toldi; Jigirim yər yüzigə təkülüp parə-parə boldı, Qünki həlkıminning kızi nabut kilindi, Qünki xəhər koqilirida narsidilr həm bowaklar həxsiz yatmakta. **12** (Laməd) Ular xəhər koqilirida yarılanojanlardək həlidin kətkəndə, Anilirining kuqıqıda yetip jan talaxkanda, Anilirioja: «Yemək-ıqmək nədə?» dəp yalwuruxmakta. **13** (Məm) Mən dərdingə guwahqı bolup, seni nemigə ohxıtarman? Seni nemigə selixturarmən, i Yerusalemə kızi? Sanga təsəlli berixə, nemini sanga täng kılarman, i Zionning pak kızi? Qünki sening yarang dengizdək qəksizdur; Kim seni sahaytalısın? **14** (Nun) Payəəmbərlirining sən üqün kərgənli bimenilik həm əhməklıktur; Ular sening kəbiqlıkingni heq axkarə kılmıdı, Xundək kılip ular sürgün boluxunıngnı aldini əlmıdı. Əksiqə ularning sən üqün kərgənli yalojan bexarətlər həm ezitkulkıldur. **15** (Samək) Yeningdin ötüwatkanlarning həmmisi sanga qarap qawaklıxıdu; Ular üxkırtip Yerusalemnin kıziəja bax qayqaxmakta: — «Güzəllikning jəwhiri, pütkül jəhənnəng hursənliki» dəp atalojan xəhər muxumıdu? **16** (Pe) Barlık düxmənling sanga qarap aqızini yoojan eqip [mazək kılmakta], Ux-ux kılixip, qıxlirini oququrlatmakta; Ular: «Biz uni yutuwalduk! Bu bərhək biz kütəkn kündür! Biz buni əz kəzimiz bilən kərtüxə müyəssər bolduk!» — deməktə. **17** (Ayin) Pərwərdigar Öz niyətlirini ixka axurdi; Qədimdin tartip Özining bekıtkən səzigə əməl kildi; U heq rəhim kılmay oqulatti; U düxmənəni üstüngdin xadlandırdi; Kuxəndiliringning münggüzini yuxıri kəttürdi. **18** (Tsədə) Uların kəngli Rəbgə nıda kılmakta! İ Zion kızining sepili! Yaxlıring dəryadək keqə-kündüz aqsun! Özünggə aram bərmə; Yax tamqiliring taramlaxtin aram almısın! **19** (Kof) Tün keqidə ornungdin tur, Kəqtə jesək baxlınıxi bilən nıda kıl! Kənglünəni Rəbning aldioja sudək tək; Narsidiliringning həyatı üqün uningəja kolliringni kətur! Ular barlık koqiliring dokmuxıda kəhəqəliklin həlidin kətməktə. **20** (Rəx) Qara, i Pərwərdigar, oylap bakqaysən, Sən kimgə muxundək muamələ kılip bakqan?! Ayallar əz mewiliri — ərkə bowaklırını yeyixkə bolamdu? Kəhin həm payəəmbərnı Rəbning mukəddəs jayıda əltürüxkə bolamdu?! **21** (Xiyən) Yaxlar həm kerilər koqılarda yetixmakta; Pak kızlirim wə yax yigitlirim kıqılınıp yikildi; Uları oqəziping qüxkən künidə kirdingsən; Uları heq ayımay soydungsən. **22** (Taw) Sən həyt-bayram künidə jaməatni qəkiqərandək, Meni tərəp-tərəplərdin besixkə wəhımlərnı qəkirding;

Pərwərdigarning oqəzəp künidə kaqқанlar yaki tirik kaqқанlar yok idi; Özüm ərkilitip qong kılojanlarnı düxmınim yəp kətti.

3 (Aləf) Mən uning oqəzəp tayikini yəp jəbir-zulum kərgən adəmdurmən. **2** Meni U həydiwətti, Nuroja əməs, bəlkı karəngəqulıqka mangdurdı; **3** Bərhək, U kün boyı kolini manga kayta-kayta həjum kıldurdı; **4** (Bət) Ətlirimni wə terilirimni kaqxal kıliwətti, Səngəklirimni sunduruwətti. **5** U manga muhasirə kıldı, Ət siyi wə japa bilən meni kapsıwaldı. **6** U meni əlgili uzun boləjanlardək kapkarəngəja jaylarda turuxkə məjbur kildi. **7** (Giməl) U meni qıkalımaydıqan kılip qitlap korıxıwaldı; Zənjirimni eoqır kildi. **8** Mən wərkırap nıda kılsammu, U duayimni heq ixtimıdı. **9** U yollirimni jipsilaxқан tax tam bilən tosuwaldı, Qıoqır yollirimni əgri-toqay kıliwətti. **10** (Dalət) U manga paylap yatkan eyıktək, Pistirmıda yatkan xırdəktur. **11** Meni yollirimdin burap tetmə-titmə kildi; Meni tığəxtürdi. **12** U okyasini kerip, Meni okıning qarisi kildi. **13** (He) Okdənidiki oklarnı bərkəklirimgə sanjıtkuzdı. **14** Mən əz həlkımgə rəswa obyektı, Kün boyı ularning məshirə nəhxisining nıxanı boldum. **15** U manga zərdabni toyoquqə yutkuzup, Kəkrə süyini toyoquqə iqküzdi. **16** (Waw) U qıxlirimni xəqıl taxlar bilən qeqiwətti, Meni küllərdə tığıldürdi; **17** Jenim tinq-hatırəmliktin yıraklaxturıldı; Arambəhxning nemə ikənlikini untup kəttim. **18** Mən: «Dərmanım kəlmıdı, Pərwərdigardin ümidim kəlmıdı» — dedim. **19** (Zain) Mening har kılınojanlırimni, sərgədan boləjanlırimni, Əmə wə et süyini [yəp-ıqınimni] esingə kəltürəysən! **20** Jenim bularnı hərdəim əsləwatıdu, Yərgə kirip kətküdək bolmakta. **21** Ləkin xuni kənglümə kəltürüp əsləyməni, Xuning bilən ümid kayıtdin yanıdu, — **22** (Hət) Mana, Pərwərdigarning özəgəməs məhribanlıkiliri! Xunga biz tığəxmıduq; Qünki Uning rəhimdilliklirining ayioqı yoktur; **23** Ular hər səhərdə yengilinıdu; Sening həkikət-sadikliking tolimu moldur! **24** Əz-özümə: «Pərwərdigar mening nəsıwəmdur; Xunga mən Uningəja ümid baqlaymən» — dəymən. **25** (Tət) Pərwərdigar Özini kütəkənlərgə, Özini izdigən jan ıgisigə məhribandur; **26** Pərwərdigarning niyatini kütəx, Uni süküt iqidə kütəx yaxıdu. **27** Adəmnıng yax waktıda boyunturukni kəturüxi yaxıdu. **28** (Yod) U yegənə bolup süküt kılip oltursun; Qünki Rəb buni uningəja yıklıdı. **29** Yüzini topa-tuprakka təgküzsun, — Ehtimal, ümid bolup kalar? **30** Məngzini urəquqəja tutup bərsun; Til-ahənatlərnı toyoquqə ixıtsun! **31** (Kaf) Qünki Rəb əbədil-əbəd insandin wəz kaqməydu; **32** Azar bərgən bolsimu, Özəgəməs məhribanlıkilrining molluqı bilən iqini aqrıtidu; **33** Qünki U insan balilirini har kılixni yaki azabılxni haliojan əməstur. **34** (Laməd) Yər yüzidiki barlık əsirlərnı ayaoq astıda yanjıxka, **35** Həmmidin Aliy Boləquqıning əldidə adəmnı əz həkkidin məhrum kılixka, **36** İnsanoja əz dəwasıda uwal kılixka, — Rəb bularning həmmisigə guwahqı əməsmu? **37** (Məm) Rəb uni buyrumiojan bolsa, Kim deginini əməlgə axuralısın? **38** Külpətlər bolsun, bəht-saadət bolsun, həmmisi Həmmidin Aliy Boləquqıning əqızidin kəlgən əməsmu? **39** Əmdi tirik bir insan nemə dəp aqrınıdu, Adəm balisi gunəhlirining jazasidin nemə dəp waysaydu? **40** (Nun) Yollirimizni təxkürüp sinap biləyli, Pərwərdigarning

yenioʻra yəna qaytayli; **41** Kollirimizni kenglimiz bilan billə ərtixi Təngrigə kəturəyli! **42** Biz itaətsizlik kili pəndin yüz eriduk; Sən kəqürüm kilmiding. **43** (Samək) Sən əzingni oʻzəp bilan kaplap, bizni koʻqoliding; Sən əltürdüng, heq rəhim kilmiding. **44** Sən Əzüngni bulut bilan kaplioqənsəni, Dua-tilawət uningdin heq etəlməs. **45** Sən bizni həkklər arisida daxkal wə nijasət kilding. **46** (Pe) Barlik düxmənlimiz bizgə qarap aqizini yooqan eqip [mazək kildi]; **47** Üstimizgə qüxti aləqzadilik wə ora-tuzək, Wəyranqilik həm həlakət. **48** Həlkimning kizi nabut boləjini üqün, Kəzümdin yaxlar əstəng bolup akməktə. **49** (Ayin) Kəzüm yaxlarni üzülməy təküwatidu, Ular heq tohtiyalmaydu, **50** Taki Pərwərdigar asmanlardan təwəngə nəzər selip [həlimizə] qarəyoqə. **51** Mening kəzüm Rohimoʻa azab yətküzməktə, Xəhirimning barlik kizlirining Həli tüpəylidin. **52** (Tsədə) Manga səwəbsiz düxmən boləqlar, Meni kuxtak hədəp owlap kəldi. **53** Ular orida jenimni üzməkqi bolup, Üstimizgə taxni qeridi. **54** Sular beximdin texpik akti; Mən: «Üzüp taxlandim!» — dedim. **55** (Kof) Həngning tüwlriridin naminigni qəkirip nida kildim, i Pərwərdigar; **56** Sən awazimni angliding; Kutulduruxkə nidayimoʻa kuliqingni yupuruwəlmioʻjin! **57** Sanga nida kəloqan künidə manga yəkin kəlding, «Kərkə» — deding. **58** (Rəx) I rəb, jenimning dəwasini əzüng soriding; Sən manga həmjamət bolup həyatimni kutkuzdung. **59** I Pərwərdigar, manga boləqlar uwallikni kərdüngsən; Mən üqün həküm qikəroqəysən; **60** Sən ularning manga kəloqan barlik eqmənliliklirini, Barlik kəstlirini kərdüngsən. **61** (Xiyn) I Pərwərdigar, ularning ahanətlirini, Meni barlik kəstligənlirini angliding, **62** Manga kərxə turoqlarning xiwirlaxlirini, Ularining kün boyi kəymindin kusur-kusur kəlixənlirini angliding. **63** Olturoqlarida, turoqlarida ularoʻa qarəyoqəysən! Mən ularning [məshirə] nahxisi boldum. **64** (Taw) Ularining kolliri kəloqənliri boyiqə, i Pərwərdigar, bexioʻa jaza yanduroqəysən; **65** Ularining kəngüllirini kaj kəloqəysən! Bu sening ularoʻa qüxidioqan lənitəng bolidu! **66** Oʻzəp bilan ularni koʻqlioqəysən, Ular i Pərwərdigarning asmanliri astidin yəkətkəysən!

4 (Aləf) Ah! Altun xunqə julasiz bolup kətti! Sap altun xunqə tutuk bolup kətti! Mukəddəs əydiki taxlar hərbi koqining bexioʻa təkülüp qeqildi! **2** (Bət) Zionning oqulliri xunqə kimmətlilik, Sap altunoʻa tēgixküsiz idi, Həzir sapal kəzilərdək, Sapalqining kəli yasioqlanliriqilikmu [kimməti yok] dək qariliwatidu! **3** (Giməl) Həttə qilbərli əmqikini tutup bərip balilirini emitidu; Lekin mening həlkim qəldiki tēgixuxlaroʻa ohxax rəhimsiz boldi. **4** (Dalət) Bowakning tili ussuzluktin tangliyoʻa qaplixiwatidu; Kiqik balilar nan tiliməktə, Həqkim ularoʻa oxup bərməywatidu. **5** (He) Nəzunəmətlərni yəp kəngənlər koqlarda sarəyiyip yüridu; Səsün kiyim kiydürülüp qong kilinoqənlər tēzəklikni kuqəqlap yetiwatidu. **6** (Waw) Həlkimning kizining kəbihlikigə qüxkən jaza Sodomning gunahining yajasidin eqjurdur; Qünki Sodom barikla əruwətilgənidi, heq ədəmning kəli uni kiyimioqənanidi. **7** (Zain) Həlkimning «Nazariy»liri bolsa kərdin sap, süttin ak, tēni kizil yəkutlardin parkirək idi, Təki-turki kək yəkutlək idi. **8** (Hət) Həzir qirayliri kərumdin kara; Koqlarda

kixilər toniyəlmioqədək bolup kəldi; Bir tərə-bir ustihan bolup kəldi; U kəqxəllixip yəqəqtək bolup kətti. **9** (Tət) Kiliqta əltürülənlər kəhəqtəqlilik əlgənlərdin bəhtlikkur; Qünki ular kəqxal bolup kətməktə, Tuprakning mēwiliri bolmioqəqə yikətilmaktə. **10** (Yod) Baoqri yumxək ayallar əz kolliri bilan balilirini kəyəniti pəxurdi; Həlkimning kizi nabut kilinojida balilar ularning gəxi bolup kəldi. **11** (Kaf) Pərwərdigar kəhri i qüxürüp pəloqəndin qikti, Otluk əzəzipini tēkti; Zionda bir ot yēkip, Uning ullirini yutuwatəti. **12** (Laməd) Yəz yūzidiki padixəhlər wə jəhənda barlik turowatəqlar bolsa, Nə kūxəndə nə düxmənning Yerusalemning kowukliridin bəsur kirdioqlanlikə i xənməyti. **13** (Məm) Həlbuki, pəyoqəmbərlirining gunəhliri tüpəylidin, Kəhnlirining kəbihlikliri tüpəylidin, Ularining [Zionda] həkkəniylarning kənlirini tēkkənlilik tüpəylidin, — Bu ix [bexioʻa] qüxti! **14** (Nun) Həzir ular qarəqlərdək koqlarda tənəp yürməktə, Ular kənoʻa buləqlənoʻa, Həqkim kiyimlirigə tēgkūqi bolmaydu. **15** (Samək) Həq ularoʻa: «Yokulux! Napaklar! Yokulux! Yokulux, bizgə tēgkūqi boluxma!» dēp wərkirəxmaktə. Ular kēqip tərəp-tərəpkə sərgərdan bolup kətti; Lekin əllər: «ularning arimizda turuxəto bolmaydu!» — dəwatidu. **16** (Pe) Pərwərdigar Əzi ularni tərkitiwətti; U ularni kəyta nəzirigə almaydu; Kəhnlərləning hərməti kilinmidi, Yaxənoqlarni heq mēhribənlilik kərmidi. **17** (Ayin) Kəzimiz yərdəmnə bihədə kütüp həlalin kətti; Dərwəkhə bizni kutkuzəlmioqan bəri əni kütüp kəzət munarlimizda turup kəlduk. **18** (Tsədə) Düxmənlimiz izimizdin koqlap yürdi; Xunga koqlarda yūrləməyttuk; Əjlimiz yēkinlaxti, künlimiz toxti; Qünki əjlimiz kəldi! **19** (Kof) Peyimizgə qüxkənlər asmandiki bürkütərdin ittiki; Təoqlarimuz bizni koqlap yūgürdi, Bayawandimu bizni bēktürmida paylaxti. **20** (Rəx) Jenimizning nəpisi boləqlar, Pərwədigarning Məshik kəloqəni ularning ora-tuzəklirida tutuldi; Biz u toqrisida: «uning sayisidə əllər arisida yəxayəyimiz» dēp oyliduk! **21** (Xiyn) I uz zeminida turoquq, Edomning kizi, huxal-huram yəyriyini! Lekin bu [jaza] kədəhi sangimu ətidu; Sənmə məst bolisən, yəlingəqlinisən! **22** (Taw) Kəbihlikingning jəzasioʻa Hətimə berilidu, i Zion kizi; U seni sürgünlikkə kəyta elip kətməydu; Lekin, i Edom kizi, u sening kəbihlikingni jəzəlaydu; U gunəhlirigini eqip taxlaydu!

5 Beximizə qüxkənləni esinggə kəltürgəysən, i Pərwərdigar; Kara, bizning rəswəqlikta kəloqənimizni nəziringgə əloqəysən! **2** Mirasimiz yatlarəqə, Əylirimiz yəqə yurtluklarəqə tapxuruldi. **3** Biz yetim-yəsirlər, atisizlar bolup kəlduk; Anilirimizmu tul kəldi. **4** Iqidoqan suni setiwəliximiz kərək; Otunni pəkət puləqə aloqlidi bolidu. **5** Bizni koqloqəqlar tap basturup keliwatidu; Həlsirap, heq aram tapalmaymiz. **6** Jan saklioqədək bir qixləm nanni dēp, Misir həm Asuriyəgə kəli bərip boysunənmiz. **7** Ata-bowilirimiz gunəh sadir kiliq dunyadin kətti; Biz bolsək, ularning kəbihlikining jəzasini kəturəxkə kəlduk. **8** Üstimizdin həküm sürgüqlər kullardur; Bizni ularning kəldin əzək kiləuqi yoktur. **9** Dalada kiliq tüpəylidin, Nenimizni tēpikxə jenimizni tawəkkul kilməktimiz. **10** Terimiz tonurdək kizik, Aqlik tüpəylidin kizitma bizni basmaktə. **11** Zionda ayallar, Yəhuda xəhərliridə pak kizlar ayəq

asti qilindi. **12** Əmirələr qolidin daroʻja esip qoyuldi; Aqsakallarning hərmīti heq qilinmīdi. **13** Yax yigitlər yarəjunqakta japa tartmaqta, Ooʻul balilirimiz otun yūklərni yūdūp dəldəngxip mangmaqta. **14** Aqsakallar xəhər dərwasīsida olturmas boldi; Yigitlər nəoʻmə-nawadin qaldī. **15** Xad-huramliq kənglimizdin kətti, Ussul oyniximiz matəmgə aylandi. **16** Beximizdin taj yikildi; Həlimizə way! Qūnki biz gunah sadir kilduk! **17** Buning tūpəylidin yūrəklirimiz mujuldi; Bular tūpəylidin kəzlirimiz karangoʻulaxti — **18** — Zion teoʻjoʻa karap kəzlirimiz karangoʻulaxti, Qūnki u qəldərap kətti, Qilberə uningda paylap yūrməktə. **19** Sən, i Pərwərdigar, mənggüə həkūm sürisən; Təhting dəwrdin-dəwrgə dawamlixidu. **20** Sən nemixka bizni daim untuysən? Nemixka xunqə uzunoʻiqə bizdin waz keqisən? **21** Bizni yeningə kayturoʻaysən, i Pərwərdigar! Xundak boləjanda biz kaytalaymiz! Kūnlirimizni kədimkidək əsligə kəltürgəysən, **22** — Əgər sən bizni mutlək qətkə kakmioʻan bolsang, Əgər bizdin qəksiz oʻəəəplənmigən bolsang!

Əzakiyal

1 Ottuzinchi yili, tötinchi ayning bəxinqi künidə, mən Kewar daryasioqə sürgün qilinonlar arisida turoqan məzgildə, mana asmanlar eqilip, mən Hudaning alamət körünüxlirini kərdüm. **2** Tötinchi ayning bəxinqi küni — Yəhoakinning sürgün bolonqanlikining bəxinqi yili idi — **3** Kaldiylərləning zeminida, Kewar daryasi boyida, Buzining oqlı Əzakiyal kahinoqə Pərwərdigarning sezi kəldi — xu yərdə Pərwərdigarning qoli uning wujudioqə kondi. **4** Mən kərdüm, mana! Ximaldin boran-qapqun kətürüldi; yooqan bir bulut wə uni orap turoqan bir ot, uning ətrapidə bir yorukluk julalinip turatti; otturisidin, yəni xu ot iqidin, issiktin julalanoqan parkirak mistək bir körünux kəründi. **5** Yənə uning otturisidin, tət hayat məhluk kəründi; ularning körünüxi xundak idiki: — ularda insanning kıyapiti bar idi; **6** ularning hər birining tətтин yüzi bar idi; hər birining tətтин kaniti bar idi. **7** Ularning tüptüz putliri bar idi; tapanliri bolsa mozaıning tuyaklırioqə ohxaytti; ular parkiritiloqan mistək parlap turatti. **8** Tət yenida, kanatliri astida insanningidək birdin qoli bar idi; tətisining hər birining tətтин yüzi wə tətтин kaniti bar idi; **9** ularning kanatliri bir-birigə tutax idi; ular yürgəndə heqyakka burulmaytti; ular həmmisi udul aldioqə yürətti. **10** Ularning yüz körünüxliri insanningidək idi; u tətisining ong tərəpidə xirningidək yüzi bar idi; tətisining sol tərəpidə bukiningidək yüzi bar idi; tətisining bürkütningidək yüzimu bar idi. **11** Ularning yüzliri ənə xundak idi. Kanatliri yukirida kerilip turatti; hər birining ikki kaniti ikki tərəpidiki məhlukning kanitioqə tutixatti; yənə ikki kaniti əz tenini yepip turatti. **12** Ularning hər biri uduloqə qarap mangatti; ularda bolon roh nəgə barıman desə, ular xu yərgə mangatti; ular mangoqanda heqkaysi tərəpkə burulmaytti. **13** Hayat məhluklarınkı kıyapiti bolsa, kəyüp yalkunlap turoqan otning qoojdək, məx'əllərdək idi; muxu ot uyan-buyan aylinip məhluklar arisida yürətti; ot intayin yalkunluk idi, ottin qakmaklar qekip turatti; **14** hayat məhluklar qakmaqtek pal-pul kilip uyaktin-buyakka yügürüp turatti. **15** Mən hayat məhluklaroqə karidim, mana hayat məhluklarınkı hər birining yenida yərdə turidioqan, ularning yüzigə udullanoqan birdin qak turatti; **16** qaklarınkı xəkli wə yasilixi beril yakutning körünüxidə idi; tətisining birhilla körünüxi bar idi; ularning xəkli wə yasilixi bolsa, qakning iqidə qak bardək idi. **17** Məhluklar mangoqanda, ular yüzləngən tət tərəpinin həmmisigə udul mangatti; mangoqanda ular heq burulmaytti. **18** Qaklarınkı ultangliri bolsa, intayin egiz həm dəhxətlik idi; ular tətisining ultanglirinin pütün ətrapi kəzlər bilən tolojanidi. **19** Hayat məhluklar mangoqanda, qaklar ularoqə yandixip mangatti; hayat məhluklar yərdin kətürülgəndə, qaklarmu kətürölətti. **20** Roh nəgə mang desə, ular xu yərgə mangatti — demək, ularning rohi [Rohqa] əgixip mangatti. Qaklar ular bilən təng kətürölətti; qünki məhluklarınkı rohi qaklıridə idi. **21** Məhluklar mangoqanda, qaklarmu mangatti; məhluklar tohtioqanda, qaklarmu tohtaytti; ular yərdin kətürülgünidə, qaklarmu ularoqə koxulup təng kətürölətti; qünki hayat məhluklarınkı rohi

qaklarda idi. **22** Hayat məhluklarınkı baxliri üstidə bir yooqan kəz yətküzis gümbəzgə ohxaydioqan bir nərsə turatti; u hrustaldək dəhxətlik parkirap, ularning bexi üstidə yeyilip turatti. **23** Bu gümbəzdək nərsining astida ularning kanatliri kerilip, bir-birigə tegixip turatti; hər bir məhlukning əz tenining ikki yenini yapidioqan ikkidin kaniti bar idi. **24** Ular mangoqanda, mən kanatlirinin sadasini anglidim — u uluq sularning xərkirioqan sadasidək, Həmmigə Qadirning awazidək — koxunning yürux kilawatqan qaoqdiki sürən-xawkunlirinin sadasidək idi; ular tohtap turoqan qaoqlarda, ular kanatlirini təwəngə quxürətti. **25** Wə ularning bexi üstidiki gümbəzdək nərsə üstidin bir awaz angləndi. Ular tohtap turoqan qaoqlarda, ular kanatlirini təwəngə quxürətti. **26** Ularning bexi üstidiki gümbəzdək nərsə üstidə, kək yakut kəbi bir təhtning siymasi turatti; bu təht siymasining üstidə, tolimu yukirida, insan kıyapitidə kərünən bir zat turatti. **27** Wə mən bu zatni belining üsti tərəpinin bir tük mistək parkirioqan, ətrapini ot orap turoqan kıyapəttiki bir körünüxtə kərdüm; wə belining asti tərəpinin turki, otning kıyapitidə idi, uning ətrapidə küqlük yorukluk turatti. **28** Bu ətrapidə turoqan küqlük yoruklunking körünüxi bolsa, yamoqurluk künidiki bulutta pəydə bolonqan həsən-həsənləning körünüxidək idi. Bu bolsa Pərwərdigarning xan-xəripinin kıyapitining körünüxi idi. Buni kərüpla mən düm yikildim; wə mən sezləwatqan birsining awazini anglidim.

2 Wə U manga: I insan oqlı, ornungdin dəs tur, wə Mən sanga sez kilimən, — dedi. **2** U manga sez kıloqanda, Roh manga kirip, meni dəs turoquzdi; wə mən manga sez kıloquqining awazini anglap turdum. **3** Wə U manga: — «I insan oqlı, Mən seni Israil balilirioqə, yəni Manga asiylük kıloqan asiylük «yat əllər»gə əwətimən; bügüngə kədar həm ular həm ularning ata-bowliri Manga yüz örüp asiylük kilip kəlməktə», — dedi. **4** — «Bu balılar bolsa nomussiz wə kəngli kattıktur; Mən seni ularoqə əwətimən; sən ularoqə: «Rəb Pərwərdigar xundak dəydu!» — degin — **5** xuning bilən ular mayli kulak salsun, salmisun (qünki ular asiylük kilidioqan bir jəmət) — əzliri arisida həkikiy bir pəyoqəmbərləning turoqanlıqini tonup yetidu. **6** Əmdi sən, i insan oqlı, gər qə sanga tikən-jioqanlar həmrəh bolsimu, wə sən qayanlarınkı arisida tursangmu, ulardin kərkma, wə sezliridinmu kərkma; xundak, ularning sezliridin kərkma, wə zərdilik karaxliridin dəkkə-dükkigə quxmə; qünki ular asiylük bir jəməttur. **7** Sən ular tingxisun, tingximisun Mening sezlirimni ularoqə yətküz; qünki ular asiylük kıloquqlardur. **8** Wə sən, i insan oqlı, sanga eytkən sezlirəngə kulak sal; bu asiylük jəməttək tətür bolmioqin; aozingni eqip, Mən sanga bərginimni yegin». **9** — Mən qarısam, mana manga sozulonqan bir kəl turuptu; wə mana, uningda bir oram yazma turuptu. **10** U kəz aldında uni eqip yeyip koydi; uning aldi-kəynining həmmə yerigə hət yeziloqanidi; uningda yeziloqanlırı mərsiyə, matəm sezliri wə dərd-ələmlərdin ibarət idi.

3 Wə U manga: — I insan oqlı, erixkinəngni yegin; bu yazmini yap, berip Israil jəmətigə sez kıloqin, dedi. **2** Xuning bilən mən aozimni aqtım, U manga

yazmini yegüzdi. **3** U manga: — I insan oqli, qorsiqingni tok kilip, iqi-baoqingni Mən sanga bərgən bu oram yazma bilən tolduroyin, — dedi. Xuning bilən mən yedim, aqzimda u hasəldək tatlık idi. **4** Wə U manga mundak dedi: «I insan oqli, baroqin, Israil jəmətigə baroqin, Mening səzlimni ularoqə yətküzgin. **5** Qünki sən oqayriy yeziktiki yaki tili təs bir əlgə əməs, bəlki Israil jəmətigə əwətilding; **6** — oqayriy yeziktiki həmə tili təs, səzlini qüxəngili bolmaydioqan kəp əllərgə əwətilmiding; Mən seni xularoqə ətətkən bolsam, ular sanga kulak salattı! **7** Biraq Israil jəməti sanga kulak salmaydu, qünki ularning heqibri Manga kulak selixni halimaydu; qünki pütün Israil jəmətining kəpiki tong wə kengli kattıktur. **8** Mana, Mən yüzüngni ularning yüzlirigə qarxi taxtak, wə sening pexanəngni ularning pexaniliriqə qarxi taxtak kıldim. **9** Bərhaq, sening pexanəngni qakmaq texidin kattıq, hətta almastək kıldim. Ulardin korkma, wə ular tüpəylidin dəkka-dükkigə qüxmə; qünki ular asi bir jəməttur». **10** Wə U manga: — I insan oqli, Mening sanga eytmakqi boloqan həmmə səzlimni kenglünggə püküp koyoyin, ularni kəngül koyup angliqoyin. **11** Wə hazır baroqin, sürgün bolənanlaroqə, yəni əz elindikilərgə səz kil, ular anglisun, anglimisun ularoqə: «Rəb Pərwərdigar xundak daydu!» — deyin! — dedi. **12** Xuning bilən Rəh meni kətürdi, mən arkəmdin zor xarkiriqan bir əwazni anglidim — «Pərwərdigarning xan-xəripigə təxəkkür-mədhya əz jaylirida okulsun!» — **13** — Həyat məhluklarning kanatlırining bir-birigə tegixkən əwazi, wə ularning yenediki qaklarning əwazlırı bəhəywət xarkirək bir sada idi. **14** Wə Rəh meni kətürüp, yirəkka apardı; wə mən kattıq əzab, rəhimdiki oqəzəp bilən bardim, wə Pərwərdigarning kəli mening wujudumda küqlük idi. **15** Xuning bilən mən Təl-Abib xəhiridə sürgün bolənanlar, yəni Kewar dəryasi boyıda turoqanlarning yenioqə yetip kəldim; mən ular turoqan jayda olturdum; ularning arisida yəttə kün hang-tang ketip olturdum. **16** Mana yəttə kün toxup, Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **17** «I insan oqli, Mən seni Israil jəməti üqün kəzəti kilip tiklidim; sən Mening əqzimdin səzni anglap, ularoqə Məndin boloqan əgahni yətküzgin. **18** Mən rəzilərgə: «Sən jəzmən əlisən» — desəm, biraq sən uni əgahlandurmisən — yəni bu rəzil adəmnı həyatka erixsun dəp rəzil yolidin yandurup, uni həyatka erixsun dəp əgahlandurmisən, xu rəzil adəm əz kəbihlikidə əlidu; biraq Mən uning kəni üqün səndin hesab alimən. **19** Biraq sən axu rəzil adəmnı əgahlandursangmu, u rəzillikidin, yəni əz rəzil yolidin yannısa, u əz kəbihlikidə əlidu; ləkin sən əz jəningni kütqüzup kalısən. **20** Yaki bolmisa bir həkkanıy adəm əz həkkanıyılıkıdin yenip, kəbihlik kıldioqan bolsa, uning əldioqə qomak salsam, u əlidu; qünki sən uni əgahlandurmiding, u əz gunəhida əlidu, wə u kıləqan həkkanıy ixlər əslənməydu; biraq uning kəni üqün səndin hesab alimən. **21** Wə əgər sən həkkanıy adəmnı gunəh sadır kılma dəp əgahlandurup tursang, wə u gunəh sadır kılmissa, u qaoqda u jəzmən həyat kalıdu, qünki u əgahka kəngül koydi; xuning bilən sən əz jəningni kütqüzup kalısən». **22** Wə Pərwərdigarning kəli mening wujudumda turattı; U manga: — Ornungdin tur, tüzənglikkə baroqin, Mən

xu yərdə sən bilən səzliximən, — dedi. **23** Xuning bilən mən ornumdin turup, tüzənglikkə qıktim; wə mana, mən Kewar dəryasi boyıda turup kərgən xan-xərpətkə, Pərwərdigarning xan-xəripı xu yərdə turattı; kərüpla mən düm yikildim. **24** Wə Rəh iquimgə kirip meni tik turozdu; U manga səz kilip mundak dedi: — «Baroqin, əygə kirip əzüngni bənd kıləyin. **25** Wə sən, i insan oqli, mana, ular əraqəmlarnı üstünggə selip, ular bilən seni bəqləydu; buning bilən sən talaqə qıqalmay, əl-yurt iquigə heq kiraləməysən. **26** Xundakla ularoqə tənbiə bərgüqi bolmaslıqıng üqün, Mən seni qaqa kilip, tilingni tangliyingoqə qaplasturimən; qünki ular asi bir jəməttur. **27** Wə Mən sən bilən səzəlxkinimda, əqzıngni eqip, sən ularoqə: «Rəb Pərwərdigar mundak daydu!» dəysən; kim anglaymən desə anglisun, kim anglıməymən desə anglimisun; qünki ular asi bir jəməttur.

4 Əmđi sən, i insan oqli, bir kəsəknı elip əz əldingəqə koyoyin; uning üstigə bir xəhərnı — yəni Yerusəlemnı oyup koyoyin. **2** Andin uni muhasirigə elip, uningəqə potəylərnı kurup, sepiləqə qıkidioqan bir dənglik yasap, uning ətrapioqə bargəhlərnı tikip wə sepilni bəskitiqə bəzoqanlarnı tikləp koyoyin. **3** Bir tēmür tahtını elip, uni əzüng bilən xəhərnıng arisioqə tiklə; yüzüngni uningəqə karitip tiklə; u muhasirigə elinidu, sən əzüng uni muhasirigə əlisən; bu ixnıng əzi Israil jəmətigə bəxərat bolidu. **4** Wə sən, söl yeningəqə yanpaxlap yatqin; Israil jəmətining kəbihlikini əz üstünggə koy; soləqə yanpaxlap kənqə kün yatsang, sən xunqə kün ularning kəbihlikini kətürisən. **5** Mən sanga yetix kərək boləqan künlərnı ularning kəbihlik kıləqan yilliri boyiqə, yəni üq yüz toqsan kün kilip bəkitkənmən; xuning bilən sən Israil jəmətining kəbihlikini kətürisən. **6** Bu künlər tügigəndin keyin, sən yanə ong yanpaxlap yetip, Yəhuda jəmətining kəbihlikini kətürisən; sanga kırık künni bəkitkənmən, hər bir kün bir yilni ipadiləydu. **7** Wə sən yüzüngni Yerusəlemnıng muhasirisigə karitip, yengingni türgən həlda, uni əyibləp bəxərat bərisən; **8** wə mana, Mən üstünggə əraqəmlarnı salimənki, sən muhasirining künlirini tügətmigüqə uyan-buyanəqə heq ərülməysən. **9** Wə sən əzünggə buqıqə, arpa, purqak, kızıq max tərək wə kərə buqıdaylarnı elip bir idix iquigə sal; wə buningdin əzüng üqün tamək təyyarlıysən; sən buni yanpaxlap yatqan künlərdə, yəni üq yüz toqsan künde yəysən; **10** sən yəydioqan tamək bolsa mikdəri boyiqə hər küni yigirmə xəkəldin boluxi kərək; sən uni bəlgiləngən wəqitlarda yəysən; **11** wə [hər küni] sunumu norma boyiqə, yəni əltidin bir hın iquisən; [hər kündiki] bəlgiləngən wəqitlarda iquisən. **12** Sən uni arpa kəmiqi xəklidə kilip yəysən; sən uni ularning kəz əldida insan nıjasiti üstidə pixurısən. **13** Pərwərdigar: «Israillər Mən ularni həydəp qıqiridioqan əllər arisida turup xu haram yolda əz nənini haram yəydu» — dedi. **14** Andin mən: «I Pərwərdigar! Mən əzümnı həqəqəqan buləqap koyımdim, wə yaxlıkımdin tartip bügüngə kədər mən əzi əlgəndin, yaki yirtkuqlar boqıqap koyəqan nərsidin heq yemigənmən; heqəqəndək yirginqlik gəxkə əqzım tegip bəkmioqan!» — dedim. **15** Wə U manga: «Mana, Mən sanga insanıng nıjasitining ornioqə kalıning tēzikini bərdim; sən neningni xuning üstidə pixurısən» — dedi.

16 Wə U manga: «I insan oqli, mana Mən Yerusalemda ularoşa yələnqük bolojan nanni kurutiwetimən; ular nanni tarazioşa selip, uni taxwix iqidə yaydu, suni elqəm bilən alaqzidilik iqidə iqidu; **17** Qünki nan wə su ular din qalidu; ular bir-birigə qarixip dəhxət basidu, öz kəbihlikidin kurup ketidu».

5 «Wə sən, i insan oqli, özüng ötkür bir kiliqni al; uni ustira süpitidə ixlitip, qeqing wə sakilingoşa sürtüp koy; andin tarazini elip alojan qaclarni təng bəlgin. **2** Muhasirə künliri tügigəndə, üqtin birini xəhər iqidə keydürgin; yəne üqtin birini elip xəhər ətrəpioşa qepiwətkin; yəne üqtin birini xamaloşa soriwətkin; Mən bir kiliqni suqurup ularni kooqlaymən. **3** Sən yəne ular din birnəqqə talni elip tonungning pexigə tikip koyojin; **4** bulardin yəne nəqqə talni elip ot iqidə taxlap keydüriwətkin; bulardin pütün Israil jəmətigə ot tutixip ketidu». **5** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, bu Yerusalemlər; Mən uni əllərnin dəl otturisoşa orunlaxturdum; baxkə məmləkətlər uning əpqrəsidə turidu; **6** Biraq u Mening həkümlirimgə karxilixip razilliktə əllərdinmu axuruwətti, bəlgilimilirimgə karxilixixta əpqrəsidiki məmləkətlərdinmu axuruwətti; qünki Mening həkümlirimni ular rət kildi, Mening bəlgilimilirim bolsa, ular da akmaydu. **7** Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Qünki silər əpqrəngərdiki əllərdinmu bəkrək bəxbaxtaklik kıləjanlikinglərdin, Mening bəlgilimilirimdə mangmaslikinglərdin wə həkümlirimni tutmaslikinglərdin, hətta əpqrəngərdiki əllərnin həkümliridimu mangmaslikinglər tüpəylidin, **8** Əmdi Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — «Mana, Mən Özümki sanga karximən, [i Yerusalemlər]; sening arangoşa əllərnin kəz alidila jazalarni yürgüzimən; **9** Wə sening barlik yirginqlikliring tüpəylidin arangda Özüm kılıp bəkmiojan həmdə kəlgüsi ikkinqi kılmaydiojan ixni kiliyəm. **10** Xuning bilən atilər öz balilirini yəydiojan bolidu, balilər öz atilirini yəydiojan bolidu; wə Mən sanga jazalarni yürgüzimən, wə sening barlik kəlojanliringning həmmisini hər tərəptin qikkən xamaloşa soriwetimən. **11** Xunga, Mən həyatim bilən kəsəm kiliyəmki, — dəydu Rəb Pərwərdigar — qünki sən Mening mukəddəs jayimni özüngning barlik lənətlilik nəsirliring həm barlik yirginqlikliring bilən buləloqining tüpəylidin, bərhək, Mən silərnə kirojin kiliyəm; kəzüm sanga rəhəm kılmaydu, iqnimmu sanga aqrıtmaymən. **12** Xəhərdikilərdin üqtin bir kismi wəba kesili bilən əlidu həmdə aranglarda bolidiojan aqarqiliktin bəxini yəydu; üqtin bir kismi əpqrəngərdə kiliqlinidu; wə Mən üqtin bir kismini hər tərəptin qikkən xamaloşa soriwetimən, andin bir kiliqni ojlaptin suqurup ularni kooqlaymən. **13** Xuning bilən Mening oqəzipim bəsidu, Mening kəhrimni ularning üstigə qüxürüp kənoquzup, piojandin qikimən; Mən Öz kəhrimni ular üstigə təküp tügətkəndin keyin, ular Mən Pərwərdigarning rəzilikkə qidimaydiojan otumdin səz kıləjanlikimni tonup yetidu. **14** Wə Mən sening əpqrəngərdiki əllər arisida həmdə otüp ketiwatqanlarning kəz aldida seni wəyrənə kiliyəm wə məshirə obyektini kiliyəm; **15** sening üstünggə oqəzəp həm kəhr wə kəhrlik əyiblər bilən jazalarni yürgüzginimdə sən əpqrəngərdiki

əllərgə horluk wə tapa-təninin obyektini, bir ibrət həm alaqzadilik qıkərojuqi bolisən; qünki Mən Pərwərdigar xundak səz kıldim! **16** Mən ularoşa həlakət elip kəlgüqi, aqarqilik xəhərlik oklirini yəqduroqinimda, silərnin üstünglərdiki aqarqilikni kükəytmən, wə yələnqük boləjan neningni kurutiwetimən. **17** Wə üstüngləroşa öz balilirlərnin əzünglərdin juda kiliidiojan aqarqilik həm yirtkuc həywanlarni əwətimən; wəba kesiliri wə qan təkkuqilər arangləroşa yamrap ketidu; üstüngləroşa kiliq qüxürimən; Mənki Pərwərdigar səz kıldim!».

6 Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak dəyildi: — **2** I insan oqli, Israilning taqlirioşa yüzüngni karitip ularni əyibləp mundak dəp bəxarət bərgin: — **3** «Israilning taqliri, Rəb Pərwərdigarning səzini anglap koyunglar: Rəb Pərwərdigar taqlər wə egizliklərgə, wadilər wə jiləjoşaroşa mundak dəydu: — Mana, Mən üstüngləroşa bir kiliqni qüxürüp, «yukiri jay»liringlərnin wəyrənə kiliyəm. **4** Xuning bilən silərnin kurbangəhliringlər wəyrənə bolidu, «kün tüwrük»liringlər buzulidu; silərdin əltüriləngənlərnin butlirlərnin angdaloşa taxlaymən. **5** Israilərdin boləjan ələklərnin əz butliri aldioşa yatkuzimən; kurbangəhliringlər ətrəpioşa ustihənlirini qeqiwetimən. **6** Silər turojan barlik jaylarda xəhərlər yər bilən yəksən kiliyidu, «yukiri jaylar» wəyrənə bolidu; xuning bilən kurbangəhliringlər həlak bolidu, butlirlərnin qeqilip yökilidu, «kün tüwrük»liringlər kesilip oqulitilidu, wə həmmə yəşəloqininglər yök kiliwetilidu; **7** Wə əltüriləngənlər aranglarda yikilixi bilən, silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər. **8** Biraq Mən silərdin bir kəldini kəldurimən; qünki yat məmləkətlərgə tərkitiwetilənginlərdə, silərdin əllər arisida kiliqtin kutulup kəlojanlar bolidu. **9** Wə silərdin [kiliqtin] kutulup kəlojanlar sürgün kiliyojan məmləkətlərdə Məndin yənojan wəpasəz kəlbiri wə butlirioşa pəhixiwəzlərdə həwəs kıləjan kəziri bilən bəqrimni para-pərrə kıləjanlikini esigə kəltüridu; xuning bilən ular kıləjan rəzililikləri həm yirginqlik kilmixliri tüpəylidin əz-əzlidin nəprətlinidu. **10** Wə ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu; Mən muxu külpərdi silərnin bəxingləroşa qüxürimən dəgənlikim bikərdin-bikər əməs». **11** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — «Alikiningni-alikiningoşa urup, putung bilən yərnə təkpin: «Israil jəmətinin barlik kəbihi, yirginqlik kilmixliri tükün way! Qünki ular kiliq, aqarqilik wə wəba kesili bilən yikilidu» — degin! **12** Yirəktə turojan wəbadin əlidu; yekində turojan kiliq bilən yikilidu; həm tirik kəlojan, yəni muhasirigə qüxən kixi aqarqiliktin əlidu; xuning bilən mening ularoşa boləjan kəhrimni qüxürüp piojandin qikimən. **13** Əmdi ular din əltüriləngənlər əz butliri arisida, ularning kurbangəhliri ətrəpidə, əz butlirioşa huxbuy yakkən hər bir egiz dəng üstidə, taqlə qokkılırida, barlik yexil dərəh wə barəksən dub astida yatqan qəoqda, ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu. **14** Wə Mən Öz kolumni ularning üstigə sozimən, ular hər turojan jaylirida zeminni Dibləttiki qəl-bayawandin bəttər wəyrən kiliwetimən. Andin ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu».

7 Pərvərdigarning sozi manga kelip mundak deyildi: — **2** «Sən angla, i insan ooqli, Rəb Pərvərdigar Israil zeminiyoja mundak dedi: Hatimə! Zeminning tət bulungioja hatimə berilidu! **3** Sanga həzır hatimə berilidu! Əz ojazipimni bexingioja qüxürimən, əz yolliring boyiqə üstüנגgə həküm qikirip jazalap, əzüngning barlik yirginqlik ixliringni əz bexingioja yandurimən. **4** Mening kezüm sanga rəhim kılmaydu həm iqimmimu sanga aqrıtmaymən; əksiqə əz yolliringni bexingioja yandurimən, əz yirginqlikliring əz arangda bolidu; andin silər Mening Pərvərdigar ikənlikimni tonup yetisilər». **5** Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — «Balayi' apət! Heq bolup bəkmiojan balayi' apət kelidu! Mana, u kəldi! **6** Hatimə, hatimə! U sanga karxi kəzoqaldı! Mana, u keliwatidu! **7** Həlakət yeningioja kəldi, i zeminda turoquq; waqit-saiti toxti, axu kün yekınlastı; huxallik warkırxaxlıri əməs, bəki dawəloquqlıq bir kıykas-sürən taqlarda anglınıdu. **8** Mən tezla kəhrimni üstüנגgə tektıp, sanga karatқан ojazipim bilən pioqandin qikimən; Mən əz yolliring boyiqə üstüנגgə həküm qikirip jazalap, əzüngning barlik yirginqlikliringni bexingioja kayturup qüxürimən. **9** Mening kezüm sanga rəhim kılmaydu həm iqimmimu sanga aqrıtmaymən; Mən əz yolliringni bexingioja yandurimən, wə əz yirginqlik ixliring əz arangioja qüxidu; xuning bilən silər əzünglarni uroquqining Mən Pərvərdigar ikənlikimni tonup yetisilər. **10** Mana, axu kün! Mana u kəldi! Həlakət qikip yüriwatidu! — tayak bihländi, həkawurluk qeqəklidi! **11** Zorawanlik yetilip rəzillik tayıqı bolup qikti; ularningkidin heqnərsə kəlmaydu — ularning adəmlər topidin, dələt-baylikliridin yaki həywisidin heqnəmə kəlmaydu. **12** Waqit-saiti kəldi, küni yekınlastı; əloquqı huxal bolup kətmisun, satquqı matəm tutmisun; qünki kattik ojazəp muxu bir top kixilərnəng həmmisining üstigə qüxidu. **13** Qünki gərqə əloquqı bilən satquqı tirik kəlsimu, satquqı əzi setiwətkinigə kaytidin igə bolmaydu; qünki bu top kixilər toqruluk kərüנגə bəxarət inawətsiz bolmaydu; uların heqkaysisi kəbihlili bilən əz hayatini saklıyalmaydu. **14** Ular kanayni qəlip həmmi təyyarlıdi, biraq heqkim jəנגgə qikmaydu; qünki Mening ojazipim muxu bir top kixilərnəng həmmisigə karitilojan. **15** Talada kıliq, iqidə waba wə aqarqiliq turidu; dalada boləjan kixini kıliq, xəhərdə boləjan kixini bolsa, waba wə aqarqiliq uni yutuwetidu. **16** Wə uların kutulup kelip bulardin kaqқанlar taqlarda yürüp hərbi əz kəbihlili üqün jiləydiki pahtəklərdə kəbukladp matəm tutidu. **17** Hər birinəng kəli dərmanisizlinidu, tizliri süydük bilən qilik-qilik həl bolup ketidu; **18** Ular əzigə bəz kiyimini wəqləydu, wəlxət ularni basidu; hər kəysinəng yüzidə hijalət, bəxliri təkir kərünidu. **19** Ular əz kümüxlirini koqıləroja taxlaydu, ularning altunliri buləjanəjan nərsidə kə bolidu; ularning altunkümüxliri Pərvərdigar ojazipini kərsətkən künidə ularni kutkuzmaydu; ular bulardin aqlıqni kənduralmaydu, kərsikini tolduralmaydu, qünki bu nərsilər ularioja adəmlərnəni putlaxturidəjan kəbihlilik boldi. **20** U Uning güzəl bəzəkini həywə bilən tiklidi; biraq ular uning iqidə yirginqlik məbudlarni həmdə lənətilik nərsilirini yasidi; xunga Mən uni ular üqün paskinqiləqə aylandurimən. **21** Mən uni olja süpitidə yat adəmlərnəng kəlioja,

oqənimət kiliq yər yüzidiki rəzillərgə tapxurimən; ular buni buləjaydu. **22** Mən yüzümni uların ərüyimən, wə kixilər Mening əziz jayimni buləjaydu; zorawanlar kirip u yərni buləjaydu. **23** Zənjirni təyyarlanglar; qünki zemin kənlilik jınayətlərgə, xəhər zorawanlıqka tolojan. **24** Xunga Mən əllər iqidiki əng rəzilini kəltürimən, ular ularning əylirigə igə bolidu; Mən zomigərlərnəng həkawurlukini yəkitimən; ularning «mukəddəs jayliri» buləjinidu. **25** Wəlxət keliwatidu! Ular tinq-amanlikni izdəydiojan bolidu, biraq heq tapalmaydu. **26** Apət üstigə apət, xum həwər üstigə xum həwər keliu; ular pəyoqəmbərdin bəxarət soraydu, biraq kəhınlardin Təwratnəng bilimi, əksəkalldin, moysipitlərdin nəsəhat yəqap ketidu. **27** Padixah matəm tutidu, xəhzadə ümidsizlikkə qəmulidu, zemindiki həlkərlərnəng kəlliri titrəp ketidu; Mən ularni əz yəlliri boyiqə bir tərəp kiliimən, əz həkümilri boyiqə ularioja həküm qikirip jazalaymən; xuning bilən ular Mening Pərvərdigar ikənlikimni tonup yetidu.

8 Altinqi yili, altinqi ayning bəxinqi künidə xundak əməlgə axuruldiki, mən əz əyümdə olturoqinimda, Israilning əksəkalldirimi mening aldimda oltuoqinida, Rəb Pərvərdigarning kəli wujudumioja qüxti. **2** Mən kəridim, mana, otning kıyapitidə bir zatnəng kərünxü turatti; belinəng təwini ot turkida turatti; belinəng üsti bolsa juləlojan yorukluk, kizitilojan mis parkiriojəndə kərünxü turatti. **3** U kəlnəng kərünxüdə kə bir xəkilni sozup, bəximdik bir tutam qaqnı tutti; Rəh meni asman bilən zemin otturisiyoja kətürüp, Hudaning əlamət kərünxülrində Yerusalemoja, yəni ibadəthaninəng ximaləja kəraydiojan iqki dərwasisinəng bosuojsiyoja apardi. Axu yər «pak-mukəddəslikkə kərxılaxқан məbud», yəni Hudaning pak-mukəddəs ojazipini kəzojaydiojan məbud turojan jay idi. **4** Mana, mən tüzənglikdə kərgəng əlamət kərünxüdə, Israilning Hudasininəng xan-xəripi xu yərdə turatti. **5** U mənə: — I insan ooqli, bəxinəni kətürüp ximal tərəpkə kərap bə, dedi. Mən bəximni kətürüp ximal tərəpkə kəridim, mana, kurbəngahning dərwasisinəng ximaliy tərəpidə, bosuojida xu «pak-mukəddəslikkə kərxılaxқан məbud» turatti. **6** Wə U mənə: — I insan ooqli, ularning bundak kilmixlirini — Israil jəmətinəng Meni mukəddəs jayimdin yirək kətküzidiojan, muxu yərdə kəlojan intayin yirginqlik ixlirini kərdüנגsən? Biraq sən təhimu yirginqlik ixlirini kərisən, — dedi. **7** Wə U meni ibadəthana həylisinəng kirix əojioja apardi, mən kəridim, mana, tamda bir təxük turatti. **8** U mənə: — I insan ooqli, tamni kolap təxkin, dedi. Mən tamni kolap təxtim, mana, bir ixik turatti. **9** U mənə: — Kirgin, ularning muxu yərdə kəlojan rəzil yirginqlik ixlirini kərip bə, dedi. **10** Mən kərip kəridim, mana, ətrapidiki tamlarəja nəxik kəlinəjan hərhil əmiligüqi həm yirginqlik həywanlarni, Israil jəmətinəng həmmə butlirini kərdüm. **11** Wə bulərnəng aldidə Israil jəmətinəng yətmix əksəkilni turatti. Ularning otturisiada Xafanning ooqli Jaazaniya turatti; ularning hərbi kəlidə əz huxbuydenini tutup turatti; huxbuy kuyuk buluttək ərləp qikti. **12** Wə U mənə: — I insan ooqli, Israil jəmətidiki əksəkalldin kərangəquluqta, yəni hər birinəng əz məbud nəxik kəlinəjan həjrisida nəmə

kilojanlikini kerdungmu? Qünki ular: «Pərwərdigar bizni kərməydu; Pərwərdigar zeminni taxlap kətti» — dəydu, — dedi. **13** Wə U mangan: — Birək sən ularning tehimu yirginlik kilmixlirini kərisən, dedi. **14** U meni Pərwərdigarning öyining ximaliy dərwazisining bosuqisioja apardi; mana, xu yərdə «Tammuz üqün matəm tutup» yioqlawatqan ayallar olturatti. **15** Wə U mangan: — I insan oqli, sən muxularni kerdungmu? Birək sən tehimu yirginlik ixlarni kərisən, — dedi. **16** Wə U meni Pərwərdigarning öyining iqki hoylisioja apardi. Mana, Pərwərdigarning ibadəthanisining kirix yolida, pexaywan wə kurbangahning otturisiida, yigirmə bəx adam, Pərwərdigarning ibadəthanisioja arkisini kilip xərkəqə karap kuyaxka qokuniwatatti. **17** Wə U mangan: — I insan oqli, sən muxularni kerdungmu? Yəhuda jəməti əzi muxu yərdə kiloqan yirginlik kilmixlirini yenik dəp, ular yənə buning üstigə zeminni jəbir-zulum bilən toldurup mening aqqikimni kayta-kayta kəzoqatsa bolamdu? Wə mana, ularning yənə xahni burnioja tutiwatqinioja kara! **18** Xunga Mən kəhr bilən ularni bir tərəp kilimən; Mening kəzüm ularoja rəhim kilmaydu, iqimnimu ularoja aqrirtmaymən; ular kulikimoja yukiri awazda nida kilsimu, ularni anglimaymən, — dedi.

9 U kulikimoja küklik bir awazda towlap: — Yekün kelinglar, xəhərgə mas'ul boluquqlar, hərbinglar öz həlakət qoralıqlarni qolunglaroja tutunglar, — dedi. **2** Wə mana, altə kixining [ibadəthanining] ximalioja karaydioqan «Yukiri dərwaza» tərəptin keliwatqinini kərdüm. Hər birisi kəlidə bitqit kiloquqi qoralini tutqan; ularning otturisiida yenioja pütükqining siyahdeni esiklik turoqan, kanap kiyimləni kiygən birsı bar idi; wə ular [ibadəthanioja] kirip, mis kurbangahning yenida turdi. **3** Xu qaojda Israilning Hudasining xan-xəripı əsli turoqan kerubtin kətürülüp öyning bosuqisioja turdi. Pərwərdigar yenioja pütükqining siyahdeni esiklik turoqan, kanap kiyimləni kiygən kixini qakirip uningoja: — **4** Xəhərnıng otturisiidin, yəni Yerusalemnıng otturisiidin ötüp, xəhər iqidə ötküzülgən barlik yirginlik ixlər tüpəylidin aq-nadamət qəkkən kixilərnıng pexanlirigə bir bəlgə saloqın, — dedi. **5** Wə mangan anglitip baxka kixilərgə: — Bu kixining kəynidin xəhərnı kezip, adəmlərnı kiringlar; kəzünglar rəhim kilmisun, ularoja iqinglarni aqrirtmanglar! **6** Birnimu koymay həmmını — kərilər, yax yigit-kızlar, bowəq-balılar wə ayallarnı koymay öltürüwetinglar; pəkət bəlgə koyuloqan kixilərgə yekınlaxmanglar; bu ixnı öz mukəddəs jayimdin baxlanglar, — dedi. Xunga ular Hudaning öyi aldida turoqan həliki aqsakallardin baxlioqan. **7** Wə U ularoja: — Öyni buloqanglar, hoylilirini öltürülgənlər bilən toldurunglar; əmdi beringlar! — dedi. Xuning bilən ular qikip xəhər boyiqə adəmlərnı kirixka baxlıdi. **8** Wə xundak boldiki, ular adəmlərnı kirojınida, mən yaloquz kəldim; özümni yərgə düm taxlidim wə: — Ah, Rəb Pərwərdigar! Sən Yerusalemoja karitiloqan kəhringni təkəndə Israilning barlik qəldisini həlak kılamsən? — dedim. **9** Wə U mangan: — Israil wə Yəhuda jəmətinıng kəbihlikı intayın rəzil; qünki ular: «Pərwərdigar zeminni taxlap kətti; Pərwərdigar bizni kərməydu» — dəydu. **10** «Mən bolsam, Mening kəzüm ularoja rəhim kilmaydu,

iqimnimu ularoja aqrirtmaymən; Mən ularning yolini öz bexioja qüxürimən, — dedi. **11** Wə mana, yenioja pütükqining siyahdenini askan, kanap kiyimləni kiygən kixi kiloqan ixnı məlum kilip: «Manga Sən buyruoqan ixnı orundidim» — dedi.

10 Mən kəridim, mana, kerublarning bexi üstidiki gümbəz üstidə, kək yakutning kiyapitidək bir təhtning kərinüxi turatti; **2** Wə [təhtkə Olturoquql] kanap kiyimləni kiygən kixigə: «Kerublarning astidiki qaklarning arisioja kir, qolliringni kerublar arisida kəyüwatqan qooqlaroja toldurup, ularni xəhər üstigə qeqiwət» — dedi. Mən kəridim, u xundak kilixka baxlıdi. **3** Bu kixi kirgəndə kerublar öyning ong tərpidə turatti; [xan-xərpəlik] bulut öyning iqki hoylisini toldurdi. **4** Wə Pərwərdigarning xan-xəripı kerub üstidin qikip, öyning bosuqisioja kəlgəndi; öy bulutka toldi, hoyla bolsa Pərwərdigarning xan-xəripıning julalikioja qəmgən. **5** Kerublarning kənatlirining sadasi həmmidin kədirning səzligən qaojdiki awazidək bolup, sirtiki hoylioja anglinip turatti. **6** Wə xundak boldiki, [Rəb] kanap kiyimləni kiygən kixigə: «Qaklar arisidin, yəni kerublar arisidin ot aloqın» — dəp buyruoqinida, u kirip bir qakning yenida turdi. **7** Wə kerublardin biri öz kəlini kerublar otturisiidiki otka sozup uningdin ot elip, kanap kiyimləni kiygən kixining kəllirioja saldi; u buni elip qikip kətti **8** (kerublarning kənatliri astida, adəmnıng kəllirining kiyapiti kərinüp turatti). **9** Mən kəridim, mana, kerublarning yenida tət qak bar idi, bir kerubning yenida bir qak, yənə bir kerubning yenida yənə bir qak turatti; qaklarning kiyapiti bolsa beril yakutning kərinüxida idi. **10** Ularning xəkli bolsa, tətisilining ohxax idi, yəni qak iqidə qak bardək kərinətti. **11** Kerublar mangoqanda, ular yüzəngən tətıla tərəpkə udul karap mangatti; mangoqanda ular həq burulmaytti, bəlkı bexi kəysi tərəpkə kərioqan bolsa, ular xu tərəpkə mangatti; ular mangoqanda həq burulmaytti. **12** Ularning pütün teni, dümbiliri, kəlliri, kənatliri wə ularning qaklirimu, yəni tətisigə tawə qaklarning ətrapi kəzlər bilən toloqanıdi. **13** Qaklarnı bolsa: «pırkıraydioqan qaklar!» — dəp atioqinini öz kulikim bilən anglidim. **14** Hər bir kerubning tət yüzi bar idi; birinqisi kerubning yüzi, ikkinqisi adəmnıng yüzi, üqinqisi xirning yüzi, tətinqisi bürkütning yüzi idi. **15** Kerublar yukirioja ərlidi. Bular dəl mən Kewar dəryasi boyida kərgən həyat məhluklar idi. **16** Kerublar mangoqanda, qaklarmu ularoja yəndixip mangatti; kerublar yərdin ərləxə kənatlirini kətürginidə, qaklarmu ularning yenidin burulup kətmaytti. **17** Ular turoqanda, qaklarmu turatti; ular kətürülgəndə, qaklarmu ular bilən kətürülətti; qünki həyat məhluklarning rohi qaklarda idi. **18** Wə Pərwərdigarning xan-xəripı öyning bosuqisı üstidin qikip, kerublar üstidə turdi; **19** Kerublar kənatlirini kərip, kəz aldında yərdin kətürüldi; ular öydin qikkənda, qaklarmu ularning yenida idi; ular Pərwərdigarning öyining xərkıy dərwazisida turatti; Israilning Hudasining xan-xəripı ularning üstida yukiri turatti. **20** Bular bolsa dəl mən Kewar dəryasi boyida kərgən, Israil Hudasining astida turoqan məhluklar idi; ularning kerublar ikənlirini bildim. **21** Ularning hər birining tətın yüzi, hər birining tətın kənitı, kənatliri astida insan kəli siyakidiki kəlliri

bar idi. **22** Ularning yuzlirining qiyapiti bolsa, ular mən Kewar dəryasi boyida kərgən yuzlər idi; ularning turki wə yuzliri mən kərgəngə ohxax idi; ularning hərbiəri öz udulioja qarap mangatti.

11 Roh meni kəturüp, Pərwərdigarning əyining xərki, yəni xərkkə qaraydiojan dərwasioja apardi; wə mana, dərwasining bosuojsida yigirmə bəx adəm turatti; mən ularning otturisida awamning aqsakili boləjan, Azzurning oqli Jaazaniya həm Bənyaning oqli Pilatiyani kərdüm. **2** Wə U manga: — I insan oqli, kəbihlikni oylap qikkūqi, muxu xəhərdə razil məsləhət bərgūqi adəmlər dəl bulardur. **3** Ular: «Əyləni selix wakti yekınlaxti əməsmu? Bu xəhər bolsa qazan, biz bolsak, iqidiki gəx» — dəydu. **4** Xunga ularni əyibləp bəxarət bərgin; — Bəxarət bərgin, i insan oqli! — dedi. **5** Xuning bilən Pərwərdigarning Rohi wujudmoja urulup qūxiip, manga sez kəlojan: «Pərwərdigar mundaq dəydu» — degin. «Silərnig xundak deginigəlni, i Israil jəməti; kənglūnglərgə pūtkən oy-pikringəlni, Mən bilimən. **6** Silər muxu xəhərdə adəm əltürūxi n kəpəytkənsilər; silər rastə-koqiləni əltürūlgənlər bilən toldurəqənsilər». **7** Xunga Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Silər əltürgən kixilər bolsa, dəl xu gəxtur, xəhər bolsa qazandur; biraq siləni bolsa uningdin tartiwalimən. **8** Silər kiliqtin kərkup kəlgənsilər, wə Mən üstūngləroja bir kiliq qūxūrimən» — dəydu Rəb Pərwərdigar. **9** «Xuning bilən Mən siləni xəhərdin tartiwelip, yat adəmlərnig kolioja tapxurimən, silərnig üstūnglərdin həkūm qikiriip jazalaymən. **10** Silər kiliqliniip yikilisilər; Israil qəgralirida üstūngləroja həkūm qikiriip jazalaymən; wə silər Mening Pərwərdigar ikanlikimni tonup yetisilər. **11** Bu xəhər silər üçün «qazan» bolmaydu, həm silərnu uningki «gəx» bolmayisilər; Mən Israil qəgralirida üstūnglərdin həkūm qikiriip jazalaymən. **12** Wə silər Mening Pərwərdigar ikanlikimni tonup yetisilər; silər Mening bəlgilimilirimdə yūrmigə, həkūmlirim boyiqə mangioqənsilər, bəli epqərgənlərdiki əllərnig həkūmliri boyiqə mangoqənsilər». **13** Xundak boldiki, Mən bəxarət bəriwatkinimda, Bənyaning oqli Pilatiya jan üzdi. Mən düm yikildim: «Ah, Rəb Pərwərdigar! Sən Israilning kəldisini pütūnləy yəkatmaqimusan?» — dəp kəttik awazda nida kildim. **14** Pərwərdigarning səzi manga kelip mundaq deyildi: — **15** I insan oqli, Yerusalemda turuwatqanlarning: «Pərwərdigardin yirək ketinglar! Qūnki muxu zemin bizgila miras kiliip təkdim kiliqnojan!» degen gepi, sening kərdaxlirig, yəni sening kərinaxlirig boləjan sürgūnlərgə həm Israilning pūtkūl jəmətigə karitip eytəlojan. **16** Xunga ularəja mundaq degin: «Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: Gərqə Mən ularni yirək yərlərgə, əllər arisioja yətkiwətkən həm məmlikətlər iqigə tərkitiwətkən bolsamnu, ular barəjan yərlərdimə Mən Əzūim ularəja kikiqkinə bir pak-mukəddəs bəxpanah bolimən». **17** Xunga mundaq degin: «Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: «Mən siləni əllərdin yioqimən, tərkitiwətkən məmlikətlərdin siləni jəm kiliəm, andin Israil zeminini silərgə kəyturup təkdim kiliəm. **18** Xuning bilən ular u yərgə kəytip kelidu, ular bərlək lənətlək nərsiləni həm bərlək yirginlik ixlirini u yərdin yəq kildidu. **19** Mən ularəja bir kəlbni bərimən, iqingləroja yengi bir

rohni salimən; Mən ularning tenidin taxtək kəlbni elip taxlaymən, ularəja məhrək bir kəlbni bərimən. **20** Xuning bilən ular Mening bəlgilimilirimdə yūridu, Mening həkūmlirimni qing tutup ularəja əməl kildidu. Ular Mening həlkim bolidu, Mən ularning Hudasi bolimən. **21** Biraq kəngūlliri lənətlək nərsilərgə wə yirginlik kilmixlirioja bəoixlənojanlar bolsa, Mən ularning yollirini əz bəxioja qūxūrimən», — dəydu Rəb Pərwərdigar». **22** Kerublar qanatlırini yaydi, ularning qaklıri əz yenida turatti; Israilning Hudasing xan-xəripi ular üstidə yukiri turatti; **23** wə Pərwərdigarning xan-xəripi xəhərnig otturisidin qikip, xəhərnig xərək tərpidiki taq üstidə tohtidi. **24** Xuning bilən Roh meni kəturüp, Hudaning Rohi bərgən bu kərtūnuxta meni Kəldiyəgə, yəni sürgūn boləjanlarəja apardi; xuan mən kərgən bu kərtūnux məndin kətti. **25** Xuning bilən mən sürgūn boləjanlarəja Pərwərdigar manga kərsətkən bərlək ixləni səzləp bərdim.

12 Pərwərdigarning səzi manga kelip mundaq deyildi: — **2** I insan oqli, sən asi y bir jəmət arisida turisən; ularning kərtūxə kəzi bar əmma kərməydu, anglaxka kuliqi bar, əmma anglamaydu, qūnki ular asi y bir jəməttur. **3** Wə sən, i insan oqli, sürgūn boləquqining yūik-taklırini təyyarlap kəyoqin; wə kūndüzdə ularning kəz aldida sürgūn boləquqidək əz jəyindin bəxka jəyoqə barəjin. Gərqə ular asi y bir jəmət bolsimu, əhtimalliki yəq əməski, ular qūxinip yetidu. **4** Kūndüzdə ularning kəz aldida sürgūn boluxka təyyarliojan yūik-taklırdək yūik-taklırignəni elip qik; andin kəq kiray degəndə ularning kəz aldida sürgūn bolidiojan kixilərdək jəyindin qikip kətkin; **5** tamni kolap tēxip, yūik-taklırignəni elip qikqin; **6** ularning kəz aldida buni mürūnggə elip, gugumda kəturüp qikip kətkin; yərnə kərləməsliking üçün yūizūngni yapqin; qūnki Mən seni Israil jəmətigə bəxarət kildim. **7** Wə mən buyrulojan boyiqə xundak kildim; kūndüzdə mən sürgūn boləquqi kixidək yūik-taklırignəni elip qiktim; wə kəq kirgəndə kolum bilən tamni kolap tēxip, yūil-taklırignəni qikiriip, gūgūmdə ularning kəz aldida mürəmgə elip kəturüp mangdim. **8** Ətigəndə Pərwərdigarning səzi manga kelip mundaq deyildi: — **9** «I insan oqli, Israil jəməti, yəni asi y bir jəmət, səndin: «Bu nēmə kəlojning» dəp soriojan əməsmu? **10** Ularəja: «Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: Bu yūikləngən wəhij Yerusalemdiki xəhzadə həm xu yərdiki bərlək Israil jəmətidikilər toquruluktu» — degin. **11** Ularəja: «Mən silər üçün bəxarət. Mən kəndak kəlojan bolsam, əmdi ularəjimu xundak ixlər kildurulidu; ular əsir bolup sürgūn bolidu» — degin. **12** Ular arisidiki xəhzadə əz yūik-taklırini gugumda mürisidə kəturüp qikidu; ular tamni kolap tēxip tēxtūktin nərsilirini qikiridu; u əz yūzini yēyip zeminni kərməydiojan bolidu. **13** Xuning bilən Əz torumni uning üstigə yayimən, i Mening kiltikimda tutulidu; Mən uni Kəldiyələrnig zeminə boləjan Bəbiləja apirimən, biraq u u yərnə əz kəzi bilən kərməydu; u xu yərdə əlidu. **14** Uningəja yərdəmləxkən epqərisidikilərnig həmmisini həm bərlək kəxunlirini Mən bərlək xaməloja tərkitiwətkimən; Mən kiliqni oqiləptin suqurup ularni kəoqlaymən. **15** Mən ularni əllər arisioja tərkitiwətkinimda, məmlikətlər iqigə taratkinimda ular Mening Pərwərdigar ikanlikimni

tonup yetidu. **16** Biraq ularning iqidiki az bir kismini, qiliq, aqarqilik ham waba kesilidin halas qilimän; maksitim xuki, ularoqa ezliri baridioan allarda ezliriga yirginqlik kilmixlirini etirap kilduruxotin ibarat; xuning bilän ular Mening Pärwärdigar ikenlikimni tonup yetidu». **17** Pärwärdigarning sezi manga kelip mundak deyildi: — **18** «Insan oqli, ez neningni titrigän halda yegin, süyüngni dir-dir kiliq änsirigen halda iqqin; **19** ham xu zemindiki kixilärgä mundak döp eytkin: «Räb Pärwärdigar Yerusalemdikilär wä Israil zeminida turuwatqanlar tooqruluk mundak daydu: «Ular ez nenini änsiräx iqida yöydu, süyini dakkä-dükkida iqudu; qünki zeminde turuwatqanlarning jäbir-zulumi tüpaylidin, u yör hämmisi yäksän kilinidu. **20** Ähalilik xähärlär harabä bolup, zemin wäyränä bolidu; xuning bilän silär Mening Pärwärdigar ikenlikimni tonup yetisilär». **21** Pärwärdigarning sezi manga kelip mundak deyildi: — **22** «I insan oqli, Israil zeminida: «Künlär uzartilidu, härbir alamät körünüx bikaroqa ketidu» degän maqalni eytkini nemisi? **23** Ämdi ularoqa: — Räb Pärwärdigar mundak daydu: «Män bu maqalni yok qilimän; Israilda bu maqal ikkinqi ixlitilmäydu; sän äksiqa ularoqa: «Künlär yekinlasti, härbir alamät körünüxning ämälgä axuruluximu yekinlasti» — degin. **24** Qünki Israil jämätidä yalojan «alamät körünüx» yaki ädämnü uqurudiojan palqiliklar kayta bolmaydu. **25** Qünki Män Pärwärdigardurmän; Män sez qilimän, ham kilojan sezüm qoqum ämälgä axurulidu, yänä keqiktürülmäydu. Qünki silärning künliringlarda, i asiy jämäät, Män sez qilimän ham uni ämälgä axurimän» — daydu Räb Pärwärdigar». **26** Pärwärdigarning sezi manga kelip mundak deyildi: — **27** «I insan oqli, mana, Israil jämätidikilär sening tooqrulug: «U kergän alamät körünüxlär uzun künlärdin keyinki waqitlarni kersitidu, u bizga yirak kalgüsü tooqruluk bexarät beridu» — daydu. **28** Xunga ularoqa: — Räb Pärwärdigar mundak daydu: «Mening sözlirimdin heqkaysisi yänä keqiktürülmäydu, bälki kilojan sezüm ämälgä axurulidu, daydu Räb Pärwärdigar» — degin».

13 Pärwärdigarning sezi manga kelip mundak deyildi: — **2** «I insan oqli, sän Israilning bexarät bərgüqi pəyoğəmbərliri, yəni əz təsəwwuri bilən bəxarət bərgüqlərini əyibləp bəxarət bərip: «Pärwärdigarning sezi anglanglar!» — degin. **3** Räb Pärwärdigar mundak daydu: — Əz rohiəqa əgixip mangidiojan, heq wəhiyni kərmigən hamakət pəyoğəmbərlərləring halioja way! **4** I Israil, sening pəyoğəmbərləring huddi harabilər arisida yürüwatqan tülkilərdək boldi. **5** Silər bəsülgən jaylarəqa qikmioqansilər, uning Pärwärdigarning künidə bolidiojan jəngdə puhta turuxi üqün Israil jəmətining buzulojan temini heq yasimidinglar. **6** «Pärwärdigar mundak daydu» degüqilər bolsa pəkət sahta bir körünüxnü wə yalojan palni kergənələrdin ibarəttur; Pärwärdigar ularni əwətmigən; biraq ular əz sezinəng əmälgə axuruluxini ümid kilidu. **7** Silər «Pärwärdigar mundak daydu» degininglarda, Mən heq sez kilmiojan tursam, silər sahta bir «alamät körünüx»ni kergən, yalojan palni eytkən əməsmu? **8** Xunga Räb Pärwärdigar mundak daydu: «Silər oydurma sezligeninglar, yalojan «alamät körünüx»lərnü kergeninglar tüpaylidin, əmdi mana, Mən

silərgə qarxımən, — daydu Räb Pärwärdigar, **9** — Mening kolum sahta «alamät körünüx»ni kergən wə yalojan palni eytkən pəyoğəmbərlər bilən qarxilixidu; ular əz həlkimning kengixidə olturmaydu, ular Israil jəmətining nəsbənamisidə hatirilənməydu; ular Israilning zeminiəqa heq kirgüzülməydu; xuning bilən silər Mening Räb Pärwärdigar ikenlikimni tonup yetisilər. **10** Bərhək, ular tinq-amanlik bolmioqandimu «tinq-amanlik!» döp jar selip, həlkimni ezikturoqanliqi üqün, birsə nepiz ara tamni kəpursa, ular kelip pəkət uni hək suwaq bilən aqartip kəyoqanliqi üqün — **11** Tamni hək suwaq bilən aqartiwatqanlarəqa: «Bu tam yikilidu!» degin! Kəlkündək bir yamoqur yaoqidu I yoojan mēldürlər, silər quxisilär! Dəhxtəlik bir xamal qikidu; **12** wə mana, tam erülüp quxkəndə, hək silərdin: «Silər bu tamni suwiojan hək suwaq kənli!» döp sorimamdu? **13** Xunga Räb Pärwärdigar mundak daydu: «Əz kəhrim bilən dəhxtəlik bir xamal partlitip qikirimən; Mening aqıqimdin kəlkündək bir yamoqur wə həmmini həlak kilidiojan kəhrlilik mēldürlər yaoqidu. **14** Xuning bilən Mən silər hək suwaq bilən aqartqan tamni oqulitip, uning ulini askarə kiliq, uni yör bilən yəksän qilimən; u oqulap quxkəndə, silər uning arisida həlak bolisilär; wə Mening Pärwärdigar ikenlikimni tonup yetisilər. **15** Xundak kiliq Mən kəhrimni tam ham uni hək suwaq bilən aqartqanlarning üstigə quxürüp pioqandin qikimən; wə: «Tam yok boldi, xundakla uni hək suwaq bilən aqartqanlar, yəni Yerusale tooqruluk bexarät bərgüqi, heq tinq-amanlik bolmioqandimu u tooqruluk tinq-amanlikni kərsətkən «alamät körünüx»ni kergən Israilning pəyoğəmbərlirimu yok boldi» — dəymən». **17** «Əmdi sən, i insan oqli, əz təsəwwuri boyiqə bexarät bərgüqi əz həlkimning kizlirioja yüzügnü karitip, ularni əyibləp bəxarət bərip mundak degin: — **18** Räb Pärwärdigar mundak daydu: «Əz beoqixlirining hər birigə [sehirlilik] biləzükərnü kadap, janlarni tuzakka elix üqün hər kəndək egiz-pakar adəmlərləring bexioja pəranqini yasioqanlarəqa way! Əmdi silər əz həlkimning janlirini tuzakka quxürüp, janliringlarni səq qaldurimiz dəwatamsilər? **19** Nəqqə tutam arpa, nəqqə qixləm nanni döp silər Manga kupurluk kiliq, yalojan sezgə kulək salidiojan Mening həlkimə yaloqanqilikinglar arkilik əlməskə tegixliklirini öltürüp, tirik kalmaslikka tegixliklirini hayat qaldurməqimusalər? **20** Xunga Räb Pärwärdigar mundak daydu: «Mana, Mən silərləng kuxlarni tuzakka quxürgəndək kixilərnü tuzakka quxürgüqi sehirlilik «tengik»liringlarəqa qarxımən, Mən ularni biliklaringdin yirtip taxlaymən; xuning bilən silər kuxlarni tuzakka quxürgəndək tutqan kixilərnü ərkinlikkə uquriwetimən. **21** Mən silərləng pəranqiliringlarnimu yirtip taxliwetip, həlkimni kolunglaringdin kutkuzimən; ular yənə kolunglarda olja bolup turmaydu; xuning bilən silər Mening Pärwärdigar ikenlikimni tonup yetisilər. **22** Silər yaloqanqilik bilən, Özüm azar bərmigən həkkanıy adəmlərləng kəngligə azar bərgənlikinglar üqün, xundakla rəzil adəmlərləng hayatini saklap kutkuzuxka ularni rəzil yolidin yandurmay, əksiqa ularning kolini kiquytkininglar üqün, **23** silər kuruq «alamät kəzinüx»lərnü ikkinqi bolup kərməysilər, yaki yalojan palqilik kilməysilər; Mən Əz həlkimni

kõlunglardin kutkuzimən; xuning bilən silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər».

14 Israil aksakallirining bəziliri Mening yenimoja kelip aldimda olturuxti. **2** Wə Pərwərdigarning sezi manga kelip mundaq deyildi: — **3** «I insan oqlı, muxu adəmlər öz butlirini kəngligə tikləp, adəmlərni putlaxturidıoğan öz kəbihlikini kəz aldioja koyojanidi. Əmdi ularning Meni izdəp Məndin yol sorixini qobul kiləmdimən? **4** Əmdi ularoja sez kilip mundaq degin: — Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: «Israil jəmətidiki kənglidə öz butlirini tikləp, adəmlərni putlaxturidıoğan öz kəbihlikini kəz aldioja koyup, andin pəyojəmbər aldioja kelidıoğan hər bir adəmnı bolsa, Məni Pərwərdigar uningoja butlirining kəpliki boyiqə jawab kayturiman. **5** Xundak kilip Mən Israil jəmətinin kənglini Əzümə igildurimən; qünki ular barlik butliri bilən Manga yat bolup kətti». **6** — Xunga Israil jəmətiyə mundaq degin: — Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: «Towa kilinglar! Butliringlardin yenip [yenimoja] kaytip kelinglar! Barlik yirginlik kilmixinglardin yüzüglərin erünger! **7** Qünki Israil jəmətidiki əzliniri Məndin ayrip, öz butlirini kənglidə tikləp, adəmlərni putlaxturidıoğan öz kəbihlikini kəz aldioja koyup, andin Məndin sorax üqün pəyojəmbərnin aldioja kelidıoğan hər kəysi adəm yaki xuningoja ohxax Israilda turuwatqan hər kəysi musapirlar bolsa, Məni Pərwərdigar Əzüm ularoja jawab kayturimən; **8** Mən muxu kixini bir ağah bəxariti kilip uni sez-qəqəkkə kəlduruxka yüzümni uningoja kərxi kilimən; Mən həkmining arisidin uni üzup taxlaymən; xuning bilən silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər. **9** Birək pəyojəmbər əzi ezikturulup, bir bəxarətlik sez kıljoğan bolsa, u qəqda Əzüm Pərwərdigar xu pəyojəmbərnı ezitkəyoja uqratqanmən; Mən uningoja kərxi kolumni uzartip, uni həkmi arisidin həkək kilimən. **10** Ular kəbihlikinin jəzasini tartidu; pəyojəmbərgə berilidıoğan jəza bilən sorioqujoja berilidıoğan jəza ohxax bolidu. **11** Xuning bilən Israil jəməti yənə Məndin qətnəp kətməydu, yaki yənə asiylıkliri bilən əzliniri bulojımaydu; ular Mening həkim, wə Mən ularning Hudasi bolimən» — dəydu Rəb Pərwərdigar». **12** Wə Pərwədigarning sezi manga kelip mundaq deyildi: — **13** «I insan oqlı, məlum bir zemin Manga asiylık kilip gunah kıljoqanda, Mən xuning bilən kolumni uningoja kərxi uzartip, ularning yələnquki boljoğan nənini kurutuwetip, uning üstigə aqarqılıqni əwətimən həm insan wə haywanlarnı uningdin üzimən; **14** əmdi u qəqda Nuh, Daniyal wə Ayuptin ibarət üç həzrət uningda turuwatqan bolsimu, ular öz həkkaniylikı tüpəylidin pəkət öz janlirinila saklıyaloğan bolatti — dəydu Rəb Pərwərdigar. **15** Əgər Mən zemindin yirtkuq haywanlarnı etkiüzəsən, ular uni baliliridin juda kılsa, haywanlar tüpəylidin uningdin etkiqır heqbir adəm bolmay, u wəyrənə bolsa, **16** əmdi Mən öz həyatim bilən kəsəm kilməni, — dəydu Rəb Pərwərdigar — muxu üç həzrət uningda turuwatqan bolsimu, ular nə öz oqulliri nə kizlirini kutkuzalmaytti; ular pəkət öz janlirini kutkuzalaytti, zeminning əzi wəyrənə peti kəlatıti. **17** Yaki bolmisa Mən xu zeminoja kiliqni qüxürup, uningdin insan həm haywanni üziwətkən bolsam, **18** əmdi həyatim bilən kəsəm kilməni, — dəydu Rəb Pərwərdigar — muxu

üç həzrət uningda turuwatqan bolsimu, ular nə öz oqulliri nə kizlirini saklap kutkuzalmaytti; ular pəkət öz janlirini kutkuzalaytti. **19** Yaki bolmisa Mən xu zeminoja wəba kesilini qüxürup, Öz kəhrimni kən təktrülükı bilən üstigə təkəsəm, uningdin insan həm haywanni üziwətkən bolsam, **20** əmdi həyatim bilən kəsəm kilməni, — dəydu Rəb Pərwərdigar — Nuh, Daniyal wə Ayuptin ibarət üç həzrət uningda turuwatqan bolsimu, ular nə öz oqlını nə kizini kutkuzalmaytti; ular pəkət həkkaniylikı bilən öz janlirini kutkuzalaytti. **21** Əmdi Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Əmdi xundak boljoqandin keyin, insan həm haywanni üziwetix üqün Yerusalemoja tət jazayimni, yəni kiliq, aqarqılıq, yirtkuq haywan wəba kesilini qüxürsəm kəndək bolar? **22** Birək mana, uningda kelip kəloğanlar bolidu, yəni oql-kizlar uningdin qikirilip kutkuzulidu; mana, ular silərnin yeninglaroja qikip, silər ularning yolliri həm kilmixlirini kərüp yetisilər; xuning bilən silər Mən Yerusalemoja qüxürgən külpat, yəni uningoja qüxürtülgən barlik ixlar tooqruluk təsəlli alisilər; **23** əmdi silər ularning yolliri həm kilmixlirini kərgininglarda, ular silərgə təsəlli epkelidu; silər Mening uningda barlik kıljoğan ixlirimni bikardin-bikar kilmioğanlikimni tonup yetisilər, — dəydu Rəb Pərwərdigar».

15 Wə Pərwədigarning sezi manga kelip mundaq deyildi: — **2** «I insan oqlı, üzüm teli yəyoqının bəxka dərəh yəyoqlıridin nemə artuqkılıqı bar, uning xehining ormandiki dərəhlər arisida nemə alahidilikı bar? **3** Uningdin birər jabduqni yasakka materiyal aloqanning paydisi barmu? Uningdin qinilərinı askudək kəzukni yəyoqlı bolamdu? **4** Mana, u otka yekiloju boljoqanda, ot uning ikki uqini kəydürgəndə, otturisimu yerim kəygəndə, əmdi uni birər ixka ixlətkili bolamdu? **5** Mana, u sak boljoqanda, heqkəndək ixka ixlətkili bolmıoğan yərdə, əmdi ot uni kəydürtip yəp kətkəndə, uni birər ixka ixlətkili bolamdu? **6** Xunga Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: «Mən ormandiki dərəhlər arisidiki üzüm telining yəyoqını otka tapxurojınimdək, Yerusalemda turuwatqanlarnı otka tapxurımən. **7** Yüzümni ularoja kərxi kılıp kəritimən; ular bir ottin qıkısa, bəxka bir ot ularni yəwetidu. Öz yüzümni ularoja kərxi bolup kəratkənda, silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər. **8** Ularning kıljoğan wəpasizlikliri tüpəylidin mən zeminni wəyrənə kilmən» — dəydu Rəb Pərwərdigar».

16 Wə Pərwədigarning sezi manga kelip mundaq deyildi: — **2** I insan oqlı, əzining yirginlik kilmixlirini Yerusalemnin yüzigə selip mundaq degin: — **3** Rəb Pərwərdigar Yerusalemoja mundaq dəydu: «Səning əsli yəzating wə tuquluxung Kənaanıylarning zeminida boljoğan; səning atəng Amoriy, apəng Hittiy kiz idi. **4** Səning tuquluxuwoja kəlsək, sən tuquloğan künündə kindiking kesilmigən, sən suda yuyulup pakiz kılınmıoğan; heqkim sanga tuz sürkmigən yaki səni zakilimıoğan. **5** Heqkimning kəzi muxu ixlar üqün sanga rəhim kilmıoğan yaki iqini sanga əqrıtmıoğan; əksiqə sən daləwoja taxliwetilgənsən, qünki tuquloğan künündə kəmsitilgənsən. **6** Xu qəqda Mən yeningdin etip ketiwetip, səni öz kəningda əojınəp yatkıningni kərgən; wə Mən öz kəningda yatkan halitındə sanga:

«Yaxiojin!» — dedim. Bərhək, sən öz qeningda yatқан halingda Mən sanga: «Yaxiojin!» — dedim. 7 Mən seni daladiki ot-qəplərdək aynittim; sən eşüp heli boy tartip qıraylık bezilip wayioğa yəting; kəksiliring xəkilləndi, qaqliring üzün estı; biraq sən tehi tuqmayalingaq iding. 8 Mən yəna yeningdin ötəwətip sanga karidim; mana, ixk-muhəbbət məzgiling yetip kəldi; Mən tonumning pexini üstüנגgə yeyip qoyup, yalingaqılığını ettim; Mən sanga kəsəm iqip, sən bilən bir əhdə tüzdüm, dəydu Rəb Pərwərdigar, wə sən Meningki boldung. 9 Mən seni su bilən yuyup, keningni teningdin yuyuwetip, sanga puraklık mayni sürttüm. 10 Mən sanga kəxtilik kəngləkni kiygüzüp, ayioqingoğa dəlfın terisidin tikkən kəxləni saptim; seni nepis kanap bilən orap, yipək bilən yepip qoydum. 11 Seni zibuzinnətlər bilən pərdəzlidim, kolliringoğa biləzükllərni, boynungoğa marjanni takap qoydum; 12 burnungoğa halqini, kulaklıringoğa zırləni, bexingəğa güzəl tajni kiygüzdüm. 13 Xundak kılıp sən altun-kümüx bilən pərdəzlandıng; kiyim-keqəkliring nepis kapap, yipək wə kəxtilik rəhttin idi. Yegining aq un, bal həm zəytun meyi idi; sən intayin güzəl bolup, hanix mərtəwisəgə kəttürüldung. 14 Güzəllik ing tüpəylidin əllərdə dangking qıktı; qünkü Mən sanga kərkəmlikimni beoixlixim bilən güzəllik ing kamalatəgə yətti, — dəydu Rəb Pərwərdigar. 15 — Biraq sən güzəllik inggə təyinip, dangkingdin paydilinip pahixə boldung; sən hər bir ötküqi kixigə pahixə muhəbbətliringni tēktung; güzəllik ing uning boldi! 16 Sən kiyim-keqəkliringdin elip öz inggə üqün rənggarəng bezəlgən «yukiri jaylar»ni yasap, andin ularning üstidə buzukluk kıləansən. Bundak ixlər yüz berip bəkmiojan, wə ikkinqi yüz bərməydu! 17 Sən Mən sanga beoixlixim ing güzəl zibuzinnətlirəm wə altun-kümüxüm bilən ərkək məbudlarni yasap ular bilən buzukluk kıləansən. 18 Sən öz kəxtilik kiyimliringni elip ularoğa kiygüzdüng; Mening meyim wə Mening huxbuyumni ularoğa sunup beoixliding; 19 Mən əzünggə bərgən nemimni, Mən sanga ozukka bərgən aq an, zəytun meyi wə balni bolsa, sən ularning aldioğa huxpurak hədiyə süpitidə atap sundung; ixlər dəl xundak idi! — dəydu Rəb Pərwərdigar. 20 — Uning üstigə sən Özümgə tuoqup bərgən kiz-oquulliringni elip, məbudlarning ozuki bolsun dəp ularni kurbənləng kılding. Sening buzukluk ing azlık kıləandək, 21 sən Mening balilirimni soyup ularni ottin ötküzüp məbudlaroğa atap koydungoğu? 22 Sening barlık yirginlik kilmixliring həm pahixə buzuklukliringda, sən yaxlık ingda tuqmayalingaq bolup əz keningda eoınap yatқан künliringni heqqaqan esinggə kəltürimding. 23 Əmdi sening bu rəzillikliringdin keyin — (Way, halingoğa way! — dəydu Rəb Pərwərdigar) 24 sən yəna əzünggə üqün bir pəxtək kurup, hər bir məydanoğa bir «yukiri jay»ni yasiding; 25 sən hər bir koqining bexidə «yukiri jay»ingni silding; sən əz güzəllik ingni yirginlik kılıp, teningni hər bir ötküqigə tutup, putungni eqip əzüngni berip pahixə buzukluk ingni kəpəyting. 26 Sən ixkwaz ərliki qong koxnang boləjan Misirlik bilən buzukluk ötküzdüng; Mening aqqikimni kozoqap, pahixə buzukluk ingni kəpəyting. 27 Wə mana, Mən Öz kolumni üstüנגgə uzartip, sening nesiwəngni azaytip qoydum. Mən

seningdin nəprətlindiojan, buzuk yolungdin nomus kılıp qəoqigənləring, yəni Filistiyələring kizliringni kəlojoğa tapxurdum. 28 Sən yəna kanmay yəna Asuriyiliklər bilən buzukluk ötküzdüng; buzukluk ötküzəndin keyin yəna kənaət kilmiding. 29 Xunga sən sodigəring zəmini, yəni Kəldiyə bilən boləjan buzukluk ingni kəpəytip, buningdin yəna kənaət kilmiding. 30 Muxundak barlık ixləni, yəni nomussiz pahixə ayalning ixlirini kılisan, nemanəgə suyuq sening kəlb ing! — dəydu Rəb Pərwərdigar, 31 Özüngning pəxtikingni hər koqining bexidə kuridəjan, hər bir məydanda «yukiri jay»ingni yasaydiojan! Uning üstigə sən pahixə ayaldək əməs iding, qünkü sən həkəni nəzirəngə əlməyting! 32 I wəpasiz ayal, erining ornida yat adəmlərgə kəngül beridəjan! 33 Həklər pahixə ayaləgə həmixə hək beridu; biraq sən axniliringni buzukluk muhəbbətliridin huzur elixkə həryəndin yeningəğa kəlsun dəp ularning həmmisigə üstək berip in'am kılisan; 34 buzuklukta sən bəxkə ayallarning əksisən, qünkü heqkim sening buzuk muhəbbətingni izdəp kəlmidi; sən üstək bərding, heq hək sanga berilmidi — sən həkikətan ularning əksisən! 35 Xunga, i pahixə ayal, Pərwərdigarning səzini angla! 36 — Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Sening tənggiliring təkülip, axniliring bilən boləjan buzuklukliring bilən sening uyat yering axkarilənojanlık tüpəylidin, barlık yirginlik məbudliring tüpəylidin, ularoğa atap sunəjan baliliringning keni tüpəylidin — 37 xunga mana, Mən sening əzünggə əyx-ixrət mənbəsi kıləjan, barlık səygən həm barlık nəprətləngən axniliringni yiojımən — Mən ularni sanga kərxə qikirip ətirəpingdin yiojip, sening uyat yeringni ularoğa axkarə kıləjan, ular sening barlık uyat yeringni kəridu. 38 Xuning bilən seni buzukluk kıləjan həm kən təkən ayallarni jazaləwandək jazalaymən; Mən kəhr bilən, ottək qəzəpimning təlipi bilən üstüנגgə kənlək jazani quxürimən; 39 Wə Mən seni ularning kəlojoğa tapxurimən; ular sening pəxtəkliringni oqulitidu, sening «yukiri jay»liringni qəqip taxlaydu; ular kiyim-keqəkliringni üstüngdin saldurup taxlap, güzəl zibuzinnətliringni bulap-talap, seni tuqmayalingaq kəlduridu. 40 Ular sanga kərxə bir top kixiləni yiojip epkelidu, ular seni qalma-kesək kılıdu həm seni kiliqliri bilən qəpiwetidu. 41 Ular əyliringni ot bilən kəydüridu, kəp ayallarning kəz əldidə üstüנגgə jazaləni quxüridu; xuning bilən Mən seni pahixə ayal boluxtin kəldurimən; sən yəna heqkəndək «muhəbbət həkki»ni bərməysən. 42 Xuning bilən Mən sanga kəratқан kəhrimni tohtitimən, Mening mukəddəslikimdin qikkən qəzəp səndin ketidu; Mən tinlinip kayta aqqiklanmaymən. 43 Sən yaxlık künliringni esinggə kəltürmiding, əksiəgə muxu kilmixliring bilən Meni qəzəpləndürdüng; xunga mana, əz yolungni əz bexingəğa kəyturimən, — dəydu Rəb Pərwərdigar, — xuning bilən bu buzuklukni bəxkə yirginlik kilmixliring üstigə koqup ikkinqi kilməysən. 44 Mana, məkəlləni ixlitidəjanlarning həmmisi sən toquruluk; «Anisi kəndək bolsa, kizi xundak bolar» dəgən bir məkalni tiləgə alidu. 45 Sən əz eri həm baliliridin nəprətləngən anangning kizidursən; həm əz ərliri həm baliliridin nəprətləngən aqə-singilliringning arilikdikisən; sening anang bolsa Hittiyə, sening atəng Amoriy idi. 46 Sening aqəng bolsa sol tərəpingdə turojan

Samariya, yəni u wə uning qizliri; singling bolsa ong tərpingdə turojan Sodom wə uning qizliri. **47** Sən nə ularning yolliridida mangiojan, nə ularning yirginqlik kilmixliri boyiqə ix kilmiojansən; Yak! Bəlki kishiqojna bir waqit iqidə sən barlik yollirinda ularin buzuk bolup katting. **48** Öz hayatim bilan kəsəm kilimənki, — daydu Rəb Pərwərdigar, — singling Sodom, yəni u yaki qizliri sən yaki sening qizliringning kilmixliridə kilmidi; **49** Mana, muxu singling Sodomning kəbihlikli — u wə qizlirining təkəbbuluki, nanliri mol, əndixisiz azadilik künliridə ajiz-namratlarning kolini heq küqaytmigənlikli idi. **50** Ular təkəbburlixip, Mening aldimda yirginqlik ixlarni kildi; Mən buni kərginjom, ularni yokaattim. **51** Samariya bolsa sening gunahlingning yerimədəkmu gunah sadir kilmidi; halbuki, sən bolsang yirginqlik kilmixliringni ularningkidin kəp awutup kilding; xundak kilip sən yirginqlik kilmixliring tüpəylidin aqa-singlingni huddi həkkaniyədək kəründürgəniding. **52** Sən əslidə öz aqa-singlingning üstidin həküm kילוquqi iding; əmdi sənmu, öz xərməndilikingni kətürüp yür! Sening ularningkidin tehimu nəprətlilik gunahlingning tüpəylidin ular səndin həkkaniy kərünidu; xunga sənmu aqa-singlingni həkkaniy kərsətkining tüpəylidin hijalətkə kəlip xərməndilikingni kətürüp yür! **53** Wə mən ularni sürgündin, yəni Sodom həm qizlirini sürgündin, Samariya həm qizlirini sürgündin qikirip, xundakla ularning arisioja sürgün bolojanliringni qikirip sürgünlükün əsligə kəltürimən; **54** xuning bilan ularoja təsəlli bərginidə, sən öz xərməndilikingni kətürisən, sening barlik kilmixliring tüpəylidin hijalətkə kalisən. **55** Sening aqa-singling, Sodom həm qizliri əsli haloija, Samariya həm qizlirimu əsli haloija kelidu; sənmu wə sening qizliring əsli halinglaroja kelisilə. **56** Sening rəzililik pax kilinmay, təkəbburlukta yürgən küningdə, singling Sodom aqozingda səz-qəqək bolojan əməsmidi? Əmdi hazır sən özün Suriya qizliri wə uning ətrapidikilərnin həmmisi həmdə Filistiya qizliri, yəni seni kəzgə ilmaydiojan ətrapidikilərnin mazək obyektli bolup kəlding. **58** Sən buzuklukung, yirginqlik kilmixliringning jazasini kətürisən, daydu Pərwərdigar. **59** Qünki Rəb Pərwərdigar mundaq daydu: — Öz kילוanliring, yəni iqnən kəsəmingni kəmsitip, əhdini buzojanliq bəyiqə seni bir tərəp kilimən; **60** Halbuki, Mən sening bilan yaxlik künlirində tüzgən əhdəmini əsləymən, həm sən bilan mənggüllük bir əhdə tüzimən. **61** Xuning bilan sən özüngdin qong aqiliring həmdə seningdin kikiq singilliringni tapxuruwalojiningda, sən yolliringni esinggə kəltürüp hijalətkə kalisən; qünki muxu [aqa-singilliringni] sanga qizlar süpitidə tapxurimən; birək bu ixlər seningdiki əhdə tüpəylidin bolmaydu. **62** Mən Öz əhdəmini sən bilan tüzimən, sən Mening Pərwərdigar iqnəlikimni bilisən; **63** xuning bilan seni kaqürüm kילוjinimda, sən kilmixliringni esinggə kəltürüp hijil bolup, xərməndiliking tüpəylidin kaytidin aqozingni heq aqmaysən» — daydu Rəb Pərwərdigar.

17 Wə Pərwərdigarning sözi mənə kəlip xundak deyildi: — **21** insan oqlı, bir tēpəxməkni otturiya koyup, İsrail jəmətigə bir təmsilni səzləp bərip mundaq dēgin: — **3** Rəb Pərwərdigar mundaq daydu: — «Kəng kənatlik, ziğ rənggərəng uzun pəylik qong bir bürküt

Liwanəja kəlip, xu yərdiki egiz kədir dərhihning uqidiki xahni aldı; **4** U əng yukiri yumran bihini üzūwəlip, uni sodigərnin gəminəja apirip, tijarətkilərnin xəhriyə tiktı. **5** U yənə zəmindin baxkə urukni elip baqlıq bir etizəja tiktı; uni mol sular boyidə səlīp, sügət təlīdək tiklidi. **6** U əsūp, kəng yeyilip, pəs boyluk üzüm teli bolup qıktı; uning xahliri [bürküt] tərəpkə qarap əsti, yiltizlirimu uning astioja sölzdi. Xu yol bilan u üzüm teli bolup, xahləndi, bihləndi. **7** Əmdi kəng kənatlik, ziğ pəylik yənə bir qong bürküt pəyda boldi; wə mənə, bu üzüm teli «U mənə suqərsən» dəp, tikilgən qənəkliridin yiltizlirini uningəja qarap tartti, xahlirini uningəja qarap sözdi; **8** Mənə, u obdan xahlap mēwə bərsən, esil üzüm teli bolsən dəp mənə bət etizdə, mol sular boyiqə tikilgənidi». **9** Əmdi Rəb Pərwərdigar mundaq daydu: — «U ronək tapamdu? Uni kaqxal kiliwətiq üqün [bürküt] yiltizlirini yulup, mewisini kəsiwətməmdü? Uning yumran yopurməkliri hazən bolidu; xu qəjdə uni yiltizliridin yulwəlixkə küqlük bir bilək yaki nuroqun həklərnin heq keriği bolmaydu. **10** Əmdi həttə kaytidin tikilgən bolsa, ronək tapamdu? Xərkə xamili uningəja təkəndilə təzə kaqojirap kətməmdü? U tikilip əskən qənəkliridə kaqojirap kətidü». **11** Wə Pərwərdigarning sözi mənə kəlip xundak deyildi: — **12** «Asi jəməttin: «Muxu ixlərnin mənisini biləmsilə?»» dəp sorap, ularəja mundaq dēgin: «Mənə, Babil padixəhi Yerusəleməja kəlip, uning padixəhi həm xəhzədilirini elip əzi bilən Babiləja kayturuq apardı. **13** Xu wəqəttə u padixəhning nəslidin bir kixini elip uning bilən əhdə tüzüp uningəja kəsəm iqnəzdi. U yənə zəmindiki esil-mətiwə bolojanlarni uning bilən elip kətti; **14** məksət, padixəhlikning tēwən əjiz hələttə bolup, kəddini rusliyalmay, pəkət uning əhdisini tutuxi bilən jənini jan ətküzüx üqün idi. **15** Birək u Misir bizgə atlar həm qong koxunni təminlisən dəp əqlilirini xu yərgə əwətip, uningəja asiylık kildi. Əmdi u ronək tapamdu? Mundaq ixlərnə kילוquqi tirik kəlamdu? U əhdini buzup tirik kəlamdu? **16** Mən hayatim bilən kəsəm kilimənki, — daydu Rəb Pərwərdigar, — bərəkək u əzini padixəh kילוan padixəhning zəminidə, — yəni uning kəsəmini kəmsitkən, əhdisini buzojan həliq padixəhning zəminidə, — uning yənidə, Babilning otturisidə əlidu. **17** Bolidiəjan jəngdə, ular kəlip nuroqun kixilərnə kİRİX üqün [sepiəja] qikidiəjan dənglülərnə səlīp, potəylərnə kUROjanda, Pirəwn küqlük koxun həm nuroqunliəjan əskərlərnə baxlap kəlsimu, uning üqün heqnəmə kİLİP bərləməydu. **18** U kəsəmini kəmsitip, əhdini buzdi; mənə, u kəl elixip səz bərdi, birək u muxu iqnən kildi; xunga u tirik kəqip kütəlməydu». **19** Xunga Rəb Pərwərdigar mundaq daydu: «Mən hayatim bilən kəsəm kilimənki, bərəkək, u kəmsitkən kəsəmin həmdə buzojan əhdəmini bolsa, bulərnə öz bəxiəja kiygüzimən. **20** Mən Öz torumni üstigə yeyip taxlaymən, u Mənin kİltikimda tutulidu; Mən uni Babiləja apirimən həmdə xu yərdə Mənə kילוan mutlək wəpəsizlik üqün uning üstigə həküm qikirip jazalaymən. **21** Uning bilən bilə barlik kaqқанlar, barlik koxunliri kiliq bilən yikilidu; bulərdin kəlojanlar hərbi xamələja tərkitilidu; xuning bilən silər Mənki Pərwərdigarning səz kילוanlikini tonup yetisilə». **22** Rəb Pərwərdigar mundaq daydu:

«Məmmu egiz kedirning uqidin bih elip tikimən; uning yapyax xahqilirining uqidin yumran birsini üzüp, egiz həyywətlık taqı üstigə tikimən; **23** Israil egizlikidiki taqıka Mən uni tikimən; u obdan xahlap, mēwə berip, esil kedir dərıhi bolıdu; uning astıoqa hərəkəndək uqar-kanatlar kōnidu; uning xahlırining sayısında ular kōnup turıdu; **24** xuning bılən daladiki barlık dərəhlər bilıduki, Mənkı Pərwərdigar egiz dərəhni pəs kıldim, pəs dərəhni egiz kıldim, yexil dərəhni kəqjıratıtm, kəqxal dərəhni kəkərtip barəxşan kıldim; Mənkı Pərwərdigar mundək səz kıldim wə xuni ada kılımən».

18 Wə Pərwərdigarning səzi manga kelip mundək deyildi: — **2** «Israil zemini toqruluk silər: «Atilar aqqıq-qıqıq üzümlərni yesə, balılarning qıxı keriş sezilidu» degən muxu məkalni ıxlitıdıoqan kixilər zadı nemə deməkqısılar? **3** Mən həyatim bılən kəsəm kılımənki, dəydu Rəb Pərwərdigar, silər Israil ıqıdə muxu məkalni kəytidin ıxlətməysilər. **4** Mana, barlık janlar Meningkidur; atining jeni Meningkidək, balining jenimu Meningkidur; gūnah sadır kılōuqı jan ıgisi bolsa, u ılıdu. **5** Bırsı həkkanıy bolsa, adillik wə adalət yürgüzıdıoqan bolsa, **6** — u nə taqlar üstıdə butkə ataloqan taamni yemigən, nə Israil jəmətıdiki butlaroqa bax kəttürüp ulardın tilimigən, nə koxnisining ayalını heq buzmıoqan, nə ay kərgəndə ayaloqa yekın kəlmigən **7** nə heqbırigə zulum-zumbuluk ıxlətmigən, bəlki kərzdardın kapalət aloqanı kəy turıdıoqan, bulangqılık kılmiqan, öz nenini aq kəloqanlaroqa təkşim kılıp bərgən, yeling-yalingaqka kiyim kiygüzgən; **8** pulni ısımgə bərməyđioqan, jazanə almayđioqan, bəlki kōlini kəbihliktin tartıp, ikki adam arisida durus həküm qikıridioqan; **9** Mening bəlgilimilirimdə mangıdıoqan, baxkıləroqa adıl muamilə kılıx üqün həkümlirimni tutıdıoqan bolsa — mana muxu kixi həkkanıy, u jəzmən həyat bolıdu, dəydu Rəb Pərwərdigar. **10** Əgərdə öz puxtı boləqan, zorəwanlık kılōuqı, kən təkkuqı boləqan, xundək yamanlıqlarning birini öz kərındıxoqa kıləqan, həmdə yukıriki yaxlılıkning heqkaysisini kılmiqan, bir oqlı bolsa, — yəni taqlar üstıdə butkə ataloqan taamni yegən, koxnisining ayalını buzoqan, **12** ajiz-namratlaroqa zulum-zumbuluk ıxlətkən, bulangqılık kıləqan, kərzdardın kapalət aloqanı kəy turıdıoqan, butlaroqa bax kəttürüp ulardın tiligən, yirginlik ıxlətkən kıləqan, **13** pulni ısımgə bərgən, jazanə aloqan bir oqlı bolsa — əmdi u həyat kəlamdu? U həyat kəlməydu; u muxundək yirginlik kılmiqlərni kıləqını üqün u jəzmən ılıdu; uning öz kəni öz bexi üstıgə qıxıdu. **14** Bıraq mana, muxu kiximu bir oqlı tapsa, u atisining sadır kıləqan barlık gūnahlırını kərgən bolsimu, həm kergini bılən xundək kılmişə **15** — yəni taqlar üstıdə butkə ataloqan taamni yemigən, Israil jəmətıdiki butlaroqa bax kəttürüp ulardın tilimigən, koxnisining ayalını buzmıoqan, **16** heqbırigə zulum-zumbuluk ıxlətmigən, kərzdardın kapalət elixni heq ızıgə tutmıoqan, bulangqılık kılmiqan, öz nenini aq kəloqanlaroqa təkşim kılıp bərgən, yeling-yalingaqka kiyim kiygüzgən, **17** öz kōlini kəbihliktin tartıdıoqan, pulni ısımgə bərmigən, ısım-jazanə almıoqan, bəlki Mening həkümlirimə əməl kılıdıoqan, bəlgilimilirimdə mangıdıoqan bolsa — u öz atisining kəbihlikı tüpəylidin ılməydu, u jəzmən həyat bolıdu. **18** Uning atisi bolsa,

zulum-zumbuluk ıxlətkən, öz kərındıxoqa bulangqılık kıləqan, öz həlki arisida natoqra ıxlətkən kıləqanlıkı tüpəylidin, mana u öz kəbihlikı ıqıdə ılıdu. **19** Silər: «Nemixkə oqlı atisining kəbihlikining jazasını kəttürməydu?» dəp soraysılar; bıraq oqlı adillik həm adalətni yürgüzgən, Mening barlık bəlgilimilirimni tutup ularoqa əməl kıləqan; u jəzmən həyat bolıdu; **20** gūnah sadır kılōuqı jan ıgisi ılıdu. Oqlı atisining kəbihlikining jazasını kəttürməydu, wə yaki ata oqlıning kəbihlikining jazasını kəttürməydu; həkkanıy kixining həkkanıylikı öz üstıdə turıdu, rəzil kixining rəzillikı öz üstıdə turıdu; **21** wə rəzil kixi barlık sadır kıləqan gūnahlırın yəni towa kılıp, Mening barlık bəlgilimilirimni tutup, adillik həm adalətni yürgüzıdıoqan bolsa, u jəzmən həyat bolıdu, u ılməydu. **22** Uning sadır kıləqan barlık itaətsizlikliri uning həsəbioqa əslənməydu; u kıləqan həkkanıylikı bılən həyat bolıdu. **23** Mən rəzil adəmnıg ılımidin hüzur aləmdimən? — dəydu Rəb Pərwərdigar. Əksiqə, məndiki hüzur uning öz yolidin yəni towa kıləqanlıkıdin əməsmu? **24** Həkkanıy kixi öz həkkanıylikıdin yəni, kəbihlik kıləqan, rəzil adəmlərnıng yirginlik kılmiqliri boyıqə ıx kıləqan bolsa, u həyat kəlamdu? Uning kıləqan həkkanıylikliridin heqkaysisi əslənməydu; ətəküzgən asiylıki, sadır kıləqan gūnah ıqıdə, u ılıdu. **25** Əmma silər: «Rəbning yoli adıl əməs» dəysilər; əmdi, i Israil jəməti, anglanglar; Mening yolum adıl əməsmu? Silərnıng yollırlar adilsizlik əməsmu? **26** Həkkanıy kixi həkkanıylikıdin yəni, kəbihlikni ətəküzgən bolsa, u ılıdu; ətəküzgən kəbihlikı bılən u ılıdu. **27** Həm rəzil adəmə ətəküzgən rəzillikidin yəni towa kılıp, adillik həm adalət yürgüzıdıoqan bolsa, u öz jənini həyat saklaydu. **28** Qünki u oylinip, barlık ətəküzgən itaətsizlikliridin yandı; u jəzmən həyat bolıdu, u ılməydu. **29** Lekin Israil jəməti «Rəbning yoli adıl əməs» dəydu; i Israil jəməti, Mening yollırlar adıl əməsmu? Adıl bolmıoqını silərnıng yollırlar əməsmu? **30** Xunga Mən üstınglaroqa, yəni hərbinglarnı öz yollırlar boyıqə həküm qikırip jazalaymən, i Israil jəməti, dəydu Rəb Pərwərdigar. Kəytip yənimə kəlinglar, barlık itaətsizliklirlərdin yəni towa kilinglar; xuning bılən kəbihlik silərgə kiltək bolmaydu. **31** Əzünglərdin barlık ətəküzgən itaətsizliklirlərnı taxlıwətinglar, ızınglaroqa yəngi kəlb wə yəngi rōhni tiklənər; nemixkə ılməkqısılar, i Israil jəməti? **32** Qünki ılıdıoqan kixining ılımidin manga hüzur yōktur, dəydu Rəb Pərwərdigar; xunga yolınglərdin yəni towa kılıp həyat bolınglar!».

19 — «Əmdi sən, Israil xəhzadilərigə bir mərsiyəni aozıngə qəlip mundək dəp oquqın: — **2** «Xırlar arisida anang kəndək bir qixi xir idi! U yax xırlar arisida yatqan, u arslanlırını bekıp kuwətlıdı. **3** U arslanlırın birini qong kıldı, u yax xir bolup qıktı; U ıwnı tutup yırtıxni ığındı; U adəmlərnımu yəwəttəti. **4** Əllər uningdin həwər ığındı; U ularning ora tozıqıdə tutuwəlindi; Ular uning burnıoqa ılməkni selip, Misir zeminiə epkətti. **5** Qıx xir ızıning arminini bıkar kütinini, Ümıdning yōkəloqanlıkını kərüp, U baxkə bir arslınıni elip, Uni bekıp yax xir kıldı; **6** U xırlar arisida uyan-buyan kəzdi; U yax xir bolup, ıwnı tutup yırtıxni ığındı; U adəmlərnımu yəwəttəti. **7** U ularning ısıhkamlırlını buzap, Ularning xəhərlirini

harabə kiliwətti; Zemin wə uning üstidiki həmmisi uning hərkerigen awazi bilən dəkkə-dükkigə qüxti. **8** Andin əllər uning ətrapidiki rayonlardan kelip uningə qarxi qikti; Ular uning üstigə torini yeyip taxlidi; U ularning ora tozikida tutuwelindi. **9** Ular burnioja ilmək selip kəpəskə solidi; Uni Babilning padixahioja apardi; Ular uni torlirioja eliwaldi; Xuning bilən uning awazi Israil taqlirida qaytidin anglanmaydu. **10** Sening anang üzümzaringda bir üzüm teli idi; U su boyida tiklənəndi; Sularning molluqidin, U intayin mewilik, kəp xahlık boldi. **11** Uning küqlük xahliri bar idi, Həkülüm sürgüqilərnin xahana həsilirioja layik idi; Uning boyi bulutlardinnu egiz kökkə taqxati, U egizliki wə xahlirining nuroqunliki bilən kərünərlik idi; **12** Birak u kəhr bilən yulundi, U yərgə taxlandi, Xərk xamili mewisini kuru tiwətti; Uning küqlük xahliri sanduruldi, kaqjirap kətti; Ot ularni yutuwalidi. **13** Həzür u qəl-bayawanda, Qangkaq, susiz bir yərdə tikildi; **14** Uning xahlirining birsidin ot qikip, Uning bihliri həm mewisini yutuwalidi; Xuning bilən uningda həkümdarning xahana həsisi boluqudək küqlük xəhi kəlmidi. Bu səzlər mərsiyədur, bular pəkət mərsiya üqünla ixlitilidu.

20 Yəttinqi yili, bəxinqi ayninqi oninqi küni xundak boldiki, Israilning bəzi əksakalliri Pərwərdigar ni izdəp uningdin soriqili mening aldimoja kelip olturdi. **2** Wə Pərwərdigarning səzi manga kelip mundaq deyildi: — **3** I insan ooqli, Israilning əksakallirioja səz kiliپ mundaq degin: — Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Silər Məndin soriqili kəldinglar? Əz həyatim bilən kəsəm kiliməni, — dəydu Rəb Pərwərdigar — Mən silərnin Məndin sorixinglarəja yoloja koymaymən. **4** Əm di ularning üstigə həkülüm qikiramən, i adəm balisi, həkülüm qikiramən? Ularəja ata-bowilərinin yirginqlik kilmixlirini ayan kiliپ ularəja mundaq degin: — **5** Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mən Israilni talliojan künidə, Yəqub jəmətinin nəsligə kol kətürüپ kəsəm kiliپ, Misir zeminidə Özümmi ularəja ayan kiliپninidə, yəni ularəja kol kətürüپ kəsəm kiliپ ularəja: «Mən Pərwərdigar sening Hudaingdurman» deginimdi **6** — xu küni Mən ularni Misir zeminidin qikiriپ ular üqün alahidə izdəp tapkan süt həm bal ekip turidiojan, həmmə zemin arisidiki əng güzəl zeminning güli boləjan zeminəja kirgüzüx üqün, kol kətürüپ kəsəm kildim; **7** Mən ularəja: «Həbiringlar əz kəzünglar aldidiki nəprətlilik nərsiləni taxliwetinglar, Misirning butliri bilən əzünglarni buləjimanglar; Mən Pərwərdigar Hudainglardurmən» — dedim. **8** Ləkin ular Manga asiylik kiliپ Manga kulək selixni halimaytti; həqəqsisi nə əz kəzi aldidiki nəprətlilik nərsiləni taxliwətimdi, nə Misirning butliridin həq ayrilmidi. Andin Mən kəhrimni Misir zəmini iqidə ularəja təküپ, ularəja karatқан aqqikimni basimən, dedim — **9** həlbuki, namimning ular turojan əllər arisida buləjanmasliki üqün, Əz namim üqün hərəkət kildim; qünki Mən bu əllərnin kəz aldidə ularni Misirdin qikirixim bilən Özümmi ayan kiliپanidim; **10** xunga Mən ularni Misir zeminidin [toluk] qikiriپ, qəl-bayawanoja apardim. **11** Wə Mən bəlgilimilirimni berip, Əz həkülümilirimni ularəja ayan kildim — ularəja əməl kiliپiojan kixi ularning səwəbidin

həyatka erixidu. **12** Özüм həm ular arisidiki bəxarət bolsun dəp, Mening ularni pak-muqəddəs kiliپiojan Pərwərdigar ikenlikimni bilixi üqün «xabat kün»lirimni ularəja beqixlidim; **13** ləkin Israil jəməti qəl-bayawanda Manga asiylik kildi; qünki ular Mening bəlgilimilirimdə mangmidi, Mening həkülümilirimni qətkə kəkti (əgər adəmlər bu əmrlərgə əməl kilsə, u ularning səwəbidin həyatka erixidu) wə Mening «xabat kün»lirimni kəttik buləjidi; Mən ularning üstigə qəl-bayawanda ular həlak kiliپinoquə kəhrimni təkimən dedim — **14** həlbuki, namimning əllər arisida buləjanmasliki üqün, Əz namim üqün hərəkət kildim; qünki Mən bu əllərnin kəz aldidə ularni Misirdin kutkuzup qikərojanmən. **15** Mən yənə qəl-bayawanda ularəja süt həm bal ekip turidiojan, həmmə zeminning güli boləjan zeminəja kirgüzməymən dəp, kolumni kətürüپ kəsəm kiliپmən dedim **16** (qünki ularning kəlbə butlirioja əgixip kətkəqə, Mening bəlgilimilirimni qətkə kəkkan, Mening həkülümilirimdə mangmiojan, Mening «xabat kün»lirimni buzojan); — **17** həlbuki, kəzüм ularəja rəhim kiliپ ularni həlak kiliپdim yaki ularni qəl-bayawanda tügəxtürmidim. **18** Mən qəl-bayawanda ularning balirioja mundaq dedim: «Ata-bowilərlərnin bəlgimilirimdə mangmanglar, nə ularning həkülümiliri tutmanglar nə butliri bilən əzünglarni buləjimanglar. **19** Mən Pərwərdigar Hudainglardurmən; Mening bəlgilimilirimdə mengip, Mening həkülümilirimni tutup ularəja əməl kiliпinglar; **20** Mening «xabat kün»lirimni pak-muqəddəs dəp ətiwarlanglar; u silərnin Mening Pərwərdigar Hudainglar ikenlikimni bilixinglar üqün Mən wə silər otturimizdiki bir bəxarəttur. **21** Ləkin balilirimu Manga asiylik kildi; ular nə Mening bəlgilimilirimdə mangmiojan nə Mening həkülümilirimni tutmiojan (birsə ularəja əməl kilsə, u ular bilən həyatka erixidu) ular Mening «xabat kün»lirimni buləjojan; xunga Mən kəhrimni ular üstigə təküп ularəja karatқан aqqikimni qüxürüپ piojandin qikimən, dedim; **22** ləkin jazadin kolumni tartip, namimni əllərnin kəz aldidə buləjanmisun dəp Əz namim üqün hərəkət kildim; Mən bu əllərnin kəz aldidə ularni Misirdin kutkuzup qikərojanmən. **23** Qəl-bayawanda Mən kolumni kətürüپ ularəja siləni əllər arisioja tarkitimən, məmlikətlər iqigə taritimən dəp kəsəm kiliпmən, dedim; **24** qünki ular Mening həkülümilirimni ada kiliپiojan, bəlgilimilirimni qətkə kəkkan, Mening «xabat kün»lirimni buzojan; ular kəzlrini ata-bowilərinin butlirioja tikməktə idi; **25** xunga Mən ularəja yahxi bolmiojan bəlgilimiləni, ularni həyatka elip barmaydiojan həkülümiləri beqixlidim; **26** wə ularni əz-əzidin səskəndürüп, Mening Pərwərdigar ikenlikimni tonup yetixi üqün, Mən ularni əz hədiyələri arkilik buləjidi, qünki ular hədiyə süpitidə barlik tunji balilirini atap koyatti. **27** Xunga, i insan ooqli, Israil jəmətigə səz kiliپ mundaq degin: — Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Ata-bowilərlərnin u ixtimu Manga kupurluk kiliپanki, ular Manga wapəsizlik kiliپojan; **28** ular Mən Əz kolumni kətürüп: «Muxu zəmini silərgə berimən» dəp kəsəm kiliپojan yərgə kəngəndə, ular xu yərdiki udu kəlgən hərbiр yukiriр dirəg həm barəksən dərəhni kərüplə xu jaylarda ular kurbənlilikirini kiliپ, Meni aqqiklanduridiojan hədiyələni kiliпti; ular

asasən əməs, bəlkə Əz namim üçün silərgə xəpəkətlik muamila kılqəndin keyin, i İsrail jəməti, silər Mening Pərwərdigar ikenlikimni bilip yetisilər, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **45** Pərwərdigarning səzi mənğa kəlip mundaq deyildi: — **46** I insan oqlı, yüzüŋgni Təman xəhriŋə kəritip, jənubtikilərnı əyibləp, Nəgəw ormanlıq dalasini əyibləydiŋan bəxarət berip, — **47** Yəni Nəgəw ormanlıq dalasıŋa mundaq deŋin: — Pərwərdigarning səzini angla; Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: «Mənə, Mən sənğa bir ot yəkimən; n səndiki həmmə yexil dərəhni həmdə həmmə kəxkal dərəhni yəwetidu; yəlkunluk ot həq əqməydu, jənubtin ximaləŋiŋə pütkül yər yüzi uning bilən keyüp ketidu; **48** bərlək ət igiliri Mənki Pərwərdigar nı yəkkənanlıkımni kərüp yetidu; n həqkaŋan əqürilməydu!». **49** Wə mən: — Ah, Pərwərdigar! Ular mən toŋruluk; «U pəkət təmsillərnıla səzləwatidu» dəydu! — dedim.

Əzakiyal

dərwaziliriya təhdit salojuqi kiliqni karitip koydum. Way! U qakmaqtk parkiritiloyan, u kixixka suoyurulojan; **16** i kilij, ong tarəpkə etkür bol! Sol tarəpkə burulup qap! Bisingni kəyərğə karatqan bolsa xu yərgə qap! **17** Mənkə Pərwərdigar Əz kolum bilən qawak qalimən, Əz kəhrimni təküp piqəndin qikimən; Mənkə Pərwərdigar xundak səz kildim. **18** Wə Pərwərdigarning səzi manga kelip xundak deyildi: — **19** Sən i insan oqlı, Babil padixəning kilijining mengixioya təyyarlanoyan ikki yolni bekitip koyojin; ikkilisi bir zemindin qikidojan bolsun; [Yerusalemlə] xəhriyə mangidojan yolning bexida bir yol bəlgisini tikləp koyojin; **20** yəni kilijning yetip kelixi üqün Ammoniyələning Rabbah xəhriyə bir yol həmdə Yəhudaqə, yəni istihkami məstəhkəm Yerusalemlə xəhriyə yəne bir yolni bekitip koyojin; **21** qünki Babilning padixəhi aqa yolda, yəni ikki yolning bexida pal aqkuzidu; u oqlarni silkiydu, «kəəm» məbudlar»din soraydu, jigəni təküridu. **22** Əmdə sepilni bəsküqi bazoyanlarni tikləni, qan təküxkə pərman kilixni, jəng elan kilip towloxni, dərwaziləroja urulojuqi bazoyanlarni tikləni, sepilə qikidojan dənglikləni yasaxni, potəyləni kuruxni, Yerusalemlə [muhasirə elixni] kərsitidojan pal uning ong kəliya quxidu; **23** gərgə wə pal ularəja yalojan kərugini bilən, ular iqnən kəsəmlər tūpəylidin, Yəhudadikiləni qəngiliə alsun dəp padixə ularning kəbihlikini esigə kəltüridu. **24** — Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: Siləning əsəlikinglər axkarilip, barlik kilmixlirənglərdə gunəhlirəng kərugəqə, kəbihlikingləni əskə kəltürənglər tūpəylidin — yəni əzünglər pax kilip əskə elinənglər tūpəylidin, silər kəliyə elinisilə. **25** Əmdə sən, i Israiləng munapik həmə rəzil xəhzədi, kəbihlikingləng jazalinəx wəktə-saiti toxtəndə, kəridiojan küniəg kəlidu! **26** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Səllini uningdin eliwət, təjni eliwət; ixlər əz petidə turwərməydu; pəs turojanni egiz kil, egiz turojanni pəs kil; **27** uning [təhtini] ərüwət, ərüwət, ərüwət! Uning həkükingəng Igiə kəlmigüqə, u yəne məwjut bolmaydu; Mən uni Unioja təkdim kiləman. **28** Əmdə i insan oqlı, bəxarət bərip mundak dəgin: — Rəb Pərwərdigar Ammoniyələr wə ularning mazəkliəri toqrisidə mundak dəydu: «Bir kilij, bir kilij kətl kilixkə suoyurulojan; u adəməni yəwetixkə, qakmaqtkə yaltiraxkə parkiritiloyan!» — dəgin! **29** Qünki palqılar sən kilij toqrunğə kuruk əlamət kərunüxləni kərip, sən üqün yalojəndin bir pal salidu; rəziləngləng kəridiojan küni kəlgəndə, kəbihlikəng jazalinəx wəktə-saiti toxtəndə, bulər sən xu kəriləng rəziləngləng boyunliri üstigə koxup yatquzidu! **30** Bu kiliqni əz oqiləyoja kayturup sal! Mən sənəg üstüngə əzüng yaritiləng jaydə, yəni sən tərüləng jaydə həküm qikirip jazalaymən. **31** Xuning bilən Mən üstüngə kəhrimni təküp yəoydurup, Qəzipiməng oti kilip püwəlmən; Mən sənə kətiliklə məhir yawuz adəmləngləng kəliyə tapxurup bərimən; **32** Sən otkə yəkiləyo bolisən; Sənəg kəning əz zəminəgə təkülidu; Sən kaytidin əslənəməysən; Qünki Mənkə Pərwərdigar səz kiləjan.

22 Pərwərdigarning səzi manga kelip xundak deyildi: — **2** Əmdə sən, i insan oqlı, kənləx xəhər üstigə həküm qikərməmsən? Həküm qikərməmsən? Əmdə

uning yirginlik kilmixlirini yüzigə selip mundak dəgin: — **3** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Əz jəza küniəng kəlixə üqün əz iqidə qan təküqi xəhər, əzini buləqə üqün əzigə məbudlarni yəsiəjan xəhər — **4** Sən təkən qan tūpəylidin gunəhkər boldung, yəsiəjan məbudlar tūpəylidin əzüngni buləjidə; sən əz jəza künlirəngni yəkinəxturdung, yillirəngni toxturdung; xunga Mən sən əllərgə rəswə, barlik məmləkətlərgə mazəkəng obyektə kildim. **5** Səngə yəkindikilər həmdə səndin yirəktikilər sənə mazək kilidu, i kiya-qiyəja tolojan bətnəmləx xəhər! **6** Israiləng xəhzədiləri, hər birinəng həkükingdin pəydilip iqnəgə kəndək qan təkənlikigə kəral! **7** Sənəg iqnəgə ular atə-anisini kəzgə ilmiəjan; arənglərdə musəpirləroja zulum-zumbuluk kiləjan, yetim-yəsirlər həmə tul hotunləroja uwal kiləjan; **8** Mənəng pak-mukəddəs nərsilərimni sən kəmsitkən, Mənəng «xabat künlərimni buləqə buzəjənsən; **9** sənəg iqnəgə kənoja təxnə təhməthor adəmlər boləjan; ular təqlər üstidə butpərəslik əxini yəgən; sənəg iqnəgə ular buzukluk pəsəndilik kiləjan; **10** sənə əz atisənəng nomusioja təkənələr bə; ay kərgən kiz-ayalləni ayəq asti kiləjanlarmu bə. **11** Birsə koxnisənəng ayəli bilən yirginlik buzukluk kiləjan; yəne birsə əz kəlinini buzup xəhwəniyə kiləjan; sənə boləjan yəne birsə əz singlisioja, yəne atisənəng kizioja bəskunqilik kiləjan. **12** Ular qan təküx üqün arəngdə «səwəqatlar»ni kəbul kiləjan; sən əsüm-jəzanə aləjan; sən əz koxnilirəngdin həramni məjburiy yuluwelip, Mənə untuəqləng — dəydu Rəb Pərwərdigar. **13** Wə mənə, Mənə həramni məjburiy yuluwelixioja wə sən əz arəngdə təkən qanləroja kəpə kolumni-koluməja urdum! **14** Mən sənə bir tərəp kilidojan künlərdimə yürigə yənilə tok, kəllirəng qing turiwərdəmu? Mənkə Pərwərdigar səz kildim, Əzüm uni adə kiləman. **15** Mən sənə əllər arisioja tərkitimən, məmləkətlər iqnəgə taritimən, otturəngdə boləjan pəsəndilikəngə hətimə bərimən. **16** Əmdə sən əzüng arkiləx əlləngləng kəz əldidə buləjinisən, andin Mənəng Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisən. **17** Pərwərdigarning səzi manga kelip xundak deyildi: — **18** I insan oqlı, Israil jəməti Məngə huddi dəxkal bolup qikti; ularning həmmisi humdəndə kəlojan mis, kələy, təmür wə kəoxunlardur; ular kümüxning pəki bolup qikti. **19** Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Həmminglər dəxkal bolup qikəqəqə, mənə əmdə Mən siləni Yerusalemlə otturisioja yəiojəmə; **20** kixilər üstigə ot püwəp, ularni eritip tawlox üqün kümüx, mis, təmür, kəoxun wə kələyni humdən iqnəgə yəiojəndək, Mən qəzipim wə kəhrim bilən siləni yəiojip [xəhər] iqnəgə selip siləni eritimən. **21** Xundək, Mən siləni yəiojip, qəzipiməng otini üstünglərgə püwəlmən, silər uning otturisidə erip kətilisilə; **22** kümüx humdəndə eritiləndək, silər xəhər otturisidə eritilisilə; wə silər Mənkə Pərwərdigarning Əz kəhrimni üstünglərgə təkənlikimni tonup yetisilə. **23** Pərwərdigarning səzi manga kelip xundak deyildi: — **24** I insan oqlı, xəhərgə mundak dəgin: — Qəzəp qüxkən kündə sən paklandurulmiojan, yəmoqur qüxmigən bə zəminəng. **25** Əz oljisini titmə kildiojan, həkəriyədiojan xirdək ularning pəyojəmbərləri uningdə suyikəst ixlitidu; ular janlarni yəwetidu; həziniləni, kimmətlik nərsilərinə

buliwalidu; ular uning otturisidiki tul hotunlarni kəpəytməktə. **26** Uning kaħinliri Təwrat-kanunumni buzup taxlap, pak-muqəddəs nərsilərimni buloqoqan; ular pak-muqəddəs bilən addiy nərsilərimni pərk kılmaydu; ular «xabat kün»lirimgə kəzini yumup yüridu; xuning bilən ular arisida Manga bətnam qaplınidu. **27** Uning iqidiki xahzadilər huddi oljisinı tıtma kılıdioqan bərilərdək; ular kan təküxidü, janlarnı nabut kılıxidü, həram mənəpətnı bulıxidü. **28** Uning pəyoqəmbərliri ularning [kılmıxlirini] «hək suwak» bilən aqartkan, «Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu!» dəp sahta kərinüxlərimni kəruwelip, pal selip yaloqanqılıq yətküzidu; ləkin Pərwərdigar ularoqə söz kıloqan əməs. **29** Zemindiki addiy pıkralarımı jəbir-zulum kılixip, bulang-talang kılidu; ular ajız-namratlarnı bozək kılip, musapirləroqə zulum selip uwal kılidu. **30** Mən ular arisidin tamni kaytidin yasitip beridioqan, Məni ularning zeminini wəyran kıliximdin yanduridioqan, uning yerikini ətküidə, Məning aldimda turidioqan ariqi bir əzimətni izdəp kəldim; biraq həqbirni tapalmidim. **31** Xunga Mən kəħrimni üstigə təkımən; oqəzipminning oti bilən Mən ularni həlak kılimən; Mən ularning yollirini əz bəxioqə kayturimən, — dəydu Rəb Pərwərdigar.

23 Pərwərdigarning səzi manga kelip xundaq deyildi: — **21** İnsan oqlı, bir anidin tuquloqan ikki ayal bar ikən; **3** ular Misir zeminidə pəhixilik kıloqan; ular yaxlıqta pəhixilik kıloqan; xu yərdə ularning kəksiliri mijiklinip, kızlıq əmqək topqiliri silənoqan. **4** Ularning isimliri bolsa, qongıning Oholah, kıqikining Oholibah idi; ular Məningki idi; ular oqul-kızlarnı tuqoqan. Samariyə bolsa Oholah, Yerusəlem Oholibahdur. **5** Oholah Məningki boləqan təkırdımu yənə buzukluk kıloqan — u axiklirioqə, yəni koxniliri boləqan Asuriylərgə pəs arzu-həwəslərdə boləqan; **6** kək kiyim kiygən, əməldar-həkümdarlar, həmmisi kelıxkən yigitlər, atqa mingən qəwəndazlar idi. **7** U əz buzuklukıni ularning üstigə beoqxıloqan; ularning həmmisi Asuriyəning esilzadiliri idi; əz arzu-həwəslirini barlıq kəzoqatkanlar bilən wə ularning barlıq məbudliri bilən u əzini buloqoqan. **8** U yənıla Misirdə boləqan pəhixilikliridin waz kəqmidi; qünki uning yaxlıqıda axu yərdikilər uning bilən billə yatti, kızlıq kəksilirini siləp, əz buzukluklirini uning üstigə təkıti. **9** Xunga Mən uni əz axnilirining, yəni uning arzu-həwəslirini kəzoqatkan Asuriylərnıng kəlioqə tapxurdum; **10** ular uning nomusini axkarılap, uning oqul-kızlirini elip ketip, uni kıliqlap əltürüwətti; u ayallar arisida [yaman] atakka qaldı; uning üstigə həküm qikirilip jazalandı. **11** Uning singlisi Oholibah buni kərup turupmu, arzu-həwəsliridə hədisidin tehımu buzuk, pəhixilikliri hədisiningkidin kəp bolup kətti. **12** U əz koxniliri boləqan Asuriylərgə pəs arzu-həwəslərimni kəzoqatkan; ular əməldar-həkümdarlar, həxəmətlik sawut, formılarnı kiygən, atqa mingən qəwəndazlar, ularning həmmisi kelıxkən yigitlər idi. **13** Mən uning buləjinip kətkənlikini kərdum; ular ikkilisi bir yolluk idi. **14** U uning pəhixiliklirini axurdi; qünki u tamda pəreng bilən sürətləngən ədəmlərnı, yəni Kaldıylərnıng rəsımlirini kərdi; **15** ularning bəlliri potılar bilən oraloqan, bəxioqə kuyrukluq səllilər kiyilgən; ularning həmmisi ləxkər bəxidək, yəni tuquloqan yurti Kaldıyədiki Bəbıllıqlərnıng kıyapitidə idi. **16** U xuan ularoqə kərap ularning

xəhwaniy həwsini kəzoqoqan, xuning bilən ularni izdəp Kaldıyəgə əqlilərnı əwətkən. **17** Xuning bilən Bəbıllıqlar uningə, yəni uning axnilik orun-kərpilirigə yəkın kelip, uni əz zinaliri bilən buloqoqan; u əzini ular bilən billə buloqoqandın keyin uların bızar boldi. **18** U əz buzukluklirini oquk kılip, nomusini axkarilixi bilən, jenim hədisidin yirgəngəndək uningdinmu yirgəndi. **19** Biraq u yənə əzining yaxlık künlirini, yəni Misir zeminida buzukluk pəhixilik kıloqan künlirini esigə kəltürüp əz buzukluklirini tehımu kəpəytti. **20** Uning ərliki əxək mədəkliridək, məniysi atlarınkıdək boləqan Bəbıllıq pəhixiwaz ərkəklirigə kərap həwəsliri kəzoqaldı. **21** Sən yaxlıqıngdiki buzukluklirinoqə, yəni yaxlıqıngda Misirliklərnıng əmqəklirini silioqiniə yənə təxna bolup təlmürdung. **22** Xunga, i Oholibah, — dəydu Rəb Pərwərdigar — Mana, Mən jenıng hazır bızar boləqan axnilirini əzünggə kərxı kəzoqıtmən, ularni sən bilən kərxilixıxka həmmə tərıpıngdın elip kelimən; **23** Bəbıllıqlar, barlık Kaldıylər, Pekodlar, Xoalar, Koallar həmdə Asuriylərnıng həmmisini ular bilən təng kəzoqaymən; ularning həmmisi kelıxkən yigitlər, əməldar-həkümdarlar, uluq bəglər wə janablar, həmmisi atqa mingən qəwəndazlardur; **24** ular kəral-yaraqlar, jəng hərwiliri, yük hərwiliri həm zər bir top həlkələr bilən sanga kərxı qıkıdu; ular əzlirini həmmə tərıpıngdə sipar-kalkanlar wə dubuloqalarnı kiyip sanga kərxı səpras bolidu; bəxıngə qüxıdioqan təgixlik jazanı ularoqə tapxurimən, ular əz həkümliri boyıqə jazalaydu. **25** Mən muqəddəslikimdin qıkkan oqəzəpnı sanga kəritimən; xuning bilən ular kəħr bilən seni bir tərəp kılidu. Ular sening burnung wə kulaklirini kesiwetidu; səndin ahırkı qəloqanlar kıliqlinidu; ular oqul-kızlirini elip ketidu, səndin yənıla qəloqanlar otta yutuwetlidu. **26** Ular səndin kiyim-kəqəklirini eliwelip, güzəl zıbu-zınnətlirini bulaydu. **27** Xuning bilən Mən səndə Misir zeminida baxlanəqan buzukluklirini wə pəhixiliklirini tohtitimən; sən bu ıxləroqə yənə təlmürməysən, Misirni kəyta əsliməysən. **28** — Qünki Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mana, Mən seni əzüng nəprətləngənlərnıng kəlioqə, yəni jenıng yirgəngənlərnıng kəlioqə tapxurimən; **29** ular seni əqmənlik bilən bir tərəp kılip, barlık əjirlirini elip ketip, seni tuqma-yalıngaq kəldurup, pəhixiliklirini nomusini axkarılaydu. Sən əllər bilən pəhixilik kıloqanlıqıng, ularning məbudliri bilən əzüngni buloqoqanlıqıng tıpəylidin, sening buzukluklirıng həm pəhixiliklirıng bularnı bəxıngə qüxürdi. **31** Hədəngning yolida əzüng mangoqansən; xunga Mən uningdiki kədəhni sening kəlungəjımu tutkuzdum. **32** — Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Hədəngning kədəhni, qongkur wə qong bir kədəhni sənmu iqisən; sən rəsəwa bolup mazək kılınısən, qünki uning həjimi qongdur; **33** sən dəhəxtlik wə həlakət kədəhi, yəni hədəng Samariyəning kədəhi bilən məstlik həm dərd-ələmgə toldurulsən; **34** sən uni iqiwetip yənə yalayəsən, hətta uning pərqilirini mu qəjiləysən, andın kəksilirini mu yulup taxlayəsən; qünki Mən xundaq səz kıldım, dəydu Rəb Pərwərdigar. **35** Xuning üqün Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Qünki sən Məni untup arqəngə taxlıwətkənlikıng üqün, xunga əz

buzuklukung həm pəhixilikliringning jazasini ketürisən. **36** Wə Pərwərdigar manga mundak dedi: — I insan oqlı, sən Oholəh wə Oholibamah üstigə həküm qıyıransən? Əmdi ularoşa ez yirginqlik kilmixlirini anıy kılıp kərsətkin. **37** Qünki ular buzukluk kildi; kolliri kən boldi; ular ez butliri bilən buzukluk kılıp, uning üstigə Manga tuoqan öz balilirini ularning ozuqi süpitidə kurbanlik kılıp etküzüp beoxildi. **38** Uning üstigə ular Manga xundak ix kıləanki, ohxax bir künde ular Mening mukəddəs jayimni buləp, «xabat kün»lirimni buzəp. **39** Qünki ular ez balilirimni butlirioşa soyoşan qaoşda, ular ohxax bir künde mukəddəs jayimni buləpaxkə kirdi; mana, ular Mening eyüm otturisiđa xundak kıləan. **40** Uning üstigə adəmlərni yiraktın qakirdi, ularni elip kelixkə əlqi əwətti; mana, ular kəldi; sən ularni dəp yuyunup, kəz-kaxliringəşa osma koyup, özünəni zibuzinnətlər bilən pərdəzliding; **41** həxəmətlək bir diwanda olturdung, uning aldioşa üstigə Mening huxbuyum həm zəytun meyim koyuloşan dastihanni koydung; **42** oşəmsiz yürgən bir top kixilərnin awazi uningda anglandı; qüprəndə adəmlər bilən billə qel-bayawandin Sebaiylarmu elip kelindi; ular [hədə-singilnin] kollirioşa biləzükler, bexioşa qırayılı təjilarni saldı. **43** Əmdi Mən zina-buzukluklar bilən uprap kərişan pəhixə toşuruluk: «Ular əmdi uning bilən buzukluk kiliwərsun; qünki u həkikətan [pəhixə]» — dedim. **44** — Xuning bilən ular pəhixə ayaloşa yekinlaxkəndə uningoşa yekin berip billə yatti; ular xundak kılıp Oholəh wə Oholibamah bu ikki buzuk ayaloşa yekinlixip billə yatti. **45** Biraş həkəkəni adəmlər ularni zinahor ayallarni wə kən təkküqi ayallarni jazalioşanoşa ohxax, ularning üstigə həküm kikirip jazalaydu; qünki ular zinahor ayallar, ularning kolliri kəndur. **46** Qünki Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Bir top adəmlərni ularoşa kərxı kikirip elip kelimən, ularni həryanoşa həydiwetixkə wə bulangqilik kilişkə tapşurimən. **47** Bu top kixilər ularni taxlar bilən qalma-kəsək kılıp, kiliqliri bilən qepip soyidu; ular ularning oşul-kizilirini əltüridu, əylirini ot bilən kəydüriwetidu. **48** Xuning bilən Mən zemində buzuklukqə hatimə berimən; xuning bilən barlik ayallar silərdin sawak elip silərnin buzuklukliringni dorimaydu. **49** Ular buzuklukungni öz bexingəşa kayturup qüxüridu, wə silər məbudliringlarəşa qetixilə bəloşan gunəhlarni ketürisilər; silər Mening Rəb Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər.

24 Tokkuzinqi yili, oninqi ayning oninqi künidə, Pərwərdigarning sezi manga kelip mundak deyildi: — **2** I insan oqlı, bu künni, dəl muxu künnin qislasini yeziwaləşni; qünki dəl muxu künde Babilning padixahı Yerusalemmi muhasirigə aldı. **3** Asi yəmətnin aldioşa bir təmsilni koyup mundak degin: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — «Kazanni otning üstigə koyunglar, ot üstigə koyunglar, uningoşa su koyunglar; **4** gəx parqiliri, hər bir esil gəx parqilirini, put wə kolini uningoşa yəyoş selinglar; esil ustihanlarmu koxunglar; **5** koy padisidin əng esilirini elinglar; ustihanlarni pixuruxkə uning astioşa otun toplaş koyunglar; uni kəttik kaynitinglar, uningdiki ustihanlar obdan kaynisun. **6** — Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Kənhor xəhərning həlioşa, yəni dat bəşkan kəzanoşa, həq deti kətməydoşan

kəzanoşa way! Uningdiki həmmi birdin-birdin al; uningoşa nesiwə qeki taxlanmisun! **7** Qünki u təkkən kən uning otturisiđa turidu; u kənni topa bilən kəmgili boləşudək yərgə əməs, bəlkı təkir tax üstigə təkti. **8** Kəhrimni kəzoşax, intikəm elix üqün, u təkkən kənnin yepilmasliqi üqün təkir tax üstigə kəldurdum. **9** Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Kənhor xəhərning həlioşa way! Məmmu uning otun dəwisini yooşan kilimə! **10** Otunni dəwilənglar, otıni yikiş quhqulənglar, gəx obdan pixsun, dora-dərməklərnı kəşunglar, ustihanlar kəyoş kəşun! **11** Andin kəzanni kizişip, uningdiki misni kipişil kilinglar, iqidiki daş-kirəş eritilip, uning deti qikişiwetiliş üqün uni kuruş peti qoşlar üstigə koyunglar! **12** Uning kıləan əwarişiliri Məni uprattı; Ləkin uning kəlin deti uningdin kətmidi; Xunga uning deti otta turıwərsun! **13** Sənin pəskiniqilikində buzuk pəhixilik bərdur; Mən səni pəkizliməşkə boldum, ləkin sən pəskiniqilikin pəkizləndürilməşən deding; əmdi kəhrimni üstüggə kəşip tohtatmıoşu sən pəskiniqilikin pəkizləndürilməşən. **14** Məni Pərwərdigar xundak seş kildim; u əməlgə axurulidu, Mən uni ada kilimə; Mən nə buningdin yanməşən, nə həq sanga iqmıni əşritməşən, nə uningdin əkunnəşən; ular sənin yollirəş wə kilmixlirəş boyiqə üstüggə həküm kikişip jazalaydu — dəydu Rəb Pərwərdigar. **15** Wə Pərwərdigarning sezi manga kelip xundak deyildi: — **16** «I insan oqlı, Mən sənin seşümlük kəş kərikəşungni bir urux bilən sənin elip kətimən; biraş sən həq mətəm tutma, həq yioqlima, həq kəş yexi kılma; **17** süküt iqidə uş-zar tartisən; əlgiqi üqün həq həza tutma; səlləngni bəşingəşa orap, kəşlirəşni putungəşa bəşioşin; yüzüngning təwinini yepiwətmə, adəmlər epbəşən nəndin yeməş. **18** Xuning bilən Mən əşigəndə həlkə seş kildim; kəşqurunda ayalim əldi. İkkinqi küni əşigəndə mən buyruloşini boyiqə ix kildim. **19** Əmdi həlayik manga: «Sənin bu kıləan ixlirəşning nəmini kərsətkənlikini dəməmsən?» dedi. **20** Mən ularəşa mundak dedim: — **21** İsrail jəmətinə sezi manga kelip xundak deyildi: — **21** İsrail jəmətinə mundak degin: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — «Mən Öz mukəddəs jayimni, yəni sən pəşirləşən küş-tayanqin, kəşünglarni huxal kıləşuqi, jəşinglar təşna bəloşan nərsini buləş dəwatimən; silərnin kəşninglarda kəloşan kiz-oşullar kiliş bilən şokilidu. **22** Xu tapta silər Mən [əşakiyal] həşir kıləşinimdək kilişilər; silər yüzünglarning təwinini yapməşilər, adəmlər epbəşən nəndin yeməşilər; **23** səllənglar bəşinglarda, kəşinglar əşəşinglarda boliwədu; silər həq mətəm tutməşilər yəki həq yioqliməşilər; silər kəşihliklirəş iqidə solixip, bir-birəşingləşəş kəşixip uş-zar tartisilər. **24** Xundak kiliş əşakiyalning əzi silərgə bəşarət bolidu; u kəşək kıləşan bolşə, silər xundak kilişilər; bu ix əməlgə axuruloşanda, silər Mening Rəb Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər. **25** — Wə sən, i insan oqlı, Mən ulardin küş-istihkəmini, ular pəşirləşən güşək gəşrini, seşümlük kəş kərikəşlirini, jan-jəşiri bəloşan kiz-oşullirini ulardin məşrum kilişioşan künidə, **26** — yəni xu künidə, sanga bu həwərnı kulişingəşa yətküzüş üqün bir kəşqun yəşingəşa kəlməşdu? **27** Xu künidə əşəşing eqiləşan bolidu, sən

bu qaqkun bilən səzlixisən, yənə heq gaqa bolmaysən; xundak kılıp ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu».

25 Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **2** I insan oqlı, yüzüngni Ammoniylaroğa karitip, ularni əyibləp bexarat berip mundak degin: — **3** — Ammoniylaroğa mundak degin — Rəb Pərwərdigarning səzini anglanglar! Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mening mukəddəs jayim buloqanoqanda, Israil zemini wəyran kılinoqanda, Yəhuda jəməti sürgün kılinoqanda sən ularoğa karap: «Wah! Yahxi boldi!» deginəg tūpəylidin, **4** əmđi mana, Mən seni xərkətki əllərnəg ıgıdarqılıqoğa tapxurimən; ular sening arangda bargah kurup, arangda qedirlirini tikidu; ular mewiliringni yəp, sütüngni ıqıdu. **5** Mən Rabbah xəhıri ni tēgilər üqün otlak, Ammoniylarning yerini qoy padiliri üqün aramgah kılımən; xuning bilən silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər. **6** — Qünki Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Qünki sən Israil zemini oğa karap qawak qelip, putungni tēpqəklitip, kəlbəngdiki pütün eqmənlək bilən hux boləqanlıkəg tūpəylidin, **7** əmđi mana, Mən üstünggə kolumni uzartip, seni əllərgə olja boluxka tapxurimən; Mən seni həlkələr ıqıdin üzimən, məmləkətlər ıqıdin yökıtimən; Mən seni həlak kılımən; xuning bilən sən Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisən. **8** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Qünki Moab wə Seirning: «Yəhuda pəkət barlık baxka əllər bilən ohxax, halas» deginə tūpəylidin, **9** xunga mana, Mən Moabning yenini — qeğrasidiki xəhərlərni, zemining pəhri boləqan Bəyt-Yəximot, Baal-Meon wə Kiriatajim xəhərliridin baxlap yerip aqımən; **10** ularni Ammoniylarning zemini bilən billə xərkətki əllərgə tapxurimən; Mən Ammoniylarning yənə əllər arisida əslənməsliki üqün, ularning ıgıdarqılıqoğa tapxurimən; **11** wə Moab üstigə həküm qikırip jazalaymən; ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu. **12** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — qünki Edom Yəhuda jəmətidin eq elip yamanlık kılıp, xuningdək eqır gunahkar boləjini tūpəylidin, intikam aləjnini tūpəylidin, **13** — əmđi Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mən Edomoğa kolumni sozımən; xuning bilən uni zemindin adəmlər həm haywanlardin məhrum kılımən; Mən uni Teman xəhıridin tartip wəyran kılımən; ular Dedan xəhırigə qiliq bilən yikilidu. **14** Xuning bilən Mən həlkim Israilning qoli arkilik Edom üstidin Əz intikamimni alımən; ular Mening aqqikim həm kəhřim boyiqə Edomda ıx kılıdu; Edomiylar Mening intikamimning nemə ikənlikini bilip yetidu, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **15** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Filistiyələr intikam niyiti bilən hərəkət kılıp, kona eqmənləki bilən Yəhudani yökıtaylı dəp ıq-ıqıdin eq aləjini tūpəylidin, **16** Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən Filistiyəning üstigə kolumni uzartımən; Mən Kərətiylərni kırıwetimən, dengiz boyidikilərnəg kəldükłirinu wəyran kılımən. **17** Mən ularning üstigə kəhřilik tənbihlərni qüxürüp kattik intikam alımən; ularning üstidin intikam aləjində ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu.

26 On birinqi yili, aynıng birinqi künidə xundak boldiki, Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **2** I insan oqlı, Turning Yerusalem toqruluk: «Wah! Yahxi boldi! Əllərnəg dərwazisi boləquqı wəyran boldi! U manga karap kayrilip eqildi; uning wəyran kılınixi bilən ezimni toyəquzımən!» deginə tūpəylidin, **3** — Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, i Tur, Mən sanga kərximən, dengiz dölqunlari kəzojioqandək, kəp əllərni sən bilən kərxilixka kəzoqaymən; **4** ular Turning sepillirini bərbat kılıp, uning munarlırini qekip yökıtidu. Uning üstidiki toplirini kırıp taxlap, uni takır tax kılıp qoyımən. **5** U pəkət dengiz otturisidiki torlar yeyilidoqan jay bolidu; qünki Mən xundak səz kıldim, dəydu Rəb Pərwərdigar; u əllər üqün olja bolup kəlidu. **6** Uning kuruklukta kəloqan kızlırı kiliq bilən kirilidu; xuning bilən ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu. **7** — Qünki Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən Tur bilən kərxilixixka Babil padixahı Nebokadnasar, yəni «padixahların padixahı»ni, atlar, jəng hərwiliri bilən, atlık qəwəndazlar, kəoxun wə zor bir top adəmlər bilən ximal tərıpidin qikırip epkelimən. **8** U kuruklukta kəloqan kızlırini kiliq bilən soyidu, sanga muhasıra potaylırini kırıdu, sepiłoğa qikidoqan dēnglikni yasaydu, sanga karap kəlkənlirini kətüridu. **9** U sepilliringoğa bəsküqi bəzoqanlari karitip tikləydu, kəral-paltılırı bilən munarlıriningni qekip oqulitidu. **10** Uning atlırining kəplükidin ularning kətürğən qang-topisi seni kəplaydu; sepilliri bəsülgən bir xəhərgə bəsüp kirdəndək u sening kəwuklırindin kirdəndə, sepilliring atlık əskərlərnəg, qaklarınəg həm jəng hərwilirining sadasi bilən təwrinip ketidu. **11** Atlırining tuyaklırı bilən u barlık rəstə-koqiliringni qəyləydu; u pukraliringni kiliq bilən kırıdu, kükłük təwkliring yərgə yikilidu. **12** Ular baylıqlirini olja, mal-tawarlıriningni oqanimət kılıdu; ular sepilliringni buzup oqulitip, həxəmətlək əyliringni harabə kılıdu; ular sening taxlırining, yaqaq-limliring wə topa-qanglıriningni dengiz suliri ıqigə taxlaydu. **13** Mən nahlıriningning sadasini tūgitimən; qiltarlıriningning əwazi kaytidin anglanmaydu. **14** Mən seni takır tax kılımən; sən torlar yeyilidoqan bir jay bolisən, halas; sən kaytidin kurulmaysən; qünki Mənki Pərwərdigar xundak degenmən, dəydu Rəb Pərwərdigar. **15** Rəb Pərwərdigar Turoğa mundak dəydu: — Sən oqlap kətkiningdə, yarılanoqanlar aq-zarlıqinida, otturungda kiroqin-qəpkun kılinoqanda, dengizning qət yakılırı təwrinip kətməmdu. **16** Dengizdiki xəhəzadilər təhtlıridin qüxüp, tonlırini bıryakka taxlap, kəxtilik kiyim-keqaklırini seliwetidu; ular əzlırini kərkunq-titrək bilən pürkəydu; ular yərgə olturup, heq tohtawsız titrəp, sanga karap sarasimigə qüxidu. **17** Ular sən üqün bir mərsiyəni okup sanga mundak dəydu: — «I əhləng dengizdikilərdin boləqan, dangki kikkən, Dengiz üstidin kükłük həküm sürgən, Əz wəhəxtlıriningni barlık dengizda turuwatqanlaroğa saləqan xəhər! Sən wə sənda turuwatqanlar nəkədər həlak boləqan! **18** Həzir sening oqlap kətkən künündə, Dengiz boyidikilər titrəp ketidu; Dengizdiki arallar wə kiroqaktikilər sening yök bolup kətkiningdin dəkkə-dükkiğə qüxüp kəldi». **19** — Qünki Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — «Mən seni adəməzsəts xəhərlərdək, harabə xəhər kıləjində,

Mən üstüנגgə dengiz qongkurluklirini qikirip seni qökürginimda, Uluoq sular seni besip yapkanda, **20** Xu tapta Mən seni hangoqa qüxkənlar bilən billa qüxürimən, Qədimki zamandikilarning qatarioqa qüxürimən; Seni yərning tegiliridə turoquzimən; Seningdə kaytidin adəmzat bolmasliki üqün, Seni qədimki harabilar arisioqa, Hangoqa qüxkənlar bilən billa boluxka qüxürimən; Birak tiriklarning zeminida bolsa güzəllik tiklap koyimən; **21** Mən seni baxkilaroqa bir agahı-wəlxət kilimən; Sən kaytidin heq bolmaysən; Ular seni izdəydu, birak sən məngügga tepilmaysən» — daydu Rəb Pərwərdigar.

27 Pərwərdigarning sezi manga kelip mundak deyildi: — **2** Sən, i insan oqli, Tur toqruluk bir mərsiyəni aqzıngə elip uningə mundak degin: — **3** I dengizlarning kirix aqzıda turukluk, dengiz boyiliridiki kəp əllər bilən sodilaxkuqi, Rəb Pərwərdigar mundak daydu: — «I Tur, sən «Mening güzəllikim kamalətkə yətti!» deding. **4** Sening qeğraliring bolsa dengizlarning otturısında idi; Seni yasioqanlar güzəllikini kamalətkə yətküzdi. **5** Ular barlik tahtayliringni Seniridiki karioqaylardan yasioqan; Sanga moma üqün ular Liwandin kədir dərihini epkəlgən; **6** Palakliringni Baxandiki dub dərəhliridin yasioqan; Palubangni səmxit dərəhliridin yasap, Kupros dengiz boyidiki pil qixi bilən nəxiqligən. **7** Yəlkining Misirdin kəltürilgən xəxtilik libastin yasaloqan, u sanga tuq bəloqan; Sayiwining bolsa dengiz boyidiki Elixahdiki kək və səşün rəhtlərdin idi; **8** Zidondikilər həm Arwadtikilər sening palak uroquqiliring idi; Səndə boləqan danixmənlər, i Tur, sening yol baxliouquqiliring idi. **9** Gəbaldiki aqsakallar və uning danixmənləri səndə bolup, kawakliringni etətti; Dengiz-okyandiki barlik kemilər və ularning dengizqiləri mal alməxturuxka yeningə kelətti. **10** Parslar, Ludtikilər, Liwiadikilər qoxunoqa tizimlinip, sening ləxkərliring boləqan; Ular kəlkən-dubuloqilirini üstüנגgə esip, seni həywtəlik kiləqan; **11** Arwadtikilər qoxuning bilən hər tərəpingdə sepilliringda turup kəzəttə boləqan; Gəmmadtikilərmu munarliringda turoqan; Ular kəlkən-korallirini ətrəpingə, sepilliringə esip koyəqan; Ular güzəllikini kamalətkə yətküzgən; **12** Tawarliringning mol boləqanlikidin Tarxix sanga heridar boləqan; Məhsulatliringə ular kümtüx, təmür, kəlay, qoquxun tegixip bərgən. **13** Jawan, Tubal və Məxək sən bilən soda kiləqan; Ular tawarliringə adəmləning janlıri, mis kaqa-kazanlarni tegixkən. **14** Torgamaq jəmətdikilər məhsulatliring üqün atlar, jəng atlıri və qeqirlarni tegixip bərgən. **15** Dedandikilər sən bilən sodilaxkən; Dengiz boyiliridiki kəp həlk sanga heridar boləqan; Ular sanga dəndan, əbnus yaqiqini təlīgən; **16** Suriyə kəl hünərliringning mol boləqanlikidin sanga heridar boləqan; Ular məhsulatliringə mawı yaqutlar, səşün rəhtləri, kəxtiləri, nəpis kanap rəhtləri, marjanlarni, kizil yaqutlarni tegixip bərgən. **17** Yəhuda və İsrail zeminidikilərdinmu sən bilən sodilaxkuqlar boləqan; Tawarliringə ular Minnitning buqdaylıri, peqinilər, həsəl, zəytun meyi, məlhəm dorilarni tegixip bərgən. **18** Dəməxk kəl hünərliringning mol boləqanlikidin, Hərhil baylikliring tüpəylidin sanga heridar bolup sanga Həlbəonning xarablıri, aq yunglarni tegixip bərgən. **19** Wedan və Uzaldin qikkən Jawandikilər

məhsulatliringə sokuloqan təmür, kəwzakdarqin, egirni tegixkənidi. **20** Dedan sanga at toqumlıri tegixip bərgən; **21** Ərəbistan və Kədardiki barlik xahzadilər sanga heridar boldi; Sanga pahlənar, qoqkarlar və əqkiləri tegixip bərgən. **22** Xəba həm Raamahdiki sodigərlər sən bilən tijarət kiləqan; Məhsulatliringə ular hərhil sərhil tetitkəlar, kimmətlik jawahıratlar və altun alməxturup bərgən. **23** Həran, Kannəh, Edəndikilər və Xəba, Axur, Hilmadniki sodigərlər sən bilən tijarət kiləqan; **24** Ular sanga həxəmətlik kiyim-kəqək, səşün rəhtlər və kəxtilər, rəngmurəng giləmləri tegixip bərgən; Bularning həmmisi tügünqəklipin tanə-arəqamqılar bilən qing bəqlipin, bazarıngə kirdi. **25** Tarxixiki kemilər tawarliringni kətgürən karwanlardək boləqan; Xuning bilən sən dengiz-okyanning bəqrıda mal bilən toldurulup, intayin eoqırlıxip kətkənsən; **26** Sening palak orəquqiliring seni uluq sularəqa apardi; Xərk xəmiləri seni dengiz-okyanning bəqrıda parə-parə kiliwtətti; **27** Sening mal-mülkliring, bazarliring, dengizqiliring və yol baxliouquqiliring, Kawakliringni ətküqilər, sən bilən sodilaxkən sodigərlər, səndə boləqan barlik ləxkərliring, Jümlidin arangda toplanəqan adəmləning həmmisi sən erülüp kətkən küningdə erülüp dengiz-okyanning koynioqa qərk bolup ketidu. **28** Yol baxliouquqiliringning aq-zarlıridin daladikilər təwrəp ketidu. **29** Palak orəquqilarning həmmisi, Dengizqılar, dengizdə barlik yol baxliouqılar öz kemiliridin qüxidu; Ular kuruklukta turidu; **30** Ular sanga qarap awazini anglitip, Qəttik aqzar kətgüridu; Ular topa-qang qikirip bəxioqa qaqidu; Ular küllər iqidə eoqınaydu. **31** Ular seni dəp qaqilirini qüxürüp əzlıri təz kilip, bəz kiyimlərgə oraydu; Ular kəttik matəm tutup sən üqün zor dərd-ələm iqidə yioqlaydu. **32** Ular aq-zarlıri kətgürinidə sən üqün bir mərsiyəni oqup, sən toqruluk həza kilip mundak daydu: — «Tur dengiz-okyanlar otturısında, hazır jimjit kilinəqan! Əsli kim uningə tang keləlyətti? **33** Məhsulatliring dengiz-okyanlardan ötüp kətkəndə, Sən kəp həlkəni kənaətləndürgən; Baylikliring və tawarliringning molluqi bilən yəz üzidiki padixahlarni beyitkənsən. **34** Sən sularning qongkur tegidə dengiz-okyanlar tərəpidin parə-parə kilinəqanda, Tawarliring həm arangda boləqan top-top adəmliringmu erülüp qərk bolup kətti. **35** Barlik dengiz boyidikilər sanga qarap aləzadə boləqan; Uların padixahləri dəhxət qorqup, ularning yuzlıri sur bəskən. **36** Həlkələr arisidiki sodigərlər sanga qarap «ux-ux» kildi; Sən əzing bir wəhxət iding, əmdi kaytidin bolmaysən».

28 Pərwərdigarning sezi manga kelip mundak deyildi: — **2** I insan oqli, turning xahzadisigə mundak degin: — Rəb Pərwərdigar mundak daydu: — «Sening əzingni qong tutup: «Mən bir iləhturmən; Mən Hudaning təhtigə, yəni dengiz-okyanlarning bəqrıda olturimən», degənsən; (Birak sən insan, Huda əməssən!) Sən öz kənglüngni Hudaning kəngli dəp oylap kəlding. **3** Mana, sən Daniyaldin danəsən; Həqkəndək sir səndin yoxurun əməs; **4** Danalıq və əqling bilən sən bayliklərgə igə boldung, Altun-kümüxni həzniliringgə toqlap koydung; **5** Tijarəttə boləqan zor danalıq bilən baylikliringni awuttung; Baylikliring tüpəylidin əzingni qong tuttung: — **6** Xunga Rəb Pərwərdigar

mundak deydu: — Sən öz kənglüngni Hudaning kəngli dəp oylap kətkənlikingdin, **7** Əmdi mana, Mən yat adamlar, Yəni əllərnin dəhxitini üstüנגə epkelimən; Ular danalıqningnıng parlaklıqini yökıtıxka kılıqlırını suqurup, Xan-xəripingni buloqaydu; **8** Ular seni hangoqa qüxürıdu; Xuning bilən sən dengiz-okyanlarning koynıda eltürülgənlərnıng elümıde elısən. **9** Əmdi seni eltürüğüqınıng aldıda: «Mən Huda» — dəmsən? Bırak sən özıngni sanjıp eltürıdıoqanınıng kılı astıda Təngrı əməs, insan bolup qıkışən. **10** Sən yat adamlərnıng kılıda hətne kılınmıoqlaroloqa layık boloqan elüm bilən elısən; Qünki Mən xundak səz kıljoqan», — deydu Rəb Pərwərdigar. **11** Pərwərdıgarnıng səzi munga kelıp mundak deyıldı: — **12** I insan oqlı, Turning padıxahı toqruluk awazıngni kətürüp bu mərsıyənı aozıngoloqa elıp unıngoloqa mundak degın: — Rəb Pərwərdigar mundak deydu: — «Sən, kamalətnıng jəwhırı boloqan, Danalıqka toloqan, güzəllıktə kamalətkə yətkənıdın; **13** Sən Eram bəoqısı, yəni Hudaning bəoqısıda boləoqansən; Hərбір kımətlik taxlar, yəni kızıl yaqut, serik gəhər wə almas, berıl yaqut, ak həkık, anartax, kək yaqut, zumrət wə kək kaxtax sanga yəgək boləoqan; Yaqut kəzlırə wə nəkkaxlırıng altun ıqıgə yasaloqan; Sən yarıtıləoqan künıngdə ular tayarlanəoqanıdı. **14** Sən bolsang məsıhləngən muhəpızətkı kerub ıdınğsən, Qünki Mən seni xundak bəkkıtkənıdın; Sən Hudaning mukəddəs teoıdıda boləoqansən; Sən otluk taxlar arısıda yürəttıng; **15** Sən yarıtıləoqan künıdın berı, səndə kəbıhlık pəyda boləuqə, yollırında mukəmməl bolup kəlgənıdın. **16** Kıljoqan sodılırıngnıng kəp boləoqlıqıdın sən zorluk-zumbuluk bilən toluq, gunah sadır kıljoqan; Xunga Mən seni Hudaning teoıdın haram nərəsə dəp taxlıwətkənmən; Mən seni, i muhəpızətkı kerub, otluk taxlar arısıdın həydəp yəkatkənmən; **17** Səning kənglüng güzəllıqıng bilən təkkəburlıxı kəttı; Parlaklıqıng tıpəylıdın sən danalıqını buləoqansən; Mən seni yərgə taxlıwəttım; Padıxahlar seni kərıp yetıxı üqün Mən seni ular aldıda yətkuzdum. **18** Səning kəbıhlıkırıngnıng kəplükı tıpəylıdın, Kıljoqan sodangnıng adılsızlıqı tıpəylıdın, Öz mukəddəs jaylırıngnı buləoqansən; Mən özıngdın bır otını qıkərdım, U seni kəyduırıp yəwəttı; Xuning bilən sanga kərap tıroqlarınıng həmmısınıng kəz aldıda, Mən seni yərdə kəloqan küllərgə aylandırəwəttım. **19** Seni tonuqlarınıng həmmısı sanga kərap sarasımıda kəlıdu; Sən özıng bır wəlxət bolup kəldın, əmdi kəytdın bolmaysən». **20** Pərwərdıgarnıng səzi munga kelıp mundak deyıldı: — **21** I insan oqlı, yüzıngni Zıdonəoqa kəritıp unı əyibləp bəxərat berıp mundak degın: — **22** Rəb Pərwərdigar mundak deydu: — «Mana, Mən sanga kərxı, i Zıdon; Özüm arangda uluqlınlımən; Mən unıng üstıgə həküm kıkırıp jazalıoqınımda, Özümni unıngda pak-mukəddəs ıkenlınım kərsətkınımda, Ular Məning Pərwərdigar ıkenlınımni tonup yetıdu. **23** Mən ularəoqa wəbani əwıtıp, rəstə-koqlırıda kən akkuzımən; Unıngəoqa kərxı kıkəkan kılıqning hər ətrapıda boləoqlıqıdın ottırsıda eltürülgənlər yıkılıdu; Xuning bilən ular Məning Pərwərdigar ıkenlınımni tonup yetıdu; **24** Ular yənə Israil jəmətını kəzgə ılmoqan ətrapıdıkılər arısıda, Israil üqün adəmnı sanjıoquqı jıoqan yaki dərd-

ələmlik tıken bolmaydu; Xuning bilən ular Məning Rəb Pərwərdigar ıkenlınımni tonup yetıdu». **25** Rəb Pərwərdigar mundak deydu: «Mən ular tarkıtıləoqan əllər arısıdın Israil jəmətını kəytdın yıoqınımda, ularla əllərnıng kəz aldıda Özümning pak-mukəddəs ıkenlınımni kərsətkınımda, əmdi ular Mən Öz kulum boləoqan Yəkupka təkdım kıljoqan, əzıng zeminıda olturıdu; **26** ular unıngda tıng-amanlık ıqıdə yaxap, əylərnı selıp üzümzarlarnı tıkidı; Mən ularnı kəzgə ılmaydıoqan ətrapıdıkılərnıng həmmısınıng üstıgə həküm kıkırıp jazalıoqınımda, ular tıng-amanlık ıqıdə turıdu; xuning bilən ular Məning Pərwərdigar, ularnıng Hudası ıkenlınımni bilıp yetıdu».

29 Onıncı yılı, onıncı ayning on ikıncı künıde Pərwərdıgarnıng səzi munga kelıp mundak deyıldı: — **2** I insan oqlı, yüzıngni Misır padıxahı Pırawəngə kəritıp unı wə Misırnıng bərlık əhlını əyibləp bəxərat berıp munu səzlərnı degın: — **3** Rəb Pərwərdigar mundak deydu: — «I əz-əzıgə: «Bu dərya əzümningkı, mən unı əzüm üqün yaratkənmən» degıqı boləoqan, əz dəryalırlı ottırsıda yətkən yəoqan əjdıha Misır padıxahı Pırawn, mana, Mən sanga kərxımən! **4** Mən kərməklərnı engəklırınggə selıp, dəryalırlıngdıkı belıklərnı öz kəsıraklırıngəoqa qaplasturup seni dəryalırlıng ottırsıdın kıkırımən; dəryalırlıngdıkı bərlık belıklər kəsıraklırıngəoqa qaplıxıdu. **5** Mən seni, yəni sən wə dəryalırlıngdıkı bərlık belıklərnı qəl-bayawənoqa taxlaymən; sən dalaəoqa qüxüp yıkılısən. Həqkim seni yıoqımaydu, dəpnə kılmaydu; Mən seni yər yüzıdıkı həywanlar, asmandıkı uqar-kənatlarnıng ozukı boluxka təkdım kılımən. **6** Xuning bilən Misırda bərlık turuwatqanlar Məning Pərwərdigar ıkenlınımni tonup yetıdu; qünki ular Israil jəmətıgə «komux hasə» boləoqan. **7** Ular seni kəl bilən tutkanda, sən yerılıp, ularnıng pıtkül mürılırını tılıwəttıng; ular sanga tayanəoqanda, sən sunup, pıtkül bəllırını mıtık kılıwəttıng». **8** Əmdi Rəb Pərwərdigar mundak deydu: «Mana, Mən üstınggə bır kılıq kıkırıp, səndıkı insan wə həywanlarnı kırıwəttımən. **9** Misır zeminı wəyrəna wə hərəbılər bolup kəlıdu; xuning bilən ular Məning Pərwərdigar ıkenlınımni tonup yetıdu; qünki Pırawn: «Nıl dəryası mənıngkı, mən unı yaratkənmən» degənıdı. **10** Xunga mana, Mən sanga həm səning dəryalırlıngəoqa kərxımən; Mən Misır zeminını Mıgdoldın Səwəngıqə, yəni Efiopıyənıng qəgrasıəoqa pıttınlay hərəbə-wəyrəna kılıwəttımən. **11** Kırık yıl ıqıdə, insannıng yaki həywanıng ayıoqı unı besıp etməydu wə unıngda həq adəm turmaydu. **12** Mən Misır zeminını wəyrən kılınəoqan zeminlar arısıda wəyrən kılımən; wə unıng xəhərlırı hərəbə kılınəoqan xəhərlər arısıda kırık yıl wəyrən bolıdu; Mən Misırkılarnı əllər arısıəoqa tarkıtıwəttımən, ularnı məmlıkətlər arısıəoqa tarıtımən». **13** Bırak Rəb Pərwərdigar mundak deydu: «Kırık yılning ahırıda Mən Misırkılarnı tarkıtıləoqan əllərdın yıoqıp kəyturımən; **14** Mən Misırnı sürgündın əslıgə kəltırıp, ularnı Patros zeminioqa, yəni tuəuqləoqan zeminəoqa kəyturımən; ular xu yərdə təwən dərlıjıl bır məmlıkət bolıdu. **15** U məmlıkətlər arısıda əng təwən turıdu; u kəytdın əzını bəxka əllər üstıgə kətırməydu; Mən ularnı pəsəytımənkı, ular kəytdın bəxka əllər üstıdın həküm sürməydu. **16** [Misır] kəytdın Israil jəmətınıng tayanqısı

bolmaydu; əksiqə ular daim Israil üqün uningdin panah izdax gunahining əslətmisi bolidu; andin ular Mening Rəb Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetidu». **17** Yigirma yəttinqi yili, birinqi ayninq birinqi künidə xundak boldiki, Pərwərdigarning sezi manga kelip mundak deyildi: — **18** I insan oqlı, Babil padixahı Nebokadnəsar Turoja jəng kilixta koxunini kattik, japalik əmgəkkə saldi; xuning bilən hər bir bax takir bolup kətti, hər bir mürə sürkilip yeqir bolup kətti; biraq nə u na koxuni Tur bilən karxilaxkan əmgəktə heqkəndək hək almidi; **19** xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən Misir zeminini Babil padixahı Nebokadnəsaroja təkdim kilimən; u ayninq baylikirini elip, oljisini bulap, ojanimitini tutup elip ketidu; bular uning koxuni üqün ix həkki bolidu. **20** Mən uningə [Turoja] jəng kiləjənin ix həkki üqün Misir zeminini təkdim kildim; qünki ular Mən dəp əjir kildi, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **21** — Mən xu kündə Israil jəməti üqün bir müngüz eştürüp qikirimən, wə sən [əzakıyalnıq] əqzinqni ular arisida əqimən; xuning bilən ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetidu.

30 Pərwərdigarning sezi manga kelip mundak deyildi: — **2** I insan oqlı, bexarət berip: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — «Silər dad-pəryad selip: «Way xu künil» — dənglər!» — degin. **3** Qünki kün yekınlasti; bərhək, Pərwərdigarning küni, bulutlar kaplanəjan kün yekınlasti; u əllərin bexioja qüxidojan kündür. **4** Xuning bilən bir kiliq Misir üstigə qüxidu; əltürülənlər Misirdə yikilojanda, uning zor baylikliri bulunip kətkəndə, uning ulliri erülüp qüxkəndə, Efiopiyaqlər dər-dələm tartidu. **5** Efiopiya, Put, Lud, barlik Ərəbiya, Liwiya wə əhdə kilinojan zemindikilərmu Misir bilən billə kiliqlinidu. **6** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Misirni kollaydojanlar yikilidu; uning küqidin boləjan pəhri yərgə qüxidu; Migdoldin Səwəngicə boləjan həlk kiliqlinidu, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **7** — Ular wəyran kilinojan zeminlar arisida wəyran kilinidu; uning xəhərliri harabə kilinojan xəhərlər arisida yatidu. **8** Xuning bilən, Mən Misiroja ot saləjiminə, uning yərdimidə boləjanlar sundurulojanda, ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu; **9** Xu küni əqlilər Efiopiyəni kərkətitə üqün kemilərdə olturup məndin qikidu; Misirning bəxioja qüxkan kündək ularəjimu azab-əqubət qüxidu; mana, u keliwatidu! **10** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Mən yənə Misirning top-top adəmlirini Babil padixahı Nebokadnəsarning kəli bilən tügətimən. **11** U wə uning bilən kəlgən həlkə, yəni əllərin arisidiki əng dəhəxtlikə zeminni həlak kilixkə elip kelinidu; ular Misir bilən karxilixkə kiliqlərnə suəqurup, zeminni əltürülənlər bilən təlduridu. **12** Mən Nil dəyralirini kərutimən, wə zeminni rəzil adəmlərin kəlioja setiwetimən; Zemin wə uningdə turojan həmmi yə adəmlərin kəliyə wəyranə kilimən; Mənkə Pərwərdigar xundək səz kəlojan». **13** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Mən Nəf xəhəridin butlarni yəkitimən, oyojan məbudlarni yəkitimən; Misir zeminidin kəytidin xəhzadə bolmas; Mən Misir zeminini kərkənkə qüxürimən. **14** Mən Patros xəhərinə wəyranə kiliq, Zoan xəhəridə ot salimən, Nəf xəhəri üstidin həküm qikirip jazalaymən. **15** Misirning istihkəmi boləjan Sin

xəhərinə üstigə kəhərimni təkəimən; Nəf xəhərinə top-top adəmlirini kəriwətimən. **16** Mən Misirdə bir ot salimən; Sin azablardin toləjinq ketidu; Nəf xəhəri bəsülidu, Nəf xəhəri hər küni yawlarəja yüzlinidu. **17** Awən wə Pibəsət xəhərliridiki yigətlər kiliqlinidu; bu xəhərlər sürgün kilinidu. **18** Mening xu yərdə Misirning boyunturuklirini sundurəjiminə, Tahpanəs xəhəridə kün kərangəjülixidu; uningdə əz küqidin boləjan pəhri yəkilidu; bir bulut uni kaplaydu; uning kizliri sürgün kilinidu. **19** Mən xundək kiliq Misir üstidin həküm qikirip jazalaymən; wə xular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu». **20** On birinqi yili, birinqi ayninq yəttinqi künidə xundək boldiki, Pərwərdigarning sezi manga kelip mundak deyildi: — **21** I insan oqlı, Mən Misir padixahı Pərwərdigarning bilikini sundurdum; wə mana, u dawəlinixkə tēngilmidi, yəki kiliq tutuxkə tēngik bilən küqəytilmidi. **22** — Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Mana, Mən Misir padixahı Pərwəngə kərximən; Mən uning biləklirini, həm küklük boləjini həm sundurulojan bilikini üziwətimən; xuning bilən kiliqini kəlidin qüxürmən; **23** Misirliklarni əllərgə kərkətiwətimən, məmlikətlər arisioja taritimən. **24** Mən Babil padixahining kəlini küqəytip, kiliqimni uning kəlioja tutkuzimən; Mən Pərwərdigarning biləklirini sundurimənkə, u Babil padixahı əldidə əjili toxkan yarilənojan adəmdək əh-zərlər bilən ingraydu. **25** Mən Babil padixahining biləklirini küqəytimən, wə Pərwərdigarning biləkliri sanggiləp kalidu; Mən Əz kiliqimni Babil padixahining kəlioja tutkuzəjiminə, u uni Misir zeminini üstigə sozəjiminə, ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu; **26** wə Mən Misirliklarni əllər arisioja kərkətimən, məmlikətlər iqigə taritimən; wə ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu».

31 On birinqi yili, üqinqi ayninq birinqi künidə xundək boldiki, Pərwərdigarning sezi manga kelip mundak deyildi: — **2** I insan oqlı, Misir padixahı Pərwəngə wə uning top-top adəmlirigə mundak degin: — Əmdə sən büyükükündə kim sən bilən tēng boləlaydu? **3** Mana, Asuriyəm Liwandiki bir kədir dərhi idi; uning ormanlikkə sayə bərgən güzəl xəhləri bolup, u intayin egiz boyluk idi; uning uqi bulutlarəja təkəxkanidi; **4** Sular uni yəqəjan kiliq, qəngkur bulaklar uni egiz kiliq əstürgəndi; erikliri uning tūwidin, ətrəpidin ekip etətti, ular əz əstənglirini daladiki barlik dərəhlərgicə əwətkəndi. **5** Xuning bilən, u bihlənojan wəqəttə, mōl sular bilən egizlik barlik dərəhlərdin egiz boləjan, uning xəhləri kəpəyən wə xəhliləri uzun boləjan; **6** asmandiki barlik uqar-kənatlar uning xəhlridə uwlənojan, xəhliləri astidə daladiki barlik jəniwarlar balilənojan; uning sayisi astidə barlik uluq əllər yəxiojan. **7** Xundək bolup uning xəhləri kəngiyip, u büyükükidə güzəlləxkən; qünki uning yəltizliri mōl sularəja yətkən. **8** Hudaning bəqəqsidiki kədir dərəhlərmu uni tosalmaytti; kərioqaylar uning xəhlridə, qınar dərəhləri uning xəhliləridəkmə kəlməytti; Hudaning bəqəqsidiki heqkəndək dərəh güzəllikə uningə oximaytti. **9** Mən uni xəhlirining kəpliki bilən güzəl kəlojanmən; Hudaning bəqəqsida boləjan barlik dərəhlər, yəni Erəmdiki dərəhlər uningdin həsət kəlojanidi. **10** Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Qünki u əzini egiz

kötürüp, uqini bulutlaroqə takaxturup uzartkanliqi, egizlikidin kənglining təkəbburlaxkanliqi tüpəylidin, **11** Əmdi Mən uni üzüil-kəsib bir tərəp kiliqxə uni əllərnin arisidiki mustəbitning kəlioqə tapxurdum; Mən uni rəziliki tüpəylidin həydəp qətkə kəkkanidim. **12** Yat adəmlər, yəni əllər arisidiki əng wəhxilər uni kəsip taxlidi. Xahliri taqlar wə barliq jiləqlarəqə yikilip, uning xahqiliri zemindiki barliq jiraləqə sundurulup yatidu; yər yüzidiki həklər uning sayisidin qikip uningdin neri kətti. **13** Uning yikiləqən oqoli üstigə asmandiki barliq uqar-qanatlar konup yaxaydu; daladiki barliq janıwarlar xahliri üstidə turidu. **14** Buning məksiti, sulardin suqirilidiqən dərəhlərnin heqbbiri əzini egiz kətürmisun, yaki uqini bulutlarəqə takaxturmisun, yaxhi suqirilidiqən dərəhlərnin heqbbiri undək egizlikə kətürülmisun üqündur; qünki ularning həmmisi əlümgə bekitilən — yərning tegilirigə qüxükkə bekitilənərnin, əlidiqən adəmə balilirine, hənqəqə qüxidəqlərnin katarididur. **15** — Xunga Rəb Pərwədigar mundək dəydu: — U təhtisaraəqə qüxkən künidə, Mən üning üqün bir matəm tutkuzəqənmən; qongkur sularni etiwetip uning bulək-eriklirini tosuwətkənmən; xuning bilən uning uluq suliri tizginləngən. Mən Liwanni uning üqün qarilik kiyyüzdüm; uning üqün daladiki barliq dərəhlər solixip kətti. **(Sheol h7585)** **16** Mən uni hənqəqə qüxidəqlər bilən billə təhtisaraəqə taxliwətkinimdə, uning yikiləqən qəojdiki sadası bilən əlləni təwritiwəttim; xuning bilən Erəm baəqjisidiki barliq dərəhlər, Liwandiki sərhil wə əng esil dərəhlər, yaxhi suqiriləqən həmmə dərəhlər yər tegiliridə turup təsəlli tapkən. **(Sheol h7585)** **17** Uning sayisidə turoqənlər wə əllər arisidə uni kəllaydiqənlər uning bilən tənq təhtisaraəqə, kiliq bilən əltürüləqənlərnin yenioqə qüxkən. **(Sheol h7585)** **18** Kəni eytə, Erəm baəqjisidiki dərəhlərnin kəysisi xən-xərap wə güzəllikə sən [Misirəqə] tənq kələləytti? Biraq sənmu Erəm baəqjisidiki dərəhlər bilən tənq yər tegilirigə qüxürülsən; sən hətnə kiliñmioqənlər arisidə, kiliq bilən əltürüləqənlər bilən billə yatısən; mana bu Pirəwn wə uning top-top adəmlirine həmmisine nesiwisidur, dəydu Rəb Pərwədigar.

32 On ikkinqi yili, on ikkinqi ayning birinqi künidə xundək boldiki, Pərwədigarning səzi manga kelip xundək deyildi: — **2** I insan oqlı, Misir padixahı Pirəwn üqün bir mərsiyəni aəzingəqə elip uningəqə mundək degin: — Sən əzüñni əllər arisidə bir xiroqə ohxatkəsən, biraq sən dengiz-okyanlar arisidiki bir əjdihəsən, halas; sən palaklixip eriklirine xip taxturup, sulirini ayaqlirine bilən qəlojitip, dəyalirini leyitip koydun. **3** — Əmdi Rəb Pərwədigar mundək dəydu: — Kəp əllərnin top-top adəmliri aldidə Əz turumni üstingəqə yeyip taxlayman; ular seni turumda tutup tartixidu. **4** Mən seni kuruklukta kaldurup, dalaəqə taxlaymən; asmandiki barliq uqar-qanatları üstingəqə kondurup, yər yüzidiki janıwarları seningdin toyundurimən; **5** gəzüñni taqlar üstigə koyimən, jiləqları pütkül əzaying bilən tuldurimən; **6** Mən kəningning ekixliri bilən zeminni hətta taqlarəqimə suqirimən; jiralər sən bilən toxup ketidu. **7** Nurungni eqürginimdə, Mən asmanları tosuwetimən, yultuzları

kəra kiliməni; kuyaxni bulut bilən kəpləymən, ay nur bərməydu. **8** Asmanlardiki barliq parlaydiqən nurları üstingdə kəra kiliq, zəminingə kərangəqlukni kəpləymən, dəydu Rəb Pərwədigar. **9** Mən əllər arisəqə, yəni sən tonumioqən məmləkətlər arisəqə sening həlakitin [qəloqən adəmlirine] elip kətkinimdə, kəp əllərnin yürükini biaram kiliməni; **10** Mən kəp əlləni sən bilən alakzadə kiliməni, ularning padixahliri sənqə kəp dəhəxtlik kərkixidu; Mən kiliqimni ularning kəz aldidə oynatkinimdə, yəni sening yikiləqən künigdə ularning hərbbiri əz jan kəyoqisidə hər dəkikə təwridu. **11** — Qünki Rəb Pərwədigar mundək dəydu: — «Bəbil padixahine kiliqi üstingəqə qikidu. **12** Palwanların kiliqliri bilən Mən sening top-top adəmlirine yikitimən; ularning həmmisi əllər arisidiki mustəbitlərdu; ular Misirning pəhrini yəkittidu, uning top-top adəmliri kurutuwetilidu. **13** Mən zor sular boyidin barliq həywanlırimu həlak kiliməni; insan ayoqı kəydidin ularni qəloqətməydu, həywanların tuyaklıri kəydidin ularni leyitməydu. **14** Xuning bilən Mən ularning sulirini tindurimən; ularning eriklirini süpsüzük maydək akturimən, dəydu Rəb Pərwədigar. **15** — Mən Misir zemini wəyranə kiliqinimdə, zəmin əzine barlikidin məhrum boləqinidə, Mən uningdiki barliq turuwatqənləri uruwətkinimdə, əmdi ular Mening Pərwədigar ikənlikimni tonup yetidu. **16** — Bu bir mərsiyə; ular uni oquydu — Əllərnin kizliri matəm kiliq uni oquydu; mərsiyəni ular Misir wə uning barliq top-top adəmlirigə oquydu, — dəydu Rəb Pərwədigar. **17** On ikkinqi yili, ayning on bəxinqi künidə [yəni] xundək boldiki, Pərwədigarning səzi manga kelip xundək deyildi: — **18** I insan oqlı, Misirning top-top adəmliri üqün aq-zar qəkkin; xuningdək ularni, yəni uni küllük əllərnin kizliri bilən billə təwəngə, hənqəqə qüxidəqlərəqə həmrəh boluxkə yər tegilirigə qüxürüp taxliwat; **19** güzəllikə sən kimdin artuq iding? Əmdi qüxtüp, hətnə kiliñmioqən bilən billə yat! **20** Ular kiliq bilən əltürüləqənlər arisəqə yikilidu; kiliq suquruldu; u wə uning top-top adəmlirine həmmisi sərəp apiriwetilsun! **21** Əmdi palwanların arisidiki batur-əzimətlər təhtisaraning otturisidə turup [Misir] wə uni kəlləqlənlərəqə səz kiliqu: — «Mana, ular qüxti, ular jim yatidu — hətnə kiliñmioqənlər, kiliq bilən əltürüləqənlər!». **(Sheol h7585)** **22** — Mana, xu yərdidur Asuriyə wə uning yioqiləqən kəxuni; uning gərliri əz ətrapididur; mana ularning həmmisi əltürüləqən, kiliqlənoqən. **23** Uların gərliri qongkur hənqəning tegididur; uning yioqiləqən kəxuni əz gəri ətrapidə turidu; ular tiriklərnin zemində adəmlərgə wəhəxt saləqənlər — bularning həmmisi əltürüləqən, kiliqlənoqən. **24** Mana Elam wə uning gərine ətrapidə turoqən uning barliq top-top adəmliri; ularning həmmisi əltürüləqən, kiliqlənoqən, ular hətnə kiliñmioqən pəti yər tegilirigə qüxkənlər — yəni tiriklərnin zemində adəmlərgə əz wəhəxitni saləqənlər! Biraq həzir ular hənqəqə qüxkənlər bilən billə iza-aqənatə qəmidu. **25** Kixilər uning üqün əltürüləqənlər arisidə, top-top adəmliri arisidə bir orun rəsləqən; həkləning gərliri uning ətrapididur; ularning həmmisi hətnə kiliñmioqənlər, kiliqlənoqənlər; xunga ular hənqəqə qüxkənlər bilən billə iza-aqənatə

kalidu; ular oltürilgänler arisioja yatkuzulidu — gərqa tiriklarning zeminida ularning wəhxi adəmlərgə selinojan bolsimu! **26** Mana xu yərdə Maxək bilən Tubal barlıq top-top adəmliri bilən turidu; ularning gərliri əz ətrapididur; ularning həmmisi hətnə kilinmiojanlar, kiliqlanojanlar — gərqa ular tirik turuwatqanlarning zeminida əz wəhxitini adəmlərgə saloqan bolsimu! **27** Ular jəng koralliri bilən təhtisaraqa qüxkən, kiliqliri əz bexi astioja qoyuloqan, hətnə kilinmay turup yikiloqan palwanlar arisida yatmaydu; ularning kəbihlikliri əz ustihanliri üstidə bolidu — gərqa ular tiriklarning zeminida baturlaroqimu wəhxtə saloqan bolsimu! (**Sheol h7585**) **28** Sən [Pirəwnmu] hətnə kilinmiojanlar arisida tarmar bolup, kiliq bilən oltürilgänler arisida yatısən. **29** Mana xu yərdə Edom, uning padixahliri, barlıq xahzadilirimu; ular küqlük bolsimu, kiliqlanojanlar bilən billə yatkuzulidu; ular hətnə kilinmiojanlar arisida, hangoja qüxidiojanlar bilən billə yatidu. **30** Mana ximaldikı xahzadilər, həmmisi; mana barlıq Zidondikilər, oltürilgänler bilən billə qüxkən; gərqa əz küqi bilən wəhxtə saloqan bolsimu, ular hazır hijaləttə kaldı; ular hətnə kilinmiojan bolup, kiliqlanojanlar arisida yetip, hangoja qüxidiojanlar bilən billə hijaləttə kalidu. **31** Pirəwn bularnı kəridu, xuningdək əzining kiliqlanojan top-top adəmliri toqruluk, yəni əzi wə qoxuni toqruluk ulardın təsəlli alidu, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **32** — Gərqa Mən uning wəhxitini tirik turuwatqanlarning zeminiqə salduruqan bolsammu, biraq u hətnə kilinmiojan arisioja, kiliq bilən oltürilgänler arisioja yatkuzulidu, — yəni Pirəwn wə uning barlıq top-top adəmliri, — dəydu Rəb Pərwərdigar.

33 Wə Pərwərdigarning səzi manga kelip xundak deyildi: — **2** I insan oqlı, əl-yurtungdikilərgə səz yatküzüp ularoja mundaq degin: — Mən kiliqni məlum bir zemin üstigə qıqaroqinında, zemindiki həlk əz arisidin bir adəmnı tepip uni kəzəttə bekətsə, — **3** u kiliqning zemin üstigə qıqanlikini kərip, kanay qelip həlkni agahlandursa, **4** kimdikim kanay awazini anglap, agahni almisa, kiliq kelip uni elip kətsə, əmdi uning kəni əz bexi üstigə bolidu. **5** U kanay awazini anglap, agahni almiojan; xunga uning kəni əzigə bolidu; u agah aloqan bolsa, jənni kutkuzoqan bolatti. **6** Biraq kəzəttə kiliqning keliwatkinini kərip, kanay qalmay, həlkni agahlandurmisa, əmdi kiliq kelip ular arisidin birawni elip kətsə, undakta u əz kəbihlikidə elip ketilidu; biraq uning kəni üqün Mən kəzəttədin hesab alimən. **7** Əmdi, i insan oqlı, Mən səni Israil jəməti üqün kəzəttə dəp bekətkənmən; sən Mening aqzımdın həwər anglap, ularoja Məndin agah yatküzisən. **8** Mən rəzil adəmgə: «I rəzil adəmə, sən qokum əlisən» desəm, wə əzüng bu rəzili yəlidin yanduruxka səz kilmay uni agahlandurmisan, u rəzil əz kəbihlikidə əlidu; biraq uning kəni üqün səndin hesab alimən. **9** Biraq sən rəzili yəlidin yenix toqruluk agahlandursan, u yəlidin yannisa, u əz kəbihlikidə əlidu; biraq əzüng əz jənni kutkuzup kalısən. **10** Əmdi sən, i insan oqlı, Israil jəmətigə səz kiliq: — Silər: «Bizning itaətsizliklirimiz wə gunahlırimiz bəximizdidur, biz ular bilən zəploxip ketiwatimiz; əmdi biz kandaqmu həyatka eriximiz?» dəysilər. **11** Ularoja səzümnı yatküzüp: «Mən həyatim

bilən kəsəm kilimənki, — dəydu Rəb Pərwərdigar, — Mən rəzil adəmnin əlümidin heq hursənlikim yoxtur; pəkət ularni rəzil yəlidin yenip həyatka erixsun dəymən; rəzil yolliringlardın yeninglar, yeninglar! Nemixka əlgünglar kelidu, i Israil jəməti?!» — degin. **12** Wə sən, i insan oqlı, əl-yurtungdikilərgə mundaq degin: — Həkkaniy adəmnin həkkaniyliki asiqlik kילוan künidə uni kutkuzmaydu; həmə rəzil adəmə bolsa, u əz rəzillikidin yənoqan künidə rəzillikidin yikilmaydu; həkkaniy adəmə gunah sadir kילוan künidə, u əslidiki həkkaniyliki bilən həyatda turıwərmaydu. **13** Mən həkkaniyoja: «Sən bərhək həyatka erixsən» deginimdə, u əz həkkaniylikiqə tayinip kəbihlik sadir kilsa, əmdi uning həkkaniy ixliridin heqkaysisi əslənməydu; əksiqa u etküzgən kəbihlik tūpəylidin əlidu. **14** Əmdi mən rəzilgə: «Sən qokum əlisən» desəm, biraq u gunahidin yenip, kəz aldında adalət wə həkkaniyliki yürgürsə — **15** Rəzil adəmə kəzəgə kəpaləttə aloqan nərsini kayturup bərsə, — bulangqılıkta aloqanni kayturup bərsə — kəbihlik sadir kilmay, həyat bəlgilimiliridə mangsa — əmdi u bərhək həyatka igə bolidu, u əlmaydu. **16** Uning sadir kילוan gunahlıriddin heqkaysisi əslənməydu; u adalət wə həkkaniyliki yürgürən — u bərhək həyatka igə bolidu. **17** Biraq əl-yurtungdikilər: «Rəbning yoli həmmigə barawər əməs» dəydu; əməliyəttə ularning yoli bolsa həmmigə barawər əməs. **18** Həkkaniy adəmə əz həkkaniylikidin yenip, kəbihlikni sadir kilsa, u buningdə əlidu. **19** Rəzil adəmə əz rəzillikidin yenip, adalət wə həkkaniylik yürgürsə, bu ixlardın həyatka igə bolidu. **20** Ləkin silər: «Rəbning yoli həmmigə barawər əməs» dəysilər; i Israil jəməti, Mən hərkaysinglaroja əz yolliringlar boyiqə üstünlərgə həküm qikirimən! **21** Wə xundak bəldiki, sürgün boləqan on ikkinqi yili, oninqi aynıng bəxinqi künidə, Yerusalemdin kaqқан birsı yenimoja kelip: «Xəhər bəsildi!» — dedi. **22** Əmdi kaqқан adəmnin yetip kelixining aldinqi ahximida Pərwərdigarning kəli mening wujudumoja kənoqanidi; xuning bilən U aqzımnı eqip qoydı; aqzım eqilip, mən yənə gaqa bolmıdim. **23** Wə Pərwərdigarning səzi manga kelip xundak deyildi: — **24** I insan oqlı, Israil zemindiki harabə jaylarda turuwatqanlar: «Ibrahım pəkət bir adəmə turupmu wə zeminoja miras boləqanidi; biraq biz kəp adəmmiz; əmdi zemin bəribir bizgə təkdim kilindi» — dəp eytiwatidu. **25** Xunga ularoja mundaq degin: — Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: «Silər gəxni kən bilən yəysilər; silər əz məbudliringlarnı bax kətürüp ızdəysilər; silər kən təküwatısilər; əmdi silər zeminoja miras boləmsilər?» **26** Silər kiliqinglaroja tayinisilər, silər yirginlik ixlarnı qikirisilər, hərbinglar əz kəxnisining ayalioja buzukqilik kilidu. Əmdi silər zeminoja miras boləmsilər?». **27** Ularoja mundaq degin: — Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: Mən həyatim bilən kəsəm kilimənki, bərhək, harabə jaylarda turuwatqanlar kiliqlinip yikilidu; dalada kəloqanni yawayı həywanlarning yəwətxkə tapxurimən; istihkamlar wə oqarlarda turoqanlarmu wəba kəsildin əlidu. **28** Mən zeminni wəyrənə wə qəl-bayawan kilimən; uning kükədin boləqan pəhri yökilidu; Israilning taqliri wəyrənə boliduki, ulardın etküqi heqbir adəmə bolmaydu. **29** Ularınin yürgüzgən yirginlik kilmixliri

tüpaylidan Mən zeminni wayrana wə qel-bayawan kılıjınımda ular Mening Pərwərdigar ikenlikimni tonup yetidu». **30** — Əmdi sən bolsang, i insan oqlı, əlyurtungdikilər hərdaim seni aozıqıya elip öylirining tamlirining yenida wə dərwezılarda sezləp bir-birigə həm hərberi öz kerındixioqə sən tooqruluk: «Kəni berip, Pərwərdigardin nemə sez barkin, anglap kelaylı!» — deydu. **31** Ular jamaət süpitidə yeningoqə kelip, Mening həlkimning süpitidə aldingda olturidu; ular sezliringni anglaydu, biraq ularoqə əməl kılmaydu; ular aozı bilən sanga muhəbbət kərsitidu, biraq kəngli haram mənəpətkə tartidu; **32** mana, sən ular üqün pəkət yekimlik awaz bilən, sazlırı obdan təngxılıp eytiloqan muhəbbət nahxisisən, halas; ular sezliringni anglaydu, biraq ularoqə əməl kılmaydu. **33** Əmdi buning həmmisi əməlgə axurulıjınıda (u bərhək əməlgə axurulidu!) ular bir pəyoqəmbərning ularning arisida bolıjanlıkını tonup yetidu».

34 Wə Pərwərdigarning sezi manga kelip xundak deyildi: — **2** I insan oqlı, bexarət berip Israılnı bakkıqı padıqlarnı əyibləp mundak degin: — Padıqlaroqə mundak degin: — Rəb Pərwərdigar mundak deydu: — Əzlirinila bekiwatkan Israılning padıqirining həlioqə yaw! Padıqlarning padisini ozuklandıurux kerək əməsmu? **3** Silər yeoqini özünqlər yəysilər, yungini əzünqlər kiysilər; bortaloqan esil malni soyusilər; lekin qoylarnı bəkmaysilər. **4** Ajızlarnı küqəytmidinglar, kesəllərnı saqaytmidinglar, zəhimləngənlərnı tengip qoymidinglar, tarkilip kətkənlərnı kəyturup əkəlmidinglar, zep kətkənlərnı izdəp barmidinglar; əksiqa silər zorluk-zumbuluk wə rəhimsizlik bilən ular üstidin həküm sürüp kəlgənsilər. **5** Ular padıqisiz bolup tarkilip kətti; ular tarkilip ketip daladiki barlık həywanlaroqə ozuk bolup kətti. **6** Mening qoylirim barlık taoqlar arisidin, hər yukiri egizlik üstidə tenap kətti; Mening qoylirim pütkül yər yüzigə tarkip kətti, biraq ularnı tepixka tirixkuqı yaki izdigüqi yok idi. **7** Xunga, i padıqlar, Pərwərdigarning sezinı anglanglar: — **8** Mən həyatim bilən kəsəm kılımənkı, — deydu Rəb Pərwərdigar; — Qoylirimning padıqisi bolmioqəqka, ular ow bolup kəldi, daladiki hərbir həywanıqə ozuk boldi; qünki Mening padıqlirim Öz padamni izdiməydu, ular pəkət əzlirinı bəkidu, Mening qoylirimni bəkməydu. **9** — Xunga, i padıqlar, Pərwərdigarning sezinı anglanglar! **10** Rəb Pərwərdigar mundak deydu: — Mana, Mən padıqlarıqə kərximən; Mən Öz qoylirimning hesabını ularidin alımən, wə ularnı padini bəxıxtin tohtitimən; xuning bilən padıqlar əzlirinimu bəkməydu; wə Mən qoylirimni ularıqə yənə ozuk bolmisun üqün ularning aozıdın kutuldurımən. **11** Qünki Rəb Pərwərdigar mundak deydu: — Mana, Mən Əzüm öz qoylirimni izdəp ularning həlinı soraymən; **12** padıqi əzining qoyliri arisida, tarap kətkən qoylarnı tepip bakkəndək, Mənmü qoylirimni izdəp bəkimən; ular bulutluk kərangıqı künde tarilip kətkən hərbir yəylərdin Mən ularnı kutuldurımən. **13** Mən ularnı həlkərdin epkelimən, ularnı məmlikətlərdin yioqimən, öz zeminiqə apirimən; Mən ularnı Israıl taoqliri üstidə, erik-üstənglər boyıda wə zemindiki barlık turalıqı yəylərdə bəkimən; **14** Mən ularnı esil qimənzarda

bəkimən; Israıl taoqliri ularning yaylıkı bolidu; ular xu yərdə obdan yaylakta yatidu; Israıl taoqliri üstidə, munbət qimənzarda ozuklinidu. **15** Mən Əzüm Öz padamni bəkimən, ularnı yatkuzimən, — deydu Rəb Pərwərdigar. **16** — Mən yoldın tenəp kətkənlərnı izdəymən, tarkilip kətkənlərnı kəyturımən; zəhimləngənlərnı tengip qoyımən, ajızlarnı küqəytmən; biraq səmrigənlər wə küqlüklərnı yokitimən; padamni ədalət bilən bəkimən. **17** Əmdi silərgə kəlsəm, i Mening padam, Rəb Pərwərdigar mundak deydu: — Mana, Mən koy wə koy arisida, koqkarlar wə tekilər arisida həküm qikirimən. **18** Əmdi silərnıng yaxxi qimənzərnı yegininglar əzlik kılip, qiməndiki kəloqan ot-qəplərnı ayaqliringlar bilən qəyliwetixinglar kerəkmu? Silər süpsüzük sulardin iqqəndin keyin, kəloqini ayaqliringlar bilən leyitiwetixinglar kerəkmu? **19** Xunga Mening qoylirimıqə silərnıng ayaqliringlar qəyliwətkənni yeyixtin, ayaqliringlar dəssəp leyitiwətkənni iqxitin baxka əməl yok. **20** Xunga Rəb Pərwərdigar ularıqə mundak deydu: — Mana Mən, Mən Əzüm səmrigən qoylar wə oruk qoylar arisida həküm qikirimən. **21** Qünki silər mürə-yanpaxliringlar bilən ittirip, münggüzliringlar bilən ularnı tərəp-tərəpkə tarkitiwətküqə üsisilər, **22** — Mən ularnı yənə ow obyektı bolmisun dəp Öz padamni kutkuzımən; wə Mən koy wə koy arisida həküm qikirimən. **23** Mən ularning üstigə bir padıqini tikləymən, u ularnı bəkidu; u bolsa Mening kulum Dawut; u ularnı bəkip, ularıqə padıqi bolidu; **24** wə Mənkı Pərwərdigar ularning Hudasi bolımən, Mening kulum Dawut ular arisida əmir bolidu; Mənkı Pərwərdigar xundak sez kıldim. **25** Mən ular bilən aman-hatırjəmlik beoqlaydıoqan əhdini tüzüp, yirtkuq həywanlarnı zemindin tıgıtımən; ular bihətr bolup jangalda turidu, ormanlıqlarda qonup uhlaydu. **26** Mən ularnı həm egizlikim ətrapidiki jaylarnı bərikətlik kılımən; yamoqur-yeoqlarnı öz pəsliyə yaoqdurımən; bular bərikətlik yamoqurlar bolidu. **27** Daladiki dərəhlər mewilirini, tuprak ündürmilirini beridu; ular əz zemində bihətr turidu; Mən ularning boyunturuk-əsərlirini sundurup, ularnı kullukka tutkanlarning kolidin kutuldurıjınımda, ular Mening Pərwərdigar ikenlikimni bilip yetidu. **28** Ular yənə əllərgə ow bolmaydu, yər yüzidiki həywanlar yənə ularnı yəwətməydu; ular bihətr turidu, həqkim ularnı kərkətməydu. **29** Mən ular üqün dangki qikkən alahidə bir bostanlık jaynı təminləymən; ular kaytidin zemində aqarqılıkta yigləp kəlməydu, yaki kaytidin əllərnıng mazaq obyektı bolmaydu. **30** Andin ular Mənkı Pərwərdigar Hudasinging ular bilən bılə bolıdıoqanlıkimni wə əzlirining, yəni Israıl jəmətinıng Mening həlkim bolıdıoqanlıkini bilip yetidu, — deydu Rəb Pərwərdigar. **31** — Əmdi silər bolsanglar, i Mening qoylirim, Mening qimənzarimdiki qoylirim, insanlardursilər, halas; Mən bolsam silərnıng Hodayinglardurmən» — deydu Rəb Pərwərdigar.

35 Wə Pərwərdigarning sezi manga kelip xundak deyildi: — **2** I insan oqlı, yüzünqni Seir teoqıqə karitip, bexarət berip unı əyibləp mundak degin: — **3** Rəb Pərwərdigar mundak deydu: — «Mana, i Seir teoqi, Mən sanga kərximən; Mən kolumni üstünggə uzartip, seni bir wayrana wə qel-bayawan kılımən. **4** Mən xəhərliringni

haraba kiliwetimən, wə sən wəyrənə bolisən; andin sən Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisən. **5** Qünki sən mænggüə eqmanlik saklap kəlgənsən, Israilarning bexioğa külpət qıxkən künidə, kəbihlikning jazalinix waqti-saiti toxkanda, ularni kiliq küqigə tapxurup bərgənliking tüpəylidin, **6** Xunga Mən həyatim bilən kəsəm kilimənki, — daydu Rəb Pərwərdigar, — Mən sanga kən təkülünxi bəkkimti; kən seni koqloydu. Sən kən təküxtin nəprətlənməgənliking tüpəylidin, əmdi kən seni koqlap yürüdü. **7** Mən Seir teojini wəyrənə wə qəl-bayawan kilip, uningdin besip etküqi həm uningə qaytquqini üzüp taxlaymən. **8** Mən uning taqlirini əltürülənləri bilən toldurimən; sening egizlikliringdə, sening jiloliringdə, sening barlıq jiraliringdə kiliq bilən əltürülənlər yikilidu. **9** Mən seni mænggüə wəyrənə kilimən; sening xəhərliring adəmzatsiz bolidu; wə silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər. **10** — Qünki sən: «Bu ikki əl, ikki məmlikət Meningki bolidu, biz ularə qə bolimiz» degining tüpəylidin — gər qə Mən Pərwərdigar xu yərdə bolə qan bolsammu —, **11** əmdi Mən həyatim bilən kəsəm kilimənki, — daydu Rəb Pərwərdigar, — Mən sening nəpritingdin qıkkən aqqıqıng boyiqə wə həsiting boyiqə sanga muamilə kilimən; Mən üstüngə həküm qikrip jazalixim bilən, Mən ular arisida Özümni kərsitimən. **12** Xuning bilən sening Israil taqlirioğa qarap: «Ular wəyrən boldi, ular bizgə yəm boluxkə təkdim kilindi» degən barlıq xəhərtliringni Mən Pərwərdigarning angliojinimni sənlər tonup yetisilər. **13** Uning üstigə aqlinglarda silər Manga karxi qikip əzünglarni qong kərsitip, Manga kupurluk kilo qan səzünglarni kəpəytkənsilər; Mən ularni anglidim. **14** Xunga Rəb Pərwərdigar mundak daydu: — Pütkül yər yüzi xadlinip kətkinidə, Mən seni wəyrənə kilimən. **15** Israil jəmətinin mirasi wəyrən kilinojanda buningdin sən xadlanəjiningdək, Məmmu sanga xundak kilimən; sənmu, i Seir teoji wə barlıq Edom — silərnin barlıqlinglar wəyrənə bolidu; wə [Edomiylar] Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu».

36 Əmdi sən, i insan oqlı, Israil taqlirioğa bəxarət berip mundak degin: — Israil taqliri, Pərwərdigarning səzini anglanglar: — **2** Rəb Pərwərdigar mundak daydu: — Düxmənning silərgə qarap: «Wah! Mənggü yukiri jaylar bizgə təəlluk boldi!» degini tüpəylidin, **3** xunga bəxarət berip mundak degin: — Rəb Pərwərdigar mundak daydu: — Bərhək, qünki ular silərnə wəyrənə kilip, əllərdin qəlanlirioğa təwə kilixkə həryəndin silərnə əzgənlik tüpəylidin, wə silər əllər arisida səz-qəqək wə təhmət obyektı bolup qəlanlikinglardin, **4** əmdi xunga, i Israil taqliri, Rəb Pərwərdigarning səzini anglanglar: — Rəb Pərwərdigar əllərdin qəlanlirioğa olja həm mazək obyektı bolup qəlan taqlar, egizliklər, jiralar wə jiloqlaroğa, wəyrən bolə qan harabılar wə taxliwetilə qəhərlərgə mundak daydu: — **5** Xunga Rəb Pərwərdigar mundak daydu: — Huxal boluxup qəlbidiki pütin eqmanlik bilən Mening zeminimni əzligə təəlluk boluxkə bekitip, uni bulang-talang kiliwalaylı degən əllərdin qəlanlirioğa wə Edomdikilərnin həmmisigə bərhək, Mən [Əz həlkimgə] bolə qan kizəjınlikimdin qıkkən aqqıq otida səz kildim: — **6** Israil zemini toqruluk bəxarət berip, taqlar,

egizliklər, jiralar wə jiloqlaroğa səz kilip mundak degin: — Rəb Pərwərdigar mundak daydu: — Mana, Mən Əz [həlkimgə bolə qan] kizəjınlikimdin qəhərim bilən səz kildim — qünki silər əllərnin mazək-aqanətlirini yegənsilər. **7** — Xunga Rəb Pərwərdigar mundak daydu: — Mən qolunni kətürüp xundak kəsəm iqqənki, bərhək, ətrapinglardiki əllər əzining mazək-aqanətlirini əzi ixitidu. **8** Ləkin silər, i Israil taqliri, xahlinisilər, həlkim Israilə qəwə bərisilər; qünki ular pat arida qaytıp kəlidu. **9** Qünki mana, Mən silər tərpinglardidurmən; Mən silərgə qaraymən, silər yumxitisilər həm tərtilisilər. **10** Wə Mən üstünglərdə adəmlərnə, yəni Israilning pütkül jəmətinə, ularning barlıqni kəpəytimən; xəhərlər aqalilik bolidu, harabılar qaytidin qurulidu. **11** Mən üstünglərdə adəm həm həywanlarni kəpəytimən, ular awup nəsil kəridu; Mən etkən zamanlardikidə silərnə olturaklıq kilimən; bərhək, həlinglarni əslidikidin əwzəl kilimən; silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetisilər. **12** Mən üstünglərgə adəmlərnə, yəni həlkim Israilni mandurimən; ular silərgə igidarqılıq kilidu, silər ularning mirasi bolisilər; silər yəne ularni balilirdin juda kilməysilər. **13** Rəb Pərwərdigar mundak daydu: — Qünki ularning silərgə: «Silər adəmlərnə yəysilər, əz elinglarni balilərdin juda kiloqənsilər!» degini tüpəylidin, **14** əmdi silər yəne adəmlərnə yeməysilər, əz elinglarni balilirdin yəne juda kilməysilər, daydu Rəb Pərwərdigar. **15** — Mən silərgə yəne əllərnin mazək-aqanətlirini anglatkuzmaymən; silər əllərnin tapa-tənisini yəne kətürməysilər, silər əz elinglarni qaytidin yikitməysilər, — daydu Rəb Pərwərdigar. **16** Pərwərdigarning səzi manga kəlip xundak deyildi: — **17** I insan oqlı, Israil jəməti əz zeminida turoqan qəqlarda, ular əz yoli həm kilmixliri bilən uni buləjoqan; Mening aldimda ularning yoli ay kərgən ayalning napaklikioğa ohxax. **18** Xunga zeminoğa təkən kən üqün, zeminni məbudliri bilən buləjoqanlığı üqün, Mən qəhərimni ular üstigə təkətm; **19** Mən ularni əllər arisioğa tarkitiwəttim, ular məmlikətlər iqigə tarilip kətti; Mən ularning yolliri həm kilmixliri boyiqə ularning üstigə həküm qikardim. **20** Ular baridəjoqan hərəkəsi əllərgə kəlgəndə, ular toqrısında: «Bular Pərwərdigarning həlqi, biraq ular Uning zeminidin qıkkən!» — deyiləndə, ular yənəla Mening pak-muqəddəs namimni buləjoqan; **21** Biraq Mən Israil jəməti barə qan hərəkəsi əllər arisida buləjoqan pak-muqəddəs namim üqün kəngül bəldüm. **22** Xunga Israil jəmətigə mundak degin: — Rəb Pərwərdigar mundak daydu: — Mən bu ixni silərnə dəp əməs, i Israil jəməti, bəlkə silər barə qan hərəkəsi əllər arisida silər buləjoqan əz pak-muqəddəs namim üqün kilimən. **23** Mən əllər arisida buləjoqan, Özümning bəyüq namimni pak-muqəddəs dəp kərsitimən; namimni dəl silər ular arisida buləjoqan; ularning kəz aldidə Mən Özümni silərnin aranglarda pak-muqəddəs kərsətinimdə, əllər Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetidu, — daydu Rəb Pərwərdigar. **24** Mən silərnə əllər arisidin elip, məmlikətlər iqidin yiqip, silərnə əz zeminiglarə qayturimən. **25** — Mən süpsüzük suni üstüngləroğa qaqimən, buning bilən silər pak bolisilər. Silərnə həmmə paskiniliklardin wə butliringlardin paklaymən. **26** Mən silərgə yəngi qəlb bərimən, iqlinglarə yəngi bir

37 Pərvərdigarning kəli wujuduməja kəndi; Pərvərdigar meni Rohi bilən kətürüp qikip, bir jilojining otturisiəja turoqzdi; u yer səngəklərgə toldi. **2** U meni səngəklər ətrapidin uyak-buyakğa ötküzdi; mana, bu oquq jilojida [səngəklər] intayın nuroqın idi; wə mana, ular intayın kurup kətəkəndi. **3** U məndin: — I insan oqlı, bu səngəklər kəytidin yaxnamdu? — dəp soridi. Mən: — I Rəb Pərvərdigar, sən biləsən, — dedim. **4** U mənə: I insan oqlı, bu səngəklər üstigə bəxarət berip mundak deyin: «I kuruk səngəklər, Pərvərdigarning səzini anglanglar! **5** Rəb Pərvərdigar bu səngəklərgə mundak dəydu: — Mana, Mən silərgə bir roh-nəpəs kirgüzimən, wə silər həyat bolisilər. **6** Mən üstünlərgə pəy-singirləni salımən, siləni tərə bilən yapımən, silərgə roh-nəpəs kirgüzimən; wə silər Mening Pərvərdigar ikanlıkimni bilip yetisilər». **7** Xunga mən buyrulojini boyiqə bəxarət bərdim; mən bəxarət beriximə, bir xawkūn kətürüldi, mana jalak-julak bir awaz anglandi, səngəklər jipsilixip, bir-birigə qoxuldi. **8** Mən kərdüm, mana, pəy-singirlər həq ot ularning üstigə kelip ularni kaplıdi; birak ularla həq roh-nəpəs bolmıdi. **9** U mənə: — I insan oqlı, roh-nəpəskə bəxarət

509

«amdi əllər Özüm Pərvərdigarning Israilni pak-muqəddəs qiloquqi ikənlikimni bilip yetidu».

38 Pərvərdigarning səzi munga kelip mundak deyildi: — **2** İnsan ooqli, yüzügni Magog zeminidiki Rox, Məxək və Tubalning əmiri Gogka qaritip uni əyibləp bexarət berip xundak degin: — **3** Rəb Pərvərdigar xundak deydu: «Mana, i Gog, — Rox, Məxək və Tubalning əmiri, Mən sanga karximən; **4** Mən seni arkingoşa yandurup, engikinggə ilmaklarni selip, sən və pütün koxununı — atlar və atlik əskərləni, həmmisi toluk korallanoşan, sipar-kalkanlarni kətürğən, qiliq tutkan top-top kixiləni jənggə qikirimən; **5** Pars, Efiopiya və Put, həmmisi kalkan-dubuloşa bilən korallinidu **6** — Gomer və uning barlik top-top adəmliri, ximalning əng kəridin kəlgən Torgamah jəməti və uning barlik top-top adəmliri, bu kəp əllər sanga həmrəh bolup billə bolidu. **7** Əzüngni tayyarla; sən və sanga yioqiloşan barlik top-top adəmliring tayyarlanoşan petida bol; sən ularoşa nazarətlilik kilisən. **8** Kəp künlərdin keyin sən [jənggə] qakirilisən; sən ahirki yillarda qiliqtin kutkuzuloşan, kəp əllərdin yioqiloşan həlkning zeminioşa, yəni uzundin beri wayran kəlinip kəlgən Israil taqilroşa hujum kilisən; uning həlki əllərdin yioqiloşan bolup, ularning həmmisi aman-esən turiveridu; **9** sən, barlik top adəmliring və sanga həmrəh boləşan nuroşun əllər bilən billə aloşa besip, boran-qapkundak kəlisən; sən yər yüzini kəplioşan buluttək bolisən». **10** — Rəb Pərvərdigar mundak deydu: «Xu küni xundak boliduki, kənglünggə baxқиə hiyallar kirip, sən razil hiylə-nəyrəngni oylap qikisən; **11** sən: «Mən sepilsiz yeza-kəntlər jaylaxkan zeminioşa besip kirimən; mən aman-esən turuwatkan bir həlkəyə yekinliximən — ularning həmmisi sepilsiz, takəşsiz və dərwasizis turuwatidu», dəysən, — **12** «Xuning bilən oljilarni elip, bulang-talang kilimən; kolumni əslidə wayran bolup əmdilikdə məkənlilik boləşan jaylaroşa, əllərdin yioqiloşan, mal-dunyaşa igə boləşan, dunyaning kinkididə yaxawətkən həlkəyə karxi kilimən». **13** Xu tapta Xeba, Dedan, Tarxixitiki sodigərlər barlik yax xirliri bilən səndin: «Sən olja elixkə kəldingmu? Sən top-top adəmliringni bulang-talang kiliwelixkə — altun-kümüxni elip ketixkə, mal-dunyani elip ketixkə, zor bir oljoşa erixiwelixkə yioqingmu?» — dəp soraydu. **14** Xunga bexarət bərgin, i insan ooqli, Gogka xundak degin: — Rəb Pərvərdigar xundak deydu: — Mening həlkim Israil aman-esən bolidioşan külini, sən bilip yətməmsən? **15** Sən əz jəyindin, yəni ximalning əng qət jəyidin qikisən, sən və sanga həmrəh boləşan nuroşun əllər, həmmisi atlik bolup, top-top adəmlər, qong koxun bolisən. **16** Sən yər yüzini kəplioşan buluttək həlkim Israiloşa karxi qikisən — bu ahirki zamanlarda bolidu — Mən seni əz zeminioşa karxilixkə qikirimən; xundak kilip Mən sən arkilik, i Gog, əlləring kəz əlida Əzümnin pak-muqəddəs ikənlikimni kərsətkəndə, ular Meni tonuydu». **17** — Rəb Pərvərdigar xundak deydu: «Mən kədimki zamanlarda kullirim boləşan Israilidiki pəyoğəmbərlər arkilik bexarət qiloşan bərsi sən əməsmu? Ular xu künlərdə, xundakla kəp yillardin beri, Mening seni həlkimə karxilixkə qikiridioşanlikim toqiruluk bexarət bərgən əməsmu? **18** Wə xu küni, yəni Gog Israil zeminioşa karxi qikkan küni xundak boliduki, — dəydu

Rəb Pərvərdigar, — qəzəpim bilən Mening kəhrim ərləp qikidu. **19** Mening [Əz həlkimə] boləşan kizənilikimdin, qəzəp bilən xundak səz qiloşanmənki, Israil zeminida zor yər təvrəx bolidu; **20** xuning bilən dengizdiki beliklər, asmandiki uqar-qanatlar, daladiki həywanlar, yər yüzidiki əmiligüqi həywanlar və yər yüzidə turoşan barlik insanlar Mening yüzüm əlida təwrinip ketidu; taqlar ərtilip, tik yarlar qulap ketidu, barlik tamlar yərgə ərtilip quxidu. **21** Mən barlik taqlirimda uning bilən karxilixkə bir qiliq qakirimən, — dəydu Rəb Pərvərdigar, — hərbersining qiliqi əz kəridixigə karxi qikidu. **22** Mən waba kesili və kən təkux bilən uningoşa həküm qikirip jaxalaxkə kixiximən; Mən uningoşa, uning koxunliri üstigə, uningoşa həmrəh boləşan nuroşun əllər üstigə dəhəxtlik yamoşur, zor məldür taxliri, ot və güngürt yaoşdurimən; **23** Mən Əzümnü uluqlap, Əzümnü pak-muqəddəs dəp kərsitimən; wə nuroşun əllərnin kəz əlida namayan bolimən, ular Mening Pərvərdigar ikənlikimni tonup yetidu».

39 «Əmdi sən, i insan ooqli, Gogni əyibləp bexarət berip xundak degin: — Rəb Pərvərdigar xundak deydu: — Mana, i Gog, — Rox, Məxək və Tubalning əmiri, Mən sanga karximən; **2** Mən seni arkingoşa yandurup, yetkiləp, seni ximalning əng kəridin qikirimən, Israilning taqliri üstigə tajawuz kildurimən; **3** Mən okyayingni sol kolungdin urup taxloquziwetimən, oklirigni ong kolungdin quxüriwetimən; **4** sən Israil taqlirining üstigə yikilisən; sən və sening barlik koxunliring, sanga həmrəh boləşan əllər yikilisilər; Mən seni barlik yirtkuq uqar-qanatlaroşa gəx, daladiki barlik həywanlaroşa ow boluxkə təkdin kildim. **5** Sən dalada yikilisən; qünki Mən xundak səz kildim, — dəydu Rəb Pərvərdigar. **6** Mən Magog üstigə wə dengiz boyida aman-esən turoşanlaroşa ot yaoşdurimən; ular Mening Pərvərdigar ikənlikimni tonup yetidu. **7** Mening pak-muqəddəs namimni həlkim Israil arisida tonutimən; pak-muqəddəs namimning kaytidin buləşinixkə kət'iy yol koymaymən; əllər Mening Pərvərdigar, Israilda turoşan Muqəddəs Boləşiqisi ikənlikimni bilip yetidu. **8** Mana, u kəlidu! Bu ixlar qokum bolidu, — dəydu Rəb Pərvərdigar, — bu dəl Mən eytkən künidur. **9** Israil xəhərliridə turuwatkanlar qikip korallarni, jümlidin sipar-kalkanlar, okyalar, tokmaklar və nəyziəni kəydürüp ot kəlaydu — ular bular bilən yəttə yil ot kəlaydu. **10** Daladin həq otun elinmaydu, ormanlardin həq yaoşqə kesilməydu; qünki ular korallarni ot kəlxkə ixlitidu; ular əzlidiridin olja tutkanlarni olja tutidu, əzilirini bulang-talang qiloşanlarni bulang-talang kilidu, — dəydu Rəb Pərvərdigar. **11** Wə xu künidə xundak boliduki, Israil zeminidin, yəni dengizning xərkəy kiroşqidin ətdioşanlarning jiləşisidin Gogka bir yərlək boluxi üqün bir orunni berimən; bu yərlək bolsa ətküqilərnin yolini tosidu; ular xu yərdə Gog və uning barlik top-top adəmlirini kəmidu; u «Həmon-Gog jiləşisi» dəp atilidu. **12** Israil jəməti zeminini həlal kiliş üqün, ularni yəttə ay kəmidu; **13** zeminidiki barlik həlk ularni yərlikkə koyidu; xuning bilən Əzümi uluqlanoşan muxu künidə bu ix ularoşa xəşəp bolidu, — dəydu Rəb Pərvərdigar. **14** Ular birnəqə adəmnü zeminni dawamlilik ərilap, tajawuzqilarning zemin yüzidə kəloşan jəsətlirini

40 Bizning sürgün bolqanlikimizning yigirma baxinchi yili, yilning bexida, aynning oninchi künidə, yəni xəhər besülgəndin on tət yil keyin — dəl axu künidə Pərwərdigarning kolı mening wujuduməqə kondı, wə U meni [xəhəgə] apardı. **2** Hudaning əlamət körünüxliridə U meni İsrail zəminiəqə apirip, itayin egiz təxə üstigə orunlaxturdı; təqning jənubiy tərəpidə xəhərdək bir kənd quruluş turattı. **3** U meni xu yərgə apardı; mana kəlidə kanap tanisi wə elqəm hadisini tutkan, misning körünüxidə bolqan bir kixi; u dərəwazidə turattı. **4** Bu kixi mangan: «İnsan oqlı, kəzlirig bilən kərüp, qulıking bilən anqlap, kənglüngni manə sangə kərsitidioqan barlik

511

jənub tərəpkə apardı; mana, jənubkə qaraydıoğan bir dərwaza bar idi; u uning tüwrükləri, dalanlirini elqidi, ular baxkılırioğa ohxax idi. **25** Dərwazining wə dalinining ətrapidiki derizilər baxkılırioğa ohxax idi; uning uzunluğu əllik göz, kənglikli yigirmə bəx göz idi. **26** Uningoğa qıkdıoğan yəttə baskuq bar idi; uning dalini iqlirigə karaytti; uning tüwrükliridə palma dərilhəning nəxisi bar idi, u tərəptə biri, u tərəptə biri bar idi. **27** İqki həyliyoğa kiridoğan, jənubkə qaraydıoğan bir dərwaza bar idi; u jənubiy tərəptə dərwazidin dərwažioğa elqidi, yüz göz qıktı. **28** U meni iqlı həyliyoğa jənubiy dərważidin əkirdi; wə jənubiy dərważini elqidi; uning elqəmliri baxkə dərwaziləringkigə ohxax idi. **29** Uning oyuk əyliri, arilik tamliri, dalinining elqəmliri baxkılıriningkigə ohxax idi; uning wə dalinining ətraplirida derizilər bar idi; uning uzunluğu əllik göz, kənglikli yigirmə bəx göz idi. **30** Ətrapidə uzunluğu yigirmə bəx göz, kənglikli bəx göz ətrapidə dalini bar idi. **31** Uning dalini bolsa sirtki həyliyoğa karaytti; uning kirix eqizidiki ikki yan tüwrükidə palma dərəhlərləning nəxisi bar idi; uning qıqx yolining səkkiz baskuqluq pələmpiyi bar idi. **32** U meni iqlı həyliyə xərk tərəpkə apardı; u tərəptiki dərważini elqidi; uning elqəmliri baxkılırioğa ohxax idi. **33** Uning oyuk əyliri, arilik tamliri, dalinining elqəmliri baxkılıriningkigə ohxax idi; uning wə dalinining ətraplirida derizilər bar idi; uning uzunluğu əllik göz, kənglikli yigirmə bəx göz idi. **34** Uning dalini bolsa sirtki həyliyoğa karaytti; uning [kirix eqizining] u wə bu tərəpidiki tüwrükidə palma dərəhlərləning nəxisi bar idi; uning qıqx yolining səkkiz baskuqluq pələmpiyi bar idi. **35** U meni ximaliy dərwažioğa apardı, wə uni elqidi; uning elqəmliri baxkılırioğa ohxax idi. **36** Uning oyuk əyliri, arilik tamliri, dalanliri [baxkılırioğa] ohxax idi; ətrapidə derizilər bar idi. Uning uzunluğu əllik göz, uning kənglikli yigirmə bəx göz idi. **37** Uning dalinidiki tüwrüklər sirtki həyliyoğa karaytti; uning [kirix eqizidiki] ikki yan tüwrükidə palma dərəhlərləning nəxisi bar idi; uning qıqx yolining səkkiz baskuqluq pələmpiyi bar idi. **38** Hər bir dərwaza [ikki] tüwrükining yenidə ixiklik kiqik əy bar idi; ular xu əylərdə keydurmə kurbənləkləri yuyatti. **39** Dərwazining dalinidə uyanda ikkidin xirə, buyanda ikkidin xirə bar idi; ular xirələrləning üstidə keydurmə kurbənləklər, gunah kurbənləkləri wə itaətsizlik kurbənləklərini soyidu. **40** Ximaliy dərważining dalinining kirix eqizidiki pələmpəyning bir yenidə ikki xirə bar idi; dalanning kirix eqizining yənə bir yenidə ikki xirə bar idi. **41** Xuningdək dərważining u yenidə tət xirə, bu yenidə tət xirə bar idi – jəmi səkkiz joza bar idi; ular ularning üstidə kurbənləkləri soyidu. **42** Yənə taxtin yonup yasaloğan, uzunluğu bir yerim göz, kənglikli bir yerim göz, egizlikli bir göz keldioğan tət xirə bar idi; ularning üstigə keydurmə kurbənləklər wə baxkə kurbənləkləri soyidioğan qoral-əswəblər koyulidu. **43** Dərwaza iqidə, tamliri üstigə bir alıkan uzunluqtiki jüp ilməklilik kanarlar bəkitilgən. Xirələr üstigə kurbənləklər gəxliri koyulidu. **44** İqlı həyliyə iqidə wə iqlı dərważining sirtidə mədhəyə nəhxiqliri üçün ikki kiqik əy bar idi; biri ximaliy dərważining yenidə, jənubkə yüzlənən; yənə biri jənubiy dərważining yenidə, ximaloğa yüzlənənidi. **45** U mənə: «Jənubkə

yüzlənən əy kəhinlər, yəni ibadəthənioğa məs'ullar üqündur. **46** Jənubkə yüzlənən əy kəhinlər, yəni kurbəngah wəzipsigə məs'ullar üqündur. Bular bolsa Zadokning jəmətinəng oqul pərzəntliri; xularla Lawiy jəmətidilər arisidin Pərwərdigərləning yənioğa hizmitidə boluxkə kirəlaydu» — dedi. **47** U həyliyi elqidi; uzunluğu yüz göz, kənglikli yüz göz, tət qasılıq idi; kurbəngah bolsa muqəddəshanə aldida turatti. **48** U meni muqəddəshanəning dalinioğa apardı; u dalan eqizining ikki yenidiki tamların uzunluğunu elqidi; bir tərəptiki bəx göz, yənə bir tərəptiki bəx göz qıktı; dalan eqizining [əzi on tət göz idi]; dalan eqizidiki tamning [iqlı tərəpinəng] kənglikli bu tərəpi üç göz, u tərəpi üç göz idi. **49** Dalanning kənglikli yigirmə göz, uzunluğu on bir göz idi; uningə qıkdıoğan pələmpəy bar idi; tüwrükümü bar idi, u yenidə biri, bu yenidə biri bar idi.

41 U meni [muqəddəshanidiki] muqəddəs jəyning aldioğa apardı; u jəyning kirix eqizining ikki tərəpidiki yan tamni elqidi, hər ikkisinin kəlinliyi altə göz qıktı. **2** Kirix eqizining kənglikli bolsa on göz idi; muqəddəs jəyning kirix eqizidiki toorə tamning iqlı tərəpinəng kənglikli elqidi, hər ikkisi bəx göz qıktı; u muqəddəs jəyning uzunluğunu elqidi, kirix göz qıktı; uning kənglikli yigirmə göz qıktı. **3** U iqlirigə qarap mangdi, əng muqəddəs jəyoğa kirix eqizidiki toorə tamning kənglikli ikki göz; eqizining kənglikli altə göz idi; [ikki tərəptiki] toorə tamning uzunluğu bolsa, yəttə göz idi. **4** U muqəddəs jəyning kəydidiki «əng muqəddəs jəy»ning uzunluğunu elqidi, yigirmə göz qıktı; kənglikümü yigirmə göz idi. U mənə: «Bu əng muqəddəs jəy» — dedi. **5** U muqəddəshanəning tamni elqidi, kəlinliyi altə göz qıktı; yandiki kiqik hanilərləning bolsa, kənglikli tət göz idi; kiqik hanilər muqəddəshanini qəridəp selinoğanidi. **6** Yenidiki kiqik hanilər üç kəwətlilik, bir-birigə üstiləklilik idi, hər kəwəttə ottuzdin hana bar idi; kiqik hanilərləning limliri muqəddəshanəning temioğa qıqıp kəlməslilik üçün, limlar kiqik hanilərləning sirtki temioğa bəkitilgənidi. **7** Yukiriloğənsəri muqəddəshanəning ətrapidiki kiqik hanilər kəngiyip barəoğanidi; qünki muqəddəshanəning ətrapidə kuruluş boləoğanliktin bina egizligənsəri hanilər kəngəyən. Xu səwəbtin muqəddəshanümü egizligənsəri kəngəyən. Təwəndiki kəwəttin yukiridiki kəwətkiqə otturidiki kəwətlilik qıkdıoğan pələmpəy bar idi. **8** Mən muqəddəshanəning egiz ulluq supisi barlıqini kərdum; u həm yenidiki kiqik hanilərləning uli idi; uning egizlikli toptoorə bir «hada» idi, yənə altə «qong göz» idi. **9** Yenidiki hanilərləning sirtki temining kəlinliyi bəx göz idi. Muqəddəshanəning yenidiki kiqik hanilər bilən [kəhinlərləng] hujriliri arilikidiki box yərləning kənglikli yigirmə göz idi; bu box yər muqəddəshanəning həmmə tərəpidə bar idi. **11** Yenidiki kiqik haniləroğa kirix eqizi bolsa box yərgə karaytti; bir kirix eqizi ximaloğa, yənə biri jənubkə karaytti. Supə üstidiki hanilərləri qəridigən box yərləning kənglikli bəx göz idi. **12** Qərbkə jaylaxkən, box yərgə qaraydıoğan binəning uzunluğu yətmix göz idi; binəning sirtki temining kəlinliyi bəx göz; uning kənglikli tokşən göz idi. **13** Həliki kixi muqəddəshanəning əzini elqidi; uning uzunluğu yüz göz idi. Box yərləning kənglikli [yüz göz idi], binəning tamliri

koxulup jamiy kengliki yuz gaz idi. **14** Mukaddashaning aldi tərpi wə xərkkə joylaxkan hōylisining kengliki yuz gaz idi. **15** U [mukaddashaning] kəynidiki box yərgə karaydioqan binaning kenglikini, jūmlidin u wə bu tərpidiki karidorni əlqidi, yuz gaz qikti. Mukaddashaning «mukaddas jay»i bilən iqki «əng mukaddas jay»i wə sirtkə karaydioqan dalini bolsa, yaojaq tahtaylar bilən bezəlgən; uning bosuqiliri, iqidiki üq jayning ətrapidiki rojəkliri həm dəhlizliri bolsa, bosuqisidin tartip həmmə yər, poldin derizilərgiqə yaojaq tahtaylar bilən bezəlgən (derizilər əzi rojəklik idi). **17** Dalandin iqki «əng mukaddas jay»oqiə boləqan torus, iqki wə sirtki «mukaddas jay»ning tamlirining həmmə yeri kerub wə palma dərəhliri bilən əlqəmlik nəxiyləngənidi. Hər ikki kerub arisida bir palma dərəhi nəxiyləngənidi; hərbi kerubning ikki yūzi bar idi. **19** Kerubning insan yūzi bu təraptiki palma dərəhi nəxiyigə karaytti; xir yūzi u tərəptiki palma dərəhi nəxiyigə karaytti; pütkül mukaddashaning [iqki] həmmə tərpi xundək idi; **20** dalanning poldin tartip torusioqiə, xuningdək «mukaddas jay»ning tamlirioja kerublar wə palma dərəhliri nəxiy qilinoqan. **21** «Mukaddas jay»ning ixik kexəkliri bolsa, tət qasilik idi; «əng mukaddas jay» aldidiki ixik kexəklirimo ohxax idi. **22** «[Mukaddas jay]»[ning] egizliki üq gaz, uzunluqi ikki gaz boləqan kurbangahi yaojaqtin yasaloqan; uning burjəkliri, yūzi wə tamlirining həmmisi yaojaqtin yasaloqan; heliki kixi manga: «Bu bolsa Pərwərdigarning aldidiki turidioqan xirədur» — dedi. **23** [Mukaddashaning] «mukaddas jay» həm «əng mukaddas jay»ining hər birining kox kənatliki ixiki bar idi. **24** Hərbi kənatining ikki kətlimi bar idi; bu ikki kətlam kətlinatini; bu tərəptiki kənatining ikki kətlimi bar idi; u tərəptikisiningmu ikki kətlimi bar idi. **25** Ularning üstigə, yəni «mukaddas jay»ning ixikliri üstigə, tamlarning üstini nəxiyləngəndək, kerublar wə palma dərəhliri nəxiyləngənidi; sirtki dalanning aldidiki yaojaqtin yasaloqan bir aywan bar idi. **26** Dalanning u wə bu tərpidə rojəklər wə palma dərəh nəxiyliri bar idi. Mukaddashaning yenediki kiqik hanilar wə aldidiki aywaning xəklimu xundək idi.

42 U meni sirtki hōylioja, ximal tərpiyə apardi; u meni yənə «box yər»gə tutaxkan, ibadəthanining ximaliy udulioja joylaxkan kiqik hanilaroja apardi. **2** Hanilarning jamiy uzunluqi yuz gaz idi; ularning kirix yoli ximaloja karaytti; [hanilarning] jamiy kengliki əllik gaz idi. **3** Hanilar iqki hōylioja təwə yigirmə gaz kengliktiki «box yər»gə karaytti, xundəklə sirtki hōylioja təwə «tax tahtayliq supa»ning udulida idi. Üq kəwətlilik hanilarning karidorining bir tərpidiki hanilar yənə bir tərpidiki hanilarning udulida idi. **4** Hanilarning aldidiki on gaz kengliktə, yuz gaz uzunluqta bir karidor bar idi. Hanilarning ixikliri ximaloja karaytti; **5** yukiridiki hanilar təwəndiki wə otturisidiki əylərdin tar idi; qünki karidorlar kəp orunni iğiliwəloqanidi. **6** Hanilar üq kəwətlilik idi; biraq hōylioja tutax hanilarningkidək tüwrükliri bolmiojaqqa, üqinqi kəwəttiki hanilar astinki kəwəttiki wə oturidiki hanilardin tar idi. **7** Sirttiki hanilarning yenediki, yəni hōyli ni hanilardin ayrip turidioqan sirtki tamning uzunluqi əllik gaz idi. **8** Sirtki hōylioja tutaxkan hanilarning bolsa, jamiy uzunluqi

əllik gaz idi; mana, mukaddashanoja karaydioqan tərpinin uzunluqi yuz gaz idi. **9** Bu hanilar astida, sirtki hōylidin kiridioqan, xərək tərəkə karaydioqan bir kirix yoli bar idi. **10** Ibadəthanining jənubiy tərpidə, xərkiy tərpiyə karaydioqan iqki hōylidiki tamning kengliki bilən təng boləqan, «box yər»gə tutaxkan, ibadəthanining əziə karaydioqan hanilar bar idi; **11** Ularning aldidimu bir karidor bar idi; ular ximaloja karaydioqan hanilaroja ohxaytti. Ularning uzunluqi wə kengliki, barliq qikix yolliri, xəklə wə ixikliri ohxax idi. **12** Jənubkə karaydioqan bir yūti x hanilarning ixiki aldidiki karidorning bexida bir kirix yoli bar idi; bu kirix yolimu xərkkə karaydioqan tamning yenida idi. **13** U wə manga: «[Ibadəthanining hōylidiki] «box yər»gə tutaxlik bu ximaliy wə jənubiy yūti x hanilar bolsa, mukaddas hanilardur; Pərwərdigaroja yekinxalaydioqan kahinlar xu yərlərdə «əng mukaddas hədiyələr»ni yaydu. Ular xu yərlərdə «əng mukaddas hədiyələr»ni, yəni axliq hədiyələri, gunah kurbənliliklirini wə itətsizlik kurbənliliklirini koyidu; qünki xu yərlər mukaddəstur. **14** Kahinlar Huda aldioja kirgəndin keyin, ular «mukaddas jay»din bisawitə sirtki hōylioja qikmaydu, bəklə xu yərgə hizmat kiyimini selip koyidu, qünki bu kiyimlər mukaddəstur. Ular pəkət baxkə kiyimləri kiyip, andin jamaət turoja yərgə qikidu» — dedi. **15** U xundək kiliq ibadəthanining iqki kəlimini əlqigəndin keyin, u meni xərkkə karaydioqan dərwezidin qikardi wə ətrapidiki tamni əlqidi. **16** U xərkiy tərpi ni əlqəm hadisi bilən əlqidi; u bəx yuz hada qikti. **17** U ximaliy tərpi ni əlqəm hadisi bilən əlqidi; u bəx yuz hada qikti. **18** U jənubiy tərpi ni əlqəm hadisi bilən əlqidi; u bəx yuz hada qikti. **19** U ojarbiy tərpiyə burulup, əlqəm hadisi bilən əlqidi; u bəx yuz hada qikti. **20** U tət tərpi ni əlqidi; ətrapida awam bilən pak-mukaddas boləqan jaylari ayrip turidioqan, uzunluqi bəx yuz [hada], kengliki bəx yuz [hada] tam bar idi.

43 U meni dərwasioja, yəni xərkkə karaydioqan dərwasioja apardi; **2** Mana, Israilning Hudasing xan-xəripi xərək tərəptin kəldi; Uning awazi uluq sularning xərkiroqan sadasidə idi; yər yūzi uning xan-xəripi bilən yorutuldi. **3** Mən kərgən bu aləmat kərinüx bolsa, u xəhəni həlak kiliqkə kəlgən kətimda kərgən aləmat kərinüxtək boldi; aləmat kərinüxlər yənə mən Kəwar dəryasi boyida turup kərgən aləmat kərinüxtək boldi; mən düm yikildim. **4** Pərwərdigarning xan-xəripi xərkkə karaydioqan dərwasə arkilik ibadəthanioja kirdi; **5** Roh meni kətiirup, iqki hōylioja apardi; mana, Pərwərdigarning xan-xəripi ibadəthanini toldurdi. **6** Həliki kixi yenimda turoqanda, ibadəthanining iqidin Birsining səziləgən awazini anglidim; **7** U manga: — I insan oqlı, bu Mening təhtim selinoqan jay, Mən ayaoq basidioqan, Mən Israil arisida mənggügə turidioqan jaydur; Israil jəmətidikilər — ularning əzliri yaki padixahliri buzukluqi bilən yaki «yukiri jaylar»da padixahning jəsətliri bilən Mening pak-mukaddəs namimni yənə həq bulojmaydu. **8** Ular əz bosuqisini Mening bosuqimning yenioja, ixik kexikini Mening ixik kexikimning yenioja saləqan, ular bilən Məni pəkət bir tamla ayrip turatti, ular Mening pak-mukaddəs namimni yirginlikliri bilən buləjoqan. Xunga Mən

oʻzajipim bilan ularni yokitiwattim. **9** ʻmdni ʻazir ular buzuklukini, padixahlarining jʻasʻatlarini Mʻndin yirak kilsun; wʻ Mʻn ular arisida mangguga turiman. **10** — ʻmdni sʻn, i insan oʻqli, Israil jʻamatining ʻz kʻabihliklaridan hijalat boluxi uqun bu ʻyni ularoʻja kʻersitip bʻrgin; ular kallisida ibadathanini ʻlqʻp baksun. **11** ʻgʻrda ular ʻz kʻiloqanlaridan hijil bolsa, ʻmdni sʻn muxu ʻyning xʻaklini, uning selinixini, qikix yollarini, kirix yollarini wʻ barlik layihisini wʻ barlik bʻlgilimilirini, — xundak, barlik xʻaklini wʻ barlik kanunlarini ayan kʻilip bʻrgin; ularning putkul xʻaklini esida tutuxi hʻm uning bʻlgilimiliriga ʻmal kʻilixi uqun, uni ularning kʻz aldioʻja yazoʻjin. **12** Ibadathanining kanuni xundak bolidu: U turoʻjan taʻoʻjning qokʻqisining bekitilgan pasiloʻqʻa bolʻoʻan dairisi «ʻng mukʻaddʻs» bolidu; mana, bu ibadathanining kanunidir. **13** Kurbangahning «[qong] gʻz»da ʻlqʻngʻn ʻlqʻmlari xundak idi: — bu gʻz bolsa bir gʻz qoxuloʻan bir alikan bolidu. Kurbangahning atrapidiki ulining egizliklari bir gʻz, kʻngliklari bir gʻz, atrapidiki girwiki bolsa bir alikan idi. Mana bu kurbangahning uli idi. **14** Uning ulidin astinki takqigʻqʻa ikki gʻz, kʻngliklari bir gʻz idi; bu «kikik takqʻ»din «qong takqʻ»gʻqʻa tʻt gʻz, kʻngliklari bir gʻz idi; **15** kurbangahning ot supisining egizliklari tʻt gʻz idi; ot supisida tʻt munggʻz qokqiyip qikip turatti. **16** Kurbangahning ot supisining uzunluklari on ikki gʻz, kʻngliklari on ikki gʻz bolup, u tʻt qasiliklari tʻt gʻz idi; astining kʻngliklari bir gʻz idi; uningʻja qikidioʻan pʻlʻmpiyi xʻarkʻa karaytti. **18** U manga xundak dedi: — I insan oʻqli, Rʻb Pʻrwʻrdigʻr xundak daydu: Bu kurbangah uʻstiga kʻyʻdurmʻa kʻurbanliklarni sunux wʻ uʻstiga kʻan sepix uqun uni yasioʻan kunida, xular uning bʻlgilimiliri bolidu: — **19** sʻn Lawiy kʻabilisidin bolʻoʻan, yʻni Mening hizmitida bolux uqun Manga yekʻinlixidioʻan Zadok naslidikilardʻin bolʻoʻan kʻahinlarʻja gunah kʻurbanliklari supitida yax bir torpakni berisʻn; **20** sʻn uning kʻenidin azrak ʻlʻp kurbangahning munggʻzilariga, qong takqining tʻt burjigʻga hʻm atrapidiki girwʻklari uʻstiga sʻrisʻn; xuning bilan sʻn uni pakizlap wʻ uningʻja kafarʻt kʻilisʻn. **21** Sʻn gunah kʻurbanliklari bolʻoʻan torpakni elip uning jʻasitini «mukʻaddʻs jay»ning sirtida bolʻoʻan, ibadathanidiki alahida bekitilgan jayda kʻyʻdʻrisʻn; **22** ikkinji kunida sʻn gunah kʻurbanliklari supitida bejirim bir tekini sunisʻn; ular kurbangahni torpak bilan paklanduroʻjandak tʻka bilan uni paklaydu. **23** Sʻn uni paklioʻjandin keyin, sʻn bejirim yax bir torpak, qʻy padisidin bejirim bir qokqarni sunisʻn; **24** sʻn ularni Pʻrwʻrdigʻarning aldioʻja sunisʻn; kʻahinlar ularning uʻstiga tuz sepidu wʻ ularni Pʻrwʻrdigʻaroʻja atap kʻyʻdurmʻa kʻurbanlik supitida sunidu. **25** Yʻttʻ kʻun sʻn hʻr kʻuni gunah kʻurbanliklari supitida bir tekini sunisʻn; ular bejirim yax bir torpakni, qʻy padisidin bejirim bir qokqarnimu sunidu. **26** Ular yʻttʻ kʻun kurbangah uqun kafarʻt kʻilip uni paklaydu; xuning bilan ular uni pak-mukʻaddʻs dʻp ayriydu. **27** Bu kʻunlar tʻugigʻnda, sʻkkizinqi kʻuni wʻ xʻu kʻundin keyin, kʻahinlar silʻrning kʻyʻdurmʻa kʻurbanlikliringlarni wʻ inaklik kʻurbanlikliringlarni kurbangah uʻstiga sunidu;

xuning bilan Mʻn silʻrni kʻobul kʻilimʻn, — daydu Rʻb Pʻrwʻrdigʻar.

44 Wʻ u meni ibadathanining xʻarkʻa karaydioʻan dʻrwazisioʻja apardi; u etiklik idi. **2** Pʻrwʻrdigʻar manga: — Bu dʻrwaza etiklik turidu; u eqilmaydu, hʻeqkim uningdin kirmaydu; qʻnki Pʻrwʻrdigʻar, Israilning Hudasi uningdin kirgan; xunga u etiklik kʻalidu. **3** Pʻkʻʻt xahzadʻa, xahzadilik supiti bilan xu dʻrwazining [karidorida] olturup Pʻrwʻrdigʻar aldida nan yeyixka bolidu; u [dʻrwaznining] dalinidin kiridu wʻ xu yoldin qikidu, — dedi. **4** U meni ximaliy dʻrwazidin qikirip ibadathanining aldioʻja apardi; mʻn kʻerdum, mana, Pʻrwʻrdigʻarning xan-xaripi Pʻrwʻrdigʻarning ʻyini toldurdi; mʻn dʻum yikildim. **5** Pʻrwʻrdigʻar manga xundak dedi: — Insan oʻqli, Mening sanga Pʻrwʻrdigʻarning ʻyining barlik bʻlgilimiliri hʻm kanunlari toʻqʻruluk eytidioʻanlirimning hʻmmisini kʻengul kʻoyup kʻezung bilan kʻʻr, kʻulikʻing bilan angla; ibadathanining kirix yoli wʻ mukʻaddʻs jayning qikix yollarini kʻengul kʻoyup esingda tut. **6** Andin asiylaroʻja, yʻni Israil jʻamatiga xundak degin: «Rʻb Pʻrwʻrdigʻar mundak daydu: — Yirginlik kʻilmixliringlarʻja boldi bas, i Israil jʻamatlari! **7** Silʻr barlik yirginlik kʻilmixliringlardʻin sirt, Manga nan, kʻurbanlik meyi wʻ kʻenini sunʻojininglarda, silʻr yat adʻamlʻrni, kʻalbidʻa hʻtnʻa kʻilinmʻoʻan, tenida hʻtnʻa kʻilinmʻoʻanlarni mening mukʻaddʻs jayimda, yʻni Mening ʻyunda turup uni bulʻoʻaxka kʻirgʻzʻdʻunglar; ular ahdʻamni buzdi. **8** Silʻr Mening pak-mukʻaddʻs narsilirimga masʻuliyʻt bilan sadik bolmay, balki mukʻaddʻs jayimda ʻzʻunglarning ornioʻja masʻul boluxka [yat adʻamlʻrni] ixka kʻoydʻunglar». **9** Rʻb Pʻrwʻrdigʻar mundak daydu: — Israil arisida turoʻjan yat adʻamlʻrʻdin, yʻni kʻalbidʻa hʻtnʻa kʻilinmʻoʻan, tenida hʻtnʻa kʻilinmʻoʻan hʻrkʻandak yat adʻamning Mening mukʻaddʻs jayimoʻja kirixiga bolmaydu. **10** lekin Israilning Mʻndin ezip ketixi bilan, Mʻndin yiraklixip azʻoʻan, mʻbudlirioʻja intilgan Lawiy jʻamatidikilʻr ʻz kʻabihlikining jazasini tartidu; **11** hʻalbuki, ular yanila mukʻaddʻs ornumda, ʻy dʻrwazilirida nazarʻtʻqilik kilidioʻan wʻ ʻy hizmitida bolidioʻan hizmatkarlar bolidu; ular hʻalk uqun kʻyʻdurmʻa wʻ baxka kʻurbanliklarni soyidu; ular hʻalkning hizmitida bolup ularning aldida turidu. **12** ʻmma hʻalk mʻbudlirioʻja qokunoʻjanda, ular hʻalkning xu ixlirida, ularning hizmitida bolʻoʻanliklari, xuning bilan Israil jʻamatini kʻabihlikka elip baridioʻan putlikaxang bolʻoʻanliklari tʻupʻylidin, xunga Mʻn ularʻja kolumni kʻetirup kʻasʻm iʻqnʻmʻnki, — daydu Rʻb Pʻrwʻrdigʻar, — ular kʻabihlikining jazasini tartidu. **13** Xunga ular Mʻn uqun kʻahinlik wʻazipisini ʻtʻxka Mening yenimoʻja yekʻin kʻalmaydu, yaki Mening mukʻaddʻs narsilirimga, «ʻng mukʻaddʻs» narsilirimga yekʻin kʻalmaydu; ular balki ʻz hijalitini wʻ yirginlik kʻilmixliringining jazasini tartixi kerak. **14** Biraʻk Mʻn ularni ʻyning ʻzining mulazimitiga, uning barlik hizmitiga wʻ uningda kʻilindioʻan barlik ixlarʻja masʻul kʻilimʻn. **15** Biraʻk Israil Mʻndin ezip kʻatkʻnda, ʻz mukʻaddʻs jayimoʻja karaxka sadik kʻahinlar, yʻni Lawiyar bolʻoʻan Zadokning ʻwladiliri — ular hizmitida boluxka yenimoʻja yekʻin kelidu; ular kʻurbanliklarning meyni wʻ kʻenini sunuxka Mening

aldimda turidu, — daydu Rəb Pərwərdigar. **16** Ular mukəddəs jayimoja kiridu, Mening hizmitimda boluxka dastihimioja yekin kelidu; ular Mening tapxurukumojə məs'ul bolidu. **17** Wə xundək boliduki, ular iqqi həylə dərwaziliridin kirgəndə, kanap kiyimni kiyixi kerək; iqqi həylə dərwazilirida yaki mukəddəshana aldida hizməttə bolojanda, ular hərəkəndə yungdin bolojan nərsə bolmaydu; **18** bexioja kanaptin tikilgen səllə, belining təwinigə kanaptin tambal kiyidu; ular adəmni tərlitidiojan heqkəndək nərsini kiyməsligi kerək. **19** Ular həlqning aldioja sirtki həylijoja qikkəndə, ular hizmət kiyimlirini seliwetip, ularni mukəddəs «kiqik hanilər»oja koyup koyidu; ular həlqning bu kiyimlirining pak-mukəddəslikigə tegip ketip ziyanoja uqrimasliki üqün baxka kiyimlərni kiyixi kerək. **20** Ular qaqlirini qüxüriwətməsligi, yaki qaqlirini uzun koyuwətməsligi lazim; ular pəkət kışka qaq koyuxi kerək. **21** Iqqi həylijoja kirgəndə heqkəysi kəhın xarab iqməsliki kerək. **22** Ular tul yaki ajraxsan ayalni ez əmrigə almasliki kerək; ular Israil nəslidin bolojan pak kışni, yaki kəhındin tul kəlojan ayalni elixka bolidu. **23** Ular həlqimigə pak-mukəddəs bilən addiyning pərkini əgətidu, ularoja həlal bilən həramni kəndək pərk etixni kərsitidu. **24** Əz-dəwalarda ular həküm qikixir ornida bolidu; ular bularning üstigə ez həkümlirim boyiqə həküm qikiridu; Mən bəkitkən barliq heyət-bayramlirim toqrisidiki kanun-bəgilimilirimni tutidu; ular Mening «xabat künlirimni» pak-mukəddəs dəp ətiwarlixi kerək. **25** Əzini napak kışmasliki üqün ular əlükning yenioja heq barmasliki kerək; həlbuki, əlgən atisi, anisi, oqlı, kizi, aka-ukisi yaki eri yok aqa-singlisi üqün ular əzini napak kışlxka bolidu. **26** Əzini paklandıroqəndin keyin, uningoja yəne yettə künnə sanilixi kerək; **27** u mukəddəs jayoja kirgəndə, yəni mukəddəs jayda hizməttə boluxka iqqi həylijoja kirgən xu künidə, u əzi üqün gunah kurbənlilikini sunuxi kerək, — daydu Rəb Pərwərdigar. **28** Bu ularoja miras bolidu: — Mən Əzüüm ularoja miras bolimən; silər ularoja Israil zəminidin heqkəndək igilikni təksim kışmaysilər; Mən ularning igiligi bolimən. **29** Ular axliq hədiyə, gunah kurbənliliği wə itaətsizlik kurbənlilikiridin yəydu; Israilda məhsus Hudaoja atəlojan hərəkəndək nərsə ularningki bolidu. **30** Tunji qikkən hərəkəndək məhsulatlarıning esili, barliq wə hərəkəndək «kətürmə hədiyə»lər kəhınlar üqün bolidu. Silər [arpa-buədiyilərlə]nig həsulining tunji hemirini kəhinoja təkdin kışilənglər kerək; xuning bilən bəht-bərikət əyünlərgə ata kışinidu. **31** Kəhınlar əzlügidin əlgən, yaki yirtkuqlar boəup koyəjan heqkəndək həywan yaki uqar-kənatların yeyixkə bolmaydu.

45 Silər zəmini miras kışip bəlux üqün qək taxlap təksim kışilənglərdə, silər «kətürmə hədiyə» süpitidə zəmindiki mukəddəs bir üləxni Pərwərdigəroja atəp sunisilər. Uning uzunluğı yigirmə bəx ming [hada], kəngliki yigirmə ming [hada] bolidu. Bu parqə yər hər təərtəpti qigrisiojiqə mukəddəs həsəblinidu. **2** U yərdin bəx ming [hada] uzunluqtiki, bəx ming [hada] kəngliktiki tət qasilik yər mukəddəs jayoja ayrilidu; uning atəpidə box yər bolux üqün əllik gəzlik kəngliktiki yər bəlinidu. **3** Bu üləxtin sən uzunluğı yigirmə bəx ming [hada], kəngliki on ming [hada] bolojan

yəzni əlqəp bəlisən; buning iqi mukəddəs jay, əng mukəddəs jay bolidu. **4** Bu yər zəminning mukəddəs üləxi bolidu; u mukəddəs jayning hizmitidə boləjan, yəni Pərwərdigərləning hizmitidə boluxka yenioja yekin kelidiojan kəhınlar üqün bolidu; u ularning əyliri üqün, xundəklə mukəddəs jayning orunlixixi üqün mukəddəs orun bolidu. **5** Uningdin sirt yəne uzunluğı yigirmə bəx ming gəz, kəngliki on ming gəz boləjan yər, əynig hizmitidə bolidiojan Lawiylərləning igiligi, yəni əzliri turidiojan xəhərliri üqün bolidu. **6** Silər bu «kətürmə hədiyə» boləjan mukəddəs üləxning yenidin xəhər üqün kəngliki bəx ming [hada], uzunluğı yigirmə bəx ming [hada] yəzni bəluəp bəkitisilər. Bu pütkül Israil jəməti üqün bolidu. **7** Xəhzadining üləxi bolsa, bu mukəddəs üləxning ikki təripigə tutixidu, xundəklə xəhərgə təwə jayning ikki təripigə tutixidu, yəni qərbəy təripi qərbəkkə karəyidəjan, xərk təripi xərkəkkə karəyidəjan ikki parqə yər bolidu; bu parqə yərlərnig jəmiy uzunluğı kəbilərləning üləxining uzunluğı bilən parallel bolidu. **8** Bu yər xəhzadining Israil zəminidiki igiligi bolidu; wə Mening xəhzadilirim həlqimni yəne heq əzməydu; zəmin Israil jəmətigə, kəbililiri boyiqə bəluəp təksim kışinidu. **9** Rəb Pərwərdigar xundək daydu: — Boldi bas, i Israil xəhzadiliri! Jəbir-zulum wə buləng-taləngni əzünglərdin neri kışip, toəra həküm qikixir adəlat yürgüzünglər; Mening həlqimni qayta yeridin həydiwətküqi bolmənglər, — daydu Rəb Pərwərdigar. **10** Silərdə toəra mizan, toəra əfəh, toəra «bat» bolsun. **11** «Əfəh» wə «bat» bolsa bir əlqəm bolsun; xuning bilən bat homirning ondin birigə, əfəh homirning ondin birigə barəwə bolsun; homir bolsa ular ikkisi üqün əlqəm bolsun. **12** Bir xəkəl bolsa yigirmə «gərah» bolsun. Yigirmə xəkəl, yigirmə bəx xəkəl, on bəx xəkəl kəşulup silərgə «mina» bolidu. **13** Bu silərləning [xəhzadə üqün] «kətürmə hədiyə»nglər bolidu; bir «homir» buədaydin altidin bir əfəh buəday, bir «homir» arpidin altidin bir əfəh arpa sunisilər; **14** zəyturn meyi bolsa, «bat» bilən əlqəndin, hər bir «kor»din ondin bir bat sunisilər (bir «kor» on «bat» yaki bir «homir» bolidu, qünki on bat bir homir bolidu). **15** Israilning süyi mol yaylaklıridin, hər ikki yüz tuyak padioja birdin pəhlən sunisilər — bular bolsa, «axliq hədiyə», «kəydürmə kurbənlilik», «inəklik kurbənlilik»lər bolup, Israilar üqün kafərat kışix üqün bolidu, — daydu Rəb Pərwərdigar. **16** Zəmindiki həlqning həmmisining Israilning xəhzadisigə sunəjan bu «kətürmə hədiyə»gə təhəpisi bolidu. **17** Xəhzadining wəzipisi bolsa, həylərgə, «yengi ay»ləroja, «xabat künn»lərgə, jümlidin Israil jəmətinig barliq «ibadət sorun»lirioja kəyduəmə kurbənliliklər, axliq hədiyələr wə xarab hədiyələri təminləxtin ibarət; Israil jəməti üqün kafərat elip kelidiojan gunah kurbənliliği, axliq hədiyə, kəyduəmə kurbənlilik wə inəklik kurbənlilikirini təminligüqi dəl xu bolidu. **18** Rəb Pərwərdigar xundək daydu: — Birinqi aynig birinqi künidə sən bəjirim yax bir torpakni alisən, uning bilən sən mukəddəs jayni paklaysən. **19** Kəhın bu gunah kurbənlilikining kənidin elip ibadəthanining ixik kəxəkərligə, kurbəngəhning yuqiri təqisidiki tət burjəkkə wə iqqi həyləning dərwəzisinig kışix yolining kəxəkərligə süridu; **20** xuningdək yoldin azəjanlar yaki nədanlar üqün sən xu

ayning yottingi künida ohxax ix qilixing kerak; xuning bilən sən ibadəthana üqün kafarət kılısən. **21** Birinçi ayning on tetinqi künida silər «ötüp ketix» heyti, yəttə künlük bir heytni ötküzisilər; petir naxni yeyix kerək. **22** Xu küni xahzadə əzi wə zemindiki barlik həlk üqün gunah kurbanliqi süpitida bir torpakni sunidu. **23** Heytning yəttə künining hərberidə u Pərwərdigarəja keydürmə kurbanliqni, yəni yəttə künning hərberidə yəttə torpak wə yəttə qoqkarni, həmmisini bejirim həlda sunidu; hər küni gunah kurbanliqi üqün bir tekini sunidu. **24** U hərbir torpakka bir əfah axlik hədiyəni, hərbir qoqkarəja bir əfah axlik hədiyəni qoxup sunidu; hərbir əfah unoja u bir hin zəytun meyini qoxup sunidu. **25** Yəttinqi ayning on bəxinqi künida baxlanəjan heyttə, heytning yəttə künining hərberidə u muxundak gunah kurbanlikliri, keydürmə kurbanliklər, axlik hədiyələrnəni wə zəytun meyi qatarliklarni ohxax sunuxi kerək.

46 Rəb Pərwərdigar mundak daydu: — İqki həylining xərkəkə karaydiojan dərwasisi altə «ix küni»də etiklik bolidu; biraq xabat künidə u eqilidu; wə «yengi ay» boləjan künliridə u eqilidu. **2** Xahzadə sirttin xu dərwasining dalinining yoli bilən kiridu, u kirix eoizining kexək temi tüwidə turidu; kaħinlar bolsa uning üqün keydürmə kurbanlikini, inaklik kurbanliklirini sunidu; u dərwasining bosuojisida səjdə kilidu andin qikidu; biraq dərwaza kəqkiqə etilməydu. **3** Zemindiki həlkmü xabat künliridə wə «yengi ay»larda xu dərwasining kirix eoizining tüwidə turup Pərwərdigar aldida səjdə kilidu. **4** Xabat künidə xahzadə Pərwərdigarəja sunəjan kurbanlik bolsa altə bejirim pahlən, bir bejirim qoqkar bolidu. **5** Bularəja qoxulidəjan axlik hədiyələr qoqkarəja bir əfah, pahlənləroja bolsa qamining yetixiqə bolidu; hərbir əfah unoja u bir hin zəytun meyini qoxup sunidu. **6** «Yengi ay»ning künidə u sunəjan kurbanlik yax bir bejirim torpak, alta pahlən, bir qoqkar bolidu; ularning həmmisi bejirim bolidu. **7** Bularəja axlik hədiyələrnəni quxup sunidu; torpakka bir əfah, qoqkarəja bir əfah, pahlənləroja qamining yetixiqə bolidu; hərbir əfah unoja bir hin zəytun meyini qoxup sunidu. **8** Xahzadə kirgəndə, dərwasining dalini bilən kiridu, wə xu yol bilən qikidu. **9** Zemindiki həlk heytni künliridə bekətilgən «ibadət sorun»lirəja Pərwərdigar aldioja kirgəndə, səjdə kılıxka ximaliy dərwasidin kirgən kixi jənubiy dərwasidin qikidu; jənubiy dərwasidin kirgən kixi ximaliy dərwasidin qikidu; u kirgən dərwasidin qikməydu, bəlki udulioja mengip qikidu. **10** Həlk kirgəndə xahzadə ular bilən kırıdu; ular qikkəndə, billə qikidu. **11** Heyt-bayramlarda wə «ibadət sorun»liridə bolsa, u qoxumqə sunəjan axlik hədiyələr torpakka bir əfah, qoqkarəja bir əfah, pahlənləroja bolsa qamining yetixiqə bolidu; hərbir əfah unoja u bir hin zəytun meyini qoxup sunidu. **12** Xahzadə Pərwərdigarəja halis keydürmə kurbanliqni yaki halis inaklik kurbanliklirini sunmaqqi bolsa, əmdi xərkəkə karaydiojan dərwaza uning üqün eqilidu; xabat künidə kıləandək, u əz keydürmə kurbanlikini wə inaklik kurbanliklirini sunidu; u kəytip qikidu; qikkəndin keyin dərwaza etilidu. **13** Hər kündə sən Pərwərdigarəja keydürmə kurbanlik süpitidə bir yaxlik bejirim pahlənni sunisən; sən hər ətəginə təyyarlap berisən. **14** Hər

ətigəndə sən uningəja qoxup axlik hədiyə, yəni undin altidin bir əfah wə unni maylaxka zəytun meyidin üqtin bir hin təyyarlaysən; bu Pərwərdigarəja əbədi bəlgilimə bilən bekətilgən axlik hədiyə bolidu. **15** Ular hər ətigəndə pahlənni, uning axlik hədiyəsini zəytun meyi bilən əbədi keydürmə kurbanlik süpitidə sunidu. **16** Rəb Pərwərdigar mundak daydu: — Xahzadə əz mirasidin oqullirining birsəja sowəja kıləjan bolsa, əmdi u yənə axu oqullining əz oqul-əjdədliri üqün bolidu; miras yoli boyiqə u ularning igiliki bolidu. **17** Biraq u əz mirasidin uning xizmətkarlırining birsəja sowəja bərgən bolsa, u uningki «halas kılıx yili»oqiə bolidu; xu qəoqda u xahzadəgə kəyturulidu; [xahzadəning mirası] əsli əz oqulliriojila mənəsup bolidu. **18** Wə xahzadə həlkəkə jəbir-zulum selip, ularni mirasidin həydiwətməydu; u oqullirioja əz igilikidin miras təkəsim kilidu; xuning bilən Mening həlkim əz igilikidin tərkitilməydu. **19** Andin [həlikə kixi] meni ximaləja karaydiojan, kaħinlar üqün boləjan mukəddəs «kikiqə hanilər»əja dərwasining yenidiki kirix yoli bilən apardı; mana, uning oqərb tərpidə məhsus bir jay bar idi; **20** u mənə: «Bu kaħinlar itaətsizlik kurbanliklirini wə gunah kurbanliklirini kəyritidəjan həm axlik hədiyələrnəni pıxuridəjan jaydu; bu jayni bekətitxiki məksət, həlkəning bu axlarning pak-mukəddəslikəgə tegip ketip ziyanəja uqrimasliqi üqün, ular bu [axlarni] sirtki həyliəja elip qikməydu. **21** U meni sirtki həyliəja apirip, meni həylining tət bulungədin ötküzdi; mana, həylining hərber bulungida [kikiqə] həyliə bar idi. **22** Həylining tət bulungida, uzunluqi kırıq gəz, kəngliki ottuz gəz boləjan tosmə tamlik həyliəlar bar idi; bu tət həylining əlqəmliri ohxax idi. **23** Bu tət həyliə iqidə ətrapida tax tahtaylik təkqə bar idi; təkqə astida həmmə ətrapida kəzan kəyritidəjan [ot qalaydiojan] jayliri bar idi. **24** U mənə: «Bular «gəx kəyritix əylirix», muxu yərlərdə əyning xizmətidə boləjanlar həlkəning kurbanliklirini kəyritidu» — dedi.

47 [Həlikə kixi] meni əyning dərwasioja kəyta apardı. Mana, ibadəthanining bosuojisidin sular xərkəkə kərap ekip qikiwatattı; qünki əyning aldi xərkəkə kərayttı. Sular əyning astidin, ong tərpidin, kurbəngəhning jənubiy tərpidin ekip qixətti. **2** U meni ximaləja karaydiojan dərwasidin qikardı; u meni aylandurup xərkəkə karaydiojan dərwasining sirtioja apardı; mana, sular ong tərpidin ekip turattı. **3** Həlikə kixi qolida əlqigüq tanini tutup, xərkəkə kərap mandı; u ming gəz əlqidi, andin meni sularin ötküzdi; sular adəmnəning oxukioja qikətti. **4** U yənə ming gəz əlqidi; andin meni sularin ötküzdi; sular adəmnəning tizlirioja yətti. U yənə ming gəz əlqidi; andin meni sularin ötküzdi; sular adəmnəning beligə qikətti. **5** U yənə ming gəz əlqidi; u mən ətəlməydiojan dərwa bolup qikti; qünki sular ərləp kətti; uningdə su üzgili bolattı, u ətkili bolməydiojan dərwa bolup qikti. **6** U mənədin: «İnsan oqlı, buni kərgənsən?» dəp soridi; andin meni dərwaning kirojioja kəyturup apardı. **7** Kirojaqka kəyttim, mana, dərwaning kirojioja, u wə bu kətidə, intayin kəp dərəhlər bar idi. **8** U mənə mundak dedi: «Bu sular yurtning xərkigə qikidu; xu yərdin ular Arabah tüzənglikigə quxup, andin dengizəja kırıdu. Ular dengizəja ekip kırıxi bilən, dengiz suliri sakəytilidu.

9 Wə xundak boliduki, bu «jüp dərya» kaysi yərgə ekip kəlsə, xu yərdiki barlık xü üzidoğan janıwarlar yaxaydu; dengizdə nuroqun beliklar bolidu; qünki sular xu yərgə ekip kelidu, wə dengiz suliri sakaytilidu; dərya nəgə akşa, xu yərning həmmisi hayatka igə bolidu. **10** Wə xundak boliduki, belikqılar dengiz boyıda turidu; Ən-Gədidin Ən-Əglaimiqə ularning torliri yeyilidoğan jayliri bolidu; dengiz beliklirining «Ottura dengiz»dikidək bək kəp sortliri bolidu; **11** birak uning zəy-sazlikliri sakaytilmaydu; ular xorluk boluxka tapxurulidu. **12** Dərya boyıda, u wə bu ketida, ozuk bolidoğan hərhil dərəhlər əsиду. Ularning yopurmakliri solaxmaydu, ular mewisiz qalmaydu; ular hər ayda yengidin mewiləydu; qünki uni suqiridoğan sular mukəddəs jaydin qikidu; ularning mewisi ozuk, ularning yopurmakliri dora-dərmanlar bolidu. **13** Rəb Pərwədigar mundaq daydu: — Təwəndə Israilning on ikki kəbilisigə zemin miras süpitidə bəlinüp təksim kilinip qegralar ayrilidu; Yüspüning kəbilisigə ikki ülüz bəlinidu. **14** Mən kolumni kətürüp ata-bowiliringlaroğa kəşəm iqqəndək, silər bir-biringlaroğa barawərlik bilən zeminni miras boluxka bəlisilər; u silərgə miras bolidu. **15** Zeminning [tet] tərpining qegrası mundaq: Ximaliy tərpi, «Ottura dengiz»din baxlinip Hətlonning yolini boylap, Zədad xəhirining kirix eqiziojiqə bolidu; **16** u Hamat, Berotah, Sibraim (Dəməxk bilən Hamatning qegrisining otturısında), Həwranning qegrisida boləğan Hazar-Həttikon xəhərlirini əz iqqə alidu; **17** xuningdək «Ottura dengiz»din baxlanəğan qəgra Hazar-Enanojiqə sozulidu; u Dəməxkning qegrisini boylap, Hamatning ximaliy rayonining qegrasioğa tutixidu; bu bolsa ximaliy tərpi bolidu. **18** Xərk tərpining qegrisi, Həwran bilən Dəməxkning otturisidin baxlinip, Gilead wə Israil zəminini bəlip turidoğan İordan dəryasi bolidu. Silər buningdin «Əlük dengiz»ojiqə miraslarni bəlip əlqəysilər. Bu bolsa xərk tərpi bolidu. **19** Jənubiy tərpi bolsa, Tamar xəhəridin Meribah-Kədəx dəryasining ekənliriojiqə, andin Misir wadisidin «Ottura dengiz»ojiqə sozulidu. Bu jənubiy qəgra bolidu. **20** Ojərbiy tərpi bolsa «Ottura dengiz»ning əzi, Hamat rayoniqə kirix eqiziojiqə bolidu; bu ojərbiy qegrisi bolidu. **21** Silər bu zeminni Israilning kəbilisi boyiqə əz-aranglarda ülüzüxünglər kerək. **22** Xundak bolux kerəkki, silər əz-aranglar wə aranglarda olturaklaşxan, aranglarda balilik boləğan musapirlaroğa uni miras boluxka qək taxlap bəlisilər; ular silərgə nisbətən wətinidə tuquloğan Israilaroğa ohxax boluxi kerək. Ular silər bilən täng qək taxlap Israil kəbililiri arisidin miras alsun. **23** Musapir kaysi kəbilə arisida olturaklaşxan bolsa, silər xu yərdin uningə miras təksim kilisilər, daydu Rəb Pərwədigar.

48 Təwəndə kəbililər nami boyiqə tizimlinidu; ximal tərpidə Dan kəbilisining bir ülüxi bar. Uning qegrisi Israil zəminining ximaliy qegrisimu bolidu; u Hətlonning yolini boylap, Hamat rayoniqə kirix eqiziojiqə wə Hazar-Enan xəhərigiqə sozuloğan (Hazar-Enan Dəməxk qegrisioğa yandax bolup, Dəməxkning ximaliy tərpidiki Hamat xəhirining yenida). Uning ülüxi xərkətin ojərbikiqə sozuloğandır. **2** Danning qegrisioğa yandax boləğan, xərkətin ojərbəkə sozuloğan zemin Axir kəbilisining bir ülüxidur. **3** Axirning qegrisioğa

yandax boləğan, xərkətin ojərbəkə sozuloğan zemin Naftali kəbilisining bir ülüxidur. **4** Naftalining qegrisioğa yandax boləğan, xərkətin ojərbəkə sozuloğan zemin Manassəh kəbilisining bir ülüxidur. **5** Manassəhning qegrisioğa yandax boləğan, xərkətin ojərbəkə sozuloğan zemin Əfraim kəbilisining bir ülüxidur. **6** Əfraimning qegrisioğa yandax boləğan, xərkətin ojərbəkə sozuloğan zemin Rubən kəbilisining bir ülüxidur. **7** Rubənnning qegrisioğa yandax boləğan, xərkətin ojərbəkə sozuloğan zemin Yəhuda kəbilisining bir ülüxidur. **8** Yəhudaning qegrisioğa tutaxқан, xərkətin ojərbikiqə sozuloğan zemin, silərning «kətürmə hədiyə»nglər bolidu; uning kəngliki yigirmə bəx ming [hada], uning uzunluğu kəbililərgə təksim kilinoğan ülüzükidək bolidu; mukəddəs jay uning dəl otturısında bolidu. **9** Silər Pərwədigaroğa alahidə atioğan «kətürmə hədiyə» bolsa, uzunluğu yigirmə bəx ming [hada], kəngliki on ming [hada] bolidu. **10** Bu mukəddəs «kətürmə hədiyə» kahilər üqün bolidu. Ximaliy tərpining uzunluğu yigirmə bəx ming [hada], ojərbiy tərpining kəngliki on ming [hada], xərkəy tərpining kəngliki on ming [hada], jənubiy tərpining uzunluğu yigirmə bəx ming [hada] bolidu; Pərwədigarning «mukəddəs jay»i uning dəl otturısında bolidu. **11** Bu yər Zadok əwladliridin boləğan, pak-mukəddəs dəp ayriloğan kahilər üqün bolidu. Israil ezip kətkəndə, ular Lawiylar ezip kətkəndək ezip kətmigən, bəlkə Mən tapxuroğan məs'uliyətkə sadik boləğanidi. **12** Xuning bilən bu alahidə «kətürmə hədiyə» boləğan yər bolsa pütün «kətürmə hədiyə» boləğan zəminning iqidin bolup, ularoğa nisbətən «əng mukəddəs bir nərsə» dəp bilinsun. U Lawiylarning ülüzigə tutaxқан bolidu. **13** Kahinlarning ülüzining qegrisioğa tutax boləğan yər Lawiylarning ülüxi bolidu. Uning uzunluğu yigirmə bəx ming [hada], kəngliki on ming [hada]. Pütkül uzunluğu yigirmə bəx ming [hada], kəngliki on ming [hada] bolidu. **14** Ular uningdin yərni heq satmaydu yaki almacturmaydu. Ular bu zəminning esilini baxkilaroğa heq ətkizməydu; qünki u Pərwədigaroğa mukəddəs dəp ataloğan. **15** Qaloğan yər, kəngliki bəx ming [hada], uzunluğu yigirmə bəx ming [hada], adəttiki yər bolup, xəhər üqün, yəni əylər wə ortək box yər üqün bolidu. Xəhər uning otturısında bolidu. **16** Xəhərnin əlqəmliri mundaq bolidu; ximaliy tərpi tət ming bəx yüz [hada], jənubiy tərpi tət ming bəx yüz [hada], xərkəy tərpi tət ming bəx yüz [hada], wə ojərbiy tərpi tət ming bəx yüz [hada] bolidu. **17** Xəhərnin box yərliri bolsa, ximaloğa karaydioğan tərpi ikki yüz əllik [hada] kənglikdə, jənubka karaydioğan tərpi ikki yüz əllik [hada] kənglikdə, xərkə karaydioğan tərpi ikki yüz əllik [hada] kənglikdə, ojərbəkə karaydioğan tərpi ikki yüz əllik [hada] kənglikdə bolidu. **18** Qaloğan ikki parqə yər mukəddəs «kətürmə hədiyə» boləğan yərgə tutixip uningə parallel bolidu. Ularning uzunluğu xərkəqə karaydioğan tərpi on ming [hada], ojərbəkə karaydioğan tərpi on ming [hada]; bular mukəddəs «kətürmə hədiyə» boləğan yərgə tutixidu; bularning məhsulatlır xəhərnin hizmitidə boləğanlarni ozuklandıridu. **19** Uni təriyidoğanlar, yəni xəhərnin hizmitidə boləğanlar Israilning barlık kəbililiri iqidin bolidu. **20** Pütkül «kətürmə hədiyə» bolsa uzunluğu yigirmə bəx ming [hada], kəngliki

yigirmə bəx ming [hada] bolidu; silər bu tət qasilik mukəddəs «kətürmə hədiyyə»gə xəhərgə təwə jaylarnimu koxup sunisilər. **21** Mukəddəs «kətürmə hədiyyə» bilən xəhərning igidarqilikidiki yərning u wə bu tərpidiki qaloqan zeminlər xəhzadə üqün bolidu. «Kətürmə hədiyyə»gə yandax xərktin xərkkə sozulqan yigirmə bəx ming [hada] kəngliktiki yər wə qərbtin qərbkə sozulqan yigirmə bəx ming [hada] kəngliktiki yər [qəbililərnin] ülüxlirigə parallel bolup, bular xəhzadə üqündur; mukəddəs «kətürmə hədiyyə», jümlidin ibadəthanining mukəddəs jayi ularning otturisida, **22** xuningdək Lawiylarning ülüxi wə xəhərning igilikimu xəhzadining təwəlikining otturisida bolidu. Yəhudaning qegrisi wə Binyaminning qegrisinin otturisida bolqan bu zeminlar xəhzadə üqün bolidu. **23** Qaloqan qəbililərnin ülüxliri bolsa: — Binyamin qəbilisi üqün xərktin qərb tərəpkə sozulqan bir ülüxi bolidu. **24** Binyaminning qegrisiqə yandax bolqan, xərktin qərbkə sozulqan zemin Ximeon qəbilisinin bir ülüxidur. **25** Ximeonning qegrisiqə yandax bolqan, xərktin qərbkə sozulqan zemin Issakar qəbilisinin bir ülüxidur. **26** Issakarning qegrisiqə yandax bolqan, xərktin qərbkə sozulqan zemin Zəbulun qəbilisinin bir ülüxidur. **27** Zəbulunning qegrisiqə yandax bolqan, xərktin qərbkə sozulqan zemin Gad qəbilisinin bir ülüxidur. **28** Gadning yan tərpi, yəni jənubiy tərpi, pütkül zeminning jənubiy qegrisi Tamar xəhəridin Meribah-Qədəx dəryasining ekinlirioqə, andin [Misir] wadisini boylap «Ottura dengiz»oqə sozulidu. **29** Bu silər Israilning qəbililirigə miras boluxkə qək taxlap bəlidioqan zemin bolidu; bular ularning ülüxliri, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **30** Təwəndə xəhərning qikix yolliri bolidu; uning ximaliy tərpinin kəngliki tət yüz əllik [hada] bolidu; **31** xəhərning kowukliri Israilning qəbililirinin nami boyiqə bolidu; ximaliy tərpidə üq kowuk bolidu; biri Rubənnin kowuki bolidu; biri Yəhudaning kowuki bolidu; biri Lawiynin kowuki bolidu; **32** xərkiy tərpinin kəngliki tət yüz əllik [hada], uningda üq kowuk bolidu; biri Yüsünin kowuki bolidu; biri Binyaminning kowuki bolidu; biri Danning kowuki bolidu. **33** Jənubiy tərpinin əlqimi tət yüz əllik [hada], uningda üq kowuk bolidu; biri Ximeonning kowuki bolidu; biri Issakarning kowuki bolidu; biri Zəbulunning kowuki bolidu. **34** Xərkiy tərpinin kəngliki tət yüz əllik [hada], uningda üq kowuk bolidu; biri Gadning kowuki bolidu; biri Axirning kowuki bolidu; biri Naftalining kowuki bolidu. **35** jəmiy bolup uning aylanmisi on səkkiz ming [hada] bolidu; xu kündin baxlap xəhərning nami: «Pərwərdigar xu yərdə» bolidu.

Daniyal

1 Yəhuda padixahı Yəhoyakim təhtkə olturup üçinchi yili, Babil padixahı Nebokadnəsar Yerusalemoja hujum kilip uni muhasirə kiliwaldi. **2** Rəb Yəhudaning padixahı Yəhuyakimni, xundakla Hudaning öyidiki kaqa-kuqilarning bir kısmını uning qolıoja tapxurup bərdi. U əsirlərni Xinar zeminiyoja, əzi qokunidiojan məbudning buthanisiyoja elip bardi və bulap kəlgən kaqa-kuqilarnı buthanining həzinisigə koydi. **3** Padixah Nebokadnəsar bax əqwat oqojidari Axpinazoja əsirgə quxkən İsrailar iqidin han jəmətidikilərdin və esilzadə yigitlərdin birnəqqidind tallap elip qixixni buyrudi. **4** Bu yaxlar nuksansız, kelixkən, danixməni-ukumuxluk, mol bilimlik, mutəpəkkur, orda hizmitidə boluxka layəktəlik, yənə kelip kaldiyələrnə ilim-pənlirini həm tilini əginəldiyəjan boluxi kerək idi. **5** Padixah ular toqrisida ular üç yiləyoja hər küni padixah yəydiyəjan nazu-nemətlər və xarablar bilən ozuklandurulsun, muddət toxkanda padixahning aldida hizməttə bolsun dəp bekitti. **6** Tallanojan Yəhuda kəbilisidiki yaxlardan Daniyal, Hənanıya, Mixael və Azariyalar bar idi. **7** Aqwat bexi ularəja yengi isimlar, yəni Daniyaləja Bəltaxasar, Hənanıyaəja Xadrak, Mixaeləja Mixak, Azariyaəja Əbədnəgo dəgən isimlarnı koydi. **8** Daniyal padixah bəlgiligən nazu-nemətlər və xahənə xabarlıri bilən özini [Huda aldida] napak kiliməsləkkə bəl barəldi; xunga u əqwat bexidin özining napak kilinməsləkkəyoja yol qoyuxini iltimas kildi. **9** Əmdə Huda əqwat bexini Daniyaləja iltipət və xapaət kərsitidyəjan kilyəjanidi. **10** Ləkin əqwat bexi Daniyaləja: — Mən əz oqojam padixahətin kərkimən. Silərnəg yemək-ikimənglarnı u əzi bəlgiləgən; u əgər silərnə baxka kurdax yigitlərdək səqləm qiray əməs ikən dəp kərisə, undakta silər padixahka mənəg kallamni alduruəqu bolisilər, — dedi. **11** Xuning bilən Daniyal kelip əqwat bexi əzīgə və Hənanıya, Mixael və Azariyaləja təyiniləgən oqojidardin tələp kilip: **12** — Kəminilirini umaq, kəktat və su bilənə bekip on künlik sinək kilsilə. **13** Andin biznəg qirayimiz bilən padixahning esil tamikini yegən yigitlərnəg qirayini selixturup bəksilə, andin kəzətxiləri boyiqə kəminilirigə ix kərgəylə! — dedi. **14** Oqojidar ularnəg gəpigə kirip, ularni on kün sinək kərxkə məkul boldi. **15** On kündin keyin kərisə, ularnəg qirayiləri padixahning nazu-nemətlirini yegən yigitlərnəgkidinmu nurluk və tolojan kəründi. **16** Xuningdin keyin oqojidar ularəja padixah bəlgiləgən nazu-nemətlərnəni və iqxkə bəlgiləgən xarabni bərməy, ularnəg ornida umaq, kəktatlarnı bərixkə baxlıdi. **17** Bu tət yigitni bolsa, Huda ularni hərhil ədəbiyat və ilim-məripəttə danixməni və ukumuxluk kildi. Daniyalmu barlik ojayibənə əlamətlər bilən quxlərgə təbir bərixkə parəsətkil boldi. **18** Padixah bəlgiləgən muddət toxkinida, əqwat bexi yigitlərnəg həmmisini Nebokadnəsarnəg aldioja elip bardi. **19** Padixah ular bilən bir-birləp səzləxti; yax yigitlərnəg həqkəysisi Daniyal, Hənanıya, Mixael və Azariyaləja yətmidi. Xunga bu tətəylən padixahning hizmitidə kəldi. **20** Padixahka danalək-hekəmət kərək boləqanda yəki yorutux kərək boləqan hərəkəndək məsiləgə jəwab izdigəndə, ularnəg jəwabi uning səltənətidiki barlik

rəmqi-palqi yəki pir-ustazliriningkidin on həssə toəja qixətti. **21** Daniyal Pars padixahı Kərəx təhtkə olturəjan birinchi yiləyoja ordida dawamlək turdi.

2 Nebokadnəsar təhtkə olturup ikkinchi yili, birnəqqə qux kərđi; uning rəhi parəkəndə bolup, uykusı qəkti. **2** Xunga padixah rəmqi-palqi, pir-ustaz, jadugər və kaldiyə munəjjimlərnə quxlərigə təbir bərixkə qəkirixni buyrudi. Ular kelip padixahning aldida turdi. **3** Padixah ularəja: — Mən bir qux kərdüm, bu quxnəg mənisini biləxkə kəngləm nəhayiti tit-tit boluwatidu, — dedi. **4** Andin kaldiyələr padixahka (aramiy tilida): — Aliyliri mənggü yaxioqayla! Kəni kəminilirigə quxlərini eytkayla, biz təbir bərimiz, — dedi. **5** Padixah kaldiyələrgə: — Məndin buyruk! Silər əwwal kərgən quxümni eytip andin təbir bərixənglər kərək. Undək kilimənglər kiyma-qiyma kiliwətilisilər, öyünglər həjəthənoja ayləndurəwətilidu! **6** Ləkin quxümni eytip, uningəja təbir bərləsənglər məndin sowəqətlər, in'əmlər və aliy izzəttin muyəssər bolisilər. Əmdə quxümni eytinglər, təbir bəringlər! — dedi. **7** Ular padixahəja yənə bir kətim: — Aliyliri quxlərini eytkayla, andin əzligə təbirini eytip bərimiz, — dedi. **8** Bu qəqdə padixah jəwabən: — Xubhisiziki, silər pərmənimdin kəymədyəjinimni bilgəqkə, wəktəni kəynigə sürüwətilisilər. **9** Ləkin quxümni eytip bərmisənglər, silərgə pəkət buyrukumla kəlidu. Qünki silər wəktə əhwalni əzgərtidu, dəp bilip əzərə til biriktürüp, yaləqənqilik kilip mənə aldıməqlə bolisilər. Xunga quxümni eytsənglər, andin quxüməg həkəkətən təbir bərləydyəjanlikənglarnı xu qəqdilə bilimən, — dedi. **10** Kaldiyələr padixahka jəwabən: — Dunyada aliylirining soriəjan ixini eytip bərləydyəjan həqbir ədəm yəktur. Həqkəndək padixah, uning kəndək uləq yəki küqlək boluxidin kət'iyənəzər, rəmqi-palqi, pir-ustaz yəki kaldiyə munəjjimlərgə mundək tələpnə koyəjan əməs. **11** Qünki aliylirining soriəjanlıri həkəkətən əlamət wəxkəlik, iləhlərdin baxka həqkim uni ayan kilməydu. Ləkin iləhlərnəg makani insənlər ərisidə əməs, — dedi. **12** Padixah kəttək oqəzəplinəq əqqiklənojan həlde, Babil ordisidiki barlik danixmənlərnə öltürüxni əmr kildi. **13** Xuning bilən padixahning barlik danixmənlərnə öltürüx toəprisidiki buyrukı quxürüldi. Xunga [hizmətkərliri] Daniyal və uning dostlirini mu öltürüx üqün izdidi. **14** Xu qəqdə Daniyal Babiliki danixmənlərnə öltürüx əmrini ijrə kilyəli qixkən padixahning hususiy muhəpizətkilər bəxliq Ariokkə əkilənə və danixmənlərgə jəwab kəyturup **15** uningdin: — Padixahning quxürəgən pərməni nēmə üqün xunga jiddiy? — dəp soridi. Ariok əhwalni Daniyaləja eytip bərdi. **16** Daniyal dərhal padixah aldioja kirip, padixahətin quxigə təbir bərgüdək wəkt bərixni tələp kildi. **17** Andin Daniyal əyigə kəytip, əhwalni dostliri Hənanıya, Mixael və Azariyaləja eytip bərdi. **18** U ulardin ərtətki Hudadin bu quxnəg siri toəqruluk rəhim-xəpəkət iltija kilip, mən Daniyal və dostlirim tətəminəg Babiliki bəxkə danixmənlər bilən billə həlak kilinməsləkimizni tilənglər, dəp tələp kildi. **19** Andin kəqidə Daniyaləja ojayibənə kərünüxtə xu sirnəg yəximə wəhəy kilindi. Xuning bilən Daniyal ərtətki Hudaəja həmdusanələr oqup mundək dedi: **20** «Hudaning nəmi əbədi'əbədə mədhiyiləngəy! Qünki danalək və küq-kudrət Uningkidur. **21** U wəkt, pəsillərnə

Özgərtkiqıdud; U padixahlarni yikıtidu, Wə padixahlarni tiklāydu; U danalaroşa danalík, aqılanılaroşa hēkmət beridu. **22** U qongkır wə sirlik ixlarni axkarılıoıquıdur, Karangoıulukka yoxurunoıan ixlarni yahxi bilgüıquıdur, Nur hēmıxə Uning bilən billıdur. **23** I manga danalík wə kütü bərgən ata-bowılirimning Hudasi, Sanga xükür wə hēmdusanalar ettayt! Sən hāzırıa bız dua kıloıan ıxni manga axkarılıdıng, Padıxahning soriyoan ıxini bızgə kərsıtıp bərdıng». **24** Andın Daniyal padıxah Babıldiki danıxmənlərnı ɵltürüxkə təyınılğən Ariokning aldıoıa berıp unıoıa: — Babıldiki danıxmənlərnı ɵltürmıgəyła. Menı padıxahning aldıoıa baxlap kırıgəyła, mən padıxahning qıxıgə təbır berəy, — dedı. **25** Ariok xuan Daniyalnı padıxah Nebokədnəsarning aldıoıa baxlap kırıp, padıxahka: — «Mən Yəhüdıy əsirlər ıqıdın alıylırınıng qıxıgə təbır berəlaydıoıan bır kixını taptım» — dedı. **26** Padıxah Daniyal (Bəltəxasar dəpmu atlıdu)oıa: «Sən menıng kərgən qüxümnı ayan kılıp, unıoıa təbır berəlməsən? — dedı. **27** Daniyal padıxahning aldıda turup xundak jawab bərdı: — I alıylırı, sılı soriyoıan bu sırnı danıxmən, pır-ustaz, rəmqi-palqı wə munəjımlar əzlırıgə yexıp berəlməydu. **28** Bırak ərxtə sırlarnı axkarılıoıuqı bır Huda bar. U bolsa alıylırıoıa ahırkı zamannıng künlırđə nēmə ıxlarnıng bolıdıoıanlıkını ayan kıldı. Əmdı əzlırınıng qüxını, yəni alıylırı uhlawatkada kərgən oıayıbanə əlamətlərnı eytıp berəy: — **29** — I alıylırı, sılı uhıaxka yatkada kəlgüsidiki ıxlarnı oıylay yattıla. Sırlarnı bırđınbır Axkarılıoıuqı əzlırıgə yüz berıdıoıan ıxlarnı kərsəttı. **30** Manga kəlsək, bu sırnıng manga ayan kılınıoını menıng baxka jan ıgilırđın artuı hēkmətkə ıgə bolıoıanlıkımdın əməs, bəlkı bu qüxning təbırını, xundakla xah alıylırınıng kəngüillırđiki oylırını əzlırıgə məlum kılıp üqündı. **31** — Əy alıylırı, sılı oıayıbanə əlaməttə əzlırınıng aldılırđıa turoıan gıgant bır həkəlnı kərdılə. Bu həkəl nəhayıtı gəwdılık bolup, zor nur qaknap turıdıoıan həywtəlik hēm kərkunıluık ıdı. **32** Həkəlnıng bexı esil altundın, kəkriki wə qollırı kümüxtın, bəl wə saolırılırı mistın, **33** Yuta-paqıqı təmürđın, putı təmür bilən laynıng arılaxmısidın yasaloıan. **34** Əzlırı unı kəruwatkan qaoqlırđıa, ədəm kılı bilən kəzilmiyoıan bır tax kelıp həkəlgə urulup unıng təmür bilən laynıng arılaxmısidın yasaloıan putını qəkiwəttı. **35** Uningdiki təmür, lay, mis, kümüx, altunlar xuan parqə-parqə kılınıp, xamal ularnı bəəynı yazlık hamandiki topılarnı uquroıandək, kəyta hēq tēpilmıoıudək kılıp uqurıwəttı. Ləkin hēlikı tax yooıınap, pütkül jəhənnı kəplıoıan oıayət zor bır təoıka aylandı. **36** Kərgən qüxlırı mana xudur. Əmdı bız əzlırıgə bu qüxning mənisını yexıp berımız. **37** Əy alıylırı, əzlırı pütkül padıxahlarnıng bır padıxahı, ərxtiki Huda sılıgə padıxahlık, nopuz, kütü wə xəhrət ata kıldı. **38** İnsan balılırı, həywanatlar, uqar-kanatlar məyli kəyardə tursun, Huda ularnı kollırıoıa tapxurup sılnı ularnıng hēmmsıgə həkım kıldı. Sılı u həkəlnıng altun bexıdursıla. **39** Əzlırđın keyın yənə bır padıxahlık kelıdu. Ləkin u sılnıng padıxahlıkılırıoıa yətməydu. Uningdın keyın üqıngı bır padıxahlık, yəni mis padıxahlık kelıp pütkül yər yüzıgə həkım bolıdu. **40** Uningdın keyınkı tətıngı padıxahlık bolsa təmürdək mustəhkəm bolıdu. Təmür barlık baxka nərsılərnı

qekiwetıp boysunduroıınıdək, xuningəoşa ohxax bu təmür padıxahlık əz aldınkı padıxahlarnıng hēmmsını ezip qekiwetıdu. **41** Əzlırı kərgəndək təmür bilən seojız laynıng arılaxmısidın yasaloıan put wə barmaklar bu padıxahlıkning bəlünmə bolup ketıdıoıınını kərsıtıdu. Bırak bu padıxahlık təmürdək kütügə ıgə bolıdu, qünki sılı kərgəndək, təmür bilən lay arılaxkan. **42** Təmür bilən laynıng arılaxmısidın yasaloıan putnıng barmaklırı u padıxahlıkning bır kısıminıng kütüyıdıoıanlıkını, bır kısıminıng ajızlıxıdıoıanlıkını kərsıtıdu. **43** Əzlırı təmür bilən laynıng arılaxkanlıkını kərdılə. Bu u [padıxahlıkning həkımdarlırı padıxahlıkning] pıkralırı bilən ıttıpakıaxmaqkı bolıoıanlıkını kərsıtıdu. Ləkin təmür lay bilən arılaxmıoıandək, bırılıp ketəlməydu. **44** U [ahırkı] padıxahlar təhtə olturoıan məzgılđə, ərxtiki Huda yımırılmas bır padıxahlık bərpa kılıdu. Bu padıxahlık hərgız baxka bır həkəlkə ɵtməydu; əksıqə u bu baxka padıxahlıkırnı üzüł-kesil gumran kılıp, əzi mənggü məzmıt turıdu. **45** Əzlırı ədəm kılı bilən kəzilmiyoıan bır taxnıng təoıdın qıkqınını wə unıng həkəldiki təmür, mis, lay, kümüx, altunrı qekiwətkənlikını kərdılə. Xunga uluıq Huda alıylırıoıa kəlgüsidə yüz berıdıoıan ıxlarnı bıldürğən. Kərgən qüxlırı qokum əməlgə axıdu, bérılğən təbır mütək ıxənqlıktur. **46** Andın padıxah Nebokədnəsər əzını yərgə etıp Daniyaləoşa səjdə kıldı wə unıngəoşa hədıya berıp hıxpırak-ısırkı selıxın əmr kıldı. **47** Padıxah unıngəoşa: — Dərwəkə, sening Hudayıng ılahlar ıqıdə əng uluıq ılah, padıxahlarnıng hojısı wə sırlarnı axkarılıoıuqı ıkan, qünki sən bu sırnı yəxtıng! — dedı. **48** Andın padıxah Daniyalnıng martıwısını yukırı kılıp, unıngəoşa nıroıun esil sowoıatıarnı təkđım kıldı. U unı pütkül Babil əlkısıgə həkım bolıxka təyınılđı wə unı Babıldiki danıxmən-əkıldarlarınıng bax əksəkılı kıldı. **49** Daniyalnıng padıxahtın tələp kılızı bilən, padıxah Xadrak, Mixak wə Əbədnegolarnı Babil əlkısınıng məmuriy ıxlırını ıdarə kılıxka təyınılđı. Daniyal əzi orda hızmıtıdə kəldı.

3 Padıxah Nebokədnəsər altundın egızlıkı atmıx gəz, kənglikı altə gəz kelıdıoıan bır həkəl yasap, Babil əlkısınıng Dura tüzlənglikıgə ornatı. **2** Padıxah barlık wəzir, walıy, həkım, məslıhətqı, həzınıqı, sotqı, sorakqılarnı xundakla həkəysı əlkılərdiki baxka əməldarlarınıng hēmmsını padıxah Nebokədnəsər ornatkan bu altun həkəlnı əz ılahıoıa atax mırasımıoıa kətnıxıxka pərman qüxırdı. **3** Xuning bilən wəzırlər, walıylar, həkımlar, məslıhətqılər, həzınıqılər, sotqılar, sorakqılər, xundakla həkəysı əlkılərdiki baxka əməldarlarınıng hēmmsı atax mırasımıoıa jəm bolđı. Ular həkəlnıng aldıda turđı. **4** Jakarqı yukırı awaz bilən: — Əy həkəysı əl-yurt, həkəysı taıpılərdın kəlgənlər, hər hıl tılđa səzlıxıdıoıan kowmlar, **5** sılər sunay, nəy, kəłun, lira, zıltar, bulman wə baxka hərhil sazlarınıng awazını anglıoıan həman, yərgə bax urup padıxah Nebokədnəsər ornatkan altun həkəlgə səjdə kılınğar. **6** Kımki bax urup səjdə kılmsıa, xuan dəxətlik yəłkunlap turoıan humđanoıa taxlınıdu, — dəp jakarlıdı. **7** Xunga, sunay, nəy, kəłun, lira, zıltar, bulman wə baxka hərhil sazlarınıng awazını anglıoıan həman həkəysı əl-yurt, həkəysı taıpılərdın kəlgən, hərhil tılđa səzlıxıdıoıan kowm yərgə bax urup Nebokədnəsər ornatkan altun

həykəlgə səjdə kılıxti. **8** U qaşda, bəzi kaldiyələr aldioja qikip Yəhudiylar üstidin ərz kildi. **9** Ular padixah Nebokədnəsarəja: — I aliyliri, mənggü yaxiojayla! **10** Aliyliri sunay, nəy, qalun, lira, ziltar, bulman wə baxka hərhil sazların awazini angliəjan haman həmməylən yərgə bax urup altun həykəlgə səjdə kilsun, **11** xundakla kimki yərgə bax urup səjdə kilmisa, u dəhxtəlik yalkunlap turojan humdanəja taxlansun dəp pərman kiliənidila. **12** Sili Babil əlkisining məmuriy ilirini baxkuruxka təyinligən birnəqqə Yəhudi, yəni Xadrak, Mixak, Əbədnəgolar bar; i aliyliri, bu adəmlər siligə hərmətsizlik kiliwatidu. Ular padixahning ilahlırining ibaditidə bolmidi yaki padixah onatkun altun həykəlgimu səjdə kilmaydu, — dedi. **13** Xuni anglap padixah Nebokədnəsar dəroşəp bolup, Xadrak, Mixak, Əbədnəgolarni əz aldioja kəltirüxni əmr kildi. Xuning bilən ular bu üqəylənni padixah aldioja əpkəldi. **14** Nebokədnəsar ularəja: — Xadrak, Mixak, Əbədnəgo, silər rasttin mənə ing ilahlırimning hizmitidə bolmidinglarmu hən mən onatқан altun həykəlgə səjdə kilmidinglarmu? **15** Həzir silər sunay, nəy, qalun, lira, ziltar, bulman wə baxka hərhil sazların awazini angliəjan haman, mən yasatқан həykəlgə səjdə kilişka təyyar tursanglar, yaxxi. Ləkin səjdə kilmisanglar, silər dərhal dəhxtəlik yalkunlap turojan humdanəja taxlinisilə. Xu qaşda kəndak ilah kəlip silərnə qənggilimdin kutkuzuwəlidikin, kəni?! — dedi. **16** Xadrak, Mixak, Əbədnəgolar padixahka jawabən: — I Nebokədnəsar, bu ixta biz əzimizni əkləximiz həjətsiz. **17** Biz səjdə kiliş kəliwatқан Huda yiməz bizni dəhxtəlik yalkunlap turojan humdandin kutkuzalaydu; i aliyliri, U qəşum əzlining ilkidin bizni kutkuzidu. **18** Ləkin bizni kutkuzmiojan təkdirdimu, aliylirigə məlum bolsunki, biz yənə ilahlırining hizmitidə bolmaymiz wə sili onatқан altun həykəlgə səjdə kilməymiz, — dedi. **19** Buni angliəjan haman padixah Nebokədnəsarning təri buzulup, Xadrak, Mixak, Əbədnəgoləroja kattik oşəpələndi. Xuning bilən adəmlirigə humdanni adəttikidin yəttə həssə kattik kizitixni buyrudi. **20** U qəşunidikə əng kawul palwanləroja Xadrak, Mixak, Əbədnəgolarni baqlap, dəhxtəlik yalkunlap turojan humdanəja taxlaxni buyrudi. **21** Xuning bilən ular tonliri, itxanliri, səlliliri wə baxka libas kiyimliri selinniojan həlda baqlinip dəhxtəlik yalkunlap turojan humdanəja taxlandı. **22** Padixahning əmrining kattiklikli bilən humdandiki ot intayin yalkunlap yenip turatti, xunglaxka humdandin qikiwatқан yalkun Xadrak, Mixak, Əbədnəgolarni kətürgən əskərlərnə kəydürüp taxlidi. **23** Xundak kiliş Xadrak, Mixak, Əbədnəgo üqəylən baqlaklik həlda dəhxtəlik yalkunlap turojan humdanəja qüxup kətti. **24** Andin Nebokədnəsar qəqüğən həlda ornidin qəqrəp turup, məšlihətqi wəzirilirin: — Biz baqlap ot iqiğə taxliənimiz üq adəm əməsmu? — dəp soridi. — Ular jawabən «Xundak, i aliyliri!» — dedi. **25** Padixah jawabən: — Mana, mən tət adəmnəng baqlaksiz həlda ot iqidə ərkin mənəp yürüwatқinini kəriwatimənəju, ular kiliqə kəyğəndək əməs; həmdə tətinqi kixi ilahlarınəng oqlidək turidu! — dedi. **26** Xuning bilən Nebokədnəsar dəhxtəlik yalkunlap turojan humdanning aqzioja yəkin kəlip: — Xadrak, Mixak, Əbədnəgo! Həmmidin Aliy

ilahning kulliri, qikişlar, mayakka kəlinglar! — dəp towlidi. Xuning bilən Xadrak, Mixak wə Əbədnəgo ottin qikti. **27** Barlik wəzirə, waliylar, hakimlar wə padixahning məšlihətqi wəziriləri yioqilip kəlixip bu üqəyləngə tikilixip kəraxti; ularning kiliqə kəyğən yeri yəq idi, qaq-sakallirimu kəymigən, kiyim-kəqəklirimu xu peti idi, üsti-bəxidimu is-tütünnəng puriki yəq idi. **28** Nebokədnəsar mundaq dedi: — Xadrak, Mixak, Əbədnəgolarnəng Hudaşioja xükür-sanalar boləja! U Əz pərixtisini əwətip, Əzığə tayanəjan kullirini kutkuziwəldi. Ular əzlining ilahidin baxka həqkəndak ilahka hizmət kilməslə kiliq wə yaki bax urup səjdə kilməslə kiliq, pəkət əz Huda yiməzninglə ibaditidə bolimiz dəp padixahning pərmanioja hiləplik kiliş həyatini təwəkkul kildi. **29** Əmdi mən xundak pərman qüxürimənkə: Kaysi əl-yurt bolsun, kaysi taiplərdin kəlgən bolsun, kaysi tilda səzlixiojanlar bolsun, Xadrak, Mixak, Əbədnəgolarnəng Hudaşioja kara qaplaydikən, pütün tənə kiyim-qiyim kilişun, əyliri həjəthanoja aylandurulsun! Qünki bundak kutkuzalaydiojan baxka ilah yəq. **30** Xuning bilən padixah Xadrak, Mixak, Əbədnəgo üqəylənnə estürüp, Babil əlkisidə yukiri mənəpə kəylinidi.

4 «Mənki padixah Nebokədnəsardin yər yüzidiki hər bir əl-yurtka, hər kaysi taiplərgə, hərhil tillarda səzlixiojan qəwmləroja aman-esənlik exip-təxip turoja! **2** Həmmidin Aliy Huda mənə kərsətkən aləmlərnə wə karamətlərnə jakarlxni layik taptim. **3** Uning kərsətkən məjizilik aləmləri nemiđəgən uluq! Uning karamətləri nemiđəgən kəltis! Uning padixahliki pütməs-tügiməstür, Uning hakimlikli dəwrdin-dəwrgiqə dawamlixidu! **4** Mənki Nebokədnəsar əyümdə biharəman olturejnimidə, ordamda bayaxat turmux kəqürüwatқinimda, **5** mən intayin kərkitiwatқан bir qünxi kərdüm, ornunda yatқinimda bəximdikə oylar wə kallamdikə oşayibənə aləmlər mənə aləxzadə kildi. **6** Babildikə barlik danixmənlərnə aldimoja qəkirixka pərman bərip, ularning qüxümgə təbir bərixini buyrudim. **7** Xuning bilən barlik rəmqi-palqi, pirstaz, kaldiyər wə mənəjjimlar kəlixti. Mən qüxümmi eytip bərdim, ləkin ular mənə təbirini bərləmdi. **8** Ləkin ahirdə Daniyal kirdi (uning yənə bir ismi Bəltəxəsar bolup, mənə ing ilahınəng nemiđəgən əsasən qəyulojan). Məkəddəs ilahlarınəng rəhi uningda ikən. Mən qüxümmi eytip, uningəja: **9** — Əy palqilərnəng bəxliki Bəltəxəsar, məkəddəs ilahlarınəng rəhi sənə ikənlikini, sənə həqkəndək sir təs kəlməydiojanlikini bildim, xunə mənəng kərgən qüxümdikə oşayibənə aləmlərnə qüxəndürgəysən, xundakla uningəja təbir bərgəysən, — dedim. **10** — Mən ornunda yatқinimda kallamda mundaq oşayibənə aləmlərnə kərdüm: Mana, yər yüzining otturisidə bir tüt dərəh bar ikən; u tolimu egizmix. **11** U bəroqənsəri qəng hən məzmət əsüp, asmanəja təkixiptu, u dunyanəng qətlirigimu kəriunidən. **12** Uning yopurməkləri qiraylik, mewisə intayin mək ikən. Uningda pütkül dunyaəja yətküdək ozuk bar ikən. Uning astidə daladiki həywanlar sayidaxidikən, xahliridə asmandiki uqar-qanatlar mək kiliidikən; mewisidin barlik ət igilirimu ozuklinidikən. **13** Ornunda yetip, kallamda kərgən oşayibənə aləmlərnə

kertiwatimən, mana, asmandin bir kezətqi muəkkəl, yəni muəddəs bir pərixətə qüxiüp, **14** mundaq jakarlidi: — «Dərəhni kesip, xahlirini kırkip, yopurmaqlirini wə mewilirini kekip qüxiürüp qeqiwetlinglar. Dərəh tüwidiki yawayi haywanlar uningdin yiraklaxsun, uning xahliridiki kuxlar teziz katsun. **15** Yərdə pəkət ketükini la yiltizi bilən, mis wə tēmür bilən qəmbərləp, yumran ot-qəplər bilən billə dalada kaldurunglar. U asmandiki xəbnəmdin qilik-qilik həl bolup tursun. Uning nesiwisi ot-qəp yəydiqan yawayi haywanlar bilən billə bolsun. **16** Adamiy əklidin məhrum kilinip, uninqoqə yawayi haywanlarning əkli berilsun, xundakla xu həlatte «yətta wəki» tursun. **17** Dunyadiki jan igiliri Həmmidin Aliy Boləquqining insanlarning padixahlıqining həmmisini idarə kilidioqanlıqı, xundakla uning padixahlıq hōkukini əzi tallioqan kixi (məyli u həqnemigə ərziməs adəm bolsimu)gə beridioqanlıqini bilsun dəp, bu həküm kəriuqi muəkkəllərnin pərmanı bilən, yəni muəddəs pərixatılarning qərar buyruqi bilən bəlgiləngəndür». **18** — Mən padixah Nebokədnəsar mana xundə qəxni kərdum. Əy Bəltəxasar, qüxiümə təbir bərgəysən. Padixahlıqimdiki danixmənlər iqdə mən üqün buningoqə təbir bərləydiqan birmu adəm qikmidi. Lekin sən təbir bərləysən, qünki əng muəddəs ilahlarning rōhi sənə ikən. **19** Xuning bilən Bəltəxasar dəpmu ataloqan Daniyal bir həza həyranlıqta aləqzadə boldi wə qüx toqrısidə oylap tolimu biaram boldi. Padixah: — Əy Bəltəxasar, bu qüx wə uning təbiri seni aləqzadə kilmisun, — dedi. Bəltəxasar jawabən: — I aliyliri, bu qüx silidin nəprətləngənlərgə bolsun, uning təbiri əzlırigə əməs, düxmənliyə qüxkay! **20** Barqanseri əsüp məzmət boləqan, egizliki asmanoqə təkixidioqan, pütkül dunyaqə kərinidioqan, yopurmaqliri qırıylik, mewisi intayin mol boləqan, pütkül dunyaqə yətküdək ozuk bolidioqan, sayisidə yawayi haywanlar turidioqan, xahliridə uqar kuxlar məkan kilidioqan dərəh bolsa, yəni sən kərgən dərəh — dəl əzlıridur, i aliyliri! — Qünki sili qong wə məzmət estila; silining həyətlixi xəp pələkkə yətti; həkümranlıqliri yər yüzining qətlirigə yetip bardı. **22** — Qünki sili qong wə məzmət estila; silining həyətlixi xəp pələkkə yətti; həkümranlıqliri yər yüzining qətlirigə yetip bardı. **23** Aliyliri qərap turoqan wəkiitridə asmandin bir kəriuquqi, yəni bir muəddəs pərixətə qüxiüp: «Bu dərəhni kesip, harab kilinglar. Halbuki, yərdə ketükini la yiltizi bilən kaldururp, mis wə tēmür bilən qəmbərləp, yumran ot-qəplər bilən billə dalada kaldurunglar. U asmandiki xəbnəmdin qilik-qilik həl bolup tursun. «Yətta wəki» bexidin ötkiqə uning nesiwisi ot-qəp yəydiqan yawayi haywanlar bilən billə bolsun, — dəptu. **24** — I aliyliri, qüxlirining mənisı mana xu — Bular bolsa Həmmidin Aliy Boləquqining pərmanı bilən hojam padixahlıqning bəxiqə qüxiidioqan ixlar — **25** Əzlıri kixilər arisidin həydiwətilip, yawayi haywanlar bilən billə yaxaydila, kalilərdək ot-qəp bilən ozuklandırulidila, dalada asmandiki xəbnəmdin qilik-qilik həl bolup turidila. Təki sili Həmmidin Aliy Boləquqining pütkül insan padixahlıqini idarə kilidioqanlıqini wə Uning hōkukini Əzi tallioqan hərəkəndə kixigə beridioqanlıqini bilip yətküqə, yətta wəki baxlıridin etidü. **26**

«Dərəhning kətikini yiltizi bilən yərdə kaldurunglar» dəp buyruloqanikən, əzlıri ərxlərnin həmmini idarə kilidioqanlıqini bilip yətkəndin keyin padixahlıqliri əzlırigə kayturulidu. **27** Xunga i aliyliri, mening nəsihitim siligə layik kərlügəy, gunahliridin kol üzgəy, ixtə həkkanıy boləqayla, kəbihlıkliridin tohtap kəmbəqəllərgə rəhimdillik kıləqayla. Xundə kıləqandila bəkim dawamlıq gülləp yaxnımamdila? **28** Bu ixlarning həmmisi padixah Nebokədnəsarın bəxiqə qüxti. **29** On ikki aydin keyin, u Babilidiki padixahlıq ordısinin əgzisidə saylə kiliwətip: **30** — Qaranglar, mən əz izzitim wə xan-xəhritim namayan kılinsun dəp, xahənə ordamning jaylıxixi üqün zor küqüm bilən yasıqan həyətlik Babil xəhri muxu əməsmu? — dedi. **31** Uning səzi aqızidin təhi üzlüməylə, asmandin bir awaz qüxiüp: — Əy padixah Nebokədnəsar, bu sez sanga kəldi: Padixahlıq səndin elindi. **32** Sən kixilər arisidin həydiwətilip, yawayi haywanlar bilən billə məkan kılisen wə kalilərdək ot-qəp yəysən; sən Həmmidin Aliy Boləquqining insan padixahlıqini idarə kilidioqanlıqini wə Uning hōkukini Əzi tallioqan hərəkəndə kixigə tutkuzidioqanlıqini bilip yətküqə yətta wəki bəxingdin etüp ketidu — deyildi. **33** Bu sez Nebokədnəsarda xuan əməlgə axtı. U kixilər arisidin həydiwətilip, kalilərdək ot-qəp yəp, tənı xəbnəmdin qilik-qilik həl bolup kətti. Uning qaqlıri bürkütning pəyliridək, tirnaklıri kuxning tirnaklıridək əsüp kətti. **34** Əmdı xu künlər toxkanda, mən Nebokədnəsar asmanoqə i kez tikip qariwidim, əkil-hoxum əsligə kəldi. Mən Həmmidin Aliy Boləquqioqə həmdusana eytip, Mənggü Həyat Turoquqini mədhıyiləp, hərmət əylidim. Uning həkımlıqı mənggülik həkımlıqtur; Uning padixahlıqı əwladtın-əwladkıdur. **35** Uning aldidə yər yüzidiki bərlık insanlar həqnemə həsəblanmaydu; Ərxıtki koxunlar wə zemindiki insanlar arisidə U nemə kılıxni halisə xuni kılıdu; Uning qolini kim tosalisun yəki Uningdin «Nemə kılisen?» dəp soraxkə jür'ət kılalisun? **36** Xuanla əkil-hoxum əsligə kəldi; padixahlıqimning xan-xərip, izzitim, padixahlıq həyətəmmu əsligə kəltürıldı. Məslıhətqi wəziririm wə əmir-esilzadilirim meni izdəp kəldi. Padixahlıqim mustəhləmləndi; bürünkıdinmu zor həyətigə yengibaxtin igə boldum. **37** Əmdı mənki Nebokədnəsar ərxıtki Padixahkə həmdusana oqumən, Uni təhimu uluqlaymən wə Uni izzətləymən: — Uning kıləqanlıri həktur, Uning yolliri toqrıdur; Uning təkəbburluk yolıda mənəqlənlərnin həyətisinı qüxiürük kudriti bardır!..

5 Bir küni padixah Bəlxazar əmir-esilzadılərdin ming kixini təklip kılıp katta ziyapət berip, ularning aldidə xarab iqip, əyx-ıxrat kəypini sürdi. **2** Padixah Bəlxazar xarabni tetip kərup, əzi, əmir-esilzadıliri, əz hotun-kənizəklirig xarabni atisi Nebokədnəsar Yerusəlemdiki muəddəs ibadəthanidin oljoqə aloqan altun-kümüxtin yasaloqan jam-qaqılarda iqxigə xu jam-qaqılarnı elip qıxıxni buyrudi. **3** [Nəwərlər] dərhal berip Hudaning Yerusəlemdiki muəddəs ibadəthanisidin elip kəlgənə altun jam-qaqılarnı elip qıktı; padixahning əzi, əmir-esilzadıliri, uning hotunliri wə kənizəkliri ularla xarab iqtı. **4** Ular xarab iqqəq, altun, kümüx, mis, tēmür, yaqəq wə taxlardin yasaloqan butlarnı mədhıyiləxti. **5**

Dəl xu pəyttə adəm kəlining bəx barmiqi pəyda bolup, qiraoqdanning udulidiki ordining tam suwıqioğa hət yezixğa baxlıdı. Padixah hət yazoqan kəlining kəringən kismını kərtip, **6** qirayi tatirip, kenglidə intayin alakzadə bolup kətti. Put-kolliri boxixip, putliri titrəp kətti. **7** Padixah kəttik warkirap, pir-ustazlar, kaldiylər wə munəjimplarnı qakirixni buyrudi. Babildiki danixmənlər kəlgən haman padixah ularoğa: — Kimki tamdiki bu hətlərni okup mənisini marga dəp berəlisə, uningə səsün rənglik bir ton kiygüzülüp, boynioğa altun zənjir esilip, padixahlikta üqinqi mərtiwə berilidu, — dedi. **8** Padixahning danixmənlirining həmmisi ordioğa hazır boldi; ləkin ular na hətlərni okuyalmaytti na padixahğa mənisini qüxəndürüp berəlməytti. **9** Bəlxazar tehimu alakzadə bolup, qirayi tehimu tatirip kətti. Əmir-esilzadilərmü kandaq kilixni biləlməy qaldı. **10** Padixah wə əmir-esilzadilərləning warkiraxcan awazini anglioqan hanix ziyapət zalioğa kirip, padixahğa mundak dedi: — I aliyliri, mənggü yaxioqayla! Alakzadə bolup kətmigəyla, qirayliri tatirap kətmigəy. **11** Padixahliklirida bir kixi bar, uningda muqəddəs ilahların rohi bar, atiliri təhttikı waktida, bu kixidə yorukluk, danalix wə əkil-parasət, yəni ilahlarəğa has əkil-parasət namayan kilinoqanidi. Atiliri Nebokadnəsar, yəni padixah atiliri uni pütün rəmqi-palqılar, pir-ustazlar, kaldiylər wə munəjimplarnı bexi kilip təyinligən. **12** Bu kixidə alahidə bir rohiy hususiyət, bilim, həkmət, qüxlərgə təbir berəlaydioqan, tepixmaqlarnı yexəlaydioqan wə tügün-sirlarnı aqalaydioqan kabiliyət bar idi. Xu kixining ismi Daniyal bolup, padixah uningə Bəltəxasar dəpmu isim qoyoqan. Xunga bu Daniyal qakirtilsun, u qokum bu hətlərləning mənisini yexip beridu. **13** Xuning bilən Daniyal padixahning aldioğa elip kelindi, padixah Daniyalidin: — Padixah atam Yəhuda əlksidin sürgün kilip kəlgən Yəhudiylar iqidiki həliki Daniyal sənmü? — dəp soriwidi, **14** — Sən toqruluk həwirim bar, səndə muqəddəs ilahların rohi, xundakla yorukluk, danalix wə alahidə əkil-parasət bar ikən dəp anglidim. **15** Əmdı danixmənlər wə pir-ustazlarnı tamdiki hətni okup, mənisini marga qüxəndürüp bərsun dəp aldiməğa qakirtip kelindi; ləkin bu ixning sirini həqkəysisi yexip berəlmidi. **16** Biraq sən toqruluk anglioqanmənki, sən sirlarnı qüxəndürəyədikənsən wə tügünlərnı yexəyədikənsən. Əgər bu hətlərni okup, mənisini qüxəndürüp berəlisəng, sanga səsün rənglik ton kiygüzülidu, boynungə altun zənjir esilidu, padixahlikta üqinqi dərjilik mərtiwəgə erixisən, — dedi. **17** Daniyal padixahğa mundak jawab bərdi: — Aliylirining in'amliri əzlidə kəlsun, mukapatlirini baxğa kixigə bərgəyla. Əmdilikdə mən aliylirioğa bu hətni okup, mənisini qüxəndürüp bəyə. **18** — I aliyliri, Həmmidin Aliy Huda atiliri Nebokadnəsarəğa padixahlik, uluqluk, xan-xarəp wə həywət bərdi. **19** Uningə bərilən uluqluktın hərkəysi əl-yurt, hərkəysi taipilər wə hərhil tilda səzlixidioqan kowmlarnıng həmmisi uning aldida titrəp kərkəp turatti; u kimni halisa xuni əltürətti, kimni halisa xuni tirik qoyatti; kimni halisa xuni mərtiwilik kilatti, kimni halisa xuni pəs kilatti. **20** Ləkin u kenglidə təkəbburlixip, roh-qəlbidə məqrurlinip mijəzi tərsalixip, padixahlik təhtidin qüxürülüp, izzitidin məhrum kilindi.

21 U kixilər ərisidin həydiwetilip, uningəğa yawayi həywanların əqli bərdi. U yawa exəklər bilən billa məkənlip, kalilərdə ot-qəp yegüzüldi, tənı xəbnəmdin qilik-qilik həl bolup kətti, təkı u Həmmidin Aliy Hudaning insan padixahlikini idarə kilidioqanlikini wə U padixahlikning həkukini Əzi tallioqan hərəkəndə kixigə bəridioqanlikini bilip yətküə xü hələttə boldi. **22** Əy Bəlxazar, Nebokadnəsarning oqlı turup əzlini bularning həmmisidin həwərləri bolsimu, ləkin əzlini təwən kilmidila. **23** Əksiqə təkəbburlixip ərtiki Bəlgə kərxı turdila. Sili Uning muqəddəs ibadəthanisidin olja aloqan jam-qaqlarnı elip kelip, əzlini, əmir-esilzadiliri, əz hotunliri wə kənəzəklirimu ularda xarəb iqtinqlər andin kərməydioqan, anglimaydioqan wə həqənməni qüxənməydioqan altun, kümüx, mis, tēmür, yaoqə wə taxlardin yasaloqan butlarnı mədhijilidila. Həlbuki, silining nəpəsirinı Əz kəlidə tutkən wə silining barlik hərəkətlirini Əz ilkidə tutkən Hudani uluqlimidila. **24** Xunga, Huda bu kəlining kəringən kismını əwətip bu hətlərni yazdurdı. **25** Bu hətlər: «Mene, mene, təkəl, uphərsin» degəndin ibarət. **26** Buning qüxəndürülüxi: — «Mene» — Huda silining padixahliklirining həsəbini kilip, uni ayoqlaxturdı. **27** «Təkəl» — sili tarazida tartiliwidila, kəm qiktıla. **28** «Pərs» — padixahlikliri parqilinip, Medialiklər bilən Parslarəğa təwə kilindi. **29** Xuning bilən Bəlxazar dərhal nəwkərlirigə əmr kilididi, altun Daniyaləğa səsün rənglik tonni kiydürüp, boynioğa altun zənjirni esip qoydi; u toqruluk: «Padixahlik iqidə üqinqi dərjilik mərtiwəgə igə bolsun» dəp jakarlıdı. **30** Xu kəqə kaldiylərləning padixahı Bəlxazar əltürüldi. **31** Padixahlik bolsa Medialik Dariusning kəlioğa ətti. U təhminən atmix ikki yaxta idi.

6 Padixah Darius pütün padixahlikni idarə kilix üqün bir yüz yigirmə wəzirni hərəkəysi yurtlarnı baxkuruxğa təyinləxni muwapik kərdi. **2** Buningdin baxxa u bu wəzirlərnı nəzarət kilip, bu wəzirlərləning həsəbini elix, xundakla padixahning həkuk-mənpəti ziyanəğa uqrimisun dəp Daniyal wə baxxa ikki kixini nəzarətqilikə təyinlidı. **3** Daniyalda alahidə bir rohiy hususiyət bar boləqəqə, u baxxa nəzarətqilərdin wə wəzirlərdin iktidarlik qikti. Xunga padixah uni pütkül padixahlikni idarə kilixğa təyinliməkqi boldi. **4** Xuning bilən baxxa nəzarətqi wə wəzirlər uning padixahlikteki məmuriy ixliridin səwənlik izdidi. Ləkin ular ərz kiləqədək həqkəndəq bəhanə-səwəb yəki səwənlik tapalmidi. Qünki Daniyal diyanətlik wə ixənqlik bolup, uningdin kilqə kəmqlik yəki səwənlik qikiralmiqanidi. **5** Xunga xü adəmlər əzara: — Daniyalning Hudasingin qanunioğa munasiwətlik ixliridin baxxa, uningdin əyibligədəq həqkəndəq bəhanə tapalmaymiz, — deyixti. **6** Xunga ular əzara til biriktürüp padixahning aldioğa kirip: — Padixah Darius aliyliri mənggü yaxioqayla! **7** Aliylirining padixahlikliridiki barlik nəzarətqi, waliy, wəzir, məslihətqi, hakim wə əmədarlar birlikdə məslihətləxtuk; hərəkəndəq kixi ottuz kün iqidə hərəkəndəq ilahğa hərəkəndəq dua-tilawət kilixğa wə yəki hərəkəndəq kixidin bir nərsə tiləxkə ruhsət bolmisun, i aliyliri, pəkət silidinda tilixi ruhsət bolsun degən xahənə yarlikning qüxürülüxinı layik kərduk. Bu pərman kət'iy bolsun, kimki bu

pərmanoja hilaplik kilsa, u xirlar engkürigə taxlansun! 8 Əmdi, i aliyliri bu pərmanni bekıtip qüxürgayla, uning əzgərtılmaslıki üqün yarlıknamigə imza koyoqayla; qünki Media wə Pars kanuni boyıqə, pərman qıqırılıxi bilənla əzgərtıxkə bolmaydu, — dedi. 9 Xuning bilən Darius pərmanni bekıtip yarlıknamioja qol koydı. 10 Daniyal bu yarlıknamigə imza koyulojanlıkını anglap, eyigə qayttı. Uning eyining əgzisida bir balihana bolup, derizisi Yerusalemoja karaydıoan bolup, oqut turattı. U aditi boyıqə derizining aldida tizlinip olturup, hər küni üq ketim Hudaoja dua-tılavət kılıp xükür eytattı. 11 Lekin heliki adəmlər billə kelip Daniyalning Hudaoja dua wə tılavət kılıwatqınıni kərdi. 12 Andin ular birliktə padıxahning aldioja berip pərman tooqrisida gəp eqip: — I aliyliri, əzliri: Ottuz kün iqidə əzliridin baxkə hərəkəndək ilahdin yaki hərəkəndək insandin birər nemini tiligən hərəkəndək kixi xirlar engkürigə taxlansun, dəgən bir pərmanoja imza koyoqan əmasmu? — dəp sorıdı. Padıxah: — Dərwəxə xundək kıldim, Media wə Pars kanuni boyıqə pərmanni əzgərtkili bolmaydu, — dedi. 13 Andin ular padıxahkə jawabən: — Yəhədadın əsir elip kəlingən kixilərdin heliki Daniyal, i aliyliri, silini wə sili imza koyoqan pərmanni kəzgə ilmaydu, bəlki hər kündə üq ketim əz dua-tılawitini kılıwatıdu, — deyixti. 14 Buni anglijoan padıxah əz-əzigə kayıp, kəngül koyup Daniyalni kütquxuxkə amal tapmaqki bolup, u kün patqəqə hərhil kütquxux amali üstidə izdinip yürdi. 15 Lekin ahirdə u kixilar yənə əzara til biriktürüp padıxahning aldioja jəm bolup uninoja: — I aliyliri, əzligigə məlumki, Medialar wə Parslarınıng kanuni dəl xuki, padıxahning bekıtkən hərəkəndək qəarı yaki pərmanini əzgərtıxkə bolmaydu, — deyixti. 16 Xuning bilən padıxahning əmr kılıxi bilən Daniyal tutup kelinip, xirlar engkürigə taxlandı. Padıxah Daniyaloja: — Sən üzüldürməy ibadət kıldiojan Hudaıng seni kütquzıwalıdu! — dedi. 17 Bir tax elinip, engkürning əozi uning bilən etildi; Daniyalning ixlırioja həqkim arılaxmısın dəp uni padıxah əz məhürü wə uning əmir-əməldarlırining məhürli bilən məhürıldı. 18 Andin padıxah ordioja kaytıp kelip keqini roza tutup ətküzdi; əzining tokəl-kəniyəkliridin həqkaysisini əz yenioja kəltürmidı, u keqıqə uhlıylımdı. 19 Tang etixi bilənla padıxah onrindin turup, aldirap xirlar engkürigə bardı. 20 Padıxah engkürgə yəkinlixip əzablanjoan həlda Daniyalni qakırıp: — Əy Daniyal, Mənggü Həyat Hudaıng kuli, sən üzülməs ibadət kıldiojan Hudaıng seni xirlardin kütquzıwalımdımu? — dəp towlıdı. 21 Daniyal jawabən: — I aliyliri, mənggü yaxioqayla! 22 Hudaıyımın pərixsisini əwətip xirlarınə əozini yumduruxi bilən ular mənə həq ziyan-zəhmət yətküzəlmidi; qünki u məndin həqkəndək əyib kərmidi. Aliylirining aldidimu mən həqkəndək ziyan yətküzgüdək ix kılımdim, — dedi. 23 Buni anglap padıxah intayın huxal bolup, adəmlirini Daniyalni engkürdin elip qikixni buyrdı. Xuning bilən ular Daniyalni engkürdin elip qikti. Uningdin kilqə zədə-zəhmət tapalmidi; qünki u Hudasioja tayanjoanıdı. 24 Andin padıxah buyruq qüxürdi, [nəwərliri] Daniyalning üstidin xikayət kıljoanlarınəng həmmisini tutup, ularni bala-qakiliri wə hotunliri bilən xoşup xirlar engkürigə taxlıwətti. Ular engkür tegigə qüxüp bolmayla xirlar

etilir kelip, ularning ustıhanlırınımu qaynap kıyma-kiymə kılıwətti. 25 Xu ixtin keyin Darius padıxah yər yüzidə turuwatqan hərəkaylı əl-yurt, həmmə taipilər, hər tilda səlxidiojan qowmlarınəng həmmisigə mundək pütük qüxürdi: — «Həmminglaroja amanlık exip-texip turøjay! 26 Mən uxbu yarlıkni qüxürimənki, padıxahlıkımdiki hər bir yurttki puqralar Daniyalning Hudasi aldida tıtrəp qorqsun! — Qünki U Mənggü Həyat Hudadır, Mənggü mustəhkəm əzgərməstür, Uning padıxahlıkı həlak kılınmas, Uning həkimiyiti əbədil'əbədgıqə bolıdu. 27 U bala-qazadın qooqdaydu wə kütquzıdu, U asmanlardımu, yər yüzidimu əlamət-karamətlərnı yaritıdu, U Daniyalni xirlarınəng qangilidin kütquzdı». 28 Daniyalning bolsa xu ixlardin keyin Darius həküm sürgən məzgıldə, xundəklə Pars padıxahı Qurəx həküm sürgən wəqıtlarda ixlıri rawan yürüxti.

7 Bəlxazar Babiloja padıxah boljoan birinji yili Daniyal ornıda yetip qüxidə birnəqqə ojayıbanə əlamətlərnı kərdi. U qüxidə kərgənliirini mundək yəkünləp hatiriliwaldı: — 2 Keqidə kərgən ojayıbanə kərunüxtə mənki Daniyal xuni kərdümki, asmanınəng tət tərıpidin xamal qikiq, «Uluq Dengiz» yüzigə urulmaqta idi. 3 Dengizdin xəkilliri bir-birigə ohxımaydıoan tət zor məhluk qikti. 4 Birinji məhluk xıroja ohxaytti, ləkin bürkütning qanıti bar idi. Mən uninoja qarap turojınimda, qanatlıri yulundı; andin u yərdin kəturülp, ikki puti yərgə dəsıtilip adəmdək turoquzulup, uninoja insaniy bir qəlb berildi. 5 Mana yənə bir məhluk, yəni ikkinqisi eyikqə ohxaytti. Uning bir tərıpi ikkinji bir tərıpidin egizilitildi. Uning qixlıri üq kowurojini qixləp turatti, bir əwaz uninoja: «Ornungdin tur, gəxni yeyixingqə yəwall!» — dedi. 6 Qarap turojınimda, mənə yənə bir məhluk pəyda boldı. U yilpızoja ohxaytti, dümbisidə quxningkidək tət qanıti bar idi; uning bexi tət idi. Uningoja həkimlik həqıqı berildi. 7 Uningdin keyin keqidiki ojayıbanə kərunüxtərdə qarap turojınimda, mənə tətinqi bir məhluk pəyda boldı. U intayın qorqunqluk, dəhxətlik wə əjayib küqlük idi. U yoojan təmür qixlıri bilən ownı qaynap əzip yutup, qalduqini putlıri bilən dəsəp-qəylətti. U aldınki barlık məhlukqə ohxımaytti; uning on münggüzi bar idi. 8 Mən bu münggüzlərnı kəzitiwatqınimda, mənə münggüzlərnıng arisidin yənə bir kiqik münggüz əsüp qikti. Bu kiqik münggüzning aldida əslidiki münggüzlərdin üqi yuluwetildi. Bu kiqik münggüzning adəmnıngkidək kəzi wə qong səzləydojan əozi bar idi. 9 Mən qarap turojınimda, u yərgə birnəqqə təhtning koyulojanlıkını kərdüm; ularning biridə, «Əzəldin Bar Boləquqi» orun elip olturuptu. Uning kıyımliiri qardək ap'ak, qaqlıri ap'ak koza yungidək idi. Uning təhti ot lawuldap turojan yalkunlar bolup, lawuldap kəyütwatqan ot qaklırınınəng üstidə idi. 10 Uning aldidin goya rawan ekip turojan dəryadək ot yalkuni lawuldap ekip turatti; Uning hizmitidə turoquqılar tımən minglijoan idi, Uning aldida yüz milyonlijoan həzir turoquqılar bar idi. Sorəq baxlanəjanlıki jakarlinip, dəsturlar eqildi. 11 Həlikı kiqik münggüzning yoojan gəplərnı kılıwatqan əwazidin dikkitim xuningoja tartilip qarap turattım. Qarap turojınimda, tətinqi məhluk əltürülp, uning jəsiti həlak kılınip, otqə taxlap kəydirüxlükə tapxuruldi.

12 Qaloqan üq məhluk bolsa, həkimiyyitidin məhrum kilindi, lekin ularning ömrü yənə bir məzgil uzatildi. **13** Keqidiki qayibana körünüxlərdə mana, mən goya İnsan Ooqlıoqə ohxax bir zatning asmandiki bulutlar bilən kəlgini kərdüm. U «Əzəldin Bar Boləuquqı»ning yenioqə berip, uning aldioqə hazır kilindi. **14** Hər əl-yurt, hər taipa, hər hil tilda sezlidxioqan kəwmlar uning hizmitidə bolsun əhp, səltənət, xəhrət wə padixahlik həkukı uningə berildi. Uning səltəniti mənəggü solaxmas səltənəttur, uning padixahlikı mənəggü həlak kilinmas. **15** Mənki Daniyalning wujudum, dil-rohım bək biaramlikqə qəmdi, kallamdiki qayibana əlamətlər meni intayin ələkzadə kildi. **16** Mən yeğin turoquqılardin birining aldioqə berip, bu qayibana əlamətlərnin həkikiti toqruluk soridim. U manga təbir berip qüxəndürüp mundaq dedi: — **17** «Bu tət zor məhluk kəlgisidə dunyada bax kətüridioqan tət padixahni kərsitidu. **18** Ləkin Həmmidin Aliy Boləuquqıning mukəddəs bəndiliri padixahlik həkukini kəbul kilidu, ular uningə mənəggü igidarqilik kilidu, əbədil'əbədgıqə xundaq bolidu». **19** Mən baxqə üq məhlukqə ohximaydioqan tətinqi məhluk, yəni zor kərkunqluk, təmür qixlik, mis tirnaklik, ownı qaynap ezip yutup, andin kəlduklirini ayaqliri bilən dəssəp-qəyləydioqan həlikı məhluk toqrısidi həkikətni, **20** xundaqla uning bəxidiki on mənəggüzining wə keyin əsüp qikqan kiqik mənəggüz toqrısidi həkikətni təhimu enik bilməki boldum — uning, yəni həlikı qikiqining əldida əslidə bar boləqan baxqə üq mənəggüz yuluwetilgən, kəzliri wə yooqan gəp kilidioqan aqzi bar bolup, ənə baxqə mənəggüzlərgə kəriqəanda təhimu həyətlik idi. **21** Kərap turoqiniında, u kiqik mənəggüz Hudaning mukəddəs bəndiliri bilən jəng kilip ularidin üstünlükkə igə boldi; **22** «Əzəldin Bar Boləuquqı» kəlgəndə, həküm kilix həkukı Həmmidin Aliy Boləuquqıning mukəddəs bəndilirigə berildi. Xuning bilən bəkitilgən wakti kəlip, [Hudaning] mukəddəs bəndiliri padixahlik həkukini etküzüwalidi. **23** [Təbir bərgüqı] qüxəndürüp yənə mundaq dedi: — «Tətinqi məhluk kəlgisi dunyada bax kətüridioqan tətinqi bir padixahlik bolup, u baxqə hərəkəndə padixahliklərgə ohximaydu. U pütkül dunyani yutup, uni ayaq asti kilip, kukum-talkan kilidu. **24** On mənəggüz bolsa, bu padixahliqin qikidioqan həkümranlik kilidioqan on padixahni kərsitidu. Keyin yənə bir padixah məydanəqə qikidu, u ilğiriki padixahlərgə ohximaydu; u üq padixahni əzığə boysunduridu. **25** U Həmmidin Aliy Boləuquqıqə karxi kupurluk səzləri kilidu həmdə Həmmidin Aliy Boləuquqıning mukəddəs bəndilirini həlsizlanduridu. U kaləndarni, həyt-ayəmləri wə mukəddəs kanunlarni əzgərtiwetixni kəstləydu. Hudaning mukəddəs bəndiliri «üq yerim waktı» uning həkümranlikə tapxurulidu. **26** Andin Hudaning soti eqilidu, buning bilən uning idarə kilix həkukı tartiwelinip, mənəggülük üzül-kesil yökütilidu. **27** Ləkin uning padixahlikning həkukı, yəni dunyadiki hərəkəysi padixahliklərnin səltəniti wə xəhriti Həmmidin Aliy Boləuquqıning mukəddəs bəndilirigə, yəni Hudaning Əz həlkigə etküzüwalidu. Uning padixahlikı mənəggü bir padixahliktur, dunyadiki pütün həkümdarlar uning hizmitidə bolup uningə itəat kilidu». **28** Bu ix mana muxu yərgiqə boldi. Mənki

Daniyal, əz oylirim əzümni ələkzadə kildi, qirayim tatirip kətti. Biraq bu ixni kəlbimdə püküp səklidim.

8 Padixah Bəlxazar təhtkə olturup üqinqi yili, mənki Daniyal ikkinqi bir qayibana əlamətni kərdüm. **2** Qayibana kərünüxtə, əzümni Elam əlkisidiki Xuxan kəl'əsədə kərdüm. Kərünüxtə mən Ulay qəng əstingi boyıda idim. **3** Bəxinni kətürüp kərisam, ikki mənəggüzi bar bir kəqkərnin qəng əstəng əldida turoqanlikini kərdüm. Uning mənəggüzi egiz bolup, bir mənəggüz yənə biridin egiz idi; egizrək boləqan mənəggüz yənə birsidin keyinrək əsüp qikqanıdi. **4** Mən kəqkərnin qərb, ximal wə jənub tərəplərgə üsiwatqini kərdüm. Həqəndəq həywan uningə təng kələməytte wə həqkim həqkimni uning qənggilidin kütəzəlməytte. U nəmə kilixni halisa, xuni kilatti, barəanseri həyətlik bolup kətiwatatti. **5** Mən bu toqruluk oylawatattım, mana, qərb tərəptin bir təkə putliri yərgə təmigen əldə pütün jəhənni kəzip yügürüp kəldi. Uning ikki kəzi arisioqə kərünərlək qəng bir mənəggüz əsüp qikqanıdi. **6** U mən dəsəp kərgən həlikı əstəng boyıda turoqan ikki mənəggüzlük kəqkarəqə kərap kəhri bilən xiddətlək etildi. **7** Mən uning kəqkarəqə yeğin kəlip, qəzəp bilən kəqkərnı üsüp ikki mənəggüzini sunduriwətkənlikini kərdüm. Kəqkərnin karxilək kərsətküdək mədari kəlmioqanıdi, təkə uni yərgə yikətti, dəssəp-qəyli, təkining qənggilidin uni kütəzəwalidioqan ədəm qikmədi. **8** Təkə barəanseri həyətlik bolup kətti; ləkin u həli kütəyib boləqanda, qəng mənəggüzi sunup qüxüp, əslidiki jayidin asmandiki tət xaməloqə kərap turidioqan, kəzğə kərünərlək tət mənəggüz əsüp qikti. **9** Bu tət mənəggüzning iqidiki biridin yənə bir mənəggüz əsüp qikti. U kiqik mənəggüz əsüp intayin həyətlik boldi, jənub, xərk tərəplərgə wə «güzəl zəmin»əqə kərap təsir kütəyib kəngəytte. **10** U intayin həyətlik bolup, həttə saməwi qəxundikilərgə hujum kiləudək dərjigə yətti, saməwi qəxundikilərdin wə yultuzlərdin birmənqisini yərgə taxlap, ularning üstigə dəsiddi. **11** (u tolimu məqrurlinip, həttə saməwi qəxunning Sərdari bilən təng bolməki bolup, ibadəthanida Sərdarəqə atəp kündilik kurbanlik sunuxni əməldin kəldurdi, həmdə Sərdərnin ibadəthanisidiki «mukəddəs jay»ni wəyrən kiləwtte. **12** Asiylik tüpəyidin Hudaning həlki wə kündilik kurbanlik qəng mənəggüzə tapxurulidu). U həkikətni ayaq asti kilidu; uning bərlək ixliri nəhəyiti onxuxluk boldi. **13** Kəynidin, bir mukəddəs [pərixting] səz kiləqanlikini ənglidim, xuning bilən yənə bir mukəddəs [pərixətə] səz kiləqan [pərixtidin]: — Qayibana əlaməttə kərünən wə wəkələr, yəni «wəyrən kiləuquqı» asiylik, kündilik kurbanlikning əməldin kəlduruluxı, həmdə mukəddəs ibadəthanidiki «mukəddəs jay»ning həm Hudaning həlkining ayaq asti kilinixi kənləqik wəqit dawəmlixidu? — dəp sorioqanlikini ənglidim. **14** Həlikı pərixətə mənə jawabən: — Bu ixlər ikki ming üq yüz kəqə-kündüz dawəmlixidu. Bu məzgildin keyin mukəddəs ibadəthanidiki «mukəddəs jay» pakizlinip əsligə kəltürilidu, — dedi. **15** Bu qayibana kərünüxnı kərgəndin keyin, mənki Daniyal uning mənisini oylawətkiniında, mana, əldimda ədəmning kiyapitidə birsı pəyda bolup ərə turdi. **16** Ulay əstingining otturısidin: — Əy Jəbrail, bu ədəmğə qayibana əlamətni qüxəndürüp bər, — dəgən bir

adomning küllük awazini anglidim. **17** [Jəbrail] yenimoja keldi. Kəlgəndə, mən nahayiti qorqup ketip yərgə yəkilip düm qüxtüm. U manga: — Əy insan oqlı, sən xuni qüxinixing kerəkki, bu ojayibənə alamət ahir zaman toərisididur, — dedi. **18** U gəp kiliwatənda mən bihöx həlda yərdə düm yatattim. Ləkin u manga xundək bir yenik tegipla meni turoquzdı wə manga mundək dedi: — **19** «Mən hazır sanga [Hudaning] oəzipi kəlgən məzgildə keyinki ixlarning kəndək bolidioənləğini kərsitip berəy. Qünki bu ojayibənə alamət zamanlarning bekətilgən ahirki nuktisi toərisididur. **20** Sən kərgən ikki münggüzlik qoqkar Media bilən Pars padixahlirini kərsitidu. **21** Yawa teka bolsa Gretsiyə padixahləki bolup, kəzining otturisidki kəzəgə kərtinərlik münggüz bolsa, uning birinji padixahidur. **22** U münggüz sunup kətkəndin keyin ornidin esip qikqən heliki tət münggüz bu əlning tət padixahləkkə bəlinidioənləğini kərsitidu. Biraq ularning küqi birinji padixahləkkə yətməydu. **23** Bu padixahləklarning ahirki məzgilədə, asiylük kəloquqlarning gunahı toxuxi bilən tolimu nomussız, qigix məsililəni bir tərəp kəlaləydoənan bir padixah məydanəja qikidu. **24** Uning küqi heli zor bolidu, ləkin əməliyəttə bu küq əzlükidin qikmaydu; u misli kərtilməgən wəyranqılıni kəltürtüp qikmaydu. Uning ixləri jəzmən onguxluk bolup, nemini halisa xuni kəlaləydu. U küqlükləni wə [Hudaning] məkəddəs məmin həlkini yəkətidu. **25** Əz ustətləki bilən uning nəzariti əstidə həkəndək hiylə-mikirlə heli ronək tapidu. U kənglidə təkəbburlixip əzini qong tutidu; bəxqilərləning əzlirini bihətər həs kəloənan waktidin paydilinip tuyuksız zərb kəlip nuroqun kixiləni həlak kəlidu; u həttə oquktin oquk «Əmirlərləning Əmiri»gə kərxı qikidu. Ləkin u ahirdə insanlarning kəlisiz kəldi kəlinidu. **26** Sanga ayan kəlinənan, əhxəmdən ətigəngiqə dawamləxən bu ojayibənə alamət əməlgə əxmay kəlməydu. Ləkin sən uni waktinqə məhpiy tut. Qünki u kəp künlər keyinki kəlgüsü həkqəkidur». **27** Mənki Daniyal məqdurumdin kəlip, birnəqə kün əqrip yetip kəldim. Keyin ornundin turup yənıla padixahning ixliridə boldum. Ləkin bu ojayibənə alamət kənglümni parakəndə kəliwətkənidi. Uning mənisini yəxələydoənan ədəm yək idi.

9 Medialik Əhəxwəroxning oqlı Dariusning birinji yilidə (u kəldiyələrləning zəminioəja padixah kəlinidi) **2** Yəni təhtkə olturoənan birinji yili mənki Daniyal məkəddəs yazmiləni okuxum bilən Pərwərdigərləning Yəramiya pəyoəmbərgə yətküzgən kalam-bəxariti boyiqə, Yerusəlemning harab bolidioənan jəza məzgili yətmix yil ikənlikini qüxinip yəttim. **3** Xuning üqün mən Rəb Hudaymoəja roza tutup, bəz rəhtkə yəgəninip, kül-topidə olturup, uningəja yəlinip dua-tilawət kəlix bilən izdinixkə bəl bəqlədim. **4** Mən Pərwərdigər Hudaymoəja dua kəlip, gunəhlirimizni ikrar kəlip mundək dedim: — «Ağ Rəb, i Seni Əz əmrlirənggə itəət kəloquqləroəja wədə-əhdəngdə wəpədar bolup, əzgərməs məhərgini üzlüksiz kərsətküqi uluoq, sürlük Təngrim! **5** Biz gunəh sədir kəldük, kəbəhlilik kəldük; rəzililik bilən Səning əmr-həkümlirəngdin wəz kəqip, Sanga asiylük kəldük, **6** Xundəklə Səning nəming bilən padixahlirimiz, əmirlirimiz, ata-bowilirimiz wə pütkül zəmindiki həlləkə səz-kəlaməngni yəküzgən küllirəng

boloənan pəyoəmbərlərgə zədi kəlak səlmidük, **7** I Rəb, həkqaniyəət Səndilə tēpididu, ləkin Sanga asiylük wə wəpasizlik kəloənləkimiz tūpəyldin, bizgə, yəni Yəhədaləroəja, Yerusəlemdikilərgə wə bərlək İsrailirənggə, yəkəndə bolsun, yirəktə bolsun, Sən bizləni sürgünlukkə həydiwətkən bərlək yurtlarda bolsun, pəkət bügünkidək yüzimizni kətürəlmigüdək xərməndiliklə kəldi. **8** I Rəb, bizgə, yəni padixahlirimizni yüzimizni kətürəlmigüdək xərməndilik kəldi; qünki biz Səning əldəngdə gunəh sədir kəldük, **9** I Rəb Hudaymoəzi, biz Sanga asiylük kəloənan bəlsəkmə, Səndin yənıla rəhəmdillik wə məəpirət-kəqürümlər tēpididu. **10** Biz Sən Pərwərdigər Hudaymoəzning əwəzioəja kəlak səlmay, küllirəng boloənan pəyoəmbərlər ərkilik əldimizəja kəyoənan kənun-həkümlirəngdə həq mənəgidük. **11** Pütkül İsrail Səning Təwrat-kənunungəja hiləplək kəlip, əwəzioəja kəlak səlmay Səningdün yüz əridi. Dərwəqə, Səning kəlung Musəja qüxürülgən Təwrat-kənunida pütülgən lənət həmdə uning kəşəmyədidiki jəzələr üstimizgə yəqədurlu; qünki biz Səning əldəngdə gunəh sədir kəldük. **12** Sən Əzüng bizgə wə üstimizdin həkümdərlək kəloquqimizəja kəritə dēganlirənggə əməl kəlip bizgə zor əqir külpətni kəltürdü; qünki Yerusəlemdə kəlinənan ixlər əsmən əstidiki həkəndək bəxkə yurtta əzəldin kəlinənan əməs! **13** Musəja tapilənoənan Təwrat-kənunida pütülgəndək, bu pütün külpət bizgə qüxürülgən bəlsimu, i Pərwərdigər Hudaymoəzi, ləkin biz kəbəhliliklərimizdin kəp üzüp, həkqitəngni qüxinip yətidioənan kəloəysən dəp təhiqə Səndin iltipətingni tətünmidük. **14** Dərwəqə Sən Pərwərdigər xü külpətni təyyarlap səkləp, bizning üstimizgə qüxürdü; qünki Sən Pərwərdigər Hudaymoəzi, bərlək kəloənan ixlirəngdə ədil bolup kəlding; biraq əwəzioəja kəlak səlmidük. **15** Əmndi, Əz küllük kəlung bilən həlkəngni Misirdin əlip qikting, xungləxkə bügünkidək Əzünggə nəm-xəhrət tikliding, i Rəb Hudaymoəzi, — biz gunəh sədir kəldük, biz rəzililik kəldük! **16** Ətünimən, i Rəb, pütkül həkqaniylikəngəja uyoyun, Yerusəlem xəhiringgə, yəni məkəddəs tēqingəja boloənan kəhr-oəzəpingni tohtətkəysən! Qünki bizning ətküzgən gunəhlirimiz wə ata-bowilirimizning kəloənan kəbəhliliklirəng wəjdin, Yerusəlem wə həlkəng bərlək ətrəptiklərimizning həkəratə obyektə bolup kəldük. **17** Əmndi i Hudaymoəzi, kəlungning dua wə tələplirəgə kəlak səloəysən, Əzüng üqün wəyran kəlinənan məkəddəs jəyingni jəməlingni kərsitip yorutkəysən. **18** I Hudaymoəzi, kəlak səlip əngliəyəsən! Bizning wə Səning nəming bilən ətəloənan xəhərləng bəxioəja kəlgən külpətlərgə nəzər səloəysən! Bizning Sanga iltija kəloənimiz əzimizning kəndəktur həkqaniy ix kəloənləkimizdin əməs, bəlkə Səning zor rəhəmdilliklirəngəja təyanənləkimiz səwəbidundur. **19** I Rəb, əngliəyəsən! I Rəb, kəqürəyəsən! Kəlak səlip əngləp əməl kəloəyəsən! Əzüngning nəm-xəhritəng üqün əmndi təhər kəliməyəsən! Qünki Səning bu xəhiring wə bu həlkəng Əz nəming əsəsidə ətəloənanidi!». **20** Mən duəyiminə dəwəmləxturup, əzüm wə həlkəim İsrailəng gunəhlirini ikrar kəlip həmdə Hudaymoəzning məkəddəs tēqi üqün Pərwərdigər Hudaymoəja yəlinip, **21** təhi dua kəliwətkənimdə, dəsəptə mənə ojayibənə ələməttə

körüngən Jəbrail degən zat yenimoja kelip manga kolini tægküzdü. Mən xu qaojda tolimu qarqap kətkənədim. U kəqlik kurbənlük sunux waqti idi. **22** Jəbrail manga əkil berip mundak dedi: — «I Daniyal, mən seni yorutub, ixlarni qongkur qüxinələydiqan kilixka kəldim. **23** Sən Hudaqja iltija kilixka baxlixing bilənla, jawab-kalam berildi; sən intayin səyülən adəm boləqəqka, mən sanga uning jawab-kalamini yətküzgili kəldim. Əmdi bu jawab-kalam üstidə puhta oylanqin, qəyibənə kərinüxnü kəngül qoyup qüxəngin: **24** — «[Huda] tərīpidin «yətmix həssə «yəttə waqit» sening həlking bilən mukəddəs xəhiring üstigə bəkitilgən. Bu waqitlar itətsizlikləni tizginləx, gunəhləni tügütx, kəbihlik üqün kafarət kəltürüx, manggülik həkkanilyikni üstün orunoja koyux, bu qəyibənə alamət bilən pəyqəmbərlərnin sez-kalamirləni əməlgə axurux həmdə mukəddəs ibadəthanidiki «əng mukəddəs jay» yengibaxtin məsihləni üqün bəkitilgəndür. **25** Xuni bilixing wə qüxinixing kerakki, Yerusalemnı yengibaxtin əsligə kəltürüp bina kilix buyruki jakarlanəqəndin tartip, Məsih degən əmir məydanəqə qıkkuqə yəttə həssə «yəttə waqit» qoxuloqan atmix ikki həssə «yəttə waqit» etidü. Yerusalemlə xəhəri yengibaxtin bina kilinip, məydan-koqılar wə sepil-istihkam barlikka kəltürüldü, əmma bu bisərəmjan künlərdə bolidü. **26** Bu atmix ikki «yəttə waqit» məzgili etkəndin keyin Məsih üzüp taxlinidü, uningda həqnərsə kəlməydu. Kəlgüsidə bolidəqan əmirning həlki bu xəhər bilən mukəddəs ibadəthanini gumran kilidü. Bu aqiwət kəlkündək besip kəlidü; ahəriqəqə jənglər dawamlixidü; u yərdə bolidəqan wəyranqılıqlar bəkitilgəndür. **27** U [əmir Hudaning] həlkingin kəp kısmi bilən ahirki bir «yəttə waqit»ta bir [dostluk] əhdisinə takamul kilidü, ləkin bu «yəttə waqit»ning yerimioja kəlgəndə, u [ibadəthanidiki] kurbənlük wə axlik hədiyələni sunuxni əməldin kəlduridü. U qaojda «wəyran qılıquci yirginlik nomussizlik» [mukəddəs ibadəthanining] əng egiz jayioja koyulidü. Taki balayı'apət, [yəni Huda] bəkitkən külpət wəyran qılıquci kixining bəxiqəja yəqduruluqəqə xu yərdə turidü».

10 Korəx Parska səltənət qiloqan üqinqi yili, Daniyal (yənə bir ismi Bəltəxasar boləqan)qə bir həwər wəhiy kilindi. U həwər ixənqliktür — ləkin nəhayiti kəttik jəng judunliri toqrisididür. Daniyal bu həwəni qüxəndi wə qəyibənə alamət toqrisidə qüxənqəqə igə boldi. **2** U qaojda mənki Daniyal toluk üq həptə aqzar kətürüp matəm tuttum. **3** Üq həptigəqə həqkəndək nazu-nemət yemidim, gəx yemidim, xarab iqmimid wə teniməqə puraklik may sürmidim. **4** Birinqi aynin yigirmə tətinqi küni, mən uluq dərəya, yəni Dijlə dərəyasining boyida turup, **5** bəximni kətürüp kəzümnı asmanəqə tiktim, kanap kiyp, beligə Ufəzdiki sap altun kəmərlə baqlıqan bir adəmnı kərdüm. **6** Uning tənı serik yakuttək julalinip, yüzli rıqmaqtaək yaltirlap, kəzli rı yəni turoqan ottək qaknaytti; uning put-kolliri parkırıp turidəqan mistək walıdaytti; awazi zor bir top adəmnin əwazidək jaranglaytti. **7** Qəyibənə kərinüxnı yəloquz mənki Daniyal kərdüm, yənimdikilər alamətnı kərmigənidi. Əmma zor bir wəhiyə ularnı besip, intayin titrəp kətxiti, məkünüwəloqudək yərnı izdəp kəqip

kətti. **8** U yərdə əzümlə yəloquz kəlip bu karamət qəyibənə kərinüxnı kərdüm. Kılqə məqdurum kəlmidi, qırayim kəttik əzgiri p əlök adəmdək bolup kəldim, put-kollirimdə bir'əzümü məqdur kəlmidi. **9** Ləkin uning awazini anglidim. Uning awazini angliqan həman yərgə yikilip dümlə qüxtüm, həxumdin kəttim. **10** Mana, tuyuksiz bir qol manga təgdi, mənı xuan yələp yərgə tət putluk kılıp turoquzdı. **11** Xu xat manga: — Əy Daniyal, intayin səyülən adəm! Səzlimni kəngül qoyup anglap qüxəngin, ərə turoqin! Qünki mən sening yeningəqə əwətilidim, — dedi. U bu səznı kilixi bilən, mən titrigən həlda ornumdin turdum. **12** Xuning bilən u manga mundak dedi: — Əy Daniyal, kərkma; qünki sən Hudaqingning əldidə qüxinixkə erixkə, əzüngni təwən tutuxka kəngül qoyəqan birinqi kündin buyan sening dua-tılawitinqi ijabət kilindi; eytkənlirinqi üqün mən yeningəqə əwətilidim. **13** Ləkin, «Pars padixahlıqining əmiri» manga kərxı qikip yolunni yigirmə bir kün tosuwəldi. Mən Pars padixahlirining yenidə əzümlə yəloquz kəloqəqka, bax əmirlərdin biri Mikail manga yərdəm kıləli kəldi. **14** Mən sanga ahirki zamanlarda həlkingning bəxiqə kəlidioqan ixlarnı qüxəndürgili kəldim. Qünki bu qəyibənə alamət kəp künlər keyinki kəlgüsü toqrisididür». **15** U manga bu gəpni kiliwatqəndə, pəkətlə yərgə kəroqinimqə zuwan sürəlməy turup kəldim. **16** Mana, goya adəmgə ohxaydioqan birsi kolini uzitip ləwlirimni silap koywidi, mən əqzımni eqip əldimda turoquqəja: — Təksir, bu qəyibənə kərinüxtin iq-iqmiddin əzablinmənlə, məqdurumdin kəttim. **17** Təksirning kəminə kulliri kəndəkmə sili təksirim bilən səzlixkə pətinəlayttim? Qünki həzirlə məqdurum tığəp, nəpəsim üzüldü, — dedim. **18** Andin goya adəmgə ohxaydioqan biri mənı yənə bir kətim silap, məqdur kirqüzdi **19** wə: — I intayin səyülən adəm, kərkma! Sanga amantəhərijməlik boləqay. Qəyərətlik bol, əmdi qəyərətlik boll — dedi. U xu səznı deyixi bilənla manga təhimu məqdur kirdi. Mən: — Təksir yənə səz kıləyayla, qünki sili manga məqdur kirqüzdi, — dedim. **20** U mundak dedi: — «Məning kəxingəqə nemiğə kəlgənlikimni biləmsən? Mən əmdi kəytip berip, «Parsiki əmir» bilən jəng kilimənlə; mən u yərgə barəqəndin keyin, «Gretsiyadiki əmir» məydanəqə qikidi. **21** Ləkin mən bərxitin əwwəl həkikətninqi kitabidə pütülgən wəhiyləni mən sanga bəyan kilimənlə. Bu ixlarda silərninqi əmiringlar Mikaildin baxka, manga yərdəm bəridəqan həqkim yok.

11 Mən Medialik Darius padixah boləqan birinqi yilidilə, uni mustəhkəmləx həmlə küqəytx üqün ornumdin kəzoqəloqanıdim. **2** Əmdi mən sanga həkikətnı eytp bəray: — Buningdin keyin Parska yənə üq padixah həkümranlikka qikidi; keyin tətinqi padixah qikip, baxka padixahlardinnu kəptin kəp mal-dunyani toplaydu; u mal-dunyaliridin kudrət tēpib, həmmə yurtlarnı Gretsiyəqə jəng kilixka kəzoqaydu. **3** Uningdin keyin küqlük bir padixah məydanəqə qikidi. U zor padixahlıqnı idarə kılıp, nemini halisə xuni kilidü. **4** Ləkin u həqəq yürğüzüwatqəndə, padixahlıqı parqilinip asmanning tət xamal tərīpigə bəlünüp kətidü. Uning təhtigə əwladlı rıwarislik kılalmaydu, keyinki padixahlıq u həküm sürğən waqtidikidək küqlük bolmaydu;

qünki uning padixahliklari aqdurulub, baxkilaroja tawa bolup ketidu. **5** Uningdiki sardarlarning iqidin biri «jənuubi padixah» bolup kiiyidu; lekin yana bir sardar uningdinmu kiiqlik bolidu wə ezining tehimu qong padixahlikini soraydu. **6** Birnəqqə yil ətəkəndin keyin, [jənuubi padixah ximaliy padixah] bilən ittəpak tüzidu; jənuubi padixahning kizi xu ittəpakni mustəhkəmləx üqün ximaliy padixahning yenioja beridu. Lekin keyin bu kiz erixkən hokukidin məhrum kilinidu; ximaliy padixah özimu hokukini kolida tutalmay, məzmət turalmaydu. Bu kiz wə uni elip kəlgənlər, uning balisi həm xu wakitlarda uni kolliqquqilarning həmmisigə satkunluk kilinidu. **7** Halbuki, uning [ata jəmət] tuəqinidin biri qoxunning hokukini kolioja elip [padixah bolup], ximaliy padixahning qorojiniəja besip kirip, ularoja qarxi hujum kilip qong qəlibə kilidu. **8** U ularning ilah-butliri, quyma məbudliri wə buthaniliridiki altun-kümüxtin yasalojan jam-qaqlarni Misiroja elip ketidu. U birnəqqə yil ximaliy padixahın ezini neri kilidu. **9** Ximaliy padixah jənuubi padixahning zeminiəja besip kiridu, lekin ahiri öz yurtioja qekinidu. **10** Ximaliy padixahning xahzadiliri qozojilip, zor qoxun təxkilləydu. Xahzadilərdin biri kəlkündək kelip jənuub besip ketidu. Keyin u yana jəng kilip, düxmən qorojiniəqimni besip kiridu. **11** Jənuubi padixah kattik qəzəptə qoxun tartip jənggə atlinip, ximaliy padixahqa hujum kilidu. Ximaliy padixah zor bir qoxunni jənggə salidu, lekin uning xu zor qoxuni əsirgə bolup əsirgə elinidu. **12** Xu zor qoxunning əsirgə elinixi bilən jənuubi padixah intayin məqrurlinidu. U tümənligən adəmlərnəni yökətidu, birak uning qəlibisi uzun dawamlaxmaydu. **13** Qünki ximaliy padixah yurtioja qaytip, burunkidinnmu kəp wə kiiqlik qoxun təxkilləydu. Bekitilgən yillər toxkəndin keyin u zor qüdrətlik qoxunni kəp təminatlar bilən qoxup baxlap kelidu. **14** U qəqdə nuroqun kixilər jənuubi padixahqa qarxi turup uningəja qarxi qozojiləng kətüridu. [I Daniyal —] sening həlking iqidiki zoranawlar muxu qəyibənə əlaməttiki bəxəratni əməlgə axurmaqki bolup, yozanqəlik kilidu, lekin ular məqlup bolidu. **15** Ximaliy padixah potəy selip mustəhkəmə xəhərnəni muhasirə hujumi kilip besiwəlidu. Jənuubdiki kiiqlər, həttə əng hil qoxunlarmu bərdəxlik bərləməydu, ularning qarxilik kilqudək kiiqi kəlməydu. **16** Ximaldiki tajawuzqi bolsa əzi həlioqəngə ix kilidu, uningəja həqkim qarxilik kiləlməydu. U «güzəl zemin»ni ixəqəl kilidu; əng kolida uni wəyrən kiləuqi kiiq bolidu. **17** [Ximaliy padixah] bəl baqlap padixahlikidiki bərlək kiiqlərnəni səpərwər kilip [Misiroja] yol alidu; u [Misir] bilən əhdə tüzidu, əzi əhdidə turəjəndək kilidu. Birak [Misirning] həkimiyitini aqdrurux üqün u ayallirining bir kizini [Misir] padixahioja beridu. Lekin [kizi] atisi tərapətə turmaydu, uni kollimaydu. **18** Keyin u dengiz boyidiki yurtlarəja hujum kilip, nuroqun adəmlərnəni əsirgə alidu. Lekin yat bir sardar uning kixilərnəni har kilixlirini qəkləydu wə əksiqə, uning bu harəxlirini əzizə yanduridu. **19** U öz yurtidiki qorojanlarəja qekinip kelidu. Lekin ahirida u putlinip yökilip ketidu. **20** Keyin uning ornioja yənə bir padixah təhtkə olturidu; u padixahlikning əng xəxərlək jəyioja bir zalim əlwəngəbini əwətidu. Lekin

u uzun ətəməylə, malimanqilikmu bolmay, jəngmu bolmay ətürilidu». **21** — «Xuningdin keyin pəs bir adəm uning ornioja qikip ximaliy padixahlikni alidu; əmma padixahlikning hərmət-xəhriti uningəja həq tawa bolmaydu, dəp qərilidu; lekin u həlking asayixlik pəytidin paydilinip, yalakqilik wasitiliri bilən həkimiyətni tartiwəlidu. **22** Zeminiəja kəlkündək besip kirmən kiiqlərnəni u həm kəlkündək hujum kilip yökətidu, xuningdək u həttəki «[Hudaning] əhdidə bəkitilgən əmir»nimu yökətidu. **23** Xərtnamə tüzix arqilik u bəxkə yurtlarni əldəydu; adəmliri kiiq bir qoxun bolsimu, lekin uning kiiqi əwup-əwup, qüdrət tapidu. **24** U həliyikning asayixlik pəytidin paydilinip, əng bəy əlkilərgə təjawuz kilip kirip, atiliri yəki atilirining atiliri zadi kilip bəkmiojan ixlərnəni kilidu, yəni u oljini, qənimətlərnəni wə nuroqun bəyliklarni qəl əstidikilirigə üləxtürüp beridu; məlum bir məzgəlgə qorojanlarəjimu hujum kilix kəstidə bolidu. **25** U əz kiiqini ixkə selip qong qəyrət bilən qozojilip, zor qoxunni baxlap, jənuubi padixahqa hujum kilidu. Jənuubi padixahmu nəhayiti zor qüdrətlik bir qoxun bilən jənggə atlinidu. Lekin jənuubi padixah hainlarning yoxurun suyikəstigə uqrap, muwəppəkiyə qəzənləydu. **26** Qünki uning nazu-nemətlirini yəgənlər uni yökətidu. Uning qoxuni həmmə yərgə tərkilidu; nuroqunliri ətürilidu. **27** Keyin, bu ikki padixah bir-birini kəstlixip, yaman niyə bilən bir dastihanda tamək yeyixip, bir-birigə yəlojan gəp kilixidu; lekin bu ixlər həqkimə payda yətküzəydu, qünki bu ixlərnəni ahiri pəkət bəlgiləngən wəqəttə bolidu. **28** [Ximaliy padixah] nuroqun mal-mülüklərnəni elip öz yurtioja qaytidu. U kənglidə Hudaning həlki bilən tüzgən mükəddəs əhdigə qarxi turidu; xuning bilən u əhdigə qarxi hərikətlərnəni kilip, andin öz yurtioja qaytidu. **29** Bəlgiləngən wəqəttə ximaliy padixah yənə jənuubkə təjawuz kilidu; lekin bu kətimki əhwal ilgirikigə wə yənə kəlip əng ahirkə kətimkisidiki bilənnmu ohximaydu. **30** Qünki Kittim arilidin qikkən kəmilər hujum kilip kelidu. Xunga u dər-dələm bilən qekinidu wə [Hudaning] Əz həlki bilən tüzgən mükəddəs əhdisigə qərap intayin qəzəplənidu, uningəja qarxi həliojiniəni kilidu; xundəkə qekinip yənoqanda mükəddəs əhdigə əsiylik kiləuqilərnəni ətiwarlaydu. **31** Uning tərpidə turojan birnəqqə kiiqlər qorojan boləjan mükəddəs ibadəthanini buləyaydu, «kündilik qurbanlıq»ni əməldin kəlduridu wə «wəyrən kiləuqi yirginlik nomussizlik»ni uning ornioja qoyidu. **32** U mükəddəs əhdigə hainlik kiləuqilərnəni huxamət-hiyilərlək bilən qirikkəxtüridu; lekin əz Hudəsinə dost tutquqi həlkə bəy kəysərlək bilən hərikət kilidu. **33** Həlkə iqidiki əkillər nuroqun qerindaxlirioja təlim yətküzidu; lekin birnəqqə künlər ularning bəziliri qiliqta yikilidu, otta kəydirilip ətürilidu, zindənoja qixidu yəki buləng-taləngəja uqraydu. **34** Yikiləjan wəqətliridə, Hudaning həlki əzoqinə yərdəməgə igə bolidu. Əmma nuroqun kixilər ularning kətirioja huxamət-hiyilərlək bilən soqunup kiridu. **35** Bəzi əkillər yikilidu. Lekin ularning yikilixi əzlirining sinilixi, tawlinix-tazilixi, kiyamət küniqigə paklinixi üqündur. Qünki ahirət Huda bəlgiləngən wəqəttə kelidu. **36** Ximaliy padixah, əz məyliqə kiliweridu; u təkəbburlixip, ezini hərkəndək iləhlərdinnmu uluqlap üstün qoyup, həttə

həmmə İlahlarning İlahi Boloquqioə ajayib kupurluk sez kiliidu; taki Hudaning oşəzi pi toluk təkülgən küniqioə u dawamlıq zor ronak tapidu. Qünki Hudaning bekitkini əməlgə axmay kəlməydu. **37** Bu padixah ata-bowiliri qokunoşan ilahlarojimu pisənt kilməydu, ayallarojimu heqkandək həwəs kilməydu. Əməliyəttə u hərəkandək ilahni hərmətliməydu, qünki u əzini hərəkandək ilahşin uluq dəp kəraydu. **38** Bularning ornida u «küqlər ilahni»ni hərmətləydu; uning ata-bowilirimu əzəldin qokunmioşan bu ilahni bolsa u altun, kümüt, yakut wə baxkə kimmətlık sowəqlarni təkdim kilip hərmətləydu. **39** U əng mustəhkəm koroşanlarni xundək bir oşəyriy ilahkə tayinip igiləydu. Kimki uning həkümranlıqioə bekinsə, u xularoşə xərpəlik mənşəp beridu, ularni kəpəqiləni baxkurişioşan kiliidu wə in'am süpitidə yər-zeminni təkşim kilip beridu. **40** Ahir zaman kəlgəndə, jənubiyy padixah əskər qikirip uningoşə hujum kiliidu. Ximaliy padixah jəng hərwiliri, atlık əskərlər wə nuroşun kemilər bilən kuyundək uningoşə kayturma zərbə beridu. U barlık yurtlaroşə təcawuz kilip, kəlkündək təcip kəng yər-zeminlarni basidu. **41** U həttə «güzəl zemin»oşə besip kiridu; nuroşun əllər əzduşulup yikşitilidu. Ləkin bular, yəni Edomlar, Moablar wə Ammonlarning qongliri uning kolidin kutulup kəlidu. **42** Ximaliy padixah barlık dələtlərgə kolini soşidu, Misir zeminimu kəqip kutulalməydu. **43** U Misirning altun-kümüt baylıkliri wə baxkə kimmət bəhəlik buyumlirini talan-taraj kiliidu. Liwiyləklər wə Efiopiyləklər uningoşə boyşunup əgixidu. **44** Keyin xərk wə ximaldin kəlgən xəpilər uni aləkdə kiliidu. U təcimu dərəşəzəp bolup nuroşun kixini kiroşinşilik kilip əltürimən dəp jəng kəzoşaydu. **45** Wə dengizlarning ətturışida, kərkəm mukəddəs təoş tərəpişə orda qedirşirini tikidu. Ləkin uning əşili xu yərdə toşidu wə heqkim uni kutkuzməydu.

12 — «U qəoşda, kərindəxlirini «kəoşdişuqi uluq əmir» Mikail məydanəşə qikidu. Bir əzəblik məşgil bolidu; yurt-dələt barlıkşə kəlgəndin buyan, xundək qong balayışəpətlik məşgil bolup bəkmioşan. Birək xu qəoşda həlşing kutkuzulidu; ularning iqidiki nami həyatlık dəptirışə pütülgənlərnin həmmisi nişatlıkşə erixidu. **2** Tuprakşə yatşan əlüklərdin nuroşunliri tirilidu. Ular mənşgülik həyatşin bəhşrimən bolidu; kəloşanliri nomuşta həm mənşgülik rəşwaşilikşə tirilidu. **3** Akıllar əşmandiki gümüşdək parlak julalinidu; nuroşun kixiləni həkşaniylik yoloşə bəxlap kirşanlər yultuzlarəşə ohşə əbədil'əbəd parlap turidu». **4** U mənşə: — İ Daniyal, şən əşmדי bu şəzləni tohtat; məşkur kitabşin taki dunyanin ahirşə künlirigiqə xu pəti turuxi üqün uni pişətləp məşşirliwətkin. Nuroşun kixilər uyan-buyan yüridu wə bilim əşidu, — dēdi. **5** Mənki Daniyal kərđimki, mənə ikki zat, biri dərşanın bu tərşpidə, yənə biri dərşanın u tərşpidə turuptu. **6** Ulardin biri dərşə süyi üstidə turoşan ək kənəp kiyim kiyşən zəttin: — Bu kəramət işlar tüşigiqə kənşilik wəkşit kētidu? — dəp şoridi. **7** U dərşə süyi üstidə turoşan, kənəp kiyim kiyşən zat onşə wə şol kolini əşmənəşə kərşitip kētürşp, Mənşgü Həyat Boloşuqininin nami bilən kəşəm kilip: — Bir wəkşit, ikki wəkşit, kəşumşə yerim wəkşit kētidu. [Hudaning] mukəddəs həlşini parşilioşuqi horluk ahirləşkəndə, bu işlar tüşəydu, —

dēdi. **8** Uning şəzini ənglioşan bolsəmmu, mənşisini qüşənmidim. Xunşə mən: — Təkşir, bu işlarning əkiwiti kəndək bolidu? — dəp şoridim. **9** U mənşə mənşək dēdi: — «Əş Daniyal, yoloşuşə mənşə, qünki bu şəzlər ahir zamanəşiqə məşpiy tutulup yepikşik turidu. **10** Nuroşun kixilər təcilinidu, pəklinidu wə tawlinidu. Rəşillər bəşlə, dawamlıq rəşillik kiliweridu; ulardin heqkim buni qüşinəlməydu, birək əklilər qüşinidu. **11** Kündilik kurbənlik şunuxni əməldin kəlduroşan kündin tartip, yənə «wəşran kilioşuqi yirşinqlik nomuşşizlik» kəyuloşan wəkşittin bəxlap, bir mənşə ikki yüş tokşən kün ətidu. **12** Ahirəşiqə şadik bolup, bir mənşə üç yüş əttuz bəş künni kütşp ətküşşənliş nēmidēşən bəhtlik-hə! **13** Əmmə şən bəşşənşə, ahirəşiqə yoloşda mənşiwəşgin. Şən əram təcisən, wə künlərnin ahirida nēşiwəşşəşə mūyəşşər boluxşə kəyşə tirilışən».

Hoxiya

1 Pərvərdigarning kalami — Uzziya, Yotam, Ahaz və Həzakiyalar Yəhudaqqa, Yoaxning oqqli Yəroboam Israiloqqa padixah bolqan vaqitlarda, kalam Bəərinining oqqli Hoxiyaqqa kəldi; **2** Pərvərdigarning Hoxiya arkilik kəlgən səzinin baxlinixi — Pərvərdigar Hoxiyaqqa: «Baroqin, pahixilikka berilgən bir ayalni əmringgə aloqin, pahixiliktin bolqan balilarni öz kolungoqqa aloqin; qünki zemin Pərvərdigardin waz keqip pahixilikka pütünləy berildi» dedi. **3** Xuning bilən u berip Dibalaimning kizi Goməni əmrigə aldi; ayal uningdin həmilidar bolup bir oqul tuodı. **4** Pərvərdigar uningqqa: «Uning ismini «Yizrəəl» dəp qoyojin; qünki yanə azoqina waqit etkəndə, Mən «Yizrəəl»ning kəninin intikəmini Yəhuning jəməti üstigə koyimən wə Israil jəmətinin padixahliqioqqa hatimə berimən. **5** Wə xu künidə əməlgə axuruliduki, Mən Israilning okyasini Yizrəəl jilojisida sundiriwetimən». **6** [Gomər] yanə həmilidar bolup, kiz tuodı. Pərvərdigar Hoxiyaqqa: «Uning ismini «Lo-ruhamah» dəp qoyojin; qünki Mən Israil jəmətigə ikkinqi rəhim kılmaymən, ularni kət'iy kəqürüm kılmaymən; **7** Biraq Yəhuda jəmətigə rəhim kılimən wə ularning Hudasi bolqan Pərvərdigar arkilik ularni kutkuzimən; ularni okyasiz, kıliqsiz, jəngsiz, atlarsiz wə atlik əskərsiz kutkuzimən» — dedi. **8** Gomər Lo-ruhamahni əmqəktin ayrioqandin keyin yanə həmilidar bolup oqul tuodı; **9** [Rəb]: «Uning ismini: «Lo-ammi» dəp qoyojin; qünki silər Mening həlkim əməs wə Mən silərgə [Pərvərdigar] bolmaymən» dedi. **10** — Biraq Israilning balilirining sani dengizdiki kumdək bolup, uni əlqigili yaki sanoqili bolmaydu; «Silər mening həlkim əməssilər» deyilgən jayda xu əməlgə axuruliduki, ularoqqa: «[Silər] tirik Təngrining oqulliri!» — deyilidu. **11** Israil baliliri wə Yəhuda baliliri birgə yioqilidu, əzlırigə birlə baxni tikləydu wə turoqan zəmindin qikidu; qünki «Yizrəəlning künı» uluoqdur! Aka-ukiliringlaroqqa «Ammi!» [Mening həlkim!]] wə singilliringlaroqqa «Ruhamah!» [Rəhim kilinoqan!]] — dənglar!

2 — Ananglaroqqa dəwayimni yətküzüp, uning bilən dəwalixinglar; qünki u Mening ayalim əməs wə Mən uning eri əməs; u pahixilik turkini qırayidin, zinahorluk hələtlirini kəksining arisidin yaqətsun! **3** Bolmisa, Mən uni qip-yalingaq kılip koyimən, tuquloqan künidikidək anidin tuqma kılip koyimən; Mən uni huddi qəl-bayawanoqqa ohxax kılimən, Uni bir kəojirək yərgə aylandurimən, Uni ussuzluk bilən əltürimən; **4** Uning balilirioqqa rəhim kılmaymən, Qünki ular pahixiliklərdin tərəlgən balilardur. **5** Qünki ularning anisi pahixilik kıloqan, Ular ni kərnida kətürgüqi nomussizlik kıloqan; Qünki u: «Mən manga nan wə süyümni, yung wə kanapimni, zəytun meym wə iqimlik-xarablırimni təminligüqi axnilirimoqqa intilp ularni kəojlıximən» — dedi. **6** — Xunga mana, Mən yolunni tikən-jioqanlıklar bilən qitlap korxiwalimən, [Israilning] ətrapini tam bilən tosimən, u qioqir yollirini tapalmaydioqan bolidu. **7** Xuning bilən u axnilirini kəojlaydu, biraq ularoqqa yetixəlməydu; Ular ni izdəydu, tapalmaydu; Xunglaxqa u: «Mən berip birinqi erimni tepip, uning yenioqqa

kəytimən; qünki əhwalim bügünkidin yahxi idi» — dəydu. **8** — U ziraətlərnı, yengi xarab wə zəytun meymni təminligüqining Mən ikənlikimni, Əzliri «Baal» butlarni yasaxqa ixlətkən küüməx-altunni kəp kıloquqining Mən ikənlikimni zadi bilmidi. **9** Xunga Mən kəytip kelimən, uningdiki ziraətlirimi öz waqtida, Yengi xarablırimni öz pəsliyə elip ketimən, Əzımdiki ularning yalingaqlikini yepixqa kərəklik yung-kanaplırimni bərməy kəyturup ketimən; **10** Həzir Mən uning nomussizlikini axnilirining kəz aldida axkarılaymən, Həqkim uni kolumdin kutkuzalmaydu. **11** Xundək kılip uning tamaxalırioqqa hatimə berimən; Uning həytlirioqqa! Uning «yengi ayılrırioqqa! Uning «xabət»lırioqqa! Kiskisi, uning barlık «jəmət ibadət sorun»lırioqqa hatimə berimən! **12** Wə Mən uning üzüm tallirini wə ənjür dərhəlrini wəyrən kılimən; U bularni: «Bular bolsa axnilirini manga bərgən ix həkqilirimdu!» değanidi; Mən bularni jənggəloqqa aylandurimən, yawayi həywanlar ularni yəp ketidu. **13** Mən uning bəxioqqa «Baal»larning künlirini qüxtürimən; Qünki u [xu künliridə] ularoqqa isrik salatti, U əzini üzükliki wə zibu-zinnətləri bilən pərdəzlap, Axnilirini kəojlıxip, Meni untidi — dəydu Pərvərdigar. **14** Xunga mana, Mən uning kənglini alimən, Uni dalaqqa elip kelimən, kəngligə səzlaymən. **15** Xundək kılip Mən uningqqa xu yərdə üzümzarlırini kəyturimən, «Aqor jilojisi»ni «ümid ixiki» kılip berimən; Andin u xu yərdə yaxlık künliridikidək, Misir zəminidin qikkən künidək kiyi-naxsa eytidu. **16** Wə xu künı əməlgə axuruliduki, — dəydu Pərvərdigar — «Sən Meni «erim» dəp qəkirisən, Ikkinqi Meni «Baal»im deməysən. **17** Qünki Mən «Baal»larning namlirini sening aqzıngdin elip taxlaymən, Ular bu nami bilən ikkinqi həqkəndək əslənməydu. **18** Xuning bilən Mən ular üqün daladiki həywanlar, asmandiki uqar-kanatlar wə yər yüzidiki əməligüqilər bilən əhdə tüzimən; Mən okya, kıliq wə jəngni sundurup zəmindin elip taxlaymən; [həlkimni] aman-esən yatkuzimən. **19** Xundək kılip Mən seni əbədil'əbədə Əzümgə baqılaymən; həkqaniylikta, məhir-muəbbəttə, rəhim-xəpkətlərdə seni Əzümgə baqılaymən; **20** Sadəkətlıktə seni Əzümgə baqılaymən, xuning bilən sən Pərvərdigarni bilip yetisən. **21** Wə xu künidə əməlgə axuruliduki, «Mən angılaymən» — dəydu Pərvərdigar, — «Mən asmanlarning təlipini angılaymən, bular yər-zəminning təlipini angılaydu; **22** Yər-zəmin ziraətlərnı, yengi xarab wə zəytun meymning təlipini angılaydu; wə bular «Yizrəəl»ning təlipini angılaydu! **23** Wə Mən Əzüm üqün uni zəmində tərıymən; Mən «Lo-ruhamah»oqqa rəhim kılimən; Mən «Lo-ammi»oqqa: «Mening həlkim!» dəymən; wə ular Meni: «Mening Hudaıym!» — dəydu.

3 Wə Pərvərdigar manga: — Yənə baroqin, axnisi tərıpidin səyilgən, zinahor bir ayalni səygin; gərqə Israilar yat ilahlar tərıpigə əojıp kətkən, «kixmix poxkal»larni səygin bolsimu, [Mən] Pərvərdigar ularoqqa kərsətkən səyğümdək sən uni səygin, — dedi **2** (xunga mən on bəx kümix tənggə, bir homir buyoq wə yerim homir arpioqqa uni əzümgə kəyturuwaldim; **3** Mən uningqqa: «Sən mən üqün uzun künlər kütisən; sən pahixilik kılməysən, sən bəxə əningki bolməysən; mənmu sən üqün ohxaxla seni kütimən» — dedim). **4**

— «Qünki Israillar uzun künlär padixahsız, xahzadisiz, qurbanlıksız, «tüwrük»siz, «afod»siz wə heq ey butlirisiz küttüp turidu. **5** Wə keyinrək, Israil baliliri kaytip kelidu wə Pərwərdigar boləqan Hudasını həm Dawut padixahını izdəydu; künlärning ahirida ular təwrinip əyminip Pərwərdigarning yenioqə, xundakla Uning mehribanliqioqə qarap kelidu».

4 Pərwərdigarning səzini anglanglar, i Israil baliliri; qünki Pərwərdigarning zeminda turuwatqanlar bilən kılıdioqan dəwasi bar; qünki zeminda heq həqiqət, heq mehribanlik, Hudani heq bilix-tonux yoktur; **2** Qarəqax-tillax, yaloqanqilik, qatillik, oqrilik, zinahorluc — bular zeminda yamrap kətti; qan üstigə qan təkülidu. **3** Mana xu səwəbtin zemin matəm tutidu, uningda turuwatqanlarning həmmisi jüdəp ketidu; ular daladiki həywanlar həm asmandiki uqar-qanatlar bilən billə jüdəp ketidu; bərhək, dengizdiki beliklarmu yəp ketilidu. **4** Əmdü heqkim dəwa kilixmisun, heqkim əyibləxmisin; qünki Mening dəwayim dəl sən bilən, i kaqin! **5** Sən kündüzdə putlixip yikilisən; pəyoqəmbarmu sən bilən keqida təng putlixip yikilidu; wə Mən anangni həlak kiliyəmən. **6** Mening həlkim bilimsizliktin həlak kilindi; wə səmmu bilimni qətkə kəqkanikənsən, Məmmu seni qətkə kəkimənki, sən Manga yənə heq kaqin bolmayəsən; Hudayingning kanun-kərsətmisinı untuqanliqing tūpəylidin, Məmmu sening baliliringni untuymən. **7** Ular kəpəyğənsəri, Manga karxi kəp gūnah sadir kildi; Mən ularning xan-xəripini xərməndiqiliklə aylanduruwetimən. **8** Ular həlkimning gūnahını yəydioqan buloqəqə, Ularning jeni [həlkimning] kəbihlikigə intizar bolidu. **9** Wə həlkim kəndək bolsa, kaqinlarmu xundək bolidu; Mən [kaqinlarning] tutqan yollirini əz üstigə qūxūrimən, əz kilmixlirini bəxioqə qayturimən. **10** Ular yəydu, birək toymaydu, Ular pəhixilik kilidu, birək heq kəpəymaydu; Qünki ular Pərwərdigarni tingxaxni taxlap kətti, **11** Əzilirini pəhixilik, xarab wə yengi xarabka beqixilidi; Bu ixlar adəmming əkil-zəhnini bulap ketidu. **12** Həlkim əz tayikidin yolyoruc soraydu, Ularning həsisi ularoqə yol kərsətmix! Qünki pəhixilikning rohi ularni azduridu, Ular Hudasingin həmayisi astidin pəhixiliklə qikip, **13** Təq qokqilirida qurbanlik kilidu, Dəng-egizliklərdə, xundakla sayisi yaxsi boləqəqə dub wə tərək wə qarıyoqəqlar astidimu isriq salidu; Xunga kizliringlar pəhixilik, kelinliringlarmu zinahorluc kilidu. **14** Mən kizliringlarni pəhixilikliri üqün, Yəki kelinliringlarni zinahorluc liri üqün jazalimaymən; Qünki [atilir] əzilirimu pəhixilə bilən sirtka qikidu, «Buthana pəhixə»liri bilən billə qurbanlik kilidu; Xuning bilən yorutulmioqan bir həlk yikiltilidu. **15** Sən, i Israil, pəhixilik kilixing bilən, Yəhuda gūnahka qetilip kəlmisin! Nə Gilgalə kəlmənglar, nə «Bəyt-Awən»gə qikmənglar, Nə «Pərwərdigarning həyati bilən!» dəp kəsəm kilmənglar. **16** Qünki tərəsa bir kisir inəktək, Israil tərəsalik kilidu; Pərwərdigar kəndəkmə pəhlanni bəqkəndək, ularni kəng bir yaylakta ozuklandursun? **17** Əfrəim butlarəqə qaplasti; Uning bilən heqkimning kari bolmisun! **18** Ularning xarabi tūgixi bilənla, Ular əzilirini pəhixiliklə beqixilaydu; Ularning esilzadiliri nomussizlikka əsəbiylərqə məptun boldi. **19** Bir xamal-

roh ularni qanatlıri iqiğə oriwaldi, Ular qurbanlıqliri tūpəylidin iza-ahənətkə qalidu.

5 Buni anglanglar, i kaqinlar, Tingxanglar, i Israil jəməti, Kulək selinglar, i padixahning jəməti; Qünki bu həküm silərgə bekitilgən; Qünki silər Mizpah xəhridə bir kiltək, Təbor təcida yeyiləqan bir tor boləqansilər. **2** Asiy adəmlərmu kirqəin-qəpkunəqə qəküp kətti; Birək Mən ularning həmmisinı jazalıoquqi bolimən. **3** Əfrəimni bilimən, Israil məndin yoxurun əməs; Qünki i Əfrəim, sən həzir pəhixilik kilding, Israil buləqənoqandur. **4** Ularning kilmixliri ularni Hudasingin yenioqə qaytixioqə koymaydu; Qünki pəhixilikning rohi ular arisididur, Ular Pərwərdigarni heq bilməydu. **5** Israilning təkabburlukı əzigə karxi guwahlik bərməktə; Israil wə Əfrəim əz kəbihlik bilən yikilip ketidu; Yəhudadu ular bilən təng yikilidu. **6** Ular koy padiliri wə kala padilirini elip Pərwərdigarni izdəxkə baridu; Birək ular Uni tapalmaydu; qünki U Əzini tartip ulardin yirəqlaxti. **7** Ular Pərwərdigarəqə asiylık kildi, Qünki ular balilarni hərəmdin tuqduroqan; Əmdü «yengi ay» ularni nesiwiliri bilən yəp ketidu. **8** Gibeahəta sunayni, Ramahda kanayni qelinglar; Bəyt-awəndə agah signalini anglitinglar; Kəyningdə! Qara, i Binyamin! **9** Əfrəim əyiblinidəqan künidə wayranə bolidu; Mana, Israil kəbililiri arisida bekitilgən ixni ayan kildim! **10** Yəhudaning əmiriliri pasil taxlarni yetkigüqigə ohxaxtur; Mən ular üstigə qəzəpimni sudək təküwetimən. **11** Əfrəim horlanəqan, jazayimda əzilgən, Qünki u əz bəximqilik kilip «paskinilik»ni koqqlap yürdi. **12** Xunga Mən Əfrəimoqə küyə qurti, Yəhuda jəmətiqə qiritküq bolimən. **13** Əmdü Əfrəim əzining kesilini, Yəhuda əz yarısını kərgəndə, Əfrəim Asuriyəlikni izdəp bardı, «Jedəlhər padixah»əqə talipini yollidi; Birək u həm silərnı sakaytalmaytti, Həm yarənglarnimu dawaliyalmaytti. **14** Qünki Mən Əfrəimoqə xirdək, Yəhuda jəmətiqə arsləndək bolimən; Mən, yəni Məni, ularni titma-titma kiliwetip, ketip kəlimən; Ular ni elip ketimən, kütquzalaydioqan heqkim qikmaydu; **15** Mən ketimən, ular gūnahını tonup yetip, yüzümni izdimigüqə əz jəyiməqə qaytip turimən; Bəxioqə kün qūxkəndə ular Məni intilip izdəydu.

6 «Kelinglar, Pərwərdigarning yenioqə qaytayli; Qünki U titma-titma kiliwətti, birək sakaytidu; Uruwətti, birək bizni tēngip koyidu. **2** U ikki kündin keyin bizni janlanduridu; Qūqinqi künü U bizni tirildüridu, Biz Uning yüzü aldida həyat yaxaymiz! **3** Wə biz Uni bilidəqan bolimiz! Biz Pərwərdigarni tonux həm bilux üqün intilip koqqlaymiz! Uning bizni kütquzuxka qikixi tang səhərmə boluxidək mukərrər; U yenimioqə yəmoqurdək, yər-zeminni suqiridəqan «keyinki yəmoqur»dək qūxiup kelidu!». **4** I Əfrəim, seni kəndək kilsam bolar? I Yəhuda, seni kəndək kilsam bolar? Qünki yaxhiliqənglər səhərdiki bir parqə buluttək, Təzdin yəqəp ketidəqan xəbəmdəktur. **5** Xunga Mən pəyoqəmbərlər arqilik ularni qepiwətkən; Aqozimdiki səzlər bilən ularni əltürüwətkənmən; Mening həkümüm tang nuridək qikidu. **6** Qünki Mən qurbanlıqlardin əməs, bəlkı mehir-muqəbbəttin, Kəydürmə qurbanlıqlardin kəra, Hudani tonux həm bilixitin hursənlik tapimən. **7** Birək ular Adəm'atidək əhdigə itətsizlik qiloqan; Ular

mana xu yol bilən Manga asiylik qilōjan. **8** Gilead bolsa kəbihlik qilōquqlarning xahiri; U kan bilən boyalojan. **9** Karāqqlar adamni paylojandak, Kaħnilar topi Xəkməgə baridojan yolda katillik kilmakta; Bərhək, ular iplasilik kilmakta. **10** Israil jəmətidə yirginlik bir ixni kərdüm; Əfrainning pəhixilili xu yərdə tēpidu, Israil bulōjandi. **11** Yənə sangimu, i Yəhuda, tēriojan [gunəhlirining] həsuli bəkitilgəndur!

7 Mən Əz həlkimning asaritinı buzup taxlap, azadlikkə erixtürəy degənda, Mən Israilni sakaytay degənda, Əmdı Əfrainning kəbihliki, Samariyəning rəzillikimu axkarilidı; Qünki ular aldamqilik kilidu; Oqırılar bolsa bəsiip kiriwatidu, Karāqqlar topi sirtta bulangqilik kilıwatidu. **2** Ular kənglidə Mening ularning barlik rəzilliklrini esimdə tutkanlıkmını oylımaydu; Həzir ularning kilmixliri əzlrini kistawatidu; Bu ixlar kəz aldimdidur. **3** Ular padixahni rəzillikliri bilən, Əmirlərni yalojan gəpliri bilən hursən kilidu; **4** Uların gəmmisi zinahorlar; Ular naway ot saloan tonurdak; Naway hemirni yuqurup, hemir boluquə uning otini yənə ulōjaytmaydu; **5** Padixahimiz [təbrıkləngən] künidə, əmirlər xarabning kəypi bilən əzlrini zəipləxtürdi; [Padixah] bolsa mazak qilōquqlar bilən kəl elixixkə intildi! **6** Qünki ular kənglini tonurdak kizitip suyikəst püküp koyojanıdi; Keqiqə ularning əzəzi qoqlinip turidu; Səhərdila u yanojan ottək yalkunlap ketidu. **7** Uların gəmmisi tonurdak kiziktur, ular əz sorakqilrini yəp ketidu; Uların barlik padixahliri yikildi — Ulardı heqkim meni nida kilip qakirmaydu! **8** Əfrain yat qowmlar bilən arilixip kətti; U «erilmigən bir koturmaq»dəktur. **9** Yat adəmlər uning küjini yəp kətti, birak u heq səzməydu; Bərhək, [bəxining] u yər-bu yeridə aq qaqlar kərünidu, birak u heq bilməydu; **10** Xuning bilən Israilning təkəbburluqi əzigə karxi guwah beridu; Ular Pərwərdigar Hudasining yenioja kaytmaydu; Yaki xundak ixlar [bəxioja] qüxxən bolsimu, yənıla Uni izdiməydu. **11** Əfrain heq əkli yok nadan bir pahtəktək; Misiroja karap sayraydu, Asuriyəni izdəp baridu; **12** Ular baroqanda, ularning üstigə torumni taxlaymən; Huddi asmandiki uqar-kanatları toroqə qüxürgəndak ularni qüxürimən; [Bu həwər] ularning jəməitəgə yetixi bilənla, ularni jazalaymən. **13** Ularoja way! Qünki ular Məndin yirəkləxip tənip kətti! Ular həlak bolsun! Qünki ular Manga wəpasizlik kilidi! Mən ularni kutkuzup hərlükə qikiray degənda, Ular Mən toqruluk yalojan gəp kilidul **14** Ular ornida yetip nalə kilōjanda, Manga kənglidə heq nida kilmidi; Uların jəmətkə yioqilixi pəkət ax wə yengi xarab üqündur, halas; Ular Məndin qətləp kətti. **15** Bərhək, Mən əsli ularni tərbiyiləngənmən, Uların biləklirini neqikturup küqəytküzgəndim; Biraq ular Manga karxi yamanlik kəstəwatidu. **16** Ular buruldi — biraq buruluxi Həmmidin Aliy Boluqujoja kaytix üqün əməs; Ular aldamqi bir okyoja ohxax. Uların əmirlixi əzlrining oqaljiranə til-ahənətliri wəjədin kililidı; Bu ix Misir zeminida ularni məshirigə qalduridu.

8 Kanayni aozingəja salojin! Pərwərdigarning əyi üstidə bir qorultaz aylinip yüridu! Qünki ular Mening əhdəmini buzojan, Təwrat-kanunumoja itətsizlik kilōjan. **2** Ular Manga: «I Hədayim, biz Israil

həlkə Seni tonuymiz!» dəp warkiraydu. **3** Israil yaxhilik-məhrəbanlikni taxliwətkən; Xunga dūxmən uni koqlaydu. **4** Ular əzli padixahlarni tikligen, biraq Mən arkilik əməs; Ular bəziləni əmir kilōjan, biraq uningdin həwirim yok; Ular əz jənioja zəmin bolux üqün, Əzligə butlarni kümüx-altunliridin yasiojan. **5** I Samariya, sening moziyig seni taxliwətti! Mening əzəzim ularoja kəzəjaldi; Ular qəzanəqə pəkləktin yirək turidu? **6** Xu nərsə Israildin qıkkənoqu — Uni bir hünərən yasiojan, halas; u Huda əməs; Samariyəning moziyi dərwəqə parə-parə qəkiwətilidu! **7** Qünki ular xamal təridi, xunga qara kuyunni oridu! Uların xadisida heq bəxəklər yok, u heq ax bərməydu; Həttə ax bərgən bolsimu, yat adəmlər uni yutuwalōjan bolatti. **8** Israil yutuwelindi; Ular yat əllər arisida yarimas bir qəqa bolup qaldı; **9** Qünki ular yaloquz yürgən yəwayi exəktək Asuriyəni izdəp qıkti; Əfrain «axna»larni yalliwalıdi. **10** Gərqə ular əllər arisidin «yalliwalōjan» bolsimu, əmdı Mən ularni yioyip bir tərəp kilimən; Ular tēzla «Əmirləning xahı»ning bəsimi astida tolojini ketidu. **11** Əfrain «gunəh kurbənlı»liri üqün kurbəngəhləni kəpəytkini bilən, Bular gunəh kəzojaydiojan kurbəngəhlər bolup qaldı. **12** Mən uning üqün Təwrat-kanunumda kəp tərəplimə nərsiləni yazoan bolsam, Ular yat bir nərsə dəp həsəblənməktə. **13** Ular kurbənlıkarəja amrak! Ular Manga kurbənlıkləni kilip, gəxidən yəydu, Biraq Pərwərdigar bulardı heq hursənlik almaydu; U ularning kəbihlikini həzir esigə kəltürüp, Gunəhlirini əz bəxioja qüxüridu; Ular Misiroja qaytidu! **14** Qünki Israil əz Yasioqujisini untup, «ibadəthəna»larni kuridu; Yəhuda bolsa istihkəmləxturulojan xəhərləni kəpəytkən; Biraq Mən ularning xəhərləri üstigə ot əwətimən, Ot bularning kəl'ə-ordilrini yəp ketidu.

9 I Israil, yat əl-yurtlardək huxal bolup xadlinip kətmənglər; Qünki sən Hədayingdin qətnəp pəhixiliklə bərilid; Hərbir hamanda sən pəhixə həkkigə amrak bolup kəttig. **2** Həman wə xarab kəlkə ularni bəkalımaydu; Yengi xarab uni yərgə kəritip koyidu. **3** Ular Pərwərdigarning zeminida turıwərməydu; Əfrain bəlkə Misiroja qaytidu, Ular Asuriyədə hərəm taməkni yəydu. **4** Ular Pərwərdigarəja heq «xarab hədiy»ləni kuyımaydu, Uların kurbənlıkliri uningə heq hursənlik bolımaydu; ularning neni matəm tutkuqlarning nənədək bolıdu; Uni yəgən hərkim «napək» bolıdu; Bu nən hərgiz Pərwərdigarning əyigə kirməydu. **5** Əmdı «jəmətləning [ibadət] sorunliri» künidə, «Pərwərdigarning həyti» bolōjan künidə kəndək kılarsilə? **6** Qünki mana, ular həttə həlakəttin kəqқан bolsimu, Misir ularni yiojiwelip, Andin Memfis xəhəri ularni kəməp koyidu. Uların qədirlək kümüx buyumlrini bolsa, qəkkəklər igiliwalıdu; Uların qədirlirini yantək-tikənlər basidu. **7** Əmdı həsəbləx künliri kəldi, Yamanlik kayturidojan künlər kəldi; Israil buni bilip yətsun! Səning kəbihlikingning kəplüki tūpəylidin, Zor nəpəritig bolōjini tūpəylidin, Pəyoqəmbər «əhmək», rohka təwə boluquci «sarəng» dəp həsəblidı. **8** Pəyoqəmbər bolsa Əfrain üstigə Hədayim bilən billə turojan kəzətkidur; Biraq uningəja bərlək yollirida kiltəklər koyulojan, Hudasining əyidimu nəprət uni kütəmkə. **9** Gibeahning künliridikidək

ular ezirlirini qongkur buloqoqan, U ularning kabihlikini esigə kəltüridu, Ularining gunahlarini jazalaydu. **10** — Qel-bayawanda üzüüm uqrap qaloqandək, Mən sən Israilni tapkan; Ənjür dərihida tunji pixkan mewini kərgəndək, ata-bowilirlərləni yaxşı kərgənmən; Andin ular «Baal-Peor»ni izdəp bardı, Əzirlirini axu nomusluk nərsigə beoqlıxıdı, Ular ezirlirini «seygüqisi»gə ohxax yirginlik boldı. **11** Əfrainning bolsa, xan-xəripı kuxtək uqup ketidu — Huddi tuqulux bolup baqmıoqandək, Həmilə bolup baqmıoqandək, Boyıda apiridə bolux bolup baqmıoqandək! **12** Həttə ular pərzəntlərini qong kıləjan bolsimu, Mən lekin ularni birini kəldürməy juda kılımən; Bərhək, ularidin ayrılıp kətkinimdin keyin, ularning həlioqə way! **13** Mən kərginimdə, Əfrainning əhwalı qimənzarda tikləngən bir «Tur xəhri»dək idi; Biraq Əfrain balilərləni kətl kıləqıoqıoq qikırip beridu. **14** Ularoqə bərgin, i Pərwədigar — zadi nema bərginini tüzükdü — Ularoqə bala qıxüüp kətidioqan baliyatku, kuruq əmqəklərnı bərgin! **15** Ularining barlık rəzillikini Gilgaldin tapkılı bolidu; Qünki Mən xu yərdə ularidin nəprətləndim; Ularining kılmiqlirining rəzilliki tıpəylidin, Ularıni öyümdin həydiwetimən; Mən ularni yənə seyməymən; Ularining əmirilərlirining həmmisi tərsəlik kılıdu. **16** Əfrain əmdı uruwetildi; Ularining yiltizi kaqjırap kətti, ular heq mewa bərməydu; Həttə ular mewa bərsimu, Baliyatkusini seymilük mewilərləni öltürüwetimən. **17** Mening Hodayim ularni qətkə kəkti, Qünki ular uningə qulaq salmıdı; Ular əllər arisida sərsan bolidu.

10 Israil barakşan bir üzüüm telidur; U əzi üqün mewa qikıridu; Mewisi kəpəygənsəri u kurbangahlarımı kəpəytkən; Zeminining esillikidin ular «esi» but tüvrüklirini yasıdı. **2** Ularining kəngli ala; Ularining gunahkarlıqı hazır axkarilidur; U ularning kurbangahlarini qeqıp oqlitidu, Ularining but tüvrüklirini buzuwetidu. **3** Qünki ular pat arida: «Bizdə padixah yok, qünki Pərwədigardin kərkmiduk; Padixahımız bar bolsimu, u bizgə nema kılıp beridu?» — dəydiqan bolidu. **4** Ular gəplərnı kiliweridu, əhdini tüzüp qoyup yaloqandin kəsəm iqudu; Xunga ular arisidiki dəwalixırlar etizdiki qənəklərgə xumbuya ünüp kətkəndək bolidu. **5** Samariyədə turuwatkanlar «Bəyt-Awən»ning moziyi üqün qəm-əndixigə quxidu; «[Bəyt-Awən]»[dikilər] dərwəqə uning üstigə matəm tutidu, Uning «butpərəs kahın»lirimu uning üqün xundək kılıdu; Ular «Bəyt-Awən»ning «xan-xəripı» üqün azablinidu, Qünki u sürgün kılindi! **6** Bərhək, xu nərsə «Jedəhor padixah» üqün hədiyə kılınıp, Asuriyəgə kətürülüp ketidur; Əfrain iza-ahənətkə kəlidu, Israil əz «əklı»din hijil bolidu. **7** Samariyəning bolsa, padixahı dengiz dölqunliri üstidiki həxətkək yökilip kətti; **8** «Awən»diki «yukiri jaylar», yəni «Israilning gunahı» bitqit kılınıdu; Kurbangahlarini tiken-jioqanlar basidu; Ular taqolaroqə: «Üstimizni yepinglar!», denglüklərgə: «Üstimizgə örülüp qüxünglar!» — dəydu. **9** — I Israil, Gibeahning kıliridin baxlap sən gunah kılıp kəlding; Ixlar xu peti turıwərdi; Rəzillikning baliləri üstigə kılinoqan jəng ularni Gibeahda besiwətmidimu? **10** Mən həlioqinimdə ularni jazalaymən; Ular ikki gunahı tıpəylidin əsirgə qüxüxkə tooqra kəlgəndə, Yat

kowmlar ularoqə hujum kılıxkə yioqlidu. **11** Əfrain bolsa kəndürülgən bir inəktur, U hamən tēpıxkə amrak; Mən uning qıraylık gədinini upraxtin ayap kəldim; Biraq hazır uningə qə boyunturuk selip həydəymən; Yəhuda yər həydisun! Yakup əzi üqün yərnı tirnilixi kerək. **12** Özünglaroqə həkkanıylik bilən tēringlar, Mehır-muhabbət iqudə həsul alisilər; Boz yēringlarnı qanap eqinglar; Qünki Pərwədigarnı izdək waktı kəldi, — Ta U üstüinglaroqə həkkanıylikni yaqduwuqə! **13** [Biraq] silər rəzillikni aqduqduqanlar, Kəbihlik həsulini ordunglar, Yaloqanqılıkning mewisini yedinglar; Qünki sən əz yolungə, yəni baturlırlıqning kəplükigə ixinip tayanding; **14** Kowmlirining arisida qukan-sürən kətürilidu; Xalman jəng künidə Bəyt-Arbəlni bərbat kıləqandək, Barlık qorəjanlırlıq bərbat kılınıdu; (xu küni [Bəyt-Arbəldiki] ana-balılar tənglə parə-parə kılıwetilmigənmu?) — **15** Əmdı uqıoqə qıkan rəzillikning tıpəylidin, Ohxax bir kün sening bexingə qüxürilidu, i Bəyt-Əl! Tang səhərdə Israilning padixahı pütünləy üzüp taxlinidu.

11 Israil bala qeoqıda, Mən uni seydüm, Xuning bilən oqlumni Misirdin qıxıxkə qakırdım. **2** Biraq ular [həlkimni] qakırıwıdı, Ular dərhal huzurumdin qikıp kətti; Ular «Baal»laroqə kurbanlık kılıxkə baxlıdı, Oyma məbudlaroqə isrik saldı. **3** Əfrainoqə mengixni əgətküqi Özüüm idim, Uning kolını tutup wə yəlap — Biraq əzini saqaytkuqıning Mən ikənlikimni ular bilmıdı. **4** Mən adimətkilikning kəyünux rixtiliri bilən, Seygüning tarlırı bilən ularning kənglini tartıwaldim; Mən ularoqə huddi engikidin boyunturukni eliwətküqi birsidək boləqanmən, Egilip Özüüm ularni ozuklandıroqanmən. **5** Ular Misiroqə kəytidioqan bolmamdu? Asuriyəlik dərwəqə ularning padixahı bolidioqan əməsmu? — Qünki ular yeniməqə kəytxıni rət kıldı! **6** Kiliq uning xəhərlidə həryan oynitilidu; [Dərwazisidiki] təmür baldakları wəyran kılıp yap ketidu; Bu əz əkillirining kasapitidur! **7** Bərhək, Mening həlkim Məndin qətləp kətxkə məptun boldı; Ular Həmmidin Aliy Boloquqıoq nida kılıp qakırsimu, Ləkin həqkim ularni kətməydu. **8** Mən kəndəkmə seni taxlap koyımən, i Əfrain? Mən kəndəkmə seni [düxməngə] tapxurımən, i Israil?! Kəndəkmə seni Admah xəhridək kılımən?! Seni kəndəkmə Zəboim xəhridək bir tərəp kılımən?! Kəlbim iq-baqırmda kəynap ketiwatidu, Mening barlık rəhəmdillikim kəzəqlıwatidu! **9** Qəzəpimning kəhrini yürgüzməymən, İkkinqi yənə Əfrainni yokatmaymən; Qünki Mən insan əməs, Təngridurmən, — Yəni arangda boləqan pak-mukəddəs Boloquqidurmən; Mən dərwəzəp bilən kəlməymən. **10** Ular Pərwədigarnı kəynidin mangidu; U xirdək hərkirəydu; U hərkirəgəndə, əmdı baliləri qərbətin titrigən hələ kəlidu; **11** Ular Misirdin kuxtək, Asuriyə zeminidin pahtətkək titrigən hələ qikıp kəlidu; Xuning bilən ularni əz eyilrigə məkanlasturımən, — dəydu Pərwədigar. **12** Əfrain Meni yaloqan gəpləri bilən kəmwəwetidu; Yəhudadu Təngrigə, yəni ixənqlik, Pak-Mukəddəs Boloquqıoqə tuturukşız boldı.

12 Əfrainning yegini xamaldur, U xərk xamilini koqlap yürıdu; U künləp yaloqanqılık, zulum-zorlukni kəpəytməktə; Ular Asuriyə bilən əhdə tüzıdu,

Xuningdäk Misiroja may «sooʻjliri» k  t  r  p apirilidu. 2 P  rw  rdigarning Y  huda bilanmu bir dəwasi bar; U Yak  pni yolliri boyiq   jazalaydu; Uning k  lmixlirini   z   stig   kayturidu. 3 U baliyat  da turup akisini tapinidin tutuwalojan,   z k  qi bilan Huda bilan elixkan; 4 U b  rh  k Pərixətə bilan elixip, o  jalib   kildi; U yiojliidi, Uningo  a dua-tilawət kildi; [Huda] uni Bay  t-  ld   tepiwaldi, W   xu y  rd   bizg   s  z kildi; 5 — Yəni P  rw  rdigar, samawi koxunlarning S  rdari bolojan Huda, — «P  rw  rdigar» bolsa Uning hatir   namidur! 6 Xunga s  n, Hudaying ar  kilik, Uning yenio  a kayt; Mehribanlik w   adal  tni k  lungdin b  rm  , Hudayingo  a   mid baqlap, Uni iqzili k  tkin. 7 Mana bu sodig  r! Uning k  lida aldamqil   tarazisi bar; U boz  k kilix  ka amraktur. 8   fraim: «M  n d  rw  k   beyidim,   z  mg   k  p bayliklarni toplidim; Bira  k ular barlik   jiririm  d   m  ndin he  q gunahiy k  bihlikni tapalmaydu!» — daydu. 9 Bira  k Misir zeminidin tartip M  n P  rw  rdigar sening Hudaying bolojanm  n, M  n seni y  n   «[k  pil  r] heyt  »dikid  k q  dirlarda turo  quzim  n! 10 «M  n p  yo  q  mb  rl  rg   s  z k  lojanm  n, Alam  t k  r  ni  xl  rni k  p  ytk  nm  n, Xundakla p  yo  q  mb  rl  r ar  kilik t  msill  rni k  rs  tk  nm  n. 11 Gilead k  bihmu? Ular b  rh  k p  k  t yarimaslardur! Ular Gilgald   torpaklarni k  rbanlik kilidu; Ularning k  rbangah  liri d  rw  k   etiz k  rliridiki tax d  wilirid  k k  ptur! 12 (Yak  p Suriy  g   ke  qip k  tti, Xu y  rd   Israil hotun elix   q  n ixligan; B  rh  k, hotun elix   q  n u k  ylarni bakkanidi). 13 P  rw  rdigar y  n   p  yo  q  mb  r ar  kilik Israilni Misirdin qikirip kutkuzojan, P  yo  q  mb  r ar  kilik uningdin h  w  rmu alojan. 14   fraim [Hudaning] k  h  rini intayin k  ttik k  zo  jojan; Uning Rəbbi u t  kk  n k  n k  rzni uning gədinigə artidu, Xərməndilik-ah  n  tini   z b  xi  ja kayturidu.

13 [Burun]   fraim s  z kılojanda, kixilar hərmətləp titrap ketatti; U Israil k  bililiri arisida k  t  r  lg  n; Bira  k u Baal ar  kilik gunah kilip   ldi. 2 Ular h  zir gunahning   stig   gunah sadir k  lmak  !   zlidir  g   k  m  xliridin k  yima m  budlarni,   z   kli oylap qik  kan butlarni yasidi; Bularning h  mmisi h  n  rw  nning   jri, halas; Bu kixilar to  gruluk: «H  y, insan k  rbanlikini k  lo  qilar, mozaylarni s  y  p k  yunglar!» deyilidu. 3 Xunga ular s  h  rdiki bir par  qa bulutt  k, Tezdin o  ayip bolidiojan tang s  h  rdiki x  bn  md  k, Hamandin kara kuyunda u  q  n pahald  k, T  ngli  ktin qikəkan is-tütəktək [tezdin] yokap ketidu. 4 Bira  k Misir zeminidin tartip Mən P  rw  rdigar sening Hudaying bolojanm  n; Sən Məndin bax  ka he  q ilah  ni bilm  y  diojan bolisən; Məndin bax  ka kutkuzo  quqi yok  tur. 5 Mən q  l-bayawanda, k  ro  kqilikning zeminida sən bilan tonuxtum; 6 Ular ozuklandurulup, toyo  nojan, Toyuno  jandin keyin k  nglid   təkəbburlixip kətkən; Xunga ular Meni untuojan. 7   mdi M  n ularo  ja xirdək bolim  n; Yilpizd  k ularni yol boyida paylap k  tim  n; 8 K    k  liridin məhərum bolojan eyikt  k M  n ularo  ja uqrap, Y  r  k qawisini titiwetim  n; Ularni qixi xirdək n  k m  y  danda y  wetim  n; Daladiki həywanlar ularni yirtiwetidu. 9 Sening halakiting, i Israil, d  l Manga k  rx   qik  kanliking, Y  ni Yard  mqingg   k  rx   qik  kanlikingdin ibar  ttur. 10   mdi barlik x  h  rlirind   sanga kutkuzo  quqi bolidiojan

padixahing k  ni? Sening sor  k  i-h  kimlirning k  ni? S  n bular to  gruluk: «Manga padixah w   x  hzadilarni t  k  dim k  lo  y  s  n!» d  p tiligan   m  smu? — **11** M  n o    zipim bilan sanga padixah  ni t  k  dim k  lojanm  n,   mdi uni o    zipim bilan elip taxlidim. **12**   fraimning k  bihlikli qing orap-k  qilanjolan; Uning gunahı juo  qlinip saklanojan; **13** Tolo  k bəskən ayalning azabliri uning  ja q  xid  ; U   kilsiz bir o  quldur; Q  nki baliyat  kuning   a  qi eqilo  janda, u h  zir bolmiojan! **14** Mən b  dal t  l  p ularni t  htisaraning k  qidin kutuldurim  n; Ularo  ja h  m  j  m  t bolup   l  mdin kutkuzimən;   y,   l  m, sening wabaliring k  ni?!   y, təhtisara, sening halak  tlirning k  ni?! Mən buningdin puxayman kilmaymən! (Sheol h7585) **15** [  fraim] k  rindaxliri arisida «mewilik» bolsimu, X  r  ktin bir xamal qik  idu, Yəni P  rw  rdigarning q  l-bayawandin qikəkan bir xameli kelidu; [  fraimning] bulik  i kurup ketidu, uning su b  xi k  o  jirap ketidu; U [xamal] h  zinisidiki barlik n  pis ka  qa-q  qilarni bulang-talang kilidu. **16** Samariy  ning   z gunah  i   z zimmisig   k  yulidu; Q  nki u   z Hudasio  ja boynini k  ttik k  lojan; Ular k  liq bilan yikilidu, Bowakliri par  -par   k  lip q  kiwetilidu, H  milidar ayalliri yeriwetilidu.

14 I Israil, P  rw  rdigar Hudayingning yenio  ja ikkil  nm  y kaytip k  l! Q  nki   z k  bihliking bilan putlixip yik  lo  j  ns  n. 2   z  nglar bilan bill   se  zl  rni epkelinglar, P  rw  rdigarning yenio  ja kaytinglar; Uningo  ja: — «Barlik kəbihlikni k  q  rg  ys  n, Xapaət bilan bizni k  bul k  lo  y  s  n, Xuning bilan biz Sanga l  wirimizdiki «buk   [k  rbanliklar]»ni tutimiz — d  nglar. 3 — «Asuriyə bizni kutkuzmaydu, Atlar  ja minm  ymiz; Biz h  rgiz   z k  limiz yasio  qinio  ja: — «Hudayimiz! dem  ymiz; Q  nki S  ndinla yetim-yesirlar r  h  m-xəpəkt tapidu». 4 — Mən ularni «ar  kio  ja q  kinixliri»din sakaytim  n, Mən ularni qin k  ngl  mdin halap səyimən; Q  nki Mening o    zipim uningdin yandi. 5 Mən Israilo  ja xəbnəmdək bolim  n; U nilup  rd  k bərk uridu, Yiltizliri Liwan [k  dir] dərihidək yiltiz tartidu; 6 Uning bihliri x  h  p yeyilidu, Uning g  z  lliki zaytun dərihidək, Puriki Liwan [k  diriningkid  k] bolidu. 7 H  lk kaytip kelip, uning sayisi astida olturidu; Ular zira  tl  rd  k yaxnaydu,   z  m telid  k q  q  klaydu; Liwaning xarabliri [a  qzida k  lo  jand  k], esid   x  rin kalidu. 8   fraim: «Mening butlar bilan y  n   nem   karim!» — daydiojan bolidu. «Mən uning  ja jawab berim  n, uningdin h  w  r alimən! «Mən yapyexil bir k  rio  jaydurman». «Sening mew  ng M  ndindur!» 9 Kim dana bolup, bu ixlarni q  xin  r? Q  q  n bolup, bularni bilər? Q  nki P  rw  rdigarning yolliri durustur, H  k  kaniylar ularda mangidu; Bira  k ita  tsizlar ularda putlixip yikilidu.

1 Pərvərdigarning Petuelning oqli Yoelə qūxkān sezi: — **2** «I kərilar, anglanglar; Zeminda barliq turuwatqan həmmaylən, kulaq selinglar; Öz künliriglarda yaki ata-bowiliringlarning künliridimu xundak bir ix bolup baqqanmu? **3** Baliliringlarəja xuni eytip beringlar, Baliliringlar əz baliliriəja eytsun, Ular mu kələr dəwrgə eytsun: — **4** «Qixligüqi kurt» kəldurojanni qekətkə yəp boldi, Qekətkə kəldurojanni qekətkə liqinkiliri yəp boldi, Qekətkə liqinkiliri kəldurojanni «wəyranqi kurt»lar yəp boldi. **5** Əy, hərəkkəxlər, oyqinip kattik yioqlanglar, Həwlixinglar, i xarab iqqüqilər, Yengi xarab tüpaylidin — Qünki u aqzingdin elip taxlandi. **6** Qünki bir hək, küqlük, sansizliəjan hək, Zeminim üstigə besip kəldi; Uning qixliri bolsa xirning qixliri, Uningda xirning hingəng qixliri bardur; **7** U Mening üzüm tallirimni wəyranə kiliwətti, Ənjür dərihimning kowzaklırini siyriwətti, Ular ni yalinqaqlap, taxliwətti; Ular nıng xahliri aqliwetildi. **8** Yaxliqdiki eri üqün matəm tutup bəz kiyimlərgə oranojan nəwjuwandək kattik pioqan qeqinglar; **9** Pərvərdigarning eyi «axliq hədiyə»din həm «xarab hədiyə»lərdin məhrum kilindi; Kəhınlar, yəni Pərvərdigarning hizmətqiliri matəm tutidu. **10** Etizlar qəldərəp kətti, Zemin matəm tutidu; Qünki ziraətlər əjazən boldi, Yengi xarab kərup kətti, Zəytun meyi kəojiridi. **11** Həy dəhkanlar, uyulunglar; Buədaylar həm arpilar üqün yəlwurunglar, i üzümqilər, Qünki etizlarning həsulliri kərup kətti. **12** Üzüm teli kəojirap kətti, Ənjür dərihi solixip kəldi, Anar dərihi, horma palmisi həm əlma dərihimu, Daladiki barliq dərhəhlər solixip kətti; Bərhək, xadlikmə adəm balilirida solixip kətti. **13** Belinglarni baəqlanglar, pəryad okunglar, i kəhınlar; Həwlanglar, i kurbəngahning hizmətqiliri; Keqiqə bəz kiyimlərni kiyip düm yetinglar, i Hudaning hizmətqiliri; Qünki Hudainglarning eyidin «axliq hədiyə» həm «xarab hədiyə» üzülüp kəldi. **14** «Roza tutayli» dəp [Hudaəja] məhsus bir məzgilni aytinglar, Jamaətkə məhsus yioqilimiz, dəp jakarlanglar; Aksakallarni, zeminda turuwatqanlarning həmmisini Pərvərdigar Hudainglarning eyigə yioqip, Pərvərdigarəja nələ kətürümlər! **15** «Ah, xu künl! Qünki Pərvərdigarning küni yekınlasti, U Həmmigə Kədir tərpidin həlakət bolup kəlidu. **16** Mana, əqiza kəz əldimizdin elip taxlandi əməsmu? Xadliq, huxallik Hudaimizning eyidin elip taxlandi əməsmu? **17** Uruklar topa-qalmılar əstida qirip kətti, Ambarlar harəbiləxti, Boəquzhanilər əjulap qüxti; Qünki ziraətlər əjazəng boldi. **18** Qarpaylar xundak həkiri xip kətti! Kəla padiliri patiparak boldi, Otlakni tapalmioəjaq; Kəy padilirimu əzi «gunəhimiz bar» degəndək məyüsləndi; **19** Ah, Pərvərdigar, nida kilimən Səngə; Qünki ot yəlkunliri jəngəldiki ot-qəplərni yəwətti, Yəlkun daladiki barliq dərhəhlərni kəydürüwətti. **20** Daladiki həywanlarmu Səngə nida kəlidu, Qünki erik-əstənglər kərup kətti, Ot-yəlkun jəngəldiki ot-qəplərni yəwətti.

2 Zion teəjida kanay qelinglar, Məkəddəs teəjimda əgəh signalini angliənglar; Zeminda turəqı həmmaylən dir-dir titrisun; Qünki Pərvərdigarning küni kəlidu,

u yekındidur. **2** U künlə bəsa kərangəju həm sür künl, Bulutlar kəplənojan həm kəpkərangəju zəlmət künl, — tang səhər təəqlər üstigə yeyiləndək, Zor həm küqlük bir hək kəlidu; Ularəja əhxəx boləqıqlar bolup bəkmioəjan, Ular din keyinmu, dəwrdin-dəwrgə yəne bolmaydu. **3** Ular nıng əldida kəydürgüqi ot məngidu, Ular nıng kəynidə bəsa bir yəlkun kəydürüp etidu; Kəlix tin burun zəmin «Əran bəəqısi»dək, Biraq ular nıng tapini təgkəndin keyin gül-giyəhsiz qəl-bayawan bolidu; Bərhək, ular din həqnəmə kəqip kutulalmaydu. **4** Ular nıng kiyapiti atkə əhxaydu, Atliq ləxkərdək qapidu. **5** Jəng hərəwiliri güldürligəndək sədə bilən ələn təəq qəkkiliridin səkəp etidu; Pəhalni parəsləp kəydürgən ot əwəzidək təəsləp məngidu, Dəbdəbilik səp tüzəp turojan küqlük kəxundək yüridu, **6** Ular nıng əldida əllər kattik əzəblinidu, Həmmə qiray tətirip kətidu. **7** Ular pəlwənlərdək yügüridu; Jəngqilərdək səpildin artilip etidu; Həmmisi əz əldioəja kərap yürük kəlidu; Səplirini həq buzmaydu. **8** Həqkaysi əz kərinəxini kəstimaydu; Hərkəysisi əz yolida məngidu; Kəralarəja etilsimu, yərilənməy etüp məngidu; **9** Xəhərnıng həmmə yeriğə qəpıxidu; Səpil üstida yügürüp yüridu; Əylərgə yəməxip qıqıdu; Dərizilərdin oqrıdək kəridu. **10** Ular əldida yər-zəminni titrək basidu, Asmanlar təwrinip kətidu; Kuyax həm ay kərangəjulixip kətidu, Yultuzlar juləsinə kəyturwalidu. **11** Pərvərdigar Əz kəxuni əldida əwəzini kəyowetidu, Qünki Uning bərgəhi pəyansızdu; Uning səzini orunliəqı küqlüktur; Qünki Pərvərdigarning küni uləq, intayin dəhəxtəliktur; Kim uni kətürəlisun? **12** Biraq həttə həzirmu, — dəydu Pərvərdigar, — Qın kənglūnglər bilən, rozılar bilən, yioqlar bilən matəm tutup Mening yəniməja kəytip kəlinglar; **13** Kiyim-kəqıkinglarni əməs, bəki yürək-bəqıringlarni tilip, Pərvərdigar Hudainglarning yəniəja kəytip beringlar; Qünki U məhır-xəpkətlilik həm rəhimdil, Asan qəzəplənməydu, zor məhır-muəhəbbətliktur, Yəmənlıktin yəniəjojan [Huda]dur. **14** Kim bilidu, U jəzəlxəstin yəni, rəhim kılıp birər bərikətni, Pərvərdigar Hudainglarəja sunəqdək birər «axliq hədiyə» həm «xarab hədiyə»ni kəldurup kətəmdu tēhi? **15** Zion teəjida kanay qelinglar, «Roza tutayli» dəp [Hudaəja] məhsus bir məzgilni aytinglar, Jamaətkə məhsus yioqilimiz, dəp jakarlanglar; **16** Əlni yioqinglar, jəməətni pəkləndurunglar, Aksakallarni jəm kilinglar, balilarni, emiəwatqanlarnimu yioqinglar; Toy kiliəwatqan yigıt əz eyidin, Yatliq bolıəjojan kiz hujrisidin qıksun; **17** Kəhınlar, yəni Pərvərdigarning hizmətqiliri əywan bilən kurbəngah otırsida yioəja-zar kətürsun, Ular eytsunki, «I Pərvərdigar, Əz həlkigə iqıngni əqırtkəysən, Əz mirəsinəni hərəluəktin səkəp, Ular ni əllərgə sək-qəqək boluxkə kəymioəjaysən; Əl-yurtlar ərisida: «Ular nıng Huda si kəni?» deyilmisun». **18** Əndin Pərvərdigar Əz zəminioəja otluq muəhəbbitini, Əz həlkigə rəhim-xəpkətni kərsətti; **19** Pərvərdigar jəwəbən Əz həlkigə mundaq dēdi: — «Mana, Mən silərgə buəday, yengi xarab wə zəytun meyini əwətimən, Silər bular din kəndurulisilər; Wə Mən silərnı kəytdin əllər ərisida xərməndə kılıp kəyməymən; **20** Həm ximaldin kəlgüqini silərdin yirək kılıp, Uning əldi kışmini xərkij dengizəja, Kəyni kışmini qərbij dengizəja kəojliwətimən; Uni qəl bir zəminioəja

həydiwetimən; Uning sesiklikli purap turidu, Pasik hidi qikidu; Qünki u «qong ixlarni qilquqimən» dəp ezini uluq qilmaqçı bolidu. **21** Korkma, i zemin; Xadlinip huxal bol; Qünki Pərwərdigar uluq ixlarni kiloqan. **22** I daladiki haywanlar, korkmanglar; Qünki qellüktiki ot-qəplər bərk urmakta; Dərah mewisini bərməktə, Ənjür dərihi, üzüm teli toluk həsul beridu. **23** Həm silər, Zionning baliliri, xadlinip Pərwərdigar Hudaýinglardin hursən bolunglar; Qünki U həkkaniylik boyiqə silərgə «awwalki yamoqurlar»ni beridu; U silərgə həl-yeoqin beridu, Yəni baxta boloqandək «awwalki yamoqurlar» həm «keyinki yamoqurlar»ni yaoqduridu. **24** Həmanlar buoqdayoqa toloqan bolidu, Idix-küplər yengi xarab həm maylaroqa tolup taxidu. **25** Wə Mən silərgə qekətkilər, qekətkə liqinkiliri, «wəyranqi kurt»lar, «qixligüqi kurt»lar, Yəni Mən aranglaroqa əwətkən uluq koxunum yegən yillarni kayturup berimən; **26** Silər boluxiqə yəp, qəndurulisilər, Xuningdək silərgə karamət ixlarni kərsətkən Pərwərdigar Hudaýinglarning namini mədhhiyləysilər; Xuning bilən Mening həlkim hərgiz yənə hijalətkə kəlmaydu. **27** Silər Mening Israil iqidə turoqanlikimni, Xundakla Məni Pərwərdigar silərnin Hudaýinglar ikənlikimni, Məndin baxqa həqkim bolmaydioqanlikini bilisilər; Xuning bilən Mening həlkim hərgiz yənə hijalətkə kəlmaydu. **28** Həm keyin, Mən Öz Rohimni barlik ət igiliri üstigə kuyimən; Silərnin oqul-kizliringlar bəxarət beridu, Kəriliringlar əlamət qüxləri kəridu, Yigitliringlar oqayibana əlamət kərtinüxləri kəridu; **29** Bərhək, xü künlərdə kullar üstigimu, dedəklər üstigimu Rohimni kuyimən. **30** Mən asmanlarda, zemində karamətləri, Qan, ot, is-tütək tüwrüklirini kərsitimən. **31** Pərwərdigarning uluq həm dəhxətlik küni kəlmigüqə, Kuyax qərangululukqa, Ay qanoqa aylandurulidu. **32** Həm xundək əməlgə axuruliduki, Pərwərdigarning namini qakirip nida kiloqanlarning həmmisi kütquzulidu; Qünki Pərwərdigar deginidək, Zion teoqida həm Yerusalemda, Həmdə Pərwərdigar qakirmakçı bolojan «qaldisi»lar üqün kütquzux-nijət bolidu.

3 Qünki mana, xü künlərdə, xü pəyttə, Mən Yəhuda həm Yerusalemnı asarəttin kütuldurup, azadlikqa erixtürginimdə, **2** Mən barlik əllərnimi yioqip, Ularnı «Yəhəxəfat jiloqisi»oqa qüxürimən; Xuning bilən ularning həlkimni əllər arisoqa tarkitiwətkənlikidin, Zeminimni belüp parqiliwətkənlikidin, Ularnı axu yərdə Mening mirasim, yəni həlkim Israil tüpəylidin sorakqa tartimən. **3** Uning üstigə ular Mening həlkimni dooqa tikip qək taxloqan; Bir yigitni bir pəhixə ayaloqa almaxturoqan, Bir qizni «xarab iqimiz» dəp xarab üqün almaxturoqan. **4** Həy, Tur həm Zidon, Filistiyəning barlik rayonliri, Mən siləri nemə kiliptimən? Silər Məndin əq almaqqumsilər? (Biraq Məndin əq alimiz desənglar, əqni tezla öz bəxinglaroqa kayturup berimən!) **5** Kümüxlirim, altunlirimni buliwəloqinlinglar tüpəylidin, Güzəl gəhərlirimni öz buthaniliringlaroqa aparəqinlinglar tüpəylidin, **6** Yəhuda baliliri həm Yerusalemnin balilirini öz qəgrasidin yirək kilmaq üqün ularni Greklarəqa setiwetkinglar tüpəylidin, **7** Mana, Mən ularni silər setiwətkən jayda ornidin turoquzimən, Həmdə kiloqinlinglarni öz

bəxinglarəqa kayturimən. **8** Oqul-kizliringlarni Yəhuda balilirining kəlioqa setiwetimən, Ular xularni yirəktiki bir əlgə, yəni Xəbiyaliklarəqa setiwetidu; Qünki Pərwərdigar sək kiloqan. **9** Xuni əllər arisida jakarlanglarki, «Jənggə təyyarlininglar, Palwanlarni kəzoqənglar, Jəngqilərnin həmmisi yəkinlaxsun, Jənggə hazır bolsun; **10** Sapan qixlirini kilqi kilip, Oroqəkliringlarni nəyzə kilip soquxunglar; Ajiz adəmmu: «Mən küqlük» desun; **11** Ətrəptiki həmma əllər, tezdin kelinglar, Həmminglar xü yərgə jəm bolunglar!» «Özüngning küqlüklingni axu yərgə qüxtürgəysən, aq Pərwərdigar!» **12** «Əllər kəzoqilip «Yəhəxəfat jiloqisi»oqa kəlsun; Qünki Mən xü yərdə olturup ətrəptiki həmma əlləri sorakqa tartimən. **13** Oroqəknı selinglar, Qünki ziraət pıxtı; Kelinglar, qüxüp qəylənglar, Qünki xarab kəlkəkliri lik tuxuqtur, Idix-küplər tolup taxidu. Qünki ularning rəzilili zordur» **14** Ah, nuroqun, nuroqun kixilər «Karar jiloqisi»dal Qünki Pərwərdigarning küni «Karar jiloqisi»oqa yəkinlaxti. **15** Kuyax həm ay qəranguluxip ketidu, Yultuzlar öz julasini kayturuwalidu. **16** Pərwərdigar Zondin hərəkəydu, Yerusalemdin awazini koyuwetidu; Asmanlar, zeminlar silkinidu; Lekin Pərwərdigar Öz həlkigə bəxpanah, Israil baliliroqa küq-hımayə bolidu. **17** Xuning bilən silər Məni Pərwərdigarning silərnin Hudaýinglar ikənlikimni, Öz məkəddəs teoqim Zionda turidioqanlikimni bilisilər; Yerusalemlə məkəddəs bolidu, Uningdin həq yat adəmlər yənə etməydu. **18** Həm xü küni əməlgə axuruliduki, Taoqlar yengi xarabni temitidu, Dəng-egizliklərdin süt aqıdu, Yəhudadiki barlik erik-əstənglərdə lik su aqıdu; Pərwərdigarning əyidin bir bulək qikidu, Xittim jiloqisini suqiridu. **19** Misir bolsa bir qəllük, Edom adəmtətsiz bir qəl-bayawan bolidu, Ularning Yəhuda baliliroqa kiloqan zulum-zorəwanlikı tüpəylidin, Ular bularning zeminida bigunah qanlarni təkkənlikı tüpəylidin. **20** Biraq Yəhuda mənggügə turidu, Yerusalemlə dəwrdin-dəwrgiqə qalidu; **21** Həm Mən ularni təkkən qanlarning paklandurulmoqan gunəhliridin paklandurimən; Qünki Pərwərdigar Zionda məkənlaxqandur.

Amos

1 Uzziya Yəhudaqa, Yoaxning oqli Yəroboam Israiloqa padixah boʻlgan wakatlarda, yər təwrəxtin ikki yil ilgiri, Təkoadiki qarwiqlar arisidiki Amosning Israil toqirluk eytkan səzliri: — **2** U: «Pərwərdigar Zion teoqidin hərkiyədu, Yerusalemdin awazini koyuwetidu; Padiqlarning otlakliri matəm tutidu, Karməl qokkisi oqazanglixidu» — dedi. **3** Pərwərdigar mundak dəydu: — «Dəməxkning üq gunahı, bərhək tət gunahı üqün, uningə qüxidioqan jazani yandurmaymən, Qünki ular Gileadtikiləni təmür tirnilik səmərlər bilən sokkanidi; **4** Xundakla Həzaəlning əyigə bir ot əwətimən, U Bən-Hədadning ordilirini yutuwalidu. **5** Dəməxk dərwazisidiki təmür baldakni sunduriwetimən, Awan jiləjisida turoquqini, Bəyt-Edəndə xahənə həsisini tutquqini üzüp taxlaymən; Suriyening həlki əsirgə qüxüp kiroqa elip ketilidu, — dəydu Pərwərdigar. **6** Pərwərdigar mundak dəydu: — «Gaza xəhirining üq gunahı, bərhək tət gunahı üqün, uningə qüxidioqan jazani yandurmaymən, Qünki ular Edomoqa tapxurup berixə, barlik tutkunlarni əsir kılıp elip kətti. **7** Həm Mən Gazaning sepilioqa ot əwətimən, U uning ordilirini yutuwalidu; **8** Mən Axdodta turoquqini, Axlondə xahənə həsinini tutquqini üzüp taxlaymən, Əkron xəhirigə karxi kəl kətürimən; Filistiylərnin kəlduki yokilidu, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **9** Pərwərdigar mundak dəydu: — «Turning üq gunahı, bərhək tət gunahı üqün, uningə qüxidioqan jazani yandurmaymən, Qünki ular barlik tutkunlarni Edomoqa tapxuruwətti, Xundakla kərxindaxlik əhdisini esigə almidi. **10** Həm Mən Turning sepilioqa ot əwətimən, Ot uning ordilirini yutuwalidu. **11** Pərwərdigar mundak dəydu: — «Edomning üq gunahı, bərhək tət gunahı üqün, uningə qüxidioqan jazani yandurmaymən, Qünki u barlik rəhim-xəpkətni taxliwetip, Kiliq bilən öz kərxindixini koqloqan; U yiriloqədək oqəzəptə bolup, Dəroqəzəptə bolqan həlitiini həmixə saklaydu; **12** Həm Mən Teman xəhirigə ot əwətimən, Ot Bozrahning ordilirini yutuwalidu». **13** Pərwərdigar mundak dəydu: — «Ammonning üq gunahı, bərhək tət gunahı üqün, uningə qüxidioqan jazani yandurmaymən, Qünki ular qəgrimizni kəngəytimiz dəp, Gileadtiki həmilidar ayallarning kərsaklirini yeriwətti. **14** Həm Mən Rabbahning sepilioqa ot yakimən, Jəng künidə kiya-qiylar iqidə, Kara kuyunning künidə kattik boran iqidə, Ot uning ordilirini yutuwalidu; **15** Həm ularning padixahı əsirgə qüxidu, U əmirilri bilən billə əsirgə qüxidu, — dəydu Pərwərdigar.

2 Pərwərdigar mundak dəydu: —«Moabning üq gunahı, bərhək tət gunahı üqün, uningə qüxidioqan jazani yandurmaymən, Qünki u Edomning padixahning ustihanlirini koydürüp hək kiliwətti. **2** Həm Mən Moab üstigə ot əwətimən, Ot Keriotning ordilirini yutuwalidu; Wə Moab qukan-sürənərlər bilən, kiya-qiylar bilən, kanay sadasi bilən elidu. **3** Wə Mən ularning həkimini arisidin üzüp taxlaymən, Uning əmirilrini uning bilən billə əltürwetimən, — dəydu Pərwərdigar. **4** Pərwərdigar mundak dəydu: — «Yəhədaning üq gunahı, bərhək tət gunahı üqün, uningə qüxidioqan

jazani yandurmaymən, Qünki ular Pərwərdigarning Təwrat-kanunini kəmsitti, Uningdiki bəlgilimilərgə əməl kilmidi; Ullarning sahtilikliri əzlrini adaxturup koydi; ularning ata-bowilirimu bularqa əgixip mangoqanidi. **5** Həm Mən Yəhuda üstigə ot əwətimən, Ot Yerusalemling ordilirini yutuwalidu. **6** Pərwərdigar mundak dəydu: — Israilning üq gunahı, bərhək tət gunahı üqün, uni jazasidin kəyturnamaymən, Qünki ular həkkaniylarni kümüxkə setiwətti, Yoksul adəmnə bir jüp qorukqa setiwətti; **7** Ular namratlarning bexidiki qang-topilirini box koyuwətməydu, Ajiz məminlərnin nesiwisini kəyriwalidu; Ata-bala ikkisi Mening mukəddəs namimni buloqap, ohxax bir kizning yenioqa təng baridu. **8** Ular [kizlarni] həmmə kurbangahning yenioqa elip berip, Kərzgə rənigə koyoqan kiyim-keqəklər üstidə ular bilən yatidu; Ular öz ilahining əyidə jərimanə bilən aloqan xarabni iqməktə. **9** Birək Mən Amoriylarni ularning aldidin həlak kijoqanmən, Amoriylar kədir dərihidək egiz, dub dərihidək kütlük bolqan bolsimu, Mən üstidin uning mewisini, astidin yiltizlirini həlak kildim. **10** Həm Amoriylarning zeminini igilixinglar üqün, Siləni Misir zeminidin elip qikip, Kiriq yil qəl-bayawanda yetəklədim. **11** Silarning oquqlirlinglardin bəzilirini pəyoqəmbər boluxkə, Yigitlirlinglardin bəzilirini «Nazariy» boluxkə turoquzdum. Xundak əməsmu, i Israil baliliri? — dəydu Pərwərdigar. **12** Birək silər Nazariylarəqa xarab iqukdunglar, Həm pəyoqəmbərlərgə: «pəyoqəmbərlik kilmanglar» — dəp buyrudunglar. **13** Mana, Mən siləni basimən, Huddi liq ənqə besiloqan hərwa yərnə baskandək, siləni besip turimən; **14** Həm qapqurlarningmu qaqar yoli yokaydu, Palwan öz küqini ixlitəlməydu, Zəbərdəs batur öz jenini kutkuzalmaydu. **15** Okyani tutquqi tik turalmaydu; Yəltapan qaqlamaydu, Atkə mingüqi öz jenini kutkuzalmaydu. **16** Palwanlar arisidiki əng jigərlək baturmu xu künidə yalingaq kəqip ketidu, — dəydu Pərwərdigar.

3 Pərwərdigar siləni əyibləp eytkan bu səz-kalamni anglanglar, i Israil baliliri, Yəni Mən Misir zeminidin elip qikəroqan bu pütkül jəmət: — **2** «Yər yuzidiki barlik jəmətlər arisidin pəkət siləni tonup kəldim; Xunga üstinglarəqa barlik kəbiqliklirlinglarning [jazasini] qüxürimən». **3** Ikki kixi bir niyəttə bolmisa, kəndəkmu billə mangalisun? **4** Oljisi yok xir ormandə hərkiyəmdü? Arslan həqnəmini almiqan bolsa uwisida hūwlamdu? **5** Tuzəktə yəmqük bolmisa kux yərgə yikilamdu? Aloqədək nərsə bolmisa, kismək yərdin etilip qikəmdü? **6** Xəhərdə [agah] kaniyi qelinsa, həlk kərkəmmədu? Pərwərdigar kilmioqan bolsa, xəhərgə yamanlik qüxəmdü? **7** Rəb Pərwərdigar Əz kulliri bolqan pəyoqəmbərlərgə awwal axkarilimay turup, U həq ix kilmaydu. **8** Xir hərkiyə tursa, kim kərkəmdü? Rəb Pərwərdigar səz kijoqanda, kim [Uning] bəxaritini yətküzməy turalaydu? **9** Axdoddiki kəl-ə-ordilarda, Xundakla Misirdiki kəl-ə-ordilarda elan kiliq: — «Samariyə taqliri üstidə yioqilinglar, Uning otturisidiki zor kiykəs-sürənəlni, Uning ididiki jəbir-zulumlarni kərip bəkinglar» — dənglar. **10** — Ular hək ix kiliqni bilməydu — dəydu Pərwərdigar, — Ular ordiliriəqa zulum-zorawanlik bilən tartiwaləqlirini həm oljlarni juqloquqlar! **11** Xunga Pərwərdigar mundak dəydu: — «Mana bir yaw! U

zeminni korxiwaldi! U mudapiængni elip taxlaydu, Kæl'ə-ordiliring bulang-talang kīlinidu. **12** Pərwərdigar mundak dəydu: — Padiqi xirning aqozidin koyning ikki putini yaki kulikining bir parqisini kutkuzup aloqandək, Samariyidə olturoqan Israillarmu xundak kutkuzulidu, — Xəhərdə pəkət kariwatning bir burjiki, Diwandiki bir parqə Dəməxk libasila qalidu! **13** — Anglanglar, Yəqūpning jəmətidə guwahlik beringlar, — dəydu Rəb Pərwərdigar, samawi koxunlarning Sərdari boləqan Huda, **14** — Mən Israilning asiyliklirini əz bəxiqə qūxırgən künidə, Bəyt-əl xəhiringin kurbangahlırinimu jazalaymən; Kurbangahning burjəkliridiki mūnggüzlər kesiwetilir yərgə qūxırulidu. **15** Mən «Kixlik Saray» wə «Yazlik Saray»ni birakla uruwetimin; Pil qixi əylərmu yəkilip ketidu, Kəpligən əylər tūgixidu, — dəydu Pərwərdigar.

4 **1** Baxandiki inəklər, Samariyə teojida turup, namratlarni harlawatqan, miskinlərni eziwatqanlar, Hojiliriqə: «[Xarabni] elip kelinglar, biz iqimiz» dəydiqanlar, Bu səzni anglanglar: — **2** Rəb Pərwərdigar Əz pak-muqəddəslik bilən kəsəm iqnəni, Mana, bəxinglarəqə xundak künlər qūxıduki, U silərni ilməklər bilən, Nəslinglarni qanggaklar bilən elip ketidu. **3** Həm silər [ayallar] hərbinglar sepilning xoraliridin kisilip ətüp, Udul mengip tikiwetisilər; Wə silər Hərmon tərəpkə qerūwetisilər, — dəydu Pərwərdigar. **4** Əmdi Bəyt-Əlgə kelinglar, asiylik kilinglar! Gilgaldimu asiylikni kəpəytinglar! Ətigəndə kurbanlikliringlarni, Hər üçinqi küni silərnin «əndin bir» ilūx əxriliringlarni elip kelinglar, **5** «Təxəkkür kurbanliki»ni hemirturuq bilən billə kəydürüŋlar — Silər «halis kurbanliklar»inglarni jakarlap mahtinip yürüŋlar; Qünki bundak kixikə amrakşilər, i Israillar! — dəydu Rəb Pərwərdigar. **6** «Mən həmmə xəhərliringlarda «qixning pakizliki»ni qūxırdım, Həmmə yeringlarda silərni ax-nanoqə boləqan həjətmən kildim; Birək silər yənila yenimoqə kaytmidinglar, — dəydu Pərwərdigar; **7** Hoşuloqə əy ayla kəloqan bolsimu, silərdin yamojurni tartiwelip bərmidim; Bir xəhər üstigə yamoqur yaqırdım, Yənə bir xəhərgə yaqırdım; Bir parqə yər üstigə yamoqur yaqıdı; Yənə bir parqə yər yamoqursiz kaqjirap kaldı; **8** Xuning bilən ikki, i qə xəhərnin [pukraliri] su tiləp baxkə bir xəhərgə ələngxip bardi, Ləkin qanmidi; Birək silər yenimoqə yənila kaytmidinglar, — dəydu Pərwərdigar; **9** Mən silərni judun həm hal apiti bilən urdım; «Oajilioquqi kurt»lar nuroqunliqə beoŋlar, üzümzarliringlar, ənjür dərəhliringlar həm zəytin dərəhliringlarni yəp kətti; Birək silər yenimoqə yənila kaytmidinglar, — dəydu Pərwərdigar; **10** Mən aranglarəqə Misiroqə qūxırulğan apətlərdək apətni əwəttim; Yigitliringlarni kiliq bilən əltürgüzdım, Atliringlarni olja boluxkə qoyuwəttim; Mən qarəgaŋinglardin [jəsətlərnin] sesikqilikni purutuwəttim, Uni dimioŋinglarəqimu kirgüzdım, Birək silər yenimoqə yənila kaytmidinglar, — dəydu Pərwərdigar; **11** Mən aranglardin bəzilərni Huda Sodom wə Gəmorra xəhərlirini ərūwətkinidək ərūwəttim, Xuning bilən silər ottin tartiwelinqan bir ququla otundək bolup kəldinglar; Birək yenimoqə yənila kaytmidinglar, — dəydu Pərwərdigar; **12** Xunga Mən sanga xundak kixixim kərek dəwatimən, i Israil; Mən

buni sanga kiliديوanlikim tūpəylidin, Hudaying bilən kəriuxkə təyyarlan, i Israil! **13** Qünki mana, təqlarni Xəkilləndürgüqi, Xamalni Yaratkuqi, İnsanəqə əzlrining oy-pikrining nemə ikənlikini Ayan Kiloquqi, Tang səhərnə kərangəquluxkə Aylanduroquqi, Yər yūzidiki yūqiri jaylarning üstidə dəssəp yūrgüqi dəl Xudur, Pərwərdigar, samawi koxunlarning Sərdari boləqan Huda Uning namidur!

5 **1** Israil jəməti, bu səzni, Yəni Mən sən toquruluk okuydiqan bir mərsiyəni anglar qoy: — **2** «Pak kiz Israil yikildi; U kaytidin ornidin turmaydu; U əz tupriqəqə taxlanəqan, Uni turoquzup yəligüqi yoxtur». **3** Qünki Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — [Israilning] ming [ləxkər] qikkən bir xəhiringin yūz [ləxkirila] tirik qalidu; Yūz ləxkər qikkən bir xəhiringin Israil jəməti üçün on [ləxkirila] tirik qalidu; **4** Qünki Pərwərdigar Israil jəmətigə mundak dəydu: — Meni izdənglar, həyatqə erixisilər; **5** Bəyt-Əlni izdimənglar, Gilgəloqimu barmənglar, Bəər-Xəbəqə səpər kilmənglar; Qünki Gilgal əsirgə elinip sürgün kilinmay kəlməydu, Bəyt-əl yoxkə qikidu. **6** Pərwərdigarni izdənglar, həyatqə erixisilər; Bolmisa U Yūsüp jəməti iqidə ot kəbi partlap, uni yəp ketidu, Həm Bəyt-Əldə otni eqürgüdək adam tēpilməydu. **7** **1** adalətni əməŋə aylanduroquqi, Həkkəniyləknə yərgə taxliqūqilar, **8** Silər Orion yultuz türkimi wə Kəlb yultuz topini Yaratkuqi, Əlüm kələnggisini tang nuriqə Aylanduroquqi, Kündüzni kərangəqulux bilən kəqigə Aylanduroquqi, Dəngizdiki silərnə qakirip, ularni yər yūzigə Kuyəqūqini izdənglar; Pərwərdigar Uning namidur. **9** U baturlar üstigə tuyuxsiz haləkətni partlitidu, Istihkam üstigə haləkət qūxıridu. **10** Xu [Israillar] xəhər dərwasisidə tənbiş beridiqanlarəqə əq, Durus səzləydiqanlardin yirginidu. **11** Əmdi silər namratlarni ezip, Ulardin buoqay «hədiyə»lərni aldinglar! Oyuloqan taxlardin əylərnə saldinglar, Birək ularda turmayşilər; Silər güzəl üzümzarlarni bərpə kileqansilər, Birək ularning xarabini iqəlməşilər. **12** Qünki silərnin asiylikliringlarning qanqilik kēplikini, Silərnin gunahinglarning qanqilik zor ikənlikini obdan bilimən; Ular həkkəniy adamni ezidu, Ular para yaydu, Xəhər dərwasisidə miskinlərnin həkkini kayriwalidu. **13** Xunga bundak dərwdə «pəmlik adəm» süküt kiliidu; Qünki u rəzil bir dərwdur. **14** Həyat yaxax üçün yamanlikni əməş, məhrəbanlik-yəxşilikni izdənglar; Xundak boləqanda silər dēgininglərdək, Samawi koxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar həqiqədən silər bilən billə bolidu. **15** Yamanlikdən nəprətlininglar, məhrəbanlik-yəxşilikni səyūŋlar, Xəhər dərwasisidə adalətni ornitinglar; Xundak kileqanda Pərwərdigar, samawi koxunlarning Sərdari boləqan Huda bəlkim Yūsüpnin kəldisioqə xapaət kərsitər. **16** Xunga Pərwərdigar, samawi koxunlarning Sərdari boləqan Huda Rəb mundak dəydu: — «Barlik kəŋg rəstə-bazarlarda aq-zarlar anglinidu; Ular həmmə koqılarda «Way... way!...» dəp əwazini kēturidu; Ular dəhqanlarnimu matəm tutuxkə, Aq-zarlar kētürgüqi «ustilar»ni yioqlaxkə qakiridu. **17** Həm barlik üzümzarlarnimu aq-zarlar kēturilidu; Qünki Mən Əzüm aranglardin ətüp kētimən» — dəydu Pərwərdigar. **18** Pərwərdigarning künigə təkəzzar boləqan silərgə way! Pərwərdigarning küni

silərgə qandak aqiwətlərnı kəltürə? U yorukluk əməs, bəlki karangojuluk elip kelidu. **19** U küni birsi xirdin qeqip, eyikə uqrap, Andin əyigə kirip, kəli bilən taməqə yələngədə, Yılan uni qakqandək bir ix bolidu! **20** Pərwərdigarning küni yorukluk əməs, bəlki karangojulukla elip kelidu əməsmu? Uningda pəkət karangojulukla bolup, yorukluk heq bolmaydiqul?! **21** Heytliringlarəqə nəprətlinimən, ularidin bizar boldum, İbadət sorunliringlarning purikini purioqum yok, **22** Qünki silər Manga «kəydürmə kurbanlik»lar həm «ax hədiyə»liringlarnı sunup atisanglarmu, Mən ularni kəbul kilmaymən; Silərnıng bordak malliringlar bilən kıləqan («inəklik kurbanlikliringlar»əqə qərimaymən. **23** Məndin munajatliringlarning sadalirini epketinglar, Qiltarliringlarning küylirini anglimaymən; **24** Buning ornida adalət huddi xərkiratmıdək, Həkkaniylik əbədiy aqıdioqan ekimdək dolkunlisun! **25** Silər qəl-bayawandiki kirik yilda kıləqan kurbanlik-hədiylərnı Manga elip kəldinglarmu, i Israil jəməti?! **26** Bərhək, silər «Sukkot» degən padixahınglar, həm «Kıun» degən butliringlarnı, yəni «Yultuz ilahı»nglarnı kətürüp mangdinglar! **27** Əmdi Mən silərnı əsir kılıp, Dəməxktin yiraklarəqə sürgün kıldurımən, — dəydu «Samawı qoxunlarning Sərdari boləqan Huda» degən nam bilən ataloqan Pərwərdigar.

6 I Zionda hatirjəm olturoqanlar həm Samariyə teoqıqə tayinip aman-esən yaxioqanlar! I əllərnıng kattisining ərablırlı! Israil jəməti silərnı ızdəp kelidu — — Silərnıng həlinglarəqə way! **2** [Silər həlkək]: — «Kəlnəh xəhırgə berip kərünglar; Xu yərdin «büyük Hamat» xəhırgə beringlar, Andin Filistiylərnıng xəhıri Gatka qüxüp bekinglar; Bular silərnıng ikki padixahlıqlınglardin əwzəlmü? Ularıng qəgrisi silərnıngkidin kəngmu?» — [dəp mahtinip səzləysilər]. **3** I yaman künni qeqiktürməkqi boləqanlar! Silər jəbir-zulmıng həkümranlıkını ornitip, uni əzünglarəqə yekın kılmaqqi bolisilər, **4** Pil qixida nəkixləngən kariwatlar üstida yatisilər, Diwanliringlar üstidə kerilip yatisilər, Pada topidin pahlənlərnı, Kala qətanlıridin mozayni tallap yəysilər, **5** Qiltar ahangıqə təngkəx kılıp eytisilər, Dawuttək əzünglarəqə sazları ijad kılisilər, **6** Xərabni qinıləp-qinıləp iqisilər, Əzünglarəqə sərhil maylık ətirlərnı sürisilər, — Bırək kənglünglar Yüsüp jəmətinıng ziyan-zəhmıti üqün heq azablanmaydu! **7** Xunga ular tunji əsirgə qüxkənlər arisida əsirgə elinidu; Kerilip yatkanlarning əyx-ixriti ahırlıxidu. **8** Rəb Pərwərdigar Əz həyati bilən kəsəm kıləqanki, — dəydu Pərwərdigar, samawı qoxunlarning Sərdari boləqan Huda, — Mən Yakupning qururidin bizar boldum, Uning orda-istihkamliridin nəprətlinimən; Mən bu xəhərnı, xundakla unıngdiki həmmını düxməngə tənglə etküzüp berimən; **9** Wə əməlgə axurulıduki, Bir əyda on adam bolup qəlsa, bu onaylənmü əlidu. **10** Əgər məlum bir əlgüqıning tuəqkını, yəni əlgüqıning jəsıtinı kəydürüxkə məs'ul kixi ustıhanlarnı kətürüp əydin qikiwetip, əy iqidiki yənə bırsidin: — «Kəxingda yənə bırsi barmu?» dəp sorisa, u «Yək» dəydu, Andin [tuəqkını] yənə: «Süküt! Pərwərdigarning namını tiləqə eliximizəqə bolmaydu!» — dəydu. **11** Səwəbi, Pərwərdigar buyruk qüxüridu, Wə qong əyni parə-parə kiliwetidu, Kiqik əynimü qak-qekidin yerip qeqiwetidu. **12** Atlar

tax üstidə qapalamdu? Adəmlər axu yərnı kalılar bilən aqıduralamdu? Bırək silər adalətnı ot süyigə, Həkkaniylikning mewisini əməngə aylandıroqansilər — **13** — Yək bir nərsidin xadlinip kətkənsilər, «Əz küqimizgə tayinip kudrətkə igə boləqanmız» — degənsilər. **14** Qünki mana, i Israil jəməti, — dəydu Pərwərdigar, samawı qoxunlarning Sərdari boləqan Huda, — Mən silər bilən karxilixıdioqan bir əlni turəqızimən; Ular Hamat xəhırlıning dawinidin Arabah ekimioqə silərnı harlaydu.

7 Rəb Pərwərdigar mənə kərsəttiki — Keyinki ot-qəp bax tartkan wəktidə, mana U qekətkilərnı yasidi (bu padixah əzığə ot-qəp orəqandin keyinki, ikkinqi kətimlik ot-qəp əskən wəktı idi) **2** həm xundək boldiki, qekətkilər zemindiki ot-qəpni kəldurmay yəwətkəndin keyin, mən: — «I Rəb Pərwərdigar, etünüp qalay, kəqürgəysən! Yakup qəndakmu qıdıyalaydu? U kiqik tursal!» — dedim. **3** Pərwərdigar əmdi undək kılıxtin yandı: «Əmdi undək bolmaydu» — dedi Pərwərdigar. **4** Rəb Pərwərdigar mənə kərsətti — Mana, Rəb Pərwərdigar [həlkə] bilən kürəx kılıxkə otıni qakırdı; Ot hətta qongkur dengiznimü kurıttı, Miras boləqan zeminimü yəp kətti; **5** Əmdi mən: — «I Rəb Pərwərdigar, etünüp qalay, tohtioqaysən! Yakup qəndakmu qıdıyalaydu? U kiqik tursal!» — dedim. **6** Pərwərdigar xundək kılıxtin yandı: «Əmdi undək bolmaydu» — dedi Rəb Pərwərdigar. **7** Əmdi U mənə [mundək bir ixni] kərsətti — Wə mana, Rəb tik əlgüqıq yip bilən kəpüruloqan tam tüwidə, Kəlidə tik əlgüqıq yipni tutkınıqə turattı; **8** wə Pərwərdigar məndin: — «Amos, nemini kərdung?» dəp sorıdı. Mən: «Tik əlgüqıq yipni» — dedim. Rəb: «Mən yənə Əz həlkəim Israil otturisoqə tik əlgüqıq yipni tikləymən; Mən yənə ularni jazalimay etüp kətməymən; **9** Həm İshəkning «yukiri jaylırı» həlak bolıdu, İsraılning tawəpəghırlı wəyran kılınıdu; Yəroboam jəmətiqə kiliq bilən hujum kılıxkə ornumdin turımən» — dedi. **10** Xuning bilən Bəyt-Əldiki kəhın Amaziya İsraıl padixahı Yəroboaməqə həwər yollap: — «Amos İsraıl jəməti arisida turupmu siligə suyıkəst kildi; zemin unıng kıləqan bərlık gəplirini kətürəlməydu. **11** Qünki Amos: — «Yəroboam kiliqta əlidu, İsraıl əsirgə elinip əz zeminidin sürgün bolmay kəlmaydu!» — dəydu» — dedi. **12** Andin Amaziya Amoskə: — Həy əldin kərgüqıl Bəs, yəkəl, Yəhuda zeminiqə qaq, axu yərdə bəxarət berip, xu yərdə nan tepip yə! **13** Bırək Bəyt-Əldə yənə bəxarət bərmə; qünki u padixahıng tawəpəghı, xəhlik əydu, — dedi. **14** Amos Amaziyaqə jəwəb berip mundək dedi: — «Mən əslı pəyoqəmbər əməs idim, yəki pəyoqəmbərnıng oqlımu əməsmən; bəlki mən bir qarwıqi, xundakla erən dərhırlırlıning mewisini tərgüqi idim. **15** Bırək pada bekiwatkan qeqimda Pərwərdigar mənı Əz ilkiqə əldi wə mənə: «Barəqın, həlkəim İsraıləqə bəxarət bər» — dedi. **16** Əmdi, i Amaziya, Pərwərdigarning səzığə kulək sall Sən mənə: «İsraılın əyibləydiqan bəxarətlərnı bərmə, İshək jəmətinı əyibləydiqan səzlərnı eytma», deding. **17** Xunga Pərwərdigar mundək dəydu: — «Səning əyalıng xəhərdə pəhixə bolıdu, oql-kızlırlıng kiliq bilən kirlidu wə zeminıng əlqəx tanisi tartılıxı bilən parqılınıdu; sən napək bir zemində elisən; wə İsraıl əsirgə elinip əz zeminidin sürgün bolmay kəlmaydu».

8 Rəb Pərwərdigar manga mundak bir ixni kərsətti; mana, bir səwət yazlık mewa. **2** Andin U məndin: Amos, nemini kərdum? — dəp soridi. Mən: «Bir səwət yazlık mewini» — dedim. Pərwərdigar manga: Əmdi həlkim Israiloşa zawal yətti; Mən yənə ularni jazalimay ətüp kətməymən, — dedi. **3** — Xu küni ordidiki kizlarning nahxiliri kija-qiyalaroşa aylinidu, — daydu Rəb Pərwərdigar; — Jəsətlər kəp bolidu; ular jay-jaylarda sirtka taxlinidu. Süktü! **4** Buni anglanglar, həy miskinlərni əzgüqilər, Zemindiki ajiz məminlərni yəkatmaqki boləjanlar — **5** «Axlikimizni satmaqki iduk, yengi ay qaçanmu ahirlxar, Buoydayni yaymisini aqattuk, xabat küni qaçan tügər?» — daydioanglar, — Xundakla «əfah»ni kikiq kilip, «xəkəl»ni qong elip, Aldamqilik üqün tarazini yaloşan kəloşanlar! **6** — Namratlarni kümtüxka, Miskin adəmini bir jüp qorukqa setiwalmakqi boləjanlar, Buoydayni süptüründisi bilən koxup satmaqki boləjanlar! **7** Pərwərdigar Yəqubning oqururi bilən xundak kəsəm kildiki, — Bərħək, Mən hərgiz ularning kəloşanliridin heqbirini untumaymən! **8** Zemin bu ixlardin təwrinip kətməmdü? Wə uningda turuwatqanlarning həmmisi matəm tutmamdu? U Nil dəryasidək ərəp ketidu, U Misir dəryasidək ərəkəxləp, andin qəktüp ketidu. **9** Xu küni xundak əməlgə axuruliduki, — daydu Rəb Pərwərdigar, — Kuyaxni qüxtə patkuzimən, Zeminni xu oquk künde karangoşulaxturimən. **10** Həytlirintlarni musibətkə, Həmmə nahxilirlinglarni aħ-zarlaroşa aylanduriwetimən; Həmmə adəmnning qatriki üstini bəz rəht bilən orioşuzimən, Hər bir adəmnning bexida takirlik pəyda kilimən; Bu matəmni yəkkə-yegənə bir oşulning matimidək, Həytning ahirini dərd-ələmlik bir kün kiliwetimən. **11** Mana, xundak künlər keliduki, — daydu Rəb Pərwərdigar, Zeminə kəhətpəlikni əwətimən, — Nənoşa boləjan kəhətpəlik əməs, yaki suşa boləjan qangəxəmu əməs, bəlkə Pərwərdigarning səz-kalamini anglaxka boləjan kəhətpəlikni əwətimən. **12** Xuning bilən ular dengizdin dengizoşa, ximaldin xərəkə kəzip mangidu, Ular Pərwərdigarning səz-kalamini izdəp uyan-buyan yürüp, uni tapalmaydu. **13** Xu küni güzəl kizlər həm yigitlərmu usuzluqın halidin ketidu; **14** Həmə Samariyəning gunahining [nami] bilən kəsəm iškənlər, Yəni «İlahingning tiriklik bilən, i Dan», yaki «Bəər-Xebadiki [ilahi] tirik yol bilən!» dəp kəsəm iškənlər bolsa — Ular yikilidu, ornidin hərgiz kaytidin turalmaydu.

9 Mən Rəbning kurbangahning yenida turoşinini kərdum; U mundak dedi: — — Tüwruklərnin baxlirini urunglar, bosuqilər silkingiqə urunglar, Ular ni [ibadəthanidikilərnin] baxlirioşa qüxürüp, parə-parə kilinglar! Mən xu [butpərsələr]din əng ahirda kəloşanlirininu kiliq bilən öltürimən; Ulardin qəqay dəgənlər qəqalmaydu, Ulardin kutulay dəgənlər kutulup qikəlmaydu. **2** Ular təhtisara iqiğə təxip kirsə, qolum axu yərdin ularni tartip qikiridu; Ular asmanəşa yamixip qiksa, Mən xu yərdin ularni tartip qüxürimən; **(Sheol h7585)** **3** Ular Kərməl qokkışioşa məküwəlsimu, Mən ularni izdəp xu yərdin alimən; Ular dengiz tegidə nəzirimdin yoxurunuwəloşan bolsimu, Mən yilanni buyruymən, u ularni qəkidu; **4** Düxmənlikirigə əsirgə

qüxkən bolsimu, Mən xu yərdə kiliqni buyruymən, u ularni öltüridu; Mən yaxhilikni əməs, bəlkə yamanlikni yətküzüx üqün kəzirimni ularəşa tikimən. **5** Samawə kəoxunlarning Sərdari boləjan Rəb Pərwərdigar, Zeminəşa təkətiqi bolsa dəl Uning Əzidur; U tegixi bilənla, zemin erip ketidu, uningda turuwatqanlarning həmmisi matəm tutidu; Zemin Nil dəryasidək ərəp ketidu — Misirning dəryasidək [ərəkəxləp], andin qəktüp ketidu. **6** Rawəqlirini ərəxləgə selip, asman gümbizini yəş yüzigə bəkitkətiqi Xudur; Dengizdiki ularni qəkirip, ularni yəş yüzigə kuyəyüqi Udur; Pərwərdigar Uning namidur. **7** Silər Manga nisbətən Əfiopiya balilirioşa ohxax əməsmu, i Israil baliliri? Mən Israilni Misirdin elip qikəroşan əməsmu? Filistiyənlərnə Kret arilidin, Suriyaliklərnə Kir xəhiridin qikəroşan əməsmu? **8** Karanglar, Rəb Pərwərdigarning kəzi «gunahkar padixahlik» üstigə qüxti — Mən yəş yüzidin uni yəkitimən; Ləkin Mən Yəqub jəmətini toluq yəkitiwətməymən, — daydu Pərwərdigar. **9** Qünki karanglar, Mən buyruk qüxürimən, Xuning bilən huddi birsə dānni oşəlwirdə təkəşoşandək, Israil jəmətini əllər arisida təkəşəymən, Biraq ularin əng kikiqimu yərgə qüxüp kətməydu. **10** [Həlbuki], həlkimning barlik gunahkarliri, yəni: «Külpat bəzə hərgiz yəkinəlməydu, bəximizəşa qüxməydu» dəgüqilər kiliq tegidə əlidu. **11** Xu küni Mən Dawutning yikəloşan kəpisini yengibaxtin tikləymən, Uning yeriklirini etimən; Uni harabiliktin onəxəp, Əyni zamandiki petidək kərimən. **12** Xuning bilən ular Edomning kəldisioşa həmdə namim bilən ataloşan barlik əllərgə igidarqilik kilidu, — daydu buni bəjirgüqi Pərwərdigar. **13** Mana xundak künlər keliduki, — daydu Pərwərdigar, — Yəş həydidüqi həsul yioşkuşioşa yetixiwəlidu, Üzümlərnə qəyliyüqi uruk qəqkuşioşa yetixiwəlidu; Taoşlar yengi xarəbni temitip, Barlik dəng-egizliklər erip ketidu. **14** Wə həlkim Israilni əsarəttin kutuldurup, əzədləkkə erixtürimən; Ular harəb xəhərlərnə kayta kurup, ularda məkənləxidü; Ular üzümzarlarni tikip, ularning xarəbini iqidu; Ular bəşlarni bərpə kilip, mewisini yəydu. **15** Mən ularni əz zemini üstigə tikimən, Ular Mən ularəşa ata kəloşan zemindin hərgiz kaytidin yuluwətilməydu — daydu Pərwərdigar sening Hudaying.

Obadiya

1 Obadiya kergan alamət kərünüx: — Rəb Pərwərdigar Edom toqruluk mundaq dəydu: — (Biz Pərwərdigardin bu həwərnı ang laxka mıyəssər bolduk) — «Bir əlqi əllər arisioja əwətildi; U: «Ornunglardin turunglar, biz uningəja qarxi jəng kəlix üqün turayli!» — dəp həwər beridu. **2** Mana, Mən seni əllər arisida kiqik kildim; Sən [əllər arisida] kattik kəmsitilgən həlk bolisən! **3** Həy tik kıyaning yerikliri iqidə turoquqi, Turaləqusi yukiri boləquqi, Kənglündə: «Kim meni yərgə qüxürlisun?!» degüqi, Kənglündiki təkəbburluk əzüngni aldap qoydi! **4** Sən bürküttək əzüngni yukiri kətürsəngmu, Qəngəngni yultuzlar arisioja tizsangmu, Mən xu yərdin seni qüxüriwətimən, — dəydu Pərwərdigar. **5** Buləngqılar kəxingəja kəlsimu, Ooqrılar keqiləp yeningəja kirsimu, (Həy, xunqə üzüp taxlinisən!) Ular əzlrigə quxlukla ooqrilaytti əməsmu? Üzüm üzgüqilər yeningəja kəlsimu, azrak wasənglarni kəlduridu əməsmu? **6** Biraq Əsawning təəllukəti kəndək ahturuldi! Uning yoxurun baylikliri kəndək tepip qikildi! **7** Barlik ittipakdaxliring seni qəgrayingəja həydiwətidu; Sən bilən inək ətkənlər seni aldap, üstüngdin oqilib kildu; Nəningni yəgənlər sanga kıltək kuridu; [Sən] dərəkə yorutulmıojəndursən! **8** Mən xu küni, — dəydu Pərwərdigar, — Edomdin danixmənlərnı, Əsawdin əkil-parəsətnı yəkatmamdimən? **9** Xuning bilən palwanliring parəkəndə bolidu, i Teman, Xuning bilən Əsawning teojidiki hərbi adəm kıroinqilikta kətl kilinidu. **10** Ukəng Yəqupka kıləjan zulum-zorəwənlıking tüpəylidin, İza-əhanət seni kəplaydu; Sən mənggügə üzüp taxlinisən. **11** Sən bir qəttə [pərwəsiz] kərap turojan küni, Yəni yəka yurttikilər [buradiringning] mülkini bulap kətkən küni, Taipilər uning dərəwəziliridin kirip Yerusəlem üstigə qək taxlıəjan küni, Sən ularning bir əzasioja ohxəx boləjənsən. **12** Biraq kərindixingning apətlik küniyə pərwəsiz kərap turmasliking kərək idi, Yəhədaning balilirining həlakət künidə huxal bolup kətməslıking kərək idi; Külətlık künidə əozingni yoojan kılmasliking kərək idi; **13** Əz həlkimni apət bəskən künidə, ularning dərəwəzisioja kirməslıking kərək idi; Ular ni apət bəskən künidə ularning dərə-ələmigə erənsiz kərap turmasliking kərək idi, Apət bəskən künidə qolungni mal-mülkigə sozmasliking kərək idi; **14** Sən xəhərdin keqip kutuləjanlarnı üzüp taxlax üqün əqa yolda turmasliking kərək idi; Külətlık bəskən künidə uningdin kutulup kələjanlarnı düxməngə tapxurmasliking kərək idi. **15** Qünki Pərwərdigarning küni barlik əllər üstigə qüxüxkə yəkin kələjəndur; Səning bəxkıləroja kıləjıningdək, sangimu xundək kilinidu; Səngə tegixlik jəza əz bəxingəja qüxidu; **16** Qünki sən Əz mükəddəs teojimda [əzəzipimni] iqlıningdək, Barlik əllərmu xundək tohtəwsiz iqidu; Bərhək, ular iqidu, yutidu, Andin ular həq məwjut əməstək yəkap ketidu. **17** Biraq Zion teoji üstidə panəh-kutkuzulux bolidu, Təoj pak-mükəddəs bolidu; Yəqup jəmətinə təəllukətliri əzigə təwə bolidu; **18** Wə Yəqup jəməti ot, Yüsüp jəməti yəlkun, Əsaw jəməti ularəja pəhal bolidu; [Ot wə yəlkun] Əsaw jəməti iqidə yəkilip, ularni yutup ketidu; Əsaw jəmətidin həqbirsı kəlməydu;

Qünki Pərwərdigar xundək səz kıləjan. **19** [Yəhədaning] jənubidikilər Əsawning teojioja igə bolidu; Xəfələh tüzlənglikdikilər Filistiyələrnı zeminoja igə bolidu; Bərhək, ular Əfrayimning daləsi həm Samariyəning daləsiəja igə bolidu; Binyamin Gileadka igə bolidu; **20** Sürgün boləjanlardin kəlip kələjan İsrailardin tərki bətkən bu koxun Kənaəndikilərgə təwə boləjan zeminoja Zərəfatkəja igə bolidu; Səfaradta sürgündə turojan Yerusəlemdikilər bəlsə jənubtikı xəhərlərgə igə bolidu. **21** Andin Zion teoji üstigə kutkuzəquqılar qikidu, Ular Əsaw teoji üstidin həküm süridu; Xuning bilən padixəhlik Pərwərdigarəja təwə bolidu!

Yunus

1 Pärwərdigarning sezi Amittayning oqli Yunuska yetip kelip mundak deyildi: — **2** «Ornungdin tur, darhāl Ninəwə degən axu bñyñk xəhərgə berip, awazingni ketürüp u yərdikilərnı agahlandıroñ; qñnki ularning rəzillikliri Mening kezümgə qadilip turidu». **3** Birak Yunus ornidin turup Pärwərdigarning yüzidin ezini qaçurux üqün Tarxix degən yurtka kətməqçi boldi. Xunga u Yoppa xəhriğə berip, Tarxixka barıdıoñan kəmə tepip, kirasini tələp unıñoğa qñxtı wə kəmiqilərlə bilən birliklə Tarxixka berip, Pärwərdigarning yüzidin ezini qaçurməqçi boldi. **4** Pärwərdigar bolsa zor bir boranni dengizə taxlıdı; xunga dengizdə dəhxətlik kara boran qikip, kəmə parqilinip kətkili tas qaldı. **5** Kəmiqilərlə bolsa bəq kərkup ketip, həkaysisi əz ilahiriəğa hitab kılıp dua kılıxtı; ular kəmini yeniklisun dəp uningdiki yñk-taklarnı dengizə taxlıwətti. Birak Yunus bolsa, kəmining astı kəwıtıgə qñxıwəlip, xu yərdə əlñktəq uhlawatqanıdı. **6** Kəmə baxlıqı uning yenioğa kelip unıñoğa: «Əy, uhlawatkan kixi, bu kəndək kiliqiniñ? Ornungdin tur, ilahingni seojinip nida kıl. Kim bilidu, ilahingning nəziri qñxıp bizni həlakəttin kñtkuzup kalamdu tehi?» — dedi. **7** Ular bir-birigə: — Kelinglar, bu kñlpətning kimning wəjidin bəximizəğa qñxkənliləni bəkitix üqün qək taxlaylı, — deyixti. Xundak kılıp ular qək taxlaxtı; ahirdə qəktə Yunus qikip qaldı. **8** Ular uningdin: — Kəni, eyt, bəximizəğa qñxkən bu kñlpət kimning səwəbidin boluwatidu? Sening tiriklikiling nema? Nədin kəlding? Qaysı əl, qaysı milləttin sən? — dəp sorıdı. **9** U ularəğa: — Mən bolsam ibraniy millitidin, ərlərdiki Hudadin, yəni dengizni, yər-zeminni yaratkan Pärwərdigardin kərkkuqımən, dedi. **10** Bu səz ularni intayin kərkutıwətti. Ular: «Sən zadi nəmə ix kılıoñan?» — dəp sorıdı [qñnki ular uning Pärwərdigarning yüzidin qaçkanlıqını bilgəniđi, qñnki ular buni uning əz əojızidin angliəjanıdı]. **11** Ular uningdin: — Əmdi biz seni kəndək kılısak dengiz biz üqün tinqlinidu? — dəp sorıdı; qñnki dengiz dolquni barəqanseri əwğ elip ketıwatattı. **12** U ularəğa: — Meni ketürüp dengizə taxlıwətinglar, xu qəojda dengiz silə üqün tinqlinidu; qñnki biliməñki, bu zor boran mening səwəbimdin silərgə qñxtı, — dedi. **13** Birak bu adəmlər küqəp palək urup kiroqakka yetixkə tirixti; əmma yetəlmidi, qñnki dengiz kərixkəndək tehimu dolqunlap ketıwatattı. **14** Ular Pärwərdigarə iltija kılıp pəryad ketürüp: — Ah Pärwərdigar, Səndin ətünimiz, bu adəmnıñ jenini aloqanlıkimizni bizdin kərmigəysən! Bigunah bir adəmnıñ kəmini təkñxning gunahını üstimizgə koymioqaysən! Qñnki Sən Pärwərdigar Əzñngning haliojiniñni kilding! — dəp nida kildi. **15** Xuning bilən ular Yunusni ketürüp elip dengizə taxlıwətti; dengiz dolqunlinixtin xuan tohtıdı. **16** Xuning bilən bu adəmlər Pärwərdigardin kəttik kərkti; ular Pärwərdigarə atap kurbanlık kılıp kəsəm iqxıti. **17** Birak Pärwərdigar Yunusni yutuwelixkə yooñan bir belikni əwətkəniđi. Yunus bolsa bu belikning kərnida üq kəqə-kündüz turdı.

2 Yunus belikning kərnida turup Pärwərdigarə mundak dua kildi: — **2** «Mən dərd-əlimimdin

Pärwərdigarə pəryad ketürdum, U mənə ıjabət kildi. Mən təhtisarəning təktidin pəryad kildim, Sən awazımoğa kulak salding. (Sheol h7585) **3** Qñnki Sən meni dengiz təktıgə, dengiz kərnioğa taxlıwəting, Kəlkün əkinliri meni arisioğa eliwaldı, Sening barlık dolqunliring həm ərkəxliring üstimdin ətup kətti; **4** Wə mən: «Mən nəziringdin taxlıwətilgənmən; Birak mən yənilə mukəddəs ıbadəthanənoğa kərap ümid bilən təlmürimən» — dedim. **5** Sular meni yutup kətküdək dərijidə oriwaldı, Dengiz təkti meni kəpsıwaldı; Dengiz qəpliri bəximəğa qirmixıwaldı. **6** Mən taolarning təglirigə qñxıp kəttim; Yərzemin tegidiki takaklar meni əbədi'l'əbadkığə kəmap kəydi; Halbuki, Sən jenimni hang ıqidin qıkardıng, i Pärwərdigar Hodayim. **7** Jenim ıqimdə halidin kətkəndə Pärwərdigarnı esimgə kəltürdum, Duayim Səngə yetip, Mukəddəs ıbadəthanənoğa kirip kəldi. **8** Bimənə ərziməs butlarəğa qəkunoñanlar əzigə nesip boləñan mēhribanlıkın mahrum bolıdu. **9** Birak mən bolsam təxəkkür sadayim bilən Səngə kurbanlık kılıməñ; Mən ıqkən kəsəmlirimni Sening aldingda ada kılıməñ. Nijat-kñtkuzux Pärwərdigardındur!» **10** Pärwərdigar belikğa buyruđı, belik Yunusni kuruqlukğa kəy kildi.

3 Pärwərdigarning sezi ıkkınqı kətim Yunuska yetip mundak deyildi: — **2** «Ornungdin tur, Ninəwə degən axu bñyñk xəhərgə berip, Mən səngə tapxuroñan həwərnı ularəğa jakarla». **3** Yunus ornidin turup Pärwərdigarning sezi boyıqə Ninəwə xəhriğə bardı. Ninəwə bolsa nahayiti bñyñk bir xəhər bolup, xəhərnıñ əzilə üq kñnlük yol ıdı. **4** Yunus xəhər ıqıgə kirip bir kñn mangdı, u: — Kiriş kiündin keyin, Ninəwə xəhəri wəyran kılınıdu! — dəp jakarlıdı. **5** Ninəwədikilər Hudaning səzigə ıxəndi. Ular roza tutulsun dəp elan kılıp, mətıwərlərdin tartıp əng kikiqığıqə ularning həmmisi bəz kiyim kiydi. **6** Bu səz padıxahkə yətkəndə, umu təhtidin turup, tonini taxlap bəz kiyim kiyip küllükə kirip ılturdı. **7** U yənə əmrı arklilik pñtkül Ninəwə xəhriğə munularnı jakarlıdı: — «Padıxah həm əksəngəklərnıñ yarlıqı boyıqə, Ninəwə xəhridiki həqkəndək adəmə, at-ulaəq, kala, kəy padiliri həqnərsigə əojız təgmisun; həqnərsini yemisun, sumu ıqmısun. **8** Hərbir adəmə wə həywan bəz kiysun, hərbiri Hudaəğa kəttik pəryad kətürsun; hərbiri yaman yoldin yansun, hərbiri kəlini zorəwanlıkın üzsun; **9** kim bilidu, buning bilən Huda kəttik əjəzipidin yenip bizni həlak kılmasmikın?» **10** Xuning bilən Huda ularning əməllirini, yəni yaman yollardin yanoñanlıkını kərup, ularəğa kəratkan bala-kəzani qñxürüxtin yenip, xu baliyakəzani qñxürmıdı.

4 Əmma bu ıx Yunusni intayin narazi kılıp, uni kəttik əjəzəpləndürdi. **2** U Pärwərdigarəğa: — «Ah, Pärwərdigar, əz yurtumdiki qəojda Sening xundək kılıdioñanlıkıñni demigənmıdım? Xunga mən əslidə Tarxixkə qaçmaqçi boləñanmən; qñnki mən biliməñki, Sən mēhır-xəpətklik, rəhımdil, asan əjəzəplənməyđioñan, qongkur mēhribanlıkğa toloñan, kixilərnıñ bəxiəğa kñlpət qñxürüxtin yanoqıqi Hudadursən. **3** Əmdi Pärwərdigar, jenimni məndin elip kət, əlüm mən üqün yaxaxtin əwəz!» — dedi. **4** Pärwərdigar uningdin: — Bundək əqqılanəjiniñ

toʻgʻrimi? — dēp soridi. **5** Andin keyin Yunus xāhārdin qikīp, xāhārning xārkiy tārīpīgā berip olturdi. U xu yārdā özīgā bir qəllā yasap, xāhārdā zadi nemā ixlār bolarkin dēp uning sayisidā olturdi. **6** Pārwardigar Huda Yunusni öz parakəndiqilikidin kūtquzux üqün, uning bexioja sayə qūxsun dēp uningojā bir kīqīk dārəhni ʻstürüp təyyarlidi. Yunus kīqīk dārəhtin intayin hursən boldi. **7** Birāq ikkinqi kūni tang atqānda Huda bir kurti təyyarlap əwətti. Kurt bu kīqīk dārəhni pilikigə zərbə kīlip uni kurutuwətti. **8** Kūn kizarəjanda, Huda intayin issik bir xārķ xamilini təyyarlidi; kūn təptini Yunusning bexioja qūxūrdi, uni hālidin kətkūzdi. U ʻzīgā ʻlüm tiləp: — ʻlüm mən üqün yaxaxtin əwzəl, — dedi. **9** Birāq Huda uningdin: — Sening axu kīqīk dārəh səwəbidin xundāq aqqīqlinixing toʻgʻrimi? — dēp soridi. U jawab berip: — Həə, hətta ʻlgūdək aqqīqim kəlgini toʻgʻridur, — dedi. **10** Pārwardigar uningojā mundāq dedi: — «Sən həq əjringni singdūrmigən həm ʻzüng ʻstūrmigən bu kīqīk dārəhkə iqingni aʻgʻritting; birāq u bir keqidila ʻzi ʻsüp, bir keqidila kurup kətti; **11** Əmdi Mening ong kōli bilən sol kōlini pārķ etəlməydiqan yüz yigirmə ming adəm olturāqlaxqan, xundāqla nuroqun mal-waranlirimu boləjan Ninəwədək bundāq bīyūik xāhārdikilərgə iqimni aʻgʻritip rəhīm kīliximəja toʻgʻra kəlməmdu?».

1 Pərvərdigarning sezi — Yotam, Ahaz və Həzəkiya Yəhudaqa padixah bolqan künlərdə Morəxətlik Mikahqa kəlgən: — U bularnı Samariya və Yerusalemlə toqrisida kərgən. **2** Anglamlar, i həlklər, həmminglar! Kulək sal, i yər yüzi və uringda bolqan həmminglar: — Rəb Pərvərdigar silərnı əyibləp guwahlik bərsun, Rəb mukəddəs ibadəthanisidin silərnı əyibləp guwahlik bərsun! **3** Qinki mana, Pərvərdigar Əz jayidin qikidu; U qüxüp, yər yüzidiki yukuri jaylarnı qəyləydu; **4** Uning astida taqlar erip ketidu, Jilqlər yerilidu, Huddi mom otning aldidə erigəndək, Sular tik yardin təkülgəndək bolidu. **5** Buning həmmisi Yəqubning itaətsizliki, İsrail jəmətidiki gunahlar tüpəylidin bolidu; Yəqubning itaətsizliki nədin baxlanqan? U Samariyədin baxlanqan əməsmu? Yəhudadiki «yukuri jaylar»[ni yasax] nədin baxlanqan? Ular Yerusalemdin baxlanqan əməsmu?

2 Ornida yetip kəbihlikni oylaydioqlarlarla wə yamanlıq əyligtiqlərə way! Pəket ularning kolidiri kəlsila, ular tang etixi bilan uni ada kildu; **2** Ularınq aqkəz kəzi etizlarla qıxsila, ular zorawanlıq kılıp buliwalidu; Öylərgimu kizikipla kəlsa, bularnimu elip ketidu; Ular batur kixinimu jəməti bilən bulaydu, Adəmini əz miraslıri bilən koxup qangğıqla kurgüzwalidu. **3**

3 Mən mundak dedim: «Anglanglar, i Yakupning hakimliri, Israil jəmətining əmiriliri! Adil həkümüni bilix silərgə has əməsmu? **2** I yaxılıqni əq kərgiği, Yamanlıqni yaxı kərgüqilər — Silər Əz həlkimdin terisini, Ustihanliridin gəxini yulıdıoğan, Uların gəxini yəydoğan, Terisi soyuluqə üstidin sawaydıoğan, Ustihanlirini qakıdıoğan, Uları qazanə qəyyarlıoğandək, Daxkazandiki gəxni toqriğandək toqraysilər! **4** Buningdin keyin ular Pərwərdigarə nida kılıdu, Biraq U ularni anglimaydu; Uların kilmixliridiki hər türlü kəbihlikı üqün, U qaoqda U yəzini uların qaqurp yoxuridu!». **5** Pərwərdigar Əz həlkini azdıruqı pəyğəmbərlər toqruluk mundak dəydu: — (Ular qixliri bilən qixləydu, «Aman-tinqlik!» dəp warkıraydu, Kimərkim ularning gelini maylimisa, Xularə qaxı urux hazırlaydu!) **6** — Xunga silərni «alamət kərinüx»ni kərməydoğan bir kəqə, Pal saləqili bolmaydıoğan qarəngölük basıdu; Pəyğəmbərlər üqün kuyax patıdu, Künə ular üstədə kəra bolıdu; **7** «Alamət kərinüxni kərgüqilər» xərmandə bolıdu, Palqılar vərgə

karitilidu; Ularning hammisi kalpuklirini tosup yuridu; Qünki Hudadin heq jawab kəlməydu. **8** Birək mən bərhək Pərwərdigarning Rohidin küqə tolojanmən, Yakupka əzining itaətsizlikini, Israiloşa uning gunahini jakarlaş üqün, Toqra həkümlərgə həm küdrətkə tolojanmən. **9** Buni anglanglar, ətünimən, i Yakup jəmətining həkimliri, Israil jəmətining əmiriliri! Adil həkümgə əq bolojanlar, Barlik ədalətni burmilaydijolar, **10** Zionni kan təküx bilən, Yerusalemini həkkaniyətsizlik bilən kuridijolar! **11** [Zionning] həkimliri parilar üqün həküim qikiridu, Kəhınlar «ix həkki» üqün təlim beridu; «Pəyojəmbərlər» pul üqün palqilik kılıdu; Birək ular «Pərwərdigarəşa tayınar»mix tehi, Wə: — «Pərwərdigar arimizdə əməsmu? Bizgə heq yamanlik qüxməydu» — deyixidu. **12** Xunga silərlənin wəjənglərdin Zion teqı etizdək aqıdurulidu, Yerusalemdə dēng-təpilik bolup kalidu, «Əy jaylaşkan taq» bolsa ormanlikning otturisdiki yuqiri jaylardəklə bolidu, halas.

4 Birək ahirki zamanda, Pərwərdigarning əyi jaylaşkan taq taqların bəxi bolup bəkitilidu, Həmmə dēng-egizliktin üstün kiliqip kətürilidu; Barlik həklər uningəşa karap ekij kelixidu. **2** Nuroqun kəwm-millətlər qikip bir-birigə: — «kelinglar, biz Pərwərdigarning teqioşa, Yakupning Hudasing əyigə qikip keləyli; U əz yolliridin bizgə əgitidu, Wə biz uning izlirida mangimiz» — deyixidu. Qünki kanun-yolyoruk Zindin, Pərwərdigarning səz-kaləmi Yerusalemdin qikidijolar bolidu. **3** U bolsa kəp həlk-millətlər arisida həküim qikiridu, U küqlük əllər, yirəktə turəjan əllərinin hək-nəhəklirigə kesim kılıdu; Buning bilən ular əz kiliqlirini sapan qixliri, Nəyzilirini orəqə kiliq sokuxidu; Bir əl yənə bir əlgə kiliq kəttirməydu, Ular həm yənə urux kilixni əgənməydu; **4** Bəki ularning hər biri əz üzüm teli wə əz ənjür dərihi astida olturidu, Wə heqkim ularni kərkətməydu; Qünki saməwiy kəxunların Sərdari boləjan Pərwərdigar Əz əzji bilən xundək eytti. **5** Barlik həklər əz «iləh»ining namida mangsimu, Birək biz Hudayimiz Pərwərdigarning namida əbədil-əbədgigə mangimiz. **6** Xu künidə, — dəydu Pərwərdigar, — Mən meyip boləqılarni, Həydiwetilənləni wə Əzüm əzər bərgənləni yiojıman; **7** Wə meyip boləqıni bir «kəldi», Həydiwetilənni küqlük bir əl kiliqman; Xuning bilən Pərwərdigar Zion teqıda ular üstidin həküim süridu, Xu kündin baxlar mēnggüigə. **8** Wə sən, i padini kəzətküqi munar, — Zion kizining egizliki, [padixahlik] sanga kelidu: — «Barhək, sanga əslidiki həkük-həkümrənlük kelidu; Padixahlik Yerusalemdə kizioşa kelidu. **9** Əmdi sən hazır nemixka nida kiliq nalə kətürisən? Səndə padixah yokmıdi? Səning muxawiringmu həlak boləjanmıdi, Ayalni toləqə tutkəndək əzablar seni tutuwəlojanmıdi? **10** Əzabkə qüx, toləqə tutkan əyaldək tuəxkəşa tolojinip tirixkin, i Zion kizi; Qünki sən hazır xəhərdin qikisən, Həzir daladə turisən, Sən həttə Babiləjimu qikisən. Sən axu yərdə kütquzulisən; Axu yərdə Pərwərdigar sanga həjməmət bolup düxmənlirindin kütquzidu. **11** Wə hazır nuroqun əllər: — «U əyəq asti kiliqip buləjansun! Kəzimiz Zionning [izisini] kərsün!» — dəp sanga kərxı jəng kilixkə yiojilidu; **12** Birək ular Pərwərdigarning oylirini bilməydu, Uning nixanini qüxənməydu; Qünki ənqıləni hamanoşa yiojəndək U ularni yiojip koydu.

13 Ornungdin turup hamanni təp, i Zion kizi, Qünki Mən mēnggüzügnı tēmür, yuəklirini mis kiliqman; Nuroqun əlləni sokup parə-parə kiliqwetisən; Mən ularning əənimitini Pərwərdigarəşa, Ularning maldunyalirini pütkül yər-zemin igisigə bəoqılaymən.

5 Əmdi əzınglar kəxun-kəxun bolup yiojilinglar, i kəxun kizi; Qünki birsi bizni muhasirigə aldı; Ular Israilning həkim-sorəqışisinin mēngzigə hasa bilən uridu; **2** (Sən, i Bəyt-Ləhəmə-Əfratah, Yəhudadiki mingliəjan [xəhər-yezilar] arisida intayin kikiq boləjan bolsangmu, Səndin Mən üqün Israiləşa Həkim Boləqı qikidu; Uning [huzurumdin] qikixliri kədimdin, Yəni əzəldin bar idi) **3** Xunga toləqə tutkan əyal tuəqup boləqı, U ularni [düxmənlirigə] taxlap koyidu; Xu qəoqda Uning kərinəxliri boləjan kəldisi Israilarning yenioşa kəytip kelidu. **4** U bolsa Pərwərdigarning küqi bilən, Pərwərdigar Hudasing namining həywidə padisini bəkişkə ornidin turidu; Xundək kiliq ular məzm turup kalidu; Qünki U xu qəoqda yər yüzining kərilirigigə uluq dəp bilinidu. **5** Wə bu ədəm aram-hatirjəmlilikimiz bolidu; Asuriyalik zeminimizəşa bəstip kirgəndə, Ordilirimizni dəssəp qəyliyəndə, Biz uningəşa kərxı yəttə həlk padiqışini, Səkkiz kəbiliyətlük yətkəqini qikirimiz; **6** Ular Asuriya zeminini kiliq bilən, Nimrodning zeminini ətkəlliridə harabə kılıdu; Wə Asuriyalik zeminimizəşa bəstip kirgəndə, Qəgrimiz iqini qəyliyəndə, U ədəm bizni uning kolidin kütquzidu. **7** Wə Yakupning kəldisi nuroqun həklər arisida Pərwərdigardin qüxkən xəbnəmdək bolidu, Qəp üstigə yəoqkan yəmoqurlardək bolidu; Bular insan üqün kəqiməydu, Ədəm balilirining [əjrini] kütüp turmaydu. **8** Yakupning kəldisi əllər arisida, Yəni nuroqun həklər arisida ormandiki həywanlar arisidiki xirdək bolidu, Kəy padiliri arisidiki arsləndək bolidu; Xir ətkəndə ularning arisidin, Həqkim kütquzup əlaliməqədək qəyləp dəssəydu, Titmə-tit kiliq yirtiwetidu. **9** Kəlung küxəndiliring üstigə kətürilidu, Barlik düxmənlirigə üzüp taxlinidu. **10** Xu künidə xundək boliduki, — dəydu Pərwərdigar, Mən aranglərdin barlik atlırining üzüp taxlaymən, Jəng hərwilirini həlak kiliqman. **11** Zeminindiki xəhərlirini yökitimən, Barlik istihkamlirini oqulitimən. **12** Səhirləni kəlungdin üzüp taxlaymən; Silərdə palqılar bolmaydu. **13** Mən oyma məbudlirini, «But tüwrük»lirini kəlungdin üzüp taxlaymən; Sən əz kəlungning yəşiojinoşa ikkinqi bax urmayson. **14** Arangdin «Axerəh»lirini yuluwetimən, Wə xəhərlirini həlak kiliqman; **15** Wə [Manga] kulək salmıəjan əllərinin üstigə əqqik wə dəroqəzəp bilən intikəmmi yürgüzimən.

6 Pərwərdigarning nemə dəwətkinini hazır anglanglar: — «Ornungdin tur, taqlar əldidə dəwəyini bəyan kıl, Egizliklərgə əwəzini anglatkın». **2** «I taqlar, Wə silər, yər-zeminning əzgərməs ulliri, Pərwərdigarning dəwəsinə anglanglar; Qünki Pərwərdigarning Əz həlkı bilən bir dəwəsi bar, U Israil bilən mənəzilixip əyibini kərsətməkqi; **3** I həlkim, Mən sanga zadi nemə kildim? Seni nemə ixtə bəzar kiliptimən? Məning hətəlikim toqprulək guwahlik bərixkin! **4** Qünki Mən seni Misir zeminidin elip qikərdim, Seni kulluk məkanidin hərlükə

kutquzdum; Aldingda yetəkləxkə Musa, Ҳарун wə Məryəmlərni əwəttim. **5** I həlkim, Pərwərdigarning həkkanıyliklərini bilip yetixinglar üqün, Moab padixahi Balakning kəndak niyitining barlikini, Boorning oqlı Balaamning uningə kəndak jawab bərgənlikini, Xittimdin Gilgaləyiqə nemə ixlər boləjanlikini həzır esinglarəy kəltüringlar. **6** — Mən əmdi nemini kətürip Pərwərdigar aldıəy kəlimən? Neməm bilən Ҳəmmidin Aliy Boləyiqi Hudaning əldida egiləmən? Uning əldıəy kəydürmə qurbanlıqlarını, Bir yillik mozaylarnı elip kələmdim? **7** Pərwərdigar mingləyən qoqkarlardin, Tümanlən zəytn meyi dəryaliridin huzur əlamdu? İtaətsizlikni üqün tunji balamni, Tenimning puxtini jenimning gunahəyə atəmdimən!? **8** I insan, U sanga nemə ixning yaxhi ikənlikini kərsətti, Bərhək, Pərwərdigar səndin nemə tələp kıləjanlıkını kərsətti — Adalətni yürgüzüx, Məhribanlıqnı səyüx, Sening Hədayim bilən billa kəmtərlik bilən mengixtin baxkə yənə nemə ixing bolsun? **9** Pərwərdigarning əwazi xəhərgə hitab kılıp qəkiridu; (Pəm-danalıq bolsa namingəy hərmət bilən karəydu!) Əmdi həküm palikini wə uni Bekitkinini anglanglar: — **10** Rəzil ədəmning əyidə razilliktin ələyən baylıqlar yənə barmidu? Kəm ələyənəy yirginqlik ələm yənə barmidu? **11** Biadil taraza bilən, Bir halta sahə taraza taxlır bilən pak boləlamdim? **12** Qünki xəhərnin baylır zərawanlik bilən toləyən, Uning əhalisi yələyən gəp kılıdu, Ularning əyidəy tili əldəmqıdır. **13** Xunga Mən seni urup kəsəl kıləmən, Gunahlırın tıpəylidin seni harabə kıləmən. **14** Yəysən, biraq toyunmaysən, Otturəngdə aq-boxluk kalıdu, Sən mülkəngni elip yetkiməqı bolisən, Biraq saqlıyalmaysən; Saqlap kalduroynin bolsimu, uni kılıqə tapxurımən. **15** Teriyəsən, biraq həsul əlmaysən; Zəytnlarnı qəyləysən, biraq əzüngni meyni sürütəp məsh kılalmaysən, Yəngi xarəbni qəyləp qıkırısən, Biraq xarəb iqəlməysən. **16** Qünki «Omning bəlgilimiliri»ni, «Ağəbning jəmətidikilər kıləjanlır»ni tutısən; Sən ularning nəsihətliridə mangisən, Xuning bilən Mən seni harabə, Səndə turəwatqanların həmmisi iskırtıx obyektı kıləmən; Sən həlkimdiki xərməndiqlikni kətürisən.

7 Mening həliməyə way! Qünki mən huddi yazdıki mēwılər yiqilip, Üzüm həsulidin keyinki wasəngdin keyin aq qələyən birsigə əhxəymən, Yegüdək sapak yəqtur; Jenim təxna boləyən tunji ənjür yəqtur! **2** İhlasmən kixi zemindin yəqap kətti, Adəmlər ərisidə durus birsimu yəqtur; Ularning həmmisi kən təküxkə payliməktə, Hərbiri əz kəridinxini tor bilən əwlaydu. **3** Rəzillikni puhta kılıx üqün, İkki kəli uningəy təyyarlanəyən; Əmir «inam»ni soraydu, Sorəqımu xundəy; Mətiwər janab bolsa əz jenining nəpsini əxkara eytip bəridu; Ular jəm bolup rəzillikni təküxməktə. **4** Ularning əng əsili huddi jıqəndək, Əng durusi bolsa, xəhilik tösükün bəttərdur. Əmdi kəzətkiləy [qərkup] kütəkən kün, Yəni [Huda] sanga yekınlap jazəlyəyən künı yetip kəldi; Ularning əlakzadə bolup kətidəyən wəktı həzır kəldi. **5** Ülpitənggə ixənəmə, Jan dostungəy tayanmə; Aqzıngning ixikini kuqıqıngdə yatkuqidin yepip yür. **6** Qünki əql atisəy bəhərmətlik kılıdu, Kız anisəy, Kəlin keyn anisəyə qarxi kəzəyilidu;

Kixining duxmənliri əz əyidiki adəmliridin ibarət bolidu. **7** Biraq mən bolsam, Pərwərdigəyə qarap ümid bəqləymən; Nijatimni bərgüqi Hudani kütimən; Mening Hədayim mənə kulək salıdu. **8** Mənə qarap hux bolup kətmə, i duxminim; Gərgə mən yikilip kətsəmmu, yənə qəpimən; Qərangəyuluktə əltursam, Pərwərdigəyə mənə yorukluk bolidu. **9** Mən Pərwərdigarning əzəyigə qıdap turımən — Qünki mən Uning əldida gunah sədir kıldim — U məning dəwəymni sorap, mən üqün həküm qıkırıp yürgüzgüqə kütimən; U mənı yoruklukqə qıkırıdu; Mən Uning həkkanıylikini kərimən. **10** Wə məning duxminim buni kəridu, Xuning bilən mənə: «Pərwərdigəyə Hədaying kəni» dəgən əyalı xərməndilik basıdu; Məning kəzüm uning [məqlubiyitini] kəridu; U kəqidiki patkəktək dəssəp qəylidin. **11** — Səning tam-səpilləyən qurulıyən künidə, Xu künidə sənə bəkitilgən pəsiləy yırəqləyəy yetkilidu. **12** Xu künidə ular yeningəy kəldi; — Asuriyən, Misir xəhərliridin, Misirdin [Əfrat] dəryəyiqəy, dengizdin dengizəyqə wə təqədin təqəyqə ular yeningəy kəldi. **13** Biraq yər yüzi bəsa əzining üstidə turəwatqanlar tıpəylidin, Yəni ularning kilmixlirining mēwisi tıpəylidin harabə bolidu. **14** — Əz həlkəngni, yəni orməndə, Kəməl otturısida yələy turəwatqən Əz mirəsəy boləyən padini, Tayək-əşəng bilən əzükəndurəyəsən; Qədimki künlərdikidək, Ular Bəxan həm Gilead qimənzərliridə kəytidin əzükənsun! **15** — Sən Misir zeminidin qıkqən künlərdə boləyən, Mən ularəy kəmət ixlərni kərsitip bərimən. **16** Əllər buni kərip bərlək həywisidin hijil bolidu; Kəlini əyzi üstigə yəpidu, Kuləkliri gəs bolidu; **17** Ular yiləndək topa-qəngni yələydu; Yər yüzidiki əmiligüqilərdək əz təkükliridin titrigən pəti qıkıdu; Ular qərkup Pərwərdigəyə Hədayimizing yənıəy kəldi, Wə səning tıpəyiləyngdinmə kərkıdu. **18** Kəbihlikni kəqürıyən, Əz mirəsi boləyənların kəldisining itətsizlikidin ətidıyən Təngridursən, U əqıqını mēnggüqə saqləwərməydu, Qünki U məhır-muəbbətni huxallık dəp bilidu. Kim sənə tēngdəy iləhdur? **19** — U yənə bizgə qarap iqnı əqritıdu; Kəbihliklirimizni U dəssəp qəyləydu; Sən ularning bərlək gunahlırını dengiz təylirigə taxləysən. **20** — Sən qədimki künlərdin bəri ətə-bəwıllirimizəy kəsəm kıləyən həkəkət-sadəkətni Yəkupqə, Əzgəməs muəbbətni İbrahıməyə yətküzüp kərsitisən.

Nahum

1 Ninəwə xəhiri toqrisida yükəngən wəhiy — Əlkoxluk Nahum kərgən əlamət kərünüx hatiriləngən kitab. **2** Pərwərdigar otluq muhəbbətlik, intikam əloquqi bir Hudadur; Bərhək, Pərwərdigar bir intikam əloquqi, Gəwəzəp İgisidur; Pərwərdigar yawliridin intikam alidu, Duxmənliri üqün adawət saklaydu. **3** Pərwərdigar asanliqə əqqiklanmaydu, Kitiq-kudrəttə uluqudur, Gunəhi barni heq aqlimaydu; Pərwərdigar — Uning yoli kəra kuyunda wə borandidur, Bulutlar Uning ayaqliri purkiratqan qang-tozangdur. **4** U dengizə tənbiş berip uni kuruk kilidu, Barlik dəryalarni kurutiwetidu; Baxan kaqjirap ketidu, Karmalmu həm xundək bolidu; Liwandiki gül-giyahmu kaqjiraydu. **5** Taqlar uning aldidə titrəp ketidu, Dənglər erip ketidu, Yər yüzi Uning huzuri aldiə ketürüldü, Jahan həm uningda barlik yaxawatkanlarmu xundək bolidu. **6** Kim Uning ojezi aldidə tik turalisun? Kim Uning əqqikəning dəhxitidə kəddini kerip turalisun? Uning dərəjezi ottək təküldü, Uning aldidə taxlar yerilidu. **7** Pərwərdigar məhrəbandur, külpətlək kündə baxpanəhdur; Əzigə tayanənlarni U bilidu. **8** Biraq exip taxkan kəlkün bilən xu yəni pütünləy tügəxtüridu, Karangoqluk uning duxmənlirini koqlaydu. **9** Silər Pərwərdigar bilən karxilixip nemə oylawatisilər? U ixlirlarni pütünləy tügəxtüridu; Yamanlik silərdin ikkinqi kətim qikmaydu. **10** Ular kəmoqəttək bir-birigə qirmixiwəloqan bolsimu, Əz hərəkilridin süzmə bolup kətkən bolsimu, Ular kuruk pəhaldək pütünləy yəp ketilidu. **11** Səndin Pərwərdigarə rəzillik oyliuquqi qikkənidi, U İblisning bir nəsihətsidur. **12** Pərwərdigar mundək dəydu: — «Uların təyyarlikliri toluk, sani zor kəp bolsimu, Ular ohxaxla üzüp taxlinidu, Xundəklə kəlməskə ketidu; Mən sanga azar kəlojinim bilən, [i həlkim], Kəytdin sanga azar kilməyən. **13** Həzir Mən uning boyunturukini boynungdin sundurup eliwatimən, Wə asarətlirini besüp taxlaymən. **14** Pərwərdigar sən toqruluk pərman quxürgənkə, Səning nəming kəytdin terilməydu; Butungning əyidin Mən oyma həykəl, kuyma həykəlni yökətimən; Mən kəbrəngni təyyarlawatimən, Qünki sən pəsəndidursən. **15** Mana taqlar üstidə, hux həwəni elip kəlgüqining ayaqliriə, Aram-hatirjəmləni jakarlioquqining ayaqliriə qara! Həytlirini təbriklə, i Yəhuda, iqnən kəsəmlirini ada kəl; Qünki u rəzil boluquqi zəminəngdin ikkinqi ötməydu; U pütünləy üzüp taxlanəqan bolidu.

2 Bitqit kilidiəng birsi kəz aldingəqlə kəldi; Əm di istihkam üstidə kəzət kəl, Yəloqa kəra, beləngni baqlə, küqlirini yəp təhimu kəqəytl! **2** (Qünki Pərwərdigar Yəqubning xan-xəripini əsligə kəltürdi, Uni İsrailning xan-xəripigə layik dərjəidə əsligə kəltürdi; Qünki kurukəloquqlar ularni kurukdəp kəyojanidi, Uların üzümlə tal xahlirini wayran kəlojanidi). **3** [Bitqit kəloquqining] palwanlirini kəlkənliri kizil boyaldi, Uning baturliri pərangdə kiygüzüldi; Təyyarlik künidə, jəng hərwiliri polatning julasida yaltirap ketidu, Nəyzilər oynitilidu; **4** Jəng hərwiliri koqlarda güldürlixip qəpəxiwatidu; Kəng yollarda bir-birigə

sokulidu; Uların kiyapiti məx'əllərdək bolidu, Ular qəkməklərdək yügürüldü. **5** [Sərdar] əmirligə əmr quxüridu; Ular yürük kəloqinidə aldirəqinidin bir-birigə putlixip mandu; Ninəwəning səpiliə qərap aldiraydu, [Baxliriə] bolsa «muhasirə kəlkini» təyyarlinidu. **6** «Dəryaların dərəzəli» eqilidu, [Padixahning] ordisi erip ketidu. **7** Huzabning bolsa uyatliri eqilidu — [Duxməni] tərpidin yalap epketilidu, Dəkliri huddi pəhtəkləning sadasidək aq-uh tartip, Məydirini urup ketidu. **8** Ninəwə apiridə boləqandin bəri kəl süyidək [tin] bolup kəldi, Biraq ular hazır kəqip ketidu... Əy tohtla! Əy tohtla! — Biraq həqkim kəynigə karimaydu. **9** Kümüxləni buliwəlinglar, altunlari buliwəlinglar; Qünki uning xəwkətlək həzinsidiki kimmət kəqə-qüqilirini sani yoktur. **10** U kurukdəloqan, wəyran kəlinəqan, bərbət boləqan! Yürüki erip ketidu, Tizliri bir-birigə jaləkləp təgməktə; Bəlliri toləqək tutkəndək toləqinidu, Barlik yüzlər tatirip ketidu. **11** Kəni, xirləning uwisi? Yax xirlər ozuklinidəqan jay, Xir, qixi xir, xir arslini həqkimdin kərkəy yürgən jay kəni? **12** Xir əz arslanliri kənduruxkə owlari titmə-titmə kəlojanidi, Qixi xirliri üqün owlari boqkənidi; Əngkürlirini ow bilən, uwiliri olja bilən toqkuzəqanidi. **13** Mana, Mən sanga kərximən, — dəydu saməwi koxunların Sərdari boləqan Pərwərdigar; Mən səning jəng hərwilirini is-tütəkkə aylandurup kəydüriwetimən; Kiliq yax xirlirini yəwatidu, Owəngni yər yüzidin elip taxlaymən; Əqlirini əwəzli kəyta heq anglanmaydu.

3 Kanlik xəhərgə way! U yəloqanqilik, zulum-zorənlək bilən toləqan, U olja elixtin heq kəl üzgən əməs! **2** Ah, kəmqin kərsildaxliri! Qəklirini dəkəngxiwatkan, Atləning qəpəxiwatkan, Pingildəp kətiwatkan jəng hərwilirini sadaliri! **3** Kəra, atlik ləxkərləning kəngkəxliri, Kiliqləning walidəxliri, Nəyziləning palidəxliri, Əltürülənləning kəplüki, Əlüklər dəwə-dəwə! Jəstənləning sani yoktur; Ular jəstəlgə putlixidu. **4** — Şəhirləning piri u, — əlləni pəhixiwəzlik, Jəmətləni şəhirliri bilən setiwetidu; Sən xərsinuhən pəhixini nuroqan pəhixilikliri tūpəyldin. **5** Mana, Mən sanga kərxilixip qikkənmən, — dəydu saməwi koxunların Sərdari boləqan Pərwərdigar, Kənglikni etikini kəyrip yüzünggə yəp, seni axkariləymən, əllərgə uyat yərlirini, Padixahlərlə nomusəngni kərsitimən. **6** Üstüngə nijasəti taxlaymən, Seni xəməndiklə kəldurimən, Seni rəsəwə kilimən. **7** Wə xundək boliduki, Seni kərgənləning həmmisi səndin kəqip: — «Ninəwə wəyran kilindi! Uning üqün kim həza tutidu?» — dəydu; Mən sanga təsəlli bərgüqləni nədin tēp bərimən? **8** Sən dəryaların otturidə turoqan, Ətrapidə sular boləqan, İstihkami dēngiz boləqan, Səpili dēngiz boləqan No-Amon xəhiridin əwəzəlməsən? **9** Əfiopiəmu, Misirmu uning kitiq-kudriti idi, Uların kitiq qəksidi idi; Put həm Liwiəliklə uningə yərdəmqi idi; **10** Umə elip kətilip, əsirlikkə qixkən; Barlik kəqə bəxidə bowəkliri qərup taxliwetildi; Ular uning mətiwərliri üqün qək taxlidi, Uning barlik ərbəbliri zənjirdə baqlənoqanidi. **11** Sənmə məst bolisən; Sən məkünəwalisən; Sən duxməndin himəyə izdəp yürisən;

12 Sening barlik istihkamliring huddi tunji mewiga kirgən ənjür dərihining ənjürlirigə ohxaydu; Birlə silkisə, ular yegüqining əozioja qüxidu. **13** Mana, həlking xəhiringdə kız-ayallardək bolup qaldı; Zemininğning qowukliri düxmənliringgə kəng iqilidu; Ot tēmür takakliringni yəp ketidu. **14** Əmdi muhasirigə təyyarlik kılıp su tartip qoy! Qorojanliringni mustəhkəmlə! Seojiz topidin lay etip, Hək layni qəyləp qoy! Humdanni raslap qoy! **15** Ot seni xu yərdə yəp ketidu; Kiliq seni üzüp taxlaydu; U seni qekətkə liqinkisidək yəwatidu; Əmdi özünğni qekətkə liqinkiliridək kəp kıl, Qekətkidək özünğni zor kəp kıl! **16** Sən sodigərliringni asmandiki yultuzlardin kəp kilding; Mana, qekətkə liqinkisi kənat qikiriپ, uqup ketidu! **17** Sening ərbabliring qekətkilərdək, Sərdarliring mijir-mijir qəkqikizlərdək bolidu; Mana ular sooquk künidə qitlər iqigə kiriwelip makan kılıdu; Kuyax qıkkənda, ular qeqip ketidu, Barojan yerini tapkili bolmaydu. **18** Qopanliring mügdəp qaldı, i Asuriyaning padixəhi; Sening əksəngəkliring jim yatidu; Həlking təoqlar üstigə tərkilip kətti, Həqkim ularni yioqmaydu; **19** Sening yarəng dawasiz, Sening zəhming eoqirdur; Həwiringni angliojanlarning həmmisi üstünğdin qawak qalidu; Qünki tohtawsiz rəzilliking kimning bexioja kəlmigəndu?

Habakkuk

1 Habakkuk pəyoqəmbər kərgən, uningorja yūkləngən wəhiy: — **2** Aħ Pərwərdigar, qaqañojiqə mən Sanga nida kiliṁən, Sən anglimaysən? Mən Sanga: «Zulum-zorawanlik!» dəp nalə-pəryad kəturimən, Birəḳ Sən kutkuzmaysən. **3** Sən nemixkə manga kəbiḥlikni kərgüzisən, Nemixkə japa-zulumorja qarap turisən? Qünki bulangqilik, zulum-zorawanlik kəz aldindidur; Jənggi-jedəllər bar, Dəwalar kəpəyməktə. **4** Xunga kanun paləḳ bolup qaldı, Adalət məydanoja heq qikmaydu; Qünki rəzillər həḳkanıy adəmnı kistiməktə; Xunga həkümlər burmilinip qikirilidu. **5** Əllər arisida bolidojan bir ixni kərup bekinglar, obdan karanglar, həyranuḥəs kəlinglar! Qünki silərnıng dəwringlarda bir ix kiliṁənki, Birsı silərgə bayan kijoan təoıdirdimu silər ixənməyttinglar. **6** Qünki mana, Mən heliki mijəzi osal həm aldirəksən əl kaldıylərnı ornidin turoquzimən; Əsli əzigə təwə əməs məkanlarnı igiləx üqün, Ular yər yüzining kəngri jaylirini besip mangidu; **7** Ular əzlırining deginini hesab kılıdu həm əzini halioqanə yuḳrı tutidu; **8** Ularıng atlırı yilpizlardin ittık, Kəqtə oworja qikidojan bərilərdin əxəddıydu; Atlik ləxkərlər atlırını məorıranə qəpıttidu; Atlik ləxkərlər yirəktin kelidu, Ular oworja xungorıuqan bürküttək uqup yüridu. **9** Ularıng həmmisi zulum-zorawanlikkə kelidu; Ularıng top-top adəmliri yüzlirini aldioja bekitip, aloja basidu, Əsirlərnı kumdək kəp yiojıdu. **10** Bərhək, u padixəhlərnı mazaḳ kılıdu, Əmirlərnınu məzirigə almaydu; U həmmə istihkəmlərnı məshirə kılıdu, Qünki u topa-tupraklarnı dəwə-dəwə kılıp, ularni ixəqal kılıdu. **11** Xundək kılıp u xamaldək oıyuldap ətidu, Həddidin exip gunəḥkar bolidu; Uning bu kütı-kudriti əzigə iləḥ bolup sanilidu. **12** Sən Əzəldin Bar Boloıuqi əməsmu, i Pərwərdigar Hudayim, mening Məkəddəs Boloıuqim? Biz əlməymiz, i Pərwərdigar; Sən uni jazayıngni bəja kəltürüx üqün bekitəksən; Sən, i Koram Tax Boloıuqi, uni [bizgə] ibrət kılıp tüzitixkə bəlgiləngəsən. **13** Səning kəzüng xunqə oıubarsız idiki, Rəzilikkə qarap turmaytting; Əmđi nemixkə Sən munəpiḳlik kijoanlarorja qarap turisən, Rəzillər əzidin ədil boləjan kixini yutuwaləjinida, nemixkə süküt kilisən? **14** Sən adəmlərnı huddi dengizdiki beliklərdək, Huddi əzlırı üstidə heq yetəkligüqisi yok əmiligüqi həywanlarorja oıxəx kilisən; **15** Xu [kaldıy kixi] ularıng həmmisini qənggikioja ilinduridu, Ularıni əz tori bilən tutəwalidu, Ularıni yiojma torioja yiojıdu; Xuning bilən huxal bolup xadlinidu; **16** Wə torioja kurbənlık sunidu, Yiojma torioja isriḳ salidu, Qünki xular arḳilik uning nesiwisi mol, Nemətliri ləzzətlık boldi. **17** Əmđi u xu tərıkidə torini tohtəwsız bəxitəwərsə, Xu tərıkidə əllərnı heq rəḥim kılmaıy kırıwərsə bolamdu?

2 «Əmđi mən əz kəzitimdə turıwerimən, Əzümni munar üstidə dəs tikləymən, Uning mənə nəmə dəydiojanlıḳını, Xuningdək əzüm bu dad-pəryadim toıruqluḳ kəndək tegixlik jawab təpıxim kərəklikini bilixni kütüp turimən». **2** Həm Pərwərdigar jawəbən manga mundaḳ dedi: — «Oıqıuqanlar yügürsun üqün, Bu kəringən əlamətnı yeziwal; Uni tahtaylar üstigə

enik oyup qik; **3** Qünki bu kəringən əlamət kəlgüsidiki bəkitilgən bir wəkit üqün, U adəmlərgə əhirətnı təlpündüridu, U yəloqan gəp kılmaıydu; Uzunəjiqə kəlməy kəlsimu, uni kütün; Qünki u jəzmən yetip kelidu, heq kəqikməydu. **4** Qara, təkəbburlixip kətküqini! Uning kəlbı əz iḳidə tüz əməs; Birəḳ həḳkanıy adəmə əz etikəd-sadiklik bilən həyat yayaydu. **5** Bərhək, xarəb uningorja satınluḳ kılıdu, — U təkəbbur adəmə, eydə tinim təpmaydu, Həwisini təhtisəradək yooqan kılıdu; U əlümdək heqqaqan kanmaydu; Əzigə bərlık əllərnı yiojıdu, Həmmə həlkni əzigə kəritıwalidu. (Sheol h7585) **6** Bularıng həmmisi keyin u toıruqluḳ təmsilni səzləp, Kinəyilik bir təpıxməknı tiləja alidu: — «Əzining əməsnı mening dəp koxuwəloıuqioja way! ([Bundaḳ ıxlar] qaqañojiqə bolidu?)! Gərigə kəyojan nərsilər bilən əzini qingdioıuqioja way!» **7** Səndin jazənə-kərz əloıuqılar birəḳlə kəzoıalmamdu? Seni titrətküqilər birəḳlə oıyoıanmamdu? Andin sən ularorja olja bolmamsən? **8** Sən nuroıun əllərnı bulang-talang kijoanlıḳıng tıpəyılidin, Həmə kixilərnıng kanlırı, zemin, xəḥər həm uningdə turuwatḳan həmməyləngə kijoan zulum-zorawanlıḳıng tıpəyılidin, Saklinip kəlojan əllər seni bulang-talang kılıdu; **9** Həlakət qənggilidin kutulux üqün, Uwəmnı yuḳırioja salay dəp, Nəpsı yooıınəp əz jəmətiḡə haram mənəpəət yioıkuqioja way! **10** Nuroıun həlkərnı wəyran kılıp, Əz jəmətiḡəgə əḥənət kəltürdüḡ, Əz jəningəja kərxı gunəḥ sadır kilding. **11** Qünki təmdin tax nida kılıdu, Yəoıaqıların lim jawab beridu: — **12** Yurtıni kan bilən, Xəḥərnı kəbiḥlik bilən kuroıuqioja way!» **13** Mana, həlkərnıng jan tikip tapḳan məḥnitining pəkət otḳa yekiloıu kiliəjanlıḳı, Əl-yurtların əzlırını biḥudə ḥəlsiratḳanlıḳı, Saməwi koxunların Sərdari boləjan Pərwərdigardin əməsmu? **14** Qünki huddi salar dengizni kəplioıandək, Pütün yər yüzi Pərwərdigərnı bilip-tonux bilən kəplinidu. **15** Əz yekiniḡorja ḥərakni iḳküzgüqigə — Uning uyət yerigə kərixing üqün, Tulumungdin kuyup, uni məst kiloıuqi sanga way! **16** Xə-xərpəning ornida xərməndiḳlikkə tolısən; Əzüḡımu iḡ, Hətniliḡing ayan bolsun! Pərwərdigərnıng onḡ kolidiki kədəḥ sən tərəpkə burulidu, Xə-xərpəningning üstini rəswəyipəslik basidu. **17** Liwanəja kijoan zulum-zorawanlik, Xundəḳlə həywanlarnı kərkıtip ularorja yetküzgən wəyranqılıḡımu, Kixilərnıng kanlırı, zemin, xəḥər həm uningdə turuwatḳan həmməyləngə kijoan zulum-zorawanlik tıpəyılidin, Bular səning mijikiḡıni qikiridu. **18** Oıyma məbudning nemə paydisi, Uni uning yəsiəıuqisi oyup qikḳan tursa? Kuıyma məbudningımu wə uningorja təwə sahta təlim bərgüqini nemə paydisi — Qünki uni yəsiəıuqi əz yəsiəıiḡorja təyiniḡu, Demək, zuwənsiz «yok boləjan nərsilər»ni yasaydu? **19** Yəoıaqḳa «Oıoıan!» deḡən adəḡgə, Zuwənsiz taxḳa «Turəl!» deḡəḡə way! U wəz eytamdu? Mana, u əltun-kümiḡ bilən ḥəlləndi, Uning iḡidə heq nəpəs yoktur. **20** Birəḳ Pərwərdigar Əz məkəddəs ibadəthənisididur! Pütkül yər yüzi Uning əldida süküt kılısun!

3 Habakkuk pəyoqəmbərnıng duəsi, «Xiggaon» əḥəḡıgıda: — **2** «Pərwərdigar, mən həwiringni əḡlidim, əyminip kərkıttım. i Pərwərdigar, yillər arisida iḡıḡıni kəyḡtidin janlandıroıaysən, Yillər arisida iḡıḡıni toıutḳaysən; Dəroıəzəptə boləjiniḡda rəḥimdıllikni

esingga kältürgäysän! **3** Təngri Temandin, Pak-Mukəddəs Boloquçı Paran teqjidin kəldi; (Selah) Uning xan-xəripi asmanlarni kəplidi, Yər yūzi uning mədhiyiliri bilən toldi; **4** Uning parkiraklıkī tang nuridək boldi, Kolidin qakmaq qakqandək ikki nur qıktı; Xu yərdə uning kük-qudriti yoxurunup turidu. **5** Uning aldidin waba, Putliridin qooqdək yalkun qıkmakta idi; **6** U turup yər yüzini mөлqərlidi; U kəriwidi, əllərnı dəkka-dükkigə saldi; «mənggü taqlar» parə-parə kılindi, «əbədiy dēng-egizliklər» egildürüldi, Uning yolliri bolsa əbədiydu. **7** Mən Kuxan kəbilisining qediririning parakəndiqilikta boləqlanlıkini, Midiyan zeminidiki pərdilərnı titrək bəskanlıkini kərdum. **8** Pərwərdigar dəryalarəqa aqqıqlandimikin? Sening əzəziping dəryalarəqa karitildimikin? Kəhring dengizəqa karitildimikin? Atliringəqa, nijat-kutkuzuxni epkelidioqan jəng hərwiliringəqa minip kəlgənoqusən! **9** Sening okyaying ayan kılindi, Səzüng boyiqə, [Israil] kəbililirigə iqnən kəsəmliring üqün ayan kılindi! (Selah) Sən yər yüzini dərya-kəlkünlər bilən ayriwəttəng. **10** Taqlar Seni kərtip, azablinip toləqinip kətti; Dolkunlap akkan sular kəlkündək ötüp kətti; Qongkur dengiz awazini koyuwetip, Kollirini yukirəqa ərlətti. **11** Etiləqan okliringning parkirək nurini kərtip, Palidioqan nəyzəngning yoruklukini kərtip, Kuyax həm ay əz turaləqusida jim turdi. **12** Sən aqqıqingda yər yüzidin ötüp yürük kılding; Əllərnı əzəzipingdə ziraətni soqqandək soqtung; **13** Əz həlkingning nijat-kutkuzuluxi üqün, Sən Əz Məsihiq bilən billə nijat-kutkuzux üqün qıktıng; Ulini boynəqiqə eqip taxlap, Rəzilning jəmətining bəxini urup-yanjip, uningdin ayriwəttəng; (Selah) **14** Sən uning nəyziliri bilən sərdaririning bəxiəqa sanjiding; Ular dəhxətlik kərə kuyundək meni tərkitiwetixkə qıktı, Ularning huxallikı ajiz məminlərnı yoxurun jayda yalmap yutuxtın ibarəttur! **15** Sən atliring bilən dengizdin, Yəni dəwə-dəwə kılinoqan uluq sularidin ötüp mangeding! **16** Mən bularnı anglidim, iqi-bəqrimni titrək bastı; Awazni anglap kalpuklirim dir-dir kildi, Ustihanlirim qirip kətkəndək boldi, Putlirimni titrək bastı; Qünki mən külpətlık künidə, Yəni əz həlkingə təjawuz kıləquçı bəsip kirgən künidimu, Səwr-hatirjəmlıktə turuxum kərək. **17** Qünki ənjür dərihi qeqəklimisimu, Üzüm tallirida mēwə bolmisimu, Zəytun dərihiqə kıləqan əjir yokqa qıqqan bolsimu, Etizlar həq həsul bərmigən bolsimu, Kərandin koy padisi üzülgən bolsimu, Eqlılda kala padisi yok bolsimu, **18** Mən haman Pərwərdigardin xadlinimən, Manga nijatimni bərgüqi Hodayimdin xadlikka qemülimən, **19** Pərwərdigar, Rəb, mening kük-qudritimdur; U mening putlirimni keyikningkidək kılidu; Meni yukiri jaylirimda mənəqüzidu! (Bu küy nəqmıqılərnıng bəxiəqa tapxurulup, tarlık sazlar bilən okulsun).

Zəfaniya

1 Amonning oqli Yosiya Yəhudaşa padixah bolqan waqitlarda, Həzakiyaning qəwrisi, Amariyaning əwrisi, Gədalıyaning nəwrisi, Kuxining oqli Zəfaniyaşa yətkən Pərwərdigarning səzi: — **2** Mən yər yüzidin həmmini kurutuwetimən, — daydu Pərwərdigar; **3** — İnsan həm həywanni kurutuwetimən, Asmandiki uqar-kanatlar həm dengizdiki beliklarni, Barlıq putlikaxanglarni rəzil adəmlər bilən təng kurutuwetimən, İnsaniyətni yər yüzidin üzüp taxlaymən, — daydu Pərwərdigar. **4** — Xuning bilən Mən Yəhuda üstigə, Barlıq Yerusalemdikilər üstigə kolumni sozimən; Muxu yərdə «Baal»ning kaldukini, «Kemar»larning namini kahınlar bilən billə üzüp taxlaymən; **5** Xundakla əgzidə turup asmandiki jisimlarəşa bax uridioqanlarni, Pərwərdigarəşa bax urup, xundakla Uning nami bilən kəsəm kilip turup, «Malkam»ning nami bilənmu kəsəm kilidioqanlarni, **6** Pərwərdigardin təzganlarni, Pərwərdigarni izdiməydioqan yaki Uningdin yol sorimioqanlarnimu üzüp taxlaymən. **7** Rəb Pərwərdigarning huzuri aldidə süküt kilinglar; Qünki Pərwərdigarning küni yekındur; Qünki Pərwərdigar kurbanlıqni təyyarlidi, U mehmanlarni «taharət kildurup» həlal kildi; **8** Pərwərdigarning kurbanlıqning künidə xundak boliduki, Mən əmirlərni, padixahlarıning oqullirini wə yat əllərninng kiyimlirini kiyiwaləqanlarıning həmmisini jazalaymən; **9** Xu küni Mən bosuqıdın dəssiməy atlaydioqanlarni, Yəni zulum-zorəwanlık həm aldamqılıkqa tayinip, hojayinlirining əylirini tolduridioqanlarni jazalaymən. **10** Xu künidə, — daydu Pərwərdigar, «Belik dərəzisi»din «Waydad», «İkkinqi məhəllə»din hərkişlər, Dəngəgizliklərdin oqayət zor «gum-gum» kilip wəyrən kilinoqan əwazlar anglinidu. **11** «Hərkişənglar, i «Oymanlık məhəllisi»dikilər; Qünki «sodigar həlk»ning həmmisi kiliqləndi, Kümüş bilən qingdəqanlar kiritildi! **12** — Wə xu qaoqda xundak boliduki, Mən Yerusalemnı qıraoqlar bilən ahturimən, Arzangliri üstidə tinoqan xarəbtək turoqan əndixisiz adəmlərnı, Yəni kənglidə: «Pərwərdigar həq yaxhılıqni kilməydu, yamanlıqnımu kilməydu» dəganlarni jazalaymən. **13** Əmđi baylıqliri olja, Əyliri bərəbat bolidu; Ular əylərnı saloqini bilən, Ularđa turmaydu; Üzümsərlərnı bərpa kiləqini bilən, Ularıning xarəbini iqməydu. **14** Pərwərdigarning uluq küni yekındur; Bərəkə yekındur, intayin tēz yetip kēlidu; Angla, Pərwərdigarning künniing sadası! Yetip kəlgəndə palwanmu ələmlik warkıraydu. **15** Xu küni kəhr elip kēlidioqan bir kün, Külətlilik həm dərđ-ələmlik bir kün, Wəyrənqilik həm bərəbatlık quxidioqan bir kün, Zulmətlilik həm sürlik bir kün, Bulutlar həm kəp-kərangəqulək bilən kəpəlanəqan bir kün, **16** İstihkəmləxkən xəhərlərgə, səpilning egiz potəylirigə hujum kilidioqan, Kanay qelinidioqan, agah signali kətürilidioqan bir kün bolidu. **17** Mən adəmlər üstigə külətlərnı quxürimən, — Ular kərioqulərdək yüridu; Qünki ular Pərwərdigarəşa kərxi gumah kildi; Ularıning kənliri topa-qəngdək, Ularıning üqəy-kərinliri pəktək təküldi; **18** Pərwərdigarning kəhri quxkən künidə altun-kümüxliri ularni kütqəzəlməydu; Bəli kütkül

jahan Uning oqəzəp oti tərəpidin yəwətilidu; Qünki U bərlik yər yüzidikilərninğ üstigə mutlək bir həlakət, dəhşətlilik bir həlakət quxüridu.

2 Yiqilinglar, əzünglarni yiqilinglar, i nomussiz «yat əl», **2** Yərlik qıkkıqə, Kün topəndək tēz ətup kətküqə, Pərwərdigarning aqqıq oqəzipi üstünglərgə quxküqə, Pərwərdigarning oqəzipini elip kēlidioqan kün üstünglərgə quxküqə, **3** Pərwərdigarni izdənglar, i Uning həkümlirini ada kiləqan zəmindiki kəmtərlər; Həkkəniyəlikni izdənglar, kəmtərlərnı izdənglar; Əhtimal silər Pərwərdigarning oqəzipi boləqan künidə panah tapkən bolisilər. **4** Qünki Gaza taxlənoqan bolidu, Axxelən wəyrənə bolidu; Ular Axxodtəkilərnı qux bolmayla həydiwetidu; Əkrən yulup taxlinidu. **5** Dəngiz boyidikilər, yəni Kərat elidikilərgə way! Pərwərdigarning səzi sanga kərxidur, i Kənaan, Filistiylərninğ zəminil Ahaləg kəlmioqəşa Mən seni həlak kiliyəm. **6** Dəngiz boyi padıqılar üqün qimənzər, Kəy padiliri üqün kətanlar bolidu; **7** Dəngiz boyi Yəhuda jəmətininğ kəldisi igidarqılıkida bolidu; Axxu yərdə ular ozuklinidu; Axxelənninğ əyliridə ular kəq kərgəndə yatidu, Qünki Pərwərdigar Hudası ularnı yəniqə bərip ularđın həwər elip, Ularni əsarəttin əzadlıkqa erixtüridu. **8** Mən Moabninğ dəxnimini, Ammoniylərninğ həkərlirini anglidim; Ular xundak kilip Məninğ həlkimni mazaq kilip, Ularıning qəqralarını paymal kilip məhtinip kətti. **9** Xunga Mən Əz həyatim bilən kəsəm kiliyəmki, — daydu saməwi kəoxunlarıning Sərdari boləqan Pərwərdigar, İsrailninğ Hudası, Moab jəzmən huddi Sodomdək, Ammoniylər huddi Gomorrədək bolidu — Yəni qəkkəqlər wə xorluklar kəpəlanəqan jay, daim bir qəl-jəzirə bolidu; Həm həlkimninğ kəldisi ularđın olja alidu, Kəwmininğ kəloqanliri bularəşa igə bolidu. **10** Ularıning təkəbburlukidin bu ix bəxiqə kēlidu, Qünki ular saməwi kəoxunlarıning Sərdari boləqan Pərwərdigarning həlkini mazaq kilip məhtinip kətti. **11** Pərwərdigar ularəşa dəhşətlilik bolidu; Qünki U yər yüzidiki butlarninğ həmmisini kurutuwetidu; Xuning bilən əllər, bərlik qət araldikilər hərbi əz jayida Uningəşa ibadət kēlidu. **12** İ Efiopiylər, silərmu Məninğ kiliqim bilən əltürüsilər. **13** U kəlini sozup ximaləşa təküzüp, Asuriyəni həlak kēlidu, Ninəwə xəhirini wəyrənə, qəl-bayawandək kəhətqilik jay kēlidu. **14** Uning otturisida qarwa padiliri, Xundakla həywanlarıning hərhilliri yatidu; Qəl hūwquxi, qırkiriəqıqı hūwquxlar uning tüwrük baxlıridə kənidu; Dəriliridin sayraxlar anglinidu; Bosuqilirida wəyrənilik turidu; Qünki U buning kədir yəoqəq nəxiqlirini oquqılıkta kəlduridu; **15** Mana bu əndixisiz yaxap kəlgüqi xad-huram xəhər, Kənglidə: «Mənlə bardurmən, məndin bəxə biri yəktur» dəgən xəhər — U xunqilik bir wəyrənə, həywanlarıning bir kənaləqəsi bolup kəldioql Uningdin etüwatkanlarıning həmmisi üxkirtidu, Kəlini silkiydu.

3 Asiylik kəloqıqı, buləqənoqan, jəbir-zulm yətküzgüqi xəhərgə way! **2** U əwazni anglimidi, tərbiyəni kəbul kilmidi; Pərwərdigarəşa tayanmıdi, Hudasioqə yekınlxəmdi. **3** Uning otturisida boləqan əmirlirininğ həmmisi hərkişəydioqan xirlər, Uning sorəqıqliri bolsa kəqliki owlaydioqan, ətiginə oqajiliqədək

heqnərsə kaldurmaydigan bərilərdur; **4** Uning xəhrətlik, [Əzəmgə] mədhiyə kəltürgüqi kəlimən, — pəyojəmbərliri wəzinsiz, asi y kixilə; Uning kahinliri daydu Pərwərdigar. muqəddəs ibadəthanini buləydiganlar, Təwrat-kanunioja buzojunqilik kilidiganlar. **5** Həkkaniy Pərwərdigar uning otturisi didur; U heq həkkaniyətsizlik kilmaydu; Hər ətigəndə adil həkūmini ayan kilidu; Həkūmidə kəmquilik yoxtur; Birək namərd adəm heq nomusni bilməydu. **6** — Mən əllərnə üzüp taxliwətkənmən, Ularınq istihkam potəyliri wəyranidur; Koqilirini heqbir adəm etməgüdək kilip harabə kilənmən; Xəhərliri adəmzətsiz, heq turəuqisi yox kilinip həlak boləjan. **7** Mən: «Pəkət Məndin korkunglar, təbiiyini qəbul kilinglar» — dedim. Xundək boləjanda uningəja həmmə bekitkənlirim qūxürülməy, makani heq haniwəyran bolmas. Birək ular baldurla ornidin turup, həmmə ixlirini haram kiliwətti. **8** Xunga Meni küttinglar, — daydu Pərwərdigar, Mən guwahlik berixkə ornumdin kozoqəlojan künqiqə — Qūnki Mening kararim — əllərnə yiojix, Padixahliklarni jəm kilixtin ibarətqi, Ularınq üstigə kəhrimni, Həmmə dəhxətlik aqqikimni bəxioja təkūx üqündur. Qūnki yər yüzining həmmisi aqqiq əjəzipimning oti bilən kəydürüwetilidu. **9** Qūnki xu tapta barlik əllərnə Pərwərdigarining namioja nida kilip qəqirixi üqün, Uning hizmitidə bir jan bir tən boluxi üqün, Mən ularning tilini sap bir tiləja aylandurimən, **10** Qūnki Efiopiyə dəyalirining nerisidin Mening dua-tilawətkilirim, Yəni Mən tərəkənlərnə kizi, Manga sunulojan hədiyəni epkelidu. **11** Xu küni sən Manga asiylək qilojan barlik kilmixliring tüpəylidin iza tartip qəlməysən; Qūnki xu tapta Mən təkəbburlukungdin huxallinip kətkənlərnə arangdin elip taxlaymən, Xuning bilən sən muqəddəs teoqim tüpəylidin həlingni ikkinqi qong kilməysən; **12** Wə Mən arangda kəmtər həm miskin bir həlkni kaldurimən, Ular Pərwərdigarning namioja tayinidu. **13** Israilning kəldisi nə kəbiqlik kilmaydu, Nə yəlojan səzliməydu, Nə ularning əqzidin əldəmqi til tepilməydu; Ular bəlkə ozuklinip, yatidu, Həqkim ularni kərkutmaydu. **14** Yayrap-yaxna, i Zion kizi! Təntənə kilip wərkira, i Israil! Pütün kəlbəng bilən huxal bolup xadlan, i Yerusəlemning kizi! **15** Pərwərdigar seni jazalaydigan həkūmlərnə elip taxlidi, Duxminəngni kəyturuwətti; Israilning padixah Pərwərdigar arangdidur; Yamanlikni ikkinqi kərməysən. **16** Xu küni Yerusəleməja eytiliduki, «Kərkma, i Zion! Kəllirəng boxap, sanggilap kətmisun! **17** Pərwərdigar Hudaying arangda, Kutkuzidigan kudrət Iqisidur! U xadlik bilən üstüngdə xadlinidu; Əz məhir-muhəbbətidə aram alidu; Üstüngdə nahxilar eytip yayrap-yaxnaydu. **18** jəmiyət sorunliridiki nomussiz ibadət tüpəylidin aranglardin əzəblənojanlarni yiojimən; Bularning xərməndilikliri ularəja əqir kələtti. **19** Mana, Mən xu tapta seni harliojanlarning həmmisini bir tərəp kəlimən, Aksək boləjan kizni kutkuzimən; Taləja həydiwetilgən kizni yiojimən; Dəl ular horlənojan barlik zeminlarda ularni [Əzəmgə] mədhiyə kəltürgüqi, xəhrət boləuqi kilip tikləymən. **20** Mən xu tapta, yəni silərnə yiojqan wəqitta, silərnə [əygə] epkelimən; Qūnki Mən kəz əldinglarda silərnə əsarəttin əzədləkə qikərojinimda, Silərnə yər yüzidiki barlik əllər arisida

Hagay

1 Darius padixahning ikkinchi yili, altinchi ayning birinchi kuni, Pärwardigarning sezi Hagay pəyojəmbər arkilik Xealtialning oqli, Yəhudaning waliyisi Zərubbabəlgə həm Yəhozadakning oqli, bax kahin Yəxuaşa kəldi: — **2** Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pärwardigar mundak dəydu: — Bu həlk: «Wakti kəlmidi, Pärwardigarning əyini kuxux wakti tehi kəlmidi» — dəydu. **3** Wə Pärwardigarning sezi Hagay pəyojəmbər arkilik kelip mundak deyildi: — **4** Bu əy tehiqila harabə tursa, bu silər tahtaydin bezəlgən əyliringlarda yaxaydiojan wakitmu? **5** Mana, Pärwardigar mundak dəydu: — — Kiliwatkinginlar üstidə kəngül koyup oylininglar! **6** Teriojininglar kəp, yiojiwalidiojininglar az; Yəysilər, biraq toymaysilər; Iqisilər, biraq kənmaysilər; Kiyisilər, biraq heqkəndak ilimaysilər; ix həkki aloquji bolsa, Huddi ix həkkinə təxük həmyanoşa saləjanəşa oħxəxtur. **7** — Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pärwardigar mundak dəydu: — Kiliwatkinginlar üstidə kəngül koyup oylininglar! **8** Taqşa qikip, yəyoaqni elip kelinglar, əyni kuxunglar; xundak kilsanglar Mən uningdin hursən bolimən, xan-xərpəkə eriximən, — dəydu Pärwardigar. **9** — Silər kəpni küttinglar, mana, erixkinginlar az boldi; uni əygə epəkgəlinginlarda, Mən uni pəwəlpə yəqəttim; bu nemə üqün? — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pärwardigar — — Qünki Mening əyümning harabə boləjiniəşa qərimay, əz əyüinglarni [selixkə] yügürüxtüp yürüwətisilər. **10** Xunga üstinglarda asmanlar xəbnəmnə bərməydu, zeminmu həsulini bərməydu; **11** Mən zəminoşa, taqşa, ziraətlərgə, yəngi xarablarəşa, zəytun meyiəşa, tuprakning ündürmilərgə, insanlarəşa, mal-wəranlarəşa wə kollaridiki barlik əjirlərgə kuxəqəqiləni qəkirdim. **12** Xuning bilən Xealtialning oqli Zərubbabəl həm Yəhozadakning oqli bax kahin Yəxua wə həlkning kəldisining həmmisi Pärwardigar Hudasing awəzioşa, xuningdək Pärwardigar Hudasing Hagay pəyojəmbərni əwətxi bilən, uning səzliərgə kulak saldi; həlk Pärwardigar aldida kərkəti. **13** Andin Pärwardigarning əlqisi Hagay Pärwardigarning həwərinə həlkəşə yətküzüp: — «Mən silər bilən billidurmən» — dəydu Pärwardigar, — dedi. **14** Wə Pärwardigar Xealtialning oqli, Yəhudaning waliyisi Zərubbabəlning rohinə, xundakla Yəhozadakning oqli, bax kahin Yəxuaning rohinə həm həlk kəldisining hər birining rohinə kəzojidi; ular samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pärwardigar Hudasing əyigə kelip ixlidi. **15** Bu Darius padixahning ikkinchi yili, altinchi ayning yigirmə tətinqi kuni idi.

2 Yəttinqi ayning yigirmə birinchi kuni, Pärwardigarning sezi Hagay pəyojəmbər arkilik kelip mundak deyildi: **2** — «Xealtialning oqli, Yəhudaning waliyisi Zərubbabəlgə, Yəhozadakning oqli, bax kahin Yəxuaşa həmdə həlkning kəldisioşa səz kəlip ulardin: — **3** «Aranglardin əyni qəoqdiki xan-xərpəkə boləjan bu əyni kərgənərdin kim bar? Silər hazır uningəşa qəndak kərayisilər? Nəziringlarda u heqnemigə ərziməydu, xundakmu?» — dəp soriojin. **4** — Biraq hazır, i Zərubbabəl, jəsərtlik bol, — dəydu

Pärwardigar, — Yəhozadakning oqli, bax kahin Yəxua, jəsərtlik bol; zemindiki barlik həlk, jəsərtlik bolup ixlənglar, — dəydu Pärwardigar. — qünki Mən silər bilən billidurmən, — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pärwardigar. **5** — Misirdin qikkən wəktinglarda silərgə əhdə kəlojan səzüm wə Mening Rohim aranglarda turup kəldi; hərgiz kərkəmgəlar. **6** Qünki samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pärwardigar mundak dəydu: — — Yəno pəkət əzojinə wəktidin keyin Mən asmanlar, yər yūzi, dengiz həm kuxuklukni təwritimən; **7** Mən barlik əllərin təwritimən; nətijidə əllərin sərhil ətiwər nərsiləri elip kəlinidu. Mən muxu əyni xan-xərpəkə tuldurimən, — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pärwardigar. **8** — Kümüs Meningki, altun Meningki, — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pärwardigar. **9** — Bu əyning keyinki xan-xəripə əslidikidin zor bolidu, — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pärwardigar, — wə Mən muxu yərdə aramlik-hətiəməlikni ata kəlimən, — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pärwardigar». **10** Darius padixahning ikkinchi yili, tokkuzinqi ayning yigirmə tətinqi kuni, Pärwardigarning sezi Hagay pəyojəmbər arkilik kelip mundak deyildi: — **11** «Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pärwardigar mundak dəydu: — Kahinlarəşa səz kəlip ulardin Təwrat-kənanuni toqruluk; — **12** «Birsi tonining etikidə «[Hudaəşa] atəlojan gəx»ni kətiərup kətiwatkinidə, uning etikə nanoşa, umeqkə, xarabkə, zəytun mayəşa yəki hərəkəndə ax-ozukkə mundakla təgip kətsə, undakta u nərsilər «[Hudaəşa] atəlojan» bolamdu?» — dəp soriojin». Kahinlar jəwəbən: «Yək» — dedi. **13** Wə Hagay: «Birsi jəsətkə təgip «napək» boləjan bolsa, u bu ax-ozukning kəysibirigə təgşə, undakta ax-ozuk napək bolamdu?» — dəp soridi. Kahinlar jəwəbən: «U napək bolidu» — dedi. **14** Andin Hagay jəwəbən mundak dedi: —«Pärwardigar: «Əmdi bu həlk, bu «yat əl» Mening əldimdimu xundakdur, ularning kəlliridə ixləngənəlinirning həmmisimu xundakdur, xuningdək ularning xu yərdə Manga hər bir sunəjanlirimu napəktur» — dəydu. **15** — Əmdi hazır kəngül koyup oylininglar — Bügündin bəxləp, muxu wəktidin tartip kəringlar — taki Pärwardigarning ibadəthanisidiki tax üstigə yəno bir tal tax koyuloquqə, **16** xuningdin ilgirikə künlərdə, birsi «yigirmə kürə»lik bir dəwə əxlikni əlojili kəlgəndə, mana pəkət on kürilə qikti; birsi xarab kəpidin əllik komzək əlojili kəlsə, mana pəkət yigirmə komzək qikti. **17** Mən kəlliringlar bilən ixləngən barlik ixliringlarda silərin judun, həl wə məldür əpətləri bilən urup kəldim; biraq silər yeniməşa kəytmidinglar. **18** Əmdi ətünimənki, kəngül koyup oylininglar — bu kün, yəni tokkuzinqi ayning yigirmə tətinqi künidin bəxləp, muxu wəktidin tartip, — yəni Pärwardigarning ibadəthanisining kəyətə kuxuluxini bəxləlojan künidin keyinki ixləroşa kəngül koyup oylininglar; **19** danlar ambarəşa yiojildimu? Üzümləlləri, ənjür, anar həm zəytun dərhəlləri heq məwə bərmidi. Biraq Mən bu kündin bəxləp silərin bərikətləymən». **20** Wə Pärwardigarning sezi xu ayning yigirmə tətinqi kuni Hagayəşa ikkinchi kətim kelip mundak deyildi: — **21** — Yəhudaəşa waliy

boloqan Zərubbabəlgə söz qilip mundaq degin: — —
«Mən asmanlarni, zeminni təwritixkə təmxiliwatimən;
22 Padixahliklarning təhtini ərüwetimən, əllarning
padixahliklirining küqini yokitimən; jəng hərwiliri həm
uning üstidə olturoqanlarni ərüwetimən; atlar wə atlik
əskərlər, ularning hərbiəri öz qerindixining qiliqi bilən
mollak atquzulidu. **23** Xu künidə — dəydu samawi
qoxunlarning Sərdari boloqan Pərwərdigar — Mən seni,
yəni Xealtialning oqlı Zərubbabəlni alimən, — dəydu
Pərwərdigar — andin seni huddi möhürlük üzükümdək
qilimən; qünki Mən seni talliwaldim, — dəydu samawi
qoxunlarning Sərdari boloqan Pərwərdigar».

Zakəriya

1 Darius padixahning ikkinchi yili sakkizinchi ayda, Pärwardigarning sezi Iddoning nāwrisi, Bərəkīyaning oqli Zakəriya pəyojəmbərgə kelip mundaq deyildi: — **2** — «Pärwardigar ata-bowiliringlardin intayin kattik ojaəpləndi. **3** Xunga sən ularoja: «Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pärwardigar: — «Mening yenimoja kaytip kelinglar, Mən silərnin yeninglaroja kaytip kelimən» daydu», — degin. **4** — Ata-bowiliringlardək bolmanglar; qünki ilgiriki pəyojəmbərlər ularoja: «Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pärwardigar: — Rəzil yolliringlardin, rəzil kilmixliringlardin yenip towa kilinglar, degən», — dəp jakarliojan. Biraq ular Manga kulak salmiojan, boysunmiojan, — daydu Pärwardigar. **5** — Silərnin ata-bowiliringlar hazır keni? Pəyojəmbərlər bolsa, mənggi yaxamdu? **6** Lekin Mening pəyojəmbərlərgə buyruojan səzlim wə bəlgilimilirim, ata-bowiliringlarning bəxiqimu qixkan əməsmidi?». Xuning bilən ular yolidin yenip: — Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pärwardigar yollirimiz wə kilmixlirimiz boyiqə bizni qandək kilmən desə, xundək kildi, — degən. **7** Darius padixahning ikkinchi yili, on birinchi ay, yəni «Xəbat eyi»ning yigirma tətinqi küni, Pärwardigarning kalami Iddoning nāwrisi, Bərəkīyaning oqli Zakəriya pəyojəmbərgə kəldi. U mundaq bəxarətni kərdi: — **8** Mən keqida [alamət kərünüxlərn] kərdüm; mana, toruq atka mingən bir adəmnı kərdüm; u qongkur oymanlıktiki hadas dərəhliri arisida turatti; uning kəynidə toruq, ala-təoqil wə ək atlar bar idi. **9** Mən uningdin: «Təksir, bular nemə?» — dəp soridim. Mən bilən səzlixwatkan pərixta manga: «Mən sanga bularning nemə ikənlikini kərsitimən» — dedi. **10** Hadas dərəhliri arisida turojan zat jawabən: «Bular Pärwardigarning yər yüzini uyan-buyan kezixkə əwətkənli» — dedi. **11** Bu atlar hadas dərəhliri arisida turojan Pärwardigarning Pərixtisigə jawab kəlip: «Biz yər yüzidə uyan-buyan kezip kəldük; mana, pütkül yər yüzü tiptinq, aramliqta turuwatidu» — dedi. **12** Pärwardigarning Pərixtsi jawabən: «I samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pärwardigar, qəanojəqə sən bu yətmix yildin beri aqqiklinip keliwatkan Yərusəlem wə Yəhədaning xəhərlirigə rəhim kilməysən?» — dedi. **13** Pärwardigar mən bilən səzlixwatkan pərixtigə yəkimlik səzlər, təsəlli bərgüqi səzlər bilən jawab bərdi. **14** Xuning bilən mən bilən səzlixwatkan pərixta manga mundaq dedi: «Sən mundaq jakarliojan: — Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pärwardigar: «Yərusəlem wə Zioñoja boləjan otluq muhəbbitimdin yirikim lawildap keyidu! **15** Xuning bilən Mən ərkin-azadilikdə yaxawatkan əllərgə kattik ojaəplininimən; qünki Mən [həlkimgə] səlla ojaəplini qoyiwidim, ular həddidin exip [həlkimgə] zor azar kildi», daydu. **16** Xunga Pärwardigar mundaq daydu: «Mən Yərusəlemoja rəhim-xəpəktərlər bilən kaytip kəldim; Mening əyüm uning iqidə kurulidu» — daydu samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pärwardigar, — «wə Yərusəlem üstigə «əlqəm tanisi» yəna tartilidu». **17** — Yəna mundaq jakarliojan: «Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pärwardigar mundaq daydu: Mening xəhərlirim yəna awatlixidu, Pärwardigar yəna Zioñoja

təsəlli beridu wə Yərusəlemni yəna talliwəlidu». **18** Andin mən bəximni kətdürüm, mana tət münggüzni kərdüm. **19** Mən bilən səzlixwatkan pərixtidin: «Bular nemə?» dəp soridim. U manga: «Bu Yəhəda, İsrail wə Yərusəlemni tarkitiwatkan münggüzlərdur» — dedi. **20** Wə Pärwardigar manga tət hünərwənni kərsətti. **21** Mən: «Bu [hünərwənlər] nemə ix kəlojili kəldi?» dəp soridim. U: «Mana bular bolsa Yəhədadikilərnı həqkim kəddini rusliyalmoqudək dərijidə tarkitiwatkan münggüzlər; biraq bu [hünərwənlər münggüzlərnı] dəkkə-dükkigə quxürgili, yəni əllərnin Yəhədaning zeminini tarkitiwetix üqün kətürgən münggüzli rini yərgə taxliwətkili kəldi!» — dedi.

2 Andin mən bəximni kətdürüp, mana qolida əlqəm tanisini tutkan bir adəmnı kərdüm **2** wə uningdin: «Nəgə barisən?» dəp soridim. U manga: «Mən Yərusəlemni əlqigili, uning kəngliki wə uzunluqini [əlqəp] bilgili barimən» — dedi. **3** Mana, mən bilən səzlixwatkan pərixta qikti; yəna bir pərixta uning bilən kəruxüxkə qikti **4** wə uningoja mundaq dedi: — Yügür, bu yax yigitkə səz kıl, uningoja mundaq degin: — «Yərusəlem əzidə turuwatkan adəmlərnin wə mallarning kəplükidin səpilsiz xəhərlərdək bolidu. **5** — wə Mən Pärwardigar uning ətrapioja ot-yalkun səpili, uning iqidiki xan-xəripə bolimən. **6** — Həy! Həy! Ximaliy zəminidin qəinglar, — daydu Pärwardigar, — qünki Mən silərnı asmandiki tət tərəptin qikқан xamaldək tarkitiwatkan, daydu Pärwardigar». **7** «— Həy! I Babil kizi bilən turoquqi Zion, kaqқin! **8** Qünki samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pärwardigar mundaq daydu: — Əz xan-xəripini dəp U Meni silərnı bulang-talang kəlojan əllərgə əwətti; qünki kim silərgə qəkiləsa, xu Əzining kez qariqokioja qəkiləjan bolidu. **9** Qünki mana, Mən Əz kolumni ularning üstigə silkiymən, ular əzli riqə kul kəlinəuqilaroja olja bolidu; xuning bilən silər samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pärwardigarning Meni əwətkənlikini bilisilər. **10** Nahxilərnı yangritip xadlan, i Zion kizi; qünki mana, keliwatimən, arangda makanliximən, daydu Pärwardigar, **11** — wə xu künidə kəp əllər Pärwardigaroja baqlinidu, Manga bir həlk bolidu; arangda makanliximən wə silər samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pärwardigarning Meni əwətkənlikini bilisilər; **12** xuningdək Pärwardigar Yəhədanı Əzining «mukəddəs zəmini»də nəsəwisi boluxkə miras kəlidu wə yəna Yərusəlemni talliwəlidu. **13** Barliq ət igiliri Pärwardigar aldidə süküt kəlsun! Qünki U Əzining mukəddəs makanidin kəzojəldi!»

3 Andin u manga Pärwardigarning Pərixtsi aldidə turuwatkan bax kahin Yəxuani, xuningdək Yəxuaning ong təripidə uning bilən düxmənlixikə turojan Xəytanni kərsətti. **2** Pärwardigar Xəytanoja: «Pärwardigar seni əyiblisun, i Xəytan! Bərhək, Yərusəlemni talliwəlojan Pärwardigar seni əyiblisun! Bu [kixi] ottin tartiwəlinəjan bir ququla otun əməsmu?» — dedi. **3** Yəxua bolsa paskina kiyimlərnı kiygən həlda Pərixtinin aldidə turatti. **4** U Uning aldidə turuwatқанlaroja: «Bu paskina kiyimni uningdin salduriwətinglar» — dedi wə uningoja: «Kəra, Mən kəbihləkingni sandin elip kəttim, sanga həytləlik kiyim

kiygüzdüm» — dedi. **5** Mən: «Ular bexioqa pakiz bir səllini orisun!» — dedim. Xuning bilən ular pakiz bir səllini uning bexioqa orap, uningoga kiym kiydürdi; Pərwərdigarning Pərixtsi bir yanda turatti. **6** Wə Pərwərdigarning Pərixtsi Yəxuaşa mundak jekilidi: — **7** «Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar mundak dəydu: — Əgər yollirimda mangsang, tapiliojinimni qing tutsang, Mening əyümni baxkursən, hoylirimoqa karaydioqan bolisən; sanga yenimda turuwatqanlarning arisida turux hōqūqini berimən. **8** — I bax kašin Yəxua, sən wə sening aldingda olturoqan həmrəhliring anglanglar (qūnki ular bexarətlīk adəmlər): — Mana, Mən «Xah» dəp ataloqan kulumni məydanəqa qikirimən. **9** Mana, Mən Yəxuaning aldioqa qoyəjan taxka kara! — Bu bir taxning üstidə yəttə kəz bar; mana, Mən uning nəxixlinini Əzüm oymən, — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar, — wə Mən bu zeminning kəbihlikini bir kün iqidila elip taxlaymən. **10** Xu küni, — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar, — hərbiringlar əz yekininglarni üzüm teli wə ənjür dərihi astioqa olturuxka təklip kilisilər».

4 Andin mən bilən səzləxiwatqan pərixta kaytip kelip meni oyoqitiwatti. Mən huddi uyqusidin oyoqitiwetilgan adəmdək bolup qaldim; **2** U məndin: «Nəmini kərdüŋ?» dəp soridi. Mən: «Mana, mən pütünləy altundin yasaloqan bir qiraəqdanni kərdüm; uning üsti tərpidə bir qaqa, yəttə qiriqi wə yəttə qiraəqka tutixidioqan yəttə nəyqə bar ikən; **3** uning yəsidə ikki zəytun dərihi bar, bərsi onğ tərəptə, bərsi sol tərəptə», dedim. **4** Andin jəwəbən mən bilən səzləxiwatqan pərixtidin: «I təksir, bular nəmə?» — dəp soridim. **5** Mən bilən səzləxiwatqan pərixta manga jəwəbən: «Bularning nəmə ikənlikini bilməmsən?» — dedi. Mən: «Yak, təksir» — dedim. **6** Andin u manga jəwəbən mundak dedi: «Mana samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigarning Zərubbabəlgə kəloqan səzi: «Ix kük-qudrat bilən əməs, iktidar bilən əməs, bəlki Mening Rōhim arkilik pütidu! — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar. **7** — I bəyüq taəq, sən zadi kim? Zərubbabəl aldida sən tüzləŋlik bolisən; u [ibadəthanining] əŋg üstigə jipsima taxni qoyidu, xuning bilən uningəqa: «İltipatlīk bolsun! İltipat uningəja!» dəgən towlaxlar yangrap anglinidu». **8** Andin Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **9** «Zərubbabəlning kəli muxu əyning ulini saldi wə uning kəlliri uni pütüridu; xuning bilən silər samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigarning Məni əwətkənlikini bilisilər. **10** Kim əmđi muxu «kikiq ixlar boləjan kün»ni kəzgə ilmisun? Qūnki bular xadlinidu, — bərhək, bu «yəttə» xadlinidu, — Zərubbabəlning kəli tutqan tik əlqəm texini kərgəndə xadlinidu; bu «[yəttə]» bolsa Pərwərdigarning pütkül yər yüzigə səpsəlip karəwatqan kəzliridu». **11** Mən jəwəbən pərixtidin: «Qiraəqdanning onğ wə sol tərpidə turoqan ikki zəytun dərihi nəmə?» dəp soridim; **12** wə ikkinqi kətim soalni qoyup uningdin: «Uların yənidiki ikki altun nəyqə arkilik əzlikidin «altun» kuyuwatqan xu ikki zəytun xəhi nəmə?» dəp soridim. **13** U məndin: «Bularning nəmə ikənlikini bilməmsən?» dəp soridi.

Mən: «Yak, təksir» — dedim. **14** U manga: «Bular pütkül yər-zeminning İgisi aldida turuwatqan «zəytun meyida məsih kəlinəjan» ikki oəqul balidur» — dedi.

5 Andin mən yənə bəximni kətürüp, mana bir uqar oram yazmini kərdüm. **2** U məndin: «Nəmini kərdüŋ?» dəp soridi. Mən: «Bir uqar oram yazmini kərdüm; uzunluğu yigirmə gəz, kəŋlikli on gəz ikən» — dedim. **3** U manga: «Bu bolsa pütün zemin üstigə qikiriləjan lənəttur; qūnki hərbir oəqirlik kəloqūqi bu tərpidə yeziləqini boyiəqə üzüp taxlinidu; wə kəsəm iəqkūqiləning hərbiri u tərpidə yeziləqini boyiəqə üzüp taxlinidu». **4** — «Mən bu [yazmini] qikirimən» — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar, «wə u oəqirning əyigə həmdə mənim bilən yaləqəndin kəsəm iəqkūqinings əyigə kiridu wə xu əydə qənuq uni yəəqəq-taxliri bilən qəxupla yəwetidu». **5** Andin mən bilən səzləxiwatqan pərixta qikip manga: «Əmđi bəximni kətürgin, nəmining qikəwatqinini kətür bəq» — dedi. **6** Mən: «U nəmə?» — dəp soridim. U manga: «Bu qikəwatqan «əfəh» səwitidur», wə: «Bu bolsa [xu rəzilərləning] pütün zəmindiki kiyəpətidur» — dedi. **7** Əfəh səwitinings əəzidin dūmiləq bir qəquxun kətürüldi, mana, əfəh səwiti iqidə bir əyal olturatti. **8** U: «Bu bolsa, rəziləlik»tur» — dəp, uni əfəh səwiti iqigə qayturup taxlap, əfəhning əəzioqa əəjir qəəquxunni taxlap qoydi. **9** Bəximni kətürüp, mana ikki əyalning qikəŋlikini kərdüm; xamal ularning kənatlirini yəlpütüp turatti (ularning ləyləkningkidəq kənatliri bar idi); ular əfəhni əsman bilən zeminning otturisioqa kətürdi. **10** Mən bilən səzləxiwatqan pərixtidin: «Ular əfəhni nəgə kətürüp mangidu?» — dəp soridim. **11** U manga: Ular əfəh üqün «Xinar zəmini»da bir əy səlixka kətti; əy bərpə kəlinəqəndin kəyin, əfəh səwiti xu yərdə əz turaləqəusioqa qoyulidu, — dəp jəwəb bərdi.

6 Andin mana, mən yənə bəximni kətürüp, ikki taəq otturisidin tət jəŋg hərwisining qikəŋlikini kərdüm. Taəqlar bolsa mis taəqlar idi. **2** Bərinqi jəŋg hərwisidiki kizil atlar idi; ikkinqi jəŋg hərwisidiki kara atlar idi; **3** üqinqi jəŋg hərwisidiki əq atlar, tətinqi jəŋg hərwisidiki küqlük qipar atlar idi. **4** Mən jəwəbən mən bilən səzləxiwatqan pərixtidin: «Təksir, bular nəmə?» — dəp soridim. **5** Pərixta manga jəwəbən: «Bular pütkül yər-zeminning İgisinings hūzuridin qikəŋ asmanlarning tət rəhi. **6** Kara atlar kətiləjan hərwə ximaliy zəminlar tərəpkə kiridu; əqlar ularning kəyindin mangidu; qiparlar bolsa jənubiy zəminlar tərəpkə mangidu. **7** Andin muxu küqlük atlar qikip yər yüzidə uyəq-buyəq kəzixkə aldıraydu» — dedi. U ularəqa: «Məŋgırlar, yər yüzidə uyəq-buyəq məŋgırlar» — dedi; ular yər yüzidə uyəq-buyəq mangdi. **8** Wə U manga ünlük əwazda: «Kəra, ximaliy yər-zəminlar tərəpkə mangoqanlar Mening Rōhimdiki əqqikni ximaliy zəmin tərəptə bəsikturdi» — dedi. **9** Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **10** Sürgün bolup kəlgənlərdin, yəni Həlday, Tobiya wə Yədəyadin səwəqətlərnı qəbul kəloqin; xu küni ular Bəbildin kelip qūxkən əyğə, yəni Zəfəniyaning oəqli Yosıyaning əyigə kirgin; **11** xundak, kūmūx wə altunni qəbul kəloqin, bulardın qəmbərsiman bir təjni təkup wə təjni Yəhəzadəkning oəqli bax kašin

Yəxuaning bexioja kiygüzgin; **12** wə Yəxuaqə: «Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigarning mundak dəydu: Xarənglar, «Xah» dəp atəlojan insan! U əz tūwidin ornida kəturinip, Pərwərdigarning ibadəthanisini kūrīdu» — dēgin. **13** «Bərhək, Pərwərdigarning ibadəthanisini kūrəuqū dəl xu bolīdu; u xu xahənə xan-xərapni zimmisigə elip, əz təhtigə olturup həkūm sūridu; u təhtəkə olturidəjan kahin bolīdu; hatirjamlik-aramlikni elip keliədiəjan həkmarlik ular ikkisi arisida bolīdu. **14** Muxu qəmbərsiman taj Pərwərdigarning ibadəthanisida Hələm, Tobiya, Yədayalarəja wə Zəfaniyaning oqlining mēhribanlikəja bir əslətmə üqūn qoyulīdu. **15** Wə yirəkta turuwatqanlar kēlip Pərwərdigarning ibadəthanisini kūrux hizmitidə bolīdu; xuning bilən silər samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigarning Meni əwətkənlilikni bilisilər; əgər Pərwərdigarning awazini kəngül koyup anglisanglar bu ix əməlgə axurulīdu».

7 Darius padixahning tətinqi yili tokkuzinqi ay, yəni «Hisləw»ning tətinqi kuni, Pərwərdigarning səzi Zəkəriyaqə kəldi. **2** Xu qaəda Bəyt-əl xəhridikilər Xerəzar wə Rəgəm-Mələklərni Pərwərdigardin iltipət soraxkə əwətkənidi. **3** Bəyt-Əldikilər: «Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigarning əyidiki kahinlardin, xuningdək pəyoqəmbərlərdin: «Həbirimiz kəp yillardin bəri kiləjiniimizdək, bəxinqi ayda həbirimiz yənila əzimizni baxkılardin ayrip, yioqə-zarəja olturuximiz kərəkmu?» — dəp sorənglar» dəp tapiləyənidi. **4** Pərwərdigarning səzi mənə kēlip mundak dēyildi: — **5** «Zemindəki barlik turuwatqan həkəkə həm kahinlarəja səz kilip mundak soriojin: — «Silər muxu yətmix yildin bəri bəxinqi ay wə yəttinqi aylarda roza tutup yioqə-zar kiləjininglarda, silər mənə, həkikətən mənə roza tuttinglarmu? **6** Yegininglar, iqlininglar, bu pəkət əzünglər üqūnla yəp-iqlininglardin ibarət boldi əməsmu? **7** Bular Yerusəlem wə uning ətrapidiki xəhərləri ahalilik boləjan, taza awatlxəjan qəqlarda, jənubiy Yəhuda wə təwən tüzənglik ahalilik boləjan qəqlarda, Pərwərdigər burunki pəyoqəmbərlər arkilik jakarlıqəjan səzlər əməsmu? **8** Pərwərdigarning səzi Zəkəriyaqə kēlip mundak dēyildi: — **9** «Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigər mundak dēydu: — «Həkikij adalətni yūrgüzünglər, bir-biringlarəja mēhir-muhəbbət wə rəhim-xəpəkət kərsitinglar, **10** tul hotun wə yetim-yəsirlərni, yat adəmlər wə namratlarni bozək kilmənglar; həkqim əz kərindixəja kənglidə yamanlik oylimisun. **11** Biraq [ata-bowiliringlar] anglaxni rət kiləjan, ular jahillik bilən boynini toləpə, anglimaskə kulaklırini əqəjir kiləjan; **12** ular Təwrat qanunini wə samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigarning Əz Rohi bilən burunki pəyoqəmbərlər arkilik əwətkən səzlırini anglimaslik üqūn kənglini aləstək kattik kiləjanidi; xunga samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigardin intayin kattik qəzəp qūxkən; **13** xundək boldiki, Mən ularni qakiroqənda ular anglaxni rət kiləjəndək, ular qakiroqənda Məmmu anglaxni rət kildim» — dēydu samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigər, **14** — «wə Mən ularni ular tonumaydijəjan barlik əllər arisioqə kara kuyun bilən tarkitiwəttim;

ularning ketixi bilən zemin wəyran boləjan, andin uningdin ətkənlərmu, kaytqanlarmu boləjan əməs; qūnki ularning səwəbidin illik zemin wəyranə kilinəjan».

8 Wə samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigarning səzi mənə kēlip mundak dēyildi: — **2** «Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigər mundak dēydu: «Məning Zionəja bəqləjan otluk muhəbbitim kəynəp taxti; Məning uningəja bəqləjan otluk muhəbbitim tūpəylidin [uning dūxmənlikrigə] qəzəpim kəynəp taxti. **3** Pərwərdigər mundak dēydu: «Mən Zionəja kəytip kəldim, Yerusəlemning otturisida mənəlikimən; Yerusəlem «Həkikət xəhəri» dəp atilīdu, samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigarning tēqi «Mukəddəs Taq» dəp atilīdu. **4** Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigər mundak dēydu: «Kəri boway-momaylar yənə Yerusəlemning koqlirida olturidəjan bolīdu; künliri uzun bolup, hərbiri həsisini qolida tutup olturīdu; **5** xəhərnin koqliri oynawatqan oqul-kiz balılar bilən lik tolıdu. **6** Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigər mundak dēydu: — «Bu ix xūnlərdə bu həlkning qəldisining kəzige əjayib karamət kərūnidiəjan bilən, u Məning kəzümgə karamət kərūnəmdu?» — dēydu samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigər. **7** Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigər mundak dēydu: — «Mənə, Mən Əz həlkimni xərkiy zeminlardin, qərbiy zeminlardin kūtquzimən; **8** Mən ularni elip kelimən, ular Yerusəlemə mənəlikidə; ular Məning həlkim, Mən həlkikət wə həkkəniylikta ularning Hudasi bolimən». **9** Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigər mundak dēydu: — «Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigarning əyining uli selinəjan künidə hazır boləjan pəyoqəmbərlərnin aqzidin muxu künlərdə bəyan kiliniwatqan munu səzlərni ixitiwətsilər, mukəddəs ibadəthanənin quruluqxəja kolonglar kūqlük kilinsun! **10** Qūnki xu künlardin ilgiri insan üqūn ix həkə yok, at-ulaq üqūnmu ix həkə yok idi; jəbir-zulum tūpəylidin qikkūqi yaki kirgūqi üqūn aman-esənlilik yok idi; qūnki Mən hərbir adəmnə əz yekiniəja dūxmənəltürdüm; **11** biraq Mən bu həlkning qəldisioqə burunki künlərdikidək bolmaymən, dēydu samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigər; **12** qūnki uruk həsululluk bolīdu, üzüm teli mēwiləydu, tupraq ündürmilirini berīdu, asmanlar xəbnəmlirini berīdu; xuning bilən mən bu həlkning qəldisioqə muxularning həmmisini igə kildurimən. **13** Xundək əməlgə axurulīduki, silər əllər arisida lənət bolup qəlojininglarning əksiqə, i Yəhuda jəməti wə Israil jəməti, Mən silərni kūtquzimən, silər [ularəja] bəht-bərikət bolisilər; kərkəmənglar, kollıringlar kūqlük kilinsun! **14** Qūnki samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigər mundak dēydu: — Silərnin ata-bowiliringlar Məning qəzəpimni kəzoqəjoqənda Məning silərgə yamanlik yətküzūx oyida boləjini wə xu [jəza] yolidin yanmiojiniimdək — dēydu samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigər — **15** Mən hazır, muxu künlərdə yənə Yerusəlem wə Yəhuda jəmətigə yaxhilik yətküzūx oyida boldum; kərkəmənglar. **16** Muxu ixlarəja əməl kilinglar: — Həbiringlar əz yekininglarəja həkikətəni səzlənglar; dərəwazilinglarda həkikətə,

aman-tinqlikka uyoqun hokümlarni yürgüzinglar; **17** heqkim konglida öz yekiniya yamanlik oylimisun; heqkandak yaloqan kassamga xerik bolmanglar; qünki Män däl bularning hëmmisiga nêprätlinimän, daydu Pêrwêrdigar. **18** Wê samawi koxunlarning Sêrdari bolôqan Pêrwêrdigarning sezi manga kelip mundak deyildi: — **19** Samawi koxunlarning Sêrdari bolôqan Pêrwêrdigar mundak daydu: — «Tetinqi aydiki roza, baxinqi aydiki roza, yëttinqi aydiki roza wê oninqi aydiki roza Yêhuda jëmätigê huxallik wê xad-huramlik, bëhtlik ibadët sorunliri bolidu; xunga hëqiqët wê hatirjämlik-tinqliqni sêyüinglar. **20** Samawi koxunlarning Sêrdari bolôqan Pêrwêrdigar mundak daydu: — «Nuroqun kowmlar wê kôp xêhêrlarning ahalisi yonê muxu yergê kelidu; **21** bir xêhêrdê turuwatqanlar baxka bir xêhêrgê berip ularoq: «Pêrwêrdigardin iltipat tilêxkê, samawi koxunlarning Sêrdari bolôqan Pêrwêrdigarni izdêxkê tez barayli; mænmu barimän!» — daydioqan bolidu. **22** Kêp kowmlar wê küqlük êllêr Pêrwêrdigardin iltipat tilêxkê, samawi koxunlarning Sêrdari bolôqan Pêrwêrdigarni izdêxkê Yerusalemôq kelidu. **23** Samawi koxunlarning Sêrdari bolôqan Pêrwêrdigar mundak daydu: — «Xu künlêrdê hêrhil tilda sezlaydioqan êllêrdin on nêpêr adêmi qikip Yêhudiyr bir adêmning tonining etikini tutuwelip uningôq: «Biz sên bilên barayli; qünki Hudani sên bilên billidur, dêp angliduk» — daydu.

9 Pêrwêrdigarning sêzidin yüklângên bexarët — Hadrak zemini wê Dêmaxk üstigê konidu (qünki Pêrwêrdigarning nêziri adêmlêr wê Israilning barlik kâbililiri üstididur); **2** U bularoqê qegridax bolôqan Hamatka, Tur wê Zidon üstigimu konidu. Tur tolimu «dana» bolôqâqka, **3** ezi üqün kôroqan kuroqan, kümüxni topidêk, sap altunni kôqilardiki patkâktêk dëwilêp kôyoqan. **4** Mana, Rêb uni mal-dunyasinin ayriwetidu, uning küqini dengizda yok kilidu; u ot têripidin yêp ketilidu. **5** Axxelon buni kôrüp kôrkidu; Gazamu kôrüp azablinip toloqinip ketidu; Êkronmu xundak, qünki uning arzu-ümidî tozup ketidu; padixah Gazadin yokap ketidu, Axxelon adêmsatsiz qalidu. **6** Xuning bilên Axxodta haramdin bolôqan birsi turidu; Mên Filistiylarning mœquruluqê wê pêhrini yokitimän. **7** Mên aqzidin kanlarni, uning haram yegên yirginlik nêrsilêrni qixliri arisidin elip ketimän; andin kelip qalôqanlar bolsa, ular Hudayimizôqê tawê bolup, Yêhudada yolbaxqi bolidu; Êkronning ornî Yêbus kâbilisidikilêrgê ohxax bolidu. **8** Mên koxun tüpêylidin, yêni etüp kêtüqî wê kaytip kalgüqi tüpêylidin Êz eýüm êtrapida qedirimni tiktürimän; êzgüqi kaytidin uningdin etmâydu; qünki Êz kôzüim bilên kôzitimän. **9** Zor xadlan, i Zion kizi! Tântênêlik nida qil, i Yerusalem kizi! Karanglar, padixahing yeningôqê kelidu; U hêkqaniy wê nijatlik bolidu; Kêmtêr-mêmîn bolup, Mada êaxkê, yêni êxêk têhiyigê minip kelidu; **10** Xuning bilên Mên jêng harwilirini Êfraimdin, Atlarni Yerusalemidin mahrum kiliwetimän; Jêng okyasimu elip taxlinidu. U bolsa êllêrgê hatirjämlik-tinqliqni jakarlap yêtküzidu; Uning hêkümranliq dengizdin dengizôqê, [Êfrat] deryasidin yêr yüzining qatirigiqê bolidu. **11** Êmdi seni bolsa, sanga qixürülgên êhdê keni tüpêylidin, Mên arangdiki mähbuslarni susiz orêktin azadliqka qikirimän. **12**

Mustêhkêmi jayoqê kaytip kelinglar, i arzu-ümidning mähbusliri! Bügün Mên jakarlap eytimänki, tartqan jazaliringning êksini ikki hêssilêp sanga kayturimän. **13** Qünki Êzüim üqün Yêhudani okyadêk egildürdüm, Êfraimni ok kilip okyaoqê saldim; Mên oqul baliliringni ornidin turoqüzimän, i Zion — ular sening oqul baliliringôqê karxi jêng kilidu, i Gretsiyê! i Zion, Mên seni palwaning kolidiki qiliqtêk kilimän. **14** Pêrwêrdigar ularning üstidê kôrinidu; Uning oki qakmâktêk etilip uqidu. Rêb Pêrwêrdigar kanayni qalidu; U jênubtiki dâhxatlik kara kuyunlarni billê elip yürüx kilidu. **15** Samawi koxunlarning Sêrdari bolôqan Pêrwêrdigar ular üqün mudapiê bolidu; ular salôqê taxlirini kukum kilip, dâssêp qâyloydu; ular iqiwelip, xarab kâyipini sürgênlêrdêk kiyqas-sürên kêtüridu; ular [kanoqê] milângên kurbangahning büjêkiliridêk, [kanoqê] tolduruloqan qakilardêk bolidu. **16** Xu küni Pêrwêrdigar bolôqan ularning Hudasi ularni Êzüim bakqan padam bolôqan hêlkim dêp bilip kutküzidu; qünki ular taj gêhêrliridêk Uning zemini üstidê kêtürülidu. **17** Xunqê zordur Uning mêhribanliki, xunqê kältistur Uning güzêlliki! Ziraêtlêr yigitlêrni, yengi xarab kizlarni yaxnitidu!

10 Pêrwêrdigardin «keyinki yamoqur» pêslidê yamoqurni têlêp kilinglar; Pêrwêrdigar qakmaklarni qakturup, ularoqê mol yamoqurlarni, xuningdêk hêrbirigê etizda ot-qêplêrni beridu. **2** Qünki «êy butliri» bimânê gâplêrni eytqan, palqilar yaloqan «alamêtlêrni kergên, tuturuksiz qüxlêrni sêzilgên; ular kûruk tawêlli beridu. Xunga hêlk koy padisidêk ténêp ketti; ular padiqisi bolmioqâqka, azar yemêktê. **3** Mening oqêzipim padiqilaroqê kôzoqaldi; Mên muxu «têkê» [yetêkqilêrni] jazalaymên; qünki samawi koxunlarning Sêrdari bolôqan Pêrwêrdigar Êz padisidin, yêni Yêhuda jëmätidin hawêr elixkê keldi; U jêngdê ularni Êzining hâywetlik etidêk kilidu. **4** Uningdin [yêni Yêhudadin] «Burjêk Texi», uningdin «Kozuk», uningdin «Jêng Okyasi», uningdin «Hëmmigê hêkümranlik Kiloquqi» qikidu. **5** Xuning bilên ular jêngdê, [düxmênlêrni] kôqilardiki patkâkni dâssigândêk qâyloydioqan palwanlardêk bolidu; ular jêng kilidu, qünki Pêrwêrdigar ular bilên billidur; ular atlik êskêrlêrnimu yêrgê karitip koyidu. **6** Mên Yêhuda jëmätini küqeytimän, Yüsüpning jëmätini kutküzimän; Mên ularni kaytidin oltureklêxixkê kayturimän; qünki Mên ularoqê rêhim-xêpkêtni kôrsitimän. Ular Mên hêqkaqan taxlawêtmigândêk bolidu; qünki Mên ularning Hudasi Pêrwêrdigarmän; Mên ularoqê jawab berimän. **7** Êfraimdikêlêr palwandêk bolidu, kêngülliri xarab kâyipini sürgênlardêk huxallinidu; ularning baliliri buni kôrüp huxallinidu; ularning kengli Pêrwêrdigardin xadlinidu. **8** Mên üxkirtip, ularni yioqimän; qünki Mên ularni bädêl têlêp hêrlükka qikirimän; ular ilgiri kôpiyip kêtêkândêk kôpiyidu. **9** Mên ularni êllêr arisida uruktêk qaqimän; andin ular Mênî yirâk jaylarda êslâydu; xuning bilên ular baliliri bilên hâyat kôlip, kaytip kelidu. **10** Mên ularni kaytidin Misir zeminidin elip kelimän, Asuriyêdinmu qikirip yioqimän; ularni Gilead wê Liwan zeminiôqê elip kirgüzimän; yêr-zemin ularni patkuzalmay qalidu. **11** Xundak kiling, U jêbir-

japa dengizidin o'tip, dengizdiki dolqunlarni uridu; Nil daryasining tagliri kurup ketidu; Asuriyoning ma'jururluki wə pəhri pəs kilinidu, Misirdiki xahana hasimu yokiľidu. **12** Mən ularni Pərwərdigar arķilik kütəyitimən; ular Uning namida mangidu, dəydu Pərwərdigar.

11 I Liwan, ot sening kedir dərəhliringni yəp ketixi üqün, dərəzilirini aq! **2** Waysanglar, i kəriəyaylar, qünki kedir yikildi, esil dərəhlər wəyran kilindi; waysanglar, i Baxandiki dub dərəhliri, qünki baraxsan orman yikiltildi! **3** Padiqilarning waysiojan awazini angla! Qünki ularning xəripi [bolojan qimən-yaylak] wəyran kilindi; arslanlarning hərķirigan awazini angla! Qünki İordan daryasining pəhri bolojan [bük-baraxsanliq] wəyran kilindi. **4** Pərwərdigar Hudayim mundaq dəydu: — Booquzłaxķa bekitilgan padini baķķin! **5** Ular ni setiwalojanlar ularni booquzliwətkəndə heq gunahkar dəp karalmaydu; ularni setiwətkənlər: «Pərwərdigaro xükrü! Qünki beyip kəttim!» — dəydu; ularning əz padiqiliri ularoķa iqini heq aqrıtmaydu. **6** Qünki Mən zeminda turuwatkanlaroķa yənə iqimni heq aqrıtmaymən, dəydu Pərwərdigar; — wə mana, Mən adəmlərni, hər birini əz yekininin kəlioķa wə əz padixahining kəlioķa tapxurımən; mana, bular zeminni harab kilidu, Mən ularni bularning kəlidin heq kutkuzmaymən. **7** Xunga mən «booquzłaxķa bekitilgan pada»ni beķip turdum, bolupmu padining arisidiki miskin məminlərni baķķtim. Mən əzümgə ikki tayakni aldim; birinçisini «xapaət», ikkinçisini «rixətə» dəp atidim; xuning bilən mən padini baķķtim. **8** Xuningdək Mən bir ay iqudə üq padiqini halak kildim; Mening jenim bu [həłktin] bizar boldi wə ularning jeni Meni əq kerdı. **9** Mən: «Mən silərni baķmaymən; ələy dəp kəlojanlırı əlöp kətsun; halak bolay dəp kəlojanlırı halak bolsun; tirik kəlojanlarning həmmisi bir-birining gəxini yesun» — dedim. **10** Mən «xapaət» dəgan tayikimni elip sunduriwəttim, xuningdək Mening barliq əllər bilən bolojan əhdəmnı sunduruwəttim. **11** Əhdə xu küni bikar kiliwəttildi; xunga pada arisidiki manga diķķət kəlojan miskin məminlər buning Pərwərdigarning səzi ikənlikini bilip yətti. **12** Wə mən ularoķa: «Muwapıķ kərsənglar, mening ix həķķimni beringlar; bolmisa boldi kilinglar» — dedim. Xunga ular mening ix həķķimgə ottuz kümüx tənggini tarəzioķa saldı. **13** Wə Pərwərdigar manga: «Mana bu ular Manga bekitkən kəltis baħa! Uni sapalqining əldioķa taxlap bar!» dedi. Xuning bilən mən ottuz kümüx tənggini elip bularnı Pərwərdigarning əyide, sapalqining əldioķa qəriwəttim. **14** Andin mən Yəħuda bilən İsrailning kərindaxlıķını üzüx üqün, ikkinçi tayikimni, yəni «rixətə»ni sunduruwəttim. **15** Andin Pərwərdigar manga mundaq dedi: «Sən əmdi yənə ərziməs padiqining kəralılrini al. **16** Qünki mana, Mən zeminda bir padiqini ornidin turojuzimənkı, u halak bolay dəgənlərdin həwər almaydu, tənəp kətkənlərni izdimaydu, yarılanojanlarnı sakaytmaydu, saqlamlarınmu baķmaydu; u bəłķi səmrigənlərnin gəxini yəydu, hətta tuyaklırini yirip yəydu. **17** Padini taxlıwətkən ərziməs padiqining həlioķa way! Kiliq uning biliki wə ong kəziğə qüxidu; uning biliki pütünləy

yigiləydu, uning ong kəzi pütünləy kərangəqulixip ketidu.

12 Pərwərdigarning İsrail toqrulux səzidin yükləngən bəxarət: — Asmanlarnı yayəuqı, yərninğ ulını saləuqı, adəmninğ roħını uning iqudə Yəsiəuqı Pərwərdigar mundaq dəydu: — **2** Mana, Mən Yerusalemnı ətrapidikı barliq əllərgə kixilərnı dəkkə-dükkigə salıdıojan apķur kiliməni; Yerusalemoķa qüxıdıojan muħasirə Yəħudaəjimu qüxıdu. **3** Xu küni əməlgə axurılıduki, Mən Yerusalemnı barliq əllərgə əqir yük bolojan tax kiliməni; kim uni əziğə yüklisə yarılannay kəlmaydu; yər yüziđiki barliq əllər uningə jəng kiliwxə yiojilidu. **4** Xu küni Mən həmmə atlarnı sarasimigə selip, atlıklarnı sarang kiliş urımən; birəķ Yəħuda jəmətinı kəzümdə tutımən; əllərdiki hər bir atnı bolsa korlūq bilən uruwetımən. **5** Xuning bilən Yəħudaning yolbaxqiliri kənglidə: «Yerusalemda turuwatkanlar samawı kəxunlarning Sərdari bolojan Pərwərdigar, ularning Hudasi arķilik manga kütq bolıdu» dəydu. **6** Xu küni Mən Yəħudaning yolbaxqilirini otunlar arisidiki otdandəķ, ənqilər arisidiki məx'əldəķ kiliməni; ular ətrapidikı barliq əllərni, yəni ong wə sol təripidikilərnı yəwətidu; Yerusalemdikilər yənə əz jayıda, yəni Yerusalemlə xəhiridə turıdıojan bolıdu. **7** Pərwərdigar əwwal Yəħudaning qədirlirini kutkuzıdu; səwəbi — Dawut jəmətininğ xan-xəripi həmmə Yerusalemda turuwatkanlarning xan-xəripi Yəħudaningkidin uluqılanmaslıķı üqündur. **8** Xu küni Pərwərdigar Yerusalemda turuwatkanlarnı koşdıydu; ularning arisidiki ələngxip kəlojanlarmu xu küni Dawuttəķ palwan bolıdu; Dawut jəməti bolsa Hudadak, yəni ularning əldidiki Pərwərdigarning Pərixisidəķ küqlük bolıdu. **9** Xu küni əməlgə axurılıduki, Yerusalemoķa jəng kiliwxə kəlgən barliq əllərni halak kiliwxə kiriximən. **10** Wə Mən Dawut jəməti wə Yerusalemda turuwatkanlar üstigə xapaət yətküzgüçi wə xapaət tiligüçi Rohni kuyımən; xuning bilən ular əzliri sanjip əltürgən Manga yənə kəraydu; birsining tunji oolı üqün matəm tutup yioķa-zar kətürəndəķ ular Uning üqün yioķa-zar kətürıdu; yəkkə-yəganə oşlıdin juda boləuquninğ dərd-ələm tərktinidəķ ular uning üqün dərd-ələm tartıdu. **11** Xu küni Yerusalemda oյayət zor yioķa-zar kətürülıdu, u Məgiddo jilojisidiki «Hadad-Rimmon»da kətürülgən yioķa-zardəķ bolıdu. **12** Zemin yioķa-zar kətürıdu; hər bir aılə ayrim həlda yioķa-zar kətürıdu. Dawut jəməti ayrim həlda, ularning ayalliri ayrim həlda, Natan jəməti ayrim həlda, ularning ayalliri ayrim həlda; **13** Lawiy jəməti ayrim həlda, ularning ayalliri ayrim həlda; Ximəy jəməti ayrim həlda, ularning ayalliri ayrim həlda; **14** barliq tirik kəlojan aılılər, yəni hər bir aılə ayrim-ayrim həlda wə ularning ayalliri ayrim həlda yioķa-zar kətürıdu.

13 Xu küni Dawut jəməti həmmə Yerusalemda turuwatkanlar üqün gunahni wə paskinilikni yuyıdıojan bir bulak eqilidu. **2** Xu küni xundəķ bolıduki, — dəydu samawı kəxunlarning Sərdari bolojan Pərwərdigar, — Mən məbudlarning namlırini zemindin yökıtimənkı, ular yənə heq əslənməydu; wə Mən pəyojəmbərlərnı wə paskina roħnımu zemindin

qikirip yetkiwetimən. **3** Xundak əməlgə axuruliduki, birəylən yənila pəyojəmbərqlik kilip bexarət berəy desə, uning əzini tuoqan ata-anisi uningə: «Sən həyat kalmaysən; qünki Pərwərdigarning namida yaloqan gəp kiliwatisən» dəydu; andin əzini tuoqan ata-anisi uni bexarət beriwatkinidila sanjip öltüridu. **4** Xu küni xundak boliduki, pəyojəmbərlərnin hər biri əzli bexarət beriwatqanda kərgən kərunüxtin hijil bolidu; ular həkni aldx üqin ikkinqi qupurluk qapanni kiyməydu; **5** U: «Mən pəyojəmbər əməs, mən pəkət terikqimən; qünki yaxliqimdin tartip tupraq bilən tirikqlik kiliwatimən» — dəydu. **6** Əmdi birsi uningdin: «Həy, əmdi sening maydəngdiki bu zəhmətlər nemə?» — desə, u: «Dostlirimning eydə yarilini pəyaldim» — dəp jawab beridu. **7** Oyoqan, i kiliq, Mening padiqimoqə, yəni Mening xerikim boləqan adəmgə qarxi qik, — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar; — Padiqini uruwət, koqlar pətiparaq bolup tarkitiwetilidu; Mən kolumni kikiq peillarning üstigə qüxürüp turoquzimən. **8** Zeminda xundak əməlgə axuruliduki, — dəydu Pərwərdigar, — üqin ikki qismi kirilip əlidu; birək üqin bir qismi uningda tirik qalidu. **9** Andin Mən üqinqi qismini otka kirgüzimən, ularni kümüx tawliqəndək tawlaymən, altun sinaloqandək ularni sinaymən; ular Mening namimni qakirip nida kilidu wə Mən ularəqə jawab berimən; Mən: «Bu Mening həlqim» dəymən; ular: «Pərwərdigar mening Hudayim» — dəydu.

14 Mana, Pərwərdigarəqə has kün kelidu; [u küni] arəngdin mal-mülküq buləq-taləq kilinip bəlxüwəlinidu. **2** Mən barliq əlləni Yerusalemoqə jəng kilixkə yioqimən; xəhər ixəqəl kilinidu, əylər buləq-taləq kilinip, kiz-ayallar ayaq-asti kilinidu; xəhərnin yerimi əsirgə qüxüp sürgün kilinidu; tirik qəloqan həlq xəhərdin elip ketilməydu; **3** Andin Pərwərdigar qikip xu əllər bilən uruxidu; U Uning jəng qəloqan künidikidək uruxidu. **4** Uning putliri xu küni Yerusalemnin xərkij tərapiqin əng aldi boləqan Zəytun teqida turidu; xuning bilən Zəytun teqij otturidin xərk wə qərb tərəpkə yerilidu; zor yooqan bir jiloqə pəyda bolidu; taqonin yerimi ximal tərəpkə, yerimi jənub tərəpkə yetkilidu. **5** Wə silər Mening taqlirimning dəl muxu jiloqisi bilən qaqisilər; qünki taqlarınin jiloqisi Azəlgigə baridu; silər Yəhuda padixahij Uzziyanin künlirida boləqan yər təwrəxtə qəqkininlardək qaqisilər. Andin Pərwərdigar Hudayim kelidu; həmdə Sən bilən barliq «mukəddəs boləquqlar»mu kelidu! **6** Xu küni xundak boliduki, nur tohtap kalidu; parlak yultuzlarmu karəngəqulixip ketidu; **7** Birək u Pərwərdigarəqə məlum boləqan aləhidə bir kün, ya qəqə ya kündüz bolmaydu; xundak əməlgə axuruliduki, qəq kirgəndə, aləm yorutulidu. **8** Xu küni xundak boliduki, həyatliq suliri Yerusalemdin ekip qikidu; ularning yerimi xərkij dengizəqə, yerimi qərbij dengizəqə qarəp əkidu; yazda wə qixta xundak bolidu. **9** Pərwərdigar pütkül yər yüzi üstidə padixah bolidu; xu küni pəkət bir «Pərwərdigar» bolidu, [yər yüzidə] birdinbir Uningla nami bolidu. **10** Gebadin Yerusalemnin jənubidiki Rimmonəqəqə boləqan pütün zəmin «Arəbah»dək tüzənglikkə aylandurulidu; Yerusalemlə bolsa «Binyamin

dərwazisi»din «Birinqi dərwazə»əqəqə wə yənə «Burjək dərwazisi»əqəqə, «Hənanijəlnin munari»din padixahnin xərab kəqəqlirigiqə yukiri kətürülidu, ləkin xəhər yənila əz jayida xu peti turidu; **11** Adəmlər yənə uningda turidu. «Həlak pərmani» yənə həq qüxürülməydu; Yerusalemlə hatirjəmliktə turidu. **12** Wə Pərwərdigar Yerusalemoqə jəng qəloqan barliq əlləni uruxkə ixlətkən wəba xundak boliduki, ular əbə bolsila qəxliri qirip ketidu; kəxliri qənakqlirida qirip ketidu; tilliri əqzida qirip ketidu. **13** Xu küni xundak boliduki, ularning arisioqə Pərwərdigardin zor bir əlakzədik qüxidu; ular hər biri əz yəkinin qəlini tutuxidu, hər birinin qəli yəkinin qəloqə qarxi kətürülidu. **14** Yəhədamu Yerusalemdə jəng kilidu; ətrapidiki barliq əllərnin mal-mülükliki jəm kilip yioqilidu — san-sanəksiz əltun-kümüx wə kiym-keqəqlər bolidu. **15** At, qəqir, təgə, əxək, xundakla ularning bargəqlirida boləqan barliq mal-wəranlar üstigə qüxən wəba yukiriqə wəbaqə ohxəq bolidu. **16** Xundak əməlgə axuruliduki, Yerusalemoqə jəng kilixkə kəlgən həmmə əllərdin barliq tirik qəloqanlar hər yili Yerusalemoqə, padixahkə, yəni samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigarəqə ibadət kilixkə wə «kəpilər həyti»ni təbrikləxkə qikidu. **17** Xundak boliduki, yər yüzidiki qəwm-jəmətlərdin padixahkə, yəni samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigarəqə ibadətə qikiməqanlar bolsa, əmdi ularning üstigə yəmoqur yəqəmaydu. **18** Misir jəməti qikip həzir bolmisa, ularəqimu yəmoqur bolmaydu; birək Pərwərdigar «kəpilər həyti»ni təbrikləxkə qikəydiyəqan barliq əllər üstigə qüxüridiqəqan wəba ularəqimu qüxürülidu. **19** Bu Misirnin jazasi, xundakla «kəpilər həyti»ni təbrikləxkə qikəydiyəqan barliq əllərnin jazasi bolidu. **20** Xu küni ətlarınin qəngəqurəqliri üstigə «Pərwərdigarəqə atilip pak-mukəddəs bolsun!» dəp yezilidu; Pərwərdigarning əyidiki barliq qəqə-qūqilarmu kurbəngəq əldidiki qəqiləroqə ohxəq həsəblinidu; **21** Yerusalemdiki wə Yəhədadiki barliq qəqə-qūqilarmu Pərwərdigarəqə atilip pak-mukəddəs bolidu; kurbənləq qəloqəqlər kəlip ularni elip kurbənləq qəxlirini pixuridu; xu küni samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigarning əyidə «qənanənləq-sodigər» ikkinqi bolmaydu.

zomburluk qaplasturuwaloquqioja eqmən, — daydu samawi qoxunlarning Sərdari bolojan Pərwərdigar. — xunga qəlb-rohinglaroja dikket kilinglar, heqqsinglar wapaszilik qilmanglar! **17** — Silər səzliringlar bilən Pərwərdigarning səwr-takitini koymidinglar, andin silər: «Biz nemə kilip Uning səwr-takitini koymaptuk?» — dəysilər. Səwr-takitini koymiojanlikinglar bolsa dəl: «Rəzillik kiloquqi Pərwərdigarning nəzirədə yaxsidur, U ular din hursən bolidu»; yaki «Adalətni yürütgüzgüqi Huda zadi nədidur?» — degininglərdə bolmamdu!

3 — Mana əmdi Mən Öz əlqimni əwətimən, u Mening aldimda yol təyyarlaydu; silər izdigən Rəb, yəni silər hursənlik dəp bilgən əhdə Əlqisi Öz ibadəthanisioja tuyuksiz kiridu; mana, U keliwatidu, — daydu samawi qoxunlarning Sərdari bolojan Pərwərdigar. **2** — Biraq Uning kəlgən künidə kim qidiyalisun? U kərüngəndə kim turalisun? Qünki U tawlioquqining oti, kirqining akartkuq xoltisidək bolidu; **3** U kümüxnə tawlioquqi həm erioqdioquidək tawlap olturidu; Lawiyning balilirini saplasturidu, ularni altun-kümüxnə tawlioqandək tawlaydu; xuning bilən ular Pərwərdigaroja həqqaniylıktə kilinojan kurbanlıq-hədiyəni sunidu. **4** Andin Yəhuda həm Yerusalemining kurbanlıq-hədiyiliri Pərwərdigaroja kona zamanlardikidək, ilgiriki waqıtlardikidək xerin bolidu. **5** Mən hesab elixkə silərgə yekin kelimən; Mən sehırgərlərgə, zinahorlaroja, yalojan kəsəm iqqiqılərgə, mədikarlarıning həqqını tutuwelip bəzək kiloquqilaroja, tul hotunlar həm yetim-yesirləni harlioquqilaroja, yat adəmləni öz həqqidin ayriwətküqılərgə, xuningdək Məndin heq qorkmiojanlaroja tezdin əyibligüqi guwahqi bolimən, — daydu samawi qoxunlarning Sərdari bolojan Pərwərdigar. **6** Qünki Mənki Pərwərdigar əzgərməsturmən; xunga silər, i Yakupning oquilliri, tığəxmigənsilər. **7** — Ata-bowiliringlarning künliridin tartip silər bəlgilimilirimdin qətnəp, ularni heq tutmiojansilər. Mening yenimioja kaytip kelinglar, Mən yeninglaroja kaytimən, — daydu samawi qoxunlarning Sərdari bolojan Pərwərdigar, — biraq silər: «Biz kandaqmu kaytip kelimiz?» — dəysilər. **8** Adəm Hudaningkini bulisa bolamdu? — Biraq Manga Meningkini bulap kəldinglar. Silər yənə: «Biz kandaqsığə Sanga bulangqilik kiliwatimiz» — dəysilər. Silər «əndin bir» üliux əxriliringlarni həm «kətürmə hədiyələr»ni sunojininglarda xundək kilisilər! **9** Silər eqir bir lənətkə kəldinglar, qünki Manga bulangqilik kiliwatisilər — silər bu pütkül «yat əl» xundək kiliwatisilər! **10** Əmdi əyümdə axlık bolux üqün pütkül «əndin bir» üliux əxrini ambaroja elip kelinglar wə xundəklə Meni sinap bəkinglar, — daydu samawi qoxunlarning Sərdari bolojan Pərwərdigar — Mən asmanning derizilirini qong eqip silərgə patkuzalmioqudək bir bərikətni təküp beridiojanlıqimni kərüp bəkmamsilər? **11** Xundək boləjandila Mən siləni dəp yənə yalmioquqini əyibləymən, u toprikinglardiki mewiləni wəyran kilmaymən; siləning baq-etizliringlardiki tal üzümlər waqitsiz təkülüp kətməydu, — daydu samawi qoxunlarning Sərdari bolojan Pərwərdigar. **12** — Xuning bilən barlık əllər siləni bəhtlik dəp ataydu, qünki yeringlar adəmnə huzurlanduridiojan bir zemin

bolidu, — daydu samawi qoxunlarning Sərdari bolojan Pərwərdigar. **13** — Siləning səzliringlar Manga kattıq təgdi, daydu Pərwərdigar, — biraq silər yənə: «Biz sən bilən kərxilixidiojan nemə sez kilduk?» — dəysilər. **14** — Silər: «Hudaning hizmitidə bolux bihudiliktur» həm: «Uning tapxurukini qing tutuximiz wə samawi qoxunlarning Sərdari bolojan Pərwərdigar aldida matəm tutkan kixilərdək yürüximizning nemə paydisi?» — dəysilər, **15** həm xuningdək: «Təkəbburlarni bəhtlik dəp ataymiz; rəzillik kiloquqılar ronək tapidu; ular bərhək Hudani sinaydu, biraq kütulup ketidu» — dəysilər. **16** Pərwərdigardin əyminiديوjanlar [buni anglap] pat-pat bir-biri bilən mungdaxti; Pərwərdigar uni nəzirigə aldi, səzlirini anglidi. Xuning bilən Pərwərdigarning aldida Uningdin qorkup, Uning namini seojiojanlar üqün əslətmə bolojan bir hatirə kitab yezildi. **17** — Bu kixilər bolsa Əzümmning alahidə gehərimni yioqan künidə Meningki bolidu — daydu samawi qoxunlarning Sərdari bolojan Pərwərdigar — wə Mən huddi adəm öz hizmitidə bolojan oqlioja iqini aqrıtkəndək ularoja iqimni aqrıtimən. **18** Silər kaytip kelisilər wə həqqaniylar bilən rəzilləni, Hudaning hizmitidə bolojanlar bilən bolmiojanlarni park etəyləsilər.

4 — Qünki mana xu kün, humdandək kəydürgüqi kün kelidu; hər bir təkəbburluk kiloquqi həm hər bir rəzillik kiloquqi pahalək bolidu; xu kelidiojan kün ularni kəydüriwetidu, — daydu samawi qoxunlarning Sərdari bolojan Pərwərdigar, — ularoja nə yiltiz nə xah kəldurulmaydu. **2** Ləkin namimdin əyminiديوjan silər üqün, kənatlıridə xipa-dərman elip kelidiojan, həqqaniylıknı parlitidiojan Kuyax ornidin turidu; silər talaroja qikip bordək mozaylərdək kiyojitip oynaysilər; **3** silər rəzilləni qəyləp dəsəwətsilər; ular Mən təyyarlıojan künidə tapininglar astida kül bolidu, — daydu samawi qoxunlarning Sərdari bolojan Pərwərdigar. **4** — Mən Hərəb təcridə pütkül İsrail üqün kulum Musarəja buyruojan kanunni, yəni bəlgilimilər həm həkümləni yadinglarda tutunglar. **5** — Mana, Pərwərdigarning uluq həm dəlxətlik küni kelixtin əwwal Mən silərgə İlyas pəyoqəmbərnə əwətimən. **6** U atılarning kənglini balilaroja mayıl, balılarning kənglini atilaroja mayıl kilidu; undək bolmiojanda Mən kəlip yər yüzini qarəjax bilən uruwətimən.

NEW TESTAMENT

Əysa: — I Ata, ularni kəqürin, qünki ular özining nemə kıliwatқанlığını bilməydu, — dedi.

[Ləxkərlər] qək taxlap, uning kiyimlərini belüxüwəldi.

Luka 23:34

Matta

1 Bu Ibrahîmning oqli wə Dawutning oqli bolojan Əysa Məsihning nəsəbnamə kitabidur: — **2** Ibrahîmdin Ishak tərəldi, Ishaktin Yakup tərəldi, Yakup Yəhuda wə uning aka-ukilirining atisi boldi; **3** Yəhudadin Tamar arkilik Pəraz wə Zərah tərəldi; Pərazdin Həzron tərəldi, Həzrondin Ram tərəldi, **4** Ramdin Amminadab tərəldi, Amminadabdin Nahxon tərəldi, Nahxondin Salmon tərəldi, **5** Salmondin Raħab arkilik Boaz tərəldi, Boazdin Rut arkilik Obəd tərəldi, Obədtin Yəssə tərəldi, **6** Yəssədin Dawut padixah tərəldi. Dawuttin Uriyaning ayali arkilik Sulayman tərəldi, **7** Sulaymandin Rəhoboam tərəldi, Rəhoboamdin Abiya tərəldi, Abiyadin Asa tərəldi, **8** Asadin Yəhoxafat tərəldi, Yəhoxafattin Yəhəram tərəldi, Yəhəramdin Uzziya tərəldi, **9** Uzziyadin Yotam tərəldi, Yotamdin Aħaz tərəldi, Aħazdin Həzəkiya tərəldi, **10** Həzəkiyadin Manassəh tərəldi, Manassəhdin Amon tərəldi, Amondin Yoxiya tərəldi; **11** Babiləja sürgün kilinoqanda Yoxiyadin Yəkoniyah wə uning aka-ukiliri tərəldi. **12** Babiləja sürgün bolojandin keyin, Yəkoniyahdin Xealtiel tərəldi, Xealtieldin Zərubbəbəl tərəldi, **13** Zərubbəbəldin Abihud tərəldi, Abihuddin Eliakim tərəldi, Eliakimdin Azor tərəldi, **14** Azordin Zadok tərəldi, Zadoktin Akim tərəldi, Akimdin Əlihud tərəldi, **15** Əlihuddin Əliazar tərəldi, Əliazardin Mattan tərəldi, Mattandin Yakup tərəldi, **16** Yakuptin Məryəmning eri bolojan Yüsüp tərəldi; Məryəm arkilik Məsih atalojan Əysa tuəquldi. **17** Xundak bolup, Ibrahîmdin Dawutkiqə bolojan arilikta jəmiy on tət əwlad bolojan; Dawuttin Babiləja sürgün kilinoqə jəmiy on tət əwlad bolojan; wə Babiləja sürgün kilinixtin Məsih kəlgüqə jəmiy on tət əwlad bolojan. **18** Əysa Məsihning dunyəqə kelixi mundak boldi: — Uning anisi Məryəm Yüsüpə yatlik boluxkə wədə kilinoqanidi; lekin tehi nikah kilinmayla, uning Mukəddəs Rohtin həmilidar bolojanliki məlum boldi. **19** Lekin uning [boləqusi] eri Yüsüp, durus kixi bolup, uni jəmiyət aldida hijalətkə kəlduruxni halimay, uningdin astirtin ajrixip ketixni niyət kildi. **20** Əmma u muxu ixlarni oylap yüriginədə, mana Pərwərdigarning bir pərixtsi uning qüxədə kərinüp uningə: — Əy Dawutning oqli Yüsüp, ayaling Məryəməni əz əmringgə elixtin kərkma; qünki uningda boləjan həmilə Mukəddəs Rohtin kəlgən. **21** U bir oqul tuəqidu, sən uning ismini Əysa dəp kəyoqin; qünki u əz həlkini gunahlırindin kutkuzidu — dedi. **22** Mana bularning həmmisi Pərwərdigarning pəyoqəmbər arkilik dəğənlirining əməlgə axuruluq üqün boləjan, demək: — **23** «Pak kiz həmilidar bolup bir oqul tuəqidu; ular uning ismini Immanuel (mənisə «Huda biz bilən billə») dəp ataydu». **24** Yüsüp oyoqinip, Pərwərdigarning xu pərixtsisining dəgini boyiqə kilip, Məryəməni əmrigə aldi. **25** Lekin Məryəm boxanoquqə u uningə yəkinlaxmidi. Bu Məryəmnin tunjisi idi; Yüsüp uningə Əysa dəp isim koydi.

2 Əysa Hərod padixah həküm sürgən künlərdə Yəhudiya əlkisining Bəyt-Ləhəmə yezisida dunyəqə kəlgəndin keyin, mana bəzi danixmənlər məxriktin Yərusəleməqə yetip kəlip, pūkrələrdin: **2** Yəhudiylarning

[yengidin] tuəqulojan padixahı kəyərdə? Qünki biz uning yultuzining kətürülgənlikini kərdük. Xunga, uningə səjdə kəloqili kəldük, — deyixti. **3** Buni angliojan Hərod padixah, xuningdək pütkül Yərusəlem həlkimu əlakəzadiliklə qüxti. **4** U pütkül bax kəhinlər wə həlkning Təwrat ustazlırini qəkirip, uların «Məsih kəyərdə tuəquluxi kərkə?» — dəp soridi. **5** Ular: «Yəhudiyađiki Bəyt-Ləhəmə yezisida boluxi kərkə, — qünki pəyoqəmbər arkilik xundak pütülgən: — **6** «İ Yəhudiya zeminidiki Bəyt-Ləhəmə, Həlkning Yəhudiya yətəqilərinin arisida əng kiçiki bolmaydu; Qünki səndin bir yətəqı qıqıdu, U həlkim İsrailarning bəkküqisi bolidu» — deyixti. **7** Buning bilən, Hərod danixmənləni məhpıy qəkırtıp, yultuzning qəqan pəyda boləjanlıkını sürüxtürüp bilıwəldi. **8** Andin: «Berip balini sürüxtə kilip tepinglar. Tapkan həman kəytip manga həwər kilinglar, məmmu uning əldioqə berip səjdə kilip kələy» — dəp, ularni Bəyt-Ləhəməqə yoloqə saldi. **9** Danixmənlər padixahning səzini anglap yoloqə qıkti; wə mana, ular xərkə kərgən həliki yultuz ularning əldida yol bəxlap mangdi wə bala tuəqan yərgə kəlip tohtidi. **10** Ular həliki yultuzni kərginidin intayin kəttik xadlinixti. **11** həmə əyğə kirip, balini anisi Məryəm bilən kərip, yərgə yikilip uningə səjdə kəlixti. Andin, həzinilərinə eqip, altun, məstiki, murməkki kətarlik sowəqətlərinə sunuxti. **12** Ularəqə qüxida Həroddin yəniəqə barməslik toəqrisidiki wəhiy kəlgənliki üqün, ular bəxkə yol bilən əz yurtioqə kəytxiti. **13** Ular yoloqə kətkəndin keyin, Pərwərdigarning bir pərixtsi Yüsüpnə qüxida kərinüp: Ornungdin tur! Bala wə anisi ikkisini elip Misiəqə qəq. Mən sanga ukturəqə u yərdə tuəqin. Qünki Hərod balini yəyitəxkə izdəp kəlidu — dedi. **14** Xuning bilən u ornidin turup, xu kəqila bala wə anisi ikkisini elip Misiəqə kərap yoloqə qıkti. **15** U Hərod əlgüqə xu yərdə turdi. Xundak boldiki, Pərwərdigarning pəyoqəmbər arkilik əldin eytkən: «Ooqlumni Misirdin Mən qəkırdım» dəğən səzi əməlgə axuruldi. **16** Hərod bolsa danixmənlərdin əldənanlıkını bilip, kəttik əzəpələndi. U danixmənlərdin enikliojan wəkitkə əsasən, ədəmləni əwətip Bəyt-Ləhəmə yezisi wə ətrapidiki ikki yax wə uningdin təwən yaxtiki oqul balilərinin həmmisini əltürəguzdi. **17** Xu qəqda Yəməmiya pəyoqəmbər arkilik eytiləjan munu səz əməlgə axuruldi: — **18** «Ramağ xəhıridə bir səda, Aqıq yioqə-zarning piəqanı anglınar, Bu Raħiləning baliliri üqün kətürğən aħ-zarlıri; Balilirining yəq kiliwətilgini tüpəyldin, Təsəllini qəbul kilmay piəqan kətüridu». **19** Əmdi Hərod əlgəndin keyin, Hudaning bir pərixtsi Misirdə tuəqan Yüsüpnə qüxida kərinüp uningə: — **20** Ornungdin tur! Bala wə anisini elip İsrail zeminioqə kəy! Qünki balining jəninə əlməqı boləjanlar əldi, — dedi. **21** Buning bilən Yüsüp ornidin turup bala wə anisini elip İsrail zeminioqə kəytti. **22** U Arhəlausning atisi Hərod padixahning ornioqə təhkə əlturup Yəhudiya əlkisigə həkümranlik kiliwatkinidin həwər tepip, u yərgə kəytxitin kərkəti; wə qüxida uningə bir wəhiy kəlip, Galiliya zeminioqə berip, **23** Nasarət dəp atilidiojan bir yezida əlturəqlaxti. Xuning bilən pəyoqəmbərlər arkilik: «U Nasarətlik dəp atilidu» deyilgini əməlgə axuruldi.

3 Xu qaoqlarda, qomüldürgüçi Yəhya Yəhudiya'diki qel-bayawanoqa kelip 2 kixilergä: — Towa kılinglar! Qünki ərş padixalıqı yekinxılıp kaldı! — döp jakarlawğa baxlıdı. **3** Qünki [qomüldürgüçi Yəhya] bolsa ilgiri Yəxaya pəyoqəmbər bexaritada kərsətkən kixining däl əzi bolup: — «Bayawanda towlaydıqan bir kixining: Rəbning yolını təyyarlanglar, Uning qioqır yollarını tüptüz kılinglar! — degən awazi anglınıdın». **4** Yəhya [pəyoqəmbər] tögə yungidin kılınoqan kiyim kiygən, beligə kən tasma baqlıoqanıdı. Yəydiyini bolsa qekatkılar bilən yawa həra həsili idi. **5** Əmđi Yerusalemlə xəhəri, pütün Yəhudiya əlkişi wə pütkül İordan dərya wadisininə atrapıdiki kixilər uning aldioqa kelixip, 6 gunahlırını ıkrar kixiti wə uning əzlırını İordan dəryasıda qomüldürüxini qobul kixiti. **7** Lekin Pərisiy wə Saduqiy məzhəbıdıkılərdin kəplirining uning qomüldürüxini qobul kıljoqlı kəlgənlikini kərginidə u ularoqa: — Əy yılanlarınq baliliri! Kim siləni [Hudaning] qüxüx aldidə turoqan oqəzipidin qeqinglar döp aghalandurdı?! **8** Əmđi towioqa layıq mewini kəltüringlar! **9** Wə əz ıqlinglarda: «Bizning atimiz bolsa İbrahımdır!» döp hiyal kılıp yürmənglar; qünki Mən xuni silərgə eytip qoyayki, Huda İbrahımoqa muxu taxladınmu pərzəntlərinə apiridə kılalaydu. **10** Palta allıkaqan dərəhlərninq yiltızoqa təngləp qoyuldi; yahxi mewə bərməydiyən hərəkəysi dərəhlər kesilip otka taxlinidu. **11** Mən dərəkə siləni towa kixilinglar üqün suoqa qomüldürimən. Lekin məndin keyin kəlgüçi zat məndin kudratlıktır. Mən hətta uning xəxini kəttürüximu layıq əməsmən; u siləni Muxəddəs Rəhğa həm otka qomüldüridu. **12** Uning soruquçı küriki kolıda turidu; u əz haminini [topa-samandın] təltəküs tazılaydu, sap buoqdayni ambaroqa yioyidu, əmma topa-samanni eqməş otta köydürüwetidu, — dedi. **13** Xu wəktidə, Əysa Yəhyadin qomüldürülxini qobul kılıx üqün Galiliya əlkisidin İordan dəryasi boyioqa, uning yenioqa kəldi. **14** Bıraq Yəhya qomüldürüxə unimay uni tosup: — Əsli qomüldürülxini mən səndin qobul kilixim kerək idi, bıraq sən mening aldımoqa kəpsənoqu? — dedi. **15** Lekin Əysa uningoqa jawabən: — Həzirə xuningoqa yol qoyojın; qünki həkkəniylikning barlık [tələplirini] əməlgə axurux üqün, xundək kiliximizoqa toqıra kelidu, — dedi. Xuning bilən, Yəhya uningoqa yol qoydı. **16** Wə Əysa qomüldürülp bolupla, sudin qıkti; u sudin qıxısi bilən mana, ərşlər uningoqa eqilip, Hudaning Rəhi kəptər kıyapitidə ərxtin qüxüp, üstigə qonuwatkanlıqını kərdi. **17** Wə mana, ərxtin bir awaz: — «Bu Mening səyümlük oqlum, Mən uningdin toluk hursənmən!» — döp anglandı.

4 Andin Əysa Rəhning yetəkqilikidə İblisning sinək-azduruxlırioqa yüzlinix üqün qel-bayawanoqa elip berildi. **2** U kırık keqə-kündüz roza tutkandın keyin, uning qorsıki eqip kətkənədi. **3** Əmđi azdurıquçı uning yenioqa kelip uningoqa: — Əgər sən rasttınla Hudaning Oqlı bolsang, muxu taxlarnı nanoqa aylinıxka buyruojın! — dedi. **4** Lekin u jawabən: — [Təwrattə]: «İnsan pəkət nən bilən əməş, bəlki Hudaning əzdıdın qıqqan hər bir səz bilənmü yaxaydu» döp pütülgən, — dedi. **5** Andin İblis uni mukəddəs xəhərgə elip berip, ibadəthanining əng egiz jayıoqa turoquzup uningoqa: **6** — Hudaning Oqlı bolsang, əzüngni pəskə taxlap bəkkın! Qünki

[Təwrattə]: «[Huda] Əz pərxitilərigə sening həkkıngdə əmr kılıdu; wə «putungning taxka urulup kətməsliki üqün, ular seni kəlliridə kəttürüp yüridu» döp pütülgən — dedi. **7** Əysa uningoqa: «Təwrattə yəne, «Pərwərdigar Hudayingni sinioquçı bolma!» dəpmu pütülgən — dedi. **8** Andin, İblis uni nəhayiti egiz bir taqqa qıqırıp, uningoqa dunyadiki barlık padixahlıqlarnı xəraplırı bilən kərsitip: **9** Yərgə yikilip mənə ibadət kılşan, bularning həmmisini sənə beriwetimən, — dedi. **10** Andin Əysa uningoqa: — Yəqəl, Xəytan! Qünki [Təwrattə]: «Pərwərdigar Hudayingoqla ibadət kıl, pəkət Uningla ibadət-hizmitidə bol!» döp pütülgən, — dedi. **11** Buning bilən İblis uni taxlap ketip kəldi, wə mana, pərxitilər kelip uning hizmitidə boldi. **12** Əmđi [Əysa] Yəhyaning tutkun kılinoqanlıqını anglap, Galiliyagə yol aldı. **13** U Nasarət yezisini taxlap, Zəbulun wə Naftali rayonidiki [Galiliya] dengizi boyıdiki Kəpərnahum xəhərigə kelip orunlasti. **14** Xundək kılıp, Yəxaya pəyoqəmbər ərkiqlər eytiloqan xu bəxarət əməlgə axuruldi, demək: — **15** «Zəbulun zemini wə Naftali zemini, İordan dəryasining neriği tərıpidiki «dengiz yolu» boyıda, «Yat əllərninq makani» boləqan Galiliyadə, **16** Kərangəolukta yaxioqan həlk parlak bir nurnı kərdi; Yəni əlim kəlgənsininə yurtida olturoquqlarəqa, Dəl ularninq üstigə nur qüxti». **17** Xu wəktidin baxlap, Əysa: «Towa kılinglar! Qünki ərş padixahlıqı yekinxılıp kaldı!» — döp jar kilişkə baxlıdı. **18** [Bir küni], u Galiliya dengizi boyıda ketiwetip, ikki aka-uka, yəni Petrus dəpmu atiloqan Simon isimlik bir kixini wə uning inisi Andiriyasni kərdi. Ular belıqçı bolup, dengizə tor taxlawatatti; **19** u ularoqa: — Mening kəynimdin mēnginglar — Mən siləni adəm tutkuçı belıqçı kilimənl! — dedi. **20** Ular xuan belik torlirini taxlap, uningəqa əgixip mangdi. **21** U xu yərdin etüp, ikkinçi bir aka-ukini, yəni Zəbədiyning oqulliri Yəqub wə inisi Yuhənnani kərdi. Bu ikkisi kəmidə atisi Zəbədiy bilən torlirini onxawatatti. U ularnımu qakırdi. **22** Ular dərhal kəmini atisi bilən kaldurup uningəqa əgixip mangdi. **23** Wə Əysa Galiliyanıng həmmə yerini kəzip, ularnıng sinagəqliridə təlim berip, Hudaning padixahlıqının hux həwirini jakarlaytti, həlk arisida hərhil kəsəlləni wə ajiz-meyipləni sakaytti. **24** U toqruluk həwər pütkül Suriya əlkisigə tarkaldı; u yərdiki halayık hərhil bimarlarıni, yəni hərtürlik kəsəllər wə aqrık-siləkləni həmdə jin qaplawkanlarıni, tutkəklilik wə paləq kəsiligə giriptar boləqanlarıni uning aldioqa elip kəlxiti; wə u ularni sakaytti. **25** Galiliya, «on xəhər» rayoni, Yerusalemlə, Yəhudiya wə İordan dəryasining u kətidin kəlgən top-top adəmlər uningəqa əgixip mangdi.

5 Muxu top-top adəmləni kərtip u bir taqqa qıkti; u u yərdə olturojınida, muhlisliři uning yenioqa kəldi. **2** U aozini eqip ularəqa təlim berixkə baxlıdı: — **3** Mubərək, rəhğa namrat boləqanlar! Qünki ərş padixahlıqı ularəqa təwədur. **4** Mubərək, piəqan qəkkənlər! Qünki ular təsəlli tapıdu. **5** Mubərək, yawax-məminlər! Qünki ular yər yüzigə mirashordur. **6** Mubərək, həkkəniylikkə aq wə təxnalar! Qünki ular toluk toyunıdu. **7** Mubərək, rəhımdıllar! Qünki ular rəhim kəridu. **8** Mubərək, kəlbi pak boləqanlar! Qünki ular Hudani kəridu. **9** Mubərək, tinqlik tərəpdarlır! Qünki ular Hudaning pərzəntlır döp atilidu. **10** Mubərək, həkkəniylik yolıda ziyənkəxlikkə

uqriojanlar! Qünki ər x padixahlikı ularoja təwədur. **11** Mubərək, mən üqün baxkılarning həkərət, ziyankəxlik wə hərtürlük təhmütigə uqrisanglar; **12** xad-huram bolup yayranglar! Qünki ər xlərdə katta in'am silər üqün saklanmakta; qünki silərdin ilğiriki pəyowəmbərlərgimu ular muxundak ziyankəxliklərnı kıləjan. **13** Silər yər yüzidiki tuzdursilər. Həlbuki, əgər tuz əz təmini yəkətsa, uninoja qaytidin tuz təmini kəndəkmə kirgüzgılı bolidu? U qəqdin, u həqnemigə yarımə bolup, taxlinip kixilərnıng ayioqi astida dəssilixtin baxkə həq ixkə yarıməydu. **14** Silər dunyanıng nuridursilər. Taoj üstigə selinojan xəhər yoxurunalmaydu. **15** Həqkim qiraqni yekip koyup, üstigə sewətni kəmtürüp koymas, bəlki qiraqədnıng üstigə koyidu; buning bilən, u ey iqidiki həmmə adəmlərgə yorukluk beridu. **16** Xu tərıqıdə, silər nurunglarnı insanlar aldida xundak qəknınglarki, ular yaxhi əməllirınglarnı kərüp, ərxtiki atanglarnı uluqlısun. **17** Meni Təwrat kanunini yaki pəyowəmbərlərnıng yazəqanlirini bikar kıləjili yaki, dəp oylap kəlmanglar. Mən ularni bikar kıləjili əməs, bəlki əməlgə axurojili kəldim. **18** Qünki mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, asman-zemin yokimioquə, uningdə pütülgənlər əməlgə axurulmıquə Təwratkiki «yod» bir hər, hətta birər qekitmu bikar kılınmaydu. **19** Xu səwəbtin, Təwrat kanunıning əkidilirigə, hətta unıng əng kikiqliridin birini bikar kılip, wə baxkıləroja xundak kılıxni əğıtidiojan hərkim ər x padixahlikıdə əng kikiq həsəblinidu. Əmma əksiə, Təwrat kanunı əkidilirigə əməl kıləjanlar wə baxkıləroja xundak kılıxni əğıtküqilər bolsa ər x padixahlikıdə uluq həsəblinidu. **20** Qünki mən silərgə xuni eytip koyayki, həkkanıylikınglar Təwrat ustazliri wə Pərişylərnıngkidin axmisa, ər x padixahlikıoja həqqaqan kiralımsilər. **21** Burunkıləroja «Kətilik kılma, kətilik kıləjan hərəkəndə adəmə sorəkka tartilidu» dəp buyrulojanlikini angliəansilər. **22** Bırək mən əzüm xuni silərgə eytip koyayki, əz kərindixioja bikardin-bikar əqıqlənojanlarning hərbirimu sorəkka tartilidu. Əz kərindixini «əhmək» dəp tılliojan hərkim aliy kəngəxmıdə sorəkka tartilidu; əmma kərındaxlirini «təlwə» dəp həkərətligən hərkim dozahnıng otioja layik bolidu. **(Geenna g1067)** **23** Xuning üqün, sən kurbangah aldioja kəlip [Hudaəja] hədiyə atıməkqi boləjiningdə, kərındixingnıng seningdin əqrinojan yeri barlikı yadingə kəlsə, **24** hədiyəngni kurbangah aldioja koyup turup, əwwal kərındixing bilən yarixiwal, andin kəlip hədiyəngni ata. **25** Əgər üstingdin dəwə kılmaqqi boləjan birsi bolsa, unıng bilən birgə yolda boləjiningdə unıng bilən tezdin yarixip, dost boləjin. Bolmisa, u seni sorəkqioja, sorəkqi bolsa gundipəyoja tapxuridu, sən zindanoja solitiwetilisən. **26** Mən sanga xuni bərhək eytip koyayki, [kəzgingnıng] əng ahırqi bir tiyininimu koymay təlimigüqə, xu yərdin qıkalımsən. **27** Silər «Zina kılmanlar» dəp buyrulojanlikini angliəansilər. **28** Bırək mən əzüm xuni silərgə eytip koyayki, birər ayaləja xəhwaniy niyə bilən kəriojan kixi kənglidə u ayal bilən alıkaqan zina kıləjan bolidu. **29** Əgər əmdi əng kəzging seni gunaqna əzdursa, uni oyup taxliwət. Qünki pütün bədinıngnıng dozəhka taxlanəjınidin kərə, bədinıngdikı bir əzaying yəq kılinojini kəp əwzəl. **(Geenna g1067)** **30** Əgər əng kəlung seni gunaqna

əzdursa, uni kəsip taxliwət. Qünki pütün bədinıngnıng dozəhka taxlanəjınidin kərə, bədinıngdikı bir əzaying yəq kılinojini kəp əwzəl. **(Geenna g1067)** **31** Yənə: — «Kimdikim ayalini talək kıləsa, uninoja talək hetini bərsun» dəpmu buyrulojan. **32** Bırək mən əzüm xuni silərgə eytip koyayki, kimdikim əz ayalıning buzukluk kılmiqidin baxkə [hərəkəndə ixni bəhanə kılip] uni talək kıləsa, əmdi uni zinaəja alup bərgən bolidu; talək kılinojan ayalni əmrigə ətəjan kiximu zina kıləjan bolidu. **33** Silər yənə burunkıləroja «Kəsımıngdin yanma, Pərwərdigəroja kıləjan kəsımınggə əməl kıl» dəp buyrulojanlikini angliəansilər. **34** Bırək mən əzüm xuni silərgə eytip koyayki, kət'iy kəsəm kılmanlar; ər xni tiləja elip kəsəm kılmanlar, qünki ər x Hudanıng təhtidur; **35** yaki yərnı tiləja elip kəsəm kılmanlar, qünki yər yüzi Hudanıng təhtipəridur. Yerusalemnı tiləja elipmu kəsəm kılmanlar, qünki u yər uluq padixahnıng xəhıridur. **36** Həttə əz bəxinglarnı tiləja elipmu kəsəm kılmanlar, qünki silərnıng qeqinglarning bir telinimu ək yaki kərə rənggə əzğərtix kəlunglardin kəlməydu. **37** Pəkət dəgingınglar «Bolidu», «bolidu», yaki «Yək, yək, bolmaydu» bolsun. Buningdin ziyadisi rəzil boluquidin kəlməydu. **38** Silər «Kəzğə kəz, qıxkə qıx» dəp buyrulojanini angliəansilər. **39** Bırək mən əzüm xuni silərgə eytip koyayki, əski bilən təng bolmanlar. Kimdəkim əng məngzınggə ursa, sol məngzıngnımu tutup bər; **40** wə birsi üstingdin dəwə kılip, kənglikıngni əlməkqi bolsa, qəpıningnımu bər. **41** Birsi sanga [yük-təkini yüdküzüp] mıng kədəm yol yürüxkə zorlısa, unıng bilən ikki mıng kədəm məng. **42** Birsi səndin tilisə, uninoja bər. Birsi səndin ətnə-yerim kılmaqqi bolsa, uninoja boynungni tələjima. **43** Silər «Qəxnangni səygin, düxmıngnıng nəprətlən» dəp eytilənojan angliəjan. **44** Bırək mən əzüm xuni silərgə eytip koyayki, silərgə düxmənlik boləjanlarəja mehir-muəbbət kərsitinglar, silərdin nəprətləngənlərgə yaxhiilik kilinglar, silərgə ziyankəxlik kıləjanlarəja dua kilinglar. **45** Xundak kıləjanda, ərxtiki Atanglarning pərzəntliridin bolısilər. Qünki U kuyaxıning nurini yaxhılarəjımu wə yamanlarəjımu qüxuridu, yaməjurnımu həkkanıylarəjımu, həkkanıyatsızlərgımu yaəqduridu. **46** Əgər silər əzūnglarəja muəbbət kərsətkənlərgıla mehir-muəbbət kərsətsənglar, buning kəndəkmə in'əmoja erixküqilikı bolsun? Həttə bajırlarmu xundak kiliwatmamdu? **47** Əgər silər pəkət kərındaxlirınglar bilənla salam-səhət kılıxsanglar, buning nemə pəziliti bar? Həttə yat əlliklərmu xundak kılıdioqlu! **48** Xunga, ərxtiki Atanglar mukəmməl boləjınidək, silərmu mukəmməl bolunglar.

6 Hezi bolunglarki, həyr-sahawətlik ixlirınglarnı baxkılarning aldida kəz-kəz kılmanlar. Bundak kıləsanglar, ərxtiki Atanglarning in'əmoja erixəlməysilər. **2** Xunga həyr-sahawət kıləjıningdə, dawrang salma. Sahtipəzərlə sinagoglarda wə koqılarda adəmlərnıng mahtixioja erixix üqün xundak kılıdu. Mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, ular kəzligən in'əmoja erixən bolidu. **3** Ləkin sən, həyr-sahawət kıləjıningdə əng kəlungnıng nemə kiliwatkinini sol kəlung bilımsun. **4** Xuning bilən həyr-sahawıting yoxurun bolidu wə yoxurun ixlarnı kərgüqi Atang sanga buni kəyturidu. **5**

Dua qilogan waktingda, sahtipazlardak bolma; qunki ular baxkilarga kez-kez kilix uqun sinagogar yaki tet koqa eoqizida turuwelip dua kilixka amraktur. Men silerga xuni baxhak eytip koyayki, ular kezligan in'amioqa erixkan bolidu. **6** Lekin sen bolsang, dua qilogan waktingda, iqkiri eyga kirip, ixikni yepip, yoxurun turoquqi Atangoqa dua kilinglar; wa yoxurun kerguqi Atang buni sanga kayturidu. **7** Dua-tilawet qilojanda, [butpəras] yat əlliklərdikidək kuruq gəpləri təkərləwərmənglar. Qunki ular deganlirimiz kəp bolsa [Huda] tiliginimizni qoqum ijabat kilidu, dəp oylaydu. **8** Xunga, silər ularni dorimanglar. Qunki Atanglar silərnin ehtiyajinglarni silər tiliməstin burunla bilidu. **9** Xuning uqun, mundak dua kilinglar: — «I asmanlarda turoquqi Atimiz, Sening naming mukəddəs dəp uluqlanoqay. **10** Padixahliking kəlgəy, irdəng ərxət əda kilinoqandək yər yüzidimu əda kilinoqay. **11** Bügünki nenimizni bügün bizgə bərgəysən. **12** Bizgə kərxədar bolqanlarni kəqürginimizdək, Səmmə kərxərlirimizni kəqürgəysən. **13** Bizni əzduruluxlarqa uqratkuzmioqaysən, Bəlki bizni rəzil boləquqidin kutuldurəqaysən». **14** Qunki silər baxkilarning gunah-səwənliliklirini kəqürsənglar, ərxətiki Atanglarmu silərnə kəqüridu. **15** Birək baxkilarning gunah-səwənliliklirini kəqürmisənglar, ərxətiki Atanglarmu gunah-səwənlilikliringlarni kəqürməydu. **16** Roza tutqan waktinglarda, sahtipazlardək tatirangoju kıyapətkə kiriwalmanglar. Ular roza tutkəninin kez-kez kilix uqun qiraylirini soləqun kıyapəttə kərsitidu. Mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, ular kezligan in'amioqa erixkan bolidu. **17** Əmdi sən, roza tutkəningdə, qaqrliringni maylap, yüzügnəy yuyup yür. **18** Xu qaoqda, roza tutkəning insanlarqa əməs, bəlki pəkət yoxurun turoquqi Atangoqila kərinidu; wa yoxurun kərguqi Atang uni sanga kayturidu. **19** Yər yüzidə əzünglarqa bayliklarni toplimanglar. Qunki bu yərdə ya küyə yəp ketidu, ya dat basidu yaki oqrilar tam texip oqrilar ketidu. **20** Əksiqa, ərxət əzünglarqa bayliklar toplanglar. U yərdə küyə yeməydu, dat basmaydu, oqrimu tam texip oqrilimaydu. **21** Qunki bayliking kəyərdə bolsa, kəlbingmu xu yərdə bolidu. **22** Tənnin qiriqi kəzdur. Xunga əgər kəzüng sap bolsa, pütin wujudug yorutulidu. **23** Lekin əgər kəzüng yaman bolsa pütin wujudug kərangəju bolidu. Əgər wujudugdiki «yorukluk» əməliyəttə kərangəjuluk bolsa, u kərangəjuluk nemidəgən kərkunluk-hə! **24** Həqkim [birlə wakitta] ikki hojayinning kullukida bolmaydu. Qunki u yaki buni yaman kərip, uni yaxhi kəridu; yaki buningəqa baqlinip, uninoqə etibarsiz karaydu. [xuningə ohxax], silərnin həm Hudaning, həm mal-dunyaning kullukida boluxunglar mumkin əməs. **25** Xunga mən silərgə xuni eytip koyayki, hayatinglarəqa kəreklik yemək-ıqmək yaki uqanglarəqa kiyyidogan kiym-keqəkning oqimini kilmanglar. Hayatlik ozuktin, tən kiym-keqəktin əziz əməsmu? **26** Asmandiki uqar-kanatlarəqa kəranglar! Ular terimaydu, ormaydu, ambarlarəqa yioqmaydu, ləkin ərxətiki Atanglar ularnimu ozuklanduridu. Silər axu kuxlardin kəp əziz əməsmu? **27** Aranglarda kaysinglar oqəm-kəyoqu bilən əmrürlərnə birər səət uzartalaysilə? **28** Silərnin kiym-keqəkning oqimini kilixinglarning nemə həjiti?!

Daladiki nelupərlərnin kəndək əsidoqanlikioqa kərap bekinglar! Ular əmgəkmü kilmaydu, qaq egirməydu; **29** ləkin silərgə xuni eytayki, həttə Sulayman toluk xan-xərapə turoqandimu uning kiynixi nilupərlərnin bir güliqilikmu yok idi. **30** Əmdi Huda daladiki bügün eqilsa, ətisi kərup oqakqa selinidoqan axu gül-giyahlarni xunqə bezing yərdə, silərnə tehimu kiyyindürməsmu, əy ixənqi əjizlar! **31** Xunga «nemə yəymiz», «nemə iqimiz», «nemə kiymiz?» dəp oqəm kilmanglar. **32** Qunki yat əldikilər mana xundək həmmə nərsigə intilidu, əmma ərxətiki Atanglar silərnin bu həmmə nərsilərgə mohtajlikinglarni bilidu; **33** xundək ikən, həmmidin əwwal Hudaning padixahlikə wa həkkaniylikioqa intilinglar. U qaoqda, bularning həmmisi silərgə koxulup nesip bolidu. **34** Xuning uqun, ətining oqimini kilmanglar. Ətining oqimi ətigə kəlsun. Hər künning dərdi xu künqə tuxluk bolidu.

7 Baxkilarning üstidin həküm kilip yürmənglar. Xundakta [Hudaning] həkümigə uqrimaysilər. **2** Qunki silər baxkilar üstidin kəndək bəhə bilən həküm kılsanglar, [Hudamu] silərnin üstünglardin xundək bəhə bilən həküm qikiridu. Silər baxkilarni kəndək əlqəm bilən əlqisənglar, [Hudamu] silərnə xundək əlqəm bilən əlqaydu. **3** Əmdi nemə uqun buradiringning kəzidiki kilni kərip, əz kəzüngdiki limni baykiyalmayən? **4** Sən kəndəkmü buradiringni: «Kəni, kəzüngdiki kilni eliwəty!» dəyələysən? Qunki mana, əzüngning kəzidə lim turidu!? **5** Əy sahtipəz! Awwal əzüngning kəzidiki limni eliwət, andin enik kərip, buradiringning kəzidiki kilni eliwətləysən. **6** Mukəddəs nərsini itlarəqa bərmənglar, yaki ünqə-mərwəyitliringlarni tongguzlarning əldioqa taxlap koymanglar. Bolmisa, ular bularni putlirida dəssəp, andin burulup silərnə talaydu. **7** Tilənglar, silərgə əta kilinidu; izdənglar, tapisilər; ixikni qekinglar, eqilidu. **8** Qunki hər bir tiligüqi tiliginigə erixidu; izdigüqi izdiginin tapidu; ixikni qəkküqilərgə ixik eqilidu. **9** Aranglarda əz oqlı nan tələp kılsa, uninoqə tax beridoqanlar barmu?! **10** Yaki belik tələp kılsa, yılan beridoqanlar barmu? **11** Əmdi silər rəzil turupmu əz pərxəntliringlarəqa yaxhi iltipatlarni berixni bilgən yərdə, ərxətiki Atanglar Əzidin tiligənlərgə yaxhi nərsilərnə tehimu iltipət kilməsmu? **12** Xunga hər ixtə baxkilarning əzünglarəqa kəndək muamilə kılixini ümid kılsanglar, silərmu ularəqa xundək muamilə kilinglar; qunki Təwrat kanuni wə pəyoqəmbərlərnin təlimatlıri mana xudur. **13** Tar dərwezidin kiringlar. Qunki kixini həlakətkə elip baridoqan dərwezə kəng bolup, yoli kəngtaxa wə daqdamdur, wa uningdin kiridoqanlar kəptur. **14** Birək hayatlikə elip baridoqan dərwezə tar, yoli kıstang bolup, uni tapalaydioqanlarmu əz. **15** Aldinglarəqa koy terisigə oriniwəlip kəlgən, iqi yirtkuq qilibərdək boləqan sahta pəyoqəmbərlərdin hoxyar bolunglar. **16** Silər ularni mawiliridin tonuwalalaysilər. Tikəndin üzümlər, kəmoqəktin ənjürlər əloqlı bolamdu? **17** Xuningə ohxax, hər yaxhi dərəh yaxhi mawə beridu, pə dərəh naqar mawə beridu. **18** Yaxhi dərəh naqar mawə bərməydu, pə dərəh yaxhi mawə bərməydu. **19** Yaxhi mawə bərməydioqan hər bir dərəh kəsiliptə otka taxlinidu. **20** Xuningdək, muxundək kixilərnə

mewiliridin tonuwalalaysilar. **21** Manga «Rəbbim, Rəbbim» degən lərnəning həmmisila ərx padixahlıqioja kirləmaydu, bəlkı ərxə turoquı Atamning iradisini ada kıljoqlanlarla kiraləydu. **22** Xu künida nuroqun kixilər manga: «Rəbbim, Rəbbim, biz sening naming bilən wəhiy-bexarətlərnı yatküzduq, sening naming bilən jinlarnı koqlıduq wə naming bilən nuroqun mejjilərnı kərsəttuq» daydu. **23** Həlbuki, u qaodda mən ularoqa: «Silərnı əzəldin tonumaymən. Kəzümdin yoqlinglar, əy itaətsizlər!» dəp elan kılımən. **24** Əmdi hər biri bu səzlırmıni anglap əməl kıljoqlan bolsa, u əz əyini koram tax üstigə saloqlan pəm-parasətlık kixigə ohxaydu. **25** Yamoqr yioqı, kəlkün kelip, boran qikıp soqsımu, u əy ərülımdı; qünki uning ulı koram taxning üstigə selinoqlan. **26** Birək səzlırmıni anglap turup, əməl kılmaydıoqlan hər biri əyini kumning üstigə kuroqlan əhməkəə ohxaydu. **27** Yamoqr yaoqkanda, kəlkün kəlgəndə, boran qikkanda u əy ərülüp kətti; uning ərülıxı intayin dəhəxtlık boldı! **28** Wə xundək boldıki, Əysa bu səzlırını ahırlaxturoqlandın keyin, bu top-top halayık uning təlimlirigə həyranuhas boluxtı. **29** Qünki uning təlimliri Təwrat ustazlıriningkigə ohximaytti, bəlkı tolımu nopuzluk idi.

8 U taodın qüxkəndə, top-top kixilər uningoqa əgixip mangdı. **2** Wə mana, mahaw kesili bar boljoqlan bir kixi uning aldioqa kelip, bexini yərgə urup tizlinip: — Təksir, əgər halisingiz, meni kesilımdin pak kılalaysız! — dedi. **3** Əysa uningoqa qolını təgküzüp turup: — Halaymən, pak boljoqlan! — dewıdı, bu adəmnıng mahaw kesili xuan pak bolup sakaydı. **4** Əysa uningoqa: — Həzir bu ixni həqkimgə eytmə, bəlkı udul berip kahınoqa əzüngni kərsitip, ular da bir guwahlık bolux üqün, Musa bu ixta əmr kıljoqlan hədiyə-kurbanlıkını sunoqlan, — dedi. **5** U Kəpənahum xəhırigə baroqlanda, [rimlik] bir yüz bəxi uning aldioqa kelip, uningdin yelinip: **6** — Təksir, qakirim paləq bolup kelip, bək azablinip əy də yatıdu, — dedi. **7** Mən berip uni sakaytıp koyay, — dedi Əysa. **8** Yüz bəxi jawabən: — Təksir, torusumning astioqa kirixingizgə layık əməsmən. Pakət bir əojızla səz kılıp koysingiz, qakirim sakayıp ketıdu. **9** Qünki mənmu baxka birsining hokukı astıdiki adəmmən, mening kol astımda ləxkərlirim bar. Birigə bar desəm barıdu, birigə kəl desəm, kelıdu. Kulumoqa bu ixni kıl desəm, u xu ixni kılıdu, — dedi. **10** Əysa bu gəplərnı anglap, həyran boldı. Əzi bılə kəlgənlərgə: — Mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, bundək ixənqni hətta Israillər arısidımu tapalmıoqlanıdım. **11** Silərgə xuni eytayki, nuroqun kixilər künqıx wə künpetıxtın kelip, ərx padixahlıkıda İbrahım, İshak wə Yakuqlar bilən bir dastıhanda ılturıdu. **12** Ləkin bu padixahlıkning əz pərzəntlırı bolsa, sırtta karəngəyulukka taxlinip, u yərdə yioqa-zarlar kəturıdu, qıxlirini oquqlıritıdu, — dedi. **13** Andin, Əysa yüz bəxiyoqa: — Əyünggə kayt, ixənginingdək sən üqün xundək kılınıdu, dedi. Həlikı qakarıng kesili xu pəytə sakayıtdı. **14** Əysa Petrusning əyigə baroqlanda, Petrusning keynanisining kızıp orun tutup yetip kəloqlanını kərdı. **15** U uning kolını tutıwıdı, uning kızıtmısı yandı. [Ayal] dərhal ornidin turup, Əysanı kütüxkə baxlıdı. **16** Kəq kırıgəndə, kixilər jin qapılxkən nuroqun adəmlərnı uning aldioqa elip kəlıxtı.

U bir əojız səz bilənla jinlarnı həydiwətti wə barlık kesəllərnı sakaytti. **17** Buning bilən, Yəxaya pəyoqləmbər arkilik yatküzılğan: «U əzi əojız-siləklirırmızı kəttırdı, kesəllirırmızı üstigə aldı» degən səz əməlgə axurıldı. **18** Əysa əzini oriwaljoqlan top-top kixilərnı kərup, [muhlislırioqa] dengizning u kətioqa ətup ketıxı əmr kıldı. **19** Xu qaodda, Təwrat ustazlırından biri kelip, uningoqa: — Ustaz, sən kəyərgə barsəng, mənmu sanga əgixip xu yərgə barımən, — dedi. **20** Əysa uningoqa: — Tülkilərnıng əngkürıli, asmandiki kuxlarning uwliri bar; birək İnsan'ooqlıning bexini koyoyudək yerımu yok, — dedi. **21** Muhlislırından yəne biri uningoqa: — Rəb, mening əwwal berip atamni yərlıkkə koyuxumoqa ıjazət bərgəysən, — dedi. **22** Birək Əysa uningoqa: — Manga əgəxkin, wə əlüklər əz əlüklirini yərlıkkə koysun, — dedi. **23** U kemigə qüxtı, muhlislırımı qüxüp bılə mangdı. **24** Wə mana, dengiz üstıdə kattık boran qikıp kətti; xuning bilən dolkunlar kemidin həlkıp kemini oqrək kılıwetəy dəp kəldi. Ləkin u uhlawatattı. **25** Muhlislar kelip uni oyoqlitip: — I ustaz, bizni kutılduroqlaysən! Biz həlakət alıdıda turımdı — dedi. **26** — Nemıxka kərkisilər, i xənqi əjizlər! — dedi u wə ornidin turup, boran-qapunoqa wə dengizoqa tənbi həriwıdı, həmmisi bırdınla tinqıdı. **27** Muhlislar intayin həyran bolup, bir-birigə: — Bu zadı kəndək adəmdı? Hətta boran-qapunklar wə dengizmu uningoqa boysunıdikən-həl! — dəp ketıxtı. **28** Əysa dengizning u kətidiki Gadaralıqlarning yurtioqa bəroqlınıda, jin qapılxkən ikki kixi gərliridin qikıp uningoqa aldioqa kəldi. Ular xunqə wəhıyı idiki, həqkim bu yərdin ətöıxkə jür'ət kılalmaytti. **29** Uni kərgəndə ular: — I Hudaning Oqlı, sening biz bilən nemə kəring! Sən wəqıt-saiti kəlməyła bizni kiyınoqlı kəldingmu? — dəp towlıdı. **30** Xu yərdin heli yırakta qong bir top tongguz padisi otıap yürətti. **31** Jinlar əmdi uningoqa: — Əgər sən bizni koqlıwətməkqi bolsəng, bizni tongguz padisi ıqigə kırıgüzıwətkəysən, — dəp yəlwuruxtı. **32** U ularoqa: — Qıqlınglar! — dewıdı, jinlar qikıp, tongguzlarning tenigə kırıwalıdı. Mana, pütükl tongguz padisi tik yərdin etilip qüxüp, sularda oqrək boldı. **33** Ləkin tongguz bəkkıqlar bədər kəqip, xəhərgə kırıp, bu ixning bax-ahırlıni, jümlidin jin qapılxkən kixilərnıng kəqürmıxlirini halayıkka eytip bərxıttı. **34** Wə mana, pütün xəhərdikilər Əysa bilən kərüxkili qıktı. Ular uni kərgəndə, uning əzlırining xu rayonidin ayrılıp ketıxını ətındı.

9 Xuning bilən u kemigə qüxüp dengizdin ətup, əzi turoqlan xəhərgə kaytıp kəldi. **2** Wə mana, kixilər zəmbilgə yatkuzuljoqlan bir paləqni uning aldioqa elip kəldi. Əysa ularning ixənqini kərup həlikı paləqkə: — Oqlum, yürəklik bol, gunəhliring kəqürüm kılındı, — dedi. **3** Andin mana, Təwrat ustazlırından bəziləri kənglıdə: «Bu adəm kupurluk kılıwatıdu!» dəp oylıdı. **4** Ularınıng kənglıdə nemə oylawatkanlıkını bilgən Əysa ularoqa: — Nemə üqün kənglünglarda rəzil oylarda bolısılər? **5** «Gunəhliring kəqürüm kılındı» deyix asanmu yaki «Ormıngdin tur, mang!» deyixmu? — dedi wə yəne ularoqa: — **6** Əmma həzir silərnıng İnsan'ooqlıning yər yüzidə gunəhlərnı kəqürüm kılax hokukioqa igə ıkanlıkını bilixinglar üqün, — u paləq kesəlgə: —

Ornungdin tur, orun-körpəngni yiqiştirurup öyünggə kayt, — dedi. **7** Həliki adam ornidin turup öyigə kaytti. **8** Buni kərgən top-top adəmlər qorkuxup, insanlaroşa bundak hokukni bərgən Hudani uluolaxti. **9** Əysa u yərdin qikip aldioşa ketiwetip, baj yiqidioşan orunda olturoşan, Matta isimlik bir [bajgiri] kerd. U uningoşa: — Manga əgəşkin! — dedi. Wə Matta ornidin turup, uningoşa əgəxti. **10** Wə xundak boldiki, Əysa [Mattaning] eyidə mehman bolup dastihanda olturoşanda, nuroşun bajgırlar wə gunahkarlarmu kirip, Əysa wə uning muhlisliri bilən həmdastihan boldi. **11** Buni kərgən Pərisiylər uning muhlislirioşa: — Ustazinglar nemixka bajgir wə gunahkarlar bilən bir dastihanda yəp-iqip olturidu?! — dedi. **12** Bu gəpni anglioşan Əysa: — Saqlam adəmlər əməs, bəlki bimarlar tewipka mohtajdur. **13** Silər berip [mukəddəs yazmılardiki]: «İzdəydiyimin kurbanliklər əməs, bəlki rəhim-xəpəkət» deyilgən əs səznəng mənəsinə əgininglar; qünkü mən həkkaniylarni əməs, bəlki gunahkarlarni qakıroşılı kəldim, dedi. **14** Xu wəqıtlarda, Yəhya [pəyoğəmbərnin] muhlisliri Əysaning yenioşa kelip uningoşa: — Nemixka biz wə Pərisiylər patpat roza tutimiz, ləkin sizning muhlisliringiz tutmaydu? — dəp soraxti. **15** Əysa jawabən: — Toyi boluwatkan yigıt tehi toyda həmdastihan olturoşan qaoqda, toy mehmanliri həza tutup oltursa kəndək bolidu!? Əmma xu künlər keliduki, yigıt ulardin elip ketilidu, ular xu künde roza tutidu. **16** Həqkim kona kəngləkkə yengı rəhttin yamak salmaydu. Undak kılsa, yengı yamak [kirixip], kiyimni tartip yirtiwetidu. Nətijədə, yirtik tehimu yooşınap ketidu. **17** Xuningdək, həqkim yengı xarabni kona tulumlaroşa qakılimaydu. Əgər undak kılsa, [xarabning eqixi bilən] tulumlar yerilip ketidu-də, xarabmu təkülüp ketidu həm tulumlarmu kardin qikidu. Xuning üçün kixilər yengı xarabni yengı tulumlaroşa qakılaydu; xundak kıləşanda, hər ikkilisi saklinip qalidu. **18** U [Yəhyaning muhlislirioşa] bu səzləni kiliwatkan wəqıtda, mana bir həkəmdar kelip, uning aldioşa bax urup: — Məning kizim hazırla əlöp kətti; əmma siz berip uningoşa qolingizni təgküzüp koysingiz, u tirilidu, dedi. **19** Əysa ornidin turup, muhlisliri bilən billə uning kəynidin mangdi. **20** Wə mana, yolda hun təwrəx kesiligə gıriptar boləşinioşa on ikki yil boləşan bir ayal Əysaning arqışidin kelip, uning tonining pexini silidi. **21** Qünkü u iqidə «Uning tonini siləsamla, qoşum sakıyıp ketimən» dəp oylioşanıdi. **22** Əmma Əysa kəynigə burulup, uni kərüp: — Kizim, yürəklik bol, ixənging seni sakaytti! dedi. Xuning bilən u ayal xu səəttə sakaydi. **23** Əmdi Əysa həliki həkəmdarning öyigə kıləşanda, nəy qeliwatkan wə həza tutup waysawatkan kixilər topini kərüp, **24** ularoşa: — Qikip ketinglar, bu kiz əlmidi, bəlki uhlawatidu, dedi. [Xuni anglap] kəpçilik uni məşirə kildi. **25** Kixilər qikiriwətilgəndin keyin, u kizning yenioşa kirip, uning kolini tutiwidi, kiz ornidin turdi. **26** Bu toqrisidiki həwər pütün yurttə pur kətti. **27** Əysa u yərdin qikqanda, ikki kərioşu uning kəynidin kelip: — I Dawutning oşlı, bizgə rəhim kıləşaysız! — dəp nida kilixti. **28** U eygə kıləşəndin keyin, xu ikki kərioşu uning aldioşa kəldi. Əysa ulardin: — Silər məning bu ixka qadır ikənlikigə ixinəmsilə? — dəp soridi. — I Rəbbim, ixinimiz, — dəp jawab bərdi ular. **29** U kolini

ularning kəzlırigə təgküzüp turup: — İxənginglar boyigə bolsun! dewidi, **30** Uların kəzlıri eqildi. Əysa ularoşa: Bu ixni həqkimgə eytmanglar! dəp kəttik tapilidi. **31** Ləkin ular u yərdin qikipla, uning nam-xəritini pütkül yurtka yeyiwətti. **32** Ular qikip ketiwatqanda, kixilər jin qaplaşkan bir gəqini uning aldioşa elip kəldi. **33** Uningoşa qaplaşkan jinning həyidilixi bilənla, həliki adam zuwanoşa kəldi. Halayik intayin həyranuhas bolup: — Bundak ix İsraildə zadi kərilüp bəkmioşan, — deyixti. **34** Ləkin Pərisiylər: — U jinlarni jinlarning əmirigə tayinip koşlaydikən, deyixti. **35** Wə Əysa bərlək xəhər wə yeza-kixlaklarni kezip, ularning sinəglogiridə təlim berip, ərx padixahlikidiki hux həwərnı jakarilidi wə hərhil kesəllərnı wə hərhil meyip-ajizlarnı sakaytti. **36** Ləkin u top-top adəmlərnı kərüp ularoşa iq əşritti, qünkü ular harlinip padışız qoy padilirdək panəhsiz idi. **37** Xuning bilən u muhlislirioşa: — Həsul dərwəqə kəp ikən, birək [həsul elix üçün] ixləyioşanlar az ikən. **38** Xunga həsulning İgisidin, Əz həsulingni yiqiwelexka ixləmqilərnı jiddiy əwətkəysən, dəp tilənglar, — dedi.

10 U on ikki muhlisini yenioşa qakırip, ularoşa napak rohlarni koşqlax wə hərbir kesəllikni həm hərbir meyip-ajizni sakaytix hokukini bərdi. **2** On ikki rosulning isimliri təwəndikiqə: Awwal Petrus dəpmu atilidioşan Simon wə uning inisi Andiriyaş, andin Zəbədiynin oşlı Yakup wə uning inisi Yuhanna, **3** Filip wə Bartolomay, Tomas wə bajgir Matta, Alfayning oşlı Yakup wə Ləbbəus dəpmu atilidioşan Taday, **4** millətpərwər dəp ataloşan Simon wə keyin Əysaoşa satkənlük kıləşan Yəhuda İxkariyot. **5** Əysa bu on ikkisini [həlkning arisioşa] mundaq tapilap əwətti: — Yat əlliklərnin yollirioşa qikmanglar, yaki Samariyaliklərnin xəhərlirigimu kirmanglar, **6** bəlki tenigən qoy padiliri boləşan İsrail jəmətidikilər arisioşa beringlar. **7** Barəşan yeringlarda: «Ərx padixahlikı yekinlixip kəldi!» dəp jakarlanglar. **8** Aqriş-siləklarni sakaytinglar, əlülərnı tirildüringlar, mahaw kesəllirini sakaytinglar, jinlarni həydiwetinglar. Silərgə xapaət halis berilgəndur, silərmu halis iltipət kilinglar. **9** Bəlwəşinglaroşa altun, kümüm wə məs pullarni başlap elip yürmənglar. **10** Səpər üçün birlə yəktəktin baxka nə hurjun, nə kəx, nə həsa eliwalmanglar. Qünkü hizmətkər əz ix həkkini elixka həkliktur. **11** Hərəkəysi xəhər yaki yezioşa barəşan wəqtinglarda, aldi bilən xu yərdə kimning hərəmtəkə layik mətiwər ikənlikini soranglar; xundak kixini tapqanda, u yərdin kətkiəş uning eyidilə turunglar. **12** Birər eygə kirləşinglarda, ularoşa salam beringlar. **13** Əgər u ailidikilər [həmtəkə] layik mətiwər kixilər bolsa, tiligən amənlikinglar ularoşa ijabət bolsun; əgər ular layik bolmasa, tiligən amənlikinglar əzinglaroşa kaytsun. **14** Silərnı qəbul kilmioşan, səzliringlarni anglimioşan kimdəkim bolsa, ularning eyidin yaki xu xəhərdin kətkininglarda, ayioşinglardiki topini kəkiwetinglar. **15** Mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, kiyamət künidə Sodəm wə Gomorra zeminidikilərnin həli xu xəhərdikilərnin kətkidin yenik bolidu. **16** Mana, mən silərnı koylarnı bərilərnin arisioşa əwətkəndək əwətimən. Xunga, yiləndək səzgür, pəhtəktək sap dillik bolunglar. **17** İnsanlardin pəhəs bolunglar; qünkü ular silərnı tutuwəlip sot məhkəmilirigə

tapxurup beridu, sinagogilirida qamqilaydu. **18** Ular wə xundakla yat alliklər üqün bir guwahlik boluxka, silər mening sawəbimdin əmirələr wə padixahlar aldioğa elip berilip soraxka tartilisilär. **19** Lekin ular silərni soraxka tartkan waqtida, qandak jawab berix yaki nemə jawab berixdin ənsirəp kətmənglar. Qünki xu waqti-saitida eytix tegixlik sözlər silərgə təminlinidu. **20** Qünki səzligüqi əzinglar əməs, bəlkı Atanglarning rohi silər arkilik səzlaydu. **21** Kərin dax kərin dioxioğa, ata balisioğa hainlik kilip, ölümğə tutup beridu. Balilarmu atanisioğa qarxi qikip, ularni ölümğə məhkum kılduridu. **22** Xundakla silər mening namim tüpəylidin həmmə adəmnıng napritigə uqrayisilär. Lekin ahıroqığə bərdaxlik bərgənlər bolsa kutkuzulidu. **23** Ular silərgə bu xəhərdə ziyankəxlik kilsa, yənə bir xəhərgə qeqip beringlar. Qünki mən silərgə xuni bərhəq eytip qoyayki, İnsan'oqli kaytip kəlgüqə silər İsrailning barlik xəhərlirini arilax [wəzipinglar] tügiməydu. **24** Muhlis ustazidin, kul hojayinidin üstün turmaydu. **25** Muhlis ustazioğa ohxax bolsa, kul hojayiniqğa ohxax bolsa razi bolsun. Ular öyning igisini «Bəəlzibul» dəp tillioğan yərdə, uning öyidikilirini tehimu kattik həkarətliməmdü? **26** Xunga ulardın kormanglar; qünki həqkandak yepik koyuloğan ix axkarılanmay qalmaydu, wə həqkandak məhpiy ix ayan bolmay qalmaydu. **27** Mening silərgə karangoğda eytidioğanlirimni yorukta eytiweringlar. Kulikinglarqğa piqirlap eytiloğanlarni əgzilərdə jakarlanglar. **28** Tənni öltürsimu, lekin adəmnıng jan-rohını öltürəlməydiyolanların kormanglar; əksiqə, tən wə jan-rohını dozahta həlak kilixka qadір boluquqidin kormanglar. **(Geenna g1067)** **29** İkki kuxkaqni bir tiyinqə setiwəloqli boliduqu? Lekin ulardın birimu Atanglarsız yərgə quxməydu. **30** Əmma silər bolsanglar, hətta hər bir tal qeqinglarmu sanaloğandur. **31** Xunga, kormanglar. Silər nuroqunlioğan kuxkaqtinmu kimmətliktursilər! **32** Xunga, meni insanlarning aldidə etirap kılənlarning hər birini mənmu ərxteki Atamning aldidə etirap kılənmən; **33** Bırək insanlarning aldidə məndin tanoqanlarning hər biridin mənmu ərxteki Atam aldidə tanimən. **34** Mening dunyoqğa keliximni tinqlik elip kelix üqündur, dəp oylap qalmanglar. Mən tinqlik əməs, bəlkı kiliqni yürgürüxkə kəldim. **35** Qünki mening kelixim «Ooqluni atisioğa, kizni anisioğa, kelinni keynanisioğa qarxi qikipirx» üqün bolidu. **36** Xuning bilən «Adəmnıng düxmənliəri öz ailisidiki kixilər bolidu». **37** Ata-anisini məndinmu əvız kəridioğanlar mənə munasip əməstur. Əz ooql-kizini məndinmu əvız kəridioğanlarmu mənə munasip əməs. **38** Əzining krestini kətiürüp, mənə əgəxmigənlərmu mənə munasip əməs. **39** Əz hayatini ayaydioğan kixi uningdin məhrum bolidu; mən üqün əz hayatidin məhrum boləğan kixi uningqğa erixidu. **40** Silərni qəbul kıləğanlar mənimu qəbul kıləğan bolidu; meni qəbul kıləğanlar bolsa meni wətküqinimu qəbul kıləğan bolidu. **41** Bır pəyoğəmbərlərin pəyoğəmbərlik salahiyyətində qəbul kıləğan kixi pəyoğəmbərgə has boləğan in'əmoğa erixidu. Həkkəniy adəmnı u həkkəniy ikən dəp bilip qəbul kıləğanlar həkkəniy adəmgə has boləğan in'əmoğa erixidu. **42** Mən silərgə xuni bərhəq eytip qoyayki, mening bu xəkiqikirimdin əng kiki birini mening muhlisim dəp bilip uningqğa hətta pəkət bırə

qinə sooquq su bərgən kiximu jəzmən əzigə layik in'amdin məhrum bolmaydu.

11 Əysa on ikki muhlisioğa bu ixlarni tapilap boləğandin keyin, əzimu xu yərdiki hərəkəysi xəhərlərdə təlim berix wə [Hudaning kalamini] jakarlaw üqün u yərdin kətti. **2** Zindanoğa solanoğan Yəhya [pəyoğəmbər] Məşihning kıləğan əməllirini anglap, muhlislririni əwətip, ular arkilik əysadin: **3** «Kəlix mukərrər zat əzüngmu, yaki baxka birsini kütüximiz kərkəmu?» — dəp soridi. **4** Əysa ularqğa jawab berip mundak dedi: — Yəhyaning yenioğa kaytip berip, əz anglawatkanliringlarni wə kəruwatkanliringlarni bayan kilip — **5** Korlar kəraləydiyəğan wə tokurlar mangalaydiyəğan boldi, mahaw kesili boləğanlar sakaytildi, gaslar angliyalaydiyəğan boldi, əlgənlərmu tirlidürüldi wə kəmbəəqəllərgə hux həwəw jakarlandı» — dəp eytinglar. **6** Wə [uningqğa yənə]: «Məndin gumanlanmay putlixip kətmigən kixi bolsa bəhtliktur!» dəp koyunglar, — dedi. **7** Ular kətkəndə, Əysa top-top adəmlərgə Yəhya toquruluq səzləxkə baxlidi: — «Silər əslı [Yəhyani izdəp] qəlgə barəqiningle, zadi nemini kərgili bardinglar? Xamalda yəlpünüp turoğan komuxnimu? **8** Yaki esil kiyingən birərbəbnimu? Mana, esil kiyimlərin kiyənlər han ordiliridin tepiliduqu! **9** Əmdi silər nemə kərgili bardinglar? Bır pəyoğəmbərnimu? Durus, əmma mən xuni silərgə eytip qoyayki, [bu bolsa] pəyoğəmbərdinmu üstün bir boluquqidur. **10** Qünki [mukəddəs yazmılardiki]: — «Mana, yüz aldingqğa əlqimni əwətimən; U sening aldingda yolungni təyyarlaydu» — dəp pütülgən söz dəl uning toqrisida pütülgəndur. **11** Mən silərgə xuni bərhəq eytip qoyayki, ayallardin tuquloğanlar arisida qəməldürgüqi Yəhyadinmu uluqı turoquzuləqini yok; əmma ərx padixahlıkidiki əng kiki boləqinimu uningdin uluqı turidu. **12** Əmma qəməldürgüqi Yəhya otturiqğa qikkən künlərdin bügüni künqığə, ərx padixahlıqığə kirix yoli xiddə bilən eqildi wə kixilər uni xiddə bilən tutuwalidu. **13** Qünki barlik pəyoğəmbərlərin bəxarət berix hizmiti, xundakla Təwrattiki yazmılar arkilik bəxarət yətküzütlüx hizmiti Yəhya bilən ahırlıxidu. **14** Wə əgər xu səzni qəbul kilalisanglar, «[kaytip] kəlix mukərrər boləğan İlyas [pəyoğəmbər]» bolsa, [Yəhyaning] əzidur. **15** Angliqudək kuliki barlar buni anglisun! **16** Lekin bu dəwrdiki kixilərin zadi kimlərgə ohxitay? Ular huddi rəstə-bazarlarda olturwelip, bır-birigə: **17** «Biz silərgə sunay qəlip bərsəkmü, ussul oynimidinglar», «Matəm padisigə qəlip bərsəkmü, yiqə-zar kilmidinglar» dəp [kəxkaydiyəğan tuturuksız] balılarqğa ohxaydu. **18** Qünki Yəhya kəlip ziyapəttə olturmaytti, [xarab] iqməytti. Xuning bilən, ular: «Uningqğa jin qaplixiptu» deyixidu. **19** İnsan'oqli bolsa kəlip həm yəydu həm iqudu wə mana, ular: «Təza bır toymas wə bır məyhor ikən. U bajgırlar wə gunəhkarlarning dosti» deyixidu. Lekin danalik bolsa əz pərzəntliəri arkilik durus dəp tonulidu». **20** Andin u əzi kəp məjizilərin kərsətkən xəhərlərdə turuwatkanlarni towa kilmioğanlıki üqün əyibləp, mundak dedi: — **21** Həlinglarqğa way, əy Kərazinliklar! Həlinglarqğa way, əy Bəyt-Saidalıklar! Qünki silərdə kərsitilgən məjizilər Tur wə Zidon xəhərliridə kərsitilgən bolsa, u yərlədikilər heli burunla

böz kiyimigə yəginip, külgə milinip towa qiloqan bolatti. **22** Mən silərgə xuni eytip qoyayki, qiyamat künidə Tur wə Zidondikilərnəng keridioqini silərnəngkidin yenik bolidu. **23** Əy ərəkə kəttürülgən Kəpərnəhumluklar! Silər təhtisaraqa qüxürülsilər. Qünki aranglarda yaritiloqan mejjizilər Sodomda yaritiloqan bolsa, u xəhər bügüngiqə həlak bolmioqan bolatti. (**Hadēs 986**) **24** Əmma mən silərgə xuni eytip qoyayki, qiyamat künidə Sodom zemindəkilərnəng keridioqini silərnəngkidinmu yenik bolidu. **25** Xu wəqitlarda, Əysa bu ixlaroqa qarap mundak dedi: — Asman-zemin İgisi i Ata! Sən bu [həqiqətlərnə] danixmən wə əkilliklərdin yoxurup, səbiy balilaroqa axkariləwənləng üqün Sanga mədhiyələr okuyman! **26** Bərək, i Ata, nəzirəndə bundak kiliş rawa idi. **27** Həmmə manga Atamdin təkdin kilindi; Ooqlu Atidin baxqa həqkim tonumaydu, wə Atinimu Ooql wə Ooql axkarilaxni layik kərgən kixilərdin baxqa həqkim tonumaydu. **28** Əy japakəxlər wə eoqr yük yökülgəng həmminglar! Mening yenimoqa kelinglar, mən silərgə aramlıq berəy. **29** Mening boyunturukumni kiyip, məndin əgininglar; qünki mən məmin wə kəmtərmən; xundak qiloqanda, kənglūnglar aram tapidu. **30** Qünki mening boyunturukumda bolux asan, mening artidioqan yüküm yeniktur.

12 Xu qaoqlarda bir xabat küni, Əysa buqdayliklərdin ötüp ketiwatatti. Kərsiki eqip kətkən muhlisləri baxaqlarni üzüp, yeyixkə baxıldı. **2** Ləkin buni kərgən Pərisiylər uningoqa: — Kara, muhlisliring xabat küni Təwratta qəkləngən ixni kiliwatidu, deyixti. **3** Biraq u ularoqa: — Dawut wə uning həmrəhlirining aq qaloqanda nemə qiloqanlikini [mukəddəs yazmildin] okumioqanmusilə? **4** U Hudaning əyigə kirip, [Hudaqa] ataloqan, xundakla əzi wə həmrəhlirioqa nisbətən Təwrat kanuni boyiqə yeyixkə bolmaydioqan «təkdin nənlar»ni [sorap elip], ularni [həmrəhliri] bilən billə yegən. Əslidə bu nənlarin pəkat kahinlarning yeyixigila bolatti. **5** Silər Təwratin xuni okup bəkmioqansilərki, ibadəthanidə ixləydioqan kahinlar xabat künləri ixləp xabat tərtipini buzsimu, gunahqa buyrulmaydu. **6** Biraq mən xuni silərgə eytip qoyayki, bu yərdə ibadəthanidinmu uluq birsə bar. **7** Əmdilikdə əgər silər [Hudaning] «[mukəddəs yazmildə]: «İzdaydioqinin kurbənliliklər əməs, bəlkə rəhim-xəpəkət» deyilgən xu səzining mənisini bilgən bolsanglar, bigunah kixilərnə gunahkar dəp bəkitməyttinglar. **8** Qünki İnsan'ooqlı xabat küninin İgisidir. **9** U u yərdin ayrılıp, ularning sinagogioqa kirdi. **10** Wə mənə, u yərdə bir qoli yegiləp qaloqan bir adəm bar idi. Ular uning üstidin ərz kilişkə səwəb tapmaqci bolup uningdin: — Xabat küni kəsəl sakəytix Təwrat kanunioqa uyqunmu? — dəp soridi. **11** Ləkin u ularoqa mundak jawab bərdi: — Birəsinglarning qoyi xabat küni orioqa qüxiş kətsə, uni dərhal tartip qikiriwəlməyioqan adəm barmidu? **12** İnsan bolsa koydin xunqə ətibarlıktur! Xunga, xabat küni yaxxilik kiliş Təwrat kanunioqa uyqundur. **13** Andin u həliki kəsəlgə: — Kəlungni uzat, — dedi. U kolini uzitixi bilənla kolini ikkinqi kolioqa ohxax əsligə kəltürüldi. **14** Biraq Pərisiylər taxkiriyoqa qikip, uni kəndak yökətitx həkkidə məsləhət kilixti. **15** Əmma Əysa buni biliwelip u yərdin ayrıldı. Top-top kixilər uningoqa əgixip mangdi. U ularning

həmmisini sakəytti; **16** andin ularoqa əzining salahiyitini axkariləwənləng kəttik tapilidi. **17** Buning bilən Yəxaya pəyoqəmbər arkilik yətküzülgən munu səzlər əməlgə axurildi: **18** — «Kəranglar, mənə Mən tallioqan Əz kulum! Mening səyümlükim, dilimning səyüngini! Mən Əz Rohimni uning wujudioqa kəndurimən, Xuning bilən u əllərgə həküm-həqiqətni jakarlaydu. **19** U nə talax-tartix kilmaydu nə qukan kəttürməydu, Koqlarda uning kəttürgən awazini heq angliuqci bolmaydu. **20** Taki u qəlibə bilən tooqra həküməlnəni qikəroquqə, Yanjiloqan kəmuxni sundurməydu, Tütəp eoqay dəp qaloqan pilikni eqürməydu; **21** Wə əllər uning namioqa ümid baqlaydu». **22** Xu qaoqda, uning aldioqa jin qaplixwaləng kor wə gaqa biri elip kəlinidi. U uni sakəytti, kor gaqini səzliyəldioqan wə kəraləyioqan kildi. **23** Barlıq halayik həyran boluxup: — Əjəbə, bu Dawutning ooqlimidu? — deyixti. **24** Ləkin Pərisiylər bu səzni anglap: — U pəkat jinlarning əmiri boljoqan Bəəzibubkə tayinip jinlarni kooqliwetidikən, deyixti. **25** Ləkin u ularning nemə oylawətkənlikini bilip ularoqa mundak dedi: — Əz iqidin belünüp ezərə sokuxkan hərkəndak padixahlıq wəyran bolidu; hərkəndak xəhər yaki ailə əz iqidin belünüp ezərə sokuxsa zawallıqkə yüz tutidu. **26** Əgər Xəytan Xəytanni kooqlisa, u əz-əzigə kərxə qikən bolidu. Undəktə, uning padixahlıqı kəndəkmə put tirəp turalisun? **27** Əgər mən jinlarni Bəəzibubkə tayinip kooqlisam, silərnəng pərzəntliringlar kimgə tayinip jinlarni kooqlaydu?! Xunga ular silər tooqluluk həküm qikərsun! **28** Ləkin mən Hudaning Rohioqa tayinip jinlarni kooqljoqan bolsam, undəktə Hudaning padixahlıqı dərəkə üstinglaroqa qüxiş namayan bolidi. **29** Bir kixi küttinggür birsining əyigə kirip, uning mal-mülkini kəndak bulap ketalisun? Pəkat u xu küttinggürni awwal baqliyalisa, andin əyini buləng-taləng kiləlaydu. **30** Mən tərəptə turmioqanlar manga kərxə turoquqidur. Mən tərəpkə [adəmlərnə] yioqmioquqlar bolsa toztutwətkiuidur. **31** Xuning üqün mən silərgə xuni eytip qoyayki, insanlarning etkiüzgən hərtürlük gunahlırı wə qiloqan kupurluklirining həmmisini kəqürüxkə bolidu. Biraq Mukəddəs Rohkə kupurluk kiliş heq kəqürülməydu. **32** İnsan'ooqlioqa kərxə səz qiloqan kimdəkim bolsa kəqürümgə erixəlydu; ləkin Mukəddəs Rohkə kərxə gəp qiloqanlar bolsa bu dunyadimu, u dunyadimu kəqürümgə erixəlməydu. (**aiōn q165**) **33** Dərəkə yaxxı bolsa, mewisimu yaxxı bolidu — yaki dərəkə por bolsa, mewisimu naqar bolidu; qünki hərkəndak dərəkə əz mewisidin bilinidu. **34** Əy yılanlarning pərzəntliri! Silər rəzil tursanglar, əozjənglardin kəndəkmə yaxxı səz qiksun? Qünki adəmnəng kəlbidə nemə toluş taxkan bolsa eoqizdin xu qikidu. **35** Yaxxı adəm əz yaxxı həzinisidin yaxxı nərsilərnə qikiridu. Yaman adəm yaman həzinisidin yaman nərsilərnə qikiridu. **36** Mən silərgə xuni eytip qoyayki, insanlar qiloqan hərbi eoqiz kuruş səzi üqün sorak küni hesab beridu. **37** Qünki əz səzliring bilən ya həkəni ispatlinisən, ya səzliringlar bilən gunahkar dəp bəkitilən. **38** Xu qaoqda bəzi Təwrat ustazliri wə Pərisiylər uningoqa jawabən: Ustaz, səndin bir mejjizilik əlamət kərgümiz bar, — dedi. **39** Ləkin u ularoqa mundak jawab bərdi: — Rəzil həmə zinahor bu dəwr bir «alamət»ning kəristilixini istəp

yüridu. Birak bu dæwrðikilærgæ «Yunus pæyojæmbærdæ körülgæn mæjizilik alamæt»tin baxka heqkandak mæjirilik alamæt kærstilmaydu. **40** Qünki Yunus pæyojæmbær yoojan belikning kærskidæ üq keqæ-kündüz yatkandæ, Insan'ooqlimu ohxaxla üq keqæ-kündüz yærning baqrida yatidu. **41** Sorak küni Ninawæ xæhridikilær bu dæwrðikilær bilæn tæng kopup, bu dæwrðikilærning gunahlarini bekittidu. Qünki ular Yunus [pæyojæmbær] jakarliojan hæwærni anglap, [yamanlikidin] towa kילוan; wæ mana, muxu yærdæ Yunus [pæyojæmbær]dinmu uluq birsi turidu! **42** Sorak küni «Jænubtiki ayal padixah»mu bu dæwrðikilær bilæn tæng tirilip, ularning gunahlarini bekittidu. Qünki u Sulaymanning dana sezlirini anglax üqün yær yüzining qetidin kalgæn; wæ mana, hæzir muxu yærdæ Sulaymandinmu uluq birsi turidu. **43** Napak roh birawning tenidin qikiriwetilgændin keyin, u kuroqak dalalarni qergilær yürüp, birær aramgañni izdæydu, birak taplamaydu **44** wæ: «Mæn qikkæn makaniwoja kaytay» dæydu. Xuning bilæn kaytip kelip, xu makanining yænila box turojanlikini, xundakla pakiz tazilanojanlikini wæ rætlangænlikini baykaydu-da, **45** berip ezidinmu bætær yætta jinni baxlap kelidu; ular kirip billæ turidu. Buning bilæn heliki adamning keyinki hali burunkidinmu tehimu yaman bolidu. Bu ræzil dæwrðikilærning hælumu mana xundak bolidu. **46** U toplaxkæn halayikqa dawamlık sezlawatkanda, mana, anisi bilæn iniliri kelip, uning bilæn sezlæxmæki bolup taxkirida turuxti. **47** Xuning bilæn biræylen uningoja: — Aningiz wæ iniliringiz siz bilæn sezlaximiz dæp taxkirida turidu, — dedi. **48** Lekin u jawabæn xu hæwærni yætküzgæn kixidin: «Kim mening anam, kim mening inilirim?» — dæp soridi. **49** Andin u kolini sozup muhlislarini kærstip: — Mana mening anam, mana mening inilirim! **50** Qünki kim ærtiki Atamning iradisini ada kilsa, xu mening aka-inim, aqa-singlim wæ anamdur, — dedi.

13 Xu küni æysa eydin qikip, dengiz boyida olturatti. **2** Ətrapioja top-top adæmlær olxiwalojaqqa, u bir kemigæ qikip olturdi. Pütkül halayik bolsa dengiz boyida turuxatti. **3** U ularoja tæmsillær bilæn nurojan hekmætlærni eytip birip, mundak dedi: — Mana, uruk qaqquki uruk qaqkili [etizoja] qikipu. **4** Uruk qaqkanda uruklardin bæziliri qioqir yol üstigæ qüxüptu, kuxlar kelip ularni yær ketiptu. **5** Bæziliri texi kær, topisi az yærlærgæ qüxüptu. Tupriki qongkur bolmiojaqqa, tezla ünüp qikipu, **6** lekin kün qikixi bilænla aptapta köyüp, yiltizi bolmiojaqqa qurup ketiptu. **7** Bæziliri tikenlærning arisioja qüxüptu, tikenlær øsüp maysilarni boquwaptu. **8** Bæziliri bolsa yaxhi tuprakqa qüxüptu. Ularining bæziliri yüz hæssa, bæziliri atmix hæssa, yænæ bæziliri ottuz hæssa hosul beriptu. **9** Kuliki barlar buni anglisun! **10** Muhlisleri kelip, uningdin: — Sæn nemæ üqün ularoja tæmsillær arkilik tælim berisæn? — dæp soridi. **11** U ularoja mundak jawab bærdi: — Silær ærx padixahlikining sirlirini bilixkæ muysæssær kilindinglar, lekin ularoja nesip kilinmidi. **12** Qünki kimdæ bar bolsa, uningoja tehimu kær berilidu, uningda molqilik bolidu; æmma kimdæ yok bolsa, hætta uningda bar bolojanlirimu uningdin mæhrum kilinidu. **13** Ularoja tæmsil bilæn sezlaximning sæwæbi xuki, ular karisimu kærmaydu, anglisimu tingximaydu hæm hæqikiy qüxænmaydu. **14**

Buning bilæn Yaxaya pæyojæmbær eytkæn bexarættiki munu sezlær æmælgæ axuruldi: — «Silær anglaxni anglaysilar, birak qüxænmæysilar; Kæraxni karaysilar, birak kærmyæysilar. **15** Qünki muxu hælkning yürükini may kaplap kætkæn, Ular anglioqanda kulaklarini eoqir kiliwalojan, Ular kezlarini uhlioqandæk yumuwalojan; Undak bolmisidi, ular kezleri bilæn kærüp, Kuliki bilæn anglap, Kængli bilæn qüxinip, Öz yolidin yanduruluxi bilæn, Mæn ularni sakaytkæn bolattim. **16** Lekin, kezlinglar bæhtliktur! Qünki ular kæridu; kulikinglar bæhtliktur! Qünki ular anglaydu. **17** Mæn silærgæ xuni bærhæk eytip koyayki, burunki nurojan pæyojæmbærlær wæ hækkaniy adæmlær silærning kergininglarni kærükkæ intizar bolojan bolsimu ularni kærmiqæn; silærning anglioqininglarni anglaxka intizar bolojan bolsimu ularni anglimiojan. **18** Əmdi uruk qaqquki toqrisediki tæmsilning mænisini anglanglar: **19** Əgær biri [ærx] padixahlikining sez-kalamini anglap turup qüxænmisæ, Xæytan kelip uning kængligæ qeqilojan sezni elip ketidu. Bu dæl qioqir yol üstigæ qeqilojan uruklardur. **20** Taxlik yærlærgæ qeqilojan uruklar bolsa, ular sez-kalamni anglap, huxallik bilæn dærhal qobul kילוanlarni kærstitidu. **21** Hælbuki, kælbida heq yiltiz bolmiojaqqa, pakæt waqtlik mæwjut bolup turidu; sez-kalamning wøjedin kiyinqilik yaki ziyænxælikkæ uqrioqanda, ular xuan yoldin qætnæp ketidu. **22** Tikenlærning arisioja qeqilojini xundak adæmlærni kærsetkænki, ular sez-kalamni anglioqini bilæn, lekin bu dunyaning ændixiliri wæ baylikning ezikturuxi [kælbidiki] sez-kalamni boquwetidu-da, ular hosulsiz kalidu. (aion q165) **23** Lekin yaxhi yærgæ qeqilojan uruklar bolsa — sez-kalamni anglap qüxængæn adæmlærni kærstitidu. Bundak adæmlær hosul beridu, birsi yüz hæssa, birsi atmix hæssa, yænæ birsi ottuz hæssa hosul beridu. **24** U ularning aldisi yænæ bir tæmsilni bayan kildi: — Ərx padixahlik huddi etizioja yaxhi urukni qaqkæn bir adæmgæ ohxaydu. **25** Əmma kixilær uykuoja qømæg qaojda, düxmini kelip buqday arisioja kürmæk uruklarini qeqiwetip, ketiptu. **26** Əmdi maysilær øsüp, baxak qikarojanda, kürmæmu axkarlinixka baxlapu. **27** Hojayinning qakarleri kelip uningoja: — «Əpændi, siz etizingizioja yaxhi uruk qaqkæn æmæsmidingiz? Kürmæklær nədin kelip kaldı?» dæptu. **28** Hojayin: «Buni bir düxman kילוan» — dæptu. Qakarlar uningdin: «Siz bizni berip ularni otiwetingerlær demæqimu?» — dæp soraptu. **29** «Yak, » — dæptu hojayin, «undak kילוanda kürmæklærni yulojanda, buqdaylarnimu yuluwetixinglar mumkin. **30** Bu ikkisi orma waqtiojaqqa billæ øssun, orma waqtida, mæn ormiqilaroja: — Aldi bilæn kürmæklærni ayrip yioqip, baqlap köydürtüxkæ koyunglar, andin buqdaylarni yioqip ambirimoja ækiringlar, dæymæn» — dæptu hojayin. **31** U ularoja yænæ bir tæmsilni eytti: — Ərx padixahlik huddi bir adæm kילוaja elip etizioja qaqkæn kiqu urukioja ohxaydu. **32** Kiqu uruki dærwækæ barlik uruklarning iqidæ æng kiqu bolsimu, u hærkandak ziraættin egiz øsüp, dæræh bolidu, hætta asmandiki kuxlarmu kelip uning xahlarida uwulaydu. **33** U ularoja yænæ bir tæmsilni eytti: — Ərx padixahlik huddi bir ayal kילוaja elip üq jawur unning arisioja yoxurup, taki pütün hemir boluqqa saklojan eqitkuoja ohxaydu. **34** Əysa bu ixlarning hæmmisini tæmsillær bilæn kærpqilikæ

bayan kildi. U təmsilsiz heçqandak təlim bərməytti. **35** Buning bilən pəyojəmbər arklilik aldin'ala eytiloğan munu sezlər əməlgə axurildi: — «Aozimni təmsil sezləx bilən aqimən, Aləm apiridə boləğandin beri yoxururup kəlgən ixlarni elan kilmən». **36** Xuningdin keyin, u kəpqilikni yoləə seliwetip eygə kirdi. Muhlisiri yenioğa kelip uningdin: — Etizliktiki kürmək toqrisidiki təmsilni bizgə xərhləp bərsəng, — dəp etündi. **37** U əmdi ularəə jawab berip mundak dedi: — Yahxi urukni qaqkan kixi İnsan'oolqidur. **38** Etizlik bolsa — dunya. Yahxi uruk bolsa [ərx] padixahlıqining pərzəntlıridur, lekin kürmək rəzil boləquqining pərzəntlıridur. **39** Kürmək qaqkan düxman — İblisur. Orma orux waqti — zaman ahiridur. Ormiqılar — pərixtilərdur. (aiön g165) **40** Kürməklər yulunup, otta keydürüwetilginidək, zaman ahiridimu ənə xundak bolidu. (aiön g165) **41** İnsan'oolqi pərixtilirini əwətip, ular insanlarni gunahğa azduroquqlarning həmmisini, xundakla barlik itətsizlik kıləquqlarni əz padixahlıqidin xallap qikip, **42** humdanning lawuləp turoğan otioğa taxlaydu. U yərdə yioğa-zarlar kətürilidu, qixlirini oququrlitidu. **43** U qaoğda həkkanıylar Atisining padixahlıqida huddi kuyaxtək julalinidu. Anglioqudək kuliki barlar buni anglisun! **44** — Ərx padixahlıki huddi etizdə yoxuruloğan bir həzinigə ohxaydu. Uni tepiwaloquqi həzinini kaytidin yoxurup, həzinining xad-huramlıki iqidə bar-yokini setiwetip, xu etizni setiwalidu. **45** Yənə kelip, ərx padixahlıki esil ünqə-mərwayitlarni izdigən sodigərgə ohxaydu. **46** Sodigar nəhayiti kimmət bahalıki bir mərwayitni tapkanda, kaytip berip bar-yokini setiwetip, u mərwayitni setiwalidu. **47** — Yənə kelip, ərx padixahlıki dengizəə taxlinip hərhil beliklarni tudidioğan torəəə ohxaydu. **48** Tor toxkanda, [belikqılar] uni kiroqakğa tartip qikirdu. Andin olturup, yahxi beliklarni iləjwelip, qaqıləəə qaqıləp, ərziməslərnə taxliwetidu. **49** Zaman ahirida xundak bolidu. Pərixtilər qikip, rəzil kixilərnə həkkanıy kixilər arisidin ayriydu (aiön g165) **50** wə humdanning lawuləp turoğan otioğa taxlaydu. U yərdə yioğa-zarlar kətürilidu, qixlirini oququrlitidu. **51** Əysa ularidin: — Bu ixlarning həmmisini qüxəndinglarmu? dəp soridi. Qüxənduk, — dəp jawab bərdi ular. **52** Andin u ularəə: — Xunga, ərx padixahlıqining təlimigə muyəssər bolup muhlis boləğan hərbi Təwrat ustazi huddi həzinsidin yengi həm kona nərsilərnə elip qikip tarkatkuqi əy hojayinioğa ohxaydu, — dedi. **53** Əysa bu təmsillərnə sezləp boləğandin keyin, xundak boldiki, u yərdin ayriyip, **54** əz yurtioğa kətti wə əz yurtidiki sinagogta həlkəə təlim berixkə kixirti. Buni anglioğan halayik intayin həyran boluxup: — Bu ədəmning bunqiwala danaliki wə mejiə-karamətliri nədin kəlgəndu? **55** U pəkət heliki yəoaqqining oqlı əməsmu? Uning anisining ismi Məryəm, Yəqup, Yüsipt, Simon wə Yəhudalar uning iniliri əməsmu? **56** Uning singillirining həmmisi bizning arimizdiəu? Xundak ikən, uningdiki bu ixlarning həmmisi zadi nədin kəlgəndu? — deyixətti. **57** Xuning bilən ular uningəə həsət-bizar bilən karidi. Xunga Əysa ularəəə mundak dedi: — Hərkəndək pəyojəmbər bəxkə yərlərdə hərmətsiz kəlməydu, pəkət əz yurti wə əz eyidə hərmətkə sazawər bolmaydu. **58** Ularning iman-ixənqisizlikidin u u yərdə kəp mejiə kərsətmidi.

14 U qaoqlarda, Hərod hakim Əysaning nam-xəritidin həwər tepip, **2** hizmətkarlırigə: — Bu adəm qəmüldürgüqi Yəhya bolidu, u əlumdin tiriləngə bolsa kərkə. Xuning üqün muxu əlahidə kudrətlər uningda küqini kərsətməktə, — dedi. **3** Həroding bundək deyixining səwəbi, u [əgəyl] akisi Filipning ayali Hərodiyəning wəjədin Yəhyani tutkun kılıp, zindanoğa taxlioğanidi. **4** Qünki Yəhya Hərodka [tənbih berip]: «Bu ayalni tartiwelixing Təwrat qanunioğa hiləptur» dəp kəlgənidi. **5** Hərod [xu səwəbtin] Yəhyani əltürməkqi boləğan bolsimu, birək halayiktin kərkəğanidi, qünki ular Yəhyani pəyojəmbər, dəp bilətti. **6** Əmma Həroding tuəquloğan küni təbrikləngəndə, ayali Hərodiyəning kizi otturioğa qikip ussul oynap bərdi. Bu Hərodka bək yaqti; **7** xuning üqün u uningəə: — Hərnəmə tilisəng xuni sanga bəreə, dəp kəsəm kildi. **8** Ləkin kiz anisining küxkürtüxi bilən: — Qəmüldürgüqi Yəhyaning kallisini elip, bir təhsigə kəyup əksilə, — dedi. **9** Padixah buningəəə həsrət qəkkən bolsimu, kəsəmliri tüpəylidin wə dastihanda olturoğanlar wəjədin, [kallisini] elip kelinglar, dəp buyrudi. **10** U adəm əwətip, zindanda Yəhyaning kallisini aldurdi. **11** Xuning bilən kallisi bir təhsigə kəyulup, kizning aldioğa elip kəlinidi. Kiz buni anisining aldioğa apardi. **12** [Yəhyaning] muhlisliři bolsa berip, jəsətni elip dəpnə kildi; andin berip Əysəəəə bu ixlarni həwər kildi. **13** Əysa bu həwərnə anglap, əzi yəloquz pinhan bir jəyoğa kətəy dəp bir kəmigə olturup u yərdin ayriildi. Halayik buning həwərinə tapkanda, ətrəptiki xəhərlərdin kəlixip, uning kəynidin piyədə mangdi. **14** U [kiroqakğa] qikip kətkinidə, zor bir top adəmlərnə kərtüwidə, ularəəə iq əqritip, ularning əqriqlirini sakaytti. **15** Kəq kirqəndə, muhlisliři uning yenioğa kelip: — Bu qəl bir jay ikən, waqtimu bir yərgə berip kəldi. Halayikni yoləəə seliwətkən bolsəng, andin ular kəntlərgə berip əzliřigə ozuk setiwaləsun, — dedi. **16** Ləkin Əysa ularəəə: — Ularning kətinixing həjiti yok, əzünglar ularəəə ozuk beringlar, — dedi. **17** Ləkin muhlislar: — Bizdə bəx nan bilən ikki danə beliktin bəxkə heq nərsə yok, — deyixti. **18** U: — Ularni manga elip kelinglar, dedi. **19** U halayikni qəplükning üstidə olturuxkə buyruəğandin keyin, bəx nan bilən ikki belikni kəlioğa elip, asmanoğa karəp [Hudəəəə] təxəkkür eytti. Andin nanlarni oxup muhlisliřiəəə bərdi, muhlisliři halayikəəə üləxtürtüp bərdi. **20** Həmməylən yəp toyundi. [Muhlislar] exip kəloğan parqılarni lik on ikki səwətkə teriwalidi. **21** Ozuklənoğanlarning sani ayallar wə balilərdin bəxkə təhminən bəx ming kixi idi. **22** Arkidila, u muhlisliřiəəə: Əzüm bu halayikni yoləəə seliwetimən, angəuqəəə silər kəmigə olturup, dengizning kərx kiřəkiřəəəə otüp turunglar, dəp buyrudi. **23** Halayikni yoləəə seliwətkəndin keyin, u dua kılıx üqün əzi hilwət təoğkə qikti. Kəq kirqəndimu u yərdə yəloquz kəldi. **24** Bu qaoğda, kəmə kiřəqəktin heli kəp qəkirim yürgənidi, lekin xaməl kərx i yənləxitin qikiwatqəqə, kəmə dölkunlar iqidə qaykılıp turətti. **25** Kəqə tətinqə jəsək waqtida, u dengizning üstidə mēgip, muhlisliři təəəpə kəldi. **26** Muhlislar uning dengizning üstidə mēgip kəliwatkanlikini kərtüp, ələkzadə bolup: — Alwəsti ikən! — dəp kərkup qukan selixti. **27** Ləkin Əysa dərhal ularəəə: — Yürəklilik bolunglar, bu mən,

korqmanglar! — dedi. **28** Petrus buningoʻja javabən: — I Rəb, bu sən bolsang, su üstidə mengip yeningoʻja beriximoʻja əmr qiləjaysən, — dedi. **29** Kəl, — dedi u. Petrus kemidin qūxūp, su üstidə mengip, Əysaoʻja karəp ketiwatatti; **30** lekin boranning kattik qikiwatkanlikini kərūp kərūp, suoʻja qəquxkə baxlidi: — Rəb, meni kutkuzuwaləjaysən! — dəp warkiridi. **31** Əysa dərhal kolini uzitip, uni tutuwalidi wə uningə: — Əy ixənqi ajiz bəndə, nemixkə guman kilding? — dedi. **32** Ular kemigə qikkənda, xamal tohtidi. **33** Kemidə olturoqanlar uning aldioʻja kelip səjdə kilip: — Bərhək, sən Hudaning Ooʻli ikənsən, — deyixti. **34** Ular dengizning karxi tərīpīgə etkənda, Ginnisarət yurtida [kuruklukka] qikti. **35** U yərdiki adəmlər uni tonup kelip, ətrəptiki barlik jaylaroʻja həwər əwətti; xuning bilən kixilər barlik bimarlarini uning aldioʻja elip kəldi; **36** ular uningdin bimarlarining heqbolmioʻjanda uning tonining pexigə bolsimu kolini tagküzüwelixioʻja yol qoyuxini etündi. Uningoʻja kolini tagküzənləning həmmisi səllimaza sakaydi.

15 Bu qaoʻjda, Təwrat ustazliridin wə Pərisiylərdin bəziliri Yerusalemdin kelip Əysaning aldioʻja berip: **2** — Muhlisiring nemixkə ata-bowilirimizning ən'ənilirigə hiləplik kilidu? Qünki ular kollirini yumay tamək yaydikənoʻju, — dedi. **3** Lekin u ularoʻja mundək javab bərdi: — Siləruq, silər nemixkə ən'ənimizni saklaymiz dəp Hudaning əmrigə hiləplik kilisilə? **4** Qünki Huda: «Ata-anangni hərmət kil» wə «Atisi yaki anisini haqarətligənlər olūmīgə məhkum kilinsun» dəp əmr qiləjan. **5** Lekin silər: — Hərkəndək kixi «Atisi yaki anisioʻja: — Mən silərgə yərdəm bərgüdək nərsilərnə allikaqan [Huda] atiwəttim — desila, **6** uning ata-anisioʻja hərmət-wapadarlik kilix məjburiyiti kəlməydu, — dəysilər. Buning bilən ən'ənənlərnə dəp, Hudaning əmrini yokkə qikiriwəttinqlər. **7** Əy sahtipəzlər! Yəxaya pəyoʻjəmbər bərgən muxu bəxarət toptooʻja silər toʻqruluk ikən: — **8** «Muxu həlk əozida meni hərmətligini bilən, Biraq kəlbə məndin yirək. **9** Ular mənigə bihuda ibadət kilidu. Ularning əgətkən təlimliri pəkət insanlardan qikkən pətiwalərlə, haləs». **10** Andin u halayikni yenioʻja qakirip, ularoʻja: — Kulək selinglar həm xuni qūxininglarki, **11** Insanni napək kilidioʻjini əozidin kiridioʻjini əməs, bəlki əozidin qikidioʻjinidur, — dedi. **12** Keyin muhlisiliri uning aldioʻja kelip: — Səning bu səzüngni Pərisiylər angləp, uningdin bizar bolup rənjigənlikini bildingmu? — dedi. **13** Lekin u mundək javab kəyturdi: — Ərxitki Atam tikmīgən hərkəndək əsiümlük yiltizidin yulnup taxlinidu. **14** Silər ularoʻja pisənt kilmənglar; ular korlaroʻja yol baxlaydioʻjan korlardur. Əgər kor koroʻja yol baxlisa, hər ikkisi orioʻja qūxūp ketidu. **15** Lekin Petrus uningə: — Bayə eytkən təmsilni bizgə qūxəndürüp bərgəysən, — dedi. **16** Lekin u: — Silərmu təhiqə qūxəngigə eriximidinglar?! — dedi. **17** Əojzoʻja kirgən barlik nərsilərnə axkəzan arkilik tərət bolup qikip ketidioʻjanlikini təhi qūxənməmsilə? **18** Lekin əojzidin qikidioʻjini kəlbtin qikidu, insanni napək kilidioʻjinimu xudur. **19** Qünki yaman oylar, qatillik, zinəhorluk, buzukqilik, oʻqirlik, yaloʻjan guwəhlik wə təhmət kətarliklər kəlbtin qikidu. **20** Insanni napək kilidioʻjanlar manə xulardur; yuyulmioʻjan kollar bilən

tamək yeyix insanni napək kilməydu. **21** Əysa u yərdin qikip, Tur wə Zidon xəhərlirining ətrəpidiki yurtlaroʻja bardi. **22** Mana, u qət yərlərdin kəlgən kənanib bir ayal uning aldioʻja kelip: — I Rəb! Dawutning ooʻli, həlimoʻja rəhīm kiləjaysiz! Kizimoʻja jin qaplixiwəloʻjanikən, kiyinilip ketiwatidu! — dəp uningə nida kilip zarlidi. **23** Lekin u a yaloʻja bir əojzmu javab bərmidi. Muhlisiliri uning yenioʻja kelip: — Bu ayalni yoloʻja salsang! Qünki u kəynimizdin əgixip yəlwurup nida kiliwatidu, — dedi. **24** Əmdi u javab berip: — Mən pəkət yoldin tənigən qoy padiliri boləjan İsrail jəmətədikilərgə əwətilənmən, — dedi. **25** Əmma həlikə ayal uning aldioʻja kelip səjdə kilip: — Rəb, mənigə yərdəm kiləjaysən! — dəp yəlwurdi. **26** U uningə: — Balilarning nənini kiqik itlaroʻja taxlap berix yəxsi əməs, — dedi. **27** Lekin həlikə ayal: — Durus, i Rəb, biraq həttə itlaru hojəyininə dastihinidin qūxkən uwəklərnə yəydioʻju, — dedi. **28** Xuning bilən Əysa uningə: — Əy hanim, ixənqing kiqiklik ikən! Tiliginingdək bolsun! — dedi. U ayalning kizi xuan sakiyip kətti. **29** Əysa u yərdin qikip, Galiliyə dengizining boyidin otup, taqqa qikip olturdi. **30** Uning aldioʻja top-to halayik yiqildi. Ular tokur, kərioʻju, qəqa, qolək wə nuroʻqun bəxkə hil kəsəllərnimu elip kelip, uning ayioʻi aldioʻja qoyuxti; u ularni sakaytti. **31** Xuning bilən halayik qəqilərnəng səzliyəldioʻjan boləjanlikini, qoləklərnəng sakəyoʻjini, tokurlərnəng mənəjanlikini wə kərioʻjulərnəng kəridioʻjan boləjanlikini kərūp, həyran boldi wə İsrailning Hudasinə uluqlidi. **32** Andin Əysa muhlisiliri yenioʻja qakirip: — Bu halayikqə iqim əoziridu; qünki ular üç kündin bəri yenimda boldi, yegüdək bir nərsisimu kəlmidi. Ularni əylirigə aq kəyturuxni haliməymən, yolda həlidin ketixi mumkin, — dedi. **33** Muhlislar uningə: — Bu qəldə bunqiwala adəmnə toyquzoʻjudək kəp nannə nədin tapimiz? — deyixti. **34** Əysa ularin: Kənqə nəninqlər bar? — dəp soridi. — Yəttə nən bilən birnəqqa tal kiqik belik bar, — deyixti ular. **35** Buning bilən u halayikni yərdə olturuxkə buyrudi. **36** Andin, yəttə nən bilən beliklarni kolioʻja elip [Huda] taxəkkür eytip, ularni oxup muhlisilərioʻja bərdi, muhlislar halayikqə uləxtürdi. **37** Həmməylən toyquqə yedi; andin [muhlislar] exip kəloʻjan parqilərnə yiqip yəttə qong səwətnə toxkuzdi. **38** Tamək yegənərnəng sani balilər wə ayallərdin bəxkə tət ming kizi idi. **39** U halayikni yoloʻja qəloʻjandin keyin, kemigə qūxūp, Magadan yurtining qət yərlirigə bardi.

16 Əmdi pərisiylər bilən Sadukiylər uni sinax məksitidə yenioʻja kelip, uningdin bizgə asmandin məjizilik bir əlamət kərsətsəng, dəp tələp kilixti. **2** Biraq Əysa ularoʻja mundək dedi: — Kəqkurun silər kizil xəpəkni kərgininglarda, «Həwa ətə oʻuq bolidu» dəysilər **3** wə ətigənda: «Bügün boran qikidu, qünki asmannəng rəngi kizil həm tutuk», dəysilər. Asman rəngi-royini pərk etələysilər-yu, lekin bu zamanda yüz bəriwatkan əlamətlərnə pərk etəlməysilər! **4** Razil həm zinəhor bu dəwr «məjizilik bir əlamət»ning kəristilixini istəp yüridu. Biraq bu [dəwrədikilərgə] «Yunus pəyoʻjəmbərdə kərūlgən məjizilik əlamət»din bəxkə heqkəndək məjizilik əlamət kərsitilməydu. Andin u ularni taxlap qikip kətti. **5** Muhlisiliri [dengizning] u kətioʻja etkinidə, nən eliwelixni

untuoqanidi. **6** Əysa ularoq: — Hoxyar bolunglar, Pərisiylər bilan Saduqiylarning eqitkusidin ehtiyat qilinglar, — dedi. **7** [Muhlislar] əzara mulahizilixip: — Nan əkəlmigənlikimiz üçün buni dawatsa kerək, — deyixti. **8** Əysa ularning nemə [deyixiwatqanlikini] bilip mundaq dedi: — Əy ixənqi əjizlar! Nemə üçün nan əkəlmigənlikinglar tooqrisida mulahizə kilisilə? **9** Təhiqə qüxənmidinglarmu? Bəx nan bilan bəx ming kixining [toyquzuloqanliqi], qanqə sewət ozuk yioqiwaləqanlikinglar esinglardin qiktimu? **10** Yəttə nan bilan tət ming kixining [toyquzuloqanliqi], yənə qanqə qong sewət ozuk yioqiwaləqanlikinglarmu esinglardin qiktimu? **11** Silər qandaqnamə mening silərgə: «Pərisiylər bilan Saduqiylarning eqitkusidin ehtiyat qilinglar» deginimning nan tooqruluk əməslikini qüxənməysilə? **12** Muhlislar xundila uning nandiki eqitkudin əməs, bəki Pərisiylər bilan Saduqiylarning təlimidin ehtiyat kilixni eytkanliqini qüxinip yətti. **13** Əysa Kəysəriyə-Filippi rayoniqə kəlginidə, u muhlisiridin: Kixilər mən İnsan'oqlini kim dəp bilidikən? — dəp soridi. **14** Muhlisleri: — Bəzilər seni qəməldürgüqi Yəhya, bəzilər İlyas [pəyoqəmbər] wə yənə bəzilər Yərəmiya yaki baxqə pəyoqəmbərlərdin biri dəp bilidikən, — dəp jawab bərdi. **15** U ularidin: — Əmdə silərqu? Silər meni kim dəp bilisilə? — dəp soridi. **16** Simon Petrus: — Sən Məsih, mənggülik həyat Hudaning Ooqli ikənsən, — dəp jawab bərdi. **17** Əysa uningoq: — Bəhtliksən, i Yunus ooqli Simon! Buni sanga ayan kiləuqi həq ət-qan igisi əməs, bəki ərxxtiki Atamdur. **18** Mən sanga xuni eytayki, sən bolsang Petrusdursən. Mən jamaitimni bu uyultax üstigə qurimən. Uning üstidin təhtisaraning dərwazilirimu oqalib kələlməydu. **(Hadēs 986)** **19** Ərx padixahlikining əqquqlirini sanga tapxurimən; sən yər yüzidə nemini baqlisəng ərxtimu baqlənoqan bolidu, sən yər yüzidə nemini qoyup bərsəng, ərxtimu qoyup beriləng bolidu, — dedi. **20** Bu səzləni eytip bolup, u muhlisliroiqə əzining Məsih ikənlikini həqqimğə tinmasahlikining əqquqlirini sanga tapxurimən. Əysa muhlisliroiqə əzining Yerusalemoqə ketixi, əksakallar, bax kahinlar wə Təwrat ustazliri tərripidin kəp azab-oqubət tartixi, əltürüluxi mukərrər boləqanliqini, xundakla üqinqi küni tirildürüldioqanliqini ayan kilixqə baxlidi. **22** Xuning bilən Petrus uni bir qətkə tartip, uni əyibləp: — Ya Rəb, sanga rəhİM kilinoqay! Bexingə bəndə ixlər kət'iy qüxməydu! — dedi. **23** Ləkin u burulup Petruskə qarap: — Arkəmoqə ət, Xəytan! Sən mənə putlikaxəngsən, sening oylioqanlirig Hudaning ixliri əməs, insanning ixliridur, — dedi. **24** Andin Əysa muhlisliroiqə mundaq dedi: Kimdəkim mənə əgəxixni halisa, əzidin wəz keqip, əzining krestini kətürüp mənə əgəxsun! **25** Qünki əz jəninə kütquzmaqqi boləqan kixi qəqum jəninid məhərum bolidu, ləkin mən üqün əz jəninid məhərum boləqan kixi uningə erixidu. **26** Qünki bir adəm pütün dunyoqə əgə bolup jəninid məhərum kəlsa, buning nemə paydisi bolsun?! U nemisini jəniqə tegixsun?! **27** Qünki İnsan'oqli Atisinin xan-xəripi iqidə pərixtiliri bilən kelix aldida turidu; wə u həmmə adəmming əz əməlirigə tuxluk jawab kəyturidu. **28** Mən silərgə xuni bərhək eytip qoyayki, bə yərdə turoqanlarning arisidin əlümning təmini tətixtin burun

jəzmən İnsan'oqlining əz padixahliqi bilən kəlgənlikini kəridioqanlar bardur.

17 Wə altə kündin keyin, Əysa Petrus, Yəqub wə Yəqubning inisi Yuhənnani ayrip elip, egiz bir taoqə qikti. **2** U yərdə uning siyaki ularning kəz aldidila əzgirip, yüzü kuyəxtək parlidi, kiymiliri nurdək ap'ək bolup qəknidi. **3** Wə mana, [muhlislaroqə] Musa wə İlyas [pəyoqəmbərlər] uning bilən səzlixiwatqan həlaldə kəründi. **4** Xuning bilən Petrus Əysəqə: — I Rəb, bu yərdə boləqinimiz nemidəgən yaxsi! Halisəng, birini sanga, birini Musəqə, yənə birini İlyasqə atəp bu yərgə üq kəpə yasayli! — dedi. **5** Uning gepi tügiməyła, mana nurluk bir bulut ularni kəpliwalidi. Mana, buluttin: «Bu Məning səyümlük Ooqlumdur, Mən uningdin hursənmən. Uningə qə kulək selinglar!» dəgən awəz anglandı. **6** Muhlislar buni anglap əzlirini yərgə taxlap düm yetip wəhəmiğə qixti. **7** Biraq Əysa kelip, ularoqə qəlini təgküzüp: Kəpunglar, kərkəmgənglar, — dedi. **8** Ular bəxini kətürüp kəriwidi, Əysadin bəxqə həqqimni kərmidi. **9** Taoqdin qüxiwətip, Əysa ularoqə: — İnsan'oqli əlümədin tirildürülmigüqə, bu aləmət kərünuxni həqqimğə eytmənglar, — dəp tapilidi. **10** Andin muhlisleri uningdin: — Təwrat ustazliri nemə üqün: «İlyas [pəyoqəmbər Məsih kelixtin] əwwal kəytip kelixi kerək» deyixidu? — dəp soraxti. **11** U ularoqə jawabən: — İlyas [pəyoqəmbər] dərwəkə [Məsihtin] əwwal kəlidu, həmmə ixni orniqə kəltüridu. **12** Əmma mən silərgə xuni eytip qoyayki, İlyas əllikəqan kəldi, ləkin kixilər uni tonumidi, bəki uningə qə haliqəngə muamilə kildi. Xuningə qə ohxax, İnsan'oqlimu ularning kəlliridə azab qəxix aldida turidu, — dedi. **13** Xu qəoqə muhlislar uning qəməldürgüqi Yəhya tooqrisida səzləwatqanliqini qüxəndi. **14** Ular həlayikning yəniqə barəjinidə, bir kixi uning aldiqə kelip, tizlinip: **15** Rəb, ooqlumoqə iqingni əqrətkəysən! Qünki uning tutqəklək kəsili bar boləqəqə, zər əzab qəkiwatidu; qünki u daim otning yaki suning iqiğə qüxiup kətidu. **16** Uni muhlisliroiqə elip kəlgənədim, səkəyaltimidi, — dedi. **17** Əysa jawabən: — Əy etiğədsiz wə tətür dəwr, silər bilən kəqənoqə qə turay?! Mən silərgə yənə kəqənoqə qə səwr kilay? — Balini aldiməqə elip kəlinglar — dedi. **18** Xuning bilən Əysa [jinoqə] tənbiğ bəriwidi, jin balidin qikiq kətti, balimu xuan səkəydi. **19** Keyin, Əysa ayrim kəloqəndə, muhlislar uning yəniqə kelip: — Biz nemə üqün jinni kəoqliwətməmiduk? — dəp soraxti. **20** U ularoqə: — İxənginglar bolmioqanliqi üqün. Mən silərgə xuni bərhək eytip qoyayki, silərdə kixi urukidəq zərriqə ixəngə bolsila, silər awu taoqə: «Bu yərdin u yərgə kəq» desənglar, kəqidu; xundakla silərgə mümkün bolmaydioqan həq ix bolmaydu. **21** Biraq, bəndə kəlləni dua kilix wə roza tutux bilən bolmisa həydidili bolmaydu — dedi. **22** Ular Galiliyə əlkisidə aylinip yürginidə, Əysa ularoqə: — İnsan'oqli [satkunluqtin] insanlarning kəloqə tapxurulidu; **23** ular uni əltüridu, ləkin üqinqi küni u tirilidu, — dedi. Buni anglap muhlislar əqir qəmə-kəyoqə qəməup kətti. **24** Andin ular Kəpərnəhə qəhəriğə kəlginidə, [ibadethana] «İkki drəkmə» [bejini] yioqquqılar Petrusning yəniqə kelip: — Ustəzinglar «İkki drəkmə»ni tələmdu? — dəp soridi. **25** Tələydu, — dedi Petrus. Ləkin u əyğə kirgixigila,

tehi bir nemə deməstila Əysa uningdin: — Simon, seningqə bu dunyadiki padixahlar kimlərdin baj alidu? Əz pərzəntliridinmu, yaki yatladinmu, — dəp soridi. **26** Petrus uningqə: Yatladin, — dewidi, Əysa uningqə: — Undakta, pərzəntlər [bajdin] haliy bolidu. **27** Birak [baj yioqquqlarqə] putlikaxang bolmasliqimiz üqün, dengizqə berip karmakni taxla. Tutkan birinqi belikni elip, aqzini aqsang, tət drakmilik bir tənggə pul qikidu. Uni elip mən wə sən ikkimizning [beji] üqün ularqə bər, — dedi.

18 Bu qaqda, muhlislar Əysaning yenioqə kelip: Ərx padixahlikida kim əng uluq? — dəp soridi. **2** Əysa yenioqə kikiq bir balini qakirip, uni otturida turoquzup, mundaq dedi: **3** — Mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, əz yolunglardan yenip, kikiq balilardək səbiy bolmisanglar, ərx padixahliqəyə hərgiz kirəlməysilər. **4** Əmdi kim əzini bu kikiq balidək kikiq peil tutsa, u ərx padixahlikida əng uluq bolidu. **5** Bundaq kikiq bir balini mening namimda qəbul kilsa, u meni qəbul kileqan bolidu. **6** Lekin manga etiqad kileqan bundak kikiqlərdin birini [gunahqə] putlaxtureqan həkəndək adəmnə, u boynioqə yooqan tüğmən texi esiloqan həkəda dengizning tegigə qektürüwetilgini əwzəl bolatti. **7** Insanni gunahqə putlaxtureqan iqlar tüpəylidin bu dunyadikilərnəning həkəioqə way! Putlaxtureqan iqlar mukərrər bolidu; lekin xu putlaxtureqəyə adəmnəning həkəioqə way! **8** Əgər əmdi kəlung yaki putung seni gunahqə putlaxturesa, uni kesip taxliwət. Qünki ikki kəlung yaki ikki putung bər həkəda dozahtiki otqə taxlanəqiningdin kərə, qolək yaki tokur həkəda hayatlikqə kirgining əwzəldur. **(aiōnios g166)** **9** Əgər kəzüng seni gunahqə putlaxturesa, uni oyup əzüngdin neri taxliwət. Ikki kəzüng bər həkəda dozahtiki otqə taxlanəqiningdin kərə, birlə kəzüng bilən bolsimu hayatlikqə kirgining əwzəldur. **(Geenna g1067)** **10** — Bu səbiy kikiqlərnəning heqbirigimu səl kəaxstin həzi bolunglar. Qünki xuni silərgə eytayki, ularning ərxteki pərixitiləri ərxteki Atamning jamalini həkədaim kəritip turidu. **11** Qünki Insan'ooqli həkəkatkə azəqanlarni kütqəzoqlı kəldi. **12** Kəndək kərayəsilər? Birawning yüz tuyək koyi bolup, uningdin biri ezip toptin quxüp kəlsa, u tokşan tokkuz koyni taqlarqə koyup koyup, həkəli azəqan koyni izdaydiqə? **13** Wə əgər uni tepiwəlsa, mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, u koy üqün boləqan huxalliki azmioqan tokşan tokkuziningkidin zor bolidu. **14** Xuningqə ohxax, bu səbiy kikiqlərnəning həkəqandikəning həkəkatkə ezip kəlxii ərxteki Atanglarning iradisi əməstur. **15** — Əmdi əgər kərandixing sanga ziyan selip gunah kilsa, uning yenioqə berip ikkinglar haliy qaqda səwənlikini kərsitip koy. Kərandixing səzüngni anglisa, uni [ezixitin] kayturuwaləqan bolisən. **16** Lekin anglimisa, yənə bir-iki [guwahqini] elip, uning yenioqə bəroqin. Xundaq kilip, həmmə ix ikki-üq guwahqining səzi bilən kilinsun. **17** Lekin əgər [kərandixing] ularning səzigimu kulək salmisa, əhwalni jamaatkə yətküzüp eytkin. Əgər u jamaəttikilərgə kulək salmisa, uni yat əllik yaki bajgir katarida kərünglar. **18** Mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, silər yər yüzidə nemini bəqlisanglar, ərxtimu xu bəqlənoqan bolidu wə silər yər yüzidə nemini koyup bərsənglar, ərxtimu koyup beriləqan bolidu. **19** Mən

yənə xuni silərgə bərhək eytip koyayki, yər yüzidə aranglardin ikkisi əzləri tiligən bər ix toqruluk kəlbə bir bolup həkəndək nərsini tiləp dua kilsa, ərxteki Atam ularning tilikini ijabət kilidu. **20** Qünki ikki yaki üqəylən mening namim bilən kəyərdə yioqileqan bolsa, mən xu yərdə ularning arisida bolimən. **21** Andin Petrus uning aldioqə kelip: — I Rəb, kərandiximning manga ziyan selip etküzəqan kənqə kətimlik gunahqini kəqürüxüm kərekə? Yəttə kətimmu? — dedi. **22** Əysa uningqə mundaq dedi: — Mən sanga xuni eytip koyayki, yəttə kətim əməs, yətmix həssə yəttə kətim! **23** Ərx padixahliki qakarlıri bilən hesab-kitab kilməqə boləqan bir padixahqə ohxaydu. **24** Həsab-kitabni baxliqinida, uningqə on ming talant pul kərzdar boləqan bir qakar kəltürülüptu. **25** Qakarning teliğüdək heqnərsisi bolmioqəqə, hojisi qakarning əzini, hotun bala-qakisi wə bər-yokini setip, kərzini tələxini buyruptu. **26** Xunga qakar uning aldidə yərgə yikilip bax urup: «Hojam, manga kəngqilik kileqayla, mən pütün kərzimni qokum tələymən» dəp yəlwuruptu. **27** Qakarning hojisi uningqə iq əqritip, uni koyup berip, kərzini kəqürüm kiliptu. **28** Lekin qakar u yərdin qikip, əzigə yüz dinar kərzdar boləqan yənə bər qakar buradiri qiritiptu. Uni tutuwəlip, boyinini boqup turup: «Kərzni tələ!» dəptu. **29** Buning bilən bu qakar buradiri yərgə yikilip uningdin: «Manga kəngqilik kil, kərzni qokum kayturimən» dəp yəlwuruptu. **30** Lekin u uniməptu wə: «Pütün kərzni teliğügəyə zindanda yatısən» dəp uni zindanoqə taxlitiptu. **31** Bundaq ixning yüz bərgənlikini kərgən baxqə qakarlar intayin azablinip hojisinin aldioqə berip, əhwalni baxtin-ahir səzləp beriptu. **32** Buning bilən hojisi həkəli qakarini qakirtip: «Əy rəzil qakar! Manga yelinoqanlikəng üqün xunqə kəp kərzingning həmmisini kəqürdüüm. **33** Mən sanga iq əqritkinimdək, səmmu qakar buradiringgə iq əqritixingqə toqra kəlməmdü?» dəptu. **34** Buning bilən hojisi şəzəplənilip uni pütün kərzini tələp boləqəqə adəm kiyənoqəyə gundipaylarning kolida turuxqə tapxurup beriptu. **35** Xuningqə ohxax, əgər hərbiringlər əz kərandixilinglarni qin dilinglardin kəqürmisənglar, ərxteki Atammə silərgə ohxax muamilə kilidu.

19 Xundaq boldiki, Əysa bu səzlərnə eytip boləqandin keyin, Galiliyə əlksidin ayrilip, Yəhudiyə əlksining qət yərlirigə, yəni İordan dəryasining u kətidiki yurtlarqə bardi. **2** Top-top adəmlər uningqə əgixip kəlgən bolup, u ularni xu yərdilə sakəytti. **3** Əmdi bəzi Pərisiylər uning yenioqə kelip uni kiltakqə quxürüx məksitidə uningdin: — Bir adəmnəning həkəndək səwəbtin ayalini koyuwetixi Təwrat kənunioqə uyoqunmu? — dəp soridi. **4** Xuning bilən u jawabən mundaq dedi: — [Təwratting] xuni okumidinglarmu, mukəddəmdə insanlarni Yaratkuqi ularni «Ər wə ayal kilip yaratti» wə **5** «Xu səwəbtin ər kixi ata-anisidin ayrilidu, ayali bilən birləxip ikkisi bər tən bolidu». **6** Xundaq ikən, ər-ayal əmdə ikki tən əməs, bəlkə bər tən bolidu. Xuning üqün, Həda koxkənni insan ayrimisun. **7** Pərisiylər uningdin yənə: — Undakta, Musa [pəyoəməbər] nemə üqün [Təwrat kənunida] ər kixi əz ayaliqə talək hetini bərsilə andin uni koyuwetixkə bolidu, dəp buyruqan? — dəp soraxti. **8** U ularqə: —

Tax yurakliklarninglarning Musa [pəyoqəmbər] ayallirlarini talak kilixka ruhsət kiləjan; lekin ələmning baxlimida bundak əməs idi. **9** Əmđi xuni silərgə eytip koyayki, ayalini buzukluktin baxka birər səwəb bilən talak kilip, baxka birini əmriğə aləjan hərəkəndək kixi zina kiləjan bolidu. **10** Muhlislar uningə: — Əğər ər bilən ayali otturisidiki əhləw xundək bolsa, undəkta əylənməslik yəhxi ikən, — dedi. **11** U ularə: — Bu səzni həmmila adəm əməs, pəkət nesip kilinəjanlarla kəbul kiləlaydu. **12** Qünki əsinin bəliyatkusidin tuəjma bəzi əqwatlar bar; wə insan tərpidin ahta kilinəjan bəzi əqwatlaru bar; wə ərx padixahlığı üqün əzini əqwat kiləjanlaru bar. Bu səzni kəbul kiləlaydıəjanlar kəbul kilsun! — dedi. **13** Kəlungni təgküüzü dua kiləjaysən dəp, bəzilər kikiq balilirini uning əldiəja elip kəldi. Biraq muhlislar elip kəlgənlərni əyibildi. **14** Əmma Əysa: — Balilar mening əldiməja kəltürülsun, ularni tosmanglar. Qünki ərx padixahlığı dəl muxundakıəja təwədur, — dedi. **15** Wə kollirini ularəja təgküzgəndin keyin, u u yərdin ayriildi. **16** Mana, bir küni birsi uning əldiəja kelip: — Ustaz, mən kəndək yəhxi ixni kilsam, mənggülik həyatka eriximən? — dəp soridi. (*aiōnios g166*) **17** U uningə: — Nemixka məndin yəhxiilik toqrisida soraysən? «Yəhxi boləquqilar» bolsa pəkət birila bar. Əmma həyatlikka kirimen desəng, əmrlərgə əməl kil, — dedi. **18** Kaysi əmrlərgə dəysən? — dəp soridi u. Əysa uningə: — «Kətililik kilma, zina kilma, oqrilik kilma, yaləjan guwahlik bərmə, **19** ata-anəja hərmət kil wə kəxnangni əzüngni səyğəndək səy» — dedi. **20** Yax yigit uningə: — Bularning həmmisigə əməl kilip keliwatimən. Əmđi mənə yənə nemə kəm? — dedi. **21** Əysa uningə: — Əğər mukəmməl boluxni halisang, berip bar-yokungni setip, pulini kəmbəqəllərgə bərgin. Xuning bilən ərxta həzinəng bolidu. Andin kelip mənə əgəxkin, — dedi. **22** Yigit muxu səzni anglap, kəyoquəja qəməp u yərdin ketip kəldi. Qünki uning mal-mülliki nəhəyiti kəp idi. **23** Əysa muhlisliəriəja: — Mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, baylarning ərx padixahlığıəja kixi təsəliktilə bolidu. **24** Wə yənə xuni silərgə eytayki, təginəng yingnəning kəzidin etüxi bay adəmnəng Hudaning padixahlığıəja kixidən asəndur! — dedi. **25** Muhlislar buni anglap intayin bək həyran boluxup: — Undəkta, kim niəjatka erixələydu? — dəp soraxti. **26** Əmma Əysa ularəja kərap: — Bu ix insan bilən wujudka kikixi mumkin əməs, lekin Hudaəja nisbətən həmmə ix mumkin bolidu, — dedi. **27** Buning bilən Petrus uningə: — Mana, biz həmmədin wəz kəqip sənə əgəxtuk! Biz buning üqün nemigə eriximiz? — dəp soridi. **28** Əysa ularəja mundaq dedi: — Mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, ələmdiki həmmə kəytidin yəngiləninə, İnsan'əqli xənlilik təhtidə oltuəjan wəktidə, mənə əgəxkən silər on ikki təhtə oltuəp, İsrailarning on ikki kəbəlisigə həküim qikirisilər. **29** Mening nənim dəp əylər, aka-uka, aqa-singil kərindəxliri, ata-anisi, ayali, baliliri yəki yər-zeminlardin wəz kəqkənlərnəng həmmisi ularəja yüz həssə artuk erixidu wə mənggülik həyatka miras bolidu. (*aiōnios g166*) **30** Lekin xu qəqdə nurojun əldidə tuəjanlar arkiəja etidu, nurojun arkiəja tuəjanlar əldiəja etidu.

20 — Qünki ərx padixahlığı bir yər igisigə ohxaydu. İgisi üzümzarlikidə ixləxkə adəmlərni yallax üqün tang səhərdə sirtka qikiptu. **2** U ixləmqilər bilən künlüki üqün bir kümüx dinardin bərixkə kəlixip, ularni üzümzarlikəja əwətiptu. **3** Səət tokkuzlarda u yənə sirtka qikiptu, bazarda bikar tuəjan bəxka kixilərnə kəriptu. **4** Ularəja: «Silərmu üzümzarlikəja bəringlar, həkqinglarəja təgixlikini bərimən» — dəptu. **5** Ular üzümzarlikəja bəriptu. Qüxtə wə səət üqtimu u yənə qikiptu yənə xundək kiliptu. **6** Lekin [kəqkərun] səət bəxlərdə qikkənda u yərdə tuəjan yənə bəxkilərnə kəriptu, ularin: «Nemə üqün bu yərdə kün boyi bikar turisilər?» dəp soraptu. **7** Ular: «Bizni həqkim yallimidi» dəp jawab kəytruptu. U ularəja: «Undəkta, silərmu üzümzarlikəja berip ixlənglar» — dəptu. **8** Kəq boləjanda, üzümzarlik igisi əyojidiəriəja: «İxləmqilərni qəkirip, əng ahiridə kəlgənlərdin bəxlap əng əwwal kəlgənlərgiə həmmisining ix həkqini bar» dəptu. **9** Awwal kəqkərun səət bəxtə ixkə kəlgənlər kəlip, hərbi bir kümüx dinardin eliptu. **10** Əng əwwal yallap kəlingənlərnəng nəwiti kəlgəndə, ular: Tehimu kəp ix həkqi əlimizə, dəp əylixiptu; biraq ularu bir kümüx dinardin eliptu. **11** Ular ix həkqini ələjini bilən yər igisidin əqrinip: **12** «Bu ahirdə kəlgənlər pəkət bir səətlə ixlidi, biraq siz ularni kün boyi jəpalik wə kəttik issikni qəkkən bizlər bilən barəwər həsəblidingizə, dəp əyduxixiptu. **13** Lekin [yər igisi] ularning birigə jawab kəytrup: «Buradər, sənə nəhəqlik kiləjimin yok! Sən bilən bir kümüx dinarəja kəliximigənmiduk? **14** Həkqingni elip kəytip kətkin. Bu ahirdə kəlgəngimu sənə ohxax bərgüm bar. **15** Əzümməngini əzüim biləngə ixlitix həqquku yokmu? Səhiy boləjanlikəja kəzüng kiziriwatəmdu? **16** Xundək kilip «Əldidə tuəjanlar arkiəja etidu, arkiəja tuəjanlar əldiəja etidu»; qünki qəkiriləjanlar kəp, əmma talləjanlar az bolidu. **17** Əysa Yerusəleməja qikiwetip, yolda on ikki muhlisini bir qətkə tartip, ularəja mundaq dedi: **18** — Mənə biz həzir Yerusəleməja qikiptu kətiwatimiz. İnsan'əqli bəx kəhlinar wə Təwrat ustəzliəriəja tapxurulidu. Ular uni əlümgə məhkum kilidu **19** andin uni məshirə kilip, kəmqilap wə krestləxkə yat əlliklərgə tapxuridu. Lekin u üqinqi küni kəyta tirilidu. **20** Xu qəqdə, Zəbədiyning əyqullirining anisi ikki əqlini elip, Əysaning əldiəja kəlip uningdin bir ixni tələp kilməkqi bolup səjdə kildi. **21** Nemə təliping bar? — dəp soridi u. Ayal uningə: — Xuni əmr kiləjaysənki, sening padixahlığındə bu ikki əyqlumdin biri on yeningdə, biri sol yeningdə oltuəsun, — dedi. **22** Əysa ularəja jawabən: — Silər nemə tələp kiliwatqininglarni bilməyətisilər. Mən iqxkə təmxəlgən kədəhni iqələmsilər? İqələymiz, — deyixti ular. **23** U ularəja: — Silər həkikəttənmə mening kədəhimdin ortək iqisilər. Biraq on yəki sol yənimdə oltuəx nəsisiwə mening ixtiyarında əməs, bəki Atam kilmərgə təyyarlıəjan bolsa, xularəja nesip bolidu. **24** [Kələjan] on muhlis buningdin həwər tapkəndə, ikki kərindəxidin hapa boldu. **25** Lekin Əysa ularni yənəja qəkirip, mundaq dedi: — Silərgə məlumki, əllərdiki həkümrənlər qəl əstidikidilər üstidin buyruqkwəzlik kilip həkimiyət yürüzidu, wə ularning həqqukdərliri ularni həjayinlarəja idarə kilidu. **26** Biraq silərnəng

aranglarda xundak bolmisun; balki silərdin kim üstün boluxni halisa, silərnəning hizmitinglarda bolsun; **27** wə kim aranglardikilərnəning aldinkisi boluxni halisa, silərnəning kullunglar bolsun. **28** İnsan'oolimu dərwəxə xu yolda kəpqlik hizmitimdə bolsun deməy, balki kəpqlikning hizmitidə bolay wə jenimni pida kilix bədiligə nuroqun adəmlərnəni hərlükkə erixtürəy dəp kəldi. **29** Ular Yeriho xəhəridin qıkkənda, zor bir top adəmlər uningəy əgixip mangedi. **30** Wə mana, yol boyida olturoqan ikki əmə əysəning u yərdin ətüp ketiwatqinini anglap: — I Rəb, Dawutning oolli, bizgə rəhlim kiləyəsən, — dəp towlidi. **31** Kəpqlik ularni «Ün qıkkərmanglar!» dəp əyibildi. Ləkin, ular: — Ya Rəb, i Dawutning oolli, bizgə rəhlim kiləyəsən! — dəp təhimu kattik towlidi. **32** Əysə kədimini tohtitip, ularni qakirip: — Silər üqün nemə ix kilip beriximni halisilə? — dəp soridi. **33** Ya Rəb, kəzlimiz eqilsun! — deyixti ular. **34** Əysə ularəy iqu əqrıtip, kolini ularnəning kəzliyə təgküziwidi, kəzliyə xuan əsligə kelip kəridioqan boldi; ular dərhal uningəy əgixip mangedi.

21 Ular Yerusalemoqə yəkinlixip, Zəytun teoqining etikidiki Bəyt-Fəgi yezisioqə kəlgində, Əysə ikki muhlisioqə munulərnəni tapilap aldın əwətti: **2** — Silər udulunglardiki yezioqə beringlər. Barsanglarla, baqlaklik bir exək wə uning yenidiki bir təhəyni kərisilər. Ular ni yexip aldimoqə yetiləp kelinglər. **3** Əgər birsi silərgə bir nemə desə, «Rəbning bularəy həjiti qüxti» dənglər, u dərhal ularni kəyup beridu. **4** Bu pütün wəxə pəyoqəmbər arkilik eytiləqan munu səzlərnəni əməlgə axurux üqün boldi: — **5** «Zion kizioqə eytinglər: — Mana, Padixahqıng keliwatidu, Kəmtər-məmin bolup, minip bir exəkə, Boyunturukluk exəkning təhiyəgə, Keliwatidu yeningəy sening». **6** Əm di həliki ikki muhlis berip əysəning tapiləqinidə kildi. **7** Exək bilən təhəyni yetiləp kelip, üstigə yepinqə-qapanlirini saldi wə üstigə mindi. **8** Əm di top-top kixilər yepinqə-qapanlirini yoloqə payəndəz kilip saldi; yənə bir qismi dərəh xahlirini kesip yoloqə yayatti. **9** Aldida mangoqan wə kəynidin əgəxkən top-top halayik: — «Dawutning oolliqə həsənnə boləyay! Pərwərdigərnəning namida kəlgüqigə mubərək bolsun! Ərxiləda təxəkkür-həsənnələr okulsun!» — dəp warkirixatti. **10** U Yerusalemoqə kirgənda, pütkül xəhər lərzigə kəldi. Kixilər: — Bu zadi kimdu? — deyixatti. **11** Halayik: — Bu Galiliyə əlkisidiki Nasarətlək pəyoqəmbər əysə, dəp jawab bərixətti. **12** Əm di əysə ibadətəna həyililəriqə kirip, u yərdə elim-setim kiliwatqanlarning həmmisini həydəp qıkkərdi. Pul tegixküqilərnəning xirəlirini wə pahtək-kəptər satkuqilərnəning orunduklirini ərüp, **13** ularəy: — [Mukəddəs yazmilərdə] [Hudanəng]: «Mening əyüm dua-tiləwəthəna dəp atilidü» dəgən səzi pütülgən; ləkin silər uni buləngqilərnəning uwisioqə aylanduruwəpsilə! — dedi. **14** İbadətəna həyililridə boləqənda kəriəy wə tokurlar uning aldioqə kəldi, u ularni sakaytti. **15** Ləkin bax kəhınlar bilən Təwrat əstəzli ri uning yarətkən mejjizilirini kərip wə balilərnəning ibadətəna: «Dawutning oolliqə həsənnə-təxəkkürlər boləyay!» dəp towliqinini anglap oqəzəpləndi. **16** Ular uningəy: — Bu balilərnəning nemə dəwətkanlikini angləwatəmsən? — dəp soridi. U ularəy: — Angləwatimən! Silər [mukəddəs

yazmilərdin] xuni oqup bəkmioqənkə, «Əzünggə kikiq balilər wə bowəqlərnəning tili ridin mədhəyə səzli rini mukəmməl kilding» dedi. **17** Andin u ular din ayrılıp, xəhərdin qikiq Bəyt-Aniəy yezisioqə bərip, xu yərdə kəndi. **18** Əm di səhərdə, xəhərgə kəytip ketiwatqənda, uning kərsiki aqkanidi. **19** U yol boyidiki bir tıp ənjür dərihəni kərip, uning yenioqə bardi. Ləkin dərəhtin yopurməktin bəxə həq nərsə tapəlməy, uningəy kərap: — Həzirdin bəxlap səndin mənəggü mēwə bolmisun! — dēwidi, ənjür dərihi xuan kurup kətti. (**aiōn g165**) **20** Muhlislar buni kərip təəjüplənip: — Ənjür dərihi nemanqə təzla kurup kətti! — dedi. **21** Əysə ularəy jawab bərdi: — Mən silərgə xuni bərhək eytip kəyayki, əgər həq guman bolmay ixənginglar bərlərsə, ənjür dərihidə boləqan ixlar bolupla kəlməy, balki silər həttə bu təoqə: «Bu yərdin kəturülüp dēngizəy təxlan!» dəsənglər, u xundək bolidu, dedi. **22** Dua kilip nemini tilisənglər, ixənginglar bərlərsə, xularəy erixisilər. **23** U ibadətəna həyililəriqə kirgəndin kəyin, kixilərgə təlim bəriwətkənda, bəx kəhınlar wə əksəqallar uning aldioqə kəlip: — Sən kiliwatqan bu ixlari ni kəysi həkukqə tayinip kiliwətsən? Səngə bu həkukqəni kim bərgən? — dəp soraxti. **24** Əysə ularəy jawab bərip: — Mən əwwal silərgə bir soal kəyay. Əgər silər jawab bərsənglər, mənmu bu ixlari ni kəysi həkukqə tayinip kiliwatqanlikimni eytimən. **25** Yəhəy yürgüzgən qəməldürüx nədin kəlgən? Ərxinmu, yəki insanlardinmu? — dəp soridi. Ular əzərə muləhizə kiliqip: — Əgər «Ərxin kəlgən» dəsək, u bizgə: «Undətkə, silər nemə üqün uningəy ixənmidinglər?» dēydu. **26** Əgər: «İnsanlardin kəlgən» dəsək, həlktin kərkimiz, qünki ular həmmisi Yəhəyani pəyoqəmbər dəp bilidu — deyixti. **27** Buning bilən, ular əysəy: Bilməymiz, — dəp jawab bərixti. — Undətkə, mənmu bu ixlari ni kəysi həkukqə tayinip kiliwatqanlikimni eytməymən, — dedi u ularəy. **28** Əm di bu ixkə kəndək kərayisilə? Bir adəmnəning ikki oolli bərlərsə. U birinqi oolli nēngə yenioqə kəlip: «Oollum, bügün üzümrəlikiməy bərip ixligin» dēptu. **29** «Barməymən» dēptu u, ləkin kəyin puxayman kiliq yənə bəriptu. **30** U ikkinqi oolli nēngə yenioqə kəlip uningəyimu xundək dēptu. U: «Həp əpəndim, bəray» dēptu-yu, ləkin barməptu. **31** Bu ikkiylənnəning kəysisi atisining iradisini adə kiliqan bolidu? — Birinqi oolli, — dəp jawab bərdi ular. Əysə ularəy mündək dedi: — Mən silərgə xuni bərhək eytip kəyayki, bəjgirlər bilən pəhixilər Hudəning padixəhlikioqə silərdin burun kirməktə. **32** Qünki gərqə Yəhəy [pəyoqəmbər] silərgə həkkəniyəy yolini ayan kiliqili kəlgən bolisun, silər uningəy ixənmidinglər; ləkin bəjgirlər bilən pəhixilər uningəy ixəndi. Silər buni kərip turup, həttə kəyinki wəqitlərdə yolunglardin puxayman kilməy uningəy ixənmidinglər. **33** Yənə bərlərsə təmsilni anglənglər: Bir yərlə gisi bərlərsə üzümrəlik bərpə kiliq, ətrəpini qitləptu. U uningəy bir xarəb kəlkiki kəziptu wə bərlərsə kəzət mənari yasəptu. Andin u üzümrəlikni bəqəwənlərgə ijarigə bərip, əzi yəki yərtkə kətiptu. **34** Üzümrə pəslə yəkinləxkənda, əzīgə tegixlik həsulni eliwəlix üqün kullirini bəqəwənlərnəning yenioqə əwətiptu. **35** Ləkin bəqəwənlər kullirini tutup, birini dūmbəlaləptu, birini əltürüwətiptu, yənə birini qəlmə-kəsək kiliptu. **36** U

yənə bir kətim aldınkindinmu kəp kullirini əwətiptu, biraq baqəwənlər ularəjimu ohxax muamilə kiliptu. **37** Ahirda, u «Oqlumniə qəhmət kilar» dəp, oqlini əwətiptu. **38** Ləkin baqəwənlər oqlunu kərtip, əzara: «Bu bolsa mirashor; kelinglar, uni əltürəwetip mirasini igiliwalayli» deyixiptu. **39** Xuning bilən ular uni tutup üzümzarlikning sirtioja taxlap əltürəwetiptu. **40** Əmđi üzümzarlikning igisi kəlgəndə, xu baqəwənləri kəndək kilar? **41** Ular uningoja: — Bu rəzil adəmləri wəlxəylik bilən yəkitidu. Üzümzarlikni bolsa mewilirini əz waktida əzigə tapxuridiojan baxka baqəwənlərgə ijarigə beridu, — dəp jawab berixti. **42** Əysa ulardin soridi: — Muxəddəs yazmildirdiki munu sezlənni okup bəkmiojanmusalər?: — «Tamqilar taxlawətkən tax bolsa, Burjək texi bolup tikləndi. Bu ix Pərwərdigardindur, Bu kəzimiz aldida karamət bir ixtur». **43** Xu səwəbtin silərgə xuni eytip koyayki, Hudaning padixahliki silərdin tartiwaləlinip, uningoja muwapik mewiləni beridiojan baxka bir əlgə ata kəlinidu. **44** Bu «tax»ka yikilojan kixi parə-parə bolup ketidu; ləkin bu tax həkəimning üstigə quxsə, uni kukum-talkən kiliwetidu. **45** Bax kahənlər wə Pərisiylər uning eytkən təmsillirini anglap, ularni əzligə karitip eytkənlikini quxəndi. **46** Uni tutux yolini izdigən bolsimu, ləkin halayik uni pəyoqəmbər dəp kəriojaqka, ulardin kərkuxti.

22 Əysa ularəja yənə təmsillər bilən mundaq dedi: **2** Ərx padixahliki huddi əz oqli üqün toy ziyapitini təyyarliojan bir padixahka ohxaydu. **3** U qakarlırini toy ziyapitigə təklip kəlinəjanlari qakirixka əwətiptu, ləkin ular kəlixkə unimaptu. **4** U yənə baxka qakarlırini əwətip, ularəja tapilap: «Qakirilojanlarəja: — Mana, mən ziyapitimni təyyar kildim; mening torpaqlirim, bordak mallirim soyuldi, həmmə nərsə təyyar. Ziyapətkə mərəhmət kəloja, dəydu, dəp eytinglar, — dəptu. **5** Biraq ular təklipini etibarəja almay, birsi etizlikəja kətsə, yənə biri sodisioja ketip. **6** Kəlojanlırli bolsa [padixahning] qakarlırini tutuwəlinip, horlap əltürəwetiptu. **7** Padixah buni anglap kəttik oqəzəplinip, əskərlirini qikərip, u katilləri yəkitip, ularning xəhərigə ot koyuwetiptu. **8** Andin u qakarlırioja: «Toy ziyapiti təyyar boldi, ləkin qakirilojanlar [məhmanlikka] munasip kəlmidi. **9** Əmđi silər aqa yollarəja berip, udul kəlgən adəmlərləning həmmisini toy ziyapitigə təklip kilinglar» dəptu. **10** Buning bilən qakarlar yollarəja qikəp, yahxi bolsun, yaman bolsun, udul kəlgənlik adəmlərləning həmmisini yəyojp əkəptu. Toy soruni məhmanlar bilən lək toluptu. **11** Padixah məhmanlar bilən kərxəkili kərgəndə, u yərdə ziyapət kiymiy kiyiməgən bir kixini kəruəptu. **12** Padixah uningdin: «Buradər, ziyapət kiymiy kiyməy, bu yərgə kəndək kirding?» dəp sorəptu, biraq u kixi jawab bərləməy kəptu. **13** Padixah qakarlırioja: «Uni put-kəlliridin baqlap, texidiki kərangəjulukka aqikip taxlanglar! U yərdə yəyoja-zarlar kətürülidu, qixlirini ojuqurlitidu» dəptu. **14** Qünki qakirilojanlar kəp, ləkin tallənojanlar əzdur. **15** Buning bilən Pərisiylər u yərdin qikəp, kəndək kəlip uni əz səzi bilən tuzakka quxürux həkkidə məsliqətləxti. **16** Ular muhlislrini Hərodning tərəpdarlırli bilən billə uning yənioja əwətip: — Ustaz, silini səmimi yəđəm, kixilərgə Hudaning yolini sadiklik bilən əgətip kəliwatidu wə adəmlərgə kə't'y yüz-hətrə

kilməy həqkimə yən basmaydu, dəp bilimiz. **17** Kəni, kəndək oylayla? [Rim imperatori] Kəysərgə bəj-səlik tapxurux Təwrat kanunioja uyoqunmu-yok? — deyixti. **18** Ləkin Əysa ularning rəzil niyitini bilip: — Əy sahtipəzlər, mənə nemixka siniməqsisilər? **19** Kəni, bəjoja tapxurulidiojan bir tənggə manga kərsitinglar, — dedi. Ular bir dinar pulini əkəldi. **20** U ulardin: — Buning üstidiki sürət wə nam-isim kimning? — dəp soridi. **21** Kəysərnəng, — dəp jawab bərdi ular. U ularəja: — Undək bolsa, Kəysərnəng həkəkinə Kəysərgə, Hudaning həkəkini Hudaəja tapxurunglar, — dedi. **22** Ular bu səzni anglap, həyran bolup kəlixti-də, uning yənidin ketip kəldi. **23** Xu künə, «Əlgənlər tiriləməydu» dəydiojan Saduqiylər uning əldioja kəlip kistap soal koydi: **24** — Ustaz, Musa [pəyoqəmbər Təwratla]: «Bir kixi pərzəntsiz əlup kətsə, uning aka yəki inisi tul yənggisini əmrigə əlip, kəridixi üqün nəsil kəlduruxi lazim» dəp tapiliojan. **25** Burun arimizdə yəttə aka-uka bəridi. Qəngi əyləngəndin kəyin əlup kətti. Pərzənt kərmigənliktin, əyalini ikkinə qəridixining əmrigə kəldurdi. **26** Biraq ikkinəsidiki əhləwalmu uningigə ohxax boldi, andin bu ix üqinqisidə takı yəttinqi kəridəxkigə ohxax dawamləxti. **27** Ahirda, u əyalnu əlup kətti. **28** Əmđi tiriləx künidə bu əyal yəttə aka-ukəning kəysisining əyalı bolidu? Qünki uni həmmisi əmrigə əlojan-də! **29** Əysa ularəja mundaq jawab bərdi: — Silər nə muxəddəs yazmildari nə Hudaning kudritini bilmigənlikinglar üqün əzoqənsilər. **30** Qünki əlumdin tiriləgəndə insanlar əylənəydu, ərgə təgəydu, bəlkə Hudaning ərxitki pərixtilirigə ohxax bolidu. **31** Əmđi əlumdin tiriləx məsilisi həkəkidə Hudaning silərgə eytkən: **32** «Mən İbrahəim, İshək wə Yəquplarning Hudəsiddurmən!» dəgən xu səzini okumidinglearmu? Huda əlülərləning əməs, bəlkə tiriklərləning Hudəsiddur!». **33** Bu səzni əngliəjan həlk uning təlimidin həyranuəhə kəlixti. **34** Pərisiylər uning Saduqiylərləning əoqzini tuwakliojanlikini anglap, bir yərgə jəm boluxti. **35** Ularəning arisidiki bir Təwrat-kanun ustazi uni sinax məksətidə uningdin: **36** — Ustaz, Təwrat kanunidiki əng muhim əmr kəysi? — dəp kistap soridi. **37** U uningoja mundaq dedi: — «Pərwərdigar Hudaəyngni pütin kəlbəng, pütin jəning, pütin zəhning bilən səygin» **38** — əng uluə, birinə orunda turidiojan əmr manə xu. **39** Uningoja ohxaydiojan ikkinə əmr bolsa «Kəoxnəngni əzəngni səyğəndək səy». **40** Pütin Təwrat kanuni wə pəyoqəmbərlərləning səzliri bu ikki əmrgə əsilojan həlda məngidu. **41** Pərisiylər jəm bolup turojan wəktidə, Əysa ulardin: **42** — Məsilə təorjəsidə kəndək oylawətilərsiz? U kimning oqli? — dəp soridi. Dawutning oqli, — deyixti ular. **43** U ularəja mundaq dedi: Undəktə, nəmə üqün [Zəburda] Dawut uni Rohta «Rəbbim» dəp ətap, — **44** «Pərwərdigar mening Rəbbimə eyttiki: — «Mən sening duxmənlərləngni əyojoing əstidə dəssətkəyə, Ong yənimdə olurojini!» — dəydu? **45** Dawut [Məsiləni] xundək «Rəbbim» dəp ətiəjan tursa, əmđi u kəndəkmu Dawutning oqli bolidu? **46** Wə həqkim uningoja jawabən bir əojizmu səz kəyturalmidi; xu kündin etibarən, həqkim uningdin soal sorəxkimu pətinəlmidi.

23 Bu səzlərdin kəyin, Əysa top-top həlayikə wə muhlislrəjoja mundaq dedi: **2** — Təwrat ustəzliri wə Pərisiylər Musa pəyoqəmbərləning [həukəm qikərix]

ornida olturoqan bolidu. **3** Xunga, ularning silerga eytqan hamma seziriga kengul qoyup, deganlarini kilinglar. Lekin ularning qilolanliridak kilmanglar; qunki ular ezlirining deginiga ezliri amal kilmaydu, **4** Balki ular ketuermigudak eoijr yuklarni baqlap adamlarning zimmisiga artip qoyidu. Emma ezliri bu yuklarni keturixka birmu barmikini midirlitixni huyakmaydu. **5** Ular hamma amallirini insanlaroga kez-kez kilix uqinla kilidu; qunki ular «ayet kapliri»ni kang kilip qigiwelip, tonlirining quqilirini uzun sanggilitip qoyidu; **6** ular ziyatolarda torda, sinagolarda aldinkı orunlarda olturuxka, **7** bazarlarda kixilarning ularoga bololan [uzun] salamliriga wa ezlirini «Ustaz, ustaz» dep ataxliriga amrak kelidu. **8** Birak siler bolsanglar «Ustaz» dep atilixni kobul kilmanglar; qunki silarning yaloquz birla ustazinglar bar wa haminglar kerindaxursiler. **9** Yer yuzida heqkandak kixini «Atam» demanglar, qunki pekot birla Atanglar, yani ertxe Turoquqi bardur. **10** Silor «muallim» dep atilixnimu kobul kilmanglar, qunki pekot birla muallim, yani Masihning ezi bardur; **11** balki aranglarda eng martiwilik bololan kixi silarning hizmitinglarda bolidu. **12** Ezini yukiri tutmaqı bolojini tewan kilinidu, ezini tewan tutkını yukiri kilinidu. **13** Birak halinglaroga way, ay Tawrat ustazliri wa Pərisiylər, sahtipəzlər! Silər ərş padixahlıqining ixikini insanlaroga takap keliwatisilər! Ya özinglar kirmaysilər, ya kirixni istigənlərnin kirixiga yol qoymaysilər. **14** Halinglaroga way, ay Tawrat ustazliri wa Pərisiylər, sahtipəzlər! Silər tul ayallarning mal-dunyasini yəwatisilər, xundaktımu baxkılar aldida təkwadar kərünsək dəp, uzundin-uzun dua kilisilər. Xunga, silər tehimu eoijr jazaoja tartilisilər. **15** Halinglaroga way, ay Tawrat ustazliri wa Pərisiylər, sahtipəzlər! Silər birla adamni etikadinglaroga kirküzix üqün, dengiz wa kuruqlukni kezip qikisilər. Birak u kixi kirküzülgəndin keyin, silər uni ezliringlardin ikki həssə bəttar bololan dozahnin pərzanti kilip yetixtirüp qikisilər. **(Geenna g1067)** **16** Halinglaroga way, ay karioqu yolbaxqılar! Silər: «Hərkəndak kixi ibadəthana bilən kəsəm kilsa, heqnemisi yok, birak ibadəthanidiki altunni tiloja elip kəsəm kijoanlar kəsimidə turuxka kərzdar bolidu» dəysilər. **17** Əy əhməklər, korlar! Altun uluqumu yaki altunni mukəddəs kijoan ibadəthanimu? **18** Silər yənə: «Hərkim kurbangah bilən kəsəm kilsa, heqnemisi yok, birak kurbangah üstidiki hədiyoni tiloja elip kəsəm kijoanlar kəsimidə turuxka kərzdar bolidu» dəysilər. **19** Əy korlar! Hədiyə uluqumu yaki hədiyini mukəddəs kijoan kurbangahımu? **20** Xunga, kurbangahni tiloja elip kəsəm kijoquqi bolsa həq kurbangah bilən həm uning üstidiki barlık nərsilər bilən kəsəm kijoan bolidu. **21** İbadəthanini tiloja elip kəsəm kijoquqimu həm ibadəthanini, həm «ibadəthanida Turoquqi»ni tiloja elip kəsəm kijoan bolidu. **22** Ərxni tiloja elip kəsəm kijoquqi Hudaning təhti wa təhtə olturoquqining nami bilən kəsəm kijoan bolidu. **23** Halinglaroga way, ay Tawrat ustazliri wa Pərisiylər, sahtipəzlər! Qünki silər hətta yalpuz, arpiədiyan wa zirilərnin ondin bir ülxini exrə kilip Hudaoga ataysilər-yu, birak Tawrat kanunining tehimu wəzinlik tərəpləri bololan ədalət, rəhimdillik wa sadıqlıknı etibaroga heq almayсилər. Awwal muxu ixlarni orundixinglar kerək, andin xu ixlarnimu ada

kilmay qoymasliqinglar kerək. **24** Əy karioqu yolbaxqılar! Silər [qinənlərdiki] paxini süzüp eliwetisilər, lekin birər təgini pütün peti yutuwetisilər! **25** Halinglaroga way, ay Tawrat ustazliri wa Pərisiylər, sahtipəzlər! Silər qinə-kaqılarning texinila yuyup pakizliqininglar bilən ularning iqi hərtürlük herislik wa ixrətpərsəlikke tolojan. **26** Əy karioqu Pərisiy! Awwal qinə-kaqining iqini pakla, xundakta teximu pak bolidu! **27** Halinglaroga way, ay Tawrat ustazliri wa Pərisiylər, sahtipəzlər! Silər akartip qoyulojan, sirti qiraylık kərunidiojan lekin iqi ölüklərnin ustihanliri wa hərhil napak nərsilərgə tolojan kəbrilərgə ohxaysilər. **28** Xuningdək texinglardin insanlarning aldida həkkaniy adəmlərdə kərunisilər, lekin iqinglar sahtipəzlik wa itətsizlik bilən tolojan. **29** Halinglaroga way, ay Tawrat ustazliri wa Pərisiylər, sahtipəzlər! Qünki silər pəyoqəmbərlərnin kəbrilirini yasap keliwatisilər, həkkaniylarning mazarlirini bezəp keliwatisilər **30** wa silər: «Ata-bowilirimizning zamanida yaxiojan bolsa iduk, ularning pəyoqəmbərlərnin kəninı təküxirigə xerik bolmayttuk» — dəysilər. **31** Xunga silər öz sezüinglar bilən ezüinglarning pəyoqəmbərlərnı öltürgənlərnin əwladliri ikənlikinglaroga guwahlik bərdinglar. **32** Undakta, ata-bowiliringlar baxliojan kilmixlirini toluklanglar! **33** Əy yılanlar! Zəhərlik yılanlarning nəsiliri! Dozah jazasidin kəndakmu kutulalsilər? **(Geenna g1067)** **34** Xunga mana, silərgə pəyoqəmbərlər, danixmənlər wa alimlarnı əwətip turimən. Silər ularning bəzilirini krestləp öltürisilər, bəzilirini sinagoliringlarda dərrigə basisilər, xəhərdin xəhərgə koqılsilər. **35** Xundak kilip, həkkaniy Həbilning kan kərzidin tartip taki silər ibadəthanidiki mukəddəs jay bilən kurbangahning arilikida öltürgən Bərekiyaning oqlı Zəkəriyaning kan kərzigigə, həkkaniylarning yer yuzida ekitiyojan barlık kan kərzliri bu dəwrning bexioja qüxürilidu. **36** Mən silərgə bərhək xuni eytip qoyayki, xu kilmixlarning jazasining həmmisi muxu dəwrning bexioja qüxidu. **37** Əy Yerusalem, Yerusalem! Pəyoqəmbərlarnı öltüridiojan, özigə əwətilgən əqlərnı qalma-kesək kilidiojan xəhər! Mekiyan qüjilirini kanat astioja yioqkəndək pərzəntliringni kanqə ketim koynumoja almakqi boldum, lekin silər unimidinglar! **38** Mana, əmđi öyünglər silərgə harabə bolup kalidu! **39** Qünki mən xuni silərgə eytip qoyayki, silər: «Pərwərdigarning namida kəlgüqigə mubərək bolsun!» demigüqə, silər meni kaytidin heq kəralməysilər.

24 Əysa ibadəthanidin qikip, aldioja ketiwatqanda, muhlisiri yenioja kelip uning dikktini ibadəthana binalirioja tartmaqı boldi. **2** U ularoga: — Mana bularning həmmisini kərwatamsilər? Mən silərgə bərhək xuni eytip qoyayki, bu yərdə bir tal taxmu tax üstidə qalmaydu, həmmisi kəldürulmay gumran kilinidu, — dedi. **3** U Zəytun teqida olturoqanda, muhlisiri astiojına uning yenioja kelip: — Bizgə eytkinqı, bu degənlirning qağan yüz beridu? Sening [kaytip] kelixing wa zamanning ahirini kərsitidiojan kəndak əlamət bolidu? — dəp soraxtı. **(aiön g165)** **4** Əysa ularoga jawəbən mundaq dedi: — Həzi bolunglarki, heqkim silərnı əzdurop kətmisun. **5** Qünki nuroqun kixilər mening namimda kelip: «Məsih mən bolimən» dəp,

köp adamlarni azduridu. **6** Silər urux həwərləri wə urux xəpilirini anglaysilər, bulardin alakzadə bolup kətmənglar; qünki bu ixlarning yüz berixi mukərrər. Ləkin bular ahirət əməs. **7** Qünki bir millət yənə bir millət bilən uruxkə qikidu, bir padixahlıq yənə bir padixahlıq bilən uruxkə qikidu. Jay-jaylarda aqarqılıq, wabalar wə yər təwərlər yüz beridu. **8** Ləkin bu ixlarning yüz berixi «tuəqtning toləqijining baxlinix» bolidu, halas. **9** Andin kixilər siləni tutup azab-əqubətə selip, əltüridu, mening namim wəjədin pütkül əllər silərdin nəprətlinidu. **10** Xuning bilən nuroqunlar etiqaiddin tanidu, bir-birini tutup beridu wə bir-birigə əqmənlik kilidu. **11** Nuroqun sahta pəyoqəmbərlər məydanəqə qikip, nuroqun kixiləni azduridu. **12** İtaətsizlik-rəzilliklərnin köpiyixi tüpəylidin, nuroqun kixilərdiki məhir-mühəbbət sowup ketidu. **13** Ləkin ahiriqəqə bərdaxlıq bərgənlər kütquzulidu. **14** Barlıq əllərgə aqə-guəhəhlik bolun üqün, [Hudaning] padixahlıqı həkkidiki bu hux həwər pütkül dunyəqə jakarlinidu; andin zaman ahiri bolidu. **15** Daniyal pəyoqəmbər kəyt kiloqan «wəyran kiloqıqı yirginlik nomussizlik»ning mukəddəs jayda turoqinini kərginglarda (kitabhan bu səznin mənisini qıxəngəy), **16** Yəhudiə əkisdə turuwatqanlar taqlarəqə qaqsun; **17** əgzidə turoqan kixi əyidiki nəsə-kerəklirini əlojili qıxməylə [qaqsun]. **18** Etizlikta turoqan kiximu qapinini əlojili əyigə yənmisun. **19** U künlərdə həmilidar ayallar wə bala emitwatqanların həlioqə way! **20** Qaqidoqan waktıqlarning kix yaki xəbat küniqə toqırə kelip qalməsliki üqün dua kilinglar. **21** Qünki u qaoqda dunya apiridə boləqandin muxu qaoqıqə kərülüp bəkmioqan həm kəlgüsədimu kərilməydoqan dəhəxtəlik azab-əqubət bolidu. **22** U künlər əzaytilmisa, həqkəndəq ət igisi kutulalmaytti; ləkin [Hudaning] Əz tallioqanliri üqün u künlər əzaytilidu. **23** Əgər u qaoqda birsilərgə: «Kəranglar, bu yərdə Məsih bar!» yaki «[Məsih] ənə u yərdə» desə, ixənmənglar. **24** Qünki sahta məsihlər wə sahta pəyoqəmbərlər məydanəqə qikidu, kəltis məjizilik əlamətlər wə kəramətləni kərsitidu; xuning bilən əgər mumkin bolidoqan bolsa, həttə [Huda] tallioqanlarnimu azduratti. **25** Mana, mən bu iqlar yüz berixtin burun silərgə ukturup koydum. **26** Xuning üqün, birsilərgə: «Kəranglar, u qəlbəyawanda!» desə, u yərgə barmənglar. «Kəranglar, u iqliridiki əylərdə!» desə, ixənmənglar. **27** Qünki qəkmək xərkətin əjərbəkə yalt-yult kilip kəndəq qəkkan bolsa, İnsan'ooqlining kəlixə xundəq bolidu. **28** Qünki jəsət kəysi yərdə bolsa, u yərdimu quzoqunlar toplixidu! **29** U künlərdiki azab-əqubətlər ətup kətkən həman, kuəyax kəriyidu, ay yoruklukini bərməydu, yultuzlar əsmədin təkölüp qüxidu, əsməndiki küqlər lərzigə kəlidu. **30** Andin İnsan'ooqlining əlamiti əsməndin kərinidu; yər yüzidiki pütkül kəbililər yioqə-zar kətürüxidu. Ular İnsan'ooqlining küq-kudrət wə uluq xan-xərp iqidə əsməndiki bulutlar üstidə kəliwatqanlığını kəridu. **31** U pərixtilirini zor jarənglik bir kanay sadesi bilən əwətidu, ular uning tallioqanlirini dunyaning tət bulungidin, əsməning bir qetidin yənə bir qetiqigə həryərdin yioqıy bir yərgə jəm kilidu. **32** Ənjür dərilihdin mundəq təmsilni biliwənglar: — Uning xəhliri kəkirip yopurmək qikəroqanda, yazning yəqinlap kəloqanlığını bilisilər. **33**

Huddi xuningdək, [mən bəyə dəgənlirimmə] həmmisini kərginglərdə, uning yəqinlap kəloqanlığını, həttə ixik əldidə turuwatqanlığını biliwənglar. **34** Mən silərgə bərhək xuni eytip koyayki, bu əlamətlərnin həmmisi əməlgə axurulmay turup, bu dəwər ətməydu. **35** Asman-zəmin yökilidu, biraq mening səzlim hərgiz yökəlməydu. **36** Ləkin xu küni wə wəqit-saitining həwirini bolsa, həqkim bilməydu — həttə ərxətki pərixtilərmu bilməydu, uni pəkət Atamla bilidu. **37** Əmdə Nuh pəyoqəmbərnin künliridə kəndəq boləqan bolsa, İnsan'ooqlı [kaytip] kəlgəndimu xundəq bolidu. **38** Qünki topan kəlixidin ilgiri künlərdə, Nuh kəmigə kirip olturoqan küngiqə, [xu zaməndiki] kixilər yəp-iqip, əylinip wə yatlık bolup kəlgəni. **39** Topan tuyuksiz kəlip həmmisini əjərk kiloqəqə, kixilər bu ixning uningdin həwərsiz bolup turoqanəqə ohxax, İnsan'ooqlining kaytip kəliximu xundəq bolidu. **40** U küni, etizdə ikki kixi turoqan bolidu; ular din biri elip kətilidu, yənə biri qaldurulidu; **41** ikki əyal tügmə bəxidə turup un tartiwatqan bolidu; ular din biri elip kətilidu, yənə biri qaldurulidu. **42** Xuning üqün, həyoqə bolunglar, qünki Rəbbinglərnin kaytip kəlidioqan wəktisaitini bilməysilər. **43** Ləkin xuni bilinglarki, əgər əy igisi oqrining kəqisi kəysi jəsəktə kəlidioqanlığını bilgən bolsa, səgək turup oqrining əyni təxip kixixigə hərgiz yol koymaytti. **44** Xuningəqə ohxax, silərmu təyyar turunglar. Qünki İnsan'ooqlı silər oylimioqan wəqit-səəttə kaytip kəlidu! **45** Həyoqini əz əyidkilərgə məs'ul kəlip, ularəqə ozuk-tülükini wəqit-wəktidə təksim kəlip bərixkə təyinelgən ixənglik wə pəmlək qakar kim bolidu? **46** Həyoqin [əyigə] kaytkəndə, qakirining xundəq kiliwatqinining üstigə kəlsə, wə qakərnin bəhtidur! **47** Mən silərgə bərhək xuni eytip koyayki, həyoqin uni pütün igilikini bəxkəruəqə koyidu. **48** Ləkin mubadə xu qakar rəzil bolup kənglidə: «Həyoqinim həyal bolup qalidu» dəp oylap, **49** bəxkə qakar buradərlirini bəzək kixixkə wə hərakəxlərgə həmrəh bolup yəp-iqxkə bəxlisə, **50** xu qakərnin həyoqini kütülmigən bir küni, oylimioqan bir wəktidə kaytip kəlidu. **51** wə uni kəsip ikki pərqə kəlip, uning nəsəwisini sahtipəzlər bilən ohxax təkdirdə bəkitidu. Xu yərdə yioqə-zarlar kətürülidu, qixlirini oququrlitidu.

25 U wəktidə, ərx padixahlıqı huddi kəllirioqə qiraqlarni elip toyi boləqan yigitni kərxə elixkə qikkən on kiz kəldəxkə ohxaydu. **2** Bu kizlərnin bəxi pəmlək, bəxi bolsa pəmsiz. **3** Pəmsiz kizlər qiraqlirini əloqan bolsimu, yəniqə may eliwəlməptu. **4** Pəmlək kizlər bolsa qiraqliri bilən billə qəqilridə maymu eliwəptu. **5** Yigit kəqikip kəlgəqə, ularning həmmisini uyku bəsip uhlap kəptu. **6** Yərim kəqidə: «Mənə, yigit kəldi, kərxə elixkə qikənglar!» dəgən əwaz ənglinəptu. **7** Buning bilən bu kizlərnin həmmisi ornidin turup qiraqlirini pərləptu. **8** Pəmsiz kizlər pəmlək kizləroqə: «Qiraqlirimiz əqup kəloqiliwatidu, mēyinglərdin bəringlərqə» dəptu. **9** Biraq pəmlək kizlər: «Yək, bolmaydu! Bərsək, bizgimu həm silərgimu yətməsliki mumkin. Yəhxisi, əziənglar [may] sətqəqilərnin yəniqə bərip sətəwənglar!» dəptu. **10** Ləkin ular may sətəwəloqili kətiwatqəndə, yigit kəlip kəptu, təyyar bolup boləqan kizlər uning bilən birləktə toy ziyapitigə kəriptu. İxik təkiliptu. **11** Keyin kəloqan

kizlar kaytip kelip: «O'ojam, o'ojam, ixikni eqiwatkayla!» daptu. **12** Birak u: «Silargə bərhək eytayki, mən siləni tonumaymən» dəp jawab beriptu. **13** Xuning üqün səgək bolunglar, qünki nə İnsan'ooqlining kelidioqan künini nə saitini bilməysilə. **14** [Ərx padixahlik]i huddi yaka yurtka qikmaqı bolup, əz qakarlırini qakirip dunyasini ularoqa tapxuroqan adəmgə ohxaydu. **15** U adəm hər bir qakarning kabiliyitigə karap, birsigə bəx talant, birsigə ikki talant, yəna birsigə bir talant kümüx tənggə berip, yaka yurtka yol aptu. **16** Bəx talant tənggə aloqan qakar berip okət kilip, yəna bəx talant tənggə payda tepiptu. **17** Xu yolda ikki talant tənggə alojinimu yəna ikki talant tənggə payda aptu. **18** Lekin bir talant tənggə alojini bolsa berip yəni kolap, hojayini bərgən pulni kəmpüp yoxurup koyuuptu. **19** Əmdə uzun wakit ətkəndin keyin, bu qakarlarıning o'ojisi kaytip kelip, ular bilən həsablaxiptu. **20** Bəx talant tənggə alojini yəna bəx talant tənggəni qoxup elip kelip: «O'ojam, sili manga bəx talant tənggə tapxuroqandila. Qarsila, yəna bəx talant tənggə payda aldim» daptu. **21** Hojayini uningə: «Obdan boptu! Yahxi wə ixənqlik qakar ikənsən! Mən sanga həwalə kiləqan kikiqkinə ixta ixənqlik bolup qikting, seni kəp ixlarəqa koyimən. Kəl, hojayinginingning huxallikioqa ortak boll!» daptu. **22** Ikki talant tənggə alojinimu kelip: «O'ojam, sili manga ikki talant tənggə tapxuroqandila. Qarsila, yəna ikki talant tənggə payda aldim» daptu. **23** Hojayini uningə: «Obdan boptu! Yahxi wə ixənqlik qakar ikənsən! Mən sanga həwalə kiləqan kikiqkinə ixta ixənqlik bolup qikting, seni kəp ixlarəqa koyimən. Kəl, hojayinginingning huxallikioqa ortak boll!» daptu. **24** Andin, bir talant tənggə alojinimu kelip: «O'ojam, silining qing adəm ikənliklirini biləttim, qünki əzliri terimioqan yərdin həsulni oruwalalayla, həmdə uruk qaqmioqan yərdinmu hamən alila. **25** Xunga kərkup, silining bərgən bir talant tənggilirini yərgə kəmpüp yoxurup koyoqanidim. Mana pullirini alsila» daptu. **26** O'ojisi uningə: «Əy, rəzil, hurun qakar! Sən meni terimioqan yərdin oruwalidioqan, uruk qaqmioqan yərdin hamən alidioqan adəm dəp bilip, **27** heq bolmioqanda pulumni jazanihorlarəqa amanət koyoxung kerək idioqu! Xundak kiləqan bolsang mən kaytip kəlgəndə pulumni əsümi bilən aloqan bolmamtim?! **28** Xunga, uning kolidiki talant tənggəni elip, on talant tənggə bəx boləqanoqa beringlar! **29** Qünki kimda bəx bolsa, uningəqa təhimu kəp berilidu, uningda molqilik bolidu; əmma kimdə yok bolsa, hətta uningda bəx boləqanlirimu uningdin məhrum kilinidu. **30** Bu yaramsiz qakarni texidiki karəngəqulukkə aqikip taxlanglar! U yərdə yioqa-zarlar kətürüldü, qixlirini oququrlitidu» daptu. **31** İnsan'ooqli əz xan-xəripi iqidə bərlək pərixtiliri bilən billə kəlgənədə, xərpək təhtidə olturidu. **32** Bərlək əllər uning aldioqa yioqilidu. Padiqi koylarni əqkilərdin ayrioqinidək u ularni ayriydu; **33** u koylarni ong yenioqa, əqkilərnə sol yenioqa ayriydu. **34** Andin Padixah ong yənidikilərgə: «Əy Atam bəht ata kiləqanlar, kelinglar! Aləm apiridə boləqandin bəri silər üqün təyyarlanəqan padixahlikqə waris bolup igə bolunglar! **35** Qünki aq kəlojinimda sili manga yeməklik bərdinglar, ussuz kəlojinimda ussuluq bərdinglar, musapir bolup yürginimdə əz əyünlərgə aldinglar, **36** yalingaq

kəlojinimda kiydürdünglar, kəsəl bolup kəlojinimda həlimdin həwər aldinglar, zindanda yatkinimda yoklap turdunglar» — dəydu. **37** U qaoqda, həkkaniiy adəmlər uningə: «I Rəb, biz seni qaqaan aq kərip ozuk bərduk yaki ussuz kərip ussuluk bərduk? **38** Seni qaqaan musapir kərip əyümiqə alduk yaki yalingaq kərip kiyyüzdük? **39** Sening qaqaan kəsəl boləqiningni yaki zindanda yatkininingni kərip yoklap bərduk?» xəni soraydu. **40** Wə Padixah ularəqa: «Mən silərgə bərhək xuni eytayki, muxu kərinədxilirimdin əng kikiqidin birərsigə xularni kəlojininglarmu, dəl mənə kəloqan boldunglar» dəp jawab beridu. **41** Andin u sol yənidikilərgə: «Əy lənilərlər, kəzümdin yoklinglar! Xaytan bilən uning pərixtilirigə həziləlanəqan mənggü eqmas otka kiringlar! (aiōnios g166) **42** Qünki aq kəlojinimda manga ozuk bərmidinglar, ussuz kəlojinimda ussuluk bərmidinglar; **43** musapir bolup yürginimdə əz əyünlərgə alminglar, yalingaq kəlojinimda kiydürmidinglar, kəsəl boləqinimda wə zindanda yatkinimda yoklimidinglar» dəydu. **44** U qaoqda, ular: «I Rəb, seni qaqaan aq, ussuz, musapir, yalingaq, kəsəl yaki zindanda kərip turup hizmitingdə bolmıdük?» dəydu. **45** Andin padixah ularəqa: «Mən silərgə bərhək xuni eytayki, muxulardin əng kikiqidin birərsigə xundak kəlmioqininglar mangimu kəlmioqan boldunglar» dəp jawab beridu. **46** Buning bilən ular mənggülik jazaəqa kirip ketidu, ləkin həkkaniiylər bolsa mənggülik həyatka kiridu. (aiōnios g166)

26 Əysa bu sözlərnə kilip boləqandin keyin, muhlisliroqa: **2** — Silərgə məlumki, ikki kündin keyin «ətüp ketix heyti» bolidu, xu qaoqda İnsan'ooqli krestlinix üqün tutup berilidu, — dedi. **3** Bəx kəhinlər wə əksəqallar Kəyafa isimlik bəx kəhinning sariyida jəm boluxti. **4** Ular Əysani kəndək kilip hiylə-nəyrəng bilən tutup əltürüx toqrisida məsləhət kilixti. **5** Birak ular: — Bu ix heyət-ayəm künliri kəlinmisun. Bolmisə, həlk ərisida məlimənqlik qixixi mumkin, — deyixti. **6** Əmdə Əysa Bəyt-Aniya yezisida, «Simon mahaw»ning əyidə boləqinida, **7** bir ayal uning yenioqa kirdi. U aq kəxtexi xexidə nəhayiti kəmmətlik ətirni elip kəlgən bolup, Əysa dastihanda olturoqanda, ətirni uning bəxioqa kuydi. **8** Lekin muhlislar buni kərip hapa boluxup: — Zadi nemixkə bundak israpqilik kilinidu? **9** Qünki bu ətirni kəp puləqa setip, pulini kəmbəəqəllərgə sədikə kilsə bolatitqu! — deyixti. **10** Lekin Əysa ularning kənglidakkini bilip ularəqa: — Bu ayalning kənglini nemə dəp əqrıtisiləp? Qünki u mən üqün yahxi bəri ixni kildi. **11** Qünki kəmbəəqəllər daim silərnəng arənglarda bolidu, ləkin mənəng arənglarda boluxum silərgə daim nesip bolıwərməydu! **12** Bu ayalning bu ətirni bədinimə quyuxi mənəng dəpnə kəliniximəqa təyyar boluxum üqün boldi. **13** Mən silərgə bərhək xuni eytip koyayki, bu hux həwər pütkül dunyaning kəyeridə jakarlansa, bu ayal əslinip, uning kiləqan bu ixi təriplinidu, — dedi. **14** Bu ixtin keyin, on ikyiləndin Yəhuda İxkariyot isimlik bəri bəx kəhinlarning aldioqa bəri: **15** — Uni tutup bərsəm, manga nemə bərisiləp? — dedi. Ular uning aldioqa ottuz kümüx tənggə koydi. **16** Yəhuda xuningdin etibarən uni tutup bərixkə muwəpik pürsət izdəxkə baxlıdi. **17** Petir nan heytinəng birinqi küni, muhlislar Əysanın yenioqa kelip: — Ətüp ketix heytinəng tamikini yeyixing

üqün kəyərdə təyyarliximizni halaysən? — dəp soridi.

18 U ularoşa: — Xəhərgə kirip pəlanqining öyigə berip uningə: «Ustaz: — Wakit-saitim yekinxlip kaldı, ötüp ketix heytni muhlisirim bılən birlıktə sening eyügdə etküzəy — dəydu» dəp eytinglar, — dedi. **19** Muhlislar əysaning tapılıojınidək ötüp ketix heytning tamikini xu yərdə təyyarlidi. **20** Kəəqurun, u on ikkiylən bılən dastihanda olturdi. **21** Ular oqızaliniwatkanda u: — Mən silərgə bərhək xuni eytip qoyayki, aranglardiki birəylən manga satkunluk kılıdu, — dedi. **22** [Buni anglap] ular intayin kayoqoşa qəmüp, bir-birlər uningdin: — Ya Rəb, mən əməstimən? — dəp soraxkə baxlıdi. **23** U jawabən: — Kolidiki nannı mən bılən təng tawakka təgürgən kixi, manga satkunluk kıləquçı xu bolidu. **24** İnsan'ooli dərwəkə [mukəddəs yazmılarda] əzi toorısida pütülginidək [əlümə] ketidu; biraq İnsan'oolning tutup berilixigə wasitiqi boləjan adəmnıng həlioşa way! U adəm tuqulmiojan bolsa yaxhi bolatlı! — dedi. **25** Uningəsa satkunluk kılıdiojan Yəhuda: — Ustaz, mən əməstimən? — dəp soridi. U uningə: — Əzüng deding jumu, — dedi. **26** Ular oqızaliniwatkanda, əysa bir nannı kolioşa elip [Hudaşa] təxəkkür-həmdusana eytkəndin keyin, uni oxutp, muhlislorioşa üləxtürüp bardı wə: —Elinglar, yənglar, bu mening tenim, — dedi. **27** Andin, kolioşa jamni elip [Hudaşa] təxəkkür-həmdusana eytip, uni muhlislorioşa tutup: — Həmməylən bununidin iqinglar. **28** Bu mening nuroşun adəmlərnıng gunahlırining kəqürüm kılınixi üqün təküldiojan, yəngi əhdini tüzidiojan kənimdur. **29** Ləkin mən xuni silərgə eytayki, Atamning padixahlikıda silər bılən birlıktə yəngidin xarəbtin iqmıgüqə, üzüm telining xərbitinı hərgiz iqməymən, — dedi. **30** Ular mədhiyə küyini eytkəndin keyin talaşa qikıp, Zəytun teşioşa kərap ketixti. **31** Andin əysa ularoşa: — Bügün kəqə silər həmminglar mening tūpəylimdin tandurulup putlixisilər, qünki [mukəddəs yazmılarda]: — «Mən padiqini uruwetimən, Padidiki koylar patiparak bolup tarkitiwetilidu» dəp pütülgən. **32** Ləkin mən tirilgəndin keyin Galiliyəgə silərdin burun barimən, — dedi. **33** Petrus uningəsa jawabən: — Həmməylən sening tūpəylingdin tandurulup putlaxsimu, mən hərgiz putlaxmaymən, dedi. **34** əysa uningə: — Mən sanga bərhək xuni eytip qoyayki, bügün kəqə horaz qillaxtin burun, sən məndin üq kətim tanisən, — dedi. **35** Petrus uningə: — Sən bılən billə əlüxüm kerək bolsimu, səndin hərgiz tanmaymən, — dedi. Kəlojan muhlislarning həmmisimu xundak deyixti. **36** Andin əysa ular bılən billə Getsiməna dəgən yərgə kəldi. U muhlislorə: «Mən u yakka berip dua-tilawət kılıp kəltigə, muxu jayda olturup turunglar» dedi. **37** U Petrusni, xundakla Zəbədiyning ikki oşlini birgə elip mangdi wə kəttik əzablinip, kəngli tolimu pərixan boluxkə baxlıdi. **38** U ularoşa: — Jenim əlıdiojandək bəlkə əzablanmakta. Silər bu yərdə kəlip, mən bılən birlıktə oyəqə turunglar, — dewidi, **39** Wə səl nerirək berip, əzini yərgə etip düm yetip dua kılıp: — I Atam, mumkin bolsa, bu kədəh məndin ötüp kətsun! Ləkin bu ix mən həliojandək əməs, sən həliojandək bolsun, — dedi. **40** U muhlislarning yenioşa kaytip kəlginidə, ularning uhlap kəlojanlikini kərtip, Petruska: — Mən bılən billə birər səətmə oyəqə turalmidinglarmu?! **41**

Eziqturuluxtin saklinix üqün, oyəqə turup dua kilinglar. Roh pidakar bolsimu, ləkin kixining ətliri ajizdur, — dedi. **42** U ikkinqi kətim berip, yəne dua kılıp: — I Atam, əgər mən bu kədəhni iqmisəm u məndin kətmisə, undakta sening iradəng ada kılinsun, — dedi. **43** U ularning yenioşa [kaytip] kəlginidə, yəne uhlap kəlojanlikini kərdi, qünki ularning kəzliri uykuşa ilinojanidi. **44** Xuning bılən u uların ayırlip üqünqi kətim berip, yəne xu səzlər bılən dua kıldı. **45** Andin u muhlislarning yenioşa kəlip ularoşa: — Silər təhiqə uhlawatamsilər, təhiqə dəm eliwatamsilər? Mana, wakit-saiti yekinxlaxti; İnsan'ooli gunahkarlarning kolioşa tapxurulidu. **46** Kəpunglar, ketayli; mana, manga satkunluk kılıdiojan kixi yekın kəldi! — dedi. **47** Uning səzi təhi tūgiməyla, on ikkiyləndin biri boləjan Yəhuda kəldi; uning yenidə bax kəhınlar wə həlk əksəkəlliri təripidin əwətilgən, kiliq-təkməklərnı kərtərgən zor bir top adəm bar idi. **48** Uningəsa satkunluk kıləquçı ular bılən aliburun ixarətni bekıtip: «Mən kimni səysəm, u dəl xudur. Silər uni tutunglar» dəp kəlixəkəndi. **49** U udul əysaning əldioşa berip: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **50** əysa uningə: — Aşınəm, nemə dəp kəlding? — dedi. Xuning bılən, həlikə adəmlər yopurulup kəlip, əysəsa kol səlip, uni tutkun kıldı. **51** Wə mana, əysaning yenidikilərdin birəylən kiliqini suşurup, bax kəhınning qakirioşa uruwidi, uning kulikini xilip quxürüwətti. **52** əysa uningə: — Kiliqingni kınıoşa sal, kiliq kərtərgənlər kiliq əstidə həlak bolidu. **53** Yaki meni Atisioşa nida kıləlməydiojan boldı, dəp oylap kəldingmu?! Xundak kıləsamla U manga xuan on ikki kışimdin artuk pərixətə mangdurmamdu? **54** Biraq mən undak kıləsam, mukəddəs yazmılardiki bu ixlər mukərrər bolidu dəgən bəxarətlər kəndəkmə əməlgə axurulsun? — dedi. **55** Xu pəytə əysa toplxəkən adəmlərgə kərap: — Bir kəraqkını tutidiojandək kiliq-təkməklərnı kərtürüp meni tutkili kəpsiləroşu? Mən hər küni ibadəthana həyoliridə silər bılən billə olturup təlim bəəttim, ləkin silər u qəşdə meni tutmidinglar. **56** Ləkin bu pütün ixlarning yüz bərxı pəyəqəmbərlərnıng mukəddəs yazmıliridə əldin eytkənlirining əməlgə axuruluxi üqün boldı, — dedi. Bu qəşdə, muhlislarning həmmisi uni taxlap kəqip ketixti. **57** Əmđi əysani tutkun kıləjanlar uni bax kəhın Kayafaning əldioşa elip bərxiti. Təwrat ustazlıri bılən əksəkəllərmu u yərdə jəm boluxkənanidi. **58** Petrus uningəsa taki bax kəhınning sariyining [həyolisiyoşa] yirəktin əgixip kəlip, ixning əkiwetini kərix üqün iqqirigə kirip, kərawullarning arisidə olturdi. **59** Bax kəhınlar, əksəkəllər wə pütün əliy kəngəxmə əzaliri əysani əlüm jazəşioşa məhkum kılıx üqün, yəlojan guwah-ispətz izdəytti. **60** Nuroşun yəlojan guwahqılar otturioşa qikқан bolsimu, ular bulardın həqkəndək ispatkə erixəlmidi. Ahirdə, ikki yəlojan guwahqi otturioşa qikıp: **61** — Bu adəm: «Mən Hudaning ibadəthanisini buzup taxlap, üq kün iqidə kəyta kurup qikəlaymən» dəgən, dedi. **62** Bax kəhın ornidin turup, uningə: — Kəni, jawab bərməmsən? Bular sening üstüngdin zadi kəndək guwahlıqları bəriwatidu? — dedi. **63** Ləkin əysa süküti kılıp turıwərdi. Bax kəhın uningə: — [Mənggü] həyat boləquçı Huda bılən sening **41** kəsəm kılıxingni buyruymənkı, bizgə eyt, Hudaning

Ooqli Məsih sənmu?» — dedi. **64** Əysa mundaq jawab kayturdi: — Xundak, sening deginingdək. Lakin xunimu silərgə eytayki, buningdin keyin silər İnsan'ooqlining Kadir Boləuqəning ong yenida olturidiqini wə kətkiki bulutlar üstidə kelididqini kərisilər. **65** Xuning bilən bax kahin tonlirini yirtip taxlap: — U kupurluk kildi! Əmdi baxkə həkəndək guwaqəning nēmə həjiti? Mana, əzlinglar bu kupurlukni angliđanı. **66** Buningə nēmə dəysilər? — dedi. — U elüm jəzasioqə layiktur! — dəp jawab kayturuxti ular. **67** Buning bilən ular uning yūzığə tükürüp, uningə muxt atkili turdi. Bəziliri uni kaqatlap: **68** — Əy Məsih, pəyoqəmbərqilik kilməmsən, eytip bəkkinə, seni kim urdi? — deyixti. **69** Əmdi Petrus sarayning taxkiriği hoylisida olturatti. Bir dedək uning yenioqə kelip: — Sən Galiliyəlik Əysa bilən birgə idingə, — dedi. **70** Ləkin u həmməyləning aldidə inkar kilip: — Sening nēmə dəwatqanliqini qūxənmidim! — dedi. **71** Andin u dalanoqə qikkəndə, uni kərgən yənə bir dedək u yərdə turoqanlarə: — Bu adəmmu Nasarətlük Əysa bilən birgə idi, — dedi. **72** U yənə inkar kilip: — Mən u adəmmi tonumaymən! — dəp kəsəm iqtı. **73** Bir'əzdin keyin, u yərdə turoqanlar Petrusning yenioqə kelip uningə: — Xūbhışizki, sən ularning biri ikənsən, qūnki tələppuzung seni pax kilidu, — deyixti. **74** [Petrus] kəttik karəaxlar bilən kəsəm kilip: — U adəmmi zadi tonumaymən! — deyixigila horaz qillidi. **75** Petrus Əysaning: «Horaz qillaxtin burun, sən məndin üq kətim tanisən!» dēgən səzinə esigə aldi. U taxkiriqə qikkip, kəttik yioqə-zar kətürdi.

27 Tang atqandila, pütin bax kahinlar bilən həlk əksakalliri Əysani elümgə məhkum kildurux üqün məslihətləxti. **2** Ular uni baqlap apirip, waliy Pontius Pilatuskə tapxurup bərdi. **3** Uningə satkunluk kiləjan Yəhuda uning elümgə həküm kilinoqanliqini kərip, bu ixlarə puxayman kildi wə bax kahinlar bilən əksakallarə ottuz kümüx tēnggini kayturup berip: **4** — Mən bigunah bir janning kəni təkülükə satkunluk kilip gunah etküzdüm, — dedi. Buningə bizning nēmə karimiz? Əz ixingni bil! — deyixti ular. **5** Yəhuda kümüx tēnggilərnə ibadəthanining iqgə qəriwətti wə u yərdin ketip, taləqə qikkip, esilip elüwaldi. **6** Bax kahinlar kümüx tēnggilərnə yioqiwelip: — Bu hun təlumi boləjan [tēnggilərdur], ularni ibadəthanining həzinisigə koyux haram, — deyixti. **7** Ular əzərə məslihətləxip, bu pullar bilən yaqə yurtluklarə yərlük bolsun dəp, sapalqining bir parqə etizlikini setiwaldi. **8** Xunga bu yər həziroqə «kanlik etiz» dəp atilip kəlməktə. **9** Xu ix bilən Yəreəmiyə pəyoqəmbər təripidin burun eytiləjan munu bəxarət əməlgə axuruldi: — «Israil həlki uning üqün bəhalap bəktürən bahasini, Yəni ottuz kümüx tēnggini ular elixti, **10** Wə Pərwərdigar manga kərsətkəndək, Sapalqining etizini setiwelioxkə həjləxti». **11** Əmdi Əysa waliyning aldioqə turoquzuldi. Waliy uningdin: — Sən Yəhudiylarning padixahimu? — dəp soridi. Eytkingdək, — dedi Əysa. **12** Ləkin bax kahinlar wə əksakallar uning üstidin ərz-xikayət kiləjəndə, u bir eoqizmu jawab bərmidi. **13** Buning bilən Pilatus uningə: — Ularning sening üstingdin kiləjan xunqə kəp xikayətlirini anglimaywatəmsən? — dedi. **14** Biraq u [Pilatuskə] jawabən [xikayətlərnin] birsigimu

jawab bərmidi. Waliy buningə intayin həyran kəldi. **15** Hər kətimlik [ətüp ketix] həytida, waliyning halayik tələp kiləjan bir məhbəsnə ularəqə koyup berix aditi bar idi. **16** Əyni wəqəttə, [rimliklərnin] Barabbas isimlik atiki qikkən bir məhbəsi [zindəndə] idi. **17** Halayik jəm boləjəndə, Pilatus ularin: — Kimni silərgə koyup beriximni halaysilər? Barabbasnimu yəki Məsih dəp ataloqə Əysanimu? — dəp soridi **18** (qūnki u [bax kahin kətarliklərnin] həşəthorlukı tūpəylidin uni tutup bərgənlikini bilətti). **19** Pilatus «sorək təhti»də olturoqəndə, ayali uningə adəm əwətip: — U həkkəniy kixining ixioqə arilaxmioqin. Qūnki tūnügün kəqə uning səwəbidin qūximədə kəp əzab qəktim, — dəp həwər yətküzdi. **20** Ləkin bax kahinlar wə əksakallar bolsa halayikni məkul kilip, Barabbasni koyup berixni wə Əysani yokitixni tələp kildurdi. **21** Waliy jawabən ularin yənə: — Silərgə bu ikkisinin kəysisini koyup beriximni halaysilər? — dəp soridi. Barabbasni, — deyixti ular. **22** Pilatus əmdi: — Undək bolsa, Məsih dəp ataloqə Əysani kəndək bir tərəp kilay? — dedi. Həmməylən: — U krestlənsun! — deyixti. **23** Pilatus: — Nemixkə? U zadi nēmə yamanlik etküzüptü? — dəp soridi. Biraq ular təhimu kəttik warkirixip: U krestlənsun! — dəp turuwelixti. **24** Pilatus səzliwerixning bihədə ikənlikini, bəlki buning ornioqə malimanqilik qikkidəjanliqini kərip, su elip, kəppilikning aldidə qolini yuoqə: — Bu həkkəniy adəmnin kənioqə mən jawabkə əməsmən, buningə əzlinglar məs'ul bolunglar! — dedi. **25** Pütin həlk jawabən: — Uning kəni bizning üstimizgə wə balilirimizning üstigə qūxsun! — deyixti. **26** Buning bilən Pilatus Barabbasni ularəqə qikkirip bərdi. Əysani bolsa kəttik qamqilatqəndin keyin, krestləxkə [ləxkərlirigə] tapxurdi. **27** Andin waliyning ləxkərliri Əysani uning ordisioqə elip kirip, pütin ləxkərlər topini bu yərgə uning ətrəpioqə yioqdi. **28** Ular Əysani yalingaqlap, uqisioqə pərəng rənglik ton kiydürüxti. **29** Tikanlik xahqilarni ərüp bir taj yasap, bəxioqə kiydürdi wə ong kəlioqə bir komuxni tutküzdi. Andin uning aldioqə tizlinip: «Yaxioqayla, Yəhudiylarning padixahil!» dəp mazək kilixti. **30** Uningə tükürüxti, komuxni elip uning bəxioqə uruxti. **31** Uni xundək mazək kiləjəndin keyin, tonni saldurup, uqisioqə əz kiyimlirini kiydürdi wə krestləx üqün elip mengixti. **32** Ular taxkiriqə qikkində, Kurini xəhərilik Simon isimlik bir kixini uqritip, uni tutup kelip Əysaning krestini uningə məjburiy kətürgüzdi. **33** Ular Golgota, yəni «Bax sənək» dēgən yərgə kəlgəndə, **34** [Əysə] iqx üqün kəkrə süyi arilaxturuloqə aqqik xarab bərdi; ləkin u uni tetip bəkkəndin keyin, iqqili unimidi. **35** Ləxkərlər uni krestligəndin keyin, qək taxlixip kiyimlirini əzərə bəlxütiwaldi. **36** Andin u yərdə olturup uningə kəzətlilik kildi. **37** Ular uning bəxining yuqiri təripigə «Bu Əysa, Yəhudiylarning padixahidur» dəp yeziloqə xikayətnəmə tahtiyini bəktitti. **38** [Əysa] bilən təng ikki karəqimu krestkə mihlanoqə bolup, biri ong təripidə, yənə biri sol təripidə idi. **39** Bu yərdin etəkənlər baxlirini qaykixip, uni həkərləp: **40** — Kəni, sən ibadəthanini buzup taxlap, üq kün iqidə kaytidin yasap qikkidəjan adəm, əmdi əzingni kutkuzə! Hudaning Ooqli bolsang, kresttin qūxüp bəkkinə! — deyixti. **41** Bax kahinlarmu, Təwrat

ustazliri wə aqsakallar bilən birgə uni məshirə kiliip: **42** — Baxqilarni kutkuzuptikim, özini kutkuzalmazdu. U Israilning padixahimix! Əmđi kresttini quxüp baksunqu, andin uningoja etiqad kiliimiz. **43** U Hudağa tayanqan! Huda uni əzizlisə, hazır kutkuzup bakkay! Qünki u: «Mən Hudaning Ooqlı» degenidi, — deyixti. **44** Uning bilən täng krestlängən karakqilarmu uni xundak həkəratlaxti. **45** Əmđi künnən altinqi saitidin tokkuzinqi saitigiqə pütkül zeminni karangoqluq basti. **46** Tokkuzinqi saatlərdə Əysa yukiri awazda: «Eli, eli, ləma sawaqtanı?» yəni «Hudayim, Hudayim, meni nemixka taxliwəttinq?» dəp kəttik nida kildi. **47** U yərdə turoqanlarning bəziliri buni anglap: Bu adəm İlyas [pəyoqəmbər]gə murajiat kiliwatidu, — deyixti. **48** Ularning iqidin biraylən dərhal yügürüp berip bir parqə bulutni əkelip, uni aqqik xarabka qilap, qomuxning uqioja selip uningoja iquküzüp koydi. **49** Biraq baxqilar: — Tohta! Karap bakayli, İlyas [pəyoqəmbər] kelip uni kutkuzup kalarmikin? — deyixti. **50** Əysa yukiri awaz bilən yəni bir warkiridi-də, rohinı koyuwətti. **51** Wə mana, xu dəkikidə ibadəthanining [iqkiri] pərdisi yukiridin təwəngə ikki parqə bəliup yirtildi. Yər-zemin təwrinip, taxlar yerilip, **52** Kəbrilər eqliđi (U tirilgəndin keyin, [əlümde] uhlawatqan nuroqun muqəddəs bəndilərninq tənlirimu tirildi; ular kəbrilərdin qikti wə muqəddəs xəhərgə kirip, u yərdə nuroqun kixilərgə kəründi). **54** Əmđi Əysani kəzət kiliwatqan yüzbexi həm yenidiki ləxkərlər yərninq təwrixini wə baxka yüz bərgən hədisilərnı kərüp, intayın kərkuxup: — U həkikədən Hudaning Ooqlı ikən! — deyixti. **55** U yərdə yəni bu ixlaroja yiraktın karap turoqan nuroqun ayallarmu bar idi. Ular əslidə Əysaning hizmitidə bolup, Galiliyədin uningoja əgixip kəlgənidi. **56** Ularning arisida Magdallik Məryəm, Yəqub bilən Yüsüpninq anisi Məryəm, Zəbədiyninq oquullirining anisimu bar idi. **57** Kəqkurun, Arimatyalik Yüsüp isimlik bir bay kəldi. Umu Əysaning muhlislriridin idi. **58** U Pilatusning aldioja berip, Əysaning jəsətinı tələp kildi. Pilatus jəsətnı uningoja tapxuruxka əmr kildi. **59** Yüsüp jəsətnı elip, pakiz kanap rəht bilən orap kəpənliđi **60** wə uni əzi üqün kiyada oyduroqan yengi kəbrisigə koydi. Andin kəbrining aqzioja yooqan bir taxni domilitip koyup, ketip kəldi **61** (xu qaojda Magdallik Məryəm bilən yəni bir Məryəmmu u yərdə, kəbrining udulida olturatti). **62** Əmđi ətisi, yəni «Təyyarlar küni» ətkəndin keyin, bax kəhınlar bilən Pərisiylər jəm boluxup Pilatusning aldioja kelip: **63** — Janabliri, həliki aldamqining həyat waqtida: «Mən əliup üqinqi küni tirilimən» değini esimizdə bar. **64** Xuning üqün, kəbri üqinqi küniqigə məhkəm qoojdilixi üqün əmr bərgəysiz. Undak kiliınmisa, muhlislriri kelip jəsətnı oqırilap ketip, andin həlkə: «U əlümdin tirildi» deyixi mumkin. Bundak aldamqilik aldinqisidinmu bəttər bolidu, — deyixti. **65** Pilatus ularoja: — Bir guruppa kəzəti ləxkərnı silərgə tapxurdum. Kəbrini kurbinglarning yetixiqə məhkəm qoojdanglar, — dedi. **66** Xuning bilən ular [kəzəti ləxkərlər] bilən billə berip, taxni peqətləp, kəbrini muhəpizət astioja koydi.

28 Xabat küni ətiup, həptining birinqi küni tang atay degəndə, Magdallik Məryəm bilən yəni bir Məryəm kəbrini kəruxka kəldi. **2** Wə mana, yərlər tuyuksiz kəttik təwrəp kətti; qünki Pərwədigarning

bir pərixtisi asmandin quxüp, [kəbriga] berip, taxni bir qətkə domilitip, üstidə olturoqanıdi. **3** Pərixtninq kiyapiti qəkməktək, kiyimlriri qərdək ap'ək idi. **4** Kəzətiqlər uningdin xunqə kərkuxti, titrixip, əliktək kətipla kəldi. **5** Pərixte ayallaroja karap: — Kərkəmgərlər! Silərninq krestlängən Əysani izdəwatqınlarnı bilimən. **6** U bu yərdə əməs; u əzi eytkəndək tirilürüldi. Kelinglar, Rəb yatqan jayni kəringlar; **7** andin dərhal berip uning muhlislririoja: «U əlümdin tiriliptu. Wə mana, u silərdin awwal Galiliyəgə bəridikən, uni xu yərdə kəridikənsilər» dənglar. Mana mən bularnı silərgə eytip bərdim, — dedi. **8** Xunga ayallar həm kərkunq həm zor huxallik iqidə kəbridin dərhal ayriip, uning muhlislririoja həwər bərixkə yügürüxti. **9** Ular muhlislririni həwərləndürüxkə mangojanda, mana Əysa ularning aldioja qikiip: — Salam silərgə! — dedi. Ular muhlislririoja berip, uning putioja esilip, uningoja səjdə kildi. **10** Andin Əysa ularoja: — Kərkəmgərlər! Berip kərinədxilərimoja: Galiliyəgə bəringlar, dəp ukturunglar, ular meni xu yərdə kəridu, — dedi. **11** Ayallar tehi yolda kətiwatqanda, mana kəzətiqlərninq bəziliri xəhərgə kirip, boləqan wəkələrninq həmmisi toqrisida bax kəhınlaroja həwər kildi. **12** [Bax kəhınlar] aqsakallar bilən bir yərgə yiojilip məsləhətləxkəndin keyin, ləxkərlərgə bək kəp pul berip: **13** — Silər: «Uning muhlislriri kəqisi kelip, biz uhlawatqanda uning jəsətinı oqırilap əketiptu» — dənglar. **14** Əgər bu həwər waliyniq kulikiəja yetip qəlsa, biz uni qayil kiliip silərnı awariqiliktin saklaymız — dedi. **15** Xundak kiliip, ləxkərlər pulni aldi wə əzliyəgə tapilənojandək kildi. Xuning bilən bu gəp bügünciqə Yəhudiylər arisida tarkilip kəlməktə. **16** On bir muhlis Galiliyəgə berip, Əysa ularoja bəkitkən təoşka qikiixti. **17** Ular uni kərginidə uningoja səjdə kiliixti; ləkin bəziliri gumanlinip kəldi. **18** Əysa ularning yenioja kelip, mundaq dedi: — Ərxte wə yər yüzidə barlik həkuk manga bəridi. **19** Xuning üqün, berip pütkül əllərnı [əziyəgə] muhlis kiliip yetixtürünglar, xundakla ularni Ata, Oquq wə Muqəddəs Rəhning namioja təwə kiliip qəmtüldürüp, **20** ularoja mən silərgə tapilioqan barlik əmrlərgə əməl kiliynı əgitinglar. Wə mana, mən zaman ahiriqigə hər küni silər bilən billə bolimən. (aion g165)

Markus

1 Hudaning ooli Əysa Məsihning hux həwirining baxlinixi: **2** Yəxaya pəyoqəmbərnin yazmisida hatiriləngəndək: — «Mana, aldingda əlqimni əwətimən. U sening yolungni aldin'ala təyyarlaydu. **3** Anglanglar, dalada birsining towliqan awazini! U: «Pərwədigarning yolini təyyarlanglar, Uning üçün qioir yollirini tüptüz kilinglar!» — dəydu». **4** Kixiləni qəmüldürüx elip baridoqan Yəhya [pəyoqəmbər] qel-bayawanda pəyda bolup, gunahlarə qəqürüm elip kelidoqan, towa kilixni bildüridoqan [suqə] «qəmüldürüx»ni jakarlawxə baxlidi. **5** Pütün Yəhudiə elksidikilər wə pütkül Yerusalemlə xəhridikilər uning aldioqə qikip, gunahlırini ikrar kilixi bilən uning tərpidin İordan daryasida qəmüldürüldi. **6** Yəhya bolsa toğə yungidin kilinoqan kiyim kiygən, beligə kən tasma baolıqanıdi; yeməklik qekətkə bilən yawa hərə həsili idi. **7** U mundak dəp jakarlaytti: — Məndin kudrətlək boləqan biri məndin keyin keliu. Mən hətta engixip kəxlirining boşquqini yexixkimu layik əməsmən! **8** Mən siləni suqıla qəmüldürimən, lekin u siləni Muxəddəs Rohqə qəmüldürüdu. **9** Xu künlərdə xundak boldiki, Əysa Galiliyə elksining Nasarət xəhridin kelip, Yəhya tərpidin İordan daryasida qəmüldürüldi. **10** U sudin qikkəndila, asmanlarning yerilip, Rohning kəptər kiyapitidə qüxüp, öz üstigə konuwatkanlıqini kərdi. **11** Xuning bilən asmanlardin: «Sən Mening səyümlük Oqlum, Mən səndin toluk hursənmən!» degən bir awaz anglandi. **12** Wə Roh dərhal uni qel-bayawanoqə süyləp qikardi. **13** U qəldə kirik kün turup, Xəytan tərpidin sinilip turatti. U xu yərdə yawayi haywanlar bilən billə idi; xu künlərdə pərixtilər uning hizmitini kildi. **14** Əmdi Yəhya solanoqəndin keyin, Əysa Galiliyə elksigə berip: «Wəkit-saiti toxti, Hudaning padixahlıqı yekinxaxti! Towa kilinglar, hux həwərgə ixininglar!» dəp Hudaning padixahlıqining hux həwirini jakarlawxə baxlidi. **16** [Xu künlərdə] u Galiliyə dengizi boyda ketiwetip, Simon bilən inisi Andriyasni kərdi. Ular belikqi bolup, dengizə tor taxlawatatti. **17** Əysa ularə: — Mening kəynimdin menginglar, mən siləni adəm tutquqi belikqi kilimən! — dedi. **18** Ular xuan torlirini taxlap, uningə əgixip mangdi. **19** U xu yərdin bir'az otüp Zəbədiyning ooli Yakupni inisi Yuhanna bilən kərdi. Bu ikkisi kemidə turup torlirini ongxawatatti. **20** U xuan ularnimu qəkirdi. Ular atisi Zəbədiyni mədikarlar bilən billə kemidə qəldurup, əzliri uning bilən mangdi. **21** Ular Kəpərnəhum xəhriyə kirdi. Xəbat küni u udul sinagogkə kirip, təlim berixkə baxlidi. **22** Halayik uning təlimigə həyrənuhaş boluxti. Qünki uning təlimliri Təwrat ustazliriningkigə ohximaytti, bəlki tolimu nopuzluk idi. **23** Sinagogta napak roh qaplawxan bir adəm bar idi. U: **24** — I Nasarətlək Əysa, biz bilən karing bolmisun! Sən bizni yəkatkili kəldingmu? Mən sening kimlikingni bilimən, sən Hudaning Muxəddəs boləquqisən! — dəp towlaytti. **25** Ləkin Əysa [jinoqə] tənbiş berip: — Aozingni yum, bu adəmdin qik! — dedi. **26** Napak roh həliq ədəmning tenini tartixturup, qəttik warkiriojiniqə uningdin qikip kətti. **27** Halayik həmmisi buningdin intayin həyrən bolup, əzara quloqula kilixip: — Bu kəndək ix? Yengi bir təlimoqu! Qünki u həkuk bilən

hətta napak rohlarəjimu buyruk qilalaydikən, ularmu uning səzigə boysunidikən, — deyixti. **28** Buningdin uning xəhriti xu həman pütün Galiliyə elksining ətrəpioqə pur kətti. **29** Ular sinagogdin qikipla, Yakup wə Yuhanna bilən Simon wə Andriyasning əyigə bardi. **30** Əmma Simonning keynanisi kizitma iqidə yetip qəloqanıdi. Ular dərhal uning əhwalini [Əysaqə] eytti. **31** U ayalning kəxioqə berip, kəldin tutup, yələp ərə turoquzdi. Uning kizitmis dərhal yandı wə u ularni kütixkə kirixti. **32** Kəqkurun kün patkanda, kixilər barlik əqriqlərnə wə jin qaplawxanlarni uning aldioqə elip kəlixti. **33** Pütün xəhərdikilər ixik aldioqə toplaxkanıdi. **34** Xuning bilən u hər türlik kəsəllərgə griptar boləqan nuroqun kixiləni səkaytti wə nuroqun jinlarni kixilərdin həydiwətti. Ləkin u jinlarning gəp kilixkə yol koymidi, qünki ular uning kim ikənlikini biləxti. **35** Ətisi ətigən tang tehi atmastinla, u ornidin turup, [xəhərdin] qikip, hilwət bir jayoqə berip dua-tilawət kildi. **36** Simon bilən uning həmrəhləri uni izdəp qikti. **37** Uni tapkanda: — Həmmə adəm seni izdixiwatidu! — deyixti. **38** U ularə: — Bəxkə yərlərgə, ətrəptiki yezilarəjimu səz-kalamni jakarlixim üçün barayli. Qünki mən dəl muxu ix üçün kəlixim, — dedi. **39** Xundak kilip, u pütkül Galiliyə elksini aylinip, sinagogliridə səz-kalamni jakarlaytti həmdə jinlarni kixilərdin həydiwetətti. **40** Mahaw kesili bar bir kixi uning aldioqə kelip yelinip, tizlinip turup: — Əgər halisingiz, mən kesilimdin pak qiləlaisiz! — dəp etündi. **41** Əysa iqi əqriqə qəlini sozup uningə təgküzüp turup: — Halaymən, pak kilinoqun! — dewidi, **42** xu səz bilənla mahaw kesili dərhal bimardin ketip, u pak kilindi. **43** U uningə: — Həzir bu ixni həqkimgə eytma, bəlki udul berip [məsul] kəhinoqə əziungni kərsitip, kəhınlarla guwahlik bolux üçün, Məsə bu kəsəldin paklanəqanlarə əmr qiloqan [kurbanlıqlarni] sunəqin, — dəp uni qəttik əgəhləndurup yoloqə saldi. **45** Biraq u adəm qikip, bu ixni kəp yərlərdə jar selip, kəng yeyiwətti. Xuning bilən Əysa həqəkdək xəhərgə oquq-axkara kiraləməy, bəlki xəhərlər sirtidiki hilwət jaylarda turuxkə məjbür boldi; halayik hər tərəptin uning yenioqə toplixatti.

2 Birnəqqə kündin keyin u qəytidin Kəpərnəhuməyə kirdi. U eydikən, degən həwər tarkiliwidi, **2** xunqə kəp adəm u yərgə yioqildiki, hətta ixik aldidimu put dəssigüdək yər qəlmioqanıdi. U ularəqə səz-kalam yətküzüwatatti. **3** Mana xu əsnada, birnəqqə adəm uning aldioqə bir paləqni elip kəldi; uni ulardin tətə kəttürüp əkəlgəndi. **4** Adəmnin kəplükidin uningəqə yekinxaləmay, ular uning üstidin əgzini təxip, təxük əqkəndin keyin paləqni zəmbil bilən [Əysaning aldioqə] qüxürdi. **5** Əmdi Əysa ularning ixənəqini kərtip paləqkə: — Balam, gunəhliring qəqürüm kilindi, — dedi. **6** Ləkin u yərdə olturoqan bəzi Təwrat ustazliri kənglədə gumanıy soallarni qoyup: **7** «Bu adəm nemə üçün mundak dəydu? U kupurluk qiliwatidioqu! Hudadin bəxkə kimmu gunəhlarni qəqürüm qiləlisun?» deyixti. **8** Əysa xuan rohidə ularning kəngülliridə xundak gumanıy soallarni qoyuwatkanlıqini bilip yetip, ularəqə mundak dedi: — Silər kəngüldə nemixkə xundak soallarni qoyisilə? **9** Muxu paləqkə: «Gunəhliring qəqürüm kilindi!» deyix asanmu, yaki «Ornungdin tur, zəmbil-

körpəngni yiojixturup mang!» deyix asanmu? **10** Əmma hazır silərning Insan'ooqlining yər yüzidə gunahlarıni kəqürüm kilix hokukioja iga ikanlikini bilixliklari üqün, — U paləq kəsəlgə: **11** — Sanga eytayki, ornungdin tur, zəmbil-körpəngni yiojixturup öyüggə kayt! — dedi. **12** U dərhal ornidin dəs turup, zəmbil-körpəngni yiojixturdi wə həmməylənning kəz aldida [əyidin] qikiş kətti. Həmməylən kəttik həyrən kəlip Hudani uluqlixip: — Muxundək ixti əzəldin kərtip bəkmioqanidik, — deyixti. **13** U yənə dengiz boyioja kərap mangdi. Kixilər topi uning ətrəpioja olixiwaldi. U ularoja təlim bərdi. **14** U yoldin etüp ketiwatkənda, bəj alidiqan orunda olturoqan Alfayning oqli Lawiyni kərtip, uningəja: — Manga əgəxkin, — dedi. U ornidin turup, uningəja əgəxti. **15** Wə xundək boldiki, u [Lawiyning] əyidə dastihanda olturoqənda, nuroqun bəjgırlar wə gunahkarlar əysa wə uning muhlisliri bilən həmdastihan boldi. Bundək kixilər heli kəp idi, ularmu uningəja əgəxkənidi. **16** Əmdi Təwrat ustazliri wə Pərisiylər uning gunahkarlar wə bəjgırlar bilən bir dastihanda olturoqanlikini kərtip, muhlislirioja: — U nemixkə bəjgir wə gunahkarlar bilən bir dastihanda yəp-iqip olturidu?! — deyixti. **17** Buni angliqan əysa ularəja: — Saqlan adam əməs, bəlkı bimarlar tewipkə mohtajdur. Mən həkkanıylarni əməs, bəlkı gunahkarlarni qəkiroqili kəldim, — dedi. **18** Əmdi Yəhyəning muhlisliri bilən Pərisiylər roza tutuwatatti. Bəzilər uning aldiəja kəlip: — Nemixkə Yəhyəning muhlisliri wə Pərisiylərnin muhlisliri roza tutidu, ləkin sening muhlisliring tutmaydu? — dəp soraxti. **19** Əysa jawəbən mundək dedi: — Toyi boluwatkən yigit tehi toyda həmdastihan olturoqan qəoqda, mehmanliri roza tutup oltursa kəndək bolidu? Toyi boluwatkən yigit toyda bolsila, ular həkqəndək roza tutalmaydu. **20** Əmma xu künlər kəliduki, yigit ulardin elip ketilidu, ular xu kündə roza tutidu. **21** Həkqim kəna kəngləkkə yengi rəhttin yamak salmaydu. Undək kilsa, yengi yamak [kixirixip], kəna kiyimni tartixturup yirtiwetidu. Nətijidə, yirtik təhimu yooqınəp ketidu. **22** Həkqim yengi xarabni kəna tulumlarəja qəqilimaydu. Əgər undək kilsa, xarabning [eqixi bilən] tulumlar yerilip ketidu-də, xarabmu təkülüp ketidu hən tulumlarmu kərdin qikidu. Xuning üqün yengi xarab yengi tulumlarəja qəqilinixi kərək. **23** Bir xabat küni xundək boldiki, u buəqdayliklardin etüp ketiwatatti. Uning muhlisliri yolda mēngiwatkənda bəxəklərnı üzüxkə bəxlidi. **24** Pərisiylər uningəja: — Kəra, ular nemixkə xabat küni [Təwrat] qəkləngən ixti kilidu? — deyixti. **25** U ularəja: — [Padixah] Dawutning əzi wə hənərahlıri həjətmən boləqənda, yəni aq qəloqənda nēmə qiloqanlikini [mukəddəs yazmilardin] okumioqanmusilər? **26** — Dəmək, Abiyatar bəx kəhın boləqən wəktidə, u Hudəning əyigə kirip, Hudəja ataləqən, Təwrat pəkət kəhınlarning yeyixigila bolidiqan nənlarıni [sorap] yegən, xundəklə hənərahlırioqimu bərgən? — dedi. **27** U ularəja yənə: — Insan xabat küni üqün əməs, xabat küni insan üqün yaritildi. **28** Xuning üqün, Insan'ooqli xabat küningimü Igisidur, — dedi.

3 U yənə sinagogkə kirdi. Xu yərdə bir kəli yigiləp kətkən bir adəm bər idi. **2** [Pərisiylər] əysəning üstidin ərz kilyayli dəp xabat künidə kəsəl səkəytdioqan-

səkəytməydioqanlikini paylap yürətti. **3** Əysa kəli yigiləp kətkən adəmgə: — Ornungdin turup, otturiəja qikkın! — dedi. **4** Andin, sinagogdikərdin: — Təwrat kənunioja uyəqun boləqini xabat küni yaxxilik kilişmu, yəki yamanlik kilişmu? Jənni kütəuzuxmu yəki həkək kilişmu? — dəp soridi. Ləkin ular zuwan sürüxmidi. **5** U şəzəp bilən ətrəpioja nəzər selip ularəja kəz yügürtüp, ularning tax yürəklikidin kəyoqurdi. Andin u kəsəlgə: — Qəlungni uzat, — dedi. U kəlini uzitiwidi, kəli əsligə kəltürüldi. **6** Əmdi Pərisiylər dərhal sirtkə qikişip, uni kəndək yəkitix təoşrisidə Hərod [padixahning] tərəpdarliri bilən məşliqət kilişkə bəxlidi. **7** Andin əysa muhlisliri bilən billa u yərdin ayirilip dengiz boyioja kətti; Galiliyə əlksidın qəng bir top adəmlər uningəja əgixip bardi; xundəklə uning qiloqan əməllirini angliqan həman, pütün Yəhədiyə əlksidin, Yərusəlem xəhıridin, İdumiya əlksidin, İordan dərysəning kərxı tərıpidin, Tur wə Zidon xəhərlirining ətrəpidiki jaylardin zər bir top adəmlərmu uning yəniəja kəlixiti. **9** U adəmlərnəng kəplikidin əzini kıştap kəymisun dəp muhlislirioja kikiş bir kəminəng uningəja yəkin turuxini təpilidi. **10** Qünki u nuroqun bimarlarni səkəytkini tūpəylidin həkəndək wəba-kəsəlliklərgə giriptər boləqanlarning həmmisi uningəja [kolumni] bər təkğüzüwəlsəm dəp kıştixip kəlixkənidi. **11** Napək rəhlər [qəplixiwəloqanlar] qəqanla uni kərsə, uning aldiəja yikilip: «Sən Hudəning Oqlisən!» dəp wərkirixatti. **12** Ləkin u [napək rəhləroja] əzining kim ikanlikini əskəriliməslilikə kəttik tənbiş bərip əgəhlənduratti. **13** U təoşkə qikişip, əzi həlioqan kixilərnı yəniəja qəkirdi; ular uning yəniəja kəlixiti. **14** U ulardin on ikkisini əzi bilən billa boluxkə, sēz-kəlamni jakərləxkə, **15** kəsəllərnı səkəytx wə jinlarnı həydəx həkukioja iga boluxkə təlləp bəkitti. **16** U [bəkitkən on ikki kixi]: Simon (u uningəja Petrus dəp isim kəyoqən), **17** Zəbədiyning ooqli Yəqup wə uning inisi Yuhənnə, (u ularni «Binni-Rəgəz», yəni «Güldürməmə ooqulliri» dəpmu atioqən), **18** Andriyas, Filip, Bartolomay, Mattə, Tomas, Alfayning ooqli Yəqup, Təday, millətpərwə dəp ataləqən Simon **19** wə uningəja sətəkunluk qiloqan Yəhəda İxkəriyotlardin ibarət. **20** U əyğə kəytip kəlgəndin kəyin, u yərgə yənə xunqə nuroqun adəmlər topləndiki, ularning hətta oşızalanəyudəkmu wəkti qikmidi. **21** [əysəning] əilisdikilər buni ənglap, uni tūtup kəlixkə bərxiti. Qünki ular uni «Əklini yəkitiptu» dēgənidi. **22** Yərusəlemdin qüxkən Təwrat ustazliri bəlsa: «Uningdə Bəəlzibub bər», wə «U pəkət jinlarning əmirigə təyinip jinlarni kəoqliwetidikən», deyixətti. **23** Xuning üqün u [Təwrat ustazlirini] yəniəja qəkirip, ularəja təmsillərnı ixtlitip mundək dedi: — Xəytən Xəytənni kəndəkmü kəoqlisun? **24** Əgər padixəhlik əz iqidin bəlünüp əzərə səkuxkən bəlsa xu padixəhlik put tirəp turalmaydu; **25** xuningdək əgər bir əilə əz iqidin bəlünüp əzərə səkuxsə xu əilə put tirəp turalmaydu. **26** Əgər Xəytən əz-əzigə kərxı qikiş bəlünə, u put tirəp turalmay, yəqəlmay qəlmaydu. **27** Həkqim kütəunggür birsining əyigə kirip, uning māl-mülkini bulap kətəlməydu — pəkət u xu kütəunggürni əwwəl bəoqliyalisə andin əyini buləng-təlang kilyəydu. **28** Xuni silərgə bərhək eytip kəyoayki, insan baliliri ətküzgən türlik gunəhlirining həmmisini, xundəklə ular qiloqan kupurluklirining həmmisini kəqürüxkə bolidu.

29 Birak kimdikim Mukaddas Rohka kupurluk kilsa, abadil'abadigiq heq kaqürülmaydu, balki mænggülik bir gunahning hekümi astida turidu. (*aiñ g165, aiñios g166*)
30 [Əysaning bu sözi] ularning «uningoya napak roh qaplixiptu» degini üqün [eytiloanidi]. **31** Xu wakitta uning anisi bilən iniliri keldi. Ular sirtida turup, uni qakirixka adam kirgüzdi. **32** Bir top halayik uning ətrapida olturatti. Ular: — Mana, aningiz sizni izdəp sirtta turidu, — deyixti. **33** Əysa ularoşa jawabən: — Kim mening anam, kim mening inilirim? — dedi. **34** Andin, u epqürisida olturoşanlaroşa qarap mundaq dedi: Mana bular mening anam wə inilirim! **35** Qünki kimki Hudaning iradisini ada kilsa, xu mening aka-inim, aqa-singim wə anamdur.

4 U yənə dengiz boyıda [həlkə] təlim berixkə baxlidi. Uning ətrapioşa zor bir top adəmlər olixiwaloqaşka, u bir kemigə qikiş dengizda olturdi; pütkül halayik bolsa dengiz kiroşkida turuxatti. **2** U ularoşa təmsil bilən nuroşun ixlarni egətti. U təlim berip mundaq dedi: **3** — Kulak selinglar! Uruk qaqkuqi uruk qaqkili [etizə] qikiptu. **4** Uruk qaqkanda uruklardan bəziliri qioşir yol boyioşa qüxiptu, kuxlar kelip ularni yap ketiptu. **5** Bəziliri tupriki az taxlik yergə qüxiptu. Topisi qongkur bolmioşanliktin, tezla ünüp qikiptu, **6** lekin kün qikiş bilənla aptapta köyüp, yiltizi bolmioşka kurup ketiptu. **7** Bəziliri tikanlarning arisioşa qüxiptu, tikanlər eşüp maysilarni boşuwelip, ular heq həşul bərməptu. **8** Bəziliri bolsa, yaxsi tuprakka qüxiptu. Ular eşüp awup qong bolojanda həşul beriptu. Uların bəziliri ottuz həşə, bəziliri atmix həşə, yənə bəziliri yüz həşə həşul beriptu. **9** — Anglişudək kuliki barlar buni anglisun! — dedi u. **10** U uning ətrapidikilər həm on ikkiylən bilən yaloşuz qaloşanda, ular uningdin təmsillər toşuruluk soraxti. **11** U ularoşa mundaq dedi: — Hudaning padixahlikining sirini bilixkə silər nesip boldunglar. Lekin sirttikilərgə həmmə ix təmsillər bilən ukturulidu; **12** buning bilən: «Ular qaraxni karaydu, birak kərməydu; Anglaxni anglaydu, birak qüxənməydu; Xundaq bolmisidi, ular yolidin yanduruluxi bilən, Kaqürüm kilinatti» [degən söz əməlgə axurulidu]. **13** Andin u ularoşa: — Silər muxu təmsilnimu qüxənmidinglarmu? Undakta, qandaqmu baxka hərhil təmsilləni qüxinəşilsə? — dedi. **14** Uruk qaqkuqi söz-kalam qaqidu. **15** Üstgə söz-kalam qeqiloşan qioşir yol boyi xundaq adəmləni kəşətkənki, ular söz-kalamni anglioşan həman Xəytan dərhal kelip ularning kəlbigə qeqiloşan söz-kalamni elip ketidu. **16** Buningə oxşax, taxlik yarlərgə qeqiloşan uruqlar bolsa, söz-kalamni anglioşan həman huxallik bilən qəbul kilioşanlarni kəşitidu. **17** Həlbuki, kəlbidə heq yiltiz bolmioşkaşka, pəkət wakittlik turidu; söz-kalamning wəjədin kiyinqilik yaki ziyankəlikkə uqrioşanda, ular xuan yoldin qətnəp ketidu. **18** Tikanlarning arisioşa qeqiloşini xundaq bəzi adəmləni kəşətkənki, bu adəmlər söz-kalamni anglioşini bilən, **19** lekin kengligə bu dunyaning əndixiliri, bayliklarning ezikturuxi wə baxka nərsilərgə bolojan həwəslər keriwelip, söz-kalamni boşuwetidu, u heq həşul qikərməydu. (*aiñ g165*) **20** Lekin yaxsi tuprakka qeqiloşan uruqlar bolsa — söz-kalamni anglixi bilən uni qəbul kilioşan adəmləni kəşitidu. Bundak

adəmlər həşul beridu, birsı ottuz həşə, birsı atmix həşə, yənə birsı yüz həşə həşul beridu. **21** U ularoşa yənə mundaq dedi: — Qiraşewət yaki kariwat astioşa koyulux üqün kəltürülmədu? U qiraşodanning üstigə koyulux üqün kəltürülmədu? **22** Qünki yoxuruloşan heqkandaq ix axkarılanmay qalmaydu, xuningdək hərəkandaq məşpiy ix yüz bərgəndin keyin ayan bolmay qalmaydu. **23** Anglişudək kuliki barlar buni anglisun! **24** Anglişanlaringlaroşa kengül bəlişinglar! Qünki silər [baxkilaroşa] kandaq əlqəm bilən əlqisənglar, silərgimu xundaq əlqəm bilən əlqəp berilidu, hətta uningdinmu kəp qəxup berilidu. **25** Qünki kimdə bar bolsa, uningəşa tehimu kəp berilidu; əmma kimdə yok bolsa, hətta uningda bar bolojanlirimu uningdin məşrum kilinidu. **26** U yənə mundaq dedi: — Hudaning padixahlikı yənə birsining tuprakka uruk qaqkinoşa ohxaydu: **27** u uhlaydu, orundin turidu, keqə-kündüzlər eşüwerip, uruk bih urup esidu. Lekin qaqkuqi kandaq yol bilən esidoşanlikini bilməydu. **28** Tuprak əzlikidin həşul beridu; uruk əwwal bih uridu, keyin bax qikişidu, ahirda baxaqlar toluk dan tutidu. **29** Dan pişkanda, [qaqkuqi] dərhal oroşak salidu, qünki həşul wakti kəlgən bolidu. **30** U yənə mundaq dedi: — Hudaning padixahlikini nemigə ohxitimiz? Yaki kandaq bir təmsil bilən sürətləp berəşəymiz? **31** U goya bir tal kişə urukioşa ohxaydu. U yərgə teriloşanda, gərgə yər yüzidiki barlik uruklarning iqidə əng kikiş bolsimu, **32** teriloşandin keyin, hərəkandaq ziraəttin egiz eşüp xundaq qong xahlayduki, asmandiki kuxlarmu uning sayişigə qonidu. **33** U xuningəşa ohşax halayik anglap qüxinəşigüdək nuroşun təmsillər bilən söz-kalamni yətküzdi. **34** Lekin təmsil kəltürməy turup ularoşa heqkandaq söz kilmaytti. Lekin ez muhlisiliri bilən yaloşuz qaloşinida, ularoşa həmmi qüxəndürüp berətti. **35** Xu küni kəş kirgəndə, u ularoşa: — Dengizning u kətioşa eşəyli, — dedi. **36** Ular halayikni yoloşa seliwətkəndin keyin, uni kəmidə olturoşan peti elip yürüp ketixti. Ular bilən bəllə mangoşan baxka kemilarmu bar idi. **37** Wə mana, əşəddi qara kuyun qikiş kətti; xuning bilən dolğunlar kemini urup, su həlkip kirip, kemigə toxay dəp qaloşanidi. **38** Lekin u kəmining əyoş taripidə yastukka bax koyup uykuşa kətkənidi. Ular uni oyoşitip: — I ustaz, həlak boluwatkinimizəşa karing yokmu? — dedi. **39** U ornidin turup, boranoşa tənbiş berip, dengizəşa: «Tinqlan! Jim bol!» dewidi, boran tohtap, qongkur bir jimittlik həküm sürdi. **40** — Nemixka xunqə kərkisilər? Silərdə kandaqşigə tehiqə ixəşq bolmaydu? — dedi u ularoşa. **41** Uların intayin zor bir qərkunq basti, ular bir-birigə: — Bu adəm zadi kimdu? Hətta xamal wə dengizmu uningəşa itaət kilidikən-hə! — dəp ketixti.

5 Ular dengizning u kətioşa, Gadaralıqlarning yurtioşa yetip bardı. **2** U kəmidin qüxiş bilənla, napak roh qaplaşkan bir adəm gər engkürliridin qikiş, uning aldioşa keldi. **3** U adəm engkürləni makan kilioşan bolup, uni heqkim hətta zənşirlər bilənmu baqliyalmaytti. **4** Qünki kəp qətim put-kolliri kixən-zənşirlər bilən baqlanoşan bolsimu, u zənşirləni üziwetip, kixənəni qəkiwatkanidi; heqkim uni boysunduralmioşanidi. **5** U keqə-kündüz mazarlikta wə taoşlar arisida tohtawsiz warkirap-jarkirap yürətti, öz-əzini taxlar bilən kəşip

yarilanduratti. **6** Lekin u Əysani yirəktin kərip, uning aldioja yūgürüp berip, səjdə kildi **7** wə kəttik awazda warkirap: — Həmmidin ali y Hudaning Ooqli Əysa, sening mening bilən nemə karing! Huda həqqi, səndin etünüp kalay, meni kiynima! — dedi **8** (qünki Əysa uningoja: «Həy napak roh, uningdin qik!» degenidi). **9** U uningdin: — Isming nemə? — dəp soridi. — Ismim «koxun» — qünki sanimiz kəp, — dəp jawab bərdi u. **10** Wə u Əysadin ularni bu yurttin həydwətmigəysən, dəp kəp etünüp yalwurdı. **11** Taq baqrida qong bir top tongguz padisi otlap yūrətti. **12** Jinlar uningoja: — Bizni muxu tongguzlaroja əwətkin, ularning iqigə kirip ketixkə yol koyoyəsən, — dəp yalwuruxti. **13** Əysa dərhal yol koydı. Xuning bilən napak rohlər qikip, tongguzlarning tenigə kirixi bilənla, tongguzlar tik yardin etilip qūxup, dengizjoja oqark boldi. Ular ikki mingjoja yekin idi. **14** Tongguz bəqkuqılar bolsa u yərdin qeqip, xəhər-yezilərdə bu ixlarni pur kildi. Xu yərdikilər nemə ix yüz bərgənlikini kərgili qikixti. **15** Ular Əysaning yenioja kəldi wə ilgiri jinlar qaplixialoqan həliki adəmnin kiyimlərni kiyip, əs-hoxi jayida olturojini — yəni «koxun jinlar» qaplxan xü adəmnı kərip, qorxup ketixti. **16** Bu wəkəni kərgənər jinlar qaplxan adəmdə nemə yüz bərgənlikini wə tongguzlarning aqiwitini həlkkə bayan kilip bərdi. **17** Buning bilən halayik Əysaoja: Yurtlirimizdin qikip kətkəysən, dəp yalwuruxkə baxlidi. **18** U kemigə qikiwatqanda, ilgiri jinlar qaplxan həliki adəm uningdin: Məmmu sən bilən billə baray, dəp etündi. **19** Lekin u buningoja unimay: — Əz əydikiliring wə yurtdaxliringning yenioja berip, ularoja Pərwədigarning sanga xunqilik uluoq ixlarni kilip bərgənlikini, Uning sanga rəhim-xəpkət kərsətkənlikini həwərləndürgin, — dedi. **20** U kəytip berip, Əysaning əzigə kəndək uluoq ixlarni kilaqanlikini «On xəhər rayoni»da jar kilixkə baxlidi. Buni angliqanlarning həmmisi tolimu həyran kəlixti. **21** Əysa kəytidin kəmə bilən dengizning u kətioja otkəndə, zor bir top halayik uning yenioja yiqildi; u dengiz boyida turatti. **22** Mana, məlum bir sinagognin qongi Yairus isimlik bir kixi kəldi. U uni kərip ayioqioja yikilip: — Kiqik kizim ələy dəp kəldi. Berip uningoja kəlliringizni təgküzüp koyisingiz, u sakiyip yaxiojay! — dəp kəttik yelindi. **24** Əysa uning bilən billə bərdi. Zor bir top halayikmu olixip kistaxkan həlalda kəynidin mengixti. **25** Hun təwrəx kesiligə giriptar bolojinioja on ikki yil boləjan bir ayal bar bolup, **26** u nuroqun tewiplarning kolida kəp azab tartip, bar-yokini həjləp tūgətkən bolsimu, həqkəndək ünümi bolmay, təhimu eoqirləp kətkənidi. **27** Bu ayal Əysa həqkidiki gəplərnı anglap, halayikning otturisdin kistilip kəlip, arka tərəptin uning tonini silidi. **28** Qünki u kənglida: «Uning tonini silisəmlə sakaymay kəlməymən» dəp oyliqanidi. **29** Hun xuan tohtap, ayal kəsəl azabidin sakaytiloqanlikini əz tenidə səzdi. **30** Əysa dərhal wujudidin kudrətnin qikkanlikini sezip, halayikning iqidə kəynigə burulup: — Kiyimimni silioqan kim? — dəp soridi. **31** Muhlisiri uningoja: — Halayikning əzünigə kistap mengiwatkanlikini kərip turukluk, yəne: «Meni silioqan kim?» dəp soraysənoqu? — deyixti. **32** Biraq Əysa əzini silioquqini tēpex üqün təhiqə ətrapioja kərawatatti. **33** Əzidə nemə ixning

yüz bərgənlikini səzgən ayal qorqup-titrigən həlalda kəlip uning aldioja yikildi wə uningoja həkikiy əhwalni pütünləy eytti. **34** U uningoja: — Kizim, ixənqin seni sakaytti! Tinq-hatirjəmliktə qayt! Kesilingning azabidin sakayojin, — dedi. **35** U bu səzni kiliwatqanda, sinagognin qongining eyidin bəzilər kəlip uningoja: Kizingiz əldi. Əmđi ustazni nemixkə yənə awarə kilisiz?! — deyixti. **36** Lekin Əysa bu səzlərnı anglap dərhal sinagognin qongioja: Korkmioqin! Pəkət ixənqətə boll — dedi. **37** U pəkət Petrus, Yəqub wə Yəqubning inisi Yuhənnə bilən yoloja qikti; bəxkə həqkimning əzi bilən billə berixioja yol koymidi. **38** U sinagognin qongining əyi aldioja kəlgəndə, kiykəs-qukanni, halayikning kəttik nalə-pəryad wə aq-zar kəttirgənlikini kərip, **39** eygə kirip ularoja: — Nemixkə kiykəs-qukan wə aq-zar kəttirəsilər? Bala əlməptu, uhləp kəptu, — dedi. **40** Ular uni məshirə kilixti; ləkin u həmməylərnı taxkiriqoja qikiriwetip, balining ata-anisini wə əz həmərahilərnı elip, bala yatqan eygə kirdi. **41** U balining kolini tutup, uningoja: «Talita kumi» dedi. Bu səzning mənisı «Kizim, sanga eytimənkı, ornungdin tur» dəgənlik idi. **42** Kiz dərhal ornidin turup mangdi (u on ikki yaxta idi). Ular bu ixkə mutlək həyran kəlixti. **43** U ularoja bu ixni həqkimgə eytməslikni kəttik tapilidi, xundakla kizjoja yegüdək birnemə berixni eytti.

6 U u yərdin kətip, əz yurtioja kəldi. Uning muhlisirimu uningoja əgixip bərdi. **2** Xəbat küni kəlgəndə, u sinagogda təlim berixkə kirixti. Təlimini angliqanlardin kəp adəm intayin həyran boluxup: — Bu adəm bularoja nədin erixkəndu? Uningoja muxundək danalək kəndək berilgən? Uning kolida muxundək məjizilər kəndək yaritilidioqandə? **3** U həliki yənoqəqi əməsmu, Məryəmnin ooqli, xundakla Yəqub, Yosə, Yəhuda wə Simənlərnin akisioqu? Uning singillirimu bu yərdə arimizda turuwatmamdu? — deyixti. Xuning bilən ular uningoja həsət-bizarlik bilən kərdi. **4** Xuning bilən Əysa ularoja: — Hərkəndək pəyoqəmbər bəxkə yərlərdə hərmətsiz kəlməydu, pəkət əz yurti, əz uruk-tuoqanliri arisida wə əz əyidə hərmətkə sazawər bolməydu, — dedi. **5** Xuning bilən kəllirini birkənqə bimərnin üstigə təgküzüp, ularni sakaytkəndin bəxkə, xü yərdə u həqkəndək məjizə yaritalmıdi. **6** Wə u ularning iman-ixənqisizlikidin həyran kəldi. **7** Andin u ətrapitiki yəzə-kəntlərnı aylinip təlim bərdi. U on ikkiylərnı yenioja qəkirdi wə [həlkə arisioja] ikki-ikkidin əwətxikə baxlidi. U ularoja napak rohlərnı həydxə həkukini bərdi; **8** wə ularoja: — Səpərdə yeninglaroja həsədin bəxkə nərsə eliwəlmənglar, nə hurjun nə nan eliwəlmənglar, bəlwəqə pulmu salmənglar, **9** putunglaroja kəxlərnı kiyinglar, biraq ikki yəktək kiyiwəlmənglar, — dəp tapilidi. **10** U yənə: — [Bir yurtkə barojinglarıda], kimning eyigə [kəbul kilinip] kirsənglar, u yurttin kətkiqə xü əydila turunglar. **11** Kaysi yərdikilər silərnı kəbul kilmisə, xundakla səzünglərnı anglimisə, u yərdin kətkininglərdə, ularoja agah-guwaqə bolsun üqün ayioqinglərdiki topini kəkiwətinglar! — dedi. **12** Xuning bilən ular yoloja qikip, kixilərnı gunəhlirioja towa kilixkə jar selip ündidi. **13** Ular nuroqun jinlarnı həydidi, nuroqun bimarlarnı zəytun meyi bilən məsilh kilip sakaytti. **14** Uning nami məxhür boləqəqə, Hərod

padixah uning ҳаққидə anglap: «Bu adəm [qoqum] — elümdin tirilgan Qəməldürgüqi Yəhyadur. Xuning üqün muxu alahidə qüdrətlər uningdə küpini kərsitudu» daytti.

15 Baxqilar: «U Ilyas [pəyoqəmbər]» desə, yənə bəzilər: «Burunkı pəyoqəmbərlərdək bir pəyoqəmbər bolsa kerək» deyixətti.

16 Biraq bularnı angliqan Hərod: — Mən kallisini alqan Yəhyaning əzi xu — u elümdin tirilptu! — dedi.

17 Hərodning bundək deyixining səwəbi, u [əgəy] akisi Filipning ayalı Hərodiyəning wəjidin adəm əwətip Yəhyani tutup, zindanoqə taxliqanidi. Qünki u xu ayal bilən nikahlanqanidi; Yəhya Hərodka [tənbilə berip]: «Akangning ayalini tartiwelixing Təwrat kanunioqə hilap» dəp kayta-kayta deganidi.

19 Xuning üqün Hərodiyə Yəhyaqə adawət saqlaytti; uni ɵltürməkqi bolqan bolsimu, lekin xundək kılalmaytti.

20 Qünki Hərod Yəhyani diyanətlək wə muqəddəs adəm dəp bilip, uningdin kɵrkətti, xunglaxka uni koqdaytti; u uning səzilərini angliqan qaoqlirida aləkdə bolup ketətti, lekin yənə səzilərini anglaxka amrak idi.

21 Əmma [Hərodiyə kütəkən] pəyt ahir yetip kəldi; Hərod tuqulqan küni də əz əməldarlırı, mingəxiləri wə Galiliyə əlksidiki katta ərbablarnı ziyapət bilən kütüwalıdı; **22** həliki Hərodiyəning kızı sorunoqə qüxüp ussul oynap bərdi. Bu Hərod wə həmdastihan bolqanlarqə bəkmə yarap kətti. Padixah kızıqə: — Məndin nemə tələp kilsang, xuni berimən, — dedi.

23 Andin u kəsəm kılıp yənə: — Məndin nemə tələp kilsang, həttə padixahliqimning yerimini desəngmu xuni berimən, — dedi.

24 Kız sirtka qikip, anisidin: — Nemə tələp kıləy? — dəp sorıwıdı, anisi: — Qəməldürgüqi Yəhyaning kallisini tələp kıl, — dedi.

25 Kız dərhal padixahning aldiqə aldirap kirip: — Qəməldürgüqi Yəhyaning kallisini hazırla bir təhsigə koyup əkilixilirini halaymən, — dedi.

26 Padixah buningqə nahəyiti həsrət qəkkən bolsimu, kəsəmliri tıpəylidin wə dastihanda ɵlturoqanlar wəjidin, uningqə bərgən səzidin yanqusi kəlmidi.

27 Xunga padixah dərhal bir jallat əwətip, uning kallisini elip kəlxini əmr kildi. Jallat zindanoqə berip Yəhyaning kallisini elip, **28** uni bir təhsigə koyup, kızıning aldiqə elip kəlip uningqə bərdi. Kız uni anisiqə tapxurıdı.

29 Bu ixni angliqan Yəhyaning muhlisli ri kəlip, jəsətni elip ketip bir kəbrigə koydı.

30 Kaytip kəlgən rosullar Əysaning yenioqə yioqildi, nemə kılqanliri həmə nemə təlim bərgənliirini uningqə məlum kılıxti.

31 Kəlip-ketiwatkanlar nahəyiti kəpplikidin ularqə tamaklinixkimu wəkit qikmıdı. Xunga u ularqə: — Yüringlar, mən bilən hilwət bir jayoqə berip, birdə aram elinglar, — dedi.

32 Buning bilən ular kemigə qüxüp, hilwət bir qəl yərgə karap mangıdı.

33 Biraq nuroqun kixilə ularning ketiawatkanlıqini baykap, ularni tonuweliwıdı, ətrəptiki barlık xəhərlərdin piyədə yoloqə qikip, yügürüp, uların burun u yərgə berip yioqilixti.

34 Əysə kemidin qüxüp, zor bir top adəmnı kɵrip, ularning padiqisiz koy padisidək bolqanliqioqə iq əqrıttı. Xunga u ularqə kəp ixlarnı əgıtixka baxlıdı.

35 Kəq kirip kəloqanda, muhlisli ri uning yenioqə kəlip: — Bu qəl bir jay ikən, kəq kirip kətti.

36 Halayikni yoloqə seliwətkən bolsang, ular ətrəptiki kənt-kixlaklarqə berip, əzli rigə nan setiwalsun; qünki ular də yegüdək nərsə yok, — dedi.

37 Lekin u ularqə jawabən: — Ularqə əzünglar ozuk beringlar, — dedi. Muhlislar uningdin:

— Ikki yüz kümüx dinaroqə ularqə nan əkelip ularni ozuklanduramduq? — dəp sorıdı.

38 Əysə ularqə: — Kanqə neninglar bar? Berip karap bekinglar, — dedi. Ular karap bəkkəndin keyin: — Bəxi bar ikən, yənə ikki belikmu bar ikən, — deyixti.

39 U ularqə kixilərnı top-top kılıp yexil qiməndə ɵlturoquzuxni buyrıdı.

40 Halayik yüzdin, əlliktin səp-səp bolup ɵlturuxti.

41 U bəx nan bilən ikki belikni kəlioqə elip, asmanqə karap [Hudaqə] təxəkkür-mədhıyə eytti, andin nanlarnı ɵxtup, kəpqlikkə tutup berix üqün muhlisli riqə berip turətti; ikki beliknimu həmməyləngə təkıtip bərdi.

42 Həmməylən yəp toyıdı.

43 [Muhlislar] exip kəloqan nan wə belik parqilirini lik on ikki səwətkə terıwalıdı.

44 Nanlarnı yəgən ərlərnıng sanıla bəx mingəqə idi.

45 Bu ixtin keyinla, u muhlisli riqə əzüm bu halayikni yoloqə seliwetimən, angioqə silər kemigə ɵlturup, dengizning karxi kiroqikıdiki Bəyt-Saidə yezisiqə ɵtup turunglar, dəp buyrıdı.

46 Ulnı yoloqə seliwətkəndin keyin, u dua-tilawət kılıx üqün taqka qikti.

47 Kəq kirgəndə, kəmə dengizning ɵtturisiqə yətkənıdı, u əzi yəloquz kuruklukta idi.

48 U muhlisli rıning palakni küqəp uruwatkanlıqini kɵrdi; qünki xamal tətür yenilixtə qikqanıdı. Keqə tətinqi jəsək wəktıdı, u dengizning üstıdə mengip, muhlisli ri tərəpkə kəldi wə ularning yenidin ɵtup ketıdıqəndək kılətti.

49 Lekin ular uning dengizning üstıdə mengip keliwatkanlıqini kɵrip, uni əlwəsti əhıxaydu, dəp oylap qukan selixti.

50 Qünki ularning həmmisi uni kɵrüp sarasimigə qüxti. Lekin u dərhal ularqə: — Yürəklik bolunglar, bə mən, kɵrkəmlanglar! — dedi.

51 U kemigə, ularning yenioqə qikqəndilə, xamal tohtıdı. Ular buningdin həxidın kətküdək dərıjıdə kattık həyran kəlixip, nemini oylaxni bilməytti; **52** qünki ular nan berix [məjizisini] tehiqə qüxənmənganıdı, ularning kəlbı bihud hələttə turətti.

53 Ular dengizning karxi tərıpigə ɵtup, Ginnisarət dəgən yurttə [kuruklukka] qikip, kemini baqlap koydı.

54 Ular kemidin qüxüxi bilənla, [halayik] uni dərhal tonuwelip, **55** ətrəptiki həmmə jaylarqə yügürüxüp bərdi wə «U palanqi yərgə qüxüptu» dəp anglıxi bilənla, bimarlarnı zəmbilgə selip, xu yərgə [uning aldiqə] elip berixti.

56 U məyli yeza, məyli xəhər yaki kixlaklarqə barsun, halk əqrıqlarnı bazarlarqə elip qikip yatqızətti; ular uningdin əqrıqlar həq bolmioqəndə sening yepinqəngning pexigə bolsimu kolını təgküzwəlsək dəp ɵtündi. Uningqə kolını təgküzgənlərnıng həmmisi sakaydı.

7 Bu qaoqə, Pərisiylər wə Təwrat ustazlıridin bəziliri Yerusalemdin kəlip uning aldiqə yioqildi; **2** xu Pərisiylər wə Təwrat ustazlıri uning muhlisli ridin bəzilirining tamakni kolını yumay, yənə «napak» həldə yəwatkanlıqini kɵrip, uningdin: — Muhlisli ring nemixka ata-bowilirimizning ən'ənilirigə riayə kılmay, bəki uyulmioqan kolliri bilən tamak yəydu? — dəp sorəxti (qünki Pərisiylər wə püttin Yəhudiylar ata-bowiliri tərıpidin kəlduruloqan ən'əni ni qing tutkaqka, əwwal kollirini əstayıdilik bilən yumisa, tamak yəməydu. Xuningdək bazardin kaytip kəlgəndimu, ular kol yumay bırnərsə yəməydu. Uningdin bəxka, piyaləkədh, das-qəgün wə mis kaqılar wə diwanlarnı uyuyux toqrısidə tapxuruloqan nuroqunliqan ən'ənilərdimu qing turıdu).

6 U ularqə jawab berip mundaq dedi:

— Yaxaya pəyqəmbər silər sahtipəzlər totranglarda aldin'ala toptotqra bexarət bərgən! [uning] yazmisida pütülgəndək: — «Muxu həlk aqzida Meni hərmətligini bilən, Biraq kəlbi Məndin yirək; 7 Ular Manga bihuda ibadət kilidu. Ullarning əgətkən təlimiləri pəkət insanlardin qikqan pətiwalarla, halas». 8 Qünkü Hudaning əmrini taxlap koyup, insanlarning ən'ənisini qing tutiwalidikənsilər — das-qəgün, piyalə-kədəhlərni yuyux wə xuningoşa ohxap ketidioqan nuroqan baxka ixlarni ən'əna qilip yürisilər. 9 U ularoşa yəna mundak dedi: — Silər əzliringlarning ən'ənisini qing tutim dəp Hudaning əmrini əpqillik bilən bir qətkə kayrip koydunglar! 10 Qünkü Musa [pəyqəmbər]: «Ata-anangni hərmət kil» wə «Atisi yaki anisosi ixlarni həkərtəligənərni əlüməg məhkum kilinsun» dəp əmr kilioqan. 11 Ləkin silər: — Birsı «Atisi yaki anisioşa: — Mən silərgə yərdəm bərgüdək nərsilərni allikaqan «Kurban kilip» Hudaqşa atiwəttim — desila, 12 xu kixining ata-anising halidin həwər elioxşa bolmaydu, dəp əgitisilər. 13 Xundak kilip, silər [əwladliringlarqə] tapxuroqan ən'əngənlərni dəp Hudaning əmrini yokkə qikiriwəttinglar, wə xuningoşa ohxax kəp ixlarni kiliisilər. 14 Andin halayikni yəna yenioşa qakirip, ularoşa: — Həmminglar manga kulak selinglar wə xuni quxininglarki, 15 insanning sirtidin iqiğə kiridioqan nərsiləringnəg heqkəndiki uni napak kilmaydu, bəlki əz iqidin qikidioqan nərsilər bolsə, ular insanni napak kilidu. 16 Angliqodak kuliki barlar buni anglisun! — dedi. 17 U halayiktin ayrilip əygə kirgənda, muhlisiləri uningdin bə təmsil həkkidə soridi. 18 U ularoşa: — Silərnu təhiqə qixənməy yürüwatamsilər?! Sirttin insanning iqiğə kiridioqan hərəkəndək nərsining uni napak kiləlməydiyənlikini tonup yətməywatmamsilər? 19 [Sirttin kirgən nərsə] insanning kəlbəgə əməs, axkəzinioşa kiridu, andin u yərdin tərəf bolup taxlinidu, — dedi (u bu gəpni deyix bilən, həmmə yeməklilərləni həlal kiliwətti). 20 U yəna sez kilip mundak dedi: — Insanning iqidin qikidioqinila, insanni napak kilidu. 21 Qünkü xular — yaman niyətlər, zinəhorluk, jipsi buzukluklar, kəttilik, oqrilik, aqkəzlik, rəzililiklər, əldəmqilik, xəhwəniyilik, həsəthorluk, tiləhanət, təkəbburluk wə həkərtəklilər insanning iqidin, yəni uning kəlbədin qikidu 23 — bu rəzil ixlarning həmmisi insanning iqidin qikip, əzini napak kilidu. 24 U ornidin turup u yərdin ayrilip, Tur wə Zidon ətrapədiki rayonlaroşa bardi wə bir əygə kirdi. Gərqə u buni heqkim bilmisun degən bolsimu, ləkin yoxurup kalalmidi. 25 Dərwəqə, napak rəh qaplawkan kikiq bir kizning anisi uning toqrisidiki həwərnə angliqan həman yetip kelip, uning ayioqoşa yikildi 26 (ayal Yunanlik bolup, Suriyə əlkisidiki Fənikiy millitidin idi). U uningdin kizidin jinni həydiwetixni etündi. 27 Ləkin əysə xuningoşa: — Aldi bilən balilar kərsikini toyquzsun; qünkü balilarning nənini kikiq itlaroşa taxlap berix toqra əməs, — dedi. 28 Ləkin u buningoşa jawabən: — Durus, i Rəb, biraq hətta itlaru üstəl astida turup balilardin qixkən nan uwəqlirini yəydiyə, — dedi. 29 əysə xuningoşa: — Səning muxu səziğ tūpəylidin yolungoşa kayt, jin kizingdin qikip kətti, — dedi. 30 Ayal əygə kaytip kəlgənda, mana kiz kariwəttə yatatti, jin uningdin qikip kətkənədi. 31 əysə yəna Tur wə Zidon

xəhiringning etrapidiki rayonlardan qikiq, «On xəhər» rayoni otturisidin ötüp, yənə Galiliyə dengizioğa kəldi. **32** Halayik uning aldiqə tili eqoir, gas bir adamni elip kelip, uning uqsioğa kəlungni təgküzüp koysang, dəp ötünüxti. **33** U u adamni halayikini ayrip bir qətkə tartip, barmaklirini uning kulaklirioğa tiktı, tükürüp, [barmikini] uning tilioğa təgküzdi. **34** Andin u asmanoğa karap uh tartip horsinoqandin keyin, u adəmgə: «Əffata» (mənisı «eqıl») dedi. **35** U adəmgəni kulakliri dərhal eqilip, tilimu eqilip rawan qəp kəlixkə baxldı. **36** Əysa ularoğa buni həqkimgə eytməslikni tapıldı. Ləkin ularoğa hərkəngə tapilioğan bolsimu, bu həwəрни yənıla xunqə kəng tərkiətwətti. **37** Halayik [bu ixkə] mutlək həyrən kəlixip: — U həmmə ixlarnı kəltis kəlidikən! Həttə gaslarnı ənglaydioğan, gəqilarnı səzləydioğan kəlidikən, — devixti.

yiqiwaldinglar? — dedi u. — Yəttini, — Jawab bərdi ular. **21** U ularoqa: — Undakta, kandaqsiga silər tehi qūxanməysilər? — dedi. **22** Ular Bəyt-Saida yezisioqa kəldi; halayik bir kor adəmini uning aldioqa elip kelip, uningoa qolungni tagküzüp koysang, dəp ətündi. **23** U kor adəmnin qolidin tutup yezining sirtioqa yetiləp bardi; uning kəzlirogə tükürüp, üstigə kollirini tagküzüp: — Birər nərsə kəruwatəmsən? — dəp soridi. **24** U bəxini kətürüp: — Kixiləni kəruwatimən; ular huddi mengip yürüwatkan dərəhlərdə kəruwəwatidu, — dedi. **25** Andin u kaytidin kollirini u adəmnin kəzlirogə tagküzdi. U kəzliroini eqiuidi, kəzliro əsligə kelip, həmmə nərsini enik kərdi. **26** Əysa uni əyigə kayturup: — Yeziojimu kirma, yaki yezidiki heqkimgə bu ixni ukturma, — dəp tapilidi. **27** Əysa muhlisliri bilən qikiq Kəysəriyə-Filippi rayonioqa karaxlik kant-yezilaroqa bardi. Yolda u muhlisleridin: — Kixilər meni kim dəydu? — dəp soridi. **28** Ular uningoa: — Bəzilə seni Qəməldürgüqi Yəhya, bəzilə Ilyas [pəyoqəmbər] wə yəne bəzilə ilgeriki pəyoqəmbərlərdin biri dəp karaydikən, — dəp jawab berixti. **29** U ulardin: — Əmdi silərqu, silər meni kim dəp bilisilə? — dəp soridi. Petrus jawabən: — Sən Məsihdürsən, — dedi. **30** U ularoa əzi toqruluk heqkimgə tinmaslikni jiddiy tapilidi. **31** Xuning bilən u Insan'ooqlining nuroqun azab-okubət tartixi, akşakallar, bax kaşınlar wə Təwrat ustazliri tərpidin qətkə kəkilixi, öltürüluxi wə üq kündin keyin tirildürüluxi mukərrər ikənlikini [muhlisliroqa] egitixkə baxlidi. **32** U bu ixni oquq-axkara səzləp bardi. Buning bilən Petrus uni bir qətkə tartip, uni əyibləkə baxlidi. **33** Ləkin u burulup muhlisliroqa karap, Petrusni əyibləp: — Arkəmoqa ət, Xəytan! Səninq oylıoqlanliring Hudaning ixliri əməs, insanınq ixliridur, — dedi. **34** Andin muhlisliri bilən halayiknimu qakirip mundak dedi: — Kimdəkim manga əgixixni niyət kilsə, əzidin keqip, əzining krestini kətürüp manga əgəxsun! **35** Qünki kimdəkim əz jenini kutkuzay desə, qoquq uningdin məhrum bolidu; ləkin kimdəkim mən üqün wə hux həwər üqün əz jenidin məhrum bolsa, uni kutkuzay. **36** Qünki bir adəm pütkül dunyaoqa igə bolup, jenidin məhrum kalsə, buning nemə paydisi bolsun?! **37** U nemisini jenioqa tegixsun?! **38** Qünki kimdəkim zinahər wə gunahkar bu dəwr aldidə məndin wə məninq səzlimindin nomus kilsə, Insan'ooqlimu atisining xan-xərip iqidə mukəddəs pərixtilər bilən billə kəlgininə, uningdin nomus kilidu.

9 U ularoqa yəne: — Mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, bu yərdə turoqanlarning arisidin olümning təmini tetixtin burun jəzmən Hudaning padixahlikining kük-qudrət bilən kəlgənlikini kəridioqlanlar bardur. **2** Wə altə kündin keyin, Əysa Petrus, Yaqup wə Yuħannani ayrip elip, egiz bir taşqa qikti. U yərdə uning siyaqi ularning kəz aldidilə əzgirip, **3** kiyimliri yər yüzidiki heqbir akartququimu akartalmioqudak dərjida parkirap kardək ap'ək boldi. **4** Ularning kəz aldidə Musa wə Ilyas [pəyoqəmbərlər] tuyuksiz kəründi; ular Əysa bilən səzlixiwatkanidi. **5** Petrus bu ixkə jawabən Əysaoqa: — Ustaz, bu yərdə bolojinimiz intayin yaxhi boldi! Birini sanga, birini Musaoqa, yəne birini Ilyaskə atap bu yərgə üq kəpə yasayli! — dedi. **6** (qünki Petrus nemə deyixini bilməy qəloqanidi, qünki ular

korkunqə qəmtüp kətkənidi). **7** Tuyuksiz bir parqə bulut ularni qapliwaldi wə buluttin: «Bu Məninq səyümlük Oqlumdur; uningoa qulaq selinglar!» dəgən awaz anglandı. **8** Ular lappidə ətrəpioqa qarxiwidi, ləkin yəne heqkimni kərmidi, əz yenidə pəkət Əysanilə kərdi. **9** Ular taşqin qūxiuwatqanda, Əysa ularoqa, Insan'ooqli olümdin tirildürülmigüqə, kərgənliroini heqkimgə eytmaslikni əmr kilip tapilidi. **10** Ular uning bu səzini kəngligə pütüp, «ölümdin tirilix» dəgənninq zadi nemə ikənliki həqkidə əzərə muləhiziləxti. **11** Ular uningdin yəne: — Təwrat ustazliri nemə üqün: «Ilyas [pəyoqəmbər Məsih kelixtin] awwal qaytip kelixi kərak» deyixidu? — dəp soraxti. **12** U ularoa jawabən: — Ilyas [pəyoqəmbər] dərəwəqə [Məsihtin] awwal kelidu, andin həmmə ixni ornioqa kəltüridu; əmdi nemixkə mukəddəs yazmilarda Insan'ooqli kəp azab-okubət qekidu wə horlinidu, dəp pütülgən? **13** Ləkin mən silərgə xuni eytayki, Ilyas [pəyoqəmbər] dərəhəkiqət kəldi wə dəl mukəddəs yazmilarda u həqkidə pütülgəndək, kixilə uningoa nemini halisə xundək kildi. **14** Ular muhlislarning yenioqa kaytip barəjinidə, zor bir top adəmlərninq ularning ətrəpioqa olxiwəloqanlikini, birnəqəqə Təwrat ustazlirining ular bilən munazirə kilixiwatkanlikini kərdi. **15** Uni kərgən pütün halayik intayin həyrən boluxti wə yügürtüp kelip uning bilən salamlaxti. **16** U ulardin: — Ular bilən nemə toqruluk munazirə kilixiwatisilə, — dəp soridi. **17** Halayiktin birəylən uningoa: — Ustaz, mən ooqlumni səninq aldingoqa elip kəldim, qünki uningoa gaqa kəloquqi bir roh qaplixiwəloqan. **18** Hər qətim roh uni qirmiwalsə, uni tartixturup yikiti, xuning bilən balining əşzi kəptiklixip, qixliri kixirip ketidu; kaqxal bolup qalidu. Muhlislingindin jinni həydiwətkəysilə dətətilim, birək ular kiləlmidi, — dedi. **19** U jawabən: — Əy etikədsiz dəwr, silər bilən kaqanojiqə turay?! Mən silərgə yəne kaqanojiqə səwr kəlay? — Balini aldimoa elip kelinglar — dedi. **20** Ular balini uning aldioqa elip kəldi. Əysani kərix bilənə roh balining pütün bədinini tartixturuwətti. Bala yikilip, əzozidin kəptik qikқан peti yərdə yumilap kətti. **21** U balining atisidin: — Bu ix bəxioqa kəlgininə kaqəz uzun boldi? — dəp soridi. U: — Kiqikidin tartip xundək, **22** jin uni həlak kilix üqün kəp qətim otқа wə suqa taxlidi. Əmdi bir amal kəlisang, bizgə iq əşritip xapaət kəloqaysən! — dedi. **23** Əysa uningoa: — «Kəlisang!» dəysənoqu! Ixənqə boləqan adəmgə həmmə ix mumkindur! — dedi. **24** Balining atisi dərhal: — Mən ixinimən; ixənqəsizlikimgə mədət kəloqaysən! — dedi yiqlop nida kilip. **25** Əmdi Əysa kəpçilikning yügürüxüp kəlgənlikini kərip, həliki napak rohқа tənbiş berip: — Əy adəmnə gas wə gaqa kəloquqi roh! Buyruk kilimənkə, uningdin qik, ikkinqi kərgüqi bolma! — dedi. **26** Xu həman jin bir qirkiridi-də, balini dəlxətlək tartixturup, uningdin qikiq kətti. Bala olüktək yətip kaldi, halayikning kəpinqisi «U əldi!» deyixti. **27** Ləkin Əysa balini qolidin tutup yəlidə, bala ornidin turdi. **28** Əysa əygə kərgəndin keyin, muhlisliri uning bilən yəloquz qəloqanda uningdin: — Biz nemə üqün jinni həydiwətkəlmiduk? — dəp soraxti. **29** U ularoqa: — Bu hil [jin] dua wə rozidin baxқа yol bilən qikirilmas, — dedi. **30** Ular xu yərdin ayripil, Galiliyədin ətüp

ketiwatatti. Biraq u buni heqkimning bilixini halimaytti. **31** Qünki u muhlisliorioja: — Insan'ooqli insanlarning kolioja tapxurulup, ular uni oltiridu. Oltirulüp üq kündin keyin u tirilidu, — degän tälimni beriwatatti. **32** Lekin [muhlislar] bu sözni qüxänmidei hämdä uningdin soraxkimu petinalmidei. **33** U KəpərNahum xəhriğə kəldi. Öygə kirgəndä u ularidin: — Yolda nemə toqrisida mülähiziləxtinqlar? — dəp soridi. **34** Lekin ular xük turdi, qünki ular yolda kaysimiz əng uluq dəp bir-biri bilən mülähiziləxkənidi. **35** U olturup, on ikkəylənni yenioja qakirip, ularoja: — Kim birinqi boluxni istigən bolsa, xu həmməylənni əng ahirkəsi wə həmməylənniing hizmətkəri bolsun, — dedi. **36** Andin u kikiq bir balini olturida turuquzdi wə uni kuqikioja elip turup, ularoja mundak dedi: **37** — Kim mening namimda muxundak kikiq balini qəbul kilsa, meni qəbul kילוan bolidu. Kim meni qəbul kilsa, u meni əməs, bəlkə meni əwətküqini qəbul kילוan bolidu. **38** Yuhənnə uningoja: — Ustaz, sening naming bilən jinlarni həydəwatқан birsini kərduq. Lekin u biz bilən birgə sanga əgəxkənlərdin bolmiojaqqa, uni tostuk, — dedi. **39** Lekin Əysa: — Uni tosmanglar. Qünki mening namim bilən bir mejiə yaratқан birsi arkidinla mening üstümdin yaman gəp kilixi mumkin əməs. **40** Qünki bizgə karxi turmiojanlar bizni kolliojanlardur. **41** Qünki mən silərgə xuni bərħək eytip koyayki, Məsilhkə mənəsup boləjanliqinqlar üqün, mening namimda silərgə hətta birər piyalə su bərgən kiximu əz in'əmioja erixməy kəlməydu. **42** Lekin manga etikad kילוan bundak kikiqlərdin birini gunahka putlaxturojan hərəkəndak adəmmi, u boynioja yoojan tüğmən texi esilojan həlda dengizəja taxliwətilgini əwzəl bolatti. **43** Əgər əmdi kolung seni gunahka putlaxtursa, uni kesip taxliwət. Qünki ikki kolung bar həlda dozahka, yəni eqürülməs otka kirginingdin kərə, qolak həlda həyatlikka kirgining əwzəldur. **(Geenna q1067)** **44** Qünki dozahta xularni [yəydiojan] kurt-kongoquzlar əlməydu, yalkunluk ot eqməydu. **45** Əgər əmdi putung seni [gunahka] putlaxtursa, uni kesip taxliwət. Qünki ikki putung bar həlda dozahka, yəni eqürülməs otka taxlanojiningdin kərə, tokur həlda həyatlikka kirgining əwzəl. **(Geenna q1067)** **46** Qünki dozahta xularni [yəydiojan] kurt-kongoquzlar əlməydu, yalkunluk ot eqməydu. **47** Əgər kəziung seni [gunahka] putlaxtursa, uni oyup taxliwət. Ikki kəziung bar həlda otluk dozahka taxlanojiningdin kərə, singar kəzlük bolup Hudaning padixahliqioja kirgining əwzəl. **(Geenna q1067)** **48** Qünki dozahta xularni [yəydiojan] kurt-kongoquzlar əlməydu, yalkunluk ot eqməydu. **49** Həmmə adəm ot bilən tuzlinidu wə hər bir kurbənlük tuz bilən tuzlinidu. **50** Tuz yaxhi nərsidur. Həlbuki, əgər tuz əz tuzluqini yokatsa, uningəja kaytidin tuz təmini kəndakmu kirgüzgili bolidu? Əziunglarda tuz tepilsun wə bir-biringlar bilən inaklikta ətünglar.

10 U u yərdin kəzojilip, Yəhudiəyə əlkisi tərəpləridin etüp, Iordan dəryasining u ketidiki rayonlarqımı bardi. Top-top adəmlər yənə uning ətrəpioja olixiwəlojanidi. U aditi boyiqə ularəja təlim berixkə baxlıdi. **2** Bəzi Pərisiylər uning yenioja kelip uni kiltakka qüxürüx məksitidə uningdin: — Bir adəmmiing ayalini talak kilixi Təwrat kanunioja uyoqunmu? — dəp soridi.

3 Lekin u jawabən: — Musa [pəyojəmbər] silərgə nemə dəp buyruəjan? — dedi. **4** Ular: — Musa [pəyojəmbər] kixining ayalini bir parqə talak heti yezipla talak kilixioja ruhsət kילוan, — deyixti. **5** Əysa ularəja: — Tax yürəklikinqlərdin u silərgə bu əmrni pütəkən; **6** lekin Huda ələm apiridə boləqinida [insanlarni] «Ər wə ayal kilip yaratti». **7** «Xu səwəbtin ər kixi ata-anisidin ayrilidu, ayali bilən birlixip **8** ikkilisi bir tən bolidu». Xundak ikən, ər-ayal əmdə ikki tən əməs, bəlkə bir tən bolidu. **9** Xuning üqün, Huda kəxkənni insan ayrimisun, — dedi. **10** Ular əygə kaytip kelip kirgəndə, muhlisliori uningdin bu həktə soridi. **11** U ularəja: — Ayalini talak kilip, baxka birini əmrigə alojan kixi ayalioja gunah kilip zina kילוan bolidu. **12** Erini koyuwetip, baxka ərgə təgkən ayalmu zina kילוan bolidu, — dedi. **13** Kolungni təgküzgəysən dəp, kixilər kikiq balilirini uning aldioja elip keliwatatti. Biraq muhlislar elip kəlgənlərnə əyibildi. **14** Buni kərgən Əysa aqqiklinip, muhlisliorioja: Balilar aldiməja kəlsun, ularni tosmanglar. Qünki Hudaning padixahliki dəl muxundaklarəja təwədur. **15** Mən silərgə xuni bərħək eytip koyayki, Hudaning padixahliqini səbiy balidək qəbul kilmisa, uningəja hərgiz kirelməydu, — dedi. **16** Xuning bilən u balilarni kuqikioja elip, ularəja kolilirini təgküzüp bəht tilidi. **17** U yoloja qikkənda, birsi uning aldioja yügürüp kelip, uning aldida tizlinip uningdin: — I yaxhi ustaz, mən kəndak kilsəm mənggülik həyatka miraslik kilimən? — dəp soridi. **(aiōnios q166)** **18** Lekin Əysa uningəja: — Meni nemixka yaxhi dəysən? Pəkət biridin, yəni Hudadin baxka heqkim yaxhi əməstur. **19** Sən Təwratikə «Zina kılma, katillik kılma, oqrilik kılma, yəlojan guwahlik bərmə, hiyanət kılma, ata-anangni hərmət kıl» degən pərħiz-pərlərnə bilisən, — dedi. **20** U adəm jawabən: — Ustaz, bularning həmmisigə kikiqimdin tartip əməl kilip keliwatimən, — dedi. **21** Əysaning uningəja kərap muhəbbiti kəzojaldi wə uningəja: — Səndə yənə bir ix kəm. Berip pütün mal-mülkignə setip, pulini yoksuləroja bərgin wə xundak kilsang, ərxətə həzinəng bolidu; andin kelip krestni kəturüp mənə əgəxkin! — dedi. **22** Lekin muxu sözni anglap, uning qirayi tutulup, kəyojuəja qəməp u yərdin kətti. Qünki uning mal-dunyasi nəhayiti kəp idi. **23** Andin Əysa qərisigə səpsəlip kərap, muhlisliorioja: — Mal-dunyasi kəplərnəng Hudaning padixahliqioja kixi nemidegən təsliklə bolidu-hə! — dedi. **24** Muhlislar uning səzlirogə intayin həyran boluxti, lekin Əysa ularəja yənə jawabən: — Balilirim, mal-mülükə təyanəjanlar üqün Hudaning padixahliqioja kixi nemidegən təs-hə! **25** Təginəng yingnəning kəzidin etüxi bay adəmmiing Hudaning padixahliqioja kixidin asandur! — dedi. **26** Ular buni anglap intayin bək həyran boluxup, bir-biridin: Undakta, kim nijatka erixəlaydu? — dəp soraxti. **27** Əysa ularəja kərap: — Bu ix insan bilən wujudka qikixi mumkin əməs, lekin Huda üqün mumkin əməs bolmaydu; qünki Hudaəja nisbətən həmmə ix mumkin bolidu, — dedi. **28** Buning bilən Petrus uningəja: — Mana, biz bolsak, həmmiini taxlap sanga əgəxtuk!? — degili turdi. **29** Əysa uningəja jawabən mundak dedi: — Mən silərgə bərħək xuni eytip koyayki, mən üqün wə hux həwər üqün əyi, aka-ukiliri, aqa-singilliri, atisi, anisi, ayali, baliliri yəki yər-zeminliridin wəz

kəqkənlərnin həmmisi **30** bu zamanda bularning yüz həssisigə, yəni öy, aka-uka, aqa-singil, ana, balılar wə yər-zeminlaroqə (ziyankəxlilər qoxuloqan haldə) muyəssər bolmay kəlmaydu wə kəlidioqan zamandimu mənəgğülük həyatka erixməy kəlmaydu. **(aion gl65, aionios gl66)** **31** Ləkin xu qaoqda nuroqun aldidə turoqanlar arkiyoqə etidu, nuroqun arkiđə turoqanlar aldiyoqə etidu. **32** Ular Yerusalemoqə qikidioqan yolda idi, əysə həmmiñing aldidə ketiwatattı. [Muhlisiri] bəh həyran idi həmdə uningə əgəxkənlərmu kərkunq iqidə ketiwatattı. əysə on ikkəylənni yənə əz yenioqə tartip, ularoqə əz bəxioqə quxidioqanlirini ukturuxkə baxlap: **33** — Mana biz həzir Yerusalemoqə qikip ketiwatimiz. İnsan'ooqlı bax kəhñlar wə Təwrat ustazlirioqə tapxurulidu. Ular uni əlüməgə məhkum kilidu wə yat əlliklərgə tapxuridu. **34** Ular bolsa uni məshirə kilip, kəmqilap, uning üstigə təküridu wə uni əltüridu. Ləkin tük kündin keyin u kəyta tirilidu, — dedi. **35** Zəbadiyning ooqulliri Yəqub bilən Yuhənnə uning aldiyoqə kəlip: — Ustaz, səndin nemə tilisək orundap bərsəng, dəp ətünimiz, — deyixti. **36** U ularoqə: — Silərgə nemə kilip bəriximni haləysilə? — dedi. **37** — Sən xən-xəripingdə boləjiningdə, birimizni ong yeningdə, birimizni sol yeningdə olturəyuzəyəsən, — deyixti ular. **38** əysə ularoqə jawəbən: — Nemə tələp kiləjanlikinglarni bilməyətisilə. Mən iqidioqan kədəhni iqələmsilə? Mən kəbul kilidioqan qəməldürüxni silərmu kəbul kilaləmsilə? **39** — Kilalaymiz, — deyixti ular. əysə ularoqə: — Dərwəkə, mən iqidioqan kədəhimi silərmu iqisilə wə mən kəbul kilidioqan qəməldürülük bilən qəməldürülisilə. **40** Biraq ong yaki sol yenimdə olturuxkə nesip bolux mening ilikimdə əməs; bəlkə kimlərgə təyyarlanəjan bolsa, xularoqə berilidu, — dedi. **41** Buningdin həwər tapkən [kəloqan] on [muhlis] Yəqub bilən Yuhənnədin həpə boluxkə baxlidi. **42** Ləkin əysə ularni yenioqə qəkirip, mundaq dedi: — Silərgə məlumki, yat əllər üstidiki həkümran dəp həsəblənoqanlar kəl astidiki həlk üstidin buyrukəwəzlik kilip həkimiyət yürəgüzidu, wə həkukədarliri ularni həojayınlarə idarə kilidu. **43** Biraq silərnin aranglarda bundak ix bolmaydu; bəlkə silərdin kim mərtəwilik boluxni halisə, u silərnin hizmitinglarda bolsun; **44** wə kim aranglarda birinqi boluxni istisə, u həmmə adəmnin quli bolsun. **45** Qünki İnsan'ooqlimu dərwəkə xu yolda kəpəqilik mening hizmitimdə bolsun deməy, bəlkə kəpəqilikning hizmitidə bolay wə jenimni pida kilix bədiligə nuroqun adəmlərnə hərlikkə qikiray dəp kəldi. **46** Ular Yeriho xəhərigə kəldi. [əysə] muhlisiri wə zor bir top adəmlər bilən billə Yerihodin qikqən wəqəttə, Timayning Bartimay isimlik kərioqu ooqlı yol boyida olturup, tiləmquilik kiliwatattı. **47** U «Nasərtlik əysə»ning u yərdə ikənlikini anglap: — I Dawutning ooqlı əysə, mənəgə rəhəim kiləyəsən! — dəp towləxkə baxlidi. **48** Nuroqun adəmlər uni «Ün qikərmə» dəp əyiblidi. Ləkin u: — I Dawutning ooqlı, mənəgə rəhəim kiləyəsən, — dəp təhimu ünlik towlidi. **49** əysə tohtap: Uni qəkirənglar, — dedi. Xuning bilən ular kərioquni qəkirip uningə: — Yürəklik bol! Ornundin tur, u seni qəkirəwatidu! — deyixti. **50** U adəmə qəpinini selip taxlap, ornidin dəs turup əysəning aldiyoqə kəldi. **51** əysə jawəbən uningdin: — Sən meni nemə kil dəysən? — dəp

soridi. Kərioqu: — I igəmə, kəyta kəridioqan bolsam'idi! — dedi. **52** əysə uningə: — Yolungə qəytsəng bolidu, etiқading seni səkəytti, — dewidi, u xən kəreləyidioqan boldi wə yol boyi əysəoqə əgixip mangdi.

11 Ular Yerusalemoqə yəkinlixip, Zəytun təoqining etikidiki Bəyt-Fəgi wə Bəyt-Aniyə yezilirioqə yəkin kəlnidə, u ikki muhlisioqə aldin mangdurup ularoqə: — Silər udulunglardiki yezioqə beringlar. Yezioqə kiriplə, adəmə balisi minip bəkmioqan, bəqləklilik bir təhəyni kərisilə. Uni yexip bu yərgə yətiləp kəlinglar. **3** əgər birsi silərdin: «Nemixkə bundak kilisilə?» dəp sorap kəlsə, «Rəbning buningə həjiti qixti wə u həlilə uni bu yərgə əwətip beridu» — dənglar, — dəp tapilidi. **4** Ular ketip aqə yol üstidiki əyning dərwezisi sirtidə bəqləqlilik turoqan bir təhəyni kərdi. Ular tanini yəxti. **5** U yərdə turoqanlardin bəzilər: — Təhəyni yexip nemə kilisilə? — deyixti. **6** Muhlislar əysəning buyruqinidə kəwəb bərdi, həlikə kixilə ularoqə yol kəydi. **7** Muhlislar təhəyni əysəning aldiyoqə yətiləp kəlip, üstigə əz yəpinqə-qəpanlirini taxlidi; u üstigə mindi. **8** əmdə nuroqun kixilə yəpinqə-qəpanlirini yoloqə payəndəz kilip saldi; bəxkiləri dərəhlərdin xəxumbilərnə kəsip yoloqə yaydi. **9** Aldidə mənəgəjan wə kəynidin əgəxkənlər: «Həsənnə! Pərwərdigərnin namidə kəlgüqigə mubərkə bolsun! **10** Atiməz Dawutning kəlidioqan padixəhlikioqə mubərkə bolsun! ərxələdə təxəkkür-həsənnə oqulsun!» — dəp wərkəxəttə. **11** U Yerusalemoqə bərip ibadəthənnə həyililirioqə kirdi; wə ətrapidiki həmmiñi kəzdin kəgürəgəndin keyin, wəqəit bir yərgə bərip kəloqəqə, on ikkəylən bilən billə yənə Bəyt-Aniyəoqə qikti. **12** ətisi, ular Bəyt-Aniyədin qikqəndə, uning kərsiki eqip kətkənidi. **13** Yirəktiki yəporməklilik bir tük ənjür dərəhini bəyqəp, uningdin birəw məwə tapalərmənmikin dəp yenioqə bərdi; ləkin tükigə kəlgəndə yəporməktin bəxkə həq nərsə tapalmidi. Qünki bu ənjür pixidioqan pəsil əməs idi. **14** U dərəhkə səz kilip: — Buningdin keyin mənəgğü həqkim səndin məwə yemigəy! — dedi. Muhlisirimu buni anglidi. **(aion gl65)** **15** Ular Yerusalemoqə kəldi; u ibadəthənnə həyililirioqə kirip, u yərdə elim-sətim kiliwatəklərnə həydəxkə baxlidi wə pul tēgixkūqilərnin xirəlirini, pəhtək-kəptər sətquqilərnin orunduklirini ərəwətti; **16** wə həqkimning həqkəndə kəwə-buyumlərnə ibadəthənnə həyililiridin kəturəp ətəxigə yol kəymidi. **17** U həlkə: — Məkəddəs yazmılarda: «Məning əyüm bərlilik əllər üqün dua-tiləwəthənnə dəp atilidu» dəp pütülgən əməsmu? Ləkin silər uni buləngqilərnin uwisioqə aylandurəwəttənglar! — dəp təlim baxlidi. **18** Bəx kəhñlar wə Təwrat ustazliri buni anglap, uni yəkitixning qərisini izdəxkə baxlidi; pütkül həlayik uning təlimigə təəjjuplinip kəloqəqə, ular uningdin kərkətti. **19** Kəqkərun, u [muhlisiri] [bilən] xəhərnin sirtioqə qikip kətti. **20** ətisi səhərdə, ular ənjür dərəhining yenidin ətəp kətiwətip, dərəhning yiltizidin kərup kətkənlikini bəyqəxti. **21** [Dərəhni həlitiñi] esigə kəltürəng Petrus: — Ustaz, kəmə, sən kərioqan ənjür dərəhni kərup kətiptu! — dedi. **22** əysə ularoqə jawəbən mundaq dedi: — Hudəning ixənqidə bolunglar. **23** Mən silərgə xuni bərhək eytip kəyayki, kimdəkim bu təqə: Bu yərdin kəturəp dēngizə taxlan!» dəsə wə xundəklə kəlbidə həq guman

kilmay, balki eytkinining əməlgə exixioğa ixənq bar bolsa, u eytkən ix uning üqün əməlgə axidu. **24** Xu səwəbtin mən silərgə xuni eytiməni, dua bilən tiligən hər bir nərsə bolsa, xuningoğa erixim, dəp ixininglar. Xunda, tiligininglar əməlgə axidu. **25** Wə ornunglardin turup dua kiləjininglarda, birərsigə oquminglar bolsa, uni kəqüringlar. Xuning bilən ərxiti Atanglarmu siləning gunəhliringlarni kəqürüm kilidu. **26** Ləkin silər baxkilarni kəqürüm kilmisanglar, ərxitki Atanglarmu siləning gunəhliringlarni kəqürüm kilmaydu. **27** Ular Yerusalemoğa kaytidin kirdi. U ibadəthana həyililirida aylinip yürgəndə, bax kahinlar, Təwrat ustazlari wə aksakallar uning yenioğa kelip: **28** — Sən kilawatkan bu ixlarni kaysi həqquqqa tayinip kiliwatısən? Sanga bu ixlarni kilix həqquqini kim bərgən? — dəp soridi. **29** Əysa ularoğa jawabən: — Mənmu silərdin bir soal soray. Silər uningoğa jawab bərsənglar, mənmu bu ixlarni kaysi həqquqqa tayinip kiliwatkanlikimni eytip berimən: **30** — Yəhya yürgüzgən qəmtildürüx bolsa, ərxinmu, yaki insanlardinmu? Manga jawab bərsənglarqu! **31** Ular əzara müləhizə kilixip: — Əgər «Ərxin kəlgən» desək, u bizgə: «Undakta, silər nemə üqün Yəhyaəğa ixanmidinglar?» dəydu. **32** Əgər: «Insanlardin kəlgən» desək, ... bolmaydu! — deyixti (qünki barlik həlk Yəhyani pəyoğəmbər dəp kəriəqəqqa, ular həlkətin kərəkətti). **33** Buning bilən, ular əysəəğa: — Bilməymiz, — dəp jawab berixti. — Undakta, mənmu bu ixlarni kaysi həqquqqa tayinip kiliwatkanlikimni eytməymən, — dedi u ularoğa.

12 Andin, u ularoğa təmsillər bilən səzləxə baxlidi: — Bir kixi bir üzümzarlik bərpə kilip, ətrapini qitlaptu; u bir xarab kəlkəki kəziptu wə bir kəzət munarini yasaptu. Andin u üzümzarlikni baəwənlərgə jərigə berip, əzi yaka yurtka ketiptu. **2** Üzüm pəsli kəlgəndə, baəwənlərdin üzümzarlikti mewilərdin [teğixlikini] əkelix üqün bir kulni ularning yenioğa əwətiptu. **3** Ləkin ular uni tutuwəlip dumbalap, kərək kəzəy turuptu. **4** Hojayin yənə bir kulni ularning yenioğa əwətiptu. Uni bolsa ular qalma-kesək kilip, bax-kəzəni yerip, həkəratləp kayturuptu. **5** Hojayin yənə birisini əwətiptu. Ləkin uni ular əltürüptu. U yənə tola kullarni əwətiptu, ləkin ular bəzilərin dumbalap, bəzilərin əltürüptu. **6** Hojayinning yenida pəkət uning səyümlük bir oqlila kələqəqqa, ular oqlumniəq hərmət kilar dəp, u uni əng ahiri bolup baəwənlərləning yenioğa əwətiptu. **7** Ləkin xu baəwənlər əzəra: «Bu bolsa mirashor; kelinglar, uni əltürüwətayli, xuning bilən mirasi bizningki bolidu!» deyixiptu. **8** Xunga ular uni tutup əltürüp, üzümzarlikning sirtioğa taxliwətiptu. **9** Əmdi üzümzarlikning hojayini kəndək kilidu? U əzi kelip baəwənlərnə əltüridu wə üzümzarlikni bəxkiləroğa beridu. **10** Əmdi silər mükəddəs yazmilərdin munu ayətni oqup bəkmioğanmusilər? — «Təngilərlə taxliwətkən tax bolsa, Burjək texi bolup tikləndi. **11** Bu ix Pərwərdigardindur. Kəzimiz əldida kəramət bir ixtur» **12** Ular uning bu təmsilni əzliərgə kəritip eytkənlikni qixəndi; xunga ular uni tutux yolini izdəxti; həlbuki, həlayiktin kərəkuxup, uni taxlap ketip kəldi. **13** Xuningdin keyin, ular birnəqəq Pərisiy wə Herodning tərəpdarlirini uni əz səzi bilən kiltəqqa qixürüx məksitidə uning əldioğa əwətti. **14** Ular kelip uningoğa: —

Ustaz, silini səmimi ədəm, ədəmlərgə kət'iy yüz-hətirə kilmaydu, həqkimə yan basmaydu, bəlkə kixilərgə Hudaning yolini sədiklik bilən əgitip keliwatidu, dəp bilimiz. [Siliqə], [Rim imperatori] Kəysərgə bəj-səlik tapxurux Təwrat kənunioğa uyoğunmu-yok? **15** Zadi bəj tapxuramduk-tapxurmamduk? — deyixti. Ləkin u ularning sahtipəzlikini bilip ularoğa: — Nemixkə meni siniməqəsilər? Manga bir «dinar» pulni əkelinglar, mən kərüp bəqay, — dedi. **16** Ular pulni əlip kəldi, u ularidin: — Buning üstidiki sürət wə nam-isim kimning? — dəp soridi. — Kəysərning, — deyixti ular. **17** Əysa ularoğa jawabən: — [Undəkəq bolsa], Kəysərning həkkəqni Kəysərgə, Hudaning həkkəqni Hudəəğa tapxurunglar, — dedi. Xuning bilən ular uningoğa intayin həyran kəlixti. **18** Andin «Əlgənlər tirilməydu» dəydiəqan Sadukiylar uning əldioğa kelip kistap soal kəydi: **19** — Ustaz, Musa [pəyoğəmbər] Təwratda bizgə: «Bir kixi əlöp ketip, ayali tul kelip, pərzənt kərməgən bolsa, uning əka yaki inisi tul kəloqan yənggisini əmrigə əlip, kərinəxi üqün nəsil kəlduruxi lazim» dəp yazəqan. **20** Burun yəttə əka-uka bar idi. Qəngi əylinip pərzənt kəldurməy əldi. **21** İkkinə qərinəxi yənggisini əmrigə əlip, umu pərzənt kərməy əldi. Üqinqisining əhwalimu uningkiəq əhəxəq bəldi. **22** Xu tərəkidə yəttisi əhəxəq əli əlip pərzənt kərməy kətti. Ahirdə, u ayalmu ələmdin ətti. **23** Əmdi tirilix künidə ular tiriləndə, bu ayal kəysisining ayali bolidu? Qünki yəttisining həmmisi uni hotunluqqa əloqan-də! — deyixti. **24** Əysa ularoğa mundaq jawab bərdi: — Silər nə mükəddəs yazmilərnə nə Hudaning kədrətinə bilməgənlikənglar səwəbidin mundaq əzoqan əməsmusilər? **25** Qünki ələmdin tiriləndə insanlar əylənməydu, ərgə təgməydu, bəlkə ərxitki pərixtilərgə əhəxəq bəldi. **26** Əmdi əlgənlərləning tirilixi məsilisi həkkəkidə [Təwratda], yəni Musəəğa qixürülgən kitabətki «tikənlik» wəkəsədə, Hudaning uningə qəndək eytkinini, yəni: «Mən İbrəhimning Hudasi, İshəqning Hudasi wə Yəqupning Hudasiədurməni» dəginini oqumidinglarmu? **27** U ələklərləning Hudasi əməs, bəlkə tiriklərləning Hudasiədur! Xunga silər kəttik əzip kətkənsilər! **28** Ularoğa yəkin kəlgən, mənəziləxkənlirini əngliəqan wə əysəning ularoğa yəxəq jawab bərgənlikini kərgən bir Təwrat ustazi uningdin: — Pütün əmlərləning iqidə əng muhimə kəysi? — dəp soridi. **29** Əysa mundaq jawab bərdi: — Əng muhim əmr xuki, «Əngliəqin, əy İsrail! Pərwərdigər Hudayimiz boləqan Rəb bərdur. **30** Pərwərdigər Hudayingni pütün kəlbəng, pütün jəning, pütün zəhning wə pütün küqəng bilən səygin». Mana bu əng muhim əmr. **31** Uningə əhəyədiəqan ikkinəq əmr bolsa: — «Kəoxnəgni əzəngni səyğəndək səy». Həqkəndək əmr bulərdin üstün turmaydu. **32** Təwrat ustazi uningəğa: — Toərgə eytingiz, ustaz, həkəqət boyiqə səzlidəngiz; qünki U bərdur, Uningdin bəxkisi yoktər; **33** insənnəgini U pütün kəlbə, pütün əqli, pütün jəni wə pütün küqi bilən səyxi həm kəoxnisinimu əzini səyğəndək səyxi bərlək kəyduərmə kərbənləklər həm bəxkə kərbənlək-hədiyələrdinmu artuqtur. **34** Əysa uning əkilənilik bilən jawab bərginini kərüp: — Sən Hudaning pədxəhlikidin yirək əməssən, — dedi. Xuningdin keyin, həqkim uningdin soal sorəxəq pətinəlmidi. **35** İbədəthana həyililirida təlim bərgəndə,

ðysa bularoşa jawabən mundak soalni otturioşa koydi: Təwrat ustazlirining Məsihni «Dawutning ooli» deginini kəndak qüxinisilər? **36** Qünki Dawut əzi Mukəddəs Rohta mundak degənoşu: — «Pərwərdigar mening Rəbbimgə eyttiki: — «Mən sening düxmənlingini təhtipəring kiloşuqə, Mening ong yenimda olturoşin!».

37 Dawut [Məsihni] xundak «Rəbbim» dəp atioşan tursa, əmdi [Məsih] kəndakmu [Dawutning] ooli bolidu? U yərdiki top-top həlk uning seziini hursənlik bilən anglaytti. **38** U ularoşa təlim bərginidə mundak dedi: — Təwrat ustazliridin həyoşar bolunglar. Ular uzun tonlarni kiyiwaləşan həlda kerilip yürüxkə, bazarlarda kixilərnin ularoşa boləşan [uzun] salamlirioşa, **39** sinagoglarda aldinki orunlarda, ziyəpətlərdə tərdə olturuxkə amrak kelidu. **40** Ular tul ayallarning barlik əy-besatirini yəwalidu wə kəz-kəz kiliş yaləşandin uzundin-uzun dualar kiliidu. Uların tartidioning jazasi tehimu eoşir bolidu! **41** U ibadəthanidiki sədiqə sandukining udulida olturup, uningoşa pullirini taxlawatkan halayikə karəp turatti. Nuroşun baylar uningoşa heli kəp pul taxlaxti. **42** Namrat bir tul ayalnu kelip, tiyinning tətlin biri kimmitidiki ikki ləptonni taxlidi. **43** U muhlislrini yenioşa qakirip, ularoşa mundak dedi: — Mən silərgə bərhək xuni eytip qoyayki, bu namrat tul ayalning ianə sandukioşa taxlioşini baxkılarning həmmisining taxlioşanliridin kəptur. **44** Qünki baxkılar əzlrining exip taxkanliridin sədikə kildi; ləkin bu ayal namrat turupmu, əzining bar-yokini — tiriklik kiliديوininin həmmisini sədikə kiliş taxlidi.

13 U ibadəthanidin qikiwatqanda, muhlislridin biri uningoşa: — Ustaz, kara, bu nemidegən həywətlük taxlar wə imarətlər-hə! — dedi. **2** Əysa uningoşa jawabən: — Sən bu həywətlük imarətlərnə kərdüŋmu? Bir tal taxmu tax üstidə kəlməydu, həmmisi kəldurulmay gumran kiliuidu, — dedi. **3** U Zəytun teoşida, yəni ibadəthanining udulida olturoşanda, Petrus, Yakup, Yuhanna wə Andriyaslar uningdin astioşina: **4** — Bizgə eytkinqu, bu ixlar qaşan yüz beridu? Bu barlik wəklərnin yüz beridioşanlikini kərsitidioşan nemə əlamət bolidu? — dəp soraxti. **5** Əysa ularoşa jawabən səz baxlap mundak dedi: — Həzi bolunglarki, həqkim silərnə əzduşup kətmisun. **6** Qünki nuroşun kixilər mening namimda kelip: «Mana əziim xudurmən!» dəp, kəp ədəmlərnə əzduşidu. **7** Silər urux həwərləri wə urux xəpilirini anglioşinirlərdə, bulardin əlakzadə bolup kətməŋlar; qünki bu ixların yüz berixi mukərrər. Ləkin bu zaman ahiri yetip kəlgənlik əməs. **8** Qünki bir millət yənə bir millət bilən uruxkə qikişu, bir padixahlıq yənə bir padixahlıq bilən uruxkə qikişu. Jay-jaylarda yər təwəxlər yüz beridu, aqarqiliklər wə kəlaymikanqiliklər bolidu. Mana bu ixların yüz berixi «tuəqutning toloşikining baxlinixi» bolidu, halas. **9** Silər bolsanglar, əziŋlaroşa pəhəs bolunglar; qünki kixilər silərnə tutkun kiliş sot məhkəmilirigə tapxurup beridu, sinagoglarda kəmqilinisilər. Silər mening səwəbimdin əmirlər wə padixahlar əldioşa elip berilip, ular üqün bir guwəhlük bolsun dəp sorakka tartilisilər. **10** Ləkin bulardin əwwal hux həwər pütkül əllərgə jakarlinixi kərək. **11** Əmdi ular silərnə apirip [sorakka] tapxuroşanda, nemə deyix həkkidə nə əndixə

nə mulahizə kilməŋlar, bəli xü wəqit-saitidə silərgə kaysi gəp berilsə, xuni eytinglar; qünki səzligüqi silər əməs, Mukəddəs Rohtur. **12** Kəridəx kəridixioşa, ata balisioşa hainlik kiliş ölümə tutup beridu. Balilərmu ata-anisi bilən zitlixip, ularni ölümə məhkum kilduridu. **13** Xundakla silər mening namim tüpəylidin həmmə ədəmning nəpəritigə uqraşilsər, ləkin ahioşiqə bərdaxlik bərgənlər kütəzuzulidu. **14** «Wəyran kiloşiqə yirginqlik nomussizlik»ning əzi turuxkə tegixlik bolmioşan yərdə turoşinini kərgininglərdə, (kitabhan bu səzning mənisini qüxəŋəy) Yəhudiə əlksidə turuwatkanlar təoşlaroşa kəqsun. **15** Əgzidə turoşan kixi əyigə qüxməy yəki əyidiki birər nemini əloşiqə kirməy [kaşun]. **16** Etizlərdə turuwatkan kixi bolsa qəpinini əloşiqə əyigə yanmisun. **17** U künlərdə həmilidar ayallar wə bala emitiwatkanların həlioşa way! **18** [Kəqidioşan] wəqtinglərnin kixkə toşra kelip kəlməslikü üqün dua kilinglar. **19** Qünki u qəoşda Huda yaratkan dunyaning apiridə kilişoşandin buyan muxu qəoşkə kərilip bəkmioşan həm kəlgüsidi mu kəriləməydoşan zor əzab-oşubət bolidu. **20** Əgər Pərwərdigar u künlərnə əzaytmisa, həqkəndəx ət igisi kütuləlməydu. Ləkin U Əz tallioşanliri üqün u künlərnə əzaytidu. **21** Əgər u qəoşda birsi silərgə: «Kəranglar, bu yərdə Məsih bar!» yəki «Kəranglar, u ənə u yərdə!» desə, ixənməŋlar. **22** Qünki sahta məsihlər wə sahta pəyoşəmbərlər məydanəşə qikişu, məjizilik əlamətlər wə kəramətlərnə kərsitidu; xuning bilən əgər mumkin bolidioşan bolsa, ular hətta [Huda] tallioşanlari həm əzduşidu. **23** Xuning üqün, silər həyoşar bolunglar. Mana, mən bu ixların həmmisini silərgə əldin əla ukturup qoydum. **24** Əmdi xü künlərdə, xü əzab-oşubət ətəp kətkən həman, kuxay kəriyidu, ay yoruklukini bərməydu, **25** yultuzlar əsməndin təkülip qüxişu, əsməndiki küqlər lərzigə kelidu. **26** Andin kixilər İnsan əoşlının uluq küq-kudrət wə xan-xəşp bilən bulutlar iqidə keliwatkanlikini kəridu. **27** U əz pərixtilirini əwətidu, ular uning tallioşanlirini dunyaning tət təripidin, zəminning qətliridin əsmənnin qətlirigəşə yəoişip jəm kilişu. **28** — Ənjür dərihidin mundak təmsilni biliwəŋlar: — Uning xahliri kəkirip yopurmak qikəroşanda, yazning yəkinlap kəloşanlikini bilisilər. **29** Huddi xuningdək, [mən baya degənlirimning] yüz bəriwatkanlikini kərgininglərdə, uning yəkinlap kəloşanlikini, hətta ixik əldidə turuwatkanlikini biliwəŋlar. **30** Mən silərgə bərhək xuni eytip qoyayki, bu əlamətlərnin həmmisi əməlgə əxurulmay turup, bu dəwəş otməydu. **31** Əsmən-zəmin yəkilidu, birək mening səzlrirəm hərgiz yəkaləydu. **32** Ləkin xü küni yəki wəqit-saiti toşuruluk həwərnə həqkim bilməydu — hətta nə ərxiti pərixtilərmu bilməydu, nə əoşul bilməydu, uni pəkət Atila bilidu. **33** Həyoşar bolunglar, səgək bolup dua kilinglar, qünki u wəqit-səatning qaşan kelişoşanlikini bilməşilsər. **34** Bu huddi yəki yurtkə qikməkqi boləşan ədəmning əhwəlioşa əhəydu. Yəloşa qikişoşan qəoşda, u kullirioşa əz həqkəşini bəkitip, hərbirigə əz wəzəpisini tapxuridu wə dərwəziwənnin mu səgək boluxini tapiləydu. **35** Xuningdək, silərmu səgək bolunglar; qünki əyning igisining [kəytip] kelişoşan wəqitning — kəqkərunmu, tün yerimimu, həraz qillioşan

wakıtmu yaki sahər wakıtmu — uni biləlməysilər; **36** u tuyuqsız kəlgəndə, silərning uhlawatqınınglarning üstigə qūxmısun! **37** Silərgə eytkinimni mən həmməyləngə eytimən: Səgək turunglar!

14 «Ətūp ketix» heyti wə «petir nan heyti» oja ikki kün qalojanidi. Bax kaħınlar wə Təwrat ustazlırı uni hıylə-nəyrəng bilən tutup ɵltürüxning qarısını izdəytı. **2** Qūnki ular: — Bu ix heyət-ayəm künliri kılınmısun. Bolmısa, həlk arısidə malımanqılık qıkıxi mumkin, — deyixətti. **3** Əmdı u Bəyt-Aniya yezısidə, «Simon mahaw»ning eydə dastihanda ɵlturəjanda, ak kaxtexi xixidə nahayıti kimmətlık sap sumbul ətirni kɵtürüp kəlgən bir ayal uning yenioja kirdi. Ayal ak kaxtexi xexini qəkıp, ətirni əysaning bexioja kuydi. **4** Ləkin bəzilər buningə hapa boluxup, bir-birigə: — Bu ətir nemə dəp xundak ısrap kılınıdu? **5** Qūnki bu ətirni üq yüz dinardin artuq puləja satqılı bolatti, puli kəmbəqəllərgə sədikə kılınsa bolmamtil — deyixti. Ular ayaləja xundak tapa-tənə kılıjılı turdi. **6** Ləkin əysa ularəja: — Uning ihtıyarioja koyunglar, nemə dəp uning kənglini əqırıtısılər? U mening üstümgə yaxhi ix kildi. **7** Qūnki kəmbəqəllər daim aranglarda bolıdu, haliojan wakıtinglarda ularəja həyr-sahawət kərsıtələysilər; ləkin mening aranglarda boluxum silərgə daim nesip bolıwərməydu! **8** Ayal qamining yetixiə kildi; u mening bədinimning dəpnə kılınıxioja aldin'ala təyyarlık kılıp, uningəja ətir-may kuyup koydi. **9** Mən silərgə bərhək xuni eytip koyayki, bu hux həwər pütkül dunyaning kəyeridə jakarlansa, bu ayal əslinip, uning kıləjan bu ixi təriplinidu, — dedi. **10** Xu wakıtta, on ikkiyələndin biri boləjan Yəhuda İxkarıyot uni ularəja tutup berix məksitidə bax kaħınların aldioja bardi. **11** Ular buni anglap huxal bolup kətti wə uningəja pul berixkə wədə kılıxti. Yəhuda uni tutup berixkə muwapiq pırsət izdəp yūrətti. **12** Petir nan heytingning birinqi künü, yəni ɵtup ketix heytingning kurbanlık [kəzisi] soyulıdıjan künü, muhlislar uningdin: — Ətūp ketix heytingning [tamikini] yeyixing üqün bizning kəyergə berip təyyarlıximizni halaysən? — dəp sorıdi. **13** U muhlislrırdin ikkiyələnni aldin mangozup ularəja: — Xəhərgə kiringlar, u yərdə kozıda su kɵtürüwəlojan bir ər kixi silərgə uqraydu. Uning kəynidin menginglar. **14** U adəm nəgə kirsə u ɵyning igisigə: «Ustaz: Muhlisirim bilən ɵtup ketix heytingning tamikini yəyđiojan meħmanhana kəyerdə? — dəp sorawatədu» — dənglar. **15** U siləni baxlap üstünki kəwəttiki rətləngən sərəmjanlaxturəlojan qong bir ɵqız ɵyni kərsitidu. Mana xu yərdə bizgə təyyarlık kılıp turunglar, — dedi. **16** Muhlislar yoloja qıkıp xəhərgə kirip, yolukqan ıxlarning həmmisi u eytkəndək boldi. Xu yərdə ular ɵtup ketix heytingning tamikini təyyarlasti. **17** Kəq kirgəndə, u on ikkəylən bilən ɵygə kəldi. **18** Ular dastihanda ɵlturup ɵjızalanəjanda əysa: — Mən silərgə bərhək xuni eytip koyayki, aranglardiki birəylən, mən bilən billə ɵjızaliniwatqan birsı manga satkunluk kılıdu, — dedi. **19** Ular [bu səzdin] kəyojuəja qəməp, bir-birləp uningdin: — Mən əməstimən? — dəp sorıdi. Yənə birsı: — Mən əməstimən? — dedi. **20** Ləkin u ularəja: — [Xu kixi] on ikkəylənnıng biri, yəni kolidiki nanni mən bilən tang tawakqə təgürğüqi bolıdu. **21** İnsan'əqli dərəkə ɵzi toqrısıda [mukəddəs yazmılarda]

pütülgəndək ələmdin ketidu; biraq İnsan'əqlining tutup berilixigə wasitiqi boləjan adəmnıng halioja way! U adəm tuəqlumiəjan bolsa uningəja yaxhi bolattil — dedi. **22** Ular ɵjızaliniwatqanda, əysa bir nanni kıləja elip təxəkkür eytkəndin keyin, uni ɵxtup, muhlislrırioja ɵləxtürüp bərdi wə: — Elinglar, bu mening tenim, — dedi. **23** Andin u kıləja jamni elip [Hudaəja] təxəkkür eytkəndin keyin, uni muhlislrırioja sundi. Ularınıng həmmisi uningdin iqxiti. **24** U ularəja: — Bu mening kənim, nurojun adəmlər üqün təkülıdıəjan, yəngi əħdini tüzıdıəjan kənimdur. **25** Mən silərgə bərhək xuni eytip koyayki, Hudaning padıxahlıkıda yəngidin xarəbtin iqidiojan künigə, üzüm telining xərbıtini hərgiz iqməymən, — dedi. **26** Ular bir mədhıyə küyini eytkəndin keyin taləəja qıkıp, Zəytun təəjoja kərap ketixti. **27** Andin əysa ularəja: Silər həmminglar tanduruluq putlıxisilər, qūnki [mukəddəs yazmılarda]: «Mən padıqını uruwətimən, Kəylər patıparək bolup tarkıtiwətilidu» dəp pütülgən. **28** Ləkin mən tirilgəndin keyin Galiliyəgə silərdin burun barımən, — dedi. **29** Ləkin Petrus uningəja: — Həmməylən tanduruluq putlaxsimu, mən hərgiz putlaxmaymən, dedi. **30** əysa uningəja: — Mən sanga bərhək xuni eytip koyayki, bügün, yəni bügün kəqə horaz ikki kətim qılliojuə, sən məndin üq kətim tanısən, — dedi. **31** Ləkin Petrus teħimu kət'iyilik bilən uningəja: — Sən bilən billə əlıdıəjan ix kərak bolsimu, səndin hərgiz tanmaymən, — dedi. Kəlojan həmmisimu xundak deyixti. **32** Andin ular Getsimanə dəgən bir jayəja kəldi. U muhlislarəja: — Mən dua-tıləwət kılıp kəlgüə, muxu yərdə ɵlturup turunglar, dedi. **33** U Petrus, Yəqub wə Yuhannani birgə elip mangdi wə sür besip, rəh-kəlbıdə tolımu pərixan boluxkə baxlıdi. **34** U ularəja: — Jenim əlıdıəjandək bəkmə azablanmakta. Silər bu yərdə kəlip, ɵyojak turunglar, — dedi. **35** U səl nerirək bərip, ɵzini yərgə ətıp düm yattı wə mumkin bolsa, u dəkikining ɵz bexioja qūxməy ɵtup ketixi üqün dua kılıp: **36** — İ Abba Ata, Sanga həmmə ix mumkindur; bu kədəħni məndin ətəküzüwətkəysən! Ləkin bu ix mən haliojandək əməs, sən haliojandək bolsun, — dedi. **37** U [üqəylənnıng] yenioja kəytıp kəlginidə, ularning uhlap kəlojanlıkını kərup, Petruskə: — Əy Simon, uhlawatamsən?! Bir səətmə ɵyojak turalımdingmu?! **38** Ezıkturuluxtin saklınix üqün, ɵyojak turup dua kilinglar. Rəh pidakar bolsimu, ləkin kixining ətliri əjızdur, — dedi. **39** Andin u yənə bərip, əhxax səzlər bilən kəytıdin dua kildi. **40** U ularning yenioja kəytıp kəlginidə, ularning yənə uhlap kəlojanlıkını kərdi, qūnki ularning kəzlırı uykuəja ilinojanıdi. Ular uningəja nemə deyixini bilməy kəldi. **41** U üqinqi kətim ularning yenioja kəytıp ularəja: — Silər teħiqə uhlawatamsilər, teħiqə dəm əlıwatamsilər? Əmdı boldi bəs! Wakıt-saiti kəldi; mana, İnsan'əqli gunahkarlarınıng kəloja tapxuruldi! **42** Kopunglar, kətaylı; mana, manga satkunluk kılıdıəjan kixi yəkin kəldi! — dedi. **43** Wə xu dəkikidə, uning səzi teħi tügiməylə, mana, on ikkəyləndin biri boləjan Yəhuda kəldi; uning yenidə bax kaħınlar, Təwrat ustazlırı wə əksəkəllər təripidin əwətilgən kılıq-toqmaklarını kətürgən zor bir top adəm bar idi. **44** Uningəja satkunluk kıləjuqi ular bilən əlılıburun ixarətni bəkitip: «Mən

kimni seysəm, u däl xudur. Silər uni tutup, yalap elip ketinglar» dəp kelixkanidi. **45** U kelip udul [əysaning] aldioğa berip: — Ustaz, ustaz! — dəp uni süyüp kətti. **46** Ular uningöja köl selip, uni tutkún kildi. **47** Wə uning yenida turoqanlardan birəylən kiliqini suqurup, bax kahinning qakirioğa uruwidi, uning kulikini xilip qüxürüwətti. **48** Əysa jawabən ularoğa: — Bir qarəqkini tutidiqandək kiliq-toqmaklarni kətiürp meni tutkili kəpsilaroğu? **49** Mən hər küni ibadəthana həyilirlida silər bilən billə bolup təlim berəttim, lekin silər u qaojda meni tutmidinglar. Lekin bu ixlarning yüz berixi mukəddəs yazmilarda aldin pütülgənlərnin əməlgə axuruluği üqün boldi, — dedi. **50** Bu qaojda, həmməylən uni taxlap kəqip ketixti. **51** Pəkət uqisioğa kanap rəht yepinqakliwaləqan bir yigit uning kəynidin əgixip mangdi. Yax əskərlər uni tutuweliwidi, **52** lekin u kanap rəhttin boxinip, yalinqaq peti ulardin kəqip kətti. **53** Əmdi ular əysani bax kahinning aldioğa elip berixti. Bax kahinlar, bərik əksakallar bilən Təwrat ustazlirimu u yərgə uning yenioğa yiojildi. **54** Petrus uningöja taki bax kahinning sarayidiki həyilining iqigə yirəktin əgixip kəldi; u karəwullar bilən billə ötnin nurida otsinip oldurti. **55** Bax kahinlar wə pütün aliy kengəxmə əzaliri əysani ölümgə məhkum kilix üqün, guwağ-ispət izdidi, əmma tapalmidi. **56** Qünki nuroqun kixilər uni əz kilip yaləqan guwağhlik bərgən bolsimu, ularning guwağhlikliri bir-birigə udul kəlməytti. **57** Bəzi adəmlər ornidin turup, uning üstidin əz kilip yaləqan guwağhlik berip: **58** — Biz uning: «İnsan kəli bilən yasəqan bu ibadəthanini buzup taxlap, insan kəli bilən yasəlmioqan baxka bir ibadəthanini üq kün iqida yasəp qikimən» degənlikini angliduk, — dedi. **59** Həтта ularning bu həktiki guwağhliklirimu bir-birigə mas kəlmidi. **60** Andin bax kahin həmməylənnin aldidə ornidin turup, əysadin: — Kəni, jawab bərməmsən? Bular sening üstüngdin zadi kəndək guwağhliklarni beriwatidu? — dəp soridi. **61** Lekin əysa xük turup, həqkəndək jawab bərmidi. Bax kahin uni kistəp yəne uningdin: — Sən Mubərek Boləquqining Oqlı Məsiləmsən? — dəp soridi. **62** Xundək, mən özüm, — dedi əysa, — wə silər keyin İnsan'oolining Kudrət İgisining ong yenida olturidiqanlikini wə asməndiki bulutlar bilən keliqidiqanlikini kərisilər. **63** Xuning bilən bax kahin tonlirini yirtip taxlap: — Əmdi baxka hərəkəndək guwağhining nəmə həjiti? **64** Əzünglar bu kupurluğun anglidinglar! Əmdi buningöja nəmə dəysilər? — dedi. Ularınin həmmisi u ölüm jazəsisioğa buyrulsun, dəp həküm qikirixti. **65** Andin bəziliri uningöja tükürüxkə bəxlidi, yəne uning kəzlini tēngip, muxtlap: «Kəni, [pəyoğəmbərlik kilip] bəxəət bə!» deyixti. Karəwullarmu uni xəpilək bilən kaqatlidi. **66** Petrus sarayning təwənkı həyilisida turoqanda, bax kahinning dəkəkliridin biri kelip, **67** issinip olturoqan Petrusni kərip, uningöja kiliq karəp: — Sənmə Nasəratlik əysa bilən billə idingöju, — dedi. **68** Lekin u tenip: — Sening nəmə dəwatkanlikingni bilmidim həm qüxənmidim, — dedi-də, taxkiriqə, dərəwazining aywənioğa qikip turdi. Xu əsnada horaz bir qillidi. **69** Uni yəne kərgən heliki dəkək yəne u yərdə turoqanlaroğa: — Bu ulardin biri, — degili turdi. **70** [Petrus] yəne inkar kildi. Bir'əzdin keyin, u yərdə turoqanlar Petruska

yəne: — Bərhək, sən ularning birisən. Qünki sənmə Galiliyəlik ikənsənoqu?! — deyixti. **71** Lekin u kəttik karəaxlar bilən kəsəm kilip: — Silər dəwatkan heliki adəmini tonuməymən! — dedi. **72** Dəl xu qaojda horaz ikkinqi kətim qillidi. Petrus əysaning əzigə: «Horaz ikki kətim qillioquə, sən məndin üq kətim tanisən» degən səzini esigə aldı; wə bularni oylap yioqlap kətti.

15 Ətisi tang etixi bilənla, bax kahinlar əksakallar, Təwrat ustazliri wə pütkül aliy kengəxmidikilər bilən məsiləhtlixip, əysani baqlap apirip, [waliy] Pilatəska tapxurup bərdi. **2** Pilatus uningdin: — Sən Yəhədiylarning padixahimu? — dəp soridi. U jawabən: — Eytqiningdək, — dedi. **3** Bax kahinlar uning üstidin kəyta-kəytdin ərz-xikayətlərnı kilixti. **4** Pilatus uningdin yəne: — Jawab bərməmsən? Kəra, ular üstüngdin xunqiwala xikayət kiliwatidu!? — dəp soridi. **5** Biraq əysa yənıla həq jawab bərmidi; Pilatus buningöja intayin həyran kəldi. **6** Hər kətimlik [ötüp ketix] həytda, halayik kəysibir məhbəsnı tələp kilsə, waliy uni kəyup bəretti. **7** Əyni wəktəta, zindənda Barabbas isimlik bir məhbəsnı bar idi. U əzi bilən billə topiləng kətürgən həmdə topiləngdə katillik kiliqan nəqqəylən bilən təng solanoqanidi. **8** Halayik quqan-sürən selip waliyidin burun həmixə ularoğa kiliqinidək yəne xundək kilixini tiləxti. **9** Pilatus ularoğa: — Silər Yəhədiylarning padixahini kəyup beriximni haləmsilər? — dedi. **10** (qünki u bax kahinlarning həsəthorluği tütəylidin uni tutup bərgənlikini bilətti). **11** Lekin bax kahinlar halayikni: «Buning ornioğa, Barabbasni kəyup bər» dəp tələp kiliqxə küxkürtti. **12** Pilatus jawabən ulardin yəne: — Undək bolsa, silər «Yəhədiylarning padixahı» dəp atioqan kixini kəndək bir tərəp kil dəwatəsilər? — dedi. **13** — Ular yəne awəzini kətiürp: — Uni krestligin! — dəp warkirixatti. **14** Pilatus ularoğa: — Nemixka? U nəmə razillik ətküzüptü? — dedi. Biraq ular təhimu qəljirlixip: — Uni krestligin! — dəp warkiraxti. **15** Xunga Pilatus, halayikni razı kilməkqi bolup, Barabbasni ularoğa qikirip bərdi. əysani bolsa kəmqilatqəndin keyin, krestləx üqün [ləxkərlirigə] tapxurdi. **16** Andin ləxkərlər əysani waliy ordisidiki səynağa elip kirip, pütün ləxkərlər topini bu yərgə jəm boluxkə qəkirdi. **17** Ular uning uqisioğa səsün rənglik ton kiydürüxti, andin ular tikənlik xəqilərdin tokuqan bir təcni bəxioğa kiygüzdi. **18** Andin uni mubərkəlap: «Yəxiqəyala, i Yəhədiylarning padixahı!» deyixti. **19** Andin bəxioğa komux bilən hədəp urup, uningöja karəp tükürüxti wə uning aldidə tiz püküp, səjdə kilixti. **20** Ular uni xundək mazək kiliqəndin keyin, uningdin səsın tonni salduruwetip, uqisioğa əz kiyimlirini kiydürdi; andin ular uni krestləx üqün elip qikixti. **21** Kurini xəhəridin boləqan, Simon isimlik bir kixi yezidin kelip, u yərdin otüp kətiwatətti (bu kixi İskəndər bilən Rufusning atisi idi). [Ləxkərlər] uni tutup kelip, [əysaning] krestini uningöja məjburiy kətiürgüzdi. **22** Ular əysani Golgota (tərijimi, «bax sənəgə») degən yərgə elip kəldi; **23** andin ular uningöja iqix üqün murməkki ariləxturuloqan əqqik xarəb bərdi; lekin u uni kəbul kilmidi. **24** Ular uni krestligəndin keyin, kiyimlirini əzərə bəlxüwəlix üqün, hərəkəysinin ilüxini bəkitixkə hər bir kiyimning üstigə qək taxlidi. **25** Uni krestligən wəkt künning

üçinchi saiti idi. **26** Uni ayibligən xikayətnamida «Yəhudiylarning padixahg» dəp pütülgənidi. **27** Ular uning bilən täng ikki karəqinimu krestlidi, biri ong tərəpida, yəna biri sol tərəpida idi. **28** Xundəq kılıp, mukəddəs yazmildiriki: «U jinayətqilərnin katarida sanaldı» dēgən sēz əməlgə axuruldi. **29** U yərdin etkənlər baxlırini qaykixip, uni həkərləp: — Uhu, sən ibadəthanini buzup taxlap, üq kün iqidə kəytidin yasap qikidioğan adəm, **30** əmđi əzüngni kutkuzup kresttin qüxiup bəkkina! — deyixti. **31** Bax həkənlər bilən Təwrat ustazlırimu əzara xundəq məshirə kılıp: — U bəxkılarni kutkuzuptikən, əzini kutkuzalmaydu. **32** Israilning padixahı boləqan Məsih əmđi kresttin qüxiup bəksunqu, xuni kərsəklə uninoğa etiğad kılimiz! — deyixti. Uning bilən täng krestləngənlərmu uni xundəq həkərlətləxti. **33** Əmđi [küning] altingi saiti kəlgəndə, pütkül zeminni karəngəyuləq kəplidi wə tokkuzinchi saitigiqə dawam kildi. **34** Tokkuzinchi saəttə Əysa yukiri awaz bilən: «Eloi, Eloi, lama xawəktani?», mənisı: — «Hudayim, Hudayim, meni nemixkə taxlıwəttin?» dəp kəttik nida kildi. **35** U yərdə turuwatqanlarning bəziliri buni anglap: — Mana, u İlyas pəyğəmbərgə nida kiliwatidu, — deyixti. **36** Ulardın birəylən yügürüp berip, bir parqə bulutni aqqıq xarəbkə qıləp, kəmuning uqioğa selip uninoğa iğküzüp: — Tohtəp turunglar! Kərap bəkaylı, ilyas [pəyğəmbər] uni qüxiürgili kələrmikin? — dedi. **37** Əysa kəttik warkirididə, rohini qoyuwətti. **38** Wə [xu əsnada] ibadəthanining iğkiri pərdisi yukiridin təwəngə ikki parqə bəlup yirtildi. **39** Əmđi uning udulida turəqan yüzbəxi uning kəndəq nida kılıp rohini qoyuwətkənlikini kərup: — Bu adəm həkikəttən Hudaning oqlı ikən! — dedi. **40** U yərdə yəna bu ixlərdə yirəktin kərap turuwatqan birnəqqə ayallarmu bar idi. Ularning arisida Magdallik Məryəm, kikiq Yakup bilən Yosəning anisi Məryəm wə Salomilər bar idi. **41** Ular əslidə Əysa Galiliyə əlksidə turəqan wəktitə uninoğa əgixip, uning hizmitida boləqanlar idi; bulardın bəxkə uning bilən Yerusalemoğa birgə kəlgən yəna nuroqun ayallarmu [uning əhwalioğa] kərap turattı. **42** Kəqkurun kirip kəloğanda («təyyarlıx küni», yəni xabat küningin əldinkı küni boləqəqkə), **43** aliy kəngəxmining tolimu mətiwə əzasi, Arimatıyalik Yüsüp bar idi. Umu Hudaning padixahlıqini kütüwatqan bolup, jür'ət kılıp [wəli] Pilatusning əldioğa kirip, uningdin əysaning jəsətinı berixni tələp kildi. **44** Pilatus əysaning əllikəqan əlgənlikigə həyran boldi; u yüzbəxini qəkirip, uningdin əysaning əlginigə heli wəktitə boldimu, dəp soridi. **45** Yüz bəxidin əhwalni uqkəndin keyin, Yüsüpə jəsətnı bərdi. **46** Yüsüp esil kanap rəht setiwəlip, jəsətnı [kresttin] qüxiürüp kanap rəhttə kəpənlidi wə uni kiyada oyuloğan bir kəbrigə qoydi; andin kəbrining əqzioğa bir taxni domilitip qoydi. **47** Wə Magdallik Məryəm bilən Yosəning anisi Məryəm uning qoyuloğan yerini kərtüwaldi.

16 Xabat küni ətuxi bilənla, Magdallik Məryəm, Yakupning anisi Məryəm wə Salomilər berip əysaning jəsətigə sürüx üqün huxpurəklilik buyumlarni setiwaldi. **2** Həptining birinchi küni ular bəq baldur, täng səhərdə ornidin turup, kün qikixi bilən kəbrigə bərdi. **3** Ular əzara: «Bizgə kəbrining əqzidikı taxni kim domilitixip bəerə?» deyixti. **4** Ləkin ular baxlırini

kərtürüp kəriwidi, taxning bir yanəqə domilitiwetilginini kərdi — əslidə u tax nəhayiti yooqan idi. **5** Ular kəbrigə kirgəndə, ong tərəptə olturoğan, aq ton kiygən, yax bir ədəmni kərdi, wə kəttik dəkkə-dükkigə qüxti. **6** Ləkin u ularəqə: — Dəkkə-dükkigə qüxmənglar. Silər krestləngüqi Nasarətlilik əysani izdəwatısilər. U tırlidi, u bu yərdə əməs. Mana ular uni kəyoqan jay! **7** Ləkin beringlar, uning muhlisliroğa wə Petruskə: «U Galiliyəgə silərdin əwwal bəridikən; u silərgə eytkinidəq, silər uni xu yərdə kəridikənsilər» dənglar, — dedi. **8** Ular kəbridin qikiplə bəder qəkti. Ularni titrək bəsip hoxini yəqitay dēgənidi; bəq kərkup kətkəqkə, həkəmgə həkənməni eytmidi. **9** (note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.) Əysa həptining birinchi küni täng səhərdə tırlgəndin keyin, əwwal Magdallik Məryəmgə kəründi. U əslidə uningdin yəttə jinni həydiwətkənidi. **10** Məryəm qikip, mətəm tutup yioqlıxip turəqan, burun uning bilən billə boləqanlarəqə həwər bərdi. **11** Uning tırik ikənlikini wə Məryəmgə kərüngənlikini anglioğanda, ular ixənmidi. **12** Bu ixlərdin keyin, u ularning iqidiki yezioğa kətiwatqan ikkiyləngə bəxkə siyəkə kəründi. **13** Bularmu kəloqanlarning yenioğa kəytip, ularəqə həwər kəloqan bolsimu, ləkin ular buləroqimu ixənmidi. **14** Andin on birəylən dastihanda olturup oqizəliniwətkəndə, u ularəqə kəründi wə ularning etiğadsizlikı wə tax yürəklilik üqün ularni tənbih bərip əyiblıdi; qünki ular əzining tırlıgini kərgənlərgə ixənmigənidi. **15** U ularəqə mundaq dedi: — Pütkül jəhənoğa bərip, yəritiləuqılarnıng hərbirigə hux həwərnı jakarlanglar. **16** Etiğad kılıp, qəməldürüxni kəbul kəloqanlar kutkuzulidu. Etiğad kilmioqanlar bolsa gunəhkə bəkitilidu. **17** Etiğad kəloqanlarning izliroğa muxundaq məjizilik əlamətlər əgixip həmərah bolidu: — ular Məning nəmim bilən jinlarnı həydiwətidu; ular yəngi tıllarda söləydu, **18** ular yılanlarni kəllirida tutidu, hərəkəndəq zəhərlik nərsini iqsimu, ularəqə zərər yətküzməydu; kəllirini bimarlarəqə təgküzüp qoysa, kəsəlliri səkıyıp kətidu. **19** Xungə Rəb ularəqə bu sölərnı kılıp boləqandin keyin, əsmənoğa kərtürüldi, Hudaning ong yenida olturdi. **20** Muhlislər qikip, hər yərgə bərip hux həwərnı jakarlap yürdi. Rəb ular bilən täng ixləp, söl-kəlamioğa həmərah bolup əgəxkən məjizilik əlamətlər bilən uninoğa ispat bərdi.

Luka

1 Gər qə nuroqun adəmlər arimizda mutlək ixənqlik dəp qaraloqan ixlarni topla yezixka kirixkən bolsimu, **2** (huddi sez-kalamoqə baxtin-ahir əz kezi bilən guwahqi boləqlar, xundakla uni saqlap yətküzgüqilərləning bizgə amanət kıləqan bayanliridə), **3** mənmu barlik ixlarni baxtin təpsiliy təxkürüp eniklioqandin keyin, i hərmətlik Teofilus janabliri, siligə bu ixlarni tərtipi boyiqə yezixni layik taptim. **4** Buningdin məksət, sili kəbul kıləqan təlimlərləning mutlək həqiqət ikənlikigə jəzm kılaxliri üqündur. **5** Yəhədiyyə əlksisigə padixah boləqan Hərod səltənət kıləqan künliridə, «Abiya» kəhnilik nəwətidin bir kəhin bar bolup, ismi Zəkəriya idi. Uning ayalimu Hərning əwladidin bolup, ismi Elizabit idi. **6** Ular ikkisi Hudaning alidida həkkəniy kixilər bolup, Pərwərdigarning pütün əmr-bəlgilimiliri boyiqə əyibsi mangattı. **7** Əmma Elizabit tuqmas boləqəqka, ular pərzənt kermiganidi. Uning üstigə ular ikkisi helila yaxinip qaloqanidi. **8** U əz türkümidiki kəhinlər arisida [ibadəthanida] nəwətqılıq wəzipisini Huda alidida ada kılıwatqanda, **9** [xu qəqdikil] kəhnilik aditi boyiqə, ular Pərwərdigarning «mukəddəs jay»ioqə kirip huxbuy selixka muyəssər boluxka qək taxliqəqanda xundak boldiki, qək uningə qıktı. **10** Əmdı u huxbuy seliwaqan waqtida, jamaət taxkırda turup dua kılıxiwatattı. **11** Tuyuksiz Pərwərdigarning bir pərixəti uningə huxbuygəhning ong tərpidə kəründi. **12** Uni kərgən Zəkəriya həduqup kərkunqə qəmüp kətti. **13** Biraq pərixəti uningə: — Əy Zəkəriya, kərkəmioqin! Qünki tiliking ijabət kılındi, ayaling Elizabit sanga bir oqul tuqup beridi, sən uning ismini Yəhya qəyoqin. **14** U sanga xad-huramlik elip kelidu, uning dunyaoqə kelixi bilən nuroqun kixilər xadlinidu. **15** Qünki u Pərwərdigarning nəziridə uluq bolidu. U həqkəndəq harək-xarab iqməsliki kərək; hətta anisining kərsikidiki waqtidin tartipmu Mukəddəs Rohka təlduruloqan bolidu. **16** U Israillardin nuroqunlirini Pərwərdigar Hudaning yenioqə qayturidu. **17** U [Rəbning] alidida İliyas pəyoqəmbərgə has boləqan roqə wə küq-kudrəttə bolup, alırlarınqə kəlbilrini bəlılarəqə mayil kılıp, itaətsizlənı həkkəniylarınqə aqılənilikigə kurgüzüp, Rəb üqün təyyarlanəqan bir həlkni həzir kılıx üqün uning alidida mangidu, — dedi. **18** Zəkəriya bolsa pərixətidin: Mənmü kərip qəloqan, ayalimmü heli yaxinip qəloqan tursa, bu ixni kəndəq jəzm kıləlaymən? — dəp soridi. **19** Pərixəti jawəbən: — Mən Hudaning huzurida turoquqı Jəbrailmən. Sanga sez kılıxka, bu hux həwərnı sanga yətküzüxkə mən əwətildim. **20** Waqit-saiti kəlgəndə qəqum əməlgə axurulidəqan bu səzlırləmgə ixənəmənlikəng tüpəylidin, bu ixlər əməlgə axuruloqan künigəqə mən sən tiling tutulup, zuwanəqə kələməysən, — dedi. **21** Əmdı jamaət Zəkəriyani kütüp turattı; ular u mukəddəs jayda nəmə üqün bunqiwala həyal boldi, dəp həyran qəloqili turdi. **22** U qıkkəndə ularəqə gəp kıləlmidi; uning ularəqə kol ixarətlirini kılıxidın, xundakla zuwan sürələmənlikidin ular uning mukəddəs jayda birər əlamət kərünüxnı kərgənlikini qūxinip yətti. **23** Xundak boldiki, uning [ibadəthanidiki] hizmət mudditi toxuxi bilənla, u əyigə qayttı. **24**

Dərwəqə, birnəqəqə kündin keyin uning ayalı Elizabit həmilidar boldi; u bəx ayoqıqə tala-tüzgə qıkmay: **25** «Əmdı Pərwərdigar məninq həliməqə nəzirini qūxürüp, mənı halayıq arisida nomuska kəlixətin halas kılıp, manga bu künlərdə xunqilik xapaət kərsətti» — dedi. **26** [Elizabit həmilidar bolup] altə ay boləqanda, pərixəti Jəbrail Huda tərpidin Galiliyə əlksidiki Nasarət dēgən bir xəhərgə, pak bir kizning kexioqə əwətilidi. Kiz bolsa Dawut [padixəhning] jəmətidin boləqan Yüstip isimlik bir kixigə deyixip qoyuloqanidi; kizning ismi bolsa Məryəm idi. **28** Jəbrail uning alidəqə kirip uningə: — Salam sanga, əy xəpətkə muyəssər boləqan kiz! Pərwərdigar sanga yardır! — dedi. **29** U pərixətin kərgəndə, uning səzidin bək həduqup kətti, kənglidə bundəq salam səzi zadi nemini kərsitidəqandu, dəp oylap qaldı. **30** Pərixəti uningə: — Əy Məryəm, kərkəmioqin. Sən Huda alidida xəpətkə tapkənsən. **31** Mana, sən həmilidar bolup bir oqul tuqisən, sən uning ismini Əysa dəp kəyisən. **32** U uluq bolidu, Həmmidin Aliy Boləquqining oqlı dəp atilidu; wə Pərwərdigar Huda uningə atisi Dawutning təhtini ata kılıdu. **33** U Yakupning jəməti üstigə mēnggü səltənət kılıdu, uning padixəhlikı təximəstür, — dedi. (aiōn gl65) **34** Məryəm əmdı pərixətidin: — Mən təhi ər kixigə təgməgən tursam, bu ix kəndəkmü mumkin bolsun? — dəp soridi. **35** Pərixəti uningə jawəbən: — Mukəddəs Roh sening wujudəngə qūxidu wə Həmmidin Aliy Boləquqining küq-kudriti sanga sayə bolup yekinlixidu. Xunga, səndin tuqulidəqan mukəddəs [pərzənt] Hudaning Oqlı dəp atilidu. **36** Wə mana, tuqkəning Elizabitmu yaxinip qəloqan bolsimu, oquloqə həmilidar boldi; tuqmas deyilgüqining kərsək kəttirginigə həzir altə ay bolup qaldı. **37** Qünki Huda bilən həqkəndəq ix mumkin bolmay kəlməydu, — dedi. **38** Məryəm: — Mana Pərwərdigarning dedikimən; manga səzüng boyiqə bolsun, — dedi. Xuning bilən pərixəti uning yenidin kətti. **39** Məryəm xu künlərdə ornidin kəpup aldirap Yəhədiyyə təoqlıq rayonidiki bir xəhərgə bardı. **40** U Zəkəriyaning əyigə kılıp, Elizabitka salam bərdi. **41** Wə xundəq boldiki, Elizabit Məryəmninq salimini angliqəndila, kərsikidiki bowəq oynəkləp kətti. Elizabit bolsa Mukəddəs Rohka təlduruloq, yukiri awaz bilən təntənə kılıp mundaq dedi: — Kiz-ayallar iqidə bəhtliktursən, kərsikəngdikil mēwimu bəhtliktur! **43** Manga xundəq [xəpə] nədin kəldikin, Rəbbimning anisi boləquqı mənı yəkləp qəldi! **44** Qünki mana, saliminq kulikiməqə kurgəndila, kərsikimdikil bowəq səyünüp oynəkləp kətti. **45** İxəngən kiz nəkədər bəhtliktur; qünki uningəqə Pərwərdigar tərpidin eytiləqan səz jəzmən əməlgə axurulidu! **46** Məryəmmü hux bolup mundaq dedi: — «Jenim Rəbni uluqlaydu, **47** roqim Kutquzuqim Hudadin xadlandı, **48** Qünki U dedikining miskin həlioqə nəzər səldi; Qünki mana, xundin bəxləp barlik dəwrlər mənı bəhtlik dəp ataydu; **49** Qünki Kədir Boləquqı mən üqün uluq ixlarnı əməlgə axurdu; Mukəddəstür Uning nami. **50** Uning rəqim-xəpkiti dəwrdin-dəwrgəqə Əzidin kərkidəqanlarınqə üstididur, **51** U biləki bilən küq-kudritini namayan kildi, U təkəbburlarınqə kənglidiki niyət-hiyəlliri iqidila tarmar kildi. **52** U küqlük həkəmdarlarınqə təhtidin qūxürdi, Pəkilarnı egiz kəttürdi. **53** U aqlarnı nazi-nemətlər bilən

toyundurdi, Lekin baylarni quruq qol qaytardi. **55** U ata-bowilirimizga eytkinidak, Yəni Ibrahīm hām uning nāsligā mēnggü wādā kēlōjīnidak, U Öz rāhim-xāpkītini esidā tutup, Quli Israiloqā yārdāngā kēldi». (**aiōn g165**) **56** Māryām Elizabītning yēnidā üq ayqā turup, öz eyigē kaytti. **57** Elizabītning tuōqutining ay-kūni toxup, bir oōjul tuōjdi. **58** Əmđi uning kolum-koxniliri wē uruk-tuōqānliri Pərwərdigarning uningōqā kērsətkən mēhīr-xāpkītini xunqā ulōqaytkānlīkīni ānglap, uning bilēn tēng xādlandi. **59** Wē xundak boldiki, bowak tuōqulup sēkkiz kūn bolōqanda, halayīk balining hātīsini kīlōjili kēldi. Ular uningōqā Zəkəriyā dāp atīsining ismini kōymāqkī boluxti. **60** Lekin anisi jawabēn: — Yākl! Ismi Yəhya atalsun — dēdi. **61** Ular uningōqā: — Bīraq uruk-jāmātingiz iqidā bundak isindikilēr yokku! — dēyixti. **62** Xuning bilēn ular balining atīsidin pərzāntingizgā nemā isim kōyuxni halaysiz, dāp ixarēt bilēn soraxti. **63** U bir parqā [mom] tahtayni ākilixni tēlāp kīlip: «Uning ismi Yəhyadur» dēp yazdi. Hāmmaylān intayin hāyran kēlixti. **64** Xuan uning aōzi eqildi, uning tili yexilip, zuwanōqā kēldi wē xuning bilēn Hudaōqā tēxākkūr-mādhīyā eytti. **65** Ularining epqūrisidikilērnīng hāmīsini kōrkunq basti; Yəhūdīyā tēqlīk rayōnliridā bu ixlarning hāmīsī ēl aōzidā pur kētti. **66** Bu ixlardin hāwēr tapkūqilarning hāmīsī ularni kēngligē pūkūp: «Bu bala zādī kāndak adām bolār?» dēyixti. Qūnki Pərwərdigarning kōli dārwaqē uningōqā yar idi. **67** Xu qaoqā balining atīsī Zəkəriyā Mukāddās Rohkā tōldurulup, wāhīy-bəxarətni yātēküzüp, munda dēdi: — **68** «Israilning Hudasi Pərwərdigarōqā tēxākkūr-mādhīyā oqulsun! Qūnki U Öz hālkīni yoklap, ularđin hāwēr elip, bādēl tēlāp ularni hēr kildi. **70** U qāđimđin bēri mukāddās pəyoqəmbərlirining aōzi arkīlik wādā kīlōjīnidak, Quli bolōqan Dawutning jāmāti iqidin biz üqūn bir nījat mūnggüzini ēstürüp turōquzdi; Bu zat bizni dūxmānlirimizđin wē bizni ēq kēridiōqānlarning kōlidin kutkuzōquqī nījattur. (**aiōn g165**) **72** U xu yol bilēn ata-bowilirimizōqā iltipāt əylāp, Mukāddās əhđīsini əmālgə axurux üqūn, Yəni atimiz Ibrahīmōqā bolōqan kāsīmīni esidā tutup, Bizni dūxmānlirining kōlidin azād kīlip, Barlik künlirimizdə hēqkimđin kōrkmay, Öz əldidā ihlasmānlīk wē hākkāniyīlik bilēn, Hīzmət-ibaditidā bolidiōqan kildi. **76** Əmđi sən, i balam, Hāmimđin Aliy Bolōquqining pəyoqəmbiri dēp atilān; Qūnki sən Rəbning yollirini tēyyarlay üqūn Uning əldidā mangisən. **77** Wəzīpəng uning hālkīgə gunāhlirining kēqürüm kīlinixi arkīlik bolidiōqan nījatnīng hāwērini bildürüxtür; **78** Qūnki Hūdāyimiznīng iqi-baōqrđin urōqup qīkqān xāpkətlər wājđin, Kārangōquluk wē əlüm kēlānggisi iqidā olturōqānlarni yorutux üqūn, Putlirimizni amānlīk yoliōqā baxlay üqūn, Ərxin tang xāpīkī üstimizgə qūxtup yoklđi. **80** Bala bolsa ēsüp, rohā küqləndürüldi. U Israil jāmāitining əldidā namayan kīlinoquqā qēllərdə yaxap kēldi.

2 Əmđi xu künlərdə, [Rim imperatori] Kəysər Awoqustustin barlik hālkīn baj elix üqūn ularning royhəti tizimlānsun dēp pərman qūxti. **2** Tunji kētimlik bu nopus tizimlax Kiriniyus Suriyā əlkisini idarə kīlip turōqan wāktidā elip berilōqanidi. **3** Xuning bilēn hām mā adām nopuskā tizimlinix üqūn öz yurtlirioqā kaytix

kerak boldi. **4** Yūsūpmu Dawut [padixahning] jāmātidin bolōqāqkā, xundaklā uning biwasitə əwladi bolōqāqkā, Galiliyā əlkisidiki Nasarət xāhīridin ayrilip, Yəhūdīyā əlkisidiki, Dawutning yurti Bayt-Ləhām dēgən xāhərgə kētti. **5** Nopuskā tizimlinix üqūn layīkī, bolōqusi ayali Māryāmmu billə bardi. Māryām hāmīlīdar bolup, kōrsiki helilā yooqīnap kəlōqanidi. **6** Wē xundak boldiki, ular Bayt-Ləhəmdə turōqan wāktidā Māryāmning tuōqutining ay-kūni toxup kēldi. **7** Bīraq saraydā ularōqā orun bolmīoqāqkā, Māryām xu yərdə tunji oōqlini tuōqkanda uni zakīlap, eōjildiki oqūroqā yātēküzdi. **8** Xu yərning ətrapidiki bəzi padīqīlar daladā turattī; ular kēqiqə tūnəp, padīsioqā karaytti. **9** Wē māna, Pərwərdigarning bir pərixtsi ularning əldidā turattī; Pərwərdigarning parlak xāripī ularning ətrapini yorutuwətti. Ular intayin bək kōrkup kētti. **10** Bīraq pərixətə ularōqā: — Kōrk mānglar! Qūnki māna, pīltūn hālkqə huxallīk bolidiōqan bir hux hāwərni sūlgə elān kīlimān. **11** Qūnki bīgūn Dawutning xāhīridə silər üqūn bir Kutkuzōquqī tuōquldi. U — Rəb Məsihdur! **12** [Uni] tēpīxinglar [üqūn] xu əlamət boliduki, bowakni zakīlanōqan hāldā bir oqurda yātqan petidə tapisilər, — dēdi. **13** Birdinlā, pərixtingin ətrapidā zor bir top samawī kōxundikilēr pəydā bolup, Hudani mādhīyilāp: **14** «Ərxələdā Hudaōqā xān-xəpərlər bolōqay! Yər yūzidə bolsa u sēyūnidīōqān bēndilīrigə arām-hatirjāmlik bolsun!» dēyixti. **15** Pərixtilər ularđin ayrilip asmanōqā qīkīp ketiwēdi, padīqīlar bir-birigə: — Bayt-Ləhəmgə yol elip, Pərwərdigar bīzgə ukturōqan, əmālgə axurōqan bu ixi kōrtip kēlayli, — dēyixti. **16** Xuning bilēn ular əldirāp xāhərgə bērip, Māryām bilēn Yūsūpnī wē oqurda yātqan bowakni izdēp tapti. **17** Padīqīlar [bowakni] kērgəndin keyin, əzlrīgə uning hākkīdə eytilōqan sēzlərni kēng tərktīwətti. **18** Buni āngliōqānlarning hāmīsī padīqīlarning dēgənlirīgə intayin hāyran kēlixti. **19** Māryām bolsa bu ixlarning hāmīsini kēngligə pūkūp, qongqur oylinip yūratte. **20** Padīqīlar kērgən wē āngliōqānlirining hāmīsī üqūn Hudani uluōqāp, mādhīyā oqūxkān peti kaytixti; barlik ixlər dēl ularōqā hāwərləndürülgəndək bolup qīkqānidi. **21** Bowakni hātənlə kīlix wāktī, yəni sēkkizinqi kūni toxkanda, uningōqā əysa dēp isim kōyuldi. Pərixətə bu isimni u tēhi anīsining baliyatkusidā apiridə bolmaylā kōyōqanidi. **22** Əmđi Musa [pəyoqəmbərgə] qūxūrūlgən qānun boyiqə Yūsūp bilēn Māryāmning paklinix wāktī toxkanda ular balini Pərwərdigarōqā atap tapxurux üqūn Yerusalemoqā elip bardi. **23** (Pərwərdigarning Təwrat qānunidā «Barlik tunji oōjul Pərwərdigarōqā mukāddās mənəsup atilixi kerak» dēp yezilōjīnidək) **24** Wē xundaklā Pərwərdigarning Təwrat qānunidā dēyilgini boyiqə, bir jūp pahtək yaki ikki kəptər baqkisini kurbanlikkā sunux kerak idi. **25** Wē māna xu qaoqlardā, Yerusalemdā Simeon isimlik bir kixi turattī. U hām hākkāniy wē ihlasmān adām bolup, «Israilōqā Təsəlli Bərgūqī»ni intizarlīk bilēn kūtkenidi. Mukāddās Roh uning wujudioqā yar idi. **26** U Mukāddās Rohtin kəlgən wāhīyđin əzining Pərwərdigarning Məsihīni kērmīgūqə əlüm kērməydiōqānlīkīni bilgənidī. **27** U Mukāddās Rohning baxlīxi bilēn ibadəthananing [hoyliliriōqā] kirdi; ata-anisi Təwrat bēkitilgən ədətni bējirix üqūn bowak əysani kēttürüp kīrgəndə, **28** Simeon bowakni kuqīqīōqā

elip, Hudaqqa taxakkür-mədhıyq okup mundaq dedi: — **29** «Əmdi, i Igəm, hazır sezüing boyıqə kulungning bu aləmdin hatırjəmlik bilən ketixigə yol qoyqajsən; **30** Qünki ez kezüm Sening nijatıngni kerdı, **31** Uni barlık həkklər aldıda hazırliqansən; **32** U əllərgə wəhiy bolıdıqan nur, Wə həkling İsrailning xan-xəripıdır!» **33** Balıning ata-anısı bala həkkiyə eytiloqlanıroqqa intayın həyrən kelixti. **34** Simeon ularoqa bəht tiləp, apisi Məryəmgə mundaq dedi: — Mana! Bu bala İsraildiki nuroqun kixilərnıng yikilixi wə nuroqun kixilərnıng kətürölüxi üqün təyinləndi, xundakla kixilər qarxi qikip həkərtləydiqan, [Hudaning] bexarətlik alamiti bolıdu. **35** Xuning bilən nuroqun kixilərnıng kenglidiki qəzərliri axkarilıni — wə bir kiliqmu sening kənglünggə sanjilıdu! **36** Xu yərdə Axir kəbilisidin boloqan Fanulning kizi Anna isimlik heli yaxanoqan bir ayal pəyqəmbərmu bar idi. U kiz waqtıda ərgə təgkəndin keyin uning bilən yəttə yil billə yaxap, **37** andin səksən tət yil tul turoqan idi. U ibadəthana həyililridin qikmay, keqə-kündüz roza tutuxlar wə dualar bilən Hudaqqa ibadət kılattı. **38** U dəl xu pəyttə yetip kelip Pərwərdigarəqa taxakkür eytti, həmde Yerusalemda nijat-hərlikni kütüwatqan barlık halayikqa bala toqrisida sez kildi. **39** [Yüsüp] bilən [Məryəm] Təwratta bekitilgən barlık ixlarnı ada kıləqandın keyin, Galiliyəgə, əz xəhəri Nasarətkə kaytti. **40** Bala bolsa eşüp, dana-aqılanilik bilən tolup, rohta küqləndürildi, Hudaning mehir-xəpkıtimu uning üstidə idi. **41** Uning ata-anısı hər yili «ötüp ketix heyti»da Yerusalemoqa baratti. **42** Əysa on ikki yaxka kirqən yili, ular uni elip, heytnıng aditi boyıqə yənə qikip bardı. **43** Heyt künlirini ötküzgəndin keyin, ular əyigə qarap ketiwatqanda, bala Əysa Yerusalemda kəldi. Ata-anisining bu ixtin hawiri yok idi, **44** bəlki uni səpardax-həmrəhliri bilən billə keliwatıdu, dəp oylap, bir kün yol yürdi. Andin ular uni uruk-tuqkanlari wə dost-buradərliri arisidin izdəxkə baxlıdı; **45** izdəp tapalmay, ular kəynigə yenip Yerusalemoqa berip yənə izdidi. **46** Wə xundak boldiki, üqinqi küni ular uni ibadəthana həyilidə Təwrat ıstazlırining arisida olıturup, ularning təlimlirini anglawatqan həm uların soal sorawatqanın üstidə taptı. **47** Uning sezlırini angliqanlarnıng həmmisi uning qüxənqisigə wə bərgən jawablırioqqa intayın həyrən kelixti. **48** Ata-anısı uni kərüp nəhayiti həyrənəhəs boluxti, uning anısı uninoqqa: — Way balam! Nemixka bizgə xundak muamilə kılding? Atang ikkimiz parakəndə bolup seni izdəp kəldük! — dedi. **49** U ularoqa: — Nemixka meni izdidinglar? Əjəba, mening Atamning ixlridə boluxum kərəklikimni bilməntinglar? — dedi. **50** Lekin ular uning ularoqa eytkinini qüxənmidi. **51** Andin u ular bilən Nasarətkə kaytti wə ularning gepigə izqil boysunatti. Lekin anısı bu ixlarnıng həmmisini kəngligə püküp koydı. **52** Xundak kılıp, Əysa aqılanilik-danalıqə wə kəməttə yetilip, Huda wə kixilər aldıda barəqanseri səyilməktə idi.

3 Rim imperatori Tiberius Kəysərning səltənətinıng on bəxinqi yili, Pontius Pilatus Yəhudiyə əlksining waliysi, Hərod han Galiliyə əlksining həkimi, Hərod hanning inisi Filip han İturiyə wə Trahonitis əlksining həkimi, Lisanyas han Abiliniy əlksining həkimi boləqanda, **2** Hannas həm Kəyafa bax kəhnilik

kiliwatqanda, Hudaning sez-kalami qəldə yaxawatqan Zəkəriyanıng oqlı Yəhyaqqa kəldi. **3** U İordan dəryası wadisidiki barlık rayonlarnı kezip, kixilərgə gunəhləroqqa kəqürüm elip kelidiqan, towa kılıxni bildüridiqan [suoqa] «qəmüldürüx»ni jakaraxni baxlıdı. **4** Huddi Təwratiki Yəxaya pəyqəmbərnıng sezlıri hatiriləngən kısımda pütülgəndək: «Bayawanda towliyoquqi bir kixining: Rəbning yolini təyyarlanglar, Uning yollirini tüz kilinglar! — dəgən əwazi anglandı. **5** Barlık jiloqlar toldurulıdu, Barlık taq-dənglər pəslitilıdu; Əgri-toqay jaylar tüzlinıdu, Ongəqul-dongəqul yərlər təkxi yollar kılınıdu. **6** Xundak kılıp, barlık əz igiliri Hudaning nijatini kərləydiqan bolıdu! — dəp towayıdu». **7** Yəhya əmdi aldıqqa qəmüldürüxni qəbul kiliqqa qikqan top-top halayikqa: — Əy zəhərlik yılan baliliri! Kim silərnı [Hudaning] qüxüx aldıda turoqan qəzəpidin kəqinglar dəp agahlandırdı?! **8** Əmdi towioqqa layik məwilərnı kəltürtinglar! Wə əz iqinglarda: «Bizning atimiz bolsa İbrahımdır!» dəp hiyal əylimənglar; qünki mən xuni silərgə eytip koyayki, Huda İbrahımoqa muxu taxlardinmu pərzəntlərnı yaritip bərləydu. **9** Palta allıqəqan dərəhlərnıng yiltizioqqa təngləp koyuldi; yaxhi məwə bərməydiqan hərəkəndək dərəhlər kesip otka taxlinıdu!» — dedi. **10** [Uning ətrəpioqqa] toplanxan kixilər əmdi uningdin: — Undakta, biz kəndək kiliximiz kərək? — dəp sorıdı. **11** U jawabən: — Ikki qur qəpini bar kixi birini yok kixigə bərsən, yəydiqini bar kiximu xundak kilsən, — dedi. **12** Bəzi bajgırlarmu qəmüldürüxni qəbul kıləqili uning aldıqqa kelip: — Ustaz, biz kəndək kiliyiz? — dəp sorıdı. **13** U ularoqa: — Bəlgiləngəndin artuq baj almənglar, — dedi. **14** Andin bəzi ləxkərlərmu uningdin: — Bizqu, kəndək kiliximiz kərək? — dəp soraxtı. U ularoqa: — Baxkılarnıng pulini zəwanınlıq bilən eliwalmənglar, heqkimgə yaloqandın xikəyət kilmənglar wə ix həkkinglarəqa razi bolunglar, — dedi. **15** Əmdi hək təkəzzalıqta bolup həmməylən kənglidə Yəhya toqırluq «Məsih muxu kiximıdu?» dəp oylaxtı. **16** Yəhya həmməyləngə jawabən: — Mən silərnı dərəkə suoqa qəmüldürümən. Lekin məndin kudrətlik boləqan birsı kelıdu; mən hətta kəxlırining boşquqini yexixkimu layik əməsmən! U silərnı Mükəddəs Rohqa həm otka qəmüldürıdu. **17** Uning sorəuqıqi küriki qəlıda turıdu; u əz haminini topa-saməndin təltəküs təzilaydu, sap buoqdayni əmbəroqa yioqıdu, əmma topa-samənnı eqməş otta kəydürıwetıdu, — dedi. **18** Əmdi xundak kəp baxka nəsihətlər bilən Yəhya hux həwərnı həkqə yətküzdi. **19** [Keyin], həkım Hərod [əgəy] akisining əyalı Hərodiyəni [tartiwaləqanlıq] tıpəyılidin wə xuningdək uning barlık baxka rəzil kilmıxliri üqün Yəhya tərıpidin əyibləngən, **20** Hərod bu barlık rəzillikining üstigə yənə xuni kıldiki, Yəhyani zindanoqa taxlıdı. **21** Xundak boldiki, həmma hək Yəhyadin qəmüldürüxni qəbul kıləqanda, Əysamu qəmüldürüxni qəbul kildi. U dua kiliwatqanda, əsmənlər yerilip, **22** Mükəddəs Roh kəptər siyakıda qüxüp uning üstigə kəndi. Xuning bilən əsməndin: «Sən Mening səyümlük Oqlum, Mən səndin toluq hursənəmən!» dəgən bir əwaz anglandı. **23** Əysa əz [hizmitini] baxlıqanda, ottuzəqa kirip kəloqanıdı. U (həkning nəziridə) Yüsüpnıng oqlı idi; Yüsüp Heliynıng oqlı, **24** Heliy Mattatning oqlı, Mattat Lawiynıng oqlı, Lawiy Məlkiynıng oqlı,

Məlkiy Yannayning oqli, Yannay Yüsüpning oqli, 25 Yüsüp Mattatiyaning oqli, Mattatiya Amosning oqli, Amos Nahumning oqli, Nahum Həslingin oqli, Həsli Naggayning oqli, 26 Naggay Maḥatning oqli, Maḥat Mattatiyaning oqli, Mattatiya Seməyning oqli, Seməy Yüsüpning oqli, Yüsüp Yudanin oqli, 27 Yuda Yoananning oqli, Yoan Resaning oqli, Resa Zərubbabəlnin oqli, Zərubbabə Salatiyəlnin oqli, Salatiyə Neriynin oqli, 28 Neri Məlkiynin oqli, Məlkiy Addining oqli, Addi Kəsamning oqli, Kəsam Elmadamning oqli, Elmadam Erning oqli, 29 Er Yosəning oqli, Yosə Əliezərnin oqli, Əliezar Yorimning oqli, Yorim Mattatning oqli, Mattat Lawiynin oqli, 30 Lawi Simeonning oqli, Simeon Yəhədanin oqli, Yəhəda Yüsüpning oqli, Yüsüp Yoananning oqli, Yoan Əliakimning oqli, 31 Əliakim Meleahning oqli, Meleah Mənnanin oqli, Mənnə Mattatanin oqli, Mattata Natanning oqli, Natan Dawutning oqli, 32 Dawut Yəssəning oqli, Yəssə Obədnin oqli, Obəd Boazning oqli, Boaz Salmonning oqli, Salmon Nahxonning oqli, Nahxon Amminadabnin oqli, 33 Amminadab Aramning oqli, Aram Həzronning oqli, Həzron Pərzənin oqli, Pəraz Yəhədanin oqli, 34 Yəhəda Yakupning oqli, Yakup İshakning oqli, İshak İbrahəminin oqli, İbrahəim Tərahning oqli, Tərah Nahorning oqli, 35 Nahor Serugning oqli, Serug Raəjunin oqli, Raəju Pələgning oqli, Pələg Əbərnin oqli, Əbə Rəlahning oqli, 36 Rəlah Kəinanin oqli, Kəinan Arpaxadnin oqli, Arpaxad Xəmnin oqli, Xəmə Nuhning oqli, Nuh Ləməhning oqli, 37 Ləməh Mətxələhning oqli, Mətxələh Hənohning oqli, Hənoh Yarədnin oqli, Yarəd Maḥaləlilnin oqli, Maḥaləlil Kənanin oqli, 38 Kənan Enoxning oqli, Enox Setning oqli, Set Adəm'atining oqli, Adəm'ata bolsa, Hudaning oqli idi.

4 Andin Əysə Mükəddəs Rohka tolup, İordan dəryasidin kaytip kelip, Roh təripidin qel-bayawano əlip berildi. 2 U u yərdə kırık kün İblis təripidin sinaldi. U bu künlərdə heqnərsə yemidi. Künlər ayaqlaxkanda, uning kərsikə taze aqkanidi. 3 Əmdi İblis uningə: — Sən əgər Hudaning Oqli bolsang, muxu taxka: «Nənoq aylan!» dəp buyruqin — dedi. 4 Əysə uningə jawabən: — [Təwratta]: «İnsan pəkət nən bilənə əməs, bəlki Hudaning hər bir sēzi bilənmu yaxaydu» dəp yeziləjan, — dedi. 5 İblis yənə uni egiz bir taqqa baxlap qikip, bir dəkikə iqdə dunyadiki barlik dələtləni uningə kərsətti. 6 İblis uningə: — Mən bu həkimiyətnin həmmisini wə uningə təwə barlik xənuxəwəktləni sanga təkdīm kilimən; qunki bular mənə tapxurulan, mən uni kimə berixni halisəm, xuningə berimən. 7 Əgər bax qoyup mənə səjdə kilsang, bularning həmmisi seningki bolidu, — dedi. 8 Əysə uningə jawab berip: — [Təwratta]: «Pərwərdigar Hudayingə qila ibadət kil, pəkət Uninglə kullukida bol!» dəp yeziləjan, — dedi. 9 Andin İblis uni Yerusalemoqə əlip bardi wə uni ibadəthaninunin egiz jayioqə turoquzup: — Hudaning Oqli bolsang, əzüngni pəskə taxlap bakkın! 10 Qunki [Təwratta]: «[Huda] Əz pərixtilirigə seni qoqdax həkkidə əmr kilidu»; 11 wə, «Putungning taxka urulup kətməsliki üqün, ular seni kollarida kətürüp yüridu» dəp yeziləjan, — dedi. 12 Əysə uningə: — «[Təwratta]: «Pərwərdigar

Hudayingni sinioquqı bolma!» dəpmu yeziləjan, — dedi. 13 İblis barlik sinaxlarıni ixlitip qikkəndin keyin, uni waqtinqə taxlap ketip kaldı. 14 Əysə Rohning küq-kudriti iqdə Galiliyə əlkisigə kaytip kaldı. Xuning bilən uning həwər-xəhriti ətrəptiki hər bir yurtlaroqə tarkaldı. 15 U ularning sinagoglirida təlim bergili turdi wə ularning uluqlaxlirioqə sazawər boldı. 16 U əzi bekip qong kilinəjan yurti Nasarətkə kelip, xabət küni adəttikidə sinagogkə kirdi wə xundakla [mükəddəs yazmiləni] okuxkə ərə turdi 17 wə Təwrattiki «Yəxaya» dēgən kəsim uningə tapxuruldi. U oram yazmini eqip, munu sēzlər yeziləjan yərnə tepip okudi: 18 — «Pərwərdigarning Rohi mənə wujudumda, Qunki U mənə yoxsullaroqə hux həwərlər yətküzükə məsih kilədi. Tutkunlaroqə azadlikni, Wə korlaroqə kərix xipasini jakarlawkə, Ezilənləni halas kilixkə, Pərwərdigarning xapaət kərsitidəjan yilini jakarlawkə mənə əwətti». 20 U yazmini tūruwetip, sinagogə hizmətqisigə kayturup berip, olturdi. Sinagogə olturəjanlarınin həmmisininin kəzliiri uningə tikilip turattı. 21 U kəpqlikkə: — Mənə bu ayət bugin kuliklinglaroqə anglənoqinida əməlgə axurulmaktə, — dedi. 22 Həmmisi uning yaxhi gepini kilixip, uning əozidin qikiwatkan xapaətlik sēzliirigə həyran kəlixip: — Bu Yüsüpning oqli əməsmu? — deyixti. 23 U ularoqə: — Xühhisizki, silər mənə «əy tewip, əwəwə əzüngni saqayt!» dēgən təmsilni kəltirup, «Həwər tapkinimizdək, Kəpərnaḥum xəhridə nēmə ixlar yüz bərgən bolsa, muxu yərdim, əz yurtungdimu xularni kərsətməmsən?» dəwətilə, — dedi. 24 — Biraq xuni silərgə bərhək eytip koyayki, heqkəndə pəyoqəmbər əz yurti təripidin qəbul kilinəjan əməs. 25 Mən silərgə xu həkikətni əslitiməni, İlyas [pəyoqəmbər]ning waqtida, əsmən udu üq yil əltə ay etilip, dəlxətlək bir kəhətqilik barlik zeminni baskanda, İsraildə nuroqun tul ayallar bar idi; 26 biraq İlyas ularning heqkaysisininin kəxiqə əməs, bəlki Zidonning Zarəfat xəhridiki bir tul ayalning kəxiqə əwətiləgən. 27 Wə [xuningə ohxax], Elisa pəyoqəmbərnin waqtida, İsraildə mahaw kəsiliqə giriptar boləjanlar nuroqun bolsimu, ləkin Suriyəlik Naaməndin baxkə, heqkaysisi saqaytiləjan əməs! — dedi. 28 Sinagogdikilər bu sēzləni anglap, həmmisi kəttik oqəzəpləndi; 29 onridin turuxup, uni xəhərdin həydəp qikip, xu xəhər jaylawkan taqning ləwigə əqikip, tik yərdin taxliwəmkəqı boluxti. 30 Ləkin u ularning arisidin bimalal etup, əz yolioqə qikip kətti. 31 U Galiliyə əlkisininin Kəpərnaḥum dēgən bir xəhriqə quxti, u yərdə xabət künliridə həlkə təlim bəratte. 32 Ular uning təlimigə həyran kəlixti, qunki uning sēzi tolimu nopuzluk idi. 33 Əmdi sinagogə napak jinning rohi qaplawkan bir kixi bolup, [uningdiki jin] kəttik əwəzda: 34 — Əy Nasarətlək Əysə, sening biz bilən nēmə karing?! Bizni yəqətkili kəldingmu? Mən sening kimlikingni biləmən, Hudaning Mükəddəs Boləqədisən! — dəp tolaw kətti. 35 Ləkin Əysə jinəqə tənbiq berip: — Aqzingni yum! Uningdin qik! — dewidi, jin həliki adəmnə halayik otturisida yikitiwetip, uningdin qikip kətti. Ləkin uningə heq zərar yətküzmedi. 36 Həmməylən buningdin kəttik həyran boluxup, bir-birigə: — Bu zadı kəndəq ix! U dərwəqə həkuk wə kudrat bilən napak rohləroqə əmr kilsila, ular qikip ketidikən, — deyixti.

37 Xuning bilan uning hawar-xehriti atraptiki hərbir yurtlarqo tarkaldi. **38** Əysa sinagogtin qikip, Simonning eyiga kirdi. Lekin Simonning keynanisi eqir tər kesili bolup kalojanidi; ular Əysadin uning hajitidin qikixini etündi. **39** U ayalning bexida turup, tərka tənbiħ beriwidi, tər xuan uningdin ketti. U dərħal ornidin turup, ularni kütüxkə baxlidi. **40** Kün petixi bilənla, kixilər ħərhil kesallərgə griptar bolqan yekınliri bolsila, ularni uning aldioğa elip kelixti. U ularqo bir-birlər kolini tərğüzüp, ularni sakaytti. **41** Kixilərgə qaplaħan nuroqun jınlar ulardin qikip: «Sən Hudaning Ooqlı!» dər towlap ketatti. Lekin u ularqo tənbiħ berip, sər kilixioğa yol koymidi; qünkü ular uning Məsiħ ikənlikini bilətti. **42** Kün qikixi bilən, u xəħərdin qikip, pinħan bir jayoğa ketti. Biraħ top-top halayik uni izdər yürətti; ular uni tapħanda aldioğa kelip, uni arimizda kalsun dər ketixidin tosmakqı boluxti. **43** Lekin u ularqo: — Hudaning padixahlıqining hux ħəwirini baxħa xəħə-yezilarojimu yətküzüxüm kerak; qünkü mən dər bu ixħa əwətılğənmən, — dedi. **44** Xuning bilən u Galiliyədiki sinagolarda təlīm berip yürüwardi.

5 Xundak boldiki, u Ginnisarət kəlining boyida turoqanda, halayik Hudaning sez-kalamini anglax üqün uning ətrapioğa olıxip kistilixip turatti. **2** U kəl boyida turoqan ikki kemini kərđi. Belikqılar bolsa kemidin qüxüp, [kıroqakta] torlirini yuyuxuwatatti. **3** U kemilərdin birigə, yəni Simonningkigə qikip, uningdin kemini kıroqaktin səl yıraklıtixni iltimas kildi. Andin u kemidə olturup top-top halayikħa təlīm bərđi. **4** Sezi tügigəndin keyin, u Simonqo: — Kemini qongkurrak yərgə ħaydər berip, beliklarni tutuxħa torliringlarni selinglar, — dedi. **5** Simon uningqo ħawabən: — Ustaz, biz pütün keqıqə japa tartip ħeq nərse tutalmiduk. Biraħ sening sezüing bilən torni salsam salay, dedi. **6** Ular xundak kıliwidi, nuroqun beliklār torqo qüxti; tor səkilüxkə baxlidi. **7** Xuning bilən ular baxħa kemidiki xeriklirini yərdəmgə kelixkə ixarət kixiti. Ular kelip, [beliklarni] ikki kemigə liħ qaqılıwidi, kemilər qəküp ketəy dər qaldı. **8** Simon Petrus bu ixni kərüp, Əysaning tizliri aldidə yikilip: — Məndin yıraklaħqaysən, i Rəb! Qünkü mən gunahkarmən! — dedi. **9** Qünkü bunqə kər belik tutuloqanlıkıdin u wə uningqo ħəmrəħ boləqanlırini ħəyranlık baskanidi. **10** Wə Simonning xerikliri — Zəbədiyning ooqulliri Yakup bilən Yuħannamu ħəm xundak ħəyran kaldi. Əmdi Əysa Simonqo: — Korkmioqin, buningdin keyin sən adəm tutquqi bolisən — dedi. **11** Ular kemilərnı kıroqakħa qikirip, ħəmmə nərsini taxlap koyup, uningqo əgixip mangdi. **12** Xundak boldiki, u xəħər-yezilarning biridə boləqanda, mana xu yərdə, pütün bədinini mahaw besip kətkən bir adəm bər idi; u əysani kərüpla uning ayioqoğa əzini etip uningdin: — Təksir, əgər sən halisang, meni sakaytip pak kılayəsən! — dər yalwurdı. **13** Əysa kolini sozup uningqo tərğüzüp turup: — Halaymən, paklanoqin! — dewidi, bu adəmning mahaw kesili dərħal uningdin ketti. **14** Əysa uningqo: — ħazir bu ixni ħeqkimə eytma, bəlki udul berip ħəħinoğa əzüngni kərsitip, ularda bir guwahlık bolux üqün, Musa bu ixta əmr kıloqandak əzüngning sakaytiləjining üqün bir [qurbanlıkni] sunəqin, — dedi. **15** Lekin u toqrisidiki

ħawər teħimu tarkilip pur kətti; xuning bilən top-top ħəlk uning səzini anglax wə əz aqırık-kesəllirini sakaytixi üqün uning aldioğa yioqilip kelatti. **16** ħəlbuki, u pat-pat ulardin qekinip qellük yərlərgə berip dua kılattı. **17** Xu künlarning biridə xundak boldiki, u təlīm beriwatħanda, yenidə Pərisiyələr wə Təwrat əħliliri olturatti. Ular Galiliya, Yəħudiya əlkilirining ħərqaysi yeza-kıxlaqliri wə Yerusalemdin kəlgəndi. Pərwədgərnəng kesəllərnı sakaytix küq-kudriti uningqo yar boldı. **18** Xu pəytə, mana birkanqə kixi zəmbilgə yatħuzuloqan bir paləqni kətürüp kəldi. Ular uni uning aldioğa əkırıxkə intilixti. **19** Biraħ adəmlərnəng tolılıqidin kesəlni əkırıxkə amal tapalmay, ular əzgizgə elip qikip, əgzidiki kaħıxlarnı eqip, kesəlni əynəng iqigə zəmbilda yatħan ħalda halayikning otturisiqoğa, Əysaning aldioğa qüxürdi. **20** U ularning ixənqini kərüp [paləqqa]: — Buradər, gunahlıing qəqürüm kılindi! — dedi. **21** Təwrat ustazliri bilən Pərisiyələr kəngilliridə: — Bundak kupurluk səzligən bu adəm kimdur?! Hudadin baxħa gunahlırnı qəqürəlaydıqan kim bər? — dər oylaxti. **22** Biraħ Əysa ularning kənglidə əyib izdəxlirini bilip yetip, ħawabən: — Silər kəngliqlarda nemixħa əyib izdəysilər? **23** «Gunahlıing qəqürüm kılindi!» deyix asanmu yaki «Ornungdin tur, mang!» deyixmu? **24** Əmma ħazir silərnəng İnsan'ooqlining yər yüzidə gunahlırnı qəqürüm kılix ħoquqioğa igə ikənlikini bilixinglar üqün, — U paləq kesəlgə: — Sanga eytayki, ornungdin tur, ornungni yioqıxturup əyüingə qayt! — dər buyrudi. **25** ħəlikı adəm dərħal ularning aldidə ornidin dər turup, əzi yatħan zəmbilni elip, Hudani uluoqlioqiniqə əyigə qaytti. **26** ħəmməylərnı dəħxətlik ħəyranlık bastı; ular Hudani uluoqlıxip, korkunqə qəmgən ħalda: — Biz bügün tilsimat ixlarnı kərduk! — deyixti. **27** Bu ixlardin keyin, u yoloğa qikip, Lawiy isimlik bir bajgırnı kərđi. U baj yioqıdıqan orunda olturatti. U uningqo: — Manga əgəkin! — dedi. **28** U ornidin turup, ħəmmini taxlap, uningqo əgəxti. **29** Lawiy əyidə uningqo katta bir ziyapət bərđi. Ular bilən zor bir top bajgırlar wə baxkılarmu xu yərdə ħəmdastihan boləqanidi. **30** Biraħ Pərisiyələr wə ularning ekimidiki Təwrat ustazliri oqudungxup uning muħlisliroğa: — Silər nemixħa bajgır wə gunahkarlar bilən bər dastihanda yəp-iqıp olturısılər?! — dər aqırınıxtı. **31** Əysa ularqo ħawabən: — Saqlam adəmlər əməs, bəlki kesəl adəmlər tewipħa moħtajdır. **32** Mən ħəkkaniylarnı əməs, bəlki gunahkarlarnı towioğa qaqıroqlı kəldim, — dedi. **33** Andin ular uningdin: — Nemixħa Yəħyaning muħlisliri daim roza tutup dua-tilawat kılıdu, Pərisiyələrnəng muħlislirozu xundak kılıdu, lekin sening muħlislıing yəp-iqıpla yürıdıqul! — dər soraxti. **34** U ularqo: — Toyı boluwatħan yigıt toyda toy məħmanlırı bilən ħəmdastihan olturoqan qaoqda ularni roza tutkuzaləmsilər? **35** Əmma xu künlər keliduki, yigıt ulardin elip ketilidu, ular xu künlərdə roza tutidu. **36** U ularqo bər təmsilmu kəltürdi: — ħeqkim yengi kəngləktin yırtip, uni kəna kəngləkkə yamak kılmaydu. Undak kılsa, yengi kəngləknimu yırtħan bolidu, xundakla yengidin aloqan yamakmu kəna kəngləkkə mas kəlməydu. **37** Xuningdək, ħeqkim yengi xarabni kəna tulumlarqo qaqılımaydu. Undak kılsa, yengi xarabning [kəpüxi bilən] tulumlar yerilidu-də,

xarabmu tøkülüp ketidu; tulumlarmu kardin qıqıdu. **38** Xunga yengi xarab yengi tulumlaroşa qaşılınıx kerək, xundakta ikkilisi saklinip kalıdu. **39** Uning üstiga, heqkim kona xarabtin keyin yenisini iqxni halimaydu, qünki u: «Boldi, konisi yaxhi!» daydu.

6 İkkinçi «muhiim xabat küni», u buoqdaylıqlardin eüüp ketiwatatti. Uning muhlisliri baxaklarni üzüwelip, alıqınıda uwulap yawatatatti. **2** Lekin buni kergən bəzi Pərisiylər ularoşa: — Silər nemixka xabat küni Təwratta qəkləngən ixni kılisilər? — deyixti. **3** Əysa ularoşa jawabən: — Silər hətta Dawut [pəyoqəmbər] wə uning həmrəhlirining aq kəloqanda nemə kıləjanlıqını [mukəddəs yazmılardin] okumiənanmusilər? **4** Demək, u Hudaning öyigə kirip, [Hudaəşa] atəlojan, [Təwratta] kaşınlardin baxka hərəkəndək adəmming yeyexi qəkləngən «təkdım nanlar»ni [sorap] elip yegən wə həmrəhlirioşımı bərgən — dəp jawab bardı. **5** Ahirida u ularoşa: — İnsan'oqlı xabat küningimü İgisidur, — dedi. **6** Yənə bir xabat küni xundək boldiki, u sinagogka kirip təlim beriwatatti. Sinagogta ong kəli yigiləp kətkən bir adəm bar idi. **7** Əmdi Təwrat ustazlırı bılən Pərisiylər uning üstidin ərz kıləqudək bırrə ixni izdəp tapaylı dəp, uning xabat künimü kəsəl sakaytıdiojan-sakaytmaydıəjanlıqını paylap yürüxətti. **8** Bırək Əysa ularning kənglidikini bilip, kəli yigiləp kətkən adəmgə: — Örnungdin tur, otturiəşa qıqkın! — dewidi, həliki adəm örnidin kəpup xu yərdə turdı. **9** Andin Əysa ularoşa: — Silərdin sorap bəqayqu, Təwratka uyəqən boləqını xabat küni yaxhilik kılıxmu, yaki yamanlık kılıxmu? Janni kətküzuxmu yaki janoşa zəmin boluxmu? — dəp sorıdı. **10** Ətrəpidikilərnıng həmmisigə nəzər saləqəndin keyin, u həliki adəmgə: — Qəlungni uzat, — dedi. U xundək kılıxi bılənla kəli əsligə kəltürölüp ikkinçi kəliəşa ohxax boldı. **11** Lekin ular əşəzəptin həxini yəkitip, Əysəşə kəndək takəbil turux təəşisida məşliətlıxıxka baxlıdı. **12** Xu künlərdə xundək boldiki, u dua kılıxka təəşka qıktı wə u yərdə Hudaəşa kəqıqə dua kıldı. **13** Tang atkənda, muhlislirini aldioşa qəkirip, ularning iqidin on ikkiylənni tallap, ularni rosul dəp atıdı. **14** Ular: Simon (Əysa uni Petrus dəpmu atiojan) wə uning inisi Andiriyaş; Yəqup wə Yuhəna, Filip wə Bartolomay, **15** Matta wə Tomas, Alfayning oqlı Yəqup wə millətpərwər dəp atəlojan Simon, **16** Yəqupning oqlı Yəhuda İxkariəwtlar idi. **17** Əysa [rosulliri] bılən təəşdin qıxup, bırl tüzənglikta turattı. Xu yərdə nuroşun muhlisliri həmdə pütkül Yəhudiəş əlkisidin wə Yerusəlemdin, Tur wə Zidon xəhərlirigə kəraydiojan dəngiz boyıdiki yurtlardin top-top kixilər yəşioylixtı. Ular uning təlimlirini anglax wə kəsəllirigə xıpalıx izdəx üqün kəlgəndi. **18** Napək rəhlərdin əzəblənojanlarmu xıpalıx tepixti. **19** Bu top-top adəmlərnıng həmmisi kəllirini uningəşə təgküzüwelıxka intilətti; qünki kük-qudrət uning wujudidin qikip ularning həmmisigə xıpalıx beriwatatti. **20** Xuning bılən u bəxini kətürüp muhlislirioşa qərap mundək dedi: — «Mubərək, əy yəksullar! Qünki Hudaning padıxəhlikı silərnıngkidur. **21** Mubərək, əy həzır aq kəlojanlar! Qünki silər tölük toyunisilər. Mubərək, əy yəşioławatkanlar! Qünki kılıdiojan bolisilər. **22** Kixilər

İnsan'oqlıning wəjidin silərdin nəprətlənsə, silərnı əzlıridin qətkə kəksə, silərgə təhmət-həqərət kılśa, nāmınglarnı rəzil dəp kəroşısa, silərgə mubərək! **23** Xu küni xadlinip təntənə kılıp səkrənglar. Qünki mənə, ərxə təboləjan in'əminglar zordur. Qünki ularning atəbowiliri [burunkı] pəyoqəmbərlərgimü ohxax ıxlarnı kıləjan. **24** — Lekin həlinglarəşa wəy, əy baylar! Qünki silər allıkaqan rəhət-pəraqıtinglarəşa igə boldunglar! **25** Həlinglarəşa wəy, əy kərnı toyunojanlar! Qünki silər aq kəlisilər. Həlinglarəşa wəy, əy külləwatkanlar! Qünki həza tutup yioşlaysilər. **26** Həmməylən silərnı yaxhi dēgəndə, həlinglarəşa wəy! Qünki ularning atəbowilirimü [burunkı] sahta pəyoqəmbərlərgə xundək kıləjan». **27** — Bırək mənə kələk saləjan silərgə xuni eytip kəyayki, dūxmənłirınglarəşa məhır-muəhəbbət kərsitinglar; silərgə əq boləjanlarəşa yaxhilik kilinglar. **28** Silərnı kəroşiojanlarəşa bəht tilənglar; silərgə yaman muamilidə boləjanlarəşımı dua kilinglar. **29** Bırsi məngzinggə ursa, ikkinçi məngzingnimü tutup bər; bırsi qəpıningni elıwalımən dəsə, kənglikıngnimü ayımay bərgin. **30** Bırsi səndin bırmənə tilısa, uningəşə bərgin. Bırsi sening bırrə nərsəngni elip kətsə, uni kəyturup bərixni sorıma. **31** Bəxkılərnıng əzünglarəşa kəndək muamilə kılıxini ümid kılənglar, silərmü ularəşa xundək muamilə kilinglar. **32** Əgər silər əzünglarnı yaxhi kərgənlərgilə məhır-muəhəbbət kərsətsənglar, undəkda silərdə nemə xəpəət bolsun? Qünki hətta gunəhkarlarmu əzini yaxhi kərgənlərgə məhır-muəhəbbət kərsıtdıəu. **33** Əgər silər əzünglarəşa yaxhilik kıləjanlarəşilə yaxhilik kılənglar, undəkda silərdə nemə xəpəət bolsun? Qünki hətta gunəhkarlarmu xundək kılıdioşu! **34** Əgər silər kərzni «qəqum kəyturup bəridu» dəp oylıəjanlarəşa bərsənglar, undəkda silərdə nemə xəpəət bolsun? Qünki hətta gunəhkarlarmu əynən kəyturup alimiz dəp bəxka gunəhkarlarəşa kərz bəridıəu! **35** Lekin silər bəlsənglar, dūxmıninglarəşımı məhır-muəhəbbət kərsitinglar, yaxhilik kilinglar, bəxkıləroşa ətnə bəringlar wə «Ular bızgə bərmənə kəyturıdu» dəp oylımənglar. Xu qəəda, in'əminglar zor bolıdu wə silər Həmmidin Aliy Boləquqıning pərzəntlırı bolisilər. Qünki u tuzkorlarəşa wə rəzilərgimü məhribanlık kılıdı. **36** Atənglar məhriban boləjınidək silərmü məhriban bolunglar. **37** — Bəxkılərnıng üstidin həküm kılıp yürmənglar. Bolmısa, silər [Hudaning] həkümigə uqraysilər. Bəxkılərnı gunəhka bəkitmənglar wə silərmü gunəhka bəkitilməysilər. Bəxkılərnı kəqürünglar wə silərmü kəqürüm kılınısılar. **38** Bəringlar wə silərgimü bəridıu — hətta qəng əlqıgıqəlik qıngdəp, silkip təlduruluş üstidin təxip qıxkıkəd dərijidə kəynunglarəşa təküp bəridıu. Silər bəxkıləroşa kəndək əlqəm bılən əlqəp bərsənglar, silərgimü xundək əlqəm bılən əlqəp bəridıu. **39** Andin u ularəşa təmsil eytip mundək dedi: — Kərioşu kərioşımı yətiləp mənəlamdu? Undək kılśa, hər ikkisi rəəkkə qıxup kətməmdu? **40** Muhlis ustazidin üstün turmaydu; ləkin takəmallaxturuləqını ustazıəşa ohxax bolıdu. **41** Əmdi nemə üqün buradıringning kəzıdiki kılını kərup, əz kəzüngdiki limni bəykıyalmasən? **42** Sən kəndəkmü əz kəzüngdə turojan limni kərməy turup buradıringəşə: «Kəni, kəzüngdiki kılını eliwətəy!»

deyäläysən?! Əy sahtipəz! Awwal özüngning közidiki limni eliwat, andin enik körüp, buradiringning közidiki kilni eliwetäläysən. **43** Qünki heqkandak yaxhi dərəh yaman mewə bərmaydu, heqkandak yaman dərəhmu yaxhi mewə bərmaydu. **44** Hərkandak dərəhni bərgən mewisidin pərk ətkili bolidu. Qünki tikəndin ənjürni üzgili bolmas, yantəktin üzüm üzgili bolmas. **45** Yaxhi adam kəlbidiki yaxhilik həzinsidin yaxhilik qikiridu; rəzil adam kəlbidiki rəzillik həzinsidin rəzillikni qikiridu. Qünki kəlb nemigə tolduruloqan bolsa, eoizdin xu qikidu. **46** — Silər nemixka meni «Rəb! Rəb!» dāysilər-yu, birak silərgə eytkanlirimōja əməl kilmaysilər? **47** Əmisə, mening aldimōja kelip, səzlimni anglap əməl kiloqan hərkimning kimgə ohxiqanlikini silərgə kərsitip berəy. **48** U huddi qongkur kolap, ulini qoram taxning üstigə selip ey saloqan kixigə ohxaydu. Kəlkün kəlgəndə, su ekimi u əyning üstigə zərb bilən uruloqini bilən, uni midir-sidir kılalmedi, qünki u puhta selinoqan. **49** Lekin səzlimrini anglap turup, əməl kilmaydioqan kixi bolsa, kuruk yərning üstigə ulsüz ey saloqan kixigə ohxaydu. [Kəlkün] ekimi xu əyning üstigə uruluxi bilən u erülüp kətti; uning erülüxi intayin dəhxətlik boldi!

7 Əysa kəpqulikkə bu səzlərninğ həmmisini kilip bolojandin keyin, Kəpərnahum xəhriğə [kayta] kirdi. **2** U yərdə məlum bir yüzbexining ətiwarlik kuli eoqir kesəl bolup, səkratta yatattı. **3** Yüzbexi Əysaning həwirini anglap, birnaqqə Yəhudi yaksəkalni uning yenioqə berip, uning kelip kulinı kutkuzuxi üqün etünixkə əwətti. **4** Ular Əysaning aldioqə kəlgəndə uningōja: — Bu ixni tiligüqi bolsa, tilikini ijabət kilixingizōja həqikətan ərzydioqan adam. **5** Qünki u bizning [Yəhudi] elimizni yaxhi kəridu wə hətta biz üqün bir sinagogmu selip bərdi, — dəp jiddiy kiyapəttə etünixti. **6** Əysa ular bilən billə bardı. Biraq əyigə az qəloqanda, yüzbexi Əysaning aldioqə birnaqqə dostini əwətip uningōja mundaq dəgtüzdı: — «Təksir, əzliniri awarə kılmisila, əzlinirining torusumning astioqə kelixlirigə ərziməymən. **7** Xunga özümnimu silining aldirioqə berixka layik həsablimidim. Sili pəkət bir eoqiz səz kilip koysila, kulum səkiyip ketidu. **8** Qünki mənnu bəxə birsininğ həkukı astidiki adəmmən, qol astimdimu ləxkərlirim bar. Birigə bar desəm baridu, birigə kəl desəm, kelidu; kulumōja bu ixni kıl desəm, u xu ixni kılidu». **9** Əysa bu gəpni anglap [yüzbexioqə] təajjübləndi. U burulup kəynigə əgəxkən halayikkə: Dərwəka, hətta İsraildimu bundak zor ixəqni tapalmioqanidim! — dedi. **10** Yüzbexi əwətkən kixilər kaytip baroqanda, kesəl boləqan kulning səllimaza səkayəqanlikini kərdi. **11** Bu ixtin keyin u Nain dəgən bir xəhərgə bardı. Uning muhlisli ri wə yəne top-top kixilər uningōja əgixip mangdi. **12** U xəhər kəwukioqə yekinlaxkanda, mana kixilər jinaza kəttürüp qikiwatkanidi. Ölgüqi əsisining yəkkə-yeganə oolı idi, uning üstigə anisi tul ayal idi. Xəhərdin qong bir top adəm ayaloqə həmərah bolup qikkənidi. **13** Rəb uni kərup, uningōja iqini əopritip: — Yioqlimioqin, — dedi. **14** Xuning bilən u etüp, tawutka kolini təgküzıwidi, tawut kətürənlər tohtidi. U: — Yigit, sanga eytimən, oyoqan! — dedi. **15** Ölgüqi bolsa ruslinip tik olturdi wə gəp kilixka baxlıdi. [Əysa] uni anisioqə tapxurup bərdi. **16** Həmməylənni qorkunq besip, ular Hudani

uluqolap: — «Arimizda uluq bir pəyoqəmbər turoquzuldı!» wə «Huda Əz həlkini yoklap kəldi!» — deyixti. **17** Uning toqrisidiki bu həwər pütün Yəhudiya zemini wə ətrapniki rayonlarōja tərki lip kətti. **18** Yəhyaning muhlisli ri əmdi bu barlik ixlarning həwirini uningōja yətküzdi. Yəhya muhlisli ridin ikkiylənni əzigə qəkirip, **19** Ular ni Əysaning aldioqə əwətip: «Kəlix i mukərrər zat əzüngmu, yaki bəxka birsini kütüximiz kerəkmü?» dəp sorap kəlixkə əwətti. **20** Ular Əysaning aldioqə berip: — Qəməldürgüqi Yəhya bizni səndin: «Kəlix i mukərrər zat əzüngmu, yaki bəxka birsini kütüximiz kerəkmü?» — dəp sorap kəlixkə yeningōja əwətti — dedi. **21** Dəl xu wəqıttə [Əysa] əopri k-siləq wə kesəl-wəba bəskən wə yaman rohlər qaplxəqan nuroqun kixilənni səkaytti wə nuroqun kərioqulənni kəridioqan kildi. **22** Xuning bilən u [Yəhyaning muhlisli riōja]: — Silər kaytip berip, Yəhyaōja əz anglioqan wə kərgənliringle toqruluk həwər yətküzüp — «Korlar kəraləydioqan wə tokurlar mangelaydioqan boldi, mahaw kesili boləqanlar səkaytildi, gaslar angliyalaydioqan boldi, əlgənlərmu tirildürüldi wə kəmbəqəllərgə hux həwər jakarlandi» — dəp eytinglar. **23** [Uningōja yənə]: «Məndin gumanlanmay putlixip kətmigan kixi bolsa bəhtliktur!» dəp koyunglar, — dedi. **24** Yəhyaning əqliliri kətkəndin keyin, u top-top adəmlərgə Yəhya toqruluk səz eqip: — «Silər [burun Yəhyani izdəp] qəlgə barəjninglərdə, zadi nemini kərgili bardinglar? Xamalda yəlpünüp turoqan komuxnimu? **25** Yaki esil kiyim kiyəqan bir ərbəbnimu? Mana, esil kiyimlənni kiygən, əyx-ixrət iqidə yaxaydioqanlar padixəhlarning ordiliridin tepliduqu!» **26** Əmdi silər nemə kərgili bardinglar? Bir pəyoqəmbərnimu? Durus, əmma mən xuni silərgə eytip koyayki, [bu bolsa] pəyoqəmbərdinmu üstün bir boləquydur. **27** Qünki [mukəddəs yazmildiki]: — «Mana, yüz aldingōja əlqimni əwətimən; U sening aldingdə yolungni təyyarlaydu» — dəp yezilioqan səz mana dəl uning toqrisida yezilioqandur. **28** Qünki mən silərgə xuni eytip koyayki, ayallardin tuquloqanlar arisida Yəhyadinmu uluqi yok; əmma Hudaning padixəhlikidiki əng kikiq boləjinimu uningdin uluq turidu **29** [əmdi [Yəhyani] anglioqan pukralər, hətta bajgırlarmu Hudaning yolini toqra dəp Yəhyaning qəməldürüxi bilən qəməldürülgənidi. **30** Lekin Pərisiylər wə Təwərxunəslər Yəhyaning qəməldürüxinı qəbul kilmay, Hudaning əzli rigə boləqan məksət-iradisini qətkə kəkkənidi. **31** Lekin bu zamanning kixilirini zadi kimlərgə ohxıyt? Ular kimlərgə ohxaydu? **32** Ular huddi rəstə-bazarladə olturuweli p, bir-birigə: «Biz silərgə sunay qeli p bərsəkmü, ussul oynimidingle», «Matəm padisigə qeli p bərsəkmü, yioqə-zar kilmidingle» dəp [kəxkaydioqan tuturuksiz] balilarōja ohxaydu. **33** Qünki Qəməldürgüqi Yəhya kelip ziyapəttə olturmeytti, [xərab] iqmaytti. Xuning bilən silər: «Uningōja jin qaplixıptu» deyixisilər. **34** İnsan'oolı bolsa kelip həmə yəydu həmə iqudu wə mana silər: «Taza bir toymas wə məyhor ikən. U bajgırlər wə gənəhkarlarınğ dostidur» deyixisilər. **35** Lekin danalix bolsa əzining barlik pərzəntiləri arkiqil durus dəp tonulidu». **36** Pərisiylərdin biri uningdin eyümdə məhman bolingiz dəp etündi. Əmdi u Pərisiyninğ əyigə kirip dastihanda olturdi. **37**

Wə mana, u xəhərdə buzuk dəp tonuloqan bir ayal əysanib bu Pərisiynin əyidə dastihanda olturoqanlikini anglap, ak baxtexidin yasalooqan bir kutida murmækki elip kaldi. **38** U yioqlioqan peti uning kəynidə, putioqə yekın turup, kəz yaxliri kilip, putlirini həl kiliwətti; andin qaqiliri bilən uning putlirini ertip kurutti həm putlirini tohtimay səyüp, üstigə ətir sürdi. **39** Əmdi uni qəkirioqan Pərisiy bu ixni kərtüp, iqidə: «Bu adəm rast pəyoqəmbər bolooqan bolsa, əzığə tegiwatqan bu ayalning kim wə kəndək ikənlikini bilətti. Qünki u bir buzuk!» dəp oyildi. **40** Xuning bilən əysa uningəyə jawabən: — Simon, sanga dəydioqan bir gepim bar, — dedi. — Eytinq, ustaz, — dedi Simon. **41** — Ikki adəm məlum bir kərz igisigə kərzdar ikən. Biri bəx yüz kümüx dinaroqə, yənə biri bolsa əllik kümüx dinaroqə kərzdar ikən. **42** Ləkin hər ikkisinin kərzni kəyturoqlı heqnərsisi bolmioqəqə, kərz igisi məhribanlik kilip hər ikkisinin kərzini kəqürüm kiptu. Seningəy, ularning kərsisi uni bəkrək səyidu? — dəp soridi əysa. **43** Simon jawabən: — Meningəy, [kərz] kəprək kəqürüm kilinoqan kixi, — dedi. — Tooqra həküm kilding, — dedi əysa. **44** Andin həlikə ayaloqə burulup, Simonəy: — Bu ayalni kərdümqə? Mən əyüggə kirginim bilən, sən putlirimni yuyuxxa su bərmigəniding; ləkin u kəz yexi bilən putlirimni yudi wə qeqi bilən ertip kurutti. **45** Sən meni salam berip səymiding; ləkin u mən kərgəndin tartip putlirimni səyüxtin tohtimidi. **46** Sən bəximəqimu may sürkimiganiding; biraq u mening putliriməyə murmækkini sürkəp koydi. **47** Xunga xuni sanga eytip koyayki, uning nuroqun gunəhliri kəqürüm kilindi. Qünki mana, uning kərsətkən məhır-muəbbiti qongkur əməsmu? Əmma kəqürümi az bolooqlarning məhır-muəbbətni kərsətitiximu az bolidu, — dedi. **48** Andin u ayaloqə: — Gunəhliring kəqürüm kilindi, — dedi. **49** Ular bilən həmdastihan olturoqlar kənglidə: «Kixilərnin gunəhlirininimu kəqürüm kiləyqə bu adəm zadi kimdu?» deyixti. **50** əysa həlikə ayaloqə: — Etikəding seni kütquzdi; aman-hatirjemlik bilən kəytkin! — dedi.

8 Keyin, [əysa] xu yurtlarni kezip, xəhərmux-xəhər, yezimu-yeza Hudaning padixahlikining hux hawirini elan kilip jakarlıdi; on ikkiylənmə uning bilən birgə bardi. **2** Uning bilən billə barəqlərdin yənə yaman rohlərdin wə əqrək-siləklərdin sakaytiləqan bəzi ayallarmu bar idi; ularning arisida əzidin yəttə jin həydəp qikirioqan Məryəm (Magdallik dəp ataloqan), **3** Herod [han]ning saray oqojidari Huzaning ayali Yoanna, Suzanna wə baxkə nuroqun ayallarmu bar idi. Bular əz mal-mülükliri bilən u [wə uning muhlisirlirining] həjətliridin qikətti. **4** Qong bir top adəmlər yioqlioqanda, xundakla hərəkəsi xəhərlərdin kixilərnin yenioqə kəlgəndə, u ularəyə bir təmsil səzləp bardi: **5** — «Uruk qəqquqi uruk qəqkili [etizoqə] qikiptu. Uruk qəqkəndə, uruklərdin bəziliri qioqir yol üstigə qüxüp, dəsəsilip ketiptu wə əsməndiki uqar-kənatlar kəlip ularni yəp ketiptu. **6** Baxkə bəziliri təxlik yərgə qüxüptu. Yərdə nəmlik bolmioqəqə, ünüp qikkinini bilən kurup ketiptu. **7** Baxkə bəziliri tikənlərnin arisioqə qüxüptu, tikənlər maysilar bilən təng əsüp maysilarni boquwəptu. **8** Baxkə bəziliri bolsa yaxhi tuprakqə qüxüptu. Üngəndin keyin, yüz həssə həsul bəriptu». Bularni degəndin

keyin u yukiri awaz bilən: — Angliqudək kuliq barlar buni anglisun! dəp towlıdi. **9** Keyin uning muhlisirliri uningdin: — Bu təmsilning mənisini nemə? — dəp soridi. **10** U ularəyə mundaq dedi: — Hudaning padixahlikining sirlirini bilix silərgə nesip kilindi. Biraq bu ixlar qəloqan baxkilarəyə təmsillər bilənla eytilidu. Məksiti xuki, «Ular kərisimu kərməydu, anglisimu qüxənməydu». **11** Əmdi təmsilning mənisini mundaq: — Uruk bolsa, Hudaning səz-kalamidur. **12** Qioqir yol boyidikilərlər bolsa muxular: Ular səz-kalamni anglaydu; ləkin İblis kəlip, ularning ixinip kütquzuluxining əldini elixi üqün ularning kəlbidiki səzni elip ketidu. **13** Təxlik yərgə qüxkən uruklar səz-kalamni angloqan həman huxəllik bilən qəbul kילוqlarəyə təmsil kilinoqan. Ularəyə yiltiz bolmioqəqə, pəkət bir məhəl ixinip, andin sinək-müxküllük wəktə kəlgəndə, [etikədtin] tēyilip ketidu. **14** Tikənlikə qüxkən uruklar bolsa xundək adəmlərnə kərsətkənki, səzni angloqan bolisimu, yoloqə qikqəndin keyin bu pəniy həyətətki əndixilər, baylıqlar wə hələwətlərnin əziqturuxliri bilən boşulup, uruk pıxməy həsul bərməydu. **15** Ləkin yaxhi tuprakqə qeqiloqan uruklar bolsa — səz-kalamni anglap, səmimiyy wə yaxhi kəlbə bilən uni tutidioqlarni kərsətidu; bundək adəmlər səwrəqlənlə bilən həsul bəridu. **16** Həqkim qiraqni yekip koyup üstigə idixni kəmtürüp koymas yaki kəriwət əstioqə turoquzmas, bəlkə qiraqdaning üstigə koyidu; buning bilən əygə kirgənlər yoruklənə kəridu. **17** Qünki yoxuruloqan həqkəndək ix axkarılanmay kəlməydu, wə həqkəndək məhpiy ix ayan bolmay, yoruklukqə qikmay kəlməydu. **18** Xuning üqün, anglixinglərnin qəndək ikənlikigə kəngül koyunglar! Qünki kimdə bar bolsa, uningəyə təhimu kəp bərilidu; əmma kimdə yox bolsa, həttə bar dəp həsəbliqininimu uningdin məhrum kilinidu. **19** Əmdi uning ənisini wə iniliri uning bilən kərtüxkili kəldi. Ləkin adəm nuroqun bolioqəqə, yenioqə kəlməmişidi. **20** Xuning bilən birsi uningəy: — Aningiz wə iniliringiz siz bilən kərtüximiz dəp, sirtta turidu, — dedi. **21** Ləkin u jawabən: — Mening anam wə aka-uka kərinədxilərim bolsa Hudaning səzini anglap, uningəyə əməl kילוqlardur, dedi. **22** Wə xundək boldiki, xu künlərdin biri, u muhlisirliri bilən bir kəmigə qüxüp, ularəyə: — Kəlninq u kətioqə barayli, — dedi. Xuning bilən ular yoloqə qikti. **23** Kəmə kətiwətkəndə u uykuəyə kətkənidi. Kəlgə tuyuksiz qara boran kəlip, kəmigə su toxup ketip, ular həwptə kəldi. **24** Muhlislar kəlip uni oyoqitip: — Ustaz, ustaz, tūgixidioqan bolduk! — dedi. Ləkin u ornidin turup, boranəyə wə dəwaləloqan dolkunlarəyə tənbilə bardi; həmmisi tohtap, tinq boldi. **25** U muhlisirlirioqə karap: — İxənginglər nəgə kətti? — dedi. Ular həm kərkuxup, həm bəkmə həyran bolup, bir-birigə: — Bu adəm zadi kimdu, buyruk kilsə, həttə xəmallar wə dolkunlarmu uningəyə boysunidikən-həl! — dəp kətxiti. **26** Xuning bilən ular Galliyəning udəlidiki Gərsəliklərnin yurtioqə yetip bardi. **27** U kירוqəqə qikixi bilənla, uzundin bəri jinlər qəpləxkən, xəhərdin kəlgən məlum adəm uning əldioqə kəldi. Bu adəm kiyim kiyməy, həq əydə turmay, gərlər arisida yaxaytti. **28** Ləkin u əysani kəriplə wərkəp, uning ayioqioqə yikilip kəttik awaz bilən: — Həmmidin Aliy Hudaning Oqlı əysa, sening mən bilən nemə kəring! Səndin etünimənki,

meni qiyinima! — dēp toʻwlap kētti. **29** Qūnki Əysa napak roʻhning uningdin qikixini buyruwatatti (qūnki jin nuroqun ketim uni tutuwalojanidi; u qaoqlarda kixilar uning put-qollarini kixan-zanjirlar bilən baqlap uni kəmap qoyojan bolsimu, u zanjirlarni ũzũp qeqip qikkan wə jin tərīpidin qel-bayawanlaroʻja hāydiwetilgənidi). **30** Əysa bu adəmdin: — Isming nēmə? — dēp soriwidi, u: — Ismim «Koxun», — dedi. Qūnki nuroqun jinlar uning iqigə kirip qaplixiwalojanidi. **31** Əmdi ular Əysadin əzlrini tegi yok hangoʻja kətkŭzməslīkini etŭnŭp yalwurdi. **(Abyssos gl2)** **32** Xu yərdə taoʻq baqorida qong bir top tongguz padisi ozukliniwatatti. Jinlar Əysaoʻja yalwup, tongguzlarning tenigə kirixkə iʻjazət berixini etŭndi. U ularoʻja iʻjazət bərdi. **33** Jinlar xu adəmdin qikip, tongguzlarning tenigə kiriwaldi; xuning bilən pŭtkŭl tongguz padisi tik yardin etilip qŭxŭp, kəlgə oʻraq bəldi. **34** Tongguzlarni baqqŭqilarmu bu wəkəni kərip u yərdin qeqip, xəhər-yezilarda bu həwəni tarkatti. **35** Halayik zadi nēmə ix bolojanlikini kergili qikti; Əsaning aldioʻja kəlgəndə, xu yərdə əzidin jinlar qikkan hēlikə adəmnin kiyim-keqəknī kiyip, əs-hoxi jayida haldə Əsaning ayioʻi aldida olturoʻjinini kərdi; ular kərkup ketixti. **36** Bu wəkəni kərgənlərmu jinlar qaplxkan adəmnin kəndak sakaytilojanini kəpqlikkə təswirləp bərdi. **37** Andin Gerasalīklarning yurtidikilə wə ətrapidiki barlik kixilə uning ularning arisidin ketixini etŭnŭxti. Qūnki dəhxətlik kərkunq ularni bəskənidi. Xunga u kemigə qŭxŭp, kaytixkə yol aldi. **38** Əmma jinlar əzidin qikip kətkan hēlikə adəm uningə, Mən sən bilən billə kətəy, — dēp yalwurdi. Lekin u uni yoloʻja selip: **39** — Əyŭnggə kaytip berip, Hudaning sanga xunqə qong ixlarni kilip bərgənlikini yətkŭzgŭn, — dedi. U adəm kaytip berip, pŭtkŭl xəhəri arilap, Əsaning əzigə xunqə qong ixlarni kilip bərgənlikini elan kildi. **40** Əysa kaytip kəlgənidə, xundak boldiki, halayik uni huxallik bilən kərxī elixti; qūnki həmməylən uning kaytip kelixini kŭtŭp turatti. **41** Wə mana, bir kixi, sinagogning qongi bolojan Yairus isimlik kiximu Əsaning aldioʻja kelip ayioʻioʻja əzini etip, uning eyigə berixini etŭndi. **42** Qūnki uning on ikki yaxlik yaloʻqz kizi səkratida idi. Əysa u yərgə baroʻjinida, top-top kixilə uning ətrapioʻja ziq olixip uni kŭstixatti. **43** Arisida hun təwrəx kesiligə griptar bolojan on ikki yil bolojan bir ayal bar idi; u bar-yokini tewiplaroʻja həjləp tŭgətkən bolsimu, hēqkəysisidin xipa tapmiojanikən. **44** U [Əsaning] arksidin kelip, uning tonining pexini siliwidi, xuan hun tohtidi. **45** Əysa: — Manga qol tagkŭzgən kim? — dēp soridi. Həmməylən inkar qiljoʻqanda, Petrusmu wə uning bilən bolojanlarmu: — Ustaz, halayik top-top bolup tət ətrapingni olixip, seni kŭstixiwatkan yərdə, sən «Manga tagkən kim?», dēp soraysənoʻ? — dedi. **46** Lekin Əysa: — Yak! Birsī manga tagdi; qūnki wujudumdin kudrətnin gikip ketiwatkinini səzdim, — dedi. **47** Hēlikə ayal əzining yoxurup qaləmaydiojanlikini bilip, titrigən haldə uning aldioʻja yikildi wə kəpqlik aldida əzining nēmə səwəbtin Əysaoʻja qol tagkŭzgənlikini, xundakla xuan kəndak sakəyojanlikini eytti. **48** Əysa uningə: — Yŭrəklīk bol, kizim, ixənqin seni sakaytit! Aman-hatirjəmlīk bilən mangoʻin! — dedi. **49** U səz kiliwatkəndə, sinagog qongining əyidin qikkan birəylən

kelip sinagog qongioʻja: — Kizingiz jan ũzdi. Əmdi ustazni kayitmioʻin, — dedi. **50** Lekin Əysa buni anglap uningə: — Kərkmioʻin! Pəktə ixənqə bol, u sakŭyip ketidu, — dedi. **51** U eygə baroʻjanda Petrus, Yuhanna, Yəqub wə kizning ata-anisidin bəxkə hēqkimning əzi bilən billə eygə kirixigə ruhsət kilimidi. **52** U yərdikilə həmmisi kizoʻja matəm tutup yioʻja-zar kətiŭruwatatti. Lekin u: — Boldi, yioʻqlimanglar! Qūnki kiz əlmiydi, pəktə uhlap kaptul! — dedi. **53** Ular bolsa kizning allikaqan jan ũzdi dēp bilgəqkə, uni məshirə kildi. **54** Lekin u ularni qikiriwetip, kizning kolidin tartip: — Balam, ornungdin tur, — dēp qakirdi. **55** [Kizning] roʻhi kaytip kelip, u dərhal ornidin turdi. U kizoʻja yegŭdək birnəmə berixni eytti. **56** Kizning ata-anisi intayin həyrən kəlixti. Lekin u ularoʻja bu ixni hēqkimgə eytmaslikni tapilidi.

9 Əysa on ikkiylənni qakirip, ularoʻja barlik jinlarni hāydiwetix wə kesəllənni sakaytixkə kudrət wə həkŭk bərdi. **2** Andin ularni Hudaning padixahlikini jar kilix wə kesəllənni sakaytixkə əwətti. **3** U ularoʻja: — Silər səpər ũqŭn hēq nərsə almqar, nə həsə, nə hurjūn, nə nan, nə pul eliwalmanglar; birar artŭk yəktəkmə eliwalmanglar. **4** Wə kəysi eygə [qobul kilinip] kirsənglar, u yurttin kətkŭgə xu eyda turunglar. **5** Əmdi kəysi yərdiki kixilə silənni qobul kilmisə, u xəhərdin qikŭkininglarda ularoʻja agah-guwaḥ bolsun ũqŭn ayioʻinglardiki topinimu kəkiwetinglar! — dedi. **6** Muhlislar yoloʻja qikip, yeza-kixlaklarni arilap hux həwənni elan kilip, həmmə yərdə kesəllənni sakaytti. **7** Əmdi Hərod ḥakim uning barlik kŭlojanliridin həwər tēpim, kaymukup kaldi. Qūnki bəzilə: «Mana Yəhya əlmdin tirilptul» desə, **8** yənə bəzilə: «İlyas pəyoʻjəmbər [kayta] pəyda boldi» wə yənə bəxkilə: «Kədimki pəyoʻjəmbərlərdin biri kaytidin tirilptul» dəytti. **9** Hərod: «Mən Yəhyaning kallisini alduroʻjanidim, əmdi mən muxu gəpini anglawatkən zat zadi kimdu?» — dedi. Xuning bilən u uni kərkŭ pursitini izdidi. **10** Rosullar bolsa kaytip kelip, əzlrining kŭlojan ixlirining həmmisini Əysaoʻja məlum kildi. U ularni elip, hupiyənə haldə Bayt-Saida dēgən xəhərdiki hilwət bir yərgə kaldi. **11** Birak halayik buningdin həwər tēpim uningə gəxip kaldi. U ularni kərxī elip, ularoʻja Hudaning padixahlikī tooʻqrisida sēzlidə wə xipəoʻja mohtajlarni sakaytti. **12** Kŭn olturay dēgəndə, on ikkiylən uning aldioʻja kelip uningə: — Halayikni yoloʻja salsang, ular ətrapitiki yeza-kixlaklarəja wə etizlarəja berip konoʻqadək jaylar wə ozuk-tŭlŭk tapsun; qūnki muxu yə qəllŭk ikən, — dedi. **13** Lekin u ularoʻja: — Ularəja əzŭnglar ozuk beringlar, — dedi. — Bizdə pəktə bəx nan bilən ikki beliktin bəxkə nərsə yok. Bu barlik halḥkə ozuk-tŭlŭk setiwelip kələmduk?! — deyixti ular. **14** Qūnki xu yərdə yioʻqləjan ərləringla sani bəx mingqə idi. U muhlislarəja: — Halayikni əlliktin-əlliktin bəlŭp olturoʻquzunglar, — dedi. **15** Ular uning dēginəq kilip həmməylənni olturoʻquzdi. **16** Əysa bəx nan bilən ikki belikni kŭloja elip, asmanəja kərap [Hudaəja] təxəkkŭr eytip ularni bərikətlidi. Andin ularni oxup, halayikḥa sunup berix ũqŭn muhlisliroʻja bərdi. **17** Həmməylən yəp toyundi. Andin xulardin exip qəlojan parqilirini on ikki sēwətkə yioʻjip qəqilidi. **18** Wə xundak boldiki, u əzi yaloʻqz dua kiliwatkəndə, muhlisliroʻja yenida turatti. U ularin: — Halayik meni kim dəydu? — dēp

soridi. **19** Ular jawabən: — Bəzilər seni Qəməldürgüqi Yəhya, bəzilər İlyas [pəyoəmbər], wə yənə bəzilər qədimki pəyoəmbərlərdin biri tiriliptu dəydu, — dedi. **20** U ulardin: — Silərqu? Silər meni kim dəp bilisilər? — dəp soridi. Petrus jawab berip: — Sən Hudañing Məsihidursən, — dedi. **21** U ularoqa qattik jekiləp, bu ixni heqkimgə tinnanglar, dəp tapilidi. **22** — Qünki İnsan'oqlining nurojuñ azab-okubət tartixi, aksakallar, bax kañlarin wə Təwrat usazlari taripidin qətkə kəkilixi, əltürüluxi wə üq kündin keyin tirildürüluxi mukərrər, — dedi. **23** Andin u ularning həmmisiğə mundaq dedi: — Kimdəkim manga əgixixni niyət kilsa, əzidin keqip, hər küni əzining krestini kəttürüp manga əgəxsun! **24** Qünki kimdəkim öz həyatini kətkuzimən dəydkən, qoqum uningdin məhrum bolidu, lekin mən üqün öz həyatidin məhrum boləjan kixi həyatini kətkuzidu. **25** Qünki bir adəm pütün dunyoqa igə bolup, əzini həlak kilsa ya! əzidin məhrum kalsa, buning nəmə paydisi bolsun? **26** Qünki kimdəkim məndin wə mənəng səzliməndin nomus kilsa, İnsan'oqlı əzining xan-xəripı iqidə, uning Atisining wə mukəddəs pərixitlərinəng xan-xəripı iqidə kəytip kəlgində uningdinmu nomus kilidu. **27** Lekin mən dərhaqikət silərgə xuni eytip qoyayki, bu yərdə turojanlarning arisidin əlmünəng təmini texitdin burun jəzmən Hudañing padixahlıqını kəridiojanlar bardur. **28** Bu səzlərdin təhmənən səkkiz kün keyin xundaq boldiki, u Petrus, Yuhanna wə Yəqubni elip, dua kiliş üqün bir taqqa qikti. **29** U dua kilişkinida, uning yüzining kiyapiti əzgərdi wə kiyimliri ap'aq bolup qakmaqtək qaknidi. **30** Wə mana, ikki adəm pəyda bolup uning bilən səzlixiwatqanıdi; ular Musa wə İlyas [pəyoəmbərlər] idi. **31** Ular parlak jula iqidə ayan bolup, uning bilən Yerusalemda ada kilidiojan «dunyañin ətəp kəti»i toqrisida səhbətləxti. **32** Əmđi Petrus wə uning həmrəhlirini heli ügidək baskanidi; lekin ularning uyqusı toluk eqiloqanda ular uning xan-xəripini wə uning bilən billə turojan ikki adəməznı kərdi. **33** Wə xundaq boldiki, bu ikkisi Əsadin ayıllıwatqanda, Petrus əzining nemini dawətkanlığını bilməgən həlda Əysaqa: — Ustaz, bu yərdə boləjinimiz intayin yaxhi boldi! Birini sanga, birini Musaqa, yənə birini İlyaska atəp bu yərgə üq kəpə yasayli, — dedi. **34** Lekin u bu gəplərnı kiliwatqanda, bir parqə bulut pəyda bolup ularni kapliwaldi; ular bulut iqugə kirip kəloqında kərkuxup kətti. **35** Buluttin tuyuksız bir awaz anglinip: — Bu Məning səyümlük Oqlumdur. Uningoqa kulək selinglar! — dedi. **36** Awaz angəlanəndin keyin, kərisa, Əysa əzi yəloquz kəloqanıdi. Ular süküť kiliş kəlixiti wə xu künlərdə əzliri kərgən ixlərdin heqkaysisini heqkimgə eytmidi. **37** Ətisi, ular taqədin quxkən waqtida, zor bir top kixilər uni kərxı aldi. **38** Mana, toqning arisidin birəylən warkirap: — Ustaz, ətünüp kəlay, oqlumoqa iqugını əqritip kərap kəyoqaysən! Qünki u mənəng birlə balam idi. **39** Mana, uni daim bir rəh tutuwəlip, u əziqilə warkirap-jarkirap kətidiojan bolup kəldi; u uning bədinini tartixturup, əqzidin aq kəpük kəltürüwətidu. [Jin] uni daim degüdək kiynap, uningə həc aram bərməydu. **40** Mən muhlisirlingizdin rəhni həydiwətxini ətünüwidim, biraq ular undək kılalimdi, — dedi. **41** Əysa jawabən: — Əy etikədsiz wə tətür

dəwr, silər bilən kaqənoqıqə turup, silərgə səwr kıləy? — Oqlungni aldimoqa elip kəlgin — dedi. **42** Bala tēhi yolda keliwatqanda, jin uni yikitiş, pütün bədinini tartixturdi. Əysa napək rəhka tənbil bərip, balini sakaytti wə uni atisioqa kayturup bərdi. **43** Həmməylən Hudañing xəraplık küq-kudritigə kın-kinioqa patmay təəjjüpləndi. Həmmisi Əysanın kıləjanlırioqa həyran kəlixip turoqanda, u muhlisirlərioqa mundaq eytti: **44** — Bu səzlərnı kuləklinglərioqa obdan singdütürp koyunglar. Qünki İnsan'oqlı pat arida [satkunluktin] insanlarning kəlioqa tapxurup berilidu, — dedi. **45** Biraq ular bu səzni quxinəlmidi. Buning mənisı ular quxinip yətmisun üqün uların yoxuruloqanıdi. Ular uningdin bu səz toqıruluq soraxkımı petinalmidi. **46** Əmđi muhlislar arisida uların kimning əng uluq bolidiojanlıkını toqıruluq talax-tartix pəyda boldi. **47** Əmma Əysa ularning kənglidiki oylarnı kərtip yetip, kikiş bir balini elip yenida turoquzup, **48** ularoqa: — Kim mənəng namıda bu kikiş balini kəbul kilsa, mənı kəbul kıləjan bolidu wə kim mənı kəbul kilsa, mənı əwətkiğini kəbul kıləjan bolidu. Aranglarda əzini əng təwən tutkını bolsa uluq bolidu, — dedi. **49** Yuhanna jawabən uningə: — Ustaz, sening naminəng bilən jinlarnı həydəwətkən birsini kərdük, Lekin u biz bilən birgə sanga əgəxmigənlikni tūpəylidin, uni tostuk, — dedi. **50** Lekin Əysa uningə: — Uni tosmanglar. Qünki kim silərgə kərxı turmisa silərnı kəliojanlardındur, — dedi. **51** Wə xundaq boldiki, uning asmanoqa elip kətilidiojan künlirining toxuxioqa az kəloqanda, u kə't'iylik bilən yüzini Yerusalemoqa bərixka kəratatti. **52** [Xuning üqün] u aldin əqlilərnı əwətti. Ular yoloqa qikiş, uning kəlixigə təyyarlık kiliş üqün Samariya əlkisidiki bir yezioqa kirdi. **53** Biraq u yüzini Yerusalemoqa kəratkanlıkını tūpəylidin yezidikilər Əysanı kəbul kilmidi. **54** Uning muhlisirlidin Yəqub bilən Yuhanna bu ixni kərtip: — I Rəb, ularni kəydütürp yəkitix üqün İliyas pəyoəmbərdək asmandin ot yəqixini qikişiximizni halamsən? — dedi. **55** Lekin u buruluş ularni ayıbləp: «Silər kəndək rohtin boləjanlikinglarnı bilməydikənsilər» — dedi. **56** Andin ular bəxka bir yezioqa ətəp kətti. **57** Wə xundaq boldiki, ular yolda kətiwatqanda, birsi uningə: — I Rəb, sən kəyərgə barma, mən sanga əgixip mənəngmən, — dedi. **58** Əysa uningə: — Tülkilərnəng əngkürli, asmandiki kuqlarning uwiliri bar. Biraq İnsan'oqlining bəxini kəyoqudək yerimu yok, — dedi. **59** U yənə bəxka birsigə: — Manga əgəxkin! — dedi. Lekin u: — Rəb, awwal bərip atamni yərlikkə kəyoqili ijazət bərgəysən, — dedi. **60** Lekin Əysa uningə — Əlüklər əz əlüklirini kəmsun! Biraq sən bəlsəng, bərip Hudañing padixahlıqını jakarlioqin, — dedi. **61** Yənə birsi: — Əy Rəb, mən sanga əgiximən, lekin awwal əyümgə bərip, əyedikilirim bilən hoxlıxiximoqa ijazət bərgəysən, — dedi. **62** — Kim kəlida kəxning tutkuqını tutup turup kəynigə kərisa, u Hudañing padixahlıqioqa layik əməstur, — dedi.

10 Bu ixlərdin keyin, Rəb muhlislərdin yənə yətmixini təyinləp, əzi barmakqı boləjan bərlək xəhər-yezilərioqa ikki-ikkidin əzidin burun əwətti. **2** U ularoqa mundaq tapilidi: — Yioqilidiojan həsul dərwaqə kəp, lekin həsulni yioqkuqı ixləmqilər az ikən. Xunga həsul İgisidin kəprək ixləmqilərnı Əz həsulungni yioqixka əwətkəysən,

dəp tilənglar. **3** Menginglar! Mən qozilarni bərilərlə arisioja əwətkəndək siləni əwətimən. **4** Həmyan, hurjun wə kəxlər almənglar; yolda kixilər bilən salamlıxıxka [tohtimənglar]. **5** Kəysi eygə kirsənglar, aldi bilən: «Muxu eydikilərgə aramlıq boləyay!» dənglar. **6** U eydə «aramlıq igisi» bolsa, tiləng aramlıqlınglar xu eygə qonidu; əgər bolmisa, u aramlıq əzünglarəja yanidu. **7** Andin qüxxən eydə turup yətkəlmənglar, wə eydikilərləning bərginini yəp-iqınglar, qünki ixləmqi əz ix həkkini elixka həqlıktur. U eydin bu eygə yətkilip yürmənglar. **8** Silər kəysi xəhərgə kirsənglar, ular siləni qəbul kilsa, ular aldınglarəja nemə koysa xuni yənglar. **9** U yərdiki kəsəlləni sakaytip, ularəja: «Hudanəng padıxahlıqı silərgə yekinlastıl!» dənglar. **10** Bırək silər kəysi xəhərgə kirsənglar, ular siləni qəbul kilmisa, ularning rəstə-koqiləriəja qıqıp kəpqlıkkə: **11** «Silərgə aqah bolsun üqün hətta xəhəriqlərləning ayiojimizəja qaplaşxan topisinimu kəkıp qüxürüwetimiz! Həlbuki, xuni bilip koyunglarki, Hudanəng padıxahlıqı silərgə [rasttinla] yekinlastıl!» — dənglar. **12** Mən silərgə eytip koyayki, xu küni hətta Sodom xəhərikdikilərləning kəridiojini bu xəhərdikilərləningkidin yenik bolidu. **13** Həlinglarəja way, əy kərazinliklar! Həlinglarəja way, əy Bəyt-Saidalıklar! Qünki silərdə kərsitiləng məjizilər Tur wə Zidon xəhərliridə kərsitiləng bolsa, u yərlərdikilər heli burunla bəzgə yəginip, külgə milinip towa kıləjan bolattı. **14** Kiyamət künidə Tur wə Zidondikilərləning kəridiojini silərləningkidin yenik bolidu. **15** Əy ərəkə kətürüləng Kəpərnaħumluklar! Silər təhtisəraəja qüxürülsilərlər! **(Hadēs g86)** **16** [U muhlisliəriəja yənə]: — Kimdəkim siləni tingxisa, menimu tingxiəjan bolidu; kimdəkim siləni qətkə kəksa, menimu qətkə kəkkən bolidu; kim meni qətkə kəkkən bolsa, meni əwətküqinimu qətkə kəkkən bolidu, — dedi. **17** Yətmix muhlis huxal-huramlıq iqidə kaytip kelip: — İ Rəb! Hətta jinlarmu sening naminə bilən bizgə boysunidikən! — dəp məlum kildi. **18** U ularəja: — Mən Xəytanning əsməndin qakmaqtkək qüxüp kətkənlikini kərgənmən. **19** Mana, mən silərgə yılan-qayanəning dəsəp yanjıxka wə düxmənləning bərlək kük-qudritini besip taxlaşka həqquq bərdim. Həqqaqan həqqaqandək nəsə silərgə zərər yətküzəlməydu. **20** Ləkin silər rəhlərləning silərgə boysunojanlıqı tūpəylidin xadlanmənglar, bəlkı naminərləning ərlərdə pütülgənlikı tūpəylidin xadlinənglar, — dedi. **21** Xu wəqıttə, Əysa rəhətə huxallinip mundaq dedi: «Asman-zemin İgisi İ Ata! Sən bu həqıqətlərləni danıxmən wə əkilliklərdin yoxurup, səbiy balılarınəja axkariləjanlıqıng üqün seni mədhıyiləymən! Bərhək, İ Ata, nəzirində bundək kılıx rawa idi. **22** Həmmə manga Atamdin təkdım kılindi; Ooqulning kimlikini Atidin baxka həqkim bilməydu, wə Atiningmu kimlikini Ooqul wə Ooqul axkarılaxni layıq kərgən kixilərdin baxka həqkim bilməydu». **23** Andin u muhlisliəriəja burulup, ularəja astiojına: Silər kəriwatkan ixlərləni kərgən kəzlər nəkədər bəhtlıktur! **24** Qünki mən silərgə xuni eytip koyayki, nuroqun pəyoqəmbərlər wə padıxahlar silər kərgən ixlərləni kərişkə intizar boləjini bilən ularni kərmigən; wə silər anglawatkan ixlərləni anglaxka intizar boləjini bilən, ularni anglap bəkmiojan, — dedi. **25** Wə mana, Təwrat ustadlıridin biri ornidin turup Əysani siniməqı

bolup: — Ustaz, mənggülik həyatka waris bolmaq üqün nemə ixni kılıxim kerək? — dəp soridi. **(aiōnios g166)** **26** U jawabən: — Təwrat kanunida nemə pütülgən? Buningəja əzüng qandaq karəysən? — dedi. **27** Həlikı kixi jawabən: — «Pərwərdigar Hudayingni pütün kəlbəng, pütün jening, pütün küqıng wə pütün zəhləning bilən səygin»; wə «Qoxnangni əzüngni səyğəndək səy» — dedi. **28** Əysa uningəja: — Toqra jawab bəlisən. Mana xundaq kilsəng həyat bolisən, — dedi. **29** Ləkin əzini həkkəniy dəp ispatliməqı bolup, Əysadin yənə sorap: — Əmdi «Mening qoxnam» kimdur? — dedi. **30** Əysa jawabən mundaq dedi: — Bir adam Yerusəlemdin Yeriho xəhəriqə qüxüwetip, yolda karəqılərləning kəlioja qüxüp kaptu. Karəqılər uning kiyim-kəqəklərini salduruwəlip, uni yarilandurup, qala əlük həlda taxlap ketiptu. **31** Wə xundaq boldiki, məlum bir kəhin xu yoldin qüxüwetip, həlikı adəmnı kəriup, yolning u qəti bilən mēngip ətup ketiptu. **32** Xuningdək bir Lawiylik [rohaniy] bu yərgə kəlgəndə, yenioja kelip karəp koyup, yolning u qəti bilən mēngip ətup ketiptu. **33** Ləkin səpərdə boləjan bir Samariyalik həlikı adəmnəng yenioja kəlgəndə, uni kəriupla iq əqrıptu. **34** Wə aldioja bərip, jarəhətlirigə may wə xarəb kuyup, tēngip koyuqtu. Andin uni əz uliojıka mindürüp, bir sarəyoja elip bərip, u yərdə həlidin həwər aptu. **35** Ətisi yoloja qıkkəndə, ikki kümüx dinərləni elip sarəywəngə bərip: «Uningəja karəp koyung, buningdin artuq qıkim bolsa, kaytıximda sizgə tələymən» dəptu. **36** Əmdi Əysa həlikı ustadzin: — Seninggə, bu üq adəmi iqidə kəysisi karəqılərləning kəlioja qüxxən həlikı kixigə [həkkıy] qoxna boləjan? — dəp soridi. **37** — Uningəja məhribanlık kərsətkən kixi, — dəp jawab bərdi u. Əysa uningəja: — Undək bolsa, sən həm bərip xuningəja ohxəx kıləjin, — dedi. **38** Wə xundaq boldiki, u [muhlisliri bilən billə] yolda ketiwetip, məlum bir yezioja kirdi. U yərdə Marta isimlik bir ayal uni eygə qakirip məhman kildi. **39** Martanəng Məryəm isimlik bir singlisi bəridi. U Əysanəng ayiojı aldidə ɔlturup, uning səz-kalamini tingxiwatattı. **40** Əmdi məhmanlarnı kütüx ixlirining kəplükidin kəngli bəliunüp kətkən Marta Əysanəng aldioja kelip: — İ Rəb, singlimning meni məhman kütikli yəloquz taxlap koyojinioja kəring bolmamdu? Uni manga yərdəmlıxıxka buyruoqın! — dedi. **41** Ləkin Əysa uningəja jawabən: — Əy Marta, Marta, sən kəp ixlərləning əjəmini yəp awarə bolup yürüwatısən. **42** Bırək birlə ix zərürdur; wə Məryəm xuningdin əzigə nəsıwə bolidiojan yaxhi ülüxni tallidi; bu hərgiz uningdin tartiwelinmaydu — dedi.

11 Əmdi xundaq boldiki, u bir yərdə dua kiliwatattı; dua ayaqlaxkəndə, muhlisliəridin biri uningdin: — İ Rəb, Yəhya əz muhlisliəriəja əgətkinidək, sənmu bizgə dua kılıxni əgətsəng, — dedi. **2** U ularəja mundaq dedi: — Dua kıləjininglarda, mundaq dənglar: «İ Ata, Sening naminə mukəddəs dəp uluəlanəy. Sening padıxahlıqıng kəlgəy. **3** Hər künlük nənimizni bizgə hərəküni bərgəysən. **4** Bizgə kərzdar boləjan hərkimni kəqürğininizdək, Sənmu gunəhlirimizni kəqürğəysən. Bizni əzdurduxlərləja uqrətküzmiəyəsən». **5** U səzini [dawam kılıp] ularəja mundaq dedi: — Silərləning iqlənglərdin birlənglərləning bir dostı bolup, yerim kəqidə uning qəxiəja bərip: Əy dostum, manga üq nan etnə bərgin; **6** qünki manga

səpərdin bir dostum kəldi və uning aldiyoja qoyoyudək bir nərsəm qalmaptı, desə, **7** u öyining iqidə turup: «Meni awarə kilmioqin, ixik takaklik, balilar orunda yenimda yatidu. Sanga elip berixkə qopalmayən», deyixi mumkin. **8** Silərgə xuni eytimənkı, gərqa u uning dosti bolux süpiti bilən berixkə ornidin turmisimu, uning hijil bolmay kayta-kayta yalwuxuxi bilən u qokum ornidin turup, qanqa lazim bolsa uningəja beridu. **9** Xuning üqün mən silərgə eytayki, tilənglar, silərgə ata kilinidu; izdənglar, tapisilər. İxikni qeqinglar, eqilidu. **10** Qünki hərbi tiligüqi tiliginigə erixidu; izdigüqi izdigini tapidu; ixikni qəkküqilərgə ixik eqilidu. **11** Aranglarda ata boluqqlar əz oqlı nən talap kilsa, uningəja tax beridioqanlar barmu?! Yaki belik tələp kilsa, yılan beridioqanlar barmu? **12** Tuhum tələp kilsa, qayan beridioqanlar barmu? **13** Əmđi silər rəzil turup əz pərzəntliringlarəja yaxhi iltipatlarnı berixni bilgan yərdə, ərxitki Ata Əzidin tiliginilərgə Mukəddəs Rohni tehimu ata kılmasmu? **14** Əmđi u bir kixidin «adəmni gaqa kıləuqu» jinni həydiwətkəndə, xundak boldiki, jin uningdin qıkkanda, gaqa zuwanəja kəldi. Halayik buningəja intayin həyran boluxti. **15** Biraq ulardın bəziləri: «U jinlarnı jinlarning əmiri boləjan Bəlzəbuləja tayinip həydiwetidu» — dedi. **16** Wə baxkə bəzilər uni sinax məksitidə uningdin bizgə asmandın bir mejjizilik əlamət kərsətsəng, dəp tələp kıləjili turdi. **17** Ləkin u ularning nemə oylawatkənlikini bilip ularəja mundaq dedi: — Əz iqidin bəlünip əzara soxuxkən hərəkəndək padixahlik wayran bolidu; wə hərəkəndək ailə əz iqidin bəlünip əzara soxuxsa zawallikəja yüz tutidu. **18** Xuningəja ohxax, əgər Xəytan əz-əzığə karxi qıkkən bolsa, undakta, uning padixahlik kəndəkmü put tırəp turalisun? Qünki Ata meni, «Jinlarnı Bəlzəbuləja tayinip həydiwdikan» dəysilər. **19** Əgər mən jinlarnı Bəlzəbuləja tayinip kooqlisam, silərnin pərzəntliringlar kiməja tayinip jinlarnı kooqlaydu?! Xunga ular silər tooqruluk həküm qıqarsun? **20** Ləkin mən Hudaning barmiki bilən jinlarnı kooqlisam, undakta Hudaning padixahlik üstünglarəja qüxüp namayan boləjan bolidu. **21** Toluk qorallanoqan küqtünggür əz öyini kooqdap turoqanda, uning mal-mülki aman kalidu; **22** ləkin uningdin küqtünggür biri uning üstigə hujum kilip uni yəngsə, uning tayanəjan qorallirini tartiwalidu wə mal-mülklirini olja kilip əzidikilərgə təksim kilip beridu. **23** Mən tərəptə turmioqanlar mənə karxi turoquqidur. Mən tərəpkə [adəmlərnı] yiqimioquqilar bolsa tozuwətküqidur. **24** Napak roh brawning tenidin qikiriwetilixi bilən, u kuroqəq jaylarnı qərgiləp yürüp birə araməhəni izdəydu; biraq tapalmioqandın keyin, «mən qıkkən məkəniməja kaytay!» dəydu. **25** Xuning bilən kaytip kelip, xu məkəninin pakiz tazilənoqanlikini wə rətləngənlikini baykaydu-da, **26** berip əzidinmu bəttər yəttə rohnı baxlap kelidu; ular kirip billə turidu. Buning bilən həlikə adəmnin keyinki həli burunkındınmu tehimu yaman bolidu. **27** Wə xundək boldiki, u bu gəplərnı kiliwatəndə, kəpqilik arisida bir ayal awazini kəttürüp: — Seni kəttürəng kərsək wə emitkən əmqək bəhtliktur! — dedi. **28** Biraq u jawabən: — Bəli Hudaning səzini anglap, Uningəja itəət kilidioqanlar bəhtliktur! — dedi. **29** Xu qaoqda, top-tap adəmlər

uning ətrəpioja olaxkanda, u mundaq səzləxkə baxlidi: — Bu dəwr dərwəyə rəzil bir dəwrdur; u mejjizilik bir əlamətnin kərsitilixini istəp yüridu. Biraq buningəja «Yunus pəyoqəmbərdə kərtülgən mejjizilik əlamət»tin baxkə heqkəndək ikkinqi bir əlamət kərsitilməydu. **30** Qünki Yunus pəyoqəmbərnin əzi Ninawə xəhridikilərgə əlamət-karamət boləjiniəja ohxax, İnsan'oolimu bu dəwrgə yənə xundək bolidu. **31** Kiyamat küni «Jənuəbtin kəlgən ayal padixah»mu bu dəwrdikilər bilən təng tirilip, ularning gunahlırini bəkitidu. Qünki u Sulaymanning dana səzilirini anglax üqün yər yüzining qetidin kəlgən; wə mənə, Sulaymāndınmu uluəq birsi muxu yərdə turidu. **32** Kiyamat küni Ninawəlikilər bu dəwrdikilər bilən təng qopup, bu dəwrdikilərnin gunahlırini bəkitidu. Qünki Ninawəlikilər Yunus pəyoqəmbər jakarlioqan həwərnı anglap towa kıləjan; wə mənə, Yunus pəyoqəmbərdinmu uluəq birsi muxu yərdə turidu. **33** Heqkim qiraəni yekip koyup, uni yoxurun jayda koymas, yaki üstigə səwətni kəmtürtüp koymas, bəli qiraədnin üstigə koyidu; buning bilən eygə kirgənlər yorukluqni kəridu. **34** Tənnin qiriəi kəzdur. Xunga əgər kəzüng sap bolsa, pütün wujudug yorutulidu. Ləkin əgər kəzüng hunük bolsa pütün wujudug karənguə bolidu. **35** Xuning üqün həzi boləjinki, wujudungdiki «yorukluk» karənguəluk bolmisun! **36** Əmđi əgər barqə wujudug yoruk bolsa wə uning heq yeri karənguə bolmisə, wujudug huddi qiraəq parlak nuri bilən seni yorutkəndək tamamən ayding bolidu. **37** Əysə səz kiliwatəndə, bir Pərisiy uni öyigə oqızaəja təklip kildi. Xuning bilən u eygə kirip, dastihanda olturdi. **38** Ləkin həlikə Pərisiy uning tamaktin ilgiri qol yumioqinini kərup, intayin həyran boldi. **39** Ləkin Rəb uningəja: — Əmđi silər əy Pərisiylər, qinə-qəqilərnin texinila uyup pakizlioqinlar bilən iqinglar hərtürlik hərislik wə rəzillikə toloqandur. **40** Əy nadənlər, texini Yaratkuqi iqinimu yaratkən əməsmu?! **41** Əmđi əz iq-iqinglardin həyrhəhlik kilinglar wə mənə, həmmə nərsə silərgə pakiz bolidu. **42** Həlinglarəja way, əy Pərisiylər! Qünki silər həttə yalpuz bilən suzapning wə hərhil dora-dərnənlərnin ondın birini əxrə kilip Hudaəja ataysilər-yu, biraq adalət wə Hudaning muhəbbətinə heq etibarəja almay ketiwərisilər. Dərwəyə, awwal muxu ixlərnı orundixinglar kərek, andın xu ixlərnimu adə kilməy koymaslikinglar kərek. **43** Həlinglarəja way, əy Pərisiylər! Qünki silər sinəgoglarda aldinki orunlarda olturuxkə, bazarlarda kixilərnin silərgə boləjan [hərmətlik] salamliriəja amrakısilər. **44** Silərgə way! Qünki silər huddi kixilər ketiwetip, üstigə dəssəp selipmu səzməy etüp kətkən gərlərgə ohxaysilər! — dedi. **45** Təwrat əhliləridin biri uningəja: — Ustəz, bulərnı eytkənin bizgimu həqarət boldi! — dedi. **46** U uningəja mundaq jawə bərdi: — Silərgimə way, əy Təwrat əhliləri! Qünki silər kəttürəlmigüdək eoqır yüklərnı adəmlərnin zimmisigə artip koyısılə-yu, əmmə əzünglar bu yüklərnı kəttürəxkə birmu barmikinglarnı təgküzməysilər! **47** Silərgə way! Qünki pəyoqəmbərlərnin kəbrilərnini yasap keliwətsilər, ləkin ata-bowiləringlar ularni oltürdi. **48** Xuning bilən silər ata-bowiləringlar kıləjanliriəja rəzi boləjanlikinglarəja guwahlik bərisilər. Qünki ular pəyoqəmbərlərnı oltürdi wə silər ularning kəbrilərnini yasaysilər. **49** Bu səwəbtinmu

Hudaning danaligi dayduki: «Mən ularoşa pəyojəmbərlər wə rosullarni əwətimən wə bulardin bəzilirini ular əltüridu wə bəzilirini ziyənkaxlik bilən kəşliwətidu». **50** Xuning bilən dunya apiridə boləqandin buyənkı barlik pəyojəmbərlərləning təkülgən kən kərzli, yəni Həbilning təkülgən kənidin tartip taki [jibadəthanidiki] kurbəngah bilən mukəddəs jay arilikida kətl kılinojan [kahin] Zəkəriyaning təkülgən kənojiqə barlik kən kərzlər üqün muxu dāwrdikilərdin həsəb elinidu. Mən silərgə bərhək xuni eytip qoyayki, bularning həmmisi muxu dāwrdin elinidojan bolidu! **52** Həlinglaroşa way, əy Təwrat əhliliri! Qünki həkmət həzinisining aqquqini elip turup, əzlingar uning iqigə kirmidinglar wə kirəy degənlərnimu kimgüzmidinglar. **53** U xu yərdin qıkkəndin keyin, Təwrat ustazli bilən Pərisiylər uning bilən kəttik kərxilixip, uningə kəp ixlarni muzakirilixixkə kistidi **54** wə uning üstidin xikayət kılixkə səzidin birər əyib tepiwelixkə paylap yürətti.

12 Xu qəqlərdə, mingliojan kixilər yiojilip, bir-birini dəsəwətküdək kışta-kıştang boluxup kətkəndə, u əwwal muhlisliroşa səz kılıp mundaq dedi: — Pərisiylərləning eqitkusidin, yəni sahtipəzlikidin hoxyar bolunglar. **2** Qünki yoxuruləjan həqkəndəq ix axkarılanmay kəlməydu, wə həqkəndəq məhpiy ix ayan bolmay kəlməydu. **3** Xunga silərləning karəngəjuda eytkənlirənglə yorukta anglinidu; əyning iqkiridə hupiyana piqirlaxkənlirənglərmu əgzilərdə jakarlinidu. **4** Mən silər dostlirimoşa xuni eytimənkı, tənni əltürüp, baxkə həq ix kılalməydojanlardin kərkənglar. **5** Ləkin mən silərgə kimdin kərkəxunglə kerəklikini kərsitip qoyay: Əltürgəndin keyin, dozəhkə taxlaxkə həkukluk boləquqin kərkənglar; bərhək silərgə eytay — Uningdin kərkənglar! (*Geenna g1067*) **6** Bəx kuxkəq ikki tiyinqə setilidoju? Ləkin ularning həqbərimu Huda tərəpidin untulup kəlojini yok. **7** Ləkin hətta hər bir tal qəqənglərmu sanəlojandur. Xundəq ikən, kərkənglar; silər nurojunliojan kuxkəqtin kimmətlisilə! **8** — Biraq mən silərgə xuni eytip qoyayki, kim meni insanlarning əldidə etirap kilsə, İnsan'oolimu uni Hudaning pərixitiliri əldidə etirap kılıdu. **9** Biraq insanlarning əldidə meni tonumiojan kixi, Hudaning pərixitiliri əldidimi tonulmaydu. **10** İnsan'oolioşa kərxı səz kəlojan hər kəndəq kixi kəqürümgə erixəydu; ləkin Mukəddəs Rohkə kupurluk kəlojuqi bəlsə kəqürümgə erixəlməydu. **11** Ləkin kixilər silərnı sinəgəlaroşa yəki həkəmdarlar wə əməldərlərləning əldioşa elip bərip sorəkkə tartkəndə, [«Ərgə»] kəndəq jəwəb bərsəm?» yəki «Nəmə dəsəm bolar?» dəp əndixə kılənglar. **12** Qünki nəmə dəyix kerəklikini xu wəkti-səitidə Mukəddəs Roh silərgə əgətidu. **13** Kəpəqilik arisidin birsi uningə: — Ustaz, akəmoşa [atiməzidin] [kəlojan] mirəsni mən bilən təng ülixixkə buyruəyoşla — dedi. **14** Ləkin u uningə jəwəbən: — Burədar, kim meni silərləning üstəngləroşa sətqi yəki üləxtürgüqi kildi? — dedi. **15** U kəpəqilikə kərap: — Pəhəs bolup əzənglərnı hər hil taməhorluktin sakənglar. Qünki insəning həyati uning mal-mülükilərləning kəplükigə bəqəlik əməstur, dedi. **16** Andin u ularoşa mundaq bir təmsilni eytip bərdi: — «Bir bayning yeri mol həsul bəriptu. **17** U kənglidə «Kəndəq kıləy? Qünki bunqiwəla həsulni qoyəqudək yerim yok»

— dəp oyləptu. **18** Andun u: — «Mundəq kıləy: — Həzirki əmbərlirərnı quwuwetip, təhimu qəngini yasəp, bərlək məhsulətlirəm wə bəxkə mal-mülükilərnı xu yərgə yiojip sakləy! **19** Andin əz-əzəngə: «Əy jənim, yiojip saklıəjan, kəp yil yətküdək nəmətlirəng bərlək, rəhət iqidə yəp-iqip hux boləjin!» dəydojan bolimən» dəp oyləptu. **20** Ləkin Huda uningə: «Əy əhmək, bəgün kəqilə jəning səndin tələp kılıp elinidu; undəktə bu təpəlojining kimgə kəlidu?» dəptu. **21** Hudaning əldidə dələtmən bolmay, əzəgə həzinə yiojəngləning həli xundəq bolar». **22** Andin u muhlisliroşa mundaq dedi: — Xuning üqün mən silərgə xuni eytip qoyayki, turmuxənglərlə təpərluk, nəmə yərmiz yəki nəmə kiyərmiz, dəp əndixə kılənglar. **23** Qünki həyatlik yeməkliktin, tən kiyim-kəqəktin əzizdu. **24** Kuzəjunlaroşa kəranglar! Ular tərıməydu wə yiojəmaydu, ularning əmbərlək, iskilətlirənu yok. Ləkin Huda ulərnımu ozuklənduridu. Silər kuxlərdin kəqəlik əziz-həl **25** Arənglərdə kəysinglə qəmə-kəyoju bilən əmrənglərnı birər sət əzərtələysilə? **26** Əgər xunqilik kikiqkənə ixmu kəlunglərdin kəlmisə, nəmə üqün kəlojan ixlər təpərlisidə qəmə-əndixə kılisilə? **27** Nəluərlərləning kəndəq əsidojanlikioşa kərap bəkinglərl! Ular əməgəmu kıləydu, qəkmə egirməydu; ləkin silərgə xuni eytayki, hətta Sulayman toluk xə-xəpərtə turoqəndimu uning kiyinixi niluərlərləning bir güllilikimə yok idi. **28** Əy ixəngi əjizlər! Əmdə Huda dələdikə bəgün eqilə, ətisi kərup oqəkkə səlindiojan axu gül-giyəhlərnı xunqə bəzəng yərdə, silərnı təhimu kiyindürməsmu?! **29** Xundəq ikən, nəmə yəymiz, nəmə iqiməz dəp bəx kəturmənglar, həqnəmidin əndixə kılənglar. **30** Qünki hər kəysə əldikilərlə mənə xundəq həmmə nərsilərgə intilidu. Biraq Atənglərlərləning bu nərsilərgə məltəjlikənglərnı bilidu; **31** xundəq ikən, Uning padixəhlikioşa intilinglərlə wə u qəqlərdə, bulərləning həmmisi silərgə kəxulup nəsip bolidu. **32** Kərkənglar, ə kikiq padə! Qünki Atənglərlərlə padixəhlikni silərgə ə kıləxini hux kərdi. **33** Məl-mülükənglərnı sətəp, [kəmbəqəllərgə] həyrhəhlik kilinglərlə. Əzəngləroşa upriməydojan həymən, ərlərdə hərgiz tügəp kətməydojan bir həzinə həzirənglar; — xu yərdə oqri yəkin kəlməydu, kiyə yəp yokəp kətməydu. **34** Qünki bəylikənglərlə kəyərdə bəlsə, kəblinglərmu xu yərdə bolidu. **35** Silər bəlinglərnı qing bəqəlap, qirəqərlirənglərnı yəndurup turənglar; **36** huddi həjayinining toy ziyəpitidin kəytip kəlixini kütüp turojan qəqərlərdəq, hərdəim təyyar turənglar. Xuning bilən həjayin kəlip ixikni kəkkəndə, qəqərlərlə dərhal kikiq ixikni əqidojan bolidu. **37** Həjayin kəytip kəlgəndə, qəqərlirəning oyoqə, təyyar turojanlikini kərsə, bu qəqərlərləning bəhtidur! Mən silərgə bərhək xuni eytip qoyayki, həjayin əzi bəlini bəqəlap, ulərnı dəstihənoşa olturoquzup, ulərləning əldioşa kəlip xəhsən əzi ulərnı kütüwalidu! **38** Wə əgər həjayin ikkinqi yəki üqinqi jəsəktə kəlsimə, qəqərlirəning xundəq oyoqəlikini kərsə, bu ulərləning bəhtidur! **39** Ləkin xuni bilip kəyunglərkı, əgər əy igisi oqriyəning kəqidə kəysi wəktidə kəlidəqənlərnı bilgən bəlsə, u oyoqəq turup oqriyəning əgəz təxip kixixigə hərgiz yol kəyməytil! **40** Xuning üqün silərmu hərdəim təyyar turənglar; qünki İnsan'ooli silər oylimiojan wəkt-səttə kəytip kəlidu.

41 Petrus uningdin: — I Rəb, sən bu təmsilni bizgila karitip eytingmu yaki həmməyləngə karitipmu? — dəp soridi. **42** Rəb mundaq dedi: — Hojayini əz eyidikilərgə məs'ul kılıp, ularoqə tegixlik boləjan axlikni waqti-waqtida təksim kılıp berixkə təyinləydiəjan ixənqlik wə pəmlək oqojidar kim bolidu? **43** Hojayin əyigə kaytkanda, qakirining xundaq kiliwatqinining üstigə kəlsə, bu qakarning bəhtidur! **44** Mən silərgə bərhəqə xuni eytip koyayki, hojayin uni pütün igilikini baxkuxuxkə koyidu. **45** Ləkin mubada xu qakar kənglidə: «Hojayinim həyal bolup qalidu» dəp, baxkə qakarlar wə dedəklərnə bozək kiliwxə wə yəp-iqip, məst boluxkə baxlisa, **46** Xu qakarning hojayini kütülmigan bir küni, oylimioqə bir waqitta kaytip kelidu wə uni kesip ikki parqə kılıp, uning nesiwisini etikədsizlar bilən ohxax təkdirdə bekitidu. **47** Əmdi hojayinining iradisini bilip turup, təyyarlinip turmioqə wə hojayinining iradisini boyigə kilmioqə qakar boluxioqə tayak yaydu. **48** Biraq hojayinining iradisini bilməy turup, tayak yeyixkə tegixlik ixlarni kילוqə qakar azrak tayak yaydu. Kimgə kəp berilsə, uningdin tələp kiliuidioqini kəp bolidu. Qünki adəmlər kimgə kəp amanət koyəjan bolsa, uningdin tələp kiliuidionimu kəp bolidu. **49** Mən yər yüzigə ot taxlap tutaxturuxkə kəldim wə bu otning tutixioqə nəkədar təkəzəməni! **50** Ləkin mən aldi bilən bir qəməldürüx bilən qəməldürülütüxm kerək wə bu qümüldürülütüxm əməlgə axuruluqə intayin kiynilimən! **51** Silər meni yər yüzigə tinqliq elip kəldimikim, dəp oylap qəldinglarmu? Yak, mən xuni silərgə eyttayki, tinqlik əməs, bəlünüx elip kəldim! **52** Qünki buningdin keyin, bir əydiki bəx kixi bəlünidu; üqi ikkisigə qarxi wə ikkisi üqigə qarxi bəlünidu. **53** Ata oqlioqə wə oqlul atisioqə, ana kizioqə wə kiz anisioqə, kəynəna kəlinigə wə kəlin kəynənisioqə qarxi turidu. **54** Əysə yənə toplaqxan adəmlərgə mundaq dedi: — Silər künpetix tərəptin bulutning qikkini kərsənglar, dərhal «yaməjur yaqoidu» dəysilər, wə dərəkə xundaq bolidu. **55** Jənuub tərəptin xamalning qikkini kərsənglar, «Həwa issiydu» dəysilər wə dərəkə xundaq bolidu. **56** Əy sahtipəzlər! Silər yər bilən kəkning rənggini pərk etələysilər-yu, qəndəksigə bu zamanni pərk etəlməysilər?! **57** Əmdi nemixkə kəysi ixlarning durus ikənlikigə əzünglər həküm kılıp bəkməysilər?! **58** Qünki dawəgiring bilən birgə sotqi aldioqə barəjiningda, uning bilən yolda ketiwaqinida, uning bilən yarixip dost boluxkə intilgin; bolmisa, u seni sotqioqə, sotqi bolsa gundipayoqə tapxuridu wə gundipay seni zindanoqə taxlaydu. **59** Mən sanga xuni eytip koyayki, [kəzəngning] əng ahirki bir tiyininimu koymay təlimigüqə, xu yərdin hərgiz qikəlməysən.

13 Xu qaoqda, birnəqqə adəmə uninoqə [wəliy] Pilatusning bir qisim Galiləyliklərnəgə Kenini təküp, ularning qanlirini ular kiliwatqan [ibadəthanidiki] kurbənləgə qanliri bilən ariləxturoqənləgəni məlum kildi. **2** U ularoqə jawabən mundaq dedi: — Ularning bu əzəblərnə tərktəni üqün bu Galiləyliklərnə bəxkə Galiləyliklərdin gunəhi eqor dəp qəramsilər? **3** Mən silərgə eyttayki, undək əməs! Bəlkə silər towa kilmisənglar, həmminglarmu ohxax əkiwəttə həlak bolisilər. **4** Siləam məhəllisidiki munar erülüp qüxüp, on səkkiz kixini bəsip əltürüp koyəjan, silər ularni Yerusəleməda turuwaqan

bəxkərdin kəbih, dəp qəramsilər? **5** Mən silərgə eyttayki, undək əməs! Bəlkə silər towa kilmisənglar, həmminglarmu ohxax əkiwəttə həlak bolisilər. **6** Andin u bu təmsilni səzləp bərdi: — Məlum bir kixining üzümzarlikida tikilgən bir tüt ənjür dərəhi bar ikən. U u dərəhtin mewa izdəp kəptu, ləkin həq mewa tapalməptu. **7** U bəqəwəngə: «Qara, üq yildin bəri bu ənjür dərəhidin mewa izdəp kəliwaatimən, biraq bəri talmu mewa tapalmidim. Uni kəsivət! U nəmə dəp yərnə bikərdin-bikər igiləp turidu?» dəptu. **8** Ləkin bəqəwən: «Hojayin, uninoqə yənə bir yil təgmigəylə. Bu waqit iqidə uning tuiwidiki toplərnə boxitip, oqlutlap bəqay. **9** Əgər kələr yili mewa bərsə, yaxhi hop! Biraq bərmisə, kəsivətkəylə» dəptu bəqəwən. **10** Biri xəbat küni, u bir sinagogta təlim bəriwaatətti. **11** Mana xu yərdə on səkkiz yildin bəri zəipləxtürgüqi bir jin tərpidin tutulup, dəmqiyip erə turalmaydiəjan bir ayal bəri idi. **12** Əysə uni kərgəndə, yenioqə qakirip: — Hənim, sən bu zəipləkingdin əzad boldung! — dedi. **13** Andin u kəlini uning uqisioqə koyuwidi, ayal dərhal ruslinip tik turup, Hudəni uluqlidi. **14** Biraq sinagogning qəngi əysəning xəbat küni kəsəl səkaytkinidin qəzəplənip, kəpqulikkə: — Adəmlər ix kiliw kerək boləjan əltə kün bəri, xu künlərdə kəlip səkaytilənglar; ləkin xəbat künidə undək kilmənglar, — dedi. **15** Xunga Rəb uninoqə mundaq jawab bərdi: — Əy sahtipəzlər! Həbəriənglar xəbat küni torpək wə exikənglarni əkurdin yexip, suəqəroqili bəxliməmsilər?! **16** Əmdi Xəytan mənə on səkkiz yil boqup kəlgən, İbrahəmining bir kizi boləjan bu ayal dəl xəbat künidə bu sirtməktin boxitilsə, bu xəbat küninə yarixiki bolmamdu?! **17** U muxu səzni kילוqənda, uninoqə qarxi qikkənlər hijələtkə qəldi; biraq hələyik uning kiliwatqan həmmə əjayib ixliridin xadlinip yayridi. **18** U səzini [dawəmləxturup] mundaq dedi: — Hudəning padixəhlikə nemiğə ohxaydu? Mən uni nemiğə ohxitay? **19** U goya bir tal kiqu uruqioqə ohxaydu; bərsi uni elip əz bəqəjida tərəjanidi; u əstüp yooqan dərəh boldi; əsməndiki uqar-qənatlar kəlip uning xahlirida uwlidi. **20** U yənə: — Hudəning padixəhlikini nemiğə ohxitay? U huddi eqitquəqə ohxaydu; bəri ayal uni kילוqə elip, üq jawur unning arisioqə yoxurup, taki pütün hemir boluqəqə səklidi, — dedi. **22** [Əysə] Yerusəleməqə qarəp səpərilə dawəmləxturup, bəsp etəkən hərəkəsi xəhəryezilərdə təlim bərip məngdi. **23** Bəriyəln uningdin: — İ təksir, kutkuzulidiəjanlarning səni əzmu? — dəp soridi. Əysə kəpqulikkə mundaq jawab bərdi: **24** — Silər tər ixiktin kixikə kürəx kilinglar. Qünki mən silərgə xuni eyttayki, nuroqun adəmlər kəriy dəp izdənsimu, əmmə kəriləməydu. **25** Əyning igisi ornidin turup ixikni təkioqəndin keyin, silər təxkirəda turup ixikni kəkəp: «Rəb, bizgə əqkin!» dəp yəlwuroqili turoqinilərdə, u silərgə jawabən: «Silərnə nəlikənglarni bilməymən» — dəydu. **26** Andin silər: «Biz səning əldingdə yəgən, iqlən, sənmə bizning koqilirimizdə təlim bərgən» desənglar, **27** u yənə jawabən: «Silərnə nəlikənglarni bilməymən, məndin nəri kətinglar, əy kəbihlə kילוquqılar!» dəydu. **28** Silər İbrahəim, İshək, Yəqub wə bərlək pəyoqəmbərlərnəgə Hudəning padixəhlikə iqidə ikənlikini, əzünglarning sirtkə taxliwətiləgənlərnəgə kərgəngilərdə, yioqə-zərlər kətürüldü, qixlər oququrlaydu. **29** U qaoqda, kixilər

məxrik bilən məqribtin və ximal bilən jənuhtin kelixip, Hudaning padixahlığıda dastihanda olturidu. **30** Xuning bilən mana, xu qaoqda aldidə turoqanlardan arqioja etidiojanlar, arqida turoqanlardan aldioja etidiojanlar bar bolidu. **31** Dəl xu wəqıttə birnəqqə Pərisiylər Əysaning aldioja kelip uningoja: — Muxu yərdin qıqıp əzüngni nerioja al. Qünki Herod seni əltürməkqi, — dedi. **32** U ularoja: — Berip xu tülkigə eytinglar: Mana mən jinlarni həydiwetip, бүгүн wə ətə xipa berərmən wə üqinqi küni takamullaxturulimən, dənglar. **33** Həlbuki, бүгүн wə ətə wə əgünlükkə mengip yürüxüm kerəktur; qünki heq pəyoqəmbərnəg əltürülüxi Yerusalemdin baxqa heqkəndək jayda mumkin bolmas. **34** Əy Yerusalem, Yerusalem! Pəyoqəmbərlərnə əltüridiojan wə sanga əwətilənlərnə qalma-kesək kilidiojan xəhər! Mən qanqə ketimlap mekiyan öz qüjilərnə qanat astioja aləqəndək sening balilərnəgni koynuməja almaqqi boldum, lekin silər halimidinglar. **35** Mana əyünglər taxlinip wəyrənə bolup qalıdu; wə mən silərgə xuni eytip qoyayki, silər «Pərwədigarning nami bilən kəlgüqigə mubarak boləy!» demigüqə, mənə yənə kəralməysilər.

14 Wə xundək boldiki, bir xabat küni u Pərisiylərdin boləjan bir həkümdarning əyigə ojaqəja bardı; əmdi ular uni paylap yürüwatattı. **2** Wə mana, u yərdə suluk ixxiq kesiləgə giriptar boləjan bir adəm bar idi. **3** Əysa Təwrat əhliləri wə Pərisiylərdin: — Xabat küni kesəl sakəytix Təwrat qanunioja uyoqunmu-yok? — dəp soridi. **4** Birək ular lam-jim demidi. U həliqi kesəlgə qolını təgküzüp, sakəytip yoloja saldı. **5** Andin u uların yənə: — Aranglardin biringlarning mubada xabat künidə exiki ya kalisi kudukqə qüxiup kətsə, uni dərhal tartip qıqarmaydiojan zadi kim bar? — dəp soridi. **6** Wə ular uning bu səzliqigə heq jawab bərləmidi. **7** Əysa qakirilojan mehmənlarning əzliqigə tərđin orunlarni kəndək tallioqinini kərüp, ularoja mundaq bir təmsilni eytip bərđi: **8** — Birsə seni toy ziyapitigə təklip kilsə, tərđə olturmiojin. Bolmisa, səndin hərmətləkrək birsə təklip kilinojan bolsa, **9** U qaoqda seni wə uni qakirojan səhibhəna kelip sanga: «Bu kixigə orun bərgəysiz» dəp kəlsa, sən hijaləttə kəlip pəgəhoja qüxiup kaləsis. **10** Ləkin sən qakiriloqanda, berip pəgəhda olturojin. Xuning bilən seni qakirojan səhibhəna kelip: «Əy dostum, yukirioja qıking» deyixi mumkin wə xuning bilən sening bilən dastihanda olturojanlarning həmmisining aldidə sanga izzət bolidu. **11** Qünki hərkim əzini üstün tutsa təwən kılınıdu wə kimdəkim əzini təwən tutsa üstün kılınıdu. **12** U əzini mehmənoja qakirojan səhibhənoja mundaq dedi: — Mehmənni tamakqə yaqi ziyapətkə qakirojiningdə, dost-buradə, kərindax, uruq-tuoqan yaqi bay qolum-qoxnilərnəgini qakirmiojin. Qünki ularmu seni mehmənoja qakirip, mərhəmitəgini kəyturuxi mumkin. **13** Xuning üqün ziyapət bərsə desəng, qərīb-qurwa, meyip-nakar, aqsək-qolək, kor-əmalərnə qakirojin. **14** Wə bəht-bərəkət kərisən; qünki u kixilərnəg yaxxiləqinini kəyturuxning əmalı yəktur. Xuning bilən həkkaniylarning kəyta tiriləgən künidə kiləqinəg əzünggə kəyturulidu. **15** Uning bilən həmdəstihən olturojanlardin biri bu səzlərnə anqlap, uningoja: — Hudaning padixahlığıda ojalənoquqılar nemidəgən bəhtlik-həl! — dedi. **16** Birək

u uningəja jawabən mundaq dedi: — Bir kixi kəttə ziyapətkə tutux kilip, nuroqun mehmənlarni qakirip koyuptu. **17** Dastihən selinojan xu səəttə, qakirini əwətip, qakirilojan mehmənləroja: «Mərhamət, həmmə nərsə təyyar boldı!» dəp eytiptu. **18** Birək, mehmənlarning həmmisi barmaslıqkə bir-birləp əzrə-bahənə kərsətkili turuptu. Biringisi uningəja: «Mən həlilə bir pərqə yər setiwəlojanədim, berip kərüp kəlmisəm bolmaydu. Mənə əpu kiləyayla, baralmaymən» dəptu. **19** Yənə biri: «Mən bəx koxluk əktüz setiwəldim, həzir berip ularni sinap kərüxüm kərək. Mənə əpu kiləyayla, baralmaymən» dəptu. **20** Yənə birsə: «Mən yəngi əyləngən, xunga baralmaymən» dəptu. **21** Qakar kəytip kelip, bu ixlərnə hojayiniqə məlum kıptu. Hojayin qəzəpləngən həlida qakirioja: «Dərhal xəhərnəg qong-kıqıq koqilərioja kirip, qərīb-qurwa, meyip-nakar, aqsək-qolək wə kor-əmalərnə muxu yərgə yiqip kəl» dəptu. **22** Andin qakar kəytip kelip: «Hojayin, əmr bərginəgəndək adə kılınıdu, wə yənə box orun bar!» dəptu. **23** Xuning bilən hojayin qakəroja: — «Əyüm mehmənləroja tolux üqün yezilərdiki qong-kıqıq yollərnə, məhlillərnə arilap, udul kəlgən ədiməgini zorlap elip kəlgin! **24** Qünki mən silərgə xuni eytayki, bəxtə qakirilojan adəmlərnəg heqkəyisə dastihinimdin tetimaydu», dəptu. **25** Əmdi top-top adəmlər uningəja həmrəh bolup ketiwatattı. U burulup ularəja kərap mundaq dedi: **26** — Manga əgəxkənlər [manga boləjan səyüxliridin] əz atisi wə anisi, ayalı wə baliləri, aka-ukiləri wə aqa-singilləri, həttə əz jəninimu yaman kərmisə manga muhlis bolalmas. **27** Kimdəkim əzining krestini yüdüp manga əgəxmisə u manga muhlis bolalmas. **28** Aranglardin birsə munar salmaqqi bolsa, aldi bilən olturup bu quruluşni pütktüzgüdək hirəjət əzümdə barmu-yok dəp həsəb kılmasmu? **29** Undək kılmiqəndə, ulni selip pütktüzəlmisə, kərgənlərnəg həmmisi mazək kilip: «Bu adəm binəni baxlap koyup pütktüzəlmidi» — deməy kəlməydu. **31** Yəki bir padixah yənə bir padixah bilən jəng kiləqili qıksa aldi bilən olturup: — Məning üstüməgə kəlidiojan yigirmə ming kixilik koxun igisigə mən on ming əskirm bilən təkəbil turalarmənmü? dəp mələqləp kərməmdü?! **32** Əgər u «Sokuxalmaymən» dəp oylisa, düxmən təhi yirətkiti qaoqda əlqi əwətip, sulh xərtlirini soraydu. **33** Xuningəja ohxax, silərdin kimdəkim [kənglidə] əzining bar-yok bilən hoxlaxmisa, manga muhlis bolalmas. **34** Tuz yaxhi nərsidur; həlbuki, tuz əz təmini yokətsə, uningəja kəytidin tuz təmini kəndəkmu kirgüzgili bolidu? **35** U tuprakqə ixlitəxkə yaqi oqutqə ariləxturuxkimu yarimay, taləoja taxlinidu. Angliqudək kılıqi barlar buni anqlisun!

15 Əmdi bajigirlər wə bəxkə gənəhkarlarning həmmisi uning səzini anqlaxkə uning ətrapioja olaxmaktə idi. **2** Ləkin Pərisiylər bilən Təwrat əstəzləri oqudəngxup: — Bu adəm gənəhkarlarni kərxə alidu wə ular bilən həmdəstihən olturidu! — deyixti. **3** Xunga u ularəja munu təmsilni səzləp bərđi: **4** — Əgər aranglarda birəylənnəg yüz tuyək koyi bolup, uların biri yitip kətsə, tokəsən tokkuzini qəldə koyup koyup yitip kətkinini tapquqə izdiməsmu? **5** Uni tēpiwəloqanda, xadlanəjan həlida mürisigə artidu; **6** andin əyigə elip kelip, yar-buradərləri bilən qolum-qoxnilərnə qakirip,

ularoq: «Mən yitkən qoyumni tepiwaldim, mening bilən täng xadlininglar!» deydu. **7** Mən silərgə xuni eytayki, xuningoşa ohxax, towa kıliwatkan bir gunahkar üqün ərxə zor hursənlik bolidu; bu hursənlik towioşa mohtaj bolmioqan toqsan tokkuz həkkəniy kixidin bolioqan hursənliktin kəp artuktur. **8** — Yaki bir ayalning on kümüx dinari bolup, bir dinarni yökutip koysa, qiraqni yekip, taki uni tapkuşa əyni süpürüp, zən qoyup izdiməsmu? **9** Uni tapqanda yar-buradər, kolum-koxnirini qakirip, ularoşa: «Mening bilən täng xadlininglar, qünki mən yökutip qoyqan dinarimni tepiwaldim» — deydu. **10** Mən silərgə xuni eytayki, xuningoşa ohxax towa kıliwatkan bir gunahkar üqün Hudaninğ pərixtilirining arisida hursənlik bolidu. **11** U səzini dawam kılip mundak dedi: — Məlum bir adəmninğ ikki oşli bar ikən. **12** Kikiq oşli atisioşa: «Əy ata, mal-mülükün tıgixlik ülüxümnü hāzirla manga bərgin» dəp eytiptu. Wə u əz mal-mülükürini ikkisigə təksim kılip beriptu. **13** Uzun ötməyşla, kikiq oşli bar-yökini yioşixturup, yirak bir yurtka səpər kıliptu. U u yərdə əyx-ixrətlik iqidə turmux kəqürüp mal-dunyasini buzup-qeqiptu. **14** Dəl u bar-yökini sərp kılip tügətkən waqtida, u yurtta kattik aqarılık bolup, u helila kışilqilikta qaptu. **15** Xuning bilən u berip, xu yurtning bir pukrasioşa mədikar bolup yalliniptu; u uni etizlikioşa qoxka bekixka əwətiptu. **16** U hətta korsikini qoxkılarning yemi bolioqan purqak posti bilən toyoquzuxka təkəzza boptu; ləkin həqkim uningoa həqnərsə bərməptu. **17** Ahir berip u həxini tepip: «Atamning xunqə kəp mədikarlırining aldidin yemə-iqmək exip-texip turidu; ləkin mən bolsam bu yərdə aqliktin ələy dəp kəldim! **18** Ornumdin turup, atamning aldioşa berip uningoa: Əy ata, mən ərxning aldidimu wə sening aldingdimu gunah kildim. **19** Əmđi sening oşlung atilixka layik əməsmən. Meni mədikarlıring süpitida kəbul kılojaysən! — dəymən» dəp oylaptu. **20** Xuning bilən ornidin turup atisening aldioşa kaytip mengiptu. Ləkin atisi yiraktinla uni kəriş uningoa iqi aşıritip, aldioşa yügürüp qikip, uning boynioşa esilip uni səyüp ketiptu. **21** Oşli: «Ata, mən ərxning aldidimu, sening aldingdimu gunah kildim. Əmđi sening oşlung atilixka layik əməsmən» — dəptu. **22** Biraş atisi qakarlırioşa: «Dərhal əng esil tonni əkelip uningoa kiydürümlər, kolioşa üzük selinglar, putlırioşa ayaş kiydürümlər; **23** wə bordak torpakni əkelip soyunglar; andin obdan yəp, rawurus təbrikləy! **24** Qünki mening bu oşlum əlgənidi, tirildi, yitip kətkənidi, tepildi!» — dəptu. Andin ular təbrikləşkilə baxlaptu. **25** Əmđi qong oşli etizoa kətkənikan. U kaytip keliwetip eygə yekün kəlgəndə nəqmə-nawa bilən ussulning awazini angłaptu. **26** U qakarların birini qakirip, uningdin nemə ix boluwatkinini soraptu. **27** Qakar uningoa: Ukang kəldi wə atang uni sak-salamət tepiwaloqanlıki üqün bordak torpakni soydi» dəptu. **28** Ləkin [qong oşli] hapa bolup, eygə kirgili unimaptu. Wə atisi qikip uning eygə kirixini etünüptu. **29** Əmma u atisioşa jawab berip: «Kara! Mən xunqə yildin beri kuldak hizmitinğdə boldum, əşla həqbir əmrinğdin qikip baxmıdim. Biraş sən manga əl-aşinilirim bilən hux kılojili həqqaqan birər oşlakmu bərmidinğ! **30** Ləkin sening mal-mülüklingrini

pahixilərgə həjləp tügətkən bu oşlung kaytip kəlgəndə, sən uning üqün bordak torpakni soyupsən» — dəptu. **31** Biraş atisi yənə uningoa: «Əy oşlum, sən hərdaim mening yenimdisən wə mening barlıkım seningkidur. **32** Əmđi təbrikləp xadlinixka layiktur; qünki bu sening ukang əlgənidi, tirildi, yökilip kətkənidi, tepildi» — dəptu.

16 U muhlislırioşa yənə mundak dedi: — Bir bayning bir oşjodari bar ikən. Birsı bayoşa: «Bu oşjodaringiz mal-mülkingizni buzup qaqtı» dəp xikayət kıptu. **2** U oşjodarni qakirip, uningoa: «Mening sening tooşrangda anglıoşanlirim zadi kəndak gəp? Oşjodarlıkinqdiki hesab-kitabni enik tapxur; qünki munda keyin sən oşjodar bolmaysən» — dəptu. **3** Oşjodar əmđi əz iqidə: «Nemə kılay? Qünki hojayinim meni oşjodarlıktin məhrum kılidu. Kətmən qapay desəm unqilik maşdur yok, tiləmqilik kılay desəm nomus kılimən. **4** Hə, taptım! Oşjodarlıqtin kəloşinimda kixilərninğ meni əylirigə kərxı elixi üqün, nemə kıliximni əmđi biddim» dəp **5** əz hojayinioşa kərxdar bolqanlarni birdin-birdin qakirip kəlip, birinqisidin: «Hojayinimoşa kənxilik kərxingiz bar?» dəp soraptu. **6** Wə kərxdar: «Yüz tung zəytun meyi» dəp jawab beriptu. Oşjodar uningoa: «Mana, hesabət dəptiringizni elip, bu yərdə olturup əllik tungoa əzgərtiwetinq!» dəptu. **7** Andin u yənə birigə: «Sizqu, kənxilik kərx boldinqiz?» dəp soraptu. U: «Yüz kürə buşday» dəp jawab beriptu. Oşjodar uningoa: «Hesabat dəptiringizni elip səkən kürigə əzgərtiwetinq!» dəptu. **8** Xuning bilən uning hojayini səmimiyətsiz oşjodarning bu ixtiki pəmlilikli üqün uningoa kayil bolup mahtaptu. Qünki bu dunyaning pərxəntlıri əz dəwrində nurning pərxəntlıridin pəmliktur. (aifn g165) **9** Wə mən silərgə xuni eytip koyayki, «Nahək dunyaoşa təwə mal-dunya» arkilik əzümləroşa dost tutunglar; xundak kışlanglar, mal-dunya kəroşa kəlməydioqan bolioqan [künüda] xu dostlar siləni əbədiy məkanlaroşa kərxı alidu. (aifnios g166) **10** Kimki kikiqqinə ixta sadik bolsa, qong ixtimu sadik bolidu; wə kimki kikiqqinə ixta səmimiyətsiz bolsa, qong ixtimu səmimiyətsiz bolidu. **11** Xunga əgər «nahək dunyaoşa təwə bolioqan mal-dunya» sadik bolmisanglar, kim silərgə həkikiy baylıqlarni tapxursun? **12** Wə baxkılarning nərsiliridə sadik bolmisanglar kim silərgə əzümlərninğ nərsisini bərsun? **13** Həqkim ikki hojayinioşa täng hizmət kılalımaydu. Qünki u yaki buni yaman kəriş, uni yaxı kəriş; yaki buningoa əzini pütünləy beşixlap, uningoa etibarsiz kəraydu. [Xuningoa ohxax], silərninğmu birlə waqıtta həm Hudaninğ, həm mal-dunyaning kullukıda boluxunglar mümkün əməs. **14** Əmđi Pərisiylər (ular puloşa amrak idi) bularning həmmisini anglap əysani məşirə kılıxtı. **15** Wə u ularoşa mundak dedi: — «Silər əzümlərnı adəmlərninğ aldidə həkkəniy kılip kərsətküdişlir; ləkin Huda kəlbinqlarni bilidu. Qünki adəmlərninğ arisida kədirlinidioşini Hudaninğ nəziridə yirinqlıktur. **16** Təwrat kənunı wə pəyoqəmbərlərninğ yazmıli [qəmuldürgüqi] Yəhyaşiqə hıdayət bolup kəldi; xu waqıttin baxlap Hudaninğ padixahlıqıninğ hux həwirı jakarlinip keliwatidu; [padixahlıkka] kirməkqi bolioqlarning hərbiři uningoa bəşüp kırıwelixi kərəktur. **17** Ləkin asman bilən zeminning yok kıliwetilixi

Təvratning bir qekiti bikar kılınıxtin asandur. **18** — Hər kim öz ayalını talak kılıp baxka birini alsə zina kılolan bolidu wə kimki öz eridin talak kılinoqanni alsə zina kılolan bolidu». **19** — Burun bir bay adəm bar idi; u sesün rənglik ton wə kanap kiyimləri kiyip, hər künü əyx-ixrət iqidə tənənə kılattı. **20** Wə pütün əzayını qaka-jaharət besip kətkən Lazarus isimlik bir yoksul bar idi; u bayning dərwazisining aldına [hər künü] yatkuzup koyulatti. **21** Uning dastihininin qüxüp kəlojan parqi-puratlardan kərsikini toyoquzoxka tənəna idi. Həlbuki, itlər kelip uning yarılrını yalaytti. **22** Əmdə xundak boldiki, yoksul əldi wə pərixtilər uni İbrahimning kuqikioja apardı. Bay həm əlöp dəpnə kılindi; **23** wə təhtisara kəttik kiynilip, bəxini kətiürüp, yirəktin İbrahimni wə uning kuqikidiki Lazarusni kəriüp: **(Hadēs q86)** **24** «Əy ata İbrahim, manga rəhım kıləyəsən! Lazarusni əwətkəysən, u barmikining uqını suqə qıləp, tilimoqə temitip sowutkay. Qünki mən bu ot yalqundı kəttik əzabliniwatimən!» dəp warkirap yalwırdı. **25** Ləkin İbrahim mundak dedi: «Əy oqlum, həyat waktingda həlawətni yətkitqə kərginingni wə Lazarusning dər-d-bala tartkınıni yadingoqə kəltürgin. Həzir u təsəlli taptı, əmma sən əzab tartiwatısən. **26** Wə bulardin baxka, biz bilən silərnəng arilikimizda yoojan bir həng bektilgəndurki, bu yərdin silər tərəpkə etəyli dēgənlər etələməs wə andin biz tərəpkə etimiz dēgənlər etələməs». **27** Əmdə bay yənə: «Undakta, i ata, səndin [Lazarusni] atamning əyigə əwətxingni etünimən. **28** Qünki mening bax aka-ukam bar; ularning bu əzab-əkubətlək yərgə kəlməsliki üqün [Lazarus] ularni kəttik agahlandıurup koysun» — dedi. **29** Birək İbrahim jawab berip uningə: «Ular dā Musa wə [baxka] pəyojəmbərlərnəng [agah-guwaḥliki] bar; ular xularni anglisun» — dedi. **30** Ləkin u: «Yək, i İbrahim ata, əgər əlgənlərdin biri tirilip ularning əldioqə barsa, ular towa kılidu» — dedi. **31** Əmma İbrahim uningə: «Əgər ular Musa wə [baxka] pəyojəmbərlərnəng [guwaḥliki] anglimisa, həttə əlgənlərdin birsi tirilsimu, ular yənəla ixinixni rət kılidu» — dedi.

17 U muhlisliroqə mundak dedi: — İnsanni putlaxturidjojan ixlar bolmay qalmaydu; ləkin xu putlaxturux wasitiqisi boləjan adəmning həlioqə way! **2** Bundak adəmning bu kiqik balılardin birini [gunahka] putlaxturoqəjan bolsa, boynioqə tūgmən texi esiloqən həlda dengizəqə taxliwetilgini əwzəl bolatti. **3** Əzüngləroqə agah bolunglar! Əgər kərinixing gunah kıləjan bolsa, uningəqə tənbiḥ-nəsiḥət kıləjan. U towa kılisa uni əpu kıləjin. **4** Mubada u bir kün iqidə sanga yəttə mərtiwə gunah kılisa wə yəttə mərtiwə yeningəqə kelip: Towa kıldim, desə, uni yənəla əpu kıləjin. **5** Xuning bilən Rossalar Rəbgə: İxənq-etikadimizni axuroqin, — deyixti. **6** Wə Rəb ularəqə mundak dedi: — Silərdə kiqə urukidək zərriqə ixənq bolsa idi, silər awu üjmə dərihigə: «Yiltizingdin komurulup, dengizəqə kəqüp tikil!» desənglər, u səzüngləri anglap kəqətti. **7** Ləkin aranglardin kimning yər həydaydioqən yaki mal bəkidioqən bir kuli bolsa wə u etizliktin kaytip kəlgəndə, uningəqə: «Təzrək kelip dastihanda olturoqin», dəydiyənlər barmu? **8** U bəlki uningəqə: «Mening tamikimni təyyar kıl, mən yəp-iqip boləquqə belingni baqlap meni kütkin, andin əzüng yəp-iqin, deməsmu?

9 Kul əmr kılinoqinidək kıləqini üqün hojayin uningəqə rəhəmət eytamdu? Meningqə, eytmaydu. **10** Xuningəqə ohxax, silərmu əzüngləroqə əmr kılinoqənnəng həmmisini ada kıləqinənglərdin keyin: Biz əzriməs kullarmiz; biz pəkət tegixlik burjimizni ada kılduk, halas», dəydiyənlər bolisilər. **11** Wə xundak boldiki, u Yerusalemoqə kikiq ketiwatqəndə, Samariyə bilən Galiliyəning otturisidin etüp, **12** bir kəntkə kirginidə mahaw kesiligə griptar boləjan on adəm uningəqə uqrap, yirəktə tohtap, **13** əwazlırını kətiürtüp: Əy Əysa, ustaz, bizgə rəhım kıləyəsən, dəp etündi. **14** Ular ni kərgəndə u ularəqə: Berip əzüngləri kəhənləroqə kərsitinglər, dedi. Wə xundak boldiki, ular yolda ketiwatqəndə, [mahawdin] paklandı. **15** Ular din birəylən əzining səkəyoinini kərgəndə yukiri əwaz bilən Hudani uluqlap, kəynigə burulup, kaytti. **16** U kelip Əysəning ayioqioqə yikilip düm yetip təxəkkür eytti. U Samariyalik idi. **17** Əysa bu ixka karə: Pak kılinoqənlər on kixi əməsmidi? Kəlojan tokkuzəylən kəni? **18** Bu yat əllik musapirdin baxka, Hudaqə həmdusana oquqili həqkim kaytip kəlməptioqu?! — dedi. **19** Andin u həliki adəmgə: — «Ornungdin tur, yolungəqə mangojin! Etikəding seni səkəyitli» — dedi. **20** [Bir kün] Pərişylər uningdin: «Hudəning padixəhlik i qəjan kəlidu?» dəp sorioqəndə u ularəqə jawab berip mundak dedi: — Hudəning padixəhlikining kəlixini kəz bilən kərgili bolmas; **21** kixilər: «Kəranglar, u mana bu yərdə!» yaki «U yərdə!» deyalməydu. Qünki mana, Hudəning padixəhlik aranglardidur. **22** Keyin u muhlisliroqə yənə mundak dedi: — «Xundak künlər kəliduki, silər İnsan'oolqining künliridin birər küni bolsimu kətiuxka tənəna bolisilər, ləkin kəməlməysilər. **23** Xu qəoqə kixilər silərgə: «Mana u bu yərdə!» wə yaki «Mana u u yərdə!» dəydu; silər nə barmənglər nə ularning kəynidin yügürrmənglər. **24** Qünki goya asmanning bir qetidin qəkmək qəkip yənə bir qetigigə yorutidjoqəndə, İnsan'oolqining öz künidə həm xundak bolidu. **25** Ləkin u əwwal kəp əzab-əkubətləri tərxti bu dəwrdikilər tərpidin qətkə kəkilixi muqərrərdur. **26** Wə Nuh [pəyojəmbərnəng] künliridə kəndək boləjan bolsa, İnsan'oolqining künliridə həm xundak bolidu. **27** Təki Nuh kəmigə kirip olturoqən künigəqə, kixilər yəp-iqip, əylinip wə yatlık bolup kəliwətkəndi; andin topan kelip həmmisini həlak kildi. **28** Həm yənə, Lutning künliridə kəndək boləjan bolsa xundak bolidu — kixilər yəp-iqip, soda-setik kılıp, tərxiqilik kılatti wə əyləri salatti. **29** Ləkin Lut Sodom xəhəridin qikkən küni, asmandin ot bilən günggürt yəqəp, [bu xəhərdikilərnəng] həmmisini həlak kildi. **30** Əmdə İnsan'ool i axkara bolidjoqən kündə ənə xundak bolidu. **31** Xu küni, hər kim əgzidə turup, nərsə-kərkliəri eyidə bolsimu, əloqili qüxməsin; wə xuningəqə ohxax kimki etizlikta bolsa [əyigə] həq yənməsin. **32** Lutning ayalini yadingləroqə kəltüringlər! **33** Kimki öz həyatini kutkuzmakqı bolsa, uningdin məhrum bolidu, ləkin öz həyatidin məhrum boləjan kixi uningəqə erixidu. **34** Silərgə xuni eytayki, u kəqidə ikki adəm bir orunda yatidu; ular din biri elip ketilidu, yənə biri qaldurulidu. **35** İkki ayal yəroquqəqə bəxida turup un tərxiwətkən bolidu; ular din biri elip ketilidu, yənə biri qaldurulidu». **37** Wə ular uningəqə jawabən: Əy Rəb, bu ixlar kəyərde

yüz beridu? — dəp soridi. U ularoşa: Jəsət kəysi yərdə bolsa, kuzoşunlar xu yərgə toplixidul!

18 Wə u ularoşa, boxaxmay, hərdaim dua kılıp turux kerəklikli toqrisida bir təmsil kəltürüp mundak dedi: **2** — «Məlum xəhərdə bir sotqı bar ikən. U Hudadinmu kərkəmaydikən, adəmlərgimu pərwa kilməydikən. **3** Xu xəhərdə bir tul ayal bar ikən wə u daim sotqining aldioşa kelip: «Əybəkərdin həkkimni elip bərgin» dəp tələp kildikən. **4** U heli wakitkiqə uni rət kıptu; biraq keyin kənglidə: Hudadinmu kərkəmaymən, adəmlərgimu pərwa kilməymən, **5** lekin bu tul hotun meni awarə kılıp ketiwatidu, uning manga qəplixiwelip meni həlimdin kətküzüwətməslikli üçün hərhalda uning dəwayini sorap kəyay!» — dəp oylaptu. **6** Rəb: Kəranglar, adalətsiz bu sotqining nemə dəgenlirigə! **7** U xundak kıləşən yərdə, Huda Əzigə kəqə-kündüz nida kiliwatkan tallioşın bəndilirigə kəndak kılar? Gərgə Huda Əz bəndilirigə həmdərd bolux bilən birgə [rəzillikkə] uzunoşiqə səwr-takət kılısimu, ahirida bəndilirining dərdigə yətməsmu? **8** Mən silərgə eytayki: U ularning dərdigə yetip nahayiti tezla həkkini elip beridul! Ləkin Insan'ooqli kəlgəndə yər yüzidə iman-ixəşq tapalamdu? — dedi. **9** U əzlinirini həkkəniy dəp kərap, bəxkılarni kəzigə ilmaydioşın bəzilərgə kəritip, mundak bir təmsilni eytti: **10** — Ikki adəm dua kıləşli ibadəthanişoşa bəriptu. Biri Pərisiy, yənə biri bajgir ikən. **11** Pərisiy Əra turup əz-əzigə mundak dua kılıptu: — «Əy Huda, mənning bəxka adəmlərdə buləngqı, adalətsiz, zinəhor wə hətta bu bajgirdə bolmıoşınim üçün sanga xütkür! **12** Hər həptidə ikki kətim rəza tutimən wə tapkanlirimning ondin bir ülüxini sədikə kilimə». **13** Biraq həliqı bajgir yirəktə turup bəxini kəttürüp asmanəşa kəraqkımı petinalmay məydisigə urup turup: «Əy Huda, mən muxu gunəhkarəşa rəhım kıləşən!» — dəptu. **14** Mən silərgə xuni eytayki, bu ikkiyləndin [Pərisiy] əməs, bəliki [bajgir] kəqürümigə erixip əyigə kəytipu. Qünki hərkim ezini üstün tutsa təwən kılınar, ləkin kimki ezini təwən tutsa üstün kəttürülər. **15** Əmdi kəlini təgküzsun dəp, kixilər kiqik balilirimimu uning aldioşa elip kəltəti. Ləkin buni kərgən muhlislar ularni əyiblidı. **16** Əmma Əşa balılarni yenioşa qəkirip: Kiqik balılarni aldiməşa kəlgili kəyunglar, ularni toşuxmanglar. Qünki Hudaning padixahlıqı dəl muxundaklardin təkib tapkəndur. **17** Mən silərgə bərhək xuni eytip kəyayki: Kimki Hudaning padixahlıqı səbiy balidək qəbul kilmisa, uningəşa hərgiz kirelməydu, — dedi. **18** Məlum bir həkəmdar Əysadin: I yahxi ustaz, mənəgğilik həyatka waris bolmak üçün nemə ixni kilişim kerək, — dəp soridi. (aiōnios g166) **19** Ləkin Əşa: Meni nemə üçün yahxi daysən? Yahxi boləşuqi pəkət birlə, yəni Hudadur. **20** Əmrəlni bilisən: — «Zina kılma, kətilik kılma, oşrilik kılma, yaləşən guwəhlilik bərmə, atəngni wə anəngni hərmət kıl» — dedi. **21** — Bularning həmmisigə kiqikimdin tartip əməl kılıp keliwatimən, — dedi u. **22** Əşa buni ənglap uningəşa: — Səndə yənə bir ix kəm. Pütkül mal-mülkingni setip, pulini yəksullarəşa üləxtürüp bərgin wə xundak kılışəng, ərxətə həzinəşən bolədu; andin kəlip manga əgəşkin! — dedi. **23** Əmma u bu gəpni ənglap tolimu kəyoşuqə qəməp kətti; qünki u nahayiti bay idi. **24** Tolimu kəyoşuqə qəməp kətkənlikini kərgən Əşa: —

Mal-dunyasi kəplərnin Hudaning padixahlıqı kirixi nemidəgən təs-həl! **25** Təgining yingnining kəzidin etüxi bay adəmnin Hudaning padixahlıqı kirixidin asandur! — dedi. **26** Buni əngliqanlar: — Undak bolsa, kim nişatka erixəlisun? — deyixti. **27** Əmma u jawabən: — Insanlarəşa mümkün bolmıoşın ixlar Hudəşa mümkünur — dedi. **28** Əmdi Petrus: — Mana, biz bar-yəkimizni taxlap sanga əgəşuk! — dedi. **29** U ularoşa: — Mən silərgə bərhək xuni eytayki, Hudaning padixahlıqı üçün əy-wəq ya ata-anisi ya kərinəşliri ya ayali ya baliliridin wəz kəqkanlənning hərbiy **30** bu zamanda bularəşa kəp həssiləp muyəssər bolidux wə kəlidioşın zamandimu mənəgğilik həyatka erixməy kəlməydu. — dedi. (aiōn g165, aiōnios g166) **31** Andin u on ikkiyəlni əz yenioşa elip ularəşa mundak dedi: — Mana, biz hazır Yerusaleməşa qikiwatimiz wə pəyoşəmbərlərnin Insan'ooqli toqrisida pütəkənlirining həmmisi [xu yərdə] əməlgə axurulidu. **32** Qünki u yat əllərnin kəlioşa tapxurulidu wə ular uni məşirə kılıp, harlaydu, uning üstigə tüküridu; **33** ular uni kəmqilişəndin keyin əltürüwətidu; wə u üçünqi küni kəyta tirilidu, — dedi. **34** Biraq ular bu səzlərdin həqnemini qüxənmidi. Bu səznin mənis uların yoxuruloşın bolup, uning nemə eytkəlini biləlməy kəldi. **35** Wə xundak ix boldiki, u Yeriho xəhərigə yəkinləşkəndə, bir kor kixi yolning boyida olturup tiləmqilik kiliwatatti. **36** U kəpqilikning etüp kətiwatkanlıqini ənglap: — Nemə ix boləşandu? — dəp soridi. **37** Hək uningəşa: — Nasəratlik Əşa bu yərdin etüp kətiwatidu, — dəp həwər bərdi. **38** — I Dawutning ooqli Əşa, manga rəhım kıləşən! — dəp warkirap kətti u. **39** Wə Əşanın aldidə mənəgiwatkanlar uni: — Xük oltur! dəp əyibləxti. Biraq u: — I Dawutning ooqli, manga rəhım kıləşən! — dəp təhimu kəttik warkiridi. **40** Əşa kədimini tohtitip, uni aldioşa bəxlap kəlixni buyrudi. Kərioşu uningəşa yəkin kəlgəndə u uningdin: **41** — Sən meni nemə kılıp bəz, daysən? — dəp soridi. — I Rəbbim, kəyta kəridioşın bolsam'idi! — dedi u. **42** Əşa uningəşa: — Kəridioşın boləşin! Etikəding sənə sakəytti, — dedi. **43** Wə uning kəzi xuan eqildi; u Əşəşa əgixip, yol boyi Hudani uluşlap mənəgi. Wə bərlək halayikmu buni kərup Hudəşa mədhəşə oqudi.

19 U Yeriho xəhərigə kirip uningdin etüp kətiwatatti. **2** Mana xu yərdə Zakay isimlik bir kixi bar idi. U «bəx bajgir» bolup, intayin bay idi. **3** U Əşanın kəndək adəm ikənlikini kərxəşə pürsət izdəwatatti, ləkin boyi pəkar boləşuqə, həlkəning tolişikdin uni kəralməytti. **4** Xunga u aldi tərəşə yügürüp bərip, uni kərxəş üçün bir tüp üjmə dərihişə yamixip qıktı; qünki Əşa u yol bilən etətti. **5** Wə Əşa u yərgə kəlgəndə yukirəşə kərap uni kərup uningəşa: — Zakay, qəpsən qüxkin! Qünki mən bəgün sənning əyündə kənoxum kərkə, — dedi. **6** U aldirap qüxüp, huxallik bilən uni [əyidə] məhəmə kildi. **7** Bu ixni kərgən halayikning həmmisi: U gunəhkar kixiningkidə kənoşili kirip kətti! — dəp şəşuləşixip kətti. **8** Ləkin Zakay ornidin turup Rəşə: — I Rəbbim, mana, mülkümnin yərimini yəksullarəşa bərimən; əgər birəwni yaləşəndin xikəyət kılıp uningdin birməmə ündürüwəşən bolsam birigə tətəni kəyturimən, — dedi. **9** Buning bilən Əşa uningəşa [karap]: — Bəgün nişat bu əyşə kirdi. Qünki bu kixi həm İbrahəmnin ooqlidur! **10**

Qünki Insan'oolqi ezip kətkənlərni izdəp kütquzojli kəldi, — dedi. **11** Halayik bu sözlərni tingxawatkənda u yəne səz kilip bir təmsilni xəxup eytti. Qünki u Yerusalemoja yekinlaxkanidi wə ular: «Hudanin padixahlıqi dərhal namayan bolidoiqlu?» — dəp oylaxkanidi. **12** Xunga u mundaq dedi: Bir əksəngək padixahlıq təhtigə erixip kelix üqün yirək bir yurtka qarap yoloja qikiptu. **13** [Awwal] u ezining on kulini qakirip, ularoja on tillani üləxtürüp berip: «Mən kaytip kəlgüə [buning bilən] okət kilinglar» — dəptu. **14** Birək öz yurt pukraliri uningoja eq boləjaqqa, kəynidin əlqiləri əwətip: «Bu kixining üstimizgə padixah boluxini halimaymiz!» dəptu. **15** Wə u padixahlıq mənsipigə erixip kaytip kəlgəndə xundak boldiki, hər birining tıjarət bilən kəncə payda tapkınıni bilməkqi bolup, pulini tapxurojan heliki kullirini öz aldioja qakirtiptu. **16** Wə awwalkisi kelip: «İ hojam, sili bərgən tilla on tilla payda kildi» dəptu. **17** «Yaraysən, əy yahsi kull! Sən kiqikkina ixta ixənqlik qikkənlik üqün on xəhərgə hakim boləjin» — dəptu hojayin uningoja. **18** İkkinqisi kelip: «İ hojam, sili bərgən tilla bəx tilla payda kildi» dəptu. **19** Hojayin uningoja həm: «Sən həm bəx xəhərgə hakim boləjin» dəptu. **20** Ləkin yəne birsi kelip: «İ hojam, mən sili bərgən tilla! Buni yəqlıqqa qıgı bir yajda koyup saklıdim. **21** Qünki sili kəttik adəm ikənla, sili amanət kilmiəjanlıridin payda ündürüp, əzliri terimiəjanlıridin həsul yəqıla. Xuning üqün silidin kərkəttum» dəptu. **22** Əmma [hojayini] uningoja: «Əy əski kul, sangə əz əqzıngdin qikkən səzliring boyıqə həküm kilay. Sən mening amanət kilmay ündürüwalidojan, terimay turup yəqıwalidojan kəttik adəm ikənlikimni bilip turup, **23** nemə üqün mening pulumni həziniqlərgə amanət koymiding? Mən kaytip kəlgəndə, uni esümi bilən almasmidim?» — dəptu. **24** Andin u yenidikilərgə: «Uningdiki tillani elip on tilla tapkan kuləja beringlar!» dəp buyruptu. **25** Ular uningoja: «İ hoja, uning on tillasi tursal!» — dəptikən. **26** [hojayin yəne mundaq dəptu]: «— Qünki mən silərgə xuni eytayki, kimdə bar bolsa, uningəja təhimu kəp berilidü; əmma kimdə yəq bolsa, həttə uningdə bar boləjanlırimu uningdin məhrum kilinidü. **27** Əmdi üstigə padixah bolup həküm sürüxümni halimiəjan düxmənlimni bolsa, ularni kəltürüp, mening aldimda kətl kilinglar». **28** U bu ixlarni eytkəndin keyin, Yerusalemoja qıxıxə aldioja qarap mangdi. **29** Wə xundak boldiki, u Zəytun teojining etikidiki Bəyt-Fəgi wə Bəyt-Aniya yezilirioja yekin kəlgində, ikki muhlisioja munularni tapilap aldin əwətti: **30** — Silər udlunglardiki yezioja beringlar. U yərgə kiriplə həq adəm balisi minip bəkmiojan, bəqləklək bir təhəyni kərisilər. Uni yəxip bu yərgə yetiləp kelinglar. **31** Əgər birsi silərdin: «Nemixka buni yexisilər?» dəp sorap kəlsa, silər uningəja: «Rəbning buningəja həjiti qüxti» — dənglər. **32** Xuning bilən əwətilənglər beriwidi, ix dəl u ularəja eytkəndək boldi. **33** Ular təhəyni yexiwatkənda, uning igiliri ulardin: — Təhəyni nemixka yexisilər? — dəp soridi. **34** Ular: — Rəbning uningəja həjiti qüxti, — dedi. **35** Ular uni əysəning aldioja yetiləp kəldi; wə yəpinəqə-qapanlırini təhəynin üstigə selip, əysani yələp üstigə mindürdi. **36** U ketip bərqinidə, həlklər yəpinəqə-qapanlırini yoloja payandaz kilip saldi. **37** Wə u Zəytun

teojidin qüxüx yoloja yekinlaxkınıda, pütkül muhlislar jamaiti xadlinip, öz kəzi bilən kərgən kudrətlək məjizilər üqün əwazini kəttürüp: «Pərwədigarning namida kəlgən padixah mubərəkurl! Asmanlarda tinq-inəklək tikləngəy, ərxialada xan-xərəp ayan boləjay!» dəp towlixip Hudaəja mədhıyə okuxka baxlıdi. **39** Ləkin topning iqidə bəzi Pərisiylər uningəja: — Əy ustaz, muhlislıriningəja [muxu gəpliri üqün] tənbil bər! — deyixti. **40** Birək u ularəja jawabən: — Silərgə xuni eytayki, bular jim turəjan bolsa, həttə bu taxlarmu qukan selixkan bolətti, — dedi. **41** Əmdi u xəhərgə yekinlixip uni kərip, uning üqün yəqılap mundaq dedi: **42** — [İ Yerusalem!] Sən bügin, bu kününgdə, tinq-amanlıqing üqün nemə kərek boləjini bilsəng idi! Kaxki, bu ixlər hazır kəzliringdin yoxurundur. **43** Qünki xundak künlər bəxingəja kəliduki, düxmənling ətrəpingni qaxa-istihkam bilən qorxap seni kəmap tət tərəptin kistaydu. **44** Ular seni wə [sepiling]ning iqingdiki baliliringni yər bilən yəksən kilip, həttə taxni taxning üstidimu kəldurməydu; qünki [Huda]ning seni yəqləjan pəytini bilip yətmiding. **45** Wə u ibadəthəna həyililərioja kirip, u yərdə elim-setim kiliwatkanlarni həydəp qikirip, **46** ularəja: — Mukəddəs yazmılardə: «Məning əyüm dua-tiləwəthəna bolidü» dəp pütülgən bolsimu, ləkin silər uni «buləngqılarning uwisi» kiliwaldinglar! — dedi. **47** Xu wəqitlərdə u hərəküni ibadəthənanidə təlim bəratı. Bəx kəhınlar, Təwrat ustazlıri wə yurt qonglıri uni yəkitixka əmal izdidi. **48** Ləkin ular kəndək kəl selixni bilməytti, qünki bərlək həlk uning səzini tingxax üqün uningəja kəttik yəpıxkanidi.

20 Wə xu künlərdin bir küni u ibadəthənanining həyililəridə həlkkə təlim berip hux həwərnə elan kiliwatkanəda, bəx kəhınlar wə Təwrat ustazlıri bilən əksəkəllər uning aldioja kelip uningdin: **2** — Bizgə eytkin: Sən kiliwatkan bu ixlarni kəysi həqıxka əsasən kiliwatısqı? Sənga bu həqıxni kim bərgən? — dəp soridi. **3** U ularəja jawab berip: — Mənmü silərdin bir ixni soray; silər mənə eytip beringlarqu, **4** — Yəhəy yürgüzgən qəmüldürüx ərxıtnımu, yəki insanlardinımu? — dəp soridi. **5** Ular əzərə muləhizə kiliqip: — Əgər «Ərxıtn kəlgən» desək, u bizgə: «Undakta, silər nemə üqün [Yəhyaəja] ixənmidinglar?» dəydu. **6** Əgər: «İnsanlardin kəlgən» desək, bu bərlək halayik bizni qalma-kesək kilip öltüridu. Qünki ular Yəhəyaning pəyğəmbər ikənlikigə ixəndürülgən, — deyixti. **7** Wə ular: — [Uning] [həqıxıning] kəyərđin kəlgənlikini bilməymiz, — dəp jawab bərxiti. **8** Əysə ularəja: — Undakta, mənmü bu ixlarni kəysi həqıxka əsasən kiliwatkanlıqimni eytməymən, — dedi. **9** U halayik mənə təmsilni səzləxkə baxlıdi: — «Bir kixi bir üzümarlık bərpə kilip, uni bəqəwənlərgə ıjarigə berip, əzi yəka yurtka berip u yərdə uzun wəqit turuptu. **10** Üzümlərnı yəqıdıəjan məzgıl kəlgəndə bəqəwənlərnı üzümarlıktıki mēwidin uningəja bərixkə kulliridin birini ularining yenioja əwətiptu. Ləkin bəqəwənlər uni urup-dumbalap kuruq kol yanduruwetiptu. **11** U yəne bəxka bir kulni əwətiptu. Ləkin ular unimü dumbalap, harlap, yəne kuruq kol kayturuwetiptu. **12** U yəne üqinqisini əwətiptu; ular unimü urup yarıləndurup, taləəja həydəp qikiriwetiptu. **13** [Ahirdə] üzümarlıqning hojayini: «Kəndək kilsam bolar? Səyümlük oqlumni əwətəy; ular

uni kersə, heq bolmioqanda uning hermitini kilar?» dəptu. **14** Biraq baqovənlər uning oqlini kərüp bir-biri bilən məsləhətləyib: «Bu bolsa mirashor; kelinglar, uni jayliwətayli, andin miras bizningki bolidu» deyixiptu. **15** Xuning bilən ular uni üzümzarlıqning sirtioqa aqikip ɵltürwətiptu. Əmdi bundak əhwaldə üzümzarlıqning hojayini ularni kəndək kəlidu? **16** U kelip u baqovənlərnı yökıtip üzümzarlıqni baxkıləroja tapxuridu. Halayik buni anglap: — Bundak ixlar hərgiz bolmisun! — deyixti. **17** Ləkin u ularoja kəzlrini tikip mundaq dedi: — Undak bolsa, mukəddəs yazmılarda «Tamqılar taxlıwətkən tax bolsa, Burjək texi bolup tikləndi» dəp yezilən səz zadı nemini kərsitidu? **18** Bu «tax»ka yikilən kixi parə-parə bolup ketidu; ləkin bu tax hərkimning üstigə qıxsa, uni kukum-talkan kiliwətidu. **19** Bax kaħınlar wə Təwrat ustazlırı uning bu təmsili əzlrigə karitip eytkanlıqini bilip xu həman uningoja kol selix yolini izdidi; ləkin ular halayikətin kərkuxti. **20** Xunga ular uning kəynidin marap, uni [Rim] waliyisining həkümranlikida sorakka tartixka tapxurux üqün birnaqqə adəmlərnı setiwəlip, soqunup kirixkə əwətti. Ular səmimi y kiyapətkə kiriwəlip, uning səzidin yoquk izdəp yürətti. **21** Ular uningoja mundaq soal kəydi: — Əy ustaz, silini durus səz kiliđiojan wə durus təlim beridiojan, heqkəndək adəmnıng yüz-hatirisini [kət'iy] kilmayđiojan, bəlki Hudaning yolini sadiklik bilən əgitip keliwatkan adəmə dəp bilimiz. **22** [Rim imperatori] Kəysərgə baj-selik tapxurux Təwrat kanunioja uyoqunup yoloq?» **23** Əmma u ularning hiylisini kərüp yetip ularoja: — Nemixka meni sinimakşisilər? **24** Manga bir kümüx dinar kərsitinglar. Buning üstidiki sürət wə nam-isim kimning? — dedi. Ular uningoja: Kəysərnıngki, — dedi. **25** Wə u ularoja: — Undak bolsa, Kəysərnıng həkkinı Kəysərgə, Hudaning həkkinı Hudaəja tapxurunglar, — dedi. **26** Ular halayikning əldida uning səzlrinin uni tutuwaləjudək heqkəndək yoquk tapalmidi. Ular uning bu jawabioja həyranuħəs bolup, zuwani tutuldi. **27** Wə «əlgənlər tirilməydu» dəp inkar kiliđiojan Saduqiylərnıng bəziləri uning əldioja kelip soal kəyup mundaq dedi: **28** — Ustaz, Musa [pəyojəmbər Təwrat] bizgə: «Ayali bar, əmma pərzənt kərmigən kixi əlip kətsə, əlgüqining aka yaki inisi tul kəlojan yənggisini əmrigə əlip, kərinđixi üqün nəsil kəlduruxi kərkə» — dəp yazəjan. **29** Əmdi yəttə aka-uka bar idi. Qongı əyləngəndin keyin pərzənt kərməy ələmdin etti. **30** İkkinji kərinđixi ayalini əmrigə əlip, pərzənt kərməy ələmdin etti. **31** Andin üqinqisi uni əldi; xundək kiliđ, yəttisi uni əmrigə əlip pərzənt kərməy əldi. **32** Həmmisidin keyin ayalmu əldi. **33** Əmdi tirilix künidə bu ayal ularning kəysisiningki bolar? Qünki yəttisi uni hotunlukka əlojan-də? **34** Əysə ularoja mundaq jawab bərdi: — Bu ələmnıng pərzəntlırı əylinidu, yatlik bolidu. (aiññ g165) **35** Ləkin u ələmdin nəsivə boluxkə, xundaklə əlüklərdin tirilixkə layik sanəlojanlar əylənməydu, yatlik bolmaydu. (aiññ g165) **36** Qünki ular yənə əlməydu, pərixtilərgə ohxax bolidu; «əlümdin tirilixtin tuəqulojan pərzəntlər» boləqaqka, ular Hudaning oəulliridu. **37** Əmdi əlgənlərnıng tirildürülxini hətta Musa [pəyojəmbər] əzimu ayan kıləjan; qünki [Təwrat]iki «tikənlık» dəgən wəkəning hatirisidə u Pərwərdigarnı: «İbraħimning Hudasi,

Ishakning Hudasi wə Yəqubning Hudasi» dəp bayan kıləjan. **38** U əlüklərnıng Hudasi əməs, bəlki tiriklərnıng Hudasiđur; qünki uningoja nisbətən həmməylən tiriktur! **39** Xuning bilən Təwrat ustazlıridin birkanqisi baħa berip: — Ustaz, yaxxi eytting, — dedi. **40** Qünki ularđin heqkim yənə uningdin soal soraxka jür'ət kılalmidi. **41** Əmdi u ularoja soal kəydi: — Kixilər Məsiħni kəndəkşigə Dawutning oqlı dəydu? **42** Qünki Dawut əzi Zəburda: Pərwərdigar mening Rəbbimgə eyttiki: — «Mən sening duxmənlirini təhtipəring kıləuqə, Mening ong yenimda olturojin!» — dəgənəu? **44** Əmma Dawut uni «Rəbbim» dəp qakırojan yərdə, undakta u kəndəkmu uning oqlı bolidu? **45** Wə barlik halayik kulək selip anglawatkənda, u muħlisliroja mundaq dedi: — **46** — Təwrat ustazlıridin hoxyar bolunglar. Ular uzun tonlarnı kiyiwaləjan həlda əjadiyip yürüxkə, bazarlarda kixilərnıng ularoja boləjan salamlıroja, sinagoglarda əldinki orunlarda, ziyapətlərdimu tərđə olturuxka əmrək kəlidu. **47** Ular tul ayallarnıng barlik əy-bəsatlırini yəwalidu wə kəz-kəz kiliđ yəloqəndin uzundin-uzun dualar kiliđu. Ularning tartiđiojan jazasi təhimu əojir bolidu!

21 U bəxini kətürüp kariwidi, baylarnıng əz sədikilirini [ibadəthanidiki] ianə sanduqiəja taxlıəjinini kərdi. **2** U yənə sandukka ikki tiyinni taxlawatkan bir namrat tul ayalnimu kərdi. **3** Xuning bilən u: — Mən silərgə bərhək xuni eytip kəoyayki, bu namrat tul ayalning taxlıəjini həmməylənnıngkidin kəptur. **4** Qünki ularning həmmisi əzlrininə axkanlıridin ianə kiliđ, Hudaəja atiojan sadikilərgə kəxup taxlıdi; ləkin bu ayal namratlikioja karımay, əzinəg tirikqilik kiliđiojinining həmmisini ianə kiliđ taxlıdi. **5** Wə bəzilər ibadəthanining nəpis taxlar wə Hudaəja sunulojan hədiyələr bilən kəndək bəzəlgənlıki toərisida səzlixıwatattı. **U: 6** — Silər kəruwatkan bu barlik nərsilərgə nisbətən, xu künlər kəliduki, hətta bir tal taxmu tax üstidə kəldurulmay, həmmisi gumran kilinidu, — dedi. **7** Ular uningdin: — Ustaz, bu dəgənlirini kəqan yüz beridu? Bu ixlarnıng yüz beridioqlıqini ayan kiliđiojan kəndək ələmət bolidu? — dəp soridi. **8** U mundaq dedi: — Azdurułup ketixtin həzi bolunglar. Qünki tola kixilər mening namimni setip: «Mana əzüm xudurmən!» wə «Axu wakit yekınlaxti!» daydu. Xunga ularning kəynigə kirmənglar. **9** Silər urux wə topilənglarnıng həwirini angliojan waktinglərdimu wəħimigə quxmənglar; qünki bu ixlarnıng əwwal yüz bərixı muqərrər. Ləkin bular, zaman əhiri yetip kəldi, dəgənlık əməs. **10** Andin u yənə mundaq dedi: — Bir millət yənə bir millət bilən uruxka qikidu, bir padixahlik yənə bir padixahlik bilən uruxka qikidu. **11** Jay-jaylarda xiddətlık yər təwrəxlər, əqarqılıqlar wə wəbalar bolidu, [yər yüzidə] wəħxətlər wə əsmənda həyətlik ələmətlər kəruvidu. **12** Biraq bu hər bir wəkələr yüz bərixtin ilğiri, kixilər silərgə kol selip tutkun kiliđu wə silərgə ziyənkəxlik kiliđ, silərnı sinagoglarnıng soraklıroja tapxuridu, zindənləroja taxlaydu; ular mening namim tüpəylidin silərnı padixah wə həkumdarlarnıng əldioja əlip bəridu, **13** wə buning bilən [ularning əldida] guwahlik bərix pərsitinglar qikidu. **14** Uning üqün ərzgə kəndək jawab bərix

toʻqrisida aldin'ala heq oylanmaslikka kəlbənglarda kə't'iy niyət kilinglar. **15** Qünki mən silərgə barlik dūxmənliringlar raddiya wə rət kilalmiqudək pasahətlilik til wə danixmənlilik ata kilimən. **16** Həttə ata-ana, aka-uka, uruk-tuoqan wə yar-buradərilinglarmu silərgə hainlik kilip tutup beridu wə ular aranglardiki bəzilirlərləni eltüridu. **17** Silər mening namim tūpəylidin həmmə adəmining nəpritiğə uqraysilər. **18** Həlbuki, bəxinglardiki bir tal qacmu həlak bolmaydu! **19** Səwr-qidamlilik boləjininglarda, jeninglaroqə igə bolalaysilər. **20** — Lekin Yerusalemining [dūxmən] koxunliri tərpidin korxiwelinoqanlikini kərgininglarda, uning wəyrən bolux waqti yekinxlip kaqpu, dəp bilinglar. **21** U qaoqda Yəhudiye əlksidə turuwatqanlar taqolaroqə kaqsun, xəhər iqidə turuwatqanlar uningdin qikiq kətsun, yezilarda turuwatqanlar xəhərgə kirmisun. **22** Qünki xu qaoq «intikam jazasini tartidioqan künlər»dur; xuning bilən [mukəddəs yazmilarda] barlik pütülgənlər əməlgə axurulidu. **23** Əmdi xu künlərdə həmilidə ayallar wə bala emitidioqanlarning həlioqə way! Qünki bu zeminda eoqir kışqilik bolidu wə [ərxitki] oqəzəp bu həlkning bəxioqə qūxidu; **24** Ular kiliqning bisida yikitilidu wə tutkun kilinip, barlik əllərgə elip ketilidu; «yat əllərnin waqti» toxquqə, Yerusalemin yat əllərnin ayaq astida qalidu. **25** — Kuyax, ay, yultuzlardimu alamətlər bolidu; yər yūzidiki əllər arisida dengiz-okyanlarning gūldūrlixidin wə dolkunlarning dawəloqluxliridin parakəndiqilik bolidu. **26** Adəmlər korqup, yər yūzigə kelidioqan apətləni wəhəmə iqidə kūtūp əs-hoxini yokitidu; qünki asmandiki kūqlər lərzigə kelidu. **27** Andin kixilər Insan'oqlining kūq-kudrət wə uluq xan-xərap bilən bir bulut iqidə keliwatqanlikini kəridu. **28** Lekin bu alamətlər kərinūxkə baxlioqanə, kəddinglarni ruslap bəxinglarni kəttüringlar, qünki bu siləni azad kilixiti niyat yekinxlaxti, degənluktur. **29** U ularoqə mundaq bir təmsilni səzləp bərdi: — Ənjūr dərhi wə baxkə barlik dərəhlərgə qaranglar. **30** Ularning yengidin bihlanəqanda ularoqə qarap, əzūnglar yazning yetip kelixigə az qəloqanlikini bilisilər. **31** Xuningdək, baya deyilgən alamətlərnin yūz beriwatqanlikini kərgininglarda, Hudaning padixəhlikining yekın qəloqanlikini bilinglar. **32** Mən silərgə bərhək xuni eytip qəoyayki, bu alamətlərnin həmmisi əməlgə axurulmay turup, bu dəwr otməydu. **33** Asman-zemin yokilidu, biraq mening səzlimin hərgiz yokəlməydu. **34** — Lekin əzūnglaroqə aqah bolunglarki, kəngülliringlar əyx-ixrət, məyhorluk wə tirikqilikning oqəm-əndixiliri bilən bihudlaxmisun, xu künini üstūnglaroqə tuyuksiz qūxmisun. **35** Qünki u goya tuzaktək barlik yər yūzidə hərbi turuwatqanlarning bəxioqə qūxidu. **36** Xunga hərəkəndə waqitlarda hoxyar bolunglar, yūz berix aldidə turuwatqan bu ixlərdin əzūnglarni qəqurup Insan'oqli aldidə hazır bolup turuxkə layik həsəblinix uqūn hərdəim duə kilinglar, — dedi. **37** Əmdi u kündūzliri ibadəthanida təlim bəreətti, əhxəmliri xəhərdin qikiq, kəqini Zəytun teoqi dəp atəloqan taqda etküzətti. **38** Wə barlik həlk uning təlimini angliqili tang səhərdə ibadəthanioqə kirip, uning yenioqə kəleətti.

22 Əmdi petir nan həyti («ətip ketix həyti» dəpmu atilidu) yekinxlip qəloqanidi. **2** Bax kəhənlər wə

Təwrat ustazliri uni əlūmgə məhkum kilixkə amal izdəp yūreətti; qünki ular həlktn korqətti. **3** Xu pəytə on ikkiyləndin biri boləqan, İxkəriyot dəp atəloqan Yəhədaning kəngligə Xəytan kirdi. **4** U bərip bax kəhənlər wə ibadəthana pasiban bəqliri bilən Əysani kəndək kilip ularoqə tutup bərix üstidə məsləhətləxti. **5** Ular intayin hux bolup, Yəhəduqə pul bərixkə kəlixti. **6** Yəhəda məqul bolup, uni həlayiqtin ayrim qəloqanda ularoqə tutup bərixkə muwəpik pərsət izdəkə kirixti. **7** Əmdi petir nan həytin [birinqi] künini yetip kəlgənidi. Xu künini «ətip ketix həyti»oqə atəp kurbənlilik [koza] soyulatti. **8** Xuning bilən Əysa Petrus bilən Yuhənnəsoqə: — Bərip bizgə ətip ketix həytin [kəzisini] birgə yegili təyyarlanglar, — dəp ularni əwətti. **9** — Kəyərdə təyyarliximizni həlayənsən? — dəp soridi ular. **10** U ularoqə mundaq dedi: — Xəhərgə kirsənglar, mana u yərdə kozida x kəttürüwaləqan bir ər kixi silərgə uqraydu. Uning kəymidin mēngip u kirsən eygə kiringlar. **11** Wə ey igisigə: «Ustaz: — Muhlisirim bilən ətip ketix həytin tamikini yəydiqan məhəmanhəna ey kəyərdə? — dəp sorawətidu» dənglar. **12** U siləni baxlap üstünki kəwəttiki rətləngən səməjanlaxturuloqan qong bə eoqiz əyni kərsitidu. Mana xu yərdə təyyarlik kilip turunglar. **13** Xuning bilən ikkisi bəriwidi, həmmə ixlər uning eytkinidək bolup qikti. Ular xu yərdə ətip ketix həytin tamikini təyyarlaxti. **14** Əmdi waqti-saiti kəlgəndə, Əysa dastihənda olturdi; on ikki rosul uning bilən billa olturuxti. **15** Andin u ularoqə: — Mən əzəp qəkixtin ilgiri, silər bilən ətip ketix həytin bu tamikioqə həmdastihənda boluxkə tolimu intizar bolup kəlgənim. **16** Qünki silərgə eytayki, bu həyt ziyəpitining [əhəmiyiti] Hudaning padixəhlikidə əməlgə axurulmiqə, mən buningdin qayta yeməymən, — dedi. **17** Andin u bir jəmmi kəlioqə elip, təxəkkür eytti wə muhlisiləriqə: — Buni elip aranglarda təksim kilip [iqinglar]. **18** Qünki xuni eytayki, mundin keyin Hudaning padixəhlik kəlmigūqə, hərgiz uqūm xərbətidin kə't'iy iqməymən, — dedi. **19** Andin u bir tal nanni kəlioqə elip, Hudəoqə təxəkkür eytti wə uni oxtup, ularoqə uləxtürəp bərip: — Bu mening silər uqūn pida bolidioqan tənimdur. Məni əsləp turux uqūn buningdin yənglar, — dedi. **20** U xuningdək tamaktin keyinki jəmmi kəlioqə elip mundaq dedi: — Bu jəmdiki xərab mening silər uqūn təkūlidioqan kənimdə boləqan yengi əhdidur. **21** Lekin mana, məni tutup bərgūqininq kəli mening bilən bir dastihəndidur. **22** Wə Insan'oqli dərəkə əzi toqrisida bəkitilgəndək [aləmdin] kətidu; biraq Insan'oqlining tutup bərilixigə wasitiqi boləqan adəmining həlioqə way! **23** Andin muhlislar bir-biridin: — Arimizdə zədi kim muxundək ixi kilixi mūmkın? — dəp mənəzirigə qūxup kətxiti. **24** Əmdi ularning arisida kəysimiz əng uluq saniliximiz kərek dəgən taləx-tərtix pəyda boldi. **25** U ularoqə mundaq dedi: — Əllərdiki padixəhlar kəli astidiki həlk üstidin buyrukəwəzlik kilip idarə kilidu, ularning üstidiki həkukdarliri «həlkpərwə» dəp atilidu. **26** Biraq silər xundək bolmanglar; bəlkə aranglardiki əng mərtiwiliki əzini əng kikiqidək həsəblisun wə yetəkəki boləqanlar [həmməyləngə] hixmətkərdək bolsun. **27** Kim mərtiwilik, dastihənda olturoqanmu yəki dastihəndiki kūtqūqimu?

Dastihanda olturoqini amasmu? Birak mən bolsam aranglarda hizmitinglarda boluquci kuttukiqidekturman. **28** Silər bolsanglar, beximoqa sinaklar kalganda baxtin-ahir mən bilən billə həmrəh bolqansilər. **29** Wə huddi Atam manga padixahlik hokuki bekittəkəndək, mən silərgimu xundak bekitimən. **30** Xuning bilən silər mening padixahlikimda mən bilən bir dastihanda yap-iqsilər wə təhtlərdə olturup, Israilning on ikki kəbilisi üstidin həküm qikirisilər. **31** Rəb yənə [Petruska]: — «Əy Simon, Simon! Mana, Xəytan həmminglarni huddi buoqday taskioqandək taskap sinaxni tiligən. **32** Lekin etikading yokimusun dəp sanga dua kıldim. Əmdı sən towa kılip tüz yoloja kaytkandin keyin, kərinadxlirngini mustəhkəmligin» — dedi. **33** — I Rəb, — dedi Petrus, — Mən sən bilən billə zindanoqa taxlinip, billə ölümgə berixka tayyarmən! **34** U uningqa: — I Petrus, sanga eytayki, bügün horaz qillioquqə, sən «Uni tonumaymən» dəp məndin üq ketim tanisən, dedi. **35** Andin, u ulardin: — Silərni həmyansiz, hurjunsiz wə kəxsiz [səpərgə] əwətkinimdə silərning birər nərsənglar kəm bolup qaloqanmu? — dəp soridi. Ular: — Yak, dedi. **36** Xuning bilən u ularqa: — Lekin hazır hər kimning həmyani bolsa, uni alsun; xundak həm hurjuni bolsa, uni alsun wə bir kimning kıliqi bolmisa, qapini setip birdin kıliq alsun. **37** Qünki mən silərgə xuni eytayki, [mukəddəs yazmilarda]: «U jinayatqilər katarida sanilidu» dəp püttiləng söz məndə qokum əməlgə axurulidu. Qünki mening toqramdiki barlik ixlar toluk əməlgə axmay kalmaydu — dedi. **38** — I Rəb, qarioqin, bu yərdə ikki kıliq bar ikən, dedi ular. — Boldi, yetidu! — dedi u ularqa. **39** Andin u qikip, aditi boyiqə Zəytun təcioqa yol aldı; uning muhlisliri uningqa əgixip bardı. **40** U yərgə yetip baroqanda u ularqa: — Azdurulmasiklinglar üqün dua kılinglar, — dedi. **41** Andin, ulardin bir tax etimiqə nerirək berip, tizlinip turup: **42** — I Ata, halisang, bu qədəhni məndin elip kətkəysən. Lekin mening əməs, bəlkı Səning iradəgə ada kılinsun — dəp dua kıldi; **43** wə asmandin bir pərixte uningqa kərtinip uni kuwwətləndürdi. **44** U kattik azabta toloqinip tehimu iklaslik bilən dua kıliwərdi. Buning bilən uning tərliri yərgə təkülgən qan tamqilirdək quxuxkə baxlıdi. **45** Andin duasini tügutip, ornidin turup, muhlislirining yenioqa kəldi. Uarning oqamgə qəküp həlsizlinip mügdəp qaloqanlikini kərtiwidi, ularqa: **46** — Uhləp qaloqininglar nemisi? Azduruluxtın saklinix üqün kəpup dua kılinglar, — dedi. **47** Uning səzi tehi ayaqlaxmastinla, bir top adəmlər pəyda boldi. Uları baxlap kəlgüqi on ikkəyləndin biri boləqan Yəhuda dəgən kixi idi; u əysəqa [salam berip] səygili kəxioqa bardı. **48** Əysə uningqa: — Əy Yəhuda, bir səyux bilən İnsan'oolini tutup bəərəsənmu? — dedi. **49** Wə əysəning ətrapidikilər nemə ix yüz beridoqanlikini bilip yetip: — I Rəb, kıliq bilən uraylimu? — dedi. **50** Wə ulardin biri [kıliqini kətürüp], bax kəhinning qakirioqa urup, ong kulikini xiliwətti. **51** Birək əysə buningqa jawabən: — Boldi, tohta! — dedi; u kolini uzitip kulioqa təküzitip, uni sakaytti. **52** Əysə əzini tutkili kəlgən bax kəhinlər, pasiban bəgləri wə aqsakallarəqa karap: — Bir kəraqqini tudioqandək kıliq-tokmaqlarni kətürüp kəpsiləroqu? **53** Mukəddəs ibadathanida hər küni silər bilən billə idim,

silər kol salmidinglar. Hazir bu silərgə təwə boləqan wəqit-səattur wə karəngolulukning həküm sürüxidur — dedi. **54** Ular əysani tutuwelip, bax kəhinning əyigə elip kəlixti. Petrus yiraktin əgixip mangdi. **55** Əmdı ular həyolining otturısında ot yəkıp qərisidə [issini] olturoqanda, Petrus ularning arisioqa kirip olturdi. **56** Andin otning nurida uning olturoqinini kərgən bir dedək uningqa tikilip karap turup: — Bu adəmmu əysə bilən billə idi, — dedi. **57** Lekin u tenip: — Əy hotun, uni tonumaymən! — dedi. **58** Andin uzun ətməy, yənə birəylən uni kərup: — Sənmə ulardin ikəsən, — dedi. Lekin Petrus: — Əy buradər, undək əməsmən! — dedi. **59** Andin bir səətgə ətkəndə baxka birəylən: — Dərəkəkiqət, bu həm uning bilən billə idi; qünki umu Galiliyəliktur, — dəp qing turuwaldi. **60** Lekin Petrus: — Həy buradər, nemə dəwətkiningni bilməymən! — dedi. Wə uning səzi ayaqlaxmastinla, horaz qillidi. **61** Əmdı Rəb kəynigə burulup, Petruska tikilip karap kəydi. Xuning bilən Petrus Rəbning səzini, yəni: «Bügün horaz qillaxtin ilgiri sən məndin üq ketim tanisən» dəgənlikini yadioqa kəltürdi. **62** Wə u taxkiriəqa qikip kattik yioqlap kətti. **63** Əmdı əysani tutup turuwatqanlar uni məshirə kılixkə wə sawap-dumbilaxkə baxlıdi; **64** uning kəzilirini tēngip uningdin: — Seni urəqan kimdu? Kəni, bəxarət bərgin! — dəp soraxti. **65** Wə uningqa buningdin baxka yənə nuroqun həkərlətni yəqdurdi. **66** Tang atqanda, həlk aqsakalliri, yəni bax kəhinlər wə Təwrat ustazliri yioqilixti. Ular uni əz kəngəxmisigə elip berip **67** uningdin: — Eytə, sən Məshihmu? — dəp soraxti. U ularəqa jawabən: — Silərgə eytsəmmu, kət'iy ixənməysilər. **68** Silərdin birər soal sorisəm, həq jawab bərməysilər. **69** Lekin bu wəqittin baxlap İnsan'ooli Həmmigə Qədirning ong yenida olturidu, — dedi. **70** — Undakta, sən Hudaning Oqlı ikəsən-də? — deyixti ular. U: — Dəgininglərdək mən xudurmən! — dəp jawab bərdi. **71** Xuning bilən ular: — Əmdı baxka guwahqilikning bizgə nemə həjiti? Qünki əzimiz uning əz əozidın qikkini angliduk! — deyixti.

23 Andin [kəngəxmidikilərnig] həmmisi ormidin turuxup, uni [wəliy] Pilatusning adlioqa elip bərixti. **2** U yərdə ular uning üstidin xikayət kılip: — Əzini Məshih, yəni padixah dəp atiwelip, həlkimizni azdurup wə kutritip, Kəysərgə baj-səlik tapxuruxni toskan bu adəmnı baykap uni tuttuk, — deyixti. **3** Pilatus uningdin: — Sən Yəhudiylarning padixahimusun? — dəp soridi. U: — Eytqinidək, — dəp jawab bərdi. **4** Andin Pilatus bax kəhinlər bilən kəpəqilikkə: — Bu adəmdin birər xikayət kıloqudək ixni tapalmidim, — dedi. **5** Lekin ular tehimu kət'iy həlda: — U Galiliyədin tartip taki bu yərgiqə, pütkül Yəhudiyađimu təlim bərix bilən həlkni kutritidu. **6** Pilatus «Galiliyə» dəgən səzni anglap: — Bu kixi Galiliyəlikmu? — dəp soridi **7** wə uning Hərod [hanning] idarə kıloqan əlkidin kəlgənlikidin həwə tepip, uni Hərodka yollap bərdi (u künlərdə Hərodmu Yerusalemda idi). **8** Hərod əysani kərgənda intayin huxal boldi. Qünki u uzundin bəri uningə dair kəp ixlarni anglap, uningdin bir məjizə kərxux ümididə bolup, uni kərxux pərsitini izdəwətatı. **9** U əysədin kəp soallarni soridi, ləkin u Hərodka bir əojizmu jawab bərmidi. **10** Bax kəhinlər wə Təwrat ustazliri yəkın

turup uning üstidin hæ dæp ærz-xikayæt kiliwatatti.

11 Hærod han wæ uning læxkærliri uni harlap mæshiræ kilixip, uningoja xahana ton-kiyim kiydürüp, uni yænæ Pilatusning aldioja qayturup yollidi. **12** Mana xu kündin baxlap, Pilatus bilæn Hærod dost bolup qaldı; qünki ilgiri ular arisida adawæt bolojanidi. **13** Waliy Pilatus bax kaşınlarnı, [Yæhudi] hækümdarlarnı wæ halayikni yiojip, **14** ularoja: — Silæ bu adamning üstidin «Hælkni azduridu wæ kütiritidu» dæp xikayæt kilip uni aldimoja tartip kældinglar. Mana, mæn silærning aldinglarda uni soraq kijoşinim bilæn, uningdin silæ xikayæt kijoşan jinayætlærdin birinimu tapalmidim. **15** Hærodmu tapmidi; qünki mæn silærni uning aldioja æwætidi. Mana, uningda elümge layik heqkandak jinayæt yok ikæn. **16** Xunga mæn uni jazalap, andin koyup berimæn, — dedi **17** (uning hæ ketimlik [ætüp ketix] heytida, [Yæhudi] [mæşbuslardın] birini ularoja koyup berix mæjburıyiti bar idi). **18** Lekin keppilik tængla qukan selixip: — Buni yokiting! Bizgæ Barabbasni koyup bering! — deyixti **19** (Barabbas bolsa xæhærdæ toplanag ketürgænliki wæ katillik kijoşanliki üqün zindanoja taxlanjoşan mæşbus idi). **20** Xuning bilæn Pilatus æysani koyup berixni halap, keppilikke yænæ sez kijoşili turdi. **21** Lekin ular jawabæn yænæ qukan selixip: — Krestligin, uni krestligin! — dæp warkiraxti. **22** [Pilatus] üqinqi ketim ularoja: — Nemixka? U zadi nemæ yamanlik kijoşan? Mæn uningdin elümge layik heq jinayæt tapalmidim. Xuning üqün mæn uni jazalap, koyup berimæn, — dedi. **23** Birak ular yenila hæ dæp qukan selixip: «U krestlænsun!» dæp tælæp kilip qing turuwaldi. Ularning hæmdæ bax kaşınlarning qukanlıri ahir küqlük kældi. **24** Pilatus ularning talipi boyiqæ ada kilinsun dæp hæküm qikardi. **25** Wæ ularning tiliginini, yænı toplanag ketürüx wæ katillik üqün zindanoja taxlanjoşanni koyup berip, æysani ularning hahixioja tapxurup bærdi. **26** Wæ ular uni elip ketiwatkanda, yolda Kurini xæşirilik Simon isimlik bir kixi sæhradin keliwatatti; ular uni tutuwelip, krestni uningoja ketürgüzüp, æysaning kaynidin mangdurdi. **27** æysaning kænıdæ zor bir top hælk, xundakla uningoja eqinip yioja-zar ketürüxiwatkan ayallarmu ægixip keliwatatti. **28** Lekin æysa kænıgæ burulup ularoja: — æy Yerusalemning kıziliri! Mæn üqün yioqlımanglar, bælkı eüzınglar wæ baliliringlar üqün yioqlanglar! **29** Qünki silærgæ xundak eoşır künlær keliduki, kixilær: «Tuqmaslar, bala ketürmıgæn korsaqlær wæ emitmıgæn æmqæklær bæhtlıktur!» — deyixidu. **30** Xu qaojda kixilær taolæroja: «Üstimizgæ erüll», dænglüklergæ: «üstimizni yap!» dæp nida kilixidu. **31** Qünki adamlær yapyexil dærahkæ xundak ıxlarnı kijoşan yærdæ, kurup kætken dærahkæ nemæ ıxlær bolar?! — dedi. **32** Ikki jinayætqımu elümge mæşkum kilinoşli uning bilæn tang elip kelinganıdi. **33** Wæ ular «bax sængæk» dæp ataloşan jayoja kælgænda, u yærdæ uni wæ yænæ ikki jinayætqını, birini uning ong yenida wæ yænæ birini sol yenida krestkæ tartti. **34** æysa: — I Ata, ularnı kæqürgin, qünki ular eözining nemæ kilıwatkanlıkını bilmæydu, — dedi. [Læxkærlær] qæk taxlap, uning kiyimlirini belæşüwaldi. **35** Halayik karap turatti, Yæhudi y hækümdarlarmu yenida turup uningoja dimioşini kækıp mæshiræ kilip: Baxkılarnı kutkuzuptikæn! ægær u rasttin Hudaning Mæşihı, Uning

tallıwalojını bolsa, eözini kutkuzup baksun! — deyixti. **36** Læxkærlarmu uni mæshiræ kilixip, yenioja berip uningoja sirkæ tænglæp: **37** — ægær sæn Yæhudiylarning Padıxahı bolsang, eözıngni kutkuzup bak! — deyixti. **38** Uning üstidiki [tahtayoja] grekqæ, latinqæ wæ ıbraniyqæ hærpłær bilæn: «Bu kixi Yæhudiylarning Padıxahıdur» dæp yezip koyuloşanıdi. **39** Uning bilæn billæ krestkæ tartiloşan ikki jinayætqining biri uni haşaratlæp: — Sæn Mæşih æmæsmiding? æmdi eözıngnimu, biznimu kutkuzæ! — dedi. **40** Birak yænæ biri uning gepigæ tænbih berip: Sæn eözıng ohxax hækümming tegidæ turup Hudadin kørkamsæn? **41** Bizning jazaliniximiz hæklık, qünki eöz kılımlıxirimizning tegıxlik jazasını tarttuk; lekin bu kixi heqkandak natoşra ix kılmişiojanıql — dæp jawab bærdi. **42** Andin, u æysaoja: — I Ræb, padıxahlıkıng bilæn kælginingdæ, meni yad kijoşın, — dedi. **43** æysa uningoja: — Bærhæk, mæn sangæ eytayki, bügün sæn mæn bilæn billæ jænnettæ bolısæn, — dedi. **44** Hæzir altinqi sæt bolup, pütün zeminni tokkuzınqı sætkıqæ karangışuluk basti. **45** Kuyax nurini bærmidi wæ ıbadæthanining pærdisi tosattin otturısidin yirtilip ikki parqæ bolup kætti. **46** æysa kättik awaz bilæn nida kijoşandın keyin: — I Ata! Rohımni kolungıja tapxurdum, — dedi-dæ, tiniki tohtap, jan üzdi. **47** U yærdæ turoşan yüzbeş yüz bærşen ıxlarnı kørüp: — Bu adæm hæşikætæn durus adæm ikæn! — dæp Hudani uluoşlıdi. **48** Wæ bu manzirini kærıxkæ yioqlışan barlık hælk yüz bærşen ıxlarnı kørüp kærkærlirigæ urup eölirigæ kaytixti. **49** Wæ uni tonuydioşan barlık kixilær wæ Galiliyædin uningoja ægixip kælgæn ayallar yirakta turup, bu wækalærgæ karap turdi. **50** Wæ mana xu yærdæ kengæxmıdikılærdin Yüsüp isimlik biri bar idi. U ezi akkengül wæ adıl adæm bolup, ularning mæşlıhætigæ wæ kijoşinoja koxulmioşanıdi. ezi Yæhudiye elkisidiki Arimitati degæn bir xæhærdin bolup, Hudaning padıxahlıkını tælmürüp kütætti. **52** U ezi Pilatusning aldioja berip æysaning jasitini berixni tælæp kildi; **53** Wæ uni kresttin qüxürüp kanap bilæn keşænlep, koraş taxtin oyup yasaloşan, heşkim koyulmioşan bir kæbrıgæ dæpnæ kildi. **54** Bu «tæyyarlık küni» bolup, xabat küni yekınlıxip kæloşanıdi. **55** Wæ uning bilæn Galiliyædin kælgæn ayallar [Yüsüpke] ægixip, kæbrini wæ uning jasætining kændak koyuloşınıni kærđi. **56** Andin yenip berip ætirler wæ hux puraklık buyumlarını tæyyar kildi wæ [Tawrattiki] æmr boyiqæ xabat küni aram elixti.

24 æmdi hæptning birinqi künidæ tang yuray dæp kæloşanda, ayallar eöliri tæyyarlışan ætirlerini elip, kæbrıgæ kældi. **2** Ular kæbrıning aozidiki taxning domilitiwetılgenlikini kærđi; **3** wæ kæbrıgæ kirip kærıwıdi, Ræb æysaning jasiti yok turatti. **4** Wæ xundak boldiki, ular buningdin patıparak bolup turoşanda, mana, nur qaknap turıdioşan kiyimlernı kiyşen ikki zat ularning yenida tuyukşız pæyda boldi. **5** Ayallar kättik wæşımge qüxüp, yüzlırını yærgæ yekıxti. Ikki zat ularoja: — Nemæ üqün tirik bolıuqını elgænlerning arısidin ızdæysılær? **6** U bu yærdæ æmæs, bælkı u tirildi! U tehi Galiliyædæ turoşan waşkıda, uning silærgæ nemini eytkınıni, yænı: «İnsan'ooşlıning gunahkar adæmlæring koloşta tapxurıulup, krestlinip, üqinqi küni kayta tirilixi mukærrærdur» degænlırını æslæp bekınglar! — dedi. **8** Wæ ular uning [dæl] xundak deginini esigæ elixti; **9** wæ

kəbridin qayıp, bu ixlarning həmmisini on birəyləngə, xundakla qalojan muhlislarning həmmisigə yətküzdi. **10** Rosullaroja bu ixlarni yətküzgüqilər bolsa Magdallik Məryəm, Yoanna və Yəqubning anisi Məryəm həmdə ular bilən billə bolojan baxka ayallar idi. **11** Ləkin [ayallarning bu eytkənli] ularoja əpsanidək bilindi, ular ularning səzlirogə ixənmi. **12** Biraq Petrus ormidin turup, kəbrigə yügürüp bardı. U engixip kəbrə iqigə kəriwidi, yalojuz kanap kəpənlikning tilim-tilim parqilirini kərtip, yüz bərgən ixlaroja təəjjüpliniyə öygə qayıtip kətti. **13** Wə mana, xü künde ulardın ikkiylən Yerusalemdin on bir qakırım yirəkliktiki Emayus degən kəntkə ketip barattı. **14** Ular yüz bərgən barlik ixlər toqrisida səzlixip ketiwatattı. **15** Wə xundak boldiki, ular səzlixip-mulahizilixip ketiwatqanda, mana Əysa əzi ularoja yəkinlixip kelip, ular bilən billə mangdi; **16** ləkin ularning kəzliri uni tonuxtın tutuldi. **17** U uların: — Ketiwetip nemə ixlər toqruqluq munazirə kilixiwatisilər? — dəp soridi. Ular kayoquluq kiyapəttə tohtap, **18** ulardın Kliyopas isimlik biri jawab berip: — Yerusalemdə turupmu, muxu künlərdə xü yərdə yüz bərgən wəkələrdin birdinbir həwər tapmiojan musapir sən əhiziməmsən?! — dedi. **19** Wə u uların: — Nemə wəkələr boldi? — dəp soridi. «Nasarətlük Əysaoja munasiwətlük wəkələr!» — dedi ular, — «U əzi Hudaning aldidimu, barlik həlkəning aldidimu əməldə wə səzdə kudrətlük bir pəyojəmbər bolup, **20** bax kaħinlar wə həkündarlırimiz uni elüm həkümügə tapxurup, krestlətti. **21** Biz əslidə uni Israiloja həmjəmət bolup azad kiliديوان zat ikən, dəp ümid kijołanıduq. Ləkin ixlər xundak boldi, həzir bu wəkələr yüz bərginigə üqinqi kün boldi; **22** yənə kelip, arimizdikı birnəqqə ayal həm bizni həng-tang qalduruwətti. Qünki ular büğüng tang şəhərdə kəbrigə beriptikən, **23** uning jəsitini tapalmay qayıtip kelip: «Bizgə birnəqqə pərixətə qəyibənə kərinüxtə ayan bolup, «U tiri!» dedi» dəp eytiptu. **24** Buning bilən arimizdin birnəqqəylən kəbrigə berip, əħwalning dəl ayallarning eytkinidək ikənlikini baykaptu. Ləkin uni ularmu kərməptu». **25** Əysa ularoja: — Əy nadanlar, pəyojəmbərləning eytkənlinəning həmmisigə ixinixkə kəlbı gallar! **26** Məsihning əzigə has xan-xəripigə kirixtin burun, muxu japa-muxəkətləni bexidin ətküzüxi mukərrər əməsmidi? — dedi. **27** Andın pütün Təwrat-Zəburdin, Musa wə baxka barlik pəyojəmbərləning yazmiliridin baxlap u əzi həkkidə aldin pütülgənlinirini ularoja xərh berip qüxəndürdi. **28** Ular baridiojan kəntkə yəkinlaxqanda, u yirəkraq bir yərgə baridiojandək turattı. **29** Ləkin ular uni tutuwelip: — Kəq kirip qaldı, həlilə kün olturidu. Biz bilən billə qonup qalojin, — dəp ətündi. Xuning bilən u ular bilən qonqılı öygə kirdi. **30** Wə xundak boldiki, u ular bilən dastihanda olturojanda, nanni qoliqə elip, Hudaqə təxəkkür eytti, andın nanni oxtup ularoja tutti. **31** Uların kəzliri xuan eqilip, uni tonudi; xuning bilən u ularning aldidin qəyib boldi. **32** Ular bir-birigə: — U yolda biz bilən paranglixip, bizgə mukəddəs yazmilaroja xərh bərgəndə, yürək-bəqrimiz goya ottək yanmidimu?! — deyixti. **33** Wə ular xü həman turup Yerusalemoja qayıtip qəldi. Ular ikkisi on birəylən bilən ularning həmrahlırining bir yərgə yiqilip turojınınəning üstigilə qüxti, ular: «Rəb rasttın tirilip.

U Simonqə kərinüptu!» deyixiwatattı. **35** Xuning bilən ular ikkiylənmu yolda yüz bərgən ixlarni wə u nanni oxtuwatqanda uning əzlirogə qandək tonulojınıni kəpqiłikkə səzləp bardı. **36** Wə ular bu ixlər üstidə səzlixiwatqanda, [Əysa] əzi tosatın ularning otturisida pəyda bolup: — Silərgə aman-hatirjəmlük bolqay! — dedi. **37** Ular birər rəhni uqrattukmu nemə, dəp hiyal kiliپ, aləqzadə boluxup wəhimigə qüxti. **38** U ularoja: — Nemigə xunqə aləqzadə bolup kəttinqlar? Nemixkə kəlbinqlarda xək-guman qikiپ turidu? **39** Kəllirimqə wə putlirimqə qarap bəkinglar! Mening əziüm ikənlikimni bilinglar! Meni tutup kəringlar, rəhning ət bilən səngiki yok, ləkin mənə barlikini kərisilar, — dedi. **40** Wə xundak degəq ularoja put-qolını kərsətti. **41** Ular huxluqtın [kəzlirogə] ixəngüsi kəlməy həyrənuhəs turojınida u ulardın: — Silərləning bu yərdə yegüdək nərsənglar barmu? — dəp soridi. **42** Ular bir parqə belik kawipi wə bir parqə həsəl kənikini uningqə sunuwidi, **43** u elip ularning aldidə yedi. **44** Andın u ularoja: — Mana bu mən silər bilən bolojan wəktimda silərgə eytkən: «Musa hatiriləgən Təwrat qanuni, pəyojəmbərləning yazmiliri wə Zəburda mening toqramda pütülgəning həmmisi qəqum əməlgə axurilməy qəlmaydu» degən səzlim əməsmu? — dedi. **45** Xuning bilən u mukəddəs yazmiləni qüxinixi üqün ularning zəhinqilirini aqti **46** wə ularoja mundaq dedi: — [Mukəddəs yazmilarda] xundak aldin pütülgənki wə xü ix Məsihning əzigə toqra qəldiki, u əzab qekip, üqinqi künidə əlgənlər arisidin tirilidu, **47** andın uning nami bilən «Towa kilinglar, qunahlarınəning kəqürümigə muyəsəsr bolunglar» degən həwər Yerusalemdin baxlap barlik əllərgə jakarlinidu. **48** Silər əmdı bu ixlaroja guwahqıdursilər. **49** Wə mana, mən Atamning wadə kijołınıni wujudunglarqə əwətimən. Ləkin silər yukiridin qüxidiojan kük-qudrət bilən kiygüzülgüqə, xəhərdə kütüp turunglar». **50** Wə u ularni Bəyt-Aniya yezisiojqə baxlap bardı wə kəllirini kətürüp ularni bərikətlidi. **51** Wə xundak boldiki, ularni bərikətligəndə u ulardın ayirilip asmanqə kəttürildi. **52** Ular uningqə səjdə kilixti wə zor huxal-hurəmlük iqidə Yerusalemoja qayıtip kelip, **53** hərdəim ibadəthanida turup Hudaqə xükür-sana qoxup turdi.

Yuhanna

1 Mukaddamda «Kalam» bar idi; Kalam Huda bilan billa idi ham Kalam Huda idi. **2** U mukaddamda Huda bilan billa idi. **3** U arkilik barlik mawjudatlar yaratildi wa barlik yaratilganlarning heqbiri uningsiz yaratilgan amas. **4** Uningda hayatlik bar idi wa xu hayatlik insanolarda nur elip kaldi. **5** Wa nur karangojulukta parlaydu wa karangojuluk bolsa nurni heq besip quxaligan amas. **6** Bir adam Hudadin kaldi. Uning ismi Yehya idi. **7** U guwahlik berix uqin, yani hammam insan ozi arkilik ixandirilsun, dap nuroja guwahqi boluxka kalganidi. **8** [Yehyaning] ozi xu nur amas, balki pakat xu nuroja guwahlik berixka kalganidi. **9** Hakikiy nur, yani putkul insanni yorutquqi nur dunyoja keliwatkanidi. **10** U dunyoja bolowan wa dunya u arkilik barlikka kaltirulgan bolsimu, lekin dunya uni tonumidi. **11** U eziningkilerga kalgan bolsimu, birak uni oz halki qobul qilmedi. **12** Xundaktimu, u ezini qobul qilowanlar, yani ez namioja etikad qilowanlarning hammisiga Hudaning parzenti bolux hokukini ata kildi. **13** Uni qobul qilowan muxular ya qandin, ya etlerdin, ya insan iradisidin amas, balki Hudadin teralgan bolidu. **14** Kalam insan boldi ham arimizda makanlaxti wa biz uning xan-xaripiga kariduk; u xan-xarap bolsa, Atining yenedin kalgan, mehix-xapkat wa hakikatkale tolojan birdinbir yegane Ooqliningkidur. **15** Yehya uningoa guwahlik berip: — Mana, man [silerga]: «Mandin keyin kalguci mandin üstündür, qünki u män dunyoja kelixtin burunla bolowanidi» deginim dal muxu kixidur! — dap jar kildi) **16** Qünki hamimiz uningdiki tolup taxkanlardin iltipat üstige iltipat alduk, **17** Qünki Tawrat kanuni Musa [payoambär] arkilik yetküzülgenidi; lekin mehix-xapkat wa hakikat äysa Masih arkilik yetküzüldi. **18** Hudani heqkim körüp bakkan amas; birak Atining kuqikida turoquqi, yani birdinbir Ooql Uni ayan kildi. **19** Yerusalemdiki Yehudiyalar Yehyadin «Sän kimsan?» dap sürüxtä kilixka kahinlar bilen Lawiylarni uning yenioja äwatkände, uning ularoja jawaben bargen guwahliki mundak idi: **20** U etirap kilip, heq ikkilänmey: — «Män Masih ämäsmän» — dap enik etirap kildi. **21** Ular uningdin: — Undakta özüng kim bolisan? Ilyas [payoambär]musan? — dap soridi. — Yak, män u ämäsmän, — dedi u. — Ämisä, sän heliki payoambärmusan? — dap soridi ular. U yänä: — Yak! — dedi. **22** Xunga ular uningdin: — Undakta, sän zadi kim bolisan? Bizni äwätkenlergä jawab beriximiz üqin, [bizgä eytkin], özüng toorluluk nemä daysan? — dap soridi. **23** Yehya mundak jawab bardi: — Yaxaya payoambär burun eytkandak, qeldä «Räbning yolini tüz kilinglar» dap toylaydigan awazdurmän! **24** Ämdi [Yerusalemdin] äwätigänler Pärisiylärdin idi. Ular yänä Yehyadin: — Sän ya Masih, ya Ilyas yaki heliki payoambär bolmisang, nemä dap kixilärni suoja qemüldürisen? — dap soridi. **26** Yehya ularoja mundak dap jawab bardi: — Män kixilärni suojila qemüldürimän, lekin aranglarda turoquqi silär tonumiojan birsi bar; **27** u mandin keyin kalguci bolup, män hätta uning kaxining booquqini yexixkimu layik ämäsmän! **28** Bu ixlar Iordan deryasining xarkiy ketidiki Bät-Aniya yezisida, yani Yehya payoambär kixilärni [suoja] qemüldürüwatkan yärdä yüz bargenidi. **29** Ätisi,

Yehya äysaning özigä karap keliwatkanlikini körüp mundak dedi: — Mana, putkül dunyaning gunahlırlini elip taxlaydigan Hudaning kozisi! **30** Mana, män [silerga]: «Mandin keyin kalguci birsi bar, u mandin üstündür, qünki u män dunyoja boluxtin burunla bolowanidi» deginim dal muxu kixidur! **31** Män burun uni bilmisämüm, lekin uni Israiloja ayan bolsun dap, kixilärni suoja qemüldürgili kældim. **32** Yehya yänä guwahlik berip mundak dedi: — Män Rohning pahtäk halitidä asmandin quxüp, uning üstigä qonoqanlikini kerdüm. **33** Män äsliä uni bilmigänidim; lekin meni kixilärni suoja qemüldürüxkä äwatkuci manga: «Sän Rohning quxüp, kinning üstigä qonoqanlikini kersang, u kixilärni Mukaddäs Rohka qemüldürguci bolidu!» deganidi. **34** Män dərwağa xu ixni kerdüm, xunga uning hakikatan Hudaning Ooqlı ikänligigä guwahlik bärdim! **35** Ätisi, Yehya ikki muhlisi bilen yänä xu yärdä turatti. **36** U [u yärdin] mengip ketiwatkan Äysani körüp: — Karanglar! Hudaning kozisi! — dedi. **37** Uning bu sözini angliowan ikki muhlis äysaning käynidin mengixti. **38** Äysa käynigä burulup, ularning ägixip keliwatkinini körüp ulardin: — Nemä idzäysilər? — dap soridi. Ular: — Rabbi [bu [ibraniyqa sez bolup], «ustaz» degän mänidä], käyerdä turisan? — dedi. **39** — Berip körünglar, — dedi u. Xuning bilen, ular berip uning käyerdä turidowanlikini kerdı wa u küni uning bilen billa turdi (bu wakıt xu künniing oninqi saiti idi). **40** Yehya [payoambärning] yukiiriki sözini anglap, Äysaning käynidin mangowan ikkiylänning biri Simon Petrusning inisi Andriyas idi. **41** Andriyas awwal öz akisi Simonni tepip, uningoa: — Biz «Masih»ni taptuk! — dedi («Masih» ibraniyqa sez bolup, grek tilida «Hristos» dap tärjima kilinidu) **42** wa akisini äysaning aldioja elip bardi. Äysa uningoa karap: Sän Yunusning oqlı Simon; buningdin keyin «Kıfas» dap atılisan, — dedi (mäni «tax»tur). **43** Ätisi, Äysa Galiliya ölkisigä yol almaqci idi. U Filipni tepip, uningoa: — Manga ägixip mang! — dedi **44** (Filip Bät-Saidalik bolup, Andriyas bilen Petrusning yurtdixi idi). **45** Filip Nataniyalni tepip, uningoa: — Musa payoambär Tawratla wa baxka payoambärlärmu [yazmilirida] bexarät kilip yazowan zatni taptuk, U bolsa Yüstüpnning oqlı Nasarätlik Äysa ikän! — dedi. **46** Birak Nataniyal: — Nasarät degän jaydin yaxhi birnemä qıkamdu?! — dedi. Kelip körüp bak! — dedi Filip. **47** Äysa Nataniyalning özining aldioja keliwatkanlikini körüp, u toorluluk; — Mana, iqidä kilqä hıylä-mıkrisi yok hakikiy bir Israilik! — dedi. **48** Nataniyal: — Meni käyerimdin bilding? — dap soridi. Äysa uningoa jawab berip: — Filip seni qakirixtin awwal, sening änjür dähirining tüwidä oltureqanlikigni kergänidim, — dedi. **49** Nataniyal jawaben: — Ustaz, sän Hudaning Ooqlı, Israilning Padixahısän! — dedi. **50** Äysa uningoa jawaben: — Seni änjür dähirining tüwidä kergänlikimni eytkänlikim üqin ixiniwatamsan? Buningdinmu qong ixläri kərisän! — dedi **51** wa yänä: — Bərħäk, bərħäk silərgä eytip qoyayki, silər asmanlar eqilip, Hudaning pərixtilirining İnsan'ooqlining üstidin qıqıp-quxüp yürüdiqanlikini kərisilər! — dedi.

2 Üqinqi küni, Galiliyädiki Kana yezisida bir toy boldi. Äysaning anisi [Märyäm] u yärdä idi **2** ham äysa wa uning muhlisirimu toyoja təkliپ kilinowanidi. **3** Toyda

xarab tügəp qaloqanda, Əysaning anisi uningoja: — Ularning xarablrni tügəp qaptu, — dedi. **4** Əysa uningoja: — Hanim, mening sən bilən nemə karim? Mening wahti-saitim tehi kəlmidi, — dedi. **5** Anisi qakarlaroja: — U silərgə nemə kil desə, xuni kilinglar, — dedi. **6** Əmdi xu yərdə Yəhudiylarning taħarət aditi boyiqə ixlitilidiojan, hərbirigə ikki-tüq tungdin u siojidojan alta tax küp koyulojanidi. **7** Əysa qakarlaroja: — Küplərgə u toldurunglar, — dedi. Ular küplərni aqziojqə tolduruxti. **8** Andin u ularoja yənə: — Əmdi buningdin usup toy baxkurojuqə beringlar, — dedi. Ular uni apirip bərdi. **9** Toy baxkurojuqə xarabka aylandurulojan sudin tetip kərgəndə (u uning kəyərdin kəltürülgənlikini bilmidi, əmma buni su toxulojan qakarlar bilətti) toy baxkurojuqə toyi boluwatқан yigitni qakirip, **10** uningoja: — Hər bir [toy qiloquq] yaxxi xarabni toyning bexida kuyidu, andin meħmanlar qanojuqə iqkəndin keyin, naqirini kuyidu. Əjəbə, sən yaxxi xarabni muxu qaoqkə qəsləpsən! — dedi. **11** Bu bolsa, Əysa kərsətkən meħizilik alamətlərnin dəsəlpkisi bolup, Galiliyənin Kana yezisida kərsitilgənidi. Buning bilən u əzinin xan-xəripini ayan kildi, wə uning muħlisiri uningoja etiķad kildi. **12** Bu ixtin keyin u, anisi, iniləri wə muħlisiri bilən Kəpərnəħum xəhriğə qūxūp, u yərdə birnaqqə kün turdi. **13** Yəhudiylarning «ətiup ketix heyti»oja yekin qaloqanda, Əysa Yerusalemoja bardi. **14** U ibadəthana [ħoylilrida] kala, koy wə kəptər-pahtək satquqilarni ħəm u yərdə olturoqan pul tegixküqilərnə kərdi. **15** U tanidin qamqa yasap, ularning ħəmmisini koy-kaliliri bilən koxup ibadəthanidin ħəydəp qikardi. Pul tegixküqilərnin pullirini qeqip, xirəlrini əruiwətti. **16** wə pahtək-kəptər satquqilaroja: — Bu nərsilərnə bu yərdin elip ketix! Atamning əyini soda-setik əyi kilixiwalma! — dedi. **17** Buni kərgən muħlisiri [Zəburda] mundaq pütülgəninə esigə elixti: «Sənin [mukəddəs] əyünggə boləqan otluq muħəbbitim əzümni qulojwalidi!». **18** Xuning bilən Yəhudiylar u ixlaroja inkas bıldürüp uningdin: — Bundaq ixlarni qilojanikənsən, kəni, bizgə nemə meħizilik alamətni kərsitip bərsən?! — dəp soridi. **19** Əysa ularoja jawab berip: — Uxbu ibadəthanini quwuwətsənglar, mən üq kün iqide uni yengiwəxtin kurup qikimən, — dedi. **20** Xuning bilən bu Yəhudiylar yənə uningoja: — Bu ibadəthanini yasawatqili ħəzirojqə kirik altə yil boləqan tursa, sən uni kəndəqsiz üq kündila kurup qikalaysən?! — dedi. **21** Ĥəlbuki, uning «ibadəthana» degini uning əz tenini kərsətkənidi. **22** Xunga, u əlümədin tirilgəndin keyin, muħlisiri yəzib wə deginiyə esigə aldi wə xundakla mukəddəs uymilardiki bu ħəktiki bəxarətkə ħəmdə Əysaning eytkən səziğə ixəndi. **23** Ətiup ketix ħeytida, nuroqun kixilər uning Yerusalemda kərsətkən meħizilik alamətlərnə kərgən bolup, uning namioja etiķad kilixti. **24** Ləkin Əysa pütkül insanlarning [qəlbining] kəndək ikənlikini bilgəqkə, əzini ularoja tapxurməytti. **25** Anis toqiruluk ħeqkimning uningoja guwahlik bərixinin ħajiti yok idi; qünki u insanlarning qəlbidə nemə bar ikənlikini əzi bilətti.

3 Yəhudiylar [kəngəxmisinin] Pərisiyərdin boləqan Nikodim isimlik bir yobaxqisi bar idi. **2** Bu adəm bir keqisi Əysaning aldioja kəlip: — Ustaz, sənin Ĥudadin kəlgən təlim bərgüqi ikənlikinini bilimiz.

Qünki Ĥuda uning bilən billə bolmisa, ħeqkimning sən kərsətkən bu meħizilik alamətlərnə kərsitixi kətiy mummkin əməs, — dedi. **3** Əysa uningoja jawabən: — Bərhək, bərhək, mən sanga xuni eytip koyayki, ħeqkim yukiridin tuqulmiojqə, Ĥudaning padixəhlikini kəralməs! — dedi. **4** Nikodim: — Adəm kəriqiojida kəndəkmə kaytidin tuqulsun? Anisinin kərsiқioja kayta kirip tuquluxi mummkinmu?! — dəp soridi. **5** Əysa mundaq jawab bərdi: — Bərhək, bərhək, mən sanga xuni eytip koyayki, ħəm sudin, ħəm Roħtin tuqulmiojqə, ħeqkim Ĥudaning padixəhlikioja kiralməs! **6** Əttin tuqulojan bolsa əttur; roħtin tuqulojan bolsa roħtur. **7** Sanga: «Yukiridin tuqulxunglar kərak» degininə ħəyran qalma. **8** Xamal ħaliqan tərəpkə soqidu, sən uning awazini anglaysən, ləkin kəyərdin kəlip, kəyərgə bəridiojinini bilməysən. Roħtin tuqulojan ħərbirimi xundəktur. **9** Nikodim yənə jawabən Əysaoja: — Bu ixlar kəndəkmə mummkin bolar? — dedi. **10** Əysa uningoja jawabən mundaq dedi: — «Sən İsrailin əlimesi turup, bunimi bilməmsən? **11** Bərhək, bərhək, mən sanga xuni eytip koyayki, biz bilginimizi eytimiz wə kərginimizgə guwahlik bərimiz, ləkin silər biznin guwahlikimizni qəbul kilməysilər. **12** Silərgə zemindiki ixlarnə eytsam ixənmigən yərdə, ərxteki ixlarnə eytsam kəndəkmə ixinisilər? **13** Əzi ərxətə bolup, ərxtin qūxküqidin, yəni İnsan'oolidin baxka ħeqkim ərxkə qikmidi. **14** Musa qəldə [tuq] yilanni kərtürgəndək, İnsan'oolimu oħxaxla xundək egiz kəttürülxü kərak. **15** Xundək boləqanda, uningoja etiķad qilojanlarning ħəmmisi ħalak bolmay, mənggülik ħayatkə erixələydu». (aiōnios g166) **16** Qünki Ĥuda dunyadiki insanlarnə xu kədəp səyiduki, Əzinin birdinbir yeganə Oqlini pida boluxka bərdi. Məksiti, uningoja etiķad qilojan ħərbirinin ħalak bolmay, mənggülik ħayatkə erixxi üqündur. (aiōnios g166) **17** Ĥuda Oqlini dunyadiki insanlarnə gunahka bəkitix üqün əməs, bəlkə ularning u arķilik kūtquzuluxi üqün dunyaoja əwətti. **18** Kimki uningoja etiķad qiloquqi bolsa, gunahka bəkitilməydu; ləkin etiķad kilmioquqi bolsa əllikaqan gunahka bəkitilgəndur; qünki u Ĥudaning yəkkə-yeganə Oqlininə namioja etiķad kilmiojan. **19** Wə gunahka bəkitix səwəbi mana xuki, nur dunyaoja kəlgən bolsimu, insanlar nurni əməs, bəlkə qarənguləkməni yaxxi kərdi; qünki ularning əməlliri rəzil idi. **20** Qünki rəzillik qiloquqi ħərbiri nurni yaman kərip wə əzinin qilojan-ətkənlirininə axkara kilinmasliqi üqün nuroja kəlməydu; **21** ləkin ħəkiqətni yürügzüqi bolsa, əməllirini Ĥudaoja tayinip qilojanliqi ayan bolsun dəp, nuroja kəlidu. **22** Bu ixlardin keyin, Əysa muħlisiri bilən Yəhudiyə zeminoja bardi; u u yərdə ular bilən billə turup, kixilərnə qəməldürdi. **23** Xu qaoqda Yəhya [pəyojəmbərmu] Salim yezisinin yenidiki Aynon degən yərdə kixilərnə qəməldürüwatətti. Qünki u yərnin süyi mol idi. Kixilər uning aldioja kəlip, qəməldürüxnə qəbul kilixətti. **24** (qünki u qaoqda Yəhya tehi zindanoja taxlanmiojanidi). **25** [xu waqitlarda] Yəhyanın muħlisiri bir Yəhudi y xixi bilən taħarət kəidiliri toqrisida bəs-munazirə kilixip qəldi. **26** Andin muħlislar Yəhyanın yenioja kəlip: — Ustaz, İordan dəryasinin u kətidə sən bilən birgə boləqan, əzüng [təripləp] guwahlik bərgən ħəliki xixi mana ħəzir əzi

kixilarni qemüldürüwatidu, wə həmmə adəm uning yenioja ketixiwatidu, — dedi. **27** Yəhya mundak jawab bərdi: — Əgər uningoja ərxtin ata kılınmiojan bolsa, insan heqnərsigə igə bolalmaydu. **28** Mening silərgə: «Mən Məsih əməs, pəkət uning aldida əwətilgənmən» deginimgə əzünglar guwahqisilər. **29** Kelingəknı əmrigə aloquqi yigittur; koldixi yigitning awazini kütidu; koldax uning awazini anglap, kəlbida tolimu hursən bolidu. Xuningoja ohxax, məndimu hursənli toluq taxidu. **30** Uning yüksilixi, mening ajizlixixim mukərrərdur. **31** Üstündin kəlgüqi həmmidin üstündur. Zemindin kəlgüqi zeminjoja təwə bolup zemindiki ixlarnı səzlaydu. Ərxtin kəlgüqi həmmidin üstündur; **32** əzining [ərxta] kərgən wə angliojanlıri bolsa, u bular toqrulul guwahlik beridu; birak heqkim uning guwahlikini qəbul kilmaydu. **33** [Həlbuki], kimki uning guwahlikini qəbul kıljojan bolsa, Hudaning hək ikənlikigimu məhürini baskan bolidu. **34** Qünki Huda əwəttimi Hudaning səzlinini səzlaydu; qünki Huda Rohni [uningoja] əlqəm bilən kəmləp bərməs. **35** Ata Ooqlu ni səyidu wə həmmə ixlarnı uning kəlioja tapxuroqandur. **36** Ooqlujo etikaq kıljoquqi mənggülik həyatka igidur. Ləkin Ooqlujo itaət kilmioquqi həyatni heq kərmaydu, bəlkı Hudaning ojaəzipi xundaklarıning üstida turidu. (aİōnios q166)

4 Əmdi Pərisylərnin «əysanın muhlis kılıp qemüldürgənli Riəyaningkidin kəp ikən» degen həwərnı angliojanlı Riə ukqəndin keyin **2** (əməliyəttə əysa əzi əməs, muhlisli Riə qemüldürətti) **3** u Yəhudiye əlksidın qikip yəne Galiliyəgə kattı. **4** Əmdi u yol üstidə Samariyə əlksidın etüxi kərək idi. **5** Xuning bilən u Yakup əz ooqli Yüsüpə bərgən yərgə yekin boljojan Samariyaning Sihar degen bir xəhriyə kəldi. **6** Xu yərdə «Yakupning kuduki» bar idi. əysa səpiridə qarqiojanidin kudukning kexioja kəlip olturdi. Bu təhminən alтинqi saat idi. **7** əysanın muhlisli Riə yeməlik setiweləx üqün xəhərgə kirip kətkənidi. Xu qaoqda, Samariyəlik bir ayal su əlqili kəldi. əysa uningoja: — Manga iqlili su bərgin, — dedi. **9** Ayal uningdin: — Əzingiz Yəhudiye tursingiz, məndak Samariyəlik bir ayaldın kəndaklarqə iqlili su tələp kılıp kəldingiz? — dəp soridi (qünki Yəhudiylar Samariyəliklər bilən heqkəndak bərdi-kəldi kilmaytti). **10** əysa uningoja jawabən: — Əgər sən Hudaning sowoqitining nemiliki wə səndin su sorioquqining kim ikənlikini bilsəngidi, undakta sən uningdin tılayttıng wə u sanga həyatlik süyini bəretti. **11** Ayal uningdin: — Təksir, su tartkudək heqnərsingiz bolmisa, uning üstigə kuduk qongkur tursa, həyatlik süyini nədin alisiz? **12** Əjəba, bu kudukni bizgə [miras] kəldurojan atimiz Yakuptın uluoqmısisiz? Bu kuduktın əzi, ooqulliri wə mal-wəranlırimu su iqlən — dedi. **13** əysa uningoja jawabən: — Bu suni iqlən hərkim yəne ussaydu. **14** Əmma mən bərdiojan suni iqlüqi hərkim mənggügə ussaydiojan bolidu wə bəlkı mən uningoja bərdiojan su uning iqiə uni mənggülik həyatlikka elip bərdiojan, uroqup qikidojan bir bulak bolidu, — dedi. (aİōn q165, aİōnios q166) **15** Ayal: — Təksir, manga bu sudın bərgəysizki, mən yəne ussaydiojan wə muxu yərgə su tartkili ikkinqi kəlgüqi bolmaydiojan bolay! — dedi. **16** əysa: — Bərip eringni bu yərgə qakirip kəlgin, — dedi. **17** — Erim yok, — dəp jawab bərdi

ayal. — Erim yok dəp, rast eyttıng. **18** Qünki bəx ərgə təgding wə həzir səndə bolojini sening ering əməs. Buni toqra eyttıng! — dedi əysa. **19** Ayal uningoja: — Təksir, əmdi kərdümkı, siz əslidə pəyoqəmbər ikənsiz! **20** Ata-bowilirimiz bu təojda ibadət kılıp kəlgən, ləkin silər [Yəhudiylar] «İbadətni Yerusalemda kılıx kərək!» dəwalisləroqu? — dedi. **21** əysa uningoja mundak dedi: — Hanım, manga ixəngin, xundək bir waqti-saiti kəliduki, silərnin Atioja ibadət kılıxınglar üqün nə bu təojda yaki nə Yerusalemda boluxunglarıning həjiti kəlmaydu. **22** Silər ibadət kıljojınıngların bilməysilər; birak biz kimgə ibadət kıljojinimizni bilimiz. Qünki niyat-kutkuzulux Yəhudiylar arkilik bolidu. **23** Ləkin xundək bir waqit kəlidu — wə xundakla həzir kəldiki, həkikiy ibadət kıljoquqlar Atioja roh wə həkikət bilən ibadət kılıdu. Ata Əzigə əne xundək həkikiy ibadət kıljoquqların ızdıməktə. **24** Huda rohıtr wə uningoja ibadət kıljoquqlar roh wə həkikət bilən Uningoja ibadət kılıxi kərəktur. **25** Ayal uningoja: — Məsihning, yəni «Hristos» degenning kəlidiojanlikini bilimən. U kəlgəndə, bizgə həmmə ixlarnı eytip beridu — dedi. **26** əysa uningoja: — Sən bilən səzlixiwatkuqi mən dəl xudurmən! — dedi. **27** Xu qaoqda uning muhlisli Riə kəytip kəldi. Ular uning bir ayal bilən səzlixiwatkanlikioja hang-tang kəlixiti; ləkin heqkəysisi uningdin: «Uningdin nemə ızdəysən?» yaki «Nemixka uning bilən səzlixisən?» dəpmu sorimidi. **28** Xuning bilən ayal kozisini taxlap koyup, xəhərgə kəytip bərip, kixilərə: **29** — Yürünglar, həyatimda kıljojanlırimning həmmisini manga eytip bərgən bir kixini kərip kelinglar. Əjəba, Məsih xumidu? — dedi. **30** Buning bilən halayik xəhərdin qikip, əysanın aldioja kəlixiti. **31** Xu arilikta muhlisli Riə uningoja: — Ustaz, bir nərsə yəwəlsəngqu? — dəp etünüxti. **32** Ləkin u ularoja: — Mening silər bilməyiojan bir yeməkliklik bar, — dedi. **33** Muhlislar bir-birigə: — Əjəba, birsı uningoja yegili bir nərsə əkelip bərgənmidu? — deyixti. **34** əysa ularoja mundak dedi: — Mening yeməkliklik — meni əwətküqining iradisini əməlgə axurux wə uning [manga tapxuroqan] hizmitini tamamlaxtur. **35** — Silər: «Həsul yəoqixka yəne tət ay kəldi» dəwatmamsilər? Mana, silərgə eytayki, bəxingların kərtürüp etizləroja qarənglar, ziraətlər sarəoqiyip oruxka təyyar boldi! **36** Wə ormiqi ix həkikiy alidu wə mənggülik həyatka toplanjojan həsulni yioqidu, xuning bilən təriəquqi bilən ormiqi təng xadlinidu. (aİōnios q166) **37** Qünki bu ixtə «biri təriydu, yəne biri yioqidu» degen səz əməlgə axurulidu. **38** Mən silərnı əzünglar əmgək singdürmigən həsulni yioqixka əwəttim; bəxklər əmgək kildi wə silər ularning əmgəkinin mewisini elixka nəsip boldunglar. **39** Xu xəhərdiki nuroqun Samariyəliklər həliki ayalning: «U həyatimda kıljojanlırimning həmmisini manga eytip bərdi» degen guwahlik səzini ənglap, əysaoja etikaq kildi. **40** Xunga, ayal uning aldioja kəytip, uning əzliri bilən billa turuxini etünüxkili turdi; xuning bilən u yərdə ikki kün turdi. **41** Uning səz-kəlamı arkilik təhimu kəp adəm uningoja etikaq kildi. **42** Ular ayaloja: — Bizning etikaq kılıximiz əmdi sening səzlıring səwəbidin əməs, qünki əzimiz uni angliuk wə bildukki, dunyaning Kutkuzoquqisi dəl xu kixidur! — deyixti. **43** Bu ikki kündin keyin u xu yərdin qikip Galiliyəgə qarap

mangdi **44** (qünki Əysa ezi: «Heqbir pəyoəmbərning öz yurtida izziti yoktur» dəp guwahlik bərgənidi). **45** Xuning bilən u Galiliyəgə kəlgənida, Galililəliklär uning [ötüp ketix] heytida Yerusalemda kılqan əməllirining həmmisini kərgəqkə, uni qarxi elixti (qünki ularmu heytkə kılqkanidi). **46** Əmđi Əysa bu kətim Galiliyədiki Kana yezisiqə yənə bardi (u dəl xu yərdə suni xarabka aylandurqanidi). [Xu künlərdə], Kəpərnəhüm səhəridə oqlı kesəl bolup yatqan bir orda əməldari bar idi. **47** U Əysaning Yəhudiyədin Galiliyəgə kəlgənlikini anglap, uning aldioqə bardi wə: — [Əyümgə] qüxüp, səkratta yatqan oqlumni saqaytp bərgəyła! — dəp tohtimay iltija kildi. **48** Xuning bilən, Əysa uningqə: — Silər [Galililəliklər] mejizilik əlamətlər wə karamətlərni kərmigüqə, heq etiqad kilmaysilər! — dedi. **49** Orda əməldari Əysaqə: — Təksir, balam əlməstə qüxkəyła! — dedi. **50** Əysa uningqə: — Barəjin, oqlung həyat kəldi! — dedi. Həliki adəm Əysaning eytkən səziğə ixinip, əyiğə karap mangdi. **51** Yolda ketip barəjinida, uning külliri aldioqə qikip, baliliri həyat, dəp ukturdi. **52** Əməldar ularđin oqlıning qaysı səttin baxlap yaxhilinixkə yüzləngənlikini sorıwıdı, ular: — Tünügün yəttinqi səttə kizitmisı yandı, — deyixti. **53** Balıning atısı buning dəl Əysaning əziğə: «Oqlung həyat kəldi!» değən səət ikənlikini bilip yətti. Xuning bilən əzi pütkül aılısidikilər bilən billə etiqad kılıxtı. **54** Bu Əysaning Yəhudiyədin Galiliyəgə kəlgəndin keyinki kərsətkən ikkinqi mejizilik əlamiti idi.

5 Bu ixlardin keyin, Yəhudiylarning bir heyti yetip kəldi wə Əysa Yerusalemoqə qıktı. **2** Yerusalemdiki «Koy dərwasini»ning yenida ibraniy tilida «Bəy-Əsdə» dəp atilidioqan bir kəlkək bolup, uning ətrapida bəx pexaywan bar idi. **3** Bu pexaywanlar astida bir top bimarlar, yəni qarışu, tokur wə paləqlər yetixatti. Ular u yərdə yetip kəlkəkning süyining qaykılıxini kütətti. **4** Qünki bir pərixət məlum wəqitlarda kəlkəkə qüxüp suni uroqutidikən; su uroquqəndə kəlkəkə birinqi bolup qüxkən kixi əzini baskan hərəkəndə kesəldin saqiyyidikən. **5** Əmđi u yərdə ottuz səkkiz yildin beri əqrıq əzabi tartqan bir bimar bar idi. **6** Əysa bu adəmnıng xu yərdə yatqınıni kərđi wə uning uzundin xu hələttə ikənlikini bilip, uningdin: — Saqiyyixni halamsən? — dəp sorıdı. **7** Bimar uningqə jawabən: — Təksir, su qayqaloqəndə meni suqə qüxtiridioqan adimim yok. Mən qüxəy degüqə, baxkılar mening aldimda qüxiwalıdı, — dedi. **8** Əysa uningqə: — Ornungdin tur, orun-kərpəngni yioqıxturup mangojin! — dedi. **9** Həliki adəm xuan saqiyyip, orun-kərpisini yioqıxturup kəttürtp mangdi. Xu küni xəbat küni idi. **10** Xunga [bəzi] Yəhudiylar saqayəjan kixigə: — Büğün xəbat küni tursa, orun-kərpəngni kəttürtp [Təwratta] sanga mən'i kılinoqan! — dedi. **11** Lekin u ularəqə jawabən: — Meni saqaytkan kixi əzi mənə: «Orun-kərpəngni yioqıxturup mangojin» değənidi! — dedi. **12** Ular uningdin: — Əmđi sanga: «Orun-kərpəngni yioqıxturup mangojin» değən kixi kim ikən? — dəp soraxtı. **13** Birək saqayəjan adəm uning kim ikənlikini bilməytti. Qünki u yərdə adəm kəp boləjanlıqtin, Əysa əzini daldioqə elip, astioqına ketip kəldi. **14** Bu ixlardin keyin Əysa həliki adəmnı ibadəthanida tepip uningqə:

— Mana, saqayding. Əmđi qayta gunah sadir kılma, bexingəqə tehimu eqir külpət qüxüp kəlmisun! — dedi. **15** Həliki adəm Yəhudiylarning kəxioqə berip, əzini saqaytkan Əysa ikənlikini ukturdi. **16** Əysa bu ixlarnı xəbat küni kıləjanlıqı üqün, Yəhudiylar uningəqə ziyənkəxlik kılıxkə baxlıdı. **17** Lekin Əysa ularəqə: — Atam ta həziroqıqə tohtiməstin ix kılıp kəlməktə, məmmu ixləymən! — dedi. **18** Xu səwəbtin Yəhudiylar uni öltürüxkə tehimu urunatti; qünki u xəbat küning kədisini buzupla kəlməstin, yənə Hudani «Atam» dəp qakirip, əzini Hudaqə barəwər kıləjanidi. **19** Xunga Əysa ularəqə jawabən mundaq dedi: — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytp kəyayki, Oqul əzlükidin heqnemə kılalmaydu, bəlki pəkət Atining nemə kılıwatkanlıqını kərip, andin xu ixni kılıdı. Ata nemə ix kılsa, Oqulmu xu ixni ohxaxla kılıdı. **20** Qünki Ata Oqulni səyidu wə Əzining kılıdioqan barlık ixlirini uningəqə ayan kılıdı həm silərni həyran kəlduruxkə bulardın tehimu zor wə uluq ixlarnı uningəqə ayan kılıdı. **21** Qünki əlgənlərni Ata kəndək tirildürtp, ularəqə həyatlık ata kıləjan bolsa, Oqulmu xuningəqə ohxax əzi həlioqan kixilərgə həyatlık ata kılıdı. **22** Xuningdək, Ata Əzi heqkimning üstidin həküm qıkarmaydu, bəlki barlık həküm ixlirini Oquloqə tapxuroqan. **23** Buningdin məksət, — insanlarning həmmisi Atioqə hərmət kıləjəndək, Oquloqımı ohxaxla hərmət kılıxi üqündur. Kimki Oqulni hərmətlimisa, uni əwətküqi Atinimu hərmətlimigənlərdin bolıdı. **24** — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytp kəyayki, səzümnı anglap, meni əwətküqiğə ixəngən hərkim mənggülik həyatka erixkən bolıdı; u adəm sorakka tartılmaydu, bəlki əlümdin həyatlıkka ətkən bolıdı. (aionios q166) **25** — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytp kəyayki, əlüklərnıng Hudanın Oqlıning əwazini anglaydioqan wəqit-saiti yetip kəlməktə, xundakla hazır kəldiki, anglioqanlar həyatlıkka igə bolıdı. **26** Qünki Ata Əzidə kəndək həyatlıkka igə bolsa, Oquloqımı əzidə xundək həyatlıkka igə boluxni ata kildi. **27** wə yənə uningəqə sorək kılıx həkükünimü bərdi, qünki u insan'oolıdır. **28** Buningəqə təəjjüp kılənglar; qünki barlık gərdə yatqanlar uning əwazini anglaydioqan wəqit kəlidu. **29** wə ular xuan yərlikliridin qıkixıdı, yaxxilik kıləjanlar həyatka tirilıdı, yamanlık kıləjanlar sorakka tartılaxkə tirilıdı. **30** Mən əzlükümdin heqnemə kılalmaymən, pəkət [Atamđin] anglioqınım boyiqə həküm kılımə; wə mening həkümüüm həkkanıydu, qünki mening izdiginim əzümnıng iradisi əməs, bəlki meni əwətküqining iradisini əməlgə axuruxtu. **31** — Əğər əzüm üqün əzüm guwahlık bərsəm guwahlıqım həkikət həsəblənmaydu. **32** Lekin mən üqün guwahlık beridioqan baxkə birsi bar. Uning mənə beridioqan guwahlıqının rastlıqını bilimən. **33** Silər Yəhyaqə əlqi əwətkinınglarda, u həkikətkə guwahlık bərgən. **34** [Əməliyəttə], mənə insanning guwahlıqını kobul kılıxımining keriki yok; mening [Yəhya toqruluk] xundək eytiwəkinim pəkətlə silərnıng kutkuzuluxunglar üqündur. **35** [Yəhya] bolsa keyüp nur qeqip turoqan bir qıraoq idi wə silər uning yorukıda bir məzgil xadlinıxkə razi boldunglar. **36** Lekin Yəhyaning mən üqün bərgən guwahlıkındımmu uluq bir guwahlık bar. U bolsımmu, ata mənə ada kılıxkə tapxuroqan əməllər, yəni mən kılıwatqan əməllər, bular

mening toqramda Atining meni əwətkiniga guwahlik beridu. **37** Wə meni əwətkən Ata Əzimu mən üçün guwahlik bargəndur. Silər heqəqaqan uning awazini anglimdinglar, kıyapitini kərmidinglar **38** wə uning səkalami silərnin iqinglardin orun almidi; qünki Uning əwətkini bolsa, uningəja ixənməysilər. **39** Mükəddəs yazmilarni kətirkənip okup olturisirələr; qünki ulardin mənggülik həyatka igə bolduk, dəp karəysilər. Dəl bu yazmilar mən üçün guwahlik bərgüqidur. **(aiōnios g166)** **40** Xundaqtimu silər yənila həyatlikka erixix üçün mening yenimoja kelixni haliməysilər. **41** Mən insanlarning mahtixini qəbul kılmaymən; **42** lekin mən silərnı biləmkən, iqinglarda Hudaning muhəbbiti yok. **43** Mən Atamning nami bilən kəlgənmən, əmma silər meni qəbul kılməysilər. Həlbuki, baxka birsı öz nami bilən kəlsə, silər uni qəbul kılisilər. **44** Silər bir-biringlardin izzət-xəhrət qəbul kılisilər-yu, yeganə Hudadin kəlgən izzət-xəhrətka itilmisənglər, undəktə silər kəndəkmə etikəd kılaləysilər?! **45** Bırək mənı üstimizdin Atioja xikayət kılidu, dəp oylımanglar. Üstünglardin xikayət kıloquqi mən əməs, bəlkı silər ümid bəqləyən Musa [pəyoəmbərdur]. **46** Qünki əgər silər rasttin Musa [pəyoəmbərgə] ixəngən bəlsənglər, məngimu ixəngən bəlattinglar. Qünki u [mükəddəs yazmilarda] mən toqıruluk pütəndur. **47** Ləkin uning pütənlirigə ixənmisənglər, mening səzlırimgə kəndəkmə ixinisilər?!

6 Bu ixlardin keyin, Əysa Galiliyə dengizi (Tiberiyas dengizi dəpmə atilidu)ning u kətioja ətı. **2** Zor bir top halayik u kesəllərnı sakaytqan məjizilik əlamətlirini kərdı wə uning kəynidin əgixip məngdi. **3** Əysa təoəja qikip, u yərdə muhlisli bılən bılə olturdi. **4** U qəoəda Yəhudiylarning həyti, yəni «ətüp kətix həyti»əja az kəlojan wəkit idi. **5** Əysa bəxini kətürüp, zor bir top halayikning əzining əldioja kəliwətkənləknı kərup, Filiptin: — Bularəja yəydiəjanəja nannı nədin əlimiz? — dəp soridi **6** (ləkin u bu səzni Filipni sinax üçün eytkənidi. Qünki u əzining nəmə kildiojanlıknı bılətti). **7** Filip jəwəbən: — Ikki yüz dinəroja nən əlsəkmə, hərbiəgə kıqıknıə bir qixləmdin yeyixkimə yətməydu! **8** Muhlislardin biri, yəni Simon Petrusning inisi Andriyas Əysəja: **9** — Bu yərdə kıqıq bir əoşul bəla bə, uningdə bəx ərpa nən bılən ikki kıqıq bəlik bə. Ləkin xunə qəp həlkəə bu nəmə bolidu?! — dedi. **10** Əysa: — Kəpqiləknı olturəyuzunglar, — dedi (u yərdə ot-qəp mól əskənidi). Xuning bılən ər kixilər olturdi; ularning sani bə mingə bə idi. **11** Əysa nənlərnı kəlioja əlip, [Hudəja] təəkkür eytkəndin keyin, olturəjanlarəja üləxtürüp bərdi. Bəliklərnimə xundək kildi; kəpqilik həliojanə yədi. **12** Həmməylən yəp toyunəjəndə, u muhlisliərioja: — Axkən pərqilərnı yəyoinglar, həq nərsə zəyə bolmisun, — dedi. **13** Xuning bılən ular bəx ərpa nənidi yəp əxkən pərqilərnı nən ikki səwətkə tölərup yəyojəwəldi. **14** Əmđi halayik Əysəning kərsətkən bu məjizilik əlamətinı kərup: «Dunəyoja kəlixı mükərrər bəlojan pəyoəmbər həqikətkən muxu ikən!» dəyixti. **15** Xuning bılən Əysa ularning kəlip əzini pədxah bəlxəkə zorlıməkə bəlojanlıknı bılıp, ularđin əyriyil, kəytidin təoəja yəloquz qikip kətti. **16** Kəqkurun, Əysəning muhlisliəri dengiz boyioja qixüxti. **17** Ular bir kəmiğə olturup, dengizning u kətidiki Kəpərnəhum xəhriğə

kərap yol əlixti (kərangəju qixüp kətkənidi wə Əysa təhiqə ularning yenioja kəlmigənidi). **18** Kəttik bəran qikip, dengiz döləunlap kətürölüwəttəti. **19** Muhlislar palək urup on-on bir qəqırməqə məngəjəndə, Əysəning dengizning üstidə mēngip kəmiğə yəkinliwətkənləknı kərup, kərkuxup kətti. **20** Ləkin u ularəja: — Bu mən, kərkəmgəlar! — dedi. **21** Xuni ənglap ular uni kəmiğə qikiriwəloqəsi kəldi; u kəmiğə qikiplə, kəmə dərhal ular bəridiojan yərgə yətip bərdi. **22** Ətisi dengizning u təripidə kəlojan halayik [əldinkı künı] u yərdə Əysəning muhlisliəri qikəkn kəmidin bəxkə kəmining yokluknı, Əysəning muhlisliəri xu kəmiğə qikəndə, Əysəning ular bılə qikəmiəjanlıknı, bəlkı muhlisliərinin əzirlə kətkənləknı kərgənidi. **23** Həlbuki, bırıəəqə kəmə-kəlwək Tiberiyas xəhriədin Rəb təəkkür eytkəndin keyin həlk nən yəgən yərgə yəkin kəlip təhtidi. **24** Xuning bılən halayik Əysəning wə muhlisliərinin u yərdə yokluknı kəruplə, kəmilərgə olturup, Əysəni izdigili Kəpərnəhum xəhriğə məngdi. **25** Ular uni dengizning u təripidə tēpı uningəja: — Ustəz, bu yərgə kəqən kəlding? — dəp sorəxti. **26** Əysa ularəja jəwəbən: — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip kəyoayki, silər mənı məjizilik əlamətlərnı kərgənləklənglar üçün əməs, bəlkı nənəldin yəp toyunəjəninglar üçün izdəysilər. **27** Buzulup kətidiojan pəniy əzükəlkə əməs, bəlkı mənggü həyatlikka bəkiy kəlidiojan əzükəlkə intilip ixlənglar; buni İnsan əoşlı silərgə bəridu; qünki uni Ata, yəni Huda Əzi məhərləp təstikləyən, — dedi. **(aiōnios g166)** **28** Xuning bılən ular uningdin: — Nəmiğə intilip ixlisək əndin Hudaning ix-hizmitidə ixligən bolimiz? — dəp sorəxti. **29** Əysa ularəja jəwəb bərip: — Hudaning ix-hizmiti dəl xuki, U əwətkinigə etikəd kılixingəldur, — dedi. **30** Xuning bılən ular yənə: — Undək bəlsə sən bızni kərup əzünggə ixəndürgüdək kəndək məjizilik əlamət yəritisən? Zədi nəmə ix kılıp bərisən? **31** Ata-bəwiliərimiz qəldə yürgəndə, [Zəburdə]: «U ularəja ərxin qixürülgən nən təkdım kildi» dəp pütülgəndək, «manna»ni yəgən — dəyixti. **32** Əysa ularəja mundaq dedi: — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip kəyoayki, silərgə əsməndin qixkən nannı bərgüqi Musa əməs, bəlkı mening Atəmdur; U [həzirəmu] silərgə əsməndin qixkən həqikəyi nannı bəriwəttidü. **33** Qünki Hudaning nənı bəlsə pütkül dunəyoja həyatlik əta kildiojan, ərxin qixküküqidur. **34** — Təksir, həmiəə bızgə xu nannı bərip turojəysən! — dəyixti ular. **35** Əysa ularəja mundaq dedi: — Həyatlik nənı əzümdürməni! Mening yenimoja kəlgən hərkim həqəqaqan əq kəlməydu, mənə etikəd kəlojan hərkim həqəqaqan ıssımaydu. **36** Ləkin silərgə eytkiməndək, silər mənı kərgən bəlsənglərmə, etikəd kılməyətisilər. **37** Ata mənə tapxurojanlarning hərbiəri yenimoja kəlidu wə mening yenimoja kəlgənlərdin həqəyislinı hərgiz təxliwətməymən. **38** Qünki əz iradəmnı əməs, bəlkı mənı əwətküqəning iradəsinı əməlgə əxurux üçün ərxin qixtüm. **39** Mənı əwətküqəning iradəsi bəlsə dəl xuki, uning mənə tapxurojanlıridin həqəbirini yittürməy, bəlkı əhirkı künı ularning həmmislinı tirlidürüxməndin ibərət. **40** Qünki mening Atamning iradəsi xuki, Əoşloja kəz tikip kərap, uningəja etikəd kəlojanlarning hərbiərinı mənggülik həyatka erixtürüxtur; wə mən əhirkı künı ularnı tirlidürimən. **(aiōnios g166)** **41**

Əmdi Yəhudiylar Əysaning: «Ərxтин қўхкән нан өзүмдурмән!» degini üqün uningoğa narazi bolup oqutuldixxğa baxlidi: **42** — «Bu Yüspning oolji Əysa əməsmu? Atisinimu, anisinimu tonuydioğan tursak, yəne kəndəklərqə: — «Ərxтин қўхтүм!» desun?» — deyixətti ular. **43** Əysa jawabən ularoğa mundaq dedi: — [Mening toorəmda] əzara oqotuldaxmanglar. **44** Meni əwətkən Ata Əzi kixilərləng kəlbini tartkuzmisa, həqkim mening yenimoğa kələməydü; mening yenimoğa kəlgən hər birini ahırkı küni tirildürimən. **45** Pəyoəmbərlərləng yazmilirida: «Ularıng həmmisigə Huda tərpidin əgitilidu» dəp pütülgəndür. Xunga, Atining [səzini] tingixoğan wə uningdin əgəngən hər biri mening yenimoğa kəlidu. **46** Biraq bu birərkim Atini kərgən degənlik əməs; pəkət Hudaning yenidin kəlgüqi bolsa, u Atini kərgəndür. **47** Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, manga etikaq kiloquqi mənnggülik həyatka igidür. (aionios g166) **48** Həyatlik neni özümdurmən. **49** Ata-bowilərləng qəllərdə «manna» yegini bilən yənila əldi. **50** Ləkin mana, ərxтин қўхкән нан дəл xundakki, birsı uningdin yegən bolsa əlməydü. **51** Ərxтин қўхкən həyatlik neni özümdurmən; kimdəkim bu nandin yesə, əbədil'əbədgığə yaxaydu. Mən beridoğan xu nan bolsa mening ət-tenimdur, pütkül dunyadikilər həyatka igə bolsun dəp, mən uni atiməqkimən. (aion g165) **52** Bu səz bilən Yəhudiylar əzara talax-tartix kilixikə baxlap: — Bu adəm bizning yeyiximizgə əzining ət-tenini kəndək bərləisun?! — deyixətti. **53** Xunga Əysa ularoğa mundaq dedi: — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, silər İnsan'ooljining ət-tenini yemigüqə wə kəninini iqmigüqə, silərdə həyatlik bolmaydu. **54** Ət-tenimni yegüqi wə kənimni iqqüqi mənnggülik həyatka erixkən bolidu wə mən uni ahırkı küni tirildürimən. (aionios g166) **55** Qünki ət-tenim həkikiy ozukluk, kənim bolsa həkikiy iqimliktur. **56** Ət-tenimni yegüqi wə kənimni iqqüqi məndə yaxaydu wə mənmu uningda yaxaymən. **57** Həyat Ata meni əwətkən wə mən Atining bolənliridin yaxawətkanimdək, meni yegüqi kixi həm mening wasitam bilən yaxaydu. **58** Mana bu ərxтин қўхкən nandür. Bu nan ata-bowilərləng yegən «[manna]»dək əməs; qünki ular «[manna]»ni yeyixi bilən əldi; biraq bu nanni istemal kiloquqi bolsa mənnggü yaxaydu! (aion g165) **59** Bu səzləni u Kəpərnəhəmdiki sinəgoda təlim bərginidə eytkənidi. **60** Xuning bilən uning muhlislriridin nuroqunliri buni anglioqanda: — Bu təlim bək eojr ikən! Buni kim anglap kətürəlisun? — deyixti. **61** Biraq öz iqidə muhlislririning bu toorisdə oqutuldaxkinini bilgən Əysa ularoğa: — Bu səüzim silərnı taydurdimu? **62** Əmdi mubada İnsan'ooljining əslı kəlgən jayoğa kətürülüwatkinini kərsənglar, kəndək bolar?! **63** [İnsanoğa] həyatlik bərgüqi — Rohtur. İnsanın ətliri bolsa həqkəndək payda bərməydü. Mən silərgə eytkən səzlririm bolsa həm rohtur wə həm həyatliktur. **64** Ləkin aranglardin etikaq kilmoğan bəzilər bar, — dedi (qünki Əysa etikaq kilmoğanların wə əzigə satkənlik kilidioğanning kim ikənlikini baxtila bilətti). **65** Xuning bilən u mundaq dedi: — Mən xu səwəbtin silərgə xuni eyttimki, Atamdin ata kilinmisa, həqkim mening yenimoğa kələməydü! **66** Xu wəqittin tartip muhlislriridin heli kəpi qekinip qikip, uning bilən yəne mangmaydioğan

boldi. **67** Xunga Əysa on ikkiyləndin: — Silərmu, həm [məndin] ketixni haləmsilə? — dəp soridi. **68** Simon Petrus uningoğa jawab kiliq: — I Rəb, biz kinning yenioğa kəttəttük? Mənnggü həyatlik səzliri səndilidür! (aionios g166) **69** Wə xuningoğa ixəndük wə xuni bilip yəttükki, sən Hudaning Məqəddəs Boləquqisidsənl! — dedi. **70** Əysa ularoğa jawabən: — Mən silər on ikkiylərnı tallidim əməsmu, biraq aranglarda birsı iblistur! — dedi **71** (uning bu degini İxkariyotluk Simonning oolji Yəhudanı kərsətkənidi, qünki Yəhuda on ikkiylənnıng biri boləni bilən, keyin əzigə satkənlik kilidu).

7 Bu ixlərdin keyin, Əysa Galiliyədə aylinip yürdi. U Yəhudiyədə aylinip yürüxnı halımaytti, qünki [xu yərdiki] Yəhudiylar uningə qəst kilmaqki idi. **2** Bu qaoqda, Yəhudiyların «kəpilər həyti»oğa az qəloqanıdi. **3** Xunga Əysaning iniliri uningə: — Muxu yərdin ayirilip Yəhudiyəgə barəjn, xuning bilən muhlislringmu [karamət] əməllirini kəroləydu! **4** Qünki əzini həlkə-ələmgə tonutmaqki boləng həqkim yoxurun jayda ix kilməydü. Bu əməllərnı kiliwatkanikənsən, əzüngni dunyaoğa kərsətl! — deyixti. **5** Qünki uning inilirimu uningə etikaq kilmoğanıdi. **6** Xunga Əysa ularoğa: — Mening wəqit-saitim tehi kəlmidi. Ləkin silərgə nisbətən hər wəqit munasıptur. **7** Bu dunyadiki kixilər silərgə hərgiz əq bolmaydu; ləkin meni əq kəridü. Qünki mən ularning kilimxlirini razil dəp guwəqlik beriwatimən. **8** Silər bu həytka beriwərlənglar. Mən bu həytka barmaymən, qünki mening wəqit-saitim tehi yetip kəlmidi, — dedi. **9** Əysa bu səzlərnı kiliq, Galiliyədə kəldi. **10** Əysaning iniliri həytka qikkəndin keyin, u əzimu uningə bardi. Əmma əkkara əməs, yoxurun bardi. **11** Həytta Yəhudiylar uni izdəp: «U kəyərdidür?» dəp sorawatatti. **12** Kixilər ərisidə uning toorisdə kəp oquləula boldi. Bəzilər uni: «Yahxi adəm!» desə, yəne bəzilər: «Yək, u halayikni əzdurəwatidul!» deyixti. **13** Biraq Yəhudiylar [qongliridin] kərkup, həqkim oquq-əkkara uning gəpini kilməytti. **14** Həytning yerimi ətkəndə, Əysa ibadəthana həyililərioğa kirip həlkə təlim bərixkə baxlidi. **15** Yəhudiylar: — Bu adəm həqkəndək təlim almoğan turukluk, uning kəndəkmə munə qəp bilimi bolsun? — dəp həng-tang kəlixti. **16** Əysa ularoğa: — Bu təlimlər mening əməs, bəlkı meni əwətküqiningkidür. **17** Uning iradisigə əməl kilixkə əz iradisini bəoləjoğan hərkim bu təlim toorluk — uning Hudadin kəlgənlikini yəki əzlükümdin eytiwatkanlikimni bilidu. **18** Əz əldioğa səzlgən kixi əz xan-xəripini izdəydu, ləkin əzini əwətküqining xan-xəripini izdəyjoğan kixi hək-sadiktur, uningda həkkanisizlik yoxtur. **19** Musa [pəyoəmbər] silərgə Təwrat kənunini tapxuroğan əməsmu? Ləkin həqkəysinglar bu kənunə qəməl kilməyətisilərl! Nəmixkə meni əltürməqki bolisilə? — dedi. **20** Kəpqilik: — Sənga jin qəplixiptul! Səni əltürməqki boləng kim ikən? — deyixti. **21** Əysa ularoğa mundaq jawab bərdi: — Mən bir karamətnı yaritixim bilən həmminglar həng-tang kəlixtinglar. **22** — Əmdi Musa [pəyoəmbər] silərgə hətnə kilix toorluk əmr kəlduroğan (əməliyətə bolsa hətnə kilix Musa pəyoəmbərdin əməs, ata-bowilərdin qəloğan), xunga silər xəbat künigə [toorə kəlip qəlsimu] xu künidə adəmnıng hətnisini kiliwerisilərl. **23** Əmdi Təwrat kənunioğa hiləplək kilinmisun dəp xəbat künidə

adəm hətnə kilinoqan yərdə, mən xabat künidə bir adəmni səllimaza sakaytsam, silər nemə dəp manga aqqiklinisilər? **24** Sirtki kıyapətkə karap həküm kılmanglar, bəlki həkkanıy həküm kılinglar! **25** U waqıtta Yerusalemlıqlarning bəziliri: — [Qonglar] eltürməkqi boləqan kixi bu əməsmidi? **26** Axkara səzləwatsimu, uningə qarxi heq nərsə demidiə! Dərwəkə, aksakallarning uning Məsih ikənlikini bilip yətkənmü? **27** Həlbuki, mən adəmninğ kəyərdin kəlgənlikini biz enik bilimiz. Ləkin Məsih kəlgəndə, uning kəyərdin kəlgənlikini heqkim bilməstioqu, — deyixti. **28** Xunga Əysa ibadəthana həyolisida təlim beriwetip, yukiri awaz bilən mundak dedi: — Silər meni tonuymiz həmdə mening kəyərdin kəlgənlikimnimu bilimiz, [dəwətsilər]?! Biraq mən əzlükümdin əməs, mən meni əwətküqidin [kəldim], U həktur; biraq silər Uni tonumaysilər. **29** Mən Uni tonuymən. Qünki mən Uning yenidin kəldim, meni U əwətti. **30** Xunga ular uni tutux yolini izdəytti, ləkin heqkim uningə qol salmıdı; qünki uning waqit-saiti tehi yetip kəlmigənidi. **31** Ləkin halayik arisidiki nuroqun kixilər uningə etiqađ kildi. Ular: «Məsih kəlgəndə bu kixi kərsətkən məjizilik aləmətlərdin artuk [məjizə] yaritalarmu?!» deyixti. **32** Pərisiylər halayikning u toqruluk quləqlə boluwatqan bu gəp-səzilirini anglıdı; xuning bilən Pərisiylər bilən bax kañınlar uni tutux üqün birnəqə qərawullarni əwətti. **33** Xuning bilən Əysa: — Yəne bir'az waqit silər bilən billə bolimən, andin meni əwətküqining yenioqa ketimən. **34** Meni izdəysilər, ləkin tapalmaysilər. Mən baridiəqan yərgə baralmaysilər, — dedi. **35** Buning bilən, Yəhədiylər bir-birigə: — U biz tapalmioqudək kəyərlərgə barar? Greklər arisidiki tarkaq Yəhədiy muhəjirlarning yenioqa berip, grekləroqa təlim berəmdioqanduz? **36** «Meni izdəysilər, ləkin tapalmaysilər. Mən baridiəqan yərgə baralmaysilər» degini nemisidu? — deyixti. **37** Heytning ahirki həm əng katta küni, Əysa ornidin turup, yukiri awaz bilən: — Kimdəkim ussisa, mening yenioqa kelip iqsun! **38** Manga etiqađ kiloquqi kixining huddi mukəddəs yazmilarda eytilioğidək, iğ-baoğridin həyatlik süyining dəryaliri ekip qikidu! — dəp jakarlidi **39** (u bu səzni əzigə etiqađ kiloqanlarəqa ata kilinidiəqan Mukəddəs Rohqa karita eytkanidi. [Hudaning] Rohi tehi heqkimgə ata kilinmioqanmıdı, qünki Əysa tehi xan-xəripigə kirmigənidi). **40** Halayik iğidə bəzilər bu səzni anglap: — [Kelixi mukərrər boləqan] pəyoğəmbər həkikətan muxu ikən! — deyixti. **41** Bəzilər: «Bu Məsih ikən!» deyixətti. Yəne bəzilər bolsa: «Yak, Məsih Galiliyadin kəltətimuz? **42** Mukəddəs yazmilarda, Məsih [padixah] Dawutning nəslidin həm Dawutning yurti Bəyt-Ləhəm yezisidin kəlidu, deyilmigənmidiz?» — deyixti. **43** Buning bilən, halayik uning wəjədin ikkigə bəlünip kətti. **44** Bəziliri uni tutayli dəgən bolsimu, ləkin heqkim uningə qol salmıdı. **45** Qərawullar [ibadəthanidin] bax kañınlar bilən Pərisiylərninğ yenioqa kaytip kəlgəndə, ular qərawullarəqa: — Nemə üqün uni tutup kəlmidinglar? — dəp soraxti. **46** Qərawullar: — Heqkim heqqaqan bu adəmdək səzligən əməs! — dəp jawab berixti. **47** Pərisiylər ularəqa jawabən: — Silərmu əzduruldunglarmuz? **48** Aksakallardin yaqi Pərisiylərdin uningə etiqađ kiloqanlar boləqanmu?! **49**

Ləkin Təwrat kanunini bilməydiəqan bu qüprəndilər lənətkə qalidu! — deyixti. **50** Ularınğ arisidin biri, yəni burun aħxamda Əysaning aldiəqa kəlgən Nikodim ularəqa: **51** — Təwrat kanunimiz əwwal kixining nemə kiloqinini əzidin anglap bilməy turup, uningə qə həküm qikiramdu! **52** Ular jawab kilip: — Sənmu Galiliyədinmü? [Mukəddəs yazmilarni] kər, kətirkinip oqup bax, Galiliyadin heqqaqand pəyoğəmbər qikəmaydu! — dedi. **53** Xuning bilən [ularning] hərberi öz əyigə kətti.

8 Əysa bolsa Zəytun təoqioqa qikip kətti. **2** Ətisi səhərdə, u yəne ibadəthana həyoliriəqa kirdi wə halayikning həmmisi uning yenioqa kelixkənidi. U olturup, ularəqa təlim berixkə baxlıdı. **3** [Xu qəoqda], Təwrat ustazlıri bilən Pərisiylər zina kilip tutulup qəloqan bir ayalni uning aldiəqa elip kəlixti. Ular ayalni otturiəqa qikirip, **4** uningdin: — Ustaz, bu ayal dal zina üstidə tutuwelindi. **5** Musa [pəyoğəmbər] Təwrat kanunida bizgə muxundak ayallarni qalma-kesək kilip eltürüxnə əmr kiloqan. Əmdi sənəq, uni kəndək kilix kerək? — dəp soraxti. **6** Əmdi ularning bundak deyixtiki niyiti, uni tuzakqə qüxürüp, uning üstidin ərz kiloqudək birər bəhanə izdəx idi. Əmma Əysa engixip, barmiki bilən yərgə bir nemilərnə yazəqili turdı. **7** Ular xu soalni tohtimay sorawətatı, u ruslinip ularəqa: — Aranglardiki kim gunahsiz bolsa, [bu] [ayaləqa] birinqi taxni atsun! — dedi. **8** Andin u yəne engixip, yərgə yəzixni dawamlaxturdı. **9** Ular bu səzni anglap, aldi bilən yaxanəqliri, andin qəloqanliri bir-birləp [həmmisi] u yərdin qikip ketixti. Ahirida Əysa otturida ərə turəqan həliki ayal bilən yəloquz qəldi. **10** Əysa ruslinip turup, xu ayaldin baxqə heqkimni kərmigən bolup, uningdin: Hanim, sanga həliki xikayət kiloqanlar kəni? Seni gunahqə bəkitidiəqan heqkim qikəmidimu? — dəp soriwidi, **11** — Həzrətliri, heqkim qikəmid, — dedi ayal. Əysa: — Mənmu seni gunahqə bəkitməymən. Barəqin, buningdin keyin yəne gunah kilmioqin! — dedi. **12** Xunga Əysa yəne kəpəliklə səz kilip: — Duniyaning nuri əzümdurmən. Manga əgəxkənlər qarəngəquluktə mangmaydu, əksiəqə həyatlik nuriəqa erixidu, — dedi. **13** Pərisiylər: — Sən əzünggə əzüng guwahlik beriwətsən. Xunga sening guwahliking rast hesablanmaydu, — deyixti. **14** Əysa ularəqa jawabən mundak dedi: — Həttə mən əzümgə guwahlik bərsəmmu, guwahlikim həktur, qünki mən əzümninğ kəyərdin kəlgənlikimni wə kəyərgə baridiəqanlikimni bilimən. Ləkin silər kəyərdin kəlgənlikimni wə kəyərgə baridiəqanlikimni bilməysilər. **15** Silər ət igilirining əlqimi boyiqə həküm kilisilər. Biraq mən heqkimning üstigə həküm kilməymən. **16** Mən həküm kilsəmmu, həkümüüm həkikiyduz; qünki mən yəloquz əməs, bəlki meni əwətkən Ata [bu ixta] mən bilən billidur. **17** Silərgə təwə boləqan Təwrat kanunida: «İkki adəmninğ guwahliki bolsa rast hesablinidu» dəp pütülgəndur. **18** Rast, mən əzüüm toəqramda əzüüm guwahlik berimən, wə meni əwətkən Atimu mening toəqramda guwahlik beridu. **19** Ular uningdin: — Atang kəyərdə? — dəp soraxti. Əysa ularəqa jawab berip: — Silər ya meni tonumaysilər, ya Atamni tonumaysilər; meni tonuəqan bəlsanglar, Atamnimu tonuyttunglar, — dedi. **20** Əysa bu səzlərnə ibadəthanida təlim bərginidə, sədikə sandukining aldidə turup eytkanidi. Biraq heqkim uni

tutmidi, qünki uning waqit-saiti tehi yetip kalmigani. **21** Xuning bilän u ularoqa yänä: Män bu yärdin ketimän; silär meni izdäysilär, lekin öz gunahinglar iqidä ölisilär. Män ketidioqan yergä silär baralmaysilär, — dedi. **22** Buning bilän Yəhudıylar: — U: «Män ketidioqan yergä silär baralmaysilär» däydü. Bu uning özini öltürüwalimän deginimidu? — deyixti. **23** Əysa ularoqa: — Silär təwəndindursilär, mən yukiridindurmən. Silär bu dunyadındursilär, mən bu dunyadın əməsmən. **24** Xuning üçün silərgä: «Gunahlırlinglar iqidä ölisilär» dedim. Qünki mən mening «[Əzəldin] Bar Boləuquı» ikənlikimə ixənmisənglar, gunahlırlinglar iqidä ölisilär, — dedi. **25** Sən zadı kim? — dəp soraxtı ular. Əysa ularoqa: — Baxta silərgä nemə dəgən bolsam, mən xu. **26** Əzümnin silərnin toqraqnırlarda wə üstünglardin həküim kiliديوqan nuroqun səzlim bar; lekin meni əwətküqi həktür wə mən Uningdin nemini angliوqan bolsə, bularnila dunyadikilərgə ukturup eytimən, — dedi. **27** Ular uning əzlirogə eytkənlirinin Ata toqruqluk ikənlikini qüxinəlmidi. **28** Xunga Əysa mundaq dedi: Silər İnsan'oqlini kətirgəndin keyin, mening «[Əzəldin] Bar Boləuquı» ikənlikimni bilisilär wə xundakla heq ixni əzlükimdin kilmioqanlikimni, pəkət Atining mənə egətkininila səzligənlikimnimu bilisilär. **29** Mən əwətküqi mən bilən billidir, U meni əsla yəloquz koymidi, qünki mən həmixə Uni hursən kiliديوqan ixlarni kiliמən. **30** Əysa bu səzlərni kiliwatkan qəoqingnı əzidə, nuroqun kixilər uningəyətətiqə kildi. **31** Əysa əzizə etiqaq kiliوqan Yəhudıylarəyətətiqə: — Əgər mening səz-kalamimdin qikmay tursanglar, mening həkikiy muhlisirim boləyən bolisilär, **32** wə həkikiətni bilisilär wə həkikiəti silərni əzadlikqə erixtiridu, — dedi. **33** Ular jawabən: — Biz İbrahımning nəslimiz, — heqqaqan heqkimnəg kullukida bolmıduk. Sən kəndəksigə: Əzadlikqə erixsilər, dəysən? — dedi. **34** Əysa ularəyətətiqə jawab berip: — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koqayki, gunah sadir kiliوqan kixi gunahning kulidur. **35** Kul ailiə mēnggü turmaydu, lekin oqul mēnggü turidu. (aion g165) **36** Xuning üçün Oqul silərni əzad kilsə, həkikiy əzad bolisilär. **37** Silərnin İbrahımning nəslı ikənlikinglarni bilimən. Biraq meni öltürməki boluwatisilär, qünki mening səzüim iqinglardin orun əlmidi. **38** Mən Atamnıg yenidə kərgənlimni eytiwatimən; silər bolsanglar əz atanglardin kərgənliringle kiliwatısilär! **39** Ular jawab berip: — Bizning atimiz İbrahımdur, — dedi. Əysa ularəyətətiqə: — Əgər İbrahımning pərzəntliari bolsanglar, İbrahımning əməllirini kiliوqan bolattinglar! **40** Biraq həzir əksiqə meni, yəni Hudadin angliوqan həkikiətni silərgə yətküzgən ədəmni öltürüxə kəstləysilär. İbrahım undaq ixni kilmioqan. **41** Silər əz atanglarning kiliوqanini kiliwatısilär! — dedi. — Biz hərəmdin boləyən əməsmiz! Bizning pəkət birlə atimiz bar, U bolsa Hudadır! — deyixti ular. **42** Əysa ularəyətətiqə: — Atanglar Huda boləyən bolsə, meni səygan bolattinglar; qünki mən Hudaning baqridin qikip, bu yergə kəldim. Mən əzlükimdin kəlgən əməsmən, bəlkı Uning tərpidin əwətilənmən. **43** Səzlimni nemixkə qüxənməysilər? Enikki, mening səz-kalamim kulikinglarəyətətiqə kirməyətıdu! **44** Silər atanglar İblistin boləyənəsilər wə uning arzu-həwəslirogə əməl kiliخni haləysilər. U ələm apiridə boləyəndin tartip

kətil idi wə uningda həkikiəti bolmioqəyətətiqə, həkikiəttə turmioqan. U yəloqan səzligəndə, əz təbiətdin səzlaydu, qünki u yəloqanqı wə xundakla yəloqanqiliknıng atısıdu. **45** Ləkin mən həkikiətni səzligimnı üçün, mənə ixənməysilər. **46** Kəysinglar meni gunahı bar dəp dəlilliyələysilər, keni? Həkikiətni səzlisəm, nemə üçün mənə ixənməysilər? **47** Hudadin boləyən kixi Hudaning səzliari anglaydu; silər ularni angliməysilär, qünki silər Hudadin boləyən əməssilər! **48** Yəhudıylar uningəyətətiqə jawabən: — Əjəbə, bizning səni: «Samariyəlik həm jin qaplaخkan ədəm»sən deginimiz toqra əməsmu? — deyixti. **49** Əysa jawabən: — Məngə jin qaplaخkını yok, bəlkı mən Atamnı hərmət kiliמən; ləkin silər mənə hərmətsizlik kiliwatısilär. **50** Mən əz xən-xəripimni izdiməymən; ləkin buni izdigüqi həm [uning üstidin] həküim kiliوquı Birsı bar. **51** Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koqayki, mening səz-kalamimni tutidioqan kixi əbədil'əbədlə öləm kərməydu. (aion g165) **52** Xuning bilən Yəhudıylar uningəyətətiqə: — Səngə dərwəxə jin qaplaخkanlikini əmədi bildük! Həttə [həzriti] İbrahım wə pəyqəmbərlərmu əlgən tursə, sən kəndəksigə: «Mening səz-kalamimni tutidioqan kixi əbədil'əbədlə öləm tətıməydu» dəysən? (aion g165) **53** Əjəbə, sən atimiz İbrahımdin uluqməsən? U əldi, pəyqəmbərlər həm əldi? Sən əzüngni kim kilməqəisən? **54** Əysa jawabən mundaq dedi: — Əgər mən əzümnı uluqlısam, undaqta uluqlukum heqnrəsə hesablanmaytı. Biraq meni uluqlıoquı — silər «U bizning Hudayimiz» dəp atayديوqan Atamnıg Əzıdu. **55** Silər Uni tonumidinglar, ləkin mən Uni tonuymən. Uni tonuməymən desəm, silərdəyətətiqə yəloqanqı bolatting; biraq mən Uni tonuymən wə Uning səz-kalamini tutimən. **56** Atanglar İbrahım mening künümüni kəridioqanlikidin yayrap-yaxnıdi həm dərwəxə uni əldin'ələ kərip xadlandı. **57** — Sən təhi əllik yaxkə kirməy turup, İbrahımni kərdüngmu? — deyixti ular. **58** Əysa ularəyətətiqə: — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koqayki, İbrahımni tuqulmastila, mən Bar Boləuquidurmən! — dedi. **59** Buning bilən ular uni qalmaqesək kiliوqan kiliوqan yərdin tax əldi; ləkin Əysa ularəyətətiqə kərməy, ularning otturısidin etüp ibadəthanidin qikip kətti.

9 Wə u yolda ketiwetip, tuqma kərioqu bir ədəmni kərdi. **2** Muhlisiri uningdin: — Ustaz, kim gunah kiliپ uning kərioqu tuquləyətətiqə səwəb boləyən? U əzümu ya ata-anisimu? — dəp soraxtı. **3** Əysa mundaq jawab bərdi: — Əzi yəki ata-anisining gunah sadir kiliوqanlikidin əməs, bəlkı Hudaning Əz əməlliri uningdə ayan kiliunsun dəp xundak boləyən. **4** Künning yorukida, meni əwətküqining əməllirini ədə kiliخim kərak. Kəq kirsə, xu qəoqda heqkim ix kiliמəydu. **5** Mən dunyada turoqan waqtimda, dunyanıng nuri əzümdurmən. **6** Bu səzlərni kiliوqandın keyin, u yergə tükürüp, tükürüktin lay kiliپ, layni həliki ədəmning kəzlirogə sürüp koqıdı **7** wə uningəyətətiqə: «Siloam kəliqiki»gə berip yuyuwətkin» dedi («Siloam» [İbraniyqə səz bolup], «əwətiləyən» dəgən mənini bildüridu). Xuning bilən həliki ədəm berip yuyuwıdı, kəzi kəridioqan bolup kaytıp kəldi. **8** Koxnıliari wə u ilgiri tiləmqilik kiliوqanında uni kərgənlər: — Bu olturup tiləmqilik kiliديوqan həliki ədəm əməsmu? — deyixip kətti. **9** Bəzilər: «Həə, xu ikən» desə, yənə bəzilər:

«Yaq, u əməs, lekin uningəja ohxaydikən» deyixti. Biraq u əzi: — Mən dəl xu kixi bolimən! — dedi. **10** — Undaqtə közliring kəndəq eqildi? — dəp soraxti ular. **11** U javabən mundaq dedi: — Əysa isimlik bir kixi [tükürükidin] lay kiliş közlirimə sürüp qoyuwidi, manga: «Siloam kəlqikigə berip yuyuwətkin» dēgənidi. Mən berip yuyuwidim, kərələydiqan boldum. **12** — U həzir kəyərda? — dəp soraxti ular. — Bilməymən, — dedi u. **13** Halayik ilgiri kəriqəu boləqan bu adəmni Pərisiylərnin aldiqə elip berixti **14** (əslidə Əysa lay kiliş bu adəmnin közlirini aqқан күн дәл xabat күни idi). **15** Xuning bilən Pərisiylər kəyitidin bu adəmdin qəndəq kərələydiqan boləqanini soriwidi, u ularqə: — U közlirimə lay [sürüp] koydi, mən yuyuwidim wə mana, kərələydiqan boldum! — dedi. **16** Xuning bilən Pərisiylərdin bəziliri: — U adəm Hudaning yenidin kəlgən əməs, qünki u xabat күнинi tutmaydu, — deyixti. Yənə bəziliri: — U gunahkar adəm bolsa, qəndəqlərqə bundəq məjizilik əlamətləri yaritalaytti? — deyixti. Buning bilən ularning arisida bəlünix pəyda boldi. **17** Ular kəriqəu adəmdin yənə: — U közliringni eqiptu, əmdi sən u toqruluk nemə dəysən? — dəp soraxti. U: — U bir pəyoqəmbər ikən, — dedi. **18** Yəhudiylər kərələydiqan kiliqəqan kixining ata-anisini tepip kəlmigüqə, burun uning kəriqəu ikənlikigə wə həzir kərələydiqan kiliqəqanlikigə ixənməytti. Xunga ular uning ata-anisini qəkirtip, **19** ularidin: — Bu silərnin oqlunglarmu? Tuqma kəriqəu, dəwətattinglar? Əmdi həzir qəndəqlərqə kərələydiqan bolup qəldi? — dəp soraxti. **20** Ata-anisi ularqə: — Uning bizning oqlimiz ikənlik, xundəqlə tuquluxidinlə kəriqəu ikənlikini bilimiz; **21** lekin həzir qəndəqlərqə kərələydiqan bolup qəloqanlikini, közlirini kim aqқанlikini bilməymiz. U qong adəm tursa, [bunı] əzədin sorənglar, u əzi dəp barsun, — dəp javab bərdi. **22** Ata-anisinin xundəq deyixi Yəhudiylərdin qorққанliқi üqün idi; qünki Yəhudiylər kimdəkim Əysani Məsilə dəp etirəp kilsə, u sinagog jamaitidin qoqləp qikirilsun dəp qərar kiliqənid. **23** Xu səwəbtin uning ata-anisi: «U qong adəm tursa, [bunı] əzədin sorənglar» dēgənidi. **24** Pərisiylər əslidə kəriqəu boləqan adəmni yənə qəkirip uningəja: — Hudaqə xan-xərəp berip [qəsəm kil]! Biz bu adəmnin gunahkar ikənlikini bilimiz, — deyixti. **25** U mundaq javab bərdi: — U gunahkarmu, əməsmu, bilməymən. Biraq mən xu birlə ixni bilimənki, kəriqəu idim, həzir kərələydiqan boldum. **26** Ular uningdin yənə bir qətim: — U seni qəndəq qildi? Közliringni qəndəq aqti? — dəp soraxti. **27** U javabən: — Silərgə əlliqəqan eyttim, biraq kuləq salmidinglar. Silər nemə dəp kəyitidin angləxni haləp qəldinglar? Silərmu uning muhlisiri bolay dəwətaməsilər?! — dedi. **28** Buning bilən, ular uni kəttik tilləp: — Sən həliқining muhlisi! Biz bəlsəq Musa [pəyoqəmbərnin] muhlisirimiz. **29** Hudaning Musaqəzəzliқini bilimiz; lekin bu nemining bolsa kəyərədin kəlgənlikinimu bilməymiz, — deyixti. **30** Həliқi adəm ularqə mundaq javab kəyturdi: — Ajayip ixku bu! Gərqə silər uning kəyərədin kəlgənlikini bilmigininglar bilən, u mening közlirimni aqti. **31** Biz bilimizki, Huda gunahkarlarıninq tiləklirini anglimaydu; biraq Əzizə iqləsmən bolup iradisigə əməl qiləuqilərninқini anglaydu. **32** Dunya apiridə boləqəndin tartip, birərsining

tuqma kəriqəuning kəzini aqқанlikini angləp bəққан əməs. (aiōn g165) **33** Əgər bu adəm Hudadin kəlmigən bolsa, həqnemə qiləlmioqan boləti. **34** Ular uni: — Sən tüptin gunəh iқidə tuquloqan turuқluk, bizgə təlim bərməqiməsən? — deyixip, uni [sinagogtin] qoqləp qikiriwetixti. **35** Əysa ularning uni [sinagogtin] qoqləp qikəroqanlikini angləp, uni izdəp tepip: Sən, Hudaning Oqlioqə etiqə kilsən? — dəp soridi. **36** U javabən: — Təksir, u kim? Mən uningəja etiqə kilyə, — dedi. **37** — Sən həm uni kərdüqə həm mana, həzir sən bilən səzlixiwətkən dəl xuning əzi, — dedi Əysa uningəja. **38** Həliқi adəm: — I Rəb, etiqə kiliməni! — dəp, uningəja səjdə qildi. **39** — Mən korları kəriqəqan bolsun, kəriqəqanları kor bolsun dəp bu dunyəqə həküm qikirixkə kəldim, — dedi Əysa. **40** Uning yenidiki bəzi Pərisiylər bu səzləri angləp uningdin: — Bizmu kormu? — dəp soraxti. **41** Əysa ularqə: — Kor boləqan bəlsənglar, gunahinglar bolmaytti; lekin silər həzir «kəriwətimiz» dēgininglar üqün silərgə gunəh həsəbliniweridu, — dedi.

10 Bərhəq, bərhəq, mən silərgə xuni eytip qoyayki, qoy kotinioqə ixiktin kirməy, bəxkə yərdin yamixip kirgən kixi oqlri wə qəraqqidur. **2** Ixiktin kiriqəqan kixi bolsa qoylarning pədiqisidur. **3** Ixik bəkar uningəja ixikni eqip beridu wə qoylar uning əwazini angləp tonuydu; u əz qoylirining isimlirini bir-birləp qəkirip ularni sirtkə bəxləp qikidu. **4** U qoylirining həmmisini sirtkə qikirip bolup, ularning aldidə mangidu, qoylarmu uning kəyənidin əgixip mengixidu; qünki ular uning əwazini tonuydu. **5** Ləkin ular yat adəmnin kəyənidin mangmaydu, bəli uningdin qəqidu; qünki ular yatlarınin əwazini tonumaydu. **6** Əysa bu təmsilni ularqə səzləp bərgini bilən, lekin ular uning əzliqigə nemə dəwətkənlikini həq quxənmidi. **7** Xunga Əysa ularqə yənə mundaq dedi: — Bərhəq, bərhəq, mən silərgə xuni eytip qoyayki, qoylarning ixiki əzümduqmən. **8** Məndin ilgiri kəlgənlərninq həmmisi oqlri wə qəraqqidur, lekin qoylar ularqə kuləq salmidi. **9** Ixik əzümduqmən. Mən arқilik kirgini kutқuzulidu həm kirip-qikip, ot-qəpləri tepip yeyəlaydu. **10** Oqlri bolsa pəket oqlriləx, əltürüx wə buzux üqünlə kəlidu. Mən bəlsəm ularni həyatliқkə erixsun wə xu həyatliқi mol bolsun dəp kəldim. **11** Yəhxi pədiqi əzümduqmən. Yəhxi pədiqi qoylar üqün əz-jenini pida qilidu. **12** Ləkin mədikar undəq kilmaydu. U bəli nə qoylarning igisi nə pədiqisi bolmioqəqə, bərninq kəlgini kərsə, qoylarni təxləp qəqidu wə bərsə kəlip qoylarni titip tiripirən kiliwetidu. **13** Əmdi mədikar bolsa pəket həққini dəp ixləp, qoylarqə kəngül bəlməy bəder qəqidu. **14** Yəhxi pədiqi əzümduqmən. Ata meni tonioqinidəq mən atini tonuqinimdəq, mən əzümningkiləri tonuqmən wə əzümningkilərmu meni tonuydu; qoylar üqün jenim pida. **16** Bu qətanidin bolmioqan bəxkə qoylirimmu bə. Ularnimu elip bəxləxim kərək wə ularmu əwazimni anglaydu; xuning bilən bir pəda bolidu, xundəqlə ularning bir pədiqisi bolidu. **17** Ata meni xu səwəbtin səyiduki, mən jenimni kəyturuwəlixim üqün uni pida kiliməni. **18** Jenimni həqkim məndin alalmaydu, mən uni əz ihtiyarim bilən pida kiliməni. Mən uni pida kiliqxkə həqуқlukmən wə xundəqlə uni kəyturuwəlixkimu

höküklükmän; bu əmrni Atamdın tapxuruwaloqanmän. **19** Bu sözlər tüpəylidin Yəhudiylar arısında yənə belünix pəyda boldi. **20** Ulardın kəp adəmlər: — Uningoşa jin qaplixptu, u joylūwatidu, nemə üqün uning səziğə kulak saloqudaksilər? — deyixti. **21** Yənə bəzilər bolsa: — Jin qaplxan adəmnıng səzliri bundak bolmaydu. Jin kandaqmı karioqlarning kəzlirini aqalisun?! — deyixti. **22** Kix pəslı bolup, Yerusalemda «Qayta beoxilax heyti» etküzüliwatatti. **23** Əysa ibadəthanidiki «Sulaymannıng pexaywini»da aylinip yürətti. **24** Yəhudiylar uning ətrapiqə olixiwelip: — Bizni qağanıqıqə tit-tit kilip tutuklukta kaldurmakqisan? Əgər Məsih bolsang, bizgə oqukini eyt, — deyixti. **25** Əysa mundak jawab bərdi: — Mən silərgə eyttim, lekin ixənnəmsilər. Atamnıng nami bilən kılqan əməllirimning əzi manga guwahlik beridu. **26** Bırak mən silərgə eytkinimdak, silər etikad kilmidinglar, qünki mening koylirimdin əməsilər. **27** Mening koylirim mening awazimni anglaydu, mən ularni tonuymən wə ular manga əgixidu. **28** Mən ularoşa mənggülik həyat ata kılımən; ular əsla həlak bolmaydu. Həqkim ularni kolumdin tartiwalalmaydu. (aiōn g165, aiōnios g166) **29** Ularni manga təkdım kılqan atam həmmidin üstündür wə həqkim ularni atamnıng kolidin tartiwalalmaydu. **30** Mən wə Ata [əslidinla] birdurmiz. **31** Buning bilən Yəhudiylar yənə uni qalma-kesək kılaxmaqçı bolup, yərdin kollirioşa tax elixti. **32** Əysa ularoşa: — Atamdın kəlgən nuroqun yaxhi əməllərni silərgə kərsəttim. Bu əməllərnıng kaysisi üqün meni qalma-kesək kılmaqçısılar? — dedi. **33** — Seni yaxhi bir əməl üqün əməs, bəlkı kupurluk kılqıning üqün qalma-kesək kılımiz. Qünki sən bir insan turukluk, əzüngni Huda kılıp kərsəttıng! — dedi Yəhudiylar jawabən. **34** Əysa ularoşa mundak jawab bərdi: — Silərgə təwə mukəddəs kərunəda «Mən eyttim, silər ilahlırsilər» dəp pütülgən əməsmu? **35** Huda əz sez-kalamini yətküzgənlərni «ilahlar» dəp atıqan yərdə (wə mukəddəs yazmılarda eytiloşini hərgiz küqtin kalmaydu) **36** nemə üqün Ata Əziğə has-mukəddəs kılıp paniy dunyaoşa əwətkən zat «Mən Hudanın Oqlımən» desə, u toorluluk «kupurluk kılding!» dəysilər? **37** Əgər Atamnıng əməllirini kılmissam, manga ixənmənglar. **38** Bırak kılсам, manga ixənmigən hələttimə, əməllərnıng əzlrigə ixininglar. Buning bilən Atıning məndə ikənlikini, meningmu Atida ikənlikimni hək dəp bilip etikad kılidoqan bolisilər. **39** Buning bilən ular yənə uni tutmaqçı boldi, bırak u ularning kolliridin kutulup, u yərdin kətti. **40** Andin u yənə lordan dəryasining u qetioşa, yəni Yəhya [pəyoqəmbər] dəslipide adəmlərni kəməldürgən jayoşa berip, u yərdə turdi. **41** Nuroqun kixilər uning yenioşa kəldi. Ular: — Yəhya həq məjizilik əlamət kərsətmigən, lekin uning bu adəm toorısida barlik eytkanlırı rast ikən! — deyixti. **42** Xuning bilən nuroqunliqan kixilər bu yərdə uningəşa etikad kildi.

11 Lazarus dəgən bir adəm kesəl bolup qaloqanidi. U Məryəm wə hədisi Marta turoqan, Bəyt-Aniya dəgən kəntə turatti **2** (bu Məryəm bolsa, Rəbgə huxbuy mayni sürkigən, putlirini əz qaqlırı bilən ertip kurutqan heliki Məryəm idi; kesəl bolup yatqan Lazarus uning inisi idi). **3** Lazarusning hədiliri Əysaoşa həwərqı əwətip: «I

Rəb, mana sən səygən [dostung] kesəl bolup qaldı» dəp yətküzdi. **4** Ləkin Əysa buni anglap: — Bu kesəldin ölüp kətməydu, bəlkı bu arklilik Hudanın Oqlı uluqlıni, Hudanın xan-xəripi ayan kılınıdu — dedi. **5** Əysa Marta, singlisi wə Lazarusni tolimu səyətti. **6** Xunga u Lazarusning kesəl ikənlikini angliqan bolsimu, əzi turuwatqan jayda yənə ikki kün turdi. **7** Andin keyin u muhlisliroşa: — Yəhudiyəgə kayta baraylı! — dedi. **8** Muhlisiri uningə: — Ustaz, yekindila [u yərdiki] Yəhudiylar seni qalma-kesək kılmaqçı bolqan tursa, yənə u yərgə kayta baramsən? — deyixti. **9** Əysa mundak dedi: — Kündüzdə on ikki saat bar əməsmu? Kündüzi yol mangoqan kixi putlaxmas, qünki u mən dunyanıng yorukini kəridu. **10** Ləkin kəqisi yol mangoqan kixi putlixar, qünki uningda yorukluk yoxtur. **11** Bu sözlərni eytkəndin keyin, u: — Dostimiz Lazarus uhlap kaldi; mən uni uykusidin oyoqatqılı barımən, — dəp qoxup koydi. **12** Xunga muhlislar uningə: — I Rəb, uhliqan bolsa, yaxhi bolup qalidu, — dedi. **13** Həlbuki, Əysa Lazarusning ölümü toorluluk eytkənidi, lekin ular u dəm elixtiki uyquni dawatidu, dəp oylaxti. **14** Xunga Əysa ularoşa oqukini eytip: — Lazarus əldi, — dedi. **15** — Bırak silərni dəp, silərnıng etikad kılxiinglar üqün, [uning kexida] bolmıqanliqimoşa huxalmən. Əmdi uning yenioşa baraylı, — dedi. **16** «Koxkezək» dəp atilidoqan Tomas bəxkə muhlisdaqlirioşa: — Bizmu uning bilən billə baraylı həm uning bilən billə ələyli, — dedi. **17** Əysa muhlisliři bilən Bəyt-Aniyaoşa barəqanda, Lazarusning yərlikkə koyuloşiniqə allıqəan tət kün boləqliki uningəşa məlum boldi. **18** Bəyt-Aniya Yerusalemoşa yekin bolup, uningdin altə qəkirimqə yirəqliktə idi, **19** xuning bilən nuroqun Yəhudiylar Marta bilən Məryəmgə inisi toorısida təsəlli bərgili ularning yenioşa kəlgənidi. **20** Marta əmdi Əysanın keliwatqınıni anglapla, uning aldioşa qıkti. Ləkin Məryəm bolsa əyide olturup kaldi. **21** Marta əmdi Əysaoşa: — I Rəb, bu yərdə boləqan bolsang, inim əlmigən bolatti. **22** Həlihəmə Hudadin nemini tilisəng, Uning sanga xuni bəridioqanlıki biləman, — dedi. **23** — İning kayta tirilidu, — dedi Əysa. **24** Marta: — Ahırkə künidə, yənə tirilix künidə uning jəzmən tirilidoqanlıki biləman, — dedi. **25** Əysa uningə: — Tirilix wə həyatlik mən əzümdurmən; manga etikad kıləuqi kixi əlsimu, həyat bolidu; **26** wə həyat turup, manga etikad kıləuqi əbədil'əbədə əlməs; buningəşa ixinəmsən? (aiōn g165) **27** U uningə: — İxinimən, i Rəb; sening dunyaoşa kəlixı mukərrər boləqan Məsih, Hudanın Oqlı ikənlikəngə ixinimən. **28** Buni dəp bolup, u bərip singlisi Məryəmnı astioqna qəkirip: — Ustaz kəldi, sənı qəkiriwatidu, — dedi. **29** Məryəm buni anglap, dərhal ornidin turup, uning aldioşa bardı **30** (xu pəyttə Əysa tēhi yezioşa kirmigən bolup, Marta uning aldioşa mēngip, uqriqx kəloqan yərdə idi). **31** Əmdi [Məryəmgə] təsəlli bəriwatqan, əyde uning bilən olturoqan Yəhudiylar uning aldirap kopup sirtkə qikip kətkinini kərip, uni kəbrigə berip xu yərdə yioşa-zar kıləqli kətti, dəp oylap, uning kəynidin mēngixti. **32** Məryəm əmdi Əysa bar yərgə barəqanda uni kərip, ayioqna əzini etip: — I Rəb, bu yərdə boləqan bolsang, inim əlmigən bolatti! — dedi. **33** Əysa Məryəmnıng yioşa-zar kıləqini, xundakla uning bilən billə kəlgən

Yəhudiy holkning yioja-zar kilixkisini kerganda, rohida kattik piojan qekip, kengli tolimu biaram boldi wə: **34** — Uni kəyərge koydunglar? — dəp soridi. — I Rəb, kelip kergin, — deyixti ular. **35** Əysa kez yexi kildi. **36** Yəhudiy holk: — Karanglar, u uni kanqilik seygən! — deyixti. **37** Wə ularin bəziliri: — Kariquning kezini aqkan bu kixi kesəl adəmnı olümdin saklap kalmasmidi? — deyixti. **38** Əysa iqida yənə kattik piojan qekip, kəbrining aldioja bardi. Kəbri bir ojar idi; uning kirix aozioja qong bir tax koyukluk idi. **39** Əysa: — Taxni eliwetiglar! — dedi. Əlgüqining hədisi Marta: — I Rəb, yərlikkə koyojili tət kün boldi, hazır u purap kətkəndü, — dedi. **40** Əysa uningoja: — Mən sanga: «Etikad kilsang, Hudaning xan-xəripini kərisən» degənidimoju! — dedi. **41** Buning bilən halayik taxni eliwatti. Əysa kezirini asmanoja tikip mundaq dua kildi: — I Ata, tilikimni angliqonining üqün sanga təxəkkür eytmən. **42** Tiləklirimni həmixə anglaydiojanliqini bilimən; ləkin xundaq bolsimu, ətrapimdiki muxu halayik sening meni əwətkənlikəgə ixənsun dəp, buni eytiwatimən! **43** Bu səzləni kıləjəndin keyin, u yukiri awazda: — Lazarus, taxkiriyoja qik! — dəp towlidi. **44** Əlgüqi kol-ptuliri kepanlənən, engki tengilojan həlda taxkiriyoja qikti. Əysa ularoja: — Kəpənı yexiwetip, uni azad kilinglar! — dedi. **45** Məryəmning yenioja pətə kilip kelip, uning əmillerini kərgən Yəhudiylar iqidin nurojunliri uningoja etikad kildi. **46** Ləkin ularning iqida bəziliri Pərisiyləning yenioja berip, Əysaning kıləjan ixlirini məlum kilixti. **47** Xunga bax kahınlar wə Pərisiylər Yəhudiylarning kəngəxmisini yiojip: — Kəndək kıləximiz kərek? Bu adəm nurojun məjizilik əlamətləni yaritiwatidu. **48** Uningoja xundaq yol koyup bəriwərkə, həmmə adəm uningoja etikad kilip ketidu. Xundaq boləjənda, Rimliklər kelip bu bizning jayimiz wə kəwmimizni wəyran kiliwetidu! — deyixti. **49** Ularning iqida biri, yəni xu yili bax kahın boləjan Kəyafa: — Silər həqnəmini bilməydikənsilər! **50** Pütin holkning həlak boluxining orniyoja, birlə adəmnin ular üqün əlühixing əwəllikini qüxinip yətməydikənsilər, — dedi **51** (bu səzni u əzlükidin eytməjanidi; bəlkı u xu yili bax kahın boləjanliqi üqün, Əysaning [Yəhudiylar] holkı üqün, xundaqla pəkət u həlk üqünla əməs, bəlkı Hudaning hər yənoja tərkiyip kətkən pərzəntlirininin həmmisini bir kilip uyuxturux üqün əlidiyojanliqin aldın bəxarət berip xundaq degənidı). **53** Xuning bilən ular məslihətləxip, xu kündin baxlap Əysani əltürüwetixni kəstlidi. **54** Xuning üqün Əysa əmdi Yəhudiylar arisida axkara yürməytti, u u yərdin ayrilip qəlgə yəkin rayondiki Əfrəim isimlik bir xəhriyə bərip, muhlisiləri bilən u yərdə turdi. **55** Əmdi Yəhudiylarning «ətüp ketix həyti»oja az kəlojanidi. Nurojun kixilər təharətni ada kıləx üqün, həytin ilgiri yezilərdin Yerusəleməja kəlixti. **56** Xuning bilən billə xu kixilər Əysani izdəxti. Ular ibadəthanida yiojiloqənda bir-birigə: — Kəndək oylawətisilər? U həyt ətküzgili kəlməsmu? — deyixti. **57** Bax kahınlar bilən Pərisiylər bolsa uni tutux üqün, hərkiimning uning kəyərdilikini bilsə, məlum kıləxi toqruluk pərman qikərojanidi.

12 Ətüp ketix həytidin altə kün ilgiri, Əysa əzi olümdin tirildürgən Lazarus turuwatқан jay — Bəyt-Aniyoja kəldi. **2** Xu wəjədin ular u yərdə uningoja

ziyapət bərdi. Marta mehmanlarni kütüwatatti; Lazarus bolsa Əysa bilən həmdəstəhan boləjanlarning biri idi. **3** Məryəm əmdi nəhayiti kimmət bəhalik sap sumbul ətərdin bir kəndək əkilip, Əysaning putliriyoja kuydi andin qəqliri bilən putlirini ertip kurutti. Ətirning hux puriki əyni bir aldi. **4** Ləkin uning muhlisiləridin biri, yəni uningoja pat arida satkunluk kıləjuqi, Simonning oqlı Yəhəda İxkariyot: **5** — Nəmixkə bu [kimmət bəhalik] ətir kəmbəqəllərgə sədikə kilip bəriləxkə üq yüz dinəroja sətilmidi? — dedi **6** (u bu səzni kəmbəqəllərləning qəmini yəgənliki üqün əməs, bəlkı oqlı boləjanliqi üqün degənidı; qünki u [muhlislarning ortaq] həmyanini sakliyoja bolup, daim uningoja səlinojinidin oqliriwalatti). **7** Əmdi Əysa: — Ayalni əz ihtiyəroja koyojin! Qünki u buni mənning dəpnə künüm üqün təyərlik kilip sakliyojəndur; **8** qünki kəmbəqəllər həmixə silər bilən billə bolidu, ləkin mən həmixə silər bilən billə bolmaymən, — dedi. **9** Zor bir top Yəhudiylar uning xu yərdə ikənlikidin həwər tēp, xu yərgə kəldi. Ularning kəlixə yəloquz Əysani dəplə əməs, yəni u olümdin tirildürgən Lazarusnımu kərtəx üqün idi. **10** Ləkin bax kahınlar bolsa Lazarusnımu əltürüxni məslihətləxkəndi; **11** Qünki uning səwəbidin nurojun Yəhudiylar əzləridin qəkinip Əysəoja etikad kiliwatatti. **12** Ətisi, [«ətüp ketix» həyti]ni ətküzəxkə kəlgən zor bir top halayik Əysaning Yerusəleməja kəliwatkanliqini anglap, **13** kolliriyoja horma xahlirini tutuxkan həlda uni kərxə əlojili qikixti wə: «Təxəkkir-həsənnə! Pərwərdigərnin namida kəlgüqi, İsrailning padixəhəja mubərk boləjay!» dəp wərkiraxti. **14** Əysa bir təhəyni tēp, uningoja mindi; huddi [mukəddəs yazmilarda] mundaq pütülgəndək: — **15** «Kərkma, i zion kizil Mana, Padixəhəning əxək təhiyigə minip kəliwatidu!». **16** Əyni qəqdə uning muhlisiləri bu ixlarni qüxənməytti, ləkin Əysa xan-xərpəttə uləlojanəjəndin keyin, bu səzlərləning uning toqruluk pütülgənlikini, xundaqla bu ixlarning dərwəxə uningda xundaq yüz bərgənlikini əsigə kəltürdi. **17** Əmdi u Lazarusni kəbridin qəkirip tirildürgən qəqdə uning bilən billə boləjan halayik bolsa, bu ixkə guwəhlik bəriwatatti. **18** Əysa yaratқан bu məjizilik əlamətnımu angliyojaqə, uni kərxə əlixkə xu bir top adəmlər qikixkəndi. **19** Pərisiylər bolsa bir-birigə: — Karanglar, [barlik] kıləjəninglərik bikar kəttil Mana əmdi pütüklə jəhan uningoja əgəxməktə! — deyixti. **20** Ətüp ketix həytida ibadəttə kıləjəli kəlgənlər arisida bərnəqqə greklərmu bar idi. **21** Bular əmdi Galiliyəning Bəyt-Səida yezisidin boləjan Filipning yenioja kelip: — Əpəndim, biz Əysa bilən kərxəxsək, — dəp tələp kəlixti. **22** Filip bərip buni Andriyaskə eytti. Andin Andriyas wə Filip ikkisi Əysəoja məlum kildi. **23** Ləkin Əysa ularoja jəwəbən mundaq dedi: — «İnsan'oqlining xan-xərpəttə uləlojanidəjan wəqit-saiti yetip kəldi. **24** Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayk, buqday dənı tupraq iqigə qüxüp əlmigüqə, əzi yənəla yəloquz kəlidu; ləkin əlsə, mol həsul bəridu. **25** Kimdəkim əz həyatini ayisa uningdin məhrum bolidu; ləkin bu dunyada əz həyatidin nəpərlənsə, uni mənəggülük həyatiliklə sakliyalaydu. (əiōnios g166) **26** Kimdəkim hizmitimdə boluxni halisa, mənə əgəxsun. Mən kəyərdə bolsam, mənəng hizmətqimmu xu yərdə bolidu.

Kemdəkim mening hizmitimdə bolsa, Ata uningəja izzət kilidu. **27** Həzir jenim kəttik əzabliniwatidu. Mən nemə deyixim kerək? «Ata, meni bu saəttin kutkuzojin!» dəymu? Lekin mən dəl muxu wəqit-saət üqün kəldim. **28** Ata, namingəja xan-xərap kəltürin!». Xuan, asmandin bir awaz anglinip: — Uningəja xan-xərap kəltürdüm wə yənə uningəja xan-xərap kəltürimən! — deyildi. **29** Buni angliəjan xu yərdə turojan halayik: — Həwa güldürlidi, — deyixti. Yənə bəzilər bolay: — Bir pərixətə uningəja gəp kildi, — deyixti. **30** Əysa bolsa jawabən: — Bu awaz meni dəp əməs, silərni dəp qüxti. **31** Əmdi dunyaning üstigə həküm qikirilix waqti kəldi; həzir bu dunyaning həkümədarining taxkiriəja koəqlinix waqti kəldi. **32** Wə mən bolsam, yərnəg üstidin kətürüləginimdə, pütkül insanlarni özümə jəlp kilip tartimən, — dedi **33** (uning buni degini əzining kəndək ölüm bilən əlidiəjanlikini kərsətkini idi). **34** Halayik buningəja jawabən uningdin: — Biz mukəddəs kənanundin Məsihning əbədgigə kalidiəjanini angliəjan; sən kəndəksigə «İnsan'əqli kətürülüxi kerək» dəysən?! Bu kəndəkmu «İnsan'əqli» bolsun? — dəp soridi. **(aiəñ g165)** **35** Xunga Əysa ularəja: — Nurning arənglarda bolidiəjan waqti uzun bolmaydu. Xunga kərangəjulukning silərni bəsiwəlməslik üqün, nur bar waqtiəda [uningəda] mēnginglar; kərangəjulukta mangəjan kixi əzining kəyərəgə ketiwatkənlikini bilməydu. **36** Nur arənglarda bar waqtiəda, uningəja ixininglar; buning bilən nurning pərzəntli bəlisilər, — dedi. Əysa bu səzlərni kiləjəndin keyin, ularədin ayrilip yoxurunuwaldi. **37** Gərqə u ularning kəz əldidə xunəqə tola məjizilik əlamət kərsətkən bolsimu, ular tehi uningəja etiək kilmidi. **38** Xuning bilən Yəxəyə pəyoəmbərnəng yazmisiəda əldin'ala kərsitiləg bəxərat dəl əməlgə axurdi: «İ Pərwərdigər, bizning yətküzəgən həwirimizgə kimmu ixəngən? Həm «Pərwərdigərnəng biliki» Boləjuqi kimgimu ayan kilinəjan?» **39** Halayikning etiək kilmioəjanining səwəbi dəl xuki (huddi Yəxəyə pəyoəmbər yənə əldin'ala eytkəndək): «[Pərwərdigər] ularning kəzliərin kor, Kəlbini tax kildi; Məksət, ularning kəzliərinəg kərup, Kəlbining qüxinip, [Gunəhliridin] yənixining əldini elix üqündur; Bolmisiə, Mən ularni səkəytəgən bolattim, — [dəydu Pərwərdigər]». **41** Bu səzlərni Yəxəyə [pəyoəmbər] [Məsihning] xan-xəripini kərup uningəja kərita əldin'ala səz kiləjinidə eytkəndi. **42** Wəhələnki, gərqə həttə Yəhədiy əksəkəlliridinmu nuroəjunliəjan ədəmlər uningəja etiək kiləjan bolsimu, ular Pərisiylər wəjədin kərkəp, əzliərinəg sinagəgtin koəqlap qikiriwətilməslik üqün uni etirəp kilmidi. **43** Buning səwəbi, ular insanlardin kəlidiəjan izzət-xəhrətni Hudadin kəlidiəjan izzət-xəhrəttin yaxhi kəratte. **44** Biraq Əysa yukiri awaz bilən mundaq dedi: — Manga etiək kiləjuqi mangila əməs, bəlkə meni əwətküqigə etiək kiləjuquidur. **45** Kimki meni kərgüqi bolsa, meni əwətküqini kərgüqi bolidu. **46** Mən manga etiək kiləjuqular kərangəjulukta kəlmisun dəp, nur süpitidə dunyaəja kəldim. **47** Birsəz səzliərimni ənglap, ularni tutmisiə, uni sorakka tartmaymən; qünki mən dunyadikilərnə sorakka tartkili əməs, bəlkə dunyadikilərnə kutkuzəjili kəldim. **48** Biraq meni qətkə kəkküqini, xundakla səzliərimni kəbul kilmioəjanni bolsa,

uni sorakka tartkuqi birsəz bar. U bolsimu, mən eytkən səz-kəlamimdur. U ahirkə küni uni sorakka tartidu. **49** Qünki mən əzlikümdin səzliginim yəq, bəlkə meni əwətkən Ata mening nemini deyixim wə kəndək səzlixim kərkəlikigə əmr bərgən. **50** Uning əmrinəg mēngügülik həyatlik ikenlikini bilimən. Xunga nemini səzlisəm, Ata manga buyruəjindək səzləymən. **(aiəñios g166)**

13 Ətəp ketix həytidin ilgiri, Əysa bu dunyadin ayrilip, Atining yənəja bəridiəjan waqit-saətnəg yetip kəlgənlikini bildi wə xuning üqün bu dunyadiki əz ədəmlirigə kərsitip kəlgən məhir-muəhəbbitin ahiriəqə toluq kərsitip turdi. **2** Əmdi kəqlik tamək yeyiliwatkanidi; İblis əlliburun Simonning əqli Yəhəda İxkariəjotnəg kəngligə Əysəja sətkunluq kilix wəswəsisini saləjanidi. **3** Əysa Atining hər ixni uning kəlioəja tapxuroəjanini, wə əzining Hudaning yənidin kəlip, Hudaning yənəja kəytidiəjanlikini biləqəqə, **4** dəstihəndin turup, ton-kənglikini yexip, bir lənggə bilən belini bəqlidi. **5** Əndin jawuroəja su kuyup, muhlislərnəg putliərinə yuyuxkə wə beligə bəqləjan lənggə bilən sürtüp kurutuxkə bəxlidi. **6** Nəwət Simon Petruskə kəlgəndə, Petrus uningəja: — İ Rəb, putumni sən yusəng kəndək boləjini?! — dedi. **7** Əysa uningəja: — Nemə kiliwatkənimməni həzir bilməysən, ləkin keyin bilisən, — dedi. **8** Petrus: — Sən mening putumni yusəng hərgiz bolmaydu! — dedi. Əysa uningəja jawabən: — Seni yuymisə, mening bilən tēng nesiwəng bolmaydu, — dedi. **(aiəñ g165)** **9** Simon Petrus: — İ Rəb, undakta pəkət putliərimnisiə əməs, kəllirimmimə, bəximnimə yuoəjəysən! — dedi. **10** Əysa uningəja: — Bədinə yuyulup, tamamən pakiz boləjan ədəm pəkət putliərinə yusila kəyta yuyumuxinəg həjiti bolmaydu. Silər pakiz, ləkin həmminglar əməs, — dedi **11** (qünki u əzini kimning tutup bəridiəjanlikini bilətti; xuning üqün u «Həmminglarla pakiz əməs» degənidi). **12** Xuning bilən u ularning putliərinə yuyup boləjəndin keyin, ton-kənglikini kiyip, yənə dəstihənoəja olturup ularəja mundaq dedi: — Silərgə nemə kiləjinimməni uktunglarmu? **13** Silər meni «Ustəz» wə «Rəb» dəysilər wə rəst eytilsələr, mən xundəkturmən. **14** Əgər mən Rəb wə ustəzənglər turukluk, putliərləgimni yuoəjanikəmmən, silərmə bir-birənglərnəg putliərinə yuyuxənglər kərek. **15** Mən silərgə kiləjəndək silərnəngmu həm xundək kilixinglar üqün bu ilgini kəldurdum. **16** Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip kəyayki, kəl hojəyininəg üstün turmaydu, əlqimə əzini əwətküqidin üstün turmaydu. **17** Bu ixlərnə bilgənəkənsilər, xundək kilsənglər bəhtliksilər! **18** Mən bulərnə həmminglarəja kəritip eytmidim. Mən talliəjanliərimni bilimən, ləkin [mukəddəs yazmisiəda] əldin pütülgən: «Mən bilən həmdəstihən bolup nemimni yegənmə manga put ətti!» degən bu səz əməlgə axurulmay kəlməydu. **19** Mən bu ix yüz bərxitəg awwal uni silərgə eytip kəyayki, u ixlər yüz bərgəndə mening «Bar Boləjuqi» ikenlikigə ixinisilər. **20** Bərhək, bərhək, silərgə xuni eytip kəyayki, kimki mən əwətkən hərəkəndək birsini kəbul kiləjan bolsa, mən kəbul kiləjan bolidu; wə mən kəbul kiləjuqular mən əwətküqini kəbul kiləjan bolidu. **21** Əysa bu səzlərni eytkəndin keyin, rəhtə kəttik piəjan qəkip, mundaq guwəhlik bərdi: — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip kəyayki, arənglarda birəylən manga sətkunluq kilidu!

22 Muhlislar kimni dawatkanlikini bilalmay, bir-biriga qaraxti. **23** Əmdı dastihanda muhlislaridin biri Əysaning maydisiga yelinip yatkani; u bolsa «Əysa səyidiqan muhlis» idi. **24** Simon Petrus uningdin [Əysaning] kimni dawatkinini sorap bekixini ixarət kildi. **25** Xuning bilən u Əysaning maydisiga yelinip turup uningdin: — I Rəb, u kimdur? — dəp soridi. **26** Əysa jawab berip: — Bu bir qixləm nanni axka təgürüp kimgə sunsam, xudur, — dedi. Xuning bilən u bir qixləm nanni [axka] təgürüp, Simonning oqlı Yəhuda İxkariyotkə sundi. **27** Yəhuda nanni eliwidi, Xəytan uning iqiğə kirdi. — Kiliديوiningni qapsan kil, — dedi Əysa uningə. **28** (Əmdı dastihanda olturoqanlarning heqkaysisi uning [Yəhudaqa] bu sezlərni nemə üqün deginini bildimdi. **29** Yəhuda ularning ortak həmyanini tutkini üqün, bəzilər Əysa uningə: «Bizgə keraklik heytlık nərsiləri elip kəl» yaki «Kəmbəqəllərgə birər nərsə bər» dəwatşa kerək, dəp oylaxti). **30** Yəhuda bu bir qixləm nanni elipla taxkiriqa qikip katti (bu qaq keqə idi). **31** Yəhuda taxkiriqa qikip kətkəndin keyin, Əysa mundak dedi: — Əmdı İnsan'oolı uluqlinidiqan waqit-saət yetip kəldi wə Huda u arkilik uluqlinidi. **32** Wə əgər Huda uningda uluqlansa, Hudam Əzidə uni uluqlaydu, xundakla dərhal uni uluqlaydu. **33** Balilirim, silər bilən billə bolidiqan yənə azoqina waqtım kəldi. Silər meni izdəysilər, ləkin mening Yəhudıylarə: «Mən baridiqan yərgə silər baralmaysilər» dəp eytkinimdək, buni silərgimu eytimən. **34** Silərgə yengi bir əmr tapxurimənkı, «bir-biringlarnı səyüqlər». Silərnı səyginimdək, silərmu bir-biringlarnı səyüqlər. **35** Aranglarda bir-biringlarəqə mehir-muqəbbitinglər bolsa, həmmə adəm silərnıng mening muhlislarim ikenlikinglarnı bilidi. **36** Simon Petrus uningdin: — I Rəb, kəyərğə barisən? — dəp soridi. Əysa jawabən: — Mən ketidiqan yərgə hazırqə əgixip baralmaysən, ləkin keyin mənə əgixip barisən, — dedi. **37** Petrus uningə: — I Rəb, nemə üqün hazır sening kəyningdin əgixip baralmaymən? Sən üqün jenimni pida kilay! — dedi. **38** Əysa jawabən mundak dedi: — Mən üqün rasttinla jeningni pida kiləmsən? Bərhək, bərhək, sənə eytip qoyayki, horaz qillioquqə, sən məndin üq ketim tanisən!

14 Kənglūglarnı parakəndə kiləmlər! Hudaqa ixinisilər, mangimu ixininglər. **2** Atamning əyidə nuroqun məkənlər bər. Bolmiqan bolsa, buni silərgə eytkən bolattım; qünki mən hərbinglarəqə orun təyyarlar üqün u yərgə ketip barimən. **3** Mən silərgə orun təyyarlıqlı baridiqanikenmə, qokum kaytip kelip, silərnı özümgə alimən; xuning bilən, mən kəyərğə bolsam, silərmu xu yərdə bolisilər. **4** Silər mening kəyərğə ketidiqanlikimni wə u yərgə baridiqan yolni bilisilər. **5** Tomas uningə: — I Rəb, sening kəyərğə ketidiqanlikingni bilməymiz. Xundak iken, yolni kəndək bilimiz? — dedi. **6** Əysa uningə: — Yol, həkikət wə həyatlık özımdurmən. Meningsiz heqkim Atining yəniqə baralmaydu. **7** Əgər meni tonuqan bolsanglar, Atamnımu tonuqan bolattıqlar. Hazirdin baxlap uni tonudunglar həm uni kərdūnglar, — dedi. **8** — I Rəb, Atini bizgə kərsitip qoysangla, xu kupayə, — dedi Filip. **9** Əysa uningə mundak dedi: — «I Filip, silər bilən birgə boləjniməqə xunqə waqit boldi,

meni tehiqə tonumidingmu? Meni kərgən kixi Atini kərgən bolidu. Xundak turukluk, sən nemixkə yənə: «Bizgə Atini kərsətkəysən» dəysən? **10** Mən Atida, Ata mənə ikenlikigə ixənməmsən? Silərgə eytkən sezlirimni əzlükümdin eytkinim yok; bəlkı mənə turuwatkan Ata Əz əməllirini kiliwatidu. **11** Mening Atida boləjanlikiməqə, Atining mənə boləjanlikəqə ixininglər. Yaki heqbolmiqandə, mening kiliqan əməllirimdin mənə ixininglər. **12** Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip qoyayki, mənə ixəngən kixi mening kiliwatkan əməllirimni kilalaydu; wə bulardinmu tehimu uluq əməllərnı kilidu, qünki mən Atining yəniqə [kaytip] ketimən. **13** Wə Atining Oqluqda uluqlinixi üqün, hərnemini mening namim bilən tilisənglar, xularnı ijabət kilimən. **14** Mening namim bilən hərəkəndək nərsini tilisənglar, mən silərgə xuni ijabət kilimən». **15** — «Meni səysənglar, əmrlirimgə əməl kilisilər. **16** Mənmu Atidin tiləymən wə U silərgə baxkə bir Yərdəmqi ata kilidu. U silər bilən əbədgiqə birgə bolidu. (aion g165) **17** U bolsimu Həkikətnıng Rohidur. Uni bu dunyadikilər qəbul kiləlməydu, qünki Uni nə kərməydu, nə tonumaydu. Biraq silər Uni tonuysilər, qünki U silər bilən billə turuwatidu həm silərdə məkən kilidu. **18** Mən silərnı yetim qaldurməymən, yeninglarəqə yənə kaytip kelimən. **19** Azoqina waqtindin keyin, bu dunya meni kərməydu, ləkin silər kərsilər. Mən həyat boləjanlikim üqün, silərmu həyat bolisilər. **20** Xu kündə mening Atamda boləjanlikim, silərnıng mənə boləjanlikinglər wə mənmu həm silərdə boləjanlikimni bilisilər. **21** Kim əmrlirimgə igə bolup ularni tutsa, meni səyqūi xu bolidu. Meni səyqūqini Atammu səyidu, mənmu uni səyimən wə özümni uningə ayan kilimən». **22** Yəhuda (Yəhuda İxkariyot əməs) uningdin: — I Rəb, sən əzüngni bu dunyadikilərgə ayan kilməy, bizgila ayan kiliqing kəndək ix? — dəp soridi. **23** Əysa uningə jawabən mundak dedi: — «Birkim meni səysə, sezümnı tudidu; Atammu uni səyidu wə [Atam] bilən ikkimiz uning yəniqə berip, uning bilən billə məkən kilimiz. **24** Meni səyməydiqan kixi sezlirimni tutmaydu; wə silər anglawatkan bu səz bolsa mening əməs, bəlkı meni əwətkən Atiningkidur. **25** Mən silər bilən billə boluwatkan qəojimda, bularnı silərgə eyttim. **26** Ləkin Ata mening namim bilən əwətdiqan Yərdəmqi, yəni Məkəddəs Roh silərgə həmmi əgitudu həm mening silərgə eytkən həmmə sezlirimni esinglarəqə kəltüridu. **27** Silərgə hatirjəmlik qaldurimən, əz hatirjəmlikimni silərgə berimən; mening silərgə bərginim bu dunyadikilərnıng bərginidək əməstur. Kənglūglarnı parakəndə kiləmlər wə jür'ətsiz boləmlər. **28** Silər mening: «Mən [silərdin] ayrilip ketimən, keyin yeninglarəqə yənə kaytip kelimən» deginimni anglidinglər. Meni səyqən bolsanglar, Atining yəniqə ketidiqanlikim üqün hursən bolattıqlar. Qünki Ata məndin uluqdur. **29** Silərnıng bu ixlar yüz bərginidə ixinixinglər üqün bu [ixlar] yüz berixtin əwwal silərgə eyttim. **30** Mundin keyin silər bilən kəp sezləxməymən; qünki bu dunyanıng həkūmdari kelix əldidə turidu wə məndin kirgūdək heq yəyək tapalmaydu. **31** Ləkin bu dunyanıng adəmlirining mening Atini səyidiqanlikimni

bilixi üqün Ata manga nemə əmr kılojan bolsa, mən dəl xuni əməlgə axurimən. Turunglar, bu jaydin ketəyli.

15 — «Həqiqiy üzüm teli» özümdürmən, Atam bolsa baqwəndur. **2** Baqwən mändiki mewa bərməydiğan hər bir xahni kesip taxlaydu. Mewa bərgənlinirini bolsa tehimu kəp mewa bərsun dəp, pak kılıp putap turidu. **3** Əmdi silər mən silərgə yətküzgən səzüm arkişik aliburun pak boldunglar. **4** Silər məndə izqıl turunglar, mənmu silərdə izqıl turimən. Xah taldə turmay, əzi mewa bərləməydiğinidək, silərmu məndə izqıl turmisanglar, mewa bərləməysilər. **5** «Üzüm teli» özümdürmən, silər bəlsanglar xahlırdursilər. Kim məndə izqıl tursa, mənmu xundakla uningda turoqinimda, u kəp mewa beridu. Qünki məniz heqnemini kılalməysilər. **6** Birsı məndə turmisa, u [kerəksiz] xəhtək taxlinip, kırıup ketidu. Bundak xahlar yiqip kelinip otka taxlinidu. **7** Silər məndə izqıl tursanglar wə səzirim silərdə izqıl tursa, nemini tələp kılsanglar, silərgə xu ijəbət bolidu. **8** Silərning kəp mēwı berixinglar, xundakla mening muhlisirim ikenlikinglarnı ispatlixinglar bilən xan-xərap Atamoğa kəltürüldü. **9** Atam meni səyginidək, mənmu silərni səydüm; mening mehir-muhabbitimda izqıl turunglar. **10** Əgər əmririmni tutsanglar, huddi mən Atamning əmririni tutkan wə həmişə uning mehir-muhabbitidə turoqinimdək, silərmu həmişə mening mehir-muhabbitimda turisilər. **11** Mening huxallikim silərdə bolsun wə xuningdək huxallikinglar toluq taxsun dəp, mən bularni silərgə eyttim. **12** Mening əmrim xuki, mən silərni səyginimdək, silərmu bir-biringlarnı səyünglar. **13** İnsanlarning öz dostliri üqün jenini pida kılıxtin qongkur mehir-muhabbiti yoxtur. **14** Silərgə buyruoqan əmririmni ada kılsanglar, mening dostlirim bolisilər. **15** Əmdi mundin keyin mən silərni «kul» dəp atımaymən. Qünki kul hojayinining nemə kiliwatkinini bilməydu. Uning ornoqja silərni «dost» dəp atidim, qünki Atamdin anglioqlanirimning həmmisini silərgə yətküzdüm. **16** Silər meni talloqininglar yox, əksiqa mən silərni tallidim wə silərni berip mewa bərsun həmdə mewiliringlar daim saklansun, mening namim bilən Atidin nemə tiləsənglar, u silərgə bərsun dəp silərni tiklidim. **17** Silərgə xuni əmr kılıməki, bir-biringlarnı səyünglar. **18** Bu dunyadikilər silərdin nəprətlənsə, silərdin əwwal məndin nəprətləngənlikini bilinglar. **19** Silərmu bu dunyadikilərdin boləoqan bəlsanglar, bu dunyadikilər silərni əzimizningki dəp, səyğən bolatti. Biraq silər bu dunyadin bolmioqjaqqa, bəki mən silərni bu dunyadin ayrip talloqanlikim üqün, əmdi bu dunyadikilər silərdin nəprətlinidu. **20** Mən silərgə eytkən səzni esinglarda tutunglar: «Kul hojayinidin üstün turmaydu». Ular manga ziyankəxlik kılojan bolsa, silərgimu ziyankəxlik kılıdu. Mening səzümni tutkan bolsa, ular silərningkinimu tutidu. **21** Biraq mening namim tüpəylidin ular silərgimu xu ixlarning həmmisini kılıdu, qünki ular meni əwətküqini tonumaydu. **22** Əgər mən kəlip ularoqja səz kilmioqan bolsam, ularda gunah yox dəp həsəblinatti. Ləkin hazır gunahı üqün ularning heq bəhanisi yoxtur. **23** Kimdəkim məndin nəprətlənsə Atamdinmu nəprətləngən bolidu. **24** Mən ularning arisida baxqa heqkim kılıp bəkmioqan əməllərni

kilmioqan bolsam, ularda gunah yox dəp həsəblinatti. Ləkin ular hazır [əməllirimni] kərgən turukluk, yənıla həm məndin həm Atamdin nəprətləndi. **25** Ləkin bu iqlar ularoqja təwə boləoqan Təwrat qanunida: «Həqkandək səwəbsizlə məndin nəprətləndi» dəp pütülgən səz əməlgə axuruluxi üqün xundək yüz bərdi. **26** Ləkin mən silərgə Atining yenidin əwətidioqan Yərdəmqi, yəni Atining yenidin qıkkıuqi Həqiqətning Rohi kəlgəndə, U manga guwahlik beridu. **27** Silərmu manga guwahlik berisilər, qünki silər baxtin tartip mən bilən billə boldunglar.

16 Silərning putlixip kətməslikinglar üqün bularni silərgə eyttim. **2** Ular silərni sinagoglarning jamaətliridin qoqlap qikiriwetidu; həmdə xundək bir wəqit-səət kəliduki, silərni əltürgüqi əzini Hudaəoqja hizmət kiliwatimən, dəp həsəblaydu. **3** Ular bularni ya Atini, ya meni tonumioqanlikı üqün kılıdu. **4** Ləkin mən bu iqlarnı silərgə eyttimki, wəqit-səiti kəlgəndə, mən xundək əldin'ala eytkinimni esinglaroqja kəltürələysilər. **5** — Mən baxta bularni silərgə eytdim, qünki mən silər bilən billə idim. Ləkin əmdi meni əwətküqining yenioqja kəytip ketimən. Xundək turukluk, arəngəldin heqkim məndin: «Nəgə ketisən?» dəp sorımaywatidu. **6** Əksiqa, silərgə bularni eytkinim üqün, kəlbənglar kəyoqjoqja qəməp kətti. **7** Əmma mən silərgə həqiqətni eytip qoyayki, mening ketixim silərgə paydılıktur. Qünki əgər kətmisəm, Yərdəmqi silərgə kəlməydu. Əmma kətsəm, Uni silərgə əwətimən. **8** U kəlgəndə, bu dunyadikilərgə gunah toqrisida, həqkanıylik toqrisida wə əhirət sorik toqrisida həqiqətni bilgüzidu. **9** U ularni gunah toqrisida bilgüzidu, qünki ular manga etikad kilmidi. **10** Ular ni həqkanıylik toqrisida [bilgüzidu], qünki Atamning yenioqja kəytip barimən wə silər meni yənə kərləməysilər. **11** Ular ni əhirət sorik toqrisida [bilgüzidu], qünki bu dunyaning həkəmdari üstigə həkəm qikirildi. **12** Silərgə eytidioqan yənə kəp səzirim bar idi; ləkin silər ularni həzirəqə kətürəlməysilər. **13** Ləkin U, yəni Həqiqətning Rohi kəlgəndə, U silərni barlik həqiqətkə baxlap baridu. Qünki U əzlikidin səzliməydu, bəki nemini anglioqan bolsa, xuni səzləydu wə kəlgüsida bolidioqan iqlardin silərgə həwər beridu. **14** U meni uluqlaydu; qünki U məndə bar boləoqanni tapxuruwelip, silərgə jakarlaydu. **15** Atida bar boləoqanning həmmisi həm meningkidur; mana xuning üqün mən: «U məndə bar boləoqanni tapxuruwelip, silərgə jakarlaydu» dəp eyttim. **16** Az wəqittin keyin, meni kərməysilər; wə yənə bir'az wəqit ətkəndin keyin, meni kəyta kərisilər, qünki mən Atamning yenioqja ketimən». **17** Xunga muhlislarning bəziliri bir-birigə: — Bizlərgə: — «Az wəqittin keyin, meni kərməysilər; yənə bir'az wəqit ətkəndin keyin, meni kəyta kərisilər» wə yənə «Qünki mən Atamning yenioqja ketimən» degni nəmə degnidu? **18** «Az wəqittin keyin» değən səzining mənisi nemə? Uning nemiləni dawatqanlirini bilmiduk, — deyixidu. **19** Əysa ularning əzidin nemini sorıməqki boləoqini bilip ularoqja mundaq dedi: — «Mening «Az wəqittin keyin, meni kərməysilər; yənə bir'az wəqit ətkəndin keyin, meni kərisilər» degnimning mənisini bir-biringlardin sorawatəmsilər? **20** Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip qoyayki, silər yioqja-zar kətürüsilər, ləkin bu

dunyadikilər huxal boluxup ketidu; silər kayoqurisilər, lekin kayoquliringlar xadliqğa aylinidu. **21** Ayal kixi tuqutta azablinidu, qünki uning waqit-saiti yetip kəlgən; lekin bowiki tuoqulup bolojandin keyin, bir pərzəntning dunyaoğa kəlgənlikining xadliqi bilən tartqan azabini untup ketidu. **22** Xuningoğa ohxax, silərmu hazır azabliniwatisilər, lekin mən silər bilən kayta kərximən, kəlbinger xadlinidu wə xadliqlarini heqkim silərdin tartiwalalmaydu. **23** Xu kündə silər məndin heqnərsə sorimaysilər. Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, mening namim bilən Atidin nemini tilisənglar, u xuni silərgə beridu. **24** Həziroqığa mening namim bilən heqnəmə tilimidinglar. Əmđi tilənglar, erixisilər, buning bilən xadliqların tolup taxidul! **25** Silərgə bularni təmsillər bilən eytip bərdim. Birəq xundəq bir waqit keliđuki, u qəoqda silərgə yənə təmsillər bilən səzliməymən, Ata tooruluk silərgə oquq eytimən. **26** Xu küni tiləkliringlarni mening namim bilən iltija kilisilər. Mən silər üqün Atidin tələp kilimən, dəp eytməymən; **27** qünki Ata özimu silərnə səyidu; qünki silər meni səyisilər wə mening Hudaning yenidin kəlgənlikimğə ixəndinglar. **28** Mən Atining yenidin qikip bu dunyaoğa kəldim; əmđi mən yənə bu dunyadin ketip Atining yenioğa barimən». **29** Muhlisiri: — Mana sən hazır oquq eytiwatisən, təmsil kəltürüp səzlimiding! **30** Biz sening həmmi bilən bilginingni, xundəq heqkimning səndin soal sorixining həjiti yoklukini əmđi bilip yəttuk. Xuningdin sening Hudaning yenidin kəlgənlikimğə ixəndix, — deyixti. **31** Əysa jawəbən ularoğa: — Həzir ixəndinglarmu? **32** Mana, xundəq waqit-saiti kələy dəp kəldi, xundəq kəlip kəldiki, həmminglar meni yaloquz taxlap hər biringlar öz yolliringlaroğa tarkilip ketisilər. Birəq mən yaloquz əməsmən, qünki Ata mən bilən billidur. **33** Silərnə mənə hatirjəmlikkə iğə boluxunglar üqün bularni silərgə eyttim. Bu dunyada turup azab-oqubət tartisilər, əmma oğayrətlilik bolunglar! Mən bu dunya üstidin oğəlibə kildim!

17 Əysa bu səzlərnə kiloqəndin keyin, kəzlrini ərxə tikip, mundaq dua kildi: — I Ata, waqit-saət yetip kəldi; Sən Oqlungni uluoqlatkuzoğaysən; buning bilən Oqlungmu Seni uluoqlatkuzidul; **2** yəni, uning Sən uringoğa tapxuroqan insanlaroğa mənggülik həyat ata kilixi üqün, uringoğa pütkül ət iğiliridin üstün həkuk ata kiloqiningdəq, uni uluoqlatkuzoğaysən. (aiōnios g166) **3** Mənggülik həyat xuki, bərdinbir həkikiy Huda — Seni wə Sən əwətkən Əysa Məsihi ni tonuxtın ibarəttur. (aiōnios g166) **4** Mən Sening əməl kilixim üqün tapxuroqan ixingni orundixim bilən Seni yər yüzidə uluoqlatkuzidum. **5** I Ata, Sening ələm apiridə boluxtin burun mən Əzüngning yeningda iğə boləqan xan-xərpə bilən meni Əzüngning yeningda uluoqlatkuzoğaysən. **6** Sən bu dunyadin mənə tallap bərgən adəmlərgə Sening naminəni ayan kildim. Ular Seningki idi, Sən ularni mənə bərding wə ular Sening səz-kalamingni tutup kəldi. **7** Ular hazır Sən mənə bərgən həmmə nərsilərnə Seningdin kəlgənlikini bildi. **8** Qünki Sən mənə tapxuroqan səzlərnə ularoğa yətküzdüm; ularmu bularni kəbul kildi, xuning bilən Səndin qikkini mənə həkikətkən bilip yətti həmədə Sening meni əwətkənlikimğə ixəndi. **9** Bularoğa dua kilimən; bu dunyadiki adəmlərgə əməs, bəki Sən mənə

bərgən adəmlərgə dua kilimən; qünki ular Seningkidur. **10** Mening bərklikim Seningkidur wə Sening bərkliking bolsa meningkidur wə mən ularə xərpə taptim. **11** Mən əmđi bu dunyada turiwərməymən; lekin ular bu dunyada kəldi wə mən Sening yeningoğa ketiwatimən. I mukəddəs Ata, Sən mənə bərgən naminəni arkiqilik ularni səklioqinki, biz ikkimiz bir boləqinimizdəq, ularmu bir boləqay. **12** Mən ular bilən billə boləqan waqtimda, Sən mənə bərgən naminəni bilən ularni səklimdin həmə kəoqiddim; wə mukəddəs yazmildəki bəxərkətkin əməlgə axuruluqi yolida, ularning iğidin hələkətkə has boləqan kixidin bəxə birimu yokəlmidi. **13** Mana əmđi sening yeningoğa barimən. Mening xadliqim ularə tolup taxsun dəp, bu səzlərnə dunyadiki waqtimda səzlidim. **14** Mən ularoğa səz-kalamingni tapxurdum. Mən bu dunyadin bolmioqinimdəq, ularmu bu dunyadin bolmioqini üqün, bu dunyaning adəmləri uların nəpərlətinidul. **15** Ular ni bu dunyadin ayriwətkəysən dəp tiliməymən, bəki ularni rəzil boləqıdın səklioğaysən, dəp tiləymən. **16** Mən bu dunyadin bolmioqinimdəq, ularmu bu dunyadin əməstur. **17** Ular ni həkikətkən arkiqilik Əzünggə mukəddəs kilip atioquzoğaysən, qünki səz-kalaming həkikətkur. **18** Sən meni dunyaoğa əwətkinimə, mənmu ularni dunyaoğa əwəttim. **19** Ular ni həkikətkə mukəddəs kilinip Əzünggə atalsun dəp, özümni Səngə has ataymən. **20** Mən yaloquz ular üqünlə əməs, yənə ularning səzi arkiqilik mənə etikətkən kilidioqanlar üqünmu dua kilimən. **21** Ularning həmmisi bir boləqay; i Ata, Sən mənə, mən Səndə boləqandəq, ularmu Bizdə bir boləqay; xundəq boləqanda, bu dunyadikilər meni Sening əwətkənlikimğə ixinidu. **22** Sən mənə ata kiloqan xan-xərpəni ularoğa ata kildimki, biz ikkimiz bir boləqandəq, ularmu bir boləqay; **23** yəni mən ularə, sən mənə bolup, ular birliktə kəmil kilinoğay. Xu arkiqilik bu dunyadikilər meni əwətkənlikimni həmə meni səygingindəq ularnimu səyginginlikimni bilidu. **24** I Ata, Sən mənə bərgənlingning həmmisining mən boləqan yərdə mən bilən birgə boluxini, xundəq mening xan-xərpənimni, yəni Sən ələm apiridə boluxtin burun meni səyginginlik üqün, mənə bərgən xan-xərpəni ularning kərxini hələymən. **25** I həkəqaniy Ata, bu dunyadikilər seni tonumioqan, əmma mən Seni tonuymən wə bularmu meni Sening əwətkənlikimni bildi. **26** Wə mən Sening naminəni ularoğa ayan kildim wə yənə dawamlıq ayan kilimən. Xuning bilən, Sening mənə kərsətkən məhir-muəbbəting ularə bolidu wə mənmu ularə bolay.

18 Əysa bularni eytkəndin keyin, muhlisiri bilən billə taxkiriqə qikip Kidron jiloqisining u kətiqə ətti. U yərdə bir bəoqə bar idi. Əysa bilən muhlisiri u bəoqığə kirdi. **2** Uningoğa sətkunluk kilidioqan Yəhudamu u yərnə bilətti, qünki Əysa muhlisiri bilən pat-pat u yərdə yioqilip olurtardı. **3** Xuning bilən Yəhuda bir top Rim ləxkərləri bilən bəx kəşinlər həmə Pərisiylər əwətkən kərawullarni bəxlap bu yərgə kəldi. Ular ni kollirida panus, məx'al wə kəralar bar idi. **4** Əysa bəxioğa qüxidoqanların həmmisini bilip, ularning aldioğa qikip: — Kimni izdəysilər? — dəp soridi. **5** Nasərkətkən Əysani, — dəp jawəb bərxiti ular. Əysa ularoğa: — Mana mən bolimən, — dedi. (Uningoğa sətkunluk kiloqan Yəhudamu ularning arisida turatti). **6** Əysa:

«Mana mən bolimən» dewidi, ular arkisioğa yenip yərgə yikilixti. **7** Xuning bilən Əysa uların yənə bir ketim: — Kimni izdəysilər? — dəp soridi. **16** Nasarətlək Əysani, — deyixti ular. **8** Əysa: — Silərgə eyttimotu, mən xü bolimən. Əgər izdigininglar mən bolsam, bularni kətkili koyunglar, — dedi. **9** Buning bilən özining: «[Ata], Sən manga bərgənlərdin heqkaysisini yittirmidim» degən səzi əməlgə axuruldi. **10** Simon Petrusning yenida bir kiliq bolojaq, u xuan uni suqurup, bax kahinning qakirioğa birni urup, ong kulikini xilip quxürüwətti. Qakarning ismi Malkus idi. **11** Əysa Petruska: — Kiliqni ojlapka sal! Ata manga tapxuroqan kədəhni iqməmdim? — dedi. **12** Xuning bilən, ləxkərlər topi bilən mingbexi həmə Yəhudiylarning karawullari Əysani tutup baqlaxti. **13** Andin uni aldi bilən Annasning aldioğa elip berixti. Annas bolsa xu yili bax kahin bolup turoqan Kayafaning keynatisi idi. **14** Burun Yəhudi y kengəxmisiidikilərgə: «Pütün həlkəning [həlak boluxining] ornioğa, birlə adəmnin ular üqün həlak boluxi yaxxi» dəp məsləhət bərgən kixi dəl xu Kayafa idi. **15** Əmdi Simon Petrus bilən yənə bir muhlis Əysaning kaynidin əğixip baroqanidi. U muhlis bax kahinoğa tonux bolojaqqa, bax kahinning sariyoğa Əysa bilən təng kirdi. **16** Lekin Petrus bolsa dərəwazining sirtida qaldı. Xunga bax kahinoğa tonux bolojan həliki muhlis taxkirioga qikiq, dərəwaziwən kiz bilən səzləxip, Petrusni iqlirigə baxlap kirdi. **17** Dərəwaziwən bolojan xu dedək Petrustin: — Sənmə bu adəmnin muhlisleridin əməsmu? — dəp soridi. Yak, əməs, — dedi Petrus. **18** Əmdi həwə soqjuq bolojanliki üqün, qakarlar wə karawullar xahardin gülhan yakkan bolup, uning qərisidə issinip turuxatti. Petrusmu ularning yenida turup issindi. **19** Bax kahin bolsa Əysadin muhlisleri toqruluk wə təlimi toqruluk soal soraxka baxlidi. **20** Əysa uningə jawabən mundək bərdi: — Mən həlk-ələm aldida axkara səz kiloqanmə, barlik Yəhudiylar yioqlidioqan sinagoglarda wə ibadathanida daim təlim berip kəldim, mən yoxurun heqnəmə dedim. **21** Bularni nemixka məndin sorayən? Eytkan səzlerimni angliqanlardin sorioqin; mana, ular nəmə degənlikimni bilidu. **22** Əysa bu səzlərnə kiloqanda, yenida turoqan karawullardin biri uni bir kaqat urup: — Bax kahinoğa muxundək jawab kayturməsən? — dedi. **23** — Əgər yaman səz kiloqan bolsam, uning yaman ikənlikini kəpqilikning aldida kərsətkin. Əmma eytkanlirim durus bolsa, meni nəmə üqün urisən? — dedi Əysa uningə. **24** Buning bilən Annas uni baqlakliq peti bax kahin Kayafəyə yollidi. **25** Simon Petrus [otning] aldida issinip turuwatkanidi. [Yenidikilər]: — Sənmə uning muhlisleridin əməsmiding? — deyixti. — Yak, əməsmən, — dəp tandi Petrus. **26** U yərdə bax kahinning qakarliridin, Petrus kulikini kesip taxloqan kixigə tuqkan birsi bar idi. U Petruska: — Baqlqidə seni uning bilən billə kərganidimoqu?! — dedi. **27** Petrus yənə tandi. Dəl xu qaoqda horaz qillidi. **28** Andin ular Əysani Kayafaning yenidin rimlik waliyning ordisioğa elip kəldi (xu qaoqda tang atkanidi). Uni elip kəlgən [Yəhudiylar] bolsa əzimizni napak kilip bulojmayli dəp, ordioğa kirmidi. Bolmisa etüp ketix heytining dastihininin ojzalinmaytti. **29** Xunga [waliy] Pilatus sirtka qikiq, ularning aldioğa berip ularoğa: — Bu adəmnin üstidin

nəmə ərz kilisilər? — dəp soridi. **30** Ular: — Bu adəm jinayətqi bolmisa, uni sizgə tapxurmioqan bolattuk, — dəp jawab berixti. **31** — Uni əzünglər elip ketip, əz kanununglar boyiqə həküim qikiqinglar! — dedi Pilatus ularoğa. Yəhudiylar: — Bizning heqkimni əlümgə məhkum kilix həkukimiz yok tursa, — deyixti. **32** Bu ixlar Əysaning əzi kəndək əlüm bilən əlüdioqini toqrisidiki aldin eytkan bəxarətlək səzining əməlgə axuruluxi üqün yüz bərdi. **33** Andin Pilatus yənə ordisioğa kirip, Əysani qakirtip, uningdin: — Sən Yəhudiylarning padixahimu? — dəp soridi. **34** Əysa uningə: — Bu soalni əzüng sorawataməsən, yakı baxkilar mən toqruluk sanga xundək eytkanmu? — dedi. **35** — Mən bir Yəhudiyimu?! Seni manga tapxuroqanlar əz həlkəng wə bax kahinlaroqu! Nəmə [jinayət] etküzənidin? — dedi Pilatus. **36** Əysa jawabən: — Mening padixahlikim bu dunyaoğa təwə əməstur. Əgər bu dunyaoğa təwə bolojan bolsa, hizmətqilirim mening Yəhudiylaroğa tapxurulmaslikim üqün jəng kiliwatkan bolatti. Həlbuki, mening padixahlikim bu yərgə təwə əməstur, — dedi. **37** Xunga Pilatus uningə: — Undəkta, sən padixahmu? Əysa jawabən: — Xundək, eytkiningdək, padixahmə. Mən xuningə tuquloqanmə, wə xuningəda dunyaoğa kəldim: — həkikətkə guwahlik berixim üqündin ibarəttur. Həkikətkə təwə bolojan hər bir kixi bolsa mening awazimoğa kulək salidu, — dedi. **38** Pilatus uningdin: — «Həkikət» degən nəmə? — dəp soridi. Pilatus muxularni dəp, yənə taxkirioga, Yəhudiylarning aldioğa qikiq ularoğa: — Mən uningdin heqkəndək jinayət tapalmidim. **39** Lekin hər yili etüp ketix heytida silər üqün [məhbəslərdin] birni koyup berix kəidəm bar. Xunga bu «Yəhudiylarning padixahi»ni silərgə koyup beriximni halamsilər? — dedi. **40** Ularning həmmisi jawab berip: — Bu adəmnə əməs, Barabbasni koyup bering! — dəp kiykas-sürən selixti (Barabbas bolsa bir qarəqqi idi).

19 Xuning bilən, Pilatus Əysani elip berip kəmqilatti. **2** Ləxkərlər tikanlik xahlarni erüp, bir taj yasap, uning bexioğa kiydürüxti wə uningə [xahənə] səstün rənglik bir ton kiydürüp, **3** uning aldioğa kelip: — Yaxioqayla, i Yəhudiylarning «padixahi»! — dəp məshirə kilixip, uning yüzigə kayta-kayta kaqat saldi. **4** Pilatus bolsa yənə ordisidin qikiq, halayikka: — Mana! Uningdin heqkəndək jinayət tapalmioqanlikimni bilixinglar üqün, uni silərnin aldinglaroğa elip qiktım, — dedi. **5** Buning bilən Əysa bexioğa tikanlik taj wə uqisioğa səstün ton kiygüzülgən həlda taxkirioga elip qikildi. Pilatus ularoğa: — Karanglar, u adəmgəl! — dedi. **6** Bax kahinlar wə karawullar uni kərip: — Uni krestləng, krestləng! — dəp warkiraxti. Pilatus ularoğa: — Uni elip berip əzünglər krestlənglar! Qünki mən uningdin heqkəndək jinayət tapalmidim! — dedi. **7** Yəhudiylar uningə jawabən: — Bizdə xundək bir kanun bar. Xu kanunimizəyə əsasən u əlümgə məhkum kilinixi kərek, qünki u əzini Hudaning Oqlı dəp atıwaldu. **8** Pilatus bu səzni anglap təhimu kərkup, **9** yənə ordisioğa kirip, Əysadin: — Sən zadi kəyərdin kəlgən? — dəp soridi. Lekin Əysa uningə jawab bərmidi. **10** Xunga Pilatus uningə: — Sən manga gəp kilməsən? Seni koyup berixkə həkukum barlikini, xundəkla krestləxkimu həkukum barlikini bilməməsən?

— dedi. **11** Əysa javabən: — Sanga ərxin berilmigən bolsa, mening üstümdin heqkandək hokuqung bolmiojan bolatti. Xuning üqün meni sanga tapxurup bərgən adamning gənəli təhimu eqoidur, — dedi. **12** Xu qaqdin tartip, Pilatus uni koyuwetixkə amal izdəytti. Ləkin Yəhudiylar warkirixip: — Bu adamni koyuwətsingiz, siz Kəysərnin dosti bolmiojan bolisiz! Əzini padixah dəgən hər bir kixi Kəysərgə kərxı qıkkən bolidu! — dəp qukan selixti. **13** Pilatus bu səzləri anglap, Əysani taxkiriya qıkkardı wə «tax tahtaylik həyla» dəp atalojan, ibraniy tilida «Gabbata» dəp atalojan yərdə «sorak təhti»gə olturdi. **14** (u wakit etüp ketix həytining təyyarlik küنینin altingi saiti ətrapida idi). Pilatus Yəhudiylarə: Mana bu silərnin padixahinglardur! — dedi. **15** Ləkin ular warkirixip: — Yokiting, yokiting, uni krestläng! — dedi. Pilatus ularə: — Meni padixahinglarni krestligin, dəmsilər? — dedi. Bax kəhınlar javabən: — Kəysərdin baxkə heqkandək padixahimiz yoxtur! — dəp [towlasti]. Buning bilən Pilatus uni krestləkkə ularə tapxurup bərdi. **16** [Ləxkərlər] Əysani elip mangdi. U öz krestini yüdüp, «Bax səngək jayı» (ibraniy tilida «Golgota») dəgən yərgə bardi. **18** Ular uni xu yərdə yənə ikki kixi bilən tang krestkə tartti; bu tərpidə birsı, u tərpidə birsı wə Əysa ularning otturisida krestkə tartildi. **19** Pilatus tahtioja elan yezip krestkə bekitip koydi. Uningə: — «Nasaratlik Əysa — Yəhudiylarning padixahı» dəp yezilojanidi. **20** Əysa krestlinidijan yər xəhərgə yekin boləqaqkə, nurojun Yəhudiylar tahtidiki səzləri okudi. Tahtidiki səzler ibraniyə, latinə wə grekə yezikta yezilojanidi. **21** Xunga Yəhudiylarning bax kəhınliri Pilatuskə: — «Yəhudiylarning padixahı» dəp yazmang, bəlki «U əzini mən Yəhudiylarning padixahı, dəgən» dəp yezing, — deyixti. **22** Bırak Pilatus javabən: — Yazidionanni yezip boldum! — dedi. **23** Ləxkərlər Əysani krestligəndin keyin, uning kiyimlirini elip, təkə bəlüp, hər bir ləxkər bir ülüxtin elixti; ular həm iqidiki uzun kəngləknimu elixti; ləkin bu kənglək tikilmigən, üstidin ayioqioja bir pütün tokulojanidi. **24** Xuning üqün ləxkərlər bir-birigə: — Buni yirtmayli, bəlki qək tartixayli, kimgə qıksa xu alsun, — deyixti. Bu ixlər mukəddəs yazmildardiki munu səzler əməlgə axurulux üqün yüz bərdi: — «Ular mening kiyimlirimni əz arisida üləxti, Mening kənglikimgə erixix üqün qək taxlasti». Dərwəkə, ləxkərlər xundək kılıxti. **25** Əysaning krestining yenida anisi, anisining singlisi, Klopasning ayali Məryəm wə Magdallik Məryəmlər turatti. **26** Əysa anisi bilən əzi səyidijan muhlisining birgə turojanlikini kərip, anisioja: — I hanim, mana sening oqlung! — dedi. **27** Andin u bu muhliskə: — Mana sening anang! — dedi. Xundin etibarən, u muhlis uni əzining əyidə turoquzdi. **28** Andin Əysa həmmə ixlarning tamam boləjinini bilip (mukəddəs yazmildardiki bəxarət əməlgə axurulux üqün): — Ussap kəttim! — dedi. **29** U yərdə sirkə xarab bilən toldurulojan bir koza bar idi. Ular bir parqə bulutni sirkə xarabkə qılap, bir lepəgkü qolioja bəqləp, Əysaning aqzioja təngli. **30** Əysa sirkə xarabni iqqəndin keyin: — Tamam boldi! — dedi-də, bəxini təwən kılıp, rohinı tapxurup bərdi. **31** U küni [etüp ketix həytining] təyyarlik küni boləqaqkə, krestlängənlərnin jəsətlirini xabat künidə kresttə kaldururmaslik üqün (xabat küni

«uluq küni» həsablanojaqkə) Yəhudiylar Pilatusin krestlängənlərnin putlirini qəkıp andin jəsətlirini kresttin təzək qıxıruwetixni tələp kildi. **32** Xuning bilən ləxkərlər bərip Əysa bilən billə krestlängən birinqi andin ikkinqi adəmnin putlirini qakti. **33** Ləkin Əysaəja kəlgəndə, uning allıkaqan əlgənlilikini kərdi, xuning bilən uning putini qakmıdi. **34** Əmma ləxkərlərdin biri uning bikiñoja nəyzini sanjiwıdi, xuan qan wə su ekıp qıkti. **35** Buni kərgüqi silərnin ixinixinglar üqün guwahlik beridu; kərgüqining guwahlikı həkıtur, u əzining eytkanlirini hək dəp bilidu. **36** Bu ixlarning həmmisi mukəddəs yazmılarda: «Uning bir tal səngikimu sundurulmaydu» wə yənə bir bəxarətə: «Ular əzli ri sanjojan adəmgə karaydu» dəp aldin eytulojanlarni əməlgə axurulux üqün yüz bərdi. **38** Bu ixlərdin keyin, Arimatiyalik Yüsüp Pilatusin Əysaning jəsətinı elip ketixni tələp kildi (Yüsüp Əysaning muhlisleridin idi, ləkin Yəhudiylərdin kərkkinı üqün buni məhpıy tutatti); Pilatus ruhsət bərdi, xuning bilən Yüsüp bərip Əysaning jəsətinı elip kətti. **39** Burun bir kəqisi Əysaning yenioja kəlgən heliki Nikodimmu murməkki bilən səbrə arilaxturulojan huxbuy dora-dərmandin yüz jingqə elip, [uning] [bilən billə] kəldi. **40** İkkiylən Əysaning jəsətinı Yəhudiylarning dəpnə kılıx aditi boyıqə dora-dərmanlarni qeqıp, kanap rəhtlər bilən orap kəpənlidi. **41** Əysa krestlängən yərdə bir bəq bolup, bəqning iqidə teli heqkim yərlənmigən yengi bir box yərlık bar idi. **42** Bu Yəhudiylarning həytining təyyarlik küni boləqaqkə həm bu yərlık yekin jayda boləjanlikı üqün, ular Əysani xu yərlikkə koydi.

20 Həptining birinqi küni tang səhər, Magdallik Məryəm kəbrigə bardi wə kəbrining aqzidiki taxning eliwetılənlilikini kərdi. **2** Xunga u yügürginiyə kəlip Simon Petrus wə Əysa səyən heliki muhlisning yenioja kəlip, ularə: — Ular Rəbni kəbridin yətkiwetiptu, uni kəyərgə koyojinini bilmiduk! — dedi. **3** Petrus bilən heliki muhlis taxkiriya qıkip, kəbrigə karap yol aldı. **4** İkkiylən tang yügürüp mangdi, ləkin heliki muhlis Petrustin tez yügürüp, kəbrigə birinqi bolup yetip bardi. **5** U engixip iqiğə karap, kanap kəpənlərnin u yərdə yeyiklik turojanlikini kərdi, ləkin iqqirigə kirmıdi. **6** Uningəja əgixip kəlgən Simon Petrus yetip kəlip, kəbrigə kirdi wə u yərdə yeyiklik turojan kanap kəpənlərni, **7** xundəklə Əysaning bəxioja oralojan yaqlıknimu kərdi. Yaqlık kəpənlər bilən bir yərdə əməs, bəlki ayrim yərdə yəgəklık turatti. **8** Andin kəbrigə awwal kəlgən heliki muhlismu kəbrigə kərip, əhwalni kərip ixəndi. **9** (qünki ular uning əlümdin qayta tirilixining mukərrərlikı həkkiyə mukəddəs yazmildardiki bəxarəti təhiyə qıxənməytti). **10** Xuning bilən ikkiylən əz turaləqulirioja kəyxtıxti. **11** Əmma Məryəm bolsa kəbrining sirtida turup yioqlawatatti. U yioqlap turup kəbrining iqiğə engixip kəriwıdi, **12** mana ak kiyim kiygən ikki pərixətə turatti; ularning biri Əysaning jəsiti koyulojan yarning bax tərpidə, yənə biri ayəq tərpidə olturatti. **13** Ular Məryəmdin: — Hanim, nemixkə yioqlaysən? — dəp sorıdi. — Rəbbimni elip kətiptu, uni nəgə koyəjanlikini biləlməywətimən, — dedi u ularəja. **14** U xu səzləri kılıpla, kəynigə buruluwıdi, Əysaning xu yərdə turojanlikini kərdi. Ləkin u uning Əysa

ikānlīkīnī bilmīdī. **15** Əysa uningdin — Hanim, nemixkə yoylayşən, kimni izdəysən? — dəp sorīdī. Məryəm uni baqwən xu, dəp oylap: — Təksir, əgər uni siz xu yərdin yetkiwətkən bolsingiz, kəyərgə kəyərənlikingizni eytip bərgəysiz. Mən uni elip ketimən, — dedi. **16** Məryəm! — dedi Əysa uningə. Məryəm burulupla, ibrāniy tilidə: — Rabboni! — dedi (bu sēz «ustaz» digər mənədə). **17** Əysa uningə: — Manga esilmioqin! Qūnki mən tehi atamning yēnioqə qikmidim. Berip kērindaxlirimə: Meni «Silərningmu Atanglarning, yəni mening Atamning, silərning Hudayinglarning, yəni mening Hudayimning yēnioqə qikimən!» dəydu, — dəp yətküzgin, dedi. **18** Xuning bilən Magdallik Məryəm muhlislarning yēnioqə berip, ularə: «Rəbni kərdüm!» dedi wə xundakla Əysa əzigə eytkən u sēzlərni ularə yətküzdi. **19** Xu kūni kəqtə, yəni həptining birinqi kūni kəqtə, Yəhudiylardin kərkənlīkī üqūn muhlislar yəyiləşən əyda ixiqlirni him takiwəloqanidi; xu wəktitə, Əysa kēlip ularning otturidə [kərinüp], ərə turəjan həlaldə ularə: — Silərgə aman-hatirjəmlīk boləy! — dedi. **20** Buni dəp, qollirini wə bikinini ularə kərsətti. Xuning bilən muhlislar Rəbni kərginidin xadlandi. **21** Xunga Əysa ularə yənə: — Silərgə aman-hatirjəmlīk boləy! Ata meni əwətkinidək, mənmu siləni əwətimən, — dedi. **22** Bu sēzni eytkəndin keyin, u ularning üstigə bir pīwəp: — Mukəddəs Rohni qəbul kilinglar. **23** Kimning gunəhlirini kəqürsənglar, uning gunəhi kəqürüm kilingid; kimning gunəhlirini tutuwəsənglar, xuning gunəhi tutuwəlinid! — dedi. **24** Əmma on ikkiyləşning biri, yəni «kəxkezək» dəp ataləjan Tomas Əysa kəlgəndə ularning yēnidə əməs idi. **25** Xunga baxkə muhlislar uningə: — Biz Rəbni kərdük! — deyixti. Ləkin Tomas ularə: — Uning qolliridə mihlarning izini kərmigūqə, mihlarning izioqə əz barmikimni wə bikinioqə əz kolumni tikip bəkmioqə, hərgiz ixənəməymən, — dedi. **26** Səkkiz kündin keyin, muhlislar yənə xu əy iqidə jəm boləjanda, Tomasmu ular bilən billə idi. Ixiqlər takəklək tursimu, Əysa kēlip ularning arisidə turup: — Silərgə aman-hatirjəmlīk boləy! — dedi. **27** Andin u Tomaskə: — Barmikingni bu yərgə təgküzüp, qollirimə kara. Kolungni uzitip, bikinimə tikip, gumanda bolmay, ixəngūqi boləjin! — dedi. **28** Tomas uningə: — Mening Rəbbim həm mening Hudayimsən! — dəp jawab bərdi. **29** Əysa uningə: — Meni kərgənliking üqūn ixənding. Kərməy turup ixəngūqilər bəhtliktur! — dedi. **30** Əysa muhlislrining əldidə bu kitəbtə hatirilənmigən baxkə nuroqin məjizilik əlamətlərimu kərsətti. **31** Ləkin muxular siləni Əysaning Məsih, xundakla Hudaning Oqlī ikānlīkigə ixənsun həm bu arkilik [uningə] etikəd kilip, uning nami arkilik həyatlikkə erixsun, dəp yezildi.

21 Bu ixlərdin keyin, Əysa Tiberiyas dengizining boyidə muhlislrirə yənə bir kətim kəruindi. Uning bu kətimki kərinūxi mundaq boldi: **2** Simon Petrus, «kəxkezək» dəp ataləjan Tomas, Galiliyədiki Kanalik Nataniyə, Zəbədiyning oqulliri wə bəxkə ikki muhlis billə idi. **3** Simon Petrus: Mən belik tutkili barimən, — dedi. Kəpqlik: Bizmu sən bilən billə barimiz, — deyixti. Ular taxkiriə qikip, kəmigə olturdi, ləkin xu bir kəqə hēqnərsə tūtalimidi. **4** Tang atay dēginidə, Əysa kiroqəktə turatti, birək muhlislar uning Əysa ikānlīkīnī

bilmidi. **5** Xunga Əysa: — Balilar, silərdə yegūdək bir nərsə yokku? — dəp soridi. — Yok, — dəp jawab bərdi ular. **6** Əysa ularə: — Torni kəmining ong tərīpigə taxlanglar, xundək kilsanglar tutisilə, — dedi. Xuning bilən ular torni [xu yaxkə] taxlap, xundək kəp belik tuttiki, həttə torni tartip qikiralmay kəldi. **7** Əysa sēygən muhlis Petruskə: — Bu Rəbkū! — dedi. Simon Petrus uning Əysa ikānlīkīnī anglap, tonini əzigə yəgəp (qūnki [belining asti] yalingaq idi) əzini dengizə taxtidi. **8** Kiroqəktin anqə yirək əməs bolup, təhminən ikki yüz gəz yirəkliklə boləqəqkə, qələjan muhlislar belik bilən toləjan torni tartip kiqik kəmis bilən kiroqəqkə kəldi. **9** Ular kiroqəqkə qikkəndə, xahardin yekiləjan, üstidə belik kəyukluk gūlhanni wə nanni kərdi. **10** Əysa: — Əmdi tutkən belikənglardin əkelinglar, — dedi. **11** Simon Petrus [kəmigə] qikip, torni kiroqəqkə tartip qikardi. Tor qong beliklər bilən toləjan bolup, jəmyir bir yüz əllik üq belik bar idi. Belik xungə kəp boləjini bilən, tor yirtilmioqanidi. **12** Əysa: — Kelinglar, naxtə kilinglar, — dedi. Muhislarning iqidin hēqkim uningdin: — Sən kim bolisən? — dəp sorəxkə pətinəlmidi. Qūnki ular uning Rəb ikānlīkīnī bildi. **13** Əysa nanni əkilip ularə bərdi həm beliklərimu xundək kildi. **14** Mana bu Əysaning əlgəndin keyin tirilip, əzini muhlislrirə üqinqi kətim ayan kilixi idi. **15** Ular naxtə kilejəndin keyin, Əysa Simon Petrustin: — Yunusning oqlī Simon, sən meni bulardinmu qongkur sēyəmsən? — dəp soridi. — Xundək Rəb, mening seni sēyidioqanlikimni sən bilisən! — dedi Petrus. Əysa uningə: Undəktə, kəzilirimni otlitip bə! — dedi. **16** U ikkinqi kətim yənə uningdin: — Yunusning oqlī Simon, meni sēyəmsən? — dəp soridi. Petrus yənə: — Xundək Rəb, mening seni sēyidioqanlikimni bilisən, — dedi. Əysa uningə: — Undəktə, kəyilirimni bə, — dedi. **17** Üqinqi kətim uningdin yənə: — Yunusning oqlī Simon, meni sēyəmsən? — dəp soridi. Petrus Əysaning üqinqi kətim əzidin: «Meni sēyəmsən?» dəp soriəqanlikioqə kəngli yerim bolup: — Rəb, sən həmmini bilisən, seni sēyidioqanlikimnimu bilisən, — dedi. Əysa uningə: — Undəktə, kəyilirimni otlat. **18** Bərhək, bərhək, sanga xuni eytip kəyayki, yax wəktəngdə belingni əzüng bəqləp, kəyərgə baray dəsəng xu yərgə mangattig; ləkin yaxənoqəndə, kəllirəngni uzitisən wə bəxkə bərsi seni bəqləp, sən haliməydioqan yərgə elip ketidu, — dedi. **19** Əysa bu sēzni Petrusning kəndək əlūx arkilik Hudəqə xən-xəp kəltüridioqanlikini enik bildürūx üqūn eytti. Andin, uningə yənə: — Manga əgəxkūqi boləjin, — dedi. **20** Petrus kəynigə burulup, Əysa sēyidioqan muhlisning əgixip kəliwətkanlikini kərdi (bu muhlis kəqlik taməktə Əysaning kuqikiə yəlinip: «I Rəb, seni tutup bəridioqan kimdu?» dəp soriəqan muhlis idi). **21** Petrus uni kərip, Əysadin: — I Rəb, bu ədəm keyin kəndək bolar? — dəp soridi. **22** Əysa uningə: — Əgər mən kəyta kəlgūqə uning turup kəlixini halisəmmu, sening buning bilən nəmə karing?! Manga əgəxkūqi boləjin, — dedi. **23** Buning bilən kərindaxlar arisidə «Həliki muhlis əlməydu» dēgən gəp tərəkəldi. Ləkin Əysa Petruskə: «U əlməydu» demigənidi, bəlkə pəkət: «Əgər mən kəyta kəlgūqə uning turup kəlixini halisəmmu, sening buning bilən nəmə karing?!» dēgənidi. **24** Bu ixləroqə guwəhlik

bərgüqi həmdə bu ixlarni hatiriligüqi ənə xu muhlistur.
Uning guwahlikining həkikət ikənlikini bilimiz. **25**
Əysa bulardin baxka nuroqun ixlarnimu qiloqanidi; əgər
ularning həmmisi bir-birləp yeziloqan bolsa, meningqə
yeziloqan kitablar pütkül aləmning əzigə siqmaytti!

Rosullarning paaliyatlari

1 I [hərmətlik] Teofilos, mən dəslep yazoqan bayan Əysa əzi tallioqan rosullaroqə Muxəddəs Roh arqılık əmrlərni tapxurup asmanoqə kətürülgən küngüqə bolojan uning barlik əmalliri həm barlik təlim berixlirining baxlanmisi toqrisida idi. **3** U azab-okuətlərni tartqəndin keyin, ularoqə kəp ispatlar bilən əzining tirik ikənlikini kərsətkən; u ularoqə qirik kün iqida kərugən bolup, Hudaning padixahliqioqə ait ixlar toqjrluluk səzlep bərgən; **4** wə ular bilən jəm kilinoqənda mundaq əmr kildi: — «Yerusalemədin ayrilmay, silər məndin anglioqan, Atining wədisini kütüglar. **5** Qünki Yəhya suda qəməldürgən, ləkin silər bolsanglar kəp künlər ətməy Muxəddəs Rohəta qəməldürülsilər». **6** Rosullar [uning bilən] jəm kilinoqənda, uningdin: — I Rəb, sən muxu wəqəttə Israilning padixahlikini əsligə kəltirməqkimusən? — dəp soraxqə baxlıdi. **7** U ularoqə mundaq dedi: — Ata Əz hokukioqə asasən bəkitkən wəqət-pəytlərni silərnin bilix nəsivənglar yok. **8** Birə Muxəddəs Roh üstüglaroqə qüxkəndə silər küq-kudrətkə igə bolisilər, Yerusalem, pütin Yəhudiya wə Samariya boyiqə həm jahanning qətlirigiqə manga guwahqı bolisilər. **9** U bu səzlərni kiliq bolup, ular karəp turoqənda kətürüldi, bir parqə bulut uni arioqə aldi-də, u ularning nəziridin oqayib boldi. **10** U asmanoqə kətürülgəndə, ular kəzlrini kəkkə tikip karəxkənda, mana tuyuksiz ularning yenida ək kiyim kiygən ikki adəm pəyda bolup: **11** — Əy Galiləyliklər, nemixqə erə turoqəninglarqə asmanoqə karəp qəldinglar? Silər silərdin ayriliq ərxkə kətürülgən xə Əysaning asmanoqə kəndə kətürülgəninə kərgən bolsanglar, yənə xə haldə kəytip kelidu, — dedi. **12** Andin ular Yerusalemə yəkin, uningdin bir qəkirimqə yirəklitiki Zəytun teojidin Yerusalemə kəytip kəldi. **13** Ular xəhərgə kirip, əzli turowatqan əyning üstünki kəwətidiki bir əygə qikti. Xu yərdə Petrus, Yuhəna, Yəqub, Andiriyas, Filip, Tomas, Bartolomay, Matta, Alfayning oqlı Yəqub, «millətpərwə» Simon wə [yənə bir] Yəqubning oqlı Yəhuda bar idi. **14** Bular bir jan bir dil bolup üzüldürməy berilip dua-tiləwə kiliqti; bu ixta bir yərgə jəm bolojanlardan birkanqə ayal, jümlidin Əysaning anisi Məryəm həmdə Əysaning inilirimu bar idi. **15** Xu künlərnin birida, Petrus kərinədxlar otturisida erə turup (jəm boluxkanlar bir yüz yigirmigə yəkin idi) mundaq dedi: **16** — Kərinədxlar, Əysani tutkanlarə yə yol baxliqioqə bolojan Yəhuda həkkidə Muxəddəs Rohning burun Dawut arqılık əldin eytkən mukəddəs yazmılardiki səzli əməlgə exixi mukərrər idi. **17** Qünki [Yəhuda]mu arimizdin biri hesablanojan wə [Hudaning] bu hizmitidin nəsivisi bar idi **18** (u kiliqən kəbihlikning in'amidin erixkən puləqə bir parqə yər setiwəlojanidi, u xu yərdə bəxiqiləp yikilip, üqəy-kərinə quwulup kətti; **19** bu ix pütküil Yerusalemədikilərgə məlum bolup, ular u yərnə əz tili bilən «Həqəddəmlə» dəp ataxti. Buning mənisi «kən təkülgən yər» degənlətur) **20** Qünki Zəburda [Yəhudaqə] [karitiloqan] munu səzlər

pütülgən: — «Uning turaloqəsi qəlgə aylansun, Uningda həq turoqı bolmisun!» Wə: — «Uning yətkəqilik ornioqə baxqə birsı qiksun!» **21** Xuning üqün, Rəb Əysaning tirilgənlikigə biz bilən tang guwahliq berixi üqün, bir kixini talliximiz kerək. Bu kixi Əysa arimizda yürgən künlərdə, Yəhya [pəyojəmbər]din qəməldürüxnə qəbul kiliqən kündin baxlap taki asmanoqə kətürülgən küngiqə biz bilən baxtin-ahir billə bolojan kixilərdin boluxi kerək, — dedi. **23** Xuning bilən ular Yüsüp (yənə Barsabas dəpmu ataloqan, yənə bir ismi Yustus) bilən Mattiyas degən ikki kixini bəkitip, mundaq dua kiliqti: **24** — Sən, i həmmə adəmnin kəlbini bilgüqi Pərwədigar! Yəhuda teyilip bu hizmət wə rosulluqtin məhrum bolup əzigə has bolojan yərgə kətti. Əmdi u taxlap kəyoqan hizmət wə rosulluqning nəsivisigə igə boluxqə bu ikkiyləndin kəysisini tallioqanliqinini kərsətkəysən! **26** Andin ular bu ikki kixigə qək taxliwidi, qək Mattiyasqə qikti. Xuning bilən u on bir rosul bilən bir kataridin orun aloqan hesablandı.

2 Əmdi «orma həyt» küningin wəqti-saiti toxkənda, bularning həmmisi Yerusaleməda bir yərgə jəm bolojanidi. **2** Asmandin tuyuksiz küqlük xaməl sokkəndə bir əwəz anglinip, ular olturowatqan əyni bir aldi. **3** Ot yəlkunidəq tillar ularəqə kərunip, ularning hər birinin üstigə tarkilip kəndi. **4** Uların həmmisi Muxəddəs Rohəta təldürulup, Roh ularəqə səz əta kiliq bilən ular nəməlum tillarda səzligili turdi. **5** U qəoqə, asman əstidiki barlik əllərdin kəlgən nuroqun ihlasmən Yəhudiya ərlərmu Yerusaleməda turowatqanidi. **6** Əmdi [etiqədqilərnin] bu əwəzi anglinip, top-top adəmlər xu yərgə jəm boluxti həmdə [etiqədqilərnin] əzli turoxluk jaydiki tillarda səzlixiwatqanliqini anglap, tənqirəp kəlixti. **7** Ular həyran bolup təjjipliniq: — Karənglar, səzlixiwatqanların həmmisi Galiləylikləroqə? **8** Kəndəqləqə ularning bizning əna yurtimizdiki tillirimizdə səzlixiwatqanliqini anglawatqəndimiz? **9** Arimizda Partiyalar, Medialar, Eləmlər, xundəqlə Mesopotamiya, Yəhudiya, Kapadokiya, Pontus, Asiya, **10** Frigiya həm Pamfiliya, Misir, Liviyaning Kuringigə yəkin jayliridin kəlgənlər, xuningdəq muxu yərdə musapir bolup turowatqan Rim xəhiridin kəlgənlər — Yəhudiylar bolsun, Təwrat etiqədioqə kirgənlər bolsun, Kretlər wə Ərəblər bolsun, həmmimiz ularning Hudaning kiliqən uluq əməllirini bizning əna tillirimizdə səzlawatqanliqini anglawatimiz! — deyixti. **12** Ular həng-təng kəlip əlakzədiləq bilən bir-birigə: — Bu zədi kəndəq ixtu? — deyixti. **13** Əmma bəzilər: — Bular yəngi xarəb bilən obdənlə məst bolup qəptu! — dəp məshirə kiliqti. **14** Əmma Petrus kəloqan on birəylən bilən ornidin turup, əwəzinə kətürüp kəpəqilikkə mundaq dedi: — Əy Yəhudiyaədikilər wə Yerusaleməda barlik turowatqanlar! Bu ix silərgə məlum boləyqı, səzlimigə kuləq selinglar! **15** Bular silər oyliqəndəq məst əməs, qünki həzir pəkət ətigən sət tokkuz boldi. **16** Əməliyətə bu dəl Yoel pəyojəmbər arqilik əldin eytiləqan xu ixtur: **17** — «Huda mundaq dedi: «Mən ahirki künlərdə Əz Rohimni barlik ət igiliri üstigə kuyimən; Silərnin oqlı-qizlirənglar wəhijilik bəxərat yətküzidu, Silərnin yigitlirənglar oqayibənə əlamət

keruntxlarni keridu; Silærning keriliringlar alamæt qüxlarni keridu; **18** Bærhæk, xu künlärdä küllirim üstigimu, dedäkirim üstigimu Rohimni quyimän, ular bexarät yatküzidu. **19** Män yukirida asmanlarda karamät ixlar, tewardä, zeminda mejizilik alamætläri, Kan, ot, is-tütäk tüwrüklirini kersitimän. **20** Ræbning uluq hæm karamät-xæræplik küni bolmioquqä, Kuyax karangojulukka, Ay kanoqa aylanduruldu. **21** Häm xu qaoqda xundak æmalgä axuruliduki, Ræbning namini qakirip nida kilaqlarning hæmmisi kutkuzulidu. **22** Äy Israillar, muxu sözlärni anglanglar. Nasarætlik Äysa bolsa, Huda aranglarda u arkilik kersatkän küdrætlik æmællär, karamætlär wæ mejizilik alamætlär bilän silärgä tæstikilaqlan bir zat — bu ixlar hæmminglaroqa mælum — **23** u kixi Hudaning bekitkän mæksiti wæ aldın'ala bilixi boyiqä satkunlukka uqrap tutup berilgændin keyin, silär uni Tæwrat kanunisiz yürgän adæmläringni keli arkilik krestläp öltürgüzdinglar. **24** Lekin Huda uni ölümnig azablarınig ilkidin azad kilip kayta tirildürdi. Qünki ölümnig uni tutkun kilixi hærgiz mumkin æmäs. **25** Dawut [Zæburda] u toqruluk mundaq aldın eytkän: «Män Pærwardigarni hærdaim kez aldında kerüp keliwatimän; U ong yemida boluqäqä, Män hærgiz tæwränmämän. **26** Xunga mening kælhim huxallandi, Mening tilim xadlinip yayridi; Mening tenim ümid-arzu iqidä turidu; **27** Qünki Sän jenimni tæhtisarada kældurmaysän, Xundakla Sening Mukæddäs Boluquqoqa qirixläri kergüzmayän. (Hadës g86) **28** Sän manga hayat yollirini kersatkänsän; Huzurung bilän meni xad-huramliqka tolup taxküzisän». **29** Kerindaxlar, män atimiz [padixah] Dawut toqruluk heq ikkilänmäm xuni eytimänki, u öldi wæ uning kæbrisni bügünki küngiqä arimizda bar. **30** Ämdi u pæyoqæmbar bolup, Hudaning uning tæhtigä olturuxka öz puxtidin biräyläni turuquxka kæsäm bilän wädä bærğanlikini bilætti. **31** U Mæsihning [ölgændin keyin] tirildürüldiqlirini aldın'ala kerüp yatkän wæ bu munasiwæt bilän Mæsihning tæhtisarada kældurulmaydiqlirini wæ tenining qirimaydiqlirini tiloqa aloqan. (Hadës g86) **32** Huda däl bu Äysani ölümdin tirildürdi, wæ hæmmimiz bu ixning guwahqilirimiz. **33** U Hudaning ong yemida xan-xæræp iqidä olturuquzulup, xundakla Ata wädä kilaqlan Mukæddäs Rohni qobul kilip, hazir kerüwatkan hæm anglawatkanliringlarni tæküp [bizlärgä] qüxürdi. **34** Qünki Dawut özi ærxkæ qikқан әmäs; lekin u munu sözlärni [Zæburda] eytkän: — «Pærwardigar mening Ræbbimgä eyttiki: — «Män sening düxmämlirini tæhtipæring kilmiouquq, Mening ong yemida olturuqlin!»». **36** Xuning üqün, pütkül Israil jәмәтідәkilär xuni kät'iy bilsunki, Huda silär krestligän däl uxbu Äysani hæm Ræb hæm Mæsih kilip tiklidi!». **37** Bu sözlär angilaqlarning yürigigä sanjilaqlandak kättik tægkan bolup ular Petrus wæ baxka rosullardin: — I kerindaxlar, undakta biz nemä kiliximiz keräk? — dæp soraxti. **38** Petrus ularoqa: — Towa kilinglar, hærbiringlar Äysa Mæsihning namida gunahliringlarning kæqürtüm kilinixi üqün qemüldürüxni qobul kilinglar wæ xundak kilsanglar Hudaning iltipati boluqlan Mukæddäs Roh silärgä ata kilinidu. **39** Qünki bu wädä silärgä wæ silärning baliliringlaroqa, yirakta turuwatkanlarınig hæmmisigä, yäni Pærwardigar Hudayimiz özigä qakiroqlarning

hæmmisigä ata kilinidu. **40** Petrus yänä nuroqlan baxka sözlär bilän ularni agahlandurup ularoqa: — Silär özünqlarni bu iplas dæwrind kutküzünqlar! — dæp jekilidi. **41** Xuning bilän uning seziini qobul kilaqlanlar qemüldürülxiti. Xu küni [jamaatkä] koxuqlanlar üq minggä kixi idi. **42** Ular özlinirni izqil halda rosullarning tælimigä, [etikaqlarning] birlik-hæmdæmlikigä, nanni oxtuxka wæ dualaroqa beoxilidi. **43** Wæ korkunq ularning hærbirining üstigä qüxti wæ rosullarning wasitisi bilän nuroqlan karamætlär wæ mejizilik alamætlär yüz bærdi. **44** Pütün etikaqlar dawamliq jәм bolup billä yaxap, barliqlini ortaq tutuxti. **45** Ular mal-mülükilirini setip, pulini hærkimning ehtiyajioqa karap hæmmisigä tæksim kilixatti. **46** Ular hæz küni ibadæthana hojylisioqa bir niyættä jәм boluxatti, öy-öylärdä huxal-huramliq wæ aq kengülliqlik bilän ortaq qizaliniqip, nanni oxtup yeyixip, **47** Hudaqa mædhhiyæ okuxatti; ular pütkül halayikning izzitigä sazawær boldi. Ræb hæz küni kutkuzuluwatkanlarınig jamaatkä koxatti.

3 Bir küni ibadæthanida dua kilinidilaqlan waqitta, yäni qüxtin keyin sæt üqtä, Petrus bilän Yuhannamu ibadæthanioqa qikip baruqlanidi. **2** Xu pæyættä bir tuqlma tokur adæmmu bu yergä elip keliniwatkanidi. Hæz küni, kixilar uni ibadæthanioqa kirgänlärdin sædikä tilisun dæp, ibadæthanidiki «Güzäl dærwaza» aldilaqlan ækelip qoyatti. **3** U Petrus bilän Yuhannaning ibadæthanioqa kirip ketiwatqilini kerüp, ulardin sædikä tilidi. **4** Petrus bilän Yuhanna uningioqa næzirini saldi. Petrus uningioqa: — Bizgä karal — dedi. **5** U ulardin bir nærsa kütüp, kezlinirni üzmäy karap turatti. **6** Biräq Petrus uningioqa: — Mændä altun yaki kümüx yok; lekin qolumda barini sangä bæräy. Nasarætlik Äysa Mæsihning nami bilän, ornungdin turup mang! — dewidi, **7** uni ong koliddin tartip, yælöp turuquzdi. U adæmning put wæ oxuq beoxiliri xuan küqländürülp, **8** ornidin das turup mengixka baxlidi. U mengip wæ sækræp, Hudaqa mædhhiyæ okuqlan halda ular bilän billä ibadæthana hojylisioqa kirdi. **9** Barliq halayik uning mengip Hudaqa mædhhiyæ okuqlanliqlini kerüp **10** uning ibadæthanidiki «güzäl dærwaza» aldida sædikä tilöp olturidilaqlan heliki adæm ikänlikini tonup, uningda yüz bærginigä hæyranuqas bolup dang ketip kelixiti. **11** [Sakayqlan kixi] Petrus bilän Yuhannaqa qing esilip turuwaluqlanda, hæyran boluxkan barliq hälk ularning yenioqa [ibadæthanidiki] «Sulayman pexaywini» dægän yergä yügürüp kelixiti. **12** Bu æhwalni kergän Petrus halayikka mundaq dedi: — I Israillar! Bu ixka nemanqa hæyran bolisilär? Biz huddi öz küq-kudritimiz yaki ihlasämlikimizgä tayinip bu adæmni mangduqlandæk bizgä nemanqa tikilip karaysilär? **13** Ämaliyættä bolsa, ata-bowilirimizning Hudasi, yäni Ibrahim, Ishaq wæ Yakupning Hudasi Öz hizmætkari boluqlan Äysani xan-xæræp bilän uluqlilaqlan. Biräq silär bolsanglar uni [rimliklaroqa] tutup bærdinglar; andin [waliy] Pilatus uni koyup berixni hæüküm kilaqlandin keyin, silär Pilatusning aldida uningdin tenip rät kilixtinglar. **14** Mana silär Mukæddäs wæ Hækkaniy Boluquqidin tenip, uni rät kilip [Pilatusin] uning ornioqa bir qatilni koyup berixni tælöp kildinglar. **15** Xundak kilip, hayatliqlni barliqka Kæltürgütiqlini öltürdinglar! Biräq Huda uni ölümdin tirildürdi, biz mana buningioqa guwahqidurmiz. **16** Mana

uning namioja qilogan etikad arkilik, uning nami silər kəruwatkan wə tonuydiojan bu adamgə dərman kirgüzdi; uning arkilik bologan etikad u kixini kəz aldindlarda səllimaza sak-salamət kildi. **17** Əmdi kerindaxlar, silərning wə xuningdək silərning baxliklirlinglarningmu bu ixni oqəpləttə qiloganlikinglarni bilimən. **18** Lekin Huda barlik pəyoqəmbərlərnin aqzi bilən aldin'ala jakarlioqanlirini, yəni uning Məsihinin azab-oqubət tartidioqanlikini xu yol bilən əməlgə axurdi. **19** Xuning üqün gunahinglarning eqürüwetilixi üqün hazır towa kilip yollirlinglardin burulunglar! Xundak qiləanda, insanlarning jenini yengilanduridiojan pəsil-künlər Pərwədigarning huzuridin qikip kelidu **20** wə u silər üqün aldin tiklängən Məsih, yəni Əysani kexinglarəja kaytidin əwatidu. **21** Həzirqə bolsa, Hudaning dəsəptiki zamanlardin tartip mukəddəs pəyoqəmbərlirininin aqzi bilən eytkinidək, həmmə məwjudatlar yengilindiojan wəqit kəlmigüqə, ərxlar uni qəbul kilip, uningəja məkən bolidu. **(aion gl65)** **22** Musa dərwekə mundaq dəgənidi: — «Pərwədigar Hudayinglar öz kerindaxlirlinglar arisidin manga ohxax bir pəyoqəmbər turozuzidu. Uning silərgə eytkan barlik səzlrini anglap, uningəja toluk itaət kilixinglar kərək! **23** Qünki bu pəyoqəmbərnin səzini anglimaydioqanlarning hərbi hək kataridin üzüp taxlinidu». **24** Dərwekə, Samuil [pəyoqəmbər] wə uningdin keyin kelip bexarətlərnə yətküzgən pəyoqəmbərlərnininin həmmisi bu künlər toqrisida aldin eytkan. **25** Silər bu pəyoqəmbərlərnin pərzəntlirisilər wə Huda ata-bowanglar bilən tüzgən əhdininin pərzəntliridursilər — bu əhdə boyiqə Huda İbrahimoja: «Səning nəslin arkilik yər yüzidiki barlik ailə-jəmətlərgə bəht-bərikət ata kilinidu» dəp wədə bərgən. **26** Xunga Huda hərbiinglarni öz rəzilliklirlinglardin kayturup, silərgə bəht-bərikət ata kilix üqün, hizmətkari Əysani turozuzup, uni əwwal silərgə əwətti.

4 Petrus bilən Yuhanna halayikqə gəp kilawatqanda, kahinlar, ibadəthana karawullirininin baxliki wə Saduqiylar ularning yenioja kelip qaldi. **2** Ular [rosullarning] halayikqə təlim berixi, jümlidin «Əysaning wasitisi bilən əglənlər tirildürüldü» dəp jakarlioqini üqün intayin əsəbiyləxti. **3** Ular ularni tutkən kilip, ətisigiqə türmigə solap koydi, qünki kəq kirip qəlojanidi. **4** Lekin jar kilinojan sez-kalamni anglioqanlarning kəpi etikad kildi; xuning bilən etikad qiləjan əlrlərnin sanila bəx mingəja yətti. **5** Ətsi, [Yəhudialarning kengəxmisiidiki] baxliklar, əksəqallar wə Təwrat uestazliri Yerusalemda toplandi. **6** Ularning arisida bax kahin Annas, Kayafas, Yuhanna, İskəndər wə bax kahininin baxkə jəmətidikilər bar idi. **7** Ular [Petrus bilən Yuhannani] arisioja turozuzəp: — Silər bu ixni kaysi küq-kudrətkə tayinip yaki kimning nami bilən kildinglar? — dəp soridi. **8** Petrus Mukəddəs Rohkə toldurulojan həlida ularəja mundaq dedi: Həlkning həkümrənli wə İsrailning əksəqalliri! **9** Əgər biz bügün bu tokur adəmgə kərsətkən yaxhi əməl həm uning qəndak sakaytioqanliki səwəblik sorəkkə tartilojan bolsak, **10** silər wə pütkül İsrail həlki xuni bilsunki, silər krestligən, əmma Huda əlümudin tirildürgən Nasarətlək Əysa Məsihinin nami bilən, uning [küq-kudriti] arkilik bu kixi muxu yərdə aldindlarda pütünləy sak-salamət turidu! **11** Bu [Əysa]

bolsa, [mukəddəs yazmilarda] [pütülgəndək], dəl silər tamqılar etibarsız dəp taxliwətkən, biraq burjak texi bolup tiklängən taxtur. **12** Uningdin baxkə həqkimdə nijatlik yok, qünki pütkül asman astida insanlar arisioja təkdin kilinojan, Əysadin baxkə bizni kütquzidiojan həqkəndək bir nam yoktur. **13** Petrus bilən Yuhannaning bu jürisini kərgən həkümrənlar ularning okumiojan adəttiki adəmlərdin ikənlikini bilip, həyran boluxti; ularning burun Əysa bilən bilə boləqanlikinimu bildi. **14** Uning üstigə, sakəyojan həliki adəmnin ularning yenida turuwatkanlikini kərup, ular həqkəndək gəp yanduralmidi. **15** Xuning bilən həkümrənlar ularni kengəxmidin qikixkə buyrudi. Andin bir-biri bilən məsləhətləxip: **16** — Bularni qəndək kilimiz? Qünki ularning wasitisi bilən heli kərunərlək məjizilik bir əlamət yüz bərgənliki pütkül Yerusalemdikilərgə ayan boldi wə biz uni inkar kilixkə əməlsizmiz. **17** Lekin bu ixning həlk iqidə təhimu kang yeyilip kətməsliki üqün, ularəja bundin keyin bu adəmnin namida həqkimgə həqnəmə deməslikkə əgəh-təhdit salayli! — deyixti. **18** Xuning bilən ularni qakirtip, bundin keyin Əysaning namida həq səzliməslək yaki təlim bərməslikni kə'tiy buyrudi. **19** Lekin Petrus bilən Yuhanna: — Hudaning aldisa silərgə itaət kilix toqrimu yaki Hudaəjimu, buningəja əzünglar bir nəmə dənglar! **20** Əmma biz bolsak, kərgən wə anglioqanlirimizni eytmay turalmaymiz! — dəp jawab bərdi. **21** [Həkümrənlar] bolsa halayiktin kərkup, ularni jazalaxkə layik səwəb tapalmay, ularəja təhimu təhdit selip, koyup bərdi. Qünki halayik boləjan wəqə tūpəylidin Hudani uluqliqjanidi. **22** Qünki bu sakəytilix məjizilik əlamiti kərsitilən kixininin yexi kiriqtin axkanidi. **23** Ular koyup bərilgəndin keyin, öz həmrəhlirininin yenioja kaytip kelip, bax kahinlar wə əksəqallarning qiləjan səzlrini baxtin-ahir kəpəqilikə ukturdi. **24** Ular buni anglioqanda, əwəzini bir niyət bir dil bilən Hudaəja kətürüp mundaq nida kildi: — I İgimiz, Sən asman-zemin, dəniz-okyanlarni wə ulardeki barlik məwjudatlarni yaratkan Hudadursən. **25** Sən Mukəddəs Roh bilən hizmətkəring boləjan Dawutning aqzi arkilik mundaq dəgənəju: «Əllər nemişkə qukan salidu? Nəmə üqün bikardin-bikar suyikəst oylaydu? **26** Dunyadi ki padixəhlar səp tartip, əmədlərlər yioyilixip, Pərwədigar wə Uning Məsihi bilən kərxilixkə jəm boluxti». **27** — Qünki dərwekə dəl bu xəhərdə Hərod həm Pontius Pilatus, yat əlliklər həm İsrail həlkiləri birlixip, Sən məsləhləngən mukəddəs hizmətkəring Əysəja kərxə qikip toplanəjanidi, **28** xuning bilən küq-kudriting wə iradəng boyiqə Sən burunla nemiəng əməlgə axuruluxini bəkitkən bolsəng, ular xularni qiləjan. **29** Əmdi i Pərwədigar, ularning seliawatkan təhditlirini kərgəysən, qullirlingni sez-kalamingni toluk yürəklik bilən səzləp yətküzidiojan qiləjaysən; **30** kəsəllərnə sakəytilixkə kolungni uezitip, mukəddəs hizmətkəring Əysaning namida məjizilik əlamətlər wə karamətlərnə yaratkəysən. **31** Ularning duasi ayaqlaxkəndə, ular turojan yər təwrinip kətti. Ular həmmisi Mukəddəs Rohkə toldurulup, Hudaning sez-kalamini yürəklik səzləp yətküzüxkə baxlidi. **32** Top-top etikədqilar bir jan-bir dil, bir məqsəttə idi. Həqkim əzīgə təəlluk pul-məlini «əzümning» deməytti, bəlkə həmmisigə ortək

idi. **33** Rosullar zor küç-kudrät bilän Rəb Əysaning tirilgənlikigə guwahlikə berətti. Hudaning zor meħri-xəpkiti ularning həmmisining üstigə kondi. **34** Ularning arisidikilərnig heqnemigə həjiti qüxməytti. Qünki yər-zemin, öy-jay igidarlırı boləjanlar ularni setip, pulini elip kelip **35** rosullarning ayioqi aldioqa qoyatti; andin hərkinning ehtiyajioqa karap təksim kilinatti. **36** Ularning iqidə Lawiy kəbilisidin boləjan, Siprusta tuqulojan Yüstip isimlik birsı bar idi (rosullar uni Barnabas, yəni «Riəbətəndürgüqi oəul bala» dəp atiojan); **37** uningmu bir parəqə etizi bar idi; u xu yolda uni setip, pulini elip rosullarning ayioqi aldioqa tapxurdi.

5 Əmdi Ananiyas isimlik yənə bir adəmmu ayali Safira bilən bir parəqə yerini sattı. **2** Ananiyas pulning bir kışmini əzigə kəldurdi, yəni bir kışmini elip kelip, rosullarning ayioqi aldioqa qoydı. Ayalimu buningdin toluk həwərdar idi. **3** Biraq Petrus unioəa: — Ananiyas, nemixka kəlbngni Xəytanning ilkiə tapxurup, Mukəddəs Rohka yaloəan eytip, yər satkan pulning bir kışmini əzünggə kəldurdunə? **4** Yər setilmioəanda, seningki əməsmidi? Setiloəandin keyin, pulmu əz ihtiyaringda bolmamti? Xundak turukluk, nemixka kəlbngdə bu ixni niyə kildin? Sən insanlarəa əməs, bəlki Hudaəa yaloəan eyttin! — dedi. **5** Ananiyas bu səzlərnı anglioəan həman yikilip jan üzdi. Bu ixni anglioəqlarnı kəttik kərkunəq bastı. **6** Əmdi yax yigitlər ornidin turup jəsətni kəpənləp, sirtka apirip dəpnə kildi. **7** Təhminən üç saəttin keyin, [Ananiyasning] ayali kirip kəldi; biraq u boləjan wəkədin həwərsiz idi. **8** Petrus uningdin: — Manga eytkin, silər yərnı muəu puləa sattinglarmu? — dəp soridi. — Xundak, muxunqilik puləa sattuk, — dəp jawab bərdi u. **9** Petrus: — Silər nemə üçün Mukəddəs Rohni sinaxka til biriktürdüglar? Kara, eringni dəpnə kilip kəlgənlərnin putliri ixik tüwədə turidu, ular senimu əketidu! — dedi. **10** Umu xuan uning ayaqlırı aldioqa yikilip, jan bərdi. Həliki yax yigitlər kirip, uning əlgənlirini kərdi; ular unimu elip berip erining yenioəa dəpnə kildi. **11** Pütün jamaətni, xundakla bu ixni anglioəanların hər birini kəttik kərkunəq bastı. **12** Rosullarning kəli arkilik həlk iqidə nuroəun mejjizilik əlamətlər wə karamətlər kərsitildi. (Barlik [etikaəqılar] bir niyəttə bolup ibadəthanidiki «Sulayman pəxaywini»da daim jəm bolatti. **13** Biraq baxka kixilər ularəa qəxuluxka jür'ət kiləlmaytti; əmma halayik ularni intayin hərmətləytti. **14** Xundaktimu, etikaə kiloəuqılar barəanseri kəpiyip, həmə ərlər həmə ayallar top-top bolup Rəbgə qəxuloəili turdi). **15** Xuning bilən kixilər həttə Petrus etüp ketiwatkənda heqbolmioəanda uning sayisi bolsimu üstigə qüxsun dəp, kəsəllərnı qəkiləroəa elip qikiə kərpə wə zəmbillərgə yatqızup qoyatti. **16** Yənə top-top kixilər Yerusəlem ətrapidiki xəhər-yezilərdin kəsəllərnı wə napak roəhlar qaplixiwəloəan kixilərnı elip kələtti. Ularınig həmmisi sakiyip qaytiəatti. **17** Bax kəhın wə uning tərəpdarlırı, yəni Sadukiş məzhəpidikilər kəzoəilip bu ixlarəa qəzəpelinip, **18** rosullarnı tutkun kilip, kəmakəhanioəa kəamidi. **19** Ləkin xu kəqə, Rəbning bir pərixtsi kəmakəhanining dərəzilirini eqip, rosullarnı elip qikiə, ularəa: **20** — Silər ibadəthəna həyisioəa kirip, halayikə bu həyatlik toəprisidiki həmmə səzlərnı

jakarlanglar — dəp tapilidi. **21** Rosullar bu səzni anglap, tang atkənda ibadəthəna həyisioəa kirip, kixilərgə təlim berixkə baxlıdi. Bax kəhın wə uning tərəpdarlırı kəlgənda, aliş kəngəxmidikilər wə Isrəillərnin barlik əksəqallirini jəm boluxka qəkirdi. Andin [rosullarnı] elip kəlsun dəp kəmakəhanioəa adəm əwətti. **22** Ləkin sipəhlar zindənoəa yetip barəoəanda, rosullarning u yərdə yəklüküni bayəq kaytip berip, kəngəxmidikilərgə: **23** — Biz barsak, zindan məhkəmə təkəqlik turuptu, kərawullarmu dərəzilirida kəzəttə turuptu. Ləkin dərəzilərnı eqip kərisak, iqidə birmu adəm yok! — dəp məlumət bərdi. **24** Bu həwərnı anglioəan ibadəthanidiki [məs'ul] kəhın həmə kərawullarning baxliki wə bax kəhınlar: — «Əmdi bu ix zadi kəndək bolup kətər?» deyixip əlakəzədilikkə qəmdı. **25** Dəl xu qəoəda, bir kixi kirip: — Kəranglar, silər zindənoəa kəmioəan adəmlər ibadəthəna həyisida turup halayikə təlim beriwətioəul! — dəp həwər kildi. **26** Buning bilən, həliki kərawullar baxliki sipəhlırini baxlap berip, [rosullarnı] elip kəldi. Biraq ular halayik bizni qalma-kəsək kilixi mummkin dəp kərkup, ularəa zorluk ixlətmidi. **27** Ular [rosullarnı] elip kəlgəndin keyin, ularni kəngəxmidikilər əldida turəquzdi. Bax kəhın ularni sorəq kilip: **28** — Biz əsli silərnı bu namda kixilərgə təlim bərmənglar, dəp kəttik əgəhlanduroəaniduk. Ləkin mana, silər yənə xu təliminglar bilən pütkül Yerusəlemnı kəplidinglar həmdə bu kixining kən kərzini bizgə artmakqi boluwətisilər! — dedi. **29** Ləkin Petrus wə [baxka] rosullar jawab berip mundaq dedi: — İnsanəa əməs, Hudaəa itəət kilix kərak! **30** Silər tutup yəqəəqə esip əltürgən Əysani, ata-bowimizning Hudasi tirildürdi. **31** Huda Isrəil həlkini towa kilixka wə gunəhlırining kəqürülilikə muyəssər kilix üçün, uni uluoəlap Yetəəqi həmə Kutkuzəuqi süpitida Əzining ong yenioəa kətürüp olturəquzdi. **32** Biz bu ixlarəa guwahqilərmiz; xundakla Huda Əzigə itəət kiləuqılarəa ata kiləjan Mukəddəs Rohmu bu ixlarəa guwahqidur. **33** Ular bu səzlərnı anglap kəlbigə sanjiloəandək bolup [rosullarnı] əltürükə məsləhətləxti. **34** Ləkin kəngəəmə iqidə pütün həlkning hərmətiəə sazawər boləjan Pərisiy məzhəpidiki Gamaliyəl isimlik bir Təwrat əlimasi bar idi. U ornidin turup: — Ularni bərdəm sirtka qikiərip turunglar, — dəp buyrudi. **35** Andin u [kəngəxmidikilərgə] mundaq dedi: — Əy Isrəillar, silər bu kixilərnı bir tərəp kilixta əzünglarəa ehtiyat kilinglar! **36** Ilgiri, həliki Təwdəs isimlik əzini qəng tutup otturioəa qikkənidi. Unioəa təhminən tət yüz adəm qəxuldi. Biraq u əzi əltürüldi wə barlik əgəəkküqiliri tərkiəp ketip, uning ixı yokka qikti. **37** Andin keyin nopus tizimləx künlirida, Galiliyəlik Yəhudəmu bax kətürüp qikiəp, bir top kixini toəlap əzigə əgəxtürgən. Umu yokitilip, barlik əgəəkküqilirimu tərkiətiwətilən. **38** Əmdi silərgə nəsiəitim xuki: Bu kixilər bilən kəringlar bolmisun! Ularni ihtiyarəoəa qəyup bəringlar. Qünki əgər bu ekim yaki bu ix pəəət insəndin kəlgən bolsa, jəzmən yokka qikiədu. **39** Ləkin əgər Hudadin bolsa, silər ularni yokjətməysilər! Həttə əzünglar Hudaəa hujum kiləuqılar bolup qikiəsilər! **40** Aliş kəngəxmidikilər nəsiəətni qəbul kildi; ular rosullarnı qəkirtip kirip, ularni kəmqilitip, ularəa hərgiz Əysaning namida səzliməslikni əgəhlandurdi. Andin ularni qəyup bərdi. **41** Rosullar

amdi kengəxmining otturisidin qikip, əzlirining mubərək nam üqün horluk azabi qekixkə layik kərülənlikidin xadlandı. **42** Ular yenilə hək künü ibadəthana həylisida wə əymu-əy berip təlim berixtin wə «Əysa — Məsihdurl» degən hux həwərnı jakarlastin heq tohtimidı.

6 Xu künlərdə, muhlislarning sani barəanseri kəpiyip, grekqə səzləydiğan Yəhudiylar yərlik ibraniy kerindaxlarə: — Kündilik ozuk-tülük təksim kilinixta arimizdiki tul ayallar etibarəja elinimdi, dəp narazilik bildürüxti. **2** Xunga, on ikkiylən pütkül muhlislarnı qakirip yoiyop, ularəja mundak dedi: — Bizning Hudaning sez-kalamini yatküzix hizmitini taxlap qoyup, ozuk-tülük təksim kilix bilən bolup ketiximiz toqrə bolmaydu. **3** Xuning üqün, i kerindaxlar, aranglardiki nam-abruyi bar, Mukəddəs Rohkə wə danalikkə tolojan yəttə kixini iləyop tallanglar, wə biz ularni bu ixkə məs'ul kilimiz. **4** Biz bolsak, əzimizni dua kilix wə sez-kalamning hizmitidə boluxkə beoixlaymiz. **5** Bu məsləhət halayikning həmmisini hux kildi. Xuning bilən ular iman-ixəngkə wə rohka tolojan Istipan isimlik bir adəmnı tallidi, wə yəñə Filip, Prokorus, Nikanor, Timon, Parmenas həmdə burun Təwrat etikadiəja kirgən Antakyalik Nikolasni tallap, **6** ularni rosullarning aldiəja elip qikti. Rosullar ularning [bu hizmətni kilixi üqün] kollirini ularning üstigə təgküzüp turup, dua kilixti. **7** Wə Hudaning sez-kalamı dawamlıq tarkaldi; Yerusalemdiki muhlislarning sanimu barəanseri zor dərjidedə kəpəydi. Nuroqun kahinlarmu [Məsih] etikadiəja itaət kilixkə kirixiwatatti. **8** Wə Istipan [Hudaning] mehir-xəpkiti wə küq-kudritigə tolojan bolup, həlk iqidə karamətlər wə zor mejižilik aləmətlərni kərsətti. **9** Biraq «Kulluqtin qikkən hərlər» dəp atalojan sinagogtiki bəzilər, yəni Kurini wə Iskəndəriyə xəhərliri wə Kilikiyə həm Asiya əlkiliridin kəlgən bəzi [Yəhudiylar] Istipanoja qarxi qikip, uning bilən munazirə kilixkə baxlidi. **10** Lekin ular u sez kiləqanda uningda boləjan danalıq wə rohka təqabil turuxkə əməlsiz kəldi. **11** Buning bilən ular bəzi adəmlərnin əozqini maylap: — Biz bu adəmnin Musa wə Hudaəja karita kupurluk səzligənlikini angliduk, — degənni ularning əozjoja saldi. **12** Ular muxundak kilip halayikni, aqsaqallarnı wə Təwrat ustazlirini kutratti; andin Istipanning aldinı tosüp uni tutkun kilip, aliy kengəxmigə elip bardı. **13** Ular sahta guwaqılarnı otturiəja qikirip mundak degüzdi: — Bu adəm bu mukəddəs jəyoja wə Təwrat kanunioja qarxi sezlərnı kilixtin tohtimaydu. **14** Qünki bu uning heliki Nasarətlilik Əysa toqruluk: «U bu jayni wəyran kilidu wə Musa pəyoqəmbər bizgə tapxurojan ən'əniwi kaidə-yosunlirimizni əzgərtidu!» degənlikini angliduk. **15** Kengəxmide olturojanlarning həmmisi Istipanoja kəz tikip kariojində, uning qirayining pərixitiningkidək parkirək ikənlikini kərdi.

7 Bax kahin Istipandin: — Bularning eytkənliri rastmu? — dəp soridi. **2** Istipan mundak jawab bərdi: — Kerindaxlar wə ata-bowilar, sezümgə kulək selinglar! Atimiz İbrahim tehi Mesopotamiyə rayonida turuwatqanda, yəni Həran xəhriyə kəqüp məkanlixitın ilgiri, xan-xərepnin İgisi Huda uningəja ayan bolup: **3** «Sən əz yurtung wə uruk-jəmətingdin ayrılıp qikip,

Mən sanga kərsitidiəjan zəminoja barəjin» degəndi. **4** Buning bilən u Kaldiyələrnin zəminini taxlap, Həran xəhriyə bərip olturaklasti. Atisi əlgəndin keyin, Huda uni bu zəminoja, yəni silər həzir turuwatqan zəminoja yətkəp kəldi. **5** U wəktə, [Huda] uningəja bu zəmindin miras bərmidi, həttə uningkə təwə put qoyuqadəkmu bir yər bərmigəndi. Gərqə u tehiyə pərzənt kərmigən bolsimu, [Huda] bu zəminni uningəja wə uning nəsligə igiliki bolux üqün berixkə wəda kildi. **6** Andin Huda uningəja mundak dedi: «Səning nəsiliring yəka yurtta musapir bolup turidu, xu yurttikilər ularni kul kilip tət yüz yıl horlaydu. **7** Biraq ularni kullukəja saləjan əlni jazalaymən», dedi Huda, «wə uningdin keyin, [nəsiliring] u yərdin qikip, bu yərdə Məning ibadət-hizmitidə bolidu». **8** Keyin Huda İbrahim bilən bəlgisi hətnə boləjan əhdini tüzgən, xuning bilən İshaq uningdin tərəldi; [İbrahim] uni səkkizinqi künü hətnə kildi; xundak kilip İshaqtin Yakup [tərəldi], Yakuptin on ikki «qəbilə atisi» [tərəldi]. **9** Keyin, «qəbilə atiliri» inisi Yüsüpə həsət kilip, uni Misiroja kullukəja setiwətti. Lekin Huda uning bilən billə bolup, **10** uni barlik jəbir-japalardin kutkuzup, uni Misir padixahı Pirəwnning nəziridə iltipatkə igə kilip, uningəja danixmənlək ata kildi. Padixah uni Misiroja bax wəzir, ordisiəja bax əojidar kildi. **11** Keyin, əojir aqarqilik pütkül Misir wə Kanaan yərlirini besip, zor kiyinqilik boldi. Ata-bowilirimiz ozuk-tülük tapalmidi. **12** Yakup əmdı Misirdə axliq barlikini angliəjan bolup, [oçullirini], yəni ata-bowilirimizni u yərgə birinqi kətim əwətti. **13** İkkinqi kətim barəjanda, Yüsüp akiliriəja əzini axkarilidi. Xuning bilən Yüsüpnin jəmətidikilər Pirəwn padixahkə məlum boldi. **14** Andin Yüsüp atisi Yakupning aldiəja həwər yətküzüp, uni pütün ailə-jəməti bilən, jəmiy yətmix bəx kixini Misiroja əzigə qakirdi. **15** Xuning bilən Yakup Misiroja qüxti wə xu yərdə əldi; keyin [uningdin boləjan] ata-bowilirimizmu xu yərdə əldi. **16** Ularınin jəsətliri keyin Xəkəm xəhriyə kayturulup, İbrahim burun Həmorning oçulliridin məlum puləja setiwaləjan, Xəkəmdiki bir yərlikkə koyuldi. **17** Lekin Huda İbrahiməja əslı kiləjan wədining wəkti yəkinlaxkanda, Misirdə turuwatqan [İsrail] həlkining nopusi heli kəpəygəndi. **18** U wəktə, Yüsüptin həwiri bolmiojan yengi bir padixah Misirdə təhtkə qikti. **19** Bu padixah qəminioja hiylə-mikirlər bilən muamilə kilip, ata-bowilirimizni əzip horlidi, həttə ularni əz bowaklirini həyat kəldurmaslikı üqün taxliwetixkə məjbur kildi. **20** Musa mana xu qəojlarda tuəqulojanidi. U Hudaning aldidə alahidə yəkimlik bala bolup, atisining əyidə üq ay bəkidı. **21** Keyin u sirtkə qoyup koyulojanda, Pirəwnning kizi uni [sudin] elip, əz oçlı kilip qong kildi. **22** Musa Misirliklarning barlik bilim-həkmiti bilən tərbiyilini, sezdə wə əməldə intayin qəbiliyətlək adəm bolup qikti. **23** Lekin uning tuəqulojiniəja kirik yıl toxxanda, əz kərindaxlı boləjan İsrailərnin həlajəja yetix niyitigə kəldi. **24** U uların birining uwal kilini bəzək kiliniwatqanlikini kərup, uni qəojdap, harlanəjan kixi üqün intikəm elip harliəyqi Misirlikni əltürdi. **25** Qünki u əz kərindaxlirini: — Huda məning kolum arlik bizgə kutkuzux yolini aqkan dəp qüxinidiəju, dəp oyliəjanidi. Lekin ular buni qüxənmidi. **26** Ətisi, Musa ularning arisidiki bir

urux-jedolni kerüp, arisiqqa kirip yaraxturmakqi bolup: Silär kerindax turup, nemixkä bir-biringlaroqa yolsizlik kiliwatilar? — dedi. **27** Biräk kerindixini yolsiz bozäk kilöjan kixi uni qetkä ittiriwetip: — Kim seni bizgä bax häm sorakqi bolsun daptu?! **28** Menimu tüntügünki Misirlikni öltürgendäk öltürmekqimusen? — dedi. **29** Musa bu sözni anglap qorqup, Misirdin keqip Midiyan zeminiqo berip, u yerdä musapir bolup turup qaldı. U xu yerdä ikki oqul pərzant kerdı. **30** Kiriq yil toxkandin keyin, Sinay teoqining yenidiki qeldä, keyüwatkan bir qatqallıknıq ot yalkunida bir pərixta uningöja köründi. **31** Bu öjayıbanä körünüxni kergən Musa uningöja intayın häyran bolup qaldı; buning kandaq ix ikənlikini biläy döp yekınraq baroqanda Pərwədigarnıng awazi anglıniq: **32** «Mən sening ata-bowiliringning Hudasi, yəni İbrahim, İshaq wə Yakupning Hudasiurmən» dedi. Musa qorqunqta titrəp, qaraxqımu jür'ət kilalmidi. **33** Pərwədigar uningöja yəna: — Ayioqıngni seliwat; qünki sən turuwatkan yer mukəddəstur. **34** Mən dərhäkikət Misirdä turuwatkan hälkimning harliniwatqanlıkini kerdüm, ularning nalə-pəryadlırini anglidim. Xunga mən ularni elip qikkili qüxtüm. Əmdı baroqın, mən seni Misiroqə əwətäyl!» dedi. **35** Mana heliki kixilər: «Kim seni bizgä bax häm sorakqi bolsun daptu!?» döp rət kilöjan däl muxu Musani, Huda uningöja qatqallıqta körüngən pərixtnıng koli bilən İsaıllaroqa häm bax häm kutkuzoquqi boluxkä əwətti. **36** Ənə xu Musa hälkkä yetäqkili kilip, ularni [Misirdin] qikardi hämdä Misir zemində, Kizil dengizning boyıda wə kiriq yilni ötküzgən qeldä karamətlərni wə mejiqizil alamətlərni kərsətti. **37** Ənə xu Musa ezi İsaıllaroqa: «Huda kerındaxlıringlar arisidin manga ohxax bir pəyoqəmbərni tikləydu» degənidi. **38** Qel-bayawandiki jamaətkä hämrah bolöjan, Sinay teoqida eziqə sez kilöjan pərixta bilən billä bolöjan, ata-bowilirimiz bilən billä bolöjan hämrah däl ənə xu idi; hayatlık bəhx yətküzüdiöjan wəhıylərni bizgä yətküzüx üqün qobul kilöquqi bolöjan däl ənə xu idi; **39** xundak bolsimu, ata-bowilirimiz uningöja itaat kilixni halımay, uni qetkä keqip, konglıdä Misiroqə kaytixni arzu kildi; **40** xunga ular Harunoqa: — «Bizgä yol baxlaydiöjan ilahları yasap bərgin! Qünki bizni Misir zeminidin elip qikkən heliki Musaning nemə bolup kətkənlikini biləlmiduk» dedi. **41** Xuning bilən xu künlərdä ular mozay xəklidä bir but yasap, bu məbudkä atap qurbanlık sundi. Xundak kilip ular öz kolliri bilən yasioqan bir nərsini huxal-huramlik bilən təbrikləxkä kirixti. **42** Lekin Huda ulardin yüzini örüp, ularni asmandiki yultuz qoxunlıroqa qoqxunuxkä qoyup bərdi. Xuning bilən pəyoqəmbərlərnıng mukəddəs yazmisida pütülgədək, [Huda ularni mundaq əyiblıdi]: — «Silər qel-bayawanda bolöjan kiriq yil jəryanida kilöjan qurbanlık-hədiyələrnı häkikədən Manga elip kəlgənmusilər, i İsrail jəməti? **43** Bərhək, silər qoqxunux üqün yasioqan məbudlar, yəni «Molok»ning qediri häm butung bolöjan «Rəmfan»ning yultuz bəlgisini kətürüp mangdinglar; əmdı Mən silərni əsir kilip Babıldin yırakkä sürgün kıldurımən». **44** Ata-bowilirimiz qeldin kəzgən waqtında, «həkül-muqəhlik» qediri ularning otturısında tiklənənidi; u däl Musoqə sez-kalam Yətküzügüqining buyruoqıniq, kərsitilgən ərnək boyiqə yasaloqanıdi. **45** Xu ibadət

qedirini ata-bowilirimiz ilqiridikilərdinmu igidarqılıqioqa tapxurup, Yəxuanıng yetəqkilidä, Huda ularning aldidila qoqlırojan əllərnıng zeminlırini bəsiwalıqında, uni bu yərgä elip kəlgən; qedir xundakla [padıxah] Dawutning zamanioqıqə turoqan. **46** Dawut Hudaning xapaitıqə erixip, Yakupning Hudasi üqün bir mukim makan selixkä ijazət sorioqan. **47** Biräk keyin, [Huda] üqün ibadəthana salöjan [Dawut əməs], əməliyəttə Sulayman boldi. **48** Həlbuki, Həmmidin Aliy Bolöquqi insanning kolliri bilən yasioqan makanlarda turmaydu; huddi pəyoqəmbər mundaq deginidäk: — **49** «Asmanlar Mening təhtim, Zemin bolsa ayaqlirimoqa təhtipərdur, Əmdı Manga kandaq əy-imarət yasımakqısılar? Manga kandaq yər aramqah bolalaydu? **50** Bularning həmmisini Mening kolum yaratqan əməsmidi?» **51** — Əy, boyni qattik, yüriki wə kuliki hətnisiz bolöjanlar! Silər Mukəddəs Röh bilən daim kərxilixisilər; silər ata-bowiliringlar nemə kilöjan bolsa, xuni ohxax kilıwatisilər! **52** Pəyoqəmbərlərdin zadi kaysisioqa ata-bowiliringlar ziyankəxlik kilip bəkmioqan? Xundak kilip ular «Həkkaniy Bolöquqi»ning kelidiöjanlıkını aldin jakarlıoquqlarnı öltürüxkən. Əmdı u ezi hazır kəlgəndä, silər uningöja satkunluk qılöquqi wə qatıl bolup qıktıqın, **53** silər Təwrat qanunini pərixtlərnıng əmri-tapılıöjanlırini bilən tapxuruwelip turup, uningöja əməl kilmioquqlar!» **54** [İstipanning] bu səzlırini angliöjan [aliy kəngəxmıdikilər] yüriqigə [hənjər] sanjilöqandək bolup, uningöja qıxlirini oquqlattı. **55** Lekin u bolsa Mukəddəs Röhkä toloqan, kəzlırini kəkkä tikip, Hudaning julasini, xundakla uning ong yenidä əysaning turoqanlıkını körüp, **56** — Karanglar! Asmanlar eqilip, İnsan'öqlining Hudaning ong yenidä turoqanlıkını kəriwətimən! — dedi. **57** Ular buningöja kulaklırini kolliri bilən etiwelip, awazini qattik kətürüp warkirixip birlikdə uningöja yopurulup keliwıdi, **58** uni xəhərnıng sirtioqa ittirip qıktıqın, qalma-kesək kilixkä baxlıdi. [Uni ərz kilöjan] guwahqılar [uni qalma-kesək kilixtin awwal] qapanlırini Saul isimlik bir yaxning puti aliddä qoyup qoyuxti. **59** Ular Istipanni qalma-kesək qılöqında u: — I Rəb əysa, mening röhımi qobul qılöjaysən! — döp nıdä kildi. **60** Andin u tizlinip turup qattik awaz bilən: — I Rəb, bu gunahning hesabini ulardin almıoqaysən, — dedi. U bu sözni kilip bolupla jan üzüp uhlap kətti.

8 Istipanning öltürülüxini Saulmu qollaytti. Xu kündin baxlap, Yerusalemdiki jamaətkä karitilöjan dəhəxtliq ziyankəxlik qozqaldı. Rosullardin bəxkä barlık jamaəttikilər Yəhudiəy wə Samariyəning hərkaysi yurtlırioqa tarkilip ketixti. **2** Bəzi ihlasmən kixilər Istipanni dəpnə kilip, uningöja qattik yiqə-zarlarnı kətürüxti. **3** Lekin Saul jamaətkä wəyranqılık selip, əymu-əy ahturup, ər-ayaloqə karımay ularni sərəp qıqıp zindanoqa taxlıdi. **4** Əmdı tarkilip kətkənlər tarkaloqan yurtlarda kezıp sez-kalamning hux həwirini jakarlıdi. **5** Ularınıng iqidin Filip bolsa Samariyəning məlum bir xəhriqə berip, yərlık kixilərgə Məshıhni jakarlıdi. **6** Top-top kixilər uni anglap həmdä u kərsətkən mejiqizil alamətlərni körüp, bir jan bir dili bilən uning səzlırigə kulək saldı. **7** Qünki napak röhlar bolsa, qaplıxiwaloqan kixilərdin qattik warkiriöqiniqə qıqıp kətti. Nuroqun paləq, tokurlarmu saqaytıldi; **8** zor xad-huramlik xu

xəhərni qaplıdi. **9** U xəhərdə əslı jadugər-sehırgərlik bilən xuoqulliniwatkan Simon isimlik bir adəm bar idi; u xu yol bilən pütkül Samariyədikilərnı hang-tang kaldurup, ezini kəltis zat kərsətməkqi bolup kəlgənidi. **10** Pekirdin tartip ambalojiqə ularning həmmisi uningəja ihlas kilip karaytti wə «Hudaning uluq küq-kudriti mana xul» deyixətti. **11** Halayik uningəja xundak ihlas kilixi uning uzundin beri jadugər-sehırgərlik bilən ularni hang-tang kaldurup kəlgənlikni tıpəylidin idi. **12** Lekin əmdi Filip Hudaning padixahlıki wə Əysa Məsihining nami toqrisidiki hux həwərnı jakarlioqinida ular uning səzlırigə ixəndi wə ərlər bolsun, ayallar bolsun qəmüldürüxnı qəbul kildi. **13** Simon əzimu ixəndi. U qəmüldürülgən bolup, həmixə Filipning yenida yürdi həmdə [Filip] kərsitiwatkan məjizilik aləmətlər wə küdrətlik ixləroja karap, intayin həyrən boldi. **14** Yerusalemdiki rosullar Samariyəliklərnıng Hudaning səzini qəbul kıləjanlikini anglap, Petrus bilən Yuhannani ularəja əwətti; **15** iktiylan u yərgə qüxüxi bilənla, ularni Mukəddəs Rəhning ata kılinoquqisi bolsun dəp dua kildi. **16** Qünki Mukəddəs Rəh tehi ularning heqkaysisioja qüxməgənidi; ular pəkət Rəb Əysaning nami bilən qəmüldürülgənidi. **17** Petrus bilən Yuhanna ularning üstigə kəlini təgküzüxi bilən, Mukəddəs Rəh ularəja ata kılindi. **18** Lekin Simon Mukəddəs Rəhning rosullarning kəlini təgküzüp qoyuxi bilən ata kılinojanlikini kərup, ularəja pul təngləp: **19** — Bu küq-kudrəttin mangimu beringlarki, mənmu hərkimning üstigə kəllirimin təgküzsəm, uningəja Mukəddəs Rəh ata kılinsun, — dedi. **20** Lekin Petrus uningəja mundak jawab bərdi: — Hudaning bu iltipatinı puləja setiwəlojili bolidu, dəp oylioqining üqün, pulung sən bilən təng həlakətkə barsun! **21** Sening bu ixta heq həssəng yaki nesiwəng yəktur! Qünki sening niyiting Huda aldidə durus əməs! **22** Xunga, bu rəzillikingdin towa kilip, Rəbtin, mumkin bolsa kənglümdiki bu niyitim kəqürüm kılinojay, dəp etün! **23** Qünki sening aqqik həsətkə tolup, həkkaniyisizlikning əsaritida ikənliking manga məlum. **24** Simon ularəja: — Mən üqün Rəbdin etününglarki, silər eytkən ixlərdin heqbiri beximoja kəlmigəy! — dedi. **25** Petrus bilən Yuhanna yənə xu yərdə ağah-guwhəlik berip Rəbning səz-kalamini yətküzgəndin keyin, Samariyəning nuroqun yeza-kəntlırigə berip hux həwər yətküzgəq, Yerusalemoja kaytip kətti. **26** Xu wəqıttə, Hudaning bir pərixtsi Filipka: — Ornungdin turup jənubka karap Yerusalemdin Gaza xəhırigə mangidoqan yol bilən mang! — dedi (xu yol qəldiki yoldur). **27** Xunga Filip ornidin turup yoloja qıkti. Wə mana, yolda Efiopiya ayal padixahi Kandasning bir əməldari, pütkül həzinigə məs'ul Efiopiyəlik əqwat wəzir turatti. U Yerusalemoja Hudaəja ıbadət kıləjili barəjanidi; hazır kaytix yolida əzining jəng hərwisidə olturup, Yəxaya pəyoqəmbərnıng yazmisini okuwatkanlırini. **29** Rəh Filipka: — Bu hərwıning yenioja berip uningəja yəkinlaxkın, — dedi. **30** Filip yügürüp berip, [wəzirning] Yəxaya pəyoqəmbərnıng yazmisidin okuwatkanlırini anglap, uningdin: — Okuwatkingingizni qüxiniwatamsız? — dəp soridi. **31** Wəzir uningəja: — Biri manga qüxəndürüp bərmisə, mən kəndəkmə qüxinėləymən?! — dəp, Filipni hərwisioja qikip yenida olturuxka etündi.

32 U okuwatkan yazma kismi bolsa: «U goya boquzılxka yetiləp mēgiloqan kəydək boquzılxka elip mēgildi, Kırkıəuqi aldidə ün-tinsiz yatkan kəzidək, u zadila əojiz aqmidi. **33** U horlinidu, u hək soraktın məhrum boldi, Əmdi uning əwladini kimmu bayan kılalisun?! Qünki həyati yər yüzidin elip ketildi». **34** Aqwat Filiptin: — Dəp bərsingiz, pəyoqəmbərnıng bu səzi kimgə karitip eytloqan? Əzigim yaki baxka bərsigimu? — dəp soridi. **35** Filip əqzini eqip xu yazmining xu kismidin baxlap, uningəja Əysa toqrisidiki hux həwərnı jakarlap bərdi. **36** Ular yolda ketiwetip, su bar bir yərgə kəlgəndə, əqwat: — Mana bu yərdə su bar ikən. [Muxu yərdila] qəmüldürülxümgə kəndək tosaləq bar? — dedi. **38** U hərwini tohtitixni buyrudi. Filip wə əqwat ikkisi billə suoja qüxüp, uni qəmüldürdi. **39** Ular sudin qıkkəndə, Rəbning Rəhi Filipni kətürüp elip kətti. Aqwat uni kəyta kərmidi, əmma u xadlinə yolini dawamlaxturdy. **40** Filip bolsa Axdod xəhıridə pəyda boldi; u xu yurtıni kəzip, xu yərdin Kəysəriyə xəhırigə kəlgüqə boləqan həmmə xəhərlərdə hux həwər jakarlıdi.

9 Əmma [xu qəqlər] Saul hər nəpısidə Rəbning muhlislırioja tehiqə izqıl kiroqınqılik təhditlıri seliwatkan pəyt idi. U Bax kəhınning aldioja berip, **2** Dəməxk xəhıridiki sinagoglarəja təwsiyə heti yezip berixni soridi. Xundak boləqəndə, u Dəməxktə [Məsihi] yolidikilərdin birərsini, məyli ər bolsun, ayal bolsun tepiwalsila, baəqlap tutkun kilip, Yerusalemoja elip kəlixkə ruhsət bolatti. **3** Saul yoloja qikip, Dəməxk xəhırigə yəkinlaxkəndə, tuyuksız əsməndin küqlük bir nur qüxüp, uning ətrapını yorutuwatti. **4** U yərgə yikildi wə əzigə: — Saul, Saul! Manga nemixka ziyənkəxlik kılisən? — dēqən bir əwazni anglidi. **5** — I Rəb, sən kimsən? — dəp soridi u. Əwaz: — Mən sən ziyənkəxlik kılıwatkan Əysadurmən. **6** Ornungdin tur, xəhərgə kir, nemə kılıxing kərkəlikli sanga eytip berilidu — dedi. **7** Uning bilən billə məngoqan ədəmlər əwazni anglisimu, heqkimni kərelmıgəqkə, xu yərdə ün qıkıralmay turupla kəldi. **8** Saul yərdin turup, kəzlırini eqip kəridi, ləkin heq nərsini kərelmıdi. Həmrəhliri uni kəolidin yetiləp Dəməxkkə elip kirdi. **9** U üq küngiqə kəzi kərməs bolup nə yemidi nə iqmıdi. **10** Dəməxktə Ananiyas isimlik məlum bir muhlis bar idi. Rəb uningəja bir əqayibana kərünüxtə kərünüp uni: — Ananiyas! — dəp qəkirdi. — Mana mən, i Rəb, — dəp jawab bərdi u. **11** Rəb uningəja: — Sən dərhəl «Tüz» dəp ataloqan kəqioja berip, Yəhudaning əyidin Tarsusluq Saul isimlik birini sorap tap; qünki mana, u dua-tıləwət kılıwatıdu. **12** U dua kılıwatkınıdə, əqayibana kərünüxtə Ananiyas isimlik bir kixining kəlip, kəzini kəridoqan kılıx üqün üstigə kəlini təgküzgənlikni kərdi, — dedi. **13** Ananiyas: — I Rəb, mən bu ədəmning həwırlını nuroqun kixilərdin anglıdim, u Yerusalemdiki mukəddəs bəndiliringgə xunqə kəp ziyə-zəhmət yətküzgən! **14** Həzir u muxu yərdə nəmingəja nıdə kıləqanlarning həmmisini tutup baəqlax üqün bax kəhınlərdin həqəq aptu — dedi. **15** Lekin Rəb uningəja: — Bariwə! Qünki u nəmımnı əllərnıng wə ularning padixəhlirining həm İsrailərnıng aldidə ayan kılıx üqün əzümgə aləhıdə talloqan bir əswəbtur. **16** Qünki mən uningəja nəmın üqün kənqilik əzab-okubətlərnı tartixining mukərrər

ikonalikini ayan qilimən, — dedi. **17** Buning bilən Ananiyas berip, xu eygə kirdi; u kollirini Saulning üstigə tagküzüp uningoya: — Kerindax Saul, Rəb, yəni bu yərgə keliwatkan yolongda sanga kəringən Əysa, kəzlingini kəraləydiyən bolsun dəp wə sening Mukəddəs Rohka tolduruluxung üçün meni xəhsən əzi əwətti, — dewidi, **18** Saulning kəzlidiridin huddi belik qasirikədək boləjan bir nərslər qüxüp, qəzliri eqilip kəraləydiyən boldi. U ornidin turup, kəmüldürüxni qəbul kildi. **19** U oqızalanəjanidin keyin, kuwwətinip maəqdurəja kirdi. **20** [Saul] Dəməxktiki muhlislarning yenida birnəqqə kün turdi wə wəkitni otküzməy sinagoglarəja kirip, «U kixi Hudaning Oqıldır» dəp Əysani jakarlawka baxlidi. **21** Uni angliəjanlar səzlidiridin intayin həyrən boluxup: — Bu adəm Yerusalemda bu naməja nida kילוquqlarni kattik wəyrən kילוəjan həliki adəm əməsmu? Bu yərgimu muxundaklarni baəlap bax kaħinlarəja tutup berix məksitidə kəlgənmidu? — deyixti. **22** Ləkin Saulning kayil kilix küqi barəqanseri exip, Əysaning Məsiħ ikənalikini ispatlap Dəməxktiki Yəhudiylarni parakəndiqilikə qəmdürdi. **23** Kəp künlərdin keyin, Yəhudiylar Saulni yokətməkkə kəst kilməqki boldi. **24** Ləkin Saul ularning suykəstidin həwər tapti; uni tutup oltürüx üçün ular kəqə-kündüz xəwəringə kowuqlirida paylap yürdi. **25** Ləkin muhlislar bir küni kəqidə uni qong səwətkə olturəyuzup, sepil [kamaridin] qüxürdi. **26** Saul Yerusaleməja yetip berip, u yərdiki muhlislarəja koxulmakki boldi, ləkin ularning həmmisi uning muhlis ikənalikigə ixənməy, uningdin kərkəti. **27** Biraq Barnabas uni elip berip, rosullar bilən kəruxtürdi. U ularəja Saulning Dəməxkning yolida Rəbni kəndə kərgənalikini, Rəbningmu uningəja gəp kילוənanlikini qüxəndürdi wə uning Dəməxktə Əysaning namida kəndə jür'ətlilik bilən səz-kalam yətküzgənalikini ukturdi. **28** Buning bilən, Saul Yerusalemda rosullar bilən billə oquq-axkarə yürüp, yürəklilik həlaldə Rəbning namida səz-kalam yətküzətti. **29** U yənə grekqə səzlixidəyan Yəhudiylar bilənmə səzlixip munazirilixətti; natijəsi, ular uningəja kəst kilməqki boldi. **30** Kəringəndax bu ixtin həwər tepip, uni Kəysəriyə xəhərigə elip berip, andin u yərdin Tarsus dəgən xəhərgə yoləja saldi. **31** U qəqəda, pütkül Yəhədiyə, Galiliyə wə Samariyədiki jamaətlər [bir məzgil] tinliqləq erixip, [etiqəddə] kuruldi; Rəbning kərkunqida mēngip, Mukəddəs Rohning riqəbət-təsəllisi bilən ularning sanlirimu barəqanseri kəpəyməktə idi. **32** Xu wəqitlərdə xundəq boldiki, Petrus hərəkəysi jaylarni arilap yürəgəndə, Liddə xəhəridiki mukəddəs bəndilərimu yoklawka qüxti. **33** U yərdə u Əneyas isimlik bir adəmmi uqrətti. Bu adəm paləq bolup, orun tutup yətkili səkkiz yil boləjanikən. **34** Petrus uningəja: — Əneyas, Əysa, yəni Məsiħ boləquqi seni sakayitidu. Ornungdin turup, palisingni yioixtur! — dedi. U dərħəl ornidin turdi. **35** [Əneyasni] kərgən Liddə xəhəridiki wə Xaron rayonidiki kərgənisi həmmisi towa kılıp Rəbgə baəqləndi. **36** Yoppa xəhəridə bolsa Tabita isimlik bir ayal muhlis bar idi (uning ismi grekqədə «Dorkas» idi). U hərdaim yaxhi əməllər wə həyr-sahawətlilik ixləroja berilətti. **37** Xu künlərdə xundəq boldiki, u kəsəl bolup, oltip kətti. Kixilər jəsətni yuyup, üstinki kəwəttiki bir eygə yətküzup qoydi. **38** Yoppa xəhəri

Liddə xəhərigə yəkin boləqaqka, Yoppadiki muhlislar Petrusning Liddədə ikənalikini anglap, uning aldioja ikki adəm əwətti. Ular: «Həyal bolmay yənimizəja kəlsəng!» — dəp yelindi. **39** Petrus ornidin turup ular bilən billə Yoppəja bardi. Yoppəja yetip kəlix bilən ular uni üstünki kəwəttiki eygə baxlap qikti. Barlik tul ayallar Petrusning ətrəpioja olixip, yioja-zar kiliqip uningəja Dorkasning ular bilən billə boləjan wəqitdə əzlinə tikip bərgən kənglək-kiyimlirini kərsitixti. **40** Ləkin Petrus həmməylənni qikiriwetip, tizlinip olturup dua kildi. Andin u jəsətkə karəp: — Tabita, ornungdin tur! — dedi. Tabita kəzini eqip, Petrusni kərup, ornida olturdi. **41** Petrus uningəja kolini uzitip uni yələp turoquzdi wə mukəddəs bəndilər bilən tul ayallarni qakirip, Dorkasni ularəja tirik tapxurup bərdi. **42** Bu həwər pütkül Yoppəja tarkilip, nuroqun kixilər Rəbgə etiqəd kildi. **43** Xundəq boldiki, Petrus Yoppada Simon isimlik bir kəngining eydə uzun künlər turdi.

10 Kəysəriyə xəhəridə Korniliy isimlik bir adəm bolup, u [Rim] koxunidikiki «Italiyəliklər» kışmining yūzbəxi idi. **2** U iħlasmən adəm bolup, əzi wə pütkül eyidiki liri Hudadin kərkətti. U mərdlik bilən namratlarəja həyr-sahawət kılıp, daim Hudaəja dua-tilawət kilətti. **3** Bir küni qüxtin keyin səət üqlərdə, u oqayibənə bir kərunüxtə Hudaning bir pərixtsisining əzining yənioja kəlgənalikini oquk kərdi. Pərixətə uni: — Korniliy! — dəp qakirdi. **4** Korniliy uningəja kəzlini tikip kattik qəqüp: — Təksir, nemə ix? — dəp soridi. Pərixətə uningəja: — Sening dualiring wə həyr-sahawətlilik ixliring Huda aldioja əslətmə kurbənləktəq berip yətti. **5** Əmdi sən Yoppəja adəm əwətip, Petrus dəpmu atilidəyan Simon isimlik adəmmi qakirtip kəl. **6** U Simon isimlik bir kəngining eydə mēhman bolup turuwatidu. Simonning eyi dēngiz boyida, — dedi. **7** Uningəja səzligən pərixətə kətkəndin keyin, Korniliy eydiki hizmətkərlərdin ikkini wə daim yenida turup hizmət kילוquqlar iqidiki iħlasmən bir ləxkərnə qakirdi. **8** Barlik ixlarni qüxəndürgəndin keyin, ularni Yoppəja əwətti. **9** Ətisi ular səpər kılıp xəhərgə yəkinlawkəndə, qüx wəkti bolup, Petrus dua kilix üçün əgzigə qikti. **10** Uning kərsiki eqip ketip, bir nərsə yəy dedi. Biraq ular oqiza təyyarlawətkəndə, oqayibənə bir əlamət Petrusni oruwaldi. **11** U asman eqilip, tət burjikidin baəqlənan həlaldə yər yüzigə qüxürülüwatkan kəng dastihəndəq bir nərsini kərdi. **12** Dastihəndəq hərħil tət putluk həywanlar, yər beəqirילוquqlar, asmandiki uqar-kənatlarmu bar idi. **13** Uningəja bir əwaz anglandı: — «Ornungdin tur, Petrus, ularidin soyup yə!» **14** — Yəq, Rəb, hərgiz bolmaydu! Mən həqqaqan həqqaqandəq napak yəki haram nərsini yəgən əməsmən! — dedi Petrus. **15** Əwaz ikkinqi kətim kəlip uningəja: — Huda hələq dəp pakliəjənni sən haram demə! — deyildi. **16** Bu ix üç kətim yüz berip, andin dastihəndəq boləjan xu nərsə dərħəq asmanəja elip qikiq ketildi. **17** Petrus kərgən oqayibənə əlamətning mənisini toəqrisida kaymukup turojəndə, mənə Korniliy əwətkən kixilər Simonning əyini tepip, dərəwəza əldida turətti. **18** Ular birsini qakirip, uningdin Petrus dəpmu atilidəyan Simon dēgən birsini bu yərdə turəmdu? — dəp soridi. **19** Petrus təhiəqə xu oqayibənə əlamətning mənisini üstidə oyliniəwətkəndə, Roh uningəja:

— Mana, seni üq adəm izdöp kəldi. **20** Ornungdin tur, pəskə qüx, heq ikkilənməy ular bilən billə barəyin. Qünki ularni əwətküqi Mən! — dedi. **21** Petrus pəskə qüxüp, həliqi adəmlərgə: — Silər izdigən kixi mana mən bolimən. Bu yərgə kelix səwəbinglar nemikin? — dedi. **22** Ular jawabən: — Həkkəniy bir adəm, Hudadin kərkidiəyan, xundakla pütkül Yəhədiy həlqi təripləgin Korniliy isimlik rimlik yüzbəxi mukəddəs bir pərixə təripidin sizni əyigə qakirtip, sizdin səz-kalam anglaxkə əmr kilinən! — dedi. **23** Xunga Petrus ularni əyigə təklip kilip, kondurup mehman kildi. Ətisi ornidin turup u ular bilən billə yoloqa qikti. Yoppadiki kerindaxlardin bəziləri ularoqa həmrəh bolup mangdi. **24** İkkinqi küni, ular Kəysəriyəgə yetip bardı. Əmdi Korniliy tuəqənləri wə yəkin yar-buradərlirini əyigə qakirtip, Petruslarni təkəzərlilik bilən küttip turattı. **25** Petrus əyigə kirgəndə, Korniliy aldioqa qəkip, ayioəyoə əzini etip səjdə kildi. **26** Ləkin Petrus [dərhal] uni yələp turozuzup: — Ornungdin turojin! Mənmə bir insan, halas! — dedi. **27** U Korniliy bilən gəp kiləqə əyigə kiriwidi, əyning iqigə yioəyoəyan top-top adəmlərnı kerdı. **28** U ularoqa: — Silərgə məlumki, biz Yəhədiylərnıng yat əlliklərdin birsi bilən bardı-kəldi kilixi yaki əylirigə kirixi Təwrat kənun-əkidilirimizgə hilap. Ləkin Huda manga heqəkəndək adəmnı napak yaki haram deməslikim kərəklikini ayan kildi. **29** Xuning üqün silər adəm əwətip meni qakiroəyandə, heq rət kilməy aldinqəroəyə kəldim. Əmdi soray, meni nemə nəmə qakirdinqlər? — dedi. **30** Korniliy mundaq dedi: — Tət künninq aldidə bügünki muxu wəkitqigə roza tutkənidim; səət üqlərdə mən əyde dua kiliwatattım. Tuyuksız kiyimliridin nur qaknap turidiəyan bir adəm aldimdə pəyda bolup ərə turdi. **31** «Korniliy! Duaying ijabət kilindi wə həyr-səhawətlik ixliring Huda aldioəyə əslətmə kurbənlitək yətti. **32** Xunga Yoppəyoəyə adəm əwətip, Petrus dəpmə atilidiəyan Simon isimlik adəmnı qakirtip kəl. U dengiz boyidə olturəkluk Simon isimlik bir kənqining əyidə mehman bolup turuwatidı» dedi. **33** Xuning üqün, dərhal əzliniri qakirtip kelixkə adəm əwətkənidim. Əzlini külbəmgə kelip yaxı kildilə! Əmdi biz həmməylən Huda əzlinigə əmr kiləyan bərlək səzlərnı anglax üqün Hudaning aldidə hazır turuwatimiz. **34** Petrus aəyini eqip mundaq dedi: — Bərhək, mən Hudani heqəkəndək adəmgə yüz-hətirə kilməydu, dəp qüxinip yəttim; bəlkı hər əldin boləyanlar iqidə Uningdin kərkidiəyan wə həkkəniyəy yürügüzidiəyan kixi bolsilə, Uning aldidə məkbuldur. **36** Huda İsrail həlkigə yətküzgən səz-kalam, yəni Əysə Məsih ərkilik (u pütkül məwjudəlaroəyə Rəbdür) inək-jətirəməlik jəkarlənoəyan hux həwər silərgə məluməy; **37** Silərnıngmu Yəhya [pəyoəməbər] qəməldürüx qakirikini yətküzgəndin tartip, Galiliyadin baxlap pütkül Yəhədiyə yəminliridə Nasarətlik Əysə toəyrukluk guwəhliklindən — yəni Hudaning kəndək kilip uni Mukəddəs Rəh wə küq-kudrət bilən məsihləgənlik, xuning bilən u həmmə yərnı kezip, yaxı əməllərnı kilip, İblisning ilkidə boləyanlarning həmmisini sakəytkənlikidin həwiringlar bardur. Qünki Huda uning bilən billə idı. **39** Bizmu uning həm Yəhədiylərnıng yəminidə həm Yerusəlemdə kiləyan pütün əməllirining guwəhqliri. Ular uni yəyoəqə esixi bilənmə ətürdi. **40** Biraq üqinqi küni, Huda

uni kəytə tirildürüp naməyan kildi. Biraq həmmə kixilərgə əməs, pəkət Huda Əzi aldi bilən tallioəyan guwəhqlər, yəni u əlümdin tirilgəndin keyin uning bilən həmdəstihəyan boləyan bizlərnıng arimizdə naməyan kildi. **42** U bizgə həlkəgə hux həwər yətküzüxnı wə əzining Huda təripidin tiriklər wə əlgənlərnıng sorəqisi kilinip təyinləngüqi ikənlikini jəkarləxnı əmr kildi. **43** Bərlək pəyoəməbərlər uningəyoə guwəhlik beriduki, hərkim uningəyoə etikə kiləyan bolsa uning nāmı ərkilik guwəhqliri kəqürüm kilinidı. **44** Petrus təhi bu səzlərnı kiliwatkəndə, Mukəddəs Rəh səz-kalamni anglawatkən həmmə kixigə qüxti. **45** Petrus bilən billə kəlgən hətnilik boləyan ixəngüqilərnıng hərbiy Mukəddəs Rəhning yat əllərdikilərgimu atə kilinip təkülgənlikini kərup bək həyran boluxti. **46** Qünki ularning [karamət nəməlum] tillardə səzlixip Hudani uluəyoəyoənlıqini anglidi. Xunga Petrus: **47** — Muxu kixiləp bizgə əhxax Mukəddəs Rəhni kəbul kiləyoəy biləyan bolsa, kim ularning suəyoə qəməldürüxnı kəbul kilixini tosalısın?! — dedi. **48** Xuning bilən u ularning Rəbning nəmidə qəməldürülüxnı buyrudi. Andin ular Petrusning ular bilən birnəqqə kün turuxini ətündi.

11 Rosullar wə pütkül Yəhədiyədikı baxkə kərindaxlar [yat] əlliklərnıngmu Hudaning səz-kalamini kəbul kiləyoənlıqini anglidi. **2** Xunga, Petrus Yerusəlemonoə kəytkəndə, hətnilik boləyan [ixəngüqilər] uni əyibkə buyrup: **3** — Sən hətnə kilinmioəyan adəmlərnıng əyidə mehman bolup, ular bilən həmdəstihəyan boldung?! — dedi. **4** Biraq Petrus pütün ixni baxtin-ahiriəyoəyoə ularoəyə bir-birləp qüxəndürüp **5** mundaq dedi: — Yoppə xəhiridə dua kiliwatkənimdə, əyoəyibənə kərünüx meni oriwelip, bir əlamətnı kərdüm. Kəng dastihəndək bir nərsə tət burjikidin bəyoəlanəyan həldə əsməndin qüxüp, məninq yənimdə tohtidi. **6** Uningəyoə kəz tikip kərisəmə, iqidə hərhil tət putluk həywanat, yəyoəy həywanatlar, yəy bəyoəyruqluqlar, əsməndiki uqar-kənatlarmu bəy ikən. **7** Andin: «Ornungdin tur Petrus, ulardin soyup yə!» dəgən bir əwəznı anglidim. **8** Mən: «Yək Rəb, hərgiz bolmaydu! Mən heqəkəyan hərəkəndək napak yaki haram nərsini aəyziəyoəyoə aləyan əməsmən!» dedim. **9** Biraq manga yəne: «Huda həlal dəp pakliəyan nərsini sən haram demə!» dəgən əwəz angləndi. **10** Bu ix üq kətim xundək təkərləninip, ahir bularning həmmisi əsmənoəyoə kəytidin tartip kətildi. **11** Mana dəl xu qəoədə, Kəysəriyəyən mənı qakirixkə əwətilgən üq kixi mən turoəyan əyning aldidəyə kəldi. **12** Mukəddəs Rəh mənı heq ikkilənməy ular bilən billə bərixkə buyrudi. Muxu altə kərindəxmı mən bilən billə bardı. [Kəysəriyəgə yetip kelip], həliqi adəmnıng əyigə kirduk. **13** Bu kixi bizgə əzining əyidə pəyda bolup turoəyan bir pərixitni kəndək kərgənlikini eytti. Pərixətə uningəyoə: «sən Yoppəyoəyə adəm əwətip, Petrus dəpmə atilidiəyan Simon isimlik bir adəmnı qakirtip kəl, **14** u sanga seni wə pütkül ailənggə nıjətlık yətküzidiəyan bir həwərnı eytip beridı» dəgənəkən. **15** Mən gəpnı baxliəyoənimdə, Mukəddəs Rəh huddi baxtə bizning üstimizgə qüxkinidək, ularəyoəyoə qüxti. **16** Xu qəoədə, Rəbning səz-kalamini, yəni: «Yəhya kixilərnı suəyoə qəməldürgən, ləkin silər bəlsənglər Mukəddəs Rəhəyoə qəməldürülisilər» dəginini esimgə aldim. **17** Xunga, əgər Huda əmdi muxuləyoəyoə biz

Rəb Əysa Məsihkə etiqad qilənimizdin keyin bizgə bərgən iltipatkə ohxax iltipat ata qiləjan bolsa, Hudani tosalədukdə mən zadi kim idim? **18** Ular bu sözləni angliqanda, əyibləxtin tohtap, Hudaəja mədhiyə okup: — Bərəkət, Huda əllərgimu həyatliklə elip baridəjan towa kilixni nesip kiliptu! — deyixti. **19** U qaojda, Istipanning ixil bilən ziyankəxliklə uqrap hərəkəysi jaylarəja tərkiyəp kətkənlər Fənikiyə rayoni, Siprus arili wə Antakya xəhəri katarlik jaylarəjaqə yetip berip, bu jaylarda səz-kalamni pəkət Yəhudiylarəjila yətküzətti. **20** Ləkin ularin Siprus arili wə Kurini xəhəridin kəlgən bəzilər Antakya xəhərigə barəjanda, Rəb Əysaning hux həwərinə Greklərgimu yətküzdi. **21** Rəbning kəli ular bilən billə bolup, tolimu nuroqun kixilər ixinin towa kilip Rəbgə baqləndi. **22** Bu həwər Yerusalemdiki jamaətning kulikiəja yetip kəldi. Xuning bilən ular Barnabasni Antakyaəjaqə ariləp ətixkə əwətti. **23** Barnabas yetip berip, Hudaning məhīr-xəpkitini kərup, huxal boldi. U ularning həmmisini jan-dilidin kət'iylik bilən Rəbgə qing baqlənixkə riqəbtləndürdi. **24** Qünki u Muxəddəs Rohkə wə iman-ixənkə tolduruləjan bolup, yaxxi bir adəm idi. Xuning bilən zor bir top adəmlər Rəbgə koxuldi. **25** Xuning bilən Barnabas Tarsus xəhərigə Saulni izardə bardi. **26** Uni tepip Antakyaəja elip kəldi; xundək boldiki, ikkiylən jamaət bilən billə sək bir yil yiqilip, nuroqun adəmgə təlim bərdi. Muhlislarıning «Hristianlar» dəp tunji atilixi Antakyaadin baxlandı. **27** U künlərdə bəzi pəyoəjəmbərlər Yerusalemdin Antakyaəja quxūp kəldi. **28** Bulardin Agabus isimlik birəylən otturəja qikip, Rohning wəhiyini yətküzüp, kəttik bir aqarqilikning pütkül dunyani basidəjanlikini aldin eytti (bu aqarqilik dərəkə «Klawdiyus Kəysər» həkəim sürgən wəktə yüz bərdi). **29** Buning bilən [Antakyaadiki] muhlislarning hərbiəri əz kurbəja karap pul yiqip, Yəhudiyədə turuwatқан kərindaxlarəja yərdəm bərixni karar kildi. **30** Ular bu qararni ada kilip, ianini Barnabas wə Saulning kəli arqilik [Yəhudiyədiki jamaət] əksəqallirəja yətküzüp bərdi.

12 Xu qaoqlarda, Hərod padixah jamaəttikilərdin bəzilərigə ziyankəxlik kilmaqə bolup ularəja kəl saldi. **2** U Yuhənnaning akisi Yakupni kiliqlap əltürdi. **3** Əzining bu qiləjan ixining Yəhudiylarəja yaxkanlikini kərup, u Petrusnima tutkun kildurudi (xu qaojda «petir nan heyti» məzgili idi). **4** Petrusni tutkəndin keyin, uni zindanoəja taxlap, tət ləxkər bir guruppa kilənoəjan tət qarawul topioəja tapxurdi. Pasha həyttin keyin, Hərod uni haləyik əldidə sorək qilməqə idi. **5** Xungə Petrus zindanda tutup kəlindi. Ləkin jamaət Hudaəja jan-dil bilən uning üqün dua kilixiwatətti. **6** Əmdi Hərod uni elip qikip sət kilixning əldinkə kəqisi, Petrus ikki zənjir bilən baqləklə peti, ikki qarawulning otturisiəda uhləwatətti; ixikning sirtidimu birnəqqə qarawul zindanni kəzət kiliwatətti. **7** Wə tuyuksiz Rəbning bir pərixtsi kərunūp, bir nur kamərnə yorutti. Pərixət Petrusning bikiənoəja nokup: — Tez tur! — dəp oyoəjətti. Uning kolliridiki zənjir xu həman boxap quxūp kətti. **8** Pərixətə uningəja: — Beləngni baqləwal! Kəxingnimu kiy! — dēdi. Petrus uning dēginini kildi. Andin u: — Qapiningni yepinqəqləp kəynindin mang! — dēdi. **9** Petrus uningəja əgixip [kəmerdin]

qikti. Biraq u pərixting wasitisi bilən boluwatқан bu ixlarıning rastlikini bilməy, bəlkə bir əjayibənə kərunūx kəruptimən, dəp oyləwatətti. **10** Ular birinqi wə ikkinqi kəzəttin ətəp, zindanning xəhərgə qikiənoəjan tēmür dərəwasioəja barəjanda, dərəwəza ular üqün əzlükidin eqilip kətti. Ular qikip, bir kəqidin ətkəndə, pərixətə tuyuksiz uning yənidin kətti. **11** Xu qaojda, Petrus esigə kəlip, əz-əzigə: «Dərəkə əmdi Rəb Əz pərixtsisini əwətip, mənə Hərodning kəolidin wə Yəhədiy həlkəning kütəkənlirining həmmisiədin kutkuzuptu, dəp bildim» — dēdi. **12** Həqikiy əhwalni quxinip yətkəndə, u Markus dəpmu atilidəjan Yuhənnaning anisi Məryəmməning əyigə bardi. U yərdə nuroqun kixilər yiqilip dua-tiləwət kiliwatətti. **13** U dərəwəzining ixikini kəkkəndə, Rodə isimlik bir dēdək əwəzni anglap qikti. **14** U Petrusning əwəzini tənup, huxallikidin ixikni eqixkimu ülgürməy yügürüp kəlip, həmməyləngə: — Petrus dərəwəza əldidə turidu! — dəp həwər kildi. **15** Ləkin ular: — Sarang bolup kəldingəndə! — dēyixti. Biraq u: — Rast xundək, dəp turuwaldi. Ular: — U uning pərixtsiə bolsa kərak! — dēyixti. **16** Biraq Petrus dərəwəzini kəkiwərdi. Ular qikip dərəwəzini eqip, uning əzini kərgəndə həmməylən həngətan boluxti. **17** Petrus ularəja ün qikərməsləklə kol ixariti kilip, ularəja Rəbning əzini zindandin kəndək elip qikkənləkləni eytip bərdi. Andin keyin, u: — Bu həwərnə Yakupkə wə kərindaxlarəja yətküzüp kəyunglar, — dəp, əzi u yərdin bəxkə yərgə kətti. **18** Tang atkəndə, karawullar Petrus zadi nəmə boldi dəp sarisimigə quxti. **19** Hərod uni izardə uning iz-dərikini tapalmioəjaqə, karawullarni sorək kilip, ularni əlümgə məhkum kilixni buyrudi. Bu ixtin keyin, u Yəhudiyədin quxūp Kəysəriyə xəhərigə berip xu yərdə turdi. **20** Əslidə Hərod [han] bilən Tur wə Zidondikilər arisidə kəttik jədəl bərdi. Həlbuki, Tur wə Zidondikilər birləxip, Hərodning əldidə kəldi. Uning bilən yarixiwəlix üqün ular əldi bilən hanning Bilastus isimlik xəhsiy əqəjədarini əzligə yə-yələk boluxkə qayil qiləjanidi. Qünki bu yurttikilər əxlikni hanning ilkidiki jaylardan əltətti. **21** Bəlgiləngən kəruixūx künidə Hərod xəhənə tənlinəni kiyip, sorək təhtidə olturup, ularəja nutuk səzlədi. **22** Angliəjan həlk: — Bu adəmməning əwəzi əməs, bəlkə bir iləhning əwəzidur! — dəp wərkərxətti. **23** Xuan Pərwərdigərnə bir pərixtsi hannə urdi; qünki u xan-xərpni Hudaəja bəəjixlimidi. Nətijidə, u kurtkə yəm bolup əldi. **24** Əmma Hudaning səz-kalamni dawəmləy bərk urup kəngəydi. **25** Barnabas bilən Saul Yerusalemdə inanilərinə tapxurux hizmitini ada qiləjəndin keyin, Antakyaəja qaytip kətti. Ular Markus dəpmu atilidəjan Yuhənnəni billə elip bardi.

13 Antakyaadiki jamaət iqidə bəzi pəyoəjəmbərlər wə təlim bərgəqilər bərdi. Ular Barnabas, «Kəra» dəpmu atilidəjan Ximeon, Kurinilik Lukius, Hərod han bilən billə qong boləjan Manaən wə Saullar idi. **2** Ular Rəbning ibaditidə bolup roza tutuwatқан bir məzgildə, Muxəddəs Roh ularəja: — Barnabas bilən Saulni Mən ularni kilixkə qəkiənoəjan hizmət üqün Manga ayrip kəyunglar, — dēdi. **3** Xuning bilən, ular yənə roza tutup dua qiləjəndin keyin, ikkiylənnəng üstigə kollirini təgküzüp uzitip qoydi. **4** Ular Muxəddəs Roh tərpidin əwətiləng bolup, Səlyukiyə xəhərigə berip, u yərdin kəmigə qikip Siprus ariləja qarap

yoloqa qikti. **5** Salamis xəhirigə yetip kelip, ular Yəhudiylarning sinagoglirida Hudaning söz-kalamini yetküzixkə baxlidi. Yuhanna ularning yardəmqisi idi. **6** Ular pütün aralni arilap qikip, Pafos xəhirigə kəldi. Ular u yərdə Baryəxua isimlik bir kixi bilən uqrixiş qaldı. U şəhərgər bolup, sahta pəyojəmbər bolqan bir Yəhudiş idi. **7** U kixi bu [aralning] rimlik waliyisi Sergiyus Pawlusning həmrəhi idi. Waliş uqumuxluk bir kixi bolup, Barnabas bilən Saulni qakirtip, Hudaning söz-kalamini anglimakşı boldi. **8** Lekin həlikə şəhərgər (uning grekqə ismi Əlimas bolup, «şəhərgər» degən mənida) ularoqa qarxi qikip, walişning rayini etikaşdin kayturuxni urunmakşı idi. **9** Birəş Muxəddəs Rohkə toldurulqan Saul (yənə «Pawlus» dəpmu atilidu) həlikə şəhərgəgə tikilip qarap **10** uningoş: — Əy, kəlbəng hərhil hıyligərlik wə aldəmqilik bilən toloqan İblisning oqlı, həmmə həkkanıylikning dıxmini! Pərwərdigəning tüz yollirini burmilaxni zadi tohtatmamsən?! **11** Əmdı Rəbning kəli üstüngə qıxtı! Kəzliring kor bolup, bir məzgil künnəng yorukini kərləməysən! — dedi. Xuan, bir hil tuman wə karəngəşlik uni bastı. U yolni siləxturup, kixilərdin meni kolumdin yetilənglər, dəp iltiya qılattı. **12** Yüz bərgən ixni kərgən waliş Rəbning təlimigə kattik həyrən bolup, Uningoqa etikaş kildi. **13** Pawlus bilən uning həmrəhliri kemigə qikip, Pafostin Pamfiliya əlkisidiki Pərgə xəhirigə bardı. U yərdə Yuhanna uların ayirilip Yerusalemoqa kayttı. **14** Pawluslar bolsa Pərgə xəhiridin qikip, dawamlıq mēngip Pisidiya rayonidiki Antakya xəhirigə berip, xabat küni sinagogkə kirdi. **15** Təwrat kışimliridin wə pəyojəmbərləning yazmiliridin okuloşandin keyin, sinagogning qongliri ularni qakirtip: — Kərinədxlar, əgər halayikşə birər nəsihət səzənglər bolsa, eytinglər, — dedi. **16** Pawlus ormidin turup, kol ixiriti kilip, halayikşə mundaş dedi: — Əy İsrailar wə Hudadin kərkəşnar, kuləş selinglər! **17** Bu İsrail həlkəning Hudasi ata-bowilirimizni tallidi; ular Misirdə musapir bolup yaxioqan wəqitlarda ularni uluoş kildi, Əzining egiz kətürgən biliki bilən ularni Misirdin kutkuzup qikti. **18** U qəldə ularoqa təhminən kirik yil oşəmhərluk kildi **19** andin Kanaan zeminidiki yəttə əlni yokitip, ularning zeminlirini ularoqa miras kilip bərdi. **20** Bu ixlaroqa aldi-kəyni bolup təhminən tət yüz əllik yil kətti. Keyin, tək Samuil pəyojəmbər otturioqa qikkəş, u ularoqa batur həkimlarni tikləş bərdi. **21** Andin ular bizgə bir padixahni bərsəkən, dəp [Samuil pəyojəmbərdin] tilidi. Xuning bilən Huda ularoqa Binyamin kəbilisidin Kix isimlik adəmnəng oqlı Saulni tikləş bərdi. U kirəş yil həküm sürdi. **22** Birəş [Huda] Saulni səltənətidin qıxırup, ularoqa Dawutni padixah kilip turoşuzup bərdi. Huda uning həkəkədə guwahlik berip: «Kənglumdikidəş bir adəmnə, yəni Yəssəning oqlı Dawutni taptim. U Məning toluş iradəmgə əməl kilişu», — dedi. **23** Əzi wədə kiləşandəş Huda bu adəmnəng nəslidin İsrail həlkigə bir Kutkuzəşqı tikləş bərdi — u bolsa Əysəning əzidur! **24** U həlkəning otturisoqa qikixtin alwal, Yəhya [pəyojəmbər] qikip, barlik İsrail həlkəni towa kilixni [bildüridoşan] qəməldürixni qəbul kilinglər, dəp jakarlıdi. **25** Yəhya [pəyojəmbər] wəzipini tamamləşanda, halayikşə mundaş degənidi: «Silər meni kim dəp bilisilər? Mən silər kütəkən zat əməsmən.

Birəş mana, məndin keyin birsi kelidu, mən həttə uning əyaoş kəxlirini yexixkimu layik əməsmən!» **26** Əy Kərinədxlar, İbrahəminəng jəmətinəng nəsilirni wə arənglərdiki Hudadin kərkəşnar, bu nijaşlikning səz-kalami silərgə əwətildi! **27** Yerusalemdə turuwatқанlar wə ularning həkimliri [Əysani] tonumay, uning üstidin gunahkar dəp həküm qikəroşini bilən, hər xabat küni okulidoşan pəyojəmbərləningə aldin eytkən səzilirini əməlgə axurdi. **28** Gərgəş ular uningdin ələm jazasioqa həküm kilixkə tegixlik birər gunah tapalmioşan bolsimu, waliş Pilatustin yanila uni ələmgə məhkum kilixni etündi. **29** Ular [bu] [ixlarni kilip] mukəddəs yazmilarda uning həkəkədə aldin pütülgənləningə həmmisini [əzliiri bilmigən halda] əməlgə axuroşandin keyin, uning jəsitini kresttin qıxırup, bir kəbrigə koydi. **30** Lekin Huda uni ələmdin tirildürdi! **31** Tirilgəndin keyin, u burun əzi bilən Galiliyədin Yerusalemoşiqə əgixip kəlgənərgəş kəp künlər iqidə [nəqqə kətim] kərinəş turdi. Bu kixilər həzir [İsrail] həlkigə uning wəqəşqiliri boluwatidu. **32** Bizmu ata-bowilirimizoqa kilinoşan wədinəng hux həwirini silərgə həzir jakarlaymiz — Huda Əysani [arimizda] tikləş, bu wədinə ularning əwədliri boləşan bizlərgə əməlgə axurdi. Bu həktə Zəburning ikkinəş küyidə aldin'ala mundaş pütülgən: «Sən Məning Oqlum, Əzüm seni bögünki künidə tuəşdurdum». **34** Əmdilikdə Hudaning Əysəşə qirixni kayta kərgüzməş ələmdin tirildüridoşanlıq həkəkədə u [mukəddəs yazmilarda] mundaş aldin eytkən: «Dəwətkə wədə kiləşan məhİR-xəpəktəlrni silərgə ata kilimən!» **35** Xunga yənə bu həktə yənə bir ayəttə: — «[İ Huda], Səning mukəddəs Boləşuqungəşə tənining qirixini kərgüzməysən». **36** Qünki Dawut dərwəkə Hudaning iradisi boyiqə əz dəwri üqün hizmət kilip, əz ata-bowilirişəşə kəşulup ələmdə uhləş uning tənə qirip kətkənidi. **37** Lekin Huda ələmdin tirildürgüqi bolsa qirixni həq kərmidi. **38** Əmdı xunga silər xuni bilixinglər kərkəki, i kərinədxlar, həzir gunahlardan kəqürüm kilinix yoli dəş u kixi arkilik silərgə jakarliniwatidu. **39** Musa pəyojəmbərgəşə qıxırulqan Təwrat kanuni bilən silər halas boləşmaywatқан ixlardin uningoşə etikaş kiləşuqılar u arkilik halas kilinip həkkanıy kilinidu! **40** Xunga, pəyojəmbərlər aldin eytkən u balayı'apət bəxingləroşə qıxməslikəş üqün əhtiyat kilinglər! — **41** «Kəranglər, i mazaş kiləşuqılar, həyrənəşəş bolup həlak bolunglər! Qünki silərnəng künliringlərdəş bir ix kilimənki, Uni birsi silərgə elan kışsimu silər xu ixkəş hərgəş ixənəmşəsilər!» **42** Pawlus bilən Barnabas sinagogdin qikəwatqanda, jamaət ularoqa kələrkəş xabat küni bu ixlər həkəkədə yənə səzləşni yelindi. **43** Sinagəşqitiki jamaət tərəkəşəşanda, nuroşun Yəhudiylar wə Hudadin kərkəşnar Təwratkə etikaş kiləşan Yəhudiş əməslərmu Pawlus bilən Barnabəşkəş əgəxti. İkksii ularoqa səz kilip, ularni Hudaning məhİR-xəpəkətidəş qing turuxkə dəwət kildi. **44** Keyinki xabat küni, pütün xəhər həlkəş degüdəş Hudaning söz-kalamini anglioşili kəlixti. **45** Birəş bundəş top-top adəmləni kərgən Yəhudiylar həsətkəş qəməş, Pawlusning səzilirəşəş qarxi tətür gəp kilip, uningoşə təhmət kildi. **46** Əmdı Pawlus bilən Barnabas təhimu yürəklik halda mundaş dedi: — Hudaning söz-kalamini aldi bilən silər [Yəhudiş

halkigə] yatküzix kerək idi. Lekin silər uni qatkə kekıp eziŋlarni mænggülik hayatka layık kermigəndin keyin, mana biz [silərdə] bulurup əllərgə yüzlinimiz! **(aiōnios g166)** **47** Qünki Parwərdigar [mukəddəs yazmılarda] bizgə mundak buyruoŋan: — «Mən Seni [yat] əllərgə nur boluxka, Yər yüzining qət-yakılırioŋqə nıjatlık boluxung üqün Seni atidim». **48** Əllərdikilər bu səzni anglap, huxal boluxup Rəbning səz-kalamini uluoŋlaxti; mænggülik hayatka erixixkə bekitilgənlərnin həmmisi etiŋad kildi. **(aiōnios g166)** **49** Xundak kılıp, Rəbning səz-kalami pütkül zeminoŋa tərəkəldi. **50** Bırak Yəhudiylar Hudadin kərkkən yukiri təbikilip ayallarni hən xəhər mətiwərlirini kütiritip, Pawlus bilən Barnabaska ziyənəklik kılouzup, ular ikkisini öz yurtliridin qoŋlap qıkardı. **51** Əmma Pawlus bilən Barnabas ularoŋa kərap ayaŋliridiki topini kəkixturuwetip, Konya xəhriŋgə kərap mangdi. **52** [Antakyadiki] muhlislar bolsa huxallıkka həmdə Mukəddəs Rohka tolduruldi.

14 Konya xəhridə xundak boldiki, Pawlus bilən Barnabas Yəhudiyların sinagogioŋa kirqəndə, jamaətkə xundak səzədiki, nətiŋida Yəhudiylar wə Greklərdinmu nuroŋan kixilər etiŋad kildi **2** (halbuki, ixənmiŋən Yəhudiylar [yat] əlliklərnin kəngüllirini xəhərləp, ularni kərindaxlaroŋa kərxi turuxka kütəratı). **3** Xunga [Pawlus bilən Barnabas] u yərdə heli uzun turup, Rəbŋə tayinip yürəklik halda [hux həwərnı] jakarlıd; Rəb ularning kolliri bilən mejiŋilik əlamətlər wə karamətlərnı kərsitip öz mehir-xəpkitining səz-kalamioŋa guwəhlik bərdi. **4** Buning bilən xəhər həlki ikkigə bəlinüp ketip, bəziliri Yəhudiylar tərəptə, bəziliri bolsa rosullar tərəptə turdi. **5** Ahirda, bir kisiŋ yat əlliklər bilən Yəhudiylar arisida (öz baxlıkliri bilən birliktə) rosullarnı kiynap, qalma-kesək kiliŋ kütəratkulukı bax kətürdi. **6** Lekin ular bu ixtin həwər tepip, xu yərdin kəkıp Likawunya rayonidiki Lистра wə Dərbə xəhərliri həmdə ətrəptiki yurtlaroŋa kərap mangdi. ular xu yərlərdə hux həwərnı dawamlık jakarlawərdi. **8** Xu qəŋqə, Lистра xəhridə putlirida maŋduri yok, heŋ mēŋip bəkmioŋan bir tuŋma paləŋ olturattı. **9** Pawlus səz kiliwatqanda, bu ədəm uninoŋa kulək selip olturattı. Pawlus uninoŋa kəz tikip uninoŋ sakaytilixioŋa ixənqi barlıkını kərip yetip, **10** yukiri əwaz bilən: — Ornungdin dəs tur! — dedi. Həlikı ədəm xuan ornidin dəs turup mēŋixka baxlıd. **11** Lekin Pawlusning bu ixini kərgən top-top ədəmlər Likawunya tili bilən: — İlahlar insan kiyapitigə kirip arimozioŋa qıxıptul! — dəp wərkirixip kətti. **12** ular Barnabasni «İlah Zeus» dəp ataxtı wə Pawlusni səzləxtə baxlamqi boləŋaqka uni «İlah Hermis» dəp ataxtı. **13** Xəhərnin sirtida «Zeus İlah»ning buthanisi bar idi. Xu [buthanidiki] kəhin xəhər dərwasioŋa öküz wə gül qəmbirəklərnı elip keliŋ, həlki bilən billə rosullarəŋa atəp kurbənlilik kilməŋqi boldi. **14** Lekin rosullar Barnabas bilən Pawlus bu ixni anglap, kiyim-keŋəklirini yırtkən halda, kəpqlikning arisioŋa yügürüp kirip, wərkirəp mundak dedi: **15** — Halayik, bu ixlarnı nemə də kiliwatısilər?! Biz silərgə ohxax həssiyattiki insanlarmız! Biz silərgə bu ərziməs nərsilərnı taxlap, asman-zemin, dengiz-okyan wə ularidiki barlık məhluklarnı Yaratkuŋi həyat Hudaŋjila ibadət kiliŋinglar kərək dəp jakarlawətimiz! **16** Burunŋi

dəwrlərdə, u hərəkəsi əllərnı öz yollirida mēŋixka yol kəyoŋan. **17** Xundak bolsimu, U Əzini ispatlaydioŋan guwəhlikni kəldurmioŋan əməs. Qünki U həmişə silərgə xapaət kərsitip, yaməŋurnı əz waktida ərxtin yaŋdudup mōl həsul ata kiliŋ, ax-tamak bilən silərnı toyoŋuzup, kəlbilgənlərnı huxallıkka qəmdürüp kəldi. **18** Həttə ular bu səzlərnı kıləŋan bolsimu, halayikning ularəŋa atəp kurbənlilik kiliŋini aralanı tosuwaldi. **19** Lekin Antakya wə Konya xəhərliridin bəzi Yəhudiylar keliŋ, kixilərnı əzliŋigə kəyil kiliŋi bilən, həlki Pawlusni qalma-kesək kildi, andin uni əldi dəp kərap, xəhər sirtioŋa sərəp aŋiqip taxlıwatı. **20** Lekin muhlislar uninoŋ ətrəpioŋa olaxkanda, Pawlus ornidin turup, xəhərgə kəyitip kirdi. Ətisi, u Barnabas bilən billə Dərbə xəhriŋgə kətti. **21** Əmdı ular Dərbə xəhridə hux həwər jakarlap, nuroŋan ədəmlərnı [Məsiŋgə] muhlis boluxka kirqüzgəndin keyin, ikkiylən Lистра, Konya wə Antakya xəhərlirigə kəyitip bərdi. **22** ular u yərlərdə muhlisların kəlbilirini kükəyitip, ularni etiŋadta qing turuxka riŋəbətəndürüp, xundakla: — Biz Hudaning padixahlikioŋa kiritxə nuroŋan japa-muxəŋkətlərnı bəximizdin ətküzüximiz mukərrər bolidu, — dəp nəsihət kildi. **23** ular yənə hərəkəsi jamaət iqidə əksəŋallarnı tallap bəlgiləp, dua kiliŋ wə roza tutux arkilik ularni əzliŋ etiŋad baŋlioŋan Rəbŋə tapxurdi. **24** İkkiylən Pisiŋiyə rayonidin ətəp Pamfiliyə əlkiŋigə kəldi. **25** ular Pərgə xəhridə səz-kalamni yatküzgəndin keyin, Attalya xəhriŋgə bərdi. **26** Andin u yərdin kēmiŋə qikiŋ, [Suriyədiki] Antakyaŋa kərap kətti. ular əslidə u yərdə əzliŋ hazır tamamlıŋoŋa wə wəziŋini ada kiliŋxka [jamaəttikilər tərəpidin] Hudaning mehir-xəpkitigə tapxuruləŋanı. **27** Kəyitip kəlgəndə, ular jamaətni bir yərgə jəm kıləŋanda, ularəŋa Hudaning əzliŋ arkilik kıləŋan barlık əməllirini, xundakla Hudaning kəndək kiliŋ əllərgə etiŋadning bir ixikini aŋŋanlikini səzləp bərdi. **28** ular u yərdə muhlislar bilən billə uzun məzgil turdi.

15 Xu qəŋqlarda bəzilər Yəhudiyə əlkiŋidin keliŋ, [Antakyadiki] kərindaxlarəŋa: — Silər Musa [pəyoŋəmbərgə] tapxuruləŋan yosun boyiqə hətnə kiliŋixni kəbul kilmisəŋlar, kütküləmməyisilər! — dəp təlim bərxəx baxlıd. **2** Bu ix toŋrisida qəŋgə majira qikiŋən bolup, Pawlus bilən Barnabas ikkiylən xu kixilər bilən kəskin munazirə kiliŋxkəndin keyin, [kərindaxlar] Pawlusni, Barnabasni, xundakla ularning arisidin birnəŋqəyləŋni bu məsilə toŋrisida rosullar wə əksəŋallar bilən kəruxixkə Yerusalemoŋa barsun dəp bekitgən. **3** Xundak kiliŋ ular jamaət tərəpidin yoloŋa selinip, səpirdə Fənikiyə rayoni wə Samariyə əlkiŋini besip ətəp, barəŋanla yəridə əllərninŋmu towa kiliŋ [etiŋad] yoloŋa kirqənlikini təpsiliŋ səzəldi. Bu həwər barlık kərindaxlarnı zor xadlıkka qəŋgüzdi. **4** Pawluslar Yerusalemoŋa kəlgəndə, ular jamaəttikilər, rosullar wə əksəŋallar tərəpidin kərxi elinip, kəpqlikka Hudaning əzliŋi arkilik barlık kıləŋan əməllirini bayan kiliŋ bərdi. **5** Lekin Pərsiyə məzhəbidikilərdin etiŋad yoloŋa kirqən bəzilər ornidin turuxup: — Muxu [yat əlliklərnı] hətnə kiliŋ kerək, xundakla ularəŋa Musəŋa qıxırılŋən Təwrat kənunioŋa əməl kiliŋi kərəklikini kəkiləx kərək! — dedi. **6** Xunga rosullar bilən əksəŋallar bu məsiləni muzakirə kiliŋ üqün jəm

boluxti. **7** Uzun səhbatlixixtin keyin, Petrus ornidin turup mundak dedi: — Kerindaxlar, dəsəptiki künlərdə Hudaning iqinglardin meni tallap mening aqzım arkilik hux həwərdiki səz-kalamni yat əlliklərgə anglitip ularning etiqađ kiliixida wasitə kiliixka bekitkənlikidin həwiringlar bar. **8** Wə insanlarning kəlbini bilgüqi Huda Mukəddəs Rohni bizgə ata kilişinidək, ularoşimu ata kildi. **9** Xundak kiliş, Huda ularni biz bilən heqkandak pərkəndürməy, ularning kəlbilrini etiqađ arkilik pak kildi. **10** [Əhwal mana xundak ikən], əmđi silər nemə üqün əzimiz wə ata-bowilirimizmu kətürəlmigən bir boyunturukni muhlislarning boynioqa artmaqki bolup, Hudani sinimaqki bolisilar?! **11** Əmđilikta, biz bolsak Rəb Əysaning mehir-xəpkitgə tayinip ularoqa ohxax kutkuzulimiz, dəp ixinimiz. **12** [Bu səzdin keyin], Barnabas bilən Pawlus qikiş, Huda əzliri arkilik yat əlliklərnin arisida kərsətkən barlik məjizilik alamətlərni wə karamətlərni bayan kiliş bardi; kəpkişil ularoqa kulək selip sükiüttə turdi. **13** Ularning sezi tügigəndin keyin, Yəqub mundak dedi: — Kerindaxlar, manga kulək selinglar! **14** Bayatin Ximeon Hudaning yat əlliklərnimu baxtinla xapaət bilən yoklap, ularning arisidin Əz nami üqün bir həlk qikirdioqanlikini quxəndürüp ötti. **15** Pəyoşəmbərlərnin eytkənirimu buningoqa uyoqun kelidu, huddi [mukəddəs yazmilarda] munu səzlər pütülgəndək: — **16** — ««Muxu ixlardin keyin, Mən kaytip kelip, Dawutning yikiloşan qədirini yengibaxtin kurup tikləwən, Uning harabiliklrini kayta bina kiliş, əsligə kəltürimən. **18** Xundak kiliş, jəhəndiki baxka insanlarmu, yəni Mening namim bilən ataloşan barlik əllər Meni izdəp tapidu» dəydu bu ixlərni əməlgə Axuroquqi wə xundakla ularni əzəldin ayan kiliş kəlgən Xəwərdigar!» (aion g165). **19** — Xuning üqün huləsəm xuki, yat əlliklər arisidin towa kiliş Hudoqa etiqađ baqlioşanlaroqa awarə-əşirqilik selip koymaslikimiz kerək; **20** pəkət ularoqa: «Butlaroqa atilip buloşanoşan nəsirlərni yeyixtin, jinsiy buzuklırdin, kənni wə boşup soyuloşan həywanlarning gəxliridinnu yeyixtin neri bolunglar» dəp tapilap, bir pərqə hət yazaylı. **21** Qünki kədimki dəwrlərdin tartip hər xəhərdə xabat künidə sinagoglarda Musa [pəyoşəmbər]ning eytkənirini okulup, uning kərsətmiliri egitilip kəlgən. **22** Xuning bilən rosullar, aksakallar, xundakla Yerusalemdiki pütkül jamaəttikilər əz arisidin birnaqqa ədammı tallap, ularni Pawlus wə Barnabas bilən billə Antakyaşə əwətxni layik kərdi. Əslidə kerindaxlar iqidə baxlamqi bololoşan Yəhuda (Barsabas dəpmu atilidu) bilən Silaslar buningoqa tallandi. **23** Hət bolsa ularoqa tapxuruldi, uningda mundak yeziloidi: — «I Antakya, Suriya wə Kilikiyədə turuwatқан yat əllik kerindaxlar, — [Yerusalemdiki] kerindaxliringlardin, rosullar bilən aksakallardin silərgə salam! **24** Arimizdin bəzi kixilər qikiş yeninglaroqa berip, səzliri bilən silərni biaramlikka selip kənglüglərni parakəndə kiliş koyoyanlikini angliduk. Ləkin biz ularoqa heqkandak səz-əmr kilmiduk. **25** Xu səwəbtin, biz bu ixta oyilirimiz bir yərdin qikəndin keyin, arimizdin tallanoşan birnəqqəylərni səyümlük Barnabas wə Pawlusimiz bilən billə yeninglaroqa əwətxni qarar kilduk. **26** Bu ikkiylən Rəbbimiz Əysa Məşihning nami üqün həyatini hətərgə təwəkkül kiloşan kixilərdur.

27 Xunga biz Yəhuda bilən Silasni yazoşanlirimizni silərgə əz aqzi bilənmu səzlər bərsun dəp, yeninglaroqa əwəttuk. **28** Gəpning poskallisiyoqa kəlsək, Mukəddəs Rohka, xundakla bizlərgimu xu layik kəşirənəni, təwəndiki zərür bololoşan ixlardin sirt, silərgə heqkandak baxka ixni yülkimaslikimiz kerək: **29** — Butlaroqa ataloşan nəsirlərdin, kənni wə boşup soyuloşan həywanlarning gəxliridin yeyixtin wə jinsiy buzukluqtin neri bolux — silər muxu birnəqqə ixtin saqlansanglar, yaxhi kiloşan bolisilər. Aman-hatirjəm bolunglar!» **30** Xundak kiliş, ular [kerindaxlar] təripidin yoloqa selinip, Antakyaşə bardi. U yərdə pütün jamaəttikilərnini yoyip, hətni ularoqa tapxurdi. **31** Ular hətni okup, uningdin bololoşan riqbət-təsəllidin zor xadlandi. **32** Yəhuda wə Silaslar əzlimu pəyoşəmbərlərdin bolup, kerindaxlarni nuroşun səz-nəşihətlər bilən riqbətləndürüp, ularni kuwwətləndürdi. **33** [Yəhuda wə Silaslar] u yərdə bir məzgilni ötküzgəndin keyin, Antakyaşədi kerindaxlarning səpərigə amanlik tiligən həlda uzitizi bilən, ular əzlini əwətkən [Yerusalemdikilərnin] kəxişə qaytti. **34** Ləkin Pawlus wə Barnabas Antakyaşə kəlip, baxka nuroşun kerindaxlarning həmkarlikida təlim berip Rəbning səz-kalamidiki hux həwirini jakarlap turdi. **36** Ləkin yənə birnəqqə künlərdin keyin Pawlus Barnabaska: Biz burun Rəbning səz-kalamini yətküzgən həmmə xəhər-yezilaroqa berip, kerindaxlarning yenioqa berip, həlini sorap kəlayli, — dedi. **37** Barnabas bolsa Yuhanna (Markusmu deyilidu)ni billə elip barmaqki bolqanidi. **38** Biraş Pawlus alindiki kətim Pamfiliya əlkisidə ulardin ayrilip kətkən, Rəbning hizmitidə ular bilən billə [dawamlı] səpər kilmoşan Markusni yənə elip berixni aqilanilik əməs dəp kəridi. **39** Xuning bilən ikkiylən otturidə bək kəskin ihtilap bolup, ahir berip ular bir-biridin ayrilip ketixti. Barnabas Markusni elip, kəmigə olturup Siprus arilioşə kətti. **40** Pawlus bolsa Silasni tallidi; kerindaxlarning ikkiylənni Hudaning xapaıtigə amanət kiliş bilən u ikkisi yoloqa qikti. **41** U əmđi Suriya wə Kilikiya əlkilirini arilap ötip, [hərkəysi jaylarda] jamaətlərni kuwwətləndürdi.

16 Andin u Dərbə wə Listra xəhərlirigimu bardi. Mana, xu yərdə etiqađqi Yəhudiy bir ayalning oqli, Timotiy isimlik bir muhlis bar idi. Uning atisi bolsa grek idi. **2** Listra wə Konya xəhərliridiki kerindaxlarning həmmisi uning toşpırluk yaxhi guwahlik bəşətti. **3** Pawlus uni əzi bilən billə elip mangmaqki boldi. Biraş bu yərdiki Yəhudiyarning həmmisi [Timotiyning] atisining grek ikənlikini bilgəqka, Pawlus uni elip hətnə kilidirdi. **4** Ular xəhər-yezilərdin ətkəq, Yerusalemdiki rosullar bilən aksakallar [yat əllərgə] bekitkən bəlgilimilərnini ularning riayə kiliş üqün tapxurdi. **5** Xundak kiliş, jamaətlər etiqađta küqəytilip, sanlırmu kündin-küngə kəpəydi. **6** Mukəddəs Roh ularning Asiya əlkisidə səz-kalamni jakarlixioşə yol koymioşan bolup, Pawluslar əmđi Frigiya wə Galatiya rayonlırdin ötip, **7** Misiya rayonişə kəlgəndin keyin, Bitiniya əlkisigə kirməqki boldi. Biraş Əysaning Rohi ularoqa bundak kilişikimu yol koymidi. **8** Xuning bilən ular Misiyadin ötip, dengiz boyidiki Troas xəhərigə qüxti. **9** Xu küni kəqta, Pawluska bir oşayibanə kəşirənə kəşirənə, Makedoniyaşə bir kixi uning aldidə ərə turup: — [Dengizdin] ötip,

30 Andin ularni taxkiriyoʻqa elip qikiq: — Kutkuzuluxum
üqün nemə kilixim kerək? — dəp soridi. 31 Rəb
Əysaʻoqa etiqađ kilöqin, wə xundak kilsang, əzing həm
ailəngdikilərmu kutkuzulidi! — dedi ular. 32 Xuning
bilən, ikkiylən uiningoʻqə wə uning barlik ailisidikilərgə
Rəbning sez-kalamini yetküzdi. 33 Keqə xu saatning
əzidila [gundipay] ularni baxlap qikiq, yarilirini yuyup
tazilidi; andin u dərhał ailisidikilər bilən qəmüldürüxni
qobul kildi; 34 ikkiylənni öz eyigə baxlap kelip, ularno
aldioʻqə dastihan soldi. U pütükl ailisidikilə bilən Hudaoʻqə
etiqađ kilöqanliktin xot xadlani. 35 Ətisi ətigənda,
sorəkiq əməldarlar yasawullarni zindanoʻqə əwətip: — U
ikkiylənni koyuwetinglar! — dəp buyrudi. 36 Gundipay
Pawluska bu sezni yetküzüp: — Sorəkiq əməldarlar
ikkinklarni koyuwetix yarlikiq qüxürdi. Silər əmdi
zindandin qikiq, tinq-aman yolunglaroʻqə qikiqlar,
— dedi. 37 Biraq Pawlus yasawullaroʻqə: — Biz Rim
pukraliri bolsakmu, əməldarlar bizni sorəq kilmayla
halayikning aldiđə kaltək bilən dumbalap, zindanoʻqə
taxlidi. Əmdi ular haızir bizni yoxurunoʻqə qoşilmaqimu?
Yak, bundak kilsa bolmaydu! Əməldarlar əzliri kelip
bizni qikərsun! — dedi. 38 Yasawullar bu sezlənni
sorəkiq əməldarlaroʻqə yetküzdi. Ular ikkiylənni Rim
pukrasi ikənlikini anglap qorqup kətti; 39 ularning
kənglini elixka [zindanoʻqə] berip, ularni zindandin elip
qikəkindin keyin, xəhərdin qikiq ketixni kayta-kayta
ətündi. 40 Ikkiylən zindandin qikixi bilən Lidyaning
eyigə bardı; andin u yərdə keriındaxliri bilən kəriuxüp,
ularni riqbətləndürgəndin keyin, yoloʻqə qikiq kətti.

657

yərdiki [sinagogdakilər] Tesalonikadikilərgə kariojanda esil hislətlik bolup, söz-kalamni kizikip anglidi wə ularning eytkanlrining tooqra yaki hatalikini enikalap bilix üqün, hərküni mukəddəs yazmılarni ketirkinip izləndi. **12** Nətijədə, uların nuroqun Yəhudiylar, esilzadə grek ayallardin bir kısmi wə xundakla heli kəp grek ərlər etikad kildi. **13** Ləkin Tesalonikadiki Yəhudiylar Hudanin sez-kalamining Pawlus arkilik Beriudadimu jakarliniwatkinini anglap, u yərgimu berip topilang kətürməkqi bolup, ammını kutratti. **14** Xuning bilən kerindaxlar Pawlusni dərhal dengiz boyioğa əwətiwətti. Silas bilən Timotiy bolsa Beriada kaldı. **15** Pawlusni uzitip mangoanlar uni Afina xəhriqiğa elip bardı. Andin ular Pawlusning: — «Silər Silas bilən Timotiyoga mumkinkədər mening yenimoğa tezrak kəlsun dəp yətküzüp qoyunglar» degen tapxurukini elip, [Beriayaq] kaytip kəldi. **16** Pawlus Afina xəhridə Silas bilən Timotiyini kütüp turoqanda, pütkül xəhərdikilərnin butpərslikkə berilip kətkənlikini kərup, rohi kattik azablandı. **17** Xunga u sinagogda Yəhudiylar wə Hudađin kərkədiqanlar bilən həm xuningdək hərküni bazarda uqrioqanla kixilər bilən munazirilixatti. **18** «Epikurlar» wə «Stoiklar» dəp ataloqan bəzi paylasoplarmu uning bilən munazirilixkə baxlıdı. Ularđin bəzilər: — Bu bilərmən poqi nemə dəp jeyliwatidu? — deyixti. Yənə bəzilər Pawlusning Əysa wə adəmlərnin əlumdin tirildürüldiqanlıqı həkkidiki hux həwərnı jakarlioqanlıkidin: — U yat ilahlarınin tərəjibatqisi ohxaydu! — deyixti. **19** Xunga, ular Pawlusni elip «Areopagus» degen [kengəx] məydanioga apirip: — Sən tarkitiwatkan yengi təlimingning nemə ikənlikini bizmu bilsək qandak? **20** Qünki sən bəzi oəyriy ixlarnı kulikimizoga yətküzüwatisen, biz ularning mənisı zadı nemə ikənlikini bilgüimiz bar, — deyixti **21** (əmdi Afinaliklər wə u yərdə turuwatkan qətəlliklərnin həmmisi waktini birər yengilikni yətküzix yaki anglaxtin baxka ixka sərp kilmaytti). **22** Xunga Pawlus Areopagus məydəninin otturisioga qikiş mundak dedi: Əy Afina həlkil! Silərnin hər jəhəttin jin-ilahlaroga qəqunuxka kattak berilənliliklarnı kərdum. **23** Qünki həmma yərnı arilap, silərnin tawapqahlırlıqlarnı kəzdin kəqürginimdə, üstige «Naməlum bir Hudaoga ataloqan» dəp pütülgən beoxilimisi bar yənə bir kurbangahni kərdüm. Əmdi mən silər tonumay turup ibadət kiliwatkan xu [Hudani] mana hazır silərgə tonuxturup jakarlay. **24** Pütkül ələmni wə uningdiki barlik məwjudatlarnı yaratkan Huda asman-zeminning İgisi bolup, insanlarning kəli bilən yasaloqan ibadəthanılarda turmaydu, **25** yaki birər nərsigə həjiti qüxkəndək insanlarning kəllirininin əjrigə mohtaj əməstur, qünki U Əzi həmma janiwaroga həyatlik, nəpəs, xundakla [əhtiyajlik boləqan] həmma nərsini ata kiliđu. **26** U birlə adəmdin insanıyətteki barlik millətlərnı barlikkə kəltürdi, ularni pütün yər yüzige orunlasturup, ularoga has boləqan pəyt-pəsillər həmdə turidiqan jaylrininin pasillirini aldın bəlgiləp bərdi. **27** Bularning məqsiti «İnsanlar meni izdisun, bəlkim silaxturup tapsun» degenliktur. Əməliyəttə, u heqəqsımizdin yirək əməs. **28** Qünki biz Uningda yaxaymız, hərəkət kilimiz wə Uningda wujudimiz bardur; aranglardiki bəzi

xairlar eytkindək: «Biz Uning nəslidurmiz!». **29** Xunga, Hudađin nəslı boləqaqka, biz Təngri Boləquqini altun-kümmüx yaki taxtin yasaloqan, hünərwənnəning məhariti wə təsəwwuri bilən oyuloqan birər nərsigə ohxaydu, dəp oylımaslıqımız kerək. **30** Xunga Huda burunki zamanlardikilərnin xundak qəpətlətik wəktilrini nəziridin sağıt kəliqini bilən, ləkin bügünki künde U həmmila yərdə pütün insanlarnı gunahlırioğa towa kəlixkə əmr kilməktə! **31** Qünki U Əzi tiklignə insan arkilik pütkül dunyani həkkəniylik bilən sorək kiliđiqan bir künini bəlgilidi; U uni əlumdin tirildürənlili bilən bu ixning mukərrər ikənlikigə ispat bərgənədi. **32** [Pawlusning] «əlgənlərnin tirilixi» həkkida eytkanlrini angliqanda bəzilər uni məshirə kəlixkə baxlıdı. Yənə bəzilər: — Bu ix həkkidə səndin yənə anglayli, — dedi. **33** Buning bilən, Pawlus məydəndin qikiş kətti. **34** Birək bəzilər uningoga qəxulup, etikad kildi. Bularning iqidə «Areopagus» kəngəmə həy'ətliridin biri boləqan Diyonisiyus wə Damaris isimlik bir ayal, xuningdək baxka birkanqə kiximu bar idi.

18 Bu ixlardin keyin, Pawlus Afina xəhridin ayrilip Korint xəhriqə bardı. **2** U u yərdə Pontus əlkisidə tuquloqan Akwila isimlik bir Yəhudiylar bilən uning ayalı Priskillanı uqratti. Ular [Rim] [imperator] Klawdiyusning barlik Yəhudiylar Rim xəhridin qikiş ketixi kerək, degen yarlik səwəblik yekində Italiyədin kəlgənidi. Pawlus ular bilən tonuxup, **3** ular bilən kəsipdax boləqaqka, billə turup ixlidi (qünki ular qədirqilik bilən xuqullınatti). **4** Hər bir xəbat künidə u Yəhudiylarning sinagogioğa kirip, Yəhudiylar wə greklar bilən munazirilixip ularni [Hudađin sez-kalamioğa] kəyil kəlixkə tirixatti. **5** Birək Silas bilən Timotiy Makedoniyədin kəlgəndin keyin, Pawlus sez-kalamni yətküzixkə aldirdi, jan kəydürüp Yəhudiylaroga: — Əysa — Məsihning Əzidur, dəp guwahlik bərdi. **6** Ləkin, ular uningoga kərxı qikiş uni həkərtəldi. Buning bilən Pawlus pəxini kəkip, ularoga: — Əz kəninglər əz bəxinglaroga qüxsun! Mən buningoga jawabkar əməsmən! Bügündin baxlap, mən [silərdin burulup] yat əlliklərgə barimən, — dedi. **7** Buning bilən Pawlus ularđin ayrilip, Titiyus Yustus isimlik, Hudađin kərkədiqan bir kəxining əyigə berip turdi. Uning əyi sinagogning yenidə idi. **8** Əmdi sinagogning qəngi Krispus pütün ailisidikilər bilən Rəbgə etikad kildi. Nuroqun Korintliklarmu bu həwərnı anglap, etikad kiliş qəməldürüxnı qəbul kildi. **9** Rəb kəqidə Pawluska bir qəyibənə kərimüx arkilik wəhij yətküzüp uningoga: — Kərkəmə, süküət kilməy səzlə, **10** qünki Mən sən bilən billə. Həqkim sangə kəliş zərər yətküzməydu, qünki Mening bu xəhərdə nuroqun kixilirim bar, — dedi. **11** Xuning bilən Pawlus u yərdə bir yil altə ay turup, u yərdiki kixilər arisidə Hudađin sez-kalamini əgətti. **12** Əmma Galliyo Ahaya əlkisining waliysi boləqan wəktidə, Yəhudiylar birlixip Pawlusni tutup Galliyođin «sorək təhti»ning aldioga apirip, uning üstidin: Bu adəm kixilərnı kanunoga hilap həlaldə Hudaoga ibadət kəlixkə qəyil kiliwatidu! — dəp xikəyət kildi. **14** Pawlus aqızini aqay dəp turuxioğa, waliy Galliyo Yəhudiylaroga: — Dərwəqə, i Yəhudiylar, bu xikəyitinglər birər nəhəklik yaki əqir jinəyət toqrısida boləqan bolsa, səwrqanlıq bilən silərgə kulək salsam orunluk

bolatti. **15** Birak bu ix [pəket] bəzi nam-isimlar, soʻzlar wə əzینگلarning [Təwrat] kanuninglar üstidə talax-tarixlaroʻja qetixlik ikən, uni əzinglar bir tərəp kılinglar! Mən bundak ixlaroʻja sorakqı bolmaymən! — dedi. **16** Xuning bilən u ularni sorak təhti aldidin həydəp qikardi. **17** Halayik sinagogning qongı Sostenisini tutuwelip, sorak təhtining aldidə kattik uroʻjili turdi. Birak [waliy] Galliyo bu ixlarning heqkaysioʻja kilqə pisənt kılmidi. **18** Pawlus Korint xəhiridə yənə kəp künlarni etküzgəndin keyin, kərindaxlar bilən hoxlixip, Priskilla wə Akwilalarning həmrəhlikidə kemigə olturup, Suriyagə karap kətti. [Yoloʻja qikixtin ilgiri] u Kənkriya xəhiridə Hudaʻoʻja iqkən bir kəsimidin qaqlirini qüxürüwətkənidi. **19** Ular Əfəsus xəhirigə baroʻjanin keyin, u Priskilla wə Akwilani kəldurup koyup ezi [xu yərdiki] sinagogkə kirip, Yəhudiylar bilən munaziriləxti. **20** Ular uni uzunrak turuxkə tələp kiliwidi, u koxulmay, **21** «Mən kəndakla bolmisun kələr heytni Yerusalemdə etküzimən; andin Huda buyrusa, silərnin yeninglaroʻja yənə kelimən», — dəp ular bilən hoxlixip, Əfəstun kemə bilən yoloʻja qikti. **22** U Kayseriyə xəhiridə kemidin qüxup, [Yerusalemoʻja] qikip jamaət bilən həl soraxkəndin keyin, Antakya xəhirigə qüxup kətti. **23** Antakyadə bir məzgıl turoʻjandin keyin, u yənə yoloʻja qikip Galatiya wə Frigiya yutrlirini bir-birləp arilap, baroʻjanla yeridə barlik muhlislarning etikadini kuwwətlididi. **24** Bu arida, Iskəndəriyə xəhiridə tuʻquloʻjan Apollon isimlik bir Yəhudi Əfəsus xəhirigə kəldi. U natik adəm bolup, muqəddəs yazmilardin helila qongkur sawati bar adam idi. **25** U Rəbning yoli toʻqroluk təlim aloʻjan bolup, otluq roʻh bilən Əysa həkkidə əynən sezləp təlim berətti. Birak uning həwiri pəket Yəhya [pəyoʻjəmbər]ning yürgüzgən qəməldürüxi bilən qəklinətti. **26** U sinagoga yürəkə sezləxkə baxlidi. Uni angliʻoʻjan Priskilla bilən Akwila uni eyigə elip berip, uningə Hudaning yolini tehimu təpsiliy qüxəndürdi. **27** Keyin, Apollon Ahaya əlkisigə barmakqı boləanda, [Əfəsusluk] kərindaxlar [Ahayadiki] muhlislaroʻja hət yezip, ularin Apollonni qarxi elixni bəkmə tələp kildi. U xu yərgə berip, Hudaning mehir-xəpkiti arkilik etikad kiloʻjanlaroʻja koxulup, ularoʻja zor yərdəmdə boldi. **28** Qünki u həlk-aləm aldidə Yəhudiylar bilən munazirilixip, ularoʻja küqlük rəddiyə berip, muqəddəs yazmilarni xərhixi bilən Məshihning Əysa ikənlikini ispatlap bərdi.

19 Apollon Korint xəhiridiki waqtida, Pawlus səpər kilip, iqki kurukluk arkilik Əfəsus xəhirigə kəldi. U yərdə bəzi muhlislar bilən uqrixip, **2** ulardin: — Silər etikad kiloʻjininglarda, Muqəddəs Roʻh silərgə ata kilinoʻjanmu? — dəp soridi. — Yak, biz hətta Muqəddəs Roʻh bar degənni zadi anglimaptikənmiz, — dəp jawab bərdi ular. **3** Pawlus yənə: — Undakta, silər kəndak qəməldürüluxtə qəməldürülənsilə? — dəp soridi. — Biz Yəhya [pəyoʻjəmbər] yətküzgən qəməldürüləxni kəbul kilduk, — dedi ular. **4** Pawlus: — Yəhya [pəyoʻjəmbər] həlkə yətküzgən qəməldürüləx bolsa gunəhlaroʻja towa kilixni bildüridioʻjan qəməldürüləx bolup, ularoʻja ezidin keyin kəlgüqigə, yəni Əysəʻoʻja etikad kilix kerəklikini tapilioʻjanidi, — dedi. **5** Ular buni anglap, Rəb Əysaning namida qəməldürüləxni kəbul kildi. **6** Pawlus kolini ularning üstigə təgküzüp turuxi bilən, Muqəddəs Roʻh ularoʻja qüxti. Buning bilən

ular naməlum tillarda sezləxkə həm pəyoʻjəmbərlərgə wəhiy-bəxəratlərnə yətküzüxkə baxlidi. **7** Ular təhminən on ikki ərkək kixi idi. **8** Pawlus üç ay dawamida [Əfəsus xəhiridiki] sinagogkə kirip, yürəklik bilən səz kilip, ular bilən Hudaning padixahlikidiki ixlər toʻqrisida munazirilixip kayil kilixkə tirixti. **9** Lekin bəziliri jahillik kilip ixinixni rət kilip, halayik aldidə [Rəbning] yolioʻja həkarət kəltürgəndə, Pawlus ularin qikip, muhlislarnimu ayrip qikti. U hərküni Tirannus isimlik adəmnin leksiyihanisida munazirə-muzakirə etküzdi. **10** Bu ix ikki yil dawamlaxti. Nətijidə, Asiya əlkisidiki pütün həlk, Yəhudiylar bolsun, Greklər bolsun həmməylən Rəbning səz-kalamini angliidi. **11** Huda Pawlusning kolliri arkilik karamət meʻjizilərnə yaratti. **12** Kixilər hətta kol yaoʻqlik wə pərtuklarni Pawlusning tenigə təgküzüp, andin kesəllərnin yenioʻja apirip, ularning üstigə yapattdi. Nətijidə, kesəllər saqiyp, yaman roʻhlar ularin qikip ketətti. **13** Lekin xu ətrapta yüridioʻjan, «jinkə» Yəhudiylarin bəzilirimu Rəb Əysaning namini ixlitip bəkkusi kelip, jin qaplxənkənlər üstidə turup jinlaroʻja: «Pawlus jakarlawatkan Əysaning namidin sanga kattik buyruk berimən!» daydioʻjan boldi. **14** Bu ixni kilidioʻjanlarning arisida Skewa isimlik bir Yəhudi bax kəhningin yəttə oʻqilimu bar idi. **15** Lekin [ular kooʻjiləwətməkqı boləjan] yaman Roʻh ularoʻja jawabən: — Əysani tonuymən, Pawlustin həwirim bar, birak əzinglar kim bolisilərlər?! — dewidi, **16** yaman Roʻh qaplixəwəloʻjan kixi ularoʻja etilip qikip, ularni urup xama kilip, ularning üstidin qalib kəldi. Ular yalingaq wə yarilənoʻjan həlda əydin qeqip qikip kətti. **17** Bu ix Əfəsus xəhiridə turuwatkan barlik Yəhudiylar wə Greklərgimu məlum bolup, kərkunq həmmisini basti wə Rəb Əysaning nami uluoʻqlandi. **18** Nətijidə, nuroʻjun etikadqilar burunkı kiloʻjanlirini ikrar kilip, aldioʻja qikti. **19** Şəhərgərlək kiloʻjanlardin nuroʻjun adəmlər əzlririnin şəhərgərlək kitab-palnamilirini əkelip [bir yərgə dəwəlap], kəpqlikling aldidə kəydürüxti. Bu kitablarning kimmiti jəmiy əllik ming kümüx tənggigə yetətti. **20** Xundak kilip, Rəbning səz-kalami küggə igə bolup, bərk urup üstünlukkə ətti. **21** Bu ixlər yüz bərgəndin keyin, Pawlus kenglidə, Makedoniya wə Ahaya əlkisidin etüp Yerusalemoʻja bərixkə niyət bəʻqlidi. U: — U yərgə baroʻjandin keyin, Rim xəhirini kərip kelixim kərkək, — dedi. **22** Xuning bilən, u əzigə yərdəmdə boluwatkanlardin Timotiy bilən Erastus ikkiylənni Makedoniyağə əwətiwətip, ezi yənə bir məzgıl Asiya əlkisidə turdi. **23** Dəl xu qaoqda, [Əfəsus xəhiridə] [Rəbning] yoli toʻqroluk eoʻjir malimaqlik kəttürildi. **24** Ayal ilah Artemisini sürətləp kümüx təqə-həykəllərnə yasioʻquqi Dimitriy isimlik bir zərgər bar idi. Uning bu ixi hünərwənlərgə kəp payda tapkuzatti. **25** Dimitriy hünərwənlərnə wə xuningə oʻxəş ixlər bilən xuʻqolliniwatkan baxkə ustilarni yioʻjip, ularoʻja: — Buradərlər, bizning gülliniximizning bu ix bilən baʻqlik ikənlikini bilisilərlər; **26** həzir həlik Pawlusning nəmə ixlərnə kilip yürgənlikini angliʻoʻjan həm kərgən boluxunglar kərkək. U: «Kəl bilən yasiwəloʻjan nərsilar ilahlar əməs» deyix bilən, pəket Əfəstusta əməs, bəlkı pütkül Asiya əlkisidə degüdək nuroʻjunliʻoʻjan kixilərnə kayil kilip, azdurup

burawatidu. **27** Əmdî hâzir bizning bu sodimizoğa bətnam qaplaş həwpî bolupla qalmay, bəlkî büyük ayal ilah Artemisning buthanisimu ərimas də qarılip, hətta Asiya elkisi wə pütkül jahan ibadət kildioğan [bu ayal ilahimizning] xan-xəripimu yokilix həwpigə duq keliwatidu! — dedi. **28** Bu sözlərnî angliqan kəpqilik oğəzəpkə qəmüip, qayta-qayta: — Əfəsusluklarınq Artemisiz büyüktür! — dəp quqan kətürüxkə baxlidi. **29** Buning bilən pütkül xəhər malimatang bolup kətti. Halayik Pawlusning səpərdaxliridin Makedoniyalik Gayus wə Aristarhularni tutup sərəp, serk məydaniqə təngla yopurulup mangdi. **30** Pawlus halayik arisioğa kirməkqi bolojanidi, ləkin muhlislar uning kirixigə yol koymidi. **31** Hətta Pawlusning dostliri bolqan əlkə əməldarlıridin bezilirimu uningqə həwər yətküzüip, uni serk məydaniqə berixkə təwəkkül kılmaslıqkə jekilidi. **32** Əmdî bəzilər buni dəp warkırise, bəzilər uni dəp warkirixip, pütün sorun warang-qurungqə toldi; kixilərninq kəpinqisi əzlrining nemigə yioqilənləknimü bilməytti. **33** Yəhudiylar Iskəndər isimlik adəmnî aldioğa ittirip qikiriwidi, kəpqilik uni aldioğa turoquzdi. Iskəndər kəpqiliklə kə qol ixariti kılıp, [Yəhudiylarni] aqlımakqi boldi. **34** Biraq kəpqilik uning Yəhudiylar ikənlikini bilip kəlip, həmmisi təngla: — Əfəsusluklarınq Artemisiz büyüktür! — dəp ikki saatqə quqan kətürüp turuxti. **35** Ahirdə, xəhərninq bax mirzisi halayikni tinqlandurup mundaq dedi: — Əy Əfəsusluklar! Biz Əfəsusluklarınq xəhərninq büyük Artemisning buthanisining wə uning əsməndin quqkən süritining qooqdioquqisi ikənlikini bilməydioğan kim bar! **36** Bu ixlarni inkar kılalmıqanikən, əztinglarni bəsiwəlixinglar, bəxbəxtaklık kılmaslıqinglar kerək. **37** Qünki silər bu kixilarni bu yərgə [sorakqə tartixkə] elip kəldinglar; ləkin ular ya buthanilarni buloquqlar ya bizning ayal ilahimizqə kupurluk kıləquqlardın əməs. **38** Əgər Dimitriy wə uningqə qoxuloğan hünərwənlərninq məlum bir kixining üstidin xikayiti bolsa, soraxhanilar oquq turmaqta wə sorəqqi waliylarimu bar. Ular xu yərlərdə bir-biri bilən dəwaləxsun; **39** wə bəxkə birər məsililiringlar bolsa, rəsmiy sorunda bir tərəp kılınixi lazim. **40** Biz əmdî yənə buginki wəkəni topihang dəp ərz kılınix həwpidə turuwatimiz; qünki bu malimanlıqning həq səwəbi kərsitilmigəqkə, həsəbinimü bərləmaymizdə! **41** Bu sözlərnî kılıp bolup, u yioqiləğan halayikni tarkitiwətti.

20 Topilang bəsiqkəndin keyin, Pawlus muhlislarni qaqirip, ularni rıqəbtəndürdi wə ular bilən hoxlıxip, Makedoniyağə qarap kətti. **2** U xu ətrəptiki yurtlarni arilap, etiqədqilarni nuroqun səz-təlimlər bilən rıqəbtəndürğəndin keyin, Yunanoğa berip, **3** u yərgə üq ay turdi. Pawlus kemigə olturup Suriyağə mangay dəp turoqanda, Yəhudiylarning uni əltürüx suyikəsti bilinip kəlip, u Makedoniya arkilik [kurukluk bilən] kaytip ketix kararisoğa kəldi. **4** Uningqə həmrəh boləqlar Beriyalik Pirrusning oqlı Sopater, Tesalonikalıklardin Aristarhüs bilən Sekundus, Dərbəlik Gayus, Timoti wə Asiya əlkisidin Tikikus bilən Trofimuslar idi. **5** Ular awwal Troas xəhərigə berip, bizning yetip bəriximizni kütüp turdi. **6** Biz bolsaq «petir nan həyti» künliridin keyin, Filippi xəhəridin kemigə olturup, bəx kündin keyin

Troasqə kəlip, ular bilən uqraxtuq wə u yərgə yəttə kün turduq. **7** Həptening birinqi küni, biz nan oxtuxkə jəm boləqanda, Pawlus ətisi kətməkqi boləqəqkə, jəmətkə səz kılıxkə baxlidi; səzini tün yerimgiqə uzartti. **8** Biz jəm boləqan yukiriki kəwəttiki əydə nuroqun qara qıraqqlar yenip turattı. **9** Əwtikus isimlik bir yigit derizidə olturoqanidi. Pawlus səzlər heli bir yərgə barəqanda, uni mügdək bəsiwatqanidi. Andin u qərk uykuqə ketip, u üqinqi kəwəttin yərgə yikilip quxti. Kəpqilik uni yərdin kətürüp qarisa, u əliup boləqanidi. **10** Pawlus pəskə quxutp, uning üstigə etilip, quqaklap turup: Azablanmanglar, u tirikkən! — dedi. **11** Kaytidin əyğə qikip, nannı oxup yegəndin keyin, Pawlus ular bilən tang atkuqə uzun səzəxti wə u bu yərdin yoloğa qikti. **12** [Troastikilər] bolsa həlikı yigitni əyigə həyat apirip koydi. Ular buningdin qəksiz təsəlli tapti. **13** Biz bolsaq Pawlustin burun Assos xəhərigə kəmə bilən barduq. Qünki Pawlus xu yərgə piyadə bəray, silər məndin awwal yetip berip, u yərgə mənı kemigə eliwəlixni küttinglar, dəp orunlaxturoqanidi. **14** Assosta u biz bilən uqraxkəndin keyin biz uni kemigə elip Mitulin xəhərigə kəlduq. **15** Andin xu yərdin qikip, ətisi Hiyos arilining udulioğa kəlip turduq. Üqinqi küni Samos arilioğa yetip kəlduq wə Trogillium xəhəridə qənduq; uning ətisi Miletus xəhərigə barduq. **16** Qünki Pawlus Asiya əlkisidə kəp wəqitni ətküzüwətməslilik üqün, dengiz səpiridə Əfəsusta tohtımay ətup ketixni qarar kıləqanidi. Səwəbi, u «orma həyti» künni mumminkədar Yerusalemdə ətküzüx üqün aldıraytti. **17** Əmdî Miletus xəhəridin Əfəsusqə adəm əwətip, jəməttiki aqsakallarni qaqirdi. **18** Ular kəlgəndin keyin, u ularqə mundaq dedi: — Mən Asiya əlkisigə ayaq bəskən birinqi kündin tartip, silər bilən kəndəq ətkənlikim hərbiringlarqə məlum. **19** Rəbning hizmitidə hər tərəptə kəmtər bolup, kəz yaxlırim təkülgənlikini, xundakla Yəhudiylarning suyikəstliri tüpəylidin bəximdin ətkən sinəqlərdə qıdıqanlıkimni bilisilir, **20** wə yənə məyli ammiwi sorunlarda bolsun yəki əy-əylərdə bolsun, silərgə təlim bərginimdə, silərgə paydilik bolsila həqnəmini ayımay jakarlap, **21** Yəhudiylar həm Greklərgimu Huda aldida towa kılıx wə Rəbbimiz Əysə Məsihəgə etiqədq kılıx keraklıkigə guwahlık berip jekilənləknim həmminglarqə məlum. **22** Həzir mana, rohta bəqlənoğan həlda Yerusalemqə ketiwatımən. U yərgə nəmə ixlarning bəximqə quxıdıqanlıkini uqmaymən; **23** Pəqət xuni bilimənki, Mükəddəs Rəh mən barəqlənlə xəhərlərdə zindan kixənli wə azab-əqubətlərninq mənı kütüp turıdıqanlıkini aldın enik eytip kəlməktə. **24** Ləkin mən əz musapəmnı tamamlıxım, Rəb Ərsədin tapxuruwəloğan hizmətni ada kılıxım, yəni Hudaning məhır-xəpkiti toqrisidiki hux həwərninq toluq guwahqisi boluxum üqün, əz həyatimni kılqə ayımaymən. **25** Mən silər bilən arilixip, həmminglar arisida yürüp Hudaning padixəhlikini jakarlıdım; əmdî mənə mənə məlumki, buningdin keyin silərdin həqkim yüzümni qayta kəralməysilər. **26** Xuning üqün, bugin silərgə guwahlık kılıp eytip koyayki, mən həqbiringing kənoğa qəzədar əməsmən. **27** Qünki mən Hudaning toluq məqsət-iradisini kılqə elip qalmay silərgə bəyan kılıp yətküzixtin bax tartmidim. **28** Mükəddəs Rəh silərnı Hudaning

jamaitini bekix üçün Uning padisi iqida yetəkqi kilip tikligənidi; əmdi özünqlaroja həm Öz Oqlining keni bilən setiwalolan barlik padisioja səgək bolunglar! **29** Qünki mənə ayanki, mən kətkəndin keyin, qilbərilər aranglaroja kirip, padini heq ayimaydu, **30** həmdə hətta aranglardinmu bəzilər muhlislarni əzlrigə tartiwelx üçün həkikətni burmioqan türlik ixlarni sezləydu. **31** Xunga, səgək bolunglar, mening üq yil keqə-kündüz demay, hərbinglaroja kez yaxlirim bilən tohtimay nəsihət berip turoqanlikimni esinglarda tutunglar. **32** Əmdi mən silərnə Hudaqja wə Uning mehir-xəpkət yetküzidiqan səz-kalamioja tapxurimən. Bu səz-kalam etikadqlarni kuruuxka həm pak-muqəddəs kilingolan barlik həlki arisida iltipət kilinidiqan mirastin silərnə nesip kilixka qadirdur. **33** Mən heqqaqan heqkəmdin kiyim-keqək yaki altun-kümüx tama kilip bəkmioqanmən. **34** Silərgə məlumki, mən ikki bilikimə tayinip, özümning wə həmrəhlirimning həjritidin qıktım. **35** Bundaq kilip hərbir ixlarda mən silərgə muxundaq əjir-əmgək arkilik əjiz-həjətmənlərgə yardım berix lazımlığını, xundaqla Rəb Əysə əzi eytkən: «Bərmək almaqtinmu bəhtliktur» deginini esinglardin qikarmasıqlınglar kerəklikini kərsəttim. **36** Bu sezlərnə kilip bolup, u həmməylən bilən birlikdə tizlinip olturup dua kildi. **37** Həmməylən kattik yioqlıxip kətti; Pawlusning boynioja esilip kuqaklap, kizojın seyiuxti. **38** Ular ni əng azabliojını Pawlusning, «Buningdin keyin yüzümni kayta kəralməysilər» değan sezi boldi. Keyin, ular uni kəmiqə qikirip uzitip qoydi.

21 Andin biz ulardın ajrılıp qıkkəndin keyin, kəmə bilən udul Qos arilioja qarap yol alduq. Ətisi, Rodos arilioja, u yərdin Patara xəhriyə barduk. **2** Patarada Fənikiyə rayonioja baridiqan bir kemini tepip, unioja olturup yoloja qıktuk. **3** Siprus arili kəringəndin keyin, uni sol tərapiimizdə kəldurup otiip, Suriyəyə qarap mengip, Tur xəhridə kuruklukka qıktuk. Qünki kəmə bu yərdə yük qüxürməqci idi. **4** U yərdə muhlislarni tepip, ularning yenida yəttə kün turduk, Ularoja Muqəddəs Rohning wəhiyisi kelip, ular Pawluska ayioqıng Yerusalemoja basmisun, dəp nəsihət kildi. **5** Biraq biz u yərdə turux wəktimiz toxkəndə, səpirmizni dawamlaxturduk. Ularning həmmisi, jümlidin hotun-baliliri bizni xəhəning sirtioja uzitip qıkti. Həmmimiz dengiz boyida tizlinip olturup billə dua kilduk. **6** Kuqaklıxip hoxlaxkəndin keyin, biz kəmiqə qıktuk, ular əylirigə kaytixti. **7** Tur xəhridin dengiz səpirmizni dawamlaxturup, ahirida Pitolimays xəhriyə kəlduk. U yərdiki kərinədxlar bilən kərixüip, ularning yenida bir kün turduk. **8** Ətisi, u yərdin ayrılıp, Kəysəriyə xəhriyə kəlduk. Biz burun [Yerusalemdiki] «yəttə hizmatkarıdin biri bolqan, hux hawərqı Filipning əyigə berip kənduk. **9** Bu kixining tehi yatlik kilinmioqan, bəxarət-wəhiylərnə yetküzidiqan tət kizi bar idi. **10** Biz u yərdə bərnəqə kün turoqəndin keyin, Agabus isimlik bir pəyoqəmbər Yəhudiye əlksidin qüxti. **11** Bu kixi bizning aldimioja kelip, Pawlusning bəlwəojını kəlioja elip, əzining put-kəlini baqlap: — Muqəddəs Roh mundaq dəydu: — Yəhudiylar bu bəlwəojıning igisini Yerusalemdə muxundaq baqlap, yat əlliklərnəng kəlioja tapxuridu! — dedi. **12** Bularni anglap, həm biz həm

xu yərlək kixilər bilən birlikdə Pawlustin Yerusalemoja barmioqın dəp otiınduk. **13** Ləkin Pawlus jawabən: — Silər nemixka bunqiwala yioqlap, yürükimni ezisilər? Mən Yerusalemdə Rəb Əysəning nami üçün tutkən boluxla əməs, xu yərdə əlüxkimu təyyarmən, — dedi. **14** Biz uni kayil kılalmay, ahirida süküt kilip: — Rəbning iradisi ada kılinsun! — deduk. **15** Bu künlərdin keyin, yük-təkimizni yioqıxturup, Yerusalemoja qıkip barduk. **16** Kəysəriyəlik muhlislardin bərnəqəsi biz bilən səpərdax boldi; ular Minason isimlik bir kixining əyidə kənimiz dəp uni bərgə elip mangdi; bu kixi Siprusluk, kəri muhlis idi. **17** Yerusalemoja yətkəndə kərinədxlar bizni huxallik bilən karxi aldı. **18** Ətisi, Pawlus biz bilən billə Yəqupni kərgili bardı. Yəqub bilən əksəqəllərnəng həmmisi u yərgə yioqıloqanıdi. **19** Pawlus ular bilən salamlaxkəndin keyin, Hudaning əzining hizmiti arkilik əllər arisida kılqan ixlirini bir-birləp ularoja təpsiliy eytip bərdi. **20** Bularni angliqənda, ular Hudaqja mədhiyə okıdi, andin Pawluska: — Kərtiwətsin, i kərinədxim, Yəhudiylar iqidə kəncə mingliqan etikəd kılqoqlar bar! Ularning həmmisi Təwrat kanunioja [mələ kılıxka] intayin kizojın ikən. **21** Ular sening toqrangda: «U əllərnəng arisida yaxioqan pütün Yəhudiylaroja Musa [pəyoqəmbərgə] tapxuruloqınidin yenixni, yəni balilirini hətnə kıldurmasıqlıni, Yəhudiyların ən'ənilirigə riayə kılmasıqlıni əğıtidu» dəp anglıdi. **22** Əmdi kəndək kılıx kerək? Qünki halayik qəqum sening bu yərgə kəlgənlıkdıni anglap kalıdu. **23** Xunga bizning deginimizdə kılqın: Arimizda kəsəm iqkən tət adam bar. **24** Sən ularni elip, ular bilən birlikdə [Təwratiki] təzilinix kədisidin otiip, ularning [kurbanlik] qıkimlirini əzüng kətiirgin, andin ular qaqlirini qüxürələydu. Buning bilən, həmməylən sən toqruluk angliqanlirining həmmisining rast əməslikini wə sening əzüng Təwratka tərtpi boyiqə riayə kiliwatlıkını bilip yetidu. **25** Əmma əllərdin bolqan etikədqlaroja kəlsək, biz ularoja pəkətdin butlaroja ataloqan nərsilərnə yeməslık, kənni wə boqup soyuloqan həywanıng gəxinimu yeyixtin wə jinsiy buzukluktin əzlrini saklax toqruluk karərimizni otkənkı hət arkilik ukturduk. **26** Buning bilən, Pawlus u kixilərnə elip, ətisi əzi ular bilən billə təzilinix kədisini otküzüxti; andin u ibadəthanioja kirip, [kahinlaroja] əzlrining kəlinix mudditining kaqan toxudiqanlıki, yəni hərəkəsisı üçün kurbanlik kılınixning kəysi küni bolidiqanlıkını ukturup qoydi. **27** Yəttə künlük muddət toxuxka az kəloqənda, Asiya əlksidin kəlgən bəzi Yəhudiylar Pawlusni ibadəthanida kərtip, halayikni kutritip, unioja kol selip: **28** — Əy İsrailar, yərdəmdə bolunglar! Həmmə yərdila, həmmə adəmgə həlkimizgə, Təwrat kanunioja wə ibadəthanioja karxi sezlərnə əğıtiwatқан adam dəl xu. Uning üstigə, u yənnə Greklərnə ibadəthanimizioja baxlap kirip, bu muqəddəs jayni bulojıdi! — dəp qəkan kətiirdi **29** (ularning bundək deyixining səwəbi, əslidə ular xəhərdə Əfəsusluk Trofimusuning Pawlus bilən billə bolqanlıkını kərgənidi wə Pawlus uni ibadəthanioja baxlap kirgən, dəp oylıqanıdi). **30** Xuning bilən, pütün xəhər zilziligə kəldi. Halayik tərəp-tərəptin yügürüp kelip, Pawlusni tutup, ibadəthanidin sərəp elip qıkti. İbadəthanining dərəwaziliri dərhal təkiwetildi. **31** Bu top

adām Pawlusni [urup] oltürtüwätmäkqi bolup turoqanda, pütkül Yerusalemini malimanlıq kaplap kätkenlikni toqirisdilik bir hawar u yärdä turuxluk [Rim] kişimining mingbexioğa yatküzüldi. **23** Mingbexi dərhal ləxkər wə birnəqqə yüzbexini elip, top-top adəmlərni basturuxka yügürtip kəldi. Mingbexi wə əskərlərni kərgən halayik Pawlusni uruxtin tohtidi. **33** Mingbexi aldioğa otip, ləxkərlərni Pawlusni tutup ikki zənjir bilən baqlaxka buyrudi. Andin u: — Bu adam kim? U nemə gunah kildi? — dəp soridi. **34** Lekin [topilangqilarning] iqidə bəzilər uni desə, bəzilər buni deyixip warkirixatti. Malimanlıqlıq tüpəylidin mingbexi həkikiy əhwalni enikləxka əməlsiz kəlip, ahir Pawlusni kəl'əgə elip ketixni buyrudi. **35** Lekin Pawlus kəl'əning pələmpiyəgə kəlgəndə, topilangqılar tehimu zorawanlixip kətəkəqə, ləxkərlər uni kətürüxkə məjbur boldi. **36** Qünki ularning kəynidin top-top adəmlər əgixip mengip: — U yökütilsun! — dəp warkirixatti. **37** Kələgə əkirilixigə əz kəloqanda, Pawlus mingbexioğa: — Sizgə bir eoiz səz kışlam bolamdikin? — dəp soridi. Mingbexi: — Grekqə biləmsən? **38** Undakta, ilgiri isyan kətürüp, «hənjərqı qatillar»dın tət ming adəmnı baxlap qəlgə qəcip kətkən həliki Misirlik əməsmusən? — dəp soridi. **39** Lekin Pawlus: — Mən Yəhudi, Kilikiyə əlksidiki uluq xəhər Tarsusning pukrasimən. Halayikqə birnəqqə eoiz səz kiliximioğa ijasət kilixingizni etünimən, — dedi. **40** [Mingbexi] ijasət beriwidi, Pawlus pələmpəydə turup, halayikqə kol izari kildi. Kattik jimjitlik baskanda, u ibraniy tilida sezləxkə baxlap: —

22 — Kərindaxlar wə ata-bowilar! Əmdi ezümni aqlax sezlirimgə kulək saloqaysılar, — dedi. **2** Ular Pawlusning ibraniy tilida sezliginini anglap, tehimu jim boluxti. U səzini dawam kildi: **3** — Mən bir Yəhudi, Kilikiyədiki Tarsus xəhridə tuquldum; lekin bu xəhərdə bekıp qong kilindim, Gamaliyəlning kol astida ata-bowilirimioğa tapxuruloqan Təwrat kanunining zir-zəwərlirini koymay əginip təlim-tərbiyə aldim. Mən siləning bugin bolojininglaroğa ohxax, Huda yolioğa intayin kizojin idim. **4** Mən bu yoldikilərnı hətta oltürüxkiqə ziyankəxlik kiliq, ularni ə-ayal deməy tutkun kiliq zindanoğa saldurdum. **5** Bu toqruluk bax kahin wə aliy kengəxmidi ki barlik əksakallarmu manga guwahqidur. Mən ularin Dəməxttki [Yəhudi] kərindaxlaroğa yeziloqan hətlərni tapxuruwelip, xu yərdə turuwatqan bu [yoldikilərnı] jazalax üqün, ularni tutkun kiliq Yerusalemoğa apirimən dəp yoloğa qikkənidim. **6** Əmdi xundak boldiki, səpər kiliq Dəməxtkə yekinləxkəndə, qüxkə yekin, tuyuksiz asmandin küqlük bir nur qüxip, ətrapimni yorutuwətti. **7** Mən yərgə yikilip kəttim, andin manga: «Saul, Saul, Manga nemixkə ziyankəxlik kışlən?» deqən awazni anglidim. **8** «I Rəb, sən kimsən?» dəp sorisam, U manga: — «Mən sən ziyankəxlik kiliwatqan Nasarətlık əysadurmən!» dedi. **9** Mən bilən billə mengiwatqanlar u nurnı kərgən bolsimu, lekin manga kılqan sezlərni qüxənmidi. **10** Mən yənə, «I Rəb, nemə kilixim kərək?» dəp sorisam, Rəb manga, «Ornungdin tur, Dəməxtkə kir, xu yərdə sən ada kilix bekıtilgən ixlarning həmmisi toqruluk sangə eytip berilidu!» dedi. **11** Həliki nurning julalıkidin kəzlrin kərməs bolup kəldi. Yenimdikilər

kolumdin yetəkləp, Dəməxtkə elip kirdi. **12** U yərdə Təwrat kanunioğa ihlas baqlioqan, Dəməxttki barlik Yəhudiylarning hərmıtigə sazawar bolqan Ananiyas isimlik bir kixi bar idi. **13** U kelip, yenimda turup: «Kərindax Saul, bexingni kətürüp kəral!» dedi. Mən xuan beximni kətürüp kəral uni kerdum. **14** U manga: «Ata-bowilirimizning Hudasi seni iradisini bilixing, Həkkəniy Boləquqini kərxüxigə wə uning əozidin qikkən awazni anglixing üqün allıkaqan tallidi. **15** Qünki sən pütün insanlar aldida kərgən-angliqanliringoğa Uning guwahqisi bolisən! **16** Xundak ikən, sən yənə nemigə həyal bolisən? Ornungdin turup, Uning namioğa nida kiliq qəməldürilüp, gunəhliringni yuquzəjin!» dedi. **17** Xundak boldiki, Yerusalemoğa kəytip kəlginimdin keyin, ibadəthanida dua kiliwatqinimda, bir oqayibənə kərxütix meni oruwaldi. **18** wə [Rəbning] manga: «Qapsan bol, Yerusalemdin dərhal kəb. Qünki ular sening manga kılqan guwahlıqingni kəbul kilmaydu!» dawətkanlikini kərdüm. **19** Mən, «I Rəb, ular mening Səngə etikəd kılqanlarnı zindanoğa solap, hər bir sinagoglaroğa kirip ularni uroqanlikimni bilidu. **20** Sening guwahqing bolqan Istipanning keni təkulingidə, manmu yenida turup uni oltürənlərnıng kilmixlirioğa koxulup, ularning kiyimlirigə kəral bərdim!» — dedim. **21** Biraq u manga: «Kətkin! Seni yiraktiki əllərgə əwətimən!» — dedi. **22** Pawlus muxu səzni degüqə halayik uningə kulək seliwatatti. Lekin bən anglap ular awazini kətürüp: — Undak bir kixi yər yuzidin yökütilsun! U tirik turuxka layik əməs! — dəp qukan selixti. **23** Ular qirkirixip, qapan-yepinqilirini selip taxlap, topa-qang soruwatqanda, **24** mingbexi Pawlusni kəl'əgə elip kirip ketixkə əmr kiliwidi, halayikning uningə nemə üqün bundak qukan salidioqanlikini eniklə üqün ləxkərlirigə uni kəmqilap sorak kiliqni buyrudi. **25** Lekin ular Pawlusni kəmqilax üqün oqlaqlitip baqlioqanda, u yenida turoqan yüzbexioğa: — Bir Rim pukrasini jinayiti bekıtilməy ə kəmqilixinglar kanunioğa uyoqunmu? — dedi. **26** Bu səzni angliqan yüzbexi mingbexining aldioğa berip: — Siz nemə ix kıləy dəwəsisiz? Qünki u kixi Rim pukrası ikən! — dedi. **27** Mingbexi Pawlusning aldioğa berip, uningdin: — Manga eytkin, sən rasttinla Rim pukrasimu? — dəp soridi. — Rast, dedi u. **28** — Mən nahayiti yükiri bəhadə muxu pukralıqə igə boldum, — dedi mingbexi. Pawlus: Əmma mən tuquluxumdinla xundak! — dedi. **29** Xuning bilən, uni sorakqə tartmaqı bolqan ləxkərlər dərhal uningdin əzlrini qətkə aldı. Mingbeximu uning Rim pukrası ikənlikini bilip, uni baqlatqanlikı tüpəylidin kərkup kətti. **30** Mingbexi Yəhudiylarning Pawlusning üstidin kılqan xikayitining həkikiy səwəbini bilix üqün, ətisi uni yexip, bax kahinlar wə pütün aliy kengəxmidikilərnıng bir yərgə yioqilixini buyrudi. Andin Pawlusni elip kelip, ularning aldioğa turoquzdi.

23 Pawlus aliy kengəxmə həy'ətlirigə tikilip turup: Kərindaxlar, mən bügüngi qə Hudaning aldida pak wiqdanda mengip kəldim, — dedi. **2** Buni angliqan bax kahin Ananiyas [Pawlusning] yenida turoqanlaroğa uning əozioğa uruxni buyrudi. **3** Pawlus uningə: — Huda seni uridu, əy aqartiloqan tam! Sən u yərdə meni Təwrat kanuni boyiqə sorakqə tartixkə olturisen,

lekin Təvrat kanunioqə hilap haldə meni urunglar dəp buyrudingonʻu?! — dedi. **4** — Sən Hudaning bax kahinioqə axundək həkərat kəltürəmsən?! — deyixti yenidə turoqanlar. **5** Pawlus: — I qerindaxlar, mən uning bax kahin ikənlikini bilməptimən. Qünki Təwratta: «Həlkəngni idarə qiloquqining yaman gepini qilma!» deyilgən, — dedi. **6** Lekin Pawlus ularning bir qismining Saduqiylə, yənə bir qismining Pərisiylər ikənlikini bilip, aliylə kengəxmiddə yukiri awaz bilən: — Qerindaxlar, mən bolsam Pərisiylərdin bolimən wə Pərisiylərləning pərzəntimən. Mən əlgənlər qayta tirilixkə baqolqan ʻumid toqoruluk bu yərdə sorəkkə tartilwatimən! — dəp warkiridi. **7** U bu səzni deyixi bilənla, Pərisiylər bilən Saduqiylər arisidə jedəl-qowəqə kəzəqilip, kengəxmidikilər ikkigə bəlünüp kətti **8** (qünki Saduqiylər əlgənlərləning qayta tirilixi, yaki pərixətə yaki rohlər məwjuət əməs, daydu. Lekin Pərisiylər həmmisini etirap kilidu). **9** Buning bilən kəttik bir qukan-sürən kətirilüp, Pərisiyə tərəpdari boləqan bəzi Təvrat ustazliri ornidin turup: — Biz bu adəmdin heqkəndək əyib tapalmiduk! Bir rohlə yaki pərixətə uningəqə səz qiloqan bolsa nemə boptu! — dəp kəttik munaziriləxti. **10** Qukan-sürən təhimu küqiyp kətkəqkə, mingbexi [Yəhudiylərləning] Pawlusni tartixturup titma-titma kiliwetixidin kərkup, kəsiməqə zaləqə qüxüp uni ularning arisidin zorluk bilən tartip qikip, kəl'əgə əkirip ketixini buyrudi. **11** Xu küni kəqisi, Rəb Pawlusning yenidə turup: — Jasarətlək bol! Qünki Yerusalemdə Mən toqramdiki ixlarəqə toluq guwahlik bərginəngdək, Rim xəhiridimu xundək guwahlik kilixing mukərrər bolidu! — dedi. **12** Ətisi ətigəndə, Yəhudiylər Pawlusni əltürüxni kəstləp, uni əltürmigüqə heqnərsə yeməymiz, iqməymiz, dəp əzlirogə ləniti bir kəşəmmi kilixti. **13** Bu suyikəst kəşimini iqnənlər kirik nəqqə kixi idi. **14** Ular bax kahinlar wə əksəkəllərləning aldioqə berip: — Biz Pawlusni əltürmigüqə heqnərsə tetimaslikkə kəttik kəşəm iqtuk. **15** Həzir silər wə aliylə kengəxmə uning ixlirini təhimu təpsiliylə təkxiürüxni bəhanə kilip, wəkil əwitip uni kengəxmigə elip kəlxini mingbexidin tələp kilinglar. U bu yərgə yəkin kəlməylə uni jayliwetixkə təyyar turimiz, — dedi. **16** Lekin Pawlusning singlisining oolli bəktürmidin həwər tepip kəl'əgə kərip, Pawluska məlum kilip koydi. **17** Buning bilən Pawlus yüzbexiliridin birini qəkirtip, uningəqə: — Bu balini mingbexi bilən kərxüxtürüp kəysingiz. Qünki uningəqə məlum kilidioqan ixi bar ikən, — dedi. **18** Yüzbexi uni elip mingbexining aldioqə baxlap kərip: — Məhbəs Pawlus meni qəkirtip, bu balini siz bilən kərxüxtürüp kəyuxumni tələp kilidi. Qünki uning sizgə məlum kilidioqan ixi bar ikən, — dedi. **19** Mingbexi uni kolidin tutup, bir qətkə tartip: — Manga məlum kilidioqan nemə ixing bar? — dəp soridi. **20** U jawəbən mundaq dedi: — Yəhudiylər Pawlusning ixlirini təpsiliylə təkxiürəyli dəp səwəb kərsitip əzliroidin ətə uni aliylə kengəxmigə elip bərxini tələp kilix üqün til biriktürüxti. **21** Ularəqə kəyil bolmioqayla, qünki kəriktin artuk adəm uni paylap turidu. Ular Pawlusni əltürmigüqə heqnərsə yeməymiz, iqməymiz, dəgən kəroqix kəşimigə baqoliniptu. Ular həzir əzliroidin ularning tələpigə məqul boluxlirini kütüp turidu. **22** Mingbexi uningəqə: — Bu ixni manga məlum qiloqanlikəngni heqkimgə tinma! — dəp tapilap,

balini kəyturdi. **23** Mingbexi yüzbexidin ikkini qəkirtip: — Ikki yüz piyadə ləxkər, yətmix atlik ləxkər wə ikki yüz nəyziwəz ləxkəni bəgün keqə səət toqkuzda Kəysəriyə xəhrirogə kərpə yoloqə qixikxə həzirənglar! **24** Xuning bilən billə, Pawlusni waliylə Feliksning yenioqə sək-salamət yətküzüx üqün, uning minixigə uləqlərləni təyyarənglar! — dəp buyrudi. **25** Mingbexi [Feliksə] mundaq bir hət yazdi: — **26** «Hərmətlək waliylə Feliks janabliroqə Klawdiyus Lisiyastin salam! **27** Uxbə adəmmi Yəhudiylər tutuwəloqan bolup, uni əltürməqəqə boləqanda, uning Rim pukrası ikənlikini bilip yetip, kəsimni baxlap berip uni kütqüzədm. **28** Mən ularnı bu kixi üstidin qiloqan xikəyitining nemə ikənlikini eniklikəqəqə bolup, uni Yəhudiylərləning aliylə kengəxmisigə elip bardim. **29** Əməliyəttə ularning uning üstidin qiloqan xikəyitining əzliroidin Təvrat kanunioqə dair datəlx məsililərgə munəsiwətlək ikənlikini baykidim, biraq uningdin əlüm jəzasi bərixəkə yaki zindənoqə taxləxkə layik birə xikəyət qiloqudək ixni tapalmidim. **30** Keyin, Yəhudiylərləning uni əltürüwətx kəstidə yürüwətkənlikə qəkikidiki əhbərat manga məlum kilioqanda, dərhal uni siligə yolləttim wə xuning bilən billə, uningəqə əz qiloquqlərləning əzliroidin əldidə kəyətəliirini eytixini buyrudum. Həyrl!». **31** Ləxkərlər əmdi buyruk boiyəqə Pawlusni kəqiləp Antipətris xəhrirogə yətküzdi. **32** Ətisi, atlik ləxkərlər Pawlusni elip mēngixkə kəldurəlxup, kəloqan ləxkərlər [Yerusalemdiki] kəl'əgə kəytip kəldi. **33** Atliklər Kəysəriyəgə kərip, hətni waliyoqə tapxurdi wə Pawlusnimu uning əldidə həzir kilidi. **34** Waliylə hətni oquqəndin keyin, Pawlusning kəysi əlkidin ikənlikini sorap, uning Kilikiyədin kəlgənlikini bilip, **35** Uningəqə: — Üstüngdin əz qiloquqlər kəlgəndə ixlirəngni toluq ənglaymən, — dedi wə uni Hərod hanning ordisidə nəzərbənd kilip kəyuxunı buyrudi.

24 Bəx kündin keyin, bax kahin Ananiyas əksəkəllərdin birnəqqəyən wə Tərtullus isimlik bir ədwokə bilən Kəysəriyəgə qüxüp, Pawlus toqrisidiki rəsmiylə xikəyətliirini waliyoqə sundi. **2** Pawlus qəkirtilip, Tərtullus uning üstidin xikəyət kilip mundaq dedi: — Hərmətlək Feliks janablirol! Biz əzliroidin qol əstiliroidə hər tərəptin əmən-esənlikkə nəsip bolup kəlməktimiz wə əldin kərerəklirini bilən həlkimiz arisidə dənə islahətlər bərlikkə kəltürülməktə, biz bu ixlərdin hər wəqit, hər jaydə toluq minnətdərlək bilən bəhrimən boluwətimiz. **4** Biraq əz wəqitliirini kəp elip kəyməslikim üqün, xəpəktəli bilən səziməzi kixiklə əngləxlirini ətünüp sorəymən. **5** Qünki biz xuni tonup yəttükki, bu adəm baləhor bolup, pütkül jəhəndiki Yəhudiylər arisidə məjira-topiləp pəydə kilixni küxkürtküqə, xundəklə «Nəsərlətkilər» dəp ətəloqan məzhəpning kəttiwxliridin biridur. **6** U bizning ibadəthənimiznimu buləqiməqəqə boləqanidi. Xunga, biz uni tutuwəlduk wə uni əz kənunimiz boiyəqə sətlayttuk. Lekin mingbexi Lisiyas əxəddiy zorluk bilən uni kəllirimizdin tartiwaldi wə uningəqə əz qiloquqlərləni əzliroidin əldioqə kəlixkə buyruqəndi. **8** Uni sorəq kilip kərsilə, bizning uningəqə qiloqan əzliroidin toqrilikini bilip yetidilə! **9** Sorunda boləqan Yəhudiylərlə uning eytkənliroqə kəxulup: Rəst, rəst, dəp xikəyətəni küqəytti. **10** Waliylə Pawluska səz qiloqin dəp qol ixaritini qiloqanda, u mundaq

dedi: — Mən silining uzun yillardin beri bu halkni sorap kəlgənliklerini bilgəqə, hatirəmlik bilən aldilirida ezüm toqramda jawab berimən. **11** Asanla bilələydiliki, mən Yerusalemoğa ibadət kilixkə barəqinimdin haziroqja pəqəət on ikki künla etti. **12** Ular mening ibadəthanida birər adam bilən munaziriləxkinimni kərmigən, yaki sinagoglarda yaki xəhərdə ammini topilangoğa kutratkanqiləximni heq kərmidi. **13** Ular yənə hazır janabliroğa mening üstümdin kəloğan xikayətlirigə heq ispatmu kəltürəlməydu. **14** Birək siligə xuni etirap kilimənki, mən ular «məzhəp» dəp atioğan yol bilən mengip, Təwrattə wə pəyoğəmbərlərləning yazmilirida pütülgənərlərimmu həmmisidə ixinip, ata-böwəriləriming Hudasioğa ibadət kilimən. **15** Mening Hudağa baqliroğan ümidim barki (bu kixilərmu bu ümidni tutidu), kəlgüsidə həm həkkəniylərləning həm həkkəniyisizlərləning ölümündin tirilixi bolidu. **16** Xu səwəbtin, ezüm həmişə Huda aldidimu, insanlar aldidimu pak wijdanlik boluxkə intilimən. **17** Mən [Yerusalemnin] ayriloqili heli yillar boləğan bolup, bu kətim u yərgə öz həlkimgə həyr-sədikə yətküzüp bərgili wə Huda aldioğa hədiyə sunoqili barəqanidim. **18** Mən bu ixlarda boluwatattim, bəzilər meni taziilənx kaidisini ada kilip boləğan qaodə ibadəthana həylisidə uqrattı; ləkin mən ətrapimoğa adəm toqlioqinimmu yok, malimənqilik qikəroqinimmu yok. **19** Əməliyəttə meni uqratqanlar bolsa Asiya əlkisidin kəlgən bəzi Yəhudiylar idi; ularning üstümdin xikayətləri bar bolsa, əslə uni əzləri kelip, silining aldiridə ərz kilixkə toqpra kelətti. **20** Bolmisa, muxu sorundikilər aliy kəngəxmə aldidə turəqinimda, meningdin kəndək jinayət tapqanlikini eytip bəksun! **21** Pəqət mundək bir ix boləqanidi: — Mən ularning aldidə, «Bügünki kündə əlgənlərləning kayta tirilixi toqprulək silərləning sorikinqərləroğa tartiloqanmən!» dəp wərkirəqanidim. **22** [Rəbning] yoli toqprulək təpsiliy həwiri bar boləğan Feliks sorəkni tohtitip, ularoğa: — Mingbəxi Lisiyas kəlgəndə dəwəyinqar toqrisidiki həkəmmi qikərimən, — dedi. **23** U yüzbəxiqə Pawlusni nəzərbənd əstioğa elip, əmma ularoğa bir'əz kəngqilik kilip, dost-buradərlirining hərkəyisining ularning həjətliridin qikəxini tosmioqin, dəp buyrudi. **24** Bərnəqqə kündin keyin, waliy Feliks əyalı Drusila bilən billə kəldi (Drusila Yəhudiyy idi). U Pawlusni qəqirtip, ularningdin Məsih əysəoğa etikəd kilix yoli toqprulək anglidi. **25** Pawlus həkkəniy yaxax, əzini tutuwəlix, kiyamət künidiki soal-sorək kilinixlar toqrisidə səzləwətkəndə, Feliks wəhimigə qüxüp ularoğa: — Hazirqə kaytip tursəng bolidu. Keyin mənə pəyt kəlgəndə, yənə qəqirtimən, — dedi. **26** U xuning bilən bir wəqittə Pawlusning para bərixini ümid kilətti. Xuning üqün, uni imkənqədər pat-pat qəqirtip, ularning bilən səzləwətti. **27** Ləkin ikki yil toxkəndə, Feliksning ornioğa Porkiyyus Festus waliy boldi. Feliks Yəhudiyləroğa iltipət kərsitip ularning kənglini elix üqün Pawlusni soləktə kəldurdi.

25 Festus [Yəhudiyə] əlkisigə kirip, üq kündin keyin Kəysəriyədin qikip Yerusalemoğa barəqanidi. **2** Bəx kəhənlər bilən Yəhudiylərləning mətəwərləri ularning aldidə Pawlusning üstidin rəsmiy xikayət kilip, ularningdin iltipət sorap, adəm əwətip Pawlusni **3** Yerusalemoğa elip kəlxini

ətündi. Məksiti, ular yol üstidə bəktürmə təyyarlap Pawlusni ətürük idi. **4** Festus buni anglap ularoğa: — Pawlus hazır Kəysəriyədə soləktə turuwərsun. Mən yəkəndə u yərgə kaytip kətməqəqimən. **5** Arənglərdin həqəkdər boləqanlar mən bilən billə qüxsun. Əgər ularning birər əyibi bolsa, ular xu yərdə xikayət kilsə bolidu, — dəp jawab bərdi. **6** Festus ularning iqidə səkkiz-on kündin artuq turmay, Kəysəriyəgə kaytip qüxti. Ətisi sorək təhtigə olturup, Pawlusni elip kəlxini buyrudi. **7** Pawlus kəlgəndə, Yerusalemnin qüxkən Yəhudiylar ularning ətrapioğa olixip, ularnoğa nuroqun eoqir jinayətlər bilən qarilap xikayətləri kildi. Biraq bularning həqəysisioğa ispat kərsitip bərləmidi. **8** Pawlus əzini aqlap: — Mən həqəksiy ixtə Yəhudiylərləning kənunioğa, ibadəthanisioğa yaki [imperator] Kəysərgə kərxə birər jinayətmu sədir kilmidim, — dedi. **9** Ləkin, Festus Yəhudiylərləning kənglini elixkə, ularoğa iltipət kərsətməqəki bolup Pawlusni: — Yerusalemoğa bərip, u yərdə mənə aldidimda bu xikayətlərgə əsasən sotlinixkə razi boləmsən? — dəp soridi. **10** Ləkin Pawlus jawab bərip mundək dedi: — Mən hazır Kəysərləning sorək təhti aldidə turimən. Məni sorək kilixkə təgixlik yər manə muxu. Əzlirogə enik məlum boləqəndək, mən Yəhudiyləroğa həqəkdək nəhəklək kilmidim. **11** Əgər jinayitim bolsa, xundəklə ölümgə layik birər ix kəloğan bolsam, mən əzümni ölümündin qəqurməymən. Biraq ularning mening üstümdin kəloğan xikayətlirining əsasi bolmisa, həqəkimning mən ularoğa tapxurup bərixkə həkkə yok, Mən Kəysərgə muraqiat kilimən! **12** Andin Festus məsiləhtəqliri bilən səzləxkəndin keyin, Pawluska: — Sən Kəysərgə muraqiat kilding — ularning aldioğa əmdi bərisən! — dedi. **13** Bərnəqqə kündin keyin, Agrippa hən bilən [singlis] Bərniki Festuska təbrik-salamoğa Kəysəriyəgə kəldi. **14** U yərdə uzun künlər turəqandin keyin, Festus Pawlusning ixini hənəoğa məlum kilip: — Bu yərdə Feliks kəldurup kətkən bir məhəbus bar. **15** Mən Yerusalemoğa barəqinimda, Yəhudiyy bəx kəhənləri bilən əksəqəlləri ularning üstidin xikayət kilip, məndin uni jəzoəğa məhəkmə kəlximni tələp kəlxiti. **16** Mən ularoğa, ərz kəloqəuqə ərz kəloqəuqlar bilən yüzləxtürülüp, ularnoğa əzini aqlax pərsiti bərlimigüqə, uni jəzoəğa tapxurux rimliklərləning aditi əməstür, dəp eyttim. **17** Xunga ular mən bilən billə bu yərgə kəlgəndin keyin, mən wəqitni kəynigə sozməy, ətisilə sorək təhtigə olturup u kixini əkiləxni buyrudum. **18** Ərz kəloqəuqlar orunliridin turəqəndə, ularning ularning üstidin xikayət kəloqənləri mening oylioqinimdək rəzil ixlər əməs idi, **19** Bəlkə ularning əz ibadət tüzümi toqprulək wə əysə isimlik bir kixi həkkədə məlum taləx-tərtix məsililəri bar ikən. U kixi əlgən bolup, Pawlus bolsa u tirildi dəydikən. **20** Bu məsililəri zədi kəndək enikləxni biləlməy, mən Pawlusni Yerusalemoğa bərip, u yərdə bu ixlər toqprulək sorəkkə tartiləxkə razi bolux-boləmsəlikni sorioqanidim. **21** Pawlus soləktə turup imperator janabliroləning sorək kərarini qikərixini muraqiat kəloqəndin keyin, mən uni Kəysərləning aldioğa əwətküqə, soləktə tutup turuxni buyrudum. **22** Agrippa Festuska: — Meningmu bu kixining səzliroini anglap bəqəkmə bar, — dedi. — Ətə angləysiz, — dedi u. **23** Xuning bilən ətisi, Agrippa bilən Bərniki həywət bilən ammiwiyy yioqin zəlioğa kirip kəldi,

mingbexilar wə xəhər kattiwxalirimu ular bilən billə kirip kelixti. Festus əmr kiliwidi, Pawlus elip kirildi. **24** Festus mundak dedi: — Agrippa padixah aliyliri wə muxu sorunoja yojioqan janablar! Bu kixini kərtiwatisilar. Həm Yerusalemda həm bu yərdə pütün Yəhudiylar ahalisi uning toqruluk ərz kilip manga murajət kilip, u tirik qalduruxka bolmaydu! — dəp qurkiraxkanidi. **25** Lekin mən uningdin əlüm jazasi berixkə tegixlik birər jinayət tapalmidim. Həzir bu kixi imperator janablorioja murajət kildi. Xuning bilən uni [Rimoja] əwətxini qərar kildim. **26** Biraq uning həkkidə oqajamoja məlum kilip yazoqudək ix yok, Xuning bilən əhwalni rəsmiy təxkürüp birər yazoqudək məlumatka igə bolni məksitidə uni hərbiqlirining aldioja, bolupmu sili, Agrippa padixah aliylirining aldioja elip kəldim. **27** Qünki məhbəsnı sotka əwətkəndə, uning üstidin kilinojan xikayətlərni enik kərsətməslık manga nisbətən orunluk əməstək bilinidu.

26 Xuning bilən, Agrippa Pawluska: — Əzüngning gepingni kilixingəja ruhsət, — dedi. Pawlus kolini sozup əzini aqlaxka baxlıdi: **2 — 1** Agrippa han, бүгүн aldilirida Yəhudiylar mening üstümdin xikayət qiləjan pütün iqlar toqruluk jawab berix pursitigə nesip boləjanlıkım üqün, bolupmu əzlrining Yəhudiylarning adətleri wə ularning arisidiki talax-tartixliridin həwərliri boləjanlıkım üqün əzümnı bəhtlik hesablaymən! Xuning üqün deqanlirimni səwrəqlık bilən anqlar beqixlirini ətünimən. **4** Mening dəslepki waqitlirimda, yəni kiqikimdin tartip əz elimdə, Yerusalemda yürüx-turuxumning qandaq ikənliki Yəhudiylarning həmmisigə ayan. **5** Ular xu dəslepki waqtimdin beri meni tonuəjaqka (əgər halisaidi, xuningəja guwahlık berətti), mening ibadət tüzümidiki əng tələqqan məzhəpning xərtliri boyiqə yaxap, yəni Pərisiy bolup əmrümni ətküzginimni bilidu. **6** Əmdi mən Huda ata-bowilirimizəja qiləjan wadigə baqləjan ümidim tüpəylidin həzir sorak kiliniwatimən. **7** Xu [wəding] nesiwisigə yetixni bizning pütkül on ikki kəbilimiz keqə-kündüz tohtawsiz Hudaəja ibadət kilip ümid qılmaqta. **1** aliyliri, Yəhudiylarning mening üstümdin qiləjan xikayətleri däl xu ümidkə baqlıktur! **8** [Halayiq], Huda əlgənlərni tirildürsə, nemə üqün ixinixkə bolmaydu, dəp qəraysılar? **9** Dərwəkə, əzümmu əslidə Nasaratlık əysaning namioja qarxi nuroqun iqlarnı kilixim kerək dəp qayıl idim **10** wə Yerusalemda ənə xundak iqlarnı qiləjanidim. Bax kaqlınlardin həqəq elip, əzüm Hudaning nuroqun mukəddəs bəndilirini zindanoja tutup bərgən, ular əlümgə həküm kilinojandimu, həkümgə awaz qəxqanidim. **11** Mən həmma sinagoglarda kəp qetim ularni izdəp tepip jazalap, kupurluk gəp qilixka zorliqanidim. Mən ularəja təwlilərqə əq bolup, hətta yaka yurttiki xəhərlərgə berip, ularəja ziyankəxlik qiləjanidim. **12** Bu iqlarda bolup bax kaqlınlar bərgən toluq wəkillik həqəqi bilən Dəməxk xəhriqə qarap səpər kiliwatattım. **13** Qüx waqtida yolda ketiwetip, asmandin qüxkən, kuyax nuriđinnu küqlük bir nurning ətrəpimni wə billə ketiwatqanlarnı yorutuwətkənlikini kərdüm. **14** Həmmimiz yərgə yiqiləjan bolup mən ibraniy tilida eytiləjan: «Əy Saul, Saul! Manga nemixka ziyankəxlik qilisən? Seni zihlaxlarəja qarxi təpmiking sən üqün

təs kelidu!» deqən bir awazni anqlidim. **15** Mən: — «1 Rəb, sən kimsən?» dəp sorisam, Rəb manga: «Mən sən ziyankəxlik kiliwatqan əysadurman! **16** Əmdi ornungdin tur; qünki Mən seni sən kərgən iqlarəja həmdə Əzüm sanga ayan kilinojinimda kəridiojan iqlarəja həziniqi oqojidar wə guwahlık bərgüqi boluxka tikləx üqün, sanga ayan boldum. **17** Mən seni əz həqlingning həm əllərnin qəlidin qutkuzıman — qünki mən seni yat əlliklərnin kəzlrini eqip, ularning qəraqəquluktın yoruklukkə, Xəytanning ilkidin Hudaəja baqlinixkə buruluxi üqün ularning arisioja əwətimən. Xuning bilən ular qunahlırlining kəqürümigə, xundakla Manga etiqad kilix arkiqlək pak-mukəddəs kilinojanlarning arisida miraskə muyyəssər bolidu» — dedi. **19** Xunga, i Agrippa aliyliri, mən ərxin kəlgən bu oqayibənə kəriünixkə itaətsizlik qılmidim. **20** Bəli aldi bilən Dəməxk həqligə, andin Yerusalem xəhridikilərgə, pütün Yəhudiəy əlliksidikilərgə həmdə yat əlliklārgimu, «Towa kilip, Hudaəja baqlinıqlar, xundakla towa kilixka uyoqun əməllərni kərsitinglar» dəp jakarlap həwər yətküzüp kəldim. **21** Bu iqlar tüpəylidin Yəhudiylar meni ibadəthana həyolisida tutup, muxtap əltürüwətməkqi boluxti. **22** Lekin bğüingiqə Hudaning yərdəməditigə muyyəssər bolup mən qing turuwatimən, təwəndikilər bolsun yuqiridikilər bolsun həmməyləngə guwahlık berip kəldim. Guwahlıkım däl pəyoqəmbərlər həm Musa əzi bəxarət kilip eytkanliridin baxka nərsə əməs — **23** demək, Məsiləy jəzmən azab-okubat qeqip, tunji bolup əlümdin tirilgüqi bolup [Yəhudiylar] həqligə həm pütkül əllərgimu yorukluk jakarlaydu. **24** Pawlus bu iqlarnı eytip əzini xundak aqlax jawabini bərgəndə, Festus yuqiri awaz bilən uningəja: — Pawlus, sarang bolupsən! Bilimingning kəpliki əqlingni azduruptul — dedi. **25** Lekin Pawlus: — Sarang əməsmən, i Festus janablıri, mən bəli həqəqətə uyoqun həm salmıki bar səzlərni jar qilimən. **26** Qünki [Agrippa] aliylirining bu iqlardin həwəri bar. Mən uningəja yurəklik bilən oquq səzləwatimən, qünki bu iqlarning həqəqsısının uningdin yoxurun əməslıqigə ixinimən. Qünki bu ix bulung-puqaklarda kilinojan əməs! **27** — Əy Agrippa aliyliri, əzleri pəyoqəmbərlərnin eytkanlirioja ixinəmdila? Mən ixinidəqlirini bilimən! — dedi. **28** Agrippa Pawluska: — Sən meni muxunqilək kişiojına waqıtta hristian boluxka qayıl qılmaqiməsən? — dedi. **29** Pawlus: — Məyli kişka waqit iqidə yaki uzun waqıtta bolsun, pəkət əzlrining əməs, bəli bğün səzümnı anqlıoquqlarning həmmisi manga ohxax boləja (pəkət məndiki zənjirlər silərdə bolmısın!) dəp Hudadin təlaymən, — dedi. **30** Xuning bilən [Agrippa] han, xundakla waliy, Bərniki wə ular bilən billə olturojanlar orunliridin turup, **31** [zaldın] qiqip, bir-birigə: — Bu kixining əlümgə yaki türmıgə solaxka tegixlik həqbir jinayiti yok ikən! — deyixti. **32** Agrippa Festuska: — Bu adəm Kəysərgə murajət qilmiojan bolsa, qoyup berilsə bolidikəntuk! — dedi.

27 Bizning Italiyəgə dengiz yoli bilən beriximiz qərar qilinojandin keyin, əməldarlar Pawlus bilən baxka bərnəqqə məhbəsnı «Awoqustus qismi»diki Yuliyus isimlik bir yüzbexioja tapxurdi. **2** Biz Adramittiumning bir kəmisigə qıktuk, Kəmə Asiya əlksining dengiz

boyiridiki xəhərlərgə baratti. Tesalonika xəhəridin boləjan Makedoniyəlik, Aristarhüs isimlik bir kixi biz bilən həmsəpər boldi. **3** Ətisi biz Zidon xəhərigə yetip kəldük, Yuliyus Pawluska kəngqilik kılıp, xu yərdiki dost-buradərlirining yenioğa berip ularning oğamhorlikini kəbul kılıxioğa ruhsət kildi. **4** Biz u yərdin yənə dengizə qıktuk. Xamallar kərixkəndək kərxı tərıpmızdin qıkkənlikı üqün, Sıprus arilining xamaloğa daldə tərıpi bilən manguđ. **5** Kiliyaya wə Pamfiliyə əlkilirining udulidiki dengizdin ətüp, Likiyə əlksidiki Mira xəhərigə kəldük. **6** Xu yərdə yüzbəxi İskəndəriyə xəhəridiki İtaliyəgə barıdıoğan baxka bir kemini tepip, bizni uninoğa qikiriş kəydı. **7** Dengizdə kəp künlər nəhayiti asta mēgip, təsliktə Kinidos xəhərinin udulioğa kəldük. Xamal mingix yēniliximizni tosuoqaqka, Kret arilining xamaldin daldə tərıpi bilən mēgip, Salmoniy [yerim arilı]din ətüp, **8** dengizdə təsliktə ilgiliriləp kiroqakni boylap, Laseya xəhərigə yekin boləjan «Güzəl aramgağ» dəp atilidioğan bir yərgə kəldük. **9** Səpər bilən heli wəqitlər ətüp, roza küni allıkaqan ətəkən boləqaqka, dengizdə səpər kiliş hətərlik idi. Xunga Pawlus kəpqlikkə nəsihət kiliş: **10** — Buradərlər, bu səpərnin balayı'apət wə eoır ziyan bilən tügəydiyənlikini kərtiwatimən; mal wə kemidin məhrum bolupla qalmay, səpər öz jənimizəjimu zamin bolidu! — dəp aqahlandırdı. **11** Biraq yüzbəxi bolsa Pawlusning səzigə ixənməy, kəmə baxliq bilən kəmə igisining səzigə ixəndi. **12** Uning üstigə, bu portmu kixlaxka muwapıq jay bolmioqaqka, kəpqlik yənə dengizə qikip, mumkinkədər Feniks xəhərigə yetip berip, xu yərdə kixlaxni kuwwatlıdi. Feniks bolsa Kret arilidiki bir dengiz porti bolup, bir tərıpi oərbıy jənubka wə bir tərıpi oərbıy ximaloğa karaytti. **13** Jənubtin mayın xamal qikiwatatti, kəpqlik nixanimizəy yetidioğan bolduk dəp, lənggərnı eliwetip, kemini Kret arilining kiroqikini boylap həydəp manguđi. **14** Ləkin uzun ətməy, araldin kattıq «xərkıy ximaldin kəlgüqı» dəp atilidioğan əxaddiy kəra boran qikip kətti. **15** Kəmə buranning kəmalıkkıda qəloqaqka, uni xamaloğa yüzləndürəlməy, boranning məyliqə mēgixioğa koyup bərdük. **16** Klawda degən kikiq bir aralning xamaloğa daldə tərıpiyə ətüwelip, kolwəknı kəməgə qikiriwelip, aralan uni saqlap kəlalidük. Andin kəmiqələr kemini aroqamqılar bilən sirtidin orap baqlıwalıdi. Kəminin Sirtis dəp ataloğan dengiz astidiki tax-kum dəwilirigə kəkiliş petip kəlixidin kərkup, tormuz lənggərlirini qüxürüp, kemini xamalnıg həydxigə koyup bərdi. **18** Boran üstimizgə xiddətlık sokqaqka, ətisi malni dengizə taxlaxka baxlıdi. **19** Üqünqı künidə ular öz kolliri bilən kəmidiki kəral-jabduklirini dengizə taxlıwətti. **20** Kəp künlərgigə ya kün ya yultuzlar kərinməy, boran-qapqun yənıla xiddətlık üstimizgə tohtımay sokuwərgəqka, ahirdə kutulup kəlix ümidimizmu yokka qikkənıdi. **21** Kəmidikilər birnərsə yemiginigə kəp künlər boləjandin keyin, Pawlus ularning arisida turup: — Buradərlər, silər baldurla mēning gepingə kulak selip Kretin dengizə qikmasliqənglar kərək idi. Xundək kioğan bolsənglar bu balayı'apət wə ziyan-zəhmətlərgə uqrimioğan bolattinglar. **22** Ləkin əmdi silərnı oqəyrətlık boluxka dəwət kilimə. Qünki aranglarda həqkəysinglar

jənidin ayriqini yok, pəkət kəmidinla məhrum qəlisilər. **23** Qünki mən təwə boləjan wə ibadət-hizmitini kiliş kəlgən Hudaning bir pərixitsi tünügün kəqə yəniməyə kəlip **24** mənə: «Pawlus, kərkma! Sən Kəysərnıng aldioğa berip turuxung kərək; wə mənə, Huda xapaət kiliş sən bilən billə səpər kioqanların gəmmisining jəninı tiliginingni sənə ıjabət kildi!» dēdi. **25** Xuning üqün əy əpəndilər, oqəyrətlık bolunglar; qünki Hudaəyə ixinimənkı, mənə kəndək əytioğan bolsa xundək əməlgə axuruluđu. **26** Biraq biz məlum aralning kiroqikioğa urulup ketiximiz məkərrər bolıđu. **27** Səpərimizning on tətinqı küni kəqisi, kəmə Adriatik dengizidə ləyləp yürüwatkan bolup, tün nispidə, kəmiqələr kuruqlukka yekınlap kəliptuk, dəp oylıdi. **28** Ular qongkurlukni ələqə aroqamqisini dengizə qüxürüp, suning qongkurlukni ələqə kərgənıdi, yigirmə oqulaq qikti. Səl aldioğa mēgip yənə ələqıwıdi, on bəx oqulaq qikti. **29** Ular kəminin hada taxlarəy urulup ketixidin kərkup, kəminin kəynidin tət lənggərnı taxlıwetip, tang ətixni təlmürüp kütüp turdı. **30** Ləkin kəmiqələr kəmidin qəmaqı bolup kəminin bəxidinmu lənggərnı elip taxlıwetəyli dəp bəhənə kərsitip, kolwəknı dengizə qüxürdi. **31** Pawlus yüzbəxi wə ləxkərlərgə: — Bu [kəmiqələr] kəmidə kəlmisə, silər kutulalməysilər! — dēdi. **32** Buning bilən ləxkərlər kəmidiki kolwəknıng aroqamqilirini kəsip, uni ləylitip kəydı. **33** Tang atay degəndə, Pawlus həmməylənnı bir'az oqızaliniwelixkə dəwət kildi. U: — Silərnin dəkəddükə ıqıdə həqnəmə yeməy turoqıninglarəy on tət kün boldi. **34** Əmdi bir'az oqızalinixinglarnı ətünimən. Qünki həyat kəlixinglar üqün muxundək kilişkə toqra kəlidu; qünki həqkəysinglarnın bəxidiki bir tal moymu ziyanəyə uqrimaydu! — dēdi. **35** Bu səznı kiliş bolup, u kioğa bir parqə nannı elip, kəpqlikning alidə Hudaəyə təxəkkür ətıpt oxup yēdi. **36** Xuning bilən həmməylən oqəyrətlinip oqızalinişkə baxlıdi **37** (kəmidə biz jəmiy ikki yüz yətmix alta kixi iduk). **38** Həmməylən kərsəklirini tokliqəjandin keyin, kemini yənıklitix üqün, kəmidiki buoqıylarnımu dengizə taxlıwətti. **39** Tang atkəndə, kəmiqələr kuruqlukning nə ıkənlikini tonumıdi. Ləkin uningdiki bir kumluk koltukni baykəp, kemini bir əməl kiliş xu yərdə uruldurup kuruqlukka qikərməqı boldi. **40** Ular aldi bilən lənggərlərnı boxıwetip, ularni dengizə taxlıwətti. Xuning bilən bir wəqitdə, kəminin ikki yənılix palikining baqlirini boxitip, ularni qüxürüwətti. Andin kəminin bəxidiki yəlkənnı xamaloğa qikiriş, kemini kumlukning kiroqikioğa karitip manguđurdi. **41** Əmdi ikki ekim bir-birigə uqırxəng yərgə kərip kəlip, ular kemini kiroqıqə sokturuwalıdi; kəminin bəxi dengiz tēgigə urulup petip, midirilmay qəldi, ləkin kəminin arka tərıpi dolqunların zərbisi bilən quwulup ketixkə baxlıdi. **42** Ləxkərlər məhbuslarnın suqə səkrəp kəqip ketixining aldinı elix üqün, həmmisini ətürüwətməqı boldi. **43** Ləkin yüzbəxi Pawlusni kutkuzuxni halioğan bolup, ləxkərlərnin bundək kilişioğa yol koyımdi. U aldi bilən su üzüxni bilidioğanların suqə qüxüp kiroqıqə qikixini, **44** qəloqanların bəzilirini tahtaylarəy, bəzilirini kəminin quwulup kətkən parqilirioğa əsilip, kiroqıqə qikixini buyrudi. Xundək boldiki, həmməylən kutulup saq-salamət kuruqlukka qikti.

28 Biz kutulup saq-salamət kīrojaqqa qīkqāndin keyin, u aralning Malta dāp atilidojanlikini bilduk, **2** Yārlik hālk bizga intayin mehribanlik bilən muamilā kildi; qūnki u qaojda yamoqur yeoqip, hāwa sooqūq bolojaqqa, ular gūlhan yekip bizni kūtūwaldi. **3** Pawlus bir baoljam otun terip kelip otka taxliwidi, issiqtin etilip qīkqan bir zahərlīk yilan uning kolini qixliginiqə qaplixawaldi. **4** Xu yārliklar Pawlusning kolioja yepixip turoqan yilanni kərūp, bir-birigə: — Bu adəm qokum bir katil ikən! Dengizdin kutulup qīkqan bolsimu, «Adillik» uning tirik kəlixioja yol koymidi, — deyixti. **5** Lekin Pawlus yilanni otning iqiğə silkip atti, əzi bolsa heqkandak zəhim yemidi. **6** Həlk uningə bədin ixxip ketidu yaki u tuyuksiz yikilip əlidu dāp karap turatti. Lekin uzun wakit karap turup, uningda heqkandak binormal hələtning bolmiojanlikini kərūp, oyliojinidin yenip: — Bu bir ilah bolsa kerək! — deyixti. **7** U yarning ətrapidiki yurtta, aral baxliki (Publius dāp atalojan)ning birnaqqə yər-etizliri bar idi. U bizni əyigə baxlap, üç kün kizojin mehman kilip kütti. **8** U qaojda xundak boldiki, Publiusning atisining kizitimi ərləp, toloqak bolup yetip qalojanikən. Pawlus uning yenioja kirip, dua kilip üstigə kolini tagküzüp, uni sakaytip koydi. **9** Xuningdin keyin araldiki qalojan kesəllərnin həmmisi uning aldioja kelip, sakaytildi. **10** Ular bizning hərmimizgə nuroqun sowoqatlarni beoqixliojan bolup, ahirda bu yərdin yəna yoloja qīkqan waqtimizda, bizni yoloja lazimlik narsə-kerəklər bilən təminildi. **11** Malta arilida Iskəndəriyadin kəlgən, bexioja «Samawiy Koxkezək» ilahlırining nəxıxliri oyulojan bir kəmə kixliojanidi. Aralda üç ay turoqandin keyin, bu kəmə bilən yoloja qıktuk. **12** Sirakoza xəhirigə kelip, u yərdə üç kün turduk. **13** Andin ayilnip mengip, [Italiyədiki] Regiyum xəhirigə kəlduk, Ətisi xamal yənilixi əzgirip jənuəbtin qıxixi bilən, ikkinji kün Puteoli xəhirigə yetip kəlduk. **14** U yərdə birnəqqə qerindaxlarni taptuk, ularning etünəxliri bilən biz ularda bir həptə turduk. Xundak kilip biz Rim xəhirigə yetip kəlduk. **15** Keliwatkanlikimizdin həwər tapkan xu yərdiki qerindaxlar bizni qarxi elix üçün xəhərdin qıqip hətta «Apiyus baziri»oqiğə, [bəziliri] «Üq Saray»oqiğə kəlgənidi. Pawlus ularni kərgəndə, Hudaəja rəhəmət eytip, oqayratlandı. **16** Rim xəhirigə kirginimizda, yüzbəxi məhbuslarni orda karawul begigə tapxurdi; ləkin Pawlusning birlə kəzətküqi ləxkər bilən bir əyde ayrim turuxioja ruhsət kilindi. **17** Üq kündin keyin, u u yərdiki Yəhudiylarning kattiwxlırini əzi bilən kəruxixkə qaqirdi. Ular jəm boləqanda, u mundak dedi: — Qerindaxlar! Mən həlkimizgə yaki ata-bowilirimizdin kəldurulojan ərpadətlərgə qarxi heqkandak ix kilmiojan bolsammu, Yerusalemda turojinimda tutkun kilinip rimliklarning kolioja tapxuruldum. **18** Rimliklər meni sorakka tartip, məndə əlüm jazasioja məhkum kıləqudək birər jinayət bolmiojaqqa, meni qoyuwətməkqi boldi. **19** Lekin Yəhudiylar buningə qarxilik bildürgəqkə, Kəysərgə murajət kıləqka məjbər boldum. Bularni dəginim bilən, bu mening əz həlkim üstidin xikayitim bar dəgənlikim əməs. **20** Xu səwəbtin mən silər bilən yüz kəruxix wə bu həktə silərgə eytx üçün silərnə bu yərgə qaqirdim. Qūnki bu zənjir bilən baqlinixning səwəbi dəl Israilning

kütəkən ümididur. **21** Ular Pawluska: — Biz bolsak Yəhudiyədin sən toquruluq hət almiduk, yaki u yərdin kəlgən qerindaxlarning heqkaysisimu sən toquruluq birər yaman həwər əkəlmidi yaki yaman gepingni kilmidi. **22** Lekin sening pikirilingni angliqumiz bar. Qūnki həmmə yərdə kixilərnin [sən təwə boləqan] bu məzhəpkə qarxi səzləwatkanlikidin həwirimiz bar! — deyixti. **23** Xuning bilən ular Pawlus bilən kəruxixkə bir künni bekitti. U küni nuroqun kixilər uning turaləqsiəja kəlgənidi; u tang atkəndin kəqkiqə ularəja [səz-kalamni] xərləp, Hudaning padixahlıqi həkqida toluq guwahlik berip, Təwrat həm pəyojəmbərlərnin yazmiliridin nəkil kəltürüp, ularni əysa toquruluq qayil kıləqka kütədi. **24** Uning səzligə bəzilər ixəndürüldi, bəzilər ixinixni rət kildi. **25** Ular Pawlusning mundak bir səzni kıləxi bilən əzara kəlixəlməy qaytip kətti. U mundak dedi: — Məkəddəs Rəh Yəxaya pəyojəmbər arkilik ata-bowilirimizəja munu səzni dəl jayida eytkən: **26** — «Barəjin; muxu həlkə mundaq dāp eytkin: — «Silər anglaxni anglaysilər, birək qūxənməysilər; Kəruxni kərūsilər, birək bilip yətməysilər. **27** Qūnki muxu həlkning yūrikini may qaplap kətkən, Ular angliqanda kulaklırini eoqir kiliwəlojan, Ular kəzilirini yumuwəlojan; Undək bolmisidi, ular kəzliri bilən kərūp, Kuliki bilən anglap, Kəngli bilən qūxinip, Əz yolidin yanduruluxi bilən, Mən ularni sakaytkan bolattim»». **28** Xunga biləxinglər kərəkki, Hudaning bu nijatliki yat əlliklərgə əwətiliwatidu. Ular bolsa uningəja kulak salmay qalmaydu! — dedi. U bu səzlərnə eytkənda Yəhudiylar əz-ara kəttik talax-tartix kıləxip kətti. **30** [Pawlus] əzi ijarigə aləjan əyde toluq ikki yil turdi wə bu yərdə uning bilən kəruxixkə kəlgən həmmə kixilərnə qəbul kilip, **31** tolimu yūraklik bilən həm heq tosaləqəja uqrimay, Hudaning padixahlıqini jar kilip, Rəb əysa Məsihə dair həkikətlərnə yətküzüp təlim bərdi.

Rimliklar o'ra

1 Rosullukqa tallap qaqirilolan, Hudaning hux hawirini jakaralaxqa ayrip tayanlangan, Masih aysaning kuli bololan manki Pawlustin salam! **2** Huda bu hux haworning kelixini heli burunla payoqambarlari arkilik mukaddas yazmilarda wada qilolanidi. **3** Bu hux hawer Oz Oqli, yani Rabbimiz aysa Masih too'risididir; jismani jehattin U Dawutning naslidin tuqulolan; birdinbir pak-mukaddas Roh taripidin olumdin tirildurilulx arkilik «kuc-kudrat Igisi Hudaning Oqli» dap kersitilip bekitilgan; **5** U arkilik, xundakla Uning nami uqin barlik allar arisida Huda o'ra etikadtin bololan itaetmenlik wujudka kalturilulxka biz mehir-xapkatka wa rosullukqa muyassar bolduk; **6** Silor ular arisida, aysa Masih taripidin qaqirilojansilor. **7** Xunga, Huda seygona wa U «mukaddas bendilirim» dap qaqirojan Rim xahiridiki hammainglar o'ra, Atimiz Hudadin wa Rabbimiz aysa Masihtin mehir-xapkat wa aman-hatirjamlik bolojay! **8** Aldi bilan men aysa Masih arkilik hammainglar uqin Hudayimo'ra taxakkur eytimen; qunki silarning etikadinglar putkul alamga pur katti. **9** Oz Oqli too'risidiki hux hawerda qin roh-kalbm bilan men hizmitini kilawatkan Huda Ozi mening dualirimda silorni xunqa uizlaksiz eslap turojanlikimo'ra guwahtur. **10** Men dualirimda, mumkin kedar Hudaning iradis bilan silarning yeninglar o'ra berixka ahir muyassar boluxka hamixa otunimen. **11** Qunki men silorni birer rohiy iltipatka igu kilix arkilik mustahkamlox uqin silor bilan kerixulxka intayin takazzaman; **12** yani, men aranglarda bolsam, bir-birimizning etikadidin ozara tassali wa ilham alalaymiz demakim. **13** Kerindaxlar, men silarning xuni bilixinglarni halaymenki, baxka yordiki alliklarning arisida hizmitim mewa bergendek, silarning aranglardimu hizmitimning mewa berixi uqin yeninglar o'ra berixni kop ketim niyat kildim, lekin bugunguqa tosalu o'ra uqrap keliwatim. **14** Men harkandak adamlarga, mayli Yunanliklar wa yat taipilarga, danixman wa nadanlar o'ra bolsun, hammaisiga kerdarmen. **15** Xuning uqin imkaniyat manga yar bersila men Rimdiki silargimu hux haworni yetkuzup bayan kilixka kizojinmen. **16** Qunki men Masih too'risidiki bu hux hawerdin hargiz hijil bolmaymen! Qunki u uning o'ra ixangucqilirlining hammaisini, aldi bilan Yehudiylarni, andin keyin Greklarni nijatka erixturidolan Hudaning kuc-kudritidir! **17** Qunki [hux hawerda] etikadqa asalanolan, Hudaning birhil harkaniylik etikad kiloquqilar o'ra wahiy kilinojandur. [Mukaddas yazmilarda] yezi lojindak: — «Harkaniy adam ixanq-etikadi bilan hayat bolidu». **18** Qunki harkaniyatsizlik bilan hakiqtani basidolan insanlarning barlik iplasliq o'ra wa harkaniyatsizlikga nisbatan Hudaning karatkan o'zapi artin oquk wahiy kilinmakta. **19** Qunki insanlar Huda too'risida bilalaydolan ixlalarning kez aldidal turidu; qunki Huda hammimi ular o'ra oquk kersitip bergan **20** (qunki dunya apirida bolojandin beri Hudaning kezga kerunmas ezigilikliri, yani manggulik kudriti wa birdinbir Huda ikonliki Ozi yaratkan mawjudatlar arkilik oquk kerulmakta, xundakla buni quxinip yetkili bolidu. Xu sawabtin

insanlar heq bahana kersitalmaydu) (ai'dios g126) **21**

— qunki insanlar Hudani bilsimu, uni Huda dap uluqlimidi, Uning o'ra taxakkur eytmidi; aksiq, ularning oy-pikirliri bimana bolup, nadan kalbi karangoxulixip katti. **22** Ozlirini danixman kilip kersatsimu, lekin aksiz bolup qikti; **23** qirimas Hudaning uluqlukining ornioqa qirip elidolan adamzatka, uqar-kanatlar o'ra, tet ayaqlik haywanlar o'ra wa yur beqirliuquqilar o'ra ohxaydolan butlarni almasturup koyojanidi. **24** Xunga Huda ularni kalbidiki xahwaniy hawaslari bilan iplaslik kilixka, xundakla bir-birining tanlirini nomuska kalduruxka koyup bard. **25** Ular Huda too'risidiki hakiqtani yalojan o'ra aylandurdi, Yaratquqining ornioqa yaritolan narsilarga qokunup, tawap-taot qilojanidi. Halbuki, Yaratquqioqa taxakkur-madhiya mangguga okulmakta! Amin! (ai'on g165) **26** Mana xuning uqin, Huda ularni paskax xahwaniy hawaslarga koyup bard. Hetta ayallarmu tabiiy jinsiy munasiwatni o'jayriy munasiwatka aylandurdi; **27** xuningdek, arlarmu ayallar bilan bolidolan tabiiy jinsiy munasiwatlarni taxlap, baxka arlarga xahwaniy hawaslal bilan keyup pixidolan boldi. Arlar arlar bilan xarmendilikka kirixti wa netijida ularning muhalip kilmixliri oz bexioqa qikti. **28** Ular Hudani bilixtin wa keqixni layik kerganliki talliojanliki uqin, Huda ularni buzuk niyatlar o'ra wa nalayik ixlarni kilixka koyup bard. **29** Ular harhil harkaniyatsizlik, razillik, napsaniyotqilik, eqmanlikka qemup, hasathorluk, katillik, jedalhorluk, makkarlik wa harhil batniyatlar bilan toldi. Ular ioqwar, **30** telmator, Huda o'ra napratlinidolan, kibirlik, mahtanqak, qongqi, harhil razilliklarni oylap qikiridolan, ata-anisining sezini anglamaydolan, **31** yorutulmolan, wadisida turmaydolan, keyumsiz wa rahimsiz insanlardur. **32** Ular Hudaning xular o'ra bololan adil hekumini, yani xundak ixlarni kiloquqilarning olumga layik ikonlikini enik bilsimu, bu ixlarni ozliri kilip qalmay, balki xundak kilidolan baxkildarin seyunup ularni alkixlaydu.

2 Emdi ay baxkialarning ustidin hekum kilidolan insan, kim boluxungdin kat'ynazar bahana kersitalmaysan; qunki baxkialar ustidin kaysi ixta hekum kilsang, xu ixta oz gunahingni bekitsen. Qunki ay hekumqi, sen ozungmu ular o'ra ohxax ixlarni kiliwatsen. **2** Bizga malumki, Hudaning undak ixlarni qilolanlar ustidin hekum qikirixi [mutlak] hakiqtaka asalan o'randur. **3** Xunga, i xundak ixlarni qilolanlar ustidin hekum qikarojuqi, xundakla xuning o'ra ohxax ixlarni kilojuqi insan, ozung Hudaning hekumidin qaqlayman dap hiyal kilamsen? **4** Yaki Hudaning mehirbanlikining seni towa kilix yolioqa baxlaydolanlikini heq bilmay, uning mehirbanliki, kang korsakliki wa sawr-takitining molluq o'ra sal karawatamsen? **5** Aksiq, towa kilmaydolan jahillikning wa tax yureklingdin, Huda adil hekumini ayan kilidolan o'zapek kuni uqin sen oz bexing o'ra quxidolan o'zapi ni toplawatsen. **6** Huda harkimga oz amaliriga yarixa ix keridu. **7** Yahxi ixlarni sawrqanlik bilan kilip, xan-xarap, hormalat-ehtiram wa bakiylikni izdiganalarga U manggulik hayat ata kilidu; (ai'onios g166) **8** lekin xahsiyatqilarga, hakiqtaka ten bermay, aksiq harkaniyatsizlikka agaxkenlarga

oʻzaro-kəhr yaʼqdurulidu; **9** yamanlik kilidioʻan barlik jan igisigə, aldi bilən Yəhudiylaroʻa, andin Greklərgə külpəʼt wə dərd-ələm qūxidū; **10** birək, barlik yaxhilik kilōuqilaroʻa, aldi bilən Yəhudiylaroʻa, andin Greklərgə xan-xəʼrəp, hərmət-əhtiram wə aman-hatirjəmlilik təkdīm kilinidu. **11** Qūnki Hudada adəmnīng yūz-hatirisini kilix yoxtur. **12** — qūnki Təwrat kanunini bilməy gunah sadir kilōanlarning hərbi Təwrat kanunining həkūmigə uqrimisimu, [əyibkə uqrap] həlak bolidu; Təwrat kanunini bilip turup gunah sadir kilōanlarning hərbi bu kanun boyiqə sorakka tartilidu **13** (qūnki Hudaning aldida kanunni angliōanlar əməs, bəlki kanunoʻa əməl kilōuqilar həkkanīy hesablinidu. **14** Qūnki Təwrat kanunini bilməydiōan əlliklər təbiy halda bu kanunoʻa uyoʻqun ixlarni kilsa, gəʼrəqə bu kanundin həwərsiz bolsimu, Təwrat kanuni ularda kəʼrūngən bolidu. **15** Ularning bu kilōanlari əz kəʼlbrīgə kanun tələplirining pūttūklīk ikənlikini kəʼrsitidu; xuningdək, ularning wijdanlirimu əzligigə həkikəʼtning guwahqisi bolup, oy-pikirliri əzini əyibləydu yaki əzini aqlaydu) **16** — mən yətküzūp keliwatkan bu hux həwərgə asasen Hudaning Əysa Məsih arkilik insanlarning kəʼlbida pūkkən məhpiy ixlar üstidin həkūm qikirdiōan künidə [yukirida eytiloan ixlar qoʻqum yūz beridu]. **17** Sənqu, əgər əzūngni Yəhudi dəp atəp, Təwrat kanunioʻa ümid baolap, Hudaʻoʻa təwəmən dəp mahtansang, **18** kanundin əginip uning iradisini bilip, esil bilən pəsni pəʼk əʼtkən bolsang, **19** Təwrat kanunidin bilim wə həkikəʼtning jəwħirigə igə boldum dəp kəʼrap, əzūngni korlaroʻa yol baxliōuqi, kəʼrangōʻuda kəʼloʻanlaroʻa mayak, nadanlaroʻa gəʼʼtkūqi, gəʼdəklərgə ustəz dəp ixəngən bolsang — **21** əm̄di sən bəxkilaroʻa təlim berisən, əzūnggə bərməmsən? Ooʻqrilik kilmanglar dəp wəz eytisən, əzūng ooʻqrilik kiləmsən? **22** «Zina kilmanglar» — dəp wəz eytīsən, əzūng zina kiləmsən? Butlardin nəpəʼtlinisən, əzūng buthanilardiki nərsiləʼrni bulang-talang kiləmsən? **23** Təwrat kanuni bilən mahtinisən, əzūng xu kanunoʻa hiləplik kilip, Hudaʻoʻa daʻq kəʼltürəmsən?! **24** Huddi [mukəddəs yəzmilarda] yezilōinidə: «Siləʼrning kilmixinglar tūpəylidin Hudaning nami taipiləʼr arisida kupurlukka uqrimakta». **25** Təwrat kanunioʻa əməl kilsang, həʼnə kiliōinīngnīng əhmiyiti bolidu, ləkin uningōʻa hiləplik kilsang, həʼnə kiliōinīng hətəʼnə kilinmiōandək hesablinidu. **26** Əm̄di həʼtnisizləʼr kanunīng tələpligə əməl kilsa, gəʼrəqə həʼtnisiz bolsimu, Huda təripidin həʼtnilik hesablanmamdu? **27** Təwrat kanun dəsturidin həwərdar wə həʼtnilik turukluk kanunoʻa hiləplik kilōuqi, i Yəhudi, kanunoʻa əməl kilidioʻan jismani hətəʼnisizləʼr təripidin sening gunahīng üstidin həkūm qikiriwatmamdu? **28** Qūnki sirtki kəʼrūnūxi Yəhudi bolisila uni [həʼkikiy] Yəhudi degili bolmaydu, sirtki jəʼhəʼttiki jismani hətəʼninimu [həʼkikiy] həʼnə degili bolmaydu, **29** roʻhida Yəhudi bolōini [həʼkikiy] Yəhudiʼdur; uning həʼnə kiliōinini hətəʼnə kanun dəsturi arkilik əməs, bəlki kəʼlbida, Roʻhtindur. Bundək kixining təriplinixi insanlar təripidin əməs, bəlki Huda təripidin bolidu.

3 Undakta, Yəhudi bolōanning Yəhudi əməstin nemə artuqçilik bar? Həʼtnilik bolōanning nemə

paydisi bar? **2** Əməliyəʼtə, ularning hər jəʼhəʼttin kəp artuqçilik bar. Birinqidin, Hudaning bəxəʼtlik səʼzliri Yəhudiylaroʻa amənət kilinoʻan. **3** Əm̄di gəʼrəq ulardin bəʼziliri ixəʼnqisiz qikkən bolsimu, buningōʻa nemə bolatti? Ularning ixəʼnqisizliki Hudaning ixəʼnqiliklikini yōʼkka qikiriwəʼtəʼrmu? **4** Həʼrgiz undək kilmaydu! Huda rastqil hesablinip, həmmə adəm yaloʻanqi hesablanisun! Huddi [mukəddəs yəzmilarda Huda həʼkkidə] yezilōinidə: — «Səʼzliginingdə adil bəz ispatlanōaysən, Xikayəʼtka uqriōiningdə oʻjalibə kilōaysən». **5** Ləkin bizning həʼkkanisizlikimiz arkilik Hudaning həʼkkanisizlik tēhimu enik kəʼrsitilsə, buningōʻa nemə dəymiz? Həʼkkanisizlik üstigə oʻzəʼp təkidiōan Hudani həʼkkanisiz əməs dəymizmi (mən insanqə səʼzlaymən)? **6** Mundək deyixkə həʼrgiz bolmaydu! Əgər undək bolsa, Huda ələmni kəʼndək sorakka tartidu? **7** [Bəʼziləʼr yənə]: «Mening yaloʻanqilkimdin Hudaning həʼkikəʼtlik tēhimu oʻqk kilsa, xundakla uluʼoʻqluqi tēhimu yorutulsə, əm̄di mən yənə nemə üqūn gunahkəʼr dəp kəʼrilip sorakka tartilimən?» [deyixi mumkin]. **8** Undək bolōanda nemixkə (bəʼziləʼr bizgə təhəʼmət qaplimakqi bolup, gəʼlrimizni buriwəʼtkəndək) «Yamanlik kilayli, bunīngdin yaxhilik qikip kəʼlar» — deyixkə bolmaydu? Bundək degiqlarning jazalinixi həʼkiklir! **9** Əm̄di nemə deyix kəʼrək? Biz [Yəhudiylar] [Yəhudi əməsləʼrdin] üstūn turamduq? Yəʼ, həʼrgiz! Qūnki biz yukurida Yəhudiylar bolsun, Grekləʼr bolsun həʼmmisining gunahīng ilkidə ikənlikni ispatlap əyibliduk. **10** Dəʼrwəʼkə, mukəddəs yəzmilarda yezilōinidə: — «Həʼkkanisiz adəm yōʼk, hətta birimu yōʼktur, **11** Yorutuloʻan kixi yōʼktur, Hudani izdiginimu yōʼktur. **12** Həmmə adəm yoldin qəʼʼtnidi, Ularning barliki əʼzimas bolup qikti. Mehribanlik kilōuqi yōʼk, hətta birimu yōʼktur. **13** Ularning gəʼli eqiloʻan kəʼbridəʼk səsiktur, Tilliri kəʼzəʼpilik kilmakta; Kobra yilānning zəʼhiri ləʼwliri astida turidu; **14** Ularning zuʼwani kəʼrəʼjəʼx hām zəʼrdigə toloʻan. **15** «Putliri kən tōʼkūxkə aldīraydu; **16** Barqanla yeridə wəyʼranqilik wə pəʼjəʼlik ixlar bardur. **17** Tinqlik-aramlik yolini ular hēq tonuʼoʻan əməs». **18** «Ularning nəʼziridə Hudadin kəʼrkidiōan ix yōʼktur». **19** Təwratiki barlik səʼzləʼrning Təwrat kanuni astida yaxaydiōanlaroʻa kəʼrita eytiloʻanliki bizgə ayan. Bularning məʼsiti, hər insānning əʼoʻzi bəʼhānə kəʼrsitəʼlməy tuʼwaklinip, pūttūl dunyadikiləʼr Hudaning sorikida əyibkar ikən dəp ayan kilinsun, dēgənliktur. **20** Xunga, hēqʼkəndək əʼt igisi Təwrat-kanunioʻa əməl kilixkə itilixliri bilən [Hudaning] aldida həʼkkanisiz hesablanmaydu; qūnki Təwrat kanuni arkilik insān əz gunahini tonup yetidu. **21** Birək, hāʼzir kanun yoli bilən əməs, bəlki Hudaning Əʼzidin kəʼlgən birhil həʼkkanisizlik axkarilandi! Bu hil həʼkkanisizlikka kanunīng əʼzi wə pəʼyoʻqəʼmberləʼrning [yazmilirimu] guʼwahlik bəʼrgəʼndur; **22** yəni, Hudaning Əʼsa Məsihning ixəʼnq-sadakəʼtlik arkilik etiʼkəd kilōuqilarning həʼmmisining iqigə hām üstigə yəʼtküzidiōan həʼkkanisizlikidur! Bu ixta ayrimçilik yōʼktur **23** (qūnki barlik insānlar gunah sadir kilip, Hudaning xan-xəʼripigə yəʼtəʼlməy, unīngdin məʼhrum boldi) **24** Qūnki etiʼkədiqlarning həʼmmisi Məsih Əʼysada bolōan niʼjat-həʼrluk arkilik, [Hudaning] mēhīr-xəʼpkiti bilən bəʼdəʼlsiz həʼkkanisiz kilinidu. **25**

Huda Uni gunahlarining jazasini k t rg qi kafar t kurbanlik  süpitida t yindi; [insanlarning] Uning [kurbanlik] kenio a ix nq baolixi bilən [kurbanlik] inaw tliktur. Huda bu arkilik burun i zamandikilarning sadir kil jan gunah lirio a s wr-takətlik bolup, jazalimay  tk ziwetixining adillik ik nlikini kərsətti. **26** Buning a ohxax bu [kurbanlik] arkilik U hazir i zamanda bolojan h kkaniylikinimu kərsətkən. Xund k kilip U  zining həm h kkaniy ik nlikini həm  ysaning etikadida bolouqini h kkaniy kilouqi ik nlikinimu namayan kildi. **27** Und k bolsa, insanning nem  mahtano uqiligi bar? Mahtinix yok kilindi! — Nem  prinsip a asasen? Kanunio a intilix prinsipi bil nnmu? — Yak! «Etikad» prinsipi bilən! **28** Q nki «Insan T wrat kanunioğa əməl kilixğa intilixliri bilən  m s, b lki etikad bilən h kkaniy kilinidu» d p hesablaymiz! **29**    ba, Huda p   tla Y h diylarningla Hudasinmu? U  ll rningmu Hudasi  m smu? Xund k, u  ll rningmu Hudasingdur. **30** Huda bolsa birdur, U h tn  kilino anlarni etikad bilən h md  h tn  kilinmio anlarnimu etikad bilən h kkaniy kilidu. **31**  mdi etikad prinsipi bilən T wrat kanunini bikar kiliwetimizmu? Yak, dal buning  ksiq , uni k iq  ig  kilimiz.

4 Undakta, biz [Y h diylarning] jismaniy jəhəttiki atimiz Ibra him erixkini to rsida nem  daymiz? **2**    r Ibra him  m lliri bilən h kkaniy d p jakarlanio an bolsa, uningda mahtano ud k ix bolatti (bəribir Hudaning aldidə uning mahtinix h  ki yok idi). **3** Q nki muk dd s yazmilarda nem  deyilgən? — «Ibra him Huda a etikad kildi; Bu uning h kkaniylik i hesablandi» deyilidu. **4** Ixlig iq   berilidio an h  k «m hir-x p  t» hesablanmaydu, b lki birhil «   z kayturux» hesablinidu. **5** Bira , he  ix-əməl kilmay, p   t nomussiz gunah arlarni h kkaniy kilouqi Huda a etikad kilidioğan kixining bolsa, uning etikadi h kkaniylik d p hesablinidu! **6** Huda kilojan əməllirigə karimay, h kkaniy d p hesablio an kixining b hti to ruluk Dawut [          ] munda  d g n: — **7** «It         k     m kilino an, Gunah liri yepilo an kixi nemideg n b htliktur! **8** P         gunah liri bil n he  hesablxmaydio anlar nemideg n b htliktur!». **9**  mdi b ht yalo uz h tn  kilino anlar qila m nsup bolamdu, yaki h tn  kilinmio anlar qimu m nsup bolamdu? Q nki: «Ibra himning etikadi uning h kkaniylik i d p hesablandi» daw timiz. **10** H kkaniylik kanda    wolda uning a hesablandi? H tn  kilinixtin ilgirimu yaki h tn  kilinixtin keyinmu? U h tn  kilino an  alda  m s, b lki h tn  kilinmio an  alda hesablandi! **11** Uning h tnini qobul kilojini bolsa, uni h tn  kilinixtin burunla etikadi arkilik ig  bolojan h kkaniylik a m   r b lgisi s pitida bolojanidi. Demək, u hətnisiz turup Huda a etikad kilouqlarning h mmisining atisi boldi —  larmu [etikadi bilən] h kkaniy hesablinidu! **12** U y n  h tn  kilino anlarningmu atisidur; dem k, h tn  kilino an boluxi bilən t   la h tn  kilinmio an wa tidimu etikadlik yol mango an atimiz Ibra himning izlirini besip mango anlarningmu atisi bolou andur. **13** Q nki [Hudaning] Ibra him a w  naslig  dunyo a mirashor bolux to rsididiki w d  berixi Ibra himning T wrat kanunioğa  m l kilixğa intiliginidin  m s, b lki

etikad in bolojan h kkaniylik tin k lg n. **14** Q nki    r kanunioğa intilidio anlar mirashor bolidio an bolsa etikad bikar n rs  bolup  alatti, Hudaning w disimu yok a q   ril jan bolatti. **15** Q nki T wrat kanuni [Hudaning]       ni elip kelidu; q nki kanun bolmisa, it        d g n ixmu bolmaydu. **16** Xuning     n, Hudaning w disining [p     ]   z m   r-x p  iti arkilik  m   g axuruluxi     n, u etikad kila asastinidu. Buning bil n u w d  Ibra himning barlik  wladlirio a, p    t T wrat kanuni astida turidio anlar qila  m s, b lki Ibra him a etikad kilouqlarning h mmisigimu kapal  tlik kilino an. Q nki muk dd s yazmilarda: «Seni nuro  n k         atisi kildim» d p yezilo inid k, Ibra him h mmimizning atisidur. D rh      , u        ni tirild ridio an, m wjut bolmio anni bar d p m wjut kilidio an,  zi etio ad baoljo an Huda aldid  h mmimizning atisi boldi. **18** He kanda       k lmissimu u y n la        etikad kildi w  xuning bil n uning a: «Sening n sling [san-sanak   ] bolidu» d p aldin eytilo and k nuro  n k        atisi boldi. **19** U y   yax a y   nlap, tenini üçün hesablisimu, xund kla ayali Sarah ningmu baliyat kusini  ldi d p karisimu, y n la etikadta ajizlxamdi; **20** Hudaning wədisigə nisbat n etikadsizlik kilip he  ikkil nmidi,  ksiq  u etikadi arkilik k     tildi w  Hudani ulu lidi, **21** «U nemini w d  kilojan bolsa xuni  m   g axurux k   ritig  Igidur» d p tolu  ix nd     . **22** Xuning bilən bu «uning h kkaniylik i hesablandi». **23** Bu, «Uning h kkaniylik i hesablandi» d g n s  z yalo uz uning     nla  m s, **24** b lki R bbimiz     ni üçün tirildürgən Huda a etikad kiliximiz bilən h kkaniy hesablinidio an bizlar       m yezilo an; **25** [M    ] bolsa it             üçün pida yolioğa tapxuruldi w  h kkaniy kiliniximiz üçün tirild    .

5 Xunga etikad bilən h kkaniy kilino an ik     , R bbimiz    a M     arkilik Huda bilən inək munasiw t  bolimiz. **2** U arkilik etikad yolida bizni qing turo uzidio an bu m   r-x p        iqig  kirix h       a m      r bolduk, xuningd k Hudaning xan-x     g  baoljo an           n xad-huram bolimiz. **3** Xund k bolupla k lmay, m     l   wwallar iqid  xadlinimiz; q nki m         s wraq      , s wraq     qidamlik ni, qidamlik      ni elip kelidu, d p bilimiz. **5** W  bu      bizni y rg         koymaydu, q nki bizg  ata kilino an Muk dd s Ro  arkilik Hudaning m   r-mu       alliburun         g  k       exip taxi. **6** Q nki biz p    t amalsiz             , M     biz ihlassizlar üçün [Huda] bekit n wa   t      ni pida kildi. **7** Birsining h kkaniy ad  m üçün j    ni pida kilixi nahayiti az uqraydio an ix; b    d  yaxhi ad  m üçün birs  pida bolux a j    t kiliximu mumkin; **8** lekin Huda   z m   r-mu        ni bizg  xuningda k        , biz tehi gunah kar wa       , M     biz üçün j    ni pida kildi. **9** Hazir biz Uning k  ni bilən h kkaniy kilino an ik     ,      U arkilik [kelidio an]        n kutuluximiz tehimu j        . **10** Q nki burun Huda a d  xm n bolojan bols    m,              ni arkilik bizni Uning bilən in     turo an y   , Uning bilən in     turo     n keyin,      [        ]       arkilik biz tehimu kutuldurulmamdu ?! **11** Buning bil nla k lmay, hazir biz R bbimiz    a M     arkilik Huda bilən in     turo    ,

U arkilikmu Hudaning Özidin xadlinimiz. **12** Xuningdak, gunahning dunyaoq kirixi birla adem arkilik boldi, elümnig dunyaoq kirixi gunah arkilik boldi; xuning bilän gunah arkilik elüm hëmmä adëmgä tarkaldi; qünki hëmmä adem gunah sadir kildi **13** (qünki Tëwrat kanunidin ilgirimu gunah dunyada bar idi, ëlwëtte; halbuki, kanun bolmisa gunahning hesabi elinmaydu. **14** Xundaktimu, elüm Adem'ata wahtidin Musa pëyojëmber wahtioqta insanlaroqimu hëküm sürdi; ular gërqë Adem'atining sadir qilöjan itaëtsizlikidëk gunah sadir kilmiojan bolsimu, bu insanlarmu elüm hëkümidin haliy bolmidi). Adem'atining ezi — keyin kelidiojan Mësihning bir bexarëtlük ülgisidur; **15** halbuki, [Hudaning] xapaëtlük sowoqiti Adem'atining itaëtsizlikining pütünlay ëksidur. Qünki birla adëmnig itaëtsizliki bilän nuroqun adem elgën bolsa, ëmdi Hudaning mehir-xëpkiti wë xuningdëk birla adem, yëni Əysa Mësihning mehir-xëpkiti arkilik këlgen sowoqat exp-tëxip turoqaxa, nuroqun adëmgä yëtküzülüp tehimu nör nëtijä hasil kildi! **16** Xu xapaëtlük sowoqatning nëtijisi bolsa, xu bir adëmnig gunahning aqiwitigë pütünlay ohximaydu. Qünki bir adëmnig bir ketim ötküzgën itaëtsizlikidin qikarojan hëküm insanlarnu gunahkar dëp bekitten bolsimu, ëmma xu xapaëtlük sowoqat bolsa kepligen kixilarning nuroqun itaëtsizlikiridin «hëkkaniy kilinix»ka elip baridu. **17** Əmdi bir adëmnig itaëtsizliki tüpëylidin, ənə xu bir adem arkilik elüm hëkümrän bolöjan yërdä, [Hudaning] mol mehir-xëpkitini, xundakla hëkkaniylik bolöjan xapaëtlük sowoqitini qobul qilöjanlar bir adem, yëni xu Əysa Mësih arkilik hayatta xunqë ojalibana hëkümränlik qilöquqlar bolmamdu! **18** Xunga, bir ketimlik itaëtsizlik tüpëylidin barlik insanlar gunahning jazasioq mähkum kilinojan bolsa, ohxaxla bir ketimlik hëkkaniy əmäl bilän hayatlik elip kelidiojan hëkkaniylik pütkül insanlaröqä yëtküzülgën. **19** Bir adëmnig bir ketimlik itaëtsizliki arkilik nuroqun kixilär dërwakë gunahkar kilinip bekitilgëndäk, bir adëmnig bir ketimlik itaëtmänliki bilänmu nuroqun kixilär hëkkaniy kilinip bekitilidu. **20** Əmdi Tëwrat kanuni insanning itaëtsizlikliri köpräk axkarlinip bilinsun dëp kirgüzülgënidä. Lekin gunah këyërdä këpëygen bolsa, [Hudaning] mehir-xëpkitimu xu yërdä tehimu exp taxi. **21** Xuningdëk, gunah [insaniyätning] üstidin hëkümränlik kilip [ularni] elümgä elip baröjindäk, [Hudaning] mehir-xëpkiti hëkkaniylikka asasinip hëkümränlik kilip, insanni Rëbbimiz Əysa Mësih arkilik mënggülik hayatlikka erixtüridu. (aiönios g166)

6 Undakta, nemä degülik? Hudaning mehir-xëpkiti tehimu axsun dëp gunah iqidë yaxawerëmdük? **2** Yak, hërgiz! Gunahka nisbätən elgën bizlär kändakmu uning iqidë yaxawerëmiz? **3** Yak silär bilmëmsilär? Hërkaysimiz Mësih Əysaoq kirixkë qemüldürülgën bolsak, Uning elümi iqigë qemüldürüldük? **4** Biz qemüldürüx arkilik Uning elümi iqigë kirip, Uning bilän billä kemüldük; buning mëksiti, Mësih Atining xan-xëripi arkilik elümdin tirilginidäk, bizningmu yengi hayatta mëngximiz üqündur. **5** Qünki [Mësihning] elümgä ohxax bir elümdä Uning bilän birgë baqlanojanikënmiz, əmdi biz qoqum Uning tirilixigä ohxax bir tirilixitimu Uning bilän birgë bolimiz. **6** Xuni

bilimizki, gunahning makani bolöjan tenimiz kardin qikirilip, gunahning kullukida yënë bolmaslikimiz üqün, «kona adam»imiz Mësih bilän billä krestlinip elgën **7** (qünki elgën kixi gunahdin halas bolöjan bolidu). **8** Mësih bilän billä elgën bolsak, uning bilän täng yaxaydiojanlikimizojimu ixinimiz. **9** Qünki Mësihning elümdin tirilgëndin keyin kayta ëlmëydiojanlik, elümnig əmdi Uning üstidin yënë hëkümränlik kilalmaydiojanlik bizgë mëlum. **10** Qünki Uning elümi, U gunahni bir tärëp kilix üqün pakët bir ketimlik eldi; Uning hazir yaxawatqan hayati bolsa, U Hudaqä yüzlinip yaxawatqan hayattur. **11** Xuningqä ohxax, silërmu ezüglarni gunahkë nisbätən elgën, əmma Mësih Əysada bolup Hudaqä yüzlinip tirik dëp hesablanglar. **12** Xunga gunahning elidiojan teninglarda hëkümränlik kilixioqä yol qoymanglar, uning rëzil arzu-hëwësirigë boysunmanglar, **13** xuningdëk teninglarning hëq əzasini hëkkaniyatsizlikka qoral kilip gunahka tutup barmanglar. Əksiqä, elümdin tirildürülgënlärdäk, ezüglarni Hudaqä atanglar hëmdä teninglardiki əzalarni hëkkaniyätning qorali kilip Hudaqä atanglar. **14** Gunah silërngän üstünglaröqä hëq hëkümränlik kilmaydu; qünki silär Tëwrat kanuningin astida əmäs, bëlki Hudaning mehir-xëpkiti astida yaxawatisilär. **15** Undakta, kändak kilix keräk? Kanunningin astida əmäs, mehir-xëpkät astida bolöjanlikimiz üqün gunah sadir kiliwërsäk bolamdu? Yak, hërgiz! **16** Əziringlarni itaëtmän kullardäk birigë tutup bərsənglar, xu kixining küli bolöjanlikinglarni bilməmsilär — yaki elümgä elip baridiojan gunahning kulliri, yaki Huda aldida hëkkaniylikka elip baridiojan itaëtmänlikning kulliri boluxunglar mukərrər? **17** Hudaqä təxəkkür! Burun gunahning küli bolöjanlär, birak [Mësihning] tälimgä baxlinip, bu tälim kersətkən nəmunigə qin dilinglardin itaət kildinglar. **18** Silär gunahning küqidin kutuldurulup, hëkkaniylikning kulliri boldunglar. **19** Ətliringlar ajiz bolöqaqka, silərgə insanqə səzləwatimən: — ilgiri silər tən əzayinglarni napak ixlaröqä wə əhlaksizlikka kullardək tutup berixinglar bilən tehimu əhlaksizliklarni kilöjandək, əmdi hazir tən-əzayinglarni pak-mukəddəslikkə baxlaydiojan hëkkaniylikka kullardək tutup beringlar. **20** Silär gunahning kulliri bolöjan wahtinglarda, hëkkaniylikning ilkidä əmäs idinglar. **21** Hazir nomus dëp kariojan burunkı ixlardin xu qaoqda silär zadi kändak mēwə kerdüinglar? U ixlarning aqiweti elümdür. **22** Birak, hazir silär gunahdin ärkin kilinip, Hudaning kulliri bolöjan ikənsilär, silərdə ezüglarni pak-mukəddəslikkə elip baridiojan mēwə bar, uning nətijisi mënggülik hayattur. (aiönios g166) **23** Qünki gunahning ix həkki yəniala elümdür, birak Hudaning Rëbbimiz Mësih Əysada bolöjan sowoqiti bolsa mënggülik hayattur. (aiönios g166)

7 I kërindaxlar, mən hazir Tëwrat kanunini bilgënlərgə səzləwatimən; silər kanunningin pakët hayat wahtidila insan üstigə hëkümrän bolidiojanlikini bilməmsilär? **2** Məsələn, eri bar ayal, eri hayatla bolidikən, kanun boyiqə erigə baqlanojan; lekin eri ölüp kətsə, [əzini erigə baqlanojan] nikah kanunidin azad kilinidu. **3** Xuning üqün, bu ayal eri hayat wahtida baxka bir ərgə baqlansa, zinahor ayal dëp atilidu. Lekin eri ölüp kətsə, u [nikah]

kanunidin erkin bolidu; xu qaoqda baxka bir erga tægsa, zina qilogan bolmaydu. **4** Huddi xuningdæk, kerindaxlar, silær ðysa Mæsihning [kurbanlik] teni arkilik Tæwrat kanunioqa nisbatæn öldinglar. Buning mæksiti silerning baxka birsigæ, yæni elümdin Tirilgüqigæ baqlinixinglar wæ xuning bilæn Hudaoqa mewæ berixinglardin ibarættur. **5** Qünki biz «æt»ning ilkidæ waqtimizda, Tæwrat kanuni gunahning arzu-hawæslirini tehimu koozopar, tenimdziki æzalarda elümgæ elip baridioqan mewini qiqaroganidi; **6** lekin, haziir biz Tæwrat kanunining ilkidin erkin bolduk. Qünki eziimizni boqup turidioqan bu kanunioqa nisbatæn elgæn bolup, kanunning dæsturining kona yolida amas, balki Rohning yengi yolida [Hudaning] kullukida bolimiz. **7** Undakta nemæ degülüq? Tæwrat kanunining ezi gunahmu? Hærgiz undæk amas! Dærwæka, kanunning kersætmiliri bolmisa, gunahning nemæ ikænlikini bilmæyttim. Kanun «næpsaniyætqilik kilma» demigæn bolsa, næpsaniyætqilikning nemæ ikænlikini bilmigæn bolattim. **8** Lekin gunah kanunning æmri arkilik pürsæt tepip, iqimdæ hærhil næpsaniyætqiliklerni koozoidi. Tæwrat kanuni bolmisa, gunahmu elüktæk jansiz bolatti. **9** Bir qaqlarda kanunning sirtida yaxioqinimda hayat idim, lekin kanun æmrini bilixim bilænla, gunahmu janlinip, meni elümgæ elip bardi. **10** ðslidæ kixigæ hayatlik elip kælsun dæp buyruloqan kanunning æmri æksiqæ manga elüm elip kældi. **11** Qünki gunah kanunning æmri bilæn hujum pürsitini tepip, meni æzdurdi wæ æmr arkilik meni eltüirdi. **12** Buningdin kariqanda kanun hæqiqætæn pak-mukæddæstur, uning æmrimu mukæddas, toqra-adalætlik wæ yaxxidur. **13** Undakta, yaxhi bolojini manga elüm boldimu? Hærgiz undæk amas! Balki, gunahning kæwætla kæbihi ikænliki æmr arkilik oquq axkarilinixi üqün, bu yaxhi æmrning wasitisi bilæn gunah mænðæ elüm poyda kildi. **14** Tæwrat kanunining «rohka tæwæ» ikænlikini bilimiz. Biræk mæn bolsam «ætka tæwæ»durmæn, demæk gunahka küldæk setiloganmæn. **15** Qünki nemæ kilwatqinimni eziümmu bilmæymæn. Qünki eziüm niyæt qilogan ixlarni kilmæymæn; æksiqæ, næprætlinidioqinimni kilimæn. **16** Lekin ægær eziüm halimioqan ixlarni kilsam, eziüm kanunning yaxhi ikænlikini etirap qilogan bolimæn. **17** Xundæk ikæn, bu ixlarni mæn amas, balki iqimdæ mæwjut bologan gunah kilduridu. **18** Iqimdæ, yæni mening ætlirimidæ hæq yaxhilikning mæwjut æmæslirini bilimæn; qünki yaxhilik kilix niyitim bar bolsimu, uni kilalmaymæn. **19** Xuning üqün eziüm halioqan yaxhilikni kilmæy, æksiqæ halimioqan yamanlikni kilimæn. **20** Eziüm niyæt kilmioqan ixni kilsam, buni kilidioqan mæn amas, balki iqimdæ makan qilogan gunahtur. **21** Buningdin eziümdiki xundæk bir kanuniyætni baykaymænki, yaxhilikni kilmaqçi bolojinimda, yamanlik haman iqimdæ manga hæmrah bolidu. **22** Kælbimdæ Hudaning kanunidin sæyünimæn; **23** biræk tenimdiki æzalirimda baxka bir kanuniyætni sezimæn. Bu kanuniyæt kælbimdiki kanun bilæn jæng kilip, meni tenimdiki æzalirimdiki gunah sadir kilduroquçi kanuniyætka æsir kilidu. **24** Nemidegæn dærdmæn adæmmæn-hæ! Elümgæ elip baridioqan bu tenimdin kimmu meni kutkuzar? **25** Ræbbimiz ðysa Mæsih arkilik Hudaoqa tæxækkür bolsun! Xundæk kilip, kælbim bilæn

Hudaning kanunioqa itaæt kilimæn, lekin ætlirimidæ gunah sadir kilduroquçi kanuniyætka itaæt kilimæn.

8 Hulasilisak, Mæsih ðysada bologanlar gunahning jazasioqa mæhkum bolmaydu. **2** Qünki Mæsih ðysada bologan hayatlikni bæhx etidioqan Rohning kanuniyiti adæmni gunahka wæ elümgæ elip baridioqan kanuniyættn silærni halas kildi. **3** Qünki [gunahlik] æt elip kelidioqan ajizlik tüpæylidin Tæwrat kanuni kilalmioqanni Hudaning ðzi [kildi]; U ðz Oqlini gunahkar ætlik kiyapætta gunahni bir tærap kilixka æwætup, ættiki mæwjut gunahni [elümgæ] mæhkum kiliwætti; **4** buning bilæn [mukæddas] kanunning hækkaniy talipi ætka ægæxmæydioqan, balki Rohka ægixip mangidioqan bizlærdæ æmælgæ axurulidu. **5** Qünki ætka boysunidioqanlar ætka has ixlarning oyida yüridu; Mukæddas Rohka boysunidioqanlar bolsæ, xu Rohka ait ixlarning oyida yüridu. **6** ðttiki oy-niyætler adæmni elümgæ elip baridu; Mukæddas Rohka ait oy-niyætler hayatlik wæ hatirjæm-amanliktur; **7** qünki ættiki oy-niyætler Hudaoqa düxmænliktur; qünki æt Hudaning kanunioqa boysunmaydu hæm hætta uningoqa boysunuxi mumkin amas; **8** ætta bologanlar Hudani hursæn kilalmaydu. **9** ðmma silærgæ kælsæk, pækæt Hudaning Rohi dærwæka iqinglarda yaxawatqan bolsa, silær ætta amas, balki Rohta yaxaysilar. ðmma Mæsihning Rohioqa igæ bolmioqan adæm bolsa, u Mæsihkæ mænsuplærdin amas. **10** Lekin Mæsih kælbinglarda bolsa, teninglar gunah tüpæylidin elümming ilkidæ bolsimu, hækkaniylik tüpæylidin rohinglar hayattur. **11** Hælbuki, elgæn ðysani elümdin Tirildürgüqining ðzidiki Roh silærdæ yaxisa, Mæsihni elümdin tirildürgüqi kælbinglarda yaxawatqan Rohi arkilik elidioqan teninglarnimu hayati kütkæ igæ kilidu. **12** Xuning üqün, kerindaxlar, biz ætka kærzdar amas, yæni uningoqa ægixip yaxaxka kærzdar amæsmiz. **13** Qünki ætka ægixip yaxaisanglar, halak bolisilær; lekin Mukæddas Rohka tayinip ættiki kilmixlarni elümgæ mæhkum kilsanglar, yaxaysilær. **14** Qünki kimlærki Hudaning Rohining yetæklikidæ yaxisa, xularning hæmmisi Hudaning pærzæntlidir. **15** Qünki silær qobul qilogan roh kullukka ait amas, xundækla silærni kayta kørkøqka saloquçi birhil roh amas, balki silær oqullukka elip baridioqan Rohni qobul kilsangilar; U arkilik «Abba, ata!» dæp nida kilimiz. **16** Roh bizning ez rohimiz bilæn billæ bizning Hudaning baliliri ikænlikimizgæ guwahlik beridu. **17** Hudaning baliliri ikænmiz, æmdi mirashorlarmu bolimiz — Hudaning mirashorliri hæmdæ Mæsih bilæn tæng mirashor bolimiz — pækætla uning bilæn tæng azab-okubæt tartsakla, uning bilæn xan-xærpætin tæng bæhrimæn bolimiz. **18** Qünki mæn haziirki azab-okubætlarning kælgüsida bizdæ axkarilinidioqan xan-xærpælgæ hæq selixturoquçliki yøk dæp hæsablaymæn. **19** Qünki pütkül kainat Hudaning oqullirining ayan kilinixini intizarlik bilæn kütmæktæ. **20** Qünki yaritilogan kainat [Hudaning] [læniti astida kælup], bimænilikkæ qektürüldi. Bu, kainatning ez ihtiyari bilæn amas, balki uni qektürgüqining iradisi bilæn boldi wæ xundæk ümidi bilæn boldiki, kainat eziümü qirixtin bologan kulluktin kutkuzulup, Hudaning pærzæntlirigæ beoixlinidioqan xan-xærpæka tæwæ bologan hærliukkæ erixtürülüxtin ibaræt idi. **22** Qünki pütkül kainatning haziirioqæ malæpæryad ketürüp, tuoqut toloqikining azabini birlikta

tartivatkanlikini bilimiz. **23** Yaloquz kainat amas, hætta bizmu, yəni [mukəddəs] Rohning tunji qıkarəjan mewisidin bəhrimən boləjan bizlərmu dilimizda nalə-pəryad kətürməktimiz həmdə [Hudaning] oəulliri süpitədə qəbul kılıniximizni, yəni tenimizning nijatning hərlükigə qıqırılıxini intizarlık bilən kütməktimiz. **24** Biz ümidkə baəlanəoəaqə tkuzuloəjanikənmiz. Ləkin ümid kılinoəjan nərsə kərilgən bolsa, u yənə ümid bolamdu? Kimmu kəz aldidi ki nərsini ümid kılson? **25** Birak, tehi kərmiginimizgə ümid baəloəjanikənmiz, uni səwrəqlə bilən kütiximiz kerəktur. **26** Xuningdək, insaniy əjizlikimizda [Mukəddəs] Roh kəlip bizgə yərdəm kılıdu; qünki kəndək dua kılaximiz kerəklikini bilməymiz. Ləkin Rohning Əzi ipadiləgüsiz nalə-pəryad bilən biz üqün [Hudaning aldida] turup dua-tilawət kılmaқта. **27** İnsanların qəlbini inqiləp kəzətip Qərioquqi bolsa, [Mukəddəs] Rohning oy-niyətlirining nemə ikənlirini bilidu; qünki U Hudaning iradisi boyiqə mukəddəs bəndiliri üqün [Hudaning aldida] dua kılıp ətiünməktə. **28** Xundakla xuni bilimizki, pütkül ixlar Hudani səyidiəjanların, yəni uning məksət-muddiasi boyiqə qakirəloəjanların bəht-bərikətiyə birlikdə hizmət kılmaқта. **29** Qünki Huda əldin kəngligə pükəkənxiləni, ularning kəlgüsədə Əz Oəolining əbzəzioə ohxax bolidiəjanini, Oəolining nuroəun kərinədxiləri arisidiki tunji oəli bolidiəjanini əldin bəlgiləgən. **30** Əldin bəkitkən kixiləri U qakirdi, qakirəjan kixiləri U həkəyani kildi; həkəyani kıləjanlarəoə U xan-xəpəz əta kildi. **31** Undakta, bu ixlarəoə yənə nemə dəyli? Huda biz tərəptə turoəjanikən, kimmu bizgə qarxi qıqəlisun?! **32** Əz Oəolnimu ayimay, Uni həmmimiz üqün pida yəloəja tapxuroəjan [Huda], Uningəoə qəxup həmmiini bizgə xərtsiz əta kilməy kəlarumu? **33** Kimmu Hudaning talloəjanliri üstidin xikəyət kıləlisun?! Huda həkəyani kıləjan yərdə, **34** kimmu gunəhə məhkum kıləlisun? Əlgən, xundakla tirilgən wə Hudaning ong yenida turuwatqan, həmdə biz üqün [Hudaning aldida] turup dua-tilawət kiliwatqan Məsih xundək kıləlarumu? **35** Kim bizni Məsihning məhir-muəəbbəttidin əyriwətəlisun? Japə-muxəkkətmu, dərd-ələmmu, ziyənkəxlikmu, əqərqəlikmu, yəlingəqəlikmu, heyim-hətərmu yəki kiliqmu? **36** [Mukəddəs yəzmilərdə] eytiləninədək: — «Səni dəp kün boyi kirləmaqtimiz, Boəuzlinixni kütüp turoəjan qəylərdək hesablanmaqtimiz». **37** Birak bizni Səyigüqigə tayinip bularning həmmisidə əqəlipləning əqəlipi bolmaqtimiz; **38** Xuningəoə kət'iy kəyil kılindimki, məyli əlüm bolsun həyatlik bolsun, pərixitilər bolsun jin-xəytan həküməranlar bolsun, həzirki ixlar yəki kəlgüsidi ki ixlar bolsun, hərkəndək rohiy kılərlər bolsun, **39** pələk bolsun hənəgə bolsun, xundakla pütkül kainəttə yəritiləjan hərkəndək bəxə bir xəy'i bolsun, bizni Rəbbimiz Məsih Əysada boləjan Hudaning məhir-muəəbbəttidin həqəqəjan əyriwətküqi boləlməydu.

9 Mən Məsihtə həkəketni səzləymən, yəloəjan gəp eytməymən, wijdənim Mukəddəs Rohning ikidə bolup əzəmgə guwəhlik kılmaқта — **2** Kəlbimdə zor dərd-ələm wə tügiməs əzəb bar. **3** Qünki mənəg buradərlirim, yəni jismaniy həhəttiki kərinədxilərim boləjan İsrailəni [nijət tapkuzəlisəm] [Hudaning] lənətiyə kəlip Məsihtin məhrum kılıniximni tiləxə

razi idim; ular İsrailə! — ularəoə oəqulluk həqəki, [Hudaning] xan-xəripəning əyan kılınixi, əhdiləri, Təwrat kənunining əmənat boluxi, ibadət hizmətləri wə [Təwrat] wədiləri nəsivə kılindi. **5** Uluə [İbrəniy] əta-bəwəli ularningkidur; jismaniy həhəttə Məsih ularning əjdədidur. U bərlək məwjudat üstidin həküm sūrgüqi, mənəgü mubərak Hudədur. Amin! (əiəñ g165) **6** — Birək Hudaning [İsrəilə boləjan] səzi bəkar boldi, deməymən; qünki İsrəildin boləjanların həmmisilə həkəyqi İsrəil hesablanməydu; **7** xuningdək, İbrəhəmining əwədləri bolsimu, həmmisilə uning pərzəntliri hesablanməydu. Qünki [mukəddəs yəzmilərdə İbrəhiməoə]: «İshəktin tərəglənlə sənəg hesablanidur» — deyilgən. **8** Demək, jismaniy həhəttin [İbrəhimdin] tərəglən pərzəntlər Hudaning pərzəntliri boliwərməydu, bəki [Hudaning] wədisi ərkilik tərəglənlər [İbrəhimning] həkəyqi nəslə hesablanidu. **9** Qünki Hudaning bərgən wədisi munda ki id: «[Kələr yili] muxu qəoəda kəytip kəlimən, Sarəh bir oəquloə əna bolidu». **10** Uning üstigə, Riwkəh bir ərdin, yəni əjdədimiz İshəktin [qəxkəzəgə] həmilədar boləjəndə, **11** Pərzəntliri tehi tuəqulmıəjəndə, həqəqəndək yəxhi yəki yəməni ixnimu kılmašta, Huda Əzining ədəmləri taləxtiki muddiasining ularning kıləjan ix-əməllirigə əməs, pəkət Qərioquqi boləjaning iradisigə əsaslanəjanlikini kərsətitə üqün, Riwkəhəoə: «Qəngi kikiqəning hizmətin kılıdu» — deyilgənidi. **13** Huddi yənə mukəddəs yəzmilərdə eytiləninədək: «Yəkupni səydiəm, Əsəwədin nəpərləndim». **14** Undakta, bularəoə nemə dəyli? Hudada ədalətsizlik bərmu? Hərgiz yə! **15** Qünki Huda Musəoə munda dəgən: — «Kimgə rəhim kıləqum kəlsə, xuningəoə rəhim kıləmə, Kimgə iq əqəritkəm kəlsə, xuningəoə iq əqəritmə». **16** Demək, bu ix insənnəg iradisigə yəki ularning tiriəxənlilikə əməs, bəki rəhimdillik kərsətküqi Hudəoə bəqləktur. **17** Qünki Huda mukəddəs yəzmilərdə Piriwəngə munda dəgən: — «Mənəg səni tikliximədi məksət dəl xuki, qədrətimni üstigədə kərsətitə həmdə nəminəg pütkül jəhanəoə jəkarlinixi». **18** Demək, Huda həlioəjanəoə rəhim kılıdu, həlioəjanini tax yürək kılıdu. **19** Əmdi bəlkim sən mənə: «Hudaning iradisigə həqəkim qarxi qıləlməydiəjan tursə, undakta Huda nemə üqün insənni əyibləydu?» — deyixəg mummən. **20** Birək, əy insən, Huda bilən takəlləxkudək kimsən? Kəliptə xəkilləndürüliwatqan nərsə əzini xəkilləndürgüqigə: — «Məni nemə üqün bundək yəsiding?» — dəyələmdu? **21** Humdənəqiniəg ohxax bir kəllək ləydin əsil orunoə ixlitidiəjan qəqimu, xundakla ədəttiki orunoə ixlitidiəjan qəqimu yəsas həqəki yəkmu? **22** Huda Əz əqəzipini kərsətitəni wə kük-qədrətinini tənətxəni niyə kıləjan bolsa, əqəzipigə ləyik boləjan, hələkətkə təyyərləjan «qəqilər»əoə ədəttin təxkiri səwrəqlə bilən kəksi-qərməni kəng kılıp kəlgən bolsa, uningəoə nemə bəptu? **23** Wə xuning bilən Əzining rəhim-xəpəktiniəg nixəni kıləjan wə xan-xəpəkə muyəssər boluxə əldin'ələ təyyərləjan «qəqilər»də, yəni Əzi Yəhədiylər ərisidinlə əməs, bəki əllər ərisidinmu qakirəjan bizlərdə xan-xəripəning qəksizlikini nəməyan kılıx üqün xundək kıləni həlioəjan bolsa, buningəoə nemə bəptu? **25** Bu huddi Hudaning Həxiyə pəyoəəmbər ərkilik eytkinədək: — «Əsli həlkim hesablanmıəjan həlkəni həlkim, Əsli səymigənləri

seygʻanlirim dāymən»; **26** wə yənə: — «Burun ularoʻja: «Silər Mening hāḳīm əməssilər» deyilgən joyda, Kəḡsüdə dəl xū jayda ularoʻja «Tirik Hudaning oʻqulliril» degən nam berilidu». **27** Yəxaya pəyoʻjəmbərnu Israil toʻjruluk mundak jakarlioʻjanidi: — «Israillarning sani dengiz sahʻilidiki kumdak kəp bolsimu, lekin pəkət birlə «kaldi» kūtʻkuzulidu; **28** qūnki, Pərwərdigar Əz ixini tūḡitwetip, hāḳḳaniylik bilən tezdin uni ijra kilidu; qūnki U yər yūzidə həkūmini təltəkūs wə tez ijra kilidu». **29** Yəxaya pəyoʻjəmbər yənə aldin eytkinidək: — «əgər samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar bizgə bir nəsil kəldurmioʻjan bolsa, Sodom xəhīridək, Gomorra xəhīridək [yokəloʻjan] bolattuk». **30** Undakta, bularoʻja nema deyiximiz kerək? Hāḳḳaniylikkə intilmigən əlliklər hāḳḳaniylikkə, yəni etiḳadkə asaslənoʻjan birhil hāḳḳaniylikkə erixti. **31** Lekin Israil hāḳḳaniylikni kərsəttən Təwrat kanunioʻja intilgini bilən kanunning talipigə yetəlmidi. **32** Nemə üqūn? Qūnki ularning [hāḳḳaniylikkə] intilixi etiḳad bilən əməs, bəlki «sawablik ixlar» bilən idi. Ular «putlikaxang tax»kə putlixip yikilip qūxti; **33** huddi [mukəddəs yazmilarda] yeziloʻjinidək: «Həḳni putlixidoʻjan putlikaxang taxni, Adəmnı yikitidoʻjan koram taxni Zionoʻja koydum, Uningoʻja etiḳad kילוquci hərgiz yərgə kəritilip kalmas».

10 Kərin daxlar, yūrək intizarim, xundakla Hudaʻoʻja yelinixim Israillarning kūtʻkuzuluxi üqūndir. **2** Qūnki xuningoʻja guwaḥlik beriməni, ularning Hudaʻoʻja hāḳḳatənmu kizəjin intilixi bar, birək ularning intilixi hāḳḳiḳiy bilim üstigə kūruloʻjan əməs. **3** Qūnki ular Hudaning hāḳḳaniylikini bilmigəqkə, uning orniʻoʻja əzlrining hāḳḳaniylikini tikləxə tirixip, Hudaning hāḳḳaniylikioʻja boysunmidi. **4** Qūnki Təwrat kanunining nixan-məḳsiti Məsiḥning Əzidur; xuning bilən etiḳad kילוquqlarning hərbiri üqūn hāḳḳaniylik bar boldi. **5** Qūnki Təwrat kanunioʻja əməl kilixtin kəlgen hāḳḳaniylik hāḳḳidə Musa pəyoʻjəmbər mundak yəzoʻjan; «Kanunning əmrlirigə əməl kילוqanlar xū ixliridin hayətlik tapidu». **6** Lekin etiḳadtin boləjan hāḳḳaniylik mundak dəydu: — «Kənglūngdə: — «Kim asmanoʻja qikar?» (yəni «Kim Məsiḥni asmandin elip qūxtūrər?») **7** wə yəki «Ḥang tegigə kim qūxər?» (yəni «Məsiḥni əlūmdin kim kəyturər?» — demigin). **(Abyssos g12)** **8** əm̄di xū [hāḳḳaniylik] nemə dəydu? — «Səz-kalam sanga yekindur, tilingda wə dilingdidur!» — bu səz-kalam dəl biz jakarlaydoʻjan etiḳadning səzidur. **9** Demək, «Əysaning Rəb ikənlikini əozing bilən etirap kilsang wə kəlbingdə Hudaning uni əlūklər arisidin tirlidūrgənlikigə ixənsəng, kūtʻkuzulisən!» **10** Qūnki insan kəlbidə etiḳad kilix bilən hāḳḳaniy kilinidu, əojizidə etirap kilix bilən nijatkə erixidu. **11** Mukəddəs yazmilarda deyilgəndək; «Uningoʻja etiḳad kילוquqining hərbiri hərgiz yərgə kəritilmas». **12** Qūnki bu jəḥəttə Yəhūdilər bilən Greklarning pərki yok; hər ikkisinin Rəbbi həmmining Rəbbidur wə Əzigə nida kילוqanlarning həmmisigə mol bayliklirini ayimaydu. **13** Qūnki: «Kimdikim Rəbning namini qakirip nida kilsa kūtʻkuzulidu». **14** Lekin Rəbgə ixənmiş kixi kəndəkmə Uningoʻja nida kılalisun? U toʻjruluk anglimioʻjan kixi kəndəkmə Uningoʻja ixənsun? Hux həwər jakarlioʻquci bolmisa, ular uni kəndəkmə angliyalisun? **15** Xu jakarlioʻquqlar əwətilmigen bolsa,

hux həwərni kəndəkmə yətküzəlisun? Mukəddəs yazmilarda yeziloʻjinidək: «Aman-hatirjəmlik toʻjruluk, hux həwərni, bəht-saadət toʻjruluk, hux həwərni yətküzənlərnigə ayoʻqliri nemidəgən güzəl-həl!». **16** Birək, huddi Yəxaya [pəyoʻjəmbərnig] «I Pərwərdigar, bizning həwirimizgə kimmu ixəndi?» deginidək həmmə adəm hux həwərgə itaət kילוqan əməs. **17** Xunga etiḳad həwərni anglaxtin kəlidu wə xū həwər Məsiḥ toʻjruluk səzdə anglitilidu. **18** Lekin xuni sorayməni, ular xū həwərni anglimioʻjanmudu? Əlwəttə anglidi: — «Ularning sadasi pütkül dunyoʻja, Səzliri yər yūzining kərlirigə yətti». **19** Yənə xuni sorayməni, Israillar [xu həwərdin] waḳip bolmioʻjanmudu? Aldi bilən, Musa [Israiloʻja] mundak bəxarət bərgən: — «Ḥəq həḳ əməs» boləjan bir həḳ arḳilik silərdə həsət kəzoʻjayməni, Nədan bir həḳ arḳilik oʻjəzipinglarni kəzoʻjayməni». **20** Keyin, Yəxaya pəyoʻjəmbər intayin yūrəklik ḥəlda xū bəxarətni bərip: — «Əzümgə intilmiganlərgə Əzümmi tapkūzudum, Meni sorimioʻjanlaroʻja Əzüm kəründüm» — dedi. **21** Lekin, U Israillar hāḳḳidə: — «Mən kūn boyi bu itaətsiz wə tərsə həḳkə kōllirimni uzitip intilip kəldim!» — dəydu.

11 Undakta, xuni sorayməni: — Huda Əz həḳkidin wəz kəqtimu? Hərgiz undək əməs! Mənmə İbraḥim əwladidin, Binyamin kəbilisidin boləjan bir Israiloʻju! **2** Huda aldın kəngligə pūkkən Əz həḳkidin wəz kəḳkini yok. Mukəddəs yazmilarda İlyas [pəyoʻjəmbər] hāḳḳidə nemə deyilgənlik silərgə ayan əməsmu? U Israillardin azar qekip Hudaʻoʻja yelinip: — **3** «I Pərwərdigar, ular Səning pəyoʻjəmbərlirini əltürüxti, kurbangəḥlirini qəḳixti. Pəkət əzüm yəloquzla kəldim, ular yənə meningmu jənimni əlməḳqi boluxuwatidu», degən. **4** Hudaning uningə kəyturoʻjan kalami kəndək boldi? U: «Bəaloʻja tiz pūkmigən yəttə ming adəmnı Əzümgə elip kəldim» — degən. **5** Huddi xuningdək, bügūnki kūndimu Hudaning xapaḳti bilən [Israildin] Əzi talloʻjan bir «kəldi» bar. **6** [Ularning tallinixi] xapaət bilən boləjan bolsa, undakta əzlrining əjir-əməli bilən boləjan əməs. Əməllərdin boləjan bolsa, xapaət xapaət bolmay kəlattı. **7** Nətijidə kəndək boldi? Israillar izdiginigə erixəlmidi, lekin ularidin tallənoʻjanlar erixti. Kəloʻqanlarning bolsa, kəngülliri bihudəlxaturlidi. **8** Huddi mukəddəs yazmilarda eytiləninidək: — «Huda ularning rəḥ-kəlbini oʻjəplətkə saldi, Bügūngə kəḁər kəzlrini kərməs, Kūlaklirini anglimas kildi». **9** Xuningdək Dawut [pəyoʻjəmbərnu] mundak degən: «Ularning dastihini əzligəḳə kəḳkan wə tuzək bolup, Ularini putlaxturup, kilmixlirini əz bəxioʻja qūxtūrsun! **10** Kəzliri kərangūluxip, kərləlmisun; Bəllirini mənggü ruslatmay pūküldürgəysən!» **11** Undakta, xunimu sorayki: [Israillar] yikilip kaytidin torəquzulmaslikkə putlaxkanmu? Hərgiz undək əməs! Lekin ularning teyilip itaətsizlik kילוqanlikidin nijat yat əlliklərgə yətküzildi. Buningdin məḳsət Israillarni həsətkə kəzoʻjəxtin ibarəttur. **12** əm̄di ularning teyilip itaətsizlik kילוxi dunyoʻja asayixlik bəḥx ətkən bolsa, xundakla ularning ziyan tartḳini əllənni bəyitkan bolsa, undakta kəḡsüdə ularning həmmisining toluḳ nijatlikkə erixixi dunyoʻja təhimu zor bəht elip kəlməmdu?! **13** əm̄di silər əlliklərgə səzləwatimən; mən əlliklərgə rosul sūpitidə bəkitilgəndin keyin, wəzipəmnı xan-xəraplik dəp

uluqloymänki, **14** janjigäririm bolojanlarning häsiti ni kozoqap, ularning bazilirini kutuldurarmänmikin degan ümidtä bolimän. **15** Qünki ularning taxliwätwälikning nətijisi dunyadiki älärni Huda bilän inaklasturux bolsa, undakta ularning qəbul kilinixi älümidin tirilix bolmay nema? **16** Həsuldin tunji bolup qikkən hemirdiki kallək mükəddəs hesablasa, pütün hemir mükəddəs dəp hesablinidu. Dərəhning yiltizi mükəddəs bolsa, xahlirimu mükəddəs bolidu. **17** Zəytun dərəhining birnəqqə xehi darwəqə sunduriwätilgenidi, wə sən yawa zəytun kəqiti bolup, ularning orniqə ulanding. Mana əmə dərəh yiltizidin ozukluk elip, mol xirnisidin bəhrimən boluqdi bolojanikənsən, **18** əmdi sunduruwätilgen axu xahardin özünigü üstün kilip mahtanma. Mahtansang, xuni untumiojniki, sən yiltizni əməs, yiltiz seni kətürüp kuwəwətləwatidu. **19** Sən əmdi: «Xahlar mening ulinixim üqün sunduriwätildi» — deyixing mumkin. **20** Toqra, ular etiqədsizlikdin sunduruldi; sən bolsang, etiqəding bilən tik turəsən; biraq uningdin məqurulanma, əksiqə [Hudadin] qorq! **21** Qünki Huda əyni waqtida bu dərəhning öz xahlirini ayimiojanikən, senimu ayimasliki mumkin. **22** Mana, [bu ixlarda] Hudaning məhribanliqə həmdə kəttik kol ikənlikigə qara. U öz yolidin yikilip qüxkənlərgə kəttik kol idi, ləkin sanga (məhribanliqida dawamlıq tursangla) məhribanlik kərsətməktə. Undak bolmioqanda, sənmu kesip taxlinisən. **23** [Yəhudiylar] etiqədsizlikta qing turiwalmisa, əslidiki dərəhkə ulinidu. Qünki Huda ularni qayta ulaxqa qədirdur. **24** Qünki əgər sən yawa zəytun dərəhidin kesip elinip, təbiyi qanuniyətə hilap haldə [baodiki] yaxhi zəytun dərəhigə ulanoqan yərdə, əslidiki bu təbiyi xahlarning öz dərəhikə ulinixi təhimu mumkinuq?! **25** Kərin daxlar, özüqlarni üstün wə əkillik qəqlaxtin saklinixinglar üqlərn, wəhəyi kilinoqan su xirdin həwərsiz kəlixinglari halimaymənki, ta [Huda tallioqan] Yəhudiy əməslərnəng sani toluklanoquqə, İsrailning bir qismi tax yürəklikkə kaldurulidu; **26** andin pütkül İsrail kutquzulidu. Bu toquruluk mükəddəs yazimlarda mundaq yeziləyor: — «Kutquzuqə Ziəndin kəlip, İpləslikli Yəqutpin yəq kilidu. **27** Mən ularning gunəhlirini elip taxliwətkinimdə, Mana bu ular bilən tüzidioqan əhdəm bolidu». **28** Əmdi hux həwər jəhəttin qərioqanda, silərnəng bəhtinglar üqün Yəhudiy həlki [hux həwərgə] düxmən kilip bəkitilgən; biraq Hudaning tallixi jəhəttin qərioqanda, ata-bowilirimiz səwəbidin səyülgəndur. **29** Qünki Huda Əzi bərgənirini wə qakirikini qayturuwalmaydu. **30** Silər əlliklərmu bir qəjoqlarda Hudaqə itaət kilmioqan bolsanglarmu, [Yəhudiylarning] itaətsizlikning nətijisidə hazır rəhim-xəpətkə erixtinglar. **31** Yəhudiylar bolsa itaət kilmay keliwatidu; [Hudaning] buningdiki məksiti, silərgə kərsətkən rəhim-xəpətkə arkilik ularnimu rəhim-xəpətkə erixtürüxtin ibarəttur. **32** Qünki Huda pütkül insanoqə rəhim-xəpətkə kərsətitx üqün, həmməylənni itaətsizlikkə solap qoydi. (eſeſeſ q1653) **33** — Ah! Hudaning danaliki wə ilim-həkimtining bibahə baylikliri həm hesabsiz qongqurluki! Uning həkümilirining tegigə yətkili bolmas! Uning yolliri izdəp təpexitin xunqə yiraktur! **34** «Kimmu Pərwərdigarnəng oy-muddialirini qünixin yətti? Kimmu Uningoqə məsləhəti bolalidi?»

13 Həmmə adəm özlini idarə qiloquçi hokuk igiliriga boysunsun. Qünki Huda tiklimigan həkümət yok; kaysi hokuk-həkümət məwjut bolsila Huda tərpidin tiklängəndur. **2** Xuning üqün, hokuk-həkümətə karxilik qiloquçi kixi Hudaning orunlaxturuxioğa karxilik qiloğan bolidu. Karxilik qiloquçılar sorakğa tartilidu **3** (qünki həkümranlar yaxxilik qiloquçılaroğa əməs, bəlki yamanlik qiloquçılaroğa qorğunq kəltüridu). Həkümranların qorxunı halımaymən desəng, undakta yaxı əməl kil. U qaoqda həkümət tərpididin tərpinisən. **4** Qünki həkümranlar sening mənəpəiting üqün Hudaning hizmətqisidur. Ləkin yamanlik kılsang, uningdin qorkuxung kerək! [Həkümran] kilini bikaroğa esiwalmaydu, u yamanlik qiloquçioğa Hudaning oəzəpini kərsitidioğan jaza bərgüçi süpitədə Hudaning hizmətqisidur. **5** Xuning üqün, həkümranlaroğa boysunux kerək. Bu, pəkət jazalinixtin səklinix üqünla əməs, bəlki pak wijdanlik bolux üqündur. **6** Muxu səwəbtinmu baj tapxurunglar; həkümranlar bolsa, Hudaning məhsus bu ixlarni baxkuruxğa bekitkən hizmətkarlıridur. **7** Hərkingə öz tegixlik həkkini tələnglar; oğəllə-parak tapxuruwaloquçioğa oğəllə-parakni, baj yioqquçılaroğa bajni tapxurunglar; ehtiramioğa tegixlik boləqanlaroğa ehtiram kılinglar, hərmət kılixğa tegixlik boləqanni hərmət kılinglar. **8** Bir-biringlarni səyüxtin baxka, həqkingə həqnərsidin kərzdar bolmanglar. Qünki baxkılarni səyğən kixi Təwrət kənunining təlipini əməlgə axuroqan bolidu. **9** Qünki «zina kılma, qatillik kılma, oqrilik kılma, nəpsaniyətgilik kılma» dəgən pərhizlər wə bulardin baxka hərəkəndək pərzlərmu, «qoxnangni əzüngni səyğəndək səygin» dəgən bu əmrəgə yioqinqaklanəjan. **10** Mehır-muəbbətkə berilgən [kixi] əz yekiniəğa həqəkəndək yamanlik yürğızmaydu; xuning üqün, mehır-muəbbət Təwrət kənunining təlipini əməlgə axuroquqidur. **11** Həzirki wəqitning jiddiylikini bilip, xularni kılinglar. Qünki biz üqün əllikaqan uyqudin oyoqinix wəqit-saiti yəti kəldi. Qünki dəsəlpki etikad kıloğan wəqitimizə nisbətən nijatimiz təhimu yekınlap kəldi. **12** Keqə etüxkə az kəldi, kündüz yekınlasti. Xunga, karəngəwuləkning ixlirini taxlap, yoruklukning qoral-yaraklırini kiyəyli. **13** Kündüzgə muwəpik diyanətlik həyat kəqürəyli, əyx-ixrət wə xarəbhorlukğa berilməyli; **14** əksiəqə əzünglaroğa Rəb Əysa Məsihi kiyləwənglar wə gunahkar əttiki arzu-həwəsəlrni kəndək kənduruxni həq oylimganglar.

14 Etikadi əjizlarni qəbul kılinglar, ləkin ular bilən pikirdə talax-tartix kılmanglar. **2** Birsı hərəkəndək yeməkləknı yeyixkə bolidioqiniəğa ixinidu; ləkin yənə etikadi əjiz birsi pəkət kəttatılarnı yəydu. **3** Hərəkəndək yeməkləkləknı yəydoğan kixi yeməydoğan kixini kəmsitmisun; həmdə [bəzi nərsini] yeməydoğan kixi hərəkəndək yeməkləkləknı yəydoğan kixi üstidin həküm kılmisun. Qünki Huda uni qəbul qiloğan. **4** Baxka birsining hizmətkarnı üstidin həküm qiloquçi sən kim iding? Hizmətkarnıng tik turuxi yaki yikilip ketixigə pəkətlə əz hojayini məs'uldur. Həmdə [xu hizmətkarmu] tik turidoğan kilinidu — qünki [hujayini] Rəb uni tik turoquzuxğa kədirdu. **5** Məlum birsi məlum bir künni

yənə bir kündin üstün kəridu, yənə birsi həmmə künni ohxax dəp qaraydu. Hərkim əzining kəzkarixioğa toluk ixənqi bolsun. **6** Məlum künni kədirlyədoğan kixi buning bilən Rəbbining hərmətində uni kədirlyaydu. Bir nərsini yəydoğan kiximu Rəbbining hərmətində yəydu, qünki u əz rizki üqün Hudağa təxəkkür eytidu. Məlum nərsini yeməydoğan kixi yeməydoğanlik bilən əzining Rəbbining hərmətində yeməydu, amu xundakla Hudağa təxəkkür eytidu. **7** Qünki həqkaysimiz əzimiz üqün yaxımaymız wə həqkaysimiz əzimiz üqün əlməymiz; **8** Bəlki əgər yaxısaq, Rəbbimiz üqün yaxıymız; əlsək, Rəbbimiz üqün əlimiz. Xuning üqün yaxısaqmu, əlsəkmü Rəbbimizgə mənəupturmiz. **9** Qünki Məsihiñing əlüxi wə tirilixi dəl xu məksət bilən boldiki, Uning əlükləñing həm tirikləñing Rəbbi boluxi üqündur. **10** Undakta, sən nemə üqün kərinđixing üstidin həküm kılsən? Yaki nemə üqün kərinđixingni mənəsitməysən? Qünki həmmimiz Hudaning sorak təhti əldida turiximiz kerək bolidu. **11** Qünki [mukəddəs yazmılarda] eytiləninidək: — «Pərwərdigar dəyduki: — Əz həyatim bilən kəsəm iqimənkı, Manga bərlək tizlar pükülüdu, Bərlək tillar Meni etirap kılip mədhıyə oquydu». **12** Xunga, hər birimiz Huda əldida əzimiz toqruluk hesab berimiz. **13** Xuning üqün, bir-birimizning üstidin həküm qiloquçi ikkinqi biri bolmaylı. Buning orniəğa xundək həküm-karəroğa kelinglarki, hərəkəndək kərinđaxğa gunahğa yikididoğan bir nərsini yaki tuzakni qoyməslək kerək. **14** Rəbbimiz Əysada boləqlikəkimdin xuningə qə't'iy ixəndürülüp bilimənkı, hərəkəndək nərsə əzlikdin hərəm əməstur; ləkin bir nərsini hərəm dəp kəriəjan kixi üqün, u uningə hərəmdur. **15** Əgər yeməkləking tūpəylidin kərinđixingni əzabğa qoyəjan bolsəng, mehır-muəbbət yolida mangmioğan bolisən. Məsihi uning üqün Əz jəninı pida kılip əlgən, bu [kərinđixingni] yeməkləking bilən nabut kılma! **16** Əmdı silər yaxı dəp kəriəjan ixləning yaman deyilixigə səwəbqi bolup kəlmanglar. **17** Qünki Hudaning padixəhlikı yemək-iqməktə əməs, bəlki Mukəddəs Rohta boləqan həkkənyilik, inəqlik-hətirjəmlək wə xadlıktidur. **18** Bularda yaxap Məsihi kə hizmət qiloquçi kixi Hudani hursən kilidu wə insanlarning tərplixigə sazawər bolidu. **19** Xuning üqün əzimizni inəqliknı ilğiri süridoğan wə bir-birimizning etikadını kərup qikidoğan ixləroğa ataylı. **20** Yeməkləknı dəp Hudaning əjrinı nabut kılmanglar. Həmmə nərsə dərwəxə həlaldu; biraq birsi yəginı bilən [etikadida] putlaxsa, u uningə yaman hesablinidu. **21** Xuning üqün gəx yeyix, xarəb iqix, xundakla baxka hərəkəndək ixlarnı kılixing kərinđixingni gunahğa tēyilduridoğan, əzabğa qoyidoğan yaki uni əjizlaxturidoğan bolsa, bularnı kılmioqiniəgə tüzük. **22** Sening [məlum bir ixni kılixğa] ixənqing barmu? Əmdı bu ixənq Huda bilən sening arəngdikı ixtur. Əzi kıliwatkən ixni toqrə dəp kəriəjan, xuningdin wijdanımı əyibkə buyrulmioğan kixi nemidəgən bəhtlik-hə! **23** Ləkin [yeməkləktin] gumanlinip turup yənə xuni yəgən kixi əyibkə buyrulidu, qünki buni ixənq bilən yemigən. İxənqtin bolmioğan hərəkəndək ix gunahıtur.

15 Əmdı etikadımız küqlük boləqan bizlər əzimizni kənaətləndürüxnıla oylımay, bəlki etikadi əjizlarningmu əjizliklırini kəttüriximiz kerək. **2**

Hərbirimiz öz yekinimizning etikadini kurup qikixi üqün, uning baht-barikitini közləp, uni hursən kilixka intilayli. **3** Qünki hətta Məsihmü Özini kanduruxni oylimiojanidi. Bu tooqrisida muqəddəs yazmilarda mundak pütülgən: «Sən [Hudani] həkərat kijoanlarning həkəratliri Mening üstümə qüxti». **4** Qünki burunda [wəhiy bilən] pütülgən yazmilardiki həkəysi səzlər bizgə egitix üqün yeziloqan bolup, məksiti muqəddəs kitablardin kəlgən səwr-takət wə ilhambəhx arkilik bizdə azru-ümidning boluxi üqündur. **5** Əmdi səwr-takət wə ilhambəhxning Igisi Huda silərni Məsih Əysani ülgə kilip, ezara bir oy-niyətkə kaltürgəy; **6** buning bilən silər Hudani, yəni Rəbbimiz Əysa Məsihning Atisini bir jan bir dil bilən bir eoizdin uluqloqaysilər. **7** Xunga, Məsih silərni qəbul kilip, Hudaqə xan-xərap kaltürginidək, silərmu bir-biringlarni qəbul kilinglar. **8** Qünki silərgə xuni eytimənkə, Əysa Məsih Hudaning ata-bowilaroqə bərgən wədilirini ispatlax üqün, xu arkilik əllərmu Hudaning rəhim-xəpkitini kərtip uni uluqlixi üqün, hətnə kiliqəjanlaroqə Hudaning həkikiti yətküzüqüqə hizmatkar süpitida təyinləndi. Bu huddi [muqəddəs yazmilarda]: — «Xunga Sanga əllər arisida mədhiyə oquymən, Wə Səning namingni küyləymən» — dəp yeziloqanidi. **10** Wə U yənə: — «Əy əllər, [Huda]ning həlki bilən billə xad-huram bolunglar!» — dəydu. **11** Wə yənə U: — «Əy barlik əllər, Pərwərdigarni mədhiyilənglar, Əy pütkül qowmlər, Uni uluqlanglar!» — dəydu. **12** Yənə, Yəxaya [pəyoqəmbərmu] mundak dəydu: — «Yəssəning yiltizi bolqan kixi məydanəqə qikidu, əllərgə həkimlik kilidioqan zat ornidin turidu; əllər dərwəqə Uningə ümid baqlaydu». **13** Əmdi ümidning Igisi Huda Əzigə ixiniwatkanliqinglardin kəlbunglarni toluk xad-huramlik wə tinq-hatirəmlikkə toldurəy, xuning bilən Muqəddəs Rohning küq-kudriti bilən ümidkə tolup taxkaysilər. **14** I kərinədxlirim, kənglänglarning məhribanlik bilən toloqanliqə, mül bilimlər bilən toluk bezəlgənlikə, xundakla bir-biringlaroqə ezara jekilap bərləydiyənlikinglaroqəmu qayilmən. **15** Xundak bolsimu, Huda mənə ata kijoqan xapaət tüpəylidin mən silərgə bir qisim tərəplərdin nəqəqə ixlarni əslitip qoyuxka səl jür-ətlik bolup uxbu hətni yazmaktimən. **16** Xu xapaət bilən mən Hudaning hux həwirini yətküzüp kahindək Uning ibaditini həmmə yərdə wujudkə kəltürux hizmitidə [Yəhudi əməs] əllərgə Məsih Əysaning hizmatkari bolup təyinləndim. Bu hizmitimning məksiti əllərnin Hudaqə sunidioqan ibaditi Muqəddəs Roh arkilik pak-muqəddəs kilingip, Hudani hursən kilidioqan kurbanliktək Uning qəbul kilixioqə layik boluxi üqündur. **17** Xuning üqün Məsih Əysada bolqanliqimdin Hudaning mənə tapxuroqanliridin pəhirlinimən. **18** Qünki əllərnin Hudaqə itaət kilixi üqün Məsihning mənə kilduroqanliridin baxkə həqəqəmini tiləqə elixkə həddim əməs. Səz wə əməllər arkilik, əlamətlər məjizilər wə karamətlər arkilik, Muqəddəs Rohning küq-kudriti bilən Yerusalemdin baxlap illirikon əlkisigə aylinip həmmə yərdə Məsihning hux həwirini toluk jakarladim. **20** Xundak kilip baxkılar saloqan ulning üstigə bina salmaslik üqün, əzəldin Məsihning nami anglanmioqan yərlərdə bu hux həwərnə jakarlaxkə

intilip kəldim. **21** Bu tooqrisida [muqəddəs yazmilarda] eytiloqinidək: — «Uningdin həwərsiz bolqanlar Uni kəridu, Anglimioqanlar anglap qüxinidu». **22** Mana, xu [hizmətlirim] səwəbidin yeninglaroqə berixni kəp kətim oylioqan bolsammu, ləkin tosuloqularoqə uqrap baralmidim. **23** Ləkin həzir muxu ətraplarda [hux həwər yətküzülmigən] yərlər mənə kəlmioqanliktin, həmdə kəp yillardin bəri silərni yoklap bərix arzuym bolqanliktin, İspaniyəgə beriximda silərnimu yoklap ətməqmən. Səpirimdə əldi bilən silər bilən kərtixüp, bir məzgil həmrəhlikinglardin toluk huxallinip, andin silərnin yərdiminglarda səpirimni dawamlaxturuxumni ümid kilingən. **25** Biraq həzir bolsa Yerusalemdəqə bərip, u yərdiki muqəddəs bəndilərnin hizmitidə boluxkə ketiwatimən. **26** Qünki Makedoniya wə Ahaya əlkiliridiki jamaətlər Yerusalemdiki muqəddəs bəndiləri arisidiki yoxsullaroqə ianə toplap yərdəm berixni layik kərdi. **27** Bu ixni ular bərhəq layik kərdi; əməliyəttə bolsa ular Yerusalemdikilərgə kərzəddur. Qünki əllər [Yəhudi kərinədxlarning] rohiy bəhtliridin bəhrimən bolqan bolsa, maddiy jəhəttin ularoqə yərdəm bərixkə tooqra kəlidu. **28** Mən bu ixni pütürgəndin keyin, yəni [Yerusalemdiki] kərinədxlarning [jamaətlərnin etikadining] bu mewisini qəbul kilixini jəzmənəxtürgəndin keyin, silərni yoklap ətəp İspaniyəgə barimən. **29** Yeninglaroqə baroqinimda, Məsihning toluk baht-barikitini silərgə elip bəridioqanliqimni bilimən. **30** Kərinədxlər, Rəbbimiz Əysa Məsih wə [Muqəddəs] Rohning məhür-muqəbbiti bilən silərdin ətünimənkə, mən üqün Hudaqə dua kilip mən bilən birləktə kürəx kijoqaysilər — **31** mening Yəhudiya əlkisidiki etikad kilmioqanlarning yaman niyətliridin səklinixim, xuningdək Yerusalemdə in'amni yətküzux hizmitimning xu yərdiki muqəddəs bəndilərnin qəbul kilixioqə erixixi üqün **32** həmdə ahirdə Huda buyrusa, pəkirning xad-huramlik bilən yeninglaroqə bərip, silər bilən ortək istirahət kiliximiz üqünmu dua kijoqaysilər. **33** Amaniqlik-hatirəmlik Igisi bolqan Huda həmminglar bilən billə boləy! Amin!

16 Kənhria xəhəridiki jamaətnin hizmətqisi singlimiz Fibini silərgə təwsiyə kilip tonuxturimən; **2** uni muqəddəs bəndilərgə layik Rəbning muqəbbitidə qəbul kilip kütüwaləqaysilər, uning həkəndək ixtə silərgə həjiti qüxsə, uningə yərdəm kijoqaysilər. Qünki u əzimu nuroqun kixilərgə, jümlidin mangimu qong yərdəmqi bolqan. **3** Mən bilən birgə ixlign, Məsih Əysada bolqan hizmətdaxlirim Priska bilən Akwilaqə salam eytkaysilər **4** (ular mənə dəp öz həyatining heyim-hətirigə qərimidi. Həm yaloqz mənə əməs, bəlkə əllərdiki barlik jamaətlərmu ulardin minnətdardur). **5** Ularning ailisidə jəm bolidioqan jamaətkimni salam eytkaysilər. Asiya əlkisidin Məsihkə etikadta əng dəsləpki mənə bolup qikqan, səyümlüküm Epənitkə salam eytkaysilər. **6** Silər üqün kəp əjir singdürgən Məryəmgə salam eytkaysilər. **7** Mən bilən zindandəqə bolqan, Yəhudi kərinədxlirim Andronikus wə Yunayəqə salam eytkaysilər. Ular mənədin əwwal Məsihtə bolqan bolup, rosullar arisidimu əbruyluktur. **8** Rəbbimizdə bolqan səyümlüküm Ampliyatka salam eytkaysilər. **9** Biz birgə ixlign Məsihtə bolqan

hizmətdiximiz Urbanus wə səyümlüküm Stahuslarəja salam eytkaysilər. **10** Sinaklardin ötkən, Məsihtə sadik ispatlinip kəlgən Apeliskə salam eytkaysilər. Aristowulusning ailisidikilərgə salam eytkaysilər. **11** Yəhəduy kerindixim Hərodiyona, Narkisning ailisidikilərdin Rəbdə boləjanlarəja salam eytkaysilər. **12** Rəbning hizmitidə japa tartiwatkan Trifena wə Trifosa hanimoja salam eytkaysilər. Rəbning hizmitidə nurojun japa tartkan səyümlük [singlim] Pərsiskə salam eytkaysilər. **13** Rəbdə tallanojan Rufuskə wə uning mangimu ana boləjan anisoja salam eytkaysilər. **14** Asinkritus, Filigon, Hərmis, Patrobas, Hərməs wə ularning yenidiki kerindaxlarəja salam eytkaysilər. **15** Filologus wə Yulyaqa, Neriüs wə singlisioja, Olimpas wə ularning yenidiki barlik mukəddəs bəndilərgə salam eytkaysilər. **16** Bir-biringlar bilən pak səyüxlər bilən salamlixinglar. Məsihning həmmə jamaətliridin silərgə salam! **17** Kerindaxlar, silərdin xuni ötinimənki, silər əgəngən təlimə karxi qıkkən, aranglarda ihtilaplarni pəyda kilidiojan wə adəmni etiqad yolidin teyilduridiojan kixilərdin pəhəs bolunglar, ulardin neri bolunglar. **18** Bundaq kixilər Rəbbimiz Məsihkə əməs, bəlkə öz karnioja kıl bolidu; ular silik-sipayə gəplər wə huxamət səzliri bilən saddilarning kəlbini azduridu. **19** Silərnin Rəbkə boləjan itaətmənlikinglardin həmməylən həwər tapti. Xunga əhwalinglardin xadlinimən; xundaktimu, yahxi ixlar jəhəttə aqıl boluxunglarni, yaman ixlarəja nisbətən nadan boluxunglarni halaymən. **20** Amanlik-hatirjəmlilik Igisi boləjan Huda uzun ötməy Xəytanni ayaoj astinglarda yənjijdu. Rəbbimiz Əysaning mehir-xəpkiti silərgə yar boləjay! **21** Hizmətdixim Timotiy, Yəhəduy kerindaxlirim Lukyus, Yason wə Sospatirlərdin silərgə salam. **22** (uxbu hətkə kələm təwrətküqi mənki Tərtiyimu Rəbdə silərgə salam yollaymən). **23** Manga wə əyidə daim yiqilidiojan pütün jamaətkə səhibhanlik kilidiojan Gayustin silərgə salam. Xəhərnin həziniqisi Erastus silərgə salam yollaydu, kerindiximiz Kuwartusmu xundak. **24** Rəbbimiz Əysa Məsihning mehir-xəpkiti həmminglarəja yar boləjay! Amin! **25** Uzun zamanlardin buyan süküttə saklinip kəlgən sirning wəhiy kilinixi boyiqə, mening arkilik yətküzülgən bu hux həwər, yəni Əysa Məsihning jakarlinixi bilən silərnəni mustəhkəmləxkə qadir Boləquqioja [xan-xərəp boləjay]! (**aiōnios g166**) **26** Sir bolsa insanlarni etiqadtiki itaətmənlik yolioja elip berix üqün, mənggü həyat Hudaning əmrigə binaən həm biwasitə həm burunkı pəyojəmbərlərnin yezip kaldurojanliri arkilik, hazır barlik əllərgə wəhiy kilindi; (**aiōnios g166**) **27** xundak kıləjan birdinbir dana Boləquqi Hudaəja Əysa Məsih arkilik xan-xərəp əbədil'əbəd boləjay! Amin! (**aiōn g165**)

Korintliklar o'ra 1

1 Hudaning iradisi bilan Məsih Əsyaning rosuli dēp qakiriloqan mənki Pawlustin wə kərindiximiz Sostenistin Korint xəhīridiki jamaətkə, Məsih Əysada pak-mukəddəs kīlinip, «mukəddəs bəndilirim» dēp qakiriloqlanlar o'ra wə xuningdēk hār yərlərdə Rəb Əysa Məsihning (U ular o'ra wə bizgə mənsup!) namioqə nida kīloquqlarning həmmisigə salam! **3** Atimiz Huda hām Rəb Əysa Məsihtin silərgə mehīr-xəpəkət wə hatirjəmlīk boləyay! **4** Hudaning Məsih Əysada silərgə ata kīlinoqan mehīr-xəpəkīti tūpəylidin Huda yimoqə hərdaim təxəkkūr eytimən; **5** buning bilan silər Uningda hār tərəptə, hərəkəndək sēzdə, hār tərəptiki bilimlərdə bay kīlinoqansilər, **6** huddi Məsihning guwahlikī silərdə təstīkloqəndək. **7** Xuning bilan silərdə hərəkəndək rohiy iltipāt kəmlīk kīlməstən, Rəbbimiz Əysa Məsihning ayan kīlinixini kūtisilər; **8** U yənə silərnī ahīroqəqə mustəhkəmləyduki, Rəb Əysa Məsihning kūnī kəlgīqə əyibisiz saklinisilər; **9** Huda sēzidə turoquqidur — silərnī Əz Oqlī Rəb Əysa Məsihning sirdax-həmdəmlīkigə qakīroquqī dēl Uning Əzīdur. **10** Əmdī mən silərdin Rəbbimiz Əysa Məsihning nami bilan xunī etūnimənki, i kərindaxlar, gepinglar bir yərdin qīksun, aranglarda bēlgūnqīlīk bolmisun, bir pikīrdə, bir niyətə kəmlī bīrləxtūrūlūnglar; **11** Qūnki Klowīning alīsīdikilərnīng manga silər toqranglarda eytixiqə, i kərindaxlirim, aranglarda talax-tartixlar bar ikən. **12** Deməqī boləjīnim xukī, hərbīringlar: «Mən Pawlusning tərəpdari», «Mən Apollōsning tərəpdari», «Mən Kefasning tərəpdari» wə «Mən Məsihning tərəpdari» dəwatīsīlər. **13** Əjbə, Məsih bēlūngənmīkən? Silər qūn krestlāngən adəm Pawlusmīdī? Silər Pawlusning namioqə qəmlūdīrūlūdīnglarmu? **14** Mən Huda o'ra təxəkkūr eytimənki, aranglardin Krispus bilan Gayustin baxkə hēqkaysīnglarnī qəmlūdīrmīdī; **15** xuning bilan hēqkim mən əzīnīng namīda adəmlərnī qəmlūdīrdī, dēyəlməydu. **16** Durus, mən yənə Istīfanasning əyīdikilərnīmū qəmlūdīrdīm; baxkə bīrawnī qəmlūdīrgīnimnī əslīyəlməymən. **17** Qūnki Məsih mēnī adəmlərnī qəmlūdīrūxkə əməs, bəlki hux həwərnī jakar laxkə əwəttī; unī jakar lax bolsa insanning hēkmətlik sēzlīrī bilan bolmaslikī kerək; undək boləjanda Məsihning kresttikī [kurbānlikīning] kūqī yōkītīloqan bolīdu. **18** Qūnki kresttikī kurbānlikī toqruluk sēz-kalam hāləkətkə ketīwatkanlar o'ra əhməklik, əmma kūtuldrulūwatkan bīzlərgə Hudaning kūq-kudritīdur. **19** Qūnki mundaq pūtūlənki, «Mən danixmənlērnīng danixmənlikīnī yōkītīmən, aqīllarning aqīllikīnī qətkə kəkimən». **20** Undəkta, danixmənlər kēnī? Təwrat əlīmālīrī kēnī? Bu dunyadiki bəs-munəzirə kīloquqlar kēnī? Huda bu dunyadiki danalīkīnī əhməklik dēp kərsətkən əməsmu? **(aiōn g165)** **21** Qūnki Huda danalīkī bilan bēktikīnī boyīqə, dunya əz danalīkī arklīlīk Hudani tonumioqan, xunga Huda əhmīkənə dēp karəloqan, jakarlinīwatkan sēz-kalam arklīlīk uning o'ra ixəngūqīlərgə nījatlik yətkūzīxīnī layīk kərgən. **22** Qūnki Yəhudiylar mējizilik əlamətlərnī, greklar bolsa «danalīk»nī tələp kīlīdu; **23** əmma bīz bolsək Məsihnī, yēnī krestlāngən Məsihnī jakarlaymīz; bu

Yəhudiylar o'ra nisbətən bīzarlik ix, əllərgə nisbətən əhmīkanilīk dēp karīlīdu; **24** əmma qakīriloqanlar qūn eytkənda, mēylī Yəhudiylar bolsun yaki greklar bolsun, Məsih Hudaning kūq-kudriti wə Hudaning danalīkīdur. **25** Qūnki Hudaning əhmīkanilīkī insanlarning danalīkīdin üstūndur, Hudaning əjizlikī insanlarning kūqīdin üstūndur. **26** Qūnki, i kərindaxlar, silərnīng qakīriloqan waqtītkī hālīnglər üstidə oylīnīp bēkīnglar; qakīriloqanlar arīsīda insaniy tərəptin dana karəloqanlar anqə kəp əməs, kūq-hōqukkə igə boləjanlar anqə kəp əməs, əksəngəklər anqə kəp əməs idī; **27** bəlki Huda danalarnī hijalətkə kəldurux qūn bu dunyadiki əhmək sanəloqlarnī tallīwaldī; kūqlūklərnī hijalətkə kəldurux qūn bu dunyadiki əjiz sanəloqlarnī tallīwaldī; **28** U yənə bu dunyadiki kədīrsīzlərnī, pəs kərūlīdīoqlarnī tallīwaldī, «yōk boləjan nərsīlər»nī məwjut xəy'ilərnī yōkkə qīkīriwətx qūn tallīwaldī. **29** Uning məksīti Huda əldīdə hēqət igisi mahtanmaslik qūndūr. **30** Əmma Uning tərīpidin silər Məsih Əysada turīsīlər; U bīzgə Hudadin kəlgən danalīk, həkəkānīylik, pak-mukəddaslik wə hərlik-azadlik kīlinoqandur; **31** xuningdək [Təwrat] pūtūlgəndək: «Pəhīrlīnīp mahtioquqī bolsa Rəbdin pəhīrlīnīp mahtīsūnl».

2 Mən bolsam, i kərindaxlar, yēninglar o'ra barəjīnimda, Hudaning guwahlikīnī jakar lax qūn hēq gəpdanlik yaki əkl-danalīk īxlitip kəlgən əməsmən; **2** qūnki mən aranglarda Əysa Məsihdin baxkə, yēnī krestlāngən Məsihdin baxkə hēqnēmīnī bīlmaslikkə bəl baqlīoqanīdīm; **3** mən aranglarda boləjan waqtīmda əjizlikta, kōrkunqta wə titrigan hāləttə bolattīm; **4** mēnīng sēzlīrim hām jakar laxīm bolsa adəmnī kayīl kīloqudak insaniy danalīk sēzlər bilan əməs, bəlki Rohning əlamət kersitixlīrī wə kūq-kudrət bilan boləjan idī. **5** Buningdin məksət silərnīng etīkədinglər insaniy danalīkka əməs, bəlki Hudaning kūq-kudritigə baqlānsun dēgəndin ibarət idī. **6** Həlbukī, kamalətkə yətkənlər arīsīda bīz danalīkni bayan kīlīmīz; bu danalīk bu dāwrdiki danalīk əməs, yaki bu dāwrdiki hēkūmranlarning danalīkī əməs (ulər zəwallīkka yūz tūktandur); **(aiōn g165)** **7** əmma bīz bīr sīrni axkarīlap, Hudaning bīr danalīkīnī bayan kīlīmīz; Huda əslidə axkarə kīlīnmioqan bu danalīkni bārlik dāwrlərdin burun bīzīng xan-xəpəkə muyəssər boluxīmīz qūn bēktikənīdī. **(aiōn g165)** **8** Bu danalīkni bu dāwrdiki hēkūmranlarning hēqkaysīsi qūxīnīp yətmīgənīdī; unī qūxīnīp yətkən bolsa, xan-xəpərnīng Igisi boləjan Rəbni krestlimīgən bolattī. **(aiōn g165)** **9** Həlbukī, [Təwrat] pūtūlgəndək: — «Əzīnī sēyngənlərgə Hudaning tēyyarlioqlarīnī — Dəl hēqəkəndək kəz kərmīgən, Hēqəkəndək kulək anglmīoqan, Hēqəkəndək kəngūl oylap bəkmīoqan nərsīlərdur». **10** Əmma bu nərsīlərnī Huda Rohī arklīlīk ayan kīldī; qūnki Roh bolsa hām mē xīlarnī, hātta Hudaning qongqur təglīrīnī īnqīkīləp īzligūqīdūr; **11** Qūnki insanlarda, insanning kənglīdikīnī bīlgūqī xū insanning rohīdin baxkə nərsə barmu? Xuning o'ra ohxax, Hudaning Rohīdin baxkə, Hudaning kənglīdikīlīrīnī bīlgūqī yōktur. **12** Əmma bīzīng qōbul kīlīqīnimīz bolsa bu dunyadiki roh əməs, bəlki Hudadin kəlgən Rohtur; dəl xundək boləjaqkə bīz Huda tərīpidin bīzgə səhiylik bilan ata kīlinoqan

nərsilərnı bilip yetalaymız. **13** Bu ix-xəy'ilərnı insaniy danalıqtın ǵıtılğan sızlar bilən əməs, bəlki [Muxəddəs] Roh'tın ǵıtılğan sızlar bilən, rohiy ixlarnı rohiy sızlar bilən qıxəndürüp sızlaymız. **14** Əmma «janqoşa tawə» kixi Hudaning Roh'ining ixlirini qobul kılmaydu, qünki bu ixlar uningqoşa nisbətən əhmikanilikdur; u ularnı heq qıxıniy yetəlməydu, qünki ular roh bilən pərk etilip baħalinixi kerəktur. **15** Roh'qa tawə kixi həmmə ixləroja baħa bəraləydu; əmma uningqoşa bolsa heqkim baħa bəraləydu. **16** Qünki kim Rəbning oy-kənglini qıxıniy yetip, Uningqoşa məsiləhtəqı bolalisun? Əmma biz bolsak Məsiləhning oy-kəngligə igimiz.

3 Lekin mən, i kerindaxlar, Roh'qa tawə kixilərgə sız qılqandək silərgə sız qılalmay keliwatimən; əksiəq silərnı ətkə tawə kixilə, Məsiləhdə bolqan bowak həsəblap silərgə sızləxə məjbur boldum. **2** Mən silərgə sızit iqukdüzim, gəxni yetgizmidim; qünki silər gəxni həzim qılalmaytinglar, xundakla həzirmu tehi həzim qılalmaysılar; **3** Qünki silər yənila ətkə tawədursilər. Aranglarda həsəthorluk wə talax-tartixlar bar bolqoşaqqa, silər ətkə tawə əməsmu, insanlarqə mengiwatmamsilər? **4** Qünki birsı «Mən Pawlus tərəpdari», baxqa birsı «Mən Apollos tərəpdari» desə, silər pəkət insanlarning yolida mangojan bolup qalmamsilər? **5** Apollos degen kim? Pawlus kim idi? Biz pəkət silərnıng etiqađinglarqoşa wasitiqi bolduk, halas; hər birimiz pəkət Rəb bizgə təksim qılqini boyiqə wəziyə ada qilidiqan hizmətkarlar, halas, xundak əməsmu? **6** Mən tiktim, Apollos suqardı; əmma estürgüqi bolsa Hudadır. **7** Xunga tikküqi heqnemigə hesab əməs, suqarqoşımı heqnemigə hesab əməs, pəkət estürgüqi Huda Əzi həmmidir. **8** Əmma tikküqi wə osa qılqoqi bolsa bir məqsəttidir; xundaktımu hər biri əz əjri boyiqə in'amini qobul qilidu. **9** Qünki biz Hudaqoşa tawə məhəndaxturmız; silər bolsanglar Hudaning baq-etizi, Hudaning kurulusisilər. **10** Hudaning manga təksim qılqan məhır-xəpkiti boyiqə, huddi usta memardək ul saldim, andin baxqa birsı uning üstigə kuruwatidu. Əmma hər bir kuroşuqi kəndək kuruwatkanliqioja ehtiyat qilsun. **11** Qünki selinqan ulni, yəni Əysa Məsiləhdin baxqa heqkəndək ulni selixə bolmaydu. **12** Əmdi birsı bu ul üstigə altun, kümük, kimmətlük taxlar, yaqraq, qəplər, saman salsa, **13** hər birining singdürgən əjrining kəndəkliki kərnidü; qünki xu küni uni axkarə qilidu, qünki uning məhiyyiti otta kərnidü; ot hər bir kixining əjri, kəndək məhiyyəttin bolqanliqini sinaydu. **14** Birsining ul üstigə kuroşan ixi puhta saklinip qalsa, u in'amqoşa erixidu; **15** Birsining kuroşini keyüp kətsə, u ziyan tartidu; u əzi kutulidu, əmma goya ottin etüp kutulojan birsigə ohxap qalidu. **16** Əjəba, əzünglarning Hudaning ibadəthanisi ikənliklinglarnı wə Hudaning Roh'ining silərdə turqanliqini bilməmsilər? **17** Birsı Hudaning ibadəthanisini harab qilsa, Huda uni harab qilidu; qünki Hudaning ibadəthanisi pak-muxəddəstur, silər dəl xundaksilər. **18** Heqkim əz-əzini aldimisun; birsı əzini bu dəwrdə dana dəp sanisa, nədan bolup qalsun; xuning bilən u dana bolidu. **(aiñon gl165)** **19** Qünki bu dunyadiki danalıq Hudaqoşa nisbətən əhməklıktur; qünki: — «U danixmənlərnı əz hiyligərligining tuziqioja alidu», dəp wə yəne: «Rəb danixmənlərnıng oy-hiylirining tutami yoklukini bilidu» dəp pütüklıktur. **21** Xunga

heqkim insan deqənlərnı pəhirlinip danglimisun; qünki həmmə məwjudatlar silərgə tawədu; **22** Pawlus bolsun, Apollos bolsun, Kefas bolsun, dunya-jahan bolsun, hayat bolsun, olüm bolsun, həzirki ixlər bolsun, kəlgüsi ixlər bolsun, həmmisi silərgə mənəsupdur; **23** silər bolsanglar Məsiləhning, Məsiləh bolsa Hudaningkidur.

4 Birsı biz toqıruluk birməmə deməqci bolsa, bizni Məsiləhning hizmətkarlırı wə Hudaning sırlırı amanat qilinqan oşojidarlar dəp bilsun. **2** Əmdi oşojidar deqənlərdin tələp qilinidiqini xuki, ular wapadar-sadıq boluxı kerəktur. **3** Əmma mən silər təripinglərdin yaki baxqa hər kəndək insaniy sot təripidin sürüxtürüp baħalansam, bu mən üqün ziqırqılıq ix; mən hətta əzüüm toqıruluk sürüxtürüp olturmamən. **4** Qünki wiđdanım əyibləydiqan heqkəndək ixlirimdin həwirim yok; əmma bu ixning əzi meni həkkanıy dəp aqlımaydu; meni sürüxtürüp baħalıqoşuqi bolsa Rəbdur. **5** Xunga waqti-saiti kəlmigüqə, yəni Rəb kəlmigüqə heq ix toqıruluk həküüm qıkarınglar; Rəb kəlgəndə u karəngoluluktiki yoxurun ixlarnı axkarılaydu, qəlb-dillərdiki barlıq oyniyətlərnı ayan qilidu; xu qaqda hər biri Huda təripidin təripinidü. **6** Əmma, i kerindaxlar, bu ixlarnı silərnıng mənəpətinglarnı dəp əzüimgə wə Apollosqə təbiklidim; məksət silər biz arqılıq «pütülgənnıng dairisidin həlkıp kətmənglar» deqən sawəknı ǵəninixinglar, xundakla heqqaşinglarning məlum birsini baxqa birsidin üstün dəp pəhirlinip təkəbburlixip kətməslikinglar üqündur. **7** Qünki kim seni baxqa birsidin üstün qilidu? Sanga ata qilinqan nərsidin baxqa səndə yəne nəmə bar? Həmmə sanga berilən tursa, nemixkə «Məndə əslı bar idi» dəp pəhirlinip kərengləp ketisən? **8** Silər allıqəqan toyunup kətinglar! Allıqəqan beyip kətinglar! Silər bizsiz padıxahlar bolup həküüm sürdünglar! Kaxki silər həqikətən həküüm sürgən bolsanglaridi — undakta biz silər bilən billə həküüm sürgən bolatluq! **9** Qünki Huda rosullar bolqan bızlərnı əlümgə məhkum bolqan adəmlərdək əng ahiroja qoyup sazayı qilip otturiqoşa qıkarqan, dəp oylaymən; qünki biz pütükl ələmgə, yəni həm pərixtilərgə həm insanlarqoşa bir hil tamaxa bolduk. **10** Biz Məsiləh üqün əhmək sanaloqanlarmız, əmma silər Məsiləhdə danasilər! Biz əjiz, əmma silər küqlüksilər; silər izzətlik, əmma biz har; **11** Həzirki dəkiqıqıqə aq-yalıngaq, qəngkap yürməktimiz, dumbalinip, sərgəndən, makansız bolup yürməktimiz; **12** əz qolimiz bilən ixləp japa tartməktimiz; aħanətkə qəloqanda yaxhılıq tıləwatimiz; ziyənkəxlıkkə uqriqoşanda, qıdawatimiz; **13** təhmətkə uqriqoşanda, [biz ularnı] qıraylıkqə [towioja] ündəymiz; biz jəħənnıng daxkili, insanlarning süptüründisi dəp qariliwatimiz, ta həziroqıqə xundək. **14** Bu ixlarnı yezixim, silərnı hijalətkə kaldurux üqün əməs, bəlki seyümlük balilirim süpitidə silərgə nəsihət qiliwatimən; **15** qünki silərnıng Məsiləhdə tümənligən tərbiyiligüqiliringlar bolsımu, silərnıng atanglar kəp əməstur; qünki mən Məsiləh Əysada bolup silərnı hux həwər arqılıq tərəldürüp ata boldum. **16** Xunga mən silərdin etünimənkı, meni ülgə qilinglar. **17** Dəl bu səwəbtin mən Rəbdə bolqan əz seyümlük wə ixənqlik oşulım Timotiynı yeninglarqoşa əwəttim; hər kəysi jaylardiki jamaəttə ǵətkənlirimgə ǵəxip, u silərgə Məsiləhdə bolqan yollirım toqıruluk

6 Silərning aranglarda ezara arazlıq ix bolsa, uni
mukəddəs bəndilərnin bir tərəp kiliyoğa tapxurmay,
həkkaniysizlarnin aldisa dəwalixixkə petinalamsilər?
2 Mukəddəs bəndilərnin dunyani sorək kilidioğanlikini
bilməmsilər? Əgər dunyani silər sorək kilidioğan ix
bolsa, əmdi zioğırqilik ixlarni həl kilişkə yarimamsilər?
3 Pərixtilər üstidinmu həküm qikiridioğanlikimizni
bilməmsilər? Xundaq boləjanikən, bu həyattiki ixlarni
həl kilix qanqilik ix idi? **4** Silərdə muxu həyattiki ixlər
üstidin həküm kilix zərür tepilojanda, jamaət arisida
təvən də qarəloğanlarni uni həl kilişkə salmamsilər? **5**

7 əmdi hazır silər hetinglarda otturiqə koyqan soallarqə kələyli, — «Ər ayal zatining tenigə təgmisə yaxxıdır». **2** Durus. Əmma buzuqkılıqlardin saklinix üqün, hərбір ərəkəning özəning ayali bolsun, hərбір ayalning özəning eri bolsun. **3** Ər ayalıqə nisbətən ərlik məjburiyyətini ada kılsun, ayalnu erigə nisbətən ayallıq məjburiyyətini ada kılsun. **4** Ayal öz tenining igisi əməs, bəlki eri uning igisidir; xuningqə ohxaxla, ər öz tenining igisi əməs, bəlki ayali uning igisidir. **5** Pəkət pütün zəhninglə bilən dualarqə berilix məqsitdə ər məkullukunglə bilən waqtinqə birgə yatmaslıqkə kelixkəndinlə baxqə, ər-ayal əzərə bir-birining jinsiy hək-təlipini rət kilmisun. Xundək alahidə məzgildin keyin yənə birgə bolunglə. Bolmisa, özüngləni tutuwaləmaydıqlanlığildin Xəytan siləni əzdurux pursitini tepixi mumkin. **6** Əmma mundaq deyixim buyruq yolida əməs, bəlki məslihət

yolididur. **7** Əmdî mən barlik adəmlərləring mənə oxşax [boyta] boluxini halayttim; ləkin bu ixta Hudaning həmmə adəmgə bərgən öz iltipati bar; birsî undak, yənə birsî bundak. **8** Əmma mən jorisiz tənha yaxıoqlar wə tullaroja xuni eytiməni, məndək tənha turıwərsə yaxı bolıdu; **9** əmma əzünglarni tutuwalmısanqlar, nıkaqlınlıqlar; qünki [ıxk] otıda keygəndın kərə nıkaqlıq bolıoqlar yaxı. **10** Əmma nıkaqlıoqların qalsak, ularoja mən xuni tapılaymənki, — (bu əməliyəttə mənıng tapılojını mənə, yənıla Rəbningi), ayal erıdın ajraxmısın **11** (əmma u ajraxqan bolsa, u tənha ətəsun, yaki eri bilən yarixıwılsın); wə ərmu ayalını qoyup bərmısın. **12** Qaloqlarılınqlaroja qalsak, mən xuni eytimənki (bu Rəbning eytkını əməs), kərındaxnıng etıqadsız ayalı bolsa wə ayalı unıng bilən turuwerıxkə razi bolsa, u unı qoyup bərmısın; **13** [etıqadqı] ayalning etıqadsız eri bolsa wə eri unıng bilən turuwerıxkə razi bolsa, u erıdın ajrıxıp kətmısın. **14** Qünki etıqadsız ər bolsa etıqad kıloqlar ayalda pak dəp hesablınidı; etıqadsız ayal bolsa [etıqad kıloqlar] kərındaxta pak dəp hesablınidı; bolmısa, pərzəntlınlıqlar hərəmdın bolıoqlar bolattı; əmma ular əmdı pak boldı. **15** Ləkin etıqadsız bolıoqlar tərəpnıng kəküsü bolsa, u ajrıxıp kətsın; bundak əhwallarda kərındax aka-ukılar, hədə-sıngıllar [nıkaqlı məjburiyyət] bəqlınlıp qaloqlar bolmaydu; kandaqla bolmısın Huda bızni inak-hatırəmlikdə yaxaxka qakıroqlar. **16** Əy [etıqadqı] ayal, erıngni [etıqad kıldurup] kütulduralaydıoqlınlıqlını nədın bılısən? Əy [etıqadqı] ər, hotunungni [etıqad kıldurup] kütulduralaydıoqlınlıqlını nədın bılısən? **17** Həlbuki, Rəb hərəksimızoja kandaqlı təkşım kıloqlar bolsa, kandaqlı hələttə qakıroqlar bolsa, u xuningdə mengıwərsın; mən həmmə jamaətlərdə xundak yolyorukni tapılaymən. **18** Birsı sünnətlık hələttə qakırıldımu? U kayta sünnətsiz kılınmısın; birsı sünnətsiz hələttə qakırıldımu? U əmdı sünnət kılınmısın. **19** Sünnətlık bolux heqnərsə hesablanmas, sünnətsiz boluxmu heqnərsə hesablanmas; [hesab bolıdıoqlınlı] Hudaning əmrılırıgə əməl kılıxtın ıbarəttur. **20** Hərkim kaysı hələttə qakırılıoqlar bolsa, xu hələttə qalsın. **21** Sən qakırılıoqlarda kıl həlıtıdə ıdıngmu? Unıng bilən karing bolmısın; ləkin əgər hərlik pırsıtı kəlsə, unı koloğındın bərmə. **22** Qünki Rəbtə qakırılıoqlar kıl bolsa Rəbning qır əmdıdur; unıngoja oxşax, qakırılıp hər bolıoqlıqunı Məsihning kılıdur. **23** Silər qoqlı bədəl bilən setıwelındıqlar; insanlaroja kıl bolmanglar. **24** I kərındaxlar, hər bırınglar kaysı hələttə qakırılıoqlar bolsanglar, xu hələttə Huda bilən bıllə turunglar. **25** Əmma nıkaqlınlıoqlar toqruluk Rəbdın buyruqlı tapxurıwalmıdın; xundaktımu Rəbdın bolıoqlar rəhım-xəpkəttə muyəssər bolıoqlıqlım ıqın sadıqlı adəm süptıdə öz pıkrımni eytimən. **26** Əmdı hazırkı kıyınlıqlıqə kərıoqlarda, ər kixıngın xu [tənha] hələttə boluxını yaxı ıx dəymən. **27** Ayaloja bəqlanoqlar bolsang, undakta, unıng bilən ajrıxıxni oylıma; ayalingdın ajrıxıp kəttıngmu? Undakta yənə əylınlıxni oylıma. **28** Ləkin əylənsəng, sən gunah kıloqlar bolmayşən; wə nıkaqlınlıoqlar nıkaqlınsa, ularmu gunah kıloqlar bolmaydu. Əmma xundak kıl ular jısmıyırı jəhəttə japoqlı uqraydu; mənıng silərnı unıngdın haliy kıloqlıqun bar. **29** Əmma xuni degım barkı,

i kərındaxlar — wakıt kışkıdur. Xunga ayallıqlı bolıoqlar ayalsızlardək bolsın; **30** matəm tutkanlar matəm tutmıoqlarlardək bolsın; bəht-huxallıqta bolıoqlar bəht-huxallıqta bolmıoqlarlardək bolsın; mal-mülük setıwaloqlar mal-mülüksızlardək bolsın; **31** bu dunyadıki bəylıqlərdın bəhırmən bolıoqlar dunyanı əzıngı təallıqatı dəp bılımsın; qünki bu dunyadıki hazırkı hələt ətıp ketıdu. **32** Əmma silərnıng ıqəmsız boluxunglarnı halaymən. Ayalsız kixı bolsa Rəbning ıxlırını oylaydu, kandaqlı kılıp Rəbni hursən kılıxning ıqəmidə bolıdu. **33** Əmma ayallıqlı kixı kandaqlı kılıp ayalını hursən kılıx ıqın bu dunyadıki ıxlarnıng ıqəmidə bolıdu; **34** Yənə kelıp ayal wə nıkaqlınlıoqlar kızıng ıtturısıda pərk bar; nıkaqlınlıoqlar kızı bolsa Rəbning ıxlırınıng, kandaqlı kılıp həm təndə həm rohta pak-muqəddəs boluxning ıqəmidə bolıdu; əmma yatlıqlı bolıoqlar ayal kandaqlı kılıp erını hursən kılıx ıqın, bu dunyadıki ıxlarnıng ıqəmidə bolıdu. **35** Əmma mən bu səznı silərnıng mənpəətinglarnı kəzdə tutup dəwatımən; boynunglaroja sırtmaq selıx ıqın əməs, bəlki ıxlırlınglarnıng gızıl bolıu, kənglınglar bəlınmıgən həlda Rəbgə bərilıp Unı kütüxınglar ıqın dəwatımən. **36** Əmma əgər birsı niyət kıloqlar kızıoja nısbətən muamıləmnıng durus bolmıoqlar yerı bar dəp kərısa, u kızı yaxlıqlı bəhərıdın ətıp kətkən bolsa, ıkkısı əzını tutuwalmısa, u haliqınınlı kılın, u gunah kıloqlar bolmaydu; ular nıkaqlı kılın. **37** Bırak, birsı ız kənglıdə muqım turup, heqkəndək ıxk səsim astıda bolmay, bəlki ız ıradısını baxkurup, kənglıdə niyət kıloqlar kızınlı əmrıgə almaslıqlı kərər kıloqlar bolsa, yaxı kıloqlar bolıdu. **38** Kışkıslı, əyləngənnıng əyləngınımu yaxı ıx, əylənmıgənnıng əylənmıgınımu təhimu yaxı ıx. **39** Eri həyat qaoqlı ayalı unıngoja bəqlanoqlar; əmma eri ılımdə uhlıoqlar bolsa, u haliqın kixıgə (pəqət Rəbdə, əlwəttə) nıkaqlınlıqə ərkin bolıdu. **40** Ləkin kərıxımqə u tul qalsə, təhimu bəhtlik bolıdu; məndımu Hudaning Rohı bar, dəp ıxınımən!

8 Əmdı «butlaroja atap nəzir kılınıoqlar taamlar» məsilisigə kəlaylı. «Həmmimizdə bılımlı bar» dəp bılımlı. Hox, bırıqlı bılımlı bolma adəmnı kərənglıtıdu; məhır-muqəbbət bolsa adəmnı kırıdu. **2** «Mənıng bılımlı bar» dəp hesablıoqlar kixı, əməliyəttə heqnəmnı təhı bılıxkə tegıxlık dərıjıdə bılımgən bolıdu. **3** Əmma Hudanı səyğən kixı bolsa, u Unıng tərıpidın tonulıdu. **4** Hox, əmdı «butlaroja atap nəzir kılınıoqlar taamlar» toqruluk — bızgə məlumkı, «Jahanda but degən heqnəmə hesablanmaydu», wə «bırla Hudadın baxka heq ılah yoktur». **5** Gərqə nuroqlı atalmıx ılahlar bar bolsımu — məyli ular zemında yaki asmanda turıdu dəp kərılıxıdın kət'ıynəzər (dərwəqə «ılahlar» kəp, wə «rəb»lər kəptur) **6** bırıqlı bız ıqın pəqətlə bırı Huda, yənı Ata bardur. Unıngdın barlıqlı məwjudatlar apırıda bolıoqlar, bızmu Unıng ıqın məwjut bolıoqlar; [xuningdəklı], bırıla Rəb, yənı Əysə Məsih bardur. Pütkül məwjudatlar U ərkilik məwjut, bızmu U ərkilik həyatmız. **7** Əmma bundak bılımlı həmmimizdə təhı yoktur; təhı butlaroja kəndürılınındın halas bolmıoqlar bəzi [ıxəngıqılər] bolsa muxundak taamlarnı «butka atap nəzir kılınıoqlar» dəp bılıp yəydu; xundakla ularning wıjdanı ajız bolıoqlıqə, bulıoqlar bolıdu. **8** Əməliyəttə taamlarnıng

9 Mən erkini əməsmu? Mən rusul əməsmu? Mən Rəbbimiz Əysa Məsihiəni kərgən əməsmu? Silər əzüənglər mening Rəbdə boləqən əjrim əməsmu? **2** Əğər baxkilarəqə nisbətən rusul dəp həsəblanmismə, mən həq bolmıəqəndə silərgə rusul boldum; qüəki əzüənglər Rəbdə mening rusul boləqənlikimni təstəklıəqən məhürdursilər. **3** Meni sürüxtə kılmaqçı boləqənlarəqə boləqən javabim mundak: — **4** Bizlərnəng yəp-iqixkə həkükimiz bar əməsmu? **5** Biznəng baxkə rusullər, Rəbning Əz iniliri wə Kefasnəng kılınidə, etiəkədi bir singilni əmrimizəg elip səpərdə həmrəh kılıp yürüə həkükimiz yökmu? **6** Əjəbə, pəkət Barnabas bilən meninglə əmgək kılmasılıkka həkükimiz yökmu? **7** Kim hirəjətni əzi tələp [əskər bolup] jəəngə qəkidü? Kim üzümzər bina kılıp uning mewisidin yeməydu? Kəsi pəda bəkküqə pədinəng sütidin iqməydu? **8** Bu dəgənlirim pəkət insaniy kəkzərax boyiqə eytiləqənmu? Təwrat-kanunəng əzidimə ohxax deyilgən əməsmu?! **9** Qüəki Musaqə qüxürülgən kənundə: «Həman təpkən öküzünəng əozıəqə kəkək səlmə» dəp pütülgəndir. Huda öküzlərgilə kəyünəqəm, **10** yəki buni pəkət bizləni dəp eytkənmu? Xübhəsizki, bu səzlər bizlə üqün pütülgəndür; xuning üqün yər həydgüqi ümidə həydxigə tegixlik, xundaklə həman təpküqimə həsuldin bəhrimən bolux ümidədə ixləxə təgixlikdir. **11** Biz silərgə rohiy bəht-bərikətləni tərək, silərdin maddiy jəhəttə yəniwəlsəqəz bu qəktin exip kətkənlik bolamdu? **12** Baxkə [hizmətqilər] silərdə muxu həkükni ixlətkən yərdə, biz xundak kilsək təhimu bolidiəq? Əmmə Məsihning hux həwiriğə həq tosalıəq bolmisdən dəp, biz bu həkükni həqəqən ixlitip bəkmidük; əksiəq, hərəkəndə ixləroqə qidəp kəliwətimiz. **13** İbadəthanidiki mukəddəs ixlər üqün ixləgüqlərnəng ibadəthanıəqə ataləqən hədiyələrdin yəydiəqənlikini, kurbəəghəttə hizmət kiliwətkənlərnəng kurbənləklərdin ülüxini alidiəqənlikini bilməmsilər? **14** Xuningəqə ohxax, Rəb hux həwərnə jəkarlıəqüqlərnəng jəni hux həwərdin bəkiləsn dəp bəkitkəndür. **15** Əmmə mən bolsam bu həküklərnəng həqkəysisini ixlitip bəkmidim. Həm həzirmə muxu həküktin pədilınay dəp muxuləni yəziwətkənim yök! Qüəki mən baxkılərnəng meni bu pəhirləniəqənlimədin məhrum kıləninədin kərə əlgənim təziükl! **16** Qüəki mening hux həwərnə jəkarlıximdə pəhirləngüdək ix yök; qüəki uning məjburıyiti menə

10 Qünki, i kerindaxlar, mən silərning atabowlirimizning həmmisining bulut astida yürgənlikidin wə həmmisining dengizdin etüp mangojanlıkıdin həwərsiz yürüxünlarnı halımaymən; **2** ularning həmmisi bulutta həm dengizda Musaning [yetəkqılıkığə] qəməldürülgən; **3** ularning həmmisi ohxax rohiy taamni yegən, **4** həmmisi ohxax rohiy iqimlikni iqnən; qünki ular əzlırığə [həmrəh bolup] əgixip yürgən rohiy uyultaxtin iqnətti (əməliyətə, muxu uyultax Məsihning Əzi idi); **5** xundəktimu, Huda ularning kəpinqisidin razi bolmoqıanıdi; qünki «Ular[ning jəsətliri] qəl-bayawanda qeqilip qəloqan». **6** Əmma bu ıxlar ularning bexioqə bizlərgə sawəbexarət bolsun üqün qüxkənədi; buningdin məksət, bizning ularning yaman ıxlaroqə həwəs kılqınoındək həwəs kılmaslıkımız üqündur. **7** Silər yənə ularning bəzilirığə ohxax butkə qokunidoqanlardan bolmanglar; bular tooqruluk; «Həlk yəp-iqıxkə olturdi, andin kəyp-sapaqə turdi» dəp pütülgən. **8** Biz yənə ularning bəzilirining buzukqılık kılqınoındək buzukqılık kılmayli; qünki xu wəjədin uların yigirmə üq ming kixi bir kündila əldi. **9** Yənə ularning bəzilirining Məsihni

sinioqinidak Məsihni sinimayli; qünki xu səwəbtin ular yılanlar qeqixi bilən həlak boldi. **10** Yənə ularning bəziləri aqrinojandak aqrinip kəqximanglar — nətijədə, ular jan aloquqi [pərixətə] tərpidin öltürüldi. **11** Əmdī bu wəqələrning həmmisi ularning bexioja bexarətlik misallar süpitida qüxkən wə ahırki zamanlar beximizoja keliwatkan bizlərning ulardin sawək-ibrət eliximiz üqün hatiriləngənidi. (aion g165) **12** Xuning bilən «Mən [etikadta] qing tirəp turmaktimən» dēgən kixi özining yikilip ketixidin həzi bolsun! **13** Silər duq kəlgen sinaklarning həmmisigə baxka adəmlərmu ohxax duq kəlgen. Wə Huda bolsa wədisidə turoquqidur, U siləni kətürəlmigüdək sinaklarja uqratmaydu, bəlki sinak bexinglarja qüxkəndə, xuning bilən tēg uningdin ötüp kutulux yolini yaritip beridu; silər xuning bilən uningja bərdaxlik beridojan bolisilər. **14** Xu səwəbtin, səyümlüklirim, butpərəsliktin qeqinglar! **15** Siləni əkil-hoxi joyida kixilər də qarap xuni eytiwatimən; səzligenlirimni baħalap bəkinglar: — **16** Biz bərikətlik bolsun dəp tiligən, bərikətlik jamdiki xarabni iqtinimiz, Məsihning kənidin ortaq bəhirlənginimiz əməsmu? Bizning oxutkan nanni yeginimiz, Məsihning tenidin ortaq bəhirlənginimiz əməsmu? **17** Biz nuroqun bolsakmu bir nan, bir təndurmiz; qünki həmmimiz xu bir nandin nesiwə alimiz. **18** Jismaniy Israiloja karanglar; qurbanliklarni yegənlər qurbangahka nesipdaxlar əməsmu? **19** Əmdī nemə deməqimən? Butka atap sunulojan qurbanlikning birər əhmiyiti barmidu? Butning birər əhmiyiti barmidu? **20** Yə, birək kəpirlər butlarja sunojan qurbanliklarni Hudaoja əməs, bəlki jinlarja ataydu. Mən silərning jinlar bilən ortaq nesipdax boluxunglarni halimaymən. **21** Rəbning jamidin mən ayalsiz bolmas; **22** qünki ayal ərdin qikiriləninidək, ər ayal arkilik [tuqulididu]; ləkin həmmə ix Hudadindur. **23** Əz kənglünglarda bəha beringlar; ayallarning bexioja birnərsə artmay turup Hudaoja dua kilixi muwapikmu? **24** Təbiətning əzi silərgə ər kixining uzun qaqiliri bexioja uningja uyat ikənlikini əgətmidimu? **25** Əmmə ayal kixining uzun qaqiliri bolsa, bu uningja xan-xərp bolidu; qünki uning uzun qaqiliri uningja bezək-yepinqa bolsun dəp təkdīm kilinojan. **26** [Birsining bu ixlər toqruluk] talax-tartix qiloqusi bolsa, [xuni bilsunki], bizlərdə həm Hudaning jamaətliridimu xulardin baxka heq kaidilər yoxtur. **27** Əmmə hazır deməqki boləjan ix, yəni silər yioqilojan sorunlarja kəlsək, uningda siləni təripləymən; qünki yioqilojninglarning nətijəsi paydilik əməs, bəlki ziyanlik boluwatidu. **28** Qünki birinqidin, silər jamaəttə yioqilojninglarda, aranglarda guruhlarja bəlinüxlər boləjanlikini anglidim; bu gəpkə kışmən ixəndim. **29** Aranglarda bəlinüxlər pəyda bolmay kəlmaydu. Undək bolmioqanda aranglarda kimning layəkətlik boləjanlikini kərwəlojli bolmaytti. **30** Silər bir yərgə jəm boləjninglarda, silər [həqiqətən] «Rəbning ziyapiti»din yemaysilər. **31** Qünki yegininglarda hərbinglər baxqilarning yeyixini kütəmayla əzünglər elip kəlgen oqrani yəwerisilər-də, bərsi aq qəlidu, yənə bərsi məst bolup ketidu. **32** Yəp-iqixə öz eyliringlar yoxmu? Hudaning jamaitini kəzgə ilmay, yoksullarni hijalətkə qoymaqimusiylər? Silərgə nemə desəm bolar? Siləni təripləmdimən? Yə, siləni təripləymən. **33** Qünki mən silərgə [Rəbning ziyapiti toqruluk]

32 Mən əzüm həmməylənni həmmə ixtə məmnun kiliqkə intilginimdək, əz mənpəətim üqün əməs, bəlki kəpçilikning mənpəəti, ularning kutkuzuluxi üqün intilginimdək, heqkimning aldioja — Yəhudiylər bolsun, greklar bolsun, Hudaning jamaitidikilər bolsun aldioja putlikaxang bolmanglar. Mən Məsihni ülgə qiloqinimdək, silərmu meni ülgə kilinglar.

11 Əmdī siləni xuning üqün tərpləyməni, i kəridaxlar, həmmə ixlarda silər meni əsləp turuwatisilər, mən silərgə tapxurojnimdək, kərsətmiləni tutup keliwatīsilər. **3** Əmmə mən siləning hər ərning bexi Məsihdur, ayalning bexi ərdur wə Məsihning bexi Hudadur dəp bilixinglarni halaymən. **4** Xunga, [ibadətə katnaxkanda], hərəkəndə ər bexioja birnərsə artkan həlalda dua kilsa yəki bexarət bərsə, u əz bexioja hərmətsizlik qilojan bolidu. **5** Əmmə [ibadətə katnaxkanda], hərəkəndə ayal bexioja birər nərsə artmiojan həlalda dua kilsa yəki bexarət bərsə, u əz bexioja hərmətsizlik qilojan bolidu; bundək ayalning qeqi qüxürüwetilgən, [rəswa kilinojan] ayaldin pərki yoxtur. **6** Ayal kixining bexioja artkını yox bolsa, qaqiliri qüxürüwetilsun; ayalja nisbətən qaqilirning kesiwetilixi yəki qüxürüwetilixi uyatlık ix bolsa, əmdī uning bexioja birər artkını bolsun. **7** Qünki ər kixi bolsa bexini yapmaslık kərək; qünki u Hudaning sürət-obrazi wə xan-xəripidur; əmmə ayal kixi bolsa ərning xan-xəripidur. **8** Qünki ər bolsa ayaldin əməs, bəlki ayal ərdindur. **9** Xuningdək ər kixi ayal üqün əməs, ayal kixi ər üqün yaritilojandur. **10** Bu səwəbtin, həm pərixitlərning səwəbidin ayal kixi bexidə hokuk[ning] [bəlgisigə] igə boluxi kərək. **11** Həlbuki, Rəbda ayal ərsiz bolmas wə ər ayalsiz bolmas; **12** qünki ayal ərdin qikiriləninidək, ər ayal arkilik [tuqulididu]; ləkin həmmə ix Hudadindur. **13** Əz kənglünglarda bəha beringlar; ayallarning bexioja birnərsə artmay turup Hudaoja dua kilixi muwapikmu? **14** Təbiətning əzi silərgə ər kixining uzun qaqiliri bexioja uningja uyat ikənlikini əgətmidimu? **15** Əmmə ayal kixining uzun qaqiliri bolsa, bu uningja xan-xərp bolidu; qünki uning uzun qaqiliri uningja bezək-yepinqa bolsun dəp təkdīm kilinojan. **16** [Birsining bu ixlər toqruluk] talax-tartix qiloqusi bolsa, [xuni bilsunki], bizlərdə həm Hudaning jamaətliridimu xulardin baxka heq kaidilər yoxtur. **17** Əmmə hazır deməqki boləjan ix, yəni silər yioqilojan sorunlarja kəlsək, uningda siləni təripləymən; qünki yioqilojninglarning nətijəsi paydilik əməs, bəlki ziyanlik boluwatidu. **18** Qünki birinqidin, silər jamaəttə yioqilojninglarda, aranglarda guruhlarja bəlinüxlər boləjanlikini anglidim; bu gəpkə kışmən ixəndim. **19** Aranglarda bəlinüxlər pəyda bolmay kəlmaydu. Undək bolmioqanda aranglarda kimning layəkətlik boləjanlikini kərwəlojli bolmaytti. **20** Silər bir yərgə jəm boləjninglarda, silər [həqiqətən] «Rəbning ziyapiti»din yemaysilər. **21** Qünki yegininglarda hərbinglər baxqilarning yeyixini kütəmayla əzünglər elip kəlgen oqrani yəwerisilər-də, bərsi aq qəlidu, yənə bərsi məst bolup ketidu. **22** Yəp-iqixə öz eyliringlar yoxmu? Hudaning jamaitini kəzgə ilmay, yoksullarni hijalətkə qoymaqimusiylər? Silərgə nemə desəm bolar? Siləni təripləmdimən? Yə, siləni təripləymən. **23** Qünki mən silərgə [Rəbning ziyapiti toqruluk]

yatküzgənlimni özüm Rəbdin tapxuruwaloqanmən; demək, Rəb Əysaqa satkunluk kilinojan keqida u koloja nan elip, **24** təxəkkir eytkəndin keyin uni oxup: «Mana, silərgə atalojan Mening tenim; buni Meni əsləp turux üqün muxundak kilinglar» — dedi. **25** Xuningdək, qizadin keyin u jamni koloja elip: «Mana, bu jamdiki xarab kənimda boləjan «yengi əhdə»dur; hər ketim buningdin iqqininglarda, Meni əsləp turux üqün xundak kilinglar» — dedi. **26** Qünki silər hər ketim bu nandin yegən, bu jamdin iqqən bolsanglar, taki Uning kaytip kelixiqigə silər Rəbning ölümünü jakarliojan bolisilər. **27** Xuning üqün, kimki layəksiz həlida bu nanni yesə yaqi Rəbning jamidin iqsə, Rəbning teni həm kəniqə nisbətən gunahkar bolidu. **28** Xuning üqün hər birsi bu ixlər üstidə öz-özünü təxürüp, andin nandin yesun, jamdin iqsun. **29** Qünki [Rəbning] tenini pərək ətməy turup yegüqi wə iqqüqi hərkim əzigə həküim-jazani yatküzüp yəp-iqidu. **30** Bu səwəbtin aranglardiki nuroqun adəmlər zəpəlxip kesəl boldi, hətə heli bir kismi [ölümdə] uhləp kəldi. **31** Ləkin əgər öz üstimizni təxürüp həküim qikərojan bolsək, bəximizə [Rəbning] həküim-jazasi qixürülməydiğə bolidu. **32** Əmma gərgə üstimizgə Rəb tərpidin həküim-jazalar qixürülgən bolsimu, əməliyətə bu Uning bizgə qixürgən «təbiyə jazası»dur; buningdin məqsət, bizning bu dunya bilən birlikdə həlakətə həküim kilinmaslikimiz üqündur. **33** Xunga, i kərinədxlər, [Rəbning ziyəpitidə] yeyixkə jəm boləjininglarda, [həmməylən toluk kəlgüqə] bir-birənlərin küttinglər. **34** Birsi aq kərsək bolsa əwwəl əyidə yəp kəlsun; xundak kilip silərlərin jəm boluxunglar əzüngləroja həküim-jaza yatküzməydiğə bolidu. Qəlojan bəxkə məsililərinə bolsa, mən barəjənimdə tərtpikə salimən.

12 Əmma i kərinədxlər, rohiyə iltipatlarəja kəlsək, silərlərin ular toqruluk bilməy kəlixinglərin haliməymən. **2** Silər təipərlərin arisida boləjan wəktinglarda hərhil yollarəja bəxlinip, gas-gəqə butlarəja [qəqunuxkə] əzduruluq kətkininglərin bilisilər. **3** Xunga mən silərgə ukturimənki, həqkim Hudaning Rohida turup: «Əysaqa lənət!» deməydu wə hərəkəndək biri Mükəddəs Rohta bolmay turup «Əysa Rəbdur!» dəp eytəlməydu. **4** Əmma iltipatlar hilmuhil, ləkin Roh bolsa birdur. **5** Hizmətlər bolsa hərhil, əmma [biz hizmitini kiliyyəqən] Rəb birdur. **6** İxləx yolliri hərhil, əmma həmməyləndə həmmə ixxni wujudkə qikəroquqi Huda birdur. **7** Əmma həmməylənnərin mənəpəti üqün hər birigə Rohning naməyan boluxi bəoxlinidur. **8** Qünki Roh arkilik birigə danəlik yatküzgüqi sez, yənə birigə xu ohxax Roh arkilik həwə yatküzgüqi sez təksim kilinidur; **9** yənə ohxax Roh arkilik bəxkə birigə ələhdə ixənq, yənə birigə ohxax Roh arkilik [kesəllərin] sakayitə iltipatlıri, **10** birəwəja mejiyənlərin yəritix təksim kilinidur; birəwəja wəhiy-bəxərat bərix; birəwəja hərhil rohlərin pərək etix, birəwəja naməlum tillarda səzləx, yənə birəwəja naməlum tillərin tərcimə kilix iltipati təksim kilinidur. **11** Əmma bu ixlərlərin həmmisini yürgüzgüqi ohxax xu bir Rohtur, U hər birigə Əzi ləyik kərip, ayrim-ayrim təksim kilip beridu. **12** Qünki insanıy tən bir bolsimu nuroqun əzaliri boləjindək, xundakla əzaliri nuroqun bolsimu əzəra koxuluq bir

tən boləjəndək, Məsih Əzimu həm xundəktur. **13** Qünki həmmimiz, məyli Yəhədiylər bolsəkmə, Grəklər bolsəkmə, kullər bolsəkmə, hərəlrə bolsəkmə, bir Rohta bir tənə kixirə qəməldürüldük wə bir Rohtin iqxkə nəsip kilinidük. **14** Qünki tən birlə əzadin əməs, bəlkə kəp əzələrin tərkib tapidu. **15** Əgər put: «Mən kol bolmiojinim üqün mən tənə təwə əməsmən» desilə, undəktə u həkikətən tənə təwə əməs boləmdur? **16** Kulək: «Mən kəz əməs, xunga mən tənə təwə əməsmən» desilə, undəktə u həkikətən tənə təwə əməs boləmdur? **17** Pütün tən kəzlə bolsa, undəktə angləx sezimimiz nədin bolidu? Pütün tən kuləklə bolsa, undəktə purəx sezimimiz nədin bolidu? **18** Həlbuki, Huda Əzigə ləyik kərgən tən əzalirining hər birini ayrim-ayrim əz jəyioja orunlaxturojan; **19** əgər ulərlərin həmmisi ohxax əzə bolsa, undəktə uni qəndəkmə tən degili bolətti? **20** Əmdilikə əzələr kəp, tən bolsa birdur. **21** Kəz koloja: «Mening sanga ehtiyajim qixməydu!» deyəlməydu; yaqi bəx bolsa putlarəja: «Mening silərgə ehtiyajim qixməydu!» deyəlməydu. **22** Dəl əksiqə, tənədikə əjiz-ərzimə dəp kərgənə əzələr kəmə bolsa boləydu; **23** wə həm tənədikə biz etiwərsə dəp həsəblojan əzələrəja bolsa, təhimu kəprək etiwər kilimiz; xundakla iskətsiz dəp kəraləjan əzalirimiz təhimu iskətlək kilinidur; **24** əslidə yəriximlik boləjan əzalirimizəja bolsa xundək kilixning həjiti yok, əmma Huda pütün tənəni xundək birləxtürgənki, U etiwərsə dəp həsəblojan əzələrəja təhimu kəp etiwər beridu. **25** Buningdin məqsət tənə dəp bəlxünəxlər bolmaslik, bəlkə bərlək əzələr əzəra ohxax kəyümqənliklə boluxi üqündur. **26** Bir əzə jəpə-dərd tartsə, bərlək əzələr uning bilən tənə jəpə-dərd tartidu; bir əzəja xərəp kəlsə, bərlək əzələr uning bilən tənə xədlinidur. **27** Əmdi silər Məsihning tenidursilər, hər birəng Uning ayrim-ayrim əzasidursilər. **28** Huda jəməttə muxundəklərin orunlaxturojan: — əwwəl rosullərin, andin pəyqəmbərlərin, üqinqi bolup təlim bərgüqilərin; andin mejiyə kərsətküqilərin, andin türlik kesəllərin sakayitə iltipatlıroja igə boləqənlərin, yərdəm bərgüqilərin, yətkəlik kiləqənlərin, hərhil naməlum tillarda səzləydiğənlərin təyinləp orunlaxturojan. **29** Həmməylən rosulmu? Həmməylən pəyqəmbərmu? Həmməylən təlim bərgüqimu? Həmməylən mejiyə kərsətküqimu? **30** Həmməyləndə sakayitə iltipatlıri bərmu? Həmməylən naməlum tillarda səzləmdur? Həmməylən naməlum tillərin tərcimə kiləlamdu? **31** Əmma silər qongrak iltipatları təkəzzə bolup kəoqlənglər; həlbuki, mən həzir silərgə həmmidin əwəzə bir yolni kərsitip bərey.

13 Mən əgərdə bu dunyadiki kixilər səzləwətkən hərhil tillər həttə pərixtilərlərin tilliri bilənmu səzliyəydiğənlərsə, bərk mən məhərməhəbbətsiz bəlsəm, u qəoqda mən pəkət bir «dang-dang» kiliyyəqən mis dang, bir «qang-qang» kiliyyəqən qang bolup qəlimən, haləs. **2** Əgər mən pəyqəmbərlək kiləlisəm, bərlək sirlər, bərlək bilimlərin qixinip boləjan bəlsəmmə, həm xuning bilən bir wəqəttə təqlərin yətkiyəligüdək toluk ixənqə bəlsəmmə, əmma mənə məhərməhəbbət bolmisa, undəktə mən həqənsə bolmiojan bolimən. **3** Əgər bərlək mal-mülkümmi sədikigə atəp həm tenimni [Hudaning yolida] kurbənlək süpitidə

keydürilüxkə sunoqan təoqdirdimu, əmma məndə yənila mehir-muhəbbət bolmisa, undakta mening heqkandak paydam yox bologan bolidu. **4** Muhəbbət səwr-takətlik bolux həm mehribanliqtur; Muhəbbət həsəthorluk kilmaydu: Muhəbbət özini mahtimaydu, Təkəbburluk kilmaydu, **5** Nomussizlik kilmaydu, Öz mənəpətini kəzləp yürməydu, Teriktürülməydu, Kənglidə əqmənlik saklimaydu; **6** Həkkaniyisizliktin huxal bolmaydu, Bəli əməliyəttin, həqiqəttin huxal bolidu; **7** həmmə ixta korsiği kənglik kilidu, həmmigə yüzlinip [Hudaqə] ixinidu, həmmə ixkə ümid baqlaydu, həmmigə qidaydu. **8** Mehir-muhəbbət hərgiz ahirlaxmaydu. Bexarətlər bolsa, karəqə kəlmaydu: «naməlum tillar» bolsa, tiğaydu: [məjizilik] bilimlərmu karəqə kəlmaydu. **9** Qünki bizning bilidiqanlirimiz kismən, bexarət beridiqanlirimiz kismən; **10** lekin mukəmməllik kəlgəndə, kismənlik yoxilidu. **11** Mən kiqikimdə balilarqə səzlidim, balilarqə oyuldim, balilarqə hesablidim; qong bolqinimda, mən balilikni taxlidim. **12** Qünki biz hazır bir tutuk derizidin müjməl həlda kərimiz, lekin xu qaqda yüzməyüz kərimiz: Həzır mən kismən tonuymən, xu qaqda mən [Huda] meni tonup keliwatqəndək tonuymən. **13** Həzır ixəng, ümid, mehir-muhəbbəttin ibarət bu üç nərsə turuptu; bəladin əng üstün turidiqini mehir-muhəbbəttur.

14 Mehir-muhəbbətkə intilip uni qoşlixinglar wə həm rohiy iltipatlarəqə, bolupmu bexarət berixkə intizar bolunglar. **2** Qünki naməlum tilda səzləydiqan kixi adəmlərgə əməs, bəliki Hudaqə səzləydu; angliqulıqlardin heqkim uni qüxənməydu, əmma u rohta sirlik ixlarni eytip beridu. **3** Lekin bexarət beridiqan kixi bolsa adəmlərlənin etiqadini kuruxkə, ularni rıqəbtəndürüxkə wə təsəlli berixkə səzləydu. **4** Naməlum tilda səzligüqi öz rohinı kuridu; əmma bexarət bərgüqi jamaətning [etiqadini] kuridu. **5** Əmdilikdə mən silərlənin heqminglarning naməlum tillarda səzliyəlixinglarni ümid kiliyən, lekin bexarət berixinglarni təhimu ümid kiliyən. Naməlum tilda səzligüqi səzini tərijimə kilmisa, jamaətning etiqad kuruluşida bexarət bərgüqi uningdin uluq bolidu. **6** Kəringdaxlar, mən yeninglarəqə kelip, naməlum tillardila səzliginim bilən məlum wəhiy, bilim, bexarət yəki təlimni yətküzmişəm, mən silərgə nemə payda təgküzimən? **7** Həttə awaz qikiralaydiqan jansiz nərsilər, məyli nəy bolsun, qiltar bolsun xundak, ularning əhənglərinə bir-biridin pərkə bolmisa, ularda qelinqan pədə kəndəkmə pərk etilsun? **8** [əng] kaniyimu bəlgilik bir əhəngdə qelinmisa, kim jənggə həzirlənsun? **9** Xuningdək silər tilda enik qüxinəligüdək səz kilmisənglar, nemə deməkəqi bolqininglelarni kim qüxinəleydu? Silər həwaqə gəp kiləndək bolisilər. **10** Jəhənda, xübhəziki, hilmuhil til-awazlar bar wə ularning heqkaysisi mənisiz əməs; **11** əgər əmdi mən məlum awaz-tilning mənisini bilmişəm, mən səzligüqiə nisbətən yə wə u mənə nisbətən yə bolidu. **12** Əhwal silərdimə xundak. Xunga, silər rohiy iltipatlarəqə kizənlilik bilən intilgenikənsilər, jamaətning etiqadini kuridiqan iltipatlarəqə bay boluxkə intilinglar. **13** Xunga, naməlum tilda səzləydiqan kixi səzliyənlirini tərijimə kilip bərləydiqan bolsam dəp dua kilsun. **14** Qünki naməlum tilda dua kilqinimda, rohim dua

kilidu, lekin əkil-idrakimdin bolsa mēwə qikmaydu. **15** Undakta kəndək kilix kərək? Mən bəzidə rohim bilən dua kiliyən, həm bəzidə əkil-idrakim bilənmu dua kiliyən; mən bəzidə rohim bilən mədhiyə nəhxilirini eytimən, həm bəzidə əkil-idrakim bilənmu mədhiyə nəhxilirini eytimən; **16** bolmisa, pəkət rohiy bilənla mədhiyə okusəng, ixlətkən [tilingni] bilmigənlərlənin katarida oltuqəqi təxəkkürəngə kəndəkmə «Amin» deyəlisun? Qünki u eytkinini qüxənməydu. **17** Sən dərəkəkiqət təxəkkürni yəhi eytisən, əmma yeningdiki angliqulıqning etiqadi kuruluşini yox. **18** Mən bundək naməlum tillarda xəhsən həmminglardin kəp səzləydiqanliqim üqin Hudaqə təxəkkür eytimən; **19** həlbuki, jamaəttə bolqəndə, naməlum tilda tümən əqiz səzliginimdin kərə, bəxkilərqə təlim-tərijiyə bərləgüdək qüxinəlik səzdin bəx əqizlə səzliyəlisəm dəymən. **20** Kəringdaxlar, əkil-hoxunglarda bala bolmanglar; yəmənlilik jəhəttidə bowək bolunglar, əmma əkil-hoxunglarda pıxkədəm bolunglar. **21** Təwrəttə: «Qət tilliklərlənin səzi wə yə adəmlərlənin ləwliri arkiqilik Mən muxu həlqkə gəp kiliyən; lekin xundək bolsimu ular yənila Məngə kulək salmaydu — dəydu Pərwərdigar» dəp pütülgəndur. **22** Xunga «naməlum tillar» bolsa bir əlamət bəlgidur; etiqadqılarəqə əməs, bəliki etiqadsizlarəqə əlamət bəlgidur; wəhiy-bexarətlər bolsa, etiqadsizlar üqin əməs, bəliki etiqadqılar üqin bolidu. **23** Xuning üqin pütkül jamaət bir yərdə jəm bolqəndə, həmmisi əz əldiqə bundək naməlum tillarda səzləwərsə wə sadə yəki etiqadsiz kixilər kirip kəlsə, ular həmminglarni sarəng bolup kəpsilər deyixməmdü? **24** Əmma həmminglar wəhiy-bexarət yətküzənglar, etiqadsiz yəki sadə kixi arənglarəqə kirip kəlsə, həmminglar tərijidin uning gunəhlirəqə tənbih berilidu, həmminglar tərijidin uning gunəhkar ikənliki kərsitilidu; **25** kəlbidiki sirlər axkarə kilinqəndə, u özini yərgə taxlap: — «Huda həqiqətnə arənglardidur» dəp Hudaqə səjdə kilidu. **26** Əmdi kəringdaxlar, kəndək kiliximiz kərək? Silər bir yərgə jəm bolqininglelarda, hərbinglərdə [bir iltipət] bolidu; birsidə mədhiyə nəhxisi, birsidə təlim, birsidə naməlum til, birsidə wəhiy, birsidə naməlum tilning yeximi bolidu. Həmmə ixlər etiqadning kuruluşu üqin bolsun. **27** Naməlum tilda səzligüqilər bolup kəlsə, ikkisi yəki əng kəp bolqəndə üqi nəwət bilən səzlisun wə birsə ularning eytkanlirini ərisun. **28** Əmma [jamaəttə] ərigüqi bolmisa, u süküt kilsun; əz-əzığə wə Hudaqə eytsun. **29** Wəhiy-bexarət yətküzgüqilər bolsa, ikki-üqi səzlisun; kəlanlar gəplirining wəznini ditlap tursun; **30** Əmma oltuqəlanlar arisidin bəxkə bir kixigə məlum bir wəhiy bərlisə, səzləwatkan kixi səzini tohtitip nəwətni uningəqə bərsun. **31** Qünki həmminglar bir-birləp wəhiy-bexarət yətküzənglar bolidu; xuning bilən həmməylən əginidu, həmməylən rıqəbtəlinidu. **32** Pəyoqəmlərlənin əz rohliri pəyoqəmlərlənin əzliyə itəat kilidu. **33** Qünki Huda kəlaymikanqilik tuqduroqə əməs, bəliki tinq-hətirjəmlilik bərgüqidur. Bərlək mukəddəs bəndilərlənin jamaətliridə xundək tərtip bar. **34** Arənglardiki ayallar jamaətlərdə sükütə olursun; ularning səzliyə ruhsət kilminqan; Təwrət kənunida bəlgiləngəndək, ular [tərtipkə] boysunsun. **35** Əmma ular məlum ixni bilməkqi

bolsa, eyidə öz ərliridin sorisun; ayalning jamaəttə səzlizi uyatlik ixtur. **36** Hudaning sez-kalami silərdin baxlanəjanmu?! Yaki yaloqz silərgila yetip kəlgənmu?! **37** Birs i ezini wəhiy-bexarəttqi yaki rohiy kixi dəp sanisa, u silərgə hazır yazəjan bu sezümming həkikətan Rəbning əmri ikənlikini etirap kilsun. **38** Birs buni etirap kilixni halimisa, u etirap kilinmaydu. **39** Xuning üqün, i kərindaxlar, wəhiy-bexarətlərn i yətküzüxkə təlmürüp intilinglar, xundakla naməlum tillarda sezləxni qəklimənglar. **40** [Hulasə kəlip eytkənda], hər bir ix qiraylik, tərtilplik kilsun.

15 Əmma, i kərindaxlar, mən silərgə əslidə yətküzgən hux həwərnı bayan kılmaqimən; silər bu hux həwərnı qəbul kıləjan wə uningda qing turuwatısılər; **2** mən silərgə yətküzgən hux həwər boləjan kalamda qing turojan bolsanglar, — (ixəgininglar bikarəja kətmigən bolsa) — silər uning arkilik kətkuzuluwatısılər. **3** Qünki mən özümə amanət kılınəjanlırını əng zərür ix süpitidə silərgimu tapxurdum; yəni, Təwrat-Zəburda aldin eytiləjindək, Məsih gunahlırimiz üqün əldi; **4** U dəpnə kılındi; wə üqinqi küni yənə Təwrat-Zəburda aldin eytiləjindək tirildürüldi; **5** U Kefaska, andin on ikkiyləngə kəründi; **6** andin U bir sorunda bəx yüzdin artuq kərindaxkə kəründi; ularning kəpinqisi bügünki künde tirik, əmma bəziləri əlümde uhlawatidu; **7** U Yakupkə, andin rosullarning həmmisigə kəründi; **8** Həmmisidin keyin U huddi wəktisiz tuquləjan bowəktək boləjan mangimu kəründi. **9** Qünki mən rosullar arisidiki əng təwinimən, rosul dəp atilixkə layik əməsmən; qünki mən Hudaning jamaitigə ziyənkəxlik kıləjanmən. **10** Ləkin hazır nemila bolsam Hudaning mehir-xəpkiti arkilik boldum; Uning manga kərsətkən xu mehir-xəpkiti bikarəja kətmidi; qünki mən [Hudaning hizmitidə] barlik rosullardin bəkrək jəpəlik ixligənmən; əməliyəttə ixligüqi mən əməs, bəlkı mən bilən billə boləjan Hudaning mehir-xəpkitidur. **11** Demək, məyli mən yaki bəxkə [rosullar] bolsun, həmmimizning yətküzgənliəri ohxax bolup, u dəl silər ixinip qəbul kıləjan hux həwərdur. **12** Əmma Məsih əlgənlər iqidin tirildürülgən dəp jakarlanəjan bolsa, kəndəkmə arənglərdiki bəzilər əlgənləning tirilixi dēgən yəx ix, dəydu? **13** Əmma əlgənləning tirilixi dēgən yəx ix bolsa, Məsihning tiriliximu yəx ix boləjan bolattı. **14** Xuningdək əgər Məsih əlümədin tirilgən bolmisa, jakarlıəjan həwirimiz bihədə boləjan, silərnəning etiədingərləmu bihədə boləjan bolattı. **15** Həttə bizmu Huda təqrısıdiki yəlanə guwəhqılar boləjan bolattuq — qünki biz Hudaning Məsihni əlümədin tirildürgənlikigə guwəhlik bərdük. Əgər həkikətan əlümədin tirilix bolmisa, Huda Məsihnimu əlümədin tirildürmīgən bolattı. **16** Qünki əlgənlər kəyta tirildürülmisə, Məsihnı tirilmīgən bolattı. **17** Mubada Məsih tirilmīgən bolsa, etiədingərlər kərəksiz boləjan, silər tehiqə gunahlıringlarda yürüwatkan bolattinglar, **18** xundakla Məsihtə əlümde uhlawatkanlarmu həlakətkə yüz tutkan bolattı. **19** Əgər ümidimizni pəkət bu dunyadiki həyatimiz üqünla Məsihgə bəqləjan bolsək, biz insanlar arisidiki əng biqarə adəmlərdin boləjan bolimiz. **20** Əmma əməliyəttə, Məsih əlümde uhləjanlar iqidə «həsulning tunji mewisi» bolup, əlümədin tirilgəndur; **21**

Qünki bir insan arkilik əlüm [aləmdə] pəyda boləjindək, əlümədin tiriliximu bir insan arkilik [aləmdə] pəyda boldi. **22** Adəmatimizdin boləjanlarning həmmisi [uning tüpəylidin] əlüməgə məhkum boləjanlıkığə ohxax, Məsihtə boləjanlarning həmmisi [Uning tüpəylidin] əlümədin həyatqə erixidu. **23** Əmma həmməylən öz nəwət-kətaridə tirilidu; tunji həsulning mewisi boləjan Məsih birinqi; ikkinqilər bolsa Məsihning dunyəjan kəytip kəlginidə əzīgə təwə boləjanlar. **24** Andin ahirət bolidu; xu qəqda U barlik həküməranlıqni, barlik həkək wə hərhil küqlərnı əməldin kəldurup, padixəhlikni Huda-Atiqə tapxuridu. **25** Qünki U barlik duxmənlərnı [məqlup kəlip] ayioqi astidə kıləquə həküm sürüxi kərəktur; **26** əng ahirki yəkitilidəjan duxmənlər bolsa əlüm əzidur. **27** Qünki [Zəburda] «[Huda] pütkül məwjudatni Uning ayioqi astiqə boysundurojan» [dəp pütüklüktur]. Əmma «pütkül məwjudat Uningə boysunduruləjan» deyilginidə, rəxənkı, xu «pütkül» dēgən sēz «həmmini Uningə Boysundurojuzoquqi»ning ezini iqigə aləjan əməstur. **28** Əmma həmmə Uningə boysunduruləjandin keyin, Oqul həmmini əzīgə boysundurojuzoqığə boysunidu; xuning bilən Huda həmmining həmmisi bolidu. **29** Əlümədin tirilix bolmisa, bəzilərnəng əlgənlər üqün qəməldürülxünü kəndək qüxinix kərək? Əlgənlər zadi tirilmisə, kixilər ular üqün nemə dəp qəməldürüldü? **30** Bizlər nemə dəp [hər küni] hər səttə həwp-hətərgə duq kəlip yürümiz? **31** Rəbbimiz Məsih Əysda silərdin pəhirlinixim rast boləjandək, [i kərindaxlırim], mən hərküni əlüməgə duq kəlimən. **32** Əgər insanlarning nuktı'inəziridin eytkənda «Əfəsus xəhridə wəhxiy həywanlar bilən əlixitim» desəm, əlgənlər əlümədin tirilmisə, buning manga nemə paydisi? «Ətə bəribir əlup ketidəjan boləjandin keyin, yəp-iqı yürüwalaylı» dēgən sēz yolluq bolmamti? **33** Aldanmanglar; qünki «Yaman həmrəhlər əhləknı buzidu». **34** Həkkəniy bolux üqün oyəqininglar, gunahdin kəl üzünglər; qünki bəziləringlərdə Huda toqruluk həwər yəktur — buni eytsam silər üqün uyat əməsmu? **35** Bəlkim birsi: «Əlülkər kəndək tirildürülər? Ular kəndək tən bilən tirilər?» — dəp sorixi mumkin. **36** I əhmək kixi, sening tərtoqining, əlməy turup kəytdin tirilməydu. **37** Həm sening tərtoqining, əsümlükning tənı əməs, bəlkı uning yəlingəq dənı — məsilən, buqdayning yaki bəxkə birər ziraətnəng dənı, halas. **38** Wə keyin Huda Əz həhixi boyiqə uningə məlum bir tənı beridu; xundakla uruq danlırining hər birigə əzinəng tənini ata kılıdu. **39** Janıwarlarning ətləri bolsa bir-birigə ohximaydu; insanlarning əzīgə has ətləri bar, həywanlarning əzīgə has ətləri bar, uqar-kənatlarningmu bar, beliklərnəngmu bar. **40** Asmandə jisimlər bar, yər yüzidimu jisimlər bar; əmma asmandikisining jula-xəripı bəxkiqə, yər yüzidikisiningmu bəxkiqə bolidu; **41** Kuyaxning xan-xəripı bir hil, aynəng xəripı yənə bir hil, yultuzlarning xan-xəripı yənə bir hildur; qünki yultuzlar xan-xəraplıridə bir-biridin pərklinidu. **42** Əlümədin tirilix həm xundəktur. [Tən] qirix həlitudə terilidu, qirimas hələttə tirildürüldü; **43** Uyatlik hələttə terilidu, xan-xərap bilən tirildürüldü; əjiz hələttə terilidu, əmma küq-kudrət bilən tirildürüldü. **44** U təbiətkə təwə bir tən

süpitidə terilidu; rohğa təwə bir tən bolup tirildürilidu; əslidə təbiətkə təwə bir «janlik» tən bolqan bolsa, əmdi rohiy bir tən bolidu. **45** Xunga [Tawratda] mundak pütülgəni: «Tunji insan Adəm'atimiz tirik bir jan kilip yaritildi»; əmma «ahirkə Adəm'ata» bolsa həyatlik bərgüqi Roh boldi. **46** Əmma əwwal kəlgini rohiy adam əməs, bəlkə «təbiətkə təwə boluquqi» adəm idi, keyin «rohiy adəm» kəldi. **47** Dəsləpki insan bolsa yərdin, tupraktin apiridə kilinoqan; ikkinqi insan bolsa asmandin kəlgəndur; **48** Tupraktin apiridə kilinoqini qandak bolqan bolsa, [uningdin] [bolqan] «tupraklik»larmu xundak bolidu; asmandin kəlgini qandak bolsa, uningdin bolqan «asmanliklar»mu xundak bolidu. **49** Bizlər «tupraklik adəm» süritidə bolqinimizdək, «asmanlik adəm» süritidimu bolalaymiz. **50** Əmma xuni eytiməni, i kerindaxlar, ət wə qəndin tərəlgənlər Hudaning padixahliqoqə warislik kiləlmaydu; qirigüqi qirimaydioqanoqə warislik kiləlmaydu. **51** Mana, mən silərgə bir sirni eytip berimən; biz həmmimizlə [ölümdə] uhlaydioqanlardin bolmaymiz; biraq həmmimiz əzgərtilimiz! **52** Bir dəqiqidila, kəzni bir yumup aqkuqə, əng ahirkə kanay qelinoqanda əzgərtilimiz; qünki kanay qelinsila elgənlər qirimas həyatka tirildürilidu, xundakla əzgərtilimiz; **53** Qünki bu qirip kətküqi qirimas həyatni kiyiweliki, bu elgüqi əlməslikli kiyiweliki kerək; **54** Əmma qirip kətküqi qirimas həyatni kiygəndə, bu elgüqi əlməslikli kiygəndə, xu qaoqda bu söz əməlgə axurulidu: «Əlüm qəlibə tərpidin yutulup yokuutulidu!». **55** «Ah, əlüm, sening nəxtiring kəni?! Ah, əlüm, sening qəlibəng kəni?!» (**Hadēs g86**) **56** Əlüməndiki nəxtər — gunahtur, gunahtning küqi bolsa, Təwrat qanuni arkilik namayan bolidu. **57** Ləkin bizni Rəbbimiz Əysa Məsih arkilik bularning üstidin qəlibigə erixtürgüqi Hudaqə taxəkkür! **58** Xuning üqün, səyümlük kerindaxlirim, qing turup təwrənməs bolunglar, Rəbning hizmitidiki ixliringlar həmixə kəng ziyadiləxsun; qünki Rəbdə bolqan əjir-japayinglar hərgiz bəhədə kətməydioqlığını bilisilər.

16 Əmdi muqəddəs bəndilər üqün ianə toplaş toquruluk, silərmu Galatiya əlkisidiki jamaatlərgə tapilioqinimdək qilinglar. **2** Hər həptining birinqi künidə hərbinglar tapawitinglarning bərikiti boyiqə uningdin bir ülüxini əjritip öz yeninglarda saklap qoyunglar; xundak kilsanglar, kəlgən waqtimda ianə toplaş həjət bolmaydu. **3** Mən kəlginimdə, silər qaysi adəmləni layik kərip tallisanglar, mən xularqə [tonuxturux] hətlirini yezip berip muxu ianə-xəpkitinglarni Yerusalemoqə apirip berixkə əwətimən. **4** Meningmu berixim muwapik kərilsə, ular manga həmrəh bolup baridu. **5** Əmma mən Makedoniya əlkisidin etkəndin keyin yeninglarqə kelimən — qünki mən Makedoniyədin etməkqimən — **6** bəlkim mən silər bilən billə bir məzgil turuxum mumkin, hətta yeninglarda qixlap kəliximmu mumkin; xuningdək andin qəyərgə barməqqi bolsam, silər yardım kilip, meni yoloqə selip qoyarsilər. **7** Qünki bu qətim siləni yol üstidila kərip etip ketixni halimaymən, bəlkə Rəb buyrusa, silər bilən billə uzunraq bir məzgil turoqum bar. **8** Əmma mən Əfəsus xəhiridə orma həytioqiqə turmaqimən. **9** Qünki [muxu yərdə] manga əjayib qong, utuq-mewə beriwatqan bir ixik kəng eqildi, xuningdək

qarxi qikkuqilarmu kəp. **10** Timotiy yeninglarqə berip tursa, uning aranglarda qorkmay ərkən-azadə yürüxigə kəngül bəlunglar. Qünki umu manga ohxax Rəbning hizmitini ixləwatidu. **11** Xunga həqkim uni təwən kərmisun; bəlkə uni mening yenimoqə kəlix i qün aman-esən uzitip yoloqə selip qoyunglar; qünki uning kerindaxlar bilən billə kəlixini kütməktimən. **12** Əmma kerindiximiz Apolloskə kəlsəm, uningdin kerindaxlar bilən billə silərnin yeninglarqə bərxini kəp etündüm. Ləkin uning hazırqə baroqsi yok. Keyin pürsət pixip yetilgəndə baridu. **13** Həoxyar bolunglar, etiqadta qing turunglar; mərdanə ərdək bolunglar! Qaysər bolunglar! **14** Silərnin qiləqan həmmə ixinglar məhür-muqəbbət bilən qilinsun. **15** Əmdi, i kerindaxlar, Ahaya əlkisidiki əng dəsləpki etiqad mewisi bolqan Istifanas wə uning ailisidikiləni, xundakla ularning Hudaning muqəddəs bəndilirining hizmitidə boluxkə qandak əzlini atioqlığını obdan bilisilər; mən silərdin etüniməni, muxundak kixilərnin wə ular bilən birləktə hizməttə hər bir japa tartiwatqanlarning səzlirogə kiringlar. **17** Əmma [yeninglardin] Istifanas, Fortunatus wə Akayikusning bu yərgə meni yoklap kəlgənlikdin xadladim; qünki ular silər tərəptin kəm bolqanlirini toluqlap bərdi. **18** Qünki ular mening rohimni wə həmmə silərnin kənimu yengiləndurdi; xunga xundak adəmləni ətiwarlap hərmətlənglar. **19** Asiyadiki jamaatlərdin silərgə salam. Akwila wə Priskilla həmmə ularning əyidə jəm bolidioqan jamaəttinmu Rəbdə silərgə kizəqin salam yollaydu. **20** Kerindaxlarning həmmisi silərgə salam yollaydu. Bir-biringlar bilən pak səyüxlər bilən salamlixinglar. **21** Mana, mənki Pawlus əz qolum bilən salam yeziwatimən! **22** Hər kim Rəb Əysa Məsihni səyüqi bolmisa, uningqə lənət bolsun! Rəbbimiz, kəlgəysən! **23** Rəb Əysa Məsihning məhür-xəpkiti həmminglarqə yar boləqay! **24** Mening Məsih Əysada bolqan muqəbbətim həmminglar bilən billə boləqay. Amin!

Korintliklaroʻya 2

1 Hudaning iradisi bilan bektilgan, Masih ʻaysaning rosuli mænki Pawlus wa kerindax bolojan Timotiydin Korint xahirida turuwatkan, Hudaning jamaitiga wa xuningdæk pütkül Ahaya elksidiki barlik mukæddæ bændilergæ salam! **2** Atimiz Huda hæm Ræb ʻaysa Masihtin silergæ mehîr-xæpkæt wa hatîrjemlik bolojay! **3** Ræbbimiz ʻaysa Masihning Atisi, ræhimdilliklarning igisi Ata, barlik riojbat-tæsellining Igisi bolojan Hudaoya tæxækkür-mædhîyæ okulojay! **4** Biz uqriojan hærkandak japa-muxækkætta **U** bizgæ riojbat-tæsalli beriwatidu, xuning bilæn biz Huda tæripidin riojbætændürülgen bolup **U** yætküzgen riojbat-tæsalli bilæn hærkandak baxka japa-muxækkætke uqriojanlaroya riojbat-tæsalli berælæydiojan bolduk. **5** Qünki, Masihning azab-okubætliri biz tærpæke exip taxkandak, Masih arkilik bolojan riojbat-tæsellimizmu exip taxidu. **6** Emma biz japa-muxækkætta kalsakmu bu silarning riojbat-tæsalli wa nijat tepixinglar üqün bolidu; bular silarning biz tartkan azab-okubætlergæ ohxax azab-okubætlergæ qidixinglar bilæn silerdimu hasil kilinidu; biz riojbat-tæsalli tapsakmu u silarning riojbat-tæselliringlar wa nijatinglar üqün bolidu; xunga bizning silergæ baqliojan ümidimiz mustæhkæmdur; qünki silær azab-okubætlærdin ortaq nesiwilik bolsanglar, ohxaxla riojbat-tæsellidin ortaq nesiwilik bolisilar dæp bilimiz. **8** Qünki, i kerindaxlar, silarning Asiyada duq kælgen japa-muxækkætting hawærsiz yürüxinglarni halimaymiz; u wakitlarda biz qidiqusiz eoqir besimoja duq kælduk, hætta hayatning ezidin ümid üzgüdkæ bolojaniduk. **9** Emma ezimizgæ æmæs, bælki elgenlærni tirildürgügi Hudaoya tayiniximiz üqün kælbizdæ elümga mæhkum kilinojandæ yürüttük. **10** U bizni bundak dahxætlik bir elümdin kutkuzojan wa hazir kutkuzmakta, wa bizni yænila kutkuzidu, dæp uningoja ümid baqliduk; **11** silærmu buningda hæm biz üqün dua-tilawætlær bilæn mædæt beriwatisilar; xundak kilip talay adæmlarning wasitisi arkilik bizgæ kersitilgen iltipat tüpæylidin talay adæmlær [Hudaoya] ræhmætlær eytidiojan bolidu. **12** Qünki pæhrimiz, yæni wijdanimizning guwahlikî xuki, Hudaning alalda sap niyætlær wa sæmimiylilik bilæn (insaniy parasæt bilæn æmæs, bælki Hudaning mehîr-xæpkiti bilæn) biz bu dunyoya nisbatæn wa bolupmu silergæ nisbatæn ezimizni tutuwalidiojan bolduk. **13** Qünki silergæ yazojinimiz okuyalaydiojan wa tonup yetælæydiojandin baxka heq nærsæ æmæs; lekin mæn silarning bizni kismæn tonup yætkininglar boyiqæ Ræb ʻaysaning künida silær bizning pæhrimiz bolidiojininglardak bizlærnimu silarning pæhringlar bolidu dæp bizni toluk tonup yetixinglarni ümid kilimæn. **15** Xuning bilæn muxundak ixænqta bolup mæn æsilda ikkinji ketim silergæ mehîr-xæpkætni yætküzüxkæ awwal silarning kexinglaroya barmakqidim; **16** yæni, kexinglardin Makedoniyægæ etüp, andin Makedoniyædin yænæ kexinglaroya kelixni, xundakla silær tæripinglardin Yæhudiya elksigæ uzitiliximni ümid kilojanidim. **17** Mændæ xundak niyæt bolojanda, mæn uni yenilik bilæn karar kilojanmu? Mæn niyæt kilojanda, mændæ «ætlik» kixilærdikidæ: birdæm «bærhæk, bærhæk» wa birdæm «yak, yak» deyix barmu? **18** Emma Öz sezidæ turojinidæ,

bizning silergæ eytkæn sezimiz birdæm «bærhæk» wa birdæm «yak» bolmaydu; **19** Qünki biz (mæn wa Silwanus wa Timotiy)ning aranglarda jakarliojinimiz — Hudaning Oqlî, ʻaysa Masih, birdæm «bærhæk» wa birdæm «yak» æmæstur; bælki Uningda «bærhæk»la bardur. **20** Qünki Hudaning kanqilik wædiliri boluxidin kætʻinyæzær, ular Uningda «bærhæk»tur, wa biz arkilik Uningdimu Hudaoya xan-xærp kæltüridiojan «Amin» bardur. **21** ʻæmdi bizlærni silær bilæn billæ Masihdæ qing turojuzoqiy bolojini hæm bizni mæshihligini bolsa Hudadur. **22** U yænæ üstimizgæ mehîr besip, kælbizimgæ Öz Rohini «kapalæt» boluxka ata kildi. **23** Emma Hudani ez jenimoja guwahqi boluxka qakirimænki, Korintka tehi barmiojanlikimning sæwæbi konglunglarni ayax üqün idi. **24** Hærgiz ezimizni iman-etikædinglar üstigæ hæküm sürgüqilærmiz, demæk, bælki silærlarning xad-huramliqlinglarni axuruxka silergæ hæmkarlawquqilærmiz; qünki silær etikæd arkilikla mæzmur turisilær.

2 Lekin mæn iqimda, kexinglaroya barsam yænæ azar elip barmaymæn degæn qararoja kældim. **2** Qünki ægær mæn silergæ azar bæræm, mening tüpæylimdin azar yegænlerdin baxka kaysibiri meni xadlanduralisun? **3** Mæn æsli meni xadlanduruxi tegixlik bolojanlardin æksiqæ azar yæp kalmay degæn maksætta xu hætni yazdim; qünki mening xadlikim silær hæmminglarningmu xadlikidur dæp silær hæmminglaroya ixænq baqlidim. **4** Qünki æsilda ezüm eoqir azab iqidæ kælbizdik dærd-ælæmdin kæp kæz yaxlirimni tekküzüp turup silergæ xu hætni yazojanidim; maksitim silergæ azar berix æmæs, bælki silergæ qongkur baqlanojan, exip taxkan muhæbbitimni bilixinglar üqün idi. **5** Emma biræsi azar yætküzgen bolsa, uning azar yætküzgini mæn æmæs dæymæn, u bælki mælum dærijidæ (bu ixni ziyadæ eoqir kilojum yok) hæmminglaroya azar yætküzdi. **6** Bundak adæmning kæpinqinglar tæripidin tænbihlængini yætiriliktur; **7** Xunga hæzær æksiqæ, silær uningoja mehîr-xæpkæt kersitip riojbat-tæsalli berixinglaroya tosqra kelidu; bolmisa bundak bir kixi bælkim ojæyæt zor dærd-ælæmdin ezini yokitiximu mumkin. **8** Xunga mæn silergæ uningoja muhæbbitinglarni ispatlixinglarni jekilæymæn. **9** Xu hetimni yænæ bir maksætta, yæni silarning hæmmæ ixlarda itætmæn yaki itætmæn æmæsliginglarni sinap bilixim üqün yazdim. **10** Lekin silær kaysibirini mælum ix üqün kæqürüm kilojan bolsanglar, mænmu hæm uni xundak kilojan bolimæn; mænmu mælum bir ixni kæqürüm kilojanidim (birær ixni kæqürüm kilojan bolsam), mæn silærni dæp Masihning huzurida xundak kildim. **11** Xuning bilæn Xæytan bizdin heq üstünlikkæ erixælmæydu; qünki biz uning hýylæ-mikiriliridin bihæwær æmæsmæz. **12** ʻæmdi Masihning hux hæwirini jakarlawka Troas xæhirigæ kælginimda wa xundakla Ræb tæripidin [pursæt] ixiki manga eqilojini bilæn, **13** kerindixim Titusni tapalmiojinim tüpæylidin rohîm aram tapmidi; xuning bilæn mæn xu yærdikilær bilæn hoxlixip, Makedoniyægæ sæpær aldım. **14** Emma bizni Masihdæ hæmæixæ tæntænæ bilæn oqalibænæ baxlaydiojan, biz arkilik hær yærdæ Özizgæ dost tartqukæ huxpurakni qaqquqi Hudaoya tæxækkür! **15** Qünki biz Hudaoya yætküziliwatkan Masihning huxpurikidurmiz, hæm kutkuzuluwatkanlar arisida hæm hælækætke

ketiawatqanlar arisida xundakmiz; **16** keyinkilerga olimga bolojan olumning puriki, aldinkilaroqa hayatlikka bolojan hayatlikning purikidurmiz; 2mudi muxundak ixlarning haddisidin kim qikalaydu? **17** Qunki biz kop kixilarning kilojinidak Hudaning kalam-sezini soda-setik ixi kilmaymiz; aksiga biz samimiylik bilan Huda aldida Hudadin [awatilgenlar] supitida Masihda sezlaysimiz.

3 Biz yena ezimizni tawsiya kilojili turuwatamduq? Yaki baxka bazilerga kerak bolojandak, silerga yezilojan yaki silar yazoqan tawsiyinalar bizga kerakmu? **2** Silar ezunglar bizning tawsiyinalarimizdursilar, kalbimizda putulgän, har insanoqa tonux bolojan wa okulidiojan. **3** Silarning biz tärpimizdin pärwix kilinojan, Masihning maktupi ikänlikinglar ayan boldi (bu maktup siyah bilan amäs, balki tirik Hudaning Rohi bilan yezilojan; tax tahtaylaroqa amäs, balki kalbning etlik tahtaylirioqa putüklüktür). **4** 2mudi bizning Masih arkilik Hudaoqa karaydiojan xunqa zor ixanqimiz bar; **5** ezimizni birernarsini kilojudak iktidarimiz bar dep qaoqliojinimiz yoktur; iktidarlikimiz bolsa balki Hudadindur. **6** U bizni yengi ahdining hizmatkarlari boluxka iktidarlik kildi; bu ahda putüklük sez-jümlilergä amäs, balki Rohka asalanjojan. Qunki putüklük sez-jümlilär adamni eltiridu; lekin Roh bolsa adämgä hayät kältüridu. **7** 2mma sez-jümlilär bilan taxlaroqa oyulojan, ölüm kältüridiojan hizmat xan-xäröp bilan bolojan wa xundakla Israillar Musaning yüzide julalanojan xan-xäröptin yüzigä közlerini tikip kariyalmiojan yärdä (gärgä xu xan-xäröp hazir ämældin kaldurulojan bolsimu), **8** Roh bilan yürgüzüldiojan hizmat tehimu xan-xäröplik bolmamdu? **9** Qunki adamning gunahini bekitidiojan hizmat xäröplik bolojan yärdä, insanni häkkaniy kilidiojan hizmatning xäripi tehimu exip taxmamdu!? **10** Qunki äslidä xan-xäröplik bolojan ixning hazirki öjätät zor xan-xäröplik ixning aldida heqkandak xan-xäröplikliki yoktur; **11** qunki ämældin kaldurulojan ix äslidä xan-xäröp bilan kältürülgän yärdä, hazir ornini baskan ix tehimu xan-xäröplik bolidu. **12** Bizdä xunqa zor xundak bir ümid bolojaniken, biz tolimu yuräklik bolimiz. **13** Biz Israillarni ämældin kaldurulidiojan [ahdining] parlak nuriyoqa közini tikip karaxning akiwitigä uqrap kötmisun dep yüzigä qümpärdä tartiwalojan Musaoqa ohximaymiz. **14** 2mma ularning oy-köngülliri kadaklaxkanidi; qunki bügingä kadär kona ahdini okuojinida mux qümpärdä eliwetilmay köldi; qunki päkät Masihda bolojandila u elip taxliwetilidu. **15** 2mma bügingä kadär, Musaning yazmiliri okulojinida xu qümpärdä yänila kalbini yepiwalmaqta. **16** 2mma härkim Rəbgə qarap burulsa, qümpärdä elip taxlinidu. **17** 2mma Rəb xu Rohtur; wa Rəbning Rohi käyärda bolsa, xu yärdä härlük bolidu. **18** Wə biz hämmimizning yüzimiz qümpärdäsiiz halda Rəbning xan-xäripigä käriojinida, Uning ohxax süritidä boluxka Roh bolojan Rəb tärpidin xan-xäröp üstigä xan-xäröp xoxulup özgertilmäktimiz.

4 Xunga [Huda] bizgä rəhim-xəpkət körsətkəndək, bu hizmat bizgä amanət kilinojaniken, biz bəl köywətməymiz; **2** ämdilikta xərməndilikka ait yoxurun ixlarni taxlap, nə aldämqilikta mangmay, nə Hudaning

sezini burmilimay, bəlki häqikətni əynən ayan kilix bilən Huda aldida duruslukimizni hər adəmnin wijdanioja körsitimiz. **3** 2mma hux həwirimiz qümkəlgən bolsimu, u həlak boluwatqanlaroqa nisbətən qümkəldi; **4** Qunki Hudaning sürət-obrazi bolojan Masihning xan-xäripi toqrisidiki hux həwəning nuri ularning üstidä yorumisun dep, bu zamanning ilahı etiqadsizlarning oy-zəhinlirini kor kildi. (aiōn g165) **5** Qunki biz ezimizni amäs, bəlki Masih Əysani Rəb, xuningdək ezimizni Əysa üqün silərnin hizmətkaringlar dep elan kilimiz. **6** Qunki «karangojuluktin nur yorusun» dep buyruojan Huda, Masihning didaridin Əzining xan-xäripini tonutuxka bolojan yorukluginin [biz arkilik] qeqilixi üqün, bizning kalbimizni yorutkandır. **7** 2mma kudrətnin öjätät zorluki bizdin amäs, bəlki Hudadin bolojanliki körünsun dep bu gəhərgə sapal idixlarda qaqilaklik halda igidarlik kilimiz. **8** Mana biz hərtərəptə kistilip kalduk, 2mma yənjilmiduk; təmtirəp kalduk, 2mma ümidsizlənmiduk; **9** ziyankəxlikkə uqrawatimiz, 2mma həmdəmsiz qalmiduk; yiktiliduk, 2mma həlak bolmiduk; **10** Əysanın həyati tenimizdə ayan kilinsun dep, hərdəim tenimizdə Əysanın ölümünü kətürüp yürümiz. **11** Qunki Əysanın həyati əlidiojan ətlirimizdə ayan kilinsun üqün, tirik qəlojan bizlər hərdəim ölümigə tapxurulmaqtimiz. **12** Xuning bilən bizdə ölüm ixləwatidu, 2mma həyat silərdə ixləwatidu. **13** Wə «Mən ixəndim, xunga sez kildim» dep yeziləndikidək iman-ixənqtiki rohka igə bolup, bizmu ixənduk wa xuning bilən sez kilimiz; **14** qunki Rəb Əysani tirildürgən [Huda] bizni Əysa bilən birgə tirildüridu, xundakla bizni silər bilən birgə Əz aldioja hazir kilidu, dep bilimiz. **15** Qunki [bu] həmmə ixlər silər üqündurki, tehimu kəp kixilərnin wujudida exip taxkuqə beoqlıxıdan mehır-xəpkət səwəbidin kəp kixilərninmu Hudani uluqlap eytkən təxəkkürliri exip taxidu. **16** Xunga biz bəl köyuwətməymiz; gərgə taxki insanlikimiz solaxsimu, dərhäqiqət iqki insanlikimiz kündin-küngə yengilanmaqta. **17** Qunki bizning bir dəkiklik wa yenik japa-muxəkkətlirimiz biz üqün exip taxkan, mænggüllük, zor wəzinlik xan-xärəpni hasil kilidu. (aiōnios g166) **18** Xunga biz kərtüngən ixləroja amäs, bəlki kərtünməs ixləroja kəz tikimiz; qunki kərtüngən ixlər waqitlik, 2mma kərtünməs ixlər mænggüllüktür. (aiōnios g166)

5 Qunki bu zeminoqa təwə eyimiz, yəni bu qedirimiz yoktilsimu, Huda tärpidin bolojan, insən kəli bilən yasalmiojan bir ey, yəni asmanlarda əbədiy bir makanimiz bardur dep bilimiz. (aiōnios g166) **2** 2mudi bu [kona eyimizdə] turojinimizdə asmandiki eyimizni kiwiwəlixka zor intizar bilən aq urmaqtimiz **3** (bərhäq, [asmandiki eyimizni] kiwiwəlixka yalingaq kəlməymiz). **4** Qunki muxu qedirda turojinimizdə, eoqlıqlıqta aq urmaqtimiz; bu bizning yalingaqqlinxni haliojinimiz amäs, bəlki kiyyindürülxni, yəni bizdə əlidiojan nemə bolsa, uning həyat tärpidin yutuluxini halaymiz. **5** 2mudi bizni dəl muxu ixka təyyarlioquqi bolsa Hudadır; U bizgə «kapalət» bolojan Əz Rohinimu ata kildi. **6** Xuning bilən biz həmişə yurəklik bolimiz; həmdə tenimizdə makan tutkinimizdə Rəbdin neri bolojan musapir bolimiz dep bilimiz **7** (qunki biz kərtix sezimi bilən amäs, etiqad bilən mangimiz); **8** biz yurəklik

bolup, xuningdök tändin neri bolup Rəb bilən billə bir makanda boluxğa tehimu hursənmiz. **9** Xuning bilən, mayli təndə bolayli, təndin neri bolayli, uni hursən kəlixni istək-nixan kəlip intilimiz. **10** Qünki təndə kəlioğan əməllirimizni, yaxxilik bolsun, yamanlik bolsun, hərberimizgə kayturuluxi üqün Məsihning sorak təhti aldida hazır boluximiz lazim bolidu. **11** Xuning bilən Rəbning dəhxitini bilğənlərimiz üqün, insanlarni ixəndürüxkə tiriximiz; lekin biz Hudağa oquq-axkarimiz, xuningdök silərnəning wijdanənglardimu axkara tonulsak dəp ümid kəlimən. **12** Biz hazır əzimizni kəytidin silərgə təwsiyə kəliojanimiz yok, bəlki pəkət silərdə kəlbdeki ixlardin əməs, taxki kəiyapəttin pəhirlinidəioğanlarogə bərgüdək jawab bolsun dəp, silərgə bizlərdin pəhirlinix imkaniyitini yaritip beriwatimiz. **13** Qünki i-qəimimizgə siqmay kəlioğan bolsakmu Huda aldida xundək bolduk, salmaq bolsakmu silər üqün xundək bolimiz. **14** Qünki Məsihning muhəbbiti bizni [xundək kəlixkə] ündəydu; qünki biz bərsi həmməylən üqün əldi, xunga həmməylənnimu əldi, dəp həsəblaymiz. **15** Wə U həmməylənni dəp əldi, buningdin məksət, həyat boləoğanlar əzlini üqün əməs, bəlki ularni dəp əlöp tirilgüqi üqün yaxxi üqündur. **16** Xuning bilən biz buningdin keyin həqkimni insanlarogə tonumaymiz; hətta biz Məsihni insanlarogə tonuəoğan bolsak, buningdin keyin uni yənə xundək tonumaymiz. **17** Xunga əmdi bərsi Məsihdə bolsa, u yengi bir yaritiloquidur! Kona ixlər etüp, mana, həmmə ix yengi boldi! **18** Wə barlik ixlər Hudadindur; U bizni Məsih arkilik Əzigə inaklaxturdı, xundəklə bizgə inaklaxturux hizmitini tapxurdi: — **19** demək, Huda Məsihdə adəmlərnəning itaətsizliklerini ularning əyibi bilən həsəblaxmay, ələmni Əzigə inaklaxturdı; xuningdök bizgə inaklaxturux həwirini amanət kəlip tapxurdi. **20** Xunga huddi Huda biz arkilik [adəmlərdin inaklikkə kəlixni] etüginidək, biz Məsihə wəkalitən əqlərdurmiz; Məsihning ornida «Hudağa inaklaxturuloqaysılar!» dəp etünimiz. **21** Gunahkə heq tonux bolmioğan kixini Huda bizni dəp gunahning əzi kildi; məksiti xuki, bizning Uningda Hudaning həqkəniylikli boluximiz üqündur.

6 Əmdi [Hudaning] həmkarlini süpitidə silərdin Uning mehir-xəpkitini qəbul kəlip turup uni bikəroğa kətküzmənglər dəp etünimiz **2** (qünki u: «Xapaət kərsitilidəioğan bir pəyttə duayəngni ijabət kəlixni bekitkənmən, nijat-kutulux yətküzilidəioğan bir künidə Mən sanga yərdəmdə boluxumni bekitkənmən» — dedi. Mana, hazır bolsa «xapaət kərsitilidəioğan yaxxi pəyt»; mana, hazır «nijat-kutulux küni»dur!). **3** [Rəbning] hizmitigə daə kəltürülmisun dəp heqkəndək ixta heqkimning imanioğa tosaləoluluk kəlməymiz; **4** bəlki hərber ixta əzimizni Hudaning hizmətkarlini süpitidə nəmunə kəlip yürimiz; zor qidəmlik bilən, jəbir-zulumlarda, jəpə-muxəkkətlərdə, bəsim-kəstəklərdə, **5** kaməqə yarilirida, zindanlarda, kəzoəiləng-topilənglər iqidə, eəjir mehnətlərdə, tünəxlərdə, roza tutuxlarda, **6** paklik bilən, bilimlər bilən, səwr-təkətlük bilən, mehirbanliklər bilən, Muxəddəs Rəh bilən, sahtiliksiz mehir-muhəbbət bilən, **7** həqikətnəng səz-kəlamı bilən, Hudaning küq-kudriti bilən, həqkəniylikning ong-sol kəllərdiki qəraliliri bilən, **8** həm izzət-xəhrəttə

həm həqarət iqidə, təhmət həm tərplinxilər iqidə [əzimizni Hudaning hizmətkarlini süpitidə nəmayan kəldük]; yəloəngilər dəp kəraloğan bəlsakmu səmimiyyədik bolup, **9** namsiz bolduk-yu, əmma məxhərmiz; ələy dəp kəldük-yu, əmma mana, həyatırmiz; tərbiyidə jazalanduk-yu, əmma ələmgə məhkum kəlinimidük; **10** dərd-ələm tarttük-yu, əmma daim xad-huramlikta turimiz; namrat boləoijnimiz bilən, əmma kəp adəmlərnəni bay kəlioquimiz; heqnemimiz yok boləoijnəni bilən, əmma həmmigə igidərmiz. **11** Silərgə oquq-yoruk səzlidük, əy Korintlilər, bizning bəqərimiz silərgə kəng eqildi! **12** Silər biz tərəptin kəlioğan əməs, lekin əz i-q-bəqəringlarning tarlikidin kəlisilə; **13** əmdi adil əlməxturuxta bolup — (əz pərzəntlirimə səzligəndək səzləymən) — bəqəringlarni bizgimu kəng eqinglər. **14** Etikədsizlər bilən bir boyunturukqə qətilip təngsizliklə bolmanglar; qünki həqkəniylik wə kəbihiqəltəttiridə kəndəkmə ortaklikə bolsun? Yoruklukning kərangəoluluk bilən kəndək həmmərləhlikə bolsun? **15** Məsihning Belial bilən nəmə inaklikliə bolsun? İxəngüqəning ixənmigüqi bilən kəndək ortək nəsivisiə bolsun? **16** Hudaning ibadəthanisəning butlar bilən kəndək bərlikiə bolsun? Qünki silər tirik Hudaning ibadəthanisidursilər — Hudaning: «Mən ularla turiman, ularning arisida yürimən; ularning Hudasi bolimən wə ular Məning həlkim bolidu» deginidək [silər Uning ibadəthanisidursilər]; **17** Xuning üqün «Ularınəng arisidin kəkip kətinglər, Məngə ayriylənglər», — dəydu Rəb, — «heq napək nərsigə təgküqi bolmanglar», «xundila Mən silərnəni qəbul kəlimən», **18** wə: «Mən silərgə Ata bolimən, silər Məngə oquq-kəzirim bolisilər» — dəydu Həmmigə Kədir boləoğan Rəb.

7 Əmdi bu wədilərgə muiyəsər boləoəndin keyin, i səyümlüklər, əzimizni ətlərdiki həm rohtiki hərhil pəskiniylikdən taziləp, Hudaning qərkunqida əzimizdə [ayan kəlioğan] pak-muxəddəslikni kəmələttə yətküzəyli. **2** Bizni qəbul kəlioqaysilər! Biz heqkimgə ziyan-zəhmət yətküzimidük, heqkimni nabut kəlmidük, heqkimdin pəydlənmimidük. **3** Muxulərnəni dəp, silərnəni əyibləməkqi əməsmən; qünki mən yukiridə eytkənimdək, silər kəlbimizdidursilərki, biz silər bilən billə ələxkə, silər bilən billə yaxaxkə təyarmiz. **4** Silərgə bəqəlioğan ixəngim zor, silərdin boləoğan pəhrim zor; xuning üqün rəqəbət-təsəlligə talduruldum, barlik jəpə-muxkəlləqlikirimizdə huxallikim exip taxti. **5** Qünki bərhək, Makedoniyyə kərginimizdimu ətlərimiz heq aram tapalmay, hərtəptin kəsilip kəldük; sirtimizda jədəl-kürəxlər, iquimizdə qərkunqlar bəridi. **6** Əmma qüxkünlərgə rəqəbət-təsəlli bərgüqi Huda bizgə Titusning kəlixə arkilik rəqəbət-təsəlli bərdi; **7** tapkən rəqəbət-təsəllimiz pəkət uning kəlixə arkiliklə əməs, bəlki uning silərdin tapkən rəqəbət-təsəllisi arkilikmu boldi; qünki u silərnəning [bizgə] zərikəp təlmürginənglarni, silərnəning həsritənglarni, silərnəning məngə boləoğan kəzoəin qəməhorlukunənglarni eytip bərdi; xuning bilən mən təhimu huxalləndim. **8** Qünki gərqə mən silərnəni hətim bilən əzəbioğan bəlsəmmu, mən hazır uningdin puxaymən kəlməymən; lekin əslidə mən xu hətimning silərnəni əzəbioəini kərup puxaymən kəlioənidim (əməliyəttə, silərnəning əzəblinxinglər kəskəioəinə bir

məzgilla bolojan). **9** Əmma hazır xadlinimən — azablanoqininglardin əməs, bəlki xu azabning silərni towa kıldurojanlikidin xadlinimən; qünkü silarning azablinixinglar Hudaning yolida idi; xuning bilən silər bizdin heq ziyan tartmidinglar. **10** Qünkü Hudaning yolida bolojan azab-kayoqu adamni hərgiz puxayman kılmaydiojan nijatka baxlaydiojan towioqa elip baridu; əmma bu dunyadiki azab-kayoqu adamni əlümgə elip baridu. **11** Qünkü mana, dal muxu ix, yəni Hudaning yolida azablinixinglar, silərgə xunqə kəp əstayidillik, əzliringlarni əyibtin nəkədar halas kiliş, xunqə kəp oçəzəp, xunqə kəp qorqunq, xunqə kəp təkəzzarlik, xunqə kəp kizojinlik wə jazalaxka xunqə təyyar boluxni elip kəldi! Silər bu ixning hər tərəpidə əzünglarning əyibtin halas boluxunglarni ispatlidinglar. **12** Əmdi silərgə [xu] hətni yazojan bolsammu, u hətni ziyan-zəhmət kıljoquqi kixi üqün əməs, yaki ziyan-zəhmət kılinoquqi kixi üqün əməs, bəlki Huda aldida bizgə bolojan kənglünglardiki kizojinlikning aranglarda ayan boluxi üqün yazdim. **13** Bu səwəbtin biz riqəbət-təsəlligə erixtuk, Wə riqəbət-təsəllimiz üstigə biz Titusning huxalliki tüpəylidin tehimu zor xadlanduk; qünkü uning rohı silər tərəpinglardin yengilandi. **14** Qünkü mən silər toqranglarda birər ixta pəhriliniq mahtiojan bolsam, u ixta heq hijil kəldurulmidim; bəlki silərgə eytkanlirimizning həmmisi həqiqət bolojinidə, bizning Tituska silərni pəhriliniq mahtiximizmu həqiqət bolup ispatlandi. **15** U silərnig itaətməniliklarni, silərnig uningdin kəndək əyməngən wə titrigən həlda uni kərxı aləojiniglarni əsliginidə, uning silərgə baqlojan iq-baqridiki muhəbbətləri tehimu exip taxidu. **16** Mən silərgə hər bir ixta ixənqim kamil bolojanlikidin xadlinimən.

8 Əmma, i kərinaxlar, biz silərgə Hudaning Makedoniyədiki jamaətlərgə beoqlıxiojan mehir-xəpkitini ayan kılmaqkimiz; **2** ular zor eşir japa-muxəkkəttə sinalojinida, kəttik namrat əhwalda exip taxkan xadliki bilən ularning oquq kollukining bayliqi uroqup qıkti; **3** qünkü ularning küqining bariqa, hətta küqidin artuq həyr-sahawət kıləjanliqioja ezüm guwah. Ular ihtiyari bilən xundək kılıp, **4** bizdin mukəddəs bəndilərgə xu yərdəmə boluxning bəhtigə wə xeriklikigə muyəssər boluxni kəttik ətündi; **5** xundək kılıp, ular kütkinimizdək əməs, ümid kıləojinimizdin exip əzlirini awwal Rəbgə, andin Hudaning iradisı bilən bizgimu beoqlıxidi; **6** xunga, Titus silərdə [bu] mehirbanlikni baxliqəjanikən, biz Titustin silərni buningə nəsipdəx kılıp uni ada kılıxka ətündük. **7** Əmma silər hər tərəptə, yəni ixənqtə, səzdə, bilimdə, toluq əstayidillikta həm bizgə bolojan mehir-muhəbbətinglarda əwzəl boləojiniglərdək, muxu mehirlik ixtimu əzünglarni əwzəl kərsitinglar. **8** Mən bu gəp bilən silərgə buyruq kılmaqci əməsmən, bəlki baxkilərnig kizəojinliki arkilik muhəbbətinglarning həkikiyliki ispatlmaqkimən. **9** Qünkü silər Rəbbimiz Əysə Məsihning mehir-xəpkitini bilisilər — gərqə u bay bolsimu, silərni dəp yəksul boldiki, silər uning yəksulluqi arkilik beyitilisilər. **10** Mən bu toqruqluk pikrimni otturioja qəyimən — bu silərgə paydilik, qünkü silər aldinki yilə ianə kılıxta wə xuningəja

iradə baqlaxta yəhxi baxlidinglar. **11** Əmdi hazır uni ada kilinglar; kizəojin iradə baqləojiniglərdək, bar dunyayinglar bilən xu ixka əməl kilinglar. **12** Qünkü [həyr-sahawətkə] bəl baqləojıuqioja nisbətən, sowəojining Hudaəja yarioqudək boluxi kəlida yəkkə əməs, bəlki kəlida barioqa baqlıktur. **13** Qünkü bu baxkilərnig yūkini yeniklitimən dəp, əzünglarni kiyənglar dəginim əməs, **14** bəlki silərdə artuq boləojini hazırqə ularning kəm yerini toldurojinidək, [kūnlərnig biridə] ular da artuq boləojini silərnig kəm yeringlarni tolduridu; xuning bilən tənglixidu. **15** Huddi [mukəddəs yazmılarda]: «Kəp yioqkanlarningkidin exip kəlmidi, az yioqkanlarningmu kəmlik kilmidi» dəp yeziloqəndək boləojay. **16** Əmma Titusning kəlbigə silərgə boləojan keyūmıtgə ohxax keyūmni saləojan Hudaəja taxəkkürlər boləojay; **17** qünkü u dərəkəkiqət bizning iltimasimizni qəbul kıləojini bilən, əzining silərgə küqlük keyūmi boləojaqka, u əzlükidin yeninglarəja bardi; **18** əmma biz uningəja barlik jamaətlər arisida hux həwər hizmitidə təriləngən kərinaxni həmrəh kılıp əwəttuk; **19** xuningdək u pəkət xu tərəptilə əməs, bəlki jamaətlər tərəpidin bu həyrlik ixta bizgə həmsəpər boluxka talliweləojanidi. Əmdi biz bu həyr-sahawətni bolsa, Rəbning xan-xəripini həm yərdəmdiki kizəojinlikimizni kərsətitx üqün uni yətküzüx hizmitidə bolimiz; **20** xundək kılıp biz bu mol sowəojini məs'ul bolup yətküzüxtə hərəkəndək adamning bizning üstimizdin təhmət kılmasliki üqün ehtiyat kılımiz. **21** Qünkü biz pəkət Rəbning aldidə əməs, bəlki insanlarning kəz aldidimu iximizni durus kılıxka kəngül bəlpə keliwatimiz. **22** Biz yənə ular bilən billə kəp ixlarda intayin əstayidilliki nuroqun kətim ispatlanəojan kərinaxni əwətməqkimiz; hazır uning silərgə baqləojan zor ixənqi tüpəylidin uning intayin əstayidilliki tehimu küqlük boldi. **23** Titus toqruqluk soallar bolsa u mening həmrəhım wə hizmitinglarda boləojan həmkarimdur; bəxka ikki kərinaximiz bolsa, ular jamaətlərnig əqliləri, Məsihning xan-xəripidur. **24** Xunga, jamaətlərnig kəz aldidə muhəbbətinglarning ispatini, xundəkla bizning silərdin pəhriliniqlirimizning bikar əməslikini ularəja kərsitinglar.

9 Qünkü mukəddəs bəndilərnig bu yərdəm hizmiti toqruqluk silərgə yənə yeziximning həjiti yok. **2** Qünkü mən silərnig bu ixka kəttik bəl baqləojiniglarni bilimən; mən bu toqruqluk: Ahayadikilər ətkən yildin beri həyr-sədikə berixka təyyar turuwatidu, dəp Makedoniyədiki [kərinaxlarəja] pəhriliniq mahtap kəlməktimən, xuning bilən silərnig kizəojinlikinglar ularning kəpinqisining [həyr-sədikə] [berixigə] türtkə boldi. **3** Ləkin kərinaxlarni əwəxtitiki məksitim silərnig toqranglarda pəhriliniq mahtiximning bu ixlarda bihədə ix bolup kəlməsliki, silərnig dəginimdək təyyar bolup turuxunglar üqündur. **4** Mubada Makedoniyədikilər mən bilən billə barəojinida, silər təyyarlıksız bolsanglar, bu ixənqimiz wəjdin biz hijalətkə kəldurulimiz, silər səzsız xundək bolisilər. **5** Xu səwəbtin mən kərinaxlardin yeninglarəja berip silərdin bu wədə kəladəojan həyrlik ixni aldin'ala təyyarlap püttürüxini ətünüxni zərür dəp hesablidim; xundəkla bu silərdin birər nərsə ündürüwelix bolmisun, bəlki mehirbanlikinglardin bolsun. **6** Əmma buni

[əslənglar]: Behillik bilan az terioqan az alidu, oquq kolluk bilan terioqini mol alidu. **7** Hər adam heq kiyinilip qalmay yaki məjburaən əməs, əkilə öz kenglidə pükkinigə barsun; qünki Huda huxallik bilan bərgüqini yahxi kəridu. **8** Əmma Huda hər bir iltipət-xapaətni silərgə exip taxturuxka qadirdur; xuning bilan silər hərdaim hərtəəptə hər ehtiyajka təyyar quwətlənilisilər, kəngriqliktə turup qollirənglar hərhil güzəl ixka yetidu. **9** [Mukəddəs yazmılarda] pütülginidək: — «U əziningkini tarkatqan, U yoksullarəja sədikə bərgən; Uning həkkanıyliki mēnggüə turidu». (aiōn q165) **10** Əmdi terioquqəja terioqili uruk, yegili nən ata kiloquqi silərnə teriydioqan uruklirənglarini təminləp mol kilidu, həkkanıylikənglarining həsul-məwəlinirini kəpəytilidu. **11** Xuning bilan silər hərəkəndək əhwalda kəli oquq boluxka hər təəptə beyitilisilər, xuningdək bu ix biz arkilik Hudaəja kəp təxəkkürlərni elip baridu; **12** qünki bu həyrikli həziməni ada kilix pəkət mukəddəs bəndilərnəng həjətlirini kəndurupla qalmay, kəp kixilərnəng Hudaəja yətküzgən təxəkkürlirini exip taxturidu. **13** Bu yərdəm həzimti əzliənglarining Məsihning hux həwirini etirap kilixinglardiki mēwə boləjan itaətmənilikənglarəja dəlil-ispət bolidu, xundakla silərnəng muxu [həjətmən] bəndilərgə, xundakla barlik adəmlərgə kərsətkən oquq kolluk səhiylikənglardin ular Hudani uluqlaydu. **14** Wə Hudaning silərdə taxkənilatqan əjayib mēhir-xəpkiti tūpəylidin, ular silər üqün dua-tilawət kiləjinida, ular silərgə təlpünüp kəttik seəqinip əslaydu. **15** Uning til bilan ipadiligüsiz əjayib sowqisi üqün Hudaəja təxəkkür boləjay!

10 Əmma əzüm, silər bilan billə boləqanda muamilisi yumxak, lekin silərdin ayriləqanda silərgə karita kəttik kolluk dəp qaraləjan mənki Pawlus Məsihning yuwax-məminliki wə mulayimlikə bilan silərdin etünümən, **2** — xuni tələp kilimənki, yeninglarəja barəjinimda, bizni «ətlər boyiqə mangoənlər!» dəp guman bilan karaydioqan bəzilərgə karita oyliəjinimdək kəttik kolluk kilixka meni məjbür kilmənglar; **3** gərəqə biz insaniy ətlərdə yürsəkmü, biz ətlər boyiqə jəng kiləymiz. **4** Qünki jəng korallirimiz ətkə təwə qorallar əməs, bəlki Huda təripidin qorəjan-istihkamlarini gumran kilix küqigə igə kilinoəjan qorallardur; **5** biz ular bilan bəs-munazirilərni wə Hudani tonuxka qarxilixixka turoəjan hərəkəndək həkəwur tosaləjuni gumran kilimiz, xundakla hər bir oy-hiyallərni Məsihka bəkindurup itaət kilixka kəltürimiz; **6** silər toluk itaət kiləjəndin keyin, [arənglarda] kəndək itaətsizlik qaləjan bolsa bulərni jazalaxka təyyarmiz. **7** Silər pəkət kəz əldinglardiki ixlarəja karaydikənilər. Əgər birsi əzini Məsihka təwəmən dəp karisiz, u yəne xuning üstigə oylənsunki, u Məsihka təwə boləjinoəja ohxə, bizmu Uningəja təwədurmiz. **8** Qünki, Rəb təripidin silərni nabut kilix üqün əməs, bəlki etikədinglərni kurux üqün bizgə əmanət kilinoəjan həkəkimiz toqruluk təhimu kəp ziyadirek məhtənsəmmu, buningdə heq yərgə karap qalmaymən; **9** əmdi mən pəkət hətlərdila silərni qorətkəmaqə əməsmən; **10** qünki bəzilər: «Uning hətliri dərwəqə wəzinlik həm küqlük; lekin u yetip kəlgəndə əsaləpətsiz, gəpining tutami yok bolidu» deyixidu. **11** Əmdi bundək hiyal kiləquqilar xuni

bilip qəysunki, biz yirəktə boləjanimizdə hətlərdiki səzimiz kəndək boləjan bolsa biz yetip barəjanimizdə əməliyyitimizmu xundək bolidu. **12** Qünki biz əziməni əzini kəltis qəqlaydioənlər bilan bir kətarəja qəyuxka yaki ular bilan selixturuxka petinməymiz; xundək kixilər əzliəni əzliəning əlqimi bilan əlqəp, əzliəni əzliəni bilan selixturidioəjan bolup, həkəketən əkilisizləndir. **13** Biz əmdi əzimizgə bəkitiləng əlqəmdin həlkəp məhtinip yürginimiz yok. Biz bəlki həmməni əlqigüqi Huda bizgə bəkitkən həzimət dairisidiki əlqəm, yəni silərnəng [həzimətinglarəjimu] yetidioəjan əlqəm bilan pəhirlinimiz. **14** Qünki əlqimi silərnəng həzimətinglarəja yətməydioəjan kixilərdək, [həzimətinglarda boləjanimizdə] dairimizdin həlkəp kətməymiz, qünki biz Məsihning hux həwirini yətküzüxtə [birinqi bolup] yeninglarəjimu kəldük. **15** Biz həzimət dairimizdin həlkəp, bəxkilərnəng singdürgən jəpə-əjirliri bilan məhtənoənimiz yok; lekin biz silərnəng iman-etikədinglər əskənsəri arənglərdiki həzimətimiz bizgə bəkitiləng dairimiz iqidə təhimu ziyadə kəngəytilsun dəp ümid kilimiz; **16** xundək boləqanda, biz silərdin təhimu yirək yərlərgə hux həwərnə yətküzüp jəkarlaydioəjan bolimiz; təyyarəja həyyar bolup, bəxkilərnəng dairisidiki həzimət əjri bilan məhtinix bizgə yə. **17** Əmma «Pəhirlinip məhtioquqi bolsa Rəbdin pəhirlinip məhtixi kərek!». **18** Qünki əzini təripligüqi əməs, bəlki Rəb təripligən kixi həkəketən layəktəliktur.

11 [Məhtənoəjan] bu əzəjinə əhməklikiməja səwrəqan boləqəysilər! Əmdi silər mənə səwriənilik kilip kəliwətilisilər. **2** Qünki mən Hudadin kəlgən otluq məhəbbət bilan silərni [əzduxulərdin] həsət kilimən; qünki kizni bir ərgila yatlık kiləjəndək, mən silərni Məsihkə pak kiz süpitidə həzir boluxka wədiləxtürənmən. **3** Əmma yilan Həwə'animizni həyilərgəlikli bilan əzduroəndək, oy-kənglūnglar Məsihka bəqlənoəjan səmimi, sap wəpəliktin əzip buləjinixi mummkin dəp ənsirəymən. **4** Qünki birsi kəlip biz silərgə heq jəkarlap bəqmioəjan bəxka bir əysəni jəkarlisə, yaki kəlbənglardin orun bərgən Rəhning ornioəja bəxka bir rəhka orun bərsənglər wə silər qəbul kiləjan hux həwərdin bəxka bir «hux həwə»ni qəbul kilsənglər, silər bu ixlarəja əjayib səwr-təkət bilan etüwərixənglər mummkin! **5** Həlbuki, mən əzümni hərəkəndək ixtə axu «kəltis uluq rosullər»din kəm saniməymən! **6** Gərəqə mənəng gəp-səzlimir əddiy bolsimu, bilim jəhəttə mən undək əməs; biz kiliwətkən hər bir əməllirimizdə buni silərgə hər jəhəttin ispatlap rəxən kildük. **7** Əmdi mən silərni kətürilsun dəp əzümni təwən tutup, Hudaning hux həwirini hək tələp kiləy jəkarlap gūnah kildimmu? **8** Mən silərnəng həzimətinglarda boluxka bəxka jəməətlərdin buləp-talap, ularning yərdimini qəbul kildim. **9** Silər bilan billə boləjan wəktilirimda, həjətmən boləjan bəlsəmmu, mən həqkiməgə əqirimni saləjan əməs (qünki Məkedoniyaədin kəlgən kərinədxlər mənəng kəm-kütəmnəni toluklap bərdi); hərəkəndək ixtə əzümni silərgə yük bolup kəlixitin səkləp kəldim wə buningdin keyinmu xundək kilimən. **10** Məsihning həkəkiti mənə rast boləjəndək, Ahaya yurtliridə həqkimmu meni muxu məhtinixtin tosəmaydu! **11** Nəmə üqün? Silərni yahxi kərmigənilikim

üqünmu?! Huda bilidu! **12** Lekin [bizgə ohxax hesablinix] pursitini izdigüqilarning pursitini məhrum kiliş üqün, xuningdək ular mahtinidoqan ixlarda həqiqətən bizgə ohxax bolsun dəp, mən nemə kiliwatkan bolsam xuni kiliwerimən. **13** Qünki bundak kixilər sahta rosullar, aldamqi hizmətkarlar, Məsihning rosullirining kiyapitigə kiriwaloqanlardur. **14** Bu ix əjbəlinərlik əməs, qünki Xəytan özümü nurluq bir pərixitining kiyapitigə kiriwalidu. **15** Xunga uning hizmətqiliriningmu əzlinini həkkaniylikning hizmətqiliri kiyapitigə kirgüzüwelixi əjbəlinərlik ix əməs; ləkin ularning aqiwi əzlinirining ixlığənlirigə layiq bolidu. **16** Yənə xuni eytiməнки, həqkim mən əhmək dəp həsəblimisun; hətta əgər mənı xundak dəp kərisanglarmu, əmdi məndək əhməkni səwr kiliş qəbul kiliqaysilər, xuning bilən özümму azoqinə mahtiniwalay. **17** Mening hazır bularnı səzlixim Rəb tərpidin əməs, bəki özümning əhməklərqə yürəklik pə etip mahtinixim, haləs. **18** Nuroqun adamlar insanlarqə pə etip mahtanoqandikin, mənmu mahtinip baqay. **19** Qünki əzünglar xunqə dana boləqəndin keyin, silər əhməklərgə səwr-taqət kilişkə razi bolisilər! **20** Məsələn birsi silərnı kıl kiliwalsə, birsi silərnı yutuwalśa, birsi silərdin nəp əlsə, birsi əldinglarda qongqilik kilsə yaki yüzünglarqə kaqat salsə, silər uningəyə yol qoyisilər. **21** Əpsus, nomus kiliş eytiməнки, biz undak ixlərqə əjizlik kildük! Əmma ular birər ixtə mahtinixkə petinoqan yərdə (əhməklərqə səzləwatimən!) mənmu xu ixtə [mahtinixkə] petinimən. **22** Ular ibraniylarmu? Mənmu xundak. Ular İsrailarmu? Mənmu xundak. Ular İbrahımning nəsilimu? Mənmu xundak. **23** Ular Məsihning hizmətkarlırimu? (mən əkdildin əzoqanlardək səzləwatimən!); mən təhimu xundak; ziyadə kəp zoruqup ixlidim, intayin kəp dərriləndim, intayin kəp kətim kamaldim, kəp kətim ölüm həwplirigə duq kəldim; **24** Yəhudiylarning «bir kəm kirik kamqə» jazasiqə bəx kətim tartıldim, **25** üq kətim tikənlilik kamqə jazasını yedim, bir kətim qalma-kəsək kılındim, üq kətim kəmə hədisisigə uqridim, bir kəqə-kündüzni dengizdə ötküzdüm. **26** Daim səpərlərdə bolimən; dəryalarning həwplirini, karəqkılarning həwplirini, yurtdaxlırimning həwplirini, yat əlliklərnıg həwplirini, xəhərnıg həwplini, bayawanning həwplirini, dengizning həwplirini, sahta kəridaxlar arisidiki həwplirini baxtin kəqürdü; **27** əmgəklər wə jəpə ixlarda zoruqup, pat-pat tünəklərdə, əqliktə wə ussuzlukta, daim roza tutuxlarda, soquqlarda wə yeling-yalingaqliktə yürüp kəldim. **28** Bu sırttiki ixlardin bəxkə, iqbəqrimdə barlık jəmətlər üqün hər küni üstümni bəşip kəliwatkan əmələrnı yəwatimən. **29** Hərkim əjizlisa, mən əjizlimidimmu? Hərkim əzip putlaxkan bolsa, mən ertənmidimmu?! **30** Əmdi əgər mahtinixim zərür bolsa, əz əjizkimni kərsitidoqan ixlər bilən mahtinimən. **31** Rəb Əysəning Huda-Atisi, mənggü təxəkkür-mədhıylərgə layiq Boləquqıqə ayənkı, mən yəloqan eytmidim. (aiōn g165) **32** Dəməxk xəhıriddə padixəh Aretasning qəl astidiki wəliy mənı tutux üqün, pütün Dəməxk xəhırini kəttik təkib əstioqə əloqanıdi. **33** Ləkin mən səpildiki bir kamardın səwət bilən pəskə qüxürülüp, uning qəlidin kutulup kaqtım.

12 [əpsus], mahtiniwerixning zərürıyiti bar. Gərqə uning paydisi bolmisimu, mən Rəbdin kəlgən əlamət kərtünüxlər wə wəhiylər üstidə tohtılay. **2** Məsihdə boləqan bir ədəmni tonuymə; u on tət yil ilgiri (təndə boləqan həlđimu, yəki təndin təxkirimu bilməymən, Huda bilidu) üqinqi qat əsmənoqə kətürüldi. **3** Mən xundak bir kixini bilimən (təndə boləqan həlđimu, yəki təndin təxkirimu bilməymən, Huda bilidu) — **4** u jənnətkə kətürülüp, xu yərdə til bilən ipadilgili bolmaydoqan, insanlarning dəyixi mən'i kiliənoqan əjayip ixlərnı anglıdi. **5** Xundak bir ədəm bilən mahtinimən, əzüm həkkidə bolsa əjizlikmdin bəxkə birər ix bilən mahtanmaymən. **6** Həttə mahtinay dəsməmu əhmək həsəblanmaymən; qünki mən həqiqətnı eytkən bolattım; əmma birsi məndə kərginidin yəki mən toqruluk angliqinidin mənı (mangə əxkarılanəqan wəhiylərnıg əqayət zor uluqluqi tüpəylidin) yuqırı oylap kəlmisun dəp əzümni mahtinixtin yioqdim. Muxu wəhiylərnıg zor uluqluqi tüpəylidin kərengləp kətməslikim üqün ətlirimgə sanjıloqan bir tikən, yəni mənı urup tursun dəp Xəytanning bir əlqisi mangə təksim kiliənoqan; buning məksiti, mening kərengləp kətməslikim üqündur. **8** Buning toqrısında u məndin kətsun dəp Rəbgə üq kətim yelindim; **9** ləkin U mangə: «Mening məhır-xəpkitim sanga yətərlik; qünki Mening küq-Kudritim insanning əjizlikidə toluk əməlgə əxurulidu» — dēdi. Xunga mən Məsihning küq-kudriti wujudumdə tursun dəp əjizlikirimdin mahtinixni təhimu huxluk bilən tallıwalimən; **10** xunga mən Məsih üqün əjizliklərnı, həkarətlərnı, kiyinqiliklərnı, ziyənkəxliliklərnı wə əzab-okubətlərnı hursənlilik dəp bilimən. Qünki kaqan əjiz bolsam, xu qəoqda küqlük bolimən. **11** Mən [mahtinip] dərwəqə əhmək bolup kəldim! Ləkin əzünglar mənı buningəyə məjbür kıldinglar. Əməliyəttə əslidə mən silər tərpinglərdin tərpinixim kərek bolattı; qünki həq ərziməs bolsəmmu, mən həlikı «qəltis uluq rosullar»din həq tərəptə həq ixtə kəm əməsmən. **12** Dərwəqə mən arənglarda boləqan qəoqda rosulning bəxərətlilik əlamətliri, hərtərəplik qıdam-səwrqənlilik iqidə məjizilik əlamətlər, karamətlər həm kudrətlilik məjizilər bilən əməldə kərsitilgən. **13** Silərnı bəxkə jəmətlərdin kəysi tərəptə təwən orunoqə qoydum? — pəkətlə əzümni silərnıg üstünglərgə yuq kiliş artıp qəymioqinim bilənmu?! Mening bu ədalətsizlikimni əpu kiliqaysilər! **14** Mana, hazır yeninglərqə üqinqi kətim bərixkə təyyarmən, xuning bilən silərgə həq yuq eqirimni saləqum yəq. Qünki izdiginim iligiliklər əməs, bəki əzünglərdur; pərzəntliri ata-anılar üqün əməs, bəki ata-anılar pərzəntliri üqün mal-mülük yioqıxı kərek. **15** Əmdi jeninglər üqün iligikimdin huxluk bilən sərp kilimən həmdə əzümni sərp kilimən — gərqə mən silərnı kanqə səygənsəri mən xunqə əz səyülsəmmu. **16** Əmdi xundak boləqini bilən, mən silərgə həq yuq boləqan əməsmən; birək həligərlilik kiliş, mən silərnı bablap qoydum! **17** Əjəbə, mən silərgə əwətkən ədəmlərnıg birərsi arkilik silərdin nəp əldimmu?! **18** Mən Titusni silərnıg yeninglərqə bərixkə ündidim wə yənə həlikı kəridənximmu uning bilən billə əwəttim. Titusning silərdin nəp əlip baqqan yeri barmu? Biz ikkiylən ohxax bir rohtə yürıwatmamduq? Bizning

baskan izimiz ohxax əməsmikən? **19** Yaki silər əzəldin bizni «Ular aldimizda əzlirini aqlap keliwatidu» dəp oylawatamsilər? [İx undağ əməs]. Biz pəkət Məsihdə bolup Huda aldida səzləwatimiz; kiliwatkan həmmə ixlar, i səyümlüklirim, silərning etikadənglarni kuxux üqündur. **20** Qünki mən yeninglaroşa baroşinimda, silərning ümid kijoşan yerimdin qikmay kelişinglardin, özümningmu silərning ümid kijoşan yeringlardin qikmay kelişimdin, yəni aranglarda oşowoşa-jedəl, həsəthorluk, oşəwəp-nəprət, mənəmənqilik, təhməthorluk, oşəwəthorluk, təkəbburluk wə parakəndiqiliklər bolarmikin dəp ənsirəymən; **21** — bu kətim silərning yeninglaroşa baroşinimda, aranglardiki gunah sadir kilip, taki bügünga kədər ötküzgən napaklik, buzukluk wə xəhwaniy ixlardin tehi towa kilmioşan nuroşun adəmlərning səwəbidin Hudayim meni aldinglarda təwən kilip koyarmikin, xularning kilmixiliri tüpəylidin matəm tutmay turalmaymən, dəp ənsirəymən.

13 Bu yeninglaroşa üqinqi kətim berixim bolidu. «Hər bir həküm ikki-üq guwahqining aqzida ispatlinixi kerək». **2** Mən ilgiri ikkinji kətim yeninglarda boləşinimda burun gunah sadir kijoşanlaroşa həm kəloşan həmminglaroşa xundəq eytkən, həzir mu silərdin neri bolsammu kəytidin aldin'ala aqahlandırup eytimənki (silər Məsihning mən arkilik səzligənlikigə ispat tələp kilip keliwatkinglar tüpəylidin), mən barəşinimda həqkimni ayimaymən; dər wə kə mən arkilik səzləwatkan Məsih silərgə nisbətən əjiz əməs, bəlkə aldinglarda intayin kudrətliktur; **4** U dər wə kə əjizlikta krestləngən bolsimu, lekin Hudaning kudriti bilən yənəla həyat. Biz mu Uningda əjiz bolsakmu, Hudaning silərgə kəratkən kudriti bilən, Uningoşa baəşlinip həyat yaxaymiz. **5** Əm di əzünglarni etikadta barmu-yok dəp təkxürüp kəringlar; əzünglarni sinap bəkinglar! Silər əysə Məsihning əzünglarda boləşanlikini (sinaktin xallinip kəlmisənglar!) bilip yətməmsilər? **6** Əm di silərning bizning sinaktin xallinip kəlmioşanlikimizni bilip kəlixinglarni ümid kili mən. **7** Silərning həqkəndəq rəzillik kilməslikinglar üqün Huda oşa dua kili miz; bu, bizning sinaktin ətti dəp kəriliximiz üqün əməs — hətta sinaktin ətmidi, dəp kəraləsakmu, məyli — muhimi silərning durus boləşanni kili xinglar. **8** Qünki biz həkəqətkə kərxə heq ix kəlaləmaymiz; nemilə kəlsə u bəribir həkəqətni ayan kəlidu, haləs. **9** Qünki biz əjiz bolsakmu, silərning küqlük boləşinglardin xadlinimiz. Xuningdək biz yənə xuningoşa dua kili mizki, silər kəmalətkə yətküzülgəysilər. **10** Silərning yeninglaroşa barəşinimda Rəb mənə oşulitix üqün əməs, bəlkə etikadni kuxux üqün əməsət kijoşan həqkəimni ixlitip silərgə kəttik kəllükni kərsətməslikim üqün, mən silərdin yirəktə boləşinimda muxularni yazdim. **11** Əng ahirdə, kəringdaxlar, xadlininglar; kəmalətkə yətküzülinglar, rəşbət-təsəllidə küqəytilinglar; bir oy, bir pikirdə bolunglar; inək-hatirjəmləktə tətunglar; wə məhərməhəbbət wə inək-hatirjəmləkləkləning İgisi Huda silər bilən billə bolidu. **12** Bir-biringlar bilən pak səyüxlər bilən saləmlixinglar. **13** Barlik muqəddəs bəndilərdin silərgə salə. **14** Rəbbimiz əysə Məsihning xəpəiti, Hudaning məhərməhəbbiti wə Muqəddəs Rəhning həmərah-həmədəmliki silərgə yar boləşay!

Galatiyaliklaroqa

1 Mänki Pawlus, rosul boloqan (insanlar tärıpıdın amäs yaki insanlarning wasıtısı bilän amäs, bälki äysa Mäsıh wä Uni ölgenlerdın tirıldürgüqi Huda'Äta tärıpıdın täyınlängän) **2** wä mən bilän billä turuwatqan barlık qerındaxlardın Galatiya ölkısıdiki jamaätlergä salam. **3** Huda'Äta wä Rəbbimiz äysa Mäsıhđın silərgä mehir-xəpkət wä hatırjəmlık boloqay! **4** U Huda'Ätimizning iradısi boyıqə bizni bu hāzirki rəzil zamandın kütqüzuxkə Özini gunahlırimiz üqün pıdā kıldı; (aıñ g165) **5** Hudaqə barlık xan-xərəp əbədil-əbədıqə boloqay, amin! (aıñ g165) **6** Silər əzüñglarını Mäsıhning mehir-xəpkiti arklık Qakıröquqınıñ yenidin xunqə tez yıraklasturup baxkıqə bir hil «hux həwər»gə əgixip ketiwatqınıñlaroqa intayın həyrān kəlmaktıman! **7** Əməliyəttə u heqkandə baxkə «hux həwər» əməstür! — pəkəttə bəzi kixilər silərni kəymakturup, Məsıhning hux hawırını burmilimakqi boloqan, halas. **8** Ləkin hətta biz əzimiz bolaylı yaki asmandın qüxkən pərixta bolsun, birsı bizning silərgə jakarlıqınıñmoza ohximaydıoqan baxkə bir «hux həwər»ni silərgə jakarlasa, bexioqə lənət yaqsun! **9** Biz burun eytkinimizdək, hāzırmu mən xuni eytimənkı, birsı silərləning qəbul kılöjınıñlaroqa ohximaydıoqan baxkə bir hux həwərni jakarlasa, bexioqə lənət yaqsun! **10** Mən Hudani ixəndürüxüm kərəkmu yaki insanlarnı ixəndürüxüm kərəkmu? Yaki insanlarnı hursən kılıxım kərəkmu? Mən insanlarnı hursən kılıxıni nıxan kılöjan bolsam, Məsıhning kuli bolmioqan bolattım. **11** Əmdi, i qerındaxlar, silərgə xuni ukıurımənkı, mən jakarlaydıoqan hux həwər insanlrdın kəlgən əməs. **12** Qünki mən uni insandın qəbul kılöjınıñm yok yaki birər kixi uni mēga əgətkini yok, bälki äysa Məsıh mēga wəhiy arklık yətküzgən. **13** Qünki silər mēning Yəhudiylarning diniy yolıda kəndə hāyat kəqürgənlikim toqruluk — mēning Hudaning jamaıtıgə əxəddiy ziyānkəxlık kılıp uningə buzojuñqılık kılöjanlıkimni angliojansilər. **14** Həmdə mən Yəhudiylarning diniy yolıda elimizdiki nurojuñ tēngtuxlirimdın helila aldidə turattım wə ata-bowilirimning ən'ənilirini sakıaxkə pəwku! addə kızıojın idim. **15** Əmma ananmning qərsikidın tartıp mēni Özi üqün ayrip, mehir-xəpkiti arklık mēni qakırojan Huda Öz Ooqlını əllər arısıda jakarlıx üqün mēndə uni axkarılaxni layık qərginidə, mən heqkandə kən-ət igisi bilän məsiləhtəlməy, **17** yaki Yerusalemoqə mēndin ilgiri rosul boləjanlar bilän kərixüxkə barmay, bälki udul Ərəbistanə atlandım. Keyin Dəməxkə kəytip kəldim. **18** Andin üq yildin keyin Yerusalemoqə Petrus bilän tonuxuxkə bardım wə uning qəxida on bəx kün turdum. **19** Əmma xu qəoqə Rəbning inisi Yakuptın baxkə rosullarning heqkaysisi bilän kərixüxmıdım. **20** Mana, mēning silərgə hāzir yazöjınıñm Huda aldidə heq yalojan əməs! **21** Keyin, mən Suriyə wə Kilikiyə ölkilirigə bardım. **22** Əmma Yəhudiyədiki Məsıhdə boloqan jamaətlər mēni qırayımdın tonumaytti. **23** Ular pəkət burun bizgə ziyānkəxlık kılöjan adəmming əzi xu qəoqə yəkatmakqi boloqan etikadni hāzir hux həwər dəp jakarlımaktə, dəp angliojanıd; **24** xuningdək ular mēning səwəbimdin Hudani uluqlıdı.

2 Yənə buningdin on tət yıl keyin, mən Barnabas bilän Yerusalemoqə qıktım; Titusnimu həmrəh kılıp bardım. **2** Mən bir wəhiyğə binaən xu yərgə barəjanıdım; wə mən bikar qəpmiojınımmı yaki bikar qəpmaywatqınımmı jəzmləxtürüx üqün [Yerusalemdikilərləning] aldidə (əməliyəttə pəkət «jamaətning tüwrükli»dəklərgə ayrim qəldə) əllər arısıda jakarlaydıoqan hux həwərni bayan kılə. **3** Nətijidə, hətta mēga həmrəh boloqan Titus Yunanlık bolsimu, həttni qəbul kılıxkə məjburlanmıd; **4** [xu qəoqdiki «hətnə» məsilisi] bolsa, bizning Məsıh əysada muyəssər boloqan hərlükümmizni nəzarət kılıx üqün arımizə qəsoqunup kırıwaloqan, bizni kullukqə qüxürüxməqki bolup, yalojanlık kılöjan sahta qerındaxlar tüpəylidin bolojanıd. **5** Ləkin biz hux həwərləning həkikiti silərdin məhrum kılınmısın dəp ularə qə hətta bir səətkimu yol qəyojınımm yok; **6** ləkin abruyluk hesablanəjan adəmlərdin bolsa (mēning ularning nēmə ikanlık bilän karım yok; Huda heqkandə insanning yüz hatirisini kılmaydu!) — muxu abruyluk [ərbəblər] dəp sanalojanlarning mēndiki [hux həwərgə] qəoxkını yok idi. **7** Dəl əksiqə, hux həwərni hətne kılinojanlarə qətküzüx wəzipsi Petruskə tapxurulojandə, hətneisizlərgə yətküzüx wəzipsi mēga tapxurulojan dəp tonup yetip **8** (qünki Petrusni hətniliklərgə rosullukqə küqləndürgüqi bolsa, mēnimu əllərgə [rosul boluxkə] küqləndürgənidi), **9** mēga ata kılinojan xu mehir-xəpkətni tonup yətkən «jamaətning tüwrükli» hesablanəjan Yaku, Kefas wə Yuhənnalar bolsa, silər əllərgə beringlar, biz hətniliklərgə baraylı dəp Barnabas bilän ikkimizgə həmdəmlık ong qolini berixti. **10** Ularning bizgə pəkət kəmbəqəllərni untumanglar dēgən birlə təlipi bər idi; mən dəl bu ixkə kızıojın bolup keliwatattım. **11** Bırək, keyin Petrus Antakya xəhirigə kəlgəndə, uning əyiblik ikanlık enik boləqəqə, mən uni yüzturənə əyiblidim. **12** Qünki Yakuptioning yenidin bəzi adəmlər kəlixitin ilgiri u yat əlliklər bilän həmdəstihān boləjanıd; bırək ular kəlgəndə, hətniliklərdin qərkup [xu qerındaxlardın] əzini tarttı. **13** Hətta baxkə Yəhudi y [qerındaxlar] uning bu sahtilikioqə qəoxulup kətti; hətta Barnabasmu əzduruluq ularning sahtipəzlikigə xerik boldi. **14** Əmma mən ularning hux həwərləning həkikiti boyıqə dūrus mangmiojanlıkını kərtip, həmməylənnəning aldidə Petruskə: «Sən Yəhudi y turup, Yəhudiylarning adətləri boyıqə yaxımay, bəlkı yat əlliklərdək yaxawātisən; xundək turukluk, nēmixkə sən yat əllikləni Yəhudiylardək yaxaxkə zorlımaqımusən?» — dedim, **15** wə yənə: «Biz [ikkimiz] tuquluxımmızdinla Yəhudiymiz, «gunahkar dəp qəraləjan yat əlliklər»din əməsmiz, **16** ləkin insanning həkkanıy kılınıxini Təwrat qanunioqə əməl kılıxkə intilixliri bilän əməs, bəlkı äysa Məsıhning etikad-sadəkətliki bilän bolıdu, dəp bilimiz. Xunga Təwrat qanunioqə əməl kılıxkə intilix bilän əməs, bəlkı Məsıhgə baoləjanəjan etikad bilän həkkanıy kılınıximiz üqün bizmu Məsıh əysəqə etikad kılduk — qünki heq ət igisi Təwrat qanunioqə əməl kılıxkə intilixliri bilän həkkanıy kılınmaydu» — dedim. **17** Əmma Məsıhtə həkkanıy kılınıxkə izdənginimizdə, bizmu «gunahkar» dəp ispatlanəjan bolsakmu, Məsıh əmdi gunahning hizmitidə boləquqımu?! Yək, hərgiz!

18 Əmma mən əslidə oqulatқан nərsilərnı qaytidin kursam, ezümni [Təwrat kanunioqı] hilaplık kılloquqi dəp ispatlap kərsətkən bolımən. **19** Qünki mən Təwrat kanuni bilən Təwrat kanunioqı nisbətən əldüm; nətijidə, mən Hudaqı yüzlinip yaxawatımən. **20** Mən Məsih bilən billə krestləngənəmən, lekin mana, yaxawatımən! Lekin yaxawatqını mən əməs, bəlki məndə turuwatқан Məsihdur. Wə mening hazır ətlirimdə yaxawatқан hayət bolsa, meni səyğən wə mən üqün Əzini pida kılqan Hudaning Oqılınıq iman-etikadidındur. **21** Mən Hudaning mehir-xəpkitini bikar kiliwətməymən; qünki həqqaniylik Təwrat kanuni arqılık keliđioqan bolsa, Məsihning əlüxi bikardin-bikar bolup qalattı.

3 I əkilis Galatıyalıqlar, kəz aldinglarda Əysa Məsih enik sürətləngən, aranglarda krestləngəndək kərüngenikən, kim silərnı həqiqətkə itaət kılıxtin azdurup şəhirlidi? **2** Mən pəkət xunila silərdin sorap biləyki: — Silər Rohını Təwrat kanunioqı intilix arqılık qobul kildinglarmu, yaki [hux həwərnı] anglap, etikad arqılık qobul kildinglarmu? **3** Silər xunqə əkilisizmu? Rohıqı tapınıp [hayatni] baxlıqanikənsilər, əmdilikdə ət arqılık kamalətkə yətməqqumu? **4** Silər [etikad yolida] bolqan xunqə kəp azab-okubatları bikaroqı tarttinglarmu? Dərwəqə bikaroqı kəttioqu?! **5** Silərgə Rohını Təminligüqi, aranglarda mejizilərnı yaritiwatquqi bu karamətlərnı silərnıng Təwrat kanunioqı intilip tayanqıninglardin kılamdu, yaki angliqan həwərgə baqlıqan ixanq-etikadındıqlardin kılamdu? **6** [Mukəddəs yazmılarda deyilgəndək]: «İbrahim Hudaqı etikad kildi; bu uning həqqaniylikı hesablandı». **7** Xuning üqün, xuni qüxinixinglar kərəkki, etikadın tuqulqanlarla İbrahimning həqiqiy pərzəntliridur. **8** Mukəddəs yazmılarda Hudaning yat əlliklərnı Əzigə etikad kiliyi arqılık ularni həqqaniy kiliđioqanlıqı aldin'ala kərtülip, Hudaning İbrahimqı: «Səndə barlık əl-millətlərgə bəht ata kiliñidü» dəp hux həwərnı aldin eytkanlıqı hatiriləngənidi. **9** Xuning bilən, etikadın bolqanlar etikad kılloquqi İbrahim bilən tənq bəht tapıdu. **10** Lekin Təwrat kanunioqı əməl kiliñiz dəp yürgənlər bolsa həmmisi lənətkə kalıdu. Qünki [mukəddəs yazmılarda] mundaq yezilqan: «Təwrat kanunida yezilqan həmmə əmrlərgə üzlüksiz əməl kilməywətkən hər bir kixi lənətkə kalıdu». **11** Yənə roxənki, heqkim Hudaning aldidə kanunioqı intilix arqılık həqqaniy kiliñmaydu; qünki [mukəddəs kitabta yezilqanıñidək]: — «Həqqaniy adəm ixanq-etikadi bilən hayət bolıdu». **12** Əmma kanun yoli etikad yolioqı əsaslanqan əməs, bəlki [mukəddəs kitabta]: — «Kanınıñq əmrlirigə əməl kılloquqi xu ixlər bilən hayət bolıdu» deyilgəndəktur. **13** Həlbuki, Məsih bizni Təwrat kanunidiki lənəttin hər kiliñ üqün ornimizdə lənət bolup bəđəl teliđi. Bu həktə [mukəddəs yazmılarda]: «Yaqıqqa esilqan hər bir kixi lənətkə kalqan hesablınsun» dəp yezilqan. **14** Xuning bilən Məsih Əysa arqılık İbrahimqı ata kiliñqan bəht yat əlliklərgimu kəltürülip, biz wəđə kiliñqan Rohını etikad arqılık qobul kılaləymiz. **15** Kərinədxlar, mən insanlarqə səzləymən; hətta insanlar arisida əzərə əhdə tüzülsimu, baxqı heqkim uni yökqə qikiriwetəlməydu yaki uningqı birər nərsə qoxalmaydu. **16** Xuningdək, [Hudaning əhdisidiki] wəđilər İbrahim wə uning nəsligə eytilqan.

[Mukəddəs kitabta] U: «wə səning nəsilirigə», (yəni, kəp kixilərgə) deməydu, bəlki «səning nəsiligə», (yəni yaloquq bir kixigilə), dəydu — bu «nəsil» Məsihdur. **17** Mən xuni deməqkiməni, Hudaning Məsihə aldin tüzgən bir əhdisini tət yüz ottuz yildin keyin qüxürilgən Təwrat kanuni əməldin kalduralmaydu, Hudaning bu wədisini heq bikar kılalmaydu. **18** Qünki [wəđə kiliñqan] miras kanunioqı əsaslanqan bolsa, mana u Hudaning wədisigə əsaslanqan bolmaytti; lekin Huda xapaət bilən uni İbrahimqı wəđə arqılık ata kılqan. **19** Undaqta, Təwrat kanunini qüxürüxtiki məqsət nəmə? U bolsa, insanlarning itaətsizlikliri tüzəylidin, Hudaning mirası wəđə kiliñqıqi, yəni İbrahimning nəslı dunyaoqı kəlgüqə qoxumqə kiliñ berilgən; u pərixtilər arqılık bir wasitiqiniñ qoli bilən bekitilip yoloqı qoyulqan. **20** Əmma «wasitiqi» bir tərəpnigla wasitiqisi əməs (bəlkı ikki tərəpnigkidur), lekin Huda Əzi pəkət birdur. **21** Undaqta, Təwrat kanuni Hudaning wəđilirigə zitmu? Yak, hərgiz! Əgər birər kanun insanlarnı hayatlıqqa erixturaləyđioqan bolsa, undaqta həqqaniylik jəzmən xu kanunioqı əsaslanqan bolattı. **22** Həlbuki, mukəddəs yazmılar pütkül ələmni gunahning iligə qamap qoyqan; buningdiki məqsət, Əysa Məsihning sadəqət-etikadi arqılık wəđining etikad kılloquqlarqı berilixi üqündur. **23** Lekin etikad yoli kəlip axkarə boluqə, biz Təwrat kanuni tərpidin qoşqıdip, axkarə bolıđioqan etikadni kütüxkə qamap qoyulqanıñidək. **24** Xu tərəkide, bizning etikad arqılık həqqaniy kiliñiximiz üqün Təwrat kanuni bizgə «tərbiyiligiqi» bolup, bizni Məsihə yətkəldi. **25** Lekin etikad yoli axkara bolup, biz əmdi yənə «tərbiyiligiqi»ning nəzaritidə əməsmiz. **26** Qünki həmminglar Məsih Əysaqı etikad kiliñ arqılık Hudaning oquulliri boldunglar. **27** Qünki hərəkaysinglar Məsihə kirixkə qəməldürilgən bolsanglar, Məsihni kiyiwəloqan boldunglar. **28** Məsihdə nə Yəhudi bolmaydu nə Grek bolmaydu, nə qul bolmaydu nə hər bolmaydu, nə ər bolmaydu nə ayal bolmaydu, həmminglar Məsih Əysada bir bolisilər. **29** Silər Məsihə mənsup bolqanikənsilər, silərmu İbrahimning nəslı bolisilər wə uningqı wəđə kiliñqan [bəht-saadətkə] mirashordursilər.

4 Yənə xuni eytiməni: Gərqə bir bala pütün mülükning igisi bolsimu, mirashor gəđək wəktilridə taki atisi bəlgiligən wəkt toxmioquqə, u əz əyidiki kuldin pərki bolmaydu. Qünki u yənıla hojıdarlar wə bala bəkkıquqlarning baxkuruxida bolıdu. **3** Xuningqı ohxax, bizmu gəđək wəktimizdə, bu dunyadiki «asasiy kəidə-kanuniyətlər» astıda kul bolqanıñidək. **4** Lekin, wəkt-saiti toluq toxkanda, Huda Əz Oqlını [bu dunyaoqı] əwətti. U bir ayal kixidin tuqulqan, xuningdək Təwrat kanuni astıda tuqulqanıdi. **5** Buningdiki məqsət, Huda Təwrat kanuni astıda yaxıqan [bizlərnı] bəđəl töləp hərlükə qikiri, bizning oquullıqı qobul kiliñiximiz üqündur. **6** Həm silər Uning oquulliri bolqanliqinglar üqün, Huda Əz Oqlınıñ: «Abba! Atam!» dəp qakırquqi Rohını əwətip kəlbimizgə saldı. **7** Xuning üqün, silər hazır kul əməs, bəlki oquulliridursilər; oquulliri bolqanikənsilər, Huda arqılık Əzigə mirashor bolisilər. **8** Burun, Hudani tonumıqan wəktinglarda dərwəqə yaloqan ilahlarning kullıqıqı tuqulqansilər. **9** Əmdilikdə, hazır [həqiqiy] Hudani tonuqanikənsilər, — yaki enikraq kiliñ eytkanda,

Huda tərpidin tonulojanikənsilər, əmdi silər nema dəp bu dunyadiki küqsiz, əbjək ərziməs «asasiy kaidə-kanuniyətlər»gə qarap yanisilər? Ularning kullukioja yengiwaxtin kaytixni halamsilər? **10** Silər alahida kün, ay, pəsil wə yillarni etiwaroja elip hatiriləxkə baxlidinglar! **11** Mən ilgiri silərgə singdürgən əjrim bikar ketərmikin, dəp silər üqün ənsirəwatimən. **12** Kerindaxlar, mən xuni silərdin etüniməni, manga ohxax bolunglar; qünki mən silərgə ohxax boldum. Silər əslidə manga heq azar yətküzmişingidnglar. **13** Əmma silərgə məlumki, ətlirimdiki bir zəiplik tüpəylidin, mən hux həwərnə silərgə birinqi kətim yətküzgənidim. **14** U qaoqda, ətlirimdiki bu zəiplik silərgə nisbətən sinəktək bolsimu, lekin silər meni kəmsitmidinglar yaki qətkə kəkmidinglar. Əksiqa, meni Huda əwətkən bir pərixitini, hətta Məsih Əysa əzini kütkəndək küttüwəldinglar. **15** U qaoqdiki bəht-bərikitinglar əmdi nəgə kətti?! Mən silərgə guwahqi bolup eytalaymənki, u qaoqda silər mumkin bolsa, manga kəzliringlarni oyup berixkimu razi idinglar! **16** Əmdilikdə, silərgə həkəikətni səzligənlikim üqün düxmiringlaroja aylinip kəldimmu? **17** [Mən eytip etkən] həliki adəmlər silərgə kizojinlik kərsitidu, əmma niyiti durus əməs; ular pəkət silarni [nijatning] sirtioja qikirip, kizojinlikinglarni əzligə karitwalməqqi. **18** Əmma mən silər bilən birgə boləjan wəqitlardila əməs, bəlki daim yaxhi ixkə kizojinlik kilişning ezi yaxhidur; əlwəttə. **19** Səyümlük balilirim! Məsih silərdə tərəddürülgüqə mən silər üqün tolaqə azablinirni yəne bir kətim tartiwtimən! **20** Mening hazirla yeninglaroja berip, silərgə bəxkiqə tələppuz bilən səzligüm keliwatidu; qünki bu əhwalinglar toqıruluk nema kilişni zadila bilməywtimən! **21** Təwrat kanuning ilkidə yaxxni halaydiojanlar, silərdin xuni sorap bəqay, silər Təwratning əzidə nema deyilənlikigə kulək salmamsilər? **22** Təwratda, İbrahəmining ikki oqlı bolup, biri dedəktin, yəne biri hər əyalidin boləjan, dəp hatiriləngən. **23** Dedəktin boləjan oqul «ət bilən» tuqulojan; hər əyalidin boləjan oqul bolsa Hudaning wədisi arkilik tuqulojandur. **24** Bu ikki ixni bir ohxitix degili bolidu. Bu ikki ayal [Hudaning insanlar bilən] tüzgən ikki əhdisining wəkilidur. Birinqi əhdə Sinay [teojidin] kəlip, dərəhəkiqət balilirini kullukta boluxkə tuqoidu; mana Həjər uningə wəkilidur; **25** demək, Həjər bolsa Ərəbistəndiki Sinay teojioja simwol kəlinip, yəni bəgünki Yerusaleməja ohxitilidu; qünki u xəhər wə uning baliliri kullukta turmakta. **26** Əmma yukiridin boləjan Yerusalem hərdur, u həmmimizning anisidur; **27** Qünki, [mukəddəs yazmılarda] mundaq yeziləyor: — «Huxal bol, i pərzənt kərmigən toqmas ayal! Təntənə kəlip yanqrat, towla, i tolaqə tutup bəkimiojan! — Qünki ojerib əyalning baliliri eri bar əyalningkidin kəptur!» **28** Əmdi i kəringdaxlar, İshək Hudaning wədisidin tuqulojandək bizmu Hudaning wədisi bəyoiqə tuqulojan pərzəntlərmiz. **29** Ləkin u qaoqda «ətlərdin tuqulojan» bala «rohtin tuqulojan» bəlioja ziyənkəxlik kəlojində, həzir xundək bolidu. **30** Ləkin mukəddəs yazmılarda nema deyilgən? Uningda: «Sən bu dedikingni oqlı bilən koxup həydiwət! Qünki dedəktin tapkən oqlı hərgiz hər əyalindin boləjan oqlı bilən mirəskə ortək bolmaydu!» dəp pütülgən. **31** Əmdi, kəringdaxlar, biz dedəkning əməs, bəlki hər əyalning pərzəntliridurmiz.

Məsih bizni hərlükdə yaxısun dəp hər kildi. Xuning bilən uningda tapan tirəp turunglar wə kullukning boyunturukioja kaytidin kışilip kəlmənglar.

5 Mana, mənki Pawlus silərgə xuni eytip kəoyayki, əgər silər hətnə kəbul kışsanglar, u qaoqda Məsihning silərgə heqkəndək paydisi kəlmaydu. **3** Mən hətnini kəbul kışəjan hər bir kixigə yəne əgəhləndurup həkəikətni eytip kəoyayki, ularning Təwratteki barlik əmr-bəlgilimilərgə [toluk əməl kiliş] məjburiyiti bardur. **4** Əy Təwrat kanuni arkilik əzümni həkəkəniy adəm kəlay degənlər, hər biringlar Məsihdin ayirilip, məhrum bolup, [Hudaning] xəpaitidin qikip, yikilip uningdin kəldinglar. **5** Qünki Rohkə tayinip həkəkəniylikkə bəqlənojan arzu-ərmənni etikad bilən təlpünüp kütməktimiz. **6** Qünki Məsih Əysada hətnilik küqkə igə əməs, hətnisizlikmu küqkə igə əməs, küqkə igə boləjini pəkət muhəbbət arkilik ix kışidəjan etikadur. **7** Silər obdan qəpəp mēngiwatkanidinglar; biraq kim silərnə həkəikətkə itəət kışixtin tosuwəldi? **8** Bundaq kəyil kiliş əmili silərnə Qəkiroquqidin boləjan əməs! **9** «Kiqikkinə hemirturuq pütkül hemirni boldurup yoojinitidu!» **10** Əzüm Rəbgə qarap kəyil boldumki, silərmu bu ixtə heq bəxkiqə oyda bolmaysilər. Əmma silərnə kəymukturuwatkan kim boluxidin kət'iyənzər, u qokum tegixlik jəzasini tartidu. **11** Kəringdaxlar, əgər mən «hətnə kilişin kərək» dəp jakarlap yürgən bolsam, undəktə mən bəgünki küngiqə yəne nema üqün [Yəhədiylərdin] ziyənkəxlikkə uqrap kelimən? Əgər xundək kışəjan bolsam, «krest bizarliki» yək kışinatti! **12** Silərnə kutritiwatkan bu adəmlər əzlini ahta kiliwətsun dəymən! **13** Qünki kəringdaxlar, silər ərkinlikkə qəkirildinglar. Ləkin ərkinlikinglarni ətlərnə ing arzu-həwəsərigə kənduruxning bəhanisi kışmanglar, bəlki məhər-muhəbbət bilən bir-biringlarning kullukida bolunglar. **14** Qünki pütkül Təwrat kanuni «Koxnəngni əzüngni səyğəndək səygin» degən birlə əmrdə əməl kışinidu. **15** Ləkin pəhəs bolənglari, bir-biringlarni qixləp tartip yəlməp yürtüp, bir-biringlardin yutulup kətmənglar yəne! **16** Əmma xuni dəymənki — [Mukəddəs] Rohta mēnginglar, wə xu qaoqda silər ətlərnə ing arzu-həwəsərigə yol kəymaysilər. **17** Qünki ət Rohkə zit boləjan ixlarni arzu kışidu, wə Roh ətkə zit boləjan ixlarni arzu kışidu. Ular ikkisi bir-birigə kərimukərxidur; nətijidə, əzünglar arzu kışəjan ixlarni kışalmaysilər. **18** Wəhələnki, silər Rohning yətəqkilikida bolsanglar, u qaoqda Təwrat kanuning ilkidə bolmaysilər. **19** Əmdi ətning əməlliri roxəni — zinəhorluk, buzukluk, napaklik, xəhwəniylik, **20** butpərəslik, səhigərlək, eqmənləklər, jedəllər, kışəjanqukluklar, oşəzəplər, rikəbətlixixlər, bəlgünqiliklər, guruhəwəzliklər, **21** həsəthorluklar, kətililiklər, harəkəxəliklər, əyx-ixrətlər kətarlik ixlardur; bu ixlər toqıruluk burunki eytkinimdək həzir yəne bir kətim əgəhləndurimənki, bundək ixlarni kışəloquqilar Hudaning padixəhlikioja miraslik kışmaydu. **22** Wəhələnki, Rohning mēwisi bolsa məhər-muhəbbət, xad-hurəmlik, hatirjəmlək, səwr-təkət, məhribanlik, yaxxilik, ixənq-sadiklik, **23** məmin-mulayimlik wə əzini tutuwəlxitin ibarət. Muxundək ixlarni tosidəjan heqkəndək kanun yəktur. **24** Ləkin Məsihkə mənəsup boləjanlar ətlirini, xundəklə uningdiki ixlər wə həm həwəsərnə təng krestligən bolidu. **25** Rohta yaxawatkan

bolsak, Rohқа əgixip mangayli. **26** Bir-birimizni rənjitip, bir-birimizgə həsət kəlip, həkawur xəhrətpərəslərdin bolmayli.

6 Kərindaxlar, aranglardin birsining həzirmu bir gunah-səwənlik sadir kiliwatқанliqı bayqaloqan bolsa, aranglardiki rohiy kixilar yuwax-mulayimlik rohi bilən uni yolidin kayturup kelinglar. Xuning bilən bir waqıtta, əzünglarningmu azdurulup kətməslikinglaroqa diqqət kilinglar. **2** Bir-biringlarning eqirqilikini kətüringlar. Xundak kilsanglar, Məsihning kanunioqa əməl kəloqan bolisilər. **3** Qünki birsining tarazioqa tohtioqudək ixi bolmay turup əzini tarazioqa tohtioqudək dəp qaqqlisa, u əz-əzini aldioqanliq, halas. **4** Lekin həkim əz əməliyyitigə qarap təxkürüp baksun; xuning bilən baxkilarningkidin əməs, bəki əz əməlliridinla pəhirləngüdək ix bolsa, pəhirlənsə bolidu. **5** Qünki hər bir adəm əz yükini kətürüti kerək. **6** Hudaning sez-kalamidin təlim aloquqi əzigə təlim bərgüqini əzidə bar boləqan yahxi nərsilərdin ortaq bəhrimən kilsun. **7** Əz-əzünglarni aldimanglar — Hudani aldap əhmək kəloqili bolmaydu; qünki kim nemə terisa, xuni alidu. **8** Əz ətlirining arzu-həwəslirini kənduruxka uruk qaqқан kixi əz ətliridin qiriklik həsulini alidu. Lekin Rohni hursən kəlix üqün uruk qaqқан kixi bolsa Rohın mənggülik həyat alidu. **(aiōnios g166)** **9** Xunga, yahxi ixlarni kəlixitin hərmayli. Uningoqa erinmisək waqti-saiti toxkanda qoqum həsul alalaymiz. **10** Xu səwəbtin, bizdə pursət bolsila, həmməyləngə, bolupmu etikədtiki ailigə mənəsup boləqanlaroqa yahxi ixlarni kəlip bəəyli. **11** Mana, əz qolum bilən xunqə qong hərplər bilən yazəqinimoqa kəranglar! **12** Silərgə hətnini qəbul kəlixni məjburlıməkqi boləqanlar, ularning hər biri pəkət əzlrining taxki kiyapitini pərdazlap kərsətməkqi boləqan, halas; ularning bu məksiti pəkət «Məsihning kresti» tüpəylidin boləqan ziyankəxlıktin kəqixitin ibarət, halas. **13** Qünki ular əzlrimu hətnə kəlinəqini bilən Təwrat kanunioqa əməl kəlmaydu; lekin ular ətliringlardin mahtinix üqün bəribir silərnə hətnini qəbul kəldurməkqi bolidu. **14** Əzümnə elip eytsam, Rəbbimiz Əysa Məsihning kresttiki [əlümi]din baxka həq ix bilən mahtanmioqaymən! Qünki Uning kresti wasitisidin bu dunya mənə nisbətən krestləngən wə mənmu bu dunyaoqa nisbətən krestləngənəmən. **15** Qünki Məsih Əysada nə hətnilik nə hətnisizlik degənlər küqkə igə əməstur; birdinbir küqkə igə bolidioqini pəkət yengi bir yaraloquqidur! **16** Bu kəidə boyiqə mangingəqanlaroqa, ularning həmmisigə wə Hudaning Israilioqa hatirjəmlək wə rəhim-xəpəkət boləqay! **17** Buningdin keyin həqkim bu ixlər bilən yənə mənə awarə kəlmisun! Qünki mən əz bədinimdə Əysaning yara izlrini kətürimən! **18** Kərindaxlar, Rəbbimiz Əysa Məsihning məhir-xəpəkiti rohinglaroqa yar boləqay! Amin!

Əfəsuslукlarоја

1 Hudaning iradisi bilən, Məsih Əysaning rosuli bolоjan mənki Pawlustin Əfəstusta turuwatқан muқaddəs bəndilərgə, yəni Məsih Əysada ihlasman bolоjanlarоја salam! **2** Atimiz Huda həmə Rəb Əysa Məsihtin silərgə mehir-xəpкəт wə hatirəmlik bolоyay! **3** Bizni Məsihtə, ərlərdə barlik rohiy bəht-bərikətlər bilən bərikətligən, Rəbbimiz Əysa Məsihning Hudasi həmə Atisi mubərəк bolоyay! **4** Qünki U bizni, muhəbbət iqidə bolup Əzining aldidə pak-muқaddəs, daоsiз turuximiz üqün aləm apiridə kilinmay turupla tallawalanidi; **5** U Əz iradisigə yəkkini boyiqə bizni aldin'ala Əysa Məsih arkilik Əzigə oқulluққа kəbul kilixқа bekитkanidi; **6** bu ixta Uning mehir-xəpkitining uluқluқıоја mədhıya oқulidi; qünki U mehir-xəpkiti bilən bizni Əz seyinidə xapaətləndürgenidi. **7** Biz Uningda [Atining] mehir-xəpkitining molluқı bilən Uning keni arkilik kulluқtin hər kilinixқа, itaətsizliklirimizgə karita kəqürümgə muyəssər bolduқ; **8** U [bu mehir-xəpкətni] barlik danalix həmə pəm-parasəт bilən bizgə zor tartuқlidiki, **9** — U Əz kəngligə pükkən güzəl həhixi boyiqə iradisidiki sirmi, yəni wəqit-zamanlarning pixip yetilixini idarə kilixi bilən barlik məwjudatlarоја, yəni ərlərdə bolоjaning həmmisigə, zeminda bolоjaning həmmisigə Məsihni bax kilip ularni Məsihtə jəm kilix məksitini bizgə ayan kildi; **11** Uningda biznu Hudaоја miras kilinojan; biz xu məksəттə barlik ixlarni əkil-iradisi boyiqə idarə Kiləuқuқining nixani bilən xu ixқа aldin'ala bekитilgeniduk; **12** xuning bilən Məsihni əwwal tayanq kiləjan bizlər Uning xan-xərpining uluқluқıni namayan kiləuқı bolduқ; **13** həkikətning kalam-səzini, yəni nijatınglardiki hux həwəрни anglap silərmu Uningоја tayandinglar — wə Uningоја ixəngininglarda, silər wədə kilinojan Muқaddəs Roh bilən meһürləndinglar. **14** Hudaning xan-xərpining uluқluқı namayan kilinip, igilixi üzüл-kesil hər-nijat kilinoққа, Muқaddəs Roh mirasimizning «kapaləт»i bolidu. **15** Xuning bilən, silərnin Rəb Əysaоја baqləjan etiқadinglar wə barlik muқaddəs bəndilərgə bolup muhəbbitinglar toqruluk angliəandin tartip, **16** dualirimda siləni əsləp, silər üqün rəһməт eytixni tohtatmidim; **17** tiləydiənim xuki, Rəbbimiz Əysa Məsihning Hudasi, xan-xərpəning Igisi boləjan Ata silərnin Uni toluқ bilixinglarоја danalix həmə wəhiyni əzləxtürgüqi roһni ata kiləyay, **18** xuning bilən silərnin kəlbtki kəzlinglar roһənləxip, Uning qəkirikəја baqləjanоја ümidning nemilikini, Uning muқaddəs bəndiləridə boləjan xərəplik mirasining kimmətlilikini **19** wə Uning ixəngüqi bizlərgə zor küqi bilən karatқан kudritining həsabsiз büyüklükini bilip yətkəysilər; **20** dəl xu kudrətni U Məsihni əlümdin tirildürp, ərlərdə Əzining ong yenida olturоjuзoinida Uningda yürgüzgənidi; **21** pəкəт bu zamandila əməs, bəlkı kəlgüsi zamandimu Uni barlik həkümranliktin, həuқuқtin, küq-kudrəttin, hojayinliktin wə barlik tiləyə elinidəjan hərқəndəк nam-xərəptin kəp üstün kəyöjan; **(aiəñ g165)** **22** barlik məwjudatlarıni Uning putliri astioја kəyöyup, jamaəт üqün Uni həmmigə bax boluxқа ata kiləjan. **23** Jamaəт bolsa Uning teni, yəni həmmini həmmə jəһəttin Tolduruқuқining muқəmməl jəwhiridur.

2 Wə silər bolsanglar, kəbiһlikliringlar həmə gunəhliringlarda əlgən bolup, **2** bu dunyaning dəwrigə əgixip, həwaning həuқukini tutқан həkümdarоја, yəni бүgünki күндə itaətsizliktin boləjan pərzəntləri kütritiwatқан roһқа əgixip, bu ixlarda ilgiri mangəjansilər; **(aiəñ g165)** **3** biz hər birimizmu ilgiri xularning arisida ətlirimizdiki xəhwəт-həwəslərdə həyat ətküzgənmiz, ətlirimiz həmə əz oy-hiyalimizning həhixlirioја əməl kilip, baxқilarоја ohxax, məhiyəттə «oјəzəptiki pərzəntlər» boləjanmiz; **4** biraқ Huda, mol rəһim-xəpкətni kərsətküqi bolup, bizni seygəndə bizgə kərsətkən ələmbəlx mehir-muhəbbiti tüpəyidin, — **5** həттə itaətsizliklərdə əlgən wəktimizimu, bizgə Məsih bilən billə jan kirgüzüп (mehir-xəpкəт bilən kütкuzulduңlar!), **6** bizni Uning bilən billə tirildürüп, ərlərdə Məsih Əysa bilən billə olturоjuзojan; **7** məksiti kəlgüsi zamanlarda Uning Məsih Əysada bizgə karitəlojan meһribanlik bilən ipadiləngən xapaитining xunқа oјəyəт zor iкənlіkini kəsitixtin ibarəттur; **(aiəñ g165)** **8** qünki silər xəpкəт bilənla ixənq arkilik kütкuzulduңlar. Bu ix əzüңlardin kəlgən ix əməs, bəlkı Hudadin kəlgən iltipəт, **9** u zadila adəmlərnin əməl-əjridin kəlməydu, wə həmə heqkimning mahtanmasliқı üqündur. **10** Qünki biz Hudaning ixləngən hüniridurmiz, həyrrəһ ixlər üqün Məsih Əysada yaritiləjanmiz; Huda əsli bizning ularda mengiximiz üqün bu ixlarni aldin'ala təyyarlıojanidi. **11** Xunga silər əslidə ətliringlarоја əsasən «yat əllər» dəp həsablanəjəninətləri, — insanning kəli bilən ətliridə «həтnə kilinojanlar» dəp ataləjanlar təripidin «həтnisiz» dəp ataləjanlikinglarni, **12** xundakla xu qəoја Məsihsiz bolup, Israilning puқralikining sirtida turup, wədilərnə elip kəlgüqi əhdilərnə yat bilip, bu dunyada ümidsiz həmə hudasiз yaxioјininglarni esinglarda tutuңlar; **13** lekin əsli yirəklarda boləjan silər həzir Məsihning keni arkilik yəkin kilindinglar; **14** qünki U bizning inaklikimizdur, U iкki tərəpni bir kilip otturidiki ara tamni qəkiwətti; **15** yəni, Əz ətliri arkilik əqmənlikni tügitip, bəlgilimilərnə kərsətkən, əmrlərnə yətküzgən қанunni bikaр kilip, iкki tərəpni Əzidə yengi bir adəм kilip yarətti, xuning bilən inaklikni apiridə kildi; **16** krestkə mihlinip muxuning wasitisi bilən əqmənlikni kəтl kilip, iкkisini bir təndə Huda bilən əpləxtürdi; **17** andin U kəlip, yirəklarda turojan silərgimu inaklik hux həwərinə jakarlıdi, yekindikilərgimu inaklikni jakarlıdi. **18** Qünki hər iкkimizning Uning arkilik bir Roһта Ata aldioја kirix həuқukimiz bardur. **19** Xunga xuningdin baxlap silər musapirlar, yaқа yurttikilər əməs, bəlkı muқaddəs bəndilərgə wəтəndəх bolisilər, Hudaning əyidikiləridin bolisilər; **20** silər rosullar wə pəyоəmbərlər boləjan ulning üstigə kuralmaқtisilər; binaning «burјəк texti» bolsa Əysa Məsih Əzidur; **21** Uningda pütкül bina puhta jipsiləxturuluр, Rəbdə muқaddəs bir ibadəthana boluxқа əstip barməkta. **22** Silərmu [қoxuluр] Uningda Hudaning bir turaləjusi boluxқа Roһта birləxtürülüп kuralmaқtisilər.

3 Xu səwəbtin silər «yat əldikilər» üqün Məsih Əysaning məһbusi boləjan mənki Pawlus — **2** (silər bəlkim manta tapxuruluqan, silərgə Hudaning xəpkitini elip baridəjan oјəjidarlikim toqruluk, **3** yəni Uning

manga wəhiy bilən sirni ayan qıləanliki toqruluk hawərdar boluxunglar mumkin (mən bu toqrusida ilgiri az-paz yazoqanidim; 4 silər uni okuqjininglarda, Məsihning siri toqruluk yorutuloqanlikimni bilip yetisilər) 5 ilgiri dawlərdə bu sir insan baliləriqə Uning muqəddəs rosullari wə pəyoqəmbərlirigə Roh arkilik hazirkidək enik wəhiy qilinoqandək, ayan qilinoqan əməs. 6 Demək, Həwə hawər arkilik «yat əldikilər»din boləolanlarmu ortək mirashorlar, təndiki ortək əzalər, Məsih Əysada boləqan wədidin ortək bəhrimən boləquqilər bolidu; 7 Hudaning xəpkiti manga elip kəlgən iltipət bilən, Uning küq-kudritining yürgüzülüxi bilən, mən bu ixkə hilmətkar qilip təyinləndim; 8 manga — muqəddəs bəndiliri iqidiki əng təwinidinmu təwən boləqan manga muxu iltipət, yəni əllər arisida Məsihning mələqlərgisiz bayliqliri toqruluk hux hawər jakarlaş 9 wə xundakla həmmiini yaratqan Hudada yoxurun bolup kəlgən bu sirning kəndək əməlgə axuruluxi toqruluk həmməylənni yorutux hizmiti amanət qilindi. (aiōn g165) 10 Buning məksiti ərxlərdə boləqan həkümrənlərəqə həm həkuklələqə Hudaning kəp tərəplimilik danaliki jamaət arkilik həzir axkərə qilinixtin ibarəttur. 11 Bu ix bolsa, Uning Məsih Əysa Rəbbimizdə ijrə qilinoqan mənəgtilük muddiasi boyiqidur; (aiōn g165) 12 Uning ixənq-sadiklikə arkilik biz jasarətkə həm Hudaning əldioqə hatirjəmlilik bilən kirix həkuklələqə igə bolduk; 13 xuning üqün silərdin etüniməni, mənəg silər üqün tartqan japa-jəbirilirm tüpəylidin pərixan bolmanglar; qünki bu ix silərnəg xan-xəripənglər bolidu). 14 Mən xu səwəbtin tizlirimni Atioqə pükimənki, 15 (asman-zemindiki barlik atilik munasiwətlər Uningdin «ata» namini alidu) 16 U Əz xan-xəripidiki bayliqlər bilən, Rohi arkilik silərnə iqki dunyayinglarda küqləndürgəy; 17 xuning bilən Məsih kəlbənglərdə ixənq arkilik turup, silər məhir-muəbbət iqidə yiltiz tartəqan, ul selinoqan, 18 barlik muqəddəs bəndilər bilən billə Məsihning muəbbəbitin kəngliki, uzunluğu, qongkurluqi wə egizlikini qüxinip igiliwəloqaysilər; yəni adəmnəg bilip yetixidin həssiləp exip qüxidoqan Uning muəbbəbitini bilip yətkəysilər, xuningdək Hudaning mukəmməl jəwhiri bilən tolduruloqaysilər. 20 Əmdi iqimizdə yürgüzidoqan kudriti boyiqə barlik tilikimiz yəni oylioqanlirimizdinmu həddi-həsəbsiz artuq wujudkə qikirixkə qədir Boləquqioqə, — 21 Uningəqə dəwrdin dəwrgiqə, əbədi'əbədgəqə jamaəttə Məsih Əysa arkilik xan-xərpə boləy! Amin! (aiōn g165)

4 Əmdi xu səwəblərdin, Rəbning məhbusi boləqan mənki, [Hudaning] silərnə qəqirəqan [büyük] qəqirəqioqə layik həl də mengixlirlənglərnə etünimən, 2 həmmə ixtə kəmtərlək wə yuxaw-mulayimlik bilən, səwəqanlik bilən, bir-birəngləqə muəbbət iqidə kəng kərsək bolup, 3 inək-hatirjəmlilikning rixtisi bilən, Rohə boləqan birlikni tutuxkə intilixinglərnə [etünimən]. 4 Tən birdur, Roh birdur, — huddi qəqirəloqjininglərdə, ohxax bir arzu-ümidkə qəqirəloqjininglərdək, — 5 Rəb birdur, iman-etikəd birdur, qəməldürülük birdur, 6 həmməning Huda'Atisi birdur; U bolsa həmmədin üstün turoqūqi, həmmiini yürgüzüqūqi wə həmmimizning iqidə Boləquqidur. 7 Xundəktimu həzir hər birimizgə

Məsihning iltipatinəg əlqimi boyiqə xəpkət təkdīm qilinoqandur; 8 xunga, muqəddəs kitabta [Huda] eytkinidək: — «U yūqirəqə kətürildi, [insanlarni] tutkun qiloquqlarni U Əzi əsir qilip elip kətti, Həm insanlərəqə iltipatlarni təkdīm kildi». 9 Əmdi «kətürülgən» zat bolsa, [awwal] yərnəg təgigə qūxkən zatning Əzi əməsmu? 10 Qūxkən zat bolsa barlik ərxlərdin yūqirəqə kətürülgənnəg dəl Əzidur; kətürülüxinəg məksiti, ələmnəg barlikni tolduruxtin ibarət; 11 Xunga, bəzilərnə rosullar, bəzilərnə pəyoqəmbərlər, bəzilərnə hux hawərqilər, bəzilərnə bəkkūqi wə yəki təlim bərgūqilər qilip təyinləgən dəl Əzidur. 12 Bularnəg məksiti muqəddəs bəndilərnə hizmət wəzipsisigə, jümlədin Məsihning tənini kurup qikixkə kəorəlləndurup kəmələtkə yətküzüxtin ibarət; 13 wəzipə həmmimizning etikədtə həm Hudaning Oqlini toluq tonuxta birlikkə kəliximizgəqə, kəmil adəm bolup yetixip qikiximizəqə, — yəni Məsihning mukəmməl jəwhiri gəwədləngən kəddi-kəmət əlqimigə yetiximizgəqə dəwəmləxturulmāktə; 14 xundək boləqanda, yəni gədək balilərdin bolmāy, adəmlərnəg kuwlukidin oylap qikqan əldəmqi niyət-pilanliri bilən, əlarnəg hiylə-nəyringidin qikqan tələmatinəg dölqunliridin urulup, uning hərhil xəmidə uyək-buyəqə qururup kətməymiz; 15 əksiqə, məhir-muəbbət iqidə turup həqikətkə bərilip ix kəriup, bəximiz boləqan Məsihə bəqlinixtə hər jəhəttin əstūp yetilədoqan bolimiz; 16 Uningdin pütkül tən, əzaliri bir-birigə jipsiləxturulup, ozuklūq təminliqūqi hər bir əgə arkilik bir-birigə tutəxturulup, hər bir əzanəg əzīgə has əlqəngən wəzipini etixi bilən bəroqəngə əstürülup, muəbbət iqidə əz-əzini kurup qikixkə ixlīmāktə. 17 Xunga xuni eytimənki, Rəbtə uni tapiləymənki, yat ələrnəgkidək, yəni əlarnəg əz oy-pikirlirinin bimanilikdə mənəgjinidək mənəgəwərməslənglər kərak; 18 ular kəlbəning kəttiklikidin kəlip qikqan bilimsizlik tüpəylidin, Hudaning həyatidin ədə-judə qilinip, qūxəngisi kərangəqulixip kətkən, 19 ar-nomusni təxliwətip, nəpsaniyətqiliki əwup hərhil ipləsləklərnə yürgüzüxkə, kəyp-səpəqə bərilgən. 20 Əmmə silər bəlsənglər, Məsihni xundək yəldə əgəninip tonuəqan əməssilər — 21 (həqikətnəg əysada boləjinidək, uni həqikətnəng ənglioqan, uningdə əgətiləgən bəlsənglər) — 22 demək, ilgiriqi turmuxəngləqə has boləqan, əldəmqi arzu-həwəslərgə əgixip əzini buləqioqūqi «kəna adəm»ni seliwətip, 23 oy-zəhninglərnəg rohəda yəngilinip, 24 Hudaning ohxəxliqioqə əsasən, həqikəttin qikqan həqkəniylikə wə pək-muqəddəslikə yaritiləqan «yəngi adəm»ni kiyliwəlixinglər kəraktur. 25 Xuning bilən yəloqəngəqiləni seliwətip, hər birimiz əz yəqinlirimiz bilən həqikətni səzlixəyli; qünki biz bir-birimizgə nisbətən bir tənning əzaliridurmiz. 26 «Aqıqlınlənglər, əmmə gənəh kilmənglər»; əzəzənglər kün patkuqə dəwəw etiwərmisun; 27 yəki iblisə həkə orun kəyup bərmənglər. 28 Oqri ikkinqi oqrilik kilmisun; əksiqə u məhnət qilip ikki kəlioqə təyinip hələl ix kilsunki, həjiti boləqanlarəqimū bəlip bərgüdək əz tapqini bəlsun. 29 Aqzənglərdin həqkəndək ipləs səz qikmisun, pəkət ənglioqəqilərəqə xəpkət yətsun üqün, əhtiyəjkə uyoqun wə adəmnə kurup qikidoqan səzlərnə eytinglər. 30 Hudaning Muqəddəs Rohioqə əzəb bərmənglər; qünki

silər Uning bilan hər-nijat küni üqün mehlrlängensilər; 31 eüzüglardin hərəkandak eq-adawet, aqqiq-ojəzəp, həqr, jedəl-majiralar, til-ahənət həmdə hərhil qara niyətlərni neri kilinglar; 32 bir-biringlaroqa mehriban, yumxak dillik bolup, Huda Məsihtə silərni kəqürüm kılöjində bir-biringlarni kəqürüm kilinglar.

5 Xunga Hudaning səyümlük pərzəntliridin bolup, Uni ülgə kilinglar; həmdə Məsih bizni səyüp, Özini biz üqün Hudaqə huxpurak süpitidə hədiyə-kurbanlik boluxkə atap pida kılöjəndək silərni muhəbbət iqidə menginglar. **3** Əmma mukəddəs bəndilərgə layik həlde, buzukluk, hərəkəndək paskinilik yaki nəpsaniyətlilik aranglarda həttə tilöjüni elinmisun; **4** Xundakla ipaslik, əhmikənə paranglar yaki qakina qakqaklarmu tilinglaroqa elinmisun — bularmu muwapik əməstür — bəlkə aqozjglardin təxəkkürlər qıksun. **5** Qünki xuningdin həwərdarsilərki, hərəkəndək buzukluk kılöjuqi, napak bolöjuqi yaki nəpsaniyəti kixi (bundak kixi əməliyəttə bir butpərsəkə barawər) Məsih wə Hudaning padixahlıqıoqa mirashor bolalmaydu. **6** Həqkimgə eüzüglərni kuruk gəplər bilən aldatmanglar; qünki bu ixlər tüpəylidin Hudaning ojezi pi taetsizliktin bolöjan pərzəntlərinin bexioqa qüxidu. **7** Xunga ularoqa muxu ixlarda xerik bolmanglar; **8** qünki silər əslə karangöjülük idinglar, ləkin həzir Rəbdə yoruklüksilər; yoruklüğünin pərzəntlirigə layik menginglar **9** (qünki yoruklüğünin mewisi toluk mehribanlik, həkkaniyəlik wə həkikəttin tərkib tapkandur), **10** nemə ixlərinin Rəbni hursən kilidöjanlıqini əginip ispatlanglar. **11** Karangöjülükti mewisi ixlər bilən qetilip kəlmanglar; əksioqa, ularni eqip əyiblənglar; **12** qünki ularning yoxurunqə ixlgənirini həttə tilöje elixmu nomus ixtur. **13** Əmma yorukluk bilən əyibləp axkarilənojan hərəkəndək nərsə oquq kərinidu; yorukluk axkarilənojan həmmə nərsə yoruklukkə aylinidu. **14** Xuning üqün U mundak dəydu: — «Oyojan, əy uyküqi! Tiril ölüklər arisidin! Wə Məsih seni parlap yoritidu». **15** Xuning üqün silərinin mengiwatqan yolunglaroqa ehtiyat bilən diqqət kilinglar; yolunglar nadanlarningkidək əməs, danalarningkidək bolsun; **16** wəqit-pursəti öjəniyəmət bilip tutuwəlinglar; qünki muxu dəwər rəzilur. **17** Bu səwəbtin nadan bolmanglar, bəlkə Rəbning iradisining nemə ikənlikini qüxəngüqi bolunglar; **18** Həraqarab iqi pəst bolmanglar; xundak kiliq ədəmni xallaklaxturidu; buning ornioqa Rohkə tolduruöjuqi bolunglar, **19** bir-biringlaroqa zabur-nəqimlər, mədhioya küyliri wə rohiy naxxilər eytixip, kəlbinglarda naxxa-nəqimlər yangritip Rəbni mədhiiylənglar; **20** hərdəim həmmə ixlər üqün Rəb Əysə Məsihning namida Huda həmə Ata Bolöjuqioqa təxəkkür-rəhmət eytinglar, **21** Məsihtin əyminip, bir-biringlaroqa boysununglar. **22** Silər ayallar, Rəbkə boysunöjəndək əz ərlirilinglaroqa boysununglar; **23** qünki Məsih jamaətinin bexi bolöjəndək, ər əyalning bexidur; Məsih yənə tənqə kutküzöjuqidur. **24** Əmdiliklə jamaət Məsihkə boysuöjəndək, ayallar ərlirigə həmmə ixtə boysunsun. **25** Ərlər ayallirilinglarni səyüglər, huddi Məsihningmu jamaətni səyüp, uning üqün Özini pida kılöjində səyüglər; **26** [Məsihning jamaət üqün] xundak kiliqi jamaətni mukəddəs kiliq, «dasning süyi» bolöjan

söz-kalam bilən yuyup paklandurux üqündur, **27** xuningdək jamaətni xəraplik həlde Əzigə həzir kiliq, uni həq dəq, koruq yaki bularoqa ohxak hərəkəndək nərsilərdin haliy kiliq, toluk mukəddəs wə əyibsiz kilixtin ibarəttur. **28** Xuningə ohxak, ərlər əz ayallirini əz tənini səyğəndək səyüki kərəktur; əz əyalini səyğən kixi əzini səyğən bilən barawər. **29** Qünki həqkim əslə əzining etidin nəprətləngən əməs, əksioqa uni ozuklanduridu həmə əsraydu; bu huddi Məsihning jamaətni [ozuklanduridöjioqioqa həmə uni əsraydöjioqioqa] ohxaydu. **30** Qünki biz Uning təninin əzaliridurmiz: — **31** «Xu səwəbtin ər ata-anisining yenidin ayrilip, əz əyalioqa bəqilnidu; ikkisi bir tən bolidu». **32** Bu sir intayin qongkurdur; əmma mən həzir Məsih wə jamaət toquruluk səzləwatimən. **33** Əmma silərni hərbinglar əz əyalinglarni eüzüglərin səyğəndək səyüglər; ayal bolsa, eridin əyminip, uni hərmətlisun.

6 Balilər, Rəbdə ata-aniliringlaroqa itaət kilinglar; qünki bu durusdur. **2** «Atangni wə anangni hərmətlə» — bu bolsa əz iqiğə wədinə alöjan birinji əmrdir — **3** «Xuning bilən sening ixlirigə kutluk bolidu, zemində uzun ömür kərisən» — [dəp wədə kilingöjan]. **4** Silər atılar, baliliringlarni hapa kilmanglar, bəlkə ularni Rəbning tərbiyisi həmə kərsətimisidə bəkinglar. **5** Silər kullar, əttin bolöjan hojayinginlaroqa Məsihkə itaət kılöjininglərdək qin kənglünglərdin əyminix wə titrəx bilən itaət kilinglar; **6** pəkət kəz əldidilə hizmet kiliq, ədəmni hux kılöjuqi kullardin bolmanglar, bəlkə Məsihning kullirining süpitidə Hudaning iradisini jan-dil bilən bəjə kəltüringlar, **7** ədəmlərgə əməs, bəlkə Rəbgə qin dilinglərdin hizmet kilinglar; **8** xuni bilgənə, hərəkəndək ədəm birər yaxxilik kilsə, məyli u kıl bolsun yaki hər bolsun, xu ix Rəbdin uningə yanidu. **9** Silər hojəyinlər, kullirilinglaroqimu ohxak yol bilən muamilə kiliq, ularoqa həywə kilixtin kıl üzünglar; qünki ularningmu wə silərninmu hojəyininglər ərxidur, Uningdə hərəkəndək ədəmning yüz-hatirisi kiliq dəgənnəy yökükini bilisilər. **10** Ahirdə, kərinədxlər, Rəbdə wə Uning kük-kudritidə küqləndürölünglar; **11** İblisning hiylə-nəyrənglirigə təqabil turuxunglar üqün Hudaning pütkül sawut-yariqini kiyliwəlinglar; **12** qünki elixidöjioqimiz ət wə kən igiliri əməs, bəlkə həkümərlər, həqkədlər, bu dunyadiki karangöjülükni bəxküröjuqi dunyawı əmirlər, yəni ərlərdə turuwatqan rəzil rohiy küqlərdur. (aiön q165) **13** Muxu wəjdin eüzügləroqa Hudaning pütün sawut-yariqini elip artinglarki, rəzillik künidə bərdaxlik bilən kattik turidöjan, ahir həmmə ixti ədə kiliq, yəni qing dəsəp turidöjan bolisilər. **14** Əmdi qing turunglar — həkikət bəlwəqini bəlinglaroqa bəqləp, məydənglərgə həkkaniyəlik sawutini kiylip, putunglaroqa hatirjəminəklilik hux həwirini yətküzüxkə təyyarlıq qorukini kiylip, yəni qing dəsəp turunglar. **16** Bu ixlərinin həmmisidə iman-ixənqning kəlkini qılöje elinglar; uning bilən silər rəzil bolöjuqininin bərlək ot oklirini eqüriwətləyidöjan bolisilər. **17** Həmdə bəxinglaroqa nijatning dubulojisi kiylip, Hudaning söz-kalamini, yəni Rohning kiliqini elinglar; **18** həmmə wəqit-pəsildə Rohkə hərhil dua-tiləwət həmə iltija bilən dua kilinglar; dəl bu ixtə kətiy həqyar turup bərlək mukəddəs bəndilər üqün hər tərəplimə dua-iltijalar kilinglar;

19 mən üçünmu dua kilinglarki, — eəjiz aqşinimda
 manga sözlər kəlsun, hux həwərning sirini dadillik
 bilən axkarə kılay. **20** Mən dəl xu ixkə zənjirlər bilən
 baqlanojan əlqimən; xunga kilixkə tegixlikim boyiqə,
 [hux həwər yətküzüxtə] dadillik bilən söz kiliximoja
 [dua kilinglar]. **21** Əmdi mening toqramdiki ixlardin,
 mening kəndəq ətüwatkanlıqımdin həwərlinixinglar
 üçün, səyümlük kərindax həm Rəbdə sadik hizmətkar
 boləjan Tikikus silərgə həmmə ixlarni məlum kilidu. **22**
 Mening uni dəl muxu ix üçün yeninglarəja əwətixim,
 silərnin ixlirimizdin həwərdar boluxinglar wə uning
 kənglünglarəja təsəlli wə ilham berixi üçündür. **23**
 Kərindaxlarəja hatirjəmlük, muhəbbət həm iman-ixənq
 Huda'Ata wə Rəb Əysa Məsihdin boləjay! **24** Rəb Əysa
 Məsihni əlməs-qirimas səygi bilən səyqülərgə mehir-
 xəpkət yar boləjay!

Filippiliklaroʻja

1 Əysa Məsihning kulliri bolqan Pawlus wə Timotiydin, Filippida turuwatqan, Məsih Əysada bolqan barlik mukəddəs bəndilərgə, yetəqiləp wə hizmətqilərgə salam! **2** Silərgə Huda'Atimiz wə Rəb Əysa Məsihtin mehir-xəpəkt wə hatirjemlik ata kilinoqay! **3** Hərketim silərnı əsliginimdə mən Hudayimoja təxəkkür eytimən, **4** hərketim dua kilojinimdə, silərnıng birinji künidin tartip bügüngə kədar hux həwər hizmitigə bolqan həmkarliklınqar tüpəylidin tohtimay xad-huramlik bilən silərgə dua-tilawət kiliwatimən; **6** qünki mening dəl xuningoja ixənqim kamilki, silərdə yaxxi ixni Baxliyoqı bu ixni taki Əysa Məsihning küniqigə kamalətkə yətküzüp tamamlaydu; **7** mening həmminglar tooprluk xundak oylixim toopridur; qünki mən kəlbınglardıurmən; mən zındanda zənjirlənginimdıu wə hux həwərnı akliojinimdıu, dəlilliginimdıu [Huda manta yətküzgən] mehir-xəpəktin silərmu ortak bəhrimən bolisilər. **8** Mening Məsih Əysaning iq-baqrıda bolup silərnı xunqilik təlpünüp seojinoqlanlikimoja Huda Əzi guwahqıdur. **9** Mening dua-tilawitım bolsa, silərnıng muhəbbıtinglarning hərtəraplımə bilim wə ətraplık sawat bilən yorutulup təhimu exip taxkayki, **10** silər nemə ixlarning əwzəl ikənlikini pərk etəlaydıoqan bolup, Məsihning künidə pak-diyanətlik, əyibsi bolisilər **11** həmdə Əysa Məsih arqılık bolqan, Hudaning xan-xəripı həm mədhıyisini elip kelidıoqan həkkaniylikning mewisi bilən toldurulisilər. **12** Bırək silərgə xuni həwərləndürməqimənki, i kərindaxlar, mening bu əhwalım əməliyəttə hux həwərnıng təhimu kəng tarkılıxi üqün türtkə boldi; **13** Qünki mening kamilixim Məsih üqün ikənliki imperator ordısidiki karawulhanidikilərgə wə baxkə həmməyləngə ayan boldi. **14** Xuning bilən kərindaxlarning kəpinqisi mening kamilixim tüpəylidin Rəbgə tayinip [Hudaning] səz-kalamini kərkmay səzəlxə təhimu jür'ətlik boldi; **15** dərwəkə, bəziliri həsət kilip yaki rıkabətlixip, bəziliri aq kəngüllük bilən Məsihni jakarlaydu; **16** keyinkiliri bolsa bərhək muhəbbəttin, mening hux həwərnı aqlap ispatlixim üqün muxu yərgə qoyuloqlanlikimni bilgənlikidin xundak kilmaqta; **17** Aldinkiliri bolsa qın kənglidin əməs, bəlki xəhsiyətqilikidin, mening zənjirləngən dərdimgə dərd qəxməkqi bolup xundak kilmaqta. **18** Əmdi bularoja nemə degülük? Qandakla bolmisun, toopra niyəttin bolsun sahıtlıktın bolsun, ohxaxla Məsih jakarlinidu; mən xuningoja xadlinimən; bərhək, dawamlik xadliniwerimən. **19** Qünki dualırlınglar wə Məsih Əysaning Rəhning kuwwətlixi arqılık bu ixlər nıjat-kutkuzuluxumə mədət bolidu dəp bilimən, **20** — demək, təəzzalıqım wə ümid-istikim boyıqə heq ixta hijalətlıqlıktə kəlməstin, tirik yaki əlök bolay, hərdaim bolojinidək həzırmu toluq jasarət bilən Məsih tenimdə uluqlansun! **21** Qünki manta nisbətən həyatimning əzi Məsihdur, əlüx bolsa təhimu paydılıktur. **22** Jenim tenimdə kəlsa, əmdi nesiwəm yənə mewilik hizmət bolidu; lekin kaysisini əwzəl bilip talliwelıximni bilməwatimən; **23** mən həyat bilən mamat otturısidə kisilip kəldim; qünki bu dunyadin ayrılıp, Məsih bilən billə boluxkə intizarmən — bu ix ziyadə əwzəldur; **24**

əmma silər üqün jenimning tenimdə kəlixı təhimu zərürəju dəymən. **25** Əmdi buningəja ixənqın kamil bolup, silərnıng etiəkəda aloqə ilgilirixinglar həm xad-huram boluxunglar üqün mən silər bilən billə kəlip dawamlik turimən dəp bilimən; **26** xuning bilən mening silərgə yənə həmrəh bolojinim wəjıdin mən arqılık Məsih Əysada pəhırlinip təntənə kilixinglar təhimu ziyadılixidul! **27** Pəkət əzınglarnı Məsihning hux həwırigə layik tutunglarki, mən yeninglarəja bərip silər bilən didarlxəndim, silərdin ayrıləndim, ixliringlardin anglaydıojinim silərnıng bir rəh bir janda bolup qing dəsəp turup, hux həwərdiki etiəkəding yolida kürəxkə intiliwatkingınglar, **28** xundakla kərxi qıkkıqlarning heqkəndək wəhımiliridin patiparak bolup kətmigininglar bolsun; silərdiki bu ojayrət, ularəja həlakətnıng bəlgisi, silərgə bolsa kutkuzuluxunglarning alamiti, xuningdək alayitən Hudadin kəlgən bir alaməttur; **29** Qünki Məsihning yolida silərgə pəkət Uningəja ixinixnilə əməs, yənə Uning üqün horlukkə uqraxmu nesiwə kilinoqandur. **30** Qünki silər ilgiri mənə kərgininglardək wə xuningdək həzir angliojininglardək mən yolukqan kürəxkə silərmu yolukmaqtisilər.

2 Əgər əmdi Məsihtə rıqəbət bər deyilsə, muhəbbətnıng təsəllisi bər deyilsə, Rəhning sirdaxlık bər deyilsə, kəlbəda iq əqrıtxılar həm rəhimdilik bər deyilsə, **2** — əmdi ohxax bər oy-pikirdə bolup, bər-biringlarəja ohxax muhəbbəttə bəqlinip, bər jan bər niyəttə bolup, aranglarda heq ix rıkabəttin yaki kuruq xəhrətpərəsliktin bolmisun; əksiəqə, oy-hiyalinglarda kikiq peillik bolup hərbiringlar baxkılarnı əzınglardin yukiri dəp bilinglar; xundak boləanda xad-huramlikimni kamil kilisilər. **4** Hərbiringlar pəkət əz ixliringlarəja kəngül bəlip kəlmay, bəlki baxkılarningkigimni kəngül bəlunglar. **5** Məsih Əysada bolqan oy-pozitsiyə silərdimə bolsun: — **6** U Hudaning tip-kəklidə bolsim, Əzini Huda bilən təng kilixni olja kilip tutuwalımdı; **7** əksiəqə, U Əzidin həmmini kurukqıdi, Əzigə kulning xəklini elip, İnsanlarning siyakıəja kırıp, insaniy təbiəttin ortakdax bolup, **8** Əzini təwən kilip, Həttə əlümgıəqə, yəni kresttiki əlümgıəqə itaətmən boldi; **9** Xunga Huda Uni intayın yukiri kəttürüp mərtiwilik kildi, Uningəja hərkəndək namdin üstün boləan namni bəojıxlidiki, **10** Əysaning namioja asmanlarda, yər yüzidə həm yər astıda bərlik tizlar pükülüp, **11** Huda'Atioja xan-xərap kəltürüp hərbir til Əysa Məsihning Rəb ikənlikini etirap kildıu. **12** Xuning bilən, ay səyümlükirim, silər həmıxə itaət kilojininglardək, pəkət mən yeninglarda bolojinimdila əməs, bəlki həzirkidək mən silərdin neri boləanda təhimu xundak itaət bilən əyminxta, titrigən həlda əz nıjatinglarnı hərtərapkə tətbikləxkə intilinglar. **13** Qünki Hudaning güzəl həhıxi boyıqə silərnıng iradə tiklixinglarəja wə xuningdək uni əməlgə axuruxunglarda iqinglarda ixlıguqi Uning Əzıdur. **14** Həmmə ixlarnı əjudungximay yaki talax-tartix kilmay kilinglar; **15** xuning bilən silər əyibsi, sap dillik bolup, bər dəwrdiki təttir, əsəbbiy adəmlər otturısidə yaxap, ularning arisida dunyaoja yorukluk bərgüqılərdək parlap, Hudaning daəqsiz pərzəntlırı bolisilər; **16** xuningdək həyatning səz-kalamini sunup bərgüqi bolojininglar tüpəylidin, mən silərdin Məsihning künidə bıkar yügürməptimən, bıkar

japa tartmaptimən dəp pəhirlinip təntənə kılalaydıoğan bolimən. **17** Həttə mən «xarab hədiyə» süpitidə etikədinglərdiki qurbanlik həm hizmət-ibadətning üstigə kuyulsammu, mən xadlinimən, xundaqla silər bilən billə ortaq xadlinimən. **18** Silərmu ohxax yolda xadlinisilər wə mən bilən billə ortaq xadlinixinglar kerək. **19** Ləkin mən Rəbdə pat arida Timotiyni yeninglaroğa əwətxini ümid kiliiməni, əhwalinglarni anglap mənmu hux bolsam; **20** qünki yenimda uningoğa ohxax, dilimiz bir boləjan, ixliringlaroğa qin dilidin kəngül bəlgüqi baxqa adam yoktur. **21** Qünki həmmə adam Əysa Məsihning ixlirioğa əməs, bəlki əzining ixliri bilən xuqullinixğa intilidu; **22** əmma silər uning salahiyyətini, uning hux həwərnəning hizmitidə huddi atisioğa həmrəh bolup ixləydiəjan balidək mən bilən birgə mehnət singdürgənlikini bilisilər. **23** Əmdi aqiwitimning kəndək bolidoəjanlikini enik bilgən həman, uni dərhal məgduruwetixini ümid kiliimən; **24** əmma əzümning yeninglaroğa pat arida baridoəjanlikimoğa Rəb arklilik ixənqim bar. **25** Əmma buningdin əwwal mening kerindixim, hizmətdixim həm səpdixim boləjan, silərnəning əlqinglar həm həjətimdin qikkən qurbanlik yardiminglarni yətküzgüqi Epafroditni yeninglaroğa əwətxini zərür taptim, **26** qünki u həmminglaroğa seəjinip təlpüngənidi həm silərnəning uning kəsəl halidin həwər tapkinginglar tūpəylidin azalandi. **27** U dərəkə kəsəl bolup əjəlgə yəkinlixip kəldi; ləkin Huda uningoğa rəhīm kildi; həm mening dərdimning üstigə dərd bolmisun dəp yəloquz uningoğla əməs, bəlki mangimu rəhīm kildi. **28** Xuningdək uning bilən yənə kərtüxüp xadlinixinglar wə xundaqla əzümigə nisbətən dərdirimni azaytix üqün uni tehimu jiddiy yoloğa salmaqimən. **29** Əmdi uni xad-huramlik bilən Rəbdə qəbul kilinglar həm uningdək adəmlərgə hərmət kilinglar; **30** qünki u Məsihning hizmitini dəp, silərnəning mənə kilməqci boləjan yardiminglarni bejirixta yolukқан boxlukni toldurup əjəlgə yüzlinip, əz jenini təwəkkül kildi.

3 Ahirida, əy kərindaxlirim, Rəbdə xadlininglar! Bularni silərgə qayta yəzix mən üqün awariqilik əməs, bəlki silərgə amənlik elip kəlidu. **2** İtlərdin həzi bolunglar, yamanlik qiloquqılərdin həzi bolunglar, «tilim-tilim kəsküqılə»din həzi bolunglar! **3** Qünki həkikiy sünətləklər bolsa Hudaning Rohi arklilik ibadət qiloquqi, Məsih Əysadin pəhirlinip təntənə qiloquqi, ətkə tayanmaydıəjan bizlərdurmiz. **4** Meningmu ətkə tayanquqilikim bar! Baxqılar «əz ətlirimgə tayansam bolidu» desə, mən tehimu xundək; **5** sünətkə kəlsək, mən tuəqulup səkkizinqi künə sünətkə kilindim; İsrail millitidin, Binyaminning qəbilisidinmən, «İbraniylərnəning İbraniyisimən; Təwrat-qanuni təərtin eytkəndə, «Pərsiye» məzhəpidimu boləjanmən; **6** Hudaəjan boləjan kizəjinlikimoğa kəlsək, jamaətkə ziyənkəxlik qiloquqi idim; Təwrat qanuni tələp qiloğan həkkəniyliklə kəlsək, əyibisiz idim; **7** əmma mənə nəmə ix «paydilik» bolsa, bularni Məsih səwəbidin ziyənlək dəp həsəblidim; **8** Məsih Əysa Rəbbimni tonuxning əwzəlliki wəjədin, mən baxqa həmmə ixni ziyənlək dəp həsəbləymən; mən dərəkə Uning üqünmu həmmidin məhrum boləjan; bərhək, Məsihkə erixixim üqün bularni nijasət dəp həsəbləymənki, **9** Məsihtə bolup, əzimdiki kəndəktur

həkkəniylik (Təwrat qanunidin qikkən həkkəniylik)tin wəz kəqip, Məsihning etikəd-sadiklikə arklilik boləjan həkkəniylik, yəni etikəd arklilik Hudadin boləjan həkkəniyliklə erixəlmən; **10** muddiayim Uni tonuxtur, — yəni Uning əlup tirilixining küq-qüdrətidə yaxap, Uning azablırioğa sirdəx-həmdəmliklə bolup, Uning əlüməni ülgə kiliپ əzgərtilip, **11** xundaqla mumkin qədər əlümədin tirilixkə yetixni muddia kiliimən. **12** Ularoğa erixitim yəki kəmalətkə yəttim deməqci əməsmən; ləkin Məsih Əysanəning mənə tutuwəlixidə boləjan muddiə-nixanəni əzüm tutuwəlsam dəp qəqip yürməktimən. **13** Kərindaxlar, mən əzümni uni tutuwəldim dəp kəriməymən. Pəktə x u bir ixnəla kiliimənki, ətup kətkən ixlərnəni untup, əldimədi ixləroğa intilip, **14** nixanni qoşlap, Hudaning Məsih Əysada boləjan biyüq qəkirikidiki in'əmioğa qərap qəqip yürməktimən. **15** Əmdi ariməzidin kimki pixip yətilgən bolsa x u oy-məksəttə bolayli. Əgər bəxqiqə oy-məksəttə bolsanglar, Huda bunimu silərgə kərsətip bəridu. **16** Qəndəklə bolmisun, kəndək əlqəmgə yətkən bolsək, x u əlqəm boyiqə qədəm bəsiwəyli. **17** Mənə ülgə kiliپ əgixinglar, əy kərindaxlar, xundaqlə biz silərgə tikləp bərgən nəmənə boyiqə ohxax yolda mənəjanlaroqimu kəzəjinglarni tikip, ulərdin əgəninglar. **18** Qünki silərgə kəp kətim eytkinimədk, wə həzirmu kəz yaxlirim bilən qayta eytimənki, nuroqun kixilə Məsihning krestioğa duxmən bolup mənəməktə. **19** Ularəning aqiwiti həlakəttur, huda si əzining kərindur, xəripə kiliپ mahtənoqini əz nomussizlikidur, oyliəjanlıri pəktə bu dunyadiki ixlərdur. **20** Həlbuki, bizning puqralikimiz bolsa ərxətidur, biz dəl x u yərdin Nijatkarəning qüxüxini intizarlik bilən kütməktimiz — U bolsa Rəbbimiz Əysa Məsihdur. **21** U bərlək məwjudətlərnəni Əzigə boysunduridoəjan qüdrəti boyiqə bizəning əbgər bu tənəiməni əzgərtip, Əzining xan-xərpəlik tənigə ohxax həloğa kəltiridu.

4 Əmdi, əy kərindaxlirim, səygənəlim wə təlpüngənəlim, mening xad-huramlikim, mening bəximning təji boləquqılar, Rəbdə qing turunglar, i səygənəlim! **2** Ewədiədin ətənimən, wə Sünthədin ətənimənki, Rəbdə bir oy, bir pikirdə bolunglar! **3** Durus, mən əndinmu tələp kiliimənki, i həkikiy həmbəyunturukluk hizmətdixim, bu ayallərnəning yardimədi boləjin; mənə ular mən wə Klimənt bilən billə, xundaqlə namliri «həyatlik dəptiri»gə hatiriləngən bəxə hizmətdaxlirim bilən billə hux həwər hizmitini ilgiri sürəxtə birgə kürəx qiloğan. **4** Rəbdə xadlininglar; mən yənə eytimənki, xadlininglar! **5** Silərnəning mulyəimlikinglar pütkül insanəğa ayan bolsun; Rəb yəkəndur! **6** Həq ix toəqruluk əndixə kilmənglar; bəlki hər bir ixtə təxəkkür eytip tilikəinglarni Hudaəğa dua həm iltija arklilik məlum kilinglar; **7** x u qəoqda adəmnəning oyliəjinədin exip qüxidoəjan, Huda igə boləjan hatirjəmlək kəlbəinglarni wə oy-pikəringlarni Məsih Əysada qoşqəydu. **8** Ahirida, əy kərindaxlirim, nəmə ixlər həkikət, nəmə ixlər əliyjanəb, nəmə ixlər həkkəniy, nəmə ixlər pak, nəmə ixlər hux-yəkimlik, nəmə ixlər xan-xəhrətlək bolsa, kışkisi hərəkəndək ixlərdə əhlək-pəzilət yəki mahtəxkə layik təərpərlər bar bolsa, x u ixləroğa kəngilə qoyup oylininglar. **9** Məndin əgəngən, qəbul qiloğan, əngliəjan wə mənə kərgənərnəning

11 Mən bu gəpimni, birər mohtajliktin eytwatqinim yok; çünki əhwalım qəndakla boluxidin kət'inyəzər, bəriqə qənaət kilixnı eginwaldim. **12** Mən osal əhwalda yaxaxnı bilimən, həm kəngriqliktə yaxaxnı bilimən. Hər ixtə, hər əhwalda, həm tokluğa həm aqliğa, həm bayaxatqilikdə həm mohtajliklə yaxaxning sirini eginwaldim. **13** Manga kudrət Bərgüqigə tayinip həmmə ixnı kilalaydıqan boldum. **14** Həlbuki, mening kiynilikimə qərtək boluxunglar bilən yahxi kildinglar. **15** Silərgimə məlumki, əy Filippiliklar, mən Makedoniyə əlkisidin ayrılıp qıkkınimda, hux həwəni baxqa yərlərgə yətküzgən dəsəptiki waqitlarda, silərdin baxqa həqkəndək jamaət berix wə qəbul kiliş ixlirida mən bilən həmkarlxımıqan. **16** Çünki Tesalonika xəhriřidiki waqtimdimu ehtiyajim qıxxənda silər manga birnəqqə kətim yərdəm əwəttinglar. **17** Mening bundək deyixim, silərdin birər sowəqtını izdəp soriətinən əməstür, izdiginim bolsa həsəwatinglarə qə [rohiy] mewining kəp toplinixidin ibarəttür. **18** Ləkin mənə də həmmə nərsə bar, həttə yetip axkudək bar; silər əwətkən liringlarnı Epafrodittin tapxuruwəlip tərəməgə siqmay kəldim wə molqılıqkə qəmdum. Bu əwətkininglərin yətinim huxbuy, Huda qə qəbul bolə qudək, xundakla Uni hursən kilidıqan bir qurbanlıktək idi. **19** Wə mening Huda yim silər mohtaj bolə qan həmmə nərsini Məsih əysəda bolə qan xan-əripidiki baylıqlarə qasasən mol təminləydu. **20** Əmđi Huda yimiz həm Atiməzə qə əbədil'əbədgigə xan-xərəp bolə qay! Amin. (aifn q165)

Filippiliklaroʻa

Kolossiliklarga

1 Hudaning iradisi bilan Məsih Əysaning rosuli boʻlgan mənki Pawlustin va kerindax Timotiydin, Kolossi xəhirida turuwatkan mukəddəs bəndilərgə, yəni sadik kerindaxlarəğa salam! Huda Atimizdin mehır-xəpkət və hatirjemlik silərgə boləy! **3** Biz Məsih Əysəğa baoləğan etikadinglar və barlik mukəddəs bəndilərgə baoləğan muhəbbitinglar toqruluk angliəğandin keyin, silər üqün dua kilejnimizda silər üqün ərlərdə saklaklik ümid tüpəylidin Rəb Əysa Məsihning Huda-Atisəğa üzlüksiz rəhmət eytimiz; **5** Silər ilgiri bu ümid toqrusida hux həwərdiki həkikət səzliri arkilik angliəğansilər; **6** bu hux həwər pütkül jəğanəğa yetip kelip mewə berip awumakta, xundakla silərgimu yetip kelip, silər uni anglap Hudaning mehır-xəpkitini həkikətən bilip yətkən birinçi kündin baxlap u silərdimu mewə berip awup barmakta; **7** silər hux həwərnə səyümlük idiximiz əpəfrastin əgəngənsilər; u yardimizda Məsihning sadik hizmətqisidur; **8** u bizgə silərnəng Rohta boləğan muhəbbitinglarni ayan kildi. **9** Bu səwəbtin bizmu buning toqrusida angliəğan kündin baxlap silər üqün dua kilep iltija kilexni tohtatmiduk; tiləydiyönimiz xuki, Hudaning iradisi hərtərəplik danalik və rohiy yorutulux bilan silərdə toluk bildürilsun. **10** Xundak boləğanda silər Rəbgə layik həlida hərtərəptə Hudani hursən kilep, hərəkəndə güzəl ixlarda mewə bərgəndə, Hudani həkikiy bilixinglar arkilik əsüp yetilisilər; **11** bizni mukəddəs bəndilərnəng yoruklukta boləğan mirasieğa muyəssər boluxka layik kileğan Atieğa təxəkkür eytip, Uning xan-xərəplik kudriti boyiqə hərtərəplik küq bilan hər ixlarda xadlikka tolup qidamlik və səwr-takətlik boluxka küqləndürülsilər. **13** U bizni karəngöqulukning həkümrənlikidin azad kilep, səyğən Oqlining padixahlikieğa yətkəp köydi; **14** Uningda hərlük-azadlikka, yəni gunahlırimizdin kəqürümgə muyəssər bolduk. **15** U bolsa kərüməs Hudaning sürət-obrazidur, pütkül kainattiki tunjidur; **16** qünki Uningda barlik məwjudatlar, asmandiki bolsun, zemindiki bolsun, kəründioğan bolsun, kərünməş bolsun, məyli təhtlər, hojəyinlar, həkümrənliklər, hökukdarlar bolsun, barlik həmmə Uning tərpidin və Uning üqün yaritileğandur. **17** U həmmidin burundur, və həmmə məwjudatlar Uningda bir-birigə baoləlinip turmakta; **18** U yənə tənning, yəni jamaətnəng bexidur; u baxlinixtur, əlgənlərdin tunji bolup tirilgüqidur; buningdiki məksət, Uning pütkül məwjudatlar iqida hər jəhəttin əng üstün orunda turuxi üqündur. **19** Qünki Huda Əzining mukəmməl jəwhirini Uningda turoquxuxka, **20** və Uning arkilik barlik məwjudatlarni Əzi bilan əpləxtürüxkə layik kərgənidi, yəni, Uning kreştə təkülgən keni arkilik inaklik əlip kəlgəndin keyin, — U arkilik məyli zeminda bolsun, ərlərdə bolsun barlik məwjudatlarni Əzi bilan əpləxtürüxkə layik kərgənidi; **21** və əslidə rəzil əməlliringlar tüpəylidin Əzigə yat kilinoğan, kənglüglarda düxmənlik boləğan silərnimu, U Əz ətlük tenidə əlüm arkilik Əzigə pak-mukəddəs, əyibsiz və daqsız hazır kilex üqün Əzi bilan əp kileğan **23** (əgər silər etikəddə ul selinip mustəhkəm turup, hux həwərdiki ümidtin neri kilenimisanglar); bu hux həwər pütkül

asman astidiki kainatta jakarlanəğan; mənki Pawlus Uningəğa hizmətqi kileindim. **24** Əmdi mən silər üqün tartkan jəpalirim üqün xadlinimən, və xuningdək Məsihning jəpalirida kəm boləğanlirini əz ətlirimdə Uning teni, yəni jamaət üqün toluklaymən; **25** mən [jamaət] üqün Hudaning səz-kalamieğa əməl kilex üqün Uning manga silərnə dəp tapxuroğan oqoidarlikı boyiqə hizmətqi kileindim; **26** bu səz-kalamidiki sir barlik əsilərdin və dəwrlərdin yoxurun tutuləğan, əmma hazır mukəddəs bəndilərigə axkariləndi; (aion q165) **27** qünki Huda ularəğa əllər arisida əməlgə axuruləwatkan bu sirning xərəplik bayliklirini bildürüxni halidi; bu sir bolsa xan-xərəpkə əlip barəquqi ümid boləğan, silərdə turuwatkan Məsihning Əzidur. **28** Biz uni jakarlaymiz, hər bir adəmnə Məsihdə kamalətkə yətkən həlida Huda aldidə hazır kilex üqün barlik danalik bilan hər bir adəmgə jekiləymiz, hər bir adəmgə təlim berimiz. **29** Mən xuningəğa intilip, Uning wujudumda ixligini boyiqə kürəx kilep jəpa tartimən; Uning wujudumda ixligini dərwəxə tolimu zordur.

2 Qünki mənə silər üqün, Laodikiyədikilər üqün, xuningdək didarimni kərmigənlərnəng həmmisi üqün nəkədər zor kürəxning boluwatkanlikini silərgə bilgüzməqimən; **2** küriximning nixani, həmməylənnəng mehır-muhəbbəttə bir-birigə baoləlinip, kəlbirining riəbətəndürülxü, Hudaning sirini, yəni Məsihni qüxinixtə və toluk bilixtə boləğan ixənq-hatirjemlikkə erixixi üqündur; **3** qünki Uningda danalikning və bilimning barlik baylikliri yoxurunəğandur. **4** Mening buni deyixim, həqkimning silərnə kayil kilearik silik-sipəyə gəpliri bilan aldimalisiki üqündur; **5** qünki gərqə tən jəhətidin silərdin neri bolsammu, roh jəhətidin mən silər bilan billimən, silərnəng səptə turuwatkinəğlarəğa və Məsihgə baoləğan etikadinglarning qinglikieğa qarəp xadlinimən. **6** Məsih, Rəb Əysani kəndək qəbul kileğan bolsanglar, xu həlida Uningda mēnginglar, **7** silər təlim berilgəndə Uningda yiltiz tartip, etikadinglar kuruwəwatkan həlida, etikəddə hatirjəm kilelinip, rəhmət eytixlar bilan taxkinlap turoquqi bolunglar; **8** həqkimning Məsih boyiqə bolmioğan, pəylasəplük yəki bimənə aldəmqilik bilan, insanlardin kəlgən təlimlər, yəni bu dunyadiki «asasiy kaidə-kanuniyətlər» boyiqə silərnə əz oljsi kilep azdurmasliki üqün həzi bolunglar; **9** qünki Uningda, yəni Məsihdə, Hudaning barlik mukəmməl jəwhiri tən xəkidə turidu; **10** və silər Uningda, yəni barlik həkümdarlarning həm hökukdarlarning bexi Boləquqida mukəmməldursilər; **11** silər Uningda adəmnəng kolisiz boləğan sünnət bilan sünnət kilinoğansilər; demək, Məsihning sünniti bilan [gunahlik] ətkə baoləğanəğan təndin halas kilinoğansilər; **12** Uning bilan tənq qəmildürülxə dəpnə kilinoğansilər; silər yənə Uni əlümədin tirildürgən Hudaning wujudunglarda ixləydiyənlikieğa ixənq baoləx bilan Uning bilan tənq tirilgənsilər. **13** Əmdi gərqə itaətsizlikinglar və ətliringlardiki sünnətsizlikinglar tüpəylidin əlgən bolsanglarmu, U silərnə Məsih bilan billə janlandurdi; həmmə itaətsizlikrimizni kəqürüm kilep, **14** bəlgilimilərdə əz iqigə elinoğan üstimizdin ərz kilidioğan, bizni əyibləydiyən pütüklərnə eqürüp taxlidi; U ularni bizdin neri kildi, kreştə mihlatkuzdi.

15 U hëkümdarlardin wä hëkükdarlardin olja elip, [kresttä] ularni käswa kilip ularning üstidin tëntəna bilən qəlibə rəşda. **16** Əmđi hëqkimning yemə-iqmək, heyət-bayramlar, «yengi ay» yaki xabat künlər jəhətliridə silərning üstünlərdin hëkümi qikrixioğa yol qoymanglar; **17** bu ixlər bolsa bir kəlangə, halas; uning jismi bolsa Məsihningkidur! **18** Hëqkimning silərni «kikiq peillik» wə pərixitilərgə ibadət kilixkə dəwət kilip in'aminglardin məhrum kilixioğa yol qoymanglar; muxundak kixilər [gunahlik] ətliridiki oy-pikiriliri bilən həkawurlixip, kərgən kərunixlərgə esiliwalmaktidur; **19** Ular «bax»ni qing tutkını yəktur; ləkin baxtin ügə wə singirlər arkilik pütkül tən kuwwətlidin wə bir-birigə baqlinip, Hudadin kəlgən awux bilən axmakta. **20** Əgər Məsih bilən bu dunyadiki kaidə-kanuniyətlərgə nisbətən əlgən bolsanglar, nemixkə (bu dunyada yaxioqanlardək) «Tutma!» «Tetima!» «Təgmə!» degəndək bəlgilimilərgə riayə kilsilər **22** (bundak [bəlgilimilər ikidiki] nərsilərnin həmmisi istemal kilinix bilən yökilidu)? Muxundak bəlgilimilər pəkət insanlardin qikkən kərsətmilər wə təlimlardin ibarət, halas; **23** ularda dərwəkə birhil pidiaylarqə ibadət, kikiq peillik wə əz tənigə karitə kattik kolluk boluxni dəwət kilix boləqaqkə, ularda danalixning kərunixi bar; əməliyəttə [bundak danalixning] paydisi yəktur — ular pəkət əttiki həwəslərgə yol qoyidula, halas.

3 Silər Məsih bilən təng tirildürilgən bolsanglar, əmđi yukiridiki ixləroğa intilip izdininglar; Məsih xu yərdə Hudaning ong yenida olturidu. **2** Kəngül-zehninglarni yərdiki ixləroğa əməs, bəki yukiriki ixləroğa koyunglar; **3** qünki silər əlgənsilər, wə həyatinglar Məsih bilən billə Hudada yoxurun turidu. **4** Əmma həyatiwiz boləqan Məsih axkarilanəqan qəşda, xuan silər uning bilən billə xan-xərpəta axkarilindioqan bolisilər. **5** Xunga yərgə təwə ixlarni kילוquqi həkəndak əzaliringlarni, yəni buzukluk, napaklik, iplas həssiyatlar, rəzil hahixlar wə nəpsaniyətgilik (u butpərəslikkə barawərdur)ni əlümgə məhküm kilinglar; **6** qünki bu ixlər tüpəylidin Hudaning əzəziyi itaətsiz pərzəntilərgə quxidu. **7** Silər bular arisida yaxioqan waqtinglarda, bundak ixlardimu mangəjənsilər. **8** Əmma hazır silər muxularningmu həmmisini əzünglardin seliwetinglar — yəni qəzəp, kəhr-səpra, yaman niyətlər, təhmət, əqizinglardin qikidioqan iplas səzlərnimu seliwetinglar. **9** Bir-biringləroğa yəloqan səzlimənglar; qünki silər kona adəmini kilmixliri bilən seliwətkənsilər, **10** wə yengi adəmini kiygənsilər; yengi adəmə bolsa əzini Yarətkuqining sürət-obrazi boyiqə toluk bilixtə daim yengiliməktə; **11** uningda həkəndak yunanlik yaki Yəhudi, sünnəttik yaki sünnətsiz, yat mədinəyətlik, Skit, kul yaki hərələr məwjut əməstur; bəki Məsih həmmidur, wə həmmidur. **12** Xunga, Hudaning talliwəloqanlirioğa, pak-mukəddəs wə səyüngənlərgə layik, adəmgə iq əqritidioqan baqlirlarni, məhribanlik, kikiq peillik, məminlik wə səwr-təqəttikni kiyiwelinglar; **13** bir-biringləroğa yol koyunglar, narazilik ix bolsa bir-biringlarni kəqürüm kilinglar; Məsih siləni kəndək kəqürüm kילוqan bolsa silərmu xundak kilinglar. **14** Muxu ixlarning üstigə kamil birlikning rixtisi boləqan məhirmuhəbbətni koxup beringlar. **15** Məsihning hatirjəmliki

kəlbinglarda həküm sürsun (silər bir tən bolup bu hatirjəmliktə boluxkə qəkiriləqan ikənsilər) wə xundakla rəhmət eytxilərdə bolunglar. **16** Məsihning səz-kalamini əzünglarda baylik hasil kilip turəqozunglar, barlik danalix bilən bir-biringləroğa əgitinglar, jekilənglar, qin kəlbinglarda zəbur-naqmilər, mədhijə küyliri wə rohiy nahxilarni yangritip Hudani qirayilik mədhijiyənglar; **17** wə həmmə ixlarda, səz bolsun, əməl bolsun, həmmisini Rəb Əysaning namida kilip, uning arkilik Huda'Atioğa rəhmət eytinglar. **18** Silər ayallar, Rəbdə boləqan süpitingləroğa layik əz ərliringləroğa boysununglar; **19** silər ərlər, əz ayalliringləroğa muhəbbət kərsitinglar; uləroğa aqqik kilmanglar. **20** Silər balilər, ata-anangləroğa həmmə ixlarda itaət kilinglar; qünki bundak kilix Rəbdə boləqan güzəl ixtur. **21** Silər atılar, baliliringlarning kəngligə azar bərmənglar; undak kilsanglar kəngli yara bolidu. **22** Silər kullar, əttin boləqan hojayiningləroğa həmmə ixta itaət kilinglar; pəkət kəz əliddila hizmət kilip, insanlarni hux kילוquqi kullardin bolmanglar, bəki Rəbdin əymini qin kənglūnglardin ix kəringlar. **23** Nəmə ixni kiliwatqan bolsanglar, uningda insanlar əldida əməs, bəki Rəb əldida kילוqəndək jan-dil bilən uningə ixlənglar; **24** qünki mirasning in'amioğa Rəbdin muyəssər kilingənliliklarni bilisilər; qünki silər Rəb Məsihning ibadət-kullukididursilər. **25** Əmma kim həkəniysizlik kilsə kילוqan həkəniysizlik əz bəxioğa quxidu; bu ixta həkəndək yüz-hatirə kilinix yəktur.

4 Silər hojayinlar, kulliliringləroğa adil wə toqra muamilə kilinglar; qünki ərxət əz hojayininglarning barlikini bilisilər. **2** Dua-tilawətkə həkəndək waqitə berilinglar, buningda rəhmətlər eytip hoxyar turunglar; **3** xuning bilən biz üqünmu dua kילוaysilərkə, Huda bizgə Məsihning sirini jakarlaw üqün Əz səzigə ixik aqsun; mən dəl sir üqün zənjirlər bilən baqləqanmən; **4** xunga kilixkə tegixilik boyiqə, sirni axkarilimətoğa [dua kilinglar]. **5** Sirttikilərgə nisbətən danalix bilən mēnginglar, pürsətlər qikkəndə kəngül koyup qoldin bərmənglar. **6** Silərnin gəp-səzlinglar hərədaim məhirməpəkət bilən bolsun, tuz bilən tətittisun; xuning bilən silər hər bir adəmgə kəndək jawab bərxini bilisilər. **7** Səyümlük kərindax həmə Rəbdə sadik hizmətkar, idximiz boləqan Tikikus silərgə mən toqruluk həmmə ixlarni məlum kilidu. **8** Mən uni dəl muxu ix üqün yeningləroğa əwətxim, silərnin əhwalinglarni biliwəlixə wə xundakla kənglūngləroğa ilham-riqəbət bərxini üqündur. **9** Mən əzi silərdin boləqan, sadik wə səyümlük kərindiximiz Onesimusni uning bilən əwəttim; ular silərgə muxu yərdiki barlik ixlarni məlum kilidu. **10** Türmidixim boləqan Aristarxus silərgə salam yollaydu; Barnabasning nəwri inisi Markusmu xundak (silər uning toqruluk tapxuruklarni tapxurwaldinglar; u yeningləroğa kəlsə, uni qəbul kilinglar); **11** Yustus dəp atəloqan Yəxuamu salam yollaydu. Hudaning padixəhlik üqün mənə hizmətdax boləqan sünnət kילוqanlardin pəkət muxular bardur; ular mənə təsəlli boləqan. **12** Silərdin boləqan, Məsih Əysaning kuli Əpafras silərgə salam yollaydu; u silərnin Hudaning pütkül iradisidə mukəmməl, kamalətkə yetip qing turuxunglar üqün hərədaim silər üqün dualarda kürəx kilidu. **13** Qünki mən uningə guwahqimənki, u silər üqün, Laodikiadikilər

üqün wə Heyrapolistikilər üqünmu көp japa tartidu. **14** Sөyümlük tewip boləjan Lukadin silərgə salam, Demastinmu xundak. **15** Laodikiadiki kərindaxlarəja bizdin salam, Nimfaəja həm uning öyidə yiqilidəjan jamaətkimu salam eytinglar. **16** Bu hət aranglarda okuloəjanin keyin, silər uni Laodikiyidiki jamaəttimu okutunglar, wə Laodikiyədikilərgə yazəjan hətni silərmu okunglar; **17** wə Arkippuska: «Sən Rəbdə tapxuruwaləjan hizmitingə, toluk əməl kəlixing üqün kəngül kəyojin» — dənglar. **18** Mənki Pawlustin öz kolum bilən yazəjan salam. Mening kixənlip qamap kəyuləjanlikimni əslənglar. Silərgə mehir-xəpkət boləjay!

Tesalonikaliklaroq 1

1 Mänki Pawlus, Silas hëmdë Timotiydin Huda'Atimiz wë Rëbbimiz Əysa Mësihdë bolöqan, Tesalonika xähiridiki jamaätkä salam. Silärgë mehir-xëpkët wë hatirjëmlik bolöyay! 2 Biz dualirimizda silërnï yad etip turup, Hudaoqä silär üqün hërdaim tæxëkkür eytimiz; 3 Huda'Atimizning aldida etikädinglardin bolöqan ämëlliriglarñi, mehir-muhäbbätin qikqan japalïk äjringlarni, Rëbbimiz Əysa Mësihkë baöqloqan ümïdä bolöqan qïdamliqlarñi izqil äslër turuwatimiz. 4 Qünki äy kerindaxlar, Huda söygänler, Uning silärnï tallioqanliki bizgë ayan. 5 Qünki hux hëwirimiz silärgë yëtküzülgini dëzlär bilänla ämäs, bëlki küq-kudrät bilän, Mukäddäs Röh bilän, mutläk jëzmläxtürülgän haldä silärgë yëtküzülgän; uning üstigä, bizning silärnïng aranglarda bolöqinimizda silärnï dëp özimizni kändak tutqanliqimizni obdan bilisilär. 6 Xuning bilän silär eöjir azab-okubät iqidä turuklukmu, Mukäddäs Röhning xadliqi bilän söz-kalamni qobul kilip, bizni, xundakla Rëbning Əzini ülgä kilip ägëxtinglar, 7 xuning bilän silär Makedoniya wë Ahaya elkiliridiki barliq etikädqilaroqä ülgä bolup qikqtinglar; 8 qünki Rëbning söz-kalami silärdin pëkät Makedoniya wë Ahayaqila yangrap kalmastin, bëlki hëmmë yärgë Hudaoqä baöqlanöqan etikädinglar toqruluk hëmmë yärgë hëwër tarkiliptu; nätiqidä, bizning [xu yärlärdä hux hawër toqruluk] heqnemä deyiximizning hājiti kalmidi. 9 Qünki [biz baröqanliki jaydiki] kixilär silärnïng bizni kändak karxi aloqanliqlarñi, silärnïng butlardin kändak waz keqip tirik wë hëqikijy Hudaning hizmitidä boluxkä, xundakla Uning Oqlining, yëni U elümdin tirildülgän, këlügüsä kelidoqan öjæptin bizni kutkuzoquqi Əysaning ärxtin kelixini küttüxkä Hudaoqä bakqanliqlarñi bayan kilixidu.

2 Qünki, i kerindaxlar, bizning aranglaroqä kirginimiz toqruluk bilisilärkä, u bikaroqä kätmidi. 2 Silärgë yänä xumu mëlumki, gërqä ilgiri Filippi xähiridä kiyin-kistäk wë harliqkä uqrioqan bolsakmu, zor kättik karxilikkä qarimay Hudaning hux hëwirini silärgë yëtküzüxkä Hudayimizning mädät berixi bilän yüräklik bolduk. 3 Qünki bizning ötünüx-jekiläxirimizdä heqkändak aldäm qilik, napak niyät yaki hiyligërlik yökür. 4 Əksiqä, biz Huda tärpidin hux hëwërnïng amanät kilinixkä layïk kërülgän adämlär süpitidä biz xuningoqä munasip haldä adämlärnï ämäs, bëlki kälbimizni siniöquqi Hudani hursän kilix üqün [hux hëwërnï] jakarlaymiz. 5 Qünki silär bilgendäk biz heqkaysi wakïtta aranglaroqä huxamätqilik bilän wë yaki tamahorlukkä niqab takap këlmidük — (bu ixtä Huda bizgë guwahqïdur) — 6 gërqä biz Mësihning rosullirining süpitidä tälöp yükliläydoqan bolsakmu, mayli silär bolunglar yaki baxqlar bolsun, heqbir insandin birër izzät-xëhrät izdidän ämäs iduk. 7 Əksiqä biz aranglarda huddi bala imitidoqan änä öz bowäqlirini keyünüp asrioqandäk silärgë mulayim muamilidä bolduk. 8 Xu qaoqda, silärgë xundak tälpiunganiduk, silärgë pëkät Hudaning hux hëwërnini tapxuruxnila ämäs, hättä öz jenimizni tapxuruxkimu razimiz; qünki silär bizgë

intayin kädirlük idinglar. 9 Qünki, i kerindaxlar, bizning kändak japalïk ämgäk kilöqinimiz esinglarda bardur; heqkaysinglaroqä eöjirimizni salmasliq üqün keqä-kündüzläp mehnät kilduk, Hudaning hux hëwirini silärgë yëtküzduk. 10 Etikädqilardin bolöqan silärnïng aranglardiki ämëliyätirimizning kändak ihlasman, hëqkaney wë äyibsi izkenlikgä özünglar wë Hudaning Əzimu guwahqïdur. 11 Wë yänä silär bilginginglardäk, atining öz pörzantligigä nasihät barginidäk biz hërbiringlaroqä xundak jekiläp, riöbät-täsellä berip, silärnï öz padixahlïqoqä wë xan-xäripigä qakiriwatqan Hudaoqä layïk haldä mengixkä dëwät kilduk. 13 Hudaoqä yänä xu säwäbtin tohtawsiz tæxëkkür eytimizki, silärnïng bizdin anglioqan Hudaning söz-kalamioqä kulak saloqininglarda, uni insandarin kälgän söz süpitidä ämäs, bëlki uning ämëliy süpitidä, yëni Hudadin kälgän söz-kalam dëp uni qobul kildinglar; u [söz-kalam] hëzir ixängüqi silärdä ixlimäktä. 14 Qünki silär, i kerindaxlar, Yähudiya ölkisidiki Mësih Əysada bolöqan jamaätlardin ülgä aldinglar; ular [xu yärdä] Yähudiylar tärpidin kändak harliqlaroqä uqrioqan bolsa, silärmu öz yurtdaxlinglar tärpidin ohxax harliqlaroqä uqridinglar. 15 Ular, yëni xu Yähudiylar, äsli dë Rëb Əysani wë pëyoqëmbärlärnï öltürgän wë biznimu ziyankëxlik kilip qoqliläwëtkänidi. Ular Hudani narazi kilip, wë hëmmë insan bilän kerixip, 16 «yat älliklär»ning niqatliqkä erixixi üqün ularoqä sözlirimizgä toskunluk kiliwatidu. Xuning bilän ular gunahqlirini üzlüksiz qëqigä yëtküzmäktä; lëkin öjæpär ularning bexioqä toluqi bilän qüxürülüx aldida turidu. 17 Lëkin biz, i kerindaxlar, amalsiz silärdin intayin kiska wakït judalaxqan bolsakmu (tëndä bolsimu, këlbdä ämäs), silär bilän yänä didar kërüxüxkä kəwətlä intizarlikimizdin yeninglaroqä berixkä tehimu bək intilduk! 18 Xuningdäk yeninglaroqä baröqumiz bar idi — ämëliyättä mänki Pawlus kayta-kayta tirixip baktim; biräk buningoqä Xeytan toskunluk kildi. 19 Qünki bizning istäk-ärzuyimiz, xadlikimiz wë Rëbbimiz Əysa kaytip kälgändä pëhriliniidoqan tøjimiz nemä bolidu? Bu däl silär özünglar ämäsmu? 20 Qünki silär bizning pëhrimiz, bizning xadlikimiz!

3 Xuning bilän biz [silärdin hëwärsiz] takitimiz tak bolup, özimiz Afina xähiridä yalöuz këlöp, 2 aldinglaroqä kerindiximiz hëm Huda yolida Mësihning hux hëwiridä boluwatqan hizmätidiximiz Timotiyni silärnï etikädä mustähkëmläx-küqäytx wë riöbätlëndürüx üqün äwätixni qarar kilduk; 3 [bizning uni äwätixitki] mäkësitimiz, heqkimning bexinglaroqä qüxkän muxu zähmät-kijinqiliklär säwäbidin [etikädä] tawrinip kälmasliqi üqündur. Qünki özünglar bundak ixlaroqä uqraxkä aldin'ala bëkitilgän, dëp bilisilär. 4 Qünki biz silär bilän billä bolöqan waqtimizda, silärgë hëmmimiz azab-kijinqilikkä uqrimay kälmaymiz dëp aldin'ala eytkäniduk. Əmëliyättä hëzir dëginimizdäk boldi, dëp bilisilär. 5 Xu säwäbtin takitim tak bolup, etikädinglarning zadi kändak ikenlikini bilix üqün, azduroquqi silärnï azdurup bizning silärgä singdürgän ejrimiz bikaroqä kättimikin dëp änsiröp, Timotiyni yeninglaroqä äwätkenidim. 6 Lëkin Timotiy baya yeninglardin kaytip kälgändä, etikädinglar wë mehir-muhäbbitinglar toqrusida bizgë yaxhi hëwër elip këlöp,

silarning bizni hërdaim seojinip turoqanlikinglarni wë huddi biz silër bilën didarlixixkë tãlpünginimizdëk, silarningmu bizni kergünglar kãlgänlikini eytti. **7** Xuningdëk, äy kerindaxlar, beximizoqa qüxkän muxundak barlik azab-okubët wë eoqirqilik iqidë turiwatqinimizda silërdin, yëni qing etiëadinglardin riojëbët-tasëlli taptuk; **8** Qünki Rëbdä qing turoqan bolsanglar, biz [ëlmäy], hayat kãlimiz! **9** Æmdi silër üqün, Hudayimiz aldida silërnig wëjinglardin tolimu xadlanduk, bu zor xadlikimizdin silër üqün Hudaqqa kãnqilik dërijidä tãxëkkür eytsak bolar?! **10** Silër bilën didar kërüxüx wë etiëadinglardiki yetërsizliklarni mukëmmäl kiliëkë muyëssär bolux imkaniyiti üqün, keqë-kündüz Hudaqqa zor tãlmürtip yelinmaktimiz. **11** Æmdi bizning Huda'Atimizning Özï hëm Rëbbimiz Äysa bizning yolimizni yeninglaroqa baxliqay; **12** æmdi mehir-muhëbbëtimiz silërgë toloqandëk, Rëb silërnig bir-biringlaroqa wë hëmmä adëmlërgë bolqan mehir-muhëbbëtinglarni axurup, tolup taxturoqay; **13** hëm xundak bolqanda, Rëbbimiz Äysa Özining barlik muëaddas bëndiliri bilën billä kaytip kãlgëndä kãlbinglar bizning Huda'Atimiz aldida pak-muëaddaslikta nuksansiz boluxkë mustëhkämlinidu!

4 Ahirida, i kerindaxlar, biz Rëb Äysada turup silärdin xuni ötünimiz hëm jekilëymizki, silër bizdin Hudani hursën kiliëkë qandak mengixinglar keräkkilikni tapxuruwalöjininglardëk hëm hazir xu boyiqë mengiwatqininglardëk, xundak kiliëxinglar tehimu exip taxqay. **2** Qünki silër bizning Rëb Äysa arkilik silërgë nemä emrlarni tapiloqanlikimizni bilisilër. **3** Qünki Hudaning iradisi xuki, pak-muëaddas kiliëx, hërkandak buzukqilikdin saëlinix, **4** yëni hërbiringlar Hudani tonumaydiqan taipilärdëk xähwaniy hëwäslërgë berilmis, bëlki qandak kiliëp öz tenini baxkurup, uni pak-muëaddaslikta ar-nomus bilën saëlxäni eëiniwelixtur. **6** Bu jähëtlärdä heëkim öz kerindaxining hëëkigë qang selip, öz payda-mänpaitini koqlimisun; qünki biz ilgiri silërgë qüxëndürüp toluë agahlanduroqinimizdëk, barlik muxundak ixlarda Rëb Özï intikäm aloquqidur. **7** Qünki Huda bizni napaklikkë ämäs, bëlki pak-muëaddaslikta yaxaxkë qakirdi. **8** Xuning üqün bu [hëëkietni] rët kiliqan adëm, insaniiy hëëukni ämäs, bëlki silërgë Muëaddas Rohini ata kiliquqi Hudani rët kiliqan bolidu. **9** Æmdi kerindaxlik mehir-muhëbbëtä këlsäk, bu toqrisida silërgë yezip jekturiximizning hëëiti yok, Qünki Huda Özï bir-biringlaroqa mehir-muhëbbët kërësitixni ëgëtmëktä. **10** Qünki silër pütküil Makedoniya ëlkisidiki hëmmä kerindaxlaroqa xundak kiliwatisilër; xundak bolsimu, i kerindaxlar, xundak kiliëkë berilip tehimu exip texixinglarni, **11** xundaklä biz silërgë tapiloqinimizdëk, tinq yürüxni, [baxqilarning iëliëioq] [arilaxmay], öz iëinglar bilën bolup, ikki kolunglaroqa tayinip yaxaxni nixan kiliëp itilixinglarni ötünimiz. **12** Mana xundak kilsanglar, sirttikilër aldida izzät-hërmëtkë sazawër bolup mangisilër wë heëqkimning kiliqqa bekiniëp kalmaysilër. **13** Lekin, äy kerindaxlar, ümidsizlik iqidä yaxawatqan baxkë hëmmisidëk, [aranglardiki] [ëlümdä] uhlap kãloqanlaroqa kayoqurup hësrat qëkmëslëkinglar üqün ularning hëli toqroluk hëwërsiz këlixinglarni halimaymiz. **14** Qünki

biz Äysaning ölüp tirilgänlikigë iëxängänikänmiz, [Äysa kayta kãlginidä], ëlümdä Uningda uhlap kãloqanlarni Huda Uning bilën billä elip keliëioqanlikioqa iëxinimiz. **15** Qünki rëbning seë-kalimi boyiqë silërgë xuni eytimizki, Rëb kayta kãlgüqë tirik kãloqan bizlër uning aldioqa kiliëximiz jëzmän ëlümdä uhlap kãloqanlarningkidin awwal bolmaydu; **16** Qünki Rëb kättik bir nërä tartip, bax përixitining awazi wë Hudaning kanay sadasi iqidä asmandin qüxidu wë Mësihdä bolup ëlgänlër awwal tirilidu; **17** andin tirik kãloqan bizlër ular bilën birgë Rëb bilën hawada kërüxüx üqün, bulutlar arisioqa elinip këtürilimiz; xuning bilën biz Rëb bilën mënggü birgë bolimiz. **18** Xunga, bir-biringlaroqa bu seëzlër bilën riojëbët-tasëlli beringlar.

5 Lekin i kerindaxlar, silërgë xu ixlarning waëitliri wë zamanliri toqrisida yeziximning hëëiti yok. **2** Qünki özünglar obdan bilisilër, Rëbning küni huddi keëidä kirgän oqirning keliëkë ohxax [tuyuksiz] kelidu. **3** Æmdi kixilër «[Dunya] tinq-aman boluwatidu» dëp turoqanda, huddi hëmililar ayalning toliëki uxtumtut tutkinidëk, hëlakët ularning bexioqa tuyuksiz qüxidu; xuning bilën ular uningdin keëip kutulalmaydu. **4** Lekin silër, i kerindaxlar, karangöulukta turoquqilar ämëssilër; xuning bilën u küin silärnii oqiridëk qëëütüp kalmaydu. **5** Qünki silër hëminglar yoruklukning përzäntliri, küindüzning përzäntliridursilër; biz keëigë tawë yaki karangöulukqë mänsup ämësmiz. **6** Xuning üqün baxkë hëmmisidëk uhlamayli, bëlki säëak wë salmak bolayli. **7** Qünki uhlaydiqanlar keëisi uhlaydu, mëst bolidiqanlarmu keëisi mëst bolidu. **8** Biräk özimiz kündüzgë mänsup bolqandin keyin, salmak bolayli, kërëkimizgë etiëad wë mehir-muhëbbëtüni sawut kiliëp, beximizoqa nijatkë baqlanqan ümidni dubuloqa kiliëp kiyiwalayli; **9** qünki Huda bizni Öz öjëzipigë uqritix üqün ämäs, bëlki Rëbbimiz Äysa Mësih arkilik nijatkë erixitirix üqün tallap bekiktän. **10** U biz üqün ëldi — mëëëiti, hayat këlip oyoqak tursakmu yaki [ëlümdä] uhliqan bolsakmu, bizning Uning bilën billä hayatta boluximiz üqündur. **11** Xuning üqün, hazir kiliwatqininglaroqa ohxax, bir-biringlarni dawamlik riojëbëtländürüp, bir-biringlarning [etiëadini] kurunglar. **12** Æmdi i kerindaxlar, aranglarda japalik iëläwatqan wë Rëbdä silërgë yetäëqilik kiliëp, nëshëät beriwatqanlarni kädirlëxinglarni ötünimiz. **13** Bu hizmätliri üqün ularni qongkur hërmët wë mehir-muhëbbët bilën kädirlenglar. Bir-biringlar bilën inäk ötünglar. **14** Ämma, i kerindaxlar, silärdin xunimu ötünimizki, tærtipsiz yürgänlërgë nëshëät beringlar, yüräksizlärni riojëbëtländürünglar, äjizlaroqa yar-yeläk bolunglar wë hëmmä adëmgë säwriqan bolunglar. **15** Heëqaysinglar yamanlikkë yamanlik kiliëmaslikkë kengüi bëlünglar, bir-biringlaroqa wë barlik kixilërgë hëmixä yaxxilik kiliëkë itilinglar. **16** Hërdaim xadlininglar. **17** Tohtimay dua kilinglar. **18** Hërkandak ixta tãxëkkür eytinglar. Qünki mana bular Hudaning Mësih Äysada silërgë karatqan iradisidur. **19** Rohning otini ëëürmänglar. **20** Aranglarda pëyojëmbärlërgë yëtküzülgän bexarätlik seëzlärni kämsitmänglar; **21** hëmmä gäpni tãëürüp ispatlap kërünglar; durus bolsa uni qing tutup [koldin bërmänglar]. **22** Yamanlikning hërkandak xëklidin

özünlarni yirak tutunglar. **23** Hatirjəmlikning ıgisi boləjan Huda Əzi silərnı özül-kesil pak-mukəddəs kıləy, Rəbbimiz Əysa Məsih qayta kəlgüqə pütkiül rohınglar, jeninglar wə teninglarnı əyibsiz saklıəy. **24** Silərnı Qakıroquqi bolsa sadıq-wapadur, U uni jəzmən ada kılmay qalmaydu. **25** Qerindaxlar, biz üqün dua kilinglar. **26** Həmmə qerindaxlar bilən pak səyüxlər bilən salamlixinglar. **27** Mən Rəbdə silərgə xuni jiddiy tapılaymənki, bu hətni [xu yərdiki] həmmə mukəddəs qerindaxlarəy oqup beringlar! **28** Rəbbimiz Əysa Məsihning mehir-xəpkiti silərgə yar boləy!

Tesalonikaliklaroq 2

1 Mänki Pawlus, Silas h md  Timotiydin Huda'Atimiz w  R bbimiz  ysa M sih d  boləqən, Tesalonika x hiridiki jama tk  salam. **2** Huda'Atimiz w  R b  ysa M siht n sil rg  mehir-x pk t w  hatirj mlik ata kilinoqay! **3** Sil r  q n Huda oq  h rdaim t x kk r eytiximiz oq  to oq  kelidu (h md  xundək kilix tolimu layiktur), i kerindaxlar, — q nki etik dinglar k  l k  sm kt  h md  bir-biringlar oq  boləqən mehir-mu  bbottinglarmu exip taxmak a. **4** Xuning bilən biz  zimiz sil rning bexinglar oq  q  x n, xundəklə bərdaxlik beriwatq n barlik ziy n x lik w  japa- ojirqiliklar iqid  kərsətkən s w r-qidamlik w  etik dinglar  q n, Hudaning h rk ysi jama tlirid  sil rdin p hirlinimiz; **5** bu ixl r Hudaning kelidioq n adil h k mini k rsitidioq n rox n bir alam ttur w  xundəklə, bu ixl r sil rning Hudaning padix h li oq  layik hesablinixinglar  q n bolidu; sil r mana xu padix h lik  q n zulum-zəhmət qekiwatisil r; **6** xundək ik n, sil rg   ojirqilik salo uqilar oq  Huda  ojirqilik sals , həm xundəklə R b  ysa kudr tik pərixtiliri bil n  rxt n kayta k r ng n qaoq da,  ojirqilik a uqrioq n sil rg  biz bil n tang aramlik b rs  durus ix bolmamdu? **8** Xu qaoq da U Hudani tonumaydioq nlaridin, xund kl  R bbimiz  ysa M sih ning h w   wirig  ita t kilmaydioq nlaridin yal unlu  ot bil n intik m alidu. **9** Bund k kixil r R bning h zuridin w  k  q-kudritining x n-x ripidin m hrum kilinip, m ngg l k h lak t jajasini tartidu. **( i nios q166)** **10** U wakitta U  zining barlik m k dd  b ndilirid  uluoqlinip, xu k nida barlik ix ng nl rd  (sil r d rw k  bizning guwah li imiz oq  ix ng ndursil r)  zining karam tlikini kərsitip, m d hiyl ngili kelidu. **11** Xuning  q n, biz sil r  q n daim xundək dua kilimizki, sil rni q k roq n bizning Hudayimiz sil rni  z [ulu ] q k ri  oq  layik hesablap, yaxh lik a intilgən barlik g z l məksət-muddialirig larni w  etik dinglardin q k q n barlik hizmatlirig larni k  q-kudriti bilən  m lg  axuroqay. **12** Xuning bilən, Hudayimizning w  R bbimiz  ysa M sih ning mehir-x pk ti ar il k R bbimiz  ysa M sih ning nami sil rd  x n-x r p bolup uluoqlinidu w  sil rmu Uningda x n-xərəpkə erixisilər.

2 I kerindaxlar, R bbimiz  ysa M sih ning kayta kelixi, xundəklə bizning Uning bilən bir y rg  j m kiliniximiz to risida sil rdin xuni  t n mizki, **2**  g r sil r «məlum roht n k lg n w hiy»din bolsun, birsining sez-talimidin bolsun yaki «bizning namimizda» yezil q n məlum h tl rdin bolsun «R bning k ni yetip k ldi» deg n s zni anglisanglar; jiddilixip h duq p k tm ng lar yaki d k -d kkig  q  xm ng lar! **3** Bu ixl rda hərkəndək ad mning hərkəndək usul bilən sil rni aldixioq  yol koym ng lar; q nki awwal «[qong] yenix» bolup, andin «gunahiy ad m», yəni «həlakətkə m hk m kilinoq  ad m» axkarilanmioq  , axu k n kəlməydu. **4** Xu ad m huda d p ataloq oq  yaki kixil r qo unidioq n hərkəndək n rsil rg  karxi q kip,  zini h mmidin üstün kilip kərsitidu; u xundək kilip Hudaning ibadəthanisida olturuwelip,  zini Huda d p kərsitip jakarlaydu. **5** Mən sil r bilən bill  boləqən wa timda

bularni sil rg  eytkinim esinglarda bardu? **6** W  uning bəlgiləngən wa ti-saiti k lmig    axkarilanmasli i  q n, nemining uni tosup turuwatq nlik  sil rg  məlum. **7** Q nki « anunni y katku i sirlik k  q» allikaq n yoxurun hərikət kilmak a; lekin bu ixlərni h zir q  tosup keliwatq n birs  bardur; U otturidin q k    xundək tosupluk  peti turidu; **8** andin axu « anunni y katku i» axkarilinidu; bir k R b  ysa a zidiki n pisi bil nla uni yutuwetidu, k lg n qaoq di parlak nuri bilən uni y k kiliwetidu. **9** « anunni y katku i»ning m ydan oq  q k xi Xəytanning p ntiliri bilən bolidu, u hər türlük k  q-kudr t, me iza w  yaloq n karam tl rni kərsitip, **10** həlakətkə y zl ng n rni azduridioq n hərhil k b h hiylə-mikirl rni ixlitidu. Ularning h lak t aldida turuwatq nlikining s w bi  zlrini nijat a yet kl y oq n h k k tni s ym y, uning a k lbidin orun b rm slikidindur. **11** Xu s w btin, Huda ularəoqə yaloq nlik a ixənsun d p h k k ttin q tnitidioq n bir k    w tidu. **12** Nətijidə, h k k tk  ixənməy, b lki k b h likni h rs nlik d p bilg nl rning h mmisi jaza oq  m hk m kilinidu. **13** Lekin,  y, R b s y n kerindaxlar, biz sil r  q n h rdaim Huda oq  t x kk r eytiximiz oq  to oq  kelidiku, Huda Roh n wasitisid  pak-m k dd s kilinixinglar w  h k k tk  ixinixinglar ar il k sil rni nijat a erixix  m k dd mdila talliwaldi. **14** U biz y tk z n h x h w r ar il k sil rni xu nijat a, yəni R bbimiz  ysa M sih ning x n-x ripig  erixix  qəkirdi. **15** Xuning  q n,  y kerindaxlar, tapan tir p turung lar, biz sil rg   ojiz  yaki h t ar il k y tk z n t limni qing tutung lar! **16**  md  R bbimiz  ysa M sih ning  zi w  bizni s y n, mehir-x pk t bilən m ngg l k rioq b-təsəlli həm g z l ümid ata qil q n Huda'Atimiz **( i nios q166)** **17** k lb ng n rioq b td rg y h md  sil rni h rbir g z l ix kilixta, h rbir yaxhi s zl rni y tk z xta k ql nd rg y!

3 Ahirida, i kerindaxlar, biz  q n dua kiling larki, R bning s zi huddi sil rg  y tk n qaoq dikig  ohxax, [hərkəndək y rd ] tez tark lsun w  x n-x rap lik d p uluoql nsun; **2** xuningd k bizning k b h w  r zil ad ml rdin kutuluximiz  q nm u dua kiling lar. Q nki h  m la ad m ix n q-etik dik  boluw rm ydu. **3**  mma R b  zi ix n qliktur; U sil rni must h k m kilidu h m r zil bol uq din saklaydu. **4**  mma R bd , sil rg  tapilo inimizni kiliwatisil r, xund kl  dawaml k kiliweridu, d p hatirj mmiz. **5**  md  R b k lb ng larni Hudaning mehir-mu  bbotig  h m M sih ning s w r-qidamli  oq  q mk    yet klig y. **6**  md  kerindaxlar, R bbimiz  ysa M sih ning namida xuni tapilaymizki, bizdin aloq n t liml rg  ri  y kilmay, t rtipsiz y rg nl rdin  z ng larni neri tutung lar. **7** Bizdin kəndək    q  elixing lar ker klilikni  z ng lar bilisil r; q nki biz sil r bil n bill  boləqənda t rtipsiz y rmiganiduk. **8** H q k mining nenini bikar oq  yem yttuk; b lki biz h q ksing lar oq   ojirimizni salmaslik  q n, ke  -k nd z l p tirixip-tirmixip japalik ix ly ttuk. **9** Bundək kiliximiz, sil rdin y rd m k t    h k lik bolmioq nlikimizdin  m s, b lki  zimizni sil rg  bizdin yaxhi  l g  kaldurup, sil rning bizg   g xixing lar  q n idi. **10** Q nki biz sil rning yeninglarda bol  inimizda sil rg : «Birs  ixlim ym n desə, u yemisun!» d p

tapilmoqaniduk. **11** Qünki biz aranglarda bəzilərnin
tərtipsiz laqaylap, heq ixliməy baxkılarnin ixlirioja
arilixip yuridmoqanlikini angliduk. **12** Biz muxundaklaroja
Rəb Əysa Məsihdə xundak buyruymiz wə ulardin ətünüp
soraymizki, tinq yaxap, əmgikinqlar bilən öz neninglarni
tepiy yənglar. **13** Lekin silər, i kərindaxlar, yahxi ixlarni
kılıxtin erinmənglar. **14** Əmma əgər uxbu hetimizdiki
səzlərgə itaət kilməydməqan birsi bolsa, uningdin həzər
əylənglar wə uni hijalətkə qaldurux üqün uning bilən
bardi-kəldi kilmənglar. **15** Birak, uni düxmən katarida
kərməy, əksiqa uningə bir kərindax süpitidə nəsihət
kilinglar. **16** Hatirjəmlilik İgisi boləqan Rəb hər wəkit
hər yolda xəhsən silərgə hatirjəmlilik ata kıləyay. Rəb
həmminglar bilən billə boləyay! **17** Mənki Pawlus bu
ahirkı salimimni öz kolum bilən yazdim; bu, mening
həmmə hətlirimning əzigə has bəlgisidur. Mana bu
mening öz kəlimimidur. **18** Rəbbimiz Əysa Məsihning
məhır-xəpkiti həmminglarəy yar boləyay!

[yetəqilərgə] ohxax, jamaətniŋ hizmətkarlırımı salmaq, ikki hil gəp qılmaıdıoŋ, hərəq-xarabka berilməıdıoŋ, nəpsaniyəti bolmioŋ kixilərdin boluxı, **9** pak wıjdanı bilən etiqađning sirini qıŋ tutıdıoŋ boluxı lazı. **10** Bundađ adəmlərnımu aldi bilən sinap kərüp, əyib tərəpliri bolmısa, andin hizmət wəzıpsisigə koyuxka bolıdu. **11** Xuningdađ, bu hizmətkarlarning ayallirımu təmin, pitnə-pasat qılmaıdıoŋ, salmaq wə hərəqandađ ixta ixənqlik boləŋanlardin boluxı lazı. **12** Hizmətkarlar bir hotunluq, ez pərzəntliri wə ailisini yaxhi baxkurıdıoŋ kixilərdin bolsun. **13** Hizmətkarnıŋ wəzıpsini obdan orunoŋanlar ezi üqün yaxhi nam-atađka sazawər bolıdu wə Məsih əysada boləŋan etiqađta zor jür'ət-ixənqkə erixıdu. **14** Mən gərəqə pat arıda yeningəya yetip berixni arzu kılsammu, yənila bu hətni yazdı; **15** Mubada mən həyal bolup qalsam, həttin Hudaniŋ ailisi arısa eziŋni qandađ tutux kerəklikini biləsən. Bu ailə bolsa tirik Hudaniŋ jamaiti, həkikətniŋ tüwrüki wə təglikıdu. **16** Həmməylən etirap qılmaı turalmaıduki, ihlasmənlıknıŋ siri büyüktr: — «Əzi insan tenidə ayan boldı, Roh Uning həkqaniylikini ispatlıdı, Pərixtilərgə u kəründi, Uning həwiri pütkül əllərgə jakarlandı, Jaħanda Uningəya iman kəltürıldı, U xan-xərəp iqiđə ərxka kətürıldı».

4 Əmđi Roh xuni alahidə eytiduki, ahir zamanlarda bəzilər etiqađtin yenip, aldamqi rohlərgə wə jinlarning təlimlirigə berilip əgixıdu. **2** Bundađ [təlim bərgüqilər] sahtilikta yaloŋanqlik kılip, huddi daqmıllap keydürüwətkəndə öz wıjdanini yokitip koyəŋ; **3** ular nikahlinixni wə bəzi yeməklilərnı istemal kılxıni mən'i kılıdu. Əmma [ular mən'i kılıdıoŋ] yeməklilərnı Huda Əzigə etiqađ kıləŋan həm həkikətni bilğənlərnıŋ təxəkkür eytip qəbul kılxı üqün yaratqanıdı. **4** Qünki Huda yaratqan həmmə nərsə yaxhidur, ular təxəkkür bilən qəbul kılnısa, ularniŋ həqkaysisini qəkləp rət kılxka bolmaıdu. **5** Qünki ular Hudaniŋ səz-kalamı wə insanlarning duasi bilən həlal kılinıdu. **6** Bu nəsihətlərnı kerındaxlarning səmıgə salsang, Məsih Əysaniŋ yaxhi hizmətkari boləŋan bolısən. Xundađla, eziŋniŋ əstayıdı əgəxkən etiqađtiki wə saqlam təlimlərdiki səzlər bilən kuwwətləndürülgənlik ayan bolıdu. **7** Əmma ihlassızlarning wə momaylarning əpsanilirini qətkə kəkıp, eziŋni ihlasmənlık yolıda qenikturup yetixtürgin. **8** Qünki «Bədənni qenikturuxniŋ azraq paydisı bar, ləkin ihlasmənlıktə intilixniŋ hərtərəplik paydisı bar; u həzirki wə kəlgüsi həyat üqün bəht elip kelıdu» **9** — bu səz həqtur wə uni qəbul kılxka pütünləy ərzyıdu. **10** Əməliyəttə biz bunıŋ üqün japalıq əjir singdürüwatimiz wə har kiliniwatimiz. Qünki ümidimizni pütkül insanlarning, bolupmu etiqađ kıləŋanlarning Kutkuzoquısı — mənəgü həyat Hudaəya baqlıduq. **11** Bu ixlarnı [jamaətkə] tohtımay tapılıoŋ wə əgətkin. **12** Həqkimniŋ sening yaxliqıŋəya səl karixioŋa yol koyma; bəlki səzlirində, əməllirində, mehir-muəbbət, etiqađ wə paklikta etiqađqılərgə nəmunə bol. **13** Mən yeningəya barəuqə, eziŋni jamaətkə [mukəddəs yazmılarnı] okup berix, jekiləx wə təlim berixkə beəxliqoŋ. **14** [Jamaitiŋniŋ] əksəkalıri kollirini uqəŋəya koyəŋda, [Hudaniŋ] wəhiyisi

arkilik sanga ata kilinixi bilən səndə boləŋan iltipatka bıpərwalik kıla. **15** Bu ixlərgə berilip, eziŋni ularəya toluk atioŋ. Xuning bilən sening aloŋa baskanlikıŋ həmməyləŋə ayan bolıdu. **16** Əziŋgə wə bərgən təlimiŋgə izqil kəngül koyəŋ. Qünki xundađ kıləŋda eziŋniŋmu wə sanga kulək saləŋanlarnımu kutkuzısən.

5 Yaxanoŋan ərlərnı əyibligəndə kattik səzlimiŋ, bəlki ularəya atəŋ süpitidə nəsıhət bərgin. Xuningdađ, yigitlərgə kərındaxlirıŋ süpitidə səzliŋ. **2** Yaxanoŋan ayallərgə anəŋ süpitidə, yax ayallərgə aqa-singillirıŋ süpitidə hər ixta pak kəlb bilən muamılə kıləŋ. **3** Həkikiy tul ayallarnı hərmətləp, ularniŋ həlidin həwər al. **4** Ləkin, tul ayallarnıŋ pərzəntliri ya ki nəwriliri bolsa, ular aldi bilən öz ailisigə nisbətən ihlasmənlıknı eginip, əz ata-anisniŋ əjri ni yəndursun; qünki bu ix Hudani hursən kılıdu. **5** Əmđi həkikiy tul etüwatqan, yaloŋuz kələŋan ayallar bolsa, ümidini Hudaəya baqləŋan bolup, kəqə-kündüz dua-tıləwəttə bolıdu. **6** Ləkin huzur-hələwətkə berilən tul hotun həyat bolsımu, əlgəŋə barawərdur. **7** Əmđi baxkılar tərıpidin əyibliniŋə əhwaləya quxıp kəlməslik üqün sən ularəya bu ixlarnı jekiləp tapılıoŋ. **8** Ləkin birsı öz tuəŋkanlıridin, bolupmu öz ailisidikilərdin həwər almısa, u etiqađtin tənəŋan dəp qarilip, kapırlardin bəttər bolıdu. **9** Tul ayal tiziməya elinsə, yexi atmixtin təwən bolmaslikı, birlə ərnıŋ əyalı boləŋan boluxı kerək. **10** yənə güzəl əməlliri bilən tərıpləŋən boluxı, balilirini yaxhi tərbiyələp qəŋg kiləŋ, musapırlərgə meħmandostluq kərsətkən, mukəddəs bəndilərnıŋ putlirini yuyup koyəŋ, kiyniqilikta kələŋanlərgə yardım kəlini uzartqan, eziŋni hərhil həyr-sahawət ixlırioŋa beəxliqəŋanlar boluxı kerək. **11** Ləkin yax tul ayallarnı [tizimlikkə] kirgüzmə. Qünki ularniŋ ixk həwəsliri kəzoŋilip Məsihdin tenip, kayta nikahlinixni arzu kılıdu; **12** xuning bilən, ular dəsəp bərgən wədisigə hiləplik kılix səwəblik əyiblik bolıdu. **13** Uning üstigə ular hırunluqni adət kilıwelip, əymu-əy dokurup yürüxni eginıdu; xundađla hırun bolupla qəlməy, oŋəyət kılip, baxkılarnıŋ ixlırioŋa qepiləŋəq bolup nalayik ixlərgə waləkləydiŋanlardin bolup kəlixı mımkin. **14** Xuning üqün, bundə yax tul ayallarnıŋ nikahlinip, pərzənt kərüp, əy ixlıri bilən xuəqullinixini haləymən. Xundađ kıləŋda, bizgə qarxi turoŋuqioŋa bizni hərkanəq əyibləp-həkarətləx pırsiti qikmaıdu. **15** Qünki xundađ bəzi tul ayallar allıkaŋan etiqađtin tenip Xəytanıŋ kəynigə kirip kətti. **16** Əgər etiqađi bar bir ər ya ki ayal kixiniŋ tul kələŋan tuəŋkanlıri bolsa, u ezi ularəya yardım bərsun, yüki jamaətkə quxımsun. Xundađ boləŋda, jamaət həkikiy igə-qəkisiz tul ayallərgə yardım kiləlaydu. **17** Jamaətni yaxhi yetəkləydiŋan əksəkalı, bolupmu Hudaniŋ səz-kalamini yetküzüx wə təlim berixtə əjir singdürgənlər ikki həssə hərmətkə sazawər kılnısun. **18** Qünki mukəddəs yazmılarda: «Haman təkən öküzniŋ aŋzini boŋma» wə: «Mədikar öz həkkinı elixka həkiklitr» deyilən. **19** İkki ya ki üq guwahqi həzir bolmioŋuqə, əksəkal üstidin kiləŋəŋan ərzni qəbul kıla. **20** Əgər [əksəkalardin] birsı gunəħ sadir kiləŋan bolsa, baxkılarnıŋmu bunıŋdin ibrət elip kərkuxı üqün, jamaət aldiđə tənbiħ bərip əyibligin. **21** Hudaniŋ, Məsih Əysaniŋ wə Huda tallioŋan

pərixtilərnin aldidə xuni sanga agah kilip tapilaymənki, sən bu əmrlərgə heq ayrimiqilik kilmay, heqkəndə ixtə bir tərəpkə yan basmay kət'iy əməl kiləyin. **22** Birəwning uqisioja kolungni qoyuxkə aldirap kətmə; bəxkəlarınin gunəhlirioja xerik bolma. Əzüngni pak tutkən **23** (axkəzəninin yaxhi bolmiojanliqi, xundəklə sən daim əqriyiojan boləqəq, sula iqiəwərməy, bir'az xarəbmə iqip bərgin). **24** Bəzi kixilərnin gunəhliri burunla enik, xundəklə sorəq küniqigə səklinidu; ləkin bəzilərnininki ularning kəynidin əgixip bəridə, kəyin axkəə bolidu. **25** Huddi xuningəja ohxə, bəzi kixilərnin güzəl əməllirini əsanla kəriwəlojili bolidu; həzir axkəə bolmisa kəyin axkarilanmay qəlmaydu.

6 Kulluq boyunturuk əstidə boləjanlarınin həmmisi əz hojayinlirini hər tərəptə hərmətlisun. Xundəq kiləjəndə, Hudəninin nami wə Uning təliminin həkəratkə uqrixidin səklənojlili bolidu. **2** Hojayinliri etikədqı bolsa, kulliri: «Biz həmmimiz ohxəklə kərindəxləroju» dəp, ularəja hərmətsizlik kilmisun. Əksiqə, ularəja təhimə əstəyidil hizmət kilsun. Qünki ularning yaxhi hizmitidin bəhrimən bolidəjanlar dəl sadik etikədqılar həmə səyümlük bəndilərdur. Sən bu təlimlərinə əgətkin wə jekiligin. **3** Ohximiojan təlimlərinə tərəjib kiləjan wə səqləmə səzlərinə (yəni Rəbbimiz Əysə Məsihinin hək səzlinirini), xundəklə ihləsmənlikkə yətkəlayiojan təlimni qəbul kilmiojan kixi bolsa, **4** undəqlər dəwəqə kərəngləp kətkən, heqnemə qüxənməyiojan kixilərdindur. Ular nizamunəzirə pəyda kilixkə wə gəp talixixkə hərismən; bundəq ixlərdin həsəthorluk, jədəl-məjira, təhmət, rəzil gumanhorluk həsil bolidu, **5** həmdə niyiti qirikləxkən, həqikəttin məhrum boləjan kixilər ərisidə daimlik sürkilix kəltürüp qikiridu. Bundəq kixilər ihləsmənlikni pəyda-təpəwətnin bir yoli dəp kəraydu. **6** Dərwəqə, [Hudəja] ihləsmən wə razimən bolux oqayət zor pəydidur. **7** Qünki biz bu dunyəja heqnemə elip kəlmiduk, xuningdək uningdin heqneminimə elip kətləməyimiz. **8** Xunga, yemək-iqmək wə kiyim-keqik yətlərik bolsilə bulərdin kənaət kiliyiz. **9** Ləkin bəy boluxni oyləyiojanlar bolsa həman əzduruluxləroja uqrap, tuzəqkə wə xundəklə insənlərinə wəyrənqilikkə wə hələkətkə qəktüridəjan nurojun əhmikənə həmə ziyanlik ərzü-həwəslərnin ilkiqə tēyilip kētidu. **10** Qünki pulpərəslək hərhil rəzilliklərnin yiltizidur. Bəzilər buningəja intilixi bilən etikədtin qətnəp, əzlinirini nurojun dərd-qəyoqlar bilən sənjidi. **11** Əmma sən, əy Hudəninin ədimi, bundəq ixlərdin yirəq qəq; həqkəniylik, ihləsmənlik, ixənq-etikəq, məhir-muəhəbbət, səwr-təqət wə məmin-muləyimlikni intilip qəqlə. **12** Etikədtiki güzəl kürəxtə küqəp kürəx kil. Mənggülik həyatni qing tutkən. Sən dəl buningəja qəkirildin həmdə uning yolidə nurojunliəjan guwəhqılar əldidə bu etikədnin güzəl xəhətlilikni kildin. **(aiōnios g166)** **13** Həmmigə həyatlik bəriwətkən Hudəninin əldidə, xundəklə Pontius Piləts əldidə güzəl xəhətlilikni kilip guwəhlik bərgən Məsih Əysəninin əldidə sanga xuni tapilaymənki, **14** Rəbbimiz Əysə Məsih kəyətə ayan boləjuqə, [Hudəninin] bu əmrigə heq qusursiz wə dəqsiz əməl kiləyin. **16** Uning ayan boluxini wəqit-səiti kəlgəndə birdinbir mənggü əlmigüqi, insən yəkiniləxməyiojan nür iqidə

yaxəyiojan, həqkim kərmigən wə kərləməyiojan mubərləxkə ləyik boləjan birdinbir Həkūmrən, yəni pədxəhlərnin Pədxəhi, rəblərnin Rəbbi əməlgə axuridu. Uningəja izzət-hərmət wə əbədil'əbəq küq-kudrət boləy, əmin! **(aiōnios g166)** **17** Bu zəməndə bəy boləjanləroja məqrurlənməslikni, təyanəjusiz ətkünqi bəylikkə əməs, bəli biz bəhrimən boluxkə həmmimiz bizgə səhiylik bilən toluq təxkən hələ təminligüqi Hudəja təyinip ümid bəqləxni tapiləyin; **(aiōn g165)** **18** ularəja yaxhi əməllərinə kilixtə [həqikəy] bəy bolunqlar, həyr-səhəwətlək ixlərdə mərd, bəxkələr bilən ortəq bəhrinixkə qoli oquq bolunqlar dəp tapiləyin. **19** Ular bundəq kiləjəndə, həqikəy həyatni tutux üqün kələqəktə əzlinigə puhtə bir əsas-ul bolidəjan bir həzinə topliləydu. **20** Əy Timoti, sanga əmət kilənojan [həqikətlərinə] qəqlə. Əzüngni ihləssiz, kuruq gəplərdin həmdə ətləmx ilimninin taləx-tərtixlərdin neri tutkən. **21** Bəzilər muxundəq bimənə [ilimgə] egimən dəp jəkarlap, etikədtin qətnidi. Məhir-xəpəq silərgə yar boləy!

Timotiyoqa 2

1 Məsih Əysada wədə kilinoqan hayatni elip berix üqün, Hudaning iradisi bilən Əysa Məsihning rosuli bolojan mənki Pawlustin səyümlük balam Timotiyoqa salam: Huda'Atimizdin wə Rəbbimiz Məsih Əysadin sanga mehir-xəpəkət, rəhimdillik wə hatirjəmlük bolojay! **3** Mən ata-bowilirimning izini besip sap wijdanim bilən hizmitini kilawatqan Hudaqa taxəkkür eytimən, qünki keqə-kündüz dualirimda seni tohtawsiz əsləp turimən; **4** kəz yaxliringni əsliginimda, xadliqqa qəmüxüm üqün sən bilən yəna didarlixixka kəttik təlpünüp yürməktimən; **5** qünki seningdə bolojan sahtiliksiz etikad esimdin qikmaydu. Bu etikad əng awwal momang Loista, andin anang Ewnikidə bar bolojan, əmdidə hazır səndimu bar ikən dəp hatirjəmdurmən. **6** Xuning üqün mən xuni kəytidin sanga əslitimənki, kollirimni uqangoqa koyuxum bilən səndə bolojan, [Huda] sanga təkdım kilojan iltipatni kəytidin yalkunlitip jari kilojin. **7** Qünki Huda bizgə qorkunqəklığın rohinı əməs, bəlki bizgə küq-kudrətning, mehiri-muəəbbətning wə salmaqlığının Rohini təkdım kildi. **8** Xunga Rəbbimiz həqkidiki həwərguəhliktin, yəki Uning məhbusi bolojan məndin nomus kilma. Əsiqə, Hudaning küq-kudriti bilən hux hawərnı jakarlaw yolidiki harlik-muxəkkətni öz həssəng boyiqə ortəq tartqin; **9** Huda bizni əz əməllirimizgə əsasən əməs, bəlki əz muddiasi wə mehir-xəpəktigə əsasən kütquzup, pak-mukəddəs qəkiriki bilən qəkirdi; Uning bu mehir-xəpəkti həmmə dəwr-zamanlardan ilgilə Məsih Əysada bizgə beojixlanojandur; (aiōnios g166) **10** lekin bu mehir-xəpəkət Kütquzojumiz Əysa Məsihning kelixi bilən hazır ayan boldi; U əlümni bikar kilwetip, hux hawərkilik hayatlik wə qirimaslikni yoruklukta ayan kildi. **11** Mən bolsam əllərgə bu hux hawərnıng jakarqisi, rosuli wə təlim bərgüqisi bolup təyinləngən. **12** Mən xü səwəbtin həzərikə bu harlik-muxəkkətlərnı tartmaqtimən. Ləkin buningdin nomus kilmaymən; qünki mən kimgə etikad kilojanlikimni bilimən həmdə Uning mənə tapxurojan amanitini xü küngiqə səklilyalaydijənləniqə qədər ikənlikigə ixəndürüldüm. **13** Məndin angliojan saqlam təlim səzlirining nəmunilik bir üzündisini saqlap, Məsih Əysada bolojan muəəbbət wə etikad bilən qing tutqin; **14** bizdə mənəlxəkan Mukəddəs Rohka təyinip sanga tapxurulojan xü güzəl amanətni saqla. **15** Sən bilginingdək, Asiya əlksidiki [etikadqılarning] həmmisi [degüdək] məndin yüz əridi. Ularning arisida Figelus wə Hermogenesnu bar. **16** Rəb Onesiforning ailisidikilirigə rəhim-xəpəkət kərsətkəy. Qünki u mənəng məhbüs bolojanlikimdin heq nomus kilməy kəp kətim mənə yoklap səyündürdi. **17** U Rim xəhirigə kəlgində mənə tapquqə kəp izdəp awarə boluptu. **18** Rəb xü künidə mən Əzidin rəhim-xəpəkətkə muyəssər kilojay; uning Əfəsus xəhridə mənə kərsətkən hizmətlirining qanqilik ikənlikini obdan bilisən.

2 Xunga əy oqlum, sən Məsih Əysada bolojan mehir-xəpəkətkə təyinip küqlük bol; **2** wə sən kəp guəəhqılər aldidə məndin angliojanlirini həm ixənqlik həmdə bəxkilarojumu təlim bərləydijənlər ədəmlərgə amanət kilojin. **3** Əysa Məsihning yaxhi jəngqisi bolux süpitidə,

harlik-muxəkkətni öz həssəng boyiqə ortəq tartqin. **4** Jəngqi bolojan kixi əzini əskərlikkə tizimlojan sərdarini razi kilix üqün adəttiki turmux ixlirini əzigə hələk kilimalmasliki kərək. **5** Musabikigə katnaxqan tənəhərikətimu musabikə kəidilirigə riayə kilmisa, qəlibə təjoqa erixəlməydu. **6** Əjir singdürgən dəhkan həsulidin birinqi bolup bəhrimən boluxi tēgixliktur. **7** Bu səzlirim üstidə yaxhi oyla, xuning bilən Rəb sanga həmmə ixta yoritudu. **8** Sən Dadutning nəslə bolojan, əlümdin tirilgən Əysa Məsihni mən yətküzüwatqan hux həwər boyiqə esingdə qing tut. **9** Bu hux hawərnı dəp kəp harlik-muxəkkət qekip, hətta jinayətiqə həsəblənip kixənlinip yatimən. Həlbuki, Hudaning səz-kəlamı heq kixənlənməydu! **10** Əmdidə mən dəl xü səwəbtin, [Huda] talliojan bəndilərnıng Məsih Əysada bolojan niyətqə mənəgğülük xan-xərpə bilən erixixi üqün həmmə ixka bərdəxlik bərimən. (aiōnios g166) **11** Təwəndiki bu səzlər ixənqliktur: — «Uning bilən billə əlgənəkənimiz, Uning bilən həyatta billə yaxaymiz. **12** Kijayinqilikləroqə bərdəxlik bərsək, Uning bilən billə həküm sürimiz. Biz uningdin tansək, Umu bizdin tanidu. **13** Biz Uningə sadəqətsizlik kilsəkmə, U yənilə sadəqətiliktur; Qünki U Əzidin heq tanalmaydu». **14** Bu ixlarnı dawamlik [kərendəxlərnıng] səmigə səlip, ularni Rəb aldidə bimənə səzlər üstidə talax-tartix kilməsləknı əstəydidillik bilən əgəhləndürəjin. Bundək talax-tartixlərnıng heqkəndək paydisi bolmayla kəlməy, bəlki angliojılərnı nabut kiliidu. **15** Usta tikimqi rəhtni toqrə piqəndək həkikət səzini durus qüxəndürüp, əzüngni Huda aldidə təstiklənojudək, yərgə qərap kəlməydiqjan məhir bir hizmətkər kilip kərsitixkə intilip kəngül koyojin; **16** lekin ipləs, kuruk gəplərdin neri tur. Qünki bundək gəplərnı kilojılərlər bəbirir təhimu ihəssəzlikqə qəmüp ketidu. **17** Muxundəklərnıng gəpləri huddi mərəzdək təzla yamrap ketidu. Himeneyus wə Filetoslar mənə xundəklərnıng iqidiki ikkisidur; **18** ular həkikətin qətnəp, əlgənlərnıng tirilixi dēgən bu ix əllikədin yüz bərip boldi, dəydu, xundəklə bəzilərnıng etikadını oqlitidu. **19** Həlbuki, Hudaning məzmət uli qing turmaqta. Uning üstigə məhür bilən: «Rəb Əzigə təwə bolojanlarnı tonuydu» wə «Rəbning mubərək nəmini ləwzigə alidijənlərnıng həmmisi rəzilliktin köl üzün» dəp məhürləngəndur. **20** Bay-bayaxət ədəmning əyidə pəkət altun wə kümiş qəqa-qūqılərlə əməs, yəqəq, sapal qəqılərmu bolidu. Qəqa-qūqılərnıng bəziləri ətiwarlinidu, bəziləri pəs kərüliidu. **21** Əgər bir kixi əzini undəklərnıng kiritdin təziləp həliy kilsə, u mukəddəs kilinojan, həjojənimizəyə yarəydiqjan qəqidək, hərkəndək güzəl ixləroqə təyyər bolidu. **22** Xungləxka, yaxliqning arzu-həwəsliridin əzüngni qəqurojin, pak kəlb bilən Rəbgə nida kilojūqi bilən billə həkkəniylik, ixənq-etiqad, mehir-muəəbbət wə tinq-hatirjəmləknı kəoqlixip izdə. **23** Ləkin əhmikəna, bilimsizliktin qixkan talax-tartixləroqə arilixixni rət kıl, qünki bundək ixlərnıng jədəl tēriydiqjanlikini bilisən. **24** Əmdilikdə Rəbning kuli jədəlləxməsliki, bəlki həmmə kixilərgə mulyim-məhribən, təlim bərixkə məhir, səw-təkətlək boluxi kərək; **25** xuning bilən əz-əzigə qərxı bolojanləroqə u Huda bəlkim ularəy həkikətni tonup yətxixigə towa kiliidijənlər kəlbni bərar dəp, mənim-mulyimlik bilən nəsihət kilsun; **26** bundək bolojanda

hərəkətdəki əhvalda oyoqak tur, hərlik-muxəkkətlərgə bərdaxlik bər, hux həwərqining wəzəpisini orunda, tapxuruloqan hizmitingni hər tərəptin toluk ada kiləqin.

6 Qünki eüzimgə kəlsəm, jenim kürbanlıqlıning «xarab hədiyyə»sidək təküliديوان waqtı yetip kəldi, mening bu dunyadin ketix waqtımmu yekinlastı. 7 Güzəl kürəxni mən kilip boldum, yögürüx musabikisining menzilini besip boldum, birdinbir etikadını qing saklap kəldim. 8 Həzir həkkaniylikning [qələbə] taji mən üqün saklinip turmakta. Uni, həkkaniy soraqçı bolqan Rəb xu künidə manga, xundakla yaloquz mangila əməs, Uning kelip ayan boluxioğa təlpünüp turoqanlarning həmmisigə in'am kilip yigüzidü. 9 Imkaniyətning bariqə yenimogə tezdin yetip kəl. 10 Qünki Demas bu həzirki dunyani tama qiloqanlıq üqün meni taxlap Tesalonika xəhriyə kətti. Kriskis Galatiya elkisigə, Titus Dalmatiya elkisigə kətti. (aifon g165) 11 Yenimda yaloquz Luka xəldi. Markusni eüzüing bilnə birgə elip kəl, qünkü u həzmət kurisində manga kəp əskatidu. 12 Tikikusni bolsa Əfəsus xəhriyə əwətiwəttim. 13 Kelixingdə Troas xəhriyə Karpusning yenioğa kaldurup qoyqan yepinqam bilnə kitablarını, bolupmu oram tərə yazmıların billə ələqə kəlgin. 14 Miskər İskəndər manga tola əskilik qıldı. Rəb uningə qılmixlirioğa layik yandurmay qalmaydu. 15 Sən həm uningdin həxyar bol; qünkü u biz yatküzəng sezlimizgə kattik qarxilik kersətti. 16 Tunji kətimlik sorakta mening aqliniximogə yərdəm kilidioqan heqkim qikmədi, həmmisi meni taxlap kətti. Bu ix ularogə hesablanmioqay! 17 Ləkin Rəb mening bilnə billə turup, mən arkilik İnjl jakari toluq kilinip, bu yərdiki barlik yat əlliklərdin bolqanlarning ənglix üqün meni küqləndürdi; xuning bilnə mən xirning əwzidin kutküzəwəlinədim. 18 Rəb meni barlik rəzil itxin qotküzup, ərxətiki padixahlıqioğa sak yatküzidu! Xan-xərap Uningə əbədil'əbədgicə mənşup boləqay! Amin! (aifon g165) 19 Priska bilnə Akwilaogə wə Onesiforning ailisidikilərgə mənədin salam eyt. 20 Erastus Korint xəhriyə kəldi. Ləkin Trofimus kəsəl bolup qəlanqorintin, uni Miletus xəhriyə kaldurup koydum. 21 Qix qüxüp kətküqə imkaniyətning bariqə bu yərgə kəlgin. Yubulus, Pudis, Linos, Klawdiya wə barlik qerindəxlardin sanga salam. 22 Rəb Əysa Məsih rohiy bilnə billə boləqay! Mehir-xəpəkt silər bilnə billə boləqay!

Tituska

1 Hudaning talloqianlirioja amanat boloqan etikađ wə ihlasmenlikkə elip bariđioqan həkikətniñ bildürilüxi üqün, Əysa Məsihniñ rosuli kilip təyinlənən, Hudaning kuli boloqan mənki Pawlustin sanga salam — **2** (bu etikađ wə həkikətniñ mənğgülik həyatka baqlanqan ümidni elip kelidu; bu mənğgülik həyatni mutlək yaloqan eytmaydıoqan Huda həmma dəwr-zamanlardin ilğirila wədə kıloqanidi; (aiōnios g166) **3** lekin [həzir] wədisining wakti kelip Kütquzoquqimiz Huda buning kalam-həwirini Əz əmri bilən manga tapxuroqan jakar arkişik axkarilidi) **4** — ortaq etikađimizda əz ooqlum boloqan Tituska salam! Huda'Atimiz wə nijatkarimiz Məsih Əysadin sanga mehir-xəpkətni wə hatirjəmlik boləy! **5** Seni Kret arilida kəlduruxitki səwəb, orundilip bolmioqan ixlarni bir tərəp kılixing üqün wə hər xəhərdə sanga tapilioqinimdək jamaətkə əksakallarni təyinlixing üqün idi. **6** Əksakallıqka təyinlinidıoqan kixi əyibsi boluxi, bir ayallik, pərzəntliri bolsa etikađ kıloquki boluxi wə ixlirida xallaklık kilidıoqan yaki [ata-anisioqı] boysunmaydıoqan əyibliri bolmioqan boluxi kerək. **7** Qünki jamaətniñ yetəqisi Hudaning [ailisigə] oqıojdar bolux süpitidə, əyibsi boluxi kerək; bəxbəxtək əməs, terikkək əməs, hərə-k-xarabka berilgən əməs, zorawən əməs, nəpsaniyətki əməs, **8** bəlki mehməndost, sahawətlilik, yaxhıliki səyidiqan, salmaq, adil, ihlasmen wə əzini tutuwaləqan boluxi lazim. **9** U yənə saqlam təlim bilən rıqəbət-təsalli berix üqün wə karxi qıkkuqıləroja rəddiye berix üqün, tapxuruloqan təlimdik ixañqlik kalam-səzdə qing turuxi kerək. **10** Qünki həzir bımənə səz kilidıoqan, kixilərnin kənglini owlap ezitkuluq kilidıoqan, əz bəximqilik kilidıoqan kəpligən kixilər bar, bolupmu hatirilıklərdin qıkkanlar bar. **11** Ulərnin əoqzini etix kerək; qünki ular hərəm dunyani dəp əgitixkə tegixlik bolmioqan təlimləni əgitip, həttə pütin aililəni nabut kılmaqta. **12** Xulərdin biri, yəni [Kret arilidikilərnin] əziniñ bir pəyoqəmbiri: «Kretlər həmixə yaloqan səzləydiqanlar, wəhxiy həywanlar wə hurun toymaslardur» deqən. **13** Bu guwahlık həkikəttur; xunga ulərnin etikađta saqlam turuxi üqün, xundakla Yəhudi əpsanilərgə wə həkikətnin qətnigənələr tokuwaləqan insaniy kaidə-bəlgilimilərgə kulək salmaslıki üqün ularni kəttik əyibləp əgəhlənduroqin. **15** Pak kixilər üqün həmma nərsə pak; lekin buləqanəqan napaklar wə etikađsıqlar üqün heqəndək nərsə pak əməstur. Qünki ulərnin oy-pikrlirimu, wıjdanimu buləqinip kətkən. **16** Ular Hudani tonuymiz dəp dawrang kilsimu, lekin əməlliridə Uningdin tanidu; qünki ular yirinqıqlıklar, heqgəp ənglimaydıoqanlar, heqəndək yaxhi ixlarni kılıxka yarımaydıoqanlardur.

2 Ləkin sən bolsang saqlam təlimgə kəndək uyoqun yaxaxni əgitixing kerək. **2** Yaxanoqan ərlərgə, hoxyar, salmaq, təmkin, etikađta, mehir-muəəbbəttə wə səwr-takəttə saqlam boluxni tapilioqin. **3** Xuningdək, yaxanoqan ayalləroja yürüx-turuxta ihlas-muəəddəslikkə layik boluxni, qeqimqilik kılmaslıkni, hərə-k-xarabka berilməydiqan boluxni, giuzəl ixlarni əgətküqilər

boluxni tapilioqin. **4** Buning bilən ular yax ayalləroja ərlirigə keyünüx, balilirioja keyünüx, salmaq bolux, pak bolux, əy ixlirini puhta kılıx, mehirəbən bolux wə əz ərlirigə boysunuxni əgətləydu. Xundək boləqanda Hudaning səzi qarılənmaydu. **6** Xuningdək yax ərlərnimu salmaq boluxka jekiligini. **7** Əzimgmu həmma ixtə giuzəl əməllirining bilən ularəja ülgə boləqin; təlim bərginində pak-dıyanətlilik, əoqr-bəsik bolup, **8** heqkim kusun tapalmaydıoqan, saqlam səzlərnı yetküzgin; buning bilən, karxi qıkkuqılər biz toqruluq yaman gəp kilidıoqan yərnı tapalmay hijil bolidu. **9** Kulləroja əz hojayinlirini həmma ixtə kənaətləndürüp ularəja boysunuxni əgətkin. Ular gəp yəndurmay, **10** əoqrilik kılmay, əzlinin hər jəhəttə ixañqlik ikañlikini kərsətsun. Ular buning bilən Kütquzoquqimiz Hudaning təlimətiəja hər jəhəttin zinnət bolidu. **11** Qünki Hudaning nijatni barlık insanləroja elip kəldıoqan mehir-xəpkiti ayan boldi; **12** u bizgə ihlassizlik wə bu dunyaning ərzü-həwəslirini rət kilip, həzirki zamanda salmaq, həkkanıy, ihlasmen həyatni ətküzüximiz bilən, (aiōn g165) **13** uləroja Huda, nijatkarimiz Əysa Məsihniñ xan-xəpər bilən kəldıoqanlıkəja boləqan mubərək ümidimizning əməlgə əxixini intizarlık bilən kütüxni əgitidu. **14** U bədal tələp bizni həmma itətsizliklərdin əzad kılıx həmdə bizni əzi üqün pak kilip, Əzigə mənəsup boləqan, yaxhi əməllərgə kızoqin intilidıoqan həlk kılıxka biz üqün qurban boldi. **15** Barlık hoqukunğıni ixtitip bu ixlarni jakarlap eytkin, nəsihət bərip jekiligini wə əgəhlənduroqin. Heqkim seni kəmsitmisun.

3 [Jamaəttikilərgə] xuni əslitip turəqinki, ular həkumranləroja wə hoqukdərləroja boysunup, xulərnin səzini ənglisun, hərəkəndək yaxhi əməllərnı kılıxka təyyar tursun, **2** heqkimniñ yaman gəpini kılmisun, jədəlhor bolmisun, müləyim bolsun, həmma ədəmgə hər jəhəttə məmənlik kərsətsun. **3** Qünki biz əzimizmu əslidə nadən bolup, itətsiz, əzduroləqan, hərhil xəhwət-həwəslərnin həm ləzzətlərnin kuli boləqan, rəzillik wə həsəthorluq iqidə yaxioqan, nəprətlilik boləqan həm bir-birimizdin nəprətlindıoqanlardin iduk. **4** Bırək Kütquzoquqimiz Hudaning insanləroja boləqan mehirəbanlıki wə mehir-muəəbbəti ayan boluxi bilən, **5** (əzimizning kəndəktur həkkanıy əməllirimiz bilən əməs, bəlki Uning rəhım-xəpkiti bilən) yengidin tuqluluqta yuyuxliri wə Muəəddəs Rohta yengilixi arkişik U bizni kütquzdi; **6** bu Rəhni Huda Nijatkarimiz Əysa Məsih arkişik wujudimizəja mol kuydi. **7** Bu arkişik, Hudaning mehir-xəpkiti bilən həkkanıy kılınip, mənğgülik həyatka erixix ümidini tutqan mirəshorlar bolduk. (aiōnios g166) **8** Bu səzlər ixañqlıktur wə bu həkikətlərnı əlahidə təkıtlıxıniñ tələp kılımən. Xundək kıloqinında, Hudaəja etikađ kıloqanlar əzlini yaxhi əməllərnı kılıxka berilixkə kəngül bolidu. Bu ixlər insanlar üqün giuzəl wə paydilik. **9** Bırək əhmikanə münəzirilər, nəəbnəmilərdiki [kuruk gəplər], jədəl-majralar, Təwrat kənanioja münəsiwətlilik talax-tartıxlərdin əziniñ neri tutkin; qünki bular paydisiz wə bımənəliklir. **10** Ariəja bəlgünqilik kıloquki ədəmni bolsa bir-ikki kətim əgəhlənduroqandın keyin uning bilən boləqan bardikəldini üziwət; **11** qünki bundək ədəmni həkikətnin qətnidi, gunəh sadir kiliwatidu, xundakla əzini əzi

jazaqja məhkum kılqan dəp bilisən. **12** Artemasni yaki Tikikusni sanga mągdurqanda, mumkin kədər tezrək Nikopolis xəhırığə mening yenimqja kəlgın, qünki u yərdə kixlimaqqi boluwatimən. **13** Adwokat Zenas bilən Apollosning səpirigə kəngül bəlüp himmitingning bariqə uzatqın; kəm-kütiliri bolsa, ularning həjitidin qıkkın. **14** Bizning qowmimiz mewisiz qalmaslıqı üqün həjətmənlərgə yardım kılıp, əzlrini güzəl əməllərni kılıxqa beqıxlaxni əgənsun. **15** Yenimdikilərnıng həmmisidin sanga salam. Etikadta bizni səyidiqalarqja salam eyt. Məhır-xəpkət həmminglarqja yar bolqjay!

Filemonoqa

1 Məsih Əysaning məhbusi mənki Pawlus wə
kerindiximiz Timotiydin səyümlükimiz wə
hizmətdiximiz Filemonoqa **2** wə singlimiz Afyaqqa,
səpdiximiz Arkippuska wə öyüingdə yiojilidioqan
jamaətkə salam! **3** Huda'Atimiz wə Rəbbimiz Əysa
Məsihdin silərgə mehir-xəpkət wə hatirjəmlilik boləjay!
4 Rəbbimiz Əysaqqa wə barlik məkəddəs bəndilərgə
boloqan mehir-muəbbəbiting wə ixənq-etikədingni
anglap, mən dualirimda həmixə seni yad etip
turuwatimən, sən üqün təxəkkür eytimən; **6** Bizgə
nesip boloqan, Məsihni uluqlaydioqan barlik yahxi
iltipadni toluk tonup yetixing bilən, sening etikədnin
əməlliridə mərdlərgə ortaklixixing küqəyilsun dəp dua
kilimən. **7** Qünki sening mehir-muəbbəbiting mənqa
zor huxallik wə riqəbat elip kəldi; qünki i kerindixim,
mukəddəs bəndilərnin iq-baqirliri sening arkilik
kəp səyündürildi. **8** Xunga, gərgə seni layik ixni
kilixkə buyruqxə Məsihdə jür'ətlik bolalisammu, **9**
lekin yənila muəbbətnin türtkisi bilən mənki kəri
Pawlus həmdə həzirmu Əysa Məsihning məhbusi bolux
süpitidə sənqa iltimas kilip etünuxni layik kərdum —
10 kixənlərdə turup tuoqan balam, yəni Onesimus
tooqruluk iltimasim bar. **11** U burun sənqa paydisiz
boloqan bolsimu, əmma həzir sangimu, mangimu
paydiliktur. **12** Mən həzir uni — janjigirimni sening
yeningoqa kayturup əwətimən. **13** Hux həwərnə dəp
kixənlərdə turoqinimda uni sening ornungda mening
hizmitimda boluxkə yenimda kəldurup kəloqum bar idi;
14 birək sening razilikingni almay həqnemini kəloqum
yok; xundək kəloqanda sening mənqa kəloqan yaxxilik
məjburiy əməs, bəlkə razimənlik bilən bolidu. **15** Qünki
sening Onesimustin wəqitlik məhrum boləjiningning
səwəbi, bəlkim dəl sening uningoqa əbədil'əbədgəqə
nesiwə boluxung üqün idi. (**aiōnios g166**) **16** Mening
xundək deginim, uningoqa kəl kətarida əməs, bəlkə
kəldin kəp üstün — mənqa nəkədə səyümlük, xundək
sənqa təhimu xundək bolidioqan (insaniy mənasiwətlər
bilən həm Rəbdə boloqan mənasiwət bilən), səyümlük
kerindax kətarida igə bolisən; **17** xuning üqün, əgər
sən mənə həmdə kətarida kərsəng, uni mənə kəbul
kəloqandək kəbul kəloqin. **18** Əgər burun u sənqa birər
yolsizlik kəloqan bolsa yəki sənqa kərdar boloqan bolsa,
buni mening həsəbimoqa yazoqin. **19** Mən mənki Pawlus
bu səzlərnə öz kolum bilən yeziwatimən: kərdi bolsa
özüm kayturimən; lekin mən sənqa özünə jening
bilən mənqa kərdar boləjiningni tiləqə almaymən. **20**
Xunga, əy kerindixim, mən Rəbdə sənə mənətkə
erixməqimən; iq-baqirlirimni Məsihdə səyündürgin.
21 İxənqim səzümni anglaydioqlingəqə kəmil bolup
wə soroqlanlirimdin artuq orunlaydioqlingni bilip,
sənqa muxundək yazdim. **22** Bulardın bəxkə, mənqa
turaləy jay təyyarlap kəyoqin. Qünki dualiringlər arkilik
mening silərgə kayturup beriliximni ümid kilimən. **23**
Əysa Məsihkə həzmət kəloqlanliki üqün zindəndixim
boloqan əpəfras, **24** həzmətdaxlirim Markus, Aristarhüs,
Demas wə Luqalardın sənqa salam. **25** Rəbbimiz Əysa
Məsihning mehir-xəpkəti roqlinglərgə yar boləjay!

Ibraniylar o'ra

1 Huda burunkı zamanlarda ata-bowilaro'ra pəyo'qəmbərlər arkilik türküm-türküm boyiqə wə nurojun yollar bilən sez kıloqan bolup, **2** muxu ahırkı künlərdə bolsa bizgə Ooqli arkilik sezlidi. U Ooqlini pütkül məwjudatning mirashori kılip bekatən, Uning arkilik kainatlarni yaratkan. (aion g165) **3** U Hudaning xan-xəripidin parlioqan nur, Uning əyniyitining ipadisidur, U kudrətlik sez-kalami bilən pütkül kainattiki məwjudatni öz ornida turoquzuwatkan bolup, U gunahlarıni tazilax hizmitini ada kıloqandin keyin, ərxteki xanu-xəwkət igisining ong yenida olturdi. **4** Xuningdək, U pərixtilərdin kep üstün nam-mərtiwigə miras bolup, ularin xunqə yüksək turdi. **5** Qünki Huda [mukəddəs yazmilarda] pərixtilərnin kaysisioqə: «Sən Mening Ooqlumdursən, bəgün Mən Seni tuydurdum», wə yənə: «Mən Uningo'ra Ata bolimən, Umu Manga Ooql bolidu» degənidi? **6** Uning üstigə, U Əzining tunjisini yər yüzigə əwətkəndə, «Barlik pərixtilər Uningo'ra səjdə kılsun» degən. **7** U pərixtilər toqruluk: — «U pərixtilirini xamallar, Hizmətkarlırini ot yalkuni kılidu», degənidi; **8** lekin Ooqli həkkidə bolsa Uningo'ra mundak degən: — «Səning təhting, i Huda, əbadil'əbədliktur; Səning padixahlıqingdiki xahənə hasang adalətninğ hasisidur. (aion g165) **9** Sən həkkaniyətni səyüp, rəzilikkə nəprətlinip kəlgənsən; Xunga Huda, yəni Səning Hodaying Seni həmrəhliringdin üstün kılip xadlik meyi bilən məsih kıldı». **10** Huda Ooqlio'ra yənə mundak degən: — «Sən, i Rəb, həmmidin burun zeminning ulini sالدing, Asmanlarni bolsa qolliring yasioqandur; **11** Ular yök bolup ketidu, lekin Sən mənggü turisən; Ularınğ həmmisi kiyimdək konirap ketidu; **12** Sən ularni ton kəbi yegəp koyisən, Xunda ular kiyim-keqək yənggüxləngəndək yənggüxlinidu. Birək Sən mənggü əzgərmigüqidursən, Yilliringning tamami yoktur». **13** Yənə, U kaysibir pərixtigə: — «Mən Səning düxmənliringni təhtipəring kılmioquqə, Mening ong yenimda olturisən» — degənidi? **14** Xundak ikən, pərixtilərninğ həmmisi pəkət nijatka miraslik kılidioqanlar üqün hizmət kılixkə [Huda təripidin] əwətilgən hizmətqi rohlər əməsmu?

2 Bu səwəbtin, alikəndək yol bilən [həkkıy yoldin] teyilip kətməslikimiz üqün, anglioqan həkkətlərgə təhimu etibar kıliximiz lazim. **2** Qünki pərixtilər arkilik yətküzülgən sez-kalamning turaklik ikənliki ispatlanioqan həmdə uningə hərbir boysunmaslik wə itaətsizlik kılix tegixlik jazoqə tartilidioqan yərdə, **3** xunqə uluq kutkuzux-nijatka etibar bərmisək, biz kəndakmu [jazadin] keqip kutulalaymiz?! Qünki bu nijatning həwiri dəsəptə Rəb arkilik ukturuloqan, həm uning həkkikini biwasitə anglioqanlarmu bizgə təstiklioqan; **4** uning üstigə Huda bəxəratlik əlamətlər, karamətlər wə hərhil kudrətlik məjizilər arkilik, xundakla Əz iradisı boyiqə Mukəddəs Rohning ata kıloqan iltipatlri bilən təng buningə guwahlik bərgən. **5** Biz dəwatkan kəlgüsi dunyani Huda pərixtilərninğ bəxkuruxioqə ətküzüp bərgini yok; **6** bəlkı bu həktə [mukəddəs yazmilarning] bir yeridə birəylən mundak guwahlik

bərgəndur: — «[I Huda], insan dēgən nemidi, Sən uni se'ojindikənsən? Adəm balisi nemidi, Sən uning yenioqə kelip yoklaydikənsən? **7** Qünki Sən uning ornini pərixtilərninğdin əzoqinə təwən bekitkənsən, Sən uningə xan-xərap wə xəhrətlərnı taj kılip kiydürdüngən; Uni kolung yasioqanlarnı idarə kılixkə tikliding; **8** Sən barlik məwjudatlarnı uning puti astida boysunduroqənsən». Əmđi «barlik məwjudatlarnı uning puti astida boysunduroqənsən» degini, həqkəndək nəsə uningə boysunmaslikkə kəldurulmioqan, dēgənliktur. Birək, həzirə məwjudatlarning həmmisiningla uningə boysunioqanlikini tēhi kərməywatimiz. **9** lekin biz üqün pərixtilərdin «əzoqinə wəkt təwən kılinioqan», əlüm əzablırini tartkanlikı üqün həzir xan-xərap wə hərmət taji kiydürülgən Əysani kərgügi bolduk; qünki U Hudaning məhir-xəpkiti bilən həmməylən üqün əlümning təmini tetidi. **10** Qünki pütkül məwjudatlar Əzi üqünmu həb Əzi arkilikmu məwju bolup turuwatkan Hudaqə nisbətən, nurojun oqullarnı xan-xərapkə baxlioqanda, ularning nijatining yol baxlioquisini əzab-oqubətlər arkilik kaməlatkə yətküzüxkə layik kəldi. **11** Qünki pak-mukəddəs Kiloquqi bilən pak-mukəddəs kılinioqanlarning həmmisi dərəkə ohxax Birsidin kəlgəndur; xuning bilən U ularni «kərinədx» deyixtin nomus kılmaydu. **12** Huddi U [Hudaqə (mukəddəs yazmilarda yezilioqandək)]: «Nəmingni kərinədxlirimioqə jakarlaymən, Jamaət iqidə Seni nəhxılarda küyləymən» degən. **13** U yənə: «Mən sənə tayininən» wə «Kəranglar, mana Mən bu yərdə Huda Manga ata kıloqan pərzəntlər bilən billə» degən. **14** Pərzəntlər bolsa ət bilən kəndin tənlik bolioqə, Ooqlumu [xu pərzəntlərninğkigə] ohxaxla ət wə kəndin tənlik boldi. Bundək kılixitki məksət, U əlüm arkilik əlüm həqquki tutkan iblisning küqini bikar kılip, **15** əmür boyi əlüm kərkunqidin kullukə tutuloqanlarning həmmisini əzadlikkə qikirix üqün idi. **16** Qünki U dərəkə pərixtilərgə əməs, bəlkı İbrahımnıng əwladlırioqə tutixidu; **17** Xuning üqün, U Hudaqə aıt ıxlarda rəhımdil wə sadik bəx kəhın boluxı üqün, həlkning gunahlırining kəqürtim kurbənlıqini bərelıxi üqün, U hər jəhəttin kərinədxlırioqə ohxax kılinixi kərak idi. **18** Qünki Əzi sinaklarnı Əz bəxidin kəqürüp, əzab-oqubət qəkkən bolioqə, U sinaklarə qə duq kəlgənlərgimu yərdəm bəreləydu.

3 Xundək ikən, əy mukəddəs kərinədxlər, ərxtin bolioqan qəkirıkkə ortək nesip bolioqanlar, əzimiz etirap kıloqan Rosul wə Bəx Kəhın, yəni Əysaqə kəngül koyup kəranglar. **2** Huddi Musa [pəyo'qəmbər] Hudaning pütün əlisidə hizmət kıloqanda Hudaqə sadik bolioqandək, umu əzini təyinləp hizmətkə Koyuquqioqə sadik boldi. **3** lekin əyni bərpə kiloquqi əzi bərpə kıloqan eydinmu artuk xəhrətkə sazawər bolioqindək, Umu Musadin artuk xan-xərapkə layiktur. **4** Qünki həmmə əyning bərpə kiloquqisi bardur; lekin pütün məwjudatning bərpə kiloquqisi bolsa Hudadur. **5** Musa bolsa hizmətkar salahıyiti bilən Hudaning pütün əlisidə sadiklik bilən keyinki axkarilindioqan ıxlərgə guwahlik bərix hizmitini kıloqan. **6** lekin Məsih bolsa Hudaning əlisigə Ooql salahıyiti bilən həküm süridu; wə əgər biz jasaritimiz wə ümidimizdin bolioqan iptiharlikni əhiroqə qing tutsək, dərəkə Hudaning axu əlisigə təwə bolioqan

bolimiz. **7** Xunga, [mukəddəs yazmilarda] Mukəddəs Rohning deginidək, Bügün, əgər silər [Hudaning] awazini anglisanglar, **8** Əyni qaoqlarda [Uni] oşəzəpləndürüp, qəl-bayawanda Uni sinioqan künididikək, Yürikinglarni kattik kilmanglar! **9** Mana xu yərdə ata-bowiliringlar Meni sinidi, ispatlidi həm Mening kıləqanlirimni kirik yil kərtip kəlgənidi. **10** Mən xu dəwrdin bazar bolup: — «Bular kəngidə daim adaxkanlar, Mening yollirimni heq bilip yətməgin. **11** Xunga Mən oşəzəplinip kəsəm iqip: — «Ular Mening aramlikimoşa kət'iy kirməydu» dedim». **12** Əmdi kərindaxlar, heqkaysinglarda yaman niyətlək wə etikədadız kəlb bolmisun, xundakla uning mənəgüi həyat Hudadin yüz ərümsəlikigə kəngil bəlunglar; **13** pəkət «bügün»la bolidikən, heqkaysinglar gunahning azduruxliri bilən kənglünqlarning kattiklaxmasliki üqün hər küni bir-biringlarni jeklenglar. **14** Dəsləptiki hatirjəmlikimizni ahiroşiqa qing tutsakla, dərwəka Məsil bilən xerik boləqan bolimiz. **15** Yukirida eytilojinidək: — «Bügün, əgər silər [Hudaning] awazini anglisanglar, Əyni qaoqlarda [Uni] oşəzəpləndürəgən künididikək, Yürikinglarni kattik kilmanglar!» **16** Əmdi Uning awazini anglap turup, Uni oşəzəpləndürəgənlər kimlər idi? Musa pəyoqəmbərnin yətaqqlidə Misirdin [kutulup] qikkən axu [Israillarning] həmmisi əməsmu? **17** U kirik yil kimlərgə oşəzəpləndi? Yənila xu gunah ətküzüp, yikilip jəsətliri qəldə kəloqanlaroşa əməsmu? **18** Xundakla U kimlərgə Əz aramlikimoşa kət'iy kirməysilər dəp kəsəm kildi? Əziga itaət kilmioqanlarni əməsmu? **19** Xunga bularin kərtiwəlaləymizki, ularning [aramlikka] kirməsliki etikədsizliki tüpəyildin idi).

4 Əmdi Uning aramlikioşa kirip bəhrimən bolux toqrisidiki wədisi [bizgə] kəlduruloşandin keyin, aranglardiki birərsiningmu uning nesiwisidin qüxtip kəlixidin kərkunqta ehtiyat kıləyli. **2** Qünki hux həwər huddi [qəldiki Israillaroşa] anglituloşandək bizlərgimu anglitildi. Ləkin ularning anglioqanliri etikəd bilən yuoşurulmioqanliqtdin, səz-kalamning ularoşa heqkəndək paydisi bolmioqanidi. **3** Qünki bu aramlikka kirgənlər bolsa — etikəd kıləqan bizlərmiz. Huddi Hudaning eytkinidək: «Xunga mən oşəzəplinip kəsəm iqip: — «Ular Mening aramlikimoşa kət'iy kirməydu» deyəni. Hudaning əməlliri bolsa dunya apiridə boləqandila həmmisi tamamlənoşanidi; **4** qünki yaritilixning yəttinqi küni həkkidə mukəddəs yazmilarning bir yeridə mundək deyiləgən: «Yəttinqi küni kəlgəndə, Huda həmmə əməlliridin aram aldi». **5** Yənə kəlip yukirida eytiləşandək Huda: «Ular Mening aramlikimoşa kət'iy kirməydu» deyəni. **6** Buningdin kərtinərlikki, Hudaning aramlikioşa kirəloydioşanlar bar, əmma uning toqrisidiki hux həwərnə awwal anglioqanlar itaətsizlik kıləqanliki üqün, uningoşa kirəlmidi. **7** Xuning üqün, Huda ənə xu [aramlik toqrisida] uzak wəktiddin keyinki məlum bir künni «bügün» dəp bəkitip, Dawut [pəyoqəmbər] arkilik yənə xundək eytkən: — «Bügün uning awazini anglisanglar, Yürikinglarni kattik kilmanglar!» **8** Əgər Yəxua [pəyoqəmbər] [Israillarni] aramlikka kirgüzgən bolsa idi, Huda keyin yənə bir [aramlik] küni toqşuruluq demigən bolətti. **9** Kışkisi, xəbat künidiki bir aramlik Hudaning həlkini kütməktə. **10** Qünki Hudaning aramlikioşa kirgüqilər huddi Huda «Əz

əməl-ixliridin aram aləqan»dək, əzlirining ixliridin aram alidu. **11** Xunga heqkaysimizning ənə xu [Israillardək] itaətsizlik kıləqan həlidiyə yikilip qüxməsliki üqün, hər birimiz bu aramlikka kirixkə intiləyli. **12** Qünki Hudaning səz-kəlamı janliktur wə küqkə igidur, həttə jan bilən roşni, yilik bilən boşuqlarni bir-biridin ayriwəteligüdək dərijidə, hərəkəndək qox bislik kiliqtin ittiktur, kəlbdi ki oy-pikir wə arzu-niyətlərnin üstidin həküm qikəroşquidur. **13** Uning aldidə heqkəndək məwjudat oşayip əməstur; bəli bizdin həşab Aləquşining kəzliri aldidə həmmə ix oşuq-axkaridur. **14** Xundək boləqanikən, xundakla ərx-asmanlardin etüp qikkən uluq Bax Kəhinimiz, yəni Hudaning Oqlı Əysə boləqanikən, biz etirap kıləqan etikədimizdə qing turayli. **15** Qünki bizgə təyinləngən bax kəhinimiz əjizliklirimioşa həşadlık kilmioşuq əməs, bəli bizgə ohxax hərhil əzdurux-sinəkləroşa duq kəlgən, ləkin gunah sadir kiliq bəkmioşquidur. **16** Xunga yürikimiz tok həldə rəhim-xəpətkə erixix wə yərdəmə ehtiyəlik wəktimizdə xəpəət tēpiz üqün məhir-xəpəət [ayan kılinoşuq] təhtkə yəkinləşayli.

5 Hər kətimlik bax kəhin insanlar arisidin tallinip, həlkə wəkalitən Hudaşa həzmət kilişkə, yəni həlkəning atioqan hədiyələrini wə gunahlar üqün kıləqan kurbəniklirini Hudaşa sunuxkə təyinlinidu. **2** Uning hərtəşəpləp əjizlikliri boləqəşkə, bilimsizlər wə yoldin qətnigənlərgə müləyimlik bilən muamilə kıləlaydu. **3** Xu əjizliki üqün u həlkəning gunahlıri həşabioşa kurbənik sunəşandək, əz gunahlıri üqünmu kurbənik sunuxkə toşra kəlidu. **4** Həqbir kixi bu xəşəplik mərtiwini əzlükidin əlməydu, pəkət Hərunəşə ohxax, Huda təripidin qəkiriləşandila əni alidu. **5** Huddi xuningdək Məsiləmu bax kəhin mərtiwisigə Əzini uluqləp əzlükidin erixkən əməs, bəli Uni [uluqləşuq] Huda] Əzi idi; U Uningə: — «Sən Mening Oqlumdursən, bügün Mən Seni toşurdurdum» deyəni. **6** U [mukəddəs yazmilarning] yənə bir yeridə Uningə: — «Sən əbədi əbədgigə Məlkizədəkning tipidiki bir kəhindursən» deyəni. (aiōn g165) **7** [Məsil] yər yüzidiki künlərdə, Əzini əlümdin kütəşuwəlixkə qədir Boləşuqioşa kattik nidalər wə kəz yaxlıri bilən du-tiləwətlər wə yilənişlarni kərtirdi. Uning ihləsmənlikidin dualiri ijabət kılindi. **8** Gəşə U [Hudaning] Oqlı bolsimu, əzab qəxixliri arkilik itaətmən boluxni əgəndi. **9** U mənə xundək mukəmməl kılinoşan boləşəşkə, bərlək Əziga itaət kıləşuqləroşa mənəşgülik niyatni bərləşkə kəltürgüqi bolup, (aiōnios g166) **10** Huda təripidin «Məlkizədəkning kəhinlik tüzümi tərtipidə bax kəhin» dəp jəkərləndi. **11** Bu ix toqşuruluq eytidioşan nuroşun səzlirimiz bərlək, ləkin kıləşuqlinglar pang bolup kətkəşkə, bularni silərgə əniq qüxəndürüx təs. **12** Qünki silər əlliburun təlim bərgüqi boluxkə tēşixlik boləqan qəşqədimu, əməliyəttə silər yənila Hudaning səz-kalamining əşəşy həqikətlirining nənə ikənlikini bəşkılərnin yengiyəwəxtin əgətişigə məhtəşislər; silərgə yirik yeməklək əməs, bəli yənila sūt kəşəktur. **13** Qünki pəkət sūt bilənla ozuklinidəşəşanlarning bowəktin pərki yəktur, ular həqkəniyəttə kəlamioşa pıxışik bolmioşan qoridur, haləs. **14** Bərlək yeməklək bolsa yətiləşənlər,

yəni öz ang-zəhnlirini yaxhi-yamanni pərk etixkə yetildurgənlər üqündur.

6 ² Xuning üqün, Məsih toorisdiki dəslepki asasiy təlimdə tohtap kalmay, — yəni kaytidin «əlük ixlər»din towa kiliş wə Hudaqə etiқad baolax, qəməldürülxlər, «kol təgküzüx», əlgənlərnin tirildürülxü wə mənğgülxük həküm-sorəq toorisdiki təlimlərdin ul salayli dəp olturmay, mukəmməlxikkə karəp mangayli. (aiōnios g166) ³ Huda halioqanikən, biz xundəq kiliniz. ⁵ Qünki əslidə yorutulup, ərtiki iltipattin tetioqan, Mukəddəs Rohtin nesip boləqan, Hudaning səz-kalamining yaxhılıqini həm kəlgüsi zamanda ayan kilinidioqan kudrətlərnin həs kilip bakqanlar əgər yoldin qətnigən bolsa, ularni kaytidin towa kildurux hərgiz mumkin əməs. Qünki ular öz-əzigə kilip Hudaning Ooqlini kaytidin krestləp rəswa kilməktə. (aiōn g165) ⁷ Qünki kəp kətimlap öz üstigə yaoqan yamoqur süyini iqlən, əzidə terioquqilarəqə mənəpətlük ziraətlərnin əstürüp bərgən yar bolsa Hudadin bərikət alməktə. ⁸ Biraқ tikən wə qəmoqəq əstürgən bolsa, u əriməsə bolup, lənətkə yəkin bolup, aқiwiti kəydürülxün ibarət bolidu. ⁹ Ləkin əy səyümlüklirim, gərqə yukiriki ixlərnin tiləqə aloqan bolsəqmu, silərdə buningdinmu əwzəl ixlər, xundəqlə nijaqlıqning elip baridioqan ixləri bar dəp kayil bolduk. ¹⁰ Qünki Huda kıləqan əməllirigərnin wə Uning mukəddəs bəndilirigə kıləqan wə həzırmu kılıwatqan hizmətinglər arkilik Uning nami üqün kərsətkən mehir-muəbbətinglarni untup kalidioqan adalətsizlərdin əməs. ¹¹ Əmma silərnin ümidigərnin toluk jəzm-hatirjəmlük bilən boluxi üqün, hərbinglarning ahioqıqə xundəq oşəyrət kılıxingləroqə intizərmiz; ¹² xundəqlə sərəmlilərdin bolmay, bəli etiқad wə səwrqanlık arkilik Hudaning wədilirigə warislik kıləqanlarni ülgə kilidioqanlardan boləqaysilər. ¹³ Qünki Huda İbrahimoqə wədə kıləqanda, Əzidin üstün turidioqan həqkim bolmioqəqə, Əzi bilən kəsəm kılıp: ¹⁴ «Səngə qəqum bəht əta kılımən, seni qəqum kəpəytip berimən» — dedi. ¹⁵ Xuning bilən, [İbrahım] uzun wəqit səwr-təqət bilən kütüp, Hudaning wədisigə erixti. ¹⁶ Qünki insanlar əzlrindən üstün turidioqan birini tiləqə elip kəsəm kılıdu; ularning arisidə kəsəm ispat-təstik həsəblinip, hər hil taləxtərləroqə hatimə beridu. ¹⁷ Xuningdək Huda, Əz wədisigə warislik kıləqanlarəqə Əz nixan-məksitining əzgərməydioqanlıqini təhimu oqukrəq bildürüx üqün, kəsəm kılıp wədə bərdi. ¹⁸ Xuning bilən kət'iy əzgərməs ikki ix arkilik, kəz əldimizdə qoyuləqan ümidni qing tutux üqün [həlakəttin] əzimizni qəqurup uni bəxpanəh kıləqan bizlər küqlük riqəbət-ilhaməqə erixələymiz (bu ikki ixtə Hudaning yəloqan eytixi kət'iy mumkin əməs, əlwəttə). ¹⁹ Bu ümid jənimizəqə qing bəolənoqan kəmə lənggirdəqə xübhəsis həm mustəhkəmə bolup, [ərtiki] ibadəthanining [iqki] pərdisidin ətəp bizni xu yərgə tutəxturidu. ²⁰ U yərgə biz üqün yol eqip mənəqəqə əysə bizdin əwwal kirgən bolup, Məlkizədəkning kəhnilik tüzümi tərtipidə mənəgülxük təyineləngən Bəx Kəhın boldi. (aiōn g165)

7 Qünki bu Məlkizədək Səlem xəhiringin padixəhi, xundəqlə Əng Aliy Boləquqı Hudaning kəhini bolup,

İbrahım padixəhlərnin yəngip jəngdin kaytkəndə, uning əldioqə qikkən wə uningəqə bəht tiligənidi. ² İbrahım bolsa erixkən bərlük [oljisinin] əndin bir ülxüxini uningəqə atioqanidi. [Məlkizədək dəgən isimning] birinqi mənisi «həqkanıyət padixəhi» dəgənliktur; uning yənə bir nami «Səlemning padixəhi» bolup, buning mənisi «amanlık padixəhi» dəgənliktur; ³ uning atisi yok, anisi yok, nəbəbnamisi yok, künlirining bəxlinixi wə həyatining ahirlixixi yoktur, bəli u Hudaning Ooqlıqə ohxəx kilinip, mənəgülxük kəhın bolup turidu. ⁴ Əmdi kəranqlər, bu Məlkizədək nemi dəgən uləqəq ədəm-hə! Həttə əta-bəwəbirimizning qəngi İbrahımmu oljisinin əndin birini uningəqə atioqan. ⁵ Dərwəqə Lawiyning əwladlıridin kəhınlikni zimmisigə aloqanlar Təwrat kənunı boyiqə həlktin, yəni öz kərinədxlıridin İbrahımning puxtidin boləqinioqə kəriməy tapqinining əndin bir ülxüxini yəloqıxi əmr kılinoqan. ⁶ Ləkin bulərnin qəbilə-urukidın bolmioqan Məlkizədək bolsa İbrahımdin «əndin bir ülxüx»ni qəbul kıləqan əndin Hudaning wədilirigə igə boləquqı İbrahimoqə bəht tiligən. ⁷ Xübhəsiszi, bəht tiligüqı bəhtkə erixküqidin üstündur. ⁸ Bu yərdiki «əndin bir ülxüx»ni qəbul kıləquqılar əldioqan ədəmlərdindur; u yərdiki «əndin bir ülxüx»ni qəbul kıləquqı toorısida [mukəddəs yazmılarda] «U həyat yaxioquqı» dəp guwəhlik bərilgəndur. ⁹ Həttə mundaq dəyixkə boliduki, əndin bir ülxüxni əldioqan Lawiyu [əjdadi] İbrahım arkilik [Məlkizədək] əndin bir ülxüxni bərgən. ¹⁰ Qünki Məlkizədək İbrahımnı kərxı aloqanda, Lawiyı [kəlgüsidiki puxti bolux süpitidə] yənə İbrahımning tenidə idi, dəp həsəbləxkə bolidu. ¹¹ Əmdi Lawiy qəbilisinin kəhınlik tüzümi arkilik mukəmməl həqkanıylik kələləydioqan bolsa (qünki xu tüzümgə əsaslinip Təwrat kənunı İsrail kılıqə qüxürülgənidi), keyinik wəqitlərdə Hərunning kəhınlik tüzümi boyiqə əməs, bəli Məlkizədəkning kəhınlik tüzümi boyiqə bəxkə bir kəhının qıxixining nəmə həjiti bolətti? ¹² Əmdi kəhınlik tüzümi əzgərtilgən bolsa, uningəqə [munasiwətlük] kənun-tüzümmu əzgərtiləxkə toorə kelidu. ¹³ Qünki bu eytiləwətkən səzlər kəritiləqan zəttə bəxkə bir qəbilidin bolup, bu qəbilidin həqkim kurbəngəhtə hizməttə bolup bəkmioqan. ¹⁴ Qünki Rəbbimizning Yəhuda qəbilisidin qikkənlikni enik; Musa bu qəbilə toorısida kəhınlikkə munasiwətlük həqbir nərsə demigənidi. ¹⁵ Əmdi Məlkizədəktə bəxkə bir kəhın qikkən bolup, bu əzgirix mənulərdin təhimu rəxən bolidu; ¹⁶ uning [kəhınlikkə] təyinelinixi ət igilirigə bəolqı əmr bilən əməs, bəli pütməs-tügiməs həyatning kudritidin bolən əməs. ¹⁷ Qünki bu həktə [mukəddəs yazmılarda]: «Sən əbədil'əbədgıqə Məlkizədəkning tipidiki bir kəhındursən» dəp guwəhlik bərilgən. (aiōn g165) ¹⁸ Qünki əldin kəp əmr-tüzüm əjizlik wə ünümsizlikni tūpəylidin küqidin kəlduruloqan (¹⁹ — qünki Təwrat kənunı həq ixti kəmələtkə yətküzəlmidi). Uning orniəqə bizni Hudaqə yəkinəxturidioqan, uningdin əwzəl ümid elip kelindi. ²¹ Uning üstigə, bu ix [Hudaning] kəsimi bilən kəpələtkə igə bolmay kəlmidi (ilgiri etkən kəhınlar [Hudaning] kəsimisiz kəhın boləqanidi; ləkin, əysə bolsa Əzigə: — «Pərwərdigər xundəq kəsəm iqtı, həm hərgiz buningdin yənməydu: — «Sən əbədil'əbədgıqə kəhındursən»» Dəgüqining kəsimi bilən kəhın boldi).

(aiōn g165) 22 Əmđi Əysa xundak uluoq ix bilən əwzəl bir əhdning kepili kılındi. 23 Yənə kelip, ilgiri otkən kahınlar kəp boluxi kerək idi; qünkü ularning [hərbi] olüm tüpəylidin wəzipsini dawamlaxturlay qaloqan. 24 Lekin [Əysa] mənggügə turojaqqa, Uning kahinlikı hərgiz əzgərtilməstür. **(aiōn g165)** 25 Xu səwəbtin, U Əzi arqılık Hudaning aldioja kəlgənlərni üzül-kesil kutkuzuxka qadiri; qünkü U ular üqün Hudaqə murajəət kılıxka mənggü hayattur. 26 Muxundak bir bax kahin dəl bizning həjtimizdin qikidioqan — mukəddəs, əyibsz, oqubarsiz, gunahkarlardan neri kılinoqan, ərlərdin yukiri elip kəturilgən kahındur. 27 U axu bax kahinlardək hər küni aldi bilən öz gunahlırı üqün, andin həlkning gunahlırı üqün kurbanlık sunuxka mohtaj əməs. Qünkü U Əzini kurbanlık süpitidə sunoqanda, həmməylən üqün buni bir yolila ada kıldı. 28 Qünkü Təwrat qanuni ajiz bəndə boləqan insanlarnı bax kahin kılıp təyinləydu, ləkin Təwrat qanunidin keyin kəlgən Hudaning kəsəm-kalami mənggügə kamalatka yətküzilgən Oqulni bax kahin kılıp təyinlidi. **(aiōn g165)**

8 Eytkanlırimizning bax nuqtisi xuki: Ərxtiki uluoq Boləquqining təhtining ong tərpidə olturoqan xundak bir Bax Kahinimiz bar. 2 U mukəddəs jaylarda, xundakla insan əməs, bəlki Pərwərdigar tikkan həkikiy ibadət qedirning həmmisidə kahinlık hizmitini kıləuquidur. 3 Hərbi bax kahin hədiyə həm kurbanlıklar sunux üqün təyinlinidu. Xuning üqün, [bizning bu bax kahinimizningmu] birər sunidioqini bolux kerək idi. 4 Dərwəka əgər U yər yüzidə bolsidi, hərgiz kahin bolmaytti; qünkü bu yərdə Təwrat qanun-tüzümi boyiqə hədiyə sunidioqan kahınlar alliburunla bardur. 5 (bu [kahınlar] hizmət kılıdioqan [ibadət qediri] pəkətlə ərxtiki ixlarning kəqürülmisi wə kəlgəngisidur. Musa dəl bu ibadət qedirini quruxka baxlıoqanda, Hudaning wəhiysi uninoqə kelip: «Ehtiyat kıləqinki, bularning həmmisini sanga taqda kərsitilgən ərək boyiqə yasioqin» dəp agahlandıroqan). 6 Lekin həzir U ([kəna əhdigə ait] wədilərdin əwzəl wədilər üstigə bəkitilgəq) təhimu yaxhi bir əhdining wasitiqisi boləjaqqa, Uningə berilgən kahinlık hizmiti baxka kahınlarınqkindin xunqə əwzəl turidu. 7 Əgər xu dəsəlpki əhdə kəm-kütisiz bolsa idi, keyinkisi üqün orun izdəxning həqkəndək həjiti bolmioqan bolatti. 8 Lekin, Huda kəna əhdini yətərsiz dəp qarap, [Israiləroqə] mundaq dəgən: — «Mana, xu künlər kəliduki, — dəydu Pərwərdigar, — Mən Israil jəməti wə Yəhuda jəməti üqün yengi bir əhdini əməlgə axurimən. 9 Bu əhdə ularning ata-bowiliri bilən tüzgən əhdigə əhxi maydu; xu əhdini Mən ata-bowilirini qolidin tutup Misirdin kutkuzup yətkəlginimdə ular bilən tüzgənədim; qünkü ular Mən bilən tüzəxkən əhdəmdə turmıdi, mən uların nəzirimni yətkidim, — dəydu Pərwərdigar. 10 Qünkü xu künlərdin keyin, Məning Israil jəməti bilən tüzidioqan əhdəm mana xuki: — «Mən Əz təwrat-qanunlirimni ularning zəhin-əkligə salimən, həmdə ularning kəlbəgimu pütimən; Mən ularning Hudasi bolimən, ularnu Məning həlkim bolidu. 11 Xundin baxlap həqkim öz yurtdixioja, yəki öz kəridixioja: — «Pərwədigarnı tonuqin» dəp əgətxining həjiti kəlmaydu; qünkü ularning həmmisi, əng kikiqidin qəngiojiqə Məni bilip boləqan bolidu; 12

qünkü mən ularning kəbihlilikirigə rəhim kılimən həmdə ularning gunahlırı wə itaətsizlikirini mənggügə esimdin qikiriwətimən». 13 Əmđi Hudanin bu əhdini «yengi» dəyxi burunkisini «kəna» dəgənlidikur; əmđi wakti otkən, konirioqan ix bolsa uzun ətəy yəkilidu.

9 Birinji əhdidə munasiwətlilik ibadət bəlgilimiliri wə yər yüzigə təwə boləqan bir mukəddəs ibadət jayı bar idi. 2 Buningə bir ibadət qediri tikilgənidi; uning mukəddəs jay dəp ataləqan birinji bəlumidə qiraqəndan, xirə həm xirə üstidə rətləngən nanlar bolatti. 3 Uning ikkinji, [yəni iqli] pərdisinin kəynidə əng mukəddəs jay dəp ataləqan yənə bir qədir bəlumı bar idi. 4 Xu yərgə təwə boləqan altun huxbu yəgə wə pütinləy altun bilən kaplanəqan əhdə sandukı bar idi. Sandukning iqidə altundin yasaləqan, mənna selinoqan komzək, Hərunning bih sürgən həsisi wə ikki əhdə [tax] təhtisi bar idi. 5 [Sanduk] üstidiki «kafərat təhti»ning üstigə xan-xərpəlik «kerub»lar ornitiləqan bolup, qanatlırı bilən uni yəyip turatti. Əmđi bular toquruluq təpsiliy tohtilixning həzir wakti əməs. 6 Bu nərsilər mana xundək orunlaxturuqəndin keyinla, kahınlar qedirning birinji bəlumigə ([yəni «mukəddəs jay»oqə]) hərdəim kirip, ibadət hizmitini kılıdu. 7 Birək, «əng mukəddəs jay» dəp ataləqan ikkinji bəlumigə pəkət bax kahin yilda bir kətimla kiritdu. Kahin u yərgə öz gunahlırı wə həlkning nadanlikin otküzgən gunahlırı üqün ataləqan [kurbanlık] kəninı almay kirməydu. 8 Bu ixlər arqılık Mukəddəs Roh xuni kərsitip bərməktiki, bu birinji ibadət qediridiki tüzüm inawətlilik bolup tursila, əng mukəddəs jayəja baridioqan yol yənəla eqilmaydu. 9 Mana bular rəsimdək həzirki zamanı roxanəxtüridioqan bir hil obraz, halas. Buningdin xuni kəruwəlixka boliduki, bu qədirə sunulidioqan hədiyə wə kurbanlıklar ibadət kıləuqini wijdanidə pak-kamil kılalmaydu. 10 Ular pəkət yemək-iqməklər wə boyini suqə selinxning türlik rəsmiyətlirigə bəqlik bolup, [qanun-tüzüm] tüzütüləx wakti kəlgüqilik küqə igə kılinoqan, insanlarning ətlirigila bəqlik boləqan bəlgilimə-nizamlardur. 11 Lekin Məsih bolsa kəlgüsidiki karamət yaxhi ixlarnı elip barəuqı bax kahin bolup, adəm kəli bilən yasalmioqan, bu dunyayəja mənəşp bolmioqan, təhimu uluoq wə təhimu mukəmməl ibadət qedirioja kirdi; 12 əqə yəki mozaylarning [kurbanlık] kəninı əməs, bəlki Əzining [kurbanlık] kəni arqılık U (Əzila mənggütlük hərlək-nijatni igiləgən bolup) bir yolila mənggügə əng mukəddəs jayəja kirdi. **(aiōnios g166)** 13 [Kəna əhdə dəwidə] əqə wə buqılarning kəni həm inəkning külliri napək boləqanlarning üstigə səpilsə, ularni ət jəhətidin taziləp pak kıləqan yərdə, 14 undəkta, mənggütlük Roh arqılık əzini oqubarsiz kurbanlık süpitidə Hudaqə atioqan Məsihning kəni wijdanıqlarnı əlik ixlərdin pak kılıp, bizni mənggü həyat Hudaqə ibadət kılıxka təhimu yətkəliməmdü?! **(aiōnios g166)** 15 Xuning üqün u yengi əhdining wasitiqisidur. Buning bilən (insanlarning awwalki əhdə astidə sadir kıləqan itaətsizlikiri üqün azadlık bədili süpitidə xundək bir əlim boləqanikən) Huda təripidin qakiriləqanlar wədə kılinoqan mənggütlük mirəskə erixələydu. **(aiōnios g166)** 16 Əgər wəsiyəət kəldurulsə, wəsiyəət kəldurəuqıning əlüxi təstiklanəuqə, wəsiyəət küqə igə bolmaydu. 17 Qünkü wəsiyəət pəkət

өлümdin keyin küçkə igə bolidu. Wəsiyət qalduroquçi hayatla bolsa, wəsiyitining heqqandak küçi bolmaydu. **18** Xuningoşa ohxax, dəsəlpki əhdümü kan ekitiləndila, andin küçkə igə boləjan. **19** Qünki Musa Təwrat kanuni boyiqə hər bir əmrini pütün həkə ukturoşandin keyin, moza wə eqkilərləning suqə arilaxturulojan kənini kizil yung yipta baolənojan zofa bilən kanun dasturioja wə pütün həkə sepi, ularoja: **20** «Mana, bu Huda silərləning əməl kilişinglarəja əmr kijojan əhdining kənidi» — dedi. **21** U yənə ohxax yolda ibadət qedirioja wə qedirdiki ibadətə munasiwətlik pütükl saymanlarning üstigə kan səpti. **22** Dərwəqə, Təwrat kanuni boyiqə həmmə nərsə degüdək kan bilən paklinidu; [kurbanlik] keni tekülmigüqə, gunahlar kaqürüm kilişmaydu. **23** Hox, ərtikigə təklid kiliş yasalojan bu buyumlar muxundak [kurbanliklar] bilən paklinixi kerək idi. Biraq ərtiki nərsilərləning əzi bulardin esil kurbanliklar bilən paklinixi kerək. **24** Qünki Məsih ərtiki həkikiy ibadət jayioja təklid kilişojan, adam kəli bilən yasalojan mukəddəs jayioja əməs, bəliki Hudaning huzurida bizgə wəkillik kilişip hazir bolux üqün ərxning əzigə kirip boldi. **25** [Yər yüzidiki] bax kahinning yilmuyil əz kənini əməs, bəliki [kurbanliklarning] kənini elip, əng mukəddəs jayioja kayta-kayta kirip turoşindək, u kurbanlik süpitidə əzini kayta-kayta atax üqün kirgini yok. **26** Əgər xundak kilişning zəruriyiti boləjan bolsa, dunya apiridə boləjandin beri Uning kayta-kayta azab qekixigə tooqra kələtti. Ləkin U mana zamanlarning ahirida gunahni yok kiliş üqün, bir yolila Əzini kurban kilişkə otturioja qikti. (aion g165) **27** Həmmə adəmnin bir kətim əlüxi wə əlgəndin keyin sorakqə tartilixi bektiləngə ohxax, **28** Məsihmə nuroqun kixilərləning gunahlırini Əz üstigə elix üqün birlə kətim kurbanlik süpitidə sunulojandin keyin, Əzini təlpüntip kütənlərgə gunahni yok kijojan halda nijat kəltürükə ikkinji kətim axkarə bolidu.

10 Təwrat kanuni kəlgüsüdə elip kelinidiojan güzəl ixlarning əz əynini əməs, bəliki ularning kəlgəngisinila sürətləp bərgəqə, u tələp kilişojan, yilmuyil sunulup keliwatkan ohxax kurbanliklar arkişik [Hudaqə] yekinxlakmaqçi boləjanlari hərgizmə mukəmməl kilaşmaydu. **2** Bolmisa, muxu kurbanliklarning sunuluxi ahirlixatti, qünki ibadət kijoquqilar pak kilişip, wijdani yənə əz gunahlırini tūpəylidin azablanmaytti. **3** Halbuki, muxu kurbanliklar yilmuyil əz gunahlırini əzlirogə əslitip turidu. **4** Qünki buka wə eqkilərləning keni gunahları hərgiz elip taxliyalmaydu. **5** Xuning üqün, U dunyaoja kəlgəndə mundaq dəgən: — «Nə kurbanlik, nə atiojan axlik hədiyələri bolsa Səning tələp-arzuyung əməs, Biraq Sən Mən üqün bir tən təyyarlap bərding; **6** Nə keydürmə kurbanliklar, nə gunah kurbanlikdinnmə səyünmiding; **7** Xunga jawab bərdimki — «Mana Mən kəldim! — Kanun dasturunda Mən tooqrluk pütülgəndək — I Huda, iradəngni əməlgə axurux üqün kəldim». **8** U yukirida: «Nə kurbanlik, nə axlik hədiyələri, nə keydürmə kurbanliklar, nə gunahni tiligüçi kurbanliklar Səning tələp-arzuyung əməs, Sən ulardinmə səyünmiding» (bu kurbanliklar Təwrat kanunining təlipi boyiqə sunuluxi kerək idi) dəgindin keyin **9** yənə: «Səning iradəngni əməlgə axurux üqün kəldim» dəgən. Demək,

[Huda] keyinkisini küçkə igə kiliş üqün, aldinkisini əməldin kəlduridu. **10** Hudaning bu iradisi boyiqə Əysə Məsihning tenining bir yolila kurban kilişixi arkişik biz gunahın paklinip, [Hudaqə] atalduq. **11** Hər kahin hər künə ibadət hizmitidə turidu, xundakla gunahları hərgiz sakit kilaşmaydiojan ohxax hildiki kurbanlikları [Hudaqə] kayta-kayta sunidu. **12** Biraq, bu [kahin] bolsa gunahlar üqün birlə kətimlik mənggü inawətlik bir kurbanlikni sunojandin keyin, Hudaning ong yenida olturdi; **13** U xu yərdə «düşmənləri Əz ayioçi astida təhtipər kilişoquqə» kütidu. **14** U muxu birlə kurbanlik bilən Hudaqə atəp pak-mukəddəs kilişojanlari mənggügə mukəmməl kildi. **15** [Mukəddəs yazmilarda] [pütülgəndək], Mukəddəs Rohmə bu həkə bizgə guwahlik beridu. Qünki U awwal: — **16** «U künlərdin keyin, Məning ular bilən tüzidiojan əhdə mana xuki, dəydu Pərwərdigar; Mən Əz təwrat-kanunlirimni ularning zəhin-əkligimə salimən, Həmdə ularning kəlbigimə pütimən» dəgəndin keyin, U yənə: — **17** «Ularning gunahlırini wə itaətsizlikirini mənggügə esimdin qikişiwetimən» — dəgən. **18** Əmdi xu yolda gunahlar kaqürüm kilişojanikən, gunahlar üqün kurbanlik kilişning həjətimu kilaşmaydu. **19** Xuning üqün, əy kərindaxlar, Əysəning keni arkişik əng mukəddəs jayioja kirixkə jür'ətlik bolup, **20** (U bizgə eqip bərgən, ibadəthanining pərdisidin (yəni, Uning ət-tenidin) ətidiojan u yipəngi, həyatlik yoli bilən) **21** xundakla Hudaning ailisini baxkuridiojan bizning uluq kahinimiz boləjanliki bilən, **22** dillirimiz wijdandiki buləjunuxlardin sepilix bilən paklanəjan wə bədinimiz sap su bilən yuyulojandək tazilənojan halda etiqađning toluq jəzm-hatirəmliki wə səmimi yəlb bilən Hudaqə yekinxlayli! **23** Əmdi etirəp kijojan ümidimizdə təwənməy qing turayli (qünki wəda Bərgüçi bolsa səzidə turoşuqidur) **24** wə mehir-muhabbət kərsitix wə güzəl ix kilişkə bir-birimizni kandaq kəzoqax wə riqbətləndürüxni oylayli. **25** Bəzilər adət kiliwəlojandək, jamaəttə jəm boluxni bax tartmayli, bəliki bir-birimizni kəkiləp-ilhamlandıraxli; bolupmu xu küning yekinxlakxanlıkini baykioşininglarda, təhimu xundak kilaşli. **26** Həkikətni tonuxkə nesip boləjandin keyin, yənilə kəstən gunah etküziwərsək, u qəoqda gunahlar üqün sunulidiojan baxkə bir kurbanlik bolmas, **27** bəliki bizgə kalidiojini pəkət sorak, xundakla Huda bilən karxilixidiojanlari yəp tügitişkə təyyar turidiojan yalkunluq otni kərkunq iqidə kütüxlə, halas. **28** Əmdi Musaəja qüxürülgən Təwrat kanunini kəzgə ilmiojan həkəndak kixi ikki yaki üç guwahqining ispati bolsa, kəngqilik kilişmayla əltürülətti. **29** Undakta, bir kixi Hudaning Oqlini dəpsəndə kilaş, Hudaning əhdəsinin kənoja, yəni əzini pak kijojan qənoja napak dəp kərisə, xəpəkət kijoquçi Rohni həkərat kilaş, buningdin təhimu eqir jəzaəja layik hesablinidu, dəp oylıməsilər? **30** Qünki [Təwrat] «İntikəm Məningkidur, kixining kilmixlirini əz bəxioja əzüm yandurimən, dəydu Pərwərdigar» wə «Pərwərdigar Əz həkini sorakqə tartidu» dəgüqini bilimiz. **31** Mənggü həyat Hudaning kollirioja qüxüp jazalinix nəkədrə dəhəxtlik ix-hə! **32** Əmdi silər yorutuluxtın keyin, azab-əkubətlik, kəttik kürəxlərgə bərdaxlik bərgən axu burunkü künləri

kalqan bir adamdin asmandiki yultuzlardək kəp, dengiz sahilidiki kumdək sahəsiz əwladlar barliqkə kəldi. **13** Bu kixilərləning həmmisi Hudaning wədə kılqanliriqə muyyəssər bolmay turupla etikadi bolqan həlda ələmdin etti. Biraq ular hayat waktida bularəning kəlgüsida əməlgə axurulidiqanliqini yiraktin kərüp, kuqəq eypir hərsənlik bilən kütkən wə əzlini yər yüzidə musapir wə yoluqi dəp axkarə eytkanidi. **14** Bu bundək səzləri kılqan kixilərləning bir wətənni təxna bolup izdəwatqanliqini enik ipadiləydu. **15** Dərwaqə, ular əz yurtini seğıqəqan bolsa, kaytip ketix pirsiti qıqқан bolatti. **16** Ləkin ular uningdinmu əwzəl, yəni ərtiki bir makanni təlpünüp izdiməktə. Xuning üqün, Hudaning əzliniəning Hudasi dəp atilixidin nomus kılmaıydu; qünkü mana, U ular üqün bir xəhər həzirləqan. **17** İbrahım Huda təripidin sinaləqinida, etikadi boləqəqka oqlı İshəqni kurbənlık süpitidə Hudaəqə atidi; gərəqə u Hudaning wədiliriəni, jümlidin «Sening naminəni dawamlasturidiqan nəsling bolsa İshəqtin kəlip qikidu» dəginiəni tapxuruwaləqan bolisimu, u yənəla birdinbir oqlini kurbən kılıqka təyyar turdi. **19** Qünkü u hətta İshəq əlgən təkdirdimu, Hudaning uni tirildürüxkə qadір ikənlikigə ixəndi. Mundəqə eytkənda, İshəqni ələmdin tirildürülgəndək kaytidin tapxuruwalıdi. **20** Etikadi boləqəqka, İshəq oqlıuri Yəqub bilən əşawning kəlgüsü ixliriqə həyrlık tiləp dua kildi. **21** Etikadi boləqəqka, Yəqub ələmdin ətux əldida Yüsüpning ikki oqlining hərbiəri üqün həyrlık dua kiliп, həsisiqə tayiniп turup Hudaəqə səjdə kildi. **22** Etikadi boləqəqka, Yüsüp səkrətkə quxüp qəloqənda, bəni İsrailning Misirdin qikiп ketidiqanliqini tiləqə əldi həmdə əzining ustihanlıri toqrulukmu əmr kildi. **23** Etikadi boləqəqka, Musa tuəquloqənda, uning atanisi uni üq ay yoxurdi; qünkü ular Musaning yekimlik bir bala ikənlikini kərđi, padixahning pərmanidinmu kərkmidi. **24** Etikadi boləqəqka, Musa qəng bolup uluəq zat boləqəndin keyin, «Pirəwning kizining oqlı» dəgən ataktə turıwerixni rət kiliп, **25** gənəh iqidiki ləzzətlərdin wəktitlik bəhrimən boluxning orniəqə, Hudaning həlki bilən billə əzəb qexixni əwzəl kərđi. **26** U Məsihkə karitiləqan həkarətkə uqraxni Misirning həzinsidiki baylıqlarəqə igə boluxtinmu əwzəl bildi. Qünkü kəzlini [ərtiki] in'əmoqə tikiwatatti. **27** Etikadi boləqəqka, u padixahning əzəpıdinmu kərkməy Misirdin qikiп kattı. [Jəpə-muxəkkətkə] qididi, qünkü Kəzə Kərünmigüqi uning kəzığə kərünüp turəqəndək idi. **28** Etikadi boləqəqka, u «tunji oqlining jəniəni əloquqi» [pərixting] [İsraillərəqə] təgməslikı üqün [tunji] «ətüp ketix» həytini ətküzüп, xuningəqə munasıwətlık kənni [buyruloqini boyiqə] səpiп-sürkidi. **29** Etikadi boləqəqka, [İsraillər] Kizil dengizdin huddi kuruklukta məngəqəndək mēgip etti. Biraq [ularni kooqlap kəlgən] Misirliklər ətməqqi boləqənda suəqə qərək boldi. **30** Etikadi boləqəqka, həlk yəttə kün Yeriho xəhiriəning səpiliəni əylanəqəndin keyin səpiп ərülđi. **31** Etikadi boləqəqka, pəhixə əyal Rəhəb İsrail qarlıəqıqliriəni dostlarəqə kütiwəloqəqka, itaətsizlər [boləqən əz xəhridikilər] bilən birlikdə hələk bolmıdi. **32** Mən yənə nemixkə səzləp olturay? Gideon, Barək, Ximxon, Yəftəh, Dawut, Samuil wə kəloqan bəxkə pəyoəqəmbərlər toqrısida eytip kəlsəm wəkt yətməydu. **33** Ular etikadi bilən əllərləning üstidə

28

oqalib keldi, adalat yürgüzdi, [Huda] wədə kılojanlaroqə erixtı, xirlarning aqzilirini etip qoydı, **34** dāhxətlık otning yalkunini eqürdi, kıliqning tiqidin qeqip kutuldi, ajizliktin küqaydı, jənglərdə baturluk kərsətti, yat əllərnin qoxunlirini teri-pirəng kildi. **35** [Etikadi boloqəqə], ayallar elgən uruk-tuqənlirini elümdin tirildürgüzüp qayturawaldi; biraq baxkılar kəlgüsida tehimu yaxhi halda elümdin tirilaylı dəp, kutulux yolini rət kılip kıyinilixkə bərdaxlık bərdi. **36** Yənə bəzilər sinilip har-məshirilərgə uqrap qamqilandi, bəzilər hətta kixənilip zindanoqə taxlandi; **37** ular qalma-kesək kılip eltürüldi, hərə bilən hərilinep parqilandi, sinaklarni bexidin etküzdı, kıliqlinip eltürüldi; ular qoy-eqə terilirini yepinqə kılojan halda sarsan bolup yürdi, namratlıkta yaxidi, kıyin-kıstakka uqridi, horlandi **38** (ular bu dunyoqə zayə kətkənidı), qəllərdə, taqlarda, əngkürlərdə wə gəmilərdə sərgərdan bolup yürdi. **39** Bularning həmmisi etikadi bilən Hudanin Öz guwahı bilən tərpləngən bolsimu, Hudanin wədə kılojinoqə əyni boyiqə erixkini yok, **40** əmdilikdə Huda bizlər üqün tehimu əwzəl bir nixan-məksətni bekitkan bolup, ular bizsiz kamalətkə yatküzülməydu.

12 əmdi ətirapimizda guwahqılar xunqə qong buluttak bizni oruwaləqəqə, hərhil eoqır yök həm bizgə asanla kıymixiwəliwəliwədiyan gūnahni qerüp taxlap, aldımioqə qoyuloqə yögürüx yolini qidamlik bilən besip yögürəyli; buningda kəzimizin etikadimizning Yol Baxlıoqəqisi wə Takamullaxturəqəqisi boləqə Əysəqə tikəyli. U Əzini kütəkən huxallik üqün kresttikı azabkə bərdaxlık bərdi həm uningda boləqə həkəratkə pisənt kilmidi. Xuning bilən U Hudanin təhtining ong tərpidə oltureqəuzuldi. **3** Kənglülərnin hərıp sowup kətməsliki üqün, gūnahkarlarınin xunqə kattik horlaxlırioqə bərdaxlık Bərgüqini kəngül qoyup oylanglar. **4** Gūnahkə qarxi kürəxlərdə tehi qan akkuzux dərjisiqə berip yətmidnglar. **5** Hudanin silərgə Əz pərzəntlirim dəp jekiləydiəqə [mukəddəs yazmildədikı] munu səzlırini untudunglar: — «I oqlum, Pərwədigarnin tərbiyisiqə səl qərima, Əyibləngininqdə kənglüləng sowup kətmisun, **6** Qünki Pərwədigar səygininq tərbiyə beridu, Mening oqlum dəp qəbul kılojanlarınin həmmisini dərriyəydu». **7** Azab qəkkininglarni Hudanin tərbiyisi dəp bilip, uningəqə bərdaxlık beringlar. Qünki silərnin tərbiyə elixinglarning əzi Hudanin silərnı oqlum dəp muamilə kılojanlıkını kərsitidu. Kaysı pərzənt atisi tərpidin tərbiyilənməydu? **8** əmdi [Hudanin] tərbiyilixidə hərбір pərzəntining əz ülüxi bar; lekin bu ix silərdə kəm bolsa həkəkiy oqulliridin əməs, bəlkı hərəmdin boləqə pərzənti bolup qikisilər. **9** Uning üstigə həmmimizning əzimizgə tərbiyə bərgən ət jəhəttiki atilirimiz bar, biz ularnımu hərmətləp kəlduk. Xundək ikən, rohlarning atisioqə tehimu itaət kılmamduq? Xundəkta həyatimiz yaxnimamdu? **10** Ət jəhəttiki atilirimiz bərhək pəkət əzi muwapiq kərgən yol boyiqə azəqinə wəkit bizni tərbiyiləng. Lekin U bolsa bizgə paydılık bolsun dəp, pak-mukəddəslikidin muyəssər boluximiz üqün tərbiyiləydu. **11** əmdi kattik tərbiyə berilgən wəktida adəmnı hux kılmaydu, əksiqə adəmnı qayəqəqə qəmdüridu; biraq buning bilən tüzəlgənlərgə u keyin həkəqaniyliktin qikkən tinq-hatirjəmlikning mewisini beridu. **12**

Xuning üqün, «Telip sanggilioqə qolunglarni, zəiplixip kətkən tizinglarni ruslanglar» **13** wə «akşəqə»larning pükülpil qalmay, bəlkı xipa tepixi üqün pütürlinglarni tüz yollarda mangdurunglar. **14** Barlık kixilər bilən inək etüxkə wə pak-mukəddəs yaxaxkə intilinglar; mukəddəs bolmioqə kixi hərğiz Rəbni kəməlməydu. **15** Oyoqəqə turunglarkı, həqkim Hudanin mehir-xəpkitidin məhrum qəlmisun; aranglarda silərgə ix tapkuzup silərnı kəydürüdiəqə, xundəkta kəp adəmlərnı buləqə napək boluxkə səwəb bolidiəqə birər əq-adawət yiltizi ünmişun. **16** Aranglarda həqbir buzukluk kıloquqi yaki əzining tunji oqulluk həkəqini bir wəh tamakka setiwətkən Əsəwəqə ihlassız kixi bolmisun. **17** Qünki silərgə məlumki, Əsaw keyin [atisining] həyrlık duasını elixni oylioqə bolsimu, xundəkta uningəqə intilip kəz yaxlırini ekıtip yalwuroqə bolsimu, u [bu ixlarnı ornioqə] [kəltürüdiəqə] towa kılix yolini tapalmay, rət kılini. **18** Qünki silər qol bilən tutkili bolidiəqə, yalkunlap ot yenip turuwatkan həmdə sürlük bulut, karəngəqulək wə kara quyun qaplioqə axu taəqə kəlmidinglar — **19** (u jayda kanay sadasi bilən səzligən əwaz yatküzülgəndə, bularnı anglioqəqlar: «Bizgə yənə səz kılinmişun!» dəp [Hudaqə] yalwuruxtı; **20** qünki ular kılinioqə əmrni kətürəlmidi. «Egər bu taəqə hətta birər həywanınin ayioqi təgsimu, qalma-kesək kılip eltürülsun» [dəp tapilənoqənidı]; **21** u kərünüx xundək qərkunqulək idiki, Musamu: «Bək kattik qərkup oqal-oqal titrəp kəttim» deyənidı. **22** — Silər bəlkı Zion teqioqə, yəni mənggü həyatı Hudanin xəhəri — ərtiki Yerusaleməqə, tūmənligən pərixtilərgə, **23** isimliri ərtə pütülgən tunji tuəquloqəqlarning həyt-mərikə huxallikida jəm kılinioqə jamaitigə, həmməylənnin sorəqəqisi Hudaqə, takamullaxturuloqə həkəqani kixilərnin rohlirioqə **24** wə yəngi əhdininin wasitəqisi Əysəqə, xundəkta həm Uning sepilgən kənioqə kəldinglar. Bu qan Həbilingkidin əwzəl səz kılıdu. **25** Bu səzni kıloquqini rət kılməslikinglar üqün dikəkət kılinglar. Qünki yər yüzidə əzlırigə wəhıy yatküzüp əgəhənduroquqini rət kıloqəqlar jazadin qeqip kutuləlmioqə yərdə, ərtə bizni əgəhənduroquqidin yüz ərüsək, həlimiz tehimu xundək bolmamdu? **26** əmdi xu qəqəda Hudanin əwazi zeminni təwritiwətkənidı; lekin əmdi U: «Əzüm yənə bir kətim zeminni əməs, əsmənnimu təwritimən» dəp wədə kildi. **27** «Yənə bir kətim» deqən bu səz təwritilidiəqəqlarning, yəni yaritiləqə nəsılərnin təwritilixi bilən yəkıtilidiəqəqlikini, təwərtikili bolmaydiəqəqlar nəsılərnin mənggü muqim bolidiəqəqlikidin ibarət mənnini bildüridu. **28** Xuning üqün, təwərtikili bolmaydiəqəqlar bir padixəhlikkə muyəssər bolup, mehir-xəpəkətni qing tutup bu arkilik ihlasmənlık wə əyminx-kərkunq bilən Hudani hursən kılıdiəqəqlar ibadətlərnı kılaylı. **29** Qünki Hudaıymiz həmmini yəwətküqi bir ottur.

13 Aranglarda kərindaxlık mehir-muhəbbət təhtimisun. **2** Natənux kixilərgə məhməndost boluxni untumanglar. Qünki bəzilər xu yol bilən bilməstin pərixtilərnı məhman kıloqə. **3** Zindanoqə taxlanəqəqlarnı ular bilən bılə [zindanda] zənjirləngəndək yad etinglar. Horlanəqəqlarnı əzünglarmu təndə turuwatkan bəndə süpitidə yad etip

turunglar. **4** Həmmə adəm nikahka hərmət kılsun, wə barlıq mükəddəs bəndilərgə salam eytkaysılar. ər-hotunlarning yatidioqan yeri daqsız bolsun; qünki Huda buzukqılıq kıloquqılar wə zina kıloquqılardin hesab alidu. **5** Mengix-turuxunglar pulpərsəliktin haliy bolsun, barioqə qanaət kılinglar. Qünki Huda mundak degən: «Səndin əsla ayrılmaymən, Seni əsla taxlimaymən». **6** Xunga, yürəklik bilən eytalaymizki, «Pərwərdigar mening Yardəmqimdur, heq qorqmaymən, Kixilər meni nemə kılalisun?» **7** Silərgə Hudaning söz-kalamini yətküzgən, silərnin yetəqkıliringlarni esinglarda tutunglar. Ularning mengix-turuxining mewa-nətijisigə kəngül koyup karap, ularning etiqaadini ülgə kılinglar: — **8** Əysa Məsih tünügün, bügün wə əbədil'əbədgigə əzgərməydu! (aiōn g165) **9** Xuning üqün, hərhil oqayriy təlimlər bilən ezikturulup kətmənglar; qünki insanning kəlbi [kurbanlıqqa has] yeməkliliklər bilən əməs, bəlki Hudaning mehir-xəpkiti bilən kuwwətləndürilgini əwzəl. Qünki bundak yeməkliliklərgə berilip keliwatkanlar ulardin heqkəndək payda kərgən əməs. **10** Bizlərnin xundək bir kurbangahimiz barki, ibadət qedirida hizməttə boləqanlarning uningdin yeyix həkukı yəktur. **11** Qünki gunah tiləx süpitidə soyuloqan, kəni bax kahin təripidin əng mükəddəs jəyoqə elip kirilgən kurbanlıq həywanlarning teni bolsa karargahning sirtioqə elip qikilip kəydürülətti. **12** Xunga Əysamu Əz kəni bilən həlkni paklap Hudaqə atax üqün, xəhər dərwazisining sirtida azab qekip əldi. **13** Xundək ikən, bizmu karargahning sirtioqə qikip, Uning yenioqə berip, Uningoqə karitiloqan həkərkətkə ortək bərdaxlıq bəyəyli. **14** Qünki yər yüzidə mənggü məwjut turidioqan xəhərimiz yok, bəlki kəlgüsidiği xəhərgə intilməktimiz. **15** Xunga, Məsih arkilik Hudaqə kurbanlıq süpitidə mədhıyilirimizni tohtawsız atayli, yəni əz ləwlimizning mewisi süpitidə Uning namini etirap kılayli. **16** Əmdi həyr-sahawət kılixni wə baringlardin ortək təksimləxni untumənglar. Qünki Huda bundək kurbanlıqlardin hursən bolidu. **17** Yetəqkıliringlaroqə itaət kılip, ularoqə boysununglar. Qünki ular əz hizmitidin Hudaqə hesab beridioqanlar bolup, həmixə jeninglardin həwər elixkə oyoqək turidu. Ularning bu ixi kəyoqə-ələm bilən əməs (qünki undək bolsa silərgə heq payda yətküzülməydu) bəlki huxal-huramlik bilən elip berilsun. **18** Biz üqün dua kılip turunglar; qünki wijdanimizning pak ikənlikigə, hərbi ixlarda toqra yolda mengixni həlaydioqanlikimizəyoqə kəyil kılinduk. **19** Yeninglarəyoqə patrak kəytip bərixim üqün, dua kılixinglarni ələhidə ətünimən. **20** Əmdi mənggülik əhdining kəni bilən kəy padisining katta padiqisi boləqan Rəbbimiz Əysani əlümdin tirildürgüqi, hatirəmlikning Igisi boləqan Huda (aiōnios g166) **21** Əysa Məsih arkilik silərgə Əzini hursən kılidioqan ixlarni kıldurup, silərnə hərbi yəhxi əməldə takamullaxururup iradisining ijrəqiliri kıloqay! Məsihkə əbədil'əbədgigə xan-xəpəp boləyoqay! Amin! (aiōn g165) **22** Silərdin ətünimənki, i kərinədxirim, bu nəsihət səzümgə eoqir kərməy kulaq saləyoqaysilər; silərgə muxunqiliklə səzlərnə yazdim, halas. **23** Kərinədximiz Timotiynin zindandin koyup bərilgənlikidin həwərdar boləyoqaysilər. Yəkinda yenimoqə kəlip kəlsa, mən silərnə yoklap bəroqinimda u mən bilən billə bəridu. **24** Barlıq yetəqkıliringlar

Yakup

1 Hudaning wə Rəbbimiz Əysa Məsihning kuli boləjan mənki Yakuptin tarqak turuwatkan muhəjir on ikki kəbiligə salam! **2** I kərinadxlırim, hərəkəndək sinaklarəja duq kəlsənglar, buni zor huxallıq dəp bilinglar. **3** Qünki silərgə məlumki, bündək etikədinglarning sinilixi silərdə səwr-qıdamlik xəkilləndüridu; **4** səwr-qıdamlikning hisliti kəblinglarda turup xundək pixip yetilsunki, xuning bilən silər pixқан, mukəmməl wə kəm-kutisiz bolisilər. **5** Birək əgər aranglardiki birsı danalıqқа mohtaj bolsa, həmmigə səhiyliq bilən beridojan xundəklə əyibliməydojan Hudadin tilisun. Xuning bilən uningəja qokum ata kılınıdu. **6** Birək u heq deliojul bolmay ixənq bilən tilisun; qünki deliojul kixi huddi xamalda urulup uyan-buyan yəlpəngin dengiz dolkunioja ohxaydu. **7** Undək kixi Rəbdin birər nərsigə eriximən, dəp heq hiyal kılmisun; **8** undəklər üjmə kəngül bolup, barlik yollirida tutami yök adəmdur. **9** Namrat boləjan kərinədx əzining yukirioja kətürülgənlikigə təntənə kılsun; bay boləjan kərinədx bolsa, əzining təwən kilinojanlikioja təntənə kılsun, qünki u ot-qəpləning qeqəkliridək tozup ketidu. **11** Kuyax qikip kiziojanda, ot-qəpləni kūrutidu, gülliri tozup ketidu-də, uning güzəlliki yokilidu; bay adəmlər huddi xuningəja ohxax, əz hələkqilikidə yokilidu. **12** Sinaklarəja [səwrqanlik bilən] bərdəxlik bərgən kixi nəkədar bəhtlik-həl! Qünki u sinaktin ötkəndin keyin, [Huda] Əzini səygənlərgə wədə kiləjan həyat tajiəja muyəssər bolidu. **13** Adəm əzduzuluxқа duq kəlgəndə «Huda meni əzduzuwatidu» demisun. Qünki Huda yaman ixlar bilən əzduzuluxi mumkin əməs həm bəxqılarni əzduzmaydu. **14** Bəlki birsı əzduzuləjanda, əz həwəs-nəpsi kəzojilip, ularning kəynigə kirgən bolidu; **15** andin həwəs-nəps həmilidar bolup gunahni tuəjidu; gunah əsüp yetilip, olümgə elip baridu. **16** Xunga səyümlük kərinədxlırim, aldinip kəlmənglar! **17** Barlik yüksək səhiyliq wə hər bir mukəmməl iltipət yukiridin, yəni [asmandiki] [barlik] yorukluklarning Atisidin qüxüp kelidu; Uningda heqkəndək əzgirix bolmaydu yaki Uningda «aylinix» bilən hasil bolidojan kəlgəngilərmə bolmaydu. **18** U bizni [Əzi yaratkan barlik] məvjudatların ingidə Əzige dəslep pixқан mēwidək bolsun dəp, Əz iradisi boyiqə bizni həkikətning sēz-kalamı arqilik tuəjdurdi. **19** Xuning bilən, i səyümlük kərinədxlırim, hər adəm anglaxқа tez təyyar tursun, sēzləxkə aldirimisun, qəzəplənixkə aldirimisun. **20** Qünki insanning əzəpi Hudaning həkkanıylikini elip kəlməydu. **21** Xuning üqün, barlik ipləsləkləni wə kininglarəja patmaywatқан rəziləkləni taxlənglar, [kəblinglarda] yiltiz tartkuzuləjan, silərni kutkuzalaydojan sēz-kalamni kəmtərlik-məminlik bilən kobul kilinglar. **22** Əmma əz-əzlinglarni aldap pəkət sēz-kalamni angliəjuqılardin bolmanglar, bəlki uni ijrə kiləjuqılardin bolunglar. **23** Qünki birsı sēz-kalamni anglap koyupla, uni ijrə kilmisa, u huddi əynəktə əzining əyni kiyapitigə qarap koyup, ketip kəlojan kixigə ohxaydu; qünki u əz turkioja qarap bolup, qikipla, xu həman əzining kəndək ikənlikini untuydu. **25** Ləkin axu kixiləni ərkinlikkə erixtūridəjan mukəmməl kənunəja əstəyidillik bilən dawamlik qarap, untuəjaq angliəjuqi

bolmay, bəlki uning iqidə yaxap ijrə kiləjuqi boləjan kixi ixlirida bəhtlik kılınıdu. **26** Birsı əzini ihlasmən adəmmən dəp həsəblojan, ləkin tilini tizginlimigən bolsa, əzini əzi aldaydu; bündək kixining ihlasmənləki bihūdiliktur. **27** Huda'Atimizning nəziridiki pak wə daəjsiz ihlasmənləlik xuki, kiyinqilikta kəlojan yetim-yesir, tul hotunlarni yoklap, ularəja qəmhərluk kiliş wə əzini bu dunyaning buləjixidin daəjsiz saqlaxtur.

2 Kərinədxlırim, xən-xəpə Igisi boləjan Rəbbimiz Əysa Məsihning etikəd yolini tutkanikənsilər, adəmming taxki kiyapitigə qarap muamilə kilidojanlardin bolmanglar. **2** Qünki sinagəginglarəja altun üzük takiojan, esil kiyiyan bir bay bilən təng jul-jul kiyiyan bir kəmbəəja kirsə, **3** silər esil kiyiyanəni ətiwarlap «Tərgə qikip oltursila!» dəsənglar, kəmbəəja, «U yərdə tur!» yaki «Ayaq tərəpimdə oltur!» dəsənglar, **4** əzərə ayrimiqilik kiləjan wə insanlar üstidin yaman niyət həküm qikəruqılardin boləjan bolmamsilər?! **5** Kulək selinglar, i səyümlük kərinədxlırim — Huda bu dunyadiki kəmbəəjəlləni etikətdə bay bolux həmdə ularni Əzini səygənlərgə bərixkə wədə kiləjan padixahləkiəja mirashor boluxқа talliojan əməsmu? **6** Birək silər kəmbəəjəlləni kəzge ilmidinglar! Baylar silərni əzgen wə sot-soraklarəja sərigen əməsmu? **7** Üstünlərgə koyuləjan axu mubarak naməja kupurluk kiliwatkanlar yənə xu [baylar] əməsmu? **8** Mukəddəs yazmildəki «kəxnəngni əzüngni səygəndək sēy» dəgən xahənə kənunəja həkikiy əməl kilsənglar, yaxsi kiləjan bolisilər. **9** Ləkin kixilərgə ikki hil kəz bilən kərisənglar, gunah kiləjan bolisilər, Təwrat kənunni tərəpidin hiləplik kiləjuqılar dəp bəkitilisilər. **10** Qünki bir kixi pütün Təwrat kənunioja əməl kildim dəp turup, [həttə] uningdiki birlə əmrəgə hiləplik kilsə, u pütün kənunəja hiləplik kiləjuqi həsəblinidu. **11** Qünki: «zina kılma» Dəgiqi kəp [katilik kılma]m dəgən. Xunga, zina kilmisənglarmu, ləkin katilik kiləjan bəlsənglar, yənəla [pütün] Təwrat kənunioja hiləplik kiləjan bilən barawər bolisilər. **12** Xunga sēz-əməllinglar adəmmi ərkinlikkə erixtūridəjan kənun aldidə sorək kilingidojanlarning saləhiyitigə uyəjun bolsun. **13** Qünki bəxqılərgə rəhim kilmiojanlarning üstidin qikipidojan həküm rəhimisiz bolidu. Əmdi «rəhim kiliş» «həküm qikipix»ning üstidin qəlibə kilip təntənə kilidu. **14** I kərinədxlırim! Birsı əsəzida, «Məndə etikəd bar» dəp turup, əmma [uningda] [munəsip] əməlləri bolmisa, uning nēmə paydisi? [Bündək] etikəd uni kutkuzalamdu? **15** Əmdi əgər aka-uka yaki aqa-singillardin biri yalingaq kəlsa yaki kündilik yeməkləki kəm bolsa, silərdin biri ularəja: «[Hudaəja] amənət, kiyiminglar pütün, kərsikinglar tok kilingəy!» dəp koyupla, tenining həjitidin qikmisa, buning nēmə paydisi? **17** Xuningəja ohxax yəloquz etikədlə bolup, [uningəja] [munəsip] əməlləri bolmisa, [bündək etikəd] ələk etikədtur. **18** Ləkin bəzibir adəmlər: «Səndə etikəd bar, məndə bolsa əməl bar» dəp [talixidu]. Ləkin mən: «Əməlsiz boləjan etikədingni mənə kərsitə kəni?», «Mən etikədiməni əməllər bilən kərsitimən» dəymən. **19** — Sən «Huda bir» dəp ixinisen — Barikalla! Ləkin həttə jinlarmu xuningəja ixinidu, xundəklə kərkup dir-dir tityəduqu! **20** Əy, kuruk hiyal adəm! Əməlləri yok etikədn ing ələk etikəd ikənlikini qəganmu bilərsən?

21 Atimiz Ibrahīm ez oqli Ishaqni qurbangah üstigə sunoqanda ez əmili arqılık həqqaniyə dəp jakarlanoqan əməsmu? **22** Əmdi xuni kəriüwelixkə boliduki, uning etikadi munasip əməlləri kildi wə etikadi əməllər arqılık mukəmməl kilindi. **23** Mana bu ix [Təwrattiki]: «Ibrahīm Hudaqə etikad kildi. Bu uning həqqaniyəliki hesablandı» deqan yazmini ispatlaydu, xundakla u «Hudaning dosti» dəp ataldi. **24** Buningdin xuni kərələysilərkə, insanlar etikadi bilənla əməs, bəlkə əməlləri bilən həqqaniyə dəp jakarlinidu. **25** Muxuningoqə ohxax, pahixə ayal Rahab [Israil] qarlıoquqilirini ez əyidə kütüp, ularni baxkə yol bilən qaqurowətkənliki üqün, u ohxaxla ix-əməli bilən həqqaniyə dəp jakarlanoqan bolmamdu? **26** Tən roh bolmisa əlök bolojandək, əməlləri yok etikadmu əlütür.

3 Kəridaxlirim, aranglardin kəp kixi təlim bərgüqi bolıwalmanglar! Qünki silərgə məlumki, biz [təlim bərgüqilər] baxqılardin tehimu kattıq sorakqə tartilimiz. **2** Qünki həmmimiz kəp ıxlarda hatalixip putliximiz. [Halbuki], əgər birsi tilda hatalaxmisa, u kamalətkə yətkən, pütkül tenini tizgınlıyıləgin ədəm bolidu. **3** Mana, biz atlarını əzimizgə bekindurux üqün aqzıoqə yügən salimiz; buning bilən pütkül tənlinini [halioqan tərəpkə] buriyalaymiz. **4** Mana, kemilərgimu qaranglar; xunqilik yooqan bolsimu, yənə kelip dəlxətlık xamallar tərəpidin urulup həydlidioqan bolsimu, lekin rolqi kəyərğə ularni həyday desə, u kiqikkinə bir rol arqılık uni halioqan tərəpkə buraydu. **5** Xuningoqə ohxax, gərğə til [tenimizning] kiqik bir əzasi bolsimu, lekin tolimu yooqan səzləydu. Kiqikkinə bir ot uqkunining qong ormanoqə ot tutaxuralaydioqanlıqini oylap beqınglar! **6** Til — dərwaqə bir ottur; u əzalirimiz arisidin orun elip kəbihlikkə toloqan bir ələm bolidu. U pütkül tənni bulojıoquqıdu; u dozah otidin tutaxturulup, pütkül təbiətning qakıoqə ot tutaxturidu! (Geenna g1067) **7** Qünki hərtürlik həywanlar həm uqar-kanatlar, əmiligüqi həywanlar həm dengizdiki məhluklar insaniyə tərəpidin kəndürilməktə həmdə kəndürülgənidi. **8** Əmma tilni həqkim kəndürəlməydu; u tinimsiz rəzil bir nərsə bolup, janoqə zamin bolidioqan zəhərgə toloqandur. **9** Biz tilimiz bilən Pərwərdigar Atimizoqə xanu-təxəkkür kayturimiz, wə yənə uning bilən Hudaning obrazida yaritiloqan insanlarni qarəoyamiz. **10** Demək, ohxax bir əojızdin həm təxəkkür-mubərək həm lənət-karəox qikidu. **1** Kəridaxlirim, bundak bolmasliki kerək! **11** Bir bulək ohxax bir kəzdin birlə wəktiti tatlık həm kırtək səp qikiramdu? **12** **1** Kəridaxlirim, ənjür dərihi zəytunning mewisini bərməydu, yəki üzüm teli ənjürning mewisini bərləmdu? Həm tuzluq [bulək] tatlık sunimu qikiralmaydu. **13** Aranglarda kim dana wə pəmlik? Pəzilətlık yürük-turuxidin u danalıqə has boləqan məmin-kəmtərlık bilən əməllərini kərsətsun! **14** Ləkin əgər kəlbınglarda aqqıq həsəthorluq wə jedəl-majira bolsa, əmdi yaloqan səzlar bilən həkikətni yokkə qikarmanglar, mahtanmanglar. **15** Bundak «danalıq» ərxtin əməs, bəlkə dunyaoqə, insan təbiiyitigə has bolup, jin-xəytandin kəlgəndur. **16** Qünki həsəthorluq wə jedəl-majira boləqanla yərdə kəlayımıqanlıq wə hərhil rəzililiklər bolidu. **17** Ləkin ərxtin kəlgən danalıq bolsa, u aldi bilən paktur, u yənə tinqlikpərwər, hux peil, baxqılarning pikriğə kuliki oquq, rəhimdil bolup,

yahxi mewilər bilən toloqan, uningda tərəpbazlık yəki sahtipəzlik yoktur. **18** Həqqaniyəlik urukliri tinqlikpərwərlər arisida qeqilip, tinqlik iqidə mēwə beridu.

4 Aranglardiki urux wə majiralar nədin kelip qikidu? Bu dəl tən əzaliringlar iqidə jəng kiliwatqan arzu-həwəsiringlardin əməsmu? **2** Silər arzu-həwəs kilisilər, ləkin arzu-həwəsiringlaroqə erixməysilər; ədəm olturisilər, həsət kilisilər, ləkin erixəlməysilər; jedəl-majira qikirip jəng kilisilər. Erixməysilər, qünki tiliməysilər. **3** Tilisənglarnu erixəlməysilər, qünki əz arzu-həwəsiringlarni qəndurux üqün rəzil niyətlər bilən tiləysilər. **4** Əy zinahorlar! Bu dunya bilən dostlixixning əməliyəttə Huda bilən duxmənlıxix ikənlikini bilməntinglar? Kimdikim bu dunyani dost tutmaqci bolsa, əzini Hudaning duxmini kilidu. **5** Muxəddəs yazmılarda: «[Huda] kəlbimizgə makan kilduroqan Roh naqar arzu-həwəsəlni kıləmdu?» deqən səz silərqə bikar deyilənmu? **6** Ləkin [Huda] bərgən mehir-xəpəkət buningdin üstün turidu. Xuning tüpəylidin muxəddəs yazmılarda: «Huda təkabburlaroqə qarxıdu, ləkin məmin-kəmtərlərgə xəpəkət kilidu» dəp yeziloqandur. **7** Xuning üqün, Hudaqə boysununglar. Xəytanoqə qarxi turunglar; [xundək kilsanglar] u silərdin kaqıdu. **8** Hudaqə yekınlıxınglar, Hudamu silərgə yekınlıxıdu. Əy gunahkarlar, [gunahtin] kəlunglarni yuyunglar; əy üjmə kəngüillər, kəlbınglarni pak kilinglar. **9** [Gunahlıringlaroqə] kayəu-həsərət qekinglar, həza tutup yioqlanglar, külkənglarni matəmgə, huxallıkinglarni kayəuqə aylandurunglar. **10** Rəbning aldidə əzünglarni təwən tutunglar wə xundək kıləqanda U silərnı üstün kilidu. **11** **1** Kəridaxlar, bir-biringlarni səkmənglar. Kimdikim kəridixini səksə yəki uning üstidin həküm kilsə, Təwrat kanunimı səkkən wə uning üstidin həküm kıləqan bolidu. Xundək kılıp kanun üstidin [toqra-natoqra dəp] həküm kilsang, kanunoqə əməl kıləuqı əməs, bəlkə əzüngni [uning üstidin] həküm kıləuqı kiliwəloqan bolisən. **12** Kutkuzuxkə wə həlak kılıxkə kədir boləqan, kanun Tüzgüqi wə həküm Kıləuqı pəkət birdur! Xundək ikən, sən baxqılər üstidin həküm kıləudək zadi kimsən? **13** Həy, «Bügün yəki ətə palani-püküni xəhərgə barimiz, u yərdə bir yil turup, tijarət kılıp payda tapımiz» deqüqilər buningoqə kulək selinglar! **14** Əy ətə nemə bolidioqanlıqini bilməydioqanlar, həyatinglar nemigə ohxaydu? U huddi oqıl-pal payda bolup yokəp ketidioqan bir parqə tuman, halas. **15** Buning ornoqə, «Rəb buyrusa, həyət bolsak, uni kılımız, buni kılımız» deyixinglar kerək. **16** Ləkin əmdi silər həzir undək yooqan gəpliringlar bilən mahtinisilər. Bundək mahtinixlarning həmmisi rəzil ixtur. **17** Xuningdək kimdikim məlum yahxi ixni kılıxkə tegixlik dəp bilip turup kılmiəqan bolsa, gunah kıləqan bolidu.

5 Əy baylar, kulək selinglar! Bexinglaroqə qüxidioqan külpətlər üqün dad-pəryad kətürüp yioqlanglar. **2** Baylıqinglar qirip kətti, kiyim-keqikinglarni küyə yəp kətti, **3** altun-kümüxliringlarni bolsa dat basti, bu dat [kiyaməttə] əzünglaroqə qarxi guwahlık berip, gəxünglarni otta kəydürülgəndək yəwetidu. Silərnıng baylıklarni toplixinglar ahirkı künlərdə boldi! **4**

Mana, etizlikinglarda ixləp həsul yığanlara hiyanət kəlip ix həklirini bərməy kəldinglar. Bu tutuwelinojan hək üstüinglardin pəryad kətürməktə, xuningdək ormiqilarning nalə-pəryadliri samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigarning kulikioja yətti.

5 Silər bu dunyada həxəmətqilik wə əyx-ixrət iqida yaxap keliwatisilər. [Kəyolar] boquzlax künigə təyyarlanəjandək, silərmu boquzlinix künigə əzünglarni bordap keliwatisilər.

6 Silər həkkaniy boləquqini gunahkə məhkum kəlip, əltürüp kəldinglar; u silərgə kərxilik kərsətməydu.

7 Xunga, kəringdaxlar, Rəbning kəyta kelidiojan künigiqə səwr-takət kəlip turunglar. Mana, dehqan kixi yərninq esil mewisini kütidu; yər dəsləpki wə keyinki yamoqurlaroja muyəssər boləquqə uni intizarlik bilən səwr-takət iqidə kütidu. Silərmu səwr-takət kəlip kəlbəinglarni mustəhkəm kilinglar. Qünki Rəbning kəyta kelixi yekınlap kəldi.

9 Kəringdaxlar, əzünglar sorakqə tartılmaslikinglar üqün bir-biringlardin aqırinmanglar; mana, Sorak Kiloquqi ixik aldida turidu.

10 Pərwərdigarning namida səzligən burunqi pəyoqəmbərlərninq kəndək azab-oqubət tartkanliqi, xundakla səwr-takət kilojanliqini ülgə kilinglar.

11 Biz mana muxundək [səwr-takət bilən] bərdaxlik bərgənlərnini bəhtlik dəp həsəblaymiz. Ayupning azab-oqubətkə kəndək səwr-takət bilən bərdaxlik bərgənlikini angliəansilər wə Pərwərdigarning uningəja ahirkqi kilojanini, xundakla «Pərwərdigarning iq-bəqri xəpkət wə rəhimdillik bilən tolojan»likini kərgənsilər.

12 Əmdi i kəringdaxlirim, əng muhimi, kəsəm kilmanglar — nə asman nə zemin nə həqkəndək bəxkə nərsilərninq nami bilən kəsəm kiloquqi bolmanglar, bəlkə «bolidu» desənglar həkikiyi «bolidu» bolsun, «yak» desənglar həkikiyi «yak» bolsun. Xundək kiloqanda, [Hudaninq] jazasioqə qıxməysilər.

13 Aranglarda azab tartquqi kixi barmu? U dua kilsun. Huxal yürüwatkanlar barmu? U küy-mədhıyə nahxilirini eytsun.

14 Aranglarda aqırık-siləklar barmu? Ular jamaətninq əksəkəllirini qəkırtip kəlsun; ular Rəbning namida uninq [bexioja] may sürtip məsilə kəlip dua kilsun.

15 Xundək kəlip iman-ixənq bilən kilinojan dua bimarni səkəytidu, Rəb uni ornidin turoquzidu. Əgər bimar gunahlarni kilojan bolsa, bular kəqürüm kilinidu.

16 Xuning üqün ətküzgən gunahlırlinglarni bir-biringlarəja ikrar kilinglar wə xipalik tepixinglar üqün bir-biringlarəja dua kilinglar. Həkkaniy adəmninq duasi zor küq wə qong ünümgə igidur.

17 İlyas pəyoqəmbərmu bizgə əhxəxlə insaniy təbiətlik idi. U yamoqur yəqmısun dəp ihlas bilən dua kildi; nətijidə, zeminoja üq yil altə ay həq yamoqur yəqmıdi.

18 Andin u yənə dua kildi wə yamoqur kəyta yəqdi, yərmu həsul-mewisini yənə bərdi.

19 Kəringdaxlirim, aranglarda birsi həkikəttin qətnigən bolsa, wə yənə birsi uni [həkikətkə] kəytursa,

20 Muxundək kixi xuni bilsunki, gunahkə kixini azəjan yolidin kəyturup əkəlgüqi xu kixining jenining əlumdin kutuluxioja wə nuroqun gunahlarıninq yəpip qoyulixioja səwəbqi bolidu.

Petrus 1

1 Əysa Məsihning rosuli boləjan mənki Petrustin Pontus, Galatiya, Kapadokiya, Asiya və Bitiniya əlkilliridə tərəkə yaxawatkan musapir bəndilərgə salam. **2** Silər Huda'Atining əldin bilgini boyıqə tallinip, Rəh tərpidin pak-mukəddəs kilingindlar. Buningdin məksət, silərnəng Əysa Məsihning itaitidə boluxunglar və kəninəng üstünglarəqə sepilixi üqündur. Mehixəpəkət və hatirəmlik silərgə həssiləp ata kilinoqay! **3** Əzining zor rəhəmdilliki bilən, Əysa Məsihning əlündin tirilixi arkilik bizni yengidin tuədurop, əlməs ümidkə nesiwə kıləjan Rəbbimiz Əysa Məsihning Huda'Atisiəqə mubərək-mədhıyiləp okuləqay! **4** Demək, silər üqün qiriməs, daəqsiz və solmas miras ərxlərdə saklanmaktə. **5** Ahir zamanda axkarilənixkə təyyarlanəjan nıjət üqün, silər etikədinglar bilən Hudaning kudriti arkilik koəqədməktisilər. **6** Silər bu [nijəttin] zor xadlinisilər — gərqə hazır zərür tepiləqanda silərnəng hərhil sinəqlər tıpəylidin kışkə wəqət əzab-okubət qəqixinglarəqə toəqra kəlsimu. **7** Altun həman yəkilip ketidəjan nərsə bəlsimu, saplikı ot bilən sinilidu. Xuningəqə əhəx altundin tolimu kimmətlik boləjan etikədinglar sinilip ispatlinidu. Buning bilən u Əysa Məsih [kaytə] axkarilənoqan waktidə mədhıyə, xan-xərap və izzət-hərmət kəltüridu. **8** Əysa Məsihni ilgiri kərip bəkməqan bəlsanglarmu, Uni səyüp kəldinglar; və həzırmu Uni kərməysilər, ləkin Uningəqə yənılə etikət kılip kəlbınglar ipadiləgüsiz xan-xərapkə toləqan huxəllik bilən yayraydu. **9** Xuning bilən silər etikədinglarning nıxanı, yəni jeninglarning nıjatiəqə muyəssər boluwətisilər. **10** Silərgə ata kilinoqan bu mehıx-xəpəkətni əldin eytkən [ilgirikı] pəyqəmbərlər bu nıjət-kutkəzulux toəqrisidə təpsiliy izdəngən, uni qıxıniəxkə tirixkənidi. **11** Ularda boləjan Məsihning Rəhi ularəqə Məsih kəlgüsüdə tartidəjan əzab-okubətlər və bulardin kəyinki kəlidəjan xan-xəraplər toəqrisidə əldin'alə məlumət bərip bəxarət kəltüriginidə, ular bu ixlarning kəndək yol bilən və kəysi zamanda yüz bəridəjanlik üstidə izdəngən. **12** Xuning bilən ularəqə bu ixlarnı əldin eytixi ular əzliri üqün əməs, bəlkı silərnəng hizmitinglarda boləjan, dəp ayən kilinoqan. Əmdi bığunki künde bu ixlər ərxin əwətiləng Məkkəddəs Rəhning küqi bilən silərgə hux həwərnı yətküzgüqilər arkilik silərgə jakarlandı. Həttə pərixtilərmu bu ixlarning tēgi-təktini səpsəlip qıxiniwəlixkə təlpünmaktə. **13** Xungə, zəhınlirənglarning belini bəqləp, əzünglarnı səgək-səlmək tutunglar, ümidinglarnı Əysa Məsih kaytə kərüngən künde silərgə əlip kəlidəjan bəht-xapətkə pütünləy bəqlənglar. **14** [Hudaning] itəatmən pərzəntliri süpitidə, ilgirikı qəpillik qəqlirənglərdikidək həwayı-həwəsəlgə bərilmənglar. **15** Əksiqə, silərnı qəqıroquqi pak-mukəddəs bolənoqə əhəx bərlək yürüt-turuxinglarda əzünglarnı pak-mukəddəs tutunglar. **16** Qunki [mukəddəs yazmılardə]: «Pak-mukəddəs bolunglar, qunki Mən pak-mukəddəsturmən» dəp hatiriləngən. **17** Silər dua kıləninglarda kixilərnəng hər birinəng ix-hərikitigə qarap yüz-hatirə kılmay Sorək Kıləquqini «Ata» dəp qəqiridikənsilər, undəktə bu dunyada musapir bolup yaxawatkan waktınglarnı [Uning] kərkunqida ətküzüinglar. **18** Qunki silərgə

mələmki, silər ata-bəwəlinglar tərpidin silərgə kəldurəloqan əhmiyətisiz turmuxning [kullukidin] əzad bəlunglar. Bu, kimmətinı həman yəkitidəjan altun yəki kümüxtək nərsilərnəng təlimi bilən boləjan əməs, **19** bəlkı kimmətlik kəni bilən, yəni kəm-kütisiz və daəqsiz kəzə kəbi Məsihning kimmətlik kəninəng bədiləgə kəldi. **20** U dərwəxə dunya apiridə kılınıxtin ilgirilə [Huda tərpidin] xu süpitidə tonəloqan, hazır U zamanlarning muxu əhirkə wəktilridə silər üqün [bu dunyəqə əwətilip] əxkərə kılindi. **21** Silər Uning arkilik Uni əlündin tirildürüp, Uningəqə xan-xərap bərgən Hudəqə etikəd kılıwətisilər. Hudaning [xuni kıləqini] etikədinglar və ümidinglar Əzizə bəqlənsun üqündur. **22** Silər həkikətkə itəət kıləjanlikənglərdin kəlbınglarnı paklap, kərinəxlərnı səyidəjan sahtisiz mehıx-mühəbbətkə kırıxtınglar; xungə, bir-birənglarnı qın kəlbınglərdin kızıqın səyüinglar. **23** Qunki silər yengiwəxtin tuəquldunglar — bu qırıp ketidəjan uruk arkilik əməs, bəlkı qirimas uruk, yəni Hudaning həyatıy küqkə igə və mənggü turidəjan səz-kəlamı arkilik bəldi. (əion g165) **24** Qunki [huddi mukəddəs yazmılarda yeziləqinidək]: «Barlık ət ilgiri ot-qəptur, halas, Ularınəng bərlək xan-xərip dalađiki gūlgə əhəx; Ot-qəp solixidu, gūl həzan bolidu, **25** Bırək Rəbning səz-kəlamı mənggügə turidu!» Silərgə yətküzülgən hux həwərdə jakarlanəjan səz-kəlam dəl xudur. (əion g165)

2 Xuning üqün silər bərlək rəzillik, bərlək məkkərlək, sahtipəzlik, həsəthorluk və həmmə təhməthorluklarnı taxlap, **2** Rəbning mehribənlilikini tetip bilənikənsilər, huddi yengı tuəquləjan bəwəklərdək bolup [Hudaning] səz-kəlamidiki sap sütkə təxə bolunglar. Buning bilən, silər nıjəttin [kəmalitigə] yetip əsisilər. **4** Əmdi silər Uningəqə, yəni ədəmlər tərpidin ərziməs dəp taxlinip, ləkin Huda tərpidin tallənoqan və kədirəngən tirik tax Boləquqinəng yənıqə kəlip **5** silər əzünglarmu tıx taxlar süpitidə bir rəhiy ibadəthəna kılınıxkə, Əysa Məsih arkilik Hudani hursən kılidəjan rəhiy kurbənliliklarnı sunidəjan mukəddəs kəhin kətaridikilər boluxkə kurluwətisilər; **6** Qunki mukəddəs yazmılarda mundaq dəyiləng: — «Mana, tallənoqan, kədirəngən bürək ul təxini Zınoqə qəydu. Uningəqə etikəd kıləquqi hərkim hərgiz yərgə qarap kəlməydu». **7** Əmdi etikəd kıləquqi boləjan silərgə nisbətən [taxning] kədiri bolidu. Ləkin [Uningəqə] etikəd kıləyidəjanlarəqə nisbətən U [mukəddəs yazmılarda dəyiləginidək] bəldi: — «Təmqılar ərziməs dəp taxlıwətkən bu tax, Bırək [ul] tēxi bolup tikləndi», Wə: — «[Bu tax] kixilərgə putlikəxəng tax, Adəmnı yikıtidəjan qəram tax bolidu». Qunki [muxundaq kixilər] [Hudaning] səz-kəlamıqə itəət kılmaslikı tıpəylidin putlixip yikilidu; ularning bundək boluxı əldin bəkitiləngəndur. **9** Ləkin silər bəlsanglar [Huda] talləqan bir jəmət, xəhənə bir kəhinlik, pak-mukəddəs bir əl, xundəklə Əzizə ələhıdə has boləjan bir həkəsilər; buning məksiti, silərnı qarəququluktin Əzining tilsimat yoruklukıqə qəqıroquqinəng pəzilətlirini nəməyan kılıxınglərdin ibarət. **10** Burun silər bir həlkə həsəblənməytinglar, ləkin hazır Hudaning həkəsilər; burun [Hudaning] rəhım-xəpkitigə erixmıgənidinglar, ləkin hazır erixinglar. **11** I səyümlükırim, silər

bu dunyoga musapir wə mehmandursilər, silərdin ötünümənki, roh-kəlbinger bilən kərxilixidiqan ətliringerlardiki nəps-xəhwətlərdin əzünglarni yirak tutunglar. **12** Yürüx-turuxunglar etikadsizlar arisida esil-pəzilətlilik bolsun. Muxundək kəloqanda, gərqə ular silərgə yamanlik kəloquqilar dəp təhmət kilsimu, dəl təhmət kəloqan ixlarda silərning yaxhi əməlliringerlarogə qarap, [Hudaning] ularni [oyoqitip] yoklaydiqan künidə uni uluqlıxi mumkin. **13** Xunga Rəbning hərmətidə insanlar arisidiki hərbiir həkimiyyətning tüzümigə, mayli əng yukiri mənəşəptiki padixahkə bolsun yaki u təyinligən həkukdarlarogə bolsun boysununglar. Qünki bu həkukdarlar [padixah] təripidin yaman ix kəloquqilarni jazaoğə tartix, yaxhi ix kəloquqilarni hərmətkə sazawər kilix üqün təyinləngəndur. **15** Qünki Hudaning iradisi xundakki, yaxhi əməlliringerlar bilən nadan adəmlərnin orunsiz xikayətlirini tuwəqlaxtur. **16** Silər ərkin-azad bolojinglar bilən, bu ərkinlikinglarni yamanlik kilixning bəhanisi kiliwəlmanglar, bəlki Hudaning kuli süpitidə bolup, **17** Barlik insanlarni hərmətlənglar, [etikaqdi] kərinədxiliringlarogə mehirməhəbbət kərsitinglar, Hudadin kərkunglar, padixahni hərmətlənglar. **18** Kullar, hojayinliringlarogə toluk kərkunq bilən boysununglar — yaloquz mehriban wə hux peil hojayinlarogə əməs, bəlki terikkək hojayinlarogə boysununglar. **19** Qünki əgər birsə Huda aldida pak wijdanlik bolux üqün nəhək azab-əkubət qəksə həmdə bularogə səwr-təkət kilsa, bu Hudani hursən kilidu. **20** Qünki əgər silər gunah ətküzüp, tegixlik urulojininglarda, uningogə bərdaxlik bərsənglar, buning mahtanojudək nemisi bar! Lekin yaxhi ixlarni kilip azab-əkubət qəksənglar həmdə uningogə bərdaxlik bərsənglar, u Hudani hursən kilidu. **21** Qünki silər dəl xuningogə qəkirildinglar. Qünki Məsihmə silər üqün azab-əkubət qekip, silərni Əzining izidin mangsun dəp, silərgə ülgə kəldurdi; **22** «U gunah sadir kilip bəkmioqan, Uning əzoqidin həqkəndək əldamqilik-yaloqanqilikmə tepilmas». **23** U həkərlənginidə, til kəyturməyitti. Azab-əkubət qəkkəndə, U həq təhdit salməyitti; əksiqə, Əzini adil həküim qikəroquqining kolirioğə tapxuratti. **24** U Əzi bizning gunahkə nisbətən əlüp, həqkəniylikkə nisbətən yaxiximiz üqün yaoqəq tüwrüktə gunahlimizni zimmisigə aldi; silər Uning yariliri bilən xipa taptinglar. **25** Qünki burun silər kəyoldək yoldin ezip kətkənsilər, lekin hazır jeninglarning padiqisi həm yətkəqisining yenioğə kəytip kəldinglar.

3 Xuningogə ohxax, i ayallar, silər ərliringerlarogə boysununglar. Xundək kilsanglar, hətta sez-kalamogə itaət kilməydiqan ərlər bolsa, əz ayalining bu pəzilətdin təsirlinip, ihlasmənlilik bilən ətküzəng pak yürüx-turuxinglarogə qarap, gəp-sezsizlə kəyil kilinidu. **3** Güzəllikinglar sirtki kərinüxtin, yəni əlahidə ərüwəloqan qeqinglar wə takioqan altun zibu-zinnətlərdin yaki esil kiyimlərdin bolmisun, **4** bəlki «kəlbingerlardiki əzünglar», yəni məmin wə tinq rohtin bolojan qirimas güzəlləktin bolsun; bundək [güzəllik] Hudaning əldida intayin kimmətləktur. **5** Qünki burunkı qəqlarda, Hudaogə ümidini bəqloqan ihlasmənl ayallar dəl muxundək [güzəllik bilən] əzlirini zinnətləp, ərlirigə itaət kilətti.

6 Dəl muxundək yolda Sarah İbrahəimni «oqojam» dəp atəp, uning səzilirigə boysunatti. Silər həqkəndək wəswəsilərdin kərkəmay ixlarni durus kilsanglar, silərmə [Sarahning] pərzəntliri bolojan bolisilər. **7** Xuningogə ohxax, əy ərlər, silərmə ayalliringerlar bilən turuxta, ularni ayal kixilər bizdin əjiz bəndilər dəp bilip ularni qüxinip yetinglar; silər ular bilən [Huda] xapaət kəloqan həyatkə ortək mirashor bolup, ularni hərmət kilinglar. Xundək kilsanglar, dualiringerlar tosalogə qurimaydu. **8** Ahirida, həmminglar bir niyət bir məksəttə, bir-biringerlarogə həmdərd bolup, bir-biringerlarni kərinədxilərgə səyunglar, iq-bəqiri yumxək wə kəmtər bolunglar. **9** Yamanlikkə yamanlik, ahanətkə ahanət bilən əməs, əksiqə, bəht tiləx bilən jawab kəyiturunglar. Qünki silər dəl bu ixkə qəkirilənsilər; xuning bilən əzünglar bəhtkə mirashor bolisilər. **10** Qünki [mukəddəs yazmılarda yeziləqinidək]: — «Kimki həyatni səyüp, yaxhi küin kərgüqi bolay desə, Tilini yamanliktin tartsun, Ləwliiri məkkərləktin neri bolsun; **11** Yamanliktin əzini tartip, Güzəl əməllərnə kilip yürsün; Aman-hatirjəmləknə izdəp, uni kəqolap yürsün. **12** Qünki Pərwərdigərnin kəzi həqkəniylərnin üstidə turidu, Uning kuliki ularning iltijəliroğə oquq turidu; Lekin Pərwərdigərnin yizi razilik yürğüzgüqilərgə kərxə turidu». **13** Əgər silər daim yaxhi ixlarni kilixkə intilsənglar, kim silərgə yamanlik kilar? **14** Lekin hətta həqkəniylik yolida azab-əkubət qəksənglarmə, ohxaxlə bəhtlilsilər! Lekin ularning wəhəmisidin kərkəmgənlər wə əlakəzadə bolmanglar; **15** bəlki kəlbingerlarda Rəb Məsihni həmmidin üstün dəp bilinglar; silərdə bolojan ümidning səwəbini sorioqanlarogə məmin-mulayimlik wə ihlaslik bilən jawab bərixkə həmixə təyyər turunglar. **16** Hərdəim wijdaninglarni pak tutunglar; xuning bilən silərgə «yamanlik kəloquqilar» dəp təhmət kəloqanlar silərnin Məsihdə bolojan pəzilətlilik yürüx-turuxunglarni kərip, əzliri kəloqan təhmətlərdin hijil bolsun. **17** Qünki Hudaning iradisi xundək bolsa, yaxhəlik kəloqininglar üqün azab-əkubət qəksənglar, bu yaman ix kəloqininglar tüpəylidin azab-əkubət qəkkininglardin əwəz, [əlwəttə]. **18** Qünki Məsih bizni Huda bilən yərxəturux üqün, yəni Həqkəniy Bəloquqi həqkəniy əməslərnə dəp, birlə kətimlik azab-əkubət qəkti; gərqə U tən jəhəttə əltürülgən bolsimə, lekin rohtə janlandıruildi; **19** xuning bilən U solap kəyoləng rohlərnin yenioğə muxu rohiy həyatlik bilən bərip, [Əzining bu əjəlibisini] jəkarliidi. **20** [solap kəyoləng] bu rohlər burunkı zamanda, yəni Nuh [pəyoqəmbər]ning künliridə, kəmə yəsiləwatkan məzgildə Huda səwrqənlilik bilən [kixilərnin towa kilixini] kütkinidə, Uningogə itaətsizlik kildi. Pəktə xu kəmigə kərgən bərkəqisi, yəni jəmiy səkkiz jan su ərkilik kətküzildi. **21** Mana bu «suogə qəməldürüx»ning bəxəritə bolojan. Əmdə qəməldürüx — bədənning kirdin təzilinixi əməs, bəlki adəmnin pak wijdan bilən Əysə Məsihning tirildürülxü ərkilik Hudadin tiləgən təlipi — bizni hazır kətküzəwatidu **22** (Məsih [tirilip] ərxkə qikip, pərixtilər, bərlilik rohiy həkukdarlar wə küqlüklər Uningogə bəsonduruldi wə u Hudaning ong yenidə turməktə).

4 Əmdə Məsih tənədə azab-əkubət qəkkənəknə, silərmə xundək iradə bilən əzünglarni kəqəlləndurunglar. (qünki [Huda yolida] əz tənədə azab-əkubət qəkkən kixi

gunahtin qol üzgən bolidu; **2** undak kixi tenidə qaloqan hayatini yəne insaniy naps-həwəslərgə berilix bilən əməs, bəlkı Hudaning iradisigə muwapik etküzüdu). **3** Qünki künlirimizni yat əllik etiqaidsizlarning iradisigə əməl kilix bilən, yəni hərtürlük buzukçılıq-xəhwaniylik, naps-həwəslər, hərəkəxlik, əyx-ixrət, məyhorluk və yirginlik butpərəsliliklər iqidə etküzginimiz əmdi kupayə kilar! **4** Bu ixlarda ular silərning ularoqə həmrəh bolup xundak iplaslikqə yügürmigenlikinglaroqə əjbəlinip, silərni həkəratliməktə. **5** Ular həman həm tiriklərni və əlgənlərni sorək kilixkə təyyar Turuqioqə hesab bərməy qalmaydu. **6** Xunga dəl xu səwəbtin, əlgənlər əttə yaxawatqan insanlar [sorək kilinidioqan]dək sorək kilinip, Hudaqə nisbətən rohtə yaxisun dəp, ularoqimu hux həwər yətküzülgən. **7** Əmdi barlik ixlarning ahirlixidioqan küni yekınlaxmaqta; xunga, salmaq bolunglar və dua kilixkə səgək turunglar. **8** Ləkin həmmidin muhimi, bir-biringlaroqə kizojin mehir-muəəbbəttə turuweringlar. Qünki «mehir-muəəbbət nurojunlioqan gunəhlərni yapar». **9** Bir-biringlardin aqrinnmay əzara mehməndost bolunglar. **10** Huda tərpidin hərbinglaroqə ata kilinoqan iltipatkə binaən, uning hərtərəplik mehir-xəpkətinə kixilərgə yətküzidioqan yaxhi oqoidarlar süpitidə, bu iltipat bilən bir-biringlaroqə hizmət kilinglar. **11** Kim söz kilsa, u Hudaning kalam-bexarətlirini yətküzügiqə süpitidə səzlisun. Kim baxkilaroqə hizmət kilsa, u Huda ata kילוqan küq-kudriti bilən hizmət kilsun. Xundak bolqanda, Huda həmmə ixtə Əysa Məşih arkilik uluqlinidu. Barlik xan-xərpə və küq-kudrət Uningoqə əbədil'əbədgigə mənəuptur, amin! (aion g165) **12** Seyümlüklirim, otluk sinəkning bexinglaroqə qüxkənlikigə qarap, əjayib ixkə yolukup kaldim, dəp həyrən qalmanqlar. **13** Bəlkı, Məşihning azab-okubətlirigə kəndək ortak bolqan bolsanglar, silər xundak xadlininglar. Xuning bilən Uning xan-xəripə ayan kilinoqinida, silərnu yayrap xadlinisilər. **14** Silər Məşihning nami tüpəylidin həkərtkə uqrisanglar, bəhtlik bolisilər! Qünki xan-xərpəning Rohi, yəni Hudaning Rohi wujudunglaroqə qüxkən bolidu. **15** Aranglardin birining azab-okubət qekixi hərgiznu katil, oqri, rəzil yaki qepiloqək bolux səwəbidin bolmisun. **16** Birək qəkkən azab-okubiti «Məşihiy» dəp ataloqanlıq səwəbidin bolsa, u buningdin nomus kilmisin; əksiqa, muxu nam [bilən] [ataloqanlıq] üqün Hudaqə mədhıyə okusun. **17** Qünki sorəkning baxlinidioqan wakti-saiti kəldi; sorək aldi bilən Hudaning əyidikiliridin baxlinidu; wə əgər biz bilən baxlansa, u həlqə Hudaning hux həwirigə kulək salmioqanlarning aqiwiti nemə bolar? **18** [Dəl] [mukəddəs yazmilarda yezilqinidək]: — «Əgər həkəniylarning kutkuzuluxi təs bolsa, İhləsizlar həm gunəhkarlarning aqiwiti kəndək bolar?» **19** Xuning üqün, Hudaning iradisi bilən azab-okubət qəkkənlər yaxhi əməllərni dawam kilip, jenini wədisidə turidioqan Yaratkuqioqə amənət kilip tapxursun.

5 Əmdi mən aranglardiki aqsakallardin (Məşihning azab-okubətlirining guwahqisi, namayan kilinidioqan xan-xərpəkə nesip boluquqi wə silərgə ohxax bir aqsakal süpitidə) xumi etünimənkı, **2** — Hudaning silərning aranglardiki padisini obdan bekinglar; ularoqə

yətakilik hizmitidə bolup, uni məjbürən əməs, bəlkı ihtiyarən zimminglaroqə elinglar; pul-dunya üqün əməs, bəlkı huxallik bilən kilinglar. **3** Hudaning padisiyoqə oqojining əz təalluqatlırioqə bolqinidək bolmay, bəlkı ularoqə ülgə bolunglar. **4** Xundak kilsanglar, Bax Padiqi axkarə bolqanda, mənggü tozumas xan-xərpə tajoqə erixisilər. **5** Əy yaxlar, qonglaroqə boysununglar. Xuningdək, həmminglar bir-biringlaroqə nisbətən kikiq peillikni üstünglaroqə oriwelinglar. Qünki: «Huda təkəbburlaroqə qarxidur, ləkin məmin-kəmtərlərgə xəpkət kilidu». **6** Əzünglarni Hudaning kudrətlik qoli astida təwən tutunglar. Xundak kilsanglar, wakti-saiti kəlgəndə Huda silərni yukiri kətüridu; **7** Barlik oqəm-kəyoquliringlarni Uning üstigə taxlap koyunglar. Qünki U silərning oqeminglarni kilidu. **8** Əzünglarni həoxyar wə səgək tutunglar. Qünki duxmininglar bolqan İblis huddi hərkirəwatqan xirdək, yutkudək birsini izdəp katrap yürməktə; **9** silər etiqaadinglarda qing turup uningqə qarxi turunglar. Qünki bilisilərkı, pütün dunyadiki kərindaxliringlarmu ohxax azab-okubətlərnin tügixigüqə qidawatidu. **10** Əmma silərni Məşih Əysa arkilik Əzining mənggülik xan-xəripigə qəkiroqan, pütkül mehir-xəpkətnin İgisi bolqan Huda azrakkinə wəkt azab-okubət qəkkininglardin keyin, Əzi silərni əsligə kəltürüp, dəs turuquzup, mustəhkəm wə ulqə bəkitilgəndək təwrənməs kilidu. (aion g166) **11** Uningoqə [barlik] xan-xərpə wə küq-kudrət əbədil'əbəd mənəup bolqay, amin! (aion g165) **12** Mən bu kiskiqojina hətni yezip, özüm sadik kərindixim dəp bilidioqan Silwanusning wasitisi bilən silərgə yollidim. Uxbu hətni yeziximning məksiti, silərgə jekiləx wə silərni riqəbtləndürüx, xundakla Hudaning həkikiy mehir-xəpkətinin ənə xundak ikənlikigə guwahlik bərixin ibarəttur. Bu mehir-xəpkəttə qing turunglar. **13** Silər bilən billə tallanoqan Babilda turuwatqan jamaət wə oqlum Markustin silərgə salam. **14** Bir-biringlar bilən mehirbanlarqə səyüxüp salamlixinglar. Silərgə, yəni Məşihdə bolqan həmminglaroqə amənlik-hatirjemlik yar bolqay!

Petrus 2

1 Əysa Məsihning kuli və rosuli boləjan mənki Simeon Petrustin Hudayimiz və Kutkuzəuqimiz Əysa Məsihning həkkəniyliyi arkilik biz bilən ohxax kimmətlik bir etikdəkə muyəssər kilinəjanlarəja salam! **2** Silər Hudani və Rəbbimiz Əysani qəngkür tonuəjanseəri, mehir-xəpəkət və hatirjemlik silərgə həssiləp axkay! **3** Bu [duayimning] asasi — biz bizni Özining xan-xəripi və esil pəzilətilənin təsiri arkilik Qakirəuqini qəngkür tonuəjanlikimiz üqün, Uning ilahiy küq-kudriti həyatimizəja və ihlasmənlilikə mengiximizəja kerəklik boləjan həmmiəni ata kildi. **4** U muxu pəzilətliəri arkilik bizgə kimmətlik, əng uluəj wədiləni bərdi, bular bilən silər bu dunyadiki həwayi-həwəsərdin boləjan ipasliktin kutulup, Hudalik təbiətə ortək nesip boləlaysilər. **5** Dəl muxu səwəbtin, silər pütin küqənglər bilən etikədinglərəja esil pəzilətni, esil pəzilətinglərəja bilimni, **6** bilimənglərəja təkminlikni, təkminlikənglərəja qidamlikni, qidamlikənglərəja ihlasmənlilikni, **7** ihlasmənlilikənglərəja kerindaxlik mehirəbanlikni, kerindaxlik mehirəbanlikənglərəja mehir-muəbbətni kərsitixni qəxuxkə intilinglər. **8** Qünki bu hususiyətlər silərdə bar bolsa, xundakla exip beriwatkan bolsa, bular siləni Rəbbimiz Əysa Məsihni qəngkür tonuxkə [intilixtə] ix-əməlsiz və mewisiz kəldurmaydu. **9** Əmma əgər birsədə bular kəm bolsa, u kor adəmdur — u burning uqinila kəraləydiğəjan, ilgiriği gunəhliridin pak kilinəjanini untuəjan bolidu. **10** Xuning üqün, i kerindaxlar, silər [Huda təripidin] qakirəlanlikəngləri, xundakla tallənanlikəngləri jəzməlxətiyəkkə intilinglər. Xundak kilsənglər, həqəqəjan tēyilip kətməysilər. **11** Xundak boləjanda Rəbbimiz və Kutkuzəuqimiz Əysa Məsihning mənəgəgülük padixəhlikdimu kizəjin kərxəi elinilər. **(aiōnios g166)** **12** Xunga, gərgə silər bu ixləri biləng bəlsənglərmu, xundakla bizgə igə kilinəjan həqəqəttə mustəhəkməngən bəlsənglərmu, mən yənila hərdəim bu ixləri esinglərəja salmaqimən. **13** Dərwekə, mən muxu qedirimda bəlsəmlə, bularni səmینگlərəja selip, siləni oyojətip turuxni layik kərimən. **14** Qünki Rəbbimiz Əysa Məsihning burun mənə ayan kilinənidək, mənəing bu qedirim pat arida uqəmdin seliwetilidəjanlikini bilip turuptimən. **15** Bərhək, mən siləning bu ixləri mən bu dunyadin kətkinimdin keyinmu hərwəqit esinglərəja kəltirəxüənglər üqün küqümning bəriəje intilimən. **16** Qünki biz silərgə Rəbbimiz Əysa Məsihning küq-kudriti və həzir boluxini ukturəjinimizda hərgizmu hiyligərləritin oydurop qikiləjan riwəyətlərgə əgəxmədu, bəlkə biz Uning həyətlik xan-xəhritigə əz kəzimiz bilən guwahqimiz. **17** Qünki U mukəddəs təəjdə Huda'Atidin xan-xəhərət və uluəjlukə erixəndə, axu uluəj xan-xəhərlik yərdin: «Bu Mənəing səyümlük Ooqlum, Mən Uningdin hursənmən» dēgən xundak zor bir əwəz Uningəja yətküzülüp ənglandi. **18** Mukəddəs təəjdə biz Uningəja həmrəh bolup billə turoəjan boləjaqkə, ərxətin bu əwəz əngləninidə bizmu əz kulikimiz bilən uni əngliduk. **19** Uning üstigə həmmimizdə pəyoəmbərlər yətküzgən tolimu ixənqlik bəxərətlik səz-kalam bardur; silər tang süzülügə, tang yultuzi kəlbəingləri toluk

yorutkəqə bu səz-kalaməja kulək salsənglər, yaxhi kiləjan bəlisələr (bu səz-kalam huddi kəranəqəjə qəknap turidəjan qirəəjə ohxətur). **20** Xuni həmmidin muhim dəp biləxəinglər kərekki, mukəddəs yazmildəiki həqəqəsi wəhij pəyoəmbərləning əz qūxəngəsi boyiqə yətküzülgən əməs. **21** Qünki həqəqəndək wəhij-bəxərət insənləning iradəsidin kəlgən əməs, u bəlkə Hudəning mukəddəs adəmləri Mukəddəs Rəh təripidin yətkəlinip, Uning türtkisi bilən eytkən səz-kalamdur.

2 Ləkin burun həlk iqidə sahta pəyoəmbərlər qikəjan, xuningdək əranglərdimu sahta təlim bərgüqilər mēydanəja qikidu. Ular sokunup kirip, həlakətkə elip bəridəjan bəd'ət təlimləni əranglərəja əstirtin kərgüzüp, həttə əzliəri hər kiliəxə setiwəlan igisidimni tənip, buning bilən əz bəxiəja tēzla həlakət qūxüridu. **2** Nuroəjan kixilər ularning xərməndilikəje əgixip kətidu, xuningdək ularning səwəbidin həqəqət yoli həqəratkə uqraydu. **3** Ular əqkəzlikidin oyduurma səzər bilən siləni satidəjan meli kilidu. Əmđi ularning bəxiəja heli burunla bəkitilgən jəza bikər olurməydu, ularning həlakəti bolsa uhləp yatməydu. **4** Qünki Huda gunəh sədir kilinəjan pərixətiləri ayap olurməy, bəlkə ularni təhtisəraning həngiəja təxlap, sorəkkə tartkəqə zulmətlək kəranəqəjuluktiki zənjirlər bilən soləp qəyoəjan yərdə, **(Tartaroə g5020)** **5** xundakla kədimki dunyadikənimmu ayap qəyməy, hudəsizlikkə bərilgən dunyani topan bilən qərk kiliy, pəkət həkkəniylikkə dəwət kileuəqi Nuəni bəxkə yəttisi bilən səkləp kələjan yərdə — **6** həmdə keyin Sodom və Gomorra xəhərlirini keyinki dəwrlərdiki hudəsizlikkə bərilgənlərgə ibrət bəlsun dəp bəkitip, bəxiəja külpətlək jəzani qūxürüp küi kiləjan, **7** xuning bilən bərgə muxu əhləksizləning buzukqilikləridin yirginip əzəblənanəjan, həkkəniy boləjan Lutni ular arisidin kutuldurəjan yərdə — **8** (əna xundək kixiləning iqidə yaxiəjan həkkəniy Lutning həkkəniy kəlbə hər küni əngləjan və kərgən itəətsizliklər tūpəylidin əzəblənatı) **9** əmđi xuni kərwəlaləymizki, Rəb ihlasmənləri duq kəlgən sinəklərdin kəndək kutkuzuxni və xuningdək həkkəniyisizləri sorək küniqə jəzəlinixkə səkləp qəyuxni bilidu. **10** Bularning arisidiki əz ətlirigə əgixip pasik həwəslərgə bərilgən, xundakla həqəq igilirigə səl kərioəjanləning jəzəsi təhimu xundək bolidu. Muxundək kixilər həli qəng, mənəmənqilərdur, ular «[rohiy] uluəjlar»əja həqərat kiliətin həq kərkəməydiğəjanlardur. **11** Həttə uların küq-kudrətə üstün turidəjan pərixətilərmu Pərwədigəning əldidə bu «[uluəjlar]»[ni] həqərat bilən ərz kilməydu. **12** Əmma bular huddi owlinip boəquzlinix üqün tuəquləjan yəwayi əkilsiz həywanlərdək kəlip, əzliəri qūxənməydiğəjan ixlər üstidə həqəratlik səz kilidu və xundakla əzliərinə həlakət ixləri bilən toluk həlak bolidu, **13** xundakla əz həkkəniyisizlikəja tuxluk jəzaning mewisini yəydu. Ular həttə kündüzi oquq-əxkə əy-xrət kiliəximni ləzzət dəp həsəbləydu; ular [silərgə] nomus və dəəj kəltürüp silər bilən bir dastihənda olturup, əz məkkərlilikləridin zəklinidu. **14** Ularning zinəhorluk bilən toləjan kəzliəri gunəh sədir kiliətin tüzülməydu; ular tutami yək kixiləri əzikturidu; ular kəlbini əqkəzlikkə kəndürgən, lənətkə yəkjin balilərdur! **15** Ular toəjra yəldin qətnəp, Bosərnəing

oqli Balaamning yoliqja əgixip kətti. U kixi haram yolda tapkan həkni yaxhi kərgüqi idi, **16** lekin u kılqan kəbihliki tüpəylidin tənbihini yedi (zuwansiz exək insanning awazi bilən səzləp pəyojəmbərnəning əhmikanə ixini tosti). **17** Mana muxundək kixilər kurup kətkən bulaklar, borandin həydilip yürgən tumanlarqja ohxaydu; ularqja mənggülik zulmätning kapkarangojulukida jay hazirlap qoyuloqan. **(questioned)** **18** Qünki ular yaloqjan-yawidaq yooqan səzlər bilən mahtinip, adəmnəning ətlək həwəslirini kozoqitip əyx-ixrət ixliri bilən ezitkuluk yolida mengiwatqanlardin əzlririni yengila qəqurqjanlarni azduridu. **19** Ular muxu kixilərgə «Silarni ərkinlikkə erixtürimiz» dəp wadə kildu, lekin əzlriri əməliyəttə buzuklukning kulliridur. Qünki adam nemə təripidin boysunduruloqan bolsa, xuning kuli bolidu. **20** Qünki əgər ular Rəbbimiz wə Kutkuzoquqimiz Əysa Məsihiñi tonux arkilik bu dunyaning pasiklikliridin kutulup, keyin xularqja yəna baqlinip, boysunduruloqan bolsa, ularning keyinki həli dəsəlpəksidinmu bəttər bolidu. **21** Qünki həkkanilik yolini bilip turup, əzigə yətküzülgən mukəddəs əmrədin yüz ərügəndin kərə, bu yolni əslidinla bilmigini əwzəl bolatti. **22** Muxu ixənqlik hekmətlik səzlər ularda əməlgə axurulidu: — «It aylinip əz kusakini yər» wə yənə «Qoxka yuyunup qikipla kaytidin patkakta eojar».

3 I səyümlüklirim, hazır silərgə bu yeziwatqinim ikkinqi hetimdur. Hər ikki hetimdə silərnəning sap kənglünqlarni oyoqitip, xu ixlarni əslitixkə intildimki, **2** mukəddəs pəyojəmbərlər burun eytkən səzlərgə wə Rəbbimiz həm Kutkuzoquqimizning rosullirinqlar arkilik yətküzgən əmrigə kəngül bəlxüxqlarni etünimən. **3** Əng muhimi xuni bilixinqlar kərəkki, künlərnəning ahirida əzining həwayi-həwəslirining kəynigə kiridoqan, məshirə kildidoqan mazaqqlar qikiplə: **4** «Keni, Uning kaytip kelimən degən wədisi?! Ata-bowilirimiz [ölümdə] uhlap qaloqandin taki həzirojiqə həmmə ixlər dunya apiridə boləqan wəqittiki bilən ohxax hələttə ketiwatidu» dəp məshirə kilixidü. **5** Həlbuki, ular əng qədimki zamanda Hudaning səzi bilən asmanlarnəning yaritiloqanlikini wə xuningdək yərnəning sudin qikkən həm suning wasitisi bilən barlikkə kəlgənlikini etəy untuydu; **6** xu amillərnəning wasitiliri bilən xu zamandiki dunya kəlkündin qərək bolup yəkaldi. **7** Əmma həzirki asmanlar bilən zemin ohxaxla xu səz bilən ihlassiz adəmlər sorakka tartilip həlak kilinidoqan axu kündə otta kəydürülükə saklinip, ta xu künigiqə halidin həwər elinip turidu. **8** Əmdi i səyümlüklirim, xu ix nəzirinqlardin qaqmisunki, Rəbgə nisbətən bir kün ming yildək wə ming yil bir kündəktur. **9** Rəb Əz wədisini [orundaxni] (bəzilərnəning «keqiktürdi» dəp oylioqinidək) keqiktürgini yok, bəlki heqkimning həlak boluxini halimay, həmmə insannəning towa kiliqja kirixini arzulap, silərgə kəngqilik kiliplə [wəqitni sozmaqta]. **10** Lekin Rəbning küni huddi oqrining keliqidək [kütülmigən wəqitta] bolidu. U küni asmanlar xiddətlək güldürilgən əwaz bilən qayib bolup, kainatnəning barlik qurulumiliri xiddətlək otta erip tügəydu; zemin wə uningdiki pütkül nərsilərmu kəyüp ketidu. **11** Həmmə nərsə mana xundək erip yokilidoqan yərdə, silər qandək adəmlərdin boluxunqlar kərək? — həyatinglarni pak-mukəddəslikkə wə ihlasmənlükə

ətküzüp, **12** Hudaning künni təlmürüp kütüp, u künnəning tezrək keliqi bilən pütün asmanlar otta yokəp tügəydu wə kainatnəning barlik qurulumiliri xiddətlək otta erip tügəydu. **13** Lekin biz bolsək Uning wədisi boyiqə, yengi asman-zeminni intizarlik bilən kütməktimiz. U yər həkkaniliknəning məkanidur. **14** Xuning üqün, əy səyümlüklirim, bu ixlarni kütüwatqanikənsilər, [xu tapta] Hudaning aldidə muksənsiz wə dəqsiz, inaklik-hətirjəmlək iqidə hazır bolup qikixinqlar üqün intilinglar. **15** wə Rəbbimiznəning səwr-takitini nijat dəp bilinglar, dəl səyümlük kərindiximiz Pawlusmu əzigə ata kiliqə danalək bilən bu ixlər toqrulq silərgə yazoqan; **16** barlik hətliridimu u bu ixlər həkqidə tohtilidu. Uning hətliridə qüxinix təs boləqan bəzi ixlər bar; bu ixlarni təlim almiqan wə tutami yok kixilər mukəddəs yazmilərnəning bəxkə kisiqlirini burmilioqandək, burmilap qüxəndüridu wə xuning bilən əz bəxiqja həlakət elip keldü. **17** Xuning bilən, i səyümlüklirim, [məñ eytkən] bu ixlarni aldin'ala bilgənəkənsilər, bu əhləksizlərnəning səpsətliri bilən azdurulup, mustəhkəm turuxunqlarni yokitip qoyuxtin həxyar bolunqlar. **18** Əksiqə, [Hudaning] məhır-xəpkitidə həm Rəbbimiz wə Kutkuzoquqimiz Əysa Məsihgə boləqan bilixtə dawəmlək əstinglar. Uningqja həm hazır həm axu əbəd küniqiqə barlik xan-xərəp mənsup boləqay! Amin! **(aiōn g165)**

Yuhanna 1

1 Əzəldin bar boluğu, əzimiz angliyan, öz közlerimiz tikilip karioyan və kollirimiz bilən tutup silioyan həyatlik Kalamı toqrisida [silərgə bayan kilimiz] **2** (bu həyatlik bizgə ayan bolup, biz uni kerdük, Xuning bilən bu həktə guwahlik berimiz həmdə Ata bilən billə bolup, keyin bizgə ayan bolayan xu mænggülik həyatni silərgə bayan kilimiz) (aiōnios g166) **3** — silərnimu biz bilən sirdax-həmdəmliktə bolsun dəp biz kərgənlimizni və angliyanlirimizni silərgə bayan kilimiz. Bizning sirdax-həmdəmlikimiz Ata və Uning Oqlı Əysa Məsih biləndur. **4** Silərnin huxallıqlıqlar tolup taxsun dəp, bularni silərgə yeziwatimiz. **5** Wə biz Uningdin angliyan həm silərgə bayan kilidoqan həwirimiz mana xudurki, Huda nurdur və Uningda heqkəndək karəngəşulək bolmaydu. **6** Əgər biz Uning bilən sirdax-həmdəmlikimiz bar dəp turup, yənıla karəngəşulək yürsək, yaloqan eytkən və həkikətkə əməl kilmiqan bolimiz. **7** Ləkin U Əzi nürda boluqinidək bizmu nürda mangsak, undəkta bizning bir-birimiz bilən sirdax-həmdəmlikimiz bolup, Uning Oqlı Əysa Məsihning kəni bizni barlık gənahtin paklaydu. **8** Əgər gənahtimiz yök desək, öz əzimizni aldioqan bolimiz həmdə bizdə həkikət turmaydu. **9** Gənahtirimizni ikrar kilsək, U bizning gənahtirimizni kəqürüm kilip, bizni barlık həkkanisizlikdin pak kilixkə ixənqlik həm adidur. **10** Əgər gənaht kilmidük desək, Uni yaloqanqi kilip kəyoqan bolimiz və Uning sək-kalamı bizdin orun almiqan bolidu.

2 I əziz balilirim, mən siləni gənaht sadir kilmisun dəp, bu səzləni yeziwatimən. Mubada birsi gənaht sadir kilsa, Atining yenida bir yərdəmqi wəkilimiz, yəni Həkkaniy Boluquqi Əysa Məsih bardur. **2** U Əzi gənahtirimiz üçün [jazani kətürüğü] kafərttur; muxu kafərat pəkət bizning gənahtirimiz üçünla əməs, bəlki pütkül dünyadikilərnin gənahtliri üçünur. **3** Bizning uni tonuqanlıkimizni biləliximiz — Uning əmlirigə əməl kiliximizdindir. **4** «Uni tonuymən» dəp turup, Uning əmlirigə əməl kilmiuquqi kixi yaloqanqidur, uningda həkikət yökür. **5** Ləkin kimki Uning səziğə əməl kilsa, əmdi uningda Hudaning mēhir-muħəbbiti həkikətan kamalətkə yətkən bolidu. Biz əzimizning Uningda boluqanlıkimizni ənə xuningdin bilimiz. **6** «Hudada turup yaxaymən» degüqi bolsa [Əysaning] mangojinidək ohxax mēngixi kərək. **7** I səyümlüklirim, silərgə [burun anglap bəkmioqan] yengi bir əmrni əməs, bəlki dəsəptin tartip silər tapxuruwəloqan kəna əmrni yeziwatimən. Uxu bu əmr silər burundinla anglap keliwatkan sək-kalamdur. **8** Ləkin yənə kelip mən silərgə yeziwatkinimni yengi əmr [dəsəkmə bolidu]; bu əmr Məsihdə həm silərdimu əməl kilinməktə, qünki karəngəşulək ətup kətməktə, və həkikiy nür allikaqan qeqilixkə baxlidi. **9** Kimdəkim əzini «nürda yaxawətimən» dəp turup, kərinidixini əq kərsə, u bəğüingiqə karəngəşuləkta turuwatkan bolidu. **10** Kərinidixiqə mēhir-muħəbbət kərsətkən kixi yoruklukta turmakta, uningda gənahtə putlaxturidoqan heqnemə kəlməydu. **11** Ləkin kərinidixini əq kərgən kixi karəngəşuləktdur; u karəngəşuləkta mangidu və kəyərğə kətiwatkanlikini bilməydu, qünki karəngəşulək

uning kəzlini kərioqu kiləwətkən. **12** Mən bularni silərgə yeziwatimən, i əziz balilirim, qünki gənahtlirinqar Uning nāmi üçün kəqürüm kilindi. **13** Mən buni silərgə yeziwatimən, i atilar, qünki silər Əzəldin Bar Boluquqini tonudunglar. Mən buni silərgə yeziwatimən, i yigitlər, qünki silər u rəzil üstidin qəlibə kildinglar. **14** Mən buni silərgə yeziwatimən, i əziz balilirim, qünki silər Atini tonudunglar. Mən buni silərgə yeziwatimən, i atilar, qünki silər Əzəldin Bar Boluquqini tonudunglar. Mən buni silərgə yeziwatimən, i yigitlər, qünki silər küqlüksilər, Hudaning sək-kalamı silərdə turidu və silər u rəzil üstidinmu qəlibə kildinglar. **15** Bu dunyani və bu dunyadiki ixlarni səymənglar. Hərkim bu dunyani səysə, Atining səyğisi uningda yökür. **16** Qünki bu dunyadiki barlık ixlər, yəni əttiki həwəs, kəzlərdiki həwəs və həyatiqə boluqan mēqrurluqning həmmisi Atidin kəlgən əməs, bəlki bu dunyadin boluqandur, halas; **17** və bu dünya və uningdiki həwəsərləning həmmisi ətup ketidu. Ləkin Hudaning iradisigə əməl kəloquqi kixi mēnggü yaxaydu. (aiōn g165) **18** Əziz balilirim, zamanning ahirki saiti yetip kəldi; və silər dəjjalning [ahir zamanda] kəlidioqanlıkini angliqaninglərdək, əməliyəttə bolsa həzirning əzidila nūroqun dəjjallar mēydanəqə qikti; buningdin zamanning ahirki saiti bolup kəloqanlıqi bizgə məlum. **19** Ular arimizdin qikti, ləkin ular əslidə bizlərdin əməs idi. Qünki əgər bizlərdin boluqan bolsa, arimizda turiwərgən bolatti. Ləkin ularning heqkaysisining əslidə bizdikilərdin bolmioqanlıqi pax kilinoqanlıqi üçün ular arimizdin qiki kətti. **20** Həlbuki, silər bolsanglar Məkkədəs Boluquqidin kəlgən məsihligüqi Rəhtin nesip boldunglar və xuning üçün silər həmma ixi bilisilər. **21** Silərgə bu hətni yiziximdiki səwəb, silərnin həkikətni bilmioqanlıqlar üçün əməs, bəlki həkikətni bilip, yaloqanlıqlıqning həkikəttin kelip qikməydiyənlikini bilənlikinqar üçünur. **22** Əmisa, kim yaloqanqi? Əysaning Məsih ikenlikini inkar kəloquqi kixi bulsa, u yaloqanqidur. Ata və Oqlunı inkar kəloquqi kixi əzi bir dəjjaldur. **23** Kimdəkim Oqlunı rət kilsa uningda Ata bolmaydu. Ləkin Oqlunı etirap kilsa, uningda Ata bolidu. **24** Silər bolsanglar, burundin anglap keliwatkininqarlari əzünglarda dawamlıq turoquziweringlar. Burundin anglap keliwatkininqar silərdə dawamlıq turiwərsə, silərmə dawamlıq Oqlu və Atida yaxawatkan bolisilər; **25** və Uning bizgə kəloqan wədisi bolsa dəl xu — mēnggü həyatliktur. (aiōnios g166) **26** Siləni azdurmaqci boluqanlarni nəzərdə tutup, bularni silərgə yazdim; **27** Silər bolsanglar, silər Uningdin qəbul kəloqan məsihligüqi Rəh silərdə turiwəridu, silər heqkimning əğitixigə mohtaj əməssilər; bəlki ənə xu məsihligüqi Rəh silərgə barlık ixlər toquruluk əğitiwatqandək (U həktur, heq yaloqan əməstur!) — həm əğətkəndək, silər dawamlıq Uningda yaxaydiyən bolisilər. **28** Əmisa, i əziz balilirim, dawamlıq Uningda turup yaxaweringlar. Xundək kilsanglar, U hərəkətan qaytidin ayan boluqanda kərkəmə bolimiz həm U kəlginidə Uning aldidə heq hijalət bolup kəlməymiz. **29** [Hudaning] həkkanıy ikenlikini bilənlikənsilər, həkkanıylikqə əməl kəloquqlarıninğ hər birinining uning tərpidin tuquluquqi ikenlikinimu bilsanglar kərək.

3 Karanglar, Ata bizgə xundak qongkur mehirmuhəbbət kərsətkənki, biz «Hudaning əziz baliliri» dəp atalduk — wə biz həqiqətnəmu xundak. Bu dunya xu səwəbtin bizni tonup yətməyduki, qünki bu dunya Uni tonumidi. **2** Seyümlüklirim, biz hazır Hudaning əziz balilirdurmiz; kəlgüsədə kəndak bolidioqanlikimiz tehi oquq ayan kılınmioqan. Bırak U [kaytidin] ayan kılinoqanda, Uningoə ohxax bolidioqanlikimizni bilimiz; qünki xu qaoqda biz Uning əynən Əzini kərimiz. **3** Wə [Məsihə] ümid baolıoqan hərбір kixi U pak boləoqandək özini paklimakta. **4** Gunah sadır kıləoan kixi [Hudaning] kanunioə hilaplik kıləoan bolidu. Qünki gunah sadır kıləoanlik [Hudaning] kanunioə hilaplik kıləoanliklur. **5** Həlbuki, silər Uni gunahlarnı elip taxlax üqün dunyaoə kelip ayan kılinoqan wə xundakla Uningda heqkəndak gunah yoktur, dəp bilisilər. **6** Uningda yaxawatkan hərбір kixi gunah sadır kılmaydu; kimdəkim gunah sadır kilsa, Uni kərmigən wə Uni tonumioqan bolidu. **7** Əziz balilirim, heqkimning silərnı aldixioə yol koymanglar. Həkkaniylikə əməl kıləoquki kixi U həkkaniy boləoqındək həkkaniydu. **8** Ləkin gunah sadır kıləoquki İblisindir. Qünki İblis əlmisəktin tartip gunah sadır kılıp kəlməktə. Hudaning Oqlining dunyada ayan kılınıxidikı məksət İblisning əməllirni yoktixtur. **9** Hudadin tuəquloquki gunah sadır kılmaydu; Hudaning uruki uningda orun aloəaqə, u gunah sadır kılxi mumkin əməs, qünki u Hudadin tuəquloqandur. **10** Hudaning baliliri bilən İblisning baliliri xuning bilən pərkliniduki, kimdəkim həkkaniylikə əməl kılmişə wə yaki əz kəridinxioə mehirmuhəbbət kərsətmisə Hudadin əməstur. **11** Qünki silər dəsəptin anglap keliwatkan həwər mana dəl xuki, bir-birimizgə mehirmuhəbbət kərsətximiz kerəktur. **12** U u rəzilidin boləoan, inisini əltürgən Kəbiloə ohxax bolmaslikimiz kerək; u nemixkə inisini kətl kildi? Uning əzining kıləoanliri rəzil, inisinin kıləoanliri həkkaniy boləoanlikı üqün xundak kıləoan. **13** Xunga, i kəridinxaxlar, bu dunya silərnı əq kərsə, buningəoə həyrən kəlmanglar. **14** Biz kəridinxaxlarnı səyənlikimizdin, əlümədin həyatlikə ətkənlikimizni bilimiz. Əz kəridinxini səymigüki tehi əlümədə turuwatidu. **15** Kəridinxioə əqmənlik kıləoan kixi kətildur wə heqkəndak kətilda mənəgğilük həyatning bolmaydioqanlikini bilisilər. (aiōnios g166) **16** Biz xuning bilən mehirmuhəbbətnəgə nemə ikənlikini bilimizki, u biz üqün Əz jenini pida kildi; xuningdək bizmu kəridinxaxlirimiz üqün əz jenimizni pida kılaxkə kəzərdərdurmiz. **17** Əmma kimki bu dunyada mal-mülki turup, kəridinxining məhtəjlirini kərip turup, uningəoə kəksi-kərnini aqmışə, bundək kixidə nədimu Hudaning mehirmuhəbbəti bolsun? **18** Əziz balilirim, səz bilən wə til bilən əməs, bəlki əmələdə wə həqiqəttə mehirmuhəbbət kərsətyəli. **19** Biz xundak ixlar bilən əzimizning həqiqəttin boləoanlikimizni bilələymiz wə [Hudaning] əldidə kəlbimizni hatirjəm kıləəymiz. **20** Xundəktimu, mubada kəlbimiz bizni yənilə əyiblisə, Huda yənilə kəlbimizdin üstün wə həmməni bilgüqidur. **21** Seyümlüklirim, əgər kəlbimiz bizni əyiblimisə, Hudaning əldidə yürəklik turimiz **22** wə xundakla Uningdin nemini tilisəx xuningəoə erixələymiz; qünki biz Uning əmlirigə əməl kılıp, Uni hursən kılidoqan

ixlarnı kılimiz. **23** Wə Uning əmri xuki, uning Oqlı Əysə Məsihning namioə etikəp kıləoximiz həmdə Uning bizgə tapilioqındək bir-birimizgə mehirmuhəbbət kərsətximizdin ibarəttur. **24** Uning əmlirigə əməl kılidoqan kixi [Hudada] yaxaydioqan wə [Hudamu] uningda yaxaydioqan bolidu. Əmədi Hudaning bizdə yaxaydioqanlikini bilginimiz bolsa, U bizgə ata kıləoan Rəhtindur.

4 Seyümlüklirim, hərбір «wəhiy kıləoquki» rohlarning həmmisigilə ixiniwərmənglar, bəlki bu rohlarning Hudadin kəlgən-kəlmigənlikini pərkəndürətx üqün ularni sinanglar. Qünki nuroqun sahta pəyoəəmbərlər dunyadiki jay-jaylarəoə pəyda boldi. **2** Hudaning Rəhini mundaq pərkəndürələysilər: Əysani, yəni dunyaoə insaniy təndə kəlgən Məsihni etirap kıləoquki hərбір rohl Hudadin bolidu; **3** wə dunyaoə insaniy təndə kəlgən Əysə Məsihni etirap kıləmaydioqan rohl Hudadin kəlgən əməs. Bundəklərdə əksiəq dəjəlning rohi ixləydu; silər bu rohlning kəlidioqanlikı tooəruqluk anglioəningidur wə dərəkə u həzır dunyada pəyda boldi. **4** Əz əziz balilirim, silər bolsanglar Hudadin boləoansilər wə ularning üstidin əyalib kəldinglar; qünki silərdə Turəoquki bu dunyada turəoquqıdin üstındur. **5** Ular bolsa bu dunyaoə mənəsup; xunga ular bu dunyaning səzlrini kılidu wə bu dunyadikilər ularəoə kulək salidu. **6** Biz bolsək Hudadin boləoanmiz; Hudani tonuəoan kixi bizning səzlrimizni anglaydu. Hudadin bolmioqan kixi bolsa bizning səzlrimizni anglimaydu. Mana buningdin Həqiqətning Rəhi bilən ezitkulukning rohini pərk etələymiz. **7** I səyümlüklirim, bir-birimizgə mehirmuhəbbət kərsətyəli; qünki mehirmuhəbbətning əzi Hudadındur wə mehirmuhəbbət kərsətküqining hərberi Hudadin tuəquloqan bolidu wə Hudani tonuydu. **8** Mehirmuhəbbət kərsətmigüki kixi Hudani tonumioqan bolidu; qünki Huda Əzi mehirmuhəbbəttur. **9** Hudaning mehirmuhəbbəti bizdə xuning bilən axkara boldiki, Huda bizni Uning ərkilik həyatkə erixsun dəp birdinbir yeganə Oqlini dunyaoə əwətti. **10** Mehirmuhəbbət dəl xuningdin ayanki, bizlərnəgə Hudani səyginimiz bilən əməs, bəlki U Əzi bizni səyüp gunahlirimizning jazasını kətürgüki kafərat boluxkə Əz Oqlini əwətkini bilən ayandur. **11** I səyümlüklirim, Huda bizgə xu kədər mehirmuhəbbət kərsətkən yərdə, bizmu bir-birimizgə mehirmuhəbbət kərsətxkə kəzərdərdurmiz. **12** Həqkim heqkəoan Hudani kərgən əməs; ləkin bir-birimizgə mehirmuhəbbət kərsətsək, Huda bizdə yaxaydu wə uning mehirmuhəbbəti bizdə kaməlkə yətkən bolidu. **13** Biz bizning Uningda yaxawatkanlikimizni wə Uning bizdə yaxawatkanlikini xuningdin bilimizki, U Əz Rəhini bizgə ata kıləoan. **14** Biz xuni kərgən wə xundakla xuningəoə guwahlik berimizki, Ata Oqlulni dunyaoə kütəzoəoquki boluxkə əwətti. **15** Əgər kimdəkim Əysani Hudaning Oqlı dəp etirap kilsa, Huda uningda, umu Hudada yaxaydu. **16** Biz bolsək Hudaning bizgə boləoan mehirmuhəbbətinı tonup yəttuk, xundakla uningəoə tolimu ixənduk, Huda Əzi mehirmuhəbbəttur wə mehirmuhəbbəttə yaxioəquki kixi Hudada yaxaydu, Hudamu uningda yaxaydu. **17** Muxundək boləoqanda, mehirmuhəbbət bizdə mukəmməllixidu; xuning bilən biz sorək künidə hatirjəm-kərkəmas boləəymiz. Qünki

Əysa qandak boluwatkan bolsa bizmu hazır bu dunyada xundak boluwatimiz. **18** Mehır-muhəbbəttə qorkunq yoktur; kamil mehır-muhəbbət qorkunqni həydəp yokka qikiridu. Qünki qorkunq Hudaning jazasi bilən baolınlıxlıqtur; qorkunqı bar kixi mehır-muhəbbəttə kamalətkə yatküzülgen əməstur. **19** Biz mehır-muhəbbət kərsitimiz, qünki Huda aldi bilən bizgə mehır-muhəbbət kərsətti. **20** Əgər birsi «Hudani səyımən» dəp turup, kərindixioğa eqmənlik kilsa, u yaloqanqidur. Qünki kəz aldidiki kərindixini səymigən yərdə, kərüp bəkmioğan Hudani qandakmu səysun? **21** Xunga bizdə Uningdin: «Hudani səygen kixi kərindixinimu səysun» degən əmr bardur.

5 Əysaning Məsih ikənlikigə ixəngən hər bir kixi Hudadin tuquloğan bolidu; wə tuqduroquqi [Atini] səyidioğan hər bir kixi Uningdin tuquloquqinimu səyidu. **2** Biz əzimizning Hudaning balilirini səyidioqanlıqimizni xuningdin bilimizki, Hudani səyüp, Uning əmrlirigə əməl kılaximizdındur. **3** Hudani səyüx Uning əmrlirigə əməl kılax deməktur; wə Uning əmrliridə turmak eoqır ix əməstur. **4** Qünki Hudadin tuquloqanlarning həmmisi bu dunya üstidin oqəlibə kılıdu; wə dunyaning üstidin oqəlibə kıləquqi küq — dəl bizning etikadimizdur. **5** Bu dunyaning üstidin oqəlibə kıləquqi zadi kimlər? Pəkət Əysani Hudaning Ooqlı dəp etikad kıləquqılar əməsmu? **6** U bolsa su wə qan arkilik kəlgən zat, yəni Əysa Məsihdur; Uning kelixi pəkət su bilənla əməs, bəli qan bilənmu idi. Wə bu ixlarəqa guwahlik bərgüqi bolsa Rohıtur, qünki Roh Əzi həkikəttur. **7** Qünki Uning toqruluk üq guwahlik bərgüqi bar: — **8** bular Roh, su wə qəndin ibarəttur. Bu üqining [guwahlikı] birdur. **9** Əgər biz insanlarning guwahlikini qobul kilsak, Hudaning guwahlikı bularningkidin üstındur. Huda Əz Ooqlı toqrisida xundak guwahlik bərgən — **10** (Hudaning Ooqlıoqa etikad kıləqan kixining iqidə xu guwahlik bardur; biraq Hudaəqa ixənmigən kixi Uni yaloqanqi kıləqan bolidu, qünki U Hudaning Əz Ooqlini təstikləqan guwahlikioğa ixənmigən) **11** guwahlik dəl xudurki, Huda bizgə mənəggülük həyatni ata kildi wə bu həyatlik Uning Ooqlididur. **(aiōnios g166)** **12** Xunga Ooqləqa igə boləqan kixi həyatlikqə igə boləqan bolidu; Hudaning Ooqləqa igə bolmioqan kixi həyatlikqə igə bolmioqan bolidu. **13** Mən bularni Hudaning Ooqlining namioqa etikad kıləqan silərgə silərnin mənəggülük həyatqə igə boləqanlıqlıqlarni bilixinglar üqün yazdim. **(aiōnios g166)** **14** Wə bizning Uningəqa boləqan toluk ixənq-hatirjəmlikimiz xundakki, Uning iradisigə muwapıq hərəkəndak bir ixni tilisək, U bizni anglaydu. **15** Uni hər nemə tiliginimizni anglaydu dəp bilgənıkenmiz, duayimizda Uningdin tiliginimizgə erixtuk, dəp bilimiz. **16** Birsi kərindixinin əlümə məhkum kılmaydioqan bir gunah sadır kıləqanlıqini kərsə, uning üqün dua kilsun; wə Huda əlümə məhkum kılmaydioqan gunah sadır kıləqanlar üqün uningəqa həyatlik ata kılıdu. Əlümə məhkum gunahmu bardur. Uning toqrisidin tilisun, deməymən. **17** Həmmə həkkanıyəsizlik gunahıtur; wə əlümə məhkum kılmaydioqan gunahmu bar. **18** Hudadin tuquloquqinın gunah sadır kılmaydioqanlıqini bilimiz; qünki əslidə Hudadin tuquloqan Zat bundak kixini qooqdap qalidu wə axu rəzil uningəqa tēgəlməydu.

19 Əm di əzimizning Hudadin boləqanlıqimiz əzimizgə məlum; əmma pütkül dunya bolsa u rəzilning ilkididur. **20** Yənə bizgə məlumki, Hudaning Ooqlı dunyaəqa kəldi wə Həkikiy Boləquqini tonuximiz üqün kenglimizni yoruttı; wə biz Həkikiy Boləquqinın Əzidə, yəni Uning Ooqlı Əysa Məsihdə yaxawatimiz. U bolsa həkikiy Huda wə mənəggülük həyatlıktur! **(aiōnios g166)** **21** Əziz balilirim, əzینگلار ni hərəkəndak butlardin saqlanglar.

Yuhanna 2

1 **2** Mənki aksåkaldin [Huda tərripidin] tallanojan hanimoja wə uning əziz baliliriqə salam! Mən silərni həkikəttə səyimən wə yaloquz mənla əməs, yənə həkikətni tonuqanlarning həmmisi bizdə yaxawatqan wə xundakla əbədgigə bizgə yar bolidiojan həkikətni dəp silərni səyidu. (**aiōn g165**) **3** Huda'atidin wə Atining Oqli Rəb Əysa Məsihdin xapaət, rəhim-xəpkət wə hatirjəmlilik silərgə həkikət wə mehİR-muhəbbət iqidə bolojay! **4** Baliliringning arisida biz Atidin əmr tapxuruwalojandək həkikəttə mangojanlarni kərginim üqün intayin hursən boldum. **5** Əmdi, hərmətlik hanim, mən səndin bir-birimizgə mehİR-muhəbbət kərsitəyli, dəp etünimən. Mening sanga yezip etügingim yengi bir əmr əməs, bəlki dəsəptin tartip bizdə bar əmrdir **6** (mehİR-muhəbbət xuki, uning əmrlirigə əməl qilip mengixtur). Mana bu əmr silər burundin tartip anglap keliwatqandək, uningda mengixinglar üqün silərgə tapilanojandur. **7** Qünki nurojun aldamqilar dunyaning jay-jaylirida qikti. Ular Əysaning dunyaoja insaniy təndə kəlgən Məsih ikənlikini etirap qilmaydu. Bundaklar dəl aldamqi wə dəjjaldur. **8** Biz wə əzünglar singdürgən əjirni yokitip koymay, bəlki toluk in'amoja igə boluxunglar üqün, əzünglaroja aqaḥ bolunglar. **9** Kimki Məsihning təlimidin ḥalkip qikip, uningda qing turmisa, Huda uningoja igə bolmaydu. Lekin Uning təlimida qing turojuqi bolsa, Ata ḥəm Oqul uningoja igə bolidu. **10** Əgər birsi Uning təlimini elip kəlməy silərnin yeninglaroja kəlsə, uni öyünglaroja baxlimanglar ḥəm uningoja salammu bərmənglar. **11** Qünki undək adəmgə salam bərgən kixi uning rəzil əməllirigə xerik boluquqidur. **12** Silərgə pütidiojan yənə kəp səzlim bar idi; lekin kəoqəz bilən siyahni ixlətkəndin kəra, huxallikimizning tolup texixi üqün yeninglaroja berip didar kəritüp səzlixixni arzu qilimən. **13** Huda tərripidin tallanojan hədəngning baliliridin sanga salam!

Yuhanna 3

1 Mənki aksakal özüm həqiqəttə səyğən səyümlük Gayuska salam! **2** I səyümkük [dostum], jening gülləngəndək, həmme ixliringning güllinixigə wə teningning salamət boluxioğa tiləkdaxmən. **3** Kerindaxlar kelip, səndə boloğan həqiqət toqruluk guwahlik bərgəndə, mən intayin bək huxallandim; qünki sən həqiqəttə dawamlık mengiwatisən. **4** Manga nisbətən, əziz balilirimning həqiqəttə mengiwatқанlikini anglaxtinmu qong huxallik yoxtur. **5** Səyümlük [dostum], yeningoğa baroğan kerindaxlaroğa (gərqə ular sanga natonux bolsimu) kiloğanliringning həmmisidə ihlasmənliking ispatlinidu. **6** Ular jamaət aldida sening bu mehır-muhəbbiting toqrisida guwahlik bərdi. Ularni yənə Hudaning yolioğa layik səpirigə uzitip koysang, yaxxi kiloğan bolisən. **7** Qünki ular [səpərdə] yat allik [etikadsizlardin] heq nemə almay, xu mubarək nam üqün yoloğa qikti. **8** Xunga, həqiqət bilən hizmətdax bolup təng ixligüqi bolux üqün biz xundakları qollap-quwətliximizgə toqra kelidu. **9** Bu toqruluk jamaətkə məktüp yazdim. Lekin ularning arisida özini qong tutup, jamaətkə bax bolux təməsidə boloğan Diotrəpəs bizni qəbul qilmaydu. **10** Xuning üqün mən baroqanda, uning kiloğan əskiliklirini, yəni uning bizning üstimizdin kiloğan rəzil səzliri bilən oğaywitini yüzigə salimən; u uninglik bilənla tohtap qalmaydu, yənə [səpərdiki] kerindaxları qəbul qilmayla qalmay, qəbul qilməqəi boloğanlarnimu tosidu wə hətta ularni jamaəttin qoqlap qiqiriwatidu. **11** I səyümlük [dostum], yamanliktin əməs, yaxxiliqtin ülgə aloqin. Yaxxilik kiloquqi Hudadindur. Yamanlik kiloquqi Hudani heq kərmigəndur. **12** Demetriusni bolsa həmməylən, hətta Həqiqətning əzi yaxxi guwahlik berip tərpləydu. Bizmu uningə guwahlik berimiz wə guwahlikimizning həqiqət ikənlikini sənmu bilisən. **13** Sanga yazidioğan yənə kəp səzlirim bar idi; lekin kələm bilən siyahni ixlətkəndin kərə, **14** Sən bilən pat arida didar kərxüxnə arzu qilimən; xu qaoqda dərkəmdə səzliximiz. Sanga hatirjəmlik yar boləyay! Dostlardin sanga salam. Sənmu [u yərdiki] dostlarəğa isim-famililiri boyiqə məndin salam eytkəysən.

Yəhuda

1 Əysa Məsihning kuli, Yakupning inisi mənki Yəhudadin qakiriləjanlarəja, yəni Huda'Atimiz tərīpidin səyüləgən, Əysa Məsih tərīpidin koojdilip kəlgənlərgə salam. **2** Silərgə rəhīmdillik, amanlik-hatirjamlik wə mehīr-muħəbbət həssiləp ata kilinəjay!
3 I səyümlüklirim, mən əslī silərgə ortak bəhrimən boluwatқан nījatimiz toqrisida hət yezixkə zor ixtiyakim bolsimu, lekin həzir buning ornioja silərni muħəddəs bəndilərgə bir yolila amanət kilinəjan etikadnī kolunglardin bərməslikkə jiddiy kürəx kilixkə jekiləp uxbu hətni yazmisam bolmidi. **4** Qünki məlum kixilər — ihlassiz adəmlər, heli burunla munu sorakka tartilixkə pütülgənlər aranglarəja sukunup kiriwaləjan. Ular Hudaning mehīr-xəpkitini buzukluk kilixning bəhanisioja aylanduruwaləjan, birdinbir Igimiz wə Rəbbimiz Əysa Məsihdin tanojan adəmlərdur. **5** Xuning üqün mən silərgə xuni esinglarəja kaytidin selixni halaymənki (gərqə silər burun həmmə ixlardin həwərləndürülgən bolsanglarmu), burun Rəb [Əzi üqün] bir həlkni Misirdin kutkuzaqan bolsimu, ularning iqidiki [Əzigə] ixənmigənlərni keyin həlak kildi. **6** [Wə silər xunimu bilisilərkil], əslidiki ornida turmay, əz makanini taxlap kətkən pərixtilərni Rəb uluo [kiyamət] küning sorikiojiqə mənggü kixənləp mudhix kərangəjulukta solap saklimakta. **(aiōnios g126)** **7** Sodom wə Gomorra wə ularning ətrapidiki xəhərlərdikilərmu xu ohxax yolda, yəni xu [pərixtilərgə] ohxax uqioja qikkən buzukqilikka wə ojaəyri xəhwətlərgə berilip kətkən, [keyinki dəwrlər] ularning aqiwitidin ibrət alsun üqün mənggülik ot jazasioja ərnək kilinip keydürülgən. **(aiōnios g166)** **8** Ləkin muxu «qüx kərgüqilər» xu ohxax yol bilən adəmlərnin tənlininimu buləjimakta, ular həkuk igilirigə səl kəriojuqilardın bolup, [ərxiti] uluojarəjimü həkarət kilixmakta. **9** Ləkin hətta bax pərixte Mikailmu Musaning jəsiti toqrisida İblis bilən muzakirə kilip talax-tartix kiləjanda, uni həkarətlik səzlər bilən əyibləkkə petinalmiojan, pəkət «Sanga Pərwədigarning Əzi tənbiħ bərsun» dəpla kəyojan. **10** Ləkin bu kixilər əzliri qüxənməydiğən ixlar üstidə kupurluk kilidu. Biraq ular hətta əkilsiz həywanlardək əz təbiətinin inkasli ri boyiqə qüxənginiqə yaxap, xu arkilik əzlirini həlak kilidu. **11** Bularning həlioja way! Qünki ular Qəbilning yoli bilən mangdi, mal-mülükni dəp Balaamning azəjan yolioja əzini atti wə ular Korahning asiylük kiləjiniəja [ohxax] ahir həlak bolidu. **12** Ular mehīr-muħəbbətni təbrikləx ziyapətliringlarəja həq tartinmay silər bilən billə dahil bolidiəjan, əzlirinila bəkidiojan hətərlək həda taxlardur. Ular xamallardin həydidip kəlgən yaməjursiz bulut, yiltizidin kəmurup taxlanəjan, kəq küzdiki mewisiz dərəhlər, ikki kətim əlgənlər! **13** Ular dengizning dawəlojuwatқан, buzojunluk dölqunliri, ular əz xərməndiqilikini kəsmakta; ular ezip kətkən yultuzlar bolup, ularəja mənggülik kəpkərangəjulukning zulmiti həzirləp kəyuləjandur. **(aiōn g165)** **14** Adəm'atining yəttinqi əwladı boləjan Hənoh bu kixilər toqrisida mundaq bəxarət bərgən: — «Manə, Rəb tūmənmingliəjan muħəddəsli ri bilən kəlidu, **15** U pütkül insanlarni sorak kilip, barlik ihlassizlarning ihlassizlarəja yürgüzgən

barlik ihlassizlikliriəja asasen, xundakla ihlassiz gunahkarlarning Əzini həkarətligən barlik əsəbiy səzli rigə asasen ularni əyibkə buyruydu». **16** Bu kixilər həman oqotuldap, aərinip yüridu, əz həwəsli rining kəynigə kiridu; aəzida yoojanqilik kilidu, əz mənəpəitini kəzləp baxkiləroja huxamətgilik kilidu. **17** Ləkin, i səyümlüklirim, Rəbbimiz Əysa Məsihning rosullirining aldin eytkən səzli ri ni esinglarda tutunglarki, **18** ular silərgə: «Ahir zamanda, əzining ihlassiz həwəsli rining kəynigə kirip, mazək kiləjuqilər məydanəja qikidu» degənidi. **19** Muxundaq kixilər bəlgünqilik pəyda kilidiəjan, əz təbiəti gəəxkən, Rohkə igə bolmiojan adəmlərdur. **20** Ləkin silər, i səyümlüklirim, əng muħəddəs boləjan etikədinglarni ul kilip, əzünglarni kərup qikənglər, Muħəddəs Rohkə dua kilip, **21** adəmnī mənggülik həyatka elip baridiəjan Rəbbimiz Əysa Məsihning rəhīmdillikini təlmürüp kütüp, əzünglarni Hudaning mehīr-muħəbbiti iqida tutunglar. **(aiōnios g166)** **22** İkkilinip kəlojanlarəja rəhīm kilinglər; **23** bəzilərnī ot iqidin yuluwelip kutuldu ruwəlinglər; bəzilərgə hətta ətliridin nijasət qüxüp buləjanəjan kiyim-kəqikigimu nəprətləngən həlda kərkunup iqida rəhīm kilinglər. **24** Əmma silərni yolda yeyilip kətxitin saklap, eqilip-yeyilip Əzining xərpək huzurida əyibsi z turojuzuxkə Qədir Boləjuqioja, yəni Kutkuzəjuqimiz birdinbir Hudaəja Rəbbimiz Əysa Məsih arkilik xan-xərap, **25** həy wə t- uluojuq, kudrət wə həkuk əzəldin burun, həzir mu ta barlik zamanlarəji qə boləjay! Amin! **(aiōn g165)**

Wəhiy

1 Bu kitab Əysa Məsihning wəhiysi, yəni Huda Uningoʻya. Öz qul-hizmatkarlirioʻya yekın kəlgüsida yüz berixi mukərrər bolojan ixlarni kərsitixi üqün tapxuroʻjan wəhiydu. Məsih buni Öz pərixtisini əwətip kuli Yuhannaʻoʻya alamətlər bilən ayan kildi. **2** Yuhanna bolsa Hudaning sez-kalami həmdə Əysa Məsih toʻqrisidiki guwahlikkə kərgənlirining həmmisigə guwahlik bərdi. **3** Bu bexarətni okup bərgüqi wə uning sezlirini anglap, uningda yeziloʻqanlaroʻya itaət kiloʻuqi bəhtlikdur! Qünki wəhiyning waqti yekindur. **4** Məni Yuhannadin Asiya [əlkisidiki] yəttə jamaətkə salam! Həzir bar bolojan, ətkəndimu bolojan həm kəlgüsida Kəlgüqidin, Uning təhtining aldidiki yəttə Rohtin **5** wə sadik Guwahqi, əlumdin tunji Tirilgüqi, jahandiki padixahlarıning Həkimrani bolojan Əysa Məsihtin silərgə mehır-xəpkət wə hatirjəmlilik bolojay. Əmdı bizni səyğüqi, yəni Öz kəni bilən bizni gunahlırimizdin yuʻoʻjan **6** wə bizni bir padixahlikkə uyuxturup, Öz Atisi Hudaʻoʻya kahınlar kıljoʻnajoʻya barlik xan-xəpə wə küq-қudrət əbədil'əbədgigə bolojay, amin! (aiōn q165) **7** Mana, U bulutlar bilən kelidu, xundakla hər bir kəz, hətta Uni sanjoʻqanlarmu Uni keridu. Yəz yūzidiki pütkül kəbilə-həlk U səwəblik aḥ-zar kəturidu. Xundak bolidu, amin! **8** Mən «Alfa» wə «Omega», Mukəddimə wə Hatimə Əzūmdurmən, həzir bar bolojan, burunmu bar bolojan həm kəlgüsidi mu bar Bolojqidurmən, xundakla Həmmigə Qadirdurmən, daydu Pərwərdigar Huda. **9** Silərnin gerindixinglar həm silər bilən birgə Əysada bolojan azab-okubət, padixahlik wə səwr-takəttin oʻrtak nesipdixinglar bolojan məni Yuhanna Hudaning sez-kalami wə Əysaning guwahlik wəjədin Patmos degən aralda [məḥbus] bolup turup qəloʻqandim. **10** «Rəbning küni»də mən Roḥning kiligə elinixim bilən, kəynimdin kanay awazidək küllük bir awazni anglidim. **11** Bu awaz: «Keridoʻqanlirini kitab kılıp yaz wə uni yəttə jamaətkə, yəni Əfəsus, Smirna, Pərgamum, Tiyatira, Sardis, Filadelfiya wə Laodikiyadiki jamaətlərgə əwət» dedi. **12** Manga sez kıljoʻn awazning kimning ikənlikini kəriux üqün kəynimgə buruldum. Buruloʻqinimda, kəzümgə yəttə altun qiraʻoʻqdan **13** wə ularning otturisida uqisioʻya putlirioʻqigə qūxūp turidoʻqan ton kiygan, kəksigə altun kəməz baʻoʻliʻoʻqan Insan'oʻoʻliʻoʻya ohxaydoʻqan biri kərūndi. **14** Uning bax-qeqi aḥ yungdək, hətta kərdək ap'ak idi wə kəzliri goya yalkunlap turoʻqan oʻttək idi. **15** Putliri humdanda tawlinip parkirioʻqan tuqka ohxaytti, awazi xarkirap ekıwatkan nuroʻqun sularning awazidək idi. **16** U ong kolida yəttə yultuz tutkan bolup, aʻoʻzidin ikki bislik oʻtkür kiliq qikip turatti. Qirayi huddi kuyaxning toluq kükidə parlioʻqandək yarkın idi. **17** Uni kərginimda, ayioʻqoʻya əlūktək yikildim. U ong kolini üstümgə təgküzūp mundaḥ dedi: — Kərkma, Awwalkisi wə Ahirkisi **18** həmdə həyat Bolojqi Əzūmdurmən. Mən əlgənidi m, əmma mana, Mən əbədil'əbədgigə həyatturmən, əlūm wə təhtisaraning aḥquqliri kolumdidur! (aiōn q165, Hədəs g86) **19** Xuning üqün, kərgən ixlarni, həzir boluwatkan ixlarni wə bulardin keyin bolidoʻqan ixlarni yezip kaldur. **20** Sən ong kolumda kərgən yəttə yultuzning wə yəttə

altun qiraʻoʻqdanning siri mana mundaḥ — yəttə yultuz yəttə jamaətnin əqliliri wə yəttə qiraʻoʻqdan bolsa yəttə jamaəttur.

2 — Əfəsustiki jamaətnin əqlisigə mundaḥ yazojin: «Ong kolida yəttə yultuzni tutup, yəttə altun qiraʻoʻqdanning otturisida Mangoʻuqi mundaḥ daydu: **2** — Səning əjir-əməllirini, tartkan japalirini həm səwr-takitingni, rəzil ədəmlərnin kilmixlirioʻya qidap turalmaydoʻqanlikini, xundakla rosul bolmisimu əzlirini rosul dəp atiwəloʻqanlarni sinap, ularning yaloʻqanqi bolojanlikini tonuʻoʻqanlikingnimu bilimən. **3** Xundak, səning səwr-takət kiliwatkanlikini, Məning namim wəjədin japa-muxəkkətkə bərdaxlik bərgənlirini əmma erinimənlirini bilimən. **4** Lekin sanga xu bir etirazim barki, sən əzüngdiki dəsləpki mehır-muḥəbbəttin wəz kəqting. **5** Xunga kaysi hələttin yikilip qūxkənlikini esingə elip towa kıljoʻn, awwalki əməlləni kəyta kıljoʻn. Bolmisa yeningə kelimən wə towa kilmisang qiraʻoʻqdeningni jayidin yətkiwetimən. **6** Birak, səning xu artuqkiliqing barki, Mən Əzūm nəprətliriniʻoʻqan Nikolas tərəpdarlirini kilmixliridin sənmu nəprətlinisən. **7** Kuliki barlar Roḥning jamaətlərgə degənlirini anglisun! Oʻləlibə kiloʻuqlarni Hudaning jənnitining otturisidiki həyatlik dərihining mewiliridin yeyixkə muyəssər kili mən». **8** — İzmirdiki jamaətnin əqlisigə mundaḥ yazojin: — «Awwalkisi wə Ahirkisi, əlgən wə Tirilgüqi mundaḥ daydu: **9** — Səning azab-okubətlirini wə namratlikini bilimən (lekin sən bay!), Yəḥudi əməs turup əzlirini Yəḥudi dəwəloʻqan, Xəytanning bir sinagogi bolojanlarning təḥmırlirini mu bilimən. **10** Aldingdə qekidoʻqan azab-okubətlərdin kərkma. Mana, İblis arəglərdin bəzilirigənlarni sinilixinglar üqün yekinda zindanoʻya taxlitidu. Silər on kün kiynilisilər. Taki əlgüqə sadik bolojin, Mən sanga həyatlik təcini kiydürimən. **11** Kuliki barlar Roḥning jamaətlərgə degənlirini anglisun! Oʻləlibə kiloʻuqlar ikkinqi əlūmning ziyinjoʻya hərgiz uqrimaydu!». **12** — Pərgamumdiki jamaətnin əqlisigə mundaḥ yazojin: — «İkki bislik oʻtkür kiliqi bar Bolojqi mundaḥ daydu: **13** — Mən sən olturoʻqan yərnı, yəni Xəytanning təhti bolojan jayni bilimən. Xundaktimu, sən Məning namimni qing tutup, hətta sadik guwahqim Antipas makaningda, yəni Xəytan turoʻqan jayda kətl kılinoʻqan künlərdimu, Manga kıljoʻn etikədingdin tenip kətmiding. **14** Lekin sanga xu birnəqqə etirazim barki, arəglərdə Balaamning təlimigə əgəxkənlərdin bəzilər bolmakta — Balaam bolsa Balakka İsrailərin butka atap kurbənlilik kılinoʻqan gəxni yeyix wə jinsiy buzukluk kılixkə azduruxni əgətkənidi. **15** Xuningə ohxax, silərnin arəglərdə Nikolas tərəpdarlirini təlimini tutkanlarmu bar. **16** Xuning üqün, towa kıl Undək kilmisang, yeningə towa arida bərip, aʻoʻzimdiki kiliqim bilən xularoʻya hujum kili mən. **17** Kuliki barlar Roḥning jamaətlərgə degənlirini anglisun! Oʻləlibə kiloʻuqlar bolsa yoxurup kəyoʻqan mannadin berimən wə hər birigə birdin aḥ tax berimən. Tax üstidə yengi bir isim pütüklük bolidu, xu isimni uni qəbul kıljoʻn kixidin baxka həqkim bilməydu». **18** — Tiyatiradiki jamaətnin əqlisigə mundaḥ yazojin: — «Kəzliri yalkunliʻoʻqan oʻtka wə putliri parkirək tuqka ohxaydoʻqan Hudaning

Ooqli mundaq daydu: **19** — Sening amalliringni, mehır-muhəbbitingni, etikađingni, əjir-hizmitingni wə səwr-takitingni, xundakla haziřki amalliringning awwalkidin exip qūxiwatkanlıqını bilimən. **20** Lekin, sanga xu bir etirazim barki, özini pəyojəmbər dəp atıwaloqan axu hotun Yizəbalğa yol qoyuwatısən. U hotun qul-hizmətkarlırıməjə təlim berip, ularni jinsiy buzukluk kilixka wə butka atap nəzir kiliñoqan gəxni yeyixka azdurmařta. **21** Mən uningəjə towa kiliqudək wakit bərgənidi, lekin u əz buzuklukıjə towa kilixni halimaydu. **22** Əmdi mana, Mən uni [eqir kesəl] orniojə taxlap yatkuzimən wə uning bilən zina kiliqanlar kilmixliriojə towa kilmisa, ularnimu eqir azabka qəmdürimən. **23** Uning pərantlırınımu əjəllik kesəl bilən urimən. Xu qaojda, barlık jamaətlər niyət-nixanları wə kəlbəni kəzitip təxtürğıtiniñ Əzüm ikənlikimni, xundakla Mening hərbiringlarəjə kiliqan əməliyitinglarəjə yarixa yanduridioqanlıqını bilidu. **24** Lekin, Tiyatiradiki qaloqanlarəjə, yəni bu təlimni qobul kilmioqanlar (ularning pikri boyiqə, Xəytanning atalmix «qoŋqur sirliri»ni egənmigənlər), yəni silərgə xuni eytiməŋki: Əzüŋlarda bar boləjəni Mən kəlgüqə qing tutunglar. Əstüŋlarəjə buningdin baxka yükni artmaymən. **26** Əjəlibə kiliqularəjə, yəni əməllirimi ahirojiqə qing tutkan kixilərgə bolsa, ularəjə pütkül əllərgə həkim bolux həkukini berimən. **27** Mana bu Atam Manga bərgən həkukka ohxax həkuktuř: — «U ularni təmür kaltək bilən padiqidək baxkurup, sapal qaqılarni urup qaqqandək tarmak kiliđu». **28** Mən uningəjə tang yultuzinimu ata kiliməŋ. **29** Kuliki barlar Rohning jamaətlərgə degəŋlırini anglisun!»

3 — Sardistiki jamaətniñ əlqisiğə mundaq yazojin: — «Hudaning yəttə Rohi wə yəttə yultuziniñ lisi Boləjuqi mundaq daydu: — Sening aməlliriniñ wə xundakla «həyat» degən nam-abruyungniñ barlıqini, lekin əməliyəttə ölüć ikənlikini bilimən. **2** Xunga, oyoqan, seningdə bar boləjan, əmma ələy dəp qaloqan [hislətliriniñ] küqəyt; qünki Hudayim aldida əməlliriniñ tügəl əməslikini bildim. **3** Uning üqün [sez-kalamni] qandaq qobul kiliş angliqiniñni yadiñoqə kəltürüp, uni qing tutup towa kiliqin. Lekin oyoqanmisang Mən oqridək üstüŋgə kelimən wə sən qaysi saəttə üstüŋgə kelidiojiniñni hərgiz bilməysən. **4** Lekin Sardista əz kiyimliriğə daq təgküzmigən birnaqqə xəhs bar. Ular aq kiyim kiyip Mən bilən billə mangidu, qünki ular buningəjə layıktur. **5** Əjəlibə kiliquqılar mana xundək aq kiyimləri kiyidu. Mən uningni namini həyatlık dəptiridin hərgiz eqürməymən, bəli ularning namini Atam Hudaning wə Uning pərixtiliriniñ aldida oquq etirap kiliməŋ. **6** Kuliki barlar Rohning jamaətlərgə degəŋlırini anglisun!» **7** — Filadelfiyədiki jamaətniñ əlqisiğə mundaq yazojin: — «Muxəddəs wə Həkiqiy Boləjuqi, xundakla Dawutning aqquqiojə igə Boləjuqi, aqşam heqkim yapalmaydu, yapsam heqkim aqalmaydu degüqi munu ixlarni daydu: **8** — Sening aməlliriniñ bilimən. Sening bir'az küqüŋ boləjaq sez-kalamiməjə itəət kiliqiniñ wə namindin tenip kətmiginiñ üqün, aldingda heqkim yapalmaydian bir ixikni eqip koydum. **9** Mana, Xəytanning sinagodikilərdin, Yəhudi əməs turup əzlırini Yəhudi dəp atıwaloqan yaloqanqılarni

bolsa xundək aqiwətkə qalduriməŋki, ularni kelip sening ayioqiojə bax uridioqan wə Mening seni səyənlikimni bilidioqan kiliməŋ. **10** Sən Mening səwr-takət yolumdiki sez-kalamimni saqlap əməl kiliqing üqün bu dunyadiki insanlarni sinaxka pütkül yər yüzigə qüxidioqan wabalik sinakniñ wakit-saiti kəlgəndə seni uningdin saqlap qoojda kiliməŋ. **11** Mən pat arida kelimən. Təjiniñ heqkimniñ tartıwalməsliki üqün, əzüŋdə bar boləjəni qing tutkin. **12** Əjəlibə kiliquqini bolsa, Hudayimniñ ibadəthanisiojə tüwrük kiliməŋki, u u yərdin əsla qikmaydu. Mən uning üstigə Hudayimniñ namini, Hudayimniñ xəhriñing namini, yəni ərxin — Hudaning yenidin qüxidioqan yengi Yerusəlməniñ namini wə Mening yengi namimni yazimən. **13** Kuliki barlar Rohning jamaətlərgə degəŋlırini anglisun!» **14** — Laodikiyadiki jamaətniñ əlqisiğə mundaq yazojin: — «Amin Ataləjuqi, yəni Sadik wə Həkiqiy Guwahqi, Hudaning kainitiniñ kelip qikixiniñ Səwəbisi mundaq daydu: **15** Sening aməlliriniñ biliməŋki, sən soqukmə əməs, kizikmə əməs. Mən sening ya soquq, ya kizik boluxungni halayttim! **16** Sən ya soquq ya kizik əməs, bəli ilman boləjanlıqniñ üqün, seni aqzimdin həq kiliməŋ. **17** Sən bay ədəmmən, dələtmən boldum, heq nərsigə həjətmən əməsmən deginiñ bilən əzüŋniñ qerib, biqarə, yoksul, kor wə yalingaq ikənlikiniñ bilmigəqka, **18** bay boluxung üqün otta tawlanəjan altun, yalingaqıq nomuslukungniñ yepilixi üqün kiygüzülüxüŋgə aq kiyim-keqəq, kərxüŋg üqün kəzliŋgə tərtüxka tutıyani məndin setiwelixiniñ nəsihət kiliməŋ. **19** Mən kimni səysəm, xuning əyibini kərsitip tərbiiyləymən; xuning üqün kizojin keyüp-pixip towa kili. **20** Mana, Mən hazır ixik aldida turup, ixikni kəkiwatimən. Əgər biri awazimni anglap ixikni aqsa, uning yeniojə kirimən. Mən uning bilən, umu Mən bilən billə oşzalinidu. **21** Əjəlibə kiliquqini bolsa, Məmmə əjəlibə kiliş, Atamniñ təhtidə uning bilən birgə olturojiniñdik, unimu təhtimdə Mən bilən birgə olturuxka muyəssər kiliməŋ. **22** Kuliki barlar Rohning jamaətlərgə degəŋlırini anglisun!»

4 Andin mən qariwidim, mana, asmanda bir ixik eqiklik turatti. Mən tunji kətim angliqan kanay awaziojə ohxap ketidioqan awaz manga: «Bu yaxka qik, sanga bulardin keyin yüz berixi mukərrər boləjan ixlarni kərsitəy» dedi **2** wə dərhəl mən Rohning ilkidə boldum; mana, ərxə bir təht, təhtə bir zat olturatti. **3** Təhtə olturoquqiniñ kiyapiti yexil qaxtax wə kizil kwartska ohxaytti. Təhtniñ qerisini zümrrətk bir həsən-hüsən orap turatti. **4** Təhtniñ ətrapida yəne yigirmə tət təht bar idi. Təhtlərdə aq kiyimlər bilən kiyiŋən, baxlıriojə altun taj takaloqan yigirmə tət aksakal olturatti. **5** Təhttin qaqqmaklar qeqip, türlüŋ awazlar wə güldürməmlər anglinip turatti. Təhtniñ aldida yalkunlap turoqan yəttə məx'əl keyüp turatti; bular Hudaning yəttə Rohi idi. **6** Təhtniñ aldi huddi hrustaldək parkirap turidioqan, süzük aynak dengizdək idi. Təhtniñ otturisida wə təhtniñ qerisidə, aldi wə kəyni kəzlər bilən toloqan tət həyat məhluk turatti. **7** Birinji məhluk xirojə, ikkinji məhluk buqiojə ohxaytti. Üqinqi məhlukniñ yüzü adamniñ qirayiojə ohxaytti. Tətiŋqi məhluk pərwaz kiliwatkan bürkütkə ohxaytti. **8**

Tet hayat mahlukning hərbirining altdin kaniti bar idi; ularning pütün bədinining qerisi hətta iq tərīpimu kəzlər bilan toloqanidi; ular keqə-kündüz tohtimay: — «Mukəddəs, mukəddəs, mukəddəstur, Bar boloqan, hāzirmu bar həm kəlgüsidimu Boloquqi, Həmmigə Qadir Pərwərdigar Huda!» — deyixətti. **9** Hayat mahluklar təhtə olturoqan əbədil'əbəd hayat Boloquqini uluqlap, Uningoja hərmət-xəwket wə taxəkkür izhar kīloqinida, (aīōn g165) **10** yigirmə tet əksakal təhtə olturoquqining ayioqioja yikilip əbədil'əbəd hayat Boloquqioja bax koyup səjdə kīlattı, tajlirini təhtning aldioja taxlap koyup, mundaq deyixətti: — (aīōn g165) **11** «Sən, i Pərwərdigarimiz wə Hudayimiz, Xan-xərap, hərmət-xəhrət wə kudrətə layiktursən. Qünki Özüng həmmiini yaratting, Ularning həmmisi iradəng bilən məwjut idi wə yaritildi!»

5 Andin təhtə olturoquqining ong kolida iq wə tax tərīpigə hət pütülgən wə yəttə məhür bilən peqətləngən bir oram yazmini kərdüm. **2** Yukiri awaz bilən: «Oram yazmini eqip, peqətlərni yexixkə kim layiktur?» dəp towlioqan kawul bir pərixtinimu kərdüm. **3** Lekin nə ərxətə nə yər yüzidə nə yər astida oram yazmini aqalaydioqan yaki iqigə kəriyalaydioqan heqkim qikmıdi. **4** Oram yazmini eqixkə yaki iqigə karaxkə layik birəsi tepilmiojaqkə, kattik yioqlıwəttim. **5** Andin əksakallardin biri manga: — Yioqlıma! Kara, Yəhuda kəbilisidin boloqan xir — Dawutning yiltizi Boloquqi ojalibə kildi; xunga oram yazmini wə uning yəttə peqitini eqixkə U kadir, — dedi. **6** Andin karisam, təht bilən tet hayat mahlukning arilikida, əksakallar otturısında bir Koza əra turatti. U yengila booquzlanəndək kīlattı; Uning yəttə münggüzi wə yəttə kəzi bolup, bu kəzlər Hudaning pütkül yər yüzigə əwətkən yəttə Rohi idi. **7** Koza berip, təhtə olturoquqining ong kolidin oram yazmini aldi. **8** Yazmini aloqanda, tet hayat mahluk wə yigirmə tet əksakal kəzining ayioqioja yikildi; ularning hərbirining qiltari wə huxbuy bilən toloqan altun qiniliri bar idi (bu huxbuy mukəddəs bəndilərnin dualiri idi). **9** Ular yengi bir küy eytxiti: — «Oram yazmini elixkə, Wə peqətlərni eqixkə layiksən; Qünki booquzlandıng Wə hər kəbilidin, hər tildin, Hər milləttin, hər əldin boloqan insanlarni Öz kəning bədili bilən setiwelip, Hudaioja mənəsup kilding. **10** Ularini Hudayimiz üqün bir padixahlıqkə uyuxturup, Kahınlar kilding. Ular yər yüzidə həküm süridu». **11** Andin kərdüm wə mana, təhtning, hayat mahluklarınin wə əksakallarınin ətrapida nuroqunlioqan pərixtilərnin awazini anglidim. Ularınin sani tūmən ming-tūmən ming, milyon-milyon idi. **12** Ular yukiri awaz bilən: — «Booquzlanənan koza kudrət, dələt, danalilik, küq-kıwwət, hərmət, xan-xərap Wə mədhıyigə layiktur» deyixətti. **13** Andin mən ərx, yər yüzı, yər astı wə dengizdiki hər bir mahluk wə ularning iqidə bar boloqanlarınin həmmisining: — «Təhtə Olturoquqioja wə Koziqja Mədhıya, hərmət, xan-xərap wə hokuk-kudrət əbədil'əbədgıqə mənəsup boləy!» deginini anglidim. (aīōn g165) **14** Tet hayat mahluk «Amin!» dəp jawab kəyturatti, əksakallar yərgə yikilip səjdə kīlattı.

6 Andin Koza yəttə peqətnin birini aqkanda, mən karap turdum. Tet hayat mahluktin birining güldürməmədək awaz bilən: «Kəl!» deginini anglidim. **2** Kərdümki, mana bir aq at kəldi! Atkə mingüqining kolida bir ok-ya bar idi; uningəja bir taj berildi. U ojalibə kīloquqi süpitidə zəpər kuqux üqün jənggə atlandı. **3** Koza ikkinqi peqətni aqkanda, ikkinqi hayat mahlukning: «Kəl!» deginini anglidim. **4** Yənə bir at otturioja qikti, uning rənggi kīpkizil idi. Atkə mingüqigə yər yüzidiki tinqlikni elip ketix wə insanlarni əzara kiroqinilikkə selix hokuki berildi. Uningəja yənə qong bir kiliq berildi. **5** Koza üqinqi peqətni aqkanda, üqinqi hayat mahlukning: «Kəl!» deginini anglidim. Mən kərdümki, mana bir kara at kəldi. Atkə mingüqining kolida bir taraza bar idi. **6** Tet hayat mahlukning arisidin: — «Bir tawak buqday bir dinarius puləja, Üq tawak arpa bir dinarius puləja setilidu. Əmma zəytun yeoqioja wə xarabkə zəwə yətküzimigin!» — deyəndək bir awazni anglidim. **7** Koza tətinqi peqətni aqkanda, tətinqi hayat mahlukning: «Kəl!» deyəndək bir awazni anglidim. **8** Kərdümki, mana bir tatirang atni kərdüm. Atkə mingüqining ismi «Əlüm» idi. Uning kəynidin təhtisara əgixip keliwatatti. Ularəja yər yüzining tətтин birigə həkümranlik kīlip, kiliq, aqarqilik, wəba wə yər yüzidiki yirtkuq haywanlar arkilik adəmnı əltürüx hokuki berildi. (Hədəs g86) **9** Koza bəxinqi peqətni aqkanda, Hudaning səz-kalamı üqün wə izqil guwahlik bərgənliki wəjidin əltürülgənlərnin janlirini kurbangahning tegidə kərdüm. **10** Ular kattik awaz bilən nida selixip: — Əy həkimmütək İgimiz, mukəddəs wə həkikiy Boloquqi! Sən kaqanoqigə yər yüzidə turuwatkanlarni sorak kilmay, ularınin kənimizning intikəmini almayson? — deyixətti. **11** Ularınin hər birigə birdin aq ton berildi. Ularəja, əzünglarəja ohxax əltürüldioqan kul-buradər liringlar həm kərinəxliringlarning sani toxkuqə azəjinə wəkit aram elixinglar kərek, dəp eytildi. **12** Andin mən Koza altinqi peqətni aqkında kərdümki, mana dəhxətlik bir yər təwərx yüz bərdi, ku yax bəəyni kara yungdin tokuloqan bəzdək kapkara rənggə, tolu ay bolsa kənnin rənggigə kirdi. **13** Ənjür dərihining kattik boranda silkinixidin ənjür qoriliri yərgə təkülgəndək, asmandiki yultuzlarmu yər yüzigə təküldi. **14** Asman huddi oram yazmining türülginədək qayib boldi, hər bir taoq wə aral ornidin yətkəldi; **15** həmdə dunyadiki padixahlar, mətiwərlər, sərdarlar, baylar, küqlüklər, kullar wə hər lərnin həmmisi əngkür lərgə wə taoqlarning kamarlirioja yoxurundi. **16** Ular taoqlarəja wə koram taxlarəja mundaq dəp jar saldi: — «Üstimizgə qüxinglar! Bizni təhtə Olturoquqining siymasidin həm Kəzining oqəzipidin yoxurunglar wə saklanglar! **17** Qünki Ularınin dəhxətlik oqəzəp küni kəldi, əmdı kim put tirəp turalisun?!»

7 Uningdin keyin mən kərdümki, tet pərixte yər yüzining tet bulungida turatti. Ular hərəkəndək xamalning kuruqluk, dengiz həm dəl-dərəhlərgə urulmasliki üqün yər yüzining tet tərīpidin qikidioqan xamalni tizginləp turatti. **2** Mən hayat Hudaning məhürini aloqan, kün qikixtin kətürüliwatkan bəxkə bir pərixтини kərdüm. U kattik awaz bilən kuruqluk wə dengizlarni wəyran kiliq hokuki berilgən axu

serik idi. Atlarning baxliri xirning bexidək idi; ularning eoqliziridin ot, tütün wa günggürt qikip turatti. **18** Bu üç baladin, yəni atlarning aozidin qikkən ot wə tütün wa güngürttin insanlarning üqtin biri oltürildi. **19** Qünki atlarning küqi eoqlizirida wə quyrukliirida idi; ularning quyrukliirining yılanlarəja ohxax bexi bolup, bular bilən adəmni zəhimləndürätti. **20** Qalojan insanlar, yəni bu balayi'apətlərdin oltürilməy qalojanlar əz kollirining əməllirigə towa kılmidi, yəni jinlarəja, kərəlməs, angliyalmas wə mangalmas altun, kümüx, tuq wə yaoqəq butlarəja qokunuxtın waz qəqmidi. **21** Ular katillik, sehırgərlik, jinsiy buzukluk wə ooqrilikliiriojumu towa kılmidi.

10 Andin keyin, ərxtin qüxüwatqan yəna bir küqlük pərxitini kərdüm. U bir parqə bulut bilən yepinojan bolup, bexining üstida bir həsən-hüsen bar idi. Qirayi quyaxka, putliri ot tüwrükkə ohxaytti; **2** kolida bir kiqik eqiklik oram yazma bar idi. U ong putini dengiz üstigə, sol putini kuruklukka koyup turup, **3** xirning hərkiirixigə ohxax kattik awaz bilən warkiridi. U warkiriojanda, yəttə güldürməmə əz awazliirini anglitip sez kıldi. **4** Yəttə güldürməmə söz kiləjanda, dēgnliirini hatiriliwalməqki bolup turattim. Birək asmandin: — «Yəttə güldürməməning eytkənlirini mēhürləp, ularni hatiriliwə» dēgn awazni anglidim. **5** Dengiz həm kuruklukning üstida turojan, mən kərgən u pərixətə ong kolini asmanəja kətürüp, **6** asmanlar həm ularda boləjanlarning həmmisini, yər-zemin həm uningda boləjanlarning həmmisini, dengiz həm uningda boləjan həmmisini Yaratkuqi, yəni əbədil'əbədgiqə hayət Yaxioquqi bilən kəşəm kılip: — Wakit yəna kəynigə sürülməydu; (aion g165) **7** bəlki yəttinqi pərixətə kanay qelix aldidə, yəni awazi anglinix aldidiki künlərdə, Hudaning Öz kəl-hizmətkərliri boləjan pəyojəmbərlərgə hux həwirini yətküzginidək Uning siri tügəlinip, əməlgə axidu, — dedi. **8** Mən asmandin angliəjan awaz manga yəna səzləp: — Berip, dengiz həm kuruklukning üstida turojan pərixətinin kolidiki eqiklik oram yazmini ələjin, dedi. **9** Mən berip, pərixətinin kiqik oram yazmini manga berixini soridim. U manga: — Buni elip yə! Axkəziningni zərdəb kılidu, birək ərxting həsəldək tatlik bolidu, dedi. **10** Mən xuning bilən kiqik oram yazmini pərixətinin kolidin elip yedim; dərəkə əəzimoja həsəldək tatlik tetidi, ləkin yəgəndin keyin axkəzinim zərdəb boldi. **11** Xuning bilən manga: — Sən kəp millətlər, əllər wə hər hil tıllarda səzlixidojanlar wə padixəhlər toqrısidiiki wəhıy-bexarətlərnı yəna jakarlixing lazim, deyildi.

11 Manga əlqigüq həsidək bir komux berilip, mundaq deyildi: «Barəjin, Hudaning ibadəthanisi, kurbangəhi wə u yərdə ibadət kiləwatqənlarnı əlqigin. **2** Ləkin ibadəthanining taxkiriqi həyilisini əlqiməy koy, qünki u yər yat tapilərgə berildi, xuning bilən mukəddəs xəhər kırık ikki ay dəpsəndə kılınıdu. **3** Mən ikki guwəhəqimoja kudrət berimən, xuning bilən ular bəz kiyim kiyip, wəhıy-bexarətlərnı bir ming ikki yüz atmıx kün yətküzidu» **4** (bular yər-zeminning Rəbbi aldidə turojan ikki tüp zəytun dərihi wə ikki qıraəjdəndur). **5** Birərsə ularni zəhimləndürməqki bolsa, eoqliziridin ot pürkülüp qikip, düxmənlirini yəp

tügütidu. Ular ni zəhimləndürməqki boləjanlar mana xundaq oltürilidu. **6** Ular bexarət-wəhıyni yətküzgən künlərdə yəmoqur yəəqurmaslikka asmanni etiwetix kudritikə igə; sularni kənoja aylandurux wə hərhil bala-wəba bilən yər-zeminni haliojan wakitta urux kudritigimu igə. **7** Ularınig guwəhəlik wəzıpsı ayəəqlıxixi bilən, tegi yok həngdin qıkiədojan diwə ular bilən elixidu wə ularni yengip oltüridu. (Abyssos g12) **8** Jəsətliri rohiy həəttin Sodom wə Misir dəp atilidojan xu katta xəhərnig oql kəqisida yatidu; xu yərdə ularning Rəbbimu krestləngənidi. **9** Hər milləttin, hər kəbilidin wə hər hil tilda səzlixidojanlardin, hər əldin boləjan adəmlər ularning jəsətlirigə üç yerim kün tikilip kəraydu wə jəsətlərnig yərlıkkə koyuluxioja yol koymaydu. **10** Yər yüzidə turuwatqənlər ularning bu həlidin huxallıni, təbriklixip, bir-birigə hədiyələr əwətxidu; qünki bu ikki pəyojəmbər yər yüzidikiəlni kiyınaytti. **11** Ləkin üç yerim kündin keyin, Hudadin kəlgən həyatlik nəpsı ikkiyəlgə kirdi, ular ornidin put tirəp turdi; ularəja kərawatqənlarning üstigə qong bir kərkunq qüxti. **12** Andin ular ikkiyəlgə ərxtin kəlgən: — «Bu yakka qik!» dēgn yūkiri bir awazni angli; xuning bilən ular düxmənlirining kəz aldidə bir bulut iqidə asmanəja kəttürildi. **13** Dəl xu səət iqidə xiddətlık yər təwərx yüz bərdi, xəhərnig ondin biri gumran bolup, yəttə ming kixi həlak boldi. Qəlojanlıri dəkə-kükkigə qəməp, ərxteki Hudani uluəqlaxti. **14** Ikkinqı «way» əttip kətti; mana, üçinqi «way» kəlixkə əz kəldi. **15** Andin yəttinqi pərixətə kaniyini qəldi; ərxte yūkiri awazlar anglinip mundaq deyildi: — «Dunyaning padixəhlik Pərwərdigərimiz Wə uning Məsihinig padixəhlik boldi, U əbədil'əbədgiqə həküm süridu». (aion g165) **16** Hudaning aldidə əz təhtliiridə olturojan yigirmə tet əksəkəl yərgə yikilip bax koyup, Hudaəja səjdə kılıp mundaq deyixti: — **17** «Xükürlər eytimiz sanga, I bar Boləquqi wə bar boləjan Həmmigə Qədir Pərwərdigər Huda, Qünki uluəq kudritignı kəlungəja elip, Həkümmügnı yürgüzüxxə baxlıding. **18** Əllər qəzəpləngənidi, Əmdı Səning qəzəziping yetip kəldi! Əlgənlərnı sorək kılıx, Kəl-hizmətkərlirig boləjan pəyojəmbərlərnı, Mukəddəs bəndilərnı, Təwən yəki katta bolsun nəmingdin kərkənlərnı in'amioja igə kılıx, Yər yüzini həlak kılıəjanlarnı həlak kılıx wakti kəldi». **19** Andin Hudaning ərxteki ibadəthanisi eqildi wə uning əhdə sanduqi ibadəthanida kəründi; qəkməqlər, türlik awazlar, güldürməmələr, yər təwərx wə dəlxətlık mēldür boldi.

12 U qəəjdə, ərxte əjayip bir kəramət pəyda boldi — u kuyaxni yepinqəkləjan, putliirining astida ay, bexida on ikki yultuzluk təj bar ayal idi. **2** U həmilərdə bolup, toloqəq yəp tuəqux əzabida dāpəryəd kəttürdi. **3** Andin ərxte yəna bir əlamət kəründi — mana, yəttə bəxlik, on münggüzlik, yəttə bexida yəttə təj bar boləjan qong bir kizil əjdihə turatti. **4** U kuyruqi bilən asmandiki yultuzlarning üqtin birini süpürüp, ularni yər yüzigə qəruwətti. Əjdihə tuəjay dəp qəlojan ayal yəngigən həman uning balisini yəlməp yutuəwətməqki bolup uning aldidə turdi. **5** Ayal bir bala, yəni pütün əllərnı təməür həsisi bilən padıqidək bəkidəjan bir ooql tuəqdi. Bala bolsa Hudaning wə

Uning tæhtining aldioq ojaqqida elip qikildi. **6** Ayal qelga qahti; u yerdæ uning 1260 kün bekilixi üqün uningoa Huda tæripidin hazirlap qoyuloqan bir jay bar idi. **7** Andin ærxta jæng boldi. [Bax pærxæta] Mikail wæ uning pærxitiliri æjdihæ bilæn jæng kiløjili turdi; æjdihæmu ez pærxitiliri bilæn ularoqæ etildi. **8** Lekin u üstünlük kazinalmidi, uningoa wæ pærxitilirigæ ærxta turuxka orun kalmidi. **9** Xuning bilæn zör æjdihæ, yæni Iblis wæ Xæytan dæp ataloqan, pütün jahanni azduruquçi hæliki kädimi yilan yær yüzigæ taxlandi. Uning pærxitilirimu uning bilæn tang taxlandi. **10** Andin mæn ærxtæ yukiri bir awazning mundak degenlikini anglidim: — «Kældi Huda yimizning nijatlikli, kudriti, padixahlikli wæ Uning Mæshining høkukil! Qünki kerindaxlirimizning üstidin Huda yimizning aldida keqæ-kündüz xikayat kilip turoqan xikayat kiluquçi ærxtin taxliwetildi; **11** kerindaxlar uning üstidin Kozining keni wæ ularning guwahlik sezi bilæn oqalib kældi; Ular hætta elümini keziga ilmay ez jenini æziz kermidi. **12** Xuning üqün, xadlininglar, ay ærlær wæ ularda turuwatqalar! Lekin halinglaroqæ way, ay yær wæ dengizlar! Qünki Iblis üstinglaroqæ qixti; Waqtining az qaloqanlikini bilgæq, Ojæzæp-kæhri bilæn kældi». **13** Æjdihæ ezining yær yüzigæ taxlanuqanlikini körüp, oqul balini turoqan ayalni qoqlaxka baxlidi. **14** Ayalning yilanning yüzidin daldilinixi, qeldæ ezi [üqün hazirlanoqan] makanoqæ beripbir mæzgil, ikki mæzgil wæ yerim mæzgil bekilsun dæp xu yærgæ uqup ketixi üqün, uningoa yooqan bir bürkütning ikki qaniti berildi. **15** Andin yilan ayalning ærkisidin aozji bilæn dæryadæk su pürkütp, uni sæl bilæn ekitip yokatmaqçi boldi. **16** Lekin zemin ayaloqæ yardæm kilip, aozjini eqip, æjdihæ aozjizin pürkütp qikaroqan dæryani yutuwtætti. **17** Buning bilæn æjdihæning ayaloqæ kattik ojazipi kelip, uning qaloqan næsli, yæni Hudaning æmlirigæ æmæl kilip, Øysaning guwahlikini tutkan pærzæntiliri bilæn jæng kiløjili kætti; u dengiz sahili üstida turatti.

13 Andin, dengizdin on münggüzlik, yætta baxlik bir diwining qikiwatkanlikini kerdüm. Uning hær bir münggüzida bordin taj bar idi, hær bir bexida kupurluk namiliri yeziklik idi. **2** Mæn kergæn bu diwæ yilpizoa ohxaytti, putliri eyikning putlirioqæ, aozji bolsa xirning aozjioqæ ohxaytti. Æjdihæ uningoa ez kudriti, tæhti wæ zor høkukini bærdi. **3** Diwining baxliridin biri æjellik yarilanoqandæk turatti. Lekin, bu æjellik yara sakayojanidi. Pütkül dunya diwigæ hayranuhsæ bolup uningoa [ægæxti]. **4** Æjdihæ diwigæ [sæltænatlik] høkuk bærgæqkæ ular æjdihæoqæ qokunuxti. Ular yænæ diwigimu qokunup: — Diwining tangdixi barmu? Uning bilæn kimmu elixalisun? — dedi. **5** Diwigæ tækæbburluk wæ kupurluk kilidioqan eoiz berildi; uningoa kirik ikki ay ix kerixka høkuk berildi. **6** U Hudaqæ kupurluk kiløjili — Uning namioqæ wæ Uning dærgahioqæ, xundakla ærxni makan kiljoqanlaroqæ kupurluk kiløjili aozjini aqti. **7** Uning muqæddæs bændilærgæ kærxi jæng kilip, ularning üstidin oqalib kelixigæ yol qoyuldi; hær kæbilæ, hær millæt, hær hil tilda sæzlixidioqan ællærgæ høkümranlik kilix høkukçi uningoa berildi. **8** Yær yüzidikilærning hæmmisi — ælæm apiridæ boluqandin buyan boquzlinip boluqan Kozining hayatlik dæptirigæ nami yezilmioqanlar bolsa, uningoa sæjdæ kilidu. **9** Kuliki barlar, buni

anglisun! **10** «Tutkun bolidu» dæp bekitilgenlær qokum tutkun bolidu, «kiliqlinidu» dæp bekitilgenlær qokum kiliqlinip elidu». Muqæddæs bændilirining sawri-takiti wæ etikadi mana xu ixlarda mælum bolidu. **11** Mæn yærdin qikiwatkan yænæ bir diwini kerdüm. Uning koziningkidæk kikiq ikki münggüzi bar idi, lekin awazi æjdihæningkidæk qikatti. **12** U awwalki diwigæ wakaliten uning pütün høkukini yürgüzüp, yær yüzini wæ uningda turuwatkanlarni æjellik yarisi sakayoqan awwalki diwigæ qokunduridu. **13** U zor mejjizilik alamætlærni kersitætti, hætta kixilærning kóz aldida asmandin yær yüzigæ ot yaoqduratti. **14** U awwalki diwigæ wakaliten kersitixka høkuklânduruloqan alamætlær bilæn yær yüzidæ turuwatkanlarni azdurup, ularoqæ «kiliq bilæn yarilanoqan, lekin tirik qaloqan» dægen awwalki diwigæ atap bir but-hækæl yasap tiklæxni tapilidi. **15** Diwining but-hækiligæ næpæs kirgüzüp, uningoa uni sæzliyælæydioqan kilix wæ uningoa qokunmioqanlarning hæmmisini eltürgüzüz küdriti berildi. **16** U tawæn wæ katta, bay wæ kæmbæoqæl, hær wæ kullarning hæmmisini ong keli yaki pexanisigæ tamoa basturuxka mejjburildi. **17** U yænæ bu tamoaqæ, yæni diwining nami yaki uning namidiki rækæm besiloqanlardin baxka heqkim bir nærsæ setiwalalmaydu yaki satalmaydu, dæp bekitti. **18** Mana bu yærdæ hækæt bar. Økil-parasiti barliki kixilær diwining rækimini hæsablæp baksun; qünki bu rækæm bir adamning rækimi bolidu. Uning rækimi 666dur.

14 Andin mæn kerdümki, mana, Kozæ Zion teoçi üstida turatti. Uning yenida pexanisigæ Øz nami wæ Atisining nami yeziloqan bir yüz kirik tèt ming kixi bar idi. **2** Asmandin huddi [xarkirap ekjwatkan] nuroqun sularning awazidæk wæ kattik güldürmæmining awazidæk bir awazni anglidim. Mæn anglioqan awaz yænæ qiltarqilar qiltarlarni qaloqan awazoa ohxaytti; **3** hæliki kixilær tæhtning, tèt hayat mæhlukning wæ aqsakallarning aldida yengi bir küyni eytixti. Bu küyni [gunahlirining] bädili tælinip bu dunyadin azad kilioqan kixilærdin bir yüz kirik tèt mingdin baxka heqkim øginælmæytti. **4** Ular ayallar tæripidin gunahæta buloqanmioqan, qünki ular pak adæmlærdur. Kozæ nægæ barsa, ularmu Uningoa ægixip xu yærgæ baridu. Ular bädæl bilæn insanlar arisidin Hudaqæ wæ Kozioqæ hosulning tunji mewisidæk bolux üqün setiwelinoqan. **5** Ular æyibsiz bolup, aozjizin heq yaloqan sæz qikmaydu. **6** Andin mæn asmanning otturisida uqup yürgæn baxka bir pærxitini kerdüm. Uningoa yær yüzidæ turuwatkanlaroqæ, yæni hær bir æl, kæbila, hær hil tilda sæzlixidioqanlar, hær millætlærgæ elip yætküzixi üqün mænggüllük hux hæwær tapxuruldi. (aionios g166) **7** U yukiri awaz bilæn: — Hudadin korkunglar, Uni uluqlanglar! Qünki Uning söt kilix saiti yetip kældi; asmanni, zeminni, dengizni wæ su bulaklirini Yaratquqioqæ sæjdæ kilinglar! — dæytti. **8** Uning kænynidin ikkinçi pærxætæ kelip mundak dedi: «Ojulidil Katta xæhær Babil øjulidi, u ez zina-buzuklukning sæwdalik xarabini pütkül ællærgæ iqqüzgæn». **9** Aldinçi ikki pærxætning kænynidin yænæ bir pærxætæ, yæni üqinçi pærxætæ yukiri awaz bilæn mundak dedi: — «Kimdikim diwigæ wæ uning but-hækiligæ qokunsa, uning tamojisini pexanisigæ yaki kolioqæ qobul kilsa, **10** Hudaning kæhrining æbjæx kilinmioqan sap xarabini Uning ojazipi bilæn

15 Asmanda zor həm karamətlik yənə bir alamətni, yəni ahırkı yəttə balayı'apətni tutup turojan yəttə pərixtni kərdüm (ahırkı balayı'apət deyilixtni sawəb, Hudaning qəzipi bular bilən ahirlixidu). **2** Mən yənə ot arilax əynək dengizidək bir kərinüxnü həm əynə dengizning üstüda turojan, diwə wə uning but-həykili wə namining rəkimi üstüdin qəlib kəlgənlərnı kərdüm. Ularning kolliirida Huda bərgən qiltarlar bolup, **3** ular Hudaning kəl-hizmətkari boləjan Musaning küyini həm Kəzinəg küyini eytxatti: — «Uluoq wə karamət Səning kıləqlənlirig, I Həmmigə Qədir Pərwərdigar Huda, Yollirig adil wə həktur, I pütkül əllərnəg Padixah! **4** I Pərwərdigar, kim Sədin qorqmaydıəjan, Nəmingni uluoqlımaydıəjan bolalisun? Qünki birdinbir mükəddəs Əzəğdursən; Barlık əllər əldəngəda kəlidu, Səgə səjdə kılıdu; Qünki həkkəniy kıləqlənlirig axkərə boldi». **5** Bu ixlərdin keyin, mən kərdümki, mana ərxtiki ibadəthana, yəni həküm-guwahlık qədiri eqildi! **6** Yəttə balayı'apətni əz ilkidə tutkən yəttə pərixta pakiz, parkirap turıdıəjan libas kiyyəg, kəksəg əltun kəməp baqlıəjan həlalda ibadəthanidin qıktı. **7** Tət həyat məhlukning biri yəttə pərixtıgə əbədil'əbəd yaxaydıəjan Hudaning kəhri bilən tolojan yəttə əltun qinini bərdi. **(aİŋ q165)** **8** İbadəthana Hudaning xan-xəripı wə kudritidin tütün bilən lık tıldı. Yəttə pərixtingə yəttə balayı'apiti ayaqlaxmioquə, həkım ibadəthanıəga kirelmidi.

17 Yəttə qinisi bar yəttə pərixting biri kelip, manga
səzləp: — Bu yərgə kəl, nuroqun sular üstidə
olturoqan qong pahixə ayalning tartidioqan jazasini sanga

kørsitip koyay. **2** Yەر yüzidiki padixahlar uning bilən buzukluklۇk etküzdü, yەر yüzidiki uning buzukluklۇkining xarabidin mast boluxti, — dedi. **3** Xuning bilən u pərixət meni Rohning ilkidiki haləttə bir qəlgə elip bardı. U yərdə yəttə baxlik, on münggüzlik, pütün əzayini kupurluk namliiri kaplıoqan bir tok kizil diwining üstidə olturoqan bir ayalni kərdüm. **4** Ayal səsün wə tok kizil kiyim kiyyən bolup, altun, kimmətlük yakut wə mərwayitlar bilən pardazlanoqanidi. Qolida yirginqlik nomussizliklar wə öz buzukluklۇkining nijasətləri bilən toloqan bir altun kədəh bar idi. **5** Pexanisiğə bir sir — «Katta Babil, pahixilərlərnə wə dunyadi pütüklü yirginqlik nomussizliklarning anisi» degən nam pütüklükdü. **6** Mən ayalning muqəddəs bəndilərlərnə keni wə əysəoqə guwahlik bərgüqilərlərnə keni bilən mast boləqanlikini kərdüm. Uni kərüp tolimu təəjjüp kilip intayin həyran kəldim. **7** Pərixətə manga mundaq dedi: — «Nemigə həyran kəlding? Ayalning wə uni kətiürüp turoqan yəttə baxlik, on münggüzlik diwining sirini sanga eytip berəy. **8** Sən kərgən diwə bir zamanlarda bar idi, hazır yok; uzun ötməy tegi yok hangdin qikip, halakətkə qarap mangidu. Yەر yüzidə turuwatqanlar — dunya apiridə boləqandin buyan isimliiri həyatlik dəptirigə pütülmigən kixilər diwini kərüp intayin həyran kəlidu. Qünki u bir zamanlarda bar idi, hazır yok, ləkin yənə pəyda bolidu. (Abyssos gl2) **9** Mana buni qüxinixkə lazim boləqan həkmat: — yəttə bax bolsa u ayal olturoqan yəttə təoqka, xundakla yəttə padixahkə wəkillik kəlidu. **10** Bularning bəxi yiqiləqan, birsı bar, yənə biri tehi kəlmidi. U kəlgəndə pəkət azla wəqit turalaydu. **11** Burun bar boləqan, əmdi hazır yok boləqan diwining ezi səkkizinqi padixahdur, xundakla u həm yətsidisın biri bolup halakətkə qarap mangidu. **12** Sən kərgən on münggüz on padixahdur. Ularning padixahlikliri tehi yok, əmdi ularəqə diwə bilən billə bir səətlük padixahlik həkukı berilidu. **13** Bu padixahlar bir oy, bir niyyətə bolup öz küdriti wə həkuklirini diwigə berixidu. **14** Diwə wə padixahlar birlixip Kəziəqə karxi jəng kəlidu. Kəza ularning üstidin oqalıb kəlidu, qünki U rəblərlərnə Rəbbi, padixahlarning Padixahidur. Uning bilən birgə turoqanlar bolsa qakiriloqan, tallanoqan wə Uningəqə sadik boləqanlardur». **15** Pərixətə manga yənə: — Pahixə ayal üstidə olturoqan, sən kərgən sular bolsa millətlər, əzara toplaqxan nuroqun kixilər, əllər wə hər hil tillarda səzləxidoqan kixilərdur. **16** Sən kərgən on münggüz wə diwə bu pahixə ayaldin nəprətlənlidu, uni talan-taraj kilip yalingaqlap koyidu, uning gəxini yəp, əzini otə kəydüridu. **17** Qünki Huda Əz səz-kalamliiri əməlgə axkuqə, axu [on padixahning] kəngligə Əz iradisini ijrə kilip, bir qararda tohtixip padixahlik həkukini diwigə berixi yititini saldi. **18** Sən kərgən ayal yەر yüzidiki padixahlar üstidin həkümranlik kəlididoqan katta xəhərdur, — dedi.

18 U ixlardan keyin mən qəng həkukluk yənə bir pərixətning əsməndin qüxüwatqanlikini kərdüm. Yەر yüzi uning julalilikidin yorup kətti. **2** Pərixətə yukiri awaz bilən mundaq warkiridi: — «Qulidil! Katta xəhər Babil qulidil! Əmdi u jinlarning makani, hər bir napak rohlarning solakhanisi, Hər bir məkrüh wə yirginqlik kuxlarning solak-qangisi boldil! **3** Qünki barlik əllər

uning zina-buzukluklۇkining səwdalik xarabidin iqxiti; Yەر yüzidiki barlik padixahlar uning bilən buzukluklۇk etküzüxti, Yەر yüzidiki sodigərlər uning əyx-ixritining əlwəqiləlikidin beyixti». **4** Əsməndin yənə bir awazni anglidim: — «I Mening həlkim, uning gunahlırioqə xerik bolmaslikinglar üqün, Həm uning bəxiəqə qüxidoqan balayı'apətlərgə uqirmaslikinglar üqün, uning iqidin qikinglar! **5** Qünki uning gunahlıliri pələkkə yətküdək dəwilinip kətkən, Huda uning həkkanıyəsizliklirini esigə aldi. **6** U baxkıləroqə yanduroqinidək uning kiləqinini əzığə yandurunglar; Uning kilmixlirioqə muwapik ikki həssə qoxlap kayturunglar; U [baxkıləroqə] əbjəx kilip bərgən kədəhtə uningəqə ikki həssə koyuk əbjəx kilinglar. **7** U əzini kanqilik uluoqiləqan bolsa, Kanqilik əyx-ixrəttə yaxioqan bolsa, Uningəqə xunqilik kiynilix wə dərd beringlar; U kənglidə: «Mən tul əməs, bəlkı təhtə olturoqan hanıxmən; Mən dərd-ələmni əslə kərməymən» degini tüpəylidin, **8** Bu wəjədin bir kün iqidila uningəqə qüxidoqan balayı'apətlər, Yəni ölüm, dərd-ələm wə aqarqilik kəlidu, U ot bilən kəydürülidu; Qünki uni sorəq kiləuqı Pərwərdigər Huda küdrətliktur!». **9** Uning bilən buzukluklۇk kiləqan wə uning bilən əyx-ixrəttə yaxioqan yər yüzidiki padixahlar uni ertigən otning is-tütəklirini kərgəndə, uning həlioqə qarap yioqə-zar kətiürüxidu. **10** Ular uning tartiwatqan əzabidin kərkup, yirəktə turup dəyduki: — «Way isit, way isit, i katta xəhər! Aq Babil, küqlük xəhər! Qünki bir səət iqidila jazaying bəxiəqə qüxtıl». **11** Yər yüzidiki sodigərlərmu uning üstidə yioqə-zar kəlixidu. Qünki əmdi ularning kəmidiki yük-mallirini, **12** yəni altun-kümüş, kimmətlük yakutlar, ünqə-mərwayit, nəpis libas rəht, səsün rəht, yipək, tok kizil rənglik gəzmlar, hər hil huxbuy turunj yəoqəqlar, pil qixi buyumliiri, əng esil yəoqəq, tuq, tēmür wə marmərlərdin ixləngən hilmuhil buyumlar, **13** xuningdək kəwzakdarqin, tətikqular, huxbuy, murmakki, məstiki, xarab, zəytun meyi, aq un, buqday, kala, qoy, at, hər wə insanlarning tənliiri wə janliiri degən mallirini setiwəlidioqan kixi yəktur. **14** ([I Babil], jəning mastanə boləqan esil mēwərlər səndin kətti, Barlik həxəmətlük wə həywətlük mal-dunyaliring səndin yəqəldi. Ular bularnı əmdi hərğiz tapalmaydu!) **15** Bu mallarnı setip beyioqan sodigərlər bolsa xəhərlərnə tartiwatqan əzabidin kərkup, yirəktə turup uning üstidə yioqə-zar kəlixip dəyixiduki: — **16** «Way isit, way isit, i katta xəhər! Nəpis libas rəhtlərgə, səsün wə tok kizil rənglik gəzməlləroqə orilip, Altun, kimmətlük yakutlar wə ünqə-mərwayitlar bilən bəzəlgənsən! **17** Bir səət iqidila xunqə katta bəyliklər wəyran boldil! Barlik kəmə hojayinliiri, kəmidiki barlik yəuqular, kəmiqilər wə dengizəqə tayinip jan bəkidioqanlarning həmmisi yirəktə turup, **18** Uni ertigən otning is-tütəklirini kərüp: — Bu katta xəhərgə kaysi xəhər təng kələsisun? — dəp pəryad kətiürüxti. **19** Ular bəxlirioqə topa qeqip, pəryad kətiürüxtip, yioqə-zar kəlixip: — Way isit, way isit, i katta xəhər! U arqilik, uning dəlitiidin, dengizdə kəmi bərlər bəyioqanidi! Bir səət iqidila wəyran boldi bu xəhər! — dəyixidu. **20** — «Uning bəxiəqə kəlgənlərdin xadlininglar, Əy ərx, ay muqəddəs bəndilər, rosullar wə pəyoqəmbərlər! Qünki Huda silərlərnə dəwayinglardiki həkümni uning üstidin qikəroqan!». **21** Andin, küqlük bir

pərixta tūgmən texioja ohxax yooqan bir taxni kətürüp, dengizəja taxlap mundaq dedi: — «Mana xundak xiddət bilən, Katta xəhər Babil oqulitilidu, U kaytidin kərtümaydu! **22** Qiltarqilarning, sazqilarning, Nəyqilər wə sunayqilarning awazi seningdə kaytidin hərgiz anglanmaydu, Hərhil hünərni kilidioqan hünər wən seningdə kaytidin hərgiz tepilmaydu, Tūgməningmu awazi seningdə kaytidin hərgiz anglanmaydu, **23** Həttə qiraqning yoruki seningdə kaytidin hərgiz yorundaydu, Toy boluwatqan yigit-kizning awazi seningdə kaytidin hərgiz anglanmaydu; Qünki sening sodigərliring yər yüzidiki ərbarlar bolup qıktı, Barlık əllər sening sehīr-əpsunliringəja aldandi; **24** Pəyoqəmbərləning, muqəddəs bəndilərləning [təküləgən qanliri], Xundakla yər yüzidə barlık qiroqin boləjanlarning qanlirimu uningda tepildi».

19 Bu ixlardan keyin, ərtə zor bir top adəmlərləning warkiraxliridək bir awazni anglidim. Ular: — «Həmdusana! Nijat, xan-xərp wə kudrət Hudayimizoja mənəsupdur! **2** Qünki Uning həkümliri hək wə adildir; U yər yüzini əz buzukluğu bilən buzoqan qong pahixining üstidin həküm qikrip, Əz kul-hizmətkarlırlıning kənining intikamini uningdin aldi, — deyixətti. **3** Ular ikkinqi kətim: — «Həmdusana!» deyixti. Uningdin qikqan is-tütəklər əbədil'əbədigə purkiraydu! (aion g165) **4** Yigirma tət əksəkəl wə tət həyat məhluk yərgə yikilip: — «Amin! Həmdusana!» dəp, təhtə olturoqan Hudaəja səjdə kilixti. **5** Andin təhttin kətüriləgən bir awaz mundaq dedi: — «Əy uning barlık kul-hizmətkarlıri, Uningdin kərkidioqan kattilar bolsun, təwənlər bolsun, Həmminglar Hudayimizni mədhıylənglar!» **6** Andin zor bir top adəmlərləning awazioja, nuroqun sularning xarkirixioja, kattik güldürmənilərləning güldürlixigə ohxax bir awazning mundaq dēgənlirini anglidim: — «Həmdusana! Həmmigə Qadir Pərwərdigar Hudayimiz səltənət kildil! **7** Xadlinaylı, təntənə kilaylı wə uni mədhıyləp uluqılaylı! Qünki Kəzining toy-mərikə küni yetip kəldi, Kiz əzini təyyar kildil!» **8** Kizəja kiyyix üqün pakiz, parkirap turidioqan nəpis libas berildi (nəpis libas bolsa muqəddəs bəndilərləning həkkəniyə əməlliridur). **9** Andin, [pərixta] manga: — Munu səzlərləni hatiriliwal: — «Kəzining toy ziyapitigə qakiriloqanlar bəhtliktur!» — dedi. U manga yənə: — Bular Hudaning həkikiy səzlidir, — dedi. **10** Mən uningəja səjdə kiləjili ayioqəja yikildim. Ləkin u: — Hərgiz undək kilma! Mənmə Hudaning sən wə Əysəja guwahlik bərgüqi kərindaxliring bilən ohxax kul-hizmətkarmən. Hudaəjila ibadət kil! Qünki wəhıy-bexarətning roh-mahıyiti bolsa Əysə həkkidə guwahlik berixtur, — dedi. **11** Andin kərdümki, asman eqildi wə mana, bir aq at turatti; üstigə mingüqiniyng bolsa nami «Sadik» wə «Həkikiy» bolup, U həkkəniyəlik bilən həküm qikiridu wə jəng kilidu. **12** Uning kəzliri ot yalkunioja ohxaytti, bexida nuroqun taji bolup, tenidə Əzidin baxqə həqkim bilməyidioqan bir nam pütüklük idi. **13** U uqisioja kənoja miləngən bir ton kiyganidi, Uning nami «Hudaning Kalamı» dəp atilidu. **14** Uning kəynidin əgixip keliwatqan ərtiki kəxunlar bolsa, aq atlarəja mingən, ap'ak, pak nəpis kanap libas bilən kiydürülgənidi. **15** Uning aqzidin etkür bir kiliq qikip turatti; U buning bilən barlık əllərləni uridu; U ularni təmür kaltək bilən padıqidək baqıdu; U

Həmmigə Qadir Hudaning dəlxətlik qəzəpining «xarab kəlkiki»ning qaylıgıqısidur. **16** Uning toni wə yotisi üstigə «Padıxahlarıning Padıxahı wə rəblərləning Rəbbi» dēgən nam yeziləganidi. **17** Andin mən kuyaxning iqidə turoqan bir pərixtni kərdüm. U asmanın otturısında uquwatqan barlık kuxlarəja yukiri awaz bilən: —Kelinglar, Hudaning katta ziyapitigə yioqilinglar! **18** Padıxahlarıning, sərdarlarıning wə palwanlarıning, atlarıning wə ularəja mingənərləning, xundakla barlık ət igilirining, kullarıning həm hərlərləning, kattilarıning həm təwənlərləning gəxlirini yənglar! — dedi. **19** Xuning bilən mən diwə, yər yüzidiki padıxahlar wə ularning kəxunlirining atka Mingüqi həm Uning kəxuni bilən jəng kilix üqün toplanəjanlıkını kərdüm. **20** Əmđi diwə wə uningəja wakalitən məjizilik əlamətlərləni kərsətkən sahta pəyoqəmbərləning hər ikkisi tutuwelindi (sahta pəyoqəmbər xə əlamətlər bilən diwining taməqisini kəbul kiləjan həmdə uning but-həykiligə qokunəjanlarni azdurup yürgənidi). Ular ikkisi güngürt yəniwatqan ot kəligə tirik taxlandı. (Limmə Pyr g3041 g4442) **21** Kəlojini bolsa atka Mingüqiniyng aqzidin qikqan kiliq bilən kirlidi. Barlık pütün uqar-qanatlar bularning gəxi bilən yəp toyundi.

20 Uningdin keyin, kəlidə tegi yok hənəning aqkuqi wə yooqan zənjir tutqan bir pərixtning asmandin quxıwatqanlıkını kərdüm. (Abyssos g12) **2** Pərixta əjdihəni, yəni İblis yəki Xəytan deyilidioqan həlikə kədimiy yilənni tutup, ming yillik zənjirləp koydi. **3** Uning ming yil toxkuqə əllərləni azdurməsliki üqün, uni tegi yok hənəja taxlap hənəning aqzini etip pəqətlıwətti. Bu wəqitlərdin keyin, u wəqitnə qoyup berilixi muqərrər. (Abyssos g12) **4** Andin mən təhtlərləni wə ularəja olturoqanlarni kərdüm. Ularəja həküm kilix həküqi beriləganidi. Mən yənə, Əysəja bərgən guwahlikı wəjədin wə Hudaning səz-kalamı wəjədin kallisi elinəjanlarning janlirini mu kərdüm. Ular diwigə wə uning but-həykiligə qokunmıəjan, uning taməqisi pəxənisigə wə kəlioja urulmıəjanlar idi. Ular tirilip, Məshil bilən biriktə ming yil həküm sürdi **5** (əlgənlərləning kəlojanliri ming yil toxkuqə tirilməydu). Bu dəsəlpəki tirilix idi. **6** Dəsəlpəki tirilixtin nəsivə boləjanlar bəhtlik wə muqəddəstur; ikkinqi əlümning bularni ilkiyə elix həküqi yoktur. Ular Hudaning wə Məshilning kəhənliri bolidu wə Uning bilən biriktə ming yil həküm süridu. **7** Ming yil toxkədə, Xəytan zindandin boxitilip, **8** yər yüzining tət bulungidiki əllərləni, yəni Gog wə Magogni azdurux wə ularni jəng kilixkə bir yərgə toplxakə qikidu. Toplanəjanlarning sani dēngiz səhildiki kumdək sanəksiz bolidu. **9** Ular yər yüzidiki kəng tüzənglikkə qikip, muqəddəs bəndilərləning bargəhini, yəni Huda səyidəjan xəhərləni muhəsirigə alidu. Ləkin asmandin ot yeəjip, ularni yutuwetidu. **10** Ularni azduroqan İblis bolsa diwə bilən sahta pəyoqəmbər kəyüwatqan ot wə güngürt kəligə taxlinip, u yərdə kəqə-kündüz əbədil'əbədigə kiyinilidu. (aion g165, Limmə Pyr g3041 g4442) **11** Uningdin keyin, qong bir aq təht wə uningəja olturoquqini kərdüm. Asman bilən zəmin Uning yüzidin əzini kaqurup, ular turoqan jay hərgiz tepilməydu. **12** Mən yənə katta bolsun, yəki təwən bolsun, əlgənlərləning həmmisining təhtning əldidə turoqanlıkını kərdüm.

Kitablar eqildi; andin yənə bir kitab — «Hayatlik dəptiri» dəp ataloqan kitab eqildi. Ölgənlərgə kitablarda hatiriləngini boyıqə əz əməliyyitigə qarap həküim kilindi. **13** Dengiz ezidə ölgənləni tapxurup bardı, ölüm wə təhtisaramu əzlridikı ölgənləni tapxurup berixti. Hərkinning üstigə əz əməliyyitigə qarap həküim kilindi. (Hadēs g86) **14** Andin ölüm wə təhtisara ot kəligə taxlandi. Mana ikkinqi ölüm — ot kəlidur. (Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442) **15** Kimning ismining «Hayatlik dəptiri»də yezilmiqanliqi baykalsa, ot kəligə taxlandi. (Limnē Pyr g3041 g4442)

21 Andin, yengi asman wə yengi zeminni kərdüm; qünki burunqi asman wə zemin etüp kətkənədi, dengizmu məwjut bolmıdi. **2** Mükəddəs xəhərning, yəni Hudadin qıkkən, huddi əz yigitigə toy pərdazlırını kilip hazırlanqan kizdək yengi Yerusalemnıng ərxtin qüxüwatqanliqını kərdüm. **3** Ərxtin yükiri kətürülgən bir awazning mundak degənlikini anglıdim: «Mana, Hudaning makani insanlarning arisidıdur; U ular bilən billə makanlıxıp turıdu, ular Uning həlki bolıdu. Huda Özımu ular bilən billə turup, uning Hudasi bolıdu. **4** U ularning kəzlridikı hər tamqə yaxni sürtıdu; əmđi ölüm əsla bolmaydu, nə matəm, nə yioqə-zar, nə qayıqı-ələm bolmaydu, qünki burunqi ixlar etüp kətti». **5** Təhtə Olturoquqi: — Mana, həmmıni yengi kilimən! — dedi. U mənə yənə: Bularni hatiriliwall Qünki bu səzlər həkikiy wə ixənqliktur, — dedi. **6** U yənə mənə mundak dedi: — «İx tamam boldı! Mən «Alfa» wə «Omega»durmən, Mükəddimə wə Hatimə Özümdurmən. USSioqan hərkingmə hayatlik süyining bulikidin həksiz berimən. **7** Ələbiə kilöuqi hərkim bularoqa mirashorluk kilıdu; Mən uning Hudasi bolımən, umu Mening oqlum bolıdu. **8** Ləkin kərkunqaklar, etiəkədsizlər, yirginqliklər, katıllar, buzukluk kilöuqılar, səhırgərlər, bətpərsələr wə barlik yaloqanıləroqa bolsa, ularning kismiti ot bilən günggürt yəniy turuwatqan kəldur — bu bolsa ikkinqi əlümdur». (Limnē Pyr g3041 g4442) **9** Ahırki yəttə balayı’apət bilən toloqan yəttə qinini tutqan yəttə pərixtidin biri kelip, mənə səzləp: — Kəl! Səngə Kəzining jorisi bolıdıqan kizni kərsitip koyay, — dedi. **10** Andin u mənə Rohning ikidə boləqan həlđə yooqan wə egiz bir taqqa elip koydı. U yərdin mənə Hudadin qıkkən mükəddəs xəhər Yerusalemnıng ərxtin qüxüwatqanliqını kərsətti. **11** Uningdə Hudaning xan-xəripi bar idi, uning julasi intayin kimmətlik gəhərning, yexil yakuttək yaltırioqan hrustalning julasioqə ohxaytti. **12** Uning qong həm egiz səpili bar idi; sepilning on ikki dərwezisi bolup, dərwezılarda on ikki pərixta turatti. Hər bir dərwezining üstigə Israillarning on ikki kəbilisidin birining ismi yezilöqanıdi. **13** Məxrik tərpidə üq dərwaza, ximal tərpidə üq dərwaza, jənub tərpidə üq dərwaza wə məqrıp tərpidə üq dərwaza bar idi. **14** Xəhərning sepilining on ikki ul texi bolup, ularning üstigə on ikki isim, yəni Kəzining rosulining isimliri pütüklüktur. **15** Mənə söz kilöqan pərixtingning kolıd xəhəri, uning dərweziliri wə uning sepilini əlqəyđioqan altun qomux əlqigüq həsa bar idi. **16** Xəhər tət qasa bolup, uzunlukı bilən kənglikı ohxax idi. Pərixta xəhərni həsa bilən əlqıdi — on ikki ming stadiyon kəldi (uzunlukı, kənglikı wə egizlikı təngdur).

17 U sepilnimu əlqıdi. Sepilning [kəlinlikı] insanlarning əlqəm birlikı boyıqə, yəni xu pərixtingning əlqımı boyıqə bir yüz kırık tət jəynək kəldi. **18** Sepilning kurluxı bolsa yexil yakuttin, xəhər əynəkək süziük sap altundin bina kilinoqanıdi. **19** Xəhər sepilining ulliri hərhil kimmətlik yakutlar bilən bezəlqanıdi. Birinqi ul tax yexil yakut, ikkinqisi kək yakut, üçinqisi həkik, tətinqisi zumrət, **20** bəxinqisi kizil həkik, altinqisi kizil kaxtax, yəttinqisi serik kwarts, səkkizinqisi sus yexil yakut, tokkuzinqisi topaz, oninqisi yexil kwarts, on birinqisi səsin yakut wə on ikkinqisi piroza idi. **21** On ikki dərwaza on ikki mərwayit idi, demək dərwezılarning hər biri birdin mərwayittin yasaloqanıdi. Xəhərning oql yoli əynəkək süziük sap altundin idi. **22** Xəhərdə həqkəndək ibadəthana kərmıdim, qünki Həmmigə Kədir Pərwərdigar Huda wə Kəza uning ibadəthanisidur. **23** Xəhərning yorutuluxı üqün kuyaxkə yaqi ayoqa məhtaj əməs, qünki Hudaning xan-xəripi uni yorutqanıdi, uning qırıoqi bolsa Kəzıdur. **24** Əllər xəhərdiki yoruklukta yürıdu; yər yüzidiki padıxahlar xanuxəwkıtinı uning iqiğə elip kəlidu. **25** Uning dərweziliri kündüzdə hərgiz takalmaydu (əməliyyəttə u yərdə kəqə zadı bolmaydu). **26** Hər kəysi əllərnıng xanuxəwkıti wə hərmət-ızzıti uning iqiğə elip kəlinıdu. **27** Hər kəndək hərəm nərsə wə hər kəndək yirginqlik ixlarnı kilöuqi yaqi yaloqanqılık kilöuqi uningə kirəlməydu; pəkət nemi Kəzining hayatlik dəptiridə yezilöqanlarla kirələydu.

22 Andin [pərixta] mənə hrustaldək parkıraq hayatlik süyi ekıwatqan dəryanı kərsətti. Dərya Hudaning wə Kəzining təhtidin qıkkən bolup, **2** xəhərning oql yolıning otturısıda ekıwatqanıdi. Dəryanın bu tərpidə wə u tərpidimu on ikki hil mēwə berıdıqan, hər ayda mēwıləyđioqan hayatlik dərihi bar idi; dərahning yopırmaklırı əllərnıng xıpası üqün idi. **3** Lənət degən əmđi bolmaydu; Hudaning wə Kəzining təhti xəhərning iqiğə bolup, Uning kul-hizmətkarlırı Uning hizmət-ıbaditidə bolıdu. **4** Ular Uning jamalini kəridu; Uning nemi ularning pexanilirigə pütüklük bolıdu. **5** U yərdə əsla kəqə bolmaydu, nə qıraql nuriqə, nə kuyax nuriqə məhtaj bolmaydu. Qünki Pərwərdigar Huda ularning üstidə yorıdu, ular əbədi’əbədiqə həküim sürıdu. (aiön g165) **6** Pərixta mənə: — Bu səzlər həkikiy wə ixənqliktur; pəyoqəmbərlərnıng rəhlirining Rəb Hudasi yekın kəlgüsıdə yüz berixi mükərrər boləqan ixlarnı Öz kul-hizmətkarlırioqa kərsitix üqün, pərixtisini əwətti, — dedi. **7** («Mənə, pat yekında kelimən! Bu kitabtiki bexarətnıng səzlrini tutkuqi kixi bəhtliktur!») **8** Bularni angliqıuqi wə kərgüqi mən Yuhənnamən. Bu ixlarnı angliqınimdə wə kərginimdə, bularni mənə kərsətkən pərixtigə səjdə kilöyli ayioqi alđioqa yikildim. **9** Ləkin u mənə: — Hərgiz undək kilma! Mənmə Hudaning sən wə kərinədxlıring boləqan pəyoqəmbərlər bilən ohxax kul-hizmətkarımən. Hudaqıla ibadət kil! — dedi. **10** U mənə yənə: — Bu kitabtiki bexarətnıng səzlrini pəqətlımə; qünki bularning wəktı yekın kəldi. **11** Kəbiqlik kilöuqi kixi kəbiqlikni kiliwərsun; pəskəx kixi bolsa pəskəxlikdə turıwərsun; həkkanıy kixi bolsa həkkanıylikini yürgüziwərsun; pak-mükəddəs kixi bolsa pak-mükəddəslikdə turıwərsun, — dedi. **12** «Mənə, pat yekında kelimən! Hərkinning

amaliyitigə qarap beridioqinimni Özüm bilən billə elip kelimən. **13** Mən «Alfa» wə «Omega», Birinçi wə Ahirkı, Muqəddimə wə Hatimə Özümdurmən». **14** Hayatlik dərihining mewisidin nesip bolux wə dərweziliridin xəhərgə kirixkə muyəssər bolux üqün tonlirini yuoqanlar bəhtliktur! **15** Xəhərning sirtidikilər — itlar, sehırgərlər, buzukluk kılquqılar, qatillar, butpərəslər, yaloqanqilikqa huxtar boluqanlar wə əməl kılquqılardur. **16** «Mənki Əysa jamaətlərni dəp silərgə bu ixlarning guwahlikini yətküzüx üqün pərixətəmni əwəttim. Dawutning Yiltizi həm Nəsli, Parlaq Tang Yultuzidurmən!» **17** Roh wə toyi bolidioqan kız: «Kəl!» dəydu. Angliouqi: «Kəl!» desun. Ussioquqi hərkim kəlsun, haliqan hərkim hayatlik süyidin həksiz iqsun. **18** Mənki bu kitabtiki bexarətning səzlrini angliqanlaroqa guwahlik berip agahlandurimənki: kimdikim bu səzlərgə birnemini qoxsa, Huda uningoqa bu kitabta yeziloqan balayi'apətlərni qoxidu. **19** Kimdikim bu bexarətlilik kitabning səzlrinin birər səzni elip taxlisa, Hudamu uningdin bu kitabta yeziloqan hayatlik dərihidin wə muqəddəs xəhərdin bolidioqan nesiwisini elip taxlaydu. **20** — Mana, bularoqa agah-guwaq Bərgüqi bolsa mundak dəydu: — «Xundak, pat yekında kelimən!» — «Amin! Kəl, ya Rəb Əysa!» **21** Rəb Əysa Məsiqning meqir-xəpkiti barlik muqəddəs bəndilər bilən billə boluqay, amin!

*Muqəddəs xəbərinin, yəni Hudadin qıqқан, huddi öz yigitigə toy pərdazlırını qılıp
hazirlanoqan kızdək yengi Yerusalemnin ərxtin qüxüwatқанlıqını kərdüm. Ərxtin yuqırı
kətürülgən bir awazning mundaq degənlikini anglıdim: «Mana, Hudaning makani
insanlarınq arisididur; U ular bilən billə makanlıxip turidu, ular Uning həlqi bolidu.*

Huda Əzimu ular bilən billə turup, ularning Hudasi bolidu.»

Wəhiy 21:2-3

Reader's Guide

Uyghur tili at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *"As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him."* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *"And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned."* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *"Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth."* 2 Timothy 2:15. *"God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,"* 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Uyghur tili at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aidios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonymous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Uyghur---Uyghur-Bible-Pinyin/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Luka 8:31
Rimliklaroqa 10:7
Wəhiy 9:1
Wəhiy 9:2
Wəhiy 9:11
Wəhiy 11:7
Wəhiy 17:8
Wəhiy 20:1
Wəhiy 20:3

aidios

Rimliklaroqa 1:20
Yəhuda 1:6

aiōn

Matta 12:32
Matta 13:22
Matta 13:39
Matta 13:40
Matta 13:49
Matta 21:19
Matta 24:3
Matta 28:20
Markus 3:29
Markus 4:19
Markus 10:30
Markus 11:14
Luka 1:33
Luka 1:55
Luka 1:70
Luka 16:8
Luka 18:30
Luka 20:34
Luka 20:35
Yuhanna 4:14
Yuhanna 6:51
Yuhanna 6:58
Yuhanna 8:35
Yuhanna 8:51
Yuhanna 8:52
Yuhanna 9:32
Yuhanna 10:28
Yuhanna 11:26
Yuhanna 12:34
Yuhanna 13:8
Yuhanna 14:16

Rosullarning paaliyatliri 3:21
Rosullarning paaliyatliri 15:18
Rimliklaroqa 1:25
Rimliklaroqa 9:5
Rimliklaroqa 11:36
Rimliklaroqa 12:2
Rimliklaroqa 16:27
Korintliklaroqa 1 1:20
Korintliklaroqa 1 2:6
Korintliklaroqa 1 2:7
Korintliklaroqa 1 2:8
Korintliklaroqa 1 3:18
Korintliklaroqa 1 8:13
Korintliklaroqa 1 10:11
Korintliklaroqa 2 4:4
Korintliklaroqa 2 9:9
Korintliklaroqa 2 11:31
Galatyaliklaroqa 1:4
Galatyaliklaroqa 1:5
Əfəsusluklaroqa 1:21
Əfəsusluklaroqa 2:2
Əfəsusluklaroqa 2:7
Əfəsusluklaroqa 3:9
Əfəsusluklaroqa 3:11
Əfəsusluklaroqa 3:21
Əfəsusluklaroqa 6:12
Filippiliklaroqa 4:20
Kolossiliklǝrgə 1:26
Timotiyoja 1 1:17
Timotiyoja 1 6:17
Timotiyoja 2 4:10
Timotiyoja 2 4:18
Tituska 2:12
İbraniylaroqa 1:2
İbraniylaroqa 1:8
İbraniylaroqa 5:6
İbraniylaroqa 6:5
İbraniylaroqa 6:20
İbraniylaroqa 7:17
İbraniylaroqa 7:21
İbraniylaroqa 7:24
İbraniylaroqa 7:28
İbraniylaroqa 9:26
İbraniylaroqa 11:3
İbraniylaroqa 13:8
İbraniylaroqa 13:21
Petrus 1 1:23

Petrus 1 1:25
Petrus 1 4:11
Petrus 1 5:11
Petrus 2 3:18
Yuhanna 1 2:17
Yuhanna 2 1:2
Yəhuda 1:13
Yəhuda 1:25
Wəhiy 1:6
Wəhiy 1:18
Wəhiy 4:9
Wəhiy 4:10
Wəhiy 5:13
Wəhiy 7:12
Wəhiy 10:6
Wəhiy 11:15
Wəhiy 14:11
Wəhiy 15:7
Wəhiy 19:3
Wəhiy 20:10
Wəhiy 22:5

aiōnios

Matta 18:8
Matta 19:16
Matta 19:29
Matta 25:41
Matta 25:46
Markus 3:29
Markus 10:17
Markus 10:30
Luka 10:25
Luka 16:9
Luka 18:18
Luka 18:30
Yuhanna 3:15
Yuhanna 3:16
Yuhanna 3:36
Yuhanna 4:14
Yuhanna 4:36
Yuhanna 5:24
Yuhanna 5:39
Yuhanna 6:27
Yuhanna 6:40
Yuhanna 6:47
Yuhanna 6:54
Yuhanna 6:68

Yuhanna 10:28
Yuhanna 12:25
Yuhanna 12:50
Yuhanna 17:2
Yuhanna 17:3
Rosullarning paaliyatliri 13:46
Rosullarning paaliyatliri 13:48
Rimliklaroʻja 2:7
Rimliklaroʻja 5:21
Rimliklaroʻja 6:22
Rimliklaroʻja 6:23
Rimliklaroʻja 16:25
Rimliklaroʻja 16:26
Korintliklaroʻja 2 4:17
Korintliklaroʻja 2 4:18
Korintliklaroʻja 2 5:1
Galatiyaliklaroʻja 6:8
Tesalonikaliklaroʻja 2 1:9
Tesalonikaliklaroʻja 2 2:16
Timotiyoʻja 1 1:16
Timotiyoʻja 1 6:12
Timotiyoʻja 1 6:16
Timotiyoʻja 2 1:9
Timotiyoʻja 2 2:10
Tituska 1:2
Tituska 3:7
Filemonoʻja 1:15
Ibraniylaroʻja 5:9
Ibraniylaroʻja 6:2
Ibraniylaroʻja 9:12
Ibraniylaroʻja 9:14
Ibraniylaroʻja 9:15
Ibraniylaroʻja 13:20
Petrus 1 5:10
Petrus 2 1:11
Yuhanna 1 1:2
Yuhanna 1 2:25
Yuhanna 1 3:15
Yuhanna 1 5:11
Yuhanna 1 5:13
Yuhanna 1 5:20
Yəhuda 1:7
Yəhuda 1:21
Wəhiy 14:6

eleēse

Rimliklaroʻja 11:32

Geenna

Matta 5:22
Matta 5:29
Matta 5:30
Matta 10:28
Matta 18:9
Matta 23:15
Matta 23:33
Markus 9:43

Markus 9:45
Markus 9:47
Luʻka 12:5
Yakup 3:6

Hadēs

Matta 11:23
Matta 16:18
Luʻka 10:15
Luʻka 16:23
Rosullarning paaliyatliri 2:27
Rosullarning paaliyatliri 2:31
Korintliklaroʻja 1 15:55
Wəhiy 1:18
Wəhiy 6:8
Wəhiy 20:13
Wəhiy 20:14

Limnē Pyr

Wəhiy 19:20
Wəhiy 20:10
Wəhiy 20:14
Wəhiy 20:15
Wəhiy 21:8

Sheol

Yaritilix 37:35
Yaritilix 42:38
Yaritilix 44:29
Yaritilix 44:31
Qəl-bayawandiki səpər 16:30
Qəl-bayawandiki səpər 16:33
Kənun xərhi 32:22
Samu'il 1 2:6
Samu'il 2 22:6
Padixahlar 1 2:6
Padixahlar 1 2:9
Ayup 7:9
Ayup 11:8
Ayup 14:13
Ayup 17:13
Ayup 17:16
Ayup 21:13
Ayup 24:19
Ayup 26:6
Zəbur 6:5
Zəbur 9:17
Zəbur 16:10
Zəbur 18:5
Zəbur 30:3
Zəbur 31:17
Zəbur 49:14
Zəbur 49:15
Zəbur 55:15
Zəbur 86:13
Zəbur 88:3
Zəbur 89:48

Zəbur 116:3
Zəbur 139:8
Zəbur 141:7
Pənd-nəsihətlər 1:12
Pənd-nəsihətlər 5:5
Pənd-nəsihətlər 7:27
Pənd-nəsihətlər 9:18
Pənd-nəsihətlər 15:11
Pənd-nəsihətlər 15:24
Pənd-nəsihətlər 23:14
Pənd-nəsihətlər 27:20
Pənd-nəsihətlər 30:16
Həkmət toplioʻuqi 9:10
Küylərnig küyi 8:6

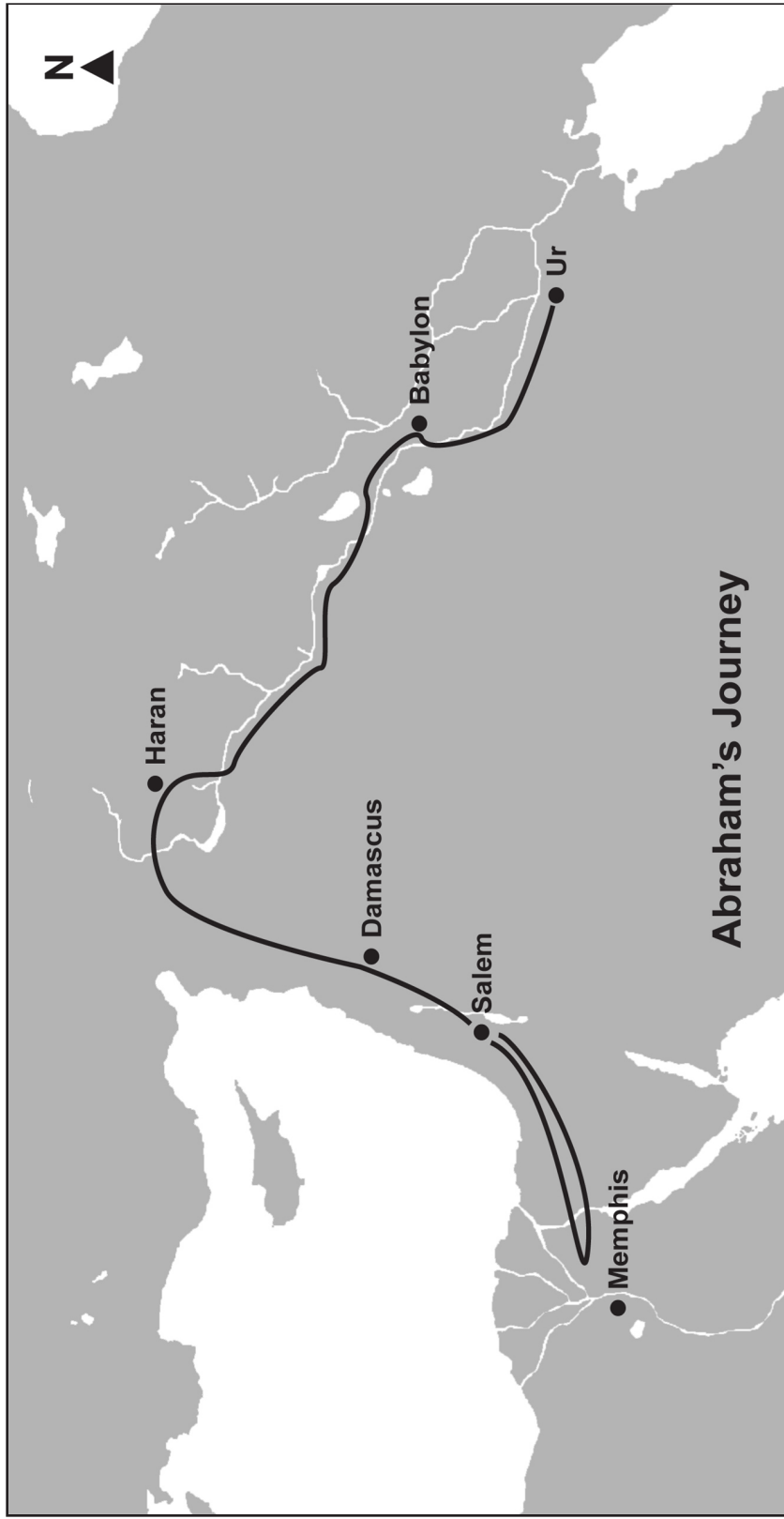
Yəxaya 5:14
Yəxaya 7:11
Yəxaya 14:9
Yəxaya 14:11
Yəxaya 14:15
Yəxaya 28:15
Yəxaya 28:18
Yəxaya 38:10
Yəxaya 38:18
Yəxaya 57:9
Əzakiyal 31:15
Əzakiyal 31:16
Əzakiyal 31:17
Əzakiyal 32:21
Əzakiyal 32:27
Hoxiya 13:14
Amos 9:2
Yunus 2:2
Həbakkuk 2:5

Tartaroō

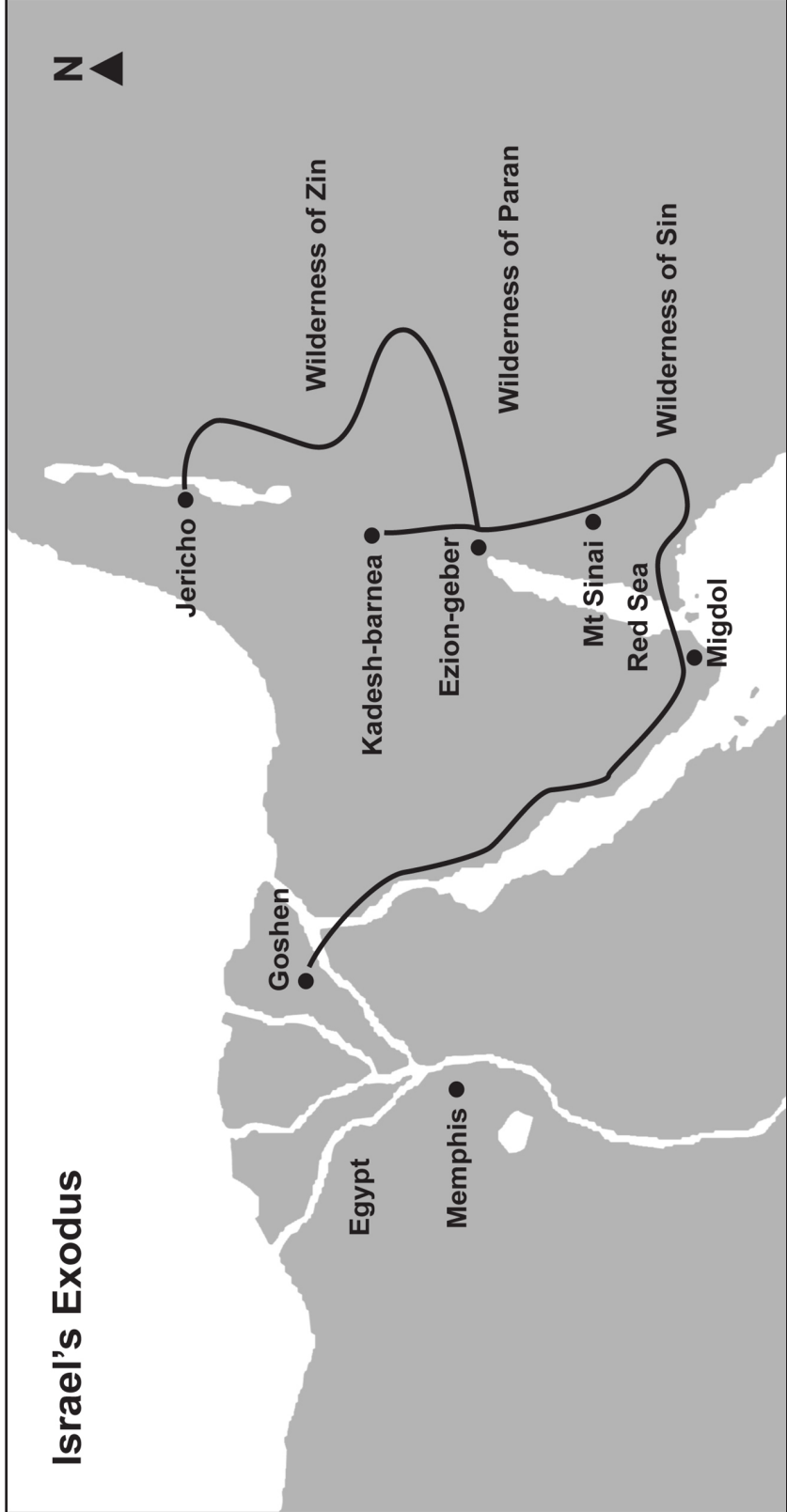
Petrus 2 2:4

Questioned

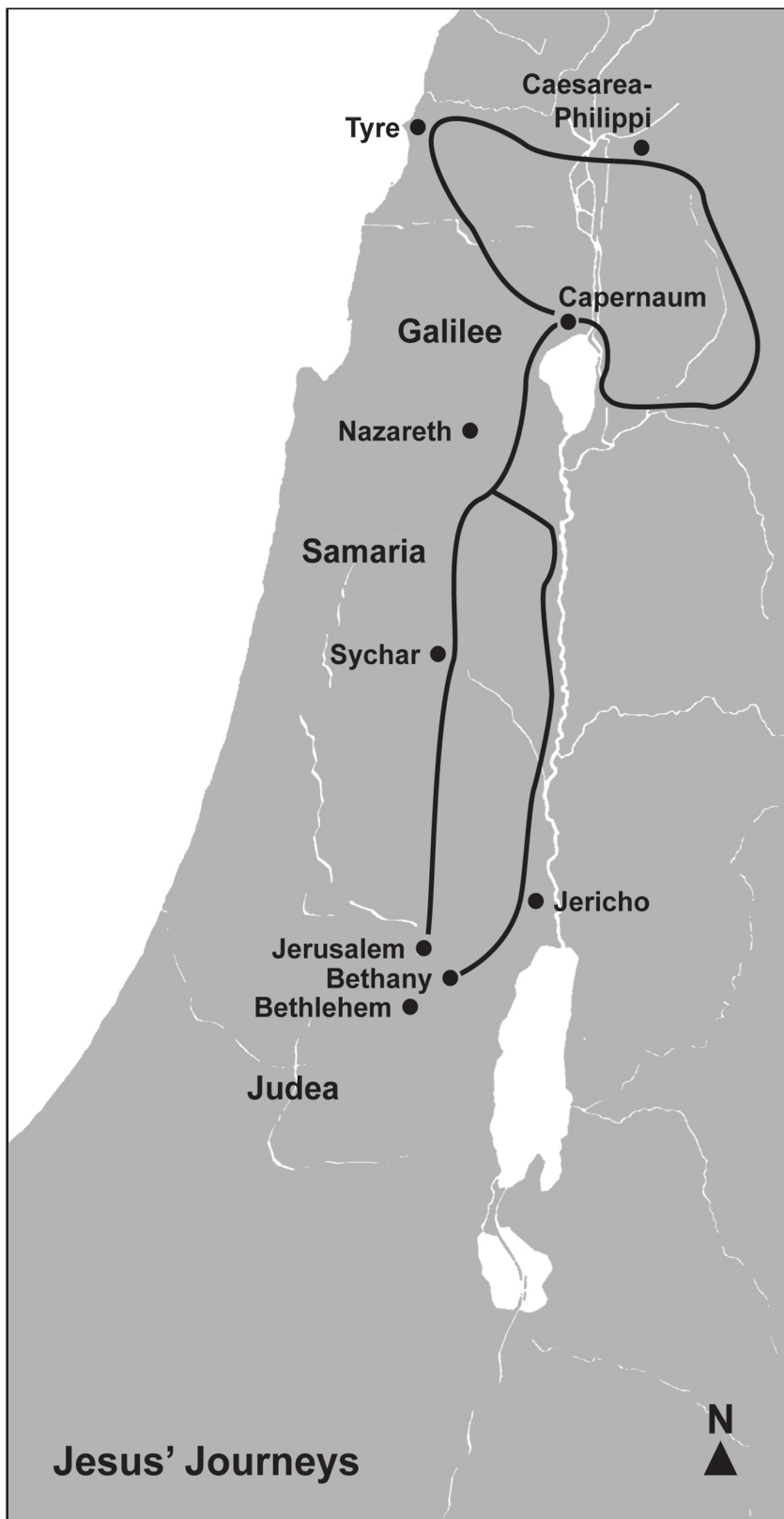
Petrus 2 2:17

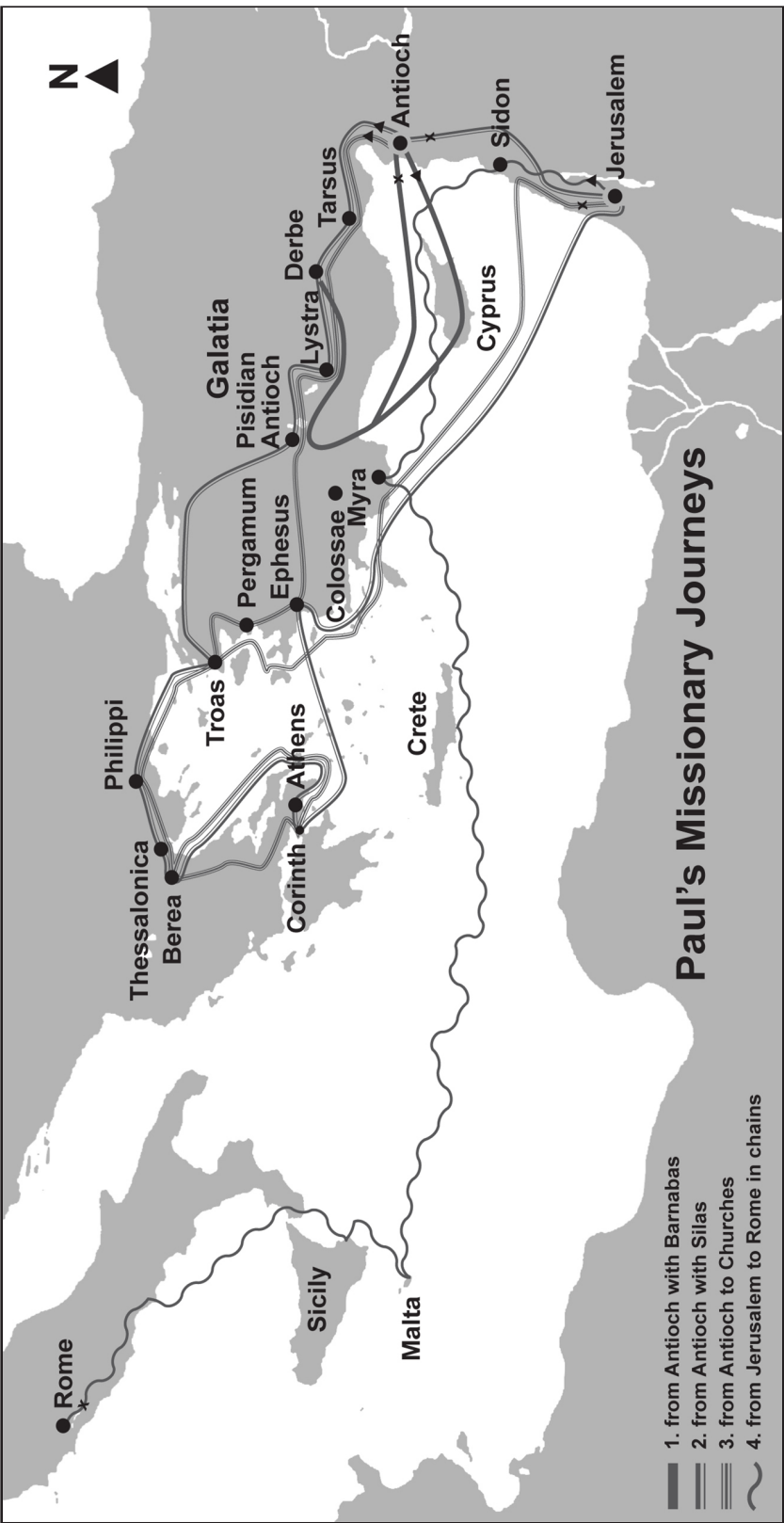
Etikadi boloqaaqa, Huda Ibrahimni uningoqa miras süpitidä barmäqäi boloqan zeminöja berixqa qaqiroqanda, u itaät qıldı;
u kəyergə barıdıoqanlıqını bilmay turup yoloqa qıktı. - İbraniylaroqa 11:8

Әмма Пирәwn һәлкәни кетixкә қояғандин кейин, Филестиylәрning земинидики yol yekin болsimu, Худа ularни xu yol билән бәxлимиди; қiңки u: «һәлкiм jәnggә uғrap қалса, қорқup пuxayман қилип, Мисирәя yenip кетixи mumkin» дәп оyлиғаниди. - Мисирдин қiлқix 13:17

Qünki İnsan' oqlimu dər wəxə xu yolda kəpqlik məninq hizmitində bolsun deməy, bəlkə kəpqlikning hizmitida bolay wə jənimni pida qılıx bədliləğ nuroqun adamlərni hərlükə qılığay dəp kəldi. - Markus 10:45

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophecies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Uusher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

	Christ returns for his people
1956	Jim Elliot martyrd in Ecuador
1830	John Williams reaches Polynesia
1731	Zinzendorf leads Moravian mission
1614	Japanese kill 40,000 Christians
1572	Jesuits reach Mexico
1517	Martin Luther leads Reformation
1455	Gutenberg prints first Bible
1323	Franciscans reach Sumatra
1276	Ramon Llull trains missionaries
1100	Crusades tarnish the church
1054	The Great Schism
997	Adalbert martyrd in Prussia
864	Bulgarian Prince Boris converts
716	Boniface reaches Germany
635	Alopen reaches China
569	Longinus reaches Alodia / Sudan
432	Saint Patrick reaches Ireland
397	Carthage ratifies Bible Canon
341	Ulfilas reaches Goth / Romania
325	Niceae proclaims God is Trinity
250	Denis reaches Paris, France
197	Tertullian writes Christian literature
70	Titus destroys the Jewish Temple
61	Paul imprisoned in Rome, Italy
52	Thomas reaches Malabar, India
39	Peter reaches Gentile Cornelius
33	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we?			Genesis 1:26 - 2:3	
How are we sinful?			Romans 5:12-19	
Where are we?				
			Innocence	
			Eternity Past	Creation 4004 B.C.
Who are we?	God	Father	John 10:30	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden
		Son	God's perfect fellowship	
		Holy Spirit		
	Mankind	Living		
		Deceased believing		
		Deceased unbelieving		
	Angels	Holy	Genesis 1:1 No Creation No people	Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels
		Imprisoned		
		Fugitive		
		First Beast		
		False Prophet		
		Satan		
Why are we?			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7	

Mankind is created in God’s image, male and female He created us

Sin entered the world through Adam and then death through sin

When are we?					
Fallen				Glory	
Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age	New Heavens and Earth	
1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light				Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3 God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City	
John 8:58 Pre-incarnate		John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise		
Psalm 139:7 Everywhere		John 14:17 Living in believers			
Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth					
Luke 16:22 Blessed in Paradise					
Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment					
Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command					
2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus				Matthew 25:41 Revelation 20:10 Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels	
			Revelation 20:13 Thalaasa		
1 Peter 5:8, Revelation 12:10 Rebelling against Christ Accusing mankind			Revelation 19:20 Lake of Fire		
			Revelation 20:2 Abyss		

For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all

Destiny

Uyghur tili at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, *"the gates of Hades will not prevail,"* Matthew 16:18. Paul asks, *"Hades where is your victory?"* 1 Corinthians 15:55. John wrote, *"Hades gives up,"* Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, *"Do not be afraid,"* because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to *"be afraid"* because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, *"out of the frying pan, into the fire?"* Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, *"Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'"* Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. Jesus said, *"You did not choose me, but I chose you,"* John 15:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

